

4 XI 105

21.16.

SZABÓ PÁLL PLÉBÁNOS

ÖRÖKÖS EMLÉKEZETRE

AJÁNDÉKOZTA

[Large, dark, illegible handwritten scribbles and signatures covering the bottom half of the page.]

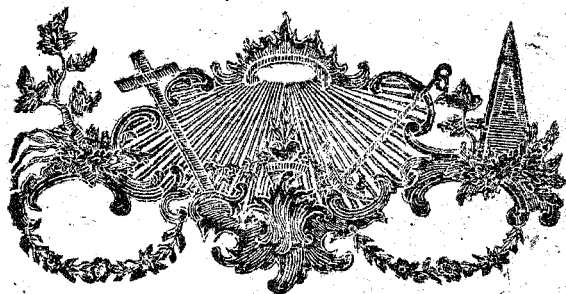

KERESZTÉNYI ÉLETNEK
P E L D Á J A
A V A G Y
T Ü K Ö R E,
A Z - A Z
A S Z E N T E K
É L E T E,
M E L L Y E T

Régen tudós, és Nevezetes Olasz Autorok Könyveiből kivált-képpen-való szorgalmatozsággal Olasz nyelven rövid som- mába foglalt Rómában: és annak utánna Magyar nyelven meg-magyarázott Magyar-Országban: és rendszeren Öt Rézfre osztott: az-után pedig töb' Ke- resztény Nemzeteknek is lelki vigasztalására, 's épületére Deák nyelvel meg-ajándékozott

I L L Y É S A N D R Á S
E R D É L Y I P Ü S P Ö K.

Mest pedig meg-jobbitással Negyedízer-is magyarul ki-nyomtatott, és meg-többítettett Nepomuki Szent János életével.

M A G Y - S Z O M B A R E

A' J. Társasága Akadem. Kollégium. Bőcsével

ELŐL-JÁRÓ BESZÉD AZ OLVASÓHOZ.

Midőn ennek-előtte sok esztendőekkel Erdélyen, és Magyar-Országban által-mennék, és azoknak a' részeknek el-pusztult, és eretnekséggel gonoszúl meg-rútított színiét szemlélném; még akkor meg-indulni, és minden igyekezetemet arra fordítani kezdettem, hogy napoként üdvösségnek gonoszab' veszedelmére esendő édes Hazámnak tsekély értékemmel segítséget nyújtanék. Annak-okáért midőn Rómában tanólnék, külömb-külobb bőlts

Olasz Autorok Irásiból szorgalmatos igyekezettel a' Nagy Szentek Életét meg-írtam, és rövid sommába foglaltam. Rómából ki-jövéni, a' mire engem édes Hazámhoz, és Római régi Igaz Hithez lelki szeretetem gerjesztett, Magyar Országban tíz éftendő - alatt sok helyeken sok lelkeknek üdvössége keresésében Megyés Pap szolgáltam. Az idő-alatt választott órákon Szent dologban foglalatoskodtam: és azon Szenteknek életét, mellyeket Olasz nyelven meg-írtam-vala, Magyar nyelvel-is meg-ajándékoztam: és őt Részre így osztottam, hogy az Első Rézs a' Ditsőséges Szent Háromság egy Istenről, a' Boldogságos Szűz Mária Istennek Anyjáról, a' Szent Angyalokról, Minden Szentekről, Keresztelő Szent Jánosról, a' Purgatóriumról, és az Utolsó Itéletről-való Beszédeket foglalja magában. Második a' Szent Apostolok, és Evangyelisák Életét: viszontag Úr Színe változásáról, Szent Kereszt Meg-találásáról, és Fel-magasztalásáról, az Anya-szent-egyháznak, Meg-váltó Kíftus Urunk, és a' Szentek tisztességére szenteléséről, és a' Kristus tsudálatos Képeről-való Beszédeket. Harmadik a' Szent Mártirok Életét. Negyedik a' Szent Püspökök, és Szent Konfeszszorok Életét. Ötödik pediglen a' Szent Szűzek, és Szent Özvegyek Életét. Te azért jó-akaró Olvasó ély ezekkel, mellyeket én Isteni malasztnak sarlójával arattam, lelki kévéimmal; az-az, Könyveimmal. Mellyeket, ha olyan igyekezettel olvasandasz, a' minéművel én meg-írtam; én el-bízem, hogy fáradságomnak gazdag jutalmát veszem.

Istennek irgalmassága rendelte, hogy a' mi épületünkre, és hasznunkra a' Szent Mártiroknak, és egyéb Szenteknek győzedelmi, mellyeket a' kegyetlen Tirannusok-ellen
nyer-

nyertenek az elmúlt időkben, emlékezetben lennének; hogy mi azoknak példájával utállyuk - meg a világi gyönyörűségeket, és örömeft szenvedjük ez életnek nyomorúságát. Ha jól meg - akarjuk gondolni, a testnek minden fájdalma, ha kicsiny, könnyen viseltethetik; ha nagy, hamar elmúlik. Az - okáért mind egygyiket, mind másikat kevésnek tartjuk, hogy az örök halált el - kerülhessük. De, ha azok a fájdalmak, mellyek ma vannak, és holnap elmúlnak, annyi szorongatásokat, és gyötrelmeket szereznek nekünk; melly igen sokkal nehezebb léfzen az örök fájdalmokat el - szenvedni.

Meg - gondolták ezt a Szent Mártirok, és azért győzedelmet nyertek a kegyetlen Tirannusok - ellen, kik külömb - féle gyötrelmekkel kínozták őket. Annak - okáért minden embereknek hasznos a Szentek Életét tudni. Mivel - hogy minden rend - béli ember talál ottan példákat, mellyeket kövessen a jóságos tselekedetekben. A kik türehetetlenek, találnak némelly Szenteket, kik nem csak békeségesek voltak a nagy gyötrelmekben; de még akkor - is imádkoztak ellenségeikért, mikor azoktól meg - ölettettek. A kiknek szüksége van az alázatosságra, találnak Szenteket, kik el - futottak onnan, az hol tisztelni akarták őket. A kik nem irgalmasok, találnak némelly Szenteket, kik minden javokat el - adván, a szegényeknek osztogatták az árrát. A kik tisztátalan életűek, találnak olyan Szenteket, kik igen tiszta életet viseltek; némellyek pedig tellyes életekben szűzességeket - is meg - tartották. Ugy - annyira, hogy a Szentek Életében nem csak egy vétkeknek, hanem minden vétkeknek el - távoztatására; nem csak egy jóságos

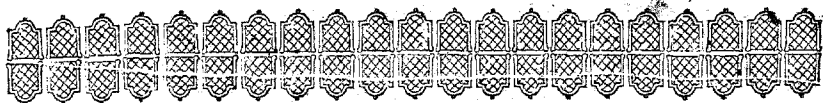
tselekedetnek, hanem minden jóságos tselekedeteknek követésére példát találhatunk.

E végre a mi édesleges Istenünk az ő kegyesleges gond - viselése - által az ő Anya-szent-egyházának kezdetétől fogva olyan embereket rendelt, kik a Szentek ditsőséges Életét meg - írják : mi - képpen szolgáltak az Istennek : meggyőzték az ördögöt, a testet, és a világot. Ez - okáért én magamtól semmit nem írtam, hanem az Olasz Auto - rok Írásból csak rövid - sommába foglaltam némelly nagy Szenteknek Életét, az hol szükségesnek itéltem. Adgya a Mindenható, és Irgalmas Isten, olyan buzgósággal, és ájtatossággal gyakoroljuk magunkot a Szentek Életének, és halálának olvasásában, hogy azoknak példáit megtanulván, és őket követvén, minnyájan nyerhessük - meg az örök Boldogságot, a mi Urunk JÉZUS Kristus - által. Amen.

Irtam Nagy-Szombatban, Kristus Urunk
születése - után 1705. esztendőben.

ILLYÉS ANDRÁS
Erdélyi Püspök.

Nnek-előtte régen Deákul-is meg-írtam ezen Szenteknek életét: és 1693. esztendőben világozságra-is botsátottam. Mellyet Bétsben a Szent Irás Magyarázó Fő-Doktorok figyelme-tesen meg-obvasván, ilyen ditséretet tőttek deákul; a mint szóról-szóra következik: Sinite Sanctos de Sanctis scribere, ut eorum calamus humanos dirigat actus: ta-lem quoque sibi ad scribendum Exemplum, seu Specu-lum Vitæ Christianæ, hoc est: Vitam Sanctorum, præ-paravit Reverendissimus Dominus ANDREAS ILLYÉS, &c. pennam profecto dignam, quæ volitet per Orbem, ut doceat rectos, & simplices corde. Magyarúl: Had-gyátok a Szenteket a Szentekről írni, hogy azoknak pen-nája az emberi tselekedeteket igazgassa: olyant készített magának a Keresztényi Életnek Példája, avagy Tüköre: az-az, a Szentek Életének meg-írására Tiszteletes Úr ILLYÉS ANDRÁS, &c. pennát bizonyára méltót, melly a Világnak kerektségében repüllyön, hogy taníttsa az iga-zakat, és egygyűgyű szívűeket.

A' SZENTEK ÉLETE

ELSŐ RÉSZÉNEK LAJSTROMA.

	<i>Pagina</i>		<i>Pagina</i>
A' Szent Háromság egy Istenről. A' Szent Írásból, és Szent Atyák Írásából.	I	Szent Mihály Arkangyal megjelenéséről, és a' több' Angyalokról.	56
Sz. Joakim, és Sz. Anna a' Bóldogságos Szűz Mária Attyának, és Anyjának élete.	8	Első Beszéd.	56
Az Ur Isten Anyjának makulánkül való Fogantatásáról.	10	Második Beszéd.	59
A' Szentséges Szűz Máriának Születéséről.	16	Harmadik Beszéd.	64
Bóldog Afzszony Templomba Viteléről.	21	Szent Gábel Arkangyalról.	68
Szent Jófef a' Szentséges Szűz Mária Jegyese élete.	23	Az Őrző Angyalról.	70
Ggyűmölt-óltó Bóldog Afzszony napjáról, és az emberré lótt Istenről.	28	Az Apró Szentekről. Első Beszéd.	72
Bóldog Afzszony Látogatásáról	33	Második Beszéd.	77
Gyertya Szentelő Bóldog Afzszony napjáról.	40	Keresztelő Szent János élete.	80
Nagy Bóldog Afzszony napjáról.	47	Első Beszéd.	80
Havi Bóldog Afzszony napjáról.	55	Második Beszéd.	88
		Nyaka vágása, és Mártíromsága.	95
		Harmadik Beszéd.	95
		Minden Szentek Inneperől.	103
		Első Beszéd.	103
		Második Beszéd.	107
		Istenben el-nyugott Halottakról, és a' Purgatóriómról.	111
		A' Közönséges Itiletről.	118
		Első Beszéd.	118
		Második Beszéd.	122
		Harmadik Beszéd.	125

MÁSODIK RÉSZÉNEK LAJSTROMA.

Szent Péter Apostol Élete.	130	A' nagyobb' Szent Jakab Apostol Élete.	181
Sz. Péter Széke Antiokiában.	145	Szent János Apostol, és Evangelista élete.	187
Rómában.	146	Szent	
Szent Pál Apostol élete.	148		
Szent András Apostol élete.	168		

	<i>Pagina</i>		<i>Pagina</i>
Szent Tamás Apostol Élete.	195	Ur Szine változásáról.	244
Szent Filep Apostol Élete.	200	A' Szent-egyháznak Meg-váltó Krisztus Urunk tisztességére Szenteléséről.	252
Kisfőbbik Szent Jakab Apostol Élete.	204	Tsudálatos Híftória a' Krisztus Jésus Képéről.	256
Szent Bertalan Apostol Élete.	209	Az Anya-szent-egyháznak Szent Péter, és Szent Pál Apostolok tisztességére Szenteléséről.	260
Szent Máté Apostol, és Evan- gelista Élete.	216	A' Szent Kereszt Meg-talalása- ról Hiftória.	264
Szent Simon, és Szent János Apostolok élete.	224	A' Szent Kereszt Magasztalása- ról Hiftória.	267
Szent Mátyás Apostol élete.	229		
Szent Barnabás Apostol élete.	232		
Szent Lukás Evangelista élete.	238		
Szent Márk Evangelista élete.	242		

HARMADIK RÉSZÉNEK LAJSTROMA.

S Z. István Első Mártir élete.	274	Sz. Polikárpus Püsp. és M. élete.	353
Testének Meg-találása.	276	Sz. Gellérd Püsp. és M. élete.	355
Szent Lőrincz Mártir élete.	281	Sz. Tamás Püsp. és Márt. élete.	361
Szent Vintze Mártir élete.	291	Sz. Tzipriánus Püspök, és Már- tir élete.	372
Szent Albert Püspök, és Már- tir élete.	296	Sz. Balás Püsp. és Márt. élete.	383
Szent Fábían Pápa, és Mártir élete.	299	Sz. Januárius Püsp. és M. élete.	387
Szent Sebeftyén Mártir élete.	300	Sz. Donát Püsp. és Márt. élete.	390
Szent János, és Szent Pál Már- tirok élete.	308	Sz. Tzipriánus, és Jusztina Már- tirok élete.	391
Szent Kozma, és Szent Dem- jén Mártirok élete.	315	Sz. Eufztákius Mártir élete.	394
Szent Gervázius, és Protázzius Mártirok élete.	317	Sz. Kriszántus, és Dária Már- tirok élete.	396
Szent György Mártir élete.	321	Sz. Bonifatzius Márt. élete.	404
Szent Kelemen Pápa, és Már- tir élete.	330	Sz. Kriszogonus, és Nefte Már- tirok élete.	406
Szent Apolináris Püspök, és Mártir élete.	334	Sz. Bálint Mártir élete.	409
Sz. Timoreus Püsp. és M. élete.	341	Sz. Kristoff Mártir élete.	411
Sz. Dienes Püsp. és Márt. élete.	342	Sz. Feliks Pap. és Mártir élete.	415
Sz. Ignácz Püsp. és M. életé.	348	Szent Makszimus Püspök éle- te. <i>ugyan azon.</i>	
		Nepomuki Szent János Már- tir élete.	420

NEGYEDIK RÉSZENEK LAJSTROMA.

	<i>Página</i>		<i>Página</i>
S zent Szilveszter Pápa.	432	Sz. Zofzimás Apátur. Egyiptu-	
Szent Leo Pápa.	437	fi Sz. Mária életében.	641
Szent Gergely Pápa.	442	Szent Domonkos.	647
Szent Ambrus Püspök.	450	Szerafikus Szent Ferentz.	657
Szent Agoston Püspök.	463	Akvinás Szent Tamás.	671
Szent Jeronimus Doktor.	475	Pádvai Szent Antal.	682
Szent Márton Püspök.	487	Szent Bruno Konfeszszor.	690
Szent Miklós Püspök.	508	Damasztzenus Szent János.	696
Arany-szájú Szent János.	520	Szent Bernárdinus Konfesz.	701
Szent Atanázius Püspök.	533	Szent Ignácz Jésuita.	706
Szent Bazilius Püspök.	543	Kfzavérius Szent Ferentz.	716
Naziánzi Sz. Gergely Püsp.	552	Borgia Szent Ferentz.	730
Szent Bonaventura Püspök.	561	Szent Neriüs Filep.	732
Szent Norbertus Püspök	568	Sent Kajetán Konfeszszor.	742
Szent Hilárius Püspök.	574	Matai Szent János.	743
Sent Károly Püspök.	579	Szent Feliksz Konfeszszor.	745
Alamifnás Szent János.	583	Pennafort Szent Rajmond.	746
Szent Remigius Püspök.	588	Noláfszki Szent Péter.	748
Szent András Püspök.	593	Nem Születet Sz. Rajmond.	749
Szent Antoninus Püspök.	594	Szent Szimeon Remete.	750
Szent Anzelmus Püspök.	595	Szent Alekfszius Konfeszszor.	756
Szent Ferentz Püspök.	596	Szent Rokus Konfeszszor.	763
Szent Pátritzius Püspök.	598	Szent István Király.	764
Szent Lajos Püspök.	599	Szent Imre Hertzeg.	781
Sz. Nonnus Püf. Sz. Pelagia élet.	601	Szent László Király	790
Remete Szent Pál.	601	Szent Salomon Király.	833
Szent Antal Apátur.	606	Szent Edvárd Király.	834
Szent Benedek Apátur.	614	Sz. Kaszimirus válaft. Király.	836
Szent Bernárd Apátur.	623	Sz. Zorárd András Remete.	847
Szent Hiláron Apátur.	635	Hét Aluvó Szentek.	848

ÖTÖDIK RÉSZÉNEK LAJSTROMA.

S zent Mária Magdolna.	854	Szent Lutza Szűz , és Márt.	882
Szent Erzsébet Afzszony.	865	Szent Agnes Szűz , és Márt.	888
Szent Margit Szűz , és Mártir.	874	Szent Agnes második Innepe.	893
Szent Agota Szűz , és Mártir.	878	Szent Tzitzele Szűz , és Márt.	895

Szent

	<i>Pagina</i>		<i>Pagina</i>
Szent Katalin Szűz, és Márt.	900	Pazzi Sz. Mária Magdolna Szűz.	995
Szent Borbála Szűz, és Márt.	911	Szent Rósa Szűz.	997
Szent Klára Szűz.	916	Szent Eugénia Szűz, és Márt.	998
Szénáfi Szűz Sz. Katalin.	924	Szent Teodora Szűz, és Márt.	1001
Szent Terefzia Szűz.	932	Szent Eufrazia Szűz.	1004
Szent Krisztina Szűz, és Márt.	934	Szent Brigida Szűz.	1013
Sz. Orfolya, és tizen-egy ezer Szűzek, és Mártirok.	937	Szent Monika Afiszony.	1015
Szent Tékla Szűz.	942	Római Szent Frantziska.	1021
Szent Márta Szűz.	944	Szent Brigitta Afiszony.	1026
Szent Mártina Szűz, és Márt.	948	Szent Felicitas Mártir.	1030
Szent Bibiána Szűz, és Márt.	949	Szent Szimforozsa Mártir.	1033
Szent Pudenzia, és Parafszed.	950	Szent Perpetua, és Felicitás.	1034
Szent Dorottya Szűz, és Márt.	952	Szent Szabina Mártir.	1036
Sz. Szufzanna Szűz, és Márt.	957	Szent Erzsébet Királyné.	1038
Szent Rúfina, és Szekonda Szű- zek, és Mártirok.	961	Szent Hedvig Királyné.	1039
Szent Piroska Szűz, és Márt.	964	Szent Margit Királyné.	1040
Szent Apalin Szűz, és Márt.	966	Szent Paula Afiszony.	1042
Szent Petronilla Szűz.	967	Szent Ilona Királyné.	1048
Szent Rosália Szűz.	969	Egyiptusi Sz. Mária élete.	1051
Magyar Szent Margit Szűzről Első Beszéd.	971	Szent Pelágia Afiszony.	1061
Máfodik Beszéd.	976	Szent Teodora Afiszony.	1067
Az ő éltében lótt tsuda-rételek- ről, első Beszéd.	983	Kantori Szent Margit.	1073
Az ő halála-után lótt tsuda-té- telekről, Máfodik Beszéd.	985	Intés Szenteknek követésére.	1079
		Szenteknek segítségül hiva. Jól kövefsük a' Szenteket. <i>ugyan azon.</i>	1078
		Hamis, és tsalárd a' világ.	1081
		Jésust segítségül hijuk.	1082

E L S Ő R É S Z E.

A' Szent Háromság egy Istenről, Istennek Annya Böldogságos Szűz Máriáról; a' Szent Angyalokról, Apró-Szentekről, Keresztelő Szent Jánosról: Minden Szentekről: Purgatóriómról, és a' Közönséges Utolsó Itéletről.

Nagy az Ur, és igen ditséretes: és az ő nagy vóltának nints vége. A' nemzetiség, 's a' nemzetiség ditséri a' te tselekedetidet: és a' te hatalmaságodat ki-mondgyák. A' te szentséged ditsőségének nagy vóltát beszélik: és a' te tsudáidot hirdetik. Pfal. 144. v. 3.

Nagy a' mi Urunk, és nagy az ő ereje: és az ő böltsességének nints száma. Bé-fogadván a' szelideket az Ur: földig meg-alázván a' bűnösökét. Pfal. 146. v. 5.

Melly nagy Uram a' te édeséged sokasága, mellyet el-rejtettél a' téged félőknek. Pfal. 30. v. 20.

Ékes ábrázatu az emberek fiaifelett, a' nyájasság el-terjedett a' te ajakidban: azért áldott-meg téged az Isten örökké. Pfal. 44. v. 3.

A' Királyné job' kezed felől állott aranyas ruházatban: környül-

vétetvén sok színű ékességgel. v. 10.

Ditsérvétek az Urat mennyekben: ditsérvétek őtet a' magosfágban. Ditsérvétek őtet minden ő Angyal: ditsérvétek őtet minden ő erei. Pfal. 148- v. 1.

Nékem pedig igen tisztetelessek a' te barátid, Isten: igen meg-erősödött az ő fejedelemségek. Pfal. 138. v. 17.

A' kik szeretitek az Urat, gyűlölyétek a' gonoszt: meg-örizi az Ur az ő Szenteknek lelkeit, a' bűnös kezéből meg-szabadittya őket. Pfal. 96. v. 10.

Hálát adgyanak Isten néked a' népek: a' föld meg-adta az ő gyümölsét. Áldgyon-meg minket az Isten, a' mi Istenünk, áldgyon-meg minket az Isten, és féllyéek őtet a' földnek minden barát. Pfal. 66. v. 7.

A' Szent Háromság egy Istenről.

A' Szent Írásból, és Szent Atyák írásából rövid Beszéd.

I.

Sokan tudgyák amaz Históriát, melly a' Sz. Írásban Móyses első Könyvében olvastatik a' Jakob Patriárka fiáról Jófesről, ki a' tömlöczben lévén Egyiptusban, Farao Királynak más két szolgai küldetének a' tömlöczbe, a' hol ő vala: kik-közzül egygyik pohárnokja, és a' másik kenyér-sütője vala a' Királynak. Történék, hogy egykor reggel meglátogatván őket Jófes, szokás-kivül szomoruaoknak találá őket lenni; és megkérdvén ennek az okát, megérté, hogy a' bizonyos álmok-miatt származott-vólna, mellyeket álmodtak. Kéré őket Jófes, beszélnék-elő az ő álmokat. A' kenyér-sütő elő-beszéllé az álmát, és Jófes megmondá neki annak magya-

rázattyát, melly kárára völt neki, melly nem szolgál a' jelen-való dologra. Azután a' Pohárnok - is elő-beszéllé az ő álmát, mondván: *Gen. 40. 7. 9. Látok-vala előttem egy szőlőt-öt, mellyben három szőlő-veszsző-vela, és azokon három meg-ért szőlő gerezdek valának: et-öbön az-ért a' gerezdeket, és a' pohárba facsarám, mellyet kezemben tartok-vala, és a' pohárt Farao-nak adám. E' völt a' Pohárnok álma, mellyben a' Szent Háromságnak titkos Szent-sége példáztatik. Jófes a' tömlöczben példázza az Isten Fiát, ki emberré lött, és a' mi emberi természetünkben rekesztetett. A' Király Pohárnokja Sz. János Evangyelista, kit a' Kép-írók le-írván, közőnségesen pohárt írnak kezében, a' mint kezében tarttya-vala azt a' Farao pohárnokja. Ez az Istenes Pohárnok a' Kristus JÉsusnak mellyére támaszkodván az utolsó vacsorán, egy igen jó álmot jöve őrcá, mellyben csudálatos, és Isteni*

nagy titkos dolgok jelentetnek-meg néki. Nofza azért Szent Evangyelista, mond-meg nekünk, mit láttál? Nagy örömeft úgy-mond, meg-mondom: mivelhogy ez, a' mit én láttam abban az édes álomban: 1. *Joan. 5. 7. Hármán vannak, a' kik bizonyosságot tévznek Menyben: az Atya, az Ige és a' Szent Lélek: és e' három egy.* A' mit a' Pohárnok látott, egy szóló-tó volt, és három szóló-vefzszó. Három szóló-vefzszó, és mind a' három csak egy szóló-tó vala. Ugyan ezent látta Szent János Evangyelista, tudni-illik, három személyt; az Atyát, a' Fiút, és a' Sz. Lelket: és ez a' három személy egy tisztaságos Isteni létel. Kérdgyük-meg e' Szentséges titoknak magyarázat-tyát Jófetben példázott Kriřtus Jēfűtől, és ő meg-magyarázza azt, a' mint meg-írta Sz. János Evangyelista: *Joan. 15. 1. Én vagyok az igaz szóló-tó.* Egy vagyok amaz három szóló-vefzszók-közzül, melyeket a' Farao pohárnokja láta: a' másik az én örök Atyám, és a' másik a' Szent Lélek. De csak egy a' szóló-tó; mert egy az Isteni létel, noha három a' személy. A' szóló-tó vefzszóinak, melyeket a' pohárnok láta, mind a' háromnak gyümöles valának: így a' három Isteni személynek - is mag'ın-való tulajdonsági vannak, melyek néki tulajdonittatnak, a' mint az Atyának a' hatalom, a' Fiúnak a' bölcseség, és a' Sz. Léleknek a' jóság.

Ettől a' gyömölcstől, melly ezek a' tulajdonságok, egy mennyei, és Isteni nedvesség származik, melly tulajdon-képpen Királyi ital; és ez az Isten kegyelme, mellyre fő-képpen-való nagy szűkségünk vagyon, hogy erről az Isteni Szentséges titokról befélhessünk.

2. Az Angyali Doctör Sz. Tamás a' Szent Háromságnak Szentséges titkáról szólván, azt mondgya, hogy nem taláztatik természeti okoskodás annak meg-próbálására, minthogy a' hitnek nagy, és csudálatos dolga az: noha úgy-mond: vannak némelly okok, melyek hathatós-képpen próbályák, hogy az lehetséges légyen. Mivelhogy, noha Hitünknek titkai fellyül-haladgyák a' természeti okos-ságot, melly azokat még nem foghattya, mind-az-által nem ellenkeznek azzal. Szűkség azért eszünk-be vennünk, hogy természeti okosság-által, az értelem világával meg-ismérhetni, hogy vagyon Isten. Szent Pál Apostol azt mondgya: *Hogy a' régi Filozofusok az értelemnek erejével, és világával meg-ismérték az Istent, de nem dicsőítették, a' mint tartoztak-valna; azért bolondokká lőttek Rom. 1. 21.* Mert midőn meg-ismérték-vólna az Istent, nem úgy, mint Istent dicsőítették, avagy hálakat adtak néki; hanem el-enyésztek az ő gondolat-tyokban, és meg-homályosodott az ő esztelen szívök: mert magokat bölcseneknek mondván lenni, bolondok.

dokká lóttek. A' világnak illy mes-
terséges alkotmánya, az Egek,
nap, hold, csillagok; azoknak illy jó
rendes mozdúlási; mind ezek a'
dolgok nyilván meg-mutatták,
hogy vagyon Isten. Innéc vagyon
hogy csak nem minden nemzetsé-
gek négy bötüvel jegyzik az Istent:
a' Görögök Teos, a' Deákok
DEUS, a' Spanyolok Dios, az E-
gyiptusok Teut, az Assiriusok Adad,
az Arabusok Alla, a' Németek Gott,
a' Törökök Zafa. Ugy-annyira,
hogy a' természeti okosság el-érke-
zik eddig; de meg-áll itten, és to-
vább nem mégyen; meg nem ért-
vén, hogy ez az Isten három lé-
gyen személyében, és egy állattya-
ban, vagy lételeben, a' mint bizo-
nyára úgy vagyon. Elég a' Ke-
reszténynek tudni ennek próbála-
sára, hogy önnön-maga az Isten
mondotta; így vagyon: noha ő nem
érti, el kell hinni. Mint hogy, ha
mondaná: nem így van a' dolog,
mert én nem értem azt; igen nagy
vakság volna: mint-hogy közönsé-
gefen láttuk, hogy az emberek-
között egygyik többet tud, és töb-
bet ért a' másiknál; némelyek ért-
nek egy dolgot, melyet mások
meg nem foghatnak. Azokáért, ha
az emberek-között olly nagy kü-
löbség taláztatik, fokkal nagyob-
nak kell lenni az emberek, és az
Isten-között. Méltán többet kell
az Istennek tudni az embernél, és
szükség, hogy fokkal nagyobb te-
hetsége légyen, hogy-fem az em-

bereknek. El-annyira, hogy, noha
az ember természeti okosságnak vi-
lágosságával nem érti Hitünknek
titkait, mellyek-közül egygyik a'
Szent Háromságnak titka; mind-
az-által soha ne mondgya, hogy
úgy ne légyen. Az Isten, ki fok-
kal többet tud minden emberek-
nél, és foklal több tehetsége va-
gyon, hogy-fem minden emberek-
nek, mondgya, hogy úgy vagyon.
Nem szükség mást mivelnünk, ha-
nem fejünköt le-hajtanunk, és el-
hinnünk, a' mt Isten mond.

3. Némely okok, és példák ho-
zatnak-elő, melyekkel meg-mutat-
hatni, hogy ez az Isteni titkos do-
log nem ellenkezik a' természeti
okossággal. Szert Ágoston a' Nap
példáját hozza-elő, mellyben három
dolgok láttatnak: egygyik a' létele,
vagy állattya, másik a' világossága,
vagy fényessége, és a' harmadik a'
melegsége: A' világosság, vagy
fényesség a' Naptól származik: a'
melegség a' Naptól, és a' fényef-
ségtől származik egyetemben. A'
Napnak létele, vagy állattya jelen-
ti az Atyát; a' fényessége a' Fiút,
és a' melegsége a' Szent Lelket.
Más példák-is hozatnak-elő: Egy
gyertyában három dolgok láttat-
nak; tudni-illik: viafz, czérna, és
láng. A' viafz jelenti az Atyát, a'
czérna a' Fiút, és a' láng a' Szent
Lelket. Egy kút-forrásban három
dolog vagyon: az eredet, a' patak,
és a' tó, a' hol meg-áll a' patak.
A' kút-forrásnak eredete az Atya,

a' pataka a' Fiú, és a' tava a' Sz. Lélek. De mind ezek a' példák elégtelenek: és azért Sz. Ágoston a' Nap példáját elő-hozván, mindigárt el-hadgya azt; és igyekezik próbálni ezt az Isteni Felséges titkot a' Sz. Irásnak méltóságával, a' mint Móyses Első Könyvének kezdetében olvastatik, hogy az örök Atya Isten szólván a' Fiúval, és a' Sz. Lélekkel, monda: *Gen. 1. 16. Alkossunk embert a' mi képünkre, és hasonlatosságunkra.* Nem szólott itt az Angyalokkal; mert az Angyalok minnyájan egyetemben nem teremthetnének még csak egy hangyát-is. Az ember hasonló lőtt az Istenhez az okoskodó lélekre nézve: az okoskodó lélekben három hatalom vagyon; tudni-illik: emlékezet, értelen, és akarat, a' mint az Istenben három személy vagyon. Isaiás Proféta hasonlóképpen jelentette ezt az Isteni titkos dolgot, mikor mondotta, hogy az Angyalok mennyben énekeltek, és kiáltottak mondván: *Isai. 6. 3. Szent, Szent, Szent, a' seregek Ura Isten.* Háromszor mondották, Szent, és csak egyszer, Isten; jelentvén, hogy három személyében, de csak egy Isteniségében: a' mint fellyebb meg-mondók, hogy Szent János Evangyelista mondotta: *1. Joan. 5. 7. Hármán vannak, a' kik bizonyosságot téstnek mennyben: az Atya, az Ige, és a' Sz. Lélek; és e' három egy.* Önnön-maga Krisztus Urunk azon-kivül, hogy fokszor nevezte az

Atyát, és a' Szent Leletet, a' mint meg-láthatni az Evangyéliomban; már el-akarván menni e' világból, és fel-menni Mennyekbe, meg-parancsolá a' Tanítványinak: *Mar. 16. 15. Elmenvén az egész világra, prédikáljátok az Evangyéliomot minden teremtet állatnak, tanítcsatok minden nemzeteket, meg-keresztelvétek öktek Atyának, és Fiúnak, és Sz. Léleknek nevében.* *Matt. 28. 28.* Mint-hogy Hitünknek ez az ágazattya olly-igen nagy, nem szükség a' Keresztény embernek más próbálás, hanem hogy a' Közönséges Keresztény Anyaszentegyház azt előnkbe adgya, mint hitünknek ágazattját, és erőssíti, hogy az Isten önnön-maga mondotta, a' mint nyilván kitétczik a' fellyül elő-hozott bizonyításokban.

4. A' mi pedig illeti ez Isteni személyeknek származását, tudnunk kell (a' mint az Anyaszentegyház tanította külömb-féle Koncziliomokban, mellyeket e' végre gyűjtött egybe) hogy az első személy, ki az Atya, öröktől-fogva nemzette az ő értelmének gyümölcséből a' bölcseséget, melly nem történet-szerént vagyon ő-benne, a' mint mi-bennünk, hanem Isteni létel, és olyan jó, mint a' ki azt nemzette; és ez a' Fiú, ki Isten, mint az Atya, a' ki ötet nemzette. Nem találhatik ebben az Isteni nemzésben az, a' mi az idő-szeréntvaló nemzésekben, mellyeknek végek vagyon, és el-végeződnek.

Az örök Atya örökké nemzette a' Fiút, most-is nemzi, és mindenkor nemzi. Itt a' világon az Atya előbb vagyon a' Fiúnál; de nem így vagyon az Istenben; mert mikor volt az Atya, mindenkor volt a' Fiú-is. A' Sz. Háromságban nem taláztatik előbb, se azután, a' mint Sz. Athanásius mondgya. Nem-is öregebb az Atya a' Fiúnál, és a' Fiú nem ifjabb az Atyánál. Ezeknek az Isteni személyeknek olly nagy gyönyörűségek, és elégségek vagyon szemlélvén egygyik a' másikat, hogy abból a' szemlélésből egy szeretet származik egygyik, és másik-között, melly nem történet, hanem valóságos Isteni létel; és ez a' Szent Lélek, ki hasonló-képpen nem kissebb az Atyánál, és Fiúnál, hanem hasonló hozzájuk minden dologban. Ki-ki e' három Isteni személyek-közül mindenható, és tőkélletes nagy bölcseségű Isten. De nem három Isten, hanem csak egy Isten. Mind e' három Isteni személyek egyenlők egyetemben: mert a' melly tőkélletesség vagyon az Atyában, Atya lévén, ugyan azon vagyon a' Fiúban, Fiú lévén, és ugyan azon vagyon a' Szent Lélekben, Sz. Lélek lévén, az Atyától, és a' Fiútól származván. Az Atya kezdete a' Fiúnak, és a' Fiú az Atyával egyetemben kezdete a' Szent Léleknek. Kinek-kinek ez Isteni személyek-közül magán-való tulajdonsági vannak, mellyek nékik tulajdonítatnak, a' mint a' ha-

talom az Atyának. És mint-hogy a' teremtett állatokban úgy látczik, hogy azok, kik öregek, és Atyák, meg-fogyatkoznak erejekben, és hatalmokban; hogy ollyan vélekedés ne légyen az örök Atya Isten-felől, néki tulajdonítatik a' hatalom. A' bölcsesség a' Fiúnak tulajdonítatik. És mint-hogy a' teremtett állatokban azok, a' kik fiak, meg-fogyatkoznak a' bölcsességben, mivel-hogy nem sokat láttak, és hallottak; hogy illyen vélekedés ne légyen a' Fiú Istenről, néki tulajdonítatik a' bölcsesség. A' Sz. Léleknek tulajdonítatik a' jóság; mivel-hogy az akarat-által származik, melly a' teremtett állatokban gonoszt-is akar, noha mindenkor a' jónak színe alatt; és hogy ollyan vélekedés ne légyen a' Sz. Lélek Isten-felől, néki tulajdonítatik a' jóság. Azokáért ez az Isten, ki állattyanban egy, és három személyében teremtett, és meg-tart minden dolgokat. Mivel-hogy ő jelen vagyon létele-által, és hatalma-által minden helyen. Minden helyen vagyon jelen-létével; mert lát minden dolgot, és semmi dolog titkon nem lehet előtte, még a' szívek titkos gondolati-is. Mindenütt vagyon hatalmával; mert meg-tart minden dolgot; és ha ő el-hagyná, minden dolog semmivé lenne.

5. Ez három Isteni személyek-közül a' második fel-vévé az emberi testet, tudni illik a' Fiú. És noha csak ő testesült-meg, mind-az-

által az Atya, és a' Szent Lélek - is munkálkodtak az ő meg - testesülé - sében, egyetemben mind a' három személy egy kis testecskét formál - ván a' Szűz Máriának tisztaságos véreből az ő tisztaságos méhében, és egy okoskodó lelket teremtven, és abba bé - őntvén. A' Fiú magá - hoz foglalá azt a' természetet a' személynek egygyűségében. Ki - lenczedik hólnapon meg - testesülése - után e' világra születék, és az em - berekkel nyújaskodék harmincz - két - esztendeig, három hólnapig, és tíz napig, és végezetre meg - őletteték a' Kereszt - fan; nem úgy - mint Isten, hanem mint ember. El - temette - ték a' teste; és meg - fosztván a' Pok - lot az ő Szentséges Lelke, és meg - szabadítván a' Szent Atyák lelkeit, kik őtet ottan várják - vala, ismét magához foglalá a' testét, és har - mad napon fel - támadá. Azután negyven nappal fel - méne Mennyek - be, és az örök Atyának jobbjára űle. Onnét tíz nappal el - küldé a' Sz. Lelket az egybe - gyűlt Aposto - lokra, hogy meg - gazdagítsa őket az ő ajándékival, és el - küldgye ő - ket az Evangéliomot predikállani az egész világra. Ugyan azon Úr JEsus Kríztus el - jő az Itéletnek utolsó napján meg - ítélni az eleve - neket, és hóltakat; jutalmat ad a' jóknak, és meg - bünteti a' gono - szokat. Mind ezek a' dolgok ol - vastatnak a' Hiszek Istenben, mel - lyet minden Keresztény ember kö - teles hinni, és tudni; ezt predikál -

ták az Apostolok, és ezért vesztet - ték - el testi életeket mind ők, és mind a' Mártirok. Ez igen erős jele a' mi hitűnknek; mivel - hogy az Apostolok egygyűgyű, és irás tu - datlan emberek lévén, elégségek voltak az Evangéliomot ki - terjesz - teni az egész világra, hogy min - denűtt bé - vétetnék; és mind ők, 's mind a' Mártirok, kik igen fo - kan voltak, le - tennék életeket az igazságnak vallásáért; és, noha fo - kaknak közzűlők nagy tisztele - ket, és gazdagságokat ajánlottak, mind - az - által mindeneket meg - utál - nának. És igen kegyetlen gyötre - mekkel fenyegetvén őket, azok - nak szenvedésére adnák magokat, és meg - halni azokban, kik bölcs emberek, és igen szent erkölcsűek voltak. El - annyira, hogy, ha a' mit ők hittek, igazság nem volt - vol - na, nem mivelték - volna azokat a' dolgokat, mellyeket cselekedtek annak meg - tartásáért; és az Isten meg nem engedte - volna, hogy eb - ben meg - csalatkoznának. De mint - hogy meg engedte Isten őket meg - halni, és ők meg - akartak halni az igazsáért, egyebet nem mondhat - ni, hanem hogy minden bizonyjal igazság az. Szent Anselmus ezt mind meg - gondolván, azt mondta: Uram Isten, ha én azt híven, a' mit hiszek, tévelygésben vagyok, te csaltál - meg engem. De a' mint lehetetlen, hogy te meg - csally en - gem, se másokat; úgy lehetetlen, hogy én tévelygésben legyek. In -

nét vagyon, hogy, noha a' Sz. Háromságnak ez a' Szentséges titka nehéz önnön-magában meg-értésre, és minden természeti okofságot, fellyúl-halad; mind-az - által adatván némelly okok, mellyek néminéműképpen meg-mutatták azt nekünk; az Úr Isten igen haragszik azok-ellen, a' kik abban kételkednek: a' mint Anaftásius Pápa idejében, egy Olimpius nevű eretnek cselekedett, ki Kártágó városában az Isteni személyeknek Háromságát nyilván tagadván, sok népeknek jelen-létében három mennykövek esének ő-reá, és meg-öleék őtet, és az ő teste porrá lön, annak bizonyítására, hogy Pokolban égne az ő lelke.

6. E' materiának bé-fejezésére mondom: hogy a' ki ezt az Isteni nagy titkot nyilván akarja látni Mennyekben, melly homályosfőn láttatik e' földön, szükség azt cselekednie, a' mit Ábrahám cselekedett, kinek azt példában megmutatta az Isten. *Genesis 18. 1. Meg-jelenék pedig neki az Úr (úgy-mond a' Szent Írás) Mambre völgyében, mikor az ő Sátora ajtajában ülne a' nap bévségében.* És mikor fel-emelte-vólna szemeit, három férfi jelenék-meg neki, közél álván hozzája; kiket mikor látott-vólna, elejekbe futamék az ő Sátora ajtajából, és a' földig imáda. És monda: Uram! ha kedvet találtam szemeid-előtt, ne menny-el szolgád-mellől. Három férfi jelenék-

meg neki, kik olly igen egyenlők voltak egy-máshoz, hogy, noha hárommat látott, csak egygyet imádott, mint-ha mind a' három csak egy volt-vólna. E' példája volt a' Sz. Háromság titkának; mert hárman lévén az Angyalok, kiket ő lát, csak egygyet imáda; és úgy szólla, mint-ha egynél többen nem voltak-vólna; a' melly meg-mutattya, hogy, noha a' Szent Háromság három személyében, mind-az - által egy állatványban. Így kell cselekednie a' jó Keresztény embernek, ha meg-akarja látni a' Szent Háromság titkát Mennyekben. Elsőben álljon a' völgyben, a' mint Ábrahám, az-az: alázza-meg, és kevésre bocsúllye önnön-magát. Ábrahám ül-vala; melly jelenti, hogy a' jóságos cselekedeteket a' léleknek nyugodal-mában, és rendesen kell gyakorlani. Ábrahám oda helyhezette-volt magát, hogy meg-látná, ha valaki által-menne, hogy bé-hiná azt, és szállást adna neki; a' melly jelenti az áthatatóságot, mellyet a' Keresztény embernek meg-kell tartania a' lelki dolgokban; mert nem elég jónak lenni egy napon, egy hólnapon, egy esztendőben, kertőben, háromban; hanem szükség mindenkor jónak lenni, és el-nem fáradni mind haláláig. Hogy Ábrahám az hajlék ajtaján állott, abban-is hasonlóképpen titkos dollog vagyon; mivel-hogy a' ki az ajtón-áll, nincs belől, se kívül. Így a' Keresztény embernek nem kell tellyel-

tellyességgel kívül lenni a' világon ; se felettébb bé - elegyíteni magát a' világi dolgokba ; a' testének a' földön kell lenni, de lelkének, és kívánságának Menryekben. Szükség szemeit fel-emelni, mint Ábrám, hívén azt, a' mire a' hit tanít minket, és reménlvén, a' mit az Isten ígér nekünk. És igyekeztvén

felebarátunknak mind testi, mind lelki szükségét meg - orvosolni a' szeretnek cselekedetivel. A' ki ezt cselekeztí, légyen bizonyos benne, hogy meg - szabadulván a' testnek tömlöczéből, örvendezni - fog Istennek színről - szinre - való látásával, ki egy állattyanban, és három személyében ; és böldeggá léfzen.

Szent Joáchim, és Szent Anna, a' Böldegságos Szűz Mária Attyának, és Annyának élete.

Szent Ferónimas, Damaszenus Sz. János, és Sz. Epifánus-által, sommába foglaltatott.

I. Szent Anna a' dicsőséges Szűz Mariának Anyja, Stólanus nevű ember, kit más - képpen Garzariusnak hittak, és Emerentziána afzszony leánya volt, Betlehem Városából ; és Szent Joáchimnak, ki Názáretben lakik - vala, volt felesége. Mind a' ketten a' Juda nemzetéből, és Királyi nemből, a' Dávid Király nemzetéből voltak. Húsz éftendeig laktak egy - mással, mindenkor jóságos cselekedetekben magokat foglalván, kivált - képpen sok alamishálkodásban. Három részre osztották minden jövedelmeket ; egygyik részt az házok - ra, és a' cselédekre költötték ; a' másikat a' Templomnak, és a' Papoknak adták ; a' harmadik részt pedig a' szegényeknek osztogatták. Mind - az - által búval, és bánattal éltek, mivel annyi ideig egy - mással

laktak, nem léfzen - vala gyermekek. Annál - is inkább meg - öregbedék az ő szív - belüli fájdalmok, mint - hogy Szent Joáchim egyfzer a' többi - között jelen lévén az Innepen Jérusalemben ; mikor a' "Zidók a' Templom szentelését ülik - vala, a' hívá minden - felől sok népek öfzvegyültek, hogy a' szokás - szerént ajándékokat mutassanak - bé. Ifakar Pap nem akará bé - venni az ő ajándékát, okát adván, miért nem akarná ; mivel Joáchim magtalan vala ; azt mondván : hogy talán valami titkos vétkéért volna olyan, mellyért nem akarna az Isten neki gyermeket adni. Szent Joáchim nagy szegényen, és pironkodással bé - telvén, vissz - a - téré Názáretbe, és eltekéllé, hogy ne lakják tovább - azon a' földön, hanem a' mezőkre, és erdőkre mennyen lakni az ő pásztó - rival. Illyen módon lévén ottan tiszteltes, jámbor öreg ember, kevés idő - múlva, meg - jelenék neki

az Isten Angyala, és meg-vigasztalá őtet, mondván néki: Meg-hal-gattattak a' te imádságid, és a' te alamisnáid a' Főlséges Istennek ítélő székébe bé-mutatódtak; és meg-vagyon néked engedve az Istentől, hogy Anna a' te feleséged méhében fogadgyon, és egy leányzót szüllyön, kit Máriának kell hinni: ez fogantatásától fogva tellyes léfzen Szent Lélekkal. Hogy pedig el-hidgyed az én beszédemet, hogy igaz, a' mit néked mondok; te el-menvén Jé-rusálembé hálákat adni az Istennek a' Szent Templomban a' néked adatott irgalmaságért, midőn bé akarsz menni a' Templom aranyas kapuján, ottan elől-találd Annát a' te feleségedet, kinek azon jó hír, és jelentés adatván az Égből, hasonló-képpen a' Templomba mégyen hálákat adni az Istennek.

2. Mind úgy történék, a' mint az Angyal meg-jövendőlé: Szent Joáchim, és Szent Anna egybe-találkoznak a' Templom aranyas kapuján; kőszönték egy-mást igen nagy örömmel, és lelki nagy vigasággal, meg-beszélvén egy-másnak az Ur Isten nagy irgalmaságát, mellyet meg-jelentett nékik Szent Angyala-által. Mind a' ketten bé-menének a' Templomba, és hálákat adának az Istennek a' nékik adatott nagy irgalmaságért, várván e' dolognak bé-telleyesedését. Az-után vizsgál-térének az ő házokba Názáretbe. Szent Anna

méhében fogadá, és illendő időben, szülé az Angyalok Királynéját a' Szentséges Szűz Máriát. Annak-utánna Szent Joáchim Istenben el-nyugovék: és Szent Anna harmincz-hat esztendős lévén, az özvegység-re marada; ki Istennek rendeléséből más férfihöz méne, kinek neve Kleofás vala, kitől egy leánya lön, kit hasonló-képpen Máriának hiva. Meg-hala Kleofás-is a' második férje; és Szent Anna Istennek kivált-képpen való rendeléséből harmadik férfihöz méne, kit Saloméának hittak, kitől harmadik leánya lön; és azt-is Máriának hívá az elsőnek szeretetéért. Az első Mária a' Szent József Jegyefe lön, ki a' Szent Lélek munkálkodása-által méhében fogadá, és szülé az Ur JESUS Kríztust, igaz Istent, és igaz embert. A' második Mária, a' Kleofás leánya, Alféus felesége vólt, kitől négy fia lön: A' kissebbik Sz. Jakab, Szent Judás Tadaeus, Sz. Simon Zelótes; kik a' Kríztus JESUS Apostoli vóltak; a' negyedik József vólt, ki igaznak nevezetett; ez-is a' Kríztus tanítványa vólt. A' harmadik Mária a' Zebedaeus felesége vólt, kitől két fia lön; rudni-illik a' nagyob' Sz. Jakab Apostol, és Sz. János Apostol, és Evangyelistá. Azt írják: hogy Szent Anna látta a' született Kríztus Jé-sust, az ő unokáját, tovább esztendőnél; és az-után Octavianus Császár idejében meg-hótt, Sz. Jakab havának 26. napján: az ő lelke az

Ábrahám kebelébe vitették az Annyalok - által. Az-után pedig a Krisztus JESUS dicsőséges Mennybe menetekkor Mennyországba vitették. A' mint mondjuk a' Szentséges Szűz Máriáról, hogy ő olly szép Isteni malasztokkal vólt fel-ékesítve; és azok-által annyi érdemi vóltak, hogy teczett az Istennek, őtet Annyává választani: így maga-is a' Szent Szűz az Úr-Istennek Annya lévén, dicsekedik, hogy Szent Anna az ő Annya: sőt önnön-maga az Isten fia, embersége-szerént, őreg Annyának isméri őtet lenni: mivel-hogy Szent Anna fok Isteni malasztokkal, és jóságos cselekedetekkel

fel vólt ékesítve. Mert a' mi-képpen a' víz annyival tisztáb', mennyivel a' szép forráshoz közeleb' merítettik; úgy Szent Anna annyival nagyob' tisztasággal részesült a' jóságos cselekedetekben, mennyivel közeleb' vólt a' minden jóságos cselekedeteknek kút - fejéhez a' JESUS Krisztushoz. Illy kedves lévén azért Szent Anna Afzszony az Isten-előtt, kérjük őtet, légyen Szó-fzollónk ő Szent Fölségénél, és mi - nekünk nyerjen végig meg-maradó Szent malasztot, hogy holtunk-után mind örökké örvendezvén, dicsérhessük az Úr Istent, a' Mennyei bődögságban, Amen.

Az Úr Isten Annyának makula-nélkül-való fogantatásáról.

1. **A'** Mi Urunk Istenünk az ő fzeretetésben, és kegyelmében teremtvén a' mi első fzfűlínket Ádámot, és Évát, meg-is gazdagítá őket természet-szerént-való, és természet - felett-való fok szép ajándékokkal. Uraságot ada nekik minden teremtet telti, és földi álatokon. Fel-ruházá őket eredendő igazsággal, melly ajándék adatott vólt nem csak Ádámért, hanem Ádámnak minden maradékiért. Egy gyönyörűséges lakó-helyet-is engedé nekik, tudni-illik a' földi Paradisomat, melly minden gyönyörűséggel tellyes vólt. És mivel-hogy Ádám látván magát olly gazdag-

nak, és bősületesnek lenni, hogy alkalmatosfága ne lenne a' kevélységre, az Úr Isten parancsolatot ada néki, mondván: *Gen. 2. 7. 16. A' Paradisomnak minden fájáról egyél: de a' jó, és gonosz tudásának fájáról ne egyél: mert vallamelly napon éjenedt arról, balállal balfszmeg.* Azért adta-vólt az Úr Isten ezt a' parancsolatot Ádámnak, hogy magát teremtet állatnak lenni megemlékezzék; és az ő Teremtő Uráról Istenéről el ne feletkezzék, hanem őtet féllye, és dicsőítse. Ádám meg-szegvén az Isten parancsolatyát, igen meg-bántá az Úr Istent. Annak-okáért az Úr Isten-is meg-

bűn.

bünteté őtet, ki-űzvé a' gyönyörűségnek Paradicsomából. Az Ádám vétkének büntetését-minnyáján szenvedték, és szenvedik az ő maradéki; mivelakkor ki-adatott a' törvény, hogy minnyáján eredendő bűnben fogantatának, és haragnak fiai születtesének. Ez a' törvény háromszor hirdettetett-ki e' világon: elsőbben a' természet törvényének idejében; másodszor az írott törvény idejében; harmadszor a' kegyelem törvénye idejében. A' természet törvényében ki-hirdette ezt Szent Jób, ki midőn minden lábas marháitól, kincseitől, házaizól, fiaitól, leányitól, és testi egészségétől-is meg-fosztatott-vólna, és ki-mondhatatlan nagy kínokat, testi, s lelki fájdalmokat szenvedne, meg-nyitá száját, mondván: *Jób. 3. v. 3. Vessz-szen-el a' nap, mellyen születtem, és az éjszaka, mellyen mondották: ember fogantatott.* Azt mondgya a' Sz. Lélek, hogy mikor Jób így átkozódnék, nem vétkezett. Innen világosan látszik, hogy Sz. Jób nem átkozta azt a' napot, mellyen ő született, sem az éjszakát, mellyen fogantatott, hanem az eredendő vétket átkozta: mivel-hogy ő annyi fok inségeket, nyomorúságokat, háborúságokat, és kár-valókat azért szenvedett, hogy eredendő bűnben fogantatott, és született; mert minden nyavalyáknak, betegségeknek, testi, és lelki veszedelmeknek az eredendő vétek az oka. Az írott törvényben ezt a'

törvényt ki-hirdette a' Királyi Proféta, mondván: *Pfal. 50. v. 7. Imé a' hamiságokban fogantattam, és bűnökben fogadt engem az Anyám.* Mint-ha azt mondaná: a' mit magam-felől mondok, ugyan azont hasonló-képpen mondom mind azok-felől, a' kik születtek, és a' kik születendnek. Ez az eredendő vétek csak egy vólt Ádamban, és minnyáján vétkezünk ő-benne. Ez a' vétek töb' vétkeknek hívattatik; mert ez adott alkalmatofiságot minden-némű vétkekre, mellyeket cselekedtek, és cselekeznek az emberek ezen a' világon. A' kegyelem törvényében pedig ennek a' törvénynek ki-hirdetője vólt Sz. Pál Apostol, ki a' Római-akhoz írván, azt mondgya: *Rom. 3. v. 23. 5. v. 12. Hogy minnyáján vétkezzenek, és székölködnek az Isten dicsősége-nélkül.*

2. Eddig meg-látók ennek a' törvénynek ki-hirdetését; lássuk-meg immár, mi-képpen foglallya-bé az Ádám maradékot; és ha találkozik-e valaki, a' kit ez a' törvény nem kötelezett-vólna. Erre azt mondhattuk, hogy jól-lehet a' lélek magánoflan nincsen bé-mocskolva, mivel az Istentől teremtetett; mind-az-által, mihent a' testbe bé-öntetik, azon szem-pillantásban, hogy a' test, és a' lélek egygyütt vannak, az a' teremtetett állat az Ádám maradéka; következendő-képpen eredendő bűnben vagygon, és haragnak fia. Ettől a' vétektől tiszta vólt az Úr Jépus Krisztus, mivel-

hogy az élő Istennek természet-szerént-való Fia, és az-okaért természet-szerént nem vétkezhetett. Azért-is tisztá volt ettől a' vétektől Krisztus Urunk; mert a' ki eredendő bűnben fogantatik, szükség, hogy Ádámnak természet-szerént-való maradéka legyen, aszszony-állattól férfiú cselekedet-által születvén: Krisztus Urunk jól-lehet aszszony-állattól született, de nem férfiú cselekedet-által, hanem a' Szent Lélektől fogantatott. Ezt Isteni hittel tartozunk hinni, hogy Krisztus Urunk Szűz Anyától született, és eredendő vétek-nélkül fogantatott-volt. A' Szentséges Szűz-is a' Krisztus Jézus Anyja eredendő vétek-nélkül fogantatott; nem a' meg-nevezett okokért, hanem az Istennek kiváltképpen-való nagy kegyelméért, és malasztyáért, mellyet az Úr Isten engedett ő néki. Azért szenteli az Anyaszentegyház az ő Fogantatása napját, mivel egy szem-pillantás, vagy egy pont nem adatott, mellyben az ő lelke az Isten kedvében nem volt-vólna; hanem mihent teremtetett, mindgyárt kedves volt az Isten szemei-előtt, éppen szépséges, és minden mocsok-nélkül. Hogy ez így legyen, fok okokkal meg-próbáltathatik. Egygyikkel az-zal, hogy az eredendő vétekből két igen nagy veszedelem származik: egygyik a' párt-űrés, mellyet magunkban érzünk, nehezek, lassuak, restek, és runyak lévén a' jó-ra; gyorsak, és felettéb'-igen haj-

landók a' gonofzra. Erről szól-vala Szent Pál Apostol a' Rómaiak-hoz írván: *Rom. 7. v. 23. 24. Más törvényt lárok pedig a' tagjaimban, ellenkezőt az elmém törvényével, és engem rabbá tévőt a' bűnnek törvényében; melly az-én tagjaimban vagyon. Én szerencsétlen ember, ki szabadít-meg engem e' balálnak testéből? Az Isten malasztya, a' mi Urunk Jézus Krisztus-által.* Más veszedelem, melly az eredendő bűnből származik, az, hogy minnyájan rohadandóság-alá vettettünk, és holtunk után porrá leszünk. Ezt meg-mondá az Úr Isten Ádámnak mindgyárt, hogy vétkezék: *Gén. 3. v. 19. Orczád veritékével eszed a' kenyyeret, míglen visszsa-térsz a' föld-be, mellyből vétettél; mert por vagy, és porba térsz.* Ez a' két veszedelmes kár nem taláztatott a' Bóldogságos Szűz Mariában. Hogy az első nem taláztatott, tudni-illik a' testnek a' lélek-ellen-való párt-űtése, kivánsága, és harczolása; minnyájan a' Szent Atyák, és Doktorok azt tanítták, és állattyák erős okokkal. Úgy, hogyjöll-ehet ő-benne-is volt testi kivánság, és érzekenység; de soha unalmat néki nem szerettek, sőt mindenkor az okofság-alá voltak vettetve. És innen volt, hogy soha tellyes életében sem hallos vétket, sem bocsánandót nem cselekedett; soha hivalkodó szókat nem mondott, soha mód-nélkül meg nem haragutt, és kiváltképpen mikor az ő Szent

Fiát

Fiát látta a' Kereszt-fán, hogy a' Zsidóktól, és a' vitézektől csúfoltatott, és rút káromkodó szókkal szidalmaztatott. Ez ilyen dolog akár mely ember szívét-is bőszonekodásra indíthatta volna; mind-azáltal a' Szentséges Szűz Mária nem bőszonekodott ellenek, sem pedig valami gonoszt nem kívánt nekik. Így tanítták közönségesen a' Szent Atyák. Igazán mondhattuk azért, hogy ő-benne nem találtatott az eredendő véteknek kára, és gonosz gyümölcse. Hogy pedig a' más kártól-is szabad volt a' Böldegságos Szűz Mária, tudni-illik, hogy az ő teste rothadást nem szenvedett, porrá nem változott; a' közönséges Keresztény Anyaszentegyház tradíciójából tudjuk, hogy az ő teste lelkével egyetemben fel-vitetett Mennyországba. Az-okaért mivel a' Szentséges Szűz Máriaiban, nem találtak azok az eredendő véteknek gonosz gyümölcsei, melyek a' több' emberekben találtak, kik eredendő bűnben fogantattak; az ő Fogantatása tiszta volt, és minden mocsok-nélkül.

3. Második oka ez, hogy az Úr Isten meg-óltalmazhatta az ő Sz. Annyát a' Szűz Máriát Fogantatásában minden vétektől; és vagy nem akarta meg-óltalmazni, vagy meg-akarta óltalmazni, de meg nem óltalmazhatta. Ha azt mondod, hogy meg-óltalmazhatta, de nem akarta: iten fogyatkozás találatnék az Isten akarattyában, nem

akarván azt a' jót cselekedni az ő Annyának, melyet igen illendőkép cselekedhetett-vólna; ezt semmi-képben nem szabad mondaní. Ha pedig azt mondod, hogy az Úr Isten meg-akarta-vólna óltalmazni az ő Szent Annyát minden bűntől, de nem lehetett. Ezt mondván, szemtelenül ellene mondasz az Úr Isten Mindenhatóságának; sőt igen rútúl káromkodol a' Mindenható Isten-ellen. Mondjuk azt azért, hogy az Úr Isten ezt a' jót akarta, meg-cselekedhetre, és meg-is cselekedte a' Szepőtelen Szűz Máriának. Annak-főltötte leg-nagyob' méltóság, melyben az Isten részessé tette a' tiszta teremtetett állatot az, hogy önnön-magának Annyává tegye: de a' Böldegságos Szűz Máriát azzá tette. Miért hát olly nagy méltóságban részessé tévén őtet, meg nem óltalmazta-vólna az ő Fogantatásában az eredendő bűntől? A' gyermek-szülésnek fájdalmától, a' testnek porrá-változásától meg-óltalmazta az Isten őtet: igen illendő volt, hogy az eredendő bűntől-is, mely oka mind ezeknek a' károk, és veszedelmeknek, meg-óltalmazza. Éva, ki minden gonofságokra alkalmatosságot adott, eredendő igazságban, minden mocsok-nélkül teremtetett. Illik-é azért, hogy Mária, ki-által az Úr Isten annyi fok jókat adott nekünk, úgy tartassék, mint-ha eredendő bűnben, és lelki mocsokban fogantott

tott - volna. Szent Pál Apostol a-
zokat, kik eredendő bűnben fogant-
tatnak, haragi fiainak, és ördög
szolgainak hívja. Ki mondhat il-
lyen dolgot az Isten Anyja - felől?
A' jó fiú tartozik véle, hogy minden
bölcsülettel, a' mint lehet, tisztelje
az Annyát; és azt nem cseleked-
vén, tekéltetessen bé nem tölti az
Isten parancsolattját: Atyádot, és
Anyádot tiszteljed. Meg - váltó
Krisztus Urunk igaz fia volt a' Dicső-
séges Szűz Máriának: illett azért
meg - cselekedni azt az ő Szent An-
nyával, a' mit minden jó fiú az ő
szülőivel akarna cselekedni.

4. Jól-lehet a' Boldogságos Szűz
Mária elévé meg - tartatott, és ólt-
almaztatott fogantatásában az ere-
dendő bűntől; mind - az - által nem
mondhatni, hogy Krisztus Urunk
nem volt - volna az ő Meg - váltója;
mivel elévé meg - tartatván, és óltal-
maztatván, sokkal nagyob' rend-
béli módon meg - szabadított.
Mivel-hogy két módgya vagy on a'
meg - szabadításnak; az első sokkal
nagyob', és fellyeb' - való a' má-
siknál. Világos dolog, hogy több-
bel tartozunk annak, a' ki elévé
meg - óltalmaz, és meg nem engedi,
hogy a' sárba esünk; hogy - sem an-
nak, a' ki meg - engedvén, hogy
bé - esünk a' sárba, az - után emel - fel
onnan, és meg - tisztogat. Ha az
Úr Isten egy Templomot leg - gaz-
dagabbat, nagyobbbat, és leg - szeb-
bet csináltatott, mellyhez hason-
ló nem volt a' földön, hogy abban

helyheztesse a' Frigynak Szekré-
nyét; melly, hogy a' Mannát, a'
törvény kö - tábláit, és a' Mójsés
vezérszejét, mellyel sok csudákat
tött, illendő - képpen meg - tartsa,
mind kívül, belől meg - volt finom
arannyal borítva, és rothadatlan
fából csináltatott - volt: sokkal il-
lendőb' - volt, hogy az Úr Isten ki-
vált - képpen - való nagy jeleket ten-
ne, leg - nagyob' tekéltetéseket
engedvén annak a' Szent Szűznek,
kinek méhében az ő szerelmes Szent
Fia a' Szent Lélektől fogantatván,
emberi testet fel - venne, és csuda-
latos - képpen kilencz hónapig ot-
tan laknék. Ha az Úr Isten meg-
parancsolá az Izraél fiainak, hogy
ő - hozzá akarván járulni beözölge-
tésnek okaért, meg - szenteltesse nek:
igen illendő - volt, hogy az a' Szűz,
kit az Úr Isten magának Annyává
választott, meg - szenteltetvén még
fogantatáskor, minden lelki mo-
csoktól tisztán meg - tartatnék. Az
Úr Isten negyven esztendeig meg-
tartá ruhájokat, sarujokat, és czi-
pellősököket a' Pufztában a' "Zidók-
nak, hogy el nem szakadtak, mel-
lyet Szent Nevének tisztességére cse-
lekedék: sokkal illendőb' volt, hogy
az Isten meg - tartaná az ő Szent
Annyának lelkét, hogy abban sem-
mi lelki gyarlóság ne találtatnék,
hanem mindenkor kedvében lenne
az Istennek. József adó - fizetővé té-
vé Fárao Királynak Egyiptusnak
minden földét, a' Papok földén - ki-
vül; jelentvén, hogy a' mi édes
Idvő.

Idvözítők meg-óltalmazandó-vala-
az eredendő bűnnek adó-fizetésé-
től a' Bóldogságos Szűz Máriát,
kinck tisztaságos véréből a' Mel-
kifedek rendi-szerént-való igaz Fő-
Pap emberi testet akart magának
formálni.

5. Sok efsztendőig bé volt fő-
dőzve, és titkon tartatott ez a'
Szententzia, hogy az Isten Anyja
eredendő bűn-nélkül fogantatott;
mivel-hogy közönségeffen a' régi
Keresztények igen ájtatoffak vól-
tak Meg-váltó Krisztus Urunknak
Szent Anyjához; és ha ezt a' Szen-
tentziát mindgyárt ki-jelentették-
vólna, minck-előtte a' hit dolgait
így meg-világosították, és erősít-
tették; és ilyen könnyen, mint
annak-utánna, meg nem zaboláz-
hatták-vólna azokat, kik vétke-
zendők-vóltak; úgy történhetett-
vólna, hogy némellyek a' Szűz Má-
riát Isten-gyanánt imádták-vólna.
Hogy ezt el-távoztathassák, igen
illendő vólt, hogy a' Szent Atyák
világosson ki ne jelentenek az Isten
Anyjának eredendő bűn-nélkül-va-
ló Fogantatását. Jól-lehet a' régi
Szentek nem mondgyák világosson,
hogy az Isten Anyja eredendő bűn-
nélkül fogantatott; sőt úgy kátfik,
hogy némellyek az-ellen szólottak-
vólna, mivel az időhöz szabták ma-
gokat: de, ha a' mi időnkben ír-
tak-vólna, kétség-nélkül más-kép-
pen írtak, és szólottak-vólna,
hogy-sem akkor. Mind-az-által min-
nyáján a' Szent Atyák, fő-képpen

Sz. Bernárd Doktor, egy Regulát
adnak a' Szentséges Szűzről, mond-
ván, hogy mind azt, a' mi ő-benne
tisztaséges vólna, melly a' Szentek-
ről mondatik, az Isten Anyjának
éppen tulajdoníthattgyuk, és ő-róla
mondhattgyuk fokkal nagyob' gará-
dítcsal. De némelly Szentekről azt
mondgyák, hogy minck-utánna
meg-kereszteltettek, soha halos-
képpen nem vétkeztek; úgy-mint
Sz. Miklósról, Sz. Bernárdról, Sz.
Ákvinás Tamásról, és több' fok Szen-
tekről. Hitunk tartya, hogy Ke-
resztelő Sz. János, és Jeremiás Pro-
féta még az Anyok méhében meg-
szenteltettek. Bizonyos dolog,
hogy a' meg-nevezett regula-sze-
rént fokkal többet mondhatunk
a' Szentséges Szűz Máriáról; azért
ő nem csak Szent vólt az Anyja
méhében, hanem meg-szentelertet
még fogantatásában: és mindenkor
minden bűntől meg-óltalmaztatott.
Krisztus Urunk bizonyoságot téfzen
Keresztelő Sz. Jánosról, mondván:
Az Afzfony-állatok szűldötti-között
nem támadott nagyob' Keresztelő
Jánosnál. Nem ok-nélkül szólott,
a' ki erre azt mondotta: Tehát a'
Szűz Mária nagyob'lévén Kereszte-
lő Jánosnál, a' mint minnyáján
meg-vallyák: mondván a' mi Meg-
váltónk: fenki nem támadott; ki
választotta az ő Szent Anyját, mi-
vel-hogy ő soha nem támadott, mert
soha elfcm esett. Annak-főltte a'
Keresztény Anya-szent-egy-ház Ból-
dog Afzfony Fogantatása napját
nem

nem meg-szentelésnek, hanem Fogantatásnak neve alatt álli. Ezt pedig úgy rendelte, hogy az egész Kereszténység az egész világon mindenütt meg-üllye. Mivel az ötödik Pius Pápa Breviárioma az egész Kereszténységnek rendeltetett, és mindenektől bé-véttetett. Örüllyünk azért, és Innepet szentel-lyünk ezen a' napon, meg-valván minnyájan, hogy ajtatófok vagyunk az Isten Annjához, és az ő tisztaságos Fogantatásához; hogy a' miképpen sokaknak, kik őtet tisztel-

ték, nagy irgalmaságot nyert az ő Szent Fiától, némelyeket nagy veszedelmektől ki-szabadítván; némelyeket meg-óltalmazván, hogy veszedelmekbe ne essenek; némelyeknek kivált-képpen való Isteni malasztot nyervén: úgy mi-nékünk is nyerje-meg bűneinknek bocsá-nattyát; és nyerjen Isteni malasztot, hogy tiszta szívvel, lélekkel szolgálván e' világon az Istennek, nyerhesük-el az örök életnek dicsőséges koronáját, Amen.

A' Szentséges Szűz MARIANAK Születéséről.

I. JÓl-lehet a' Bóldogságos Szűz Máriának nagy Méltóságos Nevei vannak, de csak egy sincs olyan nagy, mint hogy igazán, és tulajdon-képpen az Isten Annjának hivattatik. Ez az oka, hogy a' Szent Evangyelisták, mikor őtet nevezik az Evangyeliomban, mindenkor Isten Annjának híjják. Szent Máté Evangyelista abban a' Lajstromban, mellyet irt e' Szent Szűznek Méltóságos Nemzetségéről, elkezdvén Ábrahámom, és az-után rend-szerént elő-számlálván, mikor a' Szűz Máriát, és az ő Jegyesét Jófefet kellett nevezni, mindgyárt utánna-vetette: A' kitől született a' JÉBUS, ki Krístusnak hivattatik. Mikor az-után a' Királyok eljövetelit írja, hogy a' Krístust imádogyák, azt mondgya: *Bé-menüén a'*

házba, meg-találák a' gyermeket az Annjával Máriával, és le-borúlván imádnák őtet. Sz. Lukács Evangyelista - is meg-írván, mi-képpen a' Bóldogságos Szűz el-ment az ő rokona Ersébet aszfzony látogatására, azt mondgya: *Luc. 1. 43. hogy Ersébet bé-ielék SzentLélekkel, és azt mondá: Honnét vagyok ez nékem, hogy az én Uram Annja én-bozzám jőjjön.* Ugyan Sz. Lukács mondgya, hogy mikor a' Krístus JÉBUS tizen-két éltendős lévén Jérusálemben marada, és harmadnap-múlva a' Templomban meg-talaltarék, monda néki az ő Anyja: *Luc. 2. 48. Fiam, miért cselekedtél így velünk.* Sz. Janos Evangyelista a' Kána Galilzai menyegzőről szólván, *Joan. 2. a' hol jelen volt Krístus Urunk, és a' Szentséges Szűz*

Szűz Mária, kétféle - is említi a' Jézus Annját. Ugyan Sz. János Meg-váltó Krisztus Urunk kin-szenvedését meg-írván, azt mondgya, hogy JÉZUS a' Kereszt-fán lévén, az ő Anyja-is jelen volt. Úgy-an nyira, hogy itt, és a' több' helyeken az Evangyéliomban az Evangyelisták tsak-nem mindenkor Isten Annjának híjják a' Szűz Máriát. Önnön-maga-is Krisztus Urunk, mikor maga-felől szól, tsak-nem mindenkor ember fiának híjja magát; hogy mind ezekből erős hittel hidgyúk, hogy a' Szentséges Szűz Mária az Istennek, a' Szent Háromságban, második személynek, igaz Anyja legyen. Az Anya-szent-egy-háznak mindenkor olly nagy gond-viselése volt erre a' névre, hogy a' négy közönséges első Kontziliomok-között a' harmadikban, tudni-illik az Efesinumban, melly Tzelezstinus Pápa, és Teodósius Tsáfár idejében szolgáltattott; két száz Püspökök egybe-gyűlvén Sz. Tzirillussal egyetemben, ki leg-első volt közöttök, leg-nagyob' dolog, melyet ottan végeztek, mellyért egybegyűltek-vala, a' volt, hogy igaz hittel kell hinni, mint hitünknek ágazattyát, hogy a' Ditsóséges Szűz Mária tulajdon, és igaz Anyja az Istennek, a' mint a' több' Anyák az ő tulajdon, igaz, és természet-szerént-való fioknak. Ugyan ezen dolog meg-erősítettett első Szent Leo Pápa, és Mártziánus Tsáfár idejében a' Káltzedóniai Kontzili-

omban. A' módgyát pedig, mi-képpen fogantatott az Isten a' Szűznek méhében, meg-magyarázzák Sz. Tzirillus, Damasztzenus Sz. János, Sz. Ágoston Doktor, és az Angyali Doktor Szent Tamás. Sommája ez: A' Szentséges Szűz Mária mondatik, hogy méhében fogadta a' mi Urunk Jézus Krisztust, mint igaz Anyja; mivel az ő tisztaságos Sz. vére volt az a' matéria, melyből a' Szent Lélek Isteni erejével formálta a' Krisztus Jézus Sz. testét a' Szűznek méhében. Annak-okáért a' Szűz Mária természet-szerént-való igaz Anyja az Istennek, mint a' több' Anyák az ő fioknak.

2. Ez így lévén, az Isten Annjává lenni, ki-mondhatatlan nagy méltóság. Ezt meg-próbálhatni még a' Filozofianak szententziájából-is; mivel nem tsak illendőség taláztatik a' munkálkodó ok-között, és a' dolog-között, melyet a' munkálkodó ok szerzett; hanem az-is, hogy, ha a' munkálkodó ok meg-nem-gátoltatik, magához hasonlú dolgot szerez; a' mint az orofzlány magához hasonlú orofzlányt; a' juh magához hasonlú juhot; úgy az ember-is magához hasonlú embert nemz, ha valami akadék nem taláztatik a' természetben. Az-okáért, ha az elmének, szép testi természetnek, a' tagok gyönyörűséges rendinek, és a' Krisztus Urunk természet-szerént-való állapotjának egyéb talentomi igen felségesek voltak, és minden természetett állatokat fellyül-haládtak, a' mint a' Szent Írásból, és a' Sz.

Atyák Írásból világoson ki-tetűzik: mind ezek meg-találtattak a' Szentséges Szűzben, mint az ő igaz, és természet-szerént-való Annýában; és e' képpen bizonyos dolog, hogy a' Ditsőséges Szent Szűz igen nagy elméjű, ki-mondhatatlan nagy értelmű, és tsudálatos szép termetű volt; és a' természetnek minden tekéletes ajándékival volt fel-ékesítve. Úgy-annyira, hogy a' Kristus Jébus az embereknek minden fiainál ékesb volt; hasonló-képpen az ő Szent Anyja minden aszfonyállatok-földt leg-szeb', és ékesb' volt. Akarjátok-e, úgy-mond Sz. Gergely, a' Ditsőséges Szűznek példáját meg-látni? figyelmetessen tekintetek a' Jébus Krisztusra; meg-láttjátok a' fiát, meg-láttjátok ő-ben az ő Szent Annýát.

3. Az Istennek bölts gond-vifelése, nem csak meg-óltalmazta fogantatásában a' Szentséges Szűzet azj eredendő büntől, hanem még az Anyja méhében nagyob' okoságot, és böltseséget adott néki, hogy-sem Keresztelő Szent Jánosnak; és születése-után három esztendő korában a' Templomba vitte, és ottan naponként garádiról garádira fellyeb' magasztalta: úgy-annyira, hogy az őők Atya Isten-elött, a' Sz. Angyalok, és minden emberek-elött az Úr Jébus Kristus nem szégyenli, sőt ditsekedik Annýának mondani a' Szűz Máriát. A' Kristus Jébus, és Mária az ő Szent Anyja igen híven

szerették egy-mást; mivel az aján-dékokat, mellyeket egy másnak adtak, tekéletesen meg-tartották. A' Kristus Jébus a' Szűz Máriától vött emberi természetet, mellyet magához kaptsolván, oly erőssen meg-tartotta, hogy a' mint a' Teologusok mondgyák: A' mit egyszer fel-vött, azt soha el nem bocsátotta. Mikor a' Kereszt-fán le-tette életét az Isten Fia, és harmadnapig a' koporsóban halva fekűtt, nem volt akkor ott az emberi természet; mert a' lélek a' testől eltávozott-volt: de se egygik, se a' másik el nem szakart az Istenség-től. Az-is bizonyos dolog, hogy azt a' drága lelki kintset, mellyel fogantatott, és született az ő Szent Anyja, soha el nem vesztette, mivel soha semmi vétket nem tselekedett. Végezetre azt mondhatjuk Sz. Ágostonnal, hogy az Isten Annýává lenni, oly nagy méltóság, hogy azzal nem csak az emberi teremtet állatokat, hanem mind az Angyalokat-is fellyől-haladgya; annyival, mennyivel a' Király Anyja a' szolgákat. Ez a' Szűz az, a' kinek fok tántomit, és lelki ajándékot csak a' tudná meg-mondani, a' ki őtet teremtette. E' Szentséges Szűznek születése-napját őrli ma a' Keresztény Anyaszent-egy-ház, mellynek emlékezete őrvendzetteti az Eget, és a' földet. Ez a' nap az, mellyen született az, a' kítől születni akart a' JÉBUS, ki Krisztusnak hívattatik.

4. Az Anya-szent - egy-ház nem állotta régen ezt az Innepet; melyet meg-próbálhatni a' Szent Ágoston szavaiból, ki egy Beszédében azt mondgya, hogy tsak a' Kristus Jéfus, és Keresztelő Sz. János születése napját ülik - meg. De ezt úgy kell érteni, hogy közönségesen a' Keresztény Anya-szent-egy-ház mindenütt e' világon régen meg-nem ülette, jóllehet némelly bizonyos helyeken még az Apostolok idejétől - fogva meg - ülették. Negyedik Innotzentzius Pápa idejében meg - parantsoltatik, hogy a' Szentséges Szűz Mária születése napját meg - szenteljük közönségesen a' Keresztények az egész Keresztény Anya-szent-egy-házban. Mivel-hogy Negyedik Tzeleztinus Pápa halála - után el-múlt egy esztendő, és nyúltz hólnap, hogy Pápat nem választhatnak - vala; melly dolog ki - mondhatatlan fok károkat, veszedelmeket, és botránczófokat szerzett az egész Kereszténységben; de fő - képpen Olasz - Országban. Mivel - hogy Friderik Tsászár, ki pártot - ütett - vólt az Anya-szent - egy-ház - ellen, minden nap el - foglallya, és hamissan magának tulajdoníttya - vala az Anya-szent-egy-ház jószágit. A' Kárdinálók, kik a' rejtek tanáts - házban vóltak ózve - gyúlve, igen akarnak - vala Pápat választani, de meg nem egygyezhetnek - vala. Végezetre azt rendelék, hogy fogadást tegyenek az Istennek, hogy, ha valamelyik

közönlök hamar Pápává választatik, hogy annyi fok károkat, veszedelmeket, és botránczófokat meg-orvofolhasson; parantsolná - meg, hogy az egész Keresztény Anya-szent-egy-ház az Isten Anyja születése napját nagy tisztelettel meg - szentelje egész nyúltz napig. E' fogadást tévén, mindgyárt Sinibáld Kárdinál Pápává választaték, ki Negyedik Innotzentziusnak hivattaték. Ki meg - parantsolá, hogy az egész Kereszténység az Isten Anyja születése napját Szent Mihály havának nyúltzadik napján mindenütt meg - üllye. Ez a' választás nagy öröme lón mind az egész világnak, kik kivánták, hogy Pápat hamaréb' választanának; és az az öröm az újonnan rendeltetett Innepnek tulajdonítatván, azt rendelé a' Pápa, hogy az Innepnek Solosmájában ez a' vers énekeltetnék: A' te Születéted, Isten Anyja Szűz, örömet hirdetett az egész világnak. Egy szent életű ájtatos ember minden esztendőben Szent Mihály havának nyúltzadik napján szép Angyali énekléseket hallott: egyszer meg - kérdé egygyikét az Angyalok - közzül; miért örülnek olly - igen Mennyekben azon a' napon. Felele néki az Angyal, hogy azon a' napon ülik az Isten Anyja születése napját.

5. A' Szűz Mária Attya Szent Joáchim vólt, az Anyja pedig Sz. Anna: mind a' ketten Júda nemzetségéből, és Dávid Király nem-

zetéből voltak. Ezt hitünk tartja, mivel sok Profétziák vannak a' Szent Írásban, mellyek azt mondják, hogy a' Messiásnak a' Júda nemzetségéből, és a' Dávid Király házából kell születni. Azért a' Szentséges Szűztől születettvén, következik, hogy a' Szűznek Attya, és Anyja a' meg-nevezett nemzetségéből voltak. Szent Jerónimus azt írja, hogy húz éftendeig laktak együtt, és csak egy gyermekek sem lőtt. Az-okaért Istákar Pap nem csak bé nem vőtte a' Joáchim ajándékát egy nagy Innepen a' Jérusálem Templomában hanem azt mondta néki, hogy mennyen-ki a' Templomból; mert valami titkos bűne lehet néki, mellyért bünteti őtet az Isten, nem engedvén néki a' meg-áldásnak gyümölcset. Joáchim nagy szomorúsággal, és pironkodással ki-méne a' Templomból. Nisénus Szent Gergely, és Metafrástes Simeon azt mondják, hogy Szent Anna hasonló nagy Innepken Názaretből Jérusálembe mégyen-vala, és a' mint amaz másik Anna a' Sámuel Anyja sírt, és foházkodott a' Templomban, könyörögve az Istennek, méltóztatnék néki gyermeket adni; és a' mint ugyan azon Sámuel Proféta Anyja, úgy ez-is fogadást tőn az Istennek, hogy a' Templomba adgya az Isten szolgálattýára, akár fiat, akár leányt engedgyen az Úr Isten néki. A' Szent Joáchim, és Szent Anna életében meg-láthatni,

mi-módon adta ő-néki az Úr Isten a' Szentséges Szűz Máriát, az Angyalok Királynéját. Ezek így lévén, örüllünk ezen a' napon Szent Joáchimnak, és Sz. Annának, kik mi-néki kegyes Szó-szóllót hoztak e' világra: örüllünk Sz. Jósefnek, ki Jegyesül válaftatott a' Sz. Szűznek, hogy az ő szűzességét tisztán meg-óltalmazná: örüllünk mind a' Sz. Atyáknak, kiknek könyörögésére adatott az Istenből ez a' Sz. Szűz, kitől a' világnak Meg-váltója, és Idvőzítője született mi-néki: örüllünk a' bűnösöknek, mert a' mi napon született az ő kegyes Szó-szóllójok: örüllünk a' Sz. Angyaloknak, mert ma született az ő Királyné Alszonyok: örüllünk az Istennek, mert ma született az ő Anyja, leánya, és Jegyefe: végezetre örüllünk a' Szentséges Szűznek, mivel az Úr Isten oly nagy méltóságra válaftotta őtet. És mi bűnösöklévén annak az oka, mivel, ha a' vétek nem vőlt-vólna, az Isten nem jött-vólna a' bűnösöket meg-szabadítani, kik nem vőltak-vólna; és az Isten emberré nem lévén, az Isten Anyja nem lehetett-vólna. Kétség-nékiül oly nagy méltóságra fel emeltvén mi-érettünk bűnösökért a' Szentséges Szűz Mária, meg-emlékezik rólunk, és az ő szerelmes Sz. Fiától az Úr Jésus Kristustól irgalmat, kegyelmet, és kivált-képpen való Isteni malasztot nyer mi-néki, hogy holtunk-után részefek lehessünk az örök dicsőségben, Amen.

Bóldog Afzfzony Templomba viteléről.

I. Mikor a' Szentséges Szűz Mária három esztendő s vólna, az ő szüléitől a' Templomba vitették Jérusálembé; holott az Istennek adaték, és a' Szűzek gyülekezetiben hagyaték, kik a' Templomban valának; a' hol nagyob' részre fel-neveltettenek, a' kik nemes ember leányi vóltak; kiváltképpen a' Júda Királyi nemből valók, és a' Lévi Papi nemzetségből; és ottan tartattak, a' míg férhez menendők vólnának. Azonközben - mindenkor Szent dolgokban gyakorlották ma okat; imádságokban, böjtelésekben, szép rendez kézi-munkákban; és az időt hafzontalanúl nem töltötték: és a' végre Isten-féld okos afzfzony-állatok-közzül mesterek rendeltettek nekik, kik minden dolgokban oktatták, és igazgatták őket. A' Mester-Azfzfonyok-közzül-vólt ama' Proféta-afzfzony, Anna, kiről igen szép emlékezetet téfzen Szent Lukás Evangyelista; ki nagy dolgokat mondott, mikor a' Kristus Jépus a' Templomba vitetett. Azt-is mondgyák, hogy ő kivált-képpenvaló barátságot tartott a' Szentséges Szűzzel, midőn a' Templomban lakott, Isteni jelentésből megértvén, ki vólna, és melly nagy méltóságra választatott-vólna Mária az Istentől. Mikor azért a' Ditsőséges Szűz a' Templomba vitették,

az első garádira téteték, (tizenöt garádira lévén ottan,) hogy elővennék az ajándékot, mellyet ővéle egyetemben kell-vala bé-mutatni. Eleibe menének a' Papok, és a' Szentséges Szűzetske el-botsátván annak a' kezét, ki oda vitte-vala, hátra fém tekintvén, máfok segítségével-nélkül, csak a' Szent Lélektől vífeltetvén, fel-kezdemenni a' garádiron, és éppen az Oltárig méne, mint-ha nagy idő s lett-vólna. Ugy-annyira, hogy a' Templomban lévő Papok, és azok, kik véle valának, igen tsudálkoznának, és örülnének azon a' dolgon, világoson meg-ismérvén, hogy az Úr Isten tsudát kezdett-vala tselekedni a' Szűzestkében, kit Anyává választott-vólt. A' Szent Szűzetske meg-marada a' Templomban, és mivel nagy értelmű, s éles elméjű-vólt, igen elő-méne azokban a' dolgokban, mellyekre a' leányzó k ottan tanítottak; tsudniliik olvasásban, írásban, varrásban, szövéásban, fonásban, és egyéb rend-béli kézi munkákban, a' Sz. Dávid 'Zóltári éneklésében, bizonyos időkre, és órákra rendeltetett imádságokban. A' Bóldogságos Szűz Mária ezeknek a' dolgoknak gyakorlásiban, és minden jószágos tselekedetekben a' több' leányzókat sokkal fellyül haladta. Ő-benne fénylettenek az alázatóság, Isteni

teni, és felebaráti szeretet, az ajtatótság, és minden jóságos tselekedetek: azért minnyájan igen szerették őtet.

2. A' Templomban lakván a' Szentséges Szűz, fogadást tőn az Istennek, hogy Szűzességét tisztán megtartya. Némellyek a' Szent Atyák-közzül azt mondgyák, hogy az ő fogadása ilyen okkal, 's mód-dal volt, hogy térdein álván, kezeit, szemeit, de fő-képpen a' szívét az Égre fel-emelvén, ezeket az igéket, vagy ezekhez hasonlókat, mondotta: Én Istenem, Mennynék, és földnek Teremtője, ki csak a' te jó-vóltodért teremtetted az én lelkemet, és testemet, én tekkell-teffén fogadást tészek (a' mennyiből rajtam áll, és Szent Fölségednek tetszik) hogy megtartom Szűzességemet, és soha férfiat nem akarok meg-ismérni, hogy tellyeséggel a' te szolgálatodban magamot foglalhassam. Annak-utánna pedig mikoron Istennek rendeléséből tsudálatos-képpen Szent József Patriárkának jegyeztetett-vólna, értésére adá néki az ő fogadását, és hogy a' szerént akarna tselekedni: Szent József igen örüle azon, mivel ő-is hasonló fogadást tőtt-vala az Istennek. Úgy-annyira, hogy mind a' ketten a' Szent Léleknek új sugalása-által meg-máfolthatatlanul meg-erősíték e' rend-béli-fogadókat. A' Szentséges Szűz mindenkör nagy volt az Isten-előtt, és az emberek-előtt. Éva, midőn a' föl-

di Paraditsomban lakott, szűz-vólt; de mihent onnan ki-űzettek, legottan el-veztté szűzességét. A' Zidó népnek Fő-Papja feleséget nem vehetett magának, hanem csak szűzet. A' pogányok nem engedték-meg, hogy a' Vesta Isten-afzszony Templomában más afzszonyok laknának, hanem csak szűzek.

3. Meg-akarván a' leányzókat tartani ezt a' drága kintset; úgy-mint a' szűzességet, szűkség, hogy nagy őrizet-alatt házba bé-rekefztve tartassanak. Dina, a' Jakob Patriárka leánya, ki menván sétálni, hogy meglássa az afzszonyokat, és leányzókat abban a' tartományban, a' hová az Attyával, és Battyaival érkezett-vala, azt mondgya a' Szent Írás, *Gen. 34. Hogy midőn Sikem meglátta-vólna, megszereté őtet; és el-ragadá, erővel megszeplőstván a' szűzet: és a' miatt Sikemet az Attyával egyetemben, és a' várasnak minden férfiai szörnyű balállal meg-ölék a' Jakob fiai.* Ha az Isten Anyja bé-rekefztve nagy őrizet-alatt lakott, mennyivel inkább' kell a' leányzóknak magán bé-rekefztve lakni, hogy azt a' drága kintset mindenkör bátorságoson megtarthassák. De szabadon ide 's tova sétálván, igen nagy veszedelemben forognak, és néha kárt-is vallanak, a' mint fokakon megtörtént. Szent Jerónimus azt mondgya, hogy a' szűzességnek el-vezttése meg-orvosolhatatlan; mivel a' ki egyszer azt el-vezti, soha vissza nem nyerheti.

De hogy mostan erről többet ne szóljunk. Szent Epifánus, és Nitzeforus azt írják az Isten Anya termetéről, hogy közép termetű volt, olyan színű, mint a' meg-ért búza, kitsinnyég hoszfű ábrázatú, a' szemei nagyok, és szép színűek voltak, a' szemöldöki feketék, és húsfokok, a' szája kitsin, az ajaki szép színűek, a' fogai kitsinyek, és fejérek, a' haja-szálai veresek, a' kezei, és ujjai hoszfzak, és minden tagjai szép rendesek; és minden

aszfzony-állatoknál sokkal szebb, és ékesb volt. Nagy méltósággal nézett, és igen kegyessen szállott. Soha nem öltözött olyan köntösbe, melly valami színre lőtt-vólna meg-festve, hanem hamú-színű ruhát viselt, kitsinnyé a' homlokát bé-födte a' palástal. Második Pius Pápa 1464. esztendőben szabadságot ada, hogy a' Boldog Aszfzony Templomba vitelét Szent András havának 21. napján minnyájan meg-állják a' Keresztények.

Szent JÓSEF a' Szentséges Szűz Mária Jegyese élete Sommába foglaltatott.

1. **A**Zt mondgya Szent Bernárd, hogy a' Jakob-Patriárka fia József, természet-szerént-való példája volt Józsefnek, az Isten Anya Jegyesének, és nem ok-nélkül volt egy neve mind a' kettőnek. Egygyik Szent vala, a' másik hasonlóképpen Szent volt; egygyik leg-bőrsületesb, a' másik leg-tisztáb'; egygyik el-adatott, és fogságba vitétt Egyiptusba az Attya-fiai irigysége-által, a' másik, hogy el-kerülhesse a' Heródes Király dühöségét, és irigységét, ki a' Kristus Jéstűt meg-akarja-vala ölni, Egyiptusba futta a' Kristussal. Egygyik, hogy hívségét meg-tartsa az Urához, nem akara eleget tenni az ő aszfzonya tisztátalan kivánságának; a' másik az Isten Annával egygyütt lakván, szűzességét tisztán meg-tartotta,

Az egygyiknek értelem adatott a' Farao Király álmainak meg-magyarázására; a' másiknak álmában Mennyei szentségek, és tsudálatos titkos dolgok meg-jelentettek az Istenől. Az egygyik meg-tartotta a' gabonát a' népeknek; a' másik meg-örizte a' Mennyből szállott kenyeret az egész világnak.

2. Szent József a' Júda nemzetiségéből, és Dávid Király nemzetéből volt, Betlehemben született: két Attya volt, egygyik természet-szerént való, kit Jakobnak hittak; a' másik törvény-szerént-való, kit Hélinek hittak. Gerson János azt erősíti, hogy Szent József még az Anya méhében meg-szenteltetett, mint Keresztelő Szent János, és Jeremiás Proféta. Szent Jerónimus Elvidius eretnek-ellen azt írja,

írja, hogy Szent József telyes életében meg-tartotta szüzességét. Szent Ágoston a' természetéről írt könyvében azt mondgya, hogy Szent József soha halalos-képpen nem-vétkezett. Nem tsak az Angyal Doktor Szent Tamás írásából, hanem a' Szent Írásból-is világosan ki-tetfzik, hogy Szent József igaz Jegyese, vagy Vő-legénye volt a' Szentséges Szűz Máriának, ki őtet igen szerette, mint-hogy a' Jegyes tartozik szeretni az ő Jegyesét. Az Isten Fiának nem tsak kivált-képpen-való hív szolgája, hanem fogadott Attya volt; kezeinek munkájával táplálta a' Szentséges Szűz Máriát szerelmes Szent Fiával az Úr Jézus Kristuffal, ki-az egész világot tartya, táplállya, és igazgartya. Mindenkor a' Szűz Máriának, és az Isten Fiának társa volt. Réfzes volt Szent József a' Szűz Mária faradságiban, és tanú-bizonyság az ő tisztaságáról, és szüzességéről. Első térfiú volt, a' ki meg-látta, és imádkozta az Isten Fiát emberségeszerént, mikor e' világra született; és hallotta a' gyönyörűséges dicséretet, mellyet a' Mennyei Angyalok nagy örömmel énekeltenek. Jelen volt, mikor a' Pásztorok örültek, és örvendeztek a' született Messiasnak. Méltó volt, hogy a' szepőlötelen Szűz Máriával, és az Isten Fiával édesdeden társalkodgyék, és nyájaskodgyék, sok idő-alatt egy házban lakván, egy asztalhoz ülven, egy tából evén, és egy edény-

ből iván. Méltó volt, hogy az Isten Fiát száma-nélkül kezeiben tartsa, meg-ölelle, és tsókollya, és nagy kedveffen ő-néki szolgállyon. Az örök Atya Isten inkább meg-bótsúlta Szent Józsefet, hogy-sem mást akár-kit abban az időben lévő Szentek-közzül; mivel-hogy az ő egygyetlen-egy szerelmes Szent Fiának táplálójává választotta őtet, és meg-engedte, hogy a' Szűz Szent Anya az Isten Fia Attyának híjja őtet. A' Fiú Isten-is nagyra bótsúlta őtet, mert kivált-képpen-való társává választotta őtet ifúságában, sőt tsak-nem egész életében: és nem kitsiny bótsület volt, hogy néha Szent József parantsolt a' Kristus Jézusnak, ki-engedelmes volt néki. Nagyra bótsúlta a' Szent Lélek Isten-is Szent Józsefet; mivel azt akarta, hogy a Szentséges Szűz Mária az ő Jegyese lévén, lenne Jegyese Szent Józsefnek-is.

3. Szent József mikor Jegyese lón a' Szűz Máriának, negyven esztendősvolt, a' mint némelly Doktorok mondgyák, magyarázván az Iliás Proféta mondását. *Isa. 62. v. 5. A' Jegyes örül a' Jegyesnek, és az Isten a' Szűzzel lakik.* Hogy ez így légyen, azzal-is próbállyák, mivel-hogy a' több-okok-közzött, mellyekért kívántatott, hogy a' Szentséges Szűznek Jegyese légyen, egygyik a' volt, hogy a' Jegyes az Isten Fiának, és az Isten Fia Anyjának szolgállyon, és munkái, s faradsági-által táplállya őket, mellyet

lyet nem mivelhetett-vólna, ha öreg ember vólt-vólna. Noha közönségesen a' kép-írók úgy írják Szent Józsefet, mint öreg embert, de azt a' Szentséges Szűznek tisztelőségéért tselekezik; és hogy minékünk értésünkre adgyák, hogy ő bölts, okos, eszes, és mértékletes ember vólt, a' mint a' tiszteletes jó erkölcsű öreg emberek szoktak lenni, főképen dolgoknak látása, és meg-próbálása-által. Kristus Urunkat is néha bárány képében írják a' kép-írók, hogy az ő nagy fzelidségét, és ártatlanságát jelentse, ki midőn a' halálra vitetnék, nem rügöldözött. Ezt akarta Szent Lukás jelenteni Szent Józsefről, férfinak mondván őtet, az-az embernek; mivel a' mondatik embernek, a' ki okos, és értelmes, nem felettéb' vén, hanem negyven esztendő-től - fogva ötven esztendőig. Szent Jerónimus, Szent Ágoston, Bédá, és több' Autorok nem ok-nélkül erősítik, hogy Szent József szűz vólt. Mint-hogy tudgyuk az Evangyéliomból, hogy midőn Szűz Mária az ő Szent Fia Kereszt-faja-alatt állana, Kristus Urunk Sz. János Evangyéliánának ajánlá őtet. A' Szent Atyák, és Doktorok azt mondgyák, hogy Idvözítő Kristus Urunk az ő Szent Anyját azért ajánlotta inkább' Szent Jánosnak, mert ő Szűz vólt, és őtet inkább' szerette. Ez így lévén, illendőbb' vólt, hogy mikoron a' Szent Szűz ifúságának virágjában vólna, Szűz-

nek ajánlatnék, a' mint Szent József vólt.

4. Némellyek azt mondgyák, főképpen Germánus a' Konstantinápolyi Érsek, hogy midőn a' Szentséges Szűz Mária fel-nevelkedett-vólna, úgy hogy férjhez mehetne, a' több' leányzók-között lévén a' Templomban Jérusálemben; történék, hogy némellyeket azok-közül kihoznának, hogy férjhez adnák őket. Akkor a' Szent Szűz monda, hogy néki nem szabad férjhez menni, mert fogadást tótt az Istennek, hogy Szűzességét tisztán meg-tartya. Tsudáldkozanak ezen az új dolgon; mivel abban az időben tsak egy leányzó sem találtatik -vala, a' ki nem akarna férjhez menni, és fiakat szülni. Az-okaért őszve-gyülének a' Papok, és a' Doktorok, hogy elvégeznék, mit kellene tselekedni. Egygyiknek közölődök meg-jelené az Isten, hogy a' Szűznek Jegyese ilyen módon lenne, hogy minden házasulandó iffiak, kik a' Dávid nemzeréből valának, a' mint a' Szűz - is abból a' nemzetből vólt, egy napon gyülnének a' Templomba; és ki-ki egy szál-vefzűzöt vinne kezében; és a' kinek vefzűzeje megvirágozik, annak légyen Mária Jegyese. Úgy tselekedének, és a' Szent József vefzűzeje meg-virágozék, és ilyen módon lán néki Jegyese a' szűzeknek Szent Szűze. Ez az oka, hogy néha a' kép-írók Szent Józsefnek, ki-virágozott vefzűzöt írnak kezében.

5. Tudgyuk azt is az Evangyéliumból, hogy Szent József Jegyefe lévén a' Szűz Máriának, és elfébe vévén, hogy nehézkes volna, tudván, hogy semmi része e' dologban néki nem volna; mivel hogy minekelőtte egygyik a' másíknak Jegyefe lött-vólna, mind a' ketten fogadást tettek-vólt, hogy tisztán meg tartják Szűzelségeket; igen meg-háborodék szívében. *Matt. 1. §. 19. József pedig a' férje* (úgy-mond Sz. Máté) *mivel-hogy igaz volna, és nem akarná őtet bírásítani, titkon el-akará őtet borsátani.* Ő pedig ezeket gondolván, imé az Úr Angyala megjelenék néki álmában, mondván: József Dávidnak fia, ne fély el-venni Máriát a' Feleségedet mert a' mi ő-benne fogantatott, a' Szent Lélektől vagyon. Fiat szűl pedig, és a' nevét Jéfusnak hívod; mert ő szabadítva meg az ő népét az ő bűnökből. Szent Ágoston, Szent Ambrus, és több Autorok azt mondják, hogy jól-lehet Szent József a' Bóldogságos Szűz Máriát legszenteb' Afzöny-állatnak tartotta, és ő-felőle semmi gonoszt nem tudhatott; mind-az-által látván őtet nehézkesnek lenni, és bizonyoson tudván, hogy abban semmi része néki nem volna, meg-háborodék magában. Nem tudgya-va, mit itéllyen; mert ha valami gonoszt itélt-vólna felőle, és el-titkolta-vólna; az Isten tisztességét, és a' maga bősületét meg-sértette-vólna. Mivel látván, hogy az ő Jegyefe

gyermeket szűlend az ő házában, és néki semmi része nints abban; a' maga bősületét igen meg-bántotta-vólna. Ha pedig a' Szent Szűz-felől gonoszt itélt-vólna, és ki-hirdetvén, ő-ellene, mint a' házaságtörő-ellen, panaszkodott-vólna; úgy látzot néki, hogy nagy bősűz-ságot tenne az ő Jegyesének, ki-felől semmi gonoszt nem tudhatott. Annak-okáért igaz ember lévén, és senkinek nehézségére nem akartván lenni; hogy ettől a' szív-béli háborúságtól meg-menekedgyék, valami meentség-alatt vizsgálva akará őtet az Attya házához vinni, ő maga hazájából el-akará bujdosni. Gondollyuk-meg, melly nagy szív-béli fájdalom volt a' Szentséges Szűz Máriának-is, látván, hogy az ő férje, kit igen szeretett, olly igen szomorkodnék: meg-akarta-vólna őtet menteni azoktól az unalmas gondolatoktól; de nem illik-va az ő alázatosságához, hogy illy titkos Isteni dolgot ki-jelentsen néki: az-okáért csak halgatott, Istenre hagyván az ő gondgyát.

6. Nem akará az Úr Isten az ő hív szolgáját Józsefet sok ideig háborúságban hagyni, hanem egy Angyalát küldé ő-hozzá, ki meg-bátorítá őtet, mondván: József Dávidnak fia, ne fély; mert minden dolgod igazán, és bátorságon-vayon. Ha a' te Jegyefed nehézkes, a' nem ember tselekedetiből, hanem a' Szent Lélektől vagyon; mivel-hogy ez a' leányzó az, a' kiről

Isaiás Proféta szólt, mondván: *Isai. 7. 9. 14. Imé egy Szűz méhében fogad, és fiat szül.* Azt mondgya Szent Bernárd, hogy az Úr Isten meg-engedte, hogy Szent József kételkedgyék, hogy annak-utánna erőssen meg-bizonyosodván, senki ne kételkednék a' Dicsőséges Szűz Mária tisztaságos szűzességéről. És a' mint a' Szent Tamás kételkedése a' Krisztus Jézus Fel-támadása-felől okot adott, hogy senki ő-utánna ne kételkedgyék arról; úgy a' Szent József kételkedése is okot adott, hogy senki a' Krisztus Jézus Szent Annja szűzességéről ne kételkedgyék. Ebben a' dologban meg-mutatta Szent József, melly igaz, és Isten - féld volt; melly-igen őltalmazta a' maga, és felebaráttya tisztességét; meg-mutatta az ő nagy elméjét, és bölts okosságát. Mert ki találkoznék most a' világon olly ember, ki ollyan dolgot látván a' maga házában, nem kiáltana, nem panaszkodnék Attya-fiainak, barátinak, és nem kívánna törvényszerént bosszút állani? Ha egy alacsonyrend-béli leányzó a' maga jó erköltse, és jóságos tselekedeti által Királynéva léfzen, nagyra szokott böltsültetni. Így ha egy alacsonyrend-béli ember okossága, és jó maga - viselése - által úgy elő - menne dologában, hogy a' Királynét feleségül venné, igen nagyra böltsültetnék. Így lott dolga Szent Józsefnek, ki az ő Jegyese méltóságáért nagy méltóságra emeltetett; mert ő

az Angyalok Királynéja Jegyese volt. Akkor-is nagyra szokták böltsülni az embert, mikor igen kedvében vagyon a' Királynak; mindenkor a' Királlyal nyájaskodik a' Palotában; senki előtte bé nem zárja az ajtót; mindenkor szabadon mehet a' Királyhoz. Erre-nézve is nagyra böltsültetik Szent József; mert ő olly - igen kedves volt a' Mennynek, és földnek Királya-elött, hogy mindenkor a' Királlyal társalkodott, és barátságos-keppen nyájaskodott, mint-ha tulajdon fia volt-vólna. Az - is nagy tiszteletben tartatik, a' ki nagy rend-béli embereknek parantsol, és engednek néki: erre tekintve - is nagy tiszteletre méltó Szent József; mert parantsolt, és enged-vala néki, nem a' Nap, mint Josuénak, hanem a' ki a' napot teremtette, az Úr Jézus Krisztus, a' mi Urunk, és Istenünk.

7. Szent Jerónimus azt mondotta, hogy ha eleget akarna szólani a' Szent Pál Apostol ditséretéről, szükség vólna, hogy minden tagjai nyelvekké lennének. Mi - is azt mondhattuk, hogy ha illendő-keppen akarnók ditsérni Szent Józsefet, szükség vólna, hogy sok emberek, és Angyalok nyelvei őfzve gyülnének; és mind-egygyütt csak alig ditsérhetnék Szent Józsefet érdeme - szerént. Hatvan - kilentz ezfzendős volt, mikor el-nyugott az Istenben, Krisztus Urunknak 29. ezfrendejében, ki jefen volt az ő halála óráján, és meg - parantsolta

az Angyaloknak, hogy Ábrahám kebelébe vigyék az ő lelkét; holott ő jó hirt, és nagy örömet mondott a' Szent Atyáknak, mondván nekik, hogy kevés idő-alatt ki-fabadíttatnak abból a' helyből, tudni-illik, Limbusból. Azt mond-gya Szent Bernárd; hogy Kristus Urunk Fel-támadás napján a' többi-

között, kik akkor fel-támadtak, Szent József is fel-támadott; és a' Kristus Jébus Mennybe-menetele napján ő is testestől, lelkestől fel-vitetett Menny-országba az örök-bóldogságba, mellyben tégyen részesé minnyájunkat az Úr Isten az ő nagy irgalmaságaért, Amen.

Gyümölcs-öltő Bóldog Afzfony napjáról, és az emberre lőtt Istenről.

1. **A'** Szent Doktorok okát keresik ennek a' csudálatos dolognak, hogy az Isten fel-vette az emberi természetet, és emberre lőtt. Oka az első ember vétke, és a' nagy bosszúság volt, mellyet ő az Isten-ellen tselekedett. Az okáért éppen-való elég-tétel kívántatván, annyit kellett-vólna fizetni az Istennek, a' mennyi el-véteget ő Szent Felségétől a' bűn-által. Tehát szükség volt, hogy az Isten emberre légyen, hogy eleget tégyen az emberért. Mivel-hogy a' vétek végheterlen volt az Istenre tekintve, a' ki meg-bántódott; szükség volt, hogy az elég-tétel-is végheterlen lenne; melly lehetetlen lőtt-vólna, ha az, a' ki eleget tézzenyala, Isten nem volt-vólna. És eleget tévén az Isten olyan módon, a' mint emberre lévén eleget tőtt, annyi adatott az Istennek, a' mennyi el-véteget-volt ő Szent Fölségétől: annyi szolgálat tétetett az

Istennek, a' mennyi bosszúság tétetett-volt a' bűn-által. Ugy-annyira, hogy az ember vétke volt alkalmasóság, hogy az Isten emberre légyen. Nem szükség azért e' dolognak okát keresni, hanem csak az Istennek nagy jó-voltát kell meg-ismérni; mivel az a' dolog nem véteget érdem-alá. Az Úr Isten csak jót akart tselekedni az embereknek, azért lőtt emberre; nem azért, hogy valamely ember, vagy minnyáján az emberek, azt meg-érdemlették-vólna. Sok ezer eztepdőkig nem tselekedte-meg az Úr Isten azt a' dolgot, minek-utánna a' világnak szüksége volt reá, hogy meg-tselekedné; azért, hogy az emberi nagy nyomorúság világosan meg-ismértesék, és inkább kívántasék az orvosság az emberektől; és mikor meg-adatnék, nagyobbra bősültetésék.

2. Akár mi-némű kitsiny dolog tetszik az Istennek, mellyet mi az ő szere-

szerepétért tselekezünk, ha kevés lézen-is a' szolgálat; *Máty. 10. v. 42. És a' ki csak egy pohár hideg vizet ad-is felebaráttjának az ő nevében, el nem veszti jutalmát.* Mind-az-által az Anyja válasszában igen nehezen találatott kedve. Sok nevezetes Szent Afzszonyok voltak a' világon; de csak egy-is közzőlők nem tetszett az Istenek, hogy Anyyá válasszotta - volna; mivel-hogy mindenikben találatott valami fogyatkozás, melly-miatt nem érdemlette azt a' nagy méltóságot. Sok ezer észvendők - múlva csak egy találaték minden makula-nélkül, és fogyatkozás-nélkül, ki teljes volt minden Isteni malasztal, és jóságos tselekedetekkel, mellyek ilendőek, és szükségesek voltak-abbán, a' kinek az Isten Anyyá válla lenni. Ez pedig az Afzszony - állat a' Dítsőséges Szűz Mária volt. Meg-mutatá ez a' nagy Afzszony az ő nagy érdemét, és jóságát, mikor meg-felele Gabriel Arkan-gyálnak, ki ő-hozzá küldetett-volt követül az Istenől, hogy Anyja lenne az Istennek. Minek-uránna az Angyallal sokáig okoskodott-vólna, ki őtet nagy alázatoson köszöntvén, elő-beszéllé a' követséget, mellyet az Istenől hozott-va néki; és meg-magyarázá a' módgyát, mi-képpen vitetnék véghez ez a' méltóságos titkos dolog, nem ember tselekedeti-áttal, hanem a' Szent Lélek tselekedeti-áttal. A' Szentséges Szűz alázatoson fogad-

ván a' követséget, és engedvén mindenkben az Isten akarattjának, ilyen alázatos szókot monda: *Lnc. 1. v. 38. Imé az Úr szolgálója: legyen nekem a' te beszéded-szerént.* Ezekben a' szókban nagy jóságos tselekedeteket nyilatkoztatott-ki a' Szentséges Szűz, fő-képpen az ő nagy alázatosságát. Mivel kifib' alázatosságot mutatott - volna ellené-mondván, hogy-sem bé-fogadván: a' mint tselekedék Keresztelő Szent János, mikor Kristus Urunk tőle akara meg-kereszteltetni; mellyet ő alázatosságaért nem-akar-va tselekedni, hanem mikor világoson meg-parantsola az Úr ő-néki. Szent Péter nem akará meg-engedni, hogy Idvözítők meg-mosná az ő lábait, kinek ő alázatosságaért ellené-mond-va; de végtére meg-parantsolván néki az Úr, és meg-fenyegetvén őtet, meg-engedé. Mójses-is alázatosságaért nem-akar-va az Izraél népének Fő-hadnagya, és Fejedelme lenni. Mind ezek így lévén, a' Szentséges Szűz Mária nagyob' alázatosságát mutatá, bé fogadván a' követséget, hogy-sem ellené-mondván. Oka az, mert meg-mondván néki az Isten Angyala, hogy az Úr Isten Anyyá válasszotta őtet; ő azt felelé, hogy szolgálója akarna lenni. A' Királynak Anyyá lenni igen nagy méltóság a' Király házában; de szolgálóvá lenni alacsony állapot. Bizonyára nagy alázatosság volt ez a' Szűztől, hogy

mikor meg-értette, hogy az Istennek Anyává választatott volna, akkor a' szolgáló rendét választotta. A' Lutzifert követő Angyaloknak nagy esetek nem másfunnan történt, hanem hogy nagyob' méltóságban látván magokat lenni egyebeknél, fel-füvalkodának; mivel hogy minden Angyal valami belső talentommal fellyül - haladgya a' másikat. Az Angyalok, a' mint mondgyák a' Szent Doktorok, főképpen Szent Tamás, különbözőnek egy-mástól az Angyali természetben. Az-okaért Lutzifer látván magát leg-nagyob' garáditson lenni a' több' Angyaloknál, fel-füvalkodék; honnét minden kára, és veszedelme következék néki.

3. Nagy szívűnek - is mutatá magát lenni a' Szentséges Szűz, bé-fogadván a' követséget, hogy az Isten Anyja lenne; mivel meg-lévén írva a' Proféták-által, hogy a' Messiásnak fokot kellene szenvedni, végtére a' keserves nagy kínok-után meg-is kellene halni; (melly nem volt el-rejtve a' Szűztől) és tudván, hogy néki-is része lenne a' nagy fájdalmokban, hogy mindennütt jelen kellene lenni; nagy szívűségét mutatá, kész lévén az Isten Anyává lenni, illy nagy szívűbéli fájdalmoknak terhét magára vállalván. Nagy szívűnek mutatá magát lenni; mert engedelmes lévén, hogy az Isten Anyja légyen, az ő tisztaságos vérét adá, melyből az Isten Fiának emberi teste

formáltaték a' Szent Lélektől az ő méhében. És meg kellvén fizetni Kristus Urunknak a' mi adófságink-ért az ő Szent vére-által, azt a' Szűztől vévé; és így némi-néműképpen látszik, hogy ő - is rész-szerént segítette Kristus Urunkat arra a' tudálatos nagy dologra, melyet tselekedett a' mi váltságunkban; mivel az ő Szent vére lévén a' mi váltságunknak árra, azt a' Szent Szűztől vette - volt az Istennek Fia.

4. Meg-mutatá Mária az ő nagy tisztetségét-is, mikor meg-kérdé az Angyaltól, mondván: Mi-képpen lehet az, mert férfiat nem ismérék? Tudván azért, hogy annak a' fogantatásnak nem közönséges mód-szerént kellene lenni, a' mint egyéb emberek fogantatásának, férfiutól, és asszony-állattól; bizonyos lévén az Isaiás Profétálása-által, hogy a' ki az Isten Anyja léfzen, Szűznek kell annak lenni; azért kérdé: Mi-képpen lehet az, mert ő férfiat nem ismér. A' mint némelly Doktorok mondgyák: Mária olly erőf-sen el-rendelté-volt szívében, hogy meg-tartaná Szűzességét, hogy ha Isten Anyává más-képpen nem lehetett-vólna, hanem meg-kellett-vólna válni szűzességétől; ha az ő szabad akarattyára hagyatnék, és néki meg nem parantsoltatnék; jól-lehet emberi testben nem lehet nagyob' méltóság, mint az Isten Anyává lenni, mind-az-által ezt el-hagyván, mindenkor meg-maradt-vólna

vólna a' Szűzeiségben. Sok egyéb jóságos tselekedetek nyilarkozának ki akkor a' Szentséges Szűzben; mert mi-képpen egy igen gazdag léányzó a' nyakára szokta függeszteni az ő arany lánczait, drága kőveit, és gyöngyeit, mellyekkel bír: így a' Szentséges Szűz, nyaka lévén az Anya-szent-egy-háznak, az Úr Isten fok jóságos tselekedeteknek szép arany lánczaival, drága kőveivel, és gyöngyeivel fel-ékesítette az ő lelkét, mellyek-által megérdemlette, hogy az Isten Anyává lenne. Úgy-annyira, hogy a' Szentséges Szűz mind a' Mennyei Polgárokat, Angyalokat, és minden Szenteket fellyül-halad azzal a' titulussal, hogy ő Anya legyen az Istennek; mivel-hogy ő-benne mindenek meg-találtattak, a' mik szükségessék voltak, hogy az Isten Anya legyen; és semmi olly dolog nem taláztatott, a' mi őtet méltatlanná tőtte-vólna, hogy tőle születtesék, és néki fia legyen a' mindenható Úr Isten. Annak-okáért mindgyárt, hogy a' Szűz engedje az Isten akarattyának, a' három Isteni Személy egy lelkét teremte, és a' Szűznek tisztaságos véreből egy emberi testet formála, és a' lelkét a' testbe öntvén, az Ige azt a' természetet magához kaptsola; és így a' két természetből, Isteni, és emberi természetből, egy személy lön, a' Kristus Jéhus. Annak-főltte a' három Isteni személyt az az áldott lelkét fel-ékesíté di-

tsőséges látással, hogy az Isten szinről szinre lássa; Isteni tudományt, és böltseséget önte beléje, és meg-erősíté ki-mondhatatlan nagy ajándékokkal, és szent malasztokkal. Úgy, hogy igazán mondhatni ő-felőle, a' mit Szent János Evangyelista mondott: *Joan. I. 14. Láttuk az ő ditsőségét, mint az Atyának egygyetlen-ez százlőttének ditsőségét, tellyest malasztal, és igafságal.*

5. Az Isten teremthetett-vólna job' Eget, job' földet, job' világot, job' embereket; de nem tselekedhetett job' dolgot, és tekéletesbet, mint ezt, hogy Isten emberré lőtt. Isten ki-terjesztette az Isten a' karját minden erejével, a' mint az ő Szent Anya meg-vallotta: Hatalmasságot tselekedett az ő karjával. Ilendő itt a' példa-beszéd az Aszfzony-állatról, ki hogy meg találta az el-veszett garast, meg-gyujtá a' gyertyát. Ez az Isteni meg-testesülésnek tselekedete, mellyben igen meg-alázá magát az Úr Isten, példázattott az Aszfzony-állatban, ki meg-gyujtá a' gyertyát; mivel Kristus Urunk minden tehetségével faradozott, hogy meg-találta a' garast, tudni-illik az el-veszett embert. Meg-ígerte-va az Isten Ábrahámnak, hogy meg-latogattya az ő maradékot mind a' négy nemzélig, és meg-szabadította őket a' szolgálatból, mellyben vólnának. Négy nemzésnek módgyai taláztatnak. Az első völt férfú-nélkül, és aszfzony-állat-nélkül, tudni-illik

Ádám, a' másik férfiúból volt afzfony-állat-nélkül, úgy-mint Éva. A' harmadik volt férfiútól, és afzfony-állattól, a' mint Ábel, és a' több' emberek. Hátra-vala még a' negyedik, afzfony-állattól férfiú-nélkül: és ebben a' negyedikben az Isten emberré lön, fogantatván, és születtetvén a' Szűz Máriától férfiú-nélkül, a' Szent Lélek tselekedeti-által: és ebben látogató-meg az Úr Isten az ő népét. Nem akarta az Isten ezt a' dolgot egyszer-'s-mind meg-jelenteni, és ki-nyilatkoztatni az embereknek; hanem lassan-lassan, és fok idők-múlva; mivel igen nagy, és tsudálatos titkos dolog volna. Némellyeknek egy titkos dolgot ki-jelentett, másoknak más titkos dolgot. Még Ádám-tól-fogva kezdé ezt tselekedni az Isten, kinek midőn a' földi Paraditsomban alunnék, egy részét ennek a' titkos dolognak meg-jelenté. Az Ábel halálában pedig ki-nyilatkozáék, hogy az emberré lött Isten meg-ölette-tik, halált szerezvén ő-néki a' Zsidó nép; mivel Kristus Urunk azok-között születtetvén, test-szerént atya-fiai voltak néki. Mikor Noé a' Bárnába bé-rekefzkedék, meg-jelenteték, hogy az Isten Fia bé-rekefzkednék a' Szűz Mária méhébe. Nem volt el-rejtve ez a' titkos dolog Ábrahám-tól, hanem nagy rész-re ki-nyilatkoztatott néki: mikor meg-akará áldozni az ő fiát, nyilván meg-mondatott néki, hogy az Isten fel-vefzi az emberi természete-

tet az ő nemzetiből származandó egy afzfony-állattól. Meg-jelentetett rész-szerént Isáknak, mikor magának Rébekkát el-jegyzette: Jakobnak, mikor az Angyallal viaskodott, és mikor a' lajtorját látta, melly a' földről az Égig ér-vala. Meg-jelentetett rész-szerént Szent Jónak-is, jól-lehet ő a' természet törvénye-alatt élt. Ezt példázta Sámson-is, mikor idegen nemzet-ből vött magának feleséget, el-hagyvái az ő hazája-beli leányzókat: úgy az Isten Fia el-hagyta az Angyali természetet az ő hazájában, úgy-mint Menny-országban; és le-fzállott a' földre, hogy idegent végyen, tudni-illik az emberi természetét. A' Proféták-is meg-tudták ezt a' titkos dolgot. Mójsésnek, Illyésnek, Eliséusnak, Isaiásnak, Dávidnak, Jeremiásnak, Dánielnek, Ezekielnek, és a' több' Profétáknak naponként világosban ki-jelentette az Isten ezt a' Szent Szákramentomot, hogy annak utánna ne látatnék hihetetlennek lenni, és meg ne rettentené a' világot.

6. Minek-utánna ki-nyilatkozáék ez a' titkos dolog, ki nem mondhatni, melly nagy kívánsággal kívánta az emberi természet; ezt a' tsudálatos nagy kegyelmet: azért azt mondgya-vala, a' mit a' Jégyes mondott: Én kívánom a' te szájadnak tsókját; mint-ha mondaná: Jöj-el Uram, jöj-el én Jégyesem: kaptsoolly magadhoz engem: tselekedgyed, hogy én ugyan azon

egy dolog legyen veled. A' szálló-
veszszön lévő gerezdet, melyet az
Izrael népe kémei hoztak az ígéret
földéről, azt mondgya az Írás, *Num.*
13. *Hogy azt a' szállót két férfi rú-*
don vitte. A' ki elől mégyen-va,
nem láthatta a' szállót; de a' ki
utól ment, láthatta, és ehetett-is
benne. Így az Ó testamentom-
béli Atyák, nem látták a' szállót,
melly a' Krisztus Jéhus emberré lőtt
Isten vala; de a' kik utól mentek,
az új testamentomban élvén, látták
ötet, meg-kóstolták. Az-okáért
mondotta Krisztus Urunk az Apos-
toloznak: Mások faradtak, és tí
veszitek a' gyümölsöt. De jól
esznünkbe kell vennünk, hogy ennek
a' szállónak nem csak meg-értt gerez-
di vannak, hanem favanyok-is, mel-
lyeket mind meg kell ennünk. Azok,
a' kik csak a' meg-értt gerezdet akar-
ják enni, nem mások, hanem a' kik a'
Krisztus keserves kín-szenvedésének
édes gyümölsét akarják, és a'
hasznót, melly onnan következik az
embereknek; de el-hadgyák a' fa-
vanyú gerezdet, nem akarván pe-
nitentziát tartani az ő bűnökért,
valami fanyarúságot szenvedén.

tulajdon vétkekért, és fogyatkozá-
fokért, a' mint a' Krisztus Jéhus szen-
vedett a' mi bűneinkért. Ez illye-
neknek fanyarú gerezdet fatsar az
Isten a' szemekbe a' más világon,
hogy szemek lévén, meg ne láthas-
sák ötet Mennyekben; sőt az ő lá-
tások legyen ferétség, és utálatos
undokság a' Pokolnak nagy gyöt-
relmiben. Ne tselekedgyünk mi
ilyen módon, hanem ha tetszik
nékünk a' Krisztus Jéhus faradsági,
nagy kínnyai, és keserves halála
szenvedésének édes gyümölsé, tud-
ni-illik, hogy azok-által meg-vál-
tott minket, és Menny-orzágnak ka-
puját meg-nyitotta nékünk; tetsék
a' favanyú-is, az-az, háborúságokat,
és fanyarúságokat szenvedni a' mi
bűneinkért, és a' Krisztus szerete-
téért. Meg-mutattyuk ilyen mó-
don, hogy fok jókat vettünk az
Istentől, és hasznunkra lépzen, hogy
ő emberré lőtt a' mi szeretetünkért;
és örvendezni-fogunk az ő meg-tes-
tesülésének gyümölsével az ő
Szent malasztya-árral, mellyre te-
gyen méltókká minnyájunkat az
ő nagy irgalmaságaért, Amen.

Bóldog Afzfony látogatásáról.

I. **A'** Szentséges Szűz Mária, bé-
fogadván Gábriel Arkangyal-
által-való követséget az Istentől,
és meg-lévén immár ama' termé-
fzet-felett-való nagy titkos dolog,

Szentek Élete.

az Isten Fiának meg-tesztelése, ki
az ő tisztaságos méhében ember-
ré lön: Azt mondgya Szent Lu-
káts Evangyelista, *Luc. 1.* hogy: *Fel-*
kelvén Mária azokban a' napokban,

E

el-mé-

el-méne az hegyes tartományba fietségel: Juda várasába, és bé-méne a Zakariás házába, és közfönté Ersébetet. Szent Ambrus Püspök azt mondgya, hogy a Szentséges Szüz nem azért vállalta - fel azt az útat, hogy kételkedett-vólna arról, a' mit az Angyal néki monda; vagy pedig, hogy bizonyosá lenne, ha Ersébet az ő rokona hat hólnapi nehézkes vólna; és arról meg-tudná, ha igaz-é a' mi néki mondatott. Nem ez volt oka az ő úttjának: mert a' Ditsőséges Szüz semmit nem kételkedett erről a' titkos dologról; a' mint Szent Ersébet meg-mondá abban a' látogatásban: Bóldog vagy, a' ki hittél; mert bé-tellyesédnek azok, mellyek néked mondattak az Úrtól; hanem tsak a' Szent Lélektől vífeltetvén vitte véghez azt az útat, hogy Kerfztelő Szent János az Anyja méhében meg-szenteltetnék; és ő a' szerezetnek tselekedetiben magát gyakorolná, meg-látogatván Ersébetet, és néki szolgálván, részeltetvén őtet az Isteni titkos dolgokban, mellyekben ő részelsé tétetett-vala az Istentől; és hogy mind a' ketten egyetemben magasztalnák, és ditsóitenék a' Fölséges Úr Istent.

2. Itten meg-gondolhatni a' Ditsőséges Szüznek nagy alázatosságát, hogy az Úr Isten olly nagy méltóságban helyeztetvén őtet, fel nem fúvalkodott; sőt kevefőbb tulajdonított magának, hogy-sem annak-előtte, olly nagy alázatosság-

nak tselekedetiben magát gyakorolván; úgy - mint Isten Anya lévén, nem tsak meg-látogatta Ersébetet, hanem szolgált - is néki. Mind az ideig a' Szentséges Szüz bé-rekefztve lakott, imádságokban, és Isteni elmélkedésekben magát gyakorolván: de mostan az Isten akarta, hogy ki-mennyen házából, és fietséggel az hegyes tartományba mennyen a' Zakariás házába; azért vagy akarta, vagy nem, sok embereket látott, és sokan látták őtet. Ezzel példát adott nekünk, hogy mi-is engedelmesek legyünk minden időben az Istennek minden dolgokban, mellyeket nekünk parantsol. Az Isten akarattját tselekedni nem áll abban, hogy nagy áldozatot regyünk néki, a' mint Saul Király tselekedett, meg-tartván e' végre az Amaleziták kövérb, és szeb' őkreit, és minden drága köveit, és gyöngycit, olly igyekezettel, hogy mind azokat az Istennek adgya. Sőt ezzel meg-bántotta az Istent; és az Úr Isten meg-akará őtet fölzrani Országáról; mivel meg-parantsolta-vala néki, hogy semmit az Amalek marháiból meg ne tartana. Ha mi az igaz úton akarunk járni, a' mi akaratunkat kaptssollyuk az Isten akarattjához; és ne a' mi akaratunkat, hanem az Isten akarattját tselekedgyük. Mert kevés dolog-is, mellyet az Isten akarattja - szerént tselekefzünk, igen teszük ő-néki; de ha sokat tselekefzünk-is, ha nem mivellyük az ő

az ő akarattya - szerént, semmire börtüllí a' mi tselekedetünket.

3. A' Szentséges Szűz Mária fel-méne az hegyes tartományba, és bé-méne a' Zakariás Pap házába, mindgyárt, hogy emberré lón az Isten az ő méhében, és vele vólt az Úr; és nem ekéb'. Mint-hogy az hegyes tartomány, és a' Zakariás Pap háza a' Szent Szerzetet példázta; szükség, hogy a' ki arra a' hegyre fel akar menni, úgy tselekedgyék, hogy az Isten az ő társaságában legyen; ha valami jót akar tselekedni, annak az életnek formáját válaftván magának. Az-okaért se férfú, se afzfzony-állat bé ne mennyen a' Szent Szerzetbe, csak valami világi, és emberi te-kéntesért, hanem a' mint az Isten-től hívattatik. Mivel történik néha, hogy láttatik egy ember az úton futni, a' mint lehet: a' kik látyák őtet, meg - kérdik, hová mégyen olly nagy fietséggel: meg-felel ő, vagy mások ő-helyette, hogy a' Templomba mégyen. A' kik meg-kérdették, mondgyák magokban: nagy ájtatósága lehet annak, hogy olly nagy fietséggel mégyen a' Templomba. De egy kevés vártatva meg-értik, hogy egy embert őt-meg; és azért futott a' Templomba, hogy a' maga életét meg-tart-hassa; úgy hogy nem az ájtatos-ság vitte, hanem az utolsó szük-ség űzte őtet a' Templomba. Így találkoznak néha olly ifiak, avagy leányzók, kik olly nagy szorgalma-

rossággal igyekeznek bé-menni a' Szent Szerzetbe, hogy az ő kíván-ságok ájtatóságnak láttatik lenni, hogy az Istennek jobban szolgálha-nak, és lelkek üdvölségét inkább keressék: de néha kétségbe esés, és hogy valami nyavalyázól meg-menckedgyenek, az ő ájtatóságok. Ez illyenek csak alig mennek-bé a' Szerzetbe, és mindgyárt ki akar-nának menni a' Kalaftromból; és ha nem lehet, az ő életek unal-mas, és botránkozást szerző mind magoknak, mind másoknak. Mi-kor Lót ki-méne Sodomából, az Angyal tanátsából bé-méne egy városba, melyben bátoroságon meg-maradhatott-vólna: de ő egy hegyre akara menni az ő leányi-val; és ottan meg-rézfegedvén, vérkezék mind a' két leányával. Ez példája azoknak, kik csak a' magok tanátsából mennek-bé a' Szer-zetbe, holott olly dolgokat tsele-kednek, mellyekkel nem hogy Istennek szolgálának, hanem igen meg-bántyák az Úr Istent; és mind-enkor szomorúságban élnek, mint egy kétségbe-efettek. A' ki azért fel akar menni a' Szerzetes életnek hegyére, úgy tselekedgyék, hogy az Úr Isten az ő társaságában legyen; ragaszkodgyék az Istenhez, és erős-sen el-tekéllye, hogy őtet igazán szolgálja.

4. Azt-is mondgya a' Szent Evangyelista, hogy Mária fietség-gel ment az úton. Innét azt ta-núlhattjuk, hogy fietséggel kell

Járnunk a' mi egész életünknek úttyán, femmi világi dolgon meg nem tartóztatván lábainkat; hanem úgy tselekedvén, mint a' Noé galambja, melly a' Bârkából ki-botsáttatván, meg nem szállott, hanem visszazért a' Bârkába; mivel nem talált helyet, hogy a' lábát meg-nyugofszza. Így vagyon dolga az igaznak: nem találta hely ezen a' világon, a' hol a' lábát meg-nyugathassa: minden dolgok teli vannak törrel: nem kell femmi dolgotban meg-állani. Kevéssel elegendet tehetünk testi szükségünknek: vegyünk annyit, a' mennyi szükség; hadgyuk-el a' többit. Jó intés ez minnyájunknak, mert minnyáján a' halálhoz igen közelgetünk. Melly efszetelenül tselekednék az az ember, kinek igen hozfzú úttya lévén, mikor estve a' vendég-fogadóba érkeznek, tsak egy étszakára, mellyen ott kellene maradni, meg-akarná újítani a' házat, újonnan síndelyeztetni, új pádimentomot tsínáltatni, a' ház-falait meg-sefjérittetni, és minden dolgokat más-képpen alkalmaztatni. Oh nyavalyás ember! mit szorgalmatoskodol annyira egy étszakáért, mellyen kell maradnod ebben a' házban? A' világi tiszték, gazdagságok, szépségek, nagy méltóságok, és gyönyörúségek törrel, és méreggel mind tellyesek: veszni kell annak, a' ki ezekben igen meg-tartózkodik. Jonatás midőn az ellenségivel harzolta, egy fán mézet

látván, el-vón egy keveset benne, melly-miatt életét halálos veszedelmbe ejté; *1. Reg. 14. v. 24.* mivel az ő Attya Saul Király meg-parantsolta-va, hogy fenki ne ennek addig, míg az ő ellenségit tellyeséggel meg-gyöznék. Nem kell meg-állanunk mézet enni e' világon, miglen meg-nem gyözzük ellenséginket; a' világot, a' testet, és az őrdögöt. Mikor annak-utánna a' rothadandó nyavalyás testnek terhétől meg-szabadulunk, és az ellenséginknek meg-gyözése után az örök életnek koronáját el-nyerhetjük Menny-országban, akkor minden gazdagságokban, minden tisztétségekben, és minden gyönyörúségekben mind örökké örvendzünk, és vigadozunk.

5. Immár a' Szentséges Szűz a' Szent Jófef házánál lévén: meg-jelenté neki, hogy ő Ersébet látogatására akarna menni. Hozfzú lévén pedig az út Názarettől az hegyes tartományig, a' hol vala a' Zakariás háza, el-méne Szent Jófef-is Máriával az ő Jégyesével. Bé-menvén azért Mária a' Zakariás házába, köszönté Ersébetet. Szépen meg-írta e' dolgot Szent Lukás Evangyelistá: És lön, úgy-mond, hogy hallá Ersébet a' Mária köszöntését, repdesé a' magzat az ő méhében: és bé-telék Ersébet Szent Lélekkal: és nagy szóval fel-kiálta, és monda: Áldott vagy te az Afzszony-állatok-között, és áldott a' te méhednek gyümöltse. És hon-

honnét vagyon ez nékem, hogy az én Uram Anyja én-hozzám jöjjön? Mert imé hogy a' te közzöntéfed szava lón az én füleimben, örömmel repdesé a' magzat az én méhembem. És bóldog vagy, a' ki hitél, mert bé-tellyesédnek azok, mellyek néked mondattak az Úrtól. Egygyeznek az Ersébet szavai az Angyal szavaival; mert mind a' ketten azt mondották a' Szentséges Szűznek: Áldott vagy te az Afzfony-állatok-között. De Ersébet azt-is mondotta: És áldott a' te méhednek gyümöltse: az Angyal nem mondotta ezeket a' szókat, mert az Isten nem lótt- vala még emberré a' Szűz méhében. Szent Ambrus Püspök azt mondgya, hogy a' mint Ersébet igen örvendezett a' Mária közzöntéséért; hasonló-képpen örült János, ki még az Anyja méhében vala, Isten Fia látogatásáért, ki hasonló-képpen jött-vólt őtet meg-látogatni. Ebben a' látogatásban nem tsak meg-szenteltetett; és meg szabadítatott János az eredendő büntől, mellyben fogantatott, bé-tellyesédvén, a' mit az Angyal mondottvala az ő Attyának Zakariásnak, hogy a' Szent Lélekkal bé-telik még az Anyja méhétől-fogva; hanem az elmének okoskodása-is megadatott néki, és profétálásnak lelke-által még az Anyja méhében meg-ismérte az Isten Fiát, ki a' Szűznek méhében ment-vala őtet meg-látogatni. Az-okaért hozzája

fordúlván alázatofon imáda őtet, örömének jelét adván, a' mint meg-mondá az Anyja. Arany szája Szent János miat-ha Keresztelő Szent Jánosnak szóllana: Mond-meg nékem kitsiny gyermetske, mond-meg nékem nagyob' minden Profétáknál, honnét adatott néked e' gyönyörűségnek, és örömnék újsága? Mi dolog ez, hogy még nem születél, - még-is profétálsz, és meg-ismérted az Úrnak el-jövetelét? Méltán hivattatol nagyob'nak Profétánál, mert a' több' Proféták profétáltak, minek-utánna születtek; te pedig profétálsz az Anyád méhében. Fel-kiáltván azért nagy örömében Szent Ersébet Afzfony, monda: Honnét vagyon ez nékem, hogy az én Uram Anyja én-hozzám jöjjön? Honnét, vagy mikor érdemlettem én azt? Én-nékem kellett-vólna inkább' téged' meg-látogatni menném; de a' te alázatofságod, és a' te méhed gyümöltsének alázatofsága hozott téged' az én látogatásomra. Nem tsak engem' örvendeztetett a' te én-hozzám-való jöveteled, hanem a' méhembem lévő fiatskámot-is, ki a' szájjával meg nem jelenthetvén a' titkos dolgokat, mellyeket a' te jelen-léteddel meg-ismért, nagy örömmel, és repdeséffel nyilatkoztatya-ki azokat.

6. Midőn látta a' Szentséges Szűz, hogy az Isten titkos dolgai immár a' Szent Lélek-által ki-nyilatkoztatnak, nagy lelki örömmel

kezdé énekelni ama' tsudálatos éneket: *Magasztaltya az én lelkem az Urat, és örvendezett az én lelkem az én Üdvözítő Istenemben.* Szókáfa vólt az Izraél népének, hogy mikor kivált-képpen-való nagy irgalmafságát mutatta az Isten ő-hozzájok, hála-adó énekeket szerzetek, és énekeltek az Istennek. Az Úr Isten ő Szent Felsége oly nagy irgalmafságát mutatta a' Száz Máriának, és oly ki-mondhatatlan nagy jókat tselekedett vele, mellyeket soha fenkivel nem tselekedett: méltán inkább' ditséree, és hálaikat adott az Istennek, hogy sem akár mellyik a' Szente-közzük. Oh Ersébet! te engem' ditsérsz a' jókért, mellyeket bennem látsz; de az én lelkem ditséri, és magasztaltya az Úr Istent, a' kinek kezeiből minden jók én-reám szállottak. Másfodik versében az éneknek azt mondgya: *Meg-tekéntette az ő szolgá-lójának alázatofságát: mert mié mostantól-fogva bóldognak mondanak engem' minden nemzet ségek.* Isten az alázatofságon értetik az alatsynság. Azt akarta azért mondani a' Száz: meg-tekéntette az Úr Isten az én alatsynságomat, hogy fel magasztaltyon engem', inkább' meg-mutatván ebben az ő nagy hatalmát; a' mint néha a' Királyok szoktak tselekedni, kik hogy jobban meg-mutassák az ő hatalmokat, alatsyn rend-béli személyeket nagy állapot-ra fel-magasztalnak. Így hogy azt akarta mondania' Szentséges Száz,

hogy minden nemzetek áldottnak mondanak engem'; mivel az Úr Isten oly-igen alatsyn állapotról illy nagy méltóságos állapot-ra fel-magasztalt engem'. Harmadik versben azt mondgya: *Nagy dolgokat tselekedett nekem, a' ki hatalmas, és Szent az ő neve.* Mellyek azok a' nagy dolgok, oh Ditsőséges Száz! mellyeket te-benned, és te-általad tselekedett, a' ki hatalmas? Én azt hiszem, hogy ezek: mivel te teremtet állat lévén, a' Teremtőt szolgált: szolgáló lévén, az Urat nemzetted: földből-való afzszony-állat lévén, az Egeknek Királynéja lettél. Meg-valta az Isten a' világot, te ötet emberi testtel fel-ruházván, mellyben szenvedhetett, hogy az emberi nemzetet az ördögnek rabságából ki-fabadítsa. Midőn a' Száz hálaikat ada az Istennek a' neki adott jókért, ditséree, és magasztalta az Istent minden nemzetekkel tött jókért-is, mondván: *Az Isten irgalmafsága nemzet ségért nemzet ségre az ő tet félőknek.* Így-is vagon: mert jól lehet az Isten irgalmafsága egy az ő igafságával; mind-az-által mi-reánk tekintve, és az Isten külső tselekedetire inkább' világoskodik minde-mekkel az ő irgalmafsága: hogy sem igafsága. Mikor az Isten igafságot tselekelzik az emberekkel, meg-vernén, és fanyargatván őket, ez a' tselekedet mint-egy erőszakot téfzen az Istenben; mert meg nem verne, és büntetne minket, ha nem vétkeztünk-vólna, és nem vétkeznénk. De

mikor irgalmaságot tselekezük velünk, meg-borsárván nekünk büncinket, és sok jókat adván, az a' tselekedet természet-szerént való indulat ő-benne; mert csak az ő jó-voltáért tselekezük irgalmaságot velünk. Azért mondgya a' Királyi Proféta: *Psal. 144. Könyörülő, és irgalmas az Úr; tűrő, és igen irgalmas. Édes az Úr mindezeknek; és az ő könyörületessége minden tselekedeti-főlött.* Önön-maga az Úr Isten az ő nagy irgalmaságot értésünkre adta Mójjes-által, mondván: *Exod. 20. En vagyok a' te Urad Istened, erős bősztű-álló, meg-látogatváu az Atyák bannisságát a' fiakban harmad, és negyed iziglen, azokban, kik engem gyűlölnék: és irgalmaságot tselekedvén ezeriglen azokkal, kik engem szeretnek, és meg-sarryák parantsolatimat.* Ezekben az igékben határozatik az Isten igazságának tselekedete; de az ő irgalmaságának tselekedeti végetleneknek jelentetnek lenni. Szóllott a' Szentséges Szűz az ő énekében az Úr Isten rettenetes igazságáról is a' kevélyek-ellen, mondván: *Hatalmaságot tselekedett az ő kerjával: el-széllesztette a' kevélyeket az ő szívek elméjében. Le-vezetete a' hatalmasokat a' székből, és fel-magasztalta az alázatossokat.* Bizonyos dolog, hogy az Úr Isten a' Krisztus Jépus-által le-tsendesítette a' világot, ki-vevén a' kevélyeket, és az Istenteleneket; meg nem engedvén, hogy bé-rellyefedgye-

nek az ő gonosz kívánságok; és a' szelideket, s az alázatos szivűket fel-magasztalván. Bé-fejezé annak-utánna a' Szentséges Szűz az ő Énekét, hálaikat adván az ő-rök Atya Istennek illy ki mondhatatlan nagy jóért, az ő Szent-Fiának meg-restesüléséért, és monda: *Fel-vette Izraelt az ő szolgáját, meg- emlékeztvén az ő irgalmaságáról. A' mint szóllott az Atyáinknak, Abrahámnak, és az ő magvának.)* Az-az. a' tób' Szent Atyáknak.) Itten az Istennek Szent Anyja ki-terjeztette az ő szavait, és többet szóllott, hogy sem másutt olvastatik az Evangyéliomban, hogy szóllott-vólna; példát adván mi-nélünk, hogy az Isteni dicséretekben, és hála-adásokban bővebben kell szóllanunk, hogy sem más dolgokban; de olyan tisztas szívvvel, és ajzatossággal, mint az Isten Anyja.

7. Meg-marada Mária Ersébettel a' Zakariás házában három hónapig, és az-után vízfzár-rére Názáretbe. Bóldog az a' ház, mellyben vagyon az Egek Királya a' szeplőtelen Szűz Máriának méhében, és Keresztelő Szent János az Ersébet méhében: a' Szűz Mária, és Ersébet: Szent Jósef, és Zakariás mind egy földel-alatt laknak-vala. Hatodik Orbán Pápa 1388. éfztrendőben rendelte, hogy Bóldog Afzszony látogatása napját mindenütt meg-üllyék az egész Kereszténységben. És jól-lehet Bóldog Afzszony látogatása volt az Isten

Fia meg-tesztelése-után, Bójt más havának vége-felé ; mind - az - által, mivel akkor az Anya-szent-egy-ház foglalatos a' Krisztus Jéhus kín-szenvedésinek tiszteletében, azt akará ez a' Pápa, hogy Bóldog Afzfzony látogatása napja Szent Jakab havának második napján innepeltessék, Keresztelő Szent János *Ok-távája* - után. Ugyan ezen Pápa minden Keresztényeknek, kik a' Szent Misén, és a' töb' Isteni Solosmákon e' Szent Innepelésnek napján Keresztényi ájtatósággal jelen vannak, mind azokat az *Indulgentiá*-kat meg - engedte, mellyeket Negyedik Orbán Pápa, és Hatodik Kelemen Pápa Úr napjára, az - az, Krisztus Jéhus Szent Testének innepé napjára meg-engedtek ; mellyek sokak, és nagyra kell azokat bótsólnunk ; és minnyájan faradnunk azoknak el - nyereséért, hogy hólunk - után annál hamaráb' el - vehessük az örök Bóldogságnak koronáját, és színről - színre láthassuk

az irgalmas Istent az ő nagy ditsóségében Szent Fiának érdeme - által, Amen.

8. Negyedik Orbán Pápa (ki a' Krisztus Jéhus Szent Teste napjának innepelését rendelte) engedte azoknak, kik az első versernyén ájtatossan jelen vannak, száz napi *Indulgentiá*: a' kik a' *Matutinom*on, az - az: a' *Zóltárok* éneklésén jelen vannak, száz napit: a' Sz. Misére száz napit, a' második versernyére, melly azon napon leszen, száz napit: az *Officiumban* lévő órákra mindenikére, negyven napit: és az *Oktáva*-álatott lévő napokon, a' ki minden órákon jelen leszen, minden - nap száz napi *Indulgentiá*t nyerhet. Ezeket az *Indulgentiá*kat, a' mint fellyeb' megmondók, Hatodik Orbán Pápa Bóldog Afzfzony látogatása napjára mind meg - engedte. Ha igyekezünk, Isten segítsége velünk lévén, el - nyerhetjük.

Gyertya szentelő Bóldog Afzfzony napjáról.

I. **A**Zt mondgya Szent Lukás Evangyelista, *Luc. 2. v. 22.* hogy: *Minek - utánna bé - telének a' Mária meg - tisztulásának napjai; a' Mójses törvénye - szerént vevék a' gyermek Jéhuszt Jérusálembe, hogy bé - mutassák őtet az Úrnak. A' töb' parantsolatok - között, mellyeket a' Törvényben adott az Isten a' 'Zi-*

dóknak, egygyik a' Gyermek - szülő afzfzony - állatokról ez vólt: *Lev. 12. Az afzfzony - állat, ha magot fogadván; férfiat szül, tisztátalan legyen hét napig. És nyóltzad - napon a' gyermetske környúl - metéltessék: az Anyja pedig barmintz - bárom napig maradjon az ő tisztulása véreben: Semmi szenteltett ne illessen se bé ne*
men-

menyzen a Szent helyre, míg bé nem telnek az ő tisztulása napjai. Ha pedig leányzót szülend, tisztátalanlgyen két hétig, és harvan-bat napig maradjon az ő tisztulása véreben. És mikor bé-telnek az ő tisztulása napjai, a' fiáért, avagy leányáért vigyen egy esztendős bárányt, és egy galamb fiat, vagy gerlitzét a' bünért, a' bizonyosság hajlékának ajtajához, és adgya a' Papnak. Ha szegény léfzen, és nem vibet bárányt; vigyen két gerlitzét, vagy két galamb fiat, és imádkozzék érte a' Pap, és úgy meg-tisztul. Máfutt pedig azt mondgya az Isten Mójses -által: Num. 8. Enyimek az Izraél fainak minden elsőszülötti, mind az emberekből, 's mind a' barmokból. A' napról-fogva, melyen meg -öltém minden elsőszülöttet Egyiptus földén, magamnak szenteltem őket: és el-vöttem a' Lévitákat az Izraél fainak minden elsőszülöttiért. Máfutt pedig Mójses azt parantsolta: Exo. 13. Ki-válaszd az Úrnak mind, a' mi az Anyya méhét meg-nyitgya, és a' mi első fajzás a' barmaidban: valami hím fajzatod léfzen, az Úrnak szentelgyed. A' szamárnak első oembét jubon tseréldel: ha meg nem váltod, meg -ölygyed. Az embernek pedig minden elsőszülöttét a' fiaid-közzül árnon váltsd meg. És mikor meg-kérdend téged' a' fiad, mondván: Mitsoda ez? Felelgyed néki: Erős kézzel hozott-ki minket az Úr Egyiptus földéből, a' szolgálat házából. Mert mikor meg-ke-ményedett-vólna Faraó, és nem akar-

naminket el-botsátani, meg-öle az Úr minden elsőszülöttet Egyiptus földén, az ember elsőszülöttétől-fogva a' barmok első fajzásáig. Az-okáért áldozok az Úrnak minden bimet, melyly a' méhet meg-nyitgya, és az én fiaimnak minden elsőszülöttét meg-váltom.

2. Ezt a' törvényt meg-gondolván a' Szentséges Szűz Mária, jól-lehet a' mint Szent-Bernárd mondgya; a' törvény nem kötelezte őtet, mint-hogy nem férfiú tselekedeti-által fogadott fiat, hanem a' Szent Lélek ereje -által, és azért nem völt tisztátalan; mind-az-által látván, hogy az ő Szent Fia az áldott Jépus nem lévén a' környölmetelésnek törvénye - alatt, környöl akart metéltetni, hogy meg-ismérteffe nagy alázatofságát; úgy ő-is Jérusálembe akart menni, hogy meg-tisztúlyon, követvén az ő Szent Fiának alázatofságát. Azért-is oda ment, hogy azoknak botráncokzás ne adásék, kik tudták, hogy ő férfiú gyermeket szült, ki elsőszülött vala; és meg-botráncokztak-vólna, ha Jérusálembe el nem ment-vólna a' meg-tisztulásért. Oda ment azért-is, hogy nekünk példát adgyon, hogy mi motskosok lévén lelki-képpén, szorgalmatoson meg-tisztúlyunk; mivel senki nintsen az emberek-közzül, kibén nem találhatnék olly dollog, melytől meg-kellene tisztúlni. Némellyeknek meg kellene tisztúlniok az értelemben, kik igen szeretik a' haszontalan dolgokról-való

tudakozást: a' több' érzékenységeiben, úgy-mint a' látásban, hogy ne látnának hivságokat; a' hallásban, hogy ne hallanának felebaráttok-ellen - való morgolóda'fokat, rút gyalázafokat; a' nyelvekben, hogy azokkal meg ne bántanák az Úr Istent. De fő-képpen az akarattyokban, és szívökben kellene megtisztúlniok az embereknek, hogy gonoszra ne hajolnának, és semmi hamissat ne kívánnának. Betlehem hét mély-föld volt Jérusálemhez: a' Ditsőséges Szűz nem kevés fáradsággal vitte véghez Szent Jóseffel az ő férjével az útát; mivel téli hideg idő volt, ő pedig gyenge, és szokatlan volt a' -féle fáradsághoz. Mind-az-által könnyen elvifelt minden nehézséget, karjain hordozván az Isten Fiát, és óvét, kivel Isteni ígéket beszélgertett, tudván bizonyoson, hogy ő azokat jól értené, noha nem adott feleletet, hogy mindenkben a' gyermek-i idejéhez-képeft magát alkalmazzatná.

3. Azt mondgya az Evangyelista, hogy akkor egy ember vala Jérusálemben, kit Simeonnak hittak. Gondolkodásra méltó dolog, a' mit az Evangyelista mond, hogy olly nagy fő városban, mint Jérusálem, egy ember volt. Így vagyon, mert némellyeknek csak a' nevek ember. Az ollyan ember, a' kinek fogai vannak, hogy felebaráttját tisztességében meg-marja, ebnek hivatattatik. Az az ember, kinek kör-

mei vannak, hogy felebaráttját meg-sértse, és a' marháját hamiflan el-vegye, orofzlánynak, vagy medvének hivatattatik. Az az ember, kinek lábai vannak, hogy meg-rúgja, és ártalmára légyen felebaráttjának, szamárnak hivatattatik. Az az ember, ki egyebet nem gondol, hanem hogy egyék, igyék, és zabállyon; és soha meg nem elégszik, farkasnak hivatattatik. Az az ember, ki a' testi gyönyörűségnek rút possadékaiban, és ganéjjában fekszik, disznónak hivatattatik. Az az ember, ki mérget vet-ki a' száján felebaráttját rágalmozó mérges be-széddel, sárkánynak, és *Bafiliskus* mérges kigyónak hivatattatik. Tsak az hivatattatik igazán embernek, a' ki hasonló léfzen Simeonhoz, kőről azt olvassuk, hogy igaz, és Isten-féld vala. Azt-is mondgya az Evangyelista, hogy Simeon várja-vala Izraélnek vigasztalását, és a' Szent Lélek vala ő-benne. És feleletet vött-vala a' Szent Lélektől, hogy halált nem látna, míg előb' meg nem látna az Úr Kristusát, azaz, a' Messiafit.

4. Azt írja Egesippus, hogy Simeon nagy Mester, és bölts Doktor vala a' "Zidók-között, és a' Szent Írást nyilván olvasta Jérusálemben, és követvén folyását az olvasásnak, érkezék ama' versnek magyarázására Iliás Profétánál: *Isai. 7. 8. 14. Imé egy Szűz, méhében fogad, és fiat szül.* Ugy látszék néki, hogy nyilván azt tanítani, hogy

hogy egy Szűznek méhében kelle-
ne fogadni, és fiat szülni, nem vól-
na bátoraságos; mert kételkedést,
és botránkozást szerzené a' tanítvá-
nyi szívében: ama' név - helyett:
Száz, más nevet tón az Írásában,
mellyet ő könnyen meg - tseleked-
hetett, csak egy bótút el - változtat-
ván a' 'Zidó nyelvben. A' név,
mellyet tört - vala az ő írásában,
vólt; *egy ifjú afzszony*. Három-
szor változtatta - el Simeon ama' ne-
vet, és mind annyiszor el - törölve
találta: és mindenkor a' Szűz nevé-
t találta - vala, melyet ő el akart
változtatni. Tsudálkozván ezen -
a' dolgon, az Istenhez folyamodék,
könyörögvén néki, hogy jelenté-
né - meg ő Szent Felsege azt a' tit-
kos dolgot. Meg - jelenteték néki,
de elsőbben igen meg - dorgáltatott
arról, a' mit tselekedett - vala; mind-
az - által mint - hogy jó vólt az ő igye-
kezete, meg nem büntetődött.
Az - után meg - ígérteték néki, hogy
halála - előtt meg - láttya bé - tellye-
sedni azt a' profétálást; és tulajdon
szemeivel meg - láttya azt a' Szűz
leányzót, ki fiat szülné; és véle
egyetemben a' fiatskáját, ki a'
Világnak Meg - váltója lézen. Ugy-
annyira, hogy Simeon reménlette,
hogy meg - láttya, minek - előtte
meg - halna, a' Kristus Jésumt: a'
mint meg - is látta. Ezt mondgya
Egesippus, és ugyan ezent erősíti
Nitzeforus.

5. Azt mondgya Szent Lukás,
hogy Simeon a' Lélek - által a' tem-

plomba méne. És mikor bé - vin-
nék a' gyermek Jésumt az ő szülei,
hogy a' törvény szokása - szerint
tselekednének ő - érette, ő - is ölébe
vévé őtet, és áldá az Istent, és
monda: *Most bótátod - el Uram a' te
szolgádat, a' te igéd - szerint békeség-
ben: Mert látták az - én szemeim a'
te Idvözítődöt, kit szerzettél minden
népnek színe elejébe; Világosságúl
a' Pogányoknak meg - világosítására,
és ditsőségül a' te népednek Izrael-
nek.* Látván Simeon, hogy sok proté-
tálások bé - töltenek, várja - vala na-
ponként a' Messziást. Egy napon
azért szólla az Isten Simeonnak, és
monda: Menny a' templomba, lásd-
meg azt, a' mit olly - igen kívántál.
Mindgyárt fel - kele Simeon az ágyá-
ból, fel - öltözék ruháiba, fogá pál-
táját, és a' Templomba méne, és
ottan várja - vala az Isten Fiát: ki
hogy meg - lássa Simeont olly öreg
embert, Jérusálembe akara menni;
jól - lehet azt akarta, hogy a' Páfz-
torok, és a' három Királyok Bet-
lehembe jönnének, hogy őtet meg-
találnák. Azt akarja az Isten, hogy
az ember tselekedgye - meg, a' mi-
vel tartozik, és az Isten mindgyárt
jelen nagyon. *Gen. 8. Nőé ki - bo-
tsátá a' barkedől a' galambot; a' pe-
dig meg - jöve bozzája estvére, xöld
levelű olaj - fa ágat bozzán a' szájá-
ban; meg - érté azért Nőé, hogy meg-
számrek - vólna a' vizék a' földön, és
az Isten baragja meg - engesztelődött.*
Így a' világnak estvéjén - is el - jött
a' galamb méreg - nélkül, tudni-
állik.

illik a' Szentséges Szűz , és egy olaj-fa ágat hozott , melly az ő egygyetlen . egy Szülőtt fia ; Paraditsomi olaj-fa ágat , melly az irgalmaság , mellyben kedve tölt az Úrnak , és el-jött a' Templom bérkájába . Kit látván Simeon , mindgyárt megérté , hogy az Isten haragjának vizei az emberek - ellen meg - szüntene - volna . Mindgyárt meg - isméré a' jámbor vén ember az Idvözítőt , és fietséggel kezdé menni a' Templom ajtaja-felé , és a' szemeit az Isten gazdag bárányára függeszté , melly a' Szentséges Szűz ölében vala . Térdre esék , és imáda őtet , könyvezvén a' szemei nagy örömében . Az-után a' Bóldogságos Szűzet alázatofon kére , hogy adná kezeibe azt , a' kinek kezei tartják az egész világot . Oda adá néki a' Szűz , meg-értvén , hogy az Isten akarta-vólna , ki meg-igérté-vólt néki , hogy meg-látná az ő fiát , minek-előtte meg-halna . Az Isten többet ad annál , hogy-sem a' mit ígér : nem úgy tselekefzik , mint a' világ , melly fokot ígér , de keveset ad .

6. Ott vala Anna Proféta-Afzszony-is , ki szól-va a' Krisztus-felől mindeneknek , a' kik várják-va Izraelnek váltságát : mind-az-által nem mondgya az Evangyelista , hogy ő kezeibe vőtte-vólna a' Krisztus Jésum , a' mint Simeon . Ez az Afzszony példája vólt a' Sinagóganak , melly nagy dolgokat mondott a' Krisztusról a' Proféták-által ; mind-az-

által mikor el-jött , bé nem fogadta őtet . Nem így tselekedék Simeon , ki a' Pogányokat példázta ; mert el-jövé a' Messias , kezeibe véné őtet , meg-mutatván , hogy a' Pogányság bé-fogadandó-vólna a' Krisztus Jésum . Kezeibe véné Simeon a' Meg-váltó Istent , mert az az ő tulajdon helye . Némellyek a' fejeken tartják őtet , dicskedvén , hogy ők-is Keresztények , de tselekedetekkel pogányok . Némellyek a' szájakban tartják , befelgetvén az Istenről ; de tovább nem igyekeznek , azt alítván , hogy az Isten törvényre igen nehéz . Némellyek a' lábok-alá téfzik , tapodgyák , szüntelen-való halálos vétkekkel meg-bántván az Úr Istent . Nem kell máfutt állani a' Krisztus Jésumnak , hanem a' szívében , kezeiben , és a' szájában a' Keresztényeknek ; mert ottan tartotta őtet Simeon . A' szívében , szájában kell állani , hívén , és meg-vallván őtet Istennek lenni : a' kezeiben pedig , hogy jót tselekedgyék ; mert a' ki igaz Keresztény , nem csak jó beszédével ditsóiti az Istent , hanem jó tselekedetivel - is . Midőn Simeon kezeibe véné Idvözítő Krisztus Urunkat , meg-részegüle az ő szeretetétől , és énekelni kezdé , mondván : *Most borsátod-el a' te szolgádat , a' te igéd-szerént békeféségben : Mert látták az én szemeim a' te Idvözítődöt .* Simeon ebben az énekben ditséri a' Krisztust , ki kedvesen vélti tőle ditsértetni . A' ditséretet , mel-

lyek

lyekkel ditsérte őtet Simeon, három-féliek voltak; tudni-illik: mindeneknek údvőisége, a' Pogányoknak világossága, és Izrael népének ditsősége. Az egész emberi nemzet közönségesen szűkölködik- vala údvőiség-nélkül; mivel meg-fosztatván az Isten malasztjától, minnyájan a' testi, és lelki halálra kárhoztattunk- vala. Az Istennek Fia meg-szabadított minket a' haláltól az ő el jövetelével, a' mint Szent Pál mondgya: *Mivel-hogy ember-által vagyon a' halál, ember-által a' börtönek fel-támadása-is.* I. Cor. 15. §. 21. És a' mint Ádamban minnyájan meg-halnak, úgy a' Krisztusban is minnyájan meg-elevenítetnek: ő-tőle vésznek életet, és idvőiséget, mellyet meg-mutat a' Jéhus-neve, melly azt rízi, hogy idvőiztő.

7. Szokása az Istennek, hogy meg-adgya mindeneknek, a' mi szűk-séges. A' Krisztus meg-testeslélés-előtt a' Pogány népeknek volt világi tiszteletek, mivel a' világnak urasága óvők volt: de szűkölköd-nek- vala a' világosság-nélkül; mert tévelygettek még azokban a' dolgokban-is, mellyeket a' természet okofságával is fel-érhettek-vólna. Ellenében a' Zidóknak volt világosságok; mert az Istentől adatott törvények vala, melly meg-tanította őket arra, a' mit kellett tudniok: de nem vala börtöletek, mert a' Pogány népeknek jobbágyi vá-lanak. De az Isten Fia az ő el jö-

vetelével, mindeneket egyenlökké tőn; mert a' Pogányoknak világosságot ada az ő tudományával, és a' Zidóknak börtöletet ada; mivel nem kitsiny börtöletekre lőn a' Zidóknak, hogy az Úr Jéhus Krisztus ő-közöttők akarta fel-ven-ni az emberi testet. Ez három ditséretet adá Simeon a' Krisztusnak, és szabadságot kére tőle meg-válni e' világtól, és meg-halni. Mi do-log ez oh Simeon? Te az halált kerese, midőn úgy látzik, hogy leg-inkáb' kellene az életet keres-ne? Ha Dávid láthatta, és kezei-be vehette-vólna, a' mint te lát-tod, és kezeidbe vőtted a' Krisztus Jéhus, melly nagy örömmel mon-dotta-vólna: *Psal. 117. Nem halok-meg, hanem élek: és börtetem az Úr tselekedetit. Oh Uram szabadíts-meg engem! oh Uram adgy jó elő-mene-telt! aldott, a' ki az Úr nevében jött.* Mind-az-által Simeon kívánnya a' halált, mint-ha okát adná: Ha én immár kívánom a' halált, hogy meg-láttam, a' mit olly-igen kíván-tam, és az Istent kezeimben tar-tom, nem azért vagyon az, hogy én nem akarnék illy édes látáson fokaig örvendezni; hanem azért, mivel én tudom, ez a' nép olly há-lá-adatlan lézzen, hogy mikor a' Krisztus meg-állapodott idejében lézzen, a'-helyett, hogy őtet sze-retnék, és szolgálnak, gyalázzák, és szidalimazzák őtet; üldőzik, ker-getik őtet; meg-verik, és igen ke-gyetlenül meg-kinozzák őtet. Ez

a' kiseded testetske ki-mondhatatlanul meg-veretik: éppen bé-fődezterik sebekkel: éppen a' maga vérebe kevertetik. Ezek a' kezek, és lábak által - lyuggattatnak kemény vas-szegekkel. Ez az ortza fzeb' a' fényes napnál ifzszonyú rút torhákkal bé-motskoltatik, és megkékül a' fok verés-miatt. Ez a' minden tiszteletre méltó fő megkoronáztatik, és által-veretik hegyes tövifekkel. Ez a' Krisztus, kit most elevenen tartok kezeimben, meg-feszítettetik, és meg-hal a' Kereszt-fán. Hogy azért ezeket a' dolgokat ne lássam, kívánom, hogy az Isten bocsásson-el engem' békeféségben; ne lássam az én Uramat, olly kegyetlen nagy kínokat szenvedni.

8. A' Ditsőséges Szűz bé-mutatta a' Templomban az Istennek az ő szerelmes Fiát, és áldozatot ada egy bokor gerlitzét, vagy két galamb fiat, melly áldozatot a' szegények adnak-vala. Madarakat ada áldozatul, nem kívántatván, hogy bárányt adgyon; mert bé-mutatván áldozatul az ő Sz. Fiát, bé-mutatta az igaz, és makula-nélkül-való bárányt. Annak-utánna meg-váltá őtet a' Pap kezéből őtt siklussal, hogy éppen bé-töltse a' törvényt. (*A' siklusban búsz jillyér vagyon. Exod. 30.*) Szükség eszünkbe vennünk, hogy a' Templom ajtajától-fogva, mind az Óltárig, a' hol az áldozat szolgál-tatik-vala, azon a' napon egy *Pro-tzeffió* lón nevezetesb mind azok-mál, mellyek voltak valaha a' vi-

lagon, a' személyekre-nézve, kik ottan jelen voltak. Valának pedig ottan elsőben az Angyalok, kik szüntelen a' "Krisztus társaságá-ban voltak, mint hív szolgák. Valának ottan némelly Papok, és Levíták, kik álméllkodnak - vala azonkon, a' miket Simeon, és Anna mondanak-vala a' Krisztusról. Ott-vala Szent József Patriárka a' Ditsőséges Szűznek Jegyefe. Ott-vala a' Ditsőséges Szűz Maria, és Anna a' Proféta-afzszony, kik-között jelen vala Simeon a' Szent Szakramentom hajlékával, kezeiben hordozván a' Krisztus Jéust. Az Anya-szent-egy-ház annak a' nagy Inneplésnek emlékezetére azt akarta, hogy azon a' napon szép *Pro-tzeffió* légyen, hogy az ő hív fia jelen lenni találtaffanak ottan, hogy ki-ki kezében hordozza a' Krisztus Jéust egy égő gyertyának példájában ilyen módon: A' gyertyában három dolog talál-tatik; viafz, tzer-na, és világosság. A' Krisztus Jéusban vagyon viafz, melly az ő Szentséges teste; vagyon tzer-na, melly az ő lelke; vagyon világosság, melly az ő Istensége. A' viafz a' Krisztus Jéus teste, mellyben mint a' viafzban, fok szorongatá-fok, vereségek, és sebek bé-vétettek. A' tzer-na jelenti a' belkét; mert a' mint a' tzer-na mindgyárt fel-gyülad a' lánghoz illettetvén; így a' Krisztus Jéus lelke az Istenséghez illettetvén, mindgyárt fel-gyüladott, és fogantatásától-fogva

latta az Istennek állattyt, és bóldogságát. A' lang Istenségét jellenti; mivel az Isten gyakorta az alatt muratta magát, mint Mójzesnek a' tűzes bokorban, és az Apostoloknak Pünkösöd napján a' tűzes nyelvekben. Ugy-annyira, hogy az Anya-szent-egy-ház egy égő gyertyát adván kezünkbe, hogy

hordozzuk a' *Prorzeffióban*, a' Kristus Jésumt adgya mi-nékünk példában; kívánván, hogy mi lelki kezünkben igyekezzünk őtet hordozni az ő Szent malafztya-által, hogy annak-utánna mind örökké örvendezzünk az Istennek színelátásával az örök bóldogságban; Amen.

Nagy Bóldog Afzszony napjáról.

Szent Damasztyénus János, és több Autorok írásából.

I. **A'** Keresztény Anya-szent-egy-ház a' Ditsőséges Szűz Máriának három innepét álli, Bóldog Afzszony Mennybe-vitele *titulusa*-alatt. Egygyik az ő bóldogságos halála, midőn az ő Szentséges Lelke el-vált a' testétől. Második az ő ditsőséges fel-támadása, midőn kevés idő-múlva az ő lelke újjabban a' testéhez kaptsolatának, és nagy ditsőséggel fel-viteték Menny-országba. Harmadik az ő nagy méltósága, midőn az Angyaloknak, és Mennyeknek Királynéjává meg-koronáztaték, és mindeneknek Afzszonyává tétetek. Tsudálatos dolog, hogy a' Szent Evangyelisták emlékezetet nem téznek e' három dologról: hasonlóképpen el-halgattták az ő fogantatását, és születését, mind tzikkeljenként meg-írván ezen dolgokat Keresztelő Szent Jánosról. A' Szent Doktorok azt mondgyák, hogy a'

Szent Lélek, ki az Evangyelisták pennáját igazgatta; gondot vifelt réa, hogy az Evangyéliomban meg-irattatnék, a' mi szükséges, és hafznos volt a' mi lelkünk javára, tudni-illik a' mit nekünk el-kell hinnünk, és tselekedettel kell követnünk. Mi-nékünk el-kell hinnünk, hogy a' Kristus Jésum Isten: az-okaért szükség volt, hogy arról bizonytságot tenne egy jeles szava hihető személy, a' mint Keresztelő Szent János volt; és ez-okaért tzikkeljenként meg-iratott az ő fogantatása, születése, élete, prédikállása, és halála. Nem volt szükség, hogy ezek a' dolgok mind meg-irattassanak a' Szentséges Szűzről e' végre; mert néki nem kellett bizonytságot tenni a' Kristus Jésumról, mivel az ő fia volt; és az Anyák-felől mindenkor gyanakodni szoktak, mikor a' magok fiokat ditsérik: mivel-hogy a' szeretet, mellytől azokhoz vifeltetnek, általépteti vélek a' télt.

2. Jól-lehet az Evangyelisták meg nem irtanak fok nagy dolgokat a' Szűz Máriáról, sem azt nem mondták, hogy a' Krisztus Jésus ditsőséges fel-támadása-után megjelent-vólna néki; nem azért, hogy meg nem jelent-vólna, hanem azt el-halgatták, a' mint némelly Szent Atyák mondgyák, a' meg-mondott okért: mind-az által ök azt mondván, hogy Mária az Isten Anya, mind meg-mondották, a' mi az ő ditséretére mondathatott-vólna. Annak-fölötte a' mint Mójzes a' világnak teremtéséről írván, nem tött világosan emlékezetet az Angyalokról; mellyet tselekedett, a' mint némelly Doktorok mondgyák, hogy ne adgyon alkalmatóságot a' 'Zidóknak a' Bálványozásra, hajlandók lévén ök az új Istennek keresésében, és könnyen Isten-gyanánt imádták-vólna az Angyalokat: így az Evangyelisták is fok dolgokat el-halgattak a' Szent-séges Szűzről, mellyeket az ő nagyob' ditséretére mondhattak-vólna; mivel találkoztak-vólna némellyek a' Keresztények-közzül, kik olly nagy ájtatósággal voltak-vólna a' Szűz Máriához, hogy tsaknem Isten-gyanánt imádták-vólna őtet. De jól-lehet az Evangyelisták fok dolgokat el-halgattak, mellyeket az Isten Anya ditséretére mondhattak-vólna; mind-az-által illendő ditséretektől nem volt ő meg-fosztva: mert a' Krisztus Jésus hatalmat hagyott az Anya-szent-egy-ház-

nak, hogy alkalmas időben kihirdetne, és meg-magyarázna fok igaz, és bizonyos dolgokat; a' mint a' Ditsőséges Szűz Máriának hallottaiból-való fel-támadását, és testeitől, lelkeitől az Angyalok-által Mennyekbe-való fel-menését; melly dolog egy ideig vélekedés volt, a' mint Szent Jerónimus mondgya, most pedig igaz hittel vallyuk; mert az Anya-szent-egy-ház-tráditziók-által tartya, hogy a' Szűz Mária testeitől fel-vitetett Menny-országba. Krisztus Urunk Mennybe-menetele-után meddig élt a' földön az ő Szent Anyja, bizonyosan nem tudhatni: közönségesen úgy tartják, a' mint Eusebius mondgya, hogy a' Krisztus Jésus Mennybe-menetele-után tizen-négy éltendővel holt-meg a' Szűz Mária; úgy hogy az ő ditsőséges által-menetele volt Klaudius Császár idejében, midőn hatvan-három éltendő volt, Krisztus Jésus születése-után negyven-nyóltzadik éltendőben.

3. A' Bódogságos Szűz kézi munkákban-is tsudálatos-képpen foglalta magát az ő Szent Fiának Krisztus Urunknak Mennybe-menetele-előtt, szolgálván, és kedveskedvén néki olly szolgálatokkal, mellyekhez hasonlókka' soha tsak egy teremtett állat-is nem szolgált az Istennek. Ugy-annyira, hogy a' Mennyei Angyalok igen kívántak a' Szűz Mária társaságában lenni; mivel hogy némellyek közzülök látták, némel-

némelyek hallották, hogy ő inkább tudgya szolgálni, és jobban tudgya szeretni az Istent, hogy-fem ők minnyájan; és kedvesb volna, és nagyobb' kegyelmet talált-vólna, hogy-fem más akár-melly teremtetten-által. Annak-főlte magát gyakorlotta Isteni imádságokban, és elmélkedésekben, a' mint Szent Ágoston mondgya. Szent Lukáts Evangyeliúta is emlékezetet téfzen felőle, mondván, hogy az Apostolok Máriával a' Jéhus Anyával meg-maradnak-vala az imádságban. Szent Basilius azt mondgya az elmélkedés-felől, hogy meg-világosította értelmünket ebben az életben, hogy meg-tudhassuk, mit kell keresnünk, és mitől kell futnunk. A' mint Szent Jerónimus mondgya, néha az Isten Anya az ő Szent Fjéről meg-emlékeztén, nagy lelki szorongatásokat szenvedett a' felgyúlott buzgó szeretet-miatt, mellyel kívánta őtet látni. E' volt az oka, hogy a' Szentséges Szűz gyakran meg-látogatta a' helyeket, a' hol az ő Szent Fia a' mi válságunk titkos dolgait tselekedte, de kivált-képpen a' koporsót. Ezt ő nem azért tselekedte, hogy az elevent a' halottak-között keresné; hanem hogy magát meg-vigasztalná jelen-voltával, és látásával annak, és a' több' helyeknek, néha örvendezvén, néha szomorkodván, azok-szerént, a' mikt azokon a' helyeken történtek-vala. Az Apostolokkal, és Tanítványokkal, kivált-képpen

Szent János, és Szent Lukáts Evangyeliúttal gyakorta beszéllett azokról a' titkos dolgokról, mellyeket ő tudott, és mások-előtt el-rejtve voltak; úgy-mint, az Angyali kőszöntésről, midőn az Isten Fiát méhében fogadta; és miképpen az-után Ersébetet meg-látogatta, és a' többiről; mellyeket ő nagy örömmel, Isteni szeretettel, és hála-adással beszélgetett; amazok is hasonlóképpen halgatták. Ezek mind Isteni elmélkedéseknek gyakorlái voltak. Innét vagyon, hogy az Anya-szent-egy-ház a' Szent Lélektől igazgattatván, azt az Evangyéliomot rendelte Nagy Bóldog Afzfony napjára, midőn Krisztus Urunk bé-ment a' két Nénék, Márta, és Mária Kastélyába; kik házokba fogadván őtet, egygyik, úgy-mint Márta, szorgalmatoskodik, és fáradvala, néki, és a' tanítványinak eledelet készíteni: a' másik, úgy-mint Mária, a' Krisztus lábainál ülven, halgattya-vala az ő igéjét. Ezek a' két Nénék példazzák a' két életet: a' kézi munkában-való szorgalmatosságot, és az Isteni elmélkedésekben-való gyakorlatosságot. Mind a' kettőben igen gyakorlotta magát a' Szentséges Szűz Mária: az elsőben a' Krisztus halála, és feltámadása-előtt; a' másikban az-után. Követte ebben Krisztus Urunkat, ki elsőben tselekedni, és az-után tanítani kezdett.

4. El-jöven azért Istentől elrendeltetett ideje az ő Ditsőséges

halálának; mivel jól-lehet szabad volt a' közönséges töb' törvényektől; mert eredendő bűn-nélkül fogantatott, fájdalom-nélkül szült, Anyja lótt az Istennek, és Szűzen maradt: meg nem menekedhetett mind-azon-által a' testi haláltól; sőt önnön-maga-is az Isten Fia nem volt szabad attól, meg-akarván-halni a' mi váltás-gunkért. Az Isten Annyának egy kis háza vala a' Sion hegyén, és a' mint Kretensis András Jérusalemi Érsek, és Nitzeforus Kaliksztus mondgyák, az ő Szent Fiának, Mennybe-menetele, és a' Szent Lélek el-jövele-után abban lakott az ő ditsőséges által-meneteléig, avagy haláláig. Azt írja *Venerabilis* Béda, hogy a' Szűz Mária szöltött Szent János Evangyelistának, azt rendelvén néki, hogy el ne távoznék tőle, a' míg e' világon élne; még halála-után-is mind addig, míg az ő teste el nem temettetnék. Mellyet azért rendelt a' Szent Szűz, hogy némelleyek a' 'Zidók-közzül meg-fenyegették-vólt őtet, hogy halála-után meg-tsúfolnák az ő testét. Az-okáért a' Sion hegyén abban a' kis házatskában lakván, és el-közelgetvén az ő halálának órája, egyfzer's-mind fel-gyúlada az ő szívében a' nagy kívánság, és igen erős eleven szertetet a' Krisztus Jéfushoz; és ki-mondhatatlan nagy szorgalmatos kívánsággal akarja-vala látni az ő Szent Fiát, sokkal nagyobb, hogy-sem annak-előtte.

Minden némü kívánsága fel-megy-va, a' hol ő-néki minden java vala, és azt mondotta Daviddal: *Pfalm. 41. A' mint kívánkozik a' szarvas a' vizek két-fejéhez, úgy kívánkozik az én lelkem te-bozzád Isten. Szomjúhozott a' lelkem az erős élő Istenhez: mikor megyek-el, 's jelenem-meg az Isten ortzája-előt.* Azt mondgyák, hogy az Isten meg-jelentette Gábiel Arkangyal-által Szűz Máriának, mikor lenne halála; mellyet ő nagy örömmel, és háladással fogadott, várván kevés idő-múlva az Istent színről-színre látni az örök bódogságban. Azt-is mondgyák, hogy némelley dolgokat kívánt-vólna meg-engedteni akkorra az ő Szent Fiától, mellyek meg-is engedettek ő-néki. Egy azok-közzül vólt, hogy minnyájan az Apostolok jelen-lennének az ő halálán. Szent Diénes, Damaszténus Szent János, Jérusalemi Juyenális azt mondgyák, és erősen állitgyák, hogy minnyájan az Apostolok jelen vóltak a' Szűz Mária halálán, Szent Tamás Apostolon-kivül. Az Úr Isten, ki az embereknek meg-parantsolta: Atyádat, és Anyádat tiszteljed; tisztelni akarta az ő Szentséges Anyát, oda vitetvén az Angyalok kezei-által az Apostolokat a' világnak külömb-féle részeiről, a' hová el-mentek-vala a' Szent Evangyéliomot prédikállani. Azt-is akarta, hogy fok Szent Patriarkáknak lelkei, és fok ezer Angyalok szölaná-

lanának - le az Égből. Ádám, és Éva ilyen módon kőszöntötték az Istennek Szent Annját: Oh áldott Afzfony! mi-nékünk, és az egész emberi nemzetnek tisztelése! Mi bé-zárlottuk-vólt a' Paraditsom kapuját; te pedig az élet fűjához menni utat nyitottál. Bóldog, és áldott vagy minden afzfony-állatok - fölött. A' Patriarkáknak serege el-érkezvén, azt mondák: Oh Bóldogságos Szűz, és áldott Anya! ki-által bé-teljesítette az Úr Isten a' mi-nékünk tört igireteket; ki-által bé-tölt a' mi kívánságunk; és meg-fzabadulván a' halálnak kötelétől, az örök ditsőségben örvendzünk.

5. Nagy kívánságokat mutatták a' Szent Patriarkák a' Szentséges Szűzet látni Mennyeeknek országában. De az Apostolok szomornak vóltanak az ő Afzfonyokért; mivel látták, hogy el-menvén, el-hagyná őket. Továb' el nem titkolharván szív-béli fájdalmokat, igen sirának; és minnyájan környüle lévén, azt mondák néki: Szentséges Anyánk! maradj-meg mi-velünk még egy kevés ideig; ne hadgy minket árvaül irgalomságnak Anya: ha pedig el akar sz menni, vigyel minket-is a' te társaságodban. Így szóllanak közönségesen az Apostolok. De Szent Péter a' több' Apostolok képében, azt mondá: Szerelmes Anyánk, és Afzfonyunk! hogy-ha mi nem tudók, hogy te országolni mégy, és ditsőségese

örvendezni a' te áldott Szent Fiaddal, mellyet meg-érdemlettél az ő Szent malasztya-által; nekünk igen viszsa-terfzenék a' te elmeneteled: de meg-gondolván, hová mégy, alkalmasint meg-erősödik a' mi szívünk; jól-lehet annyi erőt nem vehetünk, hogy szemeinket meg-tartóztassuk a' kőny-húllatástól. Te Afzfonyunk el-mégy a' te Szent Fiadhoz, a' mi Urunkhoz, Mesterünkhez örvendezni örökké-való jókkal Mennyeeknek országában; és minket el-hadsz ezen a' világon, melly nem egyéb, hanem nehéz, és unalmas siralomnak vólgye: mit mivelünk immár nálad-nélkül? A' Szentséges Szűz Mária felele nekik, mondván: Nem illik szerelmes fiaim, hogy a' ti szomorúságok meg-öregbittse az én fájdalmomat, mellyet én érzek töletek-való el-menetelemben. Ha engem' szerettek, ne bánnyátok, hogy el-hagyom ezt a' sok nyomorúsággal telyes világot, fel-menvén Mennyországba, melly minden örömmel, békeséggel, és nyugodalommal telyes. Ha itt én titeket meg-vigasztaltalak jelen-létemmel, és nyájas-kodásommal, oda fel-is meg-segítlek az én szüntelen-való kőnyör-gésemmel, mindeniket szemeim-előtt viselvén, és mindenkben, a' mikre szükségetek lészén, titeket meg-segétvén. Azon-közben, szerelmes fiaim, szűnnyenek-meg szemeiteknek kőny-húllatási; erősödgyetek-meg, és jó szível legyetek;

mert szükség, hogy el-vegezzetek dolgaitokat, mellyeket el-kezdettetek, prédikálván az Evangyéliomot, a' mint néktek az én Szent Fiamtól meg-van parantsolva. Tsak egy dologra kérlek titeket, mellyet az én Szent Fiam meg-parantsolt néktek: Szeréssétek egy-mást. Ezzel meg-mutattjátok, hogy az én Fiam tanítványi, és enyimek vagytok: ő szeret titeket mint Mestereket, én mint Anyátok. Fiaim maradgyatok békeségben. Isten veletek fiaim. Az Isten áldása legyen ti-rajtatok. Damasztzénus Sz. János azt mondgya, hogy az Apostolok *Himnuszokat* kezdenék énekelni az Istennek, és a' Szűz Máriának; és a' Kristus Jéhus megjelenék az ő Szent Annyának, mondván néki igen édes szókkal: Jöj-el, szerelmes Anyám, az én örök ditsőségembe: kelly-fel leg-ékeffeb' minden ászfzony-állatok-között: elmúlt immár a' tél, és el-jött a' virágzó tavasznak gyönyörűséges ideje. Eppen szép vagy szerelme-fem, és semmi makula nem talál-tatik te-benned. Felele a' Szent Szűz: Oh szerelmes édes Fiam! én Uram, és én Istenem! a' te kezeidben ajánlom az én lelkemet: ezt mondván, el-válék a' testétől az ő Szent lelke.

6. Az Apostolok látván a' Szűz Máriát, hogy meg holt-vólna, tisztá sejtépedőkkel bé-takarák, és nagy tisztelettel a' koporsóba tévék az ő Szent testét. El-kézzítettett-

vólt már a' temető hely Getzema-nis templomban, és szép *Protzeffiót* rendelének, hogy oda vigyék a' temetésre. A' *Protzeffió*ban szép rendesen mennek - vala az Apostolok sok tanítványokkal egyetemben, és több ájtatos népekkel, ki ki az ő módgya-szerént *Himnuszokat*, és *Zóltárokat* énekelvén. Nem holt-vala még meg a' gonosz meg-által-kodott *Zidóknak* irigysége, kik meg-akarák ellenzeni, és háborítani ezt a' Szent tselekedetet. Egy *Zidó leg-istenteleneb'*, és vak-mérőb' a' többinél a' koporsóhoz közelgete, hogy a' Szent testet a' föld-re rángassa; de minék-előtte hozzányúlna, az Isten ostorát magán érezé; mert meg-szárada az ő karja: de az-után meg-bánván gonosz tselekedetét, és penitentziát tartván, meg-gyógyúla. Ezt a' tsudát látván a' több' gonosz társai, igen meg-félemlének, és semmit nem merének tselekedni. Az Apostolok pedig minden ellenzés-nélkül el-temetéék azt az áldott testet.

7. Damasztzénus Szent János elő-befzélli, mi-képpen az-után a' Bóldogságos Szűz Mária testestől, lelkéstől fel-vitetett Menny-országba. Nyilván-való dolog, úgy-mond, mindeneknél, mi-képpen Mártziánus Tsáfzar az ő uralkodásának mindgyárt kezdetin Pulkéria Tsáfzárnénak az ő feleségének könyörgéstől fel-indittatván, némelly Templomokat építe Konstantinápolyban a' Kristus Jéhus tisztessé-gére,

gére, és az ő Szenteinek tisztelgésekre. A' többi-között az Isten Anyjának tisztelgésére-is építte egygyet. Azt kíváná a' Tsázfárné, hogy a' Ditsőséges Szűz Máriának teste abba a' Templomba vitetnék, azt alitván, hogy Jérusálemben a' Getzemanis templomban-vólna, mellyet az ő tisztelgésére építettek-vala. Ugyan azon időben közönséges *Kontrázium* szolgáltatók a' Tsáfszár akarattjából; és ottan jelen vólt Juvenális a' Jérusalemi Érsek, ki a' Tsáfszár eleibe hívatatték a' Tsáfszárnének jelen-létében, és mondak néki, (a' mint mind a' ketten kívánnyák-vala) hogy a' Bóldogságos Szűz Máriának teste Getzemanis Templomból vitetnék Konstantinápolyba. Hallván e' kéreést Juvenális, monda: Mi régi, és bizonyos *traditziókból* tudgyuk, hogy a' Ditsőséges Szűz Mária által-menése idején minnyájan az Apostolok, kik a' világnak minden részeire el-ozlottak-vala prédikálni az Evangéliomat, egy szempillantásnyi idő-alatt az Angyalok kezei-által jelen löttek az ő halála órájára; gyönyörűséges Angyali énekléseket hallottak; és mikor az ő áldott lelke tisztaságos testétől el-vált-vólna-is, meg nem szűnt az Angyalok éneklése. Az Apostolok-is *Himnuszokat*, és Zóltárokat énekelvén, Getzemanisba vivék a' testét, és ortan el-temették. De jól-lehet a' Szent test el-temettetett-vólna, mind-az-által

meg nem szűnnek az Angyali musika; sőt a' Mennyei *Himnuszok*-nak éneklési három napig hallatának, mellyek-után soha nem hallatott az a' gyönyörűséges nóta. Az Apostolok mind végig jelen lévén, örvendeztek a' szép egygyező ének-szónak gyönyörűséges zengésben: tsak egy nem vólt jelen közzülök, tudni-illik, Szent Tamás, ki harmad-nap-után érkezék oda, és fölbttéb' szomorkodik-vala, hogy nem vólt jelen az ő halálán. Az-okaért igen szorgalmatosan kéré a' több' Apostolokat, nyitnák-meg néki a' koporsót, had láthatná-meg az Isten Anyjának testét. Az Apostolok meg-engegdek néki, és meg-nyitván a' koporsót, nem találák ottan a' Szűz Mária testét, hanem tsak a' tiszta fejér lepedőket, mellyekben betakarták-vala; és gyönyörűséges jó illat jó-vala-ki a' koporsóból, melly igen örvendeztette azokat, a' kik azt érzették; és semmit egyebet nem találának. Az Apostolok igen tsudálkoznak e' dolgon, és minnyájan azt erősíték, hogy az Úr Isten, ki ő-tőle vett emberi testet, és emberré lött az ő tisztaságos méhében, kivált-képpen-való nagy *privilegyiommal* akarta őtet tisztelni; fel-támasztván őtet a' közönséges fel-támadás-előtt, és testétől, lelkestől fel-vivén Mennyebe.

8. Midőn Mártziánus Tsáfszár, és a' Tsáfszárné Pulkéria meg-értették

tették - volna azt a' nagy tsudát, kérék Juvenális Erfeket, hogy engedné nekik a' koporsót, mellyben a' Ditsőséges Szűz Máriának teste helyeztetett - volt, és az ő ruházatit. Az-okaért mind ezek Jéru-sálemből Konstantinápolyba vitétének, és a' Szűz Máriának tiszte-ségére építettett Templomban hely-keztetének. Annak - utanna pedig el-olztattak, és a' Kereszténységnek külömb részeire el-vitettek. Mind ezeket meg-írta Damaszzenus Szent Janos: és az egész Keresztény Anya-szent - egy - ház így tartya, hogy a' Szentséges Szűz Mária mind testestől, 's lelkestől fel-vitetett Menny-ország-ba. Meg-látta-volt ezeket lélekben bólt Salamon: azért álmélkodván mondotta erről a' nagy Afiszony-ról: *Cant. 6. Kiszoda ez, a' ki elő-jő, mint a' fel-kelő hajnal, szép mint a' bóld, választott mint a' nap, ret-tentetes mint a' táboroknak el-rendelt serege.* Szent Bernárd Doktor szé-pen elméikedik, mondván: Az Is-ten fok Szenteknek testeket ki-nyilatkoztatta, és meg-jelentette, mellyek kálömb - féle helyeken vóltak el-rejtve; ezt pedig azért tselekedte, hogy a' Keresztények-től tiszteltesse: az - okaért ha a' Bóldogságos Szűznek teste földön volna, a' mint a' töb' Szen-teknek testeket ki-nyilatkoztatta, és jelentette az Isten, hogy a' Ke-resztényektől tiszteltesse; ki-

nyilatkoztatta, és meg-jelentette- volna a' minden Szenteknek Ki-rálynéja testét - is, ki mindeneknél nagyob' tiszteletet érdemlett. Nyil-ván-való dolog pedig, hogy az egész világon soha fel nem talál-hatni a' meg-nevezett ditsőséges testet, avagy pedig annak valami kevés maradéoktskáját; hanem csak a' ruházatiban, és házi eszkö-ziben találhatnak. (A' háza Lau-retomban vagon.) Innen-is követ-kezik, hogy másutt nem találta-tik, hanem Menny-országban, a' Királyi Proféta mondása - szerént, ki lélekben meg-látván Krisztus Urun-kat az örök ditsőségben az ő Szent Annával egyetemben, így szólla neki: *Pfalm. 44. A' Király-né job' kezéd-felől állott aranyas ruházatban, környül-vétevéen sok szűz ékességgel.* A' melly örök bóldogságban, és ditsőségben, hogy minket - is tegyen részelsé az irgalmas Isten, kérjük a' mi Szent-séges Anyánkat, légyen Szó-shólló mi - érettünk az ő Szent Fia - előt, Amen.

Nitzeforus Kálíksztus azt mond-gya, hogy a' meg-nevezett Már-tziánus Tsáfzar szerzette a' Pápá-tól, hogy a' Bóldogságos Szűz Máriának Mennybe - vitele napja Kis-Afiszony havának 15. napján meg-szenteltesék a' Keresztények-től.

Havi Bóldog Afzfzony napjáról.

1. **L** Ibérius Pápa idejében egy Nemes, és igen gazdag Janos nevű ember találtatott Rómában. Kinek felesége lévén, nem voltak fiai tőle, a' kikre az ő jószága maradna. Ez jó életű ember volt, és az Isten Annyához igen ájtatos: és a' felesége minden dolgokban magához hasonló. Ezek ketten beszéllének egygyütt, tanáskozván, kit tennének örökösé az ő jószágokban: azt végezték, hogy az Istennek Szent Annát; és e' végre fogadást tőnek. Annak-utánna könyörgének a' Szentséges Szűznek, mutatná-meg nekik, minemű dolgokban költenék-el a' jószágokat az ő szolgáltyára; és tiszttségére. A' Dicsőséges Szűz meg-halगतá az ő ájtatos könyörgéseket, a' mint világoson látzik egy nagy tsuda-által; mivel-hogy Kis-Afzfzony havának ötödik napja-elött-való étfzaka, mikor Rómában igen nagy melegek vólnának, nagy bővséges hó esék, és Eskvilinus hegyének egy részét elborítá. Ugyan azon éjjel a' Bóldogságos Szűz Mária mind a' ket-tőnek meg-jelenvén, kinek-kinek magán, monda nekik, hogy a' hol reggel a' földet hóval bé-borítva találják, ott építsenek egy Szent-egy-házat, mellyben a' Keresztények ötet bősüllyék, és tisztelnyék. Az ájtatos férfiú, és a' felesége

meg-beszéllék reggel egy-másnak a' látást, és meg-akarák jelenteni a' Pápanak; és hozzája menvén, meg-érték, hogy azon étfzaka a' Pápa is ugyan azon jelenéssel, és látással örvendezett-vólna. Az-okaért egybe-gyűjté a' Papokat, és a' köfséget; és szép *Prorzeffiót* rendelvén, minnyájan az Eskvilinus hegyére menének, és annak részét hóval bé-borítva találák, a' hol egy jó öreg Szent-egy-ház építtethetnék. El-rendelék a' helyet, és mindgyárt hozzá kezdenék a' Templom építéséhez, és az-után el-is végezték a' Római Pátritzius Janos, és a' felesége költségével.

2. E' volt az első Szent-egy-ház, mellyet építtettek a' Szűz Mária *titulussa*-alatt. Mellyet az-után Harmadik Sikfztus Pápa újonnan meg-építe. Ez a' Szent-egy-ház kü-lömb időkbén külömb nevekkel, hívatatott. Elsőbben Libérius Szent-egy-házának, az-után Jáfzolyos Szűz Mária-nak; mert oda viterék ugyan azon jáfzoly, mellyben helyeztetett-vólt a' Kristus Jépus, mikor születék Betlehemben. Annak-utánna, mivel-hogy töb' Szent-egy-házak építtetenek Rómában a' Szűz Mária *titulussa*-alatt, ez mint-hogy fő-képpen a' meg-nevezett nagy tsudaért építteték, Nagyob' Szent Mária-nak hívataték. Az Anya-szent-egy-ház ennek a' Templomnak inne

innepét, és azzal egygyütt a' meg-nevezett nagy tsudat ugyan azon a' napon szenteli, a' mellyen történt; úgy-mint Kis-Afzöny havának ó-tódik napján, Krisztus Urunknak három száz hatvan-három esztendejében. Ebben meg-érthetni az Isten Annyának mi-hozzánk-való jó akaratját, melly-igen kívánnya a' mi javunkat, mivel-hogy meg-mutató a' helyet, a' hol egy Szent-egyházat építenének az ó tisztesség-

re, a' hova folyamodhatnának a' Keresztények segítségét, és Szent malasztot kérni az ó szükségekben, és nyomorúságokban. Kérjük azért tőle a' mire nagyob' szükségünk legyen, hogy nyerve-meg az ó Szent Fiától a' mi bűneinknek; borsánatya e' földön, és a' mi jó tselekedetinknek jutalmát Mennyeik országában, hogy véle egyetemben mind örökké örvendezzünk, Amen.

Szent Mihály Arkangyal megjelenéséről, és a' több' Angyalokról

ELSŐ BESZÉD.

1. **V**annak Angyalok, és azok között leg-nagyob' Szent Mihály Arkangyal. Hogy Angyalok legyenek, nem csak Szent János Jelenésében olvassuk, a' hol meg-írta a' Szent Mihály, és Lutzifer-közöttvaló hartzoe, mondván: *És nagy hartzón az Égben: Apoc. 12. Mihály, és az ó Angyali hartzolnak-vala a' Sárkánnyal, és a' Sárkány hartzol-vala, és az ó Angyali: és nem vehetének erőt, se helyek nem találtak azoknak többé az Égben. És le-vetették ama' nagy Sárkány, a' régi kígyó, ki ördögnek hívatatik, és Sátánynak, a' ki el-bíteri az egész világot: és a' földre vetették, és az ó Angyali ó- véle le-vetették.* Nem csak innen tudgyuk, mondám, hogy Angyalok legyenek, hanem több' sok helyeken is

olvassuk a' Szent Írásban. Dániel Proféta azt mondgya, hogy egy Angyal szállott néki, és mondotta: *Dan. 10. Ne fély Dániel, mert az első naptól-fogva, mellyen a' te szívedet az értésre adtad, hogy sanyargatnád magadot a' te Istenednek színe-előtt, meg-balgattalak a' te igéd: és én a' te beszédedért jöttem. A' Persák Országának Fejedelme pedig ellenem-állott huszon-egy napig: és imé Mihály egy az első Fejedelmek-közül segítségemre jöve, és én ott maradék a' Persák Királya-mellett.* Itt emlékezet vagyom az Angyalokról; fő-képpen Szent Mihályról. Sőt úgy látszik, hogy ó-közöttök hartzólna; mellyet így kell érteni: Egy Angyal Júda tartományát óltalmazta-vala, más Angyal pedig a' Persák Országát. A' melly Angyal gondot vifel-vala Júda tartományára,

nyára, azt akarta, hogy a' 'Zidók, kik fogságban valának a' Persák Országában, onnan ki-szabadulnának; hogy szabadon lévén, az Istennek jobban szolgálhatnának a' magok hazájában; és szünnék-meg az a' kár, melly némellyekben történik - vala a' bálványozókkal-való nyájaskodás-miatt; mivel-hogy némellyek bálványozókká lesznek - vala. Az-okaért ha ez az Angyal az ő szándékát véghez vihette - volna, a' 'Zidóknak nagyob' hasznokra lött-vólna, és néki nagyob' dicséretére történt - volna Menny-országban. Az az Angyal pedig, ki a' Persák Országára gondot viselt, meg-gondolván, hogy fogságban tartatván a' 'Zidók abban az Országban, segítségére vólnának a' Persáknak az Isteni dolgokban; úgy hogy sokan közzőlök el-hagynák a' bálványozást, és meg-térnének az Isten törvényére; azon igyekezik-va, hogy ki ne szabadulnának abból a' fogságból. Külömböző akarattok, ezeknek az Angyaloknak, mint egy lelki hartz volt, melly meg-maradtott ő-közöttök, míg az Istennek utolsó akarattját meg-értették. De nem kell olyan hartzról érteni, melly Szent Mihály-között, és Lutzifer-között volt: sem pedig olyan hartzot nem kell érteni, minéműek a' földön lesznek; mert az Égben nintsenek szabtyák, lántszák, puskák, taratzkok, avagy ágyúk. Az a' hartz csak az akaratnak, vélekedésnek, vagy ítélet-

nek ellenkező külömbsege volt, melly egygyik, és a' másik rész-között vala.

2. Azt olvassuk Mójstes első könyvében, *Gen. 18.* Hogy *Ábrahám*nak bárom Angyal meg-jelent. *Gen. 19.* Lótnak pedig kettő. *Gen. 28.* *Jákob* Pátriárka-is láta álma-ban egy lajtorját, melly a' földön áll-va, és annak teteje az Éget éri-va-la, az Isten Argyalit-is fel's alá járni azon. *Gen. 32.* *Jákob*-is elméne az ő kezdett után; és eleibe jövének az Isten Angyali. *Gen. 48.* Meg-áldá *Jákob* a' *Jósef* fiait, és monda: *Az Isten, a' kinek színe-éltött jártak az én Atyáim Ábrahám, és Isák; az Isten, ki engem' ifúságom-tól-fogva táplál e' jelen-való napig; az Angyal, ki engem' minden gonosztól meg-szabadított, áldgya-meg e' gyermeket, és hívattasék reájok az én nevem, és az Atyáimnak Ábrahámnak, és Isáknak nevek, és nevekedgyenek sokaságra e' földön.* Mójstes második könyvében olvastuk, hogy az Úr Isten monda Mójstesnek: *Exod. 23. v. 20.* *Imé én el-küldöm az én Angyalomat, ki eldótted menzzen, és meg-őrizzen az úton, és bé-vigyen a' helyre, mellyet készí-tettem. Meg-bótsúllyed őret, és hal-gasd az ő szavát, és meg ne vessed: mert el nem szenvedi, ha vétkezel, és az én nevem vagyon ő-benne. Hogy-ba halgatód az ő szavát, és meg-tselekedsz mind a' miket szóllok, ellensége leszek ellenségednek, és nyomorgatom nyomorgatódat.*

3. Num. 22. v. 23. Mójses negyedik Könyvében írva vagyon: *Hogy meg-állá az Úr Angyala az útban Balaám ellenében, ki a' szamáron ül-va vele. Látván a' szamár az útban meg-állott Angyalt mezíteleu kardal, ki-tére az útból, és a' mezőn megyen-va. Mellyet midőn verna Balaám, és az őfőnyre akar-ná hozni, meg-állá az Angyal két gyep szorosságában, mellyekkel kerítve valának a' szőlők. Kit látván a' szamár, a' falhoz szorúla, és megsérté a' rajta ülőnek lábát. Ama' pedig ísmég veri-va őtet: és mind-azáltal az Angyal a' szoros helyre men-vén, bolott sem jobbra, sem balra ki nem térhet-va, ellenében meg-állá. És mikor látta-vólna a' szamár az Angyalt állani, a' rajta ülőnek lába-alatt le-esék. Ki meg-baragván, keményben veri-va paltrával az oldalát. És az Úr meg-nyitá a' száját, és meg-szóllala: Mit miveltem néked? Miért versz engem? imémár harmadszor? Felele Balaám: Mert meg-érdemletted, és meg-tsúfoltál engem. Vajha fegyverem vólna, hogy meg-ölnélek téged! Monda a' szamár nem te baromd vagyok-é, mellyen mindenkor ülni szoktál e' jelen-való napig? Mond-meg mit tsetekedtem baszrólót valaba veled? Ama' pedig monda: soba nem. Mindgyárt meg-nyitá az Úr a' Balaám szemeit, és látá az Angyalt az úton állani mezíteleu kardal, és imádá őtet a' föld-re borítván. Kinek monda az Angyal: Miért vered harmadszor a' te*

szamárodát? én jöttem, hogy ellenkedgyem veled, mert gonosz az útban, és ellenem vagyon: és ha a' szamár ki nem tért-vólna az útból, helyt adván az ellene-állónak, téged meg-ötlek-vólna, és ő élne. A' Királyok Könyveiben-is sok helyen vagyon emlékezet az Angyalokról. 2. Regum 24. v. 15. Királyok Második könyvében meg-vagyon írva, Hogy dög-balált borsáta az Úr Izraelre reggeltől-fogva a' rendelt ideig, és meg-balának a' nép-közzül Dántól Bersabeig betven-ezer férfiak. És mikor ki-nyújtotta kezét az Úr Angyala Férusálemre, hogy el-veszteté azt, könyörüle az Úr a' nyomorúságon, és monda a' nép' ölé Angyalnak, 3. Reg. 19. v. 5. Elég: tartóztasd-meg már a' kezedet. Az Úr Angyala enni adott Ilyés Profétának. Hogy a' többiről ne szóllyak. 4. Reg. 19. v. 35. Királyok Negyedik könyvében olvastatik: Lón azért azon éjjel, el-jöve az Úr Angyala, és meg-öle az Affriusok táborában száz nyöltzan-öt ezeret.

4. Az Új Testamentomban pedig annál-is töb' emlékezet vagyon az Angyalokról. Matt. 1. 20. v. 2. 13. 19. Az Úr Angyala megjelenék Jófesnek álmában. Matt. 4. v. 11. Az Angyalok jövének, és szolgálának Jéfusnak. Matt. 13. v. 41. 49. El-küldi az ember fia az ő Angyalit, és mind ki-szedik az ő orszá-gából a' botránkozásokat, és azokat, kik hamisúságot tselekesznek, és tüzre kementzébe vetik őket. Ott lézen írás,

írás, és fogaknak tsikorgatása. Matt. 1. §. 27. Az ember fia el-jövendő az ő Atyának ditsőségében az ő Angyalival: és akkor meg-fizet kinnek-kinek az ő tselekederi-szerént. Matt. 18. §. 10. Meg-lásfátok, hogy meg ne utálljatok egygyet e' kisdedek-közül: mert mondom néktek, hogy ezeknek Angyali Mennyekben mindenkor láttyák az Atyám ortzáját, ki Mennyekben vagyon. Marc. 13. §. 32. Arról pedig a' napról, vagy óráról senki nem tud, sem az Angyalok Mennyben, sem a' Fiú, hanem csak az Atya. Luc. 12. §. 8. Minden, a' ki meg-vall engem az emberek-előtt, az ember fia-is meg-vallya őtet az Isten Angyali-előtt: a' ki pedig meg-tagad engem az emberek-előtt, meg-tagadtatik az Isten Angyali-előtt. Luc. 16. §. 22. Lón pedig, hogy meg-balna a' kóldus, és vitetternék az Angyalok-ól az Abrahám kebelébe. A' Szent Írásban fok egyéb helyeken vagyon emlékezet az Angyalokról. Némellyek a' Pogány Filozofusok-közül-is meg-ismérték ezt az igazságot az emberi okossággal; mert valamely ember bé-menvén egy házba, a' hol többször nem vólt, és értvén, hogy járnak fellyül, nem ok nélkül mondhattya, hogy ott valami állat légyen. Mi láttyuk, hogy mégyen a' Nap, a' Hőld, a' tsillagok, és az Egek; az-okáért szükség, hogy legyenek azoknak inditói. Árisztoteles ilyen módon az Egek forgásából meg-értette, hogy ottan értelmes lelki állatok legye-

nek, kiket mi Keresztények Angyaloknak hívunk, és azok forgattyák az Egeket.

MÁSODIK BESZÉD.

I. **E**ddig meg-látók, hogy Angyalok legyenek, lissuk-meg immár, mi-némű légyen az Angyal. Az Angyal lelki teremtett állat; nem materiából, és formából-való, nem testből, és lélekből álló, mint az ember; hanem csak magán-való tiszta lélek. Természet-szerént isméri az Istent, mint minden teremtett állatoknak leg-első okát, de nem mint a' Mennyei Bóldogságnak objektumát, avagy tzéllját; mert ezt csak az Isten jelentéséből ismérte-meg. Mikor az Isten az Angyalokat teremté, olly tudományt önte az ő elméjékbe, hogy mindeneket meg-ismérheffenek az ő nemek-szerént; de nem egyenlőképpen, hanem ki-ki erejének, és természetének tökéletessége-szerént; és az-által minden teremtett állatokat ismernek, önnön-magukat-is jól ismerik. A' világon három kivált-képpen-való külömb-ségek talátnak; némelly dolgok csak materiából állanak, úgy-mint a' kövek: némellyek materiából, és formából, úgy-mint az ember: némellyek csak lélekből, úgy-mint az Angyal. A' Mójsef könyvében nintsen emlékezet az Angyal vétkérről, a' mint az ember vétkérről; mert az Isten úgy tselekedett, mint egy hatalmas Úr, kinek két szol-

gája vagyon, kik azon vétekkbe estek. Egygyik ezek-közzül nagy rend-béli személy, a' másik tsak paraszt ember. Ezt a' Király nyilván fel-akasztattya az ő büntetéséért, hogy a' többi példát vegyennek róla: a' másíkra, hogy a' köfség fel ne zendülyön, vagy az Atya-fiai erőszakot ne tegyenek az igazság szolgain, titkon törvényt láttatván, és meg-szententziáztatván, écszaka a' tömlörczhez mennek, és meg-ölik őtet. Az Isten titkon bünteté-meg az Angyalt, mint leg-nemesb teremtet állatot; de az embert, ki földből-való paraszt volt, nyilván meg-bünteté. Azért-is titkon volt az Angyal véteke, és büntetése, mert az ő betegsége orvosság-nélkül volt; és a'-féle betegségnek meg-gyógyításáról az orvosok nem-is gondolkodnak. Vagyon pedig emlékezet a' Mójzes könyvében az ember vétkérdől, mert az ő betegségének vala orvossága; mert a' ki más intselkedésből, és hamis tanásából vérkezett, illendő volt, hogy mástól orvosságot venne. Ez meg-adaték az embernek, de nem az ördögnek; mert néki nem lévén testi érzékenysége, nem késértetett attól; sem pedig mástól nem késértetett, hanem ő-maga magát késértette.

2. Kegyelemben teremtette az Isten az Angyalokat, a' mint Damaszténus Szent János mondja: Az Isten az Angyalok természetét egyfzer's-mind teremté, és az ő ke-

gyelmét beléjük önté. A' Szent Doktorok három szem-pillantást tesznek az Angyalokban. Az elsőben minnyájan részesültek az Isten malaszttyában ki-ki az ő természetereje-szerént. A' másodikkban a' jó Angyalok mind az Istenhez térének, szeretvén őtet, és tisztelget tévén néki, mint Uroknak Isteneknek; és az-által érdemlettek. Ugyan azon szem-pillantásban a' gonosz Angyalok fel-fúvalkodván az ő természet-szerént-való tekkelleteségekkel, nagyra kezdék magokat bötsülni, és kevélységbe esének. Az Isten meg-parantsola nékik, hogy imádnák az ő egygyetlen-egy szülött fiát, úgy mint emberré lötter, melyet meg-jelentett-vala nékik. A' jó Angyalok imádkák őtet; de a' gonosz Angyalok illetlen dolognak itélék lenni, hogy ők Angyalok lévén, és nagy magas állapotban helyheztetve, magokat meg-alazzák, és egy embert imádgyanak, jól-lehet ember, és Isten volna. Az-okaért nem akarák őtet imádni, kevélyeknek, és bündösknek mutatván magokat. A' harmadik szem-pillantásban a' jó Angyalok meg-erösítettének az Isten kegyelmében; a' gonosz Angyalok pedig meg-általkodván a' gonoszban, le-hányattatának Pokolra az örök kárhozatra. Az Úr Isten nagy malasztott adott az embernek; mert az ember az ő szabad akarattyával, és az Isten malaszttya-által annyit érdemelhet, hogy az

Angya-

Angyalokat-is fellyül-haladhattya. Mert az utolsó karban lévő Angyal ott maradt, és soha feljebb nem mehet; de nem így vagyon az emberekkel. Ha valaki látta egy tsigát repülni, hátán lévén az ő háza, igen tsudálkoznék; de nagyobb tsuda látni egy lelket húffal, tsontokkal meg-terhelve repülni, és fellyül-haladni az Angyalokat. Az Angyalok meg-számlálhatatlanok mi-hozzánk-képeft, azt mondgya Szent Jób; és különböznek nemekben egygyik a másiktól, azt mondgyák a bölts *Teologusok*, a' mint különböznek a' ló, és az orofzlány. Nagy tsuda, hogy annyi fok ezer emberek-között nem találtatik egy, ki a' másikkhoz olly hasonló legyen, hogy ne találtsék valami különbség közöttök; de fokkal inkább tsudálkozhatunk azon, hogy az Angyal nem tsak úgy különbözik az Angyaltól, mint az ember az embertől, hanem mint az orofzlány a' medvétről.

3. Az Angyalok három Hierárkiába, avagy Szent Fejedelemségbe vannak el-osztva. A' leg-első Hierárkiában három rend vagyon: a' nagyobb Angyalok Szerafimoknak hívattatnak, az-az, Isteni szeretettől fel-gyúladtt lelkeknek. Azok, kik ezekhez közeleb' vannak, Kerubimoknak hívattatnak, az-az, Isteni tudománnyal tellyes lelkeknek. A' harmadik renden-valók Királyi székeknek; mert azokban

nyugfzik az Úr Isten, mint az ő tulajdon székeben. A' második Hierárkiában-is három rend-béli Angyalok vannak, kik Uraságoknak, Erőségeknek, és Hatalmagnak hívattatnak. A' harmadik Hierárkiában hasonló-képpen három rend vagyon; dudni-illik, Fejedelemségek, Arkangyalok, Angyalok; melly név közönséges mind a' többinek, és ennek az utolsó rendnek nintsen magán-való egyéb neve. Némelly Doktorok azt mondgyák, hogy az Isten nem küld erre a' világra Angyalokat az első, és második Hierárkiából, hanem tsak a' harmadikból. De jól-lehet ez így légyen közönségesen; mind-az-által mikor igen nagy dolgoknak alkalmatossága jó, a' mint vótt az Isten Fiának meg-testesülése, az Isten a' leg-felsőb' Hierárkiából küld Angyalt. Azért mondgya Szent Gergely: Illendő vótt, hogy a' Szűz Máriához küldetnék egy a' leg-felsőbbik Angyalok-közül; mert igen nagy vótt a' dolog, melly *traktáltatik*-vala. Az Úr Isten mind a' három Hierárkiában-béli Angyalok-közül küld e' világra-ilyen módon. Némellyek azt mondták, hogy az Isten minden teremtett oktalan állatoknak nemek-szerént ad egy őriző Angyalt; úgy hogy egy Angyal az orofzlányokra visel gondot, hogy azoknak neme el ne fogygyon; más Angyal a' lovakra; harmadik a' juhokra; és így a' több' Angyalok a'

több oktalán állatokra. De az embernek, ki az Isten képére, és hasonlatosságára teremtetett, kinek-kinek egy őriző Angyalt ad ő Szent Főlsége. A' Királynak pedig, és a' nagy Fejedelemnek két Angyala vagyon: egygyik a' magáé, másik a' tartományé, a' mellynek ő Fejedelme. Némelly Doktorok olyan vélekedésben vannak, hogy mihent a' gyermek fogantatik az Anya méhében, és az Isten lelket önt beléje, mindgyárt őriző Angyalt ad néki, hogy gondot viseljen reá. Szent Tamás azt mondgya, hogy mikor a' gyermek születik, akkor adatik néki őriző Angyal; mert elég az Anya őriző Angyala, hogy gondot viseljen reá, mikor az Anya méhében vagyon. Szent Jerónimus azt mondgya: nagy méltósága vagyon az ember lelkének, mivel őriző Angyal adatik néki, mihent születetik. Szent Bernárd arra int minket, hogy mindenütt, a' hová megyünk, magunk társaságában lévén az őriző Angyalunk, szégyenlenünk kell olyan dolgokat tselekedni előtte, mellyeket az emberek - előtt szégyenlenénk meg tselekedni. Akár-melly gonosz, és Istentelen legyen az ember, az őriző Angyala soha el nem hadgya őtet halálig; úgyannyira, hogy Anti-kristusnak-is léfzen őriző Angyala, ki meg-tartóztattya őtet, hogy mind azokat a' gonofságokat, és istentelenségeket meg ne tselekedgye, mellyeket

meg-tselekedne, ha őriző Angyala nem lenne. Mikor az ember meghal, az ő őriző Angyala más embernek adatik az Istentől; a' mint mikor meghal az ember, kit az ördög kísértett, Lutzifer megparantsollja, hogy más embert kísérteni menyen.

4. Az Angyaloknak két gyakorlatossága vagyon: egygyik örökké-való, a' másik csak ideig-való. Az Istent ditsérni örökké-való, mellyben mind örökké gyakorolják magokat: az Isten eleibe vinni minden jókat, mellyeket az emberek tselekesznek, ideig-való; és ebben csak addig gyakorolják magokat az Angyalok, míg a' vitézkedő Anya-szent-egy-ház meg-marad e' földön. Ez-okaért mondotta Rafael Angyal Tobia'sznak: *Tob. 12 v. 12. Mikor imádkozol-vala köny-búlatással, és el-temeted-vala a' halottakat, és el-hagyod-vala ebédedet, és el-rejted-vala a' halottakat nappal a' te házadban, és éjjel el-temeted-vala őket, én az Úr-eleibe vittem a' te imádságodat.* Három igen hasznos dolgot tselekednek az Angyalok az embereknek. Első az, hogy megvilágosítják őket, és az Isten titkait meg-jelentik nekik. Második az, hogy tekkéletefséget szereznek nekik, véghez vitetvén azt, a' mit meg-jelentettek; és arra izgatván őket, hogy inkább szeressék, és ditsőítsék az ő teremő Isteneket. Harmadik dolog az, hogy sok tudatlanságoctól meg-tisztanak

minket, mellyekben meg-átköznék, és meg-botránkoznak a' balgatag emberek; azokban a' dolgokban-is, mellyeket meg-ismérhetni a' természet-szerént-való okofsággal. Három Angyalnak tudgyuk a' nevét: Mihálynak, Gábielnek, Rafaelnek. Rafael az Isten orvosságát jelenti: ő volt, a' ki a' vén Tobiást meggyógyította; és vezére volt az ifjú Tobiasnak; meg-adata az ő pénzét, meg-ültalmazá őtet a' haltól, melly el-akarja-vala őtet nyelni; feleséget ada néki; és az ő tanátsa-által győzettek-meg az Aszmodéus ördög; meg-vigasztalá a' nyomorodottakat; és mind ezekért a' dolgokért jó Szó-szólló az Isten-előtt. Gábiel annyit tézen, hogy Isten férfia, vagy erősége. Ez a' Szent Angyal jelenté-meg Danielnak az Isten Fia meg-tesztelésének titkait; és követségül küldeték a' Ditsőséges Szűz Máriához, és vele amaz édes beszélgetést tévé, mellyet meg-írt Szent Lukás Evagyelista. Ő a' leg-felsőb' Hierárkiából volt, a' mint Szent Gergely, és Szent Bernárd mondgyák. Meg-hírdeté a' Keresztelő Szent János születését; meg-bünteté Zakariás Papot, hogy az ő beszédének nem akar-vala hinni; ételt vitt Kristus Urunknak, mikor a' puztában megéhezett-vólna; és az-után meg-erősíté őtet, mikor a' kertben imádkozik-vala. Kristus Urunknak nem volt őriző Angyala, mert nem volt szüksége reá; a' mint

nem illendő vólna, hogy egy gyermek adatnék pásztorul, és mesterrül egy bölts, és tudós embernek.

5. Mihály, vagy *Michaël* azt jelenti, hogy kitsoda, mint az Isten. Mert mikor az Isten részéről meghartzola Lutzifer-ellen, amaz igéket mondá, mellyeket a' Királyi Proféta az-után énekelt, mondván: *Psalu. 112. Kitsoda, mint a' ná Urunk Istenünk, ki a' magasságban lakik?* Szent Mihály Arkangyal az-előtt a' Sinagóga Fejedelme volt. most pedig az Anya-szent-egy-házé, melly néki innepet szentel egyszeri megjelenéséért, melly ilyen módon volt: Első Gyeláfius Pápa idejében, egy igen gazdag ember vala Pulia-ban, kinek neve Garganus, ki egy hegy-alatt lakik-vala, mellyet hasonló-képpen Garganusnak hittak: talám a' hegy ő-tőle vött nevet; vagy ő a' hegytől. Történék egyszer, hogy egy bika el-tévelyedvén más emberek tsordája-közzül, sokáig kerestetett, és végtére megtaláltatott a' hegyen egy barlangban. Senki oda bé nem mere menni: az-okáért egy nyilat lövének oda, melly mikor fél útat el-mentvólna, vízszta-tére, és meg-febesíté azt, a' ki el-lötte-vala. Tsudalatos dolognak látszék ez lenni, és mindeneket meg-rettente, a' kik hallották-vala. Szipontinus Páspök az Istenhez folyamodék, könyörög-vén, hogy jelenrené-meg azt a' titkos dolgot. És három nap böjtölvén, és szüntelen imádkozván, vége.

64 Melly fok jókat veszünk Isten-után az Angyaloktól.

végezetre meg-jelenék néki Szent Mihály, mi-képpen az ő őrizése, és őltalma-alatt volna; az-okáért azt akará, hogy abban a' barlangban egy Templomot építenének az Istennek, mind az ő, 's mind a' több' Angyalok tiszttségére. A' Püspök a' népnek sokaságával bé-méné a' barlangba, és láták, hogy a' barlang Templom módgyára vala el-készítve. Az-okáért a' Püspök Szent Mihály tiszttségére szentelé azt, és ottan el-végezé az Isteni Solosmákat. Annak-utánna fok tsudák léttenek ottan; honnét az a' hely igen nevezetes lón. Nem fok idő-múlva Bonifázius Pápa egy nagy kerek Templomot építe Romában a' Szent

Mihály tiszttségére, és annak megszenteléséről innepet áll az Anya-szent-egy-ház Szent Mihály havának 29. napján. Kérjük a' Szent Angyalokat, imádgyanak Istent értünk, hogy Szentek legyenek a' mi tselekedetink, és nyerjék-el az örök dicsőséget, mellyben ők most, és mind örökké őrvendeznek, és mi-is őrvendezhesünk vélek egyetemben, Amen.

Az Anya-szent-egy-ház álli Szent Mihály Arkangyal meg-jelenését, a' melly napon történt, melly volt Pünkösöd havának 8. napján, Kristus Urunk születésének négy száz kilentzven-öt elztendejében.

Szent Mihály Arkangyal Innepről,

És azokról a' jókról, mellyeket Isten-után az Angyaloktól veszünk; és a' mi kötelességünkről, mellyel tartozunk a' Szent Angyalokat tisztelni.

HARMADIK BESZÉD.

I. AZ Anya-szent-egy-ház, mikor az Angyalok innepét szenteli, Marc. 9. §. 33. mindenkor a' Szent Misében azt az Evagyéliomot olvastattya, mellyben fel van jegyezve, mi-képpen egy kis verkedés támada az Apostolok-között: *Matt. 18. Ki volna közzülök nagyobb?* És hozzá-híván Jésus egy kisdedet, közikbe állatá őtet, és

monda: *Bizony mondom néktek, ha meg nem tértek, és léfztek mint a' kisdetek, nem mentek-bé mennyeknek országába. Valaki azért magát megalázza mint a' kisded, a' nagyobb Mennyeknek országában.* Jól-lehet a' Szent Lélek akarattya, ki-által az Anya-szent-egy-ház igazgattatik az Evagyéliom olvastatásában hasonló Innepcken, az légyen, hogy fenki meg ne utállya az alázatosokat, és kisdedeket, mert azoknak Angyali mindenkor láttyák az Isten országját; mind-az-által némelly Doktorok, noha nem a' bötű-szerént, ezt a' históriát az Angyalokról akarják magyarázni, mondván:
 hogy

hogy mihent az Isten az Angyalokat teremté, mindgyárt meg-jelenté nekik az Isteni meg-tesztelésnek titkát; és az ő szemek eleibe tévé amaz áldott gyermek János Krisztust, ki a' világot meg-válta; és az-után monda nekik: Bizony mondom néktek, ha ti úgy nem tselekeztetek, mint ez a' gyermek; ha ti őtet nem követitek az'alázatosságban; ha e' kevés idő-alatt, mellyen az úton vagytok, és vagyon időtök, hogy jót, vagy gonoszt érdemellyetek, nem igyekeztek e' gyermeket követni, és ő-hozzá hasonlók lenni; ha nem akarjátok őtet tisztelni, és imádni; az én malasztomban, és kegyelmemben meg nem erősítettetek, és az én dicsőségembe bé nem mentek. Mind-az-által Lutzifer látván magát olly szépnek, és tiszteletesebbnek lenni; illetlennek, és bősztelenségnek ítélé lenni, hogy egy embert kellene követni, tisztelni, és imádni. És a' több' Angyalokat az ő akarattýra akarván húzni, monda nekik: hogy nagy szégyen, és bősztelenség volna, ha ők olly nagy szépségben, és tiszteletben lévén, egy embert imádnának; harmad részét az Angyaloknak az ő vélekedésére fordítá. Szent Mihály Arkangyal pedig engedelmes lévén az Istennek, mind a' több' Angyalokkal, és imádván a' Krisztus Jésumt azokkal egyetemben, meg-óltalmazá az Isten tiszteségét Lutzifer-ellen, és több' Angyalok-ellen, kik Lu-

tzifert iköveték. Egy zententes hartz kezdeték közöttök, nem testi fegyverekkel, hanem külömböző akaratokkal; és olly hatalmas volt Szent Mihály az ő társaságával, hogy le-veték az Égből Lutzifert mind az ő követőivel-egygyütt. Mihent Lutzifer ki-veretteték az Égből, és le-esék a' világra, egy nagy szózat hallaték, melly monda: Jaj a' világnak! mert oda esett Lutzifer, és meg-botránkozattya azt. De sokkal nagyob' jaj annak, a' ki-által botránkozások jönnek! job' volna annak, hogy egy malom-kő köttetnék a' nyakára, és a' tenberbe vettetnék. Így történék dolgok az ördögöknek, mert egy igen nagy kő kötteték az ő akarattyok nyakára, melly az ő meg-általkodások volt, melly le-húzá őket a' mélységnek fenekére. Akkor monda az Isten: Meg-ójjátok magatokat, hogy senki kitfnyt ne véllyen ezekről az én Angyalimról, kik meg-maradtak az Egben: meg-bősztüllýetek őket, és tiszteletet tegyetek nekik; Mert bizony mondom néktek, hogy ők mindenkor láttyák az örök Atya Istennek orszáját. Ez az, a' mit némelly Doktorok mondanak; mellyet én mostan elő nem hoztam-vólna, ha mind éppen azon nem fondáltatnék, hogy a' volt a' Lutzifer vétke, hogy ő nem akarta imádni a' Krisztust, azt ítélvén, hogy el-vesztene bősztületiben, ha ő Angyal lévén, magát meg-alázná a' Krisztus imá-

dására, jól-lehet ember, és Isten volna.

2. Mint-hogy a' Szent Doktorok közönséges Szententziája, melly a' Szent Íráson fondátkatik, az, hogy Lutzifer vérke kevélység, és engedetlenség volt. Szent Pál Apostol a' 'Zidókhoz írt levelében, szólván az Isten Fiának megrestesüléséről, *Hebr. I. v. 6. És ismét mikor bé-hozza az ő első szűlöttét a' föld kerektségére, azt mondgya: És imádgják őtet az Istennek minden Angyali.* Második részében pedig így szól: *Hebr. 2. Szükség nekünk szorgalmatosban meg-tartanunk azokat, a' miket baltottunk, hogy valami-képpen ki ne folyunk.* Mert ha az Angyalok-által mondatott beszéd erőse lőtt, és minden által-hágás, és engedetlenség jutalmának igaz fizetését vötte, Arany-szájú Szent János azt mondgya, hogy ez a' parantsolat: *És imádgják őtet az Istennek minden Angyali*, közönségesen adatott az Angyaloknak. Innét származott nagy boszszonkodása, és gonosz akarattya Lutzifernek Krisztus Urunk-ellen, melly miatt ki vettetett az Égből: és mivel-hogy ellene boszszút nem állhat, az embereken akar boszszút állani érette. Az-okáért mondgya Szent Basilius, hogy Lutzifer úgy tselekeszik, mint a' bika; melly látván, hogy az embertől vettetik néki tör a' szarvára, kegyetlenül boszszonkodik az ember-ellen; és mikor leg-nagyob' dühösségében va-

gyon, egy ember formát szoktak eleibe tenni, és az-ellen tölti boszszúját; jól-lehet nem a' volt, a' ki néki tört vetett a' szarváira. Így tselekeszik Lutzifer-is: nem állhatván boszszút a' Krisztuson, ki őtet meg-kötözte, és oka volt, hogy ki-vertesék az Égből, és a' pokol tűzének rettenetes kínnyát szenvedgye; az ember-ellen akarja boszszúját tölteni, ki az Isten képe, és hasonlatosságára teremtetett. Ellenében pedig a' jó Angyalok szívök, szerént szeretik az embereket; elsőbben azért, mert látják a' Krisztus Jésust, ki ember, és Isten: másodszor; mert látják, melly-igen áldozik őket az ördögök, és melly kegyetlen hartzot téznek ellenek. Innét vagyon, hogy meg-parantsolván nekik az Isten, hogy légyenek az emberek őrizői, és légyenek nekik úgy-mint vezéri, és mesteri, ők azt nem neheztelik; sőt tiszteletes állapotnak itélik, és abban nagy kedvek telik. Az-okáért a' hartzban, mellyet az emberek-ellen tézen az ördög, két erős szolgálival élven, tudni-illik a' világgal, és a' tettel, el jönnek az Angyalok, és a' mi részünkről hartzolnak, és meg-segétnek minket.

2. *Machab. II. v. 8.* A' mint történék Judás Makabéussal, ki az ő ellenséginek sokasága-ellen akarván hartzolni, meg-jelenék néki az Isten Angyala, és meg-segété őtet, és győzedelmet vón az ő ellenségin. Annak-előtte pedig, a' mint a' Szent

Sz. Írás mondgya: 2. *Macb.* 10. §. 29. Mikor kemény hartz volna, láttarának az ellenségekről az Égből öt férfiak lovakon, arany zabolákkal ékefek, a' 'Zid'kat vezetvén; kik közzül ketten Makabéust közbe-vevén, és az ő fegyverekkel környüle forgolódván, sérelem-nélkül megöltalmazzák-va; az ellenségre pedig nyalakat, és menny-köveket hagyigálnak-va; melly-miatt vak-sággal is meg-háboríttatván, és böl-dülással is el-telvén, el-hüllanak-va.

3. Ezek a' Szent Angyalok megöltalmaznak minket a' veszedelmektől, mellyekben gyakorta for-gunk, *Gen.* 19. §. 15. a' mint Lórot megöltalmazták, mikor ki-vit-ték Sodomából, hogy ott a' Sodomiták-között el ne égjen. Ezek a' Szent Angyalok meg-tartóztatnak minket, ha néha vakmerő-keppen rohanunk valami nagy vé-tekre; a' mint történék Balaám Profétával, *Num.* 21. §. 23. ki el-akarván menni, hogy az Isten né-pét meg-átkozza, eleibe álla egy Angyal az útban mezítelen kardal. Ezek a' Szent Angyalok meg-vi-gasztalnak minket nyomorúságink-ban; a' mint Kristus Urunkat, *Luc.* 22. §. 43. mikor a' kertben imád-koznék, és szomorú volna az ő lel-ke, egy Angyal meg-bátorítá. Jól-lehet a' Jésusnak nem volt őrizó Angyala, mert nem szűkölködék a' nélkül; mind az-által le-szálla egy Angyal Mennyből, és meg-batori-

tá őtet. Ezek az áldott Angyalok mi-velünk járnak minden útaink-ban; a' mint Rafael az ifjú Tobiás-fal, *Tob.* 5. ki fok jókat vött az Istentől ez-által az Angyal-által. Ki midőn hosszú útra ment-vól-na, és az Anyja igen siratná őtet, monda a' véa Tobiás: Ne sirj; egészségben el-jut a' mi fiunk, és egészségben vissza-jő hozzánk. Mert hiszem, hogy az Istennek jó Angyala késéri őtet; és jól rende-li minden dolgait, úgy hogy öröm-mel jöjjön-vissza hozzánk. Ezek a' mi részünkről állanak, és minket meg-öltalmaznak, fenyegetvén a' mi ellenséginket; a' mint Eliséus Profétával tselekedének, 4. *Reg.* 6. §. 16. mikor a' Szirufok környül-vötték-va a' váraft, mellyben Eli-séus vala; mert Angyaloknak fo-ka-sága méne az ő őltalmára. Ezek az Angyalok igazgatnak, és vezet-nek minket az úton, mellyen kell járnunk; a' mint a' 'Zidókat vezér-lették, mikor Egyiptusból ki-men-nek-va; *Exod.* 13. §. 21. mivel-hogy az Úr Angyala előttök mé-gyen-va, hogy utat mutatna, nappal felhő oszlopban, és éjjel tűz oszlopban, hogy vezére volna útá-nak mind a' két időben. Soha el-nem távozott a' felhő oszlop nap-pal, sem a' tűz oszlop éjjel a' nép-elől. Ezek a' böl-dog Angyalok meg-erősítnek minket, és gondot viselnek reánk e' világi útunkban; a' mint Illyés Profétával tseleked-tek, 3. *Reg.* 19. §. 5. mert egy An-

gyal ételt, és italt hozott néki, midőn nagy út volna előtte. Ezek az Angyalok bé-mutatják az Istennek a' mi könnyörgésünket, és könnyhúllatásunkat; a' mint tselekedének Sárával, a' Ráguel leányával, *Tob. 3. §. 7.* ki hétszer maradott - vala özvegygyé; mert az ördög egymás - után meg - ölte - vala a' hét férfiat, kik bé - mentek - vala ő - hozzá - ja; és egy Angyal bé - mutatá az ő imádságit, és könny - húllatásit az Isten - eléibe, és meg - szabadították attól a' nyomorúságtól.

4. Végezetre ezek az Angyalok mikor a' mi lelkünk el - válik a' testünktől, ha a' Purgatóriumba megyen, oda késérik őtet; és gyakran meg - látogatván, bátorítják, és erősítik őtet. Ha mennyekbe megyen, előtte mennek nagy örömmel, és vígalsággal. Annak - oká - ért illendő dolog, hogy annyi fok

jókat vévén az emberek az Isten Angyalitól, nagyra bősüllyék, és illendő - képpen tiszteljük őket. Ezt jól meg - gondolván Harmadik Bonifátzius Pápa, és látván, hogy Rómában a' Szentek tisztességére sok Templomok építették - volna, a' Szent Mihály Arkangyal tisztességére - is építetete egygyet, mellynek emlékezetére azt akará, hogy az egész Kereszténységben meg - álljenék a' Szent Mihály; és a' több' Szent Angyalok Innepét, Szent Mihály havának 29. napján. Mi - nekünk ezen a' napon kíváltképpen kell örvendeznünk a' Szent Angyalokkal, kérvén őket, hogy nyerjenek Szent malasztot nekünk az igalmás Istentől, hogy holtunk - után ő - vélek egyetemben mind örökké örülhessünk, és vígadhatunk a' Mennyei örök boldogságban, Amen.

Szent Gábiel Arkangyalról.

1. **K**üldeték Gábiel Arkangyal az Istentől *Galileának* váraszába, *Luc. 1. §. 26.* mellynek Názáret neve, egy Szűzhöz, ki férfúnak vala el - jegyezve, kinek neve vala József, a' Dávid házából, és a' Szűznek neve Mária. Szent Gergely, és Szent Bernárd azt mondják, hogy Szent Gábiel nem az alsó Hierárkia - béli Angyalok - közül volt, a' honnan közönségesen vannak az Angyalok, kik e' világ -

ra jönnek bizonyos dolgokért, és hogy az embernek őrizői legyenek; hanem mint - hogy olly méltóságos nagy titkos dolog volt, a' miért küldetett - vala, illendő volt, hogy a' leg - felsőbb' Hierárkiából lenne, a' mint bizonynyal onnan - is volt. Bé - menvén az Angyal a' Szűzhöz, monda: *Üdvözlégy malasztal tellyes: az Úr te - veled: áldott vagy te az Afzszony - állatok - között.* És mivel - hogy látá az Angyal, hogy

az ő szavait hallván a Szűz, magában meg-háborodott-vólna; és gondolkodnék, mi-némű vólna ez a' közszóntés, meg-akará őtet bátorítani, mondván néki: *Ne fély Mária, mert kedvet találtál az Isten-nél: imé méhében fogadsz, és fiat szűlsz, és az ő nevet Jánosnak hívod. Ez nagy léfzen: és a' Magasságbéli Fiának hívattatik: és országot a' Jákob-házában örökké: és az ő orszá-gának nem léfzen vége.* Ez annyit tészen, mint-ha azt mondotta-vólna a' Szűz Máriának, hogy ő Anyja léfzen a' Messiasnak, és annak a' Királynak, kit régtől-fogva vár a' 'Zidó nép; ki meg-igértetett a' régi Szent Atyáknak, kivált-képpen Mójsésnek, és Dávidnak; kiről írtak a' Proféták, fő-képpen Isaiás: *Isai 7. 7. 14. Imé egy Szűz méhében fogad, és fiat szűl.* A' Szűz hallván e' beszédet, monda az Angyalnak: *mint léfzen ez, mert fér-fiat nem ismérnek?* Tudakozék annak a' módgyáról, mi-képpen vinné azt az Isten véghez; mert nem kelle-ne lenni embernek tselekedeti-ál-tal, és nem tudgya-va, mi-kép-pen lehetne az; mert soha fér-fü-val nem tárfalkodott, 's nem-is akart tárfalkodni; mivel az Isten-nek fogadást tótt-va, hogy meg-tartaná szűzességét. Monda az Angyal néki, hogy semmi egyéb nem kívántatnék, hanem csak az ő aka-rattya: a' többit bizná Istenre, mert az Isten mindenható, és meg-tse-lekedheti azt, hogy egy Szűz mé-

hében fogadgyon, és fiat szűlyön az ő szűzessége el-vesztése-nélkül-is; a' mint meg-tselekedhette, kogy Ersébet, ki magtalan va-l, immár vénségében fogadna fiat. Az okaért felelvén az Angyal, mon-da néki: *A' Szent Lélek száll re-re-ád, és a' Magasság-bélinek ereje meg-árnyékoz téged; és azért a' Szent-is, melly tőled szűlettetik, Isten Fiának hívattatik. És imé Er-sébet a' te rokonod ő-is fiat fogadott vénségében: és ez hatodik bólnapja annak, a' ki magtalanak hívatta-tik: mert nem léfzen lehetetlen az Istennél semmi íge.* Istennek enge-dé a' Szűz az ő akarattya, nagy alázatosan mondván: *Imé az Úr szolgálója, legyen nekem a' te igéd-szerént:* és ezen szem-pillantásban az Isten Fia meg-tesztésül a' Szűz-nek méhében. És Gábor Arkan-gyal el-végezván a' követséget, el-méne.

2. Nem csak ez a' méltóságos követség adatott Szent Gábor Arkan-gyalnak, jól-lehet ez elég lótt-vólna, hogy őtet igen nevezetessé tegye; hanem annak-előtte hason-ló-képpen meg-vitte a' követséget Zakariás Papnak, midőn a' Tem-plomban jó illarot tenne az áltá-ron, hogy Ersébet az ő felesége szűl néki, és annak nevet Janos-nak hívja: és fokban örülnek az ő szűletésén; mert nagy léfzen az Úr-elótt. De mivel-hogy kételkedék Zakariás mondván: *Honnét tud-gyam ezt; mert én vén vagyok,*
és a'

és a' Feleségem idős napjai - szerént. Akkor felevén az Angyal monda néki: Én vagyok a' Gabriel, ki az Isten előtt állok: és te - hozzád küldettem szállasi; és ezeket néked örömmül hirdetni. És imé meg - né - múltsz, és nem fogsz - szállhatni a' napig, mellyben ezek meg - léfsznek; azért, hogy nem hittél az én igé - imnek, mellyek bé - tellyesednek az ő idejekor. Ugyan ezen Angyal szállott Dániel Profétának, és meg - mondotta a' heteknek számát az Isten Fiának meg - testesüléséig. Né - melly Doktorok azt mondgyák, hogy az Isten Annyának öríző An -

gyala ugyan Szent Gábel Arkan - gyal volt: ő a' Krisztus Jéusft, mi - kor a' kertben szomorú lélekkel imádkoznék, meg - vigasztalta: ő a' Ditsőséges Szűz Máriának örömet mondott, mikor az ő szerelmes Szent Fia fel - támadott. Bizonyos dolog, hogy Szent Gábel Arkan - gyal igen nagy a' leg - fővebbik An - gyalok - közzött, és szükségünkben - meg - segíthet minket: kérjük azért őtet, nyerjen malasztot mi - nékünk az Istentől, hogy holtunk - után legyünk részefek a' Mennyei örök ditsőségben, Amen.

Az Öríző Angyalokról.

I. Igen nagy gondot viselnek mi - reánk a' mi öríző Angyalink a' mi háborúságinkban, és nyomorúságinkban; mert ők mutatják - bé az Istennek a' mi könyörgésin - ket, és köny - hullatásinkat, mel - lyeket részünk a' mi szükségünk - ben, és nyavalyás állapotunkban; és az Istennek szüntelen könyör - gögnek mi - érettünk, és töb' Szó - szollókat szereznek nékünk Menny - országban, hogy a' mi dolgaink jól végezdgyenek. Tarsúl adgyák magokat nékünk e' világi szar - dokságunknak úttján; és ha tör - ténétből elönkbe jó a' hal, hogy el - nyeljen minket, a' vétek tudni - illik, melly minket meg - foszt a' lelkünk életéből az öríző Angyal

mindgyárt meg - segít minket, meg - batorítja szívünket, hogy meg - ra - gadgyuk a' halat, és vonnyuk - ki azt a' folyó - vizből, darabollyuk - fel, figyelmetesen meg - gondolván azt, a' mi vétekben találtatik, és ki - vévén az epéjét, és a' máját. A' mája, melly a' bűn, szükség, hogy meg - égettesék az Isteni szeretetnek tűzében: ilyen módon el - őzi az ördögöt. Az epéjét, melly a' bűn - tetés, a' szemeinkre kell tennünk; mert vizsgál - nyeri a' kátásunkat, meg - gondolván, hogy az Úr Isten; örök büntetéssel bünteti a' halálos vétket. A' ki ezt látta, és mel - lyen meg - gondollya, meg - ismeri, melly nagy veszedelem az Istent meg - bántani. Né - mellyeknek az ő -

riző Angyal belső sugallatok-által azt tanátsollja, hogy Papokká, vagy szerzetes emberekké legyenek: némelyeknek; hogy világi emberekké legyenek, és magoknak feleséget vegyenek, nem bujaságnak okaért, *Tob. 8. 9.* hanem csak maradékjokhoz-való szeretettől, kikben áldattasék az Istennek Szent neve. Arra-is gondot visel a' mi őriző Angyalunk, hogy, ha igazán szolgálunk az Istennek, meg ne fogyatkozzunk azokban, melyek szükségesek mind lelki, 's mind testi táplálásunkra. Végezetre a' mi őrző Angyalunk nagy örömmel viszen minket a' mi régi Atyáinkhoz, minék-utánna e' világi fzarandokságunkat el- végezzük. Ki nem mondhatni, melly nagy öröme, és vigasága vagyon az őriző Angyalnak, mikor egy lelket viszen az Istenhez, meg- szabadítván azt a' világi sok háborúságotól. Mikor az őriző Angyala' Főlséges Ur Istennek bé- mutattya az ember lelkét, el- hívja mind a' ditsóult lelkeket, és a' Szent Angyalokat, hogy örüllyenek, és vigadgyanak ő- véle egyetemben.

2. Nagy hála-adással tartozunk az Istennek, ki mi- érettünk e' világra küldi az ő Sz. Angyalit, hogy minket őrizzenek, és mi- róánk gondot viseljenek. A' Szent Dávid mondása- szerént: *Psal. 90. 9.*

II. *Az Angyalnak parantsolt felőled, hogy meg- őrizzenek téged minden útidban. Kezeidben bordonnak*

réged, hogy ne talám köbe ne üssed a' te lábadat. Másutt pedig azt mondgya: *Psal. 33. 7. 8.* *Az Ur Angyala, az ötet felők- körül takozik, és meg- menti őket.* Szent Pál Apostol pedig így szól az Angyalokról: *Heb. 1. 14.* Nem minnyájan- szolgáló lelkek-é, azokért küldetvén szolgálatra, a' kik az üdvölségnek örökségét vészik, &c. *Lásd- meg az Első, és a' Második, és a' Harmadik Beszédet az Angyalokról.* Midőn kitsiny a' gyermek, és még nem tud bünt tenni, az őriző Angyala se- géti ötet, és meg- őltalmazza a' vezedelmeiktől, melyeket akarna néki tselekedni az ördög, meg- sértvén ötet valami tagjaiban, vagy pedig valami érzékenységeben, sükketté, némává, vagy vakká tévén ötet. Annak- utánna mikor nagyob' léssen, és az okossággal tud élni, mindenkor arra figyelmez az őriző Angyal, hogy meg- szabadítsa az embert mind azoktól, melyek kárt tehetnének néki mind testében, 's mind lelkében; meg- intvén ötet, meg- ellenzvén a' gonosztól, el- távoztatván az illetlenségét; tanítván ötet, mi- képpen szolgállyon leg- jobban az Istennek malasztjával. A' melly embernek pedig világi gazdagsági vannak, arra inti ötet az őriző Angyala, hogy a' szegényeknek alamisnát adgyon, táplállya a' szükölködőköt tehetsége- szerént; és az igye- fogottakat meg- segétse. És noha mi gyakorta ellene- állunk, és enged-

gederlenek vagyunk néki; mind-azáltal nem bosszónkodik, és el nem farad; sőt mindenkor igen szorgalmatoskodik minden javainkért, igyekezőn, hogy azokat el-nyer-

hessük; és minden gonosztól, 's kár-vallásoktól szabadok lehessünk, hogy e' világi veszedelmes, és nehéz 'utakat által-menvén, nyerhessük-el az örök életet, Amen.

Az Apró Szentekről.

E L S Ó B E S Z É D.

I. Szent Máré Evangyelista ezeket írja az Apró Szentekről, mondván: *Matt. 2. x. 23. Az Úr Agyala meg-jelenék Józsefnek álma-ban, mondván: Kelly-fel, és ved' a' gyermeket, 's az Anyát, és Egyiptus-ba futs, és légy ott, a' míg meg-mondom néked. Mert keresni-fogja Heródes a' gyermeket, hogy el-vefesse. Ki fel-kelvén, vévé a' gyermeket, 's az Anyát éjjel, és el-méne Egyiptusba: és lön ott a' Heródes haláláig: hogy bé-telylefednék a' mi meg-mondatott az Úrtól a' Proféta-által, mondván: Egyiptusból bittam az én fiaimot. Akkor Heródes látván, hogy meg-tsúfoltatott-vólna a' Mágusoktól, igen meg-haraguvék; és el-küldvén, meg-ölé mind a' gyermekeket, kik Betlehemben, és annak minden háta-riban valának két éftzendősök-től-fogva, és aláb', az idő-szerént, mellyet a' Mágusoktól kérdett-volt. Akkor bé-telylefedett, a' mi meg-mondatott Jeremiás Proféta-által, mondván: Szózat ballatott Rámában, sirás, és sok ordítás: Rákel siratván a' fiait, és nem*

akar meg-vigasztaltatni, mert nintsenek. Igen nagy gond-viselefe vagyon az Istennek az ő barátira, kiknek meg-mutattya az orvofságot, minek-előtte el-jőjön a' veszedelem. Meg-lehetett-vólna a' mindenható Istentől, hogy Józsefet, és a' Szent Szűzet az ő Szent Fiával egyetemben minden bátorsággal meg-tartaná tsudálatos-képpen Názáretben; de néha nem akar tsudát tenni, midőn emberi mód-szerént orvofság takáltathatik. Példánk ebben Ábrahám, Gen 12. x. 11. ki mikor közel vólna, hogy bé-menne Egyiptusba, monda a' feleségének: Tudom, hogy szép afzszony vagy: és hogy mikor réged' meg-látnak az Egyiptziusok, azt fogják-mondani: ez ennek felesége: és engem' meg-ölnék, és réged' meg tartnak. Mondgyad azért, kérlek, hogy hűgom vagy; hogy jól legyek miattad, és éllyen leikem kedvedért. Midőn azért bément-vólna Ábrahám Egyiptusba, láták az Egyiptziusok az Afzszony-állatot, hogy igen szép vólna: és a' Fejedelmek hírré adák Faraónak, és dicsőrék azt előtte: és az Afzszony

szony fel-viteték a' Faraó házába. Ábrahámmal pedig jól tőnnek érette. Meg-ostorozá pedig az Úr Faraót igen nagy tsapásokkal, és az ő házat, Sáraért az Ábrahám feleségéért. És hívá Faraó Ábrahámot, és monda néki: Mi dolog ez, a' mit nékem tsekkedtél? Miért nem jelentetted-meg, hogy feleséged volna? Mi okért mondottad hügnak lenni, hogy feleségül venném őtet? Most azért ihol feleséged: vid'el őtet, és menny-el. És parantsola Faraó Ábrahám-felő a' férfiaknak: és el-késérek őtet, és a' Feleségét, és mindent, a' miévala. *Gen. 20. 7. 12.* Mellyet igazán mondhatott Ábrahám, mert ugyan atya-fia volt.

2. Nem késék Szent József véghez vinni, a' mit az Isten parantsola néki az Angyal-által. Megbeszélé a' Szentséges Szűznek az Isteni jelentést, és minden kéfedelem-nélkül vévék a' gyermek Jésum, és titkon Egyiptusba menvén, ott lakának a' Heródes haláláig. A' régi Ádám meg-szegé az Isten parantsolattyát, és el-fut-va tőle: de az új Ádám a' Kristus Jésum, hogy bé-töltse az Isten parantsolattyát, el-rejti magát, és mint jövevény titkon léfzen némelly esztendő-k által Egyiptusban. Ezt pedig a' Szentek vigasztalására tsekledé, hogy ne tsudálkoznának, ha néha kénfzeritnének el-furni: ez nem tsuda, mert idegen földön vannak. De mind-az-által ha bá-

torsággal akárnak lenni minden helyen, még Egyiptusban a' Pogányok-közzt-is légyen az ő társaságokban a' Kristus Jésum, a' mint a' Szent József, és a' Szűz Mária társaságában volt; kik bátorságofok voltak, és jól tartattak azoktól a' pogány népektől; melly azért történék, hogy a' Szentséges gyermek Jésum ő-vélek volt. Az Úr Jésum Kristus meg-engedi ezen a' világon, hogy az emberek, mint a' gyermeket oda vigyék őtet, az hová akarják; és a' ki őtet társaságába veszi, s meg-marad ő-véle, bátorságos lehet, ha az egész pokol harczolna-is ellene; és vigan mondhattya Szent Daviddal: *Az Úr az én világosításom, és szabadulásom, kitől féltjek? Psalm. 26.* *Az Úr az én életemnek őltalmazója, kitől rettegjek? Egygyet kérem az Úrtól, is-még azt kérem, hogy az Úr házában lakjan életemnek tellyes napjaiban.* Heródes hamissan, és kegyetlenül birja-va a' Zidó-országot; mert igazság-szerént nem őtet illette-vólna, idegen nemzetből lévén; jól-lehet kép-mutatás-képpen Zidóvá lőtt-vólna, és a' Zidók törvényét tartotta. Tudta ő, hogy az a' nép a' Messiás nagy Királyt várja, ki őket meg-szabadítaná minden ellenségek-től; ezt pedig idő-szerént érti-va. Azt írja Szent Máté Evangelista, hogy mikor született-vólna Jésum Juda Berlehemében Heródes Király napjaiban, imé Magufok jövének nap-keletről Jert-

sálembe, mondván: Hol vagyon, a' ki született a' 'Zidók Királya? mert látruk a' tsillagát nap-keletben, és imádni jöttünk őtet. Halván pedig Heródes Király, meg háborodék, és egész Jérusálem véle. És össze-gyűjtven mind a' Papi Fejedelmeket, és a' népnek Irás-tudóit, tudakozik - vala tőlök, hol születnék a' Krisztus? Azok pedig mondanak néki: Juda Betlehemében: Mert így iratott meg a' Profétától: És te Betlehem Juda földé, semmi-képpen nem vagy legkisseb' a' Juda fejedelmi-között: mert belőled jó-ki a' vezér, ki az én népemet Izraelt vezérellye. Akkor Heródes titkon hívatván a' Mágusokat, szorgalmatozon megtudá tőlök a' tsillag idejét, melly nékik meg-jelent; és el-küldvén őket Betlehembe, monda: Mennye-tek-el, és kérdezkedgyetek szorgalmatozon a' gyermek-felől; és mikor meg-találjátok, izennyé-tek-meg nékem, hogy én-is elmenvén, imádgym őtet. Az Istentelen Heródes hamis álnoksággal monda azt, mert ő meg-akarja-vala ölni a' gyermek Jésust. De a' mint a' Szent Lélek mondgya: *Prov. 21. §. 30. Nints böltsétség, nints okosság, nints tanás az Úr-ellen.* Az Úr Istent olly balgatagságot bortsáta Heródesre, hogy senkit nem tudá a' maga emberi-közzül el-küldeni a' Mágusokkal, ki őtet a' do-logról bizonyosá tőtte-vólna. A' Mágus Királyok pedig feleletet vé-

vén álmokban, hogy vízfza ne mennének Heródeshez, más úton térének az ő tartományokba.

3. Annak-utánna látván Heródes, hogy meg-tsúfoltatott-vólna a' Mágusoktól; és igen félvén, hogy el-veztené az országot, egybe-hívá a' Kapitányokat, és a' vitézek fe-reginek Hadnagyit; és a' mint Sze-leutziai Basilius Páspók mondgya, ilyen-képpen-szólla nékik: Szerelmes barátim, és kedves vitézim, jól tudom, fok erős hadakban forgottatok, és mindenkor ditséretesen vifeltétek magatokat; melly erős szívűek vóltatok az én ellenségim-ellen, melly gyakran halálos veszedelemre vetettétek életeteket az én szolgálatomért, jól tudom mind ezeket. De mostan igen nehéz dolgot történt országomban, mellyet ha mindgyárt meg nem orvosolhatok, minden kétség-nélkül el-veztem az én országomat; ti pedig engemet, a' ti Királyotokat, ki veletek gyakran jót tselekedtem, és sokkal több' jókat akartam tselekedni. Most azért ha nékem akartok szolgálni, meg-látszik abban, a' mit néktek mondandok; és ha magatokat erős vitézeknek tartjátok lenni, most az ideje, hogy tselekedtetel-is meg-mutásátok: mivel hogy az én hazámban igen gonosz veszedelmet forráltak ellenem. Légyen hirtetekkel azért, mivel titkon igen fényezetnek engem, hogy el-rontanak engem országommal egyetemben. Ném tudakodnak most

most ellenem nyilván-való haddal, hanem egy gyermetske, kinek nintsen még két esztendeje, fenyeget engem, és meg akar fosztani Izrael országának koronájától, és Királyi páltzájától. E' gyermek pedig Betlehem városában született, és ott vagyon mostan: e' gyermek-felől mondották a' Próféta, hogy Izraelnek Királya leszén, a' maga fejébe téfzi az én Királyi koronát, és ki-vészi a' kezemből az Ország páltzáját. Igen félek a' Próféta mondásától, mert nem láttam a' gyermeket. Emlékezhettek a' Mágus Királyokról, kik nap-keletről jövének mondának: Hol vagyon, a' ki született, a' Zidók Királya? mert láttuk a' tsillagát nap-keletben, és imádni jöttünk ötet. Ha azok olyan meszse-való tartományokban lévén, félték tőle, hogy ne félnek én illy közel lévén. Azt rendeltem-va én azoknak a' Királyoknak, hogy meg-találván a' gyermeket, izennyék-meg nekem; mert én-is el-mentem-vólna ötet látni, és könnyen meg-szabadultam-vólna e' veszedelemtől. De azok, nem tudom, mi októl veseltetvén, engem meg-tsúfoltak, és más úton tértek vissza az ő Országokba, semmit nem izenvén nekem. Én igen félek, és búsulván csak rettegek, nem tudván, mi következik reám e' dologból. Nints más orvoságom, nints már hová folyamnom, hanem csak ti-hozzátok. Annak-okaért ez az én-aka-

ratom, hogy ti mindgyárt Betlehembe mennyetek, és annak minden határiba, és a' környél-való tartományokba; és mezitelen fegyverekkel bé-menvén a' házakba, ne bántátok a' vén embereket, ne illelétek az ifiakat, se az aszszony-állatokat, hanem öllyétek-meg mind a' férfi gyermekeket két esztendősöktől-fogva, és aláb'. Vegyétek jól eszettekbe, a' kik két esztendősök, és a' kik ezeknél kisebbek, mind meg-öllyétek; csak egyyet-is el ne hadgyatok; mert ha vagy egy meg-maradna, a' fosztana-meg engem' az országtól. Ne tekintsetek az Aoyáknak írásira; sőt azoknak kezei-közöt-is megkeresétek az én ellenségimet. És ha valaki azok-közzül óltalmazná fiatskáját, öllyétek-meg mind fiával-egygyütt. Senkitől semmit ne féltetek; mert én ti Királytok parantsolom néktek. Mennyetek-bé abba a' városba mint az oroszlanok, mindenütt fel-keresétek nagy-szorgalmatofsággal, hogy csak egy-is azok-közzül valami rejtekben meg ne maradgyon, ne talám a' lenne, a' kit a' Mágus Királyok imádtanak.

4. A' Kapitányok meg-értvén a' Heródes Király akarattját, hírvé tévék az egész hadi seregeknek. A' vitézek pedig minnyájan egygyezének azt az istentelenséget meg-tselekedni. Egy akarattal Betlehem-felé indulának: bé-menének a' városba, és el-kezdék a' retene.

tenetes nagy vér-ontást. A' kegyetlen farkasok ölni kezdék a' szelid bárányokat. Minden házak meg-telének a' keserves Anyáknak sírásokkal, s ordításokkal: az útszák meg-öntöztették az ártatlan gyermekek vérével, és a' piatzok megtöltettek azoknak meg-hólt testekkel. Heródes meg-akará ölni az Úr Jésus Krisztust azokban az ártatlanokban, és azok mind meg-halának a' Jésusért, ki szánnya-vala őket Egyiptusban, tudván, hogy ő-érette hálnának-meg: mind-az-által jól tselekedett ebben ő-vélek, és innen nagy hasznok lőn nekik, mert minnyaján üdvözülének. Ha ezek az Apró Szentek olly kicsiny korokban, és olly alkalmatosság-által meg nem hóltak-vólna, úgy történhetett vólna, hogy sokan közülök el-kárhoztak-vólna. De az Úr Jésus Krisztus nem akarta, hogy valaki azok-közül el-kárhozzék, kik abban a' tartományban, és időben születtek, mellyben ő született. Nevekedett az üldözés, nevekedett az ártatlan gyermekeknek ki-ontatott vére, meg-telvén már az útszák, nevekedett a' meg-öletteknek számok; de semmi képpen meg nem szűnik vala az Isten-telen vitézeknek kegyetlen dühös-sége. Nem voltak elégségesek az ártatlan gyermetskéknél általmára a' leg-titkosb házak; nem volt elégséges az Isten Temploma, a' hol az Isten tiszteltetett, a' hová a' népek egybe-gyűltek, hogy az Is-

tent imádják. Ott áldozatot nem tőttek, mert csak a' Jeruzsálemi Templomban tőttek áldozatot az Istennek. El-kezdették a' Betlehem Templomában-is az áldozat tételt, nem okralan állatokból, hanem az ártatlan gyermetskékből. Mindent meg-öntözték, és bé-morskoltak azoknak vérével: a' pintzék, a' vermek, és egyéb rejtek helyek nem voltak elégségesek, hogy el-rejtenék a' gyermetskéket, mert mindenütt fel-találtattak. Ha pedig némelly Anyák olly szorgalmatofon el-rejtették fiatskájokat, hogy a' vitézek fel nem találtk-vólna, sírván a' gyermetske maga magát ki-nyilatkoztatta; és úgy látzott, hogy a' sírással hiná a' hóhért, ki őtet meg-ölné, hogy ő se maradna meg-fosztatva attól a' szerentsés haláltól. Némelly nagy szívű Anyák a' vitézek-eleibe vetették magokat, hogy ő magok öletteffenek-meg inkább, hogy sem a' fiatskájok; de az a' szorgalmatofság egyebet nem használt, hanem hogy magok meg-febessítettek. Némellyek olly erősen tartották kezekben a' fiatskájokat, hogy a' vitézek egyebet nem tselekedhetvén, két-felé szakasztották: egyik része az Annynál maradt, a' másik a' vitézek kezében. Némellyek ide's rova futottak, a' karjokon lévén a' fiatskájok, faradozván, hogy el-távozhannának a' helytől, a' hol az öldöklés vala; de végrére meg-átködvén az hólt tes-

tekbe, fiatskájokra estek, és azokat véletlenül magok meg-ölték. Némelyek pedig a' gonosz kegyetlen vitézekre fordultak, mondván: Honnan lehet, hogy ti olly istentelenek vagytok? nintsenek-é némelyéknek közültek anyáitok? nintsenek-é feleségeitek? nintsenek-é fiatskáitok? Nem próbáltatok-é ti, melly nagy a' szeretet, mellyről az emberek viseltetnek fiatskájokhoz? Mitsoda fenevadhoz illendő ez a' ti kegyetlenségitek. Ha e' városban valami vétek tselekedtetett, bizonyos dolog, hogy azok nem tselekedtek, a' kiket meg-öltök: inkább' minket öllyetek-meg, ha meg-érdemlettük, hogy olly gonosz emberekkel társalkodtunk. A' vitézek halván e' beszédet, könyörületességre indulnak-vála; de meg-émlékezvén a' Heródes Király parantsólattyaról, annál inkább' kegyetlenkedtek, és meg-ölték a' gyermetskéket az Anyók ölében.

MÁSODIK BESZÉD.

I. SZ. Ágoston Doktor azt mond-gya: Születtetvén az Úr Jésus, fok sírások hallatának, nem Mennyeekben, hanem a' földön. Az Angyalok Mennyeekben örvendeztenek; és a' földön sírtanak azok, kik Anyák voltak. Az Isten kitsiny gyermetske születék, és azt akará, hogy ártatlan gyermetskéik áldoztassanak néki. Az, a' kinek, mint egy ártatlan báránynak, a' Kereszt-fának öltárán meg kell-vala áldoztatni, azt akarta, hogy néki ártatlan báránycák áldoztassa-

nak. Rettenetes dolog volt látni annyi kegyetlen vitézeket, mezítelen fegyver lévén a' kezekben, hogy annyi ártatlan gyermetskéket meg-ölnének, és nem tudhatni az okát. Mivel-hogy senki azok közül olly dolgot nem tselekedhetett, a' miért halált érdemlene, csak az irigység uralkodott akkor. A' keferves Anyák szaggatták a' hajókat, verték a' mellyeket, nagy fel-szóval kiáltottak, és az-ö szemek, köny-húllatásoknak kút-fejévé-változott. Mennyivel inkább' faradoztak, hogy el-rejtessék fiatskájokat, azok annyival inkább' magokat ki-jelentették sírván. Nem tudtak halgatni, mert nem tanóltak-volt félni: egy-mással tusakodtak a' vitéz, és az Anya: egygyik, hogy meg-szabadítsa a' fiatskáját; a' másik, hogy meg-ölye azt. Az Anya mondotta: Miért akarod el-ragadni tőlem, a' ki az én méhemből született? jaj szegény fejem! nem azért neveltem ezt, olly nagy szeretettel, hogy te meg-ölyed olly kegyetlenséggel. Ha valami vétek találtatott, én vétkeztem: hadgy békét ennek, öly-meg engem'. Másik azt mondotta: Ha ti csak egy-gyet kerestek, miért öltök olly fokkat meg? Harmadik így szól-vala: Oh jőj-el immár Világnak Meg-váltója, és mutasd-meg magadot ezeknek a' vitézeknek a' te veszedel-med-nélkül; mivel meg-tselekedheted azt, mert a' te szabad akaratodon áll meg-halni; és így meg-szabadíthatz minket olly nagy ke-

ferüségétől, és az ártatlan fiatská-
inkat a' haláltól.

2. Nifszénus Gergely azt mond-
gya: Nagy szánakodásra méltó do-
log volt, az ártatlanoknak keferves
Annyokat látni, kik mikor a' He-
ródes kegyetlen parantsolattya Bet-
lehembe érkezék, meg-ölelték az
ő fiatskájokat, és köny - húllatáfo-
kal meg - öntözték őket, tudván
hogy csak hamar tulajdon vérekbe
keveretnének. El-érkezének a'
kegyetlen vitézek, és olly nagy
dühösséggel kezdék öldökleni a'
gyermetskéket, hogy az Annyok-
nak - is jutott a' sebekben, és őszve-
elegyedet az Anyáknak vére a'
fiatskájoknak vérével. Némellyek
midőn emléjökől tejet adnának
fiatskájoknak, lárták ellenek jöni
a' meztelen palloft, mellyel ke-
gyetlenül által - veretett az ő fiats-
kájok. Némelly Anya két fiatskái-
val találattott, kiket egyszer 's mind
szült - volt e' világra: látta mind a'
kettő - ellen jöni a' meztelen kar-
dot, és nem tudta, mellyiket in-
káb' őltalmazza: nézvén egyyi-
ket, a' mellyéhez szoritotta, a' má-
fikát el-hagyván; tekintvén azt - is,
az első le tötte, és a' másikat ma-
gához vötte. Nem volt ideje a'
szegény Anyának, hogy meg - gon-
dollya, mellyiknek éterét inkább
őltalmazná: mert egyyiket alig
öték meg, míg a' másikat ke-
gyetlenül által - verték a' hegyes-
törrel: és fok Anyákkal történt ez
a' nyomorult dolog, kiknek két

fiatskájok volt a' karjokon. Az-
is törtéat e' kegyetlen öldöklés-
ben, hogy két hóhér ment egy
afszony - állatra, kinek két fiatskái
váltak; kiket két - felé ragadtak a'
hóhérok, hogy meg ölyék, két-
féle ragadván hasonl - képpen a'
keferves Annyoknak szívet: egy-
gyik fiatskája egygyik - felől, a' má-
sik más - felől sűrnek - vala; és nem
tudta a' szegény Annyok, mellyik-
nek felellyen elsőben hasonló si-
rással. Végezetre egyebet nem tse-
lekedhetett, hanem mind a' kettőt
egy - aránt sirtatta, látván, hogy mind
a' ketten maga - előtt meg - ölettet-
tek - volna.

3. Basilius a' Szeleutziai Püspök
azt mondgya: hogy egész Betlehem
városában, nem értették az embe-
rek egy - más szavát a' nagy zendő-
lés, sírás, és ordítás - miatt, miglen
az ártatlanoknak öldöklések tar-
tott: mert sirtak az ártatlan gyer-
metskék; kiket meg - ölnek - vala;
sirtak azoknak bátyjai, és nényei;
sirtak az Attyok; de mind azokat
fellyől - haladta a' szegény Annyok-
nak sírási, és ordítási. Az öreg
emberek azt mondották, hogy főha
hasonlő kegyetlenséget nem tsele-
kedtek a' vitézek csak egy helyen -
is, mellyet hosszú ideig - való meg-
szállás - után erős haddal el - rontot-
tak - volna. Minnyájan panaszol-
kodtak a' nap - ellen, miért olly ké-
sön enyésznek - el; had jönn - el az
érszakának ferétsége, és szünnök-
meg egyfzer a' kegyetlen vitézek-
nek

nek dühösége. Midőn immár nem találatnának gyermetskék a városban, kiket meg-ölnének, kimenének a vitézek a közel-való majorokba, hogy azont tselekedgyék, a' mit Betlehemben tselekedének. És ísmég meg-újjála a' keserves Anyáknak sírása, kik a' meg-ölettetett fiatskájoknak holt testeket keresik-va. Némellyeket darabonként el-vagdalva találtak, kiket egybe-rakogatván, síralmas beszédet mondanak-va.

4. Midőn Heródes Király meg-érté, hogy véghez vitetett-vólna az ő parantsolattya, nagy örömeinek jeleit mutatá: meg-koronázatá magát a' győzedelemnek koronájával, mint ha valami nagy el-lenségét meg-győzte-vólna. Azal sem gondola az istentelen, hogy az ártatlanok öldöklésében az ő tulajdon fiatskája-is meg-ölettetett-vólna, kit a' dajkák Betlehemtől nem mészze tápláltak egy bizonyos helyen. Oktáviánus Császár meg-értvén e' dolgot, azt mondotta, hogy a' Heródes házában jobban vólna dolga a' díszónak, hogy sem a' maga tulajdon fiának: azt akarván ezzel jelenteni, hogy Heródes, Zidó lévén, a' díszót meg nem ölette-vólna, meg nem éven annak a' húsát; de a' Fia meg nem maradhatott, hanem meg-ölettetett. Nem találhatott Heródes job' módor ennél, az Úr János Krisztus születésének ki-hirdetésére; mert az időben minnyájan meg-

érték, hogy egy gyermek Király született, kit a' Mágus Királyok imádtanak; és a' kitől félt Heródes, hogy el-venné az országot tőle. De semmit magának nem használa Heródes király az ő kegyetlen dühkösködésével; mert kevés idő múlva meg-fosztaték az országtól, és az életétől; és ezekkel egygyütt a' lelkét-is el-veszté. Az ő rút halála olyan módon lón, hogy maga kezeivel ölé-meg magát, mellyekkel az Úr János Krisztus üldözi-va. Láttuk közönséges példákban, hogy a' melly eszköz-által meg-bántya az Istent a' bűnös ember, ugyan azon-által ostoroztatik-meg. Saul meg-akará ölni Dávidot tulajdon kezeivel, és ugyan azokkal ölé-meg magát. Judás vétkezék, el-árulván a' Krisztus Jánust, és maga kezeivel fel-akasztá magát.

5. Némellyek azt mondgyák, hogy a' meg-öletett ártatlanoknak száma völt, a' mint Szent János meg-írta az ő Jelenésében, mondván: *Apoc. 14. És látték; és imé egy Bárány áll-va a' Sion begyén, és ő-véle száz negyven négy ezeren, az ő bomlokokon írva lévén az ő neve, és az ő Attya neve. És énekelnek-va úgy-mint tíz éneket; és senki nem mondhattya-va az éneket, hanem csak a' száz negyven-négy ezeren, kik a' földről árron vétettek-meg. Ezek azok, a' kik az aszszony-állatokkal meg nem ferteztettenek; mert szűnek. Ezek követik a' Bárányt*

ványt valabová mégyen. Ezek árron vétettek-meg az emberek - közzül az Istennek, és a' Báránynak első 'zengéi: és az ő szájokban nem találta-tott hazugság: mert makula-nélkül valók az Istennek Királyi széke-előtt. Rákel íratván a' fiait, és nem akart meg-vigasztaltatni, mert nintsenek. Itten Betlehem tartományra hivat-tatik Rákelnek; mivel-hogy a' szép Rákel, ki Jakob Pátriárkának felesége volt, Betlehem városához közel temettetett. Az ártatlan Apró Szentek első Mártirok voltak, kik meg-hóltak az Ur Jésus Kristusért; ki e' világra jövéen, azokat bé-mutatta' az ő Szent Attyának, mint első 'zengéjét, és gyümölcset az Anya-szent-egy-háznak. Az Ur Isten kivált-képpen-való nagy jót tselekedett ezekkel az Apró Szentekkel, mert minnyájan üdvözültenek: Az Attyoknak, és Anyóknak sem tselekedett semmi nehéz dolgot;

mert ha ezektől meg-fosztattak az ő szeretetéért, az Isten adta - volt elsőbben nékik ezeket a' gyermets-kéket. Sőt ha hálá-adó szível vóték az Isten látogatását, ismét annyit, vagy többet adott nékik, a' mint Szent Jóbnak, kiről meg-va-gyon írva: *Job. 42. v. 12. Az Ur pedig inkább meg-áldá a' Jobb élete végét, hogy-sem az eleit. És lón tizen-négy ezer juha, és hat ezer tevéje, és ezer iga barma, és ezer szamara. És hét fia, 's három leánya.* Könyörödjünk az Istennek, hogy mindenkor velünk légyen, és vigasztaljon meg minket minden háborúságunkban e' földön; hóltunk után pedig adgya - meg az örök életnek ditsőségét Mennyeeknek országában, Amen. Az Anya-szent-egy-ház az Apró Szentek Innepét ülli Karátsón havának 28. napján: kik mártiromságot szenvedtek Oktávianus Tsászár idejében.

Keresztelő Szent János születése, és élete.

A Sz. Evangyéliomból, és nevezetes Autorok írásából somnába foglal-tott Villegás Alfonso-által.

ELSŐ BESZÉD.

I. Szent Lukás Evangyelista a' Keresztelő Sz. János születéséről ezeket írta, mondván: *Luc. 1. Vala a' Heródesnek a' Judéa Királyának napjaiban egy Zakariás nevű Pap Abia rendéből, és az ő felesége az Ááron leányi-közzül, és az-*

nak neve Ersébet. Isten-előtt pedig mindketten igazak valának, járván az Urnak minden parantsolatiban, és igazságiban panasz-nélkül; és nem vala nékik fiok, azért, hogy Ersébet magtalan volna, és mindketten idő-sők volnának napjok-szerént. Lönpedig, mikor a' Papságnak tisztében eljárna az ő szerének rendében az Isten-előtt a' Papságnak szokása-szerént, forsból ment-ki, hogy jó illa-

rot tenne, bé-menvén az Úr Templomába. És a' népnek minden fokasága imádkozik-va kívül a' jó-illatnak óráján, Meg-jelenvén pedig néki az Úr Angyala, állván a' jó-illat óltárának jobba-felől; és Zakariás látván, meg-háborodék, és félelem esék reája. Monda pedig néki az Angyal: *Ne fély Zakariás, mert meg-balgattatott a' te könyörgésed: és Ersébet a' te feleséged jiat szül néked, és az ő nevét Jánosnak hívod: és örömed, és vígaságod leszzen, és sokan örülnek az ő születésén; mert nagy leszzen az Úr-előtt: és bört, és részegítetöt nem iszik; és a' Sz. Lélekkel bé-telik még az Anya méhétől-fogva: és az Izrael fiaiközzül sokakat az ő Urokhoz Istenekhez térít: és ő-clörtemégyen az Illyés lelkével, és erejével, hogy az Atyák szívét a' fakhöz térítse, és a' hitetleneket az igazak okofságára, hogy az Úrnak rekelletes népet készítsen.* És monda Zakariás az Angyalnak: *Honnét tudgyam ezt? mert én vén vagyok, és a' feleségem idős napjai-szerént.* És felelvén az Angyal, monda néki: *Én vagyok a' Gabriél, ki az Isten-előtt állók, és te-borzád küldtettem szólani, és ezeket néked örömtől hirdetni. És imé meg-zémítisz, és nem fogsz-szólhatni a' napig, mellyben ezek meg-lesznek; azért, hogy nem hittél az én igéimnek, mellyek bé-tellyesfednek az ő idejekor.* És a' nép várja-va Zakariást: és tsudákoznak-va, hogy kéfnék a' Templomban. Ki-menvén pedig

nem szállhat-va nékik, és meg-érték, hogy látást látott-vólna a' Templomban. És ő int-va nékik, és némán marada. És lön, hogy eltelének az ő tisztinek napjai, az ő házába méne. Ezeknek a' napoknak-utánna pedig méhében fogada Ersébet, és el-rejté magát öt hónapig, mondván: *Hogy így tselekedett velem az Úr a' napokban, mellyekben reám tekértett, hogy el-venné az én gyalázatomat az emberek-közzöt.*

2. Ezekből az igékből nagy dicséretet hozhatunk-ki a' Keresztelő Szent János tisztességére. Egygyik az ő születése hirdetésének módgya, melly Gabriél Arkangyal-által volt, kinek kevés idő-múlva követnek kell-va lenni, hogy az Isten Fiának tsudálatos meg-testesülését ki-hirdesse. Az-is az ő dicséretére vagon, hogy az ő születésének hirdetése a' Templomban a' Szentek Szentében volt közel a' Frigynek Szakrényéhez, és Zakariás a' Fő-Papi óltózetekben jó-illattal tiszteli-va az Urat, Innep napok lévén, és kívül lévén az e-gész község, és az imádságban magokat foglalván. Az Isaák születése, és a' Sámsoné-is ki-hirdette-tett-volt az Angyalok-által, de nem illy kivált-képen-való állásival; mert a' Keresztelő Szent János születésének ki hirdetése minden Szentekét fellyül-haladgya az ő idejéig. Az-is dicséretére vagon Szent Já-

nosnak, hogy az Isten Zakariás Papot választván, hogy az ő Attya legyen; mind-az-által nem akarta, hogy ő adgyon nevet néki, hanem az Angyal-által mondá - meg az ő nevét. Ez az Isten gond-viselése volt, mivel az emberek gyakorta meg-tsalatkoznak a' név-adásban; mert a' tudatlant böltsnek, a' jót gonofznak, a' szegényt gazdagnak, a' ravaszt okofnak, a' hízelkedőt kellemetesnek, és a' szemtelent tréfásnak hívják. Az Isten nem tsalatozik-meg az embereknek-való név-adásban; mert ő minden teremtetett állatit ísméri, és tudja azt, mi vagyon azokban. Ő akarta, hogy az ő Elől-járója Jánosnak hívattassék, melly azt téfzi, kiben malaszt, az-az kegyelem vagyon. Ez a' név igen illik ennek a' ditsőséges Szentnek, mivel néki olly hamar kegyelem adatott. Sokan örülnek az ő születésén, úgy-mond az Angyal. Nagy kívánsága vagyon a' betegnek, hogy a' nap feljöjjön, kivált-képen mikor télben hozszú az étfaka, hogy a' nap az ő szívének izomorúságát el-távoztassa. Ha a' beteg hallya mondaní, hogy már fel-jött a' hajnali tsillag, és meg-kezdett hajnallani, örül; mert tudja, hogy hamar fel-jő a' nap. Nyomorúttak, és betegek valának az emberek ama' hozszú étfakán, az Isten Fiának el-jövele-előtt, ki az igazságnak napja. Kivánnák-vala az ő jöveletét, hogy az ő Isteni malaszt-

tyának sugárral őket örvendeztetné, és el-távoztatná a' ferétséget az ő szívéktől. Midőn ebben a' kívánságban volnának, láták feljöni az hajnali tsillagot, melly a' nap-előtt jó, mint a' hop-mester a' Fejedelem-előtt, ki Keresztelő Szent János, kiről azt mondgya az Isten Dávid-által: *Psal. 131. v. 17. Szóvétneket szerzettem az én Krisztusomnak*; tudni-illik az én egygyetlen-egy Fiamnak, Keresztelő Jánost küldvén ő-elötte. Szent János Evangyelista ugyan azont mondgya ő-felöle, hogy égő, és világoskodó szóvétnek volt. Látván azért meg-jelenni ezt az Isteni tsillagot, ezt a' fényes szóvétneket, meg-érték az emberek, hogy nem sokára el-kellene jöni a' Messiasnak; és örvendezének. Azért mondotta az Angyal, hogy sokan örülnek az ő születésén.

3. Azt-is mondá az Angyal, hogy János nagy léfzen az Űr-előtt: ezzel a' mondással eléggé meg-mutatta, hogy az emberi nyelv nem elégséges ki-mondani, a' mi mondathatnék Keresztelő Szent Jánosról: mivel-hogy ha nagyra böltsül-tetik, a' ki nagy egy földi Király-előtt; melly nagynak kell annak lenni, a' ki nagy az Egeknek Királya-előtt, kinek színe-előtt a' Királyok le-téfzik koronájokat; a' mint tselekedének a' vének, kiket Szent János Evangyelista látott. Bort, és részegíthetőt nem iszik; és a' Szent Lélekkel bé-telik még az

Anyja méhétől-fogva. Az Istennek nagy irgalomsága volt Kereftelô Szent Jánossal, meg-emlekeztén róla olly nagy szükségnek idejében; mivel-hogy mikor a' gyermek még az Anyja méhében vagy, minden orvosság-nélkül vagy, hogy meg-fzabadítsák az eredendô büntől. Szükség elsôben, hogy születésük, és meg-kereftelôtsék, minek-utánna Krisztus Urunk a' Szent Kereftelôtséget rendelte: de Kereftelô Szent János, minek-elôtt születetnék, telyes volt Szent Lélekkel: és meg-fzabadított az eredendô büntől. Az Apostolok bé-töltek Szent Lélekkel, ötven nappal Krisztus Urunk fel-támadása-után, már idôs emberek lévén, és némelyek öregek: de Kereftelô Szent Jánosnak elsôbben adatott ez az ajándék, hogy-fem született-vólna. Azt-is mondá az Angyal, hogy Kereftelô Szent János az Izrael fiai-közzél fokakat az ô Urokhhoz Istenekhez meg-térít. Az ô tudománya, és az ô életének eleven példája ollyan léfzen; hogy fokban látván, és hallván ôtet, meg-térnek az ô Urokhhoz Istenekhez. Azt-is mondá, hogy a' Krisztus Jêsus-elôtt mégyen az Illyés lelkével, és erejével. Magyarazza Szent Gergely, hogy teve-fzôrból csinált ruhája volt, mint Illyésnek: egyedül lakott a' puztában, mint Illyés: üldöztetett az igazságért Herodkáltól, mint Illyés Jezabeltől. Végezetre mon-

dá az Angyal, hogy János az Atyák szívét a' fiakhöz téríti, és az hitetleneket az igazak okofságára. Melly annyit tûzen, hogy az ô predikállása-által fokban a' 'Zidók-közzél olly jók, és igazak léfzenek, hogy Ábrahám, Isaák, Jákob, és a' töb' Pátriárkák örömeft akarják, hogy ô fiai legyenek.

4. Ez volt a' követség, mellyez az Angyal Zakariáshoz vitt: ki nem kevesébbet tsudálkozván az Angyal beszédén, mint az ô látásán, felele néki: Honnét tudgyam azt, a' mit mondasz, hogy meg-léfzen; mert én vén vagyok, és a' feleségem idôs napjai-fzerént? Mint-ha mondaná: Oh Angyal! ha azt akarod, hogy hitelt adgyak a' te szavaidnak, adgy valami jelt nékem. Hogy Áaron hidgyen, szükség volt, hogy az ô vezítzeje meg-virágozzék. Mójses látá a' maga kezét poklofnak lenni, és mindgyárt meggyógyulni. Gêleon a' gyapjúból harmatot vött. Ezekias látta a' napot tizen-két garáditsig vízfizartérni; és azért el-hitte azt, a' mit a' Proféta mond-va néki. Te-is, Angyal, tégy valami jelt, ha azt akarod, hogy hidgyek a' te szavaidnak. Felele néki az Angyal: Én vagyok Gábiel, ki az litem-elôtt állok. És mivel-hogy nem akarál hinni az én szavaimnak, mind addig néma léfzefz, a' míg az én szavaim bé-telyesednek. Ezt mondván, el-rejték elôtt az Angyal. A' község várja-va Zakariást, L 2 hogy

hogy ki-menne; és minnyájan tsudálkoztanak, nem tudván az okát, miért kélík-va. Ki-méne Zakariás a' maga vétkével, ki bé-ment-va a' Templomba, hogy a' népnek vétkéért imádkoznék: minnyájan nézvé az ő ortzáját, ezekbe vévék, hogy látáft látott-vólna. Kérdék az okát, miért kéfett-vólna olly fokáig? és ő semmit nem felelheté, mert meg-némúlt-va. Annak-utánna el-végezvé az ő tiztét, a' házába méac. Ersébet méhében fogada, és őt hólnap-alatt másfoknak meg nem jelentete. Nem ok-nélkül vólt, hogy néma Anyától, és ollyan Anyától, ki nem akart szóllani, született Keresztelő Szent János, ki a' puzrában kiáltónak szava. Mert, hogy az ember jól tudgyon szóllani, szük-ség, hogy jól tudgyon halgatni. Hatodik hólnapja vólt a' Keresztelő Szent János fogantatásának, mikor Gábiel Arkangyal a' Szűz Máriához méne Názaretbe, és néki meghirdeté az Isten fiának meg-tesztésért. És mivel-hogy ottan meg-jelenté, hogy Ersébet-is méhében fogadott-vólna, ki az ő rokona va; meg-lévén már az a' nagy titkos dolog, tudni-illik, az Isten emberré lévén a' Szűznek tiztaságos méhében; el-méne a' Szentséges Szűz meg-látogatni Ersébetet: melly látogatásból ki tetzik a' Keresztelő Szent János nagy méltósága. Ha egy Király el-érkezvén egy városba, elsőben, minék-előtte meg-

szállana a' palotában, egy magánvaló nemes embernek látogatására menne, jele vólna, hogy jót akarna annak, és hogy nagyra kellene azt bótstülleni. Mikor a' Szent Mife izolgáltatásában békefség adatik a' népnek, elsőben mindenkor a' nagyob' tizteletű emberen kezdetik. Az Isten Fia le-szállván az Egből a' földre, elsőben, minék-előtte születetnek, a' János látogatására méne: melly jele vólt, hogy őtet igen szerette, és nagyra bótstülte. A' Szentséges Szűz Mária elsőben ő-hozzá vitte a' békefséget, hogy-sem másfokhoz; melly jele vólt, hogy az egész világon nem taláztatott nagyob' tizteletű ő-nálánál. Ottan még az Anya méhében meg-szenteltetett Keresztelő János, meg-tiztittatott az eredendő büntől, bé-tölt az Isten kegyelmével, és Szent malasztáival. Ottan imáda az emberré lótt Isten elsőben, hogy-sem mind a' több' emberek, és igen örült. Azért mondgya Szent Anselmus, hogy Keresztelő Szent János még akkor, tudni-illik az Anya méhében, kezdet az elmének, és értelemnek okoskodásával élni, és az ő tselekedete érdemes vólt. Ottan mestere vólt az ő tulajdon Anyának: okot adott, hogy az Anya profétályon, meg-ismérvén a' Szentséges Szűzet Isten Anyának lenni; Honnét vagyon ez nékem, hogy az én Uram Anya én-hozzám jöj-jön? A' Szentséges Szűz Mária-is

töb-

többet szólott akkor egyszer's-mind, hogy sem az egész Evangéliomban olvastatik, hogy másutt szólott volna; és minden szavai olly nagyok, és mély értelműek voltak, hogy nem találhatik emberi elme, melly azokat éppen meg magyarázhassa. Három hólnapig maradt a Böldogságos Szűz Ersébettel az ő rokonával. Szent Lukás Evangyeliista elsőben írja a' Dicsőséges Szűz Mária vízfűzátérését az ő házába, hogy sem a' Keresztelő Szent János születését: az-okaért némelly Doktorok azt mondgyák, hogy ő akkor nem volt jelen.

5. Luc. 1. §. 57. *Ersébet születésének ideje pedig el-telt, és fiat szüle. És meg-hallák a' szomszédai, és rokonai, hogy fel-magasztalta az Úr az ő irgalmaságát ő-véle; és örvendeznek-va néki. És lón nyolctzad napon, el-jövének, hogy környül-metlénék a' gyermeket, és bijják-va azt az Attya nevére Zakariásnak. És felelvén az Anyja, monda: Semmi-képen nem, hanem Jánosnak hívattatik. És mondanak néki: Lám senki nints a' te rokonságodban, a' ki e' nével hívattasék. Intének pedig az Attyának, kinek akarná hívattatni őtet? És jegyző tablát kérvén, írta, mondván: János az ő neve. És tsudilkoznak minnyájan. Meg-nyilék pedig mindgyárt a' szája, és a' nyelve, és szólla, áldván azt Istent. És félelem lón minden ő szomszédin: és Judéának minden begységes tar-*

tományában ki-hírdettetének mind ez igék; és szívókbe vevék minnyáján, a' kik ballották-va, mondván: Vtled-e ki léfzen e' gyermek? Mert az Úr keze vaia ő-véle. És Zakariás az ő Attya bé-telék Szent Lélekkal: és profétála, mondván: Áldott az Izrael Istene, mert meg-látogatta, és meg-váltotta az ő népét. Meg-értvén azért a' szomszédaság a' Keresztelő Szent János születését, minden népek oda sietnek-va, hogy örvendezzenek a' kisdednek, és az ő Attyának, 's Anyjának. Mikor ezek el-mennek-va, mások el-érkeznek-va: mindenkor reli vólt a' ház, és minnyájan vígadtanak, és örvendeztenek, hogy a' Zakariás háza ő-rajta nem végezdődnék, hanem ő-néki maradéka lenne. E' vólt az oka, hogy el-jövé a' nap, mellyen a' gyermeknek környül-kellene metélcetni, minnyájan azt akarják-va, hogy Zakariás neve adatnék néki, hogy az a' ház, a' személy, és a' név fén'-maradna. Az Anyja meg-világosítatván az Istentől, azt monda: Semmi-képen nem, hanem Jánosnak hívattatik. Erre azt felelék néki, hogy az ő egész rokonságában senki nem találhatnék, a' kinek ollyan neve vólna: szűkség azért, hogy a' Zakariás neve adasék ő-néki. De az Anyja erősíti-va, hogy nem akarná; úgy annyira, hogy Zakariáshoz kellerék menni, ki még nem nyerte-va vízfűzát az ő szólasár, mellyet, vétkezvén, hogy

az Angyalnak nem akara hinní, el-vezített-va. Mivel-hogy jól-lehet mások-is kételkedtek hasonló dolgokban; Zakariás mind-azáltal Pap lévén, és tudós ember, nem menthette magát a' tudatlansággal; mivel tartozott bizonytal tudni, hogy az Angyal, avagy más, kit az Isten küldött, meg nem tsalatkozhatnék azokban, a' miket mondana, sem másokat meg nem tsalhatna; mivel-hogy nem mondott egyebet, hanem tsak a' mit az Isten meg-parantsolt néki, hogy meg-mondgya. Az-okaért vétkezett Zakariás; és az ő vétkének büntetéséért meg-némült, és némán maradott mind az ideig, míg meg-kérdék őtet intések-által, minnek akarná az ő fiarskáját hivatatni; és ő-maga kezével azt írta: János az ő neve: melly név olly erős volt, hogy mindgyárt megnyitá az ő száját, meg-öldözé a' nyelvét, és egy Éneket tsudálatos titkos dolgokkal tellyest kezdé énekelni.

6. A' szent öreg szűlék hét éfz-tendeig örültek, és vigadtak az ő fiarskájokért; mellyek-után a' gyermek a' puztába méne. Az ő puztába-való menéséről pedig a' Doktorok elsőben azt adgyák okúl, hogy Keresztelő Szent János tellyes életében soha halálos vétket nem tselekedett, és a' puztába ment minden alkalmatóságot el-távoztatni, hogy borsánandó vétket-is ne tselekedgyék. Annak-fölötte ő-

néki Prédikátorra kell-va lenni; azért ment a' puztába, hogy ott a' penitentzia-tartást gyakorolgya, mellyet predikállani kell-va minden rend-béli embereknek. Hasonlóképen mivel-hogy az Isten szava volt, a' mint a' szó azért adattott, hogy ki-jelentse a' szívnek gondolatit, és akarattyát: így Sz. János ki-jelentette az Isten gondolatit, és akarattyát, mellyek voltak, hogy az emberek a' penitentzia-tartásra intessenek, és tanítassának. Háias Proféta-is azt mondgya felöle, hogy ő két élű pallos volna: hogy a' pallossal vágghassanak, szükség, hogy erős köhöz meg-közförüllyék azt; így Keresztelő Szent János a' puztába ment, hogy ott az ő erkölsinek pallosát a' penitentzia-tartásnak erős kövéhez meg-közförüllye, hogy jobban el-vághassa a' vétkeket, és a' földig le-ronthassa. Sokaknak okot adott, hogy látván az ő személyét, és sanyarú penitentzia-tartását, megtértenek, és penitentziát tartottak. Annak-okaért a' puztába mégycn Keresztelő Szent János hét éfz-tendős korában: és mikor mások idejeknek leg-szeb' virágjában, hívságokban, és gyermeki játékokban magokat foglallyák, ő fellyül-haladgya a' Szent életben még a' nagy idős öreg embereket-is. Oh tsudálatos gyermek! Oh te Remete! a' ki tsudálokzásra indított az Angyaloknak minden feregít. Ki talál téged' elől a' Jordán vize partján?

tyán? Ki kérdene téged': óh gyermek! mit művelsz a' pusztaóban? mire tizedelsz? mellyik házba térsz? mit tudoda ágyban aluszol? mit észel? hol a' te Anyád, és Anyád? miért fődözöd a' te gyenge tagjaidat illy darabos szőr- 'zakkal? Mond - meg nekem, szerelmes gyermek, mitso - da vétkeket tselekedté, hogy hét esztendő lévén, illy kemény penitentiát tartasz? De mitsodás vétkei lehettek - volna egy hét esztendő gyermeknek, ki előb' szent volt, hogy - sem született - volna? Az Úr Isten igen nagy magos helyet készített - volt néki Menny - országban: állandó volt, hogy ő olly életet viselne, hogy azt meg - érdemléné, és el - nyerhetné. Ha ő - néki a' Papok, és a' Szerzetes emberek túlkö - révé kell - vala lenni, szükség volt, hogy ő - benne semmi fogyatkozás ne találtatnék.

7. Nagy különbség vagon az Egy - házi, és világi emberek élete - között. Mert a' világi ember, mint - hogy nem kötelezte olly - igen ma - gát az Istennek, mint az Egy - házi ember; noha vagon valami fo - gyatkozás az ő életében, úgy lát - szik, mint - ha nem - is volna. De a' Szerzetes embernek, és a' Papnak, kik az Istennek kivált - képen szent - tetettek, úgy kell magokat visel - niük, hogy az ő életekben semmi makula, vagy fogyatkozás ne ta - laltassék. Ha egy embernek vala - mi seb helye vagon a' hátán, vagy a' vállán, nem olly fokot árt; mivel -

hogy nem látszik; de ha az ortzá - ján vagon, igen rútnak látszik; mert hé nem fődözteshetik. Így történik a' világi emberekben, a' kik testek a' közönséges gyüleke - zetnek; mert jól - lehet valami fo - gyatkozások vagon, nem sokat hajtanak reá; és úgy látszik nekik, mint - ha nem - is volna. De a' Pa - pokban, és Szerzetes emberekben, a' kik ortzájok a' közönséges gyü - lekezetnek, minden kicsiny fogyat - kozás nagynak látszik; minden ki - tsiny feslettség rútn, és úrtalatos. E' volt azért az oka, hogy Keresztelő Szent János a' Papoknak, és Szer - zetes embereknek túlköre lévén, illy kemény, és lanyarú penitentiát tar - tott, hogy minden vétkeket el - kerül - hessen, és távoztathasson. Vége - zetre mivel Keresztelő Szent Já - nosnak bizonyoságot kell - vala tenni az Isten Fíáról, az Úr Jépus Kristus - ról, szükség volt, hogy ollyan len - ne az ő élete, hogy az ő beszédé - nek, és szavainak hitelétől meg - ne fosztaná őtet: sőt büntetést ér - demlone, a' ki néki nem hinne. In - nét vagon, hogy az Isten olly igen nagygyá tévé őtet, és ő - is olly fo - kat tselekedett a' maga részéről. El - hagyta az Attya házat minden testi alkalmatosságokkal, el - hagyta a' gazdagságot minden világi tisz - telettekkel, el - hagyta a' tzi - fra öltö - zeteket minden világi hiúságok - kal, el - hagyta a' frís lakadalmokat minden ételben, és italban - való gyönyörűségekkel. A' mit a' világ

nagyra bőtsűll, mind femminek alitotta, meg-útálta, és meg-vetette. A' pusztaba ment, a' kegyetlen vadak-közzé ment, holott huszon-három éltendeig lakott, nagy lanyarú penitentiát tartván, melyet fofra csak egy ember-is nem tselekedett olyan tekéltelenen. Az ő öltözete egy földig érő teve szőrből csináltt hosszú ruha volt, melyet csak úgy pusztaán övedzett a' mezitelen teléhez: az ő eledele vad méz, és sáskák voltak. (Némellyek azt mondgyák, hogy bizonyos füvet hittak sáskának: de Szent Jerónimus azt mondgya, hogy ugyan nyilvánvaló sáskák voltak, melyeket a' nap sugári-által meg-száraztván, meg-efzik-va Páleisztinában.) Az ő foglalatósági szüntelen-való imádságok, és elmélkedések voltak.

MÁSODIK BESZÉD.

I. **K**iméne Keresztelő Szent János a' pusztaból, meg-parantsolván néki az Isten, hogy predikállana, és az elől-járásnak hivatalyában el-járna. Szent Máté Evangyelista ezeket írja felőle, mondván: *Matt. 3. A' napokban pedig eljőve Keresztelő János, predikállván Judéa pusztájában, és mondván: Penitentiát tartsatok: mert el közelgetett mennyeknek országa. Mert ez, ki meg-mondatott Isaiás Proféta-által, mondván: A' pusztában kiáltó szava: Készítsétek-el az Úr útát: egyenesekké csináljátok az ő ösvényit.*

A' János öltözete pedig teve szőrből vala, és bőr öve az agyéki-körül: eledele pedig sáska, és erdei méz vala. Akkor ki-mégyen-vala hozzája Jerusalemba, és egész Judéa, és a' Jordán-körül-való egész tartomány; és meg-kereszteltetnek-va tőle a' Jordánban, meg-vallván bűnököt. Látván pedig sokakat jóni az ő keresztiségére a' Fariséfok, és Szadduzéfok-közzül, monda nékik: Viperák fajzati, ki mutatta-meg néktek, hogy el-futnátok a' következendő harag-előt? Teremtsétek azért méltó gyümölcst a' penitentiának: és ne akartok mondani magatokban: Abrahám a' mi Atyánk: mert mondom néktek, hogy hatalmas az Isten e' kövekből Ábrahám fiait támasztani. Mert már a' fejsze a' fak gyökerére tétetett. Az-okéért minden fa, a' melly jó gyümölcst nem terem, ki-vágattatik, és a' tűzbe vettetik. Én ugyan keresztellek titeket vízzel a' penitentiára: a' ki pedig utánam jövendő, erősb nálamnál, ki nek nem vagyok méltó faruit viselnem: ő meg-keresztel titeket Szent Lélekkel, és tűzzel. Kinek szőró lapáttya kezében, és megtisztíttya szőrőjét: és öfzve-gyűjti búzáját a' tsürbe, a' polyvát pedig meg-égeti ölthatatlan tűzzel. Akkor jöve Jébus Galiléából a' Jordán-mellé Jánoshoz, hogy meg-kereszteltetnék tőle. János pedig tiltya-va őtet, mondván: nékem kell tőled kereszteltetnem, és

te jősz hozzám. Felelvén pedig Jé-
sus, monda néki: Had' reá most:
mert így illik bé-tölcenünk minden
igazságot. Akkor reá hagyá. Meg-
kereszteltetvén pedig Jésus, mind-
gyárt fel-jöve a' vízből: és imé meg-
nyilvának néki az egek: és látá az
Isten lelkét alá-jöni mint-egy ga-
lambot, és reá szállani. És imé
szózat lón mennyekből, mondván:
*Ex az én szerelmes fiam, kiben né-
kem kedvem tölt.*

2. Szent Márk Evangyelista pe-
dig így szól Keresztelő Szent Já-
nosról, mondván: A' mint írva va-
gyon Isaiás Profétában: *Imé én el-
küldöm az én Angyalomat a' te or-
szád-előtt, ki el-készíti a' te útadat
előtted. A' pusztaban kiáltónak szá-
va: Az Úr útát készíttétek-el, egye-
nesfekké tsinállyátok az ő ösvényit.*
Vala János a' pusztaban keresztel-
vén, és prédikállván a' penitentzia
kereszttségét a' bűnök bótánattyá-
ra. És ki-mégyen-vala hozzája az
egész Judéa tartományà, és min-
nyájan a' Jerusálemiek, és meg-ke-
reszteltetnek - vala töle a' Jordán
folyó-vizében, meg-vallván az ő bű-
nöket. És János teve-szörbe vala
fei-öltözve, és bőr öv az ágyéki-
körüi, és sáskákat, és erdei mézet
észik-vala. És prédikáll-vala, mond-
ván: *Erősbjött nálammál utánnam:
kinek nem vagyok méltó le-borúlván
meg-öldani az ő sarui szíját. Én ri-
teket vízzel kereszteltetek, ő pedig
riteket Szent Lélekkel keresztel.* És
lón a' napokban jöve Jésus a' Ga-

liléai Nazaretéből: és meg-keresz-
telteték Jánostól a' Jordánban. És
mindgyárt fel-jöven a' vízből, meg-
nyilva látá az egeket, és a' Sz. Lelket
mint-egy galambot le-szállani, és
rajta maradni. És szózat lón men-
nyekből: *Te vagy ez én szerelmes
Fiam, te-benned tölt kedvem.*

3. Szent Lukáts Evangyelista-is
Keresztelő Szent Jánosról ezeket
írja, mondván: *Luc. 3. Lón az Úr
Igéje Jánoshoz, a' Zakariás fiához,
a' pusztaban.* És jöve a' Jordánnak
minden tartományába, prédikállván
a' penitentziának kereszttségét a' bű-
nök bótánattyára, a' mint írva va-
gyon Isaiás Proféta beszédének
könyvében, *A' kiáltó száva a' pusz-
taban: Készíttétek az Úr útát: e-
gyenesfekké tegyétek az ő ösvényit:*
miden völgy bé-telik: és minden
hegy, és halom meg-aláztatik: és
a' horgások egyenesfekké lesznek;
és a' darabok síma útakká: és
meg láttya minden test az Isten Űd-
vözítőjét. Mond - vala azért a' fe-
regeknek, kik ki - mennek - vala,
hogy meg-kereszteltetnének ő - tö-
le: Viperák fajzati, ki mutatta-
meg néktek, hogy el-futnátok a'
következendő harag-elött? Terem-
tétek azért a' penitentziának méltó
gyömölsit, és ne kezdgyétek
mondani: *Abrahám a' mi Atyánk.*
Mert mondom néktek, hogy hatal-
mas az Isten e' kövekből Abrahám
fiait támasztani. Mert már a' fej-
sze a' fák gyökerére tétetett. Azért
minden fa nem hozván jó gyömö-
ltsöt,

tsót, ki-vágattatik, és a' tűzre vetetik. És kérdik - vala őtet a' szeregek, mondván: Mit tselekedgyünk tehát? Felelvén pedig, monda nékik: A' kinek két köntőfe-vagyon, adgya annak, a' kinek nincsen; és a' kinek eledeli vannak, hasonló-képen tselekedgyék. Eljövén pedig a' Publikánusok-is, hogy meg-kereszteltetnének, és mondának néki: Mester, mit tselekedgyünk? Ő pedig monda nékik: Semmit többet ne tselekedgyetek, hanem a' mi néktek elrendeltetett. Kérdék pedig őtet a' vitézek-is, mondván: Mit tselekedgyünk mi-is? És monda nékik: Senkit ne verjerek, se ne parvarkodgyatok: és meg-elégedgyetek zöldsorokkal. Vélvén pedig a' nép, és minnyájan gondolván szívökben János-felől, hogy ne-talám ő volna a' Krisztus: felele János, mondván mindéneknek: Én vízzel keresztelék ugyan titeket: erősb jó pedig nálamnál, kinek nem vagyok méltó faruja kötelét meg-öldani: ő meg-keresztel titeket Szent Lélekben, és tűzben: kinek szóró lapáttya az ő kezében, és meg-tisztítja az ő szórójét, és őszve-gyűjti a' búzát az ő tsűrűbe, a' polyvát pedig meg-égei meg-ölthatatlan tűzzel. Sok egyebekre-is intvén, Evangyeliomot hirdet - vala a' népnek. Heródesz Tetrárka pedig, midőn feddetnék tőle Heródiásért az atya-fia feleségéért, és minden gonofságokért, mellyeket tselekedett Heródes, ezt-

is tselekedé mind azok-főlött, és Jánost a' tömlőtzebe rekeszté. Lón pedig mikor meg-kereszteltetnék az egész nép, János-is meg-kereszteltetvén, és imádkozván, megnyilék az Ég: és le-szálla a' Szent Lélek testi ábrázatban mint egy galamb ő-reá: és szózat lón mennyből. Te vagy az én szerelmes fiam, te-benned tölt kedvem. És János kezd-vala úgy - mint harmintz ezttendős lenni, a' mint vélik-vala, József fia.

4. Szent János Evangyelista pedig ezeket írja Keresztelő Szent Jánosról, mondván: *Joan. 1. Vala egy ember Istenől küldetett, kinek János vala neve. Ez bizonyyságra jött, hogy bizonyyságot tenne a' világosságról, hogy minnyájan hinnének ő-általa. Nem vala ő világosság, hanem hogy bizonyyságot tenne a' világosságról.* János bizonyyságot tézen felele, és kiált mondván: Ez vala a' kit mondottam: A' ki utánnam jövendő, előttem lött; mert előbbeni vala nálamnál. És az ő tellyes vóltaiból vóttünk minnyájan, és malasztot a' malasztért: mert a' törvény Móyses-által adatott: a' malaszt, és az igazság a' János Krisztus-által lött. És ez a' János bizonyysága, mikor a' Zidók Jerusalemből Papokat, és Levitákat küldöttek hozzája, hogy meg-kérdenék őtet: Te ki vagy? És meg-vallá, és meg nem tagadá; és meg-vallá: Hogy nem vagyok én a' Krisztus. És kérdék őtet: Mitsoda tehát?

Illyés vagy-e te? És monda: Nem vagyok. Proféta vagy-e te? És felele: Nem. Mondának azért néki: Ki vagy, hogy válassz adgyunk azoknak, kik minket küldöttek. Mit mondasz magad-felől? Monda: Én a' pusztaban kiáltónak szava vagyok: igyenesítették-meg az Ur'úrát, a' mint meg-mondotta Ifiás Proféta. És a' kik küldettek-vala, a' Fariséusok-közzül valának. Es kérdék őtet, és-mondának néki: Miért kereszteléz tehát, ha te nem vagy Krisztus, sem Illyés, sem Proféta? Felele nekik János, mondván: Én vízben keresztelék; közzöttetek állott pedig, a' kit ti nem tudtok: ő az, a' ki utánnam jövendő, a' ki előttem lött; kinek én nem vagyok méltó, hogy meg-öldgyam a' saruja köteleit. Ezek Beániában lőnek a' Jordánon-túl, a' hol János keresztel-vala. Másod napon látá János Jésum hozzája jöni, és monda: Imé az Isten báránya, imé, a' ki el-vészi a' világ bűneit. Ez az, a' ki-felől mondtam: Utánnam jő a' Férfü, a' ki előbbeni vala nálamnál, és én nem tudom-vala őtet; de hogy meg-jelentésék Izraelben, azért jöttem én, vízben keresztelvén. És bizonysgot tőn János, mondván: mert láttam a' Leiket alá-fzállani mint-egy galambot mennyből, és rajta marada. És én nem tudom-vala őtet: hanem a' ki engem' küldött vízben keresztelni, az mondotta nekem: A' ki-

re látod a' Leiket alá-fzállani, és rajta maradni, az, a' ki Szent Lélekben keresztel. Én láttam: és bizonysgot töttem, hogy ez az Isten Fia. Másod napon ismét állvala Jésum, és ketten az ő tanítványi-közzül. És látván Jésumt járni, monda: Imé az Isten báránya. És hallá őtet a' két tanítvány; hogy szólana, és követék Jésumt. Önnön-maga-is az Ur Jésum Krisztus így szóla a' 'Zidóknak Keresztelő Szent Jánosról, mondván: *Joan. 5. §. 33. Ti Jánoshoz küldöttetek, és bizonysgot tőt az igazságról. Én pedig nem embertől veszek bizonysgot; hanem ezeket mondom, hogy ti üdvözüljétek. Ő égő, és fénylő szövétnék vala. Ti pedig örüglan akartatok örvezenni az ő világánál. Nekem pedig nagyobb bizonysgon vagyok Jánosnál. Mert a' tselekedetek, mellyeket nekem az Atyám adott, bizonysgot téznek felőlem, hogy az Atya küldött engem': és a' ki engem' küldött az Atya, ő tőt bizonysgot felőlem: az ő szavát sem hallottátok soha, se ábrázatját nem láttátok; és az ő igéje nem marad-meg bennetek, mert a' kit ő küldött, annak ti nem hisztek.* Tudván Krisztus Urunk, hogy Keresztelő Szent Jánost az ő szent életéért, és böltseségéért, és a' sok jóságos tselekedetekért, mellyekkel felfőlt ékesítve az Istenről, a' 'Zidók Messias-gyanánt akarták bé-venni, és tisztelni. Ez igékkel tanította őket, hogy ne lennének olyan hamis vélekedésben.

5. Ezek így lévén, tekéntsük meg, mi módon jelentette-meg magát Keresztelő Szent János. Gondoljunk egy embert, a' ki annyi idő alatt sem gyapjú, sem lenből-való ruházatban nem öltözött, sem ágyban nem alutt, közönséges eledel-ekkel nem élt, az első a' hátára esett, télben a' hó bé-borította őtet, nyárban a' nap meg-sütötte, úgy-annyira, hogy az ő testének bőre meg-rántzofodott, meg-feke-
 tedett, és meg-keményedett. A' haja, és szakállá őszve-tsoportozott, mint az erdei embernek. Me-
 zít-láb járt: éppen ősztvér, és szin-
 telen ki-méne a' puztából, kiált-
 ván, és mondván: Emberek tartsa-
 rok penitentiát, mert el-közelget
 mennyeknek országa. Elsőben a'
 páfztorok hallották-meg az ő kiált-
 tását: és azt gondolták, hogy va-
 lami bolond volna, a' ki a' mező-
 kön járva kiáltana; avagy pedig
 valami poklos férfiú, ki hasonló-
 képen tselekednék. Hozzája kö-
 zelgetének, és meg-láták, hogy
 nem poklos: értvén az ő szavait,
 ezekben vévék, hogy nem bolond
 volna, hanem igen észes, és nagy
 böltseségű. Ki-kezdek őtet hir-
 detni a' körül-való helyekben,
 falukban, és városokban. Sz. Máté
 Evangyelista azt mondgya: *Matt.*
 3. v. 5. hogy akkor ki-mégyen-va-
 la hozzája Jerusalemben, és az egész
 Judéa, és a' Jordán-körül-való egész
 tartomány; és meg-kereszteltetnek-
 vala tőle a' Jordánban, meg-vall-

ván bűnöket. Mind addig gyakor-
 lá magát a' prédikálásnak hivatal-
 lyában, míg életét az igazságért
 el nem veszté. Ezeket tselekedte
 Keresztelő Szent János az Isten sze-
 retetéért. Az Úr Isten pedig azt
 tselekedé néki, hogy csak alig ta-
 láltatik méltóság az égben, és a'
 földön, mellyet ő-néki meg nem
 adott-vólna: Találtaknak Patriár-
 kák, Proféták, Apostolok, Márti-
 rok, Konfeszorok, és Szűzek: mind
 ezek a' méltóságok meg-vannak
 Keresztelő Szent Jánosban. Ő Pá-
 triárka volt: mert minden Szerze-
 teseknek, és Remetéknél Atya
 volt, a' kik el-hadgyák a' világot,
 és a' puztába mennek, hogy peni-
 tentziát tartsanak. Ő Profétánál-is
 nagyob' volt: mert ujjával mutat-
 ta azt, a' kit a' Proféták szavokkal,
 és csak távul mutattanak; tudni-
 illik a' Krisztus Jésumt, igaz Messiást,
 és a' világnak Meg-váltóját. An-
 nak-utánna Limbusba méne, hogy
 ugyan azont tselekedgye, hirdet-
 vén őtet a' Szent Atyáknak, kik
 ott várják-va őtet. Ő az Atya
 Istennek Apostola volt. A' Krisztus
 Jésusnak tizen-két Apostoli voltak:
 a' Szent Léleknek kettő: Szent Pál,
 és Szent Barnabás. Az örök Atya
 Istennek egy: ez pedig Keresztelő
 Szent János volt. Ő Mártir volt,
 mert az igazságnak prédikálásáért
 meg-ölettetett. Konfeszor, és Dok-
 tor volt, igaz Messiásnak, és a'
 világ Meg-váltójának vallván lenni
 a' Krisztus Jésumt; és fokakat arra

tanítván, fő-képen némellyeket az Apostolok-közzül, úgy-mint Szent Andrást, ki az ő tanítványa volt. Ő Szűz volt tellyes életében: és mint a' gonosz ellenséget, úgy el-távoztatta az aszszony-állatokkal-való nyájafságot. Ő-hozzája men-nek-va a' gonosz életű népek, úgy-mint a' Fariséufok, és fok-féle tévelygésben lévő bűnös népek: ő mindeneket bé-fogadott, tanít-ván őket, prédikállott nékik, és azokkal nyájaskodott; de nem mond-hatni, hogy valamely aszszony-ál-lattal nyájaskodott-vólna. Sőt mi-kor Heródiást meg akarta feddeni a' házafság-törésről, Heródeffel beszélgetett, mivel femmi-képen nem akart Heródiással nyájaskodni. Heródiás pedig egyyet értvén a' leányával, halált izerze Keresztelő Szent Jánosnak. Annak-okáért vi-lágoson ki-tétszik, hogy ő-benne minden méltóságok találtattanak, mellyek a' földön találtattak. Men-nyekben pedig két méltóság talát-tatik. Isteni, és Angyali. Senki nem meri meg-fosztani Keresztelő Sz. Jánost az Angyali méltóságtól; mivel néki adta azt az Isten, Angyal-nak híván őtet Malakiás Proféta-ál-tal, mondván: *Matt. 11. v. 10. Mal. 3. Imé én az én Angyalomat küldöm szímed-előtt, ki el-készíti előtted a' te útadat.* Lehetetlen volt immar, hogy néki Isteni méltósága volt-vól-na; mind-az-által igen hasonlított a' Krisztus Jéshoz, ki igaz Isten: mert Gábiel Arkangyal elévé

meg-mondotta az ő születését, mint a' Krisztusét: az ő neve az Égből hozatott, mint a' Krisztus Jésusé: nem született egy Szűztől, mint a' Krisztus; hanem egy magtalan öreg aszszonytól, melly elég nagy tsuda volt; a' mint az Angyal meg-jelenté, midőn a' Szentséges Szűz Máriának monda, hogy ne tartaná lehetetlennek, hogy ő Szűz, és Anya légyen: mert Ersébet az ő rokona magtalan, és öreg lévén, fiát fogadott az ő vénségében.

6. Keresztelő Szent János ab-ban-is követte Krisztus Urunkat, a' mit ő e' világon tselekedendő-va. A' Krisztus Jéhusnak prédi-kállani, és keresztelni kellett, és végezetre meg-kellett halni: mind ezeket elsöben meg-tselekedre Ke-resztelő Szent János. Innét tör-tént, hogy ő olly-igen hasonlított-ván az Istenhez, azok, kik a' vilá-gon leg-böltebbeknek tartattak, ő-hozzája mentek, hogy meg-kérd-gyék, ha ő volna-e MESSIAS? Mert jól-lehet nem értették ők, hogy a' MESSIASnak Istennek kellene len-ni; mind-az-által úgy volt rendelve onnan fellyül. Kérővén azért tőle, ha ő volna-e a' MESSIAS? azt kér-dették, ha ő volna-e az Isten? Szent Ambrus Püspök azt mond-gya: Keresztelő Szent János életé-ben MESSIASnak alítottott lenni, és a' MESSIAS Keresztelő Szent János-nak íteltetett lenni a' halálban. Mind ezeket tselekedre az Isten Kereszt-elő Szent Jánosnak, és annyit ts.-leked-

lekedvén ô-érette, azt akarja, hogy ki-ki illendô dicséretet adgyon ô-néki. Dicsérhetnek-e az emberek valamely személyt? Sok emberek dicsérték Kereftelô Szent Jánost. Dicsérhetnek-e az Angyalok? Gá-briel Arkangyal igen dicsírte Kereftelô Szent Jánost. Dicsírhet-e valamely embert az Isten? Az Isten is nagy dicséretet adott Kereftelô Szent Jánosnak, azt mondván a többi-között ô-felôle: *Matt. 11. Bizonny mondom néktek, nem támadott az aszszony-állatok szülôtti-között nagyobb Kereftelô Jánosnál.* Szent Lukás Evangyelista ezeket írja, mondván: *Luc. 7. 9. Hiva János, kettôt a tanítványi-közül; és Jésushoz küldé, mondván: Te vagy-e a ki el-jövendô vagy, avagy mást várunk?* Mikor pedig hozzája jöttek-vólna a férfiak, mondanak: Kereftelô János küldött minket hozzád, mondván: *Te vagy-e, a ki el-jövendô vagy, avagy mást várunk?* (*Azon órában pedig sokakat gyógyít meg betegségek-ből, és tsapások-ból, és a gonosz-lekkeitől, és sok vakoknak meg-adá a látást.*) És fel-lévén, monda nékik: El-menvén, tegyétek hírré Jánosnak, a' miket halottatok, és láttatok: Hogy a' vakok látnak, a' sánták járnak, a' poklofok meg-tisztúlnak, a' líkecek hallanak, a' holtak fel-támadnak, a' szegényeknek az Evangyeliom predikálnatik: és boldog, valaki

meg nem botránkozik én-bennem. És mikor el-mentek-vólna a' János követi, kezdé Jánosról mondani a' feregeknek: Mit mentetek-ki a' pusztabar látni? a' szél-től hányattatott nádat-e? De mit mentetek-ki látni? lágy ruhába öltözött embert-e? Imé a' kik drága ruhában, és gyönyörűségekben vannak, a' Királyok házaiban vannak. De mit mentetek-ki látni? Profétát-e? Bizonnyal mondom néktek; Profétánál-is nagyobbat: ez az, a' ki-felől írva vagyon: *Mal. 3. Imé el-küldöm az én Angyalomat szüved-elôtt, ki el-készíti elôtted a' te útadot. Mert mondom néktek: az aszszony-állatoktól születtetek-között nagyobb Proféta Kereftelô Jánosnál senki nints.* *Matt. 11. 9. 2.* Fogságban volt akkor Kereftelô Szent János, mikor ezt a' köverséget küldötte Krisztus Urunkhoz. Jól tudta ô, hogy igaz Messiás az Ur János: Krisztus; és csak azért küldötte a' tanítványokat ô-hozzá, hogy azokkal-is meg-ismérettehesse: azt akarta, hogy minnyájan hozzája menyenek, 's hidgyenek ô-benne, hogy üdvözülhesjenek. Annak-okaért olly nagy lévén az Isten-elött Kereftelô Szent János, kérjük ôtet, nyerjen szent malasztot mi-nékünk; hogy e' világon szentül, 's tisztán élvén, nyerhesük-el az örök életnek boldogságát a' Krisztus János érdeme-által, Amen.

Keresztelő Szent Jánosnak nyaka vágása, és Mártíromság szenvedése.

HARMADIK BESZÉD.

Szent Máté Evangyelista azt mondgya: *Matt. 14. Hallá Heródes Tetrárku a' Jésus bérét: és monda a' szolgálainak: Ez a' Keresztelő János: ő támadott fel halottaiból, és azért dolgoznak ő-benne az erők.* Szent Márk Evangyelista hasonlóképen mondgya, *Marc. 6. hogy ki-hírede a' Jésus neve: és meghalá Heródes Király, és monda: Hogy Keresztelő János fel-támadott halottaiból, és azért dolgoznak ő-benne az erők.* Némellyek pedig azt amondgyák-va: hogy Illyés. Némellyek pedig azt mondgyák-va: hogy Proféta, mint egy a' Proféták-közzül. Mellyet hallván Heródes, monda: A' melly Jánosnak én fejéc vöttem, a' támadott-fel halottaiból. Így vagon dolgok a' gonosz embereknek, hogy soha bátorsággal nem lehetnek: mindenkor mardossa őket a' gonosz lelki ismértek férge. Meg-vagon írva a' Jób könyvében, hogy mikor az őrdög fanyargatni kezdé őtet, a' latroknak sokaságát borsátá az ő lábás marháira, kik el-jövé, meg-ölték elsőben a' páfzorokat: de mind-az-által egy el-szaladott, és Jóbnak mindeket hírré adott. Azt mondgya a' Szent Irás: Követ jöve Jóbhoz, ki azt mondaná: *Jób. 1. 8. 14. Az*

örökök szántnak-va, és a' szárnak azok-mellett legeltetnek-va: és reájok rohanának a' Szabéusok, és el-hajtanak mindeket, és a' szolgálkat meg-ölek fegyverrel: és én egyedül menekedém-meg, hogy bírt rennék néked. Így történik a' bűnös emberrel-is, mikor az őrdög hartzol az ő lelkével, és a' halálos vétek-által rabbá tévén a' lelkét, uralkodik rajta: mert jól-lehet meg-öli a' jószágos tselekedeteket, a' hit megfanyargattatva, az értelem meg-homályosítottatva, az akarat meg-erőtlenítterve maradván: mind-az-által meg-marad egy, ki hírt hordozzon Jóbnak: meg-marad a' gonosz lelki ismértek: meg-marad egy féreg, melly mindenkor mardossa a' gonosz embernek szívét. *Isa. 48. v. 22. Nints békeségek az Isteneknek, úgy-mond az Úr. Innét vagon, hogy Heródes, ennek a' Heródesnek Attya, ki meg-öleté Keresztelő Szent János, meg-értvén a' Magusoktól, hogy a' 'Zidóknak Királya született-vóina; mivel ő igazság-ellen, mint kegyetlen Tiranus, bírja-va az országot; úgy meg-félemlék, és háborodék, hogy rettenetes nagy dühösséggel mind meg-öleté Betlehemben, és annak tártományában lévő ártatlan gyermeket.* Ugyan azon történék

az ő fiával Heródeffel, a' kiről most szöllumk; mert ő meg-fogat-tatván a' házasság-törő Heródiás tisztátalan szerelmétől, a' lelki ismeret szüntelen furdallya-va őtet: és mivel meg-ölette-va Keresztelő Szent Jánost, ki meg-feddette-va őtet a' vétekről, nem élhet-va bátorságon; sőt azt alitván, hogy fel-tamadott-vólna, azt mond-gya-va, hogy a' Krisztus Keresztelő János vólna. Innét vött alkalmatosságot az Evangyelista, hogy a' Keresztelő János halálát olly világon meg-írta: mondván: *Marc. 6. v. 17.* Mert ő-maga Heródes el-külde, és meg-fogá Jánost, és meg-kötözé őtet a' tömlőzben Heródiásért, az ő atya-fiának Filepnek feleségéért, mert el-vőtte-va azt. Mert azt mond-gya-va János Heródesnek: *Nem szabad nálad tartanod az Anyád fia feleségét.* Heródes pedig le-felkedik-va utánna, és meg-akar-ja-va őtet ölni, és nem lehet. Mert Heródes féli-va Jánost, tud-ván őtet igaz, és szent férfúnak lenni: és bősüll-va őtet: és hal-gatván őtet, fokot tselekezik-va; és örömeft halgattya-va őtet. És mikor alkalmas nap történt-vólna, Heródes az ő születése napja vatsoráját szerzé a' Fejedelmeknek, és az Ezeredeknek, és a' Galiléai Fő-embereknek. És mikor bé-ment-vólna a' Heródiás leánya, és tán-tzolt-vólna, és teszett-vólna Heródesnek, és az egygyütt le-tele-pedetteknek; monda a' Király a' le-

ánynak: Kérj tőlem, a' mit akarsz; és meg-adom néked, ha szintén az országomnak felét-is. Ki mikor ki-ment-vólna, monda az Annyának: Mit kérjek? Amaz pedig monda: A' Keresztelő János fejét. És mikor bé-ment-vólna mindgyárt fi-etséggel a' Királyhoz, kére mond-ván: Akarom, hogy mindgyárt nékem ad' egy tálban a' Keresztelő János fejét. És meg-fzomorodék a' Király az esküvésért: és az egy-gyütt le-telepedettekért nem akará őtet meg-fzomorítani; hanem el-küldvén a' hóhért, parantsolá, hogy el hozná a' fejét egy tálban. És fejét vévé a' tömlőzben, és el-hozá a' fejét egy tálban, és adá azt a' leánynak, és a' leány adá az Annyának. Mellyet hallván, el-jövé-nek a' tanítványi, és el-vívék a' testét, és azt a' koporsóba tévék. Szent Jerónimus azt mond-gya, hogy Heródes hatalmasab' lévén Filepnél az ő atya-fiánál, erővel, és hatalommal el-vőtte-va tőle a' feleségét; és az Isten törvénye-llen magánál tartya-va, mint-ha tulajdon felesége völt-vólna. Ez igen nagy vétek vala: és azért méltó völt Heródes, hogy Keresztelő Szent Jánostól nyilván meg-feddesék érette; mivel a' vétek nyilván-való völt. Az Anya-szent-egy-ház-is ezt mond-gya a' Breviáriomban, hogy Heródes, élvén az ő atya-fia, el-vőtte az ő feleségét tőle.

2. Azt mond-gya az Evangyelista, hogy Heródes örömeft halgattya-
vala

vala Keresztelő Szent Jánost, és halgatván őtet, sokat tselekedezik-
vala. Ezt Albertus Magnus ilyen-
képen magyarázza, hogy azok a'
dolgok, melyeket Heródes tsele-
kezik-
vala a' Keresztelő Szent Já-
nos szeretéért, alacsony rend-béliek
váltak; de azokat, melyek nagyok
valának, nem akarta tselekedni.
Ez a' gonosz eraberek szokása: a'
nagyra bősülleni azt, a' mi keve-
set használ; és keveset gondolni az-
zal, a' mi leg-hasznosb volna. Az
Írás-tudók, és Fariséusok el-végez-
ték-
vala, hogy a' Krisztus meg-fo-
gattasék, és meg-ölettesék; melly
igen nagy vétek volt, mind-az-ál-
tal ök semminek alittyák-
vala; de az-után nem akarának Hűsvét nap-
ján bé-menni a' Pilárus házába,
mivel pogány volna. El-szenved-
hetetlen nagy dolognak alították
lenni, ha a' Krisztus teste, és a' két
tolvajnak testek meg-maradtak-
vól-
na a' Kereszt-
fán Szombat-
napon; és véteknek nem tartották,
hogy ártatlan meg-öltek-
vól-
na az Isten-
nek Fiát. Ugyan maga Krisztus
Uruink meg-feddette-
vólt őket e' do-
logról, mondván: *Matt. 23. v. 23. Jaj
néktek kép-mutató Írás-tudók, és Fa-
riséusok, kik meg-
dézsmállyatok a'
mértát, és a' kaprot, és kőményt;
és el-hadiátok a' mik nehezbe-
k a'
törvényben, az ízeletet, és az irgal-
masságot, és a' bitet.* Ezeket szükség
vólt meg-tselekedni, és amazokat
el nem hagyni. Vak vezérek! meg-
szűritek a' szunyogot, a' tevét pe-

dig el-nyelitek. Így tselekedett He-
ródes-is: meg-tartott némelly kön-
nyű dolgokat a' Keresztelő Sz. János
szeretéért; de azokat, melyek
nehezebbek, és nagyobbak vóltak,
úgy-mint a' botránkozást, melyet
a' nép-között az ő fajtalan-
vétké-
vel szerzett, semmi-képen nem a-
karta el-távoztatni.

3. Látván Keresztelő Szent Já-
nos, hogy Heródes őtet öröme-
st halgatná, és halgatván sokat tse-
lekednék; prédikálván egyszer hi-
vatallya-
szerént meg-kezdé fedde-
ni a' tisztátalan életet, meg-
mu-
tatván, melly sok gonoszságok kö-
vetkeznének onnan, és hogy a'
fajtalanság kivált-
képen a' poklot
bé-töltené. Az-után világosan
kezde prédikállani, hogy a' házaf-
ság-törés igen nagy vétek, sokkal
inkább a' nagy méltóságban hely-
hezterett személyekben, a' botrán-
kozásra, és a' gonosz példára néz-
ve, melyet másoknak adnak. Csak
hallatlanná tévé e' dolgot Heródes
elsőben; de Keresztelő Szent Já-
nos másodszor prédikálván, vilá-
gosban tudtára adá, hogy nem
vól-
na szabad néki az atya-
fia fele-
ségét magánál tartani. Ezeket az
igéken fel-indúlván Heródes Király,
meg-beszéllé e' dolgot Heródiás-
nak, ki leg-ottan nagy bőszyonko-
dással meg-telvén, monda: Tehát
azt meri mondani az az erdei em-
ber? De édes Uram Királyom, te
vagy az oka; mert olly nagyra bős-
szüllöd őtet, és az ő izetlen be-
szédét,

szédét, hogy néha nagy foglalatosságot is el-hagyván, az ő predikállását meg-halगतni szerzi. Nem elégedék-meg ezzel Heródiás; hanem mint Jezabel Illyés-ellen, úgy ő-is Keresztelő Szent János-ellen dühösködni kezdé, követet küldé hozzája, mondván: János, értésedre adom, hogy az én Uram Királyom igen meg-haragutt te-ellened: méltán-is; mivel-hogy nem tartóztatad-meg a' nyelvedet. Ezután rútköztesd-meg magadat, és ne bocsásd olyan szabadon a' nyelvedet; mert ha a' Király el-szenvedné-is, én femmi-képen el nem szenvedem: vannak nékem fegyveres szolgálaim, és vitézim, kikkel bocsászt állyak rajtad nyelveskedésédért.

4. Mind-az-által Keresztelő Sz. János femmit nem gondola mind azokkal a' fenyegetésekkel, sőt másod napon Heródeshez méne predikállani, és így szólla néki: Te Heródes Király! ha eddig meg nem érttetted az én beszédemet, értsd-meg mostan, mert néked szóllok: Ved' eszedbe, hogy nem szabad néked a' te atyád-fia feleségét magadnál tartanod: bocsásd-el azt; mert az egész népet meg-botránkoztatod, és a' te gonosz példád-ol okot adsz reá, hogy mások-is azont tselekedgyék; és a' te vétkeid fölötté igen nagy léfzen. Halván ezeket a' Király, igen meg-haragodik, és a' község-is véle egyetemben, némellyek azt mond-

gyák-va, hogy Keresztelő János jól tselekedte, hogy emberi tekintet-nélkül ki-mondotta az igazságot: mások pedig azt mondgyák-va, hogy mód-nélkül, és illelenül tselekedett, femmit nem tekintvén a' Királyi méltóságra: de ha a' Király, Király léfzen; keményen meg-bünteti őtet, és meg-tanította, mint szóllyon a' Király-ellen. A' Király látván e' zendülést a' községben, igen meg-haraguvék; és fegyveres vitézeket küldé, hogy meg-fognák Keresztelő Jánost; ki el-végezvén beszédét, és le-szállván a' predikáló székéből, ezt a' nyugodalmat találá, hogy az a' kegyetlen gonosz nemzetség egyfzer-s-mind nagy dühösséggel reá rohanának, mondván: Te kevély, és vak-merő erdei ember! hogy mertél olyan illelenül gonoszt szóllani a' Király személye-ellen. Sok-képen szidalmazván, meg-fogák, és erőfen meg-kötözék őtet, és a' tömlöttbe veték. Talám mindgyárt meg-ölette-vólna Heródes a' fajtalan Heródiás kiáltása, és nyughatatlan-sága-miatt, ha a' községnek ellenevaló támadásától nem félt-vólna: mihel-hogy Keresztelő Szent Jánost minnyájan Profétának, és szent embernek tartják-va lenni. Az-okaért alkalmas napot vára Heródes, hogy házasság-törő Heródiás szándékát véghez vigye: ez a' nap pedig va, a' mellyen Heródes az ő születése napját nagy vendégséggel meg-üllette. Szent Jerónimus

azt mondgya, hogy két emberről téfzen emlékezeret a' Szent Irás, kik a' születések napját nagy vendégeskedésekkel meg-állítotték. Egygyik Faraó az Egyiptus Királya volt, a' másik ez a' Heródes: egygyik bálványozó, a' másik házasfag-törő: egygyik liténtelen, a' másik annál-is nagyobb' volt.

5. Arany-fájú Szent János azt mondgya, hogy inkább' el-kellett-vólna magát rejteni a' Heródiás leányának, hogy-fem az emberek eleibe jöni; mivel-hogy magát meg-mutatván, meg-emlékeznek-vala az emberek az Annának rút vétké-ről. Ez a' szemtelen leányzó tántzolni kezdte, és úgy viselé magát a' tántzolásban, hogy mindeneknek tetfzett, a' kik lárták; de főképen a' Királynak. Az Anya szorgalmatos volt, hogy tanítsa ötet, nem az imádságra, hanem a' tántzolásra; nem a' kegyelségre, és szemérmetségre, hanem szemtelen-ségre, fölöttéb'-való nagy bátorságra, és ortzátlanságra. De mire taníthatta-vólna egy házasfag-törő, a' ki el-vefztette-vala az liténi félelmet, és az emberi szemérmetséget? ugyan-is egyőre nem tanítharta, hanem a' tántzolásra, hogy az őrdög mindenkor az ő leányával lenne, a' mint szüntelen ő-magával vala. Azt mondgya Arany-fájú Szent János, hogy a' hol tífztáralan tántzok vannak, minden bizannyal ott találtaik az őrdög; és el nem távozík onnan, mert ott

nyeresége vagyon néki. Monda a' Király a' leánynek: Kérj tőlem, a' mit akarfz, és meg-adom néked: és meg-esküvék, hogy ha szintén orfzagának felét kéri-is, meg-adgya néki. Látván a' leányzó, hogy a' Király olly nagy ígéretet tött-vólna néki, nagy őrdömmel az Annához méne, és monda néki: Mic kérjek a' Királytól, mert nekem ugyan esküvéffel igen nagy ígéretet tón? Talám jó léfzen, ha fok gazdagságokat kérek tőle, hogy börtületesben férjhez mehessek; mert nekem nintsen Atyám, a' ki arra gondot viselne. Felele néki az Anya: Nem akarom, hogy azt kérjed; mert a' Király gondot visel arra, mikor el-jő az ideje: hanem azt akarom, hogy kérjed a' Keresztelő János fejét, hogy adgyak néked azt egy táiban; mert ha ő él, és a' tömlőtözöl ki-botsáttatik, okot ad rea, hogy engem' el-küldgyön a' Király; és mind a' ketten meg-fosztatunk a' Királyi gyönyörűségektől.

6. Azt mondgya Szent Tamás, hogy az alfzony-állatok természet-fzet-fzetént könyörületések; de ha más-képen történik, kegyetlenebbek a' medvéknél, és a' tigriféknél. Igaz dolog, hogy némelly alfzony-állatok olly kegyetlenek vóltak, hogy az éhségtől szorongatrtván, meg-ölték a' magok gyermekeket, és meg-erték; úgy hogy többet tehetett ő-bennek az erő, resti kívánságoknak eleget tenni, hogy-

fem a' magok gyermekéhez - való szereretnek meg-felelni. Soha nem olvassuk, hogy valamely Atya azt tselekedte-vólna. Azért mondgya a' Szent Lélek a' Bölts szája - által: *Eccli. 25. v. 22. Nints gonofzob fő a' kígyó fejénél; és nints barag az aszszony-állat baragja-főlött. Job' az orofzlánnyal, és sárkánnyal egy-gyútt-lakni, hogy-fem a' gonofz aszszonnyal lakni.* Szükség, hogy erről meg-inteffenek az aszszony-állatok, hogy szorgalmatosan vegyék elejét, és erőfen ellene-álljanak ennek az indúlatnak; és úgy ne tselekedgyenek, mint Heródiás, a' ki halált szerze annak, a' ki meg-érdemlette-vólt, hogy fokáig élne. Azt gondolta Heródiás, hogy ilyen módon el-földözheti az ő rút vétkét, és soha arról nem szóllanak; de más-képen történék: mert hogy meg-öleté ezt a' nagy szent embert, nyilván szóllottak e' mái napig, és-mind világ végezetig szóllanak az ő fertelmességéről, és nagy gonofzságáról. Ugy történék ő-vele, mint Dáviddal az ő vétkében, ugyan házaságtörésben. Dávid-is azt gondola, hogy az ő bűnét fel-földözheti az Uriás halálával; de más-képen történék: mert az Uriás haláláért olly nyilván ki-nyilatkoztaték az ő vétké, hogy attól az időtől-fogva femmi dolog nyilvánban nintsen, mint a' Dávid vétké.

7. Meg-értvén Heródes a' leányzó kérését, meg-szomorodék;

de úgy látszék néki, hogy tartoznék a' leányzó kérésének eleget tenni mind az esküvéssel tött ígértért, mind pedig, hogy a' hivatalosoknak ne mutatná, hogy meg nem akarná tartani a' maga szavát, hanem gondolatlanul szóllott-vólna. Jól-lehet az esküvés nem kötelezte őtet a'-féle dologban, sőt véték vólt azt bé-telylelténi; fem pedig emberi tekintetért nem kellett-vólna gyilkosságba élni: mind az-által meg-parantsolá, hogy mindigárt el-vágattassék a' Keresztelő János feje, és egy talban adattassék a' leányzónak. Ez a' véték, melyet ez a' gonofz kegyetlen Tirannus tselekedék, igen nagy vólt mind a' személyre tekintve, a' kit meg-ölete; mind arra nézve, a' miért meg-öleté; mind pedig arra tekintve, hogy ő igen köteles vala Keresztelő Szent Jánoshoz, ki nem magáét, hanem a' Heródes hasznát kerelvén, nyilván-való veszedelemre vetette életét, meg-fedvén a' Heródes nyilván-való vétkét: ki innen alkalmatosságot vehetett-vólna a' házaságtörő Heródiásnak el-bocsátására, és maga lelkének meg-orvoslására. Annak-főlötte nem kellett-vólna ezt a' Szentség-törést azon a' napon tselekedni, melyen kívált-képen tarozik-vala az Istennek hálaakat adni, meg-emlékezvén az ő életéről, melyet az Isten adott-vólt néki, és meg-tartotta mind addig a' napig.

8. A' hóhér a' tömlőtz-felé méne: talám azt várják - vala a' foglyok, hogy az innepért, és lakodalomért, mellyben a' Király vígan lakik - vala, valamelyik közzülök el-botsáttatnék. Az - után pedig mikor meg - érték egy - más - között, hogy a' Királynak egy szolgája azon a' szokatlan órán, és étzákának idején a' tömlőtzhez méne, minnyáján elő - kezdének jöni, hogy meg - értenék, ki volna, a' ki közzülök meg - szabadúlna, mivel olyan napon egyebet nem gondolnak - vala. Felele a' Király szolgája, és monda: Nem azért jöttem, hogy valamelyiket ki - szabadítsam, hanem hogy egynek közzületek fejét véteffem: im látyátok a' hóhért - is. Ki - ki meg - gondolhattya, melly - igen meg - félemlettek akkor a' szegény rabok. És meg - kérvdén, ki volna az, a' kinek moitan meg - kellene halni? Monda nékik, hogy Keresztelő János. Ez a' felelet nagy tsudálkozásáralón mindeneknek; mert minnyáján tudgyák - vala igazságát, jó erköltsit, nagy érdemit, és tőkélletes szent életét Keresztelő Szent Jánosnak. A' hóhér bé - méne hozzája, és monda néki: Keresztelő János! én a' Királytól küldettem, ki meg - parantsolta nékem, hogy el - vágjam a' te fejedet, mert azt egy leánynak adta ajándékon. Ezen meg nem háborodék fölöttébb' Keresztelő Szent János; sőt fel - emelvén kezeit az Égre, monda: Én Uram, s én Istenem! hálákat

adok néked, hogy illy nagy jóra teremtetted engem, és szent mártíroddal meg - erősítetted, hogy a' te szolgálatodban meg - hallyak az igazságnak oltalmazásáért. Az - után meg - hajtván nyakát az éles paliosalatt, a' hóhér el - vágá az ő szenteséges fejét, mellyet egy tábatévén, a' tántzos leányzóknak vívék: ő pedig a' Királyhoz vívé, hogy a' többivel - egygyütt, kik jelen valának, meg - látná azt: az - után pedig az Anyához vívé, ki nagy öröme nek jeleit mutatá, azt gondolván, hogy immár bátorságos lehetne, hogy senki nem találattnék, a' ki őtet meg - merné feddeni a' vétekről. De az öröme igen kevés ideig tartá; mert a' mint Zidó Józef, és Egeíppus írják, az Istenelen Heródes gonoszúl végezé életét; mivel - hogy az Artya - fia, kit Agrippa Heródesnek hittak, meg - fosztá őtet az orzágtól, és Szám - ki - verésbe küldeték; holott látván magát az országnélkül, és olly nagy nyomorúságban helyeztetve, igen nagy bánattal, és keletéséggel meg - telvén, rettenetes rút halállal hala - meg. Nitzeforus, és Metafráztes azt mondgyák, hogy a' Heródiás leányának is rútul történt halála; mert általmenvén egy folyó - vizen, melly befagyott - vala, a' jég bé - romlék alatt, és a' fenekére menvén a' víznek, eleget verdődék ide - s - tova, ki akarván onnan máfzni; de nem leheté, hanem oda vesze, és meg - hala. Heródiás pedig az Anya, annál-

annál - rútab' halállal végezé - el gonosz életét.

9. Jól meg kell gondolnunk, hogy ha az Isten meg - engedte, hogy Keresztelő Szent János olly nagy Szent lévén, ollyan halállal halma - meg; a' nyavaíyas bűnös ember mi - nemű halált érdemel - meg? Szent Jerónimus Abdiás Profétálásáról írván, azt mondgya, hogy a' Keresztelő Szent János tanítványi az ő testét Szamariában temették a' két Proféták - között, tudni - illik Eliséus, és Abdiás - között: és ottan a' Keresztelő Szent János érdemiért az Úr Isten fok tsudákat mutata; mert fok rend - béli betegek meg - gyógyulának, és fok ördöngösök meg - szabadulának. Ruffinus, és több' Autorok azt mondgyák, hogy a' hittől - szakadt Juliánus Tsászár, igen kegyetlen Tirannus, nem tsak a' Kereszté - nyek - ellen, hanem Kristus Urunk - ellen - is, és az ő Szent - ei - ellen, lát - ván a' fok tsudákat, mellyeket a' Keresztelő Szent János teste - által az Isten tselekezik - vala, ki - vet - teté azt a' koporsóból, és meg - égetteté. De minek - előtte egé - zlen meg - égne a' Szent test, némelly ájtatos ember ki - vévén a' tűzből az ő tsontyait; Jerusálembe vivé Filep Püspökhöz: ő pedig egy Diá - konus - által az Alekszandriai Patriár - kának küldé. Annak - utánna Teo - ofilus Patriárka, mikor Teodosius Tsászár meg - parancsolá, hogy, a' Bálványoknak minden templomi

el - rontatnának; Alekszandriában Szerápiusnak egy igen híres templo - ma lévén, nem akará, hogy az el - rontatnék; hanem a' Bálványokat öszve - rontatván, és meg - tisztít - ván a' templomot, meg - szentelé azt a' Keresztelő Szent János tiszt - ségére, és abban helyezteté az ő tsontyait nagy tisztelettel. Annak - utánna külömb - féle he - lyekre hordoztattanak onnan nagy betsülettel a' Keresztényektől. A' házasság - törő Heródiás a' Keresz - telő Szent János fejét a' maga palotájában el - temettette - vólt. Es fok ideig állott el - rejtve azon a' helyen az az áldott fő, mind ad - dig, a' míg ugyan maga Kereszte - lő Szent János meg - jelenté né - melly ájtatos embereknek, kik nap - keletről Jerusálembe mentek - vala a' Sz. helyeknek meg - látogatására, a' hol Kristus Urunk a' mi meg - szabadításunkat véghez vitte. A - zok meg - találák azt a' Szent fe - jet ugyan abban a' teve szörből tsináltt ruhában bé - takarva, mel - lyet ez a' ditsőséges nagy Szent hordozott. Ez a' meg - találás Kis - Aszfzony havának 29. napján vólt, Mártziánus Tsászár idejében négy - száz hatvan esztendő tájban Kris - tus Urunk születése - után. Ez az oka, hogy azon a' napon álli az Anya - szent egy - ház a' Keresztelő Szent János nyaka vágását; mi - vel ő - néki Bőjt más havában vé - tetett feje, közel Húsvéhoz, egy esztendővel előb' a' Kristus - Jé - sus

Kin-szenvedésénél, a' mint megismérhetni az Evangyeliomból. Mostan közönségesen mondgyák, hogy a' Keresztelő Sent János tsontyai

Genua városában vannak; a' feje pedig Rómában egy templomban, az Apátság Kalasztromában, melyet Szent Szilveszternek hívnak.

Minden Szentek Innepéről.

E L S Ő B E S Z É D.

I. **H**ogy az Anya-szent-egy-ház Minden Szenteknek tisztességére egy Innepet rendelt, hogy az egész Kereszténységben megszenteljük, egygyik oka az; mivel Rómában egy igen nevezetes Templom meg-szentelteték minden Szenteknek tisztességére. Mivel-hogy hat száz hat esztendőben, Negyedik Bonifátzius Pápa úlvén a' Szent Péter Székében, és az ő idejében Konstantinápolyi Imperiumban Főka uralkodván; ki noha kegyetlen, és fősvény volna, mind-az-által e' jó indulat találtatott őbenne, hogy kedvelte, és óltalmazta a' Római Anya-szent-egy-házat, és nagy barátsággal vólt Bonifátzius Pápához; egy nagy Római Polgár Márkus Aprippa egy igen gazdag templomot építettett-vólt Tzibele Isten-alszonymnak, a' több Istenek annyának, és mind a' több Isteneknek nevében; és azt Pántheonnak hívá, melly Görögül azt rízi, hogy minden Isteneknek háza, avagy hajléka. Ez a' templom kerék módon vagyon, és nintsen több ablaka, hanem egy nagy kerék módon való lyuk az egész épületnek tetején;

melly az egész templomot megvilágosítja. Azoknak ítéletek szerint, kik értenek a' fondáló mesterséghez, ez a' templom mesterségesben vagyon építve, hogy-sem mind azok, mellyeket tudnak lenni az egész világon. Ebből a' Templomból a' Főka Tsáfzar engedelmével, mivel-hogy ő parantsolt akkor Rómában, és Olasz-Országnak nagyob' részében, Bonifátzius Pápa Szent-egy-házat tsinála, ki-hányván elsőben belőle a' Pogányok Bálványit; és meg-szentelé azt az Isten Annának, és minden Szenteknek tisztességére; hogy a' hol a' Pogányok a' lok hamis Isteneket, és Tzibelét azoknak annyát tisztelék, ott a' Szeplőtelen Szűz Máriát, az egy igaz élő Istennek Szentséges Annát, és mind a' Dicsőült Szenteket tiszteljük a' Keresztények; és nagy Innepet szenteltyenek minden esztendőben Pánkösd havának kilentzedik napján. De annak-utánna Negyedik Gergely Pápa azt rendelé, hogy Szent Andráshavának első napján szenteltyék-meg azt az Innepet: mivel-hogy olly-igen fok nép gyűl-vala Rómában annak meg-szentelésére, hogy

hogy szükség volt olly időre rendelni azt, mikor a' földnek gyümölcsei bé-vólnának-gyűjve; és ne lenne drágaság, a' mint gyakorta Pünkösdi havában szokott lenni. Most azért az a' templom Szent Mária kerek templomának hivatattik; és minden Szentek Innepe napja Szent András havának első napján igen szép innepléssel szenteltetik abban a' Keresztényeknek nagy fokaságától.

2. Második oka, hogy az Anya-szent-egy-ház Minden Szenteknek tiszttségére ez Innepet rendelte az, hogy közönségesen minden Szenteket tisztelni akar; mivel hogy lehetetlen minden Szentnek magán-való innepet szentelni. Krisztus Urunk azt mondá az ő tanítványinak: *Joan. 16. §. 12. Még sokat kellene néktek mondanom: de most el nem wiselbetitek. Mikor pedig el-jövend amaz igazságnak Lelke, meg tanít titeket minden igazságra; mert nem szól ő-magától, hanem valamiket hall, azokat szóllya; és a' mellyek jövendők, meg-bírdeti néktek. Mindenek valamelyek az Atyát, anyimék. Az-okaért mondottam: hogy az enyimből véfzi, és meg-bírdeti néktek.*

3. *1. Timot. 3. §. 13. A' kik jól szolgálnak, jó rendet szereznek magoknak, és nagy bátorságot a' Krisztus Jéhusban-való hit-dtal. (Ugy-mond Sz. Pál Timóteus Páspöknek.) Ezeket írom néked, hogy tudgyad, mint kellyen forgolódnod az Isten házában, melly az élő Isten Anya-szent-*

egy-báza, az igazság oszlopa, és erős támaszszá. Ezekből világosan ért-hettyük, hogy az Anya-szent-egy-ház igazgattatik a' Szent Lélek-áttal; és mindenenket jól, igazán, és rendesen tscelekefzik. Az-okaért azt rendelte az Anya-szent-egy-ház, hogy azokon az Innepeken-kivül, mellyeket az Úr Jéhus Krisztusnak, és az ő Szentséges Anyjának, és a' Szent Apostoloknak tiszttségére szentelnek, több' innepeket-is szenteljenek a' Keresztények a' több' Szenteknek tiszttségére.

3. Hogy pedig némelly Szenteknek Innepet nagyobb' innepléssel szentelik, hogy sem más Szentekét, az az oka, hogy vagy Rómában szentvedtek mártiromságot, melly feje a' Kereszténységnek, a' hol a' Krisztus Jéhus Vikáriussa, az Anya-szent-egy-ház Fő Páfztora vagyok; úgy-mint Szent Lőrincz, Szent Ágnes, és több' Szentek: vagy hogy másuttan oda vitték az ő testeiket; úgy-mint Szent Atanásiusét, Szent Gergelyét, és több' Szentekét: vagy hogy az ő Mártiromságok igen erős, és nevezetes volt; a' mint Szent Vintzée, Szent Györgyé, és Alekszandriai Sz. Kataliné; avagy pedig más hasonló okért. De nem találhatni-meg mindeneknek okait, sőt el-vannak rejtve; a' mint azoknak a' Szenteknek, kiknek neveket bé-tötte az Anya-szent-egy-ház a' Szent Mife Kánonjába; mert jól-lehet, a' mint Gábel mondgya, igen követték a' Krisztus szent-dését,

dését; mind-az-által úgy látszik, hogy más nagyob' Szenteket tehetek-vólna oda, hogy-fem a' kik ott vannak; úgy-mint Szent Sebestyént, Szent Györgyöt, és a' többit. Sőt, a' mint ugyan Gábel mondgya, némelly Anya-szent-egy-házban kiakartak némelly Szenteket tenni a' Mife Kánonjából, hogy azoknak helyébe másokat tennének: és úgy történt, hogy a' kiknek neveket ki-törölték, tsudalatos-képen ismég vízfűz-a-jöttek; és a' kiknek neveket újonnan bé-írták-vólt, eltöröltelve ráfaltattak. Annak-okáért valami titkos dolognak kell abban lenni, hogy azok a' Szentek nevezteszenek azon a' helyen, és ne mások. Bizonyos dolog, hogy az Istennek gond-vifeléfe-által vagyon, hogy minden Szenteknek Innepét meg-szentellyék közönségesen az egész világon.

4. Az-is az Istennek gond-vifeléfe-által van, hogy némelly Országokban, tartományokban, és várokokban valamellyik Szentnek tisztetésére nagy innepet szentelnek; úgy-mint egész Spanyol Országban Szent Isidorus, és Szent Ilfonfus napján: Tolédus városában Szent Eugénius napján. A' Római Pápák-is ugyan olly rendet tartanak a' Szentnek Szentek-közzé számlálásában a' Szent Solosmára, és az Innepnek szentelésére nézve: mert jól-lehet a' kit Kánonizálnak, avagy a' Szentek-közzé számlálnak, úgy kell azt tartani, és tisztelni az

egész Kereszténységnek, mint Szentet; mind-az-által annak Innepé szentelésére bizonyos helyet, vagy gyülekezetet rendelnek: a' mint Paulai Szent Ferentz Innepét csak az ő egész Szerzetében, és némelly várokokban tartják-meg. Sémás-béli Szent Katalin Innepét csak a' Szent Domonkos Szerzetében, és Séma városában. Ha-önló-képen szólhatunk egyéb fok Szentekről. De mind ennyi szorgalmatosággokkal élven-is az Anya-szent-egy-ház, fok ezerni Szentek vannak, kiknek magán-való Innepét sem közönségesen, sem bizonyos helyeken még nem szentelik, sem emlékezetet nem téznek felőlök; sőt fok ezerekről nem-is tudnak semmit a' Keresztények. Annak-okáért mind az egész ditsóultt Szenteknek Innepét közönségesen szenteli az egész Keresztény Anya-szent-egy-ház Minden Szentek napján. E' dolog igen nagy vigasztalást szerezhet azoknak szívében, kik az igazságért fanyarúságokat, üldözéseket, és háborúságokat szenvednek; mivel-hogy, mikor a' Szent Irás azokról szól, a' kik üdvözülnek, olly óva, és mértékletesen tézzen azokról emlékezetet, hogy még az igazak-is meg-mentenek; a' bűnösök pedig csak nem kétségbe esnek. Mert önnön-maga Idvözítő Kriftus Urunk így szólta a' tanítványinak: *Matt. 7. v. 13. A' szoros kapun mennyetek-bé: mert széles a' kapu, és tág az út, melly a' veszedelemre viszen;*

és sokan vannak, kik azon bé-mennek. Melly szoros a' kapu, és keskeny az út, melly az életre viszen; és kevesen vannak, kik azt meg-találják! *Luc. 13. v. 24.* Erőlködgyetek bé-menni a' szoros kapun: mert mondom néktek, sokan kívánnak bé-menni, és nem mehetnek. *Matt. 19. v. 23.* Bizony mondom néktek, hogy a' gazdag nehezen megyen mennyeknek országába. És ísmég mondom néktek: könnyeb' a' tevének által-menni a' tő-fokán, hogy-sem a' gazdagnak mennyeknek országába menni. *Luc. 6. v. 25.* Faj néktek, kik meg-elégedtetek; mert éheztek. Faj néktek, kik most nevettek; mert kefergetek, és sírtok. Az-okáért mondgya Szent Pál Apostol: *Phil. 2. v. 12.* Félelemmel, és rettegéssel munkálódgyatok a' tő-údvőségért. Szent Péter pedig azt írja: *1. Pet. 4. v. 18.* Ha az igaz csak alig édvőzül!, az Istentelen, s bánós bol állhat-első? Az-okáért azok is, a' kik az Isten akarattya-szerént szenvednek, ajánlyák az ő lelkeket a' hív Teremtőnek a' jó tselokedetek által. De mind-az-által nagy vigasztalás adatik itten; mivel olly fokban vannak a' Szentek, hogy az Anya-szent-egy-ház egész éstendő-által nem tehet elég tiszteletet nekik, hanem egy bizonyos napot rendelt minden Szenteknek tiszteletére.

5. Melly rendelésnek harmadik oka az, hogy mi kötelesek vagyunk a' Szentekhez; mert sok jókat vélszünk ő-általok az Istenből: illik azért meg-emlekeznünk rólok,

és örvendoznunk az ő örömdőkért, hogy színről-színre láttyák az Isten menny-országban. Ez a' köteletség olly nagy, hogy minek-előtte ez az Inneplés Bonifátiustól, és az-után Gergely Pápától rendeltetett-vólna, fokban az ájtatos Keresztények közül kívánva kívánták, hogy ez a' jeles Innep meg-szenteltesék. Ezek-közzül volt Szent Agoston Doktor, ki egy prédikációjában így szól: Szerelmes Atyám-fiai, mi szentellyünk egy Innepet Minden Szenteknek egy Inneplésnek *titulus*-sá alatt, kiknek társaságával örvendez az Eg, és a' föld örül az ő segítségek-által, és az Anya-szent-egy-ház meg-koronáztatott az ő győzedelmekkel. Hogy a' mi köteletségünk nagy légyen a' Szentekhez, meg-érthettyük onnan, mivel a' fok testi, és lelki jókon-kivül, mellyeket az ő érdemek, és esedezések-által közönségesen vélszünk az Istenből, nem találtaik csak egy ember-is e' világon, ki tulajdon életére nézve nem vólna körtöles valamellyik bizonyos Szenthez, mellynek esedezése-által valami jót vőtt az Istenből.

6. Továbbá bizonyos dolog, hogy mi kötelesek vagyunk a' Szentekhez; mert a' mint mondgya Meg-váltó Krisztus Urunk: *Luc. 15. v. 7.* Öröm léssen mennyben egy penitencia-tartó bánósón. Honnét észünkbe vehettyük, hogy ha ők örülnek, látván egy bűndöst, ki meg-ismérvén, hogy vétkezett, meg-

tér az Istenhez, meg-jobbítta életét, töredelmes szível meg-vallya, és firattya az ő bűneit; e' dolog olly-igen kedves a' Szentek-előtt, hogy mindgyárt közönséges örö-mök léfzen; mennyivel inkább', ha az ollyan bűnös ember, meg-sza-badulván az ő vétkeiktől, és a' test-nek tömlőtzeből, bé-mégyen az Isten országába. Oh melly nagy öröm, és vígaság léfzen akkor! Annák-okáért ha ők olly-igen örül-nek a' mi javainkon, illik, hogy mi-is nagy örömmel szentellyük az ő Innepeket. Negyedik, és utolsó oka, hogy az Anya-szent-egy-ház Minden Szenteknek tisztel-ségére Innepet rendelt közönsé-gesen meg-szentelni, az, hogy mi kövessük őket. Mikor az Anya-szent-egy-ház a' Szentek Innepét szenteli, nem tsak azt akarja, hogy őket tisztellyük, és az Isten ditsőt-sük ő-bennek; hanem azt-is akarja, hogy az ő példa-adásokat lelki szemeink-előtt vífellyük, és őket kövessük, ha oda akarunk menni, a' hová ők mentek; ha az Istennek színe látásával akarunk örvendezni, a' mint ők örvendeznek.

MÁSODIK BESZÉD.

I. **V**Együk eszünkbe; mit mond Szent Pál Apostol: *Rom. 8. v. 12. Atyám-fiai! adófsok vagyunk nem a' testnek, bogy a' test-szerént él-lyünk. Mert ha a' test szerént élték, meg-haltok; ha pedig lélekkel a' test tse-lekedetit meg-öldöklitek, élték. Mert*

valakik az Isten lelkéről vezetettek, azok az Isten fiai. v. 17. Ha pedig fiai, örökös-iz: az Istennek örökösi ugyan; a' Krisztusnak pedig örökös társai: de úgy, ha egygyütt-szenvedünk, bogy egygyütt meg-is ditsóttatessünk. Mert alitom, bogy nem méltók e' mostani időnek szenvedési a' következendő ditsóságra, melly meg-jelenetik mi ben-nünk. Bizony nagy vakságok vagyon sokaknak, kik Keresztényeknek hívat-tatnak, és ugyan azok, mert meg-kereszteltettek, és hiték vagyon; de tselekedetekkel pogányok, és az ördög tanítványi. Matt. 7. v. 16. Az ő gyümölsősékről isméritek-meg őket. 1. Joán. 3. A' ki bűnt tselekefszik, az ördögről vagyon: mert az ördög eleitől-fogva vétkezik. Az Anya-szent-egy-ház Minden Szentek-nek Innepe napján egy Evangyéliomot olvastat, melly eleje, vagy kez-dete volt mind azoknak, a' miket az Úr Jésus Krisztus prédikállott a' világnak, és minden földi dolgok-nak meg-útálását magában foglal-lyá; és a' mint Szent Agoston mond-gya, kevés igékkel meg-magyaráz-za sommáját mind azoknak a' dol-goknak, mellyeket szükség meg-tselekedni a' Keresztényeknek. An-nak-utánna kezdé prédikállani az ő új törvényét, és Evangyéliomát, tanítván minket minnyájan, hogy kevésre kell bősülnünk a' földi dolgokat, és igen nagyra a' men-nyieket; el kell szakasztanunk szí-vünket a' földi jóktól, és a' men-nyei jókra kell azt igazgatnunk.

Ez tellyességgel ellenkezik azzal, a' mit a' világ tanít; mert a' Kríftus azt mondgya: *Matt. 5. Bóldogok a' lelki szegények.* És a' világ megfelel: Bóldogok a' gazdagok. A' Kríftus mondgya: *Bóldogok, a' kik sírnak.* A' világ megfelel: Bóldogok, a' kik nevetnek. A' Kríftus mondgya: *Bóldogok, a' kik éheznek:* és a' világ mondgya: Bóldogok, a' kik mindenkor megelégednek. Itt könnyű megérteni, ki-ki kinek Iskolájából, és kinek tanítványa legyen.

2. Némellyek szüntelen fardoznak, szorgalmatoskodnak, és soha nintsen nyugodalmok, hogy gazdagságokat gyűjtsenek, tetti, és világi gyönyörúségekben éllyenek; mellyek igen ártalmasok a' lelkeknek, és lelki ismértnak. Melly nagy vakság, és bolondság, Kereszténynek vallani magát; és úgy élni, mint a' Pogányok. Bé nem venni a' Kríftus Jésus hitét, és tudományát, melly olly világoson prédikáltatott, és olly fok tsudákkal meg-erősítettett, igen nagy vakmerőség: bé-venni pedig azt, és úgy nem élni, a' mint abban tanítatik, hanem az-ellen tselekedni, igen nagy bolondság. Villanovai Szent Tamás így szól: Nem nagy bolondság-e, vitézkedvén, a' mint mi Keresztények vitézkedünk a' meg-felzítettett Kríftus Zászlója-alatt, világi kintset, és gazdagságot gyűjteni; világi tiszteletet, és gyönyörúségeket keresni? A' mi

Urunk Jésus Kríftus szegénységben, mezítelen, és gyalázatosan szegeztetett a' Kereszt-fára; mi pedig ő szolgai gazdagságokban, szép öltözetekben, tiszteletekben, és minden gyönyörúségben akarunk élni? Nem nagy bolondság-e, mindenkor örvendezvén, vigasztalásokban, és gyönyörúségekben élvén e' világon, annak-utánna a' Szent Apólitok, és Mártirok társaságát kívánni? Idvözítő Kríftus Urunk ezeket mondá a' tanítványinak: *Joan. 15. v. 14. Tí én barátim vagytok, ha meg-tselekeztitek, a' miket parantsolok. v. 17. Ezeket parantsolom néktek, hogy szeressétek egy-mást. Ha a' világ titeket gyűlöl, rudgyátok, hogy engem' előb' gyűlölt nálatoknál. Ha e' világból-valók löttetek-vó'na, a' világ a' mi évé vólna szeretnéje: mivel-hogy pedig e' világból-valók nem vagytok, hanem én választottalak titeket e' világból, azért gyűlöl titeket e' világ. Meg-emlekezzetek az én beszédemről, mellye: én mondottam néktek. Nem nagyobb' a' szolga az ő Uránál. Ha engem' áldóztok, titeket-is áldóznak: ha az én beszédemet megtartották, a' tiéteket-is megtartják. Joan. 16. v. 20. Bizony, bizony mondom néktek: hogy könyveztek, és sírtok tí, e' világ pedig örül: tí pedig szomorokodtok, de a' ti szomorúságotok örömmre fordúl: és a' tí örömeiteket senki, el nem vészti tőletek. Matt. 10. v. 16. Imé én el-küldlek titeket mint juhokat a' farkasok-közibe. Legyetek azért okosok, mint a' kígyók, és egy-ügyűek,*

mint a galambok. Ójátok pedig magatokat az emberektől: mert kézbe adnak titeket a gyülekezetekben, és a Sinagógájokban meg-ostoroznak titeket: és a Tiszt-tartókhoz, és Királyokhoz vitettek én-érettem bizonyosságul nékik, és a pogányoknak. Mikor pedig kézbe adnak titeket, ne gondolkodgyatok, mint, vagy mit szóljatok: mert adatik néktek abban az órában, mit szóljatok: mert nem ti vagytok, a' kik szóllotok, hanem a' ti Atyátok lelke, a' ki ti-bennetek szóll. Kézbe adgya pedig az atya-fi az atya-fiát balátra, és az Atya a' fiát: és a' fiak az attyok-ellen támadnak, és balállal illetik őket: és gyűlölségben lésztek mindenkéül az én nevemért: a' ki pedig állbatatos lészzen végig, az údvözül. Mikor pedig üldöznek titeket e' várasban, fussatok másba. v. 28. És ne félljete azoktól, kik meg-ölik a' testet, a' leiket pedig meg nem ölbitik: hanem inkább félljetek attól, a' ki a' lelket, s a' testet-is a' gyebennába vesztberü. v. 32. Minden azért, a' ki meg-vall engem az emberek-előtt, én-is meg-vallom őtet az én Atyám-előtt, ki mennyekben vagyon: a' ki pedig meg-tagad engem az emberek-előtt, meg-tagadom én-is őtet az Atyám-előtt, ki mennyekben vagyon. v. 37. A' ki attyát, vagy annyát inkább szereti, hogy-sem engem, nem méltó hozzám: és a' ki fiát, vagy leányát inkább szereti, hogy-sem engem, nem méltó hozzám. Luc. 16. v. 10. A' ki a' leg-kisjebben hív, a' nagyobbban-is hív: és a' ki a' kitsinyben hamis, a' nagyobbban-is hamis. A' fe-

regeknek-is ilyen - képen szólla az Isten Fia, mondván: Luc. 14. v. 26. Ha-ki hozzám jó, és nem gyűlöli az Atyát, és anyját, és feleségét, és fiait, és Atya-fiait, és nemyeit, még pedig az önnön lelkét-is, nem lehet én tanítványom. És a' ki nem viseli az önnön keresztét, és utánnam nem jó, nem lehet én tanítványom. v. 33. A' ki ellene nem mond mindenkének, a' miket bír, nem lehet én tanítványom.

3. Sz János Evangelista azt mondgya: Apoc. 7. v. 9. Láték nagy se-reget, mellyet senki meg nem szám-lálhat-va, minden nemzetekből, és nemzetségekből, és népekből, és nyelvekből: állván a' Királyi-szék-előtt, és a' bárány színe-előtt, fejér hofszú ruhákba öltözve, és pálmák a' kezekben: és kiáltnak-va nagy szóval, mondván: *Üdvösség a' mi Istenünknek, ki a' Királyi-széken ül, és a' Báránynak.* Es az Angyalok minnyájan a' Királyi-szék, és a' vének, és a' leikes állatok-körül állanak-va: és a' Királyi-szék-előtt ortzájokra borúlanak, és imádnak az Isten, mondván: *Amen. Aldás, és fényesség, és böltsesség, és bölá-adás, tisztelés, és erő, és erőtség a' mi Istenünknek örökkön örökké, Amen.* Es felele egy a' vének-közzül, és monda nékem: Ezek, a' kik fejér hofszú ruhákba öltöztek, kitsodák? és honnan jöttek? És mondék neki, Uram te tudod. És monda nékem: Ezek azok, a' kik nagy háborúságból jöttek, és meg - mosták az ő hofz-

hozfizú ruhájokat, és meg-fejéřítették azokat a' Bárány véreben: az-okaért vannak az Istennek Királyi - széke-előtt, és szolgálnak néki éjjel, és nappal az ő templomában: és a' ki a' Királyi-székekben ül, vélek lakik: nem éheznek, se nem szomjúhozhatnak többé; a' nap sem esik reájok, sem valami hévség; mert a' Bárány, a' ki a' Királyi-szék közepén vagyon, vezérli őket, és az élő vizek forrásához viszi őket, és el-töröl az Isten minden köny-húllatást az ő szemekről. Meg-ígérte ezt Kríztus Urunk a' tanítványinak, mondván: *Matt. 19. v. 29. Minden, a' ki el-badgya búzáát, vagy atya-fiait, vagy nényeit, vagy anyját, vagy fiát, vagy szántó-földeit, az én nevéért, száz annyit vesz, és az örök életet bírja. Luc. 22. v. 28. Ti vagytok pedig, kik velem meg-maradtatok az én kísértetemben. En-is el-rendelem néktek, a' mint el-rendelte nékem az én Atyám az országot, hogy egyetek, és igyatok az én asztalomon az én országomban; és álljatek a' Királyi-székeken, itélvén Izraelnek tizen-két nemzetségit. A' Szentek a' Jésus Kríztus asztalához ülnek, és minnyájan az ő szenvedéseknek jelét viselik, a' mint a' Kríztus viséli az ő sebeinek helyeit. Némellyek látnak jelekkel, hogy e' világon fejek el-vágását szenvedték: némellyek, hogy meg-kövezettek: némellyek, hogy meg-égettettek: némellyek, hogy sok egyéb-féle-képen kínoztattak, és*

meg - ölettettek. Akarnám most tudni, mint lehetnek ezek-között, kik mindenkor a' világi gazdagságokon, tiszteleteken, és gyönyörűségeken olly-igen kapdofnak. *Ön-nön-maga, a' mint meg-hallók, az Úr Jésus mondá: Matt. 5. Bóldogok a' lelki szegények: Bóldogok, a' kik farnak: Bóldogok, a' kik ébeznek: Bóldogok, a' kik üldözést szenvednek. De az -után azt mondá: Luc. 6. v. 24. Faj néktek gazdagoknak! mert meg-vagyon a' ti vigasztalástok. Faj néktek, kik meg-elégedtetek; mert ébeztek. Faj néktek, kik most neveztek; mert kesergetek, és sírtok. Mint-ha mondaná: Emlkezzetek-meg, hogy nintsen két paraditsom: Gen. 3. v. 6. 24. Kertő vala; de mint-hogy az ember pártot űte az Isten-ellen, meg - érdemlé, hogy el-vezesse a' földi paraditsomot, ki-űzeték onnan. Már az ember nem lehet e' földön gyönyörűségnek paraditsomában; mert ha itt a' földön gyönyörűségeken akar élni, el-vezti az Isten országát, az örök életnek paraditsomát: a' mint történék dolga a' bálfonyba, és bíborba öltöző, és minden nap frissen lakozó gazdagnak; ki midőn holtá-után pokolban igen nagy kínokban győřődnék, monda néki Ábrahám: *Luc. 16. v. 19. Fuffon eszedbe, hogy el-vedted javaidat a' te életedben, és Lázár azon-képen gonoszit: most pedig ez vigasztalattik, te pedig győřtetterel. Mind ezekre a' dolgokra tanítatunk Minden Szen.**

Szenteeknek Innepe napján, melyet azért szenteli az Anya-szent-egy-ház, hogy mi-is kövessük a' Szenteiket: És ha az Apostolokat nem követ-hettyük, kövessük a' Mártirokat; ha a' Mártirokat nem, a' Konfesz-szorokat: ha a' Konfesz-szorokat nem, ámbár csak szegyenlyük, hogy egy-szer 's mind tizen-egy ezer Szűzek le-tötték tulajdon életeket, hogy el-nyerhessék az örök életnek koronáját; és mi olly restek vagyunk, hogy nem akarjuk azt tselekedni, a' mit tselekedtek a' gyenge-
Szűzek.

4. Annak-okaért az Első Be-szédben meg-nevezett okokért il-lendő dolog, hogy ezen a' napon kivált-képen tiszteljük a' Szente-keket, és a' mint Damascénus Sz. Já-nos mondgya: mi tartozunk tisztelni a' Szenséges Szűz Máriát, mert az Istennek Anyja: tartozunk tisztelni Kereztelő Szent Jánost, mert Profétája, Elöl-járója, és Már-tira volt a' Kristusnak: tartozunk

tisztelni az Apostolokat, mint a' Kristus Jébus Attya-fiait, és az ő éle-tének, halálának, és ditsőséges fel-támadásának tanú-bizonyoságit: tartozunk tisztelni a' Mártirokat, mint a' Kristus erős vitézit, és az ő szenedése pohárának tárfait: tar-tozunk tisztelni a' Konfesz-szorokat az ellenkezésekért, mellyeket ma-gokban szenvedtek szüntelen-való penitentzia-tartásban, és testi fa-nyargatásokban élvén: tartozunk tisztelni a' Szűzeket, mint a' Kri-stusnak választott jegyest: tartozunk tisztelni mind a' több' Szen-teket, és az Angyaloknak minden Hierárkiáit, kik az Isten-elött mind örökké örvendeznek. És így tisztelvén, és követvén őket, részefek léfzünk azokban, mellyeket ők bír-nak, és örvendezni-fogunk az örök boldogságnak ditsőségével örökkön örökké: mellyet enged-gyen minnyájunknak az irgalmas Isten Szent Fiának érdemiért,
Amen.

Az Istenben el-nyugott Halottakról, és a' Purgatóriomról.

1. Isteni bittel kell hinnünk, hogy I vagon Purgatórium; és a' ki azt nem hiszi, eretnek az. A' Purgatóriomban lévő lelkek segített-nek az elevenektől imádsággal, alamisnákkal, és egyéb jó tseleke-detekkel, és meg-tisztúlnak. Ezt nyilván előnkbe adgya a' Szent Írás,

mondván: 2. Mach. 12. v. 42. Az igen erős Judás pedig inti-va a' népet, hogy meg-tartának magokat a' büntől, szemek-elött látván, a' mellyek lőttek-va, azoknak bü-nökért, a' kik le-vágattattanak. És meg-róván egy-mást, tizen-két ezer gyira ezüftöt küldé Jerusálembe,
hogy

hogy áldozat lenne a' meg-hólttaknak bűnökért, jól, és Istenesen gondolkodván a' fel-támadásról. Mert ha azokat, a' kik el-hullottak-vala, nem reménlette-vólna fel-támadni, ha szontalannak láttatnék, és heábalválnak imádkozni a' halottakért. És mivel-hogy meg-gondollya-vala, hogy azoknak, kik Isteni félelemmel aluttak-vala-el-, igen jó el-téretett kegyelmek vólna. Az-okáért szent, és üdvösséges gondolat a' halottakért imádkozni, hogy a' bűnökből meg-údoztassanak. Azt mondgya Krisztus Urunk: *Matt. 5. v. 25. Egygyez'- meg hamar ellenkeződdel, míg az úton vagy véle: bogy valami-képen az ellenkeződ ne adgyon téged' a' Bírónak, és a' Bíró adgyon téged' a' szolgának: és a' tömlőzbe vertessél. Bizony mondom néked, ki nem jósz onnét, míg nem meg-fizeted az utolsó fillýért. Matt.*

12. v. 31. Minden bűn, és káromlás meg-botsáttatik az embereknek, a' lélek káromlása pedig meg nem botsáttatik. És valaki az ember fia-ellen szól, meg-botsáttatik néki: a' ki pedig a' Szent Lélek-ellen szól, meg nem botsáttatik néki, sem e' világon, sem a' jövendőn. Szent Pál Apostol pedig így szól: *1. Cor. 3. v. 11.* Más fundamentomat senki nem vethet azon-kivül, a' melly vettetett, melly a' Krisztus Jésus. Ha valaki pedig e' fundamentomra épít aranyat, ezüstöt, drága köveket, fákat, szénát, pozdorját, kinek-kinek munkája nyil-

ván lézen: mert az Úr napja megmutattya, mert a' tűz-által megjelentetik: és kinek-kinek mi némű legyen munkája, a' tűz meg-próbáltya. Ha - kinek munkája, a' mellyet reá épített, meg-marad, jutalmát vélsi. Ha-kinek munkája meg-ég, kárt vall: ő pedig üdvözül: de úgy-mint tűz-által. *1. Cor. 15. v. 29.* Egyéoként mit tselekefznek, a' kik meg-kereztetnek a' halottakért, ha tellyességgel fel nem támadnak a' hóltak? miért keresztetnek-meg-is azokért? miért forgunk mi-is veszedelemben minden órában? *v. 33.* El ne téveledgyetek: Meg-vefztik a' jó erkölcsöket a' gonosz befzélgetések, Serkennyetek-fel igazak, és ne vétkezettek. *v. 41.* Más a' nap fényessége, más a' hold fényessége, és más a' tsillagok fényessége. Mert a' tsillag különböz a' tsillagtól a' fényességben: így a' hóltaknak fel-támadása-is. Rothadásban vettetik-el, rothadatlanágban támad-fel: Nemtelenségben vettetik-el, dicsőségben támad-fel: Erőtlenségben vettetik-el, erőben támad-fel: Lelkes test vettetik-el, lelki test támad-fel.

2. Hogy a' halottakért-való alaminálkodásnak haszna legyen, a' Tobías könyvéből ki-tetfzik: *Tob. 4. v. 18.* Kenyeredet, és borodat az igaz temetésére helyheztesd, és abból ne egyél, 's ne igyál a' bűnösökkel. *Eccli. 7. v. 37.* A' meg-hólttól meg ne fogd kedvedet: az-az könyd-

könyörületességgel légy hozzája. *z. Reg. 1. v. 11.* Dávid, és az ő népe, Saulnak, Jónatásnak, és a' fokaságnak halálát ércvén; bűjtölésben foglalák magokat. Midőn pedig egy szerezmes ártatlan fiatskája Dávidnak halálán volna, mind addig bűjtöle, síra, valamíg életét reménlé: mihent meg-hala, legottan meg-mosdék, és a' bűjtőléstől meg-szűnék; mert, úgy-mond, ennek immár nem használhatok. Tehát a' hariban el-szettek halálán bűjtölvén, értenünk adgya, hogy ezeknek használhatott tőrésével. Szent Gergely Pápa, és Szent Bernárd azt mondgyák: Ha a' más világon semmi vétek meg nem bűjtáztatik, nem kellett-vólna azt írni: sem a' jövődöben. Az egész Szent Írásban pedig semmi ige heába nem íratott. Sőt, a' mint Szent Basilius mondgya: ha-ki azt mondaná, hogy ott heába-való ige-is találatnék, az káromkodnék az Isten-ellen. Szent János Evangyelista szollván az Isten országáról, és szent városáról, azt mondgya: *Apoc. 21. v. 27.* Bé nem mégyen abba valami ferteztetett, vagy utálatosságot tselekedő, és hazugságot. Azért mondotta régen Malakias Proféta: *Mal. 3.* Imé el-jő, úgy-mond, a' Seregek Ura: és ki gondolhattya-meg az ő el-jövetelének napját; és ki marad-meg, hogy őtet láthassa? Mert ő mint az olvasztó tűz, és mint a' ruha-festők süve: és űlni-fog olvasztván, és

tisztítván az ezűstöt, és meg-tisztíttya a' Lévi fiait, és meg-szűri őket, mint az aranyat, és mint az ezűstöt. Történik, némellyek bűjtánandó vétkekben hálnak-meg; és mások, kik halálos vétkekben vóltak, gyónást vallást tóttek, de nem vólt idejek az illendő penitentzia-tartásra. Ezeknek meg-bűjtáztatván a' vétek, nyilván vagygon, hogy szenvedniek kell a' büntetésért Purgatóriomban, hogy bé-mennyenek az Isten országába. Kényszerítetünk azért vallást tenni, hogy vagygon Purgatóriom, a' hol a' lelkek meg tisztáttanak minden rútságoktól, motskoktól, és fogyatkozásoktól, mellyekkel mentek-ki a' testből, minek-előtte menny-országba mennyenek.

3. Szent Odilon Apátúr életében meg-vaygon írva, hogy egy ájtatos ember vízfőz-térvén Jerusálemből a' Kriitus koporsója látogatásáról, és a' Szent Földön lévő egyéb helyekről, a' hajó, mellyben vala, egy nagy szél-vész-től egy bizonyos puszta szigetbe viterék. Az ájtatos Isten-félő ember ki-szálla a' szigetbe, és egy rejtetek helyben egy Remetére talála. Köszöntvén egy-mást, monda a' Remete: Ímired-é a' Kluniai Kalastromnak Apáturát Odilont? Ismérem, úgy-mond az ájtatos ember; Miért kérdezed? Amaz pedig: Tudgyad, hogy ebben a' szigetben bizonyos nagy vermek vannak, széllel, és tűzzel tellyefek, mellye-

ket némellyek Vulkánus lyukainak hínak, mellyekben közönségesen látatnak ki 's bé-járni az ördögök külömb - féle ábrázatokban: néha örülnek, és vígadnak, néha pedig igen szomorkodnak. Meg-akarván érteni okát e' dolognak, kényszerítém őket az Isten nevére; mondanák-meg nekem igazán: és azt mondák, hogy örülnek akkor, midőn valamely ember lelke, ki a' világon jól élt, és halalos vétkekre nem vihették, mind-az-által a' Purgatóriomba vitetett némelly bótánandó vétkekért: mert az ördögök látván őtet a' tűzes lángban szenvedni, örülnek, és vígadnak. De azután ha azért a' lélekért alamisnát adnak, miséket szolgáltatnak, és a' jó életű emberek egyéb jóságos tselekedeteket tselekefznek érette, úgy-mint bőjtölnek, imádkoznak, a' meg-nevezett lélek hamar ki-szabadul abból a' tűzből, és menny-országba megyen. Ez az oka, hogy az ördögök bánkodnak, és szomorkodnak. De kivált-képen a' Kluniai Kalastromról panaszkodnak, a' hol szüntelen imádkoznak a' halottaknak lelkeiért, melly-miatt sokan meg-szabadulnak abból a' tűzből. Az-okáért kérlek téged, monda a' Remete az ájtatos embernek, és az Isten nevében kényszerítlek téged; kérjed Szent Odilon Apátúr, és a' több' Barátokat, meg né szünnyenek Miséket szolgálni, és imádkozni a' Purgatóriomban lévő lelkekért; mert igen jó, és hasznos

dolgot tselekefznek. Az ájtatos Isten-felő ember vizsgálva - térvén Frantzia-országba, meg-látogató a' Kalastromat, és elő-beszéllé az Apátúrnak, és a' több' Barátoknak mind a' mit látott, 's hallott-vala. Meg-értvén a' dolgot Szent Odilon Apátúr, azt rendelé, és parantsolá mind az ő Kalastromiban, hogy szorgalmatos gondgyok lenne a' Purgatóriomban lévő lelkekről. Annak-utánna pedig azt végezé közönségesen az ő Szerzetének, hogy minden esztendőben, minden Szentek napja-után-való napon, közönséges emlekezet légyen a' Halottakról, és Miséket szolgállyanak, és imádkozzanak a' Purgatóriomban lévő lelkeknek szabadulásokért. A' Római Pápa meg-értvén, és jól meg-visgálván e' dolgot, és látván, melly kegyes, és szent dolog volna, nem tsak meg-erősíté, hanem meg-parantsolá, hogy az egész Keresztény Anya-szent-egy-házban azont tselekednék mind a' Keresztények.

4. Szükség meg - értenünk, hogy a' Pokol négy részre van osztva. Egygyik rész a' kárhozottaké, másfik a' keresztleetlen gyermekeké, harmadik a' Purgatóriom, negyedik a' Limbus, a' hol a' Szent Atyák lelkei tartattak, minek-előtte a' Kristus Jésus meg-halna, és meg-szabadítaná azokat abból a' helyből, melly most úrefen van. Bizonyos dolog, hogy az Istennek kivált-képen-való rendelése-által némelly lelkeknek magán-való helyen va-
gyon

gyon Purgatóriomok; a' mint Szent Gergely mondgya egy lélekről, kinek purgatórioma egy fődódó volt; ki meg-jelentvén magát egy Pappnak, az Miséket szolgálá érette, és meg-szabadulván menny-országba méne. *Luc. 16. v. 31.* Ha Mojsést, és a' Profétákat nem halgattják; ha valaki a' halottak - közzül fel-támad - is, nem hisznek. Így szólla Ábrahám (a' mint az Isten Fia bizonytságot téfzen felőle) a' frissen lakozó el-kárhozott gazdagnak. A' gonosz életű emberek, kik a' Szent Írásból - való intéfekkel nem gondolnak, ha a' halottak fel-támadnának, és bizonytságot tennének, azoknak sem hinnének. Mi-képen Annás, és Kaifás, és ezeknek vakmerő 'Zidó tárfai nem hittek azoknak, kik Kríztus Urunkkal fel-támadtak. *Matt. 27. v. 52.* Sok Szentek teste, kik el-aluttak-va, fel-támadának; és ki-menvén a' koporsókból, az ő fel-támadása-után jövének a' Szent városba, és sokaknak meg-jelenének. Szent Tzirillus Püspök a' Szent Jerónimus tsudáiról meg-írta egy levélben Szent Ágostonnak, mi - képen a' Szent Jerónimus érdeme-által három ember támadott-fel halottaiból; kik mihent fel-támadtak, mindgyárt a' bódog lelkeknek nagy örömdöket, és mind a' Purgatóriomban, s mind a' Pokolban lévő lelkeknek nagy kínnyokat nyilván kezdették mindeneknek prédikállani. Mert Szent Jerónimus a' Paraditsomba,

Purgatóriomba, és Pokolba vitte vólt őket, hogy a' mik ott léfzenk-va, meg-jelentenék mindeneknek. Azt mondgya azért Szent Tzirillus a' meg-nevezett levélben: Egykor azok-közzül a' három-közzül egyikéhez menék, kit keservefen írni találván, kérdém, miért olly-igen írni? Ő pedig monda: Ha tudnád, a' miket én meg-próbáltam, hasonlő-képen írniál. Mert mi-némű szenvedéseket, nem tsak a' kárhozottaknak, hanem a' Purgatóriomban lévő lelkeknek - is hiszefz elkészítve lenni? A' mellyre én: azt alitom, hogy nagyobbak legyenek a' jelen-való életnek szenvedésinél. És ő: ha, úgy-mond, e' világnak minden szenvedési, gyötrelmi, és nyomorúsági egybe-vettetnek tsak a' kissebbel, melly amott vagyon, mint-egy semminek látzanak. Ne tsudálkozzál azért, ha sírok; hanem inkább' azt tsudállyad, miért az emberek, kik tudgyák magokat halandóknak lenni, olly nagy bátorsággal élnek e' világon; nem-is félnek, hogy azokra a' nagy kínokra jutnak; nem-is szorgalmatoskodnak, mi-képen azokat el-távoztassák.

5. Szent Ágoston Doktor azt mondgya, hogy a' Purgatóriom tűze szintén ollyan, mint a' Pokolnak tűze, sőt ugyan azon tűz. És mi-képen a' természet-szerént-való tűz meg-égeti a' polyvát, és megtisztítja az aranyat; úgy az a' tűz mind örökké égeti a' lelkeket Po-

Kolban mint a' polyvát; és a' purgatóriumban lévő lelkeket, melyek olyanok mint az arany, égeti ugyan azokat-is, de meg-tisztítja.

Apoc. 18. v. 7. A' mennyire dicsőítette magát, és gyönyörűségekben élt, annyi gyötrelmet adgyatok neki, és fűlmat. Az Anyaszent-egy-ház Doktori közönségesen mondgyák, hogy a' Szent István kövei, a' Szent Lőrincz vas rostélya, a' Szent Sebeityén nyilai, a' Szent Vintze vas fésűi; és minden keserves szenvedések, és gyötrelmek, melyeket szenvedtenek e világon a' Szentek, fokkal kisebbek azoknál a' rettenetes kínoknál, melyeket a' Purgatóriomban lévő lelkek szenvednek. De fokkal inkább' öregbedik az ő gyötrelmek azzal-is, hogy igen kívánnják látni az Istennek színét, és nem láthatták. Magokat-is orvosság nélkül láttyák lenni a' magok részéről abban a' nagy kínban; mert szükség, hogy az utolsó fillyérig megfizessenek, ha az elevenektől meg nem segéttetnek. *Eccles. 9. v. 10. Valamit a' kezed tselekedhetik, szorgalmatoson tseleked; mert se tselekedet, se okosság, se böltsesség, se tudomány nem lépzen pokolban, a' hozzá te szerfsz.* Gyötrelemben vannak a' jó időnek el-vesztegléséért, és az ők attyok-fiainak, 's fele-barátinak kevés gond-viteléért: keferenek az ő örökségekben lévőknék háládatlanságokról, hogy olly későn tellyesítik-bé a' testamentomokat.

És gyakran fohászkoznak, mondván: *Job. 19. v. 21. Könyörüllyetek rajtam, könyörüllyetek rajtam, ottan csak ti barátim, mert az Úr keze illetett engem.* Mi a' nagy gyötrelmekben vagyunk, melyekből magunkat ki nem szabadithattuk: ti jót tselekedhetek velünk: miért nem tselekeztek? ti fegethetek minket ezekből a' rettenetes gyötrelmekből: miért vagytok ollyigen restek, sőt kegyetlenek, hogy el-hagytatok illy nagy gyötrelmekben? Az Atya a' fiáról panaszolkodik, az aszszony a' férjéről, a' néne a' bátyjáról, a' barátságos a' barátjáról. Néha meg-engedi az Úr Isten, hogy a' kik nem gondolnak az ő meg-hóltt attyok-fiaival, az-után vélek se gondollyanak, minek-uránna ők-is meg-halnak; és hogy azont szenvedgyék, a' mit meg-engedtek, hogy mások szenvedgyenek; és azon kínokkal gyöttrődgyenek, melyekből másokat nem akartak ki-f szabadítani. *Luc. 6. v. 38. Azon mértékkel, a' mellyel mérték, visszsa-mérettetik néktek.*

6. Végezetre szükség azt-is eszünkbe vennünk, hogy a' Purgatóriomban lévő lelkekért-való jó tselekedetek nem csak azoknak, a' lelkeknek használnak, hanem magoknak-is, a' kik tselekeznek: mert azok a' jó tselekedetek nagy szeretetből származnak, melyet az Isten nagy kedvesen vélzen: és a' jó tévőknek szent malasztot ad, hogy ki-térjenek a' vétekből, jól éllyenek,

nek, és azokban fe légyen nékik fog-
gyatkozáfok, mellyek szükségefok
az ó testi tápláláfokra, és egéfsé-
gekre. Négy rend-béli jósfagos tse-
lekedetek vannak, mellyek igen
hasznofok a' Purgatóriomban lévő
lelkeknek szabaduláfokra, tudni-
ilik alamifnáfokodás, bójtölés, és
egyéb testi fanyargatás, imádság,
és Mife-fzolgálatás. Azt-is efszünk-
be kell vennünk, hogy ezek - kö-
zött a' jó tselekedetek-között nagy
külömbfég vagyon: mert hogy a'
meg-nevezett három jó tselekede-
tek használfyanak a' lelkeknek, szük-
ség, hogy az Isten kedvében légyen,
a' ki azokat tselekefzi; és abban
nem lévén, nem használnak. A' ki
pedig az Isten kedvében vagyon,
ha valamelly gonofz bűnös ember-
által ad - is alamifnát a' lelkekért,
használ nékik. Az-okáért a' lel-
kekért-való Mife-fzolgálat minden-
kor használ azoknak, ha a' Pap go-
nofz életű vólna-is; mert ő nem a'
maga képében szolgál Misét, ha-
nem a' Kriftnus, és az Anya-fzent-
egy-ház képében. Azért a' Mife min-
denkor használ a' lelkeknek, a' kik-
ért fzolgálatik; és kivált - képen
annak, a' kiért kivált - képen fzol-
gálatik. Ugy - annyira, hogy az
egyéb jósfagos tselekedetek - között
ez leg-job', és hasznosb a' Purgá-
tóriomban lévő lelkeknek szabadú-
láfokért. Annak-okáért olly rette-
netes nagyok lévén a' Purgatóriom-
nak kin-fzenvedéfi, és gyötrelmi;

és az - is igaz lévén, a' mit Szent
Agofton mond, hogy az Isten csak
egy óráig látni, job' e' világnak
minden kintfeinél: ha egy - valaki
a' jó tselekedetek-által meg - fza-
bit egy lelket a' Purgatóriomnak
rettenetes gyötrelméből, hogy az
a' lélek hamaráb' meg - láthaffa az
Isten; melly nagy kötelefsége lé-
fzen annak a' léleknek ahöz az em-
berhez? kétség - nélkül igen nagy.
Könyörögjünk azért a' mi meg-
hólt atyánk - fiaiert, a' mint Szent
János mondgya, 1. Joán. 5. v. 16.
*A' ki tudgya, hogy az atya-fia vét-
kezik nem baláltra-való bűnnel, kér-
je, és az élet meg-adatik a' nem ba-
láltra vétekezőnek. Vagyon baláltra-
való bűn: nem mondom, hogy azért
könyörögjön valaki.* Ha pedig mi a'
jó tselekedet - által oka lézfünk,
hogy meg - szabadullfyanak a' lelkek
a' meg - nevezett rettenetes nagy
gyötrelméből, ők-is menny-orfzágba
menvén, és az Isten dítsőfégével ör-
vendezvén, mindenkor efsedezni-fog-
nak mi-érettünk a' Felséges Úr Isten-
nek, hogy tegyen jót mi-velünk, kik
ő-velek jót töttünk; és szabadítson-
meg minket a' bűntől, kik őket a'
gyötrelméből meg - szabadítottuk. És
mint-hogy azt ígérte: Bóldogok az
irgalmafok: mert ők irgalmafágot
nyernek: az ő végheteden nagy
irgalmafágaért adgya - meg né-
künk - is az örök dítsőféget, A-
men.

A' Közönséges Itéletről.

E L S Ő B E S Z É D.

1. **H**A akaratunk-szerént vétkezünk, Hebræ. 10. v. 26. az igazság ismérétének el-vétele után, már nem engedterik a' bűnökért-való áldozat, hanem az ítéletnek rettenetes várakozása, és a' tűznek sebessége, melly meg-emészti az ellenkezőket. Meg-vevén valaki a' Móyses törvényét, minden irgalmatság-nélkül két vagy három tanú-által meg-hal: mennyivel inkább' yéletek, hogy sullyosb büntetések érdemel, a' ki az Isten Fiát meg-tapodgya, és a' testamentom vévét, melly-által meg-szenteltetett, tisztátalannak alittyta, és a' kegyelemnek lelkét bocszúsággal illeti? Mert tudgyuk, ki mondotta: Enyim a' bocszú-állás, és én meg-fizetek. És ismét: Mert meg-ítéli az Úr az ő népét. Rettenetes az élő Isten kezeibe esni. Ezeket mondgya Szent Pál Apostol. Bizonytalán igen félső dolog, meg-gondolván, a' mit az itéletről mondanak minnyájan, a' kik arról szóllanak. Istias így szóll: *Isai. 13. v. 9. Imé az Úr napja el-jó kegyetlen, és tellyes bocszszonkodással, és baraggal, s búsulással, hogy a' földet el-pusztítsa: és a' bűnösöket arról el-tapodgya.* A' több' Proféták-is Itélet napját az Úr napjának hívják: mert jól-lehet minden napok az Isten napjai, mind-azáltal Itélet napja kivált-képen hi-

vattatik az Úr napjának; mert egyéb napokon az emberek magok akarattyokat tselekeszik, de Itélet napján az Úr Isten tsak a' maga akarattyát tselekefzi. El-szenvedi most az Isten a' kevélyeket, fősvényeket, tisztátalan életűeket, és egyéb-féle bűnösöket; és néha nem mindgyárt bünteti-meg: de azon a' napon más-képen léznek a' dolgok. Most fenyegetéssel inti őket, várva meg-téréseket, a' mint a' Királyi Proféta mondgya: *Pfal. 59. v. 6. Felt adtál a' téged' félőknek: hogy el-fussanak, a' kéz-ij színe-e'ől.* A' Proféta kéz-ijnek hja Itélet napját; mert a' mint a' kéz-ij meg-ijeszti az embert, minek-elötte meg-sebesítettse, úgy az Itélet napja fokakat meg-rettent mind e' jelen-való ideig. A' kéz-ij mennél inkább' meg-húztatik, annál nagyob' tsapált tézzen, és sebet nyit: így az Itélet napja mennél tovább' várja az Isten a' bűnösöknek meg-térését, annál nagyob' tsapált tézzen, és meg-sebesíti őket, ha meg nem térnek.

2. Önnön-maga, mondgya a' Proféta szája-által az Úr Isten: *Isai. 42. v. 14. Mindenkor balgattam, vesztglettem, rártem, szóllok mint a' szülő.* Az istenteleneket pedig a' mint ugyan ezen Proféta mondgya: *Isai. 13. v. 8. Kiszúfok; és fájdalomak fogják-el; mint a' szülő úgy szenved.*

vednek fájdalmat: ki-ki álmélkodik az ő fele-barátságán, égett ortzák az ő ábrázatiyok. Az el-kárhozottaknak fájdalmokat, és gyötrelmeket a' szűb afzfony fájdalmihoz hasonlítja a' Szent Írás; mert e' világon nagyob' fájdalmak nem találtaának, mellyekhez hasonlítottának: de kétség-nélkül sokkal nagyobbak a' kárhozottaknak gyötrelemi három okért. Elsőben a' pokol tűznek szenvedéséért, melly égeti a' lelkeket, és testeket; és olly rettenetes léfzen, hogy ez a' természet-szerént - való tűz, mellyel mi élünk, a'hoz-képeft csak olyan, mint a' kő-falra iratott tűz. Azért mondgya a' Proféta: *Isai. 16. v. 7. Ordít Moáb Moábra, minnyájan ordítanak.* Mert láttyák, hogy a' szemekből; a' szájbokból, az orrok-ból, és a' fülökből minnyájoknak meg-emészto tűzes láng mégyen-ki. Második oka a' kárhozottak nagyob' gyötrelinek az igen rút gyalázat, és szégyenség, mellyet szenvednek, látván minden útálatos vétkeket ki-nyilatkoztatva lenni. A' mint a' Proféták mondgyák: *Isai. 47. v. 3.* Ki-nyilatkoztatik a' te gyalázatot, és meg-lattatik a' te szégyenséged: bősziút-állok, és ember nem áll ellenem. *Nabum. 3. v. 5.* Imé én te-ellened, úgy-mond a' feregek Ura Isten, és fel-födözöm a' te szégyenségedet a' te ortzad-elött, és meg-mutatom a' Pogányoknak a' te mezítelenségedet, és az ortzágoknak a' te gyalázatot. És utá-

latosságokat hányok reád, és gyalázatokkal illetlek téged'. *Ezech. 16. v. 37.* Imé én egybe-gyűjtöm minden szereződöt, a' kikkel kö-zösülteél, és minnyájokat, a' kiket szerezteél, mind azokkal, a' kiket gyű-lölteél: és egybe-gyűjtöm azokat reád mindenünnét, és meg-mezíte-lenitem a' te gyalázatot a' -előt-tök, és meg-latttyák minden rút-sá-godat. És meg-ítellek téged' a' házasság-rontók, 's a' vér-ontók ítéletével: és a' haragnak, és buz-gó indulatnak vérebe keverlek. Találtattak némelly emberek, kik, hogy egy kevés gyalázatot e' vilá-gon ne szenvednének, magok meg-ölték magokat. De Itélet napján melly nagy léfzen a' gyalázat, mellyet a' kárhozottak szenvedni-fog-nak? *Luc. 23. v. 30.* Akkor kez-dik mondani a' hegyeknek: Effetek reánk; és a' halmoknak: Burittsa-tok-bé minket. *Isai. 2. v. 19.* És bé-mennek a' kő-szikláknak barlang-jiba, és a' földnek hafadékiba az Úr féltelmének színe-elött, és az ő Főlségének ditsősége-elött, mikor fel-kél a' földet meg-verni. Har-madik oka a' kárhozottak rettenetes gyötrelinek léfzen az ő lel-keknek szorongatása, melly mind örökké meg-marad az ő lelkekben, látván, hogy könnyen meg-mene-kedhettek-vólna mind azoktól a' nagy kínzóloktól, és fájdalmaktól, és örvendezhettek-vólna az Isten-nek ditsőségével, mellyel láttyák örvendezni az igazakat. *Sap. 5.*

v. 2. Azt látván, meg-háborodnak izzonyú félelemmel, és tsudálkoznak a' véletlen szabadulátnak hirtelenségén, mondván magokban, bánkodván; és a' lélek szorongatása-miatt fohászzkodván: Ezek, a' kiket valaha tsúfnak tartottunk, és szidalom hasonlatosságának. Mi balgatagok az ő életeket bolondságnak alitjuk-va, és az ő végeket tisztélet-nélkül: imé, mint számláltattak az Isten fiai-közzé, és a' Szentek-között az ő sorfok. Azért tévelyedtünk-el az igazság útáról, és az igazság világossága nem fénylett nekünk. El-faradtunk a' hamisságnak, és veszedelemnek után, és nehéz utakat jártunk, az Úrnak útát pedig nem tudtuk. Mit használt nekünk a' kevélység? vagy a' gazdagságokkal-való kérkedékenység mit hozott nekünk? El-múltak mind azok, mint az árnyék, és mint a' szétve futó követ. *Ecc. 11. v. 29.* Egy óráig-való nyomorúság el-felejteti a' nagy gyönyörűséget, és az embernek halálakor az ő tselekedetinek ki-nyilatkoztatása. *Jerem. 29. v. 23.* *En vagyok a' Bíró's a' tanú,* úgy-mond az Úr. *Psal. 74. v. 2.* *Midőn időt vesztek, és az igazságokat meg-ítélem.* Azt mondgya az Isten Ezekiel Proféta-által: *Ezech. 7. v. 2.* *A' vég el-jő, el-jő a' vég a' földnek négy részre.* Már rajtad a' vég, és reád bortsátom az én haragomat: és meg-ítéllek téged' a' te útaid-szerént: és elődbe vetem minden útalatossá-

gidat. És nem kedvez az én szemem néked, és nem könyörülök. Már ezentől ki-öntöm haragomat reád, és bé-töltöm búsuláomat te-rajtad: és meg-ítéllek téged' a' te útaid-szerént, és reád rakom minden vétkeidet. És nem kedvez az én szemem, se nem könyörülök; hanem a' te útaidat reád rakom, és a' te útalatosságid te-közeperted lesznek: és meg-tudgyátok, hogy én vagyok a' meg-büntető Úr.

3. Dániel Proféta azt mondgya: *Daniel. 12.* Az időben pedig fel-támad Mihály a' nagy Fejedelem, ki a' te népednek fiaiért áll: és el-jő az idő, a' mi-némű nem volt attól-fogva, hogy a' nemzetségek kezdettenek lenni mind az ideiglen. És abban az időben meg-szabadul a' te néped, valaki bé-írva találta-tik a' könyvben. És sokan azok-közül, a' kik alufznak a' földnek porában, fel-ébrednek: némelyek örök életre, és némelyek gyalázatra, hogy azt örökké lássák. A' kik pedig tudófok lesznek, tündökleni-fognak mint az erősségeknek fényessége: és a' kik az igazságra oktattak sokakat, mint a' tsillagok örökkön örökké. Joel Proféta így szoll: *Joel. 2. v. 3. 6. 10.* Az Úr ortzája-előtt meg-émész-tő tűz, és ő-utánna égető láng: mint a' gyönyörűségnek kerte a' föld ő-előtte, és ő-utánna, a' ki-etlen pusztasága; és nintsen, a' ki el-szaladgyon ő-előtte. Az ő szí-nétől meg-rémült a' föld, meg-in-dul-

dúltak az egek: a' Nap, és a' hold meg-fetődtek, és a' tsillagok meg-vonták az ő fényességeket. Sofonias Proféta pedig azt mondgya: *Sophon. 1. v. 12. Az időben meg-vizsgálom Jerusálemet szövétnel-ekkel, és meg-látogatom az ő házokban beverő férfiakat: kik azt mondgyák az ő szívekben: Nem tselekedszik jól az Úr, és nem tselekedszik gonoszúl.* Es az ő erősségek prédára két, és az ő házok pufztuláfra: és házakat építnek, és nem lakják: és szőlőket plántálnak, és nem isznak azoknak bórában. Közel vagyon az Úrnak nagy napja, közel vagyon, és igen gyors: az Úr napjának szava kefe-rű, meg-háborodik ott az erős. Haragnak napja az a' nap, háborúságnak, és szorongatásnak napja, nyomorúságnak, és nyavalyának napja, ferétségnek, és homályos-ságnak napja, kődnek, és forgó-szélnek napja, trombitának, és har-fogásnak napja. *v. 18. Az Úr harag-jának rúztól meg-emélszterik az e-gész föld, mert véget vet fietséggel a' földnek minden lakóiban.*

4. Ezeket midőn meg-jelentet-te-vólna az Isten Habakuk Profétá-nak, igen meg-rémüle a' Proféta mondván: *Habac. 3. v. 16. Hallot-tam, és meg-háborodott az én basam: a' szózat-miatt reszkettek az én aja-kim.* Mennyen-bé a' rothadás az én tsontyaimba, és én-alattam ki-fakadgyon. Hogy meg-nyugod-gyam a' háborúságnak napján: hogy

fel-mennyek a' mi fel-övedzett né-pünkhez. Szent Jób pedig így szóllott: *Job. 10. v. 20. Vallyon az én napimnak kevésége nem ba-mar végeződik-e-el? Botsáfs-el azért engem, hogy sirassam egy-kevesé fáj-dalmomat. Minek-előtte el-mégyek, és meg nem térek, a' ferétség, és ba-lál homályával bé-födöztetett földre: A' nyomorúság, és ferétség földre, a' hol a' balál árnyéka, és semmi rend, hanem örökiszonyúság lakik.* Másutt így könyörög az Istennek mondván: *Job. 14. v. 3. Ki tselekedgye azt velem, hogy pokolban meg-bítalmaz engem, és el-rejts engem, míg el-műllyék a' te haragod: és időz rendelky nekem, mellyen meg-emlekezzél rólam? v. 16. Te ugyan lépésmet meg-szám-láltad: de enged-meg büneimet.* Ha Szent Jób olly szent életű lévén, olly-igen félt Itélet napjától, hogy inkább akarna pokolban lenni, mig az tartana, hogy azt ne látná; mit fog-tselekedni az istentelen bünds ember, ki életének egész ideit gonoszúl tölti-el, mindenkor vétkez-vén az Isten-ellen? *Matt. 2. v. 3.* Ha, midőn a' gyermek Jésus még a' jászolyban sirna, rettegett tőle Heró-des Király. *Joan. 18. v. 6.* Ha midőn a' kertben imádkozván vérrel veritékeznek, a' vitézeket, kik őtet keresik-yala, a' földhöz veré, mond-ván: *Én vagyok:* Minek-utánna el-jő orditván mint egy erős orofz-lány, és az örök kárhozatnak szententziáját ki-adgya a' bündsöknek, mint léfzen azoknak dolgok? Azért

mondgya Szent Jób: *Job. 26. v. 14.* Imé ezek az ő útainak részéről mondattak: és holott alig hallottunk egy kis csöppöt az ő befzedésben, ki nézheti az ő nagy-váltásnak menny-dörgését? Példánk va-gyon erről Mójtes második könyvében; *Exod. 20. v. 18.* mert midőn az Isten a' parantsolatokat ki-adá az Izrael fiainak, az egész nép láttya-va a' szózatokat, és a' vil-lámákat, és a' trombita zengést, és a' füstölő hegyet: és meg-rettenvén, és félelemmel meg-rémül-vén, távul állanak, mondván Mójtesnek: *Szólly te nekünk, és meg-balgattyuk: ne szóllyon nekünk az Úr, hogy talám meg ne ballyunk.*

MÁSODIK BESZÉD.

LÁssuk-meg, mit mond önnön-maga az Úr JESUS Kristus Itélet napjáról: *Matt. 24. v. 29.* Mindgyárt pedig azok a' napok háborúsága-után a' nap meg-homályosodik, és a' hold nem adgya világo-ságát, és a' csillagok le-esnek az égből, és az egeknek erei meg-indúlnak: és akkor fel-tetízik az ember Fiának jele az égen: és akkor sűrnek a' földnek minden nemzet-ségi: és láttják az ember Fiát az ég-fölköiben jöni nagy hatalommal, és félséggel. És el-küldi az ő An-gyalit trombitáival, és nagy szózat-tal; és egybe-gyűjtik az ő válasz-tottit a' négy szelekről, az egek végeitől-fogva azok határig. *Luc. 21. v. 25.* *Felek lesznek a' napban, és*

a' bódában, és a' tsillagokban, és a' földön a' népeknek szorongatása, a' tenger zúgása, és a' habjainak fel-borodása-miatt: el-szaradván az em-berek azoknak félelmé, és várakodása-miatt, mellyek az egész világra követ-keznek. Mert az egek erei meg-indúlnak: és akkor láttják az ember Fiát el-jöni a' földökben nagy hatalommal, és félséggel. De az utolsó Itélet nap-előtt el-jő az Anti-krisztus-is, ki-ről így szól Szent Pál Apostol: *2. Tes. 2. v. 3.* Senki titeket meg ne tsallyon semmi módon: mert, ha-nem-ha el-jövend először a' pártolás, és meg-jelentetik a' bűn em-bere, a' veszedelem fia, ki ellenke-dik, és fel-emelkedik minden-fö-lött, a' mi Istennek mondatik, vagy tiszteltetik, úgy hogy az Isten tem-ploinában ülljön, mutatván ma-gát, mint-ha Isten volna. Ez az i-stentelen átkozott ember a' tette-tés-képen-való esudákért, mellye-ket tselekezik, az ajándékokért, a' fenyegetésekért, az öldöklésekért, mellyeket fog-tselekedni mind-maga személye-szerént, mind pedig az ő szolgálai-által, kik ugyan azont tselekezik, a' hol maga nem lehet személye-szerént; közönségesen Messias-gyanánt tartatik, és tisztel-tetik: és kevesen léfznek a' Ke-resztények-közzül, kik állhatatosan meg-maradgyanak az igaz hitben, és a' JESUS Kristus Evangyeliomá-ban; és azokat-is olly-igen üldözik, és sanyargattyák, hogy meg sem mernek jelenni a' Pogányok-közzül, hanem

hanem a' pufztákban, és a' kietlen erdőkben maradhatnak-meg. Azért mondgya Meg-váltó Kríftus Urunk: *Matt. 24. v. 19. Faj pedig a' nehez-keseknek, és a' szoptatóknak azokban a' napokban.* Imádkozzatok pedig, hogy ne légyen a' ti futástok telben, vagy szombaton; mert nagy háborúság leszén akkor, mi-némű nem vólt világ kezdetitől - fogva eddig, nem-is leszén. És ha meg nem rövidítették - vólna azok a' napok, egy ember sem szabadúlna-meg: de a' választottakért meg-rövidítettnek azok a' napok. Akkor ha-ki néktek mondgya: Imé itt vagyón a' Kríftus, vagy amott: ne hidgyetek. Mert támadnak hamis proféták: és nagy jeleket, és fok tsudákat téfzenek; úgy hogy tévelygésbe vitéssenek (ha lehet) meg a' választottak-is.

2. A' mint Dániel Proféta írásából magyarázzák a' Doktorok, negyed-fél éfztendeig fog-uralkodni az Anti-kríftus. És az Isten elküldi Enókot, és Illyést, Anti-kríftus-ellen prédikállani, a' mint Illyésről meg-ígérte a' Proféta-által mondván: *Mala. 4. v. 5. Imé én néktek el-küldöm Ilyés Profétát, mi-nek-előtte el-jőjjé az Urnak nagy, és rettenetes narja.* És az Atyák szívét a' fiakhoz hajtya, és a' fiak szívét az ő attyokhoz: hogy valami-képen el ne jőjjenek, és meg ne verjem a' földet órok veszedelemmel. Üdvözítónk-is így szól Illyésről: *Matt. 17. v. 11. Illyés el-jöveendő*

ugyan, és helyére állat mindenekeket. De az Anti-kríftus mind a' kettőt meg-öleti Jerusálemben; ki el-végezvé az időt, mellyet neki az Isten engedett, ő-is meg-ölettek egy Angyal-által; mi-őn nagy kevélyen ülne a' világi Urak-között az ő székében: és bé-telylefednek Szent Pál Apostol szavai, mondván: *2. Tes. 2. v. 8.* Akkor meg-jelentetik ama' hamis, kit az Úr JEsus meg-öl az ő szájának lelkével, és meg-rontya azt az ő el-jövetelének fényességével: kinék el-jövele a' Sátán tselekedetivel vagyón, minden erővel, és jelekkel, és hamis tsudákkal, és minden hamis tévelyítéssel azokban, a' kik el-vesznek; azért hogy az igazságnak szereterét bé nem vörték: hogy üdvözülének. Azért borsáttya az Isten reájok a' tévelygésnek tselekedetét, hogy hidgyenek a' hazugságnak, hogy meg-ítélteszenek minnyajan, a' kik nem hitenek az igazságnak, hanem egygyezték a' hamissággal. Annak-utánna várja még egy kevés ideig az Isten, hogy meg-térjenek mind a' Zsidók, s mind a' több nemzet-ségek az igaz hitre, és tartsanak penitencziát mind a' kik az Anti-kríftuit követték. Azért mondgya David Proféta: *Psal. 58. v. 13. Foga-tassanak-meg az ő kevélységekben, és az-áik zóadásért, és a' hazugságért ki-bírdéttetnek a' meg-emész-téskor, és az el-fogyatósbarag-miatt nem lesznek. És meg-tudgyák, hogy*

az Isten uralkodik Jákobon, és a' föld batárin. Meg-térnek estvére. És úgy tselékefznek; a' mint az Isten mondotta Joel Proféta - által: *Joël. 2. v. 12. Most azért azt mondgya az Úr: térjetez bozzám tellyes szívetekekből, bójtél, és sírással, és jajgatással. És szaggalsátok a' ti sziveiteket, és nem a' ti ruháitokat, és térjetez a' ti Uratokhoz Istentekhez: mert kegyes, és irgalmas, túró, és nagy irgalmaságú, és fellyúl-haladó a' gonofságot. Az-után bé-telleyesedik Szent Péternek ama' mondása: 2. Pet. 3. v. 10. Eljő pedig az Úr napja, mint a' lopó: mellyben az egek nagy sebességgel el-múlnak, az éltető-állatok pedig a' hévség-miatt meg-olvadnak, a' föld pedig, és a' rajta-való alkotmányok meg-égnek. Ez a' tűz, melly az egész világot meg-égeti, azt mondgyák a' Doktorok, hogy Purgatóriom-gyanánt lézzen azoknak, kik az Isten kedvében lézzenek; és kinek-kinek érdeme-szerént-való gyótreimet szerez: a' kik kevesb büntetést érdemlenek, kevesbé égeti azokat; a' kik pedig több büntetést érdemlenek többé; az-az, főkkal inkább égeti, és gyótri azokat: de a' kárhozottaknak pokol tűzenek kezdeti lézzen. Ez-után mindgyárt szóllítja az Isten mind a' halottakat. Mert a' mint Szent Pál írja: 1. Tes. 4. v. 15. Ó-maga az Úr parantsolattal, és az Arkangyal-nak szavával, és az Istennek trombitájával le-fáll az égből. Nem írja-*

meg Szent Pál, mit kiált az Arkangyal: de Arany-szájú Szent Jánosnal több régi Szent Atyák azt itélik, hogy ezek lézzenek az Arkangyal szavai: *Halottak, kik bol vagytok, kellyetek fel minnyáján, és álljatok-elő az itéletre.* Ennek a' rettenetes szónak enged az Ég, a' Purgatóriom, és a' Pokol: és mind ezekből elő-jönek a' lelkek, és a' magok testekket ismét eggyélésznek. Azok a' lelkek, kik az Égből le-szállanak, és a' kik Purgatóriomból ki-jönek, véghetetlen nagy örömmel veszik-fel az ő testeket. Ellenben pedig a' kárhozott lelkek, ki-jöven Pokolból, rettenetes nagy bánattal, és keserőséggel kaptsolódnak a' magok testekhez.

3. Akkor bé-telik, a' mit mondott az Isten Joel Proféta - által: *Joël. 3. v. 2. Egybe-gyűjtök minden pogányokat, és alá-viszem őket a' Jósafát völgyébe: és ott vetekedem vélek az én népemért, és az én örökségemért Izraelért, kiket el-szállasztetek a' nemzetségek-közzé, és az én földemet el-osztották.* Akkor lézzen-meg, a' mit Sz. Pál mond: 1. Cor. 15. v. 51. Imé titkot mondok néktek: *Minnyáján fel-támadunk ugyau, de nem minnyáján vltoztatunk-el.* Egy pontban, egy szem-pillantásban, az utolsó trombitára: mert szöll a' trombita, és a' holttak fel-támadnak rothadatlanok: és mi el-változtatunk. Akkor bé-telleyíti Kristus Urunk, a' mit meg-irt Szent Máté

Evangelizálta, mondván: *Matt. 13. v. 41.* El - küldi az ember Fia az ő Angyalit, és mind ki - szedik az ő országából a' botrányozókat, és azokat, kik hamiságot tselekefznek: és tűzes kementzébe vetik őket: *ott léfzen sírás, és fogak zörgésének.* Akkor az igazak fénylenek mint a' nap az ő Attyok országában. Azért mondgya a' Bölts: *Eccl. 41. v. 9.* A' bűnös fiaknak el - vész az ő örökségek, és azoknak magvával a' szüntelen gyalázat. Az istentelen Atyáról panaszolkodnak a' fiak, mert ő - miatta vannak gyalázatban. Jaj néktek istentelen férfiak, kik el - hagyátok a' fölséges Úr törvényét. És ha születettök - is, átokban születettök: és ha meghaltok - is, átokban léfzen a' ti részetek. Valamik a' földből - valók, a' földbe térnek: úgy az istentelenek az átokról a' veszedelemre. Iliás pedig azt mondgya: *Isai. 9. v. 10.* A' Seregek Urának haragja - miatt meg - háborodott a' föld, és olyan léfzen a' nép, mint a' tűz elesége: a' férfiú nem kedvez az attya - fiának. És job' - kézre tér, és éheznek: és bal - kézre éfzik, és meg nem elégedik: ki - ki az ő karjának húsát éfzi. Azért mondgya Szent Jób - is: *Jób. 20. v. 27.* Ki - nyilatkozattatyák az egek az ő hamiságát, és a' föld ellene - támad. Nyitva léfzen az ő házának gyökere, le - vonyattatik az Isten haragjának napján. Ez az istentelen ember része az Istentől. Az igazak pedig örülnek a' kárho-

zottak veszedelmén, a' mint a' Proféta meg - írta: *Pfal. 51. v. 8.* Láttyak az igazak, és meg - félemlenek, és nevetnek rajta, és mondanak: *Imé az ember, ki az Istent nem választotta segédjének; hanem gazdagsága fokaságában bizott: és elhatalmazott hiúságában.* *Pfal. 57. v. 11.* Örvez az igaz, midőn láttya a' boszszu - állást: kezeit meg - mosla a' bűnösnek vérében. A' Bölts pedig így szól: *Sap. 5.* Akkor fognak az igazak nagy állhatatossággal állani azok - ellen, kik őket nyomorgatták, és a' kik el - vótték az ő munkájokat. Ezt nem azért tselekefzik az igazak, mint - ha kegyetlenek vólnának, hanem hogy egyez az ő akarattyok az Isten akarattyával.

HARMADIK BESZÉD.

I. **M**ikor pedig el - jő az ember Fia az ő Fölségében, és minnyájan az Angyalok véle, akkor ül az ő Fölségének székeben: és eleibe gyálnak minden nemzet - ségek, és el - választya őket egymástól, a' mint a' pásztor el - választya a' juhokat a' gödölyéktől, és állitya a' juhokat az ő jobbára, a' gödölyéket pedig a' ballyára, úgy - mond Meg - váltó Krisztus Urunk. *Matt. 25. v. 31.* Bé - tellyefedik akkor a' Bölts mondása: *Sap. 3. v. 7.* *Fényleni fognak az igazak, és mint a' szikrák a' nádasban ide - s tova jutos - nak.* Meg - itélik a' nemzeteket, és uralkodnak a' népeken, és az ő Urok

örökké országol. Szent Pál Apostol azt mondgya: *1. Cor. 6. v. 2.* Nem tudgyátok-e, hogy a' Szentek e' világot meg-ítélik. A' JÉsus Kristus igéreti-szerént: *Matt. 19. v. 28.* Bizony mondom néktek, hogy ti, kik engem követtek, az új száletésben, mikor az ember Fia az a' Fölségének székében ül, tíz-tizen-két széken ültek, itélvén Izraelnek tizen-két nemzetségét. Az Apostolok Kristus Urunkal lesznek, úgy-mint *assessorok*, és erősítik, 's jóvá-hadgyák az ő szententziáját: de leg-közeleb' léfzen hozzá az ő Anyja a' Szentséges Szűz MARIA egy-felől, más-felől pedig Keresztelő Szent János. Es jelen lesznek mind a' több' Szent Patriárkák, és Proféták, ki-ki az ő rendi-szerént: a' mint az Isten megmutatta Dániel Profétának, és azután Szent János Evangyelistának. Mert azt mondgya Dániel: *Dan. 7. v. 9.* Nézek-va, míg a' Királyi-székeket le-tennék, és a' régi idejű le-üle: az ő ruházattya fehér, mint a' hó, és a' fejének haja szálaí mint a' tiszta gyapjú: az ő Királyi-széke tűzes láng: az ő kerekí égő tűz. Tűz, és febes folyó-víz, jö-va-ki az ő színe-elől. Ezern-ezeren szolgálak-va néki, és tíz-ezerfzer-való száz-ezeren udvarlak-va néki: az itélő le-üle: és a' könyvek fel-nyittatának.

2. Szent János Evangyelista pedig így szól: *Apor. 20. v. 11.* Látek egy nagy fehér Királyi-széket: és egy áll-va azon, a' kinek színe-

előtt el-füta a' föld, és az ég, és azok helye meg nem találaték. És látam a' hólttakat, a' nagyokat, 's a' kisdedeket, állani a' Királyi-szék - előtt; és a' könyvek meg-nyittatának; és más könyv nyittaték-meg, melly az életé: és meg-ítéletének a' hólttak azokból a' mellyek a' könyvekben valának írva, az ő tselekedetek - szerént. Es a' tenger elő-adá a' hólttakat, a' kik ő-benne valának: és a' halál, és a' pokol meg-adák az ő hólttokat, a' kik ő-nalok valának: és ítélet lón mindenikéről az ő tselekedetek-szerént. Es a' pokol, 's a' halál a' tűznek tavába vettetének. Ez a' második halál. Es a' ki bé-írva nem találatott az élet könyvében, a' tűznek tavába vettetett. Akkor még az igazak vétkei-is ki-nyilatkoznak, de nem lesznek gyalázattyokra, mert azokról penitentiát tartottak. *1. Cor. 4. v. 5.* Az-okáért, úgy-mond Szent Pál, ne ítélyetek idő-előtt, míg nem el-jö az Úr: ki meg-is világosíttya a' serétség titkait, és meg-nyilatkoztattya a' szívök tanátsit: és akkor lesznek kinek-kinek dicséreti az Iltentől. *Matt. 25. v. 34.* Akkor mond a' Király azoknak, kik az ő jobbára lesznek: *Jöjjetek-el én Atyámnak áldottai, bírdtok a' világ kezdetéről-fogva néktek készítezett országot;* mert éheztem, és ennem adtatok; szomjuhoztam, és innom adtatok; jövevény voltam, és bé-fogadtatok engem; mezítelen voltam, és be-födöz-

födöttetek engem'; beteg voltam, és meg-látogattatok engem'; a' tömlőtzbem voltam, és hozzám jöttetek. Akkor felelnek néki az igazak, mondván: Uram, mikor lártunk téged' éhezni, és tápláltunk téged'; szomjuhozni, és italt adtunk néked? Mikor lártunk pedig jövevényül, és bé-fogadtunk téged'; vagy mezítelenül, és bé-födöttünk téged'? vagy mikor lártunk téged' betegen, vagy a' tömlőtzbem, és hozzád mentünk? És felevén a' Király, mond nékik: *Bizony mondom néktek, valaníg egynek ez az én leg-kisfebbik aryam-fiatkózzul tselekedtetek, nekem tselekedtetek.* Azért mondgya a' Bölts: *Sap. 5. v. 16.* Az igazak örökké élnek, és az Úrnál az ő jutalmok, és az ő gondolattok a' Fölségesnél. Azokaért az ékelségnek országát véstik, és a' szépségnek koronáját az Úr kezéből.

3. Akkor mond azoknak-is, kik balra léfznek: *Matt. 25. v. 41.* *Mennyetek el-tőlem átkozottak az örök tűzre, melly az ördögöknek készítettett, és az ő angyalinak.* Mert éheztem, és nem adtatok ennem; szomjuhoz tam, és nem adtatok nekem italt; jövevény voltam, és bé nem fogadtatok engem'; mezítelen, és bé nem földöttetek engem'; beteg, és a' tömlőtzbem, és meg nem látogattatok engem'. Akkor felelnek néki azok is mondván: Uram, mikor lártunk téged' éhezni, vagy szomjuhozni, vagy jövevényül, vagy mezítelen-

nül, vagy betegen, vagy a' tömlőtzbem, és nem szolgáltatunk néked? Akkor felel nékik, mondván: *Bizony mondom néktek: valaníg nem tselekedtetek egynek e' kicsinyok-közzül, nekem sem tselekedtetek.* És ezek az örök kínba mennek, az igazak pedig az örök életbe. Azért mondgya a' Szent Írás: *Judit. 16. v. 19.* *A' kik félnek téged' Úr Isten, nagyok léfznek nálad mindenekben.* Jaj az én nemzetem-ellen fel-támadó nempzetségnek! mert a' mindenható Úr bocsázat-áll rajtok, ítélet napján meg-látogattya őket. Mert tüzet ad, és férgeket borsát az ő testekbe, hogy égettefjenek, és érezzék mind örökké. Meg-jelentette ezt-is az Isten Szent János Evangyelistának, ki azt írja: *Apoc. 20. v. 9.* És az Istentől mennyből tűz szálla-ala, és meg-emészte az istenteleneket; és az ördög, a' ki el-hireti-va őket, a' tűznek, és a' kén-kőnek tavába vetteték, a' hol a' fene-vad-is 's a' hamis proféta-is gyötrettetni-fognak éjjel, és nappal mind örökkön örökké.

4. A' kik töb' vétket, hamiságot, és istentelenséget tselekedtek, azok bellyeb' esnek pokolba, és fokkal nagyob' kínzásokat, és gyötrelmeket szenvednek; és ki-ki hová, 's mint hogy esik, mind örökké ottan, és olyan módon marad. A' Bölts mondása-szerént: *Eccle. 11. v. 3.* *Ha a'fa délre esik, vagy északra, valamelly helyre esik, ott marad.* Mind örökké állnak, jajgatnak, fogokat tsikor-gat-

gattyák; és átkozódnak pokolnak rettenetes kínnyaiban a' kárhozottak, mondván: *Job. 3. v. 2. Vesz-szen-el az a' nap, mellyen születtem, és az éjszaka, mellyen mondották: ember fogantarott.* Sz. János Evangyelista pedig azt írja: *Apoc. 16. v. 10. Meg-rágák a' magok nyelveit a' fájdalom-miatt: és káromlák a' mennynek Istenét az ő fájalmok, és sebek-miatt, és nem tartának penitentiát az ő tselekedetekről.* Ezek így lévén, az igazakról így szól a' Sz. Lélek a' Bölts szája-által: *Sap. 4. Óh melly szép a' tiszta nemzetség a' fényfességgel: mert meg-balbatatlan annak emlékezete: mert mind az Istennél, 's mind az embereknél ismértes.*

5. Minck-utánna azért az örök szüze vetretnek a' kárhozottak, mind-gyárt a' dicsőült Szentek ki-mondhatatlan nagy örömmel, és vígasággal hálakat adnak az Úr János Krisztusnak; annak-utánna egy igen nagy, és dicsőséges *Processiót* rendelnek: elől-vizik a' János Keresztének zászlóját, és mind az Angyalokkal nagy tölségben, és dicsőségben mégyen a' Királyok Királya az Úr János Krisztus, és mellette lézzen az ő Sz. Anna, az Angyaloknak, és minden Szenteknek Királynéja, a' Szentséges Száz MARIA. Az-után következnek az Apostolok, kiknek Fejedelmek Sz. Péter Apostol. Másfelől a' Patriárkák, és Proféták, kiknek Fejedelmek lézzen Keresztelő Sz. János. Az-után a' Mártirok seregét következnek, kiknek Kapitányok

nyok Sz. István első Mártir: az-után a' Konfeszszorok seregét, kiknek Kapitányok Sz. Szilvester Pápa: ezek-után a' Sz. Szüzek kövekeznek, kiknek Elöl-járóok Sz. Katalin lézzen. Ott lézzenek a' Királyok-is, kiknek Fejek Sz. Dávid lézzen. A' Szerzetes emberek és aszfony-állatok (ki-ki rendi-fzerént, a' mint érdemlette) követik Elöl-járókat. Szent Benedek az ő Patrátival; Szent Domonkos, és Sz. Ferentz az ő Fráterivel; Sz. Klára az ő Apátzáival; Sénás-béli Sz. Katalin az övéivel; minnyájan rendek-fzerént mennek a' *Processióban*. Végtére illy győzedelmes bemenvén az Isten Országába, az Úr János Krisztus így szól az ő Szent Attyának: Imé fzerelmes Atyám, az én szenedésemnek gyúdmoltse, imé az én kedves barátim, és atyám-fiai, kik a' te akarodat tselekedték: azt akarom, hogy mindenkor velem együtt legyenek, és mind örökké örülljenek, 's örvendezzenek. Az örök Atya Isten, és az ő Fia az Úr János Krisztus, a' Szent Lélekkel egyetemben, a' tellyes Szent Háromság egy Isten, mindennek illendő helyt ad az örök Böldegságban, ki-ki mint érdemlette. tiolott minnyájan megmaradnak, és színről színre lárván az Istent, örüllnek 's örvendeznek az örök dicsőségben mind örökön örökké: mellyre vezérellyen minket-is az Úr Isten az ő irgal-malsága-által, Amen.

A' SZEN-

A S Z E N T E K É L E T É N E K M Á S O D I K R É S Z E.

A' Szent Apostolokról, Evangyelistákról, és bizonyos Szent Innepekről.

Az aryaitéért fiak születtek néked:
Fejedelmekké rendezted azokat az
egész földön. Pfal. 44. v. 17.

Minden földre ki-ment az ő zengé-
sek: és a' föld kerekége batárira
az ő igéjek. Pfal. 18. v. 5.

Nékem pedig igen tisztelőtesek a' te
barátid, Isten: igen meg-erősödött
az ő fejedelemségek. Pfal. 138. v. 17.

Már nem mondlak titeket szolgálá-
nak: mert a' szolga nem tudja,
mit mivellyen az ő ura. Titeket
pedig barátimnak mondtalak:
mert mindeneket, mellyeket ballot-
tam az Atyámtól, meg-jelentettem
néktek. Nem ti választottatok en-
gem: hanem én választottalak ti-
teket, és rendeltelek titeket, hogy
el-mennyetek, és gyűmöltsőt hoz-
zatok: és a' ti gyűmöltsőtök meg-
maradgyon. Joan. 15. v. 15.

Ti vattok a' világ világossága. Nem
rejthetitek-el a' hegven helybezte-
tett város; sem gyertyát nem

gyújtnak, hogy a' véka-alá te-
gyék, hanem a' gyertya-tartóra,
bogy világoskodgyék mindeneknek,
kik a' házban vannak. Ugy vi-
lágoskodgyék a' ti világosságotok
az emberek-előtt, bogy lásták a'
ti jó-tselekedetiteket, és dicsőítsék
az Atyátokat, ki mennyekben va-
gyon. Matt. 5. v. 14.

Ti vattok pedig, kik velem meg-ma-
radtatok az én kísértetemben: én-is
el-rendelem néktek, a' mint el-ren-
delte nékem az én Atyám az or-
szágot, bogy egyetek, és igyatok
asztaomon az én országomban; és
üllyetek a' Királyi székeken, itél-
vén Izraélnek tizen-két nemzetsé-
gét. Luc. 22. v. 28.

Néktek-is azért most szomorúságotok
vagyon, ismét pedig meg-látalak
titeket, és örövendez a' szávetek: és
a' ti örömeteket senki el-nem vészí-
töletek. Joan. 16. v. 22.

Sz. PÉTER Apostol, az Apostolok Fejedelme, és az Anya-szent-egy-ház Fő-Páfztora élete.

Az Evangyelisták, és nevezetes Aurok írásából sommába foglaltatott.

Szent PÉTER Apostol Galiléa tartományában Betsaida Városban született. Szent András

Apostol öttse volt. Felesége is volt néki, ki a' mint Metafrástes Simeon mondgya, Aristobulusnak a' Szent Barnabás Apostol bátyjának leánya volt. Szent Péter, és az ő bátyja Szent András a' halásznak mesterségével élnek-vala. Nem voltak gazdagok, de olly szegények sem voltak, hogy hajójok, hálójok, és a' halászáshoz tartozandó eszközök nem volt-vólna. Kezek munkájával élnek-vala, mindenkor lelkek üdvösségét kívánván. Ez volt az oka, hogy Szent András meg-ismérvén Keresztelő Szent Jánost, egy ideig el-hagyá a' halászást, hozzája méne, és az ő tanítványa lón. Annak-utánna meg-értvén Keresztelő Szent Jánostól, hogy a' Krisztus Jésus az Istennek báránnya, el-küldetett Messiás, és a' világnak Meg-váltója vólna; sőt ujjával mutatván Keresztelő Szent János a' Krisztust, és mondván: *Joan. 1. v. 36. Imé az Isten báránnya,* el-hagyá őtet, és a' Krisztust követé. Ugy-annyira, hogy Szent András Apostol volt első tanítvá-

nya a' Krisztus Jésusnak. Utánna veti az Evangyelista mondván: És hallá őtet a' két tanítvány, hogy szólana, és követék Jésust. Fordulván pedig Jésus, és látván, hogy őtet követnék, monda nékik: Mit kerestek? kik mondanak néki: Rabbi (melly magyaráztaván Mesternek mondatik) hol lakol? Monda nékik: Jertek-el, és lássátok-meg. El-menének, és meg-láták, hol lakának, és nála maradának azon napon. Vala pedig úgy-mint tíz-óra, András pedig, a' Simon Péternek bátyja, eggyik vala a' kettő-közül, kik hallották-vala Jánostól, és követték- vala őtet. Talála ez először az öttset Simont, és monda néki: Meg-találtuk a' Messiást (melly Krisztusnak magyaráztatik) és Jészushoz vívé őtet. Keá tekintvén pedig Jésus, monda: Te vagy a' Simon a' Jóna fia: te Tzfásnak hívattatol, melly Péternek magyaráztatik. Tanítványává fogadá őtet is; és lelki dolgokról traktála vélek. Az-után pedig ez a' két tanítvány szabadságot kérének tőle, hogy vizsgálja-mennyenek a' halászásra.

2. *Luc. 5.* Lón pedig, mikor a' sereggek Jészusra tódulnának, hogy az Isten igéjét halgatták, és ő áll-vala a' Genezaret tava - mellett, holott Szent Péter az ő társaival halász

vala. Bé-ménvén Jézus a' Szent Péter hajójába, le-ülvén tanította-
 vala a' seregeket. Hogy pedig meg-
 szűnék szállani, monda Péternek:
 Vid' a' mélyre, és eresztétek-meg
 a' ti hálótokat a' hal-fogásra. És
 felelvén Simon Péter, monda né-
 ki: Mester egész étfzaka munkál-
 kodván, semmit nem fogtunk: de
 a' te igédre meg-eresztém a' hálót.
 És midőn azt miveltek-vólna, ha-
 laknak bővséges fokaságát rekez-
 ték-bé, szakadoz-*vala* pedig az ő
 hálójok. És intének a' tárfoknak,
 kik a' más hajóban valának, hogy
 el-jönének, és segítenék őket. És
 el-jövének, és meg-tölték mind a'
 két hajókat, úgy hogy csak nem
 el-merülének. Mellyet midőn lát-
 na Simon Péter, a' JÉsus térdei-
 hez borúla, mondván: Menny-ki
 tőlem, mert bűnös ember vagyok
 Úram. Mert az álmélködés kör-
 nyúl-vőtte-*vala* őtet, és mind a'
 kik véle valának, a' halak fogásán,
 mellyeket fogtak-*vala*. Monda Jé-
 sus Simon Péternek: Ne fély,
 mostantól - fogva már embereket
 fogsz. És ki-vonyván a' földre a'
 hajókat, mindeneket el-hagyván
 követék őtet. Szent Péter ilyen
 módon el-méne a' Krisztus Jéfussal,
 és véle meg-maradott mind halá-
 lának idejéig. Az Istennek Szent
 Fia míg e' földön Szent Péterrel,
 és a' töb' tanítványokkal járt, sem-
 mi kivált-képen-való jeles dolgot
 nem tsekedett, mellyen nem akar-
 ta-vólna Szent Pétert jelen lenni,

hogy néki bizonytsága légyen, és
 hogy meg-mutassa, hogy őtet a'
 többi-között ki-vált-képen sze-
 reti-*vala*. Mivel-hogy Szent Péter-
 is tellyes *vala* buzgó szeretettel,
 igen szeretete Krisztus Urunkat, és
 nagy alázatossággal, és Isteni féle-
 lemmelel inkább tisztelte őtet a' töb'
 Apostoloknál. Mikor a' Krisztus
 JÉsus kérdé az Apostolokat mond-
 ván: *Matt. 16. v. 15. Ti pedig ki-
 nek mondotok engemet lenni.* Felel-
 vén Simon Péter, monda: Te vagy
 a' Krisztus, az élő Isten Fia. Fe-
 lelvén pedig Jézus, monda néki:
 Bóldog vagy Simon Jónás fia, mert
 a' test, és vér nem jelentette né-
 ked, hanem az Atyám, ki men-
 nyekben vagyon. En-is mondom
 néked, hogy te Péter vagy, és e'
 kö-szálon fogom-építeni az én A-
 nya-szent-egy-házamat, és a' pokol
 kapui erőt nem vésznek rajta. És
 néked adom a' mennyeknek orszá-
 ga kultsait. És valamit meg-kö-
 tőzsz a' földön, meg-léfszen kötöz-
 ve mennyekben-is: és valamit meg-
 óldasz a' földön, meg-léfszen óldoz-
 va mennyekben-is. *Joan. 6.*

3. Mikor Krisztus Urunk az Ól-
 tári Szentségnek titkairól prédikáll-
 vala, mondván: hogy az ő teste
 bizonynyal étel, és az ő vére bizony-
 nyal ital: és fokan azt nem értvén,
 el-mennek-*vala* tőle, azt gondol-
 ván, hogy az ő testét darabról da-
 rabra metélvén, akarná nekik adni.
 Monka azért Jézus a' tizen-kettő-
 nek: Ti-is el-akartok-e menni?

Felele néki Simon Péter: Uram, kihez mennyünk? az örök életnek igéi vannak nálad; és mi el-hittük, és meg-ismértük, hogy te vagy a' Krisztus az Isten Fia. *Matt. 16. v. 22.* Mikor pedig meg-hallá Szent Péter Krisztus Urunktól, hogy ő a' halál-ra menne, meg-akará tartóztatni őtet, mondván: Távul legyen tőled Uram: nem léfzen ez néked. *Joan. 13. v. 8.* Az utolsó vatso-rán-is nem akarja-vala, hogy a' Krisztus Jésus az ő lábait meg-mossa, mondván: Nékem örökké meg nem mosod a' lábaimat. Mind ezek származnak-vala az ő nagy alázatósá-gából, és szeretetéből, mellyektől a' Krisztus Jésushoz vífelretik-vala. És ez vólt az oka, hogy néki ígirtettek, és adattak a' mennyeknek országa kültjai. Mikor pedig adót akarnak-vala Krisztus Urunktól ven-ni, mellyet csak a' tselédes gazda tartozik-vala meg-fizetni, Meg-váltó Krisztus Urunk monda Szent Péternek: *Matt. 17. v. 23. Mit állítasz, Simon? a' föld Királyi kitől véfznek vámot, vagy adót? az ő fioktól-e, vagy az idegenektől? És ő monda: Az idegenektől. Monda néki Jésus: Tehát a' fiak szabadok. Hogy pedig meg ne botránkoztassuk őket, menny a' tengerhez, és ved-meg a' horgot: és a' halat, melly elsőben fel-jó, ved'-ki: és fel-nyitván a' száját, egy ftatert találz: azt vévén, ad' nékik érettem és éretted. Jelentvén ezzel, hogy őtet akarná*

tenni az Anya-szent-egy-ház Fő-Pásztorává. *Luc. 4. v. 38.* Néha Krisztus Urunk el-ment a' Szent Péter házához, kinek midőn a' napa hideg-lelésben vólna, és könnyögenének érette, parantsola Jésus a' hideg-lelésnek, és el-hagyá őtet: És mindgyárt fel-kelvén szolgál-va-la nékik. *Matt. 14. 26.* Midőn láták Jésu't a' tanítványok a' tengeren járni, meg-háborodának, és a' félelem-miatt kiáltának. És mindgyárt szólla nékik Jésus mondván: Bizodalmatok legyen; én vagyok, ne félljete. Felelvén pedig Péter, monda: Uram, ha te vagy, parantsold nékem, hogy hozzád mennyek a' vízen. Ő pedig monda: Jőj-el. És le-szállván Péter a' hajótskáról, a' vízen jár-va, hogy Jésushoz menne. Látván pedig az erős szelet, meg-ijede: és midőn el-kezdett-vólna merűlni, kiálta, mondván: Uram, tarts-meg engem'. És mindgyárt ki-nyújtván Jésus a' kezét, fogá őtet; és monda néki: Kítsiny hitű, miért kételkedtel? És midőn bé-mentek-vólna a' hajótskába, meg-szűnék a' szél. A' kik pedig a' hajótskában valának, el-jövének, és imádká őtet, mondván: Bizonyára Isten Fia vagy. *Matt. 17. v. 1.*

4. Mikor a' Krisztus Jésus színében el-változék, és fénylék az ortzája mint a' nap, a' ruhái pedig fejérek lőnek mint a' hó, jelen vólt Szent Péter Szent Jakabbal, és Sz. Janossal. *Marc. 5. v. 37.* Hasonláké-

képen, mikor a' Sinagóga Fejedelmi-közzül Jairus nevű Fejedelemnek leányát fel-akará támasztani, nem engedé, hogy valaki őtet követné, hanem Péter, és Jakab, és János a' Jakab őttse. *Matt. 26. v. 37.* Mikor Kristus Urunk keserves kinfzenvedése-előtt a' kertbe méne, hogy imádkozzék, akkor-is Szent Pétert vivé magával, és a' Zebedeus két fiát, mondván nékik: Szomorú a' lelkem mind halálig: várakoztatok itt, és vigyázzatok velem. Imádkozván a' tanítványihoz méne, és aluva találá őket: és Pétert meg-fedvén közzülök, monda: Így nem vigyázhattok-e velem egy óráig: Vigyázzatok, és imádkozzatok, hogy kísértetbe ne essetek. Ezzel azt akarván jelenteni, hogy Szent Péternek az Apostolok Fejedelmévé kell-vala lenni, kinek fogyatkozását inkább megfeddi az Úr Isten, hogy-sem az alátta-valókat, mert inkább vizfza-tetszik néki az elől-járóknak fogyatkozása. *Jóan. 18. v. 10.* Mikor pedig meg-akarák fogni Jésust, Szent Péternek kardgya lévén, kivoná azt, és tsapá a' Fő-Pap szolgáját, és el-vágá annak job' fülét. Es ha Kristus Urunk meg nem inrette-vólna őtet, meg-parantsolván néki, hogy tegye a' hüvelybe a' kardgyát, más próbat-is tött-vólna az igazság szolgai-közzött, nem tekintvén arra, hogy fokban vólnának. Látván az-után, hogy Kristus Urunk nem akarja magát meg-

óltalmazni, és hogy a' "Zidók szolgái meg-fogák őtet, és meg-közzülök, távul követi-vala őtet, egy más tanítvánnyal. Végtére bé-méne a' Fő-Pap pirvarába, holott megtagadá a' Kristust, és esküvéssel erőlté, hogy nem ísméne őtet. Ebben Szent Péter igen nagyot vétkezett: de erre néki nagy alkalmatlósága vólt, mert ő igen kívánnya-vala látni, mit tselekednének a' Kristus Jéussal: és jelen akar-vala lenni, hogy segétené őtet valami dologban, ha lehetne. De meg-gondolván, hogy ha meg-ísmérik, hogy az ő tanítványa, ha egyebet nem tselekefznek-is véle, ki-vetik őtet a' Fő-Pap pirvarából, meg-háborodék magában, ezébe jutván azok-is, a' mik történtenek-vala; úgy-annyira, hogy Sz. Péter mint-egy maga-kivül vala, és ezébe nem vévé azt, a' mit mondana, mind addig, míg a' kakas-szó, és a' Kristus Jéus kegyes tekintése ezére nem hozák őtet, és meg nem ísmértették véle az ő vétkét: de mind-az-által, a' mint mondam, nagy vólt az ő vétké. Erről önnön maga világos bizonytságot tött, mert az-után tellyes életében siratta ezt a' vétkét, melly-miatt a' szemei meg-vérefedtek, és az ortzájan az ő szüntelen-való köny-hüllatási útakat tsinálták-vólt, mert meg nem szünt a' keservés sirás, és köny-hüllatástól; kivált-képen étfzaka, mikor hallota a' kakasok szavát, mivel akkor leg-nagyob' vólt az ő

szívbeli töredelmessége, és magát a' bírásnak adgya-va, a' mint Sz. Kelemen az ő tanítványa írja. Megengedte az Isten, hogy Szent Péter, ki az Anya-szent-egy-háznak Fejvé választatott-va, őtet megtagadná: hogy ingalmas, és könnyörülő lenne az alatta-valókhöz, a' kik vétkeznének.

5. Minek-utánna Krisztus Urunk halottaiból fel-támadta, negyven napig a' tanítványival nyájaskodván, nagyobbra bötsüite Szent Pétert, hogy -sem akár-meltyiket az Apostolok-közzől, reája bizván az ő juhainak gondgya-vifelését, a' mint Szent János világoson megírta: *Joan. 21. v. 15.* Monda János Simon Péternek: Simon Jónás fia, inkább szeretsz-e engem' ezeknél? monda néki: Ugy Uram, te tudod, hogy szeretlek téged'. Monda néki: Legeltesd az én bárányimat. Monda ismét néki? Simon Jónás fia, szeretsz-e engem'? Monda néki: Ugy Uram: te tudod, hogy szeretlek téged'. Monda néki: Legeltesd az én bárányimat. Monda néki harmadszor: Simon Jónás fia, szeretsz-e engem'? Megszomorodék Péter, hogy harmadszor monda néki, szeretsz-e engem'? és monda néki: Uram, te mindeneket tudsz; te tudod, hogy szeretlek téged'. Monda néki: Legeltesd az én juhaimat. Azt mondgya Sz. Agoston, hogy Krisztus Urunk háromszor kérde-ve-meg Szent Pétert, ha szeretsz-e őtet, mivel-hogy há-

romszor tagadta-va-meg. *Actor. 1. v. 15.* A' Krisztus János meny-be menetele-után, Szent Péter özve-gyűjté az Anya-szent-egy-házat, a' Szent Lélek el-jövedele-előtt, hogy egy Apostolt választsanak Judás helyébe: és Szent Mátyás választarék. *Actor. 4. v. 4.* A' Szent Lélek el-jövedele-után pedig Szent Péter prédikáll, és töb' népet téríté-meg a' többinél: és olly nagy buzgósággal prédikáll-va, hogy csak egy prédikátoriójával öt ezer embert meg-téríté. A' töb' Apostolok, és tanítványok Fejeknek ísmérték őtet lenni: és mikor özve-gyűltek, hogy valami nagy haznos dologról traktálnának, Szent Péter volt első, a' ki szólt. A' kik újonnan meg-tértenek alamifnát, és ajándékokat adtanak, melyeknek el-öztogatása mind a' Sz. Péter hatalmától függött, a' mint Szent Lukás Evangyelista, ki az Apostoli tselekedereket írta, bizony-ságot téfzen felöle, mondván: *Actor. 5. v. 1.* Egy Ananiás nevű férfiú pedig, Safirával a' feleségével, eladá mezejét, és tsalárdúl meg-tartá a' mezőnek árrában, a' felesége hírével: és elő-hozván részét, az Apostolok lábaihoz tévé. Monda pedig Péter: Anania, miért kísértette-meg a' Sátán a' te szivedet, hogy hazudnál a' Szent Lélek-ellen, és tsalárdúl tselekednél a' mező árrával? Nem-de maradván nem néked maradvá-e, és el-adattatván nem te hatalmadban vála-e?

Miért gondoltad e' dolgot a' te szivedben? nem embernek hazudtál, hanem Istennek. Halván pedig Ananiás ez igéket, le-esék, és meghala. És nagy félelem lön mindeneken, a' kik hallák. Fel-kelvén pedig az ifiak, el-emelék őtet, és ki-vivén el-temeték. Lön pedig úgy-mint három óra-közi, az ő felesége-is nem tudván, mi lőtt-va, bé-méne. Monda pedig néki Péter: Mond-meg nekem afiszony, ha annyin adtátok-e-el a' mezőt? A' pedig monda: Ugyan annyin. Péter pedig ő néki: Mjt eggyezretetek-meg kísérteni az Úr Lelkét? Ímé azoknak lábok, a' kik el-temették a' férjedet, az ajtónál vannak: és ki-visznek téged'. Mindgyárt le-esék az ő lábainál, és meghala. Bé-menvén pedig az ifiak halva találák őtet, és ki-vivék, és a' férje-mellé temeték. És mivel-hogy nagy félelem lön az egész Anya-szent-egy-házban, és mindene-ken, a' kik ezeket hallák, szűkfég vala meg-mutatni, hogy nem minden dolognak illy keményen kell-va véghoz menni: *Afor. 3. v. 1.* Sz. Péter tsudákat kezdé tselekedni sokaknak háznára, és idvőségére. A' mint vólt az, midőn a' Templom kapujánál, melly ékefnek mondatik, egy férfiat, ki sánta vala az Anyának méhétől-fogva, meg gyógyíta. *Afor. 4. v. 22.* Negyven ez-tendősnél nagyob' vala az ember, a' kin lőtt-va ez a' meg-gyógyú-lásnak tsudája.

6. Sz. Péter Agoftol *Afor. 9. v. 32.* Lidda várasában talála egy Enéas nevű ina-szakadtt embert, ki nyöltz ez-tendőstől-fogva fekszik-va a' nyo-szolyán. És monda néki Péter: Enéa meg-gyógyít téged' az Úr Jé-sus Kristus. Kelly-fel, és ves' ágyat magadnak. És azonnal fel-kele. És láták őtet minnyájan, a' kik Liddában, és Saronában laknak-va-la; kik meg-térének az Úrhoz. Joppében pedig egy Tabita nevű tanítvány afiszony-va, melly Dorkásnak magyaráztatik. Ez tellyes vala jó tselekedetekkel, és alamis-nákkal, mellyeket téfzen-va. Lön pedig az napokban; hogy meg-be-tegedvén mag-halna. Kit midőn meg-mohtak-vólna, a' vatsoráló helyre tévék őtet. A' tanítványok hallván, hogy Péter Joppében vólna, két férfiat küldének hozzája, kérvén, hogy szintén hozzájok menne. Fel-kelvén pedig Péter, el-mé-ne vélek, és midőn el-jutott-vólna, környül-állák őtet mind az özvegyek, úrván, és mutogatván néki a' köntösöket, és ruhákat, mellyeket Dorkás csinált-va né-kik. Ki-űzvén pedig mindeneket, Péter térdre esvén imádkozék: és fordulván a' testhez, monda: Tabita kelly-fel. Amaz pedig fel-nyitá szemeit: és látván Pétert fel-űle. Kezét adván pedig néki, fel-állatá őtet. Ki-tudódék pedig egész Joppében, és sokan hívének az Úrhoz. *Afor. 10. v. 25.* Jól-lehet sok tsu-da-tételeknek hatalmával meg-ditsói-

dítsdítette - vólt az Isten Szent Pétert, mind - az - által olly alázatos vólt, hogy midőn Kornéliushoz menne, elejébe jöve Kornélius, és lábaihoz borulván imáda. Sz. Péter pedig fel-emelé őtet, mondván: Kelly - fel, én magam - is ember vagyok.

7. Nem sokkal a' Szent Lélek el - jöve tele - után, őzve - gyűlének az Apostolok, és el - őzták egy - más - közzött a' világnak tartományit, hogy ki - ki oda menne prédikállani, a' hová rendeltetett - vólna. Ebben a' gyülekezetben szerzék az Apostolok az Apostoli hitnek tizen - két ágazatit, melly így kezdődik: Hiszék Istenben mindenható Atyában, &c. hogy ez jelül lenne, mellyel meg - ísmértetnének a' hitek: és hogy azt tartanák mint egy rövid sommáját azoknak, a' mellyekről kell - vala prédikállani: és a' miket mindeneknek el - kelle - ne hinni: és hogy az igaz tanítók meg - ísmértetnének az eretnekektől. Azért nevezék azt *Symbolum* - nak, az - az, jelnek. A' világ tartományi - nak el - őztásában, Szent Jeronimus, és Eusebius azt mondgyák, hogy Sz. Péternek jutottak: Pontus, Gálátzia, Kappadotzia, és Bitínia, Ásiának tartományi, mellyekben őt eztendeig meg - maradott prédikállván az Evangyéliomot, sok tsudádot tévén, és ki - mondhatatlan sok embereket meg - térítvén. Az - után Jerusálemba méne, a' mint a' több' Apostolok - is tselekefznek - vala, hogy közöllyék egy - mással,

a' melly dolgokat tselekedtek; és a' nehéz dolgokat, mellyek követ - keznek - vala, meg - magyarázzák: azért - is, hogy meg - látogassák az Istennek Szentséges Annját, ki Jerusálemben lakik - vala, az ő látá - sától, és Angyali nyájaskodásától lelki vigasztalást, és nagyob' szí - vet vévén, hogy az - után nagyob' örömmel, és erővel vízfza - térné - nek az Evangyéliomnak prédikállá - sára. A' mint Szent Péter tseleke - dék, ki vízfza - térvén a' tartomá - nyokba, mellyek néki jutottak - va - la, hogy az Evangyéliomot prédi - kállja, és lelkeket térítsen az Isten - hez, Antiokiába érkezék, és ot - tan hét eztendeig lakék, a' hová néha némely Apostolok el - mennek - vala, a' mint Szent Pál, és Barnabás tselekedének. Ebben a' város - ban kezdének elsőben Kereszté - nyeknek hivattatni, kik a' hitre meg - tértenek, mivel az - előtt ta - nítványoknak hivattattanak. Nem úgy érterik mind - az - által, hogy Sz. Péter mind az egész hét eztendők - alatt csak Antiokiában meg - mara - dott - vólna, hanem, hogy abban az időben annak a' városnak Páspöké - nek hivattatott, és gyakrabban ot - tan lakott; jól - leher az alkalmat - oság úgy hozván, néha más he - lyekre - is el - mégyen - vala, néha pe - dig Jerusálemba.

8. Antiokiából a' Szent Lélek - nek ki - vált - képen - való sugallásá - ból, és parantsolattyaiból, a' mint Szent Martzélius, és több' Autorok írják -

írják, Szent Péter Rómába méne, és ottan helyhezteté az ő Pápaságának székét, hogy ottan ez az Apóstioli Szent Szék meg-maradgyon mind világ végezetig. Szent Péter Rómába méne Kristus Urunk születésének 43. esztendejében, Claudius Tsáfzár birodalmának. 3. esztendejében, Böldög Afzfzony havának 18. napján: ugyan-azon napon állik a' Szent Péter Rómában való Székének Innepét, a' mint Antiokiában való Székének Innepét, Böjt-elő havának 22. napján állik, mivel az napon ment - vólt Szent Péter Antiokiába. Elsőben Szent Péter három esztendőnél nem fokkal vólt tovább Rómában, az-után vízfsza - tére Jerusálembé, mikor Claudius Tsáfzár mind a' 'Zidókat Rómából ki-vetteté. *Actor. 15. v. 1.* Antiokiában a' hívek - közdött egy nehéz dolog származott-va, tudni-illik: ha az ujonnan meg-tértt Pogányok tartoznának-e a' Kereszt-ségen - kívül környül - metéltetni, és a' töb' Ó testamentombéli tzeremoniás törvényeket meg-tartani. Annak-okaért Szent Pál, és barnabás Jerusálembé menének, és ottan találván Szent Pétert némelly Apóstioloikkal, és tanítványokkal: a' Szent Lélek nevében őszve gyűlének, melly gyűlekezethen Szent Péter vólt az első, Feje lévén az Anya-szent-egy-háznak. E' vólt az első Conciliom, vagy Gyűlekezet melly a' Keresztényekről szolgálta. Ebben el - végezek, hogy az

ujonnan meg-tértt Pogányok nem tartoznának az ő törvénynek tzeremoniáit meg-tartani, sem pedig környül - metéltetni. De meg-parantsolák nekik, hogy meg-tartóztassák magokat a' Bálványoknak ferteztetéséről, és a' paráznságtól, és a' meg - fojtottaktól, és a' vértől.

9. Sz. Péter, és Sz. János már annak-előtte *Actor. 5. v. 17.* a' tömlőztbe vettettek-vólt a' Saddutzéufok-által, kiknek igen vízfsza-tétfzett, hogy a' Kristus Jépus fel-támadását prédikállanak. Az Úr Angyala pedig éjjel meg-nyitván a' tömlőzt ajtait, és ki-vívén őket, monda: Menyetek-el, és állván hirdésétek a' népnek a' Templomban ez életnek minden igéit. Kik midőn hallották-vólna, bé-menének reggel a' Templomba, és tanítanak-va. Elmenvén pedig a' Papi-fejedelem, és a' kik véle valának, egybe-hívák a' gyűlekezetet, és az Izrael fiainak minden véneit: és a' tömlőztbe küldének, hogy elő-hoztatnának. Mikor pedig el-mentek-vólna a' szolgák, és meg-nyitván a' tömlőztöt nem találtak-vólna őket, meg - térvén hirt tőnek, mondván: A' tömlőztöt igaz hogy bé-téve találtuk minden szorgalmatossággal, és az őrzőket az ajtók-előtt állva; de meg-nyitván, senkit ott ben nem találtunk. Hogy pedig hallák e' beszédet a' Templom gond-viselői, és a' Papi-fejedelmek, kételkednek-va, mi lenne azok-felől.

felől. El-jóván pedig egy, hírt tónékik; Hogy imé a' férfiak, a' kiket a' tömlőtze tettelek, a' templomban vannak állván, és tanítván a' népet. Akkor el-méne a' gond-vifeld a' szolgálkakkal, és el-hozá őket erőszak-nélkül: mert félnek-vala a' népről, hogy meg ne köveztetnének. És midőn el-hozták - volna őket, a' gyülekezetbe állaták: és meg-kérdé őket a' Papi-fejedelem, mondván: Parantsolván meg-parantsoltuk néktek, hogy ne tanítanátok e' névben, és imé bé-töltöttétek Jerusálemet a' ti tudományotokkal: és reánk akarjátok hozni az embernek vérét. Fellevén pedig Péter, és az Apostolok, mondának: Az Istennek inkább' kell engedni, hogy-sem az embereknek. A' mi atyáinknak Istene fel-támasztotta a' Jésumt, kit ti meg-öltetek, a' fara függesztvén. Ezt Fejedelmül, és Idvözítőül felmagasztalta az Isten az ő jobbjával, hogy a' penitentiát adgya Izraelnek, és a' bűnök bocsánattyát, és mi tanúi vagyunk ez igéknek, és a' Szent Lélek, kit az Isten minden néki engedőknek adott. Ezeket midőn hallották-vólna, dúlnak-fúlnak-vala; és gondollyák - vala, hogy meg - ölnék őket. Fel-kelvén pedig egy Gamáliel nevű Fariséus a' gyülekezetben, az egész nép-előtt bátsúlletes törvény-tudó, meg-hagyá, hogy egy-kevelsé az emberek kin' lennének, és monda nékik: Izraelita férfiak, vigyáz-

zatok magatokra ez emberek-felől mit fogtok tselekedni. v. 38. Távozzatok-el ez emberektől, és hadgyátok békét nékik: mert ha embertől vagyon e' tanáts, vagy e' dollog, el-bomol: ha pedig az Isten-től vagyon, el nem bonthattyátok azt, hogy valami-képen ne találtaffatok az Isten-ellen-is tufakodni. Eggyezének azért véle. És előhíván az Apostolokat, midőn meg-verették-vólna őket, meg-hagyák, hogy tellyességgel ne szóllanának a' JÉSUM nevében, és el-borsáták őket. És azok ugyan őrálvén mennek-vala-el a' gyülekezet-elől, mivel-hogy méltókká lőttek a' Jésum nevéért gyalázatot szenvedni.

10. Sok idővel annak-utánna, *Astor. 12. v. 1.* Heródes Király ki - nyújtá kezeit, hogy megfanyargatna némellyeket az Anyaszent - egy - házból. Meg - ölé pedig Jakabot a' János bátyját kardal. Látván pedig, hogy tetszenék a' Zidóknak, el-tekéllé, hogy meg-fogná Pétert-is, kit midőn meg-fogott-vólna, a' tömlőtzebe tévé, adván ötet négy negyedes vitézeknek, hogy őriznék, Hűfvét-után ki akarván ötet hozni a' népnek. És Péter a' tömlőtzeben tartatik-vala ugyan. Az Anyaszent - egy - háztól pedig szüntelen imádság léfzen - vala az Istenhez ő - érette. Midőn pedig ki - hozandó vólna őtet Heródes, azon éjjel Péter két vitéz - közzött hál-vala, két lantzal meg - kötözöttvén: és az őrzők az

ajtó-

ajtó-előtt őrzik - vala a' tömlőztör. És imé az Úr Angyala melléje álla: és világosság tündöklék a' házban: és meg-útvén a' Péter oldalát, felkölté őtet, mondván: Kelly - felgyorson. És le-esének a' lántzok az ő kezeiről. Monda pedig az Angyal: Ővedzödgyél-fel, és vond-fel a' te sarudat. És úgy tselekedék. És monda néki: Ved' read a' ruházatodat, és kövefs engem'. És ki-menvén követi- vala őtet, és nem tudgya- vala, hogy valóságos, a' mi az Angyal-által lézen- vala: alitgya- vala pedig, hogy látást látna. Altal-menvén pedig az első, és második őrizeten, jutának a' vas-kapuhoz, melly a' várafra vízen: melly magától meg-nyilék nékik. És ki-menvén által-menének egy útfán: és mindgyárt el-méne tőle az Angyal. És Péter ő-magához térvén, monda: Most tudom, bizonynal, hogy el-küldötte az Úr az ő Angyalát, és ki-mentett engem' Heródes kezéből, és a' 'Zidó népnek minden várakozásából. Így meg-fzabadittaték Szent Péter másodszor a' tömlőztörből, de kényszeríttek el-menni Jerusálemből, és fok tartományokban jára, prédikálván az Evangyeliomot.

II. A' mint Szent Lukáts megírta, *Actor. 8. v. 1.* a' Sz. István Mártir halála-után, Jerusálemből minnyájan el-öfzának a' tanítványok Judéának, és Samariának tartományiba, az Apostolokon-kivül. Egy a' tanítványok-közzül Filep nevű Sama-

riába méne, holott a' Kristus Jésus hitét prédikállá, és tsudákat tselekefzik- vala; az-okáért sokan megtérének, és meg-kereszteltetének: akkor az őrdöngös Simon ő-maga-is hűn, és mikor meg-kereszteltetett-vólna, Filephez adá magát. Midőn pedig hallották - vólna az Apostolok, kik Jerusálemben valának, hogy bé-vötte-vólna Samaria az Isten igéjét, hozzájok küldék Szent Pétert, és Janost. Kik midőn elmentek-vólna, imádkozának ő-érettek, hogy el-vennék a' Szent Lelket. Akkor reájok tézlik - vala kezeket, és el-vézik- vala a' Szent Lelket. Midőn pedig látta - vólna Simon, hogy az Apostolok kezeknek reájok vetése-által adatnék a' Szent Lélek, pénzt vún nékik, mondván: Adgyátok nekem-is ezt a' hatalmat, hogy valakire kezeimet tézsem, a' Szent Lelket vegye. Péter pedig monda néki: Veszzen-el veled a' te pénzed, mivel-hogy azt alitod, hogy az Isten ajándékát pénz-által nyerhetni. Mints néked rézted, se sorfod e' dologban; mert a' te szived nem igaz az Isten-előtt. Azért tarts penitentziát e' gonofságodról: és kérjed az Istent, ha talám meg-botsáttatik néked ez a' te szivednek gondolattya. Innét' származott, hogy a' kik lelki dolgokat vásárolnak, vagy el-adnak, Simoniakusoknak hívattatnak. Ez az őrdöngös Simon, jól-lehet Szent Lukáts minden dolgait meg nem írta, Szent Ambrus, Szent Jeronimus,

mus, Szent Kelemen Pápa, és több Autorok azt mondgyák, hogy úgy meg-haraguvék az Apostolokra, és mind a' Keresztényekre, hogy noha meg-kereszteltetett-vólna, mind az-által kegyetlenül üldözte a' Keresztényeket, és magában ditskedett, és ördögi méltóságával sokakat meg-tsalt, kik néki hisznek-vala. Szent Péter Apostol eilene állá, és üldözé mindenütt, a' hová mégyen-vala. Ki-veté ötet Samariából, és Palestinának minden tartományiból. Az-után Antiokiába méne, és Szent Péter utánna menvén onnét-is ki-veté.

12. Végezetre meg-érté Szent Péter Apostol; hogy az ördögös Simon Rómába ment-vólna, és nagyra bötsültetnék Néro Tsázar-tól, és a' Rómaiak egy bálványt emeltek-vólna-fel néki, imez irással: Simonnak a' Szent Istennek; az-okaért Szent Péter el-tekéllé, hogy vizsgálja-mennyen Rómába, hogy onnét-is ki-veffe ötet: és meg-mi- radgyon a' maga Székében, és meg-erősítte a' hitben a' Keresztényeket, kik ottan valának. Tárfá lön néki az úton egy Márk nevű tanítvány, ki az-után Evangyelista vólt, ki ő-tőle kereszteltetett-vala-meg, és egy ideig Szent Pál, és Barnabás társaságában járt-vala. El-ér-kezék Szent Péter Rómába, akkor immár másodszor, és az ő ki-vált- képen-való igyekezete-vólt, hogy ellene állyon, és meg-szégyenítte a' gonosz ördögös Simont, ki-nyi-

latkozatván mindeneknek az ő hamiságát, és ördögi tsalárdságát, mellyekkel meg-tsallya-vala a' népet. A' két Simon gyakran kezdének egy-mással vetekedni, néha a' Tsázar jelen-létében. Végezet- re a' tsuda-tételekről, mellyeket mind a' ketten tselekefznek-vala, traktálván, ha igazak vólnának-e, vagy tsak tettetés-képen-valók; Szent Péter azt rendelé, hogy egy hóltt ember testét vinnék oda, és a' mellyik-közzülők azt fel-támaz- taná, azt tartanak az igazság hir- detőjének: tetszék a' tanás az ördögös Simonnak. Elő-viteték a' hóltt ember, és az ördögös Simon, az ő ördögi praktikáival fel-akará azt támaztani, és úgy látszék, hogy a' hóltt ember valamennyire meg-mozdította-vólna a' fejét, de végre ugyan tsak halva marada, a' mint az-előtt vala. Az-után Szent Péter Apostol könyörge az Isten- nek, és a' meg-hóltt ember mind- gyárt fel-támada. Az-okaért az ördögös Simon meg-szégyenített- vén, és nem tudván, mit tenni, az egész Rómát fenyegetni kezdé, és monda, hogy fel-akarna menni Men- nyekbe, hogy Rómát maga jelen nem létében rettenetes-képen meg-büntesse. Az-okaért a' Kapi- toliomba méne, és elő-hívá az ördögöket, kik fogván ötet, fel-kez- dék vinni a' levegő égen, és min- nyájan, a' kik jelen valának, ál- mélkodnak-vala nézvén ötöt fel- vitetni, és fenkit nem látván. Sz.

Péter Apostol, hogy ki-nyilatkoz-
tatnának a' Simon ördögi praktikái,
és hogy érdeme-szerént meg-bűn-
retödnék, meg-parantsolá az ördö-
göknek, hogy borsásák-el Simonr,
és ök el-borsátván, olly nagyot
esék, és úgy meg-űtközék, hogy
noha meg nem holt akkor, máso-
dik nap mindgyárt meg-hóltt.

13. Annak-utánna Szent Péter
Apostol két segédcöt választa magá-
nak a' méltóságban, nem mind a'
kettöt egyszer's mind, hanem egy-
gyiket a' másik-után, jól-lehet a'
választás-után egyszer's mind el-jár-
tak mind a' ketten hívarallyokban.
Ezek pedig vóltak: Linus, és Klé-
sus: elsőben Linusnak a' város
gond-vifelését rendelé, ki első vólt
a' tisztsben: másodszor Klétusra a'
városon-kivül-való dolgokat bizá.
Némelly Autorok azt mondgyák,
hogy Linus, és Klétus nem vóltak
Pápák, mellyet úgy kell érteni,
hogy a' míg Szent Péter élt; mert
egy időben egyszer's mind nem le-
het töb', hanem csak egy Pápa: de
Szent Péter halála-után, mind a'
ketten Pápák vóltak, eggyik a'
másik-után. Szent Péter Apostol
igen mértékletes életű vólt. Szent
Kelemen az ő tanítványa azt írja
felöle, hogy az ő közönséges ele-
dele kenyér, és az olaj-fáknak gyü-
möltse vólt, néha fűvekből tsi-
náltt étkekkel meg-szaporítván. Az
ő ruházati egy dolmány, és azon-
fellyül egy palást vólt. Arra kérék
Rómában Szent Pétert, hogy írás-

ban adná azt, a' mit prédikáll-va-
la, és ő azt a' terhet az ő tanítvá-
nyára Márkra bizá, és ő meg-írá
az Evangyeliomot, a' mint Sz. Pé-
ter prédikállya-va. Melly Evan-
gyeliomot meg-látván az-után Szent
Péter, meg-erősité, és meg-paran-
tsolá, hogy az egész Anya-szent-
egy-házban bé-vegyék. Sz. Péter A-
postol Püspököket szentelt, és a'
világnak fok részeire el-küldötte:
Szent Apollináriust Ravennába, ki a'
hitért nagy mártiromságot szenved-
tett. Szent Torkvátust, és az ő
társait, kik Szent Jakab Apostol ta-
nítványi vóltanak, Püspökökké
szentelvén Spanyol országba küldé,
kik ottan prédikáltak, és fok gyü-
möltöt hoztak.

14. Immár Rómában fok Ke-
refztények valának: az-okáért a'
bálványozó Pogányok igen el-kez-
dettek-va fogyni. Innét vón Né-
ro Tsászár alkalmatóságot Szent
Péter Apostolt üldözni, és életétől
meg-fosztani: tudván azt, hogy ő
vólna annak nagyob' oka; jól-le-
het még annak-elötte haragszik-va-
la reá, az időtől-fogva, hogy az
ördöngös Simon meg-szégyenítte-
tett, és meg-ölettetett ő-általa.
Annak-felette Sz. Linus azt mond-
gya, hogy fok Római aszszonyok
meg-térvén az igaz hitre, és meg-
kereszteltetvén, meg akarták a'
tisztságot tartani, a' Szent Péter
tanítása-szerént, nem akarván azok-
kal a' személyekkel közöszólni, mel-
lyeket az Evangyeliom tilalmazott.

Metafrástes Simeon azt mondgya, hogy Néro Tsáfzárnak két ágyafi, kikkel tisztátalanul él-va, el-hagyák őtet, mivel-hogy meg-térének a' Krisztus hitére, és el-hagyván a' fajcalan életet, szentül, és tisztán akartanak élni. Ezen úgy meg-haraguvék Néro Tsáfzár, hogy jól-lehet annak-előtte tsak el-hal-gatta a' Szent Péter Apostol tselekedetit, félvén a' néptől, kik az Apostolt igen szeretik-va, tovább' ennél nem szenvedheté. Az-okáért meg-fogató őtet, meg akarván öletni Szent Pál Apostollal egyetemben, ki már fogságban tartatik-va. Minek-előtte meg-fogták-vólna, meg-értvén a' Keresztények, hogy meg-akarnák őtet fogni, hozzája menének, kérvén őtet, hogy mentené-meg magát attól a' veszedelemtől, és bizonyos napokig menne-ki a' városból. Szent Péter Apostol nem akara az ő kéréseknek engedni, illetlen dolognak itélvén lenni, a' Mártiromságnak koronája-előtt el-szaladni. De végtére addig kezdének könyörögni, és süráncozni a' Keresztények, hogy Szent Péter ki akara menni Rómából. És arra a' helyre érkezvén, mellyet most hínak: *Sancta Maria ad passus*, meg-jelenék néki Krisztus Jésus. Kit meg-látván Szent Péter, és meg-ísmérvén; meg-kérdé őtet nagy alázatofon mondván: Uram, hová mégy? Monda néki Krisztus Urunk: én Rómába megyek, hogy még egyszer meg-fe-

szítessém. Meg-érté 'Szent Péter a' Krisztus szavait, és akarattyár, mi vólna, hogy tudni-illik térne-vízfíza ő Rómába, és ottan az ő édes Mesterének példáját követvén, ő-is feszítettnek-meg. Az-okáért tovább' nem méne, hanem mindgyárt vízfíza-tére. Az-után mind a' tanítványit, és barátit egybe-gyűjtvén, meg-befzéllé nékik, a' mi történt-va, és gond-vifélést tévén az Anya-szent-egy-ház dolgairól, a' mint néki jobban látszik-va; azt rendelé, hogy az ő halála-után Kelemen helyheztesék az ő székében: és ő-hozzá fordúlván, monda néki: Kelemen, szükség, hogy a' te életed fedhetetlen légyen; és hogy minden világi foglalatofágot magadtól el-távoztass. A' világi dolgokat enged' a' világi embereknek: te pedig mint jó pásztor Isteni dolgokban foglallyad magad', úgy mint imádságban, és az Evangyeliom prédikállásában.

15. Az-után meg-fogatók Szent Péter Apostol, és némelly napokig a' tömlőtzbén lévén, és ottan némellyeket meg-keresztelvén, végtére halálra szententziáztaték, és meg-öletteték, Szent Pál Apostollal egyetemben, Szent Iván havának 29. napján, Krisztus Urunk születéle-után 65. éltendőben, Néro Tsáfzár birodalmának utolsó éztendejében. Szent Diónes egy levelet irt Szent Timóteusnak e' Szent Apostolok szenvedésekről, és a' többi-között azt mondgya:

Oh Atyám-fia Timotee, ha te jelen találtattál - volna a' Szent Apostolok mártíromságán, melly nagy szívbeli fájdalmat érzettél - volna. Ki lehetett - volna olyan, a' ki nem űrt - volna, mikor ki - mondatott a' szententzia, mellyben halálra kárhoztattak a' Szent Apostolok. Te akkor a' Pogányokat, és a' 'Zidókat őrvendezni láttad - volna. Némellyek őket artzúl tsapdofták, némellyek pedig tafzigálták. Midőn egyik a' máfiktól el - választatnék (mivel-hogy különb helyen őlettetének - meg) szépen meg - őlelék egy - mást, és Szent Pál monda Sz. Péternek: Eredgy békével Anyaszent - egy - háznak fundamentoma, és az Isten juhainak Fő - páfztora. Monda Szent Péter: Te - is eredgy békével Nemzeteknek Doktora, hamar meg - láttjuk egy - mást. Én, úgy - mond Szent Diénes, el - menék Pállal az én Mestermel, mind addig őtet követvén, míg el - vágák a' fejét. Szent Péter pedig a' Keresztnek halálára itiltetett - vala, mellyet ő nagy őrómmel, és alázatofsággal fogada. És méltatlannak alitván magát lenni, hogy úgy - hallyon - meg, mint a' Mestere, azon - kére az igazság szolgait, hogy őtet fővel - alá feszítenék a' Kereszt - fára. Illyen módon hala - meg az Aureus hegyén. Az ő teste a' Vatikánomban temetteték, a'hol mostan egy meg - bősülhetetlen gazdag Templom vagyon, mellyet ugyan Szent Péternek hinak, és azzal - egygűtt

a' Római Páának nagy roppant palotája. Ottan az ő koporsóját meg - látogatták, a' mint mostan - is nagy tífzelettel látogattyák a' Keresztények. Méltán - is, mert bizonyos dolog, hogy az Apostolok nagyob' Szentek mind azoknál, a' kik hólttok - után következtek, mivel - hogy őket őnnőn - maga választotta az Isten Fia az Apostoli méltóságra, hogy erős őfzlopi legyenek az Anya - szent - egy - háznak.

16. Szent Péter Apostol, ki a' tizen - két Apostolok - közzött Fejedelem vólt, és Feje az egész Anyaszent - egy - háznak, méltó ki - vált - képen - való nagy tífzeletre. Az Isten jeles, és nevezetes embereket választott - vólt magának el - jövelele előtt, kiknek magán - való tífzet adott az ő házában; a' mint Adámot kértézfzézé tévé, Nőét hajos mesterré, Abrahámot tselédes gazdává, Melkifedeket Pappá, Jósefet sáfarrá, Sámfont vitézzé, Mojselt historikusá, Dávidot Kapitányá, Judás Makabéust Zászló hordozó - vá. Mind ezek nevezetesek vóltak az ő tíftekért, melly nékik adatott - vólt. De lássuk még egy - kevesé, melly nevezetes vólt Szent Péter Apostol az ő néki adatott tífteért, mivel - hogy a' Kristus Jébus Vikáriuffa, és hely - tartója vólt e' földön: úgy - annyira, hogy ő fellyül - haladgya mind azokat, kik az ő testamentomban vóltak. A' *Privilegium*, mellyet néki az Isten ada a' méltóságért, az, hogy néki, és

az ő *SUCCESSORINAK*, az-az: kik ő-utánna következtek, és következnek abban a méltóságban, tellyes hatalmat adott az Isten a földön minden okoskodó teremtet állaton. Szent Péter minden lelki jóknak őfzotogatójává tétetett-volt az Istentől; sőt földi jóknak őfzotogatójává-is, a' mennyiből azok rendeltettek a' lelki jókhoz. Az Isten hatalmat adott-volt Szent Péternek, hogy engedgyen tellyes Bútsúkat, Jubiléumokat, melly annyit téfzen, hogy az Anya-szent-egy-ház lelki kintseit őfzotogassa.

17. Bizonyosá tőtte-volt az Isten Szent Pétert, hogy soha eretnekségbe nem esik, soha a' hitet el nem veszté, a' mint akkor el nem vesztette, mikor Krisztust megtagadta, noha nagyot vétkezett. Hogy a' hitet el nem vesztette, Sz. Hilárius, és több' Szent Doktorok mondgyák. Szent Péternek hatalom adatott-volt az Isteni dolgokat megmagyarázni, törvényt, és *Decretumot* tenni, mellyre minden ember köteles lenne. Hatalma volt Szent Péternek a' törvényekben mind testiekben, s mind lelkiekben *dispensálni*; és szentnek *Canonizálni*, az-az: a' Szentek-közzé számlálni azt, a' ki megérdemlette. Szent Péter senki hatalma-alá nem volt vettette, hanem csak az Isten hatalma-alatt volt. Szent Péternek hatalmat adott az Isten községes *Conciliumot*, vagy Gyülekezetet szerzeni, az-az: az

egész Anya-szent-egy-házat őfzvegyűjteni; és a' *Concilium* végezé-
nek, és *decretum*nak semmi ereje nem volt, ha tőle meg nem erősítettek. Meg-engedte az Isten Sz. Péternek, hogy a' Római Sz. Székben 25. éfztendeig élne. És jól-lehet az elő-számlált Szent Péternek adatott *Privilegiumok*, az ő igaz *SUCCESSORINAK*, az-az: kik igazán Pápaságra emeltettek, megadattak, és engedtettek az Istentől; mind-az-által hogy abban a' méltóságban 25. éfztendeig éllyen, és Péternek hivattasék, senkinek eddig nem engedtetett; mert senki az ő *SUCCESSORI*-közzül nem merte azt a' nevet venni. Egy ilyen szent ember, ki olly nagy irgalmat nyert az Istentől, illendő dolog, hogy mindenkétől tiszteltésék; hogy ki-ki szó-fzöllőnek választván őtet, magát néki ajánlya, hogy nyerjemeg-azt, a' mit ő bír, tudni-illik az örök boldogságot, mellyre segittsen minket az Úr Isten az ő irgalmaságáért, Amen.

Nitzeforus Káliszfus azt mondgya, hogy Sz. Péter Apostol magas termetű, és kevés húsú volt, az ortzája fejr mint egy hervadt színű volt: a' szakálla, és haj-fzálai fodrok; és rövidék voltak: fekete, és vérmes szemei voltak, kevés szőmőkölőki voltanak, hosszú orra, és egy kevesé horgas volt. A' személye tekéntetes, és tsendes volt, és bizonyos jelét adgya-vala, hogy ő a' Szent Léleknek eleven temploma volt.

Szent PÉTER Széke Antiokiában.

Mint-hogy a' Krisztus JÉSZUS az Anya-szent-egy-háznak fejévé választotta Szent Pétert, mikor az Apostolok a' világnak tartományait, és országait egy-más-között el-oszták, a' hova kell- vala menniek az Evangyeliomot prédikállani, Szent Péternek a' rőbbi-között jutta Antiokia, oda méne, és prédikállá abban a' városban. Es noha találkoztak némelyek, kik őrdömest halgatták őtet, és bé-vőtték az ő tudományát, és meg-kerefztelkedtek, mind-az-által fokban vőltak, kik ellene-mondottak. Azokáért bé-vádolák őtet Teofilusnak az Anciokiai Fejedelemnek, ki a' tömlőzbe téteté őtet, mint újvállásnak szerzőjét. Annak-utánna némelly beszédekben, mellyeket tőn véle a' hit-felől, mellyet prédikállott, hallván, hogy a' Krisztus Jéshus, Isten lévén, meg-hólt-vólna a' Kerefzt-fán, monda: Bolond ez az ember, nem kell őtet tovább halgatni. Es hogy ki-ki olyyannak tartaná őtet, meg-tsúfolván, elnyírék a' haját középsben, és kereken hagyák a' feje-kőről korona módgyára. A' mit akkor tselekedtek Szent Péternek tsúfolásból, most az Egy-házi emberek tiszteletnek tartják azt, és pilisnek híják, a' mint Areopagita Diénes mondgya, és három dolgot jegyez: elsőben jegyzi a' tisztságot, mellyet

kell tartani, a' ki azt hordozza; mivel pilist tsináltatván, el-nyíretnek, vagy berezváltatnak a' hajszálak, mellyek rút nedveségből származtak. Másodszor jegyzi, hogy az Egy-házi személyeknek nem kell feletté-baló drága ruhákban járni, mivel el-nyíretnek a' hajszálak, mellyek ékéségre adattak az embernek. Harmadszor jegyzi, hogy az Isten-között, és az Egy-házi emberek-között semmi dolognak nem kell lenni, hanem minden tselekedeket az Istenben, és az Istenért tselekedgyenek. Annak-főlőtte a' pilis kerek főmájú, szegeletek-nélkül-való, melly azt jegyzi, hogy a' ki azt hordozza, igaz-mondónak kell lenni. Mivel-hogy, a' mint Sz. Jerónimus mondgya, az igazság nem szereti a' szegeleteket, te-va-lami szín mutatáit.

2. Mikor Szent Péternek illyen módon tselekedének, kéré Teofilust, hogy mászor-is halgatná-meg őtet: és engedvén néki, monda Szent Péter: Te meg-botránkoz-tál, hallván tőlem, hogy az Isten, kit én imádotk, meg-hólt a' kerefzt-fán? Már meg-mondottam-vólt néked, hogy emberré lőtt-vólna, és ember lévén, nem kell olly tsudálatos dolognak tartanod, hogy ő meg-hólt-vólna; mert meg-halni tulajdon dolga az embernek. Hogy pedig a' kerefzt-fán hólt-meg, ved

eszedbe, hogy maga akarattya vólt az, mert az ő halálával életet adott minden embereknek: békeséget szerezvén az ő örök Attya-között, és az emberek-között. De a' mint mondom néked, hogy ő meg-hólt, úgy bizonyosá tévlek téged', hogy ő tulajdon ereje-által fel-támadott, elsőben egyéb halottakat fel-támasztván. Felele néki Teófilus: Azt mondod te, hogy ez a' te liténed halottakat támasztott-fel; most azért ha te az ő nevében egy fiamat fel-támasztod, ki immár egy-néhány nappal ez-előtt meg-hólt, én el-hízem, hogy igaz a' mit mondasz, és prédikállasz. Őrmezt fogadá Szent Péter Apostol ezt a' kötéft, és az ifjú koporsújához méne, és a' Krisztus Jésus nevében fel-támasztá őtet: e' vólt az oka, hogy

Teófilus, és az egész váras hívének a' Krisztusban. Hét esztendeig igazgatá Szent Péter az Antiokiái Anya-szent-egy-házat, és az-után által-méne Rómába. Bőjt-eiő-havának 22. napján nyilván rendelteté a' Szent Péter Püspöki Széke Antiokiában: az Anya-szent-egy-ház méltán szenteli innepléssel azt a' napot, mivel a' mint Szent Agoston mondgya, mint-egy születése, és kezdete vólt; mert az időtől-fogva, e' jelen-való napig, a' híveknek vagyon, hová folyamni, a' hit-felől-való nehéz dolgokban; és bizonyosok-lehetnek, mit kell hinni, és tartani, hogy az örök bölcsőséget el-nyerhessék, mellyre tégyen méltókká minket az Úr Isten az ő nagy irgalmasága-által, Amen.

Szent PÉTER Széke Rómában

I. **H**ét esztendő múlva, által-vívé Szent Péter Antiokiából az ő Székét Rómába, az Istennek ki-vált-képen-való parantsolattyaért, és ottan 25. esztendeig lakék. Ezt az ő Püspöki Székének Rómában-való helyhezterését, Sz. Péter Székének *titulussa*-alatt meg-állí az Anya-szent-egy-ház: mivel az mindenkor ott marad, és annak a' várasnak Püspöke, mint Sz. Péter-után következő, Pápanak hívatik, az-az: A' közönséges Keresztény Anya-szent-egy-ház Fejének, kinek

miadeneknek engedniek kell, és Elöl-járójoknak kell őtet ismérniek. Szent Anaklétus Pápa, és Mártir azt mondgya: A' Szentséges Római Anya-szent-egy-ház minden Anya-szent-egy-háznak feje; nem csak az Apostolok akarattya-által, hanem az Isten akarattya-által. Ugyan ezent mondgyák Zehrinus, Kalixtus, Fabián, és Sixtus Római Pápák, és Mártirok. Silvester, Julius, Gelásius, Simmakus, Virgilius, és Gergely, minnyáján hasonló-képen Római Pápák, és Szent Konfészorok

ugyan ezent erősitik. Mivel - hogy Krisztus Urunk ki-vált-képen- való nagy hatalmat ada Szent Péternek, a' mint elő-hozza Szent Márté Evangyelista: *Matt. 16. v. 15.* Monda Jézus a' tanítványinak: *Ti pedig kinek mondotok engem' lenni?* Felelvén Simon Péter, monda: *Te vagy a' Krisztus, az élő Isten Fia.* Felelvén pedig Jézus, monda néki: *Boldog vagy Simon Jónás fia; mert a' test, és vér nem jelentette néked, hanem az Atyám, ki mennyekben vagon.* *En-is mondom néked, hogy te Péter vagy, és e' kö-szálon fogom építeni az én Anya-szent-egy-házamat, és a' pokol kapui erőt nem vesznek rajta. És néked adom a' mennyeknek országa kulcsait. És valamit meg-kötösz a' földön, meg leszén kötözve mennyekben-is: és valamit meg-öldösz a' földön, meg leszén öldözve mennyekben-is.* *Luc. 22. v. 31.* Sz. Lukátsnál pedig azt mondgya Krisztus Urunk Szent Péternek: *Simon Simon, imé a' Sátán kívánt titeket, hogy meg-rostálna mint a' bérzát: én pedig könyörgöttem éretted, hogy el ne foggyon a' te bited, és te valamikor meg-térvén erősitd-meg az Atyád-fiait.* *Lásd- meg, Joan. 21. v. 15.*

2. Igen szerette Krisztus Urunk Szent Pétert, hogy őtet az Anya-szent-egy-ház Fejévé tötte: de nem kevésb jót tött Róma városának, mikor meg-parantsolta, hogy az ő Püspöki Székét Rómában helyeztesse. Azt mondgya Szent Leo:

Az Isten azt akarta, hogy a' Szent Péter Itilő széke Rómában lenne inkább', hogy-fem más városban: a' végre, hogy Róma, ki minden tévelygéseknek mestere vólt, lenne hasonlő-képen mestere az igazságnak; és ott lenne a' Keresztény hitnek leg-felsőb' Királyi széke, a' hol az -előtt a' rút bálványozás leg-inkáb' uralkodott. Szent Péter-urán a' töb' Apostoloknak-is hatalmat adott az Isten a' bűnöknek meg-botsárására: és nem csak az Apostoloknak, hanem minden ő-utánnok igazán következő Püspököknek, és Papoknak. E' dolokban minden rend-léli embereknek igen nagy kegyelmességet tselekedett az Úr Isten, orvosságot hagyván nekik a' földön, hogy minden vétkektől meg-szabadulhassanak. Ha a' világon csak egy Gyóntató Atya taláitának, és az -is a' földnek utolsó határában, igen hasznos fáradság vólna azt megkeresni a' bűnök botsánattyának meg-nyeréséért; és nagy büntetésre méltó vólna, a' ki oda meherne, és el nem menne. De az irgalmas Isten annyi Gyóntató Atyákat rendelvén az Anya-szent-egy-házban, a' mint a' világnak minden részeiben taláitának, és minnyájoknak hatalma vagon a' bűnök botsárására, ez ki-mondhatatlan nagy irgalmasága az Istennek. Krisztus Urunk meg-jelenvén fel-támadása-után a' tanítványinak monda: *Joan. 20. v. 21.* *Békeség néktek. A*

mint engem el-küldött az Anya, én is el-küldlek titeket. Ezeket midőn mondotta-vólna, reájok lebelle; és monda nékik: Vegyétek a' Szent Lelket; a' kiknek bűnöket meg-botsáttartjátok, meg-botsáttartnak nékik: és a' kiknek meg-tartjátok, meg-vannak tartva. Ezt azért rendelé az Úr Isten, hogy bé-dugja szájokat a' kárhozottaknak, kik pokolba ama' rettenetes tűzre mennek. És noha vannak némelleyek ottan, kik el-kárkoztak a' vétkeért, mellyek hamar el-múltak, nem nyithatták-fel a' szájokat, hogy az Isten-ellen panaszkodgyanak, noha a' győtrelem, mellyet szenvednek, mind örökké

tart; mivel oly könnyű lévén az orvosság, mint meg-gyónni a' Papnak a' vétkeket, nem akartak azzal élni, és azért meg-érdemlették a' büntetést. Isten Őltalmazzon minket, hogy kevésre bősüllyük illy nagy jó-teteményét, mellyet nékünk hagyott a' Penitentziának Szentségét nékünk hagyván, sőt nagy hála-kat adgyunk azért ő Szent Felségének. Örüllünk az Úrban élvén ezzel az irgalmafsággal, hogy a' Krisztus érdemi-által nyerjük-meg bűneinknek botsánattyát, és az Isten Sz.Lelkét vévén ez életben, holtrunk-után mehefsünk-bé az örök dicsőségnek boldogságába, Amea.

Sz. PAL Apostol, Nemzeteknek Doktora élete.

Sommában foglaltatott a' Sz. Írásból, és nevezetes Autorok írásából.

I. Szent Pál Apostol 'Zidó nemzetből, Benjamin nemzetéből, és Giskáli nevű földön született, Juda tartományában; melly meg-vétetvén a' Rómaiaktól, az ő Attya, és anyja el-menének onnét lakni Tarsus nevű városba Tzilizia tartományában, melly a' Rómaiak hatalma-alatt vala; és azok, kik abban laktanak, a' Rómaiak *Privilegium*-val éltek. *Actor.* 22. v. 3. Pál Jerusálembé küldték még kicsiny korában, a' mint Szent Jerónimus mondgya, hogy meg-tanulná a' törvényt, mestere

lévén Gamáriel, bölts törvény-tudó ember. Ottan az ő tanuló-cárfa vólt Szent Barnabás, és nagy barátságot tartottak együtt. A' Szent Pál Attya nemes, és gazdag ember vólt, ki Jerusálembé küldé őtet tanulásnak okáért. Ottan Sz. Pál nem csak az emberi, és Isteni tudományt akará meg-tanulni, hanem kézi munkát-is tanúla, hogy ha valaha szegénységre, és szűkölködésre jutna igye, lenne módgya a' maga élete táplálására. Melly úgy-is történt az-után ő-vele, a' mint maga bizonyoságot tészten róla, mondván: *Actor.* 20. v. 33. *Senki ezüstét, és aranyát, vagy rubáját nem*

Nem kívántam, a' mint magatok tudgyátok: mert azokra, a' mellyekre szükségem volt, és azoknak, a' kik velem vannak, e' kezek szolgáltak. Nem gondolt azzal Szent Pál, hogy a' mesteriség, mellyet ő meg-tanult igen tiszteletes lenne, hanem azt akarta, hogy olyan lenne, mellyel mindenütt élne, hogy azáltal mindenütt eledelt nyerhetne. Közönségesen mondgyák, hogy ő kótél-tsináló volt. Teodorikus azt mondgya, hogy varga, és szíj-gyártó volt. Origenes pedig azt alitya, hogy szabó volt, és a' tövel igen mesteriségesen tudott varrani; Papi öltözeteket tsinált, és szép kárpitokat varrott a' Templom ékekségére. Meg kell engedni, hogy Szent Pál sok kézi mesteriségeket tudott, és egy helyen egyikkel élt, más helyen pedig mással.

2. Midőn Szent Pál Apostol Jerusálemben lakott, az ő meg-törése-előtt, a' Mójsés törvényét olly buzgó szível meg-tartotta, hogy senki őtet, ki egy idejű volt véle, meg nem előzte: azt alitván, hogy csak az ő törvény volna kedves Isten-előtt. Erről maga bizonyágot téfszen, mondván: *Galat. 1. v. 14. Előb' mentem a' Zidó törvényben sokaknál, a' kik velem egy idejűek voltak az én nemzetemből, nagyobb' buzgósággal követvén az én a'ryai bagyományimat. Act. 7. v. 57. Item 22. v. 20.* Pál a' Sz. István mártíromságában igen szorgalmatosnak mutatta magát lenni, és hogy hama-

ráb' meg-ölettetnék, azoknak ruhájokat őrizi-vala, kik őtet kövezték, azt alitván, hogy többet tselekednék, hogy-sém ha ő-is kövezné. Akkor inkább' kezdé dől-fülni, és telettéb' szomjuhozza-vala a' Kereltények vérét ki-ontani, a' mint Szent Lukás mondgya: *Actor. 8. v. 3. Saul pedig pusz-árttya-vala az Anya-szent-egy-bárat, báron-ként járván: és ki-vomyván a' fésűket, és az aszszony-állatokat, őrizet-alá adgya-vala.* Maga-is meg-vallya mondván: *1. Tim. 1. v. 13. Káromló voltam, és üldöző, és bofszzúság-tévő.* Az Isten Fiának pedig azt mon-totta: *Actor. 22. v. 19. Én valék, a' ki bé-rekesztettem a' tömlöttzbe, és vertem a' Sinagógákba azokat, a' kik bilsnek-vala re-benned.* A' Galátziaiakhoz írott levelében pedig így szól: *Galat. 1. v. 13. Hallottátok a' magam viselését valaha a' Zidó törvényben, hogy fölötte-igen üldöztem az Anya-szent-egy-bárat, és rontottam azt.*

3. Látván Pál, hogy a' Szent István halála-után meg-ijetvén a' Krisztus canitványi, Jerusálemből ide's tová' oszlottak-vólna, azt mondgya Szent Lukás: *Actor. 9. v. 1. Saulus pedig még-is dől-fülván fenyegetésekkel, és ő-dökléssel, az Ur tanítványi-ellez, a' Papi fej-delemben méne, és levelet kére tőle Damaskusba a' Sinagógákhoz; hogy ha valaki-keket találna e' járat-béli jérűk, és aszszony-állatokat, meg-körözve hozná Jerusálembé.* És midőn az úton menne, történék, hogy Damaskus-

hoz közelgetne: és hirtelen világosság vévé őtet környül az égből. És le-efvén a' földre, szózatot halla, melly monda néki: Saule, Saule, miért üldözfz engem? Ki monda: Ki vagy Uram? és amaz: En vagyok a' Jésus, a' kit te üldözfz, nehéz néked az őszton-ellen rúgódod. És reszketvén, és álmélkodván, monda: Uram, mit akarfz hogy tselekedgyem? És az Úr őnéki: Kelly-fel, és menny-bé a' városba, és ott meg-mondgyák néked, mit kellyen tselekedned. Azok pedig a' férfiak, a' kik késérik-va őtet, állanak-va álmélkodván, hallván ugyan a' szózatot, de fenkit nem látván. Fel-kele pedig Saulus a' földről, és fel-nyitott szemekkel semmit nem lát-va. Kezén-fogva vonyván pedig őtet, bé-vívék Damaskusba. És ott va három napig nem látván, és nem évék, sem nem ivék. Damaskusban pedig egy Ananiás nevű tanítvány va: és monda néki látásban az Úr: Anania! ő pedig monda: Ihol én, Uram. És az Úr ő néki: Kelly-fel, és menny az útfába, melly Egyenesnek hivattatik: és keréfs a' Judás-házában egy Tarsusi Saulus nevűt: mert imé imádkozik. Felele pedig Ananiás: Uram, sokaktól hallottam e' férfiú-felől mennyi gonofzokat tselekedett a' te szenteidnek Jerusálemben: és iten hatalma vagyon a' Papi-fejedelmektől, hogy meg-kötözze mind, a' kik segítségül híják a' te nevedet. Mon-

da pedig néki az Úr: Menny-el, mert nékem választott edényem ez, hogy hordozza az én nevemet a' Pogányoknak, Fejedelmeknek, és az Izrael fiainak-előtte. Mert én megmutatom néki, mennyit kellefsék néki az én nevemért szenvedni. És el-méne Ananiás, és bé-méne a' házba: és reá tévén kezeit, monda: Saule atyám-fia, az Úr Jésus küldött engem', a' ki meg-jelent néked az úton, a' mellyen jösz-va, hogy láfs, és bé-tellyesfedgyél Sz. Lélekkel. És mingyárt le-esének az ő szemeiről mint valami hal-héjak, és meg-jöve szeme világa: és fel-kelevén meg-keresztelteték. És mikor evett-vólna, meg-erősödék. Lón pedig a' tanítványokkal, kik Damaskusban valának, egy-néhány napig. És leg-ottan a' Sinagógákban prédikállya-va a' Jésum, hogy ez az Isten Fia. Álmélkodnak-va pedig minnyájan, a' kik hallják-va, és mondának: Nem ez-e, a' ki üldözi-va Jerusálemben azokat, a' kik segítségül híják-va ezt a' nevet: és ide azért jött, hogy kötözve vigye azokat a' Papi-fejedelmekhez? Saulus pedig sokkal inkább meg-erősödik-va, és meg-szógyeníti-va a' Zidókat, kik Damaskusban laknak-va, bizonyítván, hogy ez a' Krisztus.

4. Mikoron pedig sok napok eltelnének, egybe-tanítkszoának a' Zidók, hogy meg-ölnék őtet. Megtuda pedig Saulus az ő lesélke-léséket. Örzik-va pedig a' kapukat-íjjel, és nappal, hogy meg-ölnék őtet.

ötet. Vén pedig a tanítványok éj-
 jel, a kö-falon ki-botsáták ötet, le-
 eresztvén egy kosárban. Mikor pe-
 dig Jerusálembé jött-vólna, a tanít-
 ványokhoz akarja-va magát adni,
 és minnyájan félnek-va tőle, nem
 hívn, hogy tanítvány vólna. Barna-
 bás pedig fogván ötet, az Apostolok-
 hoz vivé: és meg-befzélé nekik,
 mint láttá-vólna az úton az Urat, és
 hogy szóllott neki, és hogy Damas-
 kusban bátran tselekedett a Jésus
 nevében. Es ő vélek va, ki 's bé-
 járván Jerusálemben, és bátran tse-
 lekedvén az Úr nevében. Szóll-va
 pedig a Pogányoknak-is, és vereke-
 dik-va a Görögökkel: azok pedig
 meg-ölni keresik-va ötet. Mellyet
 midőn meg-tudtak-vólna az Atya-fi-
 ak, Tzesaréába vivék ötet, és Tarsus-
 ba botsáták. Sok napokig prédikál-
 la Sz. Pál Tarsusban, az ő hazájában,
 az-után Sz. Barnabáshoz társolkod-
 ván, mind a ketten Antiokiába
 menének. *Actor. 13. v. 1.* Valának
 pedig az Anya-szent-egy-házban,
 melly Antiokiában va, Proféták,
 és Doktorok. Szolgálván pedig azok
 az Úrnak, és bőjtölvén, monda né-
 kik a Szent Lélek: Valaszátok-
 el nekem Saulust, és Barnabást a
 munkára, a mellyre őket fel-
 vatem. Akkor bőjtölvén, és imád-
 kozván, és kezeket rájok tévén,
 el-botsáták őket. Es ők -kül-
 detvén a Szent Lélektől, el-me-
 nének Szeleuzziába ugyan, és onnét
 Tziprusba evezének. Es midőn
 Szalaminába jutottak-vólna, prédi-

kállyák-va az Isten igéjét a 'Zi-
 dók Sinagógaiban. Es mikor el-
 járták-vólna az egész szigetet Pa-
 fusig, találának egy ördögös 'Zi-
 dó hamis Proféta lérdát, kinek
 Bar-Jesu va neve, kia Tiszt-tartó-
 val Szergius Pállal okos férfival
 va. Ez Barnabást, és Saulust hí-
 ván, kívánnya-va hallani az Isten
 igéjét. Ellenek áll-va pedig az
 ördögös Elimás (mert így magya-
 ráztatik az ő neve) el-tériteni akar-
 ván a Tiszt-tartót a hitről. Saulus
 pedig, ki Pál-is, bé-telvén Sz. Lélek-
 kel, reá tekintvén, monda: Oh
 minden tsaládsággal, és minden
 álnoksággal tellyes, ördögnek fia,
 minden igazságnak ellensége, nem
 szűnöl-meg fel-fordítani az Úrnak
 igaz útait. Es most imé az Úr keze te-
 rajtad, és vak lész, nem látván a
 napot egy ideig. Es mingyárt reá esék
 a homály, és a fetétség, és kereng-
 vén keresi-va, a ki neki a kezét
 nyújtaná. Akkoron a Tiszt-tartó mi-
 dőn láttá-vólna a lött dolgot, hűn,
 tsudálkozván az Úrnak tudomá-
 nyán. Sz. Jerónimus azt monlgya,
 hogy Szergius Pál a Római Tanús
 Úrak-közzül leg-első vóit, ki keresz-
 tényé lött, és annak emlékezetére
 akarta Sz. Pál magát Pálnak hivat-
 tatni, az-előtt Saulusnak hivat-
 tani. Annak-utánna töb' városok-
 ba, és tartományokba menének
 prédikállani.

5. Midőn Sz. Pál Apostol Pisidiai
 Antiokiában prédikállott-vólna Sz.
 Barnabással, *Act. 13. v. 42.* kérik-va
 őket,

őket, hogy a következő szombaton azokat az igéket szállánák nekik. És mikor elbótsáttatott-vólna a Sinagóga, fogan a 'Zidók-közzül, és az Isten-féld jövények-közzül követték Pált, és Barnabást: kik szállván íntik-va őket, hogy meg-maradnának az Isten malasztjában. A következő szombaton pedig majd az egész város egybe-gyüle halgatni az Isten igéjét. Látván pedig a seregeket a 'Zidók,bé-telének irégységgel, és ellene-mondanak-va azoknak, mellyek Páltól mondatnak-va, káromkodván. Akkor Pál, és Barnabás bátoroságon mondanak: Néktek kell-va először szállanunk az Isten igéjét: de mivel-hogy azt meg-vetitek, és méltatlanoknak itilitek magatokat az örök életre; imé a pogányokhoz fordulunk, mert úgy parantsolta nekünk az Úr: A' Pogányok világosságává töttelek téged, hogy üdvösségre légy a földnek végéig. Hallván pedig a' Pogányok, örülének, és ditsőitik-va az Úr igéjét: és hívének valamennyin el-rendelve valának az örök életre. Terjed-va pedig az Úr igéje az egész tartományban. A 'Zidók pedig fel-indíták az ájtatos, és tiszteletes afzszonyokat, s a' város eleit, és üldözést támasztának Pál, és Barnabás-ellen: és kivették őket az ő határokból. Azok pedig le-vernén lábok porát ő-reájok, Ikoniumba jövének. A tanítványok-is bé-relnek-va örömmel, és Sz. Lélekkel.

6. Lön pedig Ikoniumban, *Athor.*

14. v. 1. hogy együtt mennének-bé a' Zidóknak Sinagógájokba, és szállánának, úgy hogy a' 'Zidóknak, és Görögöknek bővséges fokasága hinnen. A' Zidók pedig, a' kik hitetlenek valának, fel-lázaszták, és haragra inditák a' Pogányok leikeit az atyafiak-ellen. Azért fok ideig meg-maradának, bizvást tselekedvén az Urban, a' ki bizonyoságot tészén-va az ő malasztjának igéjéről, adván hogy jelek és tsudák lennének az ő kezek-által. Meg-hasonlék pedig a' városnak fokasága: és némelylek a' 'Zidókkal valának ugyan, némelylek pedig az Apostolokkal. Mikor pedig reájok rohantak-vólna a' Pogányok, és a' 'Zidók az ő fejedelmekkel, hogy gyalázattal illetnék, és még-köveznék őket: meg-értvén, Likaoniának városiba szaladának, Lisztrába, és Derbébe, és az egész környül-való tartományba, és ott hirdetik-va az Evangyeliomot. És Lisztrában egy erőlen lábú férfiú ül-va, sánta lévén az anyjának méhétől-fogva, ki soha nem járt-va. Ez hallá Pált szállani. Ki reá tekintvén, és látván, hogy hite vólna, hogy meg-gyógyulna, monda nagy szóval: Ally, fel a' lábaidra egyenesen. És fel-ugrék, és jár-va. A' seregek pedig mikor láttak-vólna a' mit Pál tselekedett-va, fel-emclék szavokat Likaoniául, mondván: Az Istenek hasonlókka lévén az emberekhez, alá-szállottak hozzánk. És Barnabást Jupiternek hívják-va, Pált

Pált Merkuriusnak : mert ő vala az igének vezére. A' Jupiter Papja is, ki a' város-előtt vala, tulkokat, és kozzorúkat hozván az ajtó-eleibe, a' népekkel áldozni akar- vala. Mellyet hogy meg-hallának az Apostolok, Barnabás, és Pál, meg-fzaggatott ruhájokkal ki-ugordának a' feregek-közibe, kiáltván, és mondván : Férfiak, miért tselekeszitek ezeket? mi-is hozzátok hasonló halandó emberek vagyunk, hirdetésén néktek, hogy e' hívásagoktól térjete az élő Istenhez, a' ki az eget, és a' földet, és a' tengert alkotta, és mind a' mik azokban vannak : ki az el-múltt időkben minden nemzetséget el-erészttet, hogy a' magok útain járnának. És magát nem hagyta ugyan bizonyosság-nélkül, jól téven az égből, első adván, és gyümöls-hozó idöket, bé-töltvén eledellel, és vígasággal a' mi szíveinket. És ezeket mondván, alig tsendesíték-le a' feregeket, hogy nékik ne áldoznának. Jutának pedig némelly 'Zidók Antiokiából, és Ikoniumból: és el-hitetvén a' feregeket, és meg-kövezvén Pált, ki-vonyák a' városból, alitván hogy meg-hólt-vólna. Midön pedig a' tanítványok környül-vennék ötet, fel-kelvén bé-méne a' városha, és másod napon Barnabással Derbébe méne. És midön az Evangyeliot hirdették-vólna annak a' várasnak, és sokakat tanítottak-vólna, yfízta-térének Listrába, és Ikoniumba, és Antiokiába meg-erősít-

vén a' tanítványok lelkeit, és íntvén, hogy meg-maradnának a' hitben: és hogy sok háborúságok-által kell nekünk az Isten országába mennünk. És midön ö-nékik minden gyülekezetekben egy-házi szolgálakat rendeltek-vólna, és imádkoztak-vólna bójtölésekkel, az Úrnak ajánlák öket, a' kiben hittek. Midön pedig ísmég Antiokiába jöttek-vólna, és egybe-gyűjtötrék-vólna az Anya-szent-egy-házat, meg-beszéllék, melly nagy dolgokat tselekedett-vólna ö-vélek az Isten, és hogy meg-nyitotta-vólna a' Pogányoknak a' hitnek ajtaját. Némkevés ideig késének pedig a' tanítványokkal.

7. És némellyek alá-menvén Judéából, *Act. 15. v. 1.* tanítták- vala az atya-fiakat : Hogy ha környül nem metéltették a' Mójsés törvénye-szerént, nem üdvözülhették. Némkevés vetekedések lévén azért Pálnak, és Barnabásnak azok-ellen, el-vegezék, hogy fel-mennének Pál, és Barnabás, és némelly egyebek ö-közülök az Apostolokhoz, és az Egy-házi szolgálakhoz Jerusálemben e' kérdés-felől. Ezek azért el-késértvén az Anya-szent-egy-házról, által-mennek- vala Fenitzián, és Szamarián, beszéllvén a' Pogányoknak meg-térését: és nagy örömet szerzének minden atya-fiaknak. Mikor pedig Jerusálemben jutottak-vólna, bé-fogadá öket az Anya-szent-egy-ház, és az Apostolok, és a' vénék, hirdetvén, melly nagy dolgokat tsele-

lekedett - volna az Isten ő - vélek. Támadának pedig némellyek a' Fariséusok eretnokségéből, kik azt hitték mondván: Hogy nekik környül kellene metéltetniek, és megparantsolni-is, hogy meg tartanák a' Moyses törvényét. És egybegyülének az Apostolok, és a' vének e' dolgot meg-látni. Midőn pedig fok kérdezkedés volna, fel-kelvén Péter, monda nekik: Atyám-fiai férfiak, ti tudgyátok, hogy a' régi napoktól-fogva az Isten mi-közzülünk választott, hogy az én szám-által hallják a' Pogányok az Evangyeliomnak igéjét, és hidgyenek. Es az Isten, a' ki a' szíveket ismérj, bizonyoságot tött, Szent Lelket adván nekik, mint nekünk-is; és semmi választást nem tött közöttünk, és o - közöttök, a' hit-által megtisztítván az ő-szíveket. Most azért mir kísértitek az Istent, hogy a' tanítványok nyakára igát tegyetek, mellyet sem az atyáink, sem mi el nem viselhettünk? Hanem az Úr Jéhus Krisztusnak malasztya-által hiszszük, hogy üdvözülünk, mint azok-is. Halgata pedig az egész foka-ság: és hallják-va Barnabást, és Pált, kik beszéllik-va, melly nagy jeleket, és csudákat tött-vólna az Isten a' Pogányok-között ő-általok. Akkor tetszék az Apostoloknak, és a' véneknek az egész Anya-szent-egy-házzal, hogy férfiakat választának közzülök, és Antiokiába küldenék Pállal, és Barnabással.

8. El-küldék azért őket, írván

az ő kezek-által azoknak a' Pogányok-közzül-való atya-fiaknak, kik Antiokiában, és Sziriában, és Tzilitziában valának, a' többi-között ezeket az igéket: Tetszett a' Szent Léleknek, és nekünk, hogy semmi töb' terhet reátok ne rakjunk, hanem ez szükségeket: hogy megtartóztatátok magatokat a' bálványoknak áldoztattaktól, és a' vértől, és a' fojtottól, és a' parázna-ságtól: mellyektől meg-örizvén magatokat, jól tselekedtek. Pál pedig, és Barnabás Antiokiában kéfnek-va, tanítván, és hirdetvén fok egyebekkel az Úr igéjét: Egy-néhány nap-után pedig monda Pál Barnabásnak: Meg-térvén, látogassuk-meg az atya-fiakat minden várasokban, a' mellyekben az Úr igéjét prédikállottuk, mint legyenek. Barnabás pedig el-akarja-va magával vinni Jánost-is, ki Márknak neveztetik-va: (ki az-után Evangyelista volt.) Pál pedig kéri-va őket, (mint-hogy a' ki el-ment-vólna tőlök Pámfilia-ból, és nem ment-vólna vélek a' dologra) hogy bé ne fogadtatnék. Visziza-vonyás lön pedig, úgy, hogy el-válnának egy-mástól; és Barnabás ugyan mel-leje vévén Márkot, Tziprusba evez. Pál pedig Szilást választván el-méne, az Isten malasztyára bizatratván az atya-fiaktól. El-jára pedig Sziriát, és Tzilitziát, erősítvén a' Gyülekezeteket: meg-parantsolván, hogy meg-öriznék az Apostolok, és vének parantsolatit.

9. Jata pedig Derbébe, és Lisztrába. *Act. 16. v. 1.* Es imé egy Timóreus nevű tanítvány vala ott, egy hív 'Zidó-afszonynak fia, Pogány atyától-való. Erről jó-bizonyoságot tésznek-vala az atya-fiak, kik Lisztrában, és Ikoniumban valának. Ezt akará Pál, hogy véle menne: és melléje vévén, kőrnnyúl-metélé őtet a' 'Zidókért, kik azokban a' helyekben valának. Mert tudgyák-vala minnyáján, hogy az atya Pogány volt. Mikor pedig el-járnak a' várofokat, elejkebe adgyák-vala nékik, hogy meg-öriznék a' végezéseket, melyek rendelve valának az Apostoloktól 's a' vénektől, kik Jerusálemben valának. Mikor pedig el-járcák-vólna Misiát, alá-menének Troásba: és látás jelenék Pálnak éjjel: Egy Matzedoniai férfiú állván, és kérvén őtet, és mondván: Altal-jóven Matzedoniába, segíts-meg minket. Hogy pedig a' látást látá, mingyárt Matzedoniába igyekezének menni, bizonyosok lévén, hogy az Isten hitta-vólna őket, hogy nékik az Evangyeliomot hirdetnék. Filippibe menvén, melly a' Matzedoniai részének első városa, egy szombat napon szólának az afszonyoknak, a' kik egybe-gyűltek-vala. És egy Lidia nevű veres bártonnyal kereskedő afszony a' Tiatirénusok városában, Istent tisztelő, halgatta: kinek az Úr megnyitá a' szívet, hogy figyelmezne azokra, a' mik Páltól mondatnak-vala. Midőn pedig meg-keresztel-

tetett-vólna, és az ő háza, kőnyörge mondván: Ha engem' az Úr hívének itiltetek lenni, jőjjetek az én házamba, és maradjatok-meg. És kényszeríté őket. Lőn pedig midőn az imádságra mennének, hogy egy jóvendőlő-lelkű leányzó jöve elejkebe, ki nagy nyereséget szerez-vala az ő urainak a' jóvendőlőléssel. Ez Szent Pált, és a' társait követvén, kiált-vala mondván: Ezek az emberek a' Felséges Isten szolgai, kik néktek az útvisésnek útát hirdetik. Ezt pedig fok napokon tselekeszi-vala. Bánván pedig Pál, és meg-fordulván monda a' Léleknek: Parantsolom néked a' Jésus Kristus nevében, hogy ki-menny ő-belőle. Es ki-méne azon órában. Látván pedig annak urai, hogy ki-ment az ő nyereségeknek rémésége, meg-fogván Pált, és Szilást, a' piatzra viték a' fejedelmekhez; és a' bírák-eleibe viték őket, mondanak: Ez emberek, 'Zidók lévén, meg-háborították a' mi várofuokat: és olly szokást hirdetnek, mellyet nekünk nem szabad bé-vennünk, se tselekednünk, holott Rómaiak vagyunk. És a' község ellenek futá: és a' bírák lefzaggatván az ő köntösöket, meghagyák, hogy veszfzőkkel verett-nének-meg. És midőn fok útfeleket töttek-vólna rajtok, a' róm-lörtzbe küldék őket, meg-parantsolván az őrzőnek, hogy szorgalmatosan őrizné őket. Ki midőn ilyen parantsolatot vött-vólna, a'

belső tömlőtzebe küldé őket, és az ő lábokat fával szorítá-meg. Ejj-félkor pedig Pál, és Szilas imadkozván, ditsirik-vala az Istent: és halgatyák-vala őket, a' kik az őrizetben valának. Hirtelen pedig nagy földindulás lön, úgy, hogy meg-indulnának a' tömlőtznek fundamentomi. És mindgyárt meg-nyílnak minden ajtók: és minnyájoknak kötelei el-öldatának. Fel-serkenvén pedig a' tömlőtztartó, és nyitva látván a' tömlőtznek ajtait, kivönyván kardgyát meg-akarja-vala magát ölni, altván, hogy el-fzaladtak a' foglyok. Pál pedig nagy szóval kiálta, mondván: Semmi gonoszt ne tégy magadnak: mert minnyájan itt vagyunk. És világot kérvén bé-méne: és reszketvén Pálnak, és Szilasnak lábokhoz esék: és ki-hozván őket, monda: Uraim, mit kell tselekednem, hogy üdvözüljek? Ők pedig mondának: Hidgy az Úr Jéusban; és üdvözülj te, és a' te házad. És az Úr igéjét ki-hirdeték néki, mind azokkal a' kik az ő házában valának. És vévén őket az éjnek azon óráján, meg-mosá az ő sebeket: és azonnal meg-keresztelteték ő, és az ő egész háza. És mikor a' maga házába vitte-vólna őket, asztalt készíte nékik, és vígada az ő egész házával híven az Istennek. És midőn nap lött-vólna, poroszlókat küldének a' bírák, mondván: Borsásd-el azokat az embereket. Megjelenté pedig a' tömlőtztartó ez

igéket Pálnak: Mert a' bírák küldötték, hogy el-botsáttassatok: most azért ki-menvén, eredgyetek békével. Pál pedig monda nékik: Nyilván, törvénytelen meg-verettetvén minket Római embereket, a' tömlőtzebe küldötték, és most alattomban vetnek-ki minket. Meg-jelenték pedig a' bírának a' poroszlók ez igéket: és el-jöven meg-követék őket, és ki-hozván kérek, hogy ki-mennének a' városból.

10. Több fok üldözéseket-is szenvede Sz. Pál az ő társaival. *Act. 17.* Mikor pedig Aténásba érkezett-vólna, olly óltárt-is talála, mellyen írva vala: **AZ ISMÉRETLÉN ISTENNEK**, prédikállá ottan, és meg-téríté Areopagita Diéneft, és egy Damaris nevű aszfzonyt, és egyebeket ő-velek. *Act. 18.* Aténásból Korintusba méne Sz. Pál, és ottan-is prédikállván, fokakat meg-téríté a' Krisztus hitére. Monda pedig az Úr étfzaka látás-által Pálnak: Ne féllj, hanem szólj, és ne halgals: azért vagyok én veled; és senki reád nem támad, hogy ártson néked: mert fok népem vagyon ebben a' városban. Elztendeig lakék pedig ott, és hat hólnapig, tanítván nálók az Isten igéjét. Sok tartományokat el-járván Szent Pál a' jelen-valóknak prédikáll-vala, a' távul-valóknak pedig levelei-által hirdeti-vala az Isten igéjét. *Act. 19.* Efesusba érkezvén, egy-néhány tanítványokat talála: és monda nékik: El-vóttértek-e a' Szent Lelket, minek-

minek-utánna hittetek? Azok pedig mondának néki: De még azt sem hallottuk, ha vagyon-e Szent Lélek. Ő pedig monda: Kiben keresztteltetetek-meg tehát? Kik mondának: A' János keresztségében. Monda pedig Pál: János a' penitentziának keresztségével kereszttelte a' népet, mondván: hogy abban, a' ki utánna jövendő volna hinnének, az-az, a' Jéusban. Ezeket hallván meg-keresztteltetének az Úr Jéus nevében. És midőn Pál reájok tötte-vólna kezeit, ő-reájok jöve a' Szent Lélek, és nyelveken szállnak-vala, és Profétálnak-vala. Tsudákat sem akár-mi-néműket téfzen-vala az Isten a' Pál keze-által: úgy, hogy még a' betegre-is el-vitetnének az ő testéről a' kezkenyök, 's az övedzők, és el-távoznak-vala tőlök a' betegségek, és a' gonosz-lelkek ki-mennek-vala. Meg-próbálák pedig némelyek a' lézzegő ördög üző 'Zidók-közzül-is, hogy segítségül hinák azokra, a' kikben gonosz lelkek valának, az Úr Jéus nevét, mondván: Kényszerítlek titeket a' Jéusra, kit a' Pál prédikáll. Valának pedig egy Scéva nevű Papi-fejedelmnek két fiai, a' kik ezt tselekeszik-vala. Felelvén pedig a' gonosz lélek, monda nékik: A' Jéusft ismérem, Pált-is tudom: ti pedig kik vagytok? És reájok ugordván az ember, kiben igen gonosz ördög vala, és meg-gyödvén mind a' keretöt, erőt von rajtok, úgy, hogy

mezítelen, és sebesülve szaladnának-ki abból a' házból. Ez pedig tudtokra lón minden 'Zidóknak, és Pogányoknak, kik Efesusban laktak-vala: és félelem esék azokra minnyájokra, és magasztaltatik-vala az Úr Jéus neve.

II. Sz. Pál Apostol midőn Troásban prédikállana, *Act. 20. v. 9.* egy Eucikus nevű az ablakon ülven, a' mély álomtól el-nyomattaták, mivel-hogy Sz. Pál sokáig beszéle, az álom-miatt le-esék a' harmadik rend-házból, és halva véteték-fel: kihez Szent Pál alá-menvén, reá borúla, és fel-támasztá. Elő-hozák pedig a' gyermeket elevenen, és nem kicsinnyé vígasztaltatának-meg. *Act. 21. v. 8.* Tzefaréába érkezvén Sz. Pál Apostol, midőn egy-néhány napig kélnék, Judéából egy Agabus nevű proféta jöve. Az vévé a' Sz. Pál övét: és meg-kötven magának lábait, és kezeit, monda: Ezeket mondgya a' Szent Lélek: a' férfiat, a' kié ez az öv, így kötözik-meg Jerusálemben a' 'Zidók, és a' Pogányok kezébe adgyák. Mellyet midőn hallottak-vólna a' tanítványok, kérik-vala, hogy fel ne menne Jerusálembé. Akkor felele Pál, és monda: Mit tselekesztek írván, és sanyargatván az én szívemet? Mert én nem csak meg-kötöttetni, de meg-halni-is Jerusálemben kész vagyok az Úr Jéus nevéért. És midőn Jerusálembé jutott-vólna, örméft bé-fogadák őtet az atyafiak. Másod napon pedig Szent Pál

Pál bé-méne Jakabhoz, és minnyájari egybe-gyűlének a' vének. Kiket mikor köszöntött-vólna, meg-befzéllé eggyenként, a' miket az Isten tselekedett-vólna a' Pogányok-között az ő szolgálattya-által. Azok pedig mikor hallották-vólna, magasztallák-vala az Istent. Midőn pedig azok a' 'Zsidók, a' kik Ásiából valának, látták-vólna Sz. Pált a' templomban, fel-inditák az egész népet, és kezeket reája veték, kiáltván: Izraéli férfiak, segettsetek: ez az ember, a' ki a' nép 'sa' törvény, és e' hely-ellen tanít mindent mindenedet, annak-földötte a' Pogányokat-is bé-hozta a' templomba, és meg-fergettette ezt a' Sz. helyet. És tel-indúla az egész város, és lőn a' népnek őszve-futása. És ragadván Pált, ki-vonyák őtet a' templomból: és mindgyárt bé-téteének az ajtók. Meg-akarván pedig őtet ölni, hírével lőn a' sereg hadnagyának: Hogy az egész Jerusalemben felzendült, ki mindgyárt vitézeket vévén melléje, és a' Századosokat, aláfuta hozzájuk. Kik mikor látták-vólna a' hadnagyot, és a' vitézeket, megfzűnének Pált verni. Akkor oda járulván a' hadnagy, meg-fogá őtet, és meg-kötözteté őtet két lántzal, és kérdezi-vala, ki vólna, és mit tselekedett-vólna. Némelyek pedig költömbet kiáltanak-vala a' seregben. És midőn bizonyost nem érhetne a' zaj-miatt, táborba viteté őtet. És követi-vala a' népnek sokasága, kiáltván: öld-meg őtet.

12. És midőn már bé kezdett-

vólna vitetni Pál a' táborba, monda a' hadnagyak: Szabad-e valamit szóllanom te-néked: Kérlek téged' hadgy szóllanom a' népnek. És midőn amaz meg-engedte-vólna, Pál a' garaditsokon állván inté a' kezével a' községnek; és nagy halgatás lévén, 'Zidó nyelven szólla, mondván: Atyám-fiai férfiak, és atyák, halljátok-meg meentségemet, melyet most elődökbe adok. *Act. 22.* És minek - utánna elő-befzéllé, ki vólna, és honnan-való, és miket tselekedett: az ő meg - térésének rendét-is elő-fzámllála, az-után pedig monda: Midőn vízfzja - térnék Jerusalemben, és imádkoznám a' templomban, el-ragadtattam elmémben, és látam a' Jésum, hogy mondaná nékem: Sies, és mennyki hamar Jerusalemből, mert bé nem vészik a' te bizonyoság-tételedet én-felölem. És én mondek; Uram, ők tudgyák, hogy én valék, a' ki bé-rekelztetem a' tömlöztbe, és vertem a' Sinagógákban azokat, a' kik hisznek-vala te-benned: és mikor Istvánnak a' te tanúdnak vére ki-ontatnék, én-is ott állók-vala, és eggyezek-vala vélek, és őrzöm-vala az őtet meg-ölk ruháit. És monda nékem: Menny-el, mert én téged' mészze küldlek a' nemzetekhez. Halgattyák-vala pedig őtet ez igéig, és fel-emelék szavokat, mondván: Veszess-el a' földről ez illyent, mert nem méltó, hogy ez élyen. Kiáltozván pedig azok, és el-vetvén ruhájokat, és port hany-

ván

ván az égre, meg-hagyá a' hadnagy, hogy ötet a' táborba vinnék, és ostorokkal meg - vernék, és megkínoznák ötet, hogy tudná, mi-okért kírtanának úgy reája. És mikor meg-kötözték-vólna ötöt szíjakkal: monda Pál a' melléte álló századosnak: Szabad-e néktek Római embert, és meg nem íteltetett megostorozni? Mellyet hallván a' százados, a' hadnagyhoz járula, és hírt tón néki, mondván: Mit fogsz tselekedni, mert ez ember Római polgár? Hozzá - menvén pedig a' hadnagy, monda néki: Mond-meg, ha Római vagy-e te? Ő pedig monda: Igen-is. És felele a' hadnagy: En nagy sommán jutottam e' polgársághoz. És Pál monda: En pedig születtem-is abban. Mindgyárt elmenének azért póle, a' kik ötet kizandók valának. A' hadnagy-is meg-ijede, minek-utánna meg-tudá, hogy Római Polgár vólna. Másod nap pedig szorgalmatosban meg-akarván tudni, mi okból vádoltatnék a' Zidóktól, meg-öldá-ötet, és meg-hagyá, hogy a' Papok egybe-gyűlnének, és az egész gyülekezet, és elő-hozván Pált, közikbe állatá.

13. Pál pedig *Act. 23.* a' gyülekezetre tekintvén, monda: Atyám-fiai férfiak, én mindenjó lelki-ismérettel forgottam az Isten-előtt e' mai napiglan. Ananiás pedig a' Papi-fejedelem parantsolá az ott állóknak, hogy meg-űtnék a' száját. Akkor monda Pál néki: Meg-űt téged' az

Isten, fejeztetett föl. És te hívén a' törvény-szerént itilsz engem', és a' törvény-ellen veretsz engem'? És a' kik ott állanak-vala, monának: Az Isten Fő-papját átkozol-e? Monda pedig Pál: Nem tudtam atyám-fiai, hogy a' Papi-fejedelem. Mert írva vagyon: A' te néped fejedelmét ne átkozd. Tudván pedig Pál, hogy azoknak egyik része a' Szaddutzéufoké vólna, és a' másik a' Fariséufoké, fel-kiálta a' gyülekezetben: Atyám-fiai férfiak, én Fariséus vagyok, a' Fariséufok fia, a' remétségért, 's a' halottaknak fel-támadásáért íteltetem én. És mikor ezeket mondotta-vólna, igyenetlenség lón a' Fariséufok, 's a' Szaddutzéufok-között, és el-öfzla a' fokeság. Mert a' Szaddutzéufok azt mondgyák, hogy nincs fel-támadás, sem Angyal, sem Lélek: a' Fariséufok pedig mind a' kettőt vallyák. Lón pedig nagy kiáltás. És fel-keleva némelly Fariséufok tufakodnak-vala, mondván: Semmi gonoszt nem találunk ez emberben: hogy-ha a' Lélek szollott néki, vagy az Angyal? És midőn nagy igyenetlenség lőtt-vólna, félvén a' hadnagy, hogy Pál el ne szaggartatnék tőlök, parantsola a' vitézeknek, hogy alá-mennének, és ki-ragadnák ötet. A' kövekezendő étfizka pedig melléje állván az Úr, monda: Allhatatos légy: mert a' mint bizonysgot töttél felőlem Jerusálemben, úgy Rómában-is bizonysgot kell tenned. Mikor pedig meg-

virradott - volna, egybe - adák magokat némely 'Zidók, és fogadást tőnek, mondván, hogy sem ennének, sem innának, míg nem megölnék Pált. Többen valának pedig negyven férfinál, a' kik ez öszveesküvést tötték - vala: kik a' Papi - fejedelemekhez, és a' vénekhez menének, és mondanak: Fogadással fogadtuk, hogy semmit nem költölünk, míg nem megölyük Pált. Most azért jelentsétek - meg a' hadnagynak a' gyülekezettel, hogy hozza - elő ötet ti - hozzatok, mint - ha valami bizonyosbat akarnátok tudakozni ö - felőle. Mi pedig minnek - előtte el - közelgessen, kéfzek vagyunk ötet megölni. Mikor pedig a' Pál húgának fia meg - halotta - volna a' lefelkedést, el - jöve, és bé - méné a' tábor - ba, és meg - jelenté Pálnak. Pál pedig magához híván egyet a' Századosok - közzül, monda: Ez ifiat vid' a' hadnagyhoz, mert valamit jelent - meg néki. Es az ugyan melléje vevén ötet el - vivé a' hadnagyhoz, és monda: A' meg - fogatott Pál kére engem, hogy ez ifiat hozzád hoz - nam, beszéde lévén veled. Kezét fogván pedig a' hadnagy, félre méne véle, és meg - kérdé ötet: Mi - rsoda, a' mit nekem akar - sz jelente - ni? Ö pedig monda: A' 'Zidók azt végezték, hogy kérjenek tőged, hogy hólnapi nap elő - hozzad Pált a' gyülekezetbe, mint - ha valami bizonyosbat akarnának értekezni fe - lőle: te pedig ne hidgy nekik, mert

közzülök többen lefelkednek elle - ne negyven férfinál, kik fel - fo - gadták; hogy - sem éfznek, sem ifznak, míg nem meg - ölik ötet: és már kéfzen vannak, várván a' te igéretedet. A' hadnagy azért el - borsára az ifiat, meg - parantsol - ván, hogy senkinek meg ne mon - daná, hogy ez igéket néki meg - je - lentette - volna. És elő - híván két Százados, monda nekik: Kézfittse - tek két - száz vitézeket, hogy Tze - sáréaig menyenek, és hetven lo - vaglót, és két - száz dárdást, az ét - szakának harmadik órája - után: és barmokat szerezzetek, hogy Pált fel - ültetvén, békéséggel vigyétek Fé - lixhez a' tisz - tartóhoz. Kik a' sze - rént tselekedének.

14. Ananiás pedig a' Papi - fejede - lem, *Act.* 23. némely vénekkel, és egy Tertullus prókátorral a' Tisz - tartóhoz alá - méné Sz. Pál - ellen: kik igen vádollyák - vala ötet: de Szent Pál ott - is világoson meg - mutatá igazságát. Egy - néhány nap - után pe - dig Félix Drufillával a' feleségével, ki 'Zidó afzszony - vala, elő - hívá Pált, és hallá tőle a' Kristus Jé - sus - ban - való hitet. Beszélgetvén pe - dig ö az igazságról, és tisz - táságról, és a' következendő iteletről, meg - rettenvén Félix, fölele: A' mi a' mostant illeti, menny - el: alkalmas időben pedig elő - nivatlak tőged. Két éfzendő pedig el - telvén, Fé - lix - után Tisz - tartóvá lon Porzius Festus. Félix pedig kedveskedni akarván a' 'Zidóknak, Pált fogva hagyá.

hagyá. *Aetor. 25.* Festus pedig nem sok napok múlva törvény-székre állt, és elő-hozatá Szent Pált, ki midőn elő-hozatott-vólna, környül-állák ötet a' 'Zidók, kik Jerusálemből alá-mentek-vala, sok és nehéz dolgokat vetvén ellene, mellyeket meg nem bizonyíthatának, Pál okát adván: Hogy, sem a' 'Zidók törvénye-ellen, sem a' Tsáfzár-ellen semmit nem vétkeztem. Festus pedig kedveskedni akarván a' 'Zidóknak, felelvén Pálnak, monda: Akarj-e Jerusálembé fel-menni, és ott meg-itiltetni ezektől él-előttem? Monda pedig Pál: A' Tsáfzár ítélő-székinél állok, ott kell meg-itiltetnem: a' 'Zidóknak nem ártottam, a' mint te jobban tudod. Mert ha ártottam, vagy halálra valami méltót tselekedtem, nem ellenzek meg-halni: ha pedig semmi nints azokban, mellyekkel ezek engem' vádolnak, senki engem' nékik nem adhat. A' Tsáfzár-ra appellálok. Akkor Festus a' gyülekezettel szólván, felele: A' Tsáfzár-ra appelláltál, a' Tsáfzárhoz mégy. És mikor egy-néhány napok el-múltak-vólna, Aprippa Király, és Bernitze alá-jövének Tzesaréába Festust kö-zönteni. És mikor ott sok napig késnének, Festus emlekezék Pál-felől a' Királynak, mondván: Egy férfiu fogva hagyatott Félix-től, kifelől, mikor Jerusálemben vólnék, hozzám jövének a' Papi-fejedelmek, és a' 'Zidók vénei, halálra-való kár-hoztatást kérvén ő-ellene. Kiknek

felelék: Hogy a' Rómiaiaknak nem szokások halálra itelni valamely embert, minek-előtte annak, a' kő vádoltatik, jelen légyenek a' vádolói, és helyt vegyen őltalmazására. Aprippa pedig monda Festusnak: Magam-is akarom-vala az embert hallani. Hólnap, úgy-mond, meghallod őter. Másod nap pedig, mikor el-jött-vólna Aprippa, és Bernitze nagy pompával, és bé-mentek-vólna a' meg-halगतó helyre a' had-nagyokkal, és a' várasnak fő embereivel, parantsolván Festus, Pál elő-hozattaték. És monda Festus: Aprippa Király, és minden férfiak, kik együtt vartok velünk, láttyátok ezt, a' kiről a' 'Zidóknak egész sokasága szállott nékem Jerusálemben, kérvén, és kiáltván, hogy nem kellene ennek tovább élni. Én pedig fel-találtam, hogy semmi halálra méltót nem tselekedett. Ő pedig ezt az Augustusra appellálván, itiltem őtet el-küldeni. Kiről nints mi bizonyost írnom az Úrnak. Azért előtökbe hoztam őtet, és leg-inkáb' te-elődbe Agrippa Király, hogy kérdezkedés lévén, légyen mit írnom. Mert mód-nélkül-valónak láttatik nékem a' foglyot el-küldeni, és annak ügyeit meg nem jelenteni.

15. Minek-utánna Sz. Pál *Aet. 26.* meg-beszéllette-vólna az ő életét, és a' Kristushoz-való meg-térését, mi-kepen jelent-meg néki a' Kristus Jé-sus, és a' többi-között ezt mon-dotta néki: Azért jelentem-meg

néked, hogy téged' szolgává, és bizonyosságra rendellyelek azokról a' miket láttál, és azokról a' mellyekben meg-jelenem néked, ki-mentvén téged' a' nép 's a' Pogányok-közzül, a' kikhez én most téged' küldelek, meg-nyitni az ő szemeket, hogy a' fétéségből a' világosságra térjenek, és a' Sátán hatalmából az Istenhez, hogy bűnöknek bocsánattatást vegyék, és részt a' Szentek-között, az én-bennem-való hit-által. Azért Agrippa Király, nem voltam engedetlen a' mennyei látásnak: hanem először azoknak, a' kik Damaskusban vannak, és Jerusálemben, és Judéának minden tartományiban, és a' Pogányoknak hirdetem-vala, hogy penitentiát tartanának, és meg-térnének az Istenhez a' penitentiának méltó tselekedetét tselekedvén. Az-okáért a' 'Zidók engem', midőn a' templomban vólnék, meg-fogván, meg akarnak-vala ölni. Az Isten segítségével pedig meg-segértetvén, e' máj napig fen'állok, bizonyosságot tévén kitsinynek, és nagynak, semmit azokon-kivül nem mondván, a' miket a' Proféták, és Moyses mondottak következendőknek lenni, hogy szenvedendő a' Krisztus, hogy első a' holtak fel-támadásában, hogy világosságot hirdetne a' népnek, és a' Pogányoknak. Midőn ő ezeket szóláná, Festus nagy szóval monda: Elztelenkedel Pál, a' sok tudományok téged' elztelen-ségre visznek; Es Pál: Nem elzte-

lenkedem (úgy mond) jő Feste, hanem igazságnak, és józanságnak igéjét szállom. Mert tudgya ezeket a' Király, kinek bizvást-is szóllok: mert ezek-közzül nem alítom, hogy valamit ne tudna. Mert ezek közzül semmi nem lött szurdékban. Hisz-e Agrippa Király a' Profétáknak? tudom, hogy hiszsz. Agrippa pedig Pálnak: Kitsinyben hogy el nem hitesz, hogy Keresztényé légyek. És Pál kívánom az Iltentől, mind kitsinyben 's mind nagyban, hogy nem csak te, de mind a' kik hallyák-is, ma olyanokká légyenek, a' mi-némű én-is vagyok, e' kötelektől meg-válva. Es felkele a' Király, és a' Tiszt-tartó, és Bernítze, és a' kik mellettek ülnek-vala. Es mikor félre mentek-vólna, szállnak-vala egy-másnak, mondván: Hogy semmi halálra, vagy fog-ságra méltót nem tselekedett ez ember. Agrippa pedig monda Festusnak: El-bocsáthattak-vólna ez embert, ha a' Tsázarra nem appellált-vólna.

16. Sz. Pál Apostol *Act.* 27. a' több foglyokkal Julius nevű századosnak adatek, hogy Olasz-országba evezne. Midőn azért az Alexandriai hajón sok napokon kéfedelmesen eveznének, a' szél tartóztatván őket, monda Szent Pál nekik: Férfiak, látom, hogy bántásunkal, és nem csak a' terhnek, és hajónak, de még lelkünknek-is nagy kárival kezd lenni az evezés. A' százados pedig az igazgatónak,

és a' kormányos mesterek inkáb' hiszen-va, hogy-fem azoknak, a' mik Szent Páltól mondatnak-va. Annak-uránna ellenek erefzkedék a' forgó szél-vész, melly Euro-áquilonak hívattatik. És mikor el-ragadtatott-vólna a' hajó, és nem vehetne erőt a' szél-ellen, a' szélnek erefztvén a' hajót vitetnek-va. Az erős szél-vészről hanyattatván pedig, másod napon ki-hányák a' marhát: és harmad napon az önön kezekkel veték-ki a' hajónak szerfzámit. Sem a' nap, sem a' tsilagak pedig nem láttatván fok napig, és nem kitsiny szél-vész következtvén, már el-véteget-va a' meg-szabadulásnak minden reménsege. És mikor fok bőjtölés löttvólna, akkoron Pál fel-állván közdöttök, monda: Szükség va ugyan, oh férfiak, engem halgatván, el nem indulni Krétából, és el-távoztatni ezt a' bút 's a' kárt. És most intelek titeket, hogy jó szível legyetek, mert senkinek lelke közdületek el nem vész, hanem csak a' hajó. Mert mellém-állá ez éj-jel az Isten Angyala, a' kié én vagyok, és a' kinek szolgálók, mondván: Ne fély Pál, a' Tsáfár-eleibe kell állanod: és imé néked ajándékozta az Isten mind a' kik veled eveznek. Az-okaért jó szível legyetek férfiak: mert hiszek az Istennek, hogy úgy léfzen, a' naint megmondattott nékem. Egy némi-némű szigetbe kell pedig jutnunk.

17. De minek-utánna a' tizen-

negyedik étfzaka el-jöve, evezvén az Adriai tengeren éj-fél-korban, vélik-va a' hajósok, hogy valami tartományt látnának, és ki akarván szökni a' hajóból, monda Sz. Pál a' Századosnak, és a' vitézeknek: Ha ezek a' hajóban nem maradnak, ti meg nem szabadúlhattok. Akkor el-metszék a' vitézek a' tsünoke köteleit, és ki hagyák azt esni. És midőn meg-kezdene virradni, kéri-va Pál minnyájokat, hogy ennének, mondván: Tizen-négy napja ma, várakozván étlen vattok, semmit nem éven. Az-okaért kérlek titeket, hogy egyetek a' ti egészsétekért, mert senkinek közdületek haja-szála sem vész-el a' fejről. És mikor ezeket mondotta-vólna, vévén a' kenyeret, hálakat ada az Istennek mindenek láttára: és mikor meg-szegte-vólna enni kezde. Bátorabbak lévén pedig minnyájan, ök-is évének. Valának pedig minnyájan a' hajóban két-száz hetvenhat lelkek. És meg-elégedvén az étellel, könnyebbitük-va a' hajót, a' búzát a' tengerbe hanyván. Mikor pedig meg-virradott-vólna, a' földet nem ísmérik-va. És midőn két-észve-szakadó tengernek helyére akadtak-vólna, meg-ütködzték a' hajót: és az orra meg-akadván, mozdíthatatlan va ugyan, a' hátüllya pedig el-bomlik-va a' tengernek erejétől. A' vitézek tanátsa pedig a' va, hogy a' foglyokat meg-ölnék; hogy valaki kiúszván el ne szaladna. A' Százados pedig

pedig Pált meg akarván tartani, meg-tűtá azt lenni: és meg-hagyá, hogy azok, a' kik úfzhatnak, előfzör batsátnak-ki magokat, és megmenekednének, és a' földre ki-menének: és a' többit defzkákon vízfikvala-ki: némellyeket pedig a' hajóbéli szerfzámokon. És így lón, hogy minden lelkek ki-menekednének a' földre. *Act. 28.* És midón ki-menekedtek-vólna, akkor meg-tudák, hogy Melitának hívatatnék a' Sziget. A' Barbarufok pedig nem kirtsiny emberséget tselekeznek-vala vélek. Mert nagy tüzet rakván, jól bánnak-vala minnyájokkal, a' záporért, melly reájok ered-vala, és az hidegért. Mikor pedig Pál alkalmas fok venyikét fzedett-vólna-öfzve, és a' tüzre tette-vólna, egy vipera-kigyó mikor a' meleg-miá elő-jött-vólna, meg-kapá a' kezét. Hogy pedig láták a' Barbarufok a' kigyót az ő kezén függeni, mondanak vala egy-másnak: Altalán-fogva gyilkos ez ember, ki minek-utánna ki-menekedett a' rengerből, a' bofzfú-állás nem hadgya őtet élni. És ő le-rázván ugyan a' kigyót a' tűzbe, semmi nyavalyája nem lón. Azok pedig azt alittyák-vala, hogy fel-dagadozna, és mindgyárt el-dőlne 's meg-halna. Ők pedig fokáig várván, és látván, hogy semmi nyavalyája nem lenne, meg-változván, Istennek mondgyák-vala őtet lenni.

18. Azokon pedig a' helyeken majori valának a' sziget Fejedelmének, kinek Publius vala neve, ki őket

bé-fogadván, harmad napig jó kedvel tartá. Történék pedig, hogy a' Publius Attya hideg-lelésben, és vér-hasban gyötrettetve fekünnék. Kihez Pál bé-méne: és midón imádkozott-vólna, és reá tötte-vólna kezeit, meg-gyógyítá őtet. Az meg-lévén, minnyájan, a' kiknek a' szigetben betegségek-vala, hozzája mennek-vala, és meg-gyógyítatnak-vala: kik fok tífzelettel is tífzelék őtet, és a' társait. Mikor pedig Rómába jutottak-vólna, megengedteték Szent Pálnak, hogy magán maradaa az őtet őriző vitézel. Harmad nap pedig egybe-híva a' Fő-Zidókat. És midón egybe-gyűltek-vólna, monda nekik: Atyám-fiai férfiak, én semmit a' község-ellen nem tselekedvén, sem az atyai szokás-ellen, fogva adattam Jerusalemből a' Rómaiak kezébe, kiknek kérdések lévén felőlem, el akarnak-vala engem' botsátani, mivel-hogy semmi halálra-való ok nem vólna én-bennem. Ellene mondván pedig a' Zidók, kényszerittetem a' Tsáfzárta appellálni, nem úgy, mint-ha valamim vólna, a' miből az én nemzetségemet vádolnám. Ez-okáért kívántalak azért titeket látni, és szóllani veletek. Mert az Izraelnek reménségéért vétettem-környül e' lantzal. Azok pedig mondanak neki: mi sem levelet nem vöttünk felőled Judéból, sem az ide jövd atya-fiak-közül senki nem jelentett vagy szóllott valami gonoszt felőled. Kíván-

vánnjuk pedig töled hallani, mi-
tsoda értelemben légy: mert tud-
va vagyon nálunk, hogy e' val-
lások mindenütt ellene-mondaték.
Mikor pedig napot rendelték-vólna
néki, nagy sokan hozzája jövének
a' szállásra, kiknek bizonyoságot té-
vén, magyarázza-va az Isten orszá-
gát, és tanátsollya-va nekik Jé-
suszt a' Mójsés törvényéből, és a'
Profétákból, reggeltől-fogva est-
véig. És némellyek hisznek-va
azoknak, a' mellyek mondatnak-va-
la: némellyek pedig nem hisznek-
vala. És midőn egy-más-között
nem egyeznének, el-menének,
Pál egy szót mondván: Hogy jól
szóllott a' Szent Lélek Izsaiás Profé-
ta-által a' mi atyáinknak, mond-
ván: Menny e' néphez, és mondgyad
nekik: Füllet hallotok, és nem ér-
titek; és látván lártok, és által nem
láttyátok. Mert meg-temérdeklét
e' népnek szive, és fülökkel nehe-
zen hallottak, és szemeket bé-hún-
ták: hogy ne talám lassanak sze-
mekkel, és fülökkel hallyanak, és
szivökkel értsenek, és meg-térje-
nek, és meg-gyogyittam őket. Tud-
va légyen azért néktek, hogy a'
Pogányoknak küldetett ez az Isten-
nek üdvözítése, és ők meg-halgat-
tyák. És mikor ezeket mondotta-
vólna, ki-menének ő-tőle a' Zi-
dók, sok kérdezkedések lévén őn-
nőn-közöttök. Két egész eszten-
deig marada pedig az ő szállásán,
és mindeneket bé-fogad-va, a' kik
hozzája mennek-va, prédikállván

az Isten országát, és tanítván a'
mik az Úr Jésus Kristus-től van-
nak, minden bátorsággal, tiltás-
nélkül.

19. Két esztendő múlva, Szene-
ka a' Néro Tsászfár Pretzeptora efe-
dezésére el-botsáttarék Szent Pál
Apostol, mivel-hogy néki igen nagy
baráttya lótt-va Annéus Szeneka.
Szent Jerónimus azt írja: hogy
Szent Pál Apostol mint egy vízzel
meg-rakodott nagy sűrű fegyhő
meg akarja-va öntözni az Isten-
nek egész Anya-szent-egy-házát. Je-
rusálem-től-fogva Magyar-országig,
és a' környül-való tartományokig
predikállotta az Evangyeliomot, és
Spanyol-országba érkezett, fel-jár-
ván egyik tenger szélétől-fogva a'
más cenger széleig. Végtére vízf-
fza-tére Rómába, nyóltz esztendeig
sok tartományokban predikállván.
Sok idővel az-előtt Szent Péter A-
postol már Rómában va, ki sok
népet térítvén az Istenhez lassan-
lassan el-szakaszodik-va a' bál-
ványoknak imádása. A' Báal Pa-
pok, és a' Pogányok templominak
szolgái igen panaszkodának Néro
Tsászfárnak, mondván: Hogy az
egész Imperiumnak kell romlani,
ha meg nem bünteti azokat, a' kik
fejek a' Keresztényeknek. Nem vólt
szükség sokat fáradni, hogy erre
vehessék Néro Tsászfárt, ki termé-
szete-szerént igen hajlandó va a'
vér-ortásra. Annak-főlötte még
a' Római Polgárok-közül-is sokan
panaszokodtak, hogy az ő felesé-

gek Keresztényekké löttek-vólna, és nem akarnának ő-vélek tovább társfolkodni: kikkel Néronak-is két felesége vala. A' Tsáfzar meg-fogatá Szent Péter, és Szent Pál Apostolokat, mint leg-elsőket, és okait mind azoknak, mellyekről a' Báal Papok, és a' Polgárok panaszkodnak-vala. Szent Pál Apostolt hamar meg-találák: de Szent Péternek meg-jelenték a' Keresztények, és igen kérék őtet, hogy menne-ki Rómából; és ő kirakarván menni, a' Krisztus Jéuszt elő-találá, a' mint meg-mondók az ő életében. Az-okaért meg-téte a' városba, meg-fogaték, és nem sok napok múlva, mind a' ketten halálra szententziáztatának: de nem egy módon; mert Szent Pétert meg-feszíték, melly a' meg-szententziázttaknak közönséges halálak vala. Szent Pálnak pedig fejét vévék, mint Fő nemes embernek, és ebben meg-tarták a' Római Polgárságnak *privilegiumát*.

20. A' töb' Szentek - között fenkit nem találunk, a' ki ájtatosb lött-vólna az Úr Jéus Szentséges nevéhez Szent Pál Apostolnál: mikor fejét vévék, háromszor Jéuszt kiálta, három helyen fel-ugrék a' feje, és ottan mindigárt három szép kút-forrás fakada. Azt a' helyt a' mái napig Olaszúl Trefontánának hívják, melly magyarul három kút-főt téfzen. Ugyan azon helyen egy szép Templom építették a' Szent Pál Apostol tisztelégére, a' meg-nevezett három kút-forrás bé-kent-

tetvén a' templom kő-faláival. A' Szent Pál halála-után Szent Diénes az ő tanítványa, ki akkor jelen vala, egy levelet írta Szent Timoteusnak, ki ő-is a' Szent Pál Apostol tanítványa vala, és elő-számilván az ő halálát, keferves szánakodást téfzen, és a' többi-között e' keferves szókat mondgya: Hol vagyon most, édes atyám-fia, a' te Szent Atyád Pál, a' Nemzeteknek Doktora, igazságnak prédikátora, szegényeknek atya, mennyei ember, és az Apostolok ditsősége. Nem írja ő többfőz néked az ő szentséges kezével: Jöj-el szerelmes fiam. Nem olvashatsz te többfőz levelet, a' melly-alatt írva vólna: Pál méltatlan szolgája a' Krisztus Jéusnak. Nem írja ő többfőz felőled a' városnak, mondván: Fogadgyátok-bé az én szerelmes fiamat Timoteust, és úgy tartsátok őtet, mint magamot.

21. Arány-szájú Szent János azt mondgya, hogy: Mitsoda nyelv méltán elő-számiláhattya a' Szent Pál Apostol nagy érdemit: kibent az Úr Isten őszve-gyűjtötte mind azokat, a' miket máloknak őszott. Abel ditsírtetett, mert ő kedves áklozatot tótt az Istennek. Ditsírjük mí ezt a' Szent Apostolt, ki minden nap őnnön-magát téfzi-vala áklozatul az Istennek; sőt nem csak őnnön-magát, hanem azon fára lott, hogy az egész világot az Úr Istennek áklozatul bé-mutassa. És hogy ezt meg-tselekedhesse,

tsak nem repülvén mégyen - vala egy-egyik tartományból - a' másikba prédikállván a' Jésus Kristus nevét. Nem elégzik- vala azt tselekedni, hogy az emberek Angyalokká légyenek, hanem azokat, kik olyanok valának, mint az őrdögök, az Angyalokhoz hasonlók-ká téfzi- vala. Ábel meg-öletett az ő atya- fiától: ez a' Szent Apostol azoktól ölettetett- meg, kiket ő meg akart szabadítani az örök haláltól. Nőe magát, és a' fiait meg- szabadítá egyszer a' bárkában a' víz- özöntől: Szent Pál meg- számlálhatatlan sok népet szabadított- meg a' pokolnak víz- özönétől, nem faból csináltott bárkával, hanem az ő prédikállásával, és a' Szent Lélekkel teljes leveleivel. A' Nőe bárkájába a' melly holló bé-ment, ugyan holló volt, mikor ki-jött; a' melly oroszlány bé-ment, ugyan oroszlány volt, mikor ki-jött: de a' ki halgattya- vala a' Szent Pál tudományát, ha annak halgatására ment mint a' farkas, vízfíza tért onnét mint a' bárány: ha oda ment mint a' ragadozó madár, olyanná lött, mint a' szelíd galamb. Ábrahám ditsírtett, mert el-hagyta a' hazáját az Isten parantsolattyára: Szent Pál meg-érdemli, hogy ditsírtesék, mert a' Kristus Jésusért mindeneket el-hagyott. Ábrahám ki-tévé magát a' veszedelemre, hogy Lótot az ő atya-fiát meg- szabadítaná az ő el-lenségítől, kik őtet el-rablották- vala: Szent Pál nem egyszer, ha-

nem sokszor tötte-ki magát a' há- lálnak veszedelmére, hogy azokat meg- szabadítaná, kik hozzája ellen- ség- képen vífelik- vala magokat. Ábrahám meg-akará egyszer állho- zni az ő fiát: Szent Pál ezer-szer- is áldozta önön- magát az Istennek. Isaiás Proféta ditsírtetett a' béke- ségestérés- szenvedésért: Szent Pál- nak nem keveseb' térés- szenvedési vóltnak. Jákob hét éfztendeig szolgált, hogy a' szép Rákel-t el- nyerné: Szent Pál többet szolgált a' Kristus Jésus Jegyeséért, az Anya- szent- egy- házért: és szenvedett nem a' napnak hévségétől, hanem a' kö- vezéftől, és sok veréséftől. Jákob el- futta az ő bátya dühöfségétől: Szent Pál hogy el- futna azoknak dühöfségétől, kiket ő atya- fiainak tart- vala lenni, egy kosárban kö- réllet bortsattaték- le a' Damaskus várasá kö- fűsán. Jób ditsírtetett, mert az ő háza mindenkor nyitva vólta a' szegényeknek: Szent Pál mindenekhez méltóztatik- vala, és a' bűnösökkel társalkodik - vala. Mojses kérte az Istent, hogy sza- badítaná- meg az ő népet, vagy tör- lené-ki őtet az élők könyvéből: Sz- Pál átkozott akar- vala lenni az ő atya- fiaiert. Senki nem vólta, a' ki olyan szívesen íratna- vólta a' ma- ga vétkeit, a' mint Szent Pál írat- tya- vala egyebek vétkeit.

22. Szent Pál nem tsak az em- bereket fellyül- haladta, a' kik test- ből- valók; hanem az Angyalokat- is, kik tsak lélekből állanak.

Sőt a' mint Arany-fzájú Szent János mondgya : Úgy látszik, hogy önnön-maga Szent Pál mondaná magáról, az Efésus-bélickekhez írván, *Ephes. 3. v. 8. 10.* hogy az Angyalok valami dolgot tanultak ő - tőle. Minden tartomány egy Angyalnak *commendatott*: Szent Pálnak pedig az egész világ. A' Szent Pál Apostol mártiromsága vólt Szent Iván havának 29. napján, Kristus Urunk születésének 65. éfztendejében, melly utolsó vólt a' Néro Tsászár birodalmának. Szent Gergely Pápa azt rendelé, hogy azon hólnapnak 30. napján szentelctnék az ő Innepe, hogy az-előtt -való nap Szent Péternek hagyatnék, és mind a' ket-

tőnek lenne magán - való Innepe. Nitzéforus Kálirxus azt mondgya; hogy Szent Pál Apostol testében kitsiny természetű vólt, és valamennyire vastagok vóltak az ő vállalai. Az ortzája fejér vólt, és igen tekintetes. Kitsiny feje vólt, és a' szemei kedvesek, és kellemetesek vóltak: hoszfak valának a' szemöldöki, és az orra kitsinnyé fás módra horgas vólt; hoszfú vala a' szakállala, igen sűrű; a' szakállala, és a' haja szála - között némellyek fejérek vóltanak. Az ő élete tiszteletes vala, és ájratóságra indított egyobeket; jelét adván, hogy az Isteni malasztnak választott edénye vólna.

Szent ANDRÁS Apostol élete.

A' Szent Evangyeljomból, és az ő tanítványinak írásából, kik Akájában meg-irták az ő Mártiromságát, és több Autorkból somában foglaltatott.

I. Szent András Apostol a' Galileai tartományban - Betzaida városból -való vólt, Szent Péter Apostolnak bátyja, és Keresztelő Sz. Jánosnak tanítványa. Annak-utánna pedig mi módon lótt a' Kristus János tanítványa, Szent János Evangyelista világoson meg-írta, mondván: *Joan. 1. v. 35.* Áll-vala János, és ketten az ő tanítványi-közzül. És látván Jést jarni, monda: *Imé az Isten báránya.* És hal-

lá ötet a' két tanítvány, hogy szólna, és követék Jést. Fordulván pedig János, és látván, hogy ötet követnék, monda nekik: *Mit kerestek? Kik mondanak néki: Rabbi (melly meg-magyaráztatván Mesternek mondatik) hol lakol? Monda nekik: Jertek-el, és lássátok-meg. El-menénck, és meg-láták, hol laknék, és nála maradának azon napon: vala pedig úgy-mint tíz óra. András pedig, a' Simon Péternek bátyja egyik vala a' kettő-közzül, kik hallották-vala Jánostól, és követtek -vala őtet. Találá az előszőr az ötsét Simont, és monda néki: *Meg-találtuk a' Messiást (melly*
Kri-*

Kristusnak magyaráztatik) és Jé-
sushoz vivé őtet. Reá tekintvén
pedig Jézus, monda: Te vagy a'
a' Simon a' Jóna fia: te Tzáfásnak
hívatatol: melly Péternek magya-
ráztatik. Annak - utánna másod-
szor-is hívá őket a' Kristus Jézus,
a' inint meg-írták az Evangyelisták,
mondván: *Matt. 4. v. 18.* Járván
pedig Jézus a' Galiléai tenger-mel-
lett, látta két atya-fiat, Simont, ki
Péternek hívatatik, és az atya-fiat
Andrást, hálót vetvén a' tengerbe,
(mert halászok valának) és mon-
da nékik: Jöjtek utánnam, és ti-
teket emberek halászává vélek.
Azok pedig mindgyárt el-hagyván
a' hálókat, követék őtet. Es at-
tól-fogva ő-velé társalkodának,
és ő Apostolokká tévé őket. *Joan.*
6. v. 9. Szent János Evangyelista
emlekezetet téfzen Szent András
Apostolról, elő-fzámlálván a' tsu-
da-tételt, mellyet az Isten Fia tse-
lekedék a' pusztaban, mikor meg-
akarván elégíteni az őt ezer embert,
monda Filepnek: Hónnét vézfűnk
kenyeret, hogy ezek egyenek?
Ki felelvén, kitsiny hitet mutata.
Szent András pedig valamennyivel
nagyob' hitet mutata, mondván:
Vagyon itt egy gyermek, kinék
őt árpa kenyere vagyon, és két
hala, de ezek mitsodák ennyi-kő-
zött. *Joan. 12. v. 20.* Ugyan Sz-
János Evangyelista meg-írta, hogy
némeily pogányok kívánván látni
a' Kristus Jésuit, a' tsuda-tételek-
ért, mellyeket ő-felőle hallottak-

vala, kérék Szent Filepet, hogy
meg-láthatná a' Jésuit. El-méne
Filep, és meg-mondá Sz. András-
nak. András ifinég, és Filep meg-
mondák Jézusnak. Jézus pedig le-
lele nékik, mondván: El-jött az
óra, hogy meg - ditsóítotték az
ember Fia. Az Evangyeliomban nem
olvaftatik egyéb ki-vált-képen-való
dolog Szent András Apostolról: jól-
lehet bizonyos dolog az, hogy ő
minden dologban jelen találtatott,
mellyekben közönségesen monda-
tik, hogy a' Kristus Apostoli jelen
vóltak. Jelen vólt, mikor Lázár
fel-támasztaték. Jelen vólt, mikor
Kristus Urunk nagy pompával mé-
ne Jerusálembé virag-vasárnap. Je-
len vólt az utolsó vatsorán, holott
Pappá szentelteték, és Püspökké,
a' Kristus Szent Testét, és Vérét
magához vévé. Annak-utánna a'
többivel egyetemben el-hagyá az
Urát, és azokkal egygyütt el-futa.
Látta Meg-váltó Kristus Urunkat di-
tsóséges fel-támadása-után: látta
az ő tsudálatos mennybe menetelét.
A' Szent Lélek Istent, és az ő aján-
dékait el-vőtte a' többivel egye-
temben.

2. Prédikállotta az Evangyeli-
mot Européa Scitiában, melly fors-
ban jutott-vala néki. Onnét Epi-
rusba, és Tráziába méne, és mind
azokban a' tartományokban prédi-
kállott, tsudákat tött, és sok nem-
zetségeket meg-téritett a' Kristus
Jésushoz. Végezetre Akájába Pá-
trás nevű városba érkezék, és ot-

tan meg-állapodék prédikálván, és nagy gyűmölsőt hozván, a' fok népekért, a' kik meg-tértenek, nem csak abban a' városban, hanem a' környül-való tartományokban. Kévs idő-alatt, csak alig találattik-vala fen'-állani a' Bálványok templomi-közzül, mert mind az élő Istennek szenteltetnek-vala; holott Szent András Apostol most e' templomban, most pedig amabban, minden nap Szent Misét szolgált. Levitákat, és más rend-béli Egy-házi szolgálakat rendele, a' kik őtet fegetének e' szentséges dologban. Minnyájan szerezik - vala őtet, és nagy tiszteletben tartották, mivel-hogy ísmérik-vala az Istennek nagy jó voltát, és irgalmaságát, melyet Szent András-által tselekedett nékik. Az ő élete mindenek eleven példája volt, az ő beszédivel mindeneket meg-erősített, és az ő tselekedeti nagy hasznára voltak mindeneknek: mert meg-gyógyította a' beteget, és őrdögöt üz-vala. Mindenekkel jól tselekedzik - vala, és meg nem engedte, hogy valakinek gonoszt tselekednének. Abba a' városba méne egy Egéás nevű Prefektus, kit a' Rómaiak küldöttek, hogy azt a' tartományt igazgatná. Ez látván, mint folyának a' dolgok, üldözni* kezdé a' Keresztényeket, arra kényszerítván, hogy áldozatot tennének a' Bálványoknak. Hozzája méne Szent András Apostol, és monda néki: Te Egéás azzal tartoznál, hogy te

birája lévén az embereknek, meg-ísméred a' Birádat, a' ki mennyekben vagyon; és meg-ísmérvén, mint igaz Istenedet tisztelnéd, és imádnád őtet: ki mindeneknek teremő Istené, kitől mind e' földön, mind pedig az Egekben minden jók származnak. Monda néki Egéás: Talám te vagy amaz András, a' ki el-rontod az Istenek templomit, és el-hiteted az embereket, hogy bévegyék a' Keresztények babonás vallását, melyet, meg-parantsolták a' Rómaiak, hogy mindenütt üldözzék, és rontsák-el. Felele Sz. András: A' Rómaiak még nem értették-meg, mi-képen az Isten Fia mennyekből a' földre jött az emberek idvőségéért, és mint tanította az embereket, hogy ezek a' bálványok, kiket te Isteneknek mondasz lenni, nem egyebek, hanem őrdögök, kik meg-tsallyák az embereket, és el-távoztatták az Isten szolgálattjától, hogy az igaz Istennek ne szolgállyanak, hanem az őrdögnek, a' teitnek, és a' világnak, hogy fok undok vörkekkel meg-telven e' világon, holtok után örök kínokkal, és ki-mondhatatlan nagy gyötrelemekkel fizessenek a' más világon. Monda Egéás: Ezeket a' dolgokat prédikáltotta a' tí Kriisztok a' Zidóknak, mellyekért fel-feszíték őtet a' kereszt-fara. Monda Szent András, Te igazat mondasz, hogy a' Kriisztus Jépus a' kereszt-fan holt-meg; de őnnön-maga akarattjából volt

az. Mi-képen az ő akarattából? monda Egéas: Nem tudgyuk-e, hogy egy az ő tanítványi-közzül árúlta-el őtet, és a' Zidók-kezébe adta, kik az ő Fejedelmeknek vitték, a' ki meg-feszítetté őtet? Mind ezek a' dolgok nem mutatták, hogy a' maga akarattából holt-vólna-meg. Felele Szent András: Én az ő tanítványa voltam, 's most-is a' vagyok, és mondom, hogy ő maga akarattából holt-meg, mert ezeket a' dolgokat annak-előtte meg-mondotta, és nekünk tudunkra adta, mondván: *Matt. 16. v. 21.* hogy néki Jerusálemba kellene menni, és fokakat szenvedni a' vénektől, és az írás-tudóktól, és a' Papi-fejedelmektől, és meg-ölettetni, és harmad napon fel-támadni. Sőt nagyobb mondok néked, mivel-hogy az én őtsém Péter ellent akarván az ő szenvedésiben tartani, hogy azokat meg ne engedné maga-felől, monda: Távul légyen tőled Uram: nem léfzen ez néked. Monda Jé-sus Péternek: Menny hátra Sátán, botránkozásra vagy nékem, mert nem érted azokat, mellyek az Istené, hanem azokat, mellyek az embereké. Ezzel meg-mutatá, hogy néki nem tetszenék, a' ki az ő szenvedésit meg akarná ellenzeni. *Joan. 13. v. 21.* Mikor pedig Jé-sus azt monná, hogy egy közzülünk el-árúlja őtet, mi tanítványok nézánk-va-la egy-másra, kételkedvén ki-felől mondaná. Vala pedig egy mi-közzülünk, ki a' Jé-sus melyén

fekszék-va-la, kit szeret-va-la Jé-sus. Inte azért annak az én őtsém Péter, és monda néki: Kitsoda az, a' ki-felől mondgya? Ki midőn meg-kérdette-vólna, mondván: Uram kitsoda az? Felele Jé-sus: Az a' kinck én bé-mártott kenyeret nyújtok. És mikor bé-mártotta-vólna a' kenyeret, Judásnak adá a' Simón Iskariot fiának, a' ki őtet el-árulá, és már el-kezdette-va-la az árultást. Ezekből meg-ismérhetni, hogy az én Mesterem tudván minden dolgokat, meg-óltalmazhatta-vólna magát, és meg nem óltalmazván, szükség meg-vallani, hogy ő maga akarattából holt-meg.

3. Monda Egéas: akár maga akarattából, akár kényszerítésből holt-vólna-meg, én tsudálkozom te-rajtad, hogy Isten-gyanánt akaríz imádni egy embert, ki végtére meg-feszítettett. Felele Szent András: Igen nagy titkos dolga vólt a' keresztnék, mellyet én néked meg-magyarázok, ha egy kis türelessel meg akaríz engem' halgatni. Monda Egéas: Én meg-halगतlak téged', de ha az-után te meg nem halगतíz engem', és nékem nem léfesz engedelmes, meg-érzed a' te háradon a' keresztnék titkos dolgát. Felele Szent András Apostol: Ne fenyegeés engem' a' kereszttel: mert ha én atól félnek, nem prédikállanám annak ditsőségét, melly e'-képen vágyon: Az első ember halálra szententziáztatván, hogy a' meg-tiltott fiának gyümölsébből evett, illendő vólt,

volt hogy a' kereszt - fának gyümölcseivel ki - üzetnék a' halál a' világból, és az emberi nemzetnek kára meg - orvosoltatnék: és mint-hogy az első ember a' szűz földből formáltatott, és a' világnak romlása ő - tőle szereztetett, így illendő volt, hogy a' Krisztus Jézus a' makula - nélkül - való Szűz Máriától születetnék igaz ember, és igaz Isten, és ugyan ő lenne oka a' világ meg - váltásának. Adám kinyújtá a' kezét, hogy el-vegye a' meg-tiltott fának gyümölcset: Krisztus ki-terjeszté a' kezét, hogy kereszt-fára szegeztetnék. Adám megkóstolá a' meg-tiltott gyümölcset: Krisztus pedig a' keserű mérget. Egy somnában azt mondom néked, hogy az én Úram Istenem halandó tettbe öltözött, hogy minket halhatatlanságba öltöztetne, és nekünk örök életet adna.

4. Egy darab ideig halgatván Egéás Szent András Apostolt, monda néki: Számláld-elő te ezeket a' dolgokat annak, a' ki el akarja hinni: te pedig el-hid' bizonynal, hogy ha az Isteneknek áldozatot nem tévesz, én téged' a' kereszt-fára tétetlek, mellyet te olly-igen ditsírsz. Felele Szent András: En minden nap áldozok a' mindenható igaz élő Istennek, nem a' temjén ístét, nem a' bikák húsát, sem a' bakok véréát, hanem a' makula-nélkül-való bárányt, meg-szentelvény az ő Szentséges testét, mellyet éven a' hívek, és iván az ő

véréát, a' bárány épen, és elevenen meg-marad, mint az-előtt; jól-lehet a' hívek bizonynal egyék az ő testét, és igyák az ő véréát. Mint lehet az? monda Egéás. Felele Szent András: Ha meg kell azt néked mondanom, és te meg-akarod érteni, szükség, hogy elsőben légy Keresztényé. Monda Egéás: En téged' fok kínokkal, és gyötremlkekkel kényszerítlek, hogy meg-magyarázzad, és ollyan módon meg-értem. Az-után Szent Andrást a' tömlöztbe vetteté, a' hová fok nép gyüle, és a' Prefektus-ellen fel akarának támadni: de a' Szent Apostol nem engedé, mivel-hogy a' tömlöztből prédikállá nekik, és letsendelíté őket, hogy pártot ne ütnének a' Tirannus-ellen, ki arra jutott-vólna, hogy néki alkalmazottságot adna az érdemlésre: *Matt. 10. v. 28.* ki ha a' testet fanyargattya, nintsen hatalma, hogy a' léleknek ártahasson; *Joan. 16. 22.* a' kínoknak fájdalmi hamar el-múlnak, de a' jutalom, melly azokból származik, örökké meg-marad. Inkáb' tisztelni kell őket, és kedvét keresni, hogy-sem ellene támadni, mert ő fok jót tselekedhetik. Ezekkel, és több' dolgokkal, mellyeket Szent András Apostol monda, meg-tartóztatá a' népet, hogy pártot ne ütnének a' Prefektus-ellen, és őket crózzakkal ki ne vennék a' tömlöztből.

5. A' következő napon Egéás maga-elejébe viteté Szent Andrást,

és monda néki: Én azt hiszem, hogy te eszedre fordulsz, és el-hagyod azt a' bolondságot, a' melly meg-homályosította a' te elmédet; és hogy el-hagyván ditsírni ama' te Krisztusodat, örvendezsz a' te kívánatos életteddel, és meg-szabadított magadat a' rettenetes haláltól. Felele az Apostol: A' Krisztus ditsíreci, és az ő-benne-való hit-nélkül sem igaz öröm, sem igaz élet nem taláztatik, a' mint mindenkor prédikállottam e' tartományban, a' hova küldött engem' a' Krisztus Jé-sus, hogy az emberek el-hagyván a' Bálványok imadását, és bé-ve-vén a' Szent hitet, meg-szabadulnának a' haláltól, és nyernének igaz életet. Monda Egéas: Ugyan e' dologért kényszerítlek téged' áldozatokat tenni az Isteneknek, hogy mind azok a' népek, a' kik tőled meg-tsalattattak, hadgyák-el a' te tudományodnak hívságát, és tér-jenek-vizsza az ő régi Isteneknek tiszteletére: mert nékem úgy lát-szik, hogy nintsen váras az egész Akájában, a' hol az Isteneknek templomi el nem hagyattak-vólna: és te lévén annak az oka, azt akar-nám, hogy hasonló-képen oka len-nél, hogy vizsza-térnének azok-nak gyakorlására, és meg-nyittat-nának az áldozatok: mellyet meg-tselekedvén, kedves léfesz az Iste-neknél, kik ellened igen meg-ha-raguttak. De ha más-képen akaríz tselekedni, készítsd magadat a' rettenetes nagy kínoknak szenvedé-

désére, mellyeket néked arlatok, és végezetre a' kerezt-fán meg-halni. Felele Szent András, mond-ván: Halgass engem' halálnak fia, a' pokolnak örök tűzére el-készít-tetett száraz fa: én mind eddig édesdeden beszéltem néked, gon-dolván, hogy te okos ember lévén, helyt adsz az én szavaimnak, el-hagyván a' hamis Isteneknek hívsá-gos tiszteletét: de mint-hogy látlak téged' olly meg-általkodottnak, és keménynek lenni, világosan mon-dom néked; Ne gondold azt, hogy engem' a' te fenyegetésséggel meg-ijesztessz: tseleked' azt velem, a' mit akarsz; mert mennél nagyobbak léfznek az én kín-szenvedélim, an-nál nagyob' léfzeni az örök élet-nek jutalmá, mellyet azokért ad nékem az Úr Jé-sus Krisztus: és na-gyobbak léfznek a' büntetések, mellyek el-készítetnek néked po-kolban; holott az Istenek, kiket te mostan imádasz, illendő jutalmat adnak néked, mind örökké kínoz-ván téged'; mivel azok nem egye-bek, hanem ördögök. Egéas ezek-ért az igékért felettéb' meg-hara-guvék: az-okáért meztelen verkez-teté Szent András Apostolt, és meg-parantsolá, hogy heten a' hohérok kegyetlen-képen meg-vernék ő-tet, kik három versben változtatak magokat, és olly nagy sokasága volt a' lébeknek, mellyek a' Szent A-postol testén hagyatának, hogy az egész testéből, mint az első úgy folyt a' vér, mivel-hogy tetézől-

fogva talpig rakva vólt a' febekkel.

6. Akkor monda néki Egéás: Kérlek téged' András, könyörülly-meg tennen - magadon: gondold-meg, hogy az a' te véred, melyet ki-ontasz, kevés a' hoz képest, a' mit fogsz-szenvedni: mert ha meg nem változtatod vélekedésedet, én téged' a' keresztfára tételék. Felele néki Szent András, mondván: Én a' Krisztus Jéhus szolgája vagyok, és nem félek, sőt szeretem a' keresztet: te - néked valóban kellene félned; mert ha nem hiszed a' Krisztusban, a' te kín-szenvedésid különbek lesznek az enyimeknél; mert ezek két nap el-végeződnek, a' te gyötrelmid pedig örökké tartanak. Egéás tovább' nem tűrhetvén, meg-parantsolá, hogy Szent Andrást a' keresztfára tévén, kötelekkel reá kötöznék; és ne szegyekkel szegeznék arra: melyet ő ren dele nem könyörületességből, hanem hogy a' gyötrelm tovább' tartana. Midőn a' vitézek a' mártíromságra vinnék Szent Andrást Apoitolt, számtalan sok népek gyűlének oda nagy szóval kiáltván: Mit tselekedett ez az igaz ember, és az Isten barátja, a' miért megérdemlené, hogy meg-szézítették? A' Szent Apoitolt pedig azon kéré őket, hogy meg ne gúcolnák az ő szenvedését, és ártan 's nagy örömmel menvén az úton pré ukálivala azoknak, a' kik őket követik-vala. Az-után pedig mielőn távul

meg-látta-vólna a' keresztfát, nagy ájtatos szókkal monda: Imádlak téged' gyönyörűséges keresztfát, mely a' Krisztus Jéhus Szent testével meg-szenteltetett, és az ő szent tagjaival, mint gyöngyökkel, drága kövekkel, 's gyémántokkal meg-ékesítettél. Minek-előtte a' Krisztus Jéhus te-hozzád nem közelgett-vólna, te meg-rettented-vala az embereket; de mostan örömet és vigaságot szerzel nekik. Én nagy örömmel megyek te-hozzád, te-is örömmel fogadgy engem' oh jó keresztfát, olly igen meg-ékesített a' Krisztus szent tagjaival: mennyi ideje vagyok, hogy téged' kívánlak. Én téged' nagy szorgalmatossággal kerestelek: mostan azért, hogy téged' meg-találalak, fogadgy a' te kezeidbe engem', és el-vévén az emberektől engem', adgy az én szerelmes Mesteremnek, hogy te-általad bé-fogadgyon engem', a' ki te-általad meg-szabadított engem'. Ezeket mondván, és közel lévén immár a' keresztfához, maga leveté az ő ruháit, és a' vitézeknek adá, kik a' keresztfára kötözék őtet, és magasán fel-emelék, a' mint meg-vólt parantsolva nekik. A' népeknek nagy sokasága környül-vévé a' keresztfát, és minnyájan partafzoikodnak-vala bándokván, hogy a' Szent Apoitolt olly nagy kín szenvedni láttyák-vala; ő pedig a' keresztfán lévén vigasztalva-vala őket, és meg-erőnti-vala az ő szívöket, hogy

ök-is, ha a' szükség kívánnya, hasonlő gyótrelmeket kéfzek légyenek szenvedni a' Krisztus Jésus szerelméért. Két nap, és két éjjel állott Szent András Apostol a' keresztfán, prédikállván a' népeknek, és azokat a' Krisztus hitére megtérítvén, közel húsz ezeret. Igen megkeferehdvén szíve a' községnek Szent Andrásért, kiáltani kezdének, mondván: Nem illendő, hogy meghallyon illy szelid, illy könyörületes, illy kellemetes, és szent életű igaz ember, a' ki illyen jó tudományt tanít.

7. Megértvén Egeás, hogy a' község csak nem fel-indult ellene a' párt-útféire, félvén, hogy valami gonosz ne követné őtet, le-akará Szent András Apostolt vétetni a' keresztfáról: e' végre oda méne, a' hol a' Szent Apostol a' keresztfán vala, ki látván őtet monda néki: Miért jöttél ide Egeás? mit akarsz tselekedni? Ha azért jöttél, hogy hidgy a' Jésus Krisztusban, még meg-tselekedheted; mert ő meg-botsát még te-néked, a' mint egyebeknek-is meg-botsátott. De ha azért jöttél, hogy engem' le-vegy a' keresztfáról, haszontalanul szorgalmatoskodol; mivel-hogy látom én immár az én Uramot, és Királyomot; nékem immár úgy látszik, hogy az ő Királyi széke-előtt vagyok, holott én örök életet, és jutalmat véfzek; te pedig örök kárhozatot, és büntetést véfesz. Mind-az-által látván Szent András Apo-

stol, hogy le-akarnák őtet venni a' keresztfáról, és hogy a' hóhér öldözni kezdi- vala a' köteleket, mellyekkel a' keresztfára kötöztve vala, fel-emelé szavát a' Krisztus Jéshoz, és monda: Kérlek Uram tőgel' a' te Szent nevedért, meg ne enged', hogy engem' életben le-vegyenek a' Keresztfáról: fogadj hozzád engem' szerelmes Mesterem, a' kit meg-vallottam, a' kit prédikállottam, és a' kitől reménelem, hogy meg-ajándékoztatom. Uram Jésus Krisztus fogad' békességben az én lelkemet, mert ideje immár, hogy te-hozzád menyen, a' kit olly nagy kívánsággal kívánt. Midő a' Szent Apostol ez igéket mondaná, igen nagy fényesség szálla-le az égből, melly mindenektől láttatott, és bé-földözé a' Szent András testét, úgy-annyira, hogy nem láthatták- vala. El-távoztván annak-utánna az a' nagy fényesség fél-óra múlva, láttaték, hogy Szent András Apostol már meg-holt-vólna.

8. Egy ájtatos aszfzony pelig a' Szent András tanítványa, ki igen gazdag vala abban a' városban, és Maximillának hívatatik- vala, a' keresztfához méne az ő szolgálival, és le-vevé a' Szent Apostol testét, és el-temeté azt, elsőben drága kenetekkel meg-kenettetvén. Midőn Egeás meg-érté e' rend-béli tselekedetét Maximillának, panaszt akara tenni a' Tsászárnak ő-ellene; de midőn maga-eleibe az ember-

ket

ket nyilván botsátaná, hogy arról a' dolgról tudakoznék, mindeneknek jelen-létében, bé-méne az örök az ő testébe, és olly rettenetes-képen gyöttré őtet, hogy igen kiáltani, bögni, és fene-vad módgyára ordítani kényszeríté, és végtére a' testéből ki-űzé az ő gonosz lelkét, hogy mindenkor gyötrelmekkel illesse a' pokolnak örök kinnyában. Ez az Isteni titkos ítélet oka volt, hogy sokan meg-térnének a' Krisztus Jézus hitére. A' Szent András Apostol mártiromsága harmintzadik napján volt Szent András hávának, és ugyan azon a' napon álli az Anya-szent-egy-ház az ő innepét. Az ő halála volt Krisztus Urunknak hatvan-ketődik esztendejében, Kanisus mondása-szerént, Néro Tsászárs idejében. Annakutánna Konstantinus Tsászárs idejében az ő teste Konstantinápolyba vitetett, és onnét több helyekre, végezetre Olasz-országba vitették Amalfis nevű városba Neápolis tartományába, holott most is megtalálják. Azt mondgyák, hogy abból az áldott testből igen drága olaj foly-ki, mellytől különb-féle betegek meg-gyógyíttatnak. Máfodik Pius Pápa idejében az ő feje Rómába vitetett, és ugyan a' végre tsináltatott egy szép hajlékban helyeztetett, a' Szent Péter Apostol templomában.

9. Turonai Szent Gergely sok tsudákat számlál-eiő, mellyek a' Szent András érdemi-által lőttek,

úgy-mint fok, és különb-féle betegségékből az emberek meg-gyógyíttattak. Azt-is mondgya, hogy Klodovéus nevű Frantziai Király idejében egy hadban, mellyet ő Borgoniában téfzen-vala, tűzzel, vassal rontván ott egy helyet, tüzet vetettek egy Saturninus nevű Mártir templomára, mellyben a' Szent András Apostol testéből némelly maradékok tartatnak-vala: igen meg-nevekedett-vala a' tűznek lángja, és a' község igen bánta, hogy meg-emésztdőnének azok a' szent maradékok. Egy a' több vitézek közzül meg-értvén a' községnek bánattyát, nagy bátran bé-méne a' templomba a' tűznek közepette; és oda menvén, a' hol a' Szent András testének maradéki voltak, kihozá azokat a' tűzből, és a' tűz magának-is a' vitéznek semmit nem ártá. Mind eltében, s mind hólta után sok tsudákat tört Isten Szent András Apostol-által. Egy nemes ifú az ő szüléi akarattya ellen Szent András Apostolhoz méne: meg-gyújták a' házat, mellyben vala, hogy mind ő s mind a' Szent Apostol a' házban égnének: és midőn a' tűznek lángja magosan felmenne, az ifú egy kis korsótskát ragadván, meg-önté a' tüzet, melly minlgyárt el-aluvék: mellyet látván az ő szüléi, monának: a' mi fiúnk búbjajosa lott: és a' lajtorján fel akarván menni a' házra, az Ur Isten meg-vakítá őket, úgy annyira, hogy még a' lajtorját iem láthatták-vala.

Sokan

Sokan azért látván e' dolgot, hűnek az Istenben az ifjú szűléivel egyetemben.

10. Egy afzfony' állat egy gyilkos férfival közösülvén, nem szűlhet - vala : szűllítá azért az atya-fiát mondván : Kérlek menny-el Diánához a' mi Isten - afzfonyunkhoz, és nékem kérj segítséget róle. Ki midőn segítségül hiná őtet, monda néki az őrdög: miért hisz engem' segítségül, mivel-hogy semmiben téged' meg nem segíthetek; hanem menny András Apostolhoz, és ő meg - segítheti a' te nénédet: ki midőn az Apostolhoz ment - volna, hívá őtet a' nényéhez, ki a' szűlésnek rettenetes fájdalmától szorongattatik-vala, kinek monda Sz. András Apostol: Méltán szenveded te ezeket a' nagy fájdalmokat; mert te gonoszt tselekedté, hamissan fogadtál méhedben, és az őrdögtől kértél magadnak segítséget: de mind - az - által tsak megszánnyad, bánnyad vétkeidet, és hidgy az Úr Jésus Krisztusban, meggyógyúlsz: híven az afzfony - állat mindgyárt meg gyógyúla.

11. Egy öreg ember méne az Apostolhoz, mondván néki: Uram, imé hetven esztendei vannak életemnek, mellyekben mindenkor bujaságban éltem: némelly napokban az Evangyeliomot kezdém olvasni, kérvén az Úr Isten, hogy adna meg - tart - zzatást, és tiszta életet nékem: de meg - vénhedvén abban a' vétekben, és a' tetti kíván-

ságtól meg - tsalattatván, fokálsá vett rút tselekedetekre térek - vala. Most azért, - oh te Istennek Szent embere, kérlek téged', könyörögj az Istennek az én lelkem idvőségeért. Mellyet hallván Szent András Apostol, firni kezdé, és három órától - fogva kilentz óráig megmarada az imádságban, és felkelvén semmit nem akara kóstolni, hanem illyen módon szólla: Én mind addig semmit sem ezezem, valamig meg - tudom, ha az Úr Isten meg - mutattya irgalmaságát ehhez a' vén emberhez: öt nap, és éjjel böjtölvén, szózatot halla, melly monda néki: András, András, kegyelmet nyertél a' vén embernek: de mi - képen te könyörgéfelekkel, és böjtölésefelekkel lanyargattad magadat, úgy ő - is magát lanyargatsa, hogy üdvözülhesse. Az öreg ember könyörögvén, öt napig böjtöle vízzel, és kenyérral, és annak - uránna jó - tselekedetekkel tellyes lévén, el - nyúgovék az Istenben.

12. Egy Keresztény ifjú monda titkon Szent Andrásnak: Látván engem' az Anyám, hogy ékes természetű volnék, kísérteni kezdé engem', hogy ő - véle közösülék, kinek én semmi - képen nem engedék: annak - okaért az Anyám a' Bíróhoz méne, hogy engem' hamissan bé - vádoilyon, mondván: hogy én őtet, fia lévén, tisztátalan tselekedetre szorgalmaztattam. De én kérlek téged', könyörögj érettem, hogy én olyan mértadlanul

meg ne halljak: mert bé-vádoltatván, semmit nem akarok felelni, inkább' akarván életemet el-vefzte-
ni, hogy-sém az anyám gonosz, és gyalázatos igyekezetét meg-vallani. A' Bíróhoz hivattatván az ifú, oda méne Szent András-is: az anyja erősen vádollya a' fiát, hogy ötet meg-akarta ferteztetni: az ihu sok-szor meg-kérdetvén a' Bírótól, ha úgy volna, a' mint hallaná, semmit nem felele. Akkor monda Szent András Apostol az ifú anyjának: Oh te minden aszszony' állatoknál kegyetleneb', ki a' te rút fertelmes testi kívánságodért el-akarod vefzteni egyetlen-egy fiadat. Monda az aszszony a' Bírónak: Uram, az én fiam az-után méne ehez az emberhez, minék-utánna gonoszt akara velem tselekedni. Meg-haraguván a' Bíró, meg-parantsolá, hogy az ifú egy zákba tétetvén, a' vízbe vettetnék; András pedig addig a' tömletzbe tétetnék, a' míg meg-íúlnék, mi-némű halállal kellenék el-vefznie. De a' Szent András Apostol könyörgésére olly rettenetes menny-dörgés támadá, és olly igen meg-indúla a' föld, hogy minnyáján meg-rémülvén a' földre esének: az aszszonyt pedig meg-úté a' menny-kő, és meg-égeté. Annak-okaért minnyáján könyörgének az Apostolnak, hogy el ne vefznének: imádkozék Szent András érettek, és azok a' rettenetes dolgok meg-szűn-
nek. Akkor a' Bíró, és minden háza népe hívének a' Krisztus Jébusban.

13. Nitzéa városában lévén a' Sz. Apostol, mondának néki a' város polgári, hogy a' városnak nagyobbik úrfája-mellett hét ördög vagyon, kik meg-ölik - vala mind azokat, kik az úrfján által-mennek - vala: ugyan-ottan az ördögök mind a' heten kutya képében az Apostol eleibe jövének; kiknek azt parantsolá Szent András Apostol, hogy olly helyre mennének, a' hol senki-nek nem árthatnának, és mindgyárt el-távozanak. Melly dolgot látván 's meg-értvén azok az emberek, a' Krisztus hitére térének. Annak-utánna más városnak kapujához közelgetvén Szent András Apostol, imé egy meg-hólt ifiat vífznek-vala az emberek; kik mondának néki, hogy hét kutya' jöttek az ifúra, és meg-ölték ötet, midőn a' kamarában volna; melly dologért firván az Apostol, monda: Tudom Uram Isten, hogy azok az ördögök voltak, kiket én Nitzéa városából ki-űztem, és monda a' meg-hólt ifú atyának: Mit adsz nékem ha fel-támasztom a' fiadat? Monda az ifú atya: Nékem semmim drágab' nintsen, mint a' fiam volt, de ha fel-támasztod, néked adom ötet. Imádkozék Szent András Apostol, és az ifú mindgyárt fel támadá.

14. Negyven ember jövének egy hajóban, hogy az Isteni tudományra meg-tanittatnának Szent Andrástól, az ördög igen nagy léf-
vélzt támaszta a' tengeren, úgy annyira, hogy az emberek mind eg-

gyig el-merülének, és a' tenger habjai azoknak testeket ki- vetvén a' partra, Szent András eleibe vite- tének, ki könyörögven érettek az Istennek, mindgyárt fel- támadának, és minden dolgokat, mellyek raj- tok történtenek - vala elő- beszél- lék.

15. Egy Püspök szent életet fel- vén, a' több' Szentek - között nagy tisztelettel tisztelte Szent An- drás Apostolt: de a' gonosz Sárán irigykedvén a' szent életű Püspök- ellen, minden álnok mesterséggel igyekezék meg tsalni őtet, és egy ékes termetű aszfony ábrázattát formálván magának, a' Püspök pa- lotájához méne, azt erősítvén, hogy ő-hozzá meg akarja gyónni. A' Püspök azt rendelé, hogy gyón- nyék-meg a'hoz a' Paphoz, a' kit ő maga helyébe rendelt, és a' végre tellyes hatalmat engedett néki; fe- lele az aszfony, hogy ő senkinek másnak meg nem akarja jelenteni az ő lelki-isméretének titkait, ha- nem csak a' Püspöknek. Mellyet hallván a' Püspök, maga eleibe bo- tsátá, kinek monda az aszfony: Kér- lek Uram, könyörülly én - rajtam; mivel én gyenge, és kevés idejű vagyok, és kicsinségemtől - fogva gyengén tápláltattam, király leá- nya lévén, és csak egyedül jöttem mostan ide e' szarándók köntösben: mert a' Király az én Atyám igen hatalmas, ki engem egy nagy Fe- jedelemnek akar- vala házias társul adni: kinek én azt felelém, hogy

a' Krisztusnak szenteltem mind ő- rökké az én szűzefségemet, és min- den háziasági gyönyörűséget igen utálok, és gyűlölök, az-okaért soha férfival nem közösülhetek. Vég- tére olly igen kényszerítetttem, hogy vagy engednem kellett - volna az Atyám akarattyának, vagy pedig külömb - féle kinokat, és gyötrel- meket kellett - volna szenvednem. De én alattomban el - futék az Atyám királyi palotájából, inkább a' ha- zámtól szám - ki - vetésben akarván élni, hogy - sem meg - szegni a' Kri- stushoz fogadott hűségemet. Hall- ván azért a' te szent életednek di- tsiretit, a' te szárnyaidnak óltalma- alá folyamodtam, tudván, hogy a' te könyörületeségednél magam- nak bátorságos helyt találhatok, és szép, és titkos elmélkedésekben magamot foglalhatom, és e' jelen- való életnek tsalárdságát, és ve- zedelmit el - távoztathatom, és meg-menekedhetem minden hábo- ruságitól a' világnak, melly minden gonofszal, és vezedelmekkel tellyes.

16. Melly dolgot hallván a' Püf- pök, és gondolván annak az asz- fzonynak Királyi nemzetét, szem- lélvén ékes termetét, tsudálkoz- ván az ő nagy buzgóságán, és igen ékes befzédén, nagy édesde- den felele néki mondván: Immár légy békével édes leányom, és sem- mit ne féllj; mert ez, a' kinek sze- retetéért illy erőfen meg - utálad magadat, és minden földi gazdag- ságot,

ságot, és testi gyönyörűséget, az ő szent malasztyának bőségét ad-gya néked ezen a világon, a' más világon pedig az örök életet, tel-lyes örömet, és dicsőséget. Én pedig a' Krisztus szolgája legétséggel léfzek néked, hogy valami do-logban meg ne fogyatkozzál. Vá-lal'z' hajlékot azért magadnak, a' hol néked tetfzik; de azt akarom hogy ma együtt legyünk ebé-den. Az asztalhoz méne pedig a' Püspök, és a' aszfzony-állat képé-ben az őrdög: egyik a' másik el-lenébe üle; és a' töb' emberek rend-szerént ülének mind a' két-fe-lől: gyakran nézi-va a' Püspök szép termetét, és ékes személyét az aszfzonymnak, mellyen igen tsu-dálkozik-va. Meg-értvén ezt az őrdög annál szebbnek, és ékesbnek tettet-va magát.

17. Akkor egy szarándok jö-ve a' Püspök palotája kapujához igen zörgetvén, és kiáltván, hogy nyílsák - meg néki a' kaput: meg nem akarván nyitni, annál inkább kezd zörgetni, és kiáltani, hogy a' Püspökkel akarna szólni. Szól-la azért a' Püspök az aszfzonymnak, mondván: Bé-botsáffam - e azt a' szarándokot? Monda az aszfzony: Tegyenek egy nehéz, és homályos kérdést néki, mellyet ha meg-tud magyarázni, botsáttasék - bé: ha-pedig meg nem tudja fejteni, el-kell üzni ötet, mint tudatlant; mert nem méltó, hogy a' Püspök színe-leibe botsáttasék. Mindeneknek

a' kik jelen valának tetfzék a' ta-náts. Annak-okáért monda a' Püspök: Te oh aszfzony-állat igen nagy böltseséggel áldattál - meg az Isten-től, te tégy azért kérdést néki, a' te tudományod, és böltseséged-szerént. Akkor monda az aszfzony képében az őrdög: Kérdgyék-meg, mellyik nagyob' tsuda, mellyet kitsiny dologban tselekedett az I-sten? Melly kérdésre a' követ-által azt felelé a' szarándok, hogy na-gyob' tsuda, mellyet kitsiny do-logban az Úr Isten tselekedett, az emberek személyinek külömbsege, és hathatósága: mert annyi fok emberek-közzül, kik voltak a' világ kezdetitől - fogva, és világ végéig léfznek, nem találattott, 's nem-is találattik csak két ember-is, kiknek személyek minden módon egyenlő lött-vólna. Kitsiny dologban, az emberi személyben, a' testnek minden érzékenységit helyhezette az Úr Isten. Hallván minnyájan fe-leletét a' szarándoknak, tsudálko-zának, és mondának, hogy igen jó magyarázattyát adta a' kérdés-nek. Akkor monda az aszfzony: Tegyenek más kérdést - is néki, melly nehezeb' léfzen az elsőnél. Kérdgyék-meg tőle, hol a' föld leg-magóssab' minden egeknél? E' kérdésre azt monda a' szarándok, hogy a' föld minden egeknél leg-magóssab' az Empireum égben, a' hol a' Krisztus teste vagyon, mivel-hogy a' Krisztus teste a' Szűz Máriá-nak véréből formáltattott; a' Szűz-Maria

Mária teste, és vére földi eledelből, mint szinte a' mi testünk, és vérünk, az eledel pedig a' földből. Születése után - is a' Krisztus teste földi eledellel tápláltatott, és nevedett, mint a' mi testünk; tehát minden egéknél fellyeb' lévén a' Krisztus teste (melly földből lött) ott minden egéknél leg - magassab' a' föld, a' hol a' Krisztus teste vagyon. Minnyájan igen tsudálkoznak a' szarándoknak bölts feleletin. Akkor is monda az aszifony: Harmadik kérdéit is, mely igen nehéz, és homályos, tegyenek néki: Kérdgyék meg azért tőle, mennyire vagyon az ég a' földtől? E' kérdésre monda a' szarándok a' követnek: Eredgy, menny a' hoz, a' ki téged' hozzám küldött, és kérd - meg szorgalmatosan e' kérdésnek magyarázattját tőle; mert ő meg - felelhet erre, mivel hogy ő meg - mérte, mennyire vagyon az ég a' földtől, midőn a' mélységbe le - esett az égből. És rudgyad

bizonnyal, hogy az nem aszifony, hanem őrdög, és az aszifony képében akarta meg - tsalni a' Püspököt. Melly dolgot hallván a' követ, igen meg - rémüle; és mind meg - befzélé a' többinek, kik minnyájan igen meg - rettenvén, és álmétkodván, el - rejtezik a' gonosz ellenség ő - előtök. Annak - okáért magában szállván a' Püspök, keférvesen sira, böt - sánatot kérvén az Iltentől. Követet küld, hogy bé - böt - sánatak a' szarándokat, de sohul fel nem találhaták. Akkor a' Püspök az egész népet egybe - hívá, és a' meg - történt dolgot rend - szerént elő - beszélé; és meg - parantsola, hogy minnyájan imádkoznának, és bójtölnének, hogy az Úr Isten méltóztatnék meg - jelenteni, ki vólt az a' szarándok. Azon éjjel meg - jelentették a' Püspöknek, hogy Szent András Apostol öltözött - vólt szarándok ruhába, hogy a' Püspököt az őrdögnek tsalárságától meg - öltalmazza.

A' nagyob' Sz. JAKAB Apostol, Spanyol Ország Pátronusa élete.

A' Sz. Irásból, és nevezetes Autorok irásából sommában foglaltatott.

I. **A'** Dicsőséges Szent Jakab - Apostol Galiléa tartományából vólt, kinek az Attya Zebedeus, az Anyya Salomé Mária, az őttse pedig Szent János Apostol, és Evangyelista vólt: *Matt. 4. v. 21.* test - szerént a' Krisztus Jésusnak - is

attya - fia vólt. Zebedeus az ő Attya halász vala, a' tenger partján lakozóknak igen közönséges dolgok lévén a' halászás. Szent Jerónimus azt mondgya, hogy Zebedeus, és az ő felesége nemes nemzetből vóltak, mivel - hogy emlékezet lévén Szent Jánosról a' Krisztus kin - szenvedésében, írva vagyon,

Joan. 18. v. 15. hogy ő ismerőse volt a Fő-Papnak. Nitzéforus Ká. fixtus-is azt erősti, hogy Zebedeus fő-ember volt, és egy hajónak ura, mellyben az ő két fiaival halász- vala, fogadott szolgákat-is tartván, a' mint Sz. Márk Evangyelistá meg- írta, mondván: *Marc. 1. v. 20.* És el-hagyván az attyokat Zebedeust a' hajóban a' bérefekkel, követék Jésuist. Mindgyárt mindenket el- hagyván, követék Jésuist, inkább lelkekkel, hogy-fem testekkel: *Marc. 3. v. 17.* Ez az oka, hogy Meg- váltó Krisztus Urunk Boanerges- nek, az-az, menny-dörgés fiainak nevezé őket. Nagy buzgó szere- teteket muraták a' Krisztushoz; mert hogy a' Samaritanusok bé nem fo- gadák őket, azt mondgya Szent Lukás Evangyelistá, hogy mikor pedig látták - volna a' tanítványi Jakob, és János mondának: *Luc. 9. v. 4.* Uram, akarod-e, hogy tűz szálljon-alá az égből, és meg- emélsze őket. Igen szerette őket a' mi édes Ildvözítünk-is, és ki-váltt- képen Sz. Péteren - kívül, Szent Jakabhoz, és Szent Jánoshoz mu- tatta nagyob' szeretetét, a' több' Apostolok-közzött. Mivel-hogy mi- kor a' Krisztus Jébus színeben el- változék, és fénylék az ortzája mint a' nap, a' ruhái pedig fejérek lő- nek mint a' hó, *Matt. 17.* tsak Szent Péter, Szent Jakob, és Szent János voltak jelen. Haláló-ké- pen mikor egy a' Sinagóga seje- delmi-közzül, Jairus nevű seje-

lemnek leányát fel akará támasz- tani, *Mar. 5. v. 37.* nem engedé, hogy valaki őket követné, hanem Péter, Jakob, és János, a' Jakob ottse. Mikor Meg - váltó Krisztus Urunk kecsves kin - szenvedése- előtt a' kertbe méne, hogy imád- kozzék, akkor-is tsak Pétert vívé magával, és a' Zebedeus két fiát, Jakabot, és Jánost; mondván né- kik: *Matt. 26. v. 37.* Szomorú a' lelkem mind halálig: várakozzatok itt, és vigyázzatok velem.

2. Mivel azért nem tsak kö- zel-való atya-fiai voltak test-sze- rént Krisztus Urunknak Szent Ja- kab, és Szent János, hanem annak- felette ki-vált-képen szerette őket ő Szent felsége, e' volt oka, hogy az ő annyok ő - vélek egyetem- ben Krisztus Urunkhoz járult, imád- ván őket, és mondván: *Matt. 20. v. 21.* Mondgyad; hogy álljon az én két fiam, eggyik a' te jobbd- ra, és eggyik a' balodra a' te or- szágodban. Ezek a' két atya-fiak nagy erős szívöket mutaták irén- merckérdvén őket a' Krisztus Jébus: meg-ihattyatok-e a' pohárt, mellyet én meg-íszom? mint-ha mondotta- volna: ki - önthetitek-e ti tulajdon véretek, és el-mehettek-e a' ha- lálra, a' mint én tulajdon véremet ki-öntöm, és a' halálra megyek? ők nagy erős szívvel azt felelék: Meg-ihattyuk, az-az, készek va- gyunk ki-nt, s halált szenvedni. Krisztus Urunk fel-tamadála-után Szent Jakab jelen volt a' több' Apo- stolok-

stolokkal, mikor meg-jelent nékik Idvözítünk, Tamás jelen nem lévén; nyúltz nap múlva-is, mikor Tamás jelen vólt. Látra a' hegyen a' Krisztus Jésusnak tsudálatos mennybe-menetelét-is, és annak-utánna el-vőtte a' Szent Lelket a' több' Apostolokkal egyetemben. Annak-utánna el méne fok tartományokba prédikállani a' Szent Evagyeliomot. Elsőben prédikállott Judéában, és Samariában, annak-utánna Spanyol-országban. Midőn Szent Jakab Apostol Spanyol-országban Saragozzába érkezett-vólna, ki-menvén éjjel a' tanítványival Ebrus folyó-vizéhez, hogy ottan jobban taníthassa, és imádságban foglalhassa őket; megjelenék néki, még e' földön élvén a' Bóldogságos Szűz Mária, egy igen drága Jáspis-kőből-való oszlopon, környül-vétevé az Angyal feregek fokaságától, kik gyönyörűséges szép dítsiret énekelnek-va. Szent Jakab Apostol térdeire állván, tisztelc az Istennek Szent Annyát, ki monda néki: Ezen a' helyen egy Szent-egy-házat tsinálly az én nevemnek tisztelc-gére; mert én tudom, hogy ez a' része Spanyol-orzágnak igen ájtatos léfzen én-hozzám, és én mostantól-fogva az én Óltalmam-alá fogadom ezt a' helyt. Mellyet mondván el-rejtezék a' látás, és Szent Jakab nagy szorgalmatossággal meg-építé a' Szent-egy-házat, és a' Jáspis-kő oszlopot benne hagyá, mellyet

mái napig nagy bősülettel tartanak ottan, és mind egészben arról neveztetik az a' Szent-egy-ház.

3. Igen búsult, és bántódott Szent Jakab Apostol, hogy tsak kevés embert téríthetett-meg Spanyol-országban a' Krisztus hitére, olyan fokot fáradozván; mivel-hogy őt esztendeig lévén ottan, a' mint némelleyek mondgyák, tsak hét embert, avagy kilentzet térített-meg. Annak-okáért vízfíza-térvén Judéába az ő tanítványival, Jerusálemben, és annak minden tartományában nagy buzgó szível lélekkel prédikállá a' Szent Evagyeliomot: mellyet látván a' Zidók, igen nagy bősűságra, és dühöségre gerjedének: az-okárt Hermogeneshez, és a' tanítványához Filettushoz menének, kik fokot tudnak-va, a' búbájósághoz, és az őrdőgi praktikákhoz; és meg-találván őket, azon kérék, hogy az ő mesteréges tudományokkal szégyenitenék-meg Jakab Apostolt, avagy az őrdögöket reá borsátván, rettenetes-képen kinoznák-meg őtet. De úgy tselekedék Szent Jakab Apostol, hogy elsőben Filettust, és az-után Hermogenest meg-téríté a' Krisztus Jésus hitére. A' Filettus meg-térése e'-képen vólt, hogy ő halgatván az Apostol-tudományát, és prédikállását, és látván a' tsudateteleket, nem hogy ellenkeznék véle, sőt inkább pártját fogá. Mellyet meg-értvén Hermogenes, igen meg-akará gyötreni Filettust az őrdő,

ördögi mesteriségével: de Szent Jakab Apostol egy kezkenyőt ad néki, mellyel magát meg-óltalmazá a' Hermogenes dühösége-ellen. Akkor Hermogenes kényszeríté az ördögöket, hogy Jakabot, és Fillettust kötözve vinnék hozzá; de azok meg-vallák, hogy igen gyötrené őket az Apostol: meg-ragadták azért Hermogenest, és ötet vívék kötözve az Apostolhoz. Látván Hermogenes a' tsuda-tételeket, ő-is meg-tére a' Krisztushoz, és az ördögök igen meg akarák ötet gyötreni: de Szent Jakab Apostol egy botot ada néki, mellyel meg-óltalmazá magát a' pokolbéli ördögnek dühösége-ellen.

4 Mikor láták a' Zidók, hogy az ördögi mesteriséggel semmit nem rehtek-vólna az Apostol-ellen, két Századoshoz menének, kik a' Római virézeknek parantsolván, a' váraft őrzik-vala; és meg-szerződénék vélek, nagy somma pénzt adván nékik, hogy midőn az Apostol prédikállana, fogják-meg ötet: mellyet hogy bátrabban meg-tselekedhennének, azt ígérék, hogy ők-is zendülést támasztának a' népekben. El-jöve az el-rendeltetett nap, mellyben Szent Jakab prédikáll-va a' népnek, a' Krisztus Jé-sus kin-szenvedélinek okairól, és az ő dicsőséges fel-támadásáról; és azt oly nagy szív-béli buzgósággal, és a' Szent Irásnak annyi bizonyítáival erősti va, hogy sokan, kik halgatták-vala, immár

szívökben fel-gerjedtek-vólt, hogy hívén, meg-térjenek. Nem szenvedheté tovább' Abizar, ki abban az efszendőben Fő-pap vólt, hanem az ő istentelen végezések-szerént jelt ada, és Lofias egy körelt-veve a' nyakára: mindgyárt oda futának a' Századosok, Lofias, és Teokritus, az ő alattok-vaib vitéz-ekkel, és Szent Jakabot Heródes Király-eleibe hurzolóak; ki látván a' Zidóknak dühöségeket, melly igen szomjuhoznák az Apostol halálát, és azoknak kedvek-szerént akarván tselekedni: *Actor. 12.* ki-nyújtá kezeit, hogy meg fanyargatna némelleyeket az Anya-szent-egy-házból. Meg-ölé pedig Jakabot a' János bátyját kardal. Látván pedig, hogy tetzenék a' Zidóknak, el-tekéllé, hogy meg-fogná Pétert-is. Kit midőn meg-fogott-vólna, a' tömlöztöbe tévé. Midőn Szent Jakab Apostol a' halálra vitennék, az úton egy nagy tsudát tselekedék; mert egy ina-izakadt segétséget kér-ven töle, meg-gyógyítá azt. Mellyet látván Lofias (ki elsőben kötelelet vetett va a' nyakára Szent Jakabnak) mindgyárt meg-tére, és meg vallá, hogy a' Krisztus Jé-sus igaz Isten. Ezen a' dolgon igen busúlanak a' Zid'k, mivel-hogy Lofias ő-közöttök igen nagy tudós ember vólt; min-l-az-által meg-fogák, és meg-kötözek ötet, és hurré tévék a' Királynak; ki meg-parantsolá, hogy ő-is a' halálra vitésék. Lofias nagy alázatósággal bostá-

natot kére az Apostoltól: és Sz. Jakab Apostol nagy szív-béli szeretettel meg-botsáta néki, és meg-tsúkolá az országját. Annak-utánna mind a' kertőnek feje véteték. A' Szent Jakab halála igen ditsőséges vólt, mert ő holt elsőben meg az Apostolok-közül a' Krisztus Jésus szeretetért.

5. Minek-utánna feje véteték a' Szent Apostolnak, az ő tanítványi éjjel fel-vévék az ő testét, és Joppéba vívék, és egy hajóba tévén, Spanyol országba menének véle. A' kik a' Szent Jakab testét Spanyol-országba vitték, Spanyol fiak vóltak: mert Szent Torkvátus, és az ő társai Jerusálemben maradának, kiket Szent-Péter Apostol ki-fzabadulván a' tömlőczből, az-után Püspökké szentele, és Spanyol-országba küldé őket, mint-hogy annak-előtte-is vóltak ottan, hogy a' Sz Jakab Apostol tanítványit fegétenék, a' Krisztus hitét predikállván, mert az vala az ő foglalatosságok. A' Sz. Jakab tanítványi abba a' helybe vívék az ő testét, a' hol mostan Kompostella váraffa vagon, a' mint Sz. Ilidórus, és több nevezetes autorok bizonyásgot tésznek felőle. Annak-utánna a' Sz. Apostol tanítványi predikállni kezdék a' Sz. Evangyeliomot, és őket meg-ségáté az Úr Isten a' Szent Jakab efelézénért, ki az ő sz.-szóllójok vólt Menny-országban, hogy gyümöltös lenne az ő predikállások, és nagyob' részét meg-tériték Spanyol-országnak a' Krisztus hitére. Az-után elérkezvén Szent Torkvátus a' tár-

saival, kik Rómából Szent Péter Apostoltól küldettek-vala az ő segétségekre, a' Keresztényi tudomány minden nap öregbedik-vala. De annak-utánna a' fok üldözések, és háboruságok-miatt, mellyeket minden-felől szenvedtek a' Keresztények, el-rejték a' Szent Jakab testét, igen tartván attól, hogy a' pogányoktól meg-tsúfoltatnék; és az a' drága kints öt száz esztendeig vólt a' földben el-rejtve. Illy hosszú idő-alatt pedig egy nagy erdő nevedekék azon a' helyen, a' hová tétetett-vala az Apostol teste, melly most-is ugyan-azon helyen vagon el-rejtve a' nagy úttár-alatt, az ő tisztességére építetett Szent-egyházban. Meg-akarván az Úr Isten jelenteni ezt a' drága kintser a' Keresztényeknek, éjjel igen nagy fényességet mutata némellyeknek, melly a' test-felett meg-állapik-vala, mellyet gyakorta látván éjjel, Teodemirus Püspökhöz menének, és meg-befzüllék néki a' látást. Mellyet látván a' Püspök el-méne éjjel meg-látni azt a' tsudát, és látván meg-jegyzé a' helyt, és az-után azt a' részét a' nagy erdőnek el-rontatá, maga-is jelen lévén. Midőn pedig erőten álnák a' földet, egy lyukat találának; emberi kéz-által tsináltattat egy kis Kápolna fönnára, és abban márvány-köből tsinált koporsót, mellyben a' Szent Jakab Apostol teste vala. A' Püspök nagy hálákat adván az Istennek, e' tsudálatos dolgot követek-által meg-

űzené Alfonso Királynak, ki nagy tietséggel oda méne, hogy meg-lássa azt a' drága kintset: látván tisztelé, és ottan egy igen gazdag Szent-egy-házat építe, mellyhez sok jószágokat ada, a' mint látszik a' *privilegiomban*, melly azon Szent-egy-házban e' mái napig tartatik, és abban a' Szent Jakab Apostol testének meg-találása olvastatik.

6. Ezek így lévén, mindgyárt nagy fegyérséggel kezde lenni Szent Jakab Apostol a' Spanyoloknak a' hadakban, mellyeket viseltek a' pogány Szeretsenek-ellen: mivel-hogy erősen fel-fegyverkezvén, meg-jelent nekik egy erős paripán, és ughartzolt előttök a' tsatákon, és meg-rontotta a' Szeretsenek erejét. Olly nagy szorongatásban voltak a' Spanyolok, hogy egyéb adó-fizetésekén-kivül, minden esztendőben száz leányzót kellett adniok a' Szeretseneknek. De végezetre igen alázatosan könyörgének a' Spanyolok az Istennek, és fegyérségül hívák Szent Jakab Apostolt, ki a' mint mondám erős fegyveres kézzel meg-jelenék a' Spanyolok elrendelt seregi-elött egy erős fejt paripán, mindeneknek láttára, és igen meg-rontá a' Szeretseneket; s nagy győzedelmet szerze a' Spanyoloknak. Abban az időben kezdenek, fogadást tévén, a' Szent Jakab Apostol testéhez menni az emberek, sok részeiről a' Kereszténységnek, és külömb-féle nyavalyáktól meg-f szabadúlnak-vala. A'

Római Papák-is nagy *privilegiu*mo-
kat engedének annak a' Kompostellában lévő Szent Jakab Apostol Szent-egy-házának, mellyben vagon helyhezetteve az ő teste.

7. Annak-főlötte midőn Első Ferdinánd Spanyolok Királya Koimbria városát meg-szállotta-vólna, hogy el-foglalná azt a' Szeretsenek-től, Görög-országból jöve egy szarándok, hogy a' Szent Jakab testét meg-látogassa. A' Szarándok pedig Püspök völt, és annak neve István: ez hallván Kompostellában, hogy Szent Jakab Apostol meg-jelent-vólna a' Spanyol-orzági Keresztényeknek, midőn a' Szeretsenek-ellen hadakoznának, és fegyveres kézzel paripán lévén, erősen hartzolt a' Keresztényekért, neveti-vala a' Spanyolokat mondván: Szent Jakab Apostol halász völt nem vitéz. De azon éjjel igen szép fegyverben, egy erős lovon, és küls lévén a' kezében, meg-jelenék Szent Jakab a' Püspöknek, mondván: Hogy semmit többet ne kételkedgyél, hogy én hadakozó vitéz ember vagyok, és az én Spanyolimért meg-hartzoltam a' Szeretsenek-ellen, ilyen módon akarám magamat néked meg-mutatnom. Azt-is tudodra akarom adni, hogy holnap Koimbria városának kapuit megnyitom ezekkel a' külsokkal Ferdinánd Királynak. Második nap a' Püspök meg-beszéllé ezt a' lárt Kompostellában, és az-után meg-érték,

érték, hogy éppen úgy történt a' dolog, és annál nagyob' tisztelettel kezdék tisztelni a' Szent Apostolt.

8. Gelmetez Érfek, igen okos, és tudós ember, szépen, és gazdagon meg-építvén azt a' Templomot, úgy el-rekefzté a' nagy últár-alatt a' márvány-köbbl tsináltt koporsót, mellyben a' Szent Jakab teste legyen, hogy azt immár senki nem láthattya, nem-is tudhatni, mi-képen áll ottan. Az a' Prelátus igen jó tanáttal, és ájtatos tisztelettel rendelte azt, hogy ne láthassa, és szemlélheffe minden ember azt a' drága kintset, illendő tisztelet-nélkül, melly hamar meg-fzűnik, ha a' Szentek testét közönségesen akár ki-is meg-láthattya. Az időben a' Szent Jakab fejét Jerusálemből Spanyol-országba vivéek, mellyet Gelmetez Érfek Isteni jelentésből meg-

értvén, hogy a' Szent Apostol feje, az ő testéhez helyhezteté igen nagy *solemnitással*, és az-után rejté-el a' nagy últár-alatt. Az Úr Isten nagy irgalmasságát mutatá Spanyol-országhoz; mert Szent Jakab életében halász lévén elsöben, és az-után Apostol, hólta-után nagy erős vitézzé tévé ötet Spanyol-ország öltalmára, a' Szeretsenek-ellen, ki látható - képen annyiszor jelent meg a' Spanyolok segítségére. Kérjök az Úr Istent, hogy ezt a' Dicsőséges Szent Apostolt mi-nékünk is botsássa segítségünkre, a' gonosz Szeretsenek, az-az: a' pokol-béli ördögök-ellen, hogy mind végig illendő - képen hartzolván a' test, a' világ, és az ördög-ellen, nyerhesük-el az örök életnek, és boldogságnak koronáját, a' Krisztus Jépus-által, Amen.

Szent JÁNOS Apostol, és Evangyelista élete.

A Szent Evangyeliomból, és nevezetes Autorok írásából sommában foglaltatott.

1. Szent János Apostol, és Evangyelista a' Zebedeus fia volt, és ötte a' nagyobbik Szent Jakab Apostolnak, kinek Heródes Király fejét véteté. Nemes nemzetből volt, a' mint Szent Jeronimus, és Nitzéforus mondják. De mind-azáltal, hogy el-távoztassa a' hívsa-

got, melly minden vétkeknek szerzője, az Attyával, és bátyyával a' halázzásnak meiterségében foglallya-vala magát, mivel-hogy az ő házok igen közel vala a' Galiléai tengerhez. Nem voltak olyan szegények, a' mint némellyek mondják; mert nékik hajók vala, és a' hozvaló béres szolgák, kikkel mikor kedvek tartotta halázzhattak. Egyszer azért midőn a' halázzásba fog-

lálnak magokat, Krisztus Jésus hívá őket. *Marc. 1. v. 20.* És el-hagyván az atyokat Zebedéust a' hajóban a' béresékkal, követék őtet. Akkor Szent János harmincz ez-tendő volt, és szűz, a' mint az-után-is tellyes életében. Jó-termé-szetű, ékes termetű, okos, és igen szerelmetes volt. Annak-okáért az Istennek Szent Fia ki-váltt-képen kedvelte, és szerette őtet, mind a' töb' Apostolok - között. Ez az oka, hogy Sz. János Evangyelista, midőn maga-felől akarna szólani az Evangyeliomban, tulajdon nevét el-hagyván, így szól: *A' tanítvány, kit szeret-va Jésus. Joan. 13. 23.* * 19. 26. * 20. 2. * 21. 7. 20. A' Krisztus Jésusnak Szent Jánoshoz ki-váltt-képen-való nagy szeretete tselekedte: *Matt. 17.* hogy midőn a' Tabor hegyén színet, el- változtatná, és az ő nagy ditsőségét meg- mutatná a' három tanítvány-előtt, egyik azok - között Szent János lenne. *Marc. 5. v. 37.* Midőn Meg-váltó Krisztus Urunk a' Papi-fejedelem leányát fel-támasztá, csak három tanítványnak engedé-meg, hogy jelen lennének, kik köz-zül egyik Szent János volt. Meg-jelenté Szent János az Anyának, melly nagy szeretetét mutatta ő-hozzá, és a' bátyához Jakabhoz a' Krisztus; *Matt. 20. v. 20.* azért az ő anyok anyai szeretettől viseltet-vén, Krisztus Urunkhoz járála a' fiaival egyetemben, kérvén őtet, hogy a' fiait, egyik a' job' - keze-

felől, és egyik a' bal - keze - felől álljon az ő országában. Mivel-hogy azt gondollyák - vala, hogy Krisztus Urunk ezen a' földön fog-na orszákolni. De az Istennek Sz. Fia meg-mutatá nekik, hogy meg-tsalatkoztak - volna; mert az ő or-száglása nem ezen a' földön, hanem menny-országban lenne, holott a' ki magának ditsőséges helyet akar nyerni, szűkség, hogy fok hábo-ruságot, és nagy szorongatásokat szenvedgyen az Isten szeretetéért. Az utolsó vatsorán - is igen nagy szeretetet mutata a' mi édes Idvő-zítők Szent Jánoshoz; mert mi-dőn mondaná, hogy egy a' tanít-ványok-közzül el-árulja őtet, jól-lehet Szent Péter igen kedves volt Krisztus Urunk-előtt, mind-az-által nem meré meg-kérdeni, ki volna az áruló, hanem Szent Jánost kéré, hogy kérdené-meg az Úrtól. *Joan. 13. v. 23.* Az-okáért midőn Szent János a' Jésus melyére fekütt-vólna, monda néki: Uram kitsoda az, a' ki téged' el-árul? Felele Jésus: Az, a' kinek én, bé - mártott kenyeret nyújtok. És mikor bé - mártotta-vólna a' kenyeret, Judásnak adá a' Simon Iskariot fiának. És a' falat-után beléje méne a' Sátán. Ugyan azon a' vatsorán Szent János a' Jé-sus melyére feküvén, el-aluvék ot-tan, és akkor látá az Isteni tsudá-latos nagy titkokat, mellyeket an-nak-utánna meg - irt az Evangyeli-omban. *Matt. 26. v. 37.* Mikor Kri-stus Urunk a' kertbe méne imád-kozni,

kozni, Szent János volt egyik a' három tanítványok -közzül, kiket ki-váltt-képen magához vévén, monda nékik: *Szomorú a' lelkem mind halálig: várakozzatok itt, és vigyázzatok velem.*

2. Midőn a' 'Zidók meg-fogák Kríztus Urunkat, Szent János-is elfuta, mint a' több' Apostolok; de mindgyárt vizsgálta-tére, és Péterrel a' Papi-fejedelem házáig követék a' Kríztust, holott látá, mi-képen Péter meg-tagadá' őtet. Annak-utánna el-méne onnét Szent János, hogy mindenekről, a' mik történtek-vala, hírt tenne az Isten Anyjának. És az - után el nem hagyta a' Boldogságos Szűz Máriát, hanem midőn Kríztus Urunk a' Kereszt-fán függene, akkor-is jelen-volt Szent János, a' Szentséges Szűz Máriával a' Kereszt - fa - mellett. Holott ki-váltt-képen - való nagy szeretetét mutatá a' mi édes Idvőzítőnk Szent Jánoshoz; mivel-hogy olyan rettenetes nagy kínoknak idején az ő kegyes szemeit két-személyre fordítá, az ő Szent Anyjára tudni-illik, és a' tanítványra, a' mint őnnön - maga ez a' Szent tanítvány bizonytságot téfszen felőle mondván: *Joan. 19. v. 26.* Mikor azért láttá-vólna Jézus az Annyát, és a' tanítványt ott állani, a' kit szeret-vala, monda az Annyának: *Afzszony-állat, imé a' te fiad.* Az-után monda a' tanítványnak: *Imé a' te Anyád.* Es az órától-fogva vévé őtet a' tanítvány magához.

Nem ok-nélkül tselekedte ezt a' Kríztus Jézus, hogy az ő Szent Annyát afzszony - állatnak monlotta, és nem Annyának; mert ha anyjának mondotta-vólna, nagyobb bánatra, keferűségre, és siralomra indította-vólna őtet: hogy azért nagyobb alkalmatóságot ne adgyon néki a' siralomra, nem mondotta őtet Annyának, hanem Afzszony-állatnak. Az-után monda Szent Jánosnak: Imé a' te Anyád: mint-ha mondotta-vólna: János tartsd Anyádnak az én Anyámat, mert én úgy hagyom néked őtet: ő szűz, te-is szűz vagy: illik azért, hogy ő téged' fiának tartson, és mint fiát úgy szeressen téged'; és te Anyádnak tartsd őtet, és mint Anyádat úgy szeressed, és tisztellyed őtet. Szent János mind addig a' kereszt-mellett állott, a' míg le-vévék arról Kríztus Urunkat, tanulván ő-rőle, mint édes mesterétől, igen nagy és tsudálatos dolgokat, és ki-váltt-képen, mikor hallá őtet könyörögni az ő ellenségiért, és meg-feszítőiért: mivel-hogy akkor a' szeretetnek tsudálatos letzkéjét, mellyel nem tsak barátinkhoz, hanem ellenséginkhez-is tartozunk, megtanúla. Kríztus Urunk annak-előtte belzédével tanította - vala őtet arra, de a' kereszt-fán tselekedetével meg-erősítette, hogy sokkal jobban meg-tanúlhassa.

3. Végezetre a' keferves nagy kínok-miatt meg-halván a' Kríztus Jézus a' kereszt-fán, midőn egy

vitéz a' lántsával meg - nyitá az ő oldalát, Sz. János meg-látá, hogy vér, és víz folya-ki onnan, melyet az-után írva-is hagyta az ő Evangye-
liomában, mondván: *Joan. 19. v. 34.* Egy a' vitézek-közzül lántsá-
val meg-nyitá az ő oldalát, és leg-
ottan vér, és víz jöve-ki. Mikor
az Isten Fiának teste le-véteték a'
kereszt - fáról, kezeibe vévé azt
Szent János, és Szűz Máriának az
ő keféves Anyjának adá, melyet
az-után a' koporsóhoz vivén, nagy
ájtatos tisztelettel el-temeték. An-
nak-utánna harmad napon meg-
értvén, hogy az Úr fel-tamadott,
a' koporsóhoz futának Szent Péter,
és Szent János. *Joan. 20. v. 2.* ki
előb' juta a' koporsóhoz Péternél,
de nem méne-bé a' koporsóba Sz.
Péter-előtt. Ugyan azon a' napon,
mikor estve lótt-vólna, és az ajtók
bé-téve vólnának, a' hol a' tanít-
ványok egybe-gyűltek-va, a' "Zi-
dóktól-való félelem-miá: *Joan. 20.*
v. 19. el-jöve Jézus, és meg-állá
középbén, és monda nékik: *Bé-
keség néktek.* És midőn azt mon-
dotta-vólna, meg-mutatá nékik
kezeit, és oldalát. Örülének azért
a' tanítványok látván az Urat. Mon-
da azért nékik ismét: *Békeség
néktek.* A' mint engem' el-küldött
az Atya, én-is el-küldlek titeket.
Ezeket midőn mondotta-vólna, reá-
jok lehelle, és monda nékik: *Ve-
gyétek a' Sz. Leiket, és a' kiknek
bűnököt meg-botsáttjátok, meg-
botsáttatnak nékik: és a' kiknek*

meg-tartyátok, meg vannak tart-
va. Jelen vólt akkor Szent János,
és ő írta - meg ezeket az ígéket.
Joan. 21. Mikor a' Tibériás ten-
gerében halászna Szent Péter Apo-
stól több' tanítványokkal egyetem-
ben, meg-jelenté magát Jézus a'
tanítványoknak, és Szent János
ísméré-meg leg-elsőben. Az Apo-
stoli tselekedetekben meg vagyon
írva, hogy Szent Péter, és Szent
János fel-menvén a' Templomba az
imádságnak kilentzedik óráján, *5,*
egy férfiat, ki sánta vala az annya-
nak méhétől-fogva, meg-gyógyi-
tának; *Act. 3.* melyet meg-ért-
vén, hozzájok futá az egész nép.
Kiknek Szent Péter monda: *Izrae-
lita férfiak, mit tsudálkoztatok ezen,
avagy minket mit néztek, mint-ha
a' mi erőnkel, vagy hatalmunkal
tselekedtük-vólna, hogy ez járjon?
Ábrahámnak Istene, és Isaáknak I-
stene, és Jákobnak Istene, a' mi
Atyáinknak Istene meg-ditsdítette
az ő Fiát, a' Jézust, kit ti meg-öl-
tetek, de az Isten fel-támasztotta
őtet halottaiból, kinek mi tanúi
vagyunk: ő adta ennek ezt a' tel-
lyes egétséget minnyájaloknak. *6*
látára *6.**

4. Sz. Péter, és Sz. János, és a' több'
Apostolok nagy bátorsággal prédi-
kállyák-va a' Sz. Evangyehomot,
és minden betegeket meg-gyógyít-
nak-va. *Act. 5. v. 17.* Fel-keivén
pedig a' Papi-fejedelem, és minnyá-
jan a' kik véle valának, bé-relének
bölcsönködállal: és meg-fogák az

Apostolokat, és a' közönséges tömlötzbe tévék őket. Az Úr Angyala pedig éjjel megnyitván a' tömlötz ajtait, és ki-vívén őket, monda: Mennyetok-el, és állván hirdésétek a' népnek a' Templomban, ez életnek minden ígéit: kik midőn hallották-vólna, bé-menének reggel a' templomba, és tanítanak-vala. Az-után monda nékik a' Papi-fejedelem: Parantsolván meg-parantsoltuk néktek, hogy ne tanítanátok e' névben: és imé bé-töltöttétek Jerusálemet a' ti tudományotokkal, és reánk akarjátok hozni ez embernek vérét. Felelvén pedig Péter, és az Apostolok, mondanak: Az Istennek inkább' kell engedni, hogy-fem az embereknek. A' mi Atyáinknak Iltene fel-támasztotta a' Jésust, kit ti meg-öltetek, a' fára függelztvén. Ezt Fejedelmül, és Idvőzítőül fel-magasztalta az Isten az ő jobbával, hogy a' penitentziát adgya Izraelnek, és a' bűnök bocsánattját: és mi tanúi vagyunk ez ígéknek, és a' Szent Lélek, kit az Isten minden ő-néki engedőknek adott. Ezeket midőn hallották-vólna, dúlnak-fúlnak-vala, és gondollyák-vala, hogy meg-ölnék őket. Fel-kelvén pedig egy Gamaliel nevű Fariséus a' gyülekezetben, az egész nép-előtt bősülletes törvény-tudó, meg-hagyá, hogy egy-kevesé az emberek kinlennének. És monda nékik: Izraelita férfiak: vigyázzatok magatokra ez emberek-fől mit fogtok tse-

lekedni. Távozzatok-el ez emberek-től, és hadgyatok békét nékik: mert ha embertől vagyon e' tanítás, vagy e' dolog, el-bomol: ha pedig az Iltentől vagyon, el nem bont-hattjátok azt, hogy valami-képen ne találtaffatok az Isten-ellen-is tusakodni. Eggyezének azért véle. És elő-híván az Apostolokat, midőn meg-verték-vólna őket, meg-hagyák, hogy tellyeséggel ne szól-lanának a' Jéus nevében, és el-botsáták őket. És azok ugyan órálvén mennek-vala-el a' gyülekezet-elől, mivel-hogy méltókká lösték a' Jéus nevéért gyalázatot szenvedni. Egy nap sem szólanek-vala pedig meg a' templomban, és házonként tanítani, és hirdetni a' Krisztus Jésust.

5. Szent János Apostol, és Evangyeliista egy-nehány éltendőig lakék Jerusálemben, nagy gondot viselvén a' Böldogságos Szűz Máriára, Misét mondott, és meg-áldoztatta őtet, a' mint erős bizonyágot téfzen felőle Szent Bonaventúra. A' Szentséges Szűznek ditsőséges halála, és meanybe vétele-után, Afiába méne predikállani, mivel az a' tartomány jutott-vala néki az Apostolok el-öftásában. Nagy buzgó lélekkel hirdette ottan az Isten ígéit, és hét Anya-szent-egy-házat fondála hét leg-nagyob' városban. Mind a' hét városokban rendele, kik a' Szentségeket szolgáltarnák a' Keresztényeknek. Történék az-után hogy Domitziánus Római Tsászar

lón igen kegyetlen Tirannus, ki a' Keresztényeket egész Római birodalomnak minden tartományiban üldözte 's kergette; melly üldözésben meg-fogattarék Szent János Evangyélisita, és Efesus városából Rómába viteték, és ottan egy edény forró olajba téteték; de az semmit az ő testének nem árta, hanem sérelem-nélkül jöve-ki onnan, mint a' három ifjú a' Babiloniai tűzes kementzéből. *Dan. 3. v. 49.* Azután szám-ki-verésbe küldeték Patmus szigetébe: ottan egy éfztendőt 's egy napot töltött: és egy vasárnapon igen tsudálatos jelenést látott, mellyben ki-váltt-képen-való nagy dolgok nyilatkoznak - ki ő-néki, mellyek a' Keresztény Anyaszent-egy-házra következnek mind világ végezetig: és mind meg-írá egy könyvbe, melly a' Szent Irás könyvei-között vagyon, és Szent János jelenésének hivattatik. Míglen abban a' szigetben marada, tsak nem mind éppen meg-teríté annak a' népét a' Krittus Jésus hitére. Domitziánus Császárról holtta-után pedig a' Római birodalom Nervának adarék, ki a' Római Tanács akarattya-szerént, mind meg-változtatá azokat a' dolgokat, mellyeket Domitziánus rendelt-va. Az-okáért Szent János is vizsza hivattaték a' szám-ki-verésből; mellyet meg-értvén a' szigetben lakozó népek, igen búsulának, és sírnak; mert igen szeretik - va őtet. El-bütsúzván tőlök Szent János Apostol, meg-

igiré, hogy el nem feletkezik rólók, hanem más gond-vifelő lelki tanítót küld maga-helyett.

6. Vizsza-térvén a' hajóban Efesusba, midőn bé-mégyen-va a' városba, halottat vizsnez - va a' temetőre, egy nemes afszonyt tudni-illik Drusiana nevűt, ki Sz. Jánoshoz igen ájtatos vólt. Sokan sírván követik - va a' halottat, mint-hogy jó afszony vólt, és mindenekkel jól tselekezék-va. Imádkozék azért érette Szent János Apostol, és fel-támasztá-őtet, és a' házához méne szállásra. Annak-utánna újobban kezdé igazgatni lelki dolgokban azt a' tartományt; és meg-értvén, hogy egy városban két ifjú fok gazdagságokat oszto-gattak-vólna a' szegényeknek, szegénységben akarván szolgálni az Istennek, melly életet igen dítsért-va Szent János az ő predikázióiban. De minek-utánna láták, hogy fok dolgokban szűkölködnének, meg-bánák a' mit tselekedtek-va. Monda nekik Szent János Apostol, hogy hoznának két vastag fa-ágot, és egy-nehány követet: mellyet meg-tselekedvén az ifiak, Szent János a' közönséges követet drága kövekké változtatá, a' fa-ágot pedig arannyá, és monda az ifiaknak: Imé mostan olyan gazdagokká lehettek, mint az-előtt; de jól meg-gondollyátok, hogy a' világi gazdagságok fel-fuvalkodtatnak, és meg-nem elégítnek. Azt-is meg-gondollyátok, hogy nintsen töb' egy

Paraditsomnál, és a' ki e' világon akarja azt bírni a' világi gazdagságokban gyönyörködven, és kedveszerént élven, a' más világon el nem nyerheti azt. A' meg-nevezett ifiak-előtt egy szegény özvegy afzszonynak meg-hólt fiát fel-támasztá Szent János Apostol, és látván azt a' nagy tsudát az ifiak, el-tekéllék, hogy szegény életet viselleyenek, és kérék Szent Jánost, hogy könyörögjön érettek az Úr Istennek. És meg-adván néki a' drága kőveket, és az aranyat, ő a' földre veté azokat, és mindgyárt olyanokká lőnek, mint az-előtt vóltak, és imádkozék az Istennek az ifiakért, kik az-után szent életet viselének.

7. Nagy vetekedése vólt Szent Jánosnak a' Diána afzszony Papjával Aristodémussal, ki azt mondotta, hogy a' tsudák, mellyeket Szent János tselekezik-vala, nem Isten erejéből, hanem az ördögéből vólnának: és ha azt akarná, hogy elhinnék, hogy az Isten ereje-által vólnának, azt úgy ismértethetné meg, ha egy pohár mérget meginnék, mellyet kezébe adnának, és onnan femmi nyavalyája nem lenne. Azt gondolá a' gonofz Aristodémus, hogy ezzel meg-ölhetné az Apostolt; de Szent János kezébe vévén a' méreggel töltött pohárt, és a' Keresztnek jelét reá vetvén, meg-ivá azt minden sérelem nélkül. Ez az oka, hogy a' Szent János Evangyelista kezében a' kép-

írók egy pohárt írnak, mellyből kígyó akar ki-menni. Azt mondgya Arany-szájú Szent János, hogy Szent János Apostolnak a' többi-között egy igen szép termetű ifiú tanítványa vala: egyfzer pedig egy bizonyos Templom látogatására akarván el-menni, egy Püspöknek commendálá az ifiát, kérvén, hogy jó gondot visélne reá. Miglen Sz. János oda jára, az ifiú lassan-lassan gonofzt kezde tselekedni, és annyira juta, hogy végtére a' tolvajoknak hadnagya lőn. Vízfsza-térvén Sz. János Apostol, és meg-értvén, mi történt-vólna az ifiún, igen báná, és a' puztába méne, a' hol az ifiú tolvajkodik-vala. Végezetre reá találá az ifiúra, ki meg-szégyenülvén, elkezde futni, és Szent János követti-vala őtet mondván: Edes fiam, miért futsz attól, a' ki téged' olly igen szeret? Tekénts-meg, hogy én meg-saradtam, és el-bádgyadtam; ide jövén, a' puztába téged' keresni. Talám azért akarsz el-futni tőlem, hogy nem adhatz számot az Istennek a' te vétkeidről? Imé én magamra vállalom, hogy meg-felellyek te-éretted az Ítlet napján. Meg-lágyúla szíve az ifiúnak a' Szent János beszéde-által, és az ő lábaihoz borulván, meg-síratá gonofz tselekedetét, és meg-jobbitván az életét kedves szolgája lőn az Istennek.

8. Néha Szent János Apostol nagy haragját mutatta azok-ellen, kiket ífmért, hogy nem akarnák meg-

meg - jobbitani életeket. Egyfzer, midn egy fdrddben - volna, és Kérintus eretnek oda menne, Sz. János nagy haraggal méne - ki a' fdrddből, mondván: Mennyünk - el mi innen, hogy a' Kérintus dögletes vize meg ne rútítson minket, (a' vizen értvén az ó hamis tudományát). A' Szent János tanítványi azon kérék ötet; írámeg, a' mit prédikáll - vala, hogy mind örökké emlekeznének - meg arról. Szent János Apostol bjtöt hirdete az egész népnek, és azt rendelé, hogy minnyájan imádkoznának. Az - után melléje vévén Prokorust, egyet a' tanítványi - közzül, fel - méne egy magos hegyre, holott nagy menny - dörgések hallatának, és a' menny - kövek nagy vilámáfokkal láttatnak - vala hullani az égből, úgy hogy Prokorus igen meg - félemlék. Le - tsendefedvén az égi háború, szállani kezdé Szent János, mondván: *Kezdetben vala az Ige, és az Ige Istennél vala, és Isten vala az Ige. Joann. 1.* És Prokorus írja - vala, és ilyen módon írta az ó Szent Evangyeliomát, el - akarván rontani az ó idejében lévő Ebionita eretnekeknek tévelygését, kik azt mondohták, hogy a' Krisztus nem volna Isten. De Sz. János meg - mutatá, hogy a' Krisztus Jésus igaz Isten. Igen öreg lévén immár Sz. János Evangyeliista, az ó tanítványinak mindenkor ez igéket mondgya - vala: Fiatskáim szeresétek egy - mást; kik mondának;

Mester, mondgy egyebet nekünk, mert ezt gyakorta hallottuk; kiknek ó felele, mondván: En ezt mondom, mert az Úr parantsolatya, és a' ki ezt meg - tselekefzi, eleget tselekefzik.

9. Annak - utánna jelenés - által meg - értvén az ó halálát, kilentz - ven - kilentz éftendős lévén, egybegyújté az ó tanítványit, és vivé őket magos hegyre, ahol néki egy Szent - egy - háza vala. Ottan meg - nyittatá a' temető helyt, és rész - szerént le - veté az ó ruháját, és a' saruját, és ilyen módon elevenen méne - bé a' temető helybe, igen siratván ötet a' tanítványit. Leg - ottan nagy világosság jöve - le az égből, melly mind éppen környül vévé az Apostol testét, és azok, kik jelen valának igen meg - félemlének. És nem láthaták többé Szent János Apostolt, hanem tsak a' temető helyet földel bé - től - retvén, mellyből tsudálatos olaj fel - forván, ki - foly - vala, mellyel sok betegek meg - gyógyittatának. Ilyen volt a' Szent János Apostol, és - Evangyeliista által - menetele. És a' mint Szent Jerónimus, és Béda erősitik, az ó halála fájdalom nélkül volt, és az ó teste meg - szabadittatott a' rothadástól. Aquinás - béli Szent Tamás, Nizeforus, és több' Autorok azt mondgyák, hogy Szent János Evangyeliista fel - támadott halottaiból, és testben; és lélekben vitetett mennyekbe. Né - mellyek olyan vélekedésben voltak,

tak, hogy nem hólt-meg Szent János Apostol: de Szent Jeronimus, Arany-szájú Szent János, és Tertullianus világosan meg-írták az ő halálát. Kétség-nélkül el-kell hinni, hogy meg-hólt, és igen dicsőséges helye vagyon néki menny-országban. Mivel-hogy ő szűz volt, Apostol volt, Evangyelista volt, és az ő tökéletes szándékában, és kivánságában Mártir volt. Annak-okaért Szent Agoston Doktor, Arany-szájú Szent János, és Rufinus, Mártirnak-is mondgyák őtet: mert midőn a' forró-olajba tétetett-volt, meg-hólt-vólna, ha az Úr Isten tsudálatos-képen meg nem szabáditotta-vólna, és az ő akarattya mindenkör kész volt halált szenvedni a' Krisztus Jébus szeretetéért. Annak-felette Szent János Evangyelista a' Krisztusnak ki-váltt-képen-való szerelmes tanítványa volt, test-szerént-való atya-fia volt, és fogadott

fia az ő Szent Annának a' Bóldogságos Szűz Máriának, a' mint eléb' meg-mondók. Ez a' Dicsőséges Sz. Apostol igen sokat fáradozott predikállván, és számtalan sok lelket meg-térítvén, hetven ezren-deig, mindenkör az Isteni szolgálatban foglalván magát, mindenkör szeretvén az Istent, és egyebeket éjjel nappal arra intvén, hogy Isten-félők, és szeretők legyenek. Kérjük minnyájan ezt a' Dicsőséges Szent Apostolt; esedezzék az Istennek mi-érettünk: és kövessék az ő életét, a' mint lehet, hogy nyerhecsük-el az örök életnek koronáját, és színről-színre látván az Úr Istent, mindenkör örvendzhecsünk az örök dicsőségben. Amen.

A' Szent János Apostol, és Evangyelista halála volt Trájanus Tsálsár idejében.

Szent TAMÁS Apostol élete.

Sommában foglaltatott a' Sz. Evangyeliomból, és Szent Isádrus, és Metafrástes Simeon irásából.

I. Szent Tamás Apostol Galileai volt. Szent János Evangyelista ki-váltt-képen-való emlékezetet téfzen felőle, mikor Márta, és Mária Magdolna a' Krisztus Jébus-hoz küldöttek meg-mondani néki, hogy az ő attyok-fia Lázár beteg vólna. *Joan. 11. v. 6.* Akkor Jé-

sus meg-marada ugyan azon helyen két nap: ezek-után monda a' tanítványinak: Mennyünk ismét Judéába: Mondának néki a' tanítványok: Rabbi, most keresnek-vala tégedet a' Zidók, meg-kövezni, és ismét oda mégy-e? Felele Jébus: Nem tizen-két órája vagyon-e a' napnak? azt akarván jelenteni, hogy annyiszor meg-változhatik az emberek szíve, és azt akarhattyak,

a' mit az-előtt nem akartak. Akkor azért Jézus nyilván meg-monda nékik: Lázár meg-hólt: mennyünk-el hozzája. Monda azért Tamás, a' ki Kettősnek mondatik, a' tanítvány társainak: Mennyünk-el mi-is, hogy meg-hallyunk ő-véle. Meg-mutatá Szent Tamás Apostol ezekkel az igékkel az ő nagy bátorságát; és a' Kristus Jészushozvaló nagy szeretetét. Mikor a' mi édes Idvözítők biztatá az Apostolokat mondván: *Joan. 14.* Meg ne háborodgyék a' szívetek. Hífték az Istenben, én bennem-is hidgyetek. Az Atyám házában fok lakó-helyek vannak: ha különbben volna, meg-mondottam-vólna néktek: mert helyt készíteni megyek néktek. És ha el-megyek, és helyt készítek néktek: ismét el-jövök, és magamhoz vezlek titeket, hogy a'hol én vagyok, ti-is ott legyetek. És a' hová én megyek, tudgyátok, 's az út-at-is tudgyátok. Monda néki Tamás: Uram, nem tudgyuk, hová mégy; 's mint tudhatyuk az út-at? Monda néki Jézus: Én vagyok az út, és az igazság, és az élet. Senki az Atyához nem mégyen, hanem csak én-általam. Ha engem' ísmértetek-vólna, az Atyámat-is ísmértetek-vólna ugyan: és mostantól-fogva meg-isméritek őtet, és láttatok őtet.

2. Meg-váltó Kristus Urunk az ő ditsőséges fel-tamadása-után, ugyan azon a' napon, mellyen fel-tamadott, mikor estve vólna, *Joan.*

20. v. 19. és az ajtók bé-téve vólnának, a'hol a' tanítványok egybe-gyűltek-vala, a' 'Zidóktól-való félelem-miá, meg-jelenék az ő tanítványinak. Örülének azért a' tanítványok, látván az Urat. Tamás pedig egy a' tizen-kettő-közzül, ki Kettősnek mondatik, nem vala vélek, mikor el-jöve Jézus. Mondának azért néki a' több tanítványok: Láttuk az Urat. Ő pedig monda nékik: Hanem-ha látom az ő kezeiben a' szegek liggatását, és az ujomat a' szegek helyére bortsátom, és a' kezemet az oldalába bortsátom, nem hízem. Szent Tamás Apostol el-távozott-vala egy-kevefse a' több Apostoloktól, kiknek meg-jelenék a' Kristus, és monda nékik: Békeség néktek. És midőn ezt mondotta-vólna, meg-mutatá nékik kezeit, és oldalát; meg-akarván ísmértetni, hogy ő az, a' ki vélek nyájaskodott, és a' mi bűneinkért kint, halált szenvedett, és immár halottaiból fel-tamadott. Annak-utánna vízfizá-térvén Szent Tamás, a' több tanítványok mondanak néki. Oh atyám-fia, a' míg te távul vóltál tőlünk, láttuk a' mi Urunkat, és Mesterünket, ugyan azt, a' ki a' kertben meg-fogták, és az-után meg-ostoroztatott, meg-pökdösterett, és tsúfoltatott, tövis koronával meg-koronáztatott, kereszt-fára fel-szegeztetett, és meg-ölettetett, kereszt-fáról le-vétetvén el-temettetett: immár halhatatlan, és ditsőséges test-

testben fel - támadott; lártuk a' sebeknek jeleit, mellyek tsudalatosképen ékesítik az ő ditsőséges testét, mint a' finom aranyba foglaltatott drága kövek: és tsak most távozék-el tőlünk. Felele Szent Tamás: tsak valami szem - fény vesztés volt az, a' mit ti lártatok. Mondom néktek, hanem - ha szemimmell látom, és az ujaimat a' szegek helyére botsátom, és kezemet az oldalába botsátom, nem hiszem, hogy lártatok - volna a' mi Mesterünket, sem pedig hogy ő fel - támadott - volna. Nyúltz nap marada - meg az Apostol ebben a' hitlenségben, és semmi - képen nem akara hinni a' több' Apostoloknak, és Máriáknak, kik igen erősítik - vala, hogy fel - támadott az Úr Jésus Krisztus.

3. Sokáknak javokra, és háznokra engedte az Úr Isten, hogy ez hitlenségnek vétkébe esnék ez a' Szent Apostol. Mivel - hogy az igaz hitnek ágazati - között a' fel - támadás igen nagy dolog, és az embereknek erős hittel kell azt hinniek; szükség volt azért, hogy az nyilván, és igen erősen megpróbáltatnék. Azért mondgya Sz. Gergely Pápa, hogy többet háznált mi - nekünk a' Tamás vakmerő - kétkedése, hogy - sem a' Mária Magdolna könnyen - való hitele. Tudta a' Szent Lélek, hogy fok eretnekek támadnak, ki - vált - képen Manikéus eretnekek, kik azt mondanák, hogy a' Krisztusnak tsak

szem - fény - vesztés teste volt: azért erősített - meg minket a' Tamás kétkedése - által, hogy immár bátran hazuttát mondhasluk Manikéusnak; és erős vallást tegyünk, hogy igaz emberi teste volt a' Krisztus Jésusnak, a' mint mi - nekünk, mellyet Szent Tamás látott, és kezeivel meg - tapaszalt, még a' Krisztus fel - támadása - után - is. Nyúltz nap - után ismét ben' valának az ő tanítványi, és Tamás ő - vélek. El - jöve Jésus ajtók bé - téve, és meg - állá középsben, és monda: Békesség néktek. Az - után monda Tamásnak: Erefzd ide - bű az újodat, és lássad az én kezeimet: és hozd ide a' kezedet, és botsásd az én oldalamba: és ne légy hiden, hanem hív. Felele Tamás, és monda néki: Én Uram, és én Istenem. Látván azért Szent Tamás a' mi édes Idvözítő Istenünket, és kezeivel meg - tapaszaltván az ő seb - helyek, és meg - bizonyosodván, hogy nem szem - fény - vesztés volna, és hallván az intést, hogy ne légyen hiden, hanem hív: meg - érté, hogy az ő Mestere mind jól tudná azokat, a' miket ő tselekedett, és mondott - volna, noha távul volt tőle, és ezzel - is meg - mutatta, hogy igaz Isten volna. Magába szálla, és le - borúlván, imáda az Istennek Sz. Fiát, mondván: Én Uram, és én Istenem. Monda néki Jésus: Mivel - hogy lártál engem' Tamás, hit - tél: boldogok a' kik nem lártak, és hittek.

4. Másutt-is nagyon emlékezet az Evangyeliomban Szent Tamásról, ilyen módon: *Johan. 21.* Együtt valának Simon Péter, és Tamás, a' ki Kettősnek mondatik, és Natánael, ki a' Galiléai Kánából vala, és a' Zebedeus fiai, és más kettő a' Jésus tanítványi-közzül. Monda nékik Simon Péter: Halálfzni ne gyek. Mondának néki: Mi-is elmegyünk veled. És ki-menének, és bé-szállának a' hajóba: és azon éjjel semmit nem fogának. Reggel lévén pedig meg-állá Jésus a' parton: de nem ismerek-még a' tanítványok, hogy Jésus volna. Monda nékik: Vessétek a' hajónak jobbjafelé a' hálót, és talátok. Meg-verték azért, és már nem vonhatták-vala azt, a' halaknak fokasága-miatt. Az-után meg-ismerek, hogy Jésus volna. Noha más helyen nintsen ki-váltt-képen-való emlékezet Szent Tamásról az Evangyeliomban, bizonyos dolog mind-az-által, hogy jelen volt minden dolgokban, melyekben az Evangyelisták közönségesen mondgyák, hogy jelen voltak az Apostolok. Jelen volt Sz. Tamás Apostol az utolsó vatSORÁN, és ottan Pappá szenteltetett, és Püspökké rendeltetett: jelen volt, midőn Kristus Jésus tsudálatos-képen fel-ment mennyeknek országába: jelen volt, midőn annak-utánna el-jött a' Vigasztaló Sz. Lélek Isten, kinek ajándékot el-vőtte a' több' Apostolokkal egyetemben.

5. Mikor az Apostolok el-özták a' világnak tartományit, a' hová predikállni kell-vala menniek, Szent Tamásnak juta India; de mi-nek-előtte oda ment-vólna, a' Partufoknak, Medufoknak, Persáknak, Brakmanufoknak, Hirkánufoknak, és Pritánufoknak predikállá, és mindenkor nagy elő-menetellel, fokakat meg-térítvén a' Kristus Jésus hitére. Arany-szájú Szent János azt mondgya, hogy Szent Tamás Apostol keresztelete-meg a' három Királyokat, kik Betlehembe mentek a' tsillag-után, és le-borúlván a' gyermek Jésus-előtt, imádták őtet. Annak-utánna Indiába méne Szent Tamás Apostol, és ottan az Indiaiaknak az ő nyelveken kezdé predikállani a' Kristus Jésus hitét, gyalázzván az idegen Isteneket, kiket az Indiaiak tisztelnek, és imádnak-vala: de ki-váltt-képen a' napot imádták, mert ezt a' több' Isteneknél nagyobbnak tartották. Sok tsudálat-is tselekedék Szent Tamás Apostol, melyeket látván a' népek, és halgatván az Isten igéit, melyeket nagy buzgó lélekkel hirdet-vala, lassan-lassan el-hagyván a' hamis Isteneket, az igaz Istenhez, a' mennynek, és földnek teremő-jéhez, meg-térének.

6. Annak-utánna Kalamian nevű városba érkezék Szent Tamás Apostol, a' hol a' Pogány-népeknek Királya lakik-vala. És jól-lehet a' Király-előtt fok tsudálat tselekednék, hogy az Isteni tudományt,

mányt, melyet predikáll-va, meg-erősített; mind-az-által a' Pogány Király, nem hogy a' Krisztus hitét bé-vette-vólna, és fel-gerjedett-vól- na az igaz Istennek szeretére, a' mint fokban az alatta-való népek tselekedének; sőt inkább igen kegyetlenül meg-haraguvék az Apo- stolra, mivel-hogy nagy bátorság- gal predikáll-va néki Szent Ta- más Apostol, mondván, hogy a' Nap nem Isten, hanem csak te- remtett-állattya az Istennek; és az embernek sokkal nagyobb méltó- sága vagyon, hogy-fem a' napnak; mert az embernek okosága, és hal- hatatlan leike vagyon; a' napnak pedig sem okosága, sem lelke nin- tsen. Ezeket hallván a' Király, meztelen vetkezteté az Apostolt, és igen meg-kínoztatá, vas, és réz tű- zes táblákat tétetvén a' meztelen testére, és az-után tűzes kemen- tzébe vetteté őtet: de látván, hogy mind ezek semmit nem ártaná- nak az Apostolnak, egy Templom- ba viteté őtet, a'hol egy nagy-réz- ből öntetett képe-va a' napnak, és arra kényszerité, hogy azt imádná. Térdre állván Szent Tamás Apostol, könyörge az Istennek; rontána-el azt a' képet, hogy a' Király, és a' pogány népek meg-szégyenített- nének; és látván, mely kevés ha- talma vagyon az ő Isteneknek, men- nének-ki a' lelki ferétségéből, és vakmerő balgatagságból, melyben el-voltak merülve. Midőn imád- kozték Sz. Tamás Apostol, le-esék

a' földre a' bálvány, és ezer darab- ra romlék. Jelen valának pedig a' Bálvány papjai, és szolgai, kik lát- ván a' történt dolgokat, és a' dű- hős kegyetlenségtől vífeltetvén, lántsákat ragadának kezekbe, és azokkal úgy meg-febessíték az Apo- stolt, hogy életétől-is meg-foiz- tanák.

7. Az ő teste ugyan-azon vá- rasban temetteték, és az-után Si- riába, Edeffa városába viteték, a'hol az ő tisztességére egy gazdag Tem- plomot építének az Istennek, mely- ben fok tsudákat mutatott az Úr Isten az ő Szent Apostola érdemi- ért. A' Szent Tamás Apostol ha- lála történék Karátson havának huszon-egyedik napján, és ugyan azon a' napon álli az Anya-szent- egy-ház az ő Innepét; és vólt Kri- stus Úrunknak hetven-ötödik ez- tendejében, Vespasianus Tsászár idejében. Annak-előtte pedig mi- dőn meg-halna az Istennek Szent Anyja a' Böldogságos Szűz Mária, Angyali kezek-által oda vitettek a' Szent Apostolok, a' világnak min- den részéről, és látták az ő dicső- séges ki-múlását, és nagy tiszte- lettel el-temették az ő Szent testét. Szent Tamás Apostol pedig a' Szent- séges Szűz Mária halála-után, har- mad napon érkezék oda; annak- okáért igen kívánván látni az ő Szent testét, meg-nyittatá a' ko- porsót, melyben nem találtaték- meg az Isten Annyának Szent te- ste; mivel-hogy fel-tamadott, és fel-

fel-vitetett-volt mennyeknek orszá-gába. Az Úr Isten ő Szent-főlsé-ge, mint-hogy Szent Tamás Apo-stol-által meg-erősítette a' Keresz-tényeket, hogy minden kételke-dés-nélkül, el-hidgyék az ő Szent Fiának az Úr Jésus Krisztusnak ha-lottaiból-való fel-támadását: úgy a' Szentséges Szűz Máriának a' Kri-stus Annyának fel-támadását, és mennyekbe-való fel-vitelét-is u-gyan Szent Tamás Apostol- által

akará ki-nyilatkoztatni ő Szent-felsége. Kérjük ezt a' ditsőséges Szent Apostolt, nyerjen szent ma-lasztot nekünk az Istentől, hogy úgy rendeljék életünket e' vilá-gon, hogy a' más világon látha-sfuk-meg az Úr Jésus Krisztust, az ő Szent Attyával, és a' Vigasztaló Szent Lélekkel egy örök Istent, és a' Szenteknek társaságában, mind örökké ditsírhetsük az örök élet-nek boldogságában, Amen.

Szent FILEP Apostol élete.

Az Evangyeliomból, és nevezetes Au-torok írásából sommába foglaltatott.

1. **S**zent Filep Apostol a' Galiléai tartománynak Betzaida vára-sában született, a' honnan-valók Szent Péter, és Szent András Apo-stolok. *Joan. 1. v. 43.* Az Apostol-ságra pedig hívataték a' Krisztus Jéusától, minek-utánna Szent Péter, és Szent András hívatattak-vólna. Követé a' Krisztust a' tudomány-ál-tal, melyet a' törvény-tudó Dok-toroktól tanult, és a' Proféták írásí-ban olvasott-vala a' Messias el-jö-veteléről. És el-hivé erős hittel, hogy a' Krisztus vólna az. Nem akará magában el-tickolni e' dol-got Szent Filep Apostol; sőt el-menvén, találá Natánaelt, és mon-da néki: *Joan. 1. v. 45.* A' kit meg-írt Mojsés a' törvényben, és a' Proféták, meg-találtuk a' Naza-reti Jéusult, a' József fiát. És mon-

da néki Natánael: Lehet-e valami jó Nazaretből? monda néki Filep: Jere, és lásd-meg. Látá Jésus Na-tánaelt hozzája jöni, és monda ő-felöle: Imé az igaz Izraelita, kibennints álnokság. Monda néki Na-tánael: Honnét ísmérfz engem? Felele Jésus, és monda néki: Mi-nek-előtte Filep téged' hina, mid-dön a' füge-fa-alatt vólnál, láttalak téged'. Felele néki Natánael, és monda: Rabbí, te vagy az Isten Fia, te vagy az Izrael Királya. Felele Jésus, és monda néki: Mint-hogy mondtam néked: láttalak téged' a' füge-fa-alatt, hiszfz: na-gyobbat látz ezeknél. Bizony, bizony mondom néktek, nyitva lát-tyátok az eget, és az Isten Angya-lit fel-menni, és alá-fzállani az ember fiára. Illyen módon Natánael bizonyoson meg-tudá, hogy immár el-jött-vólna a' Messias: Sz. Filep pedig

pedig inkább meg-erősödék a hitben, és követé Krisztus Urunkat. Sok tsuda - tételin jelen volt: és minden környül-való tartományokra ki-terjedvén a' Krisztus Jésus híre, ki-váltt-képen hogy Lázárt fel-támasztotta-vólna. *Joan. 12. v. 20.* Valának némelly pogányok azok-közzül, a' kik fei-mentek-va, hogy imádkoznának az innep napon. Ezek azért Filephez menének, ki Galiléának Betzaidájából vala, és kéri-va őtet, mondván: Uram, látni akarnók a' Jésuft. El-méne Filep, és meg-mondá Andrásnak. András ismég, és Filep meg-mondák Jésusnak. Jésus pedig felele nékik: mondván: El-jött az óra, hogy meg-ditsőitfésék az ember fia. Bizony bizony mondom néktek, ha a' búza mag a' földbe esvén, meg nem hal, tsak maga marad: ha pedig meg-hal, sok gyümölsőt hoz. A' ki a' lelkét szereti, el-veszti azt; és a' ki a' lelkét gyűlöli e' világon, az örök életre meg-örizi azt. Ha ki nékem szolgál, engem kövessen: és a'hol én vagyok, ott léfzen az én szolgális. Ha ki nékem szolgál, meg-tiszteli azt az én Atyám. Most az én lelkem meg-háborodott. És mit mondgyak? Atyám szabadíts-meg engem' ez órától-fogva. De ezért jöttem ez órára. Atyám ditsőitsd-meg a' te nevedet. Szózat jöve azért az Égből: Meg-ditsőittem, és ismég meg-ditsőitem. A' fereg azért, melly ott áll-va, és hallot-

ta-va, azt mondgya-va, hogy menny-dörgés lött-vólna. Egyebek mondgyák-va: Angyal szállott néki. Felele Jésus, és monda: Nem én-érettem jött e' szózat, hanem ti-érettetek.

2. Mikor a' puztában őt ezer embert tsudálatos-képen meg akarna elégíteni az Istennek Szent Fia, monda Filepnek: *Joan. 6. v. 5.* Honnét vészünk kenyereket, hogy ezek egyenek? Ezt pedig mondgya-va, késértvén őtet: mert ő tudgya-va, mit vólna tselekedendő. Felele néki Filep: Kéc-száz pénz-árra kenyér nem elég nékik, hogy ki-ki még tsak valami keveset vegyen-is. Monda néki egy a' tanítványi-közzül, András, Simon Péternek bátya: Vagyon itt egy gyermek, kinek őt árpa kenyere vagyon, és két hala: de ezek mi-tsodák ennyi-között? Monda azért Jésus: Telepittsétel-e az embereket. Le-telepedének azért a' férfiak, szám-zerént úgy-mint őt ezen. Vévé azért Jésus a' kenyereket, és mikor hálákat adott-vólna, el-osztá a' le-telepedteknek: hasonlő-képen a' halakból-is a' mennyit akarnak-va. Hogy pedig bé-telének, monda a' tanítványinak: szedgyétek-fel a' melly mor-salékok meg-maradtak, hogy el ne veszzenek. Fel-szedék azért, és tizen-két kosárt töltének-meg az őt árpa kenyér hulladékiból, mellyek meg-maradtak-va azoktól, a' kik ettek-va. Azok azért az

emberek, mikor látták-vólna a' jelt, melyet Jézus tselekedett-va-la, mon-dának: Hogy ez bizonyára a' Pro-féta, a' ki e' világra jövendő. Jé-sus azért midőn elzébe vette-vól-na, hogy meg-tagadnák őtet, és Királya tennék őtet; ismég a' hegyre futa maga egyedül.

3. Az utolsó vatsorán a' több' Apostolokkal Szent Filep-is jelen volt, Pappá szenteltetett, Püf-pökké rendeltetett, és a' Krisztus Jé-sus kezeiből meg-áldozott. Az utolsó vatsora-után, minek-után-na bátorította-vólna az Istennek Szent Fia az Apostolokat, és mon-dotta-vólna nékik: *Joan. 14. v. 6.* Én vagyok az út, és az igazság, és az élet. Senki az Atyához nem mé-gyen, hanem csak én-általam. Ha engem' ismértetek-vólna, az Atyá-mot-is ismértetek-vólna; és mo-stantól-fogva meg-isméritek őtet. Monda néki Szent Filep: Uram, mutasd-meg nekünk az Atyát, és elég nekünk. Monda néki Jézus: Ennyi ideig vagyok veletek, és nem ismértetek-e engem'? Filep, a' ki engem' lát, látta az Atyá-mot-is. Mi-képen mondod-re: Mutasd-meg nekünk az Atyát? Nem hiszitek-e, hogy én az Atyában, és az Atya én-bennem vagyok? Az igéket, melyeket én néktek szóllok, ma-gamtól nem szóllom. Az Atya pe-dig én-bennem lakván, ő tselekedzi a' tselekedeteket. Nem hiszitek-e, hogy én az Atyában, és az Atya én-bennem vagyok? Ha különben

nem, a' tselekedetekért hidgyetek. Mikor Krisztus Urunk meg-fogatta-ték a' kertben, Szent Filep-is el-futa, mint a' több' Apostolok. Egy szóval mikor a' több' Apostolokról közönsé-gesen emlekezet vágyon az Évangye-liomban, emlekezet vágyon Sz. Fi-leprői-is, mint-hogy egy volt azok-közül. *Joan. 20. v. 19.* Láta ő-is a' fel-tamadott Krisztus Jé-sust, mivel-hogy jelen volt, mikor az ajtók bé-té-ve vólnának, a' hol a' tanítványok egybe-gyűlték-va-la, a' Zidóktól-való félelmek-miá: és el-jöve Jézus, és meg-állá középben, és monda nékik: Békeség néktek. És midőn ezt mon-dotta-vólna, meg-mutatá nékik ke-zeit, és oldalát. Örülének azért a' tanítványok, látván az Urat. Akkor csak Szent Tamás nem volt jelen az Apostolok-között. Mikor Kri-stus Urunk fel-méne mennyekbe, mikor Szent Mátyás az Apostol-ságra választaték, mikor el-jöve a' Vigasztaló Szent Lélek, minden-kor jelen volt Szent Filep Apostol. Minden nyelvek értésének, és szól-lásának ajándékát véve Szent Fi-lep a' több' Apostolokkal egyetem-ben; és meg-erősítették a' kegye-lemben, hogy soha halálos vétek-be ne esnék.

4. Mikor az Apostolok a' vi-lágnak minden tartományit egy-más-között el-olták, a' hová az Evan-gyeliomot hirdetni kell-va-la men-niek, Szent Filep Apostolnak juta Scithia tartománya, a' hová ő el-menvén, húsz éltendeig predikálá,

fők lelkeket térítvén az igaz hitre; le-hányván a' földre, és el-rontván a' Bálványokat; Templomokat, és óltárokot építvén az Istennek; Papokat szentelvén; igazgatván a' népeket, hogy igazán és szentül élvén, nyerhetnék-el az örök életnek koronáját. El-közelgetvén az ő életének vége, midőn kisseb' Ásiában Frigia tartományának Hierapolis nevű városaiban volna, hasonlú-képen tselekedvén ebben, mint a' több' várasfokban, és tartományokban, fők lelkeket térítte - meg az Istenhez. Metafrástes Simeon azt mondgya, hogy annak a' várasznak templomában egy igen rettenetes kígyó vala, melly noha természet-szeréntvaló oktalan állat volna, mind-azáltal az ördög bé-ment-volt abba a' kígyóba, és mint-egy meg-kötözve tartotta ottan; és el-hitette a' népet, hogy aztot imádnák, és áldozatot tennének néki, mint-ha Isten volna: melly dolog főkaknak halálára alkalmatosságot adott; mivel-hogy a' melly embereket halálra szententziáltak, annak a' rút oktalan állatnak adták: ha pedig az nem volt elég, meg-tizedlették az emberek fiait, és leányit, kik abban a' tartományban voltak, és azokat adták annak a' rettenetes kígyónak ételre. Ilyen módon igen nyertesen járt az ördög. Melly dolgot látván Szent Filep Apostol, a' gonosz kígyóhoz közelgete, és imádkozni kezdte az Istennek, környül lévén fők számtalan népek,

kik a' dolgoknak végét várják-va: még ő imádkozván meg-hala az a' rettenetes kígyó, és a' község megszabadúla. Annak-utánna egy tsudálatos predikázió tön az egész népnek Szent Filep Apostol, mellyben meg-ismérteté a' Krístus Jésum, az ő szent életét, fők tsuda-tételeit; és meg-mondá nekik az okát, miért jött e' világra az Istennek Sz. Fia, miért tselekedte azokat a' dolgokat, a' miket tselekedett, miért holt-meg, és annak-utánna ditsőségesen fel-támadot; egy somában arra inte mindeneket, hogy bé-vennék az igaz hitet.

5. A' községnek nagyob' része, meg-gondolván a' nagy jó-téteményt, mellyet vettek-volt a' Sz. Apostoltól, és lárván, hogy azt, a' mit predikáll, tsuda-tételekkel meg-erősíténé, meg-térének, és meg-keresztelkedének. Meg-marada egy kevés napig vélek Szent Filep Apostol, és jól el-rendelvén a' dolgokat, Papokat szentele, kik a' hívekre gondot viselnének. A' híveknek száma naponként fokafodik-va, mellyet meg-irigyelvén a' gonosz Sátán, némelyleket az ő szolgálai-közzül fel-indíta az Apostol ellen. Meg-fogák azért a' Pogányok Szent Filep Apostolt, és a' földbe veték, kegyetlenen meg-verék, és meg-sebesíték őtet. Azzal nem elégedvén, egy magas kereszt-fát fel-állatának, és arra függeszték őtet. Környül-állanak-va ottan, a' kik azt az ifonyú ke-

gyertelenséget tselekedék, és tsúfolyják-va a Szent Apostolt, örülvén, hogy látnák őtet szenedni, és várván az ő halálát; midőn imé nagy hirtelenséggel föld-indulás tá-mada, és fok helyeken meg-nyitván a föld a száját, fok épületeket, és házakot el-nyele, lakosival egyetemben. Ki-váltt-képen pedig ott nyílek-meg a föld, a hol azok egyetemben valának, kik Sz. Filep Apostolt a kereszt-fára feszíték, és fokon el-nyelerének a föld-től. A köz nép pedig, és azok, kik Keresztények valának, oda menének, a hol az Apostol a kereszt-fán vala, meg-gondolván, hogy az Úr Isten azért büntetné az embereket, hogy az Apostol-ellen azt az instentelenséget tselekedték-vólna.

Igen kezdék kérni őtet, hogy könyörögne érettek az Istennek; és azonban, midőn a kereszt-fáról le-akarnák őtet venni, könyörge az Istennek mind magáért, 's mind azokért, és meg-halgattaték; mivel-hogy mindgyárt meg-szűnék a rettenetes föld-indulás: meg-halgattaték magáért-is, mivel-hogy minnek-előtte le-véretnék a kereszt-fáról, a lelkét meg-adá az ő Szent Teremtőjének. Le-véreték az ő teste a kereszt-fáról, és el-temet-ték nagy hőtsülettel. Idő folytával az-után Rómába vitették. Az Anya-szent-egy-ház az ő Innepét illi azon a napon, mellyen a Szent hit-ért mártíromságot szenedett, melly volt Pünkösöd havának első napján, Klaudius Tsászar idejében,

A' kissebbik Sz. JAKAB Apostol élete.

A' Sz. Írásból, és nevezetes Autorok írásából sommába foglaltatott.

1. **A'** Kissebbik Szent Jakab Apostol Alféus fia volt, és Mária Kleoféé, ki nényve volt a Jésus Anyjának. *Joan. 19. v. 25. Marc. 15. v. 40.* Egeszippus, ki az Apostolok ideje-után hamar következett, azt mondgya Szent Jakabról, hogy ő még az anyja méhében meg-szentelttetett-volt: tellyes életében soha bort nem ivott, sem pedig egyéb részegíthetőt; soha húst nem evett; és a testnek semmiben kedvét nem kereste: nem

járt egyéb öltözetben, hanem csak lenből csinált ruhákban. Gyakorta ment imádkozni a templomba, és mindenkor térden állva imádkozott, úgy-annyira, hogy az ő tér-deinek bőre vastaggá lőtt, mint a tevének. Olly szent életű volt, és jó példa-adó, hogy csak neki volt szabad bé-menni a Templomnak titkos részére, mellyet Szentek Szentének hittak. Minnyájan pedig, a' kik őtet ismérték, igaznak hittak őtet. Jelen volt Szent Jakab Apostol, és látta mind azokat a' tsuda-tételeket, mellyeket a' ti-

zen-két Apostolok-előtt tselekedett Krisztus Urunk. Jelen volt, midőn a' puztában kétfzer tsudálatos-képen fok ezer embereket meg-elégített az Istennek Szent Fia: jelen volt a' Lázár fel-támasztásán. Mikor a' mi édes Meg-váltónkat nagy pompával fogadák-bé Jerusálembe virág-vasárnapján, akkor-is jelen volt Szent Jakab Apostol. Az utolsó vatsorán az ő lábait-is meg-mosta Krisztus Urunk, meg-áldoztatta őtet a' több' Apostolokkal egyetemben, és Pappá szentelte, és Püspökké rendelte őtet. Ditsőséges fel-támadása-után-is; mikor közenségesen meg-jelent az Apostoloknak az Istennek Szent Fia, látta őtet Szent Jakab Apostol. 1. *Cor. 15. v. 6.* Szent Pál Apostol ki-váltt-képen-való emlékezetet téfzen Szent Jakabról, a' Korintiusi-akhoz írott levelében, hogy a' Krisztus Jésus fel-támadása-után meg-jelent egyszer's mind többnek őtszáz atya-fiaknál, az-után meg-jelent Jakabnak, az-után mind az Apostoloknak. *Galat. 1. v. 18.* Ugyan Szent Pál Apostol a' Galatzi-aiakhoz írván, emlékezetet téfzen Szent Jakabról, mondván: Jerusálembe mentem Pétert látni, és nála tizen-öt napig maradtam: más Apostolt pedig senkit nem láttam, hanem csak Jakabot az Úr Attyafiát. Azon levelének második részében-is emlékezik Sz. Pál Szent Jakabról, mondván: *Galat. 2. v. 9.* Midőn meg-ismérték-vólna a' ma-

lasztot, melly nékem adatott, Jakab, és Tzétás, és János, kik ofzlopoknak láttatnak-vala lenni, job' kezeket adák nékem, és Barnabásnak a' társaságra.

2. Szent Lukás-is ki-váltt-képen-való emlékezetet téfzen Szent Jakabról, *Aktor. 15.* az Apostolok tselekedetében, meg-írván a' *Councilumot*, avagy Gyülekezetet, mellyet az Apostolok szerzének egy nehéz dologról, mellynek magyarázattyár lenki magától ki nem akarta jelenteni; tudni-illik, ha azoknak, kik ujonnan meg-térnek-vala a' Pogányságból az igaz hitre, és meg-kereszteltek-vala, környül kellene-e metélkedniek? Ez a' kérdés téteték a' Szent Gyülekezetben, és Szent Péter Apostol, Feje lévén, és Fő-pásztora az egész Anya-szent-egy-háznak, ő szölla elsősben, és világoson ki-jelenté az ő tetzését, hogy tudni-illik, nem vólna szükség olyan nagy terhet tenni azokra, kik ujonnan térnek-meg az Istenhez, és nem kellene a' Krisztus Jésus törvényét olyan nehezzé tenni, mint a' Moyses törvénye volt. Az-után felkélvén Szent Jakab Apostol, igen szép intést tón a' Proféták írásából, és ofztán illyen-képen szölla: Azért én, úgy-mond, azt itelem, hogy nem kell háborgatni azokat, kik a' Pogányok-közzül az Istenhez térnek, hanem hogy írjunk azoknak, hogy meg-tartózzassák magokat a' Bálványoknak fertzetetésétől, és a'

parázñaságtól, és meg-fojtottaktól, és a' vértől: melyet némelyek úgy magyaráznak, hogy ne legyenek részefek a' gyilkosságban. A' testi környül-metélkedés pedig nem szükséges, mert a' Szent Kereszttség következett annak helyébe. Ez volt a' Dicsőséges Szent Jakab Apostolnak tetzése, és ezen állának-meg az Apostolok, és a' vének az egész Anya-szent-egy-házzal; úgyannyira, hogy a' Szent Gyülekezet meg-erősíté, hogy a' környül-metélkedés semmit nem használ; és hogy a' meg-nevezett vétektől a' hívek magokat meg-tartóztatásák.

3. A' Szent Lélek el-jövelet után Szent Jakab Apostol Jerusálemi Püspökké választaték az Apostoloktól. Ez az oka, hogy Szent Pál Apostol, mikor Jerusálemben ment, mindenkor ott találta Szent Jakabot. Annak-okaért harmintzegety estendeig lévén Szent Jakab Apostol Jerusálemi Püspök, és nagy lelki elő-menetellel igazgatván az Anya-szent-egy-házat, és fok lelkeket meg-térítvén predikállása, tanáts. adása, és jó példája-által az Istenhez; el-közélete a' Zidók Húsvét innepe, melyre számtalan sok népek a' világnak minden részeiről Jerusálemben jönnek-vala a' templom látogatására. A' Papi-fejedelmek tanátsot tartának, és megakarák ellenzeni, hogy a' Krisztus Jézus hite ily igen elő ne menne, mivel-hogy meg-értették-vala, hogy a' világnak minden részeire ki-ter-

jedett-vólna, és igen bánnyák-vala. Annak-okaért Szent Jakabhoz menének, és mondanak neki: Mi tégedet leg-igazab' embernek tartunk lenni e' világon, mivel igen jól tudgyuk, hogy te nagy buzgósággal meg-örized a' Mojszes törvényét; mert te igen gyakorlod a' Templomot, és szabad néked bémenned a' Szentek Szentébe, az-az: a' templomnak leg-szenteb' részébe. Kérünk azért téged', viselley gondot arra a' régi törvényre, mely az Ur. Iltentől adatott, és fok tsudák-által meg-erősítettett; és meg ne enged', hogy el-romollyék más új törvény-által, melyet csak egy meg-vetett, tsüfoltatott, és végezetre két tolvaj-között meg-öletettett ember adott-ki. Annak-okaért a' Fariséusok, és Papi-fejedelmek azt rendelék, hogy Húsvét napján ki-hirdetnék Szent Jakabot minden idegen, és jövevény népek-között, hogy ő minden embernél igazab' vólna e' világon, és a' mit ő hittel tartana a' Krisztus Jésusról, ha Iltentől küldetett igaz Maffias-e, vagy nem; minden embernek azt kellene hinni, a' mit Szent Jakab mondana. Ezt pedig ők mondgyák-vala, bizonyoson el-hitettvén magokkal, hogy Jakab emberi tekéntettől viseltettvén a' Krisztus Jézus törvénye-ellen predikállana. Örömeit magára vállalá e' dolgot Sz. Jakab Apostol, és meg-igiré, hogy azt tselekedné, a' mi leg-jobb' vólna.

4. El-jöve Húsvét napja, és Szent Jakab a Templomba menvén, környül-vévé ötet a' számtalan népnek fokasága. Az írás-tudók, és a' Papok igen kezdék ötet dicsírni, fok jeles dolgokat mondanak - vala felöle, hogy inkább a' magok akaratyára húzhatnák ötet. Annak-utánna a' Templom ormozatyára fel-vívék ötet, hogy minnyájan halhatnák az ő beszédét. És kérdést tőnek néki mondván: Mit a'litasz a' Krisztus - felől? ő - e az Istentől meg-igértetett, és el-küldetett Mefias, vagy nem? Felele nékik Szent Jakab nagy fen-fzóval, mondván: Mit kérgezösködtök az ember fiáról, az Úr Jésus Krisztusról? Tudgyátok-meg bizonynal, hogy ő az Atya Istennek jobbján ül, és el-jövendő, hogy a' jókat, és gonoszokat, a' holtakat, és eleveneket meg-ítillye. Nem mehete tovább a' Dicsőséges Apostol az ő beszédével a' nagy zendülés, és morgolódás-miatt, melly a' népek-közötti támadá. Az hívek dicsóítik-vala az Úr Istent, és meg-erősödének a' Jésus Krisztus hitében. Az írás-tudók pedig, és a' Papok ordírnak-vala mint az orofzlányok, és kárhoztaták a' magok tselekedetét, hogy tudni-illik a' magok részéről olyant rendeltek-vólna Birónak, ki őket kárhoztattya-vala. Es a' mint szokott történni; a' ki hamis pörét el-vezűi, más-képen ez igazságot meg nem gyözhetvén, kiáltással akar gyözdelmet venni: úgy

az írás-tudók, és Fariséusok fel-kezdék emelni szavokat, és igen kiáltának, mondván: A' kit igaznak lenni tartottunk, meg-bodlott, és igazat nem mondott. Azzal nem elégedvén, fel-menének a' Templom ormozatyára, és hogy egyebeket meg-rettentenének, le-tafizták a' földre arról a' nagy magas helyről Szent Jakab Apostolt, ki noha igen meg-febesítettett, és őszve-rontatottvólna, mind-az-által nem baja-meg mingyárt, hanem a' kik alá-tafiztották-vala ötet, alá-jóvének; és látván, hogy meg nem holt-vólna, köveket ragadának kezekbe, és meg-kövezék a' Szent Apostolt, ki addig erőlködék, hogy térdeire álla, és könyörögni kezdé az Istennek, hogy borsátaná-meg azoknak vétkeket, mert nem tudgyák, mit tselekednének. Egy Re-kabinus nevű Pap hallván az Apostol imádságát, fel-emelé szavát, mondván: Hallyátok atyám-fiai: Imé az igaz könyörög azokért, a' kik ötet meg-ölik. Ne engedgyetek azért, hogy ötet meg-ölyék: illetlen dolog, hogy meg-hallyon, a' ki olly igen méltó az életre. De a' kegyetlen dühös neimzerség nem akará a' Papot halgatni; sőt egyik közzülök egy vastag botot ragada, és azzal úgy üté az Apostol fejét, hogy ketté hafadván, ki-omlék az agya a' földre. Illyen módon adá-ki Szent Jakab Apostol az ő lelkét a' Teremtő Istennek. Az ő teste a' Templom-mellett temetették.

reték, ugyan azon helyen, a'hol meg-öletteték, és ott állott egy ideig; de az-után Rómába vitet-tetett, és a' Szent Filep Apostol testével együtt temettetett.

6. Ez a' Ditsőséges Szent Jakab Apostol egy levelet írt, tellyeit tsudálatos böltseséggel, mellyben meg-mutatta, melly fok jóságos tselekedetekkel fel vült az ő élete ékefitve; mint-hogy igen szépen okoskodik a' jóságos tselekedetéről; és mindeneket int, azoknak szeretésére, és követésére: a' mint meg-láthattya, a' ki olvasni akarja. Ugyan azont tselekedte Szent Tadóus az ő atya-fia, ki más-képen Judásnak hívattatik, egy levelet írván, mellyből meg-ísmérhetni az ő nagy kívánságát, mellytől vífelterett a' lelkeknek meg-térésekre. A' Levelének *titulus*ját pedig így kezdette: Judás a' Jésus Kriftus szolgája, Jakabnak pedig atya-fia, azoknak, a' kik az Atya Istenben szerelmefek, és a' Kriftus Jéusától meg-tartattak; és hívattattak. Metafrástes Simeon azt mondgya, hogy a' fel-fuvalkodott, és kevély emberek, nem dítselkednek úgy a' világi nagy *titulus*okban, mint Szent Judás, hogy ő a' Szent Jakab atya-fia vólna. És ha ditsőségére vagyon Szent-

Judásnak, hogy ő Szent Jakab atya-fia: mennyivel nagyob' ditsőségére vagyon ugyan azon Szent Jakabnak, hogy ötet a' Szent Irás a' Kriftus Jésus atya-fianak mondgya. Jól-lehet többen-is vóltak, kik test-szerént a' Kriftusnak szintén olyan atya-fiai vóltak, de mind-az-által nem vólt olyan *titulus*ok. Olly igen szent, és igaz lévén azért, és személyében olly igen hasonló lévén Szent Jakab Apostol a' Kriftushoz, meg-érdemlette, hogy a' Kriftus Jésus atya-fianak hívattásék. Kérjük azért ötet, esedezzék érettünk az ő szerelmes atya-fianál, a' Kriftus Jéusnál, hogy ne büntessen minket, mint igaz Bíró, hanem könyörüllyön rajtunk, mint kegyes Atya, és adgya-meg nekünk az örök-böldogságot, hogy mind örökké ditsírhefsük ötet az ő Szent Attyával, és a' Szent Lélek Istennel egyetemben, Amen. Az Anya-szent-egy-ház ennek a' Ditsőséges Szent Jakab Apostolnak, és Szent Filep Apostolnak innepét egy nap illi, Pünkösd havának első napján, mellyen Mártiroságot szenvedtek, jól-lehet nem egy időben, mert Szent Filep Kláudius Tsáfárnak, Szent Jakab pedig Néro Tsáfárnak idejében.

Szent BERTALAN Apostol élete.

Metafrástes Simeon, és több nevezetes Auteurs írásából somnába foglaltatott.

I. **M**időn a' Kristus Jésus az Apostolokat választá, azt akará, hogy Szent Bertalan harodik légyen az Apostolok-között, a' mint meg-írták az Evangyelisták. Jól-lehet némellyek azt mondgyák, hogy Szent Bertalan Apostol a' Sírriai Király fia vólt-vólna; mások pedig mondgyák, hogy Királyi nemhöl-való: mind-az-által nyilvánvaló dolog az, hogy ő Galiléában született, a' mint Szent Lukás meg-írván a' Szent Léleknek az Apostolokra-való jövetelét, bizonyágot téfzen felöle, mondván: *Aktor. 2.* Mikor bé-telnének a' Pünköszt napjai, minnyájan egyenlő - képen azon helyen valának; és lön hirtelen az égből mint-egy sebese jövő szélnek zúgása, és bé-tölte az egész házat, a' hol ülnek-va. És jelenének nekik el-olztatott nyelvek mint a' tűz, és szálla mindenikre ő-közülök: és bé-telének minnyájan Szent Lélekkel, és kezdenék szólnani különböző nyelveken, a' mint a' Szent Lélek ad-va nekik szólnaniok. E' szózat lévén pedig, fokaság gyülekezék egybe, és meg-háboroték elméjében, mert hallya-va ki-kí mind az ő nyelvén őket szólnani. Álmétkodnak - va-

pedig minnyájan, és tsudálkoznak-va, mondván: Imé minnyájan ezek, a' kik szólnak, nem Galiléaiak-e, és mi-képen hallottuk mi, ki-kí a' mi nyelvünket, a' mellyben születünk? Mind-az-által Királyi memből lehetett Szent Bertalan Apostol, és az ő elei valami történetből, a' miné gyakorta szokott lenni, mentek-vólt abba a' tartományba lakni. Mikor a' Kristus Jésus fok tsudákat tött, jelen vólt Sz. Bertalan Apostol-is: mikor két úttal fok ezer embereket meg-elégített a' pusztában tsudálatos-képen: mikor Lázárt fel-támasztotta, és mikor nagy pompával bé-ment Jerusálembé. Jelen vólt az utolsó vatsorán, és ottan Pappá szenteltetett, és Páspökké rendeltetett. Jelen vólt, mikor meg-fogattaték Kristus Urunk a' kertben, és ő - is el-futa, mint a' többi. Mikor a' Kristus Jésus ditsóséges fel-támasztása-után meg-jelenék a' tiz tanítványoknak, az ajtók bé-téve lévén, és az - után nyóltz nap múlva, mikor Tamás - is közöttök vólna, mindenkor jelen vólt Szent Bertalan Apostol. Mikor Kristus Urunk fel-méne mennyekbe, és mikor elküldé a' Vigasztaló Szent Lelket; és minden helyen, a' hol az Evangyelisták közönségesen szólnak az Apostolokról, jelen vólt Szent Ber-

talán Apostol, mivel-hogy egy volt azok - között.

2. Annak-okaért mikor el-ol-
tárk egy-más között a világnak min-
den tartományit, hogy el-mennek
az Evangyeliomot predikállani, Sz.
Bertalannak juttatá Likaónia. Predi-
kálta azért abban a tartományban,
és sok népeket térítte-meg a Krisztus
Jésus hitére. Likaónia Kappado-
ciának, Asia tartományának, része.
Az-után belső Indiába ment, és on-
nét a nagyobb Armeniába, és egy
városba érkezvén, bé-menne egy
Templomba, a hol egy Astarot ne-
vű Bálvány imádatik-va. Abban
a Templomban sok betegek valá-
nak, kik azt várják-va, hogy meg-
gyógyíttatnának arról az ördögtől,
ki igen álnok, és tsalárd lévén,
igen nagy tsalárdsággal meg-tsalta-
va azt a nyomorult népet. An-
nak az ördögnek tsalárdsága pedig
ilyen volt, hogy némelyeket meg-
vakított, olly akadémot tévén a
szemekben, melly-miatt nem lát-
hattak: némelyeknek fülökben,
nyelvekben, kezekben, lábokban,
vagy egyéb tagjaiban fogyatkozást
tűzsen-va, és az-után maga eleibe
vitte őket a Templomban, hogy
az ő Papjai könyörögnének neki
érettek, hogy meg-gyógyítaná ö-
ket: és ő azokat a titkos akadémok-
kat el-vévén, mingyárt meg-gyó-
gyúltak. Egyebeket pedig, kiket
nem ő betegített-meg, természet-
szerént-való titkos orvóságokkal,
meg-orvoslott, és kevés idő-alatt

meg-gyógyított: de az-után ugyan
azon betegségbe esnek-va. Más
rend-béli betegek-is voltak, mel-
lyeket csak úgy el-botsátott, a'
mint hozzá jöttek; mert hasonló
orvóságokkal meg nem gyógyít-
hatta őket: és azzal mentette ma-
gát, hogy az ő vétekért nem a-
karná meg-gyógyítani őket. Ez az
ördög ezeken a tsalárdságokon-
kívül, némelly jóvendő dolgokat
meg-mondott, némellyekről pedig
feleletet adott; néha úgy történt,
a' mint meg-jövendölte, néha pe-
dig hazugságban maradt, noha
módot keresett az ő hazugságinak
bé-földözésére. Mind ezekért az
okokért az a Bálvány igen híresé,
és nevezetese lett-va. Sok né-
pek mentenek ő-hozzá, különb-
féle tartományoknak részeiről, és
sok papjai voltak ő-néki, kik ő-
általa sokat nyernek-va. Pálé-
mon annak a tartománynak Kirá-
lya nagyra böttsülte őtet; jól-le-
het egy beteg leánya lévén, sem-
mi-képen azt meg nem gyógyít-
hatta.

3. Minek-utánna Szent Bertalan
Apostol bé-menne abba a Templom-
ba, a Bálvány meg-némula, és sen-
kit meg nem gyógyította a betegek-
közzül. Melly dolgot látván az ő
papjai, némelly napokig várakozá-
nak: de az-után, mint-hogy a Bá-
lvány csak némán marada, azt vé-
gezék, hogy a szomszéd város-béli
Bálványhoz mennének, kit Berith
Bálványnak hírtak. Meg-kérdék
azért

azért tőle az okát, miért lótt-vólna Astarot némává: kiknek felele Berith mondván: Az Éő igaz Istennek Apostola bé-ment a' Templomba, és tűz lántzokkal megkötözte Astarotot: ez az oka, hogy nem szólhat. Mondának a' papok: Kitsoda ez? Bertalan-e? Felele a' Bálvány; ő a' Kristus Jésusnak Apostola; és azért jött ebbe a' tartományba, hogy minden Isteneket ki-veffen; és azt tselekedgye, hogy csak egy Istent imádgyanak, a' kit ő imád. Adgy valami jelt nekünk, mondának a' papok, had' ismerhesűk-meg azt az embert, és távoztassuk-el a' kárt, melyet jött nekünk tselekedni. Felele Berith: Annak-fekete fodor haja vagyon, az ortzája fejér, a' szemei nagyok, az orra egyenlő, a' szakálla hosszú, és kevelsé őfzibe elegyedett, és közép termetű ember: az ő ruhái fejérek, és vagyon hufzon hat elz-tendeje, hogy azokat meg nem változtatta; és hasonlő-képen tselekedett a' sáruival, mert meg nem óvúlnak, sem el nem szakadnak. Százszor imádkozik nappal, és ugyan annyiszor éjjel: néki hangos szava vagyon, mint a' trombita, és az Angyalok mindenkor az ő társaságában vannak: mindenkor víg orczát mutat: minden nyelveken szól, és mindent tud, a' mi léfzen, jól-lehet személye-szerént távúl légyen; és ő tudja, a' mit én moit néktek mondok; és ha el akarja magát rejteni előttetek, soha őtet

meg nem találjátok. Ha meg-találjátok őtet, kérjétek; ide ne jőjjön; hogy az Angyalok, kik az ő társaságában vannak, azt ne tselekedgyék nekem, a' mit tselekedtek Astarottal a' ti Istenek-kele.

4. Vizsza-térének a' papok, nagy szorgalmatossággal keresék a' Szent Apostolt, ki el-rejté magát nekik három napig, és meg nem találák őtet: de az-után más egy őrdög, ki egy embert meg-szállottvala, szólla annak szája-által, a' fok népek-előtt, és monda: Bertalan élő Istennek Apostola, a' te imádságid igen égetnek engem. Az Apostol meg-fenyegeré őtet, és meg-parantsolá néki, hogy halgattana, és menne-ki annak az embernek testéből: az őrdög mingyárt engede, és az az ember meg-szabadúla. Annak-okáért a' Szent Bertalan Apostol hire, és neve, az e-géz várasra ki-terjede; úgy annyira, hogy a' Királynak-is tudtára adaték: ki el-külde érte, és kéré őtet, hogy gyógyítaná-meg az ő leányát; mert havi-kór volt, és gonoszúl szenvedett. Mint-hogy egy őrdög volt benne, és bizonyos időben igen nagy bolonságokat tselekedtetett vele, mint a' megdühödt eb, mindent mardosott; mindent rontott, és szaggatott, valami az ő kezeibe akadt; úgy annyira, hogy szükség volt lántzokkal megkötözve tartani őtet. Mikor meglátá őtet Szent Bertalan Apostol,

meg-parantsolá, hogy óldoznák-le róla a lántzokat, és botsátanak szabadon őret. A' szolgák, kik a' leányzóra gondot viselének, nem akarják - vala azt tselekedni, tartván attól, hogy ne tselekednék a' leányzó, mint egyébkor tselekedett, mikor szabadon volt. Kímég meg-parantsolá az Apostol, hogy óldoznák-le a' lántzokat a' leányzóról: engedének azért a' szolgák; és mihent szabadon botsáttaték a' leány, mingyárt meg-gyógyúla, és meg - szabadúla a' gonosz őrdögnek gyötrelmétől. A' Királynak pedig ki-mondhatatlan nagy őrdöme lön, mikor látá, hogy szépen meg-gyógyúlt - vólna az ő leánya, és igen közfőni-vala az Apostolnak, ki szabadságot vévén a' Királytól, mingyárt el-méne onnan.

5. A' Király pedig azért a' nagy jó teteményért kedveskedni akartván az Apostolnak, igen gazdag ajándékokat küldé néki: de a' kik el - vívék az ajándékok, sohúlt fel nem találák az Apostolt, hanem vízfza - kelle vinniek az ajándékok a' Királynak, ki étfzaka a' házban lévén, midőn az ajtók bé-téve vólnának, bé - méne hozzája Szent Bertalan, és monda néki: Te Király keresttéel engem, hogy aranyat, és drága kőveket adnál nékem; de én tudodra adom néked, hogy én nem jöttem ebbe a' tartományba a' te kintseidnek kívánságaért, hanem a' te üdvőségédért, és a' te népeidnek üdvőség-

gekért: hogy meg - magyarázzam annak igazságát, a' mit kötelesek vagytok el-hinni, és meg-tselekedni, hogy el - nyerhesétek az örök életet: tudni-illik, vallást tenni, hogy a' Jésus Krisztus, a' kit én predikállok, ki a' te leányodat meg-gyógyította, igaz Isten; és le-szállott az égből a' földre, és emberré lött, és predikállott az embereknek, és az igazságnak úttýára tanította őket. Sok jeleket, és tsudákat tótt, mellyeket soha senki az emberek-közzül nem tselekedett: igen szent életet viselt, és végtére maga akarattyából meg-hólt az embereknek üdvőségékért. Annak-utánna harmad- napon fel-támadott halottaiból, és nem sokkal az-után sok embereknek láttára fel - méne menny-országba, és ottan ül a' mindenható Atya Istennek jobbýára, és onnét el - jövendő lészén az utolsó napon, itélni eleveneket, és hóltakat. Ez az, a' mit néked oh Király el kell hinned. De nem elég tsak hinni; mert szükség, hogy a' szerént a' példa - szerént hidgyúnk az Istenben, mellyet a' Krisztus törvényül hagyott a' Keresztényeknek az ő Evangyeliomában, mellybea-meg - irattattak az Isten törvényi, és parantsolati. Ezeket, és sok egyéb dolgokat monda Szent Bertalan Apostol a' Királynak, ki mivel-hogy igen nagy elméjű vala, sok dolgokról kérdezkedék, és mindeneket ki-nyilatkozata néki a' Sz. Apostol; ki-váltt-képen kérdezked-

vén az Istenekről, kiket ő imád-
vala, monda néki az Apostol, hogy
nem Istenek, hanem őrdögök vól-
nának bé-rekeszkedve az emberek
képeiben; és azok az emberek-is,
kiknek emlékezetekre csináltattak-
vólt azok a képek, igen gonosz
életiek vóltak.

6. De ha nyilván meg-akarna
érteni az igazságot, úgy-mond az
Apostol, következő nap mennének
az Astarot templomába, és meg-
mutartya néki, és az egész népnek,
a' mit ők imádtak; és meg-mutat-
tya azt-is, hogy a' miket tseleke-
dett Astarot, mindeneket nagy ál-
noksággal, és tsalársággal tsele-
kedett; és hogy a' betegetek meg-
nem gyógyította, jövődö dolgo-
kot sem tudott; hanem csak tör-
ténét-szerént valami jelekből jó-
vendől, és gyakorta nagy hazug-
ságokat mondott; nem-is vólt
hatalma menny-országot adni azok-
nak, a' kik őtet imádgják-vala,
hanem csak a' pokolnak kínnyát.
Azt-is monda a' Királynak az Apo-
stol, hogy ő bé-menvén a' tem-
plomba, tűzes lántzokkal meg-kö-
tözte Astarot őrdögöt, és azért né-
múlt-meg; és nem tselekedhetik
semmit azok-közzül a' dolgok-köz-
zül, mellyeket annak-előtte tsele-
keszik-vala: és monda, hogy mind
ezeket magával meg-vallatná az őr-
döggel. Igen tették e' beszéd a'
Királynak, és meg-izené a' papok-
nak, hogy másod napon a' tem-
plomba akarna menni Bertalannal,

szóllani a' Bálványnak. Ki-terjede
e' beszéd az egész várafra, mellyben
nagy hire vala immár a' Szent A-
postolnak: az-okáért a' népeknek
nagy fokasága gyűle a' Templom-
ba. Oda méne a' Király - is Szent
Bertalannal. A' Bál-papok készek va-
lának áldozatot tenni Astarotnak,
az ő szokások - szerént; de azon
szem-pillantásban egy rettenetes szó-
zar hallaték ki-jöni a' Bálványból,
melly monda: Oh nyomorútt, és
vak nemzetség, miért téfztek áldo-
zatot nékem, ki nem vagyok Isten,
sem hatalmam avagy erőm nintsen:
sőt tűzes lántzokkal kötöttem-
meg az Úr Isten Angyalitól, kinek
fia a' Kristus Jébus, ki a' Zidóktól
meg-ölettetett a' keresztfan, és
mind-az-által meg-gyözte a' halált,
és diadalmat vótt rajta, ugyan
azont tselekedte e' világ fejedel-
mén, melly az őrdög; mert meg-
gyözte őtet, és tűzes lántzokkal
meg-kötözte. Ő harmad napon fel-
támadott, és a' kereszttack jelét
adta az Apostoloknak, hogy el-men-
nének az egész világra predikál-
lani az Evangyeliomot, és egy azok-
közzül Bertalan, ki most jelen va-
gyon itten. Meg-parantsola néki
Szent Bertalan Apostol, hogy val-
laná-meg, és jelentené-ki mind az
ő fok álnok tsalárságait, mellyeket
ottan tselekedett-vólna, ki-váltt-
képen a' betegekkel, hogy azok-
által a' hamis praktikák-által magát
Isten-gyanánt imádatná. Engede
az őrdög, és meg-vallá, hogy ő
beteg-

betegségeket szerzett az embereknek, és az-után meg-gyógyította őket, sőt nem-is gyógyította-meg, hanem csak meg-fizánt gonofzt tselekedni nékik: és ha történet-fzerént valaki ő-hozzá ment, a' kinek nem ő szerzett-volt betegség, még nem gyógyithatta; és ha valami könnyebbséget szerzett - is néki, kevés ideig tartott, és csak hamar az előbbi betegségbe esett. Monda Szent Bertalan a' Királynak: Látod-e, mit imádtál Isten-gyanánt, ez ideig? Gondold-meg, hogy minnyájan vakok vóltatok az őrdögnek imádásában, ki a' maga nyelvél-meg-vallá ti-előtettek az igazságot, hogy inkább vádolhassá az Isten-elött azokat, kik meg-maradnak ötet Isten-gyanánt imádni, és nem imádgják az igaz Istent, ki a' Jésus Kríztus. A' Király, és minnyájan, a' kik jelen valának, meg-fzégyenlívén, el-álmélkodának, és kívánnják-va bé-venni a' Kríztus Jésus hitét. De a' Bál-papok látván, hogy el-vesztenék bősáureket, és földi nyereségeket, bé-telének haraggal, és gyűlölséggel az Apostol-ellen, a' mint meg-mutaták annak-utánna.

7. Monda a' Király Szent Bertalannak: Mit kell nekünk immár tselekednünk? Felele az Apostol, és monda: Ez a' Bálvány vette-fské-le a' földre, mind a' több' Bálványokkal, kik ebben a' városban, és az egész országban vannak. Nem volt szükség, hogy az Apostol több

bet szállana; mert a' népek, kik jelen valának, igen fzégyenlívén, hogy attól az őrdög-től úgy megtsalattattanak - vólt, mingyárt a' Bálványt a' földre veték. Ez meg-lévén, Angyali kezektől tsimáltartott fok kereszttek jelenének - meg-kő-falain a' Templomnak. Látának egy őrdögöt-is igen rút fekete ember képében ki - menni a' Bálványból, kinek tízes szemei valának, és az ő rút termete köröskörül tízes lántzokkal vala meg-kötözve. És olly rettenetes undok ábrázatban vala, hogy a' Király, és a' Királyné, két fiaival, és az egész nép, kik azt láták, igen meg-félemlének. Szent Bertalan meg-parantsolá az őrdögnek, hogy mennyen a' pusztaba, és soha az emberek-közzé vízfíza ne térjen, és engede néki a' Sátán. Nem volt szükség sokáig kérni a' Királyt, és az egész népet, hogy bé-vennék a' Kríztus Jésus hitét, és meg-keresztelkednének, látván azt a' dolgot, melyet Szent Bertalan tselekedék Aftarottal. Tizen-két Királyi várasok bé-vévék a' Kríztus Jésus hitét Szent Bertalan Apostol-áttal; melyet ő látván, nagy szorgalmatossággal ide 's tová mégyen-va, predikállván, fok tsudákat tévén, a' beregeket meg-gyógyítván, őrdögököt úzván, és fok népeket meg-keresztelvén. Tanítványokat választa magának, és azokat a' hitnek ki-válu-képen-való titkaira meg-tanítá. A' Szent

Máté Evangyeliomát olvasta nékik, melyet magával hordozván, azoknak nyelvekre fordította-va. Minek-utánna pedig elégségesen megtanította-vólna őket, Papokká szentélé, hogy segítenék őket annak a' nemzetségnek meg térítésében, melyet ők nagy szorgalmatossággal tselekedének.

8. De az ördög meg-irigyelvén azt a' nagy gyűmölsőt, melyet a' Szent Apostol abban a' tartományban hozott - vólna, fel-inditá az Astarot, és a' több Bálványok papjainak szivóket ő - ellene. Azok pedig minden gonoszt igyekezvén tselekedni, szállanak a' Pálémon Király atya-fjának Aftiagesnek, ki egy közel-való tartományban uralkodik-va: ez meg-értvén a' Szent Bertalan tselekedetét, igen megharaguvék ő-ellene, és maga eleibe vitervén őtet, monda: Te vagy-e, a' ki azt tselekedted, hogy az én Atyám-fia el-hadgya az Isteneket imádni, és a' te Istenedet imádgya? Monda Szent Bertalan Apostol: Én meg-kötöztem az ördögöt, melyet a' te Atyád-fia imád-va, és meg-mutattam őtet tűzes lánczokkal meg-kötözterve. Monda Aftiages: Én-is kényszerítlek téged', hogy had'-el imádni a' te Istenedet, és imádgya az én Isteneimet. Felele az Apostol: Ha te-is hasonlóképen meg-kötözheted az én Isteneimet, a' kit én imádom, úgy én-is imádom a' te Isteneidet; de minthogy te azt nem mivelheted, én

azt tselekezem, hogy a' te Istenednek Bálványi mind el-romollyának, és földre essenek. Midőn még szállana az Apostol, egy követ jöve Aftiageshez, mondván, hogy egy Bálvány a' városnak nagyobbik Templomában a' földre esett, és fok darabokra romladozott. Melyet halván Aftiages, és igen megharaguván, meg-szaggatá ruháját, és meg-parantsolá, hogy az Apostol vas veszfőzökkel erősen meg-verertessék. Minek-utánna pedig a' Szent Apostolt igen meg-kínóztatta-vólna, meg-parantsolá, hogy elevenen nyúzattassék - meg. Kimondhatatlan nagy kínokat szenvedett Szent Bertalan Apostol, mivel-hogy nem kevés óráig tartott az ő húsáról, és tsontyairól-való bőrének le-nyúzattása: és annak-utánna feje véteték, Krisztus Urunknak hetven negyedik esztendejében, a' mint Kánisius írja, Vespasianus Tsázar idejében. Annak-utánna Aftiages Király, és a' Bálpapok, kik egyenlő akarattal meg-ölék a' Szent Apostolt, iszonyú nagy gyötrelmekkel ölettetének-meg az ördögök-által: melyet látván a' pogányok, igen meg-rette-nének, és fokban meg-térének az igaz hitre. Pálémon Király pedig az Aftiages Attya-fia Püspökké szenteltetvén, igen ki-terjeszté a' Keresztényi tudományt mind azokra az országokra.

9. A' Szent Bertalan Apostol innepe napja Rómában Kis-Afzszony

szöny havának húszon-ötödik napján szenteltetik: más helyeken pedig húszon-negyediken. Mellynek okát adgyák: mivel-hogy Kis-Afzöny havának húszon-negyedik napján szenteltetik azt a rejtetes nagy kint, bőrének elevenen-való le-nyuzatását, azért szenteli az Anya-szent-egy-ház azon a napon az ő innepét. De Rómában húszon-ötödik napján, a' mint mondám, mivel-hogy azon a napon vágattott-el az ő feje: avagy pedig, hogy azon a napon vitetett Rómába az ő szent teste. Albánia nevű városban, melly nagy Örmény országhoz közel vagyon, öltetették meg az igaz hitért, és ugyan-ott eltemették Szent Bertalan Apostol. Nem kevés esztendőknél forgásában, látván a' pogányok, hogy a' Keresztények sok-félel jönének az Apostol testének tiszteltére, meg-irigylék; és azt a' szent testet, egy ólom koporsóba tévén, a' tengerbe veték. Nem engedé az Isten, hogy ez a' drága kint el-legeyen rejtve a' tengerben; mivel-hogy a' tenger vizétől fen'-tartaték, és tsudálatos-képen Liparis nevű szigetbe a' Keresztényekhez viteték

a' meg-nevezett ólom koporsóban a' Szent Bertalan teste. Meg-jelenté az Isten ezt a' drága kintset a' Keresztényeknek, kik bé-fogadák azt igen nagy örömmel, és egy igen szép Templomot építének az ő tisztességére az Istennek: mellyben sok időnkig tiszteltetett az a' ditsőséges test. Annak-utánna idő jártával Olasz-országi Beneventum városába vitetett. Végezetre Második Otto Császár, és ötödik Gergely Pápa idejében Rómába viteték, holott a' Tiberis vize szigetében egy Templomot építettek a' Szent Bertalan tisztességére, és abban helyhez-tették az ő szent testét. Azt a' Templomot igen gyakorollyák a' Keresztények, ki-váltt-képen nyóltz nap-alatt e' ditsőséges Szent Apostolnak innepe-után, sok jókat nyervén az ő érdeme-által az Istentől. Kérjék azért mi-is ezt a' Szent Apostolt, nyerjen szent malasztot nekünk az Istentől, hogy ki-öltözzünk a' régi emberből, és öltözzünk új emberbe, melly az Úr Jézus Kristus, hogy holtunk-után mind örökké örvendehelünk az örök ditsőségben, mellyre vezérellyen minnyájunkat az Irgalmas Isten, Amen.

Sz. MÁTÉ Apostol, és Evangyelista élete.

A Sz. Evangyelimból, és nevezetes autorok írásából somáiba foglalattott.

I. Szent Máté Apostol Galiléai Szána város-béli volt, a' hol

Kristus Urunk a' vizet borrá változtatá: Publikánus, vámos, és usorás volt, melly dolog leg-utálatosb vala a' 'Zidók nemzete-elött; mivel-

mivel-hogy ők igen nagy véteknek tartják-va azt, hogy a' Római Tsáfzárók vámot, és adó-fizetést kérnének, és vennének ő-tőlök; mint-hogy ők az Istentől választott népek volnának: és jól-lehet megadták a' vámot, és egyéb adó-fizetést, mind-az-által mindenkor panaszkodtak, hogy erőzakkal kényszerítették arra. E' volt az oka, hogy a' Publikánusokat, kik az adó-fizetést meg-kérik-va, és annak-felette uforára-is pénzt adtának, igen gyűlölték, és a' pogányoknál, és eretnekeknél gonoszbaknak tartották. Ugyan azért, az Istennek Szent Fia-is, midőn tanítaná Szent Pétert, mi módon kellene meg-inteni, és feddeni a' vétkező atya-fiát, monda: *Matt. 18. v. 15.* Menny-el, és fed'-meg őtet te-közörted, és ő-maga-közört; ha téged' meg-halगत, meg-nyerted az atyád-fiát: ha pedig nem halगत téged; végy magaddal még egyet, vagy kettőt, hogy két, vagy három tanú Izájában álljon minden ige. Hogy-ha meg nem halगतya azokat: mond-meg az Anya-szent-egy-ház-nak: ha pedig az Anya-szent-egy-ház-nak nem halगतya, légyen néked mint a' pogány, és a' Publikánus. Ez illyenek-közzül volt Máté; sőt a' mint Metafrástes Simeon mondgya, elől-járójok és fejek volt a' Publikánusoknak, mivel-hogy éles elméjű, és okos férfiú volt. Történék azért, hogy Máté a' vámon ülne, és a' Krisztus Jésus ottan menne-által, és

látván őtet a' vámon ülni, monda neki: *Matt. 9. v. 9. Kövess engem.* Mihent ez igét hallá, mingyárt felkelvén, követé Krisztus Urunkat. Itten szükség két dolgot jól meg-gondolnunk: egyik az, hogy a' Krisztus Jésus a' vámon ülő Mátét hitta: másik az, hogy Máté mindenit el-hagyván, mingyárt követé őtet. Hogy Mátét hitta Krisztus Urunk, elmélkedhetünk az ő ki-mondhatatlan nagy irgalmaságáról; mert noha Máté nyilvánvaló bűnös ember volt, mind-az-által hívá őtet, hogy az ő tanítványa lenne. Ki lehet olly nagy bűnös ember, a' ki ne merjen közelgetni a' Krisztus Jésushoz, tudván-azt, a' mit tselekedett Mátéval? Ha Krisztus Urunk a' vámon ülő Mátét hitta, kitsoda az a' bűnös ember, a' kit meg-veffen? De ha mondaná valaki: En el-hízem kétség-nélkül, hogy engem' meg nem vet a' Krisztus, ha ő-hozzá közelgetek: mind-az-által én azt akarnám, hogy engemet-is úgy meg-tekintene, mint Szent Mátét, és úgy hina, a' mint őtet hitta. Erre én azt felelném: Bizonyos dolog, hogy az Úr Isten nem hí mindeneket ollyan módon, és nem tekint mindeket ollyan tekintettel, a' mi-némével tekintett Szent Mátéra; mert ő-hozzá ki-váltt-képen-való nagy kegyelmét, és malasztját mutatta az Úr Isten, mellyet máshoz-is mutat, a' kihez akar: mind-az-által igaz, és bizonyos dolog, hogy az

Isten minden bűnös emberre tekint, és hi minden bűnös embert; és a' ki gonosz életét meg-utálván, és magát meg-jobbítván, jó életet akar viselni, ez illyent magához téríti az Úr Isten, és szenté téfzi őtet. Láttuk néha, hogy bé-vannak téve a' ház ablaki, a' nap-sugári azokra mennék, de a' házba bé nem mehetnek: ha bé nem mehetnek, nem a' nap vétkes, hanem a' ki az ablakokat meg nem nyittya: nyífsák-meg azokat, és bé mégyen a' napnak világosága. Ugy tselekezik az igazságnak napja az Úr Jésus Kristus. Ő azt mondgya, hogy az ajtón áll, és zörget, nyífsák-meg néki az ajtót, kézfűlyön a' bűnös ember, és tselekedgye-meg azt, a' mivel tartozik, mert az Isten részéről nem léfzen semmi fogyatkozás. Ő nem mondgya, hogy tsak az ajtón áll, hanem hogy zörget, és hi. Bizonyyal igazat mond; mert ő egyebet nem tselekezik, hanem mindeneket hi; sőt hogy minden bűnös ember halgathassa őtet, fel-méne a' magos kerefzt-fára. Nem mutattya magát haragosnak, és kegyetlennek lenni azokhoz, kik őtet meg-bántották, sőt éppen szelídnek, és könyörületesnek. Hija a' bűnös embereket, hogy örök életet adgyon nekik: de elsőben azt kívánnyja, hogy a' bűnös ember meg-jobbittsa életét, és penitentiát tartson. Akármelly nagy légyen pedig a' penitencia-tartás, de ha meg-gondollyuk, melly fokot szenvedett az Istennek

Szent Fia a' mí bűneinkért, tsak semminek álihattgyuk a' mi penitencia tartásunkat.

2. Jól-téhet a' Kristus JÉBUS minden bűnös embert hi, mind-azáltal kevesen vannak, a' kik ő-hozzá közelgetnének, és őtet követnének. Szent Mátét tsak egyszer hívá a' mí édes Idvözítő Istenünk, és mingyárt ő-hozzá méne, és követé őtet. Nem mondá Sz. Máté, hogy elsőben el-végezem dolgaimat; sommába véfzem az adósságot, mellyekkel tartoznak nékem: nem kerefe mentségeket, a' mint mostan lokan a' bűnösök-közül szoktak tselekedni, mindenkor halogatván az Istenhez-való meg-téréseket; sőt mingyárt minden dolgait és jószágait el-hagyván, követé Krisztus Urunkat. Azt mondgya ő-felölé Sz. Ambrus Püspök, hogy a' ki a' másét hamisfan el-vefzi-vala, el-hagyá a' magáét-is. Zakéus, ki hasonló Publikánus vólt, örömmel fogadá Kristus Urunkat, mondván néki: *Luc. 19. v. 8.* Úram, imé felét az én javaimnak a' szegényeknek adom; és ha valamiben valakit meg-tsaltam, négy-annyit adok - viszfza. Monda néki Jésus: hogy ma lótt üdvösége e' háznak. De Szent Máté nem tsak eleget tón az ő javaiból azoknak, kiket meg-tsalt-vala, hanem minden javait el-hagyá, és követé az Úr Jésus Krisztust. Azt-is eszünkbe kell vennünk, hogy Szent Máté mingyárt lakodalmat szerze Kristus Urunknak,

nak: és azt nem csak azért tselekedé, hogy tisztelné az Urat, hanem hogy fokakat az ő atya-fiai, és baráti-közül meg-térítene; a' mint világosan ki-teszik az Evangyeliomból: *Mat. 9. v. 10.* És lón, le-telepedvén ő a' házban, imé fok Publikánusok, és bűnösök jövé, le-telepedének Jéssal, és az ő tanítványival. Ez az igaz Isteni szeretet, mikor az ember nem elég-szik-meg azzal, hogy ő az Istennek szolgállyon, hanem azon igyekezik, hogy egyebeket-is az Isten szolgálattjára vonhasson. A' gonosz és irigy Fariséusok, és Irásrud'ok, kik mindenkor káromlották Krisztus Urunkat, és az ő tselekedetét, meg-értvén azt a' lakodalmat, mingyárt a' Krisztus tanítványihoz menének, és mondának nékik: Miért eszik a' Publikánusokkal, és a' bűnösökkel a' ti Mesteretek? Jéssus pedig hallván, monda: Nem szükség az egészségeknek az orvos, hanem a' betegeknek. Nem jöttem az igazakat hini, hanem a' bűnösöket.

3. A' hol az Evangyeliom emlékezetet téfzen közönségesen az Apostolokról, hogy Krisztus Urunkkal jelen voltak, mindenütt jelen volt Szent Máté Apostol, és Evangyelista: jelen volt a' Lázár fel-támasztásán: jelen volt, mikor Krisztus Urunk nagy pompával méne Jerusálembé: jelen volt az utolsó vatsorán: a' Krisztus Jéssus meg-mosá az ő lábait, meg-áldoztatta őtet, Pappá szentelé, és Püspökké

tévé őtet, mint a' töb' Apostolokat: a' többivel volt, mikor Krisztus Urunk dicsőséges fel-támasztása után meg-jelenék az Apostoloknak; mikor fel-méne mennyek-be, és mikor el-küldé a' vigasztaló Szent Leiket. Annak-utánna pedig nyúlt esztendeig predikált a' 'Zidók-között, és az-után írta-meg az Evangyeliomot 'Zidó nyelven, a' mint predikáltotta-vala. Az-után pedig a' pogányok-közé menvén, azoknak predikálta, és hirdette a' Krisztus hitét. Szent Jeronimus azt mondgya, hogy Sz. Máté Egyiptusban predikált, és nagy gyümölsöt hozott; mert fokakat meg-térített a' Krisztus Jéssus hitére. Egyiptusból Szeretsen országba ment, és ottan hasonlóképen tselekedett: Szent Barnabás Apostol magával hordozván a' Sz. Máté Evangyeliomát, némelly betegekre tőtte azt, és meg-gyógyultanak.

4. Midőn Szeretsen-országban volna Sz. Máté Apostol, bé-menvén Nadaver nevű városba, két Mágust, az-az, ördögi praktikákkal élő embereket találta ottan, kiknek egyikét hitták Zaroefnek, és málikát Arfasátnak: ezek az Istentelen gonosz emberek nagy félelemben, és rettegésben tartják-vala a' népeket, mert ördögi praktikákkal fokaknak igen fok gonoszt tselekefznek-vala, re-stek tagjainak erejétől meg-fosztván őket, és sántákká, bennákká tévén; némellyeket pedig meg-vakítván

Szent Máté Apostol látván a' fok gonofzságokat, mellyeket tselekednének, és hogy fenki azok-ellen nem állhatna, ellen-k-állá ő, és mindeneket meg-gyógyíta, kiket azok meg-sértettek, és meg-nyomorítottak-vala. Vala abban a' várasban egy Szeretsen fér-fiu, hatalmas komornikja Kandatzesnek a' Szeretsenek Királyné afzfzonyának, ki minden kintsével bír-vala, ki Jerusalemből visszátérvén, megkereszteltetett-volt Szent Fileptől, a' mint Szent Lukás bizonyágot téfzen felőle az Apostoli tselekedetekben. *Actor. 8. v. 27.* Ez a' Komornik szállást ada a' maga házában Szent Máténak, és oka lön, hogy fokban meg-térvén, bé-vennék a' Keresztényi hitet; mert ő az embereket az Apostolhoz igazíttya-vala, ki nagy buzgósággal predikállván meg-térítette őket az ő tsudálatos tudományával. Hírré-tévék a' Mágusoknak a' Szent Máté tselekedetét, kik igen irigykedvén, és bofzfizonkodván, két sárkányt hozának-elő ördögi mesterségekkkel, hogy azok-által meg-rettentenék Szent Mátét, és győzedelmet venének ő-rajta. Az Apostol a' Sz. keresztnek jelét veté a' sárkányok-ellen, kik mint-ha szelid állatok voltak-vólna, mingyárt visszátérének a' pufztába. Mellyet látván a' népek, igen kezdének könyörögni az Apostolnak, hogy szabadítaná-meg őket azoktól a' Mágusoktól, mivel-hogy azoknak ke-

válységek, és gonofzságok úgy kiáradott-vala, hogy Isten; gyanánt akarnák magokat imádatni, és az emberek meg-győzervén a' nagy félelemtől, engedni akarnak-vala nékik. Felele mind az egész népnek Szent Máté Apostol: hogy ha meg-keresztelkednének, és vallást tennének, hogy a' Kristus Jésus igaz Isten, könnyen meg-menekednének azoktól a' gonofz Mágusoktól, és minden-némű ellenségektől, kik valami gonofzt akarnának tselekedni. Annak-utánna predikállá nékik az Isten Fia meg-tesztelésének titkait, a' Szenteknek örök ditsőségét, és búldogságát. Midőn pedig predikállana, zendülés támadá a' népek-között; mivel-hogy ki-hirdetődék a' Király fiának halála: ki nagy fájdalmas betegségekben lévén, a' két Mágusok oda hívatattak-volt, hogy meggyógyítanák őtet: de azok semmit nem használharván néki, meg-halá az ő kezek-között. Az Istentelen Mágusok pedig, hogy el-födözhenék az ő hamiságokat, azt hirdették, hogy az Istenek-közze számlaltatott a' Király fia; az Istenek úgy akarták, és egy templomot kell néki építeni, és mint Istenet úgy kell őtet imádni. A' Komornik bé-vivé a' Királyhoz Szent Máté Apostolt: ki imádkozván fel-támásztá halottaiból a' Király fiát mindeneknek nagy tsudálkozására. A' Király pedig, kinek Egyippus vala neve, látván élni az ő szerelmes fiát,

fiát, kinek halálán igen búsult, és szomorkodott-vala, ki-mondhatatlan-képen örüle, és vígada. Nagy tiszteletet, és bősületet mutata a' Szent Apostolhoz, és sok helyekre követeket küldé, mondván: Jöjtek hozzám, és egy Istent láttok, ki fel-támasztya a' halottakat. Szent Ildórus meg-írta ezeket, és több tsuda-tételit-is Szent Máténak. Sok népek mentenek Szent Máté-hoz, kik áldozatot akartak tenni néki, mint az Istennek, és sok ajándékokat vittének. Monda nékik a' Szent Apostol: Ne tselekedgyétek azt, mert én nem vagyok Isten, hanem csak halandó ember, és szolgálja a' Kristus Jésusnak, ki igaz Isten. Az-után arra kéré őket, hogy azokat az ajándékokat, melyeket néki akarnának adni, fordítanak egy Templom építésére, melyet kellene építeni a' Kristus Jésus igaz Istennek, a' kit ő predikáll, és a' kinek ereje-által tselekefzi a' tsudákat. Arra-is inté őket, hogy minnyájan meg-kerefztelkednének, mivel-hogy úgy nyerhetnék-el az örök életet.

5. Mind addig predikállá a' Sz. Apostol, és tsuda-tételekkel meg-erősíté a' Kristus todományát, hogy a' Király minden udvari népével, és a' községnek nagy része bévévék a' Kristus Jésus hitét, és meg-kerefztelkedének. A' Királynak pedig egy Ifigénia nevű leánya vala, igen szép termetű, de sokkal okosab'; ki gyakran halgatván Sz.

Mátét, hogy predikállván, igen ditsirné a' szűzességet, tanátsot kéré tőle, és magát bé-rekefzré egy Kalastromba két száz leányzókkal, kik az ő társaságában akarának élni. Szent Máté Apostol huszon-három esztendeig volt Szeretsen-országban, mindenkor lelkeket térítvén a' Kristushoz, templomokat építvén, Papokat, és Püspököket szentelvén, nagy gyümölcstével, és öregbülésével az Anya-szent-egy-háznak: és a' mit predikállott beszédével, meg-erősítette tselekedetével, Szent életével jó-példát adván mindeneknek. Imádságokkal, és böjtölésekkel igen fanyargatta a' testét: húst nem evött, hanem csak füvekből készített eledelt. Törrenék annak-utánna, hogy Egyippus Király meg-halna, és az ő Attya-fia Hirtakus kezdene országotni helyette. Ez pedig, hogy inkább meg-erősítchesse magát az országban, és Ifigénia szűznek szépségétől-is fel-gerjedvén, feleségül akará őtet magának venni. Hogy pedig azt tselekedhesse, szölla titkon az Apostolnak, gondolván hogy könnyebben reá vehetné ő-általa a' Szűzet. Felele a' Királynak Szent Máté Apostol, hogy ő elejébe adgya Ifigénianak, és megmutattya, melly sok jók származnak a' szent házasságból. Tetfzék a' beszéd a' Királynak. Mivel pedig az Apostol akkor akará azt tselekedni, midőn predikállana, a' Király-is jelen akara lenni. El-jöve a' Va-

sárnap, és Szent Máté Apostol Ifigénia-előtt, és a' több' Apátság-előtt, (jelen lévén a' Király-is sok rend-béli nagy Fő-emberekkel, és udvari népével) kezde szólni a' házasságról, és meg-mutatá, melly igen szükséges légyen a' házasság az emberi nemzetnek meg-tartásáért, és sokafodásáért: meg-mutatá azt-is, hogy a' házasság az Istentől rendeltetett, és igen jó az-által fiakat 's leányokat szólni, és fel-nevelni. Mind ezek igen tetszének Hirtakus Királynak, és immár csak aze várják-va, hogy mondaná az Apostol; hogy Ifigénia el-hagyhatná a' Szerzetes életet, és férjhez mehetne, hogy Királyné lenne. De a' predikácziónak vége sokkal különbömben lón, hogy sem Hirtakus várja-va: mivel-hogy leg-ottan meg-mondá az Apostol, melly rettenetes nagy büntetések követnék a' házasság-töröket. Végezetre ilyen-képen szólla: Ha a' Királynak valamellyik szolgája el-akarná vonni a' Király tulajdon feleségét, nem csak haragra, hanem halálra-is méltó volna az a' szolga. Annak-okaért tudtadra adom néked oh Király, hogy Ifigénia Jegyefe a' Krisztus Jésusnak, ki a' mennyeknek, és földnek örökös Királya: ha azért el-akarod venni tőle, az ő rettenetes nagy haragjába esel. Midőn Hirtakus e' beszédet hallá, igen meg-haraguvék, és dül-ülván, ki-méne a' Templomból. Ifigénia pedig igen meg-félemlék, és a' több'

Apátságokkal egyetemben az Apostolhoz méne, és tanácsot kérde, mit kellene tselekedni, hogy meg-fabadúlna az üldözéstől, mellyet az ő szűzessége-ellen kezdett-va az ő bátyja. Biztatá, és bátorítá mind őket Szent Máté Apostol, és minnyájoknak fátyolt tőn a' fejekre, és igaz Apátságoknak rendelé őket, három fogadást tétetvén vélek; tudni-illik, hogy az engedelmeséget, szegénységet, és a' tisztaságot megtartanak. Ezek voltak leg-első Apátság a' Keresztények-között. Ezek úgy lévén, Misét szolgálta az Apostol, mellyet el-végezván, egy gonosz kegyetlen ember érkezék ő-hozzá Hirtakustól küldetett, ki sok iszonyú fájdalmas sebeket tőn egy lántsával az ő testén, úgy-annyira, hogy az őltárt meg-festene az ő vére. Ilyen módon szenvedé mártíromságot a' Krisztus Jésus hitéért Sz. Máté Apostol. A' népek olly igen bánták az ő halálát, hogy minnyájan fel-zendülvén, fegyvert ragadtak, és minnyájan futnak-va, hogy meg-ölnék a' Tirannus Hirtakus Királyt: meg-is ölték-vólna, ha a' Papok, kik a' Sz. Máté tanítványi voltak, meg-engedték-vólna: de ezek meg-tartóztaták őket, mondván, hogy az Istennek nem tetszenék az a' dolog: azért mondá Krisztus Urunk Péternek: *Matt. 26. v. 52.* Ted' helyére kardodat: mert minnyájá, a' kik fegyvert fognak, fegyverrel vesznek-el.

6. Annak-utánna Hirtakus Király a' város-béli Fő-afszonyok-ál-

tal akarja-vala el-hitetni Ifigénia-t, hogy lenne az ő felesége: de látván, hogy semmi - képen el nem fordíthatná a' szűznek szívét a' szent igyekezettől, tüzet ragasztta a' Kastastróra; de Szent Máté Apostol meg - jelenvén a' levegő égben, meg - őltá a' tüzet. Nem marada büntetetlen a' szentség-törő istentelen Hirtakus; mert az Úr Isten meg-veré őtet igen nehéz betegséggel, úgy-mint poklofsággal, és a' nagy kínok-között maga magának lón hóhéra. Az ország pedig Egyiptus Király fiára marada, ki Keresztény lévén, sok észrendők - által jól igazgatá az országot a' Krisztus Jébus nevének tisztességére, melly egész Szeretsen országban ki-terjede. Ifigénia pedig egytest-vér atya-fi lévén ezzel a' Királlyal, nagy békével marada az ő szárnya-alatt. A' Szent Máté Apostol teste sok ideig vólt, és nagy tisztelettel tiszteltetett Szeretsen-országban. Annak-utánna hetedik Gergely Pápa idejében Olasz - országba Sálernum városába vitetett, ottan - is igen tiszteltetik mind a' Keresztényektől: mivel-hogy ennek a' ditsőséges Szent Apostolnak három *titulussa* vagyon, mellyekért méltó nagy tiszteletre. Elsőben: mert Apostol; másodszor: mert Evangyeliista; harmadszor: mert Mártir vólt. Az ő halála vólt Szent Mihály havának huszon - eggyedik napján, Krisztus Urunknak 90. ész-tendéjében, a' mint Kanisius írja,

Domitziánus Tsáfzar idejében. Nem ok-nélkül vagyon, hogy az Anya-szent-egy-ház többször olvastattya a' Sz. Máté Evangyeliomát, hogy-sem a' több' Evangyeliistákét; a' mint a' Sz. Pál leveleit, és a' Sz. Dávid Zoltárit-is, hogy-sem a' több' Apostolok, és Proféták írásit: mivel-hogy ezek nyilván-való bűnösök vóltak, és hogy minden bűnösöknek reménység adásék, hogy nem csak megbotsáttatik az ő bűnök, ha igazán meg-térnek az Istenhez; hanem kivált-képen-való szent malaszt adatik nékik az Istentől, mellyért ezen a' földön - is tiszteltetnek, annak-utánna pedig sokkal inkább' mennyországban. A' sok háboruságok-miatt kétférvestették-el a' Keresztények a' Szent Máté Evangyeliomát. Elsőben Tziprus szigetében a' Szent Barnabás Apostol testénél meg-találták; mivel ez a' Szent Apostol le-írta-vólt azt, 's magával hordozta, és az ő testével el - is temették - vólt. Másodszor pedig el-vestvén, ötödik Miklós Pápa igen akarta meg-találni: az-okáért minden helyekre, a' hol reménleték, hogy vólna, el-küldött; és őt ezer aranyat ígirt annak, a' ki néki kezébe hozná. De mind-azáltal akkor fel nem találhatták, hanem ötödik Karoly Tsáfzar idejében találtatott - meg, és annak - utánna ujjobban deákra fordítatott. Kérjük Szent Máté Apostolt, és Evangyeliistát, nyertjen. szent malasztot mi - nekünk, hogy

hogy e' földön - való életünket az után el - vehessük az örök élet-
 ó szent Evangyelioma - szerént vi- nek, és boldogságnak koronáját,
 helessük véghez, hogy hóltrunk- Amen.

Szent SIMON, és Szent JUDÁS Apo- stolok élete.

*A' Sz. Írásból, és nevezetes Auto-
 rok írásából sommába foglaltatott.*

1. **S**Zent Simon, és Szent Judás
 Alféusnak, és Kleofé Máriá-
 nak fiai, a' kissebbik Szent Jakab
 Apostolnak attya-fiai voltak. Szent
 Simon Kánanéusnak hívatatott,
 mivel-hogy ő Kána-Galiléában szü-
 letett: Zelotesnek - is hívatatott,
 hogy Szent Pétertől különböznék,
 ki hasonló - képen Simonnak hi-
 vattatik. A' mint Szent Judás-is
 Tadeusnak hívatatá magát, hogy
 Judás Iskariotestől, ki Kristus U-
 runkat el - árulta, különböznék.
 Nints meg - írva a' Szent Írásban,
 mikor, és mi módon hívatattak az
 Apostolságra. Vagyon pedig emle-
 kezet felelők a' Szent Evangyeliom-
 ban, a' hol a' tizen-két Apostolok
 nevek meg - íratlak. *Luc. 6.* Mikor
 pedig a' Kristus Jésus monda a'
 tanítványinak: *Joan. 14. v. 21.*
 A' kinél az én parantsolatim van-
 nak, és meg - tartya azokat; az a' ki
 engem' szeret. A' ki pedig engem'
 szeret, szerettetik az Atyámtól: és
 én-is szeretem őtet, és meg - jelen-
 tem néki magamot. Monda néki
 Judás, nem amaz Iskariotes: Uram,
 mi dolog ez, hogy meg - jelented

nékünk magadot, és nem a' világ-
 nak? Felele Jésus, és monda néki:
 Ha ki engem' szeret az én beszéde-
 met meg - tartya, és az Atyám - is
 szereti őtet, és hozzája mégyünk,
 és lakó helyt szerzünk nála: a' ki
 engem' nem szeret, az én beszéde-
 met meg - nem tartya. Nem ol-
 vastatik az Evangyeliomban töb'
 ki - vált - képen - való emlékezet Szent
 Judásról, sem Sz. Simon Apostolról,
 hanem hogy minden helyen, és
 időben jelen voltak a' Kristus Jésus-
 fal, a' hol az Evangyeliom mondgya:
Marc. 8. v. 1. Joan. 6. v. 5. hogy
 jelen voltak az Apostolok; a' mint
 a' pusztaban, midőn Kristus Urunk
 kétfzer tsudálatos - képen meg - elé-
 gité a' seregeket. Jelen voltak a'
 Lázár fel - támasztásán. Jelen volt-
 tak, mikor Kristus Urunk nagy pom-
 pával méne Jerusálembe. Jelen
 voltak az utolsó vatsorán, holott
 a' mi édes Üdvözítők meg - mosá-
 nékik a' lábokat, meg - áldoztatá
 őket az ő szent testével, és véré-
 vel, Papokká rendelé, és Püspö-
 kökké szentelé őket. Mikor Kri-
 stus Urunk meg - fogattaték a' kert-
 ben, ők - is el - futának a' többivel
 együtt. Annak - utánna ditsősé-
 ges

ges fel-támadása-után, meg-jele-
 nek nékik az Úr Jésus Kristus, és
 negyven napig beszélgetett nékik,
 és nyájaskodott vélek, tanítván,
 és meg-erősítvén őket. *Act. 1. v. 9.*
 És mikor ezeket tselekedte-
 vólna, szemek láttára fel-emelteték,
 és a' felhő be-fogadá őket az ő szemek-
 elől. *Act. 2.* Jelen vóltak a' Sz.
 Lélek el-jövetelén-is a' több' Apo-
 stolokkal, és bé-telének minnyájan
 Szent Lélekkel, és kezdenék szól-
 lanni különböző nyelveken, a'
 mint a' Szent Lélek ad-va szól-
 laniok.

2. Mikor pedig e' világnak tar-
 tományit egy-más-között el-
 ozták az Apostolok, Szent Simon Apo-
 stol Egyiptusba méne predikállani
 az Evangyeliomot, és Szent Judás
 Mesopotámiába. Annak-utánna pe-
 dig Persia országban egybe-találko-
 zának, és egy-más társaságában lé-
 vén, ott-is nagy bátorsággal hirde-
 ték a' Kristus Jésus hitét, a' mint
 Szent Isidorus, és Béda mondgyák.
 Mihent abba a' tartományba érke-
 zének, mind meg-némülának a'
 Bálványok, kik az-előtt feleleteket
 adnak-va. Történék, hogy Ba-
 radák a' Babiloniai Királynak Ge-
 neralíssa a' hadba-akarna menni,
 és bizonyos akarván lenni a' győ-
 zedélem-felől, el-méne tanársot
 kérdeni a' Bálványoktól; és minek-
 utánna egyenként azokat meg-
 kérdezte-vólna, végezetre azt mon-
 dák néki, hogy semmi választ ne
 várnának arról, a' mit kívánna,

valamíg Simon, és Judás a' Kristus
 Jésus Apostoli, meg-maradnának
 abban a' tartományban. Baradák
 fel-keresteté a' Szent Apostolokat,
 és meg-kérdé őket; honnan-valók
 vólnának, és mit keresnének abban
 a' tartományban. Felelének az A-
 postolok, mondván: Mí 'Zidó nem-
 zetből vagyunk, és a' Kristus Jésus
 szolgálai, és minden embernek javá-
 ra, és hasznára jöttünk ebbe a' tar-
 tományba, tanítván a' népeket egy
 tudományra, mellyet a' kik bé-vezé-
 nek, és meg-tartják, örök élet,
 és örök dicsőség adatik azoknak
 Menny-országban. Felele nékik Ba-
 radák: Mikor a' hadból visszfa-térek,
 a' hová most akarok menni, akkor
 örömeft halgatlak titeket. Mondá-
 nak néki az Apostolok: Job' vól-
 na néked, hogy most ismernéd-meg
 azt, a' kinek segítségéből a' te
 ellenségedet meg-győzhetnéd, és a'
 te Királyod szolgálattjára hajthat-
 nád őket. Monda nékik Baradák:
 Úgy vezem én eszembe, hogy ti
 hatalmasbak vattok a' mi Istenink-
 nél; mivel-hogy mind egyig né-
 mők-ké tettétek őket; azt akarnám,
 hogy meg-mondanátok nékem,
 mint történik vége ez hadakozá-
 sornak, és az ellenségimmel-való
 ütközetnek, a' mellyre mostan el
 akarok menni. Felelének néki az
 Apostolok: Hogy meg-ismérjed,
 hogy a' te Istenid nem hatalmasok,
 hanem hazugok, és tsalárdok, sza-
 badságot adunk nékik, hogy meg-
 felellyenek a' te kérdésidre, hogy

feleletet adván arról, a' mit nem tudnak, mutassák-meg önnön-magukat, kik legyenek. A' bálványok a' hamis proféták-által azt telélék Baradáknak, hogy a' hadakozás fokáig fog-tartani, és abban fokban el-fogják vezetni életeket mind a' két részről. Mikor Szent Simon, és Judás Apostolok hallák e' feleletet, meg-neveték: és Baradák monda nékik: En nagy szív-béli fájdalommal hallom ez igéket, ti pedig nevettek. Mondának néki az Apostolok: Békeség néked: ne fély semmit; mert hólnap három órakor te-hozzád jönnek a' párt-úto Indiabélieknek követi, kik békeséget kérnek tőled, és hatalmad-alá vetik magokat minden dologban, a' mit fogsz nékik parantsolni. Ezt hallván a' hamis proféták, igen meg-haraguvának az Apostolok-el-len, és mondának Baradáknak: Ezek a' te ellenségedtől, a' párt-úto Indiaiaktól jöttenek, hogy az ő álnok, és minden tsaládsággal telyes beszédekkel téged' kézületlen tartóztassanak; és azok el-jövé, te-néked nagy károkot tegyenek. Erre mondának az Apostolok Baradáknak: Mi nem kérünk téged' arra, hogy egy hólnapig várokozál, hanem tsak egy napig, és ha hazugságban találz minket, büntess-meg, a' mint néked tetszik. Felele Baradák: En azt gondolom, hogy mind titeket, 's mind őket fogságban tartalak, a' míg meg-látom, mellyitek tsal engem' meg; és

az-után a' hamissakat meg-büntetem. Második nap az Indiai követek el-érkezének, a' mint az Apostolok meg-mondották-va, kikkel Baradák békeséget tévén, meg-akará büntetni rettenetes-kepen azokat a' hamis profétákat: de az Apostolok meg-tartóztaták ötet, mondván, hogy ők nem jöttek abba az országba, hogy valakinek életét el-fogyatnák, hanem hogy sokaknak örök életet nyernének. Baradák drága követeket, és gyöngyöket akara nékik adni, de ők semmit nem akaranak el-venni. Annak-utánna Babiloniába vivé őket, a' hol a' Király vala, kinek meg-beszéllé azokat, a' mik az Apostolok-által löttenek-va; és igen dicsiré őket, mondván, hogy igaz proféták vólnának, és tudnák a' következendő dolgokat; és igen alázatosok, 's jó erköltsűek vólnának, semmit a' világi nyereségen nem kapdosván.

3. Az időben a' Királynál két ördöngös Magufok valának: egyiknek Zaroes vala neve, a' másiknak pedig Arfasát, kik Indiából futottak-va, a' hol Szent Máté Apostol predikállott; mivel-hogy ő ki-nyilatkoztatá az ő gonofságokat, és tsaládságokat. Ezek a' gonofs férfiak, látván az Apostolokat, és meg-ismérvén, hogy a' Szent Máté Apostol társaságából vólnának, üldözni kezdék őket, fok gonofzt mondván ellenek nagy hamisan a' Királynak; és az ő ördögi praktiká-

tikájokkal fok kigyókat hozának-
elő, hogy a' pogányokat meg-ret-
tentsék, és az Apostoloknak árt-
hassanak. De Szent Simon, és Ju-
dás meg-parantsolák a' kigyóknak,
hogy azokat a' gonosz Mágusokat
mardósák-meg, kik őket elő-hít-
ták; de azokat se ölyék-meg, egye-
beknek pedig fémmit se ártsanak:
engedének a' kigyók, mellyek-miatt
a' Mágusok nagy fájdalmat, és gyö-
treelmet szenvedének; és annak-fe-
lette el-veszték minden bősülete-
ket; és kényszerítettének el-menni
Babiloniából. Sok várofikba me-
nének, akarván minden gonoszt
kézíteni az Apostoloknak, azt hir-
dervén mindenütt, a' hol jártak,
hogy az Apostolok az ő Istenek-
nek ellenségi; nem akarják, hogy
imádják őket, és áldozatot te-
gyenek nekik: és azt taníttják,
hogy az ázsfzonyok hadgyák-el az
ő férjeket, és a' Szűzek ne meny-
nek férjhez, és több hasonló dolgo-
kat. Mint-hogy pedig fok helyeken
igen nagyra bősüllik-vala a' Mágus-
fokat, el-végezék, hogy ha az Aposto-
lok oda mennének, ne-is halgatnák
őket, hanem mindgyárt ölnék-meg.

4. Nagy bátorsággal, és szor-
galmatossággal predikállák az Evan-
gyeliomot Babiloniában Sz. Simon,
és Judás Apostolok, és fokakat
meg-térítének az Istenhez, mivel-
hogy fok tsudakat téfznek-vala;
ki-váltt-képen fok betegeket akár-
mi-némű betegségből meg-gyógyít-
ván. A' Királyt minden udvari né-

pével meg-keresztelék, és fokakat
Keresztényi hitnek tudományára
meg-tanítván, Papokká, és Lévi-
tákká szentelének, és Abdiást, ki
őket Jerusálemtól-fogva követé,
ki a' Kristus Jésust még halandó
testben testi szemeivel látta-vala,
Babiloniai Püspökké szentelék. Tör-
tének abban az időben, a' mint u-
gyan Abdiás mondgya, és Flo-
rentziai Szent Antal elő-hozza,
hogy egy Babiloniai Fő-embernek
leánya terhbe esnék; és nem tud-
ták, ki volna az oka annak a' go-
nosz tselekedetnek. El-érkezék a'
gyermek szülésnek ideje, és a' le-
ánynak az attya 's az annya kén-
szeríték őtet, hogy mondaná-meg
ki volt, a' ki őtet úgy meg-gya-
lázza, hogy érdeme-fzeréért büntet-
nék-meg azt a' latrot. A' leány
meg-akarván menteni az ő latrát
attól a' veszedelemtől, avagy pe-
dig szegyenlven ki-jelenteni, hogy
magához-képest igen alaton rend-
béli volna, nagy hamisan egy Diá-
konusára vállal az Apostoloknak,
mondván: hogy a' tselekedte-vól-
na azt a' gonosz fajtalanságot. Min-
gyárt meg-fogák a' Diákonust, és
a' Király eleibe vívék. Mellyet
meg-értvén az Apostolok, és tud-
ván, hogy a' Diákonus ártatlan
vólna, mingyárt a' Királyhoz me-
nének, és kérék őtet; parantsol-
ná-meg, hogy mind a' két részről
jönének eleibe, és az ujonnan szü-
letett gyermeksét-is hoznák-el ma-
gokkal. Ez így lévén, meg-kér-
dék

dék az Apostolok, mennyi ideje, hogy született a' gyermek, felelének nékik, mondván: hogy ugyan azon a' napon. És az Apostolok a' gyermekhez fordulván, mondának néki: Kérdünk téged' a' Jésus Kristus nevében, mond-meg, ha ez a' Diákonus tselekedte e a' gonofzt, mellyről a' te anyád vádollya ötet, avagy nem ez? és mond-meg, ha ez-e a' te atyád? Felele az egy-napi gyermetske, mondván: Eza' Diákonus jó, és tiszta életű, és soha tellyes életében aszfzony-állattal magát meg nem ferteztette, és nem az én atyám. Igen kérék az Apostolokat, kérdeák-meg, ki tselekedte azt a' gonofzt: ők pedig mondának: Mi-nékünk szabad meg-mentenünk az igazakat, de nem illik ki-nyilatkoztatnunk a' bűnösöket. Ezen minnyájan igen tsudálkoznak.

5. Annak-utánna Szent Simon, és Judás Apostol el-menének Babiloniából; immár jól bé-plántálván ottan a' Kristus Jésus hitét, és annak az országnak töb' részeire menének az Evangyeliomot predikálni. Végezetre egy igen gazdag városba menének, mellyet Suamirnek hittanak, a' hol a' két Mágusok, Zaroos, és Arfasát valának, kik meg-jelenték a' Bálványok szolgainak, hogy az Apostolok a' városban vólnának. Sokan közzülök egybe-gyűlvén, meg-fogák az Apostolokat, és Szent Simont a' Nap templomába vivék, Szent Judást

pedig a' Hóldéba, hogy azokat isten-gyanánt imádnak: de az Apostolok imádsága-által a' Bálványok, és azoknak képei el-romlának, és a' földre esvén darabokká lőnek, és azokból Szeretsenek képében két ördög méne-ki, rettenetes-képen kiáltván, és ordítván. Úgy megharaguvának ezért a' pogányok, hogy pokol-béli nagy dühöfiséggel az Apostolokra rohanának, és darabokra vagdalák őket. Akkor az ég szépen fénylik, és világoskodik-vala; de igen hirtelen beborúla fekete felhőkkel, és rettenetes zápor, és jég-eső támadta: hasonló-képen sok menny-kövek le-esének, és meg-ronták a' közel-való templomokat, és sok pogányokat ölének-meg, kik között a' két Mágusok-is találtattak, és azoknak testek hamuvá tétetének. A' Babiloniai Király Keresztény lévén, igen bánkodék az Apostolok haláláért: el-küldé az ő testekért, és Babiloniába hozatta: egy templomot építe az ő tisztefiségekre, mellyben egy ideig állottak az ő Szent testek; annak-utánna Rómába vitettek, és a' Szent Péter templomába tétettek. Ezek a' Szent Apostolok Mártiromságot szenvedének Kristus Urunknak hatvan-negyedik esztendejében, Néro Tsáfzar idejében, Mind-szent-havának huszon-nyóltzadik napján. Ugyan azon a' napon álli az Anya-szent-egy-ház az ő innepek napját. Szent

Judás Apostol egy levelet írt, melly a' Szent Irás - közzé szám-laltatott. Adgya az Úr Isten, hogy úgy követhesűk Szent Simon, és Szent Judás Apostolokat,

hogy minnyáján bé - irattassunk az örök életnek könyvébe, és hűl-tünk-után el - vehesűk az örök é-letnek koronáját, Amen.

Szent MÁTYÁS Apostol élete.

A Sz. Irásból, és nevezetes Autorok írásából sommába foglaltatott.

1. Szent Máttyás Apostol 'Zidó nemzet volt, a' Juda nemzetéből a' Kríztus Jésus első tanítványi-közzül, a' hetven-két tanítványok-közzül volt, kiket az Istennek Szent Fia kettőnként el-küldé az Evangyeliomot predikállani. Kríztus Urunk mennybe-menetele-után, a' Szent Lélek el-jövelele-előtt, midőn az Apostolok egybe-gyűltek-vólna Jerusálemben, Szent Péter Apostol, Fő - páfztora lévén az Anya-szent-egy-háznak, egy Apostolt akara rendelni Judás helyébe, ki Kríztus Urunkat el-árulá: annak-okaért a' töb' Apostoloknak, és tanítványoknak szólla, a' mint meg-írta Sz. Lukás Evangyelista, mondván: *Actor. 1. v. 15.* Azokban a' napokban fel-kelvén Péter az atyafiak-között, monda, (vala pedig a' fereg mindenestől közel száz hűsz ember) Atyám-fiai férfiak, bé kell tellyesedni az Irásnak, mellyet meg-jövendölt a' Szent Lélek a' Dávid szája-által Judásról, ki vezére volt azoknak, kik meg-fogák Jésum: ki közinkbe szám-laltatott-va, és ré-

fzes volt ebben a' szolgálatban. És ez mezőt bírt ugyan a' hamiságnak jutalmából, és fel-akasztván magát, ketté hafada: és minden béli ki-omlék. És tudokra lótt mind a' Jerusálemben lakóknak, úgy hogy az a' mező az ő nyelveken Hakeldamanak neveztetnék, az-az: Vér mezejének. Mert meg-va-gyon írva a' 'Zoltárok könyvében: Légyen pusztá az ő lakó-helyek, és ne légyen a' ki abban lakjék: és az ő pűspökségét más vegye - el. Szűkség azért e' férfiak-közzül, a' kik velünk egybe - gyűlekeztenek minden időben, mellyben ki 's bé-járt mi-közöttünk az Úr Jésus, elkezdvén a' János keresztységétől mind a' napig, a' mellyen fel - vétetett mi - tőlünk, hogy tanúja légyen az ő fel-támadásának mi - velünk, egy ezek-közzül. És elő-álatának kettőt, Jósefet, ki Barfábásnak hívattatik-va, kinek vezeték neve Igaz volt; és Máttyást. És imádkozván, mondanak: Te Uram, ki mindeneknek szívóket tudod, mutasd-meg, mellyiket választottad e' kettő-közzül, hogy el-vegye a' szolgálatnak, és Apostol-

ságnak helyét, mellyből vétkéért ki-efett Judás, hogy az ő helyére menne. És sorfokat adának nékik, és a' fors Máttyáfra esék, és a' tizenegy Apostol-közibe számlálaték.

2. Szükség, hogy ezekről a' megmondott dolgokról jó tanuságokat vegyünk: elsőben, hogy senki magában ne bizzék, jól-lehet az Istennek nagy áldása legyen rajta. Mivel-hogy Judás Apostol volt, mint a' többi; nagy áldást vött-vött az Istenből, mint a' többi; tsudákat tött, őrdögöket űzött, betegeket gyógyított, mint a' többi Apostolok: mind-az-által igen nagyot vétkezett, és kétségbe esvén, az örök veszedelemre vettetett. Azért a' ki magát fen'álalni alittyá, meg-lássa, hogy el ne esék, azt mondgya Sz. Pál Apostol:

1. Cor. 10. v. 12. Akár-melly igaz, és szent életű legyen-is az ember, mind-az-által félelemmel, és rettegéssel munkálkodgyék az ő idvőségeért.

Phil. 2. v. 12. A' magos helyen-való fáknak ágai inkább ostromlatnak a' szelektől, hogy-fem az alatsón helyen-valóknak. Az őrdög inkább hartzol azok-ellen, kiket igazaknak, és szenteknek ímérlelni: azért inkább kell nékik félniük. Azt-is jól meg kell gondolnunk, hogy Szent Péter a' gonosz emberek vezérének hája itten Judást, mivel-hogy közönségesen úgy szokott lenni, hogy a' melly ember egy ideig jó volt, ha történet-szerént gonoszlá kézen, nem találkozik gonoszb' nálánál. Az-az

őrdögnek álnok tsalárdsága, hogy midőn az embert a' bűn-tételre akarja vinni, kitsinynek tetteteti a' vétket, de minek-utánna vétkezik, a' bűnnek, és a' vétkeknek rettenetes nagy völtát eleibe adgya az embernek, hogy ötet kétségbe ejthesse. Így tselekedék Judással, ki nagyobbat vétkezett kétségbe esvén, hogy-fem az Isten Fiát el-árulván. Mivel-hogy az Isten igen gyönyörködik az ő végheletlen nagy irgalmaságában: a' ki pedig kétségbe esik, tagadgya az Istennek nagy irgalmaságát: azt gondolván önön-magában, hogy nagyob' az ő vétke az Isten irgalmaságánál. Innet vagyon, hogy a' kétségbe esés meg-botsáthatatlan vétek, és az Isten örök büntetéssel bünteti azért az embert, a' mint történék Judással.

3. Monda azért Szent Péter: Ennek a' nyomorútnak széke üresen vagyon: itten pedig találkoznak méltó személyek arra: kereszük-fel azért, ki érdemli-meg azt, és adásék néki. Választának azért az Apostolok kettőt a' herven-két tanítványok-közül, Józsefet, ki igaznak hívattatott, és Máttyást. Annak-okaért az Apostolok két tanítványt választván a' többi-közül, könyörgének az Istennek, mutatná-meg a' kettő-közül, a' ki alkalmasab' volna az Apostoli méltóságra. Ezzel a' tselekedettel arra tanítának minket, hogy a' nehéz dolgokban az Istenhez folyamjunk,

és a' magunk részéről tselekedgyük-meg azt, a' mit véghez vihecünk. Így tselekedének az Apostolok. Elő-állatának két választottakat, és imádkozván mondanak: Te Uram, ki mindeneknek szívóket tudod, mutasd-meg, mellyiket választottad e' kettő-közzül, hogy el-vegye e' szolgálatnak, és Apostolságnak helyét, mellyből vétkéért kifoszt Judás, hogy az ő helyére menne. És forfokat adának nékik, és a' sors Mátyásra esék, és a' tizen-egy Apostol-közibe számláltaték. Szent Diénes azt mondgya, hogy a' sors egy világosság volt, melly az égből le-esék Mátyásra. Szent Agoston ugyan azont mondgya: Origenes - is egyet ért vélek, mondván, hogy mi-képen a' tűz, melly le-esék az égből az Ábel áldozattyára, és az Illyés Proféta ökrére, mellyet áldozza, forsnak hívattatik; úgy forsnak hívattatik az a' fényesség - is, melly Mátyásra esék. Mikor annak-utánna a' Szent Lélek el-jöve, Szent Mátyás Apostol - is jelen lévén a' több Apostolokkal, bé-telék Szent Lélekkel, és kezde szállani különböző nyelveken, a' mint a' Szent Lélek ád-va néki szállani.

4. -Az Apostolok a' világnak minden tartományira ki-terjedvén, Szent Mátyás Apostol - is különböző helyeken predikálta, és sok lekeket térít az Istenhez. Dorotheus Püspök, ki a' Nagy Konstantinus Császár idejében élt, azt

mondgya, hogy Szent Mátyás Apostol, Belső Szeretsen - országban predikált a' pogány barbarus népek - között. Nitzeforus Kálixtus hasonló-képen szól; és azt mondgya, hogy sok inségeket, és nyomorúságokat szenvedett ez a' dicsőséges Szent Apostol egy helyről a' másra menvén, mivel-hogy a' pusztákon csak az erdei vadak között kellett által-menni. Ufvárdus pedig több Autorokkal egyetemben azt mondgya, hogy Szent Mátyás Apostol Pálestinában, és Juda tartományiban predikált, nagy gyümölcstökre a' lelkeknek; mivel-hogy ő bölts volt, és jó életű, és sok tsudákat tselekezék-va-la. Mellyett látván némelly vakmerő Zidók, meg-fogák őtet, és a' Papi-fejedelemhez Maximushoz vívék, vádolván őtet a' Kriftus hitiert, mellyet nagy bátorsággal predikál-va-la. Felele nékik Szent Mátyás Apostol, mondván: A' mi-ben ti engem' vádoltok, nem gonosz, és nem gyalázatos dolog az, hanem igen jó és böltsületes. A' Fő-pap időt rendele néki, hogy gondolkodnék, ha meg-maradna-e a' Kriftust imádván, és a' Mójses törvényit el-hagyván, a' mellyekre ifuságától-fogva tanítratott-vólna. Monda néki Szent Mátyás: Mindenkor azt mondom, és vallást té-szek arról, hogy én Keresztény vagyok, és mindenkor kész vagyok meg-halni a' Kriftus Jésumért, és az ő Evangyeliómáért. Ezért a' felelet-ért.

ért igen meg-haraguvék a' Fő-pap, és meg-parantsola, hogy Mátyás halálra szententziáztatnék. Annak-okaért meg-szententziáztatván, meg-kövezterék; és az-után holtt-eleven lévén, a' feje el-vágtatték. Idő jártában az ő teste Rómába viteték, és onnét Augusztába, melly Német országban Trevirisnek Metropolitiffa. Sz. Ilona a' Nagy Konstantínus Tsáfzár anyja viteté oda. Az Anya-szent-egy-ház ennek a' Sz. Apostolnak innepe napját illi Bőjt-elő havának húzón-negyedik napján, mellyen mártíromságot szenvedett az igaz hitért, Kriitus Urunknak hatvan-hatodik esztende-

je táján, Néro Tsáfzár idejében. Azt mondgyák, hogy a' Szent Mátyás teste Rómában a' Böldogságos Szűz Mária nagyobbik templomában vagyon: meg-lehet, hogy rész-szerént Rómában vagyon, rész-szerént pedig Augusztába vitetett; mind-az-által bizonyos dolog, hogy az ő feje Rómában vagyon. Kérjük ezt a' dicsőséges Szent Apostolt, esedezték mi-érettünk, hogy távoztathassuk-el a' kevélységnek lelkét, melly-miatt Judás le-vettetett az örök kárhozatra; és nyerhesük-el az alázatóságnak lelkét, melly-által magasztaltassunk az örök böldogságra, Amen.

Szent BARNABÁS Apostol élete.

A Sz. Irásból, és Alexander Barát írásából sommába foglaltatott.

I. Szent Barnabás 'Zidó nemzet volt, a' Lévi nemzereből. Az atya el-méne Judéából a' hadak-miatt, mellyek ott valának; és Tziprus szigetébe méne lakni, a' hol igazán, és ájtatoson él-va, megtartván az ő régi Atyáinak törvényit. Gazdag volt; némelly örökségi Jerusálemhez közel valának néki. Mivel-hogy Ilaiás Proféta mondván: Böldog az ember, a' ki nek nemzetsége Sionban volna, és az ő háza Jerusálemben: a' 'Zidók, kik a' dolgokat bőrtű-szerént értik-va, minden módon azon erőlködtek, hogy jól-lehet igen távúl

vólnának, mind-az-által házat szerzenének abban a' városban, avagy valami örökséget annak határában. E' volt az oka, hogy Jerusálemben annyi házak vóltanak, a' mint 'Zidó Jófes írja, hogy csak nem fabulának láttatik lenni. Barnabás Tziprusban születék, és az ő atya Jófes nevet ada néki, a' Jakob Pátriárka fiának emlékezetéért: még ifiatska lévén, Jerusálembe küldé őtet, hogy Gamaliel tanítványa lenne, kitől meg-tanúlna a' törvényt, és az Isten parantsolatit. Ottan tanuló társá vólt néki Szent Pál: és jól-lehet az ő igyekezete tellyeséggel a' Szent Irásnak megtanulására vólt fordítva, mind-az-által

által el nem felelt az ő lelkéhez illendő dolgokról, fok jóságos tselekedetekkel fel-ékesítvén lelkét, mindenkor imádságokban, böjtölésekben, és alalmi nátkodásokban magát forgatván. Igen gyakorlotta a templomot, és el-távoztatta a veszedelmes társalkodásokat. Mind ezek a dolgok okot adtak, hogy ő nagyob' elő-menevelt tégyen a tanulásban, mellynek olly nagy gyümölcset mutatá, hogy a Szent Írásnak nagyob' részét könyv-nélkül tudta; és azért nagy hitelt: s hirt nevet szerze magának a községnél. Lón, hogy abban az időben Krisztus Urunk Jerusálemben predikállana, és némelly tsudakat tenne, mellyekben jelen volt Barnabás; a' mint midőn láta egy embert a' juh mosogató tó-mellett, ki harmintz-nyöltz esztendeig volt beteg; kit meg-kérdvén Jézus, ha akarna-e meg-gyógyúlni, monda neki: *Joan. 5. v. 8. Kelly-fel, ved' fel nyoszolyádat, és járj.* És mingyárt meg-gyógyúla az ember, és felvévé nyoszolyáját, és jár-va. Mellyet látván Barnabás igen tsudálokozék. Annak-utánna pedig a' Krisztus Jészushoz menvén, az ő lábaihoz borúla; és alázatosan kéré őtet, hogy meg-áldaná; és Krisztus Urunk látván az ő szívének belső titkait, nagy szeretettel fogadá őtet.

2. Szent Barnabás Jerusálemben egy nénye házában vala szálláson, kit Máriának hittak, ki Jánosnak anyja vala, kit más ké-

pen Márknak hittak: úgy hogy Barnabás, és Márk atya-fiak voltak, két nénéknek fiai. Barnabás monda ennek az ő nényének: Jer'mennyünk-el néne, és lássuk-meg a' Messiást, kit a' mi Atyáink olly igen kívántak. Az-után meg-beszéllé a' tsudát, mellyet az Isten Fia tselekedett-va. Mellyet midőn a' jó aszfony'-állat meg-értett-vólna, mingyárt minden dolgait el-hagyván, a' templomba méne: meg-talála Jézus Kristust, és az ő lábaihoz borúla, mondván: Uram, ha kedvet találtam a' te szemeid-előtt, kérék alázatosan; méltóztassál az én házamhoz jöni; és azt tiédnek tartsad, hogy te abba béjövén, minnyájan, a' kik abban laknak, meg-áldassanak. Úgy tselekedék Krisztus Urunk, nem tsak akkor, hanem mindenkor, mikor Jerusálemben ment-vólna. Ez a' ház volt, mellyben az Istennek Sz. Fia az utolsó vatsorát akará lenni. Ebben jelent-meg dicsőséges fel-támadása-után az Apostoloknak, midőn Tamás jelen nem vólna; és az-után-is, mikor jelen volt ő-is a' többivel. Ebbe küldé a' Szent Lelket a' tanítványokra: ebben imádkozának minnyájan Szent Péterért, ki a' tömlöztből meg-szabadítotték az Isten Angyala-által. És Szent Márk Evangyeliista volt fia ennek a' jó aszfony'-állatnak. Egyfizer a' Krisztus Jézus Jerusálemből Galiléába menvén, Szent Barnabás követé őtet, fokaknak társaságában, kik közzül

Kristus Urunk a' hetven két tanítványokat választá, kik-közzül az első-között volt Szent Barnabás. Ezt a' nevet Szent Péter Apostol adá néki, kövtervén a' Kristust, ki Szent Jánost, és Szent Jakabot hívá Meany-dörgés fiainak, az ő erejekért, és a' menny-dörgés tulajdonságáért az ő tselekedetekben. Így Szent Péter Jófeset Barnabásnak hívá, melly magyaráztatik vigasztalás fiának, mivel-hogy ő sok igyefogyottakat, és szegény nyomorúttakat meg-vigasztalt. Mikor Jésus monda az ifiúnak: *Matt. 19. v. 21.* Ha tekkilletes akarsz lenni, menny-el, ad'-el, a' mid vagyon, és ad' a' szegényeknek, és kintsed lézzen mennyben: és jő-el, köves engem'. Másutt pedig az ő tanítványinak így szólla: *Luc. 12. v. 33.* Adgyátok el, a' mikkel birtok, és adgyatok alamisínát. Szerezettek magatoknak zatskókat, mellyek meg nem avúlnak, el-fogyhatatlan kintsetek mennyekben: a' hová a' lopó nem közelget, és a' moly meg nem vesztegeti. Mert a' hol a' ti kintsetek vagyon, ott lézzen a' szívetek-is. Hallván egyfzer ezeket Szent Barnabás, kinek az attyától sok örökségi valának, és gazdagsági maradtak-va, csak annyit hagyta magának, a' mennyivel el-élhete: és a' többit mind el-adá, és az árrát a' szegényeknek osztogató. A' Sz. Lélek el-jövele-után pedig hasonlóképen azt a' keveset-is el-adá, és az árrát az Apostolokhoz

vivé, semmit magának nem hagyván; jó példát adván a' több tanítványoknak, hogy ők-is hasonlóképen tselekedgyenek.

3. Szent Barnabás Saulussal bártárságot tartott, mivel-hogy néki tanuló-társa volt: néha beszélgetett véle, és meg-feddette őtet, hogy meg-térne; de Saulus nem sokat gondolt az ő dorgálásával, és inté-sével. Sőt látván, hogy az Apostolok sok tsudákat tennének, és azért a' Mójses törvénye nem annyira börtülnetnek, és az Evangyeliom igen nagy börtülnetben volna, sok kegyetlen vitézeknek lón vezére, és elsőben üldözni kezdé Szent Istvánt, az-után pedig az egész Anya-szent-egy-házat. De meg-térése-után Jerusálembe menvén, a' tanítványok a' félelem-miatt mind futnak-va tőle. Szent Barnabásnak volt annyi szíve, hogy hozzá-ja menne, és mondaná néki: Oh Saule, Saule, meddig akarsz te egy más Saul lenni? nem Dávidat, hanem a' Jésus-Kristust minden igazságnak Urát üldözvén, kiről a' Proféták világoson meg-möndörták, a' miket láttunk moltan, hogy bé-töltenek. Saulus ez igéket hallván, nagy foházkodással, és könyhullatásokkal monda: Meg-botsás nekem Barnabás, igazságnak meltere: én immár meg-próbáltam, és tekkilletesen bizonyos vagyok abban, hogy igaz dolog, a' mit mondasz. Én nyomorúltt, a' kit árs fiának hittam, és igen üldöztem, most

most meg-vallom, hogy egyetlen-egy fia az élő Istennek; egy állapotban, egy hatalomban, és egy felségben vagyon az Atyával: ki a' mi üdvösségünkért emberré lön a' Szűz Mária méhében, ki őtet szülé, és még-is szűzen meg-marada. Meg-vallom, hogy ő a' világnak predikáltott, és meg-hólt értünk; fel-tamadott, és mennyekbe ment, holott az örök Atya Istennek jobbán ül; és végezetre el-jő, meg-ítlni az eleveneket, és hóltrakat. Hallván ezeket Szent Barnabás, igen nagy örömmel meg-ölelé őtet, és monda néki: Ki volt Mestered édes Saulusom, a' ki rége-d' meg-tanított erre az igazságra? Felele Saulus nagy alázatosan, mondván: Önnön-maga az Úr Jézus Kristus, kit én üldözök-va-la, meg-jelenék nékem, mondván: Saule, Saule, miért üldözfz engem? Úgy retszik nékem, mint-ha ez igéket most-is hallanám. Az-után az ő meg-térésének rendét elő-beszéllé. Mellyet meg-értvén Szent Barnabás, kezét fogá Saulusnak, és az Apostolokhoz vivén, monda nékik: Miért félték a' páztortól, gondolván őtet farkasnak lenni? Meg-beszéllé az-után azokat a' dolgokat, mellyek Saulussal történtenek-vólt. Azt-is meg-mondá, hogy ő immár Damaskusban predikálta az Úr Jézus Kristust, és Jerusálemben-is azont akarná tselekedni. Úgy-is tselekedék: de az-után igen kegyetlenül kezdék őtet a' Zsidók üldözni,

lárván, hogy a' ki a' Kristust üldözi-va-la, most olly nagy buzgó lélekkel predikállaná őtet, és meg-akarák ölni Saulust. Mellyet meg-értvén az Apostolok, azt rendelék, hogy Saulus a' maga hazájában predikállaná az Evangyeliomot. Szent Barnabást pedig Antiokiába küldék: ki ottan némelly napokig predikállá, biztatván, és meg-erősítvén a' hitben a' Keresztényeket, kik abban a' városban valának; egyebeket pedig meg-térítvén az igaz hitre. Annak-utánna a' Szent Lélek parantsolatlyából el-méne onnan, és a' környül-való városokban predikállá. Végezetre Rómiába méne, holott fokban bé-vévén az ő tudományát, nagy bősületet résznek-va-la néki; ő pedig nem akarván olly nagy bősületben lenni, el-méne onnan titkon; és Mediolánomba menvén, Püspöke volt annak a' városnak. Annak-utánna az Egyiptusi Alexandriába méne, és onnan Jerusálembé menvén, vizszi-tére Antiokiába, holott igen nagy öröme lön néki, látván a' nemzeteknek fokaságát, kik a' Jézus Kristus hitére meg-tértek-va-la.

4. Az-után pedig Tarsusba méne Szent Barnabás; hogy Saulust meg-kereffe, kit meg-találván vizszi-térének Antiokiába, holott egy éftendeig predikállanak nagy előmenetelekre a' tanítványoknak. A' kik meg-keresztelkedtenek, ottan kezdettek hívattatni Keresztényeknek elsőben; hogy-fem más he-

lyeken. Vízíza-térének az-után Jerusálemben, tizen-negyedik ez-tendő lévén Kristus Urunk halála-után, a' mint Szent Pál mondgya. Akkor azt rendelék Szent Péterrel, és a' több' Apostolokkal, hogy Saulus, és Barnabás predikállanának a' nemzeteknek. Melly rendelés-után ök ketten el-menének; és Tziprus-ba jutván, Salaminában predikállan-ak: az-után által-menének Páfus-ba predikáltván, és sok tsudákat té-vén. Annak-utánna Pámfilia-ba me-nének, és onnan vízíza-térének Antiokiába. És mivel-hogy vere-ke-dés támadt azok-között, kik a' 'Zidóságból, és azok-között, kik a' pogányságból meg-térének; tud-ni-illik, ha tartoznának-e a' pogá-nyok, kik meg-térnek-va, első-ben körül-metélkedni, hogy sem meg-kereszteltetnének. E' kérdés-felől Szent Pál, és Szent Barnabás fel-menének az Apostolokhoz, és az Egy-házi szolgálkhoz Jerusálemben: holott egybe-gyűlvén az Apo-stolok, azt végezték, hogy a' körül-metélkedés nem szükséges dol-g. Ez így lévén, Szent Pál, és Szent Barnabás vízíza-térének Antiokiába, és ottan el-válnak egy-mástól. Szent Barnabás mellejé-véven Márkot Tziprusba eveze, és ottan predikáll: nem sok idő múl-va, ugyan azon szigetben Salamina városába méne, melly most Kon-stantziának hívattatik, holott kevés ideig mulatván, a' Kristus Jésus hitére igen sok lelkeket téríte-meg.

Minnyájan azok a' sziget-béli népek nagy bötsületet téznek-va Szent Barnabás Apostolnak az ő tiszte-letes, és tsendes maga viseléséért. Igen kedvesen beszélt: hívalko-dó szökat nem mondott: szép ter-metű volt, és minden tselekedetiben mértékletes: az ő ruházati alatonok voltak, mint azoké, kik el-hagyván a' világi pompát, és hív-ságot, jószágos tselekedetekben foglalják magokat.

5. Egy szóval: Szent Barnabás Apostol olyan volt, hogy igen tsudalkoztak rajta: a' népek, és em-bernél nagyobbnak alították őtet lenni. E' volt az oka, hogy ő Li-strában lévén Szent Pál Apostollal, és meg-gyógyítván egy férfiat, ki sánta lévén az anyjának méhétől-fogva, soha nem járt-va: a' fere-gek fel-emelék szavokat, mondván: *Actor. 14. v. 10.* Az Istenek hason-lókká lévén az emberekhez, alá-szál-lottak hozzánk. És Barnabást Ju-piternek híják - va, Pált pedig Merkuriusnak. A' Jupiter Papja-is, ki a' város-elött va, tulkokat, és koszorúkat hozván az ajtó eleibe, a' népekkel áldozni akar-va. Mel-lyet hogy meg-hallának az Apo-stolok, Barnabás, és Pál, meg-szaggatott ruhájokkal ki-ugordának a' feregek-közibe, kiáltván, és mond-ván: Férfiak, miért tselekeztitek ezeket? mi is hozzátok hasonló-halandó emberek vagyunk, hir-detvén néktek, hogy e' hívságok-tól térjete az élő Istenhez, a' ki az

eget,

egyet, és a földet, és a tengert alkotta, és mind a mik azokban vannak: ki az el-múlt időkben minden nemzetséget el-erőszített, hogy a magok útjain járnának. És magát nem hagyta ugyan bizonyosság-nélkül, jól tévén az égből, esőt adván, és gyümölcs-hozó idöket, bé-töltvén eledellel, és vigasággal a mi sziveinket. És ezeket mondván, alig tsendesíték-le a feregeket, hogy nekik ne áldoznának. Úgy-annyira, hogy a Szent Barnabás szép személye, tiszteletes tekintete, és tsendes maga-viselése oka volt, hogy minden ember tisztelné ötet Salaminában; és halgatván az ő tudományát, meg-térnének a Jésus Krisztushoz.

6. Jucának pedig abba a városba némelly Zidók Siriából, hogy el-hitetvén a feregeket, üldöznék ezt a Szent Apostolt, ellene-mondván az ő tudományának, és sok gonoszt mondván ő-ellene. Ő pedig bé-menvén egy házba, egybe-hívá a tanítványit; és minek-utánna meg-intette-vólna öket, hogy végig meg-maradnának a jóságos tselekedetekben, és engednének az Isten parantsolatának, és ama rettenetes urólsó itélet napjáról meg-emlekeznének, monda nekik, hogy el-jött-vólna az ő halálának órája. Mellyet hallván az ő tanítványi, meg-háborodának szívökben, és keservesen kezdének sírni. De a Sz. Apollol meg-erősíté öket, és imádkozván vélek, Misét szolgálá, és a

Krisztus Szent testével meg-áldoztató öket. Annak-utánna világosan szólla nekik: mondván: hogy ő meg-ölettetnék a Zidóktól. Jelen vala ottan Szent Márk, ki-miatt valami egyenetlenség lött-volt Sz. Barnabás, és Szent Pál-között, mikor el-válnak egy-mástól. Mivel-hogy Szent Pál nem akarja-vala, hogy Márk ő-vélek járna, mert erőtlennek, és gyenge szívünek mutatca-vala magát lenni Pámfiliaiban, el-hagyván ott az Apostolokat a félelem-miatt, és visszafátvén Jerusálembé. Mellyet az-után megbánván, vélek akara járni: Szent Pál nem akara, de Szent Barnabás maga tanfáságába vévé ötet. És akkor véle lévén, kéré ötet, hogy halála-után temetné-el az ő testét. Ezek-után Szent Barnabás Apostol bé-méne a Zidók Sinagógájába, és ottan predikáll-vala, erőssen próbálván, hogy Jésus Krisztus az élő Istennek Fia, és a Proféták-által meg-ígértetett igaz Messias vólna. Oda futának a Zidók, kik Siriából jöttek-vala; és hallván a predikállást, bé-telének haraggal az Apostol-ellen; és kezeket reája vetvén, egy házatskába hurtzolák ötet, melly ugyan abban a Sinagógában vala, és halálaig ottan tarták ötet. Onnan pedig ki-vonyván, sok-képen meg-kínozák, és végezetre meg-kövezék ötet, és a tűzbe veték az ő testét: de a tűz semmit nem ártá neki.

7. Midön Szent Márk a meg-lött

ött dolgokat meg-értette-vólna, fok Keresztényekkel oda méné, a' hol az Apostol teste vala; mellyet fel-vévén, el-temeték egy barlangban a' várafon-kivül, keservesen sírván az ő jó Mesterének halálán. Az-után pedig Szent Márk el-méne Tzipurából, mivel-hogy igen nagy földözés támada az egész Szigetben a' Keresztények-ellen. Efesus-felé eveze, holott meg-találá Szent Pál Apostolt, és meg-beszéllé néki a' Szent Barnabás Apostol mártiromságát. Annak-utánna pedig Szent Márk Sz. Péter Apostolhoz méné, ki a' maga társaságába fogadá őtet, és meg-hagyá néki, hogy meg-írná az Evangyeliomot. Végezetre Sz. Márk Evangyelista Alexandriába méné, holott a' Kristus hitéért ő-is mártiromságot szenvedé. A' Sz. Barnabás teste a' hová temettetett-volt, ott állott a' Zeno Tsáfzár idejéig: az időben pedig ugyan maga a' Szent Apostol meg-jelenék An-

témiusnak a' Tzipurfi Püspöknek, meg-mondván néki, hol légyen az ő teste, és azon-felnyúl a' Szent Máté Evangyelioma, mellyet ő tulajdon kezével le-írt-volt Szent Mátétól. Antémius Püspök az egész Papi rendel el-méne a' meg-mutatott helyre; és mindeneket úgy találá, a' mint Szent Barnabás meg-mondotta-vala. Mingyárt meg-parantsolá a' Tsáfzár, hogy az Evangyeliomot magához vigyék Konstantinápolyba; és az Apostol testének egy szép templom építettek ugyan-azon helyen, a' hol meg-találtaték, és fok ideig állott ottan. Az Anya-szent-egy-ház ennek a' Szent Apostolnak innépe napját illi az ő mártiromsága szenvedésének napján, melly volt Sz. Iván havának tizen-eggyedik napján, Kristus Urunk születésének hatvan-kettődik esztendejében, Néro Tsáfzár idejében.

Szent LUKÁTS Evangyelista élete.

Metafristes Simeon, és 18b' Autorok írásából sommába foglaltatott.

1. Mindenkor nevezetes volt Antiokia városa a' Keresztények-között, mivel-hogy a' hívek ott kezdettek elsőben hívattatni Keresztényeknek; mert az-előtt kik az Evangyeliomot, és a' Kristus Jésum hitét bé-vőtték tanítványoknak hívattatnak-vala. Ebből a'

várasból volt Szent Lukáts Evangyelista, és ebben nemes atyától, és anyától született. Ifúságától-fogva hajlandó volt a' jóságos-tselekedetekre, igen szerette a' tisztaságot, mellyet meg-is tartott tellyes életében: a' hívoltokait pedig igen gyűlölte, mellyet hogy inkább el-távoztathasson, még ifatska lévén, az iskolát kezdé gyakorlani,

és Gdörg írſt tanólni. Annak-utánna pedig a' Filoſofiat, és orvos Doktorſágot kezdé tanólni; és néha midőn meg-faradtott-vólna, a' kép-írásban mulattya-va magát. És jól-lehet akár-mellyik ezek-közzül a' tudományok-közzül, éppen kívánnya az embert, mind-az-által ő olly jó elmés vólt, hogy jó Filoſofusnak, jó orvos doktornak, és híres neves kép-írónak taláztatott lenni. El-érkezék Antiokiába a' Kriſtus Jéſus tsuda-tételinek hire; és úgy tetſzék Lukátsnak, hogy ha igaz, a' mi mondatik a' Kriſtus-telől, meg-érdemlené, hogy a' világnak végső részeiről-is el-jönének őtet meg-látni a' nemzetségek. De főképen Sz. Lukáts orvos Doktor lévén, és meg-értvén, hogy a' Kriſtus Jéſus akár-mi-némű betegségből könnyen meg-gyógyítaná az embereket, igen kívánnya-va őtet látni, hogy ha talám meſterséggel tselekedné azt, ő-is meg-tanólhatná. Annak-okaért Jeruſálembe méne, meg-látá őtet, és halgatá az ő beſzédit, mellyek úgy bé-hatának az ő ſzivébe, hogy jól-lehet gazdag vólt, ſok örökségekkel, és földi jókkal bírván, mind-az-által mindeneket el-hagya, és követé a' Jéſus Kriſtuſt, ki őtet tanítványává fogadá. Az ő tárfaságában jára, és ſok titkos dolgokban réſzes vólt, mellyeket tselekedett Kriſtus Urunk e' világon.

2. Mikor Jéſus hetven-két tanítványt rendele, *Luc. 10.* és el-küldé őket kettőnként az ő ſzine-előt, predikállani, minden városba, és helyre, a'

hová menendő-va, Sz. Lukáts-is azok-között vólt. Midőn Megváltó Kriſtus Urunk kint halált ſzenvedett mi-érettünk Jeruſálemben, ott vólt Szent Lukáts, és mivel hallotta-va, hogy harmad napon fel-támadna, harmad napig várakozék ottan: azon napon pedig ketten a' Jéſus tanítványi-közzül mennek-va egy Emmaus nevű Kaſtélyba, melly hatvan futamatnyi földön vaſa Jeruſálem-től. *Luc. 24. v. 13.* És ok ſzólilnak-va egymással mind azokról, a' mik történtek-va. És lőn midőn beſzélgetnének, és kérdezkednének egymás-között; ő-maga Jéſus-is el-közelgetvén, vélek mégyen-va: az ő ſzemek pedig tartóztatva valának, hogy meg-ne ísmérnék őtet. És beſzélgetvén vélek, meg feddék őket az ő kitsíny hitekről, mondván: Oh balgatagok, és kéſedelmes ſzívűek mind azoknak el-hitelére, mellyeket a' Proféták ſzóllottak! Nem ezeket kellett-e ſzenvedni a' Kriſtusnak, és úgy menni-bé az ő ditsóségébe? És el-kezdvén Mójſeſen, és mind a' Profétákon, magyarázza-va nekik minden írásokban, a' mellyek ő-felőle valának. És a' Kaſtélyhoz közelgetének, a' hová mennek-va: Jéſus pedig tetteté, hogy meſzizeb' menne, és kénſzeríték őtet, mondván: Maradgy velünk, mert bé-eſtveledj, és már el-hanyatlott a' nap. És bé-méne ő-vélek; és lőn, midőn le-telepednék vélek, vévé a'

kenye-

kenyeret, és meg-áldá, és meg-sze-gé, és nékik nyújtja-va. És meg-nyilatkoznak az ő szemek, és meg-ismérék őtet: és ő el-enyézfék szemek-elől. És mondának egy-más-nak: Nem gerjede-va-e a fzi-vünk mi-bennünk, midőn szálla-na az úton, és meg-nyilatkoztat-ná nékünk az Irásokat? És fel-kelvén azon órában vízfor-térének Jerusálemben: és találak egybe-gyűlve a' tizen-eggyet, és azokat, a' kik vélek valának; és meg-be-széllék, a' mik az úton történtek-va, és mint ismérték-meg őtet a' kenyérnek szegésében. Némelly Autorok azt mondgyák, hogy e' két tanítvány-közzül egyik Sz. Lukáts volt; a' másíknak neve meg-vagyon az Evangyeliomban, mellyet ugyan Szent Lukáts írt, de a' maga nevét el-hagyta.

3. Mikor a' töb' tanítványok-nak meg-jelent Kríftus Urunk; mi-kor mennybe ment; mikor el-kül-dötte a' Szent Leiket, jelen volt Szent Lukáts Evangyelista-is az A-postolokkal. Annak-utánna némelly efszendőkig meg-marada Jerusálemben az Iitennek Szent Annjával, és Szent János Evangyelistával, mig-len Szent Pál meg-tére, és Jerusa-lembe jöve, és barátságot szerzé-nek egy-mással. Egybe-társalkod-ván azért Szent Lukáts, és Szent Pál, távul-való tartományokra me-nének, sok nyomoruságokat, há-borúságokat, és üldözéseket szen-vedvén a' Kríftus hícéért. Szent

Pál Apostol a' Koloffieiekhez írott le-velében emlékezetet téfzen Szent Lukátsról, mondván: *Colof. 4. v. 14.* Köszönt titeket Lukáts a' Szerelmes orvos. Másítt pedig Ti-motheushoz: *2. Tim. 4. v. 11.* Lu-káts egyedül vagyon velem. A' Korintusiakhoz pedig ilyen módon írt: *2. Cor. 8. v. 18.* El-küldöttük az atya-fiat-is (értvén Szent Lukáts-ról) a' kinek ditsirete vagyon az Evangyeliomban minden gyüleke-zetben: nem tsak az pedig, de úti-társul-is rendeltetett a' gyülekezet-től a' mi szarándokságunknak, e' jó-téteményre, melly bé-szolgáltatik mi-tőlünk az Úr ditsőségére. Sz. Máté 'Zidóul írta az Evangyeliomot, a' 'Zidók-között lévén: Sz. Márk Deákul, Rómában lévén: Szent Lukáts pedig Görögül írta, mivel-hogy azon Szent Evangyeliomot a' Görögök-között predikál-lotta. Ez a' Szent Evangyelista más könyvet-is írt, mellyet az Aposto-lok tselekedetinek hinak, mellyben a' Jésus Kríftus tsudálatos mennybe-menéséről, és a' Vigasztaló Szent Léleknek el-jövéseéről kezdette ír-ását. Annak-utánna az Apostolok tsuda-tételekről, és predikállások-ról írt: azoknak üldözéseket, Sz. István első Mártir halálát, a' Szent Pál meg-térését, a' nagyob' Szent Jakab Apostol halálát, Szent Pé-ter Apostol tömlöttözését, és meg-szabadulását ugyan abban a' könyv-ben világoson meg-írta: mellyben azt-is meg-láthani, melly sok fá-

radságokat, nyomoruságokat, háborúságokat, üldözéseket, és kergetéseket szenvedett a' Krisztusért Szent Pál Apostol; mellyekben nem kicsiny része volt Szent Lukátsnak is, mivel-hogy tárfa volt Szent Pálnak, és ötet követte egész Rómáig. Önnét el-jöven, vizsza-tére Napkeletre, Afrikának nagy részét el-jára, és Egyiptusba juta: felső, és alsó Thebaist meg-jára, szüntelen predikállá a' Jésus Kristus hitét, minden helyeken, a' hová ment, sok lelkeket meg-téritvén az Istenhez. Végezetre Thébes várasába érkezék, és annak Fő-páztora, és elől-járója lón, és el-rontván a' Bálványokat, Templomokat építe; mellyet ő könnyen meg-tselekedhete a' nagy fokaság-által, kik halgatván az ő intését, és tanítását, bé-vévék a' Kristus hitét, és meg-kereszteztedének. Sok ez-tendőkig marada ottan, Papokat, és Püspököket szentele, kiket sok helyekre küldé predikállani a' Szent Evangyeliomot, úgy annyira, hogy abban a' tartományban sok jó gyümöls-fak lőnek, méltók az örök életre.

4. Ez a' Szent Evangyelista mindenkor két képet, mellyeket maga írt-volt, hordozott magával: egyik kép a' Jésus Kristusé, a' másik az ő Sz Anyaé, a' Szentséges Szűz Máriáé volt: mellyek-által sok pogányokat meg-téritett, mivel-hogy nem csak tsudákat tört azok-által,

hanem a' kik azokat lárták, nagy ájrtatóságra indultanak. Ezek a' képek olly igen hasonlók voltak egy-máshoz, hogy a' ki nem tudta-vólna-is, kiké vólnának, mind-az-által meg-ismérte-vólna, hogy azok igen közel-való atya-fiak vólnának, a' kiket a' képek jelentettek. Végezetre nyóltzvan-négy ez-tendős lévén Szent Lukáts Evangyelista, e' nyavalyás életről az örök életre méne, és mostan örvendez mennyeknek országában a' Szent Apostolokkal, kikkel híven szolgált az Istennek. Adgya az irgalmas Isten, hogy mi-is olly hív szolgák lehessünk, hogy holtunk-után mind örökké örvendezhes-sünk, Amen. A' Nagy Konstantinus Császár, a' Szent András Apostol testét Akájából, és a' Szent Lukáts Evangyelistaét Thébesből, Konstantzinápolyba viteté, és egy szép Templomot építtetvén, nagy tisztelettel abban helyhezteté. Sz. Lukátsnak soha nem volt felesége, és azért - is igen szerette ötet a' Jésus Anyja, és az ő Szent Fiának sok titkos dolgaira tanította ötet, mellyeket ő az-után világoson írva hagyott nekünk a' Sz. Evangyeliomban. Az Anya-szentegy-ház szenteli ennek a' Sz. Evangyelistanak innepét Mind-szent havának tizen-nyóltzadik napján, mivel-hogy azon a' napon volt néki halála, Kristus Urunknak 90. ez-tendejében, Domitziánus Császár idejében.

Szent MÁRK Evangyélifia élete.

Szent Ferónimus, és több' Autorok íráfiból sommába foglaltatott.

I. Szent Márk Evangyélifia 'Zidó nemzetből volt, és Attya-fia Szent Barnabás Apostolnak. Szent Márk volt az, a' kit Szent Lukáts Jánosnak hi az Apostoli tselekedetekben; Sz. Márk Evangyélifiaé volt az a' ház, mellyben Krisztus Urunk az utolsó vatsorát évé az Apostolokkal: és fel-tamadása-után abban jelenék-meg nekik. A' Sz. Lélek-is abban jöve a' tanítványokra: és Sz. Péter Apostol abba méne, mikor a' tömlőztből tsudálaros-képen ki-fzabadúla. Szent Márk egy időben Szent Barnabással, és Szent Pál Apostollal jára, kik ötet Pámfiliában hagyák, hogy biztatná, és meg-erősitené a' Krisztus hitére ujonnan meg-tértt embereket, és hogy elégségesen megtanítaná őket a' Keresztényi tudományra. De annak-utánna üldözés táriada ottan a' Keresztények-eellen, és ő vízfzáz-tére Jerusálembé. Szent Barnabás magához akará fogadni Márkot, de Szent Pál nem akará, mivel-hogy gyenge hitűnek mutatta-va magát lenni. Annak-okaért egyenetlenség lön a' két Apostol-között, úgy annyira, hogy egy-mástól el-válanak. Így lévén meg-engedve az Istentől, hogy ez a' két Apostol el-távozván egy-

mástól, több' gyümölsöt hoznának, hogy-sem ha együtt meg-maradtak-vólna. Szent Barnabás el-vivé Márkot az ő társaságában Tziprus szigetébe, és fok lelkeket meg-téritvén az Istenhez, végezetre az igaz hitért mártiromságot szenvedé; és Szent Márk el-temeté az ő testét. Az-után Tziprusból ki-menvén Szent Pál Apostolhoz méne, hogy a' Szent Barnabás mártiromságát néki meg-befzéllye.

2. Annak-utánna pedig meg-keresé Szent Péter Apostolt, ki néki közel-való attya-fia vala, és ő általa kereszttelertett - vala - meg. Meg-találván azért Szent Pétert, Rómába méne-vele, és midőn ottan az Apostol a' Krisztus Jésum hitét, és Evangyeliomát predikállaná, sokan meg nera-elégedének, hogy azt a' mély tudományt csak fülle hallanák, hanem egybe-gyűlvén, igen kérék Szent Pétert, hogy azt nekik írásban adná, a' mit szájjal predikállana. Ki látván, hogy e' kérés jó, és Istenes dolog vólna, annak terhét Szent Márkra bizá; ki örömeft fogadván, meg-írá a' Szent Evangyeliomot, a'-szerént a' mint az Apostol predikállya-va. Mellyet meg-olvassván Szent Péter Apostol, mint feje, és Fő-páftora az Anya-szent-egy-háznak meg-is erősíté, hogy olvassák azt a' hívek,

és mint a' Szent Irást úgy tartanak. Ki-méne Szent Márk Rómából az ő Evangyeliomával, és nem sok idő-múlva Tzirenesbe, és Pentápolisba érkezvén predikállá az Evangyeliomat, és némelly tsudákat-is tévén, sokakat meg-térite az igaz hitre, kik templomokat-is építének. Papokot, és Püspököket szentele, és mindeneket jó rendel hagyván, Egyiptusi Alexandriába méne; ottan hasonló-képen predikállá, és sokakat meg-térite, és jó rendet szaba nékik, tudni-illik, hogy minden földi javok közönségefek lennének mindeneknek; egyyk a' máfikát meg-segéténé, az atya-fiúi, és fele-baráti szeretetet meg-tartának: egy szóval, úgy élnének, és olly egyyek lennének, mint az Apostolok rendelték-va Jerusálemben.

3. Szent Márk fondálta elsőben, hogy a' Theológiára, az-az: a' Sz. Irás magyarázattára taníttatnának az emberek, fő-képen az ifiak Alexandriában. Szent Márk adott tanátsot némellyeknek, hogy a' hegyes tartományokra mennének, és ottan a' barlangokban lakván, magán-való életet könyörgésekben víselnének. Zidó Filó sokaknak tsudalkozására írja, melly fanyarú életet víseltek a' Szent Márk tanítványi; és ditsiri őket, mint ájtatos, fele-baráti szerető, alázatos, józan, tisztá, és minden jóságos tselekedeteknek követőit. Midőn egyszer Sz. Márk Evangyelista a' töm-

lötben vólna, le-szállván éj-félkor az Isten Angyala, monda Márk Istennek szolgája, a' te ne meg-iratott az örök életnek könyvében. Nem sokkal az-után meg-látogarván őtet az Úr Jésus Krisztus-is, monda néki: Békeség néked Márk én Evangyelistám.

4. Egy nap Szent Márk Evangyelista a' várafon kívül bizonyos helyen vala, a' hová sokan gyülekeztenek, hogy Misét, és predikátiót halgassanak, és egyéb lelki dolgokért-is néha oda mennek-va-la. Misét szolgálván azért ottan a' Szent Evangyelista, nagy hirtelen oda jövének a' pogányok, és ottan az úttáron, a' mint fel vala öltöztetve, meg-ragadák őtet, és kötelet vetvén a' nyakára, a' város-felé kezdék hurtzolni őtet. Annak-utánna az útszákön lö-sarkon vondoztaták őtet, nagy zendüléssel, és kiáltással, nagy káromkodásokkal mondván a' Jésus Krisztus-ellen, és nagy szidalmazást tévén az ő Szent Evangyelioma-ellen. Olly rettenetes volt az ő kegyetlen dühösségek, hogy sohult meg nem akarának állami, hanem a' ditsőséges Szent Mártírnak testéről le-szakadozván a' szent öltözetek az útakon, az-után még a' teste-is darabonként kezdé szakadozni, a' nagy mély sebekből minden-felől tsorogván az ő vére. Az ő szent feje pedig nem víselhetvén tovább a' sok kővekbevaló ütközéseket, őszve-romlék, és az agya ki-omlék a' földre: és a'

Szent Evangyelista ilyen módon adá lelke élő Istennek. Másod nap meg-~~szá~~nak az ő testét égetni a' pogányok: de az Isten olly rettenetes menny-dörgéseket, és jég esőket támaszta, hogy azok által fok pogányok meg-ölettetének: és némelyek a' tanítványi-közzül vévén az ő testét, el-temették, igen firatván az ő halálát.

5. Annak-utánna pedig idő folytában, a' Mahomet vallásán lévő Saratzénusok bírván azt a' váraft, némelyek a' Velentzei polgárok-közzül, kik hazájokból Alexandriába futottak-vólt, ki-ásák a' Szent Márk Evangyelista testét titkon abból a' templomból, mellyben temetterett-va, meg nem jelentvén azt a' Saratzénusoknak: sőt egy ládába tévék a' Szent testet, és bé-fedvén, dísznő húst rakának reája, mellyet igen utálnak a' Saratzénusok, el-rejtvén ilyen okofsággal, egy hajóba tévék, és nagy szorgalmatofsággal Velentzébe evezének véle,

holott mindenkor tartották, és most-is nagy hőtsülettel tartják: sőt Velentze váraffa, más nével Szent Márk váraffának hivattatik. Adgya az Úr Isten, hogy Sz. Márk Evangyelistát úgy követhessük, hogy minnyájan menny-országoknak polgári lehessünk, a' Krisztus Jésus érdeme által, Amen.

Az Anya-szent-egy-ház illi az ő innepét, a' melly napon mártíromságot szenvedett, tudni-illik Szent György havának hufzon - ötödik napján. Krisztus Urunknak hatvanhárom esztendejében, Néro Császár idejében. Ugyan ezen a' napon *Processiókat*, és könyörgéseket-tézen az Anya-szent-egy-ház, hogy az Úr Isten minket jó egészségben meg-tartson, és a' földnek jó gyümölcseit adgya, és meg-tartsa, mellyekkel lelkünknek idvőségére, és szent nevének tisztességére élhessünk, hogy holtunk-után mind örökké örvendezhessünk, Amen.

ÚR Színe Változásáról.

A' Szent Evangyelisták írásiból, és másunn-is a' Szent Írásból.

I. **M**ONDA Jésus az ő tanítványinak: *Matt. 16. v. 24.* Ha ki utánna akar jöni, tagadgya meg magát, és vegye-fel az ő keresztét, és kövessen engem'. Mert a' ki lelkét meg-akarja tartani, elveszti azt: a' ki pedig lelkét el-vesz-

ti érettem, meg-találja azt. Mert mit használ embernek, ha az egészvilágot meg-nyeri, lelkének pedig kárát vallya? avagy mitsoda változást ad ember a' lelkéért? Mert az ember fia el-jövendő az ő Atyának dicsőségében az ő Angyalival, és akkor meg-fizet kinek-kinek az ő tselekedeti-szerént. Bizony mondom

dom néktek, vannak némelyek az itt állók-közzül, kik meg nem kóstolják a' halált, míg nem meglátták az ember fiát el-jöni az ő országában. *Matt. 17.* És hat nap után melléje vévé Jésus Pétert, és Jakabot, és Jánoszt annak ötsét, és vivé őket egy magas hegyre külön: és színében el-változék előttök. Ezeket vévé magához, hogy elegendő bizonyági lennének az ő ditsőségének, mellyet meg akarnékik jelenteni. A' Mojsés törvénye-szerént: *Deut. 19. v. 15.* Két vagy három tanúnak szája-valásán ályon-meg minden szó. Ezeket, vévé Jésus magához, hogy meg-mutatná nékik az ő ditsőségét, mivel-hogy ezek inkább szerették őtet, hogy sem a' több tanítványi. A' magas hegyre-való fel-menés példazza az Isten országának hajlékába-való menetelt, a' hová a' ki fel akar menni, szükség, hogy ezeket a' Szent Apostolokat kövessé. Dávid kérdést tón az Istenhez, mondván: *Pfal. 14.* Uram, ki lakik a' te hajlékodban? avagy ki nyugszik a' te szent helyeden? És felele néki a' Szent Lélek: A' ki makula-nélkül jár, és igazságot tselekezik. A' ki igazat szól az ő szívében, a' ki nem tselekedett álnokságot az ő nyelvvel. Másutt is kérdést tészen, mondván: *Pfal. 23. v. 3.* Ki mégyen-fel az Úr hegyére? avagy ki áll az ő szent helyén? Felele a' Szent Lélek: Az ártatlan kezű,

és a' tiszta szívű, a' ki a' lelkét heába nem vötte. Ezeket a' három jóságos tselekedetek meg kell eröltetenni azoknak, kik fel akarnak menni az Isten országába. Mert ezek vannak ama' rüt három vétkek-ellen, mellyek meg-töltik a' poklot; úgy-mint a' kevélység, tisztátalanság, és főlvénység-ellen. A' jóságos tselekedetek pedig, mellyek az Isten országába visznek: Alázatosság, tisztaság, adakozás. Ezek a' három jóságos tselekedetek példázattak e' három Apostolokban: az alázatosság Szent Péterben, ki ártatlan kezű volt, az-alázatos, ki fele-baráttya-ellen gonoszt nem tselekedett. A' tisztaság példázattott Szent János Evangyelistában, ki tiszta szívű volt; mert tellyes életében meg-tartotta szűzességét. Szent Jakabban példázattik az adakozás; mert ő nem vötte-volt heába a' lelkét, hanem adakozó volt. Találatnak némely emberek e' világon, kik csak a' földi jókat keresik, nem sokat gondolnak a' mennyei dolgokkal: annak-okaért ezek főlvényeknek hívattnak, és heába vöttek az ő lelkeket. Nem ilyen volt Szent Jakab Apostol, ki az Apostolokközzül elsőben adta az ő életét az Úr Jésus szeretéért: a' ki tulajdon életét adta, nem adhatott többet, se nagyobbat annál.

2. Szent Lukás Evangyelista azt mondgya: *Luc. 9. v. 29.* Midőn imádkoznék Jésus, az ortzájának

ábrázattya más színű lőn; és a ruhája fejjére, és fényesé. Szent Máté pedig azt írja: Fénylők az ortzája mint a nap: a ruháji pedig fejérek lőnek mint a hó. Szükség meg-gondolnunk, hogy a ditsőült Szenteknek, kik az Isten országában vannak, és Isten napja után testestől, lelkestől ott léznek, négy ki-váltt-képen-való jószágok vagyon, és lézzen a lelkekben, és négy a testekben. A lelkeknek józági ezek. Első az ő értelmekben vagyon, mert az Istent tekeltelesen ímérik: a másik az ő akaratyokban: mert a mit kívánhatnak minden meg-vagyon, és semmi gonoszt nem kívánhatnak: a harmadik az ő emlékezetekben: mert minden bizonytal tudgyák, hogy soha el nem vesztik az örök boldogságot, mellyet bírnak: a negyedik jószág pedig az ő szívőkben; mert olly nagy öröme, és vigaságok vagyon, mellyet semmi nyelv meg nem mondhat. Négy egyéb józági-is vannak a ditsőült Szenteknek a testekben: mellyekről szól Szent Pál Apostol, mondván: *1. Cor. 15. v. 41.* Más a nap fényesége, más a hűld fényesége, és más a tsillagok fényesége. Mert a tsillag különböz a tsillagtól a fényességben: úgy a hóltraknak fel-tamadása-is. Rothadásban vetetik-el, rothadatlanóságban támadfel; nemtelenségben vetetik-el, ditsőségben támadfel: lelkes test vetetik-el, lelki test támadfel.

Annak-okaért a ditsőült Szentek testében ezek a négy jószágok lézzenek: Szenvedetlenség, hathatóság, gyorsaság, és fényesség. Ezek a jószágok birtokában vóltak az Úr Jésusnak, és mikor akarta, szolgált magának ezekkel, és máfoknak meg-mutatta. A szenvedetlenségnek józáját meg-mutatta az utolsó vatsorán, midőn őnnön magát adá eledelül az Apostoloknak. Nékik adá a maga testét a kenyérnek színe alatt; és jól-lehet minnyájan őrték azt, mind-az-által meg nem sebesítettett, avagy szaggattatott azok fogai-által, hanem szenvedetlen marada. Meg-mutatá a hathatóságnak józáját, születtervén a Szentséges Szűztől, és meg nem rontván petsettyét a szűzességnek. A gyorsaságnak, és könnyűségnek józáját meg-mutatá, mikor a vízben járván, el nem merüle. És a fényességnek józáját, az ő színe ditsőséges változásában mutatá-meg. Azt akará az Úr Jésus, hogy ez akkor lenne, midőn imádkoznék, hogy meg-ismérteffe az imádságnak nagy erejét, és mennyit nyerhetni az imádság-által. Zidó Józef azt írja Mojsésről, hogy midőn ő Egyiptusban vólt, minekelőtte a pusztába menne, olly szép, és kellemetes ábrázatú vólt, hogy az útszákon járván, el-hagyták a mester emberek munkájokat, hogy őtet láthassák, és álmélnak-vala az ő szépségén. Midőn annak-utánna fel-méne a hegyre Moj-

Mojzes, hogy imádkozzék ottan, azt mondgya a' Szent Írás: *Exod.* 34. v. 28. Lón azért ott az Úrral negyven nap, és negyven éjjel: kenyeret nem őtt, se vizet nem ivott, és írta a' táblákra a' szövegségnek tíz ígét. És midőn le-szállana Mojzes a' Sinai hegyről, tartya-vala a' bizonyosság két tábláit, és nem tudgya-vala, hogy szarvas volna az ortzája az Úr beszéde társalkodásából. Látván pedig Aaron, és az Izrael fiai Mojzesnek szarvas ortzáját, félnek-vala közel járólni. Szent Pál Apostol-is azt írja, *2. Cor.* 3. v. 7. hogy az Izrael fiai nem nézhetnek-vala a' Mojzes ortzájára, az ő ábrázattyának ditsősége miatt. Elsőben Mojzesnek emberi szépsége volt, az-után az imádság-által Isteni szépséget nyere az Úr Istentől.

3. És fénylék a' Jésus ortzája mint a' nap, a' ruhái pedig fejérek lőnek mint a' hó. Azt-is jól meg-kell gondolnunk, hogy Kristus Urunknak még fogantatásáról-fogva ditsőült lelke volt: annak-okáért ennek a' ditsőségnek mindenkor ki kellett-vólna terjedni az ő testére, de tsudálatos-képen megtartóztatta; mellyet azért tselekedett, hogy mi-érettünk szenvedne. Ugy-ananyira, hogy az Úr Jésus Kristus tsudát tselekedett, hogy érettünk szenvedgyen; és tsudákat tselekedett, hogy az ő hív szolgálai ne szenvedgyenek. Midőn a' tűz erejét meg-tartóztatá, hogy a' há-

rom ifiakat meg ne égeffe a' Babiloniai kementzében. Midőn a' Mártirokat meg-szabadította a' tűztől, víztől, fene-vadaktól, és kálomb-féle fok kínzó szerzámoktól, mellyekkel kínozták őket a' pogányok. Hogy pedig a' maga testében szenvedgyen, tsudát tselekedett, meg-tartóztatván az ő Szent Lelke ditsőségét, hogy ki ne terjedne a' testére: de most egyszer e' három Apostol-előtt ki-botsátá az ő ditsőségét. Az ő lelkének ditsőségét ki-ontá a' testére, és az olly fényes lón, mint a' nap; a' ruháira-is ki-terjeszte benne, és azok fejérek lőnek, mint a' hó. Olly igen széppé, és gyönyörűségesé változtatá ő magát Meg-váltó Kristus Urunk, hogy ha megengedtetett-vólna, minden nemzetségek, kik az egész világon voltak, látni mentek-vólna. Ki-jöve Mojzes Limbusból, és az ő lelke testet formálván magának a' levegő égből, (a' mint az Angyalok tselekesznek, midőn meg-jelennek az embereknek) Jésus-mellé helyezteté magát. El-jöve Illyés Proféta-is arról a' helyről, a' hol tartya őtet az Isten, hogy az utolsó időben Antikristus-ellen predikállyon, és ő-is más-féle Jésus-mellé helyezteté magát. Illyés el, Mojzes meg-hólt, az Úr Jésus Kristus közepettek vagyon, hogy minnyájan meg-tudgyák, hogy ő az eleveneknek, és hóltaknak ítélő-Birája. Azért mondgya Szent Péter Apostol:

stol: *Athor. 10. v. 42.* Meg-paran-
tsolá nekünk, hogy predikállyuk
a' népnek, és bizonyítsuk, hogy
ő az, a' ki az Istentől bírójává ren-
deltetett az eleveneknek, és hól-
taknak. Erről minden Proféták
bizonytságot téznek, hogy a' bün-
nek borsánattyát az ő neve-által
véfzik minnyájan, a' kik ő-benne
híznak. Közepettek volt ezeknek
a' Szenteknek Krístus Urunk: mert
Illyés rettenetes kemény ember
volt; Mojsés kedves, és igen sze-
lid: közepett van a' Krístus; mert
jól-lehet a' keménység, és szelidség
jóságos tselekedetek voltak ezek-
ben a' Szentekben, mind-az-által
job' a' keménységnek, és szelid-
ségnek gyönyörűsége mértékle-
tessége, melly senkiben úgy nem
találatott, mint az Úr János Kri-
stusban. Azért mondgya Szent
János Evangyelista: *Joan. 1. v. 14.*
16. Láttuk az ő ditsőségét, mint
az Atyának egyetlen-egy szüldt-
tének ditsőségét, tellyest malaszt-
tal, és igazsággal. És az ő tellyes
vólrából vóttunk mi minnyájan,
és malasztot a' malasztért. Mert a'
törvény Mojsés-által adatott; a'
malaszt, és az igazság a' János Kri-
stus-által lótt. Mojsés, és Illyés-
között láttaték az Úr János, mert
ezek a' Szentek két rendet példáz-
tanak az Anya-szent-egy-házban.
Mojsés példázta az Egy-házi embere-
ket, Illyés a' világiakat. Mojsés,
és Illyés bőjtöltek: így az Egy há-
zi, és világi embereknek-is bőjtöl-

ni kell, és penitentiát tartani.
Mojsés meg-hólt, Illyés pedig él,
melly azt jelenti, hogy az Egy-há-
zi embereknek úgy kell élni, mint-
ha meg-hóltak-vólna a' világnak;
az-az, nem kell kapdosni a' világi
júkon, mellyeket a' világi embe-
rek inkább szerezhetnek, és keres-
hetnek, csak hogy az Istent, és fe-
le-barátyokat azoknak keresése-ál-
tal meg ne bánták. Ezek a' Szen-
tek mind ketten Jánosra néznek-va-
la befélgetvén: mert mind a' két
rend-béli emberek, Egy-háziak, és
világiak, üdvözülhetnek, csak a' Jé-
susra nézzenek, és imádkozzanak.

4. Midőn Krístus Urunk gya-
lázatos halált akara szenvedni mi-
érettünk, egy hegyen közel Jeru-
salem városához, délkor, sok né-
peknek látására hala-meg, két la-
tor-között, a' magas keresztfan.
Mikor pedig meg akará mutatni az
ő ditsőségét, a' Tábor hegyét vá-
lasztá, melly a' várostól, és a' né-
pektől távul volt, és egy meg-
hólt embert hozta oda, úgy-mint
Mojsést, és más el-rejeterett em-
bert, úgy-mint Illyést, és hármát
az Apostolok-közül. Azt akarta
Krístus Urunk, hogy a' mi neki
nagy tisztességére, és ditsüretére
lótt-vólna e' világon, azt kevesen
látnák; a' mi pedig gyalázattára,
azt fokban láthatnák; azt akarván,
hogy követnők őtet e' dologban,
és ne keresnők a' világi tiszteletet,
és ditsőséget, és ne félénk gya-
lázatot szenvedni az igazsággért.

Továbbá: *Luc. 9. v. 30.* Imé két férfiú beszél-va vele. Valának pedig Mojses, és Illyés, ditsőségben lattarván: és bezzélik-va az ő ki-múlását, melyet bé-telleyesítendő-va Jerusálemben. Egy tsóp' vé-rével meg-válthatta-vólna Kristus Urunk e' világot, még-is olly nagy kínokat akart mi-érettünk szen-vedni, hogy a' mi lelkünk váltsá-gáért az ő szent testéből mind egy tsóppig ki-botsátotta rette-netes nagy fájdalomak-között az ő Sz. vérét. De, mivel el-rendelte-vólt, hogy mi-érettünk meg-hallyon, kón-nyú, és tiszteletes halállal meg-halhat-tott vólna: mind-az-által rettenetes nagy kínokat szenvedett, és igen gya-lázatos halállal hólt-meg a' mi üd-vőtségünkért. Erről beszélnek-va Mojses, és Illyés.

5. Jól meg kell gondolnunk, hogy Kristus Urunk harmintz-há-rom efsztendeig élvén e' világon, soha egy óráig sem vólt néki nyu-godalma, hanem csak mikor színé-ben el-változék. Hogy azért senki magát meg ne tsallya, azt gondol-ván, hogy ez életben-is találhatna az ember tekéletes örömet magának, azt akará, hogy az ő kevés nyugodal-mának óráján-is Mojses, és Illyés elő-jönének, és beszélnének vele az ő ke-serves kin-szenvedéséről, és halála-ról. Isaiás Proféta fájdalmas térfinak, és nyomoruság tudónak híja Kristus Urunkat. *Isai. 53. v. 3.* Mert egész élete fájdalom, és nyomoru-ság vólt ő-néki: mindenkor meg-

emlekeznén a' nagy kínokról, és gyötrelemkről, melyeket a' mi bú-neinkért szenvedendő-va. Ez az oka, hogy mikor a' majorban, melly Getzemáninak mondatik, imádko-zék, meg-emlekeznén az ő kefer-ves haláláról, halálos kínban kezde gyötrődni; és buzgóságosban kő-nyörögvén, az ő verítéke lón, mint a' földre le-gördülő tsóp' vérek, a' mint Sz. Lukáts Evangyelista írja, mondván: *Luc. 22. v. 43.* *És a' ba-lállal rufakodván, hofszabban imádkozik-va. És lón az ő verítéke, mint a' földre folyó vérnek tsóppeit.*

6. És lón, mikor Mojses, és Illyés el-mennének Jésumtól, monda Péter Jésumnak: *Luc. 9. v. 33.* Mester jó nekünk itt lennünk: és tsinállyunk három hajlékot, egyget néked, és egyget Mojsesnek, és egyget Illyésnek. Látván ezek az Apostolok Kristus Urunkat olly nagy ditsőségben lenni Mojsseffel, és Illyéffel egyetemben, igen tsudálkoznak, és örömmel bé-relé-nek. Meg-ismérék Mojsset, és Illyést, jól-lehet soha annak-előtte nem látták őket. Mert ez egy kis példája va a' mennyei bódogsá-gnak, mellyben a' Szentek mind meg-ismérik egy-mást, jól-lehet soha együtt nem vóltak, se nem lát-ták egy-mást, mig e' földön éltek. Azért akarta az Istennek Szent Fia ezeknek az Apostoloknak meg-mutatni az ő nagy ditsőségét színének el-változásában, hogy az emberek nagyob' kívánsággal keresnék az

Isten országát, meg-tanítatván az Apostoloktól, mely nagy ditsőség, és boldogság adatik az igazaknak; mely ditsőségnek csak egy csöppét látták ők e' földön, még is ki-mondhatatlan nagy örömmel tölt-volt-bé az ő szívek. Réf-szerént Abrahámnak-is meg-jelentete-volt az Úr Isten az ő ditsőségét. Azért mondá Krisztus Urunk a' Zsidóknak: *Joan. 8. v. 56.* Abrahám az atyátok örvendezett, hogy látná az én napomat; látta, és örült. Ez az oka, hogy Abrahám az Isten paransolattýára el-hagyá hazáját, és rokonságát, és idegen földön szarándokságot jár a' világon, éjjel nappal sok fáradságokat, és nyomoruságokat szenvedén. Az Apostolok mindeneket el-hagyták, a' Mártirok életeket el-velítették. A' kik pedig most-is el-hadgyák attyókat, annyókat, attyók-fiait, nényeket, gazdagságokat, és világi tiszteleteket, és bé-mennek a' Szerzetbe; kik a' világnak, és a' testi kívánságoknak ellene-mondanak: ezek-is réf-szerént meg-értették, és meg-köszölték a' mennyei dolgoknak gyönyörűségét: és ezeket tselekedvén, jele az, hogy igen kívánnýák az Isten országának örök boldogságát. Azt ne gondollyák a' világiak, hogy az Úr Isten az ő szolgálait tellyességgel meg-fosztaná e' földi életnek szükséges dolgairól: azt se vélyék magok-felől, hogy csak ők örvendeznek e' világon. Mert néha az Úr Isten csak

a' fizeknek köny-húllatásiban-is olly nagy lelki gyönyörűséget ad az ő szolgálainak, mely fellyől-haladgya minden gyönyörűséget a' világi embereknek. Jó bizonyság erről Szent Agoston Doktor, kinek olly igen tetfzettenek e-féle köny-húllatások, hogy fel-kiáltott az Istenhez, mondván: Uram Isten, ha itt e' földön írni a' te szeretetedért olly jó, és gyönyörűséges, mely igen jó, és gyönyörűséges léfzen örvendezni a' te országodban.

7. Azt mondgya Szent Remigjus, hogy látván Szent Péter az Úr Jésus ditsőségét, mingyárt elfeletkezék a' feleségéről Perpetuáról, és leányáról Petronilláról, és minden földi dolgokról, és mindenkor meg-akart-vólna maradni azon a' helyen: és jól-lehet nem volt áts-mester, sem kő-mivés, mind-az-által ajánlá magát, hogy három hajlékot tsínálna, mellyekben éjjel lehetnének, és nappal egyebet ne gondolna, hanem csak az Úr Jésust szemléné. Azért mondá: Uram, jó nekünk itt lennünk: ha akarod tsínállyunk itt három hajlékot, néked egytet, Mojsesnek egytet, és Illyésnek egytet. Azt mondgya Szent Lukás, hogy Péter nem tudgya-vala, mit mondana. Mellyet meg-magyaráz Szent Agoston Doktor, illyen módon-főllvén Szent Péterrel: Mit beszéllez oh Péter: te látod a' sok nemzetségeket el-fzellyedve járni, szabadságot, és váltságot keresvén: és te meg

aka-

akarod ellenzeni? Te látod az egész világot fetétségben lenni: és a világofságot el-akarod tőle rejteni? Mi-képen akaríz a' hartz-előtt örülni a' prédának? El akarod te kérni a' menny-országot, minek-előtte a' Kriftus Jépus meg-hallyon a' ke-refzt-fán? Szent Péter semmit ezek-közzül nem gondol-va; és azért nem tudta, mit mondana. De nem tsuda, hogy ebben vétkezett; mert mihent az ember valami mennyei gyönyörúséget érez, mingyárt el-féletkezik a' földi dolgokról. Még ő szólván, imé fényes köd árnyé-kozá-meg őket. És imé szózat lón a' ködből, mondván: *Ez az én sze-relmes fiam, kiben nekem jól kedvem tőlt: ötet halgafsátok.* Mint-ha azt akarná mondani: Nem Mojses, sem Illyés, hanem a' Jépus Kriftus az én természet-szerént-való egyetlen-egy szüldött szerelmes Fiam, ki-ben nekem mindenkor jól kedvem tőlt; halgafsátok ötet, inkább hogy-fem Illyést; tisztellyétek ötet, in-káb' hogy-fem Mojsest; mert ő vége a' törvénynek, és a' Profétáknak.

8. E' titkos dologban meg-je-lenék a' Szent Háromság. Az A-tya a' szózatban; a' Fiú a' testben, a' Szent Lélek a' felhőben. E' szó-zat nem vólt kemény, és rettene-tes, hanem kegyes, és gyönyörú-séges; mind-az-által hallván a' ta-nítványok, ortzájokra esének, és igen meg-félemlének. Mint léfzen dolgok az istenteleneknek, mikor

az utolsó napon az igaz Bíró a' Kriftus Jépus azt mongya nékik: *Matt. 25. v. 41. Memnyerek-el rólem átkozottak az örök tűzre, mely az ör-dögnek készítettett, és az ő Angya-linak.* Hozzájok méne Jépus; és illeré őket; és monda nékik: *Kel-lyerek-fel, és ne jéllyetek:* Fel-emelvén pedig az ő szemeket, senkit nem látának, hanem tsak egyedül Jé-sust. És alá-jóván azok a' hegyről, parantsola nékik Jépus, mondván: *Senkinek ne mondyátok a' látást, míg az ember-fia balortaiból fel nem tá-mad.* Ugy tselekedének, és titkon tarták e' dolgot az el-rendeltt időig, és az - után tudokra adák a' több Apostoloknak ugyan ezen a' na-pon. Urunk színe változásának innepe ki-váltt-képen a' Magyarok szerentséjére rendeltetett. Mert mikor ezer négy-száz ötven-hat ez-tendőben Mahomet Török Tsáfzar Nandor-Fejér-várat meg-szállot-ta-vólna: Hunyadi János, és Ka-pis-tránus János, kardal, és könyör-géssel Úr színe változása napján verék-meg, és kergeték-el a' Po-gányságot. És, noha annak-előtte is inneplették a' Göbögök az Úr színe változását, de az említett tsudálatos győzedelem-után Har-madik Kálixtus Pápa magán-vaió Szolosmát rende-le, és inneplett parantsola arra a' napra. Ugyan azon Pápa meg-engedé, hogy a' kik ezen a' napon a' Szent Misén, és Zóltárok éneklésén illendő ájtatofsággal jelen lennének, azo-

kat a' bútsukat el-nyerhelsék , mellyeket a' több' Pápák engedtenek Úr napjára; az-az : Kristus Jéus Szent Testének innepe napjára. Hogy azért bűneinknek bocsánat-

tyát nyerhelsük, könyörögjünk a' mi édes Üdvözítő Istenünknek, adgyon szent malasztot mi-nékünk, Amen.

A' Szent-egy-házaknak Meg-váltó Kristus Urunk tiszttségére szenteléséről.

1. **A**Z Apostolok idejétől - fogva mindenkor voltak a' Keresztények - közzött Istennek szenteltett bizonyos helyek , mellyeket némellyek Oratóriomoknak, az-az, Imádság hajlékának, némellyek pedig Szent-egy-házaknak hittak. Azokban gyűltek-egybe a' Keresztények, ki-váltt-képen Vasárnapokon, az Isten igéit halgatni; imádságokban, és könyörgésekben magokat foglalni; Misét halgatni, és az Óltári Szentségben a' Kristus Jéus Testét magokhoz venni. De, minnek-utánna a' Nagy Konstantinus Császár meg-keresztelteték Szent Silvester Pápa-által, és meg-gyógyula, nem csak az ő lelke a' vétekből a' szent Kereszttség-által, hanem a' teste-is a' pokoltságból; mint kedves személy az Isten-előtt, kitől, meg-vallá, hogy minden jókat vőtt-vólna, egy törvényt szerze; és meg-parantsolá, hogy az egész Római Imperiomhoz tartozandó Országokban szabad legyen Templomokat, és Szent-egy-házakat építeni a' Keresztényeknek, a' hol nélkül leg-inkább tetszenék. Hogy

pedig maga példájával fel-indítaná a' Keresztényeket, Kristus Urunknak három-ház huzon-öt ezte-nejében egy Templomot építte; te a' Jéus Kristus világ Meg-váltója tiszttségére a' maga palotájában, mellyet Lateránensének hí-
nak, és meg-ékesíté 's gazdagítá azt sok drága kövekkel, aranyas, és ezüstös szép drága edényekkel. Annak-felette oly képet csináltatta abba, mellyet a' Keresztények gyakorta nagy ájtatósággal meglátogattak. Szent Silvester Pápa meg-szentelé azt a' Templomot, melly első volt meg-szenteltetett a' Keresztények-közzött, a' hol az Isteni Szolofmák nyilván szolgáltattak. Abban helyhezteté a' megnevezett Pápa az Óltár-is, mellyen Szent Péter Apostol szolgált Misét: melly óltár fából csináltatott egy üres láda módgyára. Szent Péter Apostol ez Óltárral élt, a' mint ő-utánna következő Pápák-is élte-
nek, a' szükségétől kényszerítettvén: mivel-hogy a' Bálványozóktól üldöztetvén a' Keresztények, most ide, most amoda futottanak, és
magok-

magokkal hordozták azt az őltárt, hogy azon Misét szolgállyanak, most a' barlangban a' föld-alatt, most a' tziinteremekben; a' hol a' Mártiroknak testek voltak el-temetve, és néha a' Keresztényeknek magánvaló házokban. Úgy tették azért Szent Silvester Pápanak, hogy az az őltár meg-maradna annak az első Szent - egy - háznak emlékezetére; és azt rendelé, hogy csak a' Római Pápák szolgállyanak azon Misét, és mind az egyéb Papok szolgállyanak nem fa-ültáron, hanem megszenteltetett kő-ültáron. És, hogy ennek örök emlékezete lenne, azt végezé, hogy minden éftendőben meg-illenék ennek a' Templomnak meg-szentelése napját: melly Szent András havának kilentzedik napján szenteltetik.

2. Szükséges dolog, és illendő volt, hogy a' Keresztények -között némelly helyek lennének az Isten nevében meg-szenteltettek, úgy-mint a' Templomok, és Oratóriomok, a' végre, hogy oda gyűlnének a' Keresztények imádkozni, és segítséget kérni az Istentől az ő szükségekben, és nyavalyájokban. Mivel azért a' Templomok a' végre építették, szükség, hogy meg-szenteltetfenek; és minek-utánna megszenteltetnek, nagy bősületben, és tiszteletben tartassanak. Ezt a' kará értésünkre adni az Úr Isten a' Salomon Templomában, mellynek épülete olly nagy fölséges volt, hogy a' mint a' Szent Írás mond-

gya: 3. Reg. 6. v. 22. Semmi nem volt a' Templomban, a' mi arannyal boritva nem volna. De, melly igen nagy volt ez a' Templom, megérthetpi ez igékből: A' ház pedig, úgy-mond a' szent Írás: 3. Reg. 6. v. 7. mikor építették, faragott, és kész kővekből építették: és verő, és fejsze, és sommi vas szerfzám nem hallatott a' házban, midőn építettett. Ezeket az igéket magyarázzák némellyek, mondván, hogy az csak befélgetésnek módgya, a' mint közönségesen szoktak szállani, mikor akarván jelenteni vala-melly dolognak nagy lietséggel-való véghez-vitelét, azt mondgyák, hogy nem lárták; sem ezekbe nem vóttek, mi - képen vitetett véghez. Némellyek pedig magyarázzák, hogy minden kőveket, és egyéb épületre-való dolgokat másutt el-készítették; és ottan egyebet nem miveltek, hanem mindeneket csak helyére raktak, 's egybe-helyhettettek: mert ez a' Templom a' Szenteket példázta, kik el-készítettnek e' világnak völgyeiben, sok nyomoruságokat, és üldözéseket szenvedvén itten; de az-után menny-országban semmi verő, fejsze, és egyéb vas szerfzám ütését nem érzik; nyavalyát, és üldözést nem szenvednek; hanem nagy jutalmát véfzik azoknak, mellyeket az igazságért szenvedtek e' világon. Annak-okaért ebben lártzik-meg igen nagy, és gazdag volta annak a' Templomnak, melly jól-lehet az Isten háza volt,

vólt, de abban csak a' frígynek fekrénye állott; és ez-is nem mindenkor: mert a' Babiloniai fogságnak idején el-rejtette-va azt Jeremiás egy hegyen; az-után azon formára mást tón a' Templomba: mind-az-által az a' Templom nagy bósületben vólt, mind az emberek, s mind az Isten-elótt.

3. Annak-okáért mennyivel inkább' kell bósüllenünk, és tisztelnünk a' mi Szent-egy-házinkat, mellyekben az Úr Jésus Kríztus igaz Isten, és ember jelen-vagyon az Óltári Szentségben: ott nem áldoznak bikákkal, és kofokkal; hanem meg-jelentetik a' véres áldozat, mellyet Kríztus a' kereszt-fának óltárán véghez-vitt, a' hol magát eleven áldozatul mutatá-bé az örök Atya Istennek az emberek údvólságéért: és ugyan azont tselekefzi minden-nap az ő nevében a' Pap a' Misének szent áldozattában. A' mi Templominkban egyéb szentségek-is vannak, mellyekkel külömb-féle lelki betegségek gyógyíttatnak. Némellyek a' Keresztények-közzül gyengék az órdög-ellen, világ-ellen, és a' test-ellenvaló hartzóiafra; és hogy ezek erőssék légyenek, a' Bérálásnak Szentsége adatik ő-néik: némellyeknek, hogy még erőssébbek légyenek, és jószágos tselekedetekkel meg-gazdagúlyanak, a' Kríztus Szent Teste adatik az Óltári Szentségben: és hogy mások tiszta életűek légyenek, a' Szent Házalság

szolgáltatik nékik: egyebeknek pedig, kik igen meg-sébefedtek, és a' vétkeknek dögletes betegségmíatt az ő lelkek tellyeséggel meghólt a' halálos vétkekben, a' penitencia-tartásnak Szentsége adatik: és a' kik utolsó órájokon szontogattanak, azoknak az Utolsó-kenetnek Szentsége szolgáltatik. Ugyannyira, hogy a' Szent-egy-ház olyan, mint egy lelki orvoságnak hajléka, a' hol minden lelki nyavalyák, és betegségek-ellen lelki orvótság találtaik. Annak-felette a' Keresztény Szent-egy-házban vannak az Isten kintsei; mert abban bósáttatnak-meg a' vétkek, abban adatnak a' Szent Lélek ajándéki, abban a' hívek könyörgési érdemesbek, és hamaráb' fel-viternek az Isten itiló széke-eleibe; mert bizonyyal ott vagyon a' Jákok lajtörjája, mellyen fel's alá-járnak az Angyalok, fel-mennek a' Keresztények imádságival és könyörgéttivel, és azokat bé-mutattyák az Istennek, és az-után le-szállanak az Isten malászttyával a' Keresztényeknek elő-menetelekre. A' Szent-egy-házban predikáltatik a' Sz. Evangyeliom; ott taníttatnak az emberek az Isten parantsolatának meg-tartására; dítsírtetnek a' jószágos tselekedetek; gyaláztatnak, és meg-fédetnek a' gonosf vétkek. Ugyannyira, hogy némellyek meg-tertennek, mások lelki töredelmésségre indúlnak; ezek firnak, amazok örvendeznek; némellyek lelki

végaságot véfnék, mások az Isten szeretetében felgyúladnak. A Szent-egy-házban az igaznak lelke az Istennek beszélt, ott könyörög néki, ott tiszteli őtet. A Szent-egy-házban jelen vannak az Angyalok, sőt önmaga is az Isten, a mint Szent Máténál megígérte, mondván: *Matt. 23. v. 20. Inné én veletek vagyok minden-nap, világ végezetig.* Mind ezekből a dolgokból világosan megérthetjük, mennyivel méltóbbak a mi Szent-egy-házaink a Salomon Templománál.

4. De ha a Salomon Temploma ily igen bősületes, és kedveltetett az Istentől, és az emberektől, szükség, hogy a mi Szent-egy-házunk bősületes, és kedves lévén az Isten-előtt, az emberektől is nagy bősületben, és tiszteltben tartassék; és abban ne tselekedgyenek, ne szóllyanak, sőt ne is gondollyanak a Keresztények semmi illetlen dolgot. Féllyenek a vakmerő, és a Szent-egy-házat megferteztető istentelen emberek a büntetéstől, mellyel az Isten megostorozá Antiokus Királyt; ki, mivel-hogy megfertezteté a Jerusálem Templomát, a-miatt az Istennek nagy tsapását érezvén, így szólla minden barátinak: *1. Mach. 6. v. 11.* Melly nagy nyomoruságra, és mi-némű habjaiba jutottam a bánatnak, mellyben most vagyok; a-ki vig, és jó kedvű valék az én hatalomságomban! Most pedig

meg-emlekezem a gonofzságokról, mellyeket tselekedtem Jerusálemben, a honnét el-is vittem minden arany, és ezüst prédákat, mellyek abban valának. Az ő nagy gonofzságaért pedig, a mint a Szent Irás mondgya: *2. Mach. 9. v. 5. 13.* A ki mindeneket lát az Izraelnek Ura Istene, meg-veré őtet gyógyulkatlan tsapással: el-fogá őtet a gyomrának kegyetlen fájdalma, és a belső tagjainak keserves kínyjai: és elég igazán ugyan, úgy-mint a ki fok, és új kínyokkal gyötrötte egyebeknek belső részeket. Könyörög-va pedig ez a Isten az Úrnak, kitől irgalomságot nyerendő nem-va. Az ő penitencia-tartása olyan völt, mint a Káiné, és Esaué, és Judasé, úgy-mint nem tekéletes; és haszontalan; és azért el-kárhozott, a mint amazok-is.

5. A régi historiákban-is meg-vagyon írva, hogy ama nagy Pompejus minden hadakban, mellyeket vívelt, győzedelmes völt, minekelőtte a Jerusálem Templomát megferteztette-vólna; de az-után minden dolgaiban szerentsetlen völt, és végezetre meg-győzeték egy tsatán Julius Tsászfártól; honnét el-fzaladván, Egyiptus Királyához méne, gondolván, hogy segítséget vehetne tőle, mert baráttya vala: de a segítség-helyett halált talála, mert el-váगतék a feje, és a győzedelmes Tsászfárnak küldeté. Elég légyen ez a két példa azoknak retentésére, kik kevés tiszteletet résznék

nek a' Szent-egy-háznak : látván; hogy a' Salomon templomáért keményen meg-büntette az Isten azokat, kik a' hoz kevés bűntellett voltak. Sőt önnön-maga az Isten, midőn e' világon emberi testben járna, és ember lévén az emberekkel nyájaskodnék, tulajdon kezeivel meg-ostorozta azokat, kik a' Templomot bűntelenséggel illették, a' mint meg-irták az Evangyelisták, mondván: *Matt. 21. v. 12. Marc. 11. v. 15. Luc. 19. v. 45. Joan. 2. v. 14.* Bé-méne Jésus az Isten Templomába, és mind ki-hánnya-va, a' kik a' Templomban árúlnak, 's vésznek-va, és a' pénz-váltók asztalet, és a' galamb-árulók székeit fel-fordítá, és

monda nékik: *Matt. 21. v. 13. Irva vagyva: Az én házam imádság házá-nak bívattatik; ti pedig azt latrok barlangjá vá tőtítez.* Azt mondgya a' Királyi Proféta: *Pfal. 28. v. 9.* Az Isten Templomában minnyájan ditsőséget mondanak az Istennek. A' miket a' Szent-egy-házban tse-lekefznek a' Keresztények, minde-eket az Isten ditsőségére kell tse-lekedniek, és úgy tselekedvén igen nagy hasznot szereznek magoknak; mert részefek léfznek az Istennek nagy irgalmaságában, melly-által el-nyerhetik az örök életnek ditsősé-
ségét; mellyet adgyon-meg nékünk az irgalmas Isten az ő nagy jó-vól-táért, Amen.

Tsudálatos História a' Kristus JÉBUS képéről.

1. **N**Agy tsudálatos dolgot beszél Athanásius Alexandriai Püspök, a' mint meg-vayon írva a' Nitzénumi Második *Concilium*nak Negyedik tselekedetiben. Siriának tartományában van egy város Tirus, és Sidon között, mellyet Beritusnak hínak, Antiokiai Püspökség-alatt. Ebben a' városban fok 'Zidók laktanak: és lön, hogy egy Keresztény ember bérbe fogadna egy házat, közel a' 'Zidók Sinagógájához; és a' kö-falra, a' hol az ágya vólt, a' Kristus Urunk Képét helyeztérné. Történék azután, hogy ez a' Keresztény változ-

tarván a' szállást, más házba költözött onnan, és feledékensége-miatt, ott hagyta a' kö-falon a' meg-nevezett képet. Minek-utánna elment-vólna onnan a' Keresztény, egy 'Zidó fogadá bérbe azt a' házat, ki egy nap más 'Zidót híva, hogy véle ennék: midőn pedig asztaletlett múltánának, fel-emelvén szemeit a' hivatalos 'Zidó, meg-látá a' képet a' kö-falon, (mellyet Isten úgy akarván, addig a' napig meg nem látott-vólt, a' melly 'Zidó bérbe fogadta a' házat) és igen megharaguván, keményen meg-fizdalmazá 'Zidó társát, ki őtet ebédre

hitta-vala, hogy ő 'Zidó lévén a' Nazareti JÉBUS képét tartaná házánál, és sok gyalázatos szókkal terhelé őtet, jól-lehet a' máliik esküvéssel mentegeté magát, hogy soha ennek-előtte azt a' képet nem láttá-vólna, és hogy véletlenül az a' Keresztény hagyta-vólna ott, ki ő-előtte lakott a' házban. Nem elégedék-meg a' mentségekkel a' kegyetlen 'Zidó, hanem bé-telvén bofszonkodással, a' Sinagóga Fejedelmihez méne; és azoknak értéfkre adá, mi-képen a' 'Zidó a' Nazareti Jépus képét tartaná házában. A' Fejedelmek hasonlő-képen meg-botránkozván, el-halgatták azon a' napon, késő idő lévén; de más nap jó reggel annak a' 'Zidónak házához menének, a' hol a' kép vala: bé-menvén, és úgy találván a' képet, nem tsak bofszúságos bafzédekkel terheléka' 'Zidót, hanem igen meg-vervén, és sebesítvén ki-verék őtet a' Sinagógából. Vévék az-után az Úr Jépus képét, és a' földhöz verék.

2. És meg-emlekezvén arról, a' mit az ő elejek tselekedtenek ő-magával Krisztuffal, azt végezek, hogy úgy tselekedgyenek, nagyob' gyalázattyára, és börtelenségére, az ő képével. Az őrtzájára pök-dősének a' képnék, meg-tsapdosák kezckkel, és szegcket vervén, által-szegezék kezeit, és lábair. Annak-utánna spongiában etzetet tévének a' szájába, és tövis korbnát tsinlván, a' fejére tévék. Vége-

zetre egy őrtzátlamb, és kegyetlemb 'Zidónak meg-parantsolák, hogy egy lántsát vévén kezébe, nyitnámeg az őldalát a' képnék. Így tselekedék az iftentelen, a' mint néki parantsolák: és azon szem-pillantásban az Úr Iften igen nagy tsudát mutata; mert a' kép őldalának meg-nyitott sebéből vér kezde kifolyni vízzel-eggyütt, olly nagy bőséggel, hogy az a' gonofz, és szentség-törő nemzerség bé-tel-nék álmélkodással, és rettegéffel. A' fő-rendek, kik jelen valának, meg-parantsolák, hogy egy edényt keresnének, és tennék a' seb-alá, hogy a' vér, és víz folyna beléje; kevés idő-alatt meg-telék a' nagy edény. Annak-utánna tanátskozának egy-mással, mit kellene tselekedniék azzal a' vérrel: és legottan azt végezek, hogy Ira igaz volt, a' mit a' Nazareti Jépusról mondanak a' Keresztények, hogy ő mikor e' világon járt, minden beteget meg-gyógyított tsak illervén őket, és egyéb módon a' mint akarta; ugyan azont tselekedné azzal a' vérrel: ha pedig úgy nem tselekedné, tsak tsútságna, és merő bolondságnak kellene tartani, a' mit ő-róla, és tsuda-tételiről mondanak. Annak-okáért az edényt a' Sinagógába vivék, és sok beteget hozának-elő: a' többiközött, egy öreg ember találtaték, ki az annya méhétől fogva ina-szaktt volt; ez mingyárt, hogy megkenetterék a' vérrel, fel-kele az a-

gyából, mellyben fekszik-va, és jó egészségben lábaira állá. Ez-után némelly vakok kenettetének-meg, kik mingyárt meg-nyerék a látást. Sok egyéb betegek, kiknek külömb-féle betegségek vólt, meg-kenettetének a' meg-nevezett vérrel, és minnyájan meg-gyógyulának. Ez a' nagy tsuda ki-hirhedék mind a' környül-való várasíkon. Azokáért minden betegek el-vitetik-va magokat Beritus várasába, és annak a' szent vérnek ereje-által mind meg-gyógyulnak-va.

3. A' 'Zidók vaksága, és hitelensége, kik tudgyák-va, honnan vólnának ezek a' tsudák, nem me-hete tovább; mert az igazságtól meg-győzöztvén, egybe-gyülének, és a' Keresztények Templomába menének, holott a' Püspök lábaihoz borulának, és meg-vallván az ő bűnök-et, elő-beszéllék a' Jésus képeről-való egész historiát: meg-vallák a' káromkodásokat, mellyeket néki tselekedtek; és mi-képen a' febből, mellyet a' kép oldalán töttek lán-rsával, ki-jött a' vér, és víz, mellyel minden betegek meg-gyógyulnak-va. Oda viteték a' kép, és meg-keresztvén a' Keresztény ember, ki a' meg-nevezett házban feledékenysége-miatt azt el-hagyta vólt: (sőt inkább az Istennek tsudálatos gond-vifelése-által történt e' dolog, hogy meg-térne az a' nemzet) meg-kérdék az embert, hol vórt-e-vólna azt a' képet? Ki azt mondá, hogy Nikodémus, ki

Jóseffel a' Krístus testét a' kereszt-fáról le-vette, és el-temette, tulajdon kézeivel tsinálta azt a' képet, és halála óráján testamentomban hagyta Gamálielnek, ki a' Szent Pál mestere vólt; Gamáiel Jakabnak adra, Jakab Simonnak, és ez-után Zakéus kezébe jutott; és így kézről kézre járt, mind Jerusálemnek romlásáig, melly vólt negyven-két esztendővel Krístus Mennybe-menetele-után. De két esztendővel azelőtt, hogy Titus, és Vespasiánus Jerusálemet meg-szállanak: a' Keresztények meg-intetvén a' Szent Lélektől, el-menének Jerusálemből Agrippa országába, kinek barátsága vála a' Romaiakkal; és el-vivék magokkal, a' miek vála; és akkor vitetett Beritus várasába a' Világ Meg-váltójának képe: melly kéztül kézre járván, végtére az ő kezeibe jutott; és nem tudgya, mi módon telejtette, és hagyta-el abban a' házban; mert ő, és minden egyéb elei mindenkor jó őrizet-alatt tartották azt. Értvén ezt a' Püspök, igen őrüle, és a' 'Zidókhoz fordulván, igen szép, és tsudálatos prédikátziót tön nékik, intvén őket, hogy minnyájan meg-térvén, álhataratosok lennének az Úr Jésus Krístus hitében. Midőn el-vegeződött a' prédikátzió, minnyájan a' 'Zidók, kik jelen valának, nagy szóval fel-kiáltának, mondván: Hiszünk mi a' Mindenható Atya Istenben, és az ő egy szülött Fiában Jésus Krístusban, ki a' mi eleinktől meg-

meg - feszítettetett. Őtet mint Istenünket imádjuk egyetemben a' Szent Lélekkel, ki az Atyától, és Fiúctól származik, ki-által bizonyoson hiszszük, hogy idvözölünk kell. Ezeket mondván minnyájan térdre állának a' Püspök-előtt, botsánatot kérvén a' bűnről, melyet a' Meg-váltó Kristus Jésus képe-ellen tselekedtek-vólt, és alázatosan kéreék őtet, hogy meg-kerefztelné őket. A' Püspök egy-néhány nap tanítván őket a' Hitnek titkaira, és elsőben három nap böjttölvén, meg-kerefztelé őket. Minck-utánna meg-kerefzteltetének, kéreék a' Püspököt, hogy tegye templommá az ő Sinagógájakat, és szentelje-meg azt a' Világ Meg-váltójának tisztességére. A' Püspök örömeft meg-mivelé: és innen lön eredete, hogy az egész világon a' Világ Meg-váltójának *titulus*-a-alatt Templomokat kezdettenek építeni.

4. Nagy öröm lön az egész városban, nem csak azért, hogy olly fok betegek meg-gyógyultanak, a' vér ereje-által, mely a' képnek oldalából folyt-va-ki, hanem a' fok leikeknek üdvösségeért, kik meg-mosattattak a' Jésus Kristus vérében, a' Szent Kerefztés-által. Mivel-hogy nagy része annak a' vérnek meg-maradt-va abban az edényben, a' Püspök fok tiszta edényeket tsináltata, melyeket teli töltvén azzal a' vérrel, fok részeire küldé Ásiának, Afrikának, és Európának, annak a' jeles nagy tsudának erős

bizonyságára. Azt-is meg-parantsolá, hogy Beritus városában minden esztendőben innepet szentelnének azon a' napon, mikor ez a' tsuda történék, mely Szent András havának kilentzedik napján vólt. E' jelenéft Atanásius Alexandriai Püspök hozá-elő a' *Concilium*-ban, ki jól-lehet nem amaz Szent Atanásius Doktor, mind-az-által nagy *autoritása*, az-az, erős hitele van ennek a' meg-jelentett hiltoriának; mivel-hogy meg-erősítette azt a' nevezetes Szent *Concilium*, avagy Gyülekezet, melyben három száz ötven Püspökök találtattak, kiknek parantsolattya meg-iratott ez a' tsudálatos dolog, és meg-erősítetett a' több dolgokkal-együtt, melyeket akkor végeztek ugyan azon szent Gyülekezetben. Szükség meg-gondolni, hogy az Isten azért tselekedett ilyen nagy tsudakat, hogy a' 'Zidók, és a' Pogányok meg-térjenek az igaz hitre, és a' Kerefztények abban inkább meg-erősödgyenek, a' mint úgy-is lön. *Psal. 71. v. 17.* Légyen áldott az ő neve örökké: a' Nap-előtt meg-marad az ő neve. És meg-áldatnak ő-benne a' földnek minden nemzetségi: minden népnek magasztallyák őtet. Áldott az Izrael Ura Istene, ki egyedül tselekefzik tsudálatos dolgokat. És áldott az ő Főlségének neve örökké: és bé-telik az ő ditsőségével az egész föld: úgy légyen, úgy légyen.

A' Szent-egy-házaknak Sz. Péter, és Sz. Pál Apostolok tiszttségére szenteléséről.

I. SZOKÁS volt az Anya-szent-egy-házaknak első zengéjében, hogy a' Keresztények bizonyos helyekbe egybe-gyűlnének az Isteni szolgálásra, hogy Misét halgatnának, az Oltári Szentséget magokhoz vennék, az Isten igéjét halgatnák, és imádkoznának. Mind ezeket megcselekedni egybe-gyűlnék-va, főképen azokban a' helyekben, a' hol a' Mártirok el-temetettek: és mind ezek-között nagyra bősülletik-va a' Vatikánumnak egy része, mellyet ők Szent Péter vallásának hittak: mivel-hogy az ő teste ott temettetett-volt-el; és az egész világnak minden részéről oda gyűlnék-va a' népek, hogy őket tisztelnék, és bősülletnék. Ugyan arra a' helyre méne a' nagy Konstantínus Császár-is nyoltz napután, hogy meg-keresztelteték; levén a' maga fejéből a' Császári koronát, térdeire álla, és nagy ajtatófással imádkozék. Annak-utánna egy kapát von kezébe, és tizen-két kosár földet ása, és maga ki-hordá a' tizen-két Apostolok tiszttségére, és helyt rende, a' hová építettnek Szent Péternek az Apostolok Fejedelmének Szent-egy háza. Illyen módon hozzá-kezdvén a' Császár a' Templom építéséhez, el-végezék azt, és Szent

Silvester Pápa meg-szentelé Szent András havának tizen-nyoltzadik napján, Krisztus Urunknak három száz huszon-öt éftzendejében. Azután egy kő oltárt, tsinákata oda, azt rendelvén, hogy annak-utánna az oltárok kőből tsináltatnának. Ugyan Konstantínus Császár más Templomot-is épite Oltiai úton a' Szent Pál Apostol tiszttségére, és meg-gazdagitá mind egyiket, 's mind másikat fok szép jövedelmekkel, és meg-ékesíté fok arany, és ezüst edényekkel, 's drága kövekkel. Nagy buzgósága, és kívánsága vala ennek a' nagy Fejedelemnek, hogy a' Bálványok templomit el-romtsa az egész világon, és hogy Szent-egy-házakat építsen a' Krisztus Jésusnak, és az ő Szentjeinek tiszttségére; de fő-képen Rómában, holott a' meg-nevezett két Szent-egy-házakon-kivül, a' Sessorianus mezein egy templomot épite a' Szent Kereszt tiszttségére, mellyet hínak: Szent Kereszt Jerusálemben. A' Veránus mezein-is a' kő-falon-kivül egyet épite Szent Lórintz Mártir tiszttségére: és a' Lavikánus úton egyet Szent Péter, és Szent Martzellinus Mártirok tiszttségére; és ezeken-kivül többeket-is.

2. Immár szükség jól ezünkbe-
vennünk, mi az oka, hogy az Anya-szent-egy-ház olly nagyra bő-
tsülli ezeket a' Szent Apostolokat, és mind a' több' Mártirokat, és Szent
Konfessorokat, Szent Szűzeket, és mind a' Szenteket, hogy templo-
mokat építsen azoknak tisztességé-
re. Annak-felette jó azt-is meg-
értenünk, mit jelentenek a' Vigi-
liák, és az oktávák, és miért szentel-
telnek egyik Szentnek nagyob'
innepet, hogy-fem másiknak. Sok
okai voltak a' Keresztény Anya-
szent-egy-háznak, hogy a' Szentek-
nek tisztességére Innepeket szentel-
lyen. Eggyik oka az, hogy a' Po-
gányok igen hajlandók voltak a'
Bálványozásra, és a' fok idegen I-
steneknek imáadására: a' Római Pá-
pák a' Szent Lélektől igazgattat-
ván, bé-hozák azt a' szent szokást,
és törvényt szabának, hogy meg-
térvén a' Pogányok, az idegen Iste-
nek helyett a' Szenteket tisztelnék,
a' végre, hogy szünnék-meg emle-
kezere Jupiternek, Saturnusnak,
Apollónak, Vénusnak, Mársnak,
Dianának, és azok helyébe követ-
keznének: Szent Péter, Szent Pál,
Szent András, Szent Jakab, Szent
János, Szent István, Szent Lőrincz,
Szent Katalin, Szent Agnes, Szent
Agata, Szent Lutz, és a' több'
Szentek. Második oka az Anya-
szent-egy-háznak az Innepek szente-
lésében az, hogy a' Szenteket tisztel-
vén, az egy igaz Istent tiszteli,
és ditsőíti, ki azokat az ő Szent

Lelke-által Szentekké tőtte. Har-
madik oka az, hogy az Anya-szent-
egy-ház tartozik eleget tenni a'
Szentekhez - való köteletségének,
minnyájan pedig kötelesek vagyunk
a' Szentekhez: mert ha ők örülnek
mennye-országban, midőn mi meg-
térünk az Istenhez, és penitentiát
tartunk; mi-nékünk-is örülnünk
kell, és innepeket szentelnünk az
ő tisztességekre azon a' napon,
mellyen ők örvendezni kezdettek az
Istennel mennyekben, melly az ő
haláloknak, vagy ki-múlásoknak
napja volt. Annak-felette innepe-
ket kell szentelnünk a' Szentek tiszt-
ségére; mert nagy szükségünk
van rájuk, hogy könyörögjenek
az Istennek mi-éretünk, hogy min-
ket valóságosan magához térítsen,
és az ő malasztában végig-való meg-
maradást adgyon, a' késértetektől
meg-szabadítson, tanítson-meg
minket az ő akarattjának bé-rei-
lyesítésére, és adgya-meg nekünk,
a' mik szükségeselek életünknek tá-
plálására; holtunk-után pedig az
örök boldogságot. Mind ezeket,
és ezekhez hasonló dolgokat gya-
korta az Úr Isten, a' Szentek köny-
örgése-által ad az embereknek,
és azért illendő dolog, hogy rész-
szerént eleget tegyünk a' mi köte-
lőségünknek, mellyel tartozunk a'
Szentekhez.

3. De hogy a' több' okairól ne
szólljak, azért-is rendelte az Anya-
szent-egy-ház, hogy innepeket szentel-
lyünk a' Szentek tisztességére,
Kk 3 hogy

hogy azoknak életekből jó példát vévén, mi-is szent életet víveljünk. Mert meg-gondolván, hogy a' Szentek emberek voltak, mint mi; húsból és csontokból állottak, és mi természetünknek gyarlósága, és nyomorusági-alá vettettek-volt: mind-az-által olly jeles, és ditsiretes dolgokat tselekedtek; nehéz mártíromságokat, kegyetlen üldözéseket, nagy gyalázatokat, keserves fájdalmokat, és végre halált szenvedvén az igazságért: és azért olly nagy tiszteletet, és jutalmat vőttek mennyekben az Istentől. Mi-is az ő példájok-által indúllyunk-fel, és erőlködgyünk tekéletesen szolgálmi az Istennek. Azért mond-gya Szent Agoston: Azok szentelik igazán a' Szent Mártírok innepét, kik azoknak példájokat követik: mert a' ki őket nem követi, a' mint lehet, nem örülhet az örök boldogságban az ő tárfaságokkal. Szent Pál Apostol-is így szól: *Rom. 8. v. 17.* Ha együtt szenvedünk, hogy együtt meg-is ditsóított-sünk. A' mi pedig a' Szentek Innepe Vigiliáit, avagy vigyázásit illeti; az nem böjt napot, hanem vigyázásra-való napot jelent, melyet a' régi Keresztények megtartottak a' mi édes Ildvőzítő Krisztus Urunk Innepe-előtt, a' Szentséges Szűz Mária, a' Szent Apostolok, és egyéb Szentek, és ki-váltt-képen a' Szent-egy-házaknak Patronái Innepe-előtt, ilyen módon: Egybe-gyűlt éjjel az Innepe-előtt a'

község a' Szent-egy-házba, és egész étfzaka imádságokban, elmélkedésekben, és egyéb szent gyakorlatóságokban foglalták magokat. De annak-utánra ezt a' szent szokást lassan-lassan meg-kezdék vesztegetni; mert a' népek, kik a' vigyázásban voltak, ha valamelyik órán imádkoztak, a' többit az-után ételben, italban, és néha játékokban, illetlen beszédekben, és tselekedetekben kezdték tölteni. Végre pedig arra juta, hogy tellyességgel el-rontarnék az a' jó szokás; úgy annyira, hogy némelyek a' lelki gyönyörűségek helyett testi fajtalanságot keresnének. Annak-okáért, hogy e' veszedelmet el-távoztassák, melyet bizonyoson meg-érte Szent Monika, a' Szent Agoston anyja, és Szent Ambrus Püspök Mediolánumban: Szent Ambrus az ő Anya-szent-egy-házában, és a' töb' Püspökök az óvékben, és az-után a' Római Pápa az egész Kereszténységben, el-váltóztarák a' Vigiliát, vagy a' vigyázást az Innepe-előtt-való böjtre, és mind-az-által meg-marada azon a' napon a' Vigilia név.

4. Annak-felette a' Vigilia, avagy vigyázás jelenti e' jelen-való életet, melyben mindenkor vigyáznunk kell, és szüntelen-való fáradságokat, háboruságokat, és nyomoruságokat kell szenvednünk; mellyeket tsak imádkozván, böjttőlven, s alamisnálkodván vihetünk véghez; hogy az-után a' más világon nagy örömmel,

mel, és vígasággal mind örökké innepeljük. De a' kik ezen a' világon nem akarják testeket fanyargatni böjtölésekkel, és imádságokkal, hanem mindenkor örülni, vígadni, és kedvek-szerént akarnak élni; el-hidgyék bizannyal, hogy holtok-után mindenkor szomorúak lézzenek, mind örökké firnak, jajgatnak, és fogokat csikorgattyák a' pokolnak örök tűzében. Az Oktávakkal pedig, az-az, nyóltz napokon-való Solófmákkal azért kezdék szentelni a' nagyob' fő innepeket, hogy az inneplés-is nagyob' lenne, és azokban a' napokban-való Solófmákban több jeles dolgok olvasatnának a' végre, hogy a' hívek azokat halgatván, azokról elmélkednének, és azokból szép gyümölcstöt vennének.

5. A' Makabéusok historiaiban meg-vagyon írva, hogy a' Pogányok a' Zidók Innepén, az-az: Szombat napon hartzoltak a' Zidók-ellen: kik hogy meg ne szegnék az Innepet, elsőben nem óltalmazák magokat, hanem úgy-mint ezer emberig meg-öletterének. De annak-utánna monda a' férziu az ő felebaráttjának: 1. *Mach. 2. v. 40. 41.* Ha minnyájan úgy tselekezzünk, a' mint az atyánk-fiai tselekedtek, és nem hadakozunk a' pogányok-ellen a' mi lelkeinkért: csak hamar el-vesztnek minket a' földtől. És gondolák az napon, mondván: Valamelly ember haddal jó reánk Szombat napon, hadakozzunk ellene;

és nem halunk-meg minnyájan, a' mint meg-hóltak az Atyánk-fiai a' rejtek helyekben. Így tselekezznek az őrdögök-is: mert ki-váltt-képen Innep napokon hartzolnak a' hívek-ellen nagyob', és több kísértetekkel, hogy-sem egyéb napokon. Ez az oka, hogy néha a' vétkek, mellyeket az emberek Innep nap tselekezznek, sokkal nagyobbak, és többek, hogy-sem azok, mellyeket kőz napokon tézzenek: mivel-hogy némelleyek olly igen gyatúók, és erőtlének, hogy mihent el-jő a' kísértet, mingyárt helyt adnak néki, semmit az-ellen nem tufakodnak. Akár gonofz játékoknak, akár idő vesztésnek, akár illetlen, és trágár beszédeknek, akár tisztátalan vétkeknek kísérteti jöjenek, mingyárt meg-adgyák magokat, és semmi ellent nem tartnak azoknak. De még gonofzab' emberek-is találkoznak ezeknél, kik magok keresnek kísérteteket magoknak: nem várják, hogy az őrdögök kísértésék őket; mert önön-magok keresnek alkalmatóságot az Istent meg-bántani; és kiváltt-képen olly időben, mellyben leg-inkáb' kötelesek vagyunk az Istennek szolgálni, úgy-mint az igen jeles Innepeken, és azoknak Oktávain; mert azok a' végre rendeltettek, hogy nekünk több időnk legyen magunkat foglalnunk az Isten szolgálatryában.

6. Hogy pedig egyik Innepet nagyob' innepléssel szentelik a' Keresz-

refztények, hogy-fem a' másikat; és inkább' tisztelik egyik Szentet, hogy-fem a' mást; oka az, mert egyik nagyob' titkos dolgot jelent, hogy-fem a' másik. A' Jésus Kristus Fel-támadása vagy Húsvét napja, és az ő Mennybe-menetele napja, két nagy Fő Innepek: mind-az-által az első nagyob' innepléssel szenteli az Anya-szent-egy-ház, hogy-fem a' másikat, a' meg-nevezett okért. Hasonló-képen szólhatunk a' Szenteknek Innepiról. Az Anya-szent-egy-ház nagyob' innepet szentel egyik Szentnek tiszttségére, hogy-fem a' másiknak: mivel-hogy nagyobbak voltak egyiknek tetskedeti, hogy-fem a' másiknak; nagyob'

volt egyiknek, hogy-fem a' másiknak méltósága: nagyob' jót tótt az Anya-szent-egy-háznak egyik, hogy-fem a' másik. És ezekért az okokért nagyob' Innepeket szentelnek Szent Péter, és Szent Pál Apostolnak, Keresztelő Szent Jánosnak, Szent Lőrincz Mártirnak, és más hasonló Szenteknek tiszttségére, hogy-fem a' többinek: jól-lehet mind azok, kiknek tiszttségére nagyob' Innepet, mind pedig kiknek kisebbet szentelnek, minnyájan az Isten országának böldegységében örvendeznek, és látván ditsírik az Istent az ő ditsőségében, mellyben minket-is régyen részese az ő nagy irgalmaságáért, Amen.

A' Szent Kereszt megtalálásáról-való Historia.

Nevezetes Doktorok írásából somma-ba foglaltatott.

I. **A**Z örök Atya Isten igen tiszteltette, és nagyra bőszteltette az ő Szent Fia Keresztét mind az egész Keresztény népekkel; mellyet látván, és meg-irigyelvén az őrdög, addig mesterkedék, hogy el-rejteré azt az emberek szemelől, ilyen módon: Némellyeknek az ő szolgálai-közül szívókkbe tévé, hogy el-rejtenék a' Jésus Keresztét, kik egy igen nagy vermet ásanak, és bé-verék abba a' Kristus Keresztét, és a' más kettő-is, a' két latorét, a' szegekkel, és a' Kristus

Keresztének *titulus*sával egyetemben; és az-után erősen bé-tölték földdel a' vermet. És közel lévén odá a' hely, a' hol a' Kristus Urunk teste temettetett-volt, és ditsőségén fel-támadott, azt-is hasonló-képen bé-tölték földdel, és kövekkel, és mint egy hegyetskét tsinálnak ottan. És hogy inkább' el-töröltetnék a' Kristus emlékezete, az őrdög azt mivelé, hogy a' Pogányokkal a' Szent Kereszt helyébe a' Vénus afzszony képét, a' Koporsónál a' Jupiterét, az Istállóhoz pedig Adonis képét helyhezteré. Szent Ilidórus azt mondgya, hogy

hogy azért tselekedtenek így, hogy ha a' Keresztények, tudván azokat a' szent helyeket, oda mennének imádkozni, úgy láttatnának, mint-ha Vénus aszfzonyt, Jupitert, és Adonist imádnák: és hogy ne láttatnának olyan botránkozást tselekedni, oda se mennének.

2. Sok esztendőök el-forogván, el-jöve az aranyas idő, mellyben az egész Keresztény Anya-szent-egyháznak nagy békesége lön a' Nagy Konstantinus Tsászár idejében, megszűnván a' लोक üldözések, mellyeket annak-előtte gyakran szenvedtek a' Keresztények. És mivel-hogy az a' jó Tsászár nagy győzedelmet vón a' Kereszt-által, látván egy Keresztet az égen e' titulussal: *In hoc signo vinces*: Ez jegyben győzd-meg ellenségedet. Melly bé-is tellyefedék; mert meg-győzé Maxentzius az ő ellenségét, melly győzedelem-által tsak nem az egész világot hatalma, és birodalma-alá hajtá. Nem tsak ájtatos lön a' jó Tsászár a' Szent Kereszthez, hanem meg-parantsolá, hogy senki az-után, a' ki halálra szententziáztatnék, ne tétetnék a' kereszt-fára. Annak-utánna templomokat építtete a' Sz. Kereszt tisztességére, és Keresztet tsináltata a' Zászlójára, és a' Tsászari koronájára. Az Anya-is Konstantinusnak, kit Ilonának hittak, meg-térvén az igaz hitre, igen nagy ájtatósággal völt a' Szent Kereszthez. Annak-okáért, mivel ez a' szent Aszfzony-állat igen szerette az Úr

Jésust, és ájtatos völt az ő keresztéhez, meg akará azt keresni, hogy megtalálván tisztelné, a' mint lehetne. El-méne azért Jerusálembe. Némelly Doktorok azt mondgyák, hogy az Isten jelentette-meg a' Keresztet Ilonának, hogy azt felkeresse. Meg-parantsolá azért Szent Ilona, hogy a' 'Zidók egybe-gyűlyenek Jerusálemben, és meg-kérdé őket, hol vólna a' Szent Kereszt-fa; mert meg-értette-va, hogy ők rejtették-völt el a' Pogányokkal egyetemben. Nem akarának a' 'Zidók a' Királyné akarattya-szerént felelni, hanem mentegetek magokat, mondván, hogy ők nem tudnák. Szent Ilona pedig nagy szívű aszfzony lévén, azt parantsolá, hogy vagy mondgyák-meg hol vagyon, avagy mind egyig a' tűzre hanyattya őket. Azok igen meg-rettenvén mondának, hogy Judás, ki ott jelen va, jobban megtudná a' többinél mondani. Mingyárt meg-tartóztaték Judás, és a' többi el-botsáttatának. Szép szókkal, és ígéretekkel kezdék őket kérni, hogy mutatná-meg, hol vólna a' Kereszt-fa; de semmit azokkal nem használván, a' Királyné halállal fenyegeté őket, és bé-rekeszteré egy víztelen kutba, értésére adatván néki, hogy vagy meg-mutatná, hol van a' Kereszt-fa, vagy éhel, és szomjúsággal kellene ott meghalni.

3. Közél száz nyöltzvan esztendőök forgottak-el, hogy el-rejtetett-völt

volt a' Szent Kereszt-fa: Judás tsak a' régiék beszédéből tudta azt, hol volna. A' mint mi-is fok dolgokat tsak úgy tudunk, hogy a' régi A-tyáink elő-beszélelték a' maradék-joknak, és kézről-kézre mi-reánk jutottak. Midőn egy-néhány napig tartatott-vólna Judás étel, és ital-nélkül a' vízetlen kútban, könyörögni kezdé, hogy vennék-ki őtet, és meg-mutatná, hol van a' Kereszt-fa. Ki-véteté a' Királyné, enni, 's innya adata. Annak-utánna Judás arra a' helyre vivé őket, a' hol a' Kereszt-fa el-rejtetett-va, és mondá, hogy ott ásnák-fel. Min-gyárt ázni kezdék, és minek-utánna igen mélyen ástak-vólna, végtére három kereszt-fát találnak. Nagy öröme lőn Szent Iónának, és mind a' töb' Keresztényeknek, mikor a' kereszt-fákat meg-találák: de az-után tsak hamar aláb' szálla, mivel nem tudgyák-va a' három-közzül, mellyik volna a' Kristus Jé- sus Kereszt-faja. Ott volt a' *titulus*-is, mellyet Pilátus a' Kristus Keresztére tétetett-va: de le-szakadtt-volt a' Kereszt-fáról, és még tsak a' helyét sem ísmérték-meg. Jelen lévén ot-tan Makárius a' Jerusalemi Püspök, könyörge az Istennek; az-után egy igen beteg aszfon-állatot vitete oda, ki minden orvos doktorok ité-leti-szerént, meg nem gyógyulha-tott-vólna természet-szerént, Isteni rsuda-nélkül. Illeték két kereszt-fával egy-más-után azt a' nyomorútt beteg aszfonyt; de azzal semmit

nem használnak. Illeték az-után a' harmadikkal, és mindgyárt meg-gyógyúla, és fel-kelvén lábaira álla, mint-ha semmi nyavalyája nem vól-na. Ez a' csuda bizonyosá tőn mindeneket, hogy az volna a' Jé- sus Kristus Kereszt fája. A' Szent Királyné nagyob' részét a' Szent Keresztnek ezűftbe foglalván, ott hagyá nagy tisztelettel.

4. Az után a' Kristus Kopor-sóját-is, ki-áfa, melly bé volt e-rősen töltve földdel, és kövekkel, és ottan egy Bálványt helyhezter-tek-volt, mellyet Szent Ióna el-rontata, és egy igen nagy Templo-mot építe ottan, mellyben hagyá a' Szent Keresztnek nagyob' részét, a' másik részét pedig Rómába a' fának Konstantinus Tsászárnak küldé, a' *titulus*sal, és a' szegekkel egye-temben, és Konstantinus-Rómában egy Templomba téteté, melly tem-plotot hívák: Szent Kereszt Jeru-sálemben. A' *titulus*-is még abban a' templomban tartatik. A' szegek-felől pedig azt mondgyák, hogy Konstantinus Tsászárnak egyiket a' sífakjába tétette, mellyet maga hor-dozott, midőn valamelly hartzra ment-vólna. A' másik szeg idők forgásában a' Frantziai Király ke-zébe juta. Közönzégesen mond-gyák, hogy a' harmadik szeget A-driatikus nevű tengerbe vetteték, a' hol az-előtt fok hajók merülte-nek-el, és az-után meg-szűnt az a' veszedelem. Szent Kereszt meg-találása azon a' napon volt, mel-lyen

Iyen az Anya-szent-egy-ház innepet szentel a' Szent Kerefzt tisztességére, Pünkösöd havának harmadik napján, Kríztus Urunknak három száz huszon-hatodik esztendejében. Ugyan azon a' napon szenteltetik a' Szent Ilona-afszony innepe-is, ki fel-kerefvén meg-talalá a' Szent

Kerefzt-fat, és fok Jóságos tselekedetekkel világoskodván, szentül végezé-el az ő életét. Mi-is azért úgy tselekedgyünk, hogy a' Jésus Kríztus Szent Kerefzte-által örök dítóséget, és bódogságot nyerjünk. Amen.

A' Szent Kerefzt Magasztalásáról-való Historia.

Szép elmélkedéssel meg-iratott.

1. **AZ** Úr Isten így szólá Moj-ses-által az Izrael fiainak: *Levit. 26. v. 3. Én az Úr.* Ha parantsolatimban jártok, és hagyományomat meg-örizitek, és meg-tselekeszitek azokat; első adok néktek idejében, és a' föld meg-adgya termését, és a' fak gyümölsőkkel meg-telnek. Békeséget adok hártaritokban: alufztok, és nem lészen, ki meg-rettentsen. Kergetitek ellenségiteket, és le-omolnak előttetek: ötön közzületek száz idegént kergetnek; és százan közzületek, tíz ezeret: el-efnek előttetek fegyver-által a' ti ellenségtek. Hogy-ha engem' nem halgattok, és meg-nem tselekeszitek minden parantsolatimat- ha meg-veritek törvényimet, és itéletimet meg-útálljátok, hogy ne tselekedgyétek azokat, a' mik tőlem rendeltettek. Heába vetek magot, melly az ellenségtől meg-emésztetik. Eifenetek fordítom ortzámot, és le-omolok ellenség-

tek-előtt; és azok alá-vettettek, kik titeket gyűlölnék: szaladtok, senki nem kergetvén. Ha pedig így sem engedtek nékem, hétfer-te meg-többítem büntetésteket a' ti bűneitekért, és meg-rontom keménységtek kevélységét. És az eget fellyül olyanná téfzem néktek, mint a' vasat, és a' földet mint a' rezet. Heába emésztdök-meg munkátok: a' föld nem hoz termést, sem a' fak gyümölsőt nem adnak.

2. *Josue 7.* Az Izrael fiai pedig által-hágák a' parantsolatot, és el-vőnek az átokból. Mert Akán el-vőn valamit az átokból; és megharaguvék az Úr az Izrael fiai-ellen. Es mikor Josue Jerikóból férfiakot küldött-vólna Hai-ellen, monda nékik: Mennyetek-fel, és kémlelyétek-meg a' földet. Kik meg-kémlelék Hait, és meg-térvén mondanak néki: Ne mennyen-fel az egész nép, hanem két, vagy három ezer ember mennyen-fel, és

töröllye-el a' váraft: miért fáradna heába az egész nép igen kevés ellenség-ellen? Fel-méne azért három ezer hadakozó. Kik mindgyárt hátat adván, meg-verettetének a' Hai várafa fiaitól: és meg-ijede a' nép szíve, és mint a' víz meg-olvada. Jósue pedig meg-szaggatá ruháit, és le-esék artzal a' földre az Úr ízekrénye-előtt mind estvéig, mind ő, 's mind az Izraelnek minden vénei: és port tőnek fejekre, és monda Jósue: En Uram Istenem mit mondgyak, látván Izraelt ellenséginek hátat adni. Meg-halják a' Kananéusok, és a' földnek minden lakói; és egybe-gyűlvén, környül-vésznek minket, és el-törlik a' mi nevünket a' földről: és mit tselekezel a' te nagy nevednek? És monda az Úr Jósuének? Kétfel, miért fekszel artzal a' földön? Vétkezett Izrael, és meg-szegte szövetségemet: és el-vőttek az átokban, el-loptak, 's hazudtak, és az ő edények-közibe rejtették. És meg nem állhat Izrael az ő ellenségi-előtt, és el-fut előttök: mert meg-ferteztetett az átoktól. Nem lézlek többé veletek, míg nem meg-rontsátok azt, a' ki e' vétekben bűnös. Fel-kelvén azért Jósue reggel elő-állatá Izraelt az ő nemzetségi-szerént, és találtaték Akán a' Juda nemzetségéből. És monda Jósue Akánnak: Fiam adgy dicsőséget az Izrael Urának Istenének, és tégy vallást, és jelentsd-meg nékem, mit tselekedtél, el ne tickollyad.

És felele Akán Jósuének, és monda néki: Bizony én vétkeztem az Izrael Űra Istené-ellen, és így, 's így tselekedtem: mert láték a' ragadomány-között egy igen jó karmasin-színű palástot, és két száz ezüft síklust, és ötven síklus nyomó arany veszfzöt: és meg-kívánván, el-vőm, és el-rejtém a' földben a' sátorom közepin, és az ezüftöt a' fel-áftot földel bé-fődém. Küldé azért Jósue szolgálakat: kik el-futván annak sátorához, fel-találák mind, a' mellyek el-rejtettek vala azon helyen, és az ezüftöt-is egyűtt. És el-vévén a' sátorból, Jósuéhoz vivék azokat, és az Izraelnek minden fiaihoz, és véték az Űr-eleibe. Fogván azért Jósue Akánt a' Zare fiát, és az ezüftöt, 's a' palástot, és az arany veszfzöt, a' fiait-is, és a' leányit, ökreit, és szamárit, és juhait, és a' sáort, és minden egyyet-mását: (és egész Izrael ő-véle) vivék azokat az Akor völgyébe: holott monda Jósue: Mivel-hogy meg-háborítottál minket, yessen ki réged' az Űr e' napon. És meg-kővezé ötet az egész Izrael: és mind a' mie vala tüzzele emézfzterék-meg.

3. Meg-érthettyük ezekből a' dolgokból, hogy midőn a' Kerefztények meg-győzöttetnek, és sanyargattatnak a' Pogányoktól, az nem egyébért vagyon, hanem hogy az Isten haragfzik ellenek az ő gonosz tselekedetékért; mert igen vétkeztek, meg nem tartván az

Isten parantsolatit. Annak-okáért szükség volna, hogy mikor a' Keresztények a' Pogányok-ellen akarnak hadakozni, elsöben békélnék-meg az Istennel a' penitentzias-tartás-által. Mert ha töredelmes szívvel lélekkel gyónást, vallást tennének az ö bünökrölr; és a' Krisztus Szent testét tisztá szívvel magokhoz vévén, meg-áldoznának; kétség-nélkül kevés Keresztény fok Pogányságot meg-gyözne. Így tselekedék Negyedik Leo Pápa, Krisztus Urunk születése-után nyöltz szá az négy esztendőben: mert megérté, hogy fok Pogányság költözött-vólna-által a' tengeren Olaszországba, és senki nem vólna a' Keresztény Fejedelmek-közzül, ki el- lenek merne állani a' Pogányoknak: a' nagy szívü Pápa hadat fogada, és maga személye-szerent Generálissa lön a' Keresztényeknek. De hogy bátrabban meg-ütöknék a' Pogány ellenségekkel, meg-parantsola, hogy az ö vitézi mind meg-gyónnyanak, és meg-áldozzanak. Meg-parantsola hasonló-képen, hogy egyik kezekben a' fegyvert hordoznák, a' másikban az olvasót, és mindenütt az úton-imádkoznának. El-érkezvén ilyen módon a' Pogányok eleibe, jól-lehet minden Kereszténynek fok Pogány völt el- lötte, mind-az-által meg-gyözék öket, és ki-üzék egész Olasz-or- szágból, nagy böltsületére a' nagy szívü Pápanak, és nagy hasznára az egész Kereszténységnek.

4. Heráklus Tsászar idejében pedig mivel-hogy a' Keresztények fok rüt vétkekkel bántották-vala- meg az Úr Istent, ki-váltt képen a' Görög Imperiumban Foka orszá- golván, ki igen gonosz életü Fe- jedelem völt, kinek vége hasonló lön istentelen gonosz életühez; mert Heráklus Tsászar-által meg- fosztaték egyszer 's mind az Impe- riumtól, és életétöl: meg-engedé az Úr Isten, hogy ellenek egy ke- gyetlen Tirannus támadna, ki igen nagy ostorok völt nekik, kit Kos- droesnek Perzia ország Királyának hittak. Ez nem elégedvén azzal, hogy Jerusálemet a' szent várost fegyverrel meg-vette, és el-rontot- ta-vólna, el-akará vinni a' Szent Keresztet-is, mellyen az Úr Jésus Krisztus kint,halált szenvedett; melly ott állott Szent Ilona idejétöl fog- va, a' ki azt meg-találta-völt. Kosdroes el-vivé Perziába a' Szent Keresztet, és az ö Bálványinak tem- plomába helyhezteté: az-után új- jab' hadakkal fordúla a' Keresztény országoknak rontására. Bé-méne ki-váltt-képen az Imperium tarto- mányira, és igen kegyetlen dühös- ségeket tselekedék. Azon dühös- séggel Egyiptusba érkezék, és A- leksandria városát meg-vévé. Ot- tan egy-néhány napig meg-marada; mert meg-érté, hogy Herakliánus a' Heráklus Tsászar atya nagy had- dal menne-ellene. De Istennek tit- kos itéletéböl Herakliánus maga be- tegségével meg-hala, és az ö feregi

tellyességgel el-ozlának. A' kevély Kosdroes eléb' méne, és kevés napok-alatt minden tartományokat birtoka-alá hajta, mellyek Afrikában a' Tsászáré voltak. A' Tunisiak országot el-rontá, és ki-mondhatatlan nagy dühöfségeket tselekedvén a' Keresztények-ellen, vízfzát-ére Perzsiába az ő országra.

5. Azonban Heráklus Tsászármidőn Konstantinápolyban vólna, gyönyörködvén, és vigan lakozván, mivel egy igen szép leányzót vóttvala feleségül magának, kit Martiának híttak; végezetre vévé észébe, hogy a' dolgok roszszúl forgának, és lassan-lassan el-vesztené bősületét, és az Imperiumot. Annak-okáért, minek-utánna alázatos követségek-által fok ígíreteket tévén békeséget kért-vólna, megérté, hogy a' győzedelmes kevély Király, meg sem akarná halgatni az ő ígíretit; sőt mint barbarus pogány azt izené neki, hogy a' békeségről nem-is akarna addig véle traktálni, míg a' Kriktus hitét meg nem tagadná, és nem lenne olyanná mint ő. Ez a' kevély felelet, sőt undok káromkodás úgy fel-indítá a' Keresztény Tsászárt, hogy az-előtt gond-vefeletlen lévén, szívet vón magának nagy Isteni buzgósággal, és magát tellyességgel meg-változtatá. És kívánván meg-óltalmazni az Isten tisztességét, dicsíretesen véfele magát, mint jó Keresztény Fejedelem. Annak-

utánna minden tehetségével szorgalmatoskodék, hogy jó készülettel meheffen a' pogány kevély Király-ellen; és hadakat fogadván, és minden táborigok el-rendelvén, meg-parantsolá, hogy az egész Imperiumban prozessziókat járának, könyörögvén az Istennek, hogy óltalmazná-meg a' Kereszténységet, és büntené-meg a' kevély Tirannusnak ifzonyú káromkodását, mellyet ő Szent Felsege-ellen mert-vólna ki-mondani. El-indúla Heráklus Tsászármidőn Konstantinápolyból, hogy véghez vinné azt a' szent hadakozást, mindenkor jobkezében hordozván az Úr Jépus képet, 's az ő ditsőséges szent Annját; és a' vólt a' hire, hogy az a' kép menny-országból adatott-vólna. Altal-menvén a' nagy hadakkal a' tengeren, bé-méne Asiába, hogy meg-útközze a' kevély ellenség-gel. Ki midőn meg-érté, hogy a' Tsászármidőn nagy erővel menne ővéle meg-útközni, tanátsot vón a' barátitól, hogy maga személyére gondot véfelne; és így bátoroságos helyre véfele magát, és nagy seregeket hagyta erős Fejedelmeknek, gond-vefele-alatt, hogy a' tartományokat, mellyeket az Imperiumból ki-fzakasztott-va, meg-óltalmaznák.

6. Ebben a' hadban, melly közel hat esztendeig tartott, nagy, és nevezetes dolgok történnék. Három rend-béli útközlet vólt. Először útközletben Heráklus meg-veré,

és

és rút szaladásra juttatta Salvátust, ki a' Kosdroes első Fejedelmi közül volt. Második útközet annak-utánna második esztendőben Sätziffal volt, ki erős Fejedelem vala: és olly rettenetes volt a' hartz, és a' Persák olly rettenetes - képen hartzoltanak, viszfa akarván nyerni bótsületeket, melyet az első útközeten el-vesztettek-vala, hogy Heráklus igen nagy veszedelemben látá magát lenni: immár tsak nem hátat akarának adni a' Keresztények, hogy el-szaladnának, midőn könyörülvén az Úr Isten, meg-hal-gatá az ő hadnagyának Heráklusnak könyörgését, mivel-hogy hit-telen igen nagy zápor-első támadá az égből, melly a' nagy erős szeleknek fuvása-által a' Poganyoknak orszá-jokra vitétek, és úgy el-vette azok-nak szemek világát, hogy többé nem hartzolhatván mind futni kezdenek: és szívet vőnek a' keresztények, meg-ífmérvén, hogy az Isten hartzolna é-rettek, és második győzedelmet vő-nek, melly nagyob' volt az elsőnél. Végezetre harmadszor az-után-való esztendőben Heráklus Tsáfzar Raza-tanessal útközék-meg, ki leg-erőseb' Fejedelme volt Kosdroes Királynak: melly útközetben olly erősen, és di-tseretesen viselé magát a' Tsáfzar, hogy tellyességgel el-rontá a' Kosdro-es Király kevelységét. Ki kényszerit-tetek leg-erősb, és bátorságosb hely-re szorulni az országában Persiában: de az ő bújdosása utolsó romlást szerze néki; mert gondolván, hogy

jól meg-erősítte az ő országának vég-helyeit, hogy az ő ellenségi bé ne mehetnének; Medarés nevű hit Királya tévé, és annyi hatalmat ada néki, mint magának vala, és öt-öt fok hadi nápekkel a' vég-helyeken hagyá, hogy a' Tsáfzar hadait bé ne bótsátaná Persia országba.

7. Kosdroesnek még más fia-is vala nagyob' Medarésnél, kit Si-roesnek hittak, kit illetet-vólna az ország koronája, mint-hogy ere-jére, 's okosságára nézve-is meg-ér-demlette-vólna. Az-okáért úgy meg-haraguvék az Attyára, hogy meg-akará őtet fosztani egyfzer 's mind az országtól, 's életétől: mel-lyet hogy könnyebben véghez vi-heffen, gondolá, hogy meg-eggyez-nék Heráklus Tsáfzarral. A' meg-eggyezés titkon lón, ilyen okok-kal, 's fogadáfokkal; hogy Si-roes a' Tsáfzar kezébe adná az Attyát, és az attya - fiait, vagy elevenen, vagy halva: viszfa - adná az Úr Jé-sus Keresztét: szabadon bótsátaná Zakariást a' Jerusalemi Pátriárkát, kit fogságban tartottak; és adná-viszfa mindeneket, a' miket a' Per-sia ország Királya el-vett-vala az Imperiumból; ő pedig tartaná-meg magának Persia országot, és örök békeséget szerzene mind a' Kereszt-ényekkel. Ezek a' kötések pont-ról pontra bé-tellyesedének; mivel-hogy Si-roes azzal a' néppel, melly ő-véle vala, és azzal az erős segét-séggel, mellyet Heráklus néki a.l.a, Persia országnak Királya lón, meg-
ölvén

ölvén az Attyát, és az attya-fiait: vízfza-adá a' Szent Kerefztet: szabadon bocsátá a' Pátriárkát; és mind bé-tellyesíté azt, a' mit magában foglalt a' szövétség.

8. Az-okaétt a' Szent Kerefzt minek-utánna tizen négy esztendeig lett-vólna a' Persáknál, vízfza-adaték. Heráklus Tsáfzar illendő hálaát akarván adni az Istennek, fok jó téteményiért, és vízfza akarván vinni a' Szent Kerefztet a' régi helyére, Jerusálembé méne, és egy igen szép *processiót* rende, mellyben Heráklus igen gazdag öltözetekben mégyen-va, még a' tzepelelű-is meg-valának rakva gyöngyökkel, és drága kövekkel, és olyan módon vízfza-va a' Szent Kerefztet. Lón pedig, hogy bemenének a' város kapuján, hogy fel-mennyenek a' Kalvária hegyre (Minek-előtte el-rontaték Jerusálem, a' Kálvária hegye kívül vólt a' várasón, de újonnan meg-épitetvén a' várasba foglaltaték) Mikor azért a' Tsáfzar bé-akarna menni, kényszerítették meg-állani; mert a' vállán lévén a' Sz. Kerefzt, menél inkább' igyekeznék elő-menni, annál inkább' láttaték meg-tartóztatni. Melly dolgon midőn minnyáján tsudálkoznának, nem tudván az okát, mi vólna, Zakariás a' Jerusálemi Pátriárka mondá: Meglásd Tsáfzar, hogy illy pompás, és drága öltözetekben hordozván a' Kerefztet, a' Krisztus Iesus szégyenséget, és alázatóságát igen

kevefse követed. Te igen gazdag ruházatokban vagy, ő alaton ruhában vólt: te Tsáfzari aranyas koronát vífelű fejedén, ő tövis koronát vífelt: ő mezit-láb ment, te bárfonyból tsináltt, gyöngyökkel, és drága kövekkel meg-ékesítettett tzepelelűsben mégy. Ezeket hallván a' Tsáfzar, mingyárt le-veté a' drága öltözeteket, kivévé a' maga fejből a' Tsáfzari koronát, le-veté lábairól a' drága kövekkel meg-rakott tzepelelűsöket: alaton köntösbe öltözék, és mezit-láb, és igen könnyen kezdé a' Szent Kerefzt-alatt menni, mellyet ugyan azon helyben helyhez-tete, a' honnét Kosdroes el-vitte-va. Annak-okaétt Szent Kerefzt Magasztalásának inneplése, melly ezen a' napon esztendőként szenteltetik fokkal nevezetesb kezdé lenni annak emlekezetére, hogy a' Szent Kerefzt-fa ugyan azon helyre vízfza tétetett Heráklus Tsáfzar-által, a' hóvá előb' Megváltó Krisztus Urunknak helyhez-tetett-va. E' titkos dolog az napon történék, mellyen az Anya-szent-egy-ház ezt az Innepet szenteli, melly vólt Szent Mihály havának tizen-negyedik napján, Krisztus Urunknak hat-fáz hufzon-negyedik esztendejében. Szent Agoston Doktor, és Szent Epifanus azt mondgyák, hogy a' helyen, a' hol a' Krisztus Kerefzte fel-állatott, vólt Ádám Atyánk el-temetve, és a' holt ember koponyája, melly

melly közönségesen a' Krisztus Kereszte alá irattatik, az Adám fejét példázza. Mi-is minnyájan meghalunk: vegyük-fel azért a' keresztünket, és kövessük az Úr Jésus Krisztust, hogy mikor a' testünk porba tér, a' lelkünk a' Szent Angya-

lokkal menny-országban örvendezzen. Az utolsó itelet napján pedig dicsőségesen fel-támadván, az Isten országának örök dicsőségébe testestől, lelkestől bé-mehessünk, az Úr Jésus Krisztus Szent Kereszte, és halála-által. Amen.

A' S Z E N T E K É L E T É N E K H A R M A D I K R E S Z E.

A' Szent Mártirokról.

*S*Ok az igazak háborúsága: és mind azokból ki-szabadította őket az Úr. Psalm. 33. v. 20.

Minden azért, a' ki meg-vall engem' az emberek-előtt, én-is meg-vallom őtet az Atyám-előtt, ki mennyekben vagyon. Ne véllyétek, hogy békeséget jöttem borsátani a' földre: nem jöttem békeséget borsátani, hanem fegyvert: mert el-válásztani jöttem az embert az atya-ellen, és a' leányzót az anya-ellen, és a' menyét a' napa ellen: és az ember ellenségi az ő háza népe. A' ki atyát vagy anyát inkább szereti, hogy-sem engem', nem méltó hozzám: és a' ki fiát, vagy leányát inkább szereti, hogy-sem engem', nem méltó hozzám. És a' ki fel nem vé-szi keresztét, 's nem követ engem',

nem méltó hozzám. Matth. 10. v. 32.

*D*e bajól tselekedvén békével szenvedtek, a' kedves az Istennél. Mert erre hívattatok: mert a' Krisztus-is szenvedett értetünk, néktek példát begyván, hogy az ő nyomdokit kövessétek. 1. Pet. 2. v. 20.

Meg-emlekezzetek a' ti elöttetek-járókról, a' kik néktek az Isten igéjét hirdették: kiknek látván magok viselésének végét, kövessétek bíróket: különbözö, és idegen tudományoktól el ne vitessetek. Mert igen jó a' malasztal meg-erössíteni a' szívet, nem ékekkel. Hebr. 13. v. 7. & 9. Legyetek én követőim, a' mint én-is a' Krisztusé; mert nem a' beszédben vagyon az Isten országa, hanem az erőben. 1. Cor. 4. v. 16. & 20.

SZ. ISTVÁN első Mártír élete.

Az Apostolok tselekedetiből, és nevezetes Autorok irásából somnába foglaltatot, Villegás Alfonsus-által.

MIdőn meg-verették volna az Apostolokat, *Actor. 5. v. 40.* meghagyák, hogy tellyességgel ne szöllanának a' Jésus nevében, és el-botsáták őket. És azok ugyan örülvén, mennek-va-el a' gyülekezet-elől, mivel-hogy méltókká lóttak a' Jésus nevéért gyalázatot szenvedni. Egy nap sem szűnnek-va pedig meg, a' templomban, és házonként tanítani, és hirdetni a' Kristus Jéusust. Azokban pedig a' napokban nevedvén a' tanítványok száma, *Act. 6.* zúgodó-lások lón a' Görögöknek a' 'Zidók-ellen azért, hogy megvettetének a' minden-napi szolgálatban az ő özvegygyek. Egybehíván pedig a' tizen-kettő a' tanítványoknak sokaságát, mondának: Nem méltó nekünk el-hagynunk az Isten igéjét, és az a'fzalokhoz szölgálnunk. Válaszlatok azért atyámfiai közöleték hét jó hirű nevű férfiakat, Szent Lélekkal, és böltséggel tellyeseket, kiket erre a' dologra rendellyünk. Mi pedig az imádságban, és az igének szölgálatyában léfzünk foglalatosok. És tetfzék a' bezéd az egész sokaság-elött. És választák Istvánt hitel, és Szent Lélekkal tellyes fér-

fiat, és Filepet, és Prokorust, és Nikánorr, és Tímont, és Parmenát, és Miklóst az Antiokiai jövevényt. Ezeket állaták az Apostolok-elibe: és imádkozván reájok tévék kezeket. És az Úr igéje nevededik-va, és igen sokafodik-va a' tanítványok száma Jerusálemben: a' Papokból-is sok sereg enged-va a' hitnek.

2. István pedig tellyes malafz-tal, és erővel, nagy tsudákat, és jeleket tselekeszik-va a' népben. Tamadának pedig némellyek a' Sinagógából, melly neveztetik a' Libertinusokénak, és a' Tziréneiekének, és Aleksándriaiakénak, és azokénak, kik Tzilizsiából, és Afiából vallanak, verelkedvén Istvánnal: és nem állhatnak-va ellene a' böltséggnek, és a' Léleknek, a' ki szöll-va. Akkor alattomban küldének férfiakat, kik mondanák, hogy hallották-vólna ötet, hogy káromló igéket szöllott-vólna Móyses, 's az Isten-ellen. Fel-indíták azért a' községet, és a' véneket, 's az Irás tudókat: és özve-futván ragadák ötet, és a' gyülekezetbe vívék, és hamis tanúkat állatának, kik mondanák: Ez az ember nem szűnik a' szent hely, 's a' törvény-ellen-való igéket szöllani, mert hallottuk ötet mondani: Hogy ez a' Názareti Jésus el-rontya ezt a' helyt, és el-változtattya a' hagyományokat:

kat: mellyeket Mojszes nekünk adott. És reá nézvén minnyájan, a' kik a' gyülekezetben ülnek-va, látták az ő ortzáját, mint az Angyal ortzáját. *Act.* 7. Monda pedig a' Papi Fejedelem: Igy vannak-e ezek? Ki monda: Atyám-fiai férfiak, és Atyák, halljátok-meg: A' ditsőségnek Istene meg-jelent a' mi Atyánknak Abrahámnak.

3. Ezeket mondván Szent István, elő-fzámlálá azokat a' ki-mondhatatlan nagy jó-téteményeket, mellyeket az Úr Isten tselekedett a' 'Zidó' nemzettel; mi-képen ják-ob az ő fiaival egyetemben a' nagy drágaság-miatt Egyiptusba ment-vólna, és ottan lakék? Jósef halála-után nem emlekezének-meg az Egyiptusziak azokról, mellyeket Jósef tselekedett-volt nekik, hanem igen fanyargatták az Izrael fiait. De az Úr Isten meg-szabadirá őket Mójszes-által a' Faraó rabságából, a' veres tengeren száraz lábbal hozta őket által, és az ő ellenségeket a' veres tengerbe vesztette. Ez a' Mójszes, a' ki az Izrael fiainak mondotta: Profétát támaszt néktek az Isten az Atyátok fiai-közzül, mint engemet, azt halgassátok. Ez a' ki az életnek ígését vette, hogy nekünk adná. Kinek nem akarnak engedni az Atyáink: hanem meg-verék, és szívekkel Egyiptusba fordulának, mondván Aáronnak: Tsinálly nekünk Isteneket, kik előttünk járjanak: mert ezt a' Mójszest, a' ki minket ki-hozott Egyiptus föl-

déből, nem tudjuk mi lelte. És borjut tsináltak a' napokban, és áldozatot törtek a' bálványoknak, és vigadnak-va az ő kezeknek alkotmányiban. Végezetre monda nekik: Kemény nyakuak, és környülmetéletlen szívűek, és fülűek, ti mindenkor ellene-állotok a' Szent Léleknek, a' mint az Atyáitok, úgy ti-is. Melly Profétát nem üldöztek az Atyáitok? és meg-ölték azokat, a' kik az igaznak el-jövetelét hirdették, kinek ti most árulói, és gyilkosí vóltatok: kik a' törvényt vették az Angyaloknak rendelkezése-által, és meg nem őrizték. Hallván pedig ezeket, dül-fülnak-va szívekben, és fogokat tsikorgattyák-va reája. Holott pedig tellyes vólna szent Lélekkel, az égre tekintvén, látá az Isten ditsőségét, és a' Jésumt az Isten jobja-felől állani. És monda: Imé nyitva látom az eget, és az ember-fiát az Isten jobja-felől állani. Fel kiáltván pedig ők nagy szóval, bé-dugák az ő fülűket, és egyenlő akarrattal reá rohanának. És ki-vetvén ötet a' város-kivül, kövezik-va: és a' tanúk le-tévék az ő ruhájukat egy ifúnak lábainál, ki Saulnak hivattatik-va. És kövezik-va Istvánt, ki könyörög, és mond-va: Uram Jésum ved' hozzád az én lelkemet. Térdeire esvén pedig, nagy szóval kiálta, mondván: Uram ne tulajdonítsd nekik e' bünt. és midőn ezt mondotta-vólna el-aluvék az Urban.

Astor. 8. A' napon pedig nagy üldözés lón az Anya-szent-egy-házban, melly Jerusálemben vala, és minnyájan el-özlának Judeának, és Samariának tartományiba az Apostolokon-kivül. Gondgyát vívelék pedig az Isten-féls férfiak István-nak, és nagy írást tőnek rajta.

4. Erről a' ditsőséges Szent Mártirról sok jeles dolgokat írtanak Szent Agooston, Nisénus Szent Gergely, Krifologus Szent Péter, Eusébius, Nitzéta, és többek fokban. Méltán-is, mivel-hogy ez a' ditsőséges Mártir sok jóságos-tselekedeteknek világosságával tündöklött. Ki-váltt-képen a' Jésus Krifushoz, és fele-barátihoz-való buzgó szeretettel, mellyet meg-mutatott olly erős bizonytságot tévén az Isten Fia-ról, és olly kegyesen könyöröggyén az Istennek a' maga ellenségiért, a' kik őtet életétől meg-folzttyák-vala. Innen vagyon, hogy

az ő imádsága olly kedves vólt Isten-előtt, hogy a' mint Szent Agooston, és Arany-szájú Szent János mondgyák, a' Keresztény Anya-szent-egy-ház a' Szent István első Mártir imádsága-által nyerte magának Szent Pál Apostolt. Sz. Ambrus Doktor azt írja, hogy a' Szent István könyörgésének gyümölcset láttuk az Apostolban: mert Saulus, ki az István kövezőinek ruháit őrizi-vala, nem sokkal az-után a' Jésus Krifus malasztya-árral Apostollá változék, ki az-előtt üldözö vala. Szent István Levitaságra szenteltetett-vólt a' több' társaival egyetemben az Apostolok-árral. Szent Agooston Doktor sok tsudákat írt, mellyeket az Isten a' Szent István első Mártir érdemiért tselekedett. Eusébius azt írja, hogy a' Sz. István halála vólt Krifus Urunknak harmintz-negyedik ezten-dejében, Tiberius Tsászár idejében.

Szent ISTVÁN első Mártir testének megtalálása.

Lutziánus Pap-árral meg íratott.

I. **H**onórius, és Teodósius Római Tsászárak idejében, étfzakának idején, midőn a' Keresztelő helyen nyugodnám, a' hol szoktam-vala alunni, hogy a' reám bizott Anya-szent-egy-házra jobban vigyázhatnék, és szorgalmatosban kézzel lehegnék, mikor az én híveimnek hirtelen, való szükségei

vánnak: harmadik óráján az éjnek, melly az első vigyázás, úgy látszék nekem, mint-ha lélekben el-ragadtattam-vólna: és láték egy igen tisztelőres öreg embert, ki papi ruhában vala: meg-öszültt ember, és nagy hosszú szakállú vala, a' ruhája feje de arannyal, és drága kövekkel meg-rakott, mellyekben a' Keresztnek jele mindenütt látszik-vala,

vala; és egy arany-vefzszöt tart-
 vala kezében. Hozzám közelgete,
 és a' job' oldalomat illervén az arany
 vefzszövel, háromszor nevemen-
 szóllita, mondván: Lutziane hal-
 gafs engem Lutziane. Az-után Gó-
 rógúl monda: Menny-el Jerusálem
 várafsába, és mondgyad János Púf-
 pöknek: Meddig maradunk bé-re-
 kezftve? miért nem nyittya-
 nekünk? Mond-meg néki, hogy az
 Isten el-rendelte, hogy ő. Púfpök
 lévén, ő légyen az, a' ki minket
 meg-találljon. Mondgyad néki,
 hogy mingyárt szorgalmatofsággal
 nyissa-meg a' koporsót, a' hol a' mi
 testeink vannak, hogy a' mi kő-
 nyörgésink által az örök Atya Isten
 az ő Szent Fiával az Úr Jésus Kri-
 stussal, és a' Szent Lélekkel, nyissa-
 meg az ő Isteni kegyelmefséget, és
 tselekedgyék jót a' világnak, melly
 az el-romlásnak nagy vefzedelmén
 vagyon a' fok gonofzságokért, mel-
 lyek abban naponként történnék.
 Én nem annyit gondolok az én te-
 stemmel mint azokkal, mellyek az
 én testemmel temattettek, kik min-
 den böttsületet, és tiszteletet meg-
 érdemlejek.

2. Én felelék néki mondván:
 Ki vagy te Uram, és kik azok, a'
 kik a' te tárfaságodban vannak? Fe-
 lele nékem, mondván: *Actor. 22.*
 Én Gamáliei vagyok, a' ki Szent
 Pál Apostolt tanítottam Jerusálem-
 ben. A' ki pedig én velem vagyon
 a' koporsóban, nap-kelet-felé, az
 Szent István első Mártir, ki meg-

köveztetett a' 'Zidóktól, és a' Papi-
 fejedelmektől Jerusálemben a' város
 kapuján-kivül, melly északra va-
 gyon Tzedár-felé. Az ő Szent te-
 ste egész nap, és egész éjjel ott ál-
 lott el-temetterlen; mert úgy pa-
 rantsolták-vala a' Sinagógának i-
 stentelen fejedelmi, hogy a' vadak
 ennék-meg azt: de semmi azt nem
 illette, mert úgy tetftzett az Isten-
 nek. Én Gamáliei könyörülvén a'
 Jésus Kristus szolgáján, jutalmat
 kívánván nyerni az Úrtól, fok Ke-
 refztényeket gyűjték-egybe, és ké-
 rém őket, hogy mennének-el éj-
 jel, hoznák-el azt a' testet, és vin-
 nék az én majoromba, mellynek ne-
 ve Tsafargamala, melly magyaráz-
 tatik Gamáliei majorjának, húsz
 mély-földnyire távul Jerusálemtől.
 Én mindeneket el-kézíttettem, a'
 mik a' yégre szükségesek voltak: és
 azok el-vivéek a' testet, és el-teme-
 rők ottan egy új kóporsóba nap-
 kelet-felé: és hetven napig mara-
 dának ott velem a' Keresztények,
 szüntelen sírván; és mindenkor szük-
 séges eledelt én adtam nekik. Más
 koporsóban pedig közel oda Niko-
 démus vagyon, ki Jésushoz jöve
 éjjel, és ő monda néki: *Joan. 3.*
v. 3. Ha ki ujjonnan nem születik
 vízből, és Szent Lélekből, nem me-
 het-bé az Isten országába. Ki az-
 után meg-kereszteltetett a' Kristus
 tanítványitól: mellyet midőn a' 'Zi-
 dók meg-értettek-vólna, meg-foz-
 tották őket az ő Fejedelemségtől.
 Meg-átkozták, és a' városból ki-ve-

rették őtet. Én Gamáriel meg-
értvén ezt, ki hasonló-képen szo-
rongatásokat szenvedtem a' Jésus
Krisztus szeretetéért, könyörülék
rajta, és az én majoromba vívén
őtet, ott tápláltam, és ruháztam
mind hóltaignan; és az-után más ko-
porsóba, a' Szent István testéhez
közzel tisztességesen el-temettem.
Ugyan azont tselekedtem az én sze-
relmes fiammal Abidonnal, ki ve-
lem egyetemben meg-keresztel-
tetett, a' Krisztus tanítványi - által,
húsz esztendő s lévén: ki eléb' meg-
hala nálamnál, és én temettem - el
őtet abba a' koporsóba, melly fellyeb'
van a' többinél, a' hová meg-paran-
tsoltam-volt, hogy tegyék az én te-
stemet-is halálom-után. Az én fe-
leségem Etnás, és az első szülőtt
fiam Sedemiás, más majorban te-
mettetek, mert nem akarának Ke-
resztényekké lenni.

3. Én Lutzianus Krisztusnak méltan
szolgája meg-kérdém őtet: Hol
találjuk-fel a' helyt, a' hol a'
ti szent testetek vannak? Monda
nékem: A' mezőnek közepén, melly
közel van a' majorhoz, és Della-
grabnak hívattatik, melly azt téfzi,
hogy az Isten szolgálaié. Akkor én
fel-lerkenék tellyességgel, és nagy
alázatossággal könyörgék az Isten-
nek, hogy, ha ez a' látás ő Szent
Felségétől vagyon, engedje-meg,
hogy mádszor, 's harmadszor-is
meg-láthassam. Ez látás pénteken
vala, és azon egész héten böjtlélék
mind a' más péntekig, és éjjel u-

gyan Gamáriel, hasonló - képen
mint ez-előtt, meg-jelenék nékem,
mondván: Miért nem mentél meg-
mondani János Püspöknek, a' mit
néked meg-parantsoltam, hogy
meg-mondgyad néki? Felelék né-
ki, mondván: Uram nem mertem
elsőben oda menni; mert félek,
hogy tsak meg-nevet engem, és
balgatagnak itil lenni. Az-okáért
könyörgöttem az Istennek, hogy
mádszor, 's harmadszor-is küld-
gyón-el téged' én-hozzám méltatlan
szolgájához. Monda nékem: Tse-
leked'-meg, a' mint néked mondom;
és hid'-el bizannyal, hogy igazak
az én szavaim. Ezeket mondván,
el-rejteztek, és én fel-lerkenvén,
hálakat adék az Istennek, könyö-
rögvén, hogy harmadszor-is meg-
láthassam e' látást.

4. Meg-maradék az-után-is a'
böjtlésben, és harmadik pénteken,
ugyan azon órán, mint kétfézer an-
nak-előtte, lácám én-hozzám jöni
Szent Gamárielt fenyegetvén en-
gem', és haragját mutatván ellenem,
és monda nékem: Mi az oka, hogy
mind-edig el-mulattad, és nem
mentél-el meg-mondani János Püf-
pöknek, a' mint néked parantsol-
tam-volt. Mitsoda mentséged lé-
fzen az Isten-előtt e' dologban, és
mint reménled, hogy borsánatot
nyerhetsz tőle az itélet napján, így
meg-utálván őtet; mivel-hogy meg-
utálván engem', az Istent utáltad-
meg; mert a' mit én tselekedtem, ő
parantsolta, hogy tselekedgyem.

Nem

Nem látod te, melly igen meg-hált az Isteni szerezetet, melly fok gonozságok, és szorongatások találtnak az egész világon, mellynek nagy szüksége vagy, hogy efedezzünk ő-érette; miért vagy hitetlen az ő romlására. Meg nem gondolod te, hogy a' pusztaban íók ájtatos emberek vannak, jobbak nálánál, és azokat el-hagyván, téged' választott az Isten, ennek a' titkos dolognak ki-nyilatkoztatására? E' vólt az oka, hogy az Isten rendeléséből más majorból ebbe jónél Plebánusfágra, hogy te-általad a' mi testeink ki-nyilatkoztassanak a' világnak. Kelly-fel mingyárt, és menny-el meg-mondani a' Püspöknek, hogy minket ki-nyilatkoztasson, és nekünk egy templomot építtessen az imádságnak véghezvitelére, hogy a' mi könyörgésünk-által az Isten könyörüllyön az ő népén. En pedig látván őtet olly nagy haraggal, reszketvén mondék neki: Uram nem vóltam hitetlen, hanem a' harmadik jelentést vártam: de immár el-megyek meg-tselekedni, a' mit nekem parantsoltál. El-rejtézek a' látás; én pedig felferkenvén, jó-reggel Jánoshoz a' szent Püspökhöz menék; és neki mind elő-beszéllem, a' mit láttam, és hallottam-va. Ki midőn megérté az én szavaimat, könyveze örömében, és monda: Aldafsék az Úr Jésus Kriftus, az élő Istennek Szent Fia. Ha úgy van, úgy-mond, a' mint te mondod, szükség, hogy

a' ditsőséges Szent István első Martir teite, ki a' Jésus Kriftus szerezetért a' 'Zidók-ellen erős bajtvívott, ebbe a' városba hozzattafsék. Menny-el azért édes fiam, és ásd-fel ama' nagy kő-rakás allyát, melly abban a' mezőben vagyon, mellyet te mondasz; mert talám ottan léfzenek azok a' Szent testek, mellyeket ha meg-találандasz, ad' értésemre nékem.

5. Ezek így lévén vizfsza-térék az én Anya-szent-egy-házamba, és könyörögvén az Istennek, nyilván meg-parantsolám a' községnek, hogy ki-ki jó reggel fel-kelvén, menyenek abba a' mezőbe ki-ásni azt a' drága kintset. Más nap azért jó-reggel ditsíretet, és hálakat adván, szokásunk-szerént az Istennek, minnyájan el-menének fel-ásni az allyát annak a' kő-rakásnak, melly a' nekem meg-jelentett mezőben vala. De egy Isten-féld Nugétzius nevű ember én-hozzám jöve, mondván, hogy az el-múlt éjjel meg-jelent neki Gamáiel, és meg-parantsolta, hogy mondgya-meg nekem, hogy az ő testek nintsenek az alatt a' kő-rakás-alatt; mert azt a' Keresztények, kik hetven napig siratták Szent Istvánt, annak a' sírásnak emlekezetére rakták; hanem egy kevelsé rováb' ásnak, a' helyen, mellyet Dabathaliának hínak, melly magyaráztatik erős emberek helyének, és ott találtnak-meg az ő testek. En hálakat adék az Istennek, hogy társat adott nekem

nékem ez jelentésben; de mind-azáltal meg-ásók a' kő-rakás allyát-is, melly csak haszontalan lón, mert semmit nem találunk. Annak-utánna arra a' helyre menénk, mellyet Nugetzius atyánk-fia mutatott vala; mellyet fel-ásván, három koporsót találunk, kő-táblákkal béfedve, mellyeken három nevek valának írva tudni-illik: Tzeliel, melly magyaráztatik; Isten szolgájának; és Appan, Dardan, melly magyaráztatik, Nikodémusnak, és Gamálielnek. Nem akarám, hogy megnyitassanak a' szent koporsók, a' míg János Püspöknek meg-jelenténém, ki Lidda Diaspolisba szent Gyülekezetet szolgáltató- vala. Ki midőn meg-értette-vólna, mingyárt el-jöve két Püspök társaival.

6. Mikor a' Szent István első Mártir koporsójáról fel-emelteték a' kő-tábla, olly gyönyörűséges jó-illat jöve ki onnan, hogy soha az ember e' világon ollyant nem érzett: úgy tetűzik- vala nekünk, mint-ha a' földi paraditsomnak gyönyörűségében vólnánk. A' népeknek pedig nagy fokasága vala ottan, kik-között sok betegek valának, kik a' meg-nevezet gyönyörűséges jó-illatot érezvén, különbféle betegségekből meg-gyógyulának, k-k hetven hárman vóltak. Annak-utánna a' más két koporsók-is meg-nyitatanak, mellyeknek egyikében Nikodémus vala, a' másikben, melly nagyob' vala, jól-lehet csak egy vólt, mind-az-

által belől két részre tsináltakott, abban pedig Gamáliel, és Abidon az ő fia valának, és abban bizonyos jelek vóltanak, mellyek meg-ismértették a' Gamáliel testét, a' fiától. Mind ezek a' szent testek illendőb' helyre vitetének. A' Szent István teste pedig a' Sion Templomába viteték. En Lutzianus az ő kezeinek apró tsontotskáiból egy-nehányat magamhoz vévék. Az ő teste porrá változott vala, és annak a' porából-is vóttem egy-kevefet: és mind azokat a' Szent Ávitus Paphoz küldém, hogy néki-is része lehessen abban a' drága kintsben, és emlékezzék-meg mi-érettünk könyörögni az Istennek, hogy méltók legyünk meg-jelenni az Úr Jébus Kritusnak színe-előtt. Ezek a' Szent testek meg-találtak Kritus Urunknak négy száz esztendejében, Karátson havának huszon-hatodik napján, azon napon álli az Anya-szent-egyház a' Szent István első Mártir innepe napját. Ezeket írja Szent Lutzianus Pap, ki a' mint mondá, a' Sz. István első Mártir testét Jerusálembe vitték, és a' Sion templomába helyeztették.

7. De annak-utánna az ifjú Theodósius Tsáfszar Konstantinápolyba vitette. Ez-után pedig Pelágius Pápa idejében, ki a' Szent Péter Székén ült Kritus Urunknak öt-száz hatvan esztendejében, ez a' Szent test Konstantinápolyból Rómába viteték, Kis-afrizony havának

vának harmadik napján, melly nap-ra rendeltetett az ő meg-találásának innepe napja. Ez a ditsőséges test Veránius mezeire vitetett, abba a koporsóba, mellyben a Szent Lőrincz Mártir teste- vala helyezettve, és azt mondgyák, hogy mikor a koporsót meg-nyitották, hogy a Szent István testét oda tegyék, a Szent Lőrincz Mártir teste magától bal-kéz-felé ment, helyt hagyván job-kéz-felől Szent Istvánnak. Szent Agoston Doktor fok tsudakat ír, mellyeket némelly helyeken tselekedett az Isten, mikor ki-nyilatkoztaték a Szent István teste, kinek tisztességére az egész kereszténységben fok templomokat építének. Midőn egy Püspök a Szent István testéből- való némelly maradványokat vinné, egy vak aszszonyállat hozzája közelgete, hogy néki tiszteletet tenne, és mindgyárt meg-nyeré az ő szemeinek világát. Más Püspök pedig Lucillus nevű azon szent relikviákat illetvén, régi nehéz betegségéből meg-gyógyula. Eukárius Spanyol Pap, kit a guta meg-ütött volt, ez által a

Szent-által meg-gyógyula. Ugyan ezen Pap más rend-béli betegségek miatt, a halálnak oráján lévén, midőn a Szent István relikviáival illettetett-vólna, mingyárt meg-gyógyula. Egy fzekeer- által jara egy gyermeket, ki szörnyű halállal meghala: az Anyja a Szent István templomába vivé-ötet, és nagy sirással könyörge az Istennek, és e ditsőséges Szentet segítségül hívá, és a gyermek fel-támada minden fogyatkozás nélkül. Két atya-fia- kat, egy férfiat, egy aszszonyállatot, meg-átkoza az Annyok, és minden tagjok reszket- vala a nagy fájdalomtól szorongattatván, és mindenütt kerelvén, soha orvosságot nem találnak- vala; végezetre meg-gyógyulának a Szent István templomában, jelen lévén Szent Agoston Doktor, ki elő hozza ezt a tsudát, mellyet szemeivel látott. Nagy érdeme van ennek a ditsőséges Szentnek az Úr Isten előtt: kérjük azért őtet, esedezzék érettünk, hogy az Úr Jésus Kristus érdemé- által nyerhessük-el az örök ditsőséget, Amen.

Szent LÖRINTZ Mártir élete.

A' Római Notáriusok- által meg-íratott.

I. **D**Etzius Tsáfzar meg-fogatá Romában Második. Sikkstus Pápat, kinek Levitája, és Espereftye volt Szent Lőrincz, ki Spanyol

nemzet volt, Oska várasából Aragona országban: az ő atya, és annya szentek vóleak; az atyát hittak Orentziusnak, az anyját Patzien-tziának; Oska várasában meg-illik innepe-napját mind a' kettőnek.

Szent Lőrincz még kítsin korába Romába méne, Es ott olly szent életet vífele, hogy Sz. Sikisztus Pápa látván az ő szent erköltsit, és jó példa adását Levitává, és Esperesté rendelé őtet, és az Anya-szentegy-háznak kintseit kezébe bizá. Azt írja Szent Ambrus Püspök, hogy bizonyos somma pénze vólt Sikisztus Pápának, mellyből magát, és tselédét táplálta, és a' szegényeknek alaminát adott. Annak felet-te némelly arany, és ezüst edények, és drága öltözetek vóltak az Oltár szolgáltyára, mellyeket az áitatos gazdag személyek ajándékoztanak, úgy-mint a' két Filep Tsászár, Mammae Juliána, Szeverus Sándor Tsászár anyja, és Domitilla Flavia, és egyéb' Keresztények, kik drága ajándékokat adtanak az Anya-szentegy-háznak, mellyekre, hogy jó gondot vífelne, Szent Lőrincz válaftaték a' Pápától. De annak-utánna meg-fogattaték, Sikisztus Pápa, és midőn az igazságnak szolgál-által, eggyik tömletzből másikba hurttolttatnék, hogy halálra szententziáztatásék, mivel-hogy nem akará imádni e' Bálványokat; Szent Lőrincz, ki véle egygyütt él vala, véle egyetembe akara menni a' Mártiromságra; Azokáért hozzája közelgetvén, monda néki: Hová mégy édes Atyám, a' te fiad-nélkül? Hová sietz olly igen Szentséges Pap, a' te szolgád nélkül? Soha te Misét nem szolgáltál az oltáron a' te Levitád nélkül, és mostan a' te vé-

reddel áldozván, nem akarz engem' társaságodba venni? Mond-meg nékem édes Atyám, mi nem tetzík néked én-bennem, hogy engem' így el-akarz hagyni? Talám méltatlannak ísmértél engem' valamelly tselekedetemben, mély miatt nem érdemlem-meg, hogy veled legyek? Talám attól félsz, hogy nem követhetek, téged'? Probáld meg, és meg-látod, ki vagyok én. Te nékem tiszteletes szolgálatot adtál, hogy az Úr Jépus Kriustus Szent Tisztét, és vérét osztogassam a' Keresztényeknek, és nem akarod, hogy részes legyek a' te vérednek érdemében, társad lévén a' te halálodban, és egybè-elegyítvén az én véremet a' te véreddel? Abraham nem önnön magát, hanem a' fiát Izsákot akará meg-áldozni az Istennek. Szent Péter meg-engedé, hogy elsőbben hallyon-meg Szent István az ő Levitája. Te-is azért tselekedgyél hasonlő-képen, bortsás elől engem', avagy enged-meg nékem, hogy el-mennyek a' te társaságodban. Felele néki Sz. Sikisztus Pápa: Én téged nem hadlak-el édes fiam, sőt bizonyosá tézlek, hogy a' te hartzod erősb', és fokkal keményeb' léfzen. Én mint öreg ember, és erőtlen hamar el-vegezem pálya-futásomat, de te mint ifiú, és vastag nagyob' győzedelmet nyertz a' kegyetlen ellenségellen: mert a' te győtreimid fokkal nagyobbak léfznek. Azon se tördgyél gondolkodván, hogy a' fokára

kára lenne, mert ez-után három nappal ezen állapotban fogod magadot látni, a' mellyben engem' látz mostan: és Lőrincz Levita követni fogja Siksztus Papot. Nem illendő dolog, hogy te meg-hally az én társaságomban, mert úgy látzanék, hogy te mint erőtlen, és kitsin hitű, szükölködnél tanító-mester nélkül a' halálra, és így nem nyernél olly nagy tiszteletet, mellyet nyerni fogsz, ha te tsak magánolon hallz meg. Most azért tsak egy dolgot bizok reád, hogy meg-tselekedgyed; kérlek meny-el hamar, és az Ana-szentegyház kintseit ösztogasd a' fzegényeknek, hogy mind azok a' kintsek ne jussanak kezébe a' kegyetlen ellenségnek, ki azokat igen szomjuhosza.

2. Szent Lőrincz mingyárt elméne meg-tselekedni, a' mit a' Pápa parantsola néki: magához vévé az Anya-szent-egyház kintseit, és széllyel kezde jární Romában, kerelvén, a' kinek ösztogassa. Éjjel azért a' Tzelius hegyére juta, egy Keresztény özvegy aszszony házába, kit Tziriának hittak, ki fok Keresztényeket tart vala el-rejtve, kik a' kegyetlen üldözések-miatt futottak vólt oda: ez az özvegy aszszony nagy fő fájdalommal szenved vala, melly ötet szüntelen gyótrörte: Szent Lőrincz meg-gyógyítá ötet, fejére tévén kezét, és segítségül híván az Úr Jésus nevét. Az-után a' Keresztények lábait meg-mosá, és mindeneknek fok alamisnát ada.

Ugyan azon éjjel egy Krefzentzius nevű vak embert meg-gyógyítá, szemeire vetvén a' Szent Kereszt jelét, meg-adá azoknak világosságát. Ezt egy Nartzissus nevű Keresztény ember házában tselekedte, a' hol fok Keresztényeket vigasztalameg, kik ott valának el-rejtve, és mindeneknek fok alamisnát ada. Onnét Ekvilinus, és Viminalis hegyek-közé méne, ez ottan a' Nepotziánus barlangjában egy Papot találá, kit Jusztinusnak hittak, kit Siksztus Pápa szentelt vólt Papságra. Mikor meg-látá ötet Szent Lőrincz, a' lábaihoz borúla azokat meg-tsókolni, a' Papság rendének tiszteletéért, melly nagyob' a' Levita rendnél. Jusztinus nem akará meg-engedni, és Szent Lőrincz monda néki: Adgy szabadságot nékem, hogy moslám-meg a' Keresztényeknek lábait, kik ebben a' barlangban vannak, és a' te lábaidot-is; és enged-meg nékem, hogy tóltsem-bé az én kívánságomat. Ez a' Kriftus szava, úgy-mond Jusztinus, én nem akarlak ellenzeni, tseleked-meg, a' mint néked tetszik. Abban a' barlangban hetven Keresztények valának, férfiak, és aszszony álatok; Szent Lőrincz vizet öntvén egy medentzébe, meg-mosá a' lábokat mind a' férfiaknak, meg-tsókolván azokat nagy alázatósággal, és az-után alamisnát ada, mind a' férfiaknak, 's mind pedig az aszszonyoknak. Illyen módon nagyob' része el-ösztogattatott az Anya-szent-egyház kintseinek; és a'

drága edények, mellyeket szükség volt megtartani az oltár szolgálatyára, bátorságosb helyre tétetének. Ilyen módon jára Szent Lőrincz egész nap, és egész éjjel, gyakorolván magát az irgalmatlanságnak, és alázatatlanságnak tselekedetiben, és így készüle a' Mártiromságra.

3. Annak-utánna tellyeséggel eleget tévén a' Szent Sikisztus akarattyának, történék, hogy mikor kimenne a' Nepotziánus barlangjából, már nappal lévén, látá, hogy vinnék a' Pápát, hogy a' fejét elvágják, és véle egyetembe két Levitát, úgy-mint Felizifzimumst, és Agapitust; annak-okaért sírván felkiálta, és monda: Ne hadgy-el engem Szentséges Atyám: én meg-tselekedtem immár a' mit nékem parantsoltál, el-olstogattam már a' szegényeknek, az Anya-szent-egyház kintseit, mellyeket az én kezembe bízál-va. A' vitézek meg-értvén, hogy Lőrincz a' kintsekről szólana, meg-fogák őtet, és a' tömlőzbe viték, az-után meg-jelenték Détzius Tsáfárnak, mondván, hogy a' Sikisztus Espereftye, kinek a' kintsek kezében voltak, a' tömlőzben van rétetve. Tetfzék e' dolog Détziusnak, és meg-parantsolá, hogy hozzák-elő Lőrinczet, kit midőn el-hoztak-vólna; kérdé őtet Détzius, mondván: Hol vannak a' Sikisztus kintsei? Lőrincz semmit nem felele, jól-lehet többőz-is kérdéné őtet. Azokaért Détzius elküldé őtet Valeriánus Prefektushoz,

mondván néki, hogy kénfzerítse őtet meg-jelenteni, hol vólna a' Sikisztus kintse, és annak-felette tetteffen áldozatot véle az Isteneknek; és ha valamelyiket ezek-közzül nem akarná meg-tselekedni, keményen kinőztassa-meg őtet. Valeriánus pedig Szent Lőrinczet Hippolitus kezébe adá, ki egy tömlőzbe keleszté őtet, a' hol fok foglyok válnak, és a' többi-között egy Lutzillus nevű pogány ember, ki hozfzu ideig lévén a' tömlőzben, és szüntelen síratván a' maga nyomorúságit, el-veztette-va a' szemei világozságát. Szent Lőrincz eleven hittel fel-fegyverkezvén, meg-igére néki, hogy meg-gyógyítaná őtet, ha akarna tekeleteffen hinni az Ur Jésus Kristusban, és meg-keresztelkednék. Lutzillus azt fogadá, hogy mind meg-tselekedné; azért Szent Lőrincz meg-keresztelé őtet, és a' Szent Kereszt jelét reája vetvén, meg-adá szemeinek világát. Sok vakok gyűlének a' tömlőzhez, elhirdetvén, hogy Lutzillus meg-gyógyított-vólna, és magokat Szent Lőrincznek ajánlak, és minnyájan meg-gyógyíttatának ő-általa, olyan módon mint Lutzillus. Hippolitus látván a' Szent Lőrincz tselekedetit, szeretni kezdé őtet, és beszélleni kezdé véle, kérvén őtet, hogy mondáná-meg, hol vannak az Anya-szent-egyház kintsei. Szent Lőrincz értvén rész-szerent az ő igyekezetét, monda néki: Oh Hippolite, ha te hinnél a' Mindenható Atya

Atya Istenben, és az ő Fiában az Úr Jésus Krisztusban, én néked nem csak fok kintseket mutatnék, hanem az örök életet-is, mellyben néked-is részted lenne. Ezekkel az igével, mellyeket Szent Lőrincz monda, és több bölts beszédekkel, mellyekkel a' Keresztényi hitet erősfitté, Hippolitus meg-tére egész háza népével, és meg-kereszteltetének tizen-kilentzen; és az Úr Isten megengedé nekik, hogy meg-látnák azoknak lelkeket, kik meg-kereszteltetének, igen szepekké, és gyönyörűségefekké lenni. Meg nem szűnik vala Hippolitus az Istennek hálákat adni, és Szent Lőrincznek kedveskedni azokért a' jókért, mellyeket ő általa nyert-vala az Istentől.

4. Annak-utánna elő-hozatá Szent Lőrinczet Valeriánus, és hízkelkedő édes beszédekkel, kéré őtet, hogy mutatná-meg, hol vannak az Anya-szent-egyház kintsei. Felele neki Szent Lőrincz, hogy örömeft meg-mutatná, ha neki három napot adna, hogy őszve-gyűjtené. En örömeft meg-tselekefzem, monda Valeriánus: és meg-parantsolá Hippolitusnak, hogy Lőrinczre gondot felne, és mindenkor véle járna. Mind a' háromnak kedvek-szerént lön a' dolog. Valeriánusnak nagy reménsége lön, hogy kezébe adatnának a' kintsek. Hippolitusnak öröme lön, mert még három nap örvendezhete a' Szent Lőrincz társaságával. Szent Lőrincznek-is öröme lön, hogy né-

melly dolgokat, mellyek el-maradtanak-vala, véghez vihetne; némelyleket pedig, mellyek az ő Esperestségéhez tartózkodók valának, jó rendbe hadna; és hogy mind azokat meg-tselekedné, szükséges vala neki a' Hippolitus társasága, és segétsége, a' gond-vifelésért; a' mint meg-vólt neki parantsolva, hogy mindenkor a' Lőrincz társaságában lenne. Mivel-hogy az Úr Isten meg-szokta változtatni az emberek tanátsit, kik ő ellene állanak, és eszközökké szokta tenni, hogy jobban bé-tellyefedgyék az ő Szent akarattya.

5. El-jöven a' harmad nap, Sz. Lőrincz Valeriánus eleibe vivé mind a' szegény Keresztényeket, kiket egybe gyűjthetett-vala, és monda neki, hogy azok vólnának az Anya-szent-egyház kintsei. Eljött Détzius-is az el-rendelt időre, hogy meg-látná, ha Lőrincz a' fok kintset elé-hozná. De látván mind a' ketten, mint vólna a' dolog, úgy látfék nekik, mintha meg-tsufoltattak-vólna; azokáért igen nagy haragra, és dühöfségre gerjedének. Meg-parantsolá Détzius, hogy Lőrincz mezitelen verkeztenék, és az ő egész teste sűrű borgas valakkal meg-szaggattatnék. Annak-utánna Szent Lőrincz elejébe hozának minden rettenetes kinzó szerfzámokat, mellyekkel a' Keresztényeket szokták-vala kinozni: ezt pedig a' végre tselekedék, hogy őtet meg-rettentenék, hogy meg-mutat-

ná az Anya-szent-egyház kintseit, és áldozatot tenne a Bálványoknak. De a' dítőséges erős Mártir azt monda, hogy ő mindenkor kívánta azokat az eledeleket, hogy jobban táplálná magát. Monda néki Détzius: Ha te ezeket eledeleknek hívod, mond-meg nekünk hol vannak a' több' bolondok, te-hozzád hasonlók, kik a' meg-feszített embert imádják, hogy azoknak lakodalmok legyen veled egyetembe. Felele Lőrincz: Azok, kikről te kérdezel, immár az élő Isten dítőségevel örvendeznek Menny-orfzágban, és te nem vagy méltó azokat meg-látni.

6. Látván Détzius, hogy a' Lőrincz álhatatosságát nem változtatná-meg oly könnyen; hogy nagyob' alkalmatossággal meg-próbálná, ha őtet meg-győzhetné, elküldé őtet lántzokkal meg-kötözve a' Tiberianus palotájához a' Palatinus hegyére; és meg-parantsolá, hogy ot a' Jupiter templomban, kéfzitenék-el az Királyi széket. Abban a' helyben ujjabban kérdé Détzius Szent Lőrinczet, mondaná-meg, hol vólnának az Anya-szent-egyház kintsei? és meg-parantsolá néki, hogy jelentené-meg mind azokat, kik, a' mint ő, meg-fzegnék az Istenek áldozatit, hogy mind meg-ölettetvén őket, tisztán maradna a' város a' féle szentségtörő néptől. Inté annak-felette, hogy áldozatot tenne az Isteneknek, és ne biznék a' kintsekben, mel-

lyeket el-rejtett, mert meg nem szabdittyák őtet a' gyötrelmekről, mellyeket ő néki kéfzítettek. Felele Szent Lőrincz: Én a' mennyei kintsekben bizom, mellyek az Úr Istennek irgalmafsága, és kegyefsége, mellyel engem meg-fszegit, hogy az én lelkem meg-fszabadullyon, jól-lehet a' testem sok fajdalmokat fog-fzenvedni. Meg-parantsolá Détzius, hogy Lőrincz veszfzókkel meg-vetettetnék, a' Római szokás-szerént; az-után felakasztatá a' levegő égbe, és bizonyos tűzes vas táblákkal két-felől a' vékonyát meg-égetteté. Midőn Szent Lőrincz ebben a' gyötrelemben vólna, nagy fel-fzóval kiálta, és hálakat adá az Istennek, mondván: Uram Jépus Kristus, igaz Isten, és Istennek Szent Fia, könyörűly rajtam szolgádon; mivel-hogy bé-vádoltatván, meg nem tagadtalak téged, és meg-kérdezettvén meg-vallóttalak téged. Monda Détzius: Én azt hízem, hogy ördögös vagy, és ördögi mesterséggel élvén, semminek tartod a' gyötrelmeket: de eskűszöm az Istenekre, hogy te vagy áldozatot téfzelsz nekik, vagy olly rettenetes gyötrelmeket fzenvedtetek te-veled, mellyeket soha tsak egy ember-is nem fzenvedett ez jelen-vaó időig. Felele Szent Lőrincz: Mivel-hogy én az Úr Jépus Kristus nevében bizom, nem félek a' te gyötrelmidről, mellyeknek hamar vége léfzen, tsak azt tselekedgyed, a' mi néked tetfzik, és el ne fszadgy.

7. Azt parantsolá Détzius, hogy ujjabban meg-verettség bizonyos ostorokkal, mellyeknek végeiben olmok voltak kötözve, hogy halálos-képen meg-törnék az ő testét. Szent Lőrincz könyörge az Úr Istennek, hogy fogadná-be immár Menny-országba az ő lelkét: és egy szózat hallaték: hogy fok kínokat kellene még szenvedni. Détzius, és a többi, kik jelen valának hallák a szózatot, de ő inkább meg-keményítvén szívét, fel-kiálta, és monda: Római emberek, nem halljátok-e ti, hogy az ördögök segitik ezt a szentség-törőt, ki nem féli az Isteneket, sem a Fejedelmeket, és semmit nem gondol a gyötremekkel? Meg-parantsolá azután, hogy ujjabban meg-kinoztassék, még a tsontyait-is helyekből ki-mozdittatván, és ujjabban vas horgokkal a testét meg-szaggattatván. Midőn Szent Lőrincz azt a keserves nagy kínt szenvedné; egy Románus nevű vitéz, a Szent Lélektől meg-világosítottván, Sz. Lőrincz mellett egy igen szép ifiat láta, ki egy igen szép kezűkenyővel törölgeti vala az ortzája veritékét, és a testének sebeit megtisztogattya vala. És mivel-hogy Szent Lőrincz ísmég Hippolitus tömlétzébe vitécék Détzius parantsolattára, a jó vitéz el-méne meg-keresni őtet egy edény vízzel, és le-térdepelvén előtte igen kéré, hogy meg-keresztelné őtet. Szent Lőrincz meg-keresztelé őtet;

azokáért Románus meg-fogattaték, meg-ostoroztaték, és az-után a fejé-is el-vágattaték.

8. Annak-utánna Détzius, és Valeriánus beszéllének egy-mással a Lőrincz tselekedetiről, hogy kevélet gondolna a kinókkal, ördögi mesterséggel élvén. Azt végezték, hogy azon éjjel vitetnék az Olimpiades ferdőjéhez, melly közel van a Salusztius palotájához, hogy ujjabban meg-kinoztassék, és az étszakának letétségétől - is inkább meg-retenne: és így próbálnák-meg őtet, ha a magok akarattyokra huzhatnák. Azonban Hippolitus igen kéri vala Szent Lőrinczet, hogy engedné-meg, had' jelentené-meg ő-is magát Kereszténynek lenni, és had' szenvedne vele egyetembe. De Szent Lőrincz monda néki, hogy egykevéssé rejtse-el a szívében az Úr Jéuszt, mert hamar el-jő az idő, mikor meg-kell magát jelenteni, és halált-is kell szenvedni a Krisztus Jéus szeretetéért. Détzius, és Valeriánus el-jövének az el-rendeltetett helyre, a hová vitécék volt Szent Lőrinczet; és Détzius monda néki: Hád'-el már az ördögi mesterséget, mellyel ez ideig éltél, és mond-meg nekünk, mitsoda nemzetségből vagy? Felele Szent Lőrincz: Én Spanyol vagyok, Romában nevedtem, és kistsin-koromba meg-kereszteltettem, és meg-tanítottam az Isten szent törvényire. Monda Détzius: Szükség, hogy te áldozatot tégy az Istenek

neknek, mert egyéb'-képen ez egész éjjel szüntelen kizoktatlak téged'. Feléle Szent Lőrincz: Ha úgy léfzen, az étfzaka nem léfzen nékem fetétes, hanem világos; és örömmel tellyes. Azt parantsolá Dértzius, hogy e' feleletért, kövekkel törnék-meg a' száját, de a' Sz. Mártir nagy örömmel ada hálát az Istennek, hogy az ő Izeretetéért szenvedné azokat a' kinókat. A' Szent Mártir jó kedve, és öröme, igen nagy haragra, és dühöfiségre gerjeszté Dértziust, ki nem keresé tovább' az Anya-szent-egyház kintseit, jól-lehet azokra vólt nagyob' igyekezete; sem azzal nem gondola, hogy Keresztény vólna, jól-lehet a' vólt második oka, hogy őtet kizoktatta, hanem minden haragját, és dühöfiségét ki-akará őnteni, és bozfúját állani a' Szent Mártir ellen.

9. Végezetre igen kegyetlen, és rettenetes gyötrelmet gondola, melly által ölné-meg őtet. E' pedig vólt, hogy egy rostély módra tsináltatot vas ágyra fekeré őtet, melly olly nagy vólt, hogy az egész testét fen-tarthatta; és az-után tűzet rakata alája, de nem sokat egy előfzer, hogy a' teste tsak lassan égdegelne, és a' gyötrellem, 's a' hálál keservesb' lenne a' késéffél. És mivei-hogy Dértzius, és Valeriánus jelen vóltanak, a' hohérok szorgalmatossan szitogatták a' tűzet, kihánrtván a' tűzes szenet, és égetvén a' testét, a' hol még sületlen

vólna. Monda Szent Lőrincz Dértziusnak: Gondold-meg te iftentelen, hogy a' te tűzes szened nékem nyugalomra, néked pedig örök gyötrelmedre vagyon: mert látta az Isten, hogy én bé-vádoltatván, meg nem tagadtam őtet, meg-kérdettvén, meg-vallottam őtet, és mostan tűz-által égettétvén, hálát adok néki. Azok, kik jelen valának, igen tsudalkozának a' Dértzius kegyetlenségén, hogy elevenen égettétvén-meg azt az ifiat, olly jó ertsótsút, és olly szép termertüt; tsak a' kintsnek telhetetlen kívánságaért. Minnyáján el-hitették vala magokkal, hogy Lőrincznek semmi kintse nem vólna, mivel olly kemény, és keserves kinokat szenvedne. Már jó-darab ideje lévén, hogy a' Szent Mártir égettétvén, és a' tűz, 's láng mind szüntelen inkább' nevedekék, és behatna éppen a' belső részéig, úgy. hogy egygyik ődala nem tsak megsült, hanem meg-is egett vólna. Mindaz-által Szent Lőrincz, hogy egész győzedelmet végyen a' kegyetlen Tirannuson, monda néki: Lásd-meg szegény nyomorult, hogy a' testemnek egygyik része iminár megsült, fordits engem', hogy a' más része-is süllydön-meg, hogy te chesfél, mivel-hogy az Anya-szent-egyház kintsei, mellyeket te kívánfz, Menny-országba vitettenek a' szegények kezei-által. Így vón győzedelmet e' ditsőséges Mártir a' kegyetlen Tirannuson. Az-után

az Úr Jézus Kristushoz fordula, mondván: Hálaikat adok néked én Uram, és én Istenem, mert megérdemlettem, hogy bé mennyek a' te bődögságodnak kapuján, és ezt mondván, ki-adá az ő győzedelmes lelkét, hogy meg-koronáztassék Menny-országban.

10. Mikor Détzius látá, hogy Lőrincz meg-hólt volna, álmélkodással, és szégyennel bé-telvén, elméne onnan, Valeriánussal egyetembe a' Tiberius Palotájához-méne, el-hagyván a' vas rostélyon a' Szent Mártir testét. Jó idein reggel Hippolitus, Jusztinus Pap segítségével el-vivé arról a' helyről, és el-temeté egy majorba, melly egy Kalára nevű özvegy áfzszonyé vala, Tiburtinus uttyán. Sok Keresztények gyűlének egybe ő-vélek, kik meg-is maradának ott, három nap bőjtölvén, és vigyázván éjjel, meg nem szűnván mindenkor firni Lőrincz Esperest szeretetéért, ki mindenekkel jól-tett, és mindenektől szerettetett. Három nap-után Jusztinus Pap Misét szolgálta, és azokat, kik jelen valának mind meg-áldoztatá, az-után külömb-féle helyekre oszlának; mivel-hogy kereshén, üldözni kezdék azokat, kik el-remették Szent Lőrinczet; és Hippolitust, mint annak a' dolognak szerzőjét, meg-fogák, kit, midőn Valeriánus meg-érté, hogy Keresztény volna, kőfarkon meg-hurtzoltatván meg-öleté őtet.

11. Nem engedé az Isten, hogy ez a' két kegyetlen Tirannus büntetetlen maradnának az ő gonofságokért, mert kevés napok múlva, Détzius, és Valeriánus midőn egygyütt mennének Komediára, mellyet Romában az Amfiteátromban tsináltak volt, nagy hirtelenséggel kezdének gyötretetni az őrdögöktől, nagy fel-szóval kiáltának, és sírván orditnak vala. Détzius azt kiáltá, hogy Hippolitus meg-lántozta volna őtet; Valeriánus pedig azt kiáltya vala, hogy Lőrincz tűzzel gyötrené őtet. Valeriánus rút halállal hala-meg; Détzius pedig minek-utánna három nap halálusképpen kinlodott volna, sírással, jajgatással panaszkodván, most Hippolitusról, most Lőrinczről, hogy őtet mind a' ketten a' pokolnak tűzével gyötrenék, szörnyű rút halállal végezé életét. A' Szent Lőrincz Mártir gyötrelme kevés ideig tarta, de a' gyötrelme, mellyet Détzius szenved, mind örökké meg-marad. Illendő dolog volt, hogy az Isten boszszut-állana Szent Lőrinczért, meg-büntetvén e' világon-is az ő ellenségit, mert ő egész életét az Isten szolgálattjára költé, és semmi dolgot nem hagyta, mellyet az Istennek nem áldozott volna: jószágát, szeretetét, gond-viselesét, szorgalmatosságát az Anyaszent-egyház szolgálattjában, könyörületességét a' szegényekhez, erősségét, és áthatatóságát a' kegyetlen Tirannus ellen való tusa-

ködásban, testét vérét, életét, és halálát, mindeneket az Istennek áldozá.

12. Az Isten is illendő ditsőséges hajlékot ada néki Mennyeknek országában, és az egész világon tisztelteri őtet igen nagy innapléssel a közenséges Keresztény Anya-szent-egyházban. Mivel-hogy alig találattik nevezetes város, avagy tartomány, a hol templom nem volna Szent Lőrincz tisztességére építve. Romában a Nagy Konstantzius Császár egy templomot építette Szent Lőrincz tisztességére, a hová vitették az ő teste. Szent Damázius Pápa is egygyet építtete: de ezeken kívül, még három templom vagyon Romában külbömb'-féle helyen a Szent Lőrincz tisztességére építtetve, a hol igen meg-kinozták volt őtet. Egész Olasz országban, és a Kereszténységnek egyéb részeiben, nagy gazdag templomok láttatnak Szent Lőrincz tisztességére építtetve: Spanyol országban-is; jól-lehet sokat építtetek, mindaz-által egy, melyet második Filep Király nem régen építtetett, fellyül haladgya mind a többit, mellyek voltak, avagy vannak a Kereszténységben. Ezt pedig a templomot hívják Szent Lőrincz Mártir Monostorjának, avagy Kalastromának, melly mellett egy Kollegium, egy Sémínárium, egy Ispitály vagyon; melly Kalastrom az épületnek nagy vóltával, a jövedelmeknek gazdagságával, a Könyveknek ékességé-

vel, a Szerzetes embereknek számával, a szegényekhez - való könyörületeséggel, a Szentek tete-
minek fokaságával, a figyeimnek, és ájtarótságának meg-tartásával, fellyül haladgya mind a több efféle tselekedeteket, mellyek vóltak, avagy vannak más egy helyen.

13. Az Anya-szent-egyház az ő innepe előtt bőjtöt tart, és az ő innepét nyoltzad napig szenteli. És jól-lehet Róma az Anya-szent-egyháznak feje, már kivált-képpen-való Patronusának tartotta Sz. Péter, és Szent Pál Apostolokat; mindaz-által mivel olly igen nagy, és ditsíretes vólt a Szent Lőrincz Mártiromsága, őtet-is kivált-képpen-való Patronusának tartya. És a mint Sz. Leo Pápa mondgya: nem kevesebbé tiszteltetett Róma várossa a Sz. Lőrincz halálával, mint Jerúsálem várossa a Sz. István Első Mártir halálával. Méltó dolog azokáért, hogy ez a ditsőséges Sz. ki olly igen tiszteltetett az Istentől, az Anya-szent-egyháztól, a Császároktól, és Királyoktól; tiszteltesék mi-tőlünk, is, és ajánlyuk néki magunkat, kivált-képpen - való Patronusunknak tartván őtet, hogy az ő könyörgési által részefek legyünk a Krisztus Jé-
sus érdemében, és nyerjük-el a Mennyei örök ditsőséget, Amen. Az Anya-szent-egyház a Sz. Lőrincz innepét szenteli az ő Mártiromsága napján, melly Kis-afszony havának tizedik napján vólt, Krisztus Urunknak két-száz negyven nyóltz esztendejében.

Szent VINTZE Mártir élete.

*Szent Isidorus, Prudentzius, Bédá,
és Metafráztes Simon-által Som-
mába foglaltatott.*

I. Szent Vintze Spanyol országban Oska városában születék; kis-korában deáki tudományokban foglalá magát; a Szent Irást Szent Valérius Püspöktől tanóla, ki őtet Diakonussá rendelé, és hatalmat ada néki, hogy az Evangéliomot prédikállyá a' községnek; mint-hogy a' Püspök akadozó nyelvű lévén, nem volt alkalmas a' prédikállásra. Akkor a' Római Imperiomot Diokletziánus, és Makszimianus birták, kik a' Keresztények vérével soha meg nem elégedtenek. Ezek magokhoz hasonló egy kegyetlen fene besttiát küldének Spanyol országba Prefektuságra, kit Datzianusnak hitták. Ez megöletvén némelly Keresztényeket Sirágoza városában, és másokat erős fogságban vettetvén, kinőzni kezdé; de mivel-hogy Valentziába akara menni, oda viteté a' foglyokat, kik között Valerius, és Vintze volt. Igen fok nyomoruságot szenvedett ez a' két Szent ember, azon a' hosszú úton gyalog járván, lántzokkal meg-kötözttvén, és igen gonoszúl tartatván. Valentziába érkezvén, a' tömletzbe tartatának némelly napokig, éhséget, szomjúságot, bűdöséget, és egyéb szorongatáso-

kat szenvedvén; melyeket a' tömletzben szoktak szenvedni. Mind-az-által olly nagy örömmel szenvedték a' Krisztus Jésus szerelméért, hogy úgy lázott, mint-ha semmi nyomoruságot nem szenvednének. Sőt mikor Datzianus eleibe vitetének, a' tömletz-tartóhoz fordula Datzianus, és keményen meg-fedde őtet, gondolván, hogy igen jól tartotta-vólna a' Szenteket, a' mint az ő színek mutatták-va, és monda néki: Nem bányák a' gonosz-tévők, kik a' tömletzben vannak, ha ollyan jól tartod őket, mint ezeket tartottad. Az-után a' Szentekhez fordula, és ottan lévén Diokletziánus Tsászar bálványa, egy tűzes edénnyel, és egy vánkoffal, monda nekik: A' Római Tsászarok meg-parantsolták, hogy meg-tartsák az Isteneknek régi tiszteletek; kik között méltán helyhez-tetik, és imádatik Diokletziánus az ő híres neves tselekedetiért. Imé az ő bálványa, szükség, hogy térd-pellyetek-le ama' vánkoffra, és temjént áldozatok néki ama' tűzben.

2. Meg-kezde felelni Valerius, de akadozó nyelvű lévén, nem értették jól, a' mit mondott. Akkor Szent Vintze nagy buzgó lélekkel monda néki: Édes Atyám, miért szállasz a' fogaid-között, úgy lázlik, mint-ha félnél ettől a' kegyetlen el-

lenségtől. Émeld-fel a' szódat, hogy minnyájan, halhassanak téged, és hogy e' gonosz ellenségnek dühösége szégyenitessék-meg. Ha pedig úgy tesz néked, adgy szabadságot nékem, mert én meg-felelek néki. Szabadságot vévén az erős Levita, monda Dátziánusnak: Ezeket a' te Istenidet tartsd magadnak, te imádgjad őket: mert mi Keresztények az örök Atyát imádgjuk, az életnek, és a' világosság-nak szerzőjét, kiben örvendezünk: őtet vallyuk Istenünknek, az ő egy-gyetlen egy szülbött Fiával a' Jésus Kristussal, és a' Szent Lélekkel egy-nyembe; ennek áldozunk a' mi lelkünknek temjényével; ezt hordozzuk a' mi szívünkben, és vallyuk a' szájunkal; és készek vagyunk életünket le-tenni ennek szerelméért, tulajdon vérünket ki-öntvén. De e' sem fok, mert a' Kristus Jésus a' mi Istenünk, ki-öntötte tulajdon véret mi-érettünk.

3. Ezek az igék nagy szívet adának a' Keresztényeknek, kik jelen valának; és fel-gyulaszták a' Dátziánus haragját, ki szám-ki-verésbe küldé Szent Valériust, és meg-parantsolá, hogy Vintze kinoztassék-meg. Illyen módon kezdé őtet gyötreni, hogy elsőbben mezítelen verkezteté, és a' karjainál fogva fel-akasztatá őtet egy oszlopra, azután egy kötelel köttetvén a' lábáira, oly erőssen huzatá, hogy a' testének minden tsontyai ki-mozdultanak a' helyekből: Annak-u-

tánna oly nagy dühösséggel meg-vereté őtet, hogy rövid idő-alatt, ki-tsorgott a' vére az egész testéből. A' dicsőséges Mártir vig ortzát mutata ebben a' gyötrelemben; és nevetvén, monda a' kegyetlen Birónak: Nagyob' gyötrelmed vagy néked, látván, hogy keveset gondolok a' gyötrelmekkel, melyeket nékem szerzettél; hogy-sem nékem azokat szenvedvén. Vifely gondot, hogy el ne fáradgy elsőben engem kinoztatván, hogy-sem én a' kínokat szenvedvén. Ezek az igék oly nagy haragra inditák Dátziánust, hogy nagy dühösséggel bé-telvén, ki-ragadá a' márok veszfőt a' hóhérok kezéből, és nem a' Mártirt, hanem a' hóhérokat kezdé keményen verni, resteknek lenni kiáltván őket. Mikor Szent Vintze ezt látá, monda Dátziánusnak: Mi dolog az, a' mit tselekezel oh Biro? Illy hamar meg-bántad, hogy ellenségem lőtél? tsak mostan haláloamat kívánod vala látni - és imé pártomat fogtad, azokat vervén, a' kik engem vertek. Ezek az igék inkább haragra inditák Dátziánust a' Mártir-ellen; és meg-parantsolá, hogy meg ne szünnének őtet kinozni. A' hóhérok szégyenlvén, és meg-haraguván azon, a' mit Dátziánus tselekedék, és monda: ki-akarván haragjokat önteni a' Mártir-ellen, fokkal keményebben meg-verék őtet, hogy-sem annak-előtte, és azután bizonyos vas-horgokat ragadának,

dának, és az egész testét meg-szag-
garák azokkal-

4. Ugy meg-faradának a' ho-
hérok, hogy még a' kezeket sem
émelhetik-vaia-fel; el-fogyatkozáék
az ő erejek; és meg-öregbedék a'
Szent Mártir öröme; ki vig ortzá-
val az égre tekintte, mintha a' Kri-
stus Jésum az' ő Királyi székében
szemlélte volna. Akkor monda
Dátziánus: Hadgyátok-el őtet egy-
keveysé; várakozatok had' hül-
lyenek-meg a' sebei, és had' fagy-
gyon-meg a' vére; az-után kezd-
gyétek ujjabban veszfözni, és szag-
gatni őtet. Halván ezt Szent Vin-
tze, monda néki: Serkeny-fel ból-
dogtalan ember, keres új eszkö-
zöket a' kegyetlen kinozáfra, mert
szemeiddel látod, hogy keveset
használtak az el-múlt kegyetlenség-
gid. Ved' eszedbe, hogy te ma-
gad tsalod-meg magadat, ha azt
gondolod, hogy kárt tévszf nekem,
fanyargatván, és szaggatván a' te-
stemet, mert természet-szerént fá-
radságok, és nyomoruságok, és a'
halál alá vagon az vettetve. Ez
a' külső ember, kit te olly kegyet-
len dühösséggel el-akarzf roantani,
csak egy föld edény, mellynek vagy
egy-képpen, vagy más-képpen el-
kell romlani. Nekem más egy bel-
ső emberem vagon, ki fokkal kü-
lömb' annál, a' kit te látz; kit az
emberi erő meg nem fanyargathat.
Ez a' ki minden gyötrelmeket sem-
minek tart; ez a' ki meg-urál té-
ged' azokban.

5. Monda néki Dátziánus: Miné-
hogy olly meg-általkodott szíved
vagon néked, hogy nem gondolzf
a' rettenetes gyötrelmekkel, mel-
lyeket szenvedtz, mellyek könyö-
rületességre inditanak mindeneket,
kik téged' látnak; és nem akarod a'
mi Isteninket imádni, és nékik ál-
dozatot tenni, hogy meg-szabaduly
az ifzonyu keferves fájdalmaktól,
mellyeket ujjonnan kell szenved-
ned; mond-meg nekem, hol van-
nak azok a' könyvek, mellyek ezt
a' te vallásodat tanittyák, had'
égesfűk-meg azokat. Szokáfok volt
a' kegyetlen Tirannufoknak fél-ke-
refni a' Szent Irásnak könyveit,
mindenütt a' hová mentek, és a'
hol kadhatták, el-égették azokat,
gondolván, hogy a' Krisztus Jésum
nevet illyen módon ki törölhetnék,
e' világból. És ha valaki a' Ke-
refztények közül, kiket a' Pogá-
nyok meg-fogtak, valamellyik
könyvét kezekbe adta, szabadon
botsátották azt. Kit az-után a' töb'
Keresztények árulónak hittak, mint
Judást, az Evangélista, mivel Kri-
stust az ő ellenségi kezébe ada.
Ugy ez illyeneket-is árulónak hit-
ták, mivel a' bálványozóknak ke-
zekbe adták a' szent könyveket,
kik meg-égették azokat. Igen visz-
za tetfűék ez a' kérés Szent Vin-
tzenek, és monda néki: hogy mi-
nek-elötte ollyan dolgot látna, meg-
égetné őtet a' pokol tüze. Hal-
ván Dátziánus, hogy a' tüzet emli-
tené, monda: Te tüzzel fenyegetzf
egem,

engem', én-is tűzzel akarlak téged kinozni. Le-öldoztatá őtet az ofzlopról, és tsigára vonatván őtet, égő szövétnyekkel égetteté az ő oldalait. Az-után bizonyos vas-fésűkkel meg-szaggattatá az ő testét, hogy a' tűznek ereje bé-hatna a' belső részeire, és mindenit el-égetné. Itt sem végeződé a' Tirannus dühösége, mivel egy új módot gondola a' gyötrésre: Egy vas ágyat tsináltata rostély formára, melly teli vólt igen hegyes, sűrű, fel-álló vas szegekkel, és meg-parantsolá, hogy arra fektetnék a' Szent Mártirt: kit midőn az igazság szolgai le-vennének a' tsigáról, monda nékik: A' mit tselekefztek, hamar tselekedgyétek, mert mennél nagyobbak léfzenek a' gyötrelemek, mellyekkel engem' illettek, annál nagyob' léfzen a' jutalom, mellyet nékem ad azokért az én Uram Krisztus Jésusom. Réa fekvén azért arra a' rettenetes ágyra, azok a' hegyes vas szegek-által járák az egész testét, minden belső részeiig. Az-után meg-parantsolá a' Tirannus, hogy tűzet gyújtának alája, hogy nagyob' fájdalmat szerezne néki; sőt-is vetettek a' tűzbe- hogy onnan a' febeire szökdösvén, kefervesb' gyötreelmet szerzenének. Annak felette az egész testét meg-ispékelték szalonnával, és hogy a' tűznek nagyob' gyötrelemét fokasítának, tűzes vas lánnákkal bé-fedék az egész testét. Immár a' fok-téle tűz, nem csak a' husát

égette, hanem a' tsontyait, és a' belső részeit-is, mellyek látzfzotak, és a' fok vér ugyan óltotta a' tűzet, melly ki-tsorgott az egész testéből.

6. Annak-utánna, hogy még-is inkább' meg-kinózza a' Szent Mártirt a' kegyetlen Dartzianus, egy fetét tömletzbe téteté őtet, olyan mezitelen a' mint vala, és a' földön fok éles, és hegyes tserép darabokra fektetvén őtet, kalodába szegezteté a' lábait, a' végre, hogy az ő nyomorúlt teste femmi nyugodalmat ne találja. Azt mondgya Sz. Isidorus, hogy Dartzianus, a' tömletznek fetéségével nem csak őregbiteni akarta nagy gyötrelmit, és keferves fájdalmat a' Szent Mártirnak, hanem el-akarta rejteni az ő vallás-tételének ditsőségét. De leg-ottan a' fetét tömletz meg-telék mennyei fényességgel, és a' bézárlott kaloda magától fel-nyilék; a' padimentom, és a' tserép darabok gyönyörűséges jó szágu illatot botsátának, mint-ha jó illatu virágok lettek-vólna. Meg-jelenék az-után az Angyaloknak nagy sokasága, kik édesfen énekelték az ő gyözedelmének ditsirerét, és örvendeztek a' szent Mártir ditsőségés gyözedelmének. Olly nagy vigafz-talására vólt a' Szent Mártirnak, ez a' Mennyei vastagítás, hogy csak alig érzette az ő febeinek fájdalmát. Meg-láták némelly hafadékok-által, hogy nagy fényesség vólna a' tömletzben, hasonló-képpen meg-érették a' gyönyörűség

ges illatot, és meg-hallották az édesfészes Angyali éneket. Mikor a' tömletznek őrizői ezekben vót-ték-vólna, álmélkodának azokon a' tsudálatos dolgokon, és az-után meg-nityák a' tömletz ajtait, hogy kiki láthatná, és halhatná, a' mit ők hal-lottak, és láttak-vólna. Egyebek-között fok Keresztények menének oda, kik mikor láták, hogy az aj-tók nyitva vólnának, a' Szent Már-tirhoz közelgetének, és láták a' nagy tsudát, mellyet az Isten tse-lekedett a' tömletzben. Az-után nagy örömmel el-menvén onnan, az egész váracon kezdék hirdetni. Egy pedig a' tömletz őrizői közül, meg-jelenté a' lótt dolgot Dátziá-nusnak, ki nem ada jutalmat néki a' követségért, de nagyot ada az Isten, meg-térítvén őtet a' hitre, és Kereszténnyé tévén őtet, a' meg-nevezet tsuda-által.

7. Mikor Dátziánus ezt a' dol-got meg-érté, rezketni kezdé fé-lelmébe, és el-lankada bánattyába, és dul-fulván nagyob' haragra, és dühödségre gerjede. Az átkozott bíró ilyen tanátsal éle, hogy fok-képpen kezdé hizelkedni; és ked-veskedni tettettet kegyességgel a' Szent Mártirnak: irigyköltvén el-lenne a' jutalomért, mellyet nyert vólna a' nagy gyötrelmeknek szen-vedésivel. E' végre egy igen gyö-nyörúséges frís ágyat készítetté, és éppen fel-ékezté azt jó illatu virá-gokkal: abba fekteté Sz. Vintzét, és ottan orvosoltattya-vala az ő ke-

szerves sebeit. Azt mond-gya Pru-dentzius, hogy mikor a' városban meg-érték ezt a' Keresztények, fo-kan egybe-gyűlének, hogy a' Szent Mártirt tiszteljék, és segecsék. Tsak alig tétették Szent Vintze ab-ba az-ágyba, és miagyárt meg-hala. Meg nem ölhetvén őtet Dátziánus olly fok rend-béli kegyetlenségek-kel: nem akará az Úr Isten, hogy gonosz álnokságával használhasson. Meg-jelenték néki a' Szent Vintze halálát, azt-is meg-mondák, hogy fok Keresztények oda menvén, tsókolták az ő sebeit, és félig meg-égett kezeit, és lábait. Azt mond-gya Prudentzius, hogy a' Kereszté-nyek azt gondolták, hogy nem bán-na azt Dátziánus: Sőt azt itilék; hogy meg-bánta-vólna kegyetlen-ségit, látván, hogy annyit akarna kedveskedni a' Szent Mártirnak. De más-képpen lón a' dolog, mert úgy meg-haraguvék azon, és mint egy meg-bolondula dühödségébe, hogy fokakat meg-ölete a' Kereszt-ények közül. Még a' holt test el-len-is boszút akarván állani, egy otsmány bűdös verembe vetteté azt, egy-kevesé távul a' váraftól, hogy az ebek, madarak, vagy egyéb' vad állatok meg-ennék azt. De az Isten egy hollót küldé, melly a' Szent testhez közelgetvén, meg-óltalmazá azt, hogy semmi állat ne illethetné; szüntelen ott vigyázott, és úgy lázott, mint-ha siratta vól-na a' Sz. Mártirnak halálát. Egy farkas oda méne, hogy meg-enné azt:

ázt: de a' holló körmeivel, és orrával addig fárada, hogy nem engedé a' farkának a' testet illetni. Ezt-is tudtára adák Dartzianusnak, ki azt parantsolá, hogy a' Szent testet ökör bőrbé takarván, és egy nagy követ rája kötvén, vetnék a' tengerbe. Bé-vivék egy hajóban a' testet a' Tengerbe, és a' partról távul vivén, belé-veték a' tengerbe, és vízfíza menvén a' parthoz, a' Sz. test-is vízfíza méne a' kövön. Annak-utánna meg-jelenék Szent Vinze egy ájatos özvegy afzfizony-nak, már meg-szünvén a' Keresztényeknek üldözések, és meg-jelenté

néki hol vólna az ő teste; az afzfizony egyebeknek meg-jelentvén, egybe-gyülének, és keresvén, megtalálák a' szent testet, és illendő tisztelettel, Valentzia várafsán kívül el-temeték; holott az-után egy Templomot építének az ő tiszteségére. Annak-utánna pedig a' pogány ellenségek meg-akarván égetni a' Szentek testeit, a' hol találhatták; a' Keresztények ezt a' drága kintset, mezíze földre vivén, el-rejtették. Végezetre Lisbona várafsába vitték, és ottan a' nagyobbik Szent-egyházban nagy tiszteséggel helyezették.

Sz. ALBERT Püspök, és Mártir élete.

I. **E**LSŐ Kronika könyvnek huzson-kettődik részében írva vagyon, hogy midőn Dávid az Úr Istennek házat akarna építeni, az Úr beszéde lön ő hozzá, mondván: Sok vért ontottál-ki, és sok hadakat viseltél: nem építhet házat az én Nevemnek, annyi vért ontván én-előttem: a' fiú, ki néked születik; igen tsendes férfiú lesz. Ő épít házat az én nevemnek, és ő nékem fiam leszén, és én néki Attya leszek: és meg-erősítem az ő országának Királyi székét. Hasonló-képpen, midőn Géjza Hertzeg házat akarna építeni az Istennek, az-az, egész Magyar országot meg-akarná téríteni az igaz hitre, az Úr beszéde lön ő hozzá, az An-

gyal-által, mondván: A' miket elmédben forgatsz, azokat véghez nem viheted, mert sok ember vért ki-ontottad, de születik néked egy fiad, ki Isten segítségé-által, mind azokat véghez viszi, melyeket te magadban el-rendeltél: a' pedig Király leszén, és én az ő Országának Királyi székét meg-erősítem. Azonban te-hozzad el-jő az Isten embere lelki követséggel, kie fogadgy bősülettel, tartsd illendő tisztelettel; annak intésit, és tanításit ved'-bé Isteni félelemmel, néki tekéllereffen engedgy mindenekben. Nem sokkal az-után, imé hir érke-zék, hogy a' Prágai Albert Püspök, jő immár ő hozzá, sok lelkeknek meg-térítésére. Géjza Hertzeg min-

den késelem-nélkül egész udvari népével az Isten embere eleibe méne, és őtet nagy bősálettel befogadván, alázatos fiúi engedelmeséggel, a' lelki dolgokban magát neki ajánlá. Ez a' Szent Püspök Tseh országban tekintetes nagy nemzeti Atyáktól született. Az Atya Libirzjai Grof volt, kit Slaunikusnak hittak, az Anyának pedig Strezislava volt a' neve.

2. Midőn Albert igen veszedelmes betegségben esett volna, az ő szüléi az Istennek, és az Isten Anyának a' Bóldogságos Szűz Mariának adák őtet, fogadást tévén azon: és mingyárt az Úr Isten meg-gyógyítá őtet. Annak-utánna igen szépen nevelék őtet az ő szüléi, Isteni félelemre, szeretetre, és szorgálatra nagy szorgalmatossággal oktatván, és tanítván őtet. Az-után pedig, midőn arra-való ideje volna, a' Magdeburgiai Érseknek adák őtet, hogy deáki tudományra, és Isteni ájtatóságra, illendő-képpen taníttassék. Az Érsek igen szereti vala a' gyermeket; az ő jó elméjét, okosságát, szent igyekezetét, és az Isteni ájtatóságban, 's a' deáki tudományban nagy elő-menetelet látván; és a' Bérnálásban a' maga tulajdon nevéen, Albertnek akará hivatatni, mivel az-előtt Voithuskusnak hivattatik vala. A' Magdeburgiai Érseknél pedig mind addig meg-marada Szent Albert, míg Isteni nagy ájtatósággal, és deáki bölts tudományokkal szépen fel-

ékesítettvén; szent erköltsivel, és jó példa-adásával az emberek-előtt tündöklene; mindenkor meg-emlékezvén édes Üdvözítőnk tanításáról: *Matt. 5. v. 16.* Úgy világoskodgyék a' ti világosságtok az emberek-előtt, hogy lássák a' ti jó tselekedetiteket, és ditsőítsék az Atyátokat, ki mennyekben vagyon. Azonban Ditmárus a' Prágai Püspök meg-hala, és Szent Albert a' Prágai Püspökségre emelteték. A' Püspöki méltoságot, életének nagy tisztaságával, szegényeknek, szűkölködőknek, és ügye-fogyottaknak nagy gond-vifelésével, viselte. Mindenkor tizen-két szegény embert táplált a' maga asztalánál. Szorgalmatossón vigyázott, és gondot-vifelt az alatta-való népekre. A' földön alutt, és a' feje alá követ tett: irgalmason kemény, és keményen szelid volt. Mivel-hogy pedig a' meg-általkodott kemény-nyaku kölségnek gonosz tselekedetit, és undok vétkeit meg nem ellenzheti vala, keserves fujdalmas szívvel Romába méne, hogy az Apostoli Sz. Széktől tanátsot végyen. Romában a' Sz. Bonifátzius Kalastro-mában, fok vigyázásokkal, testi sa, nyargatásokkal, böjtölésekkel, és buzgó imádságokkal őt ezrtendeig nagy szent életet vifele.

3. Vevék ezekbe a' Prágaiak, hogy nem jó nekik a' Püspök nélkül lenni, követeik által kérék Sz. Albertet, hogy jöne vizsza: és a' Mogontzjai Érsek-által mind addig

könyörgének a' Római Pápanak, mig nekik Sz. Albertet vízfíza küldené. Akkor azért vízfíza mene Sz. Albert Püspök; a' Prágaiak nagy örömmel fogadák őtet. De nem sok idő múlva az előbbi gonosz tselekedetekre, és undok vétkekre vízfíza térvén; a' Sz. helyeket fel-törték, és az ártatlan embereket, kik oda szaladtak vala, erőszakkal onnan ki hurtzolván, szörnyű halállal meg-ölték. Azokáért ismét el-hagyá őket Szent Albert Püspök, és mivel régen annak-előtte magában el-tekéltette vala, hogy a' Pogányok meg-térítésére, és a' Mártiromság szenvedésére menne; ismét vízfíza méne Romába, hogy a' végre a' Pápától Apostoli privilegiumat, és áldást venne.

4. Midőn másodsor Romában volna Szent Albert Püspök, a' Mogontziai Érsek, és a' Prágaiak vízfíza kérék őtet a' Római Pápától: ő pedig vízfíza térvén, meg-érté az úton, hogy a' Prágaiak az ő atya-fiait szörnyű halállal megölték, és látván, hogy magától-is szivekben tellyességgel el-idegenedtek volna, az Istennek hálaát adván, el-rendelé magában, hogy mingyárt a' Pogányok meg-térítésére menne, a' mint a' Római Pápától privilegiumot, és hatalmat vett vala a' végre. Annak-okaért Magyar Országba jöve: Géjzát a' Magyar nemzetnek Fő-Hertzegét, és Fejedelmét, sok Fő-rendekkel, és köz-népekkal egyetemben a' Keresztényi hitre meg-tanítván. Mi-

nek-utánna Szent István Királyt a' Géjza Hertzeg fiát, a' szent Keresztységnek vizével meg-mosogatta volna; és őtet kis-korában a' Keresztényi tudományra, és az igaz hitnek ágazatira meg-tanította volna: midőn látná, hogy Magyar Országban az igaz Keresztényi hit mély gyökeret vert volna; magában el-tekéllé, hogy ugyan azon hitnek hirdetésére, más nemzetekhez menne. Azokáért Lengyel országba menvén, ottan három éztendeig hirdette a' Szent Evangéliomot; és az ő Atyafiát Radzinust Gnesznai Érsekké tévén, ő maga Pruffiába menő, a' hol még idegen Isteneket, és Bálványokat imádnak vala; és ottan midőn nagy szorgalmatossággal a' Keresztényi hitet hirdeté, és ki-terjeszté: egy mező városban mikor Sz. Misét szolgálna, az istentelen gonosz Pogányok dárdákkal által-verék őtet, és azzal meg nem elégedvén, a' fejét is el-vágák neki. Némellyek azt írják, hogy Sz. Albert Püspököt, nem ölték-meg mingyárt ott az Oltár-előtt, hanem egy hegynek tetejére fel-vitték. Illyen-képpen Sz. Albert Püspök, Apostoli életet viselvén, a' Mártiromságnak ditsőséges koronáját-is el-nyeré. Az ő teste Kábrus Bolefzlauz-által elsőben Tremesznai Kalastromba viterett, annak-utánna Gnesznába, és ottan nagy bősálettel temertet. Sz. Albert Püspökről több dolgot-is találhatz a' Szent István Király életében.

Szent FÁBIÁN Pápa, és Mártir élete.

Damasus, és több Autorok - által sommába foglaltatott.

I. Szent Fábían Romában születék, az Attyát Fabiusnak hiták. Mnek-előtte Pápává választottatott volna, felesége volt néki. Szokás volt Romában, hogy meghalván a' Pápa egybe-gyűltek a' Papok, hogy mást választának, mindenkor tudosb', és szenteb' életű embert akaryán választani. Antérus Pápa halála-után, mikor a' Papoknak egy része egygyet, mást része mást akarna választani a' Pápaságra, történet szerént oda érkezék Fábían, a' majorból jöven; és a' nép közé menvén, hogy megértené mint folynának a' dolgok, és hogy meg-mondaná a' maga tettését, mingyárt egy galamb-le-jöve az égből, és az ő fejére szálla. Mikor látták volna azt a' dolgot, a' kik jelen voltak, meg-érték, hogy az Isten maga Vikáriusává választotta volna őtet. Minnyájan kiáltani kezdenék, és egyenlő érrelemmel azt mondák, hogy Fábíánnak kellene lenni Pápává: illy tsudálatos lón az ő választása. Akkor Makszimianus volt a' Tsászar, kinek idejében hatodik üldözése volt az Anya-szent-egyháznak, mellyben sokan szenvedének Mártiromságot a' Krisztus Jésus szerelméért. Szent Fábían hét Levitát, és hét Notá-

riust rendelete, hogy meg-írnák a' Mártiroknak szenvedését, és tselekedetét, kik halált szenvedtek a' Krisztus szeretéért: és gondot viselnének az árvákra, és özvegyekre, kiknek attyok, férjek Mártiromságot szenvedtek az igaz hitért. Ezek, és egyéb' szüköldödő személyek az Anya-szent-egyház kintseivel tápláltattak a' hét Leviták-álta. Azt-is rendelé Szent Fábían, hogy Nagy tsörtörtökön Szent Krisma szenteltetsék, és az el-múlt esztendő-béli meg-égettesék. Meg-parantsolá, hogy a' világi Birák, a' Papokat, és egyéb' Egyházi személyeket törvénybe ne hihatták, és meg ne itilhetnék. Azt-is rendelé, hogy a' Keresztények, minden esztendőben, leg-alab' Husvétba, minnyájan az Oltári Szentséget magokhoz vévén, meg-áldoznának, a' kik az okoságnak idejét elértek volna.

2. Meg-szűnék egy-kevelése az Anya-szent-egyház üldözése, minek-után a' két Filepnek adaték az Imperium, kik közül az első attya volt a' másiknak: az első Filep, első lévén hasonlő-képpen a' Tsászarok közül, kik meg-keresztelkedtek, és a' Keresztény hitet vallották volna: úgy annyira, hogy hat esztendő-alat, mig a' meg-nevezett két Filep Tsászar az Imperiumot bírta,

lőn ideje Szent Fábiónak az Isten Anya-szent-egyházát jó rendel igazgatóni. Oly nagy méltósága volt Szent Fábiónak, mint Eusebius mondgya, meg-akarván egykor az öreg Filep Tsászar áldozni Husvét napján, a' több' Keresztényekkel; a' Pápa nem akará néki adni a' Krisztus Szentséges testét, a' míg penitentiát nem tarta némely nyilván való vétkeiről, és kegyetlenségiről, mellyeket tselekedett volt. A' Tsászar meg-gyónék könyhullatásokkal, és nagy alázatossággal: és úgy bocsáttaték a' Szent áldozathoz. Annak-utánna meg-halván

a' két Filep Tsászar, egygyik Veránumban, másik Romában, az Imperium Détziusra marada az ő Generálissokra, ki kegyetlen természetű-lévén, és gyűlölvén a' megholt Tsászarokat, hogy Keresztények lettek vőina; hetedik üldözést indita az Anya-szent-egyház ellen, melly igen felette kegyetlen volt. Számtalan fok Mártirok öletetének-meg abban, és a' többi között Szent Fábían Pápa, ki Appia útban, Kalisztus Tzinteremében temteteték: minek-utánna tizen-öt éfztendeig ült vőlna a' Szent Péter Székében.

Szent SEBESTYÉN Mártir élete.

Metafrázstes Simeon-által sommába foglaltatott.

1. **A'** Római Imperiomot Makzimiánus, és Diokletziánus igen kegyetlen Tiranusok bírván, kik halálos ellenségi voltak a' Krisztus Jésus nevének, és oly nagy volt az ő dühösségek a' Keresztények-ellen, hogy soha tsak egy Tsászar-is meg nem haladta őket a' Kegyetlenségben; Az Imperiomban, minden városokban, és Kastélyokban teli voltak a' tömlöztek Keresztényekkel. Nem kerestek gonosztévőket, nem szolgáltattak igazságot, hanem igazság-ellen fok Keresztényeket ölték-meg. Abban az időben egy tekintetes vitéz volt: Mediolánumban születtetett, kit

Sebestyénnek hittak, az Attya Narbonai, és az anyja Mediolánumi lévén. Ez tudtára adaték Diokletziánusnak, ki az ő nemes erköltsiért, és tekintetes nemzetségeért, befogadá őtet a' maga szolgálattýára, és a' Lovások első seregének Kapitányává tévé őtet. Noha Sebestyén minden szorgalmatossággal magát gyakorlotta tisztének hivatalýában, és mindenkor hiven szolgált, és kedveskedett a' Tsászarnak, mindaz-által semmiben el nem mulatá az Isten szolgálattýában való kötelességét, titkon Keresztény lévén; jól-lehet némelly kivált-képpen való történetekben magát ki-jelentette: mert látván némelly Keresztényeket, kik a' gyötrelmeknek kegyet-

gyetlensége miatt, közel vólnának a' hiének el-vezetéséhez, ő azokat üdvöséges intézésekkel meg-erősítette, úgy hogy mind végig álhataratosok voltak.

2. Történék, hogy egykor Romában, holott a' Tsázar, és Sebestyén jelen voltak, meg-fogának két fő embert, Márkust, és Martzellianust, kik Trankvillinus, és Martzia fiai voltak, és mind a' kettőnek felesége, és fiai voltak. Ezek ketten Kromátzius nevű Préfektus eleibe vitetének, ki látván, hogy sem igiretekkel, sem fenyegetésekkel arra nem vitethetnének, hogy a' Bálványoknak áldozatot tennének, harmintz napot ada nékik, hogy gondolnák-meg, mit tselekednének, és hatmintzadik nap múlva, ha meg nem ragadnák a' Kristust, halálra sententziáznák őket, minden jószágokat el-foglalván. Azokban a' napokban igen untatták a' népek ezeket a' Szenteket, és arra intették őket, hogy ne hadnák magokat meg-kinoztatni, és meg-öletetni: a' többi között hozzájok ment Trankvillinus az ő attyok, ki sok könyhullatásokkal, monda nékik: Oh édes fiaim, ki léfzen az én vénségemnek istápa? Ki fogja-bé az én szemeimet, minek-utánna meghalok? Ki viszi az én testemet a' temetőre? Könyörüllyetek rajtam édes fiaim, gondollyátok-meg, hogy én nemzettelek, én sok vigyázással neveltétek, és nemes állapotra hoztalak titeket; tehát miért akartok

szan-szándékkal menni a' halálra? Miért nem tekintitek a' ti ifúságokat, az én vénségemet, a' ti házatokat, és jószágokat, melly el-foglaltarván, más Urnak aadatik, és én egy napon el-veztem jószágomat, bősületemet, és két fiaimat, kik az én szemeimnek világosága. Oda jött az Annyok-is nagy keserűséggel, és szomorúsággal telyes lévén, és siralmas beszéddel ezekben juttatta a' fiainak, a' szűlének iszonyu fájdalmít, meg-muratta az emldit, mellyekből a' tejet szopták, meg nem szűnt olly dolgokat tselekedni, és mondani, mellyek könyörülte'ségre indithatták őket. Oda mentek a' felségek-is, kik ifiak, és szépek voltak, karjokon tartván fiatskájokat, nagy soházkodásokkal, és keserves sírásokkal, bődögotalan, és el-hagyatott özvegyeknek kiáltván magokat. Segítették ezt a' keserves musikát a' kiseddek-is, igen keservefen sírván. De nem végeződött itt a' hartzolás, melly a' Szentek szívében völt, mert minden nap hozzájok mentek az attyafiai, és baráti, kik édes beszédekkel el-akarták hitetni őket, hogy meg-változtatnák igyekezeteket, ezekben-juttatván az ő barátságokat, a' magok szépségét, és a' világnak gyönyörűségét, és a' gazdag-ságokat, mellyeket el-veztenének tisztetésekkel egyetembe, és azért ne akarnák mind azokat egy gyalázatos kemény halálón el-változtatni. A' késértet, mellyet ezek a'

Szentek szenvédtek, igen nagy vólt, az ezkdzók-is hatalmasok vóltak, úgy annyira, hogy úgy lázzott mint-ha meg-kezdettek volna tántorodni.

3. Szent Sebestyén-is jelen vólt akkor, és félvén, hogy el-vesznek a' Krisztus vitézi, nem tekéntvén arra, hogy magának kárára következnék, elejkebe-állá, magát nyilván meg-jelentvén, hogy Keresztény vólna. Szóllani kezdé mind az egész társaságnak, és nagy buzgó lélekkel monda: Ha ez a' mi életünk nyomoruságok nélkül vólna, és örökké meg-maradna, méltó vólna, hogy minnyájan igyekeznénk ezt meg-tartani. De mivel-hogy illy hamar el-végeződik; miért akarjuk ennek szerelméért, a' mást el-vesztetni? E' tsak ideig-való, amaz örökké-való, e' teli fáradságokkal, és nyomoruságokkal, amaz teli minden nyugodalommal, és vigasztalással. Nem tudgyátok-e ti, hogy az Isten Fia azt mondgya: *Matt. 10. v. 32.* Minden a' ki meg-vall engem' az emberek előtt, én-is megvallom őtet az Atyám előtt, ki mennyekben vagyon; a' ki pedig meg-tagad engem' az emberek előtt, meg-tagadom én-is őtet az Atyám előtt, ki mennyekben vagyon. Ne vélyétek, hogy békéséget jöttem botsátani, hanem fegyvert: mert el-választani jöttem az embert az atya ellen, és a' leányzot az annya ellen; és a' menyet a' napa ellen: és az ember ellenségi az ő háza népe. A' ki attyát, vagy anyyát inkább'

szereti, hogy-fem engem' nem méltó hozzám. És a' ki fel nem vésté keresztét, 's nem követ engem', nem méltó hozzám. Ne vélyétek, hogy az Isten országában el-felekezzenek a' Szentek az atyokról, annyokról, fiokról, feleségekről, attyok-fiairól, és baráttokról; sőt inkább' meg-emlekeznek, és ottan nagyob' jót tselekefznek nekik, hogy-fem itt a' földön tselekedhetek vólna. Ez így lévén, ne akartok a' ti könyhullatástokkal, könyörgéseitekkel a' Krisztus Jébus vitézinek igyekezetét meg-gátolni; mert ha ők meg-tántorodnak a' ti siráfitok, és könyörgéseitek miatt, ti el-vesztitek őket, és magok el-vesztitek magokat.

4. Nem végezé itt el-beszédét Szent Sebestyén, hanem a' Szent Mártirokhoz fordulván, monda nekik: Elzetekbe vehetitek itten, Krisztusnak vitézi, az őrdögnek alnokságát, ki a' mit nem nyerhet tőletek a' gyötrelmek által, mellyekkel a' ti ellenségitek illetnek titeket, meg akarná azt nyerni a' ti Barátitok, és atyátok-fiai könyhullatási, és könyörgései által. Vigyázzatok magatokra, és ha egyképpen győzedelmet nyertek, nyertétek-meg más-képpen-is azt. Ne engedgyetek a' ti testeteknek, mellynek akar menyit kedvezzetek-is, ugyan tsak el-rothad, és a' férgek eledele lézen. Ezeket, és több' üdvösleges intéfeket ada Szent Sebestyén; és történek, hogy midőn

szöllana, imé egy igen nagy fényesség jöve az égből, melly környül fogá őtet, és abban egy szép fényes ifjú láttaték, ki jelenséget mutata, hogy ő volna annak szerzője, a' mit Sebestyén monda. Minnyájan a' kik jelen valának álmélkodván tsudálkoznak, bizonyal híven, hogy a' mit Sebestyén monda, mennyekből adatott igazság volna. Ezenkívül más dolog-is történnék, melly inkább meg-erősíté a' hitben mind azokat, kik jelen valának; mivel-hogy egy aszszony a' Nikosztratus felesége, ki gazdája volt annak a' háznak, a' hol a' Szentek őrizet alatt tartattak, bizonyos betegségmiatt némává lőtt volt: ez halván, a' mit Sebestyén monda, igen tették néki, és beszéddel nem ditsírhervén őtet, jelenséggel ditsíré, és ezzel nem elégedvén, a' lábaihoz borúla; kinek Szent Sebestyén megparantsolá, hogy kelne-fel; és a' Krisztus Jésus nevét segítségül hívván, meg-gyógyítá őtet, és szólla az aszszony, úgy-annyira, hogy minnyájan hallák, a' kik jelen valának; és fő-képpen az ő férje Nikosztratus: ki halákat adván az Istennek, meg-nyitá az ajtót mind a' Keresztényeknek, kik fogságban tartattak az ő házában, meg-követvén őket, és azon kérvén, hogy szabadon mennének-el Romából, mert ő meg-fizetne érettek a' maga halálával, mellyet örömeft szenvedne az ő vétkeiért, mivel annyi idejig imádta a' Bálványokat, és

mindenkor üldözte a' Keresztényeket.

5. Őszve-gyűjté azért Nikosztratus mind a' Keresztényeket, kik az ő vigyázása alatt fogságban tartattak, és minnyájan halgattak az Isten igéit a' Szent Sebestyén szájából: és vigyázásokban, imádságokban, és bősztölésekben töltötték az időt. A' többi között egy Klaudius nevű ember jó barátja volt Nikosztratusnak, kinek élé-beszéllé mi-képpen Sebestyén meg-vetvén a' Tsászár akarattyát, és nyilván való halálos veszedelembé vetvén magát, ki-jelentette, hogy Keresztény volna, intvén mindeneket, hogy meg-maradnának a' Krisztus hitében, tsudálatos okos beszédekkel, és nagy tsuda tételekkel erősítvén tanítását. Mikor Klaudius ezt megérté, igen tsudálkozék, és a' házához menvén, fogá az két fiát, kik közül egygyik viz-korságos, és a' másik poklos vala, és a' Nikosztratus házához méne. A' Keresztényeknek nagy sokaságát találá ottan Klaudius, kinek számok mindenkor nevedekett, mindenkor oda menvén, hogy Sebestyént látnak, ki olly szerelmes óltalmazója lőtt volna a' Keresztényi hitnek. A' többi között egy Polikárpus nevű Pap volt ottan, papi ruhában öltözvén, a' Hit dolgáira tanította azokat, kik meg-akartak keresztelkedni, az-után meg-keresztelte őket. A' többi között midőn a' Klaudius két fiai meg-kereszteltetének,

nének, meg-nyerék egérségeket, mindenkinek, kik jelen valának, nagy vigasztalására, de kíváit-képpen az Attyoknak, ki maga-is Keresztényné lön.

6. Annak - utánna Kromátzius Préfektus hivatá Trankvillinust, a' Szent Markus, és Martzellianus attyát, és nem tudván, hogy Keresztényné lött volna, kérdé őtet; ha a' fiai még-is meg-akarnának a' Kereszténységben maradni, mivel immár el-múlt a' harmintz napi határ, és ki adatik ellenek a' fententzia. Felele Trankvillinus: Bóldogok ök, ha méltokká léfsznek a' Krisztus Jé-sus szerelméért meg-halni; és bóldog vagyok én, ki ö általok kimenekedtem a' vakságból, mellyben annyi ideig voltam, hamis Isteneket imádván, kik még az emberek nevét sem érdemlik, nem hogy imádásra méltók volnának. Monda a' Préfektus: Tehát te-is Keresztény vagy? Felele Trankvillinus: Igen-is a' vagyok, mert látván, hogy Sebestyén kevésre bõtsülte a' Tsászár barátságát, és magát ki-jelentette, hogy Keresztény volna, és tsudálatos szép dolgokat prédikállott, mindeneket nagy tsudálatokkal meg-erõsítvén, én-is az igazságot akarom követni, eltávozván a' tévelygéstõl, mellyben ez ideig voltam. Tsudálkozék Kromátzius, halván, hogy Sebestyén Keresztény volna, és monda: Noha nekem nagy dolognak lázszik lenni, hogy Sebestyén Keresztényné

lött volna; és azt gondolom, hogy olly tekintetes okos fõ-ember nem adta volna magát bizonytalan dolognak követésére: mindaz-által nehéz dolognak lázszik nekem azt hinni, hogy Isten légyen a' ki megholt a' Kereszt-fán.

7. Monda Trankvillinus: Nehéz dolog azt el-hinni, hogy Isten légyen egy parázna, és házaság-törõ, mint Jupiter; egy kurva afzfzony, mint Venus; egy gyilkos, mint Szaturnus; egy hamis tsalárd, mint Merkurius. Nem nehéz dolog azt hinni, hogy az Isten megholt volna; mert emberré lött, hogy meg-halhafson; és nem egyébért volt az ö halála, hanem hogy életet adgyon az embereknek. És a' mit el-vefztett meg-halván, kétfszeresleg meg-nyerte fel-tamadván; mert nem azért holt-meg, hogy úgy maradgyon, hanem hogy harmad-napon ditsõségesen fel-tamadgyon. Negyven nap - után láthatóképpen fel méne Mennyekebe, és az ö örök Attyának jobjára üle. Ezeket, és egyéb' dolgokat olly nagy buzgósággal monda a' jámbor vén ember a' Préfektusnak, hogy ö az Istentõl segéttvén, felelne mondván: Nagy erõt vettek rajtam a' te szavaid, világoson látom, hogy folkkal méltatlamb' dolog az Istenhez, vétkezni, hogy-sem meg-halni meg-engedvén, hogy az Isten emberré lött. En még ma errõl a' dologról akarnék gondolko lni; kérelek azért téged, hogy hõlnap jõi hozzám

hozzám titkon, Sebeftyént, és más egy okos embert magadhoz vévén, hogy mind egygyütt beszéljünk e' dolog felől. Ezt halván, igen örüle Trankvillinus, és a' Keresztényekhez menvén, elő-beszéllé a' dolgot minnyájoknak nagy öröme. Azt az északát az imádságban tölték, könyörgének az Istennek, hogy engedné nekik Kromátzius Préfektust.

8. Más nap jó reggel Trankvillinus, Sebeftyén, és Polikárpus hozzája menének Kromátziushoz, és sokat beszélgetének vele egyetembe, és egy Tiburtzius nevű fiával. Sok idejű beteg lévén Kromátzius, éppen meg-dagadott, és mint-egy sántává lőtt-va: Szent Sebeftyén, és Polikárpus imádkozának érte, és mingyárt meg-gyógyula; azokáért Kromátzius, és a' fia Tiburtzius meg-keresztelkedének minden háza népével egyetembe. Kromátziusnak fok bálványi voltak a' házában, mellyek között némelylek igen drágák voltak, és mind darabokra rontatá azokat. Az-után le-tévé a' tiszte, mellyet vívelt, és gyakran meg-látogatta a' házat, a' hol a' Keresztények voltak. Oda méne Kájus Pápa-is, ki igen örült mind a' többivel egyetembe a' Kromátzius meg-térésén. Mint-hogy pedig ez a' dolog már nyilván volt, bizonyosnak tartották, hogy a' vitézek nem sokáig késnének oda jönni, hogy őket meg-fogván, Mártiromságra vinnék. Az-okaért azt

végezek, hogy két része ofzlanának; és hogy egygyik résznek Sebeftyén lenne Feje; a' másiknak Polikárpus, meg-maradván egygyik rész Romában, és a' másik ki-menvén, hogy bátorságosb' helyre vénének magokat. Egy ájtatos vetekezés lön Szent Sebeftyén, és Polikárpus között, mellyiknek kelle-ne meg-maradni a' társaival Romában, hogy hamaréb' Mártiromságot szenvedgyenek; mert mind a' két rész magának akarta vólna ezt a' jót.

9. Kájus Pápa egygyéfséget szerze közöttök, mondván; hogy mind a' Konfessorok, 's mind a' Mártirok uttyán bé-mehetni Mennyeknek országába: és azt rendelé, hogy Polikárpus menne-el azoknak társaságában, kiknek ki-kelle-ne menni Romából, mert ő Pap lévén, meg-igáltathattya nekik a' Szentségeket: Sebeftyén pedig úgy-mint ifjú, és vitéz ember, maradna-meg hartzolni a' Krisztus Jéhus szeretetéért; és úgy tselekedének. Meg-maradának a' Szent Sebeftyén társaságában, Szent Márkus, és Martzeliánus, kiket Levitákká rendelé a' Pápa, és Trankvillinust az attyokat Pappá szentelé: Szent Sebeftyént pedig az Anya-szent-egyháznak általmazójává tévé. El-közelgete az idő, mellyben ennek a' szent társaságnak Mártiromságot kell vala szenvedni a' Krisztus szeretetéért. Egy bizonyos tsalárd ember a' Keresztényekhez adta volt magát, ki tet-

retvén mintha Keresztény volna, közzöttök lakott, hogy mindent meg-szemléllyen, a' mit a' Keresztények tselekednének, és tudtára adgya a' Tsászárnak. Ez-által meg-fogattarék Tiburtzius a' Kromátzius fia, ki Préfektus vala, és el-váगतék a' feje. Az-után meg-fogattartának Szent Márkus, és Martzellianus, kik igen kegyetlenül meg-kinoztatának: mert egyenessen állatván őket, egy fához szegezék a' lábokat, és lántsával által-vertvén, meg-ölék őket. Végezetre mind meg-ölék azokat, kik Szent Sebestyénnel maradtak vólt, kit egy-képpen, 's kit más-képpen.

10. Tsak Szent Sebestyén maradtott vala, kit meg-tudván a' Tsászár, hogy Keresztény volna, magaeleibe viteté őtet, és keményen meg-feddé, mondván néki: Mit mivelteél Sebestyén? Ez a' te hívseged, mellyel nékem tartoztál? En téged Udvaromba fogadtalak, bősületes tisztet adtam néked: kezdedbe adtam fő részét az én birodalomnak, Kapitánnyá tévén téged az én lovas seregim első részének; te pedig ezzel fizetz nékem, hogy mint éftelen el-vesztetted magadot, és el-vesztetesz engemet-is? Tölem semmi jó akaratot ez-után ne várj, hanem veszedelmes, és siralmas véget reménly magad-felől. Erre Szent Sebestyén nagy bátran felele, mondván: Nem illik oh Tsászár, hogy búsuly én érettem, mert ha én el-hadtalak téged, nem világi

Tsászárárt, vagy Királyért tselekedtem azt, hanem az élő Isten szeretetéért, ki Mennyeknek, és a' földnek Királya, kit a' Keresztények imádnak. Az Istennek, kiket te imádasz, köböl, fából, vagy értzből állanak, és néked bűnös embereket jelentenek, kik nem érdemlik, hogy ember nevet viseljenek, annál inkább, hogy Isten gyanánt imádtassanak. A' Tsászár nem engedé néki, hogy többet szóllyon, hanem meg-parantsolá, hogy állásának-fel egy fat a' piatz közepén, és Sebestyént ahoz kötözvén, nyilakkal lövöldöznék-meg őtet. Kihiredededék ez a' dolog az egész várason; és mint-hogy Sebestyént fokban ifmérték, némelleyek tsudálkoztak rajta, mások nem hitték, hogy úgy volna; kiki a' piatzra futott, a'hol a' Krisztus vitéze találtatott, ki sok hohérok-által viteretett a' Mártiroságra, kiáltók menvén előtte, kik azt hirdették, hogy genofz-tévő, és a' Tsászár ellen partos lött volna.

11. Nagy könyörületességre méltó vólt látni, olly igen szép természetű, tekéntetes, nemzetes, jó erkölcsű, és igen bősületes ifiat, olly rettenetes halált szenvedni. A' fához viteték Szent Sebestyén, mellyet meg-ölele, és a' Krisztus Jéussal nagy ájtatossón szólván, monda: Halát adok néked édes Istenem, hogy engem' ide hoztál. Mikor érdemlettem, hogy téged köveffelek valami dologban? Te én érettem meg-hóltál a' Kereszt-fan, én is éret-

éretted meg-akarok halni e' fahoz kötöttetvén. Édes Uram a' te életedet adtad én érettem, én-is mostan életemet akarom adni a' te szerelmédért. Könyörgök néked Uram, ved' jó neven szolgálatomat, és áldozatomat, mellyben magamat adom néked. Midőn ezt mondaná a' ditsőséges vitéz, meg-foszták őtet ruháitól a' hohérok, és a' fához kötözvén, két felé állatták a' népet, és imé mint a' sebes első úgy kezdenék a' nyilak az ő testére menni. Ő pedig szüntelen a' Jésus nevét kiáltotta, melly néki tsudálatos könyecségére volt annyi gyötrelmekben. Rövid idő alatt úgy befedetek a' fok nyilakkal, hogy úgy lázott, mint-ha nem ember, hanem valami tövifés állat lőtt volna.

12. Végezetre azt gondolták, hogy már meg-hólt, és tsak úgy hagyák őtet. Következő éjjel oda méne egy szent afzszony, hogy eltemesse az ő testét, és elevenen találván őtet, meg-óldozá attól a' fatol, és házához vivén, olly nagy szorgalmatossággal orvoslá őtet, hogy éppen meg-nyeré egészségét. Meg-látogatták őtet némelly Keresztények, és azt tanátsolák néki, hogy futna-el a' Diókletziánus dühöségétől. De ő mint-hogy igen kívánczozott meg-halni a' Krisztus Jésus szerelméért, nem akara elmenni: sőt a' Tsászar eleibe mentvén, keményen meg-fedde őtet istentelenségéről, és mivel-hogy minnyájan azt állították, hogy meg-

hólt volna, látván őtet a' Tsászar, tsudálokozék, és maga eleibe vitetvén, monda néki: Te vagy-e Sebestyén, a' kit én meg-őlettem? Én vagyok, monda Sebestyén, az életem, mellytől meg-akartál te engem fosztani, meg-tartotta nékem az Úr Jésus Krisztus, hogy megmondgyam néked, ne légy olly gonosz ellensége, és ne hartzoly ellene, meg-fosztván életektől az ő barátit. Gondold-meg oh Tsászar, hogy a' Keresztények nem érdemlik azt tőled, kik mindenkör könyörögnek az élő Istennek az Imperiom öregbüléséért. Mellyet halván a' Tsászar, inkább meg-haraguvék ellene, hogy-fem annak-előtte; félvén, hogy ő általa fokan megtérnének a' Krisztus hitére: az-okáért egy titkos helyre vitetvén őtet, addig el-vereté bizonyos vas vészfőzökkel, hogy abban a' gyötrelemben ki-adá lelkét az Úr Istennek.

13. Az ő teste egy bűdös árnyék-székbe vetteték, hogy a' Keresztények meg ne találják azt; és tiszteletet ne tennének néki. De a' ditsőséges Szent Mártir meg-jelenék egy Lutzina nevű Afzszonynak, és tudátara adván, hol volna az ő teste, azt rendelé néki: venné-ki azt az árnyék székéből, és helheztetné illendő koporsóba. Meg-találá Lutzina a' testet, melly egészlen vala; noha abba az otsmány kamara székbe vettetett volna, mindaz-által éppen szép, és jó illatu volt: és Appia nevű útban el-temeté azt,

holot az-után egy Szent-egyházát építének az Istennek az ő tisztességére. Ezt a Szentet az egész Anya-szent-egyház tiszteli, mert két Mártiromságot szenvedett, és noha az első meg nem folytatta ötletétől, így akarván az Isten, megfolytatta a' második. Az okáért azt mondgya egy nagy Doktor, hogy Szent Sebeftyénnek két koronája vagyon Menny-országban, mivel kétszer szenvedett mártiromságot. Annak-feletre próbált dolog, hogy ő mindenkor meg-segitette azokat,

kik mirigyos időben segítségül hit-ták őtet. A' mint kivált-képpen Pávia városában történék, mikor egész Olasz országban a' mirigy uralkodott, annak a' várasnak népe könyörgésekkel, és protzeffio járáfokkal az Isten haragját engeftzelvén, Szent Sebeftyént hívák segítségül, és a' mirigyról meg-szabadulának. Adgya az Úr Isten, kinek szerelméért annyit szenvedett ez a' szent Mártir, hogy az ő esedezése által menekedgyünk-meg mindeanémű nyomoruságtól, Amen.

Szent JÁNOS, és Szent PÁL Mártirok élete.

Terentziánus-által sommába foglal-tatot.

I. A' Nagy Konstantinus Tsáfszár idejében a' Stizitai kegyetlen erős népek, hadat indítanak a' Rómaiak ellen Tráziának tartományában, és az Imperiomnak némelly részeit magoknak foglalák, 's még annál nagyob' kárt-is akarának tenni. A' Tsáfszár tanátsot tartta, kit kellene a' hadak Generálisává tenni, és minnyájan Gallikánust választák, ki erős, és nagy szívű Kapitány volt, és igen nevezetes a' hadak viselésében. Szollának néki e' dolog felől; és azt felelé, hogy semmi módon nem akarja felvenni azt a' terhet, ha a' Tsáfszár néki nem adgya feleségül a' leányát Konstantziát. A' Tsáfszár nem ne-

hezeltte volna azt néki adni, látván, hogy meg-érdemlené, ha egy akadémék nem lórt volna, mivel a' leányzó fogadást tött vólt, hogy mind örökké meg-tartya szűzességét, és inkább' el-akarná életét veszteni, hogy-sem fogadását meg-szegni. Ez-okáért Konstantinus igen búsul vala, mellyet meg-értvén Konstantzia, monda az Attyának: Édes Atyám Uram, az én reménségem, melly az Isten irgalomságában vagyon, hogy mind engem', 's mind téged meg segét, azt mondattya velem, hogy alkudgyatok-meg a' Kapitányoddal Gallikánussal, ilyen módon! hogy ő győzedelmessen visszafizá-térvén Stizitákkal való hadakozásból, te engem' néki adtz feleségül: és Zalognak jegyébe, mig-
len

len a' hadba lépzen, adgya nékem az ő két leányát, kik a' meg-hólt feleségétől maradtak néki; én-is néki adom az én két szolgámot, Jánost, és Pált, igen jó erkölcsű, és okos embereket: hogy mindenkor véle legyenek, és azoknak tanátsával éllyen a' nagy dolgokban. A' Tsásfár e' tanátsot eleibe adá Gallikánusnak, ki örömeft fogadá azt. Az-után a' hadba méne, és el-vivé magával Jánost, és Pált, kik herélt emberek, és nagy fő személyek vóltak a' Tsásfár Udvarában, Konstantzia szűzre gondott viselvé,

2. A' Gallikánus két leánya Konstantziával maradának; egyyiket Attikának, a' másikat Artemiának hitták. Olly nagy okofsága vólt e' két leánynak, hogy, alig találatott ember Romában, ki őket okofsággal fellyül haladta vólna. Mikor ezeket Konstantzia hatalmá alá vette vólna, ájtaroffan könyöröge az Istennek, mondván: Mindenható Úr Isten, ki a' Szent Agnes Mártir imádsága-által, engem' orvosolhatatlan betegségemből meggyógyítál; és nékem az igazságnak úttját meg-mutatád, és a' tisztaságnak szerelmét belém öntvé, engem' a' te Jegyefid közé számláltál: Te Úr Isten, ki Attya, és fia vagy a' Szűz Máriának: Te ki mindeneket táplálz, tapasztalz, megtartalz, és táplálást vóttél az ő szenteséges mellyéből: Te ki nevedtél időben, noha minden teremtet

állatokat nevelz, és őregbítelz: Te ki nevedkedtél böltseségben örök böltseség lévén, Te nagy, Te mindenható, Te véghetetlen: Te ki Anyától születél, az örök Atyától születvén anya nélkül: Isten Istentől, világosság világóságtól: Te ki fel építetted a' világ romlását a' te haláloddal, Te ki Birája vagy mind eleveneknek, 's mind holtaknak, Én néked alázatoslon könyörgök Uram, hogy a' te szolgálodra enged' nékem ezt a' két lelkét, kiket a' te Szent véreddel meg-váltottál, és Gallikánusnak ezeknek Attyoknak lelkét-is, azt rendelvé, hogy mind ő, 's mind ezek meg-térjenek hozzád, és legyenek Keresztényekké. Nyisd-meg Uram az én szájamat, és az ő fülöket, hogy halgatván az én intésimet, mind én, 's mind ők maradgyunk-meg a' tisztaságban, és legyünk néked örökkös jegyefid, nem kívánván, és nem akarván más vö-legényt, hanem csak téged Uram, kivel mind örökké örvendezhesünk a' te országodban. Olly nagy ereje vólt ennek az imádságnak, hogy Gallikánus győzedelmefen vízfőz-tére, és bé-menvén Romába, nagy pompával, és örömmel fogadá őtet Konstantiaus Tsásfár, a' fiaival, és az egész tanátsal egyetembe. Első dolog, mellyet Gallikánus tselékedék, minek-utánna bé-méne Romába, vólt, hogy a' Szent Péter Templomának látogására méne. Monda néki a' Tsás-

szár: Mi az oka, hogy mikor Romából a hadba akartál menni, a Kapitoliomot meg-látogattad, és az őrdögöknek tettél áldozatot, most pedig vízfza-térvén a' Krisztus Jésust imádod, az ő Apostolit tisztelvén? Felele néki Gallikánus: Tudgyad Uram, hogy el-kezdőd-vén a' hadakozás a' Stzitákkal, én igen nagy szorongatásokban, és vezedelmekben voltam miattok, mivel sok útközetekben meg-győztem tőlök, az-okaért kényszeríttem vízfza-menni Filopolis városába, mellyben meg-fzállanak engem', és igen nagy vezedelemben látam magamot lenni: mert az ellenségim igen sokan voltak, és az én kevés népem közül sokan az ellenségim közé szöktek, és engem' el-hadtak. Nem találván más orvos-ságot, Mársnak áldozatot töttem, de minden nap gonoszabbúl lőtt dolgom. Immár el-akarok vala futni a' városból: és imé hozzám jövének János, és Pál, Konstantziának a' te leányodnak, és én a' ziszonyomnak szolgálai, és mondának' nekem: Ha én fogadást tennék, hogy Keresztényné lézsek, meg-szabadulnék abból a' vezedelemből, és meg-győzném ellenségimet. Én fogadást tevék, és, igazán mondom néked; alig botsátottam-ki az ígéket a' szájamból, hogy egy igen erős ifjú meg-jelenék nekem, ki egy Kereszt zárlót hordoz vala a' vállán, és monda nekem: Ved'-fel a' fegyveridet, és kövefs engem.

Én úgy tselekedém, és mind a' ketten ki-menénk a' városból. Mikor kívül vólnánk, nagy erős fegyveres sereget láték mellettem, kik kézsek valának az útközetre. Minnyájan azt mondák nekem, hogy mennék-bé az ellenségimnek serege közé, mert ők meg-fegétenének engem'. Én úgy tselekedém, és meg nem állottam a' Királynak az én ellenségemnek sátoráig, ki látván, hogy én által mentem volna az ő serege között, az én népemmel, lábainhoz borula, könyörög-vén nekem, hogy engedném-meg néki az életét. Én könyörületességre indulván, nem akarám, hogy fenki közülök meg-ölettesék; és ilyen módon Trázia ország meg-szabadula, és a' Stziták adó-fizetők-ké lőnek az Imperiomnak. Azután nem akarám, hogy a' hadnagyk, és a' vitézek, kik engem' el-hadtak vala, vízfza-jönének hozzám, ha elsőbben Keresztényekké nem lennének. Azokat pedig, kik velem hiven maradtak, tisztekkel, és nagy ajándékokkal bősültem. Én nem csak azt végeztem, hogy Keresztényné lézsek, hanem azt-is, hogy meg-tartom a' tisztaságot, és erre nagy fogadással köteleztem magamot. Ugy, hogy Konstantzia a' te leányod, és az én a' ziszonyom, szabad véle, hogy ahoz mennyen, a' ki néki, és néked tetszeni fog. Én meg-adom néked éppen, és meg-öregbitvén a' hadi seregeket: Trázia országnak szabadságát, és a'

Szíták szolgálattát; csak azon kérek téged, adgy szabadságot nékem, hogy magán való életet viselhessek, és irgalmaságnak tselekedetiben gyakorolhassam magamot az én igyekezetem-szerént.

3. Mikor a' Tsászár ezt meg-érté, nagy örömmel meg-ölelé Gallikánust, és igen ditsiré az ő szent igyekezetét; és monda néki; hogy az ő leányi-is Keresztényekké lőttek volna, és a' Krisztus Jésusnak szentelték szűzességeket, fogadást tévén, hogy mind örökké szűzek akarnának lenni. Az-után a' Tsászár kezét fogván, a' maga palotájához vivé őtet; holott Ilona az ő Anyja, és Konstantzia a' leánya, és ugyan a' Gallikánus két leánya, mind meg-értvén a' dolgot, eleibe menének, minnyájan könyvezvén nagy örömekbe. Szűz Szent Konstantzia meg, nem szűnik vala hálaikat adni az Úr Istennek, hogy meghalgatta volna az ő imádságát. A' palotában marada Gallikánus némelly napokig, igen kedveskedvén néki a' Tsászár; az alatt öt ezer rabjainak szabadságot ada, kinek-kinek bizonyos ajándékot adván. Annak-utánna el-ösztatván a' jószágit, egygyik részét a' leányinak ada; a' másik részét el-adatá, és az árrának nagyob' részét a' szegényeknek ösztogató; a' maradékjával Ösztia városába méne, és egy szent emberrel társalkodék, kit Hiláriusnak hittak, és egy Ípítályt tsinálnak magok házokból, hogy a'

szegény betegeket orvosolnák, és az úton jároknak szállást adnának. Annak-utánna úgy meg-nevedék szent Gallikánus a' tekkellerefségben, hogy fok tsudákat tselekedett, és hozzája jöttek a' népek nap-keletről, és nap-nyugotról, hogy őtet látnak, mint nagy tsudálatos dolgot, és ditsőitették az Istent, mikor láták őtet, hogy a' szegényeknek, és az úton-jároknak lábokat mosta, asztralt készített nékik, vizet öntötta' kezekre; minden szorgalmatósággal szolgált a' betegeknek, és fok egyéb' irgalmaságnak tselekedetit véghez vitte nagy alázatósággal. Tudván, hogy kevés idővel csak nem az egész Római Imperiomnak parantsolt, és a' hadakban mindeneknél nevezetesb' Kapitány volt az ő idejében.

4. Meg-hala az-után Konstantinus Tsászár, az Imperiomot az ő három fiainak hagyván, kik közül ketten nem fok idő múlva meghalának az-után, és az egész Imperiom a' harmadikra Konstantziusra marada, ki meg-tsalattatván az Arriánusoktól, az ők vallásokot követé, és üldözni kezdé a' régi Keresztényeket. Ennek két attyafiai valának, kik az ő Attyának Konstantinusnak Konstantzius nevű ötsénék fiai voltak. Egygyiket közülök, kit Gallusnak hittak, bizonyos hadakba Palestina-ba küldé, és mivel az-után gyanakodék, hogy Gallus pártot ne ütne elleane, és el ne foglalná az Imperiomat, meg-öleté őtet. A' másik, kit Juliánusnak

nak hittak, félvén, hogy Konstantzius ötlet-is meg-öletné, Baráttá lón. De meg-értvén az-után egy ördöngös embertől, hogy ő meg Tsászárrá lenne, le-veté a' Barát ruhát, és az atya-fia Konstantzius Tsászár, bizonyos hadaktól szorongattatván, magához hívá ötlet, és Tsászárrá tévén, Frantzia országba küldé, holott nevezetes dolgokat tselekedék, mivel azt a' tartományt az Imperiomnak engedelmeségére hozá. E' vólt az oka, hogy mikor Konstantzius meg-hólt volna, Juliánust kiálták Tsászárnak lenni, és két esztendeig, 's nyóltz holnapig uralkodék. Abban az időben kinek-kinek eleget akarván tenni, azt parantsolá, hogy kiki abban a' törvényben, és vallásban élne, melly ő nékik tette. Az-után hit-től szakatt, és bálványozóvá lón; és meg-parantsolá, hogy a' Keresztényeknek semmi tulajdon jószágok ne lenne, azt mondván, hogy az ő törvények ellen volna, melly azt parantsollya, hogy adgyák-el mindeneket, és adgyák a' szegényeknek.

5. Abban az időben még élt Gallikánus Ofztia városában, de már igen meg-vénhedett vólt, és ottan nagy jószági vóltak néki, mellyeknek jóvedelmit szent dolgokra költötte az kóspítályban, a' hol lakik vala. A' Juliánus szolgálai el-akarák azokat foglalni tőle: de az Isten meg-óltalmazá, mert valamenyin bémentek, hogy az ő jószágát a' Tsászár-

nak foglalják, az ördög bément azoknak testekbe, és gyótrótte őket; és a' ki az ő jószágának jóvedelmit fel-akarta szedni, mingyárt poklofon maradt. Az ördögök értékre adák a' Bálványok-által a' Pogányoknak, hogy a' mig Gallikánus meg nem halna, azok abban, vagy hasonló gyótrelemben maradnának. Tudtára adaték ez Juliánusnak, ki azt izené néki, hogy vagy tenne áldozatot a' Bálványoknak, vagy menne-el Olasz országból. Értvén ezt Szent Gallikánus, el-hagyá mindenét, a' mie Ofztia-ban vala, és Alekszandriába méne, és ottan egy egész esztendeig lakék az Istennek némelly szolgálival, kik abban a' városban valának. Az-után a' pusztába méne, és egynehány napig magán való életet vifele: holott meg-fogattaték, és Rautziánus Gróff eleibe viteték, ki meg-parantsolá néki, hogy tenne áldozatot a' Bálványoknak, és mint-hogy nem akará azt tselekedni, meg-parantsolá a' Gróff, hogy vágatnék-el a' feje, és ilyen módon a' Krisztus Jépus Mártira lón. Ugyan azon történék Hilariussal, ki az ő társa vólt Ofztia-ban, ki nem akarván a' Bálványoknak áldozni, addig veretteték, hogy meg-hala.

6. A' hittől szakatt Juliánus, még-is meg-akarta az ő hamis rendelését tartani, hogy el-foglalják a' Keresztények jószágait, mert ha ők jószágot birnak, az Evangélium ellen tselekesznek, mellyben olva-

statik:

fiatik: *Luc. 14. v. 33.* A' ki elle-
ne nem mond mindeneknek, a' mi-
ket bír, nem lehet én tanítványom,
úgy-mond a' Krisztus. De az isten-
telen Tirannus az Evangéliom sza-
vait, csak a' maga tetszése-szerént
akarta érteni; mert azoknak igaz
értelme az, hogy minden, a' ki na-
gyobra bősüllí a' jószágát, hogy-
sem az Istent, nem lehet a' Krisztus
tanítványa. Azok bősüllik pedig na-
gyobra a' világi jószágokat, hogy-
sem az Istent, kik a' jószágoknak meg-
tartásáért, és szaporitásáért meg-bán-
tyák az Istent, az ő akarattya ellen
tselekedvén. Arra igyekezett Juliá-
nus ezzel a' mesterséggel, hogy elég
költsége lenne a' hadakra, melyek-
ben mindenkor foglalatos volt.

7. Ez a' gonosz Tsászfár meg-
értvén, hogy János, és Pál, régi
szolgái az elébbi Tsászfároknak, és
Konstantziának a' Konstantinus leá-
nyának, igen gazdagok vólnának,
és sok alamisnát osztogatnának; hi-
vatá őket, hogy udvarában, és
palotájában lennének. Kik azt fe-
lelék, hogy örömeft szolgáltak a'
Keresztény Tsászfároknak, de nem
akarnának már annak szolgálni, ki
el-hatta a' hitet, és Bálványozóvá
lött. Felele nékik Juliánus, hogy
azért hadta vólna el a' Keresztény-
séget, és a' szerzetet, mert azok-
nak életek hivalkodónak, és ha-
szontalannak láttott néki lenni, és
Pogánnyá lött, imádván az Istene-
ket, kik által el-nyerte az Imperio-
mot. Tudnák-meg azért, hogy a'

vólna job', és magok-is ugyan
azont tselekednék, és erőffen meg-
parantsolá, nékik: kik felelének,
hogy az Úr Isten, más dolgot pa-
rantsolt nékik, és azért ne hara-
gunnék, hogy néki nem engednek,
mert az Istennek akarnak engedni.
Monda nékik Juliánus: Én néktek
tiz napi időt adok, hogy gondol-
kodgyatok, és azt tselekedgyétek,
a' mit én parantsolok. Felelének
a' Szent Atya-fiak: Úgy tarts szá-
mot, mint-ha a' riz napok el-múltak
vólna, és a' mit az-után akarnál tse-
lekedni, most azt tseleked'. Mon-
da Juliánus: Talám azt gondollyá-
tok ti, hogy a' Keresztények tisz-
telní fognak titeket a' Mártírom-
ságért: meg-tsallyátok magatokat,
mert olyan módon öletek-meg
titeket, hogy ők azt meg nem tud-
gyák; azokaért gondollyátok-meg,
mit akartok tselekedni. Ne en-
gedgyétek, hogy életeketől meg-
fosztassatok annak a' tiszteletnek
kivánásával, mert azt el nem-
nyeritek, és életeket el-vez-
titek. Vízfsza menének házokhoz
a' Szent emberek, és tiz nap alatt
el-adák a' jószágokat, és az árrát a'
szegényeknek adák.

8. Tizen-egygyedik napon sok
fegyveres néppel az ő házokhoz mé-
ne Terentziánus a' Tsászfár Kapitá-
nya, mikor vatsorának ideje vólna;
és úgy találá, hogy Szent János,
és Szent Pál imádkoznak vala, és
monda nékik: Az én Uram Tsá-
sfárom Juliánus engem' u-hozzátok

küldött, ezzel a' Jupiter bálványával, hogy imádgjátok azt, és áldozatot tegyetek néki; és ha azt nem akarnátok tselekedni, fejeteiket véteffem; nem nyilván, hanem itt titkon, mint-hogy Konstantinus Császár szolgái voltak. Felelének Szent János, és Szent Pál: Ha Juliánus a' te Urad, visely gondot, hogy jó szolga légy; mert mi nem akarunk más Urat ísmérni, hanem csak a' Jésus Kristust; és nem akarunk úgy tselekedni, a' mint ő, hogy meg-keresztelkedvén, nem szégyenlette a' Keresztény hitet meg-tagadni; és mivel-hogy az Isten malasztjától meg-folztatott, máfokat-is az ő tárfáságába akarna huzni, hogy az-után véle egyetemben az örök kárhozatra vetteffenek. Látván Terentziánus, hogy álhataroffok volnának a' Keresztényi hitben, kedves dolgot akarván tselekedni Juliánusnak, ki meg-parantsolta volt néki, hogy zendülés nélkül öletné-meg őket, egy vermet áfata ugyan abban a' házban, és az-után el-vágatá fejeket e' két Szent embernek, és a' testeket abba a' verembe vetteté. Következő napon azt hirdették, hogy a' Császár szám-kiverésbe küldötte volna őket, mivel semmi bizonyost nem tudhattak az ő halálokról.

9. Nem sok napok-után meg-

hala az istentelen Juliánus, visfzátérvén a' Perfiái hadból; és Joviniánus jámbor Keresztény ember választatván Császárná, meg-nyílnak a' Szent-egyházak, és a' Keresztényi hit nagy erőt kezdé venni. Némmely ördöngös emberek ki-nyílatkoztatták a' Szent János, és Szent Pál halálát, azt kiáltván az ördögök azoknak testektől, hogy igen kinoztatnának ezektől a' Szentektől. Egy fia ugyan Terentziánusnak, ki nékik fejeket véteté, ördöngös lévén, és bé-menvén abba a' házba, kiáltani kezdé az ördög belőle, hogy rettenetes-képpen kinoztatnék Jánostól, és Páltól. Halván ezt Terentziánus, meg-báná a' mit tselekedett a' Szentek ellen, és arztal a' földre borúla mondván, hogy nem tudta mit tselekedett volna; és gonofzt tselekedett, hogy a' Császárnak engedelmes lenne. Fogadást tón, hogy Kereszténnyé léfzen, és fok könyhullatással addig könyörge az Istennek a' Szent Mártírok koporsójánál, hogy megszabadúla az ő fia. Ugyan Terentziánus mondgya, hogy ő maga irtameg ezeknek a' ditsőséges atya-fiának, Szent János, és Szent Pál, a' Kristus Jésus Mártirinak életét, és Mártiromságát. Az Anya-szent-egyház az ő innepeket szenteli Szent Iván havának 26. napján.

Szent KOSZMA, és Szent DEMIÉN Mártirok élete.

*Nirzésas Filószofus, és Metafráziész
Simon-által sommába foglaltatott.*

I. Szent Kozma, és Szent Demién Satyafiak, orvos Doktorok voltak Afiában Arabja tartományában. Egeás nevű városban születtek, az attyok, és az anyyok Keresztények voltak. Meg-hala az attyok midőn még kisdedek vólnának; azokáért az anyyok, kit Theodorának hittak, szorgalmatos gondot vifele, hogy jó erköltsőkben nevedgyenek: és mint-hogy maga szent erköltsű, és igen jó Keresztény aszfzony vala, meg nem engedte, hogy gonosz dolgot tselekednének; sőt azon fáradott, hogy mindenkor a' jószágos tselekedeteknek, és tekélleres erköltsőknek úttyan járnának: úgy annyira, hogy jámborok lőnek, mint olyan jó Anyának fiai, és hasonló tanítványok az ő anyyokhoz mesterekhez. Egyéb' jószágos tselekedetek közzött, mellyek világoskodtak e két atya-fiakban, elől-tétetik az, hogy igen erős Keresztények voltak; azokáért igen utálták a' Bálványokat, és minden hiúságos babonát, vagy hamis isteni tiszteletet. Annak-letette szemérmesek, és tiszták voltak, a' testnek minden gyönyörűségigtől futottak, a' magok testeket szőr öveknek keménységével, veré-

sekkel, és bőjtőkkel öldöklötték, mellyek bizonyosb' orvofságok ennek az ellenségnek meg-győzésére, a' mint ők meg-győzték az Isten segítségével. Az utálatos fősvénység-is soha bé nem mehetett az ő szivekbe, sőt mivel kevésre bőtsülték a' pénzt, és szegény életet vifele, pénz-nélkül való embereknek hivattattak, és ilyen módon meg-tarrván az Evangéliomot, Angyali életet vifele.

2. Hogy a' hivalkodást el-távoztassák, melly a' vétkeknek anyya, az orvofságnak mesterségében gyakorlák magokat kitsinségektől fogva, és igen jó orvosokká lőnek. A' beteget minden földi nyereség-nélkül orvofoltak, és mindent az Isten szeretetéért tselekedtek. Mikor a' betegségek igen veszedelmesek voltak, és a' testi orvofságnak mestersége nem völt elégséges, az Istenhez folyamottak, és az imádság-által, a' Kereszt jelét formálván a' betegekre, meg-gyógyították őket: ebben az Apostolokat követték. Követték a' Patriárkákot-is, kegyessék, irgalmassok, és felebaráti szeretők lévén, és együgyű-keppen, minden kép-mutatás nélkül élén. Követték a' Profétákat, buzgók lévén az Isten tiszteletében, meg-sedvén a' kemény,

és vakmerő embereket a gonof-tselekedetben. Követték a Mártirokat, az erős jó lelki ismeretben a közönséges ellenség ellen, úgy mint a világ, a test, és az ördög ellen. Követték a Papokat a Keresztényi hitben, tisztaságban, és illendő magok viselésében, testeket, és lelkeket kedves áldozatul adván az Istennek, minden alázatossággal, és engedelmeiséggel megtartván az ő parantsolatit, és néki szolgálván. Követték a Barátokat, az engedelmeiségben, magok megtartóztatásában, és a szegénységben, és a tsendességben, és lelki nyugodalomban: és hogy egy szóval meg-mondgyam, követték mind a Szenteket, mindenben a mi nekik lehetséges volt. És ilyen módon élvén, tsudálkozásra indították a világot az ő tekéletes életekkel: úgy, hogy mindenűt ki-terjedett vala az ő hírek.

3. Történék, hogy a Római Birodalom Diókletziánusnak, és Makszimianusnak adaték, kik igen kegyetlen üldözői voltak a Keresztényeknek. Kik azt rendelék, hogy minden Birák, Préfektusok, és egyéb tiszt-vifelők, minden tartományokban mind halálig üldöznék a Keresztényeket, ha áldozatot hem akarnának tenni a Bálványoknak. Egéas városában egy Lisiás nevű Király-képe vala, ki ismérvén Szent Kozmát, és Demiént, maga eleibe vitéte, és kérdé őket, honnan valók vólnának, és ki vólna

a' nevek. Kik felelének, hogy Arabia tartományából vólnának, és Egéas városában születtek, és egygyiket Kozmának, a másikat Demiénnek hívják, és mind a ketten Keresztények vólnának. A Király-képe el-akará hitetni őket, hogy áldozatot tennének a Bálványoknak, de látván az ő álhatatosságokat, hogy nem akarnák azt tselekedni, azt parantsolá, hogy megkötözvén kezéket: és lábokat, kegyetlenül meg-verettetének, és az-után fok egyéb kinókkal illetvén őket, vetnék a tengerbe olyan módon megkötözve. Mihent oda vettetének, leg-ottan megjelenék egy angyal az ő segítségekre, ki meg-öldözvén nekik minden köteleket, jó egétségben, és szabadon a pártra vivé őket. A Király-képének tudtára adaték ez a tsuda; azokáért vizontag maga eleibe vitéte őket, és azon kéré, hogy tanítanak meg őket arra az ördögi mesterségre, mellyel ki-szabadították magokat a tengerből; azt ígervén nekik, hogy jó baráttyok lennének. Ők pedig felelének: Mi Keresztények vagyunk, és nem tudunk ördögi mesterséget, és a mi Urunk Jésus Kristus ereje által szabadítottunk meg a tengerből.

4. A Király-képe újjabban a tömletzbe tététe őket, és következő nap igen nagy tüzet gyújtata, és abba vetteré a Mártirokat, de a tüzes lángok fok felé oszlának, és a Szentek közepett állat-

tak imádkozván. Mellyet látván a' Király-képe tsudálkozék, de még sem báná-meg gonosz tselekedetit, mert magas helyre kötözteté őket, és újjabban meg-vereté botokkal, és veszfőkkel. De látván, hogy nagy örömet mutatnának a' Szentek, és hogy semminek tartanak a' kíno-
kat, két Kereszt-fára kötözteté őket, és ottan meg-kövezteté. Hagyigállák vala a' vitézek ellenek a' köveket, de akár melly nagy erővel hagyigáltak, csak egy kő sem mehetett a' Szent Mártirokra; sőt a' kövek azokra estek, kik álmélkodva ott állottak, úgy-hogy sokan meg-sebesítették, kiváltképpen azok közül, kik a' köveket hagyigáltak. Ezt látván a' Király-képe, és azt álitván, hogy örögi mesterség-által vólna, igen meg-haraguvék, és azt parantsolá, hogy nyilakkal lövöldöztetnének-által; és hasonló-képpen történék a' nyilakkal, mint a' kövekkel: mivel azok ellen vízfza-fordultak a' nyilak, a' kik azokat el-lőtték, és csak egy-is nem illeté a' Szent Mártirok testét. Végezetre azt paran-

tsolá, hogy fejeket vennék, és ilyen módon végezék életüket a' Szent Mártirok, és el-nyerék a' Mártiromságnak koronáját. Az ő testeket némelly ájtatos emberek el-temeték Egéas városán kívül. A' fok tsudák között, mellyeket Szent Kofzma, és Demián által tselekedett az Isten, az-is olvaftatik, hogy egy paraszt ember a' mezőben aluván, bé-méne a' száján egy kigyó a' testébe, úgy-hogy a' nyavalyás ember halálos veszedelemben látá magát lenni, de nagy ájtatósággal a' Szent Kofzma, és Demián segítségéhez folyamodván, látható-képpen meg-jelenének neki, és meg-parantsolák a' kigyónak, menne-ki az ő testéből, és mingyárt ki-méne. Az Anya-szent-egyház az ő innepeket szenteli Szent Mihály havának 27. napján, mivel azon a' napon szenvedtek mártiromságot. Krisztus Urunknak 391. éztendejében. Ezeknek a' Sz. Mártiroknak testek Romában vagon az ő tisztelésekre épített Szent-egyházban.

Sz. GERVÁSZIUS, és PROTÁSZIUS Mártirok élete.

Szent Ambrus-által meg-íratott.

I. Ambrus a' Krisztus Jésus szolgája, örök idvőséget kíván minden Kereszténynek. A' Sz. Írásban kárhoztatik mint nyil-

ván-való bűnös, a' ki ajándékot vévén az istentől, nem részelteti abban felebarátyját. És azért mongya Dávid: *Pfal. 39. v. 10. 12.* Hirdettem igazságodat a' nagy gyű-

Iekeztemben, imé az ajakimot meg nem tiltom: Uram te tudod Igaságodat el nem rejtettem szívemben: igaz mondásodat, és szabadításodat meg-mondottam. Ezt tselekedvén azért Dávid, jutalmata kara venni, és monda az Istennek: Te pedig Uram távul ne vid' irgalmaságidot tőlem: a' te irgalmaságod, és igaz mondásod mindenkor fel-vettek engem'. Ezt a' végre-mondom, hogy az Isten meg-engedvén nékem, hogy az el-múlt Negyven-napi börtben, részes lennék nem csak azokban, kik imádkoztak, hanem azokban-is, kik böjtöltek; egy-napon imádságban lévén, egy-kevelésé meg-fáradván a' böjttőlétől, el-szunnyadám, de nem úgy, hogy tellyességgel aluttam volna, a' mint nem-is voltam tellyességgel ébren. Úgy látték nékem, mint-ha fel-nyitottam volna szemeimet, és két ifiat látnék fejér ruhákban mint a' hó, kik imádkoznak vala. En akartam volna nekik szollani, de nem leheté. Felferkentém magamot tellyességgel, és meg-emlekezyén arról, a' mit láttam vala, könyörgék az Istennek, hogy-ha az ördög tsalárdsága lótt volna, távoztatná-el tőlem; ha pedig meg-jelentése, és igazság volna, világosban jelentené-meg nékem: és, hogy azt meg-nyerhessem az Istentől, meg-kettőztetém a' böjtöt. En más két éjjel ugyan azont láttam: és harmadik éjjel tellyességgel ébren lévén, mivel a' böj-

tőlés meg-fosztott vala az álomtól, a' két ifiúval harmadik személyt-is látek; igen hasonlót Szent Pál Apostolhoz, kinek képét a' magam tanuló házamban tartottam. Tsendiségben lévén a' két ifiú, szólla Szent Pál, és monda nékem: Ezek azok, kik az én intéfemet meg-fogadták; kevésre börtölték a' földi jószágokat, és gazdagságokat; és tiz elztendőt töltvén az Isten szolgálatyában ebben a' Mediolánium városában, el-végezék életüket, Mártiromságot fzenvedvén a' Krisztus Jésus szerelméért. Az ő testeket meg-találad ugyan abban a' helyben, ahol ók vannak imádkozván. Tizen-két lábíg ásd-ki a' földet, és egy szekrényt találván, ved-ki azt, és ugyan abban a' helyben tsináltas egy Szent-egyházat az ő tisztelésekre. En meg-kérdém az Apostolt, ki volna neve a' Szenteknek; és ő felele nékem: Ezeknek a' Szenteknek fejeknél egy könyvet találz, mellyben írva vagon az ő születek, és halálok. Ezt mondván, mingyárt el-enyészének a' Szentek.

2. En hívatám a' szomszéd városokban lévő Püspököket, és meg-beszélém nekik ezt a' dolgot. Azután a' meg-jegyzett helyre menénk, és én voltam első, ki egy ásót vévén kezembe, ásni kezdém a' földet. Minnyájan segitének engem, valámig meg-látzék a' Szent Páltól nékem igíretett szekrény, amely kőből volt tsinálva. Fel-nyitók azt, és benne valának a' Szent

Mártirok, olly egészlen, mint-ha abban az orában tétettek volna oda. Az ő testek épen vólt, az ő vérek frissen; és gyönyörűséges paraditsomi jó illatot terjesztettek-ki, melyben mind jelen-lévők, 's mind távul-lévők részefek vóltak, mivel csak nem az egész várasra ki-terjede. Az ő fejeknél egy könyv vala, és azt meg-nyitván, látók, hogy így mondana: Én Filep a' Kríttus Jésus szolgálja, az én házamba hoztam, és el-remettem ezt a' két Szentet, az én fiammal egyetembe. Az ő Annyokat Valériának, és az Attyokat Vitálisnak hitták. Mind a' ketten egy szüléssel születtek, és egygyiket Gerváfzinak, másikat Protáfzinak hitták. Az attyok Polgár mester ember lévén, és hadakban forogván, az ő Kapitányát Paulinust követé Romába, és látván egy Orfitzinus nevű orvost, ki a' Mártiromságtól félvén, hajlandó vala a' Bálványok imadására, úgy meg-erősíté őtet, hogy meg-maradván a' hitben, meg-hala a' Kríttus Jésus szerelméért. E' vólt az oka, hogy Vitális meg-fogattaték, és meg-öleték. Az ő annyok Valeria, mivel - hogy nem akara enni a' Bálványok eledeléből, Romából Mediolanumba jövé, mint a' Bálványoknak meg-utálója, úgy meg-kinoztaték a' Pogányoktól, hogy Mediolanumba érkezvén, ki adá lelkét az Istennek.

3. Gerváfzi, és Protáfzi, az attyok, és annyok örökös, kik testamentom nélkül meg - halának,

mind a' házakat, 's mind egyéb' jószágokat el-adák, és azoknak az árrát rész-szerént a' házok népe közé oszták, mindeneknek szabadságot adván, és rész-szerént a' szegényeknek osztogatók. Magok pedig egy kis házikoba menének, a' hol tíz éltendéig laktanak: imádságokban, szent könyvnek olvasásában, böjtölésben, és a' szent életnek egyéb' jószágos tselekedetiben magokat gyakorolván. Az-után tizenegyedik éltendőben, által-mégyen vala Mediolanum városán Afztáfzius Gróff, ki a' németek ellen akart hadakozni Eleibe menének néki a' Bálványoknak némelly Papjai, és mondanak néki: Ha győzedelemmel akaríz visszajöni a' mi Tsászárinkhoz, kényszerítsed Gerváfzit, és Protáfzit, hogy imádgyak a' Bálványokat. Mikor Afztáfzius ezt meg-érté, meg-fogatók őket, és maga eleibe vitervén, monda nekik: Hogy az Istenek győzedelmet adgyanak nékem a' hadban, a' hová most megyek, azt kívánom, hogy ti velem egyetembe imádgjátok őket, és tegyetek áldozatot nekik. Monda néki Gerváfzi: Te-néked a' Mindenható Atya Istentől, Mennynek, és földnek Teremtőjétől kellene győzedelmet várnod, és nem a' néma, és hiúságos Bálványoktól, *Pfaln. 113.* kiknek szájok vagyon, és nem szólhatnak: szemek vagyon, és nem látnak. Fülök vagyon, és nem hallanak: orrok vagyon, és nem szagolnak: Kezek va-

gyon, és nem tapasztalnak: lábok
vagyon, és nem járnak: nem kiál-
tanak az ő torkokkal. Ezt halván
meg-haragúvék Asztászius, az-okáért
mezitelen verkezteté Gervászit, és
vas vészszökkal, es lántzokkal,
mellyeknek végein olom golyóbi-
fok voltak, addig vereté ötöt
nagy kegyetlenséggel, míg abban
a' gyötrelemben, ki-adá lelkét az
Istennek.

4. Meg-halván Gervászi, monda
a' kegyetlen Tirannus Protászinak:
meg-látom nyomorúlt ember, ha
meg-akarod-e tartani életedet, vagy
meg-akarsz halni mint a' bátyád.
Felele Protászi: Kitsoda nyomorúlt
ember, én-e, ki nem félek a' te
hatalmadtól; vagy te, ki félsz az én
hatalmamtól? Monda Asztászius: Mi
módon félek én a' te hatalmadtól?
Felele Protászi: Mert te félsz, hogy
gonofz történik néked, ha én ál-
dozatos nem tézek a' te Istenid-
nek, és azért erőltetz engem,
hogy áldozatot tegyek nékik: én
nem félek a' te fenyegetésüdtől, sem
a' te hatalmadtól; és a' te kinzá-
sádat csak annyira bétűllöm, mint
a' sárt. Én csak egy Istent imá-
dok, ki Mennyekben országol.
Ezt halván Asztászius, meg-parantso-
lá, hogy vastag, és tsögös botok-
kal mind addig verettetnék, míg
hólt elevenen a' földre esnék, melly
mingyárt úgy lön. Az-után fel-
emelteté ötöt a' lábaira, és mon-
da néki: Nyomorúlt ember ne légy
olly kevély, és vakmerő: talám azt

akarod te, hogy vége légyen éle-
tednek, a' mint vége lön a' bátyá-
dénak: Felele néki Protászi: Én fem-
mit nem gondolok a' te befzéded-
del, mert látom én, hogy vak vagy
te. A' te fízvednek hitetlensége
az oka, hogy te nem látod a' go-
nofzt, mellyet magadnak tseleke-
szel. Én meg-tanóltam, hogy ne
boszszonkodgyam ellened, az én
Uram Jésus Kristustól, mert ő nem
boszszonkodott azok ellen, kik ő-
tet meg-fézték, sőt könyörge az
ő örök Attyának érettek, mond-
ván: *Luc. 23. v. 4.* Atyám, bo-
tsásd-meg nékik: mert nem tud-
gyák, mit mivelnek. Így én-is szá-
nakodom te-rajtad, mert látom
hogy nem tudod mit mivelsz, a'
Keresztényeket kinezván. Azon-
közbe végezd-el, a' mit el-kezdet-
tél, hogy én vegyek jutalmat az én
Uram Jésus Kriitufomtól, az én
Bátyámnak cárságában. A' ke-
gyetlen Asztászius ezeket az igéket
halván, el-vágatá néki a' fejét. És
mikor ez lött volna: Én Filep a'
Jésus Kristus szolgálja, az én fiám-
nak cárságában, tickon éjjel a'
magam házamba hozám a' szent te-
fteket, és csak Isten lévén bizony-
ságom, ebbe a' márvány fekreénybe
tévém oket, hogy az ő könyörgések
által, irgalmaságot nyerjek a' Jé-
sus Kristustól, ki az Atyával, és
a' Szent Lélekkel uralkodik mind
örökkön örökké, Amen.

5. Az Anya-szent-egyház ezek-
nek a' Szenteknek inepét szenteli
Szent

Szent Iván havának 19. napján, a melly nap mártiromságot szenvedtek; Krisztus Urunknak harvan-kilentz eztsédsje táján. Néro Tsászfár idejében. Szent Ambrus, a Szent Pál Apostol parantsolattya-fzerént, Szent-egyházac épite az ő tiszteiségekre. Szent Ágoston Doktor azt írja, hogy Jusztina Tsászfárné az Arius Eretnekségét tartván, igen üldözte Szent Ambrus Püspököt; akkor Isteni jelentés-által a Szent Gervászius, és Protászius Mártirok testeket fel-találván; midőn méltó tisztelettel által-vitetnémek a szent testek a Templomban: nem tsak az emberek, kikben tisztácalan lelkek vóltak, és az ördögöktől győrettettenek, meggyógyúltanak, hanem egy polgár

ember, ki fok eztsendeig vak lévén, igen ifméretes az egész városban, halván a tolyongó kólségnek nagy örömet, és vigaságát, megkérde az okát mi vólna: mellyet meg-értvén, mingyárt oda vezette magát, és kéré, engednék-megnéki, a' kezkenyövel illetni a' koporsót, mellyben a' Szent testek valának; illeté, és szemeit a' kezkenyövel meg-törte, és mingyárt meg-nyílanak a' szemei. Ezeknek hire minden-felé ki-terjede, és a' Keresztények nagy örömmel ditsirék az Istent. Mellyeket meg-értvén a' kegyetlen éretnek Tsászfárné-is, noha meg nem tére az igaz hitre, mindaz-által meg-szünék az üldözéstől.

Szent GYÖRGY Mártir élete.

Metafrasztes Simon, Pafzikrates, és Lippománes-által meg-irattatott.

1. **A** Krisztus Jésus azt mondgya Szent Máténál: *Matt. 10. v. 32.* A' ki meg-vall engem' az emberek előtt, én-is meg-valloim őtet az Atyám előtt, ki mennyekben vagyon: a' ki pedig meg-tagad engem az emberek előtt, meg-tagadom én-is őtet az Atyám előtt, ki mennyekben vagyon. A' Szent Mártirok minnyájan meg-vallották a' Krisztus Jésust a' földön, és nem szégyenlették őtet Istennek vallani, ki fok kinókat szenvedvén,

meg-feszítettett, és meg-hólt: De kivált-képpen meg-vállotta, és nem szégyenlette Krisztus Urunkat Szent György Mártir; ki hires neves vitéz lévén; Diokletziánus Tsászfár, és a' Római Tanács előtt, holott azt traktállyák vala, ha illendő dolog-e, hogy a' Keresztényeket üldözzék, és a' Krisztus nevét a' földről el-töröllyék? és minnyájan azt akarák, hogy úgy tselekedgyenek; tsak egyedül találtaték, mind a' Tsászfár 's mind a' Tanács ellen, az Isten tiszteiségének óltalmazója; ő egyedül meg-vallá, hogy a' Krisztus

flus Jézus igaz Isten; és kárhözta-
tá, a' mit a' Tsáfzár a' Romai Ta-
nátsal egyetembe el-végezett vala.
Azokáért rettenetes- képpen meg-
kinoztaték, és testi életétől meg-
foztaték, a' mint az életéből meg-
tanólhattyuk.

2. Diókletziánus Tsáfzár a' Ró-
mai Imperiomot birtoká alatt tart-
ván, és ravasz ember, és éles el-
méjű lévén, meg-akará öreghiteni
az Imperiomot, és inkább' ki-ter-
jesztteni az ő hatalmát, hogy magá-
nak örök hirt nevét szerezheffen.
És hogy ezt meg- tselekedhesse;
szükségesnek gondolá lenni, hogy
az Isteneknek kedvében légyen, és
azoktól segítséget végyen. Gya-
korta szokása- szerént tanátsot kért
tőlök, és nagy áldozatokat tött
nékik. Történék egyfzer, hogy
igen nagy dolga lévén, tanátsot
kére egy Bálványtól, ki sok napo-
kig nem adá feleletet néki. De
végtére azt monda néki, hogy az
oka, miért néha feleletet nem a-
dott, és némelly feleleti meg-hamif-
sodtanak, az Igazak vólnának, kik
a' Római Imperiomban laknak. Ezt
pedig monda a' Bálvány az ő pap-
ja- által, és az-után halgata. Ugy
hogy kényszerítették a' Tsáfzár meg-
tudni, kik vólnának azok az ig-
zak az Imperiomban: és meg-mon-
dák néki, hogy a' Keresztények
vólnának. Mint-hogy bizonyos do-
log vólt, hogy a' hol ők találtat-
tak, hamiságot, vagy boszférszúsá-
got másoknak nem tselekedtek, és

mindenekkel jól téfznek vala, és
azért hivattattak igazaknak, ol-
lyanok lévén abban az időben a'
Keresztények. Innét vótt alkal-
matoságot Diókletziánus, hogy ti-
zedik üldözést inditson az Anya-
szent-egyház ellen, és hogy olly ke-
gyetlen dühófséget mutasson. Min-
gyárt meg- telének a' tömletzek az
egész Imperiomban Keresztény né-
pekkel, és meg-üresedtek a' tolvaj-
joktól, gyilkosoktól, és paráznák-
tól. Ezek meg-fzabadítottak, ama-
zok fogságban vettettek. Meg-
fosztattak az élettől, kik az életre
méltók vóltak, és meg-engedtetett
életek, kik ezer halált érdemlettek
vólna.

3. De az Imperiomnak minden
részeiben, számtalan Kereszténye-
ket meg-ölettetvén, azt nem tse-
lekedheté, hogy többen meg ne
maradnának; sőt mennél többen
meg-ölettettek, annál többen je-
lentették-ki magokat. E' vólt az
oka, hogy Diókletziánus egy nagy
gyűlést szerze, mellyben minden
Tanáts urak, minden nemzetek-
nek Fő rendi, minden Kapitányok,
és Hadnagyok, kiknek az ő hadi
seregében tisztek, 's hivatallyok
vólt, jelen valának. Ottan okát
adá, miért akarta őket öfzve- gyű-
teni, hogy tudni-illik tanátsot tar-
tana arról, mit kellefsék a' Keresz-
tényekkel tselekedni; szabadon kel-
lene-e őket bostátani, vagy pedig
mindenütt üldözni, 's kergetni? Azt
akará, hogy kiki a' maga tetfzését

mondaná-meg. Sokan szállanak, és a' magok tetszéseket meg-beszé-
lék. Végezetre a' Tsászar ki-fa-
kaszta a' mérget, melly az ő fzi-
vében volt, mondván, hogy a' Ró-
mai Imperiom, avagy Birodalom
el-veszne, ha ki nem irtanak mind
a' Keresztényeket, meg-ölvén őket,
vagy más módon tellyességgel ki-
rekesztvén. En, úgy mond, ilyen
tetzésben vagyok, mert így mond-
gyák az Istenek. Nő azért minnyá-
ján erősödjünk-meg egyenlő aka-
rattal, és verjük -ki mind őket az
Imperiomból, avagy pedig mind
ölyük-meg őket. Senki nem ta-
laltaték, ki a' Tsászarnak ellene
mert volna mondani, látván az or-
táján kegyetlen dühöféségét, mel-
lyet szívében fel-gerjesztett vala:
úgy annyira, hogy minnyáján erőf-
iték az ő mondását.

4. E' tanátskozásban jelen volt
Szent György, tekintetes, és di-
tsiretes vitéz, ki Kappadotziában szü-
letett; és az ő Attya egy hadban,
midőn a' Római birodalomért har-
tzolna, meg-öletett volt. Az-oká-
ért Szent György az Annával e-
gyetembe egy városba ment volt
lakai Palesztinában, holott jószági,
és jövedelmi voltanak. Gyerme-
ségétől fogva Keresztény volt, és
fel-nevekedvén, 's meg-erősödvén
a' fegyver hordozására, 's forgatásá-
ra, és Anya e' világból ki-mulván,
el-fzándékozá, hogy vitéz ember lé-
gyen, a' mint az Attya volt. An-
nak-okáért a' házának, és minden

jószágának gond-vifelését egy hiv-
emberére bizá, és ő maga jó ké-
születtel, és fegyveres szolgálival
Dióklétianus Tsászarnak méne, ki-
nek meg-jelenté magát, ki légyen,
és minémű kívánsága volna. A'
Tsászar látván őtet, hogy szép sze-
mélyű ifjú, ékes termetű, tudós,
és okos volna, a' Lovas seregének
Kapitányává tévé. Meg-mutatta
volt már Szent György, hogy ő
erős, és nagy szívű ember volna;
mivel-hogy Betikus várasán által-
menvén, meg-ölt volt egy rette-
netes Sárkányt, melly az egész
tartományban sok károkat tézen
vala; és ezzel a' tselekedetivel ő-
rök hirt nevet-szerze magának.
Tisztire tekintve azért, és hivatal-
lyára, mellyel tündöklött, ő-is je-
len volt a' Keresztények ellen va-
ló tanátskozásban, a' mint fellyeb'
meg-mondám. Mind meg-értvén
azért a' mit abban végezének; és
hogy harmad napon az-után ismét
ujjabbán egybe kellene gyűlniek,
hogy kiki a' maga tetszését, és
akarattját irásban bé-adgya; és
hogy el-rendelleyék, mi módon az
úldözés véghez vitessék. Az alatt
az ő vitézit mind el-botsáta Szent
György, és minden kintsér rész-
szerént a' szolgálainak, rész-szerént
pedig a' szegényeknek el-ozta. A'
jószágát, és minden gázdagságát,
mellyet Palesztinában birt, egy hiv
szolgájára bizá, hogy mindeneket
el-adgyon, és az árrát istenes dol-
gokra fordítsa. Ezeket szorgalmato-
son

son meg-tselekedvén, harmadik napon a tanátskozásban jelen lön, és látván, hogy az egész tanáts mind azokat meg-erősítette volna, melyeket az előbbi tanátskozásban végeztek volt; és hogy immár arról traktálnának, mi módon kellesék a Keresztények üldözését véghez vinni: fel-állta, és tisztá ortzával fel-kiáltván, ilyen módon szolla: Mi-okaért Győzhetetlen Tsáfzár, Méltóságos Tanáts, Tekénletes, és Nemzetes Vitézlő Fő-rendek, el-változtatván ditsiretes szokásokat az igaz törvényeknek megtartásában, most végeztek egy törvényt olly hamissat, és ártalmalt a Keresztények ellen, kik jó erkölcsű népek, szent életűek, igazak, és minden tiszteletre méltók? Talám azt akarjátok: hogy ők a ti Bálványitokot imádják: Vakok, a' kik azokat imádják: nem tudgyák, hogy tsak a' Jésus Krisztus, az ő örök Attyával, és a' Szent Lélekkel egy igaz Isten, a' kit kell imádni, kiért, és ki-által mindek teremtetek, és igazgattatnak. Sokkal job' volna, hogy el-hagyván vakságtokat, fel-nyitnátok szemeiteket, és a' Krisztus Jésust imádnátok, hogy -sem a' Keresztényeket üldöznétek, és azt akarnátok, hogy erő-szakkal a' ti hamis Isteniteket imádják.

5. Minnyájan a' tanátsban lévők álmélkodának, és tsudálkoznak a' Szent György szabados, és bátorságos szöllásán. Nézvén a' jó

vitéz férfit, tekéngetnek vala a' Tsáfzár-ra-is, várván a' választ, melyet néki adandó volna. A' Tsáfzár hagragra, és boszszonkodásra gerjedvén, inte egy kedves emberének, kinek Magnétzius vala neve, ki akkor a' Magisztrátusnak Fejedelme vala, hogy meg-felellyen néki, Magnétzius közeleb' híván magához Szent Györgyöt, monda néki: Ki vagy te, és kinek hivattatól? Felele Szent György: Keresztény vagyok; a' kik engem' ismérnek-, Györgynek hinák; Kappadortziában születtem, nemes ember vagyok, és a' Tsáfzár Lovas seregének Kapitánya. Monda Magnétzius: Ki adott néked hatalmat, hogy illy szabadon, és bátran szöllj a' győzhetetlen Tsáfzár, és a' Méltóságos Tanáts előtt? Felele Szent György: Az igazság. Kérdé Magnétzius: Mitsoda az igazság: Felele Szent György: Az igazság a' Krisztus Jésus: kit ti Bálványozók üldöztök. En pedig az Úr Jésus szolgája vagyok, és ő-benne bizván, akarek bizonyosságot tenni az igazságról, illy nevezetes Gyülekezetnek közepette. Mingyárt nagy futtogás támadta mind azok között, kik jelen valának, ki egy dolgot, s' ki mást mond vala. A' Tsáfzár meg-parantsolá, hogy halgatnának: és Szent Györgynek illyen képpen szölla: György, én nem tudom, mitsoda bolondság ez a' te dolgod, hogy nékem ellenem mondasz, tudván azt, mit tselekedtem te veled; mivel-

mivel-hogy meg-ismérvén a' te Nemességedet, látván a' te jó magadvifelését, én téged a' Lovas feregimnek Kapitányává tévén, tiszteltelek, és még nagyob' méltóságra akartalak fel-emelni, de most mind ezeket fel-háborítád. Én té neked tanátsot adok, mind Atyád, és intlek téged mint Urad, hogy had' - el ezt a' gonosz vélekedéidet, és imádgjad a' mi Isteninket: ha el nem akarod azt vesztetni, a' mit ez óráig nyertél, és azzal együtt még életedet-is.

6. Felele Szent György: Adná az Úr Isten, hogy te Tsáfár vennéd a' tanátsot, mellyet a' te jó dért ad néked a' te hiv szolgád, hogy tudni-illik el-hagyván a' hamis Istenek imáadását, imádnád az Úr Jésus Kristust igaz Istent; melly az Imperiomnak meg-maradására, és lelkednek üdvösségére lenne. Nem engedé néki a' Tsáfár, hogy többet szölylon, hanem meg-parantsolá, hogy a' tömletzbe vitessék, és meg-kötöttetvén, egy követ cennének a' hátára; melly jól-lehet életétől meg nem fosztotta, mind-az-által felette igen kinózta. Második napig tartaték e' nagy kinban a' Kristus szolgája, az-után a' Tsáfár eleibe viterék, ki monda néki: György, mond-meg nékem ezeden vagy-e ma, ki tegnap ezeden nélkül voltál? mert a' fájdalmas kinok ezefekké szokták tenni a' boldokat. Felele Szent György: Ne vélyed azt, hogy e' kis gyöt-

relem elég légyen az én üdvösséges szándékomnak meg-váltóztatására. Kézfittes sokkal nagyob' kinokat, és meg-látod, ha leszen-e kedvem azoknak el-szenvedésére. A' Tsáfár egy igen rettenetes kinzó szerzámot ki-gondolván, arra téteté Szent Györgyöt, akarván egyebet-is az ő példájával meg-retteníteni, kiket meg-értett vala, hogy az ő hitén vólnának. A' kinzó szerzám pedig egy nagy kerék vala, melly teli völt hegyes vas szegekkel: erre a' kerékre mezitelen kötötteté Szent Györgyöt sugár kötelekkel, és úgy meg-szorittatá: hogy a' kötelek éppen a' tsontokig bé-mentenek. Az-után bizonyos táblákat tétete a' földre, mellyek éles beretvakkal, hegyes vas szegekkel teli vóltak. Forgattatik vala a' kerék, mellyre a' Szent Mártir kötötteték, és midőn oda érkezék, a' hol a' meg-nevezett táblák valának, a' beretva kélek a' testét metélték, a' hegyes vas szegek megszagatták, és ezer helyeken meglyuggatták. Annyi vér ment-ki a' Sz. György testéből, hogy azokra-is szikándózott, a' kik jelen vóltak. Olly rettenetes kegyetlen völt ez a' kinzás, hogy kevészer fordúlván a' kerék, érzékenség-nélkül marada a' Szent Mártir, és úgy látzott, mint-ha tellyességgel meg-hólt vólna. Akkor a' Tsáfár fel-szóval azt mondá: György, hol vagyon most a' te Istened? Miért nem szabadított-meg téged ettől a' nagy

kintől? Ezt mondván, nagy örömmel méne áldozatot tenni Apollónak, gondolván magában, hogy nagy próbát tselekedett volna.

7. A' Tsáfzár el-menetele-után, nagy menydörgés hallaték az égből, és lőn egy szózat, melly monda: Semmit ne fély, és ne kételkedgyél én szolgám György, maradj-meg áthatatofson, mert te általad fokban bé-vézfik az én hitemet. Annak-utánna azon helyen meg-jelenék egy Angyal, ki mindeneknek láttára le-oldozá Szent Györgyöt a' kerékről; és sebeit meg-gyógyitá. Akkor nagy zendülés lőn a' népek-között, minnyájan fel-szóval kiálván: Nagy, és hatalmas a' Keresztények Istene. Szent György pedig látván magát meg-gyógyittarva, és erősfítve, nem úgy viteték az igazság szolgaitól, mind' szabad akarattya-ból oda méne, a' hol a' Tsáfzár vala, és az' úton ama' Zóltárt a' Királyi Profétánál énekelni vala: *Pfal.*

144. Fel-magasztallak téged én Istenem, Királyom: és áldom a' te nevedet örökké. Az Apolló templomához érkezvén, midőn látá ötet a' Tsáfzár, meg-háborodék, és igen meg-rettene, és el nem hitetheti vala magával, hogy György volna. De a' Dicsőséges Szent Vitéz monda néki: Én vagyok a' György, semmit ne tsudálkozzál, mert a' Kristus Jésus óltalmazott-meg engem a' haláltól. Látván e' dolgot más két Kapitány; egygyik Ana-

tolius nevű, a' másik Protoleus; kik az-előtt Keresztények vóltak, de a' kinoktól meg-rettenvén, meg-némultak vala az igazságnak; nagy fel-szóval meg-vallák, hogy a' Kristus Jésus Igaz Isten. Halván a' Tsáfzár ezeket a' véletlen igéket, meg-parantsolá, hogy mind a' ketten viteffének ki, és vágattassék-el a' fejek.

8. Mind ezek a' dolgok fáleben érkezének Alekszandrának a' Diokletziánus Tsáfzár feleségének, ki hasonló-képpen meg-vallá, hogy a' Kristus Jésus igaz Isten. Ez a' dolog a' Tsáfzárt olly nagy haragra, és dühöfségre gerjeszté, hogy meg-parantsolá egy Hertzegnek; vigye a' Palotához a' Tsáfzárnet, hogy az-után el-vegezze, mit kellefsék felőle tselekedni. Annak-utánna Szent Györgyöt egy égő méz kementzébe vetteté, holott három egész nap lévén, az-után ki-jöve, mint az arany a' tűzből, frisseb', és tisztáb': így Szent György ki-jöve a' tűzes kementzéből sérelem nélkül, szob' színben, hogy-sem az előtt vólt, nem kitsin szégyenkre a' Bálványozóknak, és nagy dühöfségére Diokletziánusnak. Ki bizonyos vas tzeplésőket hozata-elő, mellyek belől hegyes vaslaskákkal, mint a' tő, rakva vóltak: az-után ezeket a' vas tzeplésőket a' tűzbe téteté, és midőn meg-tűzefedtek volna, azokba téteté a' Szent György lábait, ki ájtatofson imádkozék az Istennek, erőt kér-
vén

vén e' szörnyű kinnak-fzenvedése-re. Ezeket a' tűzes tzeplűsöket lábaira húzván a' Pogány vitézek, azokban jární kényszeríték őket, tafzigalásokkal, és rút verésekkel meg-fegétvén. A' Szent Mártir pedig monda magának: Nó György fűs erőffen, hogy el-nyerheffed az örök bódogságot. Ettől az ifzonyu kintől-is tsudálatos-keppen meg-fzabadittaték a' Szent Mártir, mivel-hogy a' vas tzeplűsök megháltének, és a' tűztől meg nem sértettek az ő lábai, és a' hegyes vas fzegektől meg nem sebelítették. A' Pogányok mind ezeket ördögi mesterségnek tulajdonították, azt mondván, hogy ő ördögös volna. Annak-utánna a' Tsáfzar olly kegyetlenül meg-ostoroztatá, és vereté őket, hogy tsak az a' kin-is elég lött volna életétől meg-fosztani. De énekelt a' Szent Mártir, nagy örömmel ditsérvén az Istent.

9. A' Tsáfzar Atanáfzius Mágust hivatá, hogy Györgynek mérget adna innya, melly mingyárt megölné őket szörnyű fajdalmakkal, a' mint meg-igirte vólt a' Mágus, hogy úgy tselekednék ő vélc. A' mérges italc minden sérelem, és vezedelem nélkül meg-ivá a' Szent Mártir. És mint-hogy Sz. György erőffiti vala, hogy a' Kristus Jésus szabadtotta-meg őket, mind ezektől a' halálnak szerzfámitól, és hogy mind ezek keveffek vólnának az ő hatalmához, mivel az ő szolgái-is

azont tselekedték, és halottakat-is támaztottak a' Jésus nevének ereje-által. A' Tsáfzar (a' Mágustól tanátsoltarván) monda néki: Támaz-fel te-is egy halottat, és elhíffzák, hogy igazat mondasz. Monda Szent György, hogy nem vólnának méltók ollyan tsudát látni az ő hitelenségekért: mindaz-által meg-gondolván, hogy onnét némellyek alkalmatofságot vennének az Istenhez való meg-téréffre; egy barlanghoz közelgete, mellyben sok holt testek vóltanak, és alázatoson imáda az Istent, könyörögvén néki, hogy az ő Szent nevének ditsőségeért támaztana-fel egygyet azok közül a' holt testek közül. És mindeneknek láttára, egy ember a' halottak közül feltámadván, ki-jöve a' barlangból, fel-fzóval kiáltván, hogy a' Kristus Jésus igaz Isten. Az-után a' Szent György lábaihoz borulván, igen közföné néki, hogy ő általa az életét vízfza-nyerte volna. A' Tsáfzar pedig meg-általkodván a' gonofzban, mindeneket gonofzra magyaráza, mondván: hogy György minden dolgot ördögi mesterséggel tselekedik. De Atanáfzius Mágus Keresztényé lön, és ahoz tárfalkodék, a' kit Szent György feltámazta, és alázatoson kéré a' Sz. Mártirt, hogy imádkozzék érette az Istennek. A' Tsáfzar mingyárt fejét véteté mind a' kettőnek, gondolván, hogy azok miatt sokan Keresztényekké lennének. Sz. Györgyöt

győzt pedig újjabban a' tömletzbe vetteté, a' hová fok rend-béli emberek menének, minnyájan lelkeknek ádvődségét keresvén, magokat Keresztényeknek valván, és alázatofon kérvén Szent Györgyöt, hogy imádkozzék érte az Istennek. Hasonló - képpen fok betegek menének oda, és ő azokat a' Szent Kereszt jelével meg-gyógyitá. A' többi között egy Glitzerius nevű paraszt ember-is oda méne, ki egy meg-döglött ökréért igen nagy inségbe vala. A' Szent Mártir a' szegényeket mind kitsiny dologban, 's mind nagyban fegéteni akarván; monda a' paraszt embernek, hogy térjen - vizsgálja házához, mert az ökre meg-éledett, és semmi gondgya nintsen. Az együgyű paraszt ember haza méne, és látván a' tsudát, nagy ficséggel vizsgálja téré a' tömletzhez, kiáltván, és mondván, hogy Kereszténnyé akarna lenni. Mélyet meg-értvén a' Tsászfár, meg-parantsolá, hogy mingyárt ölettefésék-meg, és ő nagy örömmel hala-meg a' Kriftus Jésus szerelméért.

10. Második nap a' Tsászfár maga eleibe viteré Szent Györgyöt, és tettetvén, hogy már néki jó baráttya volna, igen kezdé hizelkedni néki, kérvén őtet, hogy tenne áldozatot az Apolló Istennek, és nagy esküvéssel azt igiré néki, hogy az Imperiomban leg-nagyob' Fejedelemmé téfzi őtet. Az monda néki, hogy nem azért akarná

azt tselekedni, mint-ha ő nála-nélkül szükölködnék, hanem azért, hogy szereti őtet, és nem akarná megöletni életinek leg-szeb' virágjában. Felele Szent György: Mi az oka oh Tsászfár, hogy olly ifzonyu nagy kinokkal illetél engem, most pedig hizelkedel, és olly fokot igiréz nékem? monda Diókletziánus: Megbótsás nékem, mert a' harag tött volt kegyetlenné engem'. En ezután mind azokért eleget téfzed néked, ha el-jősz velem az Apolló templomába, és áldozatot téfzed néki. Monda Szent György: Mennyünk a' templomba. A' Tsászfár azt gondolá, hogy Szent György áldozatot akarna tenni Apollónak: azokaért le-szálván Tsászfári székéből, meg-ölelé őtet, és igen hizelkedék néki. Az-után nyilván kezdé hirdettetni a' városban, hogy György az ő religiojára tért volna, és nem akarna tovább' Keresztény lenni; és hogy örülnének minnyájan illy ditsiretes, és erős vitéznek meg-térésén az Imperiomnak általmazására. A' Bálványozó pogányok ditsirék a' Tsászfárt, hogy olly okoffan tselekedett Györgyvel, és fel-szóval kiáltnak vala, mondván: Hála-adásfésék Apollónak a' Kriftust meg-győzőnek. Győzedelmes Apolló a' meg-fészítettett Kriftus ellen. Egybe-gyűlé a' tanáts a' Tsászfárral, és minnyájan az Apolló templomába menének, és mingyárt el-készítették a' vánkos, a' hová kellene térdepelni, a' tűz, a' hová kelle-

kellene a' füstölőt borsátáni. Minnyájan várják vala, hogy György áldozatot, és imádást tenne: de fel-álván minden tiszteletnek jele nélkül; ilyen-képpen szólla az Apolló Bálványának: Mond-meg nékem Apolló, Isten vagy-e te? Akarsz-e te imádatni az emberektől? Szólla az ördög mindeneknek hallattára, és monda: Én nem vagyok Isten; a' kik az én társaságomban vannak, azok sem Istenek. Egy az igaz Isten, kinek Fia a' Jésus Kristus. Mi az ő Angyali vóltunk, de mivel-hogy vétkeztünk el-lene, ki-vetett minket az Egből, és ördögökké lóttunk. Akkor monda Szent György: Ha azért ti nem vadtok Istenek, miért tsallyátok-meg az embereket, imádatni akarván ő-tőlök? Hogy merész előttem állani, ki annak szolgája vagyok, a' kit mondál, hogy igaz Isten? Ezeket mondván a' szent Kereszt jelét formálá a' Bálvány ellen, és mingyárt nagy zörgések, morgások hallatának az ördögöknek, kik síraak, és ordítanak vala: az Apolló Bálványa pedig a' földre esék, és porrá lón, a' többivel egyetembe, mellyek abban a' Templomban valának.

II. A' Bál-papok, kik nagy örömmel öfve-gyültek vala, hogy az áldozatot meg-láthatnák, látván ez ellenek való dolgot, nagy dühösséggel Szent Györgyre rohanának, és kezeket a' hátára veték; és azt kiálták a' Tsászárnak, hogy

Györgyöt mingyárt meg-öleffe, ha Romának nagy romlását nem akarja látni. A' Tráfsár nagy dühösségre fel-gyuladván, monda a' Sz. Mártirnak: Oh árkozott tsalárd ember, ez-e az áldozat, mellyet az Apolló Istennek akartál tenni? Felele Szent György: Miért akarod, hogy én néki áldozatot tegyek, ha önnön maga meg-vallya, hogy ő nem Isten, hanem ördög? Monda a' Tsászárnak: ördögöd vagyon néked, és ördögi praktikákkal élsz te, de mint afféle gonosz embert, mingyárt szörnyű halállal öledek-meg téged. Azon-közben el-fzabadulván a' Tsászárné Alexandra, bé-méne ő-is az Apolló templomába, és a' Szent György lábaihoz borulván, kéré őtet, imádkoznék érte az Úr Jésus Kristusnak, mivel őtet igaz Istennek lenni erős hittel vallya. Ezt látván Diókleziánus, fokkal nagyob' dühösségre gerjede, és kiáltani kezdte, hogy György álnoksággal meg-tsalta a' Tsászárnét: az-után meg-parantsolá, hogy vágják-el a' fejét mind a' kettőnek. Mingyárt a' Mártirómságnak helyére vitetének: egygyik felől Szent György, másik felől a' Tsászárné alázatossan imádkoznak vala. Szent György könyörge az Istennek, hogy borsáffon-meg azoknak, kik az ő mártiriomságában faredoztak. A' Tsászárné Alexandra könyörge az Istennek, erőffitsemeg őtet, hogy meg ne tántorodgyék a' mártiriomság szenvedésében.

ben. Szent malasztot adván néki az Isten, azon imádságban bődö-
gűl múlték-ki e' világból; igen ó-
rúle Szent György, látván annak
a' nagy Afzízonynak Istenes halálát,
ki néki tárfa akart lenni a' halálban.
Hasonló-képpen meg-halgattatott
a' Szent György imádsága, mert
némellyek azok közül, kik az ő
halálát praktikálták, meg-tértenek,
és igaz hitben holtanak-meg. Sz.
György havának huszoharmadik
napján vétetek feje Szent György

Mártirnak, dél-után egy kevéffel,
melly napon abban az esztendőben
Nagy-péntek vólt, mellyben az A-
nya-ízemt-egyház a' Kristus Jésus
kinfzenvedéit álli, kinek könyv-
rögjünk, hogy e' ditsőséges Szent
Mártirnak elcdezésiért adgya-meg
nekünk az örök életnek bődögsá-
gás, Amen. Kristus Urunknak
ízületése-után két száz kilentzven
esztendő táján vágaték-el a' feje
Szent Györgynek, a' meg-nevezett
Diókletziánus Tsászar idejében.

SZ. KELEMEN PÁPA, és Mártir élete.

*Damafzus-által; Metafrasztes Si-
mon, több nevezetes Autorok-ál-
tal meg-iratott.*

I- Szent Kelemen Romában Tzé-
lius hegyén ízületett, az at-
tya Fauzstinus vólt. Ez a' Szent
ember segéttette Szent Pál Apostolt
a' prédikállásban, a' mint ónnón ma-
ga mondgya egy levelében, mellyet
írt a' Filipiekhez egy tanítványá-
nak, mondván: *Phil. 4. v. 3.* Kér-
lek téged-is igaz tárfam, segítsd-
meg azokat, kik én velem munkál-
kodtak az Evangéliomban Kelemen-
nel, és azon több segitdimmel, a'
kiknek nevek az élet könyvében
vannak. Kelemen Szent Péter A-
postolnak-is tanítványa vólt, és
nem tsak igen szent életű, hanem
igen tudós-is vólt. Őt leveleket
írt ékes beszéddel, és Apostoli tu-
dománnyal tellyefeket, és némelly

ő-uránna következő Pápák, sok
helyeken elő-hozzák az ő monda-
sát. Hasonló-képen nyóltz köny-
veket írt, mellyeket Apostoli ren-
deléséknék hinak. Azt rendelé,
hogy a' Római hét tartományokban
hét Notáriusok lennének, kik meg-
írnák a' Keresztények tselekedetir,
és Mártiromságit, kik az igaz hi-
tért mártiromságot szenvedtek.
Azt-is meg-paranásolá, hogy a' kik
meg-kereszteltetnek, meg-bérmál-
tassanak, mihent meg-ismérnék,
mi dolog Kereszténnyé lenni. Azt-
is rendelé, hogy a' Pálpóki Szék
nyilván-való, és magos helyen len-
ne. Olly nagy lelki buzgósággal
hirdette ez a' Szent ember az Isten
igéit, hogy őtet halgatván, sok Po-
ganyok meg-tértenek az igaz hitre,
és sokan a' hivek közül, nem elé-
gedvén azzal, hogy az Isten pa-
ran-

rantsolatit meg-tartották, még az Evangéliomi tanáts madáfokat - is meg akarták tartani, a' mint egy Domitilla nevű szent leányzó tselekedék, ki Domitziánus Tsáfzar nényének, és Kelemennek a' Római Fő polgár mesternek leánya volt, ki ettől a' Szent Pápától Apátzavá szentelteték.

2. Meg-térite az igaz hitre Teodorát-is, Szifzinus nevű hatalmas Római embernek feleségét: Ki kívánván meg-látni, mit tselekednének a' Keresztények az imádságnak helyén, a' hová egybe gyűlnek vala, mivel-hogy oda mégyen vala az ő felesége-is, egyfzer titkon oda méne, de Isteni engedelem által megvakula. Ez a' testi vakság alkalmatofságot szerze néki, hogy megnyerné a' lelki látást, mert a' Szent Kelemen imádsága vizsgál - nyéré néki a' testi látást; és az ő szent befzedi, és intési, okot adának néki, hogy meg-keresztelkednék, és azal egygyűtt meg-nyerné a' lelki látást-is. Meg-kereszteltetvén Szifzinus, fok egyéb' Római nemesflek-is az ő példájától fel-indítatván, bé-vévék az igaz hitet. Ugy annyira, hogy ezért, és a' fok tsudakért, mellyeket a' Szent Pápa tselekezik vala, külfömb-téle beregeket meg-gyógyitván, és egyéb' lok jókat tselekedvén, igen irigykedének ellene a' Bálványoknak szolgái, és egyéb' gonofz életű hamis népek, kiket az ördög fel-inditván, igen nagy üldözélt támasztának

Szent Kelemen ellen; jól-lehet találkoztak némellyek, kik ötet őltalmazzák vala. Némellyek vádolták ötet a' Mamerthinus Itilő széke előtt, máfok pedig őltalmazzák ötet, mondván: hogy Kelemen senkinek semmi gonofzt nem tselekezik, sőt fokakkal jót tselekezik, betegetek gyógyitván, orvofságot adván szükségekben a' szegényeknek, háboruságokat le-tsendesítvén, és békelséget szerezvén az el-lenségesék között. Azok pedig kik ötet vádolták, mondanak vala, hogy új Isteni tiszteletet hozott volna bé, és fokakkal el-hitette, hogy egy meg-felzitterett embert, Isten gyanánt imádnának, és meg-tiltotta, hogy a' régi Isteneket ne imádják; és oka volna, hogy némelly leányzok nem akarnának férhez menni, Isteni tiszteletnek titulusa alatt mentegetvén magokat. Meg-értvén mind ezeket a' Préfektus, hivata Kelemen, és monda néki: Én úgy értettem, hogy te Tsáfzari nemből tisztelségesen születtél e' városban, azért köteles vagy, hogy el ne fajully a' te éleidtől: én azt akarnám, hogy mondanád-meg, mitsoda új Isteni tisztelet az, mellyet te prédikállasz, és mitsoda meg-felzitterett ember az, a' kit te akaríz, hogy Isten gyanánt imádgyanak, a' mi régi meg-ismértetett Isteninknek kárára, és meg-utálására, kiket a' mi régi eleink imádtanak. Felele néki Szent Kelemen: Te-kénteres Bíró, én azt akarnám, hogy

te ne gondolnál a' tudatlan, és gonosz népeknek bezzédekkel, hanem halgatnál-meg engem', és ha magamot igazán még nem óltalmazom abban, a' miben vádoltattam, akkor kárhoztas engem'. Monda Mamertinus: sőt én azt akarom, hogy te Trájánus Tsáfzár előtt óltalmazd-meg magadat, mert én nála-nélkül nem kárhoztatlak, 's meg sem szabaditatlak téged.

3. Mikor alkalmas időt itellelni a' Préfektus, értésére adá a' Tsáfzárnak a' Kelemen ügyét. Felele Trájánus, hogy Kelemen tenne áldozatot az Isteneknek, vagy pedig küldetnék szám-kivetésbe a' nagyob' tengernek szigetébe, közel Kerfzona városához. Ezt a' választ vévén Mamertinus, fáradoza a' mint lehetne, hogy áldozatot tétetne Kelemennel a' Bálványoknak. Ő pedig ellenébe igyekezik vala, hogy Kereszténnyé tenné a' Préfektust, értésére adván neki, hogy a' számki-vetés, melyet szenvedni kellene a' Krisztus Jésus szerelméért, neki igen kedves, és gyönyörűségessége lenne. Mamertinus könyörölteségre indittatván, könyhullatásokkal monda Kelemennek: Az Isten, a' kit te imádsz, segítsen-meg téged abban a' nyomoruságban, melyet az ő szerelméért fogsz szenvedni. Az -után egy hajót szerze neki, és egyéb' szükséges dolgokat az útra, és számki-vetésbe küldé őtet. Sok Keresztények örömeft elmenének a' Szent Pápa társaságában,

ki a' Szigetbe érkezvén, két ezer Keresztényeket találá ottan, kiket a' Tsáfzár szententziája oda kárhoztatott vala márvány köveket áfni. Ezeknek a' Krisztus Sz. szolgálainak a' többi között egy igen nagy nyomoruságok vala, mert igen nagy fáradságos munkájok lévén nekik, nem vala innya való vizek, és ha valami kevés vólt, tsak nem tiz mély-földnről kellett azt hozniok. Könyörülvén rajtok a' Szent Pápa, könyörge az Istennek, hogy könyörüllyön azon a' népen; elvégezvén imádságát, fel-emelé szemeit, és egy hegyetskén egy bárányt láta, ki fel emelvén tartya vala a' job' lábát, mintha mutatná, hol vólna a' víz, bizonynyal tartá Szent Kelemen, hogy a' bárány a' Krisztus Jésus vólna, mivel másoktól nem láttatott, hanem tsak őtőle: azokáért arra a' helyre méne, és monda: A' Krisztus Jésus nevében áfjátok-meg itten. Áfni kezdék némellyek egy felől a' földet, de nem abban a' helyben, a' hol a' bárány mutatta vala, hanem közel ahoz. Szent Kelemen maga kezébe vévé a' kapát, és egy kitsinnég áfván a' hol a' bárány mutatta vala, mingyárt egy igen szép tiszta víz fakada, mely igen nagy vigasztalására lön mind Szent Kelemennek, 's mind egyebeknek, kik jelen valának. Ez a' tsuda, melyet az Isten Szent Kelemen által tselekedék, oka vólt, hogy mind a' Pogányok, 's mind a' Keresztények,

nyek, fokban menének halgatni az ő tudományát; a' Pogányok megtérnek vala, és a' Keresztények inkább meg-erősödtek az igaz hitben.

4. És mint-hogy igen meg-nevekedék a' Keresztények száma, és nagy hire lón annak, a' mi a' Szigetben történt vala; értésére adarték Trájánusnak-is, ki meg-haragván azon, oda küldé Aulidiánus tiszttartót, ki fok' Keresztényeket meg-ölete: de látván az-után, hogy minnyájan örömezt meg-halának a' Krisztus szerelméért, azt itilé, hogy job' vólna csak Kelement meg-öletni, és meg-engedni a' fokaságnak. Az-okaért meg-fogatá őtet, és látván az ő álhatatóságát, szententziát ada ellene, hogy bé-vitetnék a' tenger mélyére, és egy nagy vas-matskát a' nyakára kötven, vettették a' tengerbe. Meg nem mondhatni, melly keservesen sirtak a' Keresztények, látván, hogy meg-fosztatnak az ő szerelmes Attyoktól, és mesterektől. Szent Kelemen is látván az egész népnek szorongatását, sira vélek egyetembe: és vigasztalá őket a' mint lehere. Mikor osztán a' tengerbe akarák vetni, monda a' Szent Pápa: örök Atya Isten ved' kezedbe az én lelkemet. Ezt mondván a' tengerbe vettették, holott végezé az ő életét. Kornélius, és Fébus a' Szent Kelemen tanítványi, szóllának a' fokaságnak, mondván: Atyám-fiai imádkozzunk az Istennek minnyá-

ján, hogy méltóztassék nekünk meg-mutatni e' Szent Mártirnak tetemét: minnyájoknak tesszék e' tanáts; és még el nem végezték vala imádságokat, mikor a' tenger vizsza kezdé menni, és három mélyföldig vizsza-méne, és szárazon marada; úgy annyira, hogy a' Keresztények szárazon-oda menének, és ottan márvány kőből tsinált kis templomot találának, és abban egy-kő koporsót, mellyben a' Mártir teste vala helyhezterve; a' vas-matskát-is, mellyet a' nyakára kötötték vólt, ott találák. Melly nagy tsudát látván a' szigetbeliek, bé-vévék a' Krisztus hitét. Ez a' tsuda nem csak akkor történék, hanem minden esztendőben, ugyan azon történik vala hét egy-más-után következő napokon; el-kezdvén az ő Mártiromságának napján, és hat következő napokon tartván. Külömb-féle helyekről fok népek gyűltek oda, a' Szent Kelemen koporsója latogatására, mikor a' tenger vizsza vonta magát onnan, melly tsuda fok esztendőig tartott. Annak-utánna Első Miklós Pápa idejében az ő teste Romába vitették, és az ő tisztetségére építettett Templomába temetteték. Más templomat-is építetté a' Pápa az ő tisztetségére a' Szigetben, azon helyen a' hol az ő könyörgéséért az Isten tsudálatos-keppen forrás vizet adott a' Keresztényeknek. Szent Kelemen Pápa élt a' Pápaságban kilenz esztendeig, két hólnapig, és

hat napig. Kétféle Karátsón há-
vában tizen-öt Püspöket, tiz Pa-
pot, két Diákonust szentelt. Az
Anyaszent-egyház az ő Innevét zen-
teli azon a napon, mellyen Már-

tiomságot szenvedett, melly volt
Szent András havának 23. napján.
Krisztus Urunknak 102. esztendejé-
ben, Trajánus Tsáfszar idejében.

Szent APOLINÁRIS Püspök, és Mártir élete.

*Béda, Ufwárd, Adones, és Szurius
Lörintz által meg-íratott.*

1. **M**ikor Szent Péter az ő Szé-
két által vinné Antiokiából
Romába, melléje vön némelleye-
ket a tanítványi közül, kik között
völt Apolináris. A Szent Apostol
elsőbbén a Zidóknak kezdé prédi-
kállani a Sinagogában, értékre
adván nékik, hogy el-jött immár
a Messias, a kit ők olly fokáig
vártak, ki az Úr Jésus Krisztus. Ezt
az igazságot fok bizonyságokkal
meg-próbálá a Szent Írásból; és
meg-mutatá, hogy minden dolgok,
mellyeket a Proféták mondtak
a Messiasról, bé-telylefedtenek a
Krisztus Jésuban. Némelleyek meg-
térének, és mások azt mondák,
hogy még gondolkodni akarnának
arról a dologról. Annak-utánna
pedig a Pogányoknak prédikálá
az Apostol, és azok közül sokan
meg-térének, és meg-keresztelte-
tének. Az-után monda egyfzer Sz.
Péter Apostol Apolinárisnak: mit
mivélz itt velem? Immár te elég-
ge meg-tanítottál a Krisztus hité-
nek dolgaira. Vegyed azért a Sz.

Lelket, én téged Püspökké rendel-
vén a kezemmel; és meny-el Ra-
vennába prédikállani, holott fok
nemzetséget találz; sőt mondom
néked, hogy fok lelkek várnak té-
ged, kik te általad el-fogják nyer-
ni az örök életet. Apolináris mint
engedelmes tanítvány oda akara
mennni, noha nehéz volt néki, el-
válni az Apostol tárfaságától, ki
a kezeit fejére tévé néki, Püspök-
ké szentelvén őtet, mert az előtt
Pappá szentelte volt, és el-küldé
őtet, hogy menne úttýára a Kri-
stus nevében.

2. Mikor Apolináris közel el-
érkezék Ravennához, egy Ireneus
nevű vitéznek házában szálla, ki-
nek egy vak fia vala, és Apoliná-
ris a Keresztnek jelével meg-ada
néki a látást. Ez a tsuda volt
oka, hogy Ireneus egész háza né-
pével meg-tére a Krisztus hitére, és
minnyáján meg-kereszteltetének.
Az Ireneus Kapitányának, ki Ra-
venna városában lakott, Tekla ne-
vű felesége fok elzenedős beteg
vala. Egyfzer Ireneus monda a Ka-
pitánynak, hogy Apolináris meg-
gyó-

gyógyította az ő fiát, kit ha házához hivatta, meg-gyógyítaná az ő feleségét-is. Ezt értvén örüle a Kapitány, és a maga házába hozta Apolinárist, és minek-utánna egy kevéssé bezéllett volna véle, a beteghez menének. Apolináris kezét fogá, és monda néki, hogy kellyen-fel jó egészségben a Krisztus János nevében, és hidgyen ő benne, és néki szolgállyon. Tekla min-gyárt lábaira álla jó egészségben, és fel-kiáltván mondani kezdé: Nein találattik más Isten, hanem az Úr János Krisztus, kit Apolináris prédikáll. Igen tsudákozék a Kapitány, és monda: Bizonytal ez az Isten igen hatalmas; jó léfzen őtet bé-fogadni, és néki szolgálni, hogy meg-segéllyen a hadakban. Szent Apolináris meg-keresztelé a Kapitányt, minden háza népével, és fokot az ő vitézi közül: és abban a házban hirdeti vala titkon a hitet, és az Evangéliomot fokaknak, kik ő hozzá mennek vala. Ottan keresztelt, ottan szolgált Misét, és e vólt az ő gyakorlatossága éppen tizen-két éztendeig.

3. Ő tanítványoknak nagy fokaságot gyűjtötte vala egybe, kik közül fokban jól meg-tanítottának a Krisztus tudományára. Ezek közül kettőt Papokká szentele, Adarétust, és Kalotzerust. Némellyeket Diakonufokká szentele; fokakat Klerikufokká, a vagy kis-papokká rendele. Mind ezekkel bizonyos órákban, mind nappal, s mind éjjel a Zoltárokat éne-

kelte az Istennek. Mind ezek a dolgok értésére adatának Szaturnusnak a város Préfektusnak, ki maga eleibe hivata Apolinárist, és jelen lévén a Jupiter Templomának papjai, monda a Préfektus Apolinárisnak: Ki küldött téged ebbe a városba, hogy meg-háborítsad, és meg-kiffibitsed a mi Isteninknek tiszteletét? Nem tudod te, hogy ebben vagyon a Jupiter temploma, a hol maga-is jelen vagyon, és gondot vífel a városnak javaira, és öregbülésére? Ha meg-akarod szabadítani életedet, szükség, hogy hozzája menvén tiszteletet, és áldozatot tégy ő-néki. Felele Apolináris: én nem ísmérem Jupiter Istennek lenni, nem-is tudom hol vagyon a temploma. Mondának a papok: Meg-tudod mostan, és legottan meg-látod az ő ábrázattját. Ezt mondván fogák a Sz. Püspöket, és a templomba vívék őtet. Mikor bé-méne oda Apolináris, látván ott annyi gazdagságokat, monda nevéven: Job' vólna, hogy mind ezek a gazdagságok a szegényeknek oltogattatnának, hogy-sém itt az ördög-előtt tartatnának. A papok ez ígéket halván, úgy meg-haragvának, hogy fok sebekkel meg-terhelék őtet, és ki-hurtozák a városból, és holt elevenen hagyák őtet, közel a tengerhez. A tanítványi érette menének, és egy ajtatos Keresztény özvegy Afzizonyhoz vívék őtet. Ottan meg-orvosoltaték a Szent Püspök, és hat hónap múlva meg-gyógyula.

4. Toskánában egy városban egy nagy fő ember vala Bonifatzius nevű, ki véletlenül el-veszté a' szólását, és némelly napokig olyan módon marada. Meg-érté az -után, hogy még élne Apolináris, és érette küldé, kérvén, hogy látogatná meg őtet. Oda méne a' Szent Püspök, és abban a' házban egy őrdögös afiszonyt találá, ki látván Apolinárist, monda néki: Meny-el innen Isten szolgája, mert egyébránt meg-kötöztetvén kezeidet, és lábaidat ki-vonatlak a' városból. A' szent ember meg-fenyegeré az őrdögöt, és meg-parantsolá néki, hogy menne-ki az afiszonyból, mingyárt ki-méne, és az afiszony meg-gyógyula. Az-után Bonifatziushoz méne Apolináris, és némán, 's igen fogyarkozva találá őtet. Egy ájtatos imádságot monda érette, könyörögvén az Istennek, hogy gyógyítaná-meg őtet, és a' Keresztények, kik jelen valának, felelének; Amen. El-végezván az imádságot, meg-gyógyula Bonifatzius, és ditsérni kezdé az Istent mondván, hogy nem taláztatik más igaz Isten, hanem csak a' kit Apolináris prédikáll. Azon napon megtéré az igaz hitre közel öt száz ember.

5. Az-után nem fok napok múlva, a' Pogányok az őrdögötől izgatvatván, meg-fogák Apolinárist, és kegyetlenül meg-verék őtet; és ő minden dolgot békeféliges türéssel szenvedett, mindenkor ditsírvén,

és áldván az Istent. Ezzel nem-elégedének az őrdög szolgái, hanem ki-verék őtet a' városból, és meg-fenyegerék őtet, hogy meg-ölik, ha többször oda bé-mégyen. Igen meg-nyomorították Apolináris, és fok Keresztények menének hozzája, meg-vigasztaltatni ő tőle. A' mezőben a' pásztoroknak bizonyos barlangiban taláztaték a' szent ember, és ottan azoknak, kik hozzája mentenek, prédikállott, és Misset szolgált, és fokakat meg-keresztelt: Atyának, és Fiúnak, és Szent Léleknek nevében. Nem fok idő után által méne Apolináris Flaminia tartományán, és ott prédikállván, semmi gyümölcst nem hozá. Vízfza-tére az-után Ravennába, holott Kolotzerus, ki tőle Pappá szenteltetett vólt, igazgatta az ő Anya-szent-egyházát, jelen nem léteben. Nagy örömmel fogadák őtet a' Keresztények. És történék, hogy Patrítzius Rufusnak csak egy leánya lévén, az-is halálos betegségbe esék, mikor Rufus meg-érté az Apolináris vízfza jövetelét, ő érette küldé, hogy imádkoznék az ő Papjaival a' leányának egétségéért. Oda méne Szent Apolináris, és mikor a' Patrítzius háza ajtajához jutott vólna, meg-hala a' leányzó: az-okáért monda Rufus néki: Adta vólna az Isten, hogy én téged ne hivatalak vólna ebbe a' házba, mivel azt gondolván, hogy meg-gyógyítanád a' leányomat, oka lól az ő halálának, mert az Istenek meg-hara-

haraguván, hogy téged hittalak, és a' te Istenedben vólt reménységem, meg-fosztották őtet életétől. Ez igéket fok konyhullatásokkal mondá Rufinus: de Apolináris meg-vigasztalá őtet, mondván, hogy az a' dolog az Istennek nagyobb ditsőségeért lótt volna: és ha azt ígírné, hogy tellyes életében a' Krisztus Jésusnak szolgálna, mingyárt fel-támasztaná őtet. Rufinus minden dolgot meg-igire, hogy életben láthassa a' leányát; és a' szent ember imádkozék érette a' tanítványival egyetemben, és el-végezván imádságát, monda a' halottnak: Kelyfel Istennek teremtet állattya, és régy vallást a' te Teremtődnek: A' leányzó mingyárt fel-támasztá, és jó egészségben lábaira állván, nagy szóval kiálta, mondván: Nagy, és hatalmas az Úr Isten, kit Apolináris prédikáll. Ez a' tsuda nagy örömet szerze mind a' híveknek: és oka lón, hogy a' leányzó, és az ő anyja meg-keresztelkednének, fok egyéb' népekkel. Az-után a' leányzó az Istennek szenteltek, és tiszta életet vívelt egész életében. Ez a' dolog ki-hírefédék az egész tartományban, és a' Bálványok szolgálái Romába küldének a' Tsászárhoz, orvótságot kérvén tőle, hogy az Isteneknek tisztelete, és imádása tellyesféggel el ne fogyna.

6. A' Tsászár e' dologra bíróul Makszelinust küldé, ki meg-fogatá Apolinárist, és maga eleibe vitervén őtet, fokot beszéle véle. Maksze-

linus azt mondá: nem illendő dolog, hogy a' Krisztus, kit a' Keresztények igaz Istennek vallanak, a' Kereszt-tára szegeztetett vólna. Sz. Apolináris okát adá, meg-mutatván, hogy igen illendő dolog vólt az embereknek váltáságáért; és hogy a' Krisztus nem hólt-meg, úgy-mint Isten, hanem úgy mint ember; és mivel-hogy ő Isten, és ember vólna, azért mondatik, hogy Isten meg-hólt vólna. Felele Makszelinus: Jól-lehet mind igaz vólna, a- mit mondasz, mindaz-által nem akarná azt Isten gyanánt imádni, kit a' Rómaj Tanáts nem próbálna: szükség azért, hogy Jupitert imádjad, mert azért jöttem én Romából ebbe a' várasba: és ha őtet nem akarod imádni, meg-kinoztatlak téged külömbféle gyötrelmekkel. Felele Szent Apolináris: Te soha azt nem mivelheted, hogy én áldozatot tegyek az őrdögöknek. Meg-haraguván a' Biro meztelen vetkezteté a' Szent embert, és kegyetlenül meg-verte té valtag tsögös botokkal, és az-után tsigára vonatá őtet. A' Sz. Püspök mind azokban a' gyötrelmekben meg nem szűnék ditsírni az Úr Istent. Monda neki Makszelinus: Mitsoda jutalmat vársz a' te Istenedtől ezekért a' gyötrelmekért, mellyeket az ő szerelméért szenvedsz? Felele Apolináris: A' ki mind végig meg-marad, údvózul: és a' ki meg-hal a' Krisztus Jésus szerelméért, el-nyeri az örök életet: ez a' jutalom, mellyet a' Keresztények

nek várnak a' Krisztus Jéstustól, kiknek ők szolgálnak. A' Keresztények, kik jelen valának, hálát adának az Istennek, látván, hogy a' Szent Prélátus erősb volna a' gyótrelemeknek el-fzenvedésére, hogysem a' Bíró, és a' hohérok az ő kinozására. Meg-parantsolá az-után a' Bíró, hogy a' vitézek ujjabban meg-vernék őket, és a' febeibe forró vizet önténének. Egy az igazság szolgálai közül igen szorgalmatos volt azt meg-tselekedni, a' mit a' Bíró parantsolt, őrdömett kinozván a' szent embert: azokáért beléje méne az őrdög, és mingyárt a' földhöz vervén, meg-öle őtet. Mellyet látván Szent Apolináris: monda a' Bírónak: Ah nyomorúlt ember, miért nem rettenfz-meg attól, a' mit láttál, mivel-hogy az Isten meg-bünteté azt, a' miat az ő kegyetlensége érdemli vala: rettenfz-meg, és vigyázz magadra, hogy ne légyen néked-is hafonló büntetéled. Térj-meg az Istenhez, és fufs a' pokolnak örök kinnyaitól. A' Bíró halván ez igéket, nagyob' haragra, és dühölségre gerjedé; és meg-parantsolá, hogy egy nagy kövel keményen vernék-meg a' Püspök száját, hogy mindenütt folya-ki a' vére. Sok Keresztények jelen voltak akkor, kik látván, hogy olly gonofzúl tselekesznek az ő Pásztorok szájával, mellyből örök életnek igéi jöttek-ki ő nékik; egybe kaptsolák magokat, és zendülést tévén, a' vitézekre rohanának,

és ki-ragadák kezekből az ő Püspökjüket.

7. Mikszelinus kénfzerítették bátorságos helyre venni magát, de az-után egybe-gyűjtván a' vitézeket, kik a' város őrizésében valának, le-tsendesíté a' zendülést, és Apolinárist ujjabban a' tömletzbe tété: és nem fokkal az-után egy hajóba vivék őtet, és Görög országba küldék számkivetésbe. A' hajó el-merülé, és azok, kik benne valának mind oda vezének, Szent Apolinárison 's két Papon kívül, kik őtet követék, és két pogány Fő-embereken kívül, kik látván, hogy tsudálatos-képpen szabadultak volna-meg Szent Apolináris által, Kezefztényekké lőnek. A' Szent Püspök prédikállá az Evangeliumot némelly helyekben Görög országban, egy helyből más helybe meavén, és végtére Tráziába méne. Egy városában annak a' Tartománynak egy Bálvány vala a' Szerapides templomában, ki mint egy jövendő mondó feleleteket ad vala. És némelly napokig némán marada, és végtére monda: Hogy a' mig abban a' tartományban léfzen Szent Péter Apostolnak egy tanítványa, semmi feleletet tovább nem adna. Mingyárt fel-keraszték a' Szent ember, és egy hajóba vitették, melly Olasz országon által menendő vala, és békelségéfen evezvén, Szent Apolináris vizfiza méne az ő Székébe Rávennába, három elztendeig lévén Görög or-

számban. Nagy örömmel, és vigasztalással fogadják a Szent Prélátust a Keresztények, dicsérvén az Istent, hogy az ő Doktorokat, és Mestereket vizsgálva adta volna. Sz. Apollinarius az ő szokott gyakorlatosságához kezdte, prédikálván, és lelkeket térítvén az Istenhez; és az ő háza egy Tzirenéus nevű Tanács Urnak jószágában vala kívül a városban. Ottan a Szent Püspök Misset szolgált, és sok népek gyűltek oda. Megérték azt az ő Bálványozó ellenségi, és fégyveres kézzel oda menvén, megfogják őtet, és a piaztira vivén, igen megkínözik őtet. Végezetre az Apolló templomába vivék őtet, és igen fenyegeték, hogy nagyob' győtrelemekkel terhelnék őtet, ha áldozatot nem tenne Apollónak. Szent Apollinarius bémenvén a templomba, imádkozni kezdte az Istennek, és midőn ő imádkoznék, az Apolló Bálványa, melly igen nagy vala, elromlék, és porrá lön, a pogányoknak nagy dühösségére, és a Keresztényeknek nagy örömére.

8. Annak-után a Szent Püspök Taurus nevű Biró eleibe vitették, ki a maga Palotájába vitette Apollinarius, holott ő egy vakon született fiát meggyógyította neki, mellyet látván a Biró, megszabadította Apollinarius az ő ellenséginek kezéből, és titkon éjjel egy majornak küldé, hat mély-földnire a váraitól. A Szent Prélátus négy eszeadeig marada abban a helyben;

gyakorolván magát az imádságban, és elmélkedésben, és sokaknak tanításában, kik külömb-féle helyekről mentek őtet látogatni, és meggyógyította a beteget, kiket ő hozzá vittek. Ezt is megérték a Bálványok papjai, és Romába küldének Veszpasziánus Tsázarhoz, értesére adván neki, a mit Apollinarius tselekedett vala, és mint utálta volna meg az Isteneket, és Apolló Bálványát porrá tötte; és azt mondták, hogy mind ezeket őrdögi mesterséggel tselekedte volna. A Tsázar ilyen képpen felele: Ha az Isteneknek bofzuságot tselekedett az az ember, ők hatalmasok, alyanok bofzút rájta. Ha pedig zendülést szerez a népben, vagy egyéb véteket tselekedett, küldéséke szamki-vertésbe.

9. Vizsgálva térvén a követek Rómából, Patritzius Demosztenez maga eleibe vitette Sz. Apollinarius, ki immár igen megvénhedett, és elfogyatkozott vala a sok fáradtságok, és nyomoruságok miatt, mellyeket szenvedett a Kristus Jéhus szerelméért, és az Anya-szent-egyházért. Mikor a Bálványozók megláták őtet, kiáltani kezének, hogy Apollinarius vittetnek ki a városból, mert látták őtet olly véteket tselekedni, mellyekért megérdemli azt a büntetést. Demosztenez nagy kevélyen szólla a Szent Püspöknek, és monda neki: Jöszte sok gonofságban, és tsalárságban megaggott ember, honnan való vagy?

Ki hozot téged ebbe a' városba, hogy ennyi botránkozást szerezz itten, a' mint szerzettél? Felele Sz. Apolináris: Én Antiókiái vagyok, Keresztyén, és Szent Péter Apostolnak tanítványa vagyok, ő küldött engem, ebbe a' városba, prédikállani az Úr Jésus Kristust, hogy minnyájan, a' kik ő-benne híznak, üdvözüllyenek ő-általa. Monda Demofzteses: Job' vólna, hogy te el-hadnád a' vakságot, a' mellyben vagy, és mivel oly öreg ember lévén, közel látod magadot lenni az halálhoz, imádnád az Isteneket, kiket eddig kevésre bötstülett, és igen meg-bántottál, hogy meg ne bántestenek téged, a' mint meg-érdemled. Felele Szent Apolináris: Sőt inkább' tsak azok üdvözülnek, kik a' Jésus Kristusban híznak, és néki szolgálnak; azok pedig, kik tagadgyák őtet Istennek lenni, és a' Bálványokat imádgják, a' pokolnak örök tűzére vettetnek.

10. Ez igéket halván Demofzteses, igen meg-haraguvék, és a' Szent embert fogságban tartatván, egy Századosnak gond-vifélése alá adá, ki titkon Keresztyén lévén, a' Maga házába vivé őtet, és ott tartá némelly napokig: de meg-értvén az-után, hogy megakarnák őtet ölni, szólla Szent Apolinárisnak, mondván: Édes Uram, és Atyám, a' te életed fokaknak igen hasznos, és azért a' mig azt meg-tarthad' nera illik,

hogy veszedelemre vessed. Én azt akarnám, hogy ez éjjel, ki-menél a' városból, a' míg meg-fzánik a' te ellenségidnek dühössége. E' tanáts-szerént akara tselekedni a' Szent Prélátus; de ezekbe vóttek, hogy el-futna: azokáért utánna lönek az ő ellenségi, és el-érék őtet nem meszse a' város kapujától, és ottan fok sebekkel meg-terhelék őtet, és úgy meg-verék, hogy holt számban hagyák. Oda menének némellyek az ő tanítványi közül, és látván őtet még életben lenni, a' poklofok házába vivék őtet, és hét napig lón ottan, szüntelen intvén őket, hogy álhathatófok lennének az hitben, mellyből, ha jószágos tselekedetekkel fel-ékesítve léfzen, orvótságot vehetnek minden-némű nyomoruságokban, a' mint ő-is tselekedett. Azt-is meg-mondá, hogy az Anya-szentegyháznak fok nyomoruságokat, kell szenvedni, de az-után el jó az idő, mellyben békefsége léfzen. Ezeket, és egyéb' fok dolgokat mondván, úgy el-nyomák őtet a' keserves sebeknek fájdalmai, hogy e' Szent Püspök ki-adá lelkét az Istennek, húz éftzendéig egy hólnapig, és négy napig lévén Rávennai Püspök. Az ő halála vólt Szent Jakab havának húzson harmadik napján, Veszpasziánus Tsászar idejében. Az ő teste tisztésegéfen temetteték az ő tanítványitól.

Szent TIMOTEUS Püspök, és Mártir, a' Szent Pál Apostol tanítványa élete.

Metáfráztes Simon-által meg-iratott

1. **T**imoteus Likaoniában Asia Tartományában, Lisztra nevű városban születék, az ő Attya Bálványozó pogány volt, és az Anyja Zidó. Abba a' városba méne Szent Pál Apostol prédikállani, a' mint írva vagy az Apostoli tselekedetekben, *Act. 16.* és találta ortan némelly Keresztényeket. Azt mondgyák, hogy Szent János Evangélifia térítette volna meg őket, abban a' Tartományban lévén az a' város, melly a' prédikállásra néki jutott vala. Beszélle vélek Szent Pál, és ők meg-jelenték néki Timoteust, jó bizonytságot tévén felőle. Maga társaságába véve őtet az Apostol, tanítani kezdé őtet, mint mester amaz Isteni Teológiára, mellyet a' harmadik égben tanolt vala. Kevés idő alatt olly nagy elő-menetelt tőn Timoteus, hogy Szent Pál az-után nem tanítványának, hanem fiának, és társának hitta őtet a' prédikállásban. Az-okáért a' Korintusiákhöz írván, monda nékik: *1. Corinth. 4. v. 16.* Legyetek én követőim, a' mint én is a' Krisztusé. Azért küldörtem hozzátok Timoteust, ki nekem szerelmes fiam, és hív az Úrban: ki eszettekbe juttattya az én útaimat, mellyek a' Krisztus Jéusban vannak,

a' mint mindenűt minden Gyülekezetben tanitok. Annak-felette ezt-is írja nékik: *1. Corinth. 16. v. 10.* Ha pedig el-jút Timoteus, látsátok, hogy félelem nélkül légyen nálatok; mert az Úr dolgát tselekeszi, a' mint én-is. Senki azért őtet meg ne utálya: késérjétek-el pedig őtet békével, hogy hozzám jőjjön, mert várom őtet az Atyafiakkal. Szent Pál Apostol Diákonussá tévé Timoteust, és fok helyekre küldé őtet prédikállani, és noha a' gyomrával beteges lőtt volna, mindaz-által az Isteni szolgálatot, és a' mit nékie az ő mester Szent Pál Apostol parantsolt, soha el nem múlatta. Igen bőszt volt beszédében, és könnyen elhítette, a' mit akart; azokáért az ő intéfi-által fokan lőttek Keresztényekké. Társa lőn Szent Pálnak minden útiban, és nyomorúságiban.

2. A' Szent Pál halála után, Efesus városában az előbbi mesteréhez, Szent János Evangélifitához társalkodék, olly igyekezettel, hogy segítse őtet a' prédikállásnak tisztében, és a' lelkeknek Istenhez való meg-térítésében, a' mint az-előtt tselekedett Szent Pállal, ki őtet nem csak Pappá, hanem Püspökké-is szentelte volt. Történék hogy

Szent János a' Domitzianus paransolattyára meg-fogattaték, és Romába viteték, azért Szent Timoteus ő helyete Efeszusi Püspök lön. Minek-utánna azt a' terhet magára vötte volna, nagy gond-vifelel-fel, és szorgalmatósággal igazgatá azt az Anya-szent-egyházat. Innepet szentelnek vala abban a' városban Diána Isten-afiszonynak, és a' több' dolgok között, mellyeket az ördög miveltetet vélek, egy ez vala: ál-ortzakba öltözvén bizonyos számú vastag, és erős emberek, egyik kezekben a' Diána Bálványát hordozták, és a' másikkban egy vas bottot, és jártak verfeket énekelvén az Isten-afiszonynak dicsiretére, és olyan módon jártak a' város útzáin, és a' kiket akartak meg-ütöttek azzal a' vas bottal, úgy hogy fokban meg-hóltak miatta. Látván Szent Timoteus, hogy ez ördögi találmány, és kegyedenség volna, keményen meg-kezdé őket feddeni, mondván: hogy az Isten, ki olyan áldozatot kívánna, nem Isten, hanem pokolbéli dühöség. Meg-is akará tiltani, hogy ne imádnák, és ne áldoznának annak az Isten-afiszonynak, mondván nekik, hogy az egy ördög volna. Azok

pedig nem akarván szenvedni azt a' dorgálást, kőveket kapának, és meg-kővezék a' Szent Püspöket. Ezel nem elégedvén, meg-ragadák őket, és a' város útzáin kezdék vondozni őket, végtére azt itilvén, hogy immár meg-hólt volna, elhagyák őket. Oda találkoznak menni némelly Keresztények, kik láták őket halála óráján vonagni, mindaz-által kezekbe vették őket, és ki vették a' városból, és az ő kezek között marada az ő özve ron-tott, vérbe fagyott teste, és a' lelke Mennyországba méne, az ő fáradságinak jutalmával örvendezni. Az ő teste elsőbben a' városon kívül temetteték, de az-után bé-viteték Efeszus városába, a' hol Konstantinus Császár, a' Nagy Konstantinus fia egy templomat építtetett az ő tiszteltségére. Az Anya-szent-egyház álli a' Szent Timoteus Innepet azon a' napon, mellyen mártiromságot szenvedett, melly volt Bölög Afiszony havának 24. napján. Krisztus Urunknak 104. ez-rendjében. Trájanus Császár idejében. A' Szent Timoteus teste mostan Romában a' Szent Pál Apostol Templomában vagon.

Areopágita Sz. DIENES Püspök, és Mártir, és Rufztikus, és Eleuterius Mártirok élete.

Metafrasztes Símeon, és több' Aurok-aktal meg-iratott.

I. **A** Tenás városa igen nevezetes volt Görög országban,

kivált-képpen való helye lévén a' Deáki tudományoknak, és a' villági Böltségeknek. Ebben születék A-reo-

reopágita Dienes tekintetes főnemzetből. Ifúságában a' Deáki tudományokra adá magát, és igen elő-méne azokban; azokáért mind azokra nézve, 's mind nemességére tekintve az első helyt nyéré a' Fő-emberek között, kik azt a' váraist igazgattyák vala. Areopágitanak hivaték a' helyről, a' hol lakik vala. Igen ékes beszédű volt Dienes, és igen tudós a' Filozofusok tudományában, de mindenek-fellett igaz, és jó életű volt, és igen nagy igasággal gyakorlotta az ő tisztének hivatalját, nem kedvezvén a' gazdagnak, meg nem nyomorítván a' szegényt, nem kárhoztatván az ártatlant, és el nem botsátván a' gonosz-tévőt büntetés nélkül. Történék, hogy mikor az Isten Fia a' Krisztus Jésus a' Keresztfára feszítették az emberektől, nem szenvedhétvén a' nap látni a' Teremtőt olly nag gyötrelmeket, szenvedni, el-rejté az ő fényes sugárit délkor, és meg-homályosodék. Akkor Dienes ifjú vala, noha minden tudományokban igen tudós volna, fő-képpen az Astrologiában, avagy Egi-nézésnek tudományában: Egyiptusi Heliopolis városában lévén egy Apollofanes nevű bölts Filozofussal, ki hasonló-képpen Atenásbéli volt, és látván a' Napnak fogyatkozását, és meg-ismérvén, hogy a' természet folyása-ellen volna; és látván mind a' ketten, hogy a' Hóld természetfelett való erős gyorsasággal a' nap-

hoz méne, és bé-borítá annak sugárit, és kilentz órától fogva vetersernyéig bé-födve tartván, el-távozóék tőle, és ki-fedvén visszafára az elébbi helyére. Dienes álmélkodván ezen a' nagy tsudán, monda Apollofanesnek, és egyebeknek, kik jelen valának: vagy a' természetnek Istene szénved: vagy a' világnak mesterséges alkotmánya el-romlik.

2. Ez dologról mindenkor megemlekezett Dienes. Innét történék az ő meg-térése. Mert midőn Sz. Pál Apostol Atenásban várná Silást, és Timoteust, *Act. 17. v. 16.* fel-indúl vala az ő lelke ő-benne, látván a' Bálványozásnak adatott váraist. Vetekedik vala azért a' Sinagógában a' Zidókkal, és az Isteneknek tisztelőivel, a' piatzon is minden napokon azokkal, a' kik jelen valának. Némelly Epikureusok pedig, és Stoikus Filozofusok, vetekednek vala ő-véle; és némellyek mondanak vala: Mit akar mondani e' szó szaporító? Egyebek pedig: Új ördögök hirdetőjének láttatik lenni: Mert a' Jésust, és a' fel-támadást hirdeti vala nékik. És meg-fogván őtet az Areopágusba viték, mondván: meg-tudhatyuk-e mi légyen e' tudomány, mellyet te mondasz? Mert némi-némű újságokat hoz a' mi fűleinkbe. A-karjuk azért tudni, mik legyenek ezek. (Az Atenásiak pedig minnyájan, és a' jövevény vendégek, semmi egyében nem valának foglala-

lalatosok, hanem csak hogy valami újat mondanának, vagy hallanának) Alván pedig Pál az Areopágnak közepette, monda: Arenási férfiak, minden-képpen mint-ha szorgalmasbakra látnálak titeket az Istenek szolgálatyában. Mert által-menvén, és látván a' ti Bálványitokat, találtam olly oltáris, mellyen írva vala: AZ ISMERETLEN ISTENNEK, a' kit azért nem ismervén tiszteltek, azt hirdetem én néktek. Az Isten, a' ki e' világot alkotta, és mindeneket, mellyek abban vannak, az Menynek, és földnek Ura lévén, nem kézzel csinált templomokban lakik, sem emberi kézzel nem tiszteltetik szűkölködvén valami nélkül, holott ő ad mindenekek életet, és lehelletet, és mindeneket: és egyből alkotta az egész emberi nemzetet, hogy az egész földnek színién lakják, meg-határozván az el-rendelt időket, és az ő lakásoknak határit, hogy keressék az Istent, ha valahogy meg-tapasztalják őtet, vagy meg-találják, jól-lehet nints mellesze egygyiküktől-is. Mert ő-benne élünk, és mozgunk, és vagyunk: a' mint némelleyek a' ti Poetáitok közül-is mondották: Mert annak neméből-is vagyunk. Az Istennek neméből lévén azért, nem kell állitanunk, hogy aranyhoz, vagy ezüsthöz, vagy a' mesterségnek faragásához, és az ember gondolatyához hasonló legyen az Isten. És e' tudatlanságnak idejét meg-utal-

ván ugyan az Isten, most hirdeti az embereknek, hogy minnyájan mindenütt penitentziát tartsanak, azért hogy napot rendelt, a' mellyben meg-itili e' világot igazságban, a' férfiú-által, a' ki által rendelte, hitet adván mindeneknek, fel-támasztván őtet halottaiból. Midőn pedig a' halottaknak fel-támadását hallották volna, némelleyek tsufolyák vala ugyan, némelleyek pedig mondanak: Ismét meg-halगतunk téged erről. Ki méne így Pál közlök. Némelley férfiak pedig hozzá alván, hívének. Kik közül az Arcopagita Dienes, és egy Damaris nevű asszony, és egyebek ő-vélek.

3. Ezek a' kevés igék, mellyeket az Apostol monda, olly nagy titkos dolgokkal telyesek valának, hogy mind meg-némíták azokat a' Bűnteseket, és azért nem tudván mit felelni néki, mondanak: Ismét meg-halगतunk téged erről. Szent Pál Apostol ki méne közlök, de nem üres kézzel, nem-is vetette vólt meg-heába a' hálót, sőt meg-fogá azzal az egész tanátsnak Fejedelmét, ki Dienes vólt, kivel magán való beszélgetési vóltak, és azokban a' Szent Apostol meg-tanítá őtet az igaz hitnek tudományára. Prédikallá néki a' Krisztus Jésust, Istent, és embert, az ő keserves ki-fzenvedésit, és halálát, az ő dicsőséges fel-támadását, és Menybe menetelét. És mint-hogy az Apostol kivált-képpen emlékezetet tón

tőn a' Napnak fogyatkozásáról, melly a' mi édes Meg-váltónknak halála idején történt, és Dienes igen kívánta meg-tudni azt a' tsudát, akkor meg-tudván, mingyárt meg-tére, és monda, hogy Kereszténnyé akarna lenni. Meg-keresztelkedék, és kereszténnyé lön. Többen-is meg-térének akkora' Krisztus hitére: de Dienes mind fellyül haladá azokat a' Sz. életben, és jószágos tselekedetekben; az-okáért a' Sz. Apostol Pappá rendelé, és annak a' városnak Püspökivé szentelé őtet. Dienes első Püspökje vólt Atenásnak, nagy ditsőségére annak a' városnak, hogy tulajdon Páztorától legeltetett, és tanittatott.

4. Ez a' Szent Püspök meg-érté, hogy a' Szentséges Szűz MÁRIA Jerusálemben vólna, még életben, igen kíváná őtet látni, és oda méne, hogy meg-láthassa. Látván azért a' nagy fényeséget, melly tőle ki-jő vala, és az ő nagy szépségét, halván az ő mennyei szavait: és látván az Angyaloknak sokaságát, kik véle valának; azt mondotta, hogy őtet Isten gyanánt imádrta vólna, ha a' hit-által nem tudta vólna, hogy más vólna az Isten. Önnön maga Szent Dienes azt-is mondgya, hogy ő jelen vólt a' Böl-dogságos Szűz Mariának ditsőségés által - menetelén, és temetésén. Vízfsza-tére az-után Atenásba, és ottan az ő Páiztorsága tisztének hivatallyában gyakorlotta magát, sok lelkeket meg-térítvén az Istenhez, Néro Tsázar Birodalmának utolsó

ézfzendejéig, mellyben Romába méne, kívánván látni az ő Mesterét. Oda méne, és jelen vólt az ő mártíróságán, a' mint ki-tetzik egy leveléből, mellyet Timoteusnak írt, ki hasonló-képpen Szent Pál Apostol tanítványa vólt.

5. Vízfsza-tére Atenásba, és a' Szent Péter tanítványa Szent Kelemen Pápa idejében ismét Romába méne, és meg-ismérteté magát Sz. Kelemennel. Ki látván ő-benne a' nagy dolgokra való jelenségeket, Frantzia országba küldé őtet, a' Krisztus hitét prédikállani, és segítségül adá néki Rufztikus nevű Papot, és Eleuterius Diakonust. Ezzel a' társasággal Frantziába mentvén Szent Dienes, Párisba érkezék. Láta azt a' roppant nagy várost, és igen gazdagot, tellyest népekkel. Holott a' föld igen gyümölcstős, és a' tefnek táplálására való szükséges dolgokat bővségeffen-hoz. Az Eg igen böl-dog, és nemes elméket hoz. Úgy tették Dienesnek mint-ha egy más Atenás vólna az, és mint egy jóvendölvén, hogy a' lenne az ő lakó-helye, a' rüdományokra, és böltseségre nézve, a' mint úgy-is lön; ottan akara meg-maradni. Meg-kezdé nyitni az ő szívet, és ki-jelenteni az Isten gazdagságit, prédikállván az ő Evangéliomát, meg-erölitvén beszédét jószágos tselekedetekkel, és nagy tsuda-tételekkel, a' vakoknak látást adván, hallást a' süketeknek, a' némáknak szóllást, a' sántáknak járást,

járást, és fokakat meg-gyógyítván külömb -féle betegségekből. Annak-okáért rövid idő alatt, jó gyümöls.-hozó fákat plántála ottan, és egy kertet építe, melly tsudálatos gyümölsőt hozott: mivel nem csak egyedül prédikállya vala a' Kristus Jésust Páris városában: hanem a' tanítványi - is külömbféle helyekre mentek prédikállani, a' hová tőle küldettek az ő áldásával; a' mint Spanyol országba küldé Eugeniust, első Prélátusát Tolétus városának, melly Metropolisá annak az Országnek, a' hol ő prédikállá az Evangéliomot, és fokakat meg-térite a' Keresztény hitre. Né-mellyek pedig Sz. Dieneftől Német országba küldettek, kik hasonlókép-nen nagy elő-menetetl töttek, úgy-annyira, hogy nem csak foka meg-tertek, és Keresztényekké löttek, hanem még a' Bálványok templomát-is a' földre rontották, és Szent-egyházakat építettek, mellyekben dicsir-tetett a' Kristus Jésus Neve.

6. Igen vízfza teték ez a' dol-log az őrdögnek, mint az emberi nemzetség halálos ellenségének, és azért fel-indíta némelleyeket, hogy üldöznék Szent Dieneft, kik kö-zül némelleyek Romába menvén, panaszolkodának Trájanus Tsászar előtt Dienes ellen. Az-okáért Frefzénus Préfektus-által meg-fogat-taték a' Szent Püspök, ki kilentz-ven ezteendő vala, és ő-véle egye-tembe Rufztikus, és Eleuterius-is meg-fogattatának. Sokat bezéllé

vélek a' Préfektus, igen kárhoztatván Dieneft, hogy ő új Isteneket prédikál-lott volna a' Tsászar, és Római tanáts parantsolati-ellen, és azt mivelte vól-na, hogy a' régi Istenek ne imádtat-nának, kik olly nevezetefek a' vilá-gon, és olly igen segítették az Impe-riomot, hogy az ki-terjedett az egész világra. Könyörűly a' te vénségeden oh Dienes, monda a' Préfektus, és a' káron, mellyet te tselekedté, azt mi-velvén, hogy annyi emberek ne imádnák az Isteneket: hozd helyé-re azt, meg-valván a' te vétkeket, és el-hitetvén vélek, hogy el-hagy-ván ezeket az újságokat, mint fon-damentom nélkül való hiúságos dolgokat, térjenek vízfza a' régi szokásokra. Ezt halván Szent Die-nes, és tellyes lévén az Isten szere-tetének buzgóságával, monda, hogy ő fokakat tanított; ne imádnák az Isteneket, meg-értvén, és meg-ismérvén, hogy bolondság I-steneknek tartani azokat, kik azt sem érdemlik, hogy embereknek hivattatfának, mint-hogy gyalázato-
tók, és gonoszak vóltak: utanna-
vetvén, hogy igen nagy vakság vól-
na fákat, és köveket imádni; mert
az az igazság, a' mit ő prédikál,
tudni-illik: a' Kristus Jésus igaz I-
sten: az-okáért sem félelem, sem
fenyegetések, sem akár minémü
gyötrelmek miatt, semmi-képpen
el nem hadgya az ő igyekezetét.
A' Préfektus igen meg-haraguván
e' feleleten, fel-állá a' székből nagy
dühöfiséggel, és monda: Az Iste-
nek

nek meg-utáltattak, a' Tsászár parantsolatinak nem engednek, és a' népek meg-tsalattattak a' ti búvós-bajosságok-által, hamis-tsudákat tévén: ezek igen nagy vétkek', mellyekért kemény bünteretést érdemlettek, azokáért én meg-parantsolom, hogy mingyárt meg-öletteffetek.

7. Szent Dienes, Rufzikus, és Eleuterius semmit nem félvén, nagy örömmel mondának: Legyenek hasonlók az Istenekhez, kik azokat imádják: mi az Istent imádjuk, ki az Eget, és a' földet teremtette; és az ő ereje-által, s nem ördögi mesterség-által adtuk-meg a' vakoknak a' látást, a' némáknak a' szólást, és az egészséget a' betegeknek, és fokakat meg-ízabadítottunk az ördögtől. Tselekedgyenek hasonló dolgokat a' ti Isteniteknek szolgálái, ha böttségben akarnak tartatni, de bizonyos dolog, hogy a' ti Istenitek azokat nem mivelhetik: mert noha szájok vagyon, de nem szólnak, szemek vagyon, és nem látnak, fülök vagyon, és nem hallanak. Tsak egy dolgot tselekedgyenek, tudni-illik: meg-gyujtyák a' pokol tüzet, mellyben mind örökké égni fognak minnyájan, kik őket imádják. Ezek az igék inkább haragra gerjeszték a' Bírót, az-okáért meg parantsolá, hogy minden kéfedelem-nélkül meg-öletteffenek. Úgy annyira, hogy ezek a' ditsőséges Szentek a' váraszon kívül egy magas helyre fel-vitetének, és a'

hohér kezébe adatának, hogy elvágna nákkik a' fejeket. Szent Dienes térdre álla, és fel-emelvén szemeit, és kezeit az Egre, monda: Mindenható Atya Úr Isten, Istennek Fia Krisztus Jésus, Vigasztaló Szent Lélek Isten, el-öszólhatatlan Szent Háromság, fogad' békeségben Uram a' te szolgálidnak lelkeit, mivel a' te szerelmedért el-vesztyűk életünket; Rufzikus, és Eleuterius fel-fzóval felelének: Amen. Ezek után Szent Dienes Püspök monda a' hohérnak, hogy járna-el hivatalyában. Ki szorgalmatos lévén, elsőbben ő rajta kezdé, ösztán Rufzikuson, és utólszor Eleuteriuson, el-vágá a' fejét mind a' háromnak,

8. Nem feletkezék-el az Isten az ő Szenteiről, noha meg-engedte, hogy meg-öletteffenek, sőt azzal akarta téfztelni őket, és hogy a' Szent testeiket bötstelenséggel ne illetnék, egy igen nagy tsudát tselekedék ottan, melly ez vóit, hogy a' Szent Dienes teste lábaira álla, és kezébe vévé a' maga tulajdon fejét, és Istentől ségerttévén, mind addig méne, mig egy tekelletes aszfzony állatot találá, nem igen meszfze attól a' helytől, a' hol a' szentek mártiromságot szenvedének. Az ajtatos aszfzony állathoz érkezvén a' Szent Dienes teste, néki adá a' maga fejét, mint egy drága kintset. A' Szent Rufzikus, és Eleuterius testeik abban a' helyben maradtak vala, a' hol el-vágattának: az ajtatos aszfzony el-hozá-

ta azokat, és Paris városán kívül egy tisztességes helyre temeté, és egynehány éftendők múlva, egy nevezetes Templom építették az ő tisztességekre, holott ez jelen való ideig nagy bősületben tartanak. És ezeknek a' Szent Mártiroknak esedezése által, sok jókat nyernek azok, kik meg-látogattják az ő tetemeteket. Az Anya-szent-egyház az ő Innepeket szenteli azon a' napon, mellyen mártiromságot szenvedtek, tudni-illik Mindszent havának 9. napján, Kríftus Urunk-

nak kilentzven hat éftendejében. Szent Dienes némelly könyveket írt, tsudálatos mély tudománnyal tellyeseket, úgy-mint Egyházi, és Mennyei Hierarkiáról, Lelki Teologiáról, az Isteni Nevekről, és egyéb dolgokról; mellyekkel az igaz Keresztények nem kevésb gyümölcstöt véfznek az ő tudományából, mint vehetnének az ő életének jó példájából, a' mint erőfítette a' harmadik Konstantzinápolyi Gyülekezet.

Szent IGNÁTZIUS Püspök, és Mártir, Szent János tanítványa élete.

Szent Jerónimus, Metafraszes Simeon, és Nitzéforus Kal'ksztus által sommába foglaltatott.

I. **M**inek-utánna a' Kríftus Jésus fel-méne Mennyekbe, Ignátzius Szent János Evangélistához társalkodék, és ő tanítványa lón Polikárpufnak társaságában. Olly jó jelenségeket mürata magáról Ignátzius, segéctervén a' jó mestertől, hogy ő tőle Pappá rendelték, és Antiokiai Püspökké szentelték, és harmadik vólt, ki Sz. Péter után, nagy gond-viséléffel, és szorgalmatósággal igazgatta azt az Anya-szent-egyházat. Az ő főképpen való igyekezete vólt, hogy a' lelkeket a' Pogányságból a' Kereszténységre meg-térite. Midőn Trajanus Császár abban a' városban

vólna, meg-érté az ő tselekedetit, és meg-parantsolá, hogy maga eleibe hoznák ötet. Es mikör oda vitetett vólna, monda néki: Te vagy-e, a' ki nem tsak nem bősüld a' mi Tsászári parantsolatinkat, hanem meg-is tiltod, hogy a' mi halhatatlan Isteninket ne imádgják, és el-idegenited az ő szolgálattykótól azokat, kik őket imádgják, és tisztelik, és azon igyekezel, hogy Isten gyanánt tartsanak, és Isteni tisztelettel tisztellyenek egy meg-felzittetett embert? Felele Ignátzius: Én vagyok, a' ki mind ezeket a' dolgokat tselekefzem, mellyeket te mondál. De igen visfza tetzik nékem, hogy te Istennek hívod a' fakat, és köveket, nem lévén töb' egy Istennél, Menn-

nek,

nek, és földnek Teremtőjénél, és az-ő egygyetlen egy Fiánál a' Krisztus Jéusnál, ki országának soha vége nem lesz; és ha te oh Tsáfszár ötet imádnád, hid-el bizonynyal, hogy a' te Birodalmad, Királyi páltzád, és Koronád, fokkal erősbek, és állandóbbak lennének. Monda Trajánus: Ted' félre ezeket a' te beszédidet; és ha nékem kedves dolgot akarsz tselekedni, tégy áldozatot a' mi Isteninknek, és jóbarátom lélsz nekem, ha Jupiter Papja lélsz, és fok jóvedelmid lélsz, 's nagy tiszteletid néked. Monda Ignátzius: Ugyan-is valóba jó változtatást tennék, ha az élő Istennek Papja lévén, kinek minden nap áldozatot tészek a' szent Oltáron, egy ördögnek papja akar-nék lenni.

2. Egy dolgot akarok, hogy tudgyad oh Tsáfszár: Nem tsak a' te igiretid nem lélsz elégségesek, hogy engem' ki-vefennek igyekezetemből, sőt ha te a' fenevadak közé akarsz-is engem' vettetni, ha engem' a' Kerésztre tétet, ha vassal, vagy tűzzel el-végezed-is életemet: sem ezek, sem minden egyéb gyötrelmek, mellyekkel engem' kinoztathatsz elégségesek nem lélsz arra, hogy én el-hadgyam az élő, és az igaz Istent imádni, hogy a' holt, és hamis Isteneket imádjyam. Jelen voltak ezen a' beszélgetésen a' Bálványoknak némelly papjai, kik mondának Ignátziusnak: Mi dolog az, a' mit te mon-

dasz szemtelen bolond? Mi halhatatlanoknak mondgyuk Jupitert, és a' több' Isteneket, és nem tselekezzük azt, a' mit te, ki meg-vallod, hogy a' te Istened a' Kerésztfan ölettetted-meg. Felele néki Szent Ignátzius: Az Isten, kic én imádom halhatatlan vala, és mind örökké halhatatlan; de halandó emberré lön az emberek váltságáért, és üdvösségéért. Akarattya-szerént halamag, és el-temetteték; de ezzel egygyütt mi meg-vallyuk, hogy ő harmad napon halotjaiból fel-támad a tulajdon ereje által, és az-után fel-méne Mennyekbe, és megnyitá a' kapukat, hogy az emberek, kiknek a' vétek azokat bé-zárlotta volt, oda bé-mehetnének, a' mint bé-mennek oda minnyájan, kik ötet Istennek vallyak lenni, és megtartják az ő Evangéliomának törvényét. Ezt tsak egyről sem mondhatni, a' ti Istentek közül: hanem tsak azt, hogy minnyájan bűnös emberek voltak, és minnyájan az ő gonosz-életük-szerént meghóltak. A' Jupiter temetése Kandában vagyon, Eszkulápius megölettetett egy nyitól. Venus az ő porát Pafus szigetében mütattya. Herkules maga magát meg-égette egy igen nagy tűzben. Ezek így lévén, a' mint kiki tudgya, nem tudom mi-képpen hijatok ti őket halhatatlanoknak.

3. Halván ezt a' Tsáfszár, nem akará, hogy a' beszélgetésben tovább menne, félvén, hogy olly nagy

gyalazattyokra, és szegyenítésekre lenne az ő Isteneknek, melly nagy dicsőségre, és tisztelségre a' Krisztusnak, a' Keresztények Istenének. Megparantsola, hogy Ignátzius egy fetét tömletzbe tétetnék; és tanátsot tarta, minémű halállal kelleme meg-ölni őtet. Azt végezek, hogy a' fene vadak által szaggattatnék - el. De mivel-hogy azt gondolák; ha azt Antiokiában tselekednék, Ignátzius nagy bősületet, és tisztetlet nyerne a' Keresztényeknél, az-okáért azt rendelék, hogy Romába vitetnék őtet, és ottan a' gonosz-tévő emberekkel egygyűtt, szaggattatának-el a' fene-vadakkal, hogy ne maradna emlékezet róla. Ezt végezvén, a' Tsászár más nap magaleibe hivatá őtet, minek-utánna egy kevesé kedveskedet volna néki, gondolván, hogy a' tömletzben való létele meg-váltóztatta volna az ő igyekezetét, ujjabban kezdé néki tanátsul adni, hogy imádná az ő Istenit. De látván, hogy álhathatosb volna, hogy-fem az-előtt az ő igyekezetében, el-olvasztá az ellene ki-adott szententziát, tudni-illik, hogy Romába vitetnék, és ottan a' fene-vadoknak vetetnék.

4. Soha nem volt egy ember-is, ki hozfizu tömletznek lanyaruságit szenvedvén, és mindenkor félvén, hogy meg-ölettetik, olly igen örült volna meg-szabadittatván, a' mint örült Szent Ignátzius, halván az ő kárhoztatásának szententziáját; nagy örömet mutatva az ortzáján,

és nagy hálakat ada az Istennek. Önnön maga tévé magára a' lantzókat, mellyeket kellett hordozni az úton. Szólla az-után némelly jó barátival, és bútsút von tőlök fok könyhullatáfokkal, és Istennek ajánlá őket, és az Anya-szent-egyházat. Nem késének véghez vinni a' Tsászár parantsolattyát, azért gyalog indula útra Szent Ignátzius, és Szeleutziaig méne; az-után egy hajóba bé-menvén, Szmirnába érkezék. Ottan egy levelet íra Polikárpusnak, mellyben tudosítá őtet magáról, és néki ajánlá az ő Antiokiái Anya-szent-egyházat. Mihent Polikárpus a' levelet vevé, mingyárt némelly Papokkal, és egyéb ájtatos emberekkel a' Szent Mártir látogatására méne. Polikárpus, és Ignátzius igen baratosfok voltak: az okáért mikor egy-máft megláták, fájdalommal elegyítettett örömmel meg-ölelék egy-máft: könyhullatáfokkal, és mennyei örvendetelséggel igen szerelmes igéket mondanak egy-máfnak. Monda Polikárpus: Mi-képpen oh Ignátzi ilyen módon mégy előttem a' Mártiromságra? Minémű könyörgéleket, és imádságokat tötél az Istennek, hogy néked ezt a' malasztot engedte? Kérlek edes Atyám-fia taníts-meg engem, hogy én-is meg-érdemellyem ez állapotban lenni, mellyben vagy te: de én jól tudom; az én tselekedetim nem olyanok, hogy meg-érdemellyem nyerni az Isten malasztját, és az ő

szerelemért szenvedgyek. Felele Ignátzius: Ne kételkedgyél atyámfia Polikárpe, el-jő bizonynal a' te időd, mikor az Istennek teszszik: azon-közbe tudgyad, hogy az ő Anya-szent-egyházának szüksége van rád; de mikor jól fondalod, és igazgatod, néked-is a' Mártiroságnak egy koronáját tartya ő, mellyel magadot meg-koronázhatod: a' mint tertzett az ő Irgalma-ságának ez jelen való időben, meg-koronázni engem'. A' Szent Mártirhoz közelgetének a' Papok, és egyéb emberek, kik Polikárpus tárfaságában jöttek vala hozzája, és térdre álván, némellyek a' kezzeit, némellyek a' ruháit, és mások a' lántzait tsókolgatryák vala; és azt nagy könyörületességgel, és ájtatósággal tselekedték, látván, hogy ő örömeit menne a' Krisztus Jépus szereleméért a' halálra.

5. Meg-marada ottan Szent Ignátzius egy kevés napokig, mivel-hogy jó időt várának az evezéshez, és hajózashoz, honnét ő fok leveleket íra külömb-féle Sent-egyházakhoz, tellyefeket Isteni tűzzel, és szeretettel; egygyet azok közül el-küldött maga előtt Romába a' Keresztényeknek, kik ottan valának, és abban meg-inté őket, hogy akadékot ne tennének az ő Mártiroságában. Sírjából, úgy mond Ignátzius, Romába mégyek, bartzolván nappal, és éjjel, a' tengeren, és a' földön, tiz leopárdokkal, kik tiz vitézek az én őrizésemre ren-

deltettek. Ha ez illyenekkel' jól tselekezznek, gonoszbbakká térszik őket. Ezeknek gonofsága béke-séges tőrésre tanit engem', de mind-az által nem állitom magamot Szentnek. Mikor meg-szabadulok ezektől a' fene-vadaktól, gondolom, hogy más kegyetlen' vadaknak adatom prédául, mellyek várnak engem', és azt akarnám, hogy igen kegyetlenek lennének ellenem, és ne engednék-meg nékem az életet, a' mint egyéb Mártiroknak meg-engedték. Ezt meg ne engedgye az Úr Isten, sőt el-tekélletem magamban, hogy ha azok ellenem nem jönek, én ellenek mégyek; haők meg-engednek nékem, én ingerlem, és kényszeritem őket, hogy engem' el-szaggassanak, és meg-egyenek. Ne neheztegyétek édes fiaim ezeket az igéket hallani; mert én tudom, melly hasznos légyen a' Krisztus Jépus szereleméért szenvedni. Most mondhatom, hogy az ő tanitványa kezdek lenni, mert én kívánok szenvedni tüzet, kereszttet, fenevadakat, tsontaim őszve-rontását, tagjaim őszve-foglalátinak el-ozlá-sát; és jöjenek reám az őrtöngöknek minden gyötrelmi tsak én meg-érdemellyem a' Krisztus Jépus-sal örvendezni. Az-után jó idő lón a' hajózásra: el-bútsúzván azért Polikár-pustól, bé-méne a' hajóba, és evez-vén által-méne Troján, Matzedonián, és egyéb helyeken, a' hol fok Keresztényektől meg-látogattatott.

6. Végezetre Romába érkezék,

és a' Préfektus látván a' Tsáfzár parantsolattját, a' Szent Püspököt a' játék néző hely közepébe viteté, a' hová véghetetlen népek gyűltek vala őszve, ki-menvén a' hire, hogy a' Siriai Püspöknek a' fene-vadakkal kellene meg-hartzolni. A' játék nézésre épített helynek közepetlelén Szent Ignátzius, fel-emelészavát, és monda: Római emberek, kik jelen vadatok, tudgyátok-meg, hogy én nem vétekért tétettem ebbe a' helybe, hanem hogy ez által méltó legyek örvendezni az Isten ditsőségével, kinek szerelméért meg-fogattattam. Én a' Krisztus buzája vagyok, az oroszlányok fogai között meg-öröltettem, hogy tiszta kenyérnek lenni találtassam. Ezt mondván a' Szent Mártir, el-lene botsáttatának az oroszlányok, kik mingyárt el-szaggatták, és meg-évék őtet, nem maradván ő-benne, hanem csak némelly tsontyai a' nagygyai közül. Ezt meg-engedé az Isten, hogy meg-halgassa az ő Mártirának könyörgését, és malasztot engedgyen néki, melyet olly nagy szorgalmatossággal kér vala, tudni-illik; meg ne engedné, hogy az oroszlányok az ő életét meg-engedgyék néki.

7. Az-után étfzaka lévén, a' Keresztények, kiknek levelet irt volt fel-szedék a' tsontyait, melyek megmaradtak az oroszlányoktól, és tiszteséges helyre tévén a' várafon-kivül, az-után Antiokiába viték. Annak-utánna meg-értvén Trajánus az

Ignátzius áthatatosságát az ő Mártirómságában, és meg-bizonyosodván, hogy a' Keresztények senkinek gonoszt nem tselekednének, és az igazságnak törvényét tartanak, és jó reggel fal-lélnének imádkozni a' Krisztusnak az ő Isteneknek; hogy mértékletelek, irgalmasok, békeségesek, alamisnalkodók, és tiszta életűek vólnának: meg-parantsola, hogy tovább' ne üldöztetnének; hanem tsak a' közönséges tiszt-visejé-
sektől lennének meg-fosztatva. Ugy annyira, hogy Szent Ignátzius haznokra vólt a' Keresztényeknek, nem tsak életében, hanem még halálában-is. Nitzéforus Kalikisztus azt írja, hogy ez a' ditsőséges Sz. ember fok ideig nyajaskodott némellyekkel az Apostolok közül. A' többi között egy nap az imádságban lévén, ei-ragadtaték lélekben, és fok Angyalokat láta Mennyekben, és hallá, hogy ditsireteket énekelnének a' Sz. Háromságnak a' karokban; elsőben némellyek énekeltek, és őztan a' többi meg-feleltek. Ez a' látás lön oka, hogy Sz. Ignátzius azt rendelé az-után az ő Anya-szent egyházában, hogy 'Zóltárok, és Ditsiretek énekeltesse a' karokban, melly szokást innét vón a' közönséges Keresztény Anya-szent-egyház, meg-parantsolván azt fő-képpen Damaszus Pápa. Az Anya-szent-egyház a' Sz. Ignátzius Püspök, és Mártir Innepét szenteli Bőjt-eleő havának első napján, a' mely nap mártirómságot szenvedett, Kriszt. Ur. 109. élfzend. Trajánus Tsáfzár idej.

Szent POLIKARPUS Püspök, és Mártir a' Szent János Evangélista tanítványa élete.

*Sz. Jeronimus, Tzefzáreai Eufzebius,
és több Auktorok által meg-iratott.*

I. Polikárpus Szent János Apó-
stól tanítványa, és ő eöle
Szmírnai Püspökké szenteltetett,
egész Ásiának Fejedelme volt, ki-
nek némellyek az Apostolok közül,
kik Urunkat látták, mesterei voltak.
Ez a' Hufvét Innepe szentelése fe-
löl való némelly kérdésekért, Pius
Antonius Tsászar, és Anitzetus Pá-
pa idejében Romába méne; holott
fok Eretnekeket, kiket Mártzion,
és Valentinus eretnekek meg-tsalt-
tak volt, meg-téritett az igaz hitre.
Es mikor történet szerént egyfzer
elől-ralalta volna ötet Mártzion, és
kérdette volna: Ísmérsz-e minket?
Felele néki Szent Polikárpus: Is-
mérlek ördögnek első Szólotte.
Az-után vizlza-tére Ásiába az ő
Püspökségére, Markus Antonius,
és Lutzius Aurelius Kommodus ide-
jében, kik Néro után az Anya-szent-
háznak negyedik üldözését inditák
a' Keresztények-ellen, melly üldö-
zés igen dühösködvén Ásiában,
nagy kegyetlenséggel Szmirna vára-
sához érkezék. Ottan vala a' Sz.
Püspök Polikárpus, kit úgy gyű-
löitek a' Zidók, és a' Pogányok
(kik sokan voltak abban a' váras-
ban) a' mint szerették a' Kereszté-
nyek. Bé-váldolgtaték a' Király-ké-

pének, ki meg-parantsola, hogy
meg-fogattásék. Akkor Polikár-
pus kívül volt a' várason, egy bi-
zonyos magán való helyen, hogy
el-fusson az üldözéstől: mellyer ő né-
melly barátinak könyörgésiért tse-
lekedett. De látván, hogy arra a'
helyre-is mennének őket kerefni,
azok eleibe jöve, kik ötet meg-
fogni mennek vala, és színében meg-
nem változván, vig ortzával mon-
da: Légyen az Isten akarattya. Ké-
ré osztan őket, hogy nyugodná-
nak-meg egy kevelsé, és enniek
ada nekik; midön a' vitézek en-
nének, ő imádságban foglalá magát,
mellyben lelkét Istennek ajánlá, és
mindent, a' mit életében tseleke-
dett; és segétséget kére tőle abban
az alkalmatóságban: az-után ördö-
mest el-méne azokkal, kik ötet meg-
fogni jöttek vala.

2. A' Király-képe edes beszéd-
del kezdé néki szöllani, mondván,
hogy tekintene a' maga idejére, és
könyörülne-meg önnön magán, és
imádná az Isteneket, kiket a' Ró-
mai Tsászarok imádnak, mert ol-
lyan módon el-távoztathattya a'
halált. Felele Szent Polikárpus:
Nyoltzvan hat esztendeje vagyon,
hogy én a' Kriftus Jéusnak szol-
gálok, és mindenkor jó szerentsét
adott szolgálatomért. Tehát azt

akarod-e te, hogy mostan el-távozzam az ő szolgálatyától, midőn két napjánál nintsen több életemnek? Ez nem okos kérdés. Monda a' Király-képe: Nem tudod-e te, hogy vagyon nékem tűzem, mellyben téged meg-égethetlek? Felele Szent Polikárpus: Én nem félek a' te tűzedtől, mert az egy szempillantásban el-múlik. Attól a' tűztől félek én, melly mind örökké tart, melly a' Pokol tűze, mellyben minnyájan, kik a' fa, kő, és rézből csinált Isteneket imádják, mind örökké égni fognak. Ottan fok Pogányok, és 'Zidók jelen valának, kik halván a' mit a' Szent-Püspök mond vala, és látván, melly nagy szível szóllana, támadást kezdének indítani, és fel-szóval kiáltának: Ez, a' ki ezt a' váraft fel-forgattya, azt akarván, hogy egy meg-feszítettett embert imádjának. Ollyék-meg őtet, egyéb-aránt minnyájan el-vezünk.

3. Mikor a' Király-képe látá a' nagy támadást, meg-parantsolá, hogy Polikápus elevenen égettesék-meg. Igen örülnének az ő el-lenségi, de fő-képpen a' 'Zidók, kik mingyárt nagy rakás fat hordattának. Egy piáztira vitették a' Sz. Püspök, ki maga le-veté a' ruháit, nagy könyörületességekre a' Keresztényeknek, kik, jelen valának. Az-után nagy ájtatoson imáda az Istent, hálát adván néki, hogy méltóvá tette őtet tulajdon életét letenni az ő szerelméért, és hogy a'

Szent Mártirok közé számláltatnék. A' hóhér egy fához kötözé őtet, és meg-gyújtá a' tűzet. De nevekedvén a' tűznek lángjai el-távozzanak a' Szent embertől, és ö-körüle mint egy hajlékot csinálnak, a' hol ő félik vala mint az arany. A' tűzből gyönyörűséges illat jó vala ki, mint a' temjén illattya, mellyet minnyájan érzettek, a' kik jelen voltak. Látván a' hóhérok, hogy a' tűz nem ártana a' Szent embernek, távul alván bizonyos dárdákkal által-verék őtet, és olyan módon ki-adá lelkét az Istennek, sérelem-nélkül maradván az ő teste a' tűztől. Az ő halála-után, a' 'Zidók szorgalmatoson kérek a' Király-képét, meg ne engedné, hogy a' Polikárpus teste a' Keresztények kezében jutna; mert Isten gyanánt fognák imádni őtet. Nem érti vala az átkozott nemzet-ség, hogy a' Keresztények más módon imádják a' Krisztus Jésumt, és más módon az ő Szenteit: mivel-hogy a' Krisztust úgy imádják, mint Istent, és a' Szenteket, mint Istennek szolgáit. A' Király-képe azt rendelé, hogy a' Polikárpus teste is-még meg-égettesék: azokáért a' tűz, melly életében meg-engede néki, meg nem engede hólta-után. Meg-égetteték az áldott test: de mindaz-által a' Keresztények fok részeit vévék magokhoz az ő tsonnyainak, mellyeket nagy bősületben tartottak, és tartanak. Hasonló-képpen nagyra bősületik

egy' levele, mellyet írt a' Filipiai-akhoz, tellyest tudománnyal; és mennyei böltseséggel. Az Anya-fzent-egyház a' Szent Polikárpus Innepét szenteli Bóldog Afiszony havának 26. napján, melly az ő

Mártiromságának napja vólt, Kríftus Urunknak 168. esztendejében. Márkus Aurelius Verus Antonius, és Lutzius Aurelius Kommodus Tsászárok idejében.

Sz. GELLÉRD Püspök, és Mártir élete.

Villegus Alfonso-által meg-iratott.

I. **M**I-képpen az emberek születe napján egy új világ származik a' világra, úgy az ember halálának napján, ha jól élt, egy társfok újjonnan születik az Angyaloknak; így születik halandóságra, és meg-hal halhatatlanságra. Illyen-képpen élt, és meg-hólt Sz. Gellérd Püspök, mivel-hogy jól élt a' világon, hogy örökké éljen Menny-országban; gyűlölte a' vétkeket, hogy el-nyerje az Isten malasztyát; íratta a' maga, és az emberek fogyatkozását, hogy örven-dezzen mennyei örömmel; meg-utálta az idő alá vettetett dolgokat, hogy örökké valókat nyerjen; hartzolt a' test, a' világ, és az ör-dög-ellen a' földön, hogy a' Szent Angyalokkal hartz-nélkül éljen mennyekben; kívánta, és eleve meg-mondotta az ő mártiromságában való halálát, hogy az örök életre, és a' Kríftusban örök böl-dogságra meg-elevenedgyék; imá-dkozott azokért, a' kik őtet kinoz-ták, a' gyötrelmek között, hogy azokért, a' kik őtet segítségül hi-

ják, esedezzék Menny-országban az Isten előtt.

2. Szent Gellérd Püspöknek az Attya, a' mint nemzetével, úgy életével tekintetes vólt. Velen-tze várafa, melly helyével, tudni-illik a' tengeren való állásával, méltoságával, rendes gubernálásával, természet mesterségének, mester-ség tsudájának, tsudálatos böltseségnek lázlik lenni; vólt illy nagy embernek nevezetes hazája. Tekéntetes Szegreda familiája, hofszú rend-szerént Tanáts Urak a' gubernálásban, és igaz fiai illy méltóságos Refzpublikának. E' gyökér-ből származott, és nevékedett az ő Attya Gellérd, ki a' hadakban, mellyeket Negyedik Szergius Római Pápa igaz okokból indított vólt a' szent földnek vízfíza nyeréséért; e' világnak el-múlándó ditsóságéből, az örök életnek ditsóságéba méne Menny-országba. Születék Sz. Gellérd kilentz száz nyóltzvan-hat esztendőben, Szent György havának 25. napján, és a' Keresztségben Györgynek hivattaték, melly neve az Attya halála-után Gellérd névre

névre változtatték, az Attyának boldog emlékezetéért. Kitsin gyermekségében a' hideg-leléstől felettebi' szorongattatik vala, de az Istenből meg-szabadították, és nyavalyás betegségből, Morofzius Szent János imádsági-által, ki első Apátura volt a' Szent György nagyob-bik Kalasztromának Velenczében. Az-után az Attyától öt éftendőskorában fogadás-képpen az Istennek adaték, ugyan azon Kalasztromban szerzetes ruhába öltözteték. És imé fényessen kezdé lángozni ő-benne a' kegyességnek, ájtatosságnak, és minden Keresztényi jószágos tselekedeteknek világossága: úgy, hogy meg-gyödzvén idejét, és önnön magát, tsudálatossá lón az emberek-előtt. Így ideje-szerént nevedik vala a' jószágos tselekedetekben-is: a' testnek ösztönét megzabolázta ször-zakkal, bójtölésfelekkel; a' lelkét Istenhez fel-emelte imádságokkal; parantsolt magának, hogy másoknak engedelmes legyen; meg-gyözte a' testi érzékenységnek hizelkedésit, hogy az okosságától meg-gyözzettség; és midőn a' földön laknék, elméjével Menny-országban nyájaskodik vala.

3. És immár világi, és Isteni tudományoknak értelmével felékelítettett lévén, a' Szent György meg-nevezett Kalasztromában Apátúrrá téteték. Azokáért a' mennyei kívánságnak tűze lángoz vala az ő szívében, sok könyhulla-

tásokkal, és könyörgésekkel könyül-véetvén az ő szerzetes emberitől, el-indúla a' Szent Koporsónak látogatására, mellyben fekütt, a' ki az emberi nemzetet a' pokolnak koporsójából ki-szabadítá. De Rafzinus Apáturnak nagy szívbéli intési-által Magyar Országba hivattaték, holott igen nagy örömmel, és tisztelettel fogadtaték Sz. István Királytól, ki az ő Királyi hatalma-alá vettetett népeket, az utálatos Bálványozástól, gonosz ördögi praktikáktól erőssen megzabolázván, és a' Krisztus Jéhus hitére, s tudományára vezérelvén, örökké való drága koronát nyert magának Menny-országban. Szent Gellérd Püspök prédikálta az Isten igéit Váradon, Pétsen, Székes-Féjérváratt, olly ékes böltseséggel, hogy tanítván gyönyörködttette, meg-fedvén úgy-annyira az Istenhez édesgette a' lelkeket, hogy a' gondolatokat meg-téritette, és a' kívánságokat meg-változtattya vala; most Isteni nagy reménséggel, ki nyilatkoztatván, és világoston meg-mutatván a' mennyei nagy ditsőséget, most pedig nagy félelemmel, és retteggéssel szemek eleibe ki-terjesztvén a' Pokolnak rettenetes nagy kinnyát. Az-után a' társával Maurussal a' pusztába méne, hol hét éftendőig nagy szent életet viselt, bójtölvén, Isteni imádságokkal, és elmélkedésekkel táplálta a' lelkét: meg-sanyargatta a' testét, hogy a' lelkét meg-vigasztallya:

allya: vigyázott, hogy az Istenben aludgyék: fel-fegyverkezett az imádsággal, hogy a gonosz ellen-séget meg-gyözze, és így garádi-tsonként fel-menvén a' tekkelltefségre, Angyali életet viselt a' földön. A' puztában egy farkast meg-gyógyita, melly meg-sebesítettvén ő-hozzá folyamodott vala; fel-nevele egy szarvas, melly az annyától el-hagyattatván, hozzája ment vala: mind egygyiket, 's mind másikat mint egy rásul tartotta; úgy meg-változék fene természeté a' farkasnak, hogy őrzője lön a' kis szarvas-kának; és úgy el-múlék természet szerént való kívánsága a' szarvasnak, ide 's tová nyargalni, hogy egy kitsin tzéllába rékeszkedvén, nagy kívánsággal szemlélte a' Szent Gellérd tselekedetit.

4. De Szent István Királytól, sőt inkább az Istenből a' Tzanadi Püspökségre hivattatván, azokat a' népeket a' Bálványok tiszteletétől meg-térite, és Meg-váltó Krisztus Urunk hícére, 's tudományára megtanítá. Egy szép Templomot, és egy Kalattromot építé annak a' helynek emlékezetére, a' hol fel-neveltetett, és azt az Istennek szentelé a' Szent György tiszteletére. Egy templomot, és Kalattromot a' Boldogságos Szűz Máriának tiszteletére-is szentelé az Istennek. A' szeplőtelen Szűz Máriához pedig olly ájtatos volt, hogy szombat napon soha el nem múlatta, az ő tiszteletére bizonyos számú imád-

ságokat, és könyörgéseket el-mondani az Istennek a' Kanonokkal egyetemben. Melly szokás az-után az Isten Anyjának tiszteletére megtartatott az Anya-szent-egyházról. Melly dolog olly hathatos volt a' Magyarok szívében, hogy nagy ájtatósággal fejeket meg-hajtván a' MÁRIA nevé hallására, Afiszonyoknak hitták őtet, és Magyar Ország oltalmazó Patronának, kinek a' mai napig az Aranyokon, és ezüst pénzekben ájtatos, és dicsiretes emlékezeté vagyón.

5. Olly nagy volt a' szeretet Szent Gellérd Püspökben, hogy a' maga ágyában tartotta a' poklos férfiakat, és maga szolgált nekik. Hogy pedig a' testnek gonosz kívánságát meg-fojthassa, néha felkelvén éjjel, az erdőbe ment, és egy kötés sakkal meg-terhelvén magát, a' vállain nagy fáradsággal hazahozta. Néha pedig vízfözmen-vén a' puztába, sok nyomorúságok között, mint valami gyönyörűségek között örvendezett ottan: így a' magán való életben az Angyalokkal társalkodott. De az emberekkel élvén, sok üldözésektől, és szorongatásoktól volt környül-vétetve: mivel-hogy Szent István Király a' világi szarandokságból felvitetvén az örök ditsőségbe, Szent Gellérd Püspök nem akarja vala meg-koronázni Abát, ki az Országot kegyetlenül magának akará tulajdonítani; és nagy bátorsággal meg-jövendőlé neki, hogy harma-

dik elzrendőben az Országot, és az életét véletlenül el-fogja veszteni, a' mint úgy-is történt. Es immár a' szentségnek nyilván-való jelei tündökölvén ő-benne, a' betegetek meg-gyógyította, csak kenyeret küldvén-is kostolásokra, vagy jó szagu füveket szagolásokra.

7. Egyzer bé-rekefzkedvén a' maga házába, és semmi testi eledelt magához nem vévén, nagy kefervesén sira, és egész három napon nagy ájtatósággal imádkozván, negyedik nap ki-méne, és a' maga koporsújára ülvén, mellyet életében magának tsináltatott vala, ottan tsendességgel, és sűrű könyhullatással meg-emlekezék az ő halandó életéről; és az Isten titkai-ban részesülvén, Magyar országnak nagy romlását, és a' maga halálát meg-profétálván, ki-nyilatkoztatá, a' mint az-után pontról pontra úgy-is történék. Mivel-hogy András, és Leventa a' Királyi ágból származván, hogy az Országot el-nyerhesék, meg-engedék, hogy a' népek ujjabban a' Bálványozásra fordulván, zárnák-bé a' szemeket, hogy ne látnák az Istentől adatott mennyei világosságot; és útat nyitván minden istentelenségre, rontanák-el a' Szent Oltárokat, és Templomokat, ölnék-meg a' Kriitus hiveit, rettenetes-képpen kinoznák-még a' Papokat, darabokra vagdalnák a' Püspököket.

7. Midőn Szent Gellérd, Bisztrius, Baldus, és Benetta Püspökök-

kel egyetembe, és Zeungus Gróf-fal, és a' Kriitus hiveinek nagy seregivel Székes-Fejérvár felé megyen vala, hogy az új Királyoknak il-lendő tiszteletet adna, Jobbá érkezhvén a' Szent Szabina Templo-mához, igen kezde firni, és könyvezni vatsora-után, mondván: Imé szerelmes Atyám-fiai, más vatsora, más lakodalom, más drága étkek, és örökké-valók készítették nekünk Mennyeknek országában. Imé mi elejekbe akarván menni az új Királyoknak, ebebe megyünk a' halálnak. Imé a' mártiromságnak fényes koronája, melly el-készítettett nekünk gyönyörűséges pompával Menny-országban; vegyák-el azt nagy örömmel szerelmes Bará-tim, mivel-hogy én látom azt tsil-lagokkal tündökölni, és fényeskedni ditsőséggel. Oh bődög látás, melly olly titkon ez étzaka ki-nyilatkozik nekem. Látam Meg-vál-tó Kriitus Urunkat, a' Böldogsá-gos Szűz Máriának, az ő Szent An-nyának tisztaságos ölében, ki gyönyörűséges kegyes tckéntettel min-ket magához hiva, és tulajdon kezével az ő Szent testét, és vérét nekünk adá: mellyre nem akarván magát méltóvá tenni Benetta Püspök; ő mi-velünk el nem nyeri a' mártiromságnak drága koronáját. Annak-okáért igen meg-inté az egész sereget, hogy a' vérekről igaz gyónást vallást tegyenek, a' hitben erőssen meg-maradgyanak. Es ő-vétek tulajdon testeket úgy meg-sanyar-

fanyargattatá, hogy tsak a' Kri-ftusért meg-halni álittyák vala igaz életnek lenni.

8. És második napon a' Duna partjára érkezvén, reájok rohana Vata, ki az ő halálokat szomjú-hozván, pokolbéli izikrákat borsát-vala izemeiből, ki töb' itentelen vitézinek seregivel, a' Kriitus hi-veit kegyetlen dühösséggel kezdé meg-kövezni. De Szent Gellérd Püspök a' Kriitus Jépus Kereszté-nyek fegyverével magát meg-óltal-mazván, a' kegyetlen üldözök kö-zött sérelem nélkül maradt vala; mert a' kövek, mint-ha könyörülő lelkes állatok lettek volna, meg-maradnak vala a' levegő égben, úgy-hogy láttatnék mi-képpen az Isten-telen üldözöknek szívei kövekké változtanak, és a' kövek, tsudá-latos-képpen, könyörületessékké lettek volna. De azok inkább kezdvén dühösködni, Szent Gel-lérd Püspököt a' földre taszíták a' székérről, mellyen immár erőtlen öreg ember, és sok vigyázások, 's bőjtölések miatt meg-fogyatkozott lévén, fekszik vala: ő pedig mint Szent István Első Mártir, a' földön térdeire álván, fel-emelé kezeit az égre, és fel-szóval kiálta: Én Uram, 's én Istenem, borsás-meg ezeknek, kik a' gonosz ellenségtől meg-va-kittatván, nem tudgyák mit tsele-kefznek. De azon-közbe míg ő könyörög az örök Atya Istennek, hogy az ő üldözőinek gonosz vét-keit borsással meg, amazok egygyik

a' másikat kéri, hogy az életét meg-ne engedgyék néki; ő könyörög, amazok dühösködnék; ő az Isten-nek kegyelmét, és szent malafztyát kéri nékik, amazok pedig halált keresnek néki. Végtere a' dühös-ködésnek tűzétől inkább fel-gyulad-ván, meg-ragadák őtet, és fok ve-rések, és tsufolások-után, fel-vi-vék a' Duna felett való egy mágas kö-sziklára, és arról nyakra före le-taszíták őtet. Azzal sem eléged-vén, alá-menének a' helyre, holott a' Szent ember holt eleven lévén, lelkét Istennek ajánlya vala, és egy dardával által-verék az ő mellét; és hogy semmi kegyetlen dühössé- get hatra ne hadnának, meg-ragad-ván őtet, a' lábainál fogva, kerék módra forgaták, és a' fejét bé-ron-ták, meg-ütközvén egy kőhöz, mellyre fetskendevén az ő vére, soha a' Duna vize, melly hét ez-tendő alatt azt a' követ mofogatta, a' vért le nem moshatta róla. An-nak-utánna a' Keresztények azt a' követ fel-vévén, ugyan a' Szent Gellérd relikviájához tévék az ol-tarra.

9. És imé az ég szépen meg-tisztula, és a' Szent ember lelke az Angyalok társaságában, szép Iste-ni jüdséreték között ditsőségesen fel-viterék Menny-országba: így adá lelkét az Istennek Szent Gellérd Szűz, Doktor, Püspök, Mártira, és Apostola Magyar Országának, és ilyen rettenetes halál-által, fel-méne a' hődagságos életnek örök

vigasztalására. A' mint Bisztrius, és Baldus Püspökök, és Zeugnus Gróff számtalan sok Keresztényekkel egyetemben, a' Mártiromságnak pálmájával győzedelmessen iel-menének Menyországba; Benetta a' földön meg-maradván, hogy a' Szent Gellérd Püspök profétálása beteljesedgyék. Az ő teste Pesten a' Bóldogságos Szűz Mária Templomában temetteték, az-után által viteték onnan Tsanad-várasába, és abba a' koporsóba téteték, mellyet magának tsináltatott vala. Az-után pedig Velentze várasába viteték, holott Muránus Szent, Donátus Templomában taláztatik mostan.

10. És a' mint nagy fényes világossággal tündöklök Menyországban, úgy fok tsuda rétekek által, mellyeket az Úr Isten, halála-után, az ő teste relikviai által meg-mutatott a' világnak, szép világoson fénlök az emberek emlekezetében. Mivel-hogy egy istentelen ember némmelly ször szálakat mütogatván, és tsufolkodván azt mondotta: Ezek a' ször szálak annak az embereknek szakállából valók, a' ki minket, a' mi régi Atyainknak törvényétől, és szabadságától el-akarvala szakasztani; mingyárt rettenetes-képpen kezde gyödtretetni az ördögtől, úgy-annyira, hogy tulajdon testét fogáival szaggatván, ki okádá tisztátalan lelkét. Minden rendbéli betegségben lévő emberek, ájtatofon illetvén az ő te-

stét, mingyárt meg-gyógyultak. A' mint midőn Pestből Tsanad várasába vitetnék-is, fel-nyitván a' koporsót, gyönyörűséges illat terjedeki a' levegő égbe, és az ő teste rothadás-nélkül, szép világossággal fényeskedvén taláztaték; és fok sánták, bennák, süketek, betegek, és az ördögöktől meg-szállottak, illetvén az ő testét, meg-gyógyulnak vala.

11. Midőn pedig Tsanad-várasa felé vitetnék, nagy örömmel, és tapsolással fuotak eleibe a' népek, és fel szóval ditsöitvén, és magasztalván az Istent, tisztelik vala Szent Gellérdet; és a' Maros vizen által akarván menni, nem volt lehetséges, hogy emberi erő, és szorgalmatos mesterség meg-mozdithatta volna a' bárkát, mellyen a' testet által kell vala vinni, de mihent az emberi erő meg-szűnök, titkos Isteni erő által tsudálatos-képpen a' vizen által-viteték a' bárka; és a' Kanonokok azt akarván, hogy a' Katedrális nagy Templomban temertessék, Filep Apátur pedig azon szorgalmatoskodván, hogy abba a' koporsóba, mellyet magának tsináltatott volt, a' Szentséges Szűz Mária Templomában helyhezternék; azok, kik a' testet vizik vala, a' Katedrális Templomba akarván menni, titkos erő által, tsudálatos-képpen az Isten Annjának templomába viteték: így azok vizik vala a' testet, és vitetnek nagyob' erő által, a' hová

hová nem akarnak vala menni. A' koporsóhoz érkezvén pedig, olly nehéz terhet érzének, hogy kén-szérítettének a' szent ember testét oda tenni, a' hová még életerében readelte vólt, hogy temettesék.

12. Egy gyermek, kinek minden tagjai őszve fugarodtak vólt, tsak meg-nézvén a' testet, mingyárt meg-gyógyúla. Egy vak leányzó illetvén a' szent testet, mingyárt meg-adaték néki a' szeme világa. Egy szép termetű ifjú afzszony-is vak lévén, szeminek világát hasonló-képpen megnyeré. Egy Pap, kinek Péter vala neve, a' szemei fölöttéb' homályofok lévén, a' Szent Gellérd Püspök érdeme-által, szép tisztá, és világos látást nyere az Istentől. Egy szégyen ember, kinek egygyik keze mind őszve-romlott vala, a' nagy

fájdalom miatt keservesen sírván kiáltozott, de illetvén a' szent testet, meg-gyógyúla. Egy gyermek, kit meg-mart vala a' kigyó, immár éppen meg-dagadott, el-feketedett, és a' halálhoz közel lévén, a' szent testhez viteték, és meg-gyógyúla. Hasonló-képpen meg-szabadúla egy Kanonok a' kőszvénynek keserves fájdalmítól, és betegségétől. Egy őrdöngös afzszony, ki mint az eb éjjel, nappal ugatott, a' szent testhez viteték, és mingyárt meg-szabadúla. Ez a' szent Püspök, ezer negyven hét esztendőben, Szent Mihály havának 24. napján, Mártíromságának koronájával koronázaték-meg Menny-országban, holott mind örökké örvendezz a' nagy dicsőségben, mellyet adgyon mi-nénkünk-is az irlalmas Isten, Amen.

Szent TAMÁS Püspök, és Mártir élete.

Kárnotai János, és Kánturiai Guilielmus által meg-íratott.

1. **S**zent Tamás Anglia országban, Londra nevű városban születék: az atyát Gilbertusnak hírták, ki egy vólt annak az Országnek Fő-emberi közül, mind nemesség-re, 's mind külső jókra nézve. Az anyját Matildisnek hírták, ki az Egyiptziai Szoldánnak egy Generálisla leánya lévén, ki nagy Úr vólt abban a' tartományban, noha pogány, minden jóízáginak örökösé lett volna, nem lévén fiai, hanem

tsak egy leánya az atyának. Történék, hogy a' szent földért hadakozván, ez a' Generális el-fogá Gilbertust sok egyéb' Angliai, és Frantziai Urakkal egygyütt, és fogságban vivé őket a' maga tartományába. A' több' foglyokkal lévén Gilbertus, a' meg-nevezett Matildis, még leányzó vala, Istennek gond-viseleté-által, meg-szereté őtet, és az ő szerelméért el-hagyá az atya házat, ki-méne hazájából, ellene monda vallásának, meg-veté minden gazdagságit, Kerész-

tényné lön, és Gilbertushoz méne feleségül: ki meg-szabadulván, Anglia országba vivé őtet: menyegzőt szolgáltata, és nem sok idő múlva születék Tamás. Ki az Isten félelmében, és a Szentséges Szűz Máriához való nagy ájtatóságban szorgalmatoson nevelteték az annyától. Az-után annyira nevedekvén, külömb-féle deaki tudományokat tanóla, mind Angliában, mind Párisban, és Bononiában.

2. Meg-hala az anya, midőn ő huszon-két esztendős volna. És az Attya kéréséért, Teobaldus a Danturiai Érsek, ki Primássa volt annak az Országának, maga házába fogadá őtet. És noha Tamás ifjú volna, a mint mondók, mindazáltal az Érsek látván az ő szorgalmatosságát, és tudományát a törvényben, az ő jó erkölcsit, maga tanáts adojává tévé őtet, és az ő tanátsával élt, az Anya szent-egyháznak nehéz, és hasznos dolgaiban. Ugyan ezen végre egy-néhányszor ment Romába a Római Pápához, mindenkor jól véghez vívén a dolgot. Úgy annyira, hogy látván az Érsek, hogy Iltván Király halála után, Henrikus az ő fia lött volna Királya: noha Tamás igen kedves, és hasznos volt az ő házában, és immár Esperesté tette volna őtet az Anyaszent-egyházban, mindazáltal meg-gondolván, hogy a Király igen ifjú volna, és gonosz tanátsofi lévén, az egész Országra gonosz következ-

nék, gondot vifele, hogy Tamás Fő Kantzellarius lenne, melly nagyob' tiszt volt abban az Udvarban. Úgy vifelé magát Tamás abban a tisztben, hogy minden dolgokat rendesen tselekedvén, kedves volt a Királynál, és az egész Országnál: és az Ország a Királynal egyetembe szerették őtet, és nagyra bősülték; mivel együgyű, igaz, tekéletes ember vala, a mint volt tellyes életében. Nyájas, kedves, kelemetes, Isten-féld, és igen felebaráti szerető volt; és noha ő általa kellett véghez menni a Király, és az ország nagy dolgainak; mindazáltal az ő ajtaja bé nem volt zárva. Minden időben minden embernek *audientziát* adott, és minden foglalatos dolgokat rövideden el-végezett.

3. Maga-vifelésében igen tiszteletes volt, mellyet látván a Király, néha egy majorba küldötte őtet nagy Fő aszfzonyhoz, ki igen kedves volt a Királynál, hogy azt meg-látogassa, és szükséges dolgaira gondot vifellyen néki. Mikor annak látogatására ment, mindenkor csak annál a háznál szállott. És mind-hogy annak az aszfzonynak őrizésére egy tiszteletes okos öreg ember volt rendelve a Királytól, ez gyanakodni kezdé a Kantzellarius felől, mivel jó erős, egészséges, és szép termetű volna. Úgy lázték az öreg embernek, hogy abból a kamarából, mellyben Tamás volt szálláson, által-mehetnének

nének az aszfzony kamarájába: az-okaért egy éjjel meg-akará látni. Bé-méne egy titkos helyen a' Kantzellarius kamarájába, és egy bé-fedett lámpással, melyet kezében hordozott, látá, hogy az ő ágyát nem-is illették volna, és meg-if-méré, hogy ott senki nem fektűt volna, azért inkább' meg-erősödék a' gyanofságban. Az-után tovább' menvén egy más kamarába, megtalálá Tamást, ki az éjnek nagyob' részén térdein álván az imádságban, meg-győzöztvén a' faradságtól, és az álomtól, el-alutt vólt a' földön, igen alkalmatlan módon. Mikor az öreg ember olyan módon látá őtet, meg-váltóztatá vélekedését, és a' kit tisztátalannak állit vala, azt itilé, hogy igazán szent ember vólna.

4. Szolgálta Tamás a' Királynak, nem csak a' Kantzellariuságnak tiszteben, melly néki olly unalmas vólt, hogy sokszor sírván panaszolkodott az Erseknek, és egyéb' jó barátinak, hogy meg-unta vólna életét; és alkalmatofságot kívánna, hogy tiszteségesen le-tehetné azt a' terhet: hanem némelly hadakban-is szolgált néki, mellyeket Tolosában, és egyéb' helyeken vífeltek a' Frantziák ellen. Történék egykor, hogy ő csak egyedül hagyattaték a' vitézekkel, kiket maga igazgatott, és azokkal egy nagy győzedelmet nyere: sőt maga személye-szerént, egy Eugeránus nevű nevezetes Frantziai vitéz em-

bert le-vere a' lováról. Ilyen módon történék, hogy a' Király minden nap inkább' szerette őtet, és az egész Udvariak jót akartak néki, mivel-hogy mindenkor némelleyek közülök az ő asztalánál vóltak: sőt maga-is a' Király elment néha, hivatlan-is ő hozzá ebédre. Néha pedig étel-után ment látni, mint ebédlenék az ő Kantzellariusra, és örömezt halgatta, miről beszélgettek az ő asztalnál. Mert noha ő ifjú Papi ember vólna, és a' többi világiak, és udvariak, mindaz-által a' miről ott beszélgettek, a' Szerzetesek ebédlő házában-is arról beszélgethettek vólna. Annak-utánna egy fia lön a' Királynak, ki hasonló-képpen Henrikusnak hívataték, és egy mestert akarván néki keresni, ki gondot vífelne rá, az ő Kantzellariusát Tamást akará, hogy mestere lenne. Úgy, hogy a' töb' foglalatofsághoz adaték ez-is, melly nem kicsiny vólt, mivel-hogy mind a' töb' Udvarbéli nagy Urak-is néki adák az ő fiatskájokat, hogy a' Fejedelem társaságában neveltetnének, és tudományt, 's jó elköltsöket tanólnának a' Kantzellariusától. Minden szorgalmatofsággal faradozott ebben a' gyakorlatofságban, meg-gondolván, hogy ha az ifúság jól neveltetnék, az egész Ország egyes lenne jövendőben, és békeségben maradna.

5, Történék, hogy a' Kantuáriai Ersek meg-halna, és mikor a'
Zz 2 Király

Király azt meg-érté, a Kantzellariussal vala: az-okáért monda néki, hogy lenne kézfén a következő napra, mert Kantuáriába akarná őtet küldeni bizonyos dologért. Más nap lévén, Tamás a Királyhoz méne, ki monda néki: A' dolog, mellyet néked Kantuáriában kell tselekedned, az, hogy én azt akarom: légy Érfekje te annak a' várasnak. Mosolyodék egy-kevesé ezekre a' szókra Tamás, mivel fokkal különb' ruhában vala, hogy-sem az Érfekhez illendő volna, és azért monda a' Királynak: jól meg-lásd Uram, hogy ajatos, és Sz. embert helyheztes arra a' Sz. Székre. Ha én valaha tselekedtem olyt dolgot, melly kedves lett volna előtted, és a' mellyért valami jutalmat érdemlenék Felségedtől, fő-képpen azon kérlek, hogy nekem ne adásék az a' nagy terh. Felele néki a' Király: Nem úgy kell lenni, hanem én azt akarom, hogy Érfekké légy, és tiéd légyen az a' méltóság, melly leg-nagyob' az országomban; mert nekem úgy lázik, hogy téged illet. Értvén a' szent ember a' Királynak vélekedését, szabadon meg-mondá a' szive titkát, ilyen módon: Uram, ha ismérném-is, hogy meg-érdemleném azt a' méltóságot, mindaz-által fel nem venném azt, mert én nagyobbra bótállóm a' te kedvedet, és barátságodat, hogy-sem a' világnak minden méltóságait. Annak-okáért Érfekké lévén, bizonyal tudom, hogy azt el-fogom

vesztetni, mert te némelly dolgokat az Anya-szent-egyház méltósága ellen fogsz tselekedni: a' mint eddig-is tselekedtél, mellyekben én nem akarok veled egygyet érteni. Nem használnak semmit a' szent ember szavai, hogy a' Király megváltoztatná igyekezetét, sőt szölla Píszan Henrik Kárdinállal, ki Apostoli követ vala az ő Országában, és kéré őtet; viselne gondot reá, hogy Tamás venné-fel az Érfekséget. Ellenne monda a' mint lehet a' szent ember: de végezetre megismérvén, hogy a' volna az Isten akarattya, fel-vévé az Érfeki méltóságot. Egybe-gyülnének annak az Anya-szent-egyháznak minden Pappjai, és minden Püspöki annak a' tartománynak, és egyenlő akarattal Kantuáriai Érfekké választák, a' kita' Király nevezet vala, úgy-mint Tamást, ki elsőbben Espereftye volt annak az Anya-szent-egyháznak.

6. Mikor ő Érfekké választátek, mint egy negyven négy ezrendös volt; Pappá szenteltek, mivel addig az ideig Levita volt, és következő napon, úgy-mint Pünkösdi napján Érfekké szenteltek az Anya-szent-egyházban, minden illendő szokott tzeremoniákkal. Azon a' Szentelésén jelen voltak tizen öt Püspökök, és az Országának Fejedelmi minden Főrenden lévő nagy Urakkal. Azután a' Római Pápához küldének, kiakkor Harmadik Alekszander volt; hogy meg-erősíténé a' választást,

és adná-meg néki az Érseki palástot. A' Pápa meg-értvén kit választot-tak, nagy örömeit meg-adá néki. És az Érsek igen nagy ajtatófással vevé azt, mezit-láb, és a' földre le-borulván, a' nagy titkos dolog-ért, melyet magában foglal. Fel-vévén Tamás azt a' méltóságot, úgy látzott, mint-ha más emberré változatott volna, mivel az-után sok-kal mértékletesb' életű volt, töb-bet vigyázott, és imádkozott, és a' kölségnek szorgalmatoíson prédikál-lott. A' felső ruháiban úgy látzott mint Pap, azokat le-tévén Barátnak látzott, az alsót le-vevén, úgy ma-radott mint Remete; mert kemény szőr övet hordozott a' testén, és azon fellyül egy barát köntöst, azon fellyül pedig Papi, és Püspöki ruhákat hor-dozott. Minden nap Misét énekelt, az-után tizen-három szegényeknek szolgált, kiket a' maga házában tar-tott, azoknak maga személye-szerént enniek adván; és néha meg-mosván nekik a' lábokat, és mindenkor kinek kinek négy ezüft pénzt adott. E' volt az ő minden-uapi gyakorlatosága. Mikor más emberek az álomból fel-költek, ő immár ezt véghez vitte, és azért akarta azt akkor tseleked-ni, hogy a' kölségnek hiúságos di-tsiretét el-távoztassa, és hogy az-után egyéb' foglalatosságira vigyáz-hasson. Sokszor látták, hogy a' szegények lábait mosván, annyi könnyullaráfokat öntözött, hogy csak azokkal-is meg-moshatta vol-na. És igen szorgalmatoíson kérte

őket, hogy imádnák az Istent éret-te, és az Anya-szent-egyházért. Az-után nap-közbe kézzer készítette-tett asztalt a' szegényeknek: az első asztalnál többen voltak száznál: Két Pap visélt gondot reájok, hogy semmiben fogyatkozások ne lenae, és hogy jól szolgáljának nekik.

7. A' Szent Háromság titulussa alatt igen szent életű embereknek egy Kalastroma volt az ő Palotá-jában, kiknek Elöl-járójok a' Kan-tuáriai Érsektől választatott: És noha a' töb' Érsekek nem sok ba-rátságot tartottak azokkal, mind-az-által Tamás más-képpen tsele-keedett, mivel nem csak az ő ru-hájokat hordozta a' Püspöki ru-hák alatt, a' mint mondam, hanem vélek nyájaskodott, tanólt, a' Szol-smát mondotta, és egyéb' Szent gyakorlatosságokat tselekedett, meg-látogatta, és vizsgálta a' be-tegeket. És mind ezekkel a' fog-lalatosságokkal, az ő Érsekségének, és Kantzelláriuságának dolgaira-is szorgalmatoíson vigyázott, mert ő meg-fizokta volt a' szüntelen való fáradságot. A' tanóllásra-is bizo-nyos órákat rendelt magának, és gyakorta prédikált a' kölségnek, nagy elő-mentelére az alatta valoi-nak. Igen akarta, hogy minden szolgái tudóíok, és jó erköltsűek lennének, és azért az ő házában egyébről nem annyira beszélgettek, mint a' tudományokról, és hasz-nos dolgokról. Akár melly órá-ban mentek-bé az ő kamarájokba,

mindenkor a' Teológiának kérdé-
séről hallották őket disputálni: ha
a' Sásár házba, vagy a' konyhára
mentek, ottan a' Filozofiának,
dolgoiról hallották a' beszédet: és
ha történet-szerént az Érfek lovainak
látására mentek az Istálóba, ott-is
a' Poéták fabuláiról, és egyéb' tanó-
ló deakokhoz illendő dolgokról
hallották a' beszélgetést. Igen ir-
galmas volt a' szűkölködőkhez,
mivel soha egy szűkölködő ember
sem ment úgy hozzá, akár lelki,
's akár testi szűkségében, hogy ő
tőle vigasztalást nem vett volna:
mert ha lehetséges volt, a' mit kér-
tek, örömeit meg-tselekedte: ha-
pedig nem lehetett, avagy nem volt
szabad, kegyes választ adott nekik,
és meg-igerte, hogy más alkalma-
tossággal eleget részen nekik.

8. Az ő asztalánál mindenkor
fok hivatalófok voltak, és min-
denkor teli volt az ő asztala friss
étkekkel, de ő hol egygyet, 's hol
mást választott azok közül magá-
nak, és csak azzal meg-elégedett.
Egy napon egy Szerzetes ember
ebéden volt nála, kinek a' volt
híre a' Kalasztromban, hogy az ő
közönséges eledele főtt bab volna.
Ez látván, hogy az Érfek asztalán
annyi étkek vólnának, és hogy ma-
ga-is az Érfek egy madarat ennék,
nevetni kezdte magában, és mint-
egy tsufolkodni, hogy azt a' Püf-
pöket szent embernek tartanak,
nem-itilvén ő, hogy jó volna, mi-
vel asztalát olly bőven tartaná.

Meg-érté ezt a' szent ember: és egy
kevelésé fel-emelvén szavát, mon-
da néki: Atyámfia bizonynal lehet,
hogy te torkosab' légy a' te babo-
dot évén, hogy-sem én ezt a' ma-
darat évén. En azt ezem, a' mit
a' gyomrom bé-fogad, és azt mér-
téketeliséggel tselekezem, és né-
ha annak részétől-is meg-fosztom
magamot, de te többet ehétel an-
nál, hogy-sem a' gyomrod kíván-
nya, és noha vastag étkeid legye-
nek, mindaz-által inkább gyönyör-
ködhetel azokban, hogy-sem én.
El-híszem, olvastad, hogy Adám
nem azért vettetett-ki a' Paradi-
tsomból, hogy farszánt, tsáfzar-
madarat, vagy fogoly-madarat e-
vett volna, hanem hogy a' tiltott
fanak gyümöltésből evett, melly
alma, füge, vagy hasonló gyümöltés
volt. Ved' ezedbe azért, hogy
nem az-által, a' mit meg-efzik az
ember, hanem az isten, vagy az
Anyá-szent-egyház parantsolatának
által-hágásával vétkezhetik az é-
telben. Ezekkel az okokkal meg-
torkolá a' szent Püspök azt a' ke-
velé embert, ki mivel babot evett,
azt itilte, hogy minden bizonynal
el-nyeri az isten országát, és a' ki
egyebet ennék, nem érdemlené azt.
Az-okáért gonofzra magyarázá,
hogy Szent Tamás egy madarat en-
nék, mellyet ő azért tselekedett,
mert az ő gyomra hasonló eledel-
lekhez szokott volt, és ha más
rendbéli étkeket evett volna, az
egészségének meg-ártott volna.

9. Történt volt pedig, hogy fok világi Urak magoknak foglal-tak volt némelly jószágit az Anya-szent-egyháznak; a' pedig vagy az ő előtte való Püspököknek gond-viseletlenségek miatt, vagy a' vi-lági Uraknak hatalomságok miatt történt volt: de Szent Tamás olly szorgalmatos gondot viséle, hogy minden jószágok vizsza-adatainak az Anya-szent-egyháznak; e' volt az oka, hogy sokan panaszolkodná-nak Tamás ellen a' Királynak. De a' Király jó vélekedésben lévén Tamás felől, mindeneknek jól végére akara menni; és látván, hogy Tamás illendő-képpen tselekedett volna, békefényben vizsza-botsáta őtet; azokat pedig, kik el-lene panaszolkodnak vala, ki-veté a' maga színe elől, sok fenyege-tésekkel. E' volt az oka, hogy tit-kon minden gonoszt szerzenének az Érseknek. Semmi alkalmatos-ságot el nem mulatnak vala a' go-noszt emberek, hogy őtet a' Király kedvéből ki-rekefzhethnék, min-denkor gyalázzván az ő tseleke-detit.

10. Ez a' Sz. Érsek, egy gyú-lekezetbe méne, melly Frantzia Or-szágban Turon városában szolgál-tatott egy szákadás miatt, melly az Isten Anya-szent-egyházában tör-tént vala. Mellyben jelen volt A-lekszander Pápa, ki nagy szeretettel, és jó akarattal fogadá az Erseket, és hasonló-képpen tselekedének mind a' Kardinálok, és egyéb' Pré-

látások. Mikor Szent Tamás bé-mé-ne a' városba, a' Pápa tsak két Kár-dinállal marada, mivel a' többi mind eleibe menének néki, hogy meg-lásák azt az embert, kiről annyi dolgokat mondtak a' vilá-gon. El-vegezödvén a' Kontziliium, vizsza-tére a' maga Anya-szent-egy-házába, és fok Indulgentziákat, és Privilegiumokat hozza, mellyeket a' Római Pápa néki engedett vala.

11. Még-is nagy barátság lévén a' Király, és az Érsek között; meg-irigylé azt az ördög, és meg-en-gedvén az Isten, gyűlölséget kezde szerzeni közöttök. Mellynek az oka volt, hogy két Pap, két vét-ke-t tselekedék, kik közül egy-gyik Kanonok volt, ki a' Királyi igazságnak szolgálival gonoszúl tse-lekedett. A' másik kőz Pap volt, kit bé-vádoltak, mint-ha embert őlt volna. Mind egygyik, s mind a' másik miatt zendülés támadá a' ködségben, kiki azt kiáltván: A' Papok felettéb' bizakodván, hogy halalos büntetéssel meg nem bün-tetödnének, sok gonofságokat mé-részlenének tselekedni. A' Szent Érsek le akarván tsendefíteni azt a' zendülést, hasznosnak itilé, hogy az a' két Pap, keményen meg-büntetödnék. A' ki gyilkosságról vádoltaték, noha a' bizonyság nem volt elégséges, mindaz-által min-den jövedelmétől meg-fosztaték, és egy Kalasztromba rekeszteték, hogy ottan tartatnék egész életé-ben. A' Kanonokat pedig, mint-hogy

hogy meg-győzterék a vétekről, meg-vereté, és némelly efszendeig meg-fosztatá a tiszttétől. De ez nem lön elég a kölségnek le-tsen-desítésére, mert min-daz-által a Királyhoz mentek panaszolkodni.

12. A' Király békeséget kívánván (melly az-után nagyob' veszekedésnek oka vólt az egész országban) Gyűlést hirdete az ő Országában lévő minden Uraknak, mind Egyháziaknak, 's mind világiaknak, és az Érfeknek némelly gonosz akaróitól ingereltetvén, azt kíváná, hogy minnyájan a' Papok, kik valami vétet tselekednének, ő-hozzá igazittatnának, hogy a' világi törvényeknek igazsága-szeréat megbüntetődnének. A' Szent Püspök ellene monda e' világi kívánságnak, de szelid beszédekkel, elő-hozván a' Római Pápáknak, Kontziliumoknak, és a' Tsászároknak régi dekretomit, és rendeléfit: mellyekben minnyájan világoson ki-fejezték, hogy a' Pap az ő Prélátusától büntetődnék; és az igen nagy vétkekben, mellyekért méltó vólna a' halálra, a' Prélátus adná őtet a' világi hatalomnak kezébe, melly csak véghez vivője, és efszöke lenne az ő halálának; elsőbben degradáltatván. Azt-is monda, hogy ez a' törvény meg-tartatott az liten Anya-szent-egyházában az Apostolok idejétől fogva. Es ugyan azon Anya-szent-egyház lévén ez, melly vólt a' régi időben, szükség, és igazság, hogy azon jó rendeléfék, és dekretomok meg-tartassanak.

13. A' Király ellene monda az Érfektől elő-hozott igaz okoknak, és azt monda, hogy néki kellene meg-büntetni a' gonosz-tévöket, és őtet illetné, hogy törvényeket, és rendeléseket tenne arról a' dolgról, és azt akarná, hogy minnyájan engednének néki. Felele a' Szent Püspök, hogy ő csak annyiban engedne azoknak a' törvényeknek, a' menyiben nem ellenkeznének az Anya-szent-egyháznak törvényivel; és szabadságával. A' Király igen meg-haraguvék az Érfek feleletieért, és el-méne, nemis köszöntvén a' Püspököket, látván, hogy minnyájan azon értelemmel vólnának, és következő nap jó reggel Londrába méne. Nagy efszvezés támadá a' népben, és a' többi között még a' Prélátusban-is. Látván, hogy a' Király meg-haragutt vólna, némellyek ingadozni kezdének, és úgy láttattak, mintha meg-akarnák néki engedni, a' mit kívánt vala; némellyek Londrába követték őtet. Némelly világi Urak pedig közben járókká tévék magokat, faradozván, hogy a' Prélátusokat a' Király tetfzésére húzhassák. Némellyeket ajándékokkal hittak, némellyeket fenyegetéfékkel; és kevesen találkoztak, kik álhataratoffok lettek vólna; mivel-hogy azoknak nagyob' része azt igiré, hogy engedelmesék léfznek a' Királynak mindenben, a' mit néki akarna parantsolni.

14. A' Szent Érfek egyedül marada,

rada, mert noha némelyek az ő tetzésén voltak, mindaz-által nem merték magokat ki-jelenteni. Ő pedig nagy bátorsággal mindenkinek értésére adá, hogy inkább ezer-szer meg-akarna halni, hogy - sem olly dologban egygyezni, melly el-lene volna az Anya-szent-egyház szabadságának. A' meg - nevezett közben járók fáradoztak, a' mint lehetett Szent Tamás körül, hogy a' Király akarattjára hozhatná ő-tet, azt mondván, hogy a' Király egyebet nem kívánna, hanem a' mi szokás, és meg-tartatott abban az Országban, és azt békeféségnek meg - tartásaért tselekedné: mivel néki arra kell nézni, hogy alkal-matosságot ne adna a' botrányozá-fokra, és illetlen dolgokra, és hogy a' Prélátusok, és az egész Papi ren-dek veszedelemre ne jutnának. A' Szent Püspök irásban akará látni a' Király kívánságát, hogy meg-látná, ha valami módon szened-herő volna. A' közben járók min-gyárt a' Királyhoz menének, ki meg-parantsolá, hogy meg-irattal-fanak az ő kívánsági, és ebben nagy gonofság történék: mert azok, kik-nek a' Király meg-parantsolá, hogy meg-irná az ő kívánságát, ellen-ségi valának az Erseknek; és kon-kolyt akarván hinteni közötté, és a' Király között, némelly dolgo-kat irának, mellyeket bizonynal tudtak, hogy az Ersek bé nem fog-ná venni; mert kívált-képpen va-ló nagy kárára lennének a' maga,

és a' Római Pápa méltóságának: mivel-hogy azt kívánna vala, hogy az Ersekről, vagy a' Római Pápá-tól tétetett tilalom, vagy *interdi-ctum* meg ne tartatnék, és a' ki azt az Országban ki-hirdetné, meg-fogattatnék. Hogy egy Pap, vagy Barát se mehetne-ki Angliából, se oda vízfésza ne jöhetne, ha ugyan Angliai volna-is, a' Királynak irás-ban adott szabadsága nélkül. Hogy senki az Ersekhez, vagy a' Római Pápához ne appellálhatna. Hogy az alamifának, mellyeket az Ország-ban gyűjtnek vala a' Szent Péter Római Templomára, adatnának a' Királynak, és ő akarattja - szerént tselekednék azokkal. Hogy a' Ki-rály, vagy az ő tisztartói tenné-nek törvényt a' Papok igyeiről, és büntetnék-meg őket, mikor meg-érdemlenék. Ezek voltak némel-lyek a' végezésék közül, mellyeket a' Király kívána, és többek ezek-hez hasonlók: mivel-hogy azt mon-dották néki az ő hamis tanátsói, hogy régen meg - tartották azokat abban az Országban, és a' közón-séges békeféségért szükség, hogy most-is meg - tartassanak.

15. A' meg-nevezett végezésék az Ersekhez viteténék, ki el-olvasván azokat, noha elsőbben kel-lemetefnek mutatva volt magát, hogy a' békeféség az Országban meg-tartassék; mindaz-által látván az-után, melly hamis, és veszedelmes végezésék volnának, ellene mon-da azoknak, és a' Királynak, ,
mond-

mondván, hogy nem akarna azoknak engedni, mint-hogy hamissak, és az Anya-szent-egyház ellen vólnának. A' Király meg-értvén az Érfeknek el-tekéltt akarattyát, és nem tudván a' maga tanátsolinak gonofságát; és magáról azt állitván, mint-ha jól tselekednék; meg-múratá, hogy keményen hozzá akarna nyúlni a' dologhöz: az-okáért igen fenyegeté az Érfeket, ha véghez nem vinné az ő kivánságit. Megfogatván a' Papokat, és keményen büntetvén őket, a' jámbor Érfek ellene-állot a' mint lehetett, óltalmazván az ő Papjait; és mikor meg-értette, hogy valamelyiket közülök meg-fogták vólna, *interdictomokat*, vagy tilálmokat bortsátott-ki, és egyéb' jó gond vifelel-fel-is élt.

16. Azt tanátslák a' Királynak; tztáltatná az Érfeket, hogy nyilván jelen lenne a' Király előtt, és mentené magát az ellene tett panaszoktól. Törvénybe hivaték, de a' szent ember nagy alázatofsággal felele, mondván: Az Atyának nem kellene itiltetni a' fiaktól; és soha nem láttott, hogy abban az Országban a' Kánturiai Érfek törvénybe ment vólna a' Király eleibe, hogy meg-itiltésék; hanem ha valami véték-ről vádolnák őtet, a' vádolók mennének a' Római Pápához, mert ő kéz vólna oda menni a' maga óltalmára. Mindaz-által nem gondolván ezel a' válaszfal minden

nap törvény szolgáltattott az Érfek ellen: az-okáért az Udvarba akara menni. Elsőben Misét monda, és a' szent óltözetekben lévén a' paláston, és a' Kafzulán kívül, a' Keresztet szokás-szerént maga-óltvitetvén, a' Palotához méne. És mint-hogy a' vitézek meg-tartozták a' népet, kik véle mennek vala, maga maga kezébe fogá a' Keresztet, és bé-méne olyan módon, noha fokban mondottak ellene, hogy illetlen dolog vólna, és nagyob' haragra inditaná a' Királyt, hogy sem kegyelemre, látván őtet a' Keresztel fel fegyverkezve bé-menni maga-ellen. De mind ezel sem gondolván, bé-méne a' hol a' Király vala, ki látván őtet olyan módon, teli lévén haraggal, lábaira álla, és más kamarába méne. Az Érfek meg-marada a' Püspökökkel; kik ottan valának, kik azon fardának, hogy reá-vennék őtet; véné-bé a' Királyi rendeléseket, mivel jelenséget mutatott vólt, hogy úgy tselekednék. De ő álhatatos lévén az ő tisztének hivatallyában, felele; En, úgy-mond jelenséget adtam, hogy bé-venném a' Királynak némelly rendelését, ha nem lennének az Anya-szent-egyháznak szabadsága ellen; a' mint azok az ellen vannak, melyeket néki eleibe adtak; Az-okáért inkább' akarok meghalni, hogy-sem azokat bé-venni.

17. Ezek-után más vádolások is adattak ellene, és igen fenyegetké

ték ötet; és parantsolatok botsát-
tattak-ki, mellyekben a' vólt pa-
rantsolva, hogy senki ne nyájas-
kodnék az Erfékkel, árultatásnak
büntetése alatt. Ezt pedig mind
azért tselekedték, hogy a' szent
ember egygyezne a' Király kíván-
ságival. De mint-hogy ezek a'
szorgalmatosságok semmit nem hasz-
náltak: a' más kamarában, a' hol a'
Király vólt, arról tanátskoztak,
ha az Erféket a' tömletzbe kellene-e
tenni, avagy mingyárt meg-kellene
öletni: melly dolog értésére adat-
ván a' szent embernek, el-méne a'
Palotából, hogy alkalmatosság ne
adatrtnék olly éktelen szentség-
törést tselekedni ottan. A' Palota
ajtai bé-zárattak vala, de mint-
hogy vóltak jó baráti, kik titkon
jót akartak néki, egy ajtót, meg-
nyitának, és ő ki-méne azon. Mind-
az-által nem mere meg-maradni az
ő Anya-szent-egyházában, sőt ugyan
azon éjjel, némellyekkel, kik őtet
akarák követni, titkon el-méne
a' városból. El-futván azért, és az
úton igen nagy nyomoruságokat
szenvedvén, a' Szigetnek egy par-
tyához érkezék, éz bé-menvén egy
hajóba, Frantzia országba méne.

18. A' Király meg-értvén, hogy
az Erfék el-futott volna, sok he-
lyekre küldé, hogy őtet meg-ke-
resnék. Meg nem találván őtet,
követeket küldé Alekszander Pápa-
hoz, igen panaszolkodni az Erfék
ellen, az ő nevében. A' Pápa a'
nyilván való tanáts helyben au-

dientziát ada a' Követeknek, és azt
felelé nékik; meg-halgattya az Er-
féket-is, hogy igazságot itélhes-
sen abban a' történt dologban. A'
követek ezt a' választ vévén, nem
kedvek -szeréat térének vizsgálja a'
Királyhoz, ki meg-tudván minémű
válaszszók lett volna, nagyob' ha-
ragra, és dühösségre gerjede, hogy-
sem meg-gondolhatni; és az Erfék-
nek minden jószágit el-foglaltatá,
és hasonló gonoszt tselekedék min-
den atya-fiainak, kik sokan vóltak
abban az Országban, meg nem en-
gedvén sem a' kisdedeknek, sem
az aszfony állatoknak: sőt meg-
parantsolá, hogy minden szegé-
nyek, és koldusok el-mennének az
ő Országából; azt akarván, elsőb-
ben, hogy az emberek, menné-
nek-el, és keresnék -meg az Er-
féket, a' hol fel-találnák, és pana-
szolkodnának néki, hogy ő volna
az oka minden üldözésnek.

19. Azon -közbe az Erfék Ro-
mába méne, és minck -előtte *au-
dientziája* lett volna, a' Pápa, és
a' Kardinálok haraguttak ellene,
azt gondolván, hogy vétkes volna
azokban a' dolgokban, mellyeket a'
követek ellene mondottak panaszol-
kodván; de ő jó számot adván ma-
gáról, és meg-mutatván a' rende-
léseket, mellyeket a' Király kívánt
vólna meg-tartani, és hogy ő meg-
eskünnék az engedelmeségre; még
el nem olvásták vala a' Konfzisto-
riumban, hogy a' Pápa, és a' többi,
kik jelen vóltak, igen meg-
hara-

haraguvának a' Király ellen. A' Pápa egy-kevesé keményen szólla az Erseknek, mondván, hogy ő igen félelmes lett volna, olyan gonosz, és veszedelmes dolgoknak el-halgatásában; és hogy néki nagyob' szível kellett volna ellene mondani, élvén a' maga *autoritásával*, mind *excommunicálni* kellett volna azokat, kik olyan dolgot bé-akartak venni. Akkor Tamás mind előbeszélé, a' mint abban a' történetben tselekedett vala, és melly nagy veszedelmekben forgott volna: azokaért a' Pápát, és az egész Udvar nagy könyörületességre inditá magához.

20. Annak-felette azt-is monda a' Szent Prélátus: Az az üldözés mind azért történt volna néki, hogy azt a' méltóságot felvette, mellyet nem érdemlett volna. Azokaért kéré Ő Szentségét; szabaditáná-meg őtet attól a' méltóságtól, és rendelne mást ő helyébe, hogy a' Király, és az Ország maradjanak békeességben. Vólta né-melleyek az Udvarban, kik tanátsul adák a' Pápanak; tselekedné-meg a' mit Tamás kíván, az Orzágnak békeességéért: de mások mondának, hogy ha le-vennék a' méltóságot Tamásról, ki olly erőssen viselte magát a' jó Prélátus tisztnek hivatalyában, alkalmatosság adának, hogy más Prélátusok hasonló történetben lágyan viselnék magokat, és Isten ellen, s a' magok lelkek ísméreti ellen tselekednének,

ellenek nem álván a' Tirannusoknak, kik az Anya-szent-egyházat üldözik. A' Pápa meg-gondolván ez oknak erősségét, meg erőssíté őtet a' méltóságban, és meg-parantolá néki, tartaná-meg azt, a' mig itilénék, hogy más-képpen kellene tselekedni. Azon közbe monda néki, hogy valamelly Kalastromot válasszana magának, a' hol néki tetzenék maradni, igyekeznék, hogy vívsza mehetne a' Királynak kedvébe. A' Szent Ersek a' Potziáni Kalastromat, a' Tzisztertziái Szerzetet válasszta, és kéré a' Pápát; öltöztetné-fel őtet annak a' Szerzetnek ruhájába, és úgy tselekedék. A' Szent Püspök egy kevés ideig marada abban a' Kalastromban, a' hová fokban mentek hozzája az ő atya-fiai közül, kik minnyájan, számkivettettek valának, és ottan panaszkodtak ellene, melly nagy nyomoruságra jutattak volna miatta. Ez dolog igen szorongatta a' Szent Erseket, és belső fájdalomnak nagy gyötrelmét szenvedte, de ő minden dolgát az Istennek ajánlotta. Tetézék ő Szent Felségének, hogy mindenütt valahová mentek azok a' szegény számkivettett népek, meg-ílmérvén őket, és az ő számkivetéseknek okát meg-értvén, mindenütt bé-fogadtak őket, és nagy bősülettel gazdálkodtak nékik: mivel-hogy a' Tamás szent életének, hire vala az egész világon. Történék, hogy fokban közülök gazdagbak lőnek idegen országban,

ho-gy-

hogy - sem a' hazájokban Angliában voltak.

21. A' Király meg-érté, hogy Szent Tamás abban a' Kalasztomban laknék; az-okaért követeket küldvén, meg-fenyegeté a' szerzeteseket, hogy ha Tamást ott tartanák, abban a' Szerzetben lévő minden Barátokat számkivetné az ő Országából. A' Szent Ersek, hogy azok a' Szerzetesek valami kárt ne szenvednének ő miatta; elméne abból a' Kalasztomból, és a' Frantziái Lajos Király Udvarába méne, ki nagy kegyességgel, és szeretettel befogadván, igen bőtsületesen tartá őtet. Követeket küldé az Angliai Király, Lajos Királyhoz, kik által kéri vala őtet; ne tartaná a' maga Udvarában az ő ellenségét, kit ő méltatlan tselekedetiért meg-fosztott volna az Ersekségtől. A' jó Keresztény Király ilyen módon felele nekik: Mondgyátok-meg a' ti Királytoknak, hogy én-is Király vagyok, mint ő, de meg nem merném fosztani méltóságától a' leg-fzegényeb' Papot-is az én Országomban; és én nem tudom, hogy mérészlette ő meg-bántani az egész Keresztény Anya-szent-egyházat, meg-fosztván méltóságától, melly leg-nagyob' az ő Országában, egy olly nagy Szent embert, mint Tamás. A' Követek vízfíza menének Angliába ezzel a' válaszfízal.

22. Az-után a' Pápa, és a' Frantziái Király egygyet értének, hogy

meg-békéltesék az Erseket a' Királlyal; és mivel-hogy a' Pápa *ex-communicatio*jával fenyegeté a' Királyt, ha azt a' gonosz vélekedését el nem hadná, végtére meg-fűznék attól. Vízfíza-hívá az Erseket a' számki-verésből, minden atya-fiaival, és egyebekkel egyetembe, kik ő érettek számki-vettettek voltak. Az Ersek a' Királyhoz méne, ki mint-hogy jó kedvet, és emberiséget mutatá ő-hozzá, a' Szent Prélátus azon kéré őtet; engedné-meg, had' tselekednék törvényt-szerént némelly Püspökök ellen, kik az ő számki-verésének idején az ő igazsága-ellen, a' Király fiát Henriket, maga után következő Királyságra esküdtették volna, melyet nem kellett volna tselekedniek, mint-hogy a' Metropolitánus szabadsága, és hivatalya volt az. A' Király meg-engedé neki, a' mit kívána. Vízfíza-méne a' Szent ember az Ersekségébe, és mikor bé-méne Kantuária várasába, eleibe méne, és igen nagy örömmel fogadá őtet mind az egész ködség. Nem sok napokkal az-után, hivata a' meg-nevezett Püspököket, és meg-parantsola nekik; tennének bizonyos elég-tételt a' vétekért: mivel-hogy ő meg-izenté, és meg-parantsolta volt nekik; ne tselekednék azt a' dolgot az ő igazsága, és méltósága-ellen, és ők nem akartak engedelmesek lenni. E' volt az oka, hogy a' meg-nevezett Prélátusok ujjabban alkalmatóságot ke-

resének üldözni az Érfeket, és sokakat a' magok vélekedésére huzván az Országban Fő-emberi közül, mind Egyházi, s mind világi Urakat, a' Királyhoz menének, és mondanak néki, hogy az Érfek el-akarná venni az Országot tőle; és nem lett alázatosb' vizta-térvén a' szánki-vertésből, hanem sokkal kevélyeb', hogy-fem az-előtt volt. És holott az-előtt kevés tárfasággal járt, most, mikor ki-mégyen házából, az egész város követi őtet, úgy annyira, hogy a' Királyságra nints egyéb' heával, hanem hogy a' Koronát fejére tegye, és mond-gya: én Királya akarok lenni. Ezeket, és egyéb' hasonló dolgokat mondanak Henrik Királynak a' Sz. Érfek ellen, mellyek nyilván-való hamiságok voltak: mivel a' népek, kik őtet követték, nem egyébre tzeloztak; hanem mint-hogy Szentnek tartották őtet, áldást akartak tőle venni, és meg-akarták az ő ruháit tsokolni.

23. De a' Király inkább' meg-haraguván ezen, hogy-fem az előtt, azt mondá: Mi dolog ez, hogy én nem segethetem magamot, és nem lehet békefélegem egy Pappal az én Országomban? Atkozottak legyennek minnyájan, kik az én kenye-remet eszik; mert senki közülök hoztút nem áll érettem ez ember ellen. Ezeket az ígéket mondá Henrik Király; mellyeket halván néinnelley az ő tselédi közül azt gondolák, hogy kedves dolgot tselokednének a' Királynak, ha meg-

ölnék az Érfeket. E' végre egybe adák magokat, négy istentelen vak-merő férfiak; Kantuária városába menének, és meg-találván az Érfeket, sok panaszokodásokot vertének eleibe, mellyeket a' Király ő ellené tett volna. A' Szent Prélátus minden dologra meg-felele, mentvén magát, a' miben vétkefnek itilterett volna; és nagy szívűnek mutatván magát azok ellen, monda nékik, hogy nem félne az ő fenyegetésektől: mert kész volna meg-halni az Isten tisztességéért, és az ő Anya-szent-egyházának szabadságáért.

24. Azok meg-kérdék őtet, mi-okért üldöznék a' Prélátusokat, kik igen panaszokodtak ő ellene a' Királynak. Felele a' Szent ember, hogy ő szabadságot kért magától a' Királytól, hogy törvény-szerént keresse-meg a' maga igazságát azok ellen; és meg-engedte néki, mivel az ő hivatallyában, elegyítették volna magokat minden igazság nélkül. A' vitézek kiáltani kezdének, hogy a' Királynak tisztessége ellen botsátotta a' nyelvet, és árulója lett volna, mint-hogy azokat üldöznék, kik az ő szabadságával jót akartak a' Királynak. Azomban nagy zuzavartámadá, és mint-hogy az Érfek háza-népe oda futának, és némelley Barátok a' Kallastromból, a' négy őzve eskütt vitézek el-menének, és más népeket hívanak, kiket e' végre egybegyűjtöttek vala, és nagy kiáltással, mond-

mondván, hogy azt a Király szolgalatyaért tselekednék, fegyveres kézzel a Szent-egyházra rohanának, mellyet a Barátok, és Papok bézártak vala, hogy meg-óltalmaznák az ő Prélátuffokat. Ő pedig fel-kele a székéből, mondván: Az Isten Anya-szent-egyházát nem úgy kell óltalmazni, mint az ellenségtől meg-szállott erősségeket; én kész vagyok meg-halni az Isten tisztességéért, és az Anya-szent-egyház szabadságaért. Az-után a vitézekhez fordúlván: monda nékik: Én parantsolom néktek az Isten részéről, hogy senkit meg ne öllyetek az enyimek közül; ha itt valami vétek vagyon, én vagyok annak oka, nem ők: azért nem nékik kell büntetést szenvedni, hanem csak egyedül nékem. Ezt mondván térdeire álla, és imádkozék az Istennek: az Anya-szent-egyház, és önnön magát néki ajánlván; és segítséget kére a Szűz Máriától, Szent Dieneftől, és a több Szent Patronusitól. Egy a horérok közül nagy dicséretet akarván magának szerzeni, keménnyen hozzá vága a fejéhez: de egy Odvardus nevű Pap lévén ottan, fel-emelé a karját, hogy óltalmazza Prélátussát, és igen meg-sebefitteték: le-esék ofztan a pallos a Szent Mártir fejére, és egy sebet tön rajta, mellyből ki-kezdé a vér tsorogni. Ő pedig magát le nem hajtván, sem pedig testét, karjait, vagy kezeit meg nem mozdítván erőssen, és álha-

tatoffon meg-marada az imádságban, várván a több sebeket. A ki elsőben meg-sebesíté őtet, kiáltani kezdé, mondván: vágjad, vágjad, vágjad; öld-meg, öld-meg. És mingyárt fok sebeket tőnek a Szent Erseken, ki le-esék közel az Oltárhoz, a hol térdeire állott vala, és az ő Szent fejének agya veleje ki-omlék a földre.

25. Ezek-után az istentelenek ki-menének a Szent-egyházból dicselkedvén, és mondván: örüllőn mostan bolondságának, és vakmerőségének jutalmával, a ki ő magát Királya akarja vala tenni. Az-után bé-ménének a Szent Püspök kamráiba, és fel-törék azokat, nem-is hagyának ott egyebet, hanem két kemény szőr övet; de félvén, hogy egybe ne gyűlne a köfség, az ő Sz. Prélátuffokért boszút állani; vagy pedig reájok ne rohanának a Papok, kik őszve gyűltek vala, látván, hogy meg-sebefittetett, a ki Sz. Tamást óltalmazni akarta; el-futának ki imide, 's ki amoda. Háróm esztendő alatt mind meg-halának ezek a szentség törő gyilkosok. Egy közülök, a ki elsőben meg-sebesíté a Szent Püspököt, Szitziliába hala-meg, önnön maga darabokra szaggatván a maga tulajdon testét. Ez a nyomorúlt, halálának oráján lévén, meg-vallotta, hogy ő, és a többi, kik abban a Szentség-törésben találtattak, a mig életben voltak, mindenkor reszkettek, és mint-egy halálos győtrelemben voltak,

tak, és okosság nélkül; és minnyájan meg-vallották, hogy az Isten az ő vétekéért, és Szentség-törvényekért büntetné őket.

26. Minek-utánna az istentelen Szentség-törő vitézek el-menének, a' kötség meg-értvén a' történt dolgot, a' Szent-egyházba futának. A' Papok, és a' Barátok egy koporsóba tévék a' szent testet. Kiki hozzája közelgetett, hogy látná őtet; és fokban írtak az ő Prélátusok halálának keserves fajdalmáért; mások kendőkkel, és kezkenyőkkel törölgették fel-vévén az ő véret a' földről, és azzal meg-kenték a' szemeket magoknak, és a' többi nagy ájtatósággal, és tisztelettel meg-tartották. El-jövé az étkezése, a' Papok le-vévék a' ruhákat a' szent testről, és egy szőrtövet találnak rajta, melly a' nyakától fogva a' lábáig be-fedte őtet, melly nagyob' sirlalmát szerze azoknak, kik jelen valának, mondván egy-másnak: Nem kívánt országot e' földön; a' ki a' testét olly nagy sanyargarással öldöklötte. Az-után a' Püspöki ruhákba öltözteté őtet, és el-temeté egy koporsóban közel a' Keresztelő Szent János Oltárához. Sok betegek folyamodának oda külömb-féle helyekről, és a' Szent Tamás érdemi által mind

jó egészségben térének-vizfsza a' házokhoz. Mikor ez a' Szent Püspök Mártiromságot szenvedett, ötven három éltendő volt. Meg-értvén Harmadik Alekszander Pápa az ő halálát, mi módon történt volna, minek-utánna nagy bánatnak jelét mutatá az egész udvarral, szorgalmatosan meg-tudván az ő életét, és tsuda-tételit, a' Szent Mártirok Lajstromába számlálá őtet; és megparantsolá, hogy az egész Keresztény Anya-szent-egyház meg-szentelje az ő innepét, a' melly napon mártiromságot szenvedett, melly volt Karácson havának 29. napján. Krisztus Urunknak ezer száz hetven egy éltendeiben. Henrik Király jelenségeket mutatá, hogy igen banná az ő halálát, és azért követekeket küldé a' Pápához, ki azt mivelé véle, a' mi illendő vala: mert noha a' Király világoson nem parantsolta, hogy Szent Tamás megölettesék, mindaz-által az igék, mellyeket mondott, voltak oka az ő halálának; és azért tel-válalá a' penitentiát, melly a' Római Pápától adatott néki. Az-után meglátogató a' Szent Püspök, és Mártir koporsóját nagy alázatósággal; és meg-segéréték tőle egy hadban, mellyet az ő fia Henrik ellené támasztott vala.

SZ. TZIPRIÁNUS PÜSPÖK, és Mártir élete.

Pontzius Diákonus által sommába foglaltatott.

I. Szent Tzipriánus Püspök, és Mártir, noha sok dolgokat írt, olly böltséggel, és ékes beszéddel, hogy meg-marad az ő emlékezete, a' míg a' világ tart, mindazáltal hasznos, hogy az ő nevével egygütt az ő jószágos tselekedetinek, és szent életének emlékezete meg-maradgyon a' Keresztények épületekre, és elő-menetelekre. És mivel sok szent emberek nagy gondot viseltek, hogy meg-írják a' mártiromságokat, mellyeket a' Kristus Jésus szerelméért szenvedtek némelly Szent Mártirok; illendő dolog, Szent Tzipriánus Mártirról is írunk, hogy maradjon-meg az ő emlékezete, mert ő meg-térésétől fogva igen tekintetes volt életében, és végezetre a' Mártiromságban. Tzipriánus tellyeséggel a' világi dolgoknak adta volt magát, de aki tudományokat tanóla, mellyekben igen tudós len. A' Retorikát nyilván tanította Kártágóban az ő házában. Annak-utánna mikor az Istenhez meg-tére, és bálványozó Pogányból Keresztényné len, a' Szent Írásnak olvasására adta magát; és a' tanólassal egyetembe, igen kedves dolgokat tselekedék az Istennek. Fel-fogadá, hogy meg-tartya a' tisztaságot; el-ada

az attyától maradott örökségét, és annak az árrát a' szegényeknek osztogató; és ezzel két jó dolgot tselekedék: mert meg-menekedék a' tiszteletnek rendetlen kívánásától, mellyet magokkal hoznak a' gazdagságok; és tekéletes len a' jószágos tselekedetben, mihent meg-ílméré, mi dolog volna az.

2. Mint-hogy önnön maga a' Kristus Jésus ezt a' tanátsot adá egy ifiúnak, ki tellyes életében hív volt az Isten parantsolatának megtartásában, és mondá néki: *Matt. 19. v. 21.* Ha tekéletes akar sz lenni, meny-el, add-el a' mid vagyon, és ad' a' szegényeknek, és kintsed léssen menyben: és jöj-el, kövess engem'. Tzipriánus jó kezdvén lenni, tekéleteffen jó akara lenni; mert minden jószágát el-ada, és a' szegényeknek adá. Ez tsudálatos dolog volt ő-benne, mert a' ki magos vét, nem mingyárt gyűjtí-bé annak gyümölsét; a' ki szöllöt plántál, nem mingyárt szedi-bé annak szőlőjét; a' ki körtvélyt, vagy alma-lát plántál, nem mingyárt szedi körtvélyét, vagy almáját. Tzipriánusban láttatik ez a' tsuda, mert ő tsak alig vetett magot, hogy annak gyümölsét bé-gyűjtötte, alig plántált volt szöllöt, és annak szőlőjét bé-szedte, és olly hamar láttának ő-ben-

ne jószágos tselekedéseknek gyümöltsi, a' mint az Isten igéjének, és a' hitnek gyümöltsi-fája plántáltatott az ő lelkében. És noha Sz. Pál Apostol azt tanátsollya: A' Kereszttségben nem újnak kell lenni a' Püspöknek, hogy kevélységgel felfuvalkodván, az ördög itéletébe ne essék: az az, nem jó néki mingyárt olly nagy méltóságot adni, mint a' Püspökség, hogy valami újságot bé ne hozzon az Isten Anya-szentegyházába, melly a' Pogányságra, vagy eretnekségre okot adhatna: mindaz-által ez nem tartatott meg Tzipriánussal, mivel hogy a' mit másokban az idő tselekezik, ő-ben-ne meg-mivelte az ő nagy, és eleven hite, és mingyárt Pappá szentelteté. Igen szentül gyakorlá annak a' tisztnak hivatallyát; meg nem ellenzette őtet az el-hagyott világi jószágoknak emlékezete, és hogy látta magát szegénynek lenni; meg nem ellenzette őtet az ő feleségének hizelkedése, a' kivel élt pogány lévén; nem tartóztathatták meg őtet a' világi tisztelek, és bősületek, sem atya-fiai, vagy baráti; a' jószágos tselekedet tekéletesen meg-maradott ő benne, mivel jól fondátatott volt ottan. Úgy annyira, hogy semmi késértet nem árthatott néki, sőt mint Szent Jób az ő nyomoruságinak tetején, hálat adott az Istennek.

3. Pap lévén, egy bizonyos házat tartott, melly mindenkor nyitva volt a' szükölködőknek; keve-

fet tehetett, mert szegény volt, de a' kevéssel a' mit tehetett, soha úgy hozzája nem ment özvegy, árva, vagy más-féle nyomorult szegény ember, hogy tőle meg nem segéttetett volna. Egy Tzetzius nevű Pappal tartott barátságot, ki őtet okos beszédekkel, és szent tanáts adásokkal ki-hozta a' hitelenségből, és meg-keresztelte őtet; e' volt az oka, hogy az-után Tzetzius Tzipriánusnak hitták őtet. Ez a' Tzetzius noha Tzipriánus barátjának hivatattott, mindaz-által Tzipriánus Atya-gyanánt tartotta őtet: ennek a' feleségét, és attól való gyermekeit, hogy gondot viselne rájok; és e' végre egy részét az Atyától maradott jószágának néki adta volt, és a' többit a' szegényekre költötte. Tzetzius magára vévé ezt a' terhet, hogy Tzipriánus jobban foglalhatná magát a' jószágos tselekedetekben, és az Isten szolgálattában, mellyekben olly tekéletesen viselte magát, hogy nem lökkel az-után, hogy Pappá szenteltetett volna, Püspökké választaték az egész Kártágói néptől. És noha annak a' méltóságnak ellene mondott volna, a' mint lehetett, mondván, hogy Kártágóban sok régi tudós, és szent életű Papok volnának, kik inkább meg-érdemlenék azt a' méltóságot nálánál, ki nem sok idővel az-előtt bálványozó volt volna; de mennél inkább ellene mondott, annál inkább a' ködség álhatatos volt,

mondván: Tzipriánusnak kell lenni annak a városnak Püspökkivé. Tzipriánus a maga házában méne, és az ajtókat jól bé-zárta: az egész község oda fut, és környül fogák a házat, úgy-annyira, hogy kényszerítették fel-venni azt a méltóságot.

4. Nem találtatnék emberi nyelv, melly elő-számlálhatná, melly nagy szentséggel, és böltséggel gyakorlotta azt a tiszte. Igen irgalmas volt az egygyűgyűekhez, és alázatosokhoz; de a kevélyekhez, és a hiúságos ditsekedőkhöz keménynek mutatta magát. Mindenkor vig-ortzat mutatott, de azért méltósággal, úgy hogy nem tudhatták, ha szeretni kellett-e inkább őtet, avagy félni. Az ő ruhái nem igen drágák voltak, de nem-is igen alá-valók; mert a' felettéb' való, ártalmas lett volna, és az igen alacson nem illendő volt az ő méltóságához. Igen irgalmas volt a' szegényekhez, és sok alamisnát osztogatott nekik, azokból a' pénzekből, mellyeket sok gazdag emberek bővségeffen adtak néki. Kevés idő alatt, olly nevezetes lén Tzipriánus, hogy a' Pogányok igen ismérték őtet, és nem kevéssé gyűlölték; mert oka volt, hogy sokan el hadták a' pogányságot, és Keresztényekké lettek. Azokáért tanátskoztak egymás közdött, mint ölhetnék meg őtet, igen kegyetlenül üldözvén akkor az Anya-szent-egyházat Vale-

riánus, és Galiénus Tsászárók, és minden nap sok Keresztényeket meg-ölvén.

5. De az Isten nem engedé, hogy az ő halála olly hamar lenne; mert olly nagy szent életű, és tudományú ember, mint Tzipriánus vala, egy kevés ideig szükséges volt az Anya-szent-egyháznak, hogy az ő prédikálásival, és szent oktatásával, sok lelkeket hozhatna-ki a' vétkeknek tömlétzéből, hogy penitentiát tartanának, és sokakat intene, hogy a' világot el-hadnák, és szerzetesekké lennének: és sok szűzek Kalaitromokba rekeszkednének, és örök tisztaságot tartanának. Még-is szükséges volt az a' nagy Doktor, hogy az igazságot prédikállya az Eretnekeknek; és az egygyeiséget az el-szakadtaknak, és békeiséget az Isten fainak. Még-is szükséges volt, hogy erőssítse a' Mártirokat, és biztassa őket a' gyötrelmeknek, és a' halálnak szenvedésére a' Krisztus Jésus szerelméért, nagy reménységgel, hogy el-nyerjék az örök ditsőségnek koronáját Mennyországban. Szükséges volt hasonló-keppen, hogy azok, kik a' jószágokat el-vesztették az üldözésben, vigasztalást vennének tőle; *Matt. 19. v. 29.* bizonyosokká tettevén, hogy száz annyit vennének, és az örök életet bírnak Mennyekben.

6. Sok tartományokon, és városokon által-menvén az az üldözés, Kártágóba-is el-érkezék, és olly nagy

nagy kegyetlenséggel, és dühösséggel gyakoroltatott, hogy rettenetes dolog volt látni, mi-képpen a' szegény Keresztények félelemmel, és rettegéssel tellyesek lévén, kik imide, 's kik amoda futottak; most jószágokat, most elereket akarván óltalmazni. Kevés idő allatt a' tömlertzek meg-tesének Keresztényekkel; és meg-üresedének a' latroktól, és egyéb' gonosz életű népektől. Nem bünterték a' gonosz tévőket, hanem csak a' kiket a' pogányok Keresztényeknek itiltek lenni. Kevés napok múlva ki-hozatának a' Keresztények a' tömlertzekből, és külömb-féle gyötrelmekkel meg-ölettetének a' piatzokon. Nagy rakásokba hanyattattak az ő testek, és nem találtatott, a' ki azokat merete volna illetni, hogy el-temesse. Mít kellett mivelni Szent Tzipriánus Püspöknek olly nagy veszedelemnek, és nyomoruságnak idején? ő a' Keresztényeket most ezeket, most amazokat bizonyos titkos helyekre hitta, és prédikált nékik, mondván: hogy el-jött volna az idő, mellyben meg-lázzik, ki volna igazán való barátja az Istennek végig meg-maradván a' hitnek vallásában, nem félvén a' kegyetlen tirannusoktól; *Matt. 10. v. 28.* mert nékik hatalmuk vagyon kárt tenni a' testeken, de nem a' lelkeken. Sőt mennél inkább' kinoztatnának a' testek, annál nagyob' ditsőségek leszen a' lelkeknek. Az-okáért ne gyűlöl-

nék a' tirannusokat, kik üldözik vala őket, hanem szeretnék őket; és imádnák Istent érettek; mert azt mondgya a' Kristus Jésus, *Luce 6. v. 32.* hogy a' Keresztények, és a' pogányok között való külömbség e' volna, hogy a' Keresztények mind baráttokat, 's mind ellenségeket szeretik; a' pogányok pedig csak baráttokat. Meg-mutatá nékik ezt a' jóságot, a' Kristus példájával, ki könyörgött az őtet meg-feszítőkért, és azért ha igaz fiai akarnak lenni, kövessék őtet a' tselekedetekben.

7. Sok hasznos dolgokat rendel Szent Tzipriánus, hogy sok illetlen dolgokat el-távoztasson, mellyek minden nap történnek vala: úgy-mint némelly erős szívű férfiakat választá, kik éjjel bizonyos órákon, el-hozták a' Mártirok testeket a' piatzokról, és el-temették azokat. Másoknak azt rendelte, hogy a' Keresztényeket, kik ki-fizabadúltak a' tömlertzből, meg-fehesítették, és sok gyötrelmekkel terheltettek lévén, vinnék a' magok házokba, és minden szorgalmatossággal orvosolnák-meg őket. Másoknak pedig azt rendelé, hogy a' Keresztényeket, kiket a' Pogányok meg-akarnának fogni, és ők külömb-féle helyekre futnának, segetének őket ételekre, és ruhájokra gondot viselvén. Ezeket, és egyéb' gond-viseléseket szerze a' Szent Püspök abban a' nagy veszedelmes időben, és annyi méltósá-

tósága volt a' dolognak rendelésében, hogy kiki engedelmes volt néki; és noha nyilván való veszedelemre vetették magokat, mindaz-által meg-tselekedtek, a' mit parantsolt nékik.

8. A' Préfektus, ki Kártágóban üldözte a' Keresztényeket, észébe vevé a' Tzipriánus jó-tselekedetét, de meg-értvén, hogy igen szerettetnék a' kőtségől, és nagy méltósága volna mindeneknél, nem meré meg-fogatni őtet, hogy meg-ölettefle, hanem meg-parantsolta néki, hogy menne-el Kártágóból, és többször vizsgálja ne jöne oda. A' Szent Püspök engede a' parantsoltnak, és el-menvén Kártágóból, Koimbita nevű városba méne. Tsak nem egy éltendeig ott marada; meg-halván az-után a' Préfektus, vizsgálja tére közel Kártágóhoz, és bizonyos kertekben marada, melyek attyától maradott örökségi voltak néki, és ő el-adta volt azokat, hogy alamísnát adgyon a' szegényeknek; de a' ki meg-vette volt tőle, ingyen vizsgálja adá azokat néki, és ha az üldözés nem lett volna, Tzipriánus ismét el-adta volna azokat: ottan marada némelly napokig fok Papoknak, és jó barátinak társaságában, kik hozzája jöttek, kik közül volt Pontzius-is, ki az ő életét megírta. Kártágó városából, és egyéb helyekből fokan jöttek Tzipriánus látogatására, hogy véle lelki dolgokról beszélgetnének, és mindenkor kedves kellemesnek találák

őtet lenni. Kiki vigasztalást, és segítséget vett ő tőle, és mindeneket az Isten szolgálattjára intett. Némellyek az ő baráti közül azon kérték őtet; menne meszszeb' a' váraftól, veszedelmes lévén az ottan való maradása, hogy az új Préfektus, ki akkor jött vala, meg ne fogatná, és meg ne öletné őtet. De ő meg-értvén jelenésből, hogy egy éltendő alatt, az ő számkivetése-után, el-kellene nyerni a' mártíromságnak koronáját, nem akara el-menni arról a' helyről, mert nagy kívánsága volt meg-halni a' Krisztus Jépus hitieért.

9. A' Préfektus meg-érté, hol laknék Tzipriánus, és hogy fok népek mennének az ő látogatására; azokaért vitézeket küldé, hogy meg-fognák őtet, ki meg-fogattatván, egy éjjel marada egygyiknek házában azok közül, a' kiktől meg-fogatéék. Sok népek gyűlének oda, mert minnyájan kívánták életben látni az ő Prélátusokat, bizonyofok lévén, hogy hamar meg-halva látnak őtet. Sok ájtatos aszfzonyok-is menének oda, halgatni az ő szent beszédét, de ő el-küldé azokat, hogy alkalmatóságot ne adna a' botráncozásra. Következő nap reggel a' Préfektus eleibe viteték a' Szent Püspök, és Püspök ruhákban vala őtözve, melyek nagy méltóságot jelentettek. Mikor a' Préfektus meg-látá őtet, monda: Te vagy-e ama' Tzipriánus, kit Fő-papnak hinak? Én Tzipriánus

priánus vagyok, mondá a' Szent Püspök. Monda néki a' Préfektus: Tudod-e, hogy a' mi Tsáfzárink azt parantsollyák, hogy ha el nem akarod vesztetni életedet, áldozatot kell tenned a' mi Isteninknek. Felele Szent Tzipriánus: Én Keresztény vagyok, és nem tehetek: 's nem-is akarok áldozatokat tenni az Isteneknek, azért tseleked', a' mi néked meg-van parantsolva. A' Préfektus meg-haraguvék, és mondá: Te szentség-törésben éltél, és sokakat magad-után húztál; és minnyájan egyetembe öszve eskütettek az Istenek ellen, kiket a' Tsáfzárók imádnak; és soha nem akartál engedni azok parantsolatának. De mivel-hogy te vagy oka mind ennek a' gonosznak, azt akarom, hogy a' te tudományod, a' te véreddel irattassék-meg, hogy a' te tárfaid vegyenek példát tőled, és tanólyanak a' te károdon. Ezt mondván, ki-adá a' sententziát, hogy feje vétessék Tzipriánusnak. Akkor a' Szent Püspök mondá: Végetlen hálák adassanak az Úr Istennek, kinek tettett, hogy megszabadítson engem' e' testnek tömlétezből. A' mitézék mingyárt elvívék ötet, hogy véghez vigyék a' szententziát, és sok népek követték ötet írván, és minnyájan fel-szóval kiáltván: Vagjátok-el nekünk-is a' fejünket véle egyetembe.

10. A' mártiromságnak helyére érkezvén, a' Szent Püspök levettek a' Püspöki öltözetekből,

és azokat egybe fogván az ő Diakonufinak adá, és tsak egy vázson ruhában marada. Az-után egy-keves pénzt kére a' barátitól, kik jelen valának, kik hufz aranyat adának néki; ő pedig a' hohérnak adá azokat, szolgálattyaért, melyet vár vala tőle. Az ő baráti, és a' Papok, kik jelen valának, igen sirának, és a' földre teregeték ruhájokat, hogy azokra folyna az ő áldott vére, maga bé-köté magának a' szemeit, és térdeire álván, a' hohér hivatalya-szerént tselekedék. Mihent el-váगतék a' feje Szent Tzipriánusnak, mingyárt a' Papok, kik jelen valának, fogák az ő testét, nagy tisztességgel, és a' koporsóba vívék; de mint-hogy a' helyv, a' hová temeték, nyilván való vólt; félvén, hogy a' Pogányok ki ne ásnák, és el ne szaggatnák; ugyan azon Papok ki-ásák onnet étzaka, és fejér Makrobius mezeire vívék a' Szent testet. Szent Tzipriánus vólt első Püspök, ki mártiromságot szenvedett Afrikában. Sok Szent Atyák tettek emlékezetet az ő életéről, és haláláról. Az Anya-szent-egyház az ő Innepétszenteli azon a' napon, mellyen a' Sz. Kornelius Pápaét, ki néki jó baráttya vólt, és sok leveleket írtak egy-másnak; és ugyan azon a' napon szenvedtek mártiromságot, de külömb helyeken, és nem azon efszendőben, a' mint Szent Jéronimus mondgya. A' Szent Tzipriánus Mártiromsága vólt Kis-Afzony.

szony havának 14. napján, Krisztus Urunknak 259. ezteendőjében. De az Anya-szent-egyház az ő Innepét azon hólnapnak 16. napján szenteli: mivel-hogy 14. napján Szent Kereszt Magasztalásának innepe, tizen ötödiken pedig a' Szentséges Szűz Mária Születésének *Oktávája* szenteltetik. Néha meg-engedi az Isten, hogy a' Szent emberek vétkezzenek valami dolgokban, mert ha semmiben nem vétkeznének, azt álnak felőlők, hogy nagyobbak voltak, hogy-fem emberek. Ugyan

azon történék Tzipriánusnak: mert ő olly vélekedésben volt, hogy azok, kik az Eretnekektől Kereszteltetnek-meg, noha meg tartatott volna a' forma, mellyet tart az Anya-szent-egyház a' Kereszténységben; mindaz-által ujjabban meg kellene kereszteltetnie, és ebben vétkezett. De a' mint Szent Agoston mondgya, ennek a' véteknak makulája, meg-mosott a' vérrel, mellyet ki-öntött az ő Mártiromságában.

Szent BALÁS Püspök, és Mártir élete.

Metafráztes Simeon-által sommá-ba foglaltatott.

1. **A**Z időben mikor a' Bálványozás inkább ki-terjedett volna az egész világra, taláztatván minden helyekben emberek, kik Bálványokat imádtak, és kőből, 's fából csinált képeket; virágozott mindaz-által a' Krisztus Jésus hite-is, sokan lévén, kik annak meg-tartásáért életüket le-tézik vala, külömb-féle mártiromságokat szenvedén. Egy ezek közül Balás volt, ki mindenkor szent életet viselvén, igazán mondhatták róla a' mint Szent Jobról: *Job. I. v. 8.* Hogy egygyűgyű ember, és igaz, és Isten félo, és gonosztól el-tavozó. Meg-ismérteték Balás Armeniában Sebašte városában, a' hol ő Püspök volt, és egy ideig igaz-

gata azt az Anya-szent-egyházat, mindeneknek nagy elégségére, vigyázó, bölts, és igen Isten tisztelő lévén.

2. Történék, hogy Diokletziánus Császár igen nagy üldözést indita az Anya-szent-egyház ellen: az-okaért meg-értvén Szent Balás, hogy egy kegyetlen tirannus Agrikolaus nevű, küldetnék a' Császártól Préfektuságra abba a' városba, hogy meg-fanyargatná a' Keresztényeket; és gondolván, hogy kivált-képpen ötet öletné-meg, mint fejeket: meg-akarván tartatni a' maga életét, az ő juhainak hasznáért, egy igen darabos Argeus nevű helyre futta, holott csak az erdei vadak laktanak, és ottan lakék egy barlangban. Gyakran meglátogatták ötet az erdei vadak, és
a' mint

a' mint lehetett áldást kértek tőle, mintha okofsággal éltek volna. Ottan néha Orofzlányok, Tigrisek, Párdutzok, Médvék, Leopárdok, és Farkasok egyfzer's mind találattak, és egymást nem bántották, hanem tsendességben voltak, mintha egymás között örök békekségek lett volna: midön a' szent ember imádkozott, mind meg-várták, hogy el-végezze imádságát, és az-után áldást vévén tőle, kiki a' maga úttára indult.

3. Agrikolaus igen sok Keresztényeket ölete-meg Sebaftében; és hogy nagyob' gyötrelmekkel illesse azokat, kiket napoként megfogattatott, sok embereket küldte az erdőkre, fene-vadakat fogni, úgy-mint Medvéket, Tigriseket, és Orofzlányokat: hogy azok szagatnák-el, és ennék-meg a' Mártirokat. A' vadászok a' hegyre menének, a' hol Szent Balás vala, és sok vadakat látanak bé-menni a' barlagba, mellyben ő lakott, azokaért oda közelgetvén, láták a' Szent Püspöket űlni, ki nagy méltósággal meg-áldi vala némelly vadakat, mellék sokan valának ő körül: némellyeket meg-orvoslott; némellyeket meg-fenyegettet, hogy igen kegyedének, és vér-fzomjúhozók vólnának; mintha akarná nekik mutatni, hogy érnék meg azzal, a' mi elég tápiálások-ra. Ezt látván a' vadászok igen tsudálkoznak, és vizfsza-rérének értésére adni a' Préfektusnak, ki

sok vitézeket küldte, hogy fognák-meg Balást mind a' több' Keresztényekkel egygyút, azt gondolván, hogy sokan vólnának ottan. A' barlanghoz menének a' vitézek, és be-menvén abba tsak a' Szent Püspöket találák ottan, ki imádkozik vala; és mondának néki, hogy el-kellene ő vélek menni, mert Agrikolaus Préfektus akarna véle szöllani. Mikor Szent Balás meg-érté e' követséget, erről nagy örömet mutatata, és monda: Menyünk-el békével édes fiaim; az Úr háromszor jelent-meg nekem ez éjjel, értésemre adta nekem a' ti jöveteleteket, mivel majd meg-áldoztatom ő néki, meg-halván az ő hitéért: én nagy hálakat adok néki mind a' boldog lelkekkel, mert méltóztatott meg-emlekezni rólam. Ezt mondván ki-méne a' barlangból, és el-indúla a' vitézekkel.

4. És midön az úton vólnának, a' Préfektus a' tömletzbe téteté őtet, holott az Úr Isten sok tsudákat mutatata a' Szent Püspök-által. Egy gyermek halat évén a' torkán akada annak egy kalászfza, melly szavától, és lélegzerétől meg-fosztván őtet, életétől-is meg-fosztotta volna, mivel emberi segítség által meg nem orvosolhattatik vala. Az anyja, kinek tsak az egy fia vala, igen nagy szívbeli fájdalmat szenvedé miatta. Meg-értvén az-után, hogy Szent Balás sok tsudákat tévén, hozzája méne a' fiatskájá-

kájával, és lábaihoz borulván, fok könyhullatásokkal monda: Balás a' Krisztus Jánosnak szolgálja könyörűly rajtam. Imé előtted van a' mi engem' szorongat, és gyötör: könyörűly azért rajtam nyomorult keferves anyán. A' Szent Püspök könyörűleteféségre indulván az aszfzony könyhullatásitól, és megértvén a' szükségét, térdeire áll, és kezét a' gyermeknek torkára tévén, és szemeit az égre emelvén imádkozék: Én Uram, és én Istenem, ki mindenkor meg-segéted azokat, kik segítségül hájják a' te nevedet az ő szükségekben, kérlek halgasd-meg az en imádságomat, hogy emberi segítség nem találattván ennek a' teremtet állatnak, adgy segítséget néki az Égből, és gyógyítsd-meg e' gyermeket a' te láthatatlan erőddel. Ezt monda a' szent ember, és a' gyermek meggyógyúla, és meg-adá őtet az anyának, ki ha az-előtt firt keferűségébe, könyveze az-után nagy örömébe, ditsirvén az Úr Istent, és az ő Szentét. Meg-érté ezt a' tsudát egy szegény aszfzony, kinek minden gazdagsága egy disznóban vala, melytől a' farkas megfoszta őtet. Az-okáért ez-is a' szent emberhez méne, és segítséget kére tőle illy nagy szerentsétlenségben. A' Szent ember egy kevelsé mint-egy neveté azon a' kérésen, mindaz-által monda az aszfzonymnak, hogy örvendezne, mert disznója meg-adatik néki.

Melly úgy-is lén, mert ugyan azon farkas azt a' disznót minden kárnélkül vízfza-hozá néki.

5. Mikor Agrikolaus meg-érté, hogy Balás fok tsudákat tselekednék, maga eleibe vitéte őtet, és édesen kezdé vele beszélni mondván: Szerentsés légyen a' te jövedeled édes barátom Balás, és az Istenek előtt szerelmeles. Te-is jól találtafál, telele Szent Balás, de nem akarom, hogy Isteneknek hijad azokat, a' kik ördögök: mert azok, és a' kik azokat imádgják, mind ördökké kinoztatnak az örök tűzben. Meg-haraguvék ez igékért a' Préfektus, és meg-parantsola, hogy Balás meg-verettesék némelly tsögös botokkal. Midőn ollyan módon verettetnék, semmi szomorúságnak jelét nem mutatá, hanem szüntelen ditsiri vala az Úr Istent. Lárván ezt az első probát a' Tirannus, a' tömletzbe vitéte őtet, holot az ő nyomorúságinak enyhítéfiert, étket ízerze néki az Isten, mint Danielnek régen; mert a' szegény aszfzony, kinek Balás vízfza-adatta vala a' disznóját, már meg-öletetvén azt, egy darabot főve víve abból néki némelly gyümölsőkkel egyetembe. A' Szent ember minden dolgot ördömmel fogada, és midőn ennek, meg-áldá azt az aszfzonymt, és olly foganatos lén az ő áldása, hogy annak-utánna semmi dolog heával nem vólt az aszfzony, a' mi szükséges vólna életének táplálására.

6. Az-után maga eleibe vitetvén Agrikolaus a' Szent Püspöket, mondá néki: Balás, vagy tégy áldozatot az Isteneknek, avagy szenvedgy kegyetlen gyötrelmeket. Felele a' Szent Püspök: Az Istenek, kik az Eget, és a' földet nem teremtték, veszfzenek-el, és átkozottak legyenek. En nem félek a' gyötrelmektől, mellyekkel te fenyegetz engem'; sőt: szeretem azokat, mert nékem az örök életet adgyák. Akkor a' Préfektus nagy dühölségre gerjedvén, meztelen vetkezteté őtet; és egy fára felakasztatván karjainál fogva, vas veszfzőkkel meg-veretteré őtet, és az-után vas fésűkkel éppen megszagattatá az ő testét; úgy-annyira, hogy mindenűt tsorgott az ő vére. Ismég a' tömletzbe vitették, és midőn az úton menne, sok vér folyt-ki az ő testéből a' földre, mellyet látván hét ájtatos Keresztény afzfzonyállatok, fel-szedezetik vala azt, és meg-kenték a' szemeket véle, és tsókolván tisztelik vala azt. Ezek-be vévén ezt a' vitézek, meg-fogák őket, és a' Tirannus eleibe viték, ki tellyes-lévén dühölséggel, elsőbben meg-vereté őket, az-után egy nagy tűzes kementzébe vetteté: de semmit nem árta nékik a' tűz, hanem mingyárt meg-alúvék. Mikor a' Tirannus ezt meg-érté, hízelkedő beszédekkel akará el-fordítani az ő szíveket; de igen áthatatofoknak találván őket lenni a' hitben, mind a' hénök fejeket véteté.

7. Az-után maga eleibe viteté Szent Balást harmadszor, és kérdé őtet, ha még sem akarná az Isteneket imádni. Felele a' Szent Püspök: Imádgjad te a' ki vak vagy; mert a' kinek lelki szemei vannak, el nem hadgya mádni a' Jésus Kritust, kinek szerelméért a' Mártirok tulajdon életüket le-tették. Monda a' Bíró: meg-látom én, mit használ néked a' te Istened, ha egy mélyly tóba vettetek téged. Felele a' Szent ember: Magam bé-megyek oda, hogy meg-lássád, ha az én Istenem meg-szabadíthat engem' a' vízből, a' mint meg-szabadítá a' hét afzfzony-állatot a' tűzes kementzéből, kiket nem régen oda vetteti volt. És magára a' Kereszt jelét vetvén, maga bé-méne a' vízbe, melly két-felé oszlék, és útat nyitá a' szent embernek, mint két kö-fal. Midőn Szent Balás olyan módon állana a' tóban, nagyon kiálta: a' kik az Isteneket szeretik, jöjjenek-bé ide hozzám, lássák-meg, ha meg-szabadíthatják őket az ő Istenek, a' mint engem' az én Istenem meg-szabadít. Némellyek a' Pogányok közül azt gondolák, hogy az ő Isteneknek méltósága a' földre es-nék, ha meg nem mernék azt próbálni, a' mit a' Szent ember monda. Az-okáért vakmerő-képpen, nyóltzvan nyóltz bálványozók menének-bé a' tóba, kik mingyárt el-merülének, és oda veszfzenek, mint az Egyiptziusok, kik az Izrael fiait kergetik vala.

8. Ki jöve Szent Balás a' tóból, és az ő ortzája fénlík vala mint a' nap, és nem nézhetik vala őtet. Ezekkel semmit nem gondola a' kegyetlen Tirannus; sőt nagyobb dühösségre gerjedvén, ki-adá a' fententziát, hogy Balásnak feje véresék. Minek-előtte a' fő-vételre vitetnék Szent Balás Püspök, érdeire álván, imádkozék az Istennek, könyörögvén, hogy a' ki őtet segítségül híván, orvosságot kér ő Szent Felségétől a' toroknak akár minémű nyavalyájáért, méltóztassék meg-halgatni aztot. Mingyárt egy fényes felhő láttaték a' Szent ember felett, és abból egy

szózat jöve-ki, melly mind az egész környül álloktól hallaték, mondván: Meg-halगतott téged az Isten, és meg-engedte néked, a' mit kértél. Az-után feje véteték a' Sz. Mártirnak, és véle egyetembe két Keresztény ifiúnak, és az ő teste némelly ájtatos Keresztényektől Szebašte városában temetreték, a' hol az Isten sok tsudákat tén az ő érdemiért. Az Anya-szent-egyház az ő Innepét Böjt-elő havának 3. napján szenteli, melly napon mártiromságot szenvedett. Kristus Urunknak 289. éltendezében. Dióklétziánus Tsáfzar idejében.

SZ. JANUÁRIUS Püspök, és Mártir élete.

Natális Péter, Fohnai Püspök-által somnába foglaltatott.

I. Szent Januárius Püspök, és az ő Tartái: Fesztus, Szolius, és Prokalus Leviták; Desziderius Lektor, Akátzius, és Eutikes mártiromságot szenvedének Puteolis városánál, Dióklétziánus Tsáfzar üldözése alatt; annak a' tartománynak Préfektusa lévén Timóteus, ki a' Tsáfzartól küldetett Nolába Kampaniai városba, a' Keresztényeket meg-rontani, ki meg-fogá, és tömlöczbe veté Szolius a' Puteoli Anya-szent-egyház Levitáját, és Eutikeit, Akatziust, Nolai Keresztény Polgárokat. De Szent Januáriust, Beneventum városának Püf

pökét, parantsolá, hogy meg-fognák, és maga eleibe-hoznák. Kit mint-hogy sem ígéretek-által, sem fenyegetések-által, a' Bálványoknak áldozatot tenni nem húzhatott volna; mingyárt meg-parantsolá, hogy három egész nap egy tüzes kementzét szüntelen gyújtának, és Januáriust minden kegyelem nélkül vetnék-bé abba. De ő alázatossón imádkozván az Istennek, és énekelvén az Angyalokkal egyetemben, jár vala sétálván a' tűz közepében, restének minden sérelme nélkül: Mellyet meg-izenének a' virézek a' Préfektusnak, ki hogy jobban a' dolgot meg-tudhatná, meg-nyitcá a' kementze száját,

és nagy sebességgel ki-útvén a tűznek lángja, meg-égete, és meg-emézte: számtalan környül álló pogányokat.

2. Szent Januárius pedig ki-jöve a tűzes kementzéből, még csak a' haja szálai, vagy ruhái meg nem égvén. Melly dolgot ördögi me-llerségnek tulajdonítván a' kegyet- len Préfektus, meg-parantsolá, hogy ismét a' tömletzbe vessék őtet, és második nap maga-elejébe viteté, és dühötséggel tellyes lévén, olly rettenetes kegyetlenül meg-ostoroztatá, hogy az inak le sza- kadoznának a' testéről. Az-után ísmég a' tömletzbe téteté, a' míg nagyob' gyötrelmeket ki gondol- hatna, mellyekkel inkább' meg-ki- aozhatná. Benéventumi Fesztus Le- vita, és Desziderius Lektor a' Pré- fektushoz menének, és igen szo- morkodván a' Püspöknek keferves gyötrelmiért, könyörgének érette, többekkel egyetemben. Kiknek siralmas panaszolkodást nem szen- vedhervén a' kegyetlen Tirannus, meg-fogatván, és meg-kötözvén őket, Januáriushoz téteté.

3. Ezek igy lévén, Puteolis vá- rasába akarván menni Timóteus Préfektus, meg-parantsolá, hogy mind a' meg-nevezett Mártirok vas lántzokkal meg-kötöztervén, az ő szekere előtt huzattatnának, a' töb' Keresztényeknek példájára, és rettentésére; és minnyájan a' vá- rasnak játék néző helyére vitetné- nek, holott medvéket botsátaná-

nak ellenek: a' fene - vadak ter- mészet-szerént való kegyetlensé- gekről el-feletkezvén, és szelidek- ké változván, mint a' juhok a' lá- bokhoz feküvének a' Mártiroknak. Mellyet látván a' Préfektus, nem tudván egyebet tselekedni, ki- mondá a' sententziát, bogy minnyá- joknak fejeket el-vágnak. Midőn azért a' fő vételre vitetnének a' Sz. emberek, a' Préfektus tsudálatos- képpen, mind a' két szemeivel meg-vakúla; vizfza-hozatván Szent Januáriust, kéré őtet, hogy imád- koznék érette az Istennek, és sza- baditaná-meg őtet attól a' nagy nyomorúságtól. Ki imádkozván, mingyárt meg-nyeré szemeinek vi- látát néki. Melly nagy tsudát világosson látván a' Pogányok, őt ezereen meg-térének közülök a' Kri- stus hitére.

4. De a' Préfektus hála-adatlan lévén a' jó réteményért, a' gonofz- ban meg-általkodván, sőt inkább' nagyob' dühötségre gerjedvén, an- nyi pogány népek meg-téréseért, vizfza-küldé a' többivel egyetem- ben Januáriust a' Mártiromságra, kit kéré egy öreg ember, hogy hadna valamit nékik, mellyet meg- tarthatnának az ő Martiromsága, és halala bizonyágára. Kinek a' Szent Püspök azt ígiré, hogy nya- ka vágása-után, néki adgya a' kez- kenyőjét. Fejeket vévék azért a' Szent Mártiroknak, úgy-mint Sz. Januárius Püspöknek, Fesztus, és Prokulus Levitáknak, Desziderius Lektor.

Lektornak, Akátzius, és Eutikefnek. Szolius pedig, ki a többi közt bátrab' szívűnek mutatá magát lenni, mind addig fogságban marada, míg magától a Préfektustól meg-öleték. Szent Januárius, Mártiromsága szenvedése - után, meg-jelenék az öreg embernek, és az ígélet-szerént, mellyet életében tett vala néki, meg-adá néki a' kezzenyőt maga vérével meg-festve, mellyel bé-fedte vala magának a' szemeit, midőn el-vágták a' fejét: mellyet a' jámbor öreg ember, mint egy nagy tsudának jelét, meg-mútata az igazság szolgáinak, kik vizsza-jönek vala a' mártiromságnak szolgáltatásáról. Ugyan abban az órában, mellyben a' Szent emberek fejei el-vágtának. Timóteus Préfektus az ördögtől el-ragadtatván, és rettenetes-képpen gyötrettetvén, rút halállal végeződék.

5. A Szent Januárius Püspök Anyja ugyan azon órában Beneventum városában, látá álmában, hogy Menny-országba vitetnék a' fia; és meg-jegyezvén az órát, és a' napot, úgy találá, hogy ugyan akkor szenvedett halált a' Krisztus hitiért. Annak-felette mikor Szent Januáriusnak feje vétetődék, maga kezeivel tartván a' szemei előtt a' kezzenyőjét, akkor egyetemben a' feje el-vágtatván a' testétől, egy ujjá a' földre esék a' kezéről: és midőn a' Keresztények el-akarák temetni az ő testét éjjel, a' több

Mártirok testével egyetemben, meg-jelenék nekik Szent Januárius, mondván: hogy keresnék-meg az ujját, mellyet a' fejével egygyütt el-vágtak. Mellyet nagy szorgalmatossággal meg-mivelének, és eltemeték a' város mellett mind azokat a' Szent testeket, nagy tisztelettel, és Keresztényi ájtatossággal. Annak-utánna a' környül való városok, kegyes, és jó akaratú, kiki Patronust, és oltalmazót választá magának azok közül a' Dicsőséges Mártirok testei közül.

6. A' Szent Januárius testét Isteni sugallás által Neápolis város-béliék választák magoknak, mellyet elsőben Puteolisból Beneventumba, az-után a' Szent Szűz hegyének Kalastromba, és végezetre Hatodik Sándor Pápa idejében, Neápolisba vittek, és nagy tisztelettel a' nagy Szent-egy-házba helyeztettek, holott sokszor igen igen nagy tsudák lázottak. És elsőben azok közül, amaz örök emlékezetre méltó, hogy régen Vesuvius hegyéből tűzes golyóbi-foknak nagy sokasága ki-útvén, mellyek nem tsak a' közel való népeknek, hanem a' távul valóknak is igen nagy félelmet, és rettegést szerettek, rettenetes-képpen elrontván azoknak tartományokat; ennek a' Szent Püspöknek érdemi-által, tellyeséggel meg-szűntenek, és el-öltattak. Az-is halhatatlan nagy tsuda, hogy ugyan Neápolis városában, most-is az ő vére egy

űveg edénykében tartatik, melly jó: - lehet őlzve - forván meg - száradott, és keményedett, mindazáltal mihent a' fejének elejébe té - fizik, mingyárt meg - lágyul, és el - olvad, mint - ha újjonnan öntetett volna - ki a' testéből. Ezek a' Szen -

tek Mártiromságot szenvedének, Diókletziánus, és Makfzimianus Tsá - szárok idejében. Krisztus Urunknak három - száz öt ezrtendeje táján, Szent Mihály havának tizen - ki - lentzedik napján.

Szent DONÁT Püspök, és Mártir élete.

Béda, és több Autorok által sommá - ba foglaltatott.

1. **H**ite - fzegett Juliánus Tsáfzár idejében, Tuftziái Aretziában szenvedett Mártiromságot Szent Donát Püspök, ki úgy lázlik, az Égből adatott vizafztalására az embereknek. Ez a' Szent Nemes Nemzetű vala, és ugyan Juliánus társaságában fel - neveltetett. És az ő Mestere Romában, Szent, és tudós Pigmentus nevű Püspök volt, ki őtet Kis - pappá szentelé. Az - után Juliánus Tsáfzár - ra lén, és hite - fzegett bálványozó, fok Keresztényeket meg - őletett, kik kö - zört volt a' Szent Donát Atya. És ő Romából el - futván Tustzián Aretziába jöve, és Hilarión szent életű Baráthoz, ki által Isten fok tsudákokat tett, társalkodék. A' város Préfektusa Aproman, Sz. Donátushoz, és Hilarióhoz jöve, az őrdög - től meg - szálott egy fiát ő hoz - zájok hozván, kit e' Szent emberek meg - szabadítának. Mikor az őrdög abból a' testből ki - méne, fel - szóval kiált vala, mondván: Donát ki - őzé őtet az ő házából.

2. Szent Donát Püspök egy na - pon Misét mond vala, és a' népet áldoztattya vala. A' kehely - ben a' Krisztus véré - t szenteli vala űveg volt: némelly Pogányok reá jö - vén, el - törék azt. Ez litentelenség igen vizfza - tetzék Szent Donátnak, a' mint a' több jelen - lévő Keresztényeknek - is. A' Sz. Püspök egybe szedeté az őlzve - ron - tatott kelyhnek darabotskáit, és azo - kat az őltára tévén, imádkozék: és a' darabotskák egybe forradának, és a' kehely egész lén, mint az előtt. Szent Gergely írta - meg ezt a' tsudát. Hogy pedig tsak könyörgésivel az őlzve - rontott edényt egészfézette, a' Bálványok tisz - teletétől őtt száz Pogányoknál többet meg - tértített. Azon kívül több - ben meg - tertenek, midőn látrák, hogy a' Szent Püspök könyörgé - re a' száraz föld meg - vizefedett egy tsöpp első az égből nem jö - vén.

3. A' Tsáfzárnak egy Eufztáfzius nevű tisz - viselője vala, kinek gondgya volt a' Tsáfzari minden jövedelmeket bé - szedni Tustziá - ban:

ban: és alkalmatosság adatván útra menni, a felesége kezében hagyta minden pénzt, melyet bé-fizedett vala, hogy meg-őrizzze, melly nagy somma vala. Az félvén, hogy elne lopnák, vermet álla a háza szegletében, és a férjéről reá biztattatott somma pénzt mind elrejté. Történék az-után, hogy ő véletlenül meg-halna, és nem lén ideje meg-mondani a pénzt hová állta volna. Vízfza-tére az ő férje, és igen bánkodék a felesége halálán: és nagy szorongatásban vala, nem tudván hová tette volna a felesége ő-reája bizatott pénzt. Láttya vala magát halálnak veszedelmében helyeztetve lenni: Mert gondollya vala, hogy a kegyetlen Tsáfzár azt gondolná, hogy azt a pénzt gonofságból magának akarta volna tulajdonítani: és így szégyen rettenetes gyötrelmeket, és még halált-is fél vala magára következní. Nem tudta Eufrozázius más orvoságot találni, hanem Szent Donáthoz folyamodni: és meg-beszéllé néki igen nagy szorongatá-

sát. A' Szent ember könyörüle rajta, és véle egyetembe a' felesége Eufrozina koporsójához méne. Szent Donát imádkozék az Istenhez, és osztán fel-szóval monda: Eufrozina ad' tudunkra nekünk, hol hadtad a' pénzt? Az meg-felele a' koporsóból, és meg-jelenté hová rejtette volna; oda menének, azon helyen meg-ásák, és tellyességgel úgy találák.

4. Annak-felette egy ember három-száz forint adofságát meg-fizette; de a' kötelező levelet vízfza kérni el-felejtette. Kinek halála után ama' gonosz ember, a' kötelező levéllel hamissan élvén, a' feleségétől ez adofságot másodszor kereste volna, ha szent Donát a' férjét Isteni erővel fel nem támasztotta volna. Ki meg monda, hogy az adofságot meg-fizette: és a' hamis parvarkodó embert, meg-szégyenité. Szent Donát Püspök, Hite-szegett Juliánus Tsáfzár alatt mártiromságot szenvedé Szent Hiláronnal egyetembe.

Szent TZIPRIÁNUS, és JUSZTINA Mártirok élete.

Naxiánzi Szent Gergely-által som-mába foglaltatott.

1. A' mint nintsen gyalazattyára Szent Pálnak, azt mondani felöle, hogy üldözöje volt az Anya-szent-egyháznak: sem Szent

Máténak, mondván felöle, hogy vámos, és usorás volt; minék-elötte mind egygyik, 's mind másik megtértek volna: mivel-hogy az ő nagy jószágos tselekedetekkel bé-fedezték, sőt tellyességgel semmivé-

tették az ő előbbi fogyatkozásokat: Úgy nints gyalázattára Szent Tzipriánusnak-is, mondani felőle, minémű volt meg-térése-előtt: mint-hogy noha fok fogyatkozási voltak néki; azokat mind bé - fedezte, sőt semmivé tette, az ő szent életével, mellyet vívelt meg-térése után.

2. Antiókia városában egy nemes nemzetű, igen szép termetű, és igen ájtatos leányzó vala. Tzipriánus, ki ugyan abban a városban lakott, igen szereté őtet. Ifjú ember vala Tzipriánus, nagy Filozofus, de fokkal nagyob' őrdögös: elsőbben késértetni, és szorgalmaztatni kezdé a' leányzó szívét követekekkel, levelekkel, ajándékokkal, és igiretekkel; de a' Szent Szűz győzhetetlen szível ellene, mondott mind ezeknek az ostromlásomnak, keveset gondolván az ő ajándékival, és kevésbet ő magával. Látván Tzipriánus, hogy véghez nem vihetné igyekezetét olyan módon; őrdögi mesterességgel akara győzedelmes lenni. Elő hívá az őrdögöket, és áldozatot tén nekik, örök barátságot ígervén nekik, és hogy nem akarna mást imádni, sem ismérni Isten gyanánt, hanem a' ki néki szerzené azt a' leányt. Az őrdögök ezt az ígérést vévén, Jusztinához menének, és éktelen rútképzéseket, és tisztálatlan gondolatokat kezdének botsárani a' szívébe. Kiki erőlködött, a' mint lehetett, el-fordítani a' Jusztina szí-

vét, hogy a' Tzipriánus szerelmére hozhatnák őtet. Mint-egy eleibe vitték néki Tzipriánust, mint szép ifiat, gazdagot, jó erkölcsűt, és néki nagy szeretőjét. Gyakran forgatták az ő elméjében, a' kedves, és szerelmes beszédeket, mellyeket mondott néki, mellyeket ő semminek állított.

3. A' Szent Szűz elszébe vévén az ellene való nagy késértetet, az Istenhez folyamodék, és térdeire állván leg-ritkos' kamarájában, igen ájtatosan imádkozék, könyörögven ő Szent Felségének, hogy a' mint meg - szabadította Susannát a' gonosz vénektől, és Szent Teklát az ő nyúghatatlan Jegyesétől, és több' Szenteket hasonló veszedelmektől: úgy méltóztatnék őtet-is meg-f szabadítani a' jelen való veszedelemtől. Könyörge a' Ditsőséges Szűz Máriának-is, hogy fegetené-meg őtet aban a' nyilván való veszedelemben. Az imádsághoz bőjtléseket, ször-öveknek keménységét, földön való alúváfokat, és egyéb' testi fanyargatásokat-is hozzá kaptasola, és ilyen módon győzé-meg a' késérteteket; és győzedelmes lén az őrdög ellen, ki meg - szégyenítettvén vízfűzre Tzipriánushoz, és meg - vallá, hogy ő semmit nem tehetett Jusztina Szűz ellen. Azt-is mondá néki, hogy ennek az oka az, mivel Jusztina Keresztény volna, és az őrdögöknek semmi hatalmuk, és erejek nintsen a' Keresztények ellen,

len, ha önnön magok hatalmat nem adnak nekik.

4. Mikor Tzipriánus meg-érté ezt a' dolgot, ki nem mondhatni, melly nagy lén az ő szívének fájdalma; nem a' Jusztína szerelméért, hanem-hogy ísméré a' maga vékét, hogy az ördögöket tisztelte, és nekik engedelmes lett volna, ki nek oly kevés tehetségek vagyon. Ebben a' gondolkodásban lévén, ki-akará őket vetni, az ő átkozott mesterségekkel egyetembe, és Kereszténnyé akara lenni. Meg-jelenté e' rend-béli igyekezetét Antimus nevű Püspöknek, ki abban a' városban vala; ki meg-parantsolá néki, hogy égetné-meg mind azokat a' könyveket, mellyek az ördögi mesterségről vólnának néki: az-után elégségesen meg-tanítá őtet a' hitnek dolgaiban, és meg-keresztelé őtet. Minék-utánna pedig meg-keresztelteték, mind tudtára adá Jusztínának, mondván néki, hogy nagy kötelelsége volna hozzája: mint-hogy ő adott volna okot reá, hogy az igazságnak, és a' Krisztus Jésus hitének ísméretére jutott volna. Mikor Szent Jusztína ezt meg-érté, igen örüle, és hálakat adván az Istennek, néha egymással kezdének beszélgetni, és biztatták egy-mást, hogy jó előmenetelt tegyenek az Isten szolgálattában; és alkalmatosságot adának, hogy fokban bé-vennék a' hitet, és meg-keresztelkednének.

5. Abban az időben Második

Szentek Élete.

Klaudius vólt a' Római Tsászá, ki az ő hely-tartóját Aureliust a' napkeleti tartományba küldé. Ez üldözi vala a' Keresztényeket, a' Tsászár rendeléséért, és meg-ártván, hogy Tzipriánus, és Jusztína Keresztények, vólnának, és okot adtak, hogy fokban meg-keresztelkednének; meg-parantsolá, hogy meg-fogattatnának; és meg-kérdvén Tzipriánust, és álharatosnak találván őtet lenni a' hitben, meztelen vetkezteré őtet, és az egész testét meg-szaggattatá bizonyos vas horgokkal. Jusztínát pedig artzul tsapdoztatá, és az-után kegyetlenül meg-ostoroztatá. Minék-utánna ilyen módon meg-ki-noztatta volna a' szent Mártirokat, a' tömletzbe téteté őket, a' hol némelly napokig lének: de látván, hogy álharatosok vólnának a' hitben, és semmi módon nem akarnák a' Bálványokat imádni, ki-viteté őket a' tömletzből, és szurokkal, fagygyúval, és vialszal forró teli edénybe téteté őket. Meg-háborodék egy-kevelsé Jusztína, mikor abba a' rettenetes forró edénybe akarák őtet vetni: de Tzipriánus meg-erőllíté őtet; és szívet adá néki: és így oda vettetének mind a' ketten; de Isten kegyelme-által, semmi fájdalmat nem érzének: azokáért végetlen hálakat adának ő Szent Felségének. Ki-vetetének a' forró edényből, és viszta-vitetének a' tömletzbe. Az-után alkalmatossága lévén Aureliusnak

Ddd

Niko

Nikómediába menni, meg-paran-
tsolá, hogy a' Mártirok-is oda vi-
tetnének; és ottan minek-utánna
kálomb - féle fok gyótrelnekkel
meg-kinoztatta volna, fejeket vé-
teté nékik. Az ő testek hat na-
pig állott temetés - nélkül, mivel
senki nem mert azokhoz nyúlni;
de végtére a' Keresztények éjjel
el-vivék onnan, és egy hajóba té-
vén Romába vivék őket, holott
elsőbben egy majorban temetteté-

nek, és az-után bé-vitetének a'
várasba, és Konstantzia nevű Szent-
egyházban temettetének. Azt
mondgyák, hogy mostan az testek
Pláztentzia városában vannak. Az
Anyaszent-egyház az ő Innepeket
szenteli azon a' napon, mellyen
mártiromságot szenvedtek, melly
völt Szent Mihály havának 26. nap-
ján Kristus Urunknak 272. esz-
tendejében, második Klaudius Tsá-
szár idejében.

Szent EUSZTÁKIUS Mártir élete.

*Metafráztes Simeon, és Sz. Antoni-
us, Florentzai Érsek-által som-
mába foglaltatott.*

I. **T**Rájanus Császár idejében,
vala Romában egy Fejedel-
mi ember Pláztidus nevű, ki a' lo-
vas seregeknek Kapitánya vala, ki
noha pogány volna, mindaz-által
olly tselekedetekben gyakorlotta
magát, mellyek ő magokban jók
váltak, mivel-hogy ő könyörület-
irgalmas, igaz vala, és az Urához
hiv. Történék, hogy Pláztidus egy
nap vadászni menvén, egy szép
őreg szarvas látna, és az-után
kezdé farkantyúzni a' lovát: a' szar-
vas egy bizonyos magas hegyen
meg-állá, holott Pláztidus hozzája
közelgetvén, úgy látzék néki,
mint-ha a' szarvai között egy Fe-
szület volna a' szarvasnak, és egy
szózatot hallá, melly monda néki:
Miért üldösz engem? Mingyárt le-

szállá a' lováról, és le-térdepelvén
a' földre, monda: Ki vagy Uram,
a' ki nékem szólasz? Felele a' szó-
zat: Én vagyok a' Kristus Jéhus
az Isten fia, ki Mennyekből a' föld-
re szállottam, és meg-feszítetttem
az emberek idvőségéért, és har-
mad napon fel-támadtam. Felele
Pláztidus: Mit akarsz Uram, hogy
tselekedgyem, miben akarod, hogy
néked szolgáljak? Monda néki:
Azt akarom, hogy meg-keresztel-
tesél te, és feleséged, és az egész
háza népe; és így meg-talállyad
az igaz utat Menny-országba menni
Minek-utánna pedig meg-keresztel-
tetel, azt akarom, hogy túrj, és
szenvedgy, hogy szorongatásokat
örömeit fei-válally, mellyek te re-
ád jönnek az én szeretetemért. Eze-
ket mondván, el-rugazkodék a'
szarvas, és el-enyészék előlle.

2. Igen tsudálkozék azon Plá-
ztidus

tzidus a' mi rájta történék. Illeté az Isten az ő szívét, és világosságot ada néki, hogy meg-ismérné a' lelki vakságot, és nyomoruságot, mellyekben találtatott, kőveket, és fákat imádván. Viszfa-méne házába, és meg-jelenté az ő igyekezetét némelly Keresztényeknek, és végezetre meg-kereszteltek, és a' Kereszttségben elváltóztatá a' Pláztidus nevet, és Eufztákiusnak hivatá magát. A' felesége-is Teopiszta meg-kereszteltek az ő két fiatskáival egyetembe, kik közül egygyiknek neve Agapitus, és a' másiknak Teopisztus. Nem sok napokkal az-után, jól meg-tanítatván Eufztákius a' Keresztényi hitre, az Isten engedelmeből, igen kezdé őtet üldözni az ördög, mint Szent Jóbot. Előbbben mind meg-ölé az ő lábas marháit, mellyek igen sokan voltak, az-után meg-halának az ő szolgálai, és jobbágyi, és kevés idő alatt minden jószágát el-veszté; és olly nagy szegénységre juta, és úgy el-hagyattaték a' világtól, hogy kényszerítették ki menni Romából, csak magán élni, egy szegény majorban. Ott-is üldözé őtet az ördög; mert fel indita némellyeket, hogy meg-fosztanák őtet feleségéről, kiknek ő nem álhata ellenek: de az Isten meg-óltalmazá a' feleségét minden ferteztetéstől. Az ő két fiait-is el-veszté, és egyedül olly nagy szükségben marada, hogy kényszerítették egy gazdag paraszt

emberrel lakni; ki őtet egy majornak gond-viseledejévé tévé.

3. Denoha Eufztákius olly nagy nyomoruságra jutott volna, mind-az-által miakenkor Keresztényi erős szívét mutatott minden nehéz dolgoknak el-szenvedésére. Az Isten meg-próbála őtet mint Szent Jóbot: És midőn illy nagy nyomoruságban volna, meg-emlékezék róla, és a' régi bódog állapottyára visszfa-hozá őtet, mivel-hogy had támadván Trájánus Tsáfzar ellen, és ő gondolván, ki volna a' Fejedelmek közül alkalmasb' az ellenséget meg-vernü, meg-emlékezék Platizidusról, és szorgalmatoson fel-keresteté őtet, és meg-találván, ismég Generálisá tévé őtet. Ki felvén a' tisztet, midőn hadat gyűjteni menne, meg-isméré az ő két fiát, Agapitust, és Teopisztust a' seregben a' vitézek között. Annak felette meg-találá a' feleségét is egy alaton rend-béli ember házában, ki a' szarándokoknak volt szállás adója. Ki nem mondhatni, melly nagy öröme volt Szent Eufztákiusnak, és melly nagy hála-kat adott az Istennek, látván, hogy annyi nyomoruságokból meg-szabadult, és a' felségét, 's a' fiait meg-találta.

4. Annak-utánna meg-győzvé az ellenséget, és nagy betsülettel visszfa-térvén Romába; Trájánus Tsáfzart halva találá, és Adriánus választaték helyébe a' Tsáfzarságra. Igen nagy örömmel, és

pompával fogadák Eufztákiust Romában, mint a' Tsászfár, 's mint az egész Tanáts. És mind-hogy szokások voltak a' Római Kapitányoknak; hogy midőn győzedelmessen vízfőz-jöttek Romába, a' Jupiter Templomába mentek, és ottan bizonyos áldozatokat tettek; Szent Eufztákius menté magát; hogy ő olyan dolgot nem mivelhetne, mint-hogy ő Keresztény volna. A' Tsászfár, és a' Tanáts, és az egész község azt mondák, hogy az-után soha semmi győzedelmek nem lenne, ha az Isteneknek szokott áldozatokat tenni, el-múlátnák. Szent Eufztákius semmi-képpen nem akará azt mivelni, áthatatofson mondván, hogy ő Keresztény volna, az-okáért nem akarna áldozatokat tenni, hanem csak a' Krisztus Jéusnak. A' Tsászfár igen megharaguvék, és parantsolá, hogy Eufztákius a' feleségével, és fiaival egyetembe az Oroszlányok közé

vettesék: hozzájuk méne egy oroszlány, de nem bántá őket, hanem le-feküvék a' Szentek lábainál. Látván ezt a' Tsászfár, egy nagy réz ökröt tsináltara, és abba bé-rekleszteté Szent Eufztákiust a' feleségével, és fiaival egyetembe, az-után nagy tüzet rakata alája. Illy mártiromságot szenvedvén, ki-adák lelkeket ezen ditsőséges Szentek az Istennek. Megnyittaték az ökrök, és a' Szentek testi egészfen taláztatának, még csak egy haj-szála sem égett volt meg az ő fejeknek, hanem csak meg-hóltak vala. Melly dolog igen nagy tsudálkozására lén a' Pogányoknak, a' Keresztényeknek pedig nagy épületekre: kik vévék a' szent testeket, és nagy hersülettel el-temeték azokat. Ezek a' Szentek Mártiromságot szenvedének, Szent Mihály havának 29. napján, Krisztus Urunknak 118. éftendejében.

Szent KRISZÁNTUS, és DÁRIA Mártirok élete.

Várinus, és Arménius, és az Anya-szent-egyház Notárius-által megíratott.

I. **A** Lekszándria városában egy Tanátsbéli Pollémius nevű Fejedelem vala, kinek egy Kriszántus nevű fia volt. Ez a' Pollémius a' fiával, és egyéb' háza népével, és minden gazdagságával Romába

méne lakni; holott nagy szertettel bé fogadtaték a' tanátsból: és igen tisztelteték Numeriánus Tsászfártól, ki néki helyt adá a' Tanáts Urak között. Jó alkalmatosága lévén immár Pollémiusnak Romában, gondot visele, hogy az ő fia Kriszántus (kinek nagy értelme, és éles elméje nagy reménséget

mutat

mútat vala) a' deáki tudományokban gyakorlaná magát. Szorgalmatos lévén Krizszántus a' tanólasban, és könyveket forgatván, történék Isteni gond-vifelés által, hogy egy könyvre talála, mellyben az Evangéliómok vóltak meg-írva, mellyeket ő elől kezdvén mind végig olvasá. Meg-olvassván, mőnda az ifú őnnőn magának: Te Krizszante addig forgatod a' fetétségnek könyveit, hogy a' világótságának könyveit meg-találtad. Tehát jó dolognak itiled-e' lenni, hogy el-hagyván a' világótságot, vízfíza-térj a' fetétségekre? Nem, nem. Job' léfszen néked olly embert keresned, a' ki jól meg-magyarázza néked ezeket a' könyveket, és ki-nyilatkoztaffa azt aranyat, ezűftőt, és drága köveket, mellyek ottan vannak el-rejtve, hogy te azokkal élhes.

2. Az naptól fogva szorgalmatos vólt Krizszántus, hogy egy új mestert keresfen, ki tanítaná-meg őtet az új tudományra, mellyet ő meg-talált vala; és meg-érté, -hogy egy Kalpotorus nevű Keresztény ember jól értené a' Szent Írásokat; de magát egy barlangba rejtette vólna az üldözésnek félelme miatt, mellyet a' Keresztények ellen tselekedtek. A' barlanghoz vitették az ifú, és igen kéré Kalpotorust; tanítaná-meg őtet a' Krisztus Jébus törvényére, és magyarázná-meg néki az Evangéliómot. Az Isten emberé nagy szeretettel foga-

dá őtet, és a' maga társaságában tartá egynehány napokig; és megtanólván azt, a' mint kívánt vala tudni, meg-kerefszteltették; és úgy meg-erősödék a' hitben, hogy hét nappal az-után, nyilván prédikálott Romában, mondván, hogy a' Jébus Krisztus igaz Isten. Megláták őtet a' városbéli némelly Főemberek, kik az-előtt véle nyájaszkodtak: ezek az Attyához menének, és mondának néki: Vifely gondot, mert a' mit a' te fiad tselekefszik, a' te fejedre fog-térni, és te onnét vétkefsnek itiltetel lenni; mitsoda újság ez? ő a' Krisztus Jébus Istennek mondgya lenni. Ha ez a' Tsászár füleibe érkezik, félek, hogy sem néked, sem néki meg nem kegyelmezz. Pollémius ezeket halván, igen meg-haraguvék, és haza menvén, a' fiát a' tömlertzebe vetteté, meg-parantsolván, hogy mérték-szerént adnának enni. Ezt nem igen bánta Krizszántus, mert ő sokkal többet akart szenvedni a' Krisztus szerelméért.

3. És ki-hirefsdvén ez a' dolog az ő baráti, és attya-fiai közzöt, egy közülök szólla Pollémiusnak, és mőnda: Ha azt kívánod, hogy a' te fiad meg-váltózzaffa igyekezetét, kedveskedgyél néki, és tartsd testi gyönyörúségekben őtet. Kerefs néki egy okos, és szép leányzót, és ad feleségöl néki; és illyen módon a' feleségéről való gondolkodás, el-felejteti véle Ke-

refzténnyé lenni. Engedvén ez tanártnak Poliémus, el-kézfittete egy házat az ő palotájában, és e-gészlen fel-ékefitteté azt, felyem, és aranyas szőnyegekkel, és kárpitokkal; az - után ki-véteré Kriszántust a' tőmletzből, és abba a' házba vitétvén, igen gazdag, és drága ruhákba őltőzteté őtet. Megparantsolá két szolgálójának, kik igen szép leányzók valának, hogy szép ruhákba őltőzvén, és magokat fel-ékefítvén, mennének-bé a' meg-nevezett házba, és tselekednék, hogy az ifiú közősülne vélek, nagy ajándékokat igérvén nékik, ha azt tselekednék; és igen fenyegetvén őket, ha úgy nem tselekednének. Annak-felette azt rendelé, hogy mindenkör el-kézfittett asztralok lennének ottan, drága, és frís étkekkel, és borokkal meg-rakattak.

5. A' Szent ifiú a' szemtelen leányzók közőtt, és a' frís eledelek közőtt, nagy tisztetésegeffen, és szemérmeteffen marada: nem illetve az eledeleket; és a' leányzókat haragos szemekkel nézte, mint-ha mérges kigyók lettek volna, és őtet meg-enni jöttek volna. A' hizelkedések, és kedveskedések, mellyeket a' leányzók néki tselekedtek, és a' gyönyörűség beszédek, mellyeket mondottak, vízfza verettek a' Krisztus szolgájától a' hitnek, és Isteni félelemnek páisával. Ő fel-emelte szeméit a' Teremtőhöz, és mondotta: En Uram, és én Istenem figyelmezz az én legétségre; mondgyad az én lelkemnek:

En vagyok a' te idveséged. Oh édes Uram kitsoda elégséges magát meg-óltalmazni ettől a' hartztól, mellyet az őrdög talált, és az ő szolgálái kézfittettek, ha te Uram Isten meg nem fégetesz a' te hatalmas kezeddél? Igen meg-tsallya magát, a' ki azt gondollya, hogy magát meg-óltalmazhatya a' tisztátalanságtól, és meg-tarthattya a' tisztaságot maga tulajdon erejével: izűkség, hogy a' szent malasztodnak vizével meg-óltafsék az a' pokolbéli bujaságnak tűze. A' testi gyönyörűség egy kegyetlen fene-vad, melly rejtekben áll az életnek erdejében, hogy a' lelkekre rohánnyon, és el-nyelje őket; és a' ki el-szalad az ő kezéből, és el nem szaggattatik róle, te-néked kell hálakat adni. Annak-okáért, hogy én néked tellyes szívemből hálakat adgyak, alázaroston könyörgök néked, hogy a' mint Jósefet tisztalan aszszonyától meg-szabaditád, úgy engemet is szabadíts-meg ezektől a' szemtelen aszszony állapotktól.

5. Ezt monda Kriszántus, és meg-halgattaték annak fűleitől, ki mindenkör hall, ki olly mély álmat botsáta a' két aszszony állatra, hogy úgy el-aluvának, hóggy ha abból a' házából ki nem vitéttek volna, fel nem serkenhettek volna. Annak-utánna monda Poliémusnak egy baráttya: Ezek a' Keresztények minnyájan őrdöngősök, és bűvös-bájólok, és Kriszántus könnyen meg-tsalhatta ezt a' két

a' két egygyűgyű leányzót; keress azért egy igen bölts, és okos szűzet, és küld-bé hozzája, mert az mind meg-tselekszi, a' mit te akarsz. Monda Pollémus: Hol találhatunk egygyet olyant? Monda a' barátja: Vagyon egy a' szűzek között Minervában; kihez szépséggel, elmének élelségével, böltselsséggel, és ékes beszéddel, nintsen hasonló ebben a' városban; és immár van annyi ideje, hogy férjhez mehet. Mennyünk hozzá szóllani, viseljük gondot, hogy vegye-fel magára azt a' dolgot: és igirjük-meg néki, hogy meg-nyervén azt, a' mit mi kívánunk, légyen férje néki Kriszántus, és véle egyetembe légyen övé minden örökséged.

6. A' leányzohoz menének; és igen nehezen reá vévék őtet, hogy fel venné azt a' terhet. Ezt a' leányzót Dáriának hitták, ki drága ruhákba öltödvén, bé-méne az ifúhoz, és kedveskedő édes beszédekkel köszönté őtet, mellyeket böltsen, és okosan mondott arratzéolván, hogy meg-változtatná igyekezetét, és őtet feleségül venné. Az erős ifú segítségül híván a' Szent Lelket, ilyen módon szólla néki: Te okos leányzó, ha a' te ékes, és mesterséges beszédeddel engem', ki halandó ember vagyok, igyekezel meg-fosztani a' Kristus Jébus szerelmétől, hogy én téged szereffelek, és feleségül vegyelek téged, és te velem, és az én jószággommal örvendezhes,

mennyivel inkább' kellene az hathatlan Király Jébus Kristus, élő Isten fiának szerelmét keressned? mellyet könnyen meg-nyerhetnél, mivel-hogy csak a' belső szépségét keressvén a' léleknek, fel-ékestitvén azt jószágos tselekedettel, és megtartván szivedet tisztán az Istennek, meg-nyered azt: és ilyen módon szép léfesz mind külső-képpen, 's mind belső-képpen; meg-szeretnek téged az Angyalok; az Apostolok, és Mártirok meg-segétnek téged; és maga az Úr Isten jegy-sévé fogad téged; és gazdaggá téfszen téged Mennyekben, olya' gazdagságokat adván náked, mellyekkel mind örökké örvendezhetz.

7. Felele néki Dária: Nem emberi hafzonért, sem pedig, hogy férjem légy, téged meg-nyerni jöttem én ide; hanem a' te Atyádnak köny-hullatásíért, hogy téged a' mi Isteninknek imadására viszfza-vigyelek. Monda Kriszántus: Minémű okokkal akarod te, hogy én azt tselekedgyem? Felele Dária: Ezek az okok, hogy nints hafznosb', sem szűkségesb' dolog az embereknek, mint igaz hiteket megtartani; mivel-hogy azt meg-utálván, leg-nagyob' haragjában esnek minden Isteneknek: melly nékik igen nagy károkat szerez. A' mint ellenébe, a' kik az Isteneknek kedvében vaanak, sok jókat nyernek: mivel-hogy ha nékik szolgálunk, meg-öriznek, és óltalmaznak minket. Akkor Kriszántus

mint egy nevetven, monda: Oh te tudós leányzó, mi módon őrizhetnek minket azok a' te Istenid; mivel-hogy nékik szükségek vagon az ebekre, kik éjjel a' templomokban legyenek, hogy el ne lopattassanak a' tolvajoktól: annakfelette, hogy a' földre ne essenek, vas szegekkel szegezsetnek az óltárokra? Felele Dária: Ha a' tudatlan kőtség imádkhatná az Isteneket, nem látván az ő Bálványokat, és képeket; nem volna szükség a' templomokban tartani azokat; de illendő dolog, hogy ott legyenek azoknak hasonlatosságok márványból, aranyból, ezüftből, vagy fából tsináltatva, hogy testi szemekkel láttatván azoktól, kik őket imádkyák, tanóllják-meg, és értsék mit kellyen lelkekben imádni.

8. Monda Krizszántus: Vifgályuk-meg egy-kevelsé, ha szabad-e' nékik azokat imádni, kiket ezek az abrázatok jelentenek: Nyilván való dolog, hogy a' ki nem szent, és nintsenek magában minden erők, nem érdemli az Isten nevét. De kérlek téged, minémú jófság, vagy szentség találatik Szarurnusban, ki meg-ölte tulajdon fiait kisedek lévén, és meg-ette azoknak húsát? Mi dologért érdemlené Jupiter, hogy őtet imádkyák? mint-hogy a' mennyi napot élt, annyi házafság-tóréfeket, gyilkofságokat, és egyéb' éktelen vétkeket tselekedett? ő meg-ölte az Attyát, el-foglalta

Országát; meg-ölte némanyeket a' maga fiai közül: fok szűzeket meg-szeplősített: fok afzfony állatokon erőszakot tett: tulajdon nényét vette magának feleségül: ördöngös, és bűvös-bajos volt; mivel-hogy fok állatoknak formájára változtatta magát. Mitsoda Isten-ség láttatik Merkuriusban? ki tellyes volt tsalárdsággal, fősvény, ki-kereskedett, és szóvetséget vett volt az ördögökkel; és minden nap áldozatokat tett nékik? Apolló hasonló-képpen nem érdemli, hogy Isten gyanant imádtassék, az ő paraznaságiért, házafság-tóréfiért, és egyéb' nagy vétkeiért. Ha pedig szemeidet azokra fordítod, kik Isten afzfonyok gyanant tartatnak, meglátod az irigy Junót, a' kevély Pallást, és Venust; azon bujaságot, és tisztratalanságot. Ezekkel a' dől-gokkal nem tellyesek-e' a' hiltoriák, mellyek elő-befzélik az ő életeket? és a' Poeták a' piatzokon járván éneklük. Az-okáért ha ezek, kik nagyob' Isteneknek tartatnak, azt a' nevet meg nem érdemlik: a' kik kisebbeknek tartatnak, mi-képpen érdemlik, hogy Isteneknek tartassanak.

9. Monda Dária, én nem akarom, hogy mi hidgyünk a' Poeták-nak abban, a' mit az Istenekről mondanak, mivel nékik szabadságok vagon a' szóllásban: hanem azt akarom, hogy hidgyünk a' Filozofusoknak. Ezek fok féle magyarázatokkal meg-mútattják a' világnak igazgatását, mondván,
hogy

hogy Szaturnus az időt jelenti, Jupiter a' meleget, Juno a' levegő-
eget, Venus a' tüzet, Neptunus a'
vizet, Tzeres a' földet; és így a'
többi mind külömb dolgokat je-
lentenek. Monda Kriszántus: Ha
így vagyon, ebben inkább meg-lá-
tzi a' Bálványozóknak vaksága:
mert nyilván való dolog, hogy
ábrázatokat nem tsinálnak azoknak
a' dolgoknak, mellyek mindenkor
jelen vannak. De a' föld, a' viz,
tűz, levegő-ég mindenkor jelen-
vannak; tehát mi-okért tsináltat-
nak Bálványok ezeknek a' dolgok-
nak. De ha tsináltatnak-is, miért
nem imádgják magokat ezeket,
hanem csak a' Bálványokat? Ta-
láltatik e' valaha egy Király, ki
szabadságot adna, hogy a' maga sze-
mellyét meg-szaggatná; és imád-
ná a' képét, vagy Bálványát? Hid-
gyed bizonytalos okos leányzó, hogy
sem a' víz, sem a' levegő-ég, sem
egyéb' valami teremtetett állat nem
érdemli, hogy imádtassék, hanem
csak az Úr Isten, ki mind ezeket
teremtette, igazgattya, és meg-
tartya; és meg-parantsollja nékik,
hogy gyümölcstől hozzanak, és
minket táplállyanak.

10. Ezeket, és hasonló dolgok-
kat monda Kriszántus Dáriának,
ki mint okos, és az Istentől meg-lege-
tetett szűz meg-alázá magát, mond-
ván, hogy Keresztényé akarna lenni.
Igen örüle Kriszántus, hogy meg-
nyerte volna annak az okos szűz-
nek lelkét. Azt végezzék egymás

között, hogy azt mondanák, mint-
ha házasságban élnének, de a' há-
zasságnak palástya alatt, tartanák-
meg szűziségeket. Illyen módon
Kriszántus meg-szabadula abból a'
szorongatásból, mellyben tartya va-
la ötöt az Attya, és alkalmatosá-
ga lévén néki, meg-keresztelteté
Dáriát, és mind a' ketten egygyütt
lakának, sérelem-nélkül meg-tart-
ván a' tisztaságot. Annak-felette
Kriszántus sok embereket meg-té-
ritett, és oka vólt, hogy meg-ke-
resztelkednének. Dária-is hasonló-
képpen sok aszifony állatokat té-
ritett a' Krisztus hitére. És mind
a' ketten sokakkal el-hiteték, hogy
azok-is tartanák-meg a' tisztasá-
got. E' vólt az oka, hogy nagy
zendülés támadt a' városban. A'
kőtség. Tzelerinus Préfektushoz mé-
ne panaszkodni; némelly ifiak pa-
naszolkodtak, hogy el-vezették
vólna mátkájokat Dária miatt; né-
melly aszifony állatok azt mondot-
ták, hogy nékik nem lehet férjek
Kriszántus miatt.

11. A' Préfektus meg-fogatá ezt
a' két Szentet, és Klaudius nevű
Kapitánynak adá, hogy vizsgálná-
meg az ő igyeket, és vétkefeknek
találván, büntetné-meg őket. A'
Kapitány a' Jupiter templomába
vivé Kriszántust, és mint-hogy
nem akará a' Bálványt imádni, meg-
parantsolá, hogy verettetnék-meg.
Olly igen kegyetlenül meg-kinoz-
taték, és szaggattaték az ő teste,
hogy látzottak az ő tsontyai; és

belső részei. Mindaz-által álhatalos lévén Szent Kriszántus az ő igyekezetében, a' tőmletzbe vitétek, és lántzokkal meg-terhelheték, de a' lántzok porrá lének, és a' szent ember szabadon marada. Azután a' Bíró egy ökröt meg-nyúzatta, és Kriszántust mezitelen annak bőrébe tétetvén, egy egész nap a' napnak hevességében tartata, de az néki semmit nem árt. Annak-utánna vízfsza-vívék őtet a' tőmletzbe, vas lántzokkal meg-kötözvén, de mint az-előtt el-romlának. Es mivel a' tőmletz fetet vala, nagy világosság jelenék ottan, mint a' fényes nap. Ezt mind meg-izenék a' Kapitánynak, ki a' tőmletzhez méne, és meg-látá azt a' világosságot. Az-okáért ki-véteté Kriszántust, és kéré őtet; mondaná-meg néki, minémű ördögi mesterség volna az övé, mellyel magát meg - szabadítja a' gyötrelmektől.

12. Felele Szent Kriszántus a' Kapitánynak, mondván: Ha jó értelmed volna, meg-isméred, hogy nem ördögi mesterség ez, hanem az Isten ereje, és hatalma, ki meg-segíti az ő szolgáit: és annak-felette el-hadná a' hamis, és tsalárd Isteneknek imádásit. Ezt halván a' Bíró egy fahoz kötözteté őtet, és vas veszfzőkkel kegyetlenül meg - vereté. A' hohérok eszékbe vévék, hogy meg-lágyúlnának a' vas veszfzők, mint a' gyapott, és semmit nem ártának a'

szent embernek. Azok azért tsudálkozván, a' Kapitány meg-ökdöztatá a' fatól, és ísmég ruhájába öltözteté őtet. Az-után a' vitézekhez fordulván, monda nékik: En, a' mint az egész város tudgya, tanóltam, és fokaknál inkább értettem az ördögi mesterségnek tsalárdságit, és a' bűvös-bajafoknak álnokságit, nem azért, hogy azokkal élnek, hanem tsak, hogy érteném; és látom, hogy ennek az ifúnak tselekedetiben, semmi ördögi mesterség nintsen, hanem az Isten hatalma munkálkodik ő általa: Azért hasznos dolgoknak itilem lenni, hogy mi hajtsuk-meg tédjéket e' szent ember előtt: botsáflameg nékünk a' gonoszt, mellyet néki tselekedtünk; és könyörögjön érettünk annak a' hatalmas Istennek, a' kit ő imád. Klaudius Kapitány térdeire álla Szent Kriszántus előtt, és ugyan azont tselekedék minnyájan az ő vitézi, mondván: Mi bizonnyal meg-ismérettük, és vallást tézfünk, hogy igaz Isten, a' kit te imádasz; és azért kérünk téged, taníts-meg minket az ő ísméretére, és mondmeg nékünk, mit kíván mi-tőlünk. Akkor Kriszántus nagy örömmel meg-ölelé őket, és a' mint lehete, az időnek rövid voltához képest, meg-tanítá őket, a' Krisztus Jéhus hitének ágazatira, és ugyan azon napon, meg-kereszteltetének Klaudius a' fiaival, és feleségével, és egész háza népével, és minnyájan az ő vité-

vitézi, kik az ő gond-vifeléle alatt vóltak, más egyéb' népekkel egyetembe.

18. Mikor Numériánus Tsáfzár ezt meg-érté, meg-parantsolá, hogy minnyájan meg-ölettefennek. Azután Szent Kriszántust a' Tuliána nevű tömletzbe vitéte. Szent Dáriát pedig, ki fogságban tartatik vala, a' nyilván való tisztátalan aszfzonyok bordély házába vitéte; abban a' gyalázatos helyben találtatván a' Szent Szűz, egy orofzlányt küldé az Isten, melly meg-szabadítván őtet a' lántzoktól, mellyekkel meg-vala kötözve, elejébe méne, mutatván, hogy meg-akarná őtet óltalmazni. Történék nem fokkal az-után, hogy egy vakmerő szemtelen ifú, bé-méne a' meg-nevezett helyre, hogy megszeplőítse a' leányzót; de az orofzlány reá rohana, és a' földhez tsapá a' tisztátalan ifiát, és tapodgyá vala a' lábaival, a' Szent Szűzre nézván, mint-ha kérdeni akarná, mit akarna, hogy tselekednék véle. Mellyet látván a' Szent Szűz monda néki: Kényszeritek téged a' Krisztus Jésusért, hogy semmi gonoszt ne tégy ennek az ifúnak. Az orofzlány egy-keveysé hátráb' álla, és a' Szent Szűz szólván az ifúnak, monda: Lád'-e' mi-képpen ez orofzlánynak kegyetlensége enged a' Krisztus Jésusnak; te pedig ember lévén, és okofsággal meg-ádatván, nem félsz meg-bántani őtet. Az ifú igen reszkervén, és csak nem

meg-halván a' félelem miatt, térdeire álla a' Szent Szűz előtt, és monda néki: Szűz Szent leányzó, ne enged'-meg, hogy ez a' kegyetlen vad engem' meg-ölyön; és én fogadást téfzek, hogy ki-hirdetem egész Romában, melly nagy jót tselekedtél velem, és el-járok fel-főzővel kiáltván, hogy mindenható igaz Isten, a' kit te imádasz. Szent Dária meg-parantsolá az orofzlánynak, hogy szabadon bötsátaná-el őtet. Mihent ki-méne az ifú abból a' helyből, jár vala az egész városon kiáltván, és megtartván fogadását, azt gondolván, hogy-ha egy-keveysé meg-állana, mingyárt rajta lenne a' kegyetlen orofzlány.

14. Tzelerinus Préfektus ezeket a' dolgokat mind értésére adá a' Tsáfzárnak, ki meg-parantsolá, hogy menne a' tömletzhez, a' hol Kriszántus, és Dária valának, és ha reá nem veheti őket, hogy áldozatot tegyenek az Isteneknek, szörnyű halállal ölettefse-meg őket. Látván a' Préfektus a' Szenteknek álhataratoságát, rettenetes-képpen meg-akará kinosztatni őket, de a' melly fához Kriszántus kötözött vala, az mingyárt el-romlék, a' kötelek meg-öldoztatának; és a' szövétneknek, mellyeket meggyújtották vólt, hogy az ő öldalait meg-égetnék magoktól meg-óltattak. Azoknak pedig, kik Dáriát akarták meg-kinoszni, kezek meg-száradván, igen nagy fájdalom

mat kellett szenvednie. A' Biró látván ezeket a' dolgokat, igen álmélkodék, és mind meg-izené a' Tsáfszárnak, ki minden dolgot örögi mesterségnek tulajdonítván, ki-viteté őket a' városából, és Szalária nevű útban egy nagy vermet ásatván, elevenen vetteté abba ezeket a' ditsőséges Szenteket, az-

után kövekkel, és földel béborítatá őket, úgy-hogy egyszer s mind meg-ölettetének, és el-temertetének. Az Anya-szent-egyház az ő Innepeket szenteli 25. napján Mind-szent havának; az ő halálok volt Krisztus Urunknak 287. éftendőjében. Numerianus Tsáfszár idejében.

Szent BONIFÁTZIUS Mártir élete.

Adones Treviri Érsek-által sommába foglaltatott.

1. **B**onifátzius Római Polgár volt, és egy Aglaés nevű gazdag Fő-afzony jószágának gond-viseelője. Ennek a' két izemélynek egygyütt való nyájaskodása, alkalmatosság volt, hogy az Istent tisztátalan vétkekkel meg-bántanák; és egy darab ideig abban a' tisztátalanságban maradának. Mind-az-által Bonifátzius igen alamsnás, és irgalmas volt a' szegényekhez, és szükölködő emberekhez; e' volt az oka, hogy az Isten meg-világosítá őtet, és meg-ismérteté véle a' maga vétkét. Azzal-is segétteté, hogy Aglaés igen nagy, és nemzetes Fő-afzony lévén, és lárván, hogy el-vesztené betsületét, és tisztességét az emberek előtt, nem kezdé lenni kedve a' vétkekre, mint annak előtte. Az-is segéte őtet, hogy mind a' ketten Keresztények valának; és meg-gondolák, hogy el-vesztették az Istent, és az An-

gyalok tarfaságát; és pokolra kárhoztattak volna, a' jelen való igazság-szerént, holott az ördögökkel mind örökké kinoztatnának. E' volt az oka, hogy mind a' ketten egyenlő akarattal azt rendelék, hogy el-hadgyák a' vétkeket, és penitentiát tartván, nyerjenek bocsánatot Istentől.

2. Elzettekbe vevék, hogy méltatlánok volnának az Isteni Felségnek eleibe menni, az ő vétkeknek súlyos voltaért. Az-okaért mint-hogy meg-érték, hogy az üldözés, mellyet Diokletziánus, és Makfzimianus Tsáfszarak téznek vala a' Keresztények ellen, igen kegyetlen volna kifib' Afiában, és Szitzilia tartományában; és hogy sok Keresztények szenvedtek volna mártíromságot: azt végezik egy-mással, hogy Bonifátzius oda menne, és valamellyik Mártirnak testét venné magához, hogy annak könyörgése által, nyernék; meg bűnöknek bocsánatját. Utra indulá Bonifátzius,

tzius, és Tárfszuba érkezék annak a tartománynak Fő-városába, és monda azoknak, kik az ő társaságában valának; mennének-el szállást keresni; mint-hogy ő oda akara menni, a' hol azt láthatná, a' mit olly igen kíván vala, melly a' piatz volt, holott a' Keresztények mártiromságot szenvednek vala. Mikor oda érkezék, láta egygyet lábainál fogva fel-akasztva, kinek a' feje alatt rettenetes nagy tűzel raktak vala. Láta mást, kinek kezei, és lábai meg-valának kötözve, és négy fával ide 's tová húzattatott volt, igen kegyetlen gyötrelmet szenvedvén. Másnak a' testét ép-pen meg-szaggatták bizonyos vas körmökkel. Mást pedig közepett ketté vágta. Másnak a' kezeit el-vagdalták. Egy szóval, látá, hogy a' Keresztények igen kegyetlen, gyötrelmeket szenvednének. Akkor igen nagy kívánsága lén néki, a' Krisztus Jésus szerelméért hasonló gyötrelmeket szenvedni: az-okáért fel-szóval kiáltani kezdé: Nagy a' keresztények Istene,ő bizonynal meg-érdemli, hogy hasonló mártiromságokat, és gyötrelmeket szenvedgyenek az ő szerelméért: Bóldogok azok, kik az ő szerelméért ezeket szenvedik. Ezt mondván, nagy ájzatossággal a' Mártirokhoz futá, és azoknak sebeket meg-tsókolta, ortzajoknak veritékét le-törölte. A' maga szemeit azoknak ki-öntött vérével meg-kente, és nagy buzgósággal azt mondta nekik:

Hafzofon hartzollyatok oh áldott Mártirok, és győzzétek meg az ördögöt; mert a' győtrelem hamar el-múlik, és a' ti nyugodalmotok örökké meg-marad. El-jő az idő, hogy ti meg-láttjátok, kimondhatatlan nagy gyötrelmekkel kínoztatni pokolban azokat, kik titeket kínoznak mostan.

3. Ezeket a' dolgokat tudtára adák Szimplitziusnak, ki azokat a' kegyetlenségeket tselekedte; az-okáért meg-fogatá Bonifátziust, és maga eleibe vitetvén, monda néki: Ki vagy te? Felele Bonifátzius: Én Keresztény vagyok. A' Bíró min-gyárt meztelen verkezteté őtet, és karjainál fogva fel-akasztatá, és az egész testét vas körmökkel meg-szaggattatá; úgy-annyira, hogy lártzottak a' tsonyai. Az-után bizonyos hegyes nádakat verete a' körmei, és a' húsa közibe. A' Sz. Mártir fel-emelte szemeit az égre, és a' gyötrelmeket örömeft szenvedte. Annak-utánna a' Bíró a' földre fekteté őtet, és nyitva tartván a' száját, bizonyos elzközőkkel olvasztott ónat öntete beléje. Ezzel nem elégedvén, egy edényt téllöltete szúrokkal, és mikor igen héven forrana, abba téteté a' Mártir fejét, de az a' győtrelem, Isten akaratya-által semmit nem ártá néki; úgy-annyira, hogy a' Bíró dühösséggel meg-telvéa, fejét véteté néki.

4. Mikor Szent Bonifátzius meghala, igen nagy föld-indulás támadá az egész városon; és kiki azt

mondotta, hogy Bonifáczius ellen tett kegyetlenség miatt történt volna. E' volt az oka, hogy sok pogányok meg-térének, és a' Keresztények meg-erősödvén készek lénnek a' Krisztus Jésus szerelméért meg-halni. Más nap pedig kerestvén őtet a' társai, mikor meg-érték, hogy Mártiromságot szenvedett volna, őt száz pénzen meg-válták az ő testét; és drága kenetekkel meg-kenvén, és tiszta lepedőkbe takarván Romába viték. Meg-jelenék egy Angyal Aglaésnek, és meg-mondá neki, mi dolgot történt volna Bonifácziussal: és ő nagy ájtatósággal eleibe méne annak a' szent testnek, és egy

Szent-egyházat építette az ő tisztességére közel Romához, és ottan nagy tisztességgel temeté őtet. Ezt tselekedvén el-hagyá a' világot minden pompáival; és el-oztván a' jószágit, a' Templomoknak, Kalasztromoknak, és a' szegényeknek adá. A' jobbagyinak pedig szabadságot adván, Apátza ruhába öltözék, olly életet vifele, hogy az Isten sok tsudákat tett ő-általa. Az-után tizen-három esztendeig élt, és halála-után a' Szent Bonifáczius testéhez temetteték; kinek innepét az Anya-szent-egyház az ő Mártiromságának napján szenteli, melly Pünkösd havának 14. napján volt, Diokletziánus Tsászár idejében.

Szent KRISZÓGONUS, és NESTE Mártirok élete.

Béda, és Adónes Treviri Érsek-által sommába foglaltatott.

I. Kriszógonus nemes nemzetű, és szent erkölcsű ember meg-fogattaték Romában Diokletziánus Tsászár parantsolattyából, és két esztendeig mind a' römletzben tartaték; holott szükséges dolgaiban Szent NESTE aszszony által tápláltatik, ki Publiusnak nemes, és hatalmas, de bálványozó igen kegyetlen embernek volt felesége. Ez a' Publius meg-cudván mit tselekednék NESTE a' felesége, bé-rekefzteté őtet a' Palotájának egy kamarájába, és őrizet alatt tartotta,

hogy ne küldherne eledelt Kriszógonusnak; és magának fe vehetne: mivel azt akarta, hogy mind a' ketten éhel halnának-meg. Így bé-rekefztvén a' Sz. aszszony állat, levelet íra Kriszógonusnak, ilyen módon: NESTE, a' Jésus Krisztus Konfessorának. Noha az én testi atyám bálványozó volt volna, az anyám, kit Fauisztának hittak keresztyény volt, és jó életű aszszony; ő engem' keresztyénységben nevelt kitsinségemtől fogva, és az ő halála-után, egy szentség-törő, és kegyetlen embernek adattam feleségül, kinek ágyát, és társaságát sokszor megvettem betegségnek mentségével,

vel, melyet e' végre kértem az Istenről. Ejjel, és nappal a' Jésus Krisztushoz való imádságban foglaltam magamot, erőlködven az ő szent nyomdokit követni. Ez az igen kegyetlen ember, minek-utánna az én atyámtól maradt jószágomat magához hasonló gonosz emberekkel el-költötte, engem mint valami gonoszt, és szentségtörő-afszony állatott a' tömletzbe vetett, és nem akarja, hogy nekem eledelt adgyanak, hogy ilyen módon meg-fosztson engem' életemről; és noha nagy jó kedvel készvagyok el-veszteni azt a' Jésus Krisztus szerelméért: mindaz-által igen nagy fájdalmat érzek, hogy az én jószágomat tisztátalanságra, és a' hamis Isteneknek szolgálattára költik. Kérek azért téged Istennek szolgálója, imádgád érettem a' magasságbéli igaz Istent; változtass meg ennek az emberek természetét, hogy térjen meg, vagy pedig ha meg-akar maradni vakmerő keménységében, botsásson halalt néki: mert job' néki életét el-veszteni, hogy-sem minden nap vétkekkel öregbiteni, mellyek nagyob' gyötrelmekkel fogják őtet kinezni pokolban. En azt fogadom a' Mindenható Istennek, és néked ő szolgálójának, hogy ha engem megszabadít ebből a' nyomoruságból, mindenkor a' Krisztus Jésus szolgálattában foglalom magamot, a' mint szokásom volt gondot viselven a' te szákségedre, és más Sz.

Konfessorokéra. Isten veled Isten embere, emlekezzél-meg rólam.

2. El-véven Kriszógonus ezt a' levelet, minek-utánna könyörgött volna Nefteért, a' több' szent Konfessorokkal egyetembe, kik véle a' tömletzben valának; választíra néki ilyen módon: ennek a' világnak háboruságban, mellyekben mostan találatól, hid'-el bizonynyal, hogy segítséged lesz a' Krisztustól, ki könnyen a' mélységbe meríti az őrdögöt, ki ellened harizol; és kinez téged. Légyen békeséged a' nyomoruságokban, bízal a' Krisztusban, mert ő meg-szabadít téged. Kiált a' Profétával mondván: *Psal. 42.* Miért vagy szomorú én lelkem? és miért háborgat engem? Bízal az Istenben, mert még hálát adok néki: az én ortzám szabadítója, és én Istenem. Gondold-meg hogy ez jele, hogy az Isten igen sok jókat ad néked Menny-országban, mint-hogy meg-engedte, hogy megfosztással a' földi jóktól. Meg-ne háborodgyál, semmit ne törödjyel, és ne kételkedgyél, hogy jól élvengonosz történyék veled. Az Isten meg-próbál, de meg nem tsal. Tsalárd az ember. *Jerem. 17. v. 5.* 7. Átkozott ember, a' ki emberben bízik, és a' testet teszi az ő karjává, és az Úrtól el-távozik a' szíve. Áldott a' ki az Úrban bízik, és az Úr lesz az ő bizodalma. Fusz a' vétkektől minden erőddel, és tsak Istentől várj nyugodalmat. Tartsd-meg az ő parantsolatit, és ő

mikor tetzik néki, és mikor nem is gondolnád, tsendes, és nyugodtalmas időt bocsát néked; el jő a' világosság, és el-futnak a' letétségek: el-múlik a' hideg, és kemény tél, és el-jő a' gyönyörűsége tavasz; el-jő a' tiszta, és nyugodtalmas idő, hogy fegérséggel lehess, és jól tselekedgyél azokkal, kik üldözéseket szenvednek, megfegitvén őket szükségekben, és az Isten örök jutalmat ad néked. Az Úr Isten veled, és imádjy Istent érettem.

3. Ez a' levél nagy vigasztalást adá Szent Nestének, ki annak-utánna annál nagyob' békefészes tőrésben marada abban az üldözésben, mennél inkább' panaszokodott annak-előtte az ő gonosz férje felől, ki olly kegyetlen volt ő ellené, hogy nem engedte, hogy többet enni adnának, hanem csak negyed részét annak a' közönséges kenyérnek, mellyet egy nap-is megehetett volna. Azt gondolván azután Szent Nefte, hogy az ő halála közél volna, más levelet írá Szent Krizogonusnak, ilyen módon: - A' Krisztus Konfessorának, Krizogonusnak, Nefte. El-közelget az én életemnek vége, emlékezzél-meg rólam. Könyörödj az Istennek, vegye kezébe a' lelkemet, mikor el-válik a' testemtől, mert az ő szerelméért szenvedek gyötrelmeket. Szent Krizogonus vállaszt adá néki, ilyen formán: Krizogonus Nestének: A' letét-

ség-után világosság következik, úgy a' betegség-után vízfzajó az egészség, és élet a' halál-után. Gonosz szerentsei e' világnak, és jó szerentsei hasonlóképpen végeződnek; hogy a' szegények kétségbe ne essenek; és a' gazdagok fel ne fuvalkodgyanak. Örűly Krisztus Jésusnak szolgáló leánya, mert a' te szarándok-ságod tellyes vólt nyomorusággal, és szerentsétlenséggel; végezetre meg-nyugfzol, és bé-telik a' te kívánságod, mert a' Krisztus Jésushoz mégy örvendezni, a' Mártirom-ságnak pálmájával.

4. Meg-fzabadúlván Szent Nefte annak a' tömlöznek nyomoruságától, nagyob' nyomoruság követé őtet; mert meg-fogatá őtet a' Préfektus, és két hólnapig a' tömlözben tartatván, az-után egy rozsz hajóba téteté őtet, két száz afzszony állatoknak társaságában, hogy mind a' tengerbe merűlvén, el-vesznének. De az Isten tsudálatos-képpen Palmália szigetébe vivé őket. Holott más Préfektus által ismég a' tömlözbe vettetének, és külömb-féle gyötrelmekkel kínoztatának. Szent Nefte egy fához kötözteték, és kezénél, s lábáinál fogva, kegyetlenül ide s tovább húzattatván, tüzet rakának alája, melly lassan lassan meg-fosztá őtet a' testi életétől, és örök életet nyere a' lelke. Az ő félig megégett testét, drága kenetekkel megkenvén egy Apalin nevű afzszony, és igen fejér lepedőkbe bé-takarván,

ván, egy kertben temeté, holott nem sokkal az-után egy Szent-egyházat építtete az ő tiszttségére. Az ő Mártiromsága volt, Krisztus Urunknak közel 300. esztendejében, Karátson havának 25. napján. És mint-hogy azon a' napon az Isten Fiának születését szenteli az Anya-szent-egyház: akkor három Mife lévén, a' másodikban tészen emlekezetet Szent Nefteről.

5. De immár hogy vizsgáljuk Szent Kriszógonushoz, tudnunk kell, hogy Diokletziánus Császár Apulea városában fok Keresztényeket meg-öletvén meg-parantsola, hogy maga eleibe vinnék Kriszógonust. És moda néki: Én néked a' Préfektuságnak méltóságát adom, mint-hogy meg-érdemled nemzetedre, és magad-vifeléledre nézve, de ilyen okkal, hogy imádgjad az Isteneket, és

tégy áldozatokat nékik. Felele Szent Kriszógonus: En tsak egy Istent imádok, és tisztetek az én szívemben, és külső jelenségekkel-is vallást részek, hogy igaz Isten, ki a' Krisztus Jésus. Ezeket pedig a' te bálványidat, mint-hogy az ördögöknek hajléki, igen utálok, és átkozom. Diokletziánus igen meg-haragúván e' feleletért, azt parantsola, hogy mingyárt fejevettessék, és a' teste a' tengerbe vettessék. Úgy tselekedének az ő szolgálai. Meg-találá az ő testét Zolius Ppa, és tisztességesen el-temeté. Az ő mártiromsága volt azon a' napon, mellyen az Anya-szent-egyház az ő Innepit szenteli, úgy-mint Szent András havának 24. napján. Krisztus Urunknak 302. esztendejében. Diokletziánus Császár idejében.

Szent BÁLINT Mártir élete.

Béda, és Usvárdus-által sommába foglaltatott.

I. **M**ásodik Klaudius Császár birja vala a' Római Imperiomot, ki noha rész-szerént jó volna, úgy-mint igazság szerető; rész-szerént gonosz volt, úgy-mint Bálványozó, és meg-engedte, hogy a' Keresztények üldöztesse. Mind-az-által ezt nem magától tselekedte; hanem az ő szolgálaitól, Préfektusaitól, Tisztartóitól, és gond-viseleitől

tól izgattatott erre. Kik az-előtt való Császárnak idejében, meg-szokták volt a' Keresztényeket üldözni, és azoknak jószágit magoknak ragadozni. Az időben azért mikor Klaudius Romában volna, némelly keresztények fogva-vitetének néki, kik közül volt Bálint igen Sz. életű ember. Ki midőn a' Császár előtt volna, monda néki a' Császár: Bálint mond-meg nekem, miért nem akarsz a' mi barátunk lenni? Miért társalkodol

azokhoz, kik az ő hiúságos Szerzetekért ellenségünk lettek nekünk? Nekem azt mondták, hogy te okos, és bölts ember vólnál: de a' mit tselekezzel nem illik okos, és tudós emberhez. Felele Bálint: Oh Tsáfzar, ha te tudnád az Isten ajándékát; és ha elakarnád hadni ezt a' nyilván való hiúságot, úgy-mint a' fából, és kővekből való Isteneknek imadását; és az egy mindenható Atya Istent vallanád; Menynek, és földnek Teremtőjét, és az ő Szent Fiát az Úr Jésus Krisztust, a' Szent Lélekkel egyetembe, három személyt, de csak egy Istent, nem három Istenteket; minden kétség-nélkül a' te birodalmod böldegab', szerentséffeb', és fokkal állandob' lenne.

2. Egy Doktor, ki ottan a' Tsáfzarral vala, elő-állá, és monda: Te Bálint azt mondog, hogy a' te Istened teremtette az Eget, és a' földet: mit állítasz a' mi Istenünk felől, Jupiter, és Mercurius felől? Felele Szent Bálint: Azok oly emberek vóltak, kik az ő életüket resti gyönyörúségekben, tisztátalanságokban, házasság-törésekben, és egyéb rút vétkekben töltötték, mellyek nem illenek emberekhez, nem hogy Istenekhez illenének. Tanóld-meg azoktól, kik őket ífmer-ték. Olvasd-meg a' könyveket, mellyeket az Autorok ő felőlök irtanak, és meg-látod igaznak lenni, a' mit mondok. Akkor fel-kiálta a' Doktor, és monda: Ez károm-

kodék a' mi Istenünk ellen, és igen meg-bántotta a' mi közönséges júnkat, azért méltó a' halálra. De a' Tsáfzar jó értelemmel vévén a' dolgokat, mellyeket Szent Bálint monda, és semmi harágra nem gerjedvén, monda néki: Ha a' Kristus a' kit te imádsz, Isten, szükség, hogy meg-tudgyuk mind azokat, mi vólt ő, minémű életet vifelt, mitsoda tudományt tanított, és minémű vége, és halála vólt néki. Mind ezekre meg-felele Szent Bálint, okát adván: miért lett Isten emberré: mi módon nyajaskodott az emberek között: szólla az ő életéről, tsuda-tételéről, tudományáról; és meg-mutatá az ő szabad akarattya-szerént való halálának okát. Szólla az ő igaz fel-támadásáról-is; és az ő Mennybe menteléről. Mind ezeket a' dolgokat olly rendessen elő-beszéllé Szent Bálint, hogy a' Tsáfzar, és némel-lyek, kik jelen valának, szeretni kezdék őtet, és mint-egy Kerestényekké akarnak vala lenni.

3. Mellyet látván Kálfurnius Préfektus, igen kezde kiáltani, mondván: Romaiak vigyázatok magatokra, mert Klaudius a' mi Tsáfzarunk, meg-engedte magát győzetni a' hamis tudománytól. Gondollyátok-meg, ha szabad-e' nekünk el-hadnunk az Isteneknek imadását, kiket mindenkor imádtunk, hogy egy meg-feszített embert imádgjunk. Féle a' Tsáfzar, hogy ez a' beszéd ne szerezne
vala-

valami zendülett a' népben; az-okaért meg-parantsola ugyan azon Kalfurniusnak, hogy látna-meg a' Bálint igyét, és minden dolgot igazán itülne-meg. A' Préfektus látván, hogy a' Tsásfár igen jó szívvel volna Bálint-hoz; hogy haragra ne gerjeszse őtet, azt a' dolgot az ő Vitzéjére Afzteriusra bízta, és monda néki: Erőlkedgyél minden módon; szép szókkal, és igiretekkel el-fordítani a' Bálint szívét, hogy imádgya a' mi Isteninket, és ha azt nem tselekezi, semmit ne kegyelmezz néki. Afzterius a' maga házához vivé őtet, és egy vak leánya lévén néki, Szent Bálint imádkozék érte, és meg-gyógyította őtet: Azokaért Afzterius, és a' felesége, és az egész háza népe meg-térének az igaz hitre, és három nap tanítván őket a' hit dol-

gaira, meg-keresztelé őket. Mellyet meg-értvén Klaudius Tsásfár, és félvén, hogy a' Római Tanáts maga ellen ne támadna, mint-ha kedvezne a' Keresztényeknek; meg-fogatá Afzteriuft, azokkal a' Keresztényekkel egyetembe, kik az ő házában találtattak, kik nem kevesen vóltak; mert oda szoktak vala gyűlni, hogy Szent Bálintot halgassák, ki nekik mennyei igéket hirdet vala; és minnyájan meg-öletterének, külömb-féle mártíromságokkal. A' Szent Bálint mártíromsága így vólt, hogy ő némelly tsögös botokkal meg-veretteték, és végre a' feje el.vágattaték, Böjtelő hávának 14. napján, Krisztus Urunknak 272. esztendejében. Mafodik Klaudius Tsásfár idejében. Az Anya-szent-egyház ugyan azon a' napon szenteli az ő Innepét.

Szent KRISTÓF Mártir élete.

Szárius Lörintz által meg-iratott.

I. Szent Pál Apostol a' Korintusiakhoz irván, mondgya: Ki ki mind a' melly hivatalban hivatatot-, abban maradjon. I. Cor. 7. v. 20. Szent Agoston magyarázván ez igéket, azt mondgya, hogy Szent Pál szól itten a' gyakorlatosságokról, és az életnek módgyairól, mellyek nem ellenkeznek a' hittel, és a' jó erköltsökkel; mert ezekben a' gyakorlatosságokban kinek kinek meg-kell elégedni

azzal, a' mit az Isten adott néki, egyebet nem keresvén. Ha e' tudomány bő-véteknék, és meg-tartatnék mindenektől, kik a' világon élnek: nem vólna az egész világ olly gonosz állapotban helyeztetve, és nem talátnának annyi szomorúságban élő emberek, a' mint talátnak. Istennek nagy gondvifélése vólt külömb-külobm hajlandóságokat, és alkalmazóságokat adni az embereknek. Mivel-hogy nem vala illendő a' kö-

zónságes jónak igaztatására, hogy minden ember a' deáki tudomány-nak tanólasára igyekeznek; sem hogy minnyájan a' kézi mesterségekben foglalnak magokat. Mind-az-által szükség, hogy mester emberek legyenek, irás-tudó bóts emberek legyenek, vitéz emberek legyenek.

2. De ha a' kinek hajlandósága vagyon, és alkalmatosága mester emberré lenni, vitézzé akarna lenni, és a' hadba menni; és a' kinek hajlandósága, ereje, és szíve volna a' hadakozásra, Teológiai világi, és Egyházi törvényeket, vagy orvos doktorságot akarna tanólni; és a' ki alkalmatos ezekre, és van elméje, a' kézi mesterségekben akarná magát foglalni; nyilván-való dolog, hogy egygyik rosz mester ember, másik rosz orvos doktor, roszfab' törvény-tudó, és fokkal roszfab' Teologus lenne, és a' harmadik sem lenne jó vitéz ember. Innen vagyon, hogy kevesen találtak, kik hajlandóságokat követnek, nagyob' részre el-hadgygyák azt, hogy mást követfenek, mellyre nem alkalmatosok; azért találtak oly gonosz állapotban, és rendetlenségben a' világ; és azért találtak abban annyi bánattal, és keferőséggel telyes emberek, orvoság nélkül.

3. Jól meg-gondolván ezt Sz. Krístof, meg-tekénté az ő hivatallyát, és azt, a' mire volna hajlandó. Látá magát nagy vastag, és

erős testűnek lenni, honnét monda magában: Mi dologban gyakorolhatom magamat, és szolgálhatok jobban az Úr Istennek? E' gondolkodásban lévén, egy folyó vízre talála, mellyben sok emberek vesztének, szükségek lévén azon által menni; és sem hid, sem hajó-nem találtak. Ő azért el-vegezé magában, hogy hid, és hajó helyett lenne abban a' folyó-vízben; és egy kalibát, vagy kunnyot csinála magának a' folyó-víz partyán, és ottan lakván, kiki az ő vállain általmehetett a' folyó-vízen minden veszedelem-nélkül. Ez-okáért közönségesen olyan formán irattya őtet az Anya-szent-egyház az egész Kezrefzténységben, tudni-illik, egy folyó-vízen által-menvén, és a' Krístus Jéusft gyermek képében, vállain tartván; mivel-hogy megakarván Krístus Urunk mutatni néki, melly kedves volna Isten előtt az az ő gyakorlatósága, azt akará, hogy őtet-is által vinné a' vállain. Szent Krístof valamelly Szent ember tanátsa-által, vagy Istentől illettetvén, adta vólt magát arra a' gyakorlatóságra, hogy abban szolgállyon az Úr Istennek; mind addig míglen tettezenék ő Szent felségének el-vinni őtet abból a' helyből, hogy méltób' gyakorlatósággal szolgállyon, melly vólt a' Szent Evangeliomnak prédikállása, a' mint meg-láttuk az ő életében.

4. Szent Krístof Kanánéus nemzetéből vólt, és Litzia tartományába

ba jöve prédikálni az Evangéliomat a' Krisztus Jéusztól igazgattatván. Elsőbben fok ideig gyakorlotta magát az imádságban, fegérséget kérvén az Istentől, hogy méltán forgódjék abban a' gyakorlatosságban. Igen magas természetű ember vala, és egy nagy botot, a' maga természetéhez képest hordozott kezében. Egy nap fok népeket gyűjte egybe, és a' Krisztus Jéuszt prédikállá nekik, és annak bizonyítására, hogy igaz volna, a' mit prédikál vala, a' földbe plántálá azt az ő bottyát, melly mingyárt meg-zöldüle, leveleket, virágokat, és gyümölcset hozza; melly oka vólt, hogy fokban megtérnének az igaz hitre. Annak-fellette más fok tsudakat tón Isten az ő szolgája-által; el-annyira, hogy azoknak hire, a' miket Szent Krisztóf tselekedik vala, Dágnusnak a' Litziai Királynak füleibe terjede; kinek vizsgálta, hogy az Isteneknek tisztelete meg-kiffebbednék; azokáért fegyveres vitézeket küldé Krisztótot meg-fogni, megparantsolván, hogy maga elejébe hozná őtet. Mingyárt véghez vitették, a' mit parantsola a' Király, ki látván Krisztótot maga-előtt lenni, hízeltedő édes beszéddel kezdé hitegetni, hogy hadná-el a' Krisztust imádni. De Szent Krisztófnak igen nagy Isteni szeretete lévén, bátran meg-vallá, hogy a' Krisztus Jéus igaz Isten; és hogy hamissak a' pogányok Isteni. Monda Dágnus Király: Vak vagy te Krisztóf. Ő pe-

dig felele: sőt te magad vagy vak; mert olly Isteneket imádsz, kiknek szemek vagyon, és nem látnak.

5. A' Király a' tömletzbe vitété a' Szent embert, hogy el-végezze; minémű nagy győtrelmekkel akarná meg-kinoztatni őtet: és elsőbben két tiszttalan aszfzonyok társaságába gondolá őtet adni, hogy a' vétekre indítaná őtet; mivel-hogy a' testi vétebbe efvén, úgy láztot neki, hogy könnyen a' bálványok imádsára vehetnék őtet. A' két aszfzonymnak neve, egygyiknek Akvilina, másíknak Nitzeza vala; kik alig menének-bé a' tömletzbe a' hol a' Sz. ember vala, hogy mingyárt meg-világosítottának az Istentől, és meg-ismérék a' magok véteket; az-okáért térdekre állának Sz. Krisztóf előtt; és kérék őtet, könyörögne az Istennek ő érettek. Monda nekik a' Sz. ember: úgy tselekedzik, de olly okkal, hogy ők hadyák-el Jupitert, és a' Pogányságnak több hamis Istenit imádni; és vallának-meg a' Krisztus Jéuszt igaz Istennek lenni. Mingyárt meg-igítotték azt tselekedni: és Dágnus Királynak értésére adaték, mint folyának a' dolgok. Az-okáért maga eleibe vitété a' két aszfzonym, és keményen meg-fedde őket, hogy egy ember, ki fogságban vagyon, és közel a' halálra való szententziához, arra vehette őket, hogy el-hadnák régi vallásokat, és követnék azt az új vallást, m'lyért ő meg-fogattatott. Meg-parantsola

az-után, vitetnének egy Templomba bizonyos Bálványok imáadására, melyet ha imádni nem akarnák, minden könyörületesség - nélkül, meg - kinoztatya őket. A' Templomba vitetvén az aszszonyok, tsúfolni kezdék a' Jupiter Bálványát melynek imáadására kényszerítik vala őket. Annak - felette a' magok öveket a' Jupiter nyakára köték, és a' földre ránták a' Bálvánt, és az egész Templomban ide's tova hurtzolák, és lábokkal meg - rapodák. Ezt látván a' pogányok, igen meg - feddék, és fenyegeték őket; és ók felelének, hogy nem másnak mivelnék azt a' meg - utálást, hanem a' könek, és a' fának, és a' kik azokat a' Bálványokat Isten gyanánt tartanak, ezekbe vehetnék, melly alá - valók legyenek; mint-hogy meg - engednék magokat olly gonoszúl tartani két szegény aszszonytól. E' volt az oka, hogy külömb - külömb gyötrelmekkel illették őket, mellyeket ók nagy álhatalossággal szzenvedének; és végtére fejek véreték a' Kristus Jézus szerelméért, negyven Keresztények társaságában, kik meg - tértek vala az igaz hire a' Szent Kristóf prédikálása - által.

6. Viszontag a' Király eleibe viteték Szent Kristóf, ki kényszerít vala őket meg - tagadni a' Kristust, kinek bátran meg - felele a' szent ember, minden emberi tekintet - nélkül; el annyira, hogy egy a' szolgák közül artzul tsapá őket,

kihez fordulván Szent Kristóf, minden boszkonkodás - nélkül monda neki: Én téged el - szenvedlek; mert Keresztény vagyok. Látván a' Király, hogy álhatalos volna a' Szem ember a' Kristus hitében; elsőbben meg - oltoroztatá őket; és mint-hogy a' verések fokak voltak, és a' vitések kegyetlenek, igen nagy volt a' Szent Mártir gyötrelme. Az-után tizes sisakat tétete fejére, és egy rostély formára tsináltatott vas ágyra fekteté őket, és tüzet gyújtata az alatt; és olajjal, és meg - rodhatt szalonnával, meg - keneté a' testét. De az Úr Isten e' gyötrelemtől tsudálatos - képpen meg - szabadiá őket. És ő meg - nem - szánván prédikálni a' népeknek, kik jelen valának, sokan meg - térének az igaz hitre: el - annyira, hogy a' kik Szent Kristóf által Keresztényekké lettenek, negyven - nyöltz ezereen vóltanak, kik közül sokan Mártiromságot szzenvedtenek. Szent Iszidorus azt írja, hogy az Isten minden nyelveknek ajándékot adta volt Szent Kristófnak; és ő minden nyelveken prédikáltott. Az-után a' kegyetlen Tirannus egy fahoz kötötteté őket; és nyilakkal lövöldözteté: de az Úr Isten e' gyötrelmek - től - is meg - szabadiá őket, minden - kár - nélkül.

7. Végezetre Dágnus Király fejét véreté neki. De elsőbben a' szent ember imádozék, alázatos - sion kérvén az Istent, hogy a' hol

az ő teste, vagy annak részé volna tétetve, a' szélvészek, és föld-indúlások kárt ne tennének ottan. Ez az oka, hogy a' Szent Krištof képe minden Templomoknak kő falára inkább meg-van írva, hogy-fem más Szentnek képe; mivel-hogy nem lehetvén mindenütt az ő teste, avagy annak maradéki leg-aláb' meg-irattatik a' képe, hogy ennek a' Szentnek érdemi, és efedezési által menekedgyenek-meg, a' kik hozzá folyamódnak a' szélvészeknek dühöségétől, és a' föld indulásnak vézedelmitől; bizonyos dolognak tartván, hogy mivel ő ezt a' kegyelmet kérte az Istenről, mikor a' hohér fel-emelte a' palloft, hogy el-vágja a' nyakát az Isten szeretetéért, meg-engedte légyen néki ő Szent-felsége; és

azért irattyák-le a' Keresztények mindenütt az ő képét, hogy örven-dezzenek azzal a' kegyelemmel. Azon a' napon szenvedett Mártiromságot kissébbik-Agiában, mellyen az Anya-szent-egyház emlékezetet téfszen róla, Szent Jakab havának 25. napján, Krištof Urunknak három száz hatvan-négy ez-tendejében; Hite-szegett Juliánus Tsászár idejében. Tíz-ezer vité-zek szenvedtek Mártiromságot ő véle egyetembe. Az ő Szent életéért, és a' fok lelkekért, kiket az Istenhez térített, és a' fok gyöt-relmeknek szenvedéséért, igen nagy a' jutalom, mellyet néki adott az Úr Isten Mennyekben; mellyre tégyen méltokká minket-is, nagy irgalmaságáért, ő Szent-felsége, Amen.

Szent FELIKSZ Pap, és Mártir élete.

Szent Paulinus Püspök, és Béda által sommába foglaltatott.

1. **A**Zt mondgya a' Szent Lélek: Bóldog, a' kinek lelke nem vólt szomorúságban, és ki nem elétt az ő reménségéből. *Eccl. 14. v. 2.* Találatnak némelleyek olly tárhetlenek a' nyomorúságokban, mellyet az Isten reájok borsát, hogy panaszkodnak ellene, mint-ha bofizúságot tselekednek nekik, és valami szomorúságot táplálnak lelkekben, melly néha kétségbe vífzi őket. Azok nem mondat-

hatnak bóldogoknak, hanem bóldogtalanoknak, és nyomorúttaknak. De azok, kik békeféséges-szenvedéssel hasonló szorongatásokat szenvednek, és hálakat adnak Istennek, látván, hogy mindenek az ő kezéből, javokra, és hafznokra következnek nekik; ezek bóldogok, és szerentsélek háborúságokban; vig szível szenvednek a' Krištof Jépus szerelméért: a' mint szenvedett Szent Feliksz. Meg-lát-háttjuk az ő életéből.

2. Születék Szent Feliksz Nóla városában Kampaniában. Az Attya Sziriából volt, és Hermiának hivattatott. Ki fok gazdagságot hagyván hlóta - után, el-öfztartának Feliksz, és az attya-fia közdött, ki Hermiának hivattatott, mint az Attya. Ez a' Hermia, hadi mesterséget követe a' Római Tsáfzar Udvarában. Feliksz hadat akara követni, nem világi Tsáfzarét, hanem Mennyei Királyét. Egyházi emberré lén, és garáditsonként felmenvén, Pappá szentelteték. Abban az időben igen nagy üldözés indittaték a' Keresztények - ellen: és az igaság szolgálai Nolába jövének, hogy meg-fognák mind a' Keresztényeket, kik ottan valának. Akkor annak a' várasnak egy Püspöke vala, szent életű, kit Makfizimusnak hittak, ki látván, hogy őtet meg akarnák fogni, meg-emlekezvén Kríztus Urunknak mondásáról: Mikor üldöznek titeket e' várasban, fuffatok másba. *Matt. 10. v. 23.* úgy tselekedék. El futta a' Szent ember Nolából, és a' lelki dolgoknak terhét Feliksznek hagyá, intvén őtet, hogy gondgya lenne az Isten tisztességére, és felebarátinak üdveiségére. Mivel-hogy ő mint ifjú ember jobban szenvedhetné az üldözést. Fel-vállalá a' terhet Feliksz, és igen szorgalmatofon erőfítette a' Keresztényeket, mondván nékik: Tekinténék-meg a' Pogányoknak nagy vakságokat: mivel-hogy úgy imádnák, mint I-

stent, kezeknek munkáit. Ez volt az oka, hogy az üldözésnek szolgálótól fel-kereseterett. Kik meg-fogván őtet, igen fetét tömletzbe veték, vasba vervén, és vas lántzokkal meg-terhelvén. Olyan módon meztelen tévék tengeri tsigáknak darabira, és éles tégla darabokra, melly néki rettenetes gyötrelmet szerzett.

3. Makfizimus Püspök egy hegyre futott vala, és noha ottan szabados vólna; mindaz - által nem kifféb' gyötrelmet szenvedett, mint Feliksz Pap szenved vala. Lelki juhainak meg - gondolása szorongatta az ő lelkét; és az éhség gyötrötte a' testét. Annak felette hideg tél lévén, meg-gyözte a' hideg a' kevév meleget, melly a' vénségtől nyomorittatott testében vala: honnét minden ereitől el-hagyattaték, és egy tövifekkel tellyes hejyre le-esék. De az irgalmas Isten nem akará hagyni az ő szolgálját abban a' nyomorúságban: sőt egy Angyalt küldé a' tömletzhez, a' hol Feliksz vala. Ki monda néki, hogy kikellene menni abból a' helyből: és noha ő kételkedik vala, ne talám az őrdög tsalatása vólna: mindazáltal el-hiteté véle az Angyal, hogy ki-menne a' tömletzből. Meg-próbálá fel-kelvén lábaira, és mingyárt le-esének a' lántzok, és a' vas, mellyekkel meg - kötözterett vala a' földön: és ő szabadon marada. És kövtervén az Angyalt által menének az őrizeteken, minden kapuk meg-

meg-nyilván nékik. Az Angyal mindenkor előtte ment, és a' hegyre vivé őtet, a' hol az öreg Szent Makfzimus Püspök vala igen közel a' halálhoz. Mihent Felikfz látá őtet; igen nagy könyörületessége lén rajta: és fel-emelé őtet a' föld-ről; de semmi módgya nem vala meg-éleszteni őtet. Azért az imádsághoz folyamodék, minden nyomorúságoknak orvoságához: és midőn abban foglalatos vólna, környül nézvéen látá egy szöldb ge-rezdet bizonyos tövifén függeni, melly Mennyeknek ígért földéből jött vala. Felikfz vévéen a' szölb-öt, kezeivel ki-fatsará azt, és az öreg Szent Makfzimus szájába önté, ki mihent meg-kóftola, mingyárt magában térvén, fel-nyitá szemeit, és panaszolkodván, monda Felikfz-nek: miért olly sokáig múlatott ő-hozzá jönni, meg-igirvén az Isten, hogy segítségére jöne néki? Menté magát Felikfz igazsággal. És egygyütt beszélgetének könyhullatófokkal egyelítettett szókkal, a' fanyargatófokért, mellyekben találhatik vala az Isten népe: És ketten egyetembe el-végezék, hogy vizfsza mennének a' városba. Szent Felikfz a' vállaira vévé a' fent embert, nem lévén akkor más módgya erre a' végre. És nem tsak a' városba vivé őtet, hanem egy jó tselekedetű özvegy-afzfzony házába helyhezteté, holott bátorságofon maradt, miglen meg-fünnék az üldözés.

4. Szent Felikfz gondgyát vífélvén a' Szent Püspöknek, vizfszátére tulajdon házába, holott lakék némelly napig egy tisztességes öreg afzfzonnal, a' ki néki szölgál vala. Annak - utánna meg-fünnvén az üldözés azon városban, el-menvén onnan a' Tirannufok: meg-jelenék ujjabban a' Krisztus Jé-sus vitéze kettős erővel, és nagyob' mérészséggel, hogy-sem annak - előtte, a' piatzokon prédikálván a' Krisztus Jé-sus hitét, biztatván a' Keresztényeket, kik meg-ijedtek vala az el - múlt üldözés miatt. Ki - méné ennek hire a' fzfomszéd helyekben, és oka lén, hogy vizfsza - térnének Nólaba a' Tirannufok, Felikfz keresésére. A' piatzra futának, a' hol ő vala: és a' kitől kérdezkedének Felikfzről, őnnön maga vólt, ki felele, hogy nem igen mézfze vólna. Azonban midőn Felikfz el-ment vólna a' piatzról, meg-értvén, miért keresnék azok őtet: és midőn az üldözés szölgái őtet keresni mennének, a' városnak bizonyos régi kő - falai közé méné, és gondolván, hogy ollyan alkalmatofságra jó hely vólna az, magát el-rejteni, bé méné romladozóái közé annak a' kő-falnak. Mihent bé - méné, tertzék az Istennek, hogy a' pókoknak sokasága egybé-gyülne, mellyek pók-hálókkal tellyességgel bé - boríták őtet. Láttatott Felekfz bé-menni a' romladozott kő - falak közé: és meg-mondatott azoknak, kik őtet

keresik vala, kik nem igen távul valának; de mikor látták az egész helyt pók-hálókkal bé-fedeztetve, mondának ő magok között: A' ki nekünk mondotta, hogy Feliksz ide bé-jött volna, úgy lázlik, megakart tsufolni minket. Mivel-hogy a' hová egy légy bé nem mehetne, annál inkább' bé nem mehetne, egy ember, hogy meg nem látzanék: és boszorkodással bé-telven, más-hová menének ötet keresni.

5. Ez a' dolog bizonyára tsudálatos; mert néha igen erős kő-falak, és vitézeknek fokasága nem lévén elégségek meg-óltalmazni, hogy az ellenségek bé ne mennének a' városba, mindeneket fegyverrel meg-ölvén; mindaz-által elégségek a' pók-háló a' fegyvertelen embert meg-óltalmazni sok fegyveres vitézektől. Azért Szent Paulinus, ki a' Szent Feliksz életét megírta, azt mondgya: Bizonyára a' kinek tárfaságában vagyon a' Krisztus, egy pók-háló kő-fal gyanánt elég néki. De a' ki Krisztus nélkül vagyon, igen erős kő-falak nem elégségek meg-óltalmazására. Minek-utánna a' vitézek el-távoznak, Szent Feliksz ki-menvén abból a' helyből, el-méne énekelvén ama Dávid versét: *Ha a' balál árnyéka közepett járok-is, nem félek gonoszoktól: mert te velem vagy. Psal. 22. v. 4.* Az-után egy bátorságosb' helyt kerese, melly egy magán-lévő ház vala, holott három hónapig marada, az embe-

rek nyájaskodása-nélkül. Az Isten adott ételt néki, egy ájtatos aszfony által, ki ugyan azon házban lakik vala: ki nem tsak ti-kon tartotta Szent Felikszet, senkinek ötet meg nem jelentvén: de még magának-is semmit nem szóllott az egész időben, miglen ottan maradt. És Istentől igazgattván adott ételt néki.

6. Három hónap múlva, Sz. Feliksznek jelenése lén Istentől, hogy meg-szünt volna az üldözés: az-okaért nyilván ki-méne. Oly nagy örvendezéssel vóltak hozzája minnyájan az ő Polgári, mintha Paráditsomból láttatott volna jöni. Kéves napok múlva, meg-hala Szent Makszimus Püspök, és az egész népnek egygyezésével azt a' méltóságot Szent Feliksznek akarák adni. Ő semmi-képpen nem akará, mondván, hogy a' városban vóna egy Kvintus nevű Pap, ki hét nappal ő előtte szenteltetett Papságra: honnét mint ezért, mint pedig mivel abban meg-vólnának minden jóságok, mellyek kivántatnak a' Püspökséghez, azt kell választani: és így Kvintus választaték arra a' méltóságra, meg-maradván Feliksz előbbi állapottyában, tanítván a' népeket a' hit dolgaira, és jó erkölcsökre. Szent Feliksz igen gazdag vala, és sok jószági valának néki: de az üldözésnek idejében, minden javai el-foglaltatának. Tanátsolták néki a' baráti, hogy igyekeznek a' jószágit vízfsza-nyernyi, mel-

mellyet törvénnyel könnyen megnyerhetne. Azt felelte: Mint-hogy az ő javait a' Krisztus Jésus szeretetéért vesztete-el, távúl legyen, hogy vizsgálja igyekezzék nyerni. Honnét nagy szegénységben élt, miglen napokkal, és jószágos tselekedetekkel telyes lévén, maga betegségében meg-hala, a' földet el-váltván Menny-országért.

7. A' Szent Feliksz teste el-tettették közél Nóla városához egy Pintzis nevű helyen: holott az ő tisztességére egy Templom építettett, mellyben az Úr Isten, az ő Szente által fok tsudákat tselekedett, a' mint vólt, mellyet Szent Paulinus tulajdon szemeivel látott: tudni-illik két rúv, és rendetlen épületek lévén közél a' Sz. Feliksz Templomához, nagy akadályára valának a' meg-nevezett Szent-egyház ékességének: nem-is nyerhették-meg, hogy el-adná a' ki azokat bírta. Történék egy étzaka: tűz támada; és féltének, hogy igen nagy károkot tenne, a' mint kegyetlenül mütattya vala: de reggel világoson láttatott, hogy nem égett, hanem csak egygyik amaz épületek közül. Mellyet látván azoknak ura: meg-gondolá, hogy

az Úr Isten tsudálatos-képpen tselekedte volna; mint-hogy ő nem akarca engedni olyan szent dologra: meg-engedé, hogy a' másik, melly meg-maradott vala, el-ron-tassék: honnét a' Szent-egyház illendő ékességben marada.

8. Egy paraszt embernek két ökrei loppással el-vitettek, ki a' Szent Feliksz Templomába méne; kéré őtet: tselekedné, hogy nyerhetné-vizsgálja az ő ökreit, mellyek az ő életének táplálására valának: vizsgálja-tére az-után a' maga házához, s iratyán a' maga szerentsétlenségét. Ejj-félkor hallá az ő kapujának zörgetését, fel-kelvén, látá az ő két ökreit, mellyek Szent Feliksz által ki-botsáttak vala egy igen rejtek helyből, a' hova a' tolvajok el-rejtették vala, és ő magoktól haza mentenek. Vizsgál-méne következő nap a' paraszt ember a' Templomhoz, és meg-jelenté ezt a' tsudát: és hálaakat ada Istennek, és Szent Feliksznek az el-vett jó-téteményért. E' Szentnek hála vólt Bóldog Afiszony havának 14. napján, Krisztus Urunknak mint-egy 300. éftendejében, melly napon az Anya-szent-egyház emlékezetet téfzen róla.

Nepomuki Szent JÁNOS Mártir élete.

*Bálbimus Bobuszlaus, Jézus Társasá-
ga-béli Szerzetes Pap által, som-
mába foglaltatott.*

I. SZületett Nepomotzénus Szent János Tsch-orfágnak *Nepomuk*, vagy (mint a régiek hit-
ták) *Pomuk* nevű mező Városá-
ban. Az ő szülői köz rendűek
váltak, nevezetesként ájtatósággal,
mint Nemmel; mellynek elégséges
jele az, hogy már vénnek lévén, és
minden magzat - nélkül, fogadást
téve Bóldogságos Szűz Máriának,
ez-által nyerték Nepomotzénus Sz.
Jánost. Kinek születése csudálatos
vált, mert annak ideje el-közelt-
vén, láttattanak némelly szépen ra-
gyagó lángok le-szállani az égből, és
a' házat, mellyben született, kör-
nyül-álván meg-világosítani, az
egész városbélieknek gyönyörköd-
tető álmétkodására. Még tsetsemő
gyermek lévén Szent János, ugyan
a' szülőitől Bóldogságos Szűz Má-
riának tett fogadás-által gyógyúla-
meg halálos betegségből: melly-
ért egész életében kivált-képpen
való tisztelettel, és ájtatósággal
viseltetett Bóldogságos Szűz Má-
riához.

2. Oskolába adatván, elsőb-
ben-is az Oltárhoz való Szent szol-
gálatnak módgyát tanóla-meg Sz.
János; és abban olly nagy gyönyör-
rűségre vált, hogy naponként ko-

rán reggel ki-futván a' közel lévő
Tzisztertziumbéli szerzetesek Kala-
stromába, az ott való Papoknak
mind rendre a' Sz. Misén Angyali áj-
tatósággal szolgálni, leg-kedveseb'
foglatatóságának tartaná. Neve-
kedvén az-után idejével egygyütt
a' jó erkölcsökben, ájtatóságban,
és a' deáki tudományokra, azok-
nak első fundamentomiban éles el-
mét mutatván, az Attyaitól *Záte-
zium* Városába küldeték: a' hol
dicsiretes elő-menetellel azokat
meg-tanólván, fő-képpen az éke-
sen szóllásban máfok felett fénlett,
hajlandó lévén arra természet-sze-
rént. Onnan Prágába méne, hogy
mint emberi, s mint Isteni mély-
lyeb' tudományokkal elméjét éke-
sítsen: ott elsőbben a' Filozofiat,
az-után a' Teologiat, és az Egy-
házi szent törvényeket olly dicsi-
retesen végeze, hogy mindeniknek
Doktori palástyát az első-között
venni érdemlette.

3. Így el-készítvén magát az
Istennek dicsőségére, és a' lelkek-
nek szolgálattára, mellyekre ta-
nólasínak eleitől fogva belső Iste-
ni fugallás által érzette magát hi-
vattatni; és már szorosabban az
Isten szolgálattára szándékozván
magát kötelezni a' Papi rendnek
Szentségével, jól-lehet a' tudomá-
nyokat az ájtatósággal, és tekél-
letes

letes erköltsőkkel mindenkor egybe kaptsolta, mindaz által minnek-ellőtte fel-venné a' Papi rendnek Szentségét, félre tévén minden világi dolgot, egy egész hólnapot töltött a' testi fanyargarásban, lelki-isméretinek tisztogatásában, és egyéb Istenes foglalatosságokban, és az-után rendeltetéek Pappá. Tsak hamar Papságra szenteltetése után, olly hathatofon kezdé prédikállani, hogy mindeneknek szíveken uralkodni lattatnék, és halgatóit a' hová kivánná, hajtani; úgy annyira, hogy máfokban jó indulatokat, máfokban könyhullatásfokat, máfokban életek jobbitására való gondolatokat gerjesztene. Nagy nevet szerze ezzel a' Prágaiaknál, és mindeneknek itilete fzerént, Ó Prágában a' Fő Templomban Prédikátorrá tétetéek; melly tisztben úgy viselte magát, hogy nem tsak bé-telleyesítene halgatóinak kívánságát, hanem meg-haladná, és nagy hafznokat tenne buzgó, és foganatos prédikállásával.

4. Nem sokáig marada Szent János ezen tisztben, mert az ő fáradhatatlan buzgósága, mély tudománya, jószágos tselekedetekben való gazdagsága, meg-érdemlették, hogy fellyeb' emeltetnék. Azért János Ersek kívánságára, egygyes akarattal a' Prágai Kanonokoknak tárfaságába válafztaték, és azzal egygyütt a' Szent Vitus Templomában a' Tsáfzar előtt való prédikállásra. Nagyon ellenzette ezt Szent János, alázatofágtól visel-

tetvén, és magát méltatlannak, valván, de minnyájan annál méltóbnak kiáltván a' tisztzekre, menél inkább' kerülné azokat, kényszeritetett fel-vállalni. Sok elfzendőkig az-után ditsirtefen viselte Szent János ezen tisztzetek, és az ő prédikállására a' Szent Vitus Templomában, nem tsak a' Király egész Udvarával, hanem azok-is, kik előb' az ő halgatói vóltak, feregenként meg-jelentek, örömmel halgatván őtet, és az ő oktatástól fűgvén. Még akkor Wentzeszlau Tsáfzar nem merült vala el-telleyeséggel a' gonofságban, jól-lehet arra igen hajlandó vólna festlett erköltsei, és kegyetlen termézfete miatt: azért halgatván Szent Jánost, fokot tselekefzik vala. Sőt annyira bősülte Szent Jánost, hogy mind a' gazdag jövedelmű Wissehrádi Prépoftsággal (melly tsak egyedül a' Római Pápától fűgg) mind a' Litomifsliai Püfpökséggel meg-akarta tisztelni; de mind ezekről fok alázatos mentseégekkel Szent János el-fordította a' Király gondolattyát. Az egy alamifna ofztogató tisztet (tiszteséges méltofág vólt ez a' Királyok Udvarába) mellyet mind a' Király, mind a' Királyné szép szókkal ajánlott, végtére nem akarta meg-venni, hanem fel-vállalván, abban úgy viselte magát, hogy az ő gyors szorgalmatofságát az Udvariak, könyörületeseéget a' fzegények, okof-ságát, és az alamifna ofztogatóban

ban való igazságát mindenek tapasztalván, ditsérni meg nem szűnének.

5. Innen inkább ki-terjede a' Sz. János hire, neve, és igen megörögzbedék bõtsülete mindenek előtt: azért az ártatlansággal, ájratolsággal, és minden tekkéletességgel fénló Királyné Joanna, a' ki örömeft halgatta Szent Jánost, és bizonyos lévén az ő Istenes erkõltseirõl ' bõltességérõl, egészízen az ő tanítáfitól függött, õtet választá lelki ismérere igazgatójának, és gyóntató Attyának. Azonban a' meg - vesztegetett természetü Wentzefzlaus Király, naponként a' gonofságban mélyebben merülvén, magánál roszszab' léfzen vala, és a' fedhetetlen életü Királynéhoz Joanához olly változó kedvel kezdenni, hogy jelen-létében gyûlölné, és nem szenvedhetné, távul létében pedig szerelmétõl gerjedezne. Történek 1383. esztendőben Krisztus szûletése-után, hogy Joanna a' Wentzefzlaus minden-napi utálatos, és Istentelen tselekedetiben nagyon meg-botránkozván, felettéb' meg - irtóznék kegyetlenségétõl (mivel arra vetemedett vala Wentzefzlaus, hogy az asztalánál-is a' Fõ-renden lévõknek vérével az étkeket meg - fertõztetni, gyönyörüségének tartaná) azért nem lévén semmi vigasztalása a' világi dolgokban Joannának, egyedül az Istenhez ragazkodik, gyakrabban kezde gyóni, kitsin fogyatkozá-

sít-is könyhüllatáfokkal mosogatni, éjjel nappal az Istent kérni, hogy az ő Férjének job' elmét adgyon. Nem tettett ez a' dolog Wentzefzlausnak, sõt inkább' nála gyanóságot szerzett: minémü vétkei vólnának Joannának, hogy annyiszor gyónnék? mit gondolna Férjéről, mást kívüllõtte szeretne-e? ezeket kívánván meg-tudni, és más módot nem találván, hivattya Sz. Jánost, a' kívül tudta, hogy minden titkait Joanna közli, hoszfas kerûlõ beszédek után, végre a' Királynérõl lévén emlekezett, Wentzefzlaus a' szent gyónásra erefzkedik, nagy kintseket, és tiztségeket igérvén Szent Jánosnak, arra igyekezi hajtani, hogy jelentenémeg néki a' Joanna gyónását, és minémü véteket szokott gyónni. El-rémûle az istentelen kérésre Sz. János, és keresztényi szabadsággal meg-mutatá a' Királynak, melly hallatlan szentség - tõrõ kívánság vólna az, és meg-inté, hogy az ilyen kérdzkedefektõl szünnék-meg. Igen fel-indúla ezen az Istentelen Király, mindaz-által egy ideig meg-tartóztatá haragját, job' alkalmatóságot várván gonofz szándékának bé-tellyesíttésére.

6. Találtaték rövid idõ múlva olly alkalmatóság, melly a' kegyetlen Királynak dühõségét újjabban fel-gerjesztené: mert történek, hogy a' szakáts nem kedve-szerént súlt kappant adna - fel az asztalára; azért hirtelen fel-lobban-

banván Wentzefzlaus, annyira megharaguvék, hogy nyársra kötöztetvén a' szakátsot, sűttetni kezdete. Meg-rettenének mind az udvariak erre a' kegyetlenségre annyira, hogy színekben el-változnának, vélvén, hogy ók-is hasonlító állapotra juthatnak: de senki nem vala, ki a' Királynak kegyetlenségét meg-gátozna. Szent János akkor az Udvarban lévén, meg-érté a' dolgot, mingyárt a' Királyhoz méne, szép szókkal elsőbbben a' dolognak mi-vóltát eleibe-adá; de látván, hogy így keveset használna, kemény dorgálással kezdé a' természettel tufakodó kegyetlenséget eleibeterjeszteni. Nem fokot szóllott vala Szent János, és a' kegyetlen Király inkább meg-mérgesédvén, semmit nem tekintvén az ő Papi méitóságára, a' tömlerzbe veteté a' Szent embert; ott egy-néhány napokig fetétséget, büdöséget, csak nem halált szerző éhséget, 's szomjúságot kényszerítettett szenvedni: vigadott mindaz-által Sz. János az Istenben, és örvendezett, hogy méltó lett volna az igafságért gyalázatot szenvedni.

7. Kevés napok után, vélvén Wentzefzlaus, hogy már könnyebben maga akarattýára hajthatná Szent Jánost, ha a' fogság után jó akaratot mutatna hozzá, nagy hízkelkedéssel követet küld hozzá a' tömlerzbe, izeni, hogy banna, a' mit hirtelenségéből tetékedett volna, kéri, hogy engedgyen-meg néki,

és felejtse-el, a' mik történtenek, és maga szabadságával élyen: hogy pedig bizonyosab' légyen az ő kegyelméről, ebédre hozzá jöjjön. Engede mindenkben Szent János, el-méne, nagy tisztelettel fogadták a' Királytól. Afztal-után magános helyre híván Szent Jánost Wentzefzlaus, jelenti néki, miért hivatta volna: hogy tudni-illik nem nyughatik elméjében, miglen meg nem tudhattya, mit gyónt a' Királyné; azért mindent, a' mit hallott tőle a' Sz. gyónásban számlálna elő, ha az ő Királyi kegyelmességét akarná inkább' tapasztalni, mint haragját, és a' hóhéroknek kegyetlen tsigázását. De Szent János mint a' kegyelmeket, mint a' fenyegetéseket semminek állitván, és meg-vertvén, métefz szível eleibe adá a' Királynak a' gyóntató Atyáknak hivatallyát, meg-magyaráza mint ideig, mint örökké való bűntetéseket azoknak, kik azt a' szenteséges titkot ki-nyilatkoztatnák, és melly nagy szentség-törésben efnék az, a' ki azokat akarná meg-tudni, avagy meg-jelenteni, mellyek mind az emberi, mind az Isteni törvények-szerént, soha senkinek az egy Istenen kívül meg nem jelentethetnek. Inté azért nagy bátorsággal a' Királyt, hogy arra ne kényszeritné, mert kézzeb' volna halált szenvedni, mint abban engedelmeskedni. Ezeket halván, felgyulada Wentzefzlaus, és szóllitván a' hóhérokat, a' kik mindenkor jelen-

len vóltak, Szent Jánost a' tömletzbe ragadtatá, kegyetlenül megtsigáztatá, és égő faklyákkal az oldalait meg-sütögetteté. A' nagy gyötrelmek között egyebet nem szállott Szent János, hanem a' Jé-sus, és Mária nevét kiáltotta, és minden fájdalmat, életét, és halálát az Istennek ajánlotta. Semmit a' kegyetlen hóhérok el nem mulatának a' Szent János gyöttrésében a' Király jelen-létében, mindaz-által, mint-hogy semmit tőle ki nem farsarhattak, véget vetvén a' tsigázásban, meg-szántenek az ő kinzásától.

8. Az-után Wentzelzlaus tartván attól, ne talám ez a' nagy kegyetlenség ki-nyilatkoznék, Szent Jánost alattomban el-botsáttatá. Szent János Keresztényi békefésséggel túrvén, és el-felejtvén minden kinzást, annyira, hogy meg-hitt barátinak-is azokról soha emlekezetet nem tenné, titkon valamennyire meg-gyógyítatá sebeit, és nagyob' buzgósággal, mint annak-előtte kezdé a' maga hivatalyában eljárni; semmit el nem hagyván azokból, mellyek vagy az Isten nagyob' dicsőségére, vagy a' lelkeknek údvótségére szolgálnának, hanem mind azokban nagy szorgalmatossággal szántelen foglalván magát; tudván, hogy nem fokára el-vészti fáradságinak jutalmát; mivel a' Mária-rómságról, a' Király kegyetlensége miatt, nem kételkedett. Prédikálván azért nagy buzgósággal, egykor a' többi között gyak-

ron emelgervén amaz Kristus szavait: *Kevés ideig látrok ergemert, és: már nem sokat szóllok veletek.* örömmel, és vig ortzával meg-jövendőlé a' maga halálát az Anya-szent-egyház törvényinek védelmezéséért. Az-után a' Tseh-orzfágra következendő veszedelmeket könnyhüllatások között kezdé le-rajzolni, és tellyes lévén Profétái lélekkel, előre meg-jövendőlni, melly nagy tsapásokat, üldözéseket, és romlásokat fog-szenvedni az Anya-szent-egyház a' pokolból eredendő eretnkségek miatt: végre minde-nek-től el-bútsúzván, és fogyatkozásiról alázatofon botsánatot kérvén, nagy sírással, és álmélkodással bé-tölté halgatóit jövendőlé-fekkel tellyes befzédivel, mellyek idővel mind bé-tellyesfédtenek.

9. Kevés napok múlva az-után Szent János Bolezlaviába méne, az ott való Bóldogságos Szűz Mária tsudálatos képéhez, melly az egész Tseh-orzfágtól nagy ájzatossággal tiszteltetik. Itt melly ájatos buzgósággal kérte a' Bóldogságos Szűzet, hogy el-közelgető halálának idején segétséggel lenne, Szent Fiának ajánlaná, és az utolsó hartzon meg-erősíttené; könnyen meg-tudhattya, a' ki meg-gondollya, minémű ájzatossággal, és szeretettel vifeltetett kitsinségétől fogva az Isten Annjához. Viszszat-érvén estve-felé Szent János, és már Prágához közelgétvén, Wentzelzlaus az ablakról szemléli vala; meg-if-mér-

mérvén, leg-ottan ezébe jutának a' Királynéról Joannáról való gyanúságok, és hogy semmit Szent Jánosól meg nem tudhatott volna; újjabban dühösöggel bé-telék annyira, hogy nem bírván haragjával, sietséggel hivattya Szent János, és minden tisztelet-nélkül így szólította meg: *Halod-e Pap, meg-kell balnod, ha mingyárt elő nem számúlálsz mindent, valamit néked gyónt Joanna; haszontalan minden ment séged, el kell veszned; az Istenre esküszöm, vizet ízol:* (jelentette ezzel, mitsoda halállal kellene meg-halni) Szent János semmit meg nem rettenvén, sőt inkább minden gyötrelmet, 's halált-is szenvedni készeb' levén, mint a' Király szentség-törő kivánságának engedni, valamint annak-előtte, úgy itt-is nagy bátorsággal ellent monda. Azért inkább fel-gyúladván Wentzefzlau, nagy haraggal jelt ad a' szolgáknak, azok fel-ragadván a' Szent embert, egy magános házba hurtzollyák: meg-parantsolá életek veiztéfé alatt, hogy ott olly titkon tartanak, hogy tenki meg ne tudhasná. Már el-rendelt vala a' kegyetlen Király mindeneket: azért el-közelgetvén az étzaka, ki-vezetteték Szent János a' Moldava vizen-való hidra, és meg-kötöttetet kezekkel, és lábakkal a' Király parantsolatlya-szerént kegyetlenül a' Moldava vizébe vetteték; Krisztus Urunk Mennybe-menetele előtt való étzakan, ezer há-

rom-száz nyöltzvan harmadik estendőben. Így nyéré-el a' mártiromságnak koronáját.

10. A' Szent Mártir halálát, mellyet annyira kívánt tickolni Wentzefzlau, az Isten mingyárt tsudák-által ki-jelentette, és dicsőségesé tette, mert leg-ottan a' Sz. Mártir testér a' mennyei világosság körül-fogá, és az egész Moldava vizén ékesen tündöklő égő gyertyáknak számtalan fokasága láttaték uszkálni; a' hol pedig a' Szent Mártir teste lassan lassan a' viz-színen folydogal vala, ott magasabban ki-tetző faklyáknak, és szővétnekeknek fokasága tündöklött, mellyek szép rendel késérvén a' Szent testet, annak mintegy temető pompát, és tiszteletet tettek. Ki-rohana az egész Prága Várofsa erre a' nagy tsudára; Joanna-is a' Királyné semmit nem tudván a' dologban, mi-képpen történt volna, látván a' Királyi palotából a' tsudát, gyorsan a' Királyhoz fút, kérdi ártatlan együgyűséggel, mit jelentene ez a' szokatlan dolog? a' Király itt mingyárt meg-háborodék szívében, furdalván a' lelki-isméret, és látván a' tsudát, mint-ha a' menny-kő meg-ütötte volna, mindenek szemei elől el-rejté magát, és három napig fenkinck magát nem mútatta, sem pedig a' szükségeseken kívül senkit magához nem botsátott. Azomba a' Szent Mártir testénél egész étzaka a' mennyei fényesség

meg-marada, és a következő nap ki-nyilatkoztatá, mi történt volna. Mivel-hogy meg-találák a Szent Mártir testét vig, és fényes ortzával, és ékes tekintettel a maga öltözetében díszesen a fővenyre helyeztetve. Ki-terjede mingyárt a' hir az egész Városon, a' Szent Mártir halálának szerzője-is, nem maradhatott titokban, mint-hogy tudva volt mindeneknél a' Wentzefzlaus kegyetlensége; a' felett a' hóhérok, és Udvariak, tudván mindeneket, meg nem tartóztathatták magokat, hogy ki ne jelentenék. Hogy pedig a' Prágai Kanonokok illendő tiszteletet tennének a' Sz. Mártirnak, szép protzezfziót rendelvén, az ő testét a' közel lévő Sz. Kereszt templomába vivék, és ott le-tévék, míg tiszteséges temető helyet készítenének a' Fő-Templomban. Nem volt jutalom nélkül ez az ájatos igyekezet: mert midőn a' Szent Vitus Templomában temető helyet látának, gazdag kintset, sok arany, és ezüst talantomokat, és egyéb' drága jószágokat találának le-ásva; mint-ha a' Szent Mártir az ő temető helyéért, és utolsó tiszteletéért, ezekkel akar-ná gazdagítani mind a' Templo-mat, mind a' Kanonokoknak farságát meg-jutalmaztatni.

II. Míg a' temető hely el-készülne, a' Szent Kereszt templomában lévén le-téve a' Szent Mártir teste, annak látására számtalan sokaság gyűlt egybe: Bóldognak hir-

detvén, és az ő álhatalóságát, 's erődségét magasztalván, meg nem szüntének kezeit, 's lábait tsokolgatni, és az ő efedezésébe magokat ajánlani. Nem rejtette vala úgy el magát Wentzefzlaus, hogy ne tudná alattombba, mit tselekednének a' Szent testnél: azért a' Szent Kereszt templománál lévő Szerzetefekhez, kik a' *Penitentiáról* hivattnak, követeket küldé, és megparantsolá azok-által, hogy új dolgokat ne kezdgyenek, zenebonát ne indítsanak, hanem széllyefzfékel a' népet, és a' János testét vésék valami szegelyetbe, a' hová senki ne mehesse. Engedének a' Király parantsolattyának a' Szerzetefek, és a' testet el-zárák: de ez nagyobb ditsőségére volt Szent Jánosnak; mert a' helyet, mellybe zártatott vala, úgy bé-tölté mennyei drága illattal, hogy nagyon ki-hatván, újabban temérdek sokaság gyűlne oda az ő tiszteletére. Az alatt már el-készítettek vala mindenek a' temetőre: azért a' Kanonokok, és az egész Papi rend nagy pompával, és illendő készülettel a' Szent Mártir testét a' Szent Vitus templomába vivék, késérvén számtalan népnek sokasága. Minek-előtte el-temettetnék, szükség volt fel-nyitani a' koporsót, a' népnek mintegy kényszerítő kérésére, hogy ille-nék, és tiszteletet tennének a' Sz. testnek, és sok-féle betegségben lévők, és nagy bizodalommal, meggyógyultanak, az-után sok könyhulla-

hullatások között el - temették. A' temetésén való köre idővel ilyen irás tétetett: *Nepomuzénus János, ennek a' Templomnak Kanonoka, a' Királynének gyóntató Attya, mint-hogy a' Szent gyónásnak persértyét mind boltig védelmezte, Negyedik Wentzeszlus Tseh-orzági Királytól, Negyedik Károly fiától, meg-tsigáztatván, a' hidról a' Moldava vizébe vettetett, tsudákkal fénlett, ide temettetett. 1383. esztendőben, Kristus Urunk születése-után.* Joanna pedig a' Királyné, meg-értvén a' Sz. János halálát, és hogy ő érette szenvedett volna mártiromságot, felettéb való szomorúsággal bé-tel-vén, lassan lassan el-kezde fogyni, és négy esztendővel Szent János mártiromsága-után, semmi magzatot nem fogadván; szentül halamag 1387. esztendőben.

12. Irásban hadgyták a' régiek, hogy abban a' házban, mellyben Szent János született, az ő halála-után lenki nem álhatott, hanem egész északát álom-nélkül kétele-nítettett tölteni: azért a' *Pomuk* lakosi el-rontatván a' házat, annak helyére a' Szent János tisztetségére Kápolnát építettek, az-után idő jártával inkább ki-terjedvén fok tsuda tételek-által a' Szent János Isten előtt való nagy érdeme, és az ő tiszteleinek száma meg-fokafodván, a' Kápolna-is már régi, és romladozó lévén, el-rontatott, és azon a' helyen nagy, és jeles Templom építetett gazdag költség-

gel a' Szent János tisztetségére; a' hová minden helyekről esztendőnként szép prótzeffiók szoktak járni, és számtalan fokaság egybe-gyűlni a' Szent János tiszteletére; mint-hogy fok jókát nyernek az Isten-től ezen tsuda-tévd Szenteknek eszedése-által. Bizonyos dolog, hogy midőn ártalmas szárazság vagyom, és az fokáig tart, ha egyfzer, vagy kétzer közönséges Prótzeffio rendeltetik ezen Szentnek Templomához, mingyárt kívánatos esőt nyernek. 1649. esztendőben, midőn igen el-hatalmazott volna Tseh-Országban a' dög-halál, a' kik Sz. Jánosnak őltalmába ajánlottak magokat, a' mirigy-től meg-fzabadultanak. Egy-fzóval minden rendera lévőek, a' kik Szent Jánoshoz nagy bizodalommal folyamodnak; annyi malasztokat, és kegyelmeket tsudálatosan nyernek általa az Isten-től, hogy méltán az ő tsudáiról írt könyvben Tseh-orzági tsuda-tévd Szentnek nevezterik.

13. Tsudálatos dolog az-is, és mindeneknél tudva vagyom, hogy a' ki a' Szent János temető helyét lábaival illeti, fő-képpen ha azt bal szándékból tselekefzi, azon a' napon el nem kerülheti, hogy valami gyalázatot, és kiffebséget ne valiyon. Ki-terzik az fok példák-ból: 1588. esztendőben, midőn Radzivilus Fejedelem a' Lengyel Királytól második Rudolf Tsázarhoz követül küldetett volna, Prágába jött vala Méltóságos Ur

Szluska Kristóf Vendei Pálatinus: ez szorgalmasan meg-látogatván mindeneket a' Fő Templomban, a' Szent János temető helyéhez-is vezetetik: mondgya néki a' Kanonok, a' ki vezetí vala, hogy tsudálatos volna az a' temető-hely, mert a' ki azt lábaival illetné, azon a' napon valami kiffeséget szenvedne. Nevete erre a' Pálatinus, és dítőségnék tartván azt, a' mitől mások rettegnek, a' temető helyre lépék: és imé mingyárt mintha homlokba ütötték volna, elméjében-is meg-háborodék: melyet tapasztalván, ki-megyén a' templomból, készen várta a' szolgák, mind lóval, mind szekérrel; élsőbbén kéri a' lovat, de imé mint-ha esze-nélkül volna, job' kéz felől akar fel-ülni; végtére ugyan csak fel-üle, de imé sem őstönnel, sem kiáltozással a' lovat helyéből meg nem mozdíhatták: kényszerítetvén azért le-szállani, szekérré ül, de azzal-is hasonló-képpen történék; mert a' lovakot lehetetlen volt helyekből ki-mozdítani, azért nagy szégyennel bé-telvén a' Pálatinus, az egész Tsászar udvara láttára, kik a' vár-ból nézván, nevetik vala, gyalog kényszerített jó meszse a' szállítás-ra menni, maga sem tudván elég-gé tsudálni, mi történt volna véle.

14. Más példa olvastatik a' Jé-sus Tártságá-béli tekkettes életű Kanowszki Albert Pap életében: ez midőn Prágában 14. esztendő-s lé-

vén, oskolába járna, az atya Prá-gába méne, meg-akarván látogatni az ott való Szenteknek tetemít; kiknek, hogy tífzteleteré édesget-né, Albertet-is magával el-vitte, történék, hogy a' Szent János temetéséhez-is mennének: ott mondgya az atya Albertnek, minémű szent hely volna az, és melly bizonyos volna azoknak büntetése, kik azt a' földet meg-tápodnák: befzelli, mi történt nem régen egy tífzteséges leányzóval, a' ki nagy mérészséggel azt meg-tapodta, hogy tudni-illik, midőn fok nép ködött haza-menne a' leányzó, a' Prágai hidon hirtelen nagy forgo-szél tá-mádván, úgy fel-fordította minden alsó ruháit a' fejére, hogy ki-mond-hatatlan szégyent szenvedett sokaknak láttára. Ezt halván Albert, és meg-akarván gyermeki tsintalanságból próbálni, ha igaz-e, a' mit hallott volna az atyától, azt írja maga-felől: tágas lévén a' temetés körül való roftély, bé-nyújtám szánt-szándékkal a' lábamat, annyira, hogy a' temető helyet megnyomhatnám; és imé mikor késérvén atyámat a' Prágai hidra jutottunk volna, hirtelen a' sárba esém, és me-nél inkább akartam fel-kelni, annál inkább egészen a' sárba keveredtem, s mint egy illyen szózatot hallottam magamba: *Imen vettetett az a' Sz. a' vízbe*, és nagy szégyennel bé-töltem, mivel tsudálkoztak, és nevettek az emberek, miért, és mi-képpen történt volna e' dolog én-velem.

15. Nagyob' büntetés követte Rauppowa Wentzelzlauz Bárót, a' ki Kálvinista lévén, midőn egykor a' Szent *Vitus* templomában idő töltesért magához hasonló társaival az ott való dolgokat vizsgálá, történetből a' Szent János temetésére találta, és tudván 's meg-nevetvén, a' mit arról mondanak közönségesen, a' szent helyet meg-tapodá. Kevés idő múlva ki igyekezik a' templomból, és imé alig jutott vala a' templom ájtajához, midőn lehelve a' fietség miat érkezik egy szolgája, jelentvén, hogy éppen most hült-meg véletlenül a' fiatskája; mellynél töb' magzattya nem vala. Így bünteti-meg az Isten az ő Szentéinek tett kissebséget. Itt sem lett vége: mert az-után nem fokára maga Raupowa meg-tebolyodván, igen kezde dühösködni mindenek ellen; azért, midőn Litomeritzium városában az embereket fegyverrel kergetné, nyomorultul vészette-el életét.

16. Rettenetes a' mi következik: 1618. esztendő-után, midőn Tseh-Országban az eretnokség már igen el-hatalmazott volna, és a' Kálvinisták a' Szent *Vitus* templomának felét, úgy-mint a' hátulsó részét magoknak foglalák volna, a' Szent *Vitus*, *Sigmond*, 's töb' szenteknek testeit könnyen el-szenvedték, Szent Jánosnak pedig még csak temető helyét-~~is~~ jó szemmel nem nézhették. El-végezék azért magokban, hogy ki-álatván az ő

testét, valami félre való helyre vetnék. Valaszratnak erős, és meg-hitt emberek, kikre a' dolog bizattatik, meg-jelennek azok a' rendelt napra, nagy szentség-törelffel a' dologhoz fogni szándékoznak: de alig kezdették vala kapákkal a' temető hely körül való vas rostélyokat fészegetni, midőn imé kettő azok közül hirtelen a' földre esék, mint-ha a' menykő meg-ütötte volna, és egygyik mingyárt meg-hala, a' másik alig vitették-ki a' templomból, és az-is nyomorultul végezé életét. Bizonyoságot tettek erről, a' kik akkor jelen voltak, és szemlélték. A' többi azért erre igen meg-rettentvén, félbe szakasztották gonosz igyekezeteket. Erre nézve, hogy senki ez-után úgy ne közelíthetne a' Szent János temető helyéhez, hogy azt meg-tapodhatná, az előbbeni rostélyokon kívül, a' Kanonokok új rostélyokkal három ölni magafáságra bé-kerítették.

17. Illy fok tsuda tételekkel mindenkor tündökölvén Szent János, 300. esztendők múlva ki-álatván az ő tetemi, hogy közönséges tiszteletre ki-tétetnének; a' nyelve, mint a' Szent gyónás tickainak fel-nyithatatlan tárháza, minden rothadás-nélkül épen, és friss színben találatott: mellyel hat esztendő múlva az-után, midőn a' Római Pápától rendelt Biráknak meg-mútattatnék (kik arra rendeltettek volt, hogy a' Szent János tsuda

tételiről hiteles bizonyosságot tennének) új tsuda történt, mert a' Sz. nyelv a' Bírák láttára hirtelen megdagadott, és kétséges piros színét éppen élő piros színre változtatta. Mellyről, és töb' tsuda tételiről már nem lévén semmi kételkedés, hogy az egész Keresztény világon mint Mártir tiszteltetnék XIII. Benedek Pápa, 1729. esztendőben, Bójtás Havának 19. napján a' Szent Mártirok lajstromába írta.

18. Szent János minden őtet tisztelőinek, nagy szószóllója 's párt-fogója Isten előtt: mindazáltal azokat szokta tapasztható-képpen efedezésé-által fegeteni, kik gyaláznak, vagy valami kisseb-ségnek veszedelmében forognak; és a' kik attól tartanak, ne talám titkos vétkek, és gonos tselekedetek ki-nyilatkozzék. Sokan tapaszalták ezt az ő tisztelői közül. Azokat-is fegeti Szent János, kik veszedelmes szemérmertétségtől vifeltervén, szégyenlik a' Szent gyónásban igazán meg-vallani tulajdon vétkeket: a' felett mind a' szülésben kinlódó afzfonyok, mind a' vizi-betegségek, mind a' hi-leg-lelősök az ő efedezésének foganatoságát tapaszalták, a' mint

bizonyították az ő remetésénél emlekezetre fel-függeztett ajándékok: sőt némellyek csak a' remetésén lévő körül vakart porral-is, fok betegségekbe meg-gyógyultak. Egy szóval, minden inségben, veszedelemben, szorongatásban, a' kik ő hozzá ájratofon folyamodnak; azoknak Szent János az Istenről vigasztalást szokott nyerni. Azért, ily nagy lévén Isten előtt Szent Jánosnak érdeme, kérjük őtet, efedezék érettünk, hogy minden testi, és lelki veszedelemtől, mind ideig, 's mind örökké tartó gyaláztól meg-f szabadulván, őtet tisztelvén e' földön, valaha társaságában örvendezhessünk Mennyben. Amen.

Kövefsük a' régi Szentek példáját: kik a' Mártirok Innepég azért akarták szentelni, hogy azoknak szent életét tükörül vegyék magunknak: és ha oda akarunk menni, a' hova ők jutottak, úgy éllyünk, mint azok éltek, hogy az ők imádságok által a' Mennyei boldogságban éllyünk. *Ezeket mondgya Szent Agoston Doktor, Faustus ellen.*

A SZENTEK ÉLETÉNEK NEGYPEDIK RESZE.

A' Szent Konfessorokról.

Tvartok a' világ világossága.
Nem rejthetik-el a' begyeny hely-
beztetett váras, sem gyertyát nem
gyújtanak, bogy a' véka alá te-
gyék, hanem a' gyerta tartóra,
bogy világoskogyék mindeneknek,
kik a' házban vannak. Úgy vilá-
goskodgyék a' ti világosságtok az
emberek előtt, bogy lássák a' ti jó-
tselekedetiteket, és dicsőítsék az
Atyátokat, ki mennyekben vagyon.
Matt. 5. v. 14.

Meg-emlekezetek a' ti elöttetek-já-
rokról, a' kik néktek az Isten íge-
jét hirdették: kiknek látván ma-
gok viselésének végét, kövessé-
tek hiteket, mert igen jó a' ma-
lasztaal meg-erősítem a' szívem nem
érkekkel, melyek nem használtak
azoknak, a' kik azok után jártak.
Hebr. 13. v. 7. & 9.

Legyetek én követőim atyám-fiai, és
vegyétek észetekbe azokat, a' kik

úgy járnak, a' mint a' mi pél-
dánk nálatok vagyon. Philip. 3.
v. 17.

Kérlek azért titeket, legyetek én kö-
vetőim, a' mint én-is a' Krisztusé.
I. Corinth. 4. v. 16.

De ha jól tselekedvén békével szen-
vedtek, az kedves az Istennél. Mert
erre hívattattatok: mert a' Kri-
stus-is szenvedett értünk, nek-
tek példát hagyván, bogy az ő
nyomdokit kövessétek. I. Petri 2.
v. 20.

Nézővén a' hitnek el-kezdőjére, és
el-végezőjére a' Jéfusra, ki eleibe-
vővén az örömet, el-szenvedte a' ke-
resztet, meg-vertvén a' gyalázatot,
és az Isten székének jobbjára ül. Mert
gondolyátok-meg azt, a' ki maga
ellen a' bűnösöktől ilyen ellen-mon-
dást szenvedett. Hogy meg ne fá-
radgyatok lelketekben el-fogyat-
kozván. Hebr. 12. v. 2.

Szent SZILVESZTER Pápa élete.

Damafzus, és több nevezetes Autorok írásából sommába foglaltatott.

1.

Szent Szilveszter Romában születék, kinek Rufinús volt az Attya. Minek - előtte Pápaságra választatnék, meg-fogattaték egy Préfektustól, mivel a' Keresztényeket, kik megszűnven jöttek, a' maga házába bé fogadta. Annak felette azt akarja vala a' Préfektus, hogy Szilveszter némelly Keresztényeknek jószágát, kik mártíromságot szenvedtek vólt, adná néki, mert azt mondották, hogy azoknak józága az ő kezében vólna. Mikor Szilveszter a' tömletz-be vitteték, siratták őtet az ő barátai, kiknek ő monda: Ne sirjatok rajtam, mert kevelsé tart az én fogságom, úgy-is lén: mert következő éjjel meg-hala a' Biró, ki őtet meg-fogatta vólt, és más nap meg-szabadula a' fogságból. Annak-utánna meg-halván Melkiades Pápa, és Mártir, Szilveszter helyhez-teték a' Szent Péter Székébe. Még a' Diokietziánus, és Makszimianus Tsászárok üldözésinek maradéki meg nem szűntek vala Egyiptusban: jól-lehet, mivel-hogy Konstantinusra szállot vala immár az Imperium, az üldözésnek dühösége, nagyob' részre meg-szűnt vólt;

mindaz-által minek-utánna Szilveszter Pápaságra választaték, félvén, hogy meg-fogattatnék, titkon kiméne Romából, és el-rejté magát egy barlangba Szokrates hegyén, nem meszleze Romától, mellyet mostan, ez alkalmatósággért Szent Szilveszter hegyének hínak. Meg-marada ottan némelly napokig e' Szent Pápa, míglen tetzék az Istennek, hogy Konstantinus Tsászáar meg-gyógyúlna, egy meg-gyógyíthatalan poklofságból: mellynek orvofságaért tanátsot adtak vala néki a' Pogányok Papjai, hogy mosódnék-meg három ezer ártatlan gyermetskéknék véréből tsinált feredőben: de a' Tsászáar, nem akarván olly nagy kegyetlenséget tenni, azt rendelé, hogy inkább meg-hallyon abban a' betegségben, hogy-sem meg-gyógyúlyon, ollyan kegyetlen orvofsággal élvén. Im-már a' végre elő-hozattak vólt az ártatlan gyermetskéek, de ő azokat ajándékokkal mind viszsa küldé az anyyoknak.

2. Ugyan azon étzaka meg-jelenének Szent Péter, és Sz. Pál Apostolok Konstantinusnak, kik dicsirvén őtet a' jó tselekedetért, hogy meg nem ölette az ártatlan gyermetskéket; mondának néki, hogy küldene a' Szokrates hegyére, a' Keresztények Papi Fejedelméért,

ki

ki más feredőre tanítaná őtet, melly meg-gyógyítaná a' poklofságból. A' Tsászár mingyárt Szent Szilveszterért küldte, ki nagy félelemmel méne-bé Romába, azt álitván, hogy mártíromságra vitetnék. De a' Tsászár maga-eleibe vitetvén őtet, és meg-befzélvén néki a' lártást, meg-bátorodék Szent Szilveszter, és a' Jésus Kríust kezdé prédikálítani, intvén a' Tsászárt, hogy meg-kerefsztelkednék; mellyet meg-tselekedvén, mingyárt meg-gyógyúla a' poklofságból. Meg-hallá e' dolgot Ilona a' Tsászár Annya, íra néki, ditsérvén őtet, hogy elhadta volna a' Bálványokat: de inkább' akarta volna, hogy a' 'Zidók hitére tért volna, hogy-fem a' Kerefszrényekére, kik Ilten gyanánt egy embert imádnának, ki megholt a' Kerefsz-fán. Felele Konstantínus néki, hogy jőne Romába, és hozna magával leg-böltseb', és tudósb' 'Zidókat. Ugy tselekedék Ilona, és a' 'Zidók disputálának Szent Szilveszterrel, Kráto, és Zéno, nagy, és nevezetes Filozofusok előtt. Szent Szilveszter olly böltsen meg-felele a' kérdésekre, és ellenvetésekre, mellyeket a' Kerefsztényi Hitnek titkai ellen a' 'Zidók állatának, hogy meg-fzégényítettvén, Krístushoz térének, és meg-kerefszteltetének; ugyan azont tselekedé Ilona a' Tsászár Annya. Annak-utánna a' Tsászár erős törvényt rón, mellyben meg-parantsolá, hogy az Úr Jésus Krístus Isten gya-

nánt imádtásék; és a' gonosz-tévkök Kerefsz-fán ne őletteffenek. meg, mint annak-előtte. Senki élete veztréfe-alatt, a' Jésus Krístus nevét ne szidalmazza. A' Bálványok Templomi rontásának-el, és építteffenek Szent-egyházak, a' hová folyamodván, a' kik történetből vétkeznek, békével maradvanyanak. Ő maga-is a' Tsászár fok Szent egyházakat építe, mind belől Romában, mind pedig kívül a' várafon: a' maga tulajdon Palotáját-is Szent-egyházzá változtatá, mellyet mostan Szent János Lateránusnak hinak, és fok gazdagságokkal felékesíté azt.

3. Bizonyos dolognak tartatik, hogy Konstantínus Tsászár Szent Szilveszter Pápanak, és ő utánna a' több' következendő Pápaknak ajándékozta Róma városát, és Olasz országot. Ez az oka, hogy az Imperium székét által vivé Konstantinápolyba. Más Szent-egyházakat-is építe Konstantínus a' ketrón kívül, mellyeket a' maga Palotájából tsináltata, egygyiket Meg-váltó Krístus Urunkét, másikat Kerefsztelő Szent Jánosét. Mellyek közül egynek maga személye szerént kezdé ásni a' fundamentomát, és tizen-két kosár földet kiáfa, a' tizen-két Apostolok nevében. Szent Pál Apostol Szent-egyházát ő épité Ostiai úton: és a' Szent Kerefsztét a' Szezsforianus palotájából, mellyet most hinak: Szent Kerefsz Jérusálemben. A' Szent Ló-

rintzét Tiburtina úton : a' Szent Agnesét Lávikána útban ; mást-is építte ottan , Szent Péter , és Szent Martzellinus Mártirok tiszttségére . Ostia városában-is Szent Péter , és Szent Pál , és Keresztelő Szent János tiszttségére Szent-egyházakat építtete : Kápuában egygyet , Neapolisban-is egygyet , ugyan azon Szent Apostoloknak tiszttségére . Ezeket , és fok egyéb' Szent-egyházakat építtete az ájtatos Tsáfár , Szent Szilveszter Pápa kérésére : és mind azokat meg-ékefté aranyas , és ezüftös edényekkel , és fok drága kövekkel .

4. Meg-fűnt vala a' Tiránnusok üldözése az Anya-szent-egyház ellen ; de más üldözés kezdeték az Eretnekektől , egy Alekszandriai nevű Pap által . Ez felettéb' való tiszt kívánó ember lévén , hogy magát meg-ísmérteffe a' világon , egy igen dögletes vallást kezdte hirdetni , az ellen , a' mit a' Krisztus Jépus önnön maga monda maga felel : *Ego , & Pater , unum sumus . Joan. 10. v. 30.* En , és az Atya egy vagyunk . Melly dögletes Eretnekség , a' világnak fok részeire ki-terjedett vala . Az-okáért Sz. Szilveszter Pápa azt rendelé , hogy közönséges Gyűlés szolgáltarnék , és Konstantinus Tsáfár gondot viselne arra . Akkor szolgáltaték a' Nitzéa város-béli közönséges *Konzilium* , mellyben három száz , tizen-nyolcz Püspökök jelen voltak . Jelen volt ottan maga-is Konstantinus

Tsáfár : és látván némellyeket a' Püspökök , és szerzetes emberek közül , kik a' Gyülekezetben voltak , hogy kinek szemét vonták ki , kinek kezét vágták-el , kiket egyéb' tagjokban rútúl meg-tsűfoltak , 's bennáká tettek , az előtt való üldözésekben , a' Krisztus Jépus szeretetéért ; a' Keresztény Tsáfár azokat egygyenként meg-ölelte , és meg-tsűkolta nekik , a' hol a' szemeket ki-vonták , és a' kezeket el-vágták , sírván ájtatóságában , és mondván , hogy boldogok volnának , mivel méltókká lettek , a' Jépus Krisztus szerelméért gyötrelmeket szenvedni . El-vegeződék a' *Konzilium* , és Arrius az ő dögletes tudományával , mint Eretnek meg-átkoztaték . És mint-hogy Arrius vakmerő-képpen meg-marada az ő hamis vélekedésében hat tanítványival egyetemben , a' Tsáfár parantsolattyára számkiveteték .

5. Miglen a' Gyülekezet tartá , emlékezetre méltó , a' mit ez a' Tsáfár tselekedék . Szűkség mind írásban foglalni , hogy tanúllyanak a' világi Fejedelmek : bősületben tartani az Egyházi embereket , és ne mérézfellyék azoknak életét meg-ítelni , sem Egyházi privilegiumokat meg-sérteni . Sokféle nemzetsegek jöttek a' Konziliumba , mint azért , hogy az Arrianus Eretnekek tudományról vetekednének , mint pedig azért , hogy igazságot kérjenek , és némelly nehéz dol-

dolgoktól meg - menekedgyenek , mellyeket reméllettek , hogy véghez vihetnének a' Gyülekezetben. Minden nap fokban mentek a' Tsászárhoz *supplikáziókkal* panaszolkodván némelly Püspökökről , kik a' Gyűlésben jelen voltak , és egyebekről , kik jelen nem voltak , és a' Püspökök közül - is némellyek egy-más ellen panaszolkodtak. A' Keresztény Tsászár egyebet nem tselekedett , hanem csak el-vette a' *supplikáziókat* , és mind meg-tartotta , és csak egygyet sem olvasott el azokban : egy nap az-után , minnyájan egygyütt lévén a' Püspökök , azokat nékik adá , mondván : A' mi Urunk Istenünk , titeket Papokká tett , és hatalmat adott néktek meg-itilni minden embereket , engemet-is azokkal egyetemben. E' szerezént én-nékem kell tőletek meg-itiltetnem , és ti én-tőlem meg nem itiltettek : az - okáért az Iltentől várjatok itiletet. A' ti törvényitek , és közbe-verésitek , akár minéműek legyenek , az Isten itiletére hagyattatnak. Én titeket igen kérlek , hogy félre-tévén a' magán lévő dolgokról való közbe-ve-téseket , minnyájan a' hit dolgaira figyelmezzünk ; mert e' végre gyűltünk ide. Ezeket mondván a' tüzbe vetteté mind azokat az írásokat , hogy senki azokat el ne olvashassa ; bizonynyal méltó dolog olly nagy Fejedelemhez.

6. Nitzéforus , Kálisztus , és Tzezáreai Gergely azt írják , hogy ab-

ban a' Nitzébéli *Kontz' liumban* , két Püspök hala-meg , Kriztantus , és Malónius , minek - előtte a' Gyülekezetben tett végezések alá-írnák a' neveket. A' töb' Püspökök , egy éjjel oda menének , a' hová ezeknek a' testek vólt helyhezterve , és egy a' többinek képében szólla , arra kérvén a' meg-hólt Püspököket , hogy meg-próbálván ók - is , hogy a' Kristus Jésus igaz Isten , melyet Arrius tagad vala , írják alája a' magok neveket - is , a' mint a' töb' Püspökök tselekedtek. Ezeket mondván a' koporsójokra tévék a' levelet , és egész étzaka meg-maradának az Isteni imádságban , és reggel írva találák azoknak neveket a' meg-nevezett levélben ; és fokban azok közül , kik jelen valának , meg-is-mérvén az írást , mondották , hogy a' két meg-hólt Püspök keze írása vólna. El-végeződven a' *Kontz'ium* , Szent Szilveszter Pápához küldének mindeneket , mellyeket végeztek vala. Azt-is tudtára adák , mi-képpen Konstantinus Tsászár az ezze-fordúlt Arriust hat tanítványival egyetembe számki-ve-tésbe küldötte.

7. Szent Szilveszter Pápa , mivel-hogy az útszák nagy vólta-miatt , nem lehetett jelen a' Nitzéa-béli Gyülekezetben ; az igaságnak nagyobb' meg - erőstítéséért , más gyülekezetet rendele Romában , mellyben két száz hetven - hét Püspökök vóltak jelen , és minnyájan egyenlő

akarattal meg-erősitvén, a' mit a' három száz tizen nyóltz Püspökök végeztek vala Nitzében; újjabban kárhozták Arriust, Fotinust, és Szabelliuft, és egyéb Eretnekségnek szerzőit: A' Nitzébéli *Konrzilium* szolgáltatót Üdvözítőnknek három száz, harmintz-négy ezendeiben, és abban el-végeztetett, és nyilván ki-jelentetett, hogy a' Rómái Anya-szent-egyház, FejemindenAnyaszent-egyházaknak. Es az-után legnagyobb' azAlekszándriai Anya-szent-egyház, mellyet Szent Márk Evangélista igazgatott. Az Antiokiai Anya-szent-egyház harmadik a' méltóságban, a' hol elsőbben vólt a' Szent Péter széke: Negyedik pedig a' Jerúsálemi Anya-szent-egyház, mellynek Püspöke Szent Jakab vólt.

8. Sok üdvösleges rendeléseket tett Szent Szilveszter Pápa; a' többi közzött, hogy a' Pap, meg-keresztelvén az embert, kenne-meg a' homlokát *szent Krismával*; és jól-lehet az előtt is úgy tselekedtek némelly Anya-szent-egyházakban, úgy-mint Afrikában, mivel-hogy Szent Tzipriánus, ki fokkal az-előtt Kartagói Püspök vólt, Januariusnak irván, azt mondgya: Ilendő dolog, hogy te, valamelly embert meg-keresztelész, meg-kend a' homlokát a' *Krismával*. Azért Szent Szilveszter Pápa azt Parantsóla, hogy az egész Anya-szent-egyházban azt a' hasznos dolgot meg-tselekednék, mellyet az-előtt is

tselekedtenek némelly Anya-szent-egyházakban. Azt-is rendeli, hogy a' *korporalék* tiszta fejét vászonból lennének, ne felyemből, se egyéb' materiából, se más színű vászonból. Hogy csak a' Püspök szentelne *Krismát*, és azzal bérmálhatna. Meg-parantsóla, hogy a' Diakónufok Dalmatikával élnek, és Manipuluffal a' bal kezeken. Meg-tiltá, hogy a' Papok világi törvénybe ne mennyenek, sem pedig világi Fejedelmek széke eleibe, akár minémü alkalmatoóságért.

9. Szent Szilveszter Pápa el-vátoztatá a' napok neveit, Hatfőtől fogva Szombatig, mert a' Pogányok a' Planeták nevei-szerént híják vala. Igen nagy gond-vifelése vólt ennek a' Szent Pápanak a' szegényekre, és szükölködőkre. Arra - is kiváltképpen való gondot vifelt, hogy a' Kalastromban lévő Apátzának életek táplálására való szükösleges dolgok szolgáltassanak, hogy a' Kalastrom kívül alá, 's fel ne járnának eledelek keresésének alkalmatoósága alatt. Szent Szilveszter élt a' Pápaságban huszon-három esztendeig, tiz holnapig, és tizenegy napig. Az Anya-szent-egyház azon a' napon szenteli az ő Innepét, a' mellyen meg-hólt, úgy-mint Karáson havának utolsó napján, Kristus Urunknak három száz harmintz - öt esztendejében. A' Nagy Konstantínus Tsászár idejében.

Első Szent LEO Pápa élete.

Damafzus által, és több' nevezetes Aurotorok által sommába foglaltatott.

I. Szent Leo, Diákonus Kárdinál lévén Romában, Harmadik Sziksztus Pápa halála-után Római Pápaságra választaték. Az ő első igyekezete, minek-utánna Pápává len, vólt, hogy az egész Anyaszent-egyházat az eretnekségektől meg-tisztítsa. Némelly Manikéus Eretnekeket talál Romában, kiket meg-fogatván, meg-érté tőlök, hogy többen-is vólnának más helyekben. Meg-fanyargatá azokat, kiket meg-fogatott vala, és meg-parantsolá a' Püspököknek, a' hol a' többi vóltak, hogy azokkal is hasonló képpen tselekednének. És hogy tellyességgel ki-gyomláttanék az az eretnekség, mind meg-égettette a' Manikéusok könyveit, a' hol találtattak.

2. Az időben Attila a' Hunnufok, avagy Magyarok Királya, bé-méne Pannoniába, az *Eszaki* népeknek nagy sokaságával, és meg-vévén azt az Országot, Magyar-Országának nevezé. Ezzel meg nem elégedvén; Olasz-Országba indula, jól-lehet ellene állot volna Ekkius, a' Valentiniánus Római Tsászár, igen erős Fő-Kápitánya, ki meg-is útközék véle Frantzia Országban, melly útközetnél, vagy har-tzolásnál soha rettenetesb' nem vólt

Europában. Mivel-hogy reggeltől fogva, egész estvéig tartott a' tsa-ta, és mind a' két részről száz nyóltzvan ezeren el-vesztének, és meg-holtanak akkor. Azt írják, hogy egy kis parakotska, melly ottan közel folyt, olly igen meg-nevekedett a' meg-öletteknek vé-rétől, hogy úgy lázott, mint-ha nagy folyó-víz lett vólna, és a' holt testeket, és egyebet, a' mit el-ragadhatott, olly kegyetlenül vitte, mint az igen meg-áradott febes folyó víz szokott tselekedni.

3. Attila meg-erősítvén az ő feregít, bé-méne Olasz-Országba, semmi ellenséget nem találván, elrontá Akvilea városát, követ a' kővön nem hagyván; mert vak-merő-képpen, meg-akará őltalmazni magát, mivel-hogy igen nagy fő város vala. A' föld népe, és más tartományokból-is, a' hol általment a' pogány Király dühösége, bizonyos szigetetskébe szaladának, nem megléve Padva városától, mellyek az Adriátikus tenger örvényében vóltak, a' hol a' fok folyó vizek-is bé-szakadtak a' tengerbe: és ott kezde eredetet venni a' nevezetes, és igen gazdag Velentzé várossa. Továb' méne Attila olly szándékkal, hogy Rómat-is el-ron-tsa. Szent Leo Pápa, Keresztényi kegyes buzgóságtól vífeltetvén,

ki-méne Romából Attila eleibe, ki még nem ment vólt által a' Mintzius folyó-vizén, melly által-foly Mantona városán. Minck-utánna az igen ékeffen szóló Szent Leo Pápa a' kegyetlen Király eleibe érkezet vólna, Fő-Püspöki öltözetekben, fok Egyházi emberek társaságában, és az egész Római Tanátsal; ilyen-képpen szólla a' Királynak.

4. A' Római Tanáts, és az egész község, kik az el-múlt időkben, az egész világot meg-győzték; most pedig meg-vallyák, hogy tőled meg-győzettek, leg-hatalmasb' Király Attila, te-néked könyörögnék, és én-is az ő képekben, igen alázatosfan könyörgök néked, hogy enged-meg nékik az ő életeket. Semmi dolog nem következhetett vólna néked illy nagy ditsőség között, mellyet nyertél a' te ditséretes tselekedetiddel, olly bősületes, és méltóságos e' mostani időben; és olly nagy emlékezetre méltó a' következendőkben, mint-hogy elődbe jött a' te lábaidhoz borúlni az a' nagy Nemzetség, a' ki előtt, az el-múlt időkben térdet, 's fejet hajtottanak minden nemzetségek, és a' világnak minden Királyi. Bizonynal igaz dolog, oh Attila Király, hogy te hazugság-nélkül ditselkedhetel, hogy a' te erőddel, és hatalmaddal meg-birtad, és meg győzted az egész világot: mivel-hogy olly nagy vólt a' te szerentséd, hogy meg-

győzted, és hatalmad-alá vetetted a' Rómaiakat, kik meg-győzték a' világnak minden nemzetségit. Nem szükség már egyebet tselekedned, hogy nevezetesb' légy a' világnak minden Királyinál, hanem-hogy enged-meg nékünk azt, a' mit tőled alázatosfan kérünk, mivel-hogy e' dologban minden győzedelmet nyerfz, meg-győzven tenen-magadat. És ha a' te nagy erőddel minden emberi erőnek határit fellyül haladtad, és arra a' nagy Felségre érkezvén, a' hová foha lenki meg sem gondolta, hogy fel-mehetne; semmi olly dologt nem tselekedhetel, melly hasonlóbba téfzen téged az Istenhez, mint-ha azt akarod, hogy több embereknek tartásék-meg te-átalad az életék, hogy sem mint a' kik meg-ölettertek. Eddig meg-ífmérték a' kevélyek a' te oltorodat, és tsapáfordat; tseleked' azt immár; hogy az alázatosfiok ismérjék-meg kegyelméségedet. Igen illendő dolog azt tselekedned, mivel-hogy kezvedbe akarják adni magokat, nagy alázatosfággal, és meg-vallyák, hogy tőled meg-győzöttetek: és kéfzek mindent meg-tselekedni, a' mit nékik parantsolandafz.

5. Midőn Szent Leo Pápa ezeket a' hathatós igéket mondaná, a Római Tanáts Urak térden állottak írván, és a hatalmas Király mindenkor a' Szent Pápa ortzájára függesztvén tartotta a' szemeit-Meg-

Meg-parantsolá az -után, hogy a' Római tanáts Urak fel-kelének; és a' Pápához fordulván, monda néki: Atyam, jó szível légy, és semmit ne busúly, mert én el-vegeztem magamban, hogy azt tselekedgyem, a' mire engem kértél. Én mindgyárt vízfíza-térek az én tartományomba; úgy-is tselekedék. Bizony igen tudálatos dolog volt ez, melyen minnyájan igen álmétkodtak az Attila Fő-Kápitányi, látván, hogy Attila olly kegyetlen ember lévén, és olly igen szomjúhozó az emberek vérét ki-ontani; és mindenütt, a' hol által-ment, magát kiáltatta, mondván: Attila a' Magyarok Királya, Isten Ostroma! illy hamar meg-változott volna, az egy Pap szavára, csak, hogy látta az ő ellenségét, az ő ortzája előtt firni. Némellyek az ő baráti közül meg-kérdék az okát ennek az ő szokatlan véletlen könyörületességének. Kiknek ő felele, mondván, hogy midőn a' Pápa szállana, két ember volt mellette, kiknek tekéntetek fokkal rettenetesb' volt az emberi tekéntetnél, két kard lévén a' kezekben, és meg-öléssel fenyegetik vala őtet, ha azt meg nem tselekedné, a' mire Leo kéri vala őtet. Bizonyos dolog, az a' két ember, kik Szent Leo Pápa' mellett meg-jelentek, Szent Péter, és Szent Pál Apostolok voltak, kik olly igaz ügyében meg-segétették őtet. Attila vízfíza-tére az ő tartományiba,

és nem sok idő múlva, Idibkon nevű igen szép leányzót vévén magának házas társul, és menyegzőt szolgáltatván Magyar-Országban, nagy pompával, és musikákkal, annyit evék, és ivék a' pogány Király, hogy a' vér folyás meg-indula benne az orra-által, és aluván meg-fojta őtet. Az ő halála által meg-nyugovék egy-kevelése a' Kereszténység, kivált-képpen Olasz-Ország, és Sz. Leo Pápa egyetemben. Mert mindeneket nagy félelemmel bé-töltött vala ez a' kevély pogány Király, ki nagy fel-fuvalkodással magáról azt kiáltatta: Attila Királyoknak Királya, az Isten Ostroma.

6. Nem sokkal az Attila halála-után Ekkiusnak egy Transzilius nevű vitéze meg-öle Romában Valentiniánus Császárt, az ő Urának méltatlan haláláért. A' Római Imperium, vagy birodalom Makszimusra szálla, ki feleségül vévé magának Eudokziát, a' meg-holt Császár feleségét, melly dolog akarattya-ellen történék néki: az-okaért időt vára, bozszút állani Makszimus-ellen, mind azért 's mind pedig, hogy ő-is részese volt a' Valentiniánus halálában. A' bozúság tért igen nagy kárával tselekedé Olasz-Országban Eudokzia, mivel-hogy Genzerikusnak, a' Vandalusok Királyának íra Afrikába, és néki ígéré a' Római Imperiumot, ha személye -ízerént oda jöne. Genzerikus nem volt kéfedelmes e' dolog-

logban, sőt csak hamar három száz ezer vitézeket egybe - gyűjtven, nagy hirtelen közel Romához a' Tiberis partjára szálla. Szent Leo Pápa, mint kegyes Atya, hozzájarméne, és nagy alázatossággal kéré őtet, könyörölne-meg azon a' nyomorult népen. És mint - hogy ő kegyelmességet talált volna, a' legkegyetleneb' pogány Királyban, ne lenne annál kegyetlenb'. Ha pedig ugyan fel-akarná verni a' várást, leg-aláb' lenne tekintete a' Szent-egyházakra, és egyéb' szent helyekre, és nagy erős házakra, s palotákra, mivel hogy már pusztán hagyattanak a' város lakosítól. Genzerikus meg - kerefszteltetett volt, noha Arriánus eretnek, és következő-képpen ellensége volt az igaz Kerefsztényeknek. Ez az oka, hogy kevessebb' gyümölsőt szerzenek. Ő-benne a' Szent Leo Pápa könyörgési, hogy - sem mint a' pogány Királyban Attilában: Bémené Genzerikus Romába, senki ellene nem álván, és tizen-négy nap, melyekben ottan marada, sok ifzonyu kegyetlenségek, és utálatosságek láttatának a' városban. Használtak mindaz - által a' Pápa könyörgési, mert a' kegyetlen Király tűzzel, vassal nem rontattael a' várást, a' mint el-rendelte volt magában. A' város Polgári nagyob' részre el-futottak volt, és azok-közül, kik meg-maradtak, a' fő-renden valókat fogságban viték, és azokkal egygyűtt a' nyomorult

Tsászfárnét-is Eudokszíát. Makszimus mint ezeknek a' veszedelmeknek szerzője, ki már a' Tsászfár titulussát magára vette volt, el-akara fzaladni, de nem leheté: mivel-hogy midőn készítené magát a' fzaladásra, egy Ursus nevű Római fő - ember meg-öle őtet.

7. Genzerikus vízfsza-rére Afrikába a' Római fok rabokkal, és prédákkal. Ki-menvén ezek a' barbarus népek Olasz-Országból, más üldözés támada az Anya-szent-egyház ellen, tudni-illik, a' fok Eretnekek, kik meg-jelenték magokat Görög-Országban: kik ellen Szent Leo Pápa Kontziliumat, avagy Gyülekezetet szerze Káltzedonia városában. Ez volt a' négy Kontziliumok közül, melyeket Szent Gergely olly bötsületben tartott, mint a' négy Evangélistát. Ebben a' Gyülekezetben száz hármintz Püspökök voltak. Jelen volt egy darab ideig Mártziánus-is a' Konstantinápolyi Tsászfár. Ebben fok szent Dekretomok rendeltetének, és Nestorius, és Eutiekus eretnekek kárhoztatának, és meg-aláztaték a' Dióskorus kevélysége, és némelly Püspököké, kik ezeket oltalmazzák vala. Illyen módön meg-nyugovék a' Kerefszténység, noha nem sokkal az-után egyéb' Eretnekek támadának, kiket Atzefalufok, az az, fő-nélkül való népeknek hittak: mint-hogy kivált-képpen-való mesterek senki nem volt, kiről nevezetethettek volna, mint egyéb' eretnekek.

nekék. Ezek a' Kaltzedoniai Gyűlészetben kárhoztatott tévelygéseket vették vól fel; és Szent Leo Pápa fok dolgokat ira ellenek, Isteni böltsésséggel tellyefeket.

8. Nagy gond - vifeléfe vól Sz. Leo Pápanak az Isteni tizfteletnék őregbitésére; meg-parantsolá nagy büntetések alatt, hogy senki ne mérészlené a' Szentek tetemít illetni illendő tizfteletnélkül; hasonlóképpen még azoknak képeit - is. Azt - is rendelé, hogy a' Misében, a' kőtséghez fordulna a' Pap, mondván: *Orate fratres*, Imádkozzatok Atyám - fiait. És a' Kánonhoz hozzá adá amaz ájtatos ígékét: *Sanctum Sacrifcium, immaculatam Hostiam*. Azt - is mondgyák felőle, hogy Nefztorius Eretnek ellen irván, a' levelet a' Szent Péter koporsójára tette, és imádkozott, hogy ha mi fogyatkozás efelt irásában, töröltetnék - ki, és némelly szókat ki - törölve találá. Szent Leo Pápa szüntelen imádkozott Szent Péter Apostolhoz, könyörögván, hogy nyerné - meg néki bűneinek bot anattyát az Iltentől. Az - okáért meg - jelenék néki Szent Péter, mondván: Én könyörögtem éretted az Iltennek, és meg - bortsáttattak a' te bűneid. De ez - után jól meg - gondold, kit rendely, és helyheztefs az Egyházi méltóságba, és kinek adgyad az Egyházi tizt - vifeléfeket. E' dologban úgy meg - jobbitá magát, hogy mikor benefiziumot, vagy Egy - házi tizt - vifeléft

kellene máfnak adni, elsőbben jól meg - vizsgálta erköltsit, tudományat, és elégséges vólta annak a' személynek, a' kinek kellett adni. És mikor a' Papi méltóságban kellett rendelni valamelly embert, annak meg - probáltatott jó életű, és bölts embernek kellett lenni. Ha valamelly fő ember a' Szentek teteméből való maradékokat kért tőle, misét szolgált, és az - után elmetéltette a' korporálét, mellyen a' Kristus Jésum Szentséges Testét meg - szentelte, és abból adott relikviát néki. És ha látta, hogy azzal meg nem elégedett, egy kést vett kezébe, mellyet a' korporáléba vervén, vér folyt - ki belőle. Azt parantsolá, hogy egy Apátzának se adatnék szenteltetett *Velum*, ha elsőbben magán való tizta életet negyven elztendeig nem vifelt volna: jól - lehet fokkal az - előtt az Agatomi Gyűlekezeten meg - vól ez rendelve.

9. A' Szent - egyházak meg - építésére - is, és fel - ékefítésére, és a' kőzónséges nagy épületekre, mellyeket a' Vandalusok el - rontottak vól, nagy gondgya vól Szent Leo Pápanak. Demétria nevű igen gazdag, és ájtatos Afzszonyt arra kéré, hogy Szent - egyházat építene Szent Iltván tiztzeffégre, Latina nevű útban Róma varassán kívül. A' maga költségin egy Szent - egyházat építe Appia nevű útban Szent Kornelius Pápa, és Mártir tiztzeffégre. Kivált - képpen való helyet é

pite a' Szentek teteminek a' Szent Péter, és Szent Pál Szent-egyházában, és a' Lateránomi Szent Jánoséban. Ő rendelete azoknak Kollegiumat, kiket mostan Kubikuláriusoknak hírnak, és azokat a' Szent Apostolok Koporsója őrizőivé tette. Más Kalasztromat-is építette kőzél a' Szent Péter Szent-egyházához. Sok Szent-egyházaknak edényeket, kelyheket, és egyéb' eszközöket ajándékozza. Végezetre fok szent tselekedetekben el-töltvén idejét Szent Leo Pápa, őltalmazván a' Keresztényi Hitet az ő Szent életével, és tudományával; igen megvénhedvén; és el-fáradván a' fok

gondok miatt, minek-utánna a' Szent Péter Székében huzzon-egy ezten-deig űlt volna, e' nyomorult életből az őrk életnek boldogságába méne. Meg-hala Romában Szent György havának tizen-negyedik napján, Krisztus Urunknak négy száz hatvan-három ezten-dejében. Leo Császár uralkodván Konstantinápolyban. Az Anya-szent egyház ugyan azon a' napon szenteli az ő Innepét, a' mellyen vólt az ő halála. Es mint-hogy fok jószágos tselekedetekkel fénylett; méltán, nagyoknak nevezetett. Az ő teste a' Vatikánumban temetteték.

Szent GERGELY Pápa, Anya-szent-egyház Doktora élete.

Damaszus, és Bédá, és egyéb' nevezetes Autorok írásából sommába foglaltatott.

1. Szent Gergely Romában születék: az Attya Patritzius Gordiánus vólt, Harmadik Felikz Pápa nemzetéből, nemes, és gazdag nemzetből. Kitsinségéről fogva Szent életű vólt Szent Gergely, és a' jószágos tselekedetekre igen hajlandó; hogy ő felőle mindenkor reménlették, minémű nagy Szent lenne. A' Deáki, és Isteni tudományokban foglalá magát, mellyekben igen nagy élő-menetelőn. Igen szerette a' Szerzetés életet, és a' Szent Benedek Szerzetés-

ből való Barát vólt; és az-után Pápává választatván, ő erőssítette-meg elsőbben azt a' Szerzetet. Igen könyörűletes, és adakozó vólt a' szegényekhez, nagy szorgalmatosságát mutatta a' Kalasztromok építésében, úgy-annyira, hogy hatot épített Szicziában maga költségén; sőt az Attyától maradott tulajdon házat-is Kalasztrommá változtatta, holott egy Ispitált-is építette, mellyben szállást adott a' szegényeknek, kik a' világnak fok részeiről Romába jöttek. Ezek az ő élete példájának jószágos tselekedeti, és az ő nagy okótsága, és értelme, olly kedvessé, és szerelmessé

tesé tévék őtet Romában, hogy semmi nagy dolgot nála-nélkül nem tselekedtek. Minnyájan dicsérték azt, a' mit ő jóvállott, és a' mit gonoszának mondott, minnyájan meg-vetették. Benedek Pápa Diakonusá tévé őtet, mint-hogy igen Szent életű volt, és fok jószágos tselekedetekkel tündöklött.

2. Azt befzéli Béda, hogy látván Gergely, két rab ifiakat el-adatni egy Romai Kalmárnak, kik igen szépek valának, meg-kérdé, ki nemzetéből vólnának, és meg-értvén, hogy Anglusok, kik pogányok voltak, monda Gergely: Bizonyal jó nevek van, mint Angyalok úgy látszanak; de könyörületességre méltó dolog, hogy azok a' lelkek, kiknek az Isten olly szép testeket adott, el-vefznek a' bálványozás miatt. Az-után Benedek Pápához méne, és kéré őtet, hogy szent életű, és jószágos tselekedetekkel világoskodó embereket küldene Angliába az Evangéliumot prédikállani. És nem találtván más alkalmas arra a' dologra, ő választaték, hogy azt tselekedgye. Őrömeit fogadá Szent Gergely e' dolognak terhét, és útra indula. De viszsa-hivaték Romába, mert az egész kötség a' Pápához folyanék, könyörögvén néki, hogy meg-re-fosztaná azt a' váraft-egy olyan-szükséges embertől. Az-után meghala Benedek Pápa, és Második Pelágus választaték helyébe. És mint-hogy szokás volt abban az idő-

ben, hogy a' kit Pápává választot-tak, *confirmátziót*, avagy meg-erősítéit kérne a' Konstantinápolyi Tsáfzártól (melly dolgot inkább erőszakkal, hogy-sem igazság-szerént kívántak a' Tsáfzarok) fok nyomoruságokban találtván Olasz-Ország a' kegyetlen hadakozások-miatt, mellyeket a' Longobardok tselekedtek, Pelágus nem küldé a' Konfirmátzióért Tibérius Tsáfzárhoz. De az-után félvén az ő ereitől, és meg-értvén, hogy azért igen meg-haragutt vólna, hozzája küldé Gergelyt, meg-engesztelni haragját, ki addig fárada a' Tsáfzánál, hogy a' Pápa mentési be-vétevének.

3. Meg-marada egynehány ez-tendeig Szent Gergely Konstantinápolyban, és ottan írta amaz iteni magyarázatot a' Szent Jób könyvéről Szent Leonárdus Ersek kérésére, mivel nagy barátságot vetett volt levelek-által. Konstantinápolyban nagy vetekedése volt Eutikius Patriarkával, mivel-hogy egy könyvet írván, fok tévelygéseket töltött vala abba, mellyekről meggyőzé őtet Szent Gergely a' Tsáfzár előtt, és mind viszsa mondata véle, a' mit rosszul irt volt. Annak-utánna meg hala Tibérius, és az Imperium Mauritziusra szálla, mivel nagy barátságot tartott Sz. Gergely, és egy fiának Kereszt-Attya lón a' Kereszttségben: nem sokkal az-után viszsa-hivattaték Pelágus Pápától, kit a' Longobardok

dusok meg-szállottak vala Romában. El-méne Szent Gergely Konstantinápolyból, és vele egygyütt Smaragdus, kit Mauritzius Császár Vitze-Király *titulussa*-alatt Olasz-Országba küldé, és fok fegyveres népet ő-vele, hogy meg-szabadítaná a' Pápát, és Romát a' meg-szállóktól; és hogy fok tartományokat, és városokat igazgatna, melyeket a' Császár birt Olasz-Országban. Még-nyugovának a' Romaiak egy-kevelsé ezzel a' segítséggel; mivel-hogy Smaragdus meg-útközék a' Longobardusokkal, és meggyőzé őket, úgy-annyira, hogy békeiséget fzerzének egy-más között. Nagy örömmel fogadák Szent Gergelyt Romában, mind a' Pápa, 's mind az egész Romai község, a' mint meg-érdemlették az ő jó tselekedeti, és segítségi, melyeket vett ő-általa a' Kereszténység.

4. Noha a' Szent Gergely jóvetelével meg-szűntek volna a' földi hadak, mindaz-által nem fokkal az-után, más rendbéli had kezdeték az Egből, melly egy igen nagy dög-halál volt, melly első kezdetében meg-foztra Pelágius Pápát életétől. Az-után annyin voltak, kik minden nap meg-hólták, hogy az elevenek el nem temethették az halottakat. A' nyomorult Romaiaknak nem volt Isten után hová fordítani szemeket, hogy segítséget, és tanátsot adgyon nekik, hanem csak Szent Gergely, ki mind annyi nyomoru-

ságokban sem fogyarkozék - meg, sőt böjtölésekkel, alammihálással, és imádságokkal, melyeket tselekedett, és egyebekkel - is hasonló-képpen tselekedtetett, igyekezék meg-engesztelni az Isten haragját. Más-félel szorgalmas volt a' közönséges jóra, személye - szerént járván, a' hol nagyobb szűkség kívánta. Némelyeket meg látogatott, másokat biztatott; némelyeket meg-vigasztalt, és mindent meg-segétett, a' hol lehetett. Egy nap egybe-gyűjté az egész községet a' Szent Szabina Szent-egyházába, Kis-Afzszony havának 29. napján, és fel-menvén a' prédikáló-fűekbe, egy tsudálatos prédikáziót tón, és egyéb dolgok között, mondá: Illendő dolog már édes Atyám fiai, hogy félyünk az Isten ostorától, mivel láttuk azokat jelen lenni. Ti láttátok, mi-képpen az Isten haragja az egész községet ostorozza, mint-hogy annyin hálnak - meg hirtelen halállal. A' betegség nem jó az halál-előtt, sőt a' halál meg-előzi a' betegséget. A' kit illet a' betegség, előb' meghal, hogy - sem ideje légyen vétkeinek sirtására. Gondollyátok - meg azért mi módon jelenhetik - meg a' bűnös ember, a' haragra gerjedett rettenetes Bíró előtt, nem lévén ideje meg-sirtani az ő gonosz tselekedetit. Azok, kik egy házban egygyütt laknak, nem teránészet folyása-fzerént hálnak - meg, hanem egyfzer 's mind meg-halván, le-on-

lanak mind a' földre. A' házak
űressen maradnak; az Atyák látták
faikat meg-halni, és az örökösök
azok előtt halnak-meg, kik azt re-
ményeltek, hogy az örökségben
hadnák ket. Térjünk azért atyám-
fiai a' penitentziának foházkodá-
sára, és bűneinknek meg-firatásá-
ra, a' mig időnk vagyon. Sokkal
inkább a' könyörgéft meg-halga-
tya a' Biró, mikor a' könyörgő
életét meg-jobbittya. Fenyegtet
minket az Úr Isten, fejünk felett
vagyon az ő haragjának kardja,
légyünk álhatatosflok a' szüntelen-
való írásban: mert a' mi kegyes, és
irgalmas Istenünk azt akarja, hogy
az Imádsággal, mint-egy erővel
vegyük tőle bűneinknek bocsánat-
tyát. Annak-okaért édes Atyám-
fiai, minnyájan gyónáft valláft te-
gyünk ma bűneinkről, és holnap
szép *prozessió*ban, ájtatos könyörgé-
fekkel mennyünk az Anya-szent-egy-
házba. Es mint-hogy minnyájan
vétkeztünk, minnyájan firassuk-
meg gonosz tselekedetinket: mert
a' mi igaz Biránk látván, hogy
magunk lanyargattuk magunkat
a' mi vétkeinkért, meg-változta-
tya ellenünk ki-adott szententziáját.

5. A' Szent Gergely szavai-ál-
tal, minnyájan meg-erősödének;
második napon *prozessiót* járanak;
egy óra-alatt, a' mig tarca, nyúlt-
van ember hala-meg. A' *prozessió*-
járás ilyen módon volt rendelve:
Az Egyházi emberek, Keresztelő
Szent János Szent-egyházába gyű-

lének. A' Világiak a' Szent Mar-
tzeiluséba. A' Barátok Szent János,
és Szent Páléba. Az Apátság Sz.
Kozmás, és Damianéba. A' házas
afszonyok a' Szent Istvánéba. A'
szegények, és a' kiseddek a' Szent
Tzitzelle Szent-egyházába. Es mi-
kor mind egybe-gyűltek volna,
minnyájan *prozessió*ban a' Sz. Mag-
dólna Szent-egyházába menének.
Ezt a' *prozessió*-járáft sokszor tsele-
kedék, mind addig, mig az Isten
haragja meg-engefzteltetek, és a'
hirtelen való halálok meg-kezdé-
nek szűnni. Már el-múltak vala-
hat hólnapok Pelágius Pápa halála
után, és még semmit nem végez-
tek vólt, hogy más Papát választ-
tanának helyébe, mivel minden
órában kiki az halált várta magára.
E' szomorú időnek vége felé, a'
Papok, és a' Romai köfség, egyen-
lő akarattal, minden ellenzés-nél-
kül Szent Gergelyt választák Pápá-
vá: de ő nem akará magára venni
azt a' terhet. Követeket küldének
Konfirmátzióért Mauritzius Tsászár-
hoz, noha Szent Gergely azon kér-
te a' Tsászárt, hogy meg ne ad-
ná, mindaz-által jól ismervén Ger-
gelyt, meg-adá a' Konfirmátziót.
Midőn meg-érté Szent Gergely,
hogy a' Konfirmátziót hoznák, meg-
változtatván ruháját, titkon a' he-
gyekre futá. El-menvén a' köfség
ötet keresni, egy fényes ofzlopot
látának, mint a' tűz, melly az Eg-
ből jöve-alá arra a' helyre, a' hol
Szent Gergely vala el-rejtve. Es

Ilyen módon meg-találván ötet, Romába viték, mint egy erővel.

6. Minek - utánna Szent Gergely Pápaságra szentelteték, még a' dög - halál meg nem szünvén, meg-parantsolá, hogy a' *prozessió* járalok ismég gyakoroltatnának, elöl vitervén a' Ditsőséges Szüz Mária képét, mellyet Szent Lukáts irt vólt, melly most a' Nagyob' Szent Mária nevű Szent-egyházban tartatik. A' vastag, és meg-vezett levegő-ég látható - képpen futott a' kép-előtt, és az Angyalok szavai hallatának, kik énekeltek, mondván: *Regina Cæli letare, Alleluja.* Örúly Menyországnaq Királynéja, Alleluja. Szent Gergely Pápa, a' Kastély felett, egy Angyalt láta, ki egy véres palloft bortsáta a' hüvelyébe; annak-okáért az-után Sz. Angyal Kastélyának hívattaték, mellyet az - előtt Adriánusénak hittak. Tsudálatos dolgok ezek, de fokkal nagyobbakat szokott lsten tseleke-tni az ő szolgáinak szerelméért. Meg - szabadulván Roma azoktól az öldökléfektől, Szent Gergely Pápa úgy kezdé igazgatni az Anya-szent-egyházat, hogy a' Sz. életnek, és Keresztényi tudomány-nak sok példáját hagyá az ő utánna következendőknek. Minden nap a' maga asztalához hitt valamelly szarandokat, és egyfzer történék, hogy a' Krisztus Jésum szarandok képében bé-fogadná. Lajstromát tsinálá mind az egész város-béli szegényeknek, és azokat táp-

lalta, eledelt adván nekik, és életeknek táplálására - való minden egyéb' szükséges dolgokat. Sok Eretnekségeket el-ronta az ő nagy böltseségével, és szorgalmatofságával, úgy-mint, a' Donatisták eretnekségét Afrikában; a' Manikeusokét Szitziliában; az Ariánusokét Spányol-Országban, az ő szent intésevel meg-térvén Rikarédus Királyt. Tudós, és Szent életű embereket küldé Angliába, kik az egész népet meg-térvék a' Keresztényi hitre abban a' nagy szigetben, úgy-annyira, hogy Béda az Anglusok Apostolának hja őtet. Ellenállá a' Konstantzinápolyi Patriarkának, ki nem akar vala engedelmes lenni a' Romai Anya-szent-egyháznak, és arra juttatá őtet, hogy meg-alásván magát, Fejének isméré lenni a' Romai Pápat.

7. Nagy ügye vólt Szent Gergelynek Mauritzius Tsászárral-is, ki egy törvényt szerzet, hogy semmi vitéz ember ne leheffen Pappá, vagy szerzetesé, hanem tsak a' ki alkalmatlan az hadakozásra, bénna, avagy sánta lévén. E' dologért Keresztényi buzgósággal, és szabadsággal, kemény igéket íra Szent Gergely a' Tsászárnak, úgy-annyira, hogy jól lehet a' Tsászár el-rontá a' törvényt, mindaz-által haragot tarca szívében a' Pápa-ellen. Még tovább' méne az ő haragja, mivel-hogy Sinaragdus a' Tsászár Kapitánya, nem egyezvén a' Pápával, sok rút szidalmat íra, és mások-

másokkal-is irata Szent Gergely ellen, fok fogyatkozásokkal, és vétekkel gyalázzván őtet, mellyektől ő igen távul volt. Mondván, hogy ő ölette-meg Málkus Püspököt egy vétekért, mellyről vádoztatott, meg nem halgatván az ő mentségét. És hogy fok szép, és drága épületeket rontatott-el Romában, mellyeket fok nevezetes fő-emberek, örök emlékezeure hattak volt abban a városban. Ezekre azt felelé Szent Gergely, hogy a' Pogányok, kik fok időkbén hadakoztak Roma várossa ellen, tselekedték azt a' kárt, és nem ő. A' mi a' Püspöknek halálát illeti, Szabiánusnak, a' Tsászárnak baráttjának így íra, mondván: Kérlek téged, mond-meg a' Tsászárnak az én részemről, hogy ha az én hivatalom volna az embereket megölni, és ha én fegyvert akartam volna fogni, a' Longobardufoknak talám nem volna most Királyok Olaszországban, a' mint vagon; mert csak én-is elégséges lettem volna azoknak meg-szégnyitésekre: De mint-hogy félek az Istentől, meg-örízem magam az ember öléstől. Málkus Püspök tömletzben sem volt, sőt azon a' napon, mellyben meg-ültetett, hirtelen halállal holt-meg. A' ki azt mondgya, hogy én öltem-meg őtet, nem mond igazat abban, mert az Úr Isten ölte-meg őtet.

8. Sem ezek a' mentségek, sem a' fedhetetlen Szent élet, mellyet Szent Gergely Pápa viselt, nem voltak elégségek, hogy a' Tsá-

zár ne törne ellene. Mind addig meg nem szünt üldözni őtet, míg egy tsudát láta. Egy nap a' Konstantzinápolyi piatz teli lévén emberekkel, délkor meg-jelenék ottan egy ember barát ruhában, mezitelen pallos lévén kezében, ki felszóval kiálta, mondván: Ez által a' fegyver-által, hamar meg-hal Mauritzius a' feleségével, és fiaival egyetemben; ezt mondván, mingyárt el-rejtezék. Érté a' Tsászár, hogy azért lett néki ez a' fényegetés, mint-hogy méltatlan üldözte Szent Gergely Pápát: meg-kezdé banni vétkét, és penitentiát kezdé tartani, botsánatot kérvén az Istentől. Ki mindaz-által meg-veré őtet, mert ellene támadá Foka Kaltzedoniában, és el-vágá néki a' fejét. Meg-sem lón vége a' Szent Gergely nyomoruságinak, mivel-hogy Agilulfus a' Longobardufok Királya igen hadakozék ő ellene. Meg-szállá őtet Romában, és egy esztendeig tartván a' meg-szállás, igen nagy sányaruságokat, és nyomoruságokat szenvedének az emberek a' városban; melly miatt hihetetlen nagy szívbeli fájdalma volt Szent Gergelynek. Theodelinda pedig ennek a' Királynak felesége, igen ájtatos volt Szent Gergelyhez: ki egy szép könyvet ajánla néki. Ez a' jó Királyné azt tselekedé, hogy a' Király az ő férje, nem csak véget vete a' hadakozásnak; hanem bé-is vévé a' Krisztus hitét, és Keresztényné lén, bálványozó lé-

vén annak-előtte. E' volt az oka, hogy valami nyugodalma lenne Szent Gergelynek, és a' Szent tselekedeteknek gyakorlására idő adatnék néki; igen hasznos dolgokat íra, szépen rendelé az Egyházi dolgokat, és meg-öregbité az Isteni tiszteletet. Rendelést tón, mi módon kell énekelni a' Misét, meg-nagyobbítá a' tzeremoniákat, és olyan módon rendelé, a' mint mostan vannak.

6. Isten szükség eszünkbe vennünk, hogy az Anya-szent-egyháznak első zengéjében, az Apostolok, és utánnok következő Püspökök, azt rendelték, hogy a' Misének áldozatyaiban, minek-előtte a' Kristus Jésus Szent Teste megszenteltetnék, némelly imádságok mondatnának, és Lertkéek olvastatnának, az O, és Új Testamentomból. Az-után a' Romai Pápák a' Szent Lélektől igazgattatván, olly rendbe hozák azt, a' mint most van. Tzelesztinus Pápa rendelé az *Introitust*, és *Gloria in excelsis*. Sz. Gergely Pápa rendelé, hogy a' *Ayrie eleison* kilentzfzer mondatnék, és az imádságot. Gelázius rendelé az *Epistolát*, és *Evangéliumot*. Damaszus a' *Credót* Vasárnapokon, és bizonyos Innepeken. Alekszander révé a' Kánonba amaz igéket: *Qui pridie quam pateretur*. Sikisztus rendelé a' *Sanctust*. Innotzentzius a' *Paxt*. Leo az *Orate fratres*, és amaz igéket a' Kánonban: *Sanctum Sacrificium, & immaculatam Hostiam*. Sz. Gergely Pápa ugyan azon

Kánonban rendelé amaz igéket: *Deique nostros in tua pace disponas*. Es így a' Misa igen szép rendben marada, mellyet most meg-tartanak.

10. Szép rendben hagyván az Isteni Szolotmát Szent Gergely, az Egyházi személyek között-is rendelést akara tenni. Az-okáért némelly Kontziliümokban, avagy Gyülekezetekben, mellyek az ő idejében szolgáltattak, azt rendelé, hogy egy Tartományban, ne lenne több egy Metropolitánusnál, vagy Érfeknél. Azt végezé, hogy ha valamely vétekről vádoltatik a' Pap, tulajdon esküvésével magát megtisztitassa. Azt parantsolá, hogy bé ne meheffenek a' Barátok Kalafstromába, vagy az Apáztákéba, világi aszfzonyok. Azt rendelé, hogy a' nagy Litániák énekelteffenek az Anya-szent-egyházban, kivált-képpen Husvét közben. A' *Prozeffio* járásokat, a' Pálmák szentelését, és az olaj-fát, Husvét-előtt való Vasárnap; és a' gyertyák szentelését, Gyertya szentelő Bóldog Aszfzony-napján, és a' Husvétí viafz gyertya szentelését, ő szerzé; jól-lehet az-előtt-is ujjonnan tüzet ütöttek, és meg-szentelték. Hogy Böjt-tő szerdán hamvat szentellyenek, és nagy tsörtörtökön lábakat moszanak, ő rendelé. Első volt, ki alázatóságnak-okáért, a' Romai Pápa Függő petsétes levele eleibe, amaz igéket írta: *Servus Servorum Dei*, Az Isten szolgáinak szolgája. Ezekben, és egyéb fok jósa-

jóságos tselekedetekben gyakorlotta magát Szent Gergely Pápa. Az-okaért meg-érdemlette, hogy az egész Anya-szent-egyházat közönséges békeiségben lássa, melly-nél soha méltob', és tiszteletesb' nem volt. Mivel-hogy az egész világon, csak nem mindenek imádták az Úr Jésus Kristust, és a' bálványozás minden tartományokban olly igen elrontatott, hogy még hirrel-is csak alig hallatott. De nem sokkal az-után, a' mi vétkeink miatt, a' vízfőz-fordult Mahomet vallása ki-nyilatkozék, melly annyi kárt tett a' Kereszténységben.

II. Minek-utánna meg-látá Sz. Gergely, a' mit olly igen kívánt, tudni-illik az Anya-szent-egyháznak közönséges békeiségét, magához hívá őtet az Úr Isten, hogy megadgya néki a' jutalmat, mellyet az ő jó tselekedeti meg-érdemlettek. Meg-hala azért egy betegség-miatt, melly Böjt más havának 12. napján környül fogá őtet, Kristus Urunknak hat száz öt esztendeje táján, Fóka Császár idejében. Az Anya-szent-egyház ugyan azon a' napon szenteli az ő Innevét. Tizen-negyed fél esztendeig élt a' Pá-

paságban. Kétfézer hatvan két Páfpököt szentele, harmincz-kilencz Papot, és öt Diákonust. Az ő halálát, az egész Kereszténység íratta, a' mint meg-érdemlette az ő szent élete. A' teste a' Szent Péter Szent-egyházába temetterék. Ő egygyik a' négy Fő-Doktorok közül, kiket az Anya-szent-egyház, mint nagyob' méltóságukat, inkább' tisztel a' több' Anya-szent-egyház Doktorinál. Meg-érdemlé a' nagy nevet, az ő nagyságos tselekedetiért, és sok jeles dolgokért, melyeket írva hagyott az Anya-szent-egyházban. Sokszor láttatott a' Szent Lélek, galamb képében, a' Szent Gergely feje felett, midőn írta. Az ő tudományának az a' tulajdonsága, hogy úgy megmagyarázza az ember szívének indulatit, hogy a' ki azt jól meggondolja, midőn az ő irását olvassa (a' mint Akvinásbéli Szent Tamás mondgya) úgy látszik, mint-ha magával szóllana. Adgyon az Isten szent malasztot minnyájunknak, hogy olvasván a' Szent Gergely tudományát, és azzal magunkat igazgatván, nyerhessük-el a' mennyei dicsőséget. Amen.

Szent AMBRUS Püspök, az Anya-szent- egyház Doktora élete.

Paulinus Pap, Metafrasztes Simeon, Pál Diákonus, Nitzeferus Kalisztus irásából, és a' magáéból, és a' Tripartita históriából sommába foglaltatott Villegas Alfonsus-által.

I. Szent Ambrus egy Romai főember fia volt, kit hasonlóképpen Ambrusnak hittak: kinek, midőn Frantzia Országban Préfekruságnak tisztét viselné, születék ez a' fia. Egyfzer a' bõltsüben lévén a' gyermetske, egy raj-méh szálla reája; mellyek közül lokan bémentek, és ki-jöttek a' gyermek szájából: a' dajka el-akará kergetni azokat, de az Attya nem engedé: mivel igen tsudálkozott azon a' dolgon, és várta mi következnék onnan. Végezetre a' méhek el-repülének, és olly magossan fel-menének, hogy tovább' nem láthaták. Akkor az Attya tsudálkozván, monda: Az Isten valami nagy dolgot akar tselekedni ez gyermekkel, ha életben meg-tartya õtet. Történék, hogy az attya meghala, és õ Romába witerék az Anyától, az nényével egyetembe, ki fogadást tett volt szüzefségéről, hogy meg-tartya azt tellyes életében. Ambrus látván egy nap a' nényét meg-tsokolni a' Püspökök, és Papok kezét, és is az-után ki-nyujta kezeit, mondván: Tsokol-

lyátok-meg az én kezeimet, mert én-is Pap, és Püspök lézek. Az Aszizonyok meg-fedték õtet, de mentegeték is, mint gyermeket; de végezetre meg-mutatá, hogy igazat mondott volna. Az okoságnak idejét érvén, különb-féle tanulásban foglalá magát, mindezekben meg-mutatván az õ eles elméjének szerénységét; mivel-hogy igen nevezetes lón a' Retorikában, és egyéb' tudományokban. Egy ideig Prókátorságnak tészteben foglalá magát, melly akkor a' Retorikufok tisztja vala. Mikor valamely embernek ügyét fel-vállalta, olly ékes, és bõlts beszéddel oltalmazta azt, hogy Probus a' Romai Gubernátor, igen meg-szereté õtet, és magának tanáts adóvá választá: egyéb' bõltsületes tiszt-viféléfeket, is ada néki, mellyekben olly ditsiretessen vifelte magát, hogy Valentinianus Tsászár, Mediolánum, és Genova várasának Gubernátorává tévé õtet.

2. Emlekezetre méltó dolog, hogy mikor Probus, a' Tsászár nevében néki adá ezt a' tisztet, monda néki: Ambrus vedd-fel ezt a' gondot, mellyet néked Valentinianus adott, és járj-el annak hivatalyában, nem úgy mint Bíró, hanem mint Püspök. Probus azt

akarát mondani, hogy azt a tisztelet ne feletéb' való keménységgel, hanem Püspöki szeretettel, és könyörületességgel viselje. Nem voltak heába valók a' Probus szavai; mert Ambrus azt a tisztelet oly okossággal, és bölts értelemmel viselte, hogy minnyájan megelégedtek az ő gond-viselésével, és mind egygyig szerették, és nagyra bötstültek őtet. Történék, hogy Ambrus Mediolánumban lévén, meghala Aukfzentzius, annak a' várasznak; Érseke, ki Arriánus eretnek volt: és mint-hogy az új Püspök választásában, nagy zendülés, és vízfza-vonás lón a' nép között; a' Pápisták Pápista Püspököt, az Eretnekek pedig Arriánust akarván választani, Ambrus oda méne, hogy a' zendülést le-tsendesítse, a' mint az ő hivatalya kívánta. Szólla közönségesen mindeneknek, mondván: A' Püspököt nem kiáltással, és morgolódással kellene választani; hanem jól meg-kell vizgálni életét, tudományát, erköltsét, és minden maga viselését annak a' személynek; kit arra a' méltóságra akarnak választani. Midőn Ambrus ezeket mondaná, egy kiseded gyermetske fel-kiálta, mondván: Ambrus az Érsek. A' kötség halván ez igét, mintha Isteni szózat lett volna, meg nyugovék rajta, és mind az Eretnekek, 's mind a' Pápisták őtet követték.

3. De Ambrus, nem akarván azt a' terhet, nagy sietséggel há-

zához méne onnan. És hogy a' kötség szivéből ki-vetné azt a' vélekedést, és maga személye ellen fel-indítaná őket, keményen kezdé szolgálatni az igazságot szokása, és természetellen: mivel ez elég nem volt, azt írja Paulinus, hogy a' maga házához tiszrátalan személyeket hivatott, nem hogy gonoszt tselekednék, hanem csak alkalmatlóságot adna, hogy ne választanák őtet a' Püspöki méltóságra. Mindazáltal mint-hogy minnyájan igen bertsületes, és tiszta életűnek ismérték őtet lenni, és jól értették azt a' tettetést, mi végre mivelné; sokkal inkább kényszerítették őtet, hogy Püspökjök lenne, minnyájan azt kiáltván néki: A' te vétkezd szállyon mi-reánk. Látván Ambrus, hogy az ő szorgalmatlósági hazontalanok volnának, más elzókzt talála, mert titkon ki méne a' városból, hogy Paviába mennyen, de noha egész étfzaka ment volna, mindazáltal mikor meg-virradott, Mediolánum - mellett találatott. Mellyet meg-értvén a' kötség, megfogák őtet mint egy erőszakkal, és a' maga házához vívék, és őrzőket rendelének, hogy el ne szaladna.

4. Az-után Valentiniánus Tsáfszárhoz küldének, könyörögvén néki, hogy Ambrust erőssítene meg a' Püspökségben. A' Tsáfszár igen nagy örömmel halgatá a' követeket, igen kedves dolog lévén előtte, hogy a' melly birakat ő a' kö-

ség igazgatására rendelt volna, olyanok volnának, hogy meg-érdemlenék a' Püspökséget. Az-okaért mingyárt meg-erősíté a' választást, és bizonyos rendelkezéket tőn, hogy jobban véghez vihessék. Midőn illy szorgalmatossággal élének, Ambrus ismét ki-fzalada a' városból, és titkon lőn egy Leontzius nevű barátjának majordájában, ki nagy fő ember vala Mediolanumban. A' Követek meg-térvén a' Tsászar Konfirmatziójával, és Ambrust nem találván, nyilván való nagy büntetést hirdetének annak, a' ki tudná, hol volna, 's meg nem jelentené: úgy, annyira, hogy Leontzius félvén a' büntetéstől, megmondá hol volna. A' kőtség a' majorba futá, és bé-vívék őtet a' városba. Meg-értvén Ambrus, hogy Isten akarattya volna, felvé a' választást, ki akkor még tsak Katekumenus lévén, meg-kellett néki kereszteltetni; Az-okaért egy Pápišta Papot hívata, melly miatt az Arriánusok nem kezdék őtet szeretni. Minek-utanna meg-keresztelteték, gráditsonként felmenvén az Anya-szent-egyház rendelkezésére, nyóltzadik nap Püspökségre szentelteték, Karátson havának hetedik napján. Ugyan azon a' napon üle a' Püspöki székre.

5. Ennek a' Szent Püspöknek élete igen jó példa volt mindeneknek; ő józan, és igen mértékletes életű volt, minden nap böjtölt, szombaton, és vasárnapon ki-

vül; és mikor valamely Szentnek Innepe volt. Igen sokat vigyázott, és az éjnek nagyob' részét az Isteni imádságban töltötte. Nappal is bizonyos órákat rendelt e' végre; és mindenkor jelen akart lenni az Isteni Solosmákon, és tzeremóniakon a' maga Anya-szent-egyházában, és e' dologban igen ájtatos, és szorgalmatos vigyázó volt, hozzá tévén, és ki-vévén némely dolgokat, úgy-annyira, hogy végtére egy kivalt-képpen való szép *offitziumot* rendele a' maga Anya-szent-egyházának. Sok *Himnuszokat*, *Antifónákat*, és *Responzoriumokat* szerze, mellyek közül némelyekkel most is él az egész Keresztény Anya-szent-egyház. Midőn az Isteni Solosmának szolgáltartának, azt akarta, hogy az egész Papi rend, igen figyelmetes, és ájtatos lenne: és hogy azt nagyob' tisztelettel, és méltósággal véghez vihetnék, meg nem engedte, hogy valamely világi ember az Egyházi embereknek helyére menne, akár melly nagy Főember lett volna-is.

6. Sőt egyszer látván, hogy Teodófszus Tsászar a' Papok közé ment volna, monda néki, hogy menne-el onnan, mert az nem ő helye volna, mivel a' bársony ruha nem téfszen Papokat. Mingyárt engede a' Tsászar közbe-vetés nélkül; sőt olly igen tetszék néki a' Szent Ambrus buzgósága, és Keresztényi szabadsága, hogy egyszer Konstantzinápolyban lévén, és hi-

váttatván a' Pátriárkától, hogy a' Kórusba űlne egygyik széke a' Papok közé: felele néki, hogy az nem az ő helye volna: Ambrus, úgy mond, meg-érdemli a' Püspöki méltóságot, a' nagy buzgóságért, mellyel kereste az Isteni tisztelgetet, és az Anya-szent-egyház méltóságát; ki- vetvén őtet-is a' helyből, mellybe másoktól hivatatnék. Ez igékkel ditsiré Szent Ambrust, és meg-fedde a' Pátriárkát. Annak-felette Szent Ambrus Püspök szüntelen foglalatos volt a' könyvek szerzésében, és írásiban, mellyekkel él mostan az Anya-szent-egyház, és nagyob' részét azoknak maga tulajdon kezével írta, és e' volt az ő gyakorlatossága mind holt-raiglan. Gyakran prédikállott a' kölségnek, és mindenkor üdöz- te az Arriánusokat, kiknek halálos ellensége volt. Sokakat vizs- sza-hozott az igaz hitre, és sokakat újjonnan meg-téritett, kik közül ama nagy Agoston volt, ki az ő bölts prédikáziói, és kivált-kép- pen való bölts beszédi-áttal, el- hagyá a' Manikeusok gonosz tévely- gését, mellyben el-merült volt, jól-lehet nem mondhatni felőle, hogy eretnek lett volna, mivel- hogy nem kereszteltetett volt-meg. Szent Ambrus keresztelé-meg őtet, és az ő keresztelésében mind ket- ten szerzék amaz éneket, mellyet olly igen gyakorol az Anya-szent- egyház, fő-képpen örvendetes idő- ben, melly így kezdődik: *Te Deum*

laudamus, Szent Ambrus egy verfet mondván, és Szent Agoston mátt, mind végiglen. Másokat-is soka- kat keresztelt-meg ez a' Püspök, és a' mint Paulinus mondgya, tsak a' faradság annyi népet meg-kereszt- elni, elég foglalatoságot adott volna őt Püspöknek, a' mint az ő halála-után meg-látták.

7. Annak-felette igen szorgal- matos volt a' szegények, foglyok, és egyéb' szűkölködő embereknek segítésében. Aranyát, és ezűttét, mellyek néki az-Attyától nagy sum- mában maradtak, és a' mellyeket Püspöksége-elött kerestett volt, rész szerént az Anya-szent-egyház épüle- tére, rész-szerént a' szegényekre költé. Mivel az annya-is meg-ha- la abban az időben; az öröksé- geket, mellyek néki maradának, az Anya-szent-egyháznak ajándéko- zá ollyan okkal 's móddal, hogy a' nénye, a' mig élne, azoknak gyümöltésből vehetne. Semmit, magának nem hagyta, hogy mezi- telenen, és szegényen jobban követ- hetné a' Jésum Kristust, ki mezitelen, és szegény lön mi-érettünk. Szent Ambrus Püspök igen kegyes erköl- tsű volt, őrált azokkal, kik őrál- tek, és a' kik sirtak, ő-is sirt azok- kal. Mikor valami nagy tégérés vétket hallott a' gyónásban, olly igen sirt, hogy a' penitentzia tartó embert-is sírásra hozta. Mikor pe- dig gyónás kívül valamely nagy vétket meg-érthetett, minden szor- gálatossággal azon igyekezett,

hogy a' vétkező embert meg-jobbithassa, azt pedig titkon tselekedte; és fokszor kívánsága-szerént, meg-nyerte, mind imádsági-által, 's mind pedig kegyes intési, és dorgálási által. Mikor meg-hallotta, hogy valamelly Pap meg-hólt volna, kit ísmért, hogy jó életű, és te-kélleres vólt hivatalyában, azt szüntelen siratta; ha kérdették az okát, meg felelt, mondván: Egygyik az, mert ritkán találkozik, a' ki méltán el-járjon Papi tisztében, 's hivatalyában: másik az, hogy ő-előtte hólt-meg.

8. Illyen vólt a' Szent Ambrus élete, mindaz-által találatott, a' ki őtet üldözné. Mivel-hogy meghala Valentiniánus Tsászfár; a' Tsászfárné pedig Justina titkon Arriána lévén, a' férje halála-után, ki kezdé mutatni az ő szívének mérgét. Mivel-hogy Valentiniánus az ő fia, kire az Imperium szállott vala, még ifiatska vólt, azokáért a' gonofz afzszony üldözni kezdé a' Keresztényeket, kivált-képpen Szent Ambrust, ki mint-egy feje vala azoknak. Midőn Szirmium városában egy Püspököt kellene választani, a' Keresztények azt akarák, hogy egy Annemius nevű jó életű, és tudós ember választatnék: e' végre oda hivattaték Szent Ambrus, ki oda menvén, meg-lón a' választás. De mint-hogy Justina Tsászfárné-is azon fárada a' mint leheté, hogy ne Szent Ambrus-által szenteltetnék-meg az a' Püspök, ha-

nem egy Arriánus Püspök-által; a' kölség egybe gyűlvén a' Szent-egyházban, Szent Ambrus a' maga székébe üle egy felől, más felől pedig a' Tsászfárné fok afzszonyokkal, leányzókkal, és egyéb' udvari népével. Szólla a' Tsászfárné, mondván, hogy igen neheztelné, hogy Ambrus vinné véghez azt a' tiszteletet, az-okáért egy vakmerő afzszony állat kedves dolgot akarván tselekedni a' Tsászfárnénak, fel-kelvén, a' Szent Ambrus Püspök-székéhez méne, hogy erőszakkal vigye őtet a' Tsászfárnéhoz, ki kezeit hátára vevén, és meg-tsufolván, vesse-ki őtet a' Szent-egyházból. A' szelid Püspök nagy békelséges türéssel el-távoztatván magától a' vakmerő afzszonyt, monda néki: Ha én méltatlan vagyok is e' méltóságos helyre, és tizt vilélfétre, mindaz-által nem szabad néked, 's nem-is illik te-hozzád, hogy engem ki-veés innen; és kezeit a' Pap hátára vessed. Azokáért magadra vigyázz, hogy az Égből read ne szálljon az Isten oitora. Ez így lévén második nap meghala a' nyomorúlt afzszony, kinek tiszteletet tön Szent Ambrus, a' temető helyre késérvén a' testét. Látván a' Tsászfárné a' több' Arriánusokkal egyetemben a' történetet, nem tudák mit tselekedgyenek, és Szent Ambrus minden ellenzés nélkül, meg-szentelé a' Pápista Püspököt.

9. Azt írja Marullus Márkus, hogy

hogy Romába: menvén e' Szent Doktor, bé-méne szállásra egy gazdag ember házába, ki ditsíri vala magát, hogy tellyes életében soha ő-néki semmi nyomorusága nem lett volna: Szent Ambrus szólla az ő Papi tanítványinak, mondván: Mennyünk-ki innen, hogy valami gonosz ne történyék mirajtunk. Ki-menvén a' házból, meg-nyílék a' föld, és el-nyelé mind azokat, kik a' házban maradtanak. Romában meg-látogató a' nényét, és az ő társaságában lévő fok idejű leányzót, ki meg-nyette vala őtt, midőn gyermek lévén, ki-nyújtotta kezeit, mondván, hogy tsókolná-meg, mert ő Püspök lézen. És Szent Ambrus ezéte juttató néki, mint-hogy térdre álván előtte, azon kéré őtet, hogy nyújtaná ki kezeit, had' tsókolná-meg azokat. A' nénye kérésére egy fő-afszonyt-is meg-látogató, kinek házában Misét mondván, egy ina-szakatt afszonyt-vivének oda, ki kéré Szent Ambrust, hogy imádkoznék érette, és ő imádkozván, a' beteg afszony meg-tsókolá az ő Papi öltözetit, és meg-gyógyúla.

10. Annak-utánna Szent Ambrus vizsza tére Mediolánumba, holott igen üldöztetéek Jusztina, Tsáfszárnetól, ki mind könyörgésekkel, mind ajándékokkal, mind fenyegetésekkel a' maga vélekedéséhez akarta kaptcsolni a' Fő-rendeket mind világiakat, s mind

Egyháziakat, hogy minnyájan Sz. Ambrus ellen lennének, és számki-vetésbe küldenék őtet. Végrezetre egy Eutimius nevű gazdag, és hatalmas, gonosz, és itentelen ember, egy szekeret készíte a' maga házában, mellyen számki-vetésbe küldgye a' Szent Püspököt. De más-képpen fordítá az Isten; mert, a' mint Amán akasztó-fát tsínált Mardokéusnak, és ő maga függő rajta, úgy Eutimius azon a' szekeren küldetéek számki-vetésbe, mellyet Szent Ambrusnak a' végre készítettett vala. Ez a' Szent Püspök némelly Mártiroknak testeket meg-talála, mellyek igen alacson, és illetlen helyeken valának: azokáért más helyekre vivé azokat, a' hol nagyob' bősületben, és tiszteletben tartatnának. Mellyek a' Szent Gervázius, Sz. Protázius, Szent Nábör, és Szent Feliksz testei voltak. Ezeknek a' Szentek Testinek által-vitelében, fok tsudák lettek, és fok betegek meg-gyógyultak. Az Arrianus eretnekek káromkodván, és Szent Ambrust szidalmazván, azt mondották, hogy Ambrus fok embereknek nagy fizetést adott, hogy magokat tetetnék, ki vaknak, ki sántának, és azoknak tsontyaihoz közelgetvén, mondanák azt, hogy meg-gyógyultak. De Istennek igaz itéleti-zerént, egy, ki a' többinél inkább szidalmazta, mindeneknek-láttára, az őrdögnek kezében adatéek, ki bé-menvén annak testébe, rette-

rettenetes-képpen győtrötte őtet, ki nagy győtrelemi között, megvalla az igazságot, melyet megtagadott volt egészséges korában, mind a' Szentek tsuda-tételire, 's mind pedig a' Szent Háromság titkaira nézve, igen kiáltván, és felszóval mondván: hogy, a' mit Szent Ambrus hiszen, és prédikáll, igazság az, de a' mit az Arriánusok mondanak, az merő hamiság, és hazugság. Egy vakmerő eretnek pedig, ki abban az eretnokségben a' fő-emberek közül volt, meg-té-re az igaz hitre, és meg-kérdez-tetvén, hirtelen való meg-térése-nek okáról, nyilván meg-valla, hogy egy Angyalt látott, ki mindön Szent Ambrus prédikállana, a' füleibe beszélt, meg-mondván néki, mit kellene prédikállani, és tanítani.

II. Az időben Frantzia-Országban egy Makzimus nevű Tirannus támadta, ki álnok tsalárdsággal meg-fosztá életétől Grátziánuit, ki Frantzia-Országban, és Spányol-Országban mind addig országolt, míg az Attya Valentinianus élt. Ezzel nem elégedvén Makzimus, a' Grátziánus őttse ellen méne, kit az Attya nevére Valentinianusnak hit-tak, ki akkor Olasz-Országban uralkodik vala. Ez ifjú lévén, és nem mervén Makzimus ellen állani, el-futa az Anyjával, és Konstantinápolyba Teodószius Görög Tsászárhoz méne segítséget kérni. Szent Ambrus Makzimushoz méne,

ki magát Tsászárnak hivattatta, és azon kéré őtet, hogy engedné néki a' Grátziánus testét. Tsudálatos dolog volt, hogy, jól-lehet ő Szent Püspök, illy gonosz Tirannushoz méne szállani, és kegyelmet kérvén tőle, úgy látzott, hogy alázatos szókkal beszéllene néki, mindaz-által az ő szokott keresztényi szabadsága-zerént, keményen meg-fedde őtet, az ő istentelenségéért, és hogy méltatlanul a' maga Urát meg-ölte volna. Azt is mondá néki, hogy tartana penitentiát az ő vétkeiről. És mint-hogy Makzimus nem akara engedelmes lenni, ekzfkomunikálá őtet, és meg-parantsolá, hogy az ő Erfekségében minden helyeken, a' hol a' Tirannus által-menne, sohult Misét, és Isteni Solosmákat ne halgathatna. És meg-parantsolá, nagy büntetések-alatt mind az ő Papjainak, hogy senki Misét ne szolgálja az ő jelen-létében, és senki véle ne társalkodnék. Annak-fellette meg-fenyegeté őtet, hogy az Isten meg-bünteti a' gonosz párt-ütésért: úgy-is lón; mert ellene jöven Teodószius, ugyan a' maga népétől ölettették-meg.

12. A' Makzimus halála-után, Teodószius Mediolanumba méne, holott némelly 'Zidók Szent Ambrus ellen panaszolkodának, mivel egy Sinagogájokat el-égetette volt. Úgy látzott a' Tsászárnak, hogy Szent Ambrus nagy bszfzuságot tselekedett volna a' 'Zidóknak; az-

okaért azt parantsolá, hogy a' Sinagoga építtetnék - meg az ő költségen. De Szent Ambrus egy nap a' Tsáfzar - előtt prédikálván, egész életét ezébe juttattá néki, mondván, hogy emlekeznék - meg, mi - képpen egy nyomorult Kapitányból, midőn Afrikában ide 's tova bújdosnék, hogy meg ne ölettesék Valent Tsáfzartól, az Isten Tsáfzarságra emelte őtet, és azzal egygyütt fok győzedelmet adott néki, az - okaért magára kellene tekinteni, mit érdemlene, Sinagogát akarván építeni a' 'Zidóknak, kik a' Jésus Kristusnak, és az egész Kereszténységnek gonosz ellenségi: El - végezvén a' prédikáziót, monda néki a' Tsáfzar: Azért mentél - e fel ma a' prédikáló székbe, hogy én - ellenem kiált jelen - léteemben? Felele Szent Ambrus: sőt azért tselekedtem, hogy jót mondhattak felőled távul létedben, és hogy fenki ne morgolodgyék ellened, mint - ha a' 'Zidók baráttya vólnál, Sinagogát építtetvén ő - nékik. Olly hathatóságok lének a' Szent Ambrus szavai a' Tsáfzárnál, hogy mingyárt meg - parantsolá, hogy ne építtessék - meg a' Sinagoga.

13. Az - is minden emlekezetre méltó, és igen ritka példa, a' mit Szent Ambrus tselekedék ugyan Teodószius Tsáfzárnak, Tefzaloniában tett kegyetlenségeért. Az időben Tefzalónika fő - város volt Matzedoniában, és Keresztények laktak benne: egész Görög Ország-

ban szokás volt bizonyos játékokat tenni, mellyekben paripákat futtatnak, hol szabadon, hol pedig szekerekben, kiki azon fáradozván, hogy el - nyerhesse a' jutalmat, melly a' győzedelmének adatik vala. És mivel - hogy azok a' játékok, nagy örömmel, és vigassággal tellyefek vóltak, nagy bősülete vólt azoknak, kik a' lovakat, és kotsikat jól tudták igazgatni. El - jöve ideje ezeknek a' játékoknak; történék, hogy egy kotsis azok - közül, kik a' pályát futották, igen nevezetes lőn annak gyakorlásában, és az egész nép igen kedvelte őtet; de Buterius Gubernátor a' tömletzbe téteté őtet, mivel - hogy bé - vádoltatott vólt, hogy egy férfi gyermekkel akarta vólna meg - bántani az Istent. A' Tsáfzar Tefzalónikába méne, meg - látni a' játékokat, mellyeket akartak tenni; és az egész község azt állitá, hogy a' játékok nem lennének olyan szépek, ha az a' nevezetes kotsis ott nem lenne, a' ki fogságban vala: azokaért közönségeffen könyörgének a' Gubernátornak, hogy borsátaná - el őtet, de a' Gubernator kevélyen felele, és mint - egy parafzt szókkal illeté őket: a' község igen sajnálván, hogy bossúsággal illettetett vólna, mingyárt fel - zendüle, és nagy haragnak dühöségével fegyvert ragadván, meg - ölék a' Gubernátort, és véle egygyütt némeltyeket a' Tsáfzar vitézi közül. Gyakran történvén, hogy a' kö-

ség engedelmeisége dühösségre fordul, mikor valamely kúsin do'og meg nem engedtetik néki, melyet igen szíveffen kér, mint ez a' köfség-is kéri vala azt a' foglyot.

14. Igen vizsgál-tetfzék e' dolog a' Tsáfzárnak, a' mint ilendö-is volt, de mivel-hogy véle egygyütt némelly Püspökök voltak, kik igen kérék ötet, hogy engedne-meg a' fokaságnak, akkor meg-igéré nékik, hogy azoknak meg-botsátana. De az-után némellyektől az Udvari népek közül ingereltetvén (kik néha haragra gerjesztik a' Fejedelmek szívét, mikor inkább le-kel-lene tsendesíteni) meg-változtató akarattját, és igen meg-akaró büntetni azt a' népet, fokaknak példájára minden törvény, és igazság szolgáltatása-nélkül. A' köfség foglalatatos lévén annak a' napnak innepelésében; a' Tsáfzár fegyveres vitézi nagy dühösséggel reájok rohanának, és sem férfiakra, sem aszfzony állatokra, sem kisdedekre, sem nagyokra semmit nem tekintvén, mind meg-ölték, a' kiket találtak; nagyokat, kisdedeket, véneket, ifiakat, vétkefeket, ártatlanokat, polgárokat, és jövevényeket, úgy annyira, hogy csak hamar hét ezerezen ölettetének meg, noha a' Tsáfzár azt parantsolá, hogy két ezernél többet meg ne öllyenek. Vér-be keverteték a' nyomorúlt váras, és az egész Imperium meg-telék illy nagy kegyetlenségnek hírével.

15. Annak-utánna, mikor előbbben a' Tsáfzár Mediolánumba méne, Szent Ambrus igen bánván, hogy az Isten olly nagy kegyetlenséggel meg-bántatott volna a' Tsáfzártól, leg-aláb' az ő lelkét meg-akaró orvosolni. De félvén, ne talám valami nagy botránkozás következne, azt itilé, hogy akkor el-halgassa, ne lássa ötet, és ne szóllyon néki. Az-okáért Mediolánumhoz közelgetvén a' Tsáfzár, Szent Ambrus ki-méne a' várasból. E' nagy okofság, mellyel e' dologban éle, példája e' világon minden Püspököknek, mellyet kell tartani a' nagy Fejedelmekkel. Jól lehet a' jó páfztori kívánság igen gerjesztette a' Szent Ambrus szívét, annak az el-vezett júhnak meg orvoslására, mindaz-által meg-gondolván, hogy a' Tsáfzár nem az ő nyájából, avagy Püspökségéből volna, félvén, ne talám nagyob' botránkozás következne, ki-méne a' várasból, a' mint mondam, magát meg-tartoztatván, es busulásának haragját meg-zabolázván, mellyben ötet az ő keresztényi indulattya ösztönözi vala.

16. Bé-menvén a' Tsáfzár Mediolánumba, és nem találván ott a' Szent Ambrust- igen vizsgál-tetfzék néki. De Szent Ambrus egy levelet íra, mellyben először édes beszéddel szólla néki, de az-után nyilván meg-mondá, miért mentki előtte. Mert meg-akarván néki mondani, a' mi ötet illetve, szákség

ség volna, a' tsendes maga vífelése határán által-menni: mert ha halgatna, meg-írtetnék a' Keresztényektől, hogy el-halgattya a' gonosz tselekedeteket, nem keresvén orvoságot azok ellen. A' levelének egyéb' részeiben, észébe juttatá a' Tsászárnak, a' Tefzalonikai nagy kegyetlenséget; és penitentiára inté őtet, fok szép intéseket tévén, és fokaknak példajokat elő-hozván néki. Végezetre világoson meg-mondá, hogy Misét sem merne szolgálni, a' maga Szent-egyházában-is, ha ő ottan jelen akarna lenni. Mind ezeket az Istennek kivált-képpen való jelenéséből mondá néki. Az-után béfejezé levelét, ezekkel az igékkel: Uram; ha énnékem hisz, úgy vífeld magadat, a' mint én tanátslom: ha pedig nem hiszel én-nékem, bocsásd-meg nékem, a' mit tselekedtem, ki-menvén előtted a' várasból: mert ebben meg-mutattam, hogy nagyob' betsületet téfzek az Istennek, hogy-sem te-néked.

17. Minek-utánna ez levelet írta, azt gondolta, hogy ezt megolvastván, valamennyire fel-gerjedne szíve a' penitentiára, az-okáért víszíza-méne Mediolánumba, de nem akará meg-látogatni a' Tsászárt, úgy tartván őtet, mint *excommunicált*at: Menyivel inkább' el-távoztatta Szent Ambrus a' Tsászár jelen-létét, annyival inkább' kényszerítette őtet, hogy magát megísmérje. Ezek így lévén, történék,

hogy Szent Ambrus Misét akára mondani a' maga Szent-egyházában, és már hozzája készülvén, mondanak néki, hogy a' Tsászár a' Szent-egyházba jőne. Sz. Ambrus Püspök eleibe méne a' Szent-egyház ajtaján kívüli, és az egész népnek közepette, meg-ragadá a' Tsászár bársony ruháját, és ugyan azon keresztényi szabadsággal, a' mint, azelőtt írt volt néki, mondá: Atyam Uram, mert egy embernek, ki olly nagy kegyetlenséggel, és annyi fok ártatlanoknak vérével meg-ferteztetett, nem szabad bémenni az Istennek szenteltetett házába, nem-is méltó, hogy részes legyen az Isteni szolgálatban, ha előbb illendő penitentiát nem tart. Úgy vífzem eszembe, hogy te még sem ísméred gonosz vétkeidet, mellyet tselekedtet: és ha elmúlt-is rendetlen haragodnak gonosz indulattya, melly téged vakmerőségre vetett, még nem gondoltad-meg az értelemnek világosságával, melly nagy gonoszt víveltél. A' Fejedelmi hatalom, és a' Tsászári felség meg-vakítottak téged, és nem engedik meg-látnod, és meg-ísméred a' te nagy vétkeidet: mindaz által hajtsd le szemeidet, és gondold-meg, hogy te-is halandó ember vagy. Meglásd, hogy ez a' Királyi ruha, melly bé-lődözi a' te téstet, meg ne vakítson téged, hogy meg ne láthassad tennen magadban a' testnek gyarlóságát, mellyből formáltattál,

mint a' több' emberek. Ha te meg-gondolod, melly nagy a' te gyar-lóságod, meg-rekénted nagy vol-tát-is az Istennek, ki mindeneknek Ura; fély azért tőle, mert hatal-ma-alatt vagy, kérj bocsánatot tőle, mert igen meg-bántottad ő-tet; a' míg ezt nem tselekeded, bé ne mérészely menni az ő Szent házába, és vakmerő-képpen meg-jelenni az ő színe-előtt, hogy meg-ne kettőzteszéd a' te bűnödöt, és annál inkább' magad-ellen gerjesz-szed az ő haragját. Ezt az Isten részéről mondom te-néked, és így parantsolom, méltó büntetést ad-ván néked, mellyel az Anya-szent-egyház el-választja magától azo-kat, kik illendő penitentiával ele-get nem tesznek.

18. A' Tsászfár figyelmetessen halgatá a' Szent Püspököt, meg-gondolván, mi módon meg-tar-tóztatta, és feddette őtet; és a' job' részt választván, itilé, hogy úgy tselekedett, mint jó Püspök; és vízfűz-tére a' maga Palotájába, töredelmés szível, lélekkel; mivel-hogy immár érzeni kezdette vala a' fájdalmat, mellyet a' véteknek emlékezete szokott szerzeni, mi-kor annak rutsága a' penitentzia-tartó bűndsnek eleibe-vettetik. El-töltte némelly hónapokat Teodózi-us', nem menven-bé a' Szent-egy-házba, és tirkon fohászkodván í-rattya vala az ő vétkét. El-közel-gete az Husvét Innepe, és Rufinus a' Fő-Generális, látván az Urát

olly szomoróságban lenni, kérdé, mi az oka, hogy olly igen szo-mordoknék. A' Tsászfár nagyoc fohászkodván, és szemeiből köny-hullatátit bocsátván, monda neki: Rufine az én fájdalمامnak oka ez: Én látok alaton rend-béli embere-ket; sőt még rabokat-is, szabadon bé-menni az Isten Szent-egyházába, és mindenkor, mikor bé-akarnak menni, nyitva talállják az ajtókat, tsak nékem tiltatott-meg, hogy oda ne mennek; nékem bé-téte-tett a' Szent-egyház kapuja, sőt még a' Menny-ország kapuja-is, a' mi leg-nagyob'. Ti minnyájan a' Szent-egyházba mentek a' Husvé-tet szentelni, én szegény bé nem mehetek, hanem szüntelen való kí-rásban maradok.

19. Meg-értvén Rufinus a' Tsá-szfár fájdalمامnak okát, monda né-ki: Uram, ha teszük néked, én szóllok Ambruffal, és kérem őtet, hogy bocsásson-bé téged a' Szent-egyházba, mert a' fájdalom mel-lyet szenvedtél, és a' könyhulla-tások, mellyeket ki-öntöttél, elég-ségek a' vétekért, mellyért meg-fedett téged. Felele Teodózius: Semmit nem fognak használni a' te szavaid, mert én jól ismérem az Ambrus álhatatóságát a' jóban: ő nem olly ember, hogy magát meg-engedgye győzettetni a' Tsá-szfári Felségtől, és hatalomtól, a-hol az Isten tisztességét láttya' Mindaz-által Rufinus magára vévé a' dolgot, és Szent Ambruffal kezdé arról

arról traktálni, de mindenben olly hathatónak, és olly késznek találá őtet lenni, még az halálra-is az Anya-szent-egyház méltóságának öltalmáért; hogy mingyárt a' Tsászárhoz küldé, hogy maradna-meg: mivel-hogy bizván a' Rufinus be-fzédében, immár útra indúlt vala, hogy a' Szent-egyházba mennyen. Mikor Teodófszius meg-érté a' követséget, nem marada-meg, hanem elő-méne, mondván: Én a' Szent-egyházba mégyek, és ott meg-mondgya nékem a' Püspök, mit érdemlek.

20. Szent Ambrus a' Szent-egyházon kívül várja vala; érkezvén a' Tsászár alázataffon könyörge néki, hogy óldozná-meg őtet, elő-hozván a' Dávid példáját, ki vétkezett vólt, de az Isten meg-enge-dett néki. Monda néki Szent Ambrus: Ha Dávidot követted a' vétkekben, kövessed a' penitentzia rartásban. Dávid fokat sirt, és fanyaru penitentziát tartott az ő vétkéért. Felele a' Tsászár: Én-is elég fokat sirtam immár. Monda néki Szent Ambrus: Nem elég az, hanem mint-hogy nyilván vétkez-tél, szükség, hogy nyilván-való penitentziát tarts. Annak felette más dolgot-is tselekedgyél, melly ez-után orvofsága léfzen a' te haragodnak, és búsuláfnak; tudni-illik: rendely egy törvényt, hogy mikor te, vagy más Tsászár, valamelly vétkes embert meg-akar ő letni, elsőben mullyanak-el har-

mintz-három napok, minek-előtte ki-fszolgáltatásék a' Szententzia. Teodófszius örömdött meg-mivelé, a' mit néki a' Szent Püspök parantsola: mert nagy fájdalommal, és alázatsággal penitentziát tartta; hasonlóképpen törvényt-is szerze, melly e' mái napig-is olvastatik a' Jusztinianus könyvében, mellyet meg-tselekedvén, bé-méne a' Szent-egyházba.

21. Más emlekezetre méltó dollog-is történék Szent Ambrus Püspökkel; mivel-hogy Mediolánumban bizonyos játékok lévén, mellyekben vadáfnak vala a' piatzon; Stilikon a' Mediolánumi Gubernátor, meg-akará fogatni Kreskoviust, ki a' Szent-egyházba szaladott vala, mert bizonyos vétkéért, meg-akará őtet büntetni. E' végre el-küldé a' szolgait, kik bé-menének a' Szent-egyházba, és meg-fogván őtet, erőszakkal húzák-ki az Oltártól. Látá e' dolgot Szent Ambrus, de meg nem ellenzheté, mivel kevés Papok vóltak véle. Azokéért térdeire álván, keserveffen kezdé sirni, az Anya-szent-egyházon való erőszak tételért. A' darabantok el-vivék a' foglyot, és a' tömlerzbe tévén, vizfsza-térének a' játékokat látni Stilikon Gubernátorhoz, kinek mindön beszéllenék, a' mit tselekedtek, reájok rohanának a' kegyetlen párdutz vadak, és mind darabonként szaggaták az ő testeket. Mellyet nagy rettegéssel látván a' Gubernátor,

mátor, mingyárt meg-parantsolá, hogy a' foglyot vízfíza-vigyék a' Szent-egyházba, szabadon bocsátá, és eleget tön az erőszak tételért.

22. Sok tsudálatos dolgokat tselekedék az Isten, e' ditsőséges Szent Püspök-által. Mivel-hogy az ő Imádságival fok betegeket meggyógyított; fokaknak testéből örököket űzött; mellyeket látván, fokak meg-tértek az igaz hitre, és üdvözültenek. Ki-terjede hire Sz. Ambrusnak az égész világra. Melfűnнен való tartományokból Mediolánumba jöttek a' népek őtet látni; a' mint a' Markománufok Királynéja tselekedék, ki pogány volt, de fok tsudálatos dolgokat halván Sz. Ambrusról, Keresztényné akara lenni; hozzája méne, hogy meg-taníttatnék tőle a' keresztényi tudományra, mit kellene hinni, és tselekedni, hogy üdvözülhesse. Sz. Ambrus meg-térite, és mindenkiben meg-elegíté őtet. Azt rendelé néki, hogy a' Király az ő férje tartana békeséget a' Romaiakkal. Ezek így lévén, a' Királyné nagy örömmel vízfíza-tére hazájába.

23. Annak-utánna el-közelgete a' Szent Ambrus életének vége, mellyet ő Isteni jelentésből megértvén, fokkal az-előtt meg-mondá, hogy Hufvéthoz közel meghalna. Meg-betegedék, és az ágyban lévén, Stilikon a' Mediolánumi Gubernátor mondá: Annak az embernek halálát égész Olasz-Országoknak romlása követi. Az-után

a' város Fő-emberit hivatván, mondá nékik, hogy mennének Szent Ambrushoz, és kérnék őtet, könyörgene az Istennek, hogy hofz-fzabitaná-meg életét, mert nagy szűkségek vagyon reá. Kiknek felele Szent Ambrus: Én nem élttem úgy közzetetek, hogy szűgyenlenék tovább' élni: és nem olly Urat szolgáltam, hogy félnék meg-halni; azokáért tellyességgel az ő akarattyára hagyom magamot. Már igen közel lévén halálához, két Diakonus ugyan azon házban, de távul álván tőle, egy-más között igen lassan beszéllének, ki lenne Püspök ő-utánna: egygyik mondá, hogy Szimplitzianus, mivel-hogy igen jó erkölcsű ember vólna, és egy Kalastromnak Apátura: kit Szent Agoston igen szeretett. Mídon ők így befélgetnének, Szent Ambrus fel-emelé szavát, és monda: Az igen jó, de öreg ember. A' Diakonufok igen tsudálkoznak, hogy Szent Ambrus meg-hallotta vólna, a' mit mondottak. Halála után a' két Diakonus e' dolgot megjelentvén, Szimplitzianus Püspökké választarék.

24. Végezetre halálának utolsó óráján lévén a' Szent Püspök, jelen völt akkor más házban Honorátus a' Vertzellaj Püspök, ki szózatot halla, melly néki háromszor kiálta mondván: Meny hozzá, mert már ideje. Ez igéket halván, Szent Ambrushoz méne, és az Obtári Szentséget néki adá, mellyet nagy

nagy ájtatósággal magához vévén, kezeit a kereszt hasonlatosságára formálá, és imádkozván, ki-adá a' lelkét az Istennek, Szent György havának negyedik napján, Krisztus Urunknak négy száz éftendejében, Teodózius, és Valentiniánus Császárok idejében. Az Anya-szent-egyház Karátson havának hetedik napján szenteli az ő Innepét, a' melly napon Püspökké szenteltet-

tett, mivel a' melly napon az ő halála volt- gyakorta a' Nagy hét, vagy a' Huívét esik. Az ő teste ugyan Mediolánumban a' maga Szent-egyházában temetteték. Az Úr Isten sok tsudákat tett e' Szent Püspök által, mind élteben, 's mind hólta-után. Kérjük minnyájan az Istent, hogy az ő érdemi, és könyörgési-által, tegyen méltókká minket az örök életre. Amen.

Szent ÁGOSTON Püspök, és az Anya-szent-egyház Doktora élete.

A' maga írásából, és nevezetes Autorokéból, de fő-képpen Poszfzidonius Püspök írásából sommába foglaltatott.

I. Szent Ágoston születék három száz hatván-két éftendőben, Libérius Pápa idejében. Az ő Attya egy Pátrizius nevű köz nemes ember volt, és az Anyja Szent Monika, ki olly szent életű volt, hogy az imádsági, és könyhullatási-által adarétek Istentől olly nagy Doktora az Anya-szent-egyháznak, mint Szent Ágoston volt, kiről azt írják, hogy ugyan azon nap születék Ágoston Afrikában, mellyen született Pelágus Angliában; Pelágus eretnek, Ágoston ennek nagy üldözője. E' dologban meg-láthatni az Istennek nagy kegyelmességét, ki egygyik kezével sebessitt, és a' másikkal orvosol. Gond-viselés vólt reá, hogy Ágo-

ston kítsin-korába az iskolába járna, hogy az írást, és deáki tudományt meg-tanullya, mellyben azokat mind fellyül-haladá, kik egy-üldősök vóltak véle. Afrikában Tagestes városában lakik vala, a' hol születék, de az-után Madáurus nevű városba méne; mivel-hogy ottan tudós emberek tanították a' Deáki tudományt, és ott tizen-négy éftendős koráig marada. Azonközbe Szent Monika az ő Anyja sok imádsági, alamisnálkodási, böjtölési, és könyhullatási-által, meg-nyeré lelki üdvőségét az ő férjének Pátriziusnak; mert pogány vala, ki meg-térvén az Istenhez igaz keresztényi hitben hólta-meg.

2. Vízszá-tére Ágoston hazájába, holott tizen-kilentz éftendős lévén, a' Grammatikát olvasá fizesésért. Annak-utánna onnan Kartagóba viteték, melly Afrikának leg-

leg-főb' váraffa volt, holott az ő elméjének éleltségéért, hasonló-képpen adatek néki, hogy a' Retorikát olvassa. Az időben a' Manikéusok dögletes eretneksége kiterjedett volt Afrikában, és mint-hogy Ágoston olly emberekkel tárfalkodott, kik ebben az eretnekségben voltak, maga-is belé esék. Azok méltán eretnekeknek hivattattak; mert noha meg-kerefzteltettek volt, mindaz-által azt a' rút tévelygést tartották: de Ágoston noha abba a' hamis vélekedésbe esett volna, mindaz-által nem hivattatott eretnekek, mert még nem kerefzteltetett volt meg. Sz. Monika az ő Anyja, még meg nem törölhetvén szemeit a' köny-hullatástól a' férje haláláért, kitől mingyárt el-marada, hogy az Istenhez meg-téríté; keferves írását megkezdé ujitani, meg-értvén, hogy Ágoston abba az eretnekségbe esett volna. Szent Monika igen kéré né-melleyeket az Isten szolgái közül, hogy szollanának a' fiával, és hoznák-ki őtet abból a' rút tévelygésből; de nem vehetvén őket arra, mivel nem mernek vala véle diszputálni, az ő nagy elméje, és éles Logikája miatt; azon kéré őket, hogy bár csak könyörögnének érte az Istennek.

3. Egyfzer szólla e' dologról egy Szent Püspöknek, ki monda néki: afszony-állat bizzál az Istenben, mert olly fok könyhullatásoknak fia el nem kárhozik. Egy ézfzaka

látá álmában egy Angyalt, igen szép ifú ábrázattyában, ki kérdé őtet: mi az oka, hogy sirna, és olly igen szomorkodnék? Felele néki: Az én fiam veszedelmért. Monda néki az Angyal: Bizzál afszony-állat, mert a' hová te mégy, a' fiad-is oda mégyen. Más nap mingyárt meg-befzéllé a' látást a' fiának, ki mint-egy nevertvén, monda néki: Nem jól értetted édes Anyám, mert az Angyal nem mondotta, hogy oda mégyek én, a' hová te mégy, hanem a' hol én lézlek, te oda jósz: mert én olly reménségben vagyok: hogy egy nap te-is azon vallásban lézsz, mellyben én most vagyok, és így oda fogsz jöni, a' hol én lézlek. Ezek az igék nagy fájdalomra lönek a' keferves Anyának; annyival inkább, mert látá őtet, hogy az ifúsági tsintalanságoknak adta volna magát; mint-hogy közön-séges dolog az, hogy a' ki egy vétékben vagyon, meg nem elégzik azzal, hanem töb' vétékre-is ragadtatik. Így tselekedék Ágoston, mert ő az eretnekségnek vakságában lévén, az ifúságnak tsintalanságira vetemedék, úgy-annyira, hogy egy fia lön néki, kit Ateodatusnak nevezé. Igen vízfzetézt az Anyának, hogy látta őtet olly igen el-merülve a' világi dolgokban: és meg-feddette őtet, inkább könyhullatásokkal, hogy-fém kemény szókkal, mivel ilmerre az ő kevély, és vakmerő szívet.

4. Vízfza kezdte tetzeni Ágostonnak hazájában való lakása, és kívánván meg-mutatni az ő eles elméjét, Romába akara menni. Meg-értvén az Anyja az ő akaratját, igen kéré őtet, hogy oda ne menne, mert igen félt, ne talám el-veszne. Ő pedig kemény szívű lévén, noha elsőbben azt írte volna, hogy nem menne-el, mindaz-által midőn egy nap a Szent Tzipriánus Szent-egyházában, közel a parthoz imádkoznék Szent Monika, könyörögvén az Istennek a fia üdvességéért, ő bé-méne egy hajóba, és el-méne. Ki nem mondhatni, melly nagy bányattya volt Szent Monikának, mikor ezt meg-érté. Igen kiálta a fia-után, hogy vízfza-térne, látván a hajót, mellyben vala; és mind addig a parton marada, míg a hajót láthatá. El-érkezék Ágoston Romába, és ott olly dicsíretessen tanítá a Retorikát, és olly fok tanítványi voltak, hogy Mediolánum váraffa egy követet küldé mestert keresni, ki a Rerorikát olvasná abban a városban; noha Ágoston csak egy ezten-deig volt Romában, mindaz-által Szim.kus, Olafz - Országának Gondviselője, Ágostont választá, hogy a végre Mediolánumba menne. Nagy hirt nevet szerze magának Ágoston, abban a városban, és igen szerette őtet Valentiniánus Tsáfzar. A szomorú Anya el nem felelkezheék az ő fiáról, és Afrikából Romába méne, Romából Mediolá-

numba, tsak a nagy kívánságért, mellyel kívánta a lelkét az üdvőség partjára hozni, mellyhez közel volt immár.

5. Az üdöben Szent Ambrus Mediolánumi Ersek vala, és mint-hogy tisztí s hivatallya-szerént gyakran prédikállott, halgatták őtet Szent Monika, és Ágoston a fia, noha külömb' igyekezettel; mert Monika azért, hogy az ő tudományának édeségével legeltesék; Ágoston pedig azért, hogy valami újságot halhasson. Ki igen nagy elméjű lévén, és tudván a Szent Ambrus böltsességéről, őrdömet halgatta őtet, hogy alkalmatóságot vehessen az ő véle való disputálásra, a mint magán való beszédekben gyakran tselekedett, nem tsak véle, hanem egyéb' bölts emberekkel-is, kik tudófok voltak az Hit dolgaiban; és néha igen szorongatta őket az ő Logikájának erejével, és nagy elméjének élcségével élvén. Ugy-annyira, hogy a Litaniákban azt énekelte Szent Ambrus: Az Ágoston Logikájától ments-meg Uram minket. A Szent Ambrus nyájaskodáfa, és a Szent Monika könyhullatásf, olly gyümölsöt termének Ágostonban, hogy ő meg-kezdé utálni a Manikeusokat, és a tévelygéseket, és a Szent könyvek olvasásában foglalá magát. Mediolánum városán kívül egy Kalastrom lévén, mellyben egy Szimplizianus nevű Szent ember lakott, töb' Szerzetesekkel

Égyetemben : Ágoston hozzájáméne szállani; ki meg-értvén Ambrustól az ő kevély erkölcsét, édes beszéddel, és lelki buzgósággal kezdé néki meg-mutatni a' hamis tévelygéft, mellyben vala, és tanítani kezdé őtet az Evangéliomi életre, mellyre a' Krisztus Jébus az ő tanítványit tanította. Elé-hozza néki páldául egy Viktorinus nevű tudós Orátort, ki az igaz hitnek ismeretére, az ő tanítáfa-által jutott, és minden világi dolgokat megutált a' Krisztus szeretetéért. Végre olly fűdölséges dolgokat monda néki, hogy ő fel-gerjede a' Keresztényi hitnek bé-vételére, követvén a' Romai Anya-szent-egyházat mindenben, a' mit tanit, és prédikáll.

6. Az údöben oda méne Pontziánus Afrikai nemes ember, Ágostonnak nagy baráttya, ki igaz Keresztény vala, és értvén a' Szent Antal Apátur életét, sok jószágos tselekedetit, és tsuda-tételit, mellyeket Egyiptusban tselekedett, mind elé-bezélé. Ágoston értvén, hogy egy irás-tudatlan ember, olly nagy dolgokat tselekedett volna, buzgó szível monáa Alipius nevű baráttyának: hogy szenvedgyük mi el ezt a' dolgot? Tehát a' tudatlanok, irás-nélkül el-ragadgyák Mennyországot, és mi a' Deák tudományunkal el-merülünk a' mélységben? El-közelgete az údó, mellyben Isten, ki titkos tanátsával minden dolgokat igazgat, vé-

get akará vetni az ő szolgálója Sz. Monika könyhullatáinak, és Ágostonnak az ő új Kapitányának szemeit meg-akará nyitni. E' végre illeté egy nap az ő szívét, és olly bővséges könyhullatáfra hozá őtet, hogy azoknak ki-öntésére, szabadosb' magan-való helyt nem találván, bé-méne egy kertbe, és egy fűge-fa alatt nagy szóval kiáltani kezdé az Istent, mondván: Meddig haragszol Uram én-ellenem? Meddig mondom: Im holnap? Oh én Uram 's én Istenem! adgyad immár, hogy te hozzád mehessek; ferkents fel engem, és jöj-hozzára. Gyulafz-fel engem, és mutasd-meg nekem a' te szerelmednek édeséget. Én későn szerettelek téged régi szépség, de új én-nékem; te én-bennem voltál, és én-kivál kerestelek teged. Én téged kerestelek a' szépségben, mellyet teremtetél, és sok rutságokba estem: te én-velem valál, de én nem valék veled. Te hitál engem, és meg-szabadítottál engem a' süketégtől, és meg-világosítottad az én vakságomat. Én meg-köszöntem a' te édeségedet, és meg-nevedett én-bennem az éhség, és kívánság te-hozzád közelgetni.

7. Az-után Ágoston szólla Sz. Ambruffal, és a' Keresztiséget kéré tőle, hogy egy bizonyos napot rendellyen, mikor meg-keresztelyle őtet. A' Szent Püspök Katekumenusá tévé őtet; az-után őt holnap múlva Nagy Szombaton megkereszt-

vezetelé ötet Nebridiuszal, Evodiuszal, ki az - után Mártíromságot szenvedett, Alipiuszal, ki az-után Tágestai Püspök lön, Pontianussal; az ő fiával Adeodátussal, Szimplitziussal, Faustussal, Gondolussal, és Paulinussal, mind ezekkel egygyütt meg - keresztelteték Ágoston. Mikor Szent Ambrus a' fejére önté a' vizet, és el-mondá az igéket, melyek formája a' Szakramentomnak, nagy fel-szóval mondá: *Te Deum laudamus*; és Ágoston felele: *Te Dominum confitemur*; és így szerzék azt az Éneket mind végig, egygyik egy verset, más másikat mondván. Mellyet most az Anya-szent-egyház a' reggeli Solosmában énekel, és midőn valamely nagy jót vérszen az Istentől. Szokás volt az időben, hogy a' kik meg - kereszteltettek, fejér ruhába öltöztek, de Ágostonnak a' fejéren selymül, feketét is adának, és ő egy szij övel magát fel-övedzé, a' Barátoktól való külömbségért, kik a' pusztaban laktak. Ez öltözetnek módgya az-után szerzetes öltöztek lön az ő fiainak, kiket a' Jésus Kristusban szüle, mikor a' remeték szerzetét fundálá, mellyet most Szent Ágoston szerzetének hinak.

8. Mikor meg - keresztelteték Szent Ágoston, harmintz esztendő volt. Ki-mondhatná-meg az ő Anyjának Szent Monikának örömet látván immár, hogy bé - tellyedett az ő kívánsága? hasonló - képpen nagy volt a' Szent Ambrus öröme,

és mind a' Keresztényeké, kik Mediolánumban, és egyebütt voltak, mikor meg-értették az ő meg-térését. A' többi között Szent Szimplitziánus kivált-képpen való nagy öröme mutatá, és ötet némelly napokon a' maga társaságában tartá, kérvén ötet, hogy az életnek valami formáját, avagy módgyát adná néki írásban, a' mint néki jobban tetszenék. Mert noha minnyáján a' Szerzetesek, kik az ő Kalastromában voltak, egygyet értettek, hogy az Istennek szolgálynak; mindaz-által az Isteni szolgálatban, kiki a' maga jó tetszészerezéért tselekedett. Mivel-hogy némellyek az imádságban, némellyek böjtölésben, némellyek pedig egyéb'testi lanyargatásokban magokat foglalják vala. Ágoston eleget akarván tenni a' Szent öreg embernek, egy Regulát rendele, melly hasonló volt az Apostoli élethez, noha az-után Afrikában meg-jobbitá azt sok dolgokban.

9. Ezek-után az Anya sok kérefire, Ágoston el-végezé magában, hogy vizsza-térjen Afrikába. Aldáft von Szent Ambrustól, és Szimplitziánustól; és el-butsúzáván a' Mediolánumi polgároktól, kik néki baráti valának; el-indóla az Anyjával, és azokkal, kik vele egytembe meg - kereszteltetének. A' Tuskánus pusztájába érkezék, mellyet ő Pisánus hegyének hi, és meg-értvén, hogy ott némelly szerzetes emberek volnának, kik re-

mete életet viselnének, meg-látog-
garván őket, egy esztendeig tár-
falkodék vélek: azoknak-is Regulát
ada, melyet elsőnek hitrak a'
három közül, melyeket írtett.
Annak-utánna Szent Monika az ő
Annya sok napokkal, és jó-tsele-
kedeteknek érdemével tellyes lé-
vén, meg-hala Ostia nevű parton,
életének ötven hatodik esztende-
jében, jelen lévén a' fia, Ágoston,
és Navigius. Akkor harminz-há-
rom esztendőös volt Ágoston, ki az
Annya halála-után, Romába méne,
és onnét a' száz tzellákhöz, mel-
lyeket régi városnak hinak, közel
a' Tengerhez, holott a' régi rom-
ladozott épületekben, némelly em-
berek, remeték módgyára, szent
életet viselnek vala; ezek nagy
szeretettel, és tisztelettel fogadák
Szent Ágostont, ísmérvén őtet a'
Pisánus hegyén való tselekedeti-
ből: ezeknek második Regulát szer-
ze, hozzája adván az elsőhöz az
Isteni Solosmáról való Regulát.
Ebben a' helyben írta a' Szent Há-
romságról való könyveket, és eb-
ben adatott néki amaz kiseded gyer-
metskének jelenése, ki egy kis
vermetskét tsinál vala kezeivel;
és kérdvén őtet Szent Ágoston, mit
akarna mívelni: felele néki, hogy
az egész tengernek vizeit oda
akarná rekeszteni. Nevetésre in-
ditá Szent Ágostont a' gyermets-
kének illy együgyű felelése; és
mondá néki, hogy az lehetetlen
dolog volna; de ő felele néki:

Úgy látzik te-néked, hogy ez
nehéz dolog volna; bizony mon-
dom néked, hogy sokkal nehezeb'
dolog, a' mit te el-kezdet-
tél, akarván írni a' Szent Három-
ságról, és azt gondolván, hogy
meg-foghatod, és által értheted,
azt a' ki-mondhatatlan nagy titkos
Szentséget a' te tsekély értelméd-
del. Ezt mondván, el-rejtezék
a' gyermetske: az-okáért Szent Á-
goston meg-érté, hogy az Istentől
küldetett volna, hogy meg-intse
őtet, az ő nagy méréltségéről: és
így meg-fűzék írni a' Szent Há-
romságról, és azon fárada, hogy
meg-jobbítsa azt, a' mit írt vala.
Ugyan azon helyen írta az Istennel
való beszélgetésének könyvét.

IO. Az-után által-menvén Afri-
kába, Kartágo városába méne,
holott egy Innotzentzius nevű Fő-
polgár házában tartta szállást: en-
nek igen veszedelmes feb lévén
egygyik szárán, az orvos dokto-
rok rész-szerént ki-mettzették vala,
és azt traktálták, hogy éppen el-
vágattásék, ne-történnék a' miatt
halála. Szent Ágoston imádkozék
érette, és a' szára szépen meg-
gyógyúla mindeneknek nagy tsu-
dájára. Kartágóból Tágestesbe az
ő hazájába méne, és ott a' jószá-
got, melly őtet illete, el-adván,
egygyik részét a' szegényekre-
költé, a' másik részével egy Ka-
lastromot építe a' pusztaban: és
melléje vévén a' fiát, attya-fiait,
és felebarátit, azt rendelé, hogy
Ape-

Apostoli, és szerzetes életet visel-lyen. Ott lón eredete az Augu- stiniánusok Szerzetének, Krisztus Urunknak három száz kilentzven- egy esztendejében; noha az Apo- stoli Szent Széktől meg nem erő- sítetett volt még ez a Szerzet, mindaz-által igen-sanyarú peniten- zia-tartó életet viseltek abban. Mint-hogy sok népek mentek abba a' Kalastromba a' Szent Ágoston látogatására, ő egy magas hegyre méne, és ott egy tzellátskár tsi- nála magának, holott egy ideig, csak magán lakék; de mivel-hogy a' töb' szerzetes emberek nem lehet- nének az ő Sz. társasága nélkül, kö- vették őtet: hogy pedig unalmat ne szerzenének néki, a' magok tzellájó- kat, barlang módra egygyik, és a' má- sik felől építék a' hegynek, a' föld szakadási közdött, és közel száz hú- szan voltak ezek a' Remeték.

11. Sz. Valerianus a' Hippóniai Püspök, Sz. Ágostonnak hírét halván, igen örüle, gondolván, hogy jó segé- tsége lenne néki az Anya-szent-egy- házának igazgatásában. Sokat fárada a' jó Püspök, hogy a' maga társaságába vehetné őtet, de Ágoston mindenkor mentette magát, a' mint lehetett, és nem mert menni az ő Szent-egyházá- ba, a' mint a' többibe-is a' hol üref- ség volt, attól tartván, hogy erővel Püspökké ne tétetnék. Szent Va- lerianus néha meg-látogatta őtet, és nagy szívbeli örömét jelentette, látván az Ágoston életét, és az ő gond-viseléfe - alatt lévő szerzetese-

ket, az ő szerzeteket, édes beszé- deket, nagy tûrés szenvedéseket; szegény éledeleket, és alaton á- gyokat. Jóvá hagyá, és meg-erős- íté Szent Valerianus annak az élet- nek módgyát. Mivel-hogy abban az időben szokás volt, hogy a' Püs- pökök jóvá hatták, avagy meg- vetették, a' mit hasznosnak, avagy haszontalanak itiltek lenni, az ő Püspökségekhöz tartozandó helyek- ben. A' Szent Bazilius, és Szent Benedek Szerzete-is így erősítte- tett volt meg elsőbben.

12. A' töb' Szerzetesek kö- zött, kik a' Pusztában a' Szent Á- goston Kalastromában laktak, volt egy Szimplizius nevű, kinek az at- tyá meg-ölettetett: azokaért testi indulattól, és bánattól viseltetvén, ki-méne a' Kalastromból, bofszút állani az Attya halálaért; midőn e' dolgot meg-érté Szent Ágoston, mint jó páfstor, az el-tévelyedett juhnak keresésére méne, kit meg- értvén, hogy Hippóna városában volna, mingyárt oda méne: Sz. Valerianus pedig meg-bizonyosod- ván az Ágoston be-jöveteléről, egy- be-gyűjté a' kőtséget, és monda nékik, hogy az ő Anya-szent-egy- házának nagy szüksége, volna egy Papra. És mint-hogy Ágoston igaz Keresztény, és bölts ember volna, inté őket, hogy őtet válasszanák arra a' méltóságra: igen örüle ezen a' kőtség, kérök őtet egyen- lő akarattal, és noha Ágoston ma- gát mentegette, és el-akart futni,

femmit nem tehete, mert környülvének ötet, és a Szent-egyházba Sz. Valerianus elejébe viték, ki mintegy erővel Pappá szentelé ötet. Sirván mentette magát Sz. Ágoston, mondván, hogy ő méltatlan volna arra a méltóságra. Meg-kérdetvén, miért nem akarná azt a méltóságot, felele; Mert a Papság igen közel van a Püspökséghez. Pappá szenteltetvén Szent Ágoston, és meg-értvén Szent Valerianus, hogy igen szeretné a szerzetes életet, és leggyakrabban a Kalastromban találtatnék, egy kertet ada neki a váraffon kívül, a hol egy Kalastromot építhetne. E volt a második Konvent az ő Szerzetében, és itt írta a harmadik Regulát, melyet most tartanak az ő Szerzetesi. Azután prédikálni kezdé sok lelkeknek nagy gyümölcstére mind abban a Püspöki birodalomban, 's mind másokban; mivel-hogy több népek között gyakrabban forogván, az Istenhez való buzgósága meg-változtatta az ő állapotját.

14. Szent Valerianus nem elégedvén azzal, a mit tselekedett vala, némelly Püspököket egybehivata, és a Kartágói Érsek akaratyából addig erőlteté Ágostont: hogy ugyan a maga váraffának Hippónának Püspökévé szentelé, az ő segítő társa *titulusa*-alatt. Akkor Szent Ágoston harmintz-két éltendő volt, ki Püspökké szenteltetvén, azon kézdé fáradozni, hogy az Anya-szent-egyház-béli dol-

gok szépen meg-újittatnának. Kivált-képpen azt rendelé, hogy a Katedrális Szent-egyházban lévő Papok, egygyes életet viselnének, mindenek köz lévén nekik, az Apostolok rendelése-szerént, melyet Szent Márk meg-tartott Alekszandriában. Egybe gyűjté a Papokat a Püspökségnek házába, és Regulát ada nekik, kik minnyájan tulajdonok nélkül élnek vala, a Szerzetesek három közönséges fogadását tévén. Ugy-annyira, hogy ezek, és kik az-után ezeket követték, Reguláris Kanonokoknak hivattattak. Ugyan azon időben egy Kalastromot fundála a füzeknek, és tiszteletes afzfonyoknak, és egy nényét Perpetua nevűt azoknak Elő-járójává tévé, ki özvegy lévén, és szeretvén a tisztaságot, örömeft a Kalastromba méne. Bé-méne oda más két nénye is, az ő Attyának Patritziusnak leányi, de nem Szent Monikának az ő Annjának, kik közül egygyiket Basilikának, másikat Felitzitásnak hittak, kik az-után sok tsudákkal tündöklöttek.

14. Nem sokkal az-után meghala Szent Valerianus Püspök, és az egész gond-viselésnek terhe Sz. Ágostonra szálla. Meg-hala a fia-is Adeodatus Kartágóban, ki nagy reménséget mutatott volt a deáki tudományban. Ugyan maga Szent Ágoston, Vallás-tételnek könyvében, azt mondgya felőle, hogy tizen-öt éltendő ifjú lévén, sok

őreg embereket fellyül-haladott elméjével. Szent Ágostont az ő halgatóira való nagy gondviselése, a' fok könyveknek írása, fok egyéb dolgokban való foglalatossági, meg-nem tartoztathatták, hogy az Istennek fok órákat ne adna, imádságokban, és elmélkedésekben azokat töltvén. De fő-képpen minnek-utánna meg-tére, a' Krisztus Jé-sus Meg-testesülésének nagy titkairól szokott vala emelkedni, és úgy fel-gyuladott az Isteni nagy szeretettől, hogy szüntelen sírván örömeiben, így szóllott: Uram a' ki néked nem szolgál a' teremtésnek jó téteményiért, meg-érdemli a' poklot; de a' ki néked nem szolgál, és hálaikat nem ad, meg-testesüléfednek jó-téteményéért, meg-érdemlené, hogy más egy új pokol készítettnek néki. En tehát Uram, mivel tartozom néked, hogy engem teremtettél, hogy engem meg-váltottál, hogy engem meg-térítettél, és ki-hoztál engem a' letétségekből, mellyekben valék; melly nagy büntetést érdemlek, ha néked nem szolgálok? Oh édes Uram, az én szívem által-verttetett két nyíllal, egygyik a' szeretnek nyila, másik a' félelemé; félek Uram, hogy hála-adatlan ne legyek annyi fok jó téteményidért; szeretlek téged, ki engem szeretvén annyi fok jót tettél én-velem.

15. Senki nem tudhattya, a' mit az Isten cselekedett nékem, ha én elő nem számíalom az én nyomó-

rúságimat: ki tudná-meg az én-hozzám való irgalmasságot, megbotsátván nékem, ha meg nem beszéllem az én adótságimat? Ki tudná-meg az orvosnak böltseséget, ki engem meg-gyógyított, ha meg nem tudgyák az én betegségimet, mellyekben voltam? Legyenek tudva azért az én sebeim, és az én vétkeim; hogy lássák-meg az Istennek nagy jó-voltát, ki engem meg-akart, és meg-tudott gyógyítani. Az én gonótságim dicsirik az Istent, ki fiává akarta fogadni azt, a' ki Lutzifer szolgája volt. Ne engedgye az Isten, hogy mi az ő tisztétsége lopói legyünk. Tiéd Uram a' hatalom, tiéd a' böltsesség, tiéd a' tisztesség, minden jók tiéd; te mindeneknek Ura vagy, te vagy a' világozság, és én magamtól letétség vagyok. Te jó vagy, én gonósz vagyok; ha bennem valami jó vagyon, az nékem tőled vagyon, a' te malasztod-által vagyon, a' te jutalmadért vagyon; és ha én igen gonósz vagyok-is, te vég-nélkülökkel job' vagy. En igen örülök Uram, hogy te Isten vagy, és ha a' lehetetlen dolog, lehetséges volna, tudni-illik, hogy Ágoston Isten lehetne, inkább azt akarnám, hogy te lennél Isten, és nem Ágoston. Ezeket, és egyéb dolgokat mond vala a' Szent Doktor, és el-vegezvén, mindenkör hálaikat adott az Istennek az ő Szent Fiának meg-testesüléséért, és hogy őtet meg-térítette, és ki-hozta a' hitet-

hitettségéből, és tévelygésekből, mellyekben taláztatott. Mikor leginkább íratta vétkeiket, oly nagy örömet érzett magában, hogy így szóllott az Istennek: Uram ha sirni a földön, hogy téged el-vesztettek volt, oly igen édes, örülni Mennyekben, hogy tégedet megtalálalak, melly fokkal édesb' léfzen? El-végezván Sz. Ágoston e rendbéli gyakorlatosságát, visszazárta vala az ő hivatallyának dolgaira.

16. Nem kevés háborusági völtanának Szent Ágostonnak, fok eretnekek lévén az ő idejében: Manikeusok, Donatisták, és Pelágiusok; kiket ő üldözött, mind vetekedésekkel, mellyeket vélek tselekedett, mind könyvekkel, mellyeket ellenek írt, fő-képpen egy Faustus nevű igen meg-általkodott eretnek ellen. Azokáért oly igen gyűlölték őtet az eretnekek, hogy egy más között azt prédikállották, és nyilván hirdették azoknak is; kik a' tévelygéseket követték, hogy nem volna vétek meg-ölni Ágostont, és a' ki őtet meg-ölné, meg-halván, mingyárt Mennyországba menne, ha nagy vétekben taláztatnék-is. Sokszor lest vetettek ellene, és bizonyos úton várták őtet, mikor egygyik helyből a' másikba menne, hogy meg-ölihesék. De Szent Ágoston az Isten gond-viselelé-által, el-vesztette olyankor az utat, és olyan módon meg-menekedett a' veszedelemtől;

és az-után hálakat adott az Istennek, hogy el-vesztette volt az utat, olyan alkalmatosságban. Ha néha ditsirték őtet, azért a' mit prédikállott, avagy írt, hogy szép dolog, és jól meg-vizgáltatott volna; ő mingyárt azt felelte: Én nem tudom, hogy az Isten meg-haragutt reám más dologban, hanem mint-hogy én méltó lévén, hogy egy Gallyában evedzenék, egy Anyaszent-egyháznak fejévé tett, hogy azt igazgassam; és én, ki egyebeknek mestere vagyok, és másokat tanítok, azokat kellene halgatnom.

17. A' Szent Ágoston ruhái nem drágák voltak, nem-is igen alávalók, hanem közép rendűek, és tisztességek. Az ő itala igen mértékletes volt. Igen vizsgál-tetzett néki, ha az ő asztalánál valamely ember-ellen morgolódtak, fő-képpen a' távul-lévők ellen. Az okáért e' két deák verset íratna, a' fal oldalára: *Quisquis amat dictis absentium rodere vitam; Hanc mensam vitam noverit esse sibi.* A' ki távul-lévőknek életét rágalmazza; Ez asztalt magának tiltva lenni tudgya. Történék egyszer, hogy bizonyos Páp Urak lévén az asztalnál Szent Ágostonnál, morgolódni kezdének, kiknek ő monda: Vagy változtassék-meg a' beszéd, avagy töröltsenek-le amaz versek; mert ha valamellyik nem léfzen e' két dolog között, én el-megyek az asztaltól. Igen nagy gondgya volt e' Szent

Püspöknek a' szegényekre, és azoknak szükségekben, nem kedvezett az Anya-szent-egyház gyöngyeinek, és ékességének; mert el-adta azokat, és a' szegényeknek szükségét meg-orvosolta; és az-után alkalmatosság adatván, ismét ki-váltotta; azt mondotta, hogy Szent Ambrusztól tanulta azt tselekedni. Némelyek halálok óráján néki hadták a' házokat, és egyéb' jószágokat az Anya-szent-egyháznak: de ő meg-értvén, hogy azoknak az embereknek fiai maradtanak, kik szegények vólnának; nem akarta el-venni, mondván: A' ki meg-akarja a' fiát földani örökségétől, hogy azt az Anya-szent-egyháznak adgya, más Püspököt keresse, ki el-vegye azt, és nem Ágostont, és talán az Isten nem engedi, hogy egygyet-is találjon.

18. Semmi módon nem akarta Szent Ágoston, hogy az ő házában afiszonyok lakjanak; ha ugyan nényei, vagy hugai vóltak-is; mert azt mondotta: noha a' nénye, nénye légyen, és a' huga, huga; mindazonáltal a' nénye szolgálói, vagy a' hugái, se nem nényei, se nem hugai, és így botránkozást szerezhetnének. Minek-utánna pedig megkereszteltetett, mindenkor el-távoztatta, hogy maga egyedül valamely afiszony állattal ne találta'sék; nem-is akart csak magán azzal beszélni, ha valamely nagy dologtól nem kényszerített. Sz. Ágoston nem öröme'st szólott az-

okért, kik őtet közben-járónak kérték, hogy ő általa valamely dolgot meg-nyerjenek; mikor magát reá vette-is, csak olyan módon szólott, hogy a' kitől mit kívántak, ne láttatnék ő általa kényszerítetténi. Soha nem akart itil'd bíró lenni az ő baráti között, hanem csak azok között, kiket nem ismért. Okát adta ennek, mondván, hogy a' baráti közül egygyiket el-veztené, meg-haraguván az, a' ki ellen Sententzia adatnék; de azok közül, kiket nem ismérne, egygyiket meg-nyerné; mert az, a' kinek akarattya-szerént adatnék sententzia, baráttya lenne. Egyfzer két Diákonust küldé Jérusálembe Szent Jéronimushoz, hogy ő tőle tanulának, és mikor visszátérnének, mutatnák-meg néki mit tanóltak vólna, Szent Jéronimus tanítványa akarván lenni. A' két Diákonusok kérék Szent Jéronimust, hogy írta Pelágus eretnek-ellen, ki ellen Szent Ágoston-is írt vólt; és ő felele: Ki írhatna valami új dolgot arról, a' materiáról, melyről traktált az Ágoston Angyal-i elméje. Szent Ágoston olly hírvólt az Istenhez, hogy az ő egész írásiban semmi dolog nem talál-tatik, melyben a' ditsőséget tellyel'sséggel az Istennek nem tulajdonítaná. Igen visszát-terfzettek néki, a' kik szokásá vették az esküvét, és meg-büntette a' háza népét az esküvésért. Segétette az attya-fiait, ne jutnának nagy szük-

ségre; de nem olly igen, hogy meg-gazdagulnának.

19. Krisztus Urunknak négy száz harmintz-három ezteendőjében, a' Vandalusok ki-veretének Spanyol-Országból; azokáért Afrikába menének, és ott nagy tsapásokat tettek a' Keresztrények ellen; és táborokat Hippónához helyhez-tetvén, igen erőssen meg-szállak, és keményen szorongatták a' váraft három hólnapig. Szent Ágoston könyörge az Istennek, hogy néki békekeséges-tűrést engedne annak a' nyomoruságnak el-szenvedésére; (mivel-hogy a' meg-szállott népek, fok inségeket szenvedvén, fok gonofság történik vala közzöttök) vagy pedig szabaditána-meg ötet, abból a' nyomoruságból, ki-szol-lirván ötet ez életnek háborusági-ból. Meg-engede az Isten az utolsó kérését, igen nehéz betegséget botsárván reá: azokáért meg-ismér-vén Szent Ágoston az ő halálát közel lenni; meg-parantsolá, hogy a' penitentzia-tartó Zoltárok le-irat-tatnának, és olly módon helyhez-tetnének, hogy ő az ágyban lévén, azokat olvashatná: és igen nagy ájtatofsággal, és konyhullatásokkal olvasá azokat. Annak-utánna, hogy jobban elmélkedhessék, és magát jobban Istennek adhássa, és hogy alkalmatofsága lenne, a' fok látogatófok miatt; tiz nappal halála előtt meg-parantsolá, hogy senki bé ne menne az ő házába az Orvos Doktoron-kivül, és más egy-

gyen-kivül, a' ki néki szolgálna. Az-után el-jövéen halála órája, magához vévén mind a' Szentségeket, lelkét Istennek adá, hetven-hat ezteendős lévén. Testamentomat nem tön, mert a' Krisztus szolgájának semmie nem vala, a' mit hagyott volna, hanem csak a' könyveit hagyá az Szerzetes emberinek. A' Szent István Mártir Szent-egyházába temetteték, mellyet maga épített volt. Az ő Anya-szent-egyházát, és Püspökségének birodalmát, Barátoknak, és Apátzáknak Kalfromival teli hagyá. Jelen volt a' hét Gyülekezetekben, mellyek Afrikában szolgáltattak, és azok alá írta magát. Három száz harmintz-két könyveket írta, a' mint megláthatni az ő Retraktatzióinak könyvében; annak-felette fok prédiká-tziókat, és Leveleket írt. A' Szent Ágoston halála-után, a' Pogányok meg-vévék a' váraft, és semmi te-kéntetek nem lévén a' Szent helyekhez, a' Szent Ágoston teste Sárdegn szigetében vitették. Annak-utánna Leoprandus a' Longabardusok Királya, meg-vévé azt a' szent Testet a' Szaratenusoktól, kik meg-hóldoltatták volt azt a' szigetet, és Paviába vivé, és ott tisztességesen temetteték.

20. Sok tsudákat tselekedék Szent Ágoston mind éltében, s mind hóltá-után. Egy molnár egyik szárával igen beteg lévén, könyörge az Istennek, segítségül hívván Szent Ágostont, ki meg-jelen-

vén néki, illetve kezével a' szarát, s' mingyárt meg-gyógyula. Egy gyermetskében kővi-betegség lévén, az Orvos Doktorok azt tanátsolták, hogy ki-vágatassék a' kő belőle; de igen félvén az Anyja, hogy az-által meg-halna a' fiatskája, nem engedé, hanem könyörge érette az Istennek, Szent Ágostont segítségül híván, és a' gyermek mingyárt meg-szabadula. Egy Prépost három elztendeig igen beteg lévén, úgy-annyira, hogy fel-fem kelhetett az ágyából; el-jövé a' Szent Ágoston Innepe, és harangoztatván az első Vetsernyére, nagy ájratossággal könyörge az Istennek, segítségül híván Szent Ágostont, ki fejár ruhában meg-jelenék néki, háromszor tulajdon nevén szólítván őtet, és mondván: Kelly-fel hamar, és szolgálj Vetsernyét az én tífzetségemre; mingyárt meg-gyógyulván, fel-kele a' Prépost, és bé-men-vén a' Szent-egyházba, ájratossan Vetsernyét szolgálá, mindeneknek nagy tsudálokzására. Egy embernek, a' válla közében, igen kegyet-

len betegség származék, mely annyira nevedék, hogy minden erejétől meg-fosztaték, de ő könyörögvén az Istennek, segítségül hívá Szent Ágoston Püspököt, ki meg-jelenék néki látásban, és kezével illervén, mingyárt meg-gyógyítá őtet. Szent Ágoston Doktor nagy ellensége vólt az eretnekeknek éltében, fokkal nagyobb baráttya mostan az igaz Keresztényeknek örvendevén Mennyeekben az Isten ditsóségével. Kérjék azért ezt a' Ditsóséges Szent Atyát, nyerje botsánáttját a' mi véckeinknek az Istentől, hogy velünk lévén az életben az ő Szent malasztja, holtunk-után mind örökké örvendezzünk az ő ditsóségével, az örök életben. Az Anyaszent-egyház, a' Sz. Ágoston Innepét álli az ő halálának napján, mely vólt Kis-Afzszony havának hufzon-nyóltzadik napján, Krisztus Urunknak négy-száz harmintz-három elztendejében; negyven elztendeig lévén Püspök, és az időben az ifjú Teodoszius Tsászár uralkodott.

Szent JÉRONIMUS az Anya-szent-egyháznak Doktora élete.

A' maga írásból, és egyéb nevezetes Autorokból, sommába foglaltatott.

I. Szent Jéronimus, Konstantinus Tsászárnak a' Nagy Konstantinus fiának idejében Izületék, Dalmácia, és Magyar-Ország vé-

geiben, egy Stridónium nevű helyen, mely még éltében, a' mint maga mondgya, tsak nem éppen el-rontaték, a' Gortusoktól: az-okáért történék, hogy még emlekezete-is el-vezzne. Az Atyát Eu-

Sebusnak hitták; egy Paulinus nevű atya-fia, és egy nényye-is volt, kik Szerzetek voltak, és szentül végezték életüket a Szerzetben. Szent Jéronimus nemes nemzetből volt, noha az ő egész irásiban, semmi emlékezetet nem tett arról, mindaz-által meg-irták egyéb hiltorikufok. Igen gazdag volt, és sok örökségi, és józagi voltak néki, mellyeket el-adván, a Betlehemi Kalastromot építetté. Mint-hogy az Atya, és Anya, Keresztények voltak, kintsinségétől-fogva Keresztényi hitben neveltetett, és tanítatot. Az időben a Deáki tudomány igen virágzott Romában, az-okaért oda méne tanólni. Elsőben Deák, és Görög írást tanóla, Donátus lévén gond - viselője a Grammatikában. Az - után Filozofiat, és egyéb' tiszteséges tudományokat tanóla, mellyekben olly igen elő-méne, a' mint a' maga irási bizonyoságot tévnek róla. Romában vévé-fel a' Krisztus ruháját, a' mint Damaszus Pápa írja, az az ott keresztelteték-meg. Az időben a' kisdedek nem kereszteltettek mingyárt meg, hanem mikor nagyotkák voltak; és a' kik megkereszteltettek, bizonyos napokig egy fehér ruhát viseltek, mel ynek helyébe, mikor mostan a' kisdedek meg-kereszteltetnek, egy fehér váfzon tétetik a' fejekre, és azt hiják a' Krisztus ruhájának.

2. Az - után Szent Jéronimus el-méne Romából, többet tanólni,

és Frantzia - Országba méne, hol ide, 's hol amoda ment, tudós bölts embereket, és jó könyveket keresvén, és a' hol valamelyet ezek közül talált, egy darab ideig meg-maradt ottan. Olly könyveket találván, mellyek tetszettek néki, meg-vette azokat, avagy le-irta. Florentziusnak irván, azt mondgya, hogy Trevisis városában, egy nagy könyvet maga tulajdon kezével le-irt, mellyben némelly Kontziliumok meg-irattak volt Sz. Hilárius-által. Ha valamely Sz. életű embert talált, az-zal nyájaskodott, és attól minden jót tanúlt, a' mit lehetett: ugyan azont mivelte, mikor valamely tudós, és bölts embert talált. Illyen módon gazdag lön Jéronimus nem földi gazdagsággal, hanem jóságos tselekedetekkel, és költséggel. Víz-fza-tére az-után hazájába, és onnét Romába, de egygyik helyen sem tetszék néki a' lakás. Mivel-hogy a' hazájában lakván: ott sok atyafiai voltak, kik néki semmi háznára nem vóltanak, nem-is tehetett eleget nekik. Romában pedig úgy látzott néki, hogy sok alkalmatosságok vólnának a' gyönyörűségekre, mellyek igen veszedelmek az ifiaknak, a' mint ő-is vólt. Annak-okaért által-meavén a' tengeren, Görög - Országba méne, tanuságnak okaért, és hogy tudós és bölts emberekkal nyájaskodgyék, fokban lévén affélék ottan az időben. Meg-érté, hogy Konstantinápolyban vólna Nazianzi Gergely

gely Pátriárka, ki nagy böltseségéért Teologusnak hivattatott, az-okáért abba a városba méne, és jól-lehet mester lévén egyebeket taníthatott volna, mindaz-által tanítványa akara lenni annak a Sz. életű bölts Püspöknek; sőt azal ditsekedett, hogy Nazianzi Gergelytől tanolta a Theológiát.

8. Az-után meg-látogató a Sz. földet, és el-járá mind a Szent helyeket, nagy ájtatósággal. Semmi nevezetes dolog nem maradt egész Palesztinában, mellyet szemivel nem látott volna, fő-képpen, a' mellyről emlékezet van a Szent Írásban: önnön maga mondgya, hogy az igen segitette őtet a Sz. Írásnak értelmére. Ott-is némelly mesteri lének néki, kik őtet megtaníták a 'Zidó, és Kaldéus nyelvre, mellyeket ő igen jól értett, de "Zidóul nem igen szólhatott. A' Sziriai népekkel-is nyájaskodott, és olyan módon azoknak nyelvéből-is fokot tanólt, de noha igen foglalta magát külömb-féle nyelveknek tanulásában, mindaz-által az első tanuságot, a' Deáki nyelvet hátra nem hadta, sőt olly igen gyönyörködött abban, hogy mindenkor a' Tzitzero, és más hasonló ékes beszédű Autorok írásnak olvasásában bizonyos időt töltött, mellyet más hasznosb' tanulásban tölthetett volna, mellyért meg-is büntette őtet az Isten, a' mint maga meg-írta, mondván: En nyavalyás bűnös ember, magamat foglalom vala a' Tullius olvasása-

ban, igen tettvén nékem az ő ékes beszéde; és ha az-után kezembe vettem, és olvástam valamellyik Proféta könyvét, nem tettzet nékem, az ő alatsón, és rendetlen beszédének módgya: igen nagy hideg-lelés környül-foga engem Bójt-középben, melly olly igen meg-sanyargata engem, hogy azok, kik velem valának, remetéfémre való szükséges dolgokat készitenek vala. Illy nagy betegségben lévén, el-ragadtattam lélekben az Itéletbe, a' Jésus Kristus Királyi széke eleibe; és meg-kérdetvén az én hitemről, mondék, hogy Keresztény vagyok én. Felele a' Bíró: Sőt inkább Tzitzeronianus vagy te, hogy-fém Keresztény: Mert a' hol a' kintsed vagyon, ott vagyon a' szived-is. *Matt. 6. v. 21.* En ezt halván, meg-némülék, és a' Bíró meg-parantsolá, hogy keményen meg-verettefem. En foházkodván, és sírván kiáltani kezdék: Botsás-meg Uram nékem, Uram meg-botsás nékem: de mindaz-által sem az én büntetésem, sem az én könyhullatásim meg nem szűnnek vala. Mellyet látván a' sok Angyalok, kik jelen valának, térdre állának a' Bíró előtt, és könyörgének néki, hogy botsátaná-meg nékem ifiúságomnak vétkét, és adna időt nékem magam meg-jobbitására, ollyan állapottal, hogy magam meg nem jobbitván, nagyob' büntetésre köteles legyek. En nagyob' dologra akartam magamat kötelezni, olly nagy büntetésben találtatván;

és így meg-esküvén, hogy azt megtartanám. Senki ne gondolja, hogy ez csak hazontalan álom lett volt; bizonyágom ebben a' Bíró, ki előtt meg-verettettem, bizonyágim az Angyalok, és bizonyágim a' veréseknek jelei, mellyek az én teftemen fok napokig meg-maradtak.

4. Az-után Szent Jéronimus a' Szent Írás tanólásában foglalá magát, nem töltvén többzör az údot egyéb hazontalan foglalatofságokban. Úgy-annyira, hogy önnön-maga mondotta: Vagyon tizen-öt elztendeje, és több', hogy én valami világi tudományokról íratott könyvet kezembe nem vettem; és ha néha történik, hogy szükségem legyen afféle könyvekben lévő valamely Szententziára, azt a' régi emlékezetemből veszem ki. Az-után Damaszus Pápanak írván, feddi az Egyházi embereket, kik el-hagyván a' Szent Írás olvasását, a' Pogányok, és Poéták fabulái olvasásában töltik az údot, mellyek fokaknak fok kárt tesznek. Annak-utánna életének formáját akará magának választani Szent Jéronimus, és látván, hogy az egyházi állapotban nagy veszedelem volna a' nagy kötelefségért, mivel hogy az Egyházi emberek igen kötelesek arra, hogy jók legyenek, és mindeneknek jó példát adgyanak: Látván hasonló -képpen, melly-nagy terhek vagyon azoknak, kik feleséget vesznek, tellyeséggel megveté ezt az állapotot; és féle az

elsőt választani. Úgy - annyira, hogy ő barátta akara lenni. Az údóban a' Barátok rendelése az volt, hogy egy alatson ruhába öltöztek melly különbözött mind az Egyháziak, 's mind a' világi emberek ruháitól; noha nem minden barátok ugyan azon formán való ruhába öltöztek, mivel-hogy némelleyek között külömbség volt mind ruhájokra, 's mind ruhájoknak színére nézve, mind pedig az öltözetnek módgyára tekintve: mert némelleyek igen darabos ruhába öltöztek; némelleyek ok-talan állatok bőréből egybe-varratott ruhában jártak; de minnyájan egygyeztek abban, hogy az ruhájok mind alatsonok, vastagok, és darabosok voltak. Szüntelen való vigyázásokban, böjtölésekben, imádságokban, és a' Sz. Írás olvasásiban foglalták magokat; és nem volt szabad nekik tisztet viselniük, hanem minnyájan az Isteni szolgálatban foglalták magokat. Némelleyek közülök közönséges életet viseltek; fokaknak egy elől-járójok lévén, annak engedelmesek voltak.

5. Egyebek pedig magán-való életet viseltek a' puztában, és Sz. Jéronimus ilyen módon akara élni. Némelley baráti voltak neki, kiknek meg - jelenté akarattyát, mit gondolt volna tselekedni, kik noha mind addig az ideig követték őtet, igen szeretvén az ő edes nyajtságát, elő menvén az ő üdvésséges tanításival, és példát vévén az ő jó életéből; mindaz-által leg

ottan minnyájan el-hagyák őtet egy Eliodorus baráttya kivül, ki azon ruhába öltözvén, véle lön némelly napokig a' pusztaban, de az-után el-faradván, és nem szenvedhetvén a' nagy sanyarúságot, az-is el-hagyá őtet, és vízfor-té-re a' világra. Kiről Szent Jéronimus ilyen képpen írta: A' mi atyánk-fia Eliodorus a' pusztaba jöve velem, és mint-hogy ő olly nagy szent ember, én pedig illy bűnös vagyok, nem szenvedhetvén engem, el-méne, és engem el-hagya. Mihent Szent Jéronimus, ilyen módgyát választá életének, el-rendelé az ő házának, és jószágának dolgait, és olly emberre biza, ki mindenek-re jó gondot viselne. Midőn a' pusztaban vólna, nem maradt sokáig egy helyben; mivel-hogy az údöben némelly eretnekségek kiterjedének, és az Antiokiái, Alekszandriai, Tziprusi, és egyéb helyeken lévő Püspökök, kiknek hatalmuk alatt, magán való életet viselő Barátok laktanak gyakran követeket küldöttek, hogy meg-vilgallyák őket a' hit dolgaiban. Ezek a' követek nem hiszik vala magokat Szent Jéronimusnak, ő-is nem hiszi vala magát ezeknek, ő gyanakodott ezek felől némelly igékért, mellyekkel a' Szent Háromság titkaiban éltek: ezek gyanakodtak felőle, mert azt mutatta, hogy neki nem tetzenék az ő nyájasságok. Az-okaért hogy ez unalmas dologtól meg-szabadullyon, és

némelly barátinak sok litogatóst el távoztassa, kik meg-habóritották az ő gyakorlatóságát, egy kietlen pusztaba méne, Sziria tartományában, és ott a' maga könyveivel bé rekeszkedék egy barlangba, és négy elztendeig lakék ottan, igen sanyaru életet viselvén, és nagy penitentiát tartván.

6. Az ő kivált-képpen való gyakorlatósága vólt, hogy ifúságának vétkeit szüntelen íratta, öldökölvén a' testét böjtölésekkel, vigyázásokkal, imádságokkal, és egyéb sanyargatásokkal, mellyeket könnyeb' tsudálni, hogy-fem követni. Az ő eledeli nyers füvek, és a' fának gyökerei vóltak, az itala tiszta viz, és a' puszta földön alutt. Soha hivalkodó nem vólt: most tanúlt, most imádkozott: és mikor meg-érzette, hogy igen meg-faradott, 'Zoltárokat, és Himnuszokat énekelt, hogy erejét meg-nyugossa, ditsérvén, és magasztalván a' nagy Úr Istent. Illyen vólt az ő élete; mindaz-által az ördög igen kegyetlen, és gonosz kísértetekkel ostromlotta őtet. Mellyről önnön maga írt Eustokiumnak, mondván: Oh melly sokszor én kietlen pusztaban lévén, a' hol a' napnak mértékletlen melegétől meg-égett a' testem, minden tagjaim meg-szakázkodván, és sanyargattatván, a' hulom meg-égvén, és tsak nem meg-emésztetvén, mikor az álom engem meg-győzne, ki-terjesztvén a' tsontaimat, mellyek tsak

alig voltak egybe-foglalva, a' puszta földre; füveket, és tiszta vizet vévén testi táplálásomra, és ilyen módon laktam abban a' pusztaban, sőt számkivetésben, melyre magamat szabad akaratomból adtam a' pokolnak félelméért; nem-is volt ott egyéb' társaságom, hanem az erdei kegyetlen vadak, mindazáltal sokszor az én emlékezetem a' Romai leányzók tántolási között találtatott. Az én ortzám meghervadt a' fok bőjtölések miatt, mindazáltal a' szívem felgerjedett a' gonosz kivánságokra; a' hideg, száraz, és csak nem megholt testben csak a' tisztátalan kivánságnak indulati éltek; és én az ellen tusakodtam, hogy azt megfojtánám; mindazáltal a' mindenkor nevedkedett, mint a' haszontalan fű: Néha el-hagyattatván a' Kristus lábaihoz borultam, és azokat könyhullatással mosogattam, és megtöröltem haj-szálaimmal, hofszu bőjtölésekkel öldöklöttem a' testemet, egyik napot a' másikhoz foglalván minden eledel nélkül. Ne vélyed, hogy én szégyenlyem elő befzéli ezt az én kísértetemnek historiáját, sőt firok, hogy most olyan nem vagyok, mint akkor voltam. Én tudom, hogy néha a' napot az étfzakával egybe-foglaltam, kiáltván az én Uram Jésus Kristust az imádságban, és soha meg nem szüntem a' mellyemet verni, míg a' szívemben meg nem szüntek azok a' gonosz gondolatok.

Kristus bizonyosságom, hogy minth ezek a' nyomoruságok-után, olly nagy vigasztalást, és örömet érzettem, az az némelly könyhullatásokat olly édeseket, mint a' méz; bizonyos buzgó, és gyönyörűséges mennyei kivánságokat, úgy látszott nékem mintha el-ragadtattam volna, és az Angyalok Karai-felett volnék. Ha a' test annyit tusakodik az ellen, ki őtet öldöklí, és sajnargattya, menyit véled, hogy szenvedgyen, a' ki világi gyönyörűségekben él? Ezt-is ő írja Eufokiumnak, mondván: Mi nem csak ditsrjük a' szűzefséget, hanem meg-is tarttyuk, és meg-örizzük.

7. Minet-utánna Szent Jéronimus, négy ezrtendeig lett volna abban a' kietlen pusztaban, úgy látszék néki, hogy immár ki kellene menni az emberekkel való nyájaskodásra, mindazáltal nem hagyá-el tellyességgel a' pusztabat, hanem a' több Szerzetesek közé, méne lakni. Nem volt illendő, hogy olly nagy világosság tovább lenne el-rejtve, hanem hogy magát meg-mutatná: melly ilyen-képpen lön: Meg-kezdék a' szerzetes emberek kóstolni az ő Szent nyájaskodását, meg-ismérék a' nagy kintset, mellyet az Isten kéfzen tartott az alatt a' darabos ruha-alatt a' Szent Jéronimus szívében mind jóságos tselekedetekre, mind tudományra, és böltseségre nézve. Ő mind addig némelly szép dolgokat ért, mellyek az emberek ké-

zeiben forognak vala, mellyek ör-
vendezették mindeneket, a' kik
olvasták, és ilyen módon sok he-
lyeken meg-ismérették. Az idő-
ben Szalaminai Tziprusi Püspök Epi-
fánus, Antiókiái pedig Paulinus
völt. E' két Püspöknek egy-más
között való közbé-vetékek lévén,
egygyeségnek okáért a' Romai Pá-
pához menének, és el-akarák vin-
ni magokkal Szent Jéronimust,
igen jó vélekedésben lévén felöle.
Es ilyen módon harmadszor tere-
vizsza Romába ez alkalmatóság-
gal. Akkor Damaszus vala a' Pá-
pa, ki ismérven Szent Jéronimus
tehetségét, mind jóságos tseleke-
d-tekben, és jó erkölcsökben, ,
mind tudományban, és böltseség-
ben, meg-akará őtet cartani a' ma-
ga társaságában. Mint-hogy pe-
dig ő immár Pappá szenteltetett
völt Paulinustól az Antiókiái Püf-
pöktől, a' Pápa egy Romai Szent-
egyháznak *titulus*át adá neki, melly
ugyan azon méltóság völt, mint
most a' Kárdinálifság, noha még nem
viséltek akkor veres ruhát, és sü-
veget a' Kárdinálók, mellyet az-
után adott Innotzentzius Pápa, ezer
két-száz ötven ezrtendő táján. Ez
az oka, hogy Szent Jéronimust
néha Kárdinál ruhában írják, mert
ő bizonyly Kárdinál völt. Nagy
vigyázással, és szorgalmatósággal
viselte annak a' tisztnak terhét, jó
gondot viselvén, hogy az ő birto-
ka-alatt nyilván való bűnösök ne
találtassanak, keményen meg-fed-

vén őket, ha Egyházi emberek
völtak-is; az-okaért igen gyűlölék,
és üldözék őtet. Igy azok, kik
erkölcsökben hasonlók völtak a'
barmokhoz, így gyűlölték őtet,
mert ostora völt az olyanoknak;
az-okaért vigyáztak alkalmatósá-
got keresvén, hogy szidalmazhassák
őtet, és ki-vethessék Romából, a'
mint végtére meg-is tselekedék.

8. Az alkalmatóság pedig,
mellyet találának Szent Jéronimus
ellen, e' völt: Szokása lévén néki,
mikor prédikallott, és mikor gyö-
nást halgatott, szép intéseket adni,
hogy távoztatná-el a' gonoszt, és
tselekednének jót; gyűlölnek a'
vétket, és szeretnék a' jó tseleke-
deteket; utálnak-meg a' világot
minden pompáival, és hívságos
ditsőséggel egyetembe. Az idő-
ben az Arriánusok dűhöségétől,
némelly Papok Romába futottak
völt Egyiptus részeiből, úgy-mint
Szent Atanázsius, és többek, kik
meg-jelenték, miképpen Szent An-
tal, és töb' Szent Remetek, Ka-
lastromokat építettek, mind a' fér-
fiaknak, 's mind az aszszony álla-
toknak abban a' tartományban; kik
minnyájan az Istennek szolgáltak,
engedelmességben, szegénységben,
és tisztaságban élvén. Meg-értven
ezt némelly tisztességes aszszonyok,
ugyan azont akarák tselekedni,
Szent Jéronimus ditsiré az ő igye-
kezeteket; mivel-hogy egygyezett
azzal, a' mit ő prédikallott, és
tanátsúl adott, sőt ajánlá magát

hogy meg-öltalmazná őket a rágal-
mazók-ellen, kik tőle igen félték,
és szószöllőjök lenne Damaszus Pá-
pánál, ki őtet igen szerette, és
kedvellette; végezetre meg-épít-
teték a' kívánatos Kalastrom. A-
zok, kik el-kezdék a' szent tsele-
kedetet, voltak: Szofronia, Martzel-
la, Melánia, Paula, és Eustókia,
kiket az-után sok egyéb afiszony-
állatok követének. Szent Jéroni-
mus minnyájokat tanította a' tö-
kéletességnek úttyára, intette ö-
ket, hogy gyakorlanák a' lelki
könyveknek olvasását, gyakran
imádkoznának, lennének alázato-
sok, tiszta életűek, és egy-
más szeretők; de mindenek felett gya-
korlanák a' gyónást, és az Oltári
Szentséget. Ez dologért noha mor-
golódtak némellyek Rómában, mi-
vel újságnak látszot lenni, mindaz-
által látván az-után elő-
meneteleket azoknak az Apátzák-
nak, és hogy némellyek közülök,
kik az-
előtt igen kívántak pompá-
sán öltözni, látni, és láttatni;
újságokat hallani, tellyessé-
ggel meg-változtattak mind
ezekben a' dolgokban, és tsele-
kedettel meg-mutatták, hogy jó
szolgái vólnának az Istennek;
meg-szűnék a' morgolódás,
sőt igen kezdék ditsírni Szent
Jéronimust, mint olyan szent
do'ognak szerzőjét. Mikor ő
által-ment az úton, a' népek
meg-tsúkolták az ő ruháját,
és nyilván kiáltották, hogy
Damaszus halála-után, néki
kellene Pápává

lenni, ezt tsak nem minnyájan
közönségesen mondták; mind-
az-által találkoztak némellyek,
kik gonoszt akartak néki, és
bofzszút akartak ellene állani,
hogy őket a' vétkekről nyilván
meg-feddette.

9. Végezetre alkalmatosságot
találnak őtet szidalmazni, illyen
módon: Mint-hogy a' meg-neve-
zett Apátzák immár sokan voltak,
szükség kívánta, hogy töb' helye-
ken lennének, némelly tisztesé-
ges afiszonyok, a' meg-nevezettek
közül, kik a' magok házokba bé-
fogadták Szent Jéronimust, és
ottan lelki tanuságokat vettenek
tőle, mert akkor nem voltak
olly erős Kalastromok az Apátzák-
nak, mint mostan. Szent Jéroni-
mus mind azokat az Apátzákat
meg-látogatta, de sokkal többször
ment a' Paula házához, hogy-
sem más-hová, mert ott nagyob'
jóságot, és szent életet talált.
Alkalmatosságot vének az ő
ellenségi őtet rágalmazni, és
ellene morgolódni azoktól a'
látogatásokétt; és azt mondták,
hogy nem jó dolog vólna;
mert jól-lehet vén afiszony
Paula, nem vén Jéronimus,
mert még nints negyven esztendős;
és annak felette ott vagyon
Eustókia a' Paula leánya, és
töb' ifjú afiszonyok. Arra jura
a' Szent Jéronimus ellenségeinek
vakmerő, és szemtelen hamisága,
hogy egy embert fogadának,
ki sok gonoszt szólla felőle,
és éktelenül illeré őtet,
és Paulát, hitetlen mérges
nyel-

nyelvével. A' Szent Jéronimus ellenségi, most ide, most amoda hordozták ez hamis fondort, hogy mindenütt szidalmazná a' szent jámbort. Meg-fogattaték az a' gonosz rágalmozó ember, és megkinoztatván, végre meg-vallá, hogy a' mit Szent Jéronimus ellen mondott, az mind hamiság.

10. Látván a' Szent ember, a' gonosz embernek tselekedetét; és meg-értvén, hogy az ellenségi véték volt reá, hogy őtet mindenütt rágalmozná, meg- emlékezvén a' nyugodalomról-is, mellyel élt a' pusztaban, és minémű nagy vigasztalásokat vett az Úrtól; és az üdőről, melly alkalmas volt a' tanulásra, és irásra: mind ezekért elhagyván Romát, Sziriába akara menni, a' mint őnnön maga mondotta Afzella afzfonyynak irván, ilyen módon: En nem tudom, meg sem gondolhatom, melly nagy hálá-adással tartozom néked a' szeretetéért, mellyet az Úrban az ő szerelméért én-hozzám mutattál. Az Isten hatalmas meg-adni a' lelkednek a' jutalmat, mellyet meg érdemel. Noha én, a' mint némelleyek gondollyák, utálatos ember legyek, és minden vérkekkel telyes, te biztonnyal jól tselekedel, noha annyi fók gonoszt mondottak néked én felőlem, mert te arra vigyász, kik mondgyák, és ki felől mondgyák. Azok, kik felőlem gonoszt mondanak, nyilván való dolog, hogy kép-mutatók, és gonosz tsa-

lárdok. Három-éfteendő alatt, mig én vélek laktam, engem fok szerzetes afzfonyok követtek, kiknek, és több embereknek egyetembe, magyaráztam a' Szent Irást, prédikállottam, tanítván őket, mint kellene szolgálunk, és kedveskednünk az Istennek. Mondgyámeg, ha annyi üdó alatt láttak olyt dolgot bennem, melly nem illenék jó Keresztényhez. Az mondgyák, hogy én ember vagyok, és nem kellett volna az afzfonyokkal nyájaskodnom, mellyet én kétség-nélkül úgy tselekedtem volna, ha nem ismértem volna jószágokat, és szent erkölcsöket azoknak a' tisztességes személyeknek, kikkel nyájaskodtam. Ha immár hitelt adtak annak, a' ki gonoszt szólott én-ellenem: miért nem hisznek néki, mikor mind vizsgálja mondgya, a' mit ellenem mondott volt? Tsak egy ember az, a' ki az-éltt engem kárhoztatott, és ugyan azon ember azt mondgya most, hogy én ártatlan vagyok.

11. De oh! emberi természetnek gyarlósága, melly könnyen el-hiszik azt, a' mit kívánnak, jól-lehet hamis légyen! Minek-előtte én a' Paula házat meg-ismértem volna, az egész város ditsirt engem; és mindeneknek itéleti-szerént, méltó valék, hogy Pápává lennék, Szentnek hittak engem, és Szent Damaszushoz hasonlítottak. En azt kérdem, ha látott-e engem valaki, hogy valamely tisztátalan afzfony háza-

Há a mentem volna? Az aranyas ruhában gyönyörködő afzfonyokat örömeft látogattam-e? Soha csak egy Romai afzfony-is szerét nem tehettem, hogy őtet meg-látogattam volna, hanem csak azt, kinek a' fok írás, és bójtölés miatt, hervadt, és szintelen ortzája-vólt, a' szemei csak meg nem vakultak; és a' ki olly gyakorlatos vólt az imádságban, hogy sokszor le-ment a' nap, midőn még -imádkoznék; és mikor reggel fel-jött a' nap, akkor-is imádságban találtatott. Az ő éneki 'Zoltárok vóltak, az ő beszédi az Evangéliom, az ő gyönyörűsége a' tisztaság, és az élete bójtölés vala. Mihent tisztelni kezdem őtet, az ő szent életének érdeméért, el-hagyának engem a' jóságos tselekedetek az irigyek szemei előtt. Oh irigység, ki először tennen magadot mardosod! oh Lutzifer gonofsága, ki szüntelen üldözöd a' jóságos tselekedeteket, és a' szent életet. Én sietség-gel írtam néked ez kevés igéket, bé-menvén az hajóba, de nem könyhullatáfim, és szívem fájdalma-nélkül; mindaz-által hálákat adok az én Istenemnek, ki nékem kegyelmet adott, hogy a' világtól meg-utáltassam. Imádkozzál érettem az Istennek, hogy én ki-jövéen Babiloniából, békével vigyen-bé engem Jerusálembe, hogy Nabukodonozor hatalmat ne vegyen rajtam. Némelylek ördöngöfnek hinak engem: ugyan azont mondták az

Úr Jésus Kristusnak. Nem nagyob' a' szolgál az Úrnál. Némelylek azt mondgyák, hogy én tsalárd vagyok: ugyan azont mondták Szent Pálnak. Az én lelkemnek nagy vigasztalása vagon abban, mert én jól tudom, hogy gyalázatos hir- által kell bé-mennünk Menny-országba.

12. Meg-látogatá Szent Jéronimus az ő jó barátit, Epifaniust a' Tzipruffi Püspököt, és Paulinust az Antiókiái Püspököt; kik utólszor Romába vitték vólt őtet, és Damaszus Pápa egygyeűsé tévén őket az ő közbe vetésekben, vízfzátérének. Meg-látogatá azokat a' Szerzeteffeket-is, kikkel az-előtt immár nyájaskodott, és meg-akara azokkal maradni; de az ő fok barátitól kézfzetvén Betlehembe méne, holott egy Kalastromot építe, mellynek építésére követet küldte hazájába, hogy el-adnák minden jósfzágát, és annak árrával építe azt a' Kalastromot. Mikor ki-hirhedék abban a' tartományban, hogy ott választott lakó-helyt magának, meg nem mondhatni, melly fok népek, minden felől oda gyűlének, főképpen Romából. A' többi kö-zött oda méne az ő ájtatos halgatója Paula ízfzony egyéb szent életű leányzókkal, noha csak maga egyedül marada-meg, mind halálíg abban a' tartományban, és a' többi vízfza -menének Romába. Paula minden jósfzágit el-áda vólt, és azoknak az árrából, négy Ka-lastro-

fastromot építé Betlehemben, hármat az aszfzöny állatoknak, és egyget a' férfiaknak. Olly nagy volt a' Paula okofsága, és szent élete, hogy ő mind az három Kalastromot jól igazgatta, most egygyikben, most a' másikban lakván. Sz. Jéronimus a' férfiak Kalastromát igazgatta, és ott írta a' tsudálatos dolgokat, mellyek most az Anyaszent-egyházban vannak. A' Szent Bibliában, az ő Testamentomot Zidóból, és az új Testamentomot Görögből, Deákra fordítá, és azoknak nagyob' részéről írta, magyarázván tsudálatos-képpen. Kihirhedvén az egész világra, ezek az ő tselekedeti, a' sok levelein, kívül, mellyeket szüntelen írt sok renden lévő embereknek; okot adának, hogy minnyaján megismernék az ő nagy böltseséget, igaz Kereszténynek lenni tartván őtet; mivel az - előtt némelylek kételkedtenek felőle, azért hogy ellene írt volt Rufinus az ő ellensége. Ezek közül volt Szent Agoston, ki elsőbben nem hiszen vala néki, de az-után úgy szerette, és kedvellette őtet, hogy ő Hippónai Püspök lévén, hozzája küldötte az ő jó baráttyát Alipiust, két Pappal egyetembe, hogy meglátogatnák őtet, és tanulnának őtőle, nagy tiszteletnek tartván, a' Szent Jéronimus tanítványa lenni. Minden felől nagy fő emberek mentenek az ő látogatására, a' mint volt Orófszius Pál, ki hason-

ló-képpen Szent Ágostontól küldött volt; Szulpitzius Szervus, Apodemius, és több nevezetes emberek; noha pedig hoszfú volt az út, és nagyok voltak a' fáradságok, és alkalmatlanságok, mind kevésnek látszottak nékik, hogy meglátták ezt a' tiszteletes embert, olly nagy szent étellel tündöklőt, és böltseséggel tellyest.

13. Ez a' Szent Doktor szüntelen írt az Eretnekek ellen, és mindenkor üldözte őket, kik ugyan reszkettek, halván az ő nevét, Origenes sok könyveket írt volt, Szent Jéronimus előtt, ő azokat mind olvasta, igen szeretvén annak az embernek éles elméjét, s' maga Doktorának hitta őtet; de mindaz-által nem kedvezett az ő tévelygésinek, mellyeket azokban talált, sőt minden tehetségével ellene mondott azoknak. Szent Jéronimus igen a' betegség alá vertetett vala a' sok tanulás-miatt, és sok telti sanyargatások-miatt, mellyekkel őnnön magát szüntelen öldöklötte; azokaért néha egész esztendőig az ágyban feküdt, de még-is meg nem szünt magát fáradszani; ő szép dolgokat olvasott, és mások meg-írják. Ugyannyira, hogy ő sok könyveket írta, e' gyakorlatóságban harmincz esztendeig magát foglaltván, a' mint maga meg-írta. Igen tisztele Görög Országot ez a' Szent Doktor, mivel a' könyveit Deákra fordítá, mellyeket ő Görögül írt volt. Egy-

zser Szent Jéronimus az ő tanítványinak olvasván, bé-méne a' házába egy orofzlány sántikálván: a' tanítványok mind el-futának; de a' Szent Doktor minden félelem-nélkül fogadá aztot, hozzája közelgetvén, egygyik lábát fel-emelé előtte, és meg-mutará sebet a' tövifének, melly bé-ment volt a' lábába; Szent Jéronimus meg-gyógyítá az Orofzlányt, melly minekutánna meg-gyógyula, nem akart el-távózni, hanem úgy szolgált a' Kalastromnak, mint a' komondor.

14. Damázus Pápa parantsolatyára; Szent Jéronimus szép rendben hagyá az Anya-szent-egyház Solismait, el-olstván a' Zoltárokat az hétnek minden napjaira, és azt rendelvén, hogy a' Zoltárok mind amaz versen végezödnének: *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto &c.* Dicsőség Atyának, és Fiúnak, és Szent Léleknek &c. Elrendelé-hasonló-képpen az Epistolákat, és Evangéliomokat egész éstendőre, a' Lektziókkal, és Profécziákkal egygyűtt, mellyek a' Solismában, és Misében olvastának, Sz. Jéronimus e' Sz. gyakorlatóságokban, és más ezekhez hasonlókban foglalván magát, mellyeket a' Páspókók, és szerzetes emberek az egész Kereszténységből ő hozzá küldöttek; és tanácsot adván a' szükölködőknek, olly nagy te-kellételességre jüta, hogy sokszor elragadtatott, és el-vitettvén lélekben, az Angyalok Karai között taltatott, így ez életben meg-kez-

dette kófoltni egy részét az ő fáradsági jutalmának, noha még sokat kellett szenvedni az ő vénségében; mivel olly beteg, és ina-szakatt volt, hogy fel nem kelhetett az ágyból; és a' mint Szigifzbertus mondgya, az ágya felett egy kötelet kötettek, és azt fogta-meg, mikor meg akart fordulni. Annak-utánna inkább meg-nehezedvén betegségében, magához hozatá az Oltári Szentséget, és nagy ájtatósággal meg-áldozván, meg-adá a' lelkét az Istennek, Szent Mihály havának harmintzadik napján, Krisztus Urunknak négy száz-huszón-két éfstendeje táján, Honórius, és az ifjú Teodószius Tsászarok idejében. Szent Jéronimus igen nagy vénségében hala-meg, a' mint Szent Agoston mondgya. Az ő teste Berlemben temetterék, és az-után addó jártában Romába vitették a' Szent-egyházba, mellyet most nagyob' Sz. Mária Szent-egyházának hinak. Sok tsudákat mutata az Isten e' dicsőséges szent ember által; mind éltében, s mind holta-után. Az Anya-szent-egyház úgy tiszteli őtet, mint egygyet a' négy Fő-Doktorok közül, és az ő tiszteltségére nagy nyepet szentel; méltán-is fő-képpen Romában, mint-bogy ott tanólt, ott kereszteltetett-meg, és ott nyugtzik az ő Sz. teste. Kövefsük a' miben lehet ezt a' Sz. Atyát, hogy az Isten irgalmaísága-által, és e' Szentnek eszedezése-által nyerhesük-el az örök boldogságot, Amén.

Szent MARTON Püspök élete.

*Mafféus Péter Jézuita-által summá-
ba foglaltatott.*

MARTON a' Kristus Jésusnak nagy szolgája, igazságnak, és Apostoli méltóságnak erős megtartója, Magyar-Országban Szabaria nevű városban születék, Nemes Atyáktól világ-szerént, de Pogányoktól. Az Attya Kapitány volt a' Romai Hadaknak feregiben, ki végezetre vízfűza jöve Magyar-Országba, hogy nyugodalmasson élhesen hazájában. Márton tiz ez-tendős lévén, a' Szent egyházba méne, az Attya akarattya-ellen, és kéré; hogy bé-iratsásék neve azok-nak könyvébe, kik Keresztényekké akartanak lenni. Az-után Isteni szolgálatnak dolgaiban foglalá magát; és semmit egyebet nem kívánt, hanem csak az Istennek tet-fzeni mindenkor az Isten szolgálival nyájaskodván a' Szent-egyházban. Ottan írást tanólván, és jó erkölcsöket, a' püfztába akara men-ni, hogy magán való életet visel-lyen: de Romából egy parantsolat jöve, mellyben a' volt parantsolva, hogy az öreg vitézek fiai magokat be-iratnák, és személyek-szerént mennének a' szolgálatra, a' közön-séges hadakozásokban. Az-okáért az Attya, ki a' fia szent igyekeze-tét el akarta fordítani, bé-iratá ő-tet, és az hadba küldé, midőn ti-

zen-öt ez-tendős volna. Konstan-tzius Tsászárnak a' nagy Konstan-tinus fiának idejében szolgálván az hadakban, leg-többet, mint-egy ör-állásban, Olasz-Országban Pa-
via nevű városában, mulatott. Egy szolgája volt, kinek ő gyakor-ta szolgált, alazarótságtól vífeltevén: egygyütt evett véle, és faru-ját le-vonta, és meg tisztogatta. Sőt azt mondgyák, hogy egyfzer egy jó természetű szolgája lévén, ki híven, és jól szolgált néki, el-botsátotta azt, és mást kerelt, ki ellenkező volna, hogy néki tü-rés szenvedésre alkalmatóságot adna. Három ez-tendő alatt mi-nek-előtte meg-kereszteltetnék, az hadakozásokban volt foglalatos, de mindenkor el-távoztatta a' vétke-
ket, mellyekben a' vitézek el-szok-tak merűlni. Kelemetes, ember-séges, barátságos, tiszta életű ifjú volt, igen alazatos a' társaihoz; és mértékletes minden tselekedé-tiben: úgy-annyira, hogy inkább szerzetesnek, hogy sem vitéznek látzot lenni; és minnek-előtte meg-kereszteltetnék, mind azokat tse-lekedte, mellyeket az igaz Keresztény ember szokott tselekedni. A' zóldot, mellyel néki tartoztak, fel-véven, többet nem akart magá-nak tartani, hanem csak a' mnenyi, a' maga, és szolgája táplálására
szük-

szükséges volt; a' mi meg-maradt, mind a' szegényeknek adta. Ezek a' jóságos tselekedetek, melyeket Márton gyakorlott, kellemetelisé, és szerelmetelisé vettek ötet minden emberek-előtt.

2. Történék egyfzer, hogy bé-menvén Ambian nevű városba, melly Frantzia Országban vagyon; látta egy szegény mezitelen embert, ki alamisnát kért azoktól, kik által-mentenek, téli üdö lévén, és olly rettenetes hideg, hogy a' miatt fokan meg-holtanak: Márton akkor fegyverében lévén, nem vala több néki a' felső ruhájánál, melly mentének, vagy palátnak hivatattik. Látván azért Márton, hogy senki nem volna segítségel a' szegénynek illy nagy szükségében, a' palástját a' kardgyával két-felé osztván, egygyik részét a' szegénynek adá, másikát magának tartá. E' könyörületeliségnék kezdetét sokan láták, és némelleyek neveték, látván, hogy nem volna több néki annál a' felső ruhájánál; némelleyek pedig szégyenlették, meg-gondolván, hogy soha ók ollyan dolgot az Isteni, vagy felebaráti szereterért nem tselekedtek, noha meg-ruháztatták volna a' szegényt, még-is ruha-nélkül nem maradtának volna. Következő éjjel Márton látá a' Krisztus Jésust bé-fódözve a' palátnak fél-részével, mellyet ó a' szegénynek adott vala. Az-után hallá az Úr Jésus Krisztust állani az Angyaloknak, mondván:

Márton még Katekumenus lévén, lez-zel a' rubával meg-rubázott engem. Ebben bé-telleyedék, a' mit Krisztus Urunk annak előtte tanított: Bizony mondom néktek; valamit egynek az én leg-kisfőbbik atyámfiai közül tselekedtetek, nékem tselekedtetek. *Matt. 25. v. 40.* Ezzel Szent Márton fel nem-fuvalkodék, kevelységbe nem esék, sőt hálákat adván a' Krisztus Jésusnak, mingyárt meg-akara keresztelkedni, és el-akará hadni a' világi vitézségnek gyakorlását; de a' Kapitánytól, és a' hadi Fejedelemtől kényszeritettvén, meg-vára, hogy el-telleyék ideje hivatallának.

3. Tizen-nyóltz esztendő volt, mikor meg-kereszteltetett, és az-után még két esztendeig vitézkedett. Annak-utánna el-hagyá azt az élelet, békelségnek alkalmatosságával, melly tsudálatos-képpen következék: Mivel-hogy a' Németek nagy roppant hadi seregekkel bé-menvén Frantzia-Országba, kegyetlenül rontyák vala a' Romai Imperiumot. Azok ellen küldették Konstantziuitól Juliánus Tsászár, ki minek-előtte meg-ütközének vélek, a' vitézeknek ajándékokat akara osztogatni. Szent Márton jó alkalmatóságnak állítván ezt lenni az el-bátsúzásra, midőn elő-szólliták ötet, Kerestényi alázatósággal monda Juliánus Tsászárnak: Eddig te szolgád, és vitézed voltam, enged-meg

meg immár; hogy a' Krisztus Jé-
sus szolgája, és vitéze légyek.
Az én részemről való ajándékot
add másoknak; mert nem szabad
nékem kezeimet vérben ferteztet-
nem. Ez igékért igen meg-hara-
gúván a' Tirannus, gonosz szemek-
kel nézé őtet, mondván: Nem az
ájtatóságtól, hanem a' követke-
zendő hartznak félelmetől visel-
tetvén, kérz te mostan szabadsá-
got- Akkor Szent Márton nagyob'
bátorsággal felele, mondván: Lásd-
meg oh Tsásfár, ha a' pénznek
meg-vetése, a' félelemtől származik
inkáb', hogy-sem az ájtatóságtól.
Hónap meg-ütközésnek idején,
készen akarok lenni, mindennemű
testi fegyver nélkül, csak a' Szent
Keresztnek jelével, a' pogány el-
lenségnek el-rendelt seregi között,
által-menni. Ily bátorságos fele-
léséért inkáb' boszongodván Juliá-
nus, mingyárt fogságba téteté
őtet, hogy más nap meg-próbál-
ván, minden fegyver-nélkül az el-
lenség eleibe küldgye. Más nap
jó reggel, minden remenség felett,
a' Barbarus népektől köverek jö-
vének ajándékokkal, nem csak bé-
keiséget kérni, hanem szödvetséget
tenni, hogy a' Tsásfár hatalma alá
vetik magokat. Minnyájan el-hit-
ték, hogy e' dolog Istentől adarott,
és a' kik a' Márton szent életét tud-
ták, az ő érdemének tulajdoni-
tották, ditsóitvén az Istent, ki egy
emberért, sok ezereket a' rettene-
tes veszedelemtől irgalmassan akart

meg-szabadítani. Mert noha a' min-
denható Úr Isten, más módon-is
meg-szabadithatta volna Szent Már-
tont ezer veszedelmek-között-is,
meg-rettentvén, és futamtatván
mind azokat, kik meg-akarták vól-
na őtet bántani; mindaz-által az
Isteni gond-vifelésnek gyönyörű-
séges rendelése-szerént, illendőbb'
völt a' Szent Márton erköltsihez,
és békeiséges természetéhez, hogy
meg-egygyezésnek úttya-által sza-
badullyon-meg inkáb', hogy-sem
fokoknak veszedelme, és halála-
által.

4. Az-után Szent Márton, Sz.
Hiláriushoz a' Piktáviai Püspökhöz
méme, kinél kevés ideig maradván,
az ő szent erköltsit meg-tanóla.
Nem sokkal az-után meg-inté őtet
az Isten, hogy menne Magyar-Or-
szágba, az attya-fainak látogatásá-
ra, és segítségére, kik a' pogány-
ságból még nem tértek völt meg.
El-kéredzék Szent Hilarius Püspök-
től, nem kevés köny-hullatással
mind a' két részről, az egy mástól
való el-távozásért. Minek-előtte
el-botsátaná őtet a' Püspök; Ekzorz-
tizáltává rendelé, és igen kéré, hogy
miennél hamarébb' vizsgál-térne.
El-menvén Szent Márton, halálos
veszedelemre találá az úton: mert
a' tolvajok meg-akarak őtet öl-
ni, az egygyik fel-emelé a' fejszét,
hogy őtet meg-sebesítse, de a' má-
lik eleibe veté fegyverét, és a'
vágástól meg-óltalmazá: mindaz-
által Szent Márton semmit nem

féle. Kérdék őtet, mi az oka, hogy nem félne? Felele nekik: Mert nekem olly Uram vagyon, ki soha el-nem hagy engem nagyob' szükségemben.: Innét alkalmatosságot vón Szent Márton, a' Krisztus Jébus prédikálására, és egy a' tolvajok-közül meg-tére, szerzetes emberré lón, szent életet vifelt, és isteneffen múlt-ki e' világból. Mediolánum várasát meg-haladván Szent Márton, elől-talála az őrdögöt ember képében, ki midón kérdésné, hová menne; felele neki Sz. Márton: A' hová az Istentől hivatartom. Monda az őrdög: Akár hová meny, és akár mi dologban foglallyad magadot, mindenütt ellenkezőid lésznek néked. Monda Szent Márton: *Az Ur az én segítőm, nem félek, mit mivellyen nekem az ember. Psalm. 117. v. 6.* Ez igéket halván mingyárt el-enyélzék az őrdög.

5. Magyar-Országba érkezvén Szent Márton, a' Krisztus Jébus Hitét prédikállá az atya-fiainak: Az Anya meg-tére, de az Atya meg-marada a' bálványozásban. Az-után sok emberek térének-meg az igaz hitre az ő példa-adása, és tanitálással. Az üdöben az Arriánusok eretneksége igen ki-terjedett vólt abban a' tartományban, a' hol prédikáll vala Szent Márton, és mint-hogy nyilván, és bátorsággal ellenek mondott, igen üldöztetett azoktól. Egyfzer fogságba tévék őtet, és mindenek előtt igen meg-

ostorozák: azzal nem elégedvén számki-verésbe küldék őtet. Kimenvén azért Magyar-Országból Szent Márton, viszfza-tére Francia-Országba, és meg-értvén, hogy Sz. Hilárius Püspök-is számki-vettetet az Arriánusoktól, Olasz-Országba méne, és közel Mediolánum várasához egy Kalastromat épite, a' hová fokan öszve-gyülvén a' Keresztények szerzetes életet élnek vala Szent Mártonnal egyetemben. De ott-is igen üldözteték Aukfzentziustól, gonosz Arriánus eretnektől, ki minék-utánna ezer boszúsággal illette vólna őtet, végezetre a' várasból-is ki-veté. Szent Márton bé-menvén egy hajóba, által-méne a' tengeren egy szigetbe, mellyet Galinariának hittak. Egy Szent életű Pap lévén az ő társaságában, egy darab ideig mind ketten ott maradának, tsak fűekkel, és gyökerekkel tápiálván magokat.

6. Annak-utánna meg-értvén, hogy Szent Hilárius viszfza-tért a' maga Püspökségébe, el-rekellé, hogy látogatására menne. Oda érkezvén, nagy örömmel, és szerezettel fogadá őtet Hilárius. Ott maradván Szent Márton, más Kalastromat-is épite közel Piktávia várasához. Egy Katekuménus oda-menvén, a' Szent erkölcsöknek, és Keresztényi tudományok tanolására; történek, hogy a' Szent Márton távul-létében, az ifjú halalos betegségbe esvén, meg-halna. Midón a' szerzetes emberek el-akárnak őtet

ötet temetni, oda érkezék Szent Márton, nagy fájdalmat mutatván, az ő tanítványa haláláért. Bé-men-vén az házba, a' hol a' test vala, meg-parantsolá; hogy minnyájan ki-mennének: bé zárá az ajtót, és alázaoffon imádkozni kezdé: két óráig marada az imádságban. Vé-gezetre a' meg-hólt ifiú vízfíza kez-dé nyerni az érzékenységeket, és vízfíza-térvén a' lelke, fel-támadá. Mellyet látván a' szerzetes embe-rek, nagy hálakat adának az Isten-nek, és a' fel-támadott ifiú meg-keresztelteték, és az-után fok elz-tendeig élt jó egészségben. És né-ha elő-beszéllette, a' mint a' testé-ből ki-menven a' lelke, egy Kirá-lyi szék eleibe vitetett vólt, melly-ben ült a' Bíró, ki rút fetetes hely-re alaton rend-béli népek közé szententziazta őtet: de azon órában, két Angyal a' Szent Márton érette való könyörgésit bé - mutatá a' Bi-rónak: parantsolá azért a' Bíró az Angyaloknak, hogy botsáfsák víz-sza őtet, és adgyák-meg az Isten szolgájának.

7. Nem sokkal az-után, egy Lupitzinús nevű gazdag fő ember-nek mezején által-menven Szent Márton, elől - talála egy fereget, kik sírnak, és keseregnek vala; kér lé őket, miért sírnának: meg-értvén, hogy egy attyok-fia, a' Lupitzinús szolgái közül, az őrdög-től meg tsalátván, fel-akasztotta magát, és illy gonofzul végezte éle-tét: könyörülven rajta Szent Már-

ton, bé-méne az házba, a' hol an-nak a' teste vala, és onnét-is ki-küldvén a' népet, alázaoffon imád-kozáék, és mint Elizéus Proféta, ki - terjeszté magát a' testre, és a' meg-hólt testnek szíve, vízfíza -vé-vén a' természet-szerént való meleg-séget, mozgatni kezdé kezeit, lá-bait, és a' fejét, úgy annyira, hogy a' karját ki-terjesztvén, meg - fogá a' kezét Szent Márton, és fel-emel-vén őtet lábaira állatá, ki az háznak ajtajáig követé Szent Márton-t. Mellyet látván az embereknek fő-ka-sága, igen tsudálkozván, és nagy-örömmel bé-relvén, meg nem szün-nek vala ditsóiteni az irgalmas Istent.

8. Immár minden felé ki-terje-dett vala a' Szent Márton hire, minnyájan Szentnek, és az Isten előtt hatalmasnak tartották őtet lenni, és Apostoli személynök. A' Turonia-béliek azon kérék őtet, hogy az ő Püspökjök lenne; de igen nehéz dolog vala ki-venni ő-tet a' Kalastromból. A' kik éret-te mentenek, egy mesterséggel élé-nek, hogy magokkal el-vihésék őtet: mert egy ember, nem mesz-sze a' Kalastromtól, ki ő-véle fok jót tselekedett vala, mondá neki, hogy a' felesége igen beteg Piktá-viában, és azon kéré, hogy men-ne oda látogatására. Szent Már-ton ki-menven a' Kalastromból, meg-ragadák őtet a' Turoniai kö-vetek, és magokkal, mint egy erd-őszakkal el-vivék őtet. A' Turonia

váras-béli község igen nagy örömmel fogadta Szent Mártont, minnyájan egy szóval kiáltván, hogy boldogok lesznek ök, mint-hogy illy alázatos, tudós, és nagy szent ember lesz az ő Attyok, és Páztorok. Minek-utánna Püspökké választaték; noha el-változtatá rendét, de meg nem változtatá életét, mivel olly alázatos volt, és olly alaton ruhákban járt, mint-az-előtt. Tisztének és hivataljának eleget tészen, vala, igen szorgalmas volt községes jót szerzeni az ő gondvifelé-alatt-valóknak, és minden gonoszt, kárt, és veszedelmet igyekezett azoktól el-távoztatni. Megfeddette a' vétket, ditsérte a' jószágos tselekedetet; és semmi dolgot hátra nem hagyott, melyet néki illendő volt meg-tselekedni. Hogy az ő hivataljának, fő-képpen az Istenhez, eleget tégyen, egy Kalastromat építé, egy magas hegyen, két mély földel távul a' várától, a' hová némelly szerzetes emberek őszve gyültek, néki-is lévén ottan egy tzéllája, mellyben gyakran taláztatott imádkozván, és Isteni dolgokról elmélkedvén. A' szerzetes emberek, kik kevés údó alatt nyúltzvanon lének, a' Szent Márton Püspök példájától fel-índittatván, tisztaságban, szegénységben, engedelmességben, bőjtölesben, és szüntelen való imádságban foglalták magokat, és teve-izórból tsinált

ruhában jártak. Az ő ételek igen mértékletes volt, és lenki közülök bort nem ivott, ha beteg nem volt; igen ritkán mentenek ki a' tzéllajokból, hanem tsak a' mikor az Isteni ditséretre őszve-gyültenek. Illy fanyarú élet annál tsudálatosb' volt: mint-hogy fokban közülök nagy nemzetű emberek voltak, kik az előtt gyengén, és frissen tartattak. De olly nagy fanyarú penitencia tartást a' Krisztus szerelméért minnyájan fel-vállaltak, kik közül az után sok Püspökök választattak, kívánván a' nagy várafok azoktól igazgattatni, kik a' Sz. Márton Püspök tanítása-által olly nagy emherekké lettenek volna.

9. Mivel-hogy nem tsak bezedével, hanem tselekedetivel, fő-képpen alázatóságával, és felebarati szereretivel, minden tekkellételességre indította, és tanította őket Szent Márton Püspök. Az útonjáró embereket személy válogatás nélkül bé-fogadta, és mértékletes testi eledellel táplálván őket, az-után gyönyörűséges lelki eledellel legeltette: intvén őket, hogy fuffának a' testi, és az el-mulandó világi kívánságoktól: jozanon; tisztán, szentül, és igazán élvén, erőlködgyenek Krisztus után Mennyországba menni. Elejekbe adta a' Sz. Paulinus Nolai Püspök példáját-is, ki minek-utánna az Isten szerete, téért minden gazdagságát a' szegényeknek segítségére adta volna, végezetre magát-is igen nehéz szolgalat-

gálatta adta a' Szaraczenusoknak, hogy a' rabokat ki-válthassa. Ilyen szép példákkal, de fokkal inkább a' Szent Irásból ki-fzedett parantsolatokkal, Isteni, és felebaráti fzeretetre fet-gerjesztette Sz. Márton Püspök azokat, kik ő hozzá mennek vala. A' Szent Pál Apostol tanítása-fzerént: akár evett, akár ivott, akárt írt, akár olvasott, akár emberekkel nyájaskodott, mindeneket az Isten tisztességére tselekedett. Mindenkor arra figyelmezett, ki az embereknek még lépít-is meg-fzámlállya, ki minden hivalkodó szóról számot véfzen, ki előtt senki el nem szaladhat. Nem csak nappal, nem véfztette az időt, hanem fokszor egész éjjel is vigyázott, imádkozott, és egyéb lelki dolgokban fáradozott. Tsak annyi taplálást, és nyugodalmat engedett testének, menyit az utólsó szükség kívánt. Okoffan magára vigyázot, hogy másokat ne itillyen, a' mint lehetett, igafság-fzerént, minden dolgokat jóra magyarázott, mindenkor meg-akarván felebarácinak hírét nevét őltalmaz. Boszfzuság-tételért, ragalmazásokért, irigységekért, melyeket, tellyes életében szenvedett az ő ellenségitől, és üldözöitől, jóval fzerett azoknak, imádkozván az ő vétkeikért. Alkalmatosága lévén jól tett, és szolgált azoknak, kik őtet gyűlölték, és üldöztek: senkit azok közül ki nem rekésztt az ő baratságából. Soha

nem láttatott heába nevetni, vagy szomorkodni, mindenkor tsendes békefséget tartván szívében, akár kellemetes, akár unalmas dolgok történtenek.

10. Néha Szent Márton Püspök kedves beszédek-is mondott, szép lelki tanuságokat ki hozván azokból: Egyfzer egy meg-nyirt juhot látván, monda: Ez az állat bé-töltötte az Evangéliom parantsolatyyát, mert két ruhája lévén, egygyiket annak adta, a' kinek nem vólt; mi-nékünk-is így kelle-tselekednünk. Nem fok idő múlva úgy-is tselekedék, mert egyfzer el-készülvén, hogy Misét mondana, egy szegény mezeitelen ember alamifnát kére tőle: a' Szent Püspök meg-parantsolá az Esperestyének, hogy venne ruhát annak a' szegénynek: de el-menvén az Esperest igen késék vízfza jöni, 's nem is akará azt tselekedni. Az-okáért a' szegény köldus bé-méne a' Sekrestyébe Szent Mártonhoz, mondván, hogy meg nem adták néki, a' mit parantsolt vólt. A' Szent Püspök maga tulajdon ruháját le-vevén, a' szegénynek adá. Az-után bé-menvén az Esperest, monda: a' Püspököt várja a' kölség, hogy Misét halgassanak. Monda a' Szent Püspök: Ki nem mehetek addig, mig a' ruha meg nem adatik a' szegénynek. Felele az Esperest: nints itt a' szegény, immár dolgára ment. Monda Szent Márton: hozzátok-el ti a' ruhát, léfzen szegény,

gény, kinek adásék. Ki-méne az Esperest, mint egy boszongó, egy alacsony rend-béli ruhát vön, és a' Szent Püspök elejébe veté, melyet ő fogván, magára vévé, és Misét mondani készülé. Azután mikor a' Krisztus Szent Testét fel akará emelni; mint hogy a' ruhának, melly néki adaték, rövid ujjai valának, rész-szerént a' karjai meztelen láttának vala, széleffék lévén a' Kamsa ujjai: némelyek az emberek közül, kik a' Szent-egyházban voltak, láták az Angyalokat, a' Püspök karjait bé-fedezni, szép aranyas kezkenyökkel, és nagy világosság tündöklék. Ugyan ottan más tsuda-tétellel is megditsdité az Istenn Szent Mártont, mert igen szép fényes tsillag jelenvén meg-állapék az ő feje-felett. Jól-lehet nagy innep vólt akkor, és fok népek voltak jelen, mindazáltal ezeket a' tsudákat többen nem láthatták, hanem egy a' Papok-közül, egy a' szűzek közül, és hárman a' szerzetes emberek közül.

II. Midőn egyfőz Szent Márton az ő Püspöksége alatt való Szent-egyházakat látogatni menne, melyet szorgalmatossan tselekedett, fokoknak lelki épületére: a' társai egy-kevelsé hátra maradának, ő pedig egyedül eléb menvén, katonákat találá elől, kik egy kocsin sietve mentek, de a' kotsis lovak Szent Mártont látván meg-ijedének, és el-akarván ragadni a' kotsit, őszve-keverődének: az-okaért

igen boszongó, a' katonák, leugordának a' kotsiról, és nagy kegyetlenséggel Szent Mártont rohanának, ki mivel-hogy a' Krisztus kereftét igen szerette, midőn nagy dühösséggel verettének, meg nem nyitá a' száját, hanem csak vesztég állott, míg meg-febésítetvén, holt elevenen a' földre esék: e' gonoszt tselekedvén az istentelenek, a' kotsihoz vízfőzmenének. Azonközbe el-érkezének a' Szent Márton társai, kik látván őtet vérebe keverve, és fok sebekkel megterhelve feküni; szomorú szível fel-emelvén, egy szamárra tévék őtet, és sietséggel el-menének. A' gonosz katonák pedig fémmi-képpen nem állithaták helyre a' lovakat, hogy onnan tovább' mehetnének; sőt azon helyen mozdíthatatlan állottak a' lovak, úgyannyira hogy nagy kiáltásokkal, fok verésekkel, csak egy lépéni földre-is nem indíthaták azokat. Végezetre minék-utánna heába elszaggatták volna a' korbátsokat a' lovak hátán, és fok dorongokat rontottak volna, melyeket a' közel-való erdőből vágának: ezekben kezdék venni a' hamis férfiak, hogy Isteni igazság-szerént volna a' dolog: furdaltatván a' lelki ismérettől, hogy oly istentelenül tselekedtenek a' szegény úton-járóval, meg-kérdék némelyektől, kik elől találták Szent Mártont; ki volna, a' kit szamáron vittének a' társai. Meg-értvén, hogy Szent Márton,

(kinek neve fokkal tekintetesb' volt, hogy-ísem személye.) meg-ismérék, hogy igen gonosz vétekebe, úgy-mint szentség-törésbe estenek volna, és látván az Isten bízszú-állását önnön magokon, és félvén gonoszfazab' szerentsétől; mind egygyig a' Krisztus szolgálájaurán futának, kit el-érvén; nagy sírással, jajgatással, a' földre esnek) fejekre port hintvén, a' melyeket vervén, alázatosan bocsánatot kérenek; és szabadságot az elmenetre. Szent Márton Püspök, elévé meg értvén e' dolgot Isteni jelentés-áttal, meg jövendölte vala a' társainak. Az-okáért nem újság volt előtte a' vitézek penitencia-tartása, nem-is veté nekik szemekre e' bízszúságot, hanem kegyessen fogadá őket, és ájtatos imádsággal kegyelmet nyere nekik az Istentől, hogy el-meheffenek, és jó szerent-éssen járhasfanak: azok tsudálkozván a' Szent Márton könyörületességén, mint-egy pironkodva el-menének tőle.

12. Nem kell el-halगतni a' Sz. Márton Püspök békefésésés túrését, melyet a' maga tulajdon Anyaszent-egyházában mutatott egy Paphoz, kit Britziusnak hittak: ez szerzetes életben, régulák alatt, szegénységben, és engedelmeffésésben fel-neveltervén, mihent az Egyházi tiszt-vifelésre fel-emelterék, úgy meg-gyözeték a' szemeknek kívánságától, hogy nem tekintvén az előbbi életére, sem jelen-való hi-

vatallyára, sem az emberek szavaifara, a' világi dolgokban el-kezde mérőlni, lovakat, és egyéb marhákat tartván: fok szolgákat, jobbagyokat, és rabokat másoktól megvévén. E' dolgok sértegetik vala szívét a' Szent Püspöknek, ki minnek-utánna könyörgött volna az Istennek ö-érette, el nem mulatá mind édes beszéddel, mind dorgáló igékkel eleibe adni néki a' rút botránkozást, melly következendő volt, az ő vifszafordalt magavifeléséből, és erköltsiből. Kéré őtet, hogy emlekeznék-meg régi el-tekélllet szándékaról, és gondolná-meg, hogy a' Papi-rend meg nem menti őtet a' szerzetes életnek tekélltetségétől, sőt arra kényszeriti, hogy minden világi kívánságot, és gyönyörúséget meg-vesfen, és meg-utálljon. Mivel-hogy a' Profétával tsak az Istent választotta magának részül, és örökségül: Az Úr az én örökségem, és pohárom része: te vagy, a' ki megadod az én örökségemet nékem. *Psal. 15. v. 5.* De Britzius mint-hogy a' világi kívánságnak prédáttadta volt magát, kevés készülettek találtatván az üdvösésés intésnek bévételére, akkor tsak el-halगतá: de az-után nem akarván az igazság után járni, az ördög-től-is izgattatván, úgy-annyira fel-gyulada, hogy más nap, az orvolság méreggé változván, nagy dühöséggel a' Kalafstromhoz méne, és ottan ki-önté haragjának dühöségét Szent Márton

ron ellen, fokaknak jelen-létében szidalmazván, rágalmazván, gyalázzván, és minden boszúsággal illetvén őtet: és csak alig tartóztatta-meg magát, hogy a' kezét-is hátrára nem veté. Nem volt ez újság az Isten emberének, mert csak az előtt láta két ördögöt, kik Britziust ingerlették az hamis boszúállásra. Az-után hasonló dühösködéssel, a' mint elő-rohant vala, vízfő-fordúla Britzius. De Szent Márton Püspök, nagy buzgósággal kezdé az Istennek imádkozni ő-érette: és Britzius meg-világosítottván, magában szálla, és eszébe kezdé venni hamis tselekedetét, és töredelmes szível meg-bánván vétkeit, mingyárt vízfő-tére, és nagy pironkodással a' Szent Márton lábaihoz borulván, nagy alázatossággal bocsánatot kére tőle. Nem volt nehéz bocsánatot nyerni attól, ki nem azért, hogy hamisan rágalmaztatott, hanem az őtet rágalmazónak gonofságáért, és annak meg-téréseért imádkozott.

13. Sok nagy rend-béli emberek tsudálkoztak, hogy Szent Márton illy könnyen, minden büntetés-nélkül meg-engedé gonosz tselekedetét Britziusnak: de ő a' többi között azt felelé, Krisztus Urunk Judást el-szenvedte, és én ne szenvedjem-e' - el Britziust? De ki mondotta volna, hogy illyen világi jókon kapdozó, meg-általkodott kevély ember, mint Britzius volt, annak-utánna Püspökké, és

Szent emberré légyen? Mindaz-által az Istennek ki-mondhatatlan nagy jó-volta, a' Szent Márton eszedé-ésért Britziust fel-emelé Püspökségre, és Szent emberré tévé. Midőn egyszer Britziustól rágalmaztatnék Szent Márton Püspök, monda neki: Édes fiam, én meg-nyertem az Istentől, hogy holtom-után, te légy Püspökké. Jól eszedbe ved', hogy a' Püspökségben sok háboruságokat fogsz-szenvedni. Felele Britzius: Nem-de igazat mondok-e' én, hogy ez az ember esze-nélkül-beszél? De nem sok idő múlva, e' siralomnak völgyéből, által-menvén az ördög ditsőségbe Szent Márton Püspök, tették az Isten bölts gond-viselésérek, hogy Britzius noha kevély volna, mindaz-által igen tisztá életű a' ködségtől, és Papi-rendektől, vízfő-vonás nélkül a' Püspöki Méltóságra választatnék. Melly tisztben meg-ismérvén, és meg-jobbitván ifúságának fogyatkozását, szentül viselé magát. És hogy Szent Márton profétálása bé-telylefednék, sok háboruságokat, és üldözéseket szenvedé a' kegyetlen üldözőktől.

14. Szent Márton Püspök mindenkor maga társaságában tartott némellyeket a' szerzetes emberek-közül; és midőn némelly napokon meg-maradott a' Kalástomban, vízfő-térvén a' városba, minke-előtte bé-menne, a' gonosz lélektől meg-szállott emberek meg-érették; bizonyos jelt adván, hogy
igen

igen félnének, és nagy gyötrelmet szenvednének a gonosz lelkék. Ugyan azon történt egyéb várfokban, melyekbe bé-akart menni. Sok idő kívántatnék el-számolni, mely fok betegeket gyógyított meg Szent Márton Püspök ájtatos buzgó imádsága által. A' többi között egy Paulinus nevű embernek a' szeme bőre úgy meg-nőtt volt, hogy meg-kellett volna miatta vakulni; és igen keserves fájdalmat szerzett néki: Szent Márton meg-törle egyszer a' kezkenyőjével, és Paulinus minden fájdalomtól meg-szabadulván, szépen meg-gyógyula. Minek-utánna Püspökké lön, egy szegény özvegy-afzfönynek fiát halottaiból fel-támasztá. E' tsudát látván, fokban meg-térének a' Pogányok közül. Mint-hogy annak-előtte két halottat támasztott volt fel, néha a' barátinak, és tanítványinak azt mondta, hogy ő kétfizerte job' volt, minek előtte Püspökké lenne, és a' nagy tiszt kitsinné tette őtet a' jóságos tselekedetekben. Ez ígéket nagy alázatosságból mondotta, mert minek-utánna Püspökké lett, igen jóságos tselekedeteket mivelte, melyeket nem tselekedett annak-előtte. Püspök volt akkor, mikor Páris várafsába bé-men-vén, látta a' város kapujánál egy poklos férfiat, ki olly igen rút volt, hogy a' ki reá nézett, még a' gyomra-is fel-háborodott. Szent Márton Püspök hozzája közelgetvén,

meg-ölelé, és ortzáját ortzájához kaptsolván, nagy szeretettel meg-tsókolá, és azzal mingyárt meg-gyógyitá. Püspök volt akkor, midőn meg-látogatván őtet Szulpitzius, ki az életét meg-írta, nagy szeretettel fogadá őtet, igen köszönvén néki, hogy Tolófa várafsából, éppen Turo várafsáig jött volna az ő látogatására: önnön maga a' Sz. Püspök, meg-mosá a' lábait néki; asztalához ültetvén őtet, inkább meg-elegiré lelkében, hogy-fem testében, az Isten-ről, és menyei dolgokról szépen, és nagy böltsen beszélgete néki.

15. A' többi között, ugyan Szulpitzius Sz. Márton felől azt írja: Tsak egy halandó emberben, a' kivel nyajaskodtam, sem tanáltam annyi tudományt, annyi elmét, annyi ékes, és tisztá beszédeknek bővelkedését, mint Sz. Mártonban: annál inkább tsudálkozom, mivel jól tudom, hogy az Iskolákat nem gyakorlotta. Az ő okoskodásinak, és beszédinek vége, mellyre tzelozott, volt, a' világnak meg-utálása, a' vétkeknek el-távoztatása, a' jóságos tselekedeteknek szeretettel való gyakorlása; és a' mit tanított beszédével, véghez vitte azt tselekedetével. Az ő böltsélinek, vigyázásinak, testi fanyargatásinak nagy voltán inkább tsudálkozhatni, hogy-fem azokat meg-tselekedni. Mindenkor a' földön hált, olly keveset alust, és keveset evett, hogy tsudálatos dolog, mint élhetett ollyan-képpen. Soha hivalkodó nem volt: midőn az Anya-

fzent-egyházbéli foglalatosságoktól úrfesége volt, a' Szent Irást olvasta, vagy Isteni elmélkedésekkel, és ájtatos imádságokkal töltötte az időt. Oh boldog ember! kibem soha nem találtatott álnokság, vagy kép-mutatás. Soha senkit vakmerő-képpen meg nem ítél, se nem kárhoztatott: gonoszért gonoszfal nem fizetett. Soha nem lártatott, hogy felettéb' izomorkodott, a- vagy rendetlenül nevetett volna; mivel-hogy minden dolgokat úgy vett, mint Isten kezéből. Püspök lévén, az Isten ellen vétkezöket meg-büntette, és a' kik felebarát-tyok ellen hamiságot tselekedte- nek, azokat meg-sanyargatta: azokhoz pedig, kik ötet bizzfuszággal illették, irgalmasságát mutatta. Mindenkor az ő szájában hallatott a' Jésus neve, és szivében nem volt egyéb kegyeségnél, békefégnél, és irgalmasságnál: mindeneket arra intett, hogy ezeket a' jószágos tselekedeteket gyakorolják. Megparantsolta az ő birtoka alatt lévő embereknek mondván: Atyám-fiai nagyra bötsülljétek az engedelmes- séget; legyetek engedelmesek az embereknek az Isten szerelméért, mert az Isten-is engedelmes akart lenni az embernek, az emberek üdvölségéért.

16. Nem tsak az Angyalok szállottak alá Szent Mártonhoz: söt egy nap ketten a' tanítványi közül hallották ötet beszélgetni a' rzé- laban, tudván, hogy tsak egyedül

ment volna bé oda, és igen kérék- ötet, mondaná-meg kivel beszél- getett. Mondá azért nékik: Én meg-mondom néktek, de olly kö- téffel, hogy soha senkinek meg ne mondgyátok, a' mig én élek. Mert az Istennek Szent Anna, a' Böl- dogságos Szűz Mária volt ottan, és véle egyetembe két szent Szű- zek, Sz. Agnes, és Sz. Tekla. An- nak-felette mondá nékik, hogy né- ha Szent Péter, és Szent Pál Apo- stolok-is meg-jelenvén, beszélget- tek ő-véle. Midőn Szent Márton- nak nagy dolgai következtenek, nem hirtelenakedett azoknak el-vé- gezésében. Egyszer meg-értvén a' köfségnek ájtatosságát, egy koporsó meg-látogatásban, melly a' föld szí- ne-felett volt, egy kápolnában, kit a' Püspökök építettek volt egy oltár- ral egygyütt egy Szentnek tiszte- ségére, kiről azt mondották, hogy oda temettetett volna; vegere menvén, fel-talála, hogy ottan nem volna Szent embernek teste, vagy temetése. 'Az okáért több' Papok- kal oda menvén, imádkozék az Istennek, hogy mutatná-meg néki, ha valami tsalárdtság volna ottan. Imádkozván, látá egy rettenetes rút árnyéköt, ki mondá, hogy ő te- mettetett oda, kinek a' tudatlan köfség tiszteletet tett, gondolvan, hogy ott Szent ember teste volna. Akkor Szent Márton el-rontatá azt a' koporsót; ki-jelentvén a' köfség- nek az ördög praktikáját; és me- fterségét.

17. Egyfzer az ördög meg-fed-
 dé Szent Mártont, mondván néki,
 hogy ő olly embereket bé-fogad a'
 penitentiára, kik igen nagy bűn-
 sok voltak, kik közül némelyek
 még a' hitet-is el-vezítették volt,
 kinek az Isten meg nem botsáttya
 bűnöket. Felele Szent Márton,
 mondván: Ha te nyomorúlt meg-
 szánnád, bännád vétkeidet, és illen-
 dő penitentiát tartanál, az Isten-
 nek irgalmasága olly igen nagy,
 hogy én meg-nyerném néked a' bo-
 tsánatot. Az údöben a' nap-nyu-
 gotti Imperiumat Makfizmus Tsáfzár
 igazgatta, mellyet két Tsáfzáról
 vett volt el, egygyiket meg-ölvén,
 úgy-mint Gratzianust, másikat ki-
 űzván, tudni-illik Valentiniánust,
 ki el-szaladván Teodofzius Tsáfzár-
 hoz méne, ki a' nap-keleti Impe-
 riumat igazgatta. Ez a' Teodofzius
 úgy tselekedék Makfizmussal, a' mint
 ő tselekedett volt Gratzianussal; mi-
 vel-hogy meg-fosztá őtet életétől, és
 az Imperiumtól, mellyet meg-adaVal-
 entiniánusnak. Makfizmusnak egy
 igen jó Keresztény aszfzony állat fe-
 lesége vala, kivált-képpen való jó
 akarója Sz. Mártonnak. Ez Fran-
 czia-Országban egy városban lévén,
 kéré Makfizmust az ő férjét, hogy
 hivanná magához Szent Mártont.
 Meg-tselekedék Makfizmus, nem csak
 a' felesége kedvéért, hanem a' nagy
 hírért-is, melly Szent Márton felől
 ki-terjedett vala. Ki nem mond-
 hatni, melly nagy örömmel fogadák
 Szent Mártont, fő-képpen a' Tsá-

szárné, ki házakat rendelvén néki
 a' Palotákban, a' hol a' Tsáfzárral
 mind testi, 's mind lelki nagy dol-
 gokról beszélgetne; a' Tsáfzárné
 a' Sz. Márton lábainál lévén, mint
 régen Sz. Mária Magdolna a' Kri-
 stus Urunk lábainál. El-felejtette
 a' jó Tsáfzárné Királyi nagy mélt-
 óságát, és önnön magát, és tel-
 lyeliséggel el-ragadtatott a' Szent
 Márton beszédének halgatásában.
 Ő pedig ki soha meg nem enged-
 te, hogy valamelly aszfzony-állat
 ő-hozzá járulna; még nem tiltha-
 tá, hogy őtet ne illetné a' Tsáfzár-
 né, és a' lábait meg ne tsókolná
 néki. Azt-is meg-nyeré a' Tsáfzár-
 tól, és Szent Mártontól, hogy egy-
 fzer az aszfzonalhoz csak maga szol-
 gálna néki. El-jöve a' lakodalom
 ideje, és emlékezetre méltó dolog,
 melly szorgalmatoson szolgált a'
 Tsáfzárné Szent Mártonnak: maga
 el-kéztiték az aszfzalt néki, oda hely-
 hezteté a' széket, vizet önté a' ke-
 zeire, és eleibe tévé az érkeket,
 mellyeket mint magának úgy ké-
 szített vala. Midőn Szent Márton
 ennék, a' Tsáfzárné néki szolgál-
 ván, lábain állott, hogy jobban
 elfzébe vegye, mi kívántatnék az
 aszfzalt, még bort-is maga öntvén
 a' pohárba, a' Szent ember kezébe
 adta: és mikot el-vegezé az ételt,
 ugyan maga a' Tsáfzárné fel-fzedé
 az aszfzalt, öfzve gyűjték a' maradé-
 kokat, és az-után édesdeden meg-
 ette azokat.

18. Annak-utánna-is el-hivatta-

ték Szent Márton Püspök a' Tsáfzartól, ki tulajdon asztrálához ülreté őtet, és mellette egy Papot, ki ő véle vala, és ottan világi nagy Urak-is fokban voltak. Mikor a' Szent Püspök innya akara, a' Tsáfzár a' maga poharát hozatá néki, gondolván, hogy minek-útanna innék, mingyárt a' Tsáfzár kezébe adná a' pohárt: de Szent Márton a' Papnak adá, ki mellele áll vala, azt akarván jelenteni, hogy a' Pap nagyob' a' Tsáfzárnál, a' Papi méltóságra nézve. E' tselekedetért, a' kik jelen valának, minnyáján ditsirék őtet: noha némellyek gyafáznak tartanak, ha valamelly Püspök most úgy tselekednék. Nem így tselekedék Szent Márton Püspökkel. Második Valentiniánus Tsáfzár, vizsza-jövé az Imperiumba, a' Makszimus halála-által, ki számki-vetésbe kergette volt őtet. Mivel-hogy egyszer látogatására menvén Valentiniánusnak, kinek felesége az Arriánusok eretnaekségét tartotta, az-okáért ellensége lévén Szent Mártonnak, azon kérére a' Tsáfzart, hogy semmi bösületet ne tenne néki. Bé-méne a' Szent Püspök a' Tsáfzárhoz, ki meg sem mozdulván a' székéből, még csak valami jó-erköltsnek jeler sem mutatá. Annak-okáért az Isten itéleti szerént a' szék magától meg-gyulada, és tűzes lángokat vete. Mikor Valentiniánus meg-érzé a' tüzet, lábaira ugrék, mert immár a' ruhája által égven, a' te-

stét-is a' tűzes láng meg-sértette vala. Meg-értvén az okát, miért következett volna ez ő néki, Sz. Mártonhoz méne, és nagy betsülettel tisztele őtet. És minek-előtte a' Sz. Püspök szóllana, a' Tsáfzár el-rendelé magában, hogy mindent meg-engedgyen néki a' mit kér ő tőle.

19. Az údöben egy kis tartományban vala egy leányzó, kinek hire Frantzia-Országoknak nagyob' várasiban ki-terjedett vala; mivel nem csak ékes természetű, hanem tiszteletes szent életű vólt, és magát a' világtól igen el-szakasztotta: Isteni imádságokban, és menyeyi dolgoknak elmélkedésiben magát gyakorolván, és a' maga társaságában jó életű tiszteséges aszszonyokat tartván, el-annyira, hogy az ő háza úgy tartatott, mint egy Kalastrom. Meg-értvén azt Szent Márton Püspök, meg akará látni, ha igaz-e, a' mit a' leányzó felől az emberek beszéllettek. Jól-lehet mindenkor el-távoztatta az aszszony állatok látogatását, és azokkal való nyájaskodást, mindaz-által egyszer által menvén közel ahhoz a' földhöz, meg akara látogatni azt a' leányzót. Minden nemzetek, a' hol a' Sz. Püspök által ment, elejibe jöttek, mint az Isten Apostola eleibe; és látván őtet, igen örvendeztek. Midőn pedig annak a' leányzónak háza felé kezdé menni, meg-jelenték a' leányzónak, hogy a' Szent Püspök az ő látogatására menne, de a' leányzó, el-rekéllett szándékát nem akarván meg-

meg-változtatni, el-külde a' maga mentiségére egygyet az afzfzony állatok közül, kik maga társaságában voltak némelly okokat élé-hozván, miért nem akarna elejébe menni. A' Sz Püspök jó szível fogadá a' mentiséget, és igen ditsiré a' leányzót, mondván: Az igazság-fellyúl haladta a' jó hirt, mely e' leányzó-felől ki terjedett. El-menvén onnan Szent Márton Püspök, és más földre érkezvén, a' leányzó egy ajándékot küldé néki, mellyet ő igen örömeft vón, noha nem tudhatni, hogy tellyes életében, valamelly afzfzony-állattól ajándékot vett volna: és azt el-vévén, monda: Nem illik, hogy a' Pap megveffe az ajándékot, mellyet néki egy tekkéletességgel fénylő leányzó küld.

20. Szent Márton Püspök, az ő Püspökségében lévő helyeket, gyakran meg-látogatta, egyfzer egy faluba érkezvén, mivel-hogy hideg réli údó volt, egy házat kézziténék néki a' Templom sekrestyéjében: ottan ágyat tsinálnak, 's tűzet-is tévének. A' Szent ember el-akara alunni; de mint-hogy nem volt szokása másutt alunni, hanem tsak a' földön, a' vetett ágy nem tették ő-néki, és el-akarván magáról a' lepedőt venni, történet-fzerént a' tűzre veté, mellyet észébe nem vévén, maga el-aluvék, a' lepedő pedig égni kezdé, és a' tűz a' házra ragada. Már a' láng a' padlást érte, mikor Szent Márton

fel-ferkene, ki mingyárt az ájtora futa, de azt meg nem nyithatá. Kivül a' Papok, és Barátok igen kefergettenek, nem tudván meg-orvosolni a' veszedelmet. Végezetre a' Szent Püspök minden veszedelemnek közönséges orvoságához folyamodván, alázatossan kezdé imádkozni; a' tűz meg-aluvék, ő pedig szabadon marada.

21. Igen buzgó volt Szent Márton Püspök az igaz hitnek, és Isteni tiszteletnek meg-tartásában, mellynek óltalmaért tsudálatosképpen szorgalmatoskodott, és vigyázott, meg-óltalmazván az ő egézf nyáját, minden eretnekségnek, és a' Romai Anya-szent-egyháztól való el-szakadásnak dögleletességétől. Ezzel egygyütt igen szomjuhozta a' Keresztényi igazságot minden felé ki-terjeszteni. Az embereknek még emlekezetekből is ki-akarta irtani minden bálványozásnak, és pogányságnak tiszteletit. Attól őtet meg nem tartoztathatta sem a' dolognak nehéz volta, sem a' régi hires épületeknek nagysága. Ambatziában egy nagy torony faragott kövekből gyönyörűségesen építettett volt, és régen egy hamis Istennek szenteltett: melly vastag, és szélyes fundamentomból fellyeb'-fellyeb' magasztaltatván, piramis formára nagy hegyesfen végeződött a' teteje, drága, és igen mesterséges épület, nem tsak gyönyörűséges tekkéntetre, hanem igen erős, és sokáig

tártható Szent Márton Püspök meg-parantsolá Martzellus Papnak, hogy azt az épületet rontaná-el; de Martzellus illy nehéz dologtól mentegeté magát; mert olly nagy erős volt az épület, hogy egy nagy tábori sereg-is, csak alig ronthatta volna-el. Azokáért Szent Márton, egy egész éjjel meg-maradván az imádságban, reggel kegyetlen nagy szelek, villamlások, menny-dörgések, és rettenetes menny-kövek nagy sebességgel meg-ütődözvén a' toronyba, fondamentomából ki-forgaták, és tsudálatos-képpen a' földre letvetvén, porrá tévék.

22. Máfutt pedig egy igen magas kő oszlop volt, mellynek tetején egy Bálványnak képe: nem fzenvedhetvén Szent Márton ez utálatosfágot, ezt-is minden módon el-akará rontani, de nem találván emberi alkalmatóságot, itt-is hasonló-képpen az Istenhez folyamék; el-végezvén imádságát, imé mindenek láttára, az égben egy nem kisseb' oszlop támadá, melly olly nagy sebességgel jöve-le a' megnevezett oszlopra, hogy aztat a' bálvány képpel egyetemben mingyárt porrá-tévé. Egy bizonyos helyen el-rontatván a' Pogányok Templomát, a' mellett egy magas fenyő fáris le-akara vágatni, mellyet az őrdögnek szenteltek volt; de a' Pogány népek ellene támadának. Szent Márton igyekezék letsendésíteni a' vak nemzetséget; és alkalmatósá tenni az igazságnak

meg-ismérésére; szép erős okokkal meg-mutatván, hogy csak egy az Isten, minden dolgoknak, és állatoknak teremője; és-illik, hogy minden okoskodó teremtettt állat, meg-ismérje őtet, tisztelje, és dicsőitse: néki szolgállyon, és áldozatot tégyen: nem az Mennyország-ból le-hányatott gonosz Angyaloknak, hamis tsalárdoknak, kevélyeknek, kiknek ez ideig nyomorúttól szolgáltanak.

23. Midőn buzgó szeretettel e' képpen prédikállana, egy vakmerő pogány a' többi között fel-emelvén szavát, monda néki: Ha te-néked olly nagy reménséged vagyon a' te Istenedben, mi magunk levágjuk ezt a' fárt, te pedig állj alája, és ha te-veled léfzen, a' mint mondd, a' te Istened, semmit nem fogsz fzenvedni. Tetfék e' tanas az egész pogány népnek, kik igen akarták halálát Szent Mártonnak, a' Bálványozásnak üldözéséért. A' fenyő-fa természet-szerént úgy meghajlott volt, hogy világosson látszott, le-vágtatván, melly felé esnék. A' vakmerő paraszt pogányok ugyan affelé vivék Szent Mártont, lábait meg-kötözvén. A' ködség mingyárt felre álván, nagy örömmel várták a' dolognak következését. Némelly erős férfiak nagy serénységgel kezdék vágni a' fenyő-fát. Az Isten embere-is felre állatá az ő Papjait, és szerzetes emberit, kik meg nem gárolhatván azt a' próbát, nagy fájdalommal fzen-

szemlélték édes Mestereknek veszedelmét: már a' fenyő-fa nagy ropogással le-kezde dőlni; végezetre midőn nagy tsattogással Szent Mártonhoz közelgetne, ő nagy bátorsággal fel-emelvén kezét, a' Szent Kereszt jelét veté ellene, és mingyárt a' le-vágott fa vízszá fordula a' másik részre, és olly nagy sebességgel oda méne, hogy a' kik le-vágták vala, rettenetes-képpen őszve rontatának tőle. A' Keresztények látván illy tsudálatos-képpen Szent Mártont meg-szabadulni, nagy örömmel hálákat adának az Istennek. A' tudatlan paraszt pogány nemzetség, a' tsuda-tételtől meg-győzötven, fel-emelék kezeiket, és szavokat az égbe, megadák magokat, és elébbi életeknek vakmerő gonofságát meg-ismérvén, jó-akarattal meg-térének a' Krisztus hitére: úgy-annyira, hogy a' hol az-előtt csak egy Keresztény is alig taláztatott, kevés idő alatt, a' Szent Püspök jóságos ttelekedeti, tekéletes erköltsi, és jó példája által, nem maradott hely, melly Keresztényekkel, Szent-egyházakkal, Kalasztromokkal, bé nem tölterett volna. Mivel-hogy a' hol a' Bálványok Templomit el-rontatta, ott az élő Istennek Szent-egyházakat, vagy Kalasztromokat épített.

24. A' Bálványoknak egy régi, és igen gazdag Templomát meggyújtatván Szent Márton, a' szelek közel való házra kezdék a' tū-

zet vinni, melly miatt a' tób' házak-is meg-gyuladtanak volna, és a' világi károk miatt, az ujjonnan meg-tért gyenge Keresztények, a' bálványozásra vízszá - térhetnek volna. Ezeket meg-gondolván Szent Márton, a' hitnek, és reménységnek paisával fel-fegyverkezvén, nagy sietséggel fel-menvén a' házra, őnnön magát veté a' láng eleibe. A' tűzes láng pedig mint-ha az Isten emberétől meg-ijedett volna, mingyárt egy bé kerekedvén, mindenek láttára erőszakkal vízszá-méne, a' szeleknek sebes fuvása-ellen; el-annyira, hogy a' tób' épületek mind meg-maradának. Borgoniában hasonló-képpen elakara rontatni egy Templomot, melly igen nevezetes volt, nem csak a' nagy gazdagsáért, hanem a' fok ördögi praktikákért-is: de a' pogányoktól hátra veretek; az-okaért a' közel való helyekre vízszá-térvén, három egész nap bőjtőle, és szőr'zakban, s hamuban imádkozván, két Angyal páissal, és dárdával fel-fegyverkezve, megjelenvén néki, mondának: Mi a' Seregek Urától Istenétől küldetünk a' te segítségedre a' pogányok sokasága ellen. Térj-vízszá az el-kezdett dolgot véghez vinni: ne fély, mert semmi akadályod nem léssen. Úgy tselekedék Szent Márton, és az egész pogány népek-előtt, kik Istennek titkos ereje-által, mozdúlhatatlan maradának mind fundamentomából el-rontatá,

az ördögnek, és idegen Isteneknek szenteltetett templomot. Látván a' pogányok, hogy titkos erő által úgy meg-kötöztettek volna, hogy fenki közülök, a' Püspök ellen kezét fel nem emelhetné, meg-ismérék e' tsudálatos dolgot, hogy természet-felett való nagy hatalomtól származott volna; tsak nem minnyájan hívének a' Krisztushan, nagy szóval kiáltván, hogy tsak a' Szent Márton Istenét kell imádni: a' Bálványokat pedig tellyességgel meg-kell vetni, és utálni; mivel-hogy magokat-is nem fehéthetnék illy nagy szükségben.

25. Ugyan azon tartományban, a' pogány népek sokaságá fel-támadván Szent Márton-ellen, egy Templomot meg-óltalmazni; egy közülök meztelen kardal reá-rohana, hogy őtet meg-vágja; de fel-emelvén kezét, hátra esék, és minden erejétől meg-fosztátván, igen meg-rettene, és töredelmes szível botsánatot kére. Más istentelen férfi-is hasonló dühösséggel, meg-akará a' Szent Püspököt ölni, de úgy ki-esék a' kard a' kezéből, hogy soha többé nem láttaték. Noha efféle veszedelmekben gyakran forgott Szent Márton, mind-az-által alázatosságával, szelidségével, édes beszédével, és prédikálásával, sokszor a' népeknek kemény sziveket úgy meg-lágyítottá, hogy meg-értvén az igazságot, önnön magok kárhoztatták bolondságokat, és tulajdon kezekkel öfve

fontván a' Bálványokat, meg-tértenek a' Krisztushoz. A' lelkek meg-térítésére, a' betegek meg-gyógyítására, és ördögök űzésére, nagy szorgalmatossággal élt Szent Márton, az Istentől adatott ajándékokkal. Tetradius gazdag főember, könyörülvén egy kedves szolgáján, ki az ördögtől gonoszúl gyötrettetett, Szent Márton-hoz méne, igen kérvén őtet, hogy gyógyítaná-meg a' szolgáját, kit nem vihettek hozzá, mert az ördög nem engedte. De Szent Márton a' Tetradius lelkét-is meg-akaráván nyerni, tetteté mint-ha nem akarna oda menni; azokáért Tetradius azt fogadá, hogy Kereszténnyé léfzen, ha az ő kedves szolgáját a' nagy gyötrelmektől meg-szabadította. E' fogadásért, el-méne Szent Márton, és kezét a' betegre tévén, mingyárt ki-űzé az ördögöt; Tetradius-is mingyárt meg-tére, és az hitnek ágazatit meg-tanulván, meg-keresztelkedék.

26. Mind a' jó, és gonosz sugallásokot, mind az Angyali, és ördögi jelenéseket, Isteni malaszt által meg-ismérte Szent Márton, mind lelki, és testi látásokból szép tanúságot hozott-ki. Látván, egyszer egy fazékony embert, ki díznókat őrizvén, egy szakadozott kurta ködmönnel fölig volt befedezve, monda: Imé Adám a' Paraditsomból ki-vettetve: de mi a' régi Adámot el-hagyván, öltözzünk az új Adámba. Egyszer sokad

kad magával, egy nagy folyó vízhez érkezvén, sok madarakat látta, seregestől a' halálfáfra menni, hogy gyomrokat halakkal megtölthessék. Akkor a' jelen-valóknak monda: Ezek a' ragadozó madarak jelentik a' pokolbéli ördögöket, kik mindenkor tört vetnek az emberi lelkeknek, és azokat elragadván, soha meg nem elégednek. Akkor parantsola a' madaraknak, hogy a' puzta helyekre mennyenek, és azok mingyárt egybe-gyűlvén, mind egygyig el-hagyák a' vizet, és az erdőkre repülének. Tsudálkozván a' fokaság, hogy Sz. Mártonnak még az égi madarak-is engednének, ditsdíték az Úr Istent. E' képpen minden teremtettt állatokból lelki tanuságot hozott-ki a' Szent ember, hogy mind a' maga szívét, 's mind azoknak sziveket, kik ő-véle tárfalkodtanak, tizta gondolatokban foglalhassa.

27. Nem csak lelki irgalmaságnak tselekedetiben, hanem a' testi könyörületességben-is foglalta magát Sz. Márton Püspök: szegényeknek alamifnalkodván, betegeket meg-gyógyítván, foglyokat meg-látogatván, árvákat, örvégeket meg-óltalmazván, nyomorultakat, e' világi hatalomtól hamiffan le-nyomat-takat meg-szabadítván. Egy ájtatos Evantzius nevű ember halálos betegségbe esék, és már az orvos Doktorok kétségben esvén meg-gyógyulásáról, Sz. Mártonért küldte, ki minden kéfedelem-nélkül oda indula. Tsudálatos dolog, még fél útat nem

ment vala, midőn a' beteg jól kezdé magát érzeni, és mingyárt meg-gyógyulván, személye-szerént Sz. Márton elejébe méne, és ötet nagy örömmel házába fogadá. Más nap elakarván menni Sz. Márton, Evantzius könyörgé néki, hogy egy-kevelés-maradna-meg: azon-közbe egy inast a' tselédi közül elő-hozának, kit egy mérges kígyó meg-mart vólt, és már utolsó órájához közelgetett: de kezébe vévén ötet Evantzius, a' Sz. ember lábaihoz vivé: már a' méreg az egész testét el-fogta vólt, minden erek, és elevenítő részek megdagadozván ki-terjedtek-vala. Sz. Márton a' halálra vált ifiúnak testét kezeivel meg-tapogatván, a' febre tévé az ujját, és a' méreg minden felől oda gyűlvén, a' feb lyukán vérrel elegy ki-folya, és az ifiú meg-gyógyulván fel-állta a' környül-álló embereknek nagy tsudálkozására, kik e' tsudát látván, ditsirék az Istent.

28. Tziartes városában egy tizen két esztendős néma leányzó, az Attyától a' Szent Püspökhöz vitették: akkor Szent Márton a' fokaságot félre állatá, és csak két Püspökkel, és a' leányzó attyával maradván, szokála-szerént imádkozék: az-után egy-kevés olajt szentelvén, illetve ujjával a' néma leányzónak nyelvét, egy kevés olajt öntvén arra; a' leányzó mingyárt szollani kezdé, ki annak-előtte csak egygyet sem szolhatott. Likontzius nevű nagy fő-ember házába bizonyos dögleletes betegség esett vala,

el-annyira, hogy az ő tselédi között mind imit 's mind amott, betegek láttatnának. Likontzius utolsó orvosságért Szent Mártonhoz folyamék, ki meg-akarván engefeltelni az Isten haragját, ször-zákban, és böjtölésekben hét egész nap, és éjjel imádkozék, végezetre megnyeré ez Istentől, a' mit kívána. Az-okaért Likontzius hálaikat adván az Istennek, száz mérték ezüstrő ada Szent Mártonnak, melyet a' Szent Püspök el nem vétén, 's meg sem vetvén, mingyárt a' rabok váltságára forditá. Az Istentől, és az Angyaloktól sok dolgot meg-értvén Szent Márton, meg-jövendült, mellyek bé-telylededenek.

29. Immár Sz. Márton nyöltzvan-egy esztendő lévén, Isteni jelentés által meg-tudván halála órájának el-közelgetését, meg-jelenté a' tanítványinak: mindaz-által el nem hagyá szokott ájtatóságát, imádságát, böjtölését, és azokkal egyetembe Püspöki hivatallában való szorgalmatosságát. És mint-hogy azokban a' napokban, valami vízfőz-vonás történék az ő birtoka alatt lévő Papok között Kandatusban, személye-szerént oda akara menni, azt itélvén, hogy boldogabbul el nem végezi életét, mint-ha az ő Püspökségében lévő Anya-szent-egyházakat egygyűségben, és békességben hadgya. Az-okaért oda menvén, és Istennek legétsége-által illendő-képpen he-

lyére hozván a' dolgot, már vízfőz akara menni; midőn nehezebben kezdé magát érzeni, meg-fogyatkozván erejében, egybe-hívá a' tanítványait, és monda nékik: el-közelgetett életemnek végső órája. Mellyet halván, igen kezdének minnyájan szomorkodni, és mondának néki: Edes Atyánk, miért hadsz-el minket? Kinek kommandálsz bennünket? Imé a' ragadozó farkasok a' te nyájadra rohannak, és Pásztorunk nem lévén, ki szabadit-meg minket azoknak fogai közül? Mi jól tudgyuk, hogy kívánczol a' Kristus Jéssal lakni; de azt-is tudgyuk, hogy a' te jutalmad bátorságos Mennyországban: melly ha kevés ideig el-halasztatik, is, meg nem kiffebedik. Könyörűly azért mi-rajtunk, kik árvául maradunk. Ez ígéket halván Szent Márton Püspök, igen nagy könyörületességre gerjede, és szeméit könyhullatással az Egre fordítván, monda: Uram! ha még szükséges vagyok a' te népednek, nem szánom farad-ságomat: Légyen a' te akaratod.

30. A' Szent Atya, a' szerezet, és reméség között lévén, nem tudgya vala, mit kellene választani. Igen nehéz volt néki a' tanítványait el-hagyni; és nem könyű az Istennek ditsőséges színe látásától, és gyönyörűséges örömetől még-is távol lenni: az-okaért telylefűséggel az Isten akarattýára hagyá magát. Oh bizonynyal erős ember,

ember, ki sem a' fáradságtól, sem az haláltól meg nem győzeték, nem félt meg-halni; és kész volt tovább' élni. De inkább' kezdte a' hideg-leléstől szorongattatni, és látván a' tanítványi végső óráját el-közelgetni: mint hogy hamuban, és szőr-zákban fekszik vala; melly közönséges ágya volt néki, kérék őtet, hogy bár-tsak életének utolsó óráján, engedné-meg, hogy valamit könnyeségére tselekednének néki. Felele nékik: fiaim, nem illendő a' Kereszténynek meg-halni, hanem a' szőr-zákban, és hamuban. de sokkal inkább' illik nekem így meg-halnom, mert meiteretek, és pásztorok lévén, tartozom néktek jó példát adni. Az-után kérék őtet, hogy egy kevéssé fordítaná-el a' fejét, és ne tartaná mindenkor hanyat feküve; fel-nézvén nagy fájdalmában, monda nékik: Hagyatok nézmem az Eget, és nem a' földet, mert ezenel a' lelkem arra az útra megyen.

31. Ezek-után meg-látván Sz. Márton halála óráján az ördögöt, az emberi nemzet ellenségét, monda néki: Mit állasz itt kegyetlen fene-vad? Mit óalkodol gonosz ellenség? Semmit én-bennem nem talísz. Ezt mondván, meg-adá lelkét az Istennek, nyúlzván egy ezten-dős lévén. Az ő ertzája, és minden tagjai, szép fejérek, és tényessék lének: és a magasságban gyönyörűséges Angyali éneklések hallatának. Az ő dicsőséges leike Meenyország-

ha viteték, Angyali sok seregeknek társaságában, kik igen örülvén, vigan énekeltenek. Melly musika külömb-féle személlyektől hallatott, kik egy-mástól megszűze földre völtanak. A' Koloniai Szent Szeverinus Püspök, és az ő Esperestye, részesek voltak ez gyönyörűséges éneklésnek hallásában. Szent Ambrus Doktor, Mediolánumi Érsek, Misét szolgálván, igen mély álomtól meg-győzeték, mellyből két, vagy három óra múlva fel-serkenvén, monda a' környül-álló embereknek: Tudgyátok-meg Atyám-fiai, hogy a' Turoniai Márton Püspök, nekem Krisztusban szerelmes Atyám-fia, e' világból az örök dicsőségbe méne, és jelen voltam az ő testének temetésén. Azt írják az Autorok, hogy a' Szent Márton Püspök temetésén, sok ezer emberek jelen voltak, kik igen siratták őtet, hogy illy kegyes Pásztoroktól, és szerelmes Attyoktól el-hagyattattak. Tsak Barátok-is, kiket ő táplált, és tanított, két ezren jelen voltak.

32. A' Turoniai, és Piktáviai emberek egy-más között vetekedtek a' test felett: amazok erősitvén, hogy Turon városában kell temetni, mert oda való Püspök volt: ezek pedig Piktávia városába akarták vinni, mivel sokáig lakott, és tanított ottan. Az Isten egy éjjel mély álmat bocsáta a' Piktáviai emberekre, és a' Turon városbeliek a' szent testet egy abla-

kon alá-botsáták, és egy hajóba tévén, nagy örömmel, és fietséggel Turon várasa felé viték. Annakutánna a' Püspökök, kik ő-utánna következtenek, egy gyönyörűséges gazdag Szent-egyházat építének Turon városában a' Szent Márton Püspök tiszteletére, és nagy tisztelettel helyezteték abban az áldott testet. Szent Márton Püspök, szegényen, és alázatosan élt a' földön; de gazdagon, és nagy felségesen ment-bé Mennyországba. Az ő halála volt Krisztus Urunknak három száz kilentzven-kilentz ez-tendejében, Szent András havának

tizen-egygyedik napján: ugyan azon a' napon szenteli az ő Inne-pét az Anya-szent-egyház. Szent Márton Püspök fok tsudakat tse-lekedett életében, fokot hólta-utánis. Midőn élt fok lelkeket meg-térített az Istenhez jó példájával, és bölts tudományával. Az-után pedig fokan szép halállal multakki e' világból az ő érdemi, és könyörgési-áttal. Adgya az irgalmas Isten, hogy úgy követhessük Sz. Mártont e' földön; hogy az ő társaságában, mind örökké örvendzhesünk az örök ditsőségben, Amen.

Szent MIKLÓS Püspök élete.

Methodius Pátriárka, Metafráztés Simeon, és több nevezetes Autorok által sommába foglaltatott.

1. Szent Miklós születék Litzia tartománynak Pantéra nevű városában. Az ő Attya, és Anya Keresztények voltak, Nemes Nemzetből, és az Isteni szolgálatban, nagy ájtatósággal foglalták magokat. Kiknek nem lévén fiok, fok könyhullatáfokkal, imádságokkal, alázatosan könyörgöttek az Istennek, hogy nekik egy fiat adna, ki házokra, és jószágokra gondot viselvén, önnön magát az Isteni szolgálatban foglalná. Meg-halga-tá az Isten az ő könyörgéseket, és egy fiat ada nekik, tudni-illik, Miklóft, ki mihent e' világra születék, min-

gyárt az Istennek kezde szolgálni. Mihent meg-isméré, mi dolog legyen az étel, mingyárt meg-tudá, mi dolog legyen a' bőjtölés: mivel-hogy az anyai emlőt szeredán, és pénteken nem szopta többször, hanem tsak egyszer napjában; és ezt a' bőjtöt meg-tartotta, egyszeri étellel életének minden idejében. Az-után inkább' nevelkedvén, szép jeleit kezdé adni a' jószágos tse-lekedeteknek, mellyek magával egyetembe, mindenek láttára ne-vekedtenek. Az Attya az Iskolába küldé őtet, irást, és deáki tudományt tanólni, holott Sz. Miklós meg-murata ferény elméjét, mert kevés idő-alatt igen elő-m-ne a' deáki tudományban. Nem

kedvelte a' több' maga egy idejű ifiaknak társaságát, kik hiúságoktól, és egyéb ártalmas fogyatkozásoktól magokat meg nem zábolázták. Az ő nyájaskodása mindenkör jó erkölcsű, tudós, és okos emberekkel volt. Úgy el-távoztatta az a'zfizony-állatokkal való nyájaskodást mint ifiúságnak vezedelmes törét, hogy még csak reájok sem akart nézni. Es hogy magát meg-óltalmazhassa a' késértetekről, mellyeket a' gondolatok, és testi kivánságok szoktak szerzeni az ifiúságnak, igen lanyargatta a' maga testét vigyázásokkal, böjtölésekkel, és egyéb öldöklésekkel. Nagy ájtatósággal gyakorlotta a' Templomokat, kívánván Szent Léleknek élő temploma lenni. Ezek a' Szent erkölcsök, és több' jószágos tselekedetek úgy fénylettek ő benne, hogy minden ember ditsírte, és nagyra bötösülte őtet. Mert a' mint rút dolog, vén embereknek láttani, kik gyermeki erkölcsökkel bírnak; úgy ditséretre méltó dolog, mikor az ifiakban tisztességos vén emberek erköltsi találtanak.

2. Szent Miklósnak egy tudós, és szent életű attyafia, ki annak a' várasnak, mellyben ő születék, Püspöke volt, tanácsot ada az ő Attyának, és Anyának, hogy adgyák az Istennek őtet, hadd legyen Pappá; az Anya-szent-egyház szolgálattyára. Melly dolgot könnyű volt meg-nyerni tőlök: mert

meg-emlekezének, mi-képpen könyörgések által, ajándékozta volna nekik fiokat az Úr Isten: azokért örömeft ő Szent Felségének akarák adni. Midőn pedig Pappá szentelné őtet az ő Püspök attyafia, a' környűl lévő népeknek ilyen-képpen szólla: Atyamfiai látom én, hogy e' földön egy új nap támad, melly e' világon fokoknak örömeft, és nyugodalmára léfzen. El-jő az idő, mellyben meg-láttjátok, hogy ez fok el-tévelyedett juhokat az igaz ákolyba visszavezérel; Ti meg-láttjátok őtet, hogy szegényeknek öröme, betegeknek egészsége, és nyomorultaknak nyugodalma léfzen. Minek-utánna Szent Miklós Pappá lett volna, ilendő dolognak itilé leanni, hogy a' Papi méltósággal nevedeknék az ő élete - is jó erkölcsökkel, és különb-féle jószágos tselekedetekkel. Követé az élő fákat, mellyek mennél nagyobbbat nőnek, ide-otva magassan ki-terjesztvén az ő ágokat, annál mélyebben nevedeknek azoknak gyökerei a' föld gyomrában. Mingyárt Szent Miklós mértékletesb', alázatosb', békefészesb', és nagyob' tűrő, szenvedő kezde lenni. Magát meg-tartóztatván, a' maga testét inkább lanyargatta, öldökölvén azt, nem a' végre, hogy meg-öllye, hanem hogy könnyebben a' lélek alá-vehesse. Megfoltotta a' testét éjjeli álmától, és ruházatitól: jól-lehet soha nem tisztett neki, rút, és mocsos ruhák-

hák'an jární, hanem ollyakban, mellyek tisztességek, és Papi személyéhez illendők voltak. Inkáb' gyakorlotta a' Szent-egyházakat, szorgalmatosb' volt az imádsághoz, és soha nem akart olly könyvet olvasni, melly a' Szent Írásból nem lett volna, vagy Szent dolgokról, és lelki elő-menetelről irattatott. Nagyob' kegyességet mutatott az ortzáján, nagyob' tekielletséget beszédében; el annyira, hogy noha halandó testben volna, úgy látszott mintha Angyali életet viséne.

3. Az időben Litzia tartományában, és egész Nap keletben, igen nagy dög-halál származék, melly miatt számtalan sok ezer emberek meg-halának. Három nap alatt a' Szent Miklós Attya, és Anyja-is meg-halának, és ő örökösse marada minden jószágoknak. De mint-hogy az Istennek szentelte vala magát, el-öfztogató az atyai jószágokat, mindenkor fokot alamisnázkodván a' szegényeknek. Pántera városában egy nemes nemből való ember, ki annak-előtte igen-gazdag volt, nagy szegénységre jutta. Ennek három leányi férjhez menendők valának; de mint-hogy nem volt néki, mivel tartani, vagy pedig betsületesen férhez adni hajadon leányit, tisztátalan életre akará kényszeríteni őket, hogy az-által magoknak, és néki eledelt szerezhethének. Megértvén e' dolgot Szent Miklós, gondola, hogy ő job' alamisnát nem

tehetne, mint-ha azoknak a' leányzóknak teiteket a' tisztátalanságtól, lelkeket pedig a' rút fajtalan vétektől meg-óltalmazná. Az-okáért sok aranyat kötvén egy kezykenyöbe, éjjel a' szegény embernek házához méne: látván egy ablakot félig ki-nyitva, melly a' házban affelé szolgált, a' hol a' szegény ember aluszik vala: beveté azért Szent Miklós a' kezykenyöbe kötött aranyakat az ablakon, és vízfűz tére a' maga házába. Fel-ferkenvén álmából a' szegény ember, és az Isten áldását megtalálván, hálaikat ada Istennek, mondván: Uram ísmérem, hogy te igen irgalmas vagy, mert te jól tselekedtél én-velem, mellyet én nem érdemlettem, magamot te-hozzád gonoszszúl viselvén. En te-ellened vétkeztem, és te megfegítettél engem. A' te segítséged olly nagy velem, hogy tartozom inkább' él temet le-étetni, hogysem téged meg-bántani. Szánom bánom az én előbbi gonosz szándékomat, és alázatos szível bocsánatot kérek.

4. A' szegény ember azokkal az aranyakkal, egyik leányt tisztességesen ki-házalítá, az ő rendfiserént. Mellyet meg-értvén Sz. Miklós, igen örüle, és magában el-rendelé, hogy a' más két leányzóknak-is annyi költséget adgyon; hogy azok-is tisztességesen férjhez meheszenek. Mellyet tselekedettel-is véghez vivén, a' szegény ember

ber második leányát-is ki-házásítá. Annak-utánna kívánván meg tudni, ki legyen Isten-után az ő jótévő embere, kihez olly igen kötelező volna, csak nem mindenkor vigyázott; hogy még-láthassa, ha harmadszor-is vizsgálja-térne, még egy férjhez adandó leánya maradván neki. Nem lén házföntalan a' szegény ember vigyázása, mert harmadszor-is oda menvén Szent Miklós, annyi aranyat verte-bé az ablakon, és vizsgál-fordula a' maga háza-felé. A' szegény ember akkor-is vigyázván, sierséggel utánna futá, és el-érvén ötet, a' lábaihoz borula, és azokat tsókolgatóván, monda: Oh Miklós! Isten embere, miért rejted-el magadat én-tőlem? miért nem akarod, hogy én meg-ismérjem, a' kinek olly igen kötelező vagyok? Te engem megsegéttél az én szükségemben: te az én lelkemet meg-mentetted a' pokoltól, és a' testemet a' gyaláztattól. Ha az Úr Isten nem öntötte volna a' te szivedbe, hogy énvelem ezeket tselekedgyed, én, és az én leányim, nagy szükségben, gyalázatban, és szerentsétlenségben élünk volna; a' más világban pedig örök gyalázatra, és pokolnak rettenetes kinnyaira estünk volna. Te általad az Úr Isten fel-emelte a' szegényt a' földről, és a' szűkölködőt a' sárból. Igen bánta Szent Miklós, hogy ki-nyilatkozott e' dolog, mellyet ő titkon lenni kívánt. És arra kéré a' sze-

gény embert, hogy e' dolgot titok alatt tartaná: de a' szegény ember, a' mig élt, mindenütt hirdette az embereknek.

5. A' Püspök, ki Szent Miklós atya-fia vala, hasonlóképpen irgalmaságnak tselekedetében foglalta magát: és mint-hogy egy Kalastro-mat építé a' szerzetes embereknek, gondola, hogy jó volna Szent Miklóst azoknak elől-járójokká tenni, hogy atyai gondot viselne azokra. Szólla azért a' Püspök Szent Miklósnak e' dolog-felől, de nehezen veheté reá, mert ő igen alázatos lévén, nem akart olly tisztet fel-venni, mellyben parantsolattal kellene másokat igazgatni. Mind-az-által e' tisztet egynehány éztendeig viselé, az-után az alázatoságnak nagyob' tekkellétségét kívánván, a' püsztába akara menni: de elsőbben meg-akará látogatni a' szent földet. Bé-méne egy hajóba, és midőn meg-inditák az hajót, az ég szép tiszta, és a' tenger tsendes lévén, monda a' hajós mestereknek, hogy csak hamar nagy szél-vész fog-támadni; mert látta az hajóba bé-menni az ördögöt; kinek meztelen kard lévén kezében, igen fenyegeté azokat, kik az hajóban voltak. Kevés idő múlva, nagy szél-vész támadá: a' hajós-mesterek, nem lévén nekik reménysegek a' meg-szabaduláshoz, más módot nem találának, hanem Szent Miklósnak kezdének efedezni, hogy könyörögne értek az Isten-

Istennek, és ő imádkozván, mingyárt a' tengeri haború meg-tsen-tesedék. Ugyan azon úttyokban egy hajós-mester a' vitorlákat igazgatván, a' magos helyről le-esék, és meg-hala: melly dolog a' több hajós-mestereknek nagy bánatot szerze. Szent Miklós imádkozék érte, és a' meg-holt hajós-mester mingyárt fel-tamada.

6. Palestina földére érkezvén, meg-látogató a' helyet, a' hol Krípus Urunk meg-feszítettett, a' Krípus koporsóját, és egyéb szent helyeket. Az-után vizfza-akarván térni Szoria puztájába, meg-jelenté az Isten néki, hogy menné-vizfza hazájába, mert nem puztában, hanem másutt akarja, hogy őtet szolgálja. Engedelmes akarván lenni Szent Miklós, bé-méne más hajóba, de a' hajós-mesterek álnoksággal Alekszandriába vizfik vala őtet; midőn már oda közelgettek volna, meg-forditá a' szél az hajót, és a' hajós-mesterek akaratra-ellen, Litziában a' Szent Miklós hazájában állá-meg az hajó. Ezek-be vévén a' tsudálatos dolgot a' hajós-mesterek, igen meg-félemlének, és alázatosan botsánatot kéreének Szent Miklóftól, ki vizfza-térvén a' Kalastromba, nagy örömmel, és tisztelettel fogadák őtet a' Barátok. Bizonyos ideig marada vélek Szent Miklós, de mint-hogy az Isten más dolgot kívánt ő-tőlé, el-rendelé magában, hogy Mira városába mennyen, melly leg-fő-

ebb város vala Litziában, népeknek sokaságával telles. Midőn Szent Miklós a' városba méne, egy-be-gyültek vala némelly Püspökök a' szomszéd városokból, és a' Papi rendek, kik Mira városában laktak, hogy Püspöket válasszának: és mint-hogy minnyájan könyörgöttek az Istennek, hogy-jelentse-meg, kit kellene a' Püspökségre választani: a' Püspökök körül egy szent életű vén embernek meg-jelenté az Isten, hogy a' ki következendő első nap, leg-elsőbben megyen-bé a' Szent-egyházba, és a' neve Miklós, azt kell Püspöknek választani. A' jámbor vén Püspök meg-jelenté a' látást a' több Püspököknek, és Papi rendeknek. Annak-okaért egész étfzaka a' Szent-egyházba maradának, várván a' következő napot, hogy meg-láthassák ki vólna, a' kit az Úr Isten arra a' Püspöki méltóságra választott vólna. Minnyájan az imádságban maradának, és az öreg Püspök közeleb' álla az ajtóhoz, hogy még-lássa, ki jönne-bé elsőben a' Szent-egyházba. Szent Miklós a' maga szállásán éjj-félkor fel-kelvén, szokása-szerént, virattig meg-marada az imádságban: meg-világosodván, a' Szent-egyházba méne, az öreg Püspök hozzája közelgetvén, kérdé őtet, mondván: Te ki vagy? 's kinek hivattatól? Alázatosan felele Miklós, mondván, hogy ő egy bűnös ember, és az ő neve Miklós. A' Püspök meg-tekint-

tekintvén őtet, és látván, hogy minden tiszteletre méltó személy volna, meg-gondolván a' nevét-is, melly az Isteni jelentés szerént vala; nagy örömmel kiálta, mondván: Hallyátok édes Atyám-fiai, közelgeffetek ide, vagyon már Püspökünk: Imé itt vagyon Miklós, imé az Istenőtől választatott. Minnyájan oda futának, és az ő bötsületes személyével meg-elégedvén, minden dolgokról tudosíták a' köfséget, és Sz. Miklóst nagy örömmel Püspökké szentelék. Ő pedig semmit ez ellen nem mondhatá, tudván, hogy az Isten akarattya volna.

7. Minek-utánna Szent Miklós Püspökké szentelteték, ilyen-képpen befélgete magával: Miklós gondold-meg, hogy ez a' méltóság más életet kíván: eddig magadnak éltél, ez-után másoknak kel élned. Olly példát kell adnod gond-vifeléfed alatt lévő embereknek, hogy a' beféd ne legyen szükséges, hogy jó életnek legyenek, hanem látván a' te magad jó-vifelését, magokat jól vifellyék; látván, hogy a' te felebarátidhoz irgalmaságnak tselekedetiben foglalod magadat, ők-is azont tselekedgyék. Püspök lévén, inkább' öldöklötte, és fanyargatta a' testét Szent Miklós: az ő ruházati aláb' valóok vóitak, hogy-sem az előtt: hús nélkül-való cledelt evett, és minden nap csak egyszer: az ő asztalához mindenkor valamelly dolgot olváltatott a' Szent Írásból: na-

gyob' részét az éjjnek imádságban, és elmélkedésekben töltötte: a' melly kevés ideig alutt-is, a' puzta földön fekütt. Hajnal előtt felkelvén; gond-vifeléfed alatt lévő Papokat szorgalmatoson fel-kölkötte, ditséreteket, és 'Zóltárokat énekelni az Isten tiszteségére. Nap keletkor a' Szent-egyházba ment, és ott a' szent Solosmák-alatt meg-maradt. Az-után pedig hivatalyához tartozandó külső dolgokat véghez vinni, el nem mulatta. Az ő Püspöksége alatt lévő Anya-szentegyházakba jó-életű, és tudós Papokat rendelt, kik által az egyűgyű kölség szorgalmatoson tanittasék, és az örök életnek el-nyerésére vezéreltesék. Egyszer minden éftendőben, Kis-Afzöny havában, egybe-gyűjtötte a' Papokat, kikkel azokról a' dolgokról végezett, mellyek az emberek lelkeknek üdvösségére szükségesek vóltak. Szorgalmatoson meg-tudakozta ő-tőlök, ha az ő gond-vifeléfedek-alatt nyilván-való bűnösök találatnának, vagy pedig szükölködő emberek; és így mind egyikre, s mind másakra, mennél jobban lehetett, gondot vifelt. A' szegényeket szüksegekben meg-akarván segíteni, némelly gazdag barátihoz folyamodott, kik fok alamisnát adtanak ő-néki; mivel ő a' maga házánál mindenkor szegény vólt, minék-utánna Püspökké lön el-annyira, hogy nem vólt néki mit el-adai, vagy zálogba vetni. Némely könyvei vóltanak, mellyeket mindenkor

másoknak költsön adott, nem akarván valami tulajdon jószágát magánál tartani. A' lelkek szükségére, a' maga részéről, Birákat, és Mestereket tartott; kik valamely nyilván való vétket megértvén, meg-itilték, és igazságot szolgáltattak.

8. Szent Miklós Püspök minden-némű dolgokban kívánta az Isten akarattját bé-tölteni: és noha próbált tudós, okos, és bölts ember volna, mindaz-által nem bizván maga erejében, és okosságában, tudós, bölts embereket választott magának, kiknek tanácsiból sok dolgokat tselekedett. Az időben a' Keresztényeknek két kegyetlen ellenségi uralkodnak vala a' Romai Imperiumban; Makszimianus, és Diokletziánus, kik mint magok, 's mint Préfektusok által az egész Kereszténységet üldözik vala. Az üldözés Mira várafsába is el-érkezék, a' hol Szent Miklós vala Püspök. A' Keresztények ott-is tömlöttbe kezdenék hanyatlatni, és a' Szent Püspök Isteni buzgó szeretettel intette, és biztatta az ő híveit, az Isten tisztelése-éért szenvedni: mint nyilván, 's mint titkon óltalmazta a' Keresztényeket, és meg-feddette kegyetlenségeket a' hamis Biráknak. Annak-okaért a' tömlöttbe tévék őtet: de félvén, hogy az egész nép ő-érette fel-támadna, nem merék meg-ölni, hanem számkivetésbe küldék őtet. Nem töltötte ott-is

heába az időt a' Szent Püspök, sőt mennél jobban lehetett az Istennek szolgált, meg-erősítvén, és biztatóván, most ezeket, most amazokat a' Keresztények közül. Biztatta őket, hogy békéséges türéssel szenvednék az üldözést; és szükségében, a' mint lehetet, segérette őket.

9. El-mulék a' kegyetlen üldözésnek dühössége; és el-jöve a' Nagy Konstantinus Császár Imperiumának aranyas ideje: és Szent Miklós vizsgálta-méne az Anya-szentegyházba, az egész kölségnek nagy örömére. Mint-hogy Konstantinus Császár parantsolatot bocsátta-ki, hogy a' Bálványok Templomi földig le-rontatnának; Mira várafsában Diána isten-aszfizonynak egy igen nevezetes Temploma vala, melly mint-hogy tsudálatos-képpen völt építve, még fen-állott; és noha sok Templomok, mellyekben Bálványokat imádtak, földig le-rontattak volna, mindaz-által senki nem találtaték, ki a' Diána Temploma rontására merné kezeit vetni, félvén, hogy a' nép fel ne támadna. Szent Miklós Püspök, semmire nem tekintvén, egy nap sok erős vastag ifiakat gyűjte-egybe, kiket a' templomhoz vívén, mind fundamentomig a' földre rontatá azt. Midőn a' kő-falai rontatnának, a' levegő-égben, az őrdögök szavai hallattanak, kik sirva panaszkodtak, hogy a' régi szállásokból ki-vetették őket.

10. Annak-utánna az Arriánus eret-

eretnekekről, más üldözés támadt az Anya-szent-egyház ellen; és Sz. Silveszter Pápa Parantsolattyára, Konstantinus Császárszorgalmatosága-által, közönséges Konzilium szolgáltaték Nizea városában, holott három száz tizen nyolcz Püspökök jelen voltak, kik közül egyik volt Szent Miklós Püspök, ki mint bölts disputálása-által, az eretnekek ellen; mint pedig ájtatos imádsága-által, mellyben igen foglalta magát, könyörögven az Istennek az Anya-szent-egyházért, nagy rész-fzerént oka lón, hogy az igaz Romai Keresztények győzedelmessék lének az Arriánusok-ellen: és a' közönséges Konzilium által erőssen el-végeztetek, és ki nyilatkoztaték: Hogy a' Fiú az Isteni személyek között egy az Atyával, ugyan azon állattya, és Isten-sége vagyon az Atyával, és hasonló-képpen Isten, mint az Atya. Erről vala a' vetekedés az Arriánus eretnekek között, és az igaz Keresztények között.

II. Midőn el-végeződék a' Sz. Konzilium, Szent Miklós viszfazatára az ő Anya-szent-egyházába, és az-után nagy drágaság következék. Az időben Szitziliában egy áros ember némelly hajókat jól megterhele buzával, hogy Spanyol-Országba vigye, és ottan jó áron eladgya. Szent Miklós Püspök megjelenék álmában az áros embernek, kérven őtet, hogy a' buzát Litziába vigye; és jó árrát igirven, meg-

alkuvék véle, és igafságnak jeléért, három aranyat ada néki. Fel-ferkenvén az áros ember, és a' három aranyat kezében találván, a' buzát Szent Miklós Püspök hazájába vivé; és azon áron ada, a' mint általában a' Szent Püspökkel megalkudt vala; és ilyen képpen élés adaték a' szükölködőknek. Mászor-is hasonló-képpen, ugyan azon tartományban, nagy drágaság lévén, némely nagy hajók buzával meg-rakodva Konstantinápoly felé mennek vala. Szent Miklós Püspök kéré az hajók urait, hogy adnának néki egy véka buzáért száz véka buzát, azt igirven nékik, hogy mikor oda jutnának, a' hová igyekeznek, semmi hójával nem talállyák a' buzát, mint-ha csak egy szemet sem vettek volna ki belőle. Az hajók urai hívének a' Szent Püspöknek, és annyi buzát adának néki. Innen két tsuda következék: első, mert mikor Konstantinápolyba érkezének az hajókkal, annyinak találák a' buzát, a' menyit raktak volt az hajókra, és semmi hója annak nem vala. Második, mert noha a' buza, mellyet Szent Miklós Püspöknek adtak vala, igen kevés volt a' népnek fokaságára nézve, mindaz-által, az Isten az ő szolgáljának könyörgéséért, úgy meg-fokasítá azt, hogy az egész népnek aratásig elegendő volt. Ezek a' dolgok olly nagy hitelt, és méltóságot szerzének Szent Miklósnak, hogy mint világi, s mint

Egyházi emberek, nagy tiszteletet tettek, és engedelmessek voltak néki, mint-ha Isten-után leg-nagyob' urok ő volt volna.

12. Eustakius a' város Préfektuffa a' pénzhez való kívánságtól meg-győzötven, hamis szententziát monda három ifjú-ellen, hamissan halálra ítélvén őket. Szent Miklós Püspök nem volt akkor a' városban, mivel a' tenger mellett való népeknek le - tsendefítésére ment volt, kik fel-támadván fegyvert fogának némelly vitézek ellen, kik Afrikába akartak által-menni, Konstantinus Tsászár parantsolat-rya-szerént. Ezek a' vitézek fok dolgokat igen rendetlenül tselekedtenek (a' mint a' féle nép néha szokott tselekedni) a' melly helyeken által mentek. Már a' dolog arra jutott vala, hogy a' meg-nevezett fegyveres népekkel meg-kellett volna ütközniük. De Szent Miklós Püspök oda érkezvén, szólla a' vitézek Kapitányának, kik hárman valának: egygyik, Nepotziánus, másik Ursus, és harmadik Herpólion; és a' dologot jól véghez vivén, békefséget szerze mind a' két rész-között. Itt hallá - meg az Eustakius hamis szententziája ki-adását az három ifjú ellen, mingyárt azért útra indulván, vízfza-tére, és olly orába érkezék a' városba, mikor az három meg-szententziázott ifiaknak a' szemek bé-vólnának kötve, és már egyebet nem várhattanak, hanem hogy az hohér fe-

jeket vegye a' meztelen pallossal. Oda érkezvén Szent Miklós Püspök, által-méne a' népek között, és az hohér kezéből ki-vévé a' meztelen pallost, és az három meg-kötözött ifiakat el-öldözvén, egyiknek kezét fogá, és mind a' hármat ki-vivé a' nép-közül, senki ellene nem mervén mondani: sőt Eustakius a' város Préfektuffa, meg-értvén a' dolgot, és a' lelki ismérte vádolván ötet, Szent Miklós Püspökhöz méne, és térdre efvén előtte, botsánatot kére tőle.

13. Annak előtte meg-intette vala Szent Miklós Püspök Eustakius, hogy igazságot szolgáltasson, és a' kik meg érdemlik, meg-büntesse: itt pedig keményen meg-dorgálá, és fenyegeté ötet, hogy meg-jelenti a' Tsászárnak, ha többször ilyen vétkekbe keveri magát. Midőn ezek így lennének, a' Konstantinus Tsászár meg-nevezett három Kapitányi jelen valának, kik vízfza-térvén Afrikából, minekutánna véghez vivék a' dolgot, mellyért küldettek vala: bé vádol-tának Konstantinápolyban, elannyira, hogy a' Tsászár ki-mondá ellenek a' szententziát, hogy a' fejek el-vágattasék, a' bizonyosság-szerént, mellyekkel próbáltattak vétkefségeknek lenni, jól-lehet mind hazugság volt, és Konstantinápoly várálla Préfektussának hamis csalársága, ki hasonló-képpen meg-győzötven a' pénzhez való rendetlen kívánságtól, mellyet a' meg-neve-

nevezett három Kapitányok ellenségi adtak vala néki, ananyit tselekedék, hogy őket hamissan halálra ítélteté. Midőn a' három Kapitányok meg-érték, hogy második nap meg kellene halniok, ezekben juta, hogy Szent Miklós Püspök három ártatlan iffiat meg-szabadita az haláltól Mira várafsában, egész étfzaka meg-maradának azt imádságban könyörögvén az Istennek, hogy mutatná-meg irgalmaságát ő-hozzájok; és segítségül híván Szent Miklóst. Az Úr Isten meghalgatá őket, és az ő Szentét megdicsőíté; mivel-hogy Szent Miklós Püspök meg-jelenék Konstantinus Tsászárnak álmában, és Püspöki méltóságát mutatván, meg-fedde őtet, mondván: Kely-fel Tsászár, és szabadítsd meg a' fogságból Nepotziánust, Ursust, Herpóliant, mert hamissan vádoltattak a' vétkekről, mellyeket ő ellenek mondtak. Ha te azt nem miveled, el-hidd bizonnyal, hogy én mint az Isten trombitája, te-read következendő nagy hadat hirdetek, mellyben elrontatik a' te nemzetséged, te pedig házaddal, és birodalmaddal egyetembe el nyeletel a' rettenetes veszedelemtől.

14. A' Tsászár félelemmel, és rettegéssel meg-telvén, monda: Ki vagy te, a' ki így fenyegetsz engem? Felele a' Szent Püspök; Én Mirai Miklós Püspök vagyok. Ezt mondván el-rejték tőle, és a' Préfektushoz menvén, kit Alabius-

nak hittak, azt-is hasonló-képpen meg-fenyegeté. Reggel a' Tsászár, és a' Préfektus egygyütt lévén, meg-beszéllék egy-másnak az álmat: elő-hozták a' fogságban lévő három Kapitányt, kiknek a' Tsászár monda: Mondgyátok-meg igazán, ha tanóltatok valami őrdőgi mesterséget? Mondának: nem. Sőt igen tsudálkozván, mondának a' Tsászárnak: Miért kerdez ő tőlök afféle dolgot: Felele a' Tsászár: Azért, hogy ez éjjel egy Miklós nevű Püspök, kit én nem ismértem, fenyegetett engem, ha én titeket szabadon nem bocsátlak. Ezt hallván a' Kapitányok, térdre-esének, és tsókolván a' földet, nagy hála-kat adának az Istennek, sírván őrdmökbe. Meg-parantsolá nékik a' Tsászár, hogy jelentsék-meg a' titkos dolgot. Es ők mind elő-számlálák, mi-képpen Szent Miklós három iffiat Mira várafsában meg-szabadított volna, mellyet ők akkor szemekkel látván, most meg-émlékeztek róla, és e' rendbéli nyomoruságokban magokat néki ajánlották, könyörögvén az Istennek: és azért jött a' Szent Püspök az ő segítségekre. Ezek így lévén, a' Tsászár nagyob' szorgalmatossággal akará meg-látai a' Kapitányok ügyét, és meg-értvén artatlanságokat, meg-bünteté azokat, kik őket hamissan vádoltak. Es ki-szabaditván őket a' fogságból, egy aranyas bótúkkal irott Evangéliomos könyvet, és nagy

arany reményezőt ada kezekbe, mondván nékik: Vigyétek-el ezeket Miklós Püspöknek az én részemről, és mondgyátok-meg néki: Ne fenyegeffen engem, hanem imádgya az Istent érettem, és az én Tsászári biradalmamért. Elmenének a' három Kapitányok, a' Szent Püspökhöz, és és lábaihoz borulván, nyilván elő-beszéllék a' históriát, melly ő vélek történt vala, és a' Tsászártól küldetett ajándékot meg-adák néki. Szent Miklós Püspök igen báná, hogy ezek a' dolgok más ember előtt mondatának néki. Monda azért a' Kapitányoknak: Édes fiaim adgyatok hálát az Istennek, és ne nékem, mert én bűnös ember vagyok. Az-után félre híván őket, monda nékik, hogy abba a' veszedelembenémelly titkos vétkekért estenek volt, mellyeket az Isten parantsolati ellen tselekedtek. És inté őket, hogy penitentiát tartanának, ha Istennek nagyob' ostorát fejek-re nem akarják várni.

15. El-közelgetvén a' Szent Miklós Püspök életének utolsó napja, fájdalmas nagy betegségtől kezdve szorongattatni, és halála órájára jurván, fel-emelé szemeit az Égbe, és sok Angyalokat lára ő-hozzája le-jöni az Égből: az-okáért amaz 'Zóltárt kezdé mondani: *Uram te-bennem bíztam, &c. Psálm.*
30. És amaz verire jutván: *Uram a' te kezeidbe ajánlom lelkemet, &c. e' siralomnak völgyéből, az örök*

életre, és bődökságra méne. Karáron havának hatodik napján, Krisztus Urunknak három száz negyven három elztendejében. Az ő teste nagy tisztelettel temetteték a' Keresztényektől, kik nagy bá-nattal siratták őtet, hogy ily jó Attyoktól, és Páfztoroktól el-maradtak volna. Halála után mingyárt a' Keresztények nagy ájtatósággal kezdék a' koporsóját látogatni. Midőn némelly Keresztények Mira váraszába akarnának menni, a' Szent Püspök koporsójának látogatására, bé menének az hajóba, de az őrdög meg-akará őket ellenzeni, mint-hogy igen bozszonkodott a' Diána Templomáért, mellyet Szent Miklós Püspök földig le-rontatván, a' gonosz őrdögöt székeből ki-vetette volna; és azért nem akarja vala, hogy az ő teste a' Keresztényektől tisztelet-nék. Az átkozott őrdög egy nagy edényt olajjal meg-töltvén, aszfzony képében a' Keresztényekhez vivé, kik útra indultak vala az hajóban: és monda: Én jól tudom, hogy ti a' Szent Miklós Püspök teste látogatására mentek; én-is el-akarnék menni, de mint-hogy mostan alkalmatóságom nintsen, kérek titeket, hogy vigyétek-el ezt az olajt az ő koporsójánál lévő lámpásokba. Azok azt gondolván, hogy az őrdög ájtatos aszfzony állat volna; el-vivék az olajt, és egy nap békelségeffen menének a' tengeren az hajóban, de más nap igen

igen nagy szél-vész támadt: el annyira, hogy minnyájan igen féltének, hogy el ne merülnének; és midőn életeknek minden remétségét elvesztették volna, imé egy tiszteltes öreg embert látnak elejébe jöni egy hajótskában, ki mondá nékik: A' félelem, és veszedelem, melyet ti e' tengeri háboruban szenvedtek, a' ti vétketekért vagyont vesztétek a' tengerbe az olajos edényt, melyet amaz aszfony adott néktek, és meg-szabadultok, mert azt az ördög adta néktek aszfony képében. Mingyárt a' tengerbe vettetek az olajos edény, mellyből egy igen nagy tűz gyuladattel nagy ropogással, olly iszonyu büdös léven, hogy könnyen meg-ismérték, hogy pokolból származott volna. A' vén ember magát meg-jelentvén, hogy Szent Miklós Püspök, mingyárt el-rejtezék.

16. Egy gyermeknek atya, és anyja, igen ájtatosok voltak Sz. Miklós Püspökhöz, minden esztendőben meg-szentelvén az ő Innepet: ezeknek fiatskáját a' pribékek el-lopták, és fogva vivén Babiloniába, a' pogány Királynak adták, kinek asztralához szolgálván a' gyermek meg-emlekezék egy estve, hogy Szent Miklós Püspök Innepe volna, melyet az ő atya, és anyja meg-szenteltek; keservessen kezdé sirni. A' Király meg-kérdé, miért sirna, és ő igazán meg-mondá. Meg-értvén okát a' gyermek írása-

nak a' Király, mint-egy tsufolván őtet monda: Ha Miklós olly hatalmas, kérjed őtet, hogy vigyenki téged innen, és szabadítson-meg az én kezeimből. A' gyermek kezében tartván a' pohárt, mellyből a' Király iszik vala, imé mingyárt fel-emelteték, és a' Királynak, 's több embereknek láttára el-rejtezék; és mingyárt a' Szent Miklós Püspök Szent-egyházában talált ték: holott az ő Attya jelen vala Innepet szentelvén, noha abban az esztendőben nagy bánattal, a' fiának el-vesztése-miatt; de oltán látván őtet jó egészségben, és szabadságban lenni, az ő bánattya, és sírása, öröme fordúla.

17. A' Vandalus Pogányok hadi seregi által menvén Afrikában Kalabriába, sok károkat tettek abban a' tartományban, és nagy prédát vittek-el. Egy közülök a' Szent Miklós Püspök képét el-vévén, midőn hazájába ment volna, meg-kérdé némelly Keresztény raboktól, kit jelentene az a' kép, és ők mondanak néki, hogy az a' kép Szent Miklós Püspöké, ki noha meg-holt, mindaz-által sok tsudákat tselekeszik, és az embereket, kik ő hozzá ájtatosok, igen meg-segíti. Ez a' pogány uforás ember lévén, egy nap maga házában a' hol a' pénzt tartotta, sokat ki-raka a' pénzben az asztralra, és nagy dolgai érkezvén, fietséggel más-hová kelletek menni, nem lévén ideje, hogy a'
fok

fok pénzt mind helyre tegye. Azokáért szólla a' Szent Püspök képenek, mondván: Miklós gondod legyen erre a' pénzre, melly itt marad. Minek-utánna a' pogány el-méne, bizonyos lopó emberek jövének a' házba, kik el-lopák a' pénzt. Vízíza-térvén a' pogány ufórás ember, és látván, hogy a' pénzét el-lopták volna; monda a' Szent Miklós képenek: Bezzeg jól meg-örizted az én pénzemet. Gondot vífely Miklós, hogy az én pénzem meg-találtafsek, mert egyéb aránt a' képedet a' tűzbe vetem. A' tolvajok félre menvén, az el-lopott pénzt egy-más között el-olítottani, meg-jelenék nekik Szent Miklós Püspök, és igen nagy büntetéffel fenyegeté őket, ha az el-lopott pénzt vízíza nem adnák. A' tolvajok igen meg-rettenvén,

mind vízíza adák a' pénzt. Látván a' pogány ember e' nagy tsudát, Keresztényné lön, és mindenütt ki-nyilatkozta e' tsudálatos dolgot: mellyet meg-értvén a' Keresztények egész Afrikában, annál nagyob' ájtatósággal kezdének lenni Szent Miklós Püspökhez. Mint-hogy e' végre engedé meg az Úr Isten, hogy az a' pogány ember olyan dolgot tselekednék, mellyet ha más tselekedett volna, az Isten-től büntetéft vett volna, az ő vakmerő bolond mérészségéért; mert az Isten Szentéit, és barátit alázatósággal kell segétségül hini, és nem fenyegetéssel meg-tsufolni: mivel-hogy ezért fokakat az Isten meg-büntetett; amazért pedig sokakhoz nagy irgalmaságát mutatta ő Szent Felsege.

Arany-száju Szent JÁNOS élete.

Palládus, Metafráztes Simeon, Kalisztus Nitzeforus-által Som-mába foglaltatott.

I. **A** Rany-száju Szent János Antiokiában születék; az Attya, és Anyja Nemesek, és gazdagok voltak. Nagy gondot vífélének reá, hogy kitsínységétől fogva a' deáki tudományt tanulná. A' Retorikát égy Libanus nevű tudós embertől halgata. Annak-utánna meg-halván az Attya, az Anyja Atenásba küldé őtet, es ott hal-

gata a' Filozofiát, mellyben nagy elő-menetetl tön. Az-után vízíza-tére hazájába. Igen tudós Orátor lévén János, Prókátorságban kezdé magát gyakorlani: de annak-utánna meg-gondolván annak nagy veszedelmét, el-hagyá azt olly igyekezettel, hogy a' Szent Írásról elmélkednék. Meletziuffal az Antiokiái Püspökkel, tudós, és szent életű emberrel kezdé nyájaskodni. Kinek három éftendeig tanítványa lévén, nagy Teologusá lön.

Az-után el-akará hagyni a' világot, és szerzetessé akara lenni. E' dolgról tanácsot kérde az Annyától, ki azon kére őtet, hogy ne tselekedné azt, fok könyhullatással mondván néki: Édes fiam te tudod, melly fok nyomoruságokat szenvedtem az Atyád halálától fogva, mind eddig. Nem vólt nékem náladnál egyéb vigasztalásom. Várokazzál, had hunnyam-el szememet elsőbben, az-után azt mivelhed', a' mit akarsz. Ne adgy alkalmaztságot, hogy údd nap előtt, életemet el- végezzem, csak egyedül hagyván engem; és az én rövid életem tellyes légyen szívbeli győtrelemmel. Elég nékem az özvegy-ségnek nyomoruságit viselnem, ha nem hosz- is nagyob' nyomoruságot a' fejemre, ki azzal tartozol, hogy fiam lévén, vigasztalásomra légy nékem. Akkor Arany-szájú Szent János az Annya akarattya-szerént tselekedék, engedelmes fiúnak mutatván magát lenni. De nem fok údd múlva meg-hala az Annya, és ő nem fokáig halasztá jó igyekezetit véghez vinni. Mivel-hogy tisztelégeffen el-temetvén az Annyát, javait el-osztá, és rész-szerént a' Szent-egyházakra, rész-szerént a' szegényekre költvén, bé-méne a' Szerzetbe. Ott négy esztendeig lakék, nagy elő-menetelére mint magának, 's mint szerzetes társainak, kiknek fok jószágos tselekedetek példáját adta.

2. Nagyob' tekéltetességet ki-

Szentek élete.

vánván Arany-szájú Szent János, ki-méne a' Kalasztromból, (mindazáltal az ő elől-járójának szabadságából) és el-méne, hogy tsak magán lakjék egy puztában: egy barlangot választván magának, két esztendeig lakék ottan, minden emberi társaság nélkül. Az ő gyakorlatossága, a' Szent Írás olvasásában, és az imádságbar vólt, lanyarú penitentiával öldökölvén a' testét. Melly miatt meg-betegedvén, kényszerítették azt az életet el-hagyni, és vizsza-térni Antiokiába, a' hol az egész nép nagy örömmel fogadá őtet, minnyájan ismérvén az ő Szent életét. Kivált-képpen örült néki Meletzius az ő mestere, ki őtet Diakonussá szentelé, hogy prédikállana a' kőfségnek. Őt esztendeig gyakorlá János a' prédikállásnak tisztét, minnyájan úgy halgatták őtet, mint egy Apostolt, lelkeknek nagy elő-menetelére. Meletzius Püspök egy Gyülekezetbe méne Konstantinápolyba, hol-lott-meg betegedvén, meg-hala. Mellyet meg-értvén Arany-szájú Szent János, mingyárt vizsza-tére a' Kalasztromba, a' hol az-előtt lakott vala, félvén, hogy a' kőfség, a' Püspökségnek terhét, és méltóságát néki ne adná. Flaviánus nagy buzgó, és szent életű ember lén Püspökké, ki Antiokiába érkezvén, a' Gyülekezetből, a' hol Püspökké választaték, meg-érté, hogy János vizsza-ment volna a' Kalasztromba; azokáért az egész kőfség-

U u u

tól

tól szorgalmaztatván, a' Kalafstromba méne érette, kit fok kéréssel, igen nehezen reá vén, hogy vízfizsátérne a' városba, és ugyan ő általa Pappá szenteltetnék.

3. A' melly napon Arany-szájú Szent János fel-akará venni a' Szent rendet, midőn a' Püspök reá tévé kezeit, hogy őtet meg-szentelje, egy fejt galamb láttaték az ő fején nyugodni, mindeneknek nagy tsudákozására. Papságának tisztét tizen-két esztendeig gyakorlá Antiokiában, prédikáván; fok lelkeket térítvén - és egyéb tsudákat tévén: mellyek közül egygyik vólt, hogy Mártzion eretnekségében lévén a' város Préfektussa, kinek felesége a' kolika betegségnek rettenetes nagy fájdalomtól szorongatatik vala, és semmi orvofságot nem találván néki a' Préfektus, tulajdon ágyában viteté őtet a' Szent-egyházba fok népeknek társaságában, a' hol Flaviánus Püspök, és Arany-szájú Szent János valának. A' Préfektus kezét fogván Arany-szájú Szent János, monda néki: Miért jöttetek ti fehérséget kérti a' Szent-egyházba, mellynek pártos ellenségi vattok? Ne várjatok sehérséget az Istentől, mert üldözitek őtet. A' Préfektus, és a' társai alázatofson felelvén, mondának, hogy a' tévelygéseknek nem ők vólnának az oka, hanem az attyok, kik tévelygésekre tanították őket. Mindaz-által azon kérék őtet, hogy nyerné meg az afzfony egétségét

az Istentől: mert ha az meg-gyógyúlná, ők-is meg-akarnának gyógyúlni lelkekben, meg-vetvén Mártzion minden tévelygésével, és bevén a' Közönséges Keresztény Anya-szent-egyháznak tudományát. Ezt értvén Arany-szájú Szent János, szentelt vizet hozata elő, és monda a' Püspöknek, hogy a' szent Kereszt jelét formálván, öntöz-né meg a' szentelt vízzel a' beteg afzfonyt: mellyet így tselekedvén, mingyárt meg-gyógyúla az afzfony, nagy öröme magának, urának, és az egész társaságnak: kik minnyájan nagy hálakat adának az Űr Jésus Krisztusnak.

4. Az üdőben Nektárius a' Konstantzinápolyi Ersek, ki-múlték e' világból: és fokan találkoznak, kik azt a' méltóságot keresik vala, némellyek személyek - szerént, némellyek pedig eszközök által. De mivel-hogy az Arany-szájú Szent János tudományának, és életerének mindenütt nagy hire vala, ő választaték a' Konstantzinápolyi Főpáfstorságra. Arkádus Tsászárllevelet íra Flaviánus Püspöknek, értésére adván a' Nektárius halálát, és Arany-szájú Szent János választását; és kérévén, hogy mingyárt Konstantzinápolyba küldené őtet. Flaviánus meg-mutatá néki, a' Tsászártulajdon kezével írott levelet, mellyet meg-olvasván Arany-szájú Szent János, igen búsúla, íra, és foházkodék, mondván, hogy ő nem vólna méltó, sem elégséges arra

arra a' méltóságra. Vigasztalá őtet Flaviánus mondván, hogy az Isten tisztességére, és fok lelkeknek üdvösségére nézve igen jó dolog az, noha nehéz nekik egy-mástól elválniok: és azon kéré őtet, hogy mingyárt Konstantinápolyba menne, és e' dologban engedne a' Tsászárnak. Ki-hirhedék ez a' dolog a' városban, az-okaért az egész község fegyvert foga, mondván, hogy nem akarnák őtet el-botsátani, ha életüket el-kellene-is veszteniék. Értésére adatek a' Tsászárnak az Antiokiai község fel-zendülése, az-okaért még inkább kíváná Arany-szájú Szent Jánost. Annak-okaért Afzteriusnak a' Nap-keleti Gubernátornak ira, hogy Jánost szabadon botsátaná. Afzterius magához hivatá Arany-szájú Szent Jánost, tettervén, mintha nagy dolgokról akarna tanátskozni vele, a' mint egyébkor szokott vala tselekedni. Az Antiokiai nép meg nem gondolván az álnokságot, kibotsáták őtet a' városból. Mihent pedig Afzterius hatalmában lén, mingyárt a' Tsászár vitézinek kezekbe adatek, kik fietséggel Konstantinápolyba viték őtet.

5. Mihent a' városba érkezék az új Prélátus, mingyárt Püspök-ké szentelteték Teodózius Alekszandriai Püspök-által, noha ő más papöt akart volna, hogy arra a' méltóságra választatnék: úgy-annyira, hogy neheztele Arany-szájú Szent János ellen; de fokkal inkább

az-után, midőn meg-ísméré az ő szent erköltsit, mellyek ellenkeztek az övéivel. A' Tsászár egész Udvari népével, mingyárt meg-látogató az új Püspököt, a' megszentelés után: ki-monda neki, hogy inkább az Isten akarattából, hogy sem a' magáéból, vette-fel magára, annak a' méltóságnak terhét; és egygyik az egyéb dolgok között, mellyre figyelmeteffen kell vigyázni az, hogy a' Tsászár igazán vifellyen gondott az Imperiomra, mert ha más-képpen tselekednék, megfeddené őtet, mint Nátán Proféta meg-feddette Dávidot. Tetűték a' Tsászárnak, hogy neki olly-szabadon szólla Arany-szájú Szent János, és meg-ísméré, hogy igaz volna a' mit ő felőle mondottak vólt. Az-után el-bútsúzóék tőle, mondván neki, hogy mindenkör úgy akarná tisztelni őtet, mint Attyát. Igazgatni kezdé a' Szent Püspök az ő Anya-szent-egyházát, olly nagy okosággal, és szorgalmatossággal, mellynél nagyobb tsak egy Püspök-is ő előtt, sem ő utánna, azt nem igazgatta. És noha igen nagy gondgya vólt minden dolgokra, mellyek a' városban naponként történtek, mindaz-által nem felekezett azokról, mellyek a' városon kívül szükségesek vóltak. Meg-értvén, hogy Fenitziában még a' régi bálvánkozás vólna, nem akará a' dolgot másokra bizni, hanem maga személye-szerént oda méne sok vitézekkel, mellyeket a' Tsászár adott vala

néki, és nagy buzgósággal, mint Mojsés a' földre veté a' borjút, melyet a' ködség imádott; úgy ő - is mind el-rontatá, 's porrá téteté annak a' tartománynak bálványit. Az-után Szent-egyházakat építtete, és Kalastromokat fundála, és fok Papokat, 's Szerzetes embereket rendelvén, kik meg-tanítanak a' pogány népet az igaz hitre; vízfzátére Konstantzinápolyba. Tatár Országba-is Lelki tanítókat küldé, hogy prédikállanak az Evangéliumot a' Tatároknak, és életeknek jó példájával, hagyatnák-el vélek gonosz erkölcsöket, és meg-kereszteltetvén élnének keresztény módra. A' nap-keleti tartományban némelly Martzionita eretnekek tállattak; az-okáért ájtatos Lelki tanítókat küldé oda, annak a' gonosz konkolynak ki-gyomlálására.

6. A' Tsászárt hadai között fok Frantziai vitézek voltak, azoknak is magán való Szent egyházat rendele, melyben jó Keresztény Papokat helyhezttete, kik igazán prédikállanak a' népnek az Evangéliumot, és minnyájan meg-szabadulának attól az eretnekségtől. Néha személye szerént el-ment azokra a' prédikátziókra a' Szent Püspök, és leg-szükségesb' dologra tanította azokat a' Papokat, melyeket az-után Frantzia nyelven prédikállottak azoknak a' népeknek. A' Tsászárt udvarában egy Gajna nevű Arriánus Kapitány volt, ki igen kéré a' Tsászárt, hogy egy Szent-egyhá-

zat engedne néki, melyben minnyájan egybe-gyűlvén, kik az ő vallását tartották, járnának-el az ő hivatalyokban, az ő módgyok-szerént. Arany-szájú Szent János erőssen ellene monda e' kérésnek; és felelvén a' Kapitány a' Tsászárelőtt monda, hogy azokért a' dolgokért, melyeket az Imperiumnak szolgáltyában tselekedett, meg-kellene engedni néki azt a' grátziát. Felele néki Arany-szájú Szent János: Ha te hiven szolgál-tad a' Tsászárt, ő Felsege-is igen jól meg-fizetett néked. Mivel-hogy mikor a' szolgáltra jöttél, igen szegény vóltál, kitsén neved vólt; most pedig gazdag vagy, és egész Nap-keleti tartományban nevezetes: az-okáért semmivel nem tartozik néked ő Felsege. Semmit erre a' Kapitány nem felele, hanem fejét le-hajtván, el-mene; és fok népet egybe-gyűjtvén, pártot íte a' Tsászárt-ellen, igen kezdé háborgatni az Imperiumot. Melyet meg-értvén Arany-szájú Szent János, mingyárt fok népekkel elejébe méne Gajna Kapitánynak, ki tsudálkozván a' Szent Püspöknek nagy álhataratsággal, nagy alázaratsággal térdeire álla, és a' Püspöknek kezeit kérvén, meg-tsokolá; az-után fiaira vetvén szemeit, azt akará, hogy ők-is hasonlókép tselekednének. Annak-utánna némelly napokig egygyütt lének, és minek-előtte a' Püspök el-mene, békelséget szerze, és vízfzátéhoz

hozá a' Kapitányt a' Tsászár kegyelmébe.

7. Noha fok, és nagy foglaltsági voltak a' Szent Püspöknek, mindazáltal a' kólségnek prédikálni soha el nem mulatta; és annyi nép gyűlt az ő prédikáztiojára, hogy lehetetlen dolognak itélték, hogy ötet minnyájan halgathatták volna. Minnyájan meg-elégedtek az ő tudományával, és az Isteni szolgálatra édesedtenek: de némelyek kivált-képpen való dolgokat is tselekedtenek, úgy-mint fok alamsnát osztogattak: a' Szentségeket gyakorlották: szüntelen imádkoztak, nagy alázatossan, és tsendessen vífelték magokat. Igen kedves kellemetes volt ez a' Szent Püspök, örömeft minden embert meghalgotott, kinek ő reá szükségé volt, és ő-vele akart szólni. De feletté' vízfza-tetfzett néki, menyegzős, vagy lakodalmas házhoz menni; vagy pedig a' maga házánál vendégeskedni. Mivel-hogy úgy látzott néki, hogy az úddt, mellyet abban töltött, csak elvezfzette volna. Azt mondotta, hogy fél óra elég volna, a' testf ségének eleget tenni, és a' testnek táplálását meg-adni. Azért-is vízfza-tetfzett néki, mint-hogy kitsinségétől fogva, mindenkor igen mértékletes életű volt: húft nem evett, és bort nem ivott. Az ő lakodalmi, és mulatsági voltak buzgó imádságok, a' Szent Irásnak, és fő-képpen a' Szent Pál leveleinek

olvasása. A' meg-nevezett levelekről akarván írni, elsöben fok ideig könyörge az Istennek, hogy szent malafztoz engedne néki, hogy az ő magyarázása lenne a' Szent Apostol értelme-fzerénc, mellyel azokat írta.

8. A' Tsászárnak egy Konstantzinápolyi fő-ember bé-vádoltaték, ki a' városból ki-fzalada: annak-utánna meg-akarván ártatlanságát mutatni a' Tsászárnak, hogy ötet grátziájába vízfza-fogadná, Arany-szájú Szent János tanátsával akara élni. Bé-méne titkon a' városba, és éjjel a' Püspök házához menvén, szóla a' Komornikkal Prokuluffal, kérvén ötet, hogy menne-bé a' Püspökhez, had' szólhatna véle. Prokulus a' kamara ájtáján, egy kis lyukatskán bé-nézvén, látá, hogy a' Püspök írna, és egy nagy méltóságú ember mellette állana, ki úgy látztor, mincha diktálná a' Püspöknek, mit kellene írni. Nem kevelsé tsudálkozék Prokulus, mint-hogy fenkit nem látot volt bé-menni a' Püspökhez, várja vala végét a' dolognak, gyakron vízfza-cérvén, bé-nézvén az ájtó lyukatskáján: már pedig az éjnek fele el-múlván, monda a' fő-embernek, hogy mázfzor jöne, mert nem befélhetne immár azon éjjel a' Püspökkel. Vízfza jöve máfodik éjjel a' fő-ember, de úgy történék a' dolog, mint az-elödt: az-okáért panafzoikodik vala a' Komorniknak, hogy ő-elötte máft vitt volna bé

szóllani a' Püspökhez: de Prokulus esküvével monda, hogy fenkit bé nem vitt, sem nem látott, hogy bé-ment volna. Már pedig el-közelgetvén az hajnal, monda, hogy jöne vízfsza harmadik éjjel, azt igérvén néki, hogy mindenkor a' Kamara ajtajára vigyázna, hogy fenki a' Püspökhöz bé ne menne. Estve lévén, vízfsza-tére a' Fő ember, kinek monda Prokulus: 'Most fenki nints a' Püspökkel, mivel-hogy csak egyedül zárta-bé magát a' Kamarába, és én mindenkor az ajtóra vigyáztam. Igen köszöné néki a' Fő ember, és az ajtóhoz közelgetvén, bé-nézének a' lyukon, és ugyan azont láták, a' mit az-előtt láttak vala. Azokáért monda a' Komornik: E' dolog az Istentől vagyon, ki talám nem akarja, hogy a' Püspökkel szoly; meny-el békével, és én hólnap meg-jelentem néki, a' te járásodat, és meg-tudom az ő akaratyát, a' te dolgod felől. El-méne a' Fő-ember nagy izomorúsággal.

9. Reggel lévén, Arany-szájú Szent János elsőbben Prokulusnak szólla, mondván; Mi az oka, hogy engem, az el-múlt három éjjel, fenki meg nem látogatott? Talám volt valamely ember, kit te nem botsátottál-bé én-hozzám. Ha úgy van a' dolog, el-hidd, hogy vízfsza-tetfszik nékem. Akár mely óra legyen, ha hozzám jó valamely ember, kinek széksége léfzen velem beszélleni, botsásd-bé őtet. Mivel-hogy a' Püspök ajtajának

mindenkor nyitva kell lenni, a' székségek embereknél. Akkor monda Prokulus: Uram mind az el-múlt három éjjel, el-jött egy keserves nyomorúlt ember, igen kívánván veled szóllani: de látván más emberrel való foglalatóságodat, nem botsátottam bé hozzád noha mindenkor éjj-fél utánnig várakozott. Monda Arany-szájú Sz. János: Kivel volt nékem foglalatóságom? Monda Prokulus: Én mind a' három éjjel, egy öreg kopasz emberrel láttalak téged. Igen tsudáikozék ezen a' Szent Püspök, és Prokulustól jelenségét kere annak az embernek, kit az ő társaságában látott volna. Monda a' Komornik. Egy öreg kopasz ember vala, hofszú szakállú, és igen hasonló a' Szent Pál képéhez, melyet te-előtted tartasz, és oly gyakran nézed mikor irsz. Akkor meg-érté a' titkos dolgot a' Szent Püspök, mivel-hogy az Isten által akarta meg-ílmértetni, hogy meg-halgatta az ő könyörgését: Az-után monda Prokulusnak, hogy menne-ki egy-kevesé a' kamarából, és térdeire álván, sok úrállal adá hálát az Istennek a' malasztért, melyet néki engedett vala. Az-után meg-parantsolá Prokulusnak, hogy hiná-elő azt a' nemes embert, kit meg-halgatván, vízfsza-hoza a' Tsászar grátziájába. Annak-utánna igen szorgalmatos lén a' Szent Pál leveleinek magyarázásában, melyet el-vegezvén, ki-botsáta, hogy

hogy minnyájan olvashatnák, és élnének az ő tudományával.

10. Arany-szájú Szent János igen szerette azokat, kiket tudott, hogy ájtatosok, és az Istennek szolgálnak; fő-képpen a' Papokat. De ellenébe kemény volt azok ellen, kiket meg-értett, hogy nem élnek az Anya-szent-egyház törvénye-szerént, azokat ki-űzte az Anya-szent-egyházból, és néha ki-is rekesztette. Innen következék, hogy ötet igen gyűlölték némellyek, és azt mondták, hogy rettenetes kegyetlen természetű volna, és ő véle nem nyájaskodhatnának. Eutropius Tanács Úr, azt adá tanácsul a' Tsáfárnak, hogy szerzene egy törvényt, hogy senki bátorsággal meg ne maradhatna a' Szent-egyházban. Ezt pedig azért akará tselekedni, mint-hogy némellyek bizván, hogy a' Szent-egyházban megmaradhatnának, nagy vétkeket tselekednének: Arany-szájú Szent János semmi-képpen nem akará meg-engedni azt, a' Püspök akarattya ellen. Nem sok napok mulva, Eutropius, ki azt a' tanácsot adta vala, nagy vétkebe esék, és a' Szent-egyházba futa, mellyben a' Püspök meg nem óltalmazá őtet; sőt egy beszédében nyilván meg-mondá, hogy nem kell őtet a' Szent-egyháznak óltalmazni; mivel-hogy okott adott reá, hogy sok dolgokban az Anya-szent-egyház ellen törvényt szerzenének. Végezetre a' Tsáfár meg-fogatá Eutro-

piust a' Szent-egyházban, és igazságot szolgáltatá-ő ellene. Ennek-okaért Arany-szájú Szent Jánost sok világi emberek kezdék gyűlölni, fő-képpen a' Tsáfár Udvari népe közül.

11. Konstantinápolyban egy Teodorikus nevű igen gazdag embert, kintseitől meg-akará-foztani a' Tsáfárné. Mellyet meg-értvén Teodorikus, mingyárt gazdagságának nagyob' részét, egy Szent-egyháznak adá, hogy azzal egy Ispitályt építenének a' szegényeknek táplálására. Mikor a' Tsáfárné ezt meg-érté, meg-akará e' Szent dolgot ellenzeni. Az-okaért Arany-szájú Szent János monda néki, hogy az a' jószág az Isten szolgálattjára rendeltetett, és ha azt meg-tartóztatná, el-hidgye bizonynyal, hogy rettenetes nagy számadásra menne. Ez igékért békét hagyá a' jószágnak, de igen megharaguvék a' Szent Püspök ellen. Az-után pedig inkább' nevedekék az ő haragja, mivel-hogy a' Kalitropia nevű özvegy-afszonynak örökségét el-akará venni, ki nem akarván attól meg-foztatni, Arany-szájú Szent Jánoshoz folyamék, hogy meg-óltalmazná őtet. A' Tsáfárné erőszakkal el-vévé az örökséget az özvegy-afszonytól. A' Szent Püspök értésére adá néki, hogy nem jól tselekedett volna, és inté őtet, hogy adná-vissza jószágát, a' szegény özvegy-afszonynak: de nem gondola véle. Az-oka-

okáért midőn a' Tsászárné a' Szent-egyházhoz menne Szent Kerefzt magasztalása napján, a' Püspök bézárá előtte az ajtót, és nem akará bé bötstáni ötet a' Szent-egyházba. És noha a' Tsászárné szolgálai erőszak: akarának tenni, mind-az-által szerét nem teheték, hogy Arany-szájú Szent János bé-bötstáná ötet a' Szent-egyházba, a' mig az örökséget vizsgálva nem adá az özvegy - a'zfizonyak.

12. Némely Püspökök igen gyűlölték Arany-szájú Szent Jánost, mivel-hogy feslett erköltsűek, és gonosz életűek lévén, meg-feddette őket; kiknek fejek Alekszandriai Teofilus volt. Mind ezek a' Sz. Püspöknek ellenségi, egybe gyűlének Kaltzedoniába, hogy Kontziliumot szerezzenek ellene, innen pedig minnyájan Konstantzinápolyba menének. Ott egybe-gyűlvén tizáltatták Arany-szájú Szent Jánost, személye - szerént jelen lenni a' Kontziliumban, hogy meg-felelne némelly közbe vetésekre, mellyeket ő ellene tettek vala. De ő meg-gondolván, hogy abban a' Kontziliumban lévő Püspökök, minnyájan az ő ellenségi vólnának; és hogy nem méltán gyűltek vólna öszve, és meg nem tartották a' törvényeket, mellyeket az igaz Kontziliumban meg - kell tartani: nem akara személye - szerént jelen lenni, hanem bizonyos Papokat küldde, hogy okát adnák, miért nem akart jelen-lenni, mint-hogy nem

méltán gyűltek vólna öszve. E' Kontziliumban lévő Püspökök, minden ok-verés nélkül meg-tartóztatván az Arany-szájú Sz. János követit, meg-vereték, és a' tömlötzbe tévék őket, és minden törvény - nélkül számkivetésre kárhoztaták Arany-szájú Sz. Jánost, csak azért, hogy az ő Kontziliumokban nem akart jelen lenni. Annak-utánna a' Tsászárhoz menének, és édes beszédekkel rávévék ötet, hogy az ő szententziájokat meg-erősítvén, egygyezze övélek, a' Szent Püspöknek számkivetésében; egygyeze övélek a' Tsászárr, és meg-erősítte az ő szententziájokat, meg nem gondolván az ő hamiságokat, és a' számkivetettnek ártatlanságát, noha köteles vala annak jól végére menni.

13. A' ködség meg-értvén mint folyának a' dolgok, fel-keзде háborodni, semmi módon meg nem akará engedni, hogy számkivetésbe küldetnék az ő tulajdon Pástorok. De midőn meg-érté Arany-szájú Sz. János a' Tsászárr végzését, félvén, hogy valami böttránkozás ne következne, maga kezekbe adá magát a' számkivetésbe vivőknek. De elsőben meg-vigasztalá barátit, kik igen szomorúak vóltak érette, hogy annyi nyomorúságokat méltatlan szenvedne. Annak-utánna minden dolgokat igazán meg-ira a' Romai Pápanak. El-viteték a' Szent Püspök egy hajóban, a' nagy Tenger szájába, egy Proventus nevű helyre. Igen nagy keferűségben marada a'

kötség a' jámbor Püspökjöknek tá-
vul léte miatt; és minnyájan úgy
fel-háborodának azok ellen, kik
számki-vetésbe küldék őtet, hogy
csak alig szabadulhattak-meg a'
kötség haragjától, ide 's tova sza-
ladván, nagy fietséggel. Nem fok-
kal az-után nagy föld-indulások lé-
nek a' városban, mellyek a' Tsá-
szárné palotájának nagy részét le-
ronták. Ki ki nyilván mondotta,
hogy ez a' Szent Püspök ellen ki-
adott hamis szententziáért volna.
Maga-is a' Tsáfszárné Eudokszia igen
meg-rettenvén, azon kéré a' Tsá-
szárt, hogy hiná-vizsza a' számki-
vetésből Arany-fzájú Szent Jánost.
Mingyárt postán küldötték érette:
az-okaért vizsza-tére a' Szent Püf-
pök Konstantzinápolyba. De mi-
nek-előtte bé-menne a' városba,
azt akará, hogy vizsontag egybe-
gyúlne a' Kontziliium, és az-által
szabadittatnék-meg, a' mint az-ál-
tal küldetett volt számki-vetésbe.
De a' Tsáfszár, és a' Tsáfszárné az
egész kötséggel egyetembe, igen
kérék őtet, hogy ne várakoznának
olly fokáig, mig a' Kontziliium egy-
be-gyúlne. Annak-okaért annyi
könyörgéffektől meg-győzettervén
Arany-fzájú Szent János, bé-méne
a' városba, és ismét nagy szorgal-
matossággal kezdé hivatalyának
tselekedetében magát gnokorlani.
Es noha a' számki-vetésben fok
nyomorúságot szenvedett vala,
mindaz-által el nem hagyá az ő
ájtatos buzgóságát, hanem az Isten

tiszttségét kerelvén, és mindene-
ket az Isteni szolgálatra intvén,
meg-feddette azokat, kik gonol-
szúl éltek.

14. Bizonyos játékokat szerez-
vén a' városban, az Udvari népek
egy képet tsináltak a' Tsáfszár-
nénak, és az-előtt nagy pompával
tzeremoniáskodtak. A' kép ezüft-
ből tsináltatott volt, és a' Szent
Szofia Templománál egy oázopra
helyheztetett. E' dolog úgy lát-
szék a' Püspöknek, mint valami
bálványozás; és itilé, hogy Isten
tisztsége-ellen volna, hogy mi-
dön a' Papok Isteni ditséreteket
énekelnének a' Szent-egyházban,
amazok fel-háborítanak őket ren-
detlen játékokkal, és rút kiáltá-
sokkal. Annak-okaért az ő szokott
buzgóságával meg-kézdé dorgál-
ni a' kötségnek gonosz tselekedet-
it, és fő-képpen a' meg-nevezett
nagy bolondságot. Mikor a' Tsá-
szárné ezt meg-érté, sokkal inkább
meg-haraguvék, hogy-sém az-előtt
Arany-fzájú Szent János ellen: és
újjabban egybe akará gyűjteni a'
Kontziliiumot, hogy másodszor ki-
veffe székéből a' Szent Püspököt.
Az-okaért leveleket íra a' Püspö-
köknek, kik az előtt a' maga ré-
széről voltak; fő-képpen azok fe-
jének Teofilusnak, ki félvén a'
kötségnek haragjától, mellytől az
előtt nehezen menekedett volt
meg, nem akara oda menni, ha-
nem maga helyett három Püspö-
ket küldé, egy hamis Kontziliium-
nak

nak gonosz végezéssel, mellyet némely eretnekek szerettek volt Szent Atanázius ellen, mellyben az volt parantsolva, hogy ha valamely Püspök le-tétetnék méltóságáról, a' Kontzilium által, vagy igazán, vagy nem igazán: annak tisztét tovább' ne vífelhetné, ha víszsza nem fogadná ötet a' Kontzilium. És ha az ellen tselekednék, femmi oka ne lenne maga oltalmára. Ezt a' végezést meg-mutatak a' Tsáfzárnénak, az Arany-szájú Sz. János ellenségi. Mondá a' Szent Püspök, hogy az nem igaz Kontzilium végezése, hanem az Eretnekek gyülekezetié, az-okáért femmi ereje nintsen.

15. A' Tsáfzárné mennél inkább lehetett szorgalmaztattya vala, hogy másodszor számki-vettetnék Arany-szájú Szent János, mellyet ő meg-értvén, fel-méne a' prédikáló-székbe, és prédikálni kezdé a' kólségnek amaz híres prédiká-tziót, melly így kezdődik: Imé ujjabban kegyetlenkedik Heródiás, imé ujjabban dühösködik, és el-akarja vágatni másodszor a' Keresztelő János fejét. Mikor a' Tsáfzár-né Eudokzia azt meg-érté, csak nem meg-bolondula haragjába, és bo-fzujába, és már nyilván azon ígye-kezik vala, hogy nem csak számki-vetteffe, hanem ugyan meg-ö-letesse a' Szent Püspöket. Még a' Tsáfzárnak-is víszsza tetzék e' do-slog: az-okáért alkalmatóságot vé-vén az Arany-szájú Szent János el-

lenségi, fok gonoszt kezdének fe-lőle mondani, arra kérvén a' Tsáfzár, hogy egy általlyába számki-vetésbe küldené ötet. Minda-által el-telének némely napok, mel-lyekben nagy Innepek lévén, a' Tsáfzár nem akara nyájaskodni Arany-szájú Szent Jánossal, mintha eret-nek lett volna; és nem akara, hogy nyilván el-járna hivattallyá-ban. El-jöve a' Nagy szombat, mellyen meg-kereszteltettek, kik Katekumenusok voltak, kik kö-zül sokan egybe-gyülének, a' hol a' Szent Püspök mintegy bé-rekefzt-ve vala, hogy meg-kereszteltesse-nek tőle. Immár a' Szent Kereszt-ségnek tzeremoniai el-kezdettek vala; és a' kik meg-akartak kereszteltetni mezitelen valának: midőn imé nagy hirtelen oda érkezének a' Tsáfzártól küldetett fegyveres vitézek, kik nem várván, hogy a' mezitelenek ruhájokat magokra vennék, fegyver élével veték ki őket, vérbe kevervén a' Keresztelő Szentelt vizet. Olly nagy zurzavar támada a' városban, hogy a' Tsáfzár azoktól igazgatván, kik Arany-szájú Szent Jánost üldözték, meg-erősíté keze írásával a' számki-vetésre adott szententziát: Mel-lyet meg-értvén a' Szent Püspök, még nem háborodék, nem-is mu-tatá, hogy egyebet bánna, hanem hogy annyi lelkeket kellene vesze-delemben hagyni. Az-után el-bú-tsúzék a' barátitól, meg-ölelvén őket, és könnyhullatásokkal ajánl-ván

ván nekik az Isteni félelmet, és szeretetet, és engedelmséger Püspökökhöz, ki ő-utánna következének, mivel-hogy őtet többször nem láthatnák az életben.

16. Ez igéktől fel-indittatván az ő baráti, igen sirának. Annak-utánna el-méne cölök titkon, és bémenvén egy hajóba, a' számkivetésnek helyére méne. Konstantzinápolyban, azon a' napon, mellyen Arany-fzájú Szent János ki-méne a' városból, láttaték egy tűzes-láng ki-jöni a' prédikáló-székből, a' hol ő szokott vala prédikállani, melly a' templom hejázattyához ragada, és onnét a' Tanáts házra méne; és noha a' Templom, és a' Tanáts-ház távul voltanak egy-mástól, fok házak, és Paloták lévén közöttek; miadaz-által a' láng nem illeté, hanem csak a' Szent-egyházat, és a' Tanáts-házat, mellyeket megégete fok károkat tévén. E' volt az oka, hogy az Arany-fzájú Szent János ellenségi igen kegyetlenkedének azok ellen, kik őtet óltalmazták, mondván, hogy ők szerzették volna azt az égést, melly miatt fokakat meg ölének közölök. Annak-felette fokat vetének a' cömlörtzbe, mint férfiakat, 's mint aszfzonyokat, csak azért, hogy Arany-fzájú Szent Jánost óltalmazták, és zugalódtak azok ellen, kik okai voltak az ő számkivetésének. Némelleyeknek el-vették jószágokat; némelleyek rút gyalázattal illettek; mindaz-által mindenkor

többen találtattak, kik az Arany-fzájú Szent János részéről voltak. Ki midőn számkivetésbe méne, meg nem mondharni mennyi nyomoruságokat szenvedett: mivel-hogy a' vitézeknek, kik őtet viték, meg-volt parantsolva, hogy sohult semmi helyen meg ne nyugodnának, hanem annyira meg-sanyargatnák a' Püspöket, hogy hamar vesztené-el az életét, a' mint nem fokkal az-után, történék. Végezetre Örmény-Országba, a' Romai Imperiumnak utolsó részeibe érkezék, a' Bálványozó népek-közé. Ott marada egy darab ideig, mindenkor prédikállván, tsudákat tévén, és betegeket gyógyítván, mellyek által fokakat meg-téríte a' Krisztus hitére. E' volt az ő gyakorlatofsága minden helyen, a' hová ment; el nem felejtván mindaz-által néha az ő barátinak irni, mindeneket az Isten szolgálattýára intvén, és e' világi nyomoruságoknak örömmel való szenvedésére, az Isten szerelméért.

17. Meg-érté Innotzentzius Pápa, az Arany-fzájú Szent János számkivetését; az-okáért jól meg-yisgalván a' dolgot, nyilván kijelenté, hogy hamis szententziát adtak volna, a' jámbor Püspök ellen; és keményen meg-dorgálá a' Tsáfszárt érte. Az-után levelet íra a' Konstantzinápolyi Anya szent-egyháznak, és meg-parantsolá, hogy más Püspöket bé ne vennének, hanem Arany-fzájú Szent Jánost,

nolt, míg élne. Ira a' Szent Páfc-pöknek-is erőssítvén őtet, az Istennek szeretetéért való szenvédésre. Az-után azt rendelé, hogy Tefzfa-lonikában egy Kontziliium gyűlne egybe, hogy igazság szolgáltatók Teofilus ellen, és több' Páfc-pökök ellen, kik hamissan kárhoztatták Arany-szájú Szent Jánost: de mivel-hogy ő rövid idő alatt meghala, a' Kontziliium csak abba mulék. Az Arany-szájú Szent János halála pedig ilyen módon lön: A' gonofz vitézek, szüntelen egy helyről más helyre hurtzolták őtet, és ő gyenge természetű lévén, úgy el-szakaszkodék, hogy bizonyal láttatott nem méltó járni az haláltól. Egyfzer egész nap-estig járván, bé-méne estve a' Szent Baziliskus Mártir Szent-egyházába, holott imádkozván az Oltár előtt, meg-jelenék néki Szent Baziliskus, mondván: Édes Atyám-fia János, hólnap ketten egy helyen léfzünk. Meg-érté a' Szent Páfc-pök, hogy el-közégetett volna az ő halála, az okaért szólván a' szolgálainak, és némelly Papoknak, kik mindenkor őtet követték, meg-jelenté nekik az ő halálát, mellyért igen meg-keferedének. Más nap magához vévé a' Krisztus Szentséges Teltét, és a' Szent Kereszt jelét magára vetvén, ki-adá lelkét az Istennek. Szent Mihály havának huszon ne-

gyedik napján. Ugyan azon napon oly nagy zápor-első lön Konstantzinápolyban, hogy sokan attól féltek, hogy a' város el-süllyedne. Negyed nappal az-után meghala a' Tsászárné-is Eudokszia. Tizen-hát esztendőök el-folyván, Arany-szájú Szent János halála-után, Teodófszus Tsászár az Arkádus fia, Konstantzinápolyba viteté az ő testét, mellyet nagy tisztelettel fogadának a' városban. Annak-után Romába vitettetett ez a' Sz. test, és a' Sz. Péter Szent-egyházában helyeztetett. Az Arany-szájú Szent János beszéde ékes, kedves, és gyönyörűséges vólt, mint egy aranyas első: ez az oka, hogy Arany-szájunak nevezteték; mivel-hogy az ő okoskodási, tanítási, intési, és oktatósi, mellyek az ő szája-ból származtak, olyanok vóltak mint az aranyas első. Azt írják ő-felőle, hogy minck-utánna megkeresztelkedett, soha leg-kisseb' esküvés ki nem ment az ő száján; soha alkalmatóságot nem adott másoknak az esküvésre; soha hazugságot nem mondott; soha nem átkozott semmi teremtet állatot; és soha nem akarta, hogy ő-előtte tsufos dolgokról beszélgetnének; vagy pedig morgolód-nának. Az ő halála Krisztus Urunknak négy száz esztendejében vólt, a' mint közönségesen írják.

Szent ATANASZIUS Püspök élete.

Naxiánzi Szent Gergely, több nevezetes Autorok-által somnába foglaltatott.

I. Szent Atanázsius Püspök, Egyiptusbeli Alekszandriai nemes, és Szent életű Atyától, és Anyától születék. Midőn még kisdéd volna, történék, hogy az Alekszandriai Szent Péter Püspök Innepét szentelnék Alekszandriában; ki Diokletziánus Császár idejében mártíromságot szenvedett az igaz hitért. Alekszander annak a városnak Püspöke lakodalmat szerze a Pápoknak egy mulatságos házban, közel a tengerhez. Es minnyájan az asztalnál lévén, egy ablak által némelly kisdedeket látanak, kik a tenger mellet kedvessen járzodoznak vala. Ezek a kisdedek láttak vólt némelly Püspököket szenteltetni annak a városnak nagyob' Templomában, és a szentelése után, a Katekumenusokat megkereszteltetni. Es mint-hogy közönségesen a kisdedek a mit látnak, azt szokták tselekedettel követni: egy-más között járzodozván, egy Püspököt tévének, ki Atanázsius vólt, minnyájan környúl-vették őtet, és kezeket fejére tették, és egyéb tzeremoniákat tselekedtek, mellyeket láttak vólt, és reá emlékeztek. Ez így lévén, Atanázsius, és a több gyer-

mekék, a tenger partjára menének, és ő vizet merítvén, megkeresztelé mind azokat, ugyan azon igéket mondván, mellyek mondatnak, midőn valamely ember megkereszteltetik. Tsudálkozván a dolgon Alekszander Püspök, megparantsolá a szolgálainak, hogy mind azokat a gyermekeket oda hoznák, kik midőn eleibe vitettek volna; parantsolá nekik, mondanák-megmitsoda játék vólt, a mit tselekedtek; ők a mint közönségesen a kisdedek szoktak tselekedni, tagadni kezdék; de meg-fenyegétvén a Püspök; hogy veszfzöbkkal megvereti őket, ha igazán meg nem mondgyák, meg-vallák vóltaképpen a játékot. Kérdé azután Atanázsiust, minémű igyekezete vólt volna neki, mikor azokat megkeresztelte; ki mondá, hogy azt akarta tselekedni, a mit a Püspökök tselekesznek, mikor keresztelnek. Halván ezt a Püspök, igaz kereszttségnek itélé azt lenni, és megparantsolá, hogy véghez vinnék a több tzeremoniákat, mellyekkel abban a Szentségben szoktanak élni, és a Keresztények közé számlálá mind azokat a kisdedeket. Az-után az Atanázsius Atyát elő-hívatván, inté őtet, hogy a fiát az iskolába jártatná, és midőn arra való lenne, vinné ő-hoz-

zá, mert az-után magánál akarná tartani: mivel-hogy a' Püspök arról, a' mit látott vala, mint-egy megjövendölé, a' mi következendő volna.

2. Annak-okaért Atanázsiust az iskolába jártatá az Attya, és mikor illendő ideje volna, Alekszander Püspökhez vivé őtet, ki immár igen meg-vénhedett vala. Megkezdé kérdezni az ifiat, és látván hogy meg nem tsalatkozott volna ítéletében; mivel az údot igen jól töltötte, igen szereté őtet, hogy a' deáki, és Isteni tudományban, olly igen elő ment volna, el-annyira, hogy Alekszandriában, kik egy idejűek voltak nem értek ő véle, a' kik pedig údósbec voltak, fellyül nem haladták őtet, valamelyik tudományban. És noha olly igen adta volna magát a' tanulásra, mindaz-által el nem felekezett a' jóságos tselekedetokről: sőt meg nem ímérhették ő benne, ha a' deáki tudomány előzte-e meg a' jóságos tselekedeteket, vagy a' jóságos tselekedetek a' deáki tudományt. Alekszander Püspök Pappá szentelé őtet, és Esperesté tévé; bizonyos dolognak tartván, hogy ő lenne utánna következendő Püspök, a' mint úgy-is lón. Az időben Alekszandriában egy gonosz Arrius nevű Pap találtaték, ki tisztetség kívánó kevély lévén, és önön magát az egész világon nevezetessé akarván tenni (a' mint az Eretnékek szoktak tselekedni)

egy dögletes tévelygésbe esék; tagadá a' Személyeknek egyenlőségét a' Szent Háromságban; azt monda, hogy az Atya, a' Fiú előtt volt; ennek az ő káromlásának erősítésére némelly igéket hamis értelemmel hozott-elő a' Szent I-rásból. Az őrdög úgy meg-segété őtet ebben (meg-engedvén az Isten) hogy mint Lutzifer harmard részét maga-után voná a' tsillagoknak, az az: nagy részei minden rendbéli népeknek azt erősítik vala, a' mit Arrius monda. Akkor a' Keresztény Anya-szent-egyház egy-kevelése meg-nyugott volt, a' kegyetlen Tirannusok úldözésitől, ama Nagy Konstantinus Tsászárnak, meg-téréle által: de az Arrius tévelygése úgy fel-háboritá azt; és olly nagy zuzavart szerze abban, hogy szükség volt Szent Silveszter Pápanak, és a' Tsászárnak egytembe faradozniok annak letsen-desítésében. Kik egybe-gyűjtének egy Kontziliomot Nitzéa várasában Bitinia tartományában, a' hol három száz tizen-nyöltz Püspökök voltak jelen. Az Alekszandriai Püspök oda vivé maga társaságában Atanázsiust, ki ottan nagy hafznot tón az ő ékes befzedével, és mély tudományával Arrius ellen, és mint az ő követői-ellen, okoskodván, és erőssen vetekedvén vélek, és mindenkor meg-fzégeyitvén őket; úgy annyira, hogy Atanázsius meg-ísmértteték, és szeretteék mind a' jó Keresztényektől?

és igen félték tőle a' gonoszok, és az hitnek erős óltalmazójának hittatták. El- végezték a' Kontziliumban, hogy a' Jésus Krisztus egy állatú az Atyával, örökké való, és hasonló az Atyához. Az Arrius tévelygése ki nyilatkozottak, mint eretnokség. Maga-is Arrius, követőivel egyetemben számki-vetették.

3. Annak-utánna öt hónap múlva, meg-hala Alekszander az Alekszandriai Püspök. Ki látván magát közel lenni halálához, maga helyébe Atanásziust választá a' Püspökségre, mellyet ő nem akara fel-venni, annak nagy terhét meg-gondolván. De végtére fel-vévén, meg-szentelteték, és az Anya-szent-egyházat tsudálatos-képpen kezdé igazgatni példájával, és tudományával. Mint-hogy a' gonoszoknak mindenkor szokott lenni óltalmazójok, midőn valami szerentséltenségbe esnek; így Arrius részéről sokan vóltanak, kik őtet óltalmazták. Konstantinus Tsászárnak úgy adták értésére, mintha Arrius mind jóvallaná azt, a' mit el- végeztének a' Kontziliumban: A' Tsászár kegyes természetű lévén, könnyen meg-szabadítá őtet a' számki-vetésből; így Arrius visszafordult Alekszandriába, magát meg nem jobbitván; sőt inkább meg-áttalkodván a' gonoszban, hogy-fem az-előtt; noha ravaszsággal, és tsalárdsággal élne, ugyan azt mondván, a' mit az-előtt mon-

dott, a' szóknak vagy igéknek álnok mesterségével élvén. Némely Püspökök, kik Arrius részéről vóltak, Levelet nyerének a' Tsászártól Atanásziushoz, mellyben néki meg-vólt parantsolva; hogy Arriust szeretettel látná, és ki ne rekesztené a' Templomból, és az híveknek társaságából. Ezt pedig Konstantinus a' végre tselekedte, hogy az Anya-szent-egyház békefésében maradna, de igen megsalatkozék: mivel-hogy ilyen módon tűzet botsáta, és az elsőnél nagyob' egyenetlenséget, és háborúságot szerze.

4. Arrius mindenkor visszafordulásban vólt Atanásziussal, ki igen jól meg-ilmérvén az ő tsalárdságit, meg-írta a' Tsászárnak, és világoson meg-jelenté, hogy Arrius nem tért volna meg, hanem inkább visszafordult, és ugyan azont mondgya homályos szókkal, a' mit az-előtt világoson mondott. Ezt meg-értvén a' Tsászár, ímég írt, mondván: hogy ha úgy vagon a' dolog, számki-vettefésék Arrius Alekszandriából. Az Arrius követői, kik minden dologra szorgalmatoson reá vigyáztak, világoson meg-érték, hogy a' mig Atanászius Alekszandriában laknék, Arrius, és ők elő nem mehetnének dolgokban. Annak-okaért tanátsot tartának egy-más között, és azt végezték, hogy Atanásziust a' Tsászár kedvéből ki-verték, sok dolgokról hamissan vádolkodván ő ellene.

A' töb-

A' többi között a' Tsátságoknak egy iskatulát mutatának, mellyben egy ember kéz volt, és azt mondoták, hogy Arszénius keze volna, kit Atanázsius meg-ölt, csak azért, hogy a' kezével ördögi mesterséget tselekedgyék, mivel ördöngös embernek mondták őtet lenni. A' Tsászár e' dolognak jól végére akarván menni, egy Kontziliomot gyűjte-egybe Tirus várásában, és Arkélaus tanács adóját Atanázsiusért küldé, hogy őtet a' gyűlekezethez hozná, had' általmazná magát a' rágalmazás ellen. Jelen lén Atanázsius a' Kontziliomban, jelen lének az ő ellenkezői-is, kik elsőben mint egy új dologról vádolák őtet, hogy ő abban a' városban egy bizonyos aszfzony házában lévén száltsón, erőszakot tett azon, és mindeneket megbotránkozott, a' kik közel voltak, és hallották az aszfzonymak kiáltását. Ez a' gonosz aszfzony fizetést vett vala fel, hogy az hamiságról panaszolkoznék az egész Gyűlekezet előtt. A' Gyűlekezetben lévő Atyák meg-halgatván a' vádolókat, és a' szemtelen aszfzony-állatot, várják vala, mit mondana Atanázsius maga általmára. Ő pedig egyebet nem mivele, hanem egy Papnak, ki mellette állott, a' fülebe suga, ki meg-tanítván, mit kellene tselekedni, az aszfzonymhoz fordula, mintha ő volna Atanázsius, és monda néki: Mond meg nékem te aszfzony-állat, én

tettem-e' rájta erőszakot? Mikor voltam én a' te házában? Az aszfzony mivel soha nem ismerte Atanázsius, azt gondolá, hogy ő volna, a' ki néki szollana; monda azért nagy fel-fzóval: Te voltál az én házában, holott én te-néked, bősülettel szolgáltam, te pedig gonosz ember, az jó-akarattért, engem éktelenül meg-nyaláztál, én rajtam erőszakot tévén. Akkor a' Kontziliomban lévő Atyák minnyáján meg-érték a' hamiságot, és ezekbe vévék a' nagy tsalárdságot; az-okáért ki-veték a' gonosz - aszfzonym.

5. Az-után elé-vévék az iskatulát az ember kézzel, mellyet Arszénius karjának mondtak lenni: vádolván Atanázsius, mintha meg-ölte volna őtet, csak hogy ördöngöséget tselekedgyék azzal. Ez az Arszénius, Lektora volt Atanázsiusnak, és mint-hogy meg-akará őtet büntetni bizonyos vétkéért, el-suta Alekszandriából, és Konstantinápolyba méne, holott meg-érté, mit mondtak volna a' Tsátságoknak az ő karja felől: az-okáért vagy Istentől indittatván, vagy pedig, hogy az Atanázsius kedvébe vizsgál-jöheffen, Tirusba méne, és estve, minek előtte Atanázsius vádoltarnék, titkon hozzája-méne, és meg-jelenté néki a' tsalárdságot, mellyet ellene készitettek volt, a' mint ő meg-értette Konstantinápolyban. Atanázsius igen köszöné néki, és monda, hogy maradna-
meg

meg titkon az házban, míg ideje lenne magát meg-jelenteni. Annak-utánna mikor panaszt tének Atanázsius-ellen, mondának néki, hogy felelne - meg magáért: és ő monda: akarnám elsöbben tudni, ha vagyon-e' itt valaki, a' ki ismérte volna Arzféniuszt, kit ezek mondanak, hogy én öitem volna meg. Sokan mondák, hogy ismérték ötet; ugyan azont mondák a' vádolók, mivel azt hallották volt, hogy Arzfénius meg-hólt volna, és azért vették volt ezt az alkalmatóságot a' szent embernek rágalmazására. Atanázsius Arzféniusért küldte, ki el-jövé, magát meg-mutatá az egész Kontziliom előtt. Monda Atanázsius: Imé itt vagyon Arzfénius élven, ez az ő job' keze, és ez a' bal-keze; amaz pedig melyet ti mutogattok, lássák - meg, ki-e' légyen, mert nem Arzféniusé. Az Atanázsius hamis vádolói, és minden ellenségi szügyenbe maradának: de inkább kezdvén ellene dühösködni, mondának, hogy ördögös ember, és ördögi mesterséggel azt tetté, a' mi úgy nem volna.

6. Látván Atanázsius mint folyának a' dolgok, és ezébe vévén tekéntetekből, hogy nagyob' része annak a' gyülekezetnek gonofzt akarna néki, és örülne az ő kárán, Konstantzinápolyba akara menni, a' hol minden dolgokat meg-beszélla a' Tsászárnak, kérvén ötet, hogy ha valaki ellene akar-na vádolkodni, azt az ő színe előtt

tselekedné, és ő lenne biro, ne az ő halálos ellenségi. A' Tsászármingyárt ira Tirus várafsába, hogy a' Kontziliom által - jöne Konstantzinápolyba. Mikor a' Tsászár Követi Tirusba érkezének, nagyob' része a' Kontziliumbéli Atyáknak el-mentek volt, és az Atanázsius halálos ellenségi maradtanak volt meg, kik a' Tsászár parantsolatya-fzerént tselekednének, és az ő színe - eleibe menvén, fok dolgot mondának Atanázsius ellen: a' többi közdött ő Felsége ellenvaló vétekről vádolák ötet, mivel ellenzette, hogy a' Tsászárnak némmely rendeléit, és parantsolatit véghez ne vinnék. El - annyira, hogy többet híven nékik a' Tsászár, hogy sem kellett volna, meg-haraguvék Atanázsius ellen, és számki-veetésbe küldé ötet Frantzia-Országba: ott marada egy ideig a' Sz. Püspök, gondgyát vífelvén néki szükséges dolgaiban a' Tsászár fia Konstantinus, ki Gubernátora volt annak a' tartománynak. Nem fokkal az-után a' Tsászár igen meg-betegedék, és meg-parantsolá, hogy Atanázsius vízfzátérne Alekszandriába, az ő Püspökségére: igen nagy örömmel fogadák ötet Alekszandriában. Azon-közbe meg-hala a' Tsászár, és az Imperium el-ösztaték az ő három fiai közdött. A' nap-keleti tartományok Konstantziusra szakadának, ki Arriánus lévén, egybe-gyújte egy Kontziliomot Antiokiában, noha ellene monda a' Romai Pápa, -mint-hogy

nem igaz Kontzilium volna. Abban kárhoztaták Szent Atanázsiust, és ő helyébe Emifzzenus Eufzebius választaték az Alekfszandriái Püspökségre, ki nem akará azt fel-venni. Az-okáért mást választának, kic Gergelynek hittak, ki fel vévé, és fegyveres néppel, mellyet Konstantzius ada néki, Alekfszandriába méne; Szent Atanázsius a Templomban lévő az ő Papjaival, azon kéré őket, hogy mennének-el, és hadnák csak egyedül őtet abban a veszedelemben. De ők, kik azelőtt minden dologban engedelmessek voltak néki, ebben nem akarának engedni, hanem maint-egy erővel el-vívék őtet titkos úton, és bátorságos helyre vívék őtet, meg-szabadítván a' vitézek kezeiből, kik közel őt ezeren voltak, és a' városban lévő Arriánusok dühödségétől, kik amazokkal társalkodták vala.

7. Meg-szabadítá az Úr Isten a' jámbor Püspököt mind azoktól, noha a' Tsáfár meg-parantsolta volt, hogy eleibe vinnék őtet, vagy elevenen, vagy halva, és nagy ajándékot ígért annak, a' ki azt tselekedné. Szent Atanázsius Romába méne, és Julius Pápa-által vizsgálta - méne az ő Püspökségére. Midőn bé-méne Alekfszandriába, olly nagy vigaságos öröm, és a' népnek egybe futása lén, hogy a' nagy szorongatás miatt, némellyek meghalának a' Gergely szolgálai-közül, ki Püspökségre választatott volt Atanázsius helyébe. Azt kezdék hir-

decni az ő ellenségi, hogy ő őletre volna-meg azokat; az-okáért ujjab' vádolásokkal menének a' Tsáfárhoz, a' többi között azt mondák néki: Meg-tiltotta Atanázsius, hogy Alekfszandriából ne vigyenek búzát Konstantzinápolyba, melly miatt nagy kár követné az egész Udvar. Azt-is mondák néki, hogy Atanázsius sok búzát adna-el, mellyet Konstantinus a' Tsáfár Attya, a' szegények táplálására hagyott volt Alekfszandriában, és magának tartya az árrát. Ezekért a' dolgokért úgy meg-haraguvék a' Tsáfár, hogy meg-parantsola, mingyárt meg-őlettetni a' Szent Püspököt, és midőn némellyek a' szolgálai-közül, el-menének véghez vinni e' szentség-törést, tudára adaték e' dolog Atanázsiusnak, és némelly hiv baráti el-rejték őtet egy régi viz-nélkül való kútba, a' hol őt éltzendeig maradt, nem látván a' napot, egy Isten-féltől afszony állattól tápláltatván. Az-után ki-menvén a' veremből, meg nem mere maradni a' Nap-keleti tartományban, a' hol Konstantzius Arriánus Tsáfár országlott, hanem a' Nap-nyugotti tartományba méne, a' hol Konstantz országlott, ki harmadik fia volt a' nagy Konstantinusnak, meg-halván a' másik bátya, kit az Attya nevére Konstantinusnak hittak. Konstantz szeretettel fogadá Szent Atanázsiust, és meg-értvén mind a' dolgot, íra mint igaz Keresztény az ő bátyának Konstantinusnak, kérvén őtet,

hogy

hogy adná - meg Atanázsiusnak az ő Püspöki székét; mivel ha. azt nem tselekedné, maga fegyveres kézzel vizsgálva-vinné őtet: mivel-hogy inkább kötelek az Isten tisztességére, és szolgálattýára, hogy-fem egy más között való atyafiságra: és inkább el-akarja az atyafiság szeretének kötelét szakasztani, hogy-fem az Isten tisztességére, és szolgálattýára rendeltetett szent dolgot el-mulatni. Konstantzius tudván az ő ötsének Konstantziusnak nagy erejét, és áhatatóságát féle tőle: az-okáért szép levelet írta Atanázsiusnak, kellemetes igékkel vizsgálva-híván őtet az ő Püspökségére. A' Romai Pápa-is levelet írta az Alekszandriai Papoknak, megparantsolván nékik, hogy szeretettel fogadnák, és illendő-képpen tisztelnék az ő Püspököket.

8. Vizsgálva-térvén Szent Atanázsius a' Nap-keleti tartományba, látogatására méne Konstantzius Tsáfszárnak, ki igen kéré őtet, engedné-meg, hogy az Arriánusoknak lenne egy Templomok Alekszandriában: ezt pedig azért kéré, hogy mind az ő alatta valóknak békéségek legyen egy-más között. Felele néki Szent Atanázsius, hogy örömeit meg-tselekeszi, ha ő-is megengedi, hogy egy Templomok legyen a' Pápisáknak Antiokiában, ugyan a' meg-nevezett okért, hogy meg-tartassék az egy-más között való-békeség; mivel nem minnyájan Arriánusok voltak abban a' vá-

rasban, és szükség volt, hogy egy Templomok lenne ottan a' Pápisáknak, a' mint az Arriánusok kívánták, hogy nékik-is lenne Alekszandriában. Ezt a' választ illendőnek itilé lenni a' Tsáfszár, és reá hagyá, hogy így lenne; az-okáért levelet írta Antiokiába az Eretnekeknek, és tudokra adá nékik e' dolgot. De az Arriánusok választ adának, inkább akarják ok, hogy Templomok ne legyen Alekszandriában, hogy fem Templomot adgyanak a' Pápisáknak Antiokiában. A' Tsáfszár meg-isméré innen az Atanázsius nagy okosságát, és nagyra bősüllé őtet, és békéségben bortsátá Alekszandriába. Első dolog, melyet tselekedék, a' volt, hogy nagy áhatatos bátorsággal, megfosztá az Elsőségtől, és méltóságtól mind azokat, kik az Arrius eretnekségében voltak, és a' Pápisáknak adá azokat: és ezt tselekedé minden Egyiptusban lévő Anya-szent-egyházakban, melyek az ő hatalma alatt valának.

9. Azon-közbe meg-halá Konstantz Tsáfszár, az ő ötalmozója, és Konstantzius Olaszországban lévén, birtoka alá-hajtá az egész Imperiumot, és ujjabban kezé áldozni Szent Atanázsiust, és mind a' Pápisákar. Öszve-gyűjte egy Konziliumot Mediolanumban, hogy abban Atanázsius, és mind azok, kik az Arrius vélekedését bé nem vennék, számki-vetnének Egy bé gyűle a' Konzilium, de nem lén

az, a' mit a' Tsáfzár kívána; mivel-hogy némelly Pápiſta Püspökök, erőſſen ellenek mondanak az Arriánusznak, mondván, hogy igazság ellen tselekednének, ha Atanázsiust ſzamki-vetnék, mivel ő az igaz hitnek igaz űltalmazója. A' Tsáfzár hivatá Atanázsiust, de ő kételkedvén, el-halasztá az oda való menetelt. Az-után Konſtánztius meg-akará őtet fogatni, de Atanázsius az Iſtentől ſegittervén, meg-fzabadula az ellenségének kezéből. Az ő ſzabaduláſi olly tudálatofok vóltak, hogy ſokan őrdögösnek álitották őtet, és azt gondolták, hogy őrdögi meſterséggel ſzabadulna-meg. A' Pogányok is, kik Alekſzandriában vóltak, ugyan azon vélekedésben vóltanak felőle, egy bizonyos dologért, melly a' várasban történék: mint-hogy egy nap a' várafon által repülvén egy gólya, azt kiáltá: *Cras Cras*, az az: holnap holnap: némelly Pogányok kérdék Atanázsiust, mit akarna az a' madár jelenteni. Felele nékik: *Cras*, azt téſzi, hogy holnap, és az a' gólya azt mondgya, hogy néktek pogányoknak, holnap ſzerentsétlen napotok léſzen. Melly úgy-is történék, mert következő nap a' Tsáfzár egy parantsolatot küldé, mellyben meg-parantsolá, hogy a' Pogányoknak ne leheſſen továb' Templomok, ſe áldozáfokat ne teheſſenek az ő hamis Iſteneknek, és hogy tellyeſséggel meg-fzűnnyék a' bálvá-

nyozás. Bizonyos dolog, hogy Sz. Atanázsius ezt Iſteni jelentésből értette, és a' ki gonofzt ítelt felőle, onnan történt, mivel ſzokáfok a' gonofzoknak, hogy az igaznak, kit ők gyűlölnék, minden tselekedetit gonofzra magyarázzák.

10. Egyſzer Atanázsius el-futván azoktól, kik őtet meg-akarák fogni, egy tiszteletes Kereſztény aſzfzony házában el-rejté magát. Az ájtatos aſzfzony állat maga házában tartá őtet, és gondgyát viſelé néki minden ſzükséges dolgáiban. Annak-felette könyveket ſzerze néki, a' mint maga akartá: mivel-hogy egéſz idejét az írásban tölté ottan. Mitsodás gyűmölsöt vehetni az ő könyveiből, tudgyák azok, kik az ő munkáit olválták; mellyeket nagyob' részére annak az aſzfzornak házában íra. Igazsággal mondhatni, hogy a' mit a' Görög Doktorok írtak, mind az Atanázsius tudományából vették; az ő könyveiben, mint egy ſzép tiszta forrásban láttatván, a' mit mások néha homályoſſon írtak. Annak-utánna meg-hála Kouſtánztius-eretnek Tsáfzár, és az Imperium Juliánusé lén, ki elſőben Kereſztény lévén, az-után hite-fzegett, és bálványozó lén. A' melly éjjel meg-tudák a' Konſtánztius halálát Alekſzandriában, meg-jelenék Szent Atanázsius az ő Anya-ſzent-egyházában, mindenek nagy tsudájára, és őrdöme, mivel ſok idő alatt, ſemmit ő-felőle nem tudtak. Az-után

után némely napokig nyugodalomban igazgatá az Anya-szent-egyházat. De által menvén Juliánus Napkeletre, és fok ördögös, bűvös-bajos embereket vívén a' maga társaságába, azok azt mondák néki, hogy ha bé-akarja igyekezetét tellyefiténi, hogy tudni-illik, a' pogány vallást meg-nyiffa, és mindeketeket bálványozókká tégyen; szűkség, hogy Atanázziust meg-ölessé. Az istentelen Tsászár mingyárt vitézeket küldé, hogy őtet megfognák, avagy meg-ölnék. Ezt meg-értvén Alekszandriában a' Pápok, és a' kötség a' Szent-egyházba menének: minnyájan sírván az ő jó Pásztorok előtt, keseregven ő érette, hogy annyi fok üldözéseket szenvedne. Szent Atanázzius vigasztalá őket, mondván, hogy az hittől-szakatt Juliánus tsak olyan volna, mint egy nyári felhő, melly kö-elsővel, meny-dörgésekkel, és villámásokkal fenyeget, és tsak hamar el-múlik az ő rettentése Ugy-is lén, mert nem fokkal azután Juliánusnak halála történék. Már közel voltak, kik meg-akarák fogni, avagy ölni Atanázziust, azokaért kényszerítterék egy hajóba bé-menni, és el-szaladni a' Nilus vízen. De látván, hogy el-ném szaladhatna, tsudálatos okossággal éle; meg-téríté az hajót, és víz-sza méne: elől találá azokat, kik őtet kéresték, kik kérdék őtet, ha elől-találta-e' Atanázziust. Ki felele nékik: Nem fok ideje, hogy én

látám őtet, és nem megszíze vagyok ide. Amazok el-menének, és Sz. Atanázzius víz-sza méne a' városba, és lén ideje a' maga meg-szabadítására.

II. Nem fokkal az-után meghala Juliánus, és az Imperium Joviniánusra szálla; ki jó Keresztény lévén, azt rendelé, hogy minden jó Keéesztény Püspök, kik a' Nitzenumbéli Konziliumot vallyák, jöjjenek-víz-sza az ő Anya-szent-egyházokba, és az Arriánusok számkivetteffenek. Levelet íra Joviniánus Szent Atanázziusnak, kérvén őtet, hogy az igaz hitnek tudományát adná néki, mellyet kellené követni. Felele néki Atanázzius, hogy a' Nitzenumbéli Konziliumban rendeltetett dolgokat tartaná-meg. Az-után látogatására méne Antiokiába, és ott sem fogyanak-el a' gonosz nyelvű emberek, kik azt mondák a' Tsászárnak, hogy Atanázzius volna az oka minden víz-sza-vonásoknak, mellyek az hit-felől voltak a' Kereszténységben, és azért tétetett le az ő székéből fok Konziliumokban: az okaért jó volna őtet megfosztani, és más Püspököt tenni Alekszandriában, és minden dolgok le-tsenedefednének. A' Tsászár Szent Atanázzius pártját fogván, haraggal felele azoknak mondván, hogy ő Atanázziust jó és igaz Kereszténynek tartya, azok felől pedig, kik őtet üldözik gyanóságban vagyok: Az-után némellye-

ket azok-közül meg-büntete, és mindeneket meg-inte azzal a bűntetéssel, hogy senki többször néki Atanázsius felől gonofzt ne mondana.

12. Kevés ideig tartta a' Joviniánus birodalma, melly nem volt tovább' két hólnapnál; és Valentiniánus következék utánna, ki igaz Keresztény volt, de az-után egy Valensz nevű atyafiát vévén társul magának az Imperiumban, ki Arriánus volt, ez újjabban kezdé üldözni Szent Atanázsiust, és vitézeket küldé Alekszandriába, hogy őtet meg-fognák. A' köfség partját fogá a' Szent Püspöknek: az-okaért a' Valensz vitézi békecségeknek tettevén magokat, egy éjjel véletlenül béménének a' Püspök házába, de nem találak-meg őtet; mivel ő kételkedvén a' felől, a' mi-reá következendő volna; az-előtt való nap titkon egy barátjának házába ment vala. Akkor Szent Atanázsius egy koporsóban négy hólnapig volt el-rejtve, miglen a' város gond-vifelői Valentiniánus Tsáfzárhoz menének, hogy meg-öltalmaznák az ő Pásztorokat; és panaszkodának Valensz felől, ki őtet minden ok-nélkül üldözi vala. Valentiniánus Igaz Keresztény lévén, partját fogá Szent Atanázsiusnak, és meg-parantsolá Valensznek, hogy őtet semmi-képpen ne üldözné, sőt fülét se fordítaná a' rágalmazásokra, mellye-

ket ellene téznek az ő ellenségi. Ez gond-vitelés lévén, Szent Atanázsius Püspök nem üldözterék tovább' életének napjaiban. Ki már-igen öreg ember lévén, és az Alekszandriái Püspökséget negyvenkét esztendeig viselvén, és sok üldözéseket, fanyaruságokat, és nyomoruságokat szenvedvén: tetfzék az Istennek meg jutalmazni őtet az ő jó szolgálattyaért, és meg-adni az ő faradságinak jutalmát, és így szentül végezé életét, természet-szerént való betegségében. Az ő könyvetskei-között hagyá amaz Szimbolumot-is, mellyet közönségesen Atanázsiusénak hinak, melly kezdődik: *Quicumque vult salvus esse, &c.* Valaki üdvözülni akar, &c. Mellyben meg-irattak (noha kevés igékben) az igaz hitnek titkai. Ebben meg-tanittatunk arra, mit kell hinnünk, és szükség jót tselekednünk, hogy hívén, és jól tselekedvén; el-nyerhesük az örök boldogságot, mellyre tégyen méltokká minket az irgalmas Isten, Amen. Az Anya-szent-egyház a' Szent Atanázsius Püspök Innepét álli, az ő halálának napján, melly volt Pünkösöd havának másodikonapján. Krisztus Urunknak három száz hetven-egy esztendejében. Valentiniánus Tsáfzár idejében. A' Velentzeiek azt mondgyák, hogy a' Szent Atanázsius teitét Velentzében a' Szent Kereszt Templomában tartják.

A' Nagy Sz. BASZILIUS Püspök élete.

Anfilokius Püspök, és egyéb nevezetes Autorok-által sommába foglaltatott.

I- **A** Siának több tartományi-között, egygyet Pontusnak híznak, mellyet a' nagy tenger öntöz. A' hol három nevezetes város vagy: Kaltzedónia, és Nikomédia, és Helenus Pontus, ebben születék Szent Bazilius. Az ő atyának ugyan azon neve volt, és az anyját Eumeliának hitták. Mindketten szent életűek voltak, a' mint meg-mutatták a' fiai, kik hárman Püspökök voltak, úgy mint Nagy Bazilius, kiről most szólunk, Niszfzeni Gergely Püspök, és Szébásti Péter Püspök. Egy leányok-is volt, első szállott, igen szép természetű, ki, mivel-hogy meghala a' mátkája, minek-előtte menyegzőt szolgáltatott volna, bé-méne egy Kalastromba, és ott marada életének egész idejében. Bazilius ifúságától fogva igen hajlandó volt a' deáki tudományoknak tanolására, és különb helyeken különb tudományokat tanóla. Végére Atenásban marada, minden tudományoknak kúr-fejében. Ott tizenöt esztendeig lakék, mellyekben nagy Filozofusá lén, és nyilván tanítá azt a' tudományt. Nagy barátsága volt néki Názianzi Szent Gergellyel, ki hasonló-képpen A-

tenásban tanóla, és Libánus Szofizának-is baráttya volt.

2. Noha Bazilius igen foglaltos volt a' tanólasban, mindaz-által el nem felejtette a' jóságos tselekedeteknek gyakorlását: tiszta életű, szelid, és alázatos volt: sokáig imádkozott, sokat böjzött, és minden jót tselekedett, a' mint lehetett felebaráttyával, és senkinek nem volt unalmára. Egy éjjel jelenése lén az Istentől, hogy hadná-e a' deáki tudománynak gyakorlását, és foglalná magát a' Szent Irásnak tanólasában. E' volt az oka, hogy meg-értvén Egyiptusban egy Kalastromban egy Porfirius nevű bölts Teologus Apáturt lenni, ahöz méne, és egy egész esztendeig marada azzal nyajaskodván, és annak tudományával nagyob' elő-menetelt tön a' Szent Irás tanólasában. Abban az egész időben Bazilius egyebet nem evett, hanem fűveket, és vizet ivott. Azután Jerusálemben akara menni, hogy meg-látogassa a' szent helyeket, a' hol a' mi üdvösségünknek titkait véghez vitte Kristus Urunk; az-okaért Porfirius Apáturtól szabadságot, és áldást kérvén, oda méne. Baziliusnak Atenásban egy Eubolus nevű nagy Filozofus mestere volt, anak-okaért azon a' várason által-menvén, meg-akará

azt látogatni, kit sok Filozofusokkal találá disputálván. Bazilius mind öltözetében, 's mind személyében meg-változott vólt, ki Eubolus elejébe alván, meg-kezdé feddeni őtet, mondván néki, hogy nem kellene életét fogyni haszontalan vetekekedésekben, mivel elég ideig gyakorlotta magát abban a' mesterségben; és jobban tselekedett volna, ha az Isteni Filozofiát tanúlca vólna: meg-utálni a' világot, a' Szent Irást olvasni, és azt meg-érteni a' imaga, és felebarátinak hasznára. A' Filozofusok, kik Eubolussal válának, kérdék őtet, ki vólna, a' ki olly bátorsággal meg-dorgálá őtet: és ő monda: Vagy az Isten, vagy Bazilius.

3. Akkor Bazilius meg-ismértette magát, és Eubolus maga házába vivé őtet; és három nap vele maradván Bazilius, minden jószágát el-adatá, és a' szegényeknek adatá ő vele; és mind ketten Jerusálembe menének. Eubolus miedent őrmest meg-mivele, a' mit tanácsul adott néki Bazilius, ki megtérítvén mesterét az Istenhez, mind ketten Antiokiába érkezének, és bé-szálván egy házba, egy ifiat a' gazda fiát láták igen szomorkodni. Bazilius meg-kérdé, mi az oka szomoruságának, ki monda, hogy ő tanuló deák vólna, és a' mestere, Homerusnak bizonyos verseit adta néki, hogy azokat meg-magyarázná, és ő nem érthéti azokat; azért olly rosz kedvű. Bazilius meg-kö-

nyörölvén az ifiun, meg-magyarázá néki a' verseket, és azoknak magyarázását írásban adá néki, melyet mikor az ifiúnak mestere látott vólna, ki Libánus nevű nagy Szofista vólt, álmélkodván, monda, hogy az a' magyarázás nem halandó emberé vólna. Az-után meg-értvén a' dolgot, Baziliushoz méne, és meg-isméré őtet, hogy tanótársa vólt, Eubolus pedig mestere. Maga házához vivé őket, és minnek-utánna igen kedveskedett vólna nékik, kéré Baziliust, hogy prédikállana az ő tanítványinak; Sz. Bazilius, tanuló deákokhoz illendő szép tanuságokat ada nékik, tudni-illik, hogy tekéletessek legyenek lelkeknek igaz isméréit, és testeknek tisztaságát tartanak-meg; igazak mértékletessek, alázatossok, és tiszta életűek legyenek. Bötsületesen járjanak: belzédekben okosfak, és értelmessék legyenek: ételben, és italban mértékletessek: halgaszanak az öreg emberek előtt; legyenek figyelmetessék midőn a' tudós emberek beszédét hallják, hogy mindenkor valami hasznos dolgot tanulhassanak. Mútaszanak mindenkor engedelmességet magoknál nagyobbak előtt; magoknál aláb' valókhöz, és magokhoz egyenlőkhöz kedves, kellemetessék legyenek: keveset szóllyanak, és sokat hallyanak. Magokra vigyázzanak, hogy tsátsogók, és vakmerők ne legyenek beszédekben, feleletet adván, 's meg nem gondolván, mit monda-

mondának. Ne lennének teslettek a' nevetésben; lennének szemérmesek, és járnának alázatos szemekkel; és a' nagy dolgokban nagy szívűek lennének. Távoztatnák el a' versengést, és ne lennének meg-általkodtak, és hitetlenek. Ne kívánának világi tiszteket, és méltóságokat, mellyeket nem érdemlenek; és futnának a' világi tiszteletektől. Segétenék felebaráttyokat; mivel a' ki felebaráttyát segíti, hanem tőle, az Isten-től várná jutalmát mennyekben.

4. Ilyen tanuságokat adván Szent Bazilius a' Libánus tanítványinak, mondá Libánusnak, hogy hagyná-el a' világot, és menne-el ő vélek. Ő pedig mondá, hogy még nem jött-el az ő orája; könyörögjenek érette az Istennek. A' mig az ő házában maradának, csak kenyérrrel, és vízzel élének, noha Libánus igen akart nekik kedveskedni. Onnét el-menvén, Jerusálembe érkezének. Meg-látogatták a' szent helyeket nagy alázatossággal; az-után meg-látogatták Makzimumt annak a' városnak Püspökét, ki meg-ismérvén, az alatszon, és paraszt két szarándok között állt, jeles két embert el-rejtve lenni, igen meg-kedvellé őket, és vélek egyetembe örömeft méne a' Jordán vizéhez, hogy őket meg-kereftelje. Mikor Bazilius a' folyó vízhez méne, el-vetvén ruháját, bé-méne a' vízbe; és midőn a' Püspök meg-kereftelné őtet,

Szentek Élete.

egy tűzes fugar le-szálla az égből, mindeneknek láttára, kik jelen valának, és a' fugarból egy galamb méne-kí, melly a' vizet illetvén a' szárnyaival, meg-inditá azt egy-kevéssé, és az-után fel repüle a' magasságba, tsudálkozással, és félelemmel bé-töltvén a' környül-állókat. Eubolust-is meg-kereftelé a' Püspök, és mind a' kettőt megkenvén szent olajjal, Kereftényi ruhákba öltözteté őket. Az-után mind a' kettőt meg-áldoztatá, nagy lelki örömökre, és vigasztalásokra. És minnyájan vízszá-térének Jerusálembe.

5. Az-után Bazilius, és Eubolus el-hagyván Makzimum Püspököt, ki igen kívánta az ő nyájaskodásokat, Antiokiába menének, a' hol Melitzius annak a' városnak Püspöke, Baziliust Diákonusá szentelé, és ő ki kezdé nyilatkoztatni a' mennyei tudománynak tényességét, melly ő-benne vala, prédikálván a' köfségnek, mindenek tsudálkozására, és sokaknak elő-menetelekre: mivel-hogy az ő prédikállása-által, némelleyek, kik Pgányok vóltak, Kereftényekké lettek; és egyebek, kik feslett erköltsű Kereftények vóltak, életeket meg-jobbitották. Némelleyek a' hamisán kereftett marhát vízszá adták; mások a' gonosz életű a' szfzonyokkal való tisztátalan társaságot el-hadták. Némelleyek beszédekben való szokott esküvéseket, mások az átkozott játékoknak gyakorlását el-had-

Z z z

hadták. Némelly ifiak bé-mentek a' Szerzetbe; némelly leányzók, nem gondolván az ideig való jegyefekkel, Apáztákká, és a' Krisztus Jé- sus jegyefivé lettek. Némellyek fokát bőjtöltek; mások hofzú ideig imádkoztak, egyebek fok- alamifnát ofzogattak; és minnyájan fíratván az ő vétkeket, azokról penitentiáát tartottak.

6. Ki-hirhedék a' Szent Bazililus tudománya, és szent élete egész Nap-keletben, és fokan érette küldöttek, hogy az ő tudományával őrvendezzenek. Sok helyekbe ment, de kivált-képpen Tzezfárea várasá- ba, a' hol hasonló gyümölsöt hozott. Olly nagyra bősületett, és mindenektől úgy ditsértetett Bazililus, hogy Eufzebius annak a' várasnak Püspöke, egy-kevelsé irigykedett ellene a' mint Nazianzi Gergely mondgya; azokáért, nem olly szível kezdé látni, mint annak- előtte, sőt olly szókat monda, melyek vízfza- tetzfének Bazililusnak, el- annyira, hogy el-akara onnan menni; és el-menvén az ő barátival Pontus tartományába, egy Kalastrom- ba rekefzté magát némelly napokig. Annak-utánna az Arriánusok meg- erőlsödének, és magoknak hitelt szerzének Tzezfárea várasában. Nagy szükség kíváná, hogy valamely tudós ember keresztenték, ki vete- kednék az Arriánusokkal az igaz Keresztényeknek óltalmára. Az egész várasbéliék, a' Tzezfárei Püspökkel egyetembe, Bazililusra for-

diták sziveket, gondolván, hogy tudósb' embert nálánál arra a' do- logra nem találhatnának, és ő érette küldvén hivaták őtet. Szent Bazililus tanátsot kére e' dolog- ról Nazianzi Gergelytől, kit igen szeretett, és Eubulustól. Felele néki Gergely, hogy nem tekéntvén arra, a' mi közötte, és a' Püspök között történt, mivel a' dolog az Isten tisztességére volna, néki úgy látzik, hogy el-kellene menni Tze- zfáreaába, és ő-is társá akarna lenni. Ezek az Anya-szent egyháznak két világoftága, el- menének abba a' várasba, Eubolust-is el-vívén magok- kal. Mihent oda érkezének, min- gyárt az eretnekek fetteftégi el-tá- vozának, és meg-változék a' dol- goknak mivolta: mivel-hogy az igaz Keresztények pártja, melly gyenge kezdett vala lenni, meg- erőlsödék, az eretnekek pedig min- den nap inkább meg- fizegyentülé- nek.

7. Az-után nem fok napok múlva, meg-hala Eufzebius a' Tze- zfárei Püspök, és Gergely rende- lése-áttal, mellyet némelly Püspökök- kel szerze, kik az új Püspök vá- lasztására egybe gyültek vala, Sz. Bazililus választaték a' Püspökség- re minden ellen-mondás- nélkül. Ki ha az-elött, minek-elötte Püspök volna, szorgalmatos volt az Isten dolgaiban, fokkal szorgalma- tosb' lén az-után, nagyob' terhe lévén. Azon fárada, hogy minden eretnekeket ki-veffen abból a' vá- ras-

rásból; ha valaki az eretnekek kö-
zül meg-maradott, tükön tartotta
magát. Annak felelte, minek
utánna sokat imádkozott, böjtölt,
vigyázott, és egyéb szent tselekedet-
eket gyakorlott volna a' Szent
Püspök, új formát rendele a' Misé
mondásban, különbözött attól,
mellyet abban az időben tartották,
a' rzeréoniákra, és imádságokra
nézve. Mellynek tselekedésére,
kivált-képpen való jelenése volt
néki az Istentől. Első napon, mi-
kor olyan formán, a' mint rendelé,
Misét szolgálta, egy nagy fényef-
ség látracék le-jöni, melly az ő
feje felett álla, míg el-végezédék
a' Szent Áldozat. Meg-akarván
áldozni, két-féle oltza a' Szent O-
ftyát, és egygyik részét magához
vévé, másikat a' tabernákulumba
tévé, melly egy aranyás galamb
módgyára volt tsínálva. Eubolus
némelly Prelátusokkal a' Kápolna
Kóruftában volt, a' hol a' Szent
Püspök Misét szolgálta, és minnyá-
jan láták a' fényefséget, mint-egy
tűzes sugárt a' feje felett állani; és sok
mennyei Angyalokat-is látnak ifi-
ak képeben, fejér ruhákban, kik
néki szolgáltak az oltárnál. Ezen
minnyájan igen tsudálkoznak; és
mikor a' Szent Püspök el-végezé
a' Misét lábaihoz borulának, di-
tsóitván az Istent. Szent Bazilius
meg-kérdé őket, miért tselekednek
azt? kik felelének, hogy a' tsudá-
latos látásért, mellyet lártak vala
Ő pedig hálát ada az Istennek, és

egy tsudálatos Prédikáziót tén a'
kőtségnek, mellyben, minnyájan
nagy lelki vigasztalást vének. En-
nek a' Szent Püspöknek idejében
egy igen nagy drágaság lén, melly
miatt sokan igen féltek az éhel ha-
láltól. De olly nagy volt az ő
szorgalmatofsága, némellyektől kér-
vén, és másoknak adván, és más
helyekről gabonát hozatván, hogy
a' drágaság nem lén annyira ártal-
mas, a' mint sokan gondolták volt.
Ez okaért a' kőtség sokkal inkább
kedvellé őtet, és inkább ki-terjede
az ő hire. Az időben Valensz Tsá-
fzár, Valentiniánus atyafia ural-
kodott Nap-keletben, ki igen gon-
nofz Arriánus eretnek volt: ez ta-
nátsot vévén az Eretnekektől, ül-
dözni kezdé Szent Bazilius Püspö-
köt, és a' végre méne Tzefzáréába.
De látván, hogy a' kőtség igen sze-
retné a' Püspököt, nem mere nyil-
ván ártani néki, félvén ne talán
valami párt-ütést tzerzene. Mind-
az-által egy Modesztus nevű Kapi-
tányát küldé hozzája befzélieni,
kinek élete nem egygyezett a' ne-
vével, mert igen kegyetlen ember
volt, és oka minden kegyetlensé-
geknek, mellyeket Valensz tseleke-
dett; mellyek közül egygyik a'
volt, hogy nyoltzván Püspököt,
és Papokat egybe-gyűjtván, mivel
nem akarák az Arrius vallását bé-
venni, egy régi hajóba téteté, és
a' tenger mellyére vitetvén, mind
meg-égeté őket. Ez a' gonofz ke-
gyetlen ember Szent Baziliushoz

menvén, elsőben édesdeden beszél-
le néki, azt írvén, hogy a' Tsá-
szárnak nagy jó akarattában len-
ne, ha az Arrius tudományát kö-
vetné. És mivel az édes beszédek
semmit nem fogának rajta, igen
kegyetlenül meg-fenyegeté őtet.
De az álhatalos Püspök meg nem
ijede tőle, sőt felele néki, hogy
a' földi Tsászárnak kedvéért, nem
akarná meg-bántani a' Mennyei
Tsászárt; és nem gondolna az ő
fenyegetésével, mert ha meg-öleti
őtet, nagy jót tselekezik néki,
mivel-hogy meg-szabadítja őtet
a' földi életnek fáradságos nyomó-
ruságától. Monda Modesztus: Noh
Bazilium gondolkodgyál ez éjjel a'
te dolgaidról, és hólnap adgy vá-
laszt nekem. Felele Szent Bazilium:
Nem szükség, hogy űdöt rendely
nekem, mert a' minémű szándék-
ban vagyok most, hólnap-is abban
lélek. Modesztus a' Tsászárhoz
menvén, meg-beszéllé néki, mint
folyna a' dolog. Igen meg-haragu-
vék Valenz Tsászár, és szamki-ve-
tésbe akará a' Püspököt küldeni.
meg-iraték a' szamki-vetésre való
szententzia; és a' Tsászárhoz viteték,
hogy a' nevét alája írja, és mihent
kezébe vévé, mingyárt el-romlék
a' szék, mellyen ül vala, és maga
a' földre esék: mindaz-által meg-
nem változtatá szándékát, sőt fo-
ga a' pennát, hogy a' nevét alája
írja a' szententziának, de soha csak
egy börtöt sem írhatta, noha há-
romszor változtatá a' pennát. Nem

lévén az elég szándékának változ-
tatására, szorgalmatossan más más
pennát kére, de ofztan refizketni
kezde a' keze, mintha ina-szakatt
vólna: azokáért tellyes lévén bo-
szonkodással, el-szagattá a' levelet,
mellyben írva vólt a' szententzia.

8. Az űdőben olly nagy vélet-
len betegség jöve a' Tsászárnéra,
hogy csak nem meg-hala, a' nagy
keserves fájdalmak miatt, mellyek
igen gyótrótték őtet. Ugyan azon
történék egy fiatskájának, ki ő-tő-
le született vólt a' Tsászárnak, ki-
nek örökösnek kellett vólna lenni
az Imperiumban. Ezeket látván a'
Tsászár, ezébe vévé, hogy mind
azért történnének néki, mivel mélt-
atlan űldözné Baziliumt. Annak-oká-
ért ő érette küldé, és kére őtet,
hogy imádkoznék az Istennek,
ő-érette, és a' Tsászárnéért, 's
a' fiatskájáért. Imádkozván a' Szent
Püspök, a' gyermek mingyárt meg-
könnyebbedék, és a' Tsászárné ép-
pen meg-gyógyúla. Mindazon-ál-
tal nem örömeft vévé a' Tsászár,
hogy ez a' jó dolog Bazilium-által
lett vólna, mivel azt akarta vól-
na, hogy az eretnek Papok, kik
magához hasonlók vóltak, tsele-
kedték vólna ezt a' jeles dolgot.
Annak-okáért hivata némellyeket
azok-közül, és rendelést tén nekik,
hogy ha a' kisedé éppen meg-gyó-
gyúlna, a' meg-gyógyításnak aján-
déka azoknak tulajdonittatnék, nem
Baziliumnak. Mihent az Arriánu-
lok könyörgeni kezdenék a' kis-
ded-

dedért, ki-mülék e' világból, úgy-annyira, hogy a' Tsászar világof-fon meg-érthette, hogy az Arriánusok könyörgéfi meg-ölték azt, kit a' Szent Bazilíus imádsága meg-gyógyított volna. Mindaz-által el nem hagyá az ő vízfza-fordult té-velygését, és meg nem szűnék Ba-fzilíust üldözni. Az-után a' Tsászar Bazilíussal beszélvén, jelen vala ott a' Tsászarnak nagyobbik szakátsa, olyan eretnek, mint ő maga, kit Demoszteneznek hittak. Ez hal-ván Bazilíust fok dolgokat monda-ni az Arriánusok vallása ellen, óltalmazni kezdé azt, és a' fok szó közöt igen nagy paraszt deák szót ejte. Bazilíus a' maga Papjaihoz fordulván, monda nékik: Imé De-mosztenez ékes szóllás nélkül. Az-után magához Demosztenezhez for-dulván, monda néki: Te jobban tselekednél, ha reá vigyáznál, hogy a' Tsászar étkei jól meg-főzetné-nek, és őrizet alatt tartatnának, hogy-sem a' Teológiáról, és a' hit-nek dolgairól vetekegnél. Ez pe-díg kén Viz-kerefzt napján Tszé-zeában a' nágyobbik Szent-egyház-ban; a' hol mind az okos beszédek-ért, mellyeket Szent Bazilíus mon-da, mind a' szép tzeréoniákért, mellyeket az igaz Kerefztények tselekedének a' Szent-egyházban; úgy-mint: minnyájan térden ál-lottak, és nagy figyelmetességgel imádkoztak: a' Papok az ő tizték-nek hivatallyát szép rendel, és ajtatófággal véghez vitték, és a'

Misének végén mináyájan meg-ál-doztak. Ezeket látván nem kevef-ső változék-meg a' Tsászar szive, hogy az Arriánusok vallását el had-gya, a' hol nem látott egyebet ren-detlenségnél. Ugyan azon a' na-pon, nagy ajándékokat mutata-bé a' Tsászar, és az egész ködség reá vi-gyáza, ha el-venné azokat Bazilíus, eretnek lévén a' Tsászar. El-vévé azokat a' Püspök, mint azért, hogy reménlette-meg térését a' Tsászar-nak, 's mint pedig azért, hogy na-gyob' kegyetlenségre ne indítsa ő-tet. A' Tsászar bizonynyal meg-téré-vólna, ha annyi eretnekek nem lettek-vólna véle, kik azon faradoztak, hogy mindent el-rontsanak, a' mit épített Bazilíus.

9. Más üldözés-is támada a' Szent Püspök ellen, mivel-hogy Eufzebius a' várasnak Gubernátora el-akara ragadni egy fő-afzfonyt, melly igen szép, és tiztetséges öz-vegy vólt, hogy azzal eleget tenne az ő gonofz kívánságának. Ez az afzfonyt látván magát vefzedelem-ben lenni, a' Szent-egyházba futa, és kéré Szent Bazilíust, hogy óltal-mazná-meg őtet, ki őrmest párt-tyát fogá néki. A' Gubernátor igen gyűlölte Szent Bazilíust, és ez alkalmazofság jónak tetfzék néki, hogy ártalmára lehetne a' Szent Püspöknek, és az afzfonyt maga hatalmába vehetné. Hamis tanú-akat keresé, kik azt mondanák, hogy Bazilíust, és az afzfonyt tsak magokat látták lenni egy házban:

és ilyen módon maga eleibe tziáltarta őket. Ezek ártatlan lévén, hogy vétkeseknek ne látratnának lenni, jelen lének az itilő-szék előtt, és panasz téteték ellenek. A' Gubernátor semmi választ nem várván, megparantsolá, hogy az afiszonyt megfogának, és a' tömletzbe tennék; a' Sz. Püspököt pedig gyalázatos szókkal illette, mintha gonosz vétekben taláztatott volna. Megérték e' dolgot az egész városban, és kevés idő alatt mind egybe-gyülének az emberek, és afiszonyok, kik Tszázareában voltak; hogy fegyveres kézzel megöltalmazzák az ő Páfstorjokat. Tsudálatos dolog volt látni, mi-képpen futottak az öreg afiszonyok, és az ifiak, kövekkel, és botokkal, az emberek pedig lántsákkal, és kardokkal; kik minnyájan fenyegetődtek, hogy meg-ölik a' Gubernátort, és még a' Tsászárt-is, ha szabadon nem bótátaná nekik az ő Páfstorokat. A' Gubernátor kényszeríteték el-menni a' városból, és ha Szent Baziliius magát eleibe nem vetette volna a' kölség nagy haragjának, életét-is el-vesztette volna. Annak-utánna maga-is Valenz Tsászár, meg-győzetvén egy hartzon, el-rejté magát, egy polyvás házba futván két fő-emberével. Mikor az ő győzedelmes el-lensége, ki őtet kergette, megérté hol volna, tüzet ragasztá az házhoz, és meg-égetteték azokkal egygyütt, kik vele valának.

10. Egy Proterzius nevű Tanáts-

béli embernek egy leánya lévén, azt akará, hogy Apátzává lenne, és midőn igyekeznek akarattyát bétölteni, meg-elenzé őtet az őrdög, azt tselekedvén, hogy egy a' szolgálai-közül meg-szeretné a' leányzót. Ez ifmérvén magát elégtelennek lenni, hogy azt kívánság-szerént el-vehetné, egy őrdögös emberhez méne, kitől tanácsot kére, és szólla az őrdögnek, meg-szerződven vele, hogy-ha a' leányzót neki szerzené, ellene mondana a' Keresztségnak, és az hitnek, és meg-tagadná a' Kristust; ezt pedig maga keze irásával meg-erősíté. Az-után az őrdög oly mester-séggel éle, hogy a' nyavalyás leányzó a' boldogtalan ifiúhoz méne házas-társul, az Attya akarattyá-ellen. E' dolog ki-nyilatkozék az-után, mivel az ifiú soha nem akart a' Templomba menni, semmit nem imádkozott, semmi Keresztényi tselekedetet nem gyakorlott. Végezetre Szent Baziliiushoz méne segítséget kérni, ki ájtatos imádsági-által, és az ifiúnak fanyaru penitentzia tartása-által, megnyeré az Istentől, hogy az őrdög vízfza-adná a' kéz irást, és az-után az ifiú jó életet viséle.

II. Szent Baziliius Püspök igent sokat böjtölt, és olly sokáig imádkozott, hogy a' nap le-ment, és ifnég fel-jött, ő pedig még sem költ-fel az imádságtól, és mindenkör térden állott. Az ő öltözete csak egy dolmány volt. Szüzessé-
gét

gét meg-tartotta, és ő volt első, ki job', és illendőbb' formára hozta a' Püsztaban lakó régi Atyáknak fanyaru, és kemény regulájakat. Sok könyveket írt, nagy böltséggel tellyefeket, el-annyira, hogy Názianzi Szent Gergely azt mond-gya, hogy ő - előtte csak egy Görög Doktor sem magyarázta a' Szent Írást nagyobb' igazsággal, és ekesb' beszéddel ő-nálánál. Olly nagy volt a' Szent Bazilium életének fanyarusága, hogy végtére csak a' tsontyai, 's a' bőre maradának. Az - után egy kemény hideglelés környül fogá őtet, és életének utolsó veszedelmére hozá.

12. Meg-látogatá őtet egy nevezetes orvos Doktor: ki 'Zidó volt, kit Szent Bazilium szeretett, mivel azt reménlette, hogy meg-térne. A' Szent Püspök meg-kérdé azt az orvos Doktort, mit vélne az ő betegsége felől, ki felele néki: Ma estve nap enyészetkor vége léssen életednek. Felele Bazilium: Nem léssen úgy. Monda az Orvos Doktor: Ha ez úgy nem léssen, én kész vagyok életemet el-vesztetni. Monda Szent Bazilium: Én nem akarom, hogy életedet el-veszefed, hanem légy Kereszténnyé, ha én hólnap nap keletkor életben lézlek. Az Orvos Doktor bizonyossan tartván, hogy addig meg-halna, reá hajla a' fogadás-ra, lehetetlen dolognak állítván lenni, hogy annyi ideig élne. Sz. Bazilium imádkozék az Istennek,

és nem tsak⁶ azt nyéré, hogy a' következő napot meg-érné, hanem úgy meg-könyebbedék, hogy fel-kelvén az ágyból, a' Szent-egyházba méne, hogy az Orvos Doktort meg-kereztellye; ki őrmest Kereszténnyé lén, látván a' tsudát, melly néki igen nagyak látfzott. Ezt tselekedvén a' Szent Püspök, nagy őrdömmel vizsgál-méne az ágyba, és ott az ujjonnan meg-tért Keresztény előtt, (ki az-után sok régi Keresztényeket fellyül haladott az hitben, alamisnálkodásban, és egyéb Szent tselekedetekben) a' halálhoz ké-szité magát. A' Krisztus Szent-Testét nagy ájtatossággal magá-hoz vévé, és mindeneknek, kik jelen valának az Isteni, és felebaráti szereretet ajánlá: és szemait az égbe emelvén, lelkét Istennek adá. Az Orvos Doktor látván, hogy meg-hólt a' Szent Püspök, reá borula, és sok köny' hullatással monda: Oh Bazilium Istennek igaz szolgája, ha te még tovább' akartál volna élni, még most sem hóltál volna meg. Midőn meg-érték a' városban, hogy Szent Bazilium meg-hólt volna, nagy volt a' népeknek fokasága, kik a' Szent Testnek látogatására jöttek, hogy azt meg-tsókollyák, és tisztelettel illesék. Minnyájan firaták, mint jó Pásztorokat, és szerelmes Attyokat. Az ő teste Tzefzáréában a' nagy Templomban temetteték. Az Anya-szent-

fzent-egyház az ő Innepét álli Sz. Iván havának tizen negyedik napján. Az ő halála volt Kríztus U-

rinoknak három száz nyoltzvan éftendeiben, Valentiniánus Tsáfszár ideiben.

Náziánzi Sz. GERGELY Püspök élete.

Gergely Pap, Metafráztés Simeon, és egyéb nevezetes Autorok-által sommába foglaltatott.

1. **N**Aziánzi Szent Gergely születék Názián várafsában, Kappadórzia tartományában. Az Attyának hasonló-képpen Gergely volt neve: az Annyának pedig: Nonna. Meg-gondolhatni az ő Attyának jó-voltát; mivel noha felesége, és gyermeki voltak, mindaz-által Názián várafsának Püspökkévé választatott. Némmeltyek azt gondollyák, mivel-hogy ez így volt Görög-Országban, szabad Pappá lenni, és feleséget venni. Bizonyos dolog, hogy noha a'Romai Anya-szent-egyház el-fzenvedte azt, mindaz-által nem jóvallota. Jól-lehet abban az időben, mellyben még éltenek az Anya-szent-egyháznak zengéi köztül, Papokká, és Püspökké szenteltek némeltyeket, kiknek feleségek voltak: ezt olyanokkal tselekedték, kik magok, és a' feleségek akaratyából azt fogadták, hogy azután magokat meg-tartóztattyák. És noha házokban tartották feleségeket, úgy tartották, mint némmeltyeket, és nem úgy mint feleségeket; és ilyen módon a' Papok mindenkor

tiszta életet viseltenek. E' pedig világoson látszik, mivel fokban találtattak, kiknek feleségek lévén, Papokká szenteltettek: de olyanok nem talátnak, kik minékutánna Papokká szenteltettek, feleséget vertek volna magoknak. Sőt ha valaki talátnak, ki a' tisztaságot meg nem tartotta volna, le-tétezt a' Papságból, vagy Püspökségből: Az-okaért a' Náziánzi Szent Gergely Attya, Püspökké választatott, mivel meg-tartóztatta magát feleségétől, és tiszta életet viselt. Ki jó gondot viséle, hogy midőn kicsiny volt Gergely az ő fiatskája, jó deáki tudományt, és azzal egygyütt jó erköltsöket tanólna. Ki fok helyeken különbözö tudományokat tanóla, végtére Atenásba akara menni, minden tudományoknak kut-fejébe: az úton lévén, igen nagy tengeri haborut fzenvede, mellyben tsak alig, hogy életét el nem veszté. Igen meg-ijede, hogy Kereszttség nélkül meg-halna, mivel még tsak Kerekumenus vala; az-okaért nagy ájtatósággal könyörge, és fogadástén, hogy egézt életét az Isten szolgálatyában töltené. Mingyárt nagy tsendéség lén, és az úton-járók

járók minnyájan vallást tettek, hogy az Úr Isten, kinek Gergely imádkozék, és fogadást tén, segésette-meg őtet.

2. Végezetre Atenásba érkezék, a' hol sok éftendőig tanóla, és nagy előmenetelt tén Szent Baziliussal egyetembe, kivél nagy barátságot tartott. Az ő fő-képpen való tanólása a' Filozofia vólt, mindaz-által el nem felejtkezett jószágos tselekedetekben magát foglalni, el-távoztatván minden vétkeket, mellyek hartzolnak az ifiak-ellen, kivált-képpen a' tisztátalanságot, igen kedves lévén néki a' tizta élet. Az időben álmata, mellyet inkább' Isteni jelenésnek nevezhetni: úgy látszék néki, mint-ha ő ülne, és tanólna, és két igen szép afzfonyok mellete ülénének, és kedveskednének néki. Ő meg-haraguván egy-kevelsé azokra, kérdé őket, mit akarnának. Azok pedig mondának: Ne nehezteld Gergely, hogy néked kedveskedünk, és te-hozzád közelgetünk, mert tudgyad bizonyal, hogy egygyik közülünk a' Böltsesség, és a' másik a' tiztaság. Az Isten küldött minket te-hozzád, hogy mindenkor veled legyünk tellyes életedben, és jó barátságunk légyen te-veled. Minek-utánna Gergely tizen öt éftendőnél többet töltött vólna a' tanólasban, viszsa-tére hazájába, és meg-keresztelkedék. És meg-emlékezvén, mi-képpen a' tengeri háborúban

fogadást tén vólna, hogy tellyes életében az Isten szolgáltyában magát gyakorlaná, el-akara minden világi dolgokat hadni, és a' pusztába akara menni. De élvén még az ő Attya, Pappá szentelé őtet, noha ellene mondott vólna. Azt gondolá az Attya, hogy illyen módra maga tárfaságában tarthatná őtet, de nem úgy lén, mivel Gergely Pontusba méne a' nagy Baziliussal, hogy magát a' Szent Írásban gyakorlaná, a' hol egynehány éftendeig úgy élt, mint a' Kalastromban.

3. Az időben az Arrius vallása igen nevelkedik vala, Valensz Császár Arriánus eretnek által. Tsak nem egész Nap-keletben, a' régi igaz Keresztény Püspököket, meg-fosztották Püspökségektől, és azoknak helyekbe eretnekeket helyeztettek. Sokan faradának, hogy a' Szent Gergely Attyát Arriánusá tegyék: az-okáért ő kilentzven éftendő vén ember lévén, és félvén a' fenyegetésektől, egygyeze az eretnekekkel. Annak-okáért fokban a' Szerzetefek közül, nem akarának véle nyájaskodni. Tudtára adaték ez a' rosz hír Gergelynek az ő fiának, ki azt-is megérté, hogy a' Bátyjának halála miatt, mind háza, jószága, és az egész tseléd minden dolgokkal egyetembe, veszendő félbe vólnának, nem lévén ember, ki azokat igazgatná: annak-okáért viszsa akara menni hazájába. A' háznak dolgait könnyen,

nyen, és hamar meg-orvosa: de az Attya eretnekségében nagy nehézséget találta: mivel ritkán történik, hogy a' ki egyszer el-veszti hitét, könnyen meg-találja, és jó Keresztény légyen. Végezetre a' jó fiú addig fáradta az Attyával, erős okokkal, imádságokkal, és bójtólélekkel, mellyeket a' végre tselekedett, hogy visszahozza az igazságra, ki vétkeiről vallást tévén, az-után igaz Keresztényi életet vífele.

4. Nem elégedék Szent Gergely ezzel a' győzedelemmel, sőt meg-értvén, hogy Tefzáréában az Arriánusok meg-győznék az igaz Keresztényeket, és a' magok vélekedésekre húznák Eufzebiust annak a' városnak Püspökét, ki noha az-éltt nem akart békefényben lenni Szent Baziliussal, mindaz-által érte küldé, hogy néki segítségére jöjné, és ő magára vállalá azt a' nehéz dolgot az Isten tisztességéért. Gergely Baziliushoz méne, és mindketten Tefzáréába menének: fokszor disputálnak az Arriánusokkal, és mindenkor meg-győzték, és szégyenbe hádták azokat. Azonközbe halála történék Eufzebiusnak, és Gergely fokat fáradta, hogy Bazilius választrának arra a' méltóságra, gondolván, hogy nagy dolgot tselekednék, ha az igaz hitnek olly erős őltalmazója, lenne Püspöke annak a' városnak. Szent Bazilius pedig Püspökké lévén, azt akará, hogy Szent Gergely lenne Püspö-

ke Szofimának, mellyben fok jövevény népek laktrak, és forgottak. Noha Szent Gergely kényszerítettvén baráttyának könyörgé-álat, fel-vévé a' méltóságot, és Püspökké szentelteték, mindaz-álat hamar el-hagyá azt: mivel-hogy az ő farsadági haszontalanok voltak abban a' városban a' jövevények miatt, kik ottan forgottak, kik töb' kárt tettek, hogy-sem ő hasznot.

5. Annak-felette az Attya-is visszahivatá őtet Názianba, az akarván hogy segéző tárfa lenne néki abban a' városban, mivel igen öreg ember lévén, nagy szüksége volt a' segítségére. Reá hajla Gergely, hogy segétsé az Attyát, de olly okkal, hogy az ő halála-után, nem akarná azt a' terhet vífelni. Gyakorlani kezdé Szent Gergely a' Pásztorágnak tisztét, prédikálván, a' Szentségeket szolgáltatóván, a' nyomorultakat vigasztalván, erőtleneket biztatván, a' szegényeket segéttvén, az elleákezőket meg-békeléttvén, és mindeneket intrvén, és tanítván, hogy magokat az Isten szolgálatttyában gyakorlának; és ezeket nagy elő-menetelére, és lelki hasznára tselekedte a' köfségnek. Mindaz-álat el nem felekezett az ő házának, és tselégyének gondvífeléséről, meg-halván egy Tefzáréus nevű attyafia, és Gorgonia nevű nénnye, és még élvén az Anyya, ki nem fokkal volt kevésb idejű az Attyánál, ki száaz esztendőt érvén, az-után ez

életéről, a' másiktá méne, és midőn el-temettének, mindenkor jelen lévén Szent Gergely, egy szép prédikációval tisztele az ő Attya temetését.

6. Annak-utánna hogy a' köfség ne erőltetné őtet a' Püspökség terhének fel-vételére, mellytől ő mindenkor futott, tudván, melly fok firodságot, és veszedelmet hoz magával az a' méltóság; el-men-vén a' városból, Szeleutzijába méne, a' Szent Teda Szent-egyházának látogatására. Némelly napokig mulata ottan, gondolván, hogy azon közbe Püspöket választanának. Az-után vizítza-térvén hazájába, látá, hogy semmit abban nem tselekedtek volna: sőt minnyájan nagy kívánsággal várták őtet, hogy ő lenne Prélátusok nékik, és igen kérék őtet, hogy venné fel azt a' méltóságot. Ő pedig süketiségre vévé mind azokat a' kéréseket, és csak magán élvén a' maga házának jövedelméből, a' Püspökség tisztinek semmi dolgában magát nem elegyité.

7. Az időben egy új eretnek-ség támadá Nap-keletben, olyan hamis, és vizítza-fordult, mint az Arriusé. Mivel-hogy ha egygyik eretnokség, szentség-törő nyelvét az Isten fia ellen botsátá; a' másik a' Szent Lélek ellen tusakodék. Ez az új eretnokség, kevés idő alatt, sok helyekre ki-terjede; és nagy erőt vén, kivált-képpen Konstantinápolyban. E' dolgot meg-érté

Szent Gergely, ki az Istentől illetérvén, és baráttjától Szent Bazíliustól tanátsoltatván abba a' városba méne, hogy magát az ellen az eretnokség ellen vessé, és elrontsa azt. tehetsége - szerént. Konstantinápolyba érkezvén, látá, hogy az Eretnekek a' városbéli fő Szent-egyházakat el-foglalták, és csak egy kicsiny Szent-egyházatska maradt az igaz Keresztényeknek. Ottan Szent Gergely, a' Szent Lélek személye őltalmazójának kezdé magát mutatni, a' mint Tsefzarában, és egyéb helyeken őltalmazta személyét a' Fiú Istennek. Prédikálni kezdé az igazságot, és a' Keresztényi igaz tudományt a' kevés Keresztényeknek, kik abba a' kis Szent-egyházba őszve-gyűltek. Mindgyárt oda jövének az Eretnekek, és ellene mondanak néki, ő pedig erőssen őltalmazá magát, megrottván azoknak tévelygéseket.

8. Úgy viselé magát Szent Gergely azokban a' veretekedésekben, hogy kevés napok alatt, nagy változás láttaték az hit dolgaiban: az igaz Keresztények, kik eléb' lenyomattattanak vólt, minden nap inkább' fellyül kezdettek lenni; az Eretnekek pedig, kik az-éltt győzedelmessék vóltak, minden nap inkább' meg-szégyenítették. A' kicsiny Anya-szent-egyházatska, kevés idő alatt, igen nagygyá lén: és kihirhedék a' Gergely neve az egész Imperiumban; és kivált-képpen Alekszandriai Péter Püspöknek fölel-

be érkezék, ki illendő dolognak itilé lenni, hogy Gergely válaftaf-sék a' Konstantinápolyi Püspök-ségre. Látván Gergely, hogy no-ha ő egy városnak sem volna Püspöke, mindaz-által űres nem volna a' fok fáradságtól, fel-vévé azt a' méltóságot a' végre, hogy az hitnek dolgaiban nagyob' erővel, és hatalommal el-járhatna. Nem csak a' Matzedoniánufok eretnek-ségét rontá-el, kik a' Szent Lélek ellen káromkodtak, hanem más eretnkséget-is, különbözöt az Arriusétól; mellyet egy Apolináris nevű eretnek talált vólt, a' Fiú Istén személye ellen. Mind ezek az Eretnekek semmit nem tehetének Szent Gergely ellen: mivel-hogy ő prédikállással, és írással nem engedte azoknak fejeket fel-émelni, és mindenkor szégyennel, és gyalázzal bé-töltötte őket.

9. Az údöben egy Egyiptusi ember taláztaték Konstantinápolyban, ki Tzinikus Filozofus módgyára élt: tettette a' világnak meg-utálását, öltözetében, és minden dolgaiban külső-képpen, de belső-képpen más szándéka vólt néki; mert álnok, fősvény, habozó, és igen gonosz erköltsű vólt. Ez nagy barátságot szerze Gergellyel, és tettété mint-ha Keresztényé akarna lenni. El-sőbbben Szent Gergely, együgyű, és jó akaratú embernek itilé ötet lenni, és azt rendelé, hogy a' Keresztényi hitnek titkaira meg-tanítsák. Végezetre meg-keresztelék

ötet, és maga társaságában tartá, maga aszcalánál éteté; és némelly hasznos dolgokról beszélgetvén véle, látá, hogy ezes, és okos vólna: az-okáért Pappá szentelék ötet. Ki minek-utánna Pappá szentelték, veszedelmet szerze mesterének, mint Judás. Mivel meg-barátkozék más egy Pappal abban a' városban, ki kiasin nevű vólt, de gonosz életű. Ezek ketten ifinéretségbe vóltak más egy külföldi Pappal, kigyakran járt Konstantinápolyba, épületre való márvány köveket venni, nagy summa pénzt hordozván magával: azokáért addig fárának szép szókkal, és fok igiretekkel, hogy ki-váják kezéből nagyob' részét a' pénzuek, és véle egyetembe Alekszandriába menének.

10. Ott pedig nagy szorgalmatossággal kérék Pétert annak a' városnak Püspökét, hogy vetné-ki Gergelyt a' Konstantinápolyi Püspökségnek székéből. Péter Püspök, mint-hogy a' pénzt el-vévé, némelly Egyiptusbéli Püspököket küldé, hogy Szent Gergelyt letennék Püspöki székéből, és azt adnák Makzimusnak, ez vólt neve, ez árultatás szerzőjének. A' Püspökök Konstantinápolyba érkezvén, és az okát meg-jelentvén, miért mentek vólna oda; az egész ködség fegyvert ragada, mivel lárták a' nagy boszúságot, mellyet az ő Prélátusoknak akartak cselekedni. Midön a' Szent Püspök látá

lata a' nagy zenebonát, hívá az ő Papjait, és egyéb jó barátit, és monda nékik, hogy ő vizsgálja akar-na menni hazájába, mivel-hogy noha fel-vette volt azt a' Püspök-séget, nem maga akarattjából tse-lekedte, hanem csak, hogy az I-sten tisztességét, és az igaz hitet őltalmazza. Ezek pedig monda-nak néki: Édes Atyánk, és Urunk, talám azt gondolod, hogy most kisseb' veszedelmünk vagyon, hogy-fem akkor volt. Hidd-el bizony-nyal, hogy te még ki sem mégy a' városból, hogy azok hasonló ká-romkodásokat kezdenek mondani az elsőkhöz, a' Szent Háromság titkai ellen: azért jól meg-gondold, mit tselekedgyél; te-néked őltal-maznod kell az Isten tisztességét, a' mint el-kezdted, ha életedet le-kellene-is azért tenned, mert ő-is le-tette életét te-értted. Tsak te mutasd-meg szívedet ellenségid-nek, annyi emberek állanak a' te részre, hogy azok véghez nem vihetik igyekezeteket. Ezek az igék voltak oka, hogy Szent Ger-gely el nem méne Konstantiná-polyból. És noha az Eretnekek Püspökké választák Makzimust egy Szent-egyházban, mindaz-által an-nyi nép gyüle-egybe, kik ellene támadának, hogy ő, és az Eretne-kek kényszerítettének ki-menni a' városból, hogy meg ne őletteffe-nek.

II. Teodószius a' nap - keleti Tsáfzar, Spanyol nemzet, tudós,

erős, és igaz Keresztény ember, akkor Matzedónia tartományában vala: Makzimus oda méne hozzája, és fok panaszt tén Náziánzi Ger-gely ellen, hasonló-képpen tsele-keének az ő követői, kik hozzá-ja adták volt magokat. A' Tsá-fzar mint-hogy meg-értette volt a' dolgot, és igen jól ismérte Szent Gergelyt, a' ki ellen panaszolkod-tanak, nem csak jó kedvet nem mutatta nékik, hanem meg-fenye-geté őket, és kemény szókkal ma-ga elől ki-pirongatá. Makzimus pe-dig kedve ellen menvén-el a' Tsá-fzartól, Alekszandriába Péterhez, annak a' városnak Püspökéhez mé-ne, ki ötet Püspökségre választot-ta vala. Sok beszédék-után, mel-lyeket egy - más között tének, monda Makzimus Péternek: Péter én te-néked értéfredre adom; ha te azt nem miveled, hogy én Kon-stantinápolyi Püspök légyek, én téged ki-vedek Püspöki székedből, és magám ülök abba. Péter meg-ijede ez igéktől: az-okáért gon-dot-visele, hogy a' város Guberná-tora erővel kényszeriténé Makzimust el-menni a' városból.

12. Az-után nem sok napokkal Teodószius Tsáfzar vigasztágos pom-pával méne bé Konstantinápoly-ba, bizonyos győzelmeknek meg-nyeréséért. Az-okáért hozzája-méné Szent Gergely meg-látogat-ni őtet; kit nagy örömmel, és szeretettel fogada a' Tsáfzar, és igen kőszöné néki a' faradságo-kat,

kat, mellyeket az Isten tisztességért, és az Anya-szent-egyházért szentvedett vala. És mivel-hogy még az Arriánusok bírták a Konstantinápolyi nagy Templomot, a' Tsáfzár meg-igiré, hogy el-veszi azokról, és vízfza-adgya néki. Igen közzöné a' Szent Püspök. Napot rendelének, mellyben kellene ennek lenni, mellyet mikor meg-értettek volna a' városban, mingyárt nagy zendülés támadta, mivel az Arriánusok panaszkodtanak a' Tsáfzár ellen, és ölésfél fenyegették Szent Gergelyt. El-jöve a' rendeltetett nap, és sokan azt gondolták, hogy meg-ütköznének; de az okos Tsáfzár meg-parantsolá az ő népének, gondot viselnének, hogy valami illetlen dolog ne következne. Történék azon a' napon, hogy olly sűrű köd fedé-bé a' várált, hogy úgy látszott, mint-ha nap-fény sem volna: az-okaért az Arriánusok azt mondták, hogy az Isten tsudát tett volna, mellyel meg-mutassá, mivel nem akarná, hogy ők a' Szent-egyházról meg-foltsafanak. De mingyárt meg-látszék, hogy az ő vélekedések hamis vólt, és szégyenbe maradának. Mivel-hogy mihent a' Tsáfzár, és a' Püspök a' Szent-egyház ájtájához közelgetének, mingyárt a' sűrű köd el-távozék, és szép tiszta údó lén, és világosan fénylék a' nap, vigasztaló, és gyönyörűséges nap-palt mutatván az igaz Keresztényeknek.

13. Bé menván Szent Gergely a' Szent-egyházba, térdeire állá, és hálákat ada az Istennek kegyes gond-viseeléséért, sírván örömebe, hogy azt a' Szent-egyházát, Szent nevének tisztességére vízfza-hozta volna. Hasonló-képpen tselekedék a' Tsáfzár, és az egész község, kiki sírván örömeben. Az igaz Keresztények igen örvendezvén, dicsérték az Istent, nagy fel-fízóval vallást tévén a' Szent Háromság-nak titkairól. Az Arriánusok pedig álmétkodván szemlérték a' Keresztényeket, mit tselekednének, és dulfúlván agyarkodtanak magok-ba a' Tsáfzár ellen, de fokkal inkább Szent Gergely ellen, kit arra kére a' Tsáfzár, és az egész község, hogy űne Püspöki széke-be, és venné-el tellyefséggel a' maga méltóságnak birodalmát. De Gergely mint-hogy minnyájan nem halhatták őtet, meg-jelenteté egy trombita-által, hogy azt a' napot tellyefséggel a' Szent Háromság-nak tisztességére kellene tölteniek, ki győzedelmes az ő ellenségi-ellen; és semmit egyebet nem kellene tselekedniek. Ezzel a' község le-tsenedefedék, és a' Tsáfzár igen tsudálkozék a' Szent Gergely maga viselésén.

14. Azon a' napon olly nagy gond-viseelésé vólt a' Tsáfzár-nak, hogy semmi zendülés ne támadna, hogy csak egy mezitelen pallos láttaték Konstantinápolyban, az-is senkinek nem árta. Az-után

kén-

kényszerítették Szent Gergely felvenni a' Püspöki méltóságot, a' Tsáfárnak, és némely Püspököknek, kik az Udvarban valának, és az egész községnek szorgalmatos kéréséért, kiki igen kedvelvén őtet, mind prédikálásáért, jó tudományáért; mind az ő tsendes magaviselése, alázatos, és Szent életének példájaért, mellyet mindenkinek adott. Bé-méne egy nap az ő házába, a' hol sok emberek valának, egy ifú, ki erős, vastag, és minden nehéz próbára alkalmasnak látszott lenni, és az ő lábaihoz borulván, szorgalmatoson kérté őtet, hogy botsátana-meg néki, mivel az ő vétke igen nagy volna. Szent Gergely igen kezdé kérdezni őtet, mondaná-meg, mi dologban vétett volna. Monda az ifú; a' melly napon az Arriánusoktól elvették a' Szent-egyházat, én fogadtam tettem vólt, hogy meg-ölnélek téged, 's ha lehetet volna, meg-öltelek volna. Monda a' Sz. Püspök: Botsáson-meg néked az Isten, édes fiam, mert én szívből meg-botsátok, de olly okkal, hogy ez-után ne kövessed az Arrius tévelygésit. E' dolog kihirhedék az egész városon; az-okáért minnyájan nagyobra betsüllék a' Sz. Prélátust, ki olly könnyen meg-botsátotta azt a' tzégeres vétket.

15. Néha Szent Gergely meglátogatta a' Tsáfárt, de ritkán, mivel vizsza-tesztet néki az Udvarnak zenebonája, és az Udvariakkal való nyájaskodás, látván,

hogy az ő életek tellyes volna unalommal, és nyughatatlansággal. Igen nagy gondot viselt az ő tiszteinek minden dolgaira, jó gondot viselvén mind közönséges, 's mind magán való dolgokra. De azért el nem felelt a' tanólasról; és a' Szent írásnak gyakorlásáról, sőt meg-nem szűnt azoktól; mivel némely tanítványi vóltanak néki, kik a' világnak sok részeiről jöttek vólt ő-hozzá, hogy tőle tanólnának, az ő hirétől fel-indittatván, melly mindenütt ki-terjedett vala. Ezek közül vólt Szent Jeronimus az Anya-szent-egyház Doktora, a' mint maga bizónyságot téfzen róla. Ez a' Szent Püspök tizen-két ezten-deig igazgatá a' Konstantzinápolyi Anya-szent-egyházat; és immár idős lévén, a' sok fáradtságok, és nyomoruságok szenedése miatt erejében meg-fogyatkozván, igen kívánczok vizsza-menni házájába, hogy teneffségben végezze életét.

16. Az údöben Konstantzinápolyba száz öt Püspökök gyűlének egybe, egy Kontziliumban, olly igyekezettel, hogy az Arrius Eretnekségét, és a' többit, mellyek az-után támadtak vólt, tellyeséggel ki-gyomlálják. Ebben a' Kontziliumban sok szent életű Prélátusok találattak, kik az igaz hitért sok údözésekert szenedtek, kik közül vólt Meletzius az Antiokiai Püspök, ki meg-hala, midőn a' Kontzilium szolgáltatték. Az ő halála len oka némely vizsza-vonások-

foknak, mellyek az Atyák között származának, mellyek közül egyik volt, a' Konstantinápolyi Patriarkásáért. Mivel némelylek azt mondák, hogy azt Gergely bírná, és noha magára nézve megérdemlené, mindaz-által abba a' székbe, a' Nitzénumbéli Kontziliium végezése ellen helyheztetett volna, melly tilálmazza, hogy a' kinek egy Anya-szent-egyháza vagyon, fel ne vitésék a' másakra, és Gergely Náziánzi Püspök lévén nem válafzathatarott volna a' Konstantinápolyi Püspökségre. Mikoron Sz. Gergely ezt meg-érté, bé-méne egy nap a' Kontziliumba, és mind az Atyák előtt, ilyen módon szóla: Az Isten Anya-szent-egyházának Páftori, szerelmes Atyáim, nem állik ti hozzátok, hogy azért gyűlvén egybe, hogy az Anya-szent-egyháznak békéséget szerezetek, egyenetlenség, és vízfza-vonás találatsék közöttetek. Ha ez a' háborúén miattam támadott, vessetek a' vengerbe engem, mint Jonást, és szűnyék-meg mingyárt a' háborúság. Én kéfz vagyok azt tselekedni, a' mi Kontziliium által rendelkezik. Ha azt itilétek, hogy én kimmennyek a' várasból, kéfz vagyok mingyárt el menni, csak a' dolgok békéségben legyenek. Maradgyatok Isten kegyelmével, és emlékezzetek-meg az én fáradságimról. Ez ígék meg-szégyeníték mind azokat, kik ellene voltak.

17. El-menvén Szent Gergely

a' Kontziliumból, a' Tsáfzarhoz méne, és szorgalmatossan kéré őtet, hogy botsátaná hazájába, mondván néki, mivel szükség volna úgy tselekedni, hogy meg-tartásék az Anya-szent-egyháznak közönséges békésége. A' Tsáfzar tsudálkozék az ő tsendes maga vífelésén, és noha vízfza-tetfzék néki a' Sz. Püspök el-menése, mindaz-által maga akarattya-ellen szabadságot ada néki. Ezek így lévén, Szent Gergely fok fráterit, és jó barátit egybe-gyűjtven, kezdé őket kérni; és inteni; lennének álhatatossok az hitben, mellyet nekik prédikálott vala; és lennének engedelmessék a' Prélátusnak, kit ő helyébe rendelnének. Annak-utánna mindeneknek írására el-bútsuzék tölök, és hazájába menvén, az ő Atyai jószágának bizonyos örökségébe méne, hogy ott magán való életet vífelne. De az-után meg-értvén, hogy a' Náziánzi polgárok még Prélátussfoknak tartaná őtet, és nem akarnának máft válafztani ő helyébe, vízfza-tére a' várasba, és egy-néhány elztendeig igazgató az ő Püspökségét. Eulálius nevű Papot, mint egy segétd tárful válafztván magának. Már meg-hólt vala Szent Bazilius az ő jó baráttya, azért Tzeszareába méne, hogy halottas prédikátziót tégyen felőle. Onnét mingyárt vízfza jöven, életének egyéb napjait, bölts tudománnyal tellyes könyveknek írásiban tölte. Mellyek az hitnek általma-

ralmazására voltak, kivált - képpen az Apollinárista eretnekek ellen, kik az ő átkozott vallásokat versekben írták volt, hogy a' népeket inkább a' magok vélekedésekre vonhassák a' verseknek szép, és édes szavaival. A' Szent Doktor-is nemelly könyveit versekben írta, és ő volt az ő utolsó gyakorlatossága, mellyben idejének egy részét töltvén, a' többit imádságokban, és egyéb Szent tselekedetekben töltötte. Az-után pedig igen öreg,

és beteg lévén, és életről az örök életre méne. Az Anya-szent-egyház az ő Innepét szenteli, az ő halálának napján, melly volt Pünkösdi havának kilencedik napján, Krisztus Urunknak három száz kilentzven éfztendejében, Valentiniánus, és Teodófszius Tsázarok idejében. Az ő teste Romában, egy szép Kápolnában, a' Szent Péter Szent-egyházában helyhezteték, tizen-harmadik Gergely Pápa-által, 1581. éfztendőben.

Szent BONAVENTURA Püspök élete.

Nevezetes Aurorok írásból Sommába foglaltatott Ribademeira Péter Pap, Jesuita - által.

I. **S**zent Bonaventura Püspök, és az Anya-szent-egyház Szerafikus Doktora, Szerafikus Sz. Ferentz szerzetéből való, születék Olaszország tartományában Balneoregben: az Attya Fidantzius János volt, az Anya Fojtelia, nemes emberek, és gazdagok. Midőn kis gyermekiségében halálos betegségtől szorongattatván, az Orvos Doktoroktól el-hagyattatnék; az Anya fogadást tén, hogy-ha meg-gyógyul, a' Szent Ferentz szerzetébe adgya. Meg-adaték egészsége a' gyermeknek, a' Szent Ferentz érdemi, és imádsági által, és az-után úgy nevelterék, hogy Szent Ferentzet kivált-képpen való ájtatossággal követte. A' deáki tudó-

mányban nagy elő-menetelt tén, életének húszon-egy éfztendejéig. Az-után az Anya fogadásának eleget akarván tenni, midőn Isteni lélektől víselctevén, érzéné magában, hogy a' szerzetes életre hivatattatnék, nagy buzgósággal meg-yetvén a' világi hivatásokat, a' Szent Ferentz szerzetébe méne, mondván: Az Anyám fogadást tett Sz. Ferentzhez az Istennek, midőn még gyermetske lévén, igen beteg volt-nék, és az halálnak torkából ki-menekedtem, és jó egészség adatott nékem; mellyet mint-hogy éleven emlekezettel tartok, most igazán meg-vallom, hogy ne talám olly nagy jó réteményt el-hagyván, hálaadatlanságnak rút vetkeivel vádoltassam. Meg-tanólván a' szerzetes életnek reguláit, fogadásokkal kötelezé magát az Istennek; és

mennyi fok jó-téteményeket a' Sz. Ferentz érdemi-által vett volna az Istentől, mindeneknek ki-jelenté. Isten-urán, mindenkor Szent Ferentznek ajánlotta magát, és segítségért kért, hogy fogadáljak eleget tehessem. Annak-okaért a' szent ifjú mind a' több' szerzetesek között, sok jószágos tselekedetekkel kezdé fényeskedni; mert szüntelen való imádsággal, halgatással, tsendes maga-viféléssel, engedelmességgel, kegyes nyájassággal úgy fel volt ékecsítve, hogy mindeneknek szemeit magához fordította. Gyönyörűsége volt néki, a' házat meg-sepreni, talakat, és egyéb edényeket meg-mosni, és más efféle dolgokat gyakorlani, mellyek alá való köz szolgákhoz voltak illelndők. Kivált-képpen való jó-akarattal volt a' betegekhez, kiknek annál örömebbben szolgált, mennél nehezebb' szaga volt a' testeknek. Az ő szerzetének Fráteri közül, nagyob' szeretettel igyekezett azokat meg-nyerni, kiket szomorúaknak, és el-hagyatottaknak itélt lenni: ezeket beszédének édeségével enyhítette, és a' Krisztus Jéhus gyönyörűsége igáját hordozni meg-intette. Ezt pedig nagy hafznoslan, és serény vigyázással tselekedte, még mikor az egész Szerzetnek Generálissa volt-is.

2. Tellyességgel a' Szent Teologianak meg-értésére adá magát, mellyben sok fáradságával, éles el-

mével, szüntelen való könyör-géssel, olly nagy elő-menetelt tén, hogy leg-bőlsebb', és Isteni Dokornak hivatátnék. Olly szorgalmas volt a' Szent Írásnak tanulásában, hogy maga kezével kétfézer irta-le a' Szent Bibliát. Az ő mestere Lutétziában Alenszi Sándor volt, igen nevezetes Doktor az ő idejében. Ez meg-gondolván a' Szent Bonaventura jó tselekedetit, kedves erkölcsit, gyönyörűsége beszédit, és Angyali nyájaskodását, azt szokta vala mondani: Ez igaz Izraelita, kibem nem látatik, hogy Adám vétkezett volna. Rövid üdö alatt Szent Bonaventura olly nagy tudományt szerze magának, hogy szerzetes életének hetedik éftendejét el-töltvén, az ő Elöl-járóinak közönséges akaratyából, a' Szent Teologia tanítására választaték. A' Szententziák Mestere könyvét mindeneknek tsudákozására, és tapasztalására magyarázta Páris Lutétziában. Itt Doktorságnak titulussával-is szép tzerémoniaikkal tisztelteték, ugyan azon a' napon, mellyen az Angyali Doktor Szent Tamás azon gráditstra fel-emelteték, ki erős és Szent barátságot tartott véle. Annak-okaért egyszer Szent Tamás bemenvén a' Szent Bonaventura kamarájába, kéré őtet, mutatná-meg néki a' könyveket, mellyekkel mind untalan élne. Elő ada néki a' Sz. ember némelleyeket, kik ott készen valának: és Szent Tamás is megkén-

kényszeríté ötet, hogy ama tickosb', és ritkáb' könyveket adná elő, mellyekből olly nagy tudományokat ki-feszegetne. Akkor azért a' szent ember, maga ellenébe helyeztett Kristus Feszületének képét mutatá, és monda: Imé Atyám a' könyv, melly mindeneket, a' miket írok, nékem szolgált. Ennek a' Feszületnek talpaiban, és a' Szent Miséknék áldozatiban, mellyeket én szolgállok, nagyob' világozságot vezek, hogy-fém mint a' deáki tudományoknak gyakorlásiban. Meg-probálá ezt Szent Tamás, és az-után erősebb' jó akarrattal szereté szent Bonaventurát, mint-hogy ugyan azon mennyei segétséggel, könyörgésekkel tudni-illik ő-is nagyob' elő-menetelt tén az igaz böltsétségnek tudományában, hogy-fém a' könyveknek mar-gyarázással.

3. Egykor Szent Tamás örömeit akarván beszélgetni Szent Bonaventurával, meg-érté, hogy a' Szent Ferentz életének meg-írásában volna foglalatos, és nem akarván néki bántására lenni, vizsgálódula az-ház felé, mondván: Had-gyunk békét a' Szentnek a' Szent-ért munkálkodni. Úgy látszik, hogy az Isten azon időben, és helyen, ezt a' két világozságot egybe-foglalta az Anya-szent-egyháznak óltalmazására, és némelly gonosz emberek vakmerő káromkodásinak megtáfolására, kik a' Parisi Akademiában a' Szent Ferentz, és Szent Domonkos szerzetes háza népét írott

könyvetskéekkel-is terhelték vala. De ezeket a' híres könyvetskéket, e' két szent embernek bölts tudománya olly világossan meg-győzé, hogy a' Romai Papatól a' tüzre ítélt-tervén, mingyárt meg-égettetének. Az-okáért ötödik Szikszrus Pápa, Sz. Bonaventuráról, és Akvinás Szent Tamásról, mint egy mástól el-választhatatlan Szentekről, igen tudós férfiakról, és az Anya-szent-egyház ofzlopiról, ez igéket monda: Ezek a' két olaj-fak, és az Isten házában, két világoskodó gyertya-tartók, kik a' szerzetnek kövérségével, és a' tudomáynak világozságával, az Istennek egész Anya-szent-egyházát meg-világosították. Ezek az Istennek kivált-képpen való gondviseeléséből, azon időben mint két tsillag fel-kelvén, két igen fényes szerzetnek háza népe közül elé-jövének, kik az Anya-szent-egyháznak, az igaz Keresztényi hitnek ki-terjesztésére igen hasznosok, és minden munkákra, és veszedelmekre az igaz hit-ért mindenkor készek. Kikből mint gyümölsős, és jól meg-mivelt földből, minden nap az Isten malasztya által, tenésző, és gyümölsős fak szaporodnak, az igen tudós férfiak, és szent életűek, kik a' haboktól ide s tova hányatott Szent Péter hajótskájának, és annak a' szegét, nagy szorgalmatossággal tartó Romai Pápanak erős, és hív szolgálatot tesznek. Ezeket ötödik Szikszrus Pápa.

4. Egy Giráldus nevű Doktor, dögféleles, és híres könyvetskét írta, és ki-botsátá a' Szent Ferencz háza népe ellen, és azoknak E-vangéliumi szegénységek ellen; azért hogy e' Szerzetesek közül némelyekben bizonyos fogyatkozásokat vett volna észbe, melyekben a' többit is mind vétkefeknek itéllel lenni. Ez ellen a' könyvetske ellen Szent Bonaventura egy könyvetskét írta, mellynek titulusa: *Apologia pauperum*, az az: A' szegényeknek magamentő felelete, melly tsudálatos ékes szöveget, és böltséget foglal magában, mellyel a' Giráldus bolondságát, és hamiságát meg-tzáfola. Sőt maga is az Úr Isten, nem fokkal azután, a' Szerzetnek igazságát, szokatlan büntetéssel, mellyel Giráldust észre hozá, meg-erősíté. Mert nem fokkal azután, az hamiság szerző, ina-fzakattá lén, és poklossággal meg-rutittatván, nyomorult állapotban mulék-ki e' világból. Ezekkel, és egyéb jó-tselekedetivel, úgy-mint tanítással, és disputálásival, mellyekkel mint Sz. Teológiának Doktora, napról napra próbálta tudományát Szent Bonaventura, mindenütt világoskodvan, mint a' szóvétnek, mellyet az Isten a' gyerya-tartóra helyhez-tett vala; az ő sugárit minden fele ki-terjesztette; sőt mint az hegyen helyhez-tett váras el nem rejthetett. Azokaért az ő tsudálatos böltseségének híre a' világ-

nak minden részeire vitetik vala. Ezt a' nagy böltséget tsudálatos okossággal vastagította, mellyel a' Prélátusok gyülekezetében, és a' maga szerzetének gyűlésében, olly rendes szententziákat mondott, hogy azon közönségesen minnyájan meg-állottak, és az ő feleletit nem külömben, mint mennyei feleleteket bé-vették.

5. Ez jó-tselekedeteknek, és böltségeknek híretől indittatván, Negyedik Kelemen Pápa, Szent Bonaventurát Angliában, Ebori Érsekké akará tenni. De ő igen tsendes maga viselő lévén, méltarlanak itilvén magát lenni, meg-menté magát attól a' nagy méltóságtól; alázatosan kérvén a' Papát, hogy lenne szabad néki az Evangeliumi szegénység-szerént élni, és a' Szent Irásnak tanólafi-által, az Anya-szent-egyháznak szolgálni. Engede az ő kívánságának a' Pápa, látván, hogy a' Keresztény Anya-szent-egyház igen meg-fegéttetnék az ő gyümölcsös munkájával, és kivált-képpen való tudományával. Midőn pedig Szent Bonaventura, még tsak harmintz-öt esztendő voltna, és tizen-három esztendeig viselt voltna szerzetes életet, meghalván az ő Szerzetének Generálisa, a' Szerzeteseknek közönséges akarattából Generálissá választák, noha ő igen ellene mondott voltna: de végtére fel-vállalá annak a' nagy hivatalnak terhét, hogy az Isten akarattjának engedne, és az Isten

Isten képében néki parantsoló Romái Pápanak engedelmes lenne. Azt a tisztet csendeffen, és igen okosan viselé, hogy a' Szerzetes figyelem, és a' Szent Ferentz regulája tekkelleteffen meg - tartatnék, szorgalmatos gondot viselt. És a' mint Negyedik Sikisztus Pápa mondgya; nem csak a' miket Szent Ferentz rendelt volt, szorgalmatoson meg - tartotta; sőt még ezekhez némellyeket ujjonnan rendelvén, és okosan hozzá-adván, azokat meg - erősítette. Mint-hogy pedig természet-szerént, minden halandó dolgoknak elei, közepi, és végei vannak, és annak a' tökéletességnak gráditsát, melyben el-kezdettek volt, meg nem tartják, azért kevés elzúndókkal az-előtt, e' Szerzetek első buzgósága, egy - kevelés hátráb' maradt vala. Annak okáért Szent Bonaventura, már az egész Szerzetnek Generáliffa lévén, a' Szerzetnek régi ajtatóságot meg - ujitani igyekezék. Az-okáért az ő Szerzetének közönséges gyűlést parantsola, fok új dolgokat végeze, a' Szerzetnek minden felé leveleket küldé; egy szóval, olly szorgalmatos volt, és olly szent életet viselt, hogy az ő hivataljának minden részeit láttatott bé-tölteni. Noha pedig e' dologban igen nehéznek látzot lenni az ő maga viselése, mindaz-által igen kegyes, és kegyelmes volt azokhoz, kik a' magok fogyatkozást, és erőtlensége-

ket meg-vallották. Annak-okáért még azokat-is, kik a' Szerzetből ki-jöttek, ha illendő penitentiát tartottak, kedvébe viszta fogadta, mint jó Atya, ne talám kétségbe ne esnének, és végheletlen gonofságnak mélységétől el ne nyeletetnének.

6. Minden szorongatásokban, és nehézségekben, mellyektől az ő tisztében nyomorgattatott, mindenkor a' Szűz Máriához, mint kivált-képpen való Patronájához folyamodott. Az ő Szerzetefinek - is meg - parantsolta, hogy mikor a' kölségnek az Isten igéjéc hirdetnék, a' Szűz Máriához kivált-képpen való ajtatósággal lennének; és ötet Angyali köszöntéssel tisztelnék, midőn a' harangnak zengését hallanának. Azt végeze, hogy az Énekeknek végében, ez a' vers tétetnék: *Gloria tibi Domine, qui natus es de Virgine, &c.* Te Úr Kristus ditsérteffél, ki szép Szűztől születtetél: Az örök Atya Istennel, Vigasztaló Szent Lélekel. Romában a' Szodalitást, avagy Társaságot rendelé, mellynek bizonyos módgya vagyon az imádságban, és mint-egy új formája a' Szűz Maria tisztelésében. Még Generális vala Szent Bonaventura, mikor Pádvai Szent Antal teste, Pádva várasába, az ő nevére épitetett gazdag Szent-egyházba általviteték; és noha már harmintz-két elzúndók el-folytanak volna az ő halála-után, mindaz-által az ő

nyelvét épen, és minden rothadás-nélkül látá e' Szent Doktor, és könyhullatásokkal öntözvén, ájtatossan kezeiben forgatá, és monda: Oh áldott nyelv, ki mindenkor kéz voltál az Isteni dicséretre, ki ezekre egyebeket is szorgalmatossan tanítottál. Most eléggé látszik, melly kedves voltál az Istennél. Így szólván, és bősületesen aztot meg-tsókolván, egyéb tetemítől nagy tisztelettel külön helyhezteté.

7. Néha az Oltári Szentségben az Isteni Felseget szemlélvén, és a' maga alá valóságát meg-tekintvén, félt, hogy méltatlan a'z magához ne venne, sok napokon meg-tartóztatá magát a' Szent Aldozattól. Midőn azért egyszer jelen volna a' Szent Mife halgatásán, és a' Pap a' Szent Oltját kétfelé szegné, annak egygyik része Szent Bonaventurához méne, és bé-méne a' szájába. Így hálákat adván az Istennek, meg-tanóla, hogy ő illy nagy jó-teteménnyel arra taníttatnék; hogy kedvesbek vólnának az Isten előtt, kiket a' fzeretet az Oltári Szentségnek vételeire viszen, hogy-fem a' kiket a' félelem meg-tartóztat az Istennek szerelmetes vételeitől, kinek gyönyörűsége nagyon, az emberek fiáival nyajaskodni. E dologról egy könyvetskét ira az-után e' Szent Doktor.

8. Negyedik Kelemen Pápa halála-után, a' Szent Péter Széke kö-

zel három esztendeig vólt üressen; mivel-hogy Viterbum várafsában tizen-két Kárdinállok, az új Pápa választására egybe gyűlvén, meg nem egygyezhetének. Az-okáért az egész dolgot tsak a' Szent Bonaventura akarattýára hagyák, hogy a' kit ő arra a' nagy méltóságra méltónak ité-ne lenni, ha ugyan magát nevezné-is, mindenektől bé-vétetvén, meg-erősítetnék. Ő pedig olly hiven, és igazán tselekedék, hogy hátra hagyván minden világi tekintetet, nem gondolván a' Kárdinálloknak jelen-vólkával, Teobáldust, Platzentziai Vitze-Isánt, és Leszfai Esperestet választá, igen ájtatos, és nevezetes férfiat, ki abban az időben távul vólt onnan, tudni-illik; a' Szent Földnek vizsgáló-nyerésében akkor foglaltos; ki minek-utánna a' Pápaságnak méltóságában meg-erősítetett volna, Tizedik Gergely Pápanak hívatá magát.

9. Minek-utánna azért Szent Bonaventura, a' Szent Ferentz háza népét sok esztendőig ájtatossan igazgatta vólna, és az ő igazgatásával mindenütt viragoznék: maga pedig szent erköltsével, bölts tudományával, és okolságával, igen fényeskednék: Tizedik Gergely Pápa Frantzia-Országban, Lugdunum várafsában, közönséges Gyűlést szerze, mellyben a' Dáák, és a' Görög Anya-szent egyháznak békelességet szerzene, és egyéb jules dolgokat rendelne. Meg-pa-

rantsolá, hogy ebben a' Kontziliumban Bonaventura - is jelen lenne, Kardinállá tévé őtet, és Albani Püspökké. Ebben a' Gyűlésben a' holott ő maga - is jelen volt a' Pápa, Szent Bonaventura minden nehéz dolgokban, és a' Görögök ellen való (kik erős okokkal meggyőztetvén, meg-térének, és a' Romai Pápát az egész Anya-szent-egyház fejének ismérék lenni) disputálásokban, és a' Szent Kontziliumnak egyéb végezésiben minden terhet magára vállala. A' Kontzilium végén, az Úr Isten az ő fáradságiért, - az örök boldogságot ajánlékozta néki, Szent Jakab havának 13. napján, életének ötven-harmadik esztendejében. Ezer két-száz hetven-négy esztendőben. Az ő teste Lugdunum várafsában, a' Sz. Ferentz Templomában helyezték; minnyájan igen siraták őtet, közönségesen erősítvén, hogy ez egy embernek halála által, igen nagy segítségtől meg-fosztatott az Anya-szent-egyház. Maga-is Tizedik Gergely Pápa, meg-erősíté ezt, mondván: Nagy kárt vallott az Anya-szent-egyház ez embernek halála által.

10. Szent Bonaventura sok, és igen bölts könyveket hagyta az utánna következőknek, mint annyi jóságos tselekedetinek, és böltségségének jeleit, mellyekkel világosította az olvasóknak értelmüket, és Isteni szeretetre felgerjeszti akarattyokat, Mivel-hogy

az ő tudománya nem száraz, se nem hiég, hogy csak az értelmet legettefle, hanem tellyes eleven nedvességgel, tűzes, és a' sziveket az Isteni szeretetre fel-gyulaasztani alkalmatos. Szent Bonaventura, a' tanításban álhataros, bátorságos, kegyes, igaz, és ájtatos: el-távoztattya, a' mint lehet; a' felettéb' való szorgalmatoságot, bé nem elegyítvén a' külső tudományokat, a' *Dialektika*, avagy *Filozofia* tudományit a' Teológiának árnyéka-alatt, a' mint sokan szoktak tselekedni: Hanem midőn az értelmet akarja meg-világosítani, mindent a' kegyességre; és az akaratnak meg-szentelésére rendel. Mivel-hogy ő égő, és tudós Doktor akart lenni; mert fényleni kevés dolog, sőt gyakran hiúság, gyakran ártalmas; mert a' tudomány fel-fuvalkodtat, és ördögséget szerez. Mert minek magyaráztatik az ördög, hanem tudós, de szeretetlenül? Az okaért az ő életének, és tudományának ditsérete szerént adatott néki ez a' név: Bonaventura, hogy Szerafikus Doktornak hivattasék.

II. Azt írja Villégas Alfonzus, hogy Lugdunum várafsában egy nemes aszföny, egy Pö-embernek felesége, nagy ájtatósággal jár vala a' Szent Bonaventura prédikázióinak halgatására. Történék, hogy nehézkes lévén, és el-jöven a' szülfének ideje, rettenetes fájdalmaknak szenvedése-után, egy meg-hólt férő

férfi gyermeket szüle. Mellyet látván oda hivatá Szent Bonaventurát; ki oda menvén, firni kezdé a' nemes afzszony, és kezdé őtet kérni, hogy könyörülne rajta. A' Szent ember látván őtet firni, könyörületességre indúla, az-okáért az Istenet imádván, a' szent Keresztnek jelét formálá a' meg-hólt gyermekre, és mingyárt fel-támaszta.

12. Más tiszteletes afzszony-állat ugyan abban a' városban, három napig szenvedett a' gyermekszülésben, életének nagy veszedelmivel. A' kik körülé voltak, mondanak néki: ajánlya magát Szent Bonaventurának (ki már meg-

hólt vala) és tenne fogadást, hogy meg-látogatná az ő koporsóját. Fogadást tén azért az afzszony, és magát a' Szent embernek ajánlá, és mingyárt egy fiat szüle, és a' nagy veszedelemtől meg-fzabadúla. Sok afzszony-állatok találtattak a' gyermek szülésnek nagy veszedelmében, kik magokat e' szent embernek ajánlván, az ő érdem-álltal mingyárt meg-fzabadúttak. Annak-felelte fok emberek, külömb-féle veszedelmekben, nyomorúságokban, testi, lelki betegségekben, és kísértetekben találtatván, segítségül hitták Szent Bonaventurát, és meg-fzabadúttak.

Szent NORBERTUS Püspök élete.

Szurius Lörintz-által sommába foglaltatott.

I. Szent Norbertus Kfzánkvis várasában, gazdag, és nemes Atyáktól születék. Az Anyja nehézkes lévén véle, szózatot halla álmában, melly monda néki; Örülly afzszony-állat, mert a' fiú, ki a' te méhedben vagyon, Erfekké leszén. Fel-nevekedyén, és irást tanólván Norbertus a' Koloniai Erfekek udvárába méne, és az-után az Henrik Tsáfzáréba; a' hol minnyájan szerették, és tisztelették őtet, az ő nemessége, gazdagsága, és kedves maga-viseletéért. Az-okáért a' testi alkalmatóságra, jó lakásra, és világi pompára adá ma-

gát, de meg-ismérvén a' világnak tsalárdtságát, a' tisztt kívánásnak hiúságát, és hogy a' világi gyönyörúségek rövidék, és fok keferúségekkel tellyesek vólnának: az Istenről kezdé gondolkodni, és az Isten fel-gerjeszté őtet, hogy ismérné-meg, mivel az ő lelkének békeisége tsak az Istenben vólna, kibén kellene azt keresni, és megtalálni; olly nagy szorgalmatósággal szolgálván néki, mint az-előtt szolgált a' világnak. Ki-méne az Udvarból, le-veté a' drága ruhákat, és egy alatson ruhába öltözék; és minden világi gyönyörúségeket meg-utála, mellyekben addig az ideig élt vala; és az imád-

sághoz, 's a' penitentzia - tartáshoz kezdte, melyet hogy jobban tselekedhetne, egy Kalastromba méne, a' hol negyven napig marada; és onnét az Anya-szent-egyházba méne, a' hol ő Kánonok vala, és az Isten lelkétől vífeltetvén, nagy buzgósággal kezdte prédikállani, mindeneket a' jóságos tselekedetekre intvén: tsudálkoztak az halgatók; látván az ő életének hirtelen való változását, hogy az Evangélium prédikállója lett volna, ki kevéssel az-előtt, kevély Udvari ember vala.

2. De noha némellyek, magokban szálván; meg-tértenek, mások nem szenvedheték, hogy olly nagy szabadsággal intetnének; és dorgáltatnának tőle: fel-indítának egy alaton rendez lévő Papot, hogy üldözné őtet, ki rút oszmány bezzéddel igen szidalmazá, és megtsufolá őtet; de Norbertus semmit nem gondola azzal, éppen az Istennek adván az ő szívet. Annakutánna három ezteideig prédikállván, és sok üldözéseket szenvedvén a' kevélyektől, irigyektől, vízfza-adá mind a' benefiziumokat, és az Egyházi jövedelmeket: eladá minden jószágit, és az árrát a' szegényeknek adá; mezt-láb, és alá való ruhában, téli üdöbben, két társával, kik őtet követék, Gelázius Pápához méne, és a' lábához borulván, számot ada néki az előbbi életéről, és új igyekezetről. Őrüle néki a' Pápa, és meg-

ísmérvén benne az Isten lelkét, halván az ő jó bezzédét, és nagy okoságát, magánál akará tartani őtet. De Norbertus könyörge néki, ne kényszeritse őtet arra, mivel olly rendezlenül élvén az Udvarokban, és az Egyházi jövedelmeket hiúságokban költvén, penitentiát akarna tartani az ő vétkeiről.

3. A' Pápa hatalmat ada néki, a' Világnak akár melyik részében prédikállani az Evangéliumot. Ezt az hatalmat, és áldást vévén a' Pápától, el-méne a' két társával, és ísmég ketten jövének, tsak hamar egy-más után, az ő társágába, kik közül egygyiket Hugonak hittak, ki ő utánna azt az új Szerzetet igazgatta. Ezekkel a' társaival Szent Norbertus falúról falúra, városból városba járt, prédikállván az Evangéliumot, olly tsudálatos nagy hasznokra, és gyümölcstőkre a' népeknek, hogy minnyájan követék őtet, ki-menvén eleibe nagy örömmel fogadrák őtet; meg-vonták az harangokat, mikor valamely városba bé-ment a' társaival, és a' Szent-egyházakba mentek látni, és halgani őtet. Mind ezek a' Szent emberek, az ő ájtatos prédikáziójokban, a' penitentiáról, és gyakran való gyónásról szóllottak; szép intéseket adván, mi-képpen éllyenek az házas emberek, és az aszszonyok, hogy üdvözüllyenek; és kiki mint éllyen az ő rendi szerént.

4. Szent Norbertusnak kiváltsággal való ajándéka volt az Isten-től, a' békéség szerzésre a' versengők, és vízfőz-vonók között; és a' ki az ő tanársát nem akarta fogadni, az Isten azt meg-büntette. Egyfzer két nagy Urat meg-akarván egy-mással békéltetni, kik úgy gyűlölték egy-mást, hogy ugyan hadakoztanak egy-más között: szólla egygyiknek, ki mingyárt engedede néki: az-után szólla a' másíknak-is, de az olly kemény szívet mutata, hogy azt semmi módon meg nem lágyíthatá. Akkor Norbertus a' maga társához fordúlván monda néki: Ez az ember elefelejtette az eszét, nem-is akar miniket halgatni; de hamar meg-adgya az árrát, mert az ellenségének kezébe esik, és gonofzul leszen dolga; úgy-is lén. Mászor pedig sok egymással ellenkezők között akarván békéséget, és egygyefséget szerzeni, egy Katona nem akara engedni a' szent embernek, hanem dulfülván fel-üle lovára, de akár mint farkanytyuzta. a' lovát, ki nem mozdíthatá helyéből; meg-ísimérvén azért a' maga vétjét, mindenek előtt a' Szent ember lábaihoz borula, és botsánatot kére tőle. Koloniába méne Szent Norbertus, némelly Szenteknek tetemít kívánván, és az Úr Isten meg-jelenté néki azokat, a' Szent Gerion testével egyetembe, mellyért az egész város igen örüle.

5. Meg-kezdé az Isten fokasítá-

ni a' Norbertus társait, meg-világosítván, és arra vezérelvén őket, hogy egy új Szerzetet fundálna; ki meg-értvén az Isten akarattját, jelenés által: egy távul, és magán lévő kemény helyet választa, mellyet Prémonstratusnak hittak, hogy ott építse az ő első Kalastro-mát. Abban az helyben kezdődék az ő új szerzete, melly az helynek nevérol, Prémonstratensnek nevezteték, a' Szent Agoston reguláját tsudálatos látás-által, Szent Agostontól vévén, és a' Regulaszerént élő Kanonokok feje ruháját, igen kemény penitentzia-tartó életet viselvén, Angyali életet inkább', hogy-sem emberit. Elejétől fogva az emberi nemzetnek ellensége, rettenetes-képpen üldöztes ezeket a' szerzeteffeket, sok féle késértetekkel akarván meg-tsalni őket; de ők imádságokkal, bűjtőlésékkal, és vigyázásokkal hartzoltak ellene, és meg-győzték őket; noha találkozott közülök, a' ki meg-engedte magát győzetni. Egy közülök igen ájtatos penitentzia-tartó volt, és mindennél többet bűjtölt, mivel egész esztendeig, vasárnapokon kívül, föttet nem evett: egyfzer hamvas szerdán, midőn Norbertus távul vólna, olly keményen meg-késérteték a' torkoságnak lelkétől, hogy meg-adá magát, és monda, hogy ő nem bűjtölhetne a' Negyven-napi bűjtőn, el sem hagyhatná a' tejes, és tyukmonyas étket; mert azt tse-

leked-

lekedvén, meg-halna; de az Isten nem akarja az ő halálát. Semmi okkal nem veheték őtet a' bűjtőlésre, azért meg-engedék néki, hogy ennek, mikor gondoláa szükségesnek lenni, a' maga retzése szerént. Vízfza-tére Norbertus a' Kalastromba, és minek-előtte bé-menne, meg-isméré bizonyos jelenségek-által, hogy az ő Gyülekezetében valami szerentsétlenség történt volna, az ördög kísérteti által. Bémenvén, meg-tudá mi lett volna; az-okaért maga-elejébe hivatá azt a' Barátot, kit alig tartott-meg a' bőre a' nagy kövérség miatt; meg-ismervéa, hogy nem a' szükség, hanem az ördög kísértete szegte-meg véle a' bűjtöt, meg-parantso-la néki, hogy bűjtölne, kemény kenyeret, és vizet adván néki ele-delül, melly regulával kevés nap alatt magában szálla, és a' közön-séges szerzetes életet követé.

6. Egyfzer e' Szent Atya két új Baráttal vízfza-térvén a' gyüle-kezetbe, egy szózatot halla, mint-ha az égből adatott volna, melly monda: E' két új Barátok közül, egygyik nem a' te társaságból való; mellyet hallván, meg-félem-lék a' Szent ember, és jól meg-vis-gálván, elzébe vévé, hogy az egy-gyik nem volna ájtatos: maga vi-selésében, és beszédében nem vól-na tsendes, és alázatos; hanem szándékiban álhatalan, az imád-ságban erőtlen, és igen rest az en-gedelmségsben. Meg-inté őtet,

és atyai-képpen meg-dorgála; de végre ugyan ki-méne a' Szerzetből, el-lopván egy-kevés ezűstöt, és egyéb aprólék dolgokat. Ez ki-méne a' Szerzetből, és mások so-kan jövének-bé helyette, kik kö-zött egy igen hatalmas Godefred nevű Gróff, életének virágjában, el-hagyván sok jószágát, világi tiszteletit, gyönyörűségit, sok szol-gáit, és paripáit, mindeneknek nagy tsudálkozására, kik az előtt ismérték őtet. Hasonló-képpen akara tselekedni, egy Teabald ne-vű, tekéntetes nevezetű, igen gaz-dag Fejedelem Frantzia Országban, maga személyét, és állapottyát a' Szent Norbertus kezeiben helyhez-tetvén: de ő azt tanátsla néki, hogy inkább feleséget vene magá-nak, mert meg-maradván a' vilá-gon, nagyob' szolgálatot tethetne az Istennek, és nagyob' hasznot az Anya-szent-egyháznak.

7. Az Úr Isten sok tsudákkal tekénterésé tévé Szent Norbertust, fő-képpen az ördögök üzésének ajándékával, kiket ki üzött az em-berek testeiből. A' többi között vólt egy leányzó, kit már egy ez-tendeig gyótrótt a' gonosz lélek, kinek szája által el-mondotta a' Sa-lomon Énekének könyvec, és meg-magyarázta azt, elsőben Deákul, az-után Németül. Ezzel az ördög-gel nagy veretkedése vólt Szent Norbertusnak, mert igen versfengő, és dühösködő vólt; de végre meg-győzé, és ki üzé őtet, Misét mond-

ván, az Olcári Szentségnek ereje által. Egyszer egy rettenetes kegyetlen ördögöt ki akarván űzni Szent Norbertus egy emberből, sok népek-elött, ki kezdé a' gonosz lélek jelenteni a' környül állóknak titkos vétkeit, de csak egy vétket sem nyilatkoztathatott-ki, melyet igazán meg-gyóntak volt; a' népek látván, hogy ki-mondgya az ő titkos vétkeket, el-futának, és csak nem egyedül hagyák Szent Norbertust. A' profécálásnak lelke-is adott volt néki, és tudta jelenés-által, melly igen meg-fokafodik az ő Szerzete. Egy a' Barátok közül szép tiszta forrásból vizet meritvén egy kannával, mondá néki Szent Norbertus, miért meritette azt a' rút vizet, és bé-tekéntvén az edénybe, egy igen nagy varas békát találának abban. Egykor rettenetes nagy medve képében jelenék-meg néki az ördög, mint-ha meg-akarná őtet enni; meg-háborodék egy-kevevsé, de meg-istnérvén, hogy az ördög volna, meg-bátorodék, és parantsola néki e' Krisztus nevében, és mingyárt el-enyészék.

8. Az ájtatóságtól vífeltervén, ísmég Romába méne a' Romai Pápanak könyörgeni; hogy Apostoli méltósággal erősítené meg az ő Gyülekezetét, és a' Pápa örömeit meg-teslekedé, és egyéb Privilegiumokat-is engede néki. Mikor el-akarna menni Romából, egy szózatot halla az égből, melly monda néki, hogy Magdeburgi Püspökké

kellene lenni, azzá - is lén Isten engedelmeiből, noha ellene mondott volna, igen alázatos lévén: és mikor az ő Anya-szent-egyházába viték őtet, a' maga alattson ruhájában, és mezit-láb akara odamenni. Minek-utánna Püspöki székébe helyezteték, legeltetni kezdé az ő juhait, mennyei tudománynak legeltetésével, és megkezdé a' Papok erköltsét jobbitani, fő-képpen a' maga életének példájával. És meg-értvén, hogy az Anya-szent-egyház jóvedelmi, elvétettek, és meg-kiffebbítették volna, vagy az ő előtte valóknak gond-vifeletlenségek miatt, avagy némelly világi Uraknak hatalmaskodása-által, kik hatalmasúl ragadozták volna-el azokat; meg-gondolván azért, hogy azok a' jószágok a' szegényeké vólnának; és mennél kevésb' vólna az Anya-szent-egyháznak, annál kevésb' vólna a' szegényeknek; vízfíza akará nyerni az el-vezett jóvedelmeket, hogy az Isten meg ne büntetné őtet, mint gonosz szolgát, és az Anya-szent-egyháznak gond-vifeletlen pástörát. Annak-okáért fel-kerefvén, kik azokat az Egyházi jószágokat nem igazán bírták, kényszeríté őket, hogy hadnák-el, a' miköz gonosz lelki ísmérettel bírták. Ők pedig mint vízfíza-tordult hatalmas emberek, igen meg-haraguvának a' Szent Püspök ellen, csak azért, hogy a' maga hivatalyában el-járna, és boszut akarának állani.

9. Egykor Nagy - tsötörtökön gyónást balgatván Szent Norbertus, el-jöve egy ember, penitencia-tartó ruhában, és kéré a kapun állót, hogy botsátaná-bé ötet a' Püspökhöz, mert ő-hozzá akar na meg-gyónni. A' kapun-álló meg, mondá a' Püspököknek, és ő mondá, hogy bé ne botsátaná az ő hirenélkül. Végezetre egyebeket meghalgatván, bé-botsátá ötet, mondván néki; lenne békével, ne közelgetne hozzája, meg se mozdúlna. Az-után pedig meg-parantsolá, hogy vennék-el a' palástját, és látnák-meg, mit hordozna; és egy hegyes tört találának nála, mellyel meg-akarta ölni a' Püspököt, a' mint maga meg-vallotta, ki-nyilatkoztatván annak az átkozott gonofságnak szerzőjét. Mázor pedig éjjel a' Szent-egyházba menvén, a' reggeli Szolofmára, egy igen gonofs ember, meg-akará ötet ölni, de az Isten nem engedé, mivel a' Papok-közül, kik véle valának, sebesíte-meg egygyet, gondolván, hogy a' volna a' Püspök. Minek-utánna Püspökké választaték Sz. Norbertus, egy jó elől-jarót rende le a' Piemonstrati Szerzetnek, hogy viselné gondgyát annak ő helyette, és igazgatná azt, mellyet ő plántált vala; de mindaz-által a' Szerzetbéli Szent erköltsü, és tudós embereknek tanátsával mivelné azt.

10. Midőn második Honórius Pápa halála - után, Második Innoztentzius választaték Pápaságra; Leo Péter nyughatatlan, és hatalmas ember lévén, magának akará tulajdonítani az Apostoli Széket, hatalommal, és csalárdsággal özláft szerezvén az Isten Anya-szent-egyházában. A' töb' Szent Atyák között, kik az igaz Pápát Innoztentziust óltalmazták, egy vólt Sz. Norbertus, ez-okáért Olafz-Oroszágba menvén, az ő tanátsával, és méltóságával szolgálta abban a' veszedelmes állapotban Innoztentziusnak, a' míg békeféssessen az Apostoli Székbe űne Romában. Ez utat el végezvén, szerentséssén vizfsza-méne az ő Anya-szent-egyházába, a' hol az Úr Isten négy holnap hoszfu betegséget botsátá reá, ki nyóltz esztendeig szentül igazgatván azt az Anya-szent-egyházat, jó-ságos tselekedetekkel tellyes lévén, lelkének kegyefségével áldáft ada azoknak, kik jelen valának, és ki-adá a' lelkét az ő Teremtő-jének, Szent Iván havának 6. napján Kristus Urunknak 1134. esztendejében: és a' Szentséges Szűz Mária Templomában temetteték, az ő Szerzetének egy Kalafromában, a' mint életében meg-hadta vala. Hólta-után meg-jelenék némellyeknek az Szerzetesi közül, és jelenés adaték az ő ditsőségérdől.

Szent HILÁRIUS Püspök élete.

*Fortunátus Püspök, és Turónai Ger-
gely-által somnába foglaltarott.*

I. Szent Hilárius Piktaviai Püspök, Akvitiában nemes atyáktól születék. Gyermekségétől fogva olly nagy tudomány, és böltsesség fénylett ő-benne, hogy nyilván meg-mutatta, mi-képpen az Isten az hitnek, és az Evangeliumnak óltalmazójává választotta volna őtet. Az Attya, és Anyja tanásából, egy leányt vén magának házas társul, kitől egy leánya születék néki. A' házasságban élvén, igen jó Kereszténynek mutatá magát lenni; igen nagy el-lensége volt az Arrius Eretnekeknek; a' mint lehetett, üldözte őket; el-távozott az ő nyajáságoktól; és soha vig ortzát nem mutatott nékik. Azoknak, kiket tudott tisztáknak lenni, attól az eretnekségtől, szép intéseket adott, hogy lennének álhatarosok a' Szent Háromság hitében, vallást tévén az három személynek egyenlőségéről, meg- vetvén az Arrius istentelen eretnekségét, ki tagadta a' Szent Háromságot. A' Hilárius beszédi ollyanyok voltak, mint az Isten szeretetének tüze, mellyekel némely hideg sziveket fel-gyúlasztott, el-annyira, hogy sokan ellene állának az Arriánusok gonofz tévelygésének, hogy tovább' nem mehet-

ne. Nagy hitelt szerze ez -által magának Hilárius, és olly kedves lén az Istennél, hogy Pappá szentelteték, és nem sokkal az-után Püspökké választaték, és szentelteték.

2. Az új Testamentumban, csak egy Papnak sem volt szabad feleséget venni magának; de ha valakinek felesége lévén, meg- érdemlette a' Papi méltóságot, és nagy szükség kívánta, hogy Pappá szenteltetsek, meg- lehetett ilyen okkal, hogy tovább' ne laknék, úgy mint házas személy a' feleségével, hanem válnának el egy mástól egyenlő akarattal; avagy ha egy házban maradnának, nem úgy mint házas személyek, hanem mint vér szerént való atyafiak, tiszta életet viselnének; így a' Papok mindenkor tisztaságban éltek. Püspökké szenteltetvén Hilárius, nem csak a' maga Püspökségében tén nagy hasznot, sőt mindenkor nevedvén az ő szent életének jó hire, a' Kereszténységnek sok részeiben, kiki használt magának az ő tudományával, és szent életének jó-példájával: némelyek elő-menvén a' jóságos tselekedetekben; és egyebek el-hagyván a' vétkeket. Az ő idejében a' Konstantinápolyi Tsászár Konstantzius vala, kinek birodalma-alatt nagy erőt vén az

Arri-

Arrius dögletes eretneksége, és a' Kereszténységnek fok részeire kiterjede. Meg-gondolván ezt Hilárius, és minden félelmet kivévén szívéből, és az hitnek buzgóságával fel-fegyverkezvén, mint erős, és győzhetetlen szívű Kapitány, bé-ment az ellenségek fereginek közepibe, ezerszer halálos veszedelemre vetvén életét, az eretnekek fegyvereinek közepette tállatván, mellyeket ő Isteni tűzzel telyes nyelvével, meg-hajtott, és hafzontalanokká tett a' sebesítésre. Mivel-hogy a' bizonyságok, és az igen hathatos okok, mellyekkel a' régi Keresztény hitnek igazságát próbálta, oly erőssék voltak, hogy azok-által meg-némitotta, és az ellen mondásra erőtlenné tette az eretnekeket. Ez bizonyára az Isten hatalmas kezéből adatott nagy orvosság volt az együgyű népeknek, kik látván, hogy lok tudós Püspökök az Arrius vélekedését tartának, alkalmatosságot vehettek volna azon tévelygést követni; de látván, hogy Hilárius olly tudós, és szent életű Püspök, ellenük mondana, és nyilván meg-győzné őket; meg-maradának az igaz Keresztényi hitben.

3. Mellyet látván Urszárzius, és Valensz, Arriánus Püspökök, ráévék Konstantzius Tsáfszár, hogy Számki-vetésbe küldené Hiláriust, mert tsak ő egyedül volna, ki meg-haborítaná a' Kereszténységnek béke-ségét, A' Tsáfszár Frigiába

Asiának tartományába küldé Hiláriust, és vele egyetembe más két Szent Püspököt; Dienest a' Mediolanumi Püspököt, és Eufzebiust a' Vertzelli-Püspököt. Szent Hilárius Püspök nagy béke-séges tűréssel szenvedé a' nyomoruságot, meg-gondolván, hogy mennél tovább el-távoznék hazájától a' Krisztus szerelméért, annál inkább közelgetne Mennyországhoz. Számki-vetésben lévén Szent Hilárius, fok dolgokat tselekedék, mellyekkel meg-mutatá álhatatosságot, és nagy szeretetét, mellytől viséltetett az Istenhez, nem zugolodván ellene; sőt hálakat adván, hogy méltóvá lett volna nyomoruságokat szenvedni az ő szent nevéért. Ez bizonyos próbája a' jóságos tselekedetnek; ha igaz-e', avagy képmutatás, mivel a' ki a' nyomoruságokban, jóságos tselekedetét nem mutattya, mellyet mutatott a' jó szerentsékben jelenséget ad, hogy nem volt tekéletes. De a' ki tisztáb' lészén a' nyomoruságokban, mint az arany a' kementzében, meg-mutattya tekéleteségét.

4. Azon-közbe Arba az ő leánya, kit hazájában hagyott vala, igen szép, és okos szűz lévén, igen késérteték egy nemes, és gazdag ifiútól, hogy hozzája menne házastársul. Ezt meg-értvén Hilárius a' számki-vetésben, mingyárt az imádsághoz folyamék, és könyörge az Istennek, hogy az ő leánya férhez ne menne, hanem tartaná meg

meg ſzüzeſégét. Kinek egy levelet íra, mondván: Én néked egy vö-legényt kerelleſtem, kinek nemefſége minden földi nemefſéget fe-lyül halad: az ő ſzépeſége nagyob' minden róſáknak, és liliomoknak szépeſégénél, az ő ſzemeinek fényeſége ſzeb' a' drága kőveknél: az ő ruhái fejérbek az hónál, és fénylenek mint a' nap-fugári: az ő gazdagsági nagyobbak minden orſzágoknak gazdagságinál: az ő bölteſeſége ki-mondhatatlan: az ő ajakinak beſzédi mézzel folytak: az ő tiſzteſége igen nagy: az ő álla-pottya igen nemes: és minden dolgokban olly rekélleſes, hogy el-hagyni őtet világi emberért, igen nagy bolondság vólna. Mikoron Arba el-vévé ez levelet, igen örü-le, és igen meg-ſzereté a' vö-le-gényt, kit az Attya igire néki; engedelmes akára lenni, és meg-tartá ſzüzeſégét.

5. Egy-nehány eſztendeig lén Szent Hiláriuſ ſzámki-veſésben, midőn még ott vólna; közönséges Gyülekezetet hirdereének, Kis Aſiá-nak tartományában, Iſzauria Szeleu-ziában, és ő-is oda hivattatván, az útra kézfűle. Annak-utánna el-indulván, és bé-menvén egy vá-rasba, egy Florentzia nevű leány-zó, pogány atyától ſzületett, tör-ténet-ſzerént egy Szent-egyházban találtatván, holott ſók népek valá-nak, látván Szent Hiláriuſ Püſ-pököt a' Szent-egyházba érkezni, fel-ſzóval kezdé mondáni, ki vólna,

ki nyilatkozatván az ő ſzent életét. Az-után pedig ſietséggel által-men-vén, az egész nép között, az ő lá-baihoz borúla, ſók könyhullatá-fokkal kérvén a' Püſpököt, hogy keréſztelné-meg őtet. Az Attya, és az Anya-is meg-keréſztelteté-nek ő-utánna, nagy öröme-re Sz. Hiláriuſnak, az hitnek ágazatira meg-tanítá őket. Egy-nehány na-pig maradván ottan, iſmég útra in-dúla. Annak-utánna a' Gyüleke-zetbe érkezvén Szent Hiláriuſ, igen örülének néki, kik a' régi igaz Ke-reſztények réſzéről vóltanak. Ott ſók dolgokat végezének, és meg-veték a' tévelygéseket, melyeket az Ariminenſzi Gyülekezet bé-vev-t vala; mellyben erősbek lévén az Eretnekek, némelly dolgokat vé-geztek vólt az hitnek igazſága-el-len, mellyeknek mindenkor ellen-ne-mondottak a' régi igaz Kereſz-tények.

6. Látván Szent Hiláriuſ, hogy az igaz Kereſztények dolgai bátor-ságofok vólnának a' Szeleuziai Gyü-lekezetben, és tsak az kivántatnék, hogy a' Tsáfzár az egygyeſégre hozhatná, ki még a' maga tévely-gésében vólt meg-általkodva, min-denkor melette lévén a' két eret-nek Püſpök, Urſzátiuſ, és Valenſz. A' Tsáfzár eleibe méne Szent Hi-láriuſ, kérvén őtet; rendelne bírá-kat, kik alkalmatofok lennének; mert ő Urſzátiuſſal, és Valenſzel meg-akarna diſputálni. Mint-hogy bizott az Iſtenben, hogy meg-
gyöz-

győznék őket az igazsággal, melyet őltalmazott; és reméni vala, hogy a' Tsászár, és az egész világ ezekben vennék a' tévelygést, mellyben ők, és a' kik őket követték, találtattanak. Megértvén azt a' két eretnek Püspökök, és félvén a' gyaláztattól, melly nekik onnan következt volna, azon kérék a' Tsászárt, hogy minek-előtte Hiláriusnak válassz adna; küldenék vizsgálta őtet Frantzia-Országba az ő Püspökségére. Noha a' Tsászár akarta volna hallani a' disputálást, hogy azt a' részt követné, melly győzedelmes lenne; de nagy szorgalmatossággal végtére meg-nyerék tőle, hogy Hiláriust vizsgálta - küldenék az ő Püspökségére. Szaturminus-is az Arelati Püspök igen faradott e' dolgan, Urzarziussal, és Valenszel egyetembe, mint-hogy igen féltek, hogy-ha ismét jelen lenne a' Szeleuziai Kontziliumban, fok erős végezéseket tenne az ő igyekezetek ellen.

7. Vizsgálta-térvén Szent Hilárius Frantzia Országba, egy szigetbe érkezék az hajó, mellyet Gallinának hinak, melly a' Toskána tengerében vagyon; holott az emberek nem lakhattak a' fok mérges kigyók-miatt: gondolván a' Szent Püspök, hogy kevésb' veszedelem volna hartzolni azokkal a' mérges kigyókkal, hogy-fem az eretnekkel, kikkel számtelen viaskodott; ki akara szállani az hajóból, mind azoknak akarattya-ellen, kik az ha-

jóban voltak. Kezébe vevé az ő Püspöki páltzáját, és látván a' kigyókat, mellyek elejébe jönnek vala, fenyegetni kezdé azokat a' páltzával, a' Kereszt jelét formálván. Mingyárt a' kigyók vizsgálta-fordulának, ő pedig utánnok menvén, a' szigetnek veszedelmes helyére kergeté azokat, és ottan a' földbe plántálá a' Püspöki páltzát, mint egy jelül, és határu azoknak a' mérges kigyóknak; és annak-utánna, noha fok kigyókat látnak a' más részén a' szigetnek, a' vízbe ugrosni, de soha által nem jöttek az határon, mellyet tett azoknak a' Szent ember. Az időtől fogva emberek-is laknak abban a' szigetben, kik dicsirik az Úr Jésus Krisztust, ki tsudálatos dolgokat cselekezik az ő Szentei-által.

8. El-érkezvén Szent Hilárius az ő hazájába, mindenektől nagy örömmel fogadtaték. Történekm nem fokkal az-után, hogy egy némes aszfzonynak egygyetlen egy fia keresztség-nélkül meghalna; a' nyavalyás aszfzony Sz. Hiláriushoz menvén, a' lábaihoz borúlá, fok könyhullatásokat öntözvén, elejébe tévé neki a' gyermek holt testét, mondván: Márton még Katakumenus lévén vizsgálta nyerte életét egy halottnak; te ki Püspök vagy, és annyi esztendőig szolgáltál az Istennek, kérjed ő Szent Felségét, adgya vizsgálta életét az én fiamnak; bár tsak addig, míg meg-keresztetetik, és így örömem lélzen, ha

mingyárt meg-hal-is az-után. Ez igék nagy könyörületességre indíták Szent Hiláriust, ki a' fok nép előtt imádkozni kezdé, és olly fogantatos lén az ő imádsága, hogy a' gyermek változtatni kezdé a' halálnak sárgaságát, és szép színe kezdé lenni az ortzájának, és a' meghidegült tagjai meg-melegedének; meg-nyílnak a' bé-fogott szemei; a' szája vízfolyá-nyeré a' szólást; és minék-előtte a' Szent Püspök az imádságtól fel-kele, a' gyermek az halálból fel-kele az életre, nagy öröme az Anyának, és mind azoknak, kik jelen valának.

9. Arba a' Szent Hilárius Leánya, meg-maradván a' szüzességben, az ő szerelmes Attyának vízfolya-téréséig, sokat beszélgetének egymással; de egyfzer fő-képpen monda a' leányzó az attyának, hogy ő igen kívánná látni a' vő-legényt, kit néki levele-által ígért vala. Megértvén Hilárius Isteni jelenés által, hogy az ő leánya az Isten kedvében volna, imádkozván meg-nyeré néki, a' mit kívána; mivel-hogy a' leányzó betegség-nélkül, el-változtatá az halandó életet, az örök életért, és a' lelke az attyától néki ígértetett Vő-legényhez méne. Ez nem vólt kifeb' tsuda, a' meghólt gyermek fel-támasztásánál, mivel-hogy az vízfolya-tére az életre, mellyben vérkezhetett; de a' leányzó meg-halván, örök életet nyert, mellyben nem vérkezhetne.

Szent Hilárius Püspök életének töb' részét, imádságban, és írásban tölté, örök emlékezetét hagyván az ő éles elméjének, böltséégének, és ékes beszédének, mellyekről bizonytságot téznek a' könyvek, mellyeket írt a' Szent Háromságról, és egyéb Szent dolgokról.

10. El-jöve az ő halálának órája, nagy öröme néki, és gyönyörűségére az egész mennyei seregeknek: de igen nagy szomorúságra az ő váraísának. Bóldogul megadá lelkét az Istennek; és mikor el-temetteték az ő teste, sok tsudákat tén az Isten ő-általa. Egy Probiánus nevű ifjú, halálos betegségben lévén, a' Szent tetemihez viteték az Attyától, és mingyárt meg-gyógyula. Ez ifjú az-után ugyan Piktaviai Püspök lén, és sokszor tett emlékezetet, ez jó tétéményről, mellyet az Isten tselekedett néki, Szent Hilárius érdemi-által. Két poklos ember, az ő temetésének földéből vevén, a' magok fejekre tévék, és meg-gyógyulanak. Egy leányzónak egyik karja egybe-sugorodván, meglátogatá az ő koporsóját, és meg-gyógyula. Egy vak ember, egy egész éjjel imádkozván a' Szent-egyházban, a' hol a' Szent Hilárius teste vala, első lén, ki meglátá, hogy meg-virradott volna, és felkölté a' Papokat az Isteni ditséretnek mondására.

11. Klodoveus Frantziai Király egy-

egyszer az eretnekek ellen mégyen vala hadakozni, és bé-menvén imádkozni a Szent Hilárius Szent-egyházába: egy fényes fugár jöve az Egből egy szózattal, mondván néki, hogy el-menvén, mingyárt rohanna az ellenségekre, mert győzedelmet nyerne: engede a Király, és győzedelmes lén. Innét világossan látzik, hogy Szent Hilárius Püspök még hólta után-is üldözte az Eretnekeket. Két Kalmár a városba jöven, a hol a Szent Hilárius teste vala, monda egygyik a másiknak, hogy jó volna meg-látogatni az ő koporsóját, és bizonyos ajándékot adni, melly egy viazból csináltatott kép vala, közönséges mind a kettőnek. Víz-fa-tetfék egygyik Kalmárnak, noha tetteré, mintha ő-is akarná:

a koporsóhoz menének, és bé-mutaták a viaz-képet, melly mingyárt két-felé válék, és egygyik részé ott marada, a' hová tetterett vala, és a' másik távul vetterék onnan. A' Kalmár pedig, ki nem akart ajándékot adni, látván e' tsudát; meg-vallá vétkét: penitentiát tarta, és miéek-elötte a' városból el-menne, drágab' ajándékot ada a' Szent Koporsóhoz, hogysem a' kép vala. A' Szent Hilárius Püspök ditsóséges által menelele volt, Bóldog Afzony havának 13. napján, Kristus Urunknak 393. esztendejében, Valentiniánus Tsázar idejében. Az Anya-szent-egyház 14. napján szenteli az ő Innepet, helyt adván a' Vizek-reft napja Oktavájának.

Boroméus Sz. KAROLY Püspök élete.

Sommában foglaltatott Villegas Alfonsoz - által.

I. Ezer öt - száz huszon - nyóltz esztendőben Arona nevű városban születék Boroméus Szent Károly; régi nemes nemből: az Attyát Boroméus Gisbertusnak hitrák, és az Annyát Meditzi Márgitnak, ki fuga volt Negyedik Pius Pápanak. Az Úr Isten meg-akará jelenteni az ő következő szent életét, születésének idején, egy szokatlan, és tsudalatos fényességgel, mint egy nap, melly az ház-

felett jelenvén, az ő születése - után két óráig tartott nap-kelet előtt hajnal hasádfig. És bizonynal még gyermeksege - is világos jelensége volt, minéműnek, és melly nagy-nak kell vala lenni Károlynak az Isten Anya-szent-egyházában: mivel-hogy az údót, melly meg-maradott néki az iskolabéli gyakorlatóságitól, nem töltötte játékokban, és gyermeki hivalkodásokban, hanem egyéb ajrtatos tselekedetekben, ől-tarotskákat csinálgtván szép ékefgetésekkel, akkorbéli kisdedségére

nézve, nagy ájtatósággal, és következendő szent életének jelenségeivel. Mind az ház népe, 's mind kívül valók tsudálkoztanak rajta. Semmi dolgot nem láttatott tselekedni, hanem igen tisztá együgyűséggel, és minden követésre méltó tsendes maga viselésével; honnét nyilván való dolog volt, hogy mennél inkább nevedett idejében, annál inkább előment a' jószágos tselekedetekben, és tekelletes életben. Örömeit követte a' jó erkölcsű embereket, és eltávoztatta a' gonosz erkölcsűekkel való nyájajságot. Az ő okoskodási, és bezzelgetési, nem voltak szentségelemek, sem hivalkodók, hanem tisztességeffek, jók, és ájtatosok.

2. Gyermekségének idejéből ifiúságra jutván, mikor közönségesen hajlandob' az ember a' világi gyönyörűségekre, midőn Páviában a' deáki tudományoknak tanolásában volna, nagyob' lelki buzgósággal kezdé ő a' szent életnek regulája-szerént élni, mindenkor inkább' igyekeztvén szokott lelki gyakorlatosságiban éléb' menni. Mihelyt a' világi, és Egyhzi törvényeknek tanolását elvégezté, Doktorrá tétetvén azokban, alig volt még huszon-két éftendő, hogy a' Római Pápa, kit Negyedik Pius Pápanak hittak, ki az ő Anyjának Battya volt, megértvén az ő nagy okoságát, és ditséretes maga viselését; a' nagy dolgoknak véghezviteleiben, a' Római Anya-szent-egy-

háznak Kárdinálisává tévé őtet; és a' Pápaságnak nagyob' terheit, és foglalatosságait ő reá raká. Az údöben meg-hala Friderik Gróff, az ő egyetlen egy Battya, és ő igen őstönöztetett el-hadni az Egyházi életet, nem lévén mások, kik az ő Attyának házat ki terjesztenék, és így ő nagy világi Fejedelem lehetett volna. Ő pedig meg-gondolván a' világi dolgoknak hiúságát, és igen veszedelmes romlandóságát, erőssébben kötelezé az Istennek őnnön magát, fel-vévén a' Papi rendet, és az-után az életnek nagyob' lanyaruságára adván magát.

3. Minek-utánna Mediolánumi Érfek lett volna, el nem mulatta eleget tenni annak az igen terhes Pásztori hivatalnak; mindenkor Püspökségének helyében lakván, és álhataróssan meg-maradván, mindenkor azokban a' foglalatóságokban magát gyakorolván, mellyek illendők, és szükségesek az igaz Püspökhöz, és Pásztorhoz; elsőben jó példájával, és az-után bezzédevel tanította az ő lelki juhait, nem engedvén semmi faradságnak, semmi alkalmatlanságnak, semmi unalomnak; hogy mindenkor vigyázzon az ő nyájára, és gondot viseljen az ő juhainak údvósségére. A' gazdagságoknak, méltóságoknak, és igen nagy tisztviseléseknek meg-utálása nyilván megmutatta az ő nagy szent életét. El-adá az Oirai Fejedelmeséget, és

annak az árrát a' szegényekre, és szent helyekre költé: más nagy summa pénzel-is hasonló - képpen tselekedék. A' Nagyobbik Szent Mária Anya-szent-egyházának Fő-Ef-pereftségét el-hagyá. Külömb-féle Nemzetek nagy Országának, és tartományinak Protektorságát, az az: óltalmazó tiztét le-tévé, mellyek a' nagy tizteteleken kívül, néha fok hasznot szoktanak szerzeni. Ezt pedig tselekedé meg-ismérvén a' nagy terhet, melly volt eleget tenni olly nagy, és külömb-féle tizteknek, kötelefségét, mellyet véghez vinni kötelefsék, a' kik béveszik a' tizteknek jövedelmit; ő mind ezektől meg-fosztá magát, hogy az ő nyáját lelki kenyérral jobban legeltethesse.

4. Ez-által a' ditsőséges Szent Károly Püspök-által végezödék el a' Tridentomi Kontzilium, melly olly hasznos, és szükséges a' Kereszténységnek: mellynek ő volt első meg-tartója-is, fő-képpen az ő Mediolánumi Anya-szent-egyházában. Ő-általa az Egyházi figyelem, melly a' földre esett vala, és a' jó erköltsők, mellyek meg-veszettek, és feslettekké változtak vala, az elébbi helyekre, és ékeiségekre állattának. Meg-épité ez a' jó Pásztor a' Szent-egyházakat, mellyek Romában az ő titulusi-alatt voltak: és nagyob' részét azoknak-is, mellyek az ő várafsában, és Püspökségében voltak. Némelyeket pedig fundamentomiból ujjon-

nan épített, és gazdagságokkal, és szép eszközökkel fel-ékesített. Ennek a' nagy Püspöknek gyuladozó nagy buzgósága, és szeretete az Isten Anya-szent-egyházához, itt meg nem tartóztaték, hanem tovább ki-terjede, tsudálatos szorgalmatósággal, páfztori álhatatósággal, és lelki erősséggel, sérelem-nélkül erőssen meg-tarván a' régi igaz hitet, mellyet eleven beszédével, mindenkor prédikállott, és óltalmazott. Soha meg nem akarta engedni, hogy az Anya-szent-egyház méltósága meg-uráltasék, és meg-sértöddgyék: semmi rendbéli még nagy személyekre-is nem tekintvén e' dologban, hanem erős szível, mérészen szokta vala mondani: Az Isteni dolgok adaffanak meg az Istennek, és az emberi dolgok az embereknek: és hogy kész volna tulajdon vérét ki-ontani az Anya-szent-egyház igazságának óltalmáért.

5. Az ő életének, illy nagy igazsága, és szívének álhatatósága tsudálatos történettel meg-erősítettett, mikor ama hite-szegett Fráter Humiliátus, midőn a' szent ember, szokása-szerént, estve az ő Palotájának Kápolnájában, az ő háza népével imádkoznék, egy puszkával a' hátára löve, de azzal semmi-képpen meg nem sérteték, az Isten gond-viselelé-által meg-óltalmaztatván. Annak-felette olly nagy volt az ő lelkének ájtatósága, és gyakorlatósága az imádságban, hogy

hogy gyakran egész étfzaka megmaradott az imádságban; és noha egész negyven óráig a Szent-egyházban volt imádkozván, és minden órában prédikáziót téven a kótségnek, a ki oda gyült. Igen tisztelte, és bótstülte a Szentek te-temit, és ereklyéit nagy Innepléssel ide 's tova vitetvén azokat, hogy a népektől is tiszteltesse. Sokszor meg-látogatta az ő gondvifeléle-alá vettetett népeket, igen darabos, és kő-szıklás nagy hegyeken által menvén, még az ő tartományinak töb' Püspökségiben is sok nagy fáradsággal szénvedéssel. Az ő Palótájának ajtai minden údóben nyitva voltak minden rendbéli szükölködő személynek, és kiváltképpen a jövevényeknek, és a szegény szarándokoknak; kiket nagy adakozással meg-segített, pénzt-is adván nekik, hogy véghez vihessék az útakat.

6. Ezer öt-száz hetven-hat éftendőben Mediolanum váraffa, és Mediolanumi Püspökségnek tartománya, a kegyetlen dög-haláltól igen nyomorgattatván, és retentetes-képpen meg-vesztegettetvén, nem tsak magát meg-foztrá kéz akartva, az ő házának jövedelmétől, és jószágától, hogy táplálva, és meg-ruházza a Krisztus szegényit; hanem még a maga tulajdon ágját is a Lazarétumba, az az: Mirigyben fekvő nyomorult szegények házába küldé, ő maga a püfzta éftzakon halván. Akkor éjjel,

és nappal a közönséges, és magánvaló útzakon szorgalmatoffon járvala ez a vigyázó Püfztor, az ő népét szükségében meg-segitvén, és mint a büntetéfte viterett gonofz ember, egy kötelet kötven a maga nyakára, mezitt láb járván, szép protzeszfziókat rendelt, az Isten haragjának meg-engesztelésére. Gondot vifelt, hogy a Szent Szákramentomok: Penitentzia tartás, az Oltári Szentség, és az utolsó kenet nagy tisztelettel adattassanak a halállal tufakodóknak, és ő maga is személye-szerént szolgáltatta ezeket a pestisben, avagy mirigyben meghaló embereknek; az éftzakának nagy részen mindenkor vigyázván, hogy készen légyen az ő szükölködő nyájának segítséggel lenni. Néha meg-hólt embereket találván az útzakon, azokat mingyárt eltemettette: és a kisdedeket, kik még az ő meg-hólt annyoknak em-lőjökhoz voltak ragafzkodva, a végre rendeltetett dajkákhöz tápláltatni, és fel-neveltetni küldötte: hasonló szorgalmatoffsággal jelenvölt az halállal tufakodó nyomorult emberekkel, biztatván őket böl dog ki-muláfra. És noha abban az időben mindenkor a pestisben, avagy mirigyben lévő emberek közzött forgolódot, mindaz-által az Isten kegyelméből ő maga semmi nyavalyát nem szenvedett; sőt még azok-is nem szenvedtek semmit, kik e jóságos tselekedetekben követtrék őtet.

7. Etelben, és italban olly nagy volt

volt a' maga meg-tartóztatása, hogy minden nap böjtölni szokott vala. Innep napokon kívül, és minden héten háromszor, vagy négyszer csak kenyérral, és vízzel élt. A' hoízfú böjtön pedig el-hagyván, a' kenyeret, egyebet nem evett, hanem száraz fűgékert, és vízben meg-ázott gyümölcsöt. A' meztelen testén egy darabos, és kemény szőr-zákot viselt, minden nap meg-ostorozta a' maga testét: a' puízta deszkákon, avagy polyvával töltött darabos 'zákon alutt éjjel, három avagy leg-fellyeb' négy óráig. Mindenkor igen tisztá életet viselt. Az Anya-szent-egyházhoz tartozandó jószágoknak, és tiszt-viseléseknek el-oltrásiban: és kinek-kinek igazát meg-adásiban,

mindenkor az igazságoknak egyenes úttján járt. Végezetre annyi sok jószágos tselekedetekkel mindenfelől fényeskedvén, és az Istenől hívattatván: az örök életre méne, életének negyven-két esztendejében, Krisztus Urunknak ezer öt-száz nyóltzvan-négy esztendejében, az ő teste Mediolanumban a' nagy Templomban temetteték, a' népeknek igen nagy sokasága oda gyűlvén, és minden órában szíveffen magokat néki ajánlván, és ötet segitségül híván, sokán sok, és nehéz betegségekből meg-gyógyultanak. Kit a' Szentséges ötödik Pál Pápa a' Szentek Lajstromába számlála, Pápaságának hatodik esztendejében.

Alamifnás Szent JÁNOS élete.

Metafrasztes Simeon-által sommába foglaltatott.

I. **A** Lamifnás Szent János, Tzi-prus szigetében, nemes Anyától, és Anyától születék, kik szorgalmatos vigyázással, és gondviseleléssel fel-nevelék ötet. Annakutánna akarattya-ellen, arra kényszeríték ötet, hogy magának feleséget venne. Egynéhány fiai lének, kik annyokkal egyetembe, rövid idő-alatt meg-halának. Azután azt fogadá, hogy az Isten szolgálattában foglalná magát; és kívált-képpen sok alamifnát olzto-

gat vala, nagy gazdagsága lévén ő-néki: az-okáért hire lén az ő nevének egész nap-keletben. Heráklus Tsászfár; az időben Konstantzinápolyban lakván, meg-isméré ötet; és mint-hogy az Alekszandriai Püspök meg-holt vala, annak a' várasznak népe a' Tsászfárhoz küldé egy Püspököt kérvén tőle; a' Tsászfár magához hivattván Jánost, szorgalmatosán kéré ötet, hogy venné-fel magára annak az Anya-szent-egyháznak gondviseleését. Ellene-monda János, a' mint lehete, de egy Nitzétas nevé nagy

nagy fő ember, úgy meg-ditsiré őtet a' Tsáfzar-előtt, hogy mint-egy erővel kényszerité őtet annak a' méltóságnak fel-vételére.

2. Minek - utánna a' Püspöki székre helyezteték, melly Szent Márké volt, minden szorgalmatos-sággal ki-akará gyomlálni az Eretnekségeket Alekszandriából; és azokat mind ki-veté a' városból, kik eretnekségben lévén, meg nem akarának térni az igaz hitre. Mikor a' Szent Püspök Alekszandriába méne, tsak hét Templomok volt a' régi Keresztényeknek; de ő olly szorgalmatos volt, hogy hetvent szerze, minek-előtte meg-halna, mellyeket a' Keresztények mind igen gyakorlottak. Sok Ispirályokat is építtete, hogy némellyekben a' betegek orvosoltatnának, és tápláltatnának; némellyekben pedig a' jövevényeknek jó szállást adnának. A' többi közdött a' szegény afzönyoknak-is épité egygyet, kik nehézkessék lévén, és nem lévén gondviseles reájok, a' mint kívántanék, a' magok házoknál: ottan illendő-képpen viselnének gondot reájok. El nem felekezék a' szegény Papokról-is, mert nekik-is egy nagy házat építe, a' hol kinek-kinek közdülök kamarátskát, ágát, és illendő eledelt adtanak. Mind ezekre az helyekre, bővségeffen gondot vifélt a' Szent Püspök, egyéb alamifnálkodáson kívül, mellyet tselekedett, mivel soha tsak egy szükölködő személy sem folyamodott

ő-hozzája, ki vagy egészen, vagy réz-szerént, meg nem vigasztaltott volna.

3. Ez a' Szent Pátriarka bizonyos napokat rendelt, mellyeken nyilván való helyeken űlt, hogy minnyájan, a' kik néki akarnának szállani, szabadon szólhatnának. Mert azt mondotta: Mikor a' Keresztény ember az Istennel akar befezzelleni, mindenkor vagyon meghalgatása; nem nagy dolok, ha az ő szolgálai ugyan azont tselekednek szolgálta tárfokkal. Ezzel a' meghalgatással nem tsak meg-orvosolta a' fok szegényeknek szükségeket; hanem némellyeknek titkos vétkeit is meg-tudta, és meg-orvoslotta. Egy nap a' többi közdött, senki nem méne ő hozzá befezzelleni, az-okáért fel-kelvén sirni kezde, és meg-kérdetvén, miért sirna, felele: Azért, hogy el-veztettem ezt a' napot, semmi jót nem tselekedvén felebarátomnak. Egy a' baráti közdül monda néki; Sőt Uram örülnöd kellene, olly jó gondot viselvén a' juhaidra, hogy senkinek nem volt szüksége reád. Ezek az igék egy kevelsé meg-vigasztalák őtet, és nagy hálát ada az Istennek.

4. A' kinek gondgyok volt az alamifnák osztogatására, kérdék egy nap őtet, ha bizonyos afzönyoknak, kik alamifnát kérnek, de gyűrűket, és aranyas lántzot hordoznak, kellene-e' adni. Felele nekik a' Szent ember: Én nem parantsolom néktek, hogy meg-vigál-

vizgályarok, ha a' szegények ol-
lyanyok-e, vagy nem: hanem kinek
kinek adgyatok, a' mit kér; és lé-
gyen hitetek, mint nekem vagyon
a' Krisztus Jébusban, hogy ha az
egész világnak minden szegényi
Alekszándriába jönének, mindennek
találhatnék alamifna. A' jó Pász-
tor magán való személyeknek - is
nagy summa pénzt adott, a' mint
egyszer adott volt egy kalmárnak,
ki hajó-törést szenvedvén kétfzer,
és mindenét el- vesztvén; minek-
utánna jó summa pénzt adott vol-
na néki, egy hajót-is engede néki,
húsz - ezer mérő buzával. A' Kal-
már húsz nap eveze, nem tudván
hová, és végre a' Británia Sziget-
be érkezék, a' hol igen nagy drá-
gaságot szenvedtek. A' szigetbé-
liek tsudának tarták, hogy a' búza
oda vitetett volna, és annak négy
részéért, meg annyi onnot adának.
A' Kalmár vizfsza-térvén hazájába,
látá: hogy az onn finom ezüfté vál-
tozott volna; és ezébe vévé, hogy
az Isten, a' Szent Pátriarka érde-
miért tselekedte azt néki.

5. Mázor pedig egy várafi pol-
gárnak, tizen-öt mérték aranyat
akara adni, mivel mindenét el-lop-
ták volt a' tolvajok. A' sáfár gon-
dolván, hogy igen sok volna, tsak
öt mérték aranyat ada. Mingyárt
egy gazdag fő aszfzony levelet kül-
de a' Szent Pátriarkanak, mellyben
azt írta, hogy öt mérték aranyat
venne-fel az ő jövedeleméből, a'
szegényeknek alamifnájára. Ki-

nyilatkozék a' szolganak hamisága;
mivel a' Szent ember meg-kérdé a'
polgárt, mennyi adatott volna né-
ki; az-okáért hívá a' sáfárt, és meg-
dorgálá őtet, miért nem adott an-
nyit, a' megnyit. parantsolt vala;
és hogy inkább meg- szegyenitse
őtet, meg-mutató a' fő- aszfzony
levelét, értésére adván néki, hogy
annyt ajándékozott a' fő- aszfzony,
a' megnyit ő alamifnába adott, és
monda néki: Ha te nekem enged-
tél volna, a' megnyit adtál volna,
annyt küldött volna nekem a' fő-
aszfzony. Annak-utánna pedig szól-
ván a' fő- aszfzonymnak a' szolgál-
előtt, kéré őtet, mondaná-meg, ha tsak
öt mérték aranyat akart volna néki
adni. Felele az aszfzony: Tifzte-
lendő edes Atyám, én tizen-öt
mérték aranyat irtam volt: és nem
tudom mi-képpen lett, hogy a' ti-
zen-öt ki-töröltetett, és tsak ötöt
találtam irva; gondolván azért,
hogy az Isten akarattya volna, nem
küldék többet. A' szolgál nagy szé-
gyenbe maradván; azt fogadá ma-
gában, hogy mindenkor meg-adná
azt, a' mit a' Szent Püspök pa-
rantsolna.

6. Midőn egykor a' Szent Püf-
pöknek nagy szüksége volna; egy
hatalmas gazdag ember, száz ötven
mérték aranyat, és sok ezer mérő
gabonát akara néki adni, hogy Dia-
konusá rendelné őtet, kinek már
két felesége volt. A' Szent Püf-
pök noha nagy szüksége volna,
nem tsak el-nem vévé az ajándé-
kor,

kot, hanem igen meg-feddé őtet, mondván: Magadra vigyázz, reád ne jőjjön a' büntetés, mellyel Sz. Péter fenyegeté az ördögös Simont, ki jó lumma pénzt akara adni az Apostoloknak, mondván: Adgyátok nékem-is ezt az hatalmat, hogy valakire kezeimet téfzem, a' Szent Lelket vegye. *Actor. 8. v. 19.* Még el nem végezte vala beszédét a' Szent Püspök, mikor az Anyaszent-egyháznak két hajója a' partra jura, mellyek Sziciliából jöttek fok gabonával meg-terhelve, melly akkorbéli szükségét meg-orvoslá.

7. Egyfer az Anya-szent-egyháznak egy adó fizető jobbágya, bofzuságot; tén a' Szent Patriárka Unokájának, ki hozzája méne, igen panaszolkodván, az ő bofzuság tévője ellen. A' Szent Atya látván, hogy az ő Unokája mód-fellett meg-haragutt volna, monda néki: Tehát bofzuságot tett az te-ellened, én Unokám ellen? Bízdeam csak, úgy tselekefzem véle, hogy egész Alekszándria tsudálkozni fog rajta. Ezek az igék egy-kevelésé meg-engefztelék az ifjú szívet; az-után pedig mikor látá, hogy inkább meg-tsenedesedett volna, monda néki: édes fiam, ha azt akarod, hogy atyámfiának tartsalak téged, és jól tegyek veled, mint atyámfiával, szükség, hogy békefészes-tűrésben birjad a' lelkedet; és bortsás-meg annak, a' ki néked bofzuságot téfzen, a' mint tartozik a' jó Keresztény tselekedni; és olly

szép intést ada néki, hogy mingyárt meg-botsáta annak, ki őtet bofzusággal illette vólt. Ezzel nem elégedvén a' Szent Patriárka, meg-parantsolá Hop-mesterének, hogy attól a' jobbágytól egy-néhány esztendeig adót ne vennének, mellyen az egész város tsudálkozik; így tellyefedének-bé a' Szent ember szavai.

8. Ez a' Szent Püspök igen gyakorlatos vólt a' Szent Írás olvasásában: és mindenkor tudós embereket tartott maga-társaságában, kikkel közönségesfen disputált a' homályos dolgoknak magyarázásáról, hogy mindenkor kéfzen lenne az eretnekek ellen, kik az ő idejében vóltanak. Hogy pedig mindenkor meg-emlékeznék az halálról, egy koporsót kezdett tsináltatni magának, és azt félbe hagyatta, és meg-parantsolta egynek a' munkások közül, hogy minden Innep-nap, és fő-képpen mikor evett, és hivatalosok vóltak maga-társaságában, mondaná néki: Uram meg-emlékezzél, hogy a' te koporsód még el nem végeződött, visfely gondot azért, hogy végeződgyék-el, mert nem tudod mikor léfzen szükséged arra. Igen mértékletes vólt az ételben, italban, ruházatban, és minden dolgokban, mellyek maga-vifelését illették.

9. Egy gazdag városi polgár, egy igen szép paplant küldé néki, az-okaért egész étfzaka fira a' Sz. Atya, mondván: Ki mondaná jó dolog-

dolognak, hogy én ezzel a jó paplan-
nal magamat bé-takarjam, holott
annyi fok szegénynek csak nem hi-
deggel hálnak-meg az útfázakon :
azok bőjtölnek, és én jól lakom.
Én félek, a' Krisztus ne mondgya
nékem, hogy el-vettem az én fá-
radságimnak jutalmát a' világon.
De légyen áldott az ő szent neve,
mivel-hogy gondot visélek ma-
gamra; el-adom ezt a' paplant, és
az árrával szegényeket ruházok.
Reggel a' piatzra viteté a' paplant,
és a' ki néki küldötte, ujjonna
meg-vévé azt, és vizsza-küldé né-
ki; ezt pedig háromszor tseleke-
dé: az-okáért a' Szent Pátriárka
meg-izené néki, mondván: Meg-
látom, mellyik közülünk farad-el
elsőbben, én-e' el-adván a' paplant,
és az árrát szegényeknek adván,
vagy pedig te meg-véven azt, és
nékem vizsza-küldvén. Az a' pol-
gár igen gazdag vala, és a' Szent
Püspök ilyen módon, jó summa
pénzt vén-ki a' kezéből, hogy a'
szűkölködőknek adgya. Ez a' Sz.
Pátriárka gyakran emlékezett egy
Szidónius Szerapionról, ki minden
jószágát el-adta vólt az Isten fze-
reteréért, nem lévén az-után mit
adni a' szegényeknek, tulajdon ru-
háit le-veté, és meztelen marada,
femmie nem maradván, hanem csak
egy könyve, mellyben a' Szent E-
vangéliumok vóltak írva; és kér-
dervén, ki-fosztotta vólna meg ő-
tet, a' könyvet mutatván, azt
mondotta: Ez a' könyv.

10. El-közelgete az Alamifnás
Szent János életének vége, ki meg-
értvén Isteni jelenés által, hogy
Alekszándria várasát el fognák ron-
tani a' Persák, meg-akará az ő ha-
zája-bélieket vigasztalni Tziprus szí-
getében. Az-okáért Tzipriusba mé-
ne, abba a' várasba, a' hol szüle-
tett vala. Meg-betegedék ottan,
és testamentomat tén, melly ilyen
képpen vagyon: János az Isten
szolgáinak alázatos szolgája: Én
hálákat adok az én Uram Krisztus Jé-
susomnak, mivel nékem Püspöki
méltóságot adott; és mivel a' vi-
lág javaiból töb' meg nem mara-
dott nékem egy pénznek harmadik
részénél, azt akarom, hogy az - is
a' szegényeknek adásék. Mikor
akarattya vólt az Istennek, hogy
én Alekszándriai Püspökségre vála-
tassam, az Anya-szent-egyház kin-
tsében száz ezer mérték aranyat
találtam, és húsz ezeret adtam-hoz-
zá, a' jámbor Keresztények alamif-
náiból; és tudván, hogy mind a'
Krisztusé vólna, néki adtam min-
deneket, kinek hasonló-képpen ki-
adom az én lelkemet. E' vólt az
Alamifnás Szent János testamen-
toma, mellyet el-vegezvén el-nyu-
govék az Urban.

11. Mikor temetni vívék őtet,
oda akarák tenni, a' hol két nagy
Prélátusokat temettek vólt, kik
mintha elevenek vólnának, két-fe-
lé vonák magokat egy mástól, és
magok között helyt adának a' Sz.
Pátriárkának. Az ő halála napján,

egy ember Alekszándria városában, ki fokát alamisnákodott, el-ragadták lélekben, és a' szegényeknek, árváknak, és özvegyeknek nagy sokaságát látá, kik a' Szent Patriárka előtt mennek vala; olaj-fa ágak lévén kezekben; ő pedig Püspöki szent öltözetekben volt, mint mikor nagy tzerémoniaßlan szent Misét szolgált. Az ő halála volt Bóldog Afiszony havának 23. napján, Krisztus Urunknak 620. eszten-

dejében. Kinek rothadás-nélkül való testét, Korvinus Mátyásnak, Magyar-Ország Királyának, a' Török Tsászár által küldé, Konstantinápolynak meg-vétele után. Budán pedig fokáig nagy tizzeletben tartaték: de a' Mohátsi veszedelem-után, Budáról Pofonba átvitetett, és a' Szent Márton Templomában tizzeletsegeffen helyhez-tetett.

Szent REMIGIUS Remenszi Érsek élete.

Honorátus azon várasznak Érseke-által sommába foglaltatott.

I. **M**inek-utánna az Úr Isten keze a' Frántzia népeket az ő vétkekért, meg-büntette volna a' kegyetlen Vandalus népek-által, kik igen nagy kegyetlenséget, romlást, és rettenetes veszedelmet tettek volna az egész országban: Egy puszttában egy Montánus nevű szent életű Barát lakik vala, ki siratván annak a' népek bűneit, szemeinek látását el-vesztette vala: mivel-hogy igen jól tudta, hogy azoknak vétkekért botsátatott Istentől az ostor, és szüntelen imádtá az Istent, hogy tovább' ne menne az ő haragja. E' Szent életű Barátnak jelenése lén Istentől, hogy hamar születnék egy fiú abban az országban, kinek neve Remigius lészén: Ez Püspökké tétetik; és ennek prédikálása, és jó példa adá-

sa-által, fokban meg-térnek az Istenhez, és Szent életet viselnek: és így meg-szünik az Isten haragja, és ostroma. Tudta a' születendő fiúnak még az Attya, és anyja neveit-is, kik Emilius, és Tzilinia voltak, mind a' keten Laudenszi faluban lakó nemes személyek. Montánus azokhoz méne, és az Isteni jelenést meg-beszéllé nekik: de ők kételkednek vala, mert immár vén emberek valának, kivált-képpen Tzilinia, és el nem hitetheti vala magával, hogy néki anyának kellene lenni. Montánus monda neki: Hűgyed bizonynyal, hogy te Anya lészesz, és fiatskádod tulajdon tejjeddel táplálod: sőt mikor e' világra szülsz, meg-kened szememet a' tejjeddel, és én a' látást visszanyerem.

2. Mind úgy lén, a' mint monda a' szent ember, méhében fogada

Tzilinia, ki a' férjével egyetemben jó példát adnak vala magokról, és igyekeztek Istennek szolgálni, megtartván az ő Szent törvényét. Eljőve a' születésnek ideje, és születék Remigius, ki gyermekségéről fogva igen szent életet viselt: és életének hajnalával megmutatá tevékenységét napjának, melly nagy fényessége léendő volna. Az Annyia tulajdon tejével táplálta őtet: megkené a' Montánus szemeit, vízfűz adá látását, a' mint ő maga elévé megmondotta vala.

3. Az iskolába küldték Remigius, hogy különb-féle tudományoknak tanolásiban gyakorlaná magát: és kevés idő-alatt nagy előmenetelt tén, nem csak a' deaki tudományokban, hanem az életnek szent példájában is, elannyira, hogy hűz éltendő lévén, és Bernard Remenszi Érsek meghalván, a' nép egybe-gyüle új Érseknek választására: és Remigius jelen-lévén, kiki ő reá veté szemeit, mondván, hogy fenkit inkább nem illetne az a' méltóság, mint Remigiust. A' Szent Ihu bé-telék szeggyennel, és kezdé magát menteni, mondván, hogy ez dolognak elle-ne mondana az ő élete, és életének ideje, és soha szokás nem volt szakállatlan ifiakot választani olly igen nagy tisztre, melly csak az ősz, és életemes bölcs embereket illetné. Midőn a' nép, és Remigius ez vétekezésben volnának, hirtelen egy fényesség láttaték lejöni

az Égből, melly meg-állá a' Remigius feje felett. Nem végeződék itten a' Remigius Püspöksége tsudálatos válfaztásának; és meg-öröcsítésének tsuda tétele: mivel a' világosságon kívül, Mennyei olajjal meg-kenettetett az ő feje: és minnyáján, kik jelen voltak, érzették szagát a' gyönyörűséges illatnak. Minnyáján látván ezt a' tsudát, egyenlő-képpen nagy szóval kezdék az Istent dicsérni, mivel méltóztattott meg-mutatni, hogy tették neki, a' mi minnyájoknak tetzik vala.

4. Remigius nem mere tovább-ellene-mondani, ne láttatnék a' Szent Lélek ellen tusakodni. Azután mingyárt Pappá rendelték, és Püspökké szentelték a' szomszéd tartományokból egybe-gyült Püspökök-által. Mihent fel-vévé a' méltóságot, meg-kezdé mutatni, hogy alkalmatos, és elégséges volna annak gyakorlatoiságára, alaminálkodó, vigyázó, ájtatos, emberséges, és tevékeny lévén a' tudományban, és szeretetben. Az ő nyájaskodása mennyei vala, beiszéde az Isten szeretetének tűzével fel-gyuladott: vig volt személyében, de rendes méltósággal, és éppen kedves kellemes vala. A' mik illendők, és lelkeknek üdvöségére szükségesek voltak, azokat prédikálta: és a' mit beszéddel prédikált, tselekedettel gyakorlotta. A' kik az ő ortzáját nézték, ájtatoiságra indultanak: mivel ő-

Eee e 3

benne

benne a' szentségnek eleven képe tündöklék vala. Az ő jelen-vólta a' vakmerők, és kevélyek ellen rettenetes vala, de igen kedves az alázatofokhoz, és kellemetefekhez. A' jókhoz kegyes irtázat mutatott, mint Szent Péter; de rettenetese a' gonofzokhoz, a' mint Szent Pál. Az ő lelkének gazdagsági olly nagyok vótak, hogy a' mint testi szemekkel nem látchattak, úgy beszéddel ki nem magyaráztathattak; mindaz-által külső tselekedeti-által ki-nyilatkozattak. Az időt heába tölteni el-távóztatta: a' világi gyönyörűségek vizsgál-tetzetrek néki: ellenébe a' fáradságok kedvesek vóltak: és örömeit akart másoktól meg-utáltatni: szegény vólj pénzzel, gazdag jóságos tselekedettel.

5. A' prédikázióiban meg-fedette a' tisztátalanságnak vétkeit; és tanátsúl adta, hogy senki tulajdon feleségét rútnak lenni ne állítsa, se a' másét szépnak lenni ne bötösüllye. Ételben, és italban igen mértékletes vólt: néha, hogy magának nagyot tulajdonítani ne látatnék, némellyeket atyafiai, és baráti közül a'ztalához hivatott. Néha bizonyos madaratskák látattak az ablokon bé-jönni, és magokat az ő tangyéra mellé helyeztetni, és enniek adott nékik: némellyek el-repültenek, és mások vizsgál-jötenek. Honnét Szent Remigius alkalmatóságot vett lelki táplálást azoknak adni, kik ő-

véle az a'ztalnál vóltak, mon-tván: Ez madaratskák nem vernek, se nem aratnak; mindaz-által az Isten gondot vífel reájok napról napra: menyivel inkább gondgyát vífeli az embernek, kinek szerelméért vérét ki-ontotta; és tulajdon életét adta; ha mindaz-által ő sem mulattya-el az Isten akaratyát tselekedni. A'zt is mondotta: Ez az eledel nem készítettett ez madaratskákknak, mindaz-által örömeit adatik nékik. Így a' mi javainkból-is, mellyeket a' mi eleink hagytanak nékünk, vagy a' mellyeket szorgalmatóságnal, és fáradságnal kerestünk, örömeit részt kell adnunk a' szegényeknek, hogy az Isten részt adgyon nékünk ditsőségéből az ő országában: mellyből ki-vettettek az ördögök az ő vétkekért.

6. Ez a' Szent Prélátus gyakran meg-látogatta az ő Püspökséget, és nem bizra harmadik személyre azt az hivatalt. Történék, hogy egyszer egy Galmatziakum nevű helyre jutna, a' hol egy ember ördögtől meg-szállatott vala, kinek testében ördög lévén, attól megvakítottott vala. Szent Remigius imádkozék érte, honnét kényszeríté az ördögöt el-menni, és az ember meg-szabadúla, és egyszer's mind a' látást vífza nyere: az-okáért nagy hálakat ada az Istennek. Mászor a' Szent Püspök Remenfi városban, a' Szent Nikázius Mártir (ki Püspöke vólt azon városnak) házában lévén szálláson,

tűz támadta, és annak nagy része meg-ége. Ez dolog meg-mondaték Szent Remigiusnak: az-okáért imádkozék, ofzran oda méne, a' hová már a' tűz el-érkezett vala, melly olly nagy sebességgel égett, hogy úgy látfzott, mintha az egész váraft el-égetné. A' Szent ember a' kereszt jelét formálá a' tűz ellen, melly vízfzsa kezdé magát vonni, és el-futni az ő jelen-lététől: és ő mind addig követé azt, miglen mint-egy golyóbisba kerekedvén, meg-vonná magát a' várasnak egy részére, és azon-által szalada, az egész népnek igen nagy csudájára.

7. Azon várasnak Keresztelő Szent János Szent-egyházában, egy leányzónak testéből ki-űze egy őrdögöt, melly ki-menvén olly nyomorultul győtré őtet, hogy halva hagyná: Sz. Remigius imádkozék érte, és halottaiból fel-támasztá. Az időben Frantzia-Ország sok szorongatásokat szenvedett: mivel küllömb-féle Tirannusok kegyetlen hadakozásokat gyakorlottak abban. Egygyik azok közül volt Klodoveus Kilderikusnak fia, ki annak az Orzágnak nagyob', és job' részének magát Urává tete vala. Ez a' Klodoveus bálványozó pogány ember vala, kinek felesége Klotildis Keresztény, és Szent életű aszfzony vala. Ez sokszor tanátslotta a' Királynak, hogy keresztelkedék-meg, és lenne Kereszténnyé. De amaz mentegette

magát, hogy az ő népének feregi, meg-ölnék őtet, ha azt tselekedné. Egykor szüksége volt a' Németek, és Svekufok ellen hadakozni, és meg-űtközvén azokkal, látá magát veszedelemben helybeztetve, nem csak a' győzedelmet el-vezteni, hanem hálalt-is szenvedni. Klodoveusnak társaságában egy Orlienfi Keresztény Hertzeg vala, ki tanátsúl adá a' Királynak: tenne fogadást az Istennek, hogy Kereszténnyé lenne, bátoritván őtet, hogy győzedelmet nyerne. Klodoveus fogadást tén, és minden dolog kívánsága-szerént lén néki: és nem csak győzedelmes lén abban az hartzban; hanem azt a' tartományt az ő Koronája alá-hajtá. Az-után vízfzsa-tére Páris várasába, holott közönséges lakó helye vala. Megjelenté fogadását Klotildis Királynénak, ki igen örülvén azon, hivata Szent Remigiust, és beszélgetése lén e' dolog végett ő véle.

8. A' Szent Püspök a' Királyhoz méne beszélgetésnek okaért, és olly dolgokat monda néki, és olly harhatossággal, hogy leg-ottan megakara kereszteltetni. Tsak a' tartóztattya vala őtet, mivel kételkedik vala, ne talám a' nép pártot űtne ő-ellené. Hogy azért az a' kételkedés el-vétetnék a' Király szivéből: Szent Remigius a' feregek Fő-rendével magán magán szólla: és e'gynehányszor nyilván prédikállá nekik. Magán-való beszélgetésének, és nyilván való prédikállá-

kállásnak annyi hathatósági voltak, hogy minnyájan azt mondták: Követtyük a' Királyt, és övéle meg-keresztelkedünk. Egy nap rendelteték, melyben a' Királynak meg kell vala kereszteltetni: fok népek gyűlének egybe, és mind a' Fő-rendek a' Szent-egyházba, a' hol a' Szent Szakramentumot kell vala (szolgáltatni. El-jöve a' Király, és immár a' Keresztelő viz felett lévén, a' Papok (Isteni edgedelemből) el-felejtették vólt szent olajt hozni, és mikor a' Király fejét meg-kellene kenni, Sz. Remigius észébe vévé, hogy szent olaj nem vólna, olly nagy vólt a' népek szorósága, hogy lehetetlen lett vólna hamar el-hozatni: az-okaért a' Szent Püspök igen nagy szégyenülésnek vélekedésében találataék: de lélekkal az irgalmaságnak Attyához folyamodék, imádkozván, hogy abban a' szükségben gondot visélne: és imé egy galamb láttaték jóni, melly a' szent olajnak egy ámpolnáját hozá a' szájában, és minek-utánna a' Szent Remigius kezébe tévé azt, mingyárt el-repüle, a' Szent ember halákat ada az Úr Istennek az el-vett kegyelemért, meg-kené a' Királyt, szokás-szerént az olajjal. Olly nagy illattya, és gyönyörúsége vala annak az olajnak, hogy a' Király, és minnyájan kik jelen valának, és láták a' tsudát, tsudálkozának, és az Istennek nagy halákat adának.

9. A' Király, ki az-előtt Klo-

doveusnak hivattatott, az naptól fogva Lajosnak hivattatá magát: és fok ajándékokat, 's nagy privilegiumokat ada Szent Remigiusnak: a' nagy Urak-is, kik az ő társaságában meg-kereszteltettek, fok jószágokat, és jövedelmeket ajándékozának néki a' Királlyal egyetemben, mellyeket el-ozta azon tartományban lévő Anya-szent-egyházaknak. Az-után igen öreg lévén Szent Remigius jelenés által megtudá, hogy igen nagy drágaság következik egész Frantziában, az-okaért jó gond-viselést akara tenni arra a' szükségre, és fok gabonát gyűjtte egy Tzelto nevű faluba: de némelly gonosz paraszt emberek szánt-szándékkal meg-égeték azt a' gabonát. Mellyet látván a' Sz. ember, monda: Meg-bünteti Isten azokat, a' kik azt a' gonofságot tselekedték fok szegényeknek kárára. Ugy-is lén, mert azok a' parasztok, kik a' pajtára, vagy tsűrre tüzet bótátának, minnyájan meg-golyvasodának: a' fiak-is, kik azoktól születtek, mind golyvások voltak.

10. Végezetre el-jöve az ő halálának kívánt ideje, mellyben az Anya-szent-egyházért való faratságnak jutalmát reménlette, hetven négy esztendeig Püspök lévén, és igazgatván a' Remenszi Anya-szent-egyházat. Meg értvén azért Szent Remigius, hogy el-közelgetett az ő halála órája, rendelést tén az Anya-szent-egyház dolgairól: az-után hofz-fü

szü imádságot tén, és magához vévé a' Szentséges Szakramentomat, és meg-adá lelkét az Istennek, életének 96. éftendejében, Meg-vál-

tó Kristus Urunknak 545-dikében. Az ő életének, és halálának szentségét, fok tsudák, mellyek következtenek, meg-bizonyították.

Szent ANDRÁS Püspök élete.

1. Szent András Püspök Florenziában Nemes Korfinus Familiából született, kit a' szülei imádságokkal nyertek az Istentől: és a' Bóldogságos Szűz Máriának ígértek. Minémű léendő volna pedig, Isteni jelentéssel, minke-előtte születternék, meg-mutatattott. Mivel az Anya látta álmában, midőn nehézkes volt, hogy egy farkast szült, ki a' Kármeliták Templomához menvén, leg-ottan a' Templom pitvarában báránnya váltözött. Gyermekségében ajtatoffon, és rendessen neveltetvén, midőn vétkekre lassanként hajlana, az Annyától gyakran meg-dorgáltatott. Midőn pedig meg-ismérte, hogy a' szüleitől fogadás-által, az Isten Annyának szenteltetett volna, Isten szerelmétől felgyuladván, és az Anya látásáról meg-intetvén, a' Kármeliták szerzetét választá magának, mellyben külömb-külobmb kifirtetekkel üldöztetett az ördögtől; mindaz-által soha nem akart meg-válni a' Szerzettől. Páris városába küldetvén Deáki tudományokat megtanólni, Filozofiat, és Teológiát végezvén, hazájába vizfsza-hivat-

tatott, és Hetruriában, az ő Szerzetének Elöl-járojává tétetett.

2. Azon-közbe a' Fezulai Anyaszent-egyháznak Pásztora meghalozván, annak helyében Püspökké választatott: melly méltóságra magát méltatlannak álitván, fokáig-rejtekben volt, miglen egy gyermeknek tsudálatos-képpen szólló nyelvével ki nyilatkoztatván, és a' városan kívül meg-találtatván, hogy Isten akarattya ellen ne állana, fel-vévé a' Püspökséget. Arra a' méltóságra emeltetvén, az alázatóságot, mellyet mindenkor megtartott, inkább' gyakorlotta: és a' Pásztori szorgalmatósághoz, szegényekhez irgalmasságot, adakozást, szüntelen való imádságot, vigyázást, és egyéb' jószágos tselekedeteket foglalt. Profétálásnak lelkével-is tekintetes volt el-annyira, hogy az ő szent élete mindenektől tiszteltetnék.

3. Ezekről indittatván ördödik Orban Pápa, Bononia várossa felhaborodásának le-tesendefítésére Sz. András Püspököt küldé követség-re. Melly hivatalban a' Polgárok-nak fok, és nagy gyűlölségét szentvedvén, kik utolsó veszedelmekre

felgyuladtak vala, igen nagy okofsággal el-óltá: akkor a' békefséget meg-ferezvén, tulajdoniba vizsgál-méne. És nem fokkal az -után, fűntelen való fáradságokkal, te-ftének nagy fanyargatásával el-bád-gyadván, halálának napját a' Szen-tséges Szűz Mária elévé meg-mond-ván ő-néki, Mennyeknek Országá-ba méne, Krisztus Úrunknak 1373.

éftendejében, életének 71-dikében. Kit fok, és nagy tsudákkal ditső-ségeft, Nyóltzadik Orban Pápa, a' Szentek közibe bé-ira. Az ő te-ffe Florentziában az ő Szerzetének Szent-egyházában nyugfzik, és a' város Polgáritól igen nag bōtsū-lettel tiszteltetik: kiknek fokfzor nyilván való veszedelmekben fe-gétséggel vōlt.

Szent ANTONINUS Püspök élete.

I. **S**zent Antoninus Püspök Flo-rentziában tiszteléséges fűléktől fűlettetett: még gyermek-ségétől fogva, következendő szent életének szép jelét mutatta. Tizen-hatodik éftendőben járván, a' Sz. Domonkos Szerzetébe méne: Az-után nagy jóságos tselekedetekkel kezde fényeskedni. Az hivalkodás ellen örök hadakozást tartott. Éjjel rövid álom után, első vōlt a' reggeli könyörgésekben, mellye-ket el -végezvén, az éftzakának tōb' idejét imádságokban, vagy olvasásban, és könyveknek írásá-ban tōltötte. És mikor az álom meg-faradott tagjaira jōne, a' fe-jét egy kevelsé a' kō-falhoz hajtván, és azonnal az álmat el-ker-getvén, leg-ottan buzfōbban ger-jedett a' szent vigyázásokra.

2. Igen keményen gyakorlotta magát a' szerzetesi figyelmetefség-ben: soha húft nem evett, hanem csak folyos betegségben: a' földön,

avagy a' puzta padimeritomon alutt, fűzör 'zakban járt, és néha a' puzta testét vas ővel szoritotta: Szűzelségét őrökké meg -tartotta. A' tanátsoknak meg-magyarázásá-ban olly ferény vōlt, hogy kōz ditsérettel a' tanátsok Antoninuf-sának mondatnék. Az alázatofság pedig úgy-annyira tündōklōtt ő-benne, hogy Kalafstromoknak, és tartományoknak Elöl-járója lévén, azoknak igen alaton szolgálatiban foglalatoskodnék. Negyedik Euge-nius Pápától a' Florentzai Erfek-ségre hivatván, igen nehezen, és nem külömben, hanem Aposto-li fenyegetésekkel, hogy fel-ven-né a' Püspökséget, magát reá vette.

3. Abban az hivatalban ki nem mondhatni, melly nagy okofsággal, ájtatofsággal, szeretettel, kegyef-séggel, fzelidséggel, és Papi buzfōssággal másokat fellyül haladott. Az tsudálatos dolog: annyira ér-kezett

kezett elméjével, hogy csak nem minden tudományokat, önnön magától, senkit mesterül nem vévén, tekélteteffen meg-tanult. Végrezetre sok fáradságok után, és sok jeles bölts könyveket is világosságra botsátván: az Oltári Szentséggel meg-áldozatván, és az Utolsó

kenetet fel-vévén, a' Krístus Feszületét meg-ölelvén, örömmel látta az halált, 1459. esztendőben, Éltében, és hólta-után sok tsudákkal tündökölvén, a' Szentek számbába bé-irattatott Hatodik Adriánus Pápa-által, Krístus Urunknak 1523. esztendejében.

Szent ANSZELMUS Püspök élete.

1. Szent Anszelmus Prétoria Auguztában, Olasz-Ország vég-helyeiben Gundulfus, és Ermemberga, Nemes, és Keresztény szüléktől születtetett. Kitsinségétől fogva a' deáki tudományokhoz, és az életnek tekéltetéséhez való kivánsággal, jóvendőbeli szent életnek, és tudománynak, világos jelenségét adta. És noha ifjú gyuladozással néhánykor a' világi gyönyörűségekre vonattatnék; mindaz-által rövid idő-alatt a' régi jó-útra visszátérvén, hazáját, és minden javait el-hagyván, a' Szent Benedek szerzetének Bartzenszi Kalastromába bé-méne, hoitt szerzetesi vallást tévén, a' lelki buzgóságban, a' lelki tudományoknak szüntelen való tanolásában, és a' jóságos tselekedeteknek meg-nyerésében, olly nagy elő-meneteltén, hogy tsudálatos módon a' szent életnek, és tudománynak mint-egy például tartatnék mindenektől.

2. Olly mértékletes, és magát

meg-tartóztató, és tűró szenvedő volt, hogy a' bőjtölésnek szüntelen voltával az étkeknek minden kívánása ő-benne el-öltve láttatnék. Mivel-hogy nppali időben a' Kalastromi gyakorlatosságokban tanítván, és a' szerzeti ajtatosságról külömb-féle kérdésekre meg-fellevén, foglalatoskodott. Étfzaka az álmat meg-fzakasztván, Isteni elmélkedésekkel, mellyeket szüntelen-való könyhullatásokkal elegyített, elméjét vidámitotta. A' Kalaitromnak Elöl-járojává tétetvén, ellene irigykedő frátereket szerzetettel, alázatossággal úgy megnyhitette, hogy a' kik ellenkezői valának, magának, és Istennek baráti lettenek, a' szerzetesi figyelmettségnek nagy elő-menetelére. Meg-halálózván az Apátúr, és Sz. Anszelmus annak helyébe (noha nem akarja vala) helyheztetvén, a' tudománynak, és a' Szent életnek olly nagy hírével tündöklött mindennűt, hogy nem csak a' Királyoktól, és Püspököktől tiszteltetnék, hanem

nem Szent Gergely Pápa előtt is kedves lévén, ki akkor nagy üldözéseket szenvedett, szeretettel tellyes levelet küldött néki, melyben magát, és az igaz Keresztény Anya-szent-egyházat az ő imádságinak ajánlotta.

3. Landfrank Kantuáriai Érsek e' világból ki-múlván, Szent Anselmus az Angliai Királytól Vilhelmustól kényszerítettén, a' Papi Rendtől, és a' néptől kéretettétvén, ő maga pedig ellen mondván, azon Anya-szent-egyháznak igazgatására hivatott: leg ottan, hogy a' népnek gonosz erköltsit meg-jobbitaná, elsőbben beszédével, és példájával, az-után bölts irásival, és Szent Gyülekezeteknek szolgáltatásával a' régi ájtatóságot, és az Egyházi figyelmet helyére hozá. De midőn csak hamar azon Vilhelmus Király erővel, és fenyegetésekkel, az Anya-szent-egyháznak igazságit magának tulajdonította volna, Szent Anselmus Papi álhatatósággal ellene-állott, és javai-

nak el-prédálását, és számki-vertét szervenvedvén, Romába Második Orbán Pápához méne, kitől bősültelesen fogadtatván, és nagy dicsiretekkel ékesítettvén, mikor a' Barenzi Gyülekezetben a' Szent Léleknek a' Fiútól-is származását, a' Görögök tévelygése ellen, a' Szent Írásból, és Szent Atyák mondásiból fok bizonyítáffokkal meg-mutatta volna: Vilhelmus e' világból ki-fzollittatván, az Atyafiától Henrik Királytól vizfsza-hivattatott Angliába, és Istenben el-nyugodott. Nem csak tsuda-tételeknek, és Sz. életének (kivált-képpen a' Krisztus kinszenvedéséhez, és az ő Anya Bölögságos Szűz Máriához való ájtatósággért) jó nagy hírét nyerte; de még tudományának-is, melyet az igaz Keresztényi Hitnek, őltalmazására, lelkeknek elő-meneteleire, és minden Teologusoknak, kik a' Szent Írást iskolabéli módon magyarázták, módgyát, hogy mennyei-képpen vette légyen, minden könyveiből látszik.

Szalézi Sz. FERENTZ Püspök élete.

I. Szent Ferentz Püspök Szalézi városban, honnét familiájának vezeték néve, ájtatos, és Keresztény szüléktől született. Kitsinségétől fogva következendő szent életének jelenségit adta erköltsinek ártatlanságával, és méltóságával. Ifiatska lévén a' deáki tudományo-

kat tanólván, azonnal a' Filozofiat, és Teologiat írta, 's halgatta Párisban. És hogy semmi heával ne lenne lelki elő-meneteleire nézve, mind a' két rendbéli törvényeknek Doktorságát meg-nyerte Padvában. A' Lauretomi Szent-egyházban fogadás-tételét öökös szűzelségének meg-

meg-tartására, melyre régen Párisban magát kötelezte vala, meg-ujtá: melly jóságos tselekedetnek meg-tartásáról való szándékától semmi ördögi tsalárdsággal, semmi testi érzékenségek gyönyörűségivel el nem fordíthatott.

2. Szabaudiában Tanácsbéli igen nagy méltóságot meg-vetvén, a' Papi Rendhez kötelezé magát: leg-ottan Pappá szenteltetvén, és a' Genevai Anya-szent-egyháznak Prépostságát meg-nyervén; melly hivatalnak részeit oly tekéletessen bétellyesítette, hogy ötet Granérius Püspök a' Kaballitziái Kálviniisták, és Geneva végső részeiben lévő népek eretneksége ellen az Isten igéinek Prédikátorává rendélé. Melly dolgot bátorságos szível magára vállalván, igen kemény üldözéseket szenvedett: gyakorta halálra keresetett az Eretnekektől, és külömb-féle szidalmazásokkal, és leselkedésekkel szorongattatott. De mind annyi veszedelmek, és szorongatások között, az ő győzhetetlen áthatatósága mindenkor fényeskedett. És Isten segítségével meg-erősítetvén, hetven-két ezer Eretnekeket mondatik, hogy vízfőz-hozott az igaz hitre: kik között sokan nemességel, és tudománnyal nevezettek voltak.

3. Ki-mulván e' világból Gra-

nérius, ki ötet segéte társává tette vala, Püspökké szentelteték, és szent életének sugárit minden-felé ki-önté: Egyházi figyelemnek buzgóságával, békeiségnek megtartásával, szegényekhez való irgalmasággal, és minden jóságos tselekedettel tűndőklőtt. Az Isteni tiszteletnek öregbitésére Apátza Szűzeknek új Szerzetet rendele, a' Bóldogságos Szűz Mária harogatójának hivattatván, Szent Agoston Doktor Régulája alatt: mellyhez böltséfséggel, és kedveséggel tellyes tsudálatos rendeléseket ada. A' Keresztény Anya-szent-egyházat bölts irással, és mennyei tudománnyal világosítá, mellyekkel a' Keresztényi tökéletességre bátorságos, és egyenes utat mutatott. Végezetre ötven-ötödik esztendősen, midőn Frantziából vízfőz-jőne Annéziomba, Szent János Evangélista napján Misét szolgálván Lugdunumban, és az-után súlyos betegségtől el-nyomattatván, következő nap Mennyországba méne, Kristus Urunknak 1622-dik esztendejében. Az ő teste Annéziomba vitetvén, a' meg-nevezetett Apátza Szűzeknek Szent-egyházában, tisztelegesszen temetteték. És leg-ottan sok tsudákkal kezdé fényleni: mellyekről rendes bizonyítások tétetvén, Hetedik Sándor Pápától a' Szentek közébe számláltaték.

Szent PATRITZIUS Püspök élete.

1. Szent Patritzius Hiberniának Apostola, Kalfornius nevű Atyától, és Konkelzsa Anyától (kit Szent Márton Püspök atyafiának mondanak) született nagyobbik Britanniában. Gyermekségében gyakran esett a Barbarusok fogságába. Melly állapotban juhok páztorává tétetett. Még akkor jövendő szent életének jelenségét adta, mivel-hogy az hitnek, Isteni félelemnek, és szeretetnek lelkével bé-tel-vén, hajnal előtt havon, fagyon, és első-kön Istenhez könyörgéseket tenni fel-kél vala: százszor nappal, és százszor éjjel az Istent imádni. A' szolgálattól harmadszor meg-menekedvén, és a' Papi rendek kö-zibe számlaltván, Isteni könyveknek olvasásában sok ideig magát gyakorlotta. Frantziát, Olasz-Országot, és a' Tirreni tengernek szigetét igen nagy fáradsággal meg-jár-ván, végre Isteni intés által az Hibernusok üdvösségére hivatatték. És Szent Tzelesztinus Pápától hatalmat vévén, az Evangéliumot prédikállani, és Püspökké szenteltetvén Hiberniába méne.

2. Abban az hivatalban tsuda melly sok nyomoruságokat, szorongatásokat, inségeket, fáradságokat, és ellenkezéseket szenvedett ez Apostoli férfi. De Istennek egyes fehérsége által az a' föld,

melly az-előtt Bálványoknak tisztelője vólt, azonnal olly gyümölcstőt hozott a' Sz. Patritzius prédikállása-által, hogy az-után Szentek szigetének neveztetnék. Igen sok népek ujjonnan születettek, megkereszteltetvén tőle: Papok, és Püspökök szenteltettek: Szűzek, és özvegyek a' meg-tartóztatásnak Regulája alá rendeltettek. Az Makana fő várasát a' Romai Pápa méltóságával Metropolisá tévé, és Szenteknek Romából hozott tete-mivel meg-ékesíté. Mennyei látsókkal, profetálás ajándékával, és igen nagy jelekkel, és tsudákkal Istentől úgy-annyira fel-tiszteltetett, és ékesítettett, hogy a' Szent Patritzius hire neve minden-felé kiterjedne.

3. Az Anya-szent-egyháznak minden napi szorgalmatossága kívül, győzhetetlen lelkét az imádságtól soha meg nem tágozította. Mivel a' mint mondgyák, az egész Zóltárt Énekekkel, és-Himnuszokkal, és két-száz imádságokkal minden nap el-szokra vala mondani. Három-százszor minden napon meg-hajtott térdekkel Istent imádtá, és a' nap-pali Szolofinának minden órájában százszor formálta a' Szent Kereszt jelét magára. Az étfizakát három részre osztván, az első részt száz Zóltárok el-mondásában, és két-száz

száz térd-hajtásokban: másikat a' meg-maradott ötven 'Zóltárookban, hideg vízben meritvén magát, és szívével, szemeivel, és kezeivel az Égbe emeltvén ájtatoson tölti vala: az harmadikot pedig a' puzta kövön feküvén kevés nyugodalomra adgya vala. Az alázatoságnak jeles követője, Apostoli módra kezeinek munkájától meg nem

szünt. Végezetre szüntelen való fok dolgokat tévén az Isten Anya-szent-egyházaért bezzéddel, és tselekedettel világoskodván, utolsó vénségében, a' Szent Szakramentomokar magához vévén, el-aluvék az Urban, és Donumnál Viltoriában el-temetteték, a' Keresztényi üdvösségnek ötödik száz esztendejében.

Szent LAJOS Püspök élete.

Szent Ferentz Szerzetéből, Florentziai Sz. Antoninus-által somnába foglaltatott.

1. **S**zent Lajos Püspök Felsőes Királyi vérből született, mivel-hogy Második Károlynak Sztizilia-Ország Királynának, és Máriának Magyar-Ország Királynéjának fia volt. Még kisdéd lévén két atyafiaival Kataloniába vitetett, és zálogban adatott, hogy az Attya, ki az Aragoniai Királytól fogságban tartatik vala, meg-szabadulna, bizonyos okok alatt. Szent Lajos hét esztendeig volt fogságban, holott nem kevés nyomoruságokat, és szorongatásokat szenvedett: mindaz-által azon időben a' deáki, és Isteni tudományoknak tanolásában foglalta magát: és a' Szent Ferentz Szerzetéből való némelly tudós Barátok voltak az ő meiteri. És mivel-hogy nagy elméjű vala, fokot tanóla: és mennél inkább nevedett a' böltseségben, annál-in-

káb' nevedett az alázatoságban, és kegyelségben. Mindaz-által a' tanolásért el nem mulatta az imádságot, és elmékedést: minden nap Misét halgatott: az Innepeket igen nagy készülettel szentelte: a' káromkodókat keményen meg-feddette: és ha valaki az ő tselédi közül azon vétebbe esett, midőn ő fogságban volt Kataloniában, meg-büntette azt, nem engedvén hogy enni adgyanak néki, vagy pedig a' puzta földön étette őtet. Olly tisztességes életű volt, hogy el-távóztatta nyájaskodni az aszszony-állatokkal, még a' kik jó életűek voltak-is. Egész életében fo-ha nem akart csak magán egy aszszony állattal lenni, ha igen közel-való attyafia volt-is.

2. A' Királyné az ő édes Anyja egykor Neápolisban találtatván, látogatására méne néki, és mint-hogy fok idő alatt egy-mást nem láttak vala, elejébe méne az Anya,

nya, és meg-ölelvén, meg-akará tsókolni őtet, Frantzia szokás szerint. A' tiszteféges ifjú más-felé fordítá ortzáját: az-okáért a' Királyné monda néki: Edes fiam, miért irtózol tőlem, nem a' te Anyád vagyok-e? Felele Szent Lajos: Igaz hogy az én Anyám vagy, de mindaz-által aszfzony-állat, kihez nem szabad ortzáját nyujtani, ki az Istennek kíván szolgálni. Még ifiatska lévén Szent Lajos, fogadást tén, hogy a' Szent Ferentz Szerzetébe bé-megyen, és Barát ruhát kéré néki adatni a' Kalastromban; de a' Barátok nem merék azt néki adni, az Attyára nézve. Mindaz-által ő Pappá Szentelteték: és minden-nap Misét szolgál vala: prédikállott a' népnek, és az hiveknek lelkében nagy gyűmölsöt hozott. A' Tolosai Püspök világból ki-mulván, Nyóltzadik Bonifatzius Pápa Szent Lajosnak akará adni azon Fűspökséget, de ő semmi-képpen nem akará magára venni, minekelőtte fogadásának eleget tenne, melly volt, hogy a' Szent Ferentz Szerzetében Baráttá lenne. Megadatek néki a' Barát ruha: és szerzetesi vallást tén a' Frantziskánusok Generáliffa kezében, és leg-ottan egy parantsolat küldeték a' Romai Pápától, mellyben az parantsolatott néki a' szent engedelmességnek erejében, hogy fel-venné a' Tolosai Püspökséget. És ő fel-vévé azt, és ellene-monda a' Királyságnak, mellyhez igafsága vala

Szitziliában, úgy-mint Károly Király első szűlöttének.

2. Minek-utánna Püspökké lén, igyekezék szentül el-járni hivatalyában: meg-látogatta Püspökségében lévő Anya-szent-egyházakat: gondot viselt testi, és lelki szűkségekre: fok alamifnát tett: közönségesen hulzon-öt szegényeknek adott ételt a' maga házában, és azoknak aszthalhoz szolgál vala: sőt el-kézíti vala nékik a' kenyeret, el-osztya vala az étkeket, és személye-szerént vizet önt vala kezekre, olly nagy tisztelettel tselekedvén ezeket, mintha előtte volt volna a' Jésus Kristus. Meg-látogatta az llpítalokat, alázatos öltözetekben járt: és igen szorgalmatos volt azokban a' dolgokban, mellyek az ő hivatalyát illeték: Papokat szentelt: Benefitziumokat, az az, Egyházi tisztekhez tartozó szép jóvedelmeket adott, elsőbben jól meg-vísgálván a' személyeket, a' kiknek adta, mind életek, 's mind tudományokra nézve. Sok "Zidókat meg-téritett a' Kristus Jésus hitére: egy kemény darabos szőr övet hordozott a' puzta tetfen. Végezetre sulyos betegség jöve ő reá, mellyben először az Anya-szent-egyház Szakramentomit magához vévén, meg-adá lelkét az Úr Istennek. Tetsték Istennek sok tsudákat tenni a' Szent Lajos Püspök érdemiért. A' többi közzött: Egy férfi gyermek halva szűletett, az Attya, és Anya fogadást rettek,

tek, hogy a' Sent Lajos koporsó-
jához viszik, és leg-ottan fel-táma-
da. Némely aszfzonyok nem szűl-
hervén, halálos veszedelemben vól-
tak; de magokat Szent Lajosnak
ajánlván, meg-menekedtek. Egy
Nemes ember meg-fogattaték az
hadban az ellenségtől, és fel-akar-
ják vala akasztani, ki keferves szi-
vel ajánlá magát Szent Lajosnak;
és háromszor fel-akasztatván, min-
denkor el-fszakadott a' kötél, és le-
efvén a' földre, nem lett semmi sé-

relme. Az ellenségek tsudálkoz-
ván e' dolgon, monda nékik: Tsak
heába fáradtok ti, mert Szent La-
jos Páspök meg-fzabadit engem: és
ha százszor fel-akasztotok-is, mind
annyiszor meg-fzabadit engem.
Azok meg-rettenvén, szabadon bo-
tsáták a' rabot, ki mingyárt el-
méne ez Szentnek tetemít meg-lá-
togatni, elő-fzámálván, melly fok
jókat vett az ő érdemi-által, az
Úr Istentől.

Remete Szent PÁL élete.

*Szent Jeronimus - által sommába
foglatatott.*

I. **D**Etzius, és Valerianus Tsászá-
rok idejében, igen nagy
űldözés támada az egész Kereszt-
ények ellen, de fő-képpen Tebai-
desben Egyiptus tartományában,
a' Nilus folyó vizénél. A' Tsá-
szárok szolgái, sőt inkább' őrdögi,
minden szorgalmatossággal keresték
a' Keresztényeket, hogy mind te-
sti, 's mind lelki életekről meg-fosz-
tanák, meg-tagadtatván vélek az
igaz hitet, igen kegyetlen gyötrel-
mekkel. Pál tizen-öt esztendő s lé-
vén, vala néki egy fogora az ő
nényének férje, ki hogy a' józsa-
got birhassa, mellyet Pálnak ha-
gyott vól az Attya, el-akará őtet
árulni a' kegyetlen űldözőknek,
nem tekéntvén a' nényének ke-
ferves könyhullatására. Annak-oká-

ért Pál mindenit el-akará hadni, és
a' pusztaba akara menni, a' vadak
között lakni, gondolván, hogy
azok kegyesbek lennének hozzája
az embereknel. A' pusztaba ér-
kezvén, egy barlangot találta, és
a' mellet egy kút forrást, és egy
pálma fat. Úgy meg-terfzék néki
az hely, hogy ott akará életét vi-
felni, ételt adván néki a' Pálma-fa
gyümöltsi, ruhát a' levelei, és vizet
italra a' kút forrás. Pál kilentzven-
nyöltz esztendeig visele ilyen életet.
Senki ne tsudálkozzék ezen, úgy-
mond Sz. Jeronimus, mert bizonyás-
gom a' Kristus Jésum, az ő Angya-
lival, hogy én két Remetét láttam
a' Sziria pusztaban, kik közül egy-
gyik ötven esztendeig vól bé-re-
kefztve egy barlangba, ez az egész
űdö-alatt makból készített kenyér-
rel, és zavaros vízzel élt. Másik

egy régi kútban lakott, minden nap csak öt száraz fűgét evett, semmit nem egyebet.

2. Az időben mikor Pál a' puztában lakott, ott lakott Sz. Antal Barátis, ki kilentzven esztendő s lévén, gondolkodék egyszer, ha volna egy valaki, ki több ideig lakott volna nálánál a' puztában, és meg-jelenteték néki, hogy vagyon egy, te-kélltesb' nálánál, kinek menne-el keresésére. Mingyárt útra indula az jó öreg ember, egy bototskával támogatván el-fzakaszkodott testét; úttjában lévén, láta egy állatot, fellyül félig ember, alól ló módra termettet, melyet a' Poéták Tzentaurusnak hinak. A' Kereszt jelét veté magára Antal, és meg-kérdé tőle, ha tudná-e' mellyik részében a' puztának, lakik az Isten szolgája. Az állat akadozván, rendetlen szöveget ada a' fogai között, értelem-nélkül valót: de job' kéz felé intvén meg-mutatá az utat a' szent vén embernek, az-után nagy gyorsasággal el-futa szemei elől. Elébb méne az-után Szent Antal, tsudálkozván azon, a' mit látott vala, és egy mély völgybe érkezvén, egy kis emberetskét láta, kinek horgas vala az orra, mint a' ragadozó madaraknak, két szárva volt az homlokán, és lábai olyanok valának, mint a' ketskének. Meg-félemlék Antal ettől a' tsuda állattól, és a' kereszt jelét veté magára; de az emberetske ki-nyujtá kezét hozzája, békéségnak jeléért. Ezt lát-

ván Antal, egy kevesé meg-bátorodék, és meg-kérdé, ki volna. Felele az emberetske; én halandó-állat vagyok, egy azok közül, kik e' puztában laknak, kiket a' megsalatkozott pogányság Faunufoknak, Szatirufoknak, és Inkubufoknak híván, Isten gyanánt imádnak. Az-után az a' tsuda állat, nagy gyorsasággal kezdé futni, mint a' madár. Senki ezen ne tsudálkozzék, és ezt fabulának ne tartsa úgy - mond Szent Jéronimus, mert az egész világ tudhattya, hogy ez állatok közül egygyet elevenen vittek Konstantinus Császárhoz Alekszandriába, és az egész ködség látta: és minek-utánna meg-hólt volna, bé-sózták azt, és fok helyeken hordozták, hogy mindenek láthatnák.

3. Követvén Szent Antal az ő utát, csak nem egy egész nap méne, egyebet nem látván, hanem a' vadaknak nyomdokit. Az-után el-jöve az étfaka, mellynek nagyob' részét, imádságban tölté; és a' nap fel-jövé, minek-utánna egy kevesé ment volna, egy barlangot láta, mellyhez közelgetvén, szorgalmatosan kezdé halgatni, ha oda bé valamit érezhetne; és áthatatofson szemlélvén, világoságot láta egy szegletben. Nem tudgya vala a' szent ember, mit kellene tselekedni, bé-mennyen-e', vagy kiáltson. Midőn ő így kételkednék, imé mingyárt bé-téreték az ajtó, és ő kívül marada. Akkor meg-érté Antal,

Antal, hogy ott volna, a' kit ő keres, és a' földre borúlván, alázatossan kéré őtet, hogy nyitná meg néki, és monda: Tudod te ki vagyok én, és honnan jövök; és noha én nem érdemlem, hogy a' te ortzadot lássam, mindaz-által el nem mégyek innen, míg azt meg-látom. Te bé-fogadod a' vadakat, és szállást találnak nálad; tehát miért vetz-meg engem, ki ember vagyok. Én szorgalmatossággal kerestelek, és jó szerentsémre meg-találtalak téged; tehát miért nem akarod, hogy bé-mennyek hozzád? Ha meg nem nyerhetem róled, hogy életben lássalak téged, tudgyad bizonynal, hogy engem halva találz az ajtód előtt, és fáradságod léfzen az én testemnek el-temetésében, mivel nem akartál látni engem. Ez igéket nagy fohászokodásokkal mondá Sz. Antal, az igen nagy kívánságért, mellyel kívánna vala látni Pált, az Isten szolgáját. Ki belől az ajtón ilyen módon felele néki: Jó atyámfia, én nem tudom, minémű könyörgésed légyen te-néked, fenyegeivén 's erőszakot akarván tenni könyhullatásiddal. Ha te meg-halni jöttél, ne tsudáld, hogy én nehezen nyitok ajtót néked: ezt mondván, meg-nyitá az ajtót.

4. Meg-nézek egy-mást a' Szent vének nagy tsudákozással, és azután egy-mást meg-ölelvén, tulajdon neveken szólíták egy-mást, mintha az-előtt fok idővel egy-mást

ismérték volna: és nagy hálákat adának az Istennek. Annak-utánna közel ilének a' forráshoz, és mondani kezdé Pál, Imé itt van, a' kit e' pusztaban annyi fáradsággal kerestél, imé már a' meg-senyvedt tagok, fejér szőrökkel bé-földöztek; imé az ember, ki majd porrá léfzen. De mint-hogy a' szeretet minden dolgokat el-fzenved; a' fáradságon kívül, mellyet felvállaltál, engem keresvén; azt akarom, hogy más fáradságod-is legyen, meg-mondván nékem, mint folynak mostan a' világnak dolgai, ki uralkodik abban, és taláztatnak-e' még abban bálványozók. Szent Antal-mindent rendessen elő-be-fizélle, és tudára adá az-után a' maga életét, és az alkalmatosságot, miért jött volna a' pusztaba, és az időt, meddig lett volna ott. Midőn ezekben a' beszélgetésekben vólnának, el-jöve egy holló, és egy közel való fara szálla, az-után kedvessen repüle, és hozzájok közelgetvén, egy kenyeret borsáta közikbe, és el-méne. Akkor Pál monda Antálnak: Áldot légyen az Úr-Isten, ki nekünk eledekt küldött. Tudnod kell néked, mivel hatvan ezteendeje vagyok; hogy ez az holló nékem minden nap fél kenyeret hord, de most a' te ide jövéledért, az Úr Isten meg-keresztette a' jövedelmet. Mind ketten hálákat adának az Istennek, az-után egy kevéssé alázatossan vetekedének, ki lenne

lenne első, hogy a' kenyeret két-felé osztaná. Szent Pál azt mondta, hogy azt Antalnak kellene el-osztani, mivel ő jövevény volna; Szent Antal azt mondta, hogy azt Pálnak kellene el-osztani, mint-hogy öregb' ember volna. Végrezetre meg-eggyezének, hogy mind a' ketten egyetembe vennék kezekbe a' kenyeret, és kiki venné-el a' maga részét, és úgy cselekedének. Minek-utánna evének, ivának-is a' forrásból, és hálákat adának az-Istennek. Az-után el-jöve az étfazka, annak nagyob' részét az imádságokban tölték.

5. Második nap vízfizá-térvén az ő édes nyájaskodásokra, monda Sz. Pál Sz. Antalnak: Édes Atyámfia, fok napokkal ez előtt tudtam én, hogy te e' puszta-ban lakol; és az Úr Isten meg-ígérte nékem, hogy én téged meg-látlak halálom-előtt. Az-okáért el-jött az údó, melyet olly igen kívántam, melyben az én lelkem meg-öldoztatik a' testemnek köteleitől. Az Isten hozott téged ide, hogy el-temessed az én testemet, a' földet földbe dugván. Mikor Antal ezt meg-érté, sirni kezdé, és kegyes könyörgéssel kezdé őtet kérni, hogy vinné-el magával őtet-is arra az útra. Erre azt felelé Szent Pál: Nem illik oh Antal, hogy te azt akarjad, a' mi nem tetszik az-Istennek, jó volna néked a' testnek terhet el-hagynod, és a' makula-nélkül való Bárányt a' Krisztus Jésumt követned, de a' te

atyádfiainak hasznokért szükség; még-is azokkal társalkodnod bizonyos ideig, hogy azokat tanítsad, és jó példát adgy nekik. És ha fáradságodat nem szánád, azt akar-nám; mennél-el, és hoznád-el nékem a' pálaftot, melyet néked A-tanászius adott, hogy abba takar-ván az én testemet, temetnéd-el. Nem azért mondta ezt Sz. Pál, mintha gondgya volna arra, hogy az ő teste bé-takarva, vagy bé-takaratlan leane porrá, annyi ideig pálmá-fának leveleivel ruházván azt, melly annyi vólt, mintha me-zitelen lett volna; hanem a' végre mondta azt, hogy Antal jelen nem lévén az ő halálán, kevésb' fájdalmat szenvedne. Tsudálkozék Szent Antal, hogy Szent Pál az Aranászius palástyát emlitené, mert az a' dolog titkos vólt ket-ten ő közöttök.

6. Annak-okáért meg-gondolj-ván, hogy az Isten a' Szent Pál szí-vében laknék, nem mere ellene-mondani néki; hanem hozzája kö-zelgetvén, és sírván, kezeit, és sze-meit meg-tsókolá néki, és vízfizá-tére a' maga Kalástromba, olly nagy sietséggel akart járnai, hogy ugyan meg-eröltette az ő el-fizakodott, és a' vénség-miatt el-lankadott testét. A' maga Kala-stromába érkezvén, és meg-látván őtet két tanítványi, kik vénségé-ben szolgáltak néki, elejébe mené-nek, mondván: Hol vóltál édes Atyánk? Kiknek ő-felele: Jaj né-kem

kem szegény bűnösnek, ki nem méltán viseltem a' szerzetes nevet. En láttam Illyést, láttam Keresztelő Jánost a' puztában, mivel-hogy láttam Pált a' Paraditsomban. Nem monda egyebet a' szent öreg ember, hanem le-hajtván fejét a' földre, és a' melljét vervén, béméne a' maga tzéllájába, és kezébe vévé a' palástot. Kérék ötet a' tanítványi, magyarázná-meg nekik azt a' titkos dolgot; és ő felele nekik: Ideje vagyon a' hálgatáznak, és ideje vagyon a' szóllásnak. Evék egy-kevesfet, s az útra indula, mindenkor elméjében forgatván Pált. Félt (a' mint történék) hogy Pál ki ne adná lelkét az Istennek az ő távul létében. Egy egész nap menvén, és más napnak egy részén nem lévén több hátra három óráig tartó útnál, mig a' Pál barlangjához jutna, látá az ő lelkét olly fejéren mint az hó, fel-menni Mennyeországba nagy fényességel a' Proféták, és Apostolok társaságában, és az Angyaloknak nagy fokaságával. Akkor Antal a' földre borula, és port hányván a' fejére monda: Ah Pál, miért hagyál-el engem? miért nem bútsúzál-el tölem? Olly későn ímértetek téged, és illy hamar elvesztétek téged. Azt szokta vala az-után mondani Szent Antal, hogy ő olly hamar a' barlanghoz vitétek, mintha szárnyakon vitétt volna. Mikor oda érkezék, látá Szent Pált térdein álva, or-

tzáját, és kezeit az Égbe fel-emelve, mintha még élt volna. Hozzája közelgetvén, meg-öklé a' Sz. testet, és fokszor meg-tsókolá, keferveffen firván. Az után karjaira vévén, ki vivé a' barlangból, és noha egyedül lett volna, mind-az-által el-mondá mind a' Zoltárokat, és ditsireteket, mellyeket az Halottakért szoktak mondani a' Keresztények.

7. El-végezvén a' Szolosmát, gondolkodni kezdé, mint kellene a' Szent ember testét el-temetni; és igen busula, mivel semmi készülete nem vala a' fir ásáfra. Ha gondolta, hogy viszza-mennyen a' maga Kalastromába, félt csak magán hadni a' Szent testet, három napi út lévén: de azt-is üdö vesztésnek itélé lenni, ha ott maradna gond-viselés nélkül. Végezet-re el-rendelé magában, hogy ott maradjon, és monda szólván az Istennek: Uram Isten, én meg-akarok itt halni a' te szolgád mellett; itt akarom el-végezni utolsó pihenésemet, mert illyen módon boldog léfzen az én lelkem. Midőn Szent Antal illyen-képpen szólla, imé két oroszlányok nagy sietséggel ki-jövének a' sűrű erdőből, mellyeket látván a' Szent ember, meg-félemlék, de fel-emelvén szívét az Istenhez, és segítséget kérvén töle, látá, hogy hozzája járulának, mint két szelid barátok; meg-állának a' Szent Pál testénél, és ordítván, mutaták, mintha firat-

nák az ő halálát, a' mint lehetne. Az-után kevés vártatva, ásní kezdék a' földet a' kőrmökkel, és kevés üdö alatt egy árkot ásának, a' hol egy ember teste el-férne, és el-végezván munkájokat, Szent Antalhoz közelgetének, és fülöket, fejeket mozzatván, és néki a' kezét nyilván, mutaták mintha jutalmát kérnék munkájoknak. Azt itilé Szent Antal, hogy áldást kérnének tőle, azért fel-emelvén szeméit az Úrhoz, monda: Uram Isten, kinek gond-viselelése-nélkül, fának egy levele sem mozdúl, és a' leg-kisseb' madaratska sem veszi-el életét; add-meg ezeknek az állatoknak, kik téged tisztelnek, a' mi nekik illendő. És meg-áldván azokat, inte nekik a'kezével, hogy el-mennének, kik mingyárt

úgy tselekedének. Fogá az-után Szent Antal a' holt testet, és a' vörembe tévé, és bé-takará földel; elsőbben a' palástba, melyet hozott vala, takarván ötöt, és levévén róla a' palma-fa leveleiből tsinált köntöst, mellynek maga akara örökösivé lenni. Ezek-után visszafutára a' maga Kalasztromába, és megbeszélle a' tanítványinak minden történt dolgokat. Husvéti, és Pünkösti nagy Innepeken azt a' Szent Pál köntöst vette magára. Ennek a' Ditsóséges Remete Szent Pálnak halála volt Krisztus Urunknak 343. esztendejében, Konstantinus Csásár idejében. Azt mondgyák, hogy az ő teste Vélentzében, a' Szent Juliánus Szent-egyházában vagyon.

Szent ANTAL Apátur élete.

Szent Atanázsius-által sommába foglaltatott.

I. Szent Antal Egyiptusban születék, nemes, és szent erkölcsű Atyáktól, kik meg-halának, mikoron Antal tizen-nyolcz esztendő s volna. Kinek egy nényével egyetembe fok örökségek, és gazdagságok maradának, mellyekkel mind ketten tisztelgésesen éltek. Egy nap Antal a' Szent-egyházba menvén, a' mint szokása volt, és gondolkodván a' régi Keresztényekről, az Anya-szent-egy-

házának első zengéiről, kikről az Apostoli tselekedetekben írva vagyon: A' hivek sokaságának pedig egy szívek vala, és egy lelkek: *Actor. 4. v. 32. 34.* és senki közülk, azokban a' miket bir vala, femmit sajttyának nem mond vala, hanem minden köz vala nekik. Nem-is vala senki szükölködő közülk. Mert valamenyin mezőket, vagy házakat bírnak vala, el-adván, elő-hozzák vala azoknak az árrát, és az Apostolok lábaihoz téstik vala. El-ösztgartatik vala

vala pedig mindennek, a' mint kinek kinek szüksége vala. Midőn ezt elméjében forgatná, gondolkodék ha néki-is úgy kellene tselekedni. Lén pedig, hogy bémenvén a' Szent-egyházba, a' Diakonus énekli vala az Evangéliumot, melyben Krístus Urunk monda az ifúnak: Ha tekélleres akarj lenni, meny-el, add-el, a' mid vagyon, és add a' szegényeknek, és kintsed léssen Mennyben: és jöjj-el, kövefs engem. *Matt. 19. v. 21.* Azt itilé Antal, hogy az ő gondolkodászerénc, mely az ő szívében vala, ezek az igék ő-néki mondatnának, és a' szerénc akarván tselekedni, semmit nem késék: hanem részszerénc az ő jószágit a' nényének adván, hogy bizonyos Apátzák közdött szerzetes életet visélne, a' többit mind el-adá, és azoknak az árát külömb féle szegényeknek ada, az Isten szeretetéért.

2. És mivel-hogy abban az üdöben-is szokás vólt, hogy a' Szerzetesek külömböznének az egyéb Keresztényektől, mind ruhájokban, 's mind életekben; és az erdőkben bizonyos hajlékotskákbán laktak: némellyek a' Kalastromban egygyütt laktak: némellyek magán való életet viséltek. Antal a' Kalastromok közül egyikikébe bémenvén, szerzetesé akara lenni; és bizonyos ideig a' Gyülekezetben, az elől jároknak gond-visélése alatt, engedelmségben éle. Az ő főképpen való gondgya a' vólt, hogy

a' több Szerzetes emberek életét szemléte, reá vigyázot, minémű jóságos tselekedetben kiki magát gyakorlotta, kívánván mind azokat követni. Egytől békefészes tőrést tanult, máftól alázatóságot. Ennek tiszta életét követte, amannak tsendes maga-viselését megtartotta. Némellyeknek böjcsölések böjcsölésekre izgatták őtet, egyebeknek könyhullatások íráfra indították őtet. Úgy, hogy Szent Antal ilyen módon, minden jóságos tselekedetekkel fel-ékesítették, az-okaért mindenek szerették őtet. Ő noha még ifú vólna, mindaz-által némellyek atyoknak hitták őtet: egyebek pedig, kik nálánál fokkal öregebbek vóltak, fioknak hitták őtet: Ő mindeneket szeretett, mindeneknek kedveskedett, és jó példájával mindeket szent életre izgatott.

3. Viszsa-tetszék az ördögnek, hogy a' Szent ifú annyi gyümölcstöt hozna, üldözni kezdé őtet, nem szenvedhetvén, hogy oly tekélleres vólna. Hartzolni kezdé véle, ellene-álván az ő jó kívánságinak, és meg-akarván gátolni az ő jó igyekezetét, elzébe juttattya vala néki az ő neméségét, gazdagságit, melyekkel birt: gyönyörúségét, mely a' fris étkeknek ételéből származik: a' jóságos tselekedeteknek fáratságát, a' testnek gyalóságát. Mind e' késértetek ellen, az imádságnak orvolságával élt a' szent ifú, és azzal óltalmazta magát.

magát. De mingyárt más kísértetekkel dühösködék az ördög; mert nappal tisztátalan gondolatokkal ofstromlotta őtet, éjjel pedig igen otsmány jelenésekkel. Nagy zörgetésekkel, és rettenetes kiáltásokkal, melyeket az ő tzéllája körül tselekedett, fel-ébredtetten őtet, és igen szép afzinyoknak képében jelent-meg néki, kik szerelmetességeknek, és kedveskedőknek mutatták magokat ő-hozzá. El-nem veszté tekéletes szándékát Sz. Antal, hanem hogy könnyebben meg-győzhesse mind e' kísérteteket, el akára menni a' Kalastromból, hogy egyedül lakjék egy barlangban, minden emberi társaságnélkül; és tsak egy szolga hordana néki eledelt a' Kalastromból. Abban az állapotban-is úgy rendelé az életét, hogy naponként tsak egyszer ennék; az ő eledele, kenyér, só, és viz vala. Néha két, három napot-is el-töltött, semmit nem évén. Az álomban-is olly mértékletes volt, hogy sok éjjel semmit-sem alutt: sőt sokszor történt, hogy estve felé imádkozni kezdett, a' nap sugári a' vállait érvén, és minek-előtte meg-mozdúlna, el-múlt az egész étfzaka; és a'nap ujjouнан fel-kelvén a' szemre jöttek a' sugári, mindazáltal nem szakasztotta félbe imádságát. Mikor alunni kényszerített, egy páltzához támaszkodott, vagy pedig a' pulzta földre fekütt. És noha oliyan volt az ő élete,

távuł lévén az emberek nyájaskodásától, mindaz-által meg nem szüntek az ő testi kísérteti. Sőt igen boszorkodván az ördög, hogy egy ifjú meg-tsufolná őtet, mindenkor őregbitette a' kísérteteknek változását, mezitelen afzinyoknak ábrázattat mutogatván néki, kik tisztátalan beszédekkel gonosz tselekedetekre izgaták őtet, de ezzel semmit nem tehettek, hogy tizta, és álhatatos igyekezetét meg-szegeznék véle.

4. Történék egy nap, hogy Szent Antal a' testnek sok rendbéli kísértetit meg-győzvé, egy igen rút, és utálatos fekete gyermek a' lábaihoz borúla, ki panaszkodik vala, mondván: Én sokakat meg-tsaltam, és meg-győztem; de tőled meg-győztettem, és tsufoltattam. Kérdé őtet Szent Antal ki vólna; ki felele: Én a' bujaságnak lelke vagyok. Monda akkor a' Szent ember: Mivel-hogy látom én, hogy te ollyan éktelen rút állat vagy, ennek-utánna semmit nem gondolok a' te tselekedetiddel; ezt mondván, énekelni kezdé ama Dávid versét: *Az Úr az én segédom: és én fellyül nézem ellenségimet. Psal. 117. v. 7.* Ezt mondván, el-távózá a' látás. Egyszer az ördögök láltható-képpen győtrék őtet, halálos febekkel meg-terhelvén. Az-után azt mondotta a' Szent ember, hogy ez életnek semmi győtreime olly nagy fájdalmat nem szerezhetne, mint azok

azok a' gyötrelmek , mellyekkel ötet fanyargatták az ördögök. Kik ezzel nem elégedvén, úgy meg-öförozák, botozák, és fanyargaták ötet, hogy holt elevenen hagyják. Lárogratására jöven az ő tärfa; ki néki szolgál vala, és olyan állapottal találván ötet, azt gondolá, hogy meg-holt volna; az-okaért a' vállára vévén a' Kalasstromba vivé ötet. Egybe-gyülenek mind a' Szerzetesek, és igen líraták ötet; és mint-hogy immár késő üdö vala, a' következö napra halaszták, hogy illendö tzerémoniákkal, és Szolofmákkal el-temessék ötet. De Sz. Antal éj-félkor vízfsza-tére magába, és látván ott a' maga társát, ki ötet örizi vala; meg-kérdé, ki vitte volna ötet abba az helybe, és egészlen meg-értvén, könyörge néki, hogy vinné vízfsza ötet a' puztába. Az vízfsza-vivé ötet az ő barlangjába, holott a' földön feküvén, és csak a' fejét mozgarván, az egész poklot fenyegetni kezdé, mondván: Imé Antal átkozott, nád-szál, én kéz vagyok meg-hartzolni mind veletek; fanyargassatok engem akár minémü gyötrelmekkel, de semmit nem tehettek, hogy az én Uram Kristus Jésusom szerelmétől engem el-válaszszatok. Ugyan agyarkodtak az ördögök, halván ez ígéket; és mondanak egy-másnak: ki látott valaha ilyen dolgot, hogy ez ilyen állapottal lévén, a' mint vagyon, miniket minnyájan meg-tsufollyon, és

fenyegessen? Kellyünk fegyverre, ujjabban kinozzuk-meg ötet, gonofzbbúl tselekedgyünk véle, hogysem az előtt; ísmértefsük -meg véle a' mi ereinket. Ezt mondván, rettenetes zörgés, tsattogás támadá, mint-ha el-akapnák rontani a' világot. Az-után a' Szent ember körül meg-jelenének külömb-féle ífzonyatos ábrázatokban, orofzlányok, tigrisek, farkasok, bikák, sarkányok, kigyók, skorpiók képeben. Mind ezek elsöbben fogokkal, körmökkel, ordítáfsokkal, süvöltéfskekkel fényezeték ötet. Az-után körül vévén, és meg-ragadván ötet, meg-fzaggaták az ő testét igen nagy fájdalmakkal; mind-az-által az ő szíve álhatatos volt az Istenben, kitől szüntelen segétséget kért abban az hartzolásban.

5. Nem felekezék-el róla az Isten irgalmafsága, mivel-hogy meg-jelenék ott a' fényességnek egy sugára, ki el-kergeté mind azokat a' pokolbéli ördögöket, és Szent Antal jó egészségesen minden fájdalom nélkül találtaték. Gondolá a' Szent ember, hogy ott volna a' Kristus Jésus; azért buzgó ájtatofsággal monda néki: Oh édes Jésus hol valál, hol varakoztál édes Jésus? Felele néki egy édes, és gyönyörúséges szózat: Antal, én itt jelen voltam, és nagy örömeft néztem, hogy te hartzoltál. És mint-hogy erőssen hartzoltál, mindenkör meg-segétlek téged, és hírefsé tézsem a' te neve-

det az egész világon. Mind ezek a' dolgok azon helyen történének Szent Antalnak, nem mesélze a' Kalasztromtól: és el-akarván onnét menni, hogy keményeb' helyt találjon, el akará rontani az ördög az ő igyekezetét, és egy ezüfös edényt vete az útba, a' hol által kell vala menni. Mikor Antal azt meg-látá, monda magában: Nem kell hinni, hogy ezt az edényt ember hullata volna el, és ezébe nem vette volna, az ördögnek tsalárdsága ez: az-okaért a' Kereszt jelét vetvén reá, eléb méne, és az edény mingyárt füsté változván, el-enyészék.

6. Immár Szent Antal harmintz-öt éfztendő s vala, mikor magát bé-rekefzté egy barlangba, a' hol hús éfztendeig lakék, semmi emberi állatot nem látván, és senkitől nem láttarván. Sokan tudták, hogy ott volna bé-rekefztve, és oda jöttek ő-vele bezzélleni az ajtónál, és ő onnan belől mindeneknek meg-felelt, mindeneket meg-vigasztalt, és kinek kinek nyomoruságiban orvofságot adott; senkit látni, és senkitől láttatni nem akarván. Néha kenyeret, és vizet adtanak-bé néki egy lyukon, mellyen egy kevés világofság ment-bé a' barlangba; és noha kevés e-leség volt az, mindaz-által sok ideig tartott, az ő nagy mértékletességeért. Végezetre ki-méne abból a' barlangból Szent Antal, különbben hogy-fem gondolták volna,

mivel-hogy nem volt öfztövére a' fok böjtdléfiek miatt, meg nem változtatta volt az ortzájának természet-szerént való színét, noha olly fok ideig nem látta volt a' napot; sőt az ő személye tiszteletes volt, és kedves sokaknak, kik fok helyekről jöttenek őtet látni, némelleyek véle maradván, hogy az ő tanítványi legyenek, kívánván az ő életét, és erköltsit követni: úgy, hogy kevés üdö alatt sok Kalasztromok fundáltának, mellyek mind Attyoknak, és elől-járójoknak tartották Szent Antalt, a' mint bizonyára az-is volt. Az ő bezzédi édeifiek, és szerelmeteffek voltak; vigasztalta a' nyomorútlakat, tanította a' tudatlanokat, békefséget szerzett az háborgók, és vízfizavonók közzött; és mindeneket arra intett, hogy tellyes szivekből szeressék az Istenet, és az ő szeretében semmit el ne múlacsnának.

7. Sok tsudákat tett az Isten Szent Antal-által: mivel ő fok be-regeket gyógyított, ördögököt ü-zött, és ezt nem tsak személye szerént tselekedte, hanem minekutánna ki-méne a' barlangból, a' hol azoktól gyóttrettetett, ő volt azután, a' ki azokat gyóttrotte; mert halván az ő nevét, ki mennek vala némelley embereknek testekből. Egyszer az ő Kalasztromi közzül egyikében lévén, hallá, hogy igen zörgetnének a' kapun, maga személye-szerént oda méne, hogy meg-látná, ki volna, és egy igen nagy

nagy természetű embert láta, és kérdé, ki volna, és a' felele: Én vagyok a' sárány. Monda Szent Antal: Mit keresz itt? Felele az ördög: mond-meg nékem, mi az oka, hogy nem csak a' te szerzetes emberid, hanem minden Keresztények, ha valami szerentsétlenség történik rajtok, mingyárt azt mondgyák: Arkozott ördög. Felele Szent Antal: Méltán tselekezzik azt, mert mindenkor hadakozol ellenek, mindenkor késérted őket, és alkalmatosságot ádsz-nékik, hogy fokszor efsenek vétekebe. Monda az ördög: Én semmit ezekben nem tselekezem, sőt ök magok hadakoznak magok ellen, és magok késértik magokat, és alkalmatosságot keresnek, hogy vétekezzenek. Mivel-hogy minek-uránna az Isten ember-ré len, nékem nints erőm, nints fegyverem, nints váraom, mindenektől meg-fosztattam, és semmit nem tselékedhetem. Panaszolkodgyanak magok ellen, mert ök vétkeffek, nem én. Monda akkor Szent Antal: Azért mindenkor ditsirteffék a' Krisztus Jébus: mivel-hogy noha te vagy a' hazugságnak feje, mindaz-által úgy látszik, hogy abban, a' mit most mondasz, nem vagy az úton kívül. Mikor az ördög hallá a' Krisztus Jébus névét, mingyárt el-rejtezék nagy zörgéffel.

8. Szent Antal tudatlan vól a' fáradsággal keresett tudományra nézve, mert ő soha nem tanolt dea-

ki tudományt, sem Filozofiat, sem Teologiat: de igen tudós vól belé-öntetett tudományra nézve, az-okáért fok emberek mentek tanátsot kérni tőle. Bizonyos leveleket íra némelly Anya-szent-egyházakhoz Egyiptusban, mellyeket a' Misében olvastak, mintha Szent Pál Apostol levelei lettek volna. Konstantinus Tsászár, ki az údöben uralkodott, gyakran írt néki, és azon kérte őtet, hogy könyörögjön az Istennek ő érerte, és az Imperiumért. Egy nap bizonyos pogány Filozofusok hozzája menének, hogy az hitnek dolgairól disputálnának véle. Kik gyakran mondták, hogy méltatlan dolog az Istenhez, hogy meg-fogattatott, veretett, oltoroztatott, és meg-feszítettett volna. Mellyre felele Sz. Antal: En azt kérdem tőletek, hisztek-e' minden dolgokat, mellyek meg-irattak a' Keresztények könyveiben: mert azokat mind el nem hívén, nem álhatok csak azon meg, hogy meg-kinzatott, és meg-ölettetett, a' kit mi Isten gyanánt imádunk: azért ne gondollyátok, hogy meg-gyóztetek volna. Mi Keresztények minden dolgokat hiszünk az Evangéliumban; és néktek-is így kell hinniek: mert a' hol olvasátok, hogy a' Jébus meg-feszítettetett, azt-is olvasátok, hogy fel-tamadott, és a' hol találljátok, hogy éhséget szenvedett, azt-is találljátok, hogy őt ezer embert meg-elégített őt árpa kenyérrel,

és két hallal. A' hol olvastatik, hogy ő szentvedhető ember volt, az-is olvastatik, hogy igaz Isten volt. Az-okáért nem rágalmazhatok minket, az Istenhez illetlen dolgokkal, úgy-mint az ő szentvedésével, és halálával, mert mi itt meg nem állunk, hanem tovább' megyünk arra, a' mi az ő tisztességére, és ditsőségére olvastatik. Ti-is így tselekedgyetek, hidgyetek minden dolgot; avagy pedig semmit ne hidgyetek, és ilyen módon nem léfzen alkalmatóságtok, hogy a' Kerésztyényeket rágalmazzatok. Ha ti meg-gondoljátok, mit mondanak a' ti könyveitek, a' ti Istenitekről, meg-láttjátok, melly nagy gyalázat, hogy az okos ember Isteneknek tartsa azokat. Ti az házasság törő Jupitert: gyilkos Saturnust, részeges Bakuust, Venus kurvát, Merkurius latrot, és tsalárdot imádgjátok. Kérek mondgyátok-meg, nem nagy vakság-e' ilyen gonofz embereket Istenek gyanánt imádni? Soha ezek tsudákat nem tselekedtek, a' mint tselekedett a' mi Istenünk; sőt az ő szolgái most-is tsudákat tesznek az ő nevében. Hogy pedig meg-lásátok igaznak lenni, a' mit mondok, meg-akarom próbálni néktek; ezt mondván, némelly betegeket meg-gyógyita előtrők a' Szent Kerésztl jéivel. A' pogányok nem tudván mit felelni, almélködván szégyenben maradának, és el-ménének.

9. Szent Antal igen nagy el-lensége volt a' Eretnekeknek, 'Sizmatikusoknak, soha nem-is akarta halgatni az ő beszélgetéfeket, sőt mindenkor el-távozott attól az helytől, a' hol tudta, hogy valaki azok közül vólna. Az ő tanítványit pedig ilyen-képpen inti vala: Atyámfiai, senki közöleték meg ne elégedgyék azzal, a' mit tselekedzik az Isten szeretetéért: minden dolgot kevésnek itillyetek; kiki azon igyekezzék, hogy mindenkor nevelkedgyék érdeime az Isten előtt. Ne gondollya a' szerzetes ember, hogy nagy dolgot tselekedett el-hagyván a' világot; mivel-hogy minden ember vagy későn, vagy idein kényszerítettik azt el-hadni. A' Szerzetes nem mégyen a' szerzetbe nyugodni, hanem faradni. Nem kell kételkedni, hogy a' jó-ságos tselekedeteket nem gyakorolhatni; mert fokkal könnyebben véghez vitethetnek, hogy-sem gondolnók. Ez a' világ olyan mint a' bolondok háza, egygyik fir, máfik nevet. Mint a' hal nem élhet a' vizen kívül, úgy a' Barátok a' Kalasztromon kívül, a' világiakkal nyájaskodván hideg melegekké léfzenek a' szent igyekezetben, és hátra hadnak a' szerzetes életnek keménységében. Azt-is beszéllé nékik, hogy egyszer látásban láttá az egész világot teli lenni törőkkel: azért tsudálkozván, kérdé az Istentől, ki kerülhetné-el azokat, és az mondatott néki,

hogy

hogy az igaz alázatóság meg-menekedik azoktól.

10. Egyfzer a' szerzetesek kérdést ténck egy-más között; melyik jóságos tselekedet segétené inkább' a' tekkéleteségnek el-nyerésére? Egygyik monda a' tisztaságot, mert az-által ember az érzékenységet az okofság alá veti. Másik monda a' békéséges táréit, melly által az ember magának ura léssen. Harmadik monda, hogy az igáság, melly kinek kinek megadgya a' mivel tartozik. Szent Antal meg-halgtatván azoknak bezzédeket, monda: Minnyájan jól mondatok, de még-is fenki nem találá a' tztelt. Az, a' mi leg-inkáb' segét a' tekkéleteségre, az okofságnak jósága; mivel-hogy minden gyakorlatofsági a' jóságos tselekedeteknek, ha az okofságtól nem igazgattatnak, sem az Istennek nem tetszenek, sem jóságos tselekedeteknek nem mondathatnak. Szent Antalnak igen nagy kívánsága vólt mártiromságot szenvedni; az-okáért a' Mártirokat követte, mikor a' mártiromságra vitettek, erőstette, és biztatta őket; és szomorú vólt, hogy kívánságát el nem nyerhette. Egykor gondolkodni kezdé, ha talátnék-e' valamelly szerzetes ember a' puztában, ki aanyi ideig lett vólna ott, a' mint ő; és meg-jelenteté néki, hogy vagyon egy tekkéletesb' ő-nálánál, és ez Remete Szent Pál vólna, ki meg-kerésterék, meg-talál-

taték, és végezetre el-temertetékk tőle; és örvendezett, hogy őtet meg-látta vólna.

11. El-közélgtevén a' Szent Antal életének vége, meg-látá létkében, hogy az Angyalok Mennyországba vinnék őtet, és az őrdögök meg-akarnák gátolni az ő úttját, elő-számlálván némelly véckeket, mellyeket éltében tselekedett vólt. Kinek mondanak az Angyalok: Nem szükség olly nagy számót tartani azokról a' véckekről, mellyeket ifúságában tselekedett; mivel-hogy azokat meg-gyóna, és bótánatot nyert. Hanem ha valamelly vécket tudtok, mellyet tselekedett vólna, minek-utánna szerzetesé lett, nyilatkozatásatok ki azt. Az őrdögök nem lévén, mit mondaniok, szégyennel menének-el. Szent Antal fokaknak a' tanítványi közül meg-jelenté, hogy az ő halála el-közélgteget vólna, melly olly nagy szomorúságot szerze őbennek, hogy a' lábaihoz borulván, azokat tsokolgatták, és meg-ölel-vén őtet, azt mondták: Oh édes Atyánk! melly szegények lésszünk nálad nélkül! Oh Antal a' Szerzetnek ditsősége, miért hadsz-el minket? Ah maradgy-meg mi velünk; avagy vigy-el minket magaddal. Ő pedig vigasztalá őket, mondván, hogy azIsten akaratyá vólna; és hogy immár eléggé meg-tanítottak vólna, és tudnak, mit kellyen tselekedniek, hogy üdvözüllyenek: erőstíté őket, hogy áthatatoffok

lennének, mert kinek - kinek elközelgetne az utolsó napja.

12. Az-után két szerzetes emberrel, kikhez igen bizott, meszfe méne a' pusztaban, és kéré őket a' szerzetért, mellyel őtet szerették, hogy majd általmenvén ez életből, temetnék - el ott az ő testét, és soha senkinek azt ki ne nyilatkoztatná. Ezt pedig azért tselekedte, hogy senki ne tisztelne az ő testét, mivel-hogy életében mindenkor futott a' tisztelettől. A' két szerzetes emberek, fok könyhullatásfokat öntözvén, meg-igirék, hogy kedve-szerént tselekednének. Ő pedig térdeire álván, kezeit az Egre emelvén, ájtatoffan könyörgé az Istennek az Anya-szent-egyházért: és ki-adá lelkét, ki a' menyeyi búldogságba viterék az Angyaloktól, a' hol mind örökké örvendez az ő jó tselekedetinek jutalmával. A' két tanítvány eltemeté az ő testét, a' mint rendelte vala. Némelly Szenteknek kivált-képpen való privilegiumok vagon az Istenből, hogy közbenjárójók legyenek az embereknek,

bizonyos szükségekben. Azt mondgya Szent Tamás, hogy az Isten privilegiumot engedett Szent Antalnak a' tűz ellen; nem csak a' világi, hanem a' pokolbéli tűz ellen-is. Sokakat szabadított-meg az Isten a' tűztől, kik ehhez a' Szenthez ájtatoffak voltak: és még ama rettenetes tűztől-is még - szabadította őket, a' mellyre kárhoztattak volna az ő bűnök miatt, és megintvén az ő veszedelmekről, minnek-előtte azt szenvednék, megtértenek az Istenhez, penitentiát tartottak, és üdvözültek. Szent Antal Apátur életének száz öt esztendejében holt - meg azon a' napon, mellyen az Anya-szent-egyház az ő Innepét szenteli, Bóldog Asszony havának 17. napján, Kristus Urunknak 357. esztendejében. A' Szent Antal teste, Isteni jelenés-által meg-találtatott, Jusztiniánus Császár idejében. Alekszandriába viterett, és Keresztelő Szent János Templomába teterett. Az-után pedig Frantzia Országba Bätz várasába viterett.

Szent BENEDEK Apátur élete.

Szent Gergely-által sommába foglalattott.

1. **S**zent Benedek Olasz-Országban, Nortzia nevű városban született, nem meszfe Romától. Nemes Atyáktól származott, és még

kisded lévén, Romába küldé őtet az Attya, hogy a' deáki tudományban gyakorlaná magát, mellyben jó darab időt tölte. De az-után meg-gondolván a' világnak nagy veszedelmit, és hogy sokan az ő tanó-

tanuló társai közül ifzonyú rút vétkekbe esnének, meg-engedvén az ifiúságnak dühbőségétől magokat véltetni: félvén, hogy ő is úgy ne járna, azt ítélté, hogy job' volna az Isten szolgálattýára magát adni, annyi tudományok - nélkül, és üdvözölni, hogy - sem sok tudományokkal őtet meg-bántani, és el-kárhozni. Ezt meg-gondolván, el-hagyá a' deáki tudományoknak tanolását, el-hagyá az Attyának, Anyának, és minden attyafiainak kedveskedéfit, tellyefséggel az Istennek akarván adni magát. E' végre el-indúla egy puzta felé, melly távúl van Romától negyven mély földnire, mellyet Szublakusnak hívnak. Minek-előtte Benedek arra az helyre érkezének, elől találá egy Románus nevű szerzetes embert, ki beszélgetni kezdvén Benedekkel, meg-érté tőle kívánságát, és el-tekéltett szándékát. De látván őtet kevés idejű, és gyenge ifiúnak lenni, kitsinre bötösülé őtet, Mindaz-által ditsiré őtet a' jó igyekezetért, és azt ígéré, hogy segítséggel lenne néki. Társa-is lén néki, míg az Istentől vezéreltetvén, egy barlanghoz érkezének, egy hegynek bizonyos hafadékjához, mellyhez igen nehéz fáradsággal járulhattak. Ezt az helyt maga lakására válaftván Benedek, ott marada.

2. Bé-méne Benedek a' barlangba, és térdeire álván, és kezeit az égre emelvén: beszélgetni kezdé

az Istennek, hálaikat adván néki, hogy meg-fzabadította volna őtet a' világtól, és az ő tőreiktől. Én Uram, és én Istenem, itt csak egyedül te-veled akarok lakni. Immár sem Atyám, sem Anyám, sem tiszt-ségek, sem gazdagságok, sem egyéb világi dolgok meg nem ellenzenek engem, hogy te-rólad-mindenkor gondolkodgyam, te-veled beszélgetsek, és csak téged szeresselek: Uram segély-meg engem, mert én bé-jöttem ebbe a' barlangba, és homályosságba, henned bizakodván, és bizonynyal hívévén, hogy te meg-segétesz engem, és meg-óltalmaz mindentől, a' mi nékem háboruságomra, és botránkozásomra lehetne. Meg nem elégzik vala az Istennek hálaikat adni az új Remete, azért a' jóért, hogy őtet abba az helybe vezérlteté volna: a' hol három egész elzendeig marada, bötjötésekkel, és nagy fanyaruságokkal öldöklölvén a' maga testét. Az ő étke vólt, a' mit néha Románus adott néki, ki egy tzéllában lakott nem igen mézfűze az helytől, egy Deodatus nevű Sz. Apáturnak engedelmességé, és regulája-alatt; és mikor egy-keves üdöt vehetett, egy kis darabotska kenyeret vitt Benedeknek. Távúl szólította őtet egy kis harangotskának jelével, mert a' barlanghoz menni igen nagy fáradság vólt; és mikor Benedek meg-hallotta az harangotska szózatyát, ki-ment a' barlangból, és el-vette az áldást, mel-

mellyet Románus hozott néki. Egy kevelésé egygyütt mulattak, beszélgetvén az Istennek kegyes gondvifeléséről, ki őket táplálta; és a' késértetekről, mellyeket szerez nékik az ördög; és egyéb dolgoknak gyakorlásáról. Benedek minden dolgokról számat adott néki: ő pedig biztatta, és vigasztalta őtet.

3. Nem akará az Isten Benedeket csak a' Románus gondvifelésére hadni: ki noha minden módon a' mint lehetett segéttette őtet, mindaz-által néha nem vihette végbe Benedekhez való jó szándékát, foglalatos lévén a' dolgokban, mellyeket az Apátur parantsolt néki. Történék azért, hogy egy majorban, nem igen megszűze oda; egy szent életű Pap laknék, ki Husvét napja lévén, nagy szorgalmatossággal készítette étkeket. Kinek szólla az Isten, mondván: Te szorgalmatos vagy, hogy magadnak gyenge étkeket készíthess, és az én szolgálom éhel hal meg a' pusztaban. Nem várá a' Pap, hogy egyéb mondásék néki, hanem mingyárt kezébe vévén az étkeket, mellyeket készített vala, el-indula meg-keresni az Isten szolgáját. Ebben olly nagy szorgalmatossággal éle, fel-menvén az hegyekre, által járván a' völgyeket, fel-kerefvén a' vermeteket, és barlangokat, hogy végtére Husvét napján reggel, meg-találá az helyet, a' hol szent Benedek lakott. Mi-

kor egy-mást meg-látták, és köszöntötték volna, egy-kevelésé imádkozván, le-ülének egyetembe, beszélgetvén igen nagy szeretettel; Monda az-után a' Pap Benedeknek: Ma Husvétnek Szent napja vagyok, méltó azért, hogy té egyél abban, a' mit néked ide hoztam, és valami könnyedséget adgy lanyarútestednek. Felele Szent Benedek: Bizonytal Husvét napja vagyok nekem, mivel meg-érdemlettem, hogy téged lássalak, egyéb-képpen, én nem tudom, micsoda nap legyen. Monda akkor a' Pap: Tudgyad bizonytal, hogy a' Krisztus Jésusnak Szentséges Fel-támadása napja vagyok; nem szabad néked ma bőjtölnöd, és hogy legyen néked mit enned, az Isten vezérelt engem ide te-hozzád. El-vévé Benedek az eledeleket, mellyeket, a' Pap hozott néki, és igen köszöndvén, vizszi tere a' Pap az ő Szent-egyházába.

4. Az-után nem sok napokkal, történet-szerént által menvén némely Páfszorok, és látván a' szent embert távul a' fák között, azt gondolák, hogy valami erdei vad volna, mint-hogy bérbe öltözött volt, de jól meg-nézvén az ortzáját, ezekbe vévék, hogy ember volna. Hozzája közelgetvén, szólának néki, és igen meg-vigasztaltatának az ő szent beszédi-által. Annak-utánna a' közel való helyeken, hirt ténnek felöle, és eledelt kerefvén, oda hordották néki, jutalmat vé-

vén tőle, a' jó intések, mellyeket téfzen vala nékik úgy, hogy fokban el hadták a' feslett erköltsöket, és szent életet vífeltenek. Egy nap Benedek egyedül lévén, hozzája méne a' kísértő, egy fekete madár képében, közel járt repülvén, és úgy az ortzájához közelgetett, hogy meg-foghatta volna: de nem akarta azt tselekedni, sőt a' Kereszt jelét veté magára, és a' madár el-futá, de a' Sz. embernek olly rettenetes testi-kísértetet hagyá, hogy soha tellyes életében ollyan nem vólt néki. Az ördög ezébe juttata egy afiszonyt, mellyet Romában látott vólt, és a' belső részei égni kezének annak kívánságától, úgy annyira, hogy az ő elméje tántorgani kezdé, és azt kezdé gondolni, hogy el-hagyván a' puszta, annak keresésére menne. De el-jöve az Isten. segítsége, ő magába szállá, és mezitelen verkezvén, a' sűrű-töviffek közé veté magát, és addig forga azok között, míg az ő teste éppen meg-sebesítternék, és miadén felől tsorgana a' vére, el-annyira, hogy a' kísértet fájdalommá változék. Ez orvosság annyit használa néki, hogy tellyes életében soha többzör hasonló kísértetet nem szenvedett, a' mint maga beszéllerte a' tanítványinak.

5. Im már fok helyeken ki-terjedett vala a' Szent Benedek hire, és fokban mentenek hozzája, és halgatván az ő mennyei tüzze tellyes beszédit, és meg-gondolván az ő

életének fanyaruságát, álmélkodtak, és fokban magokban szálván, meg-jobbították életüket. Egyszer egy Gyülekezetből bizonyos Szerzetes emberek hozzája menének, és azon kérék őtet, hogy Prélátusfok lenne nékik, de ő tudván melly szabadon élnének, monda nékik, hogy ő igen kemény ember volna, és el nem szenvedhernék őtet. Mennél inkább menté magát Szent Benedek, annál inkább kizteték őtet amazok, el annyira, hogy mint-egy erővel egygyeze vélek. Annak-utánna igazgatni kezdvén a' gyülekezetet, keményen meg-fedette azokat, kik fedéfré méltók vóltak, és erőssen meg-büntette azokat, kik meg-érdemlették a' büntetéft, úgy, hogy minnyajan iszonyodtak tőle. Nem mervén pedig mondani néki, hogy menne-el onnét, ne talám az egész tartományban meg-tudnák az ő rósz erköltsöket, egy vízfza-fordult ördögi végezést tének, hogy mérget adnának innya. Hogy azt véghez vihesék, a' mérget a' Sz. Benedek borába elegyíték; de a' Szent ember innya akarván, elsőben a' Kereszt jelét veté a' borra, a' mint szokása vólt: tsudálatosképpen mingyárt el-romlék az edény, és a' mérges bor ki-önteték. Ezébe vévé akkor Szent Benedek azoknak istentelenségét, és lábaira állván, tsendes vig ortzával monda nékik: Atyámfia, bocsássá-meg Isten néktek ezt a' vétet, mel-

Iyet ő ellene tselekedtetek. Nem mondam-e' meg néktek, hogy az én erköltsim nem fognak egygyezni a' tiétekkel? Kerestetek kedvetek-szerént való Prélátust magatoknak, mert én továb' nem akarom azt az tisztet viselni ti-közöttetek. Ezt mondván, el-hagyá őket.

6. Azt mondgya Szent Gergely, hogy nem remélvén azokban a' meg-jobbulást, nem vólt vétek azokat el-hadni. Mivel ha a' Gyülekezetben vannak némellyek, kik fehétsék a' Prélátust, tisztének jól véghez vitelére, köteles léfzen ő hogy igazgassa, és el ne hadgya azt. De ha senki nintsen, ki őtet fehétsé, sőt minnyájan ellene vannak, vétek-nélkül el-hagyhatya azt a' terhet: mert ottan semmi reménsége nintsen az elő-menetelnek. Vízfsza-tére Szent Benedek az ő barlangjába, a' hová sok helyekről annyi nép gyüle, olly igyekezettel, hogy ő mellették lennének, hogy azoktól meg-fehéttetvén, kevés údó alatt, tizen-két Kalastromot építe, és mindenben ilendő számu Szerzetes embereket helyhezette, egy meg-probált életű Szerzetes embernek gond-viselése-alatt, ki azokat igazgatná, jelen nem létében. Ő pedig egy Kalastromból másba menvén, mind el-járta a' Kalastromokat, meg-látogatván, és intvén a' Szerzeteseket, és minden szükséges dologra gondot viselvén. Némelly Romái

Fő-emberek, ő-hozzá küldötték kisdied fiatskájokat, hogy a' Kalastromokban nevedeknének, és szent erköltsöket tanólnának; kik közül nagy szent emberek támadtak, úgy-mint Maurus, és Plátzidus.

7. Szent Benedek a' több' Kalastromok közül egygyet meg-látogatván, meg-érté, hogy mikor a' több' Szerzetesek el-végezvén a' Szolostmát, és térdekre állanának a' Karban, hogy elmékedvén imádkoznának, találatnék egy, ki mindenkor ki-akart menni. Azokáért meg-dorgáltatott, és Szent Benedek-is meg-dorgálta őtet: de csak két nap jobbíta-meg-magát. Azt akará Benedek, hogy az a' Barát imádkoznék a' többivel; midőn azért ki-menne a' Karból, térdeire álván, könyörge érette az Istennek, és látá, hogy egy rút fekete gyermek, meg-fogá a' ruháját, és ki-húzza vala őtet. Szent Benedek az ő imádsági-által, megmutatá ezt az Apáturnak, és a' több' Szerzeteseknek; az-után egy vízfszóvel meg-úrdögeté azt a' barátot, és az őrdög meg-szégyenülvén azért a' büntetésért, mántha ő-rajta esett vólna, meg-szúnék késérteni őtet, ő pedig az-után gyakorlatos vólt az imádságban, mint a' többi.

8. Lén, hogy Szent Benedek ellen találaték egy Florentinus nevű Pap, ki őtet úldózi vala, ki sok gonoszt mondott felőle, és azon igyekezett, hogy a' kik őtet látogatni mentenek, vonnák-meg-magokat

gokat tőle. Hová mentek, úgy-
mond, álhatalan népek? Mivel
van több' annak a' Fráternek azok-
nál, kik a' mi hazánkban vannak?
Az olyan bűnös, mint a' többi.
Adná Isten, hogy valami titkos
nagy véték abban ne volna: mivel
fokan találkoznak kép-mutatók e'
világon, kik szentséget tettetnek,
hogy az ő tévelygéseket el-hitefsék
másokkal. Vegyétek ezetekbe,
hogy ez ne legyen egy azok-közül.
Ezekkel, és ezekhez hasonló szó-
kkal, igyekezik vala a' Szent ember-
nek méltóságát kissébbíteni. De
keveset használt az ő gonosz szor-
galmatósága, mert az Isten azt
akará, hogy a' Szent embernek dol-
gai mindenkor menekednének. •
Mindaz-által a' gonosz Pap meg
nem szűnék üldözni őtet, és lát-
ván, hogy az ő szavai keveset hasz-
nálának, más eszközzel éle, tet-
tetvén mintha alamisnát küldene,
egy mérgezett kenyéret küldé né-
ki. A' Szent ember ismervén a'
Papnak gonofságát, és tudván,
mi volna abban a' kenyérben, egy
tanított hollónak veté azt. Az hol-
ló mutató, hogy irtóznék azt el-
venni, és körülé jára kárrogván,
mintha mondani akarná, hogy az
a' kenyér meg-mérgeztetett volna.
Akor Szent Benedek monda néki:
Vedd-el csak bizvást, mert én nem
akarom, hogy te azt meg-egyed,
hanem vidd olly helyre, a' hol fen-
ki azt meg ne ehesse. Akkor fo-

gá azt az holló, és el-vivé, és ke-
vés vártatva vízfza-tére.

9. Ezzel sem szűnék-meg an-
nak az istentelen embernek gonof-
sága, hanem tisztátalan életű afz-
szonyokat kerese, nyilván való kur-
vákat, és azokat a' Barátok kerté-
be küldvén, mezitelen verkezeté,
tántoltatá, jätzodoztatá; tisztá-
talan dolgokat miveltete, hogy
a' Barátokat gonosz tselekedetre
inditanák. Ezébe vévé Szent Be-
nedek, hogy a' gonosz Pap azért
tselekedné ezeket a' dolgokat, hogy
ő el-menne abból a' tartományból;
az-okáért némelly Szerzetelekkel el-
méne, hogy másutt építsen Kala-
stromot. Mikor Florentinus meg-
érté az ő el-menését, igen örüle,
és midőn a' maga házába azért
vigadozna, ismé véletlenül reaja-
romlék a' háza, és meg-ölé őtet.
Ezt meg-értvén Maurus a' Szent
Benedek tanítványa, követet kül-
de hozzá, ki mondaná néki: A-
tyám vízfza-térhetéz immár, mert
a' ki téged üldöz vala, meg-holt.
A' Szent ember nagy bánattyat
mutató az ő ellensége haláláért,
mivel-hogy el-vezttette volna az ér-
demléfre való alkalmatóságot; és
meg-érté, hogy az ő tanítványa
örvendezett volna annak az ember-
nek haláláért, mellyről keményen
meg-dorgálá őtet, és penitentiár
ada néki, mikor vízfza tére abba
a' Kalastromba.

10. Meg-értvén Szent Bene-
dek,

dek, hogy a' Kafzsinus-hegyén még egy-kevés Pogányság maradt volna, mint-hogy Apollónak egy Temploma volt ott; az hová a' pogányok mentek áldozatot tenni: A' Szent ember, az Isten tisztelvényének buzgoságától indítván, oda akara menni némelly Szerzetesével. Mikor oda juta, elsőben a' földre veté a' Bálványt, el-rontá az oltárt, és el-égeté azokat a' fákat, melyek a' Templom körül voltak, a' hol a' pogányok az ördögöket imádták, és azoktól feleleteket vettek. A' Templomot Szent-egyházzá változtatá, a' Szent Márton tisztelvényére, és egy Kápolnát építé ottan a' Keresztelő Szent János tisztelvényére. Ott szerze magának hajlékot, és fokot hiva oda a' Szerzetesi közül, és egy igen nagy Kalaitromot építé ottan. Olly ferény, és kellemetes volt azokhoz, kik oda mentenek az Apolló imadására; prédikálván nékik, intvén, és oktatóván őket, hogy Bálványozók mentek oda, és Keresztények jöttek-vizszá,

II. Igen vizszá-tetfzék az ördögnek, hogy tőle az ő régi háza el-vévetett volna, és látható-képpen elejébe menvén a' Szent embernek, kiált vala, mondván: Ah Benedek, Benedek! És mivel-hogy a' Szent ember nem méltóztatek néki felelni, hanem csak vállait fordítá néki, az ördög inkább kezdé kiáltani, mondván; átkozott, és nem Benedek, mi közöd néked

velem, hogy így üldösz engem! De várj csak, én-is üldözni fogom a' te Barátodat. Némellyek a' Kalaitromon munkálkodnak vala, melyet építettek, és kő-fált raknak vala. A' Szent ember látá az ördögöt, hogy azok ellen menne; az-okaért fel-emelvén szavát monda a' munkásoknak: Atyámfiai vigyázzatok magatokra, mert ellentek megyen az ördög. De a' gonosz lélek (meg-engedvén az Isten a' Szent embernek nagyob' bölcsületéért) az ujjonnan tsináltatott kő falból le-rontá, és az alatt lévén egy gyermek, meg-öle azt. A' Barátoknak igen nagy fájdalomk len ezen: de a' Szent ember megparantsolá, hogy a' meg-hólt gyermeknek ösze-romlott testét vinnék az ő szállájába. Bé-zará magát a' kamarába a' meg-hólt testtel, és mind addig meg-marada az imádságban, hogy mikor meg-nyirá az ajtót, kezében tartya vala a' gyermeket elevenen. Ez a' tsuda kihirhedék az egész körül való tartományban.

12. Az-után egy szegényt paraszt embernek gyermeke meg-hala, ki azt ölébe vévén, a' Szent Benedek Kalaitromába vivé: de akkor a' Szent ember nem vala a' Kalaitromban; az-okaért a' paraszt ember az ajtóban hagyván a' fiát, a' Szent embert keresni méne, és meg-találván őtet, nagy szóval kezdé mondani: Benedek add-meg nékem a' fiamot oh Benedek! Monda néki a' Szent ember;

ember: Mikor vettem-el a' fiadot, hogy olly igen kéred én tőlem? Belele a' paraszt ember: Nem mondom, hogy te vetted-el a' fiamot, hanem mivel-hogy meg-hólt, könyörgök néked, támaszd-fel őtet. Szent Benedek a' meg-hólt gyermekhez méne, és térdeire álván, monda: Úr Isten, ne tekénts az én bűneimre, hanem ennek az embernek hitére, könyörgök néked, hogy ezt az halottat hozd - vizsgálja az életre, hád' ártó bűneim a' te neved én - bennem te szolgálásban. Még fel nem költ vala az imádságtól, mikor a' gyermek meg-elevenedvén lábaira állá, ki-mondhatatlan nagy öröme az attyának.

13. Egyszer Szent Benedek, Pláztidust a' tanítványát, ki az-után Mártir volt, egy edénnyel a' folyó vizre küldé, ki mikor vizet a' karna meríteni, bé-esék a' folyó vizbe. Látá azt a' Szent Arya, de nem telti szemeivel, mert a' tázllában vala, hanem az Isten jeleltése által. Meg-parantsolá Maurusnak más egy tanítványának, hogy menne-el Pláztidust ki-fogni a' folyó-vizből. El-menvén Maurus, mikor a' folyó-vizhez jüta, immár Pláztidus távul viterett volt a' parttól. Maurus meg-akarván szabadítani Pláztidust, a' viz hátán kezdé járni, és el nem merüle, hanem mikor oda jüta, a' hol Pláztidus vala, fogá őtet, és ki-voná a' vizből. A' földre érkezvén, észébe vévé, hogy a' folyó vizen száraz lábakkal állt volna.

14. Szent Benedeknek a' prófétálás lelke-is adott volt. Mivel-hogy Tótila a' Longobárdusok Királya, el nem hívé a' mit Benedek felől mondottak, meg-akará próbálni, hogy az-után meg-tsu-folya őtet; a' végre Király ruhájába öltözteté egy szolgáját, és sok társasággal küldé őtet a' Szent embernek látogatására, azt kiáltván, hogy a' volna a' Király. Mikor Szent Benedek látá őtet, monda néki: Add vizsgálja Tótilának az a' Királyi ruháit, és elégedgyél-meg a' re állapotoddal. Minnyájan álmélkodának, kik azt az álnokságot tselekedni mentek vala. Az-után a' Király személye-szerént oda méne, és Szent Benedek meg-feddé őtet némelly kegyetlenségéről, melyeket tselekedett vala; és megmonda néki, hogy tüz elzúg alatt meg-halna, és úgy lén.

15. Egyszer egy ájtatos jó barátja két palatzk bort küldé néki ajándékon, de a' követ el-rejté egygyiket az úton, és tsak egygyet ada néki. A' Szent ember szerezettel vévé azt, és monda a' követnek: Magadra vigyázz fiam, hogy ne igyal a' másik palatzkbéli bortól, mert abban ártalmas dolog vagy. A' követ szegényenél bé telvén, a' palatzkhoz méne, melyet el-rejtett vala, hogy meg-látná mi volna benne, és látá, hogy egy rút kígyó méne ki belőle. Egy Barát gyakran kért szabadságot, hogy el-mennyén a' Kalastromból, és a'

Szent ember nem akart néki szabadságot adni, amaz vakmerő-képpen el-akara menni, de mihent kiméne a' Kalastromból, mingyárt eleibe-állá egy Sarkány, melyet látván, vízfsza-tére nagy félelém-mel, és kiáltással segítséget kér-ven, és az után láthatatos lén a' Kalastromban.

16. Egy nagy fő-ember fia Barattá lén, és Szent Benedek vatos-rálván egy estve, az az ifjú Barát gyertyát tart vala kezében, hogy világosságot adna néki. Midőn ezt mivőné, a' kevélységnek kísértés-terütközék elméjébe, és monda ma-gában: Kítsoda ez, a' kinek én világosságot téfzek? és ki vagyok én, hogy ennek gyertya-tartója let-tem? Néki kellene inkább' gyertyát tartani nékem, és nem nékem ő néki, mint-hogy ő nem olly nagy-nemből való, mint én. Meg-jelen-tesének az ifjú Barát gondolati az Isten szolgájának; az okaért mon-da néki: Fiam, vedd a' szivedre a' Keresztnek jelét, és ne adgy helyt annak, a' mit gondolsz. Ha pedig ihendőnek látszik néked, úgy le-az asztalhoz vatosoráln, és én gyer-tyát tartok néked. Az ifjú Barát ez igéket halván, meszébe ivévé, hogy a' Szent ember meg-ismérte az ő gondolati, és meg-szégyenül-ven, attól a' kísértettől meg-za-badúla.

17. Szent Benedeknek egy Sko-lasztika nevű nénye vala, ki ha-sonló-képpen az Isten szolgálattyá-

ra adta magát, és az Apátzákna-k egy Kalastromába bé-rekefzkedve lakott. Szent Benedek minden esz-tendőben egyszer ennek látogatá-sára ment: ez-is ki-ment egy ház-ba, nem meszíze a' Kalastromtól, és ott látogatrák 's vigasztalták mind ketten egy-mást. Egyszer egész nap egygyütt maradának, Isteni dolgokról beszélgetvén. Estve lévén, a' Szent ember vízfsza akara menni a' Kalastromba; de a' nénye azon kéré őtet, hogy marad-na-meg ottan étfzakára, és beszél-gessének egyetembé a' Szentek di-tsóségéről, és egyéb lelki dolgok-ról. Szent Benedek femmi-képpen nem akara maradni. Az-okaért Skolasztika kezeit fel-emelvén, sok könyhullatással könyörgé az Isten-nek, és olly nagy zápor-első támadá, menny-dörgésekkel, és villámá-fokkal, mintha a' világ el-vegeződ-nék. Meg-értvén a' dolgot, mon-da néki Szent Benedek: Néne! mit mivelcél? Felele Skolasztika: En kérélek téged, és nem akarál meg-halgatni; könyörgék az Istennek, és meg-halगतá engem. Ez így lévén, azon éjjel egygyütt maradá-nak, Szent gyakorlatosságokban töltvén mind éppen azt, reggel pedig Skolasztika vízfsza-tére a' Ka-lastromba, és Szent Benedek az ő Szerzeteshez méne. Az-után há-rom nappal, látá a' nénye lelkét gálamb képében fel-menni az égbe, az-okaért az ő testéért küldé, és az ő Kalastromában temeté azt.

Mászor pedig a' Kápuai Szent Ger-
mánus Püspök lelkét-is meg-látá,
kit az Angyalok, mint egy tűzes
golyobisban vívének az égbe.

18. El-közelgetvén immár a'
Szent Benedek halála, meg-jelenté
azt lokaknak az ő Szerzetefi közül.
Hat nappal az előtt meg-nyitarta
a' koporsóját, és mingyárt egy ha-
lalos hideglélés környül-foga őtet,
végezetre a' Kápolnába vitété ma-
gát, a' hol a' Krisztus Jésus Szent
Testét magához vévén, ki-adá lel-
két az Istennek. Ugyan azon a'
napon ketten az ő tanítványi-
közül, egy igen szép fényes út
látának, melly a' földről az égig ér
vala, és hozzájok közelgetvén egy
tündöklő fényességben változott
ember, monda nekik: Ez az út,
mellyen az Isten szolgálja Benedek

fel-méne Mennyekebe. Egygyik kö-
zülök, kik látták ez látást, Szent
Maurus vala, ki Frantzia-Ország-
ba mégyen vala, Kalastromot épí-
teni a' Szent Benedek Szerzetének.
Elnnek a' ditsőséges Szentnek halá-
la volt Krisztus Urunknak 542. esz-
tendőjében, Bőjt más havának 21.
napján, Nagy-Szombat lévén ak-
kor. Eleteének hetven-kettődik esz-
tendőjében. A' Kaszszius hegyén
való Kalastromban, a' Keresztelő
Szent János Kápolnájában temet-
terék, a' hol az ő nényje Sko-
láfztika temettetett vala. Annak-
utánna pedig máshová vitéték, mi-
vel bizonyos barbarus népek O-
lasz-Országra ki-útvén, el-ronták
a' Kaszszinus hegyén való Kala-
stromot.

Szent BERNÁRD Apátur élete.

*Guilielmus, és Bernárdus Apátu-
rok, és Gonfrédus Barát-által
meg-iratott.*

1. Szent Bernárd Frantzia-Or-
szágban, Bordónia tartomá-
nyában, Fontanus nevű helyen szü-
leték. Tekéntetes nemzetű volt.
Az Attyát Tefztzelinusnak, és az An-
nyát Altzidanak hitcák. Tefztzelinus
az hadi mesterséget gyakorlotta,
jól meg-tartván azt a' tanuságot,
mellyet Keresztelő Szent János
adott a' vitézeknek, kik kérdették,
mit tselekedgyenek, hogy Menny-

országba mennyenek; *Luc. 3. v. 14.*
melly ez volt: Senkit ne verjete-
k, se ne parvarkodgyatok: és meg-
elégedgyetek zoldorokkal. Így
Tefztzelinus gonofzt nem mivelvén
telebaráctyának, és igen igyekez-
vén az Istennek kedvében lenni, az
hadi mesterséget gyakorlotta, bő-
tsülletes tiszteket viselvén. Altzi-
da az ő felesége, ki hasonló-kép-
pen ájtatos szolgálója volt az Isten-
nek, hat fiakat szüle, kik mind
Barátok voltak, és egy leányt, ki-
nek férje lévén szabadságot kére, és

Apátzává lén. Mikor Alzida fiat szült, kezeibe vette azt, és a Krisztus Jésusnak ajánlotta; maga tejével tartotta, azzal egygyütt jó erkölcsöknek indulatját adván neki. Mikor az-után a téjtől elválasztotta, kemény étkeket adott neki, mintha szerzetes életre tanítaná őtet. Mikor Szent Bernárdal nehézkes volna, látá álmában, mintha az ő méhében egy fehér kölyketské volna, ki erőssen ugatna. Elő-bezélé e látást egy Szent embernek, ki mondá neki: Te anyja lélsz egy igen jó ebnek, ki őrizni fogja az Isten házat, és erőssen fog ugatni az ő ellenségi ellen, mert jeles jó Prédikátor lélsz, és sokakat meg-gyógyít, az ő orvosló nyelvvel, és mennyei tudományával.

2. Bernárd még kisdéd gyermek lévén, és a fejének igen nagy fájdalmát szenvedvén, hozzája méne egy vén aszfony, hogy meg-orvosollya őtet, bizonyos bűvölés bajlással, és babonás berbetélésekkel: de ő Sz. Lélektől vífeltevén, el-taszítá azt magától, és nem akara hasonló orvosságokat. Ez tselekedete tetfzek az Istennek; és meg-adaték neki egészsége. Egyfzer Karátson éjjén egy Szent-egyházban lévén Bernárd a' reggeli Szolofimákon, igen kíváná bizonyos óráját meg-tudni, mikor született a' Krisztus. Meg-jelenék neki Jésus, ujjonnan született gyermetské képében; melly igen nagy őrdimére volt neki: mint azért, mert látta az Urat, kit a' világ olly igen ki-

vánt; mint pedig azért, mert bizonyosá lett, hogy a' volna az ő születésének órája. Im már húsz éfztendő lévén, bizonyos utat járta, és egy estve bé-szálván egy házhoz, az háznak gazda-aszfonya, látván őtet szép személyű ifiúnak lenni, meg-szereté őtet, és el-fel-letkezvén a' maga tisztességéről, immár étfzaka lévén, és Bernárd alunni menvén, a' felé kezdé menni a' kamarában; a' hol Bernárd vala, ki efzébe vévén, hogy oda menne, meg-gondolván belzédit, és tselekedetit, mellyeket neki jelengetett vala, meg-érté, mi végre menne hozzája az aszfony; az-okaért erőssen kezdé kiáltani: tolvaj, tolvaj! a' tób' emberek, kik az házban valának, fel-zendülének, és az aszfony kénfzerittek vízfza menni az hajlékába. Ugyan azon történék ímég kétfzer neki azon éjjel, mivel a' szemtelen aszfony igen meg-általkodék tisztátalan igyekezetében, és minden módon hozzája akara közelgetni, azt gondolván, hogy az ifiú bizonyal- valami tolvajt álitana ott lenni; és azért kiáltana; ő pedig reménli vala, hogy ki-hozhatná abból a' vélekedésből, tsak véle-fólhatna, és kéréivel annyit tehetne, hogy a' maga kívánságára vehetné őtet. De Bernárd minden dolgot j. l. efzébe vévén, mihent érzete, hogy hozzája közelgetne, mingyárt kiáltani kezdett, hogy a' tolvajok meg-akarnák őtet lopni; és ilyen

ilyen módon meg-óltalmazá magát az afzfonytól, hogy még csak egy szót sem szólhata néki.

3. Az-után nappal lévén, az útra indula, és némellyek, kik az ő társaságában voltak, meg-kérdék őtet minémű álmod látott volna, mikor tolvajt kiáltott, mert étfaka három versbe kiáltotta azt, és ők mindenkor oda futottak, de csak egy tolvajt sem láttak. Felele Bernárd: Nem álom volt az, mert egy afzfony hozzám akart jönni, hogy el-lopja az én szűzességemet, melly vízfza nyerhetetlen drága kints. De hogy azért kevély ne lenne, meg-engedé az Isten, hogy az-után igen nagy tisztátalan kísértetet szenvedne: mellyre alkalmatosság volt, mivel Bernárd látván egy szép afzfonyt, meg-nézé azt egy-kevesé, melly néki olly nagy kísértetet szerze, hogy éppen égni kezde, mintha egy kementzében volna; mindaz-által magába szálla, és magát el-fzégynelvén le-hajtá szemeit a' földre, és módot kerese benne, hogy tétét illendő-képpen meg-büntesse, és attól a' késértettől meg-szabaduljon. Akkor tél lévén, Bernárd bé-méne egy kertbe, a' hol igen hideg tó-víz vala, és ruháját le-vetvén, bé-mene abba a' tóba, és annyi ideig marada ottan, hogy csak alg, őzve nem fagyva, és meg nem halna. De meg-segéttevén az Istenről, kinek sugallása által tselekedte azt, életben ma-

rada, és attól a' késértettől meg-szabadula.

4. Annak-utánna látván, hogy az ő szép személyéért, az őrdög fok afzfonyokat fel inditana, kik őtet háborgatnák, és hartzolnának az ő tisztasága ellen; hogy magát ettől a' veszedelemtől meg-szabadítsa, bé-akara menni a' Szerzetbe. Az Anya gyakran meg-emlekezvén a' látásról, mellyet mikor Bernárddal nehézkos volt, látott vala, és annak magyarázásáról; hogy a' látás bé-telylefednék; mikor Bernárd még kiseded volna, az Iskóla jártatá őtet, hogy a' deáki, és Keresztényi tudományt meg-tanólna. Az ifiatska jó elméjű lévén, és az Isten malafztyától meg-segéttevén, kevés idő alatt nagy előmenetelt tén. Igen hajlandó volt Bernárd az Isteni dolgokra, és vízfza-tetzettek néki a' világi dolgok; szerette a' magán való lakást, és ritkán lattatott a' tanólas, avagy az ház kivül; igen engedelmes volt az Attyának, és Anyának: kedves, és kellemetes mindeneknek: tisztelletes, és szemérmetes; kevés befzédű; és igen ájtatos volt, és szerette az imádságot. Mind ezekben a' dolgokban, igen segéttette őtet az ő édes Anya, ki a' világon élvén szerzetes életet viselt, a' ruházatnak alázatóságában, az ételnek mértékletességében, a' gyönyörűségnek, és világi pompának el-távoztatásában, testének bőjtölésékkél, vigyázásokkal, és egyéb fanyargatásokkal

való öldöklésében, imádságoknak, és alamisnátkodásoknak gyakorlásában. Ilyen módon élvén a' szent aszfony-állat, és fel-indítván fuit, kivált-képpen Bernárdot a' maga követésére, a' szent tselekedetekben, ki-mulék e' világból.

5. Szent Bernárdnak az Anyja halála segítségére lén, hogy meg-gondollya a' világnak vezedelmit, és el-fusson azoktól, bé-rekeltzván magát egy Kalastromba. A' Tízfzert-ziai Szerzetet választá magának, mellyet az-elött tizen-öt ezteendő-vel, egy Rubertus nevű Szent Apátur rendelt vala, a' Szent Benedek regulája alatt, némelly rendeléseket advan ahhoz. Végezetre Bernárd bé-menvén abba, noha nem ő volt annak a' Szerzetnek fő szer-zője, mindaz-által igen meg-őreg-bité, és fel-ékefité azt. Minek-előtte a' szerzetes ruhát fel-venné, szólla az atyafiainak, és némelly barátinak: kik noha elsőbben ellene mondának néki, mindaz-által ő olly okos beszédekkel szólla nekik, hogy meg-téríté őket, és magával harmintz embert vezérelbé a' Szerzetbe. Mikor Szent Bernárd bé-ment a' Szerzetbe, közel húszon-három ezteendő volt. Olly igen az Istenhez ragaszkodott, hogy magát éppen néki adta, és úgy járított, mintha érzékenységgel magának nem szolgálna. El-mulván az ő próbálásának egy ezteendője, és meg-kérdetvén, minémű padlása volna az ő ezellájának, és

ha meg-vólna-e' fedve, vagy nem, nem tudta meg-mondani. A' Szent-egyháznak három ablakja lévén, mellyeken bé-jött a' világosság, ő mindaz-által észébe nem vette, hogy több' vólna egynél. Az ő lelke olly foglalatos volt az Istenben minden érzékenységekkel, hogy látván nem látott, és halván nem hallott. Néha magában szál-lott, és mondotta: Bernárd, Bernárd mit jöttél tselekedni a' Szerzetbe? Ezt mondván, igyekezte követni a' Krisztus Jésust, kiről azt mondgya Szent Lukás: Jésus tselekedni, és tanítani kezdett; *Act. 1.* Igy Bernárd minden dolgokban gyakorlotta magát, és az-után intett egyebeket, hogy azokat tselekedgyék.

6. El-vala még Rubertus annak a' Szerzetnek Fundátora, ki Szent Bernárdot, és a' többit, kik vele egyetembe bé-mentenek a' Szerzetbe, fel-öltöztette: és mint-hogy némellyeknek azok-közül, fő-képpen a' Sz. Bernárd atyafiainak, feleségek vala, kik szabadságot adtak volt nekik, hogy Szerzetesekké legyenek: egy Kalastromot építenek, mellybe bé-mennének azok az ajtatos aszfonyok, egyéb sok aszfony-állatokal egyetembe, kik egy társaságban Sz. életet viselének. Ottan Rubertus egy Kalastromot akara építeni Klá-ravallis nevű helyben, és mint-hogy Bernárdus nagy jóságának, és okoságának jelenségét látá, ő reá bizá, hogy meg-építené azt a'
Kala-

Kalaftromot, és annak Apáturáya révé ötet, és fok Szerzetefeket küldte ő véle, kik fegetének ötet, és engedelmesek lennének neki. Es noha némellyek azok közül öregbék volnának Szent Bernárdnál, és régiebbek a Szerzetben, és jobbegeiségűek, mivel Szent Bernárd a nagy fanyarú penitentziák miatt, mellyeket tselekedett, igen beteges vála: mindaz-által fenki nem találtatott, a' ki neheztelné, hogy ő volna Elöl-járó-jok: mert jól lárták, hogy ő mindeneket fellyül haladna azokban a dolgokban, mellyek szükségesek a Prélátusnak. Abban a méltóságban lévén Szent Bernárd helyheztetve, és fundálni kezdvén a' Kalaftromot, fok nehéz dolgok találak ötet, fő-képpen egy igen nagy drágaság. Noha olly nagy szükségben találtatott, hogy nem volt egyéb mit enni magának, és a Szerzetesinek, hanem a' faknak meg-főtt levelei, és mákból készítettett kenyér. Nem neheztelte ezt Szent Bernárd magára nézve, de igen fájt a' szive, látván az ő Szerzetesit olly nagy inségeket szenvedni. De noha ollyan érke volna néki, mindaz-által el nem hadta a' penitentziának fanyaruságát; igen keveset alutt, és azt az időt is sajnálta, mellyet abban töltött, azt álitván, hogy az az idő elveszett volna. Meg-dorgálta azokat, kik fokot aluttak, de fokkal inkább azokat, kiket látott, hogy rendetlenül, és nem illendő módon feküve aluttak, és hor-

tyogtak; mert azt mondotta, hogy mind az henyelésből származnék az. Ezeknek, es a' kik ujjonnan akartak bé-menni a Szerzetbe, azt mondotta: Vegyétek ezetekbe hogy csak a léleknek kell bé-menni a Szerzetbe, és a' testnek kívül kell maradni. Ezzel azt akarta érte-sekre adni, hogy a Szerzetben a testnek semmi alkalmatoságát nem kell keresni, hanem minden szorgalmatossággal a lélekre kell vigyázni, hogy a jóságos tselekedetekről jóságos tselekedetekre nevededgyék, és nagyob' malasztot nyerjen az Istentől. Igen ditsérte a' vastag, és foltos köntösöket, de azért meg-feddette azokat, kik rutakat, és bé-motksoltakat viseltek, mondván, hogy a' szegénység, nem a' motksótság tesz az Istennek.

7. Annak-utanna prédikállani kezdte, és tsudálatos prédikáziókat tén, nem csak lelki buzgósággal, hanem mennyei böltseséggel tellyefeket. Egyszer az ő barátitól meg-kérdetvén, hol tanólt volna annyit? Felele nékik: A' mit tudok, imádkozván, és a' mezőkön elmélkedvén tanóltam, és nem voltak nékem egyéb mesterim. Szent irásban, hanem a' bokrok, és a' bük-fak. Világoson lártzik azokban a dolgokban, mellyeket írva hagyott, hogy az ő tudománya Mennyekből adatott volt: mert mind a' mit mondott, és írva hagyott, a' Szent Irásnak bizonyításával erősitette: és ollyanok az ő

beszédi, mint az aranyba foglalt drága kövek. Egyszer prédikáltván, egy igen szép dolog juta elébe, de máfzorra akará azt hagyni, és úgy látszék néki, mintha egy valaki azt mondaná a' füleiben: Miért akarod te azt a' dolgot más prédikázióra tartani; nem adatik-e néked máfzor mit mondanod? és így mingyárt ki-mondá azt. Egyszer pedig midőn sok népek gyűltenek volna őszve az ő prédikálásának halgatására, mivel az ő tudománya igen kedves vala; hiúságos ditsőségnek késértete útközék elméjébe, és úgy látszék néki, mintha mondanák: Nézd melly sok népek, és melly örömeft halgatnak téged. Akkor egy-kevesé meg-állá, és el-akará hadni a' prédikált, de meg-értvén, hogy az őrdög szava volna, ki alkalmatosságot igyekezett keresni, mi módon szállassa le-őtet a' prédikáló székéből, hogy meg-gátollya a' gyümölcstöt, mellyet sok lelkek vennének; vízfza-fordúla, és monda: Én nem kezdettem e' beszédet a' te szeretetedért, nem-is hagyom el te-éreted; és így elő-méne az ő beszédében.

8. Még él vala a' Szent Bernárd Attya, ki meg-értvén felőle, és a' több' fiai felől, minémű lanyarú életet viselnének, és hogy minden nap igyekeznének nevedetni a' jóságos tselekedetekben, és szent életben, követni akará őket, és bé-menvén a' Szerzetbe, szentül

végezé-el életét. Egyszer a' Kalasztromhoz méne a' Szent Bernárd nénye, meg-látogatni őtet: meg-értvén Szent Bernárd, hogy a' nénye nagy pompával, és világi ékes-ségekkel jöne, nem akará látni; hasonlő-képpen tselekedének némellyek a' több' attyafiai közül-is, kik abban a' Kalasztromban voltak. Egy közlők ajton álló lévén, monda a' nényének: menne dolgára, és ne várná, hogy láthassa az attyafiait, és szólhasson vélek; mert azok Szerzetes emberek, ő pedig úgy látszik, mintha pogány afzfony volna, őltözetében, és ékes-ségében: az-okáért meg-inté őtet, tekéntené-meg az ő nagy vak-ságot, miért fedibé annyi selyem-mel, és arannyal azt a' kevés sárt, melly az ő teste. Ama pedig firni kezdé mondván: Noha én bűnös afzfony-állat vagyok, tudom mind-az-által, hogy a' Kristus Jéhus a' bűnösökért holt-meg: és mint-hogy én magamot gonofznak ism-rem lenni, tanátsot kérni jöttem a' jóktól. Jöjön azért Bernárd, és a' mi néki tetzlik parantsollya-meg nékem, és én engedelmes lézlek. Ezt meg-értvén Szent Bernárd, látására méne néki, a' több' atyafiaival: és egy prédikáziót tén néki, a' világnak meg utalásáról, melly olly foganatos volt, hogy a' nénye vízfza-térvén házába, meg-változtatá életét, és a' világon él-vén, Szerzetes életet viséle: végezetre addig könyörge a' férjének,

nek, míg szabadságot nyere, hogy Apáczává lenne, és szentül végezzé életét a' Kalastromban.

9. Szent Bernárdnak egy Gerárd nevű bátyya, gond-vifelő lévén a' Kalastromban, egy nap hozzája méne, nagy szomorúsággal mondván: Semmi költsége nints immár a' Kalastromnak, és a' Barátoknak nintsen mit enniük. Monda néki Szent Bernárd: reménségét vetné az Istennek irgalmaságában, kinek gondgya vagy on mindenekre. Ezt mondván bé-méne egy Kápolnába imádkozni, és minnek-előtte imádságát el-vegezné, egy Fő-afzfony érkezék a' Kalastromhoz, ki Szent Bernárd Apáturral akara szállani. Hozzája méne Szent Bernárd, és kérdvén, mit akarna, felele az afzfony: Én ezt az áldást hoztam néked, kérlek téged, imádkozzál az Istennek az én Uramért, ki közel vagy on az halálhoz; ezt mondván, jó summa pénzt ada néki. Mellyet el-véven a' Szent ember, monda néki: Térj-vizfza házadba, mert örömmel, és jó egészségben fogod találni a' férjedet: úgy-is lén. Szent Bernárd a' bátyjának Gerárdnak ada a' pénzt, és monda néki: Mázor annyira ne törődgyél, hanem bizzál az Istenben, ki mindenkor gondot vifel az ő szolgáinak szükségére.

10. Nagy barátsága volt Szent Bernárdnak Katalanai Guilhelmus Püspökkel, ki látván, hogy Bernárd igen beteges volna, a' fanya-

rú élet miatt, mellyet vifelt, Rubertus Apáturhoz méne, kérvén őtet, parantsolná meg Bernárd Apáturnak, hogy lenne engedelmés néki egy-kevés ideig, mert így volna szükséges az ő egészségének. Meg-engedteték a' Püspöknek a' mit kére, ki Bernárdhoz menvén, meg-mondá néki, hogy hatalma volna rajta; és meg-parantsolá néki a' szent engedelmesség-által, hogy menne-ki a' Gyülekezethől, el-hagyván egy-kevés ideig annak gond-vifelését: és egy magán-való házban helyhezteré őtet, és ott nagy szerezettel, és szorgalmatossággal gondgyát vifelé néki. Abban a' kis házban-is olly bősülettal, és méltósággal vifelé magát Szent Bernárd, hogy fokban, kik hozzája mentenek, nagy félelemmel, és tisztelettel szállortak néki. Hasonló-képpen a' Kláravallisi Kalastromban, melly nem meszfze volt oda, aranyas időt láthattak volna a' fok Szerzetes emberekben, kik szegény köntösökbe öltöztek, és alatson tisztekben gyakorolták magokat, szegény eledellel éltek, kik a' világon tekéntetes, és fő rend-béli személyek voltak. Senki nem volt hivalkodó, némelleyek az házak építésében voltak foglalatosok, mások egyéb dolgokat gyakorlottak, egyebek imádkoztak, és elmélkedtek; és dél olyan volt mint az éjfé, a' nagy tsendességért, mellyet minnyájan meg-tartottak. Mennyei dolog

volt látni az ő egy máshoz való szereteteiket; meg-fegetvén egyik a' másikat, és szánakodván egy-máson. A' külső népek, kik a' Barátok látogatására mentek, nagy lelki épületet vettek, látván olly szent életű népet abban a' pulz-tában. Ez pedig mind éppen a' jó páfztornak jelensége, minémű dicsősséges Szent Bernárd volt.

II. Meg-fzabadúla a' Szent ember a' Püspökhöz való engedelmességtől, és mi-képpen a' folyó víz, melly valami dologról meg-tartóztatik, ha az-után meg-nyittatik az úttya, nagyob' sietséggel foly, így Szent Bernárd vízfzátára az ő életének szokott hanyarúságára. Olly álhatatos volt az imádságban, hogy tovább magát nem tarthatván, le-esett a' földre, mint a' holt. Az ő bőjtölési, és egyéb hanyarúsági olyanok voltak, mint az-előtt; és noha ő igen mértékletes volt az ételben, mindaz-által azt mondotta, hogy az étel néki gyötrelmire volna. Sok ideig viselt egy igen darabos szőr-övet, az ő régi foltos ruhája-alatt. És mint-hogy egyszer meg-látták azt, le-tévé a' végre, hogy a' töb' Barátok akarván őtet követni, valami betegségbe ne esnének a' hanyarúságnak mértékletlensége miatt, mentegervén magokat, hogy Bernárd Apátur beteges lévén, el nem hadta azt. Sz. Bernád azt állította, hogy jó volna, ha a' Szerzetes emberek egy kevelsé betegesek volnának, mivel

a' betegségből nagy elő-menetelek lehetne a' jóságos tselekedetekben, a' mint Szent Pál erőflicsi, mondván: Mikor erőden vagyok, akkor vagyok hatalmas. E' volt az oka, hogy a' Kalafstromok, mellyeket ő építetett, mind nedves árnyékos helyeken voltak, azt akarván, hogy az ő Szerzetesi közönségeffen egélségtelenek lennének. Némelly orvos Doktorok, kik őtet meg-látogattak, tsudálkoztak az ő nagy erején, és szüntelen való fáradságán, gyenge természetű lévén. A' mi nagyob' testi gyötrelmet adott Sz. Bernárdnak, volt az ő gyomrának szüntelen-való fájdalma: melly noha annyira nevedett néha, hogy kényszerítette őtet, valami orvoságnak keresésére, mindaz-által közönséggel el-fedezte azt, és megmaradott az Isteni Szolósfnakban a' Barátokkal a' Karban; és mindenkor vig ortzát mutatott, noha igen ritkán nevetett.

12. Ki kezdte terjedni az ő Sz. életének, nagy tudományának, és böltseségének hire. Annak-okaért néha ki-kellett menni a' Kalafstromból, és fok helyekre kellett menni, az Anya-szent-egyháznak dolgaiért, fok, és nagy hafznos dolgokat véghez vivén. De noha ide's tova kellett járni, mindaz-által az ő gondolattját mindenkor az Istenre függesztette. Egyszer tsaknem egész nap egy tó mellett járván paripán némelly Szerzetes emberekkel, kik az után egy-más kö-zött

zött arról a tőről beszélgetnek vala, mellyet halván Szent Bernárd, kérdé őket, hol látták volna azt a tőt, mellyről szállanak. Minnyájan tsudálkoznak, mivel tsak nem egész nap, annak a partján lovaglott, 's még sem láttá volna azt. Jól-lehet Szent Bernárd olly igen az Istennek adta volt magát, mindaz-által panaszolkodott az emberi szívnek alhatatlanságáról, melly soha meg nem áll, hanem mindenkör egy dolgról másikra jár. Mászor-is Szent Bernárd úton járván, erről beszégete az ő Szerzetes emberivel; történet-szerűen egy paraszti ember mégyén vala vélek, ki halván a Szent Bernárd beszédét, ellene monda néki, mondván, hogy ő mikor imádkoznék, soha az ő elméje másutt nem járna, hanem az ő igyekezete éppen az imádságon volna, ha igen hosszú lenne-is az imádsága. Mondá néki Szent Bernárd: Ha te igazán meg akarod vallani, én néked adom ezt az őszvért, mellyen úlök; ha te el-mondod tsak egyszer a Mi-Atyánkot, és egyebet nem gondolsz, hanem tsak azt, a' mit mondasz. Jó akarattal fogadá a' paraszti ember az igiretet, és azt állította, hogy immár övé volna az őszvér. Mondani kezdé a' Mi-Atyánkat, és még felét sem mondotta vala el, mikor néki egy unalmas gondolat útközék elméjébe, melly mint-egy meg-tartoztatá őtet az imádkozástól. Arról gondolkodik

vala, hogy a' Szent ember az őszvért néki adván, a' kantárt, és a' nyeret néki adgya-e; és tsak meg-nem fakad vala, hogy meg-kérdene. És így ezébe vévé a' magatevelységét, és meg-vallá az igazat, és el-hivé, a' mit Szent Bernárd monda, az emberi szívnek nyughatatlanságáról.

13. Sok tsudákat tett az Isten Szent Bernárd által az útakban, mellyeken járt, meg-gyógyítván a' betegeket, és ki-űzván az ördögöket az emberek testéből. Egyszer Páviában lévén, elejébe hozának néki egy ördögös aszfzonyt, kiből az ördög kiáltani kezdé: Nem űzki engem házamból ez az hagyma-évd ember. Szent Bernárd, Szent Szirushoz küldé az aszfzonyt, ki nem akará meg-gyógyítani őtet, hanem vízfsza-viteték Szent Bernárdhoz. Kit az ördög tsufolni kezdé, mondván: Nem űzött engem ki Szirusotska, inkább nem űzki Bernárdotska. Mondá a' Szent ember: Szirus nem űzött téged ki, inkább nem űzki Bernárd: de ki-űz a' Krisztus Jésus. Ezt mondván, imádkozék, és az aszfzony mingyárt meg-szabadúla. Mászor-is meg-szabadíta egy aszfzonyt egy parázna ördögtől, ki hat hólnapig tisztátalanul élt véle nagy nyomoruságára a' szegény aszfzonymnak. Ezt meg-értvén Szent Bernárd, egy bototskát ada néki, mellyet szokott vala hordozni; az aszfzony a' maga kamarájába tévé azt, és az ördög nem

nem meré tovább nyomorgatni. Egy Barát Szent Bernárd atyafia, kiméne az ő Szerzetéből, és más Szerzetbe méne, melly nem volt olyan fanyarú: az Isten szolgája egy levelet írta néki, kérvén, hogy vizsgálterne. Midőn a' levelet írta, efeni kezdte az első, és a' Szent ember a' mezőben lévén, semmi fedél nem volt a' feje felett, de noha nagy első lett volna, a' levél, melyet írta, semmi-képpen meg nem ázott.

14. Egy ember bé-méne az ő Kláravallis Kalastromába, ki midőn világi volna, igen hajlandó volt a' játékokra; nem sok napokig lévén a' Kalastromban, a' játéknak késértete miatt, ki akara menni a' Szerzetből: a' Szent ember, megértvén az ő szándékát, monda néki: mint-hogy te el-akarj menni a' játékért, én néked jó summa pénzt adok, de olly szerződéssel, hogy ketten oszszuk-el a' nyereséget. A' nyavalyás ember jádzani kezdte a' pénzzel, mellyet a' Szent ember ada néki, és mind el veszté azt, az-okéért vizsgál-teré a' Kalastromba, és nagy pironkodással a' kapuhoz álla. Szent Bernárd vigortzával méne hozzája, és a' dolmánya perémét fel-emelvén, monda néki, hogy tenné oda a' nyereségnek részét. Felele a' játékos nagy ortza pirulásával: Atyám! én semmit nem nyertem, sőt mind el-vesztettem a' pénzt, mellyet nékem adtál; könyörgök azért né-

ked, hogy ez vétkemnek büntetéséért, fogadgy-bé engem mint rabot a' Kalastromba; erre nagy kegyességgel felele Szent Bernárd: Ha az van szivedben, a' mit mondasz, job' ha mindent el nem vesztesz; és bé-fogadá őtet, nem úgy mint rabot, hanem mint szerzetes embert, ki annak-utánna szent életet viséle.

15. Szent Bernárdnak némelly tanítványi voltak nevezetes, és tudós emberek, és egy Kalastromé-pittetvén Romában Szent Vintze, és Anasztázsius tisztességére, oda küldte egygyet azok közül Apáturságra: ki nem fokkal az-után Romai Pápává választaték, és Harmadik Eugeniushnak hivattaték, kinek egy könyvet írta az elmékedésről. Egy szer Szent Bernárd Mediolanumban lévén, és üres lévén annak az Anya-szent-egyháznak Püspöki Széke, a' Papok, és a' város népe Érfekké akarák őtet választani; de ő semmi-képpen nem akará fel-vállalni a' mé-tóságot, mentegetvén magát, hogy hasonló terhet fel nem vehetne az ő Szerzetefinek akaratya-nélkül, kiknek mondotta volt annak-előtte, hogy semmi módon ne egygyeznének afféle választásban. Genévában-is hasonló dollog történek véle. Sokat sáradott a' Keresztény Fejedelmek között való békeség szerzésben; és noha nehéz dolgok voltak a' véghez vitelre, és meg-egygyesülésre; mindaz-által olly szorgalmas volt,

és hathatós a' beszédekben, és tselekedetekben, hogy mindent jóvégre hozott. Ditséretes dolog volt, mellyet tselekedék egy Szakadásban, melly az Anya-szent-egyházban származék az ő idejében. Második Innotzentzius választásában, és egy Romai polgár, Leo Péterében, ki ajándékokkal, és egyéb hamis eszközökkel, nagy fő, és hatalmas embereket magához tsatolván Romai Pápanak meré magát hivatni, és második Anaklétus nevé vévé. Az igaz Pápa Innotzentzius kényszerítetek el-menni Romából Píza városába, a' hol őszve-gyűjté a' Kontziliumat, és mint-hogy Szent Bernárdnak nagy híre neve volt immár, a' fők tsudákért, mellyeket tselekedert, a' Pápa oda hivatá őtet. Meg-gondolván a' Szent Atya melly hasznos dolog volna az, jól el-készülvén buzgó imádságokkal, mellyekben a' Barátokkal egyetembe magát foglalá, a' Papához méne, meg-látogató őtet, és mindeneknek jól végére menvén, tisztelé őtet mint igaz Pápát, és a' Kristus Jésusnak Vikáriusát; az ő példájáért minnyájan azt tselekedék, kik egybe-gyűltek vala, abban a' Kontziliumban; annyit használá egy Szentnek méltósága. Ezt pedig nagy örömmel tselekedék mind az Atyák, kik oda egybe-gyűltek vala a' Kereszténységnek minden részeiről; és a' *Te Deum laudámus* éneklék.

16. Nem elégedék meg ezzel Szent Bernárd, hanem személye-

szérent a' Frantzia Királynak látogatására méne, és Innotzentzius Pápanak engedelmességére hozá őtet. Hasonló-képpen tselekedék az Angliai Királlyal. És noha némelly Püspökök abban az országban, el-lene-mondottak volna, melly kételkedést szerze a' Királyban, mind-az-által azt mondván Szent Bernárd, hogy ő adna számot arról az Istennek, és semmit ne kételkednék, mivel Innotzentzius igaz Pápa volna: a' Király azt mivelé, a' mit e' Szent ember tanátsúl ada. Az Akvitani Hertzeg pedig meg-által-kodván, hozzája méne Szent Bernárd, és nem hozhatá őtet az igaz Pápanak engedelmességére: egy nap Misét akarván szolgálni, meg-érté, hogy az Hertzeg véle akarna szállani; de ő azt izené néki, hogy varakoznék a' Szent-egyház ajtajánál, mert nem akarná, hogy be-jöne, mivel mint ki átkozottat, úgy tartotta őtet. Misét szolgálván a' Szent ember, mikor a' békelesség adásnak ideje lén, a' Kristus Szent Testét a' szent tángyerra tévé, és a' Keresztények társaságában égő gyertyákkal, a' mint illendő volt, az Hertzeghez méne, haragos ortzával, és rettenetes szemekkel, mellyek látszottak, mintha szikráztak volna, és kemény beszéddel, ilyen módon szólla néki: Te Hertzeg nem akartad be-venni a' mi könyörgésünket: Imé itt vagyon a' Szűz Mária Fia, az Anya-szent-egyháznak Ura, és Jegyeflé, a' kit te

üldösz; a' te Birád, a' ki előtt minden térdek meg-hajolnak: meg-láttyuk, ha őtet meg-utalod, a' mint minket az ő szolgait. Igen meg-félemlék a' Hertzeg, és reszketvén a' Szent Bernárd lábaihoz esék, ki meg-rugván őtet egygyik lábával, monda néki: kely-fel, mert meg-hallod sententziáját ennek az Úrnak, kit én kezemben tartok. Felkele a' Hertzeg, és térdeire: álván, imáda a' Kristus Jésus Szentséges Testét; és azt fogada, hogy mind meg-tselekefzi, a' mit Szent Bernárd parantsol néki, 's meg-is tselekedé.

17. Annak-utánna egész Francia-Ország az Innotzentzius engedelmessége alatt lévén, a' Pápa személye-szerént a' Királyhoz méne, némelly igen hafznos dolgoknak véghez vitelére; és közel lévén a' Kláravallis Kalastromhoz, meg-akará Sz. Bernárdot látogatni. Oda méne a' Király-is a' Pápa tárfaságában, és mikor abban vólnának álmélkodának a' Kalastromon, és a' Barátokon. A' ház kitsin vólt, és kerék módra építve; minnyájan a' Barátok régi, és foltos köntösbe öltözve, sárga, és ősztvér ortzákkal a' saryarú élet miatt, melyet viseltek: mélyről bizonyosgot tén az el-készített éték azon a' napon a' Gyülekezetben, melly nem vólt egyéb, hanem kenyér, és füvek. Sira a' Pápa, sírának a' Kardinálok, és Páspökök, meg-gondolván a' magok életeket, melly fris eledel-

lekkel élének, és a' Barátok illy nyomorult életet viselnének. Elmenvén a' Pápa, Szent Bernárd a' Salomon Énekének Énekéről akára írni; el kezdé, de véghez nem viheté, mivel ujjonnaan Romába hivattáték Innotzentzius Pápától, mert meg-nyitratott vólt a' Szakadás Neápolisban Rugyet Király-által. Oda méne Szent Bernárd, és végezetre békéségben látá az Anyaszent-egyházat lenni, a' Leo Péter Anti-pápa halála által. Noha más is válaftaték az Anti-pápa részéről, ki meg-egygyeze az igaz Pápával Innotzentziussal Szent Bernárd által. Ki ezek-után vizsza-tére az ő Kalastromába; és mivel el-közeltete az ő életének vége, hívá az ő Szerzetelit, és igen ajánlá nékik a' tisztaságot, alázatóságot, és engedelmességet. Az-után az Anyaszent-egyháznak Szentségit magához vévén, lelkét az Istennek adá, életének hatvan-három esztendejében, Kristusnak 1252. esztendejében, Első-Henrik Tsáfszar idejében. Száz hatvan Kalastromokat hagyá az ő Szerzetének, külömb tartományokban. Az ő halála Kis-Afzfony havának 20. napján vólt, ugyan azon a' napon szenteli az Anyaszent-egyház az ő Innepét.

18. Szent Bernárd igen ájtatos vólt a' Dicsőséges Száz Máriához, ki néha meg-jelent néki: egyszer a' többi között, meg-öntözé az ő ajakit, és nyelvét az ő tisztaságos mellyének tejével: azért vólt az-után

után az ő bészéde olly édes; és gyönyörűséges, a' mint az ő irási-megmutatták. Ez a' Ditsóséges Sz. ember, fok üdövel az ő halála előtt, egyszer beteg lévén, el-ragadtarék lelkében, és Meg-váltó Kríztus Urunk elejébe viteték. Az őrdög-is meg-jelenék ottan, és némelly dolgokról vádolá őtet. Sz. Bernárd meg-vára mit mondana, és látván, hogy egyebet nem találna, a' miről őtet vádolná, monda: Én meg-vallom, nem vagyok

méltó, hogy bé-mennyek Mennyeszágba, az én érdemim által: de tudom, hogy az én Uram Kríztus Jésum, két úton-is bé-vihet engem oda. Elsőbben, mert ő az Istennek természet-szerént való fia; másodsor, mert meg-váltott engem az ő Szent halálának érdemével. Tudom azt-is, hogy ő igen jó, és irgalmas; és Isten fia lévén, részese részen engem az őrdök életnek boldogságában.

Szent HILÁRION Apátur élete.

Sz. *Férominus-által meg-iratott.*

I. Szent Hiláron Tabata nevű helyen született, Palestrinában, őt mély földnire Gáza városához. Az ő Attya, és Anya bálványozók voltak, úgy-hogy ő születék, mint rófa a' töviffek közdött. Még tsak kiseded lévén Alekszandriába küldeték, hogy deáki tudományt tanólna. Ottan az ő éles elméjének jelenségét megmutatá; annak felette igen jó erköltsű ifúnak ísmérteté magát. Az-okaért minnyájan szerették őtet. De fokkal inkább szeretett az Iltentől, mivel hogy meg-ísmérvén az Evangéliomot, és a' Kríztus Jésum hitét, Kereszténnyé lén, és meg-keresztelteték: Ugy annyira, hogy a' ki az-előtt szerette a' jóságos tselekedeteket, és jó erköltsűnek tartatott lenni, az-után bizonynyal Sz. életű ember lén, és nem gyönyörködött

egyéb dologban, hanem az Isten szolgálattában foglalta magát, az üdönek nagyob' részét a' Szent-egyházban töltvén, az Isten szolgáltaival nyajaskodván; és illyen módon híret hallá Sz. Antalnak, ki a' pusztaban lakik vala, és az egész világot tsudalkozására indította az ő életével; meg-zégyenítette az őrdögöket, és őrvendeztette a' Mennyei seregeket. Meg-akará őtet látni Hiláron, az-okaért a' pusztaba méne, és látván őtet, meg-változtatá ruháját, és ollyan ruhába öltözék, mint azok a' Barátok, kik a' Szent Antal társaságában valának, kinek társaságában ő-is két hónapig marada. Az üdö alatt meg-gondolta az ő életét, és erköltsűnek méltóságát, szűnetlen való imádságát, az ő alázatóságát a' jövevényeknek bé-fogadásában, az ő keménységét a' gonosz tévőknek meg feddésében,

ben, a' maga testének fanyargatását, mint ételben, mint ruházatban, és alúvásban. Látván hasonlóképpen a' népnek sokaságát, kik minden felől Szent Antalhoz folyamodtak, külömb-féle szükségekben, hogy orvosságot nyerjenek, az ő közben járása által: Ugy látszik Hiláronnak, hogy ez kezdete volna a' hofzszú nyomoruságoknak, mellyeket Antal szenvedett, és jó volna néki-is azon az úton járni, mellyen ő járt. Ez rendelést tévén magában, vízfsza tére hazájába; és mivel az Attya, és Anyja meghóltak vala, el-olftá az Attyától maradott örökségét, és rész-szerént az Attyafainak adá, rész-szerént a' szegényeknek: meg-emlékezvén a' Kríftus beszédéről: Minden ti közületek, a' ki ellene nem mond mindeneknek, a' miket bir, nem lehet én tanítványom. *Luce* 14. v. 33. Akkor Hiláron tizen-öt esztendő vala, ki a' Kríftushoz társolkodván, egy magán való helyre méné, mellyet mivel igen gyakorlottak a' tolvajok, tsudálkoztak rajta, a' kik látták, hogy ott merne lakni; meg-mondották néki a' veszedelmet, mellyben forgana, de Hiláron, hogy magát meg-szabadtassa az örök haláltól, nem félt az üdö-szerént való halálnak veszedelmitől.

2. Ez a' Szent ember gyenge természetű volt, és olly kézülettel, hogy az üdönek akár minémű ártalmas vulta, vagy hideg, vagy

meleg, sokat ártana néki: de mind az-által egy -zákba öltözött, és azon fellyül barmok szőréből tsináltatott palástot hordozott, mint egy teve-szőrből valót, mellyet Szent Antal adott vólt néki, mikor el-ment cöle: ilyen vólt az ő ruhája. Az ő étele pedig vólt, hogy nap enyészet után, bizonyos Szíriai gyümölcst, mint a' füge, tizen-ötöt evett. De mivel a' mint mondám, abban a' pusztában fok tolvajok laktak, soha egy helyen nem maradott, azért néki sem tzel-lája, sem kamarátskája nem vólt. A' kevély Lutzifer igen bánta, hogy egy Baráttól úgy üdöztetnék, és minek-elötte hartzolni kezdett volna véle, meg-győzöttetett tőle; az-okáért külömb-féle késértetekkel ostromollya vala őtet. Sok rút tizfátalan dolgokat hozott eleibe, az-okáért az Isten szolgálja kénfzerítettetett ollyat gondolni, a' mit soha nem próbált. Meg-haragutt maga ellen, verte a' mellyét, azt állitván, hogy meg-győzhetné ollyan formán azt az ellenkedést. Igen üdöklötte a' maga testét, és azt mondotta: Én úgy tartlak számár, hogy nem fogsz hátra rúgni: mert el-vészem az abrakodat, és egyebet nem adok néked polyvánál; meg-öllek téged éhséggel, és szomjusággal; igen nagy terhet kötözök a' hátadra; meg-nyomorgatlak téged hideggel, és meleggel, és úgy tselekezzem, hogy te inkább fogsz gondolkodni az életről, hogy

hogy - sem a' tisztátalanságokról. Ezeket mondván, véghez-is vitte a' Szent ifiú, mivel-hogy néha négy napig-is éhtlen maradott, és az idő alatt sokszor földet áfott, nem azért, hogy valami magot akart volna oda vetni, hanem, hogy ki áffa a' töviffeket, és gonosz füveket, mellyek az ő testéből ki-tsírának vala. Némelly kosárákat is tsinál vala, követvén az Egyiptziái Barátokat; de azért el nem feletkezett az imádságról, mellyben a' napnak, és az érzakának nagyob' részét töltötte. Mikor pedig érzete, hogy igen meg-fáradott, és fogyatkozott volna, a' munka miatt, az ő közönséges ét-két magához vette, melly bizonyos erdei füvekből vólt; mindenkör így szólván a' maga testének: Vifely gondott testem, mert ha nem fáradsz nem ezel, de mivel-hogy te ezel mostan, kézfítsd magadat a' munkára: ez életnek formájával arra juttatá a' testét, hogy egyéb nem látzott a' tsontyáinál, és bőrénél.

3. Egy érzaka az imádságban lévén a' Szent Remete, és halván némelly gyermekeknek sírásokat, áfzszonyoknak jajgatásokat, feregeknek zörgetéseket, juhoknak riváfit, bikáknak bögéfit, oroszlanoknak ordítáfit, kigyóknak süvöltéfit, és külömb-féle tsuda állatoknak szavait; elsőbben egy-kevelsé meg-félemlék, de ezébe vévén, hogy ezek az ördögöknek tselekedeti vólnának, a' földre bo-

rúla, és a' Kereszt-jelét magára veté: az-után ide's tová néze, ha láthatná szemeivel, a' mit füleivel hall vala: az hold tisztán világoskodván, hirtelen maga felett egy szekeret láta, mellyet igen kegyetlen lovak húztak, kik-ő reá akarnak vala rohanni: de a' Szent ifiú nagy buzgó szível kiáltá a' Kristus Jésus édes nevét, és mingyárt megnyilék a' föld, és el-nyelé a' szekeret minden zörgésével, és tsatrogásával egyetembe. A' Szent ember hálakat ada az Istennek, azon igéket mondván, mellyeket az Izraeliták mondottak, mikor a' veres tenger el-merité Faraót minden feregivel egyetembe: Énekellyünk az Urnak; mert ditsőségeffen felmagasztaltatott, a' lovat, és a' rajta ülőt le-vetette a' tengerbe. *Exod. 15.* Az én erőségem, és ditsiretem az Ur: ez az én Istenem, és ditsőitem őtet: az én Atyám Istene, és felmagasztalom őtet. Sok féle-képpen kísértették őtet az ördögök. Néha midőn a' földre fekütt, hogy valami kevés nyugodalmat adgyon az ő nyomorodott testének, meztelen áfzszonyoknak képében jelentek-meg néki. Néha pedig igen meg-éhezvén, igen gazdag, és drága étkekkel meg-rakott áfztalt készitettek néki. Ha imádkozott, körülé jártak a' farkasok ordítván: ha éneket mondott a' Kristus ditséretére, némelleyek kérdéft tettek, némelly pedig közölök holtá tette magát az ő lábai előtt, és

úgy látszott mintha mondotta volna néki: Temess-el engem. Egyszer imádkozván, és egy-kevesé más dologra fordítván gondolattját, egy kegyetlen ember hozzája közelgete, és kétszer rettenetes képpen meg-táztatá az oldalát, az-után egy korbátsal verni kezdé a' vállait, mondván néki: Noh mi dolog ez? Miért alufzol? Ezt mondván, mód-nélkül kezdé nevetni, és mikor ötet igen meg-verte volna, monda: tetlzeni fogna most tenéked egy-kevés abrak; de ő semmit nem felele.

4. Ez a' Sz. ember tizen-hat esztendő-től fogva húsz esztendeig, hogy a' testét meg-óltalmazza az hidegtől, és a' napnak sugáritól, a' hol lakott, nádakból, és tövisses fűvekkel egy kis hajlékot csinált magának. Az-után pedig egy tzel-lát építé, mellynek szélelése négy lábni, magassága pedig öt lábni volt; úgy hogy az ő magasságánál alatsomb' volt, noha egy-kevesé nagyob' volt az ő testénél a' hosszúsága, úgy-annyira, hogy egy holt test koporsójának hasonlatosságára csináltatott volt inkább', hogy sem élő ember hajlékának formájára. Esztendőnként egyszer nyirettemeg magát, úgy mint a' Hufvétí Innepekre. Egy rakás nádon alutt a' puzta földön, ez volt az ő ágya életének tellyes idejében. Soha meg nem változtatta a' 'zakát, mellyel egyszer magát meg-ruházta, és soha azt meg nem mosta;

mert azt mondotta: Nem kell gyengeséget kerefni a' szőr 'zakban. A' Szent Irásnak nagy részét könyv-nélkül tudta, és minek-utánna sok 'Zóltárokát, és imádságokat mondot' volna, azoknak nagy részét elő-beszélte, és mindenkor ajtatófson viselte magát, mivel meg-gondolta, hogy az Isten jelen volna, és ő-vele szóllana. Szokása volt meg-változtatni a' maga étkét üdőszerént; némelly esztendő-kben hideg vízben ázcatott lentsét evett; más üdöben vízben meg-ázott kenyere-t evett, kevés sóval: néha pedig fűvekkel, és gyökerekkel táplálta magát: bizonyos üdöben minden nap árpa kenyere-t evett, valami kevés főtt fűvel: az-után pedig beteges lévén, egy-kevés olajt öntött a' fűvekre, és így tölté életét hatvan-három esztendeig. Az üdötől fogva nyóltzyan esztendeig, nem akart kenyere-t enni, sem egyebet, hanem lisztből, és meg-tört fűvekből egybe elegyített bizonyos étket, melly néki ételre, és italra szolgált; melly dologban tsudálhattyuk inkább', hogy-sem követhettyük ötet.

5. A' maga hajlékában lévén Szent Hiláron, bizonyosok lének felöle némelly tolvajok, kik megkeresni menének ötet, és látván mi-képpen laknék, mondának néki: Mit mivélnél, ha látnád a' tolvajokat te-reád rohanni? Monda nékik: A' szegény, és meztelen nem fél a' tolvajoktól. Mondának néki:

Leg-aláb' el-veztheted életedet. Ő pedig monda: Igaz, hogy el-vezthetem azt, de olly készüllettel vagyok, hogy semmit nem félek, ha most meg-halnék-is. A' tolvajok tsudálkoznak, látván az ő álhatalóságát, melly alkalmatlóságot ada nékik, hogy a' vétekenben meg-rögzött életeket meg-jobbitának, mivel-hogy látának egy embert, ki olly fanyarú életet választott inkább' magának, hogy-sem az Isten ellen vétkekbe esnék. Illyen módon élvén Szent Hiláron, meg-ismértetéék Palesztinának egész tartományától. Egy nap el-méne egy afzszony állat meg-keresni őtet, és meg-találván, hirtelen a' lábaihoz borula néki; de látván, hogy vizsgálza-tetzsenék néki, és el-akarna menni, köny-hullatásokkal monda néki: Isten szolgálja meg-botsáls nékem, mert az-én nagy szükségem, és nyomoruságim kényszeritnek engem, hogy alkalmatlanságot szerezzek néked: ne fúss-el, fordítsd ream a' te szemeidet, és tekints-meg engem, nem úgy mint afzszony állatot, hanem mint nyomorult személyt: emlékezzél-meg, hogy afzszony állat az, a' ki a' Meg-váltót szülte: az egészségek nem szükölködnek az orvos nélkül, hanem a' betegek. Ez igékre meg-állta Hiláron, és meg-kérdé őtet, miért ment volna oda, és miért sirna. Felele az afzszony: Tizen-öt esztendeje immár, hogy férjem nagyon, ki el-akar engem hadni,

mivel fiaim nem léznek. A' Szent ember fel-emelé szemeit az égre, és imádkozván érette, el-botsáta őtet. Egy esztendő múlva, ugyan azon afzszony-állat, vizsgálza-tére meg-látogatni őtet, egy fiatskaja lévén a' karján.

6. Annak-utánna pedig egy Fő-afzszony vizsgálza-térvén a' Szent Antal látogatásától három fiaiv., Gáza városába érkezvén, mind a' hárman meg-betegedének, és meg-halának: a' nyomorult Anya olly nagy romlást látván a' házában, csak nem esze nélkül marada, és most erre a' fiara, most amarra borul vala, nem tudván, mellyiket elsőben sirassa. Meg-értvén, hogy a' pulztában, közel ahoz a' városhoz laknék Szent Hiláron, el-méne meg-keresni őtet, két szolgálójával, és meg-találván, monda neki, nagy keferves szível: Kérlek téged oh Szent ember, a' Kristust Jésusért, az ő Szent Keresztéért, és szentséges vére hullásáért; jöj-el velem Gáza városába, és támaszd-fel az én három fiaimat, kik meg-hóltak ottan, melly légyen az Isten dicsőségére, és Bálványozóknak meg-szégyenítésére. Nem akarja vala Hiláron azt tselekedni, mondván, hogy ő nem szokott volna a' városba menni; sőt nem akarna még a' szállájától is el-távózni. De az afzszony igen kefervesen sirván, monda: Isten szolgálja add-meg nékem a' fiaimat, kiket Antal életben látott Egyiptusban;

ban; tselekedgyed, hogy te, és én életben láthassuk őket Szíriában. Á' kik jelen valának, ez igéket hallván igen firának, hasonló-képpen fira Hiláron, ki meg-győzervén az afzszony könyhullatásítól, el-méne véle, és már a' nap el-haladván, bé-méne Gáza városába, és a' Krisztus Jépus nevét a' meg-hólt fiakra hívá, kik mingyárt fel-támadának, és meg-köszönék a' Szent embernek, nagy hálákat adván az Istennek. Ki hirhedék ez a' tsuda fok helyeken, az-okáért fok népek jövének a' Szent embernek látogatására: És fokan, kik pogányok voltak, látván őtet bé-vették a' Krisztus Jépus hitét, és némelylek barát ruhába öltöztek; és ő-véle maradtak. Szíria tartományában ném voltak Barátok annak-előtte; ő volt első, a' ki oda bé-vitte a' Szent Szerzetet, és egybe-gyűjtötte a' Barátokat a' Kalasztromba.

7. Egyfzer egy afzszony-állat vitették ő hozzá, ki vak volt tiz elftendeig, és mindenit az orvosokra költötte volt; mellyet meg-értvén a' Szent ember, monda néki: Job' lett volna néked, ha a' te jószágot a' szegényeknek adtad volna, mert a' Jépus Krisztus meg-gyógyított volna téged. Ezt mondván, a' nyálából egy-kevefet a' zemeire tén, és mingyárt vízfsza nyéré a' látást. Szent Hiláron fok őrdögöket űzött-ki az emberek testeiből. Gáza városában egy jó életű leányzó vala, kit igen meg-szerete

egy ifiú, ki minden módon, a' maga akarattyára akarván hajtani a' leányzót, és semmi módon akarattyát véghez nem vihetvén, Menzfi városába méne, és tanátsot kére a' bāvös bajofoktól, kik egy lapossan ki-verettetett réz adának néki, mellyen rettenetes ábrázatok valának; és mondanak néki, hogy azt a' leányzó ajtajának küszöbe alá áfná, és takarna-bé földel, az-után mondana némelylek igéket, mellyekre meg-taníták őtet. Az ifiú meg-tselekedé, a' mit néki mondanak. Az-okáért a' leányzó úgy meg-szeretett őtet, és úgy kezdte elftelenkedni, hogy bolondnak látzott inkább' lenni, hogy-sem szerelmesnek, mivel fel-fzóval kiáltotta őtet, körmeivel vakarta a' maga ortzáját, haját szaggatta, és egyéb bolondságokat tselekedett. Ennek a' leányzónak Attya Szent Hiláronhoz vivé őtet, és az őrdög, ki őtet gyötri vala, kiáltani kezdte, és monda: En kényszerítettem ide jöni, mivel nekem jól vala dolgom Menziben, jaj melly nagy gyötrelemek azok, mellyeket szenvedek! te azt parantsolod nekem, hogy ki-mennyek, de én meg-kötötttettem az ajtó küszöbe alatt, egy lapossan ki-veretett réz táblán, én ki nem mehetek innen, valamig az ifiú, ki ide borsátott, meg nem öldoz engem. Monda néki Szent Hiláron: Tehát tsak annyi erőd van-e' néked, hogy egy réz tábla kötözve tartson téged? Miért nem men-

mentél abba, a' ki téged ide hozott. Felele az őrdög: Miért mennék én abba, ki barátta egy őrdögnek az én tárformnak. Szent Hiláron meg-fzabaditá a' leányzót, nem várván, hogy el vétetnék az akadék, melyet az őrdög mondott; hogy meg-mutaffa, mivel semmi bűvölés bajolás ellene nem áthat az Isten akarattyának. Az-után meg-dorgálá a' leányzót némelly könyűségekről, mellyekért meg-engedte vólt az Isten, hogy az őrdög gyótrene őtet.

8. Egyszer pedig egy Fő-ember vitették hozzája Frantziából, a' Konstantinus Tsászár követségével, hogy szabaditaná-meg a' Sziriai Préfektusát, kit az őrdög igen gyótrótt vala. A' Szent ember szólla az őrdögnek, -ki hol Sziriai nyelven, hol Görög nyelven beszélt néki; tsudálatos dolog vólt, mert a' ki az előtt tsak Frantziá-úl, és Deakúl szóllott, úgy beszélt amaz nyelveken, mintha ugyan azokban a' tartományokban született vólna. Végtére ki-űzeték a' gonosz lélek a' Fő-emberből, ki látván magát meg-gyógyulva, tiz mérték aranyat akara adni Szent Hiláronnak, de ő nem akará el-venni; sőt egy árpa kenyeret ad néki; ezzel meg-akarván ísmértetni, hogy a' ki azzal a' kenyérral élne, nem szűkölködnék arany nélkül. Szent Antal némelly levelet irt ennek a' Szent embernek, és igen őrdömet olvafta az ő válasza

leveleit. És mikor betegek jöttek Sziriából ő-hozzá, mondotta nékik: Miért jötök én-hozzám olly meszszünnen, a' ti hazátokban lévén az én fiam Hiláron? Sok Kalasztromok vóltak már fundáltatva. Szent Hiláron alkalmas úddben meglátogatta azokat. Egyszer Elusán földére érkezvén, látá, hogy a' szerelem Isten asziszonynak innepét szentelnék egy Templomban. Megértvén az emberek, hogy Szent Hiláron jőne, elejébe menvén, befogadák őtet, noha Bálványozók vólnának, mivel közülök sokat meg-szabadított vólt az őrdögtől. A' Szent ember könyörölvén rajtok síra, és az égre nézvén, kéré őket, hogy a' Krisztus Jésumt imádnák inkább, hogy-šem a' köveket, és fákat; ha azt tselekednék, azt igiré nékik, hogy fokszor meglátogatná őket. A' Szent ember szavainak annyi ereje lén, annak a' pogány nemzetségnek szívében, hogy minek-előtte el-méne, el-rendelé nékik az helyt, és meg-mutató, mi módon épitenének egy Szent-egyházat. Azok pedig kéré őtet, tenné Keresztényé az ő Papjokat, olyan formán meg-koronázatva, a' mint az Isten-asziszonynak áldozatot téfzen vala, melyet meg-nyerének nem tsak a' Papnak, hanem magoknak-is.

9. Eléb'menvén a' Szent ember a' Kalasztromoknak látogatásában, mellyeket az ő tanítványi építettek vala: egynek látogatására mé-

me, mellynek egy fősvény Barát vala feje: már közel lévén a' Kalastromhoz, a' hol egy szőlős kert vala, mellynek őrizésére fok embereket rendeltek vólt, hogy bé ne bocsátának oda azokat, kik a' Szent Hiláron társágában vóltak; sőt a' parittyába köveket bocsátván hagyigálnák őket, retentvén, hogy ne illetnék a' szőlő gerezdeket, mellyek immár meg-értek vala. Az-után más Kalastromba menének, mellynek feje egy Szent ember vala, ki kéré Hiláront, sőt kényszeríti vala, hogy ennék egy-keveffet a' szőlőben, mint-hogy meg-fáradott a' hofzfú út miatt. Kinek ő felele: átkozott, a' ki elsőbben a' testének keres nyugodalmat, hogy-fem a' lelkinek: Imádkozzunk elsőbben, és adgyuk-meg az Istennek, a' mivel tartozunk, az-után ti a' szőlőbe mehettek. El-mondván az Isteni Szolofmát, fel-méne egy magas helyre, és meg-áldá a' szőlőt, az - után meg-hagyá az ő juhainak, hogy mennének-bé, és magokat legeltetnék a' szőlőben. A' kik bé-menének a' szőlős kertbe, hogy ennének a' szőlőben, három ezeren vóltak, mivel annyin valának az ő társágában. Az a' szőlő minden esztendőben száz akó bort szokott vala hozni: hűz nappal az-után, hogy azok a' feregek evének a' szőlőben, meg-szedték, és abban az esztendőben három száz akó bort ada. Amaz fősvény ember pedig, ki senkit bé nem aka-

rá bocsátani az ő szőlőjébe, fokkal kevesébbet szedett, hogy - fem szokás - szerént, és a' mi keveffet szedett-is, etzetté változott, és meg-báná, de későn, hogy oily embertelen vólt a' Szent emberhez:

10. Ez a' Szent Atya keményen dorgálta a' Barátokat, kik igen szorgalmatos gondot vitétek a' következő időre, kitsiny hitűek lévén: egy ezek közül meg-dorgáltatván, és magát meg nem jobbitván, egy nap egy-néhány zöld borsót hozza néki, és Iszikius keze által bé-mutatá, ki igen kedves tanítványa vólt Szent Hiláronnak. Iszikius az asztalra tévé néki, kinek monda a' Szent ember: Nem-érezed-e' te melly bűdös az a' borsó? eredgy add a' barmoknak, és meglárod ha meg-efzik azt. A' tanítvány az ókrök elejébe vivé, mellyek nem akarák azt meg-enni, sőt bűgvén el-menének abból a' helyből. Szent Hiláronnak oily malaszt adatott vólt az Istentől, hogy a' testeknek, ruháknak, és egyéb dolgoknak, mellyeket akár ki illett, szagát érezvén, meg-ílmérte az emberek vétkét, és minémű őrdögnek hatalma alatt vóltak, és alkalmatósága lévén, meg-feddette őket. Midőn hatvan-három esztendő s vóna, látván a' Szerzetes embereknek fokaságát, kik az ő engedelmsége alatt vóltak; és a' népeknek nagy feregit, kik minden nap hozzája mentenek, hogy az ő nyomoruságokban orvofságot talál-

lyának; vízfizta-tetfzett néki, és síránkozott. Az ő Szerzetesi megkérdeék az okát tőle, kiknek ő felele: Ugy látzik nékem, hogy az Isten ez életben meg-fizeti nékem azt a keveffet, a' mit néki szolgálók, mint-hogy olly nagyra börtűlterem az emberektől. Halván ez igeket az ő tanítványi, szorgalmatoíson reá vigyáztak, de fő-képpen Iszikius, a' nagy szereterért, mellytől hozzája vífeltetett, félvén, hogy el ne menne tőlek. Egykor egy tiszteletes afzfony meg-látogatni méne őtet, olly igyekezettel, hogy el-mennyen meg-látogatni Sz. Antalt-is. Sz. Hiláron meg-értvén az ő igyekezését, monda néki írván: En-is ollyan igyekezettel voltam, ha meg nem tartóztattam volna ez Kalastrom-gond-vífelésének fogságában; de immár késő, mivel két napja vagygon, hogy a' világ meg-fosztattott attól a' jó Atyától. Az afzfony hívének a' beszédnek, tovább' nem méne, és kevés nappal az-után, el-jöve hire a' Szent Antal halálának.

II. Azt mondgya Szent Jeronimus, hogy ő tsudálkozik, mikor meg-gondollya, melly igen neheztelte Szent Hiláron, hogy az emberektől börtűlternék, és tiszteletetnék. Meg-látogatattott ő a' Papoktól, Barátoktól, és minden rendbéli emberektől; ő pedig, hogy el-futna a' tisztelettől, mellyel minnyájan tiszteleték őtet, más tartományokba akara menni. Mikor

azt meg-érték, körül vevék őtet, többen tíz ezer embernél, kik kéreék őtet, ne menne-el, és ne hagyána-el őket. De ő meg-útvén a' földet a' pálczájával, monda: En nem szenvedhetem, hogy az én Istenem tsalárdnak tartafsék. Nem láthatom a' Szent-egyháznak romlását, az oltárok törését, és az én fiaimnak segyver miatt halálát. Ez igeket halván, fokban meg-érték, hogy az isten meg-jelentette volna néki, valamelly nagy öldözéfeknek gonofságit, mellyek következendők volnának a' Barátokra, a' mint történék az-után, amaz hit-től-szakat Juliánus idejében. Végezetre nem akarván továb' mulatni a' Szent ember, monda azoknak, kik őtet tartóztattyák vala, hogy soha nem ennék, ha el nem bortsátának őtet. És két nap semmit nem evék, mellyet látván, elbortsáták őtet, noha a' magok akarrattya ellen.

12. Mint-hogy pedig a' Szent öreg ember, olly erőtlen vala, hogy gyalog el nem mehetett volna, lóra üle, és a' maga társaságába negyven Barátot választa, kik úgy látszottak néki, hogy a' többi között mértékletesbek, és minden faradságra, s nyomoruságra készebbek volnának: fok helyeken jára azokkal, és végre a' Szent Antal tzéllájához érkezék. Kinek tanítványit vigasztalá az ő Mesterek haláláról. Mulata-is azokkal, fok helyeket meg-látogatván, mellye-

ket ők mutatták néki. Itt, úgy mondták, imádkozott Szent Antal; itt a föld ásásban magát gyakorlotta; ezeket a fákat ő plántálta; ő csinálta ezt a kútat, ilyen módon a' mint most vagyon, tulajdon kezeivel. Az-után megmutaták néki a' tzeállat, mellyben csak egy ember fért-el, hofszan fekvén. Elő-befzélék néki némelly tsuda-técelit-is. A' Szent Antal halála-után, három egész esztendő alatt, nem volt első abban a' tartományban. Kérék Szent Hiláron, hogy könyörgene értek: imádkozék ő, és elsőt ada az Isten. Az-okáért azt mondák a' népek, hogy az Isten Szent Antal helyébe küldötte volna őtet: el-menvén onnét, két Szent Püspöknek, Drakontziusnak, és Filonnak látogatására méne, kik az ő Anyaszent-egyházokból számki-vettettek valának Konstantinus Tsáfzártól, mivel nem akarták követni az Arrius eretnekségét. Ezek a' Szent Püspökök igen meg-vigasztaltatának Szent Hiláron-által, ki el-menvén tőlök, Alekszandriába méne, és közel a' városhoz némelly Szerzetesekhez szálla. El-jövé az ét-szaka, el-készíté az ő barmát, hogy el-mennyen, és meg-kérdetvén, miért menne-el olly hamar, monda nékik: azért, hogy valami nagy kárnak oka ne lenne. Következő nap meg-láták, hogy igazat mondot, mivel-hogy a' hittől-szakatt Juliánus Tsáfzárnak némelly szolgálai

oda érkezének, hogy meg-fognák őtet a' kegyetlen Tirannus parantsolattya-szerén; de meg nem találván őtet mondanak: most láttuk, hogy igaz, a' mit erről az emberről mondtak, tudni-illik, hogy ördögös, jövendős, és tudgya a' következő dolgot.

13. A' Szent Apátur külömbféle helyekre méne szarándokságot járván, és mindenütt, a' hová ment, meg-ilmérték őtet, mert nyilvánítottatták az emberek, kikben ördögök voltak. Tudta ő miképen a' hittől-szakatt Juliánus kerestette őtet, és a' tanítványát Iszikiust, hogy meg-ölessé őket, és meg nem találván, meg-égetteté a' Kalastromot, és kegyetlenül üldözte a' Barátokat. De nem sokkal az-után az Istentele Tsáfzar meg-halván, kérték Szent Hiláron, menne vissza a' Barátoknak egybe-gyűtésére, és a' Kalastromnak meg építésére, mellyet ő nem akara tselékedni; sőt a' Tengerre menvén bizonyos lakhatatlan szigetekbe méne, hogy a' tenger titkon tartaná azt, a' mit a' föld kihirdetett: de ott sem volt bátorságos; mert a' népek oda-is el-mentek őtet keresni. El-menvén azokból a' szigetekből, Afrikába méne, és onnét Szicziliába, a' hol egy magas, és darabos hegyen meg-marada, ottan nappal egy kötés fát készített, és egy tanítványának vállaira tévén, közel való helyre vitette eladni, és az árával kenyeret vet-

tek, mellyel magokat tápiálák. Ott sem maradhattak, mert egy ördögös ember Romában kiáltotta, mondván: Hiláron az Isten szolgája Szitziliában vagy, és fok betegek el-méntek meg-kerefni őtet, hogy meg-gyógyíttassanak. Látván, hogy őt-is igen tiszteltetnék, Dalmáziába méne, holott egy Sárkány vala, melly igen fok károkat tett az egész tartományban; el-nyelte az ökröket, és egyéb állatokat, és meg-ölte a' pásztorokat. A' Szent ember meg-könyörűvén azon a' népen, nagy rakás fát hordata, az-után imádkozék, és meg-parantsola, hogy ténnek tűzet oda, és az a' rettenetes bestia megégették az egész kölség előtt.

14. Az-után Szent Hiláron Tziprus szigetébe akara menni: az-okáért bé-méne egy hajóba, és ellene rohanának a' tengeri hajós tolvajok. Az ő tanítványi, egyebekkel egygyútt, kik az hajóban valának, igen meg-félemlének, de a' Sz. ember megdorgálá őket, hogy kicsiny hitűek vólnának, az-után imádkozék a' hajó orrán, ki-nyujtván a' kezét a' tengeri tolvajok ellen, monda: Elég néktek eddig érkeznetek. Ezt halván, mingyárt meg-térének a' tolvajok, és olly febesen viszsa-menének, mintha egy igen nagy széltől vitettek vólna. Még a' tenger-is engedelmes vólt néki Epidauriában, mivel-hogy egyszer igen fel-dagadván, és minden mérték-nélkül meg-nevekedvén, el-annyira, hogy abban a' tar-

tományban lévő népek meg-félemlének, hogy minnyájan el-merülének; a' Szent ember a' földre szálla, és a' Szent Kerefzt jegyét formáia a' fővénybe, és ki-terjelté kezeit az háborgó fergeteg ellen, melly mingyárt meg-szűnék, és a' tenger meg-tsendefedék, nagy tsudajára az egész népnek; kik meg-emlekezvén erről, az Atyák meg-beszélték a' fiaknak. Egykor hasonló-képpen hajón járván, és nem lévén mit fizetni a' hajó bérbe, egy könyvet akara adni a' hajó Urának, mellyben maga kezével meg-írta vólt a' négy Evangéliumot, és mindenkor magával hordozta. De mint-hogy a' hajó Urának egy fiát meg-gyógyítá, kit az ördög meg-szállott vólt; nem akara el-venni a' könyvet, sőt igen meg-köszönné néki.

15. Végezetre Tziprusban lévén ez a' Szent ember, és a' tanítványát Iszikiúst Sziriába küldvén, meglátogatni az ő el-rontatott Kalastromának hamvát, és köszönteni a' Barátokat, kik meg-maradtak vala abban; ő Páfus városában marada, a' hová fok betegek, és ördögösök vitetének az egész Szigetből, és Szent Hiláron mind meg-gyógyítá őket az imádság-által. Annak-utánna viszsa-térvén Iszikius Sziriából, a' Szent Atya beszelgetni kezdé véle, hogy el-menének onnan; mellyet ő nem szívének nyughatatlanságáért tselekeszi vala, hanem a' tiszteletet akar-

ra el-kerülni, mellyet a' világon téfznek vala néki. Nem igen mezfize a' váraftól, egy bizonyos magán való, és igen darabos hely lévén, mellyben nem lakhattak; mivel igen nehezen mehettek-fel arra, és szükség volt négy kéz láb menni: Annak a' hegynek tetején, egy igen szép, és gyönyörűséges hely volt, sok fákkal, és tiszta forrásokkal tellyes, de az volt a' hire, hogy ottan sok ördögök lagnának, és látatnának; azért senki nem találtatott, a' ki ott merne lakni. A' Szent ember ott akara lakni; mindazáltal ott-is meg-látogatták őtet, mert némelly betegek oda mentenek, és a' többi közdött egy ina-szakatt, ki Ura vala annak a' helynek. Nagyok voltak az üldözések, mellyeket az Isten szolgálja szervenvedt ottan az ördögöktől, kik szünetlen háborgatták őtet; mint-hogy oda ment volna, ki-kergetni őket a' régi szállásokból; a' Szent embernek vigasztalása volt ebben, mivel találtattak ottan, kikkel hartzolna, és magát gyakorlaná.

16. Az-után nyóltzván eszten-dőt érvén, és Iszikius az ő tanítványa távul lévén meg-betegedék, és el-közeltetvén az ő halálának órája, egy leveletskét íra maga kezével, mellyben Iszikiusnak az ő tánciványának testamentomba hagyá az ő kintseit, mellyek voltak az Evangéliumok könyve, mellyet tulajdon kezével írt volt; a' dolmá-

nya, és egy 'zak, vagy pedig kápa, mellyel magát bé takarja vala. Meg-értvén abban a' tartományban, hogy a' Szent ember meg-betegedett volna, némellyek el-menének látogatására, kiket arra kényszerite, hogy mihent meg-halna, mingyárt ugyan azon helyben temetnék őtet. Eletének végső határán lévén, és egyéb erő nem maradván benne az érzékenységnél, nyitva tartván a' szemeit, szólla a' lelkének, és monda: Meny-ki immár én lelkem, meny-ki, ne fély; hétven eszten-deig szolgáltál a' Kristusnak, és még-is félsz a' haláltól? Ez igéket mondván, el-vegezé életét. Az ő teste mingyárt el-temetteték, a' mint rendelte vala. Iszikius az ő tanítványa, meg-értvén az ő halálát, vízfíza-tére Tzziprusba, tetetvén mintha abban a' helyben akarna lenni, mellyet az ő mestere Hiláron válaftott, és ottan temetett: tiz hónap múlva el-lopá az ő mestere Sz. testét, és Sziriába vivé, az ő régi Kalastromába temeté azt végetlen népek gyűlvén látására. Az ő Sz. teste épen találtatott minden lepedőkkel, mintha még élcrben lett volna, és igen kedves illattya volt annak. A' Sz. Hiláron Apátur halála volt Mind-szent havának 21. napján, ugyan azon a' napon szenteli az Anya-szent-egyház az ő Innepit; Kristus Urunknak pedig hatrom száz hetven-kilentz eszten-lejében. Valentiniánus Tsáfár idejében.

Szent DOMONKOS a' Prédikátorok Szerzetének Fundálója élete.

*Gárzon János, és Teodórus Domini-
kánus-által summába foglaltatott.*

I. **H**armadik Alekszänder Pápa, és első Friderik Tsázar idejében, volt egy Nemes ember Spanyol országban, Galarvéga városában, kit Feliksznek hittak, kinek egy Joanna nevű fő asszony volt a' felesége. Ezek mind ketten nagy szolgálai voltak az Istennek. Három fiakat ada nékik az Isten, kik közül ketten Papokká lének, tsudálatos életűek, mert egygyik egész életében, egy kóspitályban szolgál az Istennek, jó gondot viselvén a' szegényekre, kik mindenkor sokan voltak ott, és azokat segéttette, mint lelkeket, 's mint testeket orvosolván, szüntelen testi, és lelki könyörületességben magát gyakorolván. Hóltá-után sok tsudákat tén az Isten ő általa. A' másik Szerzetesé lén, és mind halálig meg-marada a' Szerzetben, imádságokban, és elmélkedésekben magát gyakorolván. A' harmadik volt Szent Domonkos, kivel mikor az Anyja nekézkés volna, látá álmában egy kuvaszt, kinek szájában egy égő szóvétnék vala, mellyel az egész világnak világosságot ada. Meg-látszék az-után, hogy ez az álom Isteni jelentés volt, mivel Szent Domonkos a' maga, és az ő

Szerzete tudományával az egész világot meg-világosítá. Más fő-asszony-is, ki néki Kereszt-anya volt, kisedet lévén Domonkos, látá egy tsillagot az ő feje felett, mellynek fényessége az egész világot meg-világosította. Annak-fellette azon dolog történék ő-vele, melly Szent Ambruffal történt, mivel még a' böltsöben lévén, a' méheknek fókasága jöve, és az ortzájára szállván, bé-mennek, és kijönek vala az ő szájából, jelentvén az ő tudományának édeségét, és beszédének gyönyörűségét.

2. Minek-utánna meg-kereszteték életének végéig éppen az Istené volt Szent Domonkos, mivel tellyes életében halalos vétket nem tselekedett. Az Isten segéttette őtet, és ő-is segéttette magát, hogy jó lenne. Mikor az okofsággal kezdett volna élni, hat, vagy hét éztedős korában, leszállot az ágyból, és a' földre fekütt, el-kezdvén a' fanyaru életet, és hozzá szoktatván magát a' penitentzia-tartáshoz, mellyet az-után kellett tselekedni, te-kélletes életben lévén. Mikor a' jót meg-tudta választani a' gonosztól, az ő Attya, és Anyja szorgalmatoson tanították őtet, hogy szeretné az Istent, és félné tőle, kívánná az ő ditsőségét, és ked-
vel-

vellené a' jóságos tselekedeteket. A' Sz. ifjú oly nagy szorgalmatossággal, és jó akaratral vette ezeket a' jó tanáts adásokot, hogy ifiatka lévén, öreg embernek látszott tselekedetivel. Igen mértékletes volt az ételben, és italban, és egyéb multságokat, és gyönyörüségeket el távoztatott, melyekben az ifiak oly igen szoktak gyönyörködni. Az-után Valenziába küldé őtet az Attya, a' hol minden deáki tudományok virágoznak vala abban az időben. Ottan tanóla a' deáki tudományokat, és kevés idő alatt, nem csak tanólo társait, hanem némellyeket a' mesteri közál-is fellyül halada: jól-lehet a' tanuságoknak foglalatosságaért, el nem hadta az ő szokott ajtatosságnak gyakorlatosságát. Igen gyakran imádkozott, irgalmas volt, és igen számkodott felebarátyjának nyomoruságán; és mikor magától meg nem orvosolhatta, orvofságot nyert an Istentől könyhullatásával. Az ő nagy szeretete meg-látszott egy drágaságban, melly egész Spanyol-Országban volt az időben, mikor ő tanólna: mivel-hogy mikor nem vólna egyéb, mivel fegetené a' szegényeket, kik ő-hozzá folyamodtak, mind el-adván, a' mit az Attya néki eleségre küldött, végre a' könyveit-is mind el-ada, és azoknak árrát a' szegényeknek osztá: mellyet látván, mások - is úgy tselekedének. Egyfzer egy aszfzonty láta, ki kefervefen ír vala,

mivel a' Szeretsenek el-rablották volt egy attyafiát, könyörülvén rajta, azon kéré őtet, hogy adná őtet a' rabságra, és váltaná ki az attyafiát, és ha az aszfzonty akarta vólna, vizszá nem mondotta vólna igéretét.

3. Meg-tanólván a' Filozofíát, a' Teológiának tanólására méné, és nagy szorgalmatossággal tanóla azt: és mivel-hogy az Isteni malaszt fegetí vala az ő szorgalmatosságot, és elméjének serénységét, kevés idő alatt tudálatos gyümölsőc hozza, el annyira, hogy nem csak Szent életűnek, hanem igen nagy tudományú embernek ilmértetek lenni. Az időben Oszmai Püspök egy Dieg nevű Szent életű ember volt, ki igen szorgalmatos volt azokban a' dolgokban, mellyek az ő tisztehez tartoztanak, hogy az Istennek dicsődségét, és az ő juhainak üdvődségét nyerje; és a' végre igen nagy gondot viselt, hogy az ő társaságában, és Anya-szent-egyházában nevezetes Szent életű, és tudós emberek lennének. Ez a' Püspök buzgósággal, és a' Romai Pápa hatalmával, úgy meg jobbitotta vala a' Káptalant az ő Anya-szent-egyházában, hogy a' világi Kanonokokat, Szerzetes Kanonokokká tette volt. Az-okaért az ő füleibe érkezvén a' Szent Domonkos híre, magához hivatá őtet, és az ő Anya-szent-egyházában a Kanonokok közé számlálá, kik a' Szent Agoston reguláját tartották. Szent

Domonkos vallást tén abban a' Regulában, nagy öröme mind a' Kanonokoknak, kik próbálva tudván az ő Szent erköltsit, jó életét, és kellemes természetét, kedvesen lárták őtet a' magok társaságában lenni, olyan lévén ő mindenkinek, mint egy tükörré az igaz Szerzetnek.

4. Igen szorgalmas volt az imádságnak, és Isteni tiszteleteknek gyakorlására; az atyafi szerezetben, és a' nyomorultakon való könyörületeségben, mindeneket meghaladott. Az Isten a' könyhulatlátnak kivált-képpen való ajándékát adá néki, mellyeket ő bővségesen iktöntött, mind testi lelkfi szükségieért felebaráttjának. Az alázatóságnak jósága mód felett tündöklött ő-benne, meg alázván magát nem tsak nagyobbaknak, hanem kisebbeknek - is magánál. Hogy ezeket a' jóságos tselekedteket meg nyerhesse, igen élt a' Kaszsiánus János-által írott könyvvel, mellyet Kollatzióknak hinak; az az, Atyáknak egygyütt való beszélgetéseknek; mivel-hogy a' beszélgetésekből, mellyek ott elő hozatnak, mellyeket egybe szerzetek a' Barátok, kik a' pusztaban laktak; a' szivnek tisztaságáról, a' vétkeknek győzedelméről, a' jóságos tselekedeteknek megnyeréséről, az elmélkedésnek gyakorlásáról, az életről, és a' tekkéleteségnek leg-felsőb' grádsjáról; a' Szent ember intéseket, és példákat

vett azokból: mellyekkel mindenkör nevededett azokban a' jóságos tselekedetekben; és nagy kívánsággal fardott, hogy a' leg-felsőb' grádsjárára érkezék a' tekkéletes életnek.

5. A' nagy jóságos tselekedetekért, mellyeket a' Kanonokok ismérének ő-benne, és az ő nagy okoságáért, mellyel a' regulának minden dolgaiban éle, Elöl-járóknak akarák őtet választani. Felvén a' tisztelet, nagy alázatósággal, és szorgalmatossón el-jára annak hivatalyában, míg az Isten nagyobb' tiszteire hívá őtet. Alfonzusz Király az Ofzmai Püspököt Dieget Frantzia-Országba küldé követségül, kire a' Keresztényi Hitnek hasznos dolgait bizá; a' Püspök ismérvén a' Domonkos Szent életét, és próbálva tudván az ő tudományát, kinek tanátsával fő-dolgokban élt, és az ő édes nyájajáságával igen gyönyörködött: el-vivé őtet a' maga társaságában, így rendelvén az Isten, a' végre a' mi az-után következék. Mivel-hogy Frantzia-Országban Tolosán általmenvén, ki-nyilatkozék egy eretnekség az időben találtatott, mellyet Albigensekének hittak, kik némely tévelygéseket tartottak; főképpen egygyet az okoskodó lélek felől, mellyet még a' Pogány Filozofok-is, kiknél nem volt a' hitnek világosága, merő bolondságnak tartottak. Szent Domonkos azért egy háznál lévén szálláson,

meg-érté annak a' háznak gazdját abban az eretnekségben lenni, könyörge érette az Istennek, és olly okos intéseket ada néki, hogy meg-tére az igaz hitre. A' Püspök el-végezé a' dolgokat, mellyekért küldetet vólt a' Királytól, és irasban meg-küldé néki, maga pedig Romába méne Szent Domonkossal, Harmadik Innotzentzius Pápa álvén a' Szent Péter Székén. A' Püspök azon kéré a' Pápát, venné-le róla a' Püspökségnek terhét, hogy az eretnekeket, kiket az úton talált, téríthetné-meg, de a' Pápa nem akará azt tselekedni. Viszfa-térének Frantzia-Országba, és meg-látogatók a' Kartuziánus Barátok Kalafstromát, kiket a' Püspök igen kedvellett, és némelly napokig azokkal nyájaskodván, azoknak ruhájában öltözék, hogy mindenütt azt hordozza, a' hol járna.

6. Szent Domonkos fok Barátokat szerze, kiket el-vitt magával a' Püspök társaságában, meg-téríteni az eretnekeket. Kiknek meg-téréseket mind ketten igen kívánták, látván nagy tiszteletét az Istennek onnan következni Mompolierben találák a' Pápa Követét némelly Püspökökkel, és Szent Benedek Szerzetéből való tizen-két Apáturokkal; kik ugyan a' végre jöttek vólt, hogy meg-térítsék azt a' meg-ísalatott népet, kik vakmerők vóltak az ő tévelygésekben. Minnyájan egybe-társalkodának, és a' Szent Domonkos tanácsa-által,

el-hagyák a' lovaglásokat, és a' szolgálkat, és prédikálni kezdének az eretnekeknek, alázatossággal, szegénységgel, és az Apostoli életnek példájával Egyfzer egy nagy tartományba érkezének, és meg-egygyezének az Eretnekekkel, hogy írják-meg ök az ő vélekedéseket egy könyvbe, és az okokat, mellyekkel erőssítenék vélekedéseket: és Szent Domonkos meg-írá egy könyvbe a' Keresztényi tudományt, mellyet a' közönséges Anya-szent-egyház tart: és a' mit az eretnekek mondottak, mind meg-veté, és el-rontá azt erős okokkal, és a' Szent Írásnak világos bizonyításival.

7. Ez a' két könyv egy nagy tűzbe vetteték, fok népek előtt, és az Eretnekek könyve mingyárt el-ége, és humuvá lén: de a' melly könyvet Szent Domonkos íra az igaz Keresztények részéről, minden veszedelem-nélkül marada, és háromszor ugrott-ki a' tűzből. Noha elég vólt az, hogy meg-térnének az igazságra, mindaz-által vóltak némellyek, kik vakmerő képpen meg-maradtak tévelygésekben, és olly igen boszongodtak Szent Domonkos ellen, hogy halálát kívánták néki, és alkalmatosságot keresvén, meg-ölni őtet, egyfzer meg-várak, hogy egygyik helyből a' másikba menne, és meg-fogván őtet félre vívék, és mondának néki: Domonkos a' mi hatalmunkban vagy most, ha meg-akarnánk ölni, mit tselekednél? Felele a' Szent ember:

ember: én azon kérnélek titeket, hogy ne hamar ölnétek meg engemet, hanem lassan lassan el-vágván elsőben a kezeimet, az-után a lábaimat, mellyeket el-vágván, mutatnátok meg nékem: az-után vájnátok ki a szemeimet, és hadnátok tulajdon vérében fetrengeni a testemet; végezetre azt akarnám, hogy fok fájdalmas sebekkel végeznétek el életemet; had' szenvednék valami keveset az én Uram Jésus Krisztusomnak szerelméért. Azok halván ezeket a szókat, látván, melly jó kedvel azokat mondaná, meg-rettelvén az Istentől; szabadon hagyák Szent Domonkóst. Mindaz-által meg nem szüntek üldözni őtet, noha nem merték kezeket rája vetni, szüntelen harczoltak ellene, átkozott nyelvekkel: néha rút szemtelen beszédeket mondván néki, néha gonofzt mondván fölöle a népeknek; ő pedig minden dolgokat békefésztárással szenvedett. Tudták a népek, hogy hamissan mondanának gonofzt ellene, azért inkább nevedett az ő jó hire.

8. Az eretnekek azzal gyalázták őtet, hogy igen fokot eanék, és a testének felettéb' kedvezne; az-okaért egy negyven napi böjton, némelly fő-afszonyoknak házában tartá szállást, kik azon eretnekségben voltak: minden nap vizzel, kenyérral böjtölt, a földön alutt, szőr zakot viselt, és mindenkor prédikállott. Mellyet lát-

ván a fő-afszonyok, meg-térének az igaz hitre. Más kilentz fő-afszonyokat is meg-fzabadíta attól a tévelygéstől, kik halván az ő beszédét, hozzája menének szállani egy Templomban, és mondanak néki: Isten szolgája, ma a te beszédedben eretnekeknek mondád te azokat, kiket mi mint ájtatos szenteket tartunk, és az ő tudományokat igaz keresztényi tudományoknak gondoltuk lenni, és mind eddig azt követtük: mi módon ísmérhettyük meg, ki mond ti-közletek igazat? Ez igéket halván Szent Domonkos imádkozék, az-után lábaira álván monda: most meg-mutatya néktek az Isten, mit követtetek eddig: mingyárt egy igen rút nagy természetű matskát látának közzöttök ki-menni, mellynek a szemei ifzonyatqfok voltak, tüzet vetvén, és ifzonyu bűdös volt: az afszonyok körül járt, most egygyikhez, most másikhoz, harmadikhoz, és a többihez menvén, kik nagy félelemmel béreltvén, futottak előtte; és végtére az harang kötélére ragasztván magát a matska, el-enyészék, és az afszonyok el-hagyván a tévelygést, meg-térének az igaz hitre.

9. Az Oszmai Püspök vizsgál-tára az ő Püspökségének látogatósára, hogy mindent el-rendelvén, vizsgál-jöjjon az eretnekeknek meg-térítésére; de mihent oda érkezék, meg-betegedvén, meg-hala. Sok Papok, és Szerzetesek, kik őtet

úgy tartották, mint Attyokot, elhagyatának; kik az eretnekek megtérítésében fáradoztrak, gondgyokat vállalván nekik az jó Püspök, szükséges dolgokban. De ettől a' segítségtől meg-fosztatván, azoknak nagyob' része Szent Domonkoshoz álla attyoknak, és előljárójoknak választván ötet; és elrendelék nekik, a' mit kellett tselekedniük; az ő gyakorlatosságok prédikálás, és az eretnekekkel való disputálás lévén; mint-hogy sokan gyülének egybe e' végre, lassan lassan egy új Szerzet kezdé fundáltatni, melyet Prédikátorokénak hittak. Ezeket igen segítette a' Tolosai Püspök, és Simeon Monorti Gróff fegyverével akarta az eretnekeket el-rontani. Sz. Domonkos ezektől az Uraktól segéttelvén, egy Gyülekezetet fundála, melyben minnyájan bémentek, a' kik meg-akarták téríteni az eretnekeket, prédikálván az igazságot, és kiki Prélátusának tartotta Szent Domonkót, és minnyájan engedelmessek voltak néki. Meg-értvén az-után, hogy sok Keresztények szegények lévén, a' leányokat az eretnekék szolgálattára adták, és ilyen módon az eretnekségtől meg-fertőztettek; egy Kálastromat építe, melybe minnyájan bé-mennének azok a' leányzók, és ottan életeknek táplálására való költség adatván nekik, kezi-munkájokkal magokat segítvén, szabadon maradtak attól a'

vészedelemtől, és úgy szolgálta az Istennek, mint az Apátzák.

10. Florentziai Szent Antonius azt mondgya, hogy az üdö alatt, míg Szent Domonkos abban a' tartományban lakott az ő társaival, a' prédikálásban fáradván, többen meg-tértek száz ezer embernél az igaz hitre. Látván a' jó Atya a' jó gyümölsnek nagy termését, a' Romai Pápához méne, kérvén ő Szentségét, erősítené-meg az ő életének új formáját, had' lenne nagyob' hatalma, és szerezhetne nagyob' nyereséget a' lelkeknek. Meg-mondá néki, melly nagy szüksége volna a' Keresztény népnek a' tudományra, mint a' vétkeknek meg-teddésére, mint ki-gyomlálására a' révelygéknek, mellyek ujjonnan ki-nyilatkoznak vala. Azokáért szükség volna, hogy egy új Szerzet fundáltatnék a' Prédikátoroknak, kiknek nelenne egyébre gondgyok, hanem csak erre: mivel immár több' hiv Kanonokok egybe-gyültek ő-véle Tolosában, nagy szerezetnek buzgóságával, és e' végre ajánlották magokat az Istennek szolgálattára, és sok lelkeknek üdvőségére; és nagy gyümölsöt kezdettek hozni. A' Pápa egy kevelsé ellenkezőnek mutatá magát e' kérés-ellen, mondván: hogy az Anya-szent-egyházban sok Szerzetek vólnának, mellyekben az emberek Szent gyakorlatóságokon szolgálak az Istennek; és szükséges volna inkább' azokat segí-

fehéteni, hogy-fem ujjabbakat rendelni. Bizonyosá réterék a' Pápa Tolosai Püspök-által Szent Domonkosról, kit igen ditsírvén a' Püspök, hitelt ízerze a' nagy gyümölről, melyet ő a' társival tselekedett Tolosában: De ez nem lén elég, hogy a' Pápa reá hajlana a' Szent Domonkos kérésére, valamig egy látást nem látá, melly ilyen-képpen lén: A' Pápa látá álmában, hogy a' Lateráni Szent János Szent-egyháza el-dőlésre, és nagy romlásra hajlott volna, és Sz. Domonkos a' vállait néki veté, és meg-tartá: jelentvén, hogy e' Sz. Atya az ő Szerzetével nagy fehétségére, és haznára lenne a' Keresztényi hitnek.

II. Más nap hivatá a' Pápa Sz. Domonkos, ez mondá néki, hogy az ő igyekezetit jóvá hadná, és meg-erősíténé a' szándékát, melytől nagy hazon származnék a' Kereszténységben, a' mint az Isten meg-jelentette néki annak igazságát. Az okáért térne vizsza Tolosába, a' hol az ő társai volnának, és egymás - közdört választanának valamellyet, az Anya-szent-egyház-tól meg-erősítetett régi regulák közdül, mellynek alája vernék magokat: ezt tselekedvén jöne-vizsza Romába, meg-engedetnék néki, a' mit a' lelke kívánna. Tetszék e' választ az Isten szolgájának, az ő alázatóságáért; és okosságának ítéle lenni, ha hozsizu' üdö alatt meg-probáltatott valamelly regulá-

hoz állanának, mellynek ereje lenne, annak szent élete, és bőltseége-által, a' ki fő-képpen azt rendelkezte; mind pedig a' Keresztény Anya-szent-egyház-által, melly azt meg-erősítette. Inkáb' tetszett azért néki ezen a' tanátsón meg-állani, hogy-fem valami új életnek formáját keresni. Ezzel a' tanátsal vizsza-tére Szent Domonkos az ő társaihoz, kik mindenestől tizenhaton voltak; egybe gyűtvén őket, és a' Szent Lelket fehétségül híván, a' jó Atya az ő szerelmes fiaival, a' Szent Agoston reguláját akará választáni, némelly dolgokat fanyarub' életre változtatván. Ezzel a' végezzéssel Szent Domonkos vizsza-tére Romába, de Innotzentzius Pápa meg-holt, és Harmadik Honorius választatott volt. Meg-halgarafá lén Szent Domonkosnak a' Pápanál, és értésére adá néki, a' mit Innotzentzius rendelt volt, azután meg-mondá el-végezett akaratyát magának, és a' társainak, alázatosán kérvén ő Szentségét, erősíténé-meg ezt a' Szerzetet. A' Pápa meg-engede, a' mit kívána, minden ellenkezés-nélkül, el-annyira, hogy 1216. esztendőben, melly első esztendeje volt Honorius Pápaságának, meg-erősíteték a' Prédikátor Barátoknak Szerzete, a' Pápanak, és Kardináloknak öröme, és az egész Kereszténységnek kedvellésére. Szent Domonkos látván immár bé-telylefedve kívánságát, meg nem szünik vala-

hálákat adni az Istennek, a' ma-
lasztért, mellyet néki adott vala.

12. Egy nap az imádságban lé-
vén, el-ragadtaték lélekben, és lá-
tá a' Krisztus Jésumt, három látsát
tartani kezében, azt mutatván,
hogy a' világot el-akarna azokkal
rontani, három vétekért, úgy-
mint, a' kevélység, fősvénység, és
tisztalansáért. Látá az - után az
ő Szentséges Szűz Annját, ki ele-
jébe borúlván, esedezék a' világért,
hogy könyörülne rája, mivel nagy
meg-jobbulása lenne a' világnak,
az ő két hiv szolgái-által, és ujjal
mutatá őket, kik közül egyik Sz.
Domonkos, a' másik Szent Ferentz
vala. Ez látás-által, mikor elsőb-
ben ez a' két Szent ember egy-máft
látták, meg-ismérték; és egy-máft
nagy fzeretettel beszélgettek;
és ő - közöttök mindenkor nagy
barátság vólt; sőt meg-parantsol-
ták az ő Szerzeteseknek, hogy
egy - másnak jó baráti lennének.
Annak - előtte Szent Domonkos
igen ájtatos vólt az Isten Annjá-
hoz, de ez látás-után sokkal ájta-
tosb' lén; fő-képpen mivel az-után,
más egy jelenésben, mellyet látott
Regináld Barát, ennek a' Szent
Szerzetnek nevezetes embere, Sz.
Domonkos éltében, a' Szűz Má-
ria fejér tsuklyát ada néki, és an-
nak az öltözetnek formáját, mel-
lyet most viselnek, mert annak-
előtte, a' Regula-fzerént való Ka-
nonokok módgyára mindenkor
Kámsát viseltek. Annak - felette

a' Szentséges Szűz fok segétséggel
vólt ennek a' Szent Szerzetnek,
és benne lévő Szerzeteseknek, fia-
nak híván őket, és látható-képpen
meg - mutatván magát némellyek-
nek, beszélvén vélek, a' mint fok-
szor beszéllett Szent Domonkossal,
és fok jót tselekedett néki.

13. Minek - előtte Szent Do-
monkos el-menne Romából, két
Gyülekezetet fundála ottan, egy-
gyiket a' férfiaknak, másikat az
afzfony-állatoknak. A' fok bete-
geken kívül, kiket ő meg-gyógyi-
tott külömb-féle betegségek-ből; a'
fok őrdögökön kívül, kiket ki-
űzött az embereknek testeiből, és
az ő imádságának nagy foganatos-
sága kívül, mellyel fok feslett ele-
ű embereket meg-térített az Isten-
hez, és némellyek bé-mentek a'
Szerzetbe, kik soha nem-is gondol-
kodtak arról, melly igen kedvé-
ben vólt az Istennek, nyilván meg-
próbáltatott három halottaknak,
fel - támasztásával. Egygyik vólt
egy Romai afzfonynak fiaskája,
ki fokszor halgatta az ő beszédit,
halva találá őtet a' házba az An-
nya, vizfza-térvén a' Szent Do-
monkos prédikáziójának halgatá-
sáról, és fogván fiaskájának holt
testét, és az ő háza népétől ki-
sértetvén, a' Szikisztus Szen-egyhá-
zába méne a' hol a' Szent Domon-
kos Gyülekezete vólt, fok köny-
hullatásokkal elejébe - tévé néki
meg - holt fiaskáját; könyörüle
rajta a' Szent Atya, imádkozék,
az-

az-után lábaira állván, a' Keresztnek jelét formálá a' kisdedre, és illeté őtet kezével, ki mingyárt meg-éledvén, fel-kele, és lábaira állá jó egészségben. Egy mester ember a' Kalastromban egy vermet ásván, a' föld tellyességgel reá szakada, mind a' Szerzetes emberek igen szánván őtet, meg-parantsolá Sz. Domonkos, hogy vájnak-ki a' testét abból a' romlásból, és mind őszve rontatva találtaték; imádkozék érte, ki fel-rámadván minden sebeiből szépen meg-gyógyúla. Harmadik halott, melyet Sz. Domonkos fel-rámasztott, István Kardinálnak Onokája volt, kit Nápolionnak hittak, ki el-efvén a' Lőről, mingyárt meg-hólt. A' Sz. ember imádkozék, és helyére nyomá a' hólt testnek tagjait, melyek meg-romlottak, és helyekből ki-mentenek vala; az-után kezét fogá, és monda néki: Nápolion a' Krisztus nevében kely-fel. Az ifjú mingyárt fel-rámadván lábaira állá, és minden sebeiből meg-gyógyúla.

14. A' Tolosai dolgok az Eretnekek ellen jó végbe vitetének, mind a' Szent Domonkos, és az ő Szerzetesi prédikállása által, mind pedig mivel szüntelen harizoltak ellennek fegyverrel: Végezetre meghala egy Király, ki őket fegetette, elvezének a' párt-fogók, és azaz eretnekség meg-fűnék. Annak-utánna Szent Domonkos fok helyekre küldé, hogy Kalastromokat fundál-

lyanak, és építsenek; fő-képpen Spányol-országba személye-szerént méne, és mint férfiaknak, 's mint aszfzony-állatoknak némelly Kalastromokat épite. Az ő Szent Szerzete mintlenűtt fokafodik vala, mind az ő életének, tudományának, és tsuda-tételének, mind pedig az ő tanítványinak híriért, kik minden helyen, a' hová mentenek, nagy bótsületben, és tiszteletben tartattak. Némelly helyeken a' népek protzesziókban Keresztel mentek elejekbe, mintha a' Krisztus Jésum Apostoli lettek volna, mint-hogy azokat követék életekben, és tsuda-tételekben. Szent Domonkos két esztendeig lakott Frantzia-Országban, hogy az eretnekeket megtérítse: oly helyen lakott örömesben, a' hol inkább üldöztetett. Romában pedig három esztendeig lakván, annak-utánna mindenkor egygyik helyből a' másikba ment, és mindenkor el-mondotta az Isteni Szolofmákat, mintha a' gyülekezetben lett volna. Minden nap Misét szolgált, mikor Szent-egyházat talált. Bizonyos órákon tsendességben halgatott: néha kapuról kapúra járt alamínát kérvén, nem annyira a' szükségért, mint a' maga meg-alázásáért, hogy békefészes tőrésben szenvedgye a' gonosz feleleteket, melyeket némellyek adtanak néki. Néha mezit-láb járt, és mindenkor le-hajtott szemekkel. Igen mértékletes életű volt, húst nem evett, és közönségesen a' föld-

a' földön alutt az öltözetében ; de mindaz - által nem hordozott motskos ruhát , vagy a' mellynek gonosz szaga lett volna. Halála után egy lántzot találtak , melyet mindenkor kereszttől övedzve hordozott a' mezitelen testén. Minden éjjel háromszor verte-meg magát : egyfízr magáért , másodfízr felebarátiért , harmadfízr a' Purgatoriumban lévő lelkekért : fok ideig imádkozott , és fokfízr láttatott fel - emeltetve a' földtől a' levegő-égben állani. Néha , megszűnően hallották az ő fohászokodást , melyeket e' gyakorlatosságban tselekedett.

15. Egy éjjel az imádságban lévén az ő Gyülekezetében , látá az ördögöt emberi ábrázatban , ki most ide , most amoda kerülvén mégyen vala , és soha meg nem állott. A' Szent ember kérdé ötet , mondván : Mit keresz itt kegyetlen bestia ? Felele az ördög : Én körül járok valami nyereséget keresvén , és akár melly keveset nagyra bűtsüllök , a' mit a' te Szerzetefidttől nyerek. Szent Domonkos közel lévén az aluvó házhoz , kérdé tőle : Mit nyersz te itten a' Barátoktól ? Felele az ördög : Hogy többet , vagy pedig kevesbet aludgyanak annál , a' mi szükséges , vagy pedig ne örömeit kellyenek-fel a' reggeli Szolofmára : és ha nékem alkalmatosságot adnak , fel - inditom őket a' tisztátalan álmaknak látására , mellyekben ha gyönyörködnek ,

és vétkeznek , én azon igen örü-lök. A' Szent ember a' karba vité ötet , monda néki : Ebben az helyben mit mivelsz ? Felele a' gonosz lélek : Én azt tselekefzem , hogy későn jöjenek a' Szolofmára , és hamar el-mennyenek , és mikor ott vannak , a' világnak dolgairól gondolkodgyanak. Az ebédli házról monda : késérti ott őket , hogy többet , vagy kevesbet egyenek keilletnél. Meg - kérdetvén a' befélgetésnek házaról , nevetéssel felele , és monda ; hogy az a' hely éppen övé volna , mert ott meg nem szűnnek a' morgolóddó , és hivalkodó beszédek. Az-után a' Penitentzia-tartó házba vité ötet , de az ördög el-futa , mondván : A' mit egyéb helyekben nyerek , azt itten mind el-veztem : mivel-hogy ebben az helyben a' Barátok meg-intetnek , és dorgáltatnak az ő foggyarkozásokról , és ök meg-vallyák vétkeiket , és meg - bortsáttatnak nékik.

16. El-közölgete a' Szent Domonkos haláknak ideje , mikor Bononiában volna , és igen nehéz hideg-lelés jöve ő reá , melly ötet kényszeríté az ágyba menni , a' hol minden szükséges Szentségek megadatának néki. Elő-hivata az ő Szerzetefit , és a' jóságos tselekedeteknek meg-tartására inté öket ; fízretetre , alázatosságra , tisztaságra , engedelmeségre , és lelki szegénységre , mellyet örökségül hagyá nékik. A' Barátok figyelme-tessen

teffen halgatók őtet, de látván azután, hogy meg-tsendesedék, és meg-kezde halni, mondani kezdék énekelvén az Anya-szent-egyházról arra az órára rendeltetett könyörgést: *Subvenite Sancti Dei, occurrere Angeli, &c.* És azomba ez életből az örök életbe méne, Krisztus Urunknak 1223. élesztendejében, Kis-Afzizony havának 5. napján, életének 53. élesztendejében, Második Friderik Császár idejében. Az Anya-szent-egyház az ő Innepét szenteli, egy nappal eléb' az ő halála napjánál, azt a' napot Havi Böl-dog Afzizony Innepének hagyván.

Az ő teste abban a' Kalafstromban alázatosan temetteték Bononiában, mivel ő úgy parantsolta vala. De azután tiz éztendővel egy márvány kő koporsóba téteték. Mikor a' fa koporsó fel-nyitvaték, mellyben a' Sz. test vala, olly jó szagot, és gyönyörűséges nagy illatot érzetének, hogy úgy látszott, mint ha Mennyei lett volna. Ez a' Ditsóséges Szent fok tsudakat tett, nem csak élteben, hanem holtá-után is fok nyomorúlt emberekkel, kik őtet segítségül hitták. Kimentzedik Gergely Pápától számláltaték a' Szenteknek Lajstromába.

Szent Szerafikus FERENTZ élete.

Sz. Bonaventura, és Sz. Antonius Florentziai Érsek-által summába foglaltatott,

I. Szent Ferentz Olasz-Országban, Afzizis várafsában, Spolétus völgyében születék, az ő Attya kalmár volt, ki Bernárdonnak hivattatott. Mikor Szent Ferentz meg-keresztelteték, János neve adták neki: de azután mikor megbérmáltaték, Ferentznek hivattaték, mert így akará az ő Attya. Ki fel-nevelvén őtet, jó erkölcsökre, és emberségre akará taníttatni; mivel első szülőtté vala; és azt akará, hogy bizonyos nyelveket tanólta, úgy-mint Frantiát, és deákot: mivel-hogy a' kalmárságnak kereskedésére akará őtet adni:

és a' fok nyelveknek tudása fokot használ a' gazdag kalmároknak. Ferentz az okofságnak élesztendéjére érkezvén, fegéreni kezdé az Attyát a' kalmárságnak keresésében, mint várasban, mint váras-kivül; és mivel-hogy az alkalmazással ő úgy-mint gazda lén, és fok pénz forgott keze között, mellyet akarattya-szerént tékozolva költött, némelly feslett ifiakkal társalkodván, kik reá vévék őtet, hogy az ő módgyok-szerént élne, az ifúságnak áthatatlanságiba, vétkeibe vetvén magát; és gyönyörűségeknek, hivalkodásoknak, és hazfontalan nyájaskodásoknak prédája lén: jól-lehet mind ezekben a' dolgokban-is szüntelen

Jelenségét mutatta, mit volna az-után tselekedendő. Egy-felől nem engedte magát minden vétkekbe esni, mellyeket tselekedhetett volna; más felől bizonyos jó-tselekedetekben foglalta magát, úgy-mint fok alamifnát adott, mivel természet-szerént könyörületes volt a' szegényekhez. Egyszer egy szegény ember alamifnát kére tőle, de ő foglalatlos lévén, el-méne a' szegény ember; az-után magát meg-gondolván, igen meg-báná, és utánna futa a' szegény embernek, kit meg-találván, nem csak alamifnát ada néki, hanem alázatossan bősánatot kére, és mingyárt fogádást tén, hogy annak-utánna, soha semmi dolgot meg nem tagadna, mellyet az Isten szeretetéért kérnének tőle, csak lehetséges lenne: mind halálig meg-tartván e' rendbéli fogadását, igen nagy ajándékokat nyere az Istentől. Egyik volt, hogy mikor az Isten széréte-tét említeni hallotta, mindenkor igen nagy vigasztalást érzett lelkében. Az alamifnalkodásért, és egyéb jó tselekedetekért, mellyeket mivel, az Isten bizonyos jó sugallásokat bősáta néki, mellyek lennének úgy-mint ébrefztdi, hogy meg-térjen a' gonosz útról, mellyet követ vala.

2. Némelly Afzizsi polgár társáival Perugia várasában fogságban tartaték, bizonyos vizsza-vonásokért, mellyek azok a' várasok között voltak: meg-mutatá ab-

ban a' fogságban, hogy ő nagy szívű ember volna a' szerentsétlen dolgokban, mindenkor vig lévén, és másokat vigasztalván, kik szomorúak voltak. Békefiséget szerzének a' két váras között, és a' foglyok mind meg-szabadulának; és Ferentz vizsza-tére az ő elébbi álhatatlanságira, mérték-nélkül költvén az Attya jószágát az ő barátival, és társaival, vendégségekben, játékokban, és egyéb testi tselekedetekben: tizen-öt ezten-dős koráig viselé ezt az életet. Az-után hivatatték az Istentől, egy igen nehéz, és hosszú betegség-által, melly sokszor olyan mint egy könyv, mellyből az ember megtanóllya, hogy halandónak ísmérje magát lenni, és hogy az elébbi egészsége, Isten ajándéka volt: megtanóllya azt-is, mint ísmérje-meg az ő vétkeit, mivel a' betegségek gyakorta azokból származnak. megtanóllya a' Pokoltól félni, és Mennyországot kívánni: meg-tanóllya a' világi gazdagságot meg-utálni, mivel azok meg nem erőssíthetik, és nem adhattyak-meg egészségét a' betegeknek: meg-tanóllya azt-is, hogy magát a' halához készítse, mivel a' betegség követtye a' halálnak, meg-tanóllya az Isten itéletit félni: mivel-hogy ha az irgalmaságnak idején lanyargattya ötet, mit fog az-után tselekedni; mikor el-jő az igazságnak ideje? Mind ezeket megtanólá Ferentz a' betegségben, mellyet az Isten ő-reá bősáta.

3. Végeztetre meg-gyógyulván, fel-kele az ágyból, lelkének nagy buzgóságával, és el-rendelt jó-igyekezettel, hogy jó elő menetelt téfzen a' Krisztus Jésus úttyában. Mingyárt adatek néki alkalmatos-ság, mivel egy nyomorult, szakadozott köntösű szegény embert látta, ki alamishát kére tőle, mikor a' házból ki-jőne. Ferentz reá tekintvén a' szegényre, meg-ísméré őtet, ki annak-előtte gazdag nemes ember volt; és meg-émlékeztvén a' Krisztus Jésusról, mintha a' szegények személyében lett volna, oly igen meg-könyörüle rajta, hogy félre vivén őtet, le-veté a' maga új ruháját, és néki adá, és a' szegény ember szakadozott ruháját vévé magának. Következő éjjel, midőn alunnék, úgy lát-szék néki, mintha egy igen szép házba volna, a' hol sok drága kő-vek, és gazdagságok voltak, oly igen szépek, és drágalátosok, hogy nem lehetett volna olly ember, ki azokat látván, nem kívánta volna. Látá az Úr Jésus Krisztus-is, kinek szerelméért adta vala a' ruháját a' szegénynek, ki monda néki: Én ezeket a' drága kőveket, és gazdagságokat, az én vitézimnek tartom, ha fel vészik vállokra a' Keresztet, és engem követnek. Fel-ébredé Ferentz igen nagy kívánsággal, hogy része legyen néki azokban a' nagy gazdagságokban; és gondolkodik vala mi módon nyerhetné-el azokat. Gondolá,

hogy talám a' volna az Isten akarattya, hogy ő a' hadakozásban gyakorlaná magát, mellyet a' Pogányok ellen viseltek a' Szent földön, mellyben a' Keresztény vitézek a' Keresztnek jelét viselték fegyvereken, hogy el-nyerjék a' Római Pápától engedett Indulgentziákat; fel-akará venni Szent Ferentz-is e' végre a' Keresztet, és immár el-készítette a' fegyvereket; és a' lovat, de meg-jelenteté néki, mivel az Isten más hadakozásban akarná, hogy ő magát gyakorlaná.

4. Az-okáért tellyes volt busulással, hogy az Isten akarattyt meg-tudhassa. Néha bé-ment a' barlangokba, és ott titkon az imádságokban foglalta magát, és annyi könyhullatásokat öntött, hogy a' szemei két forrásoknak látszóttak; azt pedig az el-múlt életének emlékezetéért, és az esztendőknek hafszontalan töltéséért tselekedte: és gyakran mondotta: Jaj nekem nyomorultnak, melly igen gonosz, melly nagy-bűnös ember voltam! Oh melly rosz számot adtam az Istennek, az én esztendeimnek virágjában! Melly nagy volt az én vakságom, hogy annyi vértet tettem az Isten ellen, ki olly jó, olly hatalmas, és a' ki nekem olly sok jót tselekedett! Oh melly méltán büntetődöm mostan, bé-dugván fáleimet az Istennek, és fiket lévén az ő jó sugallásinak: ő-is mostan fiktetséget mutatott én-hozzám, meg nem jelent-

jelentvén, mi dologban akarja, hogy néki szolgáljak. E' volt az ő szüntelen való imádsága, könyörögven az Istennek, jelenenémeg néki akarattját, mi volna kedves dolog előtte, hogy az ő szolgálattjára meg-mivellye. Illy buzgó kívánságban találatván Szent Ferentz, bé-méne egy nap a' Szent Damián Szent-egyházába, melly közel volt Afzizis várasához, és térdre-álván egy Feszület-előtt, nagy szorgalmatosággal könyörge az Úr Jésum Krisztusnak, hogy szabadítaná-meg őtet a' kételkedésnek gyótrealmétől, és jelenenémeg néki akarattját: azon-közbe egy szótát halla, melly mőnda néki: Ferentz építsd-meg az én házamat, melly a' mint látod a' földre akar esni. Mikor e' szótát hallá, meg-félemlék egy kevelsé, de mingyárt meg-vigasztaltaték: azt álitván, hogy az Isten azt-parantsolná néki, hogy épitenémeg azt a' Szent-egyházat, mellyben imádkozik vala. Azért igen szorgalmatos légyen annak meg-mivelésére, a' mi néki hagyatott volna, egybe-raka bizonyos kalmár portékákat, és el-adván azokat, egy Paphoz vívé azoknak az árrát, ki abban a' Szent-egyházban lakik vala; de a' Pap nem akará azt el-venni, az Attya félelme-miatt; mivel tudta, hogy felettéb' meg-fogna azon haragunni. Látván Ferentz, hogy a' Pap el nem akarná azt a' pénzt venni, mind egy erzfénybe-tévé, és oda

veté néki, mondván, hogy azzal épitenémeg azt a' Szent-egyházat.

5. Meg-érté a' Ferentz Attya, hogy az ő fia a' kalmárságokat el-adná, és hogy hamaréb' pénzé tehetné, főkkal ótsóbban adná, hogy-sem a' mit érnének: meg-gondolván mint folyának a' dolgok, el-méne nagy haraggal kerelvén őtet, és meg-értvén, hogy a' Szent Damián Templomába járna, ő-is oda méne: Ferentz meg-látá őtet távul, és helyt akarván adni az Attya boszorkodásának, el-rejté magát egy nagy barlangba. Nagy haraggal a' Szent-egyházhoz érkezék az Attya, és nem találván ott a' fiát, rettenetes-képpen kezdé fenyegetni a' Papot, ki igen meg-rettenvén, monda néki, hogy az ő fia ott volt, és azt a' pénzt néki akarta adni, de ő nem akarta el-venni, azért Ferentz a' földre vetette néki, és el-ment, mondván, hogy azzal a' pénzel építtetnémeg az a' Szent-egyház, melly el-kezdett volna romlani. Az Attya a' pénzt magához vévé, mondván, hogy ővé volna. El-mulván ilyen módon egy kevelsé az ő haragja, vízfza-tére házába kívánván meg-találni a' fiát, és keményen meg-büntetni őtet, hogy olly igen tékozolta volna az ő jószágát.

6. Azt mondgya Szent Pál Apostol: 1. *Timot. 6. v. 9.* A' kik gazdagok akarnak lenni, késértet-be esnek, 's az őrdög törébe, és
lok

fok halzontalan, és ártalmas kívánságokba, mellyek az embert halálba, és veszedelembe meritik. Mert minden gonofságoknak gyökere a Kivánság. Mivel azért a Szent Ferentz Attya igen fősvény volt, nem tsuda, hogy ő benne fok gonofságok voltak, és hogy az ördöghöz hasonlónak lett. Szokáfa az ördögnek, hogy azokat ne üldözze, kik az ő rabjai, hanem mikor az ő kezeiből ki-fzabadúlnak, a' mint Lában tselekedék, ki nem üldözé Jákóbot, míg az ő házában lakék, hanem minek utánna el-méne. Így tselekezik az ördög-is, mert mikor egy valaki el-fut az ő kezeiből, ezer kifrirtetekkel üldözi azt. Így tselekedék a Ferentz Attya-is, mert a' míg ő álhatatlanságokban, és gonofz életben foglalá magát, sem jószágával, sem kalmárságával nem gondola; s meg sem dorgála őtet: de mikor jó, és Szent életű akara lenni, üldözni kezdé őtet mind halálig. Sok napokig marada Ferentz a' barlangban, a' hová az Attya dühösége-elött rejtette vala magát, fzünetlen könyörögvén az Istennek ájtatos imádságokkal, és végtelen könyhullatásokkal, hogy méltóztatnék néki akarattyát meg-jelenteni. Végtére ki-méne a' barlangból, és bé-méne a' városba, el-kézfítvén elsőbben magát, hogy mindent békefséges türesben szenvedgyen, a' mi ő-néki történnék. Míhent meg-láták őtet a' népek, hogy tellyefséggel meg-változott, sárga,

és ösztövérvé volna, és úgy járna mint egy efze-nélkül maga felejtett bolond, egy szakadozott, és mottokos ruhában, kiáltani kezdének utánna az úcfzákön, mintha bizonnyal bolond lett volna. Megérté e' dolgot az Attya, ki mintegy kegyetlen orofzlány, ki-méne a' házból, és elől találván a' fiát, a' házához vívé őtet, fok gyalazatos szókkal illetvén. Némelly napokig a' házba tartá őtet, fok tsufolásokkal, és gonofz tselekedetekkel terhelvén: de meg-elégedvén már dühöségét ki-ötenni ő ellene, meg-kötözvén, egy házba rekeszté őtet. Ferentz mind ezeket nagy békefséges-türesféllel szenvedé.

7. Az-után kevés napok múlva, az Attyának bizonyos dolgaiért a' városból ki kellett menni: azokaért az Anyja, ki ájtatos, és jó Keresztény Afzszony vala, könyörülvén az ő tulajdon fián, és igen bánván, a' mit az Attya tselekedett rajta, hozzája méne, és egy darab ideig fira az ő társaságában. És kéré őtet, hogy ha az Istennek akar fzolgálni, és a' világot el-akarja hadni, ne tékozolná rendetlenül az Attya jószágát: és ne tselekednék olly dolgokat, mellyekért az egész köfségtől bolondnak ítéletnék: mert minden attyafiaiinak gyalazatot tenne. Ezeket az intéleket adván néki, megöldözé a' köteleit, és szabadon borsátá őtet, ki el-méne az Attya házatól. Kevés üdö múlva vízfzátér-

térvén az Attya, meg-érté, hogy Ferentz el-ment volna a' háztól, igen meg-haraguvék, és ujjonnan keresni kezdé őtet. Végtere megtalálá őtet, és hogy többször veszekedés ne támadna egy-más között, azt végezek, hogy a' Püspök elejébe mennyenek, és ottan Ferentz mondana ellene az őtől maradt jószágnak, melly őtet-illetné, had lenne az ő őrtséje, hogy tékozolja azt el ne költené. Ferentz a' lelki szegénységnek igaz szeretője, engede a' végezőfnek, és a' Püspök elejébe menvén, nem csak azt tselekerié, a' mit az Attya kívána, hanem minden ruháit le-veté, mind az ingéig, és az Attyának ada azokat, mondván: Ez jelen való napig Atyámnak hittalak téged, de ennek-utánna nem fogok más Atyát ísmérni, hanem csak, a' ki Mennyekben vagyon. A' Püspök látván illy nagy tselekedetet, és tsudálkozván az Isten szolgájának nagy buzgóságán, lábaira álla, és meg-ölelvén őtet, és sírván könyörületességében, a' maga palástyával fedé-bé őtet, és meg-parantsolá, hogy mingyárt hoznának, a' mibe öltözhetnek. Egy paraszt alatsón ruhát hozának néki, és nagy örömmel vévé azt a' Szent ifjú. El-burtsúzek az-után a' Püspöktől Szent Ferentz, és el-menvén Aszfizisből, a' poklofok Ispitályaiba méne, és ott lakék némelly napokig, gondgyokat viselvén a' szegényeknek igen nagy szeretettel, és kegyességgel;

meg-mosogatta az ő febeket, el-törölte genetségeket; és azt ette, a' mi a' szegényektől meg-maradott. Ez igen nagy testi öldöklése volt néki, mivel meg-térése-előtt rettenetes - képpen ifzonyodott, mikor egy pokloft látott, bédugta az órrát, és csak nem felfordult a' gyomra. Mikor az-után új életet kezdé, éppen meg-változék, mert látván egy pokloft, úgy tetfzett néki, mintha egy Angyalt látna, és annak febei drága köveknek látszottak néki.

8. Egy nap az imádságban lévén, egy szózatot halla, melly monda néki: Ferentz az édes dolgokat változtasd keferüekké, és utáld-meg magadat, ha nékem tetfzeni akarsz. Azt itilé a' Szent ember ezért a' szózatért, hogy az Isten egyebet kívánna róle, hogy-fem a' mit abban az Ispitályban tselekezik vala, azért Ugub városába akara menni. Az úton járván Szent Ferentz Frantziául énekel vala, és némelly tolvajokat elöl-talála, kik meg-kérdék őtet ki volna; ő pedig monda: Én a' Király trombitája, és hirdetője vagyok. A' tolvajok meg-haraguván e' feleleten, és látván, hogy semmit tőle nem vehetnének, mivel igen rossz öltözetben volna, igen meg-rugdosák, és poson-verék őtet, és egy nagy verembe verék, melly teli volt hóval. Szent-Ferentz nehezen méne ki a' veremből, de nagy örömmel, és ujjabban Isteni dicsireteket kezdé

kezde énekelni. Mikor Ugub várafsába jutta, meg-isméré őtet egy baráttya, ki tsudálkozván, hogy abban a' ruhában látná őtet, a' házához vivé, és job' ruhákat ada néki. Gondolkodik vala az Isten szolgálja, mit kellene tselekedni, a' mi leg-inkáb' tétzenék ő Szent Felségének, mivel e' vólt az ő nagyobb' kívánsága. Meg-értvén aztután, hogy a' Szent Agoston Szerzetében lévő Barátok, szegénységben, engedelmetségben, és tisztaságban, nagy szentségnek nevelésként élének; meg-akará próbálni, ha hafznos vólna-e' néki, olyan módon élni; annak-okaért azoknak egy Kalastromába méne, és könyörge, hogy ő is bé-véternék abba. A' Szerzetesek bé-fogadák őtet, és fekete ruhába öltözteték, és egy bőr övet adának néki, és abban járva némelly napokig.

9. De mint-hogy az Isten azt akará, hogy Ferentz egy új Szerzetet fundálna, azért meg nem marada abban a' régiben: sőt egy nap a' Szent-egyházban lévén halván amaz Evangéliumot olvasatni, mellyben elő-hozatik, hogy a' Krisztus Jésus prédikálni küldvén az Apostolokat, meg-parantsolá nékik: *Matt. 10. v. 9.* Ne légyen aranyatok, se ezüstötök, se farutok, se páltzátok. Mingyárt szokacian nagy örömet érte szívében, és úgy látzék néki, mintha azok az igék ő-érette mondattak vólna; és hogy a' mit keresé tudni az Istenől, tudni-illik,

mint kellene őtet szolgálni, ezekben az igékben néki meg-jelentett vólna. Olly hathatos lén e' gondolat az ő szívében, hogy nem akara tovább' kételni, hanem mingyárt ki-öltözék a' fekete ruhából, el-hagyá a' bőr övet, és tsak egy-gyes alá való ruhába öltözék, melly paraszt, vasszag, és mindenütt foltos vala, és magát egy kötéllel bé-övedzé: Le-húzá a' tzepeleüst-is, és mezit-láb marada, és ollyan módon semmi tulajdon marhat magának nem hagyván, új életet kezde élni, melly penitentzia-tartó, és Apostoli emberhez illetett. Egy helyből a' másba, imez városból amabba jár vala, és minden helyen prédikállott, a' mint az Isten sugállotta néki. Az ő beszédi alázatofok, együgyűek, és világofok vóltak, és igen foganatofok; mivel-hogy sokan, a' kik hallották, ajtatofokra indultak, és életeket meg-jobbitották; és némellyek meg-utálván a' világot, 'zakba öltöztek, vagy egyéb alá való posztókba, a' mint ő, és véle járnak vala. Illyen módon társul adak magokat néki tizen egy tanítványi, kik közzött vóltak némellyek, kik mind deáki, 's mind Isteni tudományoknak tanulásában gyakorlatofok vóltak, és minnyájan egyetembe kívántak szolgálni az Istennek. A' Szent ember azoknak mind fejenként meg-jelenté az ő igyekezetit, melly vólt, hogy a' világnak sok részeire mennyen prédikállani

a' penitentiát. Azt végezték, hogy el-oltsák egy-más között a' világot, és ki imez helybe, ki amabba meñyen prédikálni, és úgy tselekedének.

10. Az-után egy darab üdö mul-va, minnyájan egybe-gyűlének, a' hol Sz. Ferentz vala, értésére adván néki, kiki meñyt tselekedett volna: azokáért látván a' nagy hafznot, melly onnan következnék, a' lelkekben, nagyob' kívánsággal gerjedéznek annak a' gyakorlatóságnak követésére: sőt mivel látták őket szakadozott ruhákban járni, mezit-láb, sárga ortzával, meg-gondolván az ő nagy alázatóságokat, minden világi nyereség-nélkül, ha semmit nem mondottak volna-is, ilyen módon prédikálták a' penitentiát, és nagy gyűmötsöt hoztak: de annak felette hozzája - járulván az ő beszédek, mellyek mennél együgyűebbek voltak, és világosbbak, annál buzgóbbak az Isteni szeretemben, mély gyökeret vernek vala az emberek szívében, igen nagy gyűmötsöt, és hafznot szerezvén. Meggondolván mind ezeket Szent Ferentz, hogy az ő rendelésének fundamentoma, és elő-menetele lenne, azt itélé, hogy jó volna, az Apostoli Szent Széknek értésére adni, és a' Romai Pápától annak meg-erősítést kérni. E' végre Romába méne a' tanítványival, és a' Regulát írásban vivé, hogy meg-mutassa a' Pápanak, ki az üdöben Harmadik Innotzentzius volt. És noha mikor a' Regulának meg-erősíté-

séről gondolkodnának, elsőbben bizonyos akadémik taláztatott volna, mint-hogy a' Pápa, és fokban a' Kardinálok azt akarták, hogy új szerzet ne lenne; és ha valakinek igyekezete volna, hogy tekéletesben szolgállyon az Istennek, bé-mehetne egygyik Szerzetbe, melly immár meg-erősítettett, a' Szent Benedek, vagy Szent Agoston Szerzetibe: Mindaz-által történék, hogy a' Pápa az Anya-szent-egyház dolgai-miatt, igen meg-fáradván, el-aluvék, és azt látá álmában, hogy a' Lateráni Szent János Szent-egyháza, igen meg-romlott; és el-dőlő félben volna, és látá egy szegény embert, ki a' vállait a' Szent-egyháznak vetvén, erőfien meg-tartá azt, hogy el ne dölne. Mikor az-után a' Pápa látá Szent Ferentzet, meg-ísméré, hogy ő lett volna a' szegény ember, ki a' Lateráni Szent János Szent-egyházát válláival meg-tartotta volna. Annak-felette meg-gondolván tisztaságát, és együgyűségét az ő lelkének: látván mi-képpen meg-utálta volna a' világot, szeretné a' lelki szegénységet, és melly alázatos volna az Evangéliumi életnek tekéletességében, mellyet meg-írva hordozott az ő Regulájában, a' melly szerent akart élni: meg-tekéntvén a' lelkeknek üdvösségéért való nagy buzgóságát-is, melly buzgó szeretete, és lángozó akarattya volna, hogy a' Krisztus Jésust kövesse, monda: Bizonyára ez az ember, a' kit én láttam, és értem, hogy

hogy ő jó tselekedetivel, példájával, és tudományával, segítség-gel léfzen az Isten Anya-szent-egyházának meg-tartására: és meg-engedé, a' mit Szent Ferentz kívána, és meg-erőssíté az ő Reguláját; tulajdon élő nyelvével. A' Szent ember fogadást tén a' Pápa kezében, hasonló-képpen tselekedének az ő társai, hogy meg-tartják az Evangéliumi életnek reguláját.

II. Ez így lévén, a' Pápa Sz. Ferentzet az egész Szerzetnek Gyeneralítségává tévé, Krisztus Urunknak ezer két száz esztendejében. De mivel akkor Függő petsétes Levél nem adaték, az-okaért ennek a' Szerzetnek Konfirmatziója nem olvastatik, hanem Honorius Pápa idejében, ki magán való Függő petsétes Levéllel meg-erőssíté e' Szerzetet. Sz. Ferentz viszfaz-tére Afzfísisba, és az ő Szerzetével bé-fzálla egy kitsin házba, közel a' városhoz, és ottan imádságokban, és elmélkedésekben magát gyakorlotta. Abból a' házból által-menének egy Kápolnába, mellyet a' Sz. Benedek Szerzetesi ajándékozána Sz. Ferentznek. Azt a' Kápolnát Sz. Mária Angyalokénak hitták. E' volt az egész Szerzetnek leg-első Kalafroma. Mikor Sz. Ferentz elsőbben oda méne, nagy örömmnek jelét mutatá, és monda az ő Szerzetesinek, hogy annak a' helynek kell lenni egész Szerzet fejének. Innét ki-jár vala Sz. Ferentz az ő Szerzetesivel, prédikálván, nem csak Afzfísis városában, hanem egyéb he-

lyekben-is. De fő-képpen Szerafikus Sz. Atya Evangéliumi trombita lévén, Falukban, Kastélyokban, és Városokban jár vala, prédikálván az Isten igéit, nem ékes beszéddel, vagy emberi bőltsefésséggel, hanem az Isten Lelkének buzgóságával, és erejével. A' népek, kik őtet lárták, és halgatták, azt ítélték, hogy más világról való ember vólna; mint-hogy ő Mennországra fordítván a' szívet, azon fáradott, hogy mindeneket az ő társaságában a' Mennyei dolgoknak kívánására hozhatna. Sokan megtértek az ő prédikálására, és sokan társul adták magokat hozzája, kik csak a' Krisztus Jésumt akarván követni, a' Sz. embernek nyomdokin jártak, vezérül választván őtet magoknak, meg-utálván a' világ javait, és a' lelki szegénységhez ragaszkodván.

12. Igen mértékletes volt Szent Ferentz az ételben, és italban, és közönségesen az ő eledele kenyér, és viz volt némelly főtt-fűvekkel egygyütt. Ha néha a' betegség miatt kényszerítettett húst enni, mikor az-után meg-gyógyult, hogy a' mértékletességnek tsorbáját ki-építse, kétféres fanyargással öldöklötte tulajdon testét. Az esztendőket negyven napi böjtökre osztotta, és csak nem egész esztendőket böjtölt, mert nem evett, hanem csak egyszer napjában. A' Szent Atya az első negyven napi böjtöt Viz-Kereszt napjától fogva Húsvétig. Más Húsvét-után a' Szent Lélek el-jöveteléért böjtölt.

Harmadikat Sz. Péter, és Sz. Pál Apostolok Innepéért. Negyediket Bölög Afzfony Menybe-meneteleért; el-tétvén az az Innep Szent Mihály napig bójtolt: az-után Minden Szentek napjaig: el-kezdette Adventben, és Karátson napig bójtolt. A' puzta föld vólt közön-ségeffen az ő el-lankadt, és szakaszkodott testének ágya, és a' feje-alatt egy követ tartott vánkos helyett. Igen kevefet alutt, mivel csak nem egézf éjjel az imád-ságban vigyázott: az ő öltözete csak egy dolmány vólt, egy tsuklyával, és egy kötéllel övedzette-bé magát. Néha a' hegyeken, és magán való puzta helyeken járt, hogy nagyob' lelki nyugodalom-mal imádkozzék.

13. Történék egykor, hogy egy éjjel a' puztában lévén egy kis barlangban, az ördög neve-lzerént szólitá ötet; és a' Szent ember meg-felele, nem tudván ki kiáltaná. Monda néki a' gonosz lélek: Egy bűnds sem találattik a' világon, ki meg-térvén az Istenhez, meg ne bortsattasék az ő bűne; de a' ki magát meg-akarja ölni, a' felettéb való penitentzia - tartással, nem talál irgalmat az Isteni Felség-nél. Az Isten ízolgája halván ez igéket, egy-kevesé meg-háborodék, és gondolkodik vala, ha jól tselekednék-e', vagy roszszúl, annyi penitentziát tartván. De hogy meg-ímerresse az Isten, ki vólna, a' ki néki szólla; meg-engede, hogy

igen nagy testi, és tisztátalan késértete lenne; ki mihent azt meg-érté: mingyárt le-veté a' ruháját, és rettenetes-képpen meg-veré a' testét: ez elég nem lévén, ki-méne a' barlangból úgy mezitelen, és a' hideg hóban kezdé magát hempelygetni; ezt tselekedvén, hét golyobifokat tsinála a' hóból, és azokat egy kerék formán helyezteté, és bé-menvén közikbè, monda magának: Lássad testem! Ez a' legnagyobb' a' te feleséged, amazok négyen két fiad, és két leányid, a' más kettő a' te szolgaid: meg kell gondolnod, mivel fokot kell fáradnod, hogy azokat el-tartsad, és táplálljad; mind meg kell őket ruhádzanod, mert meg-halnak hideggel: de ha ez néked fáradságos, és nehéz dolognak látszik lenni, igyekezzél tizta életű lenni: és csak egy Úrnak szolgály, fokkal jobban, és könnyebben léfzen dolgoz. Ilyen módon győzé-meg a' Szent ember a' testi késértetet, és az ördög el-futa, meg-ízegyenölvén.

14. E' ditsőséges Atya azt tanátslotta az ő Szerzetesinek, hogy magokat meg-szabadithassák afféle késértetekről, lennének mértékletefek, és óltalmaznák magokat a' hivalkodástól. Az Isteni Szeretetről, mellyel vífettetett az Istenhez, azt mondhatni, hogy soha senki nem találattott, ki olly igen kívánt vólna éini, mint ő meg-hal-ni a' Kristus Jépus szerelméért. Azokáért Storiába a' Pogányok közé

méne, mártiromságot akarván szenvedni, de vízfsza-tére onnan, el nem nyerhétvén kívánságát. Igen nagy szeretettől vífelterett felebarátihoz-is, mindeneket fegétvén szákségebben, a' mint lehetett, mind testiek, 's mind lelkiekben. Szokása vólt néki, hogy látván valamelly szegény embert szakadozott ruhában, el-tserélte véle a' maga job' ruháját; és igen nagy vízfszeletet tett néki, mert a' Kristus Jé-sust szemlélte akár mellyikben a' szegények közül. A' tsudák, mellyeket ő tselekedett, mind őrdögök úzésében, mind betegek gyógyításában, és halottak támasztásában, ollý fokak, hogy tsak azoktól egy könyvet írhatnának. Illyen lévén a' Szent Ferentz élete, illyenek az ő tselekedeti, fokban kezdék otet követni, nem tsak férfiak, kik az ő Reguláját, és életének formáját tartották; hanem még az aszfzony-állatok-is, úgy-mint Szent Klára, tekintetes, és fő-nemzetű leányzó Aszfzifis várasfában, ki a' Sz. Ferentz Kalafstromához méne, az Atya házának népével, és jól-lehet meg nem mondotta azoknak, mi végre menne, mindaz-által Sz. Ferentz bé-fogadá őtet, és regulát ada néki, a' melly-fzerént élne a' Kalafstromban. És kevés údó alatt társai lének néki, az Istennek fok szolgáló leányi, kik az ő társaságában éltek a' regula-alatt, mellyet Sz. Ferentz ada néki, mellyet az-után Szent Klára Regulájának hírtak.

15. Nem elégedék-meg azzal a' Szerafikus Atya, hogy némelyleket az ő Szerzetesi közül fok tartományokba küldé prédikállani az Evangéliumot, és lelkeket téríteni az Istenhez: hanem maga személye-fzerént fok tartományokon, és Országokon járt; nagy részét el-járá Frantzia-Országoknak, az-után Spanyol-Országba méne, és meglátogató, kivált-képpen a' Galatziai Szent Jakab Szent-egyházat. Az-után bé-menvén a' hajóba, Egyiptusba méne, és prédikállá Storiában, és a' Szoldán tartományiban, kivel szólla a' Szent ember, és tanátslá néki, hogy bé-venné a' Kristus Jé-sus hitét; és szabadságot kére tőle, hogy prédikálhasson az ő Szerzetesinek: de mivel ottan gyümölsőt nem hozhata, vízfsza-tére Olasz-Országba, és Romába méne, a' Sz. Péter Székén úlvén Harmadik Honórius, ott találá a' Ditsóséges Atyát Szent Domonkóst, ki az ő Regulájának, és Szerzetének Meg-erősítését kéri vala a' Pápától. Midőn Szent Dómonkos e' dologban fáradna, egy éjjel jelenést látta, mellyben látá a' Kristus Jé-sust, igen nagy haraggal a' világnak fok vétkeiért, mellyekért el-akará azt rontani. Látá az-után az ő Szent-séges Annyát, ki térdeire álla előtte, es könyörge néki, ne tselekedné azt, és hogy irgalmasságra indítsa őtet, bé-mutatá néki azon Szent Domonkóst, és Szent Feren-

zet, mondván: Ezek által a' két hiv szolgáló által, nagy jobbulás léfzen a' világnak erköltsiben; és meg-engesztelődék a' Krisztus Jéhus. E' látásban Szent Domonkos látá Szent Ferentzet, és az -után elől-találván őtet Romában, meg-ifsnéré, és nagy szeretettel meg-ölelé őtet, és lokat befélgetvén véle az Isten szolgálattjáról, a' Szerzetefeknek elő-menetelekről: értésére adá néki a' látást, mellyet látott vala. Úgy, hogy a' Prédikátor Barátok ezt a' Szent Domonkos látását, Szent Ferentz - által tudták-meg-

16. Ez a' Szent Atya Romában lévén, Honórius Pápához méne, és fok dolgokról befélgete véle; és a' Pápa meg-erősíté az ő Reguláját a' Kardinálokkal, és minnyájan örülének, halván őtet szöllani az Istenről, mert noha az ő befélde alázatos vólt, mindaz - által úgy bé-öntötte, a' mit mondott az ő szivekbe, hogy őket meg-lágyította; és noha meg-elégítette őket a' sirással, mindaz-által meg nem elégedtek az ő nyájajásával, mert mindenkor nagyob' kívánsággal kívánták azt. Az ő nagy alázatossága mindeneknek álmélkodást szerzett, mert ő olly nagy Szent lévén, a' világ nagyob' bűnösének álitotta magát lenni; és ha valaki azt mondotta néki, hogy az nem úgy vólna, illyen módon felélt: Ha az Isten valamely embernek annyi áldást, irgalmaságot, és malasztot

adna, mint nékem, akár melly gonosz, és visszafordult lett vólna, nagyob' hálakat adna néki, és jobban szolgálná őtet, hogy - sem én. És ha a' mi édes Urunk engem elhagyna, én nagyob' gonoszt tselekedném, hogy - sem minden emberek e' világon; és azért én gonoszb', és hálá - adatlamb' bűnös vagyok, hogy - sem mind azok. Igen nagy böcsülettel tisztelte a' Szent ember mind a' Papokat, és azt mondotta, hogy ha ő elől találna egy Papot, és egy Szent embert, ki mennyekből szállott vólna alá, elsőbben megtsokolná a' Pap kezét, és őftán tiszteletet tenne a' Szent embernek; mivel-hogy nagyob' tiszteletet kellene annak tenni, kinek kezeiből a' mi Urunk Krisztus Jéhus Szentséges testét magunkhoz veszfűk.

17. De hogy a' több tsudálatos dolgokról ne szölyak, tsak ama kivált - képpen való titkos dolgot hozom-elé, mellyet az Isten mivelé az ő szolgáljával, bé - metzvéa febeit az ő testébe: melly bizonyly világos dolog, mert ennek igaz vóltáról bizonytságot tettek, nem tsak fok Szerzetefek, kik véle nyájaskodtanak, és tulajdon szemekkel lárták; és a' többi - közdött látta Szent Klára azokat, és tulajdon kezeivel illette: hanem még Kilentzedik Gergely Pápa - is, ki őtet a' Szentek Lajstromába számálta, azt erősíti, hogy látta azokat a' Sebeket. Ez a' titkos dolog illyen módon történék, hogy bój-tólni

töltni akarván a' Szent Pátriárka egy hoszszú börtöt, az ő negyven napi böjti közül Szent Mihály tisztességére, az Avena hegyén, halála előtt két esztendővel, jó idein egy reggel, közel-lévén Szent Kereszt magasztalása napjához, Szent Mihály havában, láta le-szállani az égből mint egy Szerafint, kinek hat tűzes szárnyai valának, és igen nagy fényességnek sugárít onté-ki, nagy hamarsággal oda közelgette, a' hol Szent Ferentz vala, és a' meg-nevezett szárnyak között, egy meg-felzittertet ember láttaték. A' két felső szárnyait a' feje-felett fen-tartya vala, a' két középsőköt, kiterjesztette, és repült azokkal, és a' Keresztnek hasonlatosságát tsinálta; és a' más kettőt egybe fogta, és bé-fedte a' testét azokkal mind a' lábaiglan. A' Szent ember igen tsudálkozván ennek a' dicsőséges látásnak jelen-voltán, végetlen nagy örömet, keserves fájdalommal elegyítve érze szívében, melly származott az ő szerelmes meg-felzittertetett Urának látogatásából. El-ragadtaték lélekben, a' mint szokása volt, hogy mindenkor el-ragadtatott, mikor a' Krisztus János kin-szenvedéséről elmélkedett, mellyhez nagy buzgó ájtatósággal viseltetett. Most pedig a' meg-felzittertetett Krisztus János hasonlatosságának formájában változtatá magát, meg-maradván az ő Szentséges sebeinek bé metszett példája az ő testében; úgy annyira, hogy az

ő kezeinek, és lábainak közepén által-mentek azon testnek szegei, és a' szegeknek fejei látfizottak a' kezeinek tenyerin, úgy mint gömbölyegek, és fekerék; és a' szegek szárai hoszszak, és horgafok voltak; hasonló-képpen látfizottak a' lábain. A' job' oldalán mint egy lántsának febesítése látfizott, egy ki-nyilt véres seb lévén ottan. Sz. Bonaventura azt erőssici, hogy ezt mind így lenni fok emberektől halotta, kik tulajdon szemeikkel látták Szent Ferentzet, és tulajdon kezekkel illették a' sebeket.

18. Mikor Jonatás meg-akará mutatni Dávidhoz való szerelmét, néki adá a' maga ruháit. Hasonló-képpen mikor a' Krisztus János meg-akará mutatni Szent Ferentzhez való szerelmét, néki adá az ő sebeit. A' Krisztus János látható-képpen fel-méne Menyekbe, azt akará, hogy az ő Anya-szent-egyházában, egy ideig láttatnék az ő hasonlatossága, melly Szent Ferentz volt, mert meg-gondolván az ő életét meg-térése-után, úgy látfizik, hogy a' honnét fel-verte Krisztus a' lábát, Ferentz mnygyárt oda tette: és hogy ő-hozzá éppen hasonló lenne, bé-mertzé sebeit az ő testébe. Néha meg-intetik valamely feslett erkölcsű ember, hogy legyen jó, és kövesse az Istent, és ha talán néki úgy látfizik, hogy nem tselekedheti azt; imé az Isten egy embert ad, mint egy például, kik követhet, mikor akarja. Szent Fe-

rentz prédikállotta a' világnak meg-utalását, es úgy látzott, hogy nem minnyájan hittek volna néki. Annak-okaért, hogy erős hitel adatnék néki, a' Krisztus néki adá az ő febeit; olyan módon, a' mint pertsétekkel erősfittetik - meg az irott levél, hogy hiteles légyen. A' Krisztus Jébus a' Kereszt-fán sok fiakat nemze, némellyek Mártirok voltak, némellyek Konfesszorok, némellyek pedig Szűzek. A' fiak hasonlatosok szoktak lenni az Attyokhoz, némellyek közülök hasonlítottak hozzája a' törés szenvedésben, máfok az alázatóságban, és egyebek egyéb jóságban. De mint hogy senki hasonló nem volt ő hozzá a' febekben e' végre változtá Jébus Szent Ferentzet, és bényomá febeit az ő testébe. Az Udvariakat, kiket a' Király igen szeret, maga ruhájába öltözteti; mivel Szent Ferentzet igen szerette Krisztus Urunk, maga febeivel felékesítette őtet. Jakob az Istennel küzködék, és meg-sántula, Ferentz-is küzködék az Istennel, és ő-is meg-sántula, mert az ő lábainak febei nem engedték néki, hogy járjon, hanem kényszeritetett egy számaron lovagolni.

19. El-közelgete a' ditsőséges Patriárkának által-menetele, és igen kinoztaték a' gyomrának, és szemének betegségétől; és a' febeknek nagy keserves fájdalmat szenvedte, és hat hólnappal halála-előtt vízi betegség esék ő-reá, inanen

meg-érték, hogy hamar el-vegezné életét. Annak-okaért az Alfszifis város-béliek, gondolván, ha más földön halna-meg, el-veztenék a' szentséges ember testének kintsét, érette küldének Szénás városához közel, holott akkor lakott, és a' magok városába hozák őtet, és a' Püspök házába szállíták. Ottan lévén a' Szent ember, meg-ismérvén, hogy el-közelgetne halála órája, a' Szent Mária Angyaloké, avagy Portziunkula nevű Szent-egyházba viteté magát, és ott lévén testamentumot tén, melyben az ő Szerzetesének örökségül hagyá a' lelki szegénységet, és igen ajánlá nekik; hogy azzal egyetembe tartának-meg a' tisztaságot, és engedelmeséget, és meg-áldá őket. Harmadik Honórius Pápa, és Második Friderik Tsázar idejében; Krisztus Urunknak 1226. éftendejében. Meg-térése-után húsz éftendövel, életének negyven-öt éftendöjében, az Isten szavát meghallá, ki őtet magához hívá. Példát akarván adni, hogy néki femmi dolga nem volt köz a' világgal, a' világnak sem volt femmi ő benne, a' Szent Arya nagy lelki buzgósággal, mezitelen méne - ki az ágyból: és a' földre borúla: immár a' Gyónásnak, Oltári Szentségnek, és az Utolsó kenetnek Szentségét magához vette vala, előtte lévén az ő Szerzetesi, kik keservesen sírtak, vizsgálta őket, és ujjobban ajánlá nekik; szeret-
nék

nék a' lelki szegénységet, és lennének engedelmesek a' Romai Annyaszent-egyháznak. Az-után mind jelen, 's mind távúl vólóknak utolsó áldását adá, mondván; Fiaim legyetek békeiségben az Úr félelmivel, és mindenkor maraggyatok ő benne, mert én nagy gyorsasággal megyek az Istenhez, kinek kegyelmében ajánlak titeket minnyájan. Az-után a' Szent János Evangéliomát olvastatá magának, azt el-olvastatván, el-mondá a' Szent Dávid Zoltárát, melly így kezdődik: Szómmal az Úrnak kiáltottam: szómmal az Úrnak könyörgöttem. *Psal. 141.* És mind amaz utolsó versig mondá: Vidd-ki a' tömlőcből az én lelkemet, a' te nevednek dicséretére: várnak engem az igazak, mig meg - fizetisz nékem.

És ez igékkel a' Szentséges Lélek, a' testeinek kötetitől meg - szabadulván, el-méne örvendezni az örökké való jókkal. Az ő teste olly nagy szépséggel marada, hogy a' reá nézőknek szívében Mennyei nagy kívánságokat indított. Az ő temesésére számtalan fok népek gyűlének. A' Szent György Szentegyházába teterék Afziszis városában, miglen négy esztendő - után egy gazdag Templomat építének, a' hova által-viteték, és el-temetteték. Kilentzedik Gergely Pápa illendő szorgalmatossággal élvén, elsőbben, egy Varárnap a' Szentek Lajstromába számlálá őtet, egy esztendővel, és kilentz holnappal, és két héttel az ő ditsőséges halála - után.

Szent Akvinás TAMÁS élete.

Nevezetes Autorok Írásából summába foglaltatott, Villégas Alfnusz által.

I. Szent Tamás tekintetes nagy Nemzetről vólott, a' mint most-is vannak Olasz - Országban Akvinás-béliek, kik az ő Nemzetéből származtanak. Az Attyát Landolfnak, és az Annját Teodóranak hitták. Midőn az Annya nehezkes vólna véle, egy Szent ember profétálásának lelkével monda néki: örüly Teodóra afzinyon, mert te egy fiat szülisz, kinek Ta-

más léfzen neve, ki nevezetes léfzen az egész világon, az életért, és böltségségeért, és a Szent Domonkos Reguláját fogja követni. Ezt halván az afzinyon, fel-emelé szemeit az égre, és monda: Légyen az Isten akarattya, kinek Szent neve mindenkor dicsirtésék. Születék a' gyermek, és egy nap meg-akarván őtet a' dajka egy ferdőben mosogatni, a' kised egy kis papiroskát fel-vén kezeivel a' földről; el-akará a' dajka a' papiroskát tőle venni, de a' kised olly keser-

kesérfesen kezdte írni, hogy békét hagyja néki: meg-jelenté az Annának, ki meg-akará látni, mi volna azon a' papiroskán: el-vévén azt erővel a' kisdedtől, láták, hogy Űdvöz-légy Mária iratott volna arra; és mint-hogy kesérfesen írta, vízfíza-adák néki. Mikor immár a' kezében volna, a' szájába botsára azt, és el-nyelé, hogy többször el ne vehetnék tőle: melly dologról fok tudós emberek fokát gondolkodtak. A' mig őt ezfendős lenne, ilyen szokása volt: Ha történet-fzerént valami dologért írta, mihent valamely könyvet kezében adtak, mingyárt meg-tsenededett, és igen örvendezett a' könyvnek leveleit forgatván. Őt ezfendős korában, az Attya Kafzfzinus hegyére a' Szent Benedek Kalastromába küldé, hogy ott írást, és jó erkölcsököt tanólna egy bizonyos Szerzetes embertől, kinek fő-képpen való gond-vifelése volt reá. Sokszor kérdezte a' gyermek attól a' Szerzetestől, mondván: Atyám, mond-meg nekem micsoda az Isten, és a' mire a' Szerzetes ember tanította őtet, mind jól elméjében tartotta. Sok egyéb gyermekek voltak abban a' Kalastromban, Olasz-Országai Fő-emberek fiatskái, és Tamás, ha valamelyet azok közül engedetlen látott lenni, el-futott annak tárfaságától; úgy hogy a' kisdetek, kik véle nyájaskodtak, mindenektől jóknak tartattak. Igen keveset szöllött, melly szokást tel-

lyes életében meg-tartott, és fohá nem láttatott ő-benne ifúsági alhatatlanság. Szokása volt ifúságától fogva, minden nap magán való helyre menni, hogy imádkozzék, és két egész óráig imádkozott ottan.

2. A' Kafzfzinus hegyén lakék tíz ezfendős koráig, mellyek után az Attya Neápolisba vivé őtet, tanó-lásnak okaért. Tsudálatos dolog, melly nagy elő-menetelt fzerze, kevés údó alatt a' Gramatikában, Retorikában, Dialektikában, és egyéb Deáki tudományokban. A' volt hire a' városban, hogy Tamás meg-gyözné idejét a' jóságos tse-lekedetekkel. Egy bizonyos Szerzetes ember a' Szent Domonkos Szerzetéből, egy nap látá őtet, és úgy látzék néki, mintha az ortzájából nagy fényességnek sugári jónének-ki; igen tsudálozék rajta, és azt itilé felőle, a' mi az-után következék. Mindenkor nagy gondot vifelt távúl lenni a' gonosz tárfaságtól; de szorgalmatoflan kereste a' jókat, és örömeft nyájaskodott, és befzéllett azokkal: tudván, hogy a' mint a' gonosz tárfaságok ártalmasok, úgy hafznofok a' jók. Egy nap fokáig befzélgete a' Szent Domonkos Szerzetéből lévő egy János nevű, igen Szent életű Szerzetes emberrel: ki meg-gondolván az ő talentomat, állapottyát, és alkaimatofságát, azt tanátsla néki: Hadná-el a' világot, és menne-bé az ő Szerzetekbe. Nem volt szük-ség

ség sők faradsággal téa venni őtet, mivel maga-is azt kívánta. És így tizen-három éltendő korában, kevésre bősülvén tekintetes nemzetét, gazdagságit, pompáit, és nagy örökségit az Atya házának, a' Szent Domonkos Szerzetének ruhájába öltözék, bé - tellyesedett ő-beanne, a' mit mondott Dávid: *Psal. 83. v. II.* Inkáb' választottam el-vetett lenni az én Istenem házában, hogy-fem a' bűnösök hajlékában lenni. Ki - hírefedék e' dolog az egész Neápoli Nemzettség között, és minnyájan tsudálkozotának, meg-gondolván, mit tselekedett egy oly értelmes, és nagyra menendő tekintetes ifiú. Né-melleyek ditsírték őtet, és példát vévén tőle, követték őtet, mind férfiak, 's mind aszfzony-állatok, bé-menvén külömb - féle Szerzetekbe. Egyebek gyalázták őtet, mondván, hirtelenkedett mint ifiú: és rágal-mazták az Elöl-járót az egész Gyű-lekezettel egyetembe, mint-hogy fel-öltöztették volna őtet. Az An-nya - is noha szent életű aszfzony volna, mindaz-által Anyai szeretet-től vífeltetvén, meg-mutatá, hogy igen vízfza - tetzenék néki. Az-okaért sőkad magával, a' mint álla-pottyához illendő volt, vízfza - té-re Neápolisba, és a' Szent Domonkos Kalástromához méne, és kéré, hogy láthassa, és szólhasson a' fiával. A' Barátok félvén, hogy az Anya könyörgési, és könyhullatási meg-ne változtatnák az ifiú igyekeze-

tét, nem akarák, hogy szöllana néki. Az aszfzony mindaz - által azt mondá nékik: nem akarná el-lenzeni a' fia igyekezetét, sőt még mikor méhében volna - is, tudta, hogy Szerzetesé lenne abban a' Szerzetben, mivel meg-mondotta volt néki ama Szent Remete: és azt igiré: biztattya őtet, hogy álhataroffon meg-maradgyon jó igyekezetében.. Mindaz - által a' Barátok nem akarák, hogy meg-láthassa őtet, hanem Romába küldék, és onnét Párisba. Az Anya Romába méne, gondolván, hogy ott találná őtet: de mikoron meg-érté, hogy Tamás el-ment volna onnan, meg-kezdé mutatni túrhetlenségét. Tamásnak két Bátorjai valának, Landolf, és Arnold, és mind ketten fő-vitézek voltak, Második Friderik Császárnak szolgálván. Ezeknek ira az Annyok, és igen kéré őket: vífelnének gondot, hogy Tamás ki ne mehetne Olasz-Országból Frantzia-Országba. Mikor a' két Atya-fiak meg-érték, mit írna nékik az Annyok, igen meg-haragúvának, és elő-beszéllék a' dolgot a' Császárnak, ki meg-engedé nékik, hogy minden helyekre vigyázót rendelnének, a' hol gondolnák, hogy az Öttsök álcalmehetne. Nem heába volt ez az ő szorgalmatosságok, mert rövid idő alatt meg-találák őtet, és vízfza vívék az Annyához, ki igen őrále látván őtet.

3. Igen neheztelék a' Szent Domonkos Szerzetesi, hogy olly nagyra menendő ifiat el-veztettek volna. Az Anyja azon fardott, a' mint lehetett, reá beszélye Tamást, hogy vessle-le magáról a' Barát ruhát; de ő mindenkor álhataratosb' volt, az ő jó igyekezetében. Az-okáért egy Várba rekefzté őtet, vitézeket rendelvén, kik reá vigyáznának, a' míg az Atyafiak tanátskoznának, és el-vegeznék, mit kellene véle tselekedni. Azon-közbe a' Szent Domonkos Szerzetesi panaszkodának a' Pápa-előtt, ki akkor Negyedik Innotzentius vala, az hatalom tétel felől, melyet nekik tselekedtek. A' Pápa azokra tekéntvén, melyeket a' Barátok elő-hoztanak, ira Friderik Tsáfszárnak e' dologról. Meg-értvén a' Tsáfszár a' Pápa akarattját, tömletzbe téteté azokat, kik Tamást meg-tartoztatták vala, noha nem fokkal az-után szabadon bortsattának. A' Tamás Battyai látogatására mennének néki, és el-akarák őtet hitetni, hogy engedelmes lenne az Anyjának. De látván az ifiúnak álhataratosságát, az ő két nényeit küldék hozzája, hogy meg-látnák, ha azok meg-változtathatnák az ő szándékát. De az ifiú inkább' meg-erősödék igyekezetében, és egygyik a' nényei közül, le-vetvén magáról a' szép drága ruhákat, alatson köntösbe öltözék, és bé-menvén egy Kalastromba, Apátzává lén, és sem az An-

nya, sem a' Battyai meg nem tartóztathaták őtet. Annak-okáért fokkal inkább' meg-haraguvának a' Battyai Tamás ellen, és bé-menének a' várba hozzája, és gyalázatos ragalmazó szókkal illeték őtet. Az-után meg-ragadák a' ruhát, melyet hordoz vala, és darabonként szaggaták azt, mezitelen hagyván őtet, hogy a' szemérmertesség változtatná-meg az ő szándékát. A' Szent ifiú minden dolgot békeséges túréffel szenvedett, és mikor a' Battyai el-menének, fel-fzedé az el-szaggatott ruhának darabot, és azokat, a' mint lehetett, egybe-nyarván, bé-fedé azokkal mezitelen testét.

4. Minden nap alkalmatosságot kerestek a' Battyai, hogy meg-változtassák a' Tamás szándékát; a' többi küzött egy őrdögi dolgot gondolának; mivel egy szép ábrázatú, de gonosz életű tisztátalan feslett erköltsű afzfzonyt keresének, kérvén őtet; menne bé Tamáshoz, és kedveskedő hizelkedésível, és szép édes béfzedéível, vesztené-el az ő tisztaságát. Meg-igiré a' gonosz afzfzony, tehetségézerént azon léfzen; oda méne, a' hol a' Szent ifiú vala, és igen szép ruhákkal fel-ékesítve, mosolygással, és hizelkedő kedveskedésíekkel, mind meg-mondá néki, a' mit tudott, és a' mire az őrdög tanította, hogy a' Szent ifiat tisztátalan vétekre indithassa. Mikor Szent Tamás illy nagy veszedelemben látá magát

magát lenni, fel-emelé szemeit, és szívét az égre, és segítséget kére a' Krisztus Jésustól, és az ő Szentséges Annyától, hogy szabadulna meg attól a' veszedelemtől. Az ő imádsága rövid volt, mindaz-által úgy meg-erősíté szívét, hogy egy tüzes úszóget ragadván, kergetni kezdé a' gonosz afzfonyt, ki el-szűta nagyob' rémüléssel, hogy sem fízetelenséggel bé-ment vala. A' Szent ifjú bé-zárta az ajtót, és ugyan azon úszóggal egy Keresztet formála a' kő-falon, és az előtt tér-deire álván, sok könyhullatásokkal könyörge az Istennek, hogy őnök tisztaságnak ajándékát adná néki. Midőn imádkoznék, el-aluvék, és álmában két Angyal jelenék meg néki, kik mondanak, hogy az Isten meg-halgatta az ő könyörgését, és a' mit abban kért, megengedte néki. És mondanak: Tudgyad bizonyly, mivel az Isten te-hozzád küldött minket, hogy ezzel a' tisztaságnak óvével fel-ővedzünk téged. Az Angyalok olly szorossan fel-ővedzék őtet, hogy nagy fájdalmat érezvén, nagyon fel-kiálta, és az őrzők oda futorak meg-látni, mi dolog vólna: de a' Szent ember sem azoknak, sem egyebeknek soha meg nem akarta azt mondani, miglen közel nem vólt halálához; és akkor monda azt meg az ő társának Regináld Barátnak, kinek meg-jelenté az ő tickait. Attól a' naptól fogva Sz. Tamás tehetsége-szerént, az afz-

szony állapotokkal való nyájaskodást el-távóztatta, és ha valami nagy hasznos dologtól nem kényszerített, úgy futott tőlök, mint a' mérges kigyóktól. Két egész ez-tendeig vólt Szent Tamás ilyen módon bé-rekesztve: meg-látogatta néha őtet János Barát, ki tanátsot adott vólt néki, hogy Szerzetesé lenne: és titkon Szerzetes ruhákat hozott néki, a' maga ruhája alatt, és magáról le-vertén Tamásnak adá. Vigasztalta-is őtet, és bátorította, mondván: hogy végtére bé fog tellyesedni az ő kíván-sága.

5. Végezetre az Annya félvén az Isten haragjától, azt rendelé, hogy egy ablakon szállana alá lajtorján, tettevén mintha ő nem tudná; az okáért némelly Barátok várták őtet, kik mingyárt Neápolisba, és az-után Romába vívék őtet. Onnét nem sok napokkal az-után Parisba küldeték, és végtére Német országba menvén, Koloniába marada, a' hol Nagy Albert vólt, a' Filozofióban, és Teológiában tudós ember, és ez vólt az ő Mestere sok tanoló társainak társaságában. A' több tanítványok minnyájan tsudálkoztak Tamáson, mert igen keveset szóllot; és mivel igen testes, és kövér vólt, néma ókörnek hitták őtet. Az ő Mestere Nagy Albert más vélekedésben vólt felőle, mert halgatván őtet egy disputálásban, melyet engedelmességből inkább, hogy sem maga aka-

rattyából tselekedék; tsudálkozván az ő éles elméjén, monda a több tanítványinak: Ti néma ökördnek hijatok Tamást: tévelyegtek; sőt mondom néktek: Egykor tanítván olly erőssen fog bogni, hogy az egész világ meg-hallya őtet. Annak - utána nagyra bősültetett, mind Mestéréctől, mind pedig tanuló társaitól; ő mindaz-által legkissebbnek álitotta magát lenni.

6. Annyit halgarván a Teológiában a menyi néki elég volna, vizsza-tére Párisba, az ő Mesterének nagy Albertnek rendelése-által; Mester volt ottan, és a könyvet, melyet Szententziák Mesterének hinak, nyilván olvasza, és böltsen magyarázta. Ő az irásiban, egy kivált-képpen való rendes rövid tudománnyal élt, és szavainak erőssítésére, oly erős okokat hozott elő, hogy minnyájan azt itilék; az Istennek kivált-képpen való ajándékával világosított-meg az ő elméje. Minek-utána a Szententziák Mesterének könyvét magyarázta, a Párisi Nagyob' Iskoláknak Mestere meg-ismérvén az ő nagy alkalmatos voltát, s éles elméjét, az ő Gyülekezetének Elöl-járojával azt rendelé, hogy Tamással fel-vétetnék a Doktorságot. Mikor ő meg-érté e dolgot, ellene monda annak a méltóságnak, nagy alázatossággal, hogy nem volna méltó, és illendő ideje sem volna arra, mivel még nem volt harmintz esztendő. E gondolatban lévén, el-aluvék egy éltve, tellyesek lévén szemei köny-

vezésekkel; meg jelenék néki egy öreg ember, kérdvén őtet, miért szomorkodnék, és írta. Felele Tamás: olly méltóságot akarnak nekem adni, melyet nem érdemlek. Monda az öreg ember: Ved' fel félelem-nélkül, mert úgy retszik az Istennek, hogy fel-vegyed azt, és engedelmes légy a te Elöl-jároidnak. És ez léfzen jelül: Mikor fel-vezed azt a Doktorságot, Dávidnak amaz versét vedd magadnak fundamentomúl: *Psalms. 103. v. 13.* Ki meg-öntözi a' hegyeket az ő magas helyeről. Értésére adván néki, mivel az ő tudományának nagyob' része, onnan fellyül adatot volna néki.

7. Annak-utána egyszer Kárátson Innepébe egy majorban találtaték közel Romához, a' hol az ő jó barátja Rikald Kardinál volt. Oda jöve két fő-'Zidó, azok közül, kik az időben Romában találtatnak: kik igen tudósok voltak az ő vallásokban. A' Kardinál bezzelgetni küldé őket Szent Tamással, és egy nagy disputálást indítanak, mert a' 'Zidók azt mondták: Nem jött még el a' Kristus. De Szent Tamás a' Proféták irásiból erőssen meg-próbála, hogy el-jött a' Messias, és ők meg-tsalakoztak volna gondolván, hogy nagy hatalommal, és Felséggel kellene el-jöni: mivel a' Proféták a' Messiasnak két jöveteléről szöllanak: az utolsó el-jövele az, mikor el-jö eleveneket, és holtakat meg- itilni. Az első el-jö-

el-jövele alázatos volt, mert a' bűnösökért meg-halni jött; és a' 'Zidók meg-csaliák magokat, gondolván, hogy csak egyszer kellene el-jöni, és az nagy Méltósággal, és hatalommal lenne. Végeztetre olly erős okokkal meg-győzé őket, hogy egy napi údot kérenek tőle, ha azon - közbe okokat nem találának vallásoknak erősítésére, meg-akarnának térni a' Krisztus hitére. Sz. Tamás egész éjjel imádságban marada: reggel mind a' két 'Zidó el jöve, és minden okvetetlen Keresztényekké lének: el-annyira, hogy annyi gyümölsöt hozza a' Szent Tamás imádsága, mint az ő erős okoskodása. Tsudálatos dolog volt az imádságban őtet látni, mert gyakran el-ragadtatott lélekben, és ha néha szemei nem könyveztek volna, semmi egyéb mozdulás nem látzott ő-benne, mintha egy kő bálvány lett volna. Minden nap nagy ajtaosfággal Misért mondott, és közönségeffen mást-is halgatott.

8. Testének vífelésében igen mértékletes volt; soha hivalkodva nem láttatott, és mikor nem irt, olvasott. Mikor tanítványinak olvasott, az-után arról gondolkodott, a' mit olvasni kellett; és a' melly údó néki maradott, azt mind az imádságban töltötte, könyörögvén az Istennek, világosítaná-meg az ő elméjét az igazságnak meg értésére, mind abban a' mit olvasott, 's mind abban a' mit irt.

Ha néha kényszerítettett valamely emberrel nyájaskodni, vagy beszélgetni, mindenkör olly dologról akart szöllani, mellyből az az ember valami jó gyümölsöt vehetne. Mindenkör szokása volt, mikor olvasni, prédikálni, vagy írni kellett; elsőbben térdeire álván imádkozott az Istennek, és gyakrabban könyhullatásokkal segítséget kérvén tőle: mivel: jól tudta; *Jacob*, 1. v. 16. Minden jó adomány, és minden tekélletes ajándék, onnét fellyül vagyon: le-fzálván a' világosságnak Attyától. És ebből a' jó készületből származott, hogy meg-értette azt, a' mit az-elött nem értett; és a' mit az előtt értett, az-után tekélletesbben meg-értette. Az-okáért azt mondotta a' cársának Regináld Barátnak, hogy a' mit tud, nem annyi fáradsággal tanolta azt, mint imádsággal. Igen jó volna, ha minnyájan a' Doktorok őtet követnék ebben: hogy az ő tanó-latok töb' gyümölsöt hozna; és nem azokat, kik, a' mint Szent Leo Pápa mondgya, felettéb bizakodnak elméjekben, Istenhez nem folyamodván, és meg nem valván gyarlóságokat; az okáért a' tudomány, melly nekik világosságnak kell lenni, ferétség léfzen; melly miatt néha hanyat homlok esnek a' fok vértékbe.

9. Szent Tamás a' hova ment, közönségeffen mindenütt prédikállott, nagy hasznokra a' népeknek, kik őtet halgatták. Egyszer Neá-

polisban lévén, és prédikálni akarván, a' Szent Péter Szent-egyházában, mikor fel akara menni a' prédikáló székbe, egy beteg aszifzony illervén az ő ruháját, mingyárt meggyógyúla. Gyakran szokta vólt olvasni a' Kaszfianus Janos könyvét, az Atyák beszélgetéséről, mely szokást Szent Domonkostól vett vólt, ki ugyan azont tselekedte: Szent Tamás a' végre tselekedte ezt: hogy az ő elméje el ne fáradna, mindenkor mély, és nehéz dolgokról elmélkedvén, hanem megnyugován a' példákkal, és világos tanúságokkal, mellyek abban a' könyvben vóltak, az-után alkalmaztosb' lenne, a' nehéz dolgoknak elmélkedésére. Egykor némelly napokig igen szomorú vólt, mivel nem értett egy dolgot az Ifaiás Profécziáiban, írni kezdvén az ő Profétálásáról, az-okaért bőjtöle, és imádkozék. Egy éjjel Regináld Barát hallá, hogy máfokkal beszélene tzéllájában; és tudván, hogy csak maga rekefzkedett vólna béoda, az ajtóra álla meg-halgatni, mi vólna, és halla egy embert mondani néki: Ird-meg, meg-magyarázom néked az Ifaiás Profétálását, mintha egy könyvet olvasott vólna. Regináld Barát igen kívánván tudni, kivel beszéllett vólna az el-múlt éjjel a' tzéllájában, egy nap lábaihoz borúlván, az Istenhez való szerelméért kéré őtet, mondaná-meg néki, ki lett vólna az. Igen meg-háborodék ezen

Szent Tamás, de mivel az Isten szeretetéért kényszeritterék, megesküté Regináld Barátot, ki ne jelentené ez dolgot, míg ő élne; az-után monda néki: Sok napokon könyörgöttem az Istennek, hogy a' Szent Péter, és Szent Pál Apostolok érdemiért, adna malasztot nékem, hogy jól meg-érteném az Ifaiás Profétálását. Az Úr Isten meg-halgatá könyörgésemet, és hozzám küldötte őket, hogy az ő szájokból érteném-meg, a' mit kívántam. Az-okaért azt-is mondhatni, hogy az a' vén ember, ki az Isten részéről meg-parantsolá néki, venné fel a' Doktorságot, Szent Péter lett vólna, ki úgy-mint az Anya-szent-egyháznak feje, azt akarta, segéttetnék az Isten. Anya-szent-egyházban, illy jeles Doktornak tudományával.

10 Egykor Regináld Barát igen meg-betegedék a' hideg-lelés miatt, azért a' Szent Doktor meg-látogatván őtet, meg-erössíté a' békefséges szenvedésre: az-után a' Szent Agnes tereminek némelly maradékot a' fejére tévé néki, mellyeket ő mindenkor a' maga testén hordozott, igen ájtatos lévén ahoz a' Szent Szűzhöz; és a' beteg mingyárt meg-gyógyúla. Szolofmár szerezvén Szent Tamás az Oltári Szentségről, a' Krifus Szentséges Testéről, Negyedik Orbán Pápa parantsolattyáért; és az-után Neápolisban térden-álva imádkozván a' Feszület-előtt, izólla néki a' Feszület,

szület, mondván: jól irtál felőlem Tamás: mitsoda jutalmat kívánz rólem? Felele Tamás, és monda: Nem akarok egyéb jutalmat, hanem tennen magadat édes Uram. Ez a Szent ember igen hajlandó volt a Szent Agoston tudományára, és mindenkor igyekezte őtet követni, és úgy történtek némelly dolgok néki, a mint Szent Agostonnak. Mivel egyszer Szent Lajos Királlyal egygyúrtt lévén, és mázszor egy Kardinállal, meg-üté egyszer kezével az asztalt, mondván: én már végezéft tettem azok ellen az eretnekek ellen, és mingyárt papiroffat kére, hadd írnameg, és fel-jedzé, a mit az Isten meg-jelente néki. Mikor ez történék véle a Király asztalánál, az ő Gyülekezetének Elöl-járója mellett volt, ki látván tselekedetét, és halván a beszédét, meg-fogá néki a ruháját, és egy-kevesé húzván, monda néki: Párer gondold-meg, hogy a Király asztalánál vagy, nem a Gyülekezeténél. A Szent ember szégyenlé e dolgot, és botsánatot kére, mivel nem vette észébe, minémű helyen volna. Ezen nem kevesé tsudálok-zék a Király, látván, hogy a maga tulajdon asztalánál, oly igen foglalatos volna a Szent ember a tanolásban.

II. Néha oly igen el-ragadtatott lélekben, hogy a melly dolgok rajta történtenek, nehezen hitethette volna el magával, ha

azokról világos bizonyági nem lettek volna. Egyszer ki-börsá-ván véret egygyik lábából tűzzel süttötték-bé a seb helyét, és mivel-hogy akkor el-ragadtatott volt lélekben, semmit abban nem érzett, s nem-is adott semmi jeleiséget, hogy érzette volna. Mázszor pedig tanólván, és egy gyertyát tartván kezében, igen mélly gondolkodás jöve ő reája, és el-ragadtaték lélekben, és el-égvén a gyertya, meg-égeté a kezét, de ő azt nem érzette. Igen alázatos volt: egykor Bononiában lévén, és sétálván a Kalastromban, tellyeséggel a tanuságokra fordita gondolat-tyát, egy jövevény Barát, ki akarván menni a várasra bizonyos dolgáért, kérte az Elöl-járót, adna egy társat néki, ki azt mondá, venné magához, a melly Frátert elől találná a Kalastromban; történet-szerént elől találván Szent Tamást, monda néki, hogy menne-el véle, mert úgy parantsolta volna az Elöl-járó. Semmit nem monda a Szent ember, hanem fejét le-hajtván, elméne azzal a Párerrel, ki őtet igen-jól meg-faraszta, most imide, most amoda hordozván őtet, a hová szüksége tartotta menni: és mint-hogy nehezen kezde járni, monda néki: Bezzeg ám, jó társat találtam magamnak, az én szükséges fok dolgaimnak véghez vitelére. Semmit sem felele a Szent ember, hanem eröltette magát a járásra, a mint lehetett. De némelly várasbéli emberek, kik

ismérték őtet, itilvén, hogy olyan embernek járása, azzalja a Páterrel, véletlen történt volna, hozzája közelgetének, és mondának néki: Páter tekénts-d meg a' társadot, kit magaddal hordoz. Mikor a' Páter meg-érté, ki volna, meg-háborodék, és bocsánatot kére gondolatlanságáról. Annak-utánna meg-kérdetvén Szent Tamás, miért nem mondotta volna annak a' Páternek, kerefne más társat. Felele: A' jó Szerzetefnek állapottya tellyességgel az engedelmeffégen fundáltatik: halván azért, hogy az én Prélátusom úgy parantsolná, nem lát-fzott nekem jónak lenni, ha más-képpen tselekedném.

12. Ez a' Szent ember igen könyörületos volt azokhoz, kik vétkekbe efvén, magokat meg-alázták, és irgalmaságot kértek. Igen nagy ellensége volt a' világi Mésóságos tisztelereknek: melyet meg-mutatott, mikor ellene-mondott a' Neápoli Érfektségnek, melyet Negyedik Kelemen Pápa néki akara adni. Nagy ájtatósággal volt a' Szentek teteminek maradékhoz, és nyakán hordózta a' Szűz Szent Agnes teteminek némelly maradékát, a' mint az előtt meg-mondók. Mikor pedig Párisban lakott, igen tetfzett néki a' Szent Dienes Szent-egyházát meg-látogatni, a' Szentek testeinek fok maradékiért, melyek ottan találtattak. Egykor monda az ő rárfa: Oh melly szép gazdag város ez. Felele néki a'

Szent ember: Én nagyobra bötcsülöm az Arany-száju Szent János magyarázását, a' Szent Máté Evangéliomáról, hogy-fem az egész Páris-városának minden gazdagságát. Szent Tamás igen nagy emlékezetű volt, néha három s négy dekok alig írhatták-meg, a' mit nekik olvasott, noha külömb-féle dolgokról iratott vélek. Angyali Doktornak hivatik három okért. Elsőben az ő mély okoskodátiért, melyeket világofon meg-magyarázott. Másodszor, mert az Angyalokról Angyali tudományt írva hagyott. Harmadszor, mert ő szűz volt; és a' minémű az Angyal Mennyeekben, olyan a' szűz e' földön. Testének természetére nézve, magas, és egyenes volt, az ortzája buza mag-színű: a' feje nagy, és egy kitsinnyé kopasz, testes, és vastag természetű volt.

13. A' melly esztendőben ez a' Szent ember meg-hala, Neápolisban meg-látá egy' nényét látás-által, ki meg-hólt vala, és azon kére őtet; imádkoznék ő érette, és szolgálna Misét, mert nagy szükségé volna arra, mivel a' Purgatorium tűzének kinnyait fzenvedné. Szent Tamás meg-kérdé őtet, a' két báltyairól, kik hasonló-képpen meg-hóltak volt; ki felele, az egyiknek lelke Mennyországba ment, de a' másiké még a' Purgatoriumban vagyor. Ugyan azon esztendőben, két szent életű Barát, midőn Szent Tamás a' maga tzellájában

ában volna, egy fényes tsillagot látának az ő feje felett. Tizedik Gergely Pápa egy közönséges Konziliumat szolgáltatóván Frantzia-Országban, Krisztus Urunknak 1272. esztendejében, és oda kelvén menni e' Szent Dokornak, a' Pápa parantsolattyáért, útra indúla, és az úton meg-betegedék, mindaz-által az el-kezdett úttyát követé. És a' Tisztertziái Barátoknak egy Kalafstromába érkezvén, eszébe vevé, hogy közel vólna halálához, monda azért az ő társának Regináld Barátnak: Atyámfia! ebben a' helyben, melyet Új Aroknak hinak, lészén az én nyugodalmam. Azok a' Szerzetesek nagy szeretettel szolgáltak néki. Azokon a' napokon, miglen ott betegem marada, meg-magyarázá a' Salomon Énekes könyvének Énekít azoknak az Atyáknak kérésére, és az vólt utólsó az ő munkái között.

14. El-közelgetvén az ő böl dog által-menetele, az Oltári Szentséget kíváná, és mikor hozzája viték vólna, fel-kele az ágyból, és rérdeire álván a' földre, nagy tisztelettel imádá azt, és ki-mondhatatlan nagy ájtatósággal magához vevé. Az-után fel-vevé az Utólsó Kenetet, a' Pappal egygyütt imádkozván. Ejjékor lévén, Böjt más hávának 7. napján, Krisztus Urunknak 1274. esztendejében, mikor ötven esztendő s vólna, fel-emelvén kezeit az Égre, és lelkét Istennek ajánlván, ki-műlék ez életből.

Regináld Barát a' Szent embernek tárfa, erős esküvéssel monda: Hofszú ideig nyájaskodtam Szent Tamással, és minek-előtte meg-halna, tellyes életéről való gyónását halgattam; de olly ártatlan, és tiszta vólt, mint öt esztendő s gyermek: azt ítélem, hogy tellyes életében soha halalos vétekbe nem esett. Mikor a' Szent Tamás teste eltemetették, oda érkezék egy Barát, ki mind a' két szemeivel vak vólt; a' koporsóhoz viteté magát, és az ortzáját a' Szent ember ortzájára tévé, és magát Istennek ajánlván, meg-nyeré szemeinek világát. Ugyan azon időben Neápolisban, egy Pál nevű Barát látá álmában, mintha Szent Tamás sok tanítványoknak olvasna, és Szent Pál Apoltol oda méne, ötet halgarni, fel-kelvén azért Tamás a' Prédikáló székből, elejébe akara menni az Apoltolnak; de ő monda néki, félbe ne hadná az olvasást: engede a' Szent ember, és Szent Pál halgatá ötet. Mikor az olvasást elvégezé, meg-kérdé az Apoltolt, ha jól magyarázta-e' az ő Leveleit: felele az Apoltol: Jól, a' mint megengedettetik egy halandó embernek. Utánna veté a' Szent Apoltol, mondván: én most azért jöttem, hogy téged abba a' helybe vigyelek, a' hol nagyob' világosságod, és világosb' böltséséged lészén: és kezénél fogva vízfi vala ötet. Mellyet látván Pál Barát, kiáltani kezde, kinek kiáltása-mi sokan

fel-ébredének a Barátok-közül, kik kérdvén az okát, miért kiáltott volna? Felele nekik: Fuffatok Attyámiai, fuffatok, mert el-vizzik a' Tamásunkat. Meg-befzéllé azután a' látást, és fel-jegyezvén a' napot, úgy találák, hogy Sz. Tamás azon a' napon múlt-ki ez életből.

15- Az ő teste abban a' Kalastromban helyezteték, a' hol meghala, de hat nappal az - után az Élőljáró félvén, hogy el ne vitetnék onnan az a' drága kints, máfuvá akará azt vinni. De a' Szent ember meg-jelenék neki álmában, és igen meg-fenyegeté őtet, ha vizsza nem tenné az elébbi helyébe. Kényszerítették engedni az Élőljáró, és noha a' testnek fel-vétele titkon vólt, mindaz-által annak vizsza-tétele nyilván való dolog vólt, mivel azt meg-értvén, fok népek futának oda. Fel-nyitraték a' koporsó, mellyben a' Szent Test vólt, és éppen úgy talátaték, a' mint mikor oda tették; és igen gyönyörűséges illatot terjeszte ki, melly a' jelen-lévő népeket mind meg-erősítette. Az-okáért azon a' napon, nem az halottakról, hanem a' Szent Konfessorokról éne-

keltetett Mife. Annak-utánna hét éfztendő múlva, a' Szent Tamás teste egy márvány-kő koporsóba téteték, épen talátatván, mint az-előtt, a' job' kezének kis uján kívül, melly nem vólt ottan, és hasonló gyönyörűséges jó-illatot érzettek mint az - előtt. Ugyan azon történek tizen-négy éfztendő múlva, meg-nyitattván a' Szent ember koporsója a' nényének, Teodórának kérésére, hogy neki adnák az egygyik kezét, mellyet egyéb Szentek tereminek maradékival akara tartani, az ő Majorjának egy Kápolnájában. Ötödik Orban Pápa idejében, a' Szent Tamás teste Tolosába viteték. Huszon-kettődik János Pápa a' Szentek Lájstromába számlálá őtet, Kristus Urunknak 1323. éfztendejében. Ez a' Szent Doktor bizonyára nagy tiszteletre méltó, mivel olly fokot fáradozott az Úr szőlőjében, és annyi segítséget találnak minnyájan, kik hozzá folyamnak. Kérjük azért őtet, nyerjen tudományt nekünk az Istenőtől, hogy tudgyuk lelkünk üdvösségét keresni, és holtunk-után véle egygyütt örvendezzünk Mennyeországnak dicsőségében. Amen.

Páduai Szent ANTAL élete.

Szurius Lórintz-által summába foglaltatott.

I. Szent Antal Spanyol-Országban, Portugália nevű tarto-

mányban született Nemes Atyától, és Anyától. Az Attyát Mártonnak, az Annját Mariának hitták: kik Isteni félelemre, és Szent erköl-

költsökre taníták ötet. Az-okaért gyermekségétől fogva igen hajlandó volt az Isteni Szolgálatnak dolgaira. Minden dolgokat, melyek az ifúságnak ártalmak, el-távoztattott, és Szent dolgoknak tselekedetiben gyakorlatta magát. Külömb-féle tudományokat tanóla, mellyekben nagy elő-menetetelt tén, de fő-képpen a Szent Írásban. És noha nevedektek ő-benne a deáki tudományok; mindaz-által meg nem fogyatkoztak a jóságos tselekedetek, sőt szüntelen nevedektek. Végtegre, hogy a világot, és a mi abban ártalmas, és veszedelmes, el-távoztassa, bé-méne a Szent Agoston Szerzetében, Regula-szerént élő Kanonokok Kalasztrómába. Ottan két éftzendeig lakék, és nagy Szent életnek-jelenségét mutatá. De mivel az ő barátinak látogatási felettéb háborgatrák ötet, az Elöl-járójától szabadságot kérvén, ugyan azon Szerzetnek más Kalasztrómába méne Koimbria városába. Ott lakván a Szent ifiú, és igaz Szerzetesnek tselekedetiben magát gyakorolván, megkézdé mutatni az ő okoskodásiban, és beszédiben, melly nagy volna a kints, mellyet az Úr Isten, az ő alázatos szívében helyeztetett volt.

2. Meg-érté az-után, hogy Afrikában Marokk városában Martiroságot szenedtek a hitért némelly Szerzetesek a Szent Ferentz Szerzetéből, kiknek restek Portu-

gáliába vitetének. Igen nagy kívánsága lén Szent Antalnak Martiroságot szenedni a Krisztus Jésus szerelméért, és azt itilé, il-lendő eszköz volna, ha a Szent Agoston ruháját el-változtatná a Szent Ferentz ruhájáért; e végre nyájaskodni kezdé némellyekkel a Szent Ferentz Szerzetesi ködül, és monda nekik: az ő Szerzetekbe menne, ha meg-igirnék, hogy el-küldik ötet a Pogányok tartományiba prédikálni. Tetfzék a Szent ifiú kívánsága a Pátereknek, mert már meg-ismérték volt ő-benne a Szent Lélek ajándékát, melly ötet arra a jó igyekezetre indította volna, és azt itilé, hogy az ő Szerzetek nem kevelet nyerne, el-nyervén ötet. Az-okaért a Szent Ferentz Szerzetesi meg-engedék neki, a mit kíván vala: szabadságot nyervén azért (noha igen nehezen) az ő Elöl-járójától, el-but súzék minnyájoktól. Mikor a Szent ember el-akara menni, monda neki egy Szerzetes abban a Kalasztrómban: Menny-el békével Ferdinánd; öltözzél a Frantziskanus Barátok ruhájába, talám nagy Szent ember fogsz lenni. Vízíza-tordúla a Szent ember, és alázatosfan felelé annak a Szerzetesnek: Mikor te meg-hal-lod, hogy én Szenté lettem, adgy hálakat az Istennek. — Ezt mondván, a Szent Ferentz Szerzeteséhez méne, kik ötet várják vala, és nagy örömmel a Kalasztróhoz menének vele.

3. Mikor a' Szent Ferentz ruháját fel akará venni, hogy az Atya, vagy Anyja, avagy, akár melly ember, ötet meg ne találja, a' Ferdinánd nevet az Antal névért el-változtatá. Napról napra nevedett a' Szent Antal kívánsága, Mártíromságot szenvedni: az -okáért az ő Elöl-járói meg-tartván néki az igiretet, szabadságot adának néki Afrikába menni, hogy Marokk várasában, vagy más akár melly helyben prédikálja az Evangéliumot a' Pogányoknak. Bélnéne nagy örömmel egy hajóba, hogy Afrikába mennyen, de az Isten mást rendelt vólt ő-felőle: mivel meg-betegedvén egy helyen a' Keresztények között, egy egész télen ott marada betegségében, és az egétségnek vizsgálás nyereséért, kónferittetéki vizsgálás - téri Spanyol-Országba, és hazájába menni; de ez sem engedteték-meg néki, mert az ellenkező szelek, a' hajót, mellyben ő vala, Szitziliába vivék. Meg-érté ott Szent Antal, hogy Szent Ferentz közönséges Gyűlést szerzett volna Olasz Országban Afziszis várasában, és noha meg nem gyógyult volna, azon fárada, hogy ott jelen lenne: El-vegeződven a' Gyűlés, és vizsgálás-térvén a' Szerzetesek kiki az ő Kalastromába, nem találkozik vala, a' ki Anralt a' maga társaságába venné, mivel-hogy ifnéreetlen, és egétségtelen lévén, haszontalannak iritetett lenni. Ő mindaz-által könyörge egy

Provintziálisnak; méltóztarnék ötet maga társaságába venni, a' Gyneralis szabadságával. A' Provintziális látván az ő nagy alázarótságát, örömeft magához vévé ötet, és a' maga tartományába vivé, egy Kalastromba szállitá ötet, melly egy puztában vala, mellyet Szent Pál hegyének hittak. Ott lakék egy darab ideig Szent Antal, remete életert vífelvén, és semmi módon meg nem mutatván, hogy ő irást tudna: az ő szűnetlen valógyakorlatosági imádságok, és elmélkedések vóltak.

4. Az-után némelly Szerzeteseknek társaságában Forli várasába küldeték, hogy a' Szent Rendet felvénne: az úton lévén, a' Szent Domonkos Szerzetéből lévő némelly Szerzetesekhez társalkodának, minnyájan egyetembe bé-menének egy házba, hogy ennének; azon-közbe mondanak egy-más között, egy közülök prédikállana, vagy valami lelki beszédet tenne, minnyájoknak épületére. A' Szent Domonkos Szerzetesi menték magokat; nem mernének prédikállani, ha elsőbben meg nem tanólnak, a' mit kellene mondaniok. Az Antal Elöl-járója, meg-parantsolá néki az engedelmességre; mondana valami lelki dolgot, a' mint az Isten fügállaná néki: nem tudván, hogy irás-tudó volna, a' kívül, hogy a' Szolismákat tudta olvasni; mivel a' melly Kalastromban lakott, az ő gyakorlatosága, az imádságnak,

és elmékedésnek idején kívül, vólta a' konyhán talakat, és tan-gyérokat mosni, sópreni, és ki-vinni a' szemetet, és tisztán tartani a' Barátok tzelláját, és az egész Kalástromot. Menté magát Szent Antal, a' mint lehete, kérvén az Elöl-járót, ne parantsolna néki olly nehéz dolgot, tudván mi lett volna az ő gyakorlatossága a' Kalástromban. Meg nem változtatá vélekedését a' Gárgyán, sőt ísmég meg-parantsolá, hogy a' Szent engedelmességért mondana valami dolgot. Itilvén a' Szent ember, hogy nem volna jó töbfször ellene mondani, el-kezdé az ő beszédét, némelly közönséges okoskodásokkal, és szokott nyájas szókkal, de mint-hogy az Isten akarattya vólta, hogy az ő tudományának világosságá ne lenne tovább el-rejtve; Isteni buzgóságtól kezdé gyúladozni, és olly mélységes bölts dolgokat monda, szép rendes, és mesterséges beszéddel, hogy mind azokat, kik jelen vólta, álmétkodásra hozá; annál inkább mivel senki nem tudta, hogy ő olly tudós lett volna, a' mint meg-ismérteté az ő okoskodásából. Minnyáján azt mondták, hogy tellyes életekben ollyan mély, és értelmes prédiká-tziót nem hallottak. Mellyből igen nagy gyümölsöt, és lelki épületek vének, látván a' Szent Antal nagy alázatosságát, és meg-gondol-ván az alaton szolgálásokat, mellyekben magát gyakorlotta a' Kalástromban.

5. A' Gárgyán mindenekről tudostá a' Provintziálíst, ki szabadságot küldé Szent Antalnak, és azzal együtt meg-parantsolá néki, hogy a' hol kívántatnék nyilván, prédikálna. Ki annak-előtte a' Szerecsenek tartományába akara menni, kívánván Mártiromságot szenvedni a' Krisztus Jébus szerelméért, prédikálván az-után az Evangéliomat, az halál félelme nélkül, sőt kívánván arra alkalmatosságot adni, keményen meg-dorgálta a' bűnösöket, minden személy válogatás nélkül. Mint egy új Illyésnek látszott lenni, a' nagy buzgóságáért, mellyel az Isten tisztességét őltalmazta. Az ő idejében lévő hires Prédikátorok, el-mentek őtet halgatni, és látván, melly nagy szabadsággal, és bátorsággal megfeddi a' vétkeket, szégyenlették a' magok kitsiny-szivűsegeket, és hiúságos félenkségeket. Hol imez tartományba, hol amabba ment Szent Antal prédikálni; egyszer a' többi közzt Ariminumba érkezék, a' hol meg-értvén, hogy némelly eretnekek vólnának, üldözni kezdé őket prédikáziókkal, és kivált-képpen való disputálásokkal, elannyira, hogy sokan közülök meg-térének az igaz hitre. A' többi közzt egy Jó, és Szép nevű fő eretnek vólta, ki harmincz esztendeig eretnek lévén, mindenkor mesterkedett, hogy egyebeket a' maga hamis tévelygésére húzhasson; azt-is meg-térite az igaz hitre a' Szent

ember. A' Romai Páának, és Kardináloknek - is prédikált Sz. Antal, és a' Pápa a' Testamentum szekrényének nevezé őtet, a' sok bizonyítálokért, mellyeket a' Szent Írásból elő-hozott az ő prédikáziójának erőfítesére.

6. Szent Antal a' Teológiát-is tanította Bononiában, és első volt, ki a' Szent Ferentz Szerzetében azt nyilván tanította. A' Profécálásnak lelke-is adatott volt néki, a' mint sok dolgokban meg-mutatta. Midőn ő Gárgyán volna egy Kalastromban Podiens várafsában, volt ott egy Notárius a' testi fesletségben, és egyéb sok vétkekben tellyességgel el-merülve. Mikor Antal az úton ezt elől találta, mindenkor nagy tiszteletet tett néki, sőt térdre-is állott a' mig által-menne. Vízíza-tetfzet a' Notáriusnak a' Szent ember alázatósága, gondolván, hogy tsufolásból tselekedné azt néki. Egykor szokásfzerént, némelly emberek előtt, tiszteletet tén Szent Antal a' Notáriusnak, ki bé-telven haraggal monda néki: Ha én az Isten büntetéséről nem félnék, ezt a' palloft a' hátadra hánnám, ne tsufolnál engem többször. Felele néki Antal: Tudgyad, hogy én Mártiromságot akartam szenvedni, de a' Krisztus Jébus nem akart nékem annyi malasztot adni; mindaz-által meg-jelentette nékem, hogy te Mártir fogsz lenni; azért teszek tiszteletet néked; sőt kérlek, mikor

el-nyered a' Mártiromságnak koronáját, akkor emlékezzél-meg rólam. A' Notárius nevetvén a' Szent Antal szavaiért, meg-tsúfolá őtet. Nem sok idő múlva, a' Podienfi Püspök Jérusálembé méne, és elvívé a' Notáriust a' maga társaságában; és egykor prédikálván a' Püspök a' Pogányoknak, úgy látják a' Notáriusnak, hogy igen hidegen, és félelmestlen szóllana; azokaért félbe szakasztará véle a' beszédet, és ő kezdé prédikálni a' Krisztus Jébut, igen nagy buzgósággal, sok-képen gyalásván Mahometet, minden hamis vallásával. Azért felettéb meg-haragúván a' Szeretsenek, meg-fogák őtet, és minek-utánna kegyetlenül meg-ki-nozták volna, meg-ölék őtet. Mikor a' Notárius halálra vitetnék, meg-emlékezék az Antal szavairól: és elő-beszéllé némelly Keresztényeknek, kik jelen találtattak az ő Mártiromságán; annak - okaért Szent Antal nagyra bötcsülteték.

7. Soha meg nem szűnt a' Sz. Atya, fáradozni az Úr szőlőjében szűntelen prédikálván, a' hol találtatott, noha egészségtelen, és fogyatkozott állapottal volt, testes, és kövér természetű lévén. Az őrdög-is mindenkor hartzolt ellene, ki egy étzaka meg-is akará őtet fojctani, és már torkon ragadta vala, azért halálos veszedelemben találtaték lenni. De a' Ditsőséges Szüz Máriának ajánlván magát, és mondani kezdvén amaz

Éneket: *O Gloriosa Domina*, az ördög el-hagyá őtet, és el-enyézték. Annyin gyűltek-egybe, mikor ő prédikált, hogy bé nem fértek a' fok népek a' Szent-egyházba; azért néha a' mezőre ment prédikálni; oda-is férfiak, és aszfzony állatok, minden rendbéliek el-mentek, és néha éjféltkor, hogy álkalmatos helyek legyen, és várták a' Szent embert el-jőni, mert úgy tartották őtet, mint egy új Apostolt. A' mester emberek, és a' Kalmárok bé-zárták a' börtöket, a' míg el-vegezte a' Szént ember a' prédikáziót. Tsudálatos dolog volt látni, menyi könyhullacáfok voltak, midőn ő prédikált: az halgatók között némellyek mondták másfoknak: Oh melly jó dolog volna, ha az Istent soha meg nem bántottuk volna! Én mingyárt meg-akarok gyónni, és ez-után magamra akarok vigyázni, hogy soha ne vétkezsem. Más azt mondotta: Az történt én-nékem, a' mit Antal monda, de nem tudtam, hogy ily nagy vétek volna; immár mivel tudom, magamra vigyázok, hogy ez-után azt ne tselekedjem. Kiki azt rendelte magában, hogy életét meg-jobbítsa.

8. Egy Negyven napi bőjtön Páduában prédikálta Szent Antal, fokban fel-indittatván az ő beszédétől, egybe gyűlének, és nyilván jártak az útszákön, keményen vervén magokat; az-okáért meg-marada az a' szokás abban a' város-

ban, hogy a' Nagy héten fokban verjék magokat az útszákön, melyet más helyekben-is tselekeznek. Mikor Szent Antal el-vegezte a' prédikáziókat, szükség volt fok erős férfiaknak melléje menni, hogy meg-tartóztatnak a' népeknek sokaságát, mert minnyájan azon fadtak, hogy kezét, vagy ruháját meg-tsókólyák néki, és féltek, a' nagy szorongatas-miatt, meg ne fojtatnék. Nagy ajándék adatott volt Szent Antalnak a' beszédben, igen szép tisztá, világos, és hangos szava volt néki. Néha az ő prédikázióin külömbféle nyelveken lévő fok ezer emberek voltak, mindazáltal minnyájan értették őtet; ez Romában történék véle, holott fok emberek halgatván őtet, külömbféle nemzetség-béliek, és ő Olasz nyelven prédikálván, minnyájan értették; fokban azt erőstítvén, hogy akkor azon történt volna, a' mi az Apostolokkal, mikor Pünkösöd napján Jérusálemben prédikáltak.

9. Egyfzer Szent Antal Frantzia-Országban Bituri várasában prédikálván, a' mezőre méne a' népeknek sokaságáért, kik őtet halgatni mentenek. Akkor nyár lévén, midőn prédikállana, meg-változék az idő, és rettenetes nagy menny-dörgés, és villámlás kezd lenni; az-okáért félvén a' kötség, hogy meg-vizefednék meg-kezdének zendülni: kiki száraz helyre akarván magát bé-venni. Monda nekik a' Szent ember, lennének tsen-

tsendességben, és ne félnének, mert nem fognának meg-vizesülni. Az egész kőtség hitelt ada a' Sz. Prédikátor szavainak, és senki ki nem mozdula helyéből. Az-után erőssen kezdé efní az egész körül való tartományban, de a' kősségre, kik a' Szent embert halgatták, csak egy tsep víz sem esék. Máfzor ugyan Frantzia-Országban, egykor egy ájtatos aszfzony a' Sz. Antal prédikációja halgatására akara menni, de a' férje beteg lévén, nem akará oda botsátani: az-okáért fel-méne az aszfzony a' maga házának héjázattyára, arra nézven, a' hol a' Szent ember prédikál vala, noha két mély-földniré távul lett volna; Isten kegyelmef. sége-által úgy értette a' Szent-Prédikátornak szavait, mintha ott közel lett volna. Erről jó bizony-ság volt az ájtatos aszfzonymnak férje, ki kiáltván ötet, és ő meg-fellevén néki, hogy a' prédikációt halgatná, nagy fáradsággal fel-méne a' feleségéhez, és meg-engedé az Isten, hogy ő-is meg-értene, a' mit a' Szent ember mond vala, mintha ott előtte lett volna.

10. Egyszer prédikálván Szent Antal, láta egy úton járót, egy Fő-aszfzonyhoz járúlni, ki a' prédikációt halgattya vala, hogy véle szállana: a' Szent ember látván az aszfzonymt, hogy igen meg-háborodott volna, monda néki a' prédikáló székből: Ne higy annak a' hamis követnek, ki újságot hozott

néked, hogy a' fiad meg-hólt volna, mert az merő hazugság, sőt az ördög, a' ki azt mon-dotta. A' gonosz lélek meg-akará háborítani a' prédikációt azzal a' hazugsággal, de ki-nyilatkoztatván mindenek előtt, el-enyészék. Páduában lévén Szent Antal, meg-jelenteté néki az Isten, hogy az Attya halalos veszedelemben volna Lisbonában, mivel bé-vádolatott, mintha egy embert meg-ölt volna, noha ártatlan abban. Az-okáért szabadságot kére a' Gargyántól, és egy éjjen Páduából Lisbonába viteték egy Angyaltól. Oda jutván beszéle az Attyával, és a' Birákkal maga-elejébe viteté a' meg-hólt ember testét, és meg-kérdé az Isten részéről; mondaná-meg, ha az ő Attya ölte volna-meg ötet. Felele a' meg-hólt ember: Nem, és hamissan vádolatott arról. A' Birák látván a' nagy tsudát, meg-fabaditák a' Szent Antal Attyát, ki nek társaságában egy egész éjjel marada; más nap vizfiza-viteték Páduába, olyan módon a' mint Lisbonába vitetett volt.

11. Mikor egyszer Szent Antal egy gazdag halott ember temetésén prédikállana, és egyéb dolgok között, amaz igéket az Evangéliumban elő-hozná: *Matt. 6.* Ne gyűjtsetek magatoknak kintset a' földön: a' hol a' rosda, és a' moly meg-emészti: és a' hol a' lopók ki-áfsák, és el-lopiák. Gyűjtsetek pedig magatoknak kintset az Eg-

ben, a' hol sem a' rosda, sem a' moly meg nem emészti, és a' hol a' lopók ki nem ársák, 's el nem lopják. Mert a' hol a' kintseid vagyon, ott vagyon a' szived is. Az elő-hozott igéknek erősítésére, mondá Szent Antal: Hogy ezek az igék igazak legyenek, meg-láthatni ebben a' fősvény gazdagban, mert az ő szive meg találta a' ládában, a' hol az ő pénzei vannak. Mingyárt el-menének némelyek, fel-nyiták a' ládát, és ott találák a' fősvény szivét, olly nyersen, mintha csak akkor vétetett volna ki a' mellyéből.

12. Néha Szent Antal némelyeknek gyónást meg-halgatta, egyfzer a' többi között egy Páduai ember a' gyónásban meg-mondá néki, hogy egyfzer az Annyát lábával rugta volna. A' Sz. ember keményen meg-feddé őtet e' vétekről, és mondta néki: Az a' láb, melly az Annyát meg-rugta, meg-érdemlené, hogy el-vágatnék. Olly foganatoffok voltak a' Sz. ember szavai annak a' penitencia tartónak szívében, hogy vízfzátérvén házába, maga el-vágá magának azt a' lábát: maga eleibe viteté azt az embert, és meg-ada néki a' lábát a' Keresztnek jegyével. Sok egyéb tsudakat is tett ez a' Szent ember, mellyeknek elő-hozására fok üdö kívántatnék; és noha mindenkor olly igen foglalatos volt a' lelkek nyerésében, mind-az-által el nem felelt az ő szokott ájtatóságáról, mivel-hogy

bizonyos órái voltak néki az imádságra, és elmélkedésre, melly gyakorlatóságokban fokszor meg-vigasztaltatott az Istentől. Hallották őtet beszélni, és kedveskedni a' Krístus Jésusnak, ki meg-jelent néki a' zéllájában, egy gyönyörűséges szép gyermek-képében.

13. Ezekben a' Szent gyakorlatóságokban életének idejét töltvén Szent Antal, életének végére juta, melly néki az-előtt fok napokkal meg-jelentetett; az-okáért egy magán való helyre méne Páduán kívül, a' hol néki egy kis zéllája volt, és ott lakott egy-néhány napokig, egyebekkel nem nyájaskodván, hanem csak az Istennel, és szünetlen való imádságban, és elmélkedésben magát foglalván. Az-után igen meg-betegedvén, viteté magát a' városba, az ő Szerzetében lévő némelly Barátoknak házába, kik a' szegény Apátzáknak egy Kalastromára vifelték gondot; és ott egy ágyba helyhezteté. Meg-ismérvén a' Szent ember, hogy közel volna életének vége, a' Szentségeket magához vévé: az-után énekelni kezdé a' Ditsőséges Szűz Enekét, melly így kezdődik: *O Gloriosa Virginum*, és fel-emelvén szeméit az égre, nagy figyelmetesen néz vala. A' Szerzetesek, és egyéb emberek, kik jelen valának, meg-kérdék őtet, mit nézne? Ő pedig felele: Én nézem az én Uramot Krístus Jésum, az-után egy-kevel-

sé tsendeffen lévén azoknak kezek között, kik jelen valának, úgy látszék mintha el-alunnék, és olyan módon ki-adá lelkét az Istennek, harmintz-hat esztendő lévén, Szent Iván havának 13. napján, Krisztus Urunknak 1231. esztendejében, Második Friderik Császár idejében. A' Barátok titkon akarák tartani az ő halálát, de nem leheté, mivel azon orában, hogy meg-hala, a' gyermekek a' város úttzáin járván, kiáltnak vala, mondván: Meg-hólt a' Szent Atya, meg-hólt Antal. Az ő teste a' Szent-éges Száz Mária Szent-egyházában

temetteték. Sok tsudákat tén az Isten az ő szolgája Szent Antal érdemiért. Mellyekben a' többi között, egy nagy emlékezetre méltó dolog vagyon: mivel-hogy némelly betegek illették a' Szent Testet, de nem gyógyultak meg, kik meg nem gyógyulván, töredelmes szível gyónás-vallást tettek az ő vétkekről, és ujjabban könyörögvén az Istennek, és segítségül híván Szent Antalt, mingyárt meg-gyógyultak. Ezt a' Dicsőséges Szent-halála-után egy esztendővel, Kientzedik Gergely Pápa a' Szentek Lajstromába számlálá.

Sz. BRÚNO Konfeszszor, a' Kártufziánus Barátok Szerzetének Fundátora élete.

Summába foglaltatott Villégás Alfonsoz - által.

I. Nagy Pátriárka, a' Kártufziái Szerzetnek Fundátora Szent Brúno, Német-Országban Kolonia várasában, Nemzetes, és Gazdag Atyáktól született, és gyermekségétől fogva jó indulatot mutatott a' jóságos tselekedetekhez, és a' deáki tudományhoz. Az - okáért hogy azt jobban meg - tanólhaffa, illendő ideje lévén, az ő szüléitől Párisba küldeték: holott minden tudományok viragoznak vala. Ottan Brúno a' Filozofia, és Teologia tanolásának adá magát, olly nagy igyekezettel, és szorgalmátossággal, hogy fellyül haladná az ő

társait. Nevezetes bölts Doktor lén, és a' Rémei Anya-szent-egyháznak Kanonokjává rététek. Az időben rettenetes dolog történék Páris várasában. A' tob' nagy Doktorok között, egy kedves baráttya volt Brúnónak, külső-képpen bölts, és nagy jóságos tselekedetű ember, ki meg-hala, és a' testét nagy pompával a' temetésre vivén, jelen lévén a' Doktoroknak fokasága, és más rendbéli fő-emberek; midőn a' Szent-egyházban le-tették vólna a' testet, szokás-szerént egy a' Papok-közül, énekelni kezdé mondván: *Job. I. v. 22. Responde mihi; quantas habeo iniquitates, &c.* Felely-meg nékem: me-

nyi hamiságim vannak, és bűneim, &c. A' meg-hólt test a' Szent-egyház közepében, fel-emelé fejét a' koporsóból, és rettentő szóval monda: Istennek igaz itelite-által vádoltattam. Ez igéket mondván, ismét le-botsátá fejét a' koporsóba, mint az-előtt vala. Ez új történeten a' körül álló népek, meg-rettenvén, álmétkodának; és azt rendelék, hogy másod napig el ne temetnék, had' látnák-meg, mi következnék. Másod napon öszvegyülének fokkal több népek, kiterjedvén hire e' történetnek. Ismét a' Zoltárt kezdék énekelni, és midőn a' meg-nevezett igéket mondanák, hasonló-képpen fel-emelé fejét a' koporsóból, és rettenetesb' szózatot ada, hogy-sem az-előtt, mondván: Istennek igaz itelite-által meg-iteltetem: ezt mondván, mingyárt le-feküvék, mint az előtt. Inkáb' meg-rémülének a' jelen lévő népek, hogy-sem az-előtt való nap; és tanátsot tartván, azt végézik, hogy úgy hadgyák a' harmadik napig; mellyben ugyan azon Zoltárt énekelvén, mikor azon igéket mondanák, fel-emelé magát harmadikszor a' koporsóból, és rettenetesb' szózatot ada mondván: Istennek igaz itelite-szerént el-kárhoztam. E' szózatot halván, fokkal inkáb' meg-rettenének az ott álló fok népek, és álmétkodván, csak nem hólt elevenekké változának. A' hólt testet pedig ki-vívék a' mezőre, és szamar temeté-

fel temeték azt, a' mint Jeremiás Proféta mondgya Joákim Királyról. Nem akarván a' Szent helyen temetni őtet, mivel maga meg-válotta, hogy el-kárhozott volna.

2. Ki nem fél az Istennek titkos, és igaz itiletétől, látván mi történt légyen egy tudós Doktoron, ki az emberek szemei-előtt, jó életűnek, dicsiretes erkölcsűnek látatott lenni, és a' Szentségeket magához vévén, hólt-meg, és az Isten isméretével, kinek itelite fokkal külömb az emberek itileténél. Ennek a' nyomorúlt Doktornak kárhozattából, az Úr Isten fok embereknek üdvösséget szerze, kik meg-óltalmaztatának az egynek veszedelmével. Kik közül mint-egy első Hadnagy volt Szent Brúno, mivel-hogy az Isten kezétől illetetvén; magába szálla, és meg-gondolván ez jelen-való életnek rövid, és bizonytalan voltát, és az Isteni igazságnak keménységét; és melly rettenetes dolog légyen az élő Istennek kezébe esni, a' mint Szent Pál mondgya, el-végezé magában, e' világtól meg-válni. Az-ókaért melleje vévén hatot a' tanítványi közül, kiket inkáb' szeretett, tudni-illik: Landuinust, két István Kanonokat, Hugonus Papot, András, és Gvarinus világiakat, kik jelen voltak, látván a' meg-nevezett rettenetes dolgot; ilyen módon szólla nekik: Mit mivellyünk edes Atyámfiai, az úgy lévén, a' mit tulajdon sze-

meinkkel láttunk, és fűleinkkel hallottunk? kinek lehet olly - kemény szíve, hogy meg ne lágyuljon? És ki lehet olly bátorságos vekmerő ember, ki ne féltlen, és ne rettegjen az Istennek rettenetes itiletétől? Látrunk egy nevezetes Doktort e' városban, mi barátunkat, böltsét a' deáki tudományokban, szerelmetest az ő jó erköltsiért, értelmest, tiszteletest, és az emberek szemei-előt, jámbort, és Isten félt. Noh azért kiki közűlünk tegye maga mellyére a' kezét, és lássa meg, ha jobnak itili magát ennél a' szerentsétlen embernél, és gondollya-meg, ha kitsiny dolog-e' üdvözülni, vagy el-kárhozni, mitsoda orvofságot talál magának? Ez nem ok-nélkül történt. Isten tselekedte ezt, a' mi javunkra, hogy a' Kristus Zászlóját követvén, a' mi életűnknek rövid idejét, melly hátra vagyon, fogyassuk fanyaruságban, és penitentsia-tartásban; így bátorságban helyheztervén a' mi által-menetelűnkét, sokaknak egyebeknek nyiffunk útát, kik minket fognak követni, és ennek a' nyomorútnak példájával, és veszedelmével, az örök üdvösségnek partyára jutunk. A' szózatot, mellyet hallottunk, nem magáért bocsátotta - ki a' meg-hólt ember teste, hanem a' mi elő - menetelűnkért, mert az néki nem vála már szükséges: halgassuk azért azt, és minden kéfedelem nélkül, kövessük az Istent, ki minket hi,

mert ő irgalmasságot ígér a' penitentsia-tartónak, de nem biztatya holnapi élettel a' bűnös embert.

3. Ezek így lévén, Szent Brúno, és az ő hat társai, mindeneket el-adván, és a' szegényeknek adván, el-bútsúzanak minden bárátyoktól, és ismerősöktől, és Grátziánópolis váraffa Püspökéhez Szent Hugóhoz menének, ki őket meg-öltalmazná, és gondot vifelné rájok, az ő Püspöksége birodalmának bizonyos pusztá helyeiben, igen távul a' világi embereknek háborgatásítól, hogy minden földi dolgokról el-felekezvén, mindenkor Isteni dolgokban, és elmélkedésben magokat foglalhatnák. Szent Húgo Püspök egy étfaka álmában tsudálatos látást láta, mellyben az Isten fel-ferkentvén őtet, meg-jelenté néki a' következő dolgot; úgy látszék néki, mintha a' Püspökségének egy pusztájában, mellyet Kártuzsiának hitak, az Úr Isten egy házat építené magának; és hét fényes tsillag korona módra magossan a' földtől, járásokban, színekben, és fényességekben különbözök az égi tsillagoktól, előtte mennek vála néki, mint kalaúzok, meg-tanítván őtet az útra. Ez látáson igen álmélkodék a' tiszteletes öreg ember, nem tudván, mit akarna jelenteni, mind addiglan, a' míg Szent Brúno az ő hat társaival hozzája jöve, és az ő lábaihoz borúlván, meg-jelenté a' mi történt volt

volt Páris városában, az ő jövedelekeknek okát, és az ő jó igyekezeteket; elő menetelekre való segítségét kérvén tőle. Meg-gondolhatni, melly nagy öröme lén a' Szent Püspöknek, meg-értvén világosan a' dolgot, mellyet az álom homályoson jövendölt vala. Mint-hogy igen örül vala az Isten dicsőségén, lárván Brúnót az ő tárfai-val olly igen fel-gyuladva az Isteni szívetertől: meg-erősíté, és bátoritá őket a' jó igyekezetekben, és nagy örömet nekik engedé a' meg-nevezett puszta helyet, mellyet Kártuzsiának hittak, melly igen nagy volt, de kemény, hideg, és lakhatatlan; és alkalmatosb' a' fene vadak barlangjára, hogy-fem az emberek lakására, mivel-hogy az elfzendőnek nagyob' részében bé volt boritva hideg hóval, és olly tövítés sovany hely volt, hogy femmi hasznos veteményt ottan nem vehettek, se nem arathattak. De noha a' Szent Püspök, elejek-be adta a' nagy alkalmatlanságot, mellyet fognának szenvedni azon a' rettenetes kietlen helyen, mind-az-által Szent Brúno, és az ő tárfai, meg-győzék őket, az Istennek szolgálattjára való buzgó kívánságokkal, mellytől vifeltetnek vala.

4. Az-okáért fel-menvén egy magas hegyre, egy Szent-egyházat építének, (mellyet mind ez máig Katalai Szent Máriának hínak) és némelly tzeállakat, nem-mészfe a' Szent-egyháztól, de kü-

lön egy máftól; segítségvel lévén, és gondgyokat vifelvén nekik a' Sz. Püspök. Ott kezdé fundáltatni a' Kártuzsiai Szent Szerzet, Angyal-i életet vifelvén inkább, hogy-fem embereket követvén, tsendes halgatásban, imádságokban, könyvek olvasásában, Isteni elmélkedésekben; néha pedig kézi munkákban foglalván magokat, kivált-képpen irásban, és hasznos könyveknek töb' nyelvekre való fordításában, a' végre, hogy mind magoknak szükséges eledelt szerezzenek, mind pedig az Anya-szent-egyháznak jobban szolgállyanak. Az ő életeknek formája igen nehéz, és kemény vala, ször-'zakban jártak, és soha húst nem ettek, még ha betegek vóltak-is; és noha némelly emberek test-szerént okosflak, és bőltsek világ-szerént, azon mint-egy meg-útköztenek, mondván: hogy nagy veszedelemben forognának, ne talám ő magokat meg-ölnék, és gyilkosi lennének ő magoknak: mindaz-által meg-erősítettének a' jó igyekezetben, egy intéssel, mellyet az Égből vének, és meg-maradának abban a' rettenetes kietlen pusztaban, (mellyből ki akarta az őrdög őket vetni) a' Szentzéges Szűz Máriát választván az ők őltalmazójoknak, és minden nap el-mondván az ő Szolosmáját. Kerezte-lő Szent Jánost-is szószóllóul választván magoknak, az ő penitentiá-tarrását, és sanyaru életét követni kívánván; és minnyájan te-

kelleteségre igyekeznek vala; de Szent Brúno mint azoknak Hadnagygyok, a' többit mind fellyúlhaladta, kit az Isten fundamentomul válaftott vala annak a' Szerzetnek, hogy Attyok lenne annyi, és olly Szent fiaknak. Olly nagy szentséggel; szelidséggel, és okosággal fényeskedik vala ő, hogy Sz Húgo Püspök minden dolgaiban tanátsot véfzen vala róle, és enged vala néki, mintha ő-néki tulajdon Attya vólt vólna. Hogy az ő nyájaskodásával élhetne, gyakran a' Barátokhoz ment lakni, és magát azoknak alacson foglalatoságiban gyakorlotta: olly nagy vólt az ő alázatosága Szent Brúnohoz; ki azt szokta vala mondani néki; térne - vizfsza a' maga házához, az ő juhainak gondvifelésére, kiknek Páfztora vala.

5. Tsendeffen, és békével élvén a' Szent ember, látván magát azon a' bátorságos parton, a' világnak veszedelmes hajjai, és ellenkező szelei-kivül, kényszeriteték onnét el-menni. Mivel-hogy Hetedik Gergelly Pápa után, következők Harmadik Viktor Pápa, ki kevés ideig éle a' Pápaságban; és Viktor Pápa után, Második Orbán Pápa, nagy jóságos tselekedetű ember, ki Páris városában tanítványa vólt Szent Brúnonak. Ez kívánván nem vétkezni a' gondvifelésben, és jó számot adni az Istennek a' reája-bizott nyájról, meg-értvén a' nagy jóságos tselekedeteket, ájtatóságot, tudo-

mányt, és bóltseséget, mellyek Brúnóban, régen az ő Mesterében, találatnának, Romába hivatá őtet, akarván az ő tanáts adásával élni. Ki nem mondhatni, melly nehéz vólt Szent Brúnonak el-válni az ő Szent tárfaitól, és melly szomorúak vóltak az ő Szent tárfai, látván Attyokat, mestereket, óltalmazójakat, vigasztalójakat, és a' földön minden javokat tőlök el-távózni. De mint engedelmességnek fiai, az Úr Isten akarattyához formálak magokat. El-méne azért Szent Brúno, és nagy bótsúlettel fogadtaték a' Romai Pápától, ki az Anya-szent-egyháznak minden nehéz dolgaiban az ő tanátsival éle. Annak-utánna a' Szent Brúno tárfai, el-hagyván a' Kártufziai hegyet, és Szigvinus Apáturt, kinek gondvifélése-alá kommandáltattak vala, Romába menének az ő kedves Mesterek-után. De Orbán Pápa rendelése-által, ismét vizfsza-menének az ő pulztájokba, ugyan azon Szigvinus Apáturnak kommandáltatván ő Szentségétől, és egy a' tárfaság közül, elsővé rendeltetvén; meg-adaték nékik a' Kártufziai hegy, és e' jelen való napig annak a' Szent Szerzetnek birtokában vagyon. Szent Brúno rész-szerént szomorú szível marada Romában, látván magát bé-merülve az Udvarnak unalmas dolgaiban, távul lévén az ő nyugodalmától, és tárfainak Szent nyájaskodásától: rész-szerént pedig békével, és lel-
kének

kének örömevel, bé-mutatván akarattját áldozatul az Isten akarattjának, és engedelmes lévén az ő Vikáriusának; ki a' Kalabriai Anya-szent-egyháznak Érfekévé akará őtet tenni, de ő méltatlannak álitván magát, alázatosan kéré őtet, ne adna olly nehéz terhet néki, és annyi lelkekről való nehéz szám-adást, mert nem kicsiny dolog, a' maga lelkéről-is számot adni az Istennek.

6. Annak-utánna mint-hogy a' Pápa Romából Frantzia-Országba akara menni, Szent Brúno nem akarván véle el-menni, sőt el-akarván hagyni az Udvar, alázatosan könyörge a' Pápának, szabadságot kérvén tőle, Kalabriai tartományba menni, reménsége lévén, hogy ott nyugodalmas helyet találna lelkének. Meg-halगतá a' Pápa az ő kérését, és Szent Brúno áldást vétén tőle, Kalabria felé méne, bizonyos embereknek társaságában, kik őtet követék, az ő életét, és tekkéletes erköltsit akarván követni. Abban a' tartományban egy Törtes nevű puztát találta, és tetfzék néki ott meg-ma-radni: bizonyos tzéllakat építe ottan a' földből, mint-hogy szerette a' szegénységet: és a' mint Frantzia-Országban, a' Kártusziai hegyen, igen nagy Szent életet vifelt: ebben a' puztában-is nagyob' buzgó kívánsággal, és Isteni szeretettel kezde szolgálni az Istennek; minden világi dolgokról el-

feletkeztvén, és tsak az Istenhez ragaszkodván; tsak testével vólt a' földön, lelkével Mennyországban nyájaskodott.

7. Egykor Rogerius Szitziliai, és Kalabriai Gróff vadászni menvén, arra a' magán való puzta helyre találta, holott Szent Brúno, és az ő társai laknak vala, kiknek barlangja előtt az ebek ugatván, meg-találá őket a' Gróff, térdeken álva, és az Istenet imádván: minek-utánna megtudakozá, kik vólnának, s miért mentenek oda, és mi módon élének, látván szent életeket, igen szereté őket, és egy Szent-egyházat építe nekik, a' Szentséges Szűz Mária, és Szent István tisztességére, gondot vifelvén reájok minden szükséges dolgokban. De főképpen olly nagy szeretettől vifeltették Szent Brúnohoz, hogy sokszor magához hivatta, és néha maga személye-szerént nagy örömmel meg-látogatta őtet, tanátsot vétén tőle, és magát az ő ájtatos imádságinak ajánlván. Mellyek-
annyit használnak néki, hogy egyszer tsudálatos-képpen meg-menték őtet életének igen nagy veszedelmétől, midőn Kápua várafsát meg-szállotta vólna: mivel-hogy egy az ő Kapitányi közül, Szergius nevű el-árulá őtet, melly árulást a' Gróff meg nem tudhatta vólna, ha Szent Brúno még a' puztában lakván, látás-által néki meg nem jelentette vólna: melly dolgot a' Gróff olly köteles lén ő hozzá,

hozzá, hogy nagy darab földnek, birodalmát ajánlá néki, noha Szent Brúno nem akara egyebet venni, hanem csak a' Szent Jakab Kalafstromát, és annyi jószágot, mellyel egy Szent-egyházat építhetne, közel a' barlanghoz, mellyben lakik vala, mellyet az Angyalok Királynéjának Afzszonyunk Szűz Máriának szentele, és mást egygyet nem meszfeze attól, a' ditsőséges Első Mártirnak Szent Istvánnak.

8. Hasonló-képpen egy Konventet építe, szállást adni a' Barátoknak: kik néha oda mentenek, és egyéb embereknek, kik az-után amazokkal egygyefedtenek, egymást követvén. Ebben a' Kalafstromban életének utolsó napjáig meg-marada Szent Brúno, gondgyókat viselvén nem csak azoknak az ő Szent társainak, kik ott laktak vala, hanem a' többinek-is, kik távúl Frantzia - Országban a' Kártuziai hegyen laktanak, leveleket irván nékik, Regulákat, és tanuságokat adván az ő elő-menetelekre. És azoknak elől járójok Landvinus, hogy csak egy pontban-is különbet

ne értene az ő Mesterénél Szent Brúnónál, Frantzia-Országból Kalabriába hozzája jöve, eleibe adván néki minémű dolgokban kétkednék; és világos értelmet vévén a' Kalafstromnak igaztatására: annak a' Szent rendelésnek jó reguláját, és formáját hadná az utánna következőeknek. Végezetre minnek-után tsudálatos Szent életet viselt volna, és az Anya-szent-egyházat új, és mennyei tseléddel, az ő kedves fiaival, a' Kártuziai Szerzettel, mellyet ő fundált, meg-gazdagította volna, betegségbe esék, mellyben meg-hala. Az Úr Isten fok tsuda-tételekkel meg-ditsóitá Szent Brúnót, halála után-is, mert fok vakok látást, süketek hallást, sánták járást, bennák, poklofok, és ördögösök meg-gyógyulást vettének az ő érdemi, és imádsági - által, abból a' vízből iván, melly ki-forr közel való helyből az ő koporsójához, a' hová temeteterett. Az ő halála vólt Mind-Szent havának 6. napján, Kristus Urunknak ezer száz egy esztendejében.

Szent Damaszténus JÁNOS élete.

Jérusálemi János Pátriárka-által summába foglaltatott.

I. **S**Z. Damaszténus János Damaskus városában született, onnét nevezeterett Damaszténusnak, Az ő Attya, és Anyja Keresztények vóltak, gazdagok, és hatalma-

fok. A' Szaratzénusok Damaskus városra-ellen hadakozván, és meg-vévén azt fegyverrel, fok Keresztényeket tévének rabokká. A' Damaszténus Attya meg-szabadúla ettől a' veszedelemtől; Sőt meg-értvén

vén a' Szaratzénusok fejedelme, hogy erős okos ember volna, minden jószágát vizsgálta-áclá néki, és annak a' városnak gond-vifelését ő reá bízta. Ki nagy irgalomságnak tselekedetét tévé, melly igen kedves volt az Istennél, mivel-hogy némelly Keresztény rakobat ki-válta a' Pogányok kezeiből. A' többi között volt egy Koszma nevű Barát, igen tudós ember külömb-féle nyelvekben, és deáki tudományokban: a' maga házába vivé őtet, és a' fiatskájának Jánosnak Mesterévé tévé, ki noha kitsin idejű volt, mindaz-által mivel igen éles elméjű vala, nagy elő-menetelt tén minden dolgokban, mellyekre Koszma tanította őtet. És noha kevés idő-alatt fok deáki tudományokat tanolt volna, mindaz-által nem kevéskedett; sőt a' mint a' gyümölcsfák mennél töb' gyümölcsökkel vannak meg-terhelve, annál inkább meghajolnak, így meélnél inkább János megvált ékesítve külömb-féle tudományokat, anél inkább meg-álázta magát.

2. Annak-utánna meg-hala a' Damaszténus Attya, és a' Szaratzénusok Fejedelme kényszeríté őtet; véné-el azt a' tisztelet, mellyet az Attya vifelt, és első Tanáts lén, meg-engedtetvén néki, a' Keresztények törvénye-szerént élni. Abban az időben Harmadik Leo volt a' Konstantinápolyi Tsásfár, ki némelly eretnekektől izgattatván, az Anya-szent-egyházat meg-akará fosztani a' Szentek Képeitől. Ez dologban olly szorgalmatozással élt

a' gonosz Tsásfár, hogy meg nem elégedvén a' Szentek képeinek elrontásával, azokat-is mind üldözte, kik ellene-mondottanak, és sokakat a' Keresztények közül megölette. Szent Damaszténus János meg-érté, mi-képpen folynának a' dolgok, és az Isten tiszteletének nagy buzgóságával, külömb-féle leveleket íra némelly tudós Fő-embereknek a' Tsásfár gonosz tselekedeti ellen. A' levelek olly szépen voltak a' Szent Iráson fundaltatva, és olly rendes bezzéddel ékesítve, hogy kézről kézre adatván, sokak meg-erősödtek a' hitben azok-által, mintha valamellyik Apostol-által irattattak volna. Értésére adaték a' Tsásfárnak, és némellyek a' levelek közül kezeibe jutván, egy átkozott tsalárdással éle, hogy boszút állyon Damaszténus ellen, mivel más-képpen szerét nem tehette. Sok író deákokat hivata, és a' többi között talála egygyet, ki szintén ollyan formán tudott írni, mint Damaszténus; és annak meg-parantsolá, írna egy levelet illyen igéekkel: Isten tartson-meg téged Király, kinek én minden jót kívánok, és azont kívánom a' te egész Birodalmadnak, a' mint illendő dolog, mivel mind ketten Keresztények vagyunk. És mivel-hogy én téged okos embernek tartlak, és bizonyos vagyok, hogy valamellyik napon, meg-jutalmazod nekem e' rendbéli szolgálatomat. Tudgyad, hogy a' mi várafunk Da-

maskus, restül őriztetik a' Szaratzénusoktól. A' segítség, mellyet a' városban tartnak igen kevés, azok is mind gondviféletlenül vannak. En téged kérlek az Isten szerelméért, könyörölj meg ezen a' köfségen. Küldgy egy erős hadi se-reget, és parantsold-meg, hogy titkon jöjjenek ide, mivel meg-veszik e' váraft kevés fáradsággal. En-is a' magam részemről meg-ségélek téged, mivel az én kezemben vagy, nem csak e' városnak, hanem az egész Országnek gondvifélése. És oltán a' gonolj Tsásfár, maga kezével ira egy levelet, a' Szaratzénusok Fejedelmének, mellyben azt írja néki, hogy mivel ő a' békefésnek szeretője volna, és kívánna meg-tartani a' barátságot, mellyet véle szerzett vala: noha könnyű lett volna néki meg-venni Damaskus várafsát, a' mint a' levél, mellyet a' magáéval küldött, meg-jelentette; mindaz-által ő nem akarta azt tselekedni, sőt könyörülvén rajta, mint barátján, hogy néki az udvarában kép-mutató, és aruló népe volna, el-küldötte néki a' levelet, látná-meg azt, és a' ki írta, minémű büntetést érdemlene.

3. A' meg nevezett két levelet az eretnek, hamis Leo Tsásfár el-küldé a' Szaratzénusok Fejedelmének, ki mikor azokat meg-olvasta volna, Damaszténusért küldé, és azokat meg-mutatá néki. Eszébe vévé Damaszténus az árultatást, és a' Tsásfárnak hamiságát; menté magát

a' mint lehere, de keveset használta; mivel a' Barbarus meg-parantsolá, hogy vágnák-el néki a' job' kezét. Azt a' kezét, melly által Szent Leveket írt, és tsudákat tett a' Keresztények között: azt a' kezét, melly elsőbben téntával őltalmazta a' Szentek Képeit, azután tulajdon vérével kellett őltalmazni. Meg-parantsolá a' Tiranus, hogy azt a' kezét magas helyre szegezzék-fel a' piatzon, hogy minnyajan láthatnák. Estve lévén, meg-érté Damaszténus, hogy a' Pogány Fejedelem haragja egy-kevesé meg-tsenedesedett volna, és ezeket az igéket izené néki: az én fájdmim minden órában nevedeknek, de hogy rész-szerént könnyebbedgyenek, kérlek, adafsék-vízszá nekem a' kezem, hogy azt el-tetmetvén, bár csak az a' kevés vigasztalásom legyen. A' Barbarus meg-engedé néki azt a' kegyelmet, és Damaszténus fogá a' maga kezét, és bé-méne a' Kápolnába, melly a' házában vala: ottan térdeire álván a' Ditsőséges Szűz Mária képe előtt, könyhullatásokkal monda: Szentséges Anya, ki az én Istenemet hordoztad, el-vágták nekem a' kezemet, mivel-hogy a' Szentek képeit őltalmaztam. Te ditsőséges Szűz, jól tudod, mi okért kegyetlenkedik ellenem Leo Tsásfár, azért segits-meg engem. A' Felségesnek jobb-keze, ki a' te egygyetlen egy Fiad, fel-vette az emberi testet a' te tisztaságos méhedben,

ben, és a' te efedezéfid, és könyör-
gésfid - által igen nagy tsudákat ré-
fzen; ad'-meg nékem, kérlek téged
az én kezemet, had' irhassák ver-
sekben az ő dicsiretéről, és a' tie-
idről egyetemben, a' mint ő en-
gem reá fog legéteni: és az által
óltalmazzam az Isteni tiszteletet.
Ezt monda Damaszténus, és el-alu-
vék, és úgy látszék néki, mintha
az Isten Annjának képe, igen ke-
gyes, és irgalmas szemekkel nézné
őtet, és monda néki: A' te kezéd
meg - gyógyult: gondod légyen,
hogy ne légy rest annak bé-telyle-
fitésére, a' mit fogadtál. Fel-fer-
kenvén Damaszténus, látá a' kezét
meg-gyógyulva, és meg nem szűnik
vala azt szemlélni, és végetlen hála-
kat adni az Istennek, és az ő Dicsősé-
ges Anyjának, az el-vett jó rétemény-
ért. Az-után szép dicsireteket kez-
de énekelni az Úr Jésus Krisztus-
nak, és a' Szentséges Szűznek tisz-
tetségére. Ez pedig éjjel történék,
és lokan a' Szaratzénusok közül
meg-hallák, kik látván a' nagy tsu-
dat, tudni-illik, hogy a' Damaszté-
nus keze meg - gyógyult volna,
meg - jelenték a' Fejedelemnek, ki
azt el-vágatta vala.

4. A' Fejedelem hivatá Damasz-
ténust, és meg nézé a' job'-ke-
zét: az Isten a' tsudának bizony-
ságaért, jelt hagyott vala a' keze
kőrül, a' mint el-vágattatott vólt,
mellyet látván a' Fejedelem, kér-
dé őtet, ki gyógyította volna meg
a' kezét. Felele Damaszténus: A'

Mennyei bölts, és hatalmas Orvos
Doktor. Monda a' Pogány Fejede-
lem: a' mint látom, te hamissan
vádoltattál vólt, meg - borsásf né-
kem, és én ebben az Országban,
második Fejedelemmé téflek téged,
Köszöné Damaszténus a' jó akarat-
tot, és szabadságot kére tőle, hogy
elsőbbben szükséges dolgait végez-
né-el. Az-okáért nagy örömmel
haza-méne, el-adá minden jószá-
gát, és az árrát rész-fzerént a' sze-
gényeknek adá, rész-fzerént lelki
dolgokra fordítá. Az-után el-mé-
ne Damaskusból, és Jerúsálembe
menvén, meg-látogató a' Szent he-
lyeket, a' hol Krisztus Urunk a' mi
űdvőségünket meg-kereste. An-
nak-utánna bé-méne a' Szent Szab-
bás Apátur Kalastromába; nagy
örömmel fogadá őtet az Apátur,
és a' Barátok minnyájan hálat ada-
nak az Istennek, hogy olly tudós,
és jó erköltsű embert adott vólna
az ő társaságokba. A' Barátok kö-
zül egy írás tudatlan, de szent éle-
tű öreg ember lén a' Damaszténus
Mestere a' Kalastromban, ki ilyen
űdvőséges intéfeket ada néki, tud-
ni-illik: Semmi dolgot ne tseleked-
nék a' maga akarattya-fzerént: aján-
laná az Istennek az ő fáradságit:
lenne szorgalmatos az imádságban,
és Isteni elmélkedésekben: igye-
keznék minden hiúságos vélekedé-
sektől meg-óltalmazni szivét, és ne
ditsekednék magában, gondolván,
hogy fokat tudna; ne bizakodnék
magában, és az emberi tudomány-

ban: vizsgálná jól meg a' maga gondolatit, és a' nehéz dolgokban venne tanácsot másoktól: minden gondolatit fordítaná az Istenre, és mindenkor könyörgene néki, hogy mind testét, és lelkét szentelné meg. Annak-felette semmi levelet ne írna szabadság nélkül: ne beszélene a' tudományokról hazfontalanul: tartaná tsendes halgatásban magát, és ne gondolná, hogy jó volna hasznos dolgokról beszélni üdö kivül.

5. Egy nap meg-akará ötet próbálni az öreg ember, mondván: Fiam, hogy valami hasznot tégy a' Gyülekezetnek, vidd-el a' pálcza kosárokat, melyeket a' Barátok kötöttek, el-adni Damaskusba, mivel jobban el-adhatod ottan, hogy-sem más helyekben. De ved' eszedbe, hogy egygyet ennyi pénzben kell adnod; és két annyi árrán hagya, hogy-sem mint közönségesen szokták adni. Szent János fogá a' kosárokat, és Damaskusba vivé; a' hol annak-előtte drága ruhákban, jó erős paripán sétált a' váraffon, és sok szolgák követték ötet, imé alaton ruhában gyalog jár, és kosárokat hordoz a' hátán: meg-állá a' piatzon, és árullá. Oda mentek némelyek, hogy kosárokat vegyenek; egy valaki halván az

árrát, 's meg-haraguván, meg-szidalmazá, és meg-tsúfolá ötet. Azután egy ember, ki az előtt szolgálja volt néki; meg-ílméré ötet, és könyörülvén rajta, annyi pénzt adá néki, a' mennyit kér vala a' kosárokért, hogy tovább ne szidalmazná, és ne tsúfolná ötet.

6. Annak-utánna az öreg ember szabadságot adá néki, hogy fogadása-szerént ditsireteket írjon, melyet olly nagy szorgalmatósággal tselekedék, hogy az egész Görög-Ország ditselkedett az ő írással. Sok helyekre ki-terjede a' Damaszténus hire, tudtára adaték a' Jérusálemi Pátriárkának, ki Pappá szentelé ötet. Azt sokta volt mondani Szent Damaszténus János, hogy a' Papok mint az Apostol mondgya, nem csak kétfzeres tiszteletre méltók, hanem kettős fáradságot-is kell véghez vinniek, a' testhez, és a' lélekhez tartozandó dolgokban. Sokat irt kivált-képpen azok ellen, kik a' Szentek Képeitől még-is meg akarták fosztani az Anya-szent-egyházat. Sokat faradván az Isten szerelméért, és Szent életet viselvén abban a' Kalasztromban, Szentül mulék-ki e' világból, Pünkösöd havának 6. napján, Krisztus Urunknak 750. esztendeje táján.

SZ. BERNÁRDINUS Konfeszszor élete.

Szurius Lórintz-által summába foglaltarott.

2. **N**Em mezfize Szénás várafsától, Matfiza nevű földön születék Sz. Bernárdinus nemes Atyáktól; az Attyát Tulusnak, és az Annyát Meccának hitták; mind ketten Sz. életet viselnek vala. Könyörgének az Istennek; adna gyümölcsöt az ő házatságokból: meg-halgarván az ő könyörgéseket az Úr Isten, Bernárdinust adá nékik. Midőn Bernárdinus még csak három esztendőös gyermek volna, az Anya-nélkül marada, és az-után három esztendővel, az Attya-is meg-hala; és ő hat esztendőös lévén, az Anya Nénnyének gondviselése alatt marada, ki özvegy aszfzony vala, és nagy gond-viseléssel nevelé őtet, és Iskolába küldé írást tanólni. Bernárdinus még ifiatska lévén, igen hajlandó volt a' jószágos tselekedetekre: Sokszor látogatta a' Szent-egyházakat: nagy ajtatófággal Misét, és minden prédikáziót, mikor lehetett figyelmetessen meghalgarott. Ő még gyermek lévén, egy dolgot tselekezik vala, melly jelensége volt annak, a' mi nyilván következék: mivel-hogy mikor valamely prédikáziót hallott, egybe-gyűjti vala a' magával egy idejű gyermekeket, és elő-befézlette nékik, a' mit hallott vala; azok vesz-

teg űlvén, és ő egy magas helyen álván, a' hol minnyájan láhatták; olyan formán viselte magát, és azon igéket mondotta, mellyeket tanolt a' jó prédikátortól. Ezért, es mivel igen szép természetű vala, kedves, és tsendes maga-viselő, minnyájan igen szerették őtet. Tanátsúl adák az ő Nénnyének, hogy Szénás várafsába küldené őtet, a' deáki tudományoknak tanolására, mivel jelenséget adott volna maga felől, hogy nagy emberré lenne. Oda küldé a' Nénnye Bernárdinust, és egy Fő-aszfzony gond-viselése alá ajánlá őtet, kit Píának hittak, a' férjét pedig Krisztosanusnak. Mind ketten nagy gondot viselének Bernárdinusra, ki mikor tizen három esztendőös volna, a' deáki tudományokat kezdé tanolni: az ő Mestere Spoletanus János volt, nevezetes emher abban az időben. A' Szent ifiú olly elő-menetelt tén a' tanolásban, hogy a' Mestere azt mondotta felőle, hogy soha olly nagy elméjű, és olly jó erkölcsű tanítványa néki nem volt volna. Soha nem hallatott az ő szájából ki-jöni valamely tisztátalan szó. Ha néha mások valami fajtalan szót mondtak ő-előtte, mingyárt megpirúlt az ortzája, mintha e' világon leg-szemérmetesb' izúz lett volna: és ha történet-szerént egy-más

között, valami tisztátalan dolgokról szólottak volna, jelen nem lévén Bernárdinus, ha azon-közbe oda-felé talált menni, mondották egy-másnak: Szükség meg-váltóztatnunk a' beszédet, mert ihol jó Bernárdinus.

2. Szénás várafsában egy Tobia nevű nénye vala néki, a' Szent Ferentz Szerzetében lévő Apátság között, igen Szent életű aszfzony állat; Bernárdinus sokszor meg-látogatta őtet, ki néki jó tanársot ad vala. Szokása vólt néki gyakran ki-menni a' várasból, mint-egy rend-kivál való órákban, és meg-kérdvén őtet Tobia, miért menne ki annyiszor, és hasonló údókben. Felele Bernárdinus: Én egy szeretőmöt megyek látogatni, ki igen szép, kit inkább' szeretek a' magam életemnél. Ez igéket halván az aszfzony állat, gyanakodni kezdé, ne talám Bernárdinusnak szövertsége vólna, a' váraffon kívül lévő Kalafstrombéli valamelly Apátzával: az-okaért ucánna vigyáza, és látá, hogy mikor Bernárdinus ki-menne a' várasból, térdeire állana a' Dicsőséges Szűz Máriának képe előtt, és ott imádkozván, viszfza-tére a' házához. Azt akará Tobia, hogy Bernárdinus mondaná-meg néki: mitsoda ifjú aszfzony vólna az, a' kit olly gyakran meg-látogatna, és olly igen szeretne. Ki felele, hogy az Isten Anyja vólna: Bizonyára igazat monda, mivel mindenkor igen ájtatos vólt a' Szentséges Szűz

Máriához, és mindenkor ő-hozzá folyamodott, kervén, óltalmazná-meg őtet minden veszedelmekben, hogy el ne vesztené tisztaságát, mivel igen szép személyű ifjú lévén, sokszor a' tisztaságnak veszedelmében találtatott.

3. Az-után tizen-hét esztendőös lévén Bernárdinus, és a' deáki tudományokban nagy elő-menetelt tévén, a' törvényeknek igazságát kezdé tanólni, mellyet három esztendeig tanóla. Annak-utánna a' Szent Iráfnak tanolására adá magát, és úgy látzék néki, hogy az a' tudomány igen szükséges vólna néki, az-okaért mind akkor még világi lévén, és az-után mikor Szerzetes vólt, szörgalmatofsan tanóla azt, és igen jó Teologus lén. Krisztus Urunknak 1400. esztendejében, igen nagy dög-halál lén Olasz-Országban, melly miatt igen nagy számu népek meg-halának. Szénás várafsában egy kóspítály vala, mellyet Lajtorjai Szent Máriának hittak, holott sok jövevényeket, és egyéb betegeket orvosoltak, és ott annyin meg-hóltanak, mint azok közül, kik oda mentek, hogy meg-orvosoltassanak, mint pedig azok közül, kik a' betegekre gondot vifeltek, hogy tsak alig találtatik vala immár, a' ki reájok gondot vifelne. Bernárdinus szólla némelly barátinak, és reá vévé őket, hogy az ő várafságában vállalnák-fel azoknak a' betegeknek gond-vifelését; olly szép intéseket ada nekik, hogy sokan

kan oda menének ő véle. Elsőben minnyájan meg-gyónának, és a' Kristut Szentséges Testét magokhoz vették, és az-után kezdének ahhoz a' Szent gyakorlatosághoz.

4. Méltó dolog volt látni, a' többi között Bernárdinust, ki az egész háznak gond-vifelője vala, melly nagy szorgalmatossággal befogadgya vala a' beteget, mingyárt meg-gyóntatta őket, az után igen nagy szeretettel orvoslotta, szolgált nekik, és vigasztalta őket. Mikor látta, hogy immár halálok órájához közelgetnének, meg-áldoztatta őket a' Kristus Szent Testével, és az Utolsó-kenetet feladatta nekik, mindenkor meg-erősítvén, és bátorítván őket, ne féljenék az haláltól. A' halottakat el-temetvén, maga-is mindenkor jelen akart lenni. Némelyek meghalának azok közül, kik az ő társaságában arra a' szolgálatra bémentenek vala; ő pedig mind jó egészségben marada, míg az a' döghalál tarta: de meg-szűnván a' döghalál, és ő vízfizá-rérvén házába, meg-betegedék, és az halálhoz közelgete. Ő négy holnapig volt az Ípitályban, gondot vifelvén a' betegekre; és ímég négy holnapig volt beteg az ágyban fekvén; és mindenkor akarattya az Isten akarattya-hoz szabta, és a' betegséget nagy békefészes türesben szenvedte. Az-után meg-gyógyulván, meg-váltóztará életének formáját, és egyedül egy magán

való házba méne lakni, a' hol imádásokban, böjtölésekben, szór-zásokban, oltorozásokban, és egyéb testi fanyargatásokban gyakorlotta magát: És maga táplálására nem akart egyebet, hanem csak kenyéret, és vizet.

5. Egy nap a' feszület előtt imádkozván, könyörög vala az Istennek, jelentené-meg néki, mi módon szolgálhatna jobban ő Szent Felségének; és úgy látszék néki, mintha azt felele, mondván: Bernárdine szolgálj, és kövesse meztelen a' mezitelen. Az-után bizonyosan tartotta, hogy az Isten akarattya az volna, hogy ő menne bé a' Kristus Jésus Izegeyinek Szerzetébe: az-okaért barátságot szerze abban a' Szerzetben lévő egy tudós emberrel, és annak tanátsával bé-méne azoknak Kalastromába Szénás várafsában. Mingyárt nagy örömmel fogadák őtet minnyájan a' Barátok, és fel-öltöztették őtet. Ennek a' Szent Szerzetnek sok ezteendőktől fogva nem volt ilyen embere; kitől nagyob' bősülettett vett volna, és a' ki által az Istennek nagyob' szolgálat lett volna, mint Szent Bernárdinus. Mikor ő Szerzetesé lén huszon-két ezteendő vala, Kristus Urunknak 1401. ezteendőjében. A' próbálásnak ezteendője el-telvévén-vallást tén a' Szerzetben, és olly életet vifele, hogy minnyájan álmétkodtanak rajta. Olly nagy buzgó kívánsággal szolgált az Istennek,

nek, és olly dolgokat tselekedett, hogy a' kik őtet testi szemekkel szemlélték, azt itilték, hogy-az ő tselekedeti bolondság inkáb', hogy-fem ájtatóság; mivel-hogy tulajdon testét olly igen meg-fanyargatta, hogy úgy látszott, mintha emberi erő felett lett volna. Ő fő-képpen azt, mind meg-tselekedte, nagy örömmel, és szorgalmatossággal, a' mire az engedelmesség őtet kötelezte.

6. Egyszer egy nemes, gazdag, és szép termetű városbéli fő-aszfzony, kinek férje-is volt, a' Szent Ferentz Szerzetében lévő Barátok Kalastromába menvén, látá Szent Bernárdinust, és mivel ő szép személyű vala, meg-szereté őtet, úgy annyira, hogy vétkezni kívánna véle, ha valami módon lehetne; egy nap Szent Bernárdinus, házanként, kenyeret kereshni menvén, meg-látá őtet a' meg-nevezett aszfzony, és meg-várván őtet a' kapunál, bé-hívá a' házba, és monda néki; menne-bé a' közel való kamarába, mivel alamisnát adna néki. Az ifjú meg sem gondolván, hogy olly nagy fő-aszfzonymak szívében olly rút tisztátalanság találatnék, bé-méne a' kamarába, a' hová hasonlóképpen bé-méne a' fő-aszfzony-is, ki bé-zára az ajtót, és szemtelen szókkal monda néki; Ha nékem azt nem tselekefszed, a' mit én tőled kívánok, nagy szóval kezdek kiáltani, mondván: hogy meg-akartál

engem szégyeníteni. Szent Bernárdinus látván magát illy nagy veszedelemben, az Istenhez folyamodék, ki őtet meg-segété, illyen módon: monda Bernárdinus az aszfzonymak, vetkeznék mezitelenen, mert más-képpen nem tselekednék kívánsága-izerént. Az aszfzony mingyárt le-verte maga ruháit, és ki-terjesztett kezekkel méne a' Sz. ifiat meg-ölelni, kinek kezében lévén az ostor, mellyel a' maga testét szokta fanyargatni, és mindenkor magával hordozta; verni kezdé az aszfzonymat, minden erejével, a' mint lehetett. A' szemtelen aszfzony nem tudgya vala mit tselekedgyék: mert-ha kiáltott volna, akár mit mondott volna maga meentségére, nem hittek volna néki, mezitelen lévén, mert nyilván látszott, hogy akarva mezitelenítette-meg magát. Az-okáért kezdé könyörgeni Szent Bernárdinusnak, menne-el békével tőle, mivel a' testi kísértet, nagy fájdalomra fordúlt. El-méne a' Sz. ember, ditsírvén az Istent, ki meg-óltalmazta őtet, ne esnék a' vétekbe.

7. Mikor Szent Bernárdinusnak annyira való ideje lén, Pappá szentelteték: és meg-parantsoiák néki; prédikállaná az Evangéliumot, és akkor ki kezdé nyilatkozni a' tsudálatos talentom, mellyet az Isten néki adott volt arra a' hivatalra. Ő fel-gerjesztette a' hideg sziveket az Isteni Izeretetre: meg-rettentette a' kemény, és a' vétekben meg-
által-

általkodott szívűeket, és a' gyónásra, 's penitenzia-tartáfra vezérlette őket; biztatta az erőtlenekeket; vizsgálta a' nyomorúttakat; és kinek kinek üdvösségéhez illendő orvosságot adott. Olasz - Országban sok városokban, a' hol Szent Bernárdinus prédikált, a' nyilván való tisztátalan életű aszfzornyok el-hadták az ő gonosz életüket, és meg-tértek az Istenhez. Sok más rendbéli bűnös emberek is el-hagyván gonosz életüket, penitenziát tartottak gonosz tselekedetükért, és Szent életet viselének. Az ő szerzetének Gyepirálissa meg-parantsolá néki; menne a' Szent Földre az Evangéliumot prédikálni: el-méne oda-is a' Szent ember, prédikála a' Pogányoknak, és nagy gyümölsőt hozza ottan. Vízfsza-tére az-után Olasz-Országba, és hegyeken-túl lévő minden Kalastromoknak Választott Birája len, és olly szorgalmatos volt ebben a' tisztben, hogy három száz Kalastromoknál többet vízfsza hozza a' régi kemény állapotra, és Regulára, mellyet tartottak a' Barátok Szent Szerafikus Ferentz idejében.

8. Szent Bernárdinus olly batorságos volt a' prédikálásban, hogy az emberi félelem-miatt, el nem mülatta meg-feddeni azt, a' ki meg érdemlette, ha nagy főrenden való hatalmas ember volt-is: a' mint meg-látszott akkor, mikor a' Meszolanomi Hertzegét meg-fed-

dette a' kevélységért, mivel csak nem Istenhez illendő titulust kívánna magának; ki elsőbben meg-fenygeté a' Szent embert, de ő következő nap fokkal nagyob' szabadsággal, prédikála, hogy-fem az előtt, mivel olly dolgokat monda, hogy a' Hertzeg-bé telék félelemmel: az-okáért igen drága ajándékot küldé néki, meg-akarván azzal őtet engefztelni. Szent Bernárdinus nem akarja vala azt el-venni, de igen szorgalmaztatván, a' kitől küldetett vala, a' tömletzhez vívé magával azt a' követet, és minden foglyokat, kik az adósság-miatt voltak fogva, ki-szabadítá azzal a' drága ajándékkal. Annak-utánna a' Hertzeg, és minden rend-béli emberek, fokkal nagyobra bötüllék őtet, és nagyob' örömmel halgatták az ő prédikációit.

9. Három Püspökségeket ajánlottak Szent Bernárdinusnak, Szénás váraffa, Ferrána váraffa, és Urbinum váraffa-béli Anya-szent-egyházaknak Püspökségét, és ő mind meg-vetette azokat; ezt jelentik a' három Püspöki süvegek, mellyeket az ő lábaihoz írnak. Egykor Orban Pápával lévén, a' Pápa egy Püspök süveget tén az ő fejére, de ő alázatosan le-vévé azt a' maga fejéről, és köszömvén a' jó akaratot a' Pápanak, monda: Szentséges Atyám, nem akarom ezt a' méltóságot magamra fel-venni, hogy nagyob' szabadsággal prédikálhassam

Sam a' világ meg-urálását az embereknek. Ezt halván a' Pápa, nem erölteté tovább'. Egyfzer Romában prédikálni menvén egy Szent-egyházba, egy sántát meggyógyíta az úton. Annak-felette fok tsudákat tselekedett. El-közgelgete az ő halálának ideje, és akkor úton lévén, Akvila várafsába érkezék, a' hol meg-beregedék az ő Szerzetének egy Gyülekezeté-

ben, és ez halandó életről az örök életre méne, Pünkösd havának 20. napján, Krisztus Urunknak 1443. esztendejében, 63. esztendőben lévén. Az ő teste el-temerték, és fok rend-béli betegek, meg-látogatván az ő koporsóját, meg-gyógyúlanak, mellyről megbizonyodván Ötödik Miklós Pápa a' Szentek Lajstromába számlála őtet, 1451. esztendőben.

Szent IGNÁTZ, a' Jésus Tárfaságának Fundátora élete.

Vilégás Alfonzrus, és Rodrikvez Alfonzrus Jészuita írásából sum-mába foglaltatott.

I. **AZ** örök Mindenható Atya Istennek szerelmes Szent Fia, az Úr Jésus Krisztus, a' mint meg-ígerte az Apostolinak, mondván: imé én veletek vagyok minden nap, világ végezetig. *Matt. 28. v. 20.* Az ő Anya-szent-egyházát minden úd-dőben meg-óltalmazta. Minden nyomorúságokban, és úd-dözésekben oly embereket támasztott, kik életékkel, és tudományokkal meg-óltalmazták, és példájokkal fel-magasztalták, az Anya-szent-egyházát. Ezek közé számláltatik Szent Ignátz, a' Jésus Tárfaságának Fundátora, ki a' Luter Márton, és Kalvinus János dőgleletes eretnekségi ellen adatott e' világra az Istentől, hogy ártatlan életével, kivált-képpen való

tudományával, tsudálatos példájával, el-rontaná, és a' földhöz verné azokat a' hamis vak-merő, és dőgleletes eretnekségeket. Annak-okáért Spanyol - Országban, Kantabrianak Lojola nevű várafsában születék Ignátz, Tekéntetes nagy nemzetű Atyától, és Anyától; kik minek-utánna minden jó erköltsőkre tanítván őtet, illendőkép-pen fel-nevelték volna, a' Király udvarába küldék, a' hol az ő Bátyjai valának. Az úd-dőben a' Frantziák meg - szállák Pampelóna várafsát; mellynek óltalmazására fok vitézek küldetének, kik között Ignátz a' Bátyyaival az elsők közül vólt; kinek erejek-által hosz-szú ideig óltalmaztaték a' váras a' Frantziák ellen. De az-után úgy találák löni az Ignátz job lábát, hogy bal-kéz felé le-esék a' földre,

és a várossal egyetemben a Frantziák kezeibe adaték: gondot visélének reá, és az-után meg-ismérvén, elbotsáták őtet. Az-okáért vizsgálmenvén hazájába, minden szorgalmatossággal orvosolták őtet. Az ifzonyú kemény orvoslásokban, midőn a job-lábanak még a' tsontyátis el-vágnák, meg-ismérteték az ő nagy tűrés szenvedése. Nevedekvén a' keserves fájdalmak, meg-édesítette azokat a' Sz. Atyák életének olvasásával, kiknek életeket olvasván gyönyörködött az Istenben.

2. Az-okáért meg-ismérvén, hogy e' világi pompák, és gyönyörűségek az őrdög hizelkedési vólnának, mellyekkel meg-tsallya az embereket, meg-változtata elébbi igyekezetét. A' Szent Atyák életének fanyarúságit követvén, az őrdög késértetét kezdé érzeni; ki nem szenvedheti az embernek a' gonoszról jóra való változását: mind-az-által az Isten malasztya-által, a' Szentséges Szűz Mária, és Szent Péter Apostol segítségé-által, kikhez ájtatos vólt, álbataros, és gyözedelmes lén az hartzban. Egyfzer a' testi késértettől feletté' háborgattatván, meg-jelenék néki látásban a' Böldogságos Szűz Mária, ki megszabaditván őtet a' késértettől, úgy meg-erősíté, hogy soha az-után tellyes életében afféle nagy késértetet nem szenvedett. Midőn még jól meg-nem gyógyúlt vólna, Jérusálembe akara menni, és hogy a' Bárttyaitól meg-ne tartóztatnék, tetteté, mint-

ha egy Hertzeget akarna meg-látogatni, ki attyafia, és baráttya vala néki. Leg-ottan a' Szerrátus hegyére a' Szűz Mára Szent-egyházához méne, és tellyes életéről gyónás vallást tévén, testi fegyverét a' Szent Oltárra fűggeszté; és ruháit le-vertvén, és az Isten Izerelméért el-adván, parafizt, és vastag földig érő rubába öltözék, egy vastag kötéllel magát fel-övedzvé, hajadon fővel, egygyik lábával mezt-láb lévén, mivel a' másik még jól meg-nem gyógyúlt vala. Így vigyázott éjjel az Szent Oltárnál, fel-fogadván, hogy meg-tartaná tisztaságát. Más nap jó reggel, el-méne a' hegyről, és járván Manrészába juta, holott négy holnapig a' Szarándokok Ispitályaiban marada, más-fokat tanitván életének jó példájával. Vasárnapokon a' Krisztus Sz. testét magához vette, egézf heteken minden nap bőjtdött, kapuról kapura járt, kenyeret koldulván eledelére, és víz vólt az ő itala.

3. Igen fok késérteti lének néki az őrdögtől, ki eszébe juttatta néki az el-múlt könyű életét, jó lakást, alkalmatosságit; és az el-hagyott pompás gazdagságokat: de ő ezeket a' Szentséges Aldozattal, testi fanyargatásokkal, és szüntelen való imádsággal könnyen, mind meg-gyözte. Halgassunk itten az ő lélekben-való el-ragadtatásról, és mennyei látásról, mellyek a' világnak Meg-Váltójától, és az ő Szentséges Anyjától vó-

tanak ő néki. Annak - okáért a' lelki gyakorlatosságáról egy szép könyvet írt, melyben meg-találtatik a' világnak meg-utálása, az utolsó ítéletnek félelme, a' pokolnak rettenetessége, az Isteni, és felebaráti szeretnek módgya; melly mint-hogy igen hasznos a' lelkeknek, fok emberek kezében forog. Illyen jó tselekedetekben magát gyakorolván a' Krisztus Jésus szolgálja, a' nagy testi sanyargatásokmiatt, igen nagy betegségbe esék, úgy, hogy közel volt a' halálhoz. Meg-gyógyulván, Jérusálembe akara menni, az-okáért Bartzellonába méne, ott egy hajóba bé-menvén, fok nyomoruságok - után Romába juta, áldást kére a' Pápáról, és a' Szent-egyházakat, 's egyéb Szent helyeket meg-látogatván, Velentzébe méne, holott bé-menvén egy hajóba, nyilván meg-feddé a' vétkeket, mellyeket az hajóban tselekedtek; az-okáért egy puszta szigetben akarták őtet hagyni a' hajós mesterek, ha egy tengeri háború igyekezeteket meg nem változtatta volna.

4. Végtere Tziprusba juta, onnét egy hajótkán nagy örömmel Jérusálembe méne. Meg-látogata a' Krisztus Koporsóját, és mind azokat a' helyeket, kívül, 's belől a' váraffon, mellyek bizonyosági voltak Krisztus Urunk tsudálatos tselekedetinek. Meg-akara ott maradni egy darab ideig, de a' Szent Ferentz Kalattroma Gargyanától

tanátsot vévén, vizfiza-tére Tziprusba, és onnét Velentzébe, és kevés údó múlva Spanyol-Országba akarván menni, Médiolanumba juta: holott had lévén a' Frantziák, és Spanyolok között, meg-fogák Ignátzot, és bolondnak álitván, szabadon bocsáták őtet. Illyen módon Genovába méne, és be-menvén egy hajóba Bartzellonába érkezék, a' hol a' deáki tudományra adá magát; mindaz-által meg nem szűnék az Istennek szolgálni a' lelkek nyeresében; az-okáért fok vigasztalásokkal szereté őtet az Isten. Midőn imádkozott őt, vagy hat tenyérrel fel - emeltetett a' földről, és az ortzája környül vétetett igen szép fényességtől. Egy ember el-vestvén pöréc az Atyafiával, kétségbe esék, és fel-akasztá magát; Szent Ignátz el-vágá a' kötelét, és imádkozván érte, fel-támasztá őtet, és a' Szent gyónás-által meg-békélteté az Istennel. De még sem marada kereszt-nélkül e' Szent Atya, mivel egy Kalattromban bizonyos praktikákat meg-dorgálván, olly gonoszúl fizetének néki, hogy tsak alig menekedé meg a' haláltól. Onnét el-menvén, Alkalába méne, és a' szegények Ispicályában tartá szállást: ott-is meg nem szűnven a' lelki buzgóságtól, a' testi sanyargatásokra penitentzia-tarcáfra, és a' vétkeknek siratására tanította az embereket. Az-okáért fel-zendüle a' kötség, és némelleyek gonosz gyanóságot kezdének

dének ellene hintegetni, úgy, hogy negyed magával a' tömletzbe tétetek, a' hol negyven két napig voltak, de az-után látván, hogy ártatlanok volnának, szabadon bocsáttatának. Leg-ottan Alkalából Szalmantikába méne a' társai-
val; de ott-is nem volt nyomorúságok-nélkül, mivel némelly Szerzetesek üldözése-által, a' tömletzbe tétetek, a' hol huszon-két napig volt; de meg-ismérvén ártatlanságát, és tekéletes életét, el-bocsátaték mind a' társai-
val egygyütt.

5. Annak-utánna látván, hogy a' deáki tudományok-nélkül, melyek szükségek a' lelkek keresésére, kevés jót tselekedhetnék Spanyol-Országban, téli üdönek közepén, tsak gyalog, fok veszedelmek, és nyomorúságok között, Párisba méne, a' hol Isten kegyelmességéből jól véghez vívé tanó-lásit. Mindaz-által soha el-nem hadta az ő fő-képpen való szorgalmatosságát, melly volt a' lelkeknek keresésére: az-okáért fok ifjakat a' világi feslett erköltsökről, a' tiszta életre hozá; úgy, hogy a' miék a' világon volt, a' szegényeknek adván, véle egyetembe az Ispitálya-
ba mentek. Melly dollogért igen üldözték, gyalázták, szidalmazták a' szent embert; de mind azokat ditsiretére, és tisztességére fordította néki az Úr Isten. Midőn Párisban lakék Ignácz, nagy barátságot szerze külömb-féle nemzetség-béli tanó-ló ifiakkal,

kiket a' többi között igen alkalmatofoknak ísmére lenni a' lelkek nyeresére. Kik az-után véle egyetemben a' Jé-
sus Társaságának első fundamentomi voltak. Nevezet-
szerént: Fáber Péter, és Lainez, Klaudius, Kodorius János, és Broet Páskáfzius, Rodrikvez Simon, Szálmeron Alfonzusz, Szent Xá-
vérius Ferentz, és Bobadilla Miklós. Ezek a' Szentségekben, és egyéb lelki gyakorlatosságokban magokat foglalván; egykor Nagy Bóldog Afzszony napján, Krifus Urunknak, 1534. éftendejében, Páris vá-
rafsán kívül a' Sz. Mártirok Szent-
egyházában lévén, minek-utánna a' Krifus Szentséges Testét magokhoz vették volna, fogadást tén-
nek, hogy minden világi jószágokat el-hadgyák, és a' Krifust kö-
vetvén, rellységgel a' lelkek se-
géttségében foglalják magokat: ez-okáért Jé-
rusálembe akarának menni a' pogányok meg-térítésére. Minek-
előtte illy hofszú útra ké-
szülnének, Szent Ignácz, hogy az Attya-
fiától meg ne ísmérternék, más útra men-
vén hazájától, Magdól-
na Ispitálya-
ba juta, és ott a' kisdedeket együ-
gyü-
képpen tani-
totta a' Keresztényi tudományra. Innep napokon a' kőtség nagy so-

kaságának prédikállott. Magát e-

zekben gyakorolván olly nevezet-

tessé lén, hogy szükség volt ki-

menni a' mezőre, a' hová a' közel
való tartományokból egybe-
gyül-

vén a' népek, némellyek még a'
Uuu u 3 fakra-

fakra-is fel-hágtak, hogy halhafsák őtet: mivel az Isten tsuda rételekkel-is kedvesé tette vála őtet. A' kamara, mellyben lakott, szép fényességgel láttatott tellyes lenni. Egy korságos beteg embert meg-gyógyita, kezét fejére tévén néki. Egy nyomorúlt beteg afzfzonyt meg-áldván, régi meg-rögzött mindennapi hideg-leléstől meg-gyógyita. Más afzfzonyt meg-szabadita az örödtől, fejére tévén a' kezét. Ezeket, és töb tsudákat tselekedék az Isten az ő szolgája által.

6. Szent Ignátz volt az oka, hogy Tárfaság rendeltérnék a' Sentséges Szakramentum tisztessé-gére: és hogy délkor haragozná-nak az Angyali üdvözletre, és imádkoznának a' Purgatoriumban lévő lelkeknek szabadulásáért. Végezetre el-végezván a' maga, és a' tárfai foglalatoságit, ki-méne hazájából, és a' mint egy-más között el-rendelték volt, Velentzébe méne. Midőn ottan az ő szokott gyakorlatosságiban maradna, a' tárfait várván: hogy a' szokott nyomoruságoknak érdemét el ne vesztené, meg-engedé az Isten, hogy hamiffan vádoltatnék az Eretnek-ség fel-Keresőjének, és gyalázatos-fan szidalmaztatnék, mintha Spanyol-Országból fu'va szaladott volna, a' hol a' képét meg-égették volna immár, és Párisból-is számkivettetett volna. Jól meg-visgálván az ő ügyét az Apostoli Követ Velentzében, nyilván meg-jelenté

az ő ártatlanságát, és tudományát, hogy egygyezne a' Kriftus Evangéliumával: az-okáért nevededvén az ő tisztessége, nagy bötsülettel illeték őtet a' tudós fő-emberek. Azon-közbe el-érkezvén a' tárfai, nem sokáig mulatának ottan, hanem Romába indulának, oda érkezvén a' Romai Pápa lábait megtsokolák, ki kegyeffen fogadá-őket. Áldást, és privilégiumot vévén a' Pápától, hogy Jérusálembe mennének, vizfsza-térének Velentzébe, a' hol az Apostoli Követ kezében fogadást tének, hogy meg-tartyák a' lelki szegénységet, és tisztaságot. Ugyan azon a' napon, melly Keresztelő Szent János Innepe napja volt, Ignátz, és néki hat tárfai, Arbei Püspök által Papokká szenteltetének, kik minnyájan Misét szolgálnak, Ignátzon kívül, ki egész elztendeig akara várakozni, hogy magát jobban kézfithesse arra a' nagy Szentséget Aldozatra.

7. Mivel-hogy a' hadaknak háborúsági napról napra inkább nevededtenek bátorsággal hofzfú útra nam indulhatának, azt végezek, hogy egy elztendeig várakoznának, és hogy hafzontalan az üdőt ne töltenék, el-öfzták magokat Velentze tartományiban, és sok gyümölsöt hozának az Úr Szőlőjében. Szent Ignátznak Vintzenzia váraffa juta; holott bé-szálván egy puzta Szent-egyházba, a' hol moftan a' Kapurzius Barátok laknak,

nak, igen nagy szegény életet velse. Midőn azért lelki dolgokban magát gyakorlani, megérté, hogy a' Pádúai tartományban Rodriksvez Péter, egy a' társai közül igen beteg volna, mingyárt elméne, hogy őtet meg-látogassa; oda érkezvén, nagy szerezettel meg-ölelvén, meg-tsókolá őtet, és mingyárt meg-gyógyúla. El-múlván az ezstendő, és el nem végezödvén a' hadak, azt végezek, mivel Jérusálembe nem mehetnének, térnének-vizsza Romába. E' szerént elmenének némelleyek közülök, és tsak ketten, úgy-mint Páter Lainez, és Páter Fáber menének a' Szent Ignátz úti társaságában, ki midőn közel volna Romához, láta egy puzta Szent-egyházatskát, a' hová bémenvén, mint-egy el-ragadtaték lélekben, és úgy látszék néki, mint-ha az örök Atya Istent látná, ki az ő szerelmes Fiának a' Krisztus Jéusnak ajánlaná őtet. Krisztus Urunk egy nehéz kerefztet tartván a' vállán, kegyessen fogadá Páter Ignátzot, mondván néki: *Ego vobis Romæ propitijs ero.* En titeket Romában meg-fegétek, és meg-öltalmazlak. Ki-menvén nagy örömmel a' templomból, a' társainak elő-befzélé a' látást. Romába jtván, szokott lelki gyakorlatossággal meg-ismérteték magokat, hogy az Isten emberi voltának. A' Krisztus Jéus Vikáriussa hatalma alá veték magokat, ki igen kegyessen fogadá őket. És leg-ottan

némelleyek a' Szent Irást, némelleyek pedig az alsó Iskolákban egyéb deáki tudományokat kezdék tanítani. Szent Ignátz pedig szünetlen prédikálván a' kölségnek, és a' Kerefztényi tudományt magyarázván, a' Szentségek gyakorlására indirá a' Kerefztényeket. Azon-közbe az ő társaival egyetemben, azon-kéré a' Romai Pápát, erőfitené-meg az ő Szerzetét. Ki szorgalmatos tanátskozás után, Krisztus Urunknak 1540. ezstendejében meg-erősíté azt, ez igéket mondván: *Digitus Dei est hic;* Az Isten ujsa vagyon itt.

8. Szent Ignátz kétszer választaték a' Társaságnak Generálisává, de még-is nem akara azzá lenni, de a' gyontató Attya, ki a' Szent Ferentz Szerzetéből vala, kényszerité őtet. Némelley ezstendők mulva, sokszor le akarta azt a' tiszter tenni, de soha a' Páterek meg nem engedték. A' Társaságnak regulákat akara szerzeni, melyeket könyhullatásokkal, és menyeyi jelenésekkel szerzett inkáb', hogy-sém irásokkal. De mint-hogy a' jelenésekről emlekezünk, jó léfzen azok közül némelleyeket előhozunk. Láta a' Páter Kodorius János lelkét, ki egy vólt az első társai közül, nagy fényességben az Égbe menni; és monda a' társának: Térjünk a' házhoz, mert Páter Kodorius meg-hólt. Mászor pedig láta a' Páter Ozius lelkét, más régi Páterek lelkeivel, kik a' Társa-

Tárfaságban voltak, az Angyalok által fel viretni az égbe, midőn a' Kafzfzinus hegyén volna, az-okáért azon az egész napon fira örömében. Látható - képen meg-jelenék Páter Kléser Lenárdnak, ki Koloniában lévén, felettéb kívánta őtet látni: látta, és igen örvendezett. Romában Ferrus Péter közel lévén a' halálhoz, meg-látogatá őtet Szent Ignátz, és biztató, hogy a' Bölcsőságos Szűz meg-gyógyítaná őtet, kit reggel meg-áldoztatván, következő éjjel a' Szentséges Szűz Mária meg-gyógyita. Ugyan Romában Petronius Sándort igen tudós Orvos Doktort meg-látogatván, betegségéből meg-gyógyita ez a' Szent Atya; és Biskánius Mátét meg-szabadítá az ördögtől, a' maga kamarájába hozatván. A' Laurétumi Kollegiumot igen háborgatván az éjjeli gonosz lelkék, kik ellen semmit nem használván a' kényszerítések, értésére adaték levél-által a' Szent Atyának. Ki felele, hogy könyörög értetek az Istennek, és semmit ne kételkedgyenek: soha az-után semmit ottan nem láttak, se nem érzettek. Szent Ignátzot sokszor, és sok helyeken látták fényes ortzával; a' többi között, Szent Nérius Filep-is látta.

9. Ennyi sok Isteni áldások - által, meg-erősíté a' Szent Atya az ő Szerzetének Tárfaságát, és hogy maga ne mondásék annak Szerzője lenni, a' Jésus Tárfaságának ne-

vezé azt. Mellyben soha egyébre nem igyekezett, hanem az Isten ditsőségére, és a' lelkék álvósségére. Hogy pedig minden tiszt kívánásnak kapuját tellyességgel bétegye, a' több rendelések között gondot vifele, kivált-képpen való fogadással, hogy Püspökségeket, vagy egyéb Egyházi méltóságokat ne vifelhetnének. Azt mondotta Szent Ignátz: Ha ő csak az Istenre, és a' Tárfaságnak magán való hasznára nézett volna, némely dolgokat rendelt volna a' Tárfaságban, mellyeket el-hagyot a' köfségre nézve, az Isten szeretetért. És ha csak magára tekintett volna, azt mondgya, hogy az úttzákon meztelen járt volna, sárral, és tollakkal magát bé-kevervén, hogy a' világot meg-tsufolná, és alkalmatosságot adna a' világnak, hogy ő-is meg-tsufoltatnék tőle. De a' nagy kívánság, mellytől vifeltetert, hogy felebarátit segítse, meg-gátolta ő-benne ezt az alázatosságának uselekedetét; és arra kényszerítette őtet, hogy méltóságát, és hivatalyához illendő börsületét, meg-tartaná; és békét hadna ezeknek a' szer-felett való testi öldök-léseknek. És ha a' maga természet szerént való hajlandóságát követte volna, és a' lelki gyűmöltsöt, mellyet az éneklésből vett, azt mondgya, hogy karokat rendelt volna éneklésre a' Tárfaságban; de el-hadta azt tselekedni, mivel az Úr Isten meg-tanította őtet,

őtet,

ötet, hogy más szolgálatokban, és külömb gyakorlatosságokban, akarja, hogy a' Tárfáság néki szolgállyon. Nem csak a' maga haznát kerelvén a' Tárfáság, hanem felebarátiét-is; olyan módon adgya a' szükséges eszközököt a' maga elő-menetelére, hogy ugyan azok készítsék, és sokkal alkalmasba tegyék, felebarátnak segétségére, és óltalmazására. Azt-is akarja, hogy a' Tárfáság úgy vigyázzon, és foglallya magát felebarátnak segétségében, hogy azon szolgálatok, eszközök legyenek a' maga elő-menetelére.

10. Párisban egy ifjú igen nyomorúttól veszett vala egy feslett erköltsű aszfzonymnak tisztátalan szerelmében, kivel gonosz életet vívelt; más-képpen el nem szakaszthatván ötet Szent Ignátz a' tisztátalanságtól, el-méne egy nap, hogy meg-várja ötet kívül a' várafón, és mivel egy tö-víz mellett kellett által-menni, mikor oda ment, a' hová az ő vak, és tisztátalan kívánsága hordozza vala, bé merité magát Szent Ignátz abba a' folyos vizbe, éppen a' válláig, és onnét látván, hogy amaz által-menne, monda néki, fel-fzóval kiáltván: meny-el te nyomorútt, meny-el az otsmány kívánságodnak bétellyesítésére: nem látod-e' a' tsapást, mely az Isten haragjától leszáll a' te fejedre? Nem félsz-e' a' Pokoltól, ki fel-nyitotta a' száját, hogy téged bé-nyeljen? sem az

ördögöktől, kik téged várnak, és minden dühösséggel te-reád rohanak? Meny-el csak, mert én itt maradok addig kinezván magamat, és penitentziát tartván éretted, hogy az Isten meg-engefztelje az ő igaz haragját, és bocsáfa-meg néked a' büntetést, melyet immár el-készített ellened. Akkor az ifjú meg-rettelvén, és az Isten kezétől meg-sebefittetvén, vizsgálméne meg-szégyenülvén, és megvoná magát a' tisztátalan, és veszedelmes szerelemtől, mellynek szolgálja, és rabja lett vala.

11. Szent Ignátz meg-gondolván a' maga fogyatkozást, és siratván azokat, szokta vólt mondani: Azt kívánná, hogy azoknak büntetéséért, az Úr Isten venné-el tőle a' vigasztalásnak ajándékát, hogy azzal a' kemény intéffel, nagyob' szorgalmatossággal, és okossággal járna az ő szolgálattában. De az Isten olly nagy irgalmaságát, és édeségének fokaságát mutatta hozzá, hogy menyivel több fogyatkozási vóltak, és inkább kívánta ollyan módon büntetődni, annál inkább kegyes vólt ő-hozzá az Isten, és irgalmaságnak nagyob' kintseit öntötte-ki ő-reá. Azt mondta, hogy ő azt hiszi, nem vólna ember e' világon, kibben a' két dolog olly igen egybefolyna, mint ő-benne; tudni-illik, annyi fogyatkozással lenni az Istenhez, és annyi fok jó teteményeket venni ő-tőle. Azt mondgya a' Ki-

rályi Proféta: *Pfalma* 26. v. 4. Egy-
gyét kértem az Úrtól, ismég azt
kérem, hogy az Úr házában lak-
jam életemnek teljes napjaiban:
Hogy lássam az Úr gyönyörűségét.
Igy Szent Ignátz mikor fel-emel-
te szívét az Istenhez, és meg-néz-
te az Eget, azt mondotta: Jaj
melly alá valóknak látszanak né-
kem minden világi dolgok, mikor
az Eget szemlélem.

12. Midőn egykor beteg volna
Szent Ignátz, monda néki az Or-
vos Doktor, hogy semmi szomor-
úságnak, vagy unalmas gondola-
toknak helyt ne adna szívében: ez
alkalmatossággal figyelmeztessen,
kezde gondolkodni magában, mi
dolog történhetnék néki oly ne-
héz, és félelmes, mely elégséges
lenne őtet lanyargatni, és szívé-
nek békességét, 's nyugodalmát
meg-háborítani? és fok dolgokra
fordítván gondolatit, csak egy do-
log jött a' szívébe, melyet leg-inkáb'
tartott szívében, ez pedig volt:
ha valami történet-miatt a' Tárfá-
ság tellyesféggel el-rontatnék: to-
váb méne osztán, meg-vizsgálván,
meddig tartana néki az a' szoron-
gatás, és szívbeli fájdalom, ha az
történnék; és így látzék néki,
hogy ha olyan dolog történnék az
ő vérke nélkül: egy fertály óra
alatt, magában szálván, és imád-
kozván, meg-szabadúlna attól a'
nyúghatatlanágtól, és vízfűz-
tér-ne szokott békességébe, és örö-
mébe.

13. Egyszer Szent Ignátz a'
hajón evezvén Roma felé, oly
nagy szélvész támadta, hogy a' ha-
jó vitorlás fája el-törék, és fok kö-
telek el-szakadozának; minnyájan
igen meg-ijedvén, halálhoz készí-
tették magokat, azt álitván, hogy
utolsó órájokra jutottak volna.
Ily nagy veszedelemben, midőn
minnyájan halálos rettegetől szo-
rongattatnának, Ignátz semmit
nem félt: csak azt sajnálta, hogy
az Istennek úgy nem szolgált, a'
mint kívántatott volna: de más-
képpen nem talált alkalmatosságot
a' félelemre: *Matt.* 8. v. 37. Mert
a' szelek, és a' Tenger engednek
az Istennek. És az ő akarattya-
nélkül fel nem indulnak a' habok,
és senkit el nem merithetnek. Igen
nagy kívánsága volt Szent Ignátz-
nak, hogy ki-menne ebből a'
testnek tömletzéből, és oly igen
kívánczozott az ő lelke az Isten
színének látására menni, hogy ha-
láláról gondolkodván, meg-nem
tarthatta könnyullatásit, melyeket
örömében ki-öntött szemeiből.
Ebben a' nagy kívánságban nem csak
azért gyúladozott, hogy magának
el-nyerje azt az igen nagy jót, és
meg-nyúgodgyék abban a' böl-
dög látásban, hanem sokkal inkább az-
ért, hogy a' Krisztus emberségének
böldögséges ditsőséget láthassa,
melyet oly igen kívánt.

14. Egy nap Szent Ignátz,
Páter Lainezzel, és egyebekkel lé-
vén; egy bizonyos beszélgetésben
monda:

monda: Mond-meg nékem Péter Lainez, mit akarnál tselekedni, ha az Úr Isten néked illy szabad választást tenne, mondván: Ha te mingyárt meg akarsz halni, én téged ki-vezlek e' testnek tömletzéből, és meg-adom néked az örök dicsőséget: de ha még tovább akarsz élni, bizonyosá nem tézlek téged erről, mi kézen felőled: Ha jószágos tselekedetekben élsz, és megmaradsz azokban, én néked jutalmat adok: ha pedig meg-fogyatkozol, és meg-szűnsz jót tselekedni, a' mint talállak, úgy itéllek. Ha az Úr Isten azt mondaná, és te elhinned, hogy bizonyos ideig megmaradván ez életben, valami nagy, és emlékezetre méltó szolgálatot tehernél ő Szent-Felségének, mit választanál? mit felelnél? Felele Péter Lainez: Én meg-vallom Atyaságodnak: Azt választanám, hogy mingyárt az Istennel örvendezni mennék, és bizonyosá tennem lelkemnek üdvőségét, meg-szabadítván magamot illy nagy dolognak veszedelmétől. Akkor Sz. Ignác monda: én bizony nem így tselekedném: hanem ha itélném, hogy az életben megmaradván, valami kivált-képpen való szolgálatot tehernék az Úr Istennek, könyörgének néki, hogy engem mind addig tartana - meg ez életben, míg azt a' szolgálatot véghez vihethném; és ő-reá fordítanám szeremet, nem magamra, nem tekintvén a' magam veszedelmét,

vagy bődoltságomnak bizonyos voltát.

15. Ez a' Szent Atya olly gondot viselt a' maga lelkére, hogy femmi óráját a' napnak el nem mulatta, hogy magában szálván, lelki ísméretét meg nem vizsgálta volna, minden egyéb dolognak békét hagyván. És ha valami olly nehéz dolga, vagy szorgalmatosága történt volna, melly miatt abban az órában eleget nem tehetett volna ájtatóságának, a' másiban véghez vitte, avagy mihent foglalatosága meg-engedte. Szent Ignác mindenek felől úgy beszélt, hogy kiki azt itélte; jó vélekedésben volna a' felől, és mint Atya szeretné azt, a' ki felől beszélt. Az-okaért minnyájan őtet igen szerették, és tiszteletben tartották. Nincs olly dolog, melly olly igen gyűlölsza, és meg-tartsa a' szeretetet, mint a' ki tudgya, hogy az ő felebarátyja szereti őtet, jót akar néki, jó vélekedésben vagyon, és jót beszél felőle. Mikor a' tselekedet olly nyilván gonosz volt, hogy annak mecséget nem találhatott, fűgöben tartotta ítéletét, és a' Szent Iráfra fordította szívet, mondván: 1. Cor. 4. v. 5. Né ítélyetek údó előtt. 1-Reg. 16. v. 7. Az ember azokat nézi, a' mellyek látszanak, az Úr pedig a' szívet nézi.

16. Vigezetre annyi fáradságok után, tizen-öt éftendő múlva, hogy a' Társaság meg-erősödék,

és az egész világon házak, és Kollegiumok építtetének, könyörge az Istennek Szent Ignátz, hogy e nyomorúlt életet el-végezné, és az Isten meg-engedé néki. Azokaért Páter Polánkuft a' Pápához küldé áldásért, és tellyes bútsúért, melyet meg-nyervén, reggel napkeletrkor, úgy találák ötet a' Páterek, hogy szemeit az Égre függesztette, és kezeit egybe fogván, szünetlen segítségül hitta a' Jésus Szentséges Nevét, egy szentelt

gyertya lévén kezében; és kevés vártatva vig ortzával lelkét ki-adá az ő Teremtőjének, Szent Jakab havának utolsó napján, Kristus Urunknak, 1566. esztendejében, 65. esztendő korában. Annakutánna Tizenötödik Gergely Pápától a' Szentek Lajstromába számláltaték. Ezt a' Szent Pátriárkát, mind élteben 's mind hólka-után, fok tsuda-ételekkel meg-ditsőtette az Úr Isten.

Xávérius Szent FERENTZ élete.

Summába foglaltatott; Villégás Alfonsoz, és több' nevezetes Autorok irásából.

I. **P**ampeloniai tartományban lévő Xávérium nevű városban Fő-nemes Atyától, és Anyától születék Xávérius Szent Ferentz. Midőn annyira nevékedett volna, jó Mestereket keresének néki az ő szülei: mivel-hogy ő fok szép fiak között utolsó szüldött lévén, és annak felette szép testi, és lelki talentomokkal az Istentől fel-ékesíttetett lévén, igen nagy szeretettel szeretettet az ő szüleitől. Rövid idő alatt az első iskolákat meg-tanólván, az atyafiai tetszése-szerént Párisba akara menni; holott csak hamar el-végezé az egész Filozofiát, oly nagy elégséggel, hogy nem sokkal azután, a' Filozofiának tanítására nyilváná választatván, oly ditsiretes

elmével tanította azt, minéművel annak-előtte jól meg-tanólta volt. Az Attya vizsgálva akará ötet hivatatni hazájába; de Ferentznek egy Szent életű Apátza nényve lévén, ki ugyan Fejedelem aszszonya volt ottan egy Kalastromban a' Szent Ferentz Szerzete-szerént való Apáczáknak; ez meg-értvén az Attya szándékát; meg-világosíttatván az Istentől, kinek igazán szolgál vala, levelet íra profétálván a' Ferentz Attyának, hogy semmi módon meg-gátolni meg ne mérészelné a' Ferentz el-kezdett dolgának jó folyását; mert az irgalmas Isten által vezérelvén ötet, nagy szolgáljává, és edényévé választotta ötet, hogy hordozná a' Jésus nevét a' földnek végső határáig. Ezek így lévén békét hagyva néki az Attya. Meg-maradván azért Ferentz Párisban,

ban, a' Teologia, az az: a' Szent Irás magyarázása tanolásának adá magát, hogy azzal egygyütt rób' igen hasznos tudományokat tekelteffen el-nyerhetne; gondolván, hogy ezek-által mind magának, 's mind Nemes Nemzetének igen nagy hasznot, és ditsiretes nevet szerezhette. Azonközbe jó szerentséjére egy jó indulatú ifiúra talála, ki alacson nemzetű, de igen jó erköltsű volt, kit Fáber Péternek hittak, ki az-után első szűlőtte lén Szent Ignätz Atyának, és a' Jésus Társasága fundamentomának második kö-szűklája. Ezzel csak hamar igen nagy barátságot szerze Szent Ferentz, hasonló jó erköltsűnek lévén mind ketten, szerelvén a' deáki tudományt, és a' jóságos tselekedeteket, és gyűlölvén minden vétkeket. Tsak egy külömbég vala közdöttök, hogy Péter noha tellyes szívéből igyekezett a' deáki tudományra, mindaz-által főveb' igyekezete volt az életnek tekelteffésére, mellyre nem annyira igyekezett akkor Ferentz.

2. Az údöben Párisban a' deáki tudományoknak meg-tanolásában foglalatos vala Szent Ignätz, ki az Istentől a' Jésus Társaságának Fundátorává választatván, immár olyan nagy számú ifuság közdött, azokra kezdett vala vigyázni, kik vólnának alkalmatosabbak a' Felséges Istennek szolgallattyára. Azokaért ez kettőre, úgy-mint: Péterre, és Ferentzre veté szemeit,

és mennyei szép indulatnak, és tálentumoknak jeleit ifmévén ő-bennek, mellyekkel a' Felséges Isten mind a' kettőt fel-ékesítette vala, a' világ nagy részének segítségére; hozzájok járula, kiktől nagy ő-römmel fogadtatván, nem csak nagy barátságot szerének vele, hanem a' magok szűllására is bé-fogadák őtet. Az údöt el nem veszvén Szent Ignätz, mingyárt hozzá kezde, minden jó alkalmatoságokkal élvén traktálni vélek mind azoknak hiúságáról, mellyeket szorgalmatoson keres, és nagyra bűtsűll a' világ; fokszor elő hozván nekik az Isten Fiának ama mély szententziáját: *Matth. 16. v. 25.* Mit használ embernek, ha az egész világot el-nyeri, lelkének pedig kárát vallya. Ezt, és ehez hasonló szententziákat gyakran emlegetvén előttök Szent Ignätz: nem sok údö alatt tellyéfféggel hozzája adá magát Péter. De Ferentz elsőbben semmi-képpen nem akar vala engedni: mivel-hogy, egy felől a' világi nagy reménségek mind méltóságokra 's mind gazdagságokra nézve, igen mély gyökereket vertenek volt az ő szívében. Más felől pedig arról traktálván, hogy egy jó életnek rendéből más job' életnek rendére által-mennyen az ember, nehéz arra reá venni, fő-képpen, a' ki nem szokott nyomorúságokat szenvedni. Mindaz-által Szent Ignätz mint a' Nagy Istennek okos halásza addig fárada, segéttetvén immár

Pétertől-is, hogy az Istennek világo-
sító; Sz. malasztya által, Ferentzet-is a'
Krisztus Jézus követésére hozá: ki szűz
vólt akkor, és annak-utánna-is min-
denkor szűzen meg-maradott.

3. Annak-utánna Ferentz - is
kezde faradni Szent Ignátzal, és
többen-is bé-adák magokat a' Tár-
faságba: tsak hamar a' Szent Lé-
lek malasztya által tizen lének,
első kö-szikkák, mellyeken az Ur
Isten Szent Ignátz- által fundálá
a' Jézus Tárfaságát. Ezek így lé-
vén az új életnek jó gyümölcset
kezdé hozni Szent Ferentz testi
öldöklésekkel, hoszszú imádságok-
kal, és bűjtölésekkel, úgy-annyira,
hogy néha két nap, 's néha
három egész nap - is semmit nem
evett, fokot vigyázott, és igen-
kemény ágyban nyugodott. A' Di-
tsóséges Szűz Mária Templomá-
ban, a' Mártirok hegyén Párisban,
Nagy. Bóldog Afzizony napján, a'
töb' tárfaisival egyetembe fogadást
tén az Istennek, hogy tellyes éle-
tében meg-tartya a' lelki szegény-
séget. Melly fogadáshoz más foga-
dást-is kapsolának, hogy tudni-
illik mind az egész Tárfaság Pále-
sztrinába a' Szent Földre mennyen,
és ott tisztellye a' Szent. helyeket,
mellyeken az Istennek Szent Fia
járt, és az el-vezett emberi nem-
zetnek üdvölségét meg - kereste.
Az-után pedig magokat foglalják
a' Törököknek az Igaz hitre való
meg-térítésében; mindenkor készek
lévén meg-halai a' Krisztus szerelmé-

ért. Ha pedig akár mi módon meg-gá-
toltatnék Pálesztinába való úttyok,
minnyájan fogadást tének, hogy a'
Szentséges Romai Pápához mennye-
nek, néki ajánlván magokat, hogy
tetfésze, és akarattya-szerént, a' vi-
lágnak akár mellyik részére küldgye-
el őket, a' lelkeknek meg-térítésére,
és az igaz Keresztény Anya-szent-egy-
háznak szolgálattára. Az-okáért il-
lyen igyekezettel el-indulván Pa-
risból, Krisztus Urunknak ezer öt
száz harmincz - hat elztendejében,
Olasz-Országba jövének tél közép-
ben, szegény, és alá való ruhájok
lévén; úti költségek pedig egyéb
nem vólt az Istenben vetett re-
ménségnél; kiki a' maga irásit há-
tán hordozván. Hármán közülök
Papok lévén, minden nap Misét szol-
gáltak, és a' többi jelen lévén, és a'
Krisztus Sz. testét minden nap magok-
hoz vévén, meg áldoztanak: azzal
éltek, a' mit küldülván, Isten nevé-
ben nékiek adtak: és hideg havas
hegyeken, nagy fáradsággal gyalog
által menvén, semmit egyebet nem
láttak a' nagy kietlen pufztaságnál.

4. Mindaz-által Ferentz el nem
feletkezett mind annyi fok nyomo-
rúságok között-is az ő szokott pe-
nitentzia-tartásról: de mivel-hogy
mindenkor egygyütt vóltak, ne-
héz dolog vólt magát meg - osto-
rozni, vagy más rendbéli nagy te-
fii lanyargatásokkal öldökleni,
hogy a' tárfai ezekbe nem vették
vólna: az ő ájtatósága egy titkos
mesterséget találá annak véghez-
vite-

vitelére. Meg-émlékeztén azért, hogy néha drága szép öltözetekkel fel-ékesítette a' testét, ez útyában boszút akara tenni testén: erős köteletskéket vévén, a' karjait a' könyökén fellyül, és a' lábait térdén fellyül azokkal környül kötözvén, úgy meg-szorította, hogy állván, éván, alúván, sőt leg-inkáb járván, azoknak rettenetes fájdalmát szenvedte: kevés üdö alatt a' fáradságos úton-járás miatt, mind a' karjai, lábai, a' kötözőseknek helyein, úgy meg-dagadának, fel-gyúladának, és meg-sebefedének, hogy a' dagadások a' köteleket tellyeséggel el-fedezék, és bé-boríták, nagy mélyen bé-hatván az inakig, es az erekig. Illy veszedelmes állapotban-is fok napokon jára Szent Ferentz titkolván nyavalyáját, mind addig valamig a' természet nem szenvedhetvén tovább a' nagy fájdalmat, midön a' tárfai lelki örömmel Istent ditsirvén mennének az úton, egy nap ortzája el-szintelenedvén, és ereje el-fogyatkozván, le-üle egy köre, és tárfaihoz fordulván, monda: Nem lehet tovább. E' szavát halván Ferentznek, ki első, és leg-vigab' szokott vala lenni az úton, meg-ijedének a' tárfai, és látván az ő halovány színét, mingyárt ki-terjeszték a' ruháit, hogy könnyebséget vehessen a' szive. Es ez alkalmatossággal láták kezein, és lábain a' kegyetlen kötözőseket, tsudálkozván minémü titkos mester-

séggel, még az úton járván is, akarta lanyargatni az ő testét, az Isten szerelméért. Minnyájan meg-háborodának, nem tudván mit tselekedni: azt a' rettenetes nyavalyáját, a' kegyetlen kötözősek szerzették vala, mellyeket se meg nem öldözhattak, sem el nem metélhettek. Mingyárt azért bé-vivéék őtet egy közel való Varasba, és hivataák a' borbélyt, ki látván, hogy mind a' karjain, 's mind a' lábain a' veszedelmes mérges sebek a' kötözőseket fellyül haladták, és tellyeséggel bé-borították volna, monda nékik, hogy Ferentzet ajánlyák az Istennek, mert más orvoság nem találtaik néki. Minden tárfai igen szeretik vala Ferentzet, mert nem csak jó Filozofus, és bölts Teologus vólt ő, hanem ékes termettel, és ábrázattal, és gyönyörűséges jó erköltsökkel szépen fel vólt ékesítve; az-okáért nagy bánattal kesergettenek érette.

5. Akkor Szent Ferentz vig ortzával fordulván tárfaihoz, monda: Mivel a' borbély a' maga kezeiből job' Mester kezeibe bortsátá az én gyógyítáomat, mondván, hogy orvoság nem adathatik másfunnan, hanem csak az Istentől: folyamodgyunk azért ő Szent Felségéhez; imádkozzatok azért érettem Atyámfiai most estve, és ez éjjel, és megfoglaljuk ísmérni, melly okossan tselekedék a' borbély, ki nem akara kezdeni az én betegségemnek gyógyításához, meg-ísmérvén, hogy-nagyob

nagyob' Orvos Doktor kívántatik annak meg-gyógyítására. Ezeket mondván, minnyájan imádkozni kezdének: és elsőben Ferentz mind önnön magát, 's mind a' társait buzgó ájtatósággal Istennek ajánlá. El-vegezvén ájtatóságokat, és valami keveset éven, és iván, minnyájan le-nyúgodának, búsulván a' Ferentz nyavalyáján. De midőn meg-virradott volna hozzája közelgetvén, láttak, hogy a' kötelek magoktól mind le-fszakadoztanak, le-fzállott, és el-apadott minden karjain, lábain testének mérges fel-gyúladott dagadása, a' febek mind bé-gyógyultanak, úgy annyira, hogy a' kegyetlen-kötözéseknek még csak helye is alig látszanék. Az-okáért Szent Ferentz úgy meg-erősödvén, mintha femmi nyavalyája nem lett volna, minnyájan nagy örömmel el-indulának el-kezdett útrypoknak véghez vitelére.

6. Végezetre minnyájan Velentzébe érkezének, holott Szent Ignátz rendelte vala; hogy meg-maradnának, a' míg az hideg télnek ideje el-nem folya. Annak a' nagy várásnak útzáit el-oszták egy-más között, hogy azon közbe felebarátt yok üdvösségének keresésére, és elő-meneteleire figyelmeznének. Olly tselekedetekben foglalták magokat, mellyek által mind a' világi tiszteleteket, 's mind a' testi gyönyörűségeket meg-utálták az emberekkel. Szent Fe-

rentznek a' meg-orvosolhatatlan betegeknek Ispitállya jutott vólt, mellynek szolgálattyan azon egész időben önnön magát foglalta; femmi rend-béli szolgálatot, ha igen alá-való vólt-is, ha hasznára vólt a' betegeknek, el nem mulatott. Olly szorgalmatos vólt a' házaknak meg-seprésében, az ágyaknak meg-vetésében, a' betegeknek ide's továbbá való hordozásában, fektetésében, nékik eledelt adásban, azok sebeinek bé-kötözésében; nappal vigasztalván őket, éjjel mellették álván, olly nagy buzgó szeretettel, és örömmel, hogy minnyájan tsudálkoztanak rajta, és nagy lelki épületet vettek tőle. Illyenek vóltak a' Szent Ferentz lelki életének első zengéi; illyenek lelki hadakozásának első ütközeti a' közönséges ellenségek ellen, a' világ, az ördög, és a' test ellen. Rettenetes képpen öldöklötte a' maga testét, minden érzékenségekben meg-sanyargatván azt, vigyázásokkal, böjtölésekkel, mértékletekkel, szőr övekkel, ostorozásokkal, igen kemény ágyban való nehéz alúvással, rozsz ölközetekben való járástal, küldülással keregett eledellel: mindeneknek szolgálván, senkinek magát eleibe nem tévén, itéletet meg-szegvén, az Ispitálnak igen alá való eszközi között, minden testi alkalmatóságokhoz tartozandó szeretetet meggyödvén nagy sanyarú lelki szegénységgel; minden testi érzékeny-

ségnek kedve ellen, iszoryú beteg embereknek rút mérges febeiből, a' genetséget-is tulajdon szájjával ki-sziván.

7. Illy fok: jóságos tselekedetekkel tündökölvé, el méne Velentzéből kilentz társaival egyetemben, Szent Ignátz gond-vifelése alatt; és Romába juta: holott a' Szentséges Romai Pápának, ki Harmadik Pál Pápa volt eleibe borsattatának; ki kegyessen fogadván őket, fokszor a' maga asztalánál, a' Filozofiáról, és Teológiáról, az az: a' Szent Irás magyarázásáról böltsen beszélgetni halgatta őket. Annak-okaért az okos, és bölts Pápa, nem csak meg-erősíté a' Szent Földre menni való fogadásokat, hanem útra való költiséget-is adának, magoknak eleségekre, és külömb-féle helyeken való szabad által-menetelért, megfizetésre. Aldást vévén azért a' Szentséges Romai Pápától, ísmég Velentze felé indulának, a' hová érkezvén, minden reménségtől meg-fosztatának, a' Szent földre menni, a' Velentzeiek, és Otománus Tsászar között fel-gyuladott hadakozás miatt. Akkor azért azt rendelék, hogy Velentzében, és a' szomszéd városaokban, fok lelkekért fáradozván, meg-maradgyanak, a' míg alkalmatosság adatiatnék a' Sz. Földre menni. Az üdő alatt abban a' nagy nevezetes Nemes városban, a' Papi méltóságnak minden Szent Rendit tel-vévén Szent Ferentz, a'

tiz társai közül egy tudós emberrel, Szalmérus Alfonzfussal egy puztára helyre méne, Páduához nem mézfze: a' hol negyven egész napig igen nagy fanyaru életet vífelvén el-készíté magát az első Szent Misét mondani, mellyet Vintzentzia Városában nagy buzgó ajtatóssággal szolgálta, jelen-lévén mind a' társai, kiket Szent Ignátz a' végre hívott volt oda. Melly első Misé szolgálása után Bononia városába menvén, olly ritka példáját mutatá a' Szent életnek, Ispitályokban a' betegeknek szolgálván, az útzakon prédikálván, a' kis gyermekeket imádságra, és Keresztényi tudományra tanítván, hogy mindeneknek szemeit, és szívét magához vonta. Mikor ebédre hivatott, abból a' kenyérből akart enni, mellyet küldülvén az Isten szeretetéért adtak néki, mint ama nagy Szerafikus Szent Ferentz tselekedett.

8. Az üdő alatt a' Törökök, és a' Velentzeiek között meg nem szülvén a' hadakozás, vévék ezekben a' Páterek, hogy nem adatik alkalmatosság által-menni Palesztinába a' Szent földre: az-okaért rendelést tének vizsza-menni Romába a' Szentséges Romai Pápához, hogy bétellyesítsék fogadásoknak második részét, arra kötelezvén néki önnön magokat, hogy minden meg-választás nélkül mind üdőre, 's mind helyre nézve, elméjek, erejek, és tehetségek-szerént,

rént az embereknek, és az Anyaszent-egyháznak szolgálnak, a' mint **8** Szentsége parantsollya. Így viszontag Romába menvén, nagy jó akarattal fogadá őket, mint annak-előtte, a' Szentséges Romai Pápa, ki Romában a' főbbik Anyaszent-egyházaknak szolgáltyára a' maga Vikáriussa-által el-ösztatá őket, hogy azokban a' Keresztényi tudományt tanítván, prédikálván, gyónást halgarván, és minden egyéb Szent tselekedetekben magokat gyakorolván, mellyek tulajdoni a' Jéhus Társaságának, kereskednének az Istentől nékik e' végre adattatott talentomokkal. Ez el-ösztatásban Szent Ferentznek, Sz. Lórintz Damaszusban nevű Anyaszent-egyház juta Páter Fáber Péterrel egyetemben, olly időben mikor Romában igen nagy drágaság lévén, nem kevesbbé szűkölködtek az emberek, ki szegdelne kenyeret nékik testeknek táplálására, mint, ki prédikálná nékik az Isten igéjét lelkeknek üdvösségére: mind a' kettőben igen fáradoztak a' Páterek, és fő-képpen Szent Ferentz nagy lelki buzgósággal.

9. Még a' Jéhus Társasága a' Szent Ignätz gond-viselése alatt ki nem terjedett vala, midőn Európának fok részeire ki-nyilatkozik a' nagy lelki gyűmöls, melly Roma várasában attól származik vala, fok Keresztény lelkeknek segítségében; még Portugália országba-is el-méne annak a' hire, és Harma-

dik János Királynak fűleibe érkezvén, mingyárt gondolkodék, hogy ollyan emberekre volna szükség a' Nap-keleti Indiai országoknak, és mind azoknak a' nagy tartományoknak, mellyeket a' Keresztények fegyvere, és szorgalmatossága naponként meg-vézen vala. Annak-okáért a' Király, Maskaregnás Péternek a' maga Követtyének ira Romába, hogy ha néki kedves dolgot akarna tselekedni, nyerne a' Szentséges Romai Pápától miennél többet lehetne a' Jéhus Társaságában lévő Páterek közül, hogy küldené Indiába a' lelkeknek meg-térítésére. A' Követ illy haznos dologért alázatossón kéré a' Pápát, ki Szent Ignätzhoz küldé őtet, olly rendeléssel, hogy minden módon kedveskedgyék annak a' nagy Keresztény Királynak. Sz. Ignätzhoz menvén a' Követ tsak kettőt nyerhete tőle az ő Társái közül, mivel-hogy többet kérvén, az adaték néki válaszul: Ha tiz közül, a' mint akkor tizen valának, kettőnél többet küldenének Indiába, mi maradna a' világnak több-részeire. Annak-okáért Szent Ignätz Rodrikvez Simont, Bobadilla Miklóst rendelé e' dologra: de mint-hogy akkor bizonyos nyavala miatt készületlen volt Miklós Romából ki menni, ő helyette Ferentzet választá Szent Ignätz.

10. Látván azért Ferentz, hogy Romából Indiába kell néki menni, több' időt nem vén magának olly

hozf-

foszfú útra készülni, hanem csak egynehány órát, hogy el-bútsúzzék jó-baráttól, meg-foldozza ruháját, áldást vegyen a' Szentséges Pápától: mellyeket véghez vivén, csak a' Bréviáriumat, az az: innáságos könyvet (mellyben a' Szent Irás, és a' Szent Atyák irási rövid summába vannak foglalva) vévé magához, és útra indula a' Kővetel Máskaregnás Péterrel. Ki az úton Lisbona felé menvén, és látván Szent Ferentznek jó példáját, és édeséges nyájaiságát, egész Udvarával egygyütt, úgy meg-szereté őtet, hogy úgy tartotta mint Isten Angyalát: minnyájan igen tisztelték, és bótsálték őtet. A' Vendég-togadóknak utolsó volt a' nyugodalomban, de mindeneknél mindenkor első a' fel-keelésben; szorgalmatosan fejeztett mindeneket, még a' kotsifoknak, 's lovászfoknak is szolgálván, hogy azoknak több üdö adatnék a' nyugovásra. A' lovakra gondot vitélt, iftállóba békötözte, ételt, italt adott azoknak, a' vakaróval meg-tisztogatta, és minden szolgálatot meg-tselekedett azok körül, a' mellyeket egy alá-való lovásznak kellett volna tselekedni. A' Kővet szánt-szándékkal úgy igazgatta vala úttyát, hogy minden Udvarával közel menne Pámpelonához, a' hol a' Sz. Ferentz Anyja, és atyafiai laknak vala, azt pedig a' végre tselekedé, hogy alkalmatosság adatnék néki az Anyját, és atyafiait, és jó aka-

rót meg-látogatni, közfönteni, és azoktól végső bútsút venni, mint-hogy soha többé nem láthatnák egy-mást e' világon. De Szent Ferentz tanítani akarván mindeneket, hogy mikor traktáltak az Istennek szolgálni, akkor minden dolgokat el-kell távoztatni, mellyek minket kéfédelmefekké, vagy puhákká, vagy tellyeséggel meg-háborodtakká tehetnének: nem akará semmiképpen ezt az emberséget tselekedni az Annyával, és az Atyaifiaival, hogy erőssen, és sérthetetlenül meg-tarthassa Istenhez való ajtatóiságát. Melly dologért ki nem mondhatni, melly nagy lelki épületet vének mind a' Kővet, 's mind a' kik ő véle valának.

II. Ezek-után a' Királynak irván a' Kővet, a' mint gyakran írt, tudósítván őtet illendő dolgok felől, mellyek történnek vala az ő úttyaiban, úgy meg-ditsiré fok jószágos tselekedetiért Szent Ferentzet, hogy minek-előtte Lisbonába menne, minden felé ki-terjede az ő hire, neve: úgy annyira, hogy immár nem csak meg-ismértetvén, hanem kívánva kívántatván, és várattatván, végezetre el-érkezék abba a' nagy városba: holott közföntvén a' Királyt, és nagy bútsúlettel fogadtatván ő-tőle, nem fok üdö múlva egész Lisbona tulajdon szemeivel meg-látta azt, a' mit az előtt csak füleivel hallott vala. Mivel-hogy Szent Ferentz az ő társával Rodrikvez Simonnal a' kö-

zónséges Ispitályba méne lakni, holott mind azokban a' jóságos tselekedetekben ő magát gyakorlá, a' minéműeket Romában, Velentzében, Bononiában, Vintzenziában tselekedett vala: rövid idő alatt olly nagyra bősüllék az ő Szent életét, hogy egész Lisbonában Apostolnak kezdék őtet hini. Nem sokára látván a' Király, és az egész Udvar a' nagy gyümölcst, melly Szent Ferentztől, és az ő társától származik vala, nem akarják vala őtet el-botsátani Indiába, nem okofságnak álitván lenni másokhoz küldeni azt, a' kire olly nagy szükségek vólt. Az-okáért ira a' Király a' Szentséges Romai Pápanak, szabadságot kérvén tőle Ferentzet meg-tartóztatni. A' Pápa meg-erősítette vólt immár a' Szent Ignácz Szerzetét, a' Jésus Társaságát, és szép privilegiumokkal meg-gazdagította; az-okáért ez dolgot a' Szent Ignácz rendelésére bizá, ki irván Portugaliába annak a' nagy Királynak, azt adá tanátsúl néki, hogy Péter Rodrikvezt tartaná-meg Portugaliában, és Ferentzet botsátaná-el, a' hová őtet annyi jelekkel az Isten Szent Lelke hiná. El-bűtsúzván azért Szent Ferentz a' Királytól, és elvívén tőle a' Romai Pápa levelét, (mellyben nagy lelki hatalommal egész Indiában Apostoli Követté rendeltetett vala) és India felé indulván bé-méne a' hajóba.

12. Úgy látzik, hogy négy rend-béli dolgok tulajdonok az Apostoloknak, és az Apostoli embereknek: szarandokságnak járásí, nyomoruságoknak szenvedésí, lelkeknek meg-téritésí, és tsudáknak tételi. Mellyeket rövideden jelente Krístus Urunk, mikor Szent Pál felől mondá *Actor. 9. v. 15.* Nékem választott edényem ez, hogy hordozza az én nevemet Pogányoknak, Fejedelmeknek, és az Izrael fiainak előtte. Mert én meg-mutatom néki, menyit kellesek néki az én nevemért szenvedni. Az-okáért Szent Ferentz Indiának új Apostolává választatván az Isten-től, néki-is bővségeffen meg-adattak ezek a' négy rend-béli dolgok: a' szarandokságnak járásí, üldözéseknek szenvedésí az igazságaért; Pogányoknak az Istenhez meg-téritése, nagy tsudáknak tétéle a' lelkeknek meg-téritésíért. A' szarandokságnak járásíróól nem kell itt szóllanunk; mert olly fokak, és külömb-félék, és olly veszedelmek vóltak azok, hogy a' ki leakarná irni, sokszor kellene az irásban kezét farsztani, és szemeit az olvasásban, a' ki azokat el-akarná olvasni. A' mi a' nyomoruságoknak szenvedésit illeti; penitentzátartásí, kész akarva választott tette sanyargatásí, hallottuk, melly igen nagyok vóltak: hofszú, és követhetetlen bőjtölésí, testének vére tsorgásaig való ostorozásí, és el-
aju-

ájulási, kevés étele minden napi kenyérének, mellyet, minek-utánna Párisból elment, mindenütt Isten nevében kért az emberektől. Az ő lakása a közönséges kórházban volt, ott alutt, ott evett, és ivott, ott egészséges, és beteg lévén nyugodott: régi szakadozott ruhája volt, mellyet önnön maga külömbféle színű posztó darabokkal megfoldszott. Igen keveset alutt, megfoldsztván magát az álomtól, hogy éjjel-is az Istennel vigyázzon. Külömbféle veszedelmes betegségekbe esett, testének kemény sanyargatási, és öldöklési miatt: Nem szóllok a szentvedésekről, mellyeket magokkal hoznak a szüntelen való hofszú utak, széles pusztagok, helyeknek, és tartományoknak változtatási, minden napi praktikálás idegen nemzetekkel külömbféle nyelvűekkel, erköltsűekkel, és természetűekkel. A minémű nyomoruságokat; magáról ír Szent Pál Apostol, hogy szentvedett, Szent Ferentz-is ő maga felől igazán mondhatta: 2. Cor. 11. v. 23. Igen sok munkákban éltem, a vereségekben mód-felett: a halálokban gyakorta, éjjel, és nappal a tenger mélységében voltam, úton-járásokban gyakorta, folyóvizek veszedelmiben, tolvajok veszedelmiben, veszedelmekben a Pogányok miatt, veszedelmekben a városban, veszedelmekben a pusztaban, veszedelmekben a tengeren, veszedelmekben a hamis atyafiak

között: munkában, és nyomoruságban, sok vigyázásokban, éhségben, és szomjúságban, sok bőjtölésekben, hidegben, és mezitelen-ségben; &c.

13. Leg-nagyob' ajándéka az Isten szolgáinak, mellyet e földön remélhetnek az, hogy méltókká lesznek szentvedni ő érette, és prédikálni őtet nem csak beszéddel, hanem szüntelen való nyomoruságoknak, és testi sanyargatásoknak bizonyosság tételével. Harmadik tulajdonsága az Apostoloknak az, hogy a hiteleneknek lelkeit megtérítsék az Istenhez; fő-képpen e végre kell nékiek igazgatni minden gondolatyokat, és fáradságokat: ezért adta nékiek az Úr Isten a jószágos tselekedeteknek gazdag kintseit, és a Szent Léleknek ajándékát. A ki meg-olváná, és meg-gondolná a miket Szent Ferentz szentvedett egész szarándoksága járásának ideiben, nem lehet, hogy magában meg ne rémülne. De azután fordítván szeméit az igen gazdag, és bővséges aratásra, mellyet azoknak magvából bé-gyűjtött, meg nem tűrheti, hogy sokszor meg ne áldgya azokat a veréjtékeket, mellyek illy bővséges gyűmöltsöt nemzetteknek. Nem szóllok itt a bűnösről, kiket megbékéltetett az Istennel, hanem a hitelenekről, kiket megtérített ő Szent-Felségéhez. Mivel-hogy a mint bizonyoságot téznek felőle, Goa, Kotzinus, Malaka, és Lisbona

bona tartományi, fok ezerni ezer lelkeket térített - meg az Istenhez Nap - keleti utolsó országokban, kik között fok Királyok, Királynék, Fejedelmek, és igen nagy Urak voltak.

14. Utolsó tulajdonsága az Apostoloknak, melly több tulajdonságokat-is magában foglal az, hogy meg - ajándékoztattak az Istentől azokkal, mellyek szükségesek arra az Apostoli igen nagy munkára, tudni: illik: jóságos tselekedetekkel, és tsuda-tételekkel: mind a' két félek nagy gráditson találtak Szent Ferentzben. A' mi a' jóságos tselekedeteket illeti, mind igen nagyok voltak ő-benbe, de fő-képpen három jóságos tselekederek fényeskedtek ő-benbe, mellyek szükségesek a' többinél az Apostoli hivatalra, mellyben ő magát gyakorlotta: nagy alázatosság, túrés, szenvedés, Isteni, és felebaráti igaz szeretet. Az alázatosság igen nagy volt ő-benbe; mivel igen alá - valónak állította magát lenni. Nagy bűnösnek gondolván magát lenni, senkinek magát elejébe nem tette, mindeneknél alávalónak ítélte magát lenni, nem volt olyan alá-való, és el-vetett dolog, mellyet magához illendőnek nem gondolt lenni: nem volt olyan tiszteletes dolog, ha ő magában kitsiny vól-eis, mellyre magát érdemesnek ítélte volna lenni; noha igen nagy úri nemzetből volna, sőt a' mint Zazpata Kárdinal irja,

Navarra Királyának nemzetéből származott volt: mindaz-által Indiába való útrýában, Szufzai Alfonso Gubernátor fok kéréssel reá nem vehette, hogy két szolgát ve-gyen magához, avagy egyget, ha egyébért nem-is, leg-alab', hogy nyilván ne láttatnék olyan nagy méltóságú személy mofogatni, és tiszto-gatni a' maga ruháját. A' hajó-ban menvén Indiába a' tengeren, soha reá nem veheté őtet a' Királyi gond-vifelő, hogy más ruhát venne magára, hanem gyapjuból szőtt egy vastag paraszt köntöft, hogy azzal óltalmazza magát a' hidegektől. Indiába érkezvén pedig más ruhát nem akart viselni, hanem kenderből szőtt egy hosszú fekete köntöft, és régi foltos tzepléső-köt. Üldözéseket ki-mondhatatlan fokakat szenvedett; mivel-hogy szüntelen a' pogány, és hitetlen népekkel nyájaskodván, meg nem mondhatni, melly igen nagy hamis-ságokat, és boszszuságokat szenvedett azoktól: az útzakon a' gyermekektől fokszor meg - tsufolatott; az afszony-állatoktól mint valami hitető rútul meg - szidalmaztatott: fokszor a' Fejedelmek elejébe - vitettetvén, azoktól-is mint valami bolond meg - tsufolatott:

15. Végezetre, kik beszédekkel, kik gunyolodásokkal, kik pedig sü-völtésekkel, utánna menvén, és sárt, port hányván reája képtelenül boszszontották őtet. De fő-képpen az hamis Isteneknek két

Pap-

Papjai, Marinári, és Bonzi sokszor ellene támasztották a' népet: sőt a' Királyt, és az Udvart-is reá veték, hogy azok-is mint egy bolondot, meg-tsufollyák ötet. A' Szeretsenek szigetében tel-lázzaszták a' köfséget, hogy meg-kövezzék ötet. Melly bszfzuságoknak szzenvedésében olly erőssen vífelte magát az Isten Szent embere, hogy még tsak jelét sem mutatta, hogy szíve haragra indúlt volna. Sőt az hitetlenekhez (kiknek lelki szük-ségekért kivált-képpen választartott vala az Istentől) olly buzgó szerezetnek jelét mutatta, a' mint Kristus Urunk mondgya: *Joan. 15. v. 13.* Nagyob' szeretete ennél senkinek nintsen, hogy valaki az ő lelkét adgya barátiért. Mivel-hogy Indiában való lakása, és forgolódása mindenkor egybe vólt káprsolva életének nyilván való veszedelmével. De fő-képpen hat dologban vetette életét nyilvánvaló veszedelemre az hitetleneknek, és bálványozóknak az Istenhez megtérítéséért. Elsőbben, a' pogány Szeretsenek Szigetébe menvén, és ott sok ideig forgolódván. Másodszor el-rontván a' Pogányok Templomit, és azoknak Bálványit fel-forgatván. Harmadszor, nagy bátorsággal prédikálván a' Keresztényi tudományt, és nyilván kárhoztatván, a' pogányoknak dög-leletes ördögi tudományokat, és fertelmes utálatos gonosz életeket, midőn a' köfség jelen vólna a' Bál

papokkal egyetemben, kövek léven kezekben, hogy meg-köveznék ötet. Negyedszer, bé akarván menni Kína Országba a' Kristus hitét prédikálni, tudván a' végezést, hogy meg kellene halni, a' ki azt mérészlené tselekedni. Ötödször, a' hitetlen, és emberségtelen gonosz hajósokra bizván életét, kívánván Japonia-Országba menni, hogy ott-is a' Kristus hitét prédikálja. Hatodszor végezetre, sokszor szolgálván a' betegeknek, kik dög-leletes el-ragadandó nyavalyában, és pestisben, vagy mirigyben, az az: dög-halálnak rettenetes betegségében vóltak. Mind ezek a' jóságos tselekedetek, a' mint-hogy eleven gyümölcsei vóltak a' Pogányokhoz való nagy szeretetének; úgy azoknak világos jelei vóltak, hogy meg-ismérnék hozzájok való nagy szeretetét, mellyet meg-ismérvén ördömet halgatnák ötet, halgatván meg-ismérnék az igazságot, mellyet meg-ismérvén megtérnének az Istenhez. Mivel bizonyos dolog, hogy nagy része azoknak a' nevezetes megtérítéseknek, mellyeket ő véghez vitt, a' Pogányok tsudálkozása vólt, hogy látnának egy embert, ki olly igen kézf minden nyavalyáknak, és gyötrelmeknek szzenvedésére az ók üdvöségekért, magának semmi világi halznot onnét nem várván.

16. Szántjánus szigetében talál-tatván Szent Ferentz, és ott egy Szent-egyházat építettvén, minden nap

nap Misét szolgált abban, míg jó egészségben volt; az údónek több részeiben pedig azokban a jóságos re-lekedetekben gyakorlotta magát, mellyek néki minden napi, és tulajdoni voltak, prédikálván, gyónást halgatván, alamisnát kérvén, inkább másoknak, hogy-fém magának, fő-képpen a' szegény leányoknak, kiknek tisztességek veszedelemben forgott: oly nagy épületére mindeneknek, hogy a' Kinaiak, kik kereskedésnek okáért, jöttek volt oda, igen tsudalkoztának rajta, és az ő jeles maga viselésén. A' Szent életnek oly nagy tökéletességére jutott vala Xavérius Szent Ferentz, hogy tellyeséggel az Isteni dolgoknak elmékedésire adván magát, néha a' földről tsudálatos-képpen fel-emeltetnék, melly ő néki, midőn a' kölségnek fokasága-előtt Misét szolgálna, egy néhányszor történt. Külömb-féle nemzetnek, külömb-féle igen nehéz nyelveit, Isteni tsuda-által hirtelen meg-tanúla. Sokszor csak egy nyelven prédikálván, külömb-féle nemzeteknek, akár mellyik nemzet úgy értette őtet, mint-ha maga nyelvén prédikált volna. Mivel-hogy mindenkor nagy ájtatósággal, és lelki buzgósággal, az Evangéliumot prédikálta, az Úr Isten nagy tsuda-tételekkel meg-ditsdíté őtet: a' vakoknak látást adott: a' tengernek keserű sós vizéből annyit változtatott édesé a' kereszttel, a' mennyi

őt száz hajósoknak, kik a' szomszág-miatt halálra szorongattattak, fokáig elegendő volt. Melly vizet fok tartományokba el-vitlenek, és az -által fok betegek miagyárt meg-gyógyultak. Sok halottakat támasztott-fel az életre: kik közül egygyet, ki az előt való nap el-tettetett volt, ki-afattatván, a' koporsóból fel-támasztá. Más ketőt, midőn el temetni vinnének, azoknak kezeit fogván, szűlének elevenen meg-ada. Profétálásnak lelke-is adattatván néki, fok következő dolgokat elévé meg-mondott, és bé tellyesédtenek. És noha az Istenől így meg-ditsdítetett volna, mindaz -által oly alázatos volt, hogy midőn Szent Ignáznak levelet írta, térdein álvá írta azt.

17. Kina-Országba akarván menni Xavérius Szent Ferentz, egy hajóban vala, melly teli volt beteg emberekkel, és minden szükséges dolgok-nélkül szűkölködött, mindaz-által meg nem háborodott önön magában, hanem nagy örömmel igyekezett által-menni Kinába, hogy ott-is a' Kristus hitét prédikállyá; és noha minden-napi eledelel-nélkül szűkölködött, mindaz-által meg -szerződék egy Kinai emberrel, hogy őtet a' hajóban által vigye Kinába. Így lévén a' dolog, ezer öt-száz ötven-négy esztendőben, Szent András havának húszadik napján, minek-utánna Misét szolgálta, egy ha álos hidedg-

deg-lelés rohana reá, mellytől feletréb gyötrettetvén, az ágy fenekebe esék, ugyan azon hajóban. Ki-vitete magát a' földre két ifiak által, kik néki társai, és tanítványi vóltak, holott egyéb hajléka nem lévén, fa ágakból tsináltatott egy rozg gunyoba vévé magát-bé, mellyben lévén inkább' kezdé őtet a' hideg-lelés gyötreni. Nem vólt csak egy társa-is a' ki őtet vigasztalna, mert a' két ifiak, kik véle valának, kényszeritetének el-menni, hogy magoknak, és néki eledelt keressenek. Még-is inkább öregbedvén betegsége, a' szavától, és testi érzékenységitől-is meg-fosztaték. Azután meg-könnnyebbedvén, nem vólt néki egyéb foglalatosága, hanem Istennel való beszélgetési, mindenkor a' Krisztus Jánosnak ajánlván magát, és a' Szentséges Szűz Máriát segítségül híván, nagy alázatossággal, és bizakodással, és lelki nagy örömmel. Karátson havának második napjáig tartta betegsége, akkor egy Felfületet kezeiben a' mellyén, és a' szíven tartván, és belső szavaival a' János, és Mária nevét kiáltván, és ez igéket gyakran szájában forgatván: János Davidnak. Fia könyörűly én-rajtam. Jánosnak Szent Anya mutasd Anyámnak magadat; a' gunyóban egy alá-való lasnakon, szegény alatsón ruhákban, minden emberi társaság-nélkül, ki őtet vigasztalta volna, minden szükséges dolgoktól meg-fosztatva, ki-adá lelkét az

Istennek. Ez a' halál adaték ő néki, amaz helyett, mellyet olly igen kívánt, tudni-illik, Mártiromságot szenvedni a' Krisztusért.

18. A' Xavérius Szent Ferentz holt-testét, noha kétféle eleven mézbe takarták volna, mindazáltal fok holnap-allatt fémmi rothadást nem szenvedett, sőt igen kedves jó illatot terjesztett-ki. Mellyet mikor Malakába alá vittek volna, az igen mérges dög-halált el-öltotta abban a' tartományban. Végezetre mint-hogy minden földelken, nagy tsudákat tett az Isten az ő érdemiért, Tizen-ötödik Gergely Pápa a' Szentek Lajstromába számlála őtet. A' több számtalan tsudákról pedig, mellyeket tselekedett Xavérius Szent Ferentz, az Úr János Krisztus nevében, ez világon élvén, emlékezetet nem tészünk mostan, mivel igen hosszú lenne irásunk. Kevés údó alatt egész Indiában, az-után pedig Európában ki-terjede hire ennek a' nagy Szentnek; minden rend-bél népek nagy örömmel beszélgetvén a' tsuda-tételekről, mellyeket az Isten az ő érdemiért tselekeszik vala, meg-akarván ditsóitenni őtet. Annak-okaért minden rend-béli emberek ájtatosságra indulának. A' Püspökök, Prélátusok, és a' Papok prédikállják vala az ő ditsóit a' község előtt: nyilván való helyekre ki-tézik vala az ő képeit; és némelylek szüntelen a' magok nyakokon hordozták azokat, ájtatossá-

ságtól vífeltevé. Még a' Pogányok-is néki ajánlották magokat: fogadást tettek, és szarandokságba el-mentek a' Szent Ferentz Szent-egyházait meg-látogatni, és azokat a' helyeket, a' hol az ő nevezetes képei voltak. A' Trávánkoraí Király halván a' fok tsuda-tételeket, mellyeket az Isten Xavérius Szent Ferentz Szent-egyházában tselekedett, ő-is egy Szent-egyházat építete ennek a' ditsőséges Szentnek tiszttségére, és nagy gazdagságokkal meg-ajándékozta azt. Egykor a' Pogányok ki-űtvén a' Keresztények-ellen, kórnyós-körül tizen-két Templomokat fel-égetének a' Ke-

resztények ellen való gyűlölségből: mindaz-által azt a' Templomat, mellyben a' Xavérius Szent Ferentz képe tartatik valá, meg nem gyűjtötték, sőt börtülettal tisztelték azt, és őnnön magokat e' Ditsőséges Szentnek ajánlották, és fe-gítségül hitták őtet. Adgya az Ir-galmas Isten, hogy mi Keresztények lévén, ne tsak világi el-mulandó jókat vehessünk ő Szent Fel-ségétől, e' Ditsőséges Szentnek könyörgése, és érdeme-által; hanem követvén példa adását, a' jó-ságos tselekedetekben, holtunk-után vehessük el az órók életnek ditsőséges Koronáját. Amen.

Borgia Szent FERENTZ élete.

1. Szent Ferentz Gándia tartományának Negyedik Hertzege, Borgia János Atyától, és Arragonia Joanna, Ferdinánd Spanyol Király onokája Annától született. Gyermeki élete után, mellyet az Attya házának tekinteres tselédiközött tsudálatos ártatlanságban, és kegyességben vífelt; elsőbben ötödik Károly Tsászár Udvarában, az-után Katalonia tartományának gond-vífelésében, tsudálatosb' volt Keresztényi jó-ságos tselekedeteknek, és fanyarú Szent életének példaival. Midőn Isabella Tsászár-nénak holt testét a' Gránati kóporsóba vitte volna, annak ortzáját igen éktelenül el-változva lát-

ván, és minden halandó állatoknak iszonyú romlandóságát meg-gondolván, fogadással kötelezé magát, hogy leg-első alkalmatósággal minden világi dolgokat meg-vevén, tsak Kristus Jésusnak Királyok Királyának akar szolgálni. Honnét oly nagy elő-menetelt tén a' jó-ságos tselekedetekben, hogy fok országos dolgai között, Szerzetes életnek igen hasonló formáját vífelvén, a' Fejedelmek tsudájának neveztetnék.

2. Mihent a' felesége Eleonóra meg-hala, mingyárt bé-méne a' Jé-sus Társaságába, hogy ottan bátorságosban élhetne, és a' méltóságokra vívő utakat bé-zárná a' Szer-zet

zeti fogadáfokat közbé vetvén: méltó bizonyára, kit fok nagy Fejedelmi emberek a' Szent élet keménységének bé-vételében követnének: sőt maga-is Ötödik Károly, Tsászar meg-vallotta, hogy kalauz volt néki az Imperium meg-vetésére. Abban a' Szent életnek keménységében Szent Ferentz bójtölésfekekkel, vas lántzokkal, igen darabos szőr-'zákokkal, hozszíu keserves vereségeekkel, igen rövid álommal, tulajdon testét utolsó ösztövérségre hozta. Azon-kivül semmi fáradságoknak nem engedett magának meg-győzésére, és a' lelkek üdvösege meg-nyerésére. Annak-okaért oly fok jószágos tselekedetekkel meg-erősítetvén, elsöbben Szent Ignáztól Spanyol-Országra Generális Kommisszariusa tétetett. Nem fokkal az-után az egész Jészuita Társaságtól (noha nem akarta) Harmadik Generális Prépostá választatott. Melly tizt yifelésben a' Keresztény Fejedelmeknek, Szentséges Romai Pápnak, okofsággal, és jó erköltsöknek szentségével igen kedves lévén, fok házakat épített, fokakat jobban ki-terjesztett, minden helyeken. Lengyel-Országba, Tengeri Szigetekbe, Mekszika, és Peruána tartományokba, a' Társaságbéli Páter Jészuitákat bé-vitte: más tartományokba-is Apostoli férfiakat küldvén, kik prédikálláfokkal, faratságos munkálkodáfokkal, véreknek

ki-ontásával, a' Romai közönséges régi igaz hitet ki-terjesztették.

3. Ő magáról oly alázatos értelemmel volt, hogy bünds nevet akart magának tulajdonítani. A' Szentséges Romai Pápától gyakran néki ajánlatott bársonyos Kardinálságot, alázatóságnak gyözhetetlen álhataatósággal ellene-mondván, fel nem vette. Szemetet ki sepreni, házanként kenyeret küldülni, betegeknek szolgálni az Íspítályokban, a' világot, és önön magát meg-utálván, gyönyörűség volt néki. Minden napokon fok órákig szüntelen imádkozott. Gyakron nyöltz, néha tiz napokon mennyei elmélkedésekben foglalta magát. Minden nap százszor térden álva imádtá az Úr Istent. Soha Szent Misét szolgálni el nem mulatta. Az Isteni buzgóság, mellytől szive gerjedezt, magát ki-jelentette: néha a' Szent Áldozatot fel-mutatván, vagy prédikálván, az ortzája fényeskedni látatott. A' Krisztus Szentséges Testét az Oltári Szentségben, hólott titkon tartatott; Isteni jelentésből meg-értette. Alekszánder Kardinálnak, úgy-mint Apostoli Követnek a' Keresztény Fejedelmekhez, hogy a' Pogány Törökellen egyyet értsenek, Ötödik Szent Pius Pápától társúl adatott. A' melly kemény útat, már ereiben igen meg-fzakaszkodván, engedelmességből fel-vállalta. Melly-

ben életének folyását, Romában a mint kívánta vala, boldogul elvégezé, életének hatvan-kettődik, ezrtendejében, Üdvözítő Krisztus Urunknak pedig ezer öt száz hetven-kettődik ezrtendejében. Szűz Szent Teréziától, ki az ő tanátsi-

val élvén, Szent férfinak, Tizenharmadik Gergely Pápától, Krisztus hív szolgájának hivatott. Végezetre fok nagy tsudákkal dicsőítettvén, a Szentek közibe irattatott Tizedik Kelemen Pápa által.

Szent Nérius FILEP élete.

Summába foglaltatott Bagnus Timoteus által.

1. Szent Filep Florentziában Nemes Atyáktól születék. Az Atyát Nérius Ferentznek, az Anyát Lukréziának hitták. Kitsinségétől fogva, igen engedelmes volt a' szüléinek; betegségeben, és egyéb nyomoruságiban nagy tűrő szenvedő Gyermekségétől fogva mindenkor gyakorlotta a' Szent-egyházakat, és nagy őrdímmel halgatta az Isten igéit. Természetében, és erköltsiben olly kedves, kellemetes volt, hogy minnyájan szerették őtet. Az-után tizen-nyóltz ezrtendős lévén, elküldé őtet az Atya, kalmárságot tanólni, remélvén, hogy minden jószága ő reá maradna, senki más nem lévén, a' kit az illetne. De a' Filep szive nagy kívánságtól gerjedezvén, hogy tellyességgel a' Krisztust köveffe, és azért minden gazdagságoknak nyereségét megutálván; hogy könnyebben szolgálhatna az Istennek, távul lévén az Atyától, Romába méne, holott tsu-

dálatos Szent életet vífele. Egyszer evett napjában: akkor-is csak kenyeret, valami kevés olaj-fa gyümölcstével, vagy fűekkel, és vizet ivott. Igen alacson köntösbent járt, és egyebek társaságát el-távoztatta; egy kis kamarába rekesztvén magát, napokat, és étszakákat imádságban töltvén, Menyei éedséggel őrvendezett. Melly dolgokat nehezen szenvedvén az őrdög, fok-képpen kezdé háborgatni őtet: egykor a' többi közört, némelly gonosz életű embereket felindita, kik véletlenül tisztátalan dolgokra kizteték őtet: de Filep mingyárt meg-émlekezvén az Isten igéjéről, úgy kezdé beszélni a' lelki dolgokról, hogy nem csak magát, hanem azokat-is meg-szabadítá a' véteknek veszedelmétől, és lelki töredelmességre hozá őket.

2. Hogy alkalmasabbá tenné őtet az Úr Isten, a' mire választotta vala, azt sugállá néki, hogy a' Filozofia, és Teologia tanolásában foglalná magát, mellyekben az ő tanoló társai közört, mindenkor olly

olly szép értelmet, és éles elmét mutatott, és olly tisztá igyekezetben, 's ártatlan életben tartotta magát, hogy a' Mesteritől, és egyebektől nagy bősülettel, és szeretettel tiszteltetett. Soha el-nem múlatta az ő lelki gyakorlatosságait. A' több tanuló társaival a' disputálásokban jelen volt nappal, de csak egyedül vigyázott éjjel a' Szent elmékedésekben: gyakran meg-látogatta a' hét Szent-egyházakat, elméjét tellyeséggel fel-emelvén az Istenhez. Annak-utánna el-végezvéen tanólasít, hogy inkább ő Krisztushoz ragaszkodgyék, ki szünetlen hitta őtet; minden akadéktól meg-fizabadulván, el-adá a' könyveit, és közel húszon-három éftendő korában, tellyeséggel az imádságra adá magát, csak nem mindenkor sírván, és fohászkodván; és a' mint lehetett, el-távoztatván az emberek társaságát, egész északákon a' Kalisztus zintéremében vigyázott, és ha néha az álom miatt meg-nehezedett, a' hét Szent-egyházak közül, valamelyiknek tornátza-alatt nyugodott. Annak felette szünetlen meg-látogatta a' beteget az Isptályokban, vigasztalván, és nagy szeretettel segítvén, kivált-képpen azokat; kik a' halálhoz közel vóltanak. Ez-ókaért meg-ujtatték Romában a' régi elhagyatott szokás az Isptályok látogatásában. Hogy pedig az ő édes beszélgetésével, a' vétkeket elhagyassa az ifiakkal, és a' jóságos

tselekedetekre édesítse őket, gyakran el ment a' várasnak közönséges helyeire, úgy-mint lakodalomba, Isptályokba, és egyéb hasonló helyekbe; és szánt-szándékkal barátságot szerzett némelly gonosz életű emberekkel, hogy a' vétkeket el-távoztassa vélek, és jámbor életre hozhassa őket: noha az alfszony állatokkal való nyájaskodást szorgalmatoson távoztatta, féltvén a' maga tisztá életét.

3. De nem szenvedhetvén az őrdög, a' Szent Filep nagy előmenetelét, sok tsalárd mesterséggel akará őtet el-ejteni; néha rettenetes ábrázatokban meg jelenvén éjjel, hogy őtet meg-rettentse: néha pedig egyéb' ábrázatokban, hogy tisztátalan gondolatokra indítsa őtet. Egyfzer a' többi közdött, fel-indita némelly tisztátalan ifiakat, kik bé-rekeszték őtet egy kamarába két tisztátalan életű alfszonnal, hogy el-vezsternék véle, ha lehetne a' szűzeséget: de ő mindenkor az imádság által Istenhez folyamodván, győzedelmes vólt. Az-után harmintz éftendő lévén, mi-lőn nagy lki buzgósággal a' Szent Léluknek könyörgene, olly nagy Isteni erőt érte magában, hogy tellyeséggel fel-gerjede, és gyúlada az ő szíve, melly mintha az Eg-felé mingyárt felakarná emelni a' nehéz testet, ug-rándozni kezdé a' melljében, úgy, hogy hofszú ideig el nem szenvedheté vólna azt a' sziv-dobogást, ha az

Isten tsudálatos-képpen a' mellyét ki nem terjesztette volna, fel-emelvén néki bal-felől a' mellye tsonnyait, hogy szabadon tapfolna a' fziye kívánsága-szerént.

4. Annak-utánna egész életében, annyi lelki vigasztalással, és mennyei édeséssel bővelkedett, hogy noha ő alázatóságtól vífelrtvén, minden szorgalmatósággal titkolta azt a' nagy lelki buzgóságot, mellyet az imádságban érzett; mindaz-által gyakran el-ragadtatott lélekben, és a' földről tefteltől fel-emeltetett a' levegő égbe, a' mint fokszor látták mafok, noha maga ezibe nem vette. Bé-telvén azért a' Sz. Lélek malasztáival, minden nap nagyob' buzgósággal foglalta magát felebarátinak szolgálattában. A' többi-között egy Sz. életű Pappal, sok embereket gyűrtött-bé az Isten templomába: kikkel a' Szentségeket gyakorlotta; és minden hólnapnak első Vasárnapján el-kezdették a' negyven óráig való könyörgést. Sz. Filep egész étszakákon vigyázott, és példájával, 's ájtatos beizélgetésekkel, sokakat ájtatóságra indított; némellyeket pedig a' gonosz életből jó életre hozott. Annak-utánna a' Jubiléum ezrtendejében, 1559-ben meg-gondolván Filep a' töb társaival, hogy sok szegény jövevények, nem lévén szállások Romában, kényszerítették az útzákon, és piatzokon fekünni: el-menének fel-keresni őket a' váraon, és minek-utánna bizonyos házakhoz bé-vitték volna

őket, nagy szzeretettel gondot vifelték reájok, minden szükséges dolgokban. Melly példától sokan fel-indittarván, bé-akarának menni a' Filep Társaságába, ki bé-fogadván őket, azt rendelé, hogy bizonyos házakat szzerzenének, mellyekben nem tsak a' Szent ezrtendőben, hanem minden időben, fogadnák-bé az idegen földön járókat, és három nap tartanak eledellel. És hasonló-képpen tselekednének a' betegségből fel-gyógyult emberekkel, kik az Ispitályokból ki-jöttek, hogy jobban vizszanyerhetnék erejeket. És így kezdődék a' Konfraternitás, az az: Atyafiságnak Társasága.

5. Midőn azért Filep, ilyen Szent tselekedetekben magát gyakorlaná, meg akará az Úr Isten műtatni, melly igen kedves volna ő-előtte. Az-okáért egy nemes, de nyomorult aszszony házához menvén egy éjjel, annak eledelt szzerzeni, történék, hogy egy sebesfen reá jövő kotsinak helyt akarván adni, bé-esék egy igen mély verembe, de tsudálatos-képpen az Angyaltól meg-tartaték, és minden sérelem-nélkül hajánál fogva ki-húzaték onnan. Nem sokkal az-után egy Angyal, szegény ember képében, alamsnát kérvén tőle, midőn adni akarna: monda az Angyal: Én meg-akarám látni, mit tselekednél, és mingyárt el-enyészek. Igen kívánván Szent Filep a' magán való életet, ha az Istennek

nek úgy tetzenék, hogy magát inkább ő-hozzá kaptsolharna, midőn buzgó kívánsággal könyörgene, mutatná-meg az Úr Isten, mellyik életet kellene magának választani; egy reggel meg-jelenék néki Keresztelő Szent János, mondván: Filep nem csak magadra kell vigyáznod, hanem felebarátidnak údvösségére-is. Nem sokkal az-után, meg-jelenvén néki két lélek, dicsőségnek ruhájában, és egygyiknek egy kenyér lévén kezében, ki úgy látszék néki, mintha egyéb étek nélkül, csak azt a kenyeret enné; és ilyen szózatot halla: az Isten akarattya Filep, hogy te a Váras közepén úgy élly, mintha a' pusztaban vólnál.

6. Az-után a' Gyóntató Atyától tanátsoltatván, Pappá lén harmintz-hat-efszendős korában, és a' Szent Jerónimus Szent-egyházába menne lakni, a' hol némelly Szent életű Papok laknak vala. Nem akart semmit egyebet, hanem egy kis puzta kamarátskát, a' hol hasonló fanyarú életet vívelt, mint az előtt, és minden nap Misét mondott, mikor beteg nem vólt. Tsudálatos dolog, melly nagy vólt a' mennyei édeslégeknek fokasága, mellyet érzet Misét szolgálván. És noha minden szorgalmatossággal titkolta lelki buzgóságát, mindazáltal meg-nem tarthatta magát az ajtatos köny-hullatásoktól. Néha Misét mondván, kényszerítettet meg-állani, míg a' testének ereje,

mellyet a' Krisztus Jésus szerelme elvett vízfőz-térne. És sokszor mikor a' Krisztus Szent Testét, és Vérért fel-mutatta, úgy el-ragadtatott lélekben az Istenhez, hogy alig bortsáthatta-le a' kezeit. Néha pedig a' Misét el-végezván, úgy el-ragadtatott lélekben, hogy az ő teste úgy látszott, mintha meg-hólt vólna. Hogy a' lelkeket a' Krisztus Jésumhoz hozhassa, olly szorgalmatos vólt a' gyónás halgatásban, hogy magáról el-felelkezvén, csak alig tudott el-menni a' Gyóntató székől; az-okáért számtalan sok bűnösöket meg-térített; és ő általa sok férfiak, és aszszony-állatok lettenek Szerzetefekké.

7. Mind ezeket nehezen szenvedvén az őrdög, sok álnok mesterséggel akarta meg-csalni Szent Filepet: a' többi között, egy tisztátalan aszszonyt fel-indita, ki nehéz betegségben tetteté magát lenni, és ő-érette küldé, mintha megakarna ő-hozzá gyónni: oda méne a' Szent Atya, de a' fajtalan aszszony, csak nem meztelen, olly vékony gyólt-sba vólt öltözve, hogy szemérem ki-is mondani: mellyet látván a' Szent jámbor, mingyárt el-futa onnan: és nem csak meg-szabadúla a' késértettől, hanem illy jeles tselekedete által, meg-nyeré az Istentől a' tisztaságnak ajándékát, úgy, hogy az-után, harmintz-efszendőnél tovább élvén, soha semmi őztönét a' testnek nem érzette, és még éjjeli ferteztetést sem.

sem szenvedett. Az-okaért minden nap inkább nevedvén a Sz. Filep életének hira az ő prédikálásának intésitől, és életének példájától, sok fő-emberek fel-indítottán, ő hozzá adak magokat, gyakorolván a' Szentséges Szakramentumokat, és az Ispítályokat meglátogatván felebaráttyoknak nagy épületére: kiket olly nagy édeséssel, és okossággal igazgatott Szent Filep, hogy semmi nehéz dolog nem lehetett volna, mellyben őnéki örömeit nem engedtek volna. És sokan kevés idő alatt olly tekkéletes életre jutának, hogy holtok-után nagy ditsőségben jelentek-meg néki.

8. Az időben némellyekkel a' tanítványi közül, Indiába akara menni az Evangéliumat prédikálni: de hogy jobban megtudná e' dologban az Isten akarattját, tanácsot kére egy Szent életű embertől, ki három nap múlva, azt felelé néki, hogy nem Indiába, hanem Romába hivattatott volna a' Krisztustól, mivel látásban így jelentette-meg néki Szent János Evangélista által. Mellyet halván, az Isten akarattjához akará magát alkalmaztatni, 's meg-marada Romában, és soha többször másúvá nem ment, sem a' baráti, sem atyafiai látogatására, egyébre nem igyekezvén, hanem az Úr Jésus Krisztus szolgálattjára, és felebarátjának épületére. Mint-hogy minden nap nevedett a' hozzája me-

nő népeknek sokasága, kik őtet halgatták, némellyeket a' tanítványi közül erre a' Szent gyakorlatosságra választta, hogy az Isten igéjét hirdetnék, kik között Ferentz, és Báronius voltak, kik az-után az Anya-szent-egyház Kardináli lettek, és egyebek. Kiknek prédikálások-után, némelly megmondott dolgokat elő-hozott Szent Filep, és kinek kinek külömb-féle szép lelki dolgokat, vagy intéseket adott eleibe, és egy rövid nyájas beszéddel, mindeneket felindított az Isten szeretetére, magoknak, és minden világi dolgoknak meg-utálására.

9. Hogy pedig az ő halgatóitól a' véreknek alkalmatosságát el távoztatná, azt rendelé, hogy a' farsáng napjain, mikor közönségesen az ifiak hiúságok-után járnak, mennének-el véle a' hét Szent-egyházak látogatására: melly dologt rövid idő alatt meg-ismérték, hogy az Isten fugallotta volna néki, mivel noha elsőbben harmin-tzan ha voltak, a' kik azt tselekedték, nem sokkal az-után úgy meg-sokasodának, hogy ezernél-is többben vóltanak. Azt nyerte ez igyekezettel, hogy az ifiak nem csak meg-öltalmazták magokat az ördög kezeitől, hanem szolgálatot tettek az Istennek. És az egész protzeszfziort, olly rendessen, és nagy lelki örömmel véghez vitte, hogy sokaknak nagy lelki épületet szerzett. De ez a' jó tselekedet men-

nél inkább' tetfzett a' jóknak, annál inkább' vizfza - tetfzet az irigyeknek, és gonofzoknak. Azokáért a' Pápa Vikáriusának hamifan vádolák őtet, mintha nem tsak tiszt kívánó, és kevély volna, hanem valami újságokat, és új valásokat kezdet volna, és őszvegyűjtven az emberek hittegetné. Hivatá őtet a' Vikárius, és nem tsak kemény szókkal meg - dorgála, hanem tömlöttzel - is fenyegeté őtet, ha afféle dolgokat el nem távoztatna. Es meg - parantsolá néki, hogy mikor hivattnék, mindenkor maga eleibe kellene menni, és azon - közbe tizen - öt nap alatt, se gyónást ne halgatna, se ne prédikálna, új szabadság - nélkü. Melly dolgokat halván, femmiben magát nem menté, hanem vig őrtzával felele, hogy minden dolgokban, mellyeket az Elöl - járói néki parantsolnak, kész volna engedelmes lenni, nem lévén néki egyéb dologra igyekezete, hanem a' Kriftus Jépus tisztességére, és lelkek üdvőségére. Melly beszédért inkább' meg - haraguván a' Prélátus, mingyárt ki - veté őtet mag - elől.

10. Nem tsak a' világi emberektől, hanem az Egyháziaktól, kik Szent Jéronimus Kalaftrómban véle egygyütt laktak, egybeknek hamis vélekedésről ingereltetvén, igen üldöztetett, és nyomorgattatott ez a' Szent Atya. Mindaz - által nagy békefészes tő-

réffel, és tsudálatos örömmel szenvedte mind a' bofzfúságokat, és üldözéseket, fokkal nagyobbakra méltónak itilvén magát, és azt mondotta: Azért engedte - meg az Isten, hogy úgy bannának ő véle, hogy alázatos lenne. Annak felette mennél jobban lehetet, mentette azoknak szerzőit, kivált - képpen olyanok előtt, kik onnét meg - botránkoztak volna: könyörgött az Istennek, világosítaná - meg sziveket, hogy vennék észekbe magokat a' vétkekről. Nem fokkal az - után a' Pápa Vikáriussa magában szálván, és a' Filep szavait jól meg - gondolván, tsudálokozék az ő nagy alázatoságán, és immár bizonyos lévén az ő ártatlanságáról, és az ő eilenséginek hamis vádolásáról, vizfzabotsátá őtet az elébbi állapottyára. De egy nagy méltóságban helyezettett ember, ki igen kemény lévén, és meg nem szúvén a' Kriftus szolgájat üldözni, véletlen halállal meg - hala. Mellyet meg - értvén az emberek, ujjabban nagyobb buzgósággal kezdék a' Szent Filep Kápolnájat gyakorlani, kiket ő mind bé - fogadott, meg - gyóntatott, és olly nagy szeretettel segetet, kinek kinek természetéhez magát alkalmaztatván, és soha el nem fáradván, hogy felettéb' tsudálatos dolog vólt. Nem kisebb szeretettől vifektetett a' betegekhez, és az halálhoz közel lévőkhöz; mivel - hogy azoknak nagy szeretettel való látogatásin, és vigasztalásin

kívül némelyeknek egészséget nyert könyörgésivel az Istentől: máfokat meg-szabadított az igen nagy kísértetektől; egyebekből pedig ki-űzte az ördögöt, és mindeneknek, mennél jobban lehetet, segítséget nyújtott.

11. De a' leg-tsudálatosb', nem csak azokat fégette, a' kik jelen voltak vele, hanem azokat is, kik távul voltak tőle; meg-jelenvén nékik, és tsudálatos-képpen meg-szabadítván őket, sok veszedelmektől. Egy ember Romából Neápolisba menvén, és a' tolvajoktól meg-ijedvén, a' tengerbe ugrik; midőn el-kezde merülni, segítségül hívá Szent Filepet, ki meg-jelenvén néki, az hajánál fogva ki-húzá őtet a' partra, és meg-szabadítá. Más ember pedig a' teltnek kísértetét szenvedvén, ő-hozzá folyamodot elméjével, ki éjjel meg-jelenvén néki, meg-szabadítá őtet a' Kereszt jegyével. Azon-közbe minnyájan tsudálkozván az ő életén, 1564. esztendőben a' Florentziaiak szorgalmatossan kérék őtet, hogy az ő Anya-szentegyházoknak Pásztorá lenne, kiknek kérésére, minek-utánna szokása-szerént hoszfú imádságot tetvőlna, némelyeket az ő tanítványi közül Papokká szenteltete, és oda küldé őket a' gond-vifelésre: ő maga meg-maradván a' Szent Jéronimus Kalafstromában, az hol a' több tanítványi vele egyetembe egyenlő akarattal laktak, egyébre nem

igyekeztvén, hanem csak az Isten akarattjának bé-telleyesítésére, mindenekben a' Szent Filep tanátsát követvén, mint Attyokét, és Pásztorokét, kit igen szerettek, és tisztelték, minden nap hozzája menvén, ki olly kedveffen igazgatta őket, nem parantsolattal, hanem kéréffel, hogy a' mit akart azt tselekedte vélek: a' szeretetnek kötelével olly igen egybe-kaptsolta őket, és úgy fel-gerjesztette az Isten szerelmére, hogy minnyájoknak egy szívek vőlt, és egy lelkek.

12. De hogy a' lelki életnek bizonyos formáját bé-hozná közikbe, minnyájoknak akarattjából némely rendeléket szerze, melyeket ördömet meg-tartván, nagy buzgósággal munkálkodtak az Úr szőlőjében, gyónáfokat halgatván, és egyéb Szentségeket szolgáltattván, mindenek nagy lelki épületére. Ebéd után-is bé-mentenek a' Szent Jéronimus Templomába, az hol minden nap négyen azok-közül, kiket a' végre választottak, szép intéseket tettek, mesterséges beszédet, és kérdéseket hátra hagyván, együgyű-képpen a' jó erkölcsökhöz tartozandó dolgokról szoltottak, és kivált-képpen a' Szentek példájával igyekeztek az embereket az Isten szolgálattjára gerjesztetni. De meg-irigyelvén az ördög a' nagy lelki gyümölsöt, fel-indita némelyeket, kik hamissan vádolkodának őtdik Pius Pápanak, mintha Filep kép-mutató

ató volna, és meg-engedné, hogy a' minden napi intésekben, boldságokat, és hiúságos dolgokat mondanának. Mellyet halván a' Pápa, két tudós, és szent életű Atyát választata, kikre a' dolgot bízta, úgy pedig, hogy egygyik se tudná a' másiknak igyekezetét; és azt parantsolá nekik, hogy szorgalmatossan meg-vizsgálják az intéseket, tettetvén mintha nem a' végre mennének odá. Mellyet ők megtselekedvén, és igen tsudálkozván a' Filep nagy lelki buzgóságán, úgy meg-ditsirék őtet a' Pápa előtt, hogy az-után tellyes életében mindenkor szerette őtet.

13. Annak-utánna, hogy az Isten szolgáltyában, és a' lekek nyeresében, a' társaival magát jobban foglalhatná, a' város közepén alkalmatosb' helyet gondolának, az hol a' Szentséges Szűz Máriának egy romladozott Temploma vala. Az-okaért Tizen-ketődik Gergely Pápától könnyen meg-nyervén a' Szent Gyülekezetnek Erősítését, és a' meg-nevezett Szent-egyházat, midőn a' Páterek betzélgetnének, mi módon azt meg-ujthatnák, nem lévén elegendő költségek, hogy ujjat tsináltatnának; Sz. Filep, kinek az Isten dolgaiban, mindenkor nagy szíve, és reménsége volt a' nehéz dolgokban, azt akará, hogy a' régi Templom tellyességgel a' földig rontatnék, és újjonnan fundamentomából, egy igen szép, fokkal nagyob', és bővebb' Szent-egyházat építenének.

Melly dolog könnyen az ő akaratya szerént történék: mivel-hogy el nem fogyván a' költség, az új Szent-egyház két éltendő alatt úgy meg-építették, hogy Alekszänder a' Florentziai Ersek, ki Szent Filepet igen szerette, nagy Szolemmitással Misét szolgálta benne, ki az-után Kárdinállá, és végtére Hatodik Leo Pápává választaték. Inkáb' kezdvén nevekedni azoknak száma, kik naponként bé-mentek a' gyülekezetbe, és Szent Filep e' jeles dolognak szerzője, még-is a' Szent Jeronimus Kalastromában maradván, az honnan nem akart el-menni, ha egyéb módon az Úr Isten meg nem mutatná akarattyát: Végezetre 1582. éltendőben, megparantsolá neki a' Pápa, hogy menne a' tanítványi közé: mingyárt úgy tselekedék, gondolván, hogy az Isten akarattya volna; és így a' Gyülekezet, magával lévén a' fejé, nagyob' tekéltetéséggel kezdé világoskodni. Mindaz-által el nem hagyá Szent Filep, az ő magánvaló, és mértékletes életét. Minden dolgokban jó példát adott tanítványinak, az Anya-szent-egyház szolgáltyában igen szorgalmatos volt: Misét mondani hivattatván, minden egyéb foglalatoságát hátra hadta, 's mingyárt oda ment, és mindenkor szerette az alatsob' Pápi öltözetekben Misét szolgálni. Gyónás halgatásokban, és egyéb lelki gyakorlatosságokban szünetlen foglalatos volt. Maga meg-utalásával,

felebarátihoz való szeretettel, vigyázással, és okosággal a' gondviseelésben, szívének tekkélettségével, és erkölcsinek gyönyörűségével (melly dolgokkal kivált-képpen meg-ajándékozott volt az Isten-től) mindenknek nagyob' épületet, és elég tételt szerzett.

14. Azon közbe a' tanítványi, mint Attyokat, és a' Gyülekezetnek igaz Fundátorát, egyenlő akarrattal annak Generálisává választák őtet, 1587. éftendőben: ki mint az-előtt, úgy az-után, világossan értéfelekre adá, mi volna az ő kívánsága, tudni-illik: hogy a' Gyülekezetben mindenkor azt az életnek módgyát tartanak, mellyet elsöbben kezdettek; úgy, hogy senki fogadással, és esküvéssel, magát egyébre ne kötelezné, hanem csak a' szeretetnek kötelével lévén kötelefiek, a' jóságos tselekedeteknek jó illartyát igyekeznék adni; jó példájokkal, és a' Kriftus igéivel épitenék felebaráttjokat, és az üdvölségnek úttjára hoznák őket. Annak felette arra intette a' tanítványit, hogy a' külső dolgokkal ne sokat gondolnának, hanem tellyes igyekezeteket a' jóságos tselekedeteknek el-nyerésében, és a' testi öldökléfeleknek gyakorlásában helyheztenék: kivált-képpen intvén őket az engedelmességre, és a' magok tulajdon akarrattjoknak meg-tagadására, mondván, hogy ez bátorságosb', és rövideb' út, melly a' tekkéletességre viszi a' lel-

ket. Ezt pedig a' végre, hogy az ő életeknek módgya lenne, úgy-mint egy aranyas közép út, a' világnak felettéb való szabadsága, és a' Szerzeteknek kemény fanyarusága közdött, hogy azok, kik el-akarnák hadni a' világot, és a' nagy fanyarú élet miatt nem lehetnének Szerzetefekké, lenne hová fordúlnának, hogy lelki életet vifelnének, és az Istennek szolgálának, mind magoknak, 's mind pedig felebaráttjoknak, elő-menettelére.

15. Noha Szent Filep mindenkor magát együgyűnek mutatván, el-akarta rejteni az ő nagy okoságát, mindaz-által ki-nyilatkozott minden dolgaiban, mellyet tsudálatos-képpen véghez vitt; és a' tanáts adáfokban, mellyekben senki meg nem tsalatkozot. Nem-is kell tsudálni, mivel az okoságnak ajándéka kívül, a' Profétálásnak lelkével-is fel volt ékesítve, mellyel nem tsak eléb meg-látta a' kövterkezendő dolgokat, hanem még a' sziveknek tickait-is általhatotta. Mind ezekért az Isten ajándékiért, minden rend-béli emberek, mint Szent embert igen tisztelték őtet. Sok Prélátusok, Kardinálok, és egyéb Fejedelmek gyakorlották az-ő kamaráját, ő-hozzá folyamodván tanátsért, vagy egyéb vizsgálásért, az ő szükségekben. Még a' Pápák-is igen szerették, és sok nehéz dolgokban követték az ő tanátsát. Ellenbe pedig

dig Szent Filep, mennél inkább látta, hogy tiszteltetnék az emberek től, annál inkább meg-alázta magát, és azt állította, hogy minden tiszteletre méltatlan volna. Azokaért beteg lévén szokta volt mondani: Ha az Isten ötet meg-gyógyítaná, az ő Szent malasztjával meg-akarná életét változtatni, azt gondolván, hogy ő leg-nagyob' bűnds, és hálá-adatlamb volna a világon.

16. Ki nem mondhatni, menny nehéz volt neki, hogy másoknak kellett parantsolni. Végezetre a Kardinálok által meg-nyeré az ő tanítványtól, hogy ő helyette választának Baroniust, ki az-után Kardinál volt, ki gondot viselne a Gyülekezetre, mivel ő immár meg-vénhedvén, alkalmatlan volna. Meg-szabadulván azért a gondviféléstől, magát tellyesféggel az Isteni elmélkedésre adá, néha két egész órát töltvén a Mife szolgálásban, ki-küldvén mind azokat, kik a Kápolnában voltak, még a ki neki a Misén szolgált is, mikor amaz igékre jutott: *Domine non sum dignus*; Uram nem vagyok méltó: és csak egyedül örvendezet az Úr Jésus Kristus nyájasságával. Annak-felette egész étfakákat töltöt az Angyalokkal, és a ditsóult Mennyei lelkekkel, kiknek énekléseket sokszor hallotta, azért szokta volt mondani, hogy a melly lélek igazán szereti az Istent, annak a jelen való élet tú-

rés szenvedésben vagyon, az halál pedig kívánságban.

17. Midőn egyszer Szent Filep olly nehéz betegségben volna, hogy minnyáján bizonynyal tartották, hogy hamar meg-halna, meg-jelenék neki a Dicsőséges Szűz Mária, és mindgyárt meg-adá neki a régi jó egészségét. Második esztendőben ujjonnan meg-betegedék, tudván azért, hogy el-közelgetet volna az óra, mellyet igen kívánt, hogy ebből a nyomoruságnak völgyéből meg-szabadulna, és az Úrnak örömébe bé-mehetne, ki ötet magához-hijja vala; nagy bátorsággal, mint-ha az halállal hartzolni akarna, fel-üle az ágyban, és mind addig úgy marada, míg a' lelkét ki-adá az Istennek. Jelen lévén, és minnyáján sírván a' tanítványi, kérék ötet, adna áldást nekik; minek-előtte őket el-hagyná. Ki fel-nyitván, és az Égre emelvén szemeit, kevés idő múlva le-botsátá azokat, és a' tanítványira fordítá, tselekedettel meg-mutatván, hogy áldást nyert volna nekik az Istentől. Ezt tselekedvén által-méne az örök nyugodalomra, nem külömben, mintha édesdeden el-alut volna: ugyan azon szempillantásban, meg-jelenék külömb-féle ájtatos embereknek nagy szép fényességben, meg-jelentvén nekik, mint menne Mennyebe, az ő fáradságinak jutalmát el-venni. Sok tsudákat tet az Isten Szent Filep által mind éltében, 's mind hólta-után: most-is meg nem

szűnik dicsőíteni az ő malasztrának külömb-féle ajándékait engedvén azoknak, kik igaz hittel könyörögnek néki, segítségül híván Szent Filepet. Az Anya-szent-egyház az ő Innepét szenteli Pünkösöd havának 26. napján. Az ő halála volt Krisztus Urunknak 1595. éftendőjében, nyöltzvan éftendő korá-

ban. Ki a' Szentek Lajstromába béirator Tizen-ötödik Gergely Pápa által. Ez a' Szent Patriárka sok betegeket halalos betegségből tsudálatos-képpen meg-gyógyított. Halottat-is támasztot. Szűzességét tellyes életében meg-tartotta, sokaknak lelkeit nagy fényességben Mennyországba fel-menni látta.

Szent KAJETÁN Konfeszszor élete.

1. Szent Kajetán Vintzentziában Nemes nemzetből születet: leg-ottan az Annyától a' Szentséges Szűz Máriának bé-mutatattott. Még kitsinységétől fogva a' jó erkölcsöknek tsudálatos ártatlansága fénylett ő-benne, úgy-annyira, hogy mindenektől Szentnek hivatratnék. Testi, és lelki mind a' két Törvénynek Doktorságát, Pádvában meg-nyervén, Romába méne, holott a' Prélátusok közibe Második Julius Pápától helyheztetvén, és Pappá szenteltetvén, Isteni szereztenek olly nagy buzgóságával felgyuladott, hogy el-hagyván az Udvart, magát tellyességgel Istennek kötelezte. Tulajdon költségével fundáltatott Ispirályokban, még a' dögleletes mirigy betegségben lévőeknek-is tulajdon kezeivel szolgál vala. Felebarátinak üdvösségét szüntelen való gond-viselettel kereste: az-okáért lelkek vadászójának hivatratott.

2. Az Egyháziaknak el-esett fi-

gyelmét az Apostoli életnek formájára vizsgálva-hozni kívánván, a' Regula-szerént élő Papoknak Szerzetét fundálta; kik minden világi dolognak szorgalmatóságát megvetvén, se jövedelmeket ne bírnának, se az hívektől segítséget ne kérnének, hanem tsak szabad akaratból adatott alaminákkal élének. Annak-okáért Hetedik Kelemen Pápától meg-erősfittetvén a' Szent Péter Vatikánum Templomának nagyobbik Oltáránál Karafa János Péter Teotini Püspökkel, ki az-után Negyedik Pál Római Pápa volt, és más két nagy Szent életű férfiakkal Szerzetesi fogadafakat tett. Roma városának prédálásában az igen kegyetlen vitézektől rettenetes-képpen szorongattatván, hogy vallaná-meg hol vagyon a' summa pénz, mellyet már régen a' szegények kezei a' mennyei kintsekhez vittének vala, vereségeket, gyötrelmeket, és tömlötzeket győzhetetlen türéssel fzen-

szenvedett. Az életnek fel-vállalt rendelésében igen álhataratofson megmaradott, tekélettereffen támafzkodván az Isteni gond-viféléfrefre, mellyben, hogy foha meg nem fogyatkozott, tsudákkal meg-bizonyította.

3. Isteni tífzetelnek igyekezett, Isten Házának ékességét, Sz. tzeremoniáknak meg-tartását, az Oltári Szentségnek gyakorlását, igen elő vitte. Az eretnekségnek rút vefzedelmét, és fetétségét ki-nyilatkozta, és meg-rontotta. Az imádságot néha nyóltz óráig szüntelen való köny-hullatáfokkal vontatta: gyakron lélekben el-ragadtott, és profétálásnak ajándékával tündöklött. Romában karátson éjjén a' Kriftus Jáfzolyánál a' gyer-

mek Jéfuft az Isten szűlő Anyától ölébe venni meg-érdemlette. Néha a' testét egélf étfzakákon vereségekkel fanyargatta: és foha rá nem vétethetett, hogy az életnek fanyaruságát meg-enyhitené, bizonyítván, hogy hamúban, és szőrzsákban akarna meg-halni. Végetre lelki fájdalmából betegségbe efvén, hogy a' népnek párt-ütésével látná az Iftent meg-bántodni, mennyei látáffal meg-vigasztaltatván Neápolisban Mennyorízágba méne. Az ő teste a' Szent Pál Szentegyházában nagy ájtatofssággal tífzetetik. Ki fok tsudákkal mind éltében, 's mind hóltá-után megdítöítettvén, Tizedik Kelemen Pápától a' Szentek közibe iratott.

Matai Sz. JÁNOS Konfeszszor élete.

1. **M**Atai Szent János Rabok meg-váltásának Szent Háromság *tituluffa*-alatt való Szerzetnek fundálója, Nemes, és ájtatos Keresztény Aryától, és Anyától szűletett. Tanulásnak okaért Párisba ment, holott a' Teológiát is ditsiretessen el-vegezvén, a' Doktorságnak *lauruff*át el-nyerte: böltsétségnek, és jószágos tselekedeteknek fényességével tündöklött. Mellyektől fel-indittatván a' Parízi Püfpök, Pappá szentelé őtet, olyan tanátsal, hogy abban a' városban lakván, böltséffeggel, és jó er-

költsókkal a' tanuló ifúságnak világoskodnék. Mikor pedig azon Püfpöknek Kápolnájában, maga-is jelen lévén a' Püfpök másokkal egyetemben, első Miséjét Iftennek bé-mutatná, mienyei kedvességgel ajándékoztaott. Mert az Isten Angyala, tündöklő szép fejt ruhában lévén, mellynek a' mellyén veres, és kék színű Kereszt volt varratva, a' karjait ki-terjesztvén, és alatta két felől őldalaslag két rab lévén, egygyik Keresztény, másik Szeretsen, meg-jelenék. Melly látáffal el-ragadtatván, mingyárt

gyárt meg-ismérte az Isten embere, hogy ő a' rabokat a' pogányoktól meg-váltani rendeltetett volna.

2. Hogy pedig hasznosban eljárhatna illy nagy dologban, a' puztába méne: és ottan Isteni jelentésből Válesi Szent Felikszet, ki azon puztában fok esztendeig lakott, meg-találta, kivel egyé tárfalkodván, három esztendők-alatt imádságban, elmélkedésben, és minden jóságos tselekedeteknek, tanulásában gyakorlotta magát. Történék pedig, hogy midőn egymással Isteni dolgokról, a' kút forrás mellett beszélgetnének, egy Szarvas méne hozzájuk, veres, és kék színű kerefszet hordozván szarvai között. Midőn Feliksz a' dolognak újságán tsudálkoznék, elő-beszéle János a' látást, melyet mikor első Miséjét mondotta, látott vala. Innét nagyob' buzgósággal foglalván magokat az imádságban, háromszor álmokban meg-intettek Romába menni, hogy a' Pápától a' Rabokat meg-váltó új Szerzet rendelésének erősítését megnyernék. Az időben Harmadik Innotzentzius választatott vala Pápává: ki őket kegyelmessen fogadván, midőn magában azon dologról gondolkodnék a' Szent Agnes máfodik Innepe napján, Lateráni Templomban, a' Szent Misének szolgálati között, a' Krisztus Jéhus testének fel-mutatására, az Isten Angyala, szép fejér ruhában, veres, és kék színű Kerefszettel ékesítettben,

raboknak ki-váltása formájára meg-jelent néki. Mellyet látván a' Pápa, azon Szerzetet jóvállotta, és meg-erősítette, és hogy a' Szent Háromság Rabok Meg-váltása új Szerzetnek hivattasék, parantsolta: és azoknak, kik abban vallást tettek veres, és kék színű Kerefszettel ékesített fejér ruhát adott.

3. Így meg-erősítettvén az új Szerzet a' Szent Fondátorok vizsgálza menének Frantzia-Országba, és Meldenzi tartományban, Hives szarvas nevű első Kalastromot építvén, annak igazgatására, Feliksz meg-marada: János pedig némely tárfaival vizsgálza-méne Romába, holott Innotzentzius Pápa házat, Templomot, és Szent Tamás Ispitályát a' Tzélius hegyén adá nekik, fok jövedelmekkel, és jószágokkal. Es Mirámolinus Maróki Királynak levelet küldvén, a' Rabok meg-váltásának dolga szerentséssen el-kezdődék. Akkor az Spanyolságokhoz, mellyek a' pogány Szaratzénusok igája alatt, nagyob' részre nyomorúltul el-nyomattattak vala, méne Szent János; a' Királyoknak, Fejedelmeknek, és más Kerefszényeknek sziveket a' Rabokon, és szegényeken való könyörületeségre fel-indította. Kalastromokat, Ispitályokat épített: és a' lelkeknek nagy nyereségére, fok rabokat meg-fzabadított. Végezetre vizsgálza-térvén Romába, és Szent tselekedetekben ő - magát foglalván, szüntelen való fáradságok-

goktól meg-törettetvén, és a' be-
tegségtől el-nyomattatván, Istenhez,
és felebarátihoz igen buzgó szere-
tettel gerjedezvén életének végső
határára juta. Azokáért a' Frátre-
reket egybe-híván, és azokat a' Ra-

bok Meg-váltásának tselekedetére
fel-gerjeztvén, a' mint Mennyei je-
lenésekkel meg-műtattatott; leg-
ottan Istenben el-nyugovék, Üdvö-
zítő Krifus Urunknak ezer, két
száz tizen harmadik esztendejében.

Szent FELIKSZ Konfeszszor élete.

1. **F**eliksz annak-előtte Hugónak
hivattatott, Valeria Királyi
famiából származott Frantzia-Or-
szágban, kisdéd korától fogva, jó-
vendőbéli szentségének nem ki-
tsin jeleit adta, kivált-képpen kö-
nyörületességének a' szegényekhez:
mert még kisdéd ifiatska lévén,
tulajdon kezével mintha nagyob'
vált volna, és az itéletnek tekél-
létességét meg-nyerte volna, a'
szükölköddöknek pénzt osztogatott.
Már nagyobbatska lévén, az a'zta-
ra tétetett étkekből szokott vala-
nékik küldeni: és a' melly job'
izú eledel volt, azzal vigasztalta
a' szegény gyermekeket. Ifjú lévén,
nem egyfzer meg-fosztotta ő magát
ruháitól, hogy a' szegényeket bé-
fedezné. Az attyafiától Teobal-
dus nevű Kszanfani, és Blefzi Gróff-
tól, egy halálra íteltetett embernek
életét meg-nyerte, elévé meg-
mondván, hogy a' ki eddig gyalá-
zatos lator volt, nem fokára igen
Szent erkölcsű ember lenne. E'
bizonyoságot igaznak lenni meg-
mutatta, a' meg-lett dolognak
mivólta.

Szenek Élete.

2. Ifiúságának ideit ditsiretef-
sen bé-töltvén, a' Mennyei elmél-
kedésnek kívánságából, a' puszta-
ban való lakásról kezde gondol-
kodni. Mindaz-által elsőbben fel-
akará a' Papi Szent rendeket ven-
ni, hogy az országlashoz való
(mellyre törvény-fzerént igafsága va-
la) minden reménségét el-mettzené.
Pappá lévén, és az első Miséjét
nagy ájtarosfággal el-mondván,
nem fokkal az-után a' puszta-
méne, holott igen nagy mértékle-
tes életet vífélvén, Mennyei aján-
dékoknak bőségével legeltetett az
Istentől. Ottan Matai Szent Já-
nos Pariszi Doktorral; kitől Isteni
jelentés által meg-keresztetett, és
meg-caláltatott, némelly eszten-
dőkig igen szentül élt, miglen Istentől
az Angyal által meg-intetvén,
Romába mentenek, hogy a' Pápá-
tól életeknek rendeléséről való Re-
gulát nyerjenek. Az-okáért Har-
madik Innotzentzius Pápanak a' Sz.
Mise szolgálásnak tzerémoniai-kö-
zött jelentés adatván, az új Szer-
zet, és Rendelés a' Raboknak meg-
váltásáról, ugyan a' Pápától tár-

Bbb bb

sával

sával egyetembe két színű Keresztel jegyeztetett feje ruhákba öltöztetett, olyan formán a' mint az Angyal fel-öltözve meg-jelent. Annak-felette azt akarta a' Pápa, hogy az új Szerzet, az hármasszínű szerent, mellyel az öltözet legyen, a' Szent Háromság *titulus*sával ékesíttetnék.

8. Innotzentzius Pápától meg-erősíttetett tulajdon Regulát vévén, Meldenszi tartományban, azon a' helyen, melly Hives szarvasnak mondatik, ö-töle, és az ö társától fundáltatott első Kalasztromot nagyobra terjeszté, holott Szerzetesi meg-tartást, és a' Meg-váltásnak Rendelését tsudálatos-képpen mivelte, és onnét tanítványi-áttal, más tartományokra igen szorgalmatoson ki-terjesztette. Itten a' Böldogságos Szűz Anyától fényes-séges nagy kedveséget vett, mint-hogy minden Fráternek aluván, és

a' Reggeli könyörgésekre (Isten így rendelvén) fel nem kelvén, Feliksz szokása-szerent vigyázván, és az órákat elől-vévén, a' Böldogságos Szűz Máriát a' Kórusnak közepében a' Szerzetnek Keresztel ékesíttet ruhájában találá öltöztetve, Mennyei Szenteknek hasonló-képpen fel-öltöztetett társaságában. Kiknek közébe elegyedvén Szent Feliksz, elől énekelvén az Isten Anya, az Isteni dicsireteket el-éneklé, és rendessen el végezé. És mint-ha már a' földi Kórusból a' Mennyei Karba ki-hivattatnék, az halálnak közel vótáról bizonyos-sá tétvén az Angyal-áttal, lelki fiait a' szegényekhez, és rabokhoz való szeretetre intvén, lelkét meg-adá az Istennek, életének idejével, és érdemével tellyes lévén. Krisztus Urunk születése-uttán, ezer két-száz tizen-két esztendőben, ugyan Harmadik Innotzentzius Pápa-alatt.

Pennafort Sz. RAJMOND Konfesz. élete.

I. **B**artzinoni Pennafort Sz. Rajmond Nemes Atyától, és Anyától született, ki a' Keresztényi Hitnek ágazatit meg-tanólván, még kisdedetske lévén, testi, és lelki dicsiretes indulattal, valami nagy dolognak következését lát-ratott jelenteni. Mint-hogy ifjats-ka lévén, a' deáki tudományt hazájában jól meg-tanólván, Bononiába méne, holott ájtatos tsele-

kedetekben, Egyházi, és világi törvényeknek tanolásában, szorgalmatoson magát foglalván, ugyan ottan a' Szent Rendeléseket, embereknek nagy tsudálkozására meg-magyarázta, avagy ki-sejtette. Az ö nagy hire neve minden felé kiterjedvén, Berengarius Bartzenoni Pátpök, mikor Romából az ö Anya-szent-egyházába viszfza-menne, hogy ö-vele egygyezne Bononiába méne,

méne, és nagy könyörgéssel, hogy ő-véle hazájába vizsgálja menne, tőle meg-nyerte. Leg-ottan azon Anya-szent-egyháznak Kanonokságával, és Prépostságával fel-ékeztetvén, az egész Papi Rendnek, és községnek életének tekkelltetéségével, tsendes maga-vifelésével, tudományával, és erköltsinek gyönyörűségével, elől-fényeskedet. Es a' Bölcsőságos Szűz Isten Anyjának (kit nagy ájtatósággal tisztel vala) tisztetését mindenkor őregbitette a' mint lehetet.

2. Negyven-öt esztendő lévén, a' Szent Dömonkos Szerzetében lévő Fráter Prédikátoroknál jeles protzeszfziót tévén, mint új vitéz a' jóságos tselekedeteknek minden nemében, de kivált-képpen a' szűkölködökhöz, és a' pogányoktól fogságban tartatott rabokhoz való szeretetenbön önnön magát gyakorlotta. Honnét az ő intésére, Noláski Szent Péter (kinek Gyöntató Attya vala) ez irgalmalságnak tselekedetére világi gazdagságit fordította. Mind ugyan néki, 's mind Noláski Szent Péternek, és Első Jakab Aragoniai Királynak meg-jelent a' Bölcsőságos Szűz, Istennek Szent Anyja, mondván, hogy igen kedves leszen néki, és az ő egygyetlen egy Szent Fiának, ha Szerzet fundáltatnék, mellyben a' Szerzeteseknek kivált-képpen való gondgya lenne a' Rabokat az hitetleneknek kegyetlenségéből ki-szabadítani. Az-okaért

egy-más között tanácsot tartván, a' Szűz Mária Raboknak Meg-váltására való Szerzetet fundálák, mellynek Szent Rajmond bizonyos Regulákat íra, igen alkalmazotokat azon Szerzetnek hivatallyára, és életeknek igazgatására. Mellyeknek meg-erősítését, némelly esztendők-után Kilentzedik Gergely Pápától meg-nyeré. És Noláski Szent Pétert, ő maga tulajdon kezeivel azon Szerzetnek ruhájába öltöztetvén, Generalíssá tévé.

3. Ugyan Kilentzedik Gergely Pápától Szent Rajmond Romába hivatvatván, és Káplányságnak, és fő-gyöntató Atyaságnak tisztével ékeztetvén, a' Pápa parantsolattyára; sok *Konziliumok*ban, és Levelekben lévő Romai Págáknak Dekretomit, avagy végezéfit, egy Dekretomi könyvben summába foglalá. Tarrakoni Ersekségnek, mellyet ő maga a' Pápa néki ajánla, áthatatoffon ellene monda. A' Páter Prédikátorok egész Szerzetének Generalísságát; mellyet két esztendő alatt igen szentül vifelt vala, szabad akarva le-tévé. Arragoniai Királynak, hogy az ő Országiban eretnekség ellen való vizsgálás rendeltetnék, tanátslotta. Sok tsudákat tett: mellyek között, az igen világos, hogy nagyob' Balkarítanak szigetéből Bártzinonába vizsgálja akarván menni, a' palástyát a' vizekre terjéftvén, hat óra-alatt, száz hatvan mély-földnire

evezett: és a' maga Kalastromába, ajtok bé-zárva, bé-ment, végezetre közel száz elztendős lévén, fok jóságos tseleketekkel, és nagy érdemekkel fényeskedvén, el-nyu-

govék az Urban, Üdvösségünknek ezer két-száz hetven-öt elztendéjében. Kit Nyóltzadik Kelemen Pápa a' Szentek közibe számlála.

Noláski Sz. PÉTER. Konfeszszor élete.

I. **N**oláski Szent Péter Frantzia-Országban Nemes Atyától, és Anyától született, felebarátihoz kivált-képpen való nagy szeretettel viseltetett. Jóságos tselekedetinek jelensége volt, hogy még mikor a' böltsűben siránczó kisded gyermerske volna, a' raj-méhek hozzá repülének, és az ő job' kezében édesfészes mézet készítének. Ifú-korában szüléitől megfosztatván; Albigenzi erernekseget, melly akkor Frantziában veszedelmeskedik vala, gyűlölvén, el-adván Atyai jószágát, Spanyol-Országba méne, és a' Bóldogságos Szűznek a' Szerráti hegynél; fogadását bé-töltötte, mellyre régen ő magát kötelezte vala. Az-után Bartzinonába menvén, mikor a' Kristus hiveiért, azokat a' pogány el-lenségnek rabságából ki-szabadítván; minden pénzét el-költötte volna; önnön-magát azoknak meg-szabadításaért el-adattatni, vagy pedig azoknak fogságba, szabadu-lásokért, vettetni kívánja vala.

2. Melly igen kedves volt Isten-nél e' Szent embernek ez a' kíván-sága, e' következő dolog világof-

son meg-mutatta: mint-hogy éj-jel imádkozván, és a' pogányok rabságában lévő Keresztények se-gétségéről fokat gondolkodván, meg-jelent néki a' Szentséges Szűz Mária, és értésére adta, hogy az ő Szent Fiának, és néki igen ked-ves dolog volna, ha az ő tiszt-ségére egy Szerzet fundáltatnék, mellyben a' Szerzetes embereknek kivált-képpen való gyondgya lenne a' Keresztény rabokat az hitetlenek-kegyetlenségétől meg-szabadítani. Ez Mennyei intéfnek leg-ottan engedelmeskedvén Pennafort Szent Rajmunddal, és Első Jakab Aragoniai Királytal egyetembe, kik azon éjjel meg-intettek az Isten Annyától; Szent Mária Raboknak meg-váltásáról Szerzetet fondála, a' tárfait negyedik fogadás tétellel kötelezvén, hogy zálogban meg-maradgyanak a' Pogányok hatalma-alatt, ha a' Keresztény Raboknak ki-váltásaért a' szükség úgy ki-vánná.

3. Az-okáért szűzességnek fogadásával, a' tisztaságot örökké meg-tartotta. Békefészes tűréssel, alázatossággal, mértékletességgel:

és egyéb jóságos tselekedetekkel tsudálatos - képpen tündöklött. Profétálásnak ajándékával tekintetes, a' jövendobéli dolgokat elévé meg - mondotta : mellyek közül inkább' hiresítettik, hogy Jakab Király a' Maurusoktól el-foglaltatott Valéntzia várafsát elsöbben a' gyözedelemnek bátorságát ö-töle vévén, vízfíza-vette. Az örzö Angyalnak, és az Isten Szüz Annjának gyakor Meg-jelenésével örvendezett. Végezetre vénségtől el-

nyomattatván, az el-közelgetett halálról bizonyofsá tétetvén, betegségbe esék, és a' Szent Szákrámentomokkal, meg-erősítettvén, az ö Fráterit a' Rabokhoz való szeretetre intvén, és ama 'Zóltárt: Ditsirlek téged Uram tellyes szívemből; igen ájtatoffon mondván, amaz igékre: Meg-váltást küldött az Úr ö népének, lelkét Istennek meg adá. Krisztus Urunknak ezer két-száz ötven-két ezten-dejében.

Nem született Sz. RAJMOND élete.

I. Szent Rajmond vezeték névre, Nem születettnek mondatott: mert a' természetnek közdnséges folyáfa kívül, meg-hóltt anyjának méhéből ki-mettzetvén, e' világra hozatott. Kataloniában, Nemes, és Keresztény Szüléktől származott: kisdedségtől fogva következendö Szentségnek jelen-ségit adta. Mert a' gyermeki, és világi gyönyörúségeket meg-vetvén, úgy adta magát az ájtatofságnak, hogy mindenek, gyermekben jóságos tselekedeteknek nagy vóltát tsudálnák. Idejében nevedvén pedig, deáki tudományoknak tanólsára adta magát. De legottan az Attya parantsolattyára, mezei munkás életet vífelvén, Portellus vég helyében, gyakran ment a' Szent Miklós Kápolnájába, hogy az Isten Anya Képét (melly ab-

ban a' Keresztényektől, nagy bötsü-lettel most-is tiszteltetik) meg-látogatná. Ottan könyörgésekben foglalván magát, az Isten Annjának, hogy ötet fiává fogadná, és a' Szentek uttyára, és tudományára meg-ranítaná, igen könyörög vala.

2. Meg-is halgatá ötet a' kegyes Szüz Mária: mert önnön magától meg-érté, hogy igen kedves dollog vólna néki, ha a' Rabok váltságáról nem régen fundáltatott Szerzetbe bé-menne. Az melly intést vévén, leg-ottan Bartzinonába menvén, az felebaráti nagy szeretnek rendelését köveré. Az-okáért lelki vitészségre bé-irattatván, a' füzűzféget, mellyet régen a' Böl-dogságos Szüznek szentelt vala, ö-rökösön meg-tartotta: egyéö jóságos tselekedetekkel-is tündöklött,

lött, fő-képpen szeretettel a' Keresztényekhez, kik a' Pogányok hatalma-alatt rabságban nyomorult életet viselnek vala. Ezeket, hogy meg-váltaná, Affrikába küldtetvén, midőn már fokakat a' szolgálatról meg-szabadított volna, hogy másoknak-is az Hitet meg-tagadni szorongatásban lévőeknek szolgálhatna, már a' pénz el-fogyván, önnön magát zálogba vetette. De midőn lelkeknek üdvösségére, igen buzgó kívánságtól gyúladozván, fok Pogányokat prédikállással a' Kristus hitire meg-terítene, szoros őrizetbe vettetett a' Pogányoktól, és külömb-féle gyötrelmekkel kínóztatott, az ajakit meg-lyuggatván, és vas lakattal bé-zárlatván, kegyetlen mártiromságot fokáig szenvedett.

3. Ezeknek, és egyebeknek erőssen viseléséért, az ő szentségének hire minden-felé ki-terjedé. Mellytől Kilentzedik Gergely Pápa fel-indittatván, a' Romai Anya-

szent-egyház Kárdinálnak tárfaságába bé-irá őtet. De abban a' méltóságban, minden pompától irtozván, a' Szerzetesi alázatosságot, mindenkor erőssen meg-tartotta. Romába való útazásában pedig, Kárdonába érkezvén, utolsó betegségbe esék. A' Szent Szakramentokkal igen kívána meg-erősíteni. És midőn a' betegség meg-nehezednék, és a' Pap kéfedelmeskednék, az Angyalok szolgálattya által, az ő Szerzetesinek képében, meg-áldoztaték. Mellyet bé-vévén, és Istennek, hálákat adván, el-nyügövék az Úrban, 1240. Az ő teste tsudálatos-képpen, Isten akaratyából, a' Szent Miklós Kápolnájába vitetett, hogy ottan temettetnék, holott szenteb' életének első fundamentomit vetette vala. Itten az ő Szerzetének Kalasstroma építetvén, fogadás-tételből oda folya-mó Keresztény népektől tiszteltetik, külömb-féle jelekkel, és tsudákkal, Istentől ditsóittetvén.

Szent SZIMEON Remete élete.

Teodorétus, és Evágrius-által sum-mába foglaltatott.

1. Szimeon Tzilitziában, egy Szizán nevű faluban, kisseb' Afziában született. Midőn ifiatska volna, juhokat őrizett, úgy akarván az Attya, követvén Jósefet a' Jakob Pátriárka fiát. Történék egyszer, téli idő lévén, hogy a' ju-

hokat bátorságos helyre hajtván, a' Szent-egyházba méne, holott amaz Evangéliumot olvastatni hallá, mellyben mondatik: Bóldogok, a' kik firnak, és tiszta szívűek. És kérdvén némelyektől, kik jelen valának: miként nyerhetné-meg azt a' bóldogságot? Felelének neki, hogy ha Baráttá lenne. Ő szívébe

vébe véré ezt az ígét, mint menyeyi magot, melly annak utánna tsudálatos gyümölsőt hozza. Bé-méne egy Kápolnába, és a földre borulván, könyörge Istennek, mutatná-meg néki, mi módon szolgálhatna jobban ő Szent Felségének. Meg-maradván a' kérésben, el-aluvék, és látzék néki, hogy egy árkot áfna a' földön, hogy egy épületet tsinállyanak oda. Azonba egy szózatot halla, melly monda néki: Gondod légyen, mivel az ároknak igen mélynek kell lenni. Ő farad vala mélyebben áfni, és mikor gondolá, hogy elégséges vólna, hallá ugyan azon szózatot, háromszor-is: azon-kivül azt-is hallá, hogy ha ő nagy épületet akar tsinálni, szükség lokat faradni a' fundamentomban: mert fáradságnélkül jó dolog nem léfzen. Mikor az-után fel-ferkene, igen jól szívében, és emlékezetében tartá, a' mi néki mondatott vala: az-okáért a' Barátok Kalástromába méne, mellynek Apátura Heliodórus nevű Szent életerű ember vala, hetven-öt esztendő, hetven-két esztendőködt a' Kalástromban töltvén, úgy, hogy mikor oda bé-ment, három esztendő vólt. Szimeon abban a' Kalástromban kilentz esztendeig lakék, mellyekben nagy szentségnek jelét mutatá: tsudálatos vólt kivált-képpen a' böjtölésben; mivel-hogy ha néha a' Barátok két nap étek-nélkül vóltak, és úgy látzot nékik, hogy az nagy

meg-tartóztatás vólna, ő egész heteket töltöt, mellyekben tsak egyszer evett. Ő egy kötelet kötött mezitelen testére, és úgy meg-fzorította, hogy az igen meg-febessette, honnét néha a' földre tsepegett vére, melly azt a' titkot kinyílatkozattá. A' Barátok azt a' kötelet el-vévék tőle, és mivel ő nem akará meg-engedni, hogy a' seb meg-gyógyittasék, az Apátur monda néki, hogy menne-el a' Kalástromból, tártván attól, hogy mások, kiknek kevésb' erejek vólna, akarnák őtet követni, és nagy kárra okot adna.

2. El-méne Szimeon a' Kalástromból, és járván egy helyre méne, holott egy vizetlen kúrat talála, és őt napig vólt ottan, mindenkor ditsiretet énekelvén az Ūr Istennek. Mellyek el-múlván, a' Kalástrom-béli fő-Barátoknak viszfazetvén a' Szimeon el-menetele, és kételkedvén, hogy el-vesztették vólna őtet, két Barátot küldének meg-keresni őtet, olyan rendeléssel, hogy meg-találván, viszfazavinnék a' Kalástromba. Ezek némelly páztoroktól meg-értvén a' Szent embert hol vólna, a' vizetlen kúthoz menének, és nehezen ki-húzák onnan, és viszfazavivék őtet a' Kalástromba: de kevés ideig marada ottan: mert nagyob' fanyaruságot kívánván, melly ottan néki meg nem engedtetik vala, el-méne egy hegyre, holott egy kitsin tzéllát találván, bé-rekelzté magát

magát abba, és ott lakék három esztendeig. Akará követni Mójseft, és Illyést, hogy negyven napig böjtölne. Meg-jelenté akarattját egy Szent Apátornak, ki néki, és más ottan magán lakó Barátoknak parantsol vala. Monda az Apátur, hogy a' magát meg-ölni akarás volna; és következésképpen igen nagy vétek. Felele Szimeon, és monda: Atyám, adgy nekem tiz kenyeret, és egy edény vizet, és ha szűkség léfzen, efzem, és ifzom. Ada néki az Apátur kenyeret, és vizet, és az ő kérésére, és könyörgésére, bé-rekeszté őtet abba a' tzéllába, bé-zárván az ájtót. Viszfa-tére annak-utánna, negyven nap múlva, és bémenvén a' tzéllába, a' kenyeret, és vizet egéfszen találá, és Szimeon úgy állott, mintha meg-hólt, és néma vólna, minden mozdulás-nélkül. Az Apátur egy spongia vizzel meg-mosván az ajakit, lassan lassan fel-nyitá néki a' szá-ját, és egy-keveset enni ada néki, úgy-hogy viszfa-térne magába. El-telvén az három esztendők, mellyekben azon tzéllában lakott, fel-méne a' hegynek tetejére, hó-lott éjjel nappal Isteni imádságokban, és elmélkedésekben foglalatoskodott. Külömb-külömb helyekre ki terjede ez Szent embernek hira, és minden állapotban, lévő személyek mennek vala megtalálni őtet: némelleyk testi nyavalyákkal, mások lelki betegségek-

kel, meg-sebésítve lévén lelkek külömb-féle vétkekkel, és kiki orvosságot talál vala; ki-hiresítvén az-után az ő-jeles tselekedetit mindenütt, az hol jártanak. E' vólt az oka, hogy őtet meg-találni mentenek, nem tsak közel való tartományok-béli népek, hanem az igen mészze vakó tartományok-béli népek-is, úgy-mint Perzsiából, Örmény-Országból, Frantziából, Spanyol-Országból. Mindenek-fellett nagy vólt az Olaszoknak ajatossága ő-hozzája; mivel-hogy házokra, és bottyokra helyhezttették az ő képét, mint őltalmazójoknak.

3. Annyin vóltak a' népek, kik őtet látni oda mentenek, hogy továb' el nem szenvedhetné: mivel-hogy meg nem elégednek vala őtet látni, és véle beszélni, hanem meg-ölelték őtet, némelleyk a' kezét meg-fogták, és áldást kértek tőle. Hogy magát ez unalomtól meg-mentse, életének egy új módgyát találá, tudni-illik, hogy egy oszlopon állyon, melly elsőben hat könyökní vólt, az-után tizen-két könyökní, az-után húsz könyökníre magasztalá, azzal sem elégedvén, végtére harmincz-hat könyökní magasságra tsináltatá. Ezt, úgy mond, Szent Teodoretus, tselekedé a' Szent ember, Istennek kivált-képpen való gondvifélése-által, és az ő parantsolatyára, hogy a' lág meleg, és reff embereket penitentzia-tartásra indittsa,

dittsa, és hogy látván, melly nagy penitentziát tartana az a' Szent ember, és meg-gondolván, melly keveset ők művelnének üdvösségekéért, szégyealénék magokban. Ugy látszik bizonyára, hogy a' Szimeon személynében, az Isten az égő gyertyát a' gyerta-tartóra tette, hogy nagyobb világosságot tenne, a' mint próbálva látszik. Mivel-hogy fok bálványozó pogány népek menvén őtet látni, ő az ofzlopon álván prédikállott nékik, hathatós-keppen intette őket, hogy lennének tiszta életűek: mivel-hogy a' testi dolgoknak felettéb' való szabadsága, tette őket Bálványozókká. Sokan közzőlők meg-tértek, és meg-keresztelkedének, és viszfza-tértek hazájokba, olly igyekezettel, hogy jók legyenek. Egyszer két Kapitány alatt való pogány népek jövének hozzája: egygyik rész azon kérte a' Szent embert, hogy áldaná-meg az ő Kapitányokat: mert jól viseli magát, és meg-érdemli az áldást. A' más részfől pedig azt akarták, hogy az ő Kapitányokat áldaná-meg, hogy jó lenne, mivel gonosz vala. A' két rész egymás között vetekedvén, csak nem fegyvert fogtanak egymás ellen. De a' Szent ember keményen meg-feddé őket, és le-tsen-desítvén, kinek kinek illendő áldást ada.

3. A' Profétálásnak ajándéka is adatott volt az Istentől Szent Szimeonnak: mert látott vala egy vesz-

szót, melly fenyegetvén, igen nagy drágaságot jelent vala, a' melly következett kevés esztendőnk múlva. Az Ismaeliták Királynéja magtalan lévén, egy fia lén néki e' Szent embernek imádsága-által, és azzal látogaraságra jöve néki, hogy megáldaná azt. Tsudálatos volt e' Szent embernek békeféliges túrése, és áthatatósága: éjjel, és nappal imádkozott, most lábain álván, most az ofzlopra le-borúlván. Mikor lábain álva imádkozott, fokszor magát meg-hajtotta, közel a' lábaihoz. Egész heteken csak egyszer evett, és igen keveset, és mindaz-által volt ereje néki igen fokszor magát meg-hajtani, és fel-emelni. Igen nagy fájdalmat szenvedett a' rettenetes meg-rögzött seb-miatt, melly egyik lábán volt néki. Egyszer egy mezűnven jött föld-ember ment őtet meg-látogatni, ki meg-gondolván, miként áthat a' Szent ember olly magas ofzlopon, és keskenyen, minden segítség nélkül, meleg, hideg, eső, szél-ellen semmi óltalmazója nem lévén, mindenkor veszedelemben le-efni, és magát meg-ölni, monda néki: Mond-meg nékem az Istenért, ki örök igazság lévén, emberré lett az emberek üdvösségeért, ember vagy-e te, avagy test-nélkül való teremtet állat? mivel-hogy látlak téged ollyan módon állani, és úgy érttettem, hogy se nem eszel, se nem aluszol. Akkor monda Szimeon,

hogy támasztana egy lajtorját az oszlephoz, jőne-fel hozzája, és tulajdon kezeivel illetné a' lábait, mellyek szőr-'zakkal tellyeséggel bé-valának fedve. Mellyeket midőn a' fő-ember illetett volna, láta a' fellyül említett sebet-is egyik lábán, és annál inkább' tsudálozék. Az-után meg-mondatván néki, hogy ezik egyszer egy héten a' szent ember, el-hivé, hogy ember volna.

5. Más tsudálatos penitentiát is tart vala Szent Szimeon, a' fő Innep-napok étszakáin, melly volt, hogy a' nap el-enyészvén, lábain állott kezeit fel-emelve tartván, miglen vízontag a' nap fel-jőne. Tsudálatos dolog vala, hogy illy rettenetes lanyarú életet vífelvén e' Szent ember, nem vólt darabos, és komor-kedvű, hanem nyájas, és emberséges: és meg-felelt minden kérdésekre, mellyeket néki tettek, személy válogatás-nélkül, mind Nemesséknek, 's mind alatson rendbélieknek, mind Bóltseknek, 's mind tudatlanoknak. Kivált-képpen világosított vólt mennyei tudománnyal, mivel-hogy minden nap kétfzer prédikállott, nagy elégtétellel, és elő-menerellel a' népeknek, kik őtet halgatták, kik mindenkor fokban vóltak. Mindeneket fő-képpen arra intett, hogy gondgyok lenne a' mennyei dolgokra, és utálnák-meg a' földi dolgokat: emlekeznének-meg az Isten igiretiről, és félnének a' jövendő

űdöktől. El-rendelte vala miképpen kellene tölteni az űdöt. Reggel jó idein imádkozott, osztán prédikállott: az-után külömb-féle személyeket meg-halगतott, kik ő vele akartak szóllani, és egy-más között való víszfzálkodásokban, és pörlekedésekben meg-alkutta őket: osztán egy lelki beszédet tett nekik, és víszfza-fordította lelkét az imádságra, és ísteni beszélgetésre. El nem felekezett az egész Anya-szent-egyház dolgairól, Istennek ajánlván azokat, és emberi orvofságokat-is keresvén: mivel-hogy meg-intette a' Királyokat: és Prélátusokat mit kellene tselekedniek. Meg-szégeyinitette a' Bálványozó Pogány népeket, igen határos okokkal: a' földre vetette a' 'Zisűknek hitetlenségét, a' Szent Írásnak méltóságával, és meg-győzte az eretnekeket igen erős okoskodásokkal. Ezeket írta Szent Teodorétus e' Szent emberről, és meg nem írta az ő halálát, mivel előb' ki-mulván e' világból, életben hagyta őtet.

6. Azt írja Evágrius, hogy Sz. Szimeon az oszlopon állani meg-maradván, egybe-gyűltenek a' közel való tartományokban a' magánoson lakó Remeték, és azt izenék néki; mondaná-meg az okát, miért a' több' magán lakó Remetéknek közőnséges életét, mellyet a' Szent Atyák jóvallottak, el-hagyván olyan szokatlan, és az emberek-től ísméretlen életet vífelne, és intették

rették őtet, hogy szállana-le az ofzlopról, és élne úgy, mint a' többi. Azt-is mondták vala azoknak, kiket követségbe hozzája küldöttek, hogy-ha meg-értvén a' követséget, engedelmeséget mutatna, hogy örömeft le-szállana az ofzlopról, hagynák ottan békével maradni, bizonyos jele lévén, hogy az Isten rendeléséből tselekedné azt. De ha ellenkezni akarna, kinfzeritenék őtet le-szállani, és rontának-el az ofzlopot, elegendő jel lévén ez, hogy tulajdon akaratyából állana ottan. Meg-értvén a' Szent ember a' követségnek első részét, és kiktől küldettetett volna, lajtorját kére, hogy le-szállhatna, mint engedelmeségnek fia. De a' követek meg-mondák néki a' követségnek más részét - is, hogy meg-maradhatna.

7. Ugyan Evágrius írja, hogy Teodofzius Császár meg-parantsolta vala, hogy adnák-viszta a' 'Zidóknak a' Sinagogákat, mellyeket tőlök a' Keresztények el-vettek vala. Szent Szimeon levelet íra néki, olly Keresztényi szabadsággal, és buzgósággal óltalmazván az Isten tisztességét, és megfedvén a' Császár tselekedetét, hogy a' Császár meg-másolá a' parantso-

latot, és követ-által azon kéré őtet, hogy könyörgene Istennek ő-érette, és az Imperiomért. Ez a' Szent ember, úgy-mond Evágrius, ötven-hat esztendeig foglalta magát az Isten szolgálattjában, mi-nek-utánna el-hagyta az Attya juhái őrizésének gyakorlatosságát. Elsőbbben kilentz esztendeig lakott a' Kalastromban, holott meg-tanította a' Baráti életnek erkölcsit: tiz esztendeig a' pusztaban lakott, igen darabos helyeken: hét esztendeig alatsomb ofzlopokon: és har-mintz esztendeig azon az ofzlopon, mellynek magassága harminthar-könyökni vala. Végezetre az ő halálának órája el-jöve, melly volt ugyan azon ofzlopon, holott mozdulhatatlanul maradt az ő áldott teste bizonyos ideig, ollyan módon, a' mint lábain álva imádságot téfzen vala, midőn még életben volna. A' közel való népek őrizetben tartották, hogy el ne lopattanék az a' drága kints. Az ő halála volt Második Teodofzius Császár idejében. Annak-utánna Leo Császár a' Szent Szimeon testét Antiokiába viteré, és akkoron, az úton nagy tsudák láttának.

Szent ELEK Konfeszszor élete.

*Metafrázstes Szimeon-által summá-
ba foglaltatott.*

1. **T**eodoszius Császár halála-
után, az Imperium két fe-
lé osztaték, az ő két fiai közdött,
kik Arkadius, és Honorius voltak.
Arkadiusnak Nap-keleti Imperium
juta, Honoriusnak pedig a' Nap-
nyugotti. Arkadius meg-hala, és
a' Nap-kelleti Imperium az ő Fiára
Teodosziusra marada: ki Konstan-
tínápolyban lakék. Az údöben
Első Innotzentzius Pápa ülván a'
Szent Péter Székén, ki-nyilatko-
zék az Elek Szent élete, melly
titkon vólt fok ideig. Ennek a'
Szentnek Attya Eufémiánus, Ro-
mai Tanáts-béli nagy fő-ember,
mind világi, 's mind lelki jókkal
gazdag vala. Mint-hogy ő irgal-
mas vólt, és az ő háza közdönsé-
gessen fegedelme vólt az özvegyek-
nek, árváknak, szarándokoknak,
és más-féle szegény embereknek;
minnyájan ahoz az házhoz futot-
tak, és ottan vigasztalást találtak.
Eufémiánusnak Aglaél nevű
felesége vala, ki magtalan lévén,
mind magának, 's mind férjének
kevés vigafságot szerzett, mivel-
hogy nem vala maradékok, kinek
házokat, és jószágokat hadnák. Az
Istenhez folyamodván, fokszor kő-
nyörögtek, hogy nekik egy fiat
adna; és mint-hogy meg-maradtak

az imádságban, az Úr Isten meg-
haltatá őket, és egy fiat ada nekik,
kit Eleknek hívának. Igen örö-
lének a' jó szülék, és kívánnyák
vala nagygyá nevedekését, hogy
feleséget kerefnének néki, had' lát-
hatnák inkább' ki-terjedni az ő má-
radékokat.

2. De az Elek kívánsága fo-
kat különbözött az övéktől, mi-
vel-hogy ő meg-tanólván a' deáki,
és Isteni tudományt, és kevés údö
alat nagy elő-menetelt tévén; jól
kezde élni azzal, a' mit tanólt va-
la, magát tellyeséggel Isteni dol-
goknak gyakorlására adván. Kül-
ső-képpen selyem, és aranyas ru-
hában jár vala, de az alatt egy va-
stag szőr-zakot hordozott. Egy
órában magához hasonlókka sétált
Romában, de az-után fokáig meg-
maradott az imádságban egyedül az
házban. Külső-képpen vig kedvü-
nek mutatta magát mindenekhez,
de a' maga kamarájában, az ő sze-
mei köny-hullásnak forrási vóltak,
siratván a' maga, és a' kőtség vét-
keit. Néha bizonyos ajándékok
adott a' szolgálainak, ne itéltetnék
fősvénynek: de titkon igen fok ala-
misnát osztogatott a' szegényeknek.
Minden jó tselekedetekben, mel-
lyeket ő tselekezik vala, fokat
érdemlett, mind tselekedetiért
azoknak, mind pedig mivel azokat
titkon

titkon tartotta, ne morgolódnának némellyek ő ellene.

3. Immár Elek annyi időre jutott vala, hogy az Attya ítélete-szerént, magának feleséget vehetett volna. Ki egy szép természetű nemes, gazdag, és minden jó erköltséggel tekintetes leányzót keresé néki, méltót olyan ifiúnak. Elek titkon táftá igyekezetét, és nem monda ellene az Attyának semmi dologban. El-jöve az elrendeltetett nap a' menyegző szolgáltatására, és ő magához vévé jegyesül a' leányzót, és nagy lakodalmat szerzének, holott jelen volt nagyobb' része a' Romai Fő-népnek. El-jöven az étfaka, mellyben a' Jegyefeknek egygyesülni kellett volna, Eufémianus szólla a' fiának, mondván: Édes fiam Elek, meny-bé a' te Jegyefedhez, és erőssítsed-meg véle a' házaságot az Isten szolgálattára. Ezt mondván, meg-áldá őtet.

4. Ugyan azon szempillantásban, szólla az Isten Eleknek belső-képpen, és meg-jelenté néki, mit kellene mivelni az ő szolgálattára. Az-okáért az Isten szolgálattára rendelé magát az ifiú: bé-méne a' kamarába, mellyben az ő Jegyefe vala, hozzája közelgete, és egy arany gyűrűt ada néki, és egy igen drága övet, veres selyem falyolba bé-takarva: és monda néki: Visele jó gondot azokra a' drága gyöngyökre, míg az Isten más-képpen rendelné. Az-után ki-mé-

ne a' kamarából, és más kamarába méne, az hol drágab' portékáit tartya vala; pénzt, és igea drága gyöngyöket vévén, meg-váltóztatá ruháit, és ki-méne az Attya házából.

5. A' Tiberis vizéhez méne, ho'ott Isten úgy rendelvén, egy hajót találá, melly mingyárt onnan el-indúla, és a' rév-partra jutván más hajót fogada, mellyen Laoditzeába méne, holott ki-fizalván a' földre, Edeszsa városába méne Mezopotamiába, bé-menvén a' városba, egy Szent-egyházat találá, mellybe bé-menvén, a' Böldogságos Szűz Máriának egy igen ájtatos képet látá, az-okáért ottan akara maradni. A' pénzt, és a' drága gyöngyöket, mellyeket Romából hozott volt, a' szegényekre, és Szent helyekre költé, és maga szegénységben marada. Az ő szüntelen-való foglalatósága, tsak nem mindenkor a' Böldog Afzöny képe előtt való ájtatos buzgó imádság volt: és ha valaki alamisnát adott néki, tsak annyit vésvén vala, a' mennyi néki elég volna, hogy éhel meg ne halna, a' többit a' szegényeknek adta. Ilyen volt az ő élete bizonyos esztendőig, mellyekben el-változék az ő színének szépsége, és a' szavának zengése: Annak-felette igen szegény, és alá-való ruhában járt; ugy-annyira, hogy meg nem ísméthették volna őtet, kik az-előtt tellyes életében véle nyájaskodtanak.

6. Elekaek az Attya házától való el-távozála, mivel semmit

nem tudhattak ő-felőle, meg-gondolhatni, melly nagy fájdmára volt mindeneknek. Az Anyja jó-reggel fel-kelvén, meg-látogatni őtet, tsak a' Jegyesét találta, ki mind meg-befizellé néki, a' mit Elek tselekedett, és mondott vala. Mingyárt mindenütt kezdé kerestetni őtet; és meg-értvén, hogy az hajón Nap-kelet felé ment, ki nem mondhatni, melly nagy szivbéli fájdmát érzettének az Attya, és az Anyja, kik őtet igen szeretik vala. Az Anyja bé-méne egy fetét kamarába: el-terite egy 'zákot a' földön, és arra hamvat hintvén reá üle, mondván, hogy mind addig ott akarna firni, mig hirt hallana a' fia felől. A' Jegyese-is nem kevesbé bánkodván az Anyjánál, minek-utánna sokáig siratta volna őtet, meg-fosztá magát minden drága, és gyönyörűség öltözetektől, és azok helyett szomorú, és gyász ruhákba öltözék. Azt mondgya vala, hogy ő is ott akarna maradni, és a' gerlitzét akarná követni, ki a' társát el-vefztvén, tsak magán marad, mindenkor nyögvén, és szomorkodván.

7. Eufémianus pedig, kinek hasonlóképpen nagy része vólt a' keferőségben, az ő fiának el-távozásáért, sok szolgákat küldé külömbféle helyekre, meg-keresni őtet. Kik közül némellyek Edefsza várasába mentenek, és alamisnát adtak Eleknek, és meg nem ismérték őtet: noha ő meg-ismérte azokat, és hálákat adott az Istennek,

hogy oly állapotra hozta volna őtet, mellyben szűgsége volna az ő szolgáira. Látván ottan az Elek tsudálatos életét, sokan Szentnek lenni tartották őtet. Ez a' vélekedés meg-erősítették; mivel ugyan azon kép, mellyhez Elek oly ájtatos vólt, (szózatot adván abból az Isten Anyja) meg-jelenté a' Szent-egyház gond-vifelőjének, melly kedves volna az Elek lelke az Isten előtt, melly igen kelemeteffek az ő imádsági az Isteni felségnél. Ezért Elek nagyra bősültvén, és mindenektől Szentnek hivattatván, hogy ezt a' tiszteletet el-távoztassa, mellyet néki adnak vala, Tzilitziába Tárzsusba akara menni, a' Szent Pál Szent-egyházának látogatására, melly ottan igen hires vala. Az-okáért szűgség lón a' tengerre menni, és egy darab ideig evezvén az hajóban, egy nagy tengeri háború támada, melly mindenkor nagyobra nevedvén, történék Isten akaratyából, hogy az hajó által-menne Olasz-Országba, és az Ofztiai parton meg-állana. Az hajók meg-ismérvén az helyt, és Elek a' dolgot meg-értvén, meg-változtatá igyekezetét, és az Attya házához akara menni, és ott tsak titkon lakni, ha meg-engednék néki, mert bizonyal tudta, hogy senki őtet meg nem ismérné. Nem akarok, úgymond, más embereknek unalmára lenni, ha az Atyám bé-akar fogadni házába.

8. Végezetre bé-méne Romába, és némelly Szent-egyházakat, és Sz. helyeket meg-látogatván, az Attya háza felé indula, és az úron elől találá őtet az Attya, kit méltóságos állapottyához képest fok szolgák követnek vala. Kit midőn Szent Elek látott volna, elejébe - méne, és monda néki: Uram, én tudom, hogy nem újság jót tselekedni a' szegényeknek a' te házadban; az-okaért kérlek téged az Isten szerezteért, méltóztassál könyörölni rajtam, és nékem meg-engedni, hogy én maradhassak-meg a' te házadnak egygyik szegletében, és élhessek a' morfalékokkal, mellyek hullanak a' te asztalodról. Én nem lézsek unalmadra néked, sem pedig tselédidnek ártalmára. Ezt mivelvén, jót tselekezzel nékem, és az Istennek szolgálattýára lézzen, kinek szerelméért kérlek téged e' dologra; így a' te dolgaid mindenkorszerezentsékek lézzenek, és az Isten meg-áld téged. Meg-állá az Attya jól meg-nézni Eleket, és noha meg nem íméré őtet, mindazáltal éppen könyörületességre indula, látván őtet. Meg-gondolá az ő beszédét, és meg-indula azon a' szíve, hogy tudni-illik az ő dolgai mindenütt szerentséfsékek lézzenek, és mindenekben meg-áldgya őtet az Isten: mivel akkor meg-emlekezék az ő fiáról Elekről, ne talám szarándokságot járna a' világon. Meg-adaték Eleknek a' mit kívána, és meg-parantsol-

taték egy szolganak, hogy gondot viselne reá. Ez néki egy setétes, kitsin hajlékotskát rendele, melly mint-hogy, a' ki s bé-jaroknak ellenebe volt, nem kitsin unalmára, és nehézségére volt a' benne lakónak. Ez-okaért Szent Elek igen fok alkalmatlanságot szenvedett, abban az helyben. De kivált-képpen az házbéli ifú szolgák, meg-próbálván őtet, és látván, hogy semmivel nem gondolna, és semmiért nem panaszolkodnék, sem roz kedvet nem mutatna, néha felettéb' tsufolták őtet, és úgy tartották, mint egy esztelent, és bolondot. Tszigálták őtet, húzták haját, és szakállát, úndok rúttságokat vetettek reája; és ő mindeneket békével szenvedett.

9. Nem tsak ez volt néki unalmára, hanem más egy dolog fokkal nagyob' bántására volt néki, mert tudni-illik az ő Jegyefe soha nem akart vizsza-téni az Attya házához, hanem mindenkör az Napának társaságában akart lakni, mint Rúth régen. Mindenkör egygyütt voltak, és mind ketten szüntelen sírnak vala, egygyik a' fiaért, másik a' Jegyeseért. Egygyik mint-hogy nem láthatta, tsak nem meghólt érette, másik mint-hogy híret nem halhatta, tsak nem életét fogyatta. Az el-múlt fok údó nem volt elégséges vigasztalásokra, sőt fajdalmokat öregbítette; mert az hol szeretet vagyon, a' távúl létel nem kissebbíti azt, sőt öregbíti a' kívánsá-

vánságot. Látván azért Elek mennyit szenvedne a' Jegyeffe az ő szeretetéért, oly nagy áthatatósággal várja őtet, oly nagy áthatatóságban marad, nem akarván más férfihöz menni; annyi idő után, oly sok köny-hullatásokat öntöz, mint az első napon, mikor őtet el-hadta: halván néha őtet csak magán írni, magát nyomorútnak kiáltván, firatván a' maga szerentsétlenségét, mint-hogy olyan Jegyeffe lett volna, kivel csak egy nap sem örvendezhetett, kit keferves szível kiáltott néha: Hol vagy édes Elekem? miért lettél oly kegyetlen én hozzám? Miért tselekedted nekem e' nehéz dolgot? Mit vétettem ellened? miben bántottalak-meg valaha téged? te engem magadnak jegyesül választottál, miért hattál-el engem? Ha el-akartál hadni engem, miért jegyesül választottál? Avagy pedig miért tartod annyi ideig függőben szívemet? Talám nem talál-tatik papiros, és tinta, az hol vagy, hogy leg-aláb' meg-írnád, mihez tartsam magam.

10. Ha pedig velem nem gondolsz, mintha nem vólnál köteles én-hozzám, tekéntenél bár csak az édes Anyádra, ki mindenkor fo-házkö-dik a' te szerelmedért. Miért nem könyörülsz a' te keferves édes Anyádon, kinek nagyob' fájdalmat szerzettél el-távozással, hogy-sem születédedet. Ezeket, és egyéb hasonló dolgokat mond

vala az ő Jegyeffe. Mellyeket halván Elek, meg-háborodott, és igen nagy késértetet szenvedett. De az Istenhez folyamodott, és erőt kért a' késértet ellen való tu-lakodásra. Azon-is könyörgött az Istennek, vigasztalná meg az ő ke-serves Jegyeffét, és adna békefé-szes túrést az Anyának. Ő pedig meg-maradott szent igyekezetében, minden foglatatósági imádság, i-steni elmékedés, és szüntelen va-ló böjtölés lévén ő-néki. Sanyar-gatta a' testét roz szakadozott ru-hákkal, kemény ágygyal, melly a' puzta föld volt. Lelkére pedig nagy gondot viselt; minden nyol-tzadik napon a' Krisztus Szent Te-stét magához vette, és ilyen volt az ő élete sok esztendőig, míg el-jöve a' ditsőséges halálának órá-ja, meg-akarván az Úr Isten őtet ajándékozni, a' jó tselekedeti-ért. Meg-jelenté az Isten néki az ő halálának napját; az-okáért a' szolgától, ki reája gondott visel-va-la, papiroffat, és tentát kére, és maga meg-írá egész életét. Az-után őszve-fogván a' papiroffat, ke-zében tartá, és úgy várá halálának óráját.

11. Az időben Első Innotzen-tzius Pápa ül vala a' Szent Péter Székében; lön, hogy ő Misét szol-galván, és jelen lévén Honorius Tsászár, és népeknek nagy sokasága; egy szozat hallaték a' magas-ságból, melly monda: Jőj hozzám, a' ki munkálkodtál, és meg-vagy terhel-

terhelve; és én meg-nyugtatlak téged. E' szózaton minnyájan álmélkodának, és meg-remülének, és a' földre efvén igen kiáltának, mondván: Uram könyöröly rajtunk. Az-után az Oltárnál egy szózat hallaték, melly monda: Keresétek-meg az Isten szolgáját, és a' könyörög Romáért, és szerentséfék léfznek az ő dolgai. És vegyétek ezetekbe; hogy pénteken múlikki e' világból. Ezt monda a' szózat, szólván az egész köfségnek; mivel elsőbben úgy látfzék, mint-ha csak a' Szentnek szóllot volna, híván őtet az ő faradtsági jutalmának el vételére. E' dolog ki-hirefedék egész Romában, és el-jövé a' péntek nap, a' Szent Péter Szentegyháza (holott elsőbben hallatott vala a' szózat) meg-telek népekkal, kiki akarván meg-tudni, ki volna az Isten szolgája. Jelen valának a' Pápa, a' Tsáfzar, és Eufémianus a' Szent Elek Attya, több fok népekkal egyetembe. A' szózat, melly az-előtt hallatott vala, akkor-is szólván, monda: hogy az Isten szolgáját keresnek az Eufémianus házában. Eufémianus a' Tsáfzar mellett áll vala, ki hozzája fordulván, monda néki: Te tartottál illy nagy kintset titkon a' házadban? Mennyünk oda azért meg-látni azt. Eufémianus elől küldé mind a' szolgáit, hogy keresnék-meg az egész házban, és készitenék-el az házat; mivel a' Pápa, és a' Tsáfzar oda akarnának menni. Hozzája közel-

gete a' szolgál, ki gondot vifelt vala Elekre, és monda néki: Uram, én azt állitom, hogy az Isten szolgája, az a' szegény ember, a' ki felől nekem parantsoltad, hogy gondot vifelnék reá, mert én látam őtet sok jóságos tselekedeteket mivelni. Az minden héten a' Kristus Szent Testét magához vette, mindenkor bőjtölt; szüntelen az Isteni imádságban maradt, és sok alkalmatlanságokat békével szenvedett az házi teselédektől.

12. Ezt értvén Eufémianus, elől méne, és a' Palotájához érkezvén, bé-méne a' Szentnek kis hajlékorkájába, mellyben alig fért-el egy ember, és látá a' Szent testet a' földre terjedve, bé-fedve lévén ortzaja rongyos tsuklyájával. Mellyet fel-földözvén Eufémianus, mindigárt igen nagy fényesség jöveki onnan, és szép vala az ortzaja mint az Angyalnak, és végtére eszébe vevé, hogy meg-hólt volna. Látá hasonlóképpen a' levelet, mellyet kezében tart vala, és el-akará azt venni, de ki nem veheté azt a' kezéből. Az-után mingyárt vízszatere a' Tsáfzarhoz, és monda néki: Én meg-találtam az Isten szolgáját, a' kit kívánsz látni. Meg-hólt az, és egy levél van kezében, mellyet ki nem vehetni onnét, mint-ha erőssen oda ragasztották volna. A' Tsáfzar meg-parantsolá, hogy az a' test vitetnék egy nagy öreg házba, és helyheztenék egy kopersóba. Az-után bé-menvén oda a'

Pápa, mind ketten térdekre állának a' Szent Test előtt, és alázatossan kérék a' levelet, mellyet kezében tart vala: hozzája járulván, oda engedé néki a' Szent ember teste. Ők pedig Etzius nevű Kantzellárius kezébe adák, hogy azt nyilván meg-olvassák; minnyájan figyelme-tesfen halgatván: olvasni kezdé a' Kantzellárius a' levelet, és midőn oda jutot volna, az hol az Attyának, Anyának, és a' Jegyefésének neve olvastatnék, és mi-képpen az ő el-menetelekor adta volna néki a' gyűrűt, és az ővet; nem szenvedheté tovább' Eufémianus, hanem igen kezdé írva kiáltani. Az-után a' Szent testre borúla, és monda: Ah édes fiam miért tselekedted azt velem szegénnyel, és a' te keserves édes Anyáddal. Te minket minden nap láttál írni a' te szerelmedért, és miért vóltál olyan kemény, hogy magadat meg nem ismérte- ted, tudván, hogy te vólnál oka síralmunknak. Te sok éftendeig vóltál az én házomban, és én nem tudtam, hogy te vólnál az én fiam; most pedig, hogy téged meg-ismérte- telek, nékem nagyob' fájdalomm vagyon, mint-hogy minék-előtte meg-ismérnélek téged, halva lát- lak.

13. Az Anya-is meg-értvén e' dolgot, ki-méne a' kamarájából; és keserves szível kiáltani kezdé, és ruháját meg-szaggatván: igen ke- serevesen írva. Szólla az emberek- nek, kik őtet tartóztatták vala,

mondván: Botsáffatok-el engem meg-látni azt, kit méhemből szől- tem, mivel-hogy meg-hólt ma az én reménségem. Ma vége szakatt az én reménlett vigasztalásomnak, melly nem egyéb vólt, hanem, hogy láthatnám egy nap az én szerelmes fiamat. Már látom őtet, de e' lá- tás okot adott nékem nagyob' síra- lomra. El-jöve az-után a' Jegyefé- is, olly igen keserevesen írván, hogy minden kemény szívet könyörüle- tefségre indíthatott volna. Szök- ség vólt, hogy a' Pápa, és a' Tsá- szár magokat közbe-vennék, hogy el-vonhatnák őket a' Szent testről, és valamennyire le-tsendessíthetnék a' nagy sírást.

14. Annak-utánna a' Szent Pé- ter Szent-egyházába akarák vinni a' Szent testet, de nem leheté, mert igen nagy vólt a' népeknek szoron- gatása, kik a' Szent testnek illeté- sére jöttek vala. Azt igírvén az- után a' Pápa, hogy bizonyos napig nem temetné-el a' testet, meg-szű- nek egy-kevelésé a' népek szoronga- tása. A' Szent-egyházba vitették, és magas helyre tétették, és hét na- pig állott abban a' helyben; az-alatt az Attya, és az Anya, és az Jegyefé el nem akartak távozni a' Szent testől. Sok betegek meg-gyógyú- lának ottan, és végtére el-te- metteték a' Szent Bonifátzius Tem- plomában. Az Anya-szent-egyház az ő Innepét szenteli Szent Jakab havának 17. napján. Az ő halá- la vólt, Krisztus Urunknak négy
száz

száz ezrtendeje táján. Honorius, és az ifjú Teodoszius idejében. Szent Elek el - hagyván a' mátkáját, 17. ezrtendeig járt szarán-

dokságot; az-után-is 17. ezrtendeig lakott az Attya házánál tükön mind halálig.

Szent ROKUS Konfeszszor élete.

Velentzei Diego Ferentz-által summarába foglaltatott.

I. **A**Z Úr Isten, hogy a' bűnösök meg-térjenek ő hozzá, néha külömb-féle rettenetes tsapásokot, és ostorokat szokott bocsátani a' bűnösökre, úgy mint drágaságot, éhséget, dög-halált, és hadakat: mindaz-által midőn valamelyikkel ezek közül ostorozza az embereket, mindenkor valamelyiket a' Szentek közül a' végre rendeli ő Szent-Felsege, hogy annak efedezőfé-által meg-tartóztassa az ő igazságának sülyoskarját, hogy az ostorozás ne légyen olyan nehéz, és veszedelmes, a' mint a' bűnösök érdemlenék. A' dög-halál-ellen a' több' Szentek közül nagy Patronus Szent Rókus Konfeszszor, kinek élete a' képpen vagyon: Frantzia-Országban Nárbona tartományában, nemes Atyától, és Anyától születék Rokus. Az Attyát Jánosnak, és az Annyát Liberának hitták. Rokus tizen-két ezrtendős lévén, kemény penitencziát kezde tartani, bűjtölvén, és külömb-féle fanyargatásokkal öldökölvén a' testét. Az Attya, és Annya halála-után pedig, minden atyai, és anyai fok ingó jószágot a' szegényeknek osztogata: az ő-

rökségeket, fok szántó földeket, és a' jobbágyoknak igazgatását, egy attyafiára bizá; és maga szegény szarándok ruhában öltözvén, csak egy bottal méné Olasz-Országba.

2. Akkor Romában, és a' közel való tartományokban igen nagy dög-halál vala. Szent Rokus fokakat meg-gyógyított a' dög-halálból a' kerefszinek jelével. Platzenzia várafsába érkezék, holott fok dög-halálos betegségben feküvő nyomorult szegény, és gazdag embereket találta, és azokat mind meg-gyógyítá. De ő-reá-is el-ragada az a' dögletes gonosz betegség, mely a' bal-lábát igen meg-febelíté neki, mely miatt igen nehéz fájdalmokat, és gyötrelmeket szenvedett. Minek-utánna meg-gyógyula, víz-fza-tére Frantziába, holott akkor kegyetlen hadak vífeltetnek vala; és meg nem ismértevé, meg-fogattaték a' maga hazájában, mint-ha kém vólt volna, és a' römletzbe térteték; holott őt ezrtendeig vólt, éhséget, hideget, és fok egyéb nyomorságokat szenvedvén, de mindeneket zugolódás-nélkül, halá-adó szível szenvedett.

Ddd dd 2

3. Vé-

3. Végezetre, Isteni buzgó imádságban meg-maradván, és könyörögven az Istennek, hogy szabadítsa - meg a' Keresztényeket a' dög-halálnak veszedelmes betegségtől, ez életből az örök életre méne, Kis - Afzony havának tizen-harodik napján, Krisztus Urunknak ezer három-száz hetedik esztendőjében, életének harminztizedikében. Az ő testénél egy tábla találtatott, mellyen ezek az igék voltak irva: A' dög-halálnak betegségében lévő emberek, kik segítségül hívják Szent Rokust, az ő érdemi-által gyógyulást nyernek az Istentől. Minek - utánna Szent Rokus meg-halá, meg - ismérteték az Attya-fiaitól, kik nagy tisztsegeffen él-temeték őtet, igen nagy sírást tévén érette. Annak-után-

na egy gazdag Szent-egyházat építének, az Istennek az ő tisztsegére. És mint-hogy külömb-féle helyeken, sok dög-halalos betegségben lévő emberek meg-gyógyultanak az ő könyörgeí-által, sok Szent-egyházak, és kápolnák építetének az ő tisztsegére. Ezer négy-száz nyóltzvan esztendőben az ő teste Velen-tzébe vitetett, holott egy gazdag Szent-egyház építettett az ő tisztsegére, és igen nagy-tisztelettel tisztretetik a' Keresztényektől. Kérjük ezt a' Ditsőséges Szentet, esedezték mi-érettünk az Istennek, hogy minden testi, és lelki dögletes betegségtől meg-szabadulván, holtunk-után mehessünk-bé az örök ditsőségbe, holott semmi betegség nintsen, Amen.

Szent ISTVÁN Király, a' Magyarok Első Keresztény Királya élete.

Mafféus Péter Jészuita-által meg-íratott.

I. **A'** Pogány nemzetek közül, kik Istennek igaz itélete-szerént, a' Romai Birodalomnak meg-rontására, bizonyos úddokban fel-támadtak, voltak az Hunnufok; kik Szcziánának belső részeiből, két, vagy három úttal-is ki-jöven, vég-tére bé-jövének Pannoniába, és on-nét a' Longobardufokat ki-vertvén, magokat Magyaroknak, Pannoniát pedig Magyar - Országának ne-

vezék. Az-után-is nagy kegyetlenség-gel, ragadozófokkal, égetésekkel, és rablásfokkal, az Anya-szent-egyházat üldözni, és háborgatni meg nem szűn-nek vala. Ők bálványozók lévén, az Isten törvényre-szerént nem akartak élni, hanem szabad akarattya-szerént magoknak Fő - Hertzeget választanak vala, ki őket szabadságokban meg-tartotta. Utolsó ki-jöveleik-után, Negyedik Fő-Hertzeg volt Géjza, ki noha haragos, és kemény természetű ember volt, mind-

mindaz-által okoságtól vífeltetvén, a' környül lévő Keresztényeknek keserves panaszokodása-által megengesztelteték; és a' Keresztényi hitet, és tudományt, mi légyen, meg-akará érteni. Az - okaért a' szomszéd Országokkal, és tartományokkal békeféséget szerze: és erős törvénnel a' Magyarokat meg-zabolásván, nem tsak meg-engede, hogy a' Keresztények bátorságofson bé-jöhessenek Magyar-Országba, hanem meg-parantsolá, hogy mindenütt könyörületességgel befogadván őket, illendő bősülettel tartanak. Kivált-képpen a' Papokra, és Szerzetes emberekre jó akarattya ki-terjesztvén, örömeft maga színe elejébe botsáttya vala őket, és figyelmetessen halgatta, a' miket az Istenről, mennyei dolgokról, és a' lelkeknek üdvösségéről mondottanak: el-annyrá, hogy a' Papok tekkilletes életének példája-által, prédikállások-által, az Isten igéinek nagy ereje-által, és a' Szent Lélek világosítása-által, Géjza Hertzeg magát el-készítvén, gyökerezni, és nevedekni kezde az ő szívében a' Szent Evangéliumnak üdvösséges magva: és tsak hamar olly gyümölcstöt hozá, hogy ő maga, és Udvari népének nagyob' része meg-keresztelkednének, és magában el-vegezé, hogy mind azokat a' népeket, kik az ő hatalmalatt valának, az egy igaz hitnek ísméretére hozván, meg-teritené. E' végre a' Papok, és a' Szerzetes

emberek, és több' Isten szolgáinak tanáttsa-által el-rendelé, hogy Lelki tanítókat ide's tova küldené, Szent-egyházakat építene, Plebaniákat, és Püspökségeket fondalna.

2. Első Kronika Könyvnek 22. részében meg-vagyon írva, 1. Par. 22. v. 8. & 20. hogy Dávid házat akarván építeni az Úr Istennek, lön az Úr beszéde ő-hozzá, mondván: Sok vért ontottál-ki, és sok hadakat vífeltél: nem építhet házat az én nevemnek, annyi vért ontván én-elöttem: a' fiú ki néked születerik, igen tsendes férfiú lesz. Ő épít házat az én nevemnek, és ő nékem fiam lesz, és én néki Attya leszek: és meg-erősítem az ő Országának Királyi székét. Illyen módon lön válaszfza az Isten-től Géjza Hertzegnek-je, ki házat akarván építeni az Úr Istennek, az az: egész Magyar-Országot meg-akarván teríteni az igaz hitre, az Isten Angyala meg-jelenék néki álmában, mondván: Isten áldgymeg réged Kristusnak válaszfzotta: A' miket elmédben forgatsz, véghez nem viheted, mert a' kezeid bé-vannak az emberek vérével morskolva: de lesz néked egy fiad, ki Isten akarattya-által, mind azokat véghez vífzi, mellyeket te most véghez vinni igyekeztél. A' pedig Király lesz, és azok közül való, kiket az Isten elsőbben e' világi koronával, annak - utánna örök életnek koronájával meg-koronáztat: Azon-közbe te-hozzad

el-jő az Isten embere lelki követ-séggel, azt fogadd bősülettel, tartsd illendő tisztelettel: intésit, és tanításit hidgyed tellyes szível, néki tekélettefen engedvén.

3. E' látáson tsudálkozván Géjza, és magában szorgalmatofon erről gondolkodván, meg-jelenté Udvarában lévő tudós, és okos embereknek: és alázatofon artzal a' földre borulván, nagy hála-adással, és-fok könyhullatás-fal, magát, 's Országát a' születendő fiatskájával egyetembe, kegyes gond-viselelé-alá ajánla az Istennek, ki soha nem aluzik, hanem éjjel, nappal az ő hiveit táplállya, és őltalmazza. Ezek-után az hozzája jövendő Isten embere követtségét elmjében forgatván: immár hir érkezék, hogy a' Prágai Albert jö-ne már ő-hozzá, sok lelkeknek az Istenhez meg-téritésére. Ez az hir, az Istenhez újjonnan meg-tért ke-vés Magyaroknak nagy öröömök-re lön: és Géjza Hertzeg, minden késefelelem-nélkül, egész Udvari népével, az Isten embere elejébe-méne, és nagy bősülettel bé-fogadá-óter, és magát tellyes fiú-i engedelmeiséggel néki engedé. Ez a' Püspök nevezetes vala, és Tseh-Országban tekéntetes nagy nemze-tű, tudós, bölcs ember, Isteni, és felebaráti buzgó szerezettel tellyes. Ki annak-elötte két úttal-is Ro-mába menvén, az Anya-szent-egy-háznak Fő-pásztorát, a' Romai Pá-pát alázatofon köszöntötte, és

mint Kristus Jésusnak Vikáriusát üdvözöltte, és tisztelte. Sok jószágos tselekedetekkel, és Apostoli igaz tudománnyal tellyes lévén, a' Ro-mai Pápától nagy hatalmat, és sza-badságot nyere, hogy ha a' Tsehek vakmerő-képpen ellene állának a' Szent Evangéliumnak, más Or-szágokba mehetne, az Isten Orszá-gát a' Pogányoknak prédikállani. Az-okáért meg-értvén, hogy Isten kegyelméből nagy kapu nyittatott Magyar-Országban a' Szent Evangé-liumnak bé-vételére, nagy öröm-mel oda méne. Ki nem mond-hatni, melly nagy lelki buzgóság-gal, szorgalmatofósággal kezdé min-gyárt fáradozni, hogy a' Magya-rokat az Elő Istennek ifmérétere, és lelkeknek örök üdvöségére, hozhassa, erre igyekezvén Géjza Hertzeg-is az ő világi hatalmával. Melly sokat hafznállyon pedig a' világi hatalom a' Szent Evangéli-umnak bátorságos hirdetésére, és elő-menetelére, minnyájan tud-hattyák, kik az Anya-szent-egyház historiáit olvasák.

4. Az üdöben a' Gejza felesé-gének Sároltának gyermek szülésé-nek ideje el-közelgetvén, az Isteni igiretnek nagyob' meg-erősítésére, meg-jelenék néki-is Szent István Első Mártir Levita ruhában, és kegyes ortzával nézvén őter, mon-da néki: Öröly, 's vigadgy Sároka, mivel-hogy néked egy fiad léfzen, ki a' Királyi méltóságot, és koro-nát bé-hozza a' te házadba. Min-gyárt

gyart születése - után a' Szent Kereszttségben, az én nevemen hijjad őtet. E' beszédet halván, és tsudálkozván, nagy lelki vigasztalással bé-telvén Sárolda, meg-kérdé az Istennek Szentét, ki volna, 's kinek hijják. Ki felele, mondván: En vagyok István Első Mártir: és mingyárt el-rejtezék. Ezek a' dolgok e'-képpen lőnek, Kristus Urunk születése - után 969. esztendő táján, Esztergom Várasában, holott kevés napok múlva, a' Magyaroknak nagy öröme születék a' kised, és illendő-képpen a' Szent Püspök-által meg-keresztelteték, és a' látás - szerént Királyi koronára Istvánnak hivattaték. Vala akkor Magyar-Országban egy ember Olasz-Országból származandó, kinek neve Teodatus volt. Ez tekénteres nemből lévén, ditsiretes maga viselése-által nagy kedvet talált vala Géjza Hertzegnél, ki hív szolgálatyáért fel - magasztalá őtet; azokáért midőn a' kised gyermetske meg-kereszteltetnék, Teodatus Kereszt Attya lőn néki; az - után pedig Királyi erkölcsökre tanító mestere: kit szeretvén a' gyermek, és Attya helyet tartván Olasz-módra Tatának hijja vala őtet. Teodatus ennek a' gyönyörűsége szónak emlekezetéért, a' Duna mellett egy Kalastromot épite a' Szerzetefeknek, és Tatának nevezé. Mellyet annak - utánna ama nagy Korvinus Mátyás Király, szép épületekkel, kertekkel, és halas-

tókkal ki-terjesztvén, és nagyitván, gyönyörűségesen meg-épite, és mind e' mai napig Tatának hivattatik.

5. Mi-képpen pedig a' kegyes gyermek Királyi erkölcsökben Teodatus-által fel - nevelteték; úgy az igaz Keresztény hitnek ágazatira, és azoknak a' jóságos tselekedeteknek; mellyek Isten-előtt igen kedvesek, gyakorlására, Szent Albert Püspök - által meg-tanittaték: úgy annyira, hogy elsőbben kezdette a' Jésus nevét hijni, hogy sem kenyeret kérni: és egyszer 's mind a' Grammatikát, és Keresztényi tudományt szépen meg tanolván, tsudálatos dolog vólt, melly igen jól tudta mind a' kettőt. Ifúságának ideire jutván Szent István, Keresztényi kegyességnek nagy ditsiretes példáját adgya vala, nem tsak tselekedetivel, hanem közönséges gyülekezetekben-is a' vétekek rüt vóltáról, a' jóságos tselekedeteknek szépségéről, az Isteni félelemről, az alázatóságról Isteni, és felebaráti szeretetről, és minden igafságról el nem mulatya vala szüntelen beszélgetni, tsudálatos nagy lelki erővel. Minden úttal 's móddal igyekezik vala, keménységeket meg-lágyítani, és meg-felidíteni kegyetlenségeket a' Magyaroknak. Az igazság szeretetétől olly igen gerjedezett szive, a' köfség erkölcsinek meg - jobbitására, hogy alkalmatóság adatván, néha illendő móddal az Attyát - is meg-

intené, Isteni szerezettől vífeltet-
vén. Sokszor az Attya kérésére,
az Ország gond-vifelését is magára
vállalta, nagy kedvellésekre 's jó-
vállásokra mindeneknek; tanácsot
tartván, mind közönséges 's mind
magán való dolgokat ditsireteffen
véghez viven: a Királyok 's Feje-
delmek követit bé-fogadván, és
azoknak fogyatkozás-nélkül meg-
felelvén 's válázt adván.

6. Ezeket nagy örömmel lát-
ván az ő Attya Géjza Hertzeg, ki
öreg lévén immár, világi vezedel-
mek, 's nyughatatlanságok miatt
meg-fáradott vala: meg-isméré az
István nagy okosságát, és Királyi
maga vifelését, hogy tudni-illik
akar melly nagy Orzágnak Királ-
lya lehetne. Semmit immár olly
igen nem kíván vala, mint az Or-
szág gondgyát magáról le-téven,
a' fiának adni, és érdeme-szerént a'
Királyi székből fel-magasztalva szé-
relmes fiát látni. E' végre Ország
gyűlést hirdete, és igen könnyen
meg-nyeré az Ország béli minden
Fő-Rendektől, hogy maga helyett,
mivel ő immár az Ország gond-
vifelésére alkalmatlan volna, az ő
fiát ismérjék, Isten-után, Uroknak
lenni: és magokat hatalma-alá ad-
ván, hogy minden időben enge-
delmekék lézzenek néki, és hiven
szolgálnak; esküvéssel hivségeket
meg-erőssítsék. E' beszédét, és il-
lendő kérését Géjza Hertzegnek
halván a' Magyarok, úgy fel-gerje-
dének szivekben, hogy ott min-

gyárt Géjza-előtt, Szent Istvánt
nem Hertzegnek, sem Vajdának,
hanem igaz Királynak lenni nagy
örömmel kiálták: és a' Fő-Kapit-
ányok vállokra fel-emelvén ötöt
magas Királyi székből helyhezte-
ték. Onnét pedig ugyan azon-
nagy örömmel a' vitézek táborára
vivék, ott-is hasonló-képpen Kirá-
lyi méltóságát egyenlő akarattal,
és nagy szerezettel tisztelék.

7. Melly dolgot látván Géjza,
könyveznek vala örömében a' sze-
mei; nem-is lön hálá-adatlan a'
Magyarokhoz, sok szép ajándéko-
kat osztogatván nekik; Meg-kön-
nyebbitvén a' rajtok való igát: a'
kősségnek sok pénzt hányatván:
és mind tselekedetivel s' mind be-
szédivel könyörületességet mutat-
ván hozzájuk, azoknak szívét ma-
gához, és fiához kötelezé. A' mi
pedig leg-nagyob', azt el nem mu-
lata, mert meg-ismérvén az Úr I-
stennek nagy jó teteménnyét, sok
Szent Misék szolgáltatásával, imád-
ságokkal, alamisváalkodásokkal, há-
lákat ada ő Szent-Felségének, di-
tsirvén, és magasztalván a' Menny-
nek, és földnek Teremtő Urát 's
Istenét. Az-után nem sok idő
múlva, a' vénségtől, és beteagség-
től meg-győzervén, lelkét Isten-
nek adá; Krisztus szűfetése-után
977. esztendőben. Szent István-
Király a' mint az ő édes Attyát
éltében mindenkor illendő botsú-
lettel tisztelte, úgy hólta-után-is
szép könyörgésekkel, Szent Misék-
szol-

szolgáltatásával, és alamifnalkodásokkal segétségét ötet nagy tisztességessen temeté. Annak-utánna nagyob' szabadsággal, és szorgalmatossággal az Ország gond-viseelésében foglalván Szent István Király magát, leg-első dolog, mellyre minden tselekedetében nézett, vólt az Isten ditsősége; mindenkör jól meg-gondolván, hogy az Úr Isten, mivel irgalmas kegyelmes Atya, az igazaknak nagy jutalmat ad: úgy igaz, és rettenetes Biró lévén, a' gonosz embereket, személy válogatás-nélkül, rettenetes-képpen meg-bünteti. Tudván pedig, hogy a' Király élete, példa-adása, igen erős a' népek-elött, mind jónak, 's mind gonosznak követésére, mind meg-tartására a' kölségnek; 's mind örök veszedelmére: úgy tündöklött példa-adásával, és világoskodott jóságos tselekedetével, hogy az embereket, Isteni szeretetre, félelemre, és szolgálatra tsudálatos-képpen fel-gerjesztette.

8. Hogy külső, és belső háboruságoktól meg-menekedgyék, követeket küldvén a' körül való Nemzetekhez, azokkal meg-erősíté a' barátságot, és szövetségeket, mellyeket az Attyával kötöttek vala. Illyen módon el-vágá még reménségét-is a' külső segétségnek, a' végre tudni-illik, hogy ha némelylek a' Magyarok-közül bé nem akarván venni a' Szent Evangéliumot, és pártot útvén el-

lene-támadnának, fenki ne lenne a' kitől magoknak segitséget várhatnának. Mint-hogy pedig jól értette, hogy az Ország birodalmának ereje, 's meg-tartása, fő-képpen az Istenhez, és emberekhez való igazságnak meg-tartásában áll: keveset bizván maga elméjében, 's okoságában; rész-szerént a' Sz. Irás tanításához, mellyet éjjel nappal, gyakran olvasott: rész-szerént okos, és tudós, jámbor Isten-félt embereknek tanításához folyamodott, fő-képpen Szent Albert Püspökéhez. Ki látván, hogy Isten kegyelme-által, Szent István Király minden dolgokat jól véghez vinne Magyar Országban, más tartományba akara menni, az hol szükségesb' lenne a' lelkeknek Istenhez való meg-térítésére. Szabadságot kérvén azért Szent István Királytól, harmad magával Prusziába méne, holott a' Szent Evangélium tudományja még az emberek szívébe nem öntetett vala; Ottan midön szorgalmatoson igyekeznek a' Pogányokat az ördögök szolgálattyról, és baromhoz, 's fene-vadakhöz illendő rút erköltsökről, az élő Istennek ismértetere, 's Keresztényi szelidségnek szeretetére fordítani; meg-fogattaték a' gonosz Pogányoktól, és egy hegynek tetején, egy oázophoz kötöztetvén, két lántsával által-veretterék, és e-képpen a' Sz. Evangélium prédikálásának érdeméhez a' Mártiromságnak ditsőséges koronáját kaptsolá.

9. Szent István Király pedig midőn meg nem szünnék, a' fetetes pogányságnak veszedelmes erdeiből, az igaz Keresztényi tudománynak gyönyörűségesen világoskodó mezeire kergetni a' Magyarokat; és magában el-végezte volna, hogy az ő birodalma alatt lévő pogány nemzeteket, a' teremtő Istennek ismérétére vagy megtéríti, vagy pedig Országát, 's életét el-hadgya az Istenért: mint-hogy nagy része a' Magyaroknak, inkább a' Fejedelenhez való hízeltetésért, és földi jóknak megnyeréséért, hogy-sem jó akaratból, és igaz szívbeli indulatból lőtt volt Keresztényé: némellyek pedig a' Keresztényi tudományt semmiképpen nem akarták be-venni; Szent István Király, mint egy maga akarattya-ellen, kényszerítették keferő, és fanyargató eszközökkel élni. Melly miatt a' Nemesség közből némelly vakmerő kemény nyakú férfiak fel-háborodának, úgyannýira, hogy az igaz el-vertven, rész-szerént meg-utálak együgyűségét, rész-szerént meg-gyűlölék kemény reguláit az Evangéliumnak. Fegyvert fogván táborba szállának, és dullással, fosztással, és tablással kezdék egygyik részét rontani Magyar-Országának; és az embereket, kik Krisztusban hittek, és Szent István Királynak engedelmesek voltak, rettenetes-képpen üldözték. Ezeknek a' gonosz párt-ütőknek Feje a' Szirmiai Hertzeg volt, ki-

nek neve Kupa vala, nagy hatalmu ember, kit sok számu ezer vitézek követtek; ki régtől fogva Magyar-Országot álnokul maga birodalma alá akarta hajtani. Az-okaért ez alkalmatóságot látván, sok igiretekkel, és csalárdságokkal, sok hamiság Gézja, és Szent István ellen mondással, Krisztus ellen, és az igaz hit ellen rettenetes káromkodásokkal, úgy magához-kapcsolá a' fokaságot, hogy nem elégedvén, a' mezőköt, majorokat, falukat, Kastélyokat, és mező várasokat el-rontani 's fel prédálni, kevés napok múlva, fel-emelé szarvait a' kerített várasok ellen-is, és nagyob' boszuságára a' Szent Királynak, nem késék Beszprim várasát-is meg-szállani.

10. Szent István Király, ezt a' rút part-ütést meg-értvén, minden módon, a' Kupa Hertzeg kevély elméjét, meg akará tsendesíteni, a' meg-bolondult fokaságot észére hozni, és a' kötség között való támadásokat meg-orvosolni. De végtére látván a' gonoszban vakmerő-képpen való meg-maradásokat, az Istennek töredelmes szível könyörögven, Szent Márton Püspököt, Magyar-Országának tündöklő tsillagát, és ditsőséges Szent György Mártírt segítségül híván: e' két Szentnek Zafzlója-alatt szép seregeket rendele, és az Ellenségnek elejébe méne. A' Szent István Király nevezetes vitézi között valának hárman, Isten féld ájtatos

Keresztény Fő-Kapitányok, az hadak viselésében igen értelmesek: kik annak-előtte, Géjza Hertzegnek az igaz Hitre való meg-térését halván, az ő szolgálattára szabad akarattok-szerént jöttek vala, hogy őket a' Szent Evangéliumnak ki-terjesztésére, tehetségek-szerént fegetenek. Egygyet ezek-közül, tudni-illik, Ventzellinust, Szent István Király az egész hadi seregeknek Generálisává tévé. Ketteit pedig: Humtet, és Páznát, választott lovaglóknak Fő-Kapitányokká rendelé. El-olctván azért minden tiszt-viselőket, a' Kapitányok, és Hadnagyok közdött, egy kevelsé meg-nyugotá a' vitézeket, és az-után erős bátorsággal, és szép rend-tartással meg-ütködék a' párt-ütő ellenséggel.

11. De Kupa Hertzeg-is nem vólt rest a' meg-ütködésre, nem kistsin bizodalma, és reménsége lévén a' győzelem felől. Sok óráig tarta a' hartz, rettenetes vér-ontással, mind a' két-féliek bizonytalanok lévén, a' diadalom felől. Szent István Király nagy bátorsággal, és szorgalmatossággal, el-járván a' seregeket, kiztette az erőseket, meg-tartóztatta a' rettegőket; szorgalmatossan segítséget küldött, az hol a' izúkság inkább kívánta: és mindenek felett, illy igaz oka lévén néki az hadakozásra, meg nem szűnt az Istennek nagy jó vóltat segítségül hini. Nem-is vóltak hazontalanok az ő könyör-

gési; mivel-hogy Ventzellinus, ki az el-rendelt seregeknek job szarvára gondot visel vala, érezvén magát belső képpen meg erősfittetái, midőn jó darabig szemeivel kereste vólna a' gonosz pogány Kupa Hertzeget, végezetre meg-találván, mingyárt ellene rugazzkodék, és midőn ketten kézről kézre hartzolnának, meg-érté a' Király, és választot erős lovaglókkal, siete a' Ventzellinus segítségére: el-közeltvén látá, hogy Ventzellinus az ellenséget a' földre le-vertvén, tulajdon kezével fejét vótte vólna, mellyet nagy örömökre a' Keresztényeknek, egy kopja hegyére tévén, ide'stova hordoznak vala: mellyet meg látván a' párt-ütő ellenség, úgy meg-rettenének, hogy mingyárt rendetlenül nagy romlásokra meg-futamodának. Minde-nütt hátokon lévén a' Keresztények, kémélletlen vágták a' futásra indúlt pogányságot.

12. Miglen Szent István Király, meg-könyörülvén olly nagy vér-ontáson, meg-fuvará a' trombitát a' rabok fogására: kik közül némelyek igen vétkesek lévén a' Király ellen, rettenetes büntetések szentvedének. A' Kupa Hertzeg testét, négy részre vágatván, a' nyughatatlan gonosz embereknek rettenetűkre, és példájokra, egy darabját a' Beszprimi kapu-elött, más darabját Esztergom kapuja-elött, harmadik darabját Győr kapuja-elött, negyedik darabját pedig Erdély-

délyben Gyula Fejér-vár kapujaelőtt, magos karók hegyébe vonata. Szent István Király, a' mint a' büntetésben igazsággal élt, nem különben meg-mutatta azt, a' Kapitányokat, Hadnagyokat, és a' több' vitézeket meg-ajándékozván, kinek kinek méltósága, tiszti 's hivatalya, és maga viselése-szerént. Kivált-képpen-való igyekezete volt néki, az ő nagy szerentséi között, a' hiuságos dicsekedést el-távoztatni, és az Istenhez minden jóknak kut fejéhez, és az Isten Szenteihez illendő hála-adást mutatni. Annak-okáért látván az Istennek sok jó teteményit, mellyekkel őtet meg-áldotta vala, ájtatos *prozesszio* járáfokkal, Sz. Misék szolgáltságával ditsőitvé az Úr Istent, hála-kat adván ő Szent-Felségének. Fundamentomából kezdé egy nagy Szent-egyházat az Isten ditsőségére, és Szent Márton Püspök tisztelegére építeni, azon a' helyen, mellyet Szent Márton hegyének hinak: holott Szent Márton szokott vala imádkozni, és Isteni dolgokról elmélkedni, az alatt a' kevés idő alatt, miglen hazájában mulatott. Szent István Király a' minémű nagy gazdagságot, a' meg-vert ellenségitől nyert vala, annak a' Szent-egyháznak épületére fordítá. Annak felette a' gabonának, bornak, és barmoknak egész dézmáját, az ott lakó Papoknak rendelé; a' milleg-nagyob', a' Váras lakoi, és egész Szirmia tartományában lakó embe-

rek fiainak tizedét-is nékik adá. A' több' földi jókat, és gazdagságokat, mellyeket igazság-szerént el-vehetett a' párt ütő népektől, rész-szerént a' ízegényeknek táplálására, rész-szerént pedig Isteni tiszteletnek öregbítésére rendelé.

13. Szent István Király az Isteni, és felebaráti szeretettől fel-gerjedvén, meg nem szűnik vala minden órában; néha ször-zákban, és hamúban, az Úr Istentől irgalmat, kegyelmet kérni, hogy elsőbben egész Magyar-Országának meg-térését láthassa, hogy-sem halála órájának el-jövéset. Tudván azt bizonynyal, hogy ha Isten irgalmasága-által, a' Magyarokat a' Keresztényi igaz hitre téritheti, az egész Anya-szent-egyháznak, és Kereszténységnek erős őltalmok, és fel-építőjök lesznek, a' gonosz pogány Nemzetségek ellen. Ezt a' Szent igyekezetet, és kegyes kívánságot, sok nehéz dolgok ellenzik, és gatlolyák vala: de semmi nehezben nem vólt, mint a' lelki tanítóknak kevés vólta. Mivel a' Papoknak, és Szerzetes embereknek száma, sok féle háboruságok miatt, igen meg-fogyatkozott vala; kevesen lévén már azok-közül, kik Géjza idejében, a' Magyarok meg-térítésére, más Országokból jöttek vala. Azokaért Szent István Király, az Artya tselekedeti-szerént, szép levelekkel, és nagy igiretekkel, a' Kereszténységnek minden részeire, követeket küldé, tudós, és Szent életű

életű Papokat, és Szerzetes embereket, nagy bősülettel híván: úgy-annyira, hogy rész-szerént illy nagy bősületes hívására a' Királynak, rész-szerént pedig szabad akaratyokból, Isteni-malaszt által felindítván, sok Papok, és Barátok jövének Magyar-Országba, kiket a' Király nagy tisztelettel, és szeretettel fogada. Kik közül vólt Afztrikus Apátur, a' Szent Benedek Szerzetéből, némelly tanítványival egyetembe, kinek más neve Anasztázus vala, ki fájdalmas testi sebeket is fel-vévé Magyar-Országban az igaz hitért, a' több' Lelki tanítókat, Krisztus Jésum követésére, példájával fel-gerjeszté.

14. Lengyel-Országból pedig két nevezetes Remeték jövének, András, és Benedek: kiknek egyikét sok tsuda-tételekkel, másikat Mártíromságnak szenvedésével meg-dicsőíté az Úr Isten. Ezek által, és több' szolgai-által az Úr Istennek, kik náponként jönnek, és sokafodnak vala, Szent István Király, a' Magyarokat, az igaz Keresztényi hitnek tudományára, és Isteni tekélleres erkölcsöknek gyakorlására szorgalmatoson megtanította; édesgetvén őket beczédének, és tselekedetinek kegyeliségevel. Mikor pedig szükség kívánta, meg is fanyargatta őket, és kényszerítette a' rút bálványozást, és hamis Istenek tiszteletét el-hadni. És mind addig meg nem szánék, míg minden részeit Magyar-Országna-

a' rút fajtalan erkölcsöktől, és örögi praktikáktól meg nem tisztítaná. Hogy pedig minden dolgok rendessen, és illendő-képpen folyának, és illy nagy fáradságnak gyümöltse meg-maradna: elsőbben jól meg-gondolván, és Szent életű tudós emberekkel tanácsot tartván, Plébániákat, Káptalanokat, és Barátoknak Kalastromokat, elegendő, és bőséges jövedelmekkel kezde fondálni, és építeni. Egész Magyar-Országot tíz Püspökségre, és egy Ersekségre osztá, Esztergom városát a' Püspökségeknek Anyává választván: okos, tudós, és jámbor tiszta életű Egyházi embereket helyeztete minden Püspökségbe: nagy Privilegiumokat, és szép jószágokat ada nekik örökségül, hogy ők üdvöséges tanítófokkal legeltessék, és példájokkal az örök életre vezérellyék az embereket.

15. Ezeknek a' Szent István Király tsudálatos nagy jószágos tselekedetinek híre egész Európában minden-felé ki-terjedvén, igen örvendezett a' Kereszténység, és senki nem találatott, ki meg-értvén illy nagy számú, és hatalmas nemzetiségnek, az új Király-által Istenhez való meg-térését, nagy dicsirettel fel-magasztalván őtet, Királyi nagy Felségre méltónak nem kiáltaná. Ő pedig magát meg-alázván, semmit magának nem tulajdonított; sőt mindeneket kevéf're bősülvén, a' Királyi nevet - is nem akarta

fel-venni, méglen a' Püspökségek, és azokhoz tartozandó dolgok, a' Romai Pápától meg nem erősfittetének, 's maga-is a' Királyi méltóságban. Az időben a' Szent Péter Székében Nyóltzadik Benedek Pápa ül vala. Annak - okáért négy ezrtendővel a' Géjza Hertzeg hála-után, a' párt-útó ellenséget meg - vervén, a' nyughatatlanokat erőfien meg - zabolázván, közönséges dolgokat véghez vivén, és az igaz hitet minden-felé ki-terjesztvén; szép illendő készlettel Követet küldé Romába a' Pápához, fellyeb meg-nevezett Afztrikuft tudni-illik, kit Anasztázsiufnak-is hittak: kinek már a' Kalotsai Püspökséget adta vala. Az-okáért midőn Romába érkezék Anasztázsius alázatoffan a' Pápa lábaihoz borulván, azokat meg-tsókolá, tekélleres engedelmségét mutatván néki. Az-után pedig, minden dolgokat, mellyeket az Isten, Szent István Király által, tsudálatos - képpen, nem fok üdö-alatt véghez vitt vala, a' Pápának elő-bezélvén, nagy alázatoffon, három dolgot kére ő Szentségétől. Elsőbben, hogy méltóztassék meg-áldani az újjonnan meg-tért Magyar Nemzeter. Másodszor: hogy a' miket a' Püspökségek, és Erlefség - felől, Szent István rendelt, Istentől adatott nagy hatalommal erőfittse - meg. Hármadszor: hogy mivel a' Magyarok szabad akarattyok-szerént tisztelték Szent Istvánt Királyi név-

vel, és méltósággal, azt - is meg-erőfittvén, hadgya helyén. Hogy tudni-illik, mind ezekben, a' Kristus Jépus Vikáriusától, meg-áldatván, és erőfittetvén Szent István Király, nagyob' hatalommal, és méltósággal, az Isteni szolgálót, és tiszteletet őregbithesse, mellyre minden igyekezete, tsekedeti, és szorgalmatosági tzel-loznak vala.

16. Ily kívánatos Követséget, és lelki vigasztaló gyönyörűséges jó híreket halván a' Pápa, ki-mondhatatlan nagy örömmel, és vigasztalással, meg nem szűnik vala dicsőíteni az Ur Istent, tsudálatosképpen való meg-áldásáért, és őregbítéséért az Anya-szent-egyháznak. Kivált-képpen mivel ugyan azon ezrtendőben, Miska Hertzeg-alatt, a' Lengyelek-is az igaz hitre térvén, hasonló - képpen Követet küldöttek vala, hogy ők-is az Anya-szent-egyház tagjai-közé számláltassanak, és illendő engedelmségeket mutassák a' Romai Pápának. A' Sz. István kérésére, a' Szent Gyülekezet tetzfése-szerént, nagy szeretettel reá hajla a' Pápa: Magyarokat a' Kristus Jépus aklyába nagy örömmel bé-fogadá, nem tsak Apostoli nagy áldással, és a' Püspökségeknek meg-erőfittésével, vigasztalván őket; hanem Királyi drága Koronát, mellyet Miska Hertzegnek készített vala, az Angyaltól meg-intetvén, Szent Istvánnak küldé, és őtet Királynak, és a' Magyarok

Apostolának hívá, tellyes hatalmat adván néki az Anya szent-egyház igazgatására. Annak-felette egy Keresztet-is küldé, mellyet Szent István-előtt, mint Apostol előtt, mindenek láttára hordoznának. E rendbéli ajándékit pedig, ilyen igékkel fel-ékesíté a' Pápa, mondván: Én Apostoli ember vagyok, de ő méltán Isten Apostolának hivattatik, mivel ő általa Krisztus Urunk nagy fokaságot nyert magának. Az-okaért néki engedgyúk az ottan való Anya-szent-egyházaknak, és Püspökségeknek 's Ersekségeknek gond-vifelését, igazgassa, és rendelye azokat, a' mint néki adatik a' Szent Lélektől.

17. Illyen-képpen Anasztázius szereztsés követséggel, mindeneiket kívánsága-szerént meg-nyervén, nagy örömmel vizsgálja jöve Magyar-Országba. Ki midőn Esztergom várafsához közelgetne, Szent István Király a' Papok, és a' Nemesség fokaságával elejébe méne. Annak-utánna a' Romai Pápától küldetett Apostoli Levél el-olvaszták: a' Királyi drága Korona, és az Apostoli Kereszt a' Királynak adaték; mellyeket István Király, nem csak nagy örömmel, hanem alázatos tisztelettel vévé: a' több dolgok-felett, térdet hajtván, mindenek láttára, mikor a' Szentséges Pápa nevét említették, hogy az ő példájával a' Magyarok szívét könnyebben az Úr Jébus Krisztus Vikáriussa illendő tiszteletére gerjeszthesse.

Mingyárt szép tzeremoniákkal, nagy öröm, és vigaság között, Szent István Király, az Ersek által, meg-kenettetvén, és meg-koronáztatván, nagyob' erővel, és hatalommal kezdé el-rontani, és semmivé tenni a' Szent Evangélium-ellen lévő dolgokat, igaz szerezetnek fok jeleivel meg-tartván a' külső békefséget a' jó szomszédságokkal; a' belső békefséget pedig meg-erősítvén, erős parantsolatokkal, és igasággal tellyes törvénnyel.

18. Mint-hogy pedig az Ország-nak, és a' Fejedelem életének megtartására, a' gonosz jobbágyoknak, és fel-fuvalkodott vakmerő kevély embereknek meg-zabolázására, szükség, hogy fiai-is legyenek a' Fejedelemnek; tudós okos Sz. életű emberekkel azt végezé, hogy meszse ne hálaízza a' Szent házafságot: annál inkább, hogy Gizela a' Szent Henrik Tsáfzár Huga, abban az időben, méltób' volt a' több' szűzek között, ki Szent István Királynak adatnék házas-társúl. (Szent Henrik Tsáfzár Olasz-Országba menvén, a' Romai Pápától meg-koronáztatott: és a' Szaratzénus Pogányokat, nagy erővel, és győzedelemmel fok tartományokból bi verte) Annak-okaért Szent István Király bölcsületefen, és Isten rendelése-szerént vévén magának házas-társát: az-után-is olly Szent életet viselt mint igaz Keresztény Fejedelemhez illett. Az ő Királyi házában nem volt helye az hiúságos pom-

pompának, bé nem mehetett oda a' nyughatatlanság, rendetlen kételkedés, gyanakodás, zugalódás, és egy-más között való versengés: hanem a' Szent Irás tanítála - szerént tizta szívből szerették egymást, kép-mutatás-nélkül, minden dolgokat az Isten ditsóságára rendelvén.

19. Szent István Király minden Püspökségeknek bizonyos határt rendelé, hogy ne adásék alkalmas-tótság egy más között való veszekedésre; hasonló - képpen tselekedék az Apáturságokkal mellyeket fundált vala. Ki nem mondhatni, melly nagy szorgalmatóságot mutatott a' Szent-egyházaknak építésiben. A' Bóldogságos Szűzhöz igen ájtatos vólt, és azt akarta, hogy minden népek, kik Királyi hatalma-alatt vóltak, hasonló-képpen ájtatosfok legyenek az Istennek Szent Annához, és minden Innepit meg-szenteltyék, és azoknak bójtit, kivált-képpen Nagy Bóldog Afiszony bójtit meg-tartsák. Székes Fejérvárat tsudálatos nagy szépségű Szent-egyházat építe, a' Szentséges Szűz Mária tisztességére, mellyet nagy privilegiumokkal, fok gazdag jövedelmekkel, drága eszközökkel, és öltözetekkel, aranyból, és ezüsből tsinált edényekkel fel-ékesíte: azok pedig az edények drága kövekkel, és gyöngyökkel rakva vóltak. A' régi Budán más igen nagy gazdag Szent-egyházat építe, Ditsóságos Szent Péter, és

Pál Apostolok tisztességére, mellynek építésére, fok-féle mester embereket, Görög - Országból drága költséggel hozata.

20. Romában a' Tzélius hegyén egy gyönyörűséges kerek Szent-egyházát szenteltete, a' Szent István Első Mártir tisztességére, és ottan fok drága költséggel egy gazdag Káptalant fundálván: tizenkét Magyar Papokat helyeztete abba, hogy a' Magyarok minden időben könnyebben nyájaskodhassanak Romában, és a' Romai Pápanak mindenkor engedelmesék lennének. Hogy pedig azoknak-is, kik ájtatoságnak okáért az Apostolok Fejedelmi, Szent Péter, és Szent Pál Koporsója látogatására mennek, jól lenne dolgok Romába, egy szállást, Ispitály formára, bővséges jövedelemmel fondála a' Vatikánumban. Más Országokra-is ki-terjesztvén az ő bőségéfen adakozó kezeit, Konstantinápolyban, egy gyönyörűséges Szent helyet építe; és Jérusálemben egy Kalastromat a' Szerzetes embereknek, a' végre, hogy Krístus Urunk Koporsójanál, minden nap Szent Miséket szolgállyanak, a' közőnséges Keresztény Anya-szent-egyháznak őregbüléséért. Ezek, és több fok Szent helyek fundáltattak, és építettek Szent István Király-által.

21. De ki gondolhatná - meg, melly kegyes, és könyörülő vólt az emberekhez, kivált-képpen a' szegények-

gényekhez, kik az örök életre te-
reintettek az Istentől, de a' vétek
miatt számki-vettettek, és különb-
féle fok nyomoruságoktól szoron-
gattatnak, e' siralomnak völgyé-
ben. Azt írják Szent István Király
felől, hogy soha csak egy úton já-
ró szarándok sem ment elejébe, kit
bé nem fogadott volna, és az-után
úti költséggel el nem bocsátott
vólna. Nagy gondot viselt a' sze-
gény betegekre, minden napi ele-
delt bőségesen szolgáltatván nékik;
és némellyeknek közülök megpa-
rantsolta; mondván: A' Krisztus Jé-
sus nevében mondom néktek, kel-
lyetek-fel az ágyból, és mingyárt
meg-gyógyúlnak vala. Néha éjjel
fel-kelvén, és nagy örömmel a' sze-
gények lábaihoz borúlván, azokat
meg-mosta, és az-után pénzt ofz-
toगतott nékik. Egyszer éjjel a'
szegények látogatására titkon men-
vén az Íspítalba, nagy telé zatskó
pénzt ofztoगतott vala nékik, kik
közül némellyek rendetlen kíván-
sággal kapdosván az alamifnán, reá-
ja rohanának az irgalmas Királyra,
és meg nem ismévén őtet, haját,
's szakállát szaggatták vala. Melly
dologért, nem hogy meg-haragutt
vólna a' Szent Király, sőt inkább
mingyárt az Isten Szent Annyának
Templomába menvén, tellyes sziv-
vel hálakat ada az Istennek, hogy
őtet méltová tette szenedni az ő
Szent Nevéért. És annak-utánna
még inkább foglalta magát az ala-
mifnalkolásban, és az irgalmaság-
nak egyből tseickedetiben.

22. Nem csak maga, hanem
baráti, 's hív szolgálóival-is meg nem
szűnt a' szegényeknek bőséges ala-
mifnát adni: kivált-képpen Gunte-
rus Remete-által, ki Szent István
Királynak kegyes rendelése-szerént,
minden rendbéli szegényeket, és
igye-fogyottakat egybe-híván, meg-
vigasztalt, és a' Király javaiból bő-
ségesen alamifnalkodott nékik,
némellyeknek titkon, némellyek-
nek pedig mindenek láttára. Mikor
Gunterus Remete a' Sz. Király lát-
ogatására jött, mindenkor a' kintsét,
és jószágát kezébe bizta, és a' Reme-
te özvegyeknek, árváknak, szarán-
dokoknak, és koldusoknak bőséges
alamifnát adott: gyakran a' Királyi
tár-házat, csak nem üressen hagyta.
Melly dolgon örvendezett Szent
István Király, ismévén, hogy af-
féle felebaráti szeretetnek tseleke-
deti által, a' Krisztus Jésus szerel-
mére inkább gerjedezne, és Isteni
szép dolgoknak elmélkedésére in-
kább fel-gyúladna: melly dolgokról
gyakran elmélkedvén, néha el-is
ragadtatott lélekben. Egyszer nagy
ájtatósággal imádkozván a' maga
sátorában, szép fényesség környül-
vette őtet, és sátorostól fel-emel-
tetett a' földről a' levegő égbe.
Istenhez való nagy szerelméért, né-
melly titkos dolgokat-is meg-jelen-
tett néki az Úr Isten. Midőn egy-
szer a' prédán kapó, és ragadozó
pogány Tráziai népek, a' Magya-
roknak kegyetlen ellenségi, nagy
dühösséggel Erdély - Országának
Fif ff rontá-

rontására bé-akarának menni; Szent István Király meg-interék álmában az Isten Angyala által, és mingyárt nagy szorgalmatossággal követet küldte Gyula Fejérvárra, melly által jó idején hirt tévén, az Erdélyiek minden Vármegyékből, drágab' marhájokkal erős helyekre mentenek, és magokat meg-óltalmazták: és a' pogány ellenség némelly falukat, és mező-várafokat el-égetvén, embereket nem vihetett magával, hanem csak barmokat, és egyéb prédákat.

23. De a' pogány ragadozó nemzetség nem fok ideig kevélykedheték hamis prédájával, mert újjabban bolzszúságot tévén a' Magyarok ellen, Szent István Király szép erős hadi seregekkel, bé-menvén az ő Országokba, azoknak Tzeás nevű Fejedelmét maga le-vágá, és a' meg-vert pogány ellenségnek fok kintseit, és drága marháit el-hozván, nem világi dolgokra, hanem Szent helyekre, szegények táplálása, és a' Szent-egyházak épületére fordítá. Ezekért, és több hasonlító ditsiretes tselekedetiért, e' világon minden felé ki-terjedvén a' Szent István Király neve, minden felől jönnek vala a' népek Magyar Országba, hogy igaz törvényt, és jó erkölcsököt tanuljanak ottan. A' Tráztiaiak közül is nagy főemberek, úgy-mint hatvanon, magokat meg-alázván, és fok szép kintset, aranyat, ezüstöt, és drága marhákat vévén, el-indulának Ma-

gyar-Országba, Szent István Királynak ajándékokat hozni; de veszedelmek, és károk következék a' vitézek-miatt. Mivel-hogy Sz. István Király meg-erősítvén az utakat a' pogány ellenség ellen, fok vitézeket rendele, hogy az Országba semmi némű ellenséget bé ne bocsátának. Midőn azért a' Tráztiai főemberek, fok kintsel, és drága marhakkal jönének; a' vitézek azok ellen való gyűlölségtől viseltetvén, avagy pedig a' kintsek, és drága marháknak rendetlen kivánságától meg-győzötvén, mihent őket megláták, mingyárt rájok rohanának, és nem csak mindenektől meg-foszták őket, hanem némelyeket közülök meg-ölelének, némelyeket pedig holt-elevenen hagyának. Mellyet meg-értvén Szent István Király, mingyárt titkon minden támadás-nélkül, a' gonosz vitézeket maga elejébe hozatá, és keményen meg-dorgalván őket, az Orzágnak minden útaira akasztófákat csináltata, és kertőnként a' lator vitézeket azokra fel-akasztatá, mindenek láttára. Ezzel az igazságnak szolgáltatásával, nem csak meg-bünteté a' vakmerő vitézeknek istentelenségét, hanem a' több' prédán kapó embereknek szíveket-is, úgy meg-rettenté, hogy a' mig élt, fenki a' jövevény emberen hatalmat nem tett: minden rendbéli ember igazsága lévén, békével jöhetett Magyar-Országba, és mikor akarta hasonló-képpen vízfizá mehetett.

24. Mint-hogy Szent István Király, olly igen fzerette, és megtartotta az igazságot, az úton-járókra nagy gondot viselt: a' szegényeket, és erőtlenekeket az hatalmafoktól meg-mentette; az Isten-is őtet minden dolgaiban meg-óltalmazta, fok rend-béli veszedelmekből ki-szabadította; a' mint fellyeb meg-látók, és a' következő dolgokból jobban meg-érthettyük. Minek-utánna a' Szent István Király Sogora, Szent Henrik Tsáfzár meg-hala, Svevüs Konrádus lön Tsáfzár. E' midőn valami te-kéntetektől viseltetervén, fokáig kéf-nék Romába menni, az-alatt az Hertzegek, és az egész Olasz-Országgi Fő-rendek, okot s módot keresvén meg-szabadulni a' Tsáfzár hatalmatól, pártot-ütének. És hogy könnyebben ellene álhassanak a' Tsáfzárnak, hadi seregeket gyűjtének, nem tsak magok között; hanem külső népeket-is hívának segítségül. Szent István Királynak-is könyörgének, segítséget kérvén. Annak-felette Tseh-Országból, Lengyel-Országból, Dalmatziából, és egyéb Országból segítséget kére-
nének. Mindaz-által illy nagy kéf-szűlettel-is Olasz-Ország akkor ellene nem álhata a' Konrádus Tsáfzár erejének, ki meg-értvén a' Népeknek ellene való támadását, mingyárt rettenetes nagy hadi seregekkel meg-szállá Mediolánum várafsát: mellyet olly ifzonyú inségre juttata, hogy mind a' több' va-

rafok igen meg-rettenvén, meg-adák magokat, és engedelmesek lőnek a' Tsáfzárnak. Ki az-után a' párt-ütésnek okait szorgalmatof-son kezdé keresni, és meg-érté, hogy az Olaszok leg-inkáb' a' Magyaroktól ígértetett segítségben biztak. Meg-tudván a' több nemzereket-is, kik ellene támadtak vala, nagy haraggal, és rettenetes hatalommal vízfíza-tére bözút állani. És minek-utánna meg-rontá Tseh-Országot, és a' körül valo tartományokat: Lengyel-Ország új Hertzegét Bolefzlauft igen meg-sányargatá, és a' fiát Meskont még az Országból-is ki-veré.

25. Az-után pedig rettenetes nagy táborát Magyar-Ország ellen fordítá, mellyet meg-értvén Szent István Király, az Úr Istenben bizván, mingyárt hadi seregeket gyűj-
te, és noha a' Tsáfzár hadaihoz képeft, igen kevesen vólnának, mindaz-által azokat táborba szállítá, biztatván őket, hogy minden reménségeket az Istenben vesék, és erőffen hartzollyanak, az hazájok, és szabadságok meg-maradásáért; mert nem azoké a' győzedelem, a' kik többen vannak, hanem a' kiknek az Isten adgya. Itt sem tsal-
latkozék-meg Szent István Király, az Istenben vetett reménségben: mert nagy haraggal bé-jövé a' Németek Magyar Orzágnak részeire, és alkalmas helyen táborba szálván; Szent István Király el nem mulará az ő vitézivel ellenek-á-
Fff ff 2 Iani:

lani: és immár mind a' két részről, készülnek vala a' kegyetlen hartzra, és szörnyű vér-ontásra - midőn mindeneknek reménsége kívül, a' Németek táborába egy követ érkezék, ki a' Kapitányok, és Hadnagyok szállását mind el-járván, a' Tsáfzár nevével meg-parantsolá az egész hadi seregeknek, hogy mingyárt vizfsza-térvén Német-Országba, kiki hazájába mennyen. Melly dolgot meg-értvén Konrádus Tsáfzár, igen tsudálkozék rajta, és egybegyűjtvén a' Kapitányokat; és minden tizt-vifelőköt, szorgalmatoson tudakozék e' dolog felől, és fel nem találván, kitől küldetett az a' követ ő-hozzájok; észébe vévé, hogy az Istenől Angyal küldetett volt, a' Szent István Király segítségére: és mingyárt magában meg-rettelvén, örök békefséget akara szerezni a' Magyarokkal, kiket, hogy az Úr Isten illy tsudálatos-képpen meg-óltalmazott, bizonyossan meg-értette vala.

26. Illy rettenetes veszedelemtől meg-menekedvén Szent István Király, ismét új alkalmatosság adaréék néki, mellyben Istennek hozzá való kegyes jóvóltat bővebben meg-ilméré. A' pogányságban vakmerő-képpen meg-maradott Magyarok közül, vala Szent István Királynak egy Gyula nevű atyafia, ki a' Krisztus Jébus igáját meg-vertvén, a' Királynak nem akara engedelmes lenni. Ez Erdélynek Fejedelme lévén, a' Magyarokat a' régi po-

gány vallásra vizfsza-akará fordítani: melly istentelenségre nem csak a' köz népet, hanem a' fő-renden valókat, és magát-is a' Királyt kényszeríteni akarván; nagy erővel táborba szálla, és Erdélyben, s Magyar-Országban sok várasokat kegyetlenül meg-ronta. Midőn Szent István Király Gyula Hertzeget, semmi-képpen le nem tsendesíthetné, és az üdvösségnek útjára vizfsza nem hozhatná, végtére kényszerítették fegyvert fogni, és ő-ellené menni: az Úr Isten, ki mindent meg-tselekedhetik, úgy meg-segíté őtet, hogy bé-menvén Erdélybe, és kevés üdö alatt, a' párt-ütöket meg-gyöztvén, és meg-büntetvén, a' kölséget meg-térite, az atyafiát pedig Gyula Hertzeget, feleségével, és fiaival egyetembe, Magyar Országba vivé: és minek-utánna őtet-is minden háza népével megtérite volna, vizfsza botsatá a' Fejedelemségre.

27. Ez üldözés-után más-is következék, melly mennél titkosb', annál veszedelmesh' volt. Négy Palatinusok, kik az Országban legelsők voltak, és a' Királynak belső és titkos tanátsi; kik az emberi, és Isteni hitben álhatalanok, és tekéltelenek voltak: nem-szenvedhervén a' békefséget, és Keresztényi nyugalmat, azt végezték magokban, hogy minek-előtte a' Keresztényi tudomány mély gyökéret-vene a' Magyarok szívében, ölték-meg a' Királyt, és az-után minde-

mindeneket fel 's alá forgatnának az Országban, és párt-űtésekert szerzenének, hogy a' Magyarokat a' régi pogányságnak kegyetlen szabadságára vízfíza-fordíthatnák. Illy gonosz tanácsot tartván ő magokban, egy közülök hozszú mentéje alá rejté mezitelen pallosát, és bémenvén estve titkon a' Király házába, midőn ide 's tová tapogatnia a' fetét házban, véletlenül el-ejté a' mezitelen palloft, mellynek tsen-

dülésére a' Király fel-kiáltta, mondván: Ki vagy, 's mit akarsz? A' Palatinus meg-ízegyenűlvén, 's igen meg-réműlvén, a' Király lábaihoz borúla, és alázatoson botsánatot kére: meg-engede néki Sz. István Király, de a' tárfai felől szorgalmatoson tudakozván, nem hagyá azokat illendő büntetés- nélkül, hogy mások ezeknek érdemlett büntetéseket látván, vegyenek példát, és az Isten színe-előtt gonoszt ne tselekedgyenek.

Szűz Szent IMRE Hertzeg élete.

28. **S**Ok szép fiakkal meg-áldotta vala az Isten Szent István Királyt, és azok közül vólt Szűz Szent Imre Hertzeg, ki természet felett való fok jószágos tselekedetekkel fel vólt ékesítve. Bé-telylefedett ő-rajta a' Bölts mondása: *Sáp. 2. v. 10. 18.* A' ki az Isten-nél kedves, szerelmetese lett, és a' bűnösök között élvén, el-vitetett. Rövid időben vége lévén, fok időket töltött bé: mert kedves vólt az Istennek az ő lelke. Szűz Szent Imre Hertzeg, rövid időben, fok időket töltött-bé; mert olly nagy buzgó szeretettel szolgált az Istennek, hogy fok nagy hozszú idejű, és Szent életű embereknél, kedvesb' vólt az Isten-előtt. Ki beszélhetné-meg, melly nagy öröme, 's vigasztalására vólt Szent Imre Hertzeg, nem csak az Attyának Szent István Királynak, és az

Annyának Gifzela Királynénak, hanem minden embereknek, kik őtet lárták, és ismérték. Mivel-hogy elsőben gyönyörűséges belső, és külső talentomokkal, fok szép Isteni áldásokkal fel-vólt ékesítve az Istentől: és az-után szorgalmatoson neveltetett a' dajkák által: az Isteni félelemre, szeretetre, és szolgálatra tanított tudós, és bölts Mesterek által: de kiváltképpen látván jó példáját, Szent erköltsit, és halgatván údvólséges intést az Attyának. Mivel Szent István Király, nem elégedett-meg csak eleven szóval tanítani, az ő fiát Szent Imre Hertzeget, hanem egy szép lelki könyvetskét-is írt néki, mellyben tekkettes Szent életnek meg-vagyon a' Sommája. Ezek így lévén, rövid idő alatt, az ő Szent életének olly jó-gyümölsit kezdé mutatni, mellyet illy

jó, és ritka gyümölcs-hozó fától, és szorgalmas míveléstől méltán várhatott a' Kereszténység.

29. A' több' jóságos tselekedettek között, mellyek Szent Imre Hertzegről elő-fzámláltatnak, volt, hogy ő még kis gyermekségétől-fogva, igen mértékletes volt az ételben, és italban, keveset alult, sokat vigyázott éj-félkor fel-kelvéen, a' Szent 'Zóltárokat olvasta, nagy ájtatósággal ditsirván az Istent, és a' 'Zóltárok között, gyakran magában szálván, lelki ísméretét meg-visgálta, és ha mi fogyatkozásokat talált magában, töredelmes szível bocsánatot kért az Istentől: minden módon igyekezett, az Isten malasztja-által tekéletesen szolgálni az Istennek. Látta azt néha Szent István Király, de magában titkon tartotta, nagy örömmel ditsirván az Istent, hogy néki olly Szent életű fiat adott volna.

30. És mivel-hogy Szent István Királynak nagy privilégium, és hatalom adatott vala Romából az Anya-szent-egyház gond-vifelésére a' Templomokat, és Kalastromokat gyakran meg-látogatta, figyelme-tesse reá vigyázván az Egyházi emberek maga vifelésére. Midőn egyfzer a' Szent Márton hegyére ment volna, az holott Szent Benedek Szerzetében lévő fok Barátokat táplált, hogy éjjel, nappal az Istennek szolgálynak: el-vivé magával a' kedves fiat Szent Imrét, és mikor a' Kalastromhoz kö-

zelgetne, meg-látá a' Barátokat nagy sereggel elejébe jöni, hogy őtet szép *protzezfizio*val befogadják: mingyárt elő küldé a' fiat Sz. Imre Hertzeget, hogy a' Barátoknak, mint Isten szolgainak illendő bősületet adgyon. Kit nagy tisztelettel fogadván a' Barátok, ő-is az Attya-előtt kezdé azokat egyenként tsokolni; de nem mind egy-aránt: mert az Isten tsudálatos-képpen meg-jelenté néki, kinek-kinek érdemét, és maga-vifelését; és a' szerént némellyeket háromszor, némellyeket négyfzer, némellyeket öt-fzör tsókolt-meg, Maurust pedig hétfzer. Mellyet látván Szent István Király, tsudálatos-közék, és vévé ezébe, hogy nem történet-szerént, hanem Istennek titkos itilete-szerént, tselekedte azt az ő fia Szent Imre Hertzeg: mind-az-által meg-akarván bizonyosodni illy titkos dolog felől, Mife-után, magán vévé Szent Imrét, és kérdé tőle; mi októl vifeltetvén tselekedte azt, hogy azon egy Szerzetben, és egyenlő öltözetben lévő Barátokat egyfzer 's mind közfzöntvén, némellyeknek közülök több tsókót adott, némellyeknek kevesbet? Felele a' Szent ifjú, hogy ő kinek-kinek tiszta szívet, és tekéletes életét, tekéntette; és a' szerént a' kinek tisztab szívek, és tekéletesb életek volt, azoknak több' tsókót adott: és a' kit közülök hétfzer meg-tsókolt, az olly tekéletes Szent életű, hogy

gyer-

gyermékségétől fogva mind addig az óráig, szüzességét tisztán megtartotta. E' feleletén az ifiúnak inkább' kezdte tsudálkozni az Attya.

31. És hogy jobban meg-bizonyosodgyék Szent István Király illy titkos dolog felől, akkor el-menvén a' Kalasztromtól, Királyi ruháját meg-váltóztatá, és két tudós, okos embert melléje vévén, viszfza tére titkon a' Kalasztromba; és éjjel bé-menvén a' Szent-egyházba, a' karba méne, és látá, hogy minék-utánna, a' Barátok az Isteni Szolostmát éjjel el-végezték volna azoknak nagyob' része alunni, és nyugodni méne, ki-ki a' maga tzel-lájába: és csak azok maradának meg, kiket Szent Imre Hertzeg inkább' tisztelt vala: kik magokat bizonyos helyekre rejtik vala a' Szent-egyházban, hogy könyörgé-feket, mint szép lelki áldozatot, nagyob' ájtatósággal, és buzgósággal mutathassák-bé az Istennek. Akkor Sz. István Király, elsőbben egygyikhez, az-után másikhöz, harmadikhöz, negyedikhez közelgetvén, magát, ki légyen, meg-jelenté nekik: bötsületesen köszönté őket; ök-is nagy tisztelettel fogadván, alázatossan köszönték a' Királyt, félben hagyván imádságokat. Nem így tselekedék Maurus, ki ájtatos Isteni imádságban, a' Mennyei dolgoknak elmélkedésitől éppen el-ragadtatott vala: mert őtet igen édes beszédekkel köszönté a' Király, de ő csak meg sem nyitá a' száját; ha-

raggal-is fenyegeté őtet, de ő mint a' néma femmit nem felelvén, meg-marada az el-kezdett Isteni elmélkedésben.

32. Az-okáért Szent István Király, hogy annál-is erőssebben meg-probállya a' Maurus Barát Szent életét, következő nap harangoztata a' Kalasztromba, és mind a' többi előtt, nagy haragot mutatván, sok dolgokat hánya-szemére Maurusnak, mellyek Szerzetes emberhez femmi-képpen nem illenek vala: de a' Krisztus szolgája, bizván jó lelki ismérétében, és leg-inkáb' az Istenben, ki mindent lát, és igazán itél; mindenkor meg-marada tsendes maga viselésében, és femmit nem féle. Innét bizonyoson meg-ismé-ré a' Király, hogy Szent Imre Hertzeg méltán tisztelte olly igen a' Maurus Szent életét: és minden tetetést le-tévén, ki-nyilatkoztatá a' Barátoknak, mi októl viseltetvén, rért volt olly hamar viszfza látogatásokra: ki-nyilatkoztatá, miért akarta olly erőssen meg-probálni a' Maurus tételletes életét; mellyért nem tsak itt magasztalá őtet ditsiretekkel, hanem az-után nem fok üdö múlva, Pétsi Püspökké választá őtet, és a' Romai Pápától *Confirmatziót* nyere néki.

33. Azon-közbe Szűz Szent Imre Hertzeg, inkább' nevededik vala mind idejében, 's mind pedig sok jóságos tselekedetekben. Mikéas Proféta az Úr Isten népének képében szólla, mondván: *Mích. 6.*

v. 6. 8. Mitsoda méltó dolgot mutatnak-bé az Úrnak? Az-után maga meg-felele, mondván: Meg-jelentem néked, oh ember, mi legyen a' jó, és mit kívánnyon az Úr tőled: Nyilván, hogy ítéletet tselekedgyél, és szerezted az irgalmas-ságot, és szorgalmatossón járj a' te Isteneddél. Így Szent Imre Hertzeg-is Isteni nagy tisztelettől vifeltetvén, nagy kívánsággal kívánvala, valami nagy jeles dolgot tselekedni az Isten tiszteletéért. Ez ájtatossággal, egyfzer csak egy szolgájával bé-méne a' Szent György Templomába, és ottan térdeire állván, elmélkedni kezdé, és szorgalmatossón gondolkodni, minémű ajándékot találhatna, melly legkedvesb' volna a' Teremtő Isten szemei-előtt. Imé mingyárt nagy szép fényességgel meg-telék a' Templom, és egy szózat hallaték, melly monda: Szép dolog, és igen kedves Isten-előtt a' Sz. szűzesség: ezt mind testedben, 's mind lelkedben tellyességgel kívánom tőled, ezt mutasd-bé áldozatul az Istennek: és ebben mind végig tekéltetessen maradj-meg. Ezek az igék, mellyeket az ő szolgája is hallott, úgy által-haták, és fel-gerjeszték a' Szent Imre szívét, hogy a' nagy kívánságtól gyúladozván a' szent szűzesség megtartására, maga erejében pedig nem bizván, mingyárt az Istennek véghetetlen nagy irgalmas-ságához folyamodék, és így imádkozék: Mindenható Úr Isten, ki minden szí-

veknek titkos indulatit világoston látod; a' te Izeidnek mindenek ki-vannak nyilatkozva; és mi-képpen az hatalmasokat, igaz itélet-szerent le-hányod, és életektől meg-fosztod; és a' földi Királyoknál igen rettenetes vagy: úgy azok, kik magokban nem bizván, alázatossón te-hozzad folyamodnak, Szent lelkednek erejével bé töltöd, hogy a' gonosz ellenség, femmit ő nekik ne árthasson. Adgyad, hogy én-bennem tekéltetessen legyen-meg a' te Szent akaratom: és a' te irgalmas-ságodnak harmattával olt-s-el az én szívemben, minden ártalmas kívánságokat, erőstid-meg a' te szegény szolgádnak erőtlenségét: és hogy a' te igaz ósvényidről soha el ne fordúlyak, őrizz-meg engem a' te kegyességedért, a' testi érzékenységnek minden hizelkedésétől; és enged-meg, hogy soha olly dolgot ne tselekedgyem, melly miatt a' te Szent malasztodat el-veszterém.

34 El-végezván könyörgését Szűz Szent Imre Hertzeg, nagy lelki vigasztalással bé-telék, és csudálatos-képpen meg-erőstíteték. És hogy az hivságos ditsőséget el-távoztassa, senkinek ezt az Isteni nagy vigasztalást meg nem jelenté: és a' szolgájának nagy büntetés alatt meg-parantsolá, hogy a' mit látott, és hallott, tellyességgel eltitkolván, a' míg ő él, senkinek meg ne jelentse. Annak-utánna pedig kívált-képpen vezéreltetvén a'

Szent Lélektől, meg nem szűnik vala a' maga testét lanyargatni, bőjtölésekkel, vigyázásokkal, és könyörgésekkel: meg-tartván Üdvözítő Krisztus Urunknak tanítását: *Matt. 26. v. 41.* Vigyázatok, hogy kísértetbe ne esetek. Nagy szükség volt pedig illy okosággal élni, mert az Úr Isten, (kinek semmi jó tselekedetek, ha meg nem próbáltatnak, nem tetűzenek) úgy rendelé, hogy Szent Imre Hertzeg meg-probáltatnék az ő tulajdon Attyától, Szent István Királytól, ki őtet arra kényszeríté, hogy egy szép szűz leányzót, Királyi nemből való, venne magának házas-társúl. Szent Imre Hertzeg fokáig ellene-monda az Attyának ebben a' dologban; de végtére, hogy feletté meg ne szomorítsa őtet, engedelmes lón néki; nagy reménséget vetvén az Istenben, hogy igéretszerént ő néki segítséggel lenne, a' mint meg sem fogyatkozik az Isteni segítségtől. Mert minek-utánna nagy tzeremoniákkal, a' néki rendeltetett Királyi kegyes szűzet Jegyesül vette volna magának Isten segítsége-árral, fok szép okokkal, és kérésekkel, az Isteni szerezetre úgy fel-gerjeszté a' szűzet, hogy az házasság palástya - alatt, szűzességét tekéletteffen meg-tartani fogadást tenne: nagyobra bősűlvén azt minden gazdagságnál, és Királyi méltóságnál. Nem fok üdö múlva elfűze vévé azt Szent István Király, de az Istennek na-

gyob' ditsőségét lelki szemei előtt forgatván, nem akará Szent Imre Hertzegét meg-háborítani az ő tekéltett szándékában.

35. Sok világi történetek, szerentsés, és ditsiretes győzedelmek közdött, nem volt Szent István Király-is fok próbák, és háborúságok nélkül: fok szép fiait egy-más-után, e' világból ki szollitván az Úr Isten, tsak Szent Imre Hertzeg maradameg, kiben néki nagy kedve tölt vala; de ez-is életének virágjában, fok jó tselekedetekkel tellyes lévén, el-ragadtaték: hogy Mennye-országban az Úr Isten-előtt, annak a' Nemzetnek szószóllója lenne, mellynek a' világon élvén, igaz Királya lett volna. Szent István Király igen bánkodék a' Szent Imre Hertzeg halálán, de kivált-képpen őregbedék bánattya, mivel nem fok üdö múlva, a' kedves házas-tarfa, a' Királyné-is meg-hala, és nem találta vala Királyi mag, mellynek az Ország gond - viselését batorságofton hagyhatná: és holtá-után olly ember következhetnék a' Királyi székre, ki az Isteni szolgálator, és Keresztényi jó tselekedeteket nagyra nem bősűlvén, végtére el-is hadná; és e'-képpen az igaz hitre újjonnan meg-tért Magyarok nagy veszedelemre jutnának; és ne talám az okádásra, és az elébbi pogányságnak gonosz tselekedetire vízfza-tordúlnának.

36. Szűz Szent Imre Hertzeg temetése, nagy tisztelettel lón Szé-

kes-Fejér-várrat, bődög ki-mulása-nak harmintzadik napján. Az Úr Isten nyilván való nagy tsudákkal meg-dicsőíté őtet, mellyeket látván az emberek, mingyárt a' szomorúságot örökre fordíták. Az ő özvegyen hagyatott házas-társa, igazán meg-vallá mindenek előtt, az ő férjének tisztán meg-tartott szűzességét: mellynek nagyob' hitelére, az ő szolgálja-is elő-befzél-lé, melly tsudálatos-képpen, a' Sz. György Templomában, meg-dicsőítette Szent Imre Hertzeg az Úr Isten.

37. Szent István Király mind végig meg-maradván az Isteni szolgálatban, és minden dolgokban, az Isten akarattyához alkalmaztatván magát: végezetre testi erejétől el-hagyattatván, nagy fájdalmas betegségbe esék, mellyet tovább' harmintz holnapnál nagy lelki békelességgel szenvedé: el-közelgetvén az óra, mellyben e' világi háboruságoktól, és nyomoruságoktól, meg-akará az Isten őtet szabadítani, hivatá a' Prélátusfokat, és világi nagy Urakat, kik gyakran forgottak Királyi Udvarában: tanácsot tartá vélek a' következendő Király választásáról, mindenkor lelki szemei előtt viselvén az Isteni szolgálatot, és az igaz hitnek őregbűlését: és Atyái szeretettel inté őket mind ezeknek tekéletes meg-tartására, még véreknek ki-öntésével-is, ha kívántatnék. Igen ajánlá nékik az Úr Isten pa-

rantsolatinak meg-tartását; az Anya-szent-egyház Fő-pásztorához a' Romai Papához való engedelmes-séget: a' felebaráti szeretetet; igazságnak, egygyeűségnek, és béke-ségnek meg-tartását, nem csak önmón magok-között, hanem idegen, és jövevény emberekkel-is. Azután fel-emelé szemeit, és kezeit az Egek felé, és elsőbben alázaatos, és töredelmes szível lelkét Istennek ajánlá, mondván: Uram a'te kezeidbe ajánlom lelkemet: Meg-váltottál engem Igaságnak Istene: az-után pedig a' Bődogságos Szűz Máriának, mondván: Oh Mennyország-nak dicsőséges Királynéja, Világ Meg-váltójának, az Isten Szent Fiának áldott Anyja, a' te kezeid-be-is ajánlom az én lelkemet, az Anya-szent-egyházakat, Papi rende-ker, Világi tiszt-vifelőköt, és Magyar-Ország-nak minden fokaságát. Ezek igy lévén a' Szent gyónás-után, az Oltári Szentséget, a' Krisztus Jésum Szent Testét, nagy ajtatósággal, magához vévén, az utolsó keneter-is fel vévé, és szép tsendesen ki-adá lelkét az Istennek: ugyan Nagy Bődög Afiszony napján, mellyet mindenkor kívánt az Istentől: mivel gyermekségétől fogva mindenkor kivált-képpen tisztelte az ő Innepit. Az ő halála volt Krisztus Urunknak 1038. esztendeje táján: életének 69. koronázásának pedig 41. esztendejében. Az ő teste nagy pompával, és minden rend-béli embereknek egybe-gyűltt lokasa-

fokaságával, Székes-Fejér-vára vitették, hogy a' melly Szent-egyházatot a' Bölcsőságos Szűz Mária tiszteletére épített vólt az Istennek, abban helyeztetnék: melly Szent-egyházatot mint-hogy meg nem szenteltek vólt, tiszték a' Püspöknek szép tzeremoniákkal, és Isteni szolgálattal elsőbben meg-szenteltetni azt, mellyet el-végezván, 'Zóltárok éneklésével a' Testet tiszteletseggel egy tiszta márvány-kő koporsóba tévék: holott fokáig nagy tsuda-tételekkel meg-ditsdíté az Úr Isten az ő kedves szolgáját, sántáknak, és egyéb rend-béli betegeknek meg-gyógyulást adván. Ugyan azon helyen étfzaka gyakran Angyali szép éneklések hallattak, igen gyönyörűséges szag kőrös körül minden felé ki-terjedvén.

38. A' Szent István Király teste a' meg-nevezett koporsóban negyven-öt éftendeig fekűrt. Az időben Szent László Király orszá-golyán, (Ki hetedik vólt Szent István-után) parantsolat érkezék Romából, hogy szorgalmatofton keresnék-fel a' Szent István Király testét, és mind azoknak testeket, kiket elejétől fogva éftközül vá-lasztott az Úr Isten, a' Szent Evan-géliom prédikállására, és a' Magyar nemzetnek meg-térésére. Nagy örömmel engedvén Szent László Király a' Romai Pápa parantsolat-tyának, az egész Országban három napi bójtót hirdete, imádsággal,

és alamifnalkodásokkal. Annak-utánna a' Püspököket, és több' Pá-pi rendekert egybe gyűjtván, Világi Urakkal, és a' népeknek fokaságá-val a' Szent István Király koporsó-jához méne: de semmi erővel, és mesterséggel a' koporsót meg nem mozdithaták, miglen egy szűz le-ányzó által (ki a' Kalastromban, a' több' Apázták között, igen tiszta, és szent életet viselt) meg nem je-lenté az Isten, hogy Salamont, ki Ország-béli fok veszekedésekért, fogságban tartatik vala, botsáta-nák-el. Minek-utánna azért Szent László Király, Salamont az Attya-fiát el-botsátotta vólna, újjabban bójtölvén, imádkozván, és alamif-nalkodván, mingyárt a' meg-neve-zett koporsó olly könnyen fel-emel-tetek, mintha száraz gyapjúból, avagy szalmából lett vólna. Fel-vévén azért a' koporsót, és azzal egygyütt szép *prozefsziot* járván, és a' Vetsernyét el-énekelvén, a' Tem-plom közepében egy szépen fel-éke-sítettett óltárra tévék. Azon a' na-pon, és kőverkező egész éjjel, meg nem szűntenek a' tsudák. Reggel Kis-Afzizony havának 20. napján, Szent Miséket szolgáltartván, és egyéb Isteni szolgálatoftat el-végez-vén, Szent László Király, a' Püf-pökökkel, és a' Nemefségnek Fő-rendivel, a' koporsóhoz közelget-vén, a' fokaságot pedig (félvén ne talám valami lopás történnék) távúl állatván; nagy ájtatofsággal fel-nyiták a' koporsót, és láták,

hogy a' Szent István Király teste el-olvadott, és a' tsontyai mint-egy balsamom-szinű olajban láttatnak lenni, hönnet gyönyörűséges paraditsomi szagnak jó illattya minden felé ki-terjede. Figyelmete-fen nézvén Szent László Király, és szorgalmatoíson kerelvén, a' Sz. István Király gyűrűjét, melyet, hogy meg-találhasson, a' Püspökök keze-által ezüst edényekbe kezdé ki-merittetni a' testből lótt meg-nevezett olajt: de mivel-hogy a' mennyit ki-meritnek vala, magától annyira sokafodik vala a' koporsó-ban, és minden szorgalmatoíságok haszontalan vala, igen tsudálkoz-ván vizsza-tölték, és mindaz-által az olaj sem töb' sem keveseb' nem lón: vizsza-tévék azért a' tsontokat-is, mellyeket ki-vettek vala, és erőssen bé-fedvén a' koporsót, el-vivék onnan egy gyönyörűséges gazdag Kápolnába.

39- Azok-közül a' Papok - kö-zül, kiknek meg nem engedteték, a' koporsóhoz közelgetni, vala egy Merkurius nevű Barát, ugyan azon Templomnak őrizésére rendeltetett. Ez igen bankodván, hogy kívánsága-szerént, meg nem láchatta, és tsokol-hatta a' Sz. István Király tsontyát: meg-voná magát külön egy szeglet-ben, és egész étfzaka szomorú lélek-kei ott ül vala, midőn minden re-ménsége kívül, meg-jelenék néki egy Angyal szép ifjú képeben, és tiszta gyóltásban bé-takartt ajándé-kokat ada néki, mondván: Mer-

kuri, ved' kezedbe, a' mit olly igen kívántál, és némelly napokig ma-gadnál tartván, az-után vid' László Királyhoz. Ez igék után nem láthatá továb' az Angyalt, és min-gyárt nagy örömmel bé-telvén, Merkurius, ki-tűré a' tiszta gyólt-sot, és meg-talála a' job'-kezet, és a' gyűrűjét Szent István Király-nak. És mikor kedve tartá, e' drá-ga ajándékkal kedveskedék Szent László Királynak, melyet ő nagy örömmel vévén, drága edénybe helyezetté, és nagy tisztelettel külön más Kápolnába tévé. Mélé-tő dolog vólt, hogy minden rotha-dás nélkül meg-tartatnék az a' ke-gyessen adakozó job'-kéz, melly-olly gyakran ki-terjesztetett az alá-misnálkodásra, és a' szegényeknek táplálására. Ezekkel, és töb' tsu-da-tételekkel meg-ditsbitette az Úr Isten Szent István Királyt.

40. Hogy a' többit mostan elő né hozzam, szólok még egy tsu-dálatos dologról, mellyel egyizer 's mind, mind Szent István Királyt, mind pedig az ő fiát Szűz Szent Imre Hertzeget, noha nem egy-a-ránt, meg-ditsbitette ő Szent-Fel-sége. Ugyan Szent László Király idejében, egy Konrádus nevű Né-met, igen gonosz életű ember lé-vén, és külömb-féle rút tzégeres vétkekkel meg ferteztetett, ki vég-tére ezére térvén, és meg-hánván gonosz vétkeit Romába méne, és ottan minden vétkeiről nagy töre-delmes szível gyónás-vallást tévén,

az adaték néki penitentiául, hogy a' mezitelen testén őt vas lánczal kötöztetett, vas fegyver derekat hordozna, és abban egy levelet, mellyben az ő leg-rutab' vétkei írva valának, meg - petsételve, a' Romai Pápa Petsétével: és ilyen képpen kellett e' világon szélyvel járni, a' Kereszténységben lévő Szent helyeket meg - látogatván, mind addig, miglen Isteni erő-áttal, a' vas lánczok ő-róla le - szakadoznának, és az irás tsak magától, emberi kéz nélkül el-töröltetnék.

41. Ez a' penitencia-tartó bűnös ember örömeit engedelmes lón, és minek-utánna Jerusálemet, az hol Meg - váltó Krístus Urunk szenvedett; és e' világon töb' nevezetes szent helyeket meg-látogatót volna; végezetre által-méne Székes-Fejér-várra, és ottan le borulván a' Szent István Király koporsójánál imádkozik vala, el - tekélvén magában, hogy fel nem kelne onnan, miglen az Istentől tellyességgel kegyelmet nyerne; és immár egy órától fogva kilentz óráig éjjel meg - maradt vala az imádságban; és midőn a' nagy fáradság miatt, a' mély álomtól elnyomattatott volna, mingyárt megjelenék néki Szent István, mondván: Konráde, kely-fel hamar, és meny ama Kápolnába, melly közeleb' vagyon ide hozzám, és az én fiam Imre Hertzeg tisztességére

szenteltetett az Istennek; ő - néki kivált-képpen privilegioma lévén, szűzességének szép tisztán való megtartásáért, kétség-nélkül a' te nagy vétkeidnek bocsánattyát meg-nyeri az Istentől. Mivel-hogy ő azok közül vagyon, *Apoc. 14.* a' kik az aszfzony - állatokkal meg nem fertetettének: mert szűzek, és követik a' Bárányt valahová mégyen: és az ő szájokban nem találatott hazugság, mert makula-nélkül valók az Istennek Királyi széke előtt: és új éneket énekelnek. Ezeket mondván, el-rejtezék. És Konrádus semmit nem késvén, mingyárt Szűz Szent Imre Hertzeg koporsójához méne, holott mihent elkezdé könyörgését, mingyárt egyszer 's mind a' vas lánczok le - szakadozának róla, és a' petsétes levél magától fel - nyilván, semmi irás nem találaték rajta. A' vas lánczoknak zörgését halván a' Templom őrizői, és egyéb emberek, kik imádkozni mentek vala a' Templomba, Konrádushoz futának, és rész - szerént meg - értvén tőle a' dolognak mivoltát, rész - szerént pedig szemekkel látván e' csudálatos dolgot, meg nem szűnnek vala magasztalni az Úr Istent, minden jóknak adóját, ki csudálatos az ő Szenteiben: kinek dicsirét, hála-adás, és fel-magasztalás mind örökké, Amen.

Szent LÁSZLÓ Király élete.

Pikus Ramuktzius, Pármai Doktor-által meg-iratott.

i. **A** Magyarok mint-hogy kemény természetűek, rettenetes tekénterűek, gonosz erkölcsűek, és inkább fegyverhez, hogy-fem a' kegyességhez hajlandók voltak; az Úr Isten, ki az ő Szent malafztyának harmattytát, néha inkább' szokra ki-önteni a' sovány gyümölstelen földre: a' Krisztus hitére meg-réréfeknek kezdetében, kivált-képpen való kegyelemmel akarta a' Magyarokat az igaz hitnek tisztelgetére vezérleni: midőn nekik némelly Királyokat, az elsőek közül, kik őket igazgatták, igen Szent életűeket, és az igaz hithez ajtatosságokat méltóztattott adni, kik Istent, és felebaráti szeretetért, Szent erköltsőkért, életeknek tekéltetéséért, mellyekkel fénlettek, itt a' földön jó hirt nevet, és ditsiretet nyertek: Mennorországban pedig, hogy a' Szentek közé számláltassanak, meg-érdemlették. Ezek jóságos tselekedeteknek példájával inkább', hogy-fem a' törvényeknek erejével, vakmerő kegyetlenségeket a' Magyarok meg-lágyiták, és nagy lelki elő-menetellel, az Isten ísméretére, és igaz tisztelgetére vivék őket. Mindeneknél elsőb', ki abban nagyobb' nevet nyert magának,

volt Szent István Király, ki a' Királyok közül-is első volt, minek-utánna a' Keresztényi tudomány a' Magyarok között kezdett plántáltatni. Ugyan azon Szent igyekezetét meg-mutatá hasonló-képpen az ő fia-is Szent Imre Hertzeg, ki még az Attya életében, Mennorországba ragadtaték, életének virágjában; mivel méltób' volt Mennorországban élni, hogy-fem a' földön. Nem igen sok éltendők múlva következének Gójza, és ennek az öttse László; kik Szent István Király attyafiai voltak; kik sok jóságos tselekedetekkel, Istent s felebaráti szeretettel, igaz hitnek buzgóságával tündöklöttek az Isten, és emberek előtt: de annál inkább' László a' Battyánál, mennél, még e' világon élvén, az ő tudálatos jó voltaért, könyörületességért, és Szent erköltsiért, inkább' meg-érdemlette, hogy kegyesnek, és Szentnek hiyattasék, kit még életében is az Úr Isten sok tsuda-tételekkel meg-ditsóite. Az Attya Béla-nak hivattatott, ki Kalvus László fia volt, a' Szent István Király Attyafiaé. Az Annya Mikiszlus Lengyel Király leánya volt, kit nagy ditsiretessen nyert vala Béla magának házas-társul: midőn az ő öttseivel Andrásfal, és Leventával, elfzaladván a' Péter dühöségétől,

(ki

(ki Szent István Király után a' Koronát, és az Országot magának tulajdonította vala, noha a' megnevezett Atyafiakat, mint Szent István Királynak vér-szerént való atyafiait illetve volna igafság-szerént) Lengyel-Országba ment vala, holott az időben Mikiúlausz Király a' Pomeránusok-ellen hadokozik vala, mivel-hogy a' szokott adó fizetést meg nem akarták adni. Béla nagy bátorsággal ajánlá magát, hogy személye-szerént meg-hartzol azoknak Fejedelmével, ilyen okkal, hogy ha ő azt meg-győzi, a' Pomeránusok minden ok-vetetlen meg-adgyák az adót, ha pedig ő meg-győzetik azoknak Fejedelmétől, élyenek szabadságban. Tetszék a' tanáts mind a' két résznek, hogy fok ezer embereknek vér-ontásat el-távoztassák. Béla meg-űtközvén, ditsireteffen meg-hartzola, és nem fok vágással a' földre veré az ellenséget, és meg-ölé. Azokáért nagy örömmel fogadá őtet a' Király, ki, hogy kivált-képpen való nagy vitézségéért, méltó ajándékkal tisztelné őtet, a' maga léányát adá néki házas-társul, és Pomerániának Hertzegévé tévé őtet. Ez házaságból születének néki Géjza, és László, midőn még Lengyel-Országban laknék.

2. A' más két atyafiak, András, és Leventa, nem akarván tovább' meg-maradni az ő Battyok mellett, ki már nagy méltóságra emeltetett vala; el-menének, hogy

másutt alkalmatóságot keresvén, szerentsét próballyanak: minekutánna egy darab ideig, ide'stova vándorlottak volna, alkalmatóság adaték nékik, vízfza-nyerni Magyar-Országot, melly igafság-szerént őket illeti vala. Mint-hogy a' Nemesség, és töb' nagy Urak az Országban nem szenvedhetvén tovább' a' Péter nagy kegyetlenségét, fel-támadának, és követek-által hivatván a' megnevezett két atyafiat, meg-igirék nékik, hogy az Országot, és magát-is Pétert kezekbe adgyák, ha ők-is meg-igirik a' Magyaroknak régi szabadságokat, hogy tudni-illik vízfza-térhessenek a' Bálványok tiszteletére, és az ő régi Sztzitiai törvényeket vízfza-vehessék: a' Püspököket, és Papokat mind ki-irchassák, és a' Keresztényi hitet tellyességgel elolthassák. Illy istentelen kéréleknek, a' meg-nevezett Atyafiak, hogy az Országot el-nyerhetnék, igen gonosz tanáttal engedének, mivel-hogy alkalmatóságot adának, hogy fokban a' Keresztények-közül mártiromságot szenvednének: kik közül leg-nevezetesb volt Szent Gellérd a' Tzanádi Püspök, Velentzei Szegredo nevű Nemes familiából való, ki Magyar-Országba jötvén, nagy ditsireteffen fáradozt a' Magyarok meg-téréséért, fokat közülök meg-térítvén. Így könnyen meg-nyerék az Országot, Pétert Királyságától, és életétől megfosztván.

3. De Istennek igaz ítélete-szerént nem fokáig tartott az ő birodalmok, és alig érkezett az első nemzésig, a' fok Keresztények vére ki-ontásáért, mellyre okot adának. És noha András, mihent az Országot el-nyervén, látá a' Királyi koronát maga fejében lenni, mingyárt meg-máfolá, a' meg-engedett istentelen szabadságot, és rettenetes büntetésekkel erőssen meg-parantsolá hogy az igaz Keresztényi hitet megtartának; immár az ő őttse Leventá a' haláltól el-ragadtarván, Mind-az-által meg-engedé az Úr Isten, hogy ő-is rövid idő alatt az Országtól meg-fosztassék, az ő bátya Béla, a' Szent László Attya által, kit ő Lengyel Országból, atyafi szeretet fok jeleivel vízfőza-hivott vala, Magyar-Országnak harmad részét néki rendelvén, Hertzogságnak *titulusa* alatt, és reménséget-is adván néki, hogy a' Királyi széket is a' Koronával egygyűt néki hadgya. De az-után feleséget vevén magának, és attól egy fia lévén, kit Salamonnak hittak: midőn ezt a' fiát az Országnak örökösivé akarná tenni, nagy pompával meg-koronáztatván őtet, és az egész Magyarorságot erős hittel hozzája akarná kötelezni: Belától, ki a' Lengyelek segítségével fegyvert foga, meg-győzeték egy harczon; honnét el-vesztvén az Országot, és az-után az életét, a' fiát Ország-nélkül kellették hadni, harmadik Henrik Tsászár gond-viselése alatt, ki

néki adta vala a' leányát házastársul.

4. De Béla-is nem fokáig bírta a' Királyi koronát, mivel-hogy midőn harmadik esztendőben a' Királyi székekben ülven, korán reggel az embereket maga-elejébe bostatáná, a' palotának egygyik része a' Királyi székre szakada, mellyben áll vala, és úgy őszve ronta a' Királyi széket, és ő-magát a' Királyt, hogy igen meg-romolván néki-kezei, lábai, és tsontyai, meg-nem gyógyúlhata. És jól lehet két fia marada, Géjza, és László, kik idejekre, és nagy okofságokra nézve, mellyet magok felől mutatnak vala, elégségesek voltak az Országlátra; mindaz-által kényszerítettének engedni Salamonnak, a' meg-nevezett András fiának, ki nagyob' erővel, és hatalommal vólt, Henrik Tsászártól igen meg-fegittetvén, és minden ellenzés nélkül el nyéré az Országot, és az egész Magyarorságtól meg-erősfittetvén, Székes-Fejér-váratt, a' Tsászár jelen-létében, nagy pompával, és tzeremoniákkal meg-koronáztaték: midőn Géjza, és László életeknek meg-tartásáért, Lengyel-Országba szaladtak vóna, jó időt, és alkalmatosságot várván a' Királyi székre vízfőza-menni, mellyben az ő Attyok Béla állt vala. Nem-is halaszták fokáig szerentsét próbálni, midőn még az Attyoknak jó tselekederiről, a' Magyarok új emlékezetben vólnának, és az ő jó akarattyát; mellyel fokakat magá-

magához kötelezett vala, el nem felejtették volna. Annak - okáért mihent meg-érték a' Tsászár el-menetelét, és hogy bátorságosson él-
nének az Országban, nem-is gondolkodván az hadi háboruságról: elegendő segítséget vévén a' Lengyel Királytól, bátorságosson erős haddal Magyar-Ország felé indulának. A' Király meg-értvén a' dolgot, mivel ifiatska vala, és semmit nem próbált, arra intették, hogy ő maga bátorságos helyre menne, valamely erős várba, miglen a' Lengyeleknek illy nagy erejétől, vagy béketség szerzés-által, vagy pedig fegyver által módot kereshének, mind ő magának 's mind az Ország-nak óltalmazására.

5. A' Lengyelek az Ország-nak végeihez közelgetvén, Desziderius Esztergomi Érsek, az Ország-nak Primásza, ki ferény elméjével, és rekélletes életével, igen jó hirt, nevet szerzett vala magának a' Magyaroknál, melléje vévén a' Papokat, elejébe méne Géjzának, és Lászlónak, és azon igyekezék, hogy az hadakozás békeštěgre, a' gyűlölség felebaráti szeretetre változtassék, módot kereshvén benne, hogy a' fegyvert örömeft le-tennék; szép okos beszédével igaz Isteni, és felebaráti szeretetét jelenté, hogy az Isten tisztetségeért, az Ország-nak közönséges javáért fáradna; két dolgot meg mutatván nékik: Elsőben, melly gonosz, és itentelen dolog légyen, a' maga hazája ellen

fegyvert fogni, és Attyokfia ellen hadakozni, úgy-mint Salamon ellen, kinek az Attya, és az ő Attyok egy testvér atyafiak voltak; melly igen utálatos dolog ez az Isten előtt. Másodszor, hogy job' volna nékik, ha meg-elégednének az Ország-nak valamelyik részével, mellyet a' Király, a' Tanáts-béli személyek iciteli-szerént, néki rendelne, mellyet békeštěgesen kedvek-szerént birhatának; hogy-sem az egész Országot kívánni kétség, és reménség alatt; abban bizonyofok lévén, hogy a' Magyarok vérek hullásával-is meg-óltalmaznák a' Királyt, kit erős esküvéffel közönségesen bé-vettek: és hogy el-kezdhetik az hadakozást, de kedvek-szerént véghez nem vihetik, magokat-is nagy veszedelemre vetvén. Desziderius okos, és bölts beszédével, és illendő szép könyörgésével, nagy utat nyitá a' békeštěgre, és a' Királlyal való meg-alkuvásra, mellyet a' Királynak maga részéről meg-kell vala tselekedni, és a' meg-nevezett Atyafiaknak-is hasonló-képpen: mivel-hogy a' magok Országokba akarják vala a' lábokat bé-tenni, az honnét tellyesštěggel ki-rekesztettek vala. A' meg-egygyezésre igen hajlandó lévén László, mivel a' Keresztények véret ki-ontani igen irtozott, tok szép intésekkel kéré a' Bátyját, isteneffen egygyeznének-meg a' Királlyal.

6. Ezek igy lévén, mind a' két részről, kevés nap alatt, Desziderius

Érsek által szépen meg-egygyezének, és a' békeiséget bé-fejezék, ilyen-képpen: hogy Salamon Király, az Országnek két részét bírná, mellyeket az ő Attya András magának tartott vala, a' meg-osztásban, mellyet Bélával tett vala: és a' két Atyafiak, Géjza, és László harmadik részét bírnák, melly Bélának az ő Attyoknak, Hertzegi *titulus* alatt adatott vala: olyan állapottal, hogy Salamont Királyoknak ímérjék lenni. E' dolog mind a' két részről szépen véghez méne Nagy Győr váratságában, és meg-erősítették, nem csak kezeknek irásival hanem igaz felebaráti szeretettel nagy jeleivel-is, mellyeket Salamon Király az ő Atyafiaihoz, Géjza, és László Hertzeghez, és ezek-is a' Királyhoz mutatnak vala, nagy örömökre a' Magyaroknak, úgy-annyira, hogy nagy darab ideig, minden esztendőben ezt a' napot meg-ülik vala. Ez a' békeiség, és felebaráti szeretet, fok ideig tarta közödtök: és a' Király az Országnek minden dolgaiban, nagy reménséget mutatott a' megnevezett Atyafiakhoz, azok-is hasonló-képpen nagy szeretettel, és alázatossággal a' Királyhoz - való igaz hivségeket meg-mutatni, semmi alkalmatosságban, el nem mulattak. És mint-hogy a' Király, semmi Ország-béli nagy dolgot az ő hírek, és tanátsok-nélkül véghez nem viszen vala; ök-is a' Király szolgálatyát, nagyobra bősüllik vala, a'

magokénál, kivált-képpen had-vitelésekben, mellyekben, a' Király után elsők voltak: és minden nagy dolgoknak sommája ő hozzájuk vitetik vala, és az ő akarattyoktól függött mind azoknak el-végezése.

7. És mivel efféle vitézi alkalmatosságban, Szent Lászlónak igen nagy mezeje vólt magát gyakorlani, és meg-ismérteni, melly jó vitéz vólna, és mit vihetne véghez fegyverével; mind annak forgatásában, mind pedig igazgatásában: és mindenek felett, mély nagy kegyességgel, és Isteni félelemmel ezeket szokta tselekedni, nékem úgy látszik, szükség elő-hoznunk némelly minden emlékezetre méltó tselekedet, mellyeket tselekedett, minek előtte a' Királyi székben helyheztetett vólna. Egy azok közül vólt a' Magyaroktól az Oláhok ellen fel-vállalt hadakban, hogy azoknak gonosz indúlatit meg-zabolázzák, kik gyakran ki-űrtöttek Magyar-Országnek részeire hamis prédát nyerni: mivel egy rettenetes útközetben, Szent László igen mérész, és okos lévén, az ellenségnek leg-sűrűb', és erős'b' rendelt seregi ellen méne, négy erős férfiak az ellenség közül, látván az ő vitézségét, nagy sebessen meg-ütközének vele, és minden módon igyekeznek vala meg-sebessíteni, és a' földig le-vernü őtet, de ő nem csak erőssen meg-öltalmazá magát, hanem mind a' négyet, egy-más után le-vágá, az ötödik pedig vé-

letlenül oda érkezvén, igen megfebeffité őtet, de az-is az ő kezeit él nem kerülheté, hanem hasonlóképpen meg-öletteték: és ugyan azon szempillantásban, látván egy pogány ellenséget által-menni, ki egy leányzót el-ragadván, viszen vala: noha érzé magát meg-febeffitve, és el-faradva lenni; mindazáltal nem csak a' könyörületesség-től vifeltetvén, a' mint minden Keresztény vitéz tartozik, az aszfzony állatok tisztességét őltalmazni; hanem a' szüzességhez való tisztaszeretettől-is, mellynek megtartására fogadást tett vala: a' pogány után indula, a' prédát kezeiből ki-ragadni: és mivel igen megfebeffitett lévén, könnyen el nem érhette volna, nagy fel-fzóval kiálta a' leányzónak, ki látratik vala ő-tőle segítségét kérni, hogy erővel ugordgyék le, és ő magával egygyütt a' pogányt-is huzza-le a' lóról. A' leányzó úgy tselekedék, és a' dolog a' Szent László intése, és akarattya-szerént következik; honnét az ellenségnek le-esésével, üdö adaték néki, azt elérni, és hogy azzal jobban megtzolhasson, maga-is le-fzálla a' paripáról, meg-ütközék a' pogánnyal, ki már magát meg-őltalmazni elkészült vala, és kevés vágással a' földre vervén meg-öle azt, és a' leányzót szabadon vifszaha-hozá.

8. Ez az emlékezetre való nagy vitézség, nagy álmétkodást szerze, és magát Szent Lászlót olly nagy

bötsületben helyezetteté, hogy még az ellenségek-is igen tsudálkoznak vala rajta, és igen félének tőle. Ha régen a' Rómaiak meg-koronázták azokat, kik valamelyet a' váras népe közül meg-őltalmazván, életét megtartották, menyivel inkább el-kell hinni, hogy az Úr Isten, ki mindent megtselekedhetik, és a' jó tételért igen meg-fzokta az embereket jutalmazni, sokkal drágab' koronával meg-koronázta Sz. Lászlót, ki a' leányzót a' pogány kezeiből meg-fzabadítván, szüzességét meg-őltalmazta, melly olly igen tetszik az Istennek.

9. Immár fok üdö tőlt vala el, és a' mint némellyek mondgyák, tizen-három esztendők el-forgottak vala, hogy a' Király között, és az Attyafiai, Géjza, és László-között, tsendes békeség, és sziv-béli egygyefség tekéletteffen megtartatott, el-annyra, hogy az Ország, igen elő-méne gazdagságokkal, és győzhetetlen erővel; és az hadak, mellyek külső ellenségek ellen szolgáltattak, a' Fejedelmek egygyefség-által, mindenkor búldogul végeződtenek. Az-okáért az egygyefség nem ok-nélkül hivattatik némellyektől a' Várasok Királyné aszfzonyának. De semmi dolog nints, melly ellen inkább intselkedgyék, és irigykedgyék az őrdög, mint az egygyefség ellen: így könyű dolog, hogy el-rontásék az egygyefség, kivált-képpen a' vér-szerént való atyafiak között, kik egy-mással

tárfalkodván, közönséges jószágokat egygyütt birják, mivel ő köztők végtelen alkalmatosságok találatnak, mellyek-által az örök bé-mehet közikbe, hogy őket fel-háborítsa, egymástól el-választva, és egy-más ellen való gyűlölségre, és bozú-állásra fel-indítsa: mesterséges eszközökkel, és praktikákkal élván; tsalárdsággal a' tűzre öntvén az olajt, mivel igen nagy mester ő az efféle dologban. A' pedig inkább láttatik az Udvarokban, hogy-fem más helyeken; holott, hogy az egygyeség ne uralkodgyék, melly olly igen hasznos, és szükséges a' Királynak, és Fejedelmeknek, kiváltképpen vér-szerént való atyafiaival; mindenkor találatnak konkoly hintők, kik önnön magokat rendetlenül fel-magasztalni kívánván, azon igyekeznek, hogy a' Királyt, vagy Fejedelmet el-idegenítsék, vér-szerént való atyafiaitól, és az azokhoz való szeretetet rút gyűlölségre fordíthassák, hogy így gonosz kívánságokat, és rendetlen uraságra való vágyódásokat, könnyebben véghez vihessék; igen tartván attól, ne tálam a' Király-atyafiaitól meg-gátoltatnának, és a' magokban forraltt dolgokat elő nem vihették. És ez leg-nagyob' nyavalya, mellyet szenved a' Fejedelem, ki természet-szerént, mennél inkább szokott busulván igyekezni, hogy az Ország dolgai rendesen legyenek, Feiséges méltósága mindenektol tiszteltetésék; annál könnyebben fel-indittatik, valamely

hizelkedő tanárs-béli személynék, mesterséges hazugsági, és hamis vádolkodási-által, a' maga vér-szerént való atyafiait földig le-rontani: ezébe nem vévén a' veszedelmet, mivel maga-is azon mesterséggel, fokszor meg-tsallattatik, és el-áruztatik: fokkal hasznosb' volna néki, a' maga atyafiaival egygyeségben lenni, némelly fogyarkozásokat el-szenvedvén, tsak Feiséges méltósága meg ne sértdgyék, hogy-fem az atyafiait el-akarván vesztetni, olly kétségbe esésbe juttatni, hogy az Országban minden dolgokat kezdenének fel's alá forgatni: a' mint a' meg-nevezett Salamon Királlyal-is történék, ki fel-indittatván némelly tanársitol, fő-képpen Vid Grófftol, ki igen rendetlenül a' Király kedvében mindeneknél bellyeb' akara lenni, és a' Király vér-szerént való atyafiait, Géjzát, és Lászlót, kik Magyar-Országának leg-főveb' oszlopi valának, el-akará vesztetni; de a' melly vermet másoknak ása, maga esék belé.

10. Hogy a' Királyt haragra gerjeszthessék, Géjza, és László-ellen; innen vettek alkalmatosságot: Midőn Belgrádomot meg-szállották, és igen vijták volna a' Magyarok, rettenetes nagy erejeket mutatták annak meg-vételében, mint-hogy az Országának kúltsa vala, és az-után a' Törökök ellen, fok ideig bástyája vólt. Mivel

azért ennek meg-vételében Géjzának, 's Lászlónak leg-nagyob' része volna; és az ő hirek, nevek, még az ellenségek között-is, inkább ki-terjedett volna: így a' vitézségnek-is leg-nagyob' ditsérete ő nékik tulajdonították. Az-okáért sokan az ellenség közül, kik meg-adták vala magokat, inkább folyamnak vala ő hozzájuk, és nagyobra bötösüllik vala az ő jó akarattokat, hogy-fem a' Királyét. Annak-felette, mint-hogy ők inkább hajlottak a' kegyefségre, és könyörületességre, és jobbagnak 's adakozobbagnak ísmértették magokat, hogy-fem a' Király: így midőn szám-szerént a' rabok igen sokan vólnának, és a' Magyarok nagy gazdag prédát nyertek volna a' vásrasban, Géjzara, 's Lászlóra tekintve, sokaknak életüket meg-tartották, sokakat szabadon el-is bötösültettek. De a' sok ragadományok, és bötösülhetetlen drága marháknak el-osztásában, a' Király maga tet-szítése - szerént akarván tselekedni, el-osztá azokat, az ő hizelkedőinek rendszeren kívánsága - szerént, és mindeneket Géjzának, és Lászlónak bötösúságára akara tselekedni.

II. Mivel-hogy Vid Gróff, több hizelkedőkkel, és kép-mutatokkal egyetembe azt kezdék a' Királynak tanácsul adni, hogy ha jó itején ellene nem áll a' Géjza, és László tselekedetinek, és őket meg nem alazza, lassan lassan a' Királyi Fel-séget, és hatalmat semminek állit-

tyák, el-annyira, hogy a' Királynak csak a' neve fog meg-maradni, az hatalom, és méltóság Géjzái, és Lászlói lesznek. Illyen képpen ingereltetvén a' Király, tellyefséggel el-idegenedék az ő atyafiaival társalkodni; meg-kezdé őket utálni, és semmi bötösületet nem ad vala nékik. Honnét ők-is a' Király gonosz akarattját ezek-be vévén, és sok jelek által arról inkább meg-bizonyosodván, gondolák, hogy a' magok bötösületéért, és efféle illetlen dolognak el-távoztatásáért, a' Királyi udvart távul kerülnék, így a' Királytól szépen el-bötösúzván, viszfza menének a' földekre, mellyet ők birnak vala. Azt gondolták, hogy ez az ő távul való létek, a' Királynak felgyuladott nagy haragját, és bötösönkodását el-öltaná, és egyszer 's-mind a' gonosz kép-mutatóknak irigységét el-olvasztaná: kik nem szenvedhetik vala e' nagy Fejedelmeknek ditséretes magok-vifelését, és az ő vitézségeknek fényességét, mivel-hogy a' létetéség nem szenvedheti a' világoságot.

12. De más-képpen történék, mert nem elégedének-meg a' gonosz árulók, hogy Géjza, és László már távul lévén, meg nem gátolhatták igyekezeteket: azon-lőnek, hogy tellyefséggel el-rontsák őket, még életektől-is meg-fosztván. Annak-okáért ujjabban a' Király elejébe terjeszték, hogy inkább kel félni, és tartani néki az ő

Attyafiainak gonosz szándékától, midőn tőle távul vannak, hogy-fem ha közel vólnának az Udvarban, mint az-előtt: mivel-hogy ha jelen vólnának az ő tselekedetekre inkább reá vigyázhatnának, és mi-hent az igaz öfvényből ki-lépnének, mingyárt fogságba tétethetnének, és a' Királyt az Országgal békefésgben meg-tarthatnák: de midőn távul vannak, és a' magok földökön szabadon laknak, sokkal inkább árthatnak a' Királynak, és az Orzágnak; mellyet kétség-nélkül meg-is tselekefznek, mert immár a' Király ellen sokkal inkább fel-háborodtak; és nagy reménségek lévén nékik a' Lengyelekben, mint Attyokfiaiban, kik között ők születtek; és Tseh-Országban, és Dalmatziában, az hová a' nényeket házasították, el nem mulatták az alkalmatóságot. És azért igen tanátslották a' Királynak módot keresni, hogy Géjzát, és Lászlót visszahozhatnák az Udvarba, és fogságban tartanák ottan, okot keresvén ellenük, melly nélkül nem szoktak szükölködni a' Fejedelmek, midőn mások ellen boszút akarnak állani. Mesterséges hazugságokkal igen erőfittik vala, hogy lehetetlen a' Királynak békével megmaradni az Országban, és a' Koronától meg nem fosztatni, midőn az ő Attyafiai, Géjza, és László olly nagy hatalomban, és birodalomban élnének, mellyet magoknak szerzetek vala, igaságokat mondván

lenni a' Királysághoz, mellyet az Attyok erős fegyverrel meg-vett vala; szükség azért, hogy mennél hamaréb' lehet életektől meg-fosztassanak: annál inkább, mivel immár ezekbe vették, hogy ki-estenek a' Király kedvéből. Ezek az okok, mellyek nagy erőfittéssel mondattak Vid Grófftól, ki a' mint tőle leherett, az hamis parvarkodásnak tisztit bé-tölteni, el nem mulatta; úgy által-hatták a' Király szivét, és fel-gerjeszték a' boszú-állásra, hogy a' gonosz kép-mutatók, és hizelkedők tanátsa-szerént, mingyárt meg-parantsolá a' Magyaroknak táborba szállani a' Görögök ellen, hogy a' két meg-nevezett atyafiakat könnyebben visszahalsák; és így az hadat ki-hirdetvén, tudokra adá nékik, hogy ők is, az alattok lévő vitézekkel, szorgalmatoffon el készülvén, jelen legyenek, és el-menvén ö-véle egyetembe vegyék-meg Hir várát, mellyet a' Görögök birtak Magyar-Ország végében.

13. Illy parantsolat érkezvén a' Királytól, Géjza, és László engedelmesek akarának lenni, mivel magokat arra kötelezték vala. De mint-hogy a' Királynak ellenük való gonosz akarattyát igen világoffon értették, okoffon, és igen vigyázva akarának járni, hogy valami-képpen a' törbe ne esnének, mellyet nékik vetettek vala. Azokáért el-végezék, hogy egy-mástól külön járnának, és a' Király előtt, mind

mind ketten egyszer 's mind ne találtatnának; azt allitván, hogy ha őket mind ketten azon időben, egygyütt nem találhattya, egygyik ellen a' másik nélkül hatalmat nem tézen: mivel azt gondolhattya, hogy ha egygyik a' törön kívül meg-marad, a' másikért rettenetes bofzú-állást tézen. Ezzel a' mesterséggel élvén, olly szépen el tudák kerülni a' tsalárd, és istenteien igyekezetet, mellyet a' Király, és az ő hizelkedői véghez akarnak vala vinni, hogy midőn a' táborozás tartott, és minek-utánna el-végezöddött, soha alkalmatosság nem adatot, hogy mind a' kettőt egyszer 's mind elő-vehetnék volna, serénységgel, és támadás-nélkül akarván a' dolgot véghez vinni: és noha mindent nagy halgatásban, és erős titok alatt tartottak volna, mindaz-által Géjza jól észébe vévé; az-okaért mennél hamarób' leheté a' Királytól el-távozván, mingyárt értésére adá Lászlónak, hogy elejébe ne mennyen a' Királynak, midőn Esztergom felé menne: hanem egyenesen Rátz-Országba mennyen, segítséget keresni magának: hogy ha a' Király immár nyilván akarná erejét fordítani ő ellenek, legyen módgyok nekik-is magokat meg-óltalmazni.

14. Azon-közbe mint-hogy a' dolog igen elő-ment vala, el-anynyra, hogy a' gyűlölséget citkon tovább nem tarthatván, mellyet egygyik rész a' másik ellen régen

forral vala, immár következendő nagy romlásnak jelei kezdének adni, és végtére az haragnak, és gyűlölségnek tüze, olly nagy lángot kezdé vetni, mely az egész Országot el-akarja vala égetni. Némmely Páspókök, és Szerzetes emberek, úgy-mint közönséges jók megtartásának szeretői, igyekezének őket tsendefíteni, és egy-mással meg-békéltetni. De nem találván módot, mi-képpen egygyeségre hozhatnák őket, azt gondolák, a' mint afféle kétséges dologban szokott lenni, hogy utolsó orvoságot próbállyanak, melly mind a' többinél veszedelmesb' vólt, mert nem hogy illy nagy haragnak, és gyűlölségnek forró hideg-lelését meg-gyógyította volna, hanem inkább fel-háborította. Melly dolog ilyen-képpen vólt, hogy önnönmagok, a' Király tudni-illik, és a' két atyafiak, Géjza, és László, személyek-szerént egy-más elejében, egygyeznének-meg, és ki ki mutatná-meg okát az haragnak, és gyűlölségnek, mellyektől egy más ellen olly igen fel-gyúladtanak: és az-után a' meg-nevezett Páspókök által rendessen el-végezödnék, hogy egygyik rész a' másikat, igazság-szerént meg-elégitené: tétzik a' tanás, és a' meg-egyezésre bizonyos időt, és helyt rendelének, hogy mindenik rész magával bizonyos számú embereket vigyen: mind egygyik 's mind másik úgy tselekedék. Es noha ő-közöttök,

nagy

nagy szembe szállás volt, egygyik a' másíknak sok dolgokat szemekre vetvén, (mindaz-által illendő-képpen) kiki igyekezék egygyik a' másíkat okul vetni minden haragnak, gyűlölségnek, és illetlen tselekedeteknek, mellyek történtek vala.

15. Mindaz-által olly nagy fértenségek, és okofságok volt a' Püspököknek, és Szerzetes embe- reknek, kik a' meg-egygyezésben jelen valának, hogy kellemetes alkalmatóságot találván a' vádolá- fokra, és ellen-vetésekre, mellyek mind a' két részről elő- hozatnak vala: el nem bocsáták őket, míg egygyik a' másíkhöz egygyebségnek, és békefségnek jeleit nem mutatá. A' Király mutatá, hogy régi jó akaratyába, és kedvébe vízfza fogad- gyja az Attyafiait; és Géjza- is, hogy a' Királyhoz illendő engedelmésséggel léfzen. Mellynek nagyob' meg-erőfítésére, és hogy mind egy- gyik 's mind másík részéről, minden alkalmatóságot el távoztatná- nak, mellyek ez új meg-egygyezést fel- háborithatnák, azt végezek, hogy egygyik a' másíknak, úgy mint zálogul, két embert bocsásson, a' kiket akár mellyik akarna nevez- ni, mint az el-múlt fel-háborodás- nak, haragnak, és veszekedésnek főveb' szerzőit: és e'-képpen a' kettő közül, kiket a' Király, Géjza ke- zébe ada Vid Gróff volt, ki a' Ki- rálynak, fővebbik izgatója volt az haragra, és gyűlölségre Géjza, és

László ellen. De mint-hogy azok a' Püspökök, és Szerzetes embe- rek, kik a' meg-nevezett Fejedel- mek közé mentek vala, inkább o- kos beszédeknek erejével, és féle- baráti szerzeteteknek buzgóságával nyerék-meg a' békefséget, hogy- sem valami eszköz által, melly a' Fejedelmek részéről találtatott vol- na, igen nagy külömbiség, és gya- nóság lévén ő közöttök: az-oká- ért a' meg-egygyesülés, sok ideig nem tarthata, a' mint közönségesen szo- kott lenni, mikor a' békefség szer- zés, inkább azokra nézve, a' kik szerzik, hogy-sem azoknak indulat- tyokra tekintve, a' kik között sze- reztetik, véghez mégyen. Az- okáért Német- Országból segítség érkezővén a' Királyhoz, mellyet ő a' meg-egygyesülésnek előtte hiva- tott vala; igen könnyen meg-vál- toztatá gondolattyát, és minden módon el-akará rontani az-ó attya- fiainak erejét, és hatalmát, és arra annál inkább fel-gerjede, mivel ugyan azon órában, Vid Gróff, hamis nyelvű férfi, ki mint egy zá- log képpen tartatik vala a' Géjza hatalmában, módot talált vala a' meg-szabadulásra, és a' Királyhoz való vízfza- menetelre: a' mint mondgyák, hat holnapig kérvén szabadságot Géjzától.

16. Vid pedig az ő szivének gonofsága-szerént, mint egy pokol- ból ki-szabadultt őrdög a' végre jö- vén, hogy rútul fel-háborítsa az egész Országot, kezdé biztatni a' Király-

Királynak fel-gerjedett szívet, és annal inkább izgatni Géjza ellen, mivel azt gondollya vala, hogy alkalmatosb' üdöt nem találhat, az ő el-rontására; midőn ő hadi erő nélkül vólna, és az őtsei, László, és Lambert ő-tőle távul vólnának; kik noha az után idegen népekkel el-érkeznének; mindaz-által látván a' Bátyyoknak Géjzának szörnyű veszedelmét, és halálát, igen meg-rettenvén; könnyen le-hagynák magokat. Annak-okáért a' Király ennek izgatására, bizván a' Németek segítségében, kik akkor érkeztek vala; meg-indúla Géjza ellen; melly dolog olly hirtelen, és véletlen történék, hogy Géjza csak nem oda rontaték: és noha a' Király erejétől el-űztteték; és sokan az övéi közül, óltalmazni akarván Urokar, el-esének: mindaz-által néki azon-közbe adaték üdő a' meg-szabadulásra, és által-menvén a' Tisza vizén, a' Várzi erdőre szalada, holott bujdosván, nagy szerentséjére Lászlót elől találá, ki az őttsével, és a' Morvai Fejedelemmel Tseh-Országból nagy hadat hoz vala. Innét a' nagy rettegés közdött, melly a' rettenetes veszedelem miatt még szívében vala, és az hirtelen jutott öröme közdött, hogy látá a' maga őttsét Lászlót, és a' rokonait, illy nagy erővel jöni az ő segítségére, úgy annyira meg-indúla szíve, hogy a' sírás, és könyhullatás miatt, csak alig szólharna, keferves szível, és nagy panaszol-

kodással elő-beszélvén a' Salamont Király hitetlenségét, gonosz kegyetlenségét, és a' szörnyű veszedelmet, mellyből igen nehezen szabadúlhatott-ki, és nagy kárt, mellyet szenvedett, az ő vitézinek, és barátinak veszedelmes, és véletlen halála-által, kiket a' Király olly istentelenül fegyverével el-fogyatta: hogy László inkább fel-gerjedne a' bolzu-állásra.

17. László pedig mint-hogy Keresztényi okossággal méri vala a' világi, és emberi történeteket, igyekezék nem csak meg-vigasztalni, és erőssíteni a' Bátyyát; hanem inkább meg-ismértetni ő véle, hogy az üdözések, és szorongatások, mellyeket e' világon szenvednek az emberek, az Úr Istentől bocsátatnak, mint közönséges első okáról minden dolgoknak, mellyek történnek, akár ellenkezők, akár szerentsések legyenek: mert az Úr Isten akarattya nélkül még a' fanak levele-is meg nem mozdúl: és noha úgy látszik; hogy némelly dolgok származnának a' közeleb' lévő okoktól; a' mint a' világosság, úgy látszik, hogy a' Naptól származik, a' meleg a' tűztől, a' fák leveleinek mozdulása a' széltől: mindaz-által tulajdon-képpen kell mondani, hogy az Isten az, a' ki meg-világosít mindent, meg-melegít, és meg-mozdít, hogy-sem ezek a' teremtettt állatok, mellyek az Isten ereje-által tselekeszik azt; és így kell gondolkodni az ellenkezősek-

ről, háborúságokról, és nyomorúságokról, mellyek által gyakorta szorongattatunk; mellyeket ne az ellenségink gonofságának tulajdonítsunk, hanem az Úr Isten tsudálatos bölts gond-viselésének, ki a' mi nagyob' javunkra, és elő menetelünkre borsáttya ezeket, hogy minket meg-tisztíttson, vagy nagyob' tekéletességre vezérellyen. Annak-okaért, úgy mond Szent László, a' Mindenható Istenhez kell folyamodnunk, és meg-ismérvén, az ő kezében ellenünk fel-emelt ostromát, igyekezzünk meg-békélni ő Szent-Felségével; és buzgó imádságinkal, és minden arra való eszközökkel, az ő jó kedvét mi-hozzánk fordítani, kivált-kppen életünket meg-jobbitván, és mi tőlünk el-fszakasztván mind azokat, mellyeket ismérünk az Isten akarattya ellen lenni, és hogy okai legyenek efféle háborúságnak. Mert ha ilyen-képpen el-készittyük magunkat az Isten kegyelmének, és ajándékának el-vételére, ő igen könnyen meg-szabadit minket a' háborúságoktól, mellyeket szenvedünk, és erőt ad nekünk, hogy ellenségink, és üldözöink ellen-győzedelmessen álhassunk, és őket ditséretessen meg-győzhessük; azt akarván, hogy minden hadaknak az ő keze által ismértesék böldegül való el-végezése.

18. Ezekkel, és töb' hasonlóságokkal, mellyeket Szent László tellyes kegyelsséggel, Istenben va-

ló nagy bizodalommal monda, Géjza úgy-annyira meg-vigasztaltaték, és erősödék, hogy nagy szívet vétvén, és Istenben vetvén minden reménségét, hogy az ő igaz ügyét meg-óltalmazza; nagy ferénységgel egybe-gyűjté a' vitézit, és azokat egybe-kaptsolván az hadakkal, mellyeket László Tseh-Országból hozott vala: rettenetes hadi seregeket rendelének, többeket hogy-sém mint Salamon Király gondollya vala: mivel-hogy ő el-hitette volt magával, az irigy, és háborúság szerző Vid Gróff mondása-szerént, hogy Géjza a' nagy vezedelem, és romlás után, mellyet szenvedett vala, olly könnyen a' tejét fel nem emelhetné, sőt inkább a' szaladásnak adná magát, el-hagyván hazáját, és minden jószágit, nem lévén már ereje, és bizodalma, maga életének oltalmazására, mivel a' Tseh-Országbeli népek, kik néki segítségül jöttek, nem akarnák nagy károkkal, és romlásokkal, oltalmazni az ő el-vezített ügyét, és szerentséjét, magokat vezedelemre vetvén, egy emberért, kit nem-ismértek.

19. De a' Király, és a' ki ötet tanátsollya vala, nem tsak megbizonyosodának, hanem felettéb' meg-rémülének, midőn láták Géjzát ellenek jöni, nagy erős, és szépen el-rendelt seregekkel, és hogy nagy bátorsággal kész volna az ütközetre: bal-kéz felől lévén Szent László a' Magyarokkal, kik ő hoz-

zá, és Géjzához hajlottak vala; job-kéz felől Otto Fejedelem; azokkal a' nemzetekkel, kiket Tseh-Országból hozott vala; Géjza pedig közepett meg-állapodék, nagy sűrű, és erős lovagókkal, kik mint egy erős bástyája, és leg-főveb' ereje, valának az egész hadnak. És mint-hogy Szent László meg-érté az hadak rendeléséből, mellyeket a' Király ellenek ki-seregelt vala; hogy a' közepén lévő sereg, mellyet Géjza magának választott vala, nagyob' erővel próbáltatnék-meg a' Királytól, ki hasonló-képpen a' maga hadainak közepette lévén, kész vala hatalmas nagy erővel meg-ütközni Géjza ellen: mivel az hadak feje ott vala helyheztetve, és egyfzer annak-előtte meg-győzvént őtet, annál nagyob' bátorsággal meg-ütközhetnék ő-véle. Az-okáért Szent László a' Báltya helyére bé akara menni, hogy illy nagy veszedelemtől meg-óltalmazza őtet, inkább' akarván az ő életét meg-tartani, kogy - sem a' magáét.

20. De minek-előtte az hartz el-kezdődnek, az Úr Isten ki azoknak, kik hasonló alkalmatóságban, alázatos könyörgéssel segítséget kérnek tőle, mint Szent László töredelmes szível kért vala ő Szent Felségétől; meg-szótkta mutatni valami jeleit a' győzedelemtől való reménségnek, hogy bátorságosban meg-hartzollyanak; két tsudálatos látással meg-akará Szent Lászlót tu-

dósítani a' győzedelem-felől: Elsőben, midőn Géjzával, és a' Kapitányokkal tanátskoznék, ha job' volna-e' egy napot mulatni az ellenséggel? láta egy Angyalt le-jöni az Égből, ki egy drága koronáttal az ő báltya Géjza fejébe: honnét mingyárt fel-kiáltván, monda; nem kell az ütközetet el-halasztani, sem pedig a' győzedelem felől kételkedni, mivel illy tsudálatos jelenéssel, az Úr Isten a' győzedelemnek nyilván való jelét adá néki, mellyben nem-is tsalatkozék-meg. Az-okáért minek-utánna Gejza a' Magyaroktól Királya koronázták; ugyan azon helyen, az hol a' jelenés láttatott, egy gyönyörűséges Szent-egyházat építe, az Isten Szent Annjának tisztességére, fok jövedelmekkel meg-gazdagítván.

21. Másodszor, midőn Szent László a' paripán az ő hadi seregét kerülné, biztatván a' vitézeket az hartzolásra, történet-szerént egy gyümölcsös kert sövényét illeté a' lántsával, honnét ki-ugorván egy menyét, fejeér miat az hó, a' dárdája által a' kebelébe méne, mint-egy örvendezvén, és vigadván. Honnét tsudálatos ferénységgel, jó szerentsét jövendőlven, ez kis állattal történt dologból-is, illyen-képpen kezde szólni a' vitézeknek: Imé láttyátok, az oktatlan állatok-is jelét adgyák, és ő-rómét mutatják a' mi következendő győzedelmünknek, mellyet annál nagyob' bátorsággal kell

reméllenünk, hogy az Úr Isten megadgya nekünk, mennél tekéltetésben tudgyuk, és ismérjük igazságunkat, és igyekezetünknek hívségét; melly rozsz kedvel fordíttyuk fegyverünket a' magunk nemzetünk, és vérünk ellen, kik fokban ártatlanok az árútatáftól, szidalmazáftól, irigységtől, és üldözésektől, mellyeket szenvedtünk, midőn mi egyébre nem igyekezünk vala, hanem a' közönséges jóra, és az Országának előmenetelére, 's őregbülésére.

22. Mindazáltal ha a' mi romlásunkal, az Ország romlása-is egybe nem vólna kaptsolva, mi készek vólnánk inkább megvalni hazánkról, jószáginktól, és minden károkat elszenvadni, hogy-sém a' Keresztények vérével kezeinket megmotskolni; de nyilván látván, hogy a' Király, midőn némelly istentelen férfiaknak gonosz tanácsit követi, a' mi romlásunkal egygyütt az Országának-is nagy romlását keresi a' gond - vifelésre bé akarván hozni az idegen nemzeteket, kik természet-szerént ellenségi a' mi nemzetünknek; és minket tulajdon hazánkból ki-akar rekesztetni: emberkedgyünk azért édes vitéz barátim, és mind a' közönséges jót, mind pedig tulajdon jószáginkat nagy erőssen óltalmazzuk-meg. Mivel nem csak szerelmes hazánknak megmaradása, hanem az igazság-is, mellyért az Úr Isten mindenkor megfizokta az embereket szerentséltet-

ni, kényszerit titeket, hogy megmutafsátok nagy erőttököt, és szokott vitézségteket, és nagy bátran hartzot álljatok, tekéntvén a' példát, mellyet én adandók néktek: mert én majd ezzel a' dárdával az ellenségnek leg-sűrűb' serege ellen megyek, holott ha engem követtek, meg-láttjátok, hogy vagy meghalok ditséreteffen, vagy pedig veletek egygyütt az ellenségeket megverem győzedelmessen: a' mint bizom, hogy megnyeri nekünk az Istentől a' győzedelmet, a' mi nemzetünknek fényes tsillaga, Szent Márton Püspök, kinek fogadást tetzek, hogy a' győzedelem-után, egy szép Templomot építek az ő tiszteségére.

23. Ezet mondván, és mingyárt jelt adván a' meg-hartzolásra, meg-ütközék a' Királlyal: az ütközet pedig olly rettenetes völt, és mind a' két részről olly erőssen meg-tartaték az első hartz, hogy a' Király mingyárt wévé elfébe, hogy ő nem Géjzával, hanem Lászlóval hartzolna; honnét el akarván ötet kerülni, bal-kéz felé fordítá erejét az hová. Géjza magát helyeztette vala. De Szent László nagy ferénységgel a' Király háttán menvén, és Gejza ugyan akkor erőssen véle meg-ütközvén, mind egygyik 's mind másik rövid üdö alatt, olly rettenetes tsapást tevének, hogy a' Király hadait tellyelséggel meg-haborítván, ide's tova szaggatták el-annyira, hogy fokak-

fokoknak halálok, 's nagy veszedelmek-után, a többi hátat fordítván el-szaladának; a' mint a' Király-is tselekedék, mihent látá a' nagy romlást, melly az ő fejére következik vala; és a' veszedelmet, mellybe esik vala, vagy életét fogyatván, vagy fogságba esvén: kinek el-szaladását látván, az egész Királyi hadak, a' zászlókat, és fegyvereket a' földre hanyván, meg-fordulának. Az-okáért utánnok lévén, és egész estvéig kergetvén őket a' lovagók, kiket Géjza utánnok botsáta, fokban közzülök meg-öletének, fokban pedig fogságba esének; és a' meg-hóltak között meg-találtak Vid Gróff, ki meg-ütökközvén a' Tsehekkal, kiket hogy fegyverével meg-akarna emészteni, hánnya veti vala magát, meg-probálá maga halálával, melly éles fegyverűek vólnának.

24. Ez a' győzelem, melly olly nagy volt, hogy meg-szégyenité, és tellyességgel el-rontá, a' Salamon erejét; és fel-magasztalá Géjzát a' Királyi székbe, noha alkalmazhatóságot ada mind néki 's mind az ötszének ki-mondhatatlan nagy öröme, mindaz-által igen bé nem hathata a' Szent László szívébe; mert mikor meg-szemlélé illy nyomorúlt esetét, olly fok le-váगतott embereknek, kiknek holt testek a' mezőben hever vala, az hol az hartz végbe vitették; és az emberi vérnek szörnyű áradását, melly ki-ontatott vala; mint a' kinek szívében a' felebaráti szeretetnek, és könyörületesség-

nek tüze mindenkor lángozik vala, magát a' siráستól meg nem tartóztatá, hanem igen meg-szomorodván a' lelke, fel-kiáltván, elő kezdé számlálni a' maga, és a' Battya, és az Ország nyomorúságát, hogy módot nem találhattak volna, életeknek, jószágoknak, és bősületeknek meg-tartásában, illy nagy vér ontás nélkül, kik nemzetségek, és hazájok-béliek voltak, sőt némellyek vér-szerént való atyafiai. Én, úgy mond, az én részemről, igen utálok, és ellene-mondok minden hatalmas birodalomnak, és uraságnak, mellynek el-nyeréséért a' népeknek kell veszni, és romlani az Orzágnak, és adta volna az Isten, hogy mind ezeket én szenvedtem volna érettek, kivált-képpen azokért, kik talám ártatlambak vótak nálamnál. De az Istennek meg-tsalhatatlan gond-vifélése, ki minden vétkeket ísmér, és igazán meg-ítél, úgy akarta, hogy le-jöjjön ostroma, és el-végezödjék a' furalmas *tragédia*, ugyan annak a' fején, a' ki szerzette, és mi ellenünk el-kezdette volt. És noha Salamonnak keveseb' vétke vagy azokénál, kik hamis tanáts adásokkal meg-tekerték néki a' fejét, midőn azon igyekeztek, hogy vér-szerént való atyafiait, ki-verje az Orzágból, és idegen nemzetbéli embereket emeljen-fel a' gond-vifélékre: mindaz-által rossz mentség ez, és meg nem óltalmazhat egy Fejedelmet a' vétektől, ha a' tanáts

tanács adóira akarná-is vetni: mert nem tudván, avagy nem akarván, a' jót a' gonosztól meg-választani, a' tanács adásokban, mellyeket néki adtak; vagy elméjének fogyatkozását, avagy szívének gonosz szándékát mutattya; és mind egyikben 's mind másikban meg-érdemli, hogy szenvedgye a' veszedelmet, mellyet másoknak gonoszul készítvén, maga belé-efett.

25. Ez ígéket mondván Szent László, mellyeket az Isteni, és felebaráti buzgó szeretet, az ő szívébe sugáll vala; az-után tselekedetivel-is meg-mutatá illy nagy könyörületességét, meg-paratsolván, hogy mind azoknak a' testeket, kik az hartzon meg-ölettek, temessék-el; és a' lelkekért könyörögjenek, és imádkozzanak az Istennek; és a' Papok Szent Miséket szolgállyanak. Látván pedig a' Vid Gróff testét, fel-kiálta, mondván: Oh melly boldogúl, és ditséretessen holtál volna meg, ha illy nagy hivatással adtál volna tanácsot a' te Fejedelmeknek, a' melly bátorsággal akartad őket szolgálni fegyveres kézzel. Ezek-után nagy ájtatósággal bé akará tellyesíteni fogadását, mellyet tett vala: és nagy hálákat adá az Istennek, nem csak azért, hogy őket, és a' Bátyját, illy szörnyű veszedelemtől meg-óltalmazta, hanem illy tsudálatos győzedelmet-is adott ő-néki.

26. Azon-közbe Géjza nagy bátorsággal járván a' győzedelem-

nek úttyán, és szorgalmatozson ke-relvén a' meg-győzetteket az engedelmességnek úttyára hozni; mennél hamaréb' Székes Fejér várra méne, holott a' Királyok szoktak vala meg-koronáztatni, és oda menének ő-hozzá a' Nemességnek, és Fő-rendeknek nagyob' része, mind Egyházi 's mind világi személyek közül, kik minnyájan el-unván immár nyughatatlanságát, és rendetlen maga-viseletét Salamonnak, nem csak örömezt a' Géjza kezeibe adák magokat, hanem nagy örömmel 's tapsolással Királynak kiálták őket, és hűségeket meg-tartani, meg-esküvének néki. Ő pedig nagy pompával, és zeremoniakkal, mellyek afféle alkalmatosságban szoktanak lenni, meg-koronáztatván, mingyárt az ötszét Szent Lászlót Fő-Hertzeggé tévé, azon méltóságot, és birodalmat adván néki, mellyben mind ketten éltenek Salamon idejében.

27. De mindenek-felett, mindenek-utánna a' Királyi korona a' fejébe tétetett volna, meg-ismérvén az Istenhez való örök köteletségét, mint igen Isten-féld, és nagy buzgó szeretettel Istennek dicsőségeit kereső Fejedelem, bé-akará fogadását tellyesíteni, mellyet az hartz előtt fogadott vala: és a' meg-nyert győzedelemért, mindenek látára nagy hálákat adván az Istennek, az után az Országoknak meg-erősítésére, és üdvösséges törvényeknek ujtására igyekezék, mutatván magát

magát a' vétek ellenségének, és a' jóságos tselekedetek szeretőjének lenni, mellyel kedvet, és szeretetet szerezvén az embereknél, nyugodalmat, és békeféliges birodalmat nyere egész Magyar-Országának, egy kistsin szegletin kívül, melly Ausztria felé vagon. Pofon várasával egyetembe, holott Salamon magát meg-vonván, egybe-gyűjti vala, az ő igen megromlott erejének maradékát, minden-képpen azon igyekezvén, hogy a' Királyi széket, és koronát visszanyerhesse. És noha elsöbben maga erejével, és az-után az ő rokonnyának, Negyedik Henrik Tsászárnak fegyverével, próbálta, és igyekezte volna véghez vinni nagy kívánságát, hogy visszanyerhesse az Országot mindaz-által Géjza úgy meg-tudá magát őltalmazni erejével, és okofságával (honnét az-után Nagynak nevezteték) hogy csak könnyen minden erejét, és mesterségét Salamonnak haszontalanná tévé.

28. Az-okáért Salamon mintegy kétségbe efvén, minek-utánna az Annyát, és a' Feleségét Stiriában egy Kalastromba helyhezette volna; és minek-utánna csak heába próbálta volna az Országot visszanyerni Henrik Tsászár ereje-által, ki személye-szerént, nagy hatalmas hadi seregekkel, segítségére jött vala, némelly napokig Nyitrát meg-szállá; végtére azt végezté, hogy visszamenne Pofonba,

és ottan erős fegyveres népekkel meg-erősítene magát, és a' meg-öltalmazásra elégséges hadi szerzőmokat, és életre való gond-viféléket tévén, várakoznék, míg az úd valami jó álkalmatóságot mutatna, eltekéltett szándékát véghez vihetni. Mellyet meg-értvén Szent László, és jól meg-gondolván, hogy ez igen nagy, és ártalmas akadály lenne, az ő Battyának Géjza Királynak szemei-elött, honnét szünetlen való háborúságok, és rút prédálások következének az Országban: tellyesfélig ki-akará verni Salamont az Országból, vagy pedig öly erős zabolán tartani őtet, hogy a' Királynak nyugodalmát, és a' kölségnek békeféligét fel ne háborithatná: e' végre Pofont nagy erős haddal meg-szállá; de mivel a' kö falaknak erősfége, és fok fegyveres népeknek őltalmazása miatt, fok embereknek vére ki-ontatott volna, azt rendelé, hogy éhséggel szorongatná inkább a' várost, hogy sem fegyverrel: minden útat nem csak erőssen meg-állata, hogy semmi segítség, vagy élés bé ne vitethetnék; hanem a' meg-szállottakat úgy meg-szorogató, hogy mikor fegyveres kézzel ki-akarták őtni, mindenkor rettenetes-képpen visszaverettek, és mint az erdei fene-vadok úgy tartattak a' kö-falak között.

29. Annak-okáért Salamon látván magát öly nagy inségekben, és szorongatófokban lenni, öly nagy harag-

haragra, és dühöskégre gyúlada, hogy mint-egy kétségbe esett dühösködő férfi, a' ki-ütésekben, sokszor magát életének nagy veszedelmére vetette; és most Kapitánynak hivatalyában járván, most pedig közönséges vitéznek szokása - szerént tselekedvén, tsudálatos próbákat tselekedék. De az után nagy részét le - tévé illy nagy mérészségének; mivel Szent László megakarván ismérni a' várasnak bizonyos voltát, közönséges vitéznek öltözetében a' váras kö-falaihoz közelgete, melyet látván Salamon, és olly nagy mérészségét el nem szenvedhetvén, önnön maga szembe akara menni az ellenkező vitézzel, nem tudván ki volna, és megakarva próbálni az ő bátorságát. Azokáért fegyvert ragadván, nagy kegyetlenséggel elejébe méne; de hozzája közelgetvén, rettenetes nagy félelemtől környül - véteték, és nagy fietséggel meg-térvén, vízfőzsa szalada a' várasba, a' maga vitézinek nagy tsudálkozására, kik a' várasnak kö-falaira fel-mentek vala, az útközetnek látására: kik szorgalmatoson meg-kérdezvén okát, e' szokatlan félelemnek, monda nekik, hogy nem annak a' vitéznek útközéséről futott volna-el, hanem két Angyalnak rettenetes tekéntetétől, kik mellette két-felől valának, mezételen kard lévén kezekben, mintha halállal fenyegettek volna, a' ki azt a' vitézt megakarná bántani.

30. Az-után nyilván meg-ért. vén, hogy az a' vitéz Szent László volt volna, nem csak Salamon kezdé félni ő - véle szembe menni, látván az Isten Angyalit hartzolni ő érette; hanem még az ő vitézi-is igen meg-félemlének; és csak alig mernek vala ki-jöni az ellenkezőkre, meg-gondolván gyödzhetetlen erejét Szent Lászlónak; ki fegyverének erejével nem annyira akarja vala rettenetessé tenni magát, mint emberségének, és könyörületességének nagy voltával, ellenségének szívét magához kaptsolni igyekezik vala. Mivel-hogy mind azokat, kik fogságban estenek vala az útközetekben, nem csak szabadon bocsátotta, hanem külömb -féle ajándékokkal meg-terhelve, kinélt kinek állapotya -szerént, Salamonhoz vízfőzsa-küldötte.

31. Azon-közbe midőn Szent László ollyan módon meg-maradott volna Pofon-alatt, és hadakoznék, inkább' békeiséget kívánván; hogysem ellenségének romlását; nem akarván veszedelmét Salamonnak, hanem meg-jobbulását: némelly Püspökök, ujjabban békeiséget, és meg-egygyesülést akarának szerzeni, és ahoz való reménségek annyival inkább' nevededik vala, mivel láták a' Királyt, hogy immát a' veszedelmek, és háborúságok miatt, melyeket az hadak magokkal szoktak hozni, igen meg-unakodot volna, és igen nagy kívánságát mutatta volna a' békeiséghez; a' mint

a' mint mingyárt jelét adá, midőn Defzidérius Efszergomi Érsek, és az Országának Primásza egy szép beszédében, és okoskodásban, mellyet ugyan a' Király előtt tőn, jelenlétén a' ködségnek nagy sokasága, Krisztus Urunk születésének napját ájtatósággal szentelvén; meg-mutató beszédének nagy erejével, melly utálatos légyen az Isten előtt az háborúság, kivált-képpen azok közdött, kik másoknak igazgatására, és gond-vifelésére vannak rendelve; 's annál inkább', ha vér-fzerént való atyafiak: és az hol nem volna békeféség, és egygyefség, ott az Isten nem találatnék; elő-hözván az Apostol mondását: *Cor.* 14. Mert nem a' vizfsza-vonásé az Isten, hanem a' békeféségé.

32. Honnét Defziderius nagy buzgósággal mondatott szavai-áttal, úgy meg-lágyula a' Király szíve, hogy a' firáftól meg nem tarthatván magát, az Érsek lábaihoz borúla, igen kérvén az Érseket, hogy a' békeféség, és egygyefség szerzésére valami jó módot keressne, azt igirvén, hogy mind azt fogja követni, a' mit az Országának nagyob' javára, és elő-menerelére fognak itilni. E'nagy töredelmes szív, mellyet Géjza Király mindenek előtt nagy könyörületefségnek jeleivel nyilván meg-mutata, olly nagy tsudálkozásra indítá az embe-reket, hogy minnyájan szívekben igen meg-épülvén, fok *titulus*sál kezdék ditsérni őtet, némellyek az Ország Attyának kiáltván; némel-

lyek közönséges jónak, és az Ország békefésége szerzőjének 's megtartójának hívván; némellyek pedig nagyob' szívűnek, és leg-nemesb' Fejedelemlnek nevezvén, azok közdül kik vóltak a' földön. Ugyanis ha jól meg-gondollyuk: A' ki minek-utánna meg-kostollya az uralkodásnak édefségét, a' Királyi koronának, és *titulus*oknak Felséges Méltóságát, kézf le-tenni a' Királyságot, vagy Fejedelemséget, hogy az Országban békeféséget szeressen, igen rendes szívűnek, és tsudálkozásra méltó jó erköltsű embernek mutáttya magát lenni: és a' ki tud uralkodni a' maga akarattyan, és a' test kívánságán, sokkal drágáb' koronát érdemel annál, a' mellyet le-téfszen.

33. Minek-utánna a' Király illy nagy könyörületefségnek jeleit mutatá, a' Salamonnal való békeféségnek meg-szerzésében, szorgalmatofson kezdének fáradni: fok tanácskozások után, azt igirék Salamonnak, hogy őtet vizfsza-hoznák a' régi birodalomba, és ismét a' Királyi székkbe helyheztetnék, és Géjza meg-elégednék harmadik részével az Országának, melly az előtt Hertzegségnek *titulus*sával néki rendeltetett vólt; de mindaz-áttal ő-is meg-tartaná a' koronát Királyi *titulus*sál, és a' meg-nevezett harmadik rész Királyának hivattatnék; mellyet illendőnek itéltek lenni, hogy ő azzal a' nagy méltósággal tiszteltetnék, mellynél nagyobbac-is érdem-

érdemlett, mivel az ő személyében nyilván való jelei láttatának az ő kivált-képpen való nagy érdemének; ki nem egyébért, hanem a' közönséges békefészeknek az Országba behozásáért, akará birodalmának nagyob' részét vízfűz - borsátani. De mint-hogy Salamon nem akará a' jó tanácsot bé venni, mert noha a' fzerentse meg-fosztotta vólt őtet hatalmától, mindaz-által az ő kevélységét meg nem kissebbítette. Az-okáért mézfűze kellett halasztani a' dolgot, mellyet noha szorgalmatoson véghez akarának vinni, és semmit el sem mulatának, hogy jó rendel a' Salamon kívánságának eleget tehetnének, mindaz-által soha módgyát véghez vinni fel nem találák.

34. Azon-közbe a' Király, már nagy üdös lévén, és nagy szívbeli szomorúságtól szorongattatván, mivel a' békefészek dolgot véghez nem vihethék, némelly betegségek-től igen el-nyomaték, és végső órájára juta; és minek - utánna három esztendeig országlott vólna, általméne a' más világra, kit a' Magyarok igen sirattak, mert igen szerették őtet. Így a' békefészek szerzés véghez nem mehető, mivel Salamonnak, a' Géjza halála által, nagy reménsége lón, a' Királyságnak birodalmát mind egészízen vízfűz nyerhetni, mivel az akadék, melly őtet ellenzette, már el-véteget vólna.

35. De mingyárt eszébe vévé melly hazontalan vólna néki min-

den gondolattya: mert leg-ottan egybe-gyűlvén a' Nemesség, és a' kiket illetett a' Király választása; noha követek, és fok igiretek által hízkeldevén Salamon magához akará őket kapcsolni; mindaz-által midőn szemeket fordítanak, a' külső, és belső szép tántomokra, és kivált-képpen való nagy jószágos tselekedetekre, mellyek Szent Lászlóban tündöklöttek, mint a' drága kövek a' finom aranyban; és midőn meg-gondolták Istenhez való buzgóságát, és ajtatófűségét; szegényekhez való könyöröletfűségét, mértékletfűségét kívánságiban, erőfűségét az háborúságokban, nagy okofűségét tselekedetiben: és főképpen minden dítűsére méltó-vítűségét, mellyet ő mind fegyver forgatásában, mind hadi feregeknek rendelésében, mindenkor megmutatott. Ő vastag vólt, gyors, magas termetű, közép fűsű fellyűl haladván, és tagjainak gyönyörűségés rendével ékes lévén, igen felsűségésnek láttatott lenni: annak-felette kegyes tekéntetű, szép fejű színű bizonyos pirosfűsűgal elegyítve, melly őtet egyszűrs mind igen kedvűsű, és títűsűtűsű tette: és midőn amaz két nemes jószűgra-is tekéntenének, mellyek igen ritkán láttatnak, egybe foglalva, ő-benne szépen tündöklöttek, kedveskedűs, és szelidsűg tudni-illik, Királyi felsűgnek, és méltosűgnak nagy vóltával őszűve elegyítve: úgy annyira hogy

hogy ő sem felettéb' való szelidsé-
gért meg nem vettetett, sem felet-
téb' való Királyi nagy méltóságért
meg nem gyűlöltetett.

36. Ő közönséges akaratral Ki-
rályya választaték, és nagy öröm-
mel ki-hirdetteték: és noha magát
mentené, és mindent tselekednék,
hogy azt a' terhet fel ne venné,
mellyet ő kívált képpen való maga
meg-alázásával, az ő vállalaihoz fe-
lettéb' nehéznek állította lenni,
mondván, hogy senkit nem kelle-
ne a' Fejedelemségre választani, ha
jobbnak nem ísmértetnék azoknál,
kiket kellene igazgatni: és hogy ő
jobban ísmérvén másoknál a' ma-
ga erejét, és alkalmatosságát, tud-
gya, hogy az ő tselekedeti nagyob'
elő - menetelére, és szolgálattára
lennének az Országoknak, ha ő in-
kább' engedelmes lenne, hogy - sem
másoknak parantsolna: mindaz-ál-
tal a' Magyarok mind alázatos ké-
résekkel, mind erős okokkal a' Ki-
rályságnak fel-vételére akarák ötöt
fordítani, mondván néki, hogy az Úr
Isten azért ékesítette ötöt fel olly
nagy jóságokkal, és azért engedett
néki olly szép ajándékokat, és tá-
lentomokat, hogy azokkal az Ország-
nak közönséges javára, és haszná-
ra lenne: és kedvesb' dolgot nem
tselekedhetnék az Istennek, és ha-
sonlob' nem lehetne ő Szent-Felsé-
géhez, mintha erejét, és jóságos
tselekedetét a' népeknek javára
gyakorlaná, kiknek gyakrabban na-
gyob' szükségek szokott lenni a'

jó Fejedelmekre, és gond-vifelők-
re, hogy-sem más dolgokra.

37. Honnét a' Magyarok aka-
rattya-ellen továb' nem álhathván,
engede nékik. Az-okáért közön-
séges nagy örömmel, Királynak ki-
áltaték, és kölszönteték: de ő sem-
mi-képpen nem akara meg - ko-
ronáztani, sem pedig fel - venni a'
Királyi felséges méltóságot, ollyan
pompával, és tzeremoniákkal, mel-
lyek ollyan állapotban szoktanak
lenni; mondván: Nem illendő do-
log, hogy ugyan azon időben, egy
korona két Királynak fején tartat-
nék: és meg-kellene nékik gondol-
ni, hogy Salamon akarja Királynak
ísmértetni magát, ki annak előtte
arra választott, és koronáztatott.
Az-okáért az Orzágnak szolgálta-
tásában lévő terhet, mellyet az ő
vállaira akartak helyheztetni, el-
hordozza, és minden farsátságot,
és szorgalmatosságot, mellyek a'
Királyi tiszthez illendők, magára
véfzen, vigyázván a' közönséges
jóknak szolgáltatására: de a' Kirá-
lyi koronát, és pálczát, femmi-
képpen nem akarja vala, amannak
éltében magának tulajdonítani. E'
tsendes maga viselése Szent László-
nak, úgy-annyira tsudákozásra in-
dita mind az Urakat, és a' Ne-
meséget, hogy sokkal nagyob'
épületet vévén az ő nagy jó voltá-
ról, igen dicsirték ötöt, és sokkal
méltóbnak itélék lenni a' mennyei
rothadatlan, és örökké való koro-
nához, hogy-sem a' földi el - mu-
landó,

landó, és el-romlandóhoz. Még Salamon-is reménséget vón magának, hogy könnyebben módot találhat meg-békélni ő véle, hogysem Géjzával talált vala.

38. Kezébe vévén Szent László az Ország gond-vifelésének gyepelőjét, melly vólt Kristus Urunk születésének, ezer herven hat elzendejében, mingyárt a' jó erkölcsöknek meg-ujtására, és bizonyos világosítására Magyar-Országának, mind azokban a' dolgokban, mellyek az ájtatóságnak, és Isteni tiszteletnek szép rendihez tartóznak vala, fordítá akarattal; a' mint e' végre három Decretom könyvet ki-botsáta, mellyek most-is meg-tartatnak a' Magyar-Orzági törvények, és szokások között. De mivel-hogy nintsen hathatosb' dolog az emberek fel-indítására, mint a' Királynak példa adása, kinek élete, ugyan eleven példája, vagy pedig törvénye az emberek életének: Szent László annál inkább igyekezék magát meg jobbitani, és úgy rendelni minden kívánságit, és olyan képpen az okosság alá-vetni, hogy minden ember példát vévén ő-tőle, jozanon, és mértékleteffen élne, a' mint az igazság kívánnya. Az-okáért leg-első gondolati között, kívánván az ő hatalma-alatt lévő embereket, az Isteni tiszteletre, és szolgálatra, inkább fel-gerjeszteni, igen szorgalmatos vólt, az új Templomok építésében, azoknak fel-

ékesítésében, sok jószágokkal, és jövedelmekkel gazdagításában.

39. Ugyán azon időben, megakará tselekedettel-is ísmérni a' Kristus Vikáriusát, az Anya-szent-egyháznak Fő-pásztorát, illendő engedelmséget adván néki, követek által, kiket e' végre küldé Hetedik Gergely Pápához, ki az Isten Anya-szent-egyházát akkor igazgatta. Jól meg-gondolván, hogy jobban nem fondálhatná, és meg nem erősíthetné Királyi hatalmát, mint ha engedelmes, és ájtatos fia lenne, az igaz Keresztény Romai Anya-szent-egyháznak, mint minden Keresztényi hatalom Anyjának: Kristus Urunk mondását lelki szemei előtt vífelvén: *Matt. 18. v. 17.* Ha valaki az Anya-szent-egyházat nem halgattya, légyen néked, mint a' pogány, és a' publikánus. Melly ditséretes tselekedetét, a' megnevezett Pápa, nagy elég-tétellel, és atyai szeretetnek meg mutatásával fogadá, a' mint meg látzik abban a' levélben, mellyben Szent Lászlónak válaftt ada, mellyet az Anya-szent-egyház historiái közé bé-irt Baronius Kardinál.

40. Jól-lehet afféle kegyes dolgokban igen foglalta magát Szent László Király, mindaz-által hasonló szorgalmatossággal vigyázott az Országának öregbülésére-is; és ama Fejedelmi böcsületnek meg-tartására igyekezett, mellyel midőn kívántatik, tartóznak a' Fejedelmek

egymásnak, a' mint ő meg-mutarta, midőn a' nénye kit Zelomirus Dalmazia, és Horvát-Országának Királya, magának házas-társul vett vala, özvegyen maradott volna, és némelyektől igen üldöztetvén, az Országban-is meg nem maradhatott volna; Szent László Király mingyárt fegyvert fogván, a' nényét meg-óltalmazni méne. Meg-győzvé, és meg-rontván az ellenségeket, békeiséget szerze a' meg-nevezett tartományokban, mellyeket Magyar-Országhoz foglala; attól fogva az Horvátok, Magyar-Országának koronája-alatt vitézkednek: kiknek Szent László egy igen gazdag Püspökséget-is fundála.

41. Már negyedik esztendeje vala a' Szent László Királyságának, midőn Salamon, ki mind addig-is Pofonban meg-maradott, nagyob' reménséget von magának, a' Királyi széket viszfza-nyerhetni, midőn nem kételkednék, kágyes elméje, és jó akarattya felől Szent Lászlónak; tovább meg nem tartoztathatá magát, azt gondolván, hogy az Ország nyugodalmát viszontag felháborítván, talám Szent László annál inkább' ellene mondana a' Királyi koronának: ki kezde útni az Orzágra, és nagy károkat téfzen vala a' mezőkön, réteken, vetéseken, falukon, és mező váralokon, hol egy határban, 's hol másban. Honnét Szent László, kinek igen fáj vala szive, hogy az

Ország illy háborúságokat szenvedne, mindeneknek meg-jelenté, hogy ő minden módon meg-akarva békélleni Salamonnal: és ha más képpen nem lehetne, inkább' hogysem az Orzágnak romlását lássa, annak birodalmát viszfza akarja bocsátani, és tsak az harmad részével meg-elégedni, Hertzegi *titulus* alatt: és ha meg nem tartoztatott volna a' Nemességétől, és Fő-rendektől, kik nem biztak a' Salamon kegyetlen elméjéhez; most pedig annál inkább', hogy a' szivét boszfzúságra indították, nem akarván őtet viszfza-hijni, és bé-fogadni a' Királyságra, Géjza halála-után, holott mind Géjza, 's mind pedig László ellene mondottak volt a' Királyi méltóságának.

42. Annak-okáért némelly Püspökök által a' meg-egygyesüléste vitették a' dolog, végtére azt végezék, hogy Szent László esztendőről esztendőre bizonyos számú pénzt fizetne Salamonnak, mellyel tiszteléseggel tarthatná magát, de úgy hogy az Orzágból tellyeséggel ki-menne, és soha lábait oda viszfza ne tenné. Melly dolog noha sokkal nehezeb' volt az elsőnél, mellyet Géjza akart tselekedni; mindaz-által az első meg-vetvén Salamon, erre reá vévé magát, azt állitván: hogy könnyebben véghez vihetné igyekezetit, békeiségnek tetterésével, hogysem nyilván való hadakozással. Jól-lehet a' békeiség közönséggel nyugodal-

mat, és tsendeséget szokott magával hozni; mindaz-által sokszor ártalmosb', és veszedelmesb' az hadakozásnál; melly történik, mikor a' békeféség, és meg-egygyesülés azok között vitetik végbe, kiknek nyughatatlan természetek, és forró elméjek vagyon; és a' kik az uralkodást meg-ízokták, és tisztectől, 's méltóságctól meg-fosztattak. Mivel-hogy a' békeféség színe-alatt fok tsalárdtságok, és hamiságok szoktak forraltatni, mellyekkel a' tsalárd ellenség könnyebben árt-hat az Ország-nak, hogy-sem nyilván való hadakozással.

43. Nem múlata fok ideig Salamon, ki minden gondolatit az Ország-nak viszta nyerésére fordította vala, és nem késék meg-mutatni, mitsodás szível egygyezett-meg Szent Lászlóval: mivel nagy kívánságát mutatá ő - véle szembe lenni, mondván, hogy ha egyszer szembe lehetnének, a' Király szívéből minden gyanakodást tellyeséggel ki-oltana, mellyet benne talám némelly gonosz akarói ottan nevelnek vala, a' végre, hogy ő közöttök örök gyűlölség, és viszta-vonás lenne: e' dologra sokszor, és igen telette kéré a' Királyt, ki mivel semmit inkább' nem kíván vala, mint a' tekéletes békeféséget Salamonnal, az ő kérése - szerént akara tselekedni. Az - okáért bizonyos helyt, és napot rendelvén, hol, és mikor kellene egygyütt lenniük: Szent László, az Ur

Isten gond - viselése - által, tükön meg-inteték, hogy igen magára vigyázzon a' Salamonnal való szembe menetelben, mert olly tsalárd tört vetett néki, hogy vagy fog-ságban esék, vagy meg - ölettsék. Honnét ő noha ollyan hit-vett volna, mindaz - által szembe akara menni, világossan meg-akarván tudni, ha Salamon olly hamis volna ő hozzája: de úgy meg-erősíté magát, hogy ne árt-hatnának néki: olly okosféséggel élvén, a' mint a' szűkség kívánta, semmi gyanóságot külső-képpen nem mutatván. Is olly tsudálatos vólt az ő okosfésége, és elméjének ferénysége e' dologban, hogy midőn Salamon magával el-hitette, hogy Lászlót hálo-jában kerítette volna, ő maga törben esék, és meg - fogattaték, nagyob' erőctől meg - győzetvén, mellyet Szent László a' maga hálo-jára kézfizett vala.

44. Honnét Salamon mingyárt Visegrádba vitetvén, olly nagy boldonságra, és dühöségre borsátá magát, nem tsak, hogy illy véletlen nyomorúságba esett volna, hanem lelki ísmeretének furdalása, és bölcsületének el-velztése miatt, igen bánván, hogy az ő hamisfésége ki-nyilatkoztatott, és méltán hiti-szegettnek hivattathatik; az - okáért sokszor tulajdon kezeivel meg-akarta magát ölni, mellyet meg-is tselekedett volna, ha kivált - képpen való őrizet alatt nem tartatott volna. Mivel Szent László ezzel a' fog-

fogsággal nem akarta őtet el-fogyatni, hanem csak arra kényszeríteni, hogy magát meg-ismérvén tenné-le a' kevélységet, és felháborodott hamis gondolatit, mellyek az ő szívet nagy ferétségben tartották, és térne vissza a' jó erkölcsöknek igaz, és egyenes útjára, az honnét már régen ki-esett volt, nem olly igen az ő kevélysége, és kemény természetemiat: mint a' kép-mutató, és háborúság szerző istentelen embereknek hizelkedési, és hitegetési miatt, kiknek feletté' hiszen vala. És e' végre buzgó könyörgésekkel, és ájtatos imádságokkal kéri vala az Úr Istent Szent László, hogy Szent malasztjának világával világosítaná-meg szívet Salamonnak; azt fogadván, hogy ha az előbbi vétkeiért való bánattjának jelét adná, jó-nak, és tekéletes életűnek magát mutatná, úgy hogy az hitelt, és jó vélekedést, mellyet a' község előtt, az ő bolondsági, és vakmerő tselekedeti-által el-vesztett vala, visszanyerné: örömeit le-tenné a' Királyi méltóságnak terhét, és minden kéfedelem-nélkül néki engedné az Országnek gond-viselését. Nem-is voltak haszontalanok a' Sz. László Király könyörgései, a' mint Salamonnak tsudálatos meg-térése meg-mutatta.

45. Ugyan-is világoson látszik, hogy az Isten igen kedvelli, és kivált-képpen hathatósá teszi az imádságokat, mellyeket az emberek el-

lenségekért, és üldözjőkért mutatnak-bé ő Szent Felségének. Mert az Isten nagyobra szokta bősülni azokat a' dolgokat, mellyek nehezebbek, de az emberi tselekedetek között nintsen nehezebb' dolgot, mint magát meg-győzni, és azoknak meg-botsátani, kik igen üldözik őtet. Az-okáért az Isten nagyob' jelét mutattya irgalmasságának, midőn az emberek nem csak meg-botsátanak bolzsúság tévőjöknek, hanem könyörögnek-is ő Sz. Felségének, hogy azoknak meg-botsáflon. Mivel semmi dolog nintsen, melly az embert hasonlatosbba tegye az Istenhez, és a' mellyet az ő szerelmes Szent Fia kedvesfőbbnek lenni mutatott volna, midőn a' Kereszt-fán függvén, minnek-előtte lelkét ki-botsátá, könyörögvén, az őrdk Atya Istennek ajánlá azokat, kik őtet meg-felzették vala.

46. De jól-lehet Szent László Király meg-felelt e' dologban a' Keresztény vitéz hivataljának, és sokat érdemelt az Isten előtt; mindaz-által úgy látszott, mintha nem töltötte volna bé tellyességgel, a' mit a' jóságos tselekedeteknek te-kellétsége kíván. Mivel-hogy nem elég meg-engedni, és meg-botsátani a' bolzsúság tételt, és az Istennek könyörögni, hogy jórá fordítsa szívet ellenségednek, a' gyáblóséget szeretetre fordítván: hanem annak felette kívántatik, hogy te ne keress, sőt ne-is kívány valami bolz-

boszfűt-állani, ha valami módon szabad volna-is: és hadgy-el te minden keferűséget, és ellenséged ellen befogadott gyűlölségnek minden haragra gerjesztő szikráját oltsd - el a' te szivedben; mindeneket az Istennek meg - tsalhatatlan ítéletére bortsátván, ki csak egyedül igaz Biró, a' mint önön maga tanittya-mondván: *Pf. 7. Deut. 32. Rom. 12.* Enyim a' boszu-állás, és én megfizetek ideje-korán. Mellyre Szent Pál Apostol a' Rómaiakhoz írt levelében reá emlekeztet minket hasonló-képpen. Annak-okaért az Úr Isten, a' mint hasonló alkalmatóságokban, töb' hiv szolgáit meg-intette, úgy Szent László Királyt is meg-inté egy tsuda-tétellel, melyet majd meg-mondunk.

47. A' Fejedelem nem mondat-hatik igazán kegyelmefnek, midőn magát kegyefnek mutattya lenni a' mások ellen tett boszúságnak meg-botsátásában, mint a' ki bőv kezű léssen a' másokból; hanem mikor maga tulajdon boszúságát meg-engedi; mivel-hogy bőv kezű léssen a' magáéból: és annál nagyob' szívűnek magát mutattya, mennél nagyob' hatalomban talál-tatik, és hoszszabbak a' kezei a' boszu-állásra. A' jel, melyet az Úr Isten meg-mutata, ilyen-képpen volt: Midőn Szent László Király a' Romai Pápa rendeléséből, magában el-végezé, hogy fel-emeli, és illendőbb helyre téteti, a' Szent István Magyar-Országának első Ke-

refztény Királya testét, melly im-már negyven-öt esztendeig fekött alatson-képpen, minek-utánna ez halandóságnak ruháját itt hadta volna: az-okaért Székes-Fejérvára a' temetés helyére menvén a' Templomba, holott sok Püspökök, és egyéb' Fő-rendek, az Országból, e' végre hivattatván, egybe gyűltek vala; és a' kőtségnek nagy sokasága: három napi bőjtölés után, vigyázások, szép tzeremoniák, és ájtatos tselekedetek után, mellyeket rendelték e' dolognak szép pompával, és nagy méltósággal véghez vitelére, mellyek illendők valának, illy nagy Szentnek nagyob' tisztetségére, ki ettől a' néptől igen tiszteltetik vala, mint-hogy ő volt, Isten - után főveb' oka a' Magyarok meg-térésének a' Krisztus hitére: és meg-parantsolván, hogy a' kő-tábla, mellyel a' koporsó bévala fedve, fel-emeltetnék, soha nem vala lehetséges, akár minémű nagy erővel, noha sok számú emberek meg-probálták, hogy fel-emelhesék. Honnét minnyájan almélkoldván, és tsudálkozván e' dolognak nagy vóltán, de mindeneknél inkább' Szent László, ki mindeneknél inkább' kévánta fel - vételét a' Szent István Király testének, kinek ő vér-szerént való atyafia vala.

48. Tetfzék az Istennek meg-jelenteni egy Sz. életű Szűz által, ki az Apátzákknak egy Kalasztromába, nagy ájtatósággal, és tekéletes étellel szolgált ő Szent-Felségének. Mon-da

da azért a' Szent Szűz : Soha femmi-
képpen fel nem emelhetik a' kő-
tablát, és meg nem mozdíthatják
a' Ditsőséges Szent Királynak te-
stét, miglen Salamont szabadon el
nem bocsátják. E' Szent Szűz-
nek mondása, úgy által hatá a' Sz.
László szívét, hogy mingyárt fel-
ferkenvén az Istennek első intésére,
a' mint az Istennek igaz szolgálai szok-
tak tselekedni, kik nem várják,
hogy egyzernél többször illettefne-
nek szivekben az Isteni kéztől, va-
lami fogyatkozásokból meg-jobbulá-
fokért: mingyárt meg-parantsolá,
hogy Salamon ki-bocsátásuk a'
fogságból: és minek-utánna igye-
kezett volna tetfzeni az Istennek,
ujjab áldozatokkal, bűjtölészekkel,
buzgó imádságokkal; viszfza-tér-
vén ugyan azon helybe, hasonló
szép pompával, és tzeremoniák-
kal, mint az előtt, nagy könnyen
fel-emelteté a' meg-nevezett kő-
tablát, és a' Ditsőséges Szent Ist-
ván Király testét illendöb', 's tisz-
teletesb' helyre téteté, ugyan akkor
igen nagy tsudák következének.

49. Salamon pedig látván ma-
gát szabadságban lenni, noha elsőb-
ben tsendesnek, és meg-elégitet-
nek mutatá magát a' Szent László
Király kegyelmességével, mindaz-
által hatalmasb' lévén ő benne a'
boszú-állásnak kívánsága, és tisz-
t kívánásnak dűhösége, mellyek az
ő gonosz erköltsitől származnak
vala; hogy-sem a' szeretnek, és
kedvesedésnek ereje, mellyet ő

hozzá Szent László meg-mutatott
vala: ujjabban fel-akará forgatni
az Országot. Úgy látzik, hogy
az Úr Isten ez akadékot meg-akar-
ta tartani a' Szent László szeméi-
előtt, és néki mint kedves szolgál-
jának e' nyughatatlan ellenkezés-
nek őstönét akarta adni, és Sala-
mon ellenkezésével élt, hogy László-
t szűnetlen való háborúságban,
tartaná; ne talám fel-fuvalkod-
nék, és kevélységben efvén, testi
érzékenységétől el ragadtatnék;
a' mint gyakran szoktak tseleked-
ni a' Fejedelmek, kiknek minden
dolgok szerentséfen, és kedvek-
szerént folynak. Honnét, ha hábo-
rúságokkal meg-látogattatnak néha
az Istenről, könnyebben meg-tar-
toztatják magokat a' vétekek al-
kalmatoságitól; és az igazságnak
's tisztetésnek határi között meg-
maradnak.

50. Az-okaért Salamon véghez
akarván vinni az ő gonosz igyeke-
zetét, tetteté mintha bizonyos do-
logért, kevés ideig, el-kellene tá-
vozni Szent Lászlótól, és szabad-
ságot nyervén el-menni, mingyárt
Kuteskushoz a' Kunok Fejedel-
méhez méne, kik barbarus pogány
népek valának, kik abban a' tar-
tományban laktak, mellyet most
Olá-Országoknak híjnak, hogy attól
segétséget kérjen; mivel nem re-
méllette, hogy valamely Keresztény
Fejedelem segétséget adna néki
Sz-László-ellen, kit mindenek igen
nagy bostűlettel tiszteltek, az ő
hatal-

hatalmas erejéért, és nagy jó-vóltaért. Salamon azért ilyen szöveget szerze Kuteszkuffal, hogy adgyon segítséget néki Magyar-Országának vizsgálva-vételére, és Erdélyt mingyárt néki adgya, melly határos lévén Olá-Orzággal, Kuteszkus felettéb' kívánnya vala azt a' maga birodalma alá hajtani: annak-felette azt igéré, hogy a' leányát néki adná házastársul, és örök békeiséget, 's barátságot tartana övéle. A' barbarus Fejedelem illy nagy ígéretek által fel-indittatván, sok fegyveres népet gyűjte, és ellenséges-képpen bé-méne Magyar-Országának részeibe, és minek-utánna nagy rablást, és rettenetes kegyetlenséget tett volna, két erős Kastélyt meg-vón, mellyek vég vár gyanánt tartatnak vala, mellyel csak nem az egész Orzágot félelemmel, és rettegéssel bé-tölté.

51. Szent László Király látván magát 's az Orzágot, a' pogányoknak fegyveritől, és sok kár tételektől üldözteni, mingyárt elejekbe méne az ellenségeknek, mind annyi erővel, a' menyit az hirtelen való szükség, egybe-gyűjteni megengede, és kényszerittek azokkal meg-hartzolni; az-okáért nagy erővel, és bátorsággal meg-üté azoknak táborát; honnét az ellenségek illy erős ütközettől igen meg-rettenvén, gondolák szaladással inkább, hogy-sém hartzolással életeket meg-óltalmazni: és így kevés ellenkezés-után, rút rendetlenül

mind egygyig hátat fordítván, alkalmatosságot adának, hogy ö reájok nagyob' tsapás, halál 's vezedelem következne, holott fegyver-által tiz ezerezen öletterének. Salamon, és Kuteszkus midön láták, hogy az ö vitézeket a' furástól meg nem tarthatnák, kik igen meg-félelmentek, 's rettentek vala, magok-is el-szaladának a' vélek megmaradott kevés néppel egyetembe, kit a' szörnyű vezedelem el nem nyelt, és a' nagy rettegés még el nem széllyesztett vala: és vizsgálva-térének hazájokba, nagy bánattal, és siralommal telyesek lévén.

52. Szent László Király-is vizsgálva tere, de tellyes örömmel, és győzedelemmel, meg-terhelte gazdag prédákkal: mellyeket az ö szokott ajtatossága-szerént, az Istennek ajánla, és szentele, nagy hála-kotadván ö Szent Felségének a' tsudálatos nagy győzedelemért, mellyet olly nagy hamarsággal, és böl-dogül néki engedett vala; mivel-hogy elsőben, hogy-sém meg-láta, meg-győzte az ellenségit. Látván Salamon, hogy minden remén-ségtől meg-ralattatott, mellyet a' Kunok erejében vetett vala; és elsőben, melly hazontalanul fáradna, hogy Sz.Lászlónak kívált-képpen való nagy hatalmát, és böl-dog állapotát meg-kiffebbithetné: a' Kunoknak, és más gonosz erköltsű nemzeteknek feregével, kik csak a' vak szerentsére bizták vala magokat, vizon-tag táborba szálla, rontására, és tel-
pre-

prédálására, a' körül való tartományoknak, és kivált-képpen Bolgár, és Rácz-Országoknak, mindeneket veszedelmessen fel prédálván, és elrontván el-annyira, hogy a' megnevezett tartományokban semmi nem volt bátorságos: rettenetesképpen dühöskodik vala, gondolván, hogy azzal job' szerentsét találhatná, nagyob' erőtt, és fok gazdagságot szerezhetne ő magának.

53. De ezekre az hírekre fel-férkenvén. Nitzeforus, a' Konstantzina-polyi Tsáfár, kinek birodalmalatt vala a' meg-nevezett tartományoknak nagyob' része; fok számú fegyveres népeket küldé el-lene, kik olly nagy ferénységgel, és febes erővel rohanának, a' Salamon gyűlevész táborára, hogy minden vitézivel egygyütt fel-háborodván, és ide 's tova szakadozván, igen kevesed magával csak alig szaladhata egy puzta Kastélyba; holott bé-rekesztvén, és körül vétetvén az ellenségektől, és utolsó szűkségre jutván, immár vagy rabba kell vala esni; vagy életét utolsó veszedelemre vetni, meg-hartzolván: inkább' választá ezt, hogy sem az elsőt; és véletlenül nagy ferénységgel, igen nagy tsaftt tévén az ellenségén, a' feregeknek közepette vagy erőssen hartzolván, fegyverével utat nyitá magának, és jó futó erős paripáján el-szalada könnyen által menvén a' Dunán, mivel-hogy bé-fagyott vala: és ott egy erdőben meg-szálla három, vagy

négy társaival, kik őtet követték vala; és meg-parantsolá nekik, hogy magokat 's a' lovaikat megnyugósák, hogy eléb' meheffenek: le-rakván fegyverét, tetteté mint-ha ő-is félre akarna menni, meg-faradott tagjainak valami kevés nyugodalmat engedni: és így csak egyedül fokkal bellyeb' menvén a' sűrű erdőbe, midőn nagy tsendességben szemlélné a' puzta helyeket, semmit a' fánál, hegyeknél, kő-szikláknál, vadaknál, madarakanál egyebet nem látván, melyek igen tulajdon alkalmatóságok az Isteni isméretre, és hivatatra.

54. Illeté az Úr Isten szívét Salamonnak, és a' penitencia tartáfra hívá őtet: honnét ő mingyárt töredelmes szível vétkeit meg-bánván, tellyes szívével az Istenhez ragaszkodék, és szorgalmatoson kinyitván lelki szemét, az Isteni sugallásnak fényes sugárra, erőssen el-tekéllé magában, hogy a' világot meg-utálván, soha társaihoz vizsgálza nem fordúlna. Továb menvén azért úgy el-rejté magát az erdőben, hogy fel nem találhaták őtet: és noha az övéi, minden szorgalmatóságot tettek volna, szemekkel, és kiáltásokkal keresvén őtet; mindaz-által fok napokon heába faradván, végtére vizsgálmenének a' magok házokhoz; mindenütt hirdetvén a' Salamon hirtelen való el-révelyedését. A' volt híre, hogy ő meg-elégedvén a' világi dolgokkal, melyeknek álha-

ratianságát, illy nagy büntetéssel, és kelerves fanyarúsággal megpróbálta vala; a' maga szerentsétlenségét meg-gondolván, és vétkeinek nagy voltától annál inkább' ösztönöztervén: a' Szent Lélektől illetervén, fetétes szive meg-világosított, és magát mingyárt az Isteni szolgálatra kötelezte, és szentelte, magán való életet-viselvén az erdőkben, és barlangokban; holott éhségét fűvekkel, és erdei gyümölcsökkel elégítettte, szomjúságát pedig vízzel oltotta: a' testét szőr-zsákkal, és erdei vadaknak bőrével bé-fedezvén, sok vigyázása, és fáradsága-után, a' földre hintett fáknak levelein aluzik vala: szüntelen való bőjtölésekkel testét fanyargatván, néha az egész éjjel 's napot, Isteni dicséreteknek éneklésében, és ájtatos imádságokban töltötte. Es így nagyob' nyugalommat, és boldogságot találván a' puszttában, hogy-fém a' Királyi székekben, és világi pompában, szentül végezé életét. De halálának bizonyos idejét nem tudhatni, mivel azt mondgyák, hogy Kalmán Király idejében, ki Szent László-után uralkodott, láttatott egyszer Salamon Magyar-Országban; és nem sok idő múlva a' Stirii erdőkben halva találtatott, és az ő teste Pola várafsában temettetett, holott a' több' Szentek testei között tartatik, és tiszteltetik, és boldognak hivattatik.

55. Közönségeffen mondták, hogy az ő tsudálatos meg-térése lett a' Szent László Király könyörgési-által, mellyeket szüntelen ki-öntött az Isten előtt, illy gonosz istentelenségre veremedett embernek üdvösségéért, hogy az Úr Isten meg-világosítsa, és az igazságnak, 's üdvösségnek úttára vizsgálja hozzá őtet. A' Felséges Isten-előtt olly igen kedvesek voltak a' Szent László Király könyörgési, hogy Salamont nem csak el-készíté a' gonofság úttjának el-hagyására, mellyen felettéb' el-indult vala, hanem olly isteni malasztot, és világozságot ada ő néki, hogy gonosz életét jóra változtatván, olly nagy lelki elő-menetelre juta, mellynél nagyobbat nem-is kívánhatott volna. *Pfal. 71.* Aldott az Izrael Ura Istene, ki egyedül tselekezik tsudálatos dolgokat.

56. Az-okáért látván Sz. László Király, hogy már meg-szabadult minden háborúságoctól, mellyeket a' Salamon kegyetlensége, és gonosz erköltsi-miatt szenved vala; mivel közönségeffen azt állították, hogy ő meg-hólt volna, soha semmi újságot nem halván ő-felöle: a' mint tellyes szivéből az Istenhez térvén, igazán meg-hólt volt a' világnak. Annak-utánna Szent László Király nagyob' szabadsággal fordítá elméjét, 's okofságát bátorságosb' óltalmára az Orzágnak, az idegen Nemzeteknek fegyverétől.

És mivel-hogy a' Kunok, kik Olá-Országban laktak, ismét ki útvén igen nagy károkat téznek vala, a' mint tselekedének, kivált-képpen midőn Sz. László Horvát Országban foglalatos volna, hogy szép rendeléseket tenne azokban a' tartományokban lévő népeknek. Kétszer-is kényszerítették fegyvert fogni a' meg-nevezett barbarus népek ellen: Elsőbben, hogy azokat megzabolázza, és a' szarvokat tellyességgel le-rontsa: kik noha pogányok voltak, és meg-dühött kegyetlenséggel, tüzzel, vassal meg-rontották vala Erdély-Országát, és az-után a' Karpatikus nagy hegyeken által-menvén, egy részét Magyar-Orzágnak hasonló-képpen el-rontották vala, nagy számú fok drága marhákkal, és gazdagságokkal meg-arakodván: mindaz-által mikor elsőbben meg-útközék vélek, és nagy febes erővel azoknak sűrű táborát fok felé szaggatá, oly nagy volt az ő kőnyűrületessége, hogy látván azoknak rettenetes veszedelmeket, szörnyű halálokat, meg-parantsolá az ő vitézinek, hogy az ellenségeknek kergetésiben, mennél jobban lehetne, tartanak-meg azoknak életeket, inkább fogságba vetvén őket, hogy-fem életeket el-fogyatván; hogy azoknak lelkeket a' Krisztus hitére meg-terítvén, nyerhetnék meg az Istennek. Mivel inkább' búsult, hogy az ördögök olyan fok lelkeket el ragadnának, kiket a' bálványozás által

pokolba vezetnének: hogy-fem a' maga győzedelmét híresebbé tenné, az ellenségeknek rettenetes veszedelmekkel.

57. A' második hadakozásban is, melly utolsó volt a' Kunokkal, hasonló-képpen meg-mutatá kőnyűrületességének nagy voltát, mivel-hogy látván ellene jőni az ellenségeket, fokkal nagyob' készülettel, és bátorsággal a' meg-hartzolásra, mint-hogy igen nagy kívánsággal kívánnák vala, nem csak helyére hozni ditsőségeket, mellyet az el-múltt hartzon, feletéb' meg-fetétesítettek vala, hanem minden erő-szakot akartanak tenni, hogy a' rabokat meg-szabadíthatnák, kiket Szent László Király az első hartzon el-fogott vala. Igen bízott a' következő győzelemhez-is Szent László Király, de gondolván, hogy ne találunk fok vér-ontással nyerheti-el azt, hogy inkább' mentheffe a' veszedelemtől az ő vitézét, mingyárt önnön maga személye-szerént elől-menvén, az ellenségeknek Fejedelmével meg-akara hartzolni, hogy annak halálával, a' mint szokott történni, bátorságosb' lenne a' győzelem. Az-okáért a' maga el-rendelt táborá elejébe menvén, az ellenségeknek Fejedelméhez Akkus-hoz kiálta, ki-híván őtet magánvaló hartzra. Akkus Fejedelem, mint-hogy erős, vastag, bátor szivű, és a' fegyver forgatásához szokott férfi vala, nagy bátorsággal fogad-

fogadván az hivatalt, mingyárt egy erős paripán, meg-jelenék a' maga táborá - előtt, mellyet ő hasonlóképpen el-rendelt vólt a' meg-űtközésre: serénységgel, és bátor szível meg-űtközék Szent Lászlóval, ki őtet úgy meg-köszönté egy dárdával, hogy tellyeséggel vesztére térvén, és erejétől el-hagyatván, le-esék a' földre: az-okáért a' Magyarok nagy örömmel fel-kiáltván, mingyárt nagy haraggal a' Kunokra rohanának, kik igen meg-rémülvén, hogy láták az ő Fejedelmeknek el-esését, és annál inkább a' Magyaroknak rettenetes seregiről, kik mint a' febes zápor első hátokon lőnek, minden ellenkezés nélkül hátat fordítanak, és fő-képpen az első seregek úgy fel-háborodának, és rendetlenül szaladni kezdenek, midőn a' nagy félelemtől szorongattatván egy-másba űtköznek vala; hogy mind egybe rekesztetvén, és egy csoportba keveredvén, nagyob' alkalmatóságot adának a' győzedelmeknek, hogy tőlök nagyob' veszedelemmel fel-kontzokassanak. Honnét a' meg-nevezett barbarus népek, úgy meg-verettetének, és őszverontának, hogy egy darab ideig, fel nem emelheték szarvokat másfoknak háborgatására.

58. Midőn Szent László Király illy győzedelmessen járt volna igaz okoktól viseltetvén, hadakozni akara az Oroszok ellen, kik határofik valának Magyar-Országgal,

és Lengyel-Országgal, kik most a' Lengyelek hatalma-alatt vannak: mivel-hogy az Oroszok segítségert adtak vala a' Kunoknak, kiknek a' nélkül olly nagy erejek nem lehetett vólna, hogy olly nagy romlást, és károkat tehettek vólna: az-okáért meg-indulván ellenek Szent László, olly nagy inségre jutának, hogy meg nem merék az ő nagy erejét próbálni, hanem csak az ő erős hatalmának híretől meg-győzetvén, mingyárt az ő akarattya alá veték magokat, arra kötelezvén, hogy engedelmessek lésznek, mind azokat meg-tselekedni, a' miket fog nékik parantsolni: és e' szerént kegyelmességét mutatá hozzájuk.

59. Annak-utánna Szent László Király a' Lengyelek ellen indítá hadát, melly annyival nehezebb, és veszedelmesb' vólt, mennyivel a' népek, kikkel hadakozni kellett, vitézbbek, és az hadi mesterségben próbáltabbak voltak. Az oka, a' mint a' Lengyel hifztorikusok írják, vólt, mivel Mitziszlauft, ki néki közel való atyafia vala, vízíza akarta vinni az Országba, honnét, az Attyával Boleszlauftal egyetembe, ki vettetett vólt, a' Szent Sztaniszlaus Krakói Páspök haláláért, kit Boleszlaus istentelenül meg-ölt vala. Ez így lévén, Szent László Király az atyafiságért, és igazságért, a' mint tartozik a' Fejedelem más Fejedelemnek segítséggel lenni, midőn amaz nagyob' erőttől el-nyomattatik: igyekezék fegyverével

víz-

vízszá-vinni a' Királyi székbe, melybe ő helyette Uladiszlus helyhez-tetett vala, ki a' Mitziszlaus atyának Boleiszlausnak öttse vólt. E' vég-re Szent László Király erős fey-
veres vitézic egybe-gyűjtven, jó ké-születtel, és nagy bátorsággal által-méne Lengyel-Országba, hová alig mehetvén-bé, a' Lengyeleknek nagy sűrű lovas seregétől, mellyeket a' gyalognak nagy számú fokasága kö-
vet vala, elől találaték: és mivel-hogy mind egygyik részről 's mind a' másíkról, a' vitézeknek szivei igen gyúladoznak vala, kik az hartz-
ra felettéb' készek valának: oly rettenetes kegyetlen hartz kezde-ték közzöttök; melly egy darab ideig, oly nagy haraggal, és ke-
gyetlenséggel meg-marada, (mi-vel-hogy a' Magyarok, és Lengye-
lek, a' mint Országokkal szomszédok, úgy hasonló bátorsággal, kegyetlenséggel, és vitézségnek di-
tsóságével ujjat vonznak vala) hogy noha a' mező, emberi vér-
től, meg-áradott vólna, és a' le-
vágott embereknek testeivel tel-
lyes vólna; mindaz-által sem egy-
gyik, sem a' másík részről, meg-
hanyatlásnak, vagy el-faradásnak jele, nem ílmérzik vala.

60. De Szent László Király, illy rettenetes veszedelemben, az Isten irgalmaságához, a' mint min-denkor szokott vala tselekedni, fo-lyamodván; minek-utánna rövid, de igen buzgó imádsággal, men-nyei segítségét kért vólna, érez-

ven magát éppen meg-erősfittetni, és az ő vitézinek seregét, mint-egy meg-ujltt erővel, nagyob' serény-séggel látván hartzolni, oly ret-tenetes tsapást tón az ellenségeken, mintha a' tsata ujjabban kezdetett vólna; hogy egy szempillantásban meg-változék színe a' nagy viadal-nak. Honnét a' Lengyelek lassan lassan engedni kezdének, és helyek-ből-is ki-nyomattatván, nagy fu-tásra, és szaladásra vetemedének: és a' győzedelmes Magyarok oly nagy erővel kergették őket; midőn némelleyeket meg-sebefitenének, némelleyeket meg-ölnének, és né-melleyeket fogságba ejtenének, hogy éppen Krakóig, Lengyel-Ország-nak Fő-városáig által-hatának, mellyet nagy erőfien meg-szálván Szent László Király, oly igen kez-dé szorongatni, hogy három hol-napig meg nem szűnék, fok féle képpen ostromlani; mellyeknek vé-gében, mint-hogy az éhség, és fok dolgoknak szüksége, mind a' meg-szállottakat a' városban, mind pe-dig azokat, kik a' Várást meg-szál-lották vala, fanyargatná: Szent László Király bizonyos hadi tükös mesterséget ki-gondola, hogy a' meg-szállottakat utolsó kétségbe esésre hozhatná minden reménsé-gektől meg-fosztván, hogy el-hagyná a' Várást vijni, és ostrom-lani, a' mint magokkal el-hitet-ték vala, hogy rövid idő alatt úgy fogna tselekedni, tudván a' nagy szükséget, mellytől hasonló-
kép-

képpen a' Magyarok-is lanyargat-ratnának.

61. Az-okaért azt rendelé, hogy éjjel nagy titkon, minden víz-jól meg-tóltené földet a' sífak-ját, és minnyájan a' Váras-elejébe, egy fellyeb' való helyre vívén, tólténék-le a' földet, abból egy kis-hegyetskét tsinálván, és azt vékonyan búza liszttel hintenék-bé: melyet tselekedvén el-hiteté az el-lenségekkel, kik a' kő-falokról oly nagy bőséget nem kisseb' tsudál-kozással, mint irigységgel szemlél-tek, állitván, hogy a' mind búza lisztriek bőséges rakáfa volna, melly több' éléssel hozatott volna a' Ma-gyarok segétségére. Honnét a' köz népek, kik inkább meg-emész-tettek vala a' nagy éhségtől, fel-kezdvén támadni, kényszerítették a' Lengyel Király szövétséget szer-zeni Szent Lászlóval, és meg-bé-kélleni, olyan formán, a' mint Sz. Lászlónak tetfzett, és igaznak lát-szott lenni.

62. Illy ditséretes had' viselék, és nevezetes győzedelmek, mellyeket Szent László Király, az Országoknak fok rend-béli ellenségi el-len, nyert vala az Iltentől, soha fel nem fuvalkodratharák, és kevély-ségbe nem ejtheték őtet; sőt alá-zatosbbá, és az Istenhez ájtatosbbá tévék őtet; és az Istennek irgal-mas kegyelmességét inkább' meg-ismértették ő-véle. Az-okaért víz-sza-térvén Magyar-Országba, fok jószágos tselekedetekkel, és Isteni

tisztéletnek nyilván való jeleivel, mindenekért nagy hálákat akara ad-ni az Istennek, mint seregek-igaz Urának, és győzedelmek ke-gyes Istenének. Sok napokat töl-te az Isteni szolgálatban, szép ren-des *prozessz/zio* járáfokkal, Sz. Misék szolgáltatóival, és több' buzgó ájta-tótságoknak tselekedetivel, hálákat adván a' Mindenható Istennek; hogy a' kősséggel meg-ismértette, mivel minden jókat, és ditséretes győze-delmeket, csak az ő Szent kezéből vettek, és nem emberi erő-ájt-al. Még nem szűnik vala az Őr Iltent ditsőíteni, és magát ő Szent-Felségéhez, buzgó szeretetnek ki-vált-képpen való jeleivel, igen kő-telefnek mutatni. Az Istenhez va-ló nagy ájtatóságoknak jelei között, mellyekkel világosson meg-muta-tá hála-adó szívet az Istenhez, és Böldogságos Szűzhöz, a' Kristus Jébus Szent Annához, kit min-denkor kivált-képpen tisztelt, volt az-is, hogy az Istennek nagyob' ditsőiségére, és az Isten Annának tisztességére, a' Kőrös vize mellett, egy gyönyörűséges szép Templo-mot építe, mellyet bőséges jöve-delmekkel meg-gazdagitván, Püspö-ki méltósággal-is fel-ékesíte, mi-dőn a' mellett, a' fok népeknek álkalmatóságával, kik ájtatóság-ért oda gyűlnek vala, egy Váras-is építe, mellyett Váradnak neve-ze, Erdély Országának határiban.

63. Illy ditséretes tselekede-tekkel, Sz. László Király, a' maga nevét,

nevét, egész Európában, mindenfelé ki-terjezté. Ugyan-is nints olly dolog, melly nagyob' tiszteletet szerezzen a' Fejedelmeknek, mint a' Fegyvernek ditséretes gyakorlása, és vitézségnek mestersége, a' Szent erköltsökkel egyetemben. Innét vagyón, hogy midőn gonosz, és botránkoztató-vízszávonások gyuladoznának az Anyaszent-egyház, és az Imperium között való rendetlen hatalom miatt, mellyet magának tulajdonítani akar vala Negyedik Henrik Tsáfár, kit némellyek Harmadiknak hijtak, melly vízszávonások olly veszedelmes nagy háborúságokat szerzének az Anyaszent-egyháznak, hogy soha nagyobbakat a' Kereszténység nem szenvedett. Egybe-gyűlének az Imperium-béli Hertzegek, és Fejedelmek, meg-izenvén a' Tsáfárnak, hogy ha engedelmes nem akarna lenni az Anyaszent-egyháznak, és az Apostoli Szent Széknek, más Tsáfárt akarnának választani: azt végezzék, hogy Szent László Királyt válasszák, és a' Tsáfári koronát ő néki adgyák: de ő megköszönnvén a' Fejedelmeknek jó akarattyaikat, a' Tsáfári méltóságot semmi-képpen fel nem vállalá: Igen kéz lón, mint ájtatos fia az Anyaszent-egyháznak, el-menni húsz ezer válogatott lovagókkal általmára a' meg-nevezett Apostoli Szent Szék igazságának, a' párt-ütők ellen, a' mint Baronius Kárdinál emlékezetet tézzen felőle.

64. Annak-telette, mint-hogy a' pogány Szaratzénufok, a' Szent Földet csak nem az egész Nap-keleti tartományokkal, el-foglalták vala; az-okaért csak nem az egész Kereszténység fel indula, és több' nemzetekből való Fejedelmek egybe gyűlének, hogy hartzollyanak a' Szaratzénufok ellen; egy Sz. Remete intésére, és panaszolkodására, ki Péter Papnak hivattatik vala: és vízszá-térvén Jérusálembéli szarándokságából, mindeneket megjelente a' Romai Pápnak, úgy-mint Második Orbán Pápnak, és a' több' Keresztény Fejedelmeknek, hitt leveleket kordozván a' Jérusalemi Pátriárkától; a' nagy istentelenségekről, mellyekkel a' barbarus pogány népektől, meg-tsufoltattak, és ferteztetek azok a' Sz. helyek, az hol Meg-váltó Krisztus Urunk született, és az üdvösségnek Evangéliumát prédikállotta: azzal egygyütt elő-beszéllé; hallatlan nagy kegyetlenségeket, mellyekkel nyomorgatták a' Keresztényeket, kik ott laktanak. Mind ezek hasonló-képpen értésére adatván Szent László Királynak, ki mint-hogy igen buzgó szeretettel, és ájratósággal vífelteget az Isteni tisztelethez; és igen szorgalmatos vólt a' nyomorúttakat a' veszedelemből ki-fabadítani, és meg-óltalmazni, fő-képpen azokat, kik a' pogányok dühösségétől le-nyomattattak vólna, úgy fel-gerjede illy ditséretes Szent dolgoknak vég-

hez vitelére való kívánságtól (mivel az Ország dolgait jó rendben, és állapotban helyhezette vala) hogy nem igyekezik vala másra, hanem minden erejét csak arra kíváná fordítani: és annál inkább nevedik vala, minden órában illy buzgó kívánsága, mivel a' Romai Pápa minden Keresztény Fejedelmeket intvén a' Szent Földnek vizsgálva vételére, a' Sz. Kontziliumban nagy áldást, és bútsút engedett vala nékik, és tulajdon kezeivel a' Keresztet a' vállokra tette vala némely Fejedelmeknek, kik szabad akarattokból ajánlván magokat a' Szent dologra, némellyek közülök, hogy jobban véghez vihessék, jószágoknak nagyob' részét zálogba vetették vala, némellyek el-is adták vala.

65. Sőt ha régi Historikusoknak akarunk binni, Szent László Király, az egész Keresztényi hadaknak Generálisává választatott volt minden Keresztény Fejedelmeknek köszönséges akarattokból, kik el-végezték magokban, hogy az ő Zászlója-alatt vitézkedgyenek, szerentséfeknek állitván magokat, ha illy dicsőséges erős Fejedelemnek szárnyai-alatt vitézkedhetnének; és ha rendbéli igen nehéz táborozás illy nagy bölts, és sok próbákon forgott Kapitánynak okosságától vílelternék. Szent László Király, a' nagy méltóságot, mellyel őtet a' Fejedelmek tisztelni akarák, kedvesen fogadá. Az-okáért minden szorgalmatossággal ké-

szitvén magát, hogy az el-rendelt üdöre, erős fegyveres válogatott vitézével jelen lehetne: az Urakat, és Nemességet Ország gyűlésébe hivatá, nem csak hogy meg-jelentse nékik, e' rendbéli szándékát, és az Ország dolgait nékik ajánlja; hanem, hogy annak gond-vifélése módgyáról-is tanátsot tartson, mi-keppen kellene az Országra gondot vifelniek, jelen nem létében: és hogy meg-erössittené az ő tanátsokkal, a' mi illendőb' volna a' végre, hogy a' köszönséges jóknak szolgáltatási, femmiben meg ne fogyatkoznának.

66. És mint-hogy el-rendelte vala magában, hogy az ő két ötsét, a' Géza Király fiait magával el-vigye, kiket hólta-után a' Királyi korona illet vala: vagy azért, hogy hadi mesterségre, és vitézségre akarta őket tanítani, és hogy a' kényeségtől, testi ártalmas nyugodalomtól, egy-kevés ideig őket el-szakasztaná, vagy pedig azért, mivel nem meri vala őket házokban el-hagyni, mellyze földre távozván, hogy ne talám üdö-előtt a' Királyi koronára vágyodnának, a' mint szoktak azok tselekedni, kiknek ahoz közelb' való reménségek vagon: noha imár ki-jelentette volna akarattját, mellyikét kívánná a' meg-nevezett két ötsői közül, hólta-után országolni, midőn azt rendelte volna, hogy a' nagyobbik, tudni-illik Kálmán, mint kemény elméjű, és igen haragos természetű ifjú, vegye-fel a' Klérikát, és

készítse magát a' Papi Szent rendeknek fel-vételére, hogy Püspöki méltóságra emeltethessék, a' végre, hogy a' Szent rendekre, és egyházi méltóságra nézve, lenne 'szelid', és kellemetes'.

67. A' másik pedig tudni-illik Álmos, ki kissebbik volt, de Szent Lászlónak igen tetszett, mint kellemetes' erkölcsű, a' Királyi székben helyheztesék ő uránna. De Kálmán azt meg-értvén, hogy a' Papi életre, és a' Szent rendeknek fel-vételére ne erőltethetnék, el-akará magát rejteni, és egy éjjel némelyekkel, kik magokat ő hozzá adták vala, Lengyel-Ország felé szalada, melly dolog igen nagy szívbéli fájdalmat szerze Szent László Királynak. Mingyárt más búsulása-is következék néki, mivel egy nénye Otto nevű Fejedelemnek adatott volt házastársul, tudni-illik a' Murvák Hertzegeinek, ki a' mint fellyeb' megmondók, fok fegyveres néppel jött volt segítségére Géjzának, mikor Salamontól igen kegyetlenül ültöztetnék. E' Fejedelemtől két fia maradt vala az ő nényének, kiket mint szerelmes atyafiait Szent László igen szeretett, és az egyyiket a' Szent Földnek meg-vételére hívá, ki midőn engedelmes akaráván lenni, oda menni készülne; véletlenül ki-veretteték a' maga birodalmából Tseh-Országának Királya-által, ki hasonlóképpen közel való atyafia volt ez ifúnak. Az-

okaért mingyárt Szent László Királyhoz folyamék, ki mivel-hogy igen kötelessnek isméré magát lenni, hogy őtet minden módon megsegéttse, mind az Attyának érde- miért, mind pedig a' vér-szerént való atyafiságért. Minden mulatság-nélkül, más rend-béli dolgokat félre tévén, nagy siettséggel a' Tseh-Országi Király ellen fordítá fegyverét. De tsak alig mehetebé annak az Országnak határiba, nagy fájdalmas betegségtől kezdé szorongattatni, honnét meg-ismérvén, hogy az Úr Isten, ki akarná őtet e' világból venni: el-rendelé magában, hogy az ő által-menését, leg-szentebben, és Istenessebben, a' mint lehetne, véghez vinné, tellyességgel tsak a' minden jóknak kút-fejéhez, a' Mindenható Úr Istenhez ragaszkodván.

68. Annak-okaért mentől hamaréb' igyekezék az őtsét Kálmánt vizsza-hivatni, és le-tenedíteni, hogy ő-miatta új háborúság az Országban ne támadna: és az-után mindeneknek nyilván megjelenté, hogy Álmos Géjzának kissebbik fia, ő érette a' Királyságra meg-koronáztassék. Annakfelette meg-parantsolá, hogy az ő tulajdon keresményi, és jószágai a' Szent-egyházakra, és a' Szerzeteseknek Kalasztomira el-osztassanak; úgy annyira, hogy nem volt Templom, vagy más hely Istennek tisztességére szenteltetett az Országban, melly a' Szent László Király

könyörületességének valami gyümölcset nem érzette volna. Minek-utánna ezeket a' dolgokat igen szépen el-rendelte volna, a' Szent Szakramentomoktól meg-erősítettvén, tellyes szivéből, és lelkéből Isteni dolgokban foglalá magát; beszélgetvén, és elmélkedvén az örök életnek boldogságáról; melyet olly édesdeden tselekezik vala; és a' felől elmélkedvén, szivének olly nagy örömet, 's gyönyörűségét mutatya vala, hogy immár láttatnék a' Mennyei ditsőségekben örvendezni: és így midőn oránként inkább' nevedeknék a' betegségek nehézsége, lassan lassan meg-fosztatván testi erejétől, lelkét az Istennek kezeiben ajánlá, a' feszületet mellyéhez szoritván, melyet utolsó órájában-is mindenkor kezeiben akara tartani (a' mint Sz. Agoston Doktor-is kívánta) hogy ő Meg-váltó Krisztus Jésusnak karjai közdött akarna meg halni; mivel-hogy mindenkor azon igyekezett, hogy az ő Szent karjai közdött élyen, nagy erős reménségtől fel-gerjedvén, melyet az Istennek nagy irgalmatságáról szivében helyheztetett vala.

69. E' Ditsőséges Szent Királynak halála volt Krisztus Urunknak 1095. esztendejében: Ország-lásának pedig 19-dik esztendejében. Minek-utánna e' Szent Királynak halála ki-hirhedék, ki nem mondhatni, melly nagy sírások, és jajgatások hallactanak mindenütt az Or-

szágban; némellyek kiáltják vala: Megy holt az hazánknek kegyes Anya: Oda vagyon a' szegényeknek oltalmazója: némellyek pedig az mondják vala, hogy az Ország el-vesztette nagy erős Bátyját, az ellenségek-ellen: és így olly közönséges volt a' síralom, hogy senki nem volt, a' ki valami külső jelekkel szivének fájdalmát nem mutatta volna: a' síralom pedig közönséggel három egész esztendeig tartott, és az idő alatt femmi testi vigaságot bé nem vettek, meg-szűntek minden játékok, mulatságok, és tántzolások; úgy annyira, hogy a' mint a' szeretet, mellyel Szent László Királyt minnyájan kedvellették, ki-mondhatatlan nagy volt, úgy a' szivbéli fájdalom is, melyet minnyájan szenvedtek az ő haláláért.

70. Ugyan-is nagy tsudálkozás-ra méltó dolog, és minden Fejedelmeknek például adatott, hogy jól-lehet az igazságnak szolgálatában, igen hiven, és szorgalmatossan el-járt; gyakran forgatván ama verset szájában: *Pfal. 105.* Boldogok, a' kik meg-örizik az ítéletet, és igazságot tselekelnek minden időben. Melly dolog közönséggel nem tesszik azoknak, kik gonoszúl élnek; mindaz-által úgy tselekedett Szent László Király, hogy-sem élteben, sem hólta-után, senki nem hallatott, ki igazán el-lene morgolodhatott, vagy panaszkodhatott volna. Sőt sokan

az ő nevének eredetére tekintvén, azt mondták, hogy a' tselekedeti igen egygyeznek a' nevével; mivel-hogy az ő neve deákúl: *Ladiflaus*, amaz két szóból származott: *Laudis laus*, az az: Ditséretnek ditsérete, mellyen azt érthetni, hogy az Istentől kivált-képpen való módon adatott a' népeknek. Azokáért igen illendő dolog volt, hogy olly igen tiszteltetésék, és nagyra bősültetésék minden emberektől.

71. Bizonyára illy nagy Királyi, és igen ritka jóságos tselekedetek között, mellyekben magát gyakorlotta, kettő volt, mellyek kivált-képpen fel-ékesítették őtet; és az Isten színe-előtt olly kedvesé, és szerelmeleté tették. Első az ő tsudálatos buzgó ájtatósága az Istenhez: és mivel az ájtatóság semmi nem egyéb, hanem az akaratnak serénysége, és hajlandósága minden jó dolgokra, mellyek az Isteni szolgálathoz tartozandók: melly jó akarat leg-fő-képpen származik az imádságoknak, és mennyei dolgokról való elmélkedéseknek gyakorlásából; innét vagyon, hogy ő olly igen szorgalmas volt, és olly elő-menetelt tett volt az imádságban; és belső erejét, és érzékenységét olly rendessen tartotta, és igazgatta, hogy semmi foglalatosági hadakozásnak idején, vagy pedig békefészes údóban való Ország dolgai, az Isteni dolgoknak elmélkedésétől őtet meg nem tartóztathatták: sőt inkább' azokban

nagyob' okokat szokott vala találni az imádságra, és Istenhez való folyamodásra: úgy annyira, hogy minden helyeken, minden údókban, és minden alkalmatóságokban, igen jól tudta mzgát az Isten akarattya, és törvénye-szerént viselni, és alkalmaztatni.

72. Mikor pedig foglalatosági nem voltak, és nagyob' nyugodalommal, és buzgósággal foglalhatta magát az Isteni imádságokban, úgy el-merült a' Mennyei ditsőségek elmélkedésében, hogy léleken el-ragattatván, minden testi érzékenységtől meg-fosztartott, és tagjait, mint az holt, meg nem mozdította; és így imádkozván, láttatott néha, hogy szép fényességben, jó darab ideig magassan fel-emeltetett a' földről. Bé-telleyfítette ő Krisztus Urunknak ama modását: Szükség mindenkor imádkozni, és meg nem fogyatkozni: mivel-hogy tellyes életében, nem volt olly dolog, mellyet inkább' gyakorlott volna az imádságnál, az elméjét mindenkor fel-emelve tartván az Istenhez.

73. A' másik jóságos tselekedete, melly őtet igen kellemetése, és szerelmeleté tette az Istennek színe-előtt, volt az ő szép erköltsinek tekketése, és életének tisztasága, mellyet mindenkor minden motsok-nélkül meg-akart tartani, minden szentelenségtől, gonosz kívánságtól, és buja indulatoktól: melly dolog annyival ritkább' a' Fe-

jedelmekben, a' mint hogy ők nagyob' alkalmatosságokban forognak, és bőséges tefti gynyörűségekben élhetnek. Noha Bonfinius azt vélte, hogy Szent László Királynak is volt felesége, bizonyos koporsó felett való irástól indittatván, melly a' Beszprimi Templomban találratott, a' László Királyné, és több' Királynék temetése felett helyheztetve. Annak-felette azt is mondgya Bonfinius, hogy a' léányja a' Görög Tsázfárának, Komnénus Emmanuelnek adatott volt házastársul: mindazáltal ha jól meg-gondollyuk a' Koporsó felett való irást, mellyett ő elő-hoz, világoson ki-tetszik, hogy azzal semmit nem próbálhat; melly ez igékkel vagyon: *Ladislai, Sanctissimorum Pannoniæ Regum Consortium hic ossa quiescunt*: elsőben, mert nem tsak egy Királynak, hanem kettőnek, 's háromnak-is volt neve László: annak-felette, annak az Irásnak szavai felettéb' homályosok, és nem adhatnak bizonyos értelmet.

74. A' mi azt illeti, hogy a' léányát Emmánuel Görög Tsázfár vette volna magának házastársul; ha az údókót meg-gondollyuk, és őszve-vettyük, a' mit Bonfinius több' historikusokkal beszéll, világoson ki-tetszik, hogy az igen távul vagyon az igazságtól. Mivel a' mint az historikusok irásban hadták az Emmánuel tsekkedetit, azt is meg-irták, hogy ő ezer egy száz negyven egy esztendőben válasz-

ratott a' Tsázfárságra; Szent László Király pedig az előtt meg-holt negyven-hat esztendővel. Az-okáért Szent László Király tellyes életében meg-tartotta szüzességét, mellyet, a' kik meg-tartottak, tudgyuk a' Szent Irásból, melly drága koronával, az Isten Országában meg-koronáztattak; mellynek megtartásáért, és több' jóságos tsekkedetekért, mellyekkel Szent László Király igen tündöklött e' világon, most, és mind örökké nagy ditsőséggel őrvendezz Mennyeknek Országában.

75. Az ő teste, a' mint még életében rendelte volt, Váradon temettetett, abban a' szép Templomban, mellyett a' Böldogságos Szűz Máriának, Menny-Ország Királynéjának tisztességére épített volt. A' temetés pedig nagy Királyi pompával, és fok szép tzeremoniákkal szolgáltattott; fok Püspökök; Papok, és Szerzetes emberek; fokkal több' világi nagy Urak az egész Országban lévő Nemességgel jelen voltak: annak-felette a' köz népeknek számtalan fokasága, kik minden felől oda gyűltenek, nagy buzgósággal kívánván látni, és tisztelni a' Szent Király testét.

76. Mivel azért Szent László Király szép erköltsének tisztaságával, és Keresztényi jóságos tsekkedeteknek tekkelletésségével meg-érdemlette, hogy örök hajléka legyen Mennyeknek Országában; úgy az Úr Isten mingyárt jelét mutatá, ki-nyi-

ki-nyilatkoztatván az ő szolgájának ditsőséget, fok tsuda-tételekkel, mellyek mingyárt halála-után következének. Midőn az ő testét Királyi pompával, egy nagy szeke- ren, Várad felé vinnék, mivel az út igen hofzszú vala, meg-kelle szállaniok egy faluban nyugvásnak okáért; ki fogván a' szekérből a' lovakat, a' seregek-is meg-szállá- nak, magoknak, és a' barmoknak nyugodalmat adni. És a' szekér, mellyben a' Szent test vala, jó reg- gel tsak magától meg-indúla, oly nagy gyorsasággal, hogy az őrizők fel-ferkenvén, és látván, hogy im- már távúl vólna tőlök, soha el nem érheték, miglen meg nem álla a- zon az helyen, az hová kell vala temettetni: melly dolog a' mint bé- tőtött minden embert tsudálko- zással, úgy minnyájan el-hitték, hogy az Istennek titkos gond-vise- léséből, az Angyalok vitték őtet a' temető helyre.

77. Midőn nagy tisztességgel el-temettetik vala, más tsuda-is kö- vetkezék; melly hasonló-képpen meg-mutatá, melly igen meg-di- tsdítettet az ő lelke Mennyeknek Országában: a' gyönyörűséges jó illatnak alkalmatosságával, melly minden felé ki-terjedett vala az ő szentséges testéből; mert midőn egy ember a' többi között ott ál- lana, nem tetzik vala néki az a' gyönyörűséges jó-illat, sőt nem jó szagnak állitván azt lenni, nem aka- rá azt el-hinni, noha minnyájan

tsudálkoznának rajta: de maga ká- rán tanúla, mert mingyárt a' szája a' vállához tekeredék, és az álla úgy o- da ragada, hogy femmi-képpen meg nem mozdichattya vala; meg-ismé- ré vétkét, észére tére, és alázatos töredelmes szível, bősánatot kér- zén az Istentől, és segítségül hi- ván Szent Lászlót, midőn aláza- toffon könyörgene, érzé az ortzá- ját viszfza-térni helyébe, mindaz-ál- tal a' tsudának nagyob' bizony- ságáért, bizonyos jegy marada-meg, az állán, melly mindenkor meg- látzort; mellyet látván az embe- rek, igen tsudálkoznának, és ditsöi- ték az Istent.

78. Az-után nem fok údó múl- va más tsuda-tétellel-is akará az Isten, az ő Szent szolgáját meg- ditsdíteni, két embernek alkalmat- sóságával, kik egy-mással, egy ezüst pohár végett versengenek vala: egygyik azt mondotta, hogy zálog- ba adta vólt azt ezüst poharat a' má- sikkak; és a' másik tagadván a' zálogot, erőfiti vala, hogy az e- züst pohár régen az ő igaz Ótié vólt. Az-okáért a' verekedés törvényre kele; nem tudván a' Biró végét szakasztani, midőn fem egygyik- nek, fem másikkak nem volna ele- gendő bizonyosága; gondolá, a' mint afféle dologban szokott lenni, az Istennek igaz ítéletére hagyni, hogy a' Ditsdőséges Szent László Király érdemiért, mutatna jelt ő Szent- Felsége, mellyiké légyen igazság- szerént; az ezüst pohár tételsék a' Szent

Szent László koporsójára, és egyik közlök mennyen oda el-venni azt, mint tulajdon jószágát, és, ha a' Szent valami ellenkezésnek jelét nem mutattya, az ezüst poharat mint tulajdonát magának tarthattya. Tetsték a' tanáts-mind a' két résznek; de sokkal inkább annak; a' ki igaz Ura vala a' pohárnak, mint-hogy kivált-képpen való nagy bizodalma vólt, hogy Szent László meg-oltalmazná az ő igafságát; mivel azt az ezüst poharat, Szent László ajándékozta vólt az ő attyának, vitézségének jutalmáért, midőn őtet az hadakban vitézül szolgálta vólta. Ném-is tsalattaték-meg, a' reménségtől, mert élsőbbben az hazug ember járulván a' koporsóhoz, el-venni az ezüst poharat, minek-előtte a' kezével illetve vólta minden tagjai meg-merebedének, és azokat meg nem mozdithattya vala. Az után a' pohárnak igaz Ura-is oda járula, és az ezüst poharat kezébe vévén, minden ellenkezés-nélkül vizfza-hozá.

79. Az Úr Isten ísmég újjabban meg mutatá a' Szent László Király ditsőségségének nagy vóltát; mert élsőbbben meg-bünteté az hamis vakmerő bündöst, a' Szentnek tisztességét őltalmazván. Az-után pedig ugyan azon hazug istentelen embert, a' Szentnek érdemiért, meggyógyitá, és meg-szabaditá érdemlett nagy büntetésétől, midőn tellyes szivéből meg-síratván vétkeit, aközatoflon könyörge az Istennek,

hogy neki botsáffa-meg gonofz vétkeit, a' Szent László Király érdemiért. Több tsuda-tételek-is kövkeztenek mind halálának idején mind pedig hótra-után: A' vakok szemek világát, süketek hallást, és egyéb fok-féle betegségben lévő, meg-gyógyulást nyertek az Istentől, a' Szent László Király érdeme-által, őtet segítségül híván. És mind a' mostani üdőig-is, az Isten meg-akarta mutatni, a' mint, a' Romai Martirologium bizony-ságot téfzen felőle, hogy mi-képpen e' Ditsőségség Szent Királynak lelke, mint a' fényes nap, tündöklük Mennyeknek Országában, úgy a' világon tündöklük az ő ditsőségsége, a' fok tsuda-tételek által.

80. Sőt még midőn e' világon élne-is, el-hitték az emberek, hogy az Úr Isten tsudálatos-képpen, az ő hathatós imádságaért, és könyör-géfiért, mutatta-meg nagy irgal-mafságát a' Magyarokhoz, kik nagy szorongatásban vóltanak a' táborozásban: midőn Szent László Király úzvén 's kergetvén a' pogány ellenségeket, olly erdős hegyekre, és puztakra juta, holott semmi élést az ő vitézieinek 's táborának, természet-szerént, nem szerezhetett vólta: annak-okáért ájratos könyör-géfiével az Istenhez tolyamodván, mingyárt szarvasoknak, őzeknek, és egyéb vadoknak feregi, avagy tsordái elő-jövének, mellyekkel az egélsz táborát meg-elégité. Gyönyörúségség frís vizeket, kutaknak ked-

kedves szép forrást, a' kemény kö-
sziklából könyörgése - által hason-
ló-képpen meg-nyerte az Istentől.

81. Midőn Erdélyben a' Tatárok
ellen hadakoznék, ő általa meg-
győzetterének a' pogányok, és mi-
dőn hátrat fordítván el-akarnának
szaladni, hogy a' Szent László Ki-
rály vitézt az úzás kergetéstől meg-
tartóztathatnák, álnok tsalárdság-
gal ki-mondhatatlan nagy summa
pénzt hintettek szélyvel a' mezőben,
hogy midőn a' Magyarok a' pénzen
kapdofván, fel akarnák azt szedni;
ők vagy el-szaladnának, vagy pe-
dig ha látnák az alkalmatosságot,
vizfiza-térvén, nagy dühösséggel
a' Magyarokra rohannának: de a'
Szent László könyörgése-által az a'
fok pénz mind kővé válék. U-
gyan azon helyen a' Magyarok an-
nak-utánna egy Kápolnát építet-
tek a' Szent László tisztességére, és
minden esztendőben Szent László

Király napján, a' Keresztények szép
protzeszfizio járáfokkal, és Isteni ditsé-
retekkel oda gyűlnek, Szent Misé-
ket, és Prédikárziókat halgatnak,
ditsőitvén, és magasztalván az Úr
Istent. Ez az hely nem meszsze
vagyon Kolósvártól, ugyan Szent
Lászlónak hivattatik. Némellyek
azt mondgyák, hogy másutt-is ha-
sonló-kppen kővé vált a' pénz Sz.
László könyörgésére: a' pogány el-
lenségek pedig, az ő éles fegyve-
rét el nem kerűhették. Illy fok
tsuda tételektől fel-indittatván Har-
madik Tzeleztinus Pápa, Sz. László
Királyt a' Szentek Lajstromába
számlálá, közel száz esztendővel
hólta-után, 1192. esztendőben, a'
mint Natális Péter bizonságot té-
szen felöle: melly alkalmatosság-
gal, ísmég ujjabban fok, és igen
nagy tsudakat tőn az Úr Isten,
hogy az ő hiv szolgáját minden
emberekkel inkább' tisztelteffe.

Szent SALAMON Magyar - Ország Királyának élete.

1. **S**alamon, első András Magyar-
Ország Királyának a' Rokszo-
lai Hertzeg Agmunda nevű leányá-
tól született fia, négy esztendő-
nél kisebb' lévén, Harmadik Hen-
rik Tsáfzárnak Sofia nevű leányá-
val mátkaságra rendeltetett: és éle-
tének ötödik esztendejében Ma-
gyar-Ország Királyának koronázta-
tott, Országlásában nagyob' idejű

lévén, külömb'-féle szerentséket pro-
bált. Sok győzedelmekkel ditsőite-
tett: a' Beszűzsfok, és Bulgarufok Ma-
gyar-Ország ellen való kegyetlen dű-
hösségét úgy meg-bofűzűlotta,
hogy még tsak veszedelmeknek hir-
mondó követtye-is vizfiza nem me-
hetett. Dalmátziát, és Horvát-orzszágot
a' Norikufoktól el-vévén, a' Sogorá-
nak Zolomirufnak vizfiza-adta.

2. Szerentsélemb' volt az Attyafiaival, Géjzával, és Sz. Lászlóval való hartzolása. Mert megfogattatván, és Vifegrád várában őriztetvén, tsudálatos-képpen volt szabadulása. Midőn a' Szent István Király koporsójáról, kinek testét fel-emeltetvén tisztességesb' helyre akarná Szent László Király helyhezteni, a' kő-táblát előb' meg nem mozdithatták, hogy-sém Salamont szabadon nem bocsátották volna. Ugyan ő ellenek még-is kegyetlen hadat indítván, vizontag meg-győzöttetett: és Isteni lélektől sugallatván, a' világi dolgoknak hívságát meg-tanulta, és titkon az hartzról el-szaladott, a' koronát, és a' sisakot le-tévé, a' puztába méne, az hol elsőbben meg-isméré, hogy senki annál boldogab' nem volna, mint a' kit a' világ gyűlöne.

3. A' föld alatt való bár'an-otban lappangván, fűvek, és erdei almák voltak az ő étke, a' fáknak száraz levelei ágya, viz itala, vadaknak bőrei ruházattya. Szűnetlen való böjtöléssel, és fanyarúsággal a' testét öldökdölvén, éjjel, és nappal Istennek könyörögvén, a' világoa lévő Szenteb' templomokat meglátogatta. Végezetre Stiriában, Pola nevű városban, mindeneknél ifméretlen lévén, életének végét találá. Holott az ő Innepét minden esztendőben, Mind-Szent hávában, Isteni Szolofmával meg-szentelik: és az ő teremti tisztességesen helyheztetve tartatnak. Az ő élete meg-vagyon a' Polai Anyaszent-egyháznak tulajdon Letzkéiben, és a' Szent László Király életében, a' mint felyeb' meglátók.

Szent EDVÁRD Király élete.

1. Szent Edvárd, ugyan Sz. Edvárd Király, és Mártirnak unokája (kit hogy Királya lenne Isten Szent Brituáldnak lelki látásban meg-jelentette) tiz esztendőskorában, Angliát rontó Dánufoktól halálra keresztvén, számkivetésre kényszerítették attyafiánál, Normánia Hertzegénél. Holott a' vétkeknek gyönyörködtetési közzött életének tekkéletességével, és erkölsinek ártatlanságával, ol-

lyanná tette magát, hogy mindenneknek tsudájára lenne. Még akkor tündöklött ő benne, Istenhez, és lelki dolgokhoz tsudálatos ájtatósága. Igen szelid elméjű, és uralkodni kívánástól idegen volt. Ki szokta vala mondani: inkább akar Ország nélkül lenni, mellyet sokaknak halála, és vérek ki-ontása-nélkül, meg nem nyerhetni.

2. Azon-közben meg-halván a' kegyetlen tirannufok, kik az attyafiai

fiai életét, és az Országot el-vet-ték vala, vízfíza hivattaték hazá-jába. Holot mindeneknek kívá-nására, és nagy öröme az Orszá-got meg-nyervén, ellenségi harag nyomdokinak el-törlésére tellyes-séggel igyekezék. El-kezdvén a' Szent dolgokon, és a' Szentek Tem-plomin: mellyek közül némelylet-ket fundamentomiból ujjönnan ra-katott: máfokat meg-épitett, szép-jövedelmekkel, és privilegiumok-kal meg-ajándékozott: kivált-kép-pen arra igyekeztvén, hogy az el-esett régi ajtatóság meg-ujtatték. A' fő-rendektől házaságra kénsze-rittervén, közönségeffen írják, hogy száz jegyelsével szüzességét meg-tartotta az házaságban. Olly nagy vólt ő-benne a' szerezet a' Krisztus-hoz, és az igaz hithez, hogy néha a' Szent Misének áldozatiban, Iste-ni tényességgel tündöklő Krisztust látni meg-érdemlette. Az árvák-hoz, özvegyekhez, és szükölkö-dőkhöz nagy szerezetért, azok a' Attyának közönségeffen mondatik vala.

3. Profétálnak lelkével vilá-gosítottván, Anglia-Országnak jó-vendő állapotjáról, fokot meg-mondott. Azt-is leg-elsőbben, hogy a' tengerben el-merülő Dá-

nusok Királyának halálát, midőn Angliára bé-rohanni akarván, a' vitézi fegyveres hajóba bé-menne, azon órában, mellyben történt, I-steni látásból, meg-értette. Szent János Apostolt, és Evangelistát igen tisztelte; semmit senkinek, ki az ő nevével kért, meg nem ta-gadván. Ki midőn szakadozott ruhában maga nevével alamifnát kért volna ő tőle, nem lévén fo-lyó pénz nála, kezének ujjáról a' gyűrűt el-véven, néki adá, mel-lyet Szent János nem fokkal az-után Edvárdnak vízfíza-külde, kö-vetkezendő halálának napját meg-izenvén. Az-okáért a' Szent Ki-rály, magáért imádságot tétet-ni rendelvén, a' Szent Evangelistá-tól eleve meg-mondatott napon, e' világból ki-mult ajtatoffon, 1066. éftendőben. Ki fok tsudákkal világoskodott, Harmadik Sándor Pápa a' Szentek közébe bé-irá. Az ő emlekezetét XI. Innotzentzius az egész Anya-szent-egyházban szentel-tetni meg-parantsolta, azon a' napon, mellyen hólta-után harmincz hat éftendővel, az ő teste által vite-rett, rothadás-nélkül, és gyönyö-rúséges illatot terjesztvén taláta-tott.

SZ. KASZIMIRUS Magyar-Országának választott Királya Harmadik Kázmirus Lengyel-Országának Királya Fia élete.

Pikus Ranuntzius, Pármái Doktor által meg-iratott.

1. Szent Kázmirus Harmadik Kázmirusnak Lengyel-Ország Királyának fia volt, az Anyja Ersébet Ausztriai Második Albert Császárnak leánya volt. Ilyen Atyának, és Anyának hat fiai közül második szülött volt, kinék még hét hugai voltak. De a' mint idejével a' többinél elsőb' volt, úgy minden jóságos tselekedeteknek rendével mind azokat fokkal fellyül haladta. Krakóban az Országnek Fő-várársában születék, Mind-Szent havának 5. napján, 1458. esztendőben. Az ő születése annál nagyobb örömet hozott, és jó szerentsésnek ítéltetett, mennél szerentsésb', és bődögab' időben lett; mivel-hogy két jeles, és örvendeteres dologgal volt egybe-kapcsolva, melyek azon órában az Országnek nagy hasznára, és előmenetelére lettenek. Első volt, mivel a' Király az ő Attya Pruszfziában a' Németeket meg-győzé, kik ellen rettenetes hadakat vível vala. Második volt, mert Pogebratzius György Tseh-Országnek választott Királya, igen kedves követet küldé az Attyához, nagy köteles barátságot akarván szerzeni ő-véle, fok segít-

séget igérvén néki a' Pruszfziai hadakozásban, és annak-felette holtatán az Országot.

2. Szent Kázmirus még gyermekiségében, nagy reménségnek szép jeleit adá, mit volna tselekedendő nagy korában. Kivált-képpen pedig a' többi között két dologban világos jelét adá az ő kegyes elméjének, és jóra való hajlandóságának. Egygyik az ő tsudalatos ájtatósága, és Isteni félelme volt, melly ő benne láttatik vala: mivel-hogy midőn még csak tsőtömös gyermetske volna, halván másoktól a' Jésus, és Mária nevet, igen vigad vala; és mihent a' nyelve meg-öldaték a' szállásra, ezeket a' Szentséges neveket nagy édesdeden szájában kezdé forgatni: és a' néki rendelt imádságokat; igen könnyen meg-tanúlá, és azokat olly nagy ájtatósággal mondgya vala, hogy a' kik látták, tsudalokozván jövendölték felőle, melly nagy Szent léendő volna. A' másik volt, mivel olly nagy könnyűületességét mutatta a' szegényekhez, hogy a' mit kezébe vehetett, örömeit nekik adta: úgy annyira, hogy ezekkel a' két jeles dolgokkal, olly ájtatosnak, és kegyesnek mutattya vala magát, hogy
 ennek

ennek a' piros hajnalnak fényességéről, könnyen meg-érthették, melly nagy világosság volna következendő az ő napjának dél-korában.

3. Mihent Szent Kaszimirus hat esztendő el-töltött volna, melly időben a' kisderek közönségesen szoktak okofsággal élni, és jóra, vagy gonofra kezdenek hajlani; tudós, okos, és jó erkölcsű Prézeptoroknak gond-vifelése alá adták, hogy némelyek jó, és Szent erkölcsökre, és azokra a' jóságos tselekedetekre, mellyek olly méltóságos Fejedelemhez illendők vólnának, tanítanak őtet: némelyek pedig irás tudásra, és több nyelveknek meg-értésére, és szollására oktatták. Mind egygyikben, 's mind másikban, kevés idő alatt olly igen elő-ment, hogy mind azok a' dolgok, mellyeket megtanult, úgy látszottak, mintha nem vólnának elegendők az ő értelmének bé-telleyesítésére: olly éles elméjű, nagy szívű, nyájas, bátor-ságos, és mindenek-felett tisztaság szerető vólt, és kivált-képpen való mennyei malasztal, midőn okofsággal kezdett élni, meg-áldatott vólt az Istentől, az igaz Keresztényi hitnek meg-tartására; mivel-hogy olly tsudálatos dolgokat tselekezik vala, mellyek még nagy údős emberekben-is tekéncetefek vóltak vólna.

4. Midőn Szent Kaszimirus inkább' nevedekné, és nagyob' elő-

menetelt tenne a' Keresztényi jóságos tselekedeteknek tekénceteféségében, és a' Szent életnek nagyob' illatnyát adná; nem késék az őrdög, ki meg-irigylé, hogy ez ifiatska olly erős lépésekkel megyen vala az úton, melly az őrdök életre vífzen; alkalmatofságot támasztani, mellyel félben szakaszt-hatná, avagy leg-aláb' meg-nehezithetné folyását az ő Szent gondolatnak, és igyekezetének, mellyek telleyeséggel mennyei dolgokra fordúltanak vala. Az időben Pogebrátzius György Tseh-Országí Király, kiről fellyeb' emlékezetet tettünk, meg-hala. Kaszimirus Király igazságát támasztá, nem tsak Tseh-Orzágnak, hanem Magyar-Orzágnak koronájához-is, melly ő néki vala a' feleségére nézve, ki atyafia vólt László Királynak, ki igazán birta mind egygyik 's mind a' másik Országot, kinek fiai nem lévén halála-után, Tseh-Országot a' meg-nevezett György el-foglalta vala: Magyar-Ország pedig Korvínus Mátyásnak adatott vólt. Mint-hogy az első szülött fiát Uladislauft Tseh-Orzágnak Királyává választotta vala, noha Mátyás a' Magyarok Királya minden módon meg akarta őtet ellenzeni.

5. Történék, hogy nagyob' része a' Magyaroknak, el-unakozván az hadakozás miatt, meg-akarák verni Mátyás Királyt, és tsalam némelyek azt-is gondolván, hogy Kaszimirusnak Lengyel-Ország Királyá-

rállyának igasága volna Magyar-Országhoz, ki-hivák az ő második születt fiát Sz. Kaszimirust, és Királlyá választák őtet. Honnét Kaszimirus Király nagy örömmel hozzá kapasztkodván ez alkalmatofasághoz, el-készíté a' fiát; ki még csak tizen-harmadik esztendőbe fordúlt vala, 1471. esztendőben, és el-küldé őtet nagy hadi erős seregekkel, mellyeket vastag vitéz Kapitányok igazgatnak vala, kiknek okos értelmek, és tanátsok által az ifjú Kaszimirus magát, hadait, és Magyar-Országot igazgatná: ki jól-lehet természet-fszerént idegen volt afféle hadakozásfoktól, és inkább' szerette a' tsendes békefészes életet, mint az ő Szent igyekzetéhez illendöbbit, mindaz-által, hogy az Attyának engedelmes légyen, el-indula nagy bátorsággal Magyar - Ország felé, az hová bé-menvén, mingyárt némelly helyeket meg-erősíte annak határiban, hogy mindenkor ha szükség kívánna, bátorságofson ki-mehetne az Országból, 's mikor kívántatnék bé-is jöhetne. Az-után igen nagy örömmel a' Magyarokkal egyetembe, kik minden felől, nagy örvendeteféségnek jeleivel, ő-hozzá jönnek vala, által-menvén, minden ellenzés-nélkül Nyitraig mene, melly város közel a' Dunához, Esztergom, és Nagy-Szombat két nevezetes fő-várhoz, hogy onnan minden felé az hová kívántatnék bátorságofson el-mehetne:

ét ott várja vala a' Magyar-Ország nagy Urakat, kik őtet ki-hitták volt, hogy tőlök el-vehesse, a' mit néki ígérték vala.

6. Azon-közbe Mátyás Király, ki nem volt rest az hadi készületre, és mind azoknak meg-szerzésére, mellyek kívántatnának olly nagy útközetre; egybe-gyűjtven minden erejét, mennél jobban lehete, az ifjú Kaszimirus ellen jöve, és erős fegyverével meg-zabolázván a' Lengyeleknek nagy méréfészegeket, kik minden felé ki-űtvén nagy tsapafokat téfznek vala? az-után mesterséggel éle, mellyben, mivel igen okos, és éles elméjű Fejedelem vala, másokat felyül haladott. Mivel-hogy minden elég-tétellel; mellyek kívántatnak vala, és sok ígéretekkel, mesterséges hízelkedéffekkel, meg nem szűnék le-tsenedesíteni, és édesdeden magához vízfésza-téríteni azoknak a' nagy Uraknak sziveket, kik ellene pártot útvén, fel-támadtak vala. Melly mesterség tsudálatos dolgot szerze; mivel-hogy minnyájan le-tsenedesedének, és magokat meg-alázván, ő hozzá vízfésza-menének, el-annyira, hogy Kaszimirus nem csak heába várá azokat, kik őtet fegétették, és néki aranyas hegyeket ígérték vala, hanem azoktól-is, kik őtet követték, el-hagyattaték; egy kellemetes ígértnek alkalmatofaságával, mellyet ki-hirdettetvén Mátyás Király, igen nagy hatznára fordula néki: mellyel mindeneknek ő-ellene tet

vét-

vétkeket kegyelmessen megengedé, ha bizonyos üdönek folyása alatt, Királyokhoz való engedelmeségre vizsgálva térnének.

7. Honnét Kaszimirus megtsu-foltatván a' reménségtől, mely neki adatott vala, nem kezdte biza-kodni, hogy magát megoltalmazhatná, mivel Magyar-Országnak közepette taláztatik vala, és segítséget csak egy felől sem várhatott; akár hová tekintett, mindenütt az ő ellenségének rettenetes hadi seregit szemlélte: az ő ellenségének hatalmas táborra naponként dregbedett, és a' mezőt éppen el-foglalta. Az-okaért Kaszimirus kényszerítették bé-menni Nyitra várafsába, és ottan magát meg-erőssíteni, hogy jobban ellent állhasson, és az ellenségeknek fok rendbéli kegyetlen ütközetitől magát meg óltalmazhassa. De mingyárt elfébe vévé, hogy nagyob' inségre jutott volna, mind az élésnek szükségéért, melly annál nehezeb' vólt, mivel a' váras-bélieket-is táplálni kellett: mind pedig, hogy magát olly helyre tette vala, holott tudta, hogy vagy meg-öletnék, vagy pedig fog-ságba esnék. Mivel - hogy a' Fejedelemnek (kinek fején fordul-meg minden dolog) nem kell magát olly helyre rekesztetni, holott körül - vétetvén az ellenségektől, maga személlye-szerént nagy veszedelemben forogjon. Az - okaért azoktól a' Kapitányoktól tanátsoltatván, kik leg-sb-képpen igazgat-

ták az ő hadait, hogy a' maga személlyét bátorságos helyre venné el-sőbbben, minek-előtte az ő útai el-rekesztetnének, és a' váras éppen környül-vétetnék az ellenségektől. Mingyárt hadainak nagyob' részével el-méne, négy ezer válogatott vitézeket hagyván Nitra várafsá-nak meg-tartására, egy okos erős Kapitánynak gond-vifélése alatt, a' végre, hogy azt az erőtséget mind addig meg-tartanak, még a' Királytól az Attyától más rendelés jöne: azt állitván, hogy ollyan módon, Magyar-Országnak birodalmában, némű-némű-képpen a' lábait még meg-tarthatná, mellyet akkor személlye - szerént kényszerítették vala el-hagyni.

8. Ez a' vizsgálva menerel-is vég-be nem mehetett bizonyos kár, és ártalom-nélkül; nem azért, hogy szorongatott volna Mátyás Királytól, ki nem, hogy meg-gátolta volna, sőt inkább' kegyelmessen, utat adott a' Lengyeleknek a' szaladásra; hanem a' vitézek engedlenségeért, kik a' nagy énségtől feletreb' szorongatva, úgy látszott nekik, mintha lanyarú tömlőtzből szabadultanak volna ki; a' nagy szükségűtől kényszerit-tetvén, némű-némű-képpen magokról-is el-felejtkezének, és ragadományokra, fosztásokra rendetlenül veremedének, és az-okaért hivatalyokban a' Zafiók alatt meg-nem tartóztathatnak vala, úgy-an-nyira, hogy fokan közülok a' pa-raszt

rafzt népektől meg-ölettettek, némelyek pedig igen meg-sebesítettetek. Mindaz-által Szent Kázmír kevés napok alatt vízfűz-méne Lengyel-Országban határiban, és onnét a' Királynak az ő Attyának, a' maga szerentsétlen hadakozásáról hírt küldte, új rendelést várván ő-tőle, mit kellesték tselekedni. Meg-értvén e' dolgot minden reménsége-ellen Kázmír Király, olly nagy szomorú keferőség elfogá szívében, hogy akkor nem tudgya vala mit kellene tselekedni. Honnét azon-közbe ama Kapitány, ki négy ezer válogatott erős vitézekkel Nyitra várasának megtartására hagyatott vala, látván, hogy semmi segítség nem jön, hogy a' vitézeket mind el ne vesztene, kik immár éheln halnak vala meg, kényszerítették meg-adni a' váraft, illendő kötéteket tévén Mátyás Királlyal.

9. Mellyet hasonló-képpen meg-értvén Kázmír a' Lengyelek Királlyal, minden reménségét elveszté Magyar-Országhoz: az-okáért haza hívá a' fiát. De midőn az ifjú Kázmír haza menne, parantsolat érkezék az Attyától, hogy maradna-meg egy Kastélyban, három mély-földnire Krakon kívül. Ezt akará tselekedni a' Király, vagy azért, hogy könnyebben enyhithesse szívének fájdalmát, mellyet érzett Magyar-Országért való szerentsétlen hadakozásáért; olly hamar nem botsátván maga elejé-

be a' fiát, hogy ne látná azt szemel-előtt állani, ki olly szerentsétlen hadakozásnak emlékezetét megújítaná: avagy pedig azért, hogy illyen módon akarta ki-önteni haragos búsulásának indulattját, mellyet a' fia-ellen, és azok ellen, kik a' fiát igazgatták szívébe vett volt, noha a' rendbéli szerentsétlenségnek őik nem voltak oka. A' mint gyakran tselekeznék a' Fejedelmek, kiknek ha valami dolgok, mellyet szolgáikra biztak, noha a' szolga reftségét, avagy más rendbéli fogyatkozását okúl nem vethtik, mindaz-által kegyes szemmel azt nem nézhetik, sőt gyűlölik, ha nem személyét, leg-alább' rofz szerentséjét annak a' szolgának.

10. Honnét ez a' kemény tselekedete a' Királynak, úgy általveré szívében a' fiának, hogy szégyenletében nem-is mer vala máfok elejébe menni. Az-okáért magában szálván, és az emberi dolgoknak alhatatlanságát jól meg-gondolván, el-tekéllé magában, hogy afféle kevés ideig tartó, és csak hamar elmulandó világi dolgokhoz soha nem ragaszkodik, hanem csak a' Mennyei jókat, mellyek mind örökké meg-maradnak, igyekezik el-nyerni. Így e' világi szerentsétlenség, a' Keresztényi jószágos tselekedeteknek, nagy elő-menetelet nemzé ő benne, hogy pedig minden világi dolgokat inkább' el-változtathasson, Litvániába méne, az ő régi eleinek hazájába, melly akkor

az ő öttésének Alekszändernek bir-
tóra alatt vala; és ottan olly Sz.
életet kezdé élni, hogy inkább' la-
nyarú pénitentzia-tartó szerzetes
embernek látszott lenni, hogy-fem
ifjú, és gyenge Fejedelemnek, ki
idejének virágjában vala, és Kirá-
lyi gyönyörűségekben kedve-szerént
neveltetett volt. Tellyeséggel az
Istenhez ragaszkodván, minden-
gondolatit, és tselekedetit, csak
az ő Szent akarattya-szerént ren-
delé; és minden dolgokban, mel-
lyeket kellett tselekedni, csak az
Istent keresé, és ditsdité.

11. Az-okáért, hogy arra a' jó-
ságos tselekedeteknek tekkelltet-
ségére, mellyre tzelozott, el-jut-
hathatna, és hogy nagyob' készület-
tel, a' Mennyei fényességnek sugá-
rit, mellyeket az Isten az ő lelké-
be önt vala, bé-veherné; két ki-
vált-képpen való eszközökkel éle,
mellyekkel tsudálatos-képpen tün-
döklött: mellyek közül egygyik
volt, a' szüntelen való ájtatos buz-
gó imádság: a' másik pedig a' ma-
ga testének öldöklése, és fanyarga-
tása, kivált-képpen azokban a' dol-
gokban, mellyek ellenkeznek a'
tisztasággal, mellyet ő minden dol-
gok felett szeretett. A' mi az imád-
ságot illeti, jól tudván ő melly
kellemetes, és nagy méltóságú lé-
gyen az imádság; mert az-által az
igazak Istennel nyájaskodnak, és
barátkoznak, és némű-némű-kép-
pen az Istennek jelen-létével ör-
vendeznek; olly nagy buzgóság-

gal gyakorlotta az imádságot, hogy
femmi dolgot nem talált, melly ő-
tet inkább' gyönyörködtette, és
nagyob' Isteni szeretetre fel-gyü-
láztotta volna, mint az imádság.
Az-okáért minden ödöt, mellyet
életének szükséges foglalatosági-
tól vehetett, Isteni imádságokban,
és elmélkedésekben töltött, és
azokban el-merülvén úgy lángozott
a' lelke, hogy úgy látszott, mint-
ha éppen égne, és el-olvadna az
Isteni szeretettől, nagy ohajtáfo-
kkal, és sűrű könyhullatásokkal,
szokása-szerént, gyakran imádságit
egybe foglalván; és az-után nagy
tsendességben, és nyugodalomban,
mint-egy el-ragadtatott lelkében az
Istenhez, mozdúlhatatlanul marad-
ván, mintha a' lelke el-vált vol-
na a' testétől: és úgy el-felejtkezett
magáról, hogy egész nap étlen ma-
radott volna, ha az Atya paran-
tsolattyából, szokott buzgó ájta-
toságát félbe nem szakasztatták,
volna ő - véle, olly nagy volt a'
Mennyei malasztanak bősége, mel-
lyet ő az imádság által veszen vala.

12. Az-okáért Szent Kaszimirus
többet élt a' Templomban, min-
den tzeremoniákan, és Isteni ditsé-
reken jelen lévén, hogy-fem az
Udvarban; és inkább' nyájaskodott
a' Papi rendek között, hogy-fem
a' Királyi palotákban, a' világi U-
rak, és Fő-rendek között. Melly-
nek tselekedetére nem volt néki
elég a' nap, hanem éjjel-is gyakran
fel-kél vala, és mezt-láb a' Tem-
plom-

plomba ment, és az ajtókat bé-té-ve találván, azoknak küszöbére le-térdepelvén, ájtatos imádságit bé-mútatta az Istennek. E' volt az ő nagyob' nyúgodalma, édesége, és gyönyörűsége, mellyben néki kedve tölt vala. Az-okáért nem tsuda, hogy az Isten-is, kivált-képpen való Szent malafztyával meg-áldotta volt őtet, hogy tekél-letesben gyakorolhassa magát buz-gó ajtatófságában. Mivel azt írják felőle, hogy midőn imádkoznék, semmi rendetlen gondolat nem üt-között elméjébe, melly az ő elmél-kedését más-felé húzta volna, úgy az okófság alá vetette volt maga képzé-sét. Melly annál tsudálatosb', hogy ő Fejedelem lévén, a' világi ura-ságot meg-köszölte vala, Királyi udvarban lévén, nem a' Kalastrom-ban; semmi gyönyörűség, az ör-dögnek intselkedése által, és a' test-nek hizelkedése-által, az ő elmé-jébe nem tűnt, mellyet mingyárt ki nem vetett volna. Noha az ör-dög akkor élesíti inkább' a' késér-teteknek fegyverét, hogy az Isten szolgáit meg-háborítsa, és lelki vi-gasztalásoktól, mellyeket az imád-ságban érzének, meg-fosztassa, a' mint fok szent emberekkel tsele-kedett.

13. Szent Kázmirus a' Bóldog-ságos Szűz Máriához igen ájtatos volt, kinek tisztetésére minden nap el-fszokta vala mondani ama szép ditséreteket, mellyeket őn-nőn maga szerzett vala, az Isten

Annya dérsőfséges életének titkai-ról, tudni-illik, ezt a' gyönyörűsé-ges Éneket: *Omni die dic Mariae mea laudes anima, &c.* Mondgy naponként, és óránként lelkem ditséreteket, Máriának, &c. Minden módon, mint ájtatos szolgája, akarván kedves lenni a' Szent-séges Szűz Máriának, és mennél job-ban lehetne, őtet követni igyek-zvén, kivált-képpen való nagy szor-galmatósággal éle, hogy ama nagy tisztaságot, és ártatlanságot, melly az Istennek, és az ő Szent Annyá-nak, olly igen tetszik, meg-nyer-heffe; a' végre fok-képpen őldö-kölvén, és fanyargatván a' testét, a' mint fellyeb' meg-mondók. O tellyes életében tisztán meg-tartotta szűzességét, és úgy meg-erősítetett volt az Isten kegyelmében, hogy a' testnek őstönét nem ér-zette; soha a' tisztátalan gondola tok úgy meg nem maradhattak az ő elméjében, hogy őtet valami testi gyönyörűségre indíthatták vol-na. Melly dolog, a' mint fellyül halad minden emberi erőt, és szor-galmatóságot, úgy világoffon lát-szik, hogy kivált-képpen való nagy ajándéka volt az Istennek, az ő Szent Annyának esedezése által, kinek olly buzgó ajtatófsággal szol-gál vala.

14. Bizonyos dolog, hogy ő a' maga részéről, meg nem szűnt munkálkodni, hogy ezt a' drága aján-dékat meg-tarthassa, nagy gond-vi-selés alatt tartván minden érzékeny-séget;

ségét; mivel-hogy minek - utánna el-tekéllé magát tisztán, és szűzen meg-tartani, mindenkor kiváltképpen való nagy szorgalmatossággal magát, és minden érzékenységit meg-örizte, és leg-inkább a' szemeit, mellyeket zabolán tartott, hogy valami hiúságot ne láthatnának; és tellyes éltében, minden helyen, az hol lakott, az afszony állatokkal való befélgetést, és nyájaskodást, el-távoztatta, még a' nénnyeivel, és hugaival sem nyájaskodott. Több' elfzőkzök, mellyekkel élt, hogy a' testét meg-fanyargatván, tellyeséggel a' lélek alá, és az Istennek törvényre-alá verheffe, fokak voltak; de közönseges praktikái, mellyekkel bővebent élt, ezek voltak: hogy marosó éles szőrből való övet hordozott a' mezételen testén, fok alkalmatlanságokat szenvedén, a' puzta földön alutt, de csak annyit, hogy alig vólt elég életének megtartására. Annak-felette az ételben, italban igen mértékletes lévén, fokat bőjűlt; a' fris étkektől, mellyekkel bővelkedni szokott a' Fejedelmek asztala, magát megtartóztatta, az Anya-szent-egyháztól rendeltetett bőjtőköt olly erőssen meg-tartotta, hogy noha a' betegségtől felettéb' szorongattatnék, és az orvos Doktoroktól kényszerítetnék az hús ételre, soha meg nem tselekedte. Mindenkor maga ellen, és tulajdon belső indulati-ellen tufakodott, mellyek ellen nem

csak erőssen akart állani, éppen meg-tagadván a' maga akarattját, és meg-zabolásván rendszeren kívánságit, és minden dolgoknak, mellyekre természet-szerént hajlandónak ismérte magát lenni, ellene-mondván; hanem erőlködék vala üldözni tulajdon kívánságit, és indulatit, meg-fosztván magát minden dolgoktól, mellyek test-szerént tetfizettek vólna néki, jól-lehet szabadon, és vétek-nélkül élhetett vólna azokkal; és meg-tselekedvén azokat, mellyek unalmasok, és természet-szerént igen nehezek vóltak.

15. Pompás ruhákat, és ékes öltözeteket, mellyeket az ő állapotya kívánhatott vólna, nem visel vala; és mennél jobban lehetett, minden-féle mulatságot, járékokat, és máfokkal való halfzontalan nyájaskodáfokat el-távoztatott; minden dolgaiban úgy viselte magát, hogy az ő élete, a' jóságos tselekedeteknek, és Keresztényi jóerkölsőknek, mint-egy tüköre vólt; fő-képpen azokban a' tartományokban, az hol nagy testi szabadságban, és a' Keresztényi igaz hitnek kevés világánál élnek vala. Melly annál tsudálatosb' dolog, mivel ő nem szokott vala a' Szerzetes emberek Kalafstromiban élni, holott az alkalmatosságoknak távúl-létével, és az Isten szolgainak Szent nyájaskodásával, a' fok lelki segítségek-által, fokkal könnyeb' az embernek tisztán meg-

tartani magát, minden vétkeknek mentségétől. De ő Király fia lévén, fok gyönyörűségek, és Királyi pompák között fel-neveltetvén; fok alkalmatlanságok, és késértetek-között, életének leg-szeb' virágjában forogván, fok rendbéli emberekkel nyájaskodván, mindaz-által Angyali életet tudott viselni e földön, és minden vétkeket úgy eltávoztatott, hogy az Isteni malasztot, mellyet a' Szent Keresztesség-által vert vólt, soha el nem vesztette.

16. Senki pedig azt ne vélye, hogy azok a' vigyázások, és szorgalmatlanságok, mellyekkel Szent Kázmír a' maga lelkének tisztán meg-tartására, és elő-menetelére élt, másoknak nem használtak volna; mert jól-lehet minden világi tiszt-vifélésektől futott, sőt a' mint írják, nyilván ellene-mondott a' Litvániai Hertzegségnek, melly őtet illeti vala, úgy-mint a' több' atyafiaknál nagyobb; mindaz-által néha a' gond-véfélfére kényszerítettvén, minden gondolatit, és tselekedetit a' végre vezérelte, hogy azokkal az Isten tisztességére, és a' Keresztényeknek hasznára élhetne. Az-okáért kiváltképpen való gondot viselt a' szegényekre, árvákra, és özvegyekre; és községesen efféle személyek Attyának hivatott. Mindenekkel az igazságot tekéletesen meg-akarta tartani; és mindenek felett az Isteni szolgálathoz, és az igaz hithez, igen buz-

gó, és ájtatos vólt; a' Romai Pápához, és az Apostoli Szent Székhez kiváltképpen engedelmes lévén, a' mint bizonyágot téveszen felőle egy parantsoló levél, melly most-is a' Vilnai nagy Templomban tartatik, mellyet az ő kérésére, nyilván ki-botsáta a' Király az ő Attya. Mellyben a' többi között a' parantsoltatik, hogy a' falukon, és mező várasokon; holott az együgyű goromba ködség között az eretnokség gyökeret kezdett valesz ereztetni; új Templomokat ne építhessenek, és a' régieket meg ne ujjithassák, hogy ottan hirdessék dögleteles vallásokat, kik a' Romai Anya-szent-egyház ellen pártot-ütöttek vala: kiknek Szent Kázmír mindenkor kemény ellenségek vólt, minden módon erőlködven azok ellen állani, és az őrdögi találmányokat éppen ki-irtani.

17. Illy fok jóságos tselekedeti után, bizonyos betegségbe esék, melly a' mint az orvos Doktorok mondották, következett a' maga meg-tartoztatásából, mivel igen meleg természetű ifjú vólt: melly noha kiváltképpen való dolog vólt, mindaz-által olvastatik, hogy másokkal-is történt, a' mint más Fejedelemnek-is, ki ugyan Királyi nemből vólt, csak nem azon időben, olyan nyavalyája történek, tudni-illik, Liszboniai Jakab Kárdinálnak, ki halálos betegségbe esvén, mellyből az orvos Doktorok tanáttasá-szerént, meg-gyógyult vólt,

na, ha aszfzony allatot akart vólna ismérni, inkább' akart halált kofstolni életének virágjában, hogy-fem az Istent meg-bántván, életét meg-tartani, honnét lelkének kárhozattya köverkezhetett vólna; úgy-is tselekedék, e' világból szentül ki-múlván életének 25. ezten-dejében, 1459. ezten-dőben. De annál nagyob' ditséretre méltó e' Kárdinálnál Sz. Kázmirus, mivel a' Kárdinál maga meg-tartóztatása tulajdonittathatott az Egyházi Méltóságnak, mellyre köteles vólt: de a' Szent Kázmirus maga meg-tartóztatása, kétség-nélkül tulajdonittatik éppen csak az ő szabad vá-lasztásának, mivel a' meg-nevezett köteleléstől szabad vólt, és az aszfzony állattól való illendő társasággal egéségét meg-nyerhette vólna; mindaz-által ő olly nagyra bősülte a' tisztaságnak meg-bősülhetetlen kintsét, hogy akár-mint jóval-tották néki az orvos Doktorok, hogy életének meg-tartásáért, venne feleséget magának, és az ő szüléi pántansolattal-is arra akarták kényszeríteni őtet: inkább' akarta életét meg - rövidíteni, sérelem-nélkül meg-tartván tisztaságának virágját, mellyet olly nagyra bősül vala; hogy-fem életét meg-szabadítani, szüzességének el-vesztésével; igen okoslan azt felelvén: Ha ollyan orvosság-által tartatik-meg a' testi élet, nem kell néki azzal az orvossággal élni, mert ő nem ismér más életet az örök életnél, nem mond-

hatván igazán azt életnek, melly a' meg-nevezett orvossággal hoz-szabbíttathatik-meg, igen gyarló, és halandó lévén.

18. Inkáb' nevedekvén, és súlyosodván a' nyavalya, életének utolsó órájához kezde közelgetni a' Szent ifjú, mellyet ő meg-érezvén, vagy inkább' Isteni jelentés-által meg-értvén, magát el-készíté, mennél jobban lelete az Istenhez való menetelre, mivel-hogy a' SzentSzakramentumokkal mingyárt lelkét meg-erősítvén, kezébe vévé a' Felfületet, és figyelmetessen nézi vala, Meg-váltó Krisztus Urunk szenvedéséről, és haláláról elmélkedvén, nem-is akarta másfelé fordítani a' szemeit: hanem mindenkor, a' mig szólhatott, a' Krisztus Jéssussal beszélgetett, az ő keserves szenvedésének képét szemlélvén, és gyakran mondván amaverfet: Uram a' te kezéidbe ajánlom az én lelkemet: és végezetre, Jéssus, Mária nevét mondván, lelkét az Istennek adá; az ortzája olly tisztán, és szemei olly szép fényelen maradának, hogy nyilván látszott, mint alutt-el az Istenben. Az ő e' világból való ki-múlása pedig lön Bőjt más havának 4. napján, 1484. ezten-dőben. Az ő teste Vlnában Litvániának Fő-várasában, Királyi pompával temet-teték a' nagy Templomban, melly Szent Sztaniszlus Mártir tisztességére építettett, a' Böldegságos Szüz Mária Kápolnájában, mellyet ma-gának

gának választott vala. Életének leg-fzeb' virágjában, úgy-mint 25. efsztendős-korában hala-meg; és mivel Angyali életet élt inkább' e' földön, hogy-fem emberi életet, bétellyefedettt ő rajta a' Böltsnek ama mondása: *Sap. 4. v. 13.* Rövid időben vége lévén, fok időket töltött-bé: Mert kedves vólt az Istennek az ő lelke: azért szerettt őtet ki-vinni az hamiságok közül.

19. Annak-okáért meg-akarván az Úr Isten, az ő hiv szolgájának ditsőséget jelenteni, fok tsudákat tón az ő érdemiért; mivel fok betegek, ina-szakadtak, és egyéb segétség-nélkül szükölködök, kik ő hozzá folyamodtak, ájtatoson meglátogatván az ő koporsóját, meggyógyultának, és segétséget vettek: a' vakok látást, a' süketek hallást, a' némák szóllást, a' sánták járást nyernek vala ő általa az Istenből; sőt a' mi nagyob', az halottak fel-támadnak vala. De a' többi között, igen nagyot tselekedék, két úttal-is, az ő Nemzetének közönséges hasznára, és megmaradására. Midőn a' Litvániai Lengyelek, igen kegyetlenül elnyomattak vala, a' Muszka-Ország-béli népektől; és azoknak fegyverek 's tűzök-által fok károkat szenvednek vala: akkor két ezer Litvániai Lengyelnek meg-jelenék Sz. Kázmirus, és biztatván őket, Vezérek lón nékik, és egy nagy folyóvizet által-gázolván vélek egyetembe, kétfzer meg-űtközének a' Musz-

kákkal, kik hatvan ezeren vallának, és azokat tsudalatos-képpen futáfra, és szaladásra inditák; és annyit le-vágának azok közül, és olly sokat ejténék rabságba, hogy önnön magok-is el nem hitethetik vala magokkal, miképpen olly retteneves vér-ontás, és rablás, mehetett véghez az ő kezek-által, az ő hatalmas ellenségek-ellen. Mellyet Isten előtt a' Szent Kázmirus érettek való efsztendésének méltán tulajdonitanak. Honnét az ő őttse Sigmond, ki akkor Lengyel-Országnek Királya vala, alázatosfan kéré a' Romai Pápát, hogy a' Ditsőséges nagy Szenteknek Lajstromába számlállya őtet, kit az Isten illy nagy tsuda-tételekkel megditsóitett, az ő Sz. életéért, és érdeméért. Minek-utánna mind életét, 's mind a' fok tsudákat jól meg-értette vólna Tizedik Leo Pápa, illendő Sz. tzeremoniákkal, 1521. efsztendőben a' Szenteknek Lajstromába számlállya őtet, a' mint a' Romai Mártirologium bizonyoságot téfzen felőle. Azután pedig nyoltzadik Kelemen Pápa, ki Lengyel-Országban Apostoli követséget járt vólt, tulajdon szemivel látván világofságát a' Szent Kázmirus életének, és a' tsudáknak fokaságát; midőn a' Sz. Péter Székébe Pápaságra emelterék, inkább' akarván tisztelni Szent Kázmirusst, megengedé, hogy Lengyel-Országnek minden részeiben, és határiban szép solennitással nagy Innepet szenteljenek az Istennek, az ő Szent szolgálja tisztetéségre.

Zorárd Szent ANDRÁS Remete élete.

1. **Z**orárd Szent András paraszt Atyáktól származott; dicséretes jóságos tselekedeteknek fényességével meg - világosított. Remete életnek szeretetétől víveltetvén, midőn Szent István a' Magyarok Királya gond-vifélése - alatt az igaz Keresztény hitet, és Istennek szolgálattára köteleztetett férfiakot virágozni, és sok szent életű embereket Magyar-Országba folyamni megértette volna: hogy azoknak példájával nagyob' lelki buzgóságot, és előmenetelt venne, Lengyel-Országból oda méne. És Filep Apáturtól, ki Nyitrai határban, Zobor nevű Kalastromban, melyet Szent István Király, Szent Hippolitus Mártírnak tisztességére épített, Előjáró vala, kedvesen bé-fogadtatott. Hogy a' Szerzetnek ruháját fel-vévé, a' Zorárd nevét, András névvel meg - váltóztatta; hogy azzal a' névvel, a' Krisztus Keresztének szeretetére intetnék.

2. Új életet kezdvén Nyitra váraánál, szenteb', és tekéletesb' magán való életnek szeretetével, Szikálka nevű kő-sziklának barlangjába, nem meszfe Trentséntől, a' Vág folyó vizének partya felett, magát bé-vévé: és lanyarúságban,

testének tsudálatos öldöklésében remete életet vífele. Gyakron e-gész három nap semmi étket nem evett. A' negyven napi böjtöt, tsak negyven dióval meg - elégedvén, töltötte: ugyan negyven napi böjtöt, annak-felette ahoz foglalt.

3. Ejjel, és nappal imádságban foglalta magát: el-faradott testének valami kevés nyugogalmat tsak alig adott. Mivel egy odvas tserfa tőkét olly mesterséggel környülvert fa - szegekkel, és hegyes nád-szálakkal, hogy-ha az álomnak engedvén a' teste valamely felé hajólni akarna, a' szegek, és nád-szálak hegyeivel meg - sértődvén, a' könyörgések folytatására fel-ferkenne. Hasonló-képpen egy abroncsot, melynek négy részére ugyan annyi követ kötött vala, a' fejekörül fel-akasztva tartott, hogy akár melyik részre hajtana a' fejét az álom, a' kőbe ütközvén el-kergettetnék. A' szőr öv helyett vas lántzal övedzette-bé meztelen oldalát, mely a' husát, hogy a' tsontokig bé-rágta, holta-után nyilván láttatott. Nyitrán temettetett a' Szent Emeránus Templomában. Szuriusnál meg van az élete.

Hét aluvó Szenteknek Historiája.

Metafraszes Simeon, és Turoniai Gergely-által meg-irattatott.

I. **D**étzius a' Romai Impériumot birván, és Afziában Efeszus várafsában lévén, fok népeket egybe-gyűjte a' szomszéd Tartományokból, pompás áldozatot tenni az hamis Isteneknek. Sok Keresztények, kik akkor abban a' Tartományban talátnak vala, mind Egyháziak, 's mind világiak, külömb-külömb helyekre szaladának. A' Tsászar áldozatot tön egy piatznak közepében, és látván, hogy a' Keresztények jelen nem vólnának, parantsolatot botsáta-ki ő ellenek, hogy minnyájan meg-fogattatnának. Sokan közülök fogságba tétérenék. És némellyek a' kegyetlen gyötrelmekről meg-rettenvén, mellyekkel őket fenyegették, az Hitet meg-tagadták, és a' Bálványoknak áldozatot tettek, melly dolog nagy fájdalmat okozott a' Keresztényeknek, kik olyan dolgot hallottak: mivel a' nyomorúttak, hogy testeiket el ne veszténék, lelkeket el-vesztették. Sokan, kik álhatatosok voltak a' Krisztus Jébus Hitében, mártiromságot szenvedtek: és azoknak testeit az útszakon hagyattanak: és sokaknak fejeket el-vágván, magas karrókra húzták, hogy másokat meg-rettentsenek.

2. Következék, hogy hét Ke-

resztény ifiak, a' városban fő-rehden lévő személyeknek fiai, kiknek nevek vala: Makszimiliánus, Lámblikus, Márton, János, Diénes, Eustákius, és Antal, bé-vévén önön magokat egy Szent-egyházba, midőn Détzius vigyázna az ő áldozatira, ők imádkozának az Istenhez, fok könyhullatásokkal, és fohászkodásokkal, kérvén ő Szent-Felségét, hogy könyörülne az ő hivein, némellyek a' Tsászar tselédi közül láták őket, és tudtára adák néki, mi-képpen azok az hét ifiak (egy közülök, úgy-mint Makszimiliánus, az Efeszú város Préfektusának fia lévén) imádságban vólnának a' Keresztények Szent-egyházában. A' Tsászar hivata őket, és meg-kérdé: miért nem áldoznának az ő Isteninek? Felelnek: Oka az, mert ők szoktak áldozni az Úrnak, ki a' Mennyet, és a' földet tereptette: és nem a' Bálványoknak: mert azokat imádni kárhuzatos a' léleknek. Détzius nem akarván tovább őket hallani, meg-parantsolá, hogy fosztatnának meg a' vitézségnek ruháitól, mellyeket a' Nemes emberek hordoznak vala: és az arany-lántzok vetnének-el az ő nyakokról. És bizonyos napot rendelék nekik, hogy el-végeznék magokban, mit akarnának tselekedni: olyan igyekezettel, hogy ha álhatatosok lennének

nek fel-tett szándékokban, megöletné őket. Ők látván a' nagy veszedelmet, mellyben valának; és hogy szabadságok vala némely napok alatt, el-adaták jószágokat, és az árrának részét a' szegényeknek adák, és más részét önnön magoknak tarták.

3. Annak-utánna egyetembe fel-menének egy hegyre, és bémenvén egy barlangba olyan igyekezettel, hogy ottan titkon maradgyanak, és az Istent imádják, hogy adna erőt nékik a' gyötrelmeket el-fzenvedni, mellyeket várnak vala, hogy onnét győzedelmet vennének. Az hely, az hol a' Szent Ifiak magokat el rejték, Oklon hegyének hivattatik vala. Némely napok alatt ottan maradának: és a' gondvifelélt egyre bizák öközülők, Jámblikusra, szegény ember ruhájában bé-menni a' városba, meg-tudakozni, mint folynának a' dolgok, és minyájoknak eledelt vásárlani. A' Tsáfzár el-ment vala a' városból némely napokig: és vízfza-térvén, kezdé mártiromsággal győrreni a' Keresztényeket, mint az-eótt, igen nagy kegyetlenségeket tselekedvén ellenek. Jámbikus ezt látván, és kevés eleséget vásárolván, vízfza-tére a' barlangba: és meg-beszéllé a' tárfaínak, mint folynának a' dolgok, és mi-képpen keresnék őket a' vitézek a' Tsáfzár parantsolattýára, hogy álmozatot tennének a' Bálványoknak, avagy meg-ölettetné-

nek. Mikor a' Szent Ifiak ezt megérték, igen nagy félelemben valának, és sok könyhullatáfokkal segetséget kérnek vala az Istentől. Intik vala egy-mást, hogy ennének kenyeret, mellyet Jámbikus hozott vala, hogy erőssék lennének az hadban. Le-telepedének a' barlang közepében, és évének. Annak-utánna a' nap el-haladván, midőn egygyütt beszélgétnének, elaluvának. Tetűzék a' Mindenható Úrnak, hogy az ő álmok az halálnak egy új módgya lenne egy ideig, hogy az-után meg-mutassa a' viágnak az ő csudáit ő-álatok. Détzius igen nagy inségben vala, hogy megtalálná az hét ifiakot, és látván, hogy meg nem találatnának, hivata az Attyokot némellyeknek közülők, és keményen meg-fenygeté őket, ha meg nem mondanák, hol vólnának a' fiok. És ök mondanak néki, hogy bé-rekesztették önnön magokat Oklon hegyének egy barlangjába, olyan szándékkal, hogy inkább el-vesztik életüket, hogy-sem a' Bálványoknak áldozzanak. Ezért rettenetes-képpen meg-haraguvék Détzius, és meg-parentsola, hogy a' barlangnak lyukát raknák bé igen nagy kövekkel, hogy azok az ifiak elevenen el-temettétnének ottan.

4. A' Tsáfzár udvarában két szolgák valának: Teodorétus, és Bárbus, kik titkon Keresztények valának; azoknak úgy írtzék, jó vólna, hogy e' Szent Mártiroknak

emlékezete jövődő időkbén el ne veszne: és ha valamikor a' barlang meg-nyitattnék, a' testek meg találtatnának, és tulva lenne az ő Mártiromságok. E' végre meg-írták olom táblákra az egész dolgot, és réz skatulába tették, mellyet bé-rekefztvén, két petséttel meg-petsétiettek; és titkon a' kövek közibe tettek, mellyek a' barlangnak bé-menetelében valának. Meg-hala annak-utánna Dérzius; fok esztendők el-folyának; és az Imperium most ennek, most amannak kezére jutván: údó jártába Második Teodofzius Tsáfzárna jura, ki az Isten tisztességét buzgó óltalmazó Keresztény Fejedelem vala. Ki-nyilatkozának az ő idejében némelly Eretnekek, kik azon vélekedésben valának, mellyben voltak a' Zsidók, és Szadutzéusok között némellyek, tagadván a' testnek közönséges Fel-támadását. E' tévelygés igen vízfiztetfzet a' Tsáfzárnak, és akarta volna, hogy valami történet követhetnék, melly által az eretnekek meg-ismérnék hamis tévelygéseket. Az Isten eleget tón az ő kívánságának, ilyen módon: annak az hegynek; azhol az hét aluvó ifiaknak barlangja vala, Ura Adolius vala, kinek fok juhái valának, mellyek legelgetésre azon hegyen járnak vala, és alkalmatófságot akarván tsinálni, az hol éjjel meg-maradhatnának; gondolá, hogy azokból a' nagy kövekből tsinálna, mellyek a' barlangnak bé-menetelére helyhez-

tettek vala, és el-vévén most egy követ, most mást, egy lyukat tsinála, melly által szabadon bé-mehettek, 's ki-jöhettek a' barlangból. Azon időben az Úr Isten, ki régen a' négy napi halottat Lázart, fel-támasztotta, fel-fzóval kiváltván őtet; fel-serkenté hasonlóképpen az hét ifiakot, kik két-fáz esztendeig aluttak vala.

5. Mikor fel-serkentek volna, mint-hogy igen reggel vala, jó napot mondának egy-másnak, gondolván, hogy csak egy étfzaka aluttak volna, mivel sem a' testeknek, sem ruhájoknak semmi változása nem vala, mint-ha bizonytal nem vóltak volna ottan, hanem csak egy nap. Kezdének osztán egy-más-között beszélgetni, a' Dérzius üldözéséről, hogy Jamblikus által tudakoznának, a' mint már meg-mondotta vala nékik. Kérék őtet, hogy if még vízfizza-menne a' városba, megtudni mint folynának a' dolgok: pénzt-is adának néki, hogy enni-valót vásárollyon nékik. Nem monda ellent Jamblikus azt tselekedni, a' mi rendeltetett vala néki. És ki-menvén a' barlangból, tsudálkozik vala, látván a' köveknek fokaságát, mellyet nem látott, mikor bé-ment vala a' barlangba. Sokkal inkább tsudálkozék, mikor a' városhoz érkeznék, egy Keresztet látván a' kapu felett. Gondollya vala magában, ne talám a' Dérzius tsalárdtsága volna, hogy bátoritaná a' Keresztényeket, hogy men-nének-

nének-bé a' városba, és oltán megfogattatná őket. Az okáért nem mere bé-menni azon a' kapun: a' máfikhoz méne, és ottan-is hasonlő képpen Keresztet találá. Azért gondolá Jamblikus teli lévén álmélkodással, hogy az utat el-vezette volna, és az nem Efesus volna, hanem más város. Meg-kérdé, mitsoda város volna az. Felelének néki, hogy Efesus. A' piatzra jutván, hallá egy embert a' Krístus Jésus-nevére esküdni. Honnét ő álmélkodván, monda magában: Mitsoda ujság ez? Tegnap este a' Krístus Kereszte a' barlangokban vala el-rejtve, azoknak félelme-miatt, kik azt üldözik vala; és most a' város kapui felett találtatik: Tegnap halálra kárhoztattyák vala, a' kik önnön-magokat Keresztényeknek lenni mondották; és máinapon a' Krístus neve mindeneknek szájában hallatik az útszákön: bizonyára avagy én magam kívül találtatom, vagy pedig valami tsalárd-ság rendeltetett e' városban: azért el-akarok innen menni. Mindazáltal szükség, hogy valami eledelt vásárollyak a' társaimnak, kiket a' barlangban hagytam. Egy sütőhöz méne kenyeret venni, és meg-akarván fizetni, monda a' sütő mit-soda pénz ez, mellyet te nekem adsz? én azt nem ismérém. A' pénz ezüstből vala, és a' Dézsius képe rajta; és kézről kézre méne mind azokon, kik a' piatzon valának, kiki kívánván azt látni. Kinek kinek olyan vé-

lekedése vala, mintha az a' külső ember, ki szegény koldus módgyára öltözve vala, valami kintset talált volna, mindgyárt a' népek környül vénék őtet. Honnét Jamblikus főkkal inkább tsudálkozik vala, látván, hogy tegnapi nap (a' mint ő gondollya) kiki mint Fő-renden lévő személyt ismérte őtet, és most senki nem ismérí. Ő nézi vala ha az Attyát, és Attyafiait láthatná, de mind tsak heába.

6. Ezek a' dolgok a' Gubernátor főleibe jutának, ki akkor (Isténi gond-viselés által) a' város Püspökével vala, kit Istvánnak hittak. Meg-parantsolá, hogy az a' külső ember, kinél az a' pénz vala, hozzatnék ő eleibe. Mikor a' Gubernátor, és a' Püspök láták a' pénzt, meg-ismérék, hogy Dézsius idejébe verettetett volna. Kérdék Jamblikust mitsoda helyről volna, és ki adta néki azt a' Pénzt. Felele, hogy ő abban a' városban született, és abban voltak az ő Attya, és Attyafiai. A' mi a' pénzt illeti monda, nem tudom miért tsudálkoztok, mivel közönséges pénz, a' melly foly a' városban. Az-után megmondá az Attya nevét, és az attyafiait: senki nem találtaték, a' ki azokról valamit tudott volna. Monda néki a' Gubernátor: nem igaz a' mit mondasz: mert ha te e városban születettél volna, és az Attyád, 's Anyád, itt lakának volna, valamelly személy ismérne té-

ged. Az a' pénz-is Détzius ide ében folyt, de annak már két-száz ezten-deje vagyon. Jámblikus nem tudja vala, mit mondana, hanem most ezt, most amazt nézi vala. Hönnét sokan mondották: Bizony bolond ez. Mások pedig: Nem esztelen ez, hanem úgy tettet magát, hogy ne kényszerítsék őtet meg-jelenteni a' kintset, mellyet talált, a' mellyből vette ezt a' pénzt, meg kell kinozni, és vallatni véle az igazságot. A' Gubernátor meg-parantsolá, hogy a' tömlőtze vitetnék. Monda Jámblikus: Nem szükség, hogy engem a' tömlőtze vigyenek, annál inkább, hogy meg-kinozzanak: mert én meg-mondom az igazságot. Mondgyátok-meg nekem él-e Détzius? Felele a' Püspök: Fiam, nem talál-tatik e tartományban, a' ki Détziusnak hivattatnék. Akkor monda Jámblikus: Jöjjetek velem egy barlanghoz, melly Üklon hegyén vagyon, és meg-mutatom néktek az én társaimot, kik meg-mondgyák néktek, hogy igazat mondok, tudni-illik: hogy el-távoztatnók a' Détzius Tsászárról dühöségét, elfutván el-rejtők magunkot abba a' barlangba: és én láttam őtet tegnap eltve bé-jöni e' városba, ha ez az Efeszus, mivel úgy látfzik nekem, hogy nem az volna.

7. A' Püspök itilvén, hogy az Isten valami tsudát akarna jelen-teni ez ifjú által, monda: Men-

nyünk-el, és lássuk-meg az igazságot. A' barlanghoz menének a' Püspök, és a' Gubernátor, a' város Fő-emberinek nagy sokaságával. Mikor a' Püspök bé akarna menni a' barlangba, Isteni akarat-által, forditá szemeit, és láta egy réz-ládátskát petsétekkel, mellyben meg-vala írva a' Szent Iftak históriája, kik ottan Mártiroknak hivattatnak vala. Meg-nyitatték a' ládátska, és meg-olvaftaték az irás, melly abban vala, mindenek előtt, és minnyájan tsudálkoznak. Kez-dék ditsérni az Úr Isten, ki olly nagy tsudát tett vala az ő szolgai-által. Bé-menvén a' barlangba, találák a' más hat ifjakot ülven, kik egygyütt beszélgetnek vala, és azoknak ortzájáról nagy fényesség származik vala. Minnyájan azoknak lábaihoz borulának, tiszteletet téven nékik: és ő-tőlök mindeneket meg-értének, mellyek ő nékik Détziustól következtek vala, mellyek egygyeznek vala mind azokkal, a' mik az olom táblákon meg-írva valának. A' Gubernátor tudtára ada Teodoszius Tsászárnak, mellyről ő hálakat ada az Istennek: mint-hogy e dolog nagy bizonyítására volna a' testek fel-támadásának, azon üdőben lévő Eretnekek ellen, kik azt tagadgyák vala. A' Tsászárral tulajdon szemével meg-ákará látni a' Szent Iftakot: az-okáért Efeszusba jöve, és bé-méne a' barlangba, szolla azok-

kal,

kal, meg-ölelé őket, fok könyhul-latásokkal ájtatóságában: mert ki-ki fel indult, a' ki azokat látta.

8. Egy azok közül Makszimiliá-nus. nevű, monda a' Tsászárnak: A' te nagy hitedért, és mivel az igazságnak óltalmát magadra vál-laltad az Eretnekek-ellen, kik a' testek fel-támadását tagadgyák, ez áddóttól fogva meg-engedte Isten néked a' te birodalomodnak állan-dóságát, és meg-óltalmaz téged a' te fok ellenséged ellen, ha meg-maradsz az ő szolgálatryában. E-zek az igék igen tetszének a' Tsá-szárnak: és minnyájan nagy örö-met vőnek onnan, kik jelen va-

lának. Annak-utánna a' Szent Ifi-ak földig le-hajták fejeket imád-ságot tévén, és olyan módon meg-adák lelkeket az Úr Istennek. A' Tsászár az ő testeket hét koporsóba téteté, és jelentés-által, mely né-ki vólt e' Szentekről, következő étfzaka; azon barlangban hagyá. Ezek-után a' Püspök egybe-híván a' Papi rendeket, meg-parantsolá, hogy a' Szent Ifiaknak innepe meg-szenteltetnék az ő haláloknak nap-ján, mely vólt Szent Jakab havá-nak 26. napján, említett Második Teodófszius Tsászárnak idejében, Kristus Urunknak 460. ézfzende-je táján.

A' S Z E N T E K É L E T É N E K Ö T Ö D I K R É S Z E.

A' Szent Szüzekről, és Özvegyekről.

Boldog a' magtalan, és a' ferte-zetlen, a' ki nem ismérte az ágyát bűnben: gyümölt se léfzen a' Szent lelkekre való tekintetbez. Sap. 3. v. 23.

Ob melly szép a' tisztá nemzetség a' fényességgel: mert halbatatlan an-

nak emlékezete: mert mind az Is-tennél, 's mind az embereknél is-méretes. Sap. 4. v. 1.

Az házasságtalan aszfzony-állat, 's a' Szüz-is azokat gondollya, a' mel-lyek az Uré, hogy szent légyen testében, és lelkében. A' ki pedig

férjhez ment, azokra gondolkodik, a' mellyek a' világnak, mint testek a' férjének. I. Cor. 7. v. 34.

Kedvesség felett való kedvesség a' Sz. és szemérmes aszszony. Semmi bűnszállás pedig nem méltó a' maga meg-tartóztató lélekhez. Eccle. 26. v. 19.

Mivel-hogy szeretted a' tisztaságot: és a' férjed után mást nem ismértél: az-okaért az Úr keze is meg-erősített téged: és azért áldott léfszsz örökké. Judit. 15. v. 11.

Mondom pedig a' nőteleneknek, és özvegyeknek: jó nekik, ha úgy maradnak, a' mint én-is. I. Cor. 7. v. 8.

Élt vala a' férjével két esztendeig, szűzességétől fogva. És ez özvegy vala nyolctzvan-négyszáz esztendeig: ki el nem távozik vala a' Templomból, bűjtörlésekkel, és könyörgésekkel szolgálván éjjel, és nappal. Luc. 2. v. 36.

A' ki pedig igazán özvegy, és elhagyatott: Istenben bízzék: és foglalatos legyen a' könyörgésekben, és imádságokban éjjel, és nappal. I. Tim. 5. v. 5.

Tsalárd a' kedvesség, és bűvságos a' szépség: az Urat féltő aszszony-állat, a' dűtsértetik. Prov. 31. v. 30.

Szent MÁRIA Magdolna élete.

A' Sz. Evangéliumból, és Nevezetes Autorok írásából summába foglaltatott Vilégás Alfonszus-által.

Szent Mária Magdolna nemes nemből volt, az Attyát Szirufnak, az Annját pedig Eukariának hitták, kiknek igen sok világi gazdagságok voltak. Ezek hamar meghalának, és Mária Magdolnán kívül, még két maradékot hagyának: Lázárt, és Mártát, kik Máriával egyetemben az Attyóktól maradott jószágokat egy-más közzött el-oszták. Lázárnak sok szántó földjei jutának Jerúsálem körül. Mártának juta Betánia, melly távút volt Jerúsálem-től. Máriának pedig Naím váras-

sa mellett Magdolom nevű Kastély juta, és innen hivattatik Magdolnának. Szent Lukás Evangélista azt mondgya: Luc. 7. v. 37. hogy Mária Magdolna nyilván való bűnös aszszony-állat volt. Ha meg-gondollyuk mi legyen ennek az oka, már meg-mondók; mivel-hogy az Attya, és Annja nélkül marada, senkitől nem kezdte félni; gazdag, ifjú, és igen szép természetű lévén, friss öltözetekben, és nagy drága ruhákban kezdte naponként járni, és magát szer-felett fel-ékesíteni, hogy láttassék az emberek-től. Míhént pedig ilyen módon kezdé magát mutogatni, sok ifiak kez-lék őtet késérni; és innen következék az ő romlása.

2. Némellyek akarják ötet megregetni, mondván, hogy nem volt igen gonosz életű, hanem csak külső-képpen, drága öltözetekkel magát fízer felett fel-ékesítvén, kívánt másoktól láttatni, és újságokat hallani. A' kik azt mondgyák, azt gondolyák, hogy Magdolnának bötsületet téfznek, de meg-fosztgyák attól az Úr Jésus Kríftust. Ezt meg-probálharni, egy orvos Doktor példájával, kinek kezében volt egy igen beteg ember, ki rettenetes nagy fájdalmaktól szorongattatván, leg-közeleb' volt az halálhoz; mind-az-által orvosolván ötet a' Doktor, meg-gyógyította. Ha az-után valaki azt mondgya, hogy csak kicsin betegség volt az, mennél kisebbnek mondgya, annál inkább' kisebbbiti a' Doktornak bötsületét. Ha Magdolna csak külső-képpen látatott volna bűndsnek lenni, nem volna olly ditséretes tselekedet, hogy a' Kríftus Jésus ötet meg-gyógyította, és magához térítette; mintha nyilván való bűnds volt volna. Az Anya-szent-egyház sem álli az ő Innepét Szűzességének *titulussal* alatt; a' Sz Evangélista-is nem adott volna nyilván való bűnds nevet néki, ha mind külső, és belső-képpen bűnds nem lett volna. Igaz dolog az, hogy Magdolna azok közül az aszfzony-állatok közül volt, kik a' várasban szerelmefeknek hivattattak, és igen szerette az ifiakkal való nyájaskodást, és tárfalkodást. Ő kicsinnea kezdé, de lassan lassan a'

kitsinről a' nagyra gázola. Azt gondollya vala, hogy azok a' személyek, kikkel tárfalkodni kezdé, az ő bötsületére néznének, és titkon tartanák a' dolgot; de talám ugyan azok voltak, kik magokban ditsekedvén, ki-hirdették az egész várasban.

3. Közönséggel úgy szokott történni, hogy az aszfzony állatoknak gyalázattyát azok hirdetik ki, a' kiktől azt reménlették, hogy titkon tartanák. Magdolnának, ugyan azok szerének gyalázatos nevet, a' kik ő véle tárfalkodtak, mert magokban ditsekedvén, nyilván hirdették, az ő tselekedetét, el-annyira, hogy nem csak Magdolnának kezdék ötet hinni, hanem nyilván való bűnds aszfzony állatnak, az egész várasban, 's nem-is akarák más-képpen hinni. Az-okáért az Evangélista-is az üdökhöz szabván magát, azt a' nevet adá néki, mellyet minnyájan néki adnak vala. Azt-is jól meg-kell gondolni, hogy az üdőben Jerusalem igen el-merült volt a' gonótságban, a' mint meg-látszik az Evangéliumból; mivel-hogy az előttök járói, úgy-mint a' Papok kevélyek, tisztre vagyódók, fősvények, és képmutatók voltak; és olyanok lehetek a' köz-népek-is, kik közönséggel az elől-járojókat szokták követni. De abban az üdőben, noha sok-féle bűndsök találtattak, mind az-által igen titkolcák, és födöztek az ő vétkeket, szégyenelvén bűnds-

bánósnek mondatni. Azért gyűlölték leg-inkább az Irás-tudók, és Fariséufok a' Krisztus Jésust, mivel ki-nyilatkoztatta, és nyilván szemekre vetette az ő gonosz tselekedeteket, a' község előtt, a' kiktől ők tiszteletet vártanak, és nagyra akartak bűntütni. Magdolna pedig mivel-hogy arra jutott vala, hogy minden figyelem nélkül egyik vétekről, a' másikra rohanna; semmit nem gondolt azzal, hogy gonosznak lenni láttatnék, és ítélretnék az emberektől; azért vóltanak az ő vétekei olly nyilván való. Nem fokot mondok, mikor azt mondom, hogy egygyik vétekről a' másikra rohant, minden Isteni félelem-nélkül, és emberi tekén-tet-nélkül: mivel-hogy Szent Márk Evangélista azt mondgya, *Marc. 16. v. 9.* hogy hét órdögöt űzött vólt ki belőle a' Krisztus Jésus. A' Sz. Doktorok, és fő-képpen Szent Ágoston Doktor, azt mondgyák, hogy Magdolnában nem vóltak órdögök más-képpen, hanem minden vétkek találtattak ő-benne, mellyek egy afzszony-állatban találtathattak volna.

4. Tzefzarius azt írja, hogy a' ki a' vétket meg-fszokja, az-után véteknek sem tartgya, hanem úgy vétkszik mint-ha Isten sem vólna. Azért mondgya Szent Dávid: *Psal. 52.* Monda az éfztelen a' szívében: Nints Isten. Meg-vefzték, és utálatofokká lettek az ha nifságokban: nints, a' ki jót tselekedgyék. Az

első vétkek, mellyeket az ember tselekefzik, busulást, és bánator szereznek néki, és gondolkodik magában, mondván: Jaj mit mondanak felőlem az emberek? Mit nyerek ezzel a' vétekkal? Jaj ha most meg-halnék ebben a' vétekben. De annak-utánna ha a' vétket gyakorolván, szokásá véfzi, semmit nem gondol véle. Így történék Magdolnával, ki elsőbben noha félelemmel, és rettegéffel vétkezett, de az-után se Istentől, se emberektől semmit nem félt. Némelly Doktorok azt mondgyák, hogy Magdolna tizen-két éfztendeig maradott-meg abban a' tiszátalan életben, és az-után tért-meg az Istenhez. Némellyek azt adgyák okul az ő meg-térésének, hogy Márta az ő nénnye, igen kívánván meg-térését, fok kéréfvel arra kénfzerité, hogy menne-el egyfzer, és halgatná-meg a' Krisztus Jésus prédikállását. Hogy pedig könnyebben fel-indithassa ő-tet, elő-befzéllé néki, hogy a' Krisztus Jésus igen gyönyörűséges szép ember, kedves okoskodásában, bölts, és értelmes befzédében; fok tsudákat tselekefzik, és a' népeknek nagy fokasága halgattya, és követi ő-tet.

5. Midőn azért egyfzer Mária Magdolna a' Jésus prédikállásán jelen vólna, olly dolgokat halla, mellyekből világofson meg érté, melly nagy ditsőfiségre mennek az igazak, kik e' világon jófűsagos tselekedetekben magokat foglalván, Istennek

nek szolgálnak: a' gonoszok pedig, kik e' világon hamiságot tselekedvén, tisztátalan életet viselnek, a' testnek, és a' világnak szolgálnak, hogy-ha meg nem térnek, el-kárhoznak, és az örök tűzre vettetnek, az hol sírás, és fogak tsikorgatása léfzen, és soha onnan ki nem szabadúlnak. Ezeket halván, és a' maga gonosz életét meg-ifmévén Mária Magdolna, kefervefen kezdé sírni, hogy az Istent megbántotta, és szívében így kezdé szállani magának: Oh te el-veszett utálatos gonosz aszfzony-állat! nem érdemled az életet; ezerszer megérdemletted az örök kárhozator. Mitsoda számot adsz az utolsó napon az igaz Birónak? Magdolna hol vagyon a' te Istened? Oh édes Úr Isten, hogy szenvedted-el az én gonosz életemet, mert botránkozására, és romlására voltam az egész várasnak. De irgalmasságnak Ura Istene, *Ezech. 33. v. 11.* tudom, hogy nem akarod az Istentelennel halálát, hanem, hogy meg-térjen az istentelen az ő utaról, és élyen. *Ezech. 18. v. 21.* Ha azért az istentelen penitentiát tart minden bűneiről, mellyeket tselekedett, és meg-örizi minden parantsolatidat, és ítéletet, 's igazságot tselekepszik: étellel él, és meg nem hal. Mivel azért édes Úr Isten, nyilván valók az én bűneim, az én penitentiátartásomnak-is nyilván kell lenni.

6. Ezeket mondván Mária Magdolna, le-veté magáról a' drága

öltözetit, és alatson ruhákba öltözvén, meg-érté, hogy a' Kristus Jésus, a' Simon Fariséus házában volna ebéden, és mindgyárt oda akara menni. És mivel a' magarút vétkének utálatos gonosz szagát érzi vala, kezébe vón egy szép edényt drága kenettel, és el-indula. Nagy akadémokot talált Magdolna az úton, mert az ördög, szokása-szerént, minden módon mesterkedett, hogy meg-gátollya az ő uttyát. Lában midőn az házánál szolgált néki Jakob, nem üldözte őtet; de mihent el-indult Jakob, hogy viszta-mennyen az Attya házához, nagy haraggal kezdé üldözni őtet. Így az ördög nem igen üldözi azokat, kik néki szolgálnak; de ha láttya, hogy elakarnak menni tőle, minden erejével azok ellen támad. Úgy tselekedék Magdolnával, midőn kiakara szabadúlni az ő kezeiből. Sok akadémokot kezdé rakogatni elméjébe, tudni-illik, hogy a' szabad életnek gyönyörűségét el nem hagyhatná: a' fanyaru penitentzia-tartást, mind végig el nem viselhetné: a' Fariséusok elejébe, kik magokat szenteknek állították, szégyen volna menni; a' Kristus-is olyan tisztátalan személyt magához nem botsárana. De Magdolna az Isten Szent Lelke-által meg-erősítetvén, az efféle gondolatokat mind ki-rekeszté elméjéből. Azokáért mint egy álmélkodva száll felőle az Evangélista, mondván: és imé

ímé egy ászfzony-állat, ki a városban bűnös vala, hogy meg-érté, hogy Jésus le-telepedett volna a Fariséus házában, hoza alabástromot kenettel: és meg-álván hátul a lábainál, könyhullatásokkal kezdé öntözni a lábait, és fejének haj-szálaival törli vala, és csokolgattya vala a lábait, és kenettel keni vala: A' mint Szent Gergely Pápa mondgya, bé-cöltötte Mária Magdolna a' mit Szent Pál Apostol tanításul adott, mondván: *Rom. 6. v. 19.* Ember-szerént mondom, a' ti testeteknek erödlenségéért: mert a' mint adtatok a' ti tagjaitokat a' tisztátalanságnak szolgálattára, és az hamiságra: úgy adgyátok most a' ti tagjaitokat az igazságnak szolgálattára a' meg-szentelésre.

7. Saul Király, Antiokus Király, és az áruló Judás-is meg-szánák, bánák az ő vétkeket, még sem nyerék-meg bűnöknek bocsánattya. Mária Magdolna pedig bűneinek bocsánattya meg-nyeré az Istentől. Mivel-hogy Istenhez való nagy szereteréből izármazott lelki töredelmességgel firatá az ő vétkeit; amazok pedig a' világi el-mulandó jókhoz való szereteből: ez azért firtt, hogy az Istent meg-bántotta; amazok azért firtak, hogy a' világi jóktól meg-fosztattak. Azt-is jól meg-kell gondolni, hogy Mária Magdolna meg-mosá, meg-törlé, meg-tsokolgata, és meg-kené mind a' két lábát Krisztus Urunknak, nem tsak az

egygyiket. Innen azt tanulhant, hogy a' bűnös ember az Úr Jésusnak mind a' két lábához ragaszkodgyék: az ő Irgalmaóságához tudni-illik, és igazságához; mindenek-felett szeresse az ő Irgalmaóságát, és félyen az igazságától. Mert ha a' bűnös ember, meg-gondolván a' maga gonofz tselekedetit, és Isten-telenségit, tsak igazságára tekint az Istennek, kétségbe esik: ha pedig tsak irgalmaőségához ragaszkodik, meg-maradván a' maga gonofz tselekedetiben, és vakmerő-képpen bizakodván az Isten irgalmaóságában, nem tart penitentiát, és meg-hal az ő hamiságában: Szükség azért, hogy az Istennek mind a' két lábát magunkhoz kaptsoflyuk; az az: mindenek-felett szeressük az ő nagy Irgalmaóságát, és tiszta szívvel lélekkel ő néki szolgállyunk: félyünk az ő igazságától, és penitentiát tartván, minden gonofzt el-távoztassunk.

8. Látván pedig a' Fariséus, a' ki Jésum hittá vala, szólla ő magában, mondván: Ez, ha Proféta volna, tudná bizonynyal, kitsoda, és minémü ászfzony-állat, a' ki ötet illeti, mert bűnös. Közönséges dolog az e' világon, hogy az ember, ha a' Krisztus lábaihoz ragaszkodik-is, mindenkor találtaik, a' ki ellene zugolódgyék. Ambár el-rejtse magát az ember, de ha jót tselekezik, mindenkor találtaik, a' ki ötet meg-itéllye, és ellene mor-golódgyék. De talám mondaná
vala-

valaki: nem lát engem meg mindenkor a' Fariséus; úgy vagyon, de annak-utánna *Mat. 24. u. 6.* az Apostolok zugolodának Magdolna-ellen, hogy a' drága kenetet ki-önté a' Jésus fejére. Ha pedig sem a' Fariséus, sem az Apostolok jelen nem léznek, hanem az háznak egygyik szegletében el-rejted magadot, *Luc. 10. u. 38.* Márta fog ellened zugolodni, hogy semmi-re nem akarj gondot viselni. De a' Krisztus el-jő a' te segítségedre, ez üldözés ellen; pártodat fogja, és meg-óltalmaz téged, a' mint Magdolnát - is mind az háromszor meg-óltalmazza. Felelvén Jésus monda a' Fariséusnak; Simon vagyon valami mondasom néked. Az pedig monda: Mester, mond-el: Két adóssa vala egy költsön adónak, egygyik ött-száz pénzel tartozik vala, és a' másik ötvennel. Nem lévén azoknak honnét megadnák, meg-engedé mind a' kettőnek. Azért kitsoda szereti őtet inkább? Felelvén Simon, monda: Vélem, hogy az, a' kinek többet engedett. Ő pedig monda néki: igazán itiléd. És fordulván az a' szfzony állathoz, meg-magyarázá a' példabeszédet Simon Fariséusnak, mondván: látod-e' ez a' szfzony-állatot? Bé-jöttem az házadba, vizet a' lábaimnak nem adtál: e' pedig könyhullatáfokkal öntözte a' lábaimat, és haj-szállaival törölte-meg. Tsókot nékem, nem adtál: e' pedig miolta bé-jött, meg nem szúnt tsó-

kolgatni a' lábaimat. Olajjal a' fejemet meg nem kentéd: e' pedig kenettel kente - meg a' lábaimat. Az-okáért mondom néked: Meg-botsáttatnak néki fok bűnei, mert igen szeretett. A' kinek pedig keveseb' botsáttatik meg, kevésbé szeret. Monda az-után Magdolnának: Meg - botsáttatnak néked bűneid. És a' kik egygyütt letelepedtek vala, kezdének mondaní ő magokban: Kitsoda ez, a' ki még a' bűnököt-is meg-botsáttya? Monda pedig az a' szfzony-állatnak. A' te hited meg-szabadított téged: meny-el békével.

9. Némelly Doktorok azt mondgyák, hogy Krisztus Urunk minden bűneit meg-botsátván Mára Magdolnának, a' bünteretét-is meg-engedte, mellyet azokért érdemelt-vólna. A' bűnös ember, mikor szokást véssen valamelly gonosz vétekben, úgy-mint részegségben, fősvénységben, hamis esküvésben, rút szitkozódásban; paráznaságban, és tisztátalan életben; igen nehezen jobbithattya-meg magát, mert a' gonosz szokás-miatt, sokkal nagyobb késértetet szenved. De Mária Magdolna, Istenhez való nagy buzgó szerelméért, úgy meg erősített volt az Isten malasztya által, hogy meg-térése után, nem szenvedte azokat a' nagy testi késérteteket. Nem is adott alkalmatóságot a' vétekre, mivel hogy az érzékenységeket úgy meg-örizte, hogy a' mint mondgyák, nem-is akarta egyéb embe-

reknek személyeket szemlélni, hanem csak az Úr Jésus Krisztust. Ugyan-is meg-isméré Mária Magdolna az Úr Jésus Krisztusnak kivált-képpen való nagy irgalmaságát, hogy őtet olly csudálatos-képpen meg-téritette, mert annak-utánna tellyes éltében csak néki szolgálja. Azt mondgya Szent Lukács Evangélista: *LUC. 8.* El-járja vala Jésus a' Városokat, és Kastélyokat, prédikálván; és hirdetvén az Isten országát: és a' tizen-kettő ő véle, és némelly aszfzonyok, kik meg-gyógyítottak vala a' gonosz lelkektől, és a' betegségektől: Mária, ki Magdolnának hivattatik, kiből hét ördög ment vala, ki: és sokan egyebek, kik szolgálják vala Jésusnak az ő marhájból. Ugy-anynira, hogy a' ki az előtt a' maga házánál szabadsággal telti kívánsága szerént lakik vala, és sokan szolgáltanak néki, és tisztelték őtet, az-után a' Jésust mindenütt követte, és minden marhájaból alázatofon szolgált néki. Sőt az Apostoloknak, és több' tanítványoknak-is, kik világi mód-szerént szegények valának, és a' világtól meg-utáltattak, nagy szeretettel, és bősülettel szolgált, az Úr Jésus szerelméért. Másutt-is emiékezetet részén Szent Lukács Magdolnáról, mondván: *LUC. 10. v. 38.* Bé-méne Jésus egy Kastélyba, és egy Márta nevű aszfzony-állat bé-fogadá őtet az ő házába, és ennek egy Mária nevű őttse vala, ki az Úrnak la-

bainál ülven, halgattya vala az ő igéjét. Márta pedig szorgalmatoskodik vala a' gyakor szolgálatban: ki meg-állta, és monda: Uram nem gondolsz-e véle, hogy az én ötsém egyedül hagyott engemet szolgálni? Mondgyad azért néki, hogy segítsen engem. És felelvén, monda néki az Úr: Márta, Márta szorgalmatos vagy, és sokakban törődöl. De egy a' szükösleges. Mária leg-job' részt válaftott, melly el nem vétetik tőle.

10. Szent János Evangélista is szép emlékezetet részén Magdolnáról, mondván: *Joan. 11.* Vala pedig egy beteg Lázár Bétániából, Máriának, és ennek nényének Mártának Kastélyából való. (Mária pedig az vala, a' ki meg-kenete vala az Urat kenettel, és megtörölte az ő lábait, az ő haja szálával: kinek a' bátyja Lázár beteg vala,) Az hugai azért Jésushoz küldének, mondván: Uram, imé a' kit szeretsz beteg. Halván pedig Jésus, monda nekik: E' betegség nem halálra való, hanem az Isten ditsőségre, hogy ditsőitessék az Isten Fia az által. Szereti vala pedig Jésus Mártát, és az őttset Máriát, és Lázárt. Midőn azért meg-hallá, hogy beteg volna, akkor ugyan meg-marada azon helyen két nap. Ezek-után monda az ő tanítványinak: Mennyünk imét Judéába. Lázár a' mi barátunk aluszik: de el-megyek, hogy az álomból fel-serkentsem őtet.

Mondának azért a' tanítványi: Uram, ha alufzik meg-gyógyul. Az ő haláláról mondotta vala pedig Jézus, ők pedig vélek, hogy az álomnak aluvásáról mondaná. Akkor azért Jézus nyilván meg-mondá nekik, Lázár meg-hólt: és örülök ti érettetek, hogy hidgyétek, hogy ott nem voltam, de mennyünk-el hozzája. El-jöve azért Jézus, és találá őtet, hogy már négy napig volna a' koporsóban. Márta azért el-méne, és el-hivá az őtsét Máriát titkon, mondván: A' Mester jelen vagyok, és téged hij. Az hogy hallá, fel-kele hamar, és hozzája méne: mert még nem jött vala Jézus a' Kastélyba, hanem még azon helyen vala, az hol Márta elejébe ment vala. A' 'Zsidók azért, a' kik véle az házban valának, és vigasztallyák vala őtet, midőn lártak volna Máriát, hogy hamar fel-költ, és ki-ment, követék őtet, mondván: Hogy a' koporsóhoz mégyen, hogy ott sirjon. Mária azért, midőn oda ment volna az hol Jézus vala, látván őtet, a' lábáihoz esék, és monda néki: Uram, ha itt lettél volna, nem hólt volna meg a' bátyám. Jézus azért, hogy lará őtet sirni, a' 'Zsidók-is, kik véle jöttek vala, hogy sirnának, megbúsula lelkében, és meg-háboritá magát, és monda: Hová tetteitek őtet? Mondának néki: Uram jöjj-el, és lásd-meg. És könyveze Jézus. Mondának azért a' 'Zsidók: Imé mint szereti vala őtet. Jézus

azért ísmég meg-búsulván magában, a' koporsóhoz méne. Vala pedig egy barlang, és kő vala arra tétetve. Monda Jézus: Vegyétek -fel a' követ. Monda néki Márta, annak az húga, a' ki meg-hólt vala: Uram, immár szagos, mert negyed napi. Monda néki Jézus: Nem mondám-e' néked, hogy ha hisz, meg-lárod az Isten dicsőségét? El-vévék azért a' követ: Jézus pedig fel-emelvén szemeit, monda: Atyám hálákat adok néked, hogy meg-halgattál engemet, én pedig tudom vala, hogy mindenkor meghalgtsz engem; de a' népért, a' mely környül áll mondám az: hogy meghidgyék, hogy te küldöttél engem. Ezeket midőn mondotta volna, nagy szóval kiálta: Lázár jőj-ki. És mingyárt el-jöve, a' ki meg-hólt vala, még kötve lévén a' lábai, és kezei ruhákkal, és az őrtzája kezkenővel vala bé-kötve. Monda nekik Jézus: Oldgyátok-meg őtet, és botsátsátok-el. Sokan azért a' 'Zsidók közül, kik Máriához, és Mártához jöttek vala, és lártak vala a' miket tselekedett Jézus, hívének ő-benne.

11. Másutt-is Szent János Evangéliista, Magdolnának jóságos tselekedetét szépen meg-írta, mondván: *Joan. 12.* Jézus azért hat nappal Husvét előtt, Bérániába méne, az hol Lázár meg-hólt vala, a' kit fel-támasztott Jézus. Vatsorát szerzének azért ott néki: és Márta szolgál vala. Lázár pedig egygyik vala

vala a' le-telepedtek közül ő véle. Mária azért egy font drága tiszta spikinárd kenetet vón, és meg-kené a' Jésus lábait, és meg-törle az ő lábait haj szálaival: és az ház megtelék a' kenetnek illattyával. Monda azért egy a' tanítványi közül, Judás Iskariotes, a' ki őtet el-árulandó vala: Miért nem adatott-e ez a' kenet három-száz pénzen, és a' szűkölködőknek adatott? Ezt pedig monda, nem hogy a' szűkölködőkre volna néki gondgya, hanem hogy lógó vala, és az ereszény nála lévén, azokat, mellyek adatnak vala, hordozza vala. Monda azért Jésus: Hadgyatok békét néki, hogy az én temetésem napjára tartsa azt. Mert szegények mindenkor vannak veletek, én pedig nem mindenkor vagyok veletek. Szent Máté Evangélista pedig Magdolanak ezen jó tselekedetét ez igékkel írta-meg, mondván: *Matt. 26. v. 6.* Mikor pedig Jésus Bétániában volna, a' poklos Simon házában, járula ő hozzája egy aszfzony-állat, kinek drága kenetű alabástroma vala, és az asztalnál ülőnek a' fejére önté. Látván pedig a' tanítványok, boszorkodának, mondván: Mire való e' vesztegetés, mert ezt drágán el-adhatták volna. Tudván pedig Jésus, monda nekik: Miért vagytok ez aszfzony-állatnak bántására? mert jó-tselekedetet tselekedett velem, mert mindenkor vannak szegények veletek, én pedig nem

mindenkor vagyok veletek. Mert ez e' kenetet a' testemre öntvén, az én temetésemre tselekedte. Bizony mondom néktek, valahol ez az Evangélium prédikáltatik az egész világon, az-is meg-mondatik, a' mit e' tselekedett, az ő emlékeztére. Szent Márk Evangélista is ezen jó tselekedetet, hasonló-képpen meg-írta. *Marc. 14. v. 3.* Mindenütt akarta követni Mária Magdolna Krisztus Urunkat; még akkor-is jelen vólt, mikor a' Kereszt-fán függött ő Szent Felsége. Eről Szent János Evangélista bizonyosságot tesz, mondván: *Joan. 16. v. 25.* Allanak vala pedig a' Jésus Kereszte mellet az ő Anyja, és az Annjának nényje Mária Kleoté, és Mária Magdolna. Nintsen emberi nyelv, melly meg-mondhatná az ő keserves nagy bánattyát, mellyet szenvedett, látván olly nagy kínok, és gyötrelmek között meg-halni az Úr Jésus Krisztust, kit olly igen szeretett, kitől olly nagy kegyelmet, és irgalmaságot nyert vala.

12. Melly igen szerette pedig Mária Magdolna Üdvözítő Krisztus Urunkat, meg-mutatá az ő ditsőséges Fel-tamadása napján is, a' mint meg-irták a' Szent Evangélisták. Szent Márk Evangélista azt írja, *Marc. 16.* hogy Mária Magdolna, és Mária a' Jakab anyja, és Szalomé keneteket vásárlának, hogy el-menvén, meg-kennék Jésust. És igen reggel a' Szombat első napján, a' koporsóhoz menének. És mondanak

danak vala egy - máfnak : kitsoda hengeriti-el nekünk a' követ a' koporsó ajtajáról? Szent János Evangéista pedig azt írja, *Joan 20.* hogy : A' Szombatnak első napján Mária Magdolna reggel, midőn még sötétet volna, a' koporsóhoz jöve : és látá, hogy el-vétetett a' kő a' koporsóról. El-futa azért, és Simon Péterhez méne, és a' más tanítványhoz, a' kit szeret vala Jézus, és monda nekik : El-vitték az Urat a' koporsóból, és nem tudjuk hová tették őtet. Ismét vizfiza - térvén a' koporsóhoz, kőnn áll vala a' koporsónál sírván. Midőn azért sírna, le-hajla, és a' koporsóba tekénte : és két Angyalt láta fejér ruhában ülven, egygyiket a' fejénél, és a' másikat a' lábainál, az hová a' Jézus testetétett vala. Mondának néki azok : Afzszony-állat mit sírsz? Monda nekik : Mert el-vitték az én Uramat, és nem tudom hová tették őtet. Ezeket midőn mondotta volna, hátra fordula, és látá Jézust állani : és nem tudgya vala, hogy Jézus volna. Monda néki Jézus : afzszony-állat mit sírsz? kit keresz? állitván, hogy ő kertész volna, monda néki : Uram, ha te vitted-el őtet, mond-meg nekem hová tettéd őtet, és én el-vizsem őtet. Monda néki Jézus : Mária. Fordulván amaz monda néki : Rabboni (melly Mesternek mondatik.) Monda néki Jézus : Ne illes engem, mert még fel nem mentem az Atyámhoz : menyel pedig az Atyámfiaihoz, és mond-

gyad nekik: Fel-megyek az én Atyámhoz, és a' ti Atyátokhoz, az én Istennemhez, és a' ti Istentekhez. El-jöve Mária Magdolna, hirt tévén a' tanítványoknak : Hogy láttam az Urat, és ezeket mondotta nekem. Elmélkedésre méltó dolog, hogy Mária Magdolna gyenge afzszony-állat lévén, mindaz-által el mert egyedül maradni a' koporsónál: sőt látván az Angyalokat emberi ábrázatban, meg nem rettene, és mikor meg-isméré őket, nem sokat gondola vélek, meg sem elégedék az igékkel, mellyeket néki mondanak, olly nagy buzgó kívánsággal kívánnyá vala meg-találni az Ur Jézus Krisztust. Látván Jézust, és meg nem ismervén, monda nekik : Uram, ha te vitted-el őtet, mond-meg nekem hová tettéd őtet; és én el-vizsem őtet. Olly igen szerette a' Jézust, hogy ha a' Fő-Pap házánál lett volna-is, az hol a' félelem miatt meg-tagadá őtet Péter; avagy pedig a' Pilátus házánál, semmit nem félt volna oda menni, és onnan el-hozni. Akár hol értette volna lenni a' Szentséges Testet, kész volt mingyárt oda menni, és el-hozni. Melly igékről elmélkedvén Origenes felkiált mondván : Oh afzszony-állat! nagyob' afzszony állatnál, méltán érdemled az Apostoli méltóságot, a' mint Apostol-is voltál, és Apostolokhoz küldetél a' Krisztustól, hogy nekik örömmel hirdetnéd, az ő dicsőséges fel-támadását, ki először néked jelent-meg, mint

meg-írta Szent Márk Evangélista, mondván: *Marc. 16. v. 9.* Fel-támadván pedig reggel, a' szombat első napján, meg-jelenék először Mária Magdolnának, kiből hét ördögöt űzött vala ki.

13. Mária Magdolna akkor-is jelen volt, mikor Kristus Urunk tsudálatos-képpen fel-méne Menyekbe: jelen volt a' vigasztaló Szent Lélek Istennek el-jövésekor, és el-vévé az ajándékot, mint a' több' Apostolok, és tanítványok. Az-után egy ideig az Isten Annýával marada. Midőn pedig a' pogányok igen kezdenék űldözni a' Keresztényeket, a' mint némelly Doktorok mondgyák: A' Zsidók meg-fogák Mária Magdolnát, Mártát az ő nényét, Lázárt az ő bátyát, Maksziminust a' Kristus tanítványát, Tzelidóniust, ki vak volt, kit Jésus meg-gyógyita, sárt tsinálván a' nyálából, és a' szemeire tévén, és Mártzellát a' Szent Márta szolgálóját, több' sok Keresztényekkel egyetembe, és vívék őket egy igen régi romlázozott, és szakadozott hajóba, hajós-mesterek-nélkül, és minden hajóhoz való eszközk-nélkül; és bé-vitetvén a' Tengernek mélyére, csak úgy hagyák, hogy el-merüllyenek. De az Istennek gond-vifélése-által, tsudálatos-képpen Márfziliába vitetének, és azt az egész tartományt meg-tériték a' Kristus hitére. Szent Lázár Márfzilia várafsának Püspöke lön: Maksziminus pedig Akvis nevű várafsnak.

14. Szent Mária Magdolna minnek-utánna sok lelkeket meg-téritet vólna az Istenhez; egy kietlen puztába méne, az hol egy barlangban harmincz esztendeig igen lanyaru magán való életet vifele. Az ő eledele fűvek, és fáknak gyökerei vóltak. A' ruhái tellyeséggel el-szakadoztak, és le-hullottak a' testéről: de az Úr Isten meg-ruházá őtet, szépen meg-nevelvén az ő haj-szálaait. Nappal, és éjjel hétfzer emelterett-fel az Angyalok-által a' levegő égbe, és a' mennyei musikának gyönyörűségét mindenkor hallotta. Láta ezt egy Pap, ki ugyan azon puztába találkozott vólt menni, hogy az Istennek jobban szolgálhasson. Sz. Mária Magdolna minnek-utánna el-róltótte vólna az harmincz esztendőt ott a' puztában, ki-nyilatkozta magát néki, és meg-beszéllé ki vólna: és arra kéré őtet, hogy el-menvén keresné meg Szent Maksziminus Püspököt, és mondaná meg néki az ő részéről, hogy kővetkezendő vasárnap reggel magagyedül menne a' Szent-egyházba. A' szerént tselekedék a' Pap, a' mint kéré őtet a' szent aszszony-állat. Mellyet meg-értvén Szent Maksziminus igen örüle: el-jövé a' Vasárnap a' templomba méne, és Szent Mária Magdolnát az Angyalok között látá, két singnre fel-emelterve a' földről, ki fel-emelvén kezeit az Egbe imádkozik vala. Maksziminus Püspök meg-áldozta

tatá őtet, ki nagy ájratofsággal magához vévén a' Kristus Szent Testét, el-nyugovék az Istenben. Az Angyalok nagy örömmel vívék az ő lelkét Mennyországba, és a' teste abban a' templomban temet-teték.

15. Azt írja Szilveszter Pápa, hogy abban a' Templomban (mellyet mostan a' Szent Domonkos Szerzetében lévő Barátok bírnak) mind mái napig bizonyos jelek léz- nek. Ugyan ottan vagyon ennek a' Szent afzszony-állatnak a' feje. Az homlokán meg-maradott még az hú- sa, az hof' Jésus illette vólt a' kezével, mikor a' koporsónál mondotra né- ki, hogy ne illetné őtet. Még az egygyik karja-is meg-vagyon ottan,

némelly haj - szálaival egy üveg edényben. Az ő testének egyéb maradéki egy ezüst edényben tar- tatnak. Sok tsudákat tett az Úr Isten, mind ott, 's mind más he- lyeken a' ditsőséges Szent Mária Magdolna érdemiért; és sok embe- rek, kik lelki, és testi veszedelmek- ben vóltanak, e' Szent afzszony- állatot segítségül híván, meg-sza- bádultanak. Az Anya-szent-egyház az ő Innepét ulla Szent Jakab ha- vának 22-dik napján, a' melly na- pon vólt az ő halála. Könyörög- jünk az Istennek, hogy nekünk bo- tsáffa-meg a' mi bűneinket, és tar- tson-meg minket mind végig az ő Szent malasztjában az örök élet- re. Amen.

Szent ERSÉBET Afzszonynak, a' Máso- dik András Magyarok Királya leányának élete.

Florentziai Szent Antonius, és Montánus Jakab által summába foglaltatott.

1. **A**Z öreg jámbor Tobiás taná- tsot adott a' fiának mond- ván: *Tob. 4. v. 7.* A' te marhá- dól adgy alamisnát, és egy szegény- ről se fordítsd-el ortzádot: mert úgy lézzen, hogy rólad se fordul- lyon-el az Úr ortzája. A' mint le- het, úgy légy irgalmas. Ha néked fok lézzen, bőségeffen adgy; ha né- ked kevés lézzen, igyekezzél a' ke- vefet-is örömeft adni. Mert jó- jutalmat gyűjtetj magadnak a' szük-

ségnek napján. Mert az alamisna minden bűntől, 's az haláltól meg- szabadít, és nem engedi a' lelket a' fetétségre menni. Nagy bizo- dalom lézzen a' Felséges Isten előtt az alamisna minden ő gyakorlói- nak. Meg-tartotta ezt a' tanátsot a' Magyar-Országai Szent Ersébet Afzszony, ki igen irgalmas vólt, és midőn elég marhája vólt, bőségef- fen alamisnát osztott, és mikor az-után kevés vólt, annyi ala- misnát adott, a' mennyit adha- tott. Annak-okáért fok lelki jó- kat, és szent malasztot vett az Isten-

tól, moſt pedig vég-nélkül örven-
dez az Iſtennek nagy dicsőfégeben,
a' mint az Úr Iſten fok tsuda té-
relek-által meg-jelentette.

2. Szent Erőébet Máfodik An-
drásnak Magyar-Orfzág Királyaának
leánya, kis-korától fogva minden-
kor hajlandó vólt az Iſteni ſzolgá-
latra. Mikor a' Templomba ment,
még nem lévén nagyob' őt elzten-
dősnél, magát az imádságban fog-
lalta, és addig meg-maradott az
imádságban, hogy nehezen vitet-
hetnék-el onnan. Az ő Attya Pa-
lorájában egy Kápolna lévén, min-
den nap gyakran kerefett alkal-
matofágot oda menni, és min-
dénkor térden álva imádkozott.
Némelly nap azon Kápolnában lé-
vén az ő ſzolgálóival, annyi Apo-
ftoloknak nevét irák-le, a' men-
nyin ők voltanak: az-után ki ki
azok-közül a' leányzok közül vett
egygyet, olyan igyekezettel, hogy
ához kívált-képpen való ájtatofá-
gal lenne, a' kiknek neve fors által
néki juna. Az Iſten úgy adá, hogy
Erőébet a' Szent János Apoftol, és
Evangélifta nevét találá venni: igen
örüle azon, kérvén őtet, hogy ő-
rizné - meg az ő tífztaságát. A'
Böldogságos Szűz Mária-hoz igen
ájtatos vólt, mikor péantz vehetett
kezébe, a' ſzegény afzfonyoknak
adta, hogy az Údvöz-légy Mária-t, el-
mondanak. Mennél inkább' neve-
kedett idejében, annál inkább' ne-
vekedett a' jóságos tselekedetek-
ben. Igyekezett a' maga akarát-
tyának ellene-mondani: és midőn

valami olly dolog következett,
melly ő-néki tetzet vólna, azt
magan hadta, hogy meg-ſzegje, és
törje a' maga kívánságát. Min-
dénkor tsendes maga-vifelő vólt
ruházatiban, őkrőzetiben. Az ő
befzédi keveffek vóltak, és okofák,
mindénkor jól reá figyelmezővén
arra, a' mit akarna mondani, hogy
foha máfoknak ártalmára ne lenne,
hanem mindeneknek ſegétségete.

3. Mikor immár illendő ideje
vólna, az ő Attyától András Ki-
rálytól férhez adaték, melly dolog-
nak előbbben ellene monda, vége-
zetre, hogy engedelmes légyen,
Iſten után, az Attyának, és Anyá-
nak akarattyára bizá magát, olyan
igyekezettel, hogy az Iſten ſzol-
gálattyára fiaí legyenek, és nem
hogy az házafoknak gyönyörűfé-
ben rézfes lenne. Ezt tselekedet-
ivel-is meg-mutatá, mivel mi-
hent férjhez méne, mingyárt foga-
dást tőn az Iſtennek, hogy-ha to-
váb' élne az ő férjénél, az-után
mind örökké meg-tartaná tífztá-
ságát. Az ő férje Landgrávius La-
jos, Turingiai Hertzeg vólt: És
noha Erőébet meg-változtatá állapot-
tyát, és módgyát életének, mind-
az-által femmi változtatást nem-
tőn el-tekéltett igyekezeti-
ben, és kívánságában, mellytől izgattatik
vala az Iſtennek ſzolgálattyára.
Igen ájtatos vólt az Iſtenhez, igen
kemény, és mértékletes őnmőn-
mághoz, és igen irgalmas felebarát-
hoz. Éjjel fel-kél vala az imádság-
ra,

ra, fok kőnyhullatásokkal egybefoglalván azt: igen tetfzett néki alázatos, és alaton szolgálatokban magát foglalni. Egyszer a' maga fejét egy betegnek fejéhez hajtotta, melly ifzonyú bűdös volt, és nem taláztatott, a' ki azt el-szenvedte volna; mindaz-által ő annak a' fejét meg-nyirte, és meg-mosta, mellyet látván a' szolgálai, meg-nevették, és tsufolták őtet; de ő mind el-szenvedte az Isten szerete-téért. A' kőzönséges *Protzeszfiók*-ban, mellyek bizonyos üdőkben az Anya-szent-egyháznak ditséretes szokása, és rendelése-szerént voltak, mindenkor alaton öltözetben, és mezit-láb járt.

4. Szent Ersébet mikor gyermek születése-után elsőbben a' Templomba ment, nem pompás, és ékes ruhákba öltözött, a' mint némelly Afzfzonyok szoktak tselekedni, hanem alaton ruhában a' tőle született gyermetskét a' maga karjain tartván, az Istennek ajánlotta, egy szál gyertyával, és más rendbéli ajándékkal, mellyet a' Papnak adott; és haza menvén azt a' ruhát, mellyben azon nap járt, a' szegényeknek adta: és kőzönségelen mikor evett, meg-hagyott az ételben, és a' szegényeknek adta. Minden rend béli szegény emberek, Anyoknak híják őtet, mert ő mindennel jól teszen vala, és szükségekben meg-ségétette őket. Midőn valamely szegény meg-hólt, fel öltöztette, és el-te-

mettette azt. A' szegényeknek újonnan született, és meg-kereszteltett gyermekit meg-ruháztotta. A' maga szolgálóival egyetembe más embereknek gypjat font, hogy a' maga kezei munkáiból alalmisnát adhasson. Mikor nem volt egyéb mit adni, drága kőveit, és gyöngyeit el-adta, és azoknak árrát el-olstogatta a' szegényeknek. Egy bizonyos háza volt az ő Palotája-mellett, mellybe a' jövevényeket, és szarandokokat bé-fogadván, némelly napig tartotta: és a' betegeket meg-orvosolta, és gyógyította. Ugyan azon házban neveltette a' szegény emberek gyermekeit, kik anyoknak híják őtet, és mint a' báránkák ő-utánna jártak. Egy szóval: Szent Ersébet afzfzony a' testi irgalmasságnak minden tselekedetiben magát gyakorlotta: és noha nem illendőnek lárszot lenni az ő állapottyához, sokszor jelen lévén az halottak temetésin, néha a' fátyolt a' maga fejéről le vette, és azzal az halottakat bé-takarta. Tudta mind ezeket a' dolgokat az ő férje, de mivel ott jelen nem lehetett, foglalatos lévén a' Tsászár dolgaiban, szabadságot adott neki, hogy azokat tselekedgye.

5. Az üdöben a' Keresztények igen hadakoztak a' Pogányok-ellen a' Szent Földért, és immár némelly helyeket vízfő nyertek vala. Annak-okaért Landgravius jelen akara lenni abban a' szent hadakozás-

han, 6s sz6lla a' feles6g6nek Szent Erőebetnek, ki azt ad6 tan6ts6l, hogy oda menne, mert azzal kedves dolgot tselekedn6k az Istennek. El-k6sz6le az Hertzeg, a' mint az 6 6lapott6y6hoz illend6 v6lt, 6s P6lefcztin6ba m6ne, holott dits6ret6l-fen vit6zkedv6n, betegs6gbe es6k, 6s a' j6 vit6zs6gnek koron6j6t elnyer6 a' m6s vil6gon. Szent Er6ebetnek hamar meg-hoz6k ezt az hirt, ki noha nagy szivb6li f6j-dalommal 6rttete az 6 kedves f6r-j6nek hal6l6t, mindaz-6ltal az Isten akaratt6y6hoz szabv6n mag6t, a' t6fzta 6zvegys6gnek 6llapott6y6t v6lafztr6 mag6nak, mind 6zvegys6gnek ruh6j6ban, melly igen alacson v6lt, mind pedig egy6b testi alkalmatlans6gban, mivel-hogy minden dolgot fanyaru penitencia-tart6sra v6ltostata. N6ha eg6fz 6jjel vigy6zott az 6 Jegy6s6vel a' Krisztus J6sussal, meg nem sz6nt alam6fn6kat osztozni. S6t kimilletlen anyi alam6fn6t adott, hogy meg-haraguv6n az 6 jobb6gyi ki-verett6k 6tet a' Palot6b6l, 6s a' j6fz6gnak szolg6ltar6s6t ki-v6v6k kez6b6l, 6s mint valami t6kozl6 szem6lyt, megfoszt6k minden javait6l. Oly nagy nyomor6s6gra j6ta a' Szent Afzfzony 6llat, hogy a' nagy f6z-g6ny6s6gt6l k6nszerittert6k egy Ven-d6g fogad6nak egy ift6llotsk6j6ba b6-fz6llani, de ott-is nem enged-t6k sok ideig meg-maradni, ha-nem k6nszeritterv6n onnan is el-menni, egy kem6ny, 6s igen ked-

velten embernek h6z6ba m6ne, ki oly embertelen6l vifel6 mag6t 6-ellene, 6s a' gyermeki ellen, 6s n6-melly szolg6l6i-ellen, kik 6tet igen szeretv6n, k6vetik val6, hogy on-nan-is el-kellene menni n6ki: 6l-tal menv6n az6rt egy szoros, 6s igen s6ros 6tfcz6n, holott bizonyos k6vek val6nak, mellyeken 6ltal kellett menni, el6l-tal6la egy 6reg afzfzonyt, kinek az-el6tt sok j6kat tselekedett val6, ki hasonl6-k6p-en 6ltal akarv6n menni azokon a' k6veken, nem akara Szent Er6ebetnek 6tat adni, s6t a' s6rba tafztr6 6tet: de Szent Er6ebet Afzfzony fel-kele a' s6rb6l nevetv6n, b6k6s6ges t6rcs6nek el-vezft6te-n6k6l, 6s menn6l jobb6n lehet6 meg-t6fztozat6 a' ruh6it.

6. Az 6 Attya Andr6s a' Ma-gyarok Kir6lly6 meg-6rt6 mind a' dolgokat, mellyeket szenved val6: az-ok66rt 6, 6s egy P6fpc6k attyafia azt tseleked6k, hogy az 6 fiatsk6i, az Attyok h6z6ban fel-neveltetn6nek, 6s az Annyoknak Er6ebetnek bizo-nyos j6vedelmet rendeln6nek, hogy tsak mag6n, k6v6ns6ga-szer6nt 6l-letne. Annak-ok66rt sz6p j6vede-lem, 6s gazdags6g adatv6n Sz. Er6e-betnek, egy Ispit6lyt tsin6ltata, 6s oda menv6n lakni, sok betegeket t6p-l6lt, 6s meg-gy6gyitott ottan, kik-nek szem6llye-szer6nt szolg6lv6n, az h6znak leg-alatsomb' szolg6latit v6ghez vitte; 6s noha v6ltanak n6ki szolg6l6i, kik az aff6le alacson rend-b6li szolg6latokat v6ghez vi-hett6k

hették volna, mindaz-által bősületesb' foglalatoſágot adott azoknak, hogy ezeket meg-tselekedheſſe. Némellyek azt mondoták néki, hogy ezek a' dolgok Király leányához nem-illenének, és ő azt felelte nékik, hogy ha tudna találni alatsomb' életer, az Úr Iſtennek meg-bántáſa-nélkül, azt válaſztaná magának. Az Iſten olly malafztot adott vólt Szent Erőébetnek, hogy noha gyakran ſök könykullatáſokkal imádkoznék, mindaz-által mindenkor tiſzta, és vidám vólt az ő ortzája. Néha Mennyei látáſok, és Iſteni jelenéſek adattanak néki, mellyek nagy örömmel, és ſzibvéli édeſséggel bé-töltötték őtet. Ezt könnyen meg-érthették, mivel gyakorta mondott némelly igéket, mint-ha meg-akart volna máſnak felelni, ki ő véle beſzélgertett volna: a' mint egyſzer ſök ideig való tſendes halgatáſa-után, mellyben úgy látſot, mintha el-ragadtatott volna, mint egy álomból fel-ſerkenvén, nagy örömmel ez igéket monda: Uram ha te velem akarſz maradni, én-is veled akarok lakni, és ſoha el nem akarok tőled távozni.

7. Midőn egyſzer Szent Erőébet Afzfzony látott volna egy ifiat kevély világi ruhákban, mőnda néki: Te ifiú nem igaz úton járſz, mintha eſztelen vőlnál. Akarod-e', hogy te éretted imádkozzam? Felele az ifiú: Akarom, ſőt kérlek téged, imádkozzál én érettem. Sz. Erőébet imádkozni kezdte, és monda az ifiúnak, hogy ő-is imádkoz-

zék, és meg-maradván az imádságban Szent Erőébet, kiáltani kezdte az ifiú, mondván: Ne imádkozzál többet Afzfzonyom, ne imádkozzál többet: de Szent Erőébet még nagyob' buzgóſággal kezdte imádkozni. Iſmég nagyob' inſéggel kezdte kiáltani az ifiú: Ne imádkozzál többet Afzfzonyom, ne imádkozzál többet; végezd-el immár: mert mint a' tűzben úgy érzem magamot égettetni; ezeket mondvan ide's tova hánta vetette a' kezeit, és úgy tselekedett mint a' bolond. Némellyek hozzája futának, hogy ſegétsék őtet, és illetvén ruháját az hátán, úgy érzették mintha égett volna a' nagy melegségtől, melly ki-jött a' teſtéből. Ki az-után nem tsak külső ruháját, hanem a' belsőt-is megváltóztatá; az az: gonofz erköltsit meg-vetvén, jó erköltsőkkel magát fel-ékeſíté.

8. Egy leányzó bé-méne egyſzer a' Szent Erőébet Iſpítálya-ba, egy atyafiát meg-látogatni, ki ott betegségben fekűtt, és mivel egy régula ellen akara tselekedni, mellyet Szent Erőébet ſzabott vala; hogy ſenki egygyik házból a' máſikba ne mehetne, ſzabadság-nélkül, és a' ki az ellen tselekedett, pénitentiát kellett tartani. Akarván Szent Erőébet, hogy az ő régulája meg-tartáſék, el-nyiré az hája-ſzálaít a' leányzónak, noha a' mint lehetne ellene mőnda, mivel olyanok valának mint az arany

szalak. Annak-utánna a' leányzó azt mondotta Szent Erőébetnek: Én azt hiszem, az Isten fugallottam meg néked, hogy el-nyirjed az én hajam szálait, mivel-hogy azok-miatt sok ézfztendeig maradtam a' világon, egyéb-aránt bé-rekezfztetem volna magamot a' Kalafstromba. Mellyet halván Szent Erőébet, bé-fogadá a' leányzót a' maga tárfaságába az Epirályban, holott sok ézfztendeig szolgált az Istennek.

9. Annak-utánna Szent Erőébet Afzfzony bé-méne a' Szent Ferentz harmadik Szerzetébe, és fel-öktözék a' Szerzet köntőfébe, engedelmes lévén annak a' Szerzetnek. Elő-járójának, hogy igaz tanítványa leheffen Szent Ferentznek, ki oly alázatos vólt. Ő-is nagyob' alázatofágnak tselekedetit gyakorlotta annak-utánna: szolgált a' poklofoknak; tisztogatta azoknak rutásigit: és fő-képpen egy afzfzonynak, ki oly poklos vólt, hogy az emberek reá nézni-is ifzonyodtak; mindaz-által Szent Erőébet, nem tsak orvoslotta az ő utálatos betegségét, hanem tulajdon ágyába fektetvén, gondgyát vifelte néki. Mindenkor ezekben, és egyéb irgalmasfágnak tselekedetiben magát foglalván Szent Erőébet Afzfzony, életének utólsó orájához közelgete; elsőbben igen nagy hideg-leléftől ifzorongattaték, az-okáért a' Szentségeket nagy ájtatofággal magához vévé. Az-után szép intéftön mindenekhez, kik az ő által-

menésén jelen valának, ajánlván nékik az irgalmasfágnak tselekedetit; és végezetre az halandó élet-ről az örök életnek böldogfágará méne. Noha az ő teste négy napig tartatott a' föld kivül, mindaz-által femmi kedvetlen fzag abból ki nem jött, sőt gyönyörőféges jó illat fzfarmazott abból, melly minden embereknék kedves vólt.

10. Halála óráján meg-jelenék néki Kriřtus Urunk, mondván: Jer velem fzerelmefem az én hajlékimba, mellyek néked kézfzittertek. Az okáért sok szép madaratskák láttatának akkor a' Templom héjazattyán egybe-gyűlve, az hol az ő teste vala, mellyek oly gyönyörőfégeffen énekeltek, hogy mindeneket tsudálkozáfra indítottak. Akkor a' levegő égben-is gyönyörőféges énekléfeknek zengéfé halatott. Azok a' madaratskák, mellyek meg-jelentek a' Templom héjazattyán, igen kedveffen énekelvén, az Isten Angyali vóltak, kik azért küldettek vólt az Istenből, hogy a' Szent Erőébet lelkét Mennyországba vigyék, és az ő testét menyeyi örvendetefésséggel tisztellyék. Mivel-hogy a' mint őfzve-gyűl az őrdögöknek fokasága, az iftenteleneknek halálára, hogy rettenetes gyötrelmekkel környül-fogják őket, és a' pokolnak örök tűzére ragadgyák a' lelkeket; hasonlóképpen egybe-gyűl az Angyaloknak fokasága, az igazaknak halálára,

hogy

hogy biztatlák őket, és az örök ditsőfőgre vigyék a' lelkeket.

11. Minek - utánna meg - hala Szent Erőébet Afzfzony, az Úr Isten fők tsuda - tételekkel meg - ditsőité őtet, mellyek közűl némellyeket elő hozok. Százf országban egy Tzifztertziái Henrikus nevű Barát igen sullyos betegségbe esék, és a' keserves fájdalmaiktól mind éppen kőrnnyűl vétecék. Egy éjjel meg - jelenék néki egy tífzteletes Afzfzony fűép fejer ruhában, ki meg - inté őtet, hogy ha meg - akar győ - gyűlni, tégyen fogadáft a' Magyar Szent Erőébet Afzfzonyhoz. Akkor nem lévén othon az Apátur, az elől - járónak tanátsával élvén, fo - gadáft tőn; az - után ifmég meg - jelenvén néki Szent Erőébet, a' Sz. Kereszt jelével meg - gyógyítá őtet. Vifzfza - térvén az Apátur, és meg - értvén e' dolgot, tsudálkozék, de meg - akará a' fogadáft ellenzeni, mivel fenkiak közűlők nem vólt szabad fogadáft tenni, és afféle dol - gokra magát kötelezmi. Az - okaért az Apátur mind a' Barátoknak il - lyen módon fűzolla: Gyakron a' Ba - rátok a' pokolbéli őrdőgtől meg - tsalattattak; jól meg - kell azért vi - gálnni e' dolgot, ha igaz léfzen a' jelenés, a' fogadáft bé - kell tellyefi - teni, ha pedig igaz nem léfzen, maradgyon engedelmezfég alatt. Kővetkezendő éjjel meg - jelenék harmadfzor Szent Erőébet Afzfzony, a' meg - nevezett Barátnek, mond - ván: Te mindenkor beteg léfzefz,

mig bé nem tellyefited, a' mit fo - gadtál. Mingyárt azért az előbbi betegségűl le - nyomattatván, azon keserves fájdalmaikkal kezdé fzo - rongattatni. Meg - értvén ezt az A - pátur, mingyárt fűzabadságot ada néki, hogy fogadáft bé - tőkheffe, és mingyárt meg - gyógyűla, femmi fájdalmaft nem érezvén.

12. Egy leányzó innya kérvén a' fűzolgálótól, az italt ada néki, mondván: Vegyed, és id - meg az őrdőgt; úgy érzé a' leányzó mint - ha tűzes őfűzög ment vólna alá a' tőkán, és kiált vala, hogy tűz vagyon a' tőkában. Mingyárt az - ért igen meg - dagada, és lártatott mintha valami ide 's tova futofott vólna minden tagjaiban, és két el - z - tendei győtrőtte őtet az őrdőgt. De az - után a' Szent Erőébet kopor - sőjához vireték, és ott fogadáft tőknek érette, és a' koporsóra tévén őtet, úgy látzék mint - ha meg - hólt vólna. De egy - kevés kenyeret adván néki, hogy meg - egye, és egy - ke - vés fűzentelt vizet, hogy meg - igyá, mingyárt meg - gyógyűla, és a' kők láták, igen tsudálkozának.

13. Egy Teodorikus nevű ember, tellyefőfőggel el - vefztvén egy - gyik kezének erejét, az inaknak őfűzve fűgordáfa miatt, és két út - tal meg - látogatván a' Szent Erőé - bet koporsőját, meg - nem gyógyű - la: harmadfzor a' feleségével megyen vala nagy ájtatofőfőggal, és midőn az úton mennének, elől találának egy tífzteletes őreg embert, kit kők - fűzont -

szóntvén, és meg-kérdvén, honnét jőne, monda, hogy Märpurg földéről, az hol a' Magyar Szent Erőébet teste fekszik, ki által az Isten fok tsudákat tselekefszik; a' meg-nevezett ember meg-befzélvén betegségét, az a' tiszteletes ember fel-emelé kezét, és meg-áldá őtet, és monda néki: meny-el jó reménséggel, mert vizfsza-nyered egéfségedet: akkor emlékezzél-meg Szent Miklós Püspökről, mert ő-hozzá hasonlóvá tétettet Szent Erőébet Afzfzony a' tsuda tételekben. Ne legyetek balgatagok, hogy mingyárt el-mennyetek onnan: mivel a' Szenteknek úgy tetfszik, hogy áthatatoffon, és szüntelen kérjenek segétséget tőlök. Ezeket mondván, el-rejtezék az öreg ember. A' beteg ember pedig annak tanátsa-fzerént tselekedvén, mingyárt meg-gyógyula.

14 Egy Hermáanus nevű ifiú, a' Koloniai tartományban, fogságban tartatván a' Bironál; tellyefséggel az Istenhez ragafzkodék, és segétségül hívá a' Magyar Szent Erőébetet, ki egy éjjel nagy fényefségben meg-jelenék néki, fok-képpen erőffitvén őtet. Végezetre, ki adaték a' sentenzia, hogy fel-akafztsáfék az ifiú. Ki minek-utánna meg-hólt vólna, szabadság adaték az Attyafainak, hogy el-temefsék őtet. Le-tévén azért a' meg-hólt ifiúnak testét az akafztó-faról, az Attya, és Anya, tób' Attyafiaival egyetembe keserveffen

ürvén, álzatoffon kezdenék könyörögeni az Istennek a' lelkiért, és segétségül hívák Szent Erőébet Afzfzonyt, és imé a' meg-hólt ifiú fel-támada jó egéfségben, nagy tsudákozására az embereknek. Moguntziai tartományban egy Bonkárdus nevű ifiú, ki az iskolába jár vala, halat akarván fogni, egy folyó vizbe esék, és jó darab ideig ott lévén, az-után ki-vonák az ő meg-hólt testét. Melyet látván az Attyafiai igen meg-fzomorodának, és könyörgének az Istennek, segétségül híván Szent Erőébetet, és mingyárt fel-támasztá az Úr Isten az ifiat.

15. Egy Villinus nevű három éfztendős gyermek meg-hala, kinek az Anya nagy ájtatofsággal könyörge az Istennek, és segétségül hívá Szent Erőébetet, és a' gyermek mingyárt fel-támada. Egy négy éfztendős gyermek, egy mély kútba efvén meg-hala, kit midőn egy ember vizet akarna vonni, meg-talála; ennek-is az Attyafiai könyörgének az Istennek, és segétségül hívák Szent Erőébet Afzfzonyt, és az Isten fel-támasztá a' gyermeket. Egy Fridérikus nevű ember, a' vízben főrödven, fenekére merüle a' víznek, mint a' kő, és meg-hala, kit midőn a' vízben meg-találtak vólna, nagy síráfál könyörgének érette az Istennek, és a' Magyar Szent Erőébetet segétségül hívák, és az ember mingyárt fel-támada. Egy János nevű ember,

ber, egy tolvajjal egyetembe megfogattatván, minden embert azon kére, imádkozzanak ő-érette, hogy az Isten segéttse-meg őtet, a' Szent Erőébet érdemiért; és midőn a' tolvajt fel-akaszták, ő meg-szabadula, el-szakadozván a' kötél, mellyel meg-vala kötve; és ő azt kiáltá: Oh Szent Erőébet Afzfzony, te szabadítál-meg engem.

16. A Moguntziai tartományban egy Kalastromban lakó Valerianus nevű embernek a' kezét őszve rontá a' malom kő, és ő látván, hogy mind a' tsontok, 's mind az inak az ő kezében őszve-romlottak, el-akará vágatni azt a' kezét, de gyakran könyörögvén az Istennek, és segétségül híván a' Magyar Sz. Erőébet Afzfzonyt, egy éjjel megjelenék neki Szent Erőébet, mondván: Akarsz e' meg-gyógyulni: Felele: Igen-is akarnék. Illeté a' kezét Szent Erőébet, a' tsontokat, és inakat meg-gyógyítá; az husát, és bőrért mind két felől meg-ujítá: és reggel fel-ferkenvén, 's látván, hogy szépen meg gyógyult, meg-mutató mind a' Barátoknak, kik igen tsudáikozának. Egy Dietrikus nevű őt elztendőő gyermek vakon születettvén, a' Szent Erőébet Afzfzony koporsójához vitették az Annyától; és könyörögvén az Istennek, meg-kené a' koporsó földével a' gyermek szemeit az Annya segétségül híván Szent Erőébet Afzfzonyt, és mingyárt a' szemei szépen meg-nyílnak.

17. Egy Beátrikz nevű leányzó, fok ideig sullyos betegségtől fozrongattatván, végezetre úgy meg-görbedett, hogy semmi-képpen fel nem egyenesíthette magát, hanem kezeit térdeire vetvén tartotta a' testét. Az-okaért az Annya a' Sz. Erőébet koporsójához vivén őtet, tiz napig marada ottan, és meg nem nyervén a' leányának gyógyulását, igen meg-fzomorodék, és búsultt szível ilyen módon szólla Szent Erőébethez: Mindenekkel jól téfz, és engem nyomorultat nem akarsz meg-halगतni. El-menvén azért onnan mint-egy boszongodván, midőn más-fél mély földet ment volna; a' leánya a' keserves fájdalom-miatt sírván, végezetre el-aluvék, és nagy fényességben láta egy Afzfzonyt, ki meg-kenvén a' vállait, és mellyét a' leányzónak, monda: Kely fel, és járj békével; fel-ferkenvén a' leányzó, meg-ifméré, hogy szépen meg-gyógyult volna, meg-jelenté a' látást az Annyának, ki nagy örömmel vífzta-térvén a' Szent Erőébet Afzfzony koporsójához, nagy hálat ada az Istennek, és ott hagyá a' kosárt, mellyben a' leányát hordozta.

18. A Moguntziai tartományban egy Henrikus nevű ember, tellyességgel meg-fosztatván a' szemeinek világától, meg-látogató a' Szent Erőébet koporsóját, és mingyárt meg nyere szemeinek világát. Nem sok idő múlva, ugyan azon ember, úgy meg-nehezedék a' vér-folyástól,

hogy a' miatt meg-kellett volna halni, de a' Szent Ersébet koporsójából egy-kevés földet vevén, és vízzel meg-elegyítvén, meg-ivá azt, és mingyárt meg-gyógyula. A' Treviri tartományban, egy Mektildis nevű leányzó, meg-fosztatván a' lártástól, el-vesztvén hallását, szöhlását, és járását; az Attya, és Anyja fogadást tévén, Szent Ersébetnek adák őtet, és minden betegségből szépen meg-gyógyulva lárák, ditsóitvén az Ur Istent, ki a' Szent Ersébet érdemiért, olly nagy jókat tselekedett.

19. A' Moguntziai tartományban egy Teodorikus nevű ember, fok ideig igen betegeskedék a' térdeiben, és száraiban, el-annyira, hogy a' lábain nem járhatott, hanem másoktól hordoztatott; fogadást tón, hogy ajándékokkal meg-látogattya a' Szent Ersébet koporsóját: és ott lévén négy hétig, és

femmi gyógyulást nem nyerhetvén, vízfőz-tére; és meg-nyúgován egy helyen, láta álmában egy tiszteletes Afzszonyt ő hozzá jőni, ki vízzel éppen meg-fereszté őtet; fel-ferkenvén azért, és magát szépen meg-gyógyulva találván, az ő istápit, mellyekhez az-előtt támaszkodott, vállaira tévén, vízfőz-tére a' Szent Ersébet koporsójához, és hálakat adván az Istennek, jó békével haza méne. Így a' Magyar Szent Ersébet Afzszony koporsója, fok nemzetektől meg-látogattator, és tisztelteteret, halván, és látván a' fok tsuda-tételeket: és fok-féle betegek meg-gyógyultak ottan. Az ő teste Német-Országban Margurg nevű városban tisztefégeesen temettetett. Kinek halála volt 19. napján Szent András havának, Kristus Urunknak 1226. éftendejében. Második Friderik Tsászár idejében.

Szent MARGIT Szűz, és Mártir élete.

Metafráfst. Simon-által meg-iratott.

1. **M**Eg-váltó Kristus Urunk azt mondgya: *Matt. 13. v. 45.* Hasonló Menyeknek országá a' kereskedő emberhez, a' ki jó gyöngyöket keres. Találván pedig egy drága gyöngyöt, el-méne, és el-adá mind a' mije volt, és meg-vévé. Ezen a' drága gyöngyön, Szent Agoston, és Szent Ambrus, értik a' Kristus Jésuft. Mivel a' mint a'

drága gyöngy az égi harmatból származik belől a' Tengerben, úgy az Isten Fia, emberi természet-szerént, a' Bóldogságos Szűz Máriának méhében, a' Szent Lélek harmattya-által lett, e' világnak háború tengerében. Ezt a' drága gyöngyöt megtalálá Szent Margit Szűz, és el-adá jószágát, szabadságát, és életét, és e' képpen vévé-meg ezt. A' mint az életéből jobban meg-érthetjük.

2. Szent Margit Szűz Antiokiában születék, és Eszedius Bál Pappnak leánya volt. Az Anyja meghala, mikor ő még kitsin vólna; és az Attya egy Afzszonynak adá őtet, hogy fel-nevellye, ki Antiochia várasán kívül eizen-őt mélyly földdel, egy majorban lakott, ki Keresztény afzszony lévén, nem csak fel-nevelé Margitot, hanem a' Kristus Jébus hitére-is meg-tanítá őtet: ki midőn az okótságnak idejét el-érte vólna, Kereszténnyé akara lenni, és jószágos tselekedetekben kezdé magát foglalni, úgy-mint bójtölésekben, resti fanyargatásokban, és imádságokban. Igen könyörületes vóit ez a' Szent Szűz. Mikor meg-hallotta vólna, hogy Aureliánus parantsolattyára, ki az időben a' Romai Imperiumban uralkodik vala, fok Keresztények szenvedtek Mártiromságot, tudakozék a' gyöderelmek felől, mellyekkel kimoztattak, és mi-képpen szenvedték-el azokat. Igen szanakodott rajtok, mikor hallotta, hogy némellyeker meg-ostoroztak, némellyeket botokkal vertek, némellyeket fegyverrel meg-öltek, némellyeket meg-köveztek, és némellyeket a' tűzbe vetettek. Sirt könyörületességében a' Szent leányzó, meg-gondolván, hogy olyan jó népek, és olyan méltók az életre, olly gonoszúl nyomorgattannak, és olly kegyetlenül meg-öletetnének. Az-után örült, mikor meg-értette, hogy a' Keresztények

nagy erődséget mutattak a' Mártiromságban, és nagy örömmel holtak-meg a' Kristus Jébus szerelméért: Az-okáért gyakran azt mondotta: Vajha az Isten nékem olly malafztot adna, hogy engem azok-közé a' böldog népek közé számlálna.

3. Meg-érté ezt az Attya, és igen báná, hogy Keresztény vólna, és ezébe vévé, hogy a' Dajkája vólna az oka. Honnét mind a' kettőn boszút akarván állani, azt monda, hogy Margit nem az ő leánya, és semmit nem gondol vala véle, mintha bizonynal nem övé lett vólna: és a' Dajkája kezében hagyá, hogy annak lenne gondgya, 's búfulása az ő tartásában. A' jámbor afzszony szegény lévén, és egyéb marhája nem lévén, hanem csak kevés juhaj, kényszerítették azokat Margit által legeltetni. Szent Margit pedig igen szép leányzó lévén, és egyfzer a' mezőben a' juhokat legeltetvén, hozzája közelgetvén Olimbrius, ki Afzsiának Fejedelme vala, és Antiokiába mégyen vala, a' Keresztények üldözésére: látá a' leányzót, és meg-szereté; kérdé őtet, ki vólna, kinek hijának, és ki nemzetéből való? Felele a' Szűz: Én nemes nemzetből vagyok, Margitnak hívattatom, és Keresztény vagyok. Monda Olibrius: a' két első dolgok illenek néked, de az harmadik nem téged illet: mert ilyen ékes természetű leányzónak, nem kell egy meg-feszített embert Isten

gyanánt imádni. Felele a' Szűz: Hogy tudod te, hogy meg-feszítettet a' Krisztus Jézus? Felele Olibrius: A' Keresztények könyvei vallást tesznek arról. Monda Szent Margit Szűz: Ugyan azokban a' könyvekben, melyekben írva van, hogy a' Krisztus Jézus meg-feszítettet, írva van az-is, hogy ő igaz Isten, és hogy harmad napon halottaiból fel-tamadott, és azután dicsőségesen fel-ment Mennyországba: azokáért, nem illik, hogy egygyik dolognak hitelt adgy, és a' másikat tagadgy.

4. Monda Olibrius: ha nékem igazságom, vagy hamiságom van, majd meg-mutatom: és meg-parantsola, hogy Margit meg-fogattassék, és a' városba vivén őtet, a' tömlőtbe vetteté. Olibrius nagy áldozatokat tón az Isteneknek Antiokiában a' Tsászár győzedelméért: ez közönséges szokása volt neki, midőn valamely földre ujjonnan bé-ment. Minek-utánna, a' város eleinek meg-jelenté az ő oda menetelének okát, maga eleibe viteté Sz. Margit Szűzet, jelen lévén a' város népének sokasága, és mindenek előtt, elsőbben édes beszédekkel, és sok igiretekkel kezdé őtet hitegetni, hogy a' Keresztényi hitet el-hagyná, és imádná a' Bálványokat, és azt igiré neki, hogy magának feleségül veszi: de semmit nem tehetvén igéretivel, igen kezdé őtet fenyegetni. De a' Szent Leányzó, ki már meg-találta volt a' drága

gyöngyöt az Úr Jézus Kristust, semminek tartya vala, mind igiret, mind fenyegetést a' Birónak; és el-tekélé inkább el-vesztetni életét, hogy sem a' meg-találtatott drága gyöngyöt. Látván Olibrius a' Szent Margit álhatalóságát, meztelen verkezteté őtet, és mindeneknek láttára vas veszfűzőkkel meg-veretteté; azután tsigára vonatá őtet, és kézeit, s lábait kötélekkel ide's tova húzatá; ez a' rettenes kínzás a' tsontyait ki-mozdítá helyeiből, és igen keserves fájdalmakat szerze. Szent Margit fel-emelvén szemét az Égre, a' Krisztus Jézustól segítséget kére. A' Biró sokkal inkább boszorkodék ő ellene, halván, hogy a' Jézus nevét annyiszor emlegetné: és midőn a' Szűz abban a' győtrelemben vólna, az ő gyenge testének minden tagjait, bizonyos vas kőrmökkel meg-szaggattatá, el annyira, hogy az ő testéből sok helyen kirtsorgott a' vér. Némely részein a' testének látszottak a' tsontok, és a' kik jelen voltak, könyörületességéből tanácsot adtak neki, hogy imádná a' Bálványokat, és ilyen kegyetlen győtrelemtől megszabadúlna. De Szent Margit azt mondá: Ez a' győtrelem az én testemnek, örömet szerez az én lelkemnek: és mennél nagyob' léfzen a' győtrelem a' földön, annál nagyob' léfzen a' dicsőség Mennyországban.

5. A' Biró le-véreté őtet a' tsigáról, és a' tömlőtbe vetteté; hol-

ott imádkozni kezdvén Szent Margit, mingyárt igen nagy zörgést, csattogást halla: mivel az ördög rettenetes nagy sárkánynak képében meg-jelenvén, igen fenyegeté őtet, hogy tselekedgye-meg a' mit Olibrius mond vala néki, és imádgya a' Bálványokat. Szent Margit a' Szent Kereszt jelét veté reája, és mingyárt el-távozék. Annak-után-na egy nagy világosság támad a' fecét tömlőtzbén, és egy szózat hallaték, mondván: Órúly, és örvendez Margit Isten szolgálója, mert te diadalmat vettél ellenségeden. Te meg-győztéd a' Tiranust, és el-űzted az ördögöt, nagy erőiséget mutatván a' szivedben. Erőssen tartsd magadat abban, a' mi következik, mivel hamar el-vegeződnek a' gyótrelmek, és el-kezdődik a' te ditsőséged. Meg-vigasztaltaték a' Szent Szűz, halván a' szózatot, és annál-inkább, mivel minden sebeiből meg-gyógyítatva találá magát. Az-okaért hála-kat ada az Istennek, és nagy örömmel tölté azt az étfzakát.

6. Második nap Olibrius is-még maga-eleibe viteté őtet, több népeknek sokasága jelen lévén, hogy-sem az -elött: és látván őtet meg-gyógyulva, és a' sebeknek minden jelensége-nélkül, bé-telék álmélkodással, és monda néki: Margit gondold-meg, mi-képpen az hatalmas Istenek, nem tekintvén a' boszúságra, mellyet nékik tselekedté, nem akarván őket

imádni, meg-könyörültek rajtad, minden sebeidből meg-gyógyítván téged. Ne légy tovább halá-adatlan nékik, hogy a' kegyelmességet, büntetésre ne fordítsák ellened, a' mint meg-érdemled. Felele a' Szent Szűz, mondván: Én semmi-vel nem tartozom azoknak, a' kiket te Isteneknek mondász, mert nem ők gyógyítottak-meg engem, sőt senkit azok meg nem gyógyít-hatnak. Én azért hála-kat adok az Úr János Krisztusnak, mert ő hatalmas, ő gyógyított-meg engem, és ő-néki tartozom ez jó-téte-ményért.

7. A' Biró vizontag meztelen vetkezteté őtet, és égő szövetne-keket tartatván a' melljére, és a' vékonyra, szörnyű-képpen meg-kinoztatá őtet. Midőn ez a' gyótrelem tartana, a' Szűz könyörge az Istennek, ki erőt ada néki a' szenvedésre. Az-után Olibrius egy nagy edényt teli töltete vízzel, és meg-köbörtetvén kezeit, és lábait Szent Margitnak, abba vetteté őtet, hogy ottan mindeneknek tartatva meg-fojtanék. Mikor a' vitézek a' vízbe akarnák vetni a' Szűzet, monda: Most látom, hogy imámár semmi heával nem maradok: és midőnkor kívántam, hogy meg-kereszteltessém, de eddig izerét nem tehettem. Az én jó akaratom, és e' Márciromságának szenvedése, véghez vízik az én Keresztiségemet. Csak alig borsáttaték Szent Margit a' vízbe, azonnal nagy föld-in-dulás

dulás támadta. Annak-utánna nagy fényesség szálla le az Égből, és annak közepette egy galamb láttaték, ki a Szűznek fejére szálla. A' kötelek, mellyekkel a' Szűznek kezei és lábai kötözve valának, meg oldoztatának, és ő ki ment az edényből; a' világosság, és a' galamb egygyütt el-rejtzevén.

8. A kölség látván ezt a' tsudát, nagy örömet kezdé mutatni; és sokan meg-vallak, hogy a' Krisztus Jésus igaz Isten. De Olibrius az ő szokott kegyetlenségével élvén, sokakn k fejéket véteté, és hasonló képpen a' Szent Margit fejét-is el-vágatá, ki minék-előtte az hoher fejét venné, alázatossan kö-

nyörge az Istennek; méltóztatnék irgalmaságot tselekedni azokkal, kik háboruságokban, és szorongatásokban találtatván, meg- emlékeznének az ő Mártiromságáról, irgalmaságot kérvén az Istentől, és kivált-képpen az afzfzony-állatok, kik a' gyermek szülésben veszedelemben vólnának. Az Anyaszent-egyház a' Szent Margit Szűz Innepét szenteli, az ő Mártiromságának napján, Szent Jakab havának 20-dik napján, a' Romai Kalendárium-szerént. (Magyar-Országban pedig 13. napján szentelik.) Melly volt Krisztus Urunknak 278. esztendejében, Aureliánus Császár idejében.

Szent ÁGOTA Szűz, és Mártir élete.

Metafrázi. Simon által meg-íratott.

1. **B**izonyos dolog, hogy Megváltó Krisztus Urunknak egész teste, inkább fénlük a' napnál Mennyeszországban; de fő-képpen az ő febeinek helyei, sokkal inkább fénlének, mint az hiatszintus, és rubin drága kövek az igen finom aranyban. Hásonló-képpen a' Szentek testének tagjai-is, mellyekben inkább szenvedtek, inkább rúndóklének Mennyeszországban, hogy-sem az ő testeknek más részei. A' melly Szentnek el-vágták a' fejét, a' nyaka körül, mint egy drága kövekből fűdzött rúndóklő szép lántzot hordoz. A' kit meg-köveztek, annak kövei dra-

gábbak a' finom aranyból. A' Sz. Ágota Szűz mellye iszonyu-képpen el-szaggattatván e' világon, kimondhatatlan ékes lészén Mennyeszországban. Kinek élete ilyen-képpen vagyon.

2. A' Romai Imperiumban uralkodik vala Détzius, a' Keresztényeknek igen kegyetlen ellensége, ki Sztiziliába egy Kvintziánus Fejedelmet küldte, hogy nagy szorgalmatossággal fel-keresvén a' Keresztényeket, áldozatot tétetne vélek a' Bálványoknak, vagy pedig megöletné őket. El-érkezvén Sztiziliába Kvintziánus, látta egy Ágota nevű leányzot, ki igen nemes, és gazdag

dag vala, és ékes természetével a' több' leányzókat felyül haladta. Meg-fzereté ötet Kvintziánus, és annak felette az ő gazdagságit kívánnyia vala. Meg-étté az-után, hogy Ágota kitsin korától fogva Keresztény volna: az-okaért a' tömlőtbe téteté ötet Katánia várasában. Az-után egy Afrodiszia nevű gonosz aszszony állatnak kezébe adá ötet, kinek két leányi valának, mind hires kurvák. Afrodiszia minden módon igyekezék, Agotát meg-sértetni lelkében, hogy Keresztényi tisztaságban ne éllyen; és kivak-képpen fáradott, hogy a' Kvintziánus szerelmére vibéssé ötet. Erre azt felélé Szent Ágota: az én szívem egy igen erős kö-sziklára épített házat magának, melly az Úr Jésus Kristus, első Istennek Szent Fia. Azért el-hid' bizonyjal, hogy sem a' te bészéd, sem a' Biró igéreti, és fenyegetési, semmit rajtam nem foghatnak, hogy én az igaz hittől el-szakadgyak. Afrodiszia Kvintziánushoz méne, és monda néki: Én a' te részedről igen nagy ígéréseket tettem Agotának, drága kőveket, arany láncokat, drága ruhákat, és minden ékes öközetteket igérvén néki, de mindeneket csak annyira börtül mint a' földet, melly a' lábai alatt vagyon. Semmi-képpen el nem hadgya a' Keresztényi hitet, és nem hajol a' te szerelmedre. Ezt halván Kvintziánus, maga elejébe hozatá Agotát, és monda néki: Ki nemzetéből

vagy te leányzó? Felele a' Szűz: Ismérnek engem e' városban, és az egész Országban nemefnek, és nemzetefnek lenni. Monda a' Tiranus: Tehát ha így vagyon, miért foglalod magad szolgálai alatsón dolgokban? Monda Ágota: Nem nagy dolog, hogy én szolgálai dolgokban foglallyam magam, mert én a' Kristus Jésus szolgálója vagyok. De minémü tselekedetek azok, mellyekért rabnak iteltetem te-tőled? Monda Kvintziánus: Az Isteneknek áldozatot nem tenni, és a' Keresztények babonaságot követni, azt itélém, hogy rabokhoz illendő tselekedetek. Szükség azért, hogy magadban el-rendelyed, vagy áldozatot tenni az Isteneknek, avagy pedig rettenetes nagy kínokat szenvedni. Monda Ágota: Isteneknek hívod-e' te Jupitert, és Vénust? A' te feleséged olyan legyen, mint Vénus volt: és te légy hasonló Jupiterhez.

3. Ezek a' szók nem tettének Kvintziánusnak, az-okaért inte a' vitézeknek, és azok artzul tsapdosák Szent Agotát, melly miatt tellyességgel meg-kéküle néki az ortzaja: de ő fordúlván a' Biróhoz, monda: Én igen tsudálokozom te rajtad oh Kvintziánus, hogy te okos embernek tartván magadat, szégyenled feleségeddel egygyütt hasonlittatni az Istenekhez, kiket te imádasz. Ha azok meg-érdemlik, hogy imádtassanak, ne szégyenlyed ő hozzájuk hasonlittatni. Ha pedig nem

nem érdemlik, hogy imádtassanak, méltán szégyenled ő hozzájok hasonlítottani. Az-okaért ne kívánd én-tőlem, hogy őket imádgyam; mert inkább minden kinokat, és gyötrelmeket kész vagyok szenvedni, hogy-fem azt a gonoszt tselekedni. Ha te a' fene-vadak közé vetfz engem, azok halván a' Jésus nevét meg-fzelidülnek: ha a' tűzbe vettetfz engem, hives harmat jó az égből, melly meg-könnyébbit engem. Akár minémű kinba ves engem, mindenütt meg-fzabadit a' Sz. Lélek lten, ki én-bennem lakik. Meg-fzégyenitterék Kvintziánus a' Sz. Agota okoskodásától, és álnatatótságától. Mindaz-által meg-parantsolá, hogy a' tömlőtzebe vetnék őtet, az hová nagy örömmel méne a' Szent Szűz. Második nap a' Biró maga elejébe viteté őtet, és meztelen verkeztervén, fel-emel-teté őtet a' tsigára, és karjainál fogva meg-kötözve a' földtől magossan fel akasztatá őtet, és az-után köteleket kötöztere a' lábaira, mellyekkel kegyetlenül ide 's tova rángarok őtet: ezzel nem elégedvén, sugár veszfzökkel meg-vereté, és bizonyos vas körmökkel úgy meg-fzaggattatá az ő testét, hogy a' vértől tellyességgel bé-borítottának. Midőn az erős leányzó ebben a' gyötrelemben vólna, nagy örömmel monda: melly nagy gyönyörűsege vagyon annak, a' ki holzfzú ideig kívántt jó baráttyát láttya: melly nagy öröme vagyon

annak, a' ki nagy kintset talál magának; olly nagy gyönyörűségem, és örömem vagyon nekem e' gyötrelemnek szenvedésében. A' búza mag nem lehet tisztá, ha elsőbben jól meg nem veretik, és tsépeltetik, hogy szalmájából, és polvájából ki-tisztullyon; így az én lelkem nem mehet bé Mennyekek országába, Mártiromságnak pálmájával, ha elsőbben az én testem meg nem kintoztatik az hőhértől.

4. Meg-parantsolá az-után Kvintziánus, hogy ugyan azokkal a' vas körmökkel kegyetlenül szaggatnák-meg az ő emlőit, és végtére mind a' két emlőit tellyességgel el-mettzeté a' mellyéről. Szent Agota illy nagy kint szenvedvén, monda a' Tirannusnak: istentelen gonosz ember, miért nem szégyenled, egy leányzónak mellyéről le-mettzetni az emlőket, mellyeket a' te Anyád mellyén szoptál? Semmit nem felele Kvintziánus, hanem meg-parantsolá, hogy Agorát tulajdon vérebe tellyességgel bé-keverve, vitetnék a' tömlőtzebe; az-után őrizdköt rendele oda, hogy senki ne orvosolná őtet, sem pedig étellel, vagy itallal meg ne könnyébbiténé. De az Úr lten el-küldé Szent Péter Apostolt, őreg ember képében, hogy meggyógyítsa őtet, ki midőn Szent Agorához ment vólna, monda néki: Igen meg-kintzott téged a' boldond Kvintziánus, de te fokkal inkább

káb' kinzottad őtet, a' te bölts, és okos feleletiddel. En azért jöttem, hogy téged meg-orvosolyalak, és a' te mellyedet meg-gyógyítsam. A' Szűz pedig, nem tudván ki vólna, monda: En tellyés életemben soha nem éltem emberi orvossággal: Az-okáért csak két napom lévén életemben, nem akarom azt tselekedni, a' mit ez óráig nem miveltem. Monda az öreg ember: Leányom, én Kereftény vagyok, semmit ne gyanakodgyál, se ne szégyenlyed én-tőlem. Monda Szent Ágota: En semmit nem szégyenlek, sem pedig gyanóságom nintsen: mivel olly igen meg-sebessítettem, hogy fenki nem emelné szemeit engem tekénteni gonosz végre: annál inkább' mivel bátorságra indit engem a' te tiszteletes vénséged. En igen köszönöm a' te jó akarodat, és hogy az én látogatásomra jöttél; de a' mi a' hozzá- való orvosságot illeti, arról semmit nem gondolkodom, mert vagyon nékem Uram, a' Kristus Jébus, ki csak egy szavával-is meg-gyógyit engem, ha ő néki teszük. Akkor az öreg ember vidám ortzat mutatván, monda: Leányom, én Péter Apostol vagyok, engem az Úr Jébus küldött te-hozzá, és te az ő nevében meg-gyógyulsz. Ezt mondván el-rejtezek, és Szent Ágota meg-gyógyula, mind a' mellyében, 's mind az egész testében, honnét az Úr Istennek nagy hála-kat ada. Annak-felette igen nagy

fényesség jelenék a' tömletzben, melly miatt meg-rettenvén a' tömletz őrzők, el-szaladának, és a' tömletz ajtaját nyitva hagyák. A' több' foglyok, kik ott valának, kérék a' Szűzet, hogy szaladna-el, mert minden kötözésefektől meg-szabadult vala, és nyitva valának néki a' tömletz ajtai. Monda Szent Ágota: Ne adgya az Isten, hogy én el-vezzessem a' Mártiromságnak koronáját, és a' tömletz őrzőköt vézedelemre juttassam.

5. Az-után Kvintziánus harmad-szor maga eleibe vitérvén Szent Ágotát, monda néki: Meddig akar szolly kemény, és meg-általkodott lenni: Végezd-el egyszer magadban, az Isteneknek áldozatot tenni, vagy magadot el-kélezíteni nagyob' gyötrelmeknek szenvedésére, hogy sem a' mellyeket eddig szenvedtél. Felele Szent Ágota: A' te szavaid heába valók, és a' te parantsolatid, 's a' Tsázaré hamis-fak, és Istentelenek. Ki légyen olly bolond, a' ki imádgya a' köveket, és segítséget kérjen azoktól haszontalanul; és el-hadgya a' Kristus Jébushoz folyamni, ki meghalgattya, és meg-segéti, a' kik ő-hozzá folyamnak, a' mint én-rajtam is világosson látszik. Igen tsudálokzék Kvintziánus, látván Ágotát meg-gyógyulva: az-okáért monda néki: Kérlek mond-meg nékem, ki gyógyított-meg, téged? Felele Szent Ágota: Az Úr Jébus Kristus. Monda Kvintziánus: Ah esztelen,

hogy mered emliteni én előttem azt a' nevet, mellyet én oly igen gyűlölök? Felele Ágota: Én azt a' nevet a' szívemben hordozom, azokáért gyakran hallod azt az én számból, mindenkor ditsérvén azt, és magafszalván. Akkor Kvintziánus kegyetlen' lón a' tigrisnél, és monda: Majd meg-látom, ha ez a' te Istened, meg-szabadithat-é téged az én kezeimből; és meg-parantsolá, hogy egy nagy rakás szenet égeffenek, az-után az eleven szenet ki-terjesztetvén, és apró tserép darabokat közikbe elegyítvén, azokra vetteté a' Szűzet, és azokon ide 's tova gyakran forgattatá. Ez igen kegyetlen győtrelem volt, mert azok a' tserép darabok fok helyen meg-sebesítették a' testét, és a' tűznek rettenetes melegsége, mind a' belső részekig be-hatott, nem lévén elégséges a' vér, melly az ő testéből ki-foly vala, annak eloltására.

6. Akkor igen nagy föld-indulás lón az egész városban, egy része a' háznak le-szakada, a' hol Sz. Ágota kinoztatik vala, és annak romlásától Kvintziánusnak két baráti meg-ölettetének, Szilvinus, és Falkonius. Az egész város fel-zendüle, és a' kölség oda futá, a' hol Kvintziánus vala, kiáltván, hogy az a' veszedelem az ő kegyetlenségéért történt volna, mellyet Ágota ellen tselekedett, és halállal fenyegeték őtet, ha a' Szűzet kinoztatná. Meg-háborodván Kvin-

tziánus, 'slátván, hogy egygyik felől a' föld indulás fenyegetné őtet, más felől pedig a' kölség; a' tömlertzebe viteté a' Szűzet, ki tsak nem utolsó órájára jutván, a' nagy győtrelmek miatt, mellyeket szenvedett vala, imádkozni kezdé, mondván az Istennek: Én Uram, 's én Istenem, ki gyermekségetől fogva meg-óltalmaztál, hogy téged meg ne bántsalak; és ifúságomban meg-segétetél, hogy e' világot ne szeretném, és az én testem távul lenne minden testi fertelmességtől. Te ki nékem erőt adtál a' győtrelmeknek szenvedésére, mellyekkel engem a' kegyetlen Tirannus meg-kinoztatott; és meg-vasztagitottál engem, hogy a' vasat, tüzet, és a' tömlertzet békeféliges tűrésben szenvedgyem. Uram, 's te néked alázatosán könyörgök, ved' kezedben az én lelkemet. Ideje immár édes Istenem, hogy el-hadgyam ezt a' világot, és el-mennyek, az te nagy irgalmasággal gyönyörködni.

7. El-vegezvén imádságát Szent Ágota, lelkét az Istennek adá, Boldog Afzióny havának ötödik napján, melly nap szenteli az Anyaszent-egyház az ő Mártiromságát. Kritus Urunknak 253. esztendejében, Dértzius Tsászár idejében. A' Szent Ágota teste tisztelgés-fen temetteték, kinek halála-után, Kvintziánus Palermo városába akaramenni, a' Sz. Szűz jószágát elfoglalni; és az úton lévén, midőn

egy folyó vizen által akarna menni, le-esék a' lóról, melly a' vízben úgy meg-rugdosá őtet, hogy ott el-merülvén, életét fogyatá. Ritkán láttatik, hogy a' kegyetlen Birák jól végezzék életüket, noha az igazságnak buzgóságát mutatták; mert, a' mint Arany-szájú Sz. Janos,

mondgya, valami fogyatkozás rálattarván a' Biróban, job', hogy a' nagy irgalmafságról adgyon számat, hogy-fem a' nagy kegyetlenségről. Az Úr Isten olly igaz, a' mint irgalmas, mindaz-által igen tetszik néki az irgalmafság, és mi hozzánk leginkáb' mutattya irgalmafságát:

Szent LUTZA Szűz, és Mártir élete.

Béda-által, és Adones Treviri Érsek-által meg-iratott.

I. **M**inek-előtte elő-számlállyuk a' Szent Lutza Szűz életét, illendő dolog, valami okot adni, miért tartják a' Keresztények a' szemeknek fénye Patronájának, őtet: mivel az ő Mártiromsága szenedésében, nem találtatik, hogy ki-vájták volna az ő szemeit, sem pedig, hogy azokban kizoztatot volna. Tsak azt láttyuk, hogy mikor le-irják az ő képét, egy tárgyéron két szemet irnak az ő kezébe. Az oka ez, mert Szent Lutza igen szép abrázatú lévén, megszereté őtet egy nagy fő ember, ki igen háborgattya vala őtet, néha követekkel, néha igiretekkel, néha pedig ajándékokkal; mind ezeket alharatossan meg-vetette Szent Lutza, mivel Keresztény vala, és Isten féld. Meg-kérdvén azért a' Fő-embertől, miért olly igen szorgalmaztattya őtet; amaz az ő szép szemeit adá okúl. Szent Lutza emlékeztvén a' Kristus Jésus mon-

dásáról: *Matt. 18. 9.* Ha a' te szemed meg-botránkozta téged, vánd-ki azt, és vesd-el tőled. Vagy bötű-szerént való értelmét vévén ezeknek az igéknek, és látván a' botránkozást, mellyet az ő szemei szereznek vala annak az embernek, és félvén, ne talám ez alkalmatosság ne lenne néki kárhözattára, vagy pedig magán való jelentéft vévén az Istentől, hogy így tselekedgyék: egy kéft vón kezébe, ki-vája tulajdon szemeit, és egy tárgyerra tévén azokat, annak az embernek küldé, mondván: vegye-el azokat, mellyek néki olly igen tetszeretek, és az-után ne háborgassa őtet. Mellyet látván a' fő-ember, el-hagyá a' maga rendetlen kívánságit, és a' Kristus Jésus-hoz meg-térvén, annak-utána szent életet vifele. Nem akará az Úr Isten, hogy Szent Lutza szemeinélkül maradna: mert midőn egyszer ájtatossan imádkoznék, megadatának néki az ő két szemei, sokkal szebbek, és fényesbek az

elsőknél. Ez az oka, hogy Szent Lúza szószólló az Isten előtt, a' szemeknek világaért. Hogy pedig a' régiek nem akarták e' dolgot a' Szent Lúza életében fel-jegyezni, azért tselekedték, hogy a' tudatlan, és együgyű kötség ne irilné, hogy szabad volna hasonlő dolgot tselekedni. Mert ha Sz. Lúza azt tselekedvén nem vétkezett, a' Szent Lélek Istennek magán való belső fugallásából volt. Az-okaért a' ki efféle dolgot mivelne, halálos-képpen vétkeznék. Az Úr Isten pedig, miért mivelte ezt Sz. Lúzával, nem szükség nekünk azt vizsgálunk.

2. Szent Lúza Szűz tekintetes és nemzetes Atyáktólfüzületék Szitzilia szigetében, Szirakufza városában. Gyermekségétől fogva Keresztény volt, és úgy meg-tanítatot a' hitnek dolgaira, hogy az Annyának-is tanácsot adott, mint gyakorlaná magát a' jóságos tselekedetekben, főképpen alamifnát ösztogotván, és felebarátyját szükségében meg-segitvén. Adaték alkalmatótság a' Szűznek, hogy az őstől maradott jószágát, melly igen fok vala, a' szegényeknek ösztogathatná; és magát meg-menthetné egy gazdag nemes embertől, ki az Anyja, és az Atyafiai akarattyából, Lúzáat házastársul akarta magának venni, noha a' Szűznek akarattyá-ellen. Az alkalmatótság pedig volt, mivel a' Szent Lúza Anyja Eutikia, négy észteideig volt beteg a' vér-folyás-

ról, és semmi emberi orvosság-á-
tal meg nem gyógyúl vala. Az időben egész Szitziliában ki-terjedett vala hire a' Szent Agota Szűz életének, ki nem sokkal az-előtt Mártiromságot szenvedett volt, és az ő teste Katania városában helyeztetett vala, és fok tudákat tselekedett, fok rend-béli betegeket meg-gyógyítván, kik az ő koporsója látogatására el-mentenek. Lúza tanácsot ada az Annyának; mennének-el mind ketten, a' Szent Agota koporsójának látogatására, mert az Úr Isten e' Szent Szűznek érdemi-á-
tal meg-gyógyította ötet betegségéből. Tetűkék a' tanács Eutikianak, és el-méne az ő leányával Kataniába, jó készülettel, a' mint az ő állapotja kívánta. A' Szent Agota koporsójához érkezvén, Lúza imádkozni kezdé az Istennek, segítségül híván e' dicsőséges Mártirt, nyerné-meg az Istenből az ő Annyának egészéget.

3. Midőn Lúza imádkoznék, Szent Agota fok Angyaloknak társágában meg-jelenék neki, és nagy örömmel 's vig ortzával, monda: Édes öcsém Lúza, miért kéred tőlem, a' mit te adhatz á' te Anyának? Kérjed ezt a' kegyelmet az Istenből, ki, ha engem szeret, szeret téged-is; ki, ha meg-halgattya az én könyörgélimet, a' te könyörgélsidet-is meg-halgattya. Mivel ha én életemet le-tettem ő érette, te-is hasonló-képpen le-téted az ő szerelméért: és, ha én éret-

érettem olly hires, és tisztetes Katánia váraffa, mivel az én vérem-től meg-öntöztetett, és ott fekszik az én testem: hasonló okokért Szirakufza váraffa hires, és tekénteres léfzen, te-éretted; mindaz-által én a' te akarodat bé-tellyesítem, és könyörgök az Istennek, hogy gyógyítsa-meg az Anyádat. Ezeket halván, vízfza-tére magába Szent Lúcia, (mivel e' látást, mint-egy lélekben el-ragadtatván látá) és látá az Annját szokáfa-felett örülni, és vigadni, hogy az Isten meggyógyította őtet: és mind kerten nagy hálákat adának az Istennek; és tiszteteret Szent Agorának.

4. Annak-utáná haza menének, és Szent Lúcia kéré az Annját: Engedné-meg, hogy az ő örökös jószágát, melyet a' házasságra akart néki adni, osztogathatná a' szegényeknek. Felele az Annja: Édes leányom, várd-meg elsőben, had hunnyam-el szememet, és az-után tseleked' azt, a' mit akarsz. Monda a' Szent leányzó: Édes Anyám, én azt akarnám, hogy az alamisnák, mellyeket én akarok tselekedni, nem tsak nékem használnának, hanem néked is, és nagy részed lenne benne: mert ha holtod után léfznek, és tsak az én akaratomból, nem használnak néked annyit. A' ki éjjel jár darabos helyeken, a' hol könnyen meg-ütközhetik, ha égő lámpást, vagy szóvétneket maga előtt viterhet, rozszúl tselekeszik, ha maga után viteti azt. E' világ ollyan

mint egy hofszú étfzaka, mellyben minnyájan járunk, és fok helyek találtnak, a' hol meg-ütközhetünk: a' jó tselekedetek, mellyeket mi tselekedhetünk, fő-képpen az alamisnák, o'lyanok mint az égő lámpás, vagy szóvétnekek, mellyek segétheznek minket, hogy szabadon járhatunk, és meg ne ütközzünk; szükség azért, hogy az égő lámpást magunk előtt vitesük. Mivel, ha jó-is holtunk-után alamisnát adni a' szegényeknek; sokkal jobban léfzen dolgunk, ha míg élünk, addig magunk adunk.

5. Ezekkel, és egyéb okokkal, mellyeket Szent Lúcia monda az Annjának, szabadságot nyere tőle, hogy a' maga örökségét a' szegényeknek osztogathassa; mellyet meg-értvén, a' ki őtet házastársul akarta magának venni, igen vízfzatefzék néki, és milt-hogy az pogány ember vala, meg-értvén, hogy Lúcia ez dolgokat úgy tselekedné, mint Kerefztény, a' város Prefektusának bé-vádola őtet, ki maga eleibe viteté, és édes beszédekkel hitegetni kezdé őtet, hogy áldozatot tenne az Isteneknek. Felele az Szent Szűz: A' szegényeket szükségekben meg-segétetni, igen kedves áldozat az Isten előtt; és ez áldozatot ígertem immár ő Szent Felségének, és ha márhám nem léfzen az áldozatra, magamot adom áldozatul az élő Istennek.

6. Monda a' Prefektus: Az Isten a' kit te mondasz, talám a' Krisztus

Jésus, ki a' Zsidóktól meg-felzittett Jérusálemben? Monda a' Szent Szűz: Igen-is ő. Kérdé a' Prefektus: Mi-képpen lehet az, hogy ő Isten lévén, meg-hólt volna olly gyalázatos halállal? Felele Szent Lúcia. Nem lehet, hogy Jupiter, Apollo, Vénus, és a' többi, Isteneknek tartassanak, nem-is szabad őket imádni: mivel-hogy tisztátalanok, házasság-törők, gyilkosok, és igen kegyetlen Tirannusok voltak; ezek a' rút dolgok semmi-képpen nem illenek az Istenhez. De meg-halni, mint a' Krisztus Jébus, kit én igaz Istennek lenni vallók, nem mond ellene az Itenségnak, mert emberré lőn, hogy meg-hal-hasson, és az ő halálával örök életet akara adni az embereknek. Monda Páskáfzius: Felettéb' való beszédek ezek, te leányzó lévén, igen mérész vagy, ki tanított téged annyi héába való szóra? Felele Szent Lúcia: A' Krisztus hiveinek el nem fogynak a' hasznos beszédek, és okoskodások, mikor a' Birák eleibe vitetnek, mivel őnnön maga meg-igirte, mondván: *Matt. 10. 27. 19.* Adatik néktek abban az órában, mit szolylatok: mert nem ti vattok, a' kik szóllotok, hanem a' ti Atyátok Lelke, a' ki ti-bennetek szól. Monda a' Prefektus: Tehát vagyon benned Sz. Lélek? Felele Szent Lúcia: Azok, kik józanon, tisztán, és igazán élnek, hajléki, és templomi a' Szent Léleknek. Monda a' Biró: Ha így

vagyon, én ki akarom belőled kergetni a' Szent Lelket: mert én abba a' házba viterlek téged, a' hol nyilván való kurvák vannak, holott te el-vefztvén a' tisztaságot, azzal el-vefzted a' Szent Lelket-is. Felele Szent Lúcia: Ah boldogtalan ember, te igen meg tsalatkázól, mert, ha te erőfzakkal meg-vefztegeted az én tisztaságomat, én két koronát nyerek Menyországban; egyyiket a' tisztaságért, másikat az erőfzak szenvedésért, erőffen őltalmazván a' tisztaságot.

7. Meg-fzúnnek annyi fok szavaid, mikor arra jutsz, monda a' Biró, ki az őrdögötől izgattatván, meg-parantsolá, hogy a' leányzó, mingyárt a' gonosz életű tisztátalan személyek házába viteséék. Sok népek gyűlvén oda Szent Lúciára veték kezeket a' vitézek, hogy a' tisztátalan helyre vigyék őtet: de az Úr Isten úgy meg-segité az ő szolgáját, hogy egy helyben mozdúlhatatlan meg-tartá őtet; és noha fokban erőlködtek, hogy erős kezekkel el-vigyék őtet, végezetre körelekkel-is próbálak, de semmi-képpen meg nem mozditharák. Honnét monda a' Biró: Mitsoda őrdöngöfség ez a' tiéd? Mivel te egy alatson leányzó lévén, fok emberek, és fok iga őkrök egy helyből meg nem mozdithatnak téged. Kétség-nélkül az őrdögök közül valamelly barátod segít téged. Felele Szent Lúcia: En őrdöngös nem vagyok, sem pedig az őrdög

nintsen velem, ki engem mozdúlhatatlan tartson, sőt az ördög azt akarná, hogy én oda vitettetném, a' hová te akarod, hogy ott elvesztetném a' tisztaságot. De ez az Isten Szent lelke, ki mindenható lévén, és az én lelkemben lakván, annyi erőt adhat nékem, hogy az egész világ elégséges nem volna, hogy engem ez helyből ki-mozdithatna,

8. Akkor a' Biró meg-parantsolá, hogy Lúza-körül fok fát hordanának, és a' rakás fara fagygyat, és olajt öntenének: és tüzet vetvén alája, gyújtának-meg azt, hogy ilyen módon meg-égettesék. De a' tűz lángok semmit Lúzának nem ártának, sőt a' tűznek középette azt mondgya vala: Az Úr Isten egy kis mulatságot engedett nékem, az én Mártiromságomban, hogy a' Keresztények szívet vegyének magoknak, és ne féljenek a' gyötrelmekről; mert nem olly igen nehezek, a' mint láttatnak; és hogy a' Bálványozók meg-szégyenüllyenek, látván melly keveset tehetnek a' Krisztus Jésus szolgálai ellen. A' kegyetlen Biró nem tudván tovább mit tselekedni, egy éles pallofst által verete a' torkán.

9. Minek-előtte a' Ditsőséges Szűz meg-halna, szölla némelly Keresztényeknek, kik őtet sirattyák

vala, és monda: örüllyetek Atyámfiai, mivel-hogy az Anya-szent-egyháznak, rövid idő alatt békeisége léfzen: mert a' Tsászárok, kik titeket olly igen üldöznek, hamar elvesztik hatalmafságokat. Egy Pap titkon vivé néki az Oltári Szentséget, mellyet magához vévén, nagy örömmel végezé életét. Az ő teste ugyan azon városban Szirákuszában temetteték, holott fok esztendeig fekütt, fok tsudákat, és jó téceményeket tselekedvén az Isten az ő hiveinek, Szent Lúza Szűz, és Mártir érdemiért. Annak-utánna Konstantzinápolyba viteték, és onnét Velentzébe, a' hol mostan vagyon, és nagy bötsületben tartatik, a' mint illendő. Mint-hogy Szent Lúza Szűz a' szemeknek, és látálnak Isten előtt szószóllója, illik kivált-képpen való ajtatófsággal tisztelnünk őtet, hogy az Úr Isten az ő érdemi által, tartsa-meg testi szemeinket, és engedgyen nekünk lelki szemeket, hogy ő Szent Felségét láthassuk-meg Mennyeknek országában. Az Anya-szent-egyház a' Szent Lúza Szűz Innepét szenteli az ő Mártiromságának napján, melly volt Karátson havának 13. napján, Krisztus Urunknak 305. esztendejében, Makszimianus, és Diokletzianus idejében.

Szent ÁGNES Szűz, és Mártir élete.

*Sz. Ambrus Püspök, és több Au-
torok-által meg-íratott.*

I. **A**' Szent Doktorok azt mond-
gyák, hogy az őrdög a' Kri-
stus Jésus majomja: mert mi-kép-
pen a' majom követi az embert
minden dolgokban, a' mint lehet,
úgy az őrdög követi a' Krisztust,
a' miben töle lehet. Innét vagyon,
hogy látván az őrdög, hogy a'
Krisztus Jésusnak a' várasokban, és
egyéb helyeken vannak némelly há-
zai, mellyekben Szerzetes emberek
laknak, kik éjjel, nappal foglalato-
tok az Isteni szolgálatban: az
őrdögnek-is fok várasokban, és több
helyeken, vannak némelly házai,
mellyekben tisztátalan személyek
laknak, kik éjjel, nappal, az Istent
meg-bántják, és az őrdögnek szol-
gálnak. Egy, ilyen házhoz vitetett
völt Szent Agnes Szűz egy isten-
telen Biró parantsolatyára, ki az
őrdögtől hitegettetvén, ki akarja
vala ezt a' Dicsőséges Szűzet, a'
Krisztus Jésus Jegyének száma kö-
zül szakasztani, és az őrdög rab-
jává tenni, melly dolog a' Szent
Szűznek igen nehéz gyötrelmére
völt a' többi között. De lássuk-
meg az ő Szent életét, és ellen-
ségin való gyözedelmét.

2. Szent Agnes Szűz Római
völt, tekéntetes nemzetű, testé-

ben igen szép természetű, de sokkal szebb
völt lelkében. Még tsak tizen há-
rom esztendős lévén, meg-katá ő-
tet egy igen gazdag ifiú, ki Róma
várasának Prefektusfia fia vala: ez
el ragadtatván az Ágnes szépségé-
től, felettéb szereti vala őtet.
Honnét tudakozván ő felöle, és
meg-értvén, hogy nemes volna,
házas-társul akará őtet venni ma-
gának. Az-okáért követeket kül-
de hozzája, fok igéretekkel: An-
nak-felette drága köveket, és afz-
szony állathoz illendő egyéb ékes
marhákat külde neki ajándékul.
A' Szent leányzó nem vévé-el az
ajándékokat, és a' követeknek sem
ada választ. Az ifiú gondolván,
hogy a' leányzó nagyob' dolgokat
kivánna, igen nagy, és drága ajan-
dékokat készitvén, el-küldé néki.
Négy rendbéli személyek által-is,
akará őtet magának feleségül szer-
zeni; és nem elégedvén ezzel, ma-
ga személye-szerént szölla véle,
meg-jelentvén magát néki, ki völ-
na, és tudtára adván néki, az ő
házának gazdagságit, nagy örök-
ségit, fok szolgálait, béresit, és job-
bágyit, minden értékivel egyetem-
be; mind ezeket néki igiré, hogy
birná, ő magával egyetembe, tsak
ő-hozzá menne házas-társul.

3. Mind ezekre azt feleté Szent
Ágnes: Meny-el tölem halandó-
ságnak

ságnak eledele, vétkeknek alkalmatossága, gonoszra indító ok. Hagy békét nékem, mert minden szeretőknél nagyobb szeretőm vagyok nékem, a' ki engem az hitnek gyűrűjével eljegyzett magának: ez az én jegyefem fel-ékesítette az én testemet szép fényes gyémántokkal, és a' maga jegyét tőtte az én ortzámra, hogy senkit más szeretőt bé ne fogadgyak, hanem csak őtet: vég-nélkül való sok drága kintseit meg-mutatta, és nékem ígerte, ha őtet el nem hagyom. Nem szabad nékem meg-vetnem ezt az első szeretőmet, hogy másban helyheztessem szeretetemet, mivel magamot tellyességgel néki kötöttem. Im-már én ennek a' szerelemnek zálogát el-vőttem, szükség azért meg-emlékezmem erről, és el nem felejtkezmem az ő nemességéről, mellyel mindeneket fellyül halad; az ő hatalmáról, kinek senki ellene nem állhat; az ő igen szép személyéről, mellyel mindeneknél ékesb. Im-már én látom az ő házat, melly nékem készítettett: az ő gyönyörűséges muskái zengettenek az én füleimben; az ő leányzói örvendeztek nékem, hogy az Úrnak Jegyességé válaftattam. Ő nem egyedül vagyok, mert néki sok atyafiai vannak. Vagyon Attya, ki soha afzszony állatot nem ísmért: vagyok Anyja, ki soha férfiat nem ísmért, hanem tisztaságos szűzességben meg-maradott. Az Angyalok néki szolgálnak, a' Nap, és hold látván

őtet, tsudálkoznak. Néki olly hatalma vagyon, hogy az halottaknak életet ad, illetve a' betegket meg-gyógyítja. Ennek akarom hitemet meg-tartani, mivel őtet szeretvén tiszta léfzek, ő-hozzá ragaszkodván, szűzen meg-maradok.

4. Ezeket halván az ifjú, inkább fel-gyűlada a' Szűznek szerelmére, és gondolván, hogy más örvendezhet az ő társaságával, bá-nattyába halalos betegségbe esék. Az Attya mingyárt hivatá az Orvos Doktorokat, igen kívánván okát érteni az ő fia betegségének. És mint-hogy a' testi, és szemtelen szerelem, sok ideig rejtekben nem tartathatik, mind meg-érté hamar az Attya, és meg-tudakozván, ki volna a' leányzó, őrüle meg-értvén, hogy a' fiához hasonló volna nemességgel, és néki akarrá szerezeni házas-társul: remén-séget adván az ifúnak, hogy néki szerzené feleségül a' leányzót, az ifjú mingyárt meg-gyógyula. Nem felejtkezék-el igiretiről az Attya, félvén, hogy ísmég betegségben esik a' fia, ha az igiretet meg nem tartaná. Akarván azért igiretiszereint tselekedni, követeket küldé a' Szűznek Attyához, több igireteket révén azokhoz, mellyeket a' fia ígirt völt a' leányzónak. A' Szent Szűz mindenkor álhatatos lévén az ő fogadásában, azon feleletet adá az ő Attyának, mellyet az ifúnak adott vala; ki meg-jelenté a' Prefektusnak az ő leánya akaratját.

tyát. Igen meg-kedvetlenedék a' Préfektus, hogy az ő fia mástól meg-vetternék, ha annál nagyobb volna-is: mert néki úgy látszik vala, hogy-fem nemességgel, fem-gazdagsággal, fem egyéb dolgokkal, fenki őtet félyül nem haladhatná. Az okáért tudakozni kezdé, ki volna az az Agnes Jegyefe, kiről ő olly fok jókat beszél vala. Találtaték, a' ki meg-mondaná a' Préfektusnak, hogy Agnes Keresztény volna; és el-hitette magával, hogy a' Krisztus Jéhus Jegyefe, kit a' Keresztények Isten gyanánt imádnak.

5. A' Préfektus, kinek neve vala Szinfronius, ezt halván, igen örüle, mivel azt gondolá, hogy ez alkalmazósággal meg-nyerhetné, a' mit kíván vala; mert más-képpen meg nem háborithatta volna a' leányzót, az Attyára, és Attyafiaira nézve, kik Nemeffek valának. Elküldé azért a' vitézeket, hogy Agnest az ő törvény széke elejébe vigyék, had vizsgálja-meg, ha Keresztény volna, és ha meg-utálná az ő Isteneket. Jelen lön Szent Agnes a' Préfektus előtt, ki fok kérdéseket tón az hitről, és Szent Agnes mindenek előtt meg-vallá, hogy ő Keresztény volna. Ezt meg-értvén a' Préfektus, elsöbben édes beszédekkel, és fok igiretekkel arra akará őtet venni, hogy a' Bálványokat imádná; és látván, hogy semmit nem tehetne, erőssen kezdé fenyegetni őtet: de a' fenyegetéssel-is semmi indulatot nem sze-

rezhete a' Krisztus Jéhus szolgálójának áthatatos szívében. Megparantsolá a' Préfektus, hogy a' leányzó jó őrizet alatt tartassék: és monda az Agnes Attyának, és Annyának, kik vele oda mentek vala, hogy vegyék reá a' leányzót, hogy el-hagyván az ő heába való vélekedését, és bolondságát, mennyen az ő fiához házas társul, melly mind néki, 's mind nekik hasznók-ra, 's bősületekre lészzen.

6. Második nap Szent Ágnes a' Préfektus elejébe viteték, és látván, hogy áthatatos volna az ő fogadásában, és igen dicsérné a' szűzességet, monda néki Szinfronius: mivel te olly nagyra bősüllöd a' szűzességet, bé kell téged a' Vesta Isten-árfzony házába rekesztetni, és ott éjjel, nappal kell szolgálnod annak az Isten-árfzonymnak, a' több Szűzek társaságában, áldozatokat mutatván-bé néki, a' mint ottan szoktak tselekedni. Erre azt felelé Szent Agnes: Ha én a' Krisztus Jéhus szerelméért, nem akarom, hogy férjem légyen a' te fiad, ki ember, kinek nagyon értelme, kiláthat, halhat, és örvendezhet a' világosságnak, és egyéb világi jókkal élhet, mig ez életben meg-tartatik: mint akarod, hogy én a' Vesta Isten-árfzonyt imádgym, melly nem egyéb, hanem Bálvány, mivel-hogy a' ti Istenitek némák, süketek, érzékenség-nélkül, és lélek nélkül valók? Mint akarod, hogy az igaz Istent meg-utállyam,

és meg-hajollyak, 's tiszteletet tegyék a' fának, és kőveknek? Felele a' Prefektus: El-szenvedgyem-e' én azt a' káromkodást, mellyet te az Istenek ellen - mondasz, kitsiny idejű leányzó lévén? Monda Szent Ágnes: Az hit nem áll az elztendőben, hanem a' szivekben: és a' szivek inkább tetfszenek az Istennek, hogy-fem az embereknek idei. A' mit akarsz azt tseleked' ellenem, mert én soha meg nem szűndöm, a' Krisztus Jésűst imádni, hogy a' kőveket imádgam. Monda Szinfronius: Egyget a' kettő köztül, szükség, hogy válassz magádnak: vagy áldozatot tévessz Vesta Isten-aszfizonynak az ő templomában, avagy a' nyilván való kurváknak házába vitetel, hogy ott el-veftvén tisztetségedet; gyalázattýára légy egéfsz nemzetednek. Felele a' Sz. Szűz: ha te tudnád, kitsoda az Isten, a' kit én imádok, nem mondanál efféle dolgokat: mert ő hatalmas az én testemet meg-menteni afféle rút tisztátalanságoztól. Az Isten Szent Angyala őriz engem, ki meg-szabadít engem minden veszedelemtől. A' te Istenid nem tselekedhetik ezt: mert ők fak, kővek, avagy rezek. Job' volna, ha azokból réz fazakakat, vagy más rend-béli edényeket tsínálnának az emberek szükségére, vagy a' Római piatzokra ki-hordatnának, hogy ott meg-égettenének. Ha ti Bálványozók el nem hadgyátok azt a' gonosz vétket, el-hidgyétek

bizonyosson, hogy azért rettenetes nagy gyótrejmet, és büntetést szenvedtek. És mint a' ti Bálványitok rézből tűz-által őntetnek, úgy ti a' pokolnak tűzébe bé-őntettek, és soha azokból a' nagy kinokból ki nem szabadúlhattok.

7. Ezeket halván a' Biró igen meg-haraguvék, az-okáért meg-parantsola, hogy a' leányzó mezitelen vetkeztesék, és a' nyilván való hires kurváknak házába vitesék, előtte mindenűt azt kiáltván: Mivel-hogy Ágnes mint szentség-törő, káromkodott az Istenek ellen, azokáért az hires kurváknak helyére viterik. Mingyárt meg-tselekedék, a' mit a' Prefektus parantsola: de az Ur Isten gondot vifele, hogy mezitelen vetkeztetvén a' Szűz az ő haj szálai, mellyek sűrűek, és hosszúak vóltanak, tellyeséggel befedezék őtet, és ékesbnek láttatott olyan módon, hogy-fem a' maga ruhájában. A' nyilván való tisztátalan helyre viterék, és egy házbá téteték, holott az ő óltalmára egy Angyalt talála, ki őtet nagy fényességgel környúl vévé, úgy annyira, hogy az emberek szemei fényének vesztése nélkül reá nem nézhetnének. Fénlik vala az a' hely, mint-ha a' napnak hajléka lótt volna. Szent Ágnes imádkozni kezdé, és midőn imádkoznék, látta magához közel egy fejér ruhát, mellyet felvön magára mondván: Hálákat adok néked én Úram 's én Istenem, mert tetfszett néked, hogy a' te

szolgálóid közé számlály, és drága szent ruháddal fel-öltöztes engem.

8. Az átoknak háza, imádságnak templomává változott vala, amelybe a' ki bé-ment volna, jó gondolatokkal, és Szent kívánságokkal jött volna ki. A' többi között, kik oda tódultak vala, egygyik volt a' Prefektus fia, ki gondolván, hogy kívánságát töltheti a' leányzóval, ha feleségül nem veheti is őtet, bé-méne a' kamarába, mellyben vala, és vak lévén a' testi tisztátalan szerelemnek dühöségében, gyors lépésekkel a' leányzó feléméne, tsúfolván némellyeket, kik előtte oda bé-mentek volt, és mennél efze-fordultabbak voltak, annál inkább' meg-tértek volna. Mikor a' boldogtalan ifjú a' világozsághoz közelgete, melly a' Szűzet környül vette vala, nem illethetvén őtet, a' földre esék, és az őrdögtől megfojtaték. Némelly ifiak, kik az ő társaságában oda mentek vala, látván, hogy sokáig kélnék, azt állíták, hogy tisztátalan gyönyörűségében mulatozna a' leányzóval: de látván az-után, hogy a' késelelem igen hosszú volna, bé-menének, hogy ki-hijják őtet, és a' földre terjedve halva találák. Látván ez dolgot, minnyájan fel-emelék szavokat, és kiáltanak, mondván. Jöjjetek Rómaiak, álljatok hosszút ez bűvös bájos őrdöngös leányzó ellen, ki meg-ölte a' Prefektus fiát.

9. Ki hirdettervén ez a' történet, és az ifjú Attya fülébe érkez-

vén: ki mintha eszét felejtette volna, az ő meg-hólt fia látására futá: panaszkodni kezdé a' Szent Szűz ellen, mondván, hogy ő volna az oka annak a' nagy kegyetlenségnek. Felele néki Szent Ágnes: Nem én, hanem az őrdög, kinek akarattját véghez akarta vinni, ölte-meg a' fiadat: Az Attya keserves szível, és könyves szemekkel monda a' Szűznek: Ha igaz Isten, a' kit te imádsz, kérjed őtet, támaszsa-fel az én fiamat, és hízek ő-benne. Felele Szent Ágnes: Noha a' te hited nem érdemli ezt, mindaz-által az én Uram Krisztus Jésusom tisztelőségéért, meg-tselekezzem. Eszt mondván, imádkozni kezdé, és mind addig imádkozék, míg a' meg-hólt ifjú fel-támadván lábaira állá, ki abból a' helyből kimenvén, fel-szóval kiáltya vala: Sem az Egen, sem a' földön nintsen töb' Isten, hanem csak az, a' kit a' Keresztények imádnak. Hamissak a' Pogányok Isteni, és nem segíthetik-meg, se magokat, sem azokat, kik őket imádgják. Erre a' szóra oda futának a' Bálványok Papjai, és kiáltani kezdének, mondván: Hallyon-meg a' bűvös bájos őrdöngös leányzó, ki így meg-váltóztattya az emberek szívét, az ő őrdögi mesterségivel. A' Prefektus meg-akarta volna öltalmazni Szent Agnest, de nem mervén ilyen meg-általkodott dühös ebeknek haragjába esni, Aszpaizius nevű Hely-tartójának kezébe adá őtet,

ötet, ki nagy tüzet rakatván, abba vettedé a Szent Szűzet, de a' tüzes lángok két felé szakadván; békével hagyák őtet, és sokat megeméltének azok közül, kik elle ne dühösködnek vala.

10. Közepette lévén a' tűznek Szent Ágnes, fel-emelé kezeit az Égbe, és imáda az Istent, mondván: Mindenható Úr Isten, méltó minden imádastra, és tiszteletre: én Uramnak Krisztus Jésumnak Attya, végetlen hálat adok néked, mivel a' te egygyetlen egy fiad-által, meg-szabadúltam a' gonosz emberek kezeitől, és a' tisztátalan léleknek undok fertelmességétől. A' tűz semmit nem ártott nékem, de azokat meg-égette, kik azt akarták, hogy én meg-égjek. Ezért hála-kat adok néked minden tiszteletre méltó Atyám. Én látom azt mostan, a' mit nékem mondott az hit; most meg-nyertem azt, a' mit reménlettem; és kezeimben tartom azt, a' mit kívánok vala, és azért

hála-kat adok néked szájjommal, és szívemmel. Ez igéket mondván Sz. Ágnes, a' tűz meg-alúvék, és semmi jele annak meg nem marada. De Afz-páfizius a' kölségnek dühötségétől ingereltvén, el-vágatá fejét a' Sz. Szűznek, és így végeződék az ő ditsőséges Mártiromsága. A' Sz. Ágnes Szűz, és Mártir teste, az Attya-által ki-viteték, minden szomorúságnak jele nélkül, és Numertána úttzában temetterék, nem meszfeze a' váraftól. Holott az Úr Isten a' Szent Szűznek érdemiért sok tsudákat tón a' betegekkel, kik fok rend-béli betegségektől szorongattatván, az ő koporsójához mentenek orvosságért, minnyájan meggyógyítottak, és vizasztaltattak. Az Anya-szent-egyház a' Sz. Ágnes Innepét szenteli, ugyan azon a' napon, mellyen Mártiromságot szenvedett, melly volt Böldog Afzszony havának 21. napján Krisztus Urunknak 304. éiztendejében. Dioklétziánus, és Makfizimianus idejében.

Szent ÁGNES Szűz Második Innepéről.

Szent Ambrus Doktor által iratot Historia.

1. **A**Z igazak haláláról szolván Salomon, Böltseség könyvének harmadik részében, azt mondgya: Sap. 3. Az igazak lelkei pedig az Isten kezében vannak, és nem illeti azokat az halál gyötrelme. Láttattak az éiztelének

szemeknek meg-halni: és gyötrelmek állitratot az ő ki-múlások; és a' tőlünk való el-menetelek: azok pedig békefésgben vannak. És, ha az emberek előtt kinokat szenvedtek-is, az ő reménségek halhatatlansággal tellyes. Kevésben gyötrettek, sokban jól helyheztetek: mert az Isten meg-késértette

őket, és magához méltóknak találta őket. Mint-ha mondaná: No-ha az eszteleneknek úgy látszik, hogy a' jó, és a' gonosz emberek, hasonlók az halálban; de igen megsallyák magokat, mert ott igen nagy különbség vagyon: mert a' gonoszok meg-halnak, hogy mind örökké meg-haljanak; az igazak pedig meg-halnak, hogy mind örökké éljenek. Valóságos halálok gonoszoknak kezdődik azon a' napon, mellyen meg-halnak; és az igazaknak valóságos életek, azon a' napon kezdődik, mellyen ki-múlnak e' világból; a' mint meg-probálhatni a' Szent Agnes példájával, kiről így ír Szent Ambrus Püspök.

2. A' Szent Ágnes Attya, és Anna, és egyéb attyafiai, éjjel vigyázásban, és imádságban valának, a' mint gyakran szoktak vala tse-lekedni, és szüntelen sírtanak az ő halálán. Egyszer meg-jelenék nekik Szent Agnes tsudálatos szépségben, és világosságban, sok Szűzekkel egyetembe, és kezdé-őket biztatni, mondván: Vegyétek eszetekbe én Atyám, és Attyámfiai, hogy nem kell engem síratni, mint halottat, mert én ezeknek a' Szent Szűzeknek társaságában élek, és annak szolgálók, kit e' világon lévén, telyes szi-

vemből szerettem, és tőle sok jó-téteményeket, és lelki vigasztalásokat vettem. El-rejtezék az-után a' Szent Szűz, és ők minnyájan örvenderes vigasztalásban maradának. Annak-utánna pedig történék, hogy a' Konstantínus leánya, olly betegségbe esék, melly ellen orvosság nem találatik vala: noha ő még nem volt Keresztény, mind-az-által a' Szent Ágnes koporsójához méne; mivel meg-értette vala, hogy ott sok betegek meg-gyógyultak volna. És midőn ott imádkoznék, el-alúvék: és álmában halla egy szózatot, melly monda neki: Konstantzia erősödgyél-meg: hidgy az isten fiában, a' Kristus Jébusban, és meg-gyógyúlsz. Az-okáért nem tsak azt mivelé, a' mit Szent Ágnes, ezzel a' mondással tanátsla neki, hanem Kereszténnyé lévén, egy gazdag Templomot - is épite, azon az helyen, a' Szent Ágnes tisztességére. Melly dolognak emlékezetére, az Anya-szent-egyház, másodszor szenteli e' Szent Szűznek Innepét, nyóltzadik napon is az ő Mártíromságának napja-után. Bóldog Afzfony havának 8-dik napján: mikor ő meg-jelenék az Attyának, Annának, és egyéb Attyáfiainak, három - száz negyedik esztendőben ' Dioklétziánus idejében.

SZ. TZITZELLE Szűz, és Mártir élete.

Metafrasztes Szim. által meg-íratott.

1. **E**Gy a' több' dolog közül, mellyeket tselekefzik vala ama Szent özvegy Judit Afzszony, hogy az Istennek szolgáljon, és kedves legyen, az vólt, hogy ő egy darabos szőr övet viselt, mellyel a' testét lanyargatta, és szolgálát alá-vette: ez vólt az oka, hogy győzedelmet nyert, sok esztendőknben tisztaságban élvén: és nagy böcsületet szerzett magának: és meg-szabadult a' veszedelemtől, mellyben az Hioofernes kezei között helyeztetett vala. Ugyan azont mondhatni a' Ditsőséges Szent Tzitzelle Szűz, és Mártirról, ki igen tettett az Istennek, mert sok egyéb dolgok között, mellyeket tselekefzik vala, hogy az Istennek tetszenék: egygyik az vólt, hogy szőrből csinált övet hordozott a' mezitelen testén, melly őtet, mint Juditot, hasonló veszedelemtől meg-menté, tisztán meg-tartván szűzességét, noha férje vólt néki: sőt meg-térítvén a' férjét a' Krisztus hitére, és tanátsolván őtet, hogy ő véle egyetemben tartaná-meg a' tisztaságot, mellyet mind kerten hóltig megtartottak. Ennek a' Szent Szűznek élete ilyen-képpen vagon.

2. Nagyok vóltak a' jó-tétemények, és Isteni malasztok, mellyeket a' Krisztus Jésus tselekedett az embereknek, le-szálván Mennyek-

ből a' földre, és meg-szabadítván őköket az haláltól, tulajdon halála-által meg-győzvén az halált, kinek a' vétek által hatalma vala a' világon: és Meny-orzágnak utárra vezérelvén őköket, Isteni tudományával. Meg-ismérvén az emberek a' jókat, mellyeket a' Krisztus Jésus tselekefzik vala nekik; követték őtet, elsöbben az Apostolok, az-után a' Mártirok, Konfessorok, Papok, Szűzek, Özvegyek, Házasszemélyek, és mind azok, kik magokat az irgalmaságnak tselekedetiben gyakorlották. Meg-váltó Krisztus Urunk mindeneket hi az ő Szent Evangélioma által, mondván: *Matt. 11. §. 28.* Jöjjetek hozzám minnyájan, a' kik munkálgodtok, és terhelve vátok, és én meg-nyugodlak titeket. *1. Joan. 5. §. 3.* Vegyétek reátok az én igámot, és tanuljatok tőlem, mert szelid vagyok, és alázatos szívű: és nyugodalmat találotok lelkeiteknek. Mert az én igám gyönyörűséges, és az én terhem könnyű. Hallotta ezeket a' gyönyörűséges igéket, a' Római Szent Tzitzelle Szűz, igen ékes ábrázatú, és termetű, tekintetes nemzetű, és igen gazdag, hívén az Evangéliumnak, mindenkor magánál hordozta azt, gyakran olvasta, és az Istennek szüntelen imádkozik vala.

3. Az Attya feleségül adá őtet, egy szép Római ifiúnak, kit Valériánusnak hittak, ki felgerjedvén az ő Jegyeséhez, Tzitzelléhez való szerelmétől, csak alig várta a' menyegzőnek napját. El-jöve a' kívánatos idő, és a' Ditsőséges Szűz, noha drága ruhákban, felhjem, és aranyas öltözetekben járna, az ő állapottya, és a' Jegyesének állapottya-szerént, mindaz-által a' drága ruhák alatt, a' mézitelten testén, egy darabos szőr övet vívelt. Három nap, a' menyegzőre rendeltetett nap-előtt, szűnetlen való bőjtölésben marada, sok könyhúllatásokkal könyörögvén az Istennek, tartaná-meg az ő szűzességét, mert az házaságnak keresése, nem az ő akarattya-ból vala: elméjét tellyeliséggel a' Kristusra fordítván, kinek az ő szűzességét is kötelezte vala. És hogy az ő imádsága meg-halgattassék, a' Sz. Angyalokat, Apostolokat, Mártirokat, Szűzeket, és mind a' Mennyei Szenteket segítségül hívá.

4. Végezetre el-jöve az étfaka, melyben néki csak egyedül kellett volna lenni az ő Jegyesével, és egygyütt találtatván a' kamarában ő vele, ilyen képpen kezdé szólani néki: Édes Jegyeffem, én egy titkos dolgot akarok néked megjelenteni, ha te fel-fogadod, hogy meg-tartod azt nekem. Mingyárt meg-igiré Valériánus, és Tzitzelle monda néki: A' titkos dolog ez, mert az Isten Angyala vagyon az

én tárfaságomban, ki nagy buzgósággal, és szorgalmatossággal, őrizi az én testemet, és, ha láttya, hogy hozzám meréz közelgetni telti szeretettel, ifzonyú-képpen meg-fanyargat téged, de látván, hogy te engem szeretsz, lelki, és tizta szeretettel, meg-szeret téged, mint engem, és néked sok jókat tselekefszik, a' mint nekem. Halván ezeket a' szókat Valériánus, egy kevelsé meg-háborodék, és félelemmel monda: szerelmes Jegyeffem, ha te kívánod, hogy el-hidgyem a' mit nekem mondasz, tselekedgyed, hogy én lássam az Isten Angyalát; mert, ha én azt meg nem látom, azt gondolom, hogy valamely személy légyen, a' kit te szeretsz, tsalárdsággal élvén, és az-is szeret téged; de ha tudnám, mind téged, 's mind azt meg-ölném.

5. Felele Szent Tzitzelle: Ha te meg akarod látni az Isten Angyalát, szűkség, hogy meg-kerefzteltessél, hívén egy örök Istenben, Mindenható Atyában, Mennyei, és földnek teremőjében. Sokáig beszélgetvén, meg-egygyezének: hogy második nap Valériánus szólana Szent Orbán Pápával, ki az időben a' Szent Péter Székében ült, kitől meg-tanítatván Valériánus az Istennek ágazatira, meg-kerefztelteték. Az-után viszfizta térvén az házhoz, és bé-menvén a' kamarába, Szent Tzitzellét az imádságban találá, és vele egyetemben egy Angyalt láta, igen szép ifjú képében,

kine:

kinek az ortzája igen nagy világozással fényel. Az Angyal kezében, liliomokból, friss, és jóillatú rósákból tsináltatott két koszorúval; egygyiket Valériánusnak adá, a' másikat Tzitzellének, és nekik adván monda: Én ezeket a' koszorúkat néktek hoztam, melyek a' Paraditsomi virágokból kötöttetek; és igazságnak jeléért, azok mindenkor frissen meg maradnak, és igen kellemetes szaggal illatoznak, és más rendbéli emberek meg nem láthatják azokat, hanem csak a' kik szentül, és tisztán élnek. És mivel-hogy te Valériánus, hitél a' te Jegyefédnek, és a' Krisztus Jésumt bé-vetted; ugyan azon Jésum meg-parantsolta nékem, hogy néked mondgyam-meg az ő részéről, hogy te azt kérjed ő-tőle; a' mi néked tetszik, mert ő-omélt megakarja azt néked adni.

6 Mikor Valériánus ezt a' jó igéretet meg-érté, a' földre térdepelvén, nagy hálákat ada az Istennek, a' nagy jó réteményért, melyet néki tselekedett vala, és monda, hogy ő Szent malasztot kérne az ő szerelmes atyafiának Tiburtzius-ak, hogy az igaz hitre megtérjen. Nem volna, úgy mond nékem igaz szeretetem, hogy én meg-szabadulván a' vakságtól, és rút bálványozástól, melyben elmerültem volt: azt tselekedhetvén, hogy ő is meg-szabaduljon, meg nem tselekedném. Erre vig ortzával azt felelé az Agyal: Mi-

vel te olly illendő dolgot kértél, az Isten meg-engedi azt néked, és a' mint Tzitzelle a' te Jegyeféd, esz-köze volt a' te üdvösségednek, úgy eszköze leszen a' te atyádfia Tiburtzius üdvösségének-is. Mind úgy lón a' mint az Angyal meg-mondá: mivel történet-szerént, bé-menvén Tiburtzius a' kamarába, és a' rósáknak, 's liliomnak igen jó illatját érezvén, és azokat nem látván, kérdé, honnan származnék az a' gyönyörűséges illat. Monda néki Valériánus, hogy a' származnék a' két koszorúból, melyeket ő, és a' Jegyefe fejeken tartanak, és nekik az Égből hozattanak. Innen vón alkalmatóságot Valériánus, hogy őtet a' Krisztus Jésum ismérétére hozza, és meg-mondgya néki, mi-képpen meg-kerefsztteltetett volna. Azután Szent Orbán Pápához vivé őtet; ki meg-tanítván Tiburtziust-is az Hitnek ágazatira, hasonló-képpen meg-kerefszttelé őtet.

3. Történék az-után, hogy ezek a' két atyafiak, szent dolgokban magokat gyakorolván, fő-képpen sok Kerefsztény halottaknak eltemetésében, kik Mártíromságot szenvedtek vala; taláztatának némelyek, kik bé-vádolák őket Almakius nevű Préfektusnak, ki a' tömletzbe vetteté őket: és minek-utánna sok kinoknak gyötre-mivel illette volna őket, el-vágatá a' fejeket, és a' testeket Tzitzelle eltemeté. Annak-utánna Almakius Préfektus, ezeknek a' két atyafiak-

nak jószágokat ki akarván kereshni, meg-érté, hogy Tzitzelle a' szegényeknek osztogatta volna; az-okaért maga elejébe viteté őtet, és hogy alkalmatosságot találjon a' bofzú-ál-lásta Sz. Tzitzelle ellen, nagy haraggal monda néki: Azt akarom, hogy te én-előttem áldozatot tégy az Isteneknek. A' Préfektus szolgálai azon kérék Szent Tzitzellét, tenne áldozatot. Ki felele nékik: Halgassatok engem atyámfiai: Ti a' Préfektus szolgálai vattok, és úgy látszik néktek, mintha illendő dolog volna, hogy engednék néki e' dologban, mellyet nékem parantsol: de én tudom, hogy istentelenség, és nagy hamiság azoknak áldozatot tenni, a' kik nem Istenek. Elhídigyétek bizonyoson, hogy én minden kinokat, és gyötrelmeket el-fzenvedek, és végezetre életemet is el-fogyatom inkább, hogy sem azt meg-tselekedgyem, a' mit ő nékem parantsol. A' szolgálak nagy könyörületességnek jelét kezdék ő hozzá mutatni, látván olly kevés elzsendős leányzót, ki olly nagy okofsággal, és kellemetes szépséggel tsudálatos-képpen tündökölvén, ilzonyú kinokra, gyötrelmekre, és életének el-veztésére olly bátorsággal akarna menni. Honnét azt mondák néki, könyörülne-meg őnnön magán, ifiúságán, és ékes természetén, és ne fosztaná-meg magát mindenektől az halál-által. De a' Szent Szűz felele nékik: A' földet arannyá változtatni

nem ifiúságnak el-veztése, hanem meg-nyerése: és igen nagy nyereség egy romladozott sárból tsinált házat adni, aranyból, drága kövekből épített házért: nyomorúságokkal tellyes életet, melly mint az árnyék, hamar el-múlik, minden jókkal, és gazdagságokkal tellyes életért adni; melly mind örökké meg-marad.

8. Ezeket, és ezekhez hasonló dolgokat monda Szent Tzitzelle, és az ő szavai olly fogatosfok lőnek, hogy sokan azok-közül, kik jelen valának, el-tekéllék magokban, hogy Keresztényekké lesznek, és az-után Szent Orbán Pápa-által meg-kereszteltetének. A' Préfektus igen tsudálokozék, halván a' Szent Szűz beszédét, és meg-gondolván az ő Angyali szépségét, kérdé őtet, kinek hinák; mert mind eddig az oráig nem ismérte őtet, hanem Valériánus Jegyesének gondolta lenni őtet. Ő pedig monda néki: Engem Tzitzellének hinak. Monda a' Préfektus: Nem tudod-e' te, hogy a' Római Tsászárok meg-parantsolták, hogy a' Keresztények, vagy áldozatot tegyenek a' mi Isteninknek, avagy meg-öletteflének? Monda a' Szűz: Én azt jól tudom. Monda a' Préfektus: Mit akarsz tehát tselekedni? Felele néki a' Szent Szűz: Én meg-akarok halni, mert sokkal job' meg-halni, igaz vallást tévén a' Kríztus Jésusról, hogy sem őtet meg-tagadván, e' világon élni. Monda a' Préfektus: Had'-el

ezt a vélekedéfedet, és gondold-meg, hogy job' léfzen néked, ha a' mi Isteninknek áldozatot téfzefz. Monda Sz. Tzitzelle: Job' volna néked, ha fel-nyitnád Izemeidet, és meglátnád, hogy azok, kiket te Isteneknek mondasz lenni, tsak kövek, és rezek; és, ha te azt nem híszed, nyújtsd-ki a' kezedet, és tapasztd-meg azokat, mivel az emberek kezeinek munkái: az emberek pedig nem tsinálhatnak Isteneket, mert egy az Isten, a' ki teremtette az embereket.

9. Monda a' Préfektus: Én nem tudom mint vífélhefsem-el, hogy te azokat a' dolgokat; mellyeket hallok, olly bátorsággal mondd; meg nem gondolván, hogy én előttem vagy, és hatalmam vagyon nékem, hogy meg-öleffelek téged, vagy életedet meg-tartsam. Felele néki Szent Tzitzelle: Vaygon te néked hatalmad, hogy engem meg-öly, mert te az eleveneket meg-ölheted; de nyilván vagyon, hogy te az halottaknak életet nem adhatz, az-okáért te tsak az halál szolgáltatójának hivattatól. Monda Almákius: ollyan léfzek tehát hozzád, ha nem téfzefz áldozatot az Isteneknek. Annak-utánna látván, hogy az hitben még-is álhatatos volna, bizonyos földöbe viteté őtet, és azoknak egygyikébe bé-rekefztvén őtet, mellyben nem vala víz; tűzet gyújtata annak alarta, és egy nap, és éjjel égeté azt; mindaz-által Szent Tzitzelle semmi

ártalmat nem szenvede, nem-is látszott az ő ortzáján egy tsöp veréjték-is ' sőt úgy látfzik vala néki, mintha meg - könnyebbitő gyönyörűséges helyen volna. Midőn Almákius ezt meg-érté, meg-parantsolá, hogy vágják-el a' fejét ugyan azon helyen. Az hohér háromszor vágá a' nyakát, és tellyesféggel el nem vágván testétől a' fejét, tsak úgy el-hagyá. Igy meg-sébesfittetvén Szent Tzitzelle három napig éle, és sokan a' Kerefztények az ő látogatására mentenek; némellyek a' Pogányok közül-is oda menvén, a' Krisztus hitét bé-vőtték, és azután meg-kerefztelkedtek.

10. Ő pedig látván a' keferdetteket, és szomorúakat, vigasztallya vala őket. Szent Orbán Pápa - is el-méne az ő látogatására, és a' Szűz monda néki, hogy három napot kért az Iltentől, hogy a' jófzágát a' Pápa kezébe adgya, és kérje őtet, szenteltye Templommá az ő tulajdon házát. El-telvén az három nap, és ditsőféges Sz. Tzitzelle az imádságban lévén, az ő áldott lelkét az Istennek adá, Szent András havának hufzonkettődik napján. Az ő testét Szent Orbán Pápa, a' Kalikfztus Tzinteremébe temeté, és az házát Templommá szentelé. Az-után pedig üdő folytával Paskális Pápa a' Szent Tzitzelle Szűz, Szent Tiburtzius, Szent Valérianus, és Sz. Orbán Pápa testeket abba a' Templomba viteté, melly a' városban

vagyon, és Szent Tzitzellének hivattatik. Az Anya-szent-egyház az ő Innepét szenteli, azon a napon,

mellyen Mártiromságot szenvedett.

Alekszándriai Szűz Szent KATALIN, és Mártir élete.

Metafráztes Szimeon, és több Auzorok-által meg-iratott.

I. **E**Gyiptusi Alekszándria Városában, Királyi nemből lévő Szűz Szent Katalin, kedves, kellemetes - okos, és bölts elméjű volt, és testében igen ékes termetű. Azt írják felőle, hogy minek-előtte meg-kerefzteltetett volna, Isteni titkos jelenéstől meg-világosított álmában, mellyben a' Böldogságos Szűz Máriát, és az ő ölében a' Krisztus Jésust, igen szép, és ékes gyermetskének képében, meg-látta, és látván igen meg-szerette őtet. Az áldott Jésus el-fordirá ortzáját, hogy ne láthatná Katalin, ki igen kívánván látni őtet, most ide's most amoda fordúlt; de a' Krisztus Jésus jeleket mutata, mint-ha nem tetzenék néki, hogy Katalintól szemléltetésék. A' Böldogságos Szűz Mária monda a' fiának Jésusnak: Edes Fiam, nem látod-e', melly igen meg-szeretett téged e' leányzó? Miért nem akarod őtet látni? Tekénts-d-meg melly ékes, okos, értelmes, és bölts legyen. Felele az áldott gyermetske: Jól tudod te szerelmes Anyám, melly sok leányzókat vannak az én Palo-

tásban, 'ékesbek ennél, sőt ez igen rút az én szemeim előtt: mert nem kerésztteltetett-meg. Ezt mondván Jésus, Katalin fel-ferkene, és meg-értvén az okát, miért nem volt méltó nézni a' Krisztus ortzáját, mingyárt meg-kerefztelkedék. Minek-utánna pedig Kerefzténnyé lón, ísmég meg-jelenék néki az Isten Fia, olyan módon, mint azelőtt, és semmi jelt nem mutata, mintha bänná, hogy őtet nézné, sőt az ő Szentséges Anyja előtt, sok Angyalok, és Mennyei Szentek előtt, Jegyesévé tévé őtet, és mint igaz Jegyesének gyűrűt ad néki. Mikor Katalin fel-ferkene, azon gyűrűt az ujjában találá. Ki melly igazán meg-tartotta légyen hitét az ő Mennyei Jegyefséhez, az életeréből meg-ísmérhettyák.

2. Midőn Makszentzius Tsászar igazgatná a' Római Imperiumot, egy Parantsolatot botsáta-ki, a' Krisztus Jésus Evangéliumának nagy ártalmára. Mivel azt parantsolá, hogy minden ember a' Bálványokat tisztelné, és azoknak áldozatokat tene, és a' ki azt nem tselekedné, engedetlenségéért életével fizetne.

Min-

Minden felől fok nemzetség méne Alekszándriába, hogy engedelmessek legyenek a' Tsászar parantsolartyának, ki ki tehetsége-szerént, valami állatot vivén magával az áldozatra a' Templomba. Annyi vólt az áldozatra vitetett barmoknak sokasága, hogy az oltárok meg nem szűnnek vala fűstölgeni, a' szűnetlen való áldozatok miatt; melly dolog igen tetfzett a' Tsászarnak, ki hogy egyebeknek szivöket felgerjeszse, azt parantsolá, hogy száz bikák hozattassanak-el, kiválóképpen való nagy áldozatra, és midön elő hozattanak volna, imé egy leányzó, ugyan Alekszándria városából, Királyi nemből való, külfömb-féle szép tudományokra taníttatott, igen kellemetes, és ékes termetű, Katalin nevű, ki nem akart ismérni más Istent, hanem az Úr Jésus Kristust, meg-akará általmazni az ő Szent hitét, igen bánván, hogy annyi fok nemzetség el-merült volna a' Bálványozásnak fetéségében; és fő-képpen azt bánta, hogy a' Tsászar azt tselekedvén, másokat-is arra az istentelen-ségre kényszeritene.

3. Ki-menvén azért házából Katalin fok szolgálival, és szolgálóival, a' Templomhoz méne, és meg-izene a' Tsászarnak, hogy véle akarna szólni. És midön bé-menne a' Templomba, minnyájan, kik jelen vóltak, álmétkodtak az ő Angyali szépségén, tiszteteles magaviselésén, és alázatóságán. A'

Tsászar - is tsudálkozék, látván olly ékes termetű, és szép erköltsű leányzót, és kívánnya vala, hogy néki szöllana, meg-akarván érteni, mi okért ment volna ő hozzá. Szűz Szent Katalin igen áthatatos Keresztényi Szabadsággal, monda néki: Illendő dolog volna oh Tsászar, hogy te meg-ismérned vétkedet, és ne tennél áldozatokat a' Bálványoknak, kik minékünk rút fertelmes bűnökben, heverő embereket jelentenek. És, ha történet-szerént nem ismérd te azokat, kiket imádasz, tanul meg azoktól, kik őket ismerték, kik meg-mondgyák néked, hogy azok nevezetes emberek vóltak e' világon, és némelly jó téteményekért, mellyeket tselekedtek, azokban a' tartományokban, a' hol laktanak, meg-nyerték a' kólségtől, hogy képeket tsináltassanak nékik, hogy ő rólók emlékezet maradjon másokra: mellyeket látván, szivet vennének magoknak, hasonló dolgokat tselekedni, hogy magoknak hasonló tisztetelet nyerhesselek. De az-után a' parafzt, és tudatlan nemzetség azokat Isteneknek kezdé hini, és azoknak mint Isteneknek áldozatokat kezdé tenni, meg nem gondolván, hogy azok-is emberek vóltak. De noha némelly dolgokban, jeles emberek vóltak, és méltók tiszteteletre, és bősületre, mindazáltal fok dolgokban rút gyalázatra méltók; mivel hamissak,

istentelenek, és úndok, vétkekkel rakva voltak.

4. Te Tsászfár tartoznál azzal, hogy a' tudatlan goromba nemzeteket észekre térítenéd, és a' lelki vakságból ki-hoznád őket. Az-okaért nem kellene arra kényszerítened őket, hogy a' világofságtól inkább' el-távozzanak, lelkeknek örök veszedelmére. Ismérd-meg az igaz Istent, ki téged teremtett, és néked adta a' Római Birodalmat, ki halhatatlan Isten lévén, a' mi szeretetünkért emberré lett, és a' Keresztnek kinnyát mind halálig viselte, hogy minket az örök haláltól, melyet engedetlenségünkért meg-érdemlettünk, meg-fzabadítana. Ez az Úr nem isméri azokat, kik őtet nem isméri, és nem engedi, hogy azok bémennyenek az ő Országába; de azokat, kik őtet isméri, ő-is jól isméri, és örök életet ajándékozik nekik. A' Tsászfár halván illy bátorságos szavait a' Szűznek, haraggal, és bszonkodással teljes lévén, egy darabig semmit nem felele; és gondolván, hogy az elő-hozott okokra, igen nehéz volna meg-fel-llni, monda a' Szűznek: Leányzó had' végezzük el most az áldozatunkat, és az-után meg-felelünk néked. Ezt mondván, meg-parancsolá, hogy Katalin a' Palotájához vitessék, és el-végezván az áldozatokat, a' Palotához méne a' Tsászfár, és maga eleibe vitetvén a' Szent Szűzet, monda neki: Te leányzó befszélő-elő most, ki vagy te, és mi-

némű befszédek voltak azok, melyeket ma mondottál? Felele neki Szent Katalin: Az én nemzetem ismértetik e' városban, Tsászfári, és Királyi nemből lévén: az én nevem Katalin, és az én üdömet *Retorika, Filozofa*, és egyéb tudományoknak tanulásában töltöttem. De a' mit én nagyra bősüllök az, hogy én a' Krisztus Jézusnak, igaz Isten, és embernek isméréterre jöttem, kit én Jegyesemnek tartok. És ő mondotta azt: El-romítom a' bőségek bőségségét, és meg-vetem az okosfak okosfágát; mert minden emberi bőségség, és okosfág az én bőségségemhez képeft, mellyre én téged meg-tanítlak, semmire kellő, és bolondság.

5. Midőn Szűz Szent Katalin szöllana, nézván őtet a' Tsászfár, álméllkodik vala az ő csudálatos szépségén, ékes szölláfin, nagy elméjén, és bős okoskodáfin. Ugy látszott neki, hogy Katalin nem vólna egy az Afzszonyok közül a' földön, hanem hasonlítottatnék egygyikhez az Isten-afzszonyok közül, kiket ő, és a' pogányok imádnak vala. Mennél többet szöllott a' Tsászfár a' Szent leányzóval, annál inkább' szégyenbe maradt, mert a' Szent Szűz annál inkább' meg-próbálta, és erőfítette, hogy a' Pogányok Isteni, öndögök vólnának. Az-okaért félvén a' Tsászfár, hogy meg ne gyözertessék a' Szűztől, azt végezé magában, hogy bős-

bóltseket, és ékeffen szóló Doktorokat hívasson, kik meg-disputállyanak Katalinnal, és okos beszédekkel meg-győzzék őtet. Maga a' Tsászáar ezen dolgot meg-mondá a' Szent Szűznek, kit erős őrizet alatt tartá a' Palotában, miglen minden helyen tudós, és bólt embereket kerestete. Es őtven nevezetes bólt *Filozofusok* egybe-gyűlvén, midőn meg-érték mi-okért hivatta volna őket a' Tsászáar, egy közölők, ki fővebbik vala, monda a' Tsászáarnak: Noha igaz dolog oh Tsászáar, hogy nagy értelmű, és éles elméjű, *Aszszony-állatok* találattanak, és noha Katalin-is olyan lehet, mindaz-által nekünk bóltstelenséget tselekedtetl, mert e' leányzórt olly nagyra bótsüllöd, hogy mi hozzánk hasonlívóvá téfzed őtet, és azt gondolod, hogy az ő tudománya, és bólttsége, a' miénkhez hasonlittathassék. Némellyek a' mi tanítványink közül elégségefek léfznek, kik ő véle meg-disputállyanak: noha ez-is fok légyen ő-hozzá képest, mert néki nintsen mestersége az okoskodásra, sem pedig rendi a' disputálásban való okoknak meg-tagadására, vagy meg-engegésére, sőt lárván izemélyét valamelly *Filozofusnak*, hogy ő véle disputálai akarna, meg-néműlván, semmit nem szolhat. Felele néki a' Tsászáar: Én azt akarom, hogy abból a' vélekedésből ki-fefellyetek. Én-is tanúltam - noha nem annyit, mint ti; és a' mint én értem, úgy

látzik nekem, hogy ez a' leányzó, Plátóval, vagy akár melly nevezetes *Filozofussal* fel-tehetne; bizonyoffon el-hitefsétek magatokkal, hogy, ha meg-győzitek őtet, győzedelmet vesztetek, nem egy leányzón, hanem ő magán a' bólt Plátón; és, ha ellenébe meg-győzetettek, meg-emlékezzetek, hogy egy *Aszszony-állat* vőtt diadalmat rajtatok: Ha így történik, nagy gyalázatotokra léfzen, ha pedig tiétek léfzen a' győzedelem, én tőlem nagy tiszteletben tartattok, és annak felette nagy ajándékokat adok ti-néktek.

6. El-jöve a' disputálásra rendeltetett nap, és, mikor ez dologra hivattaték a' Sz. Szűz, elsőbben imádkozék, és egy Angyal megjelenék néki, mondván: Ne-fély Krisztusnak Jegyefe, mert az emberi bólttséghöz, mellyet nagy fáradsággal tanúltál, természet-felett való, és Isteni bólttséseg adatik néked, mellyel meg-győzöd ezeket a' *Filozofusok*kat, és azokat töb' emberekkel egyetembe az igaz Istennek ismérétére hozod, és azoknak ráfáságában (noha ők előb' szenvednek náladnál) meg-ajándékoztatól a' Mártiromságnak győzedelmes koronájával. Ezeket mondván az Angyal el-rejtezék, és Sz. Katalin a' Tsászáar elejébe viterék, ellenében lévén a' Bóltsek, és Pogányok *Filozofusnak Filozofusi*. Őlve gyűltek vala ennek nézésére, Nemes, és Nemzetes fő rendbéli

béli embereknek nagy seregi; azokaért így lévén a' dolog, egy *Filozofus*, ki a' többinél nagyobb bősülettet vala, Katalinra fordítván szemeit, mintha megakarná rettenteni, és tsúfolni őtet, monda néki: Te vagy-e' az, a' ki igen szabados, és rendszeren beszédekkel, olly nagy boszúságot térszel a' mi Isteninknek? Felele Sz. Katalin: Én vagyok, noha nem tselekezem úgy, a' mint te mondd, igen szabados, és illetlen beszédekkel, hanem bizonyos, és igaz okoskodásokkal. Monda a' *Filozofus*: Ha te a' nevezetes bölts Poétákat olvastad volna, meglátatad volna azoknál, a' méltóságos neveket, és *tirulások*, mellyeket a' mi Isteninknek adnak, fokkal különbeket azoknál, mellyeket te nekik adtál, és tulajdonítál. Felele Sz. Katalin: Kik azok a' bölts Poéták? és mellyek azok a' nevek, mellyeket adnak a' ti Isteniteknek? Monda a' *Filozofus*: Egygyik közülök Homerus, ki Jupiter Istent ditsőségesnek, és leg nagyobnak hívja. Orfeus-is nevezetes Poéta szolván Apollóról a' Latóna fiáról, hatalmasnak nevezi őtet, ki látta az halandó embereket, és parantsol nekik. Ezek, és többen ezekhez hasonlók, a' meg-nevezett Poétáktól, és másoktól, Isteneknek neveztetnek, és tiszteltetnek; és soha nékem meg nem mutathatód, hogy valaki közülök a' meg-feszítettett Krisztust Istennek mondaná.

7. Felele Szent Katalin: Igaz, hogy a' Poéták, kiket te említél, és többen mások-is méltóságos neveket adnak a' ti Isteniteknek; de nékem meg nem tagadhatód, hogy néha igen nagy gonofságokat, és utálatosságokat mondanak felőlök. Gondold-meg azt, a' mit Homerus, ki első helyt tart a' Poéták között, mond Jupiter felől, most őtet hazugnak, és viszsa veszenek hívja, most tsalárdnak: néha azt mondgya, hogy az emberek el-végezték, hogy meg-fogják, és lántzra vessék őtet, és ha némelyektől hirt nem vehetett volna, igen nagy, és bizonyos veszedelemben találtatott volna. Orfeus-is, ki második Poéta, a' kit te nevezél, azt mondgya a' ti Istenitekről, hogy ők nem tudgyák az emberi fáradságokat, és nyavalyákat: és ha tudnák is, azoktól meg nem menthetik, és szabadithatgyák az embereket. Szofokles-is azt erősfíti, hogy igen nagyot vétkeznek az emberek, hogy imádgyák, és tisztelik a' fok Isteneknek képeit, és Bálványit, mert, úgy-mond, csak egy az igaz Isten, és nem ezek közül való, ki a' Mennyet, és földet teremtetted, és mind azokat, mellyek az Egekben, és a' földön talátatnak.

8 Azzal pedig, a' mit te mondasz, hogy a' meg-feszítettett Krisztus Jésumt nem említik a' Poéták, meg-jelented, hogy igen kevéset olvastál. Tudod-e', hogy a' Szibillák

lák igen nevezetes Afzfony-állatok voltak, mind pedig, hogy a' Mennyei Lélektől meg-világosítottak. Egy közülök, fokkal az-előtt, hogy meg- lenne, azt írta, hogy a' Krisztus Jé- susnak, irigységből a' maga tulajdon nemzetétől meg-kell vala fogattatni, és öletetni; és az-után fel-kell va- la támadni, és fel-menni az Egek- bé; és onnét az utolsó napon el- kell vala jöni, meg-ítélni az eleve- neket, és hóltakat. Más Szibilla pedig azt mondgya: a' Krisztus Jé- sus Isten lévén, emberré lőtt, az emberekkel nyájaskodott, és igen nagy tsudákat tótt a' földön, és a' tengeren. De félre hagyván a' Szi- billákat, önnön maga a' te Apol- lód, az ő szokott szöllésának ho- mályja-nélkül, világosson meg-mo- dotta, fok ödövel az-előtt, hogy meg lótt volna, tudni-illik: Az a' ki az Egeknek világosága, és fé- nyessége, a' ki Isten, és ember, szen- vedett nem Istenségében, hanem emberségében: gyalázatot, halált, és temetést szenvedett: fok köny- hullatásokat öntött ki szemeiből, őt ezer embert kevés kenyérral meg-elégített a' pusztaban Isteni ha- talmával: egy fára tétetett, és ot- tan meg-hólt: el-temettetett, és az- után fel ment Mennyebe. Ezek a' te Istenednek Apollónak szavai; és az ő tetzféle-szerént nem kel- lene őtet imádnod, hanem azt, a' kit ő Istennek mond.

9. Ezeket, és több' hasonló dol- gokat monda Szűz Szent Katalin,

elő-hozván a' *Filozofusok*, és a' Böl- tsek mondasít, és szententziáit: kik a' Pogányoknak fok Istenit gyaláz- ták, meg-probálván, melly igen el- lene vagyon a' jó igaz *Filozofának*, hogy fok Istenek mondathassanak. De ha lehetséges volna-is, hogy több' Istenek vólnának, nem vóltanak, és nem-is lehettenek olyanok: Ju- piter, Szaturnus, Márs, és a' többi, kiket a' Pogányság imád vala: mi- vel bizonyos dolog, hogy csak em- berek vóltak, és nagy hasznót tet- tek a' népeknek, nagy szorgalma- totságokkal, mesterséges új talál- mányokkal: úgy mint, buzát vet- ni, és meg-aratni: fegyvereket tsi- nálni, hogy magokat az ellenség- től meg-oltalmazták, és ellensége- ket meg-bántásák, és több' hasonló dolgokra oktatták az embereket: de más-képpen igen vérkefek, és gonofzak vóltak. Ezeket mond- ván a' Szent Szűz, szép okoskodá- sal, és erős okokkal, nyilván meg- kezdé mutatni, a' mit a' Krisztus Jé- sus prédikállott, az ő Szent éle- tét, tselekedetét, és nagy tsuda-té- telit; és meg-mutatá, hogy minde- nek Isten-szerént, és Istenhez illen- dők vóltak.

10. Ezeket a' dolgokat olly ha- talommal, és ékes szöllással, és olly nagy lelki buzgósággal monda Szent Katalin, hogy világosson lát- szott, hogy az Isten dolgában farad- na, és az ő szívében nem emberi, hanem természet-felett való isteni böltsesség volna úgy annyira, hogy

a' *Filozofus*, ki a' disputálást el-kezdette vala, nem csak meg-győzettek, hanem a' Szent Szűz részére fordula: mellyről világos jeleket ada szavaival. A' Tsáfzár biztatya vala a' több' *Filozofus*fokat, általmaznák-meg azt, ki immár magát meg-győzettertetnek mutatta volna, és disputálnának a' leányzóval De ők azt felelék, hogy hafzon-talan dolog volna, mivel-hogy meg-győzettertven, a' ki közülok leg-bőltseb' vólt, azzal egygyűtt minnyájan meg-győzettek volna. És egyenlő-képpen meg-vallák, hogy a' Leányzó igazságot mondana, és ők mind addig az óráig vakok vóltak, Istenek, gyanánt imádván azokat, kik nem Istenek, mert csak egy az Isten, tudni-illik a' Kristus Jésus, kit Katalin meg-vallott, és imádot, és ők-is Katalinnal egyetembe, igaz Istennek vallyák, és imádgják őtet. Ki nem mondhatni, melly nagy haragot, és dühödséget szerzenek ezek az igék a' Tsáfzár szívében. Mellyet ő nyilván meg-mutata, mert minden halasztás, és várakozás nélkül, törvénynek rendi kivül, és minden ok-vetés-nélkül meg-parantsolá, hogy igen nagy tüzet rakjanak, és a' *Filozofus*fokat mind meg-égesék.

II. Mingyárt rettenetes nagy tüzet gyűjtának, mellyet látván a' Bőltsek, a' Szent Katalin lábaihoz borúlanak, és fok könyhullatásokat szemekből ki öntvén kérek őtet, könyörögjön érettek az Isten-

nek, botsássa-meg nékik az ő vétkeket, mellyeket tudatlanságokból tselekedtek ő Szent-Felsége ellen, és azt mondák, hogy kézfek immár a' Szent Keresztséget fel-venni. A' Ditsőséges Szűz nagy lelki örömmel bé-telven, hogy illy jeles prédát nyert volna az Istennek, biztató őket, mondván: Bizonyfok legyetek benne, hogy az Úr Isten meg-botsáttya néktek a' ti vétkeiteket, mert az ő szerelméért el-hadgyátok a' földi Királyt, és letészitek tulajdon életeteket. Az el-készítettett tűz Szent Keresztség helyett szolgál ti-néktek, és megtízttitya a' ti lelkeiteket, hogy mingyárt az Isten elejébe viteffenek, ki ajándékot ad néktek ezért a' szolgálatért, mellyet most néki tselekeztek. Ezek az igék igen meg-erősíték szívéket a' Bőltseknek, kik gyakran formállyák vala magokra a' Szent Kereszt jelét, és segitségül hitták a' Kristus Jésust, és olyan módon a' tűzbe hányattatának, holott minnyájan leikeket az Istennek adák, Szent András havának 17. napján.

12. Némelleyek a' Keresztények közül, estve későn ki-mentenek, hogy ezeknek a' Szenteknek megmaradott tsonyait őszve gyűjtsék, és az ő testeket egézfizen találak, még az hajok szálai sem égtek vólt meg; mint-hogy így akarta az Isten az új barátságának jeléért, mellyet az Istennek szerzettek vala: és ez a' tsuda okot adott, hogy fokan a' Po-

a' Pogányok közül meg-térnének az igaz hitre. A' Tsáfzár igen nagy gondolkodásban marada, mit kellene tselekedni Katalinnal, és azt gondolá, hogy édesdeden tselekedgyék ő-véle: ajándékokkal, és ígéretekkel kezdé hizelkedni néki, mondván: Leányom, tégy áldozatot bár csak a' Merkuriusnak, és Musák Attyának, kitől olly nagy bõltéséget vettél, és néki olly igen köteles vagy, ezt meg-tselekedvén, az én Palotámban léfesz, és te reád olly nagy gondot viselek, mintha tulajdon leányom vólnál. Felele néki a' Szűz: Ne veszteges údot, efféle hizelkedéssel, és tsalárdsággal tellyes szókot mondván nékem, mivel semmit rajtam nem fognak, mert én inkább' el-akarnám ezerszer vesztetni életemet, hogy-sem a' Krisztus Jésust meg-tagadni, kinek minden érdemem felett tetfzettem, hogy engem Jegyesévé választson, és nékem drága gyöngyökdõt adgyon, mellyeket a' Jegyeseknek szoktak adni; és reménlem, hogy engem a' Mártiromságnak ruhájába fel-öltöztet, mellyet én minden bársonynál, és Királyi öltözetknél nagyobra bõtsüllök. Monda a' Tsáfzár: Visély gondot magadra, mert valóságosson fel-öltöztetlek téged abba a' bársonyba, mellyet te mondasz, és akaratom ellen igen kegyetlen gyötrelemekkel meg-kinoztatlak téged. Felele Sz. Katalin: Tseleked azt, a' mi né-

ked tetfzik, mert a' te kíozásid akár minémű kegyetlenek legyenek, hamar-el-múlnak, és a' jutalom, mellyet én azok-áltaļ nyerek, örökké meg-marad. Én-nékem nagy reménségem vagyon az én Jegyefemben a' kristus Jésuban, hogy nékem malasztot ad, hogy a' te házadból, és tulajdon tselédid közül fokban én-általam az örök életet el-nyerik. Tetfzék az Istennek meg-erõsíteni azt Mennyeekben, a' mit az ő szolgálója monda a' földön.

13. A' Tsáfzár igen keménynek, és kegyetlennek kezdé magát mutatni a' Szent Szűz ellen, kit meztelen vetkeztete, melly igen nagy gyötrelmére vólt a' Szűznek, igen tisztelletes, és szemérmetes lévén, és látván magát meztelen lenni annyi népeknek színe előtt. Minek-utánna meztelen vetkeztett vólna, meg-parantsolá a' Tsáfzár, hogy kegyetlenül meg-veretfésék a' vitézektől, kik két oráig verék azt a' gyenge, és ártatlan testet. A' Szűznek teste, és az ő tagjai, mellyek az-elõtt fejérek valának mint az hó, meg-váltóztaták színeket, tellyeséggel meg-kékülvén, és tulajdon vérekbe kevertetvén: melly a' környül állókat olly nagy kõnyörületességre indította, hogy fokban közülök keserveessen sirtanak. A' Szent Szűz azt a' gyötreelmet, olly nagy erõs szível szenvedte, mintha az ő teste kőből,

és nem húsból állott volna, noha az ő tulajdon vérenek ki-folyása, tellyeséggel a' testét el-fogta vala.

14. Ily nagy kinok-után végezetre egy fetét tömletzbe rekefzeték, nagy őrizet alatt tartatván, hogy meg ne orvosoltatnék, sem pedig valami könnyebséget ne vehetne: sőt az-ís meg-volt parantsolva, hogy senki néki eledelt ne adna. De mit tselekedhetik az emberi gonofság az Úr Isten hatalma-ellen? Az Isten gondgyát véfelé az ő Jegyesének minden szükséges dolgaiban, az Angyalok-által, kik nem csak meg-vigasztalák őtet, hanem meg-ís gyógyíták, és eledelt hozának néki: és tizen-két nap alatt, míglen abban a' tömletzben volt, egy galamb gondot vífele reá minden szükségébea. Midőn Szűz Szent Katalin a' tömletzben volna, a' Tsáfzárné, kinek neve Fauftina, meg akará őtet látogatni, végezetre Porfiriussal a' Tsáfzár Fő-Kapitányával meg-ís látogató őtet. Nagy dolgokat hallott vala a' Tsáfzárné Szent Katalinról, az-okáért távul-létében igen kedvelte őtet; de az-után látván őtet, és értvén bőlts okoskodását, és gyönyörködén az ő édes nyájaskodásával, kővetkezék, hogy őnnön-maga a' Tsáfzárné, és Porfirius, és két-száz fegyveres vitézi a' Tsáfzárnak bévévék az igaz hitet, és Keresztényökké lőnek, erőssen el-rekélvén, hogy tulajdon életeket le-teszik a' Krisztus Jésusért, ha a' szükség kívánna.

15. Tizen-két nap múlva, a' Tsáfzár ki-viteté Katalint a' tömletzből, mert meg-érté, hogy még életben volna, melly nagy tsudákozására lőn néki, hogy étel nélkül annyi ideig meg-tartatott volna, olly nagy kinban, és inségben lévén az ifzonyú vereségek miatt. Sokkal inkább' álmélkodék annak-utánna, mikor látá őtet szob', és tellyesb' szinben lenni, hogy-sem annak-előtte: mivel úgy látszik, vala, mintha a' vereségek, tömletz, éhség, és egyéb nehéz alkalmatlanságok helyett, mindenkor gyönyörűségekben, és minden testi vigasztalásokban tartatott volna. Honnét a' Tsáfzár mint-egy nevéreáll monda néki: Leányom, te néked az Impérium illenék, a' te tekélletes termetedért, és igen ékes szépségedért. Felele Szent Katalin: Nem kell nagyra bősülni az ádó-szerént való szépséget, melly olly hamar el-vész, csak azt a' szépséget kell nagyra bősülni, melly mind örökké meg-marad, mellyet el-nyertek a' Szentek Menyeknek országában. Azon-közbe egy éles elméjű, és minden kegyetlenségre felettéb hajlandó Préfektus, a' Tsáfzárhoz közelpertvén, monda néki: Én Uram Tsáfzárom, ha tetszik néked, én olly rettenetes kinzó szerfzámot tsináltatok, melly által ez a' pártos leányzó, vagy meg-tselekeszi azt, a' mit néki parantsolsz, vagy darabokra szaggattatván, meg-hal. A' melly kinzó

kinzó szerfzámban négy kerekék léfznek, mellyek éles fegyverekkel, hegyes vafakkal, és beretva kéfekkel rakva léfznek. Midőn a kerekék egy-más ellen mozdúlnak, a beretva-kéfek, hegyes vas szegek, és a töb' éles fegyverek mind őfzve mennek, és mozdúlásokban olly rettenetes zörgéft, tsatogáft téfznek, hogy a leányzó meg-látván, és halván azokat, tsak meg nem hall éjedtébe, és a' mit akarfz mind meg-tselekefzi: ha pedig meg-általkodik az ő vélekedésében, a' meg-nevezett kerekék közé tétetik, és rettenetes szörnyű halált kell fzenvedni. Tetfzék a' Tsáfzárnak e' gonofz tanáts, és meg-parantsóla, hogy a' kinzó szerfzám három nap alatt el-kéfszítetnék. Fel-kötözteték Szent Katalin egygyik kerékre, és a' vitézek kezeket veték a' töb' kerekéknek mozditására, de nem úgy törénék, a' mint akarják vala, mivel le-fzálla egy Angyal az Égből, ki-el-fzaggatván a' köteleket a' Szent Szűzet meg-fzabadítá. Ugyan azon Angyal meg-úté a' kerekéket, mellyek ide's tova fordúlván, a' Pogányok közül fokot szörnyű halállal meg-ölének. Némelleyek kik e' vefzedelemtől el-fzaladának, fel-fzóval kiáltának, mondván: Nagy a' Kerefztrények Iftene.

16. Mindaz-által a' kegyetlen Tsáfzár, meg nem váltóztatá gonofz fzándékát, és midőn magában új gyöcrelmeket gondolna, mel-

lyekkel Szent Katalint meg-fanyargaffa, a' Tsáfzárné a' Tsáfzárhoz méne, és keményen meg-feddé őtet a' kegyetlenségéről, mellyet tselekefzik vala a' Szent Szűz, és a' töb' Kerefztrények ellen, és nyilván meg-mondá néki, hogy ő is Kerefztrény vólna. A' Tsáfzár felteté meg-haragúván, és álmélkodván a' dolgokon, mellyeket halla, nagy dühöfzéggel, és boszongodással tellyes lévén, azonnal meg-parantsóla, hogy a' Tsáfzárné meg-ölettefzésék; és mivel-hogy Porfirius Kapitány meg-akará őltalmazni őtet, a' Tsáfzár meg-értvén, hogy Porfirius is két-fzáz vitézzel Kerefztrénnyé lött vólna, azt akará, hogy minnyájan meg-ölettefzenek. És itt tellyefedék-bé a' mit Szent Katalin mondott vala, hogy fokának kellene ő-általa údvészülniek, Midőn az halálra vinnék a' Tsáfzárnet, elől találá Szent Katalint, és mind ketten nagy fzeretettel meg-ölelék egy-máft, kérvén, hogy Iftent imádnák egy-másért, nagy reménségek lévén, hogy rövid idő alatt meg-látuák egy-máft Meny országban. Faufztinának a' Tsáfzárnének el-vágaték a' feje, Szent András havának 23. napján; ugyan azont tselekedék Porfiríúffal; és az ő vitézivel.

17. Annak-utánna a' Tsáfzár látván a' Szent Katalin álhatatofságát, meg-parantsóla, hogy néki is el-vágattásék a' feje. A' Mártiromságnak helyére viteték a' Sz.

Szűz, az hová a' népeknek fokasága gyült vala mind férfiak, 's mind afzfony-állatok, és némellyek látván a' Szent Szűzet, fiván keféregnek vala. Szent Katalin minckelötte a' feje el-vágattatnék, imáda az Úr Istent, és hálakat ada a' jó réteményekért, mellyekkel mindenkor meg-áldotta őtet; de fő-képpen a' Szent malasztért, mellyel akkor meg-látogatta őtet, mellyet ő olly nagyra bötstűllött, tudni - illik tulajdon, életét le-tenni az Isten szerelméért: mellynél az igaz szeretetnek nagyob' jele nem adathatik. Azért-is könyörge az Istennek, meg ne engedné halála-után, hogy az ő teste azoknak a' gonosz nemzeteknek kezében maradna, hogy azzal valami illetlen dolgot ne tselekednének. Annak-felette azon-is könyörge az Úr Istennek, hogy a' kik ő-róla emlékeznének szűkségekben, és nyomorúságokban, meg-segittetnének, és szabaddittatnának, a' mint nekik illendő volna. Ezeket mondván, egy a' vitézek közül el-vágá a' fejét, és vér helyet tiszta feje téj jöve-ki a' nyakából, és a' fejéből.

18. Az-után az Angyalok fel-emelék testét a' földről, és a' levegő égen a' Szinai hegyre vivén, ott temeték azt. Idők folytába

Juztiniánus Tsázar ugyan azon helyen, egy gazdag Templomot építte, mellyben ez a' Ditsőséges Szent Szűz tiszteltetett. Az ő halála volt 25. napján Szent András havának: és ugyan azon napon, szép *szolennitással* szenteli az Anya-szentegyház az ő Innepét. Mellyet igen illeendő-képpen tselekefzik, mivel-hogy az Istennek három-féle koronája vagyon, mellyekkel némely Szenteket fel-ékefit Meny-országban: egy piros színű, melly a' Mártirokat illeti; a' másík ég színű, mellyel az igaz Prédikátorok, és lelki tanítók meg-koronáztatnak; és az harmadik fehér színű, melly a' Szűzeket illeti. Mind ez a' három korona igen illett Szűz Szent Katalinnak, mivel-hogy ő Mártir volt, és Mártiromságának idején fok embereket meg-téritett a' Krístus hitere, és Szűzességét-is tisztán meg-tartotta. Illeendő dolog azért, hogy kivált-képpen tiszteltessék minden Keresztényektől, de leg-inkáb' azoktól, kik az irás tudásra adták magokat: mert ez a' Szent Szűz mindeneknek nagy ajándékat, és Szent malasztot nyerhet az Istenből. Mártiromsága szenvedé Krístus Urunknak három száz tiz efszendeje táján. Makszentzius, és Makszimiánus idejében.

Szent BORBÁLA Szűz, és Mártir élete.

*Metafráztes Simeon, és Adones
Treviri Érfek-átl meg-iratott.*

1. **M**Eg-parantsolá az Úr Isten
Abrahámnak, *Genesf. 22.*
hogy az ő egygyetlen egy fiát Ila-
ákot fel-áldozná : mingyárt el-ké-
szüle, hogy meg-tselekedgye ; fel-
is áldozta volna őtet. Ebből az
Abrahám tselekedetéből nagy tisz-
tefsége származék az Istennek, lát-
ván, hogy néki olly hiv szolgája
vólna, hogy akarván szolgálatot
tenni néki, kéz volt a' maga tu-
lajdon szerelmes fiát meg-ölni. Az
ördög akarván, e' dologban az Isten-
hez hasonlítani magát, reá vévé
az ő Dioskorus nevű szolgáját,
hogy ő-is egygyetlen egy leányát
Borbálat ölné-meg, és ezzel szol-
gálatot tenne néki. Mellyet Dios-
korus meg-is tselekedék, a' mint
a' Szent Borbála életében meg-lát-
hattjuk : melly ilyen módon va-
gyon.

2. Makfzimianus Tsászfár idejé-
ben, Nikomedia városában, vala
egy Dioskorus nevű gazdag ember,
test-fzerént nemes nemből való,
de lelkére tekintve pogány, és
Bálványozó. Ennek vólt egy Bor-
bála nevű leánya, kit maga után,
egyedül illetett vólna az ő örök-
sége, és azért igen szerette őtet.
Ez a' leányzó igen szép termetű,
és ferény elméjű vólt, de a' mi

leg-nagyob', jó Keresztény, és i-
gen tekéletes jó-erkölsű vala,
noha az Attya nem tudta, hogy
ő meg-kereszteltetett vólna. Fél-
vén Dioskorus, hogy egyedül lé-
vén othon a' leányzó, és olly igen
szép lévén, valamelly ember illet-
lenül ne szorgalmatoskodnék éret-
te, egy toronyba bé-rekefzté őtet
a' Palotában. Nem bánta a' Szent
leányzó ott magánofon lenni, hogy
önnön-magát tellyefséggel az Iste-
ni szolgálatban foglallya; úgy-is
tselekedék, imádságokban, és men-
nyei elmélkedésekben az údot tölt-
vén, és a' Szent Lélektől fugallá-
fokkal, és tiszta gondolatokkal
meg-fegittetvén, mellyekkel a' lel-
két vigasztalta.

3. Ugyan azon toronyban,
szépen fel-ékesítettett kamarák va-
lának, le-is meherett a' toronyból,
és egy szép kertbe bé-meherett,
múlatságnak okáért. És az Attya,
hogy inkább' kedvét talállya a' leá-
nyának, egy földő házat tsinálta-
ta ott, két ablakkal, hogy a' vi-
lágofság bé-szolgállyon. Még el
nem végeződött vala az épüet,
hogy Dioskorusnak útra kellették
menni, az-okáért a' mester embe-
rekre bizá, és ő maga el-méne. Egy-
szer alá méne Borbála meg látni
mint munkálkodnának a' mester
emberek, kik midőn két ablakat
tsinál-

tsinálnának, meg-parantsolá nékik, hogy hármat tsinállyanak. A' mester emberek nem akarák azt tselekedni, mivel Dioskorus azt parantsolta vólt, hogy tsak két ablakat tsinálnának. De Szent Borbála monda nékik: En azt akarom egy átallyába, hogy ti három ablakat tsinállyatok, és, ha valamit mond néktek az én Atyám, mondgyátok néki, hogy én parantsoltam, és én okát adom néki: miért tsináltattam három ablakat. Elvégeződvn az épület, Borbála a' földöbe méne, és a' Szent Háromság egy Isten titkairól elmélkedék.

4. Midőn egy nap a' Kristus Jésus Kinszenvedésének, és halálának titkairól emélkednék, és szeméből könnyullatásokat öntözne, mellyek a' tizta vízbe tsepegnek vala, egy ofzlophoz, mellyből a' viz foly vala ki, közelgete, és arra az ujjával Kerefsztet tsinálta. Tsudálatos dolog, meg-marada az igen kemény márvány kőven, a' Szűz ujjával tsinált Kerefsztnek formája, mintha valami erős ezközzel a' viafra nyomattatott volna: és minek-utánna a' Szent Szűz Mártiromságot szenvede, sokan bémentenek a' földő házba, és ájtatósággal szemlélvén azt a' Kerefsztet, és Szent Borbálát segítségül híván, sok féle betegségből meggyógyultak. Minek-utánna a' Kerefsztet tsinálá a' Szent Szűz, sokszor nagy ájtatósággal meg-tsókozá azt, és fordítván a' szemeit lá-

tá a' Bálványoknak némelly képeit, mellyeket az ő Attya imádott, és a' földő háznak nagyob' ékeféségére oda helyeztetett vala, melly néki igen nagy inséget szerze, és fohászkodván firatta azokat, kik a' Bálványokat imádgják vala. Meg-haraguván az-után a' Bálványokra, reájok pökődösött mondván: Legyenek hasonlók ti hozzátok, kik titeket imádnak, és tőletek segítséget várnak. Ezt tselekedvén vízfsza-tére a' toronyba, és életét bőjtölésekben, és imádságokban tölté, mindenkor lelki szemei előtt viselvén az Úr Istent.

5. Annak-utánna vízfsza-tére az Attya, és a' leányának látogatására méne, meg-látogató a' földő házat-is, mellyet tsináltatott vala, magával vivén a' mester embereket, és látván, hogy három ablakat tsináltak volna, nem parantsolván ő többet, hanem kettőt, megkérdé tőlök az okát: azok felelének, hogy az ő leánya parantsolta volna nékik, hogy hármat tsinállyanak. Akkor nem szólla többet az Attya, de az-után egyedül magán lévén Szent Borbálával, monda néki: Leányom, mitsoda igyekezeted vólt néked, mikor három ablakat tsináltattál; én azt parantsolván, hogy kettőt tsinálnának? A' Szent Szűz bátorsággal meg-felele, mondván: Atyám, én hármat tsináltattam, mert így vala illendőb', és rendeseb'. Monda az Attya: Mi-képpen illendőb'?

Felele Borbála: Mert három ablak ád világot, és meg-világosít minden embert, a' ki e' világra jő. Ezt mondá a' Szent Szűz, a' Szent Háromságnak mélységes titkát akarván jelenteni. Az Attya némű-némű-keppen meg-háborodván ezeken a' szókon, monda: Akar-nám, hogy te jobban meg-magya-ráznád ezeket a' szókat. Mit téfzen az, hogy három ablak világosít-meg minden embert ezen a' vilá-gon? Akkor monda Szent Borbá-la: Atyám, jere velem, és meg-ta-nulod azt. Mind ketten a' földő-házba menének, és közel lévén a' vizet ki-botsátó ofzlophoz, a' Sz. Szűz meg-mutatá az Attyának, a' Szent Kereszt jelét, melyet az ofz-lopra az ujjával tsinált vala, és monda néki: Atyám, az három ab-lak jelenti az három személyt, tud-ni-illik az Atyát, és a' Fiút, és a' Szent Lelket. Ettől a' világosság-tól világosított-meg minden te-remtett állat, hogy el-hidgyék mély-séges titkát a' Szent Keresztnek, mellyen meg-hólt a' Krifus Jé-sus.

6. Ezeket halván Dioskorus bé-telék nagy haraggal, és boszkonk-dálal, látván, hogy az ő leánya Keresztény vólna. Juta eszébe, hogy néha az házasság felől szólván véle, azt felelte vólna néki, ne bú-sulna azon, mert néki semmi gon-dolattya nem vólna az házasságra. Honnét meg-érté, hogy azért fe-lelt vólna így, mivel a' Kereszté-nyek között sokan vannak, kik meg-

tartják a' tisztaságot. Annak-ó-káért Dioskorus az haragtól meg-győzertvén, és el-felejtvén, hogy Attya vólna, mint kegyetlen tiran-nus kezében ragadá a' kardot, hogy fel-mészárollya tulajdon leányár. A' Szent leányzó akkor el-szalada az Attya dühőssége előtt, és Dios-korusnak údó adaték meg-gondolni, hogy ő meg-ölvén tulajdon leá-nyát, nagy kára, és romlása követ-kezhethék onnan néki, ha elsőb-ben okát nem adhatná. Az-oká-ért meg-parantsolá, hogy Borbála az ő leánya, Mártziánus Tisztartó elejébe vitessék, kinek bé-vádolá, hogy Keresztény vólna, és kéré-őt, tartaná-meg a' törvényeket, mellyeket a' Tsázar tett a' Kereszt-ények ellen. Tsudálkozik a' Bi-ró Dioskoruson, látván őtet oly igen kegyetlenkedni tulajdon leá-nya-ellen. De annál inkább álmél-kodék látván Borbálának Angyali szépségét, melly könyörűtetőség-re indította a' reá nézőköt. A' Bíró édesdeden szólá a' leányzónak, mondván: Borbála látom, hogy te tekintetes, és igen kellemetes le-ányzó vagy, az-okáért könyörűly-tennen-magadon, tégy áldozatot a' mi Isteninknek, mert nem akar-nék illy nagy szépség ellen kemény-kedni. Felele a' Szent Szűz: Én áldozatot téfzek az én Uramnak Istenemnek, ki a' Mennyet, és fel-det teremtette: a' mi pedig azokat illeti, kiket te isteneknek mondasz; halljad mit mond azokról a' Ki-rály

rályi Proféta: *Psal. 134. v. 15.* A' pogányok bálványi ezüst, és arany az emberek kezeinek tsinál-mányi. Szájok vagyon, és nem főlnak, szemek vagyon, és nem látnak. Az - okáért ne fárasztad heába magadat, mert engem meg nem tsalhadz, hogy azokat imád-gyam.

7. Ezt halván igen haraguvék a' Biró, és mezitelen vetkeztet-vén a' Szűzet, igen kegyetlenül meg-vereté, szaggattatá, és osto-roztatá őtet, manek-utána pedig fok sebekkel meg-terhelték, és vé-rébe keverték volna az ő gyenge testét, meg-parantsolá, hogy egy szőr-'zsákot huzzanak reája, melly a' Szent Szűznek igen nagy fájdal-mat szerze, kinek a' vére minden felől bőven le-folly vala a' földre: az-után a' römletzbe vetteté őtet, hogy azon közbe meg-gondolná, minémű nagy gyötreimekkel vizon-tag meg-kinóztatná. Ugyan azon éjjel nagy világosság támadá a' römletzben, és meg-jelenék Kri-stus Urunk, ki meg-erősíté, és bátorítá Szent Borbálát, bizonyof-sá tévén őtet, hogy mindenkor vé-le lenne, és gond-vifélése alatt tar-taná őtet, úgy-annyira, hogy a' kegyetlen tirannufok gonosz ta-lálmányi, semmit nem árthatnának néki. Még el nem végeződtek va-la ezek a' szók, mikor érzé a' Sz. Leányzó, hogy a' teste minden sebektől, és fájdalmaktól tellyef-séggel meg-gyógyult volna. Az-

okáért bé-telék nagy örömmel, és nagy hálákat ada az Úr Istennek, hogy méltóztatott meg-látogatni őtet, és tsudálatos-képpen meg-gyógyítani.

8. Második nap a' Szent Szűz a' Tisztartó elejébe viteték, ki látván őtet, hogy meg-gyógyult volna, igen tsudálokozék rajta. Ha-fonló-képpen tsudálokoznak, kik az-előtt való nap Szent Borbálát fok sebekkel meg-rakva, és rellyef-séggel vérébe keverve látták vala a' römletzbe vitetni, és most min-den sérelem-nélkül gyönyörűséges színben látrják vala őtet. Monda néki a' Biró: Borbála látod mi-kép-pen az Istenek könyörültek rajtad, és meg-gyógyították a' te sebeidet, mivel-hogy szolgálattyokra édesde-den akarnak téged vinni, ne légy hálá-adatlan nekik, ne általkod-gyál-meg a' te vélekedésedben, mert meg-haragusznak, kemények, és kegyetlenek lésznek te - hozzád. Felele a' Szent Szűz: Azok, a' kik vakok, mint te, azt gondollyák a' mit te gondolsz; de, ha meg aka-rod érteni az igazságot, én meg-mondom néked, mi-képpen gyö-gyúltam én meg: Tudgyad, hogy engem meg-gyógyított a' Kristus Jébus, élő Istennek Szent Fia, kit te nem láthatz, mert a' te lelked vakságban vagyon, és el-merűk az hámiság sejtéségének mélységé-ben. Látván a' Biró, hogy az igaz-ság-ellen semmit nem tehetne, két vastag hohérnak meg-patantsolá,
 hogy

hogy a' Szűznek mellyét, és olda-
lát vas fésűkkel meg - szaggassák,
mellyet meg - tselekedvén, az - után
az égő tűzbe téteté, és a' fejét ke-
gyetlenül meg - vereté. Szent Bor-
bála ezek között, fel - emelé sze-
meit az Égbe, és szólván a' Kristus
Jésussal monda: te Uram, ki a'
fziveknek titkait látod, tudod, hogy
minden reménségemet te - benned
helyheztettem. Kérlek Uram té-
ged, el ne hagy engem, hanem
tarts - meg a' te kezeddél; mert a'
mint te - nálad nélkül semmit nem
tselekedhetem, úgy te - benned min-
deneket meg - mivelhetek.

9. A' kegyetlen tirannus azt
parantsolá, hogy vágják el emlőit
a' Szűznek, mellyeknek el - vágása-
ban igen nagy fájdalmat érzett, de
fokkal nagyob' vólt a' szerezet,
mellytől a' Kristus Jéshoz visel-
tetett, melly könnyebbitte a' fáj-
dalmát. Ifzonyú dolog vólt úgy
meg - vesztegetve látni a' Szent Szűz
testét. De a' Tirannus, hogy na-
gyob' gyalázatott tegyen rajta, és
a' tob' Keresztényeket meg - retten-
tse az ő példájával, meg - paran-
tsolá, hogy meztelen hirtzoltas-
sék minden úttzákon, és minde-
nek láttára szűnetlen ostoroztasék.
Meg érvén a' Szent Szűz a' tiran-
nus akarattyát, és látván, hogy
késznélének tselekedettel véghez-
vinni, fel - emelé szemeit az Égre,
és monda: Oh én Felséges Kirá-
lyom, és irgalmas Uram, te sűrű
felhőkkel bé - fedezed az Egeket:

és a' földet, az éj letétségével:
kérlek fedezd - bé az én meztelen
testemet, hogy ne lássák azt a' Po-
gányok, kik káromkodnak a' te
Szent Neved ellen. Az irgalmas
Isten, ki meg - halgattya az ő szol-
gainak könyörgéseket, kik hábo-
ruságokban ő - hozzá folyamnak,
meg - halgatá a' Szent Szűz könyör-
gését, és szép világossággal, mint
egy földig erő hozú ruhával bé-
fedezé az ő testét, úgy - annyira,
hogy a' Pogányok nem láthatták.
Meg - hordoztaték a' Szent Szűz az
egész városban, és vízfűza viteték
a' Tisztartóhoz, ki látván az ő ál-
hatatóságát, meg - parantsolá, hogy
a' fejét el - vágják.

10. A' Szent Szűznek Attya,
ki mind ezen a' siralmas *tragedián*
jelen vólt, és semmi könyörüle-
tetségre nem indúlt, sőt minden-
kor inkább meg - keményedett, ké-
ré a' Birót, engedgye - meg néki,
hogy ő maga vegye fejét tulajdon
leányának, és a' Biró med - engedé
néki. A' Szent Szűz ki - viteték egy
hegyre a' városon kívül, holott kö-
zönségesen igafságot szolgáltatnak,
és ott le - térdepelvén alázatosan
imádá az Isten, hálakat adván né-
ki, hogy őtet arra az által mege-
telte hozta volna. Az - után le - haj-
tá fejét az Attya - elött, ki minden
könyörületesség - nélkül, fel - emelé
a' palloft, és el - vágá a' fejét tulaj-
don leányának. Vízfűza - megyen-
vala immár a' városba az istentelen
Attya, dítsekedvén, mint - ha jeles

dolgot tselekedett volna az Isteneknek szolgálattárára, melyért megérdemlené, hogy tiszteltetnék a' Tsázfártól, és az ő hire neve örökké fenn maradna. De nem akará az Úr Isten, hogy olly gonosz kegyetlenség tovább mehetne, mivel-hogy véletlenül meny-dörgés támadt, és a' meny-kő meg-üté őtet, és életétől meg-fosztá. A' Szent Borbála Szűz teste egy Va-

lentinianus nevű Szent ember által el-cemetteték. Az ő Mártíromsága volt Karátson havának, negyedik napján, 288. esztendőben, Dioklétianus, és Makszimianus idejében. Ez a' Szent Szűz, és Mártir, az Isten előtt, kiváltképpen való szófőllő az Égi harború, Meny-dörgés, és meny-kövek ellen.

Szűz Szent KLÁRA élete.

Szurius Lörinz által meg-iratott.

1. Szűz Szent Klára, tsudalatos S névvel, és jóságos tselekedetivel: és tekénteres nemzetű. Olasz-országban Afzizis nevű városban szülerék. Az ő Attya, és a' régi elei, minden hadi mesterségben foglalták magokat, és sok rendbéli hadakban dícséretessen forgotnak. Az-okáért a' Római Tsázfárok, és a' Fejedelmek hadi tisztviseléseket adtak nekik. Az Annyának neve Hortulána volt, melly magyarul kertész tészén. Igen illett pedig neki ez a' név, mert ő az Isten Anya-szent-egyházának jó gyümölcs fát ada, úgy mint Szent Klára Szűzet. Hortulána noha az házi dolgoknak gond-vifelésére vigyázott, mindaz-által Isteni dolgokban, és az irgalmasságnak tselekedetében sokkal foglalatosb' volt. Mikor nehézkes volt Szent Klarával, alázatosan imádkozék

egy Feszület előtt, könyörögvén az Istennek szabaditána-meg őtet a' gyermek szőlőnek veszedelmétől, és egy szózatot halla, melly monda neki: Ne fély Hortulána, mert te egy világosságot szűlöl, melly az ő fényességével az egész világot meg-világosította. Minek-utánna azért a' kised születék, az Annyától Klárának, az az: Világosnak hivattaték, hogy bé-telylefednék a' szózat, mellyet hallott vala...

2. A' kised leányzó még kis korában kezdé világoskodni, e' világnak tetét útfakáján: az igaz hitnek fundamentomit, és ágazatit Annyától men-tanólván. Igen irgalmassnak, és könyörületessnek mutatta magát a' szegényekhez, és szükölködőkhez, meg-segítvén őket, mennél jobban lehetett: néha a' mit magánk kellett volna megenni, azt-is nekik adta. Igen gyakor-

korlatos volt az imádságban, és Isteni elmélkedésben, melyekkel mint Angyali téjjel, a' Krisztus Jé-
susnak gyönyörűséges nyájafságá-
ban nevekedik vala. Nem akart
világi ruhákban, és öltözetekben
járni, mindaz-által az Attyának en-
gedelmes lévén, szép ruhákat viselt
nemességéhez illendőköt, de azok
alatt szőrből tsinált övet hordozott,
mellyel gyenge testét fanyargatta.
Az Attya házafságra akará őtet ad-
ni, de semmi-képpen reá nem ve-
heté, mert szűzességét az Istennek
szentelte vala.

3. Szűz Szent Klára meg-hal-
lá hírét Szent Ferentznek (ki mint
egy új ember az egész világot meg-
újította vala Szent életével, és jó-
ságos tselekedetivel) ugyan azon
Akszizsis nevű városban, az hol ő-is
született. Igen kívánnya vala a'
Szűz Szent Ferentzet látni, és ő-vé-
te szállani. Ez-is hasonló-képpen,
meg-értvén a' Szűzek életének szép
jeleit, látni kíváná őtet, hogy a'
jóságos tselekedeteknek, és Szent
erkölsöknek tekkelleteségére meg-
tanítaná őtet, és el-távoztatná
minden világi veszedelmektől. El-
mégyen vala az Isten szolgálója az
ő halgatására, kinek tudománya,
és tanítása hallásából, nagy lelki
gyümölcstöt, és elő-menetelt vé-
szén vala: úgy látzott néki, hogy
a' Szent Ferentz beszédi, és tsele-
kedeti nem földiek, sőt inkább
mennyeiek vólnának: Talála a'
Szent Szűz alkalmatofságot beszél-

getni Szent Ferentzel, ki e' világ-
nak meg utálására, és el-hagyásá-
ra meg-tanítá őtet, és meg erőlli-
té, hogy az ő Szűzességét szentel-
né a' Menyebéli szentséges Vő-le-
génynek, ki az embereknek üdvöf-
ségéért, és szerelméért, Isten lé-
vén emberré lött, és a' Bóldogságos
Szűz Máriától született.

4. Engedelmes lévén a' Szent
Szűz a' Szent Ferentz beszédének,
minden halogatás-nélkül magát lel-
ki jegyesül köteiezé az Úr Jé-
sus Krisztusnak, és Isten-után, Szent
Ferenztet minden dolgaiban igaz-
gató mesterül választá magának.
Akkor Virág Vasárnap lévén, kér-
dé az Isten szolgálója Szent Feren-
tzet, ha mingyárt el-hadgya-e' tel-
lyességgel a' világot? ki monda
néki, hogy Virág Vasárnap után
való éjjel hagygya-el az Attya há-
zát, és illendő tárfat vévén ma-
gához, mennyen a' Kalafstromba,
és ott a' maga Szerzete-szerént va-
ló ruhába tel-öltözteti őtet. Így
tselekedék a' Szent Szűz, el-mé-
ne az Attya házától bősületes sze-
méllyekkel: el-hagyá az Attyát,
Annyát, attyafiait, és házját, és
a' Bóldogságos Szűz Mária Templo-
mába Portziunkulába méne, melly
a' Szent Ferentz Kalafstroma vala.
Látván Szent Ferentz, és a' több
Barátok jöni a' Szent Szűzet, nagy
bősülettel fogadák őtet, égő gyer-
tyák lévén kezekben, és éneket
énekelvén az Istennek: Jövel Szent
Lélek Úr Isten, &c. Szent Klára

le-veté világi drága ruháját, meg-válék a' világtól, és minden pom-paitól: és Szent Ferentz tulajdon kezeivel el-metélé néki a' haja-szá-lait. Bóldog kezdet vólt ez, hogy világoffon ki-nyilatkoznék; mi-képpen az Istennek Szent Anna, a' maga házában nemzi vala: a' Fér-fiakat, és az Afzszony állapotokat, a' Szent Ferentz, és Szent Klára záf-kója alatt. Annak-utánna Szent Ferentz a' Szent Pál Kalastromába vivé Szent Klárát, ugyan Afzszifis városában; holott a' Szent Bene-dek Szerzetéből való Apátzák va-lának, hogy mind addig ott len-ne, míg az Isten más Kalastromot rendelne.

5. Midőn a' Szent Klára Attya, és a' töb' attyafiai meg-érték a' dolgot, mellyet tselekedett vala, igen kezdék üldözni őtet. De ha a' Szent Szűz tselekedete ellen, ellenkezés nem támadott vólna, oly ditséretes nem lótt vólna. Tu-lajdona a' jóságos tselekedetnek, hogy üldözetsék, és mennél na-gyob' a' jóságos tselekedet, annál töb' ellenségi talátnak. Az-okáért az Attyafiai nagy haraggal tellyesek lévén, a' Kalastromhoz me-nének, mellyben a' Szent Szűz vala, és fok-képpen próbálák, hogy a' Kristus Jépus alázasat bárannyát el-ragadhatnák: álnoksággal gonofz ranátsot szerzetek az együgyű ga-lamb ellen: fokafították hizelkedé-feket, fok földi jókat igirvén néki: azt tanátslották, hogy változtat-

ná-meg el-tekéltett szándékát, és ne élne oly alaton, és bótstelen állapotban, mert nem vólna illen-dő az ő tekénteres nemzetéhez, hogy ő olly dolgot mivelt, mel-lyet tsak egy afzszony sem tsele-kegett az egézf városban. De Sz. Klára áthatatos lévén el-tekéltett szándékában, az Oltárhoz járulván, imadá az Istent, és az-után meg-mutatá a' fejét, hogy meg-nyire-tett vólna; és monda, hogy sem-mi-képpen el nem válhatik az Úr Jépus Kristus szolgálattától, ki-nek szerelméért el hadta a' világot, az Attyafiai, és a' maga tulajdon akarattját. Látván az Attyafiai, hogy ekképpen semmit nem te-hetnének, fenyegetni kezdék őtet-hogy erőszakkal is ki-vonnyák a' Kalastromból, és gyűlölséges szók-kal szidalmazák őtet. De mivel-hogy mind ezekkel sem változtat-haták-meg a' Szent Szűznek aka-rattját, meg-fáradván el-hagyák őtet.

6. Annak-utánna Sz. Ferentz, ki-hozá őtet a' Szent Pál Kalastromából, és a' Szent Demjén Tem-plomába vivé, melly a' városon ki-vül vala, puszta helyen, és a' vilá-gi zur-zavartól távul. Ez a' Tem-plom meg-építették Szent Ferentz által, holott ő egy ideig lakék, és itt történék ama tsuda, tudni-illik: midőn Szent Ferentz a' Feszület-elött imádkoznék, egy szózatot halla, melly monda néki: Ferentz erőlködjél meg-építeni az én háza-

házamat, melly el-dőlésnek veszedelmében vagyok. Szent Klára bé-rekeszté magát ebbe a' Templomba, az ő szerelmes Meny-béli Völégényének a' Krisztus Jánosnak szerelméért: itt volt az ő fézfke mint együgyű szelid galambnak: itt sok Szűzeknek gyülekezetét nemzé az Úr János Krisztusnak: és az ő Szent Szerzetét rendelé a' lelki szegénységben. Szent Klárának egy Ágnes nevű öttse vala, kit igen szeretett, és minek-utánna bé-rekeszté magát ebbe az helybe, semmit inkább' nem kért az Istentől, szent malasztya kívül, mint az öttsenek meg térését, hogy ő-is el-hagyván a' világot, hozzája menne, és az ő társaságában élne. Az Isten meghalगतá az ő könyörgését, mert Ágnes-is meg-világosítatván a' Szent Lélektől, el-hagyá a' világot, és a' nényéhez Szent Klárahoz menvén, monda néki, hogy el-tekéltt akarattya volna lelki szegénységben, tisztaságban, és engedelmestségben élni ő -véle egyetemben. Mellyet halván Szent Klára, nagy örömben meg-ölelé őtet, mondván: Edes ötsém, végetlen hálát adok az én Úramnak Istenemnek, az Úr János Krisztusnak, mivel látván engem olly nagy gondolatban lenni, a' te szerelmedért, meg-halगतott engem.

7. Nem volt egyedül Ágnes, a' Szent Klára öttse, ki el-menvén meg-kereste őtet, hogy az ő társaságában éllyen: mert minden fe-

lé ki-terjedvén hirt a' Szent Klára életének, sok szűz leányzók kezdének bé-menni az ő Kalasztromába, kik szűzefségeket az Istennek szentelvén, szerzetes életet viselvén, nagy tisztasággal szolgáltak ő Sz. Felségének. Annak felette sok házas személlyek, a' Szent Ferentz, és Szent Klára példája által, az Isteni szeretetre fel-gerjedvén, egyenlő akaratból el-váltak egy-mástól, és a' férfiak a' Szent Ferentz Kalasztromába, az afzönyök pedig a' Szent Klára Kalasztromába mennek vala. Az Anyák leányokat, a' leányzók annyokat: a' nénék öttöket, az ötsék nényeket a' szerzetes életre hitták. Váltak némméllyek, kiknek jó igyekezetek lévén, alkalmatosságok nem adott bé-menni a' Szerzetbe: ez illyenek, tehetségek -szerént, megtartották a' Szent Klára reguláit, a' magok házokban-is.

8. Az első közfál, mellyet Sz. Klára, az ő Szerzetének fundamentomába vete, volt az alázatosság, hogy azon fellyül nevedgyék minden jóságos tselekedetnek épülete. Fogadást tón, hogy engedelmes lészén Szent Ferentznek, mellyet tekkellenteffen bé-is tellyesített. Nem akart az ő Szerzetében lévő Apátzákknak Fejedelem afzönyya lenni első három éftzendeig, minek -utánna a' világot el-hadta volna, inkább' akarván engedelmes lenni, hogy-sem máfoknak parantsolni. De annak-
utánna

utánna engedelmeség alatt parancsolván néki Szent Ferentz, felkelle venni az Apátzáira való gondvifélést, melly dologból, nem ő magában való bizakodás, hanem félelem származék az ő szívében, és inkább tartotta magát szolgáló renden, hogy-fem szabadságban. Immár alázatos tanítványa lévén Szent Ferentznek, mestere lön a' jószágos tselekedeteknek; mennyivel nagyob' volt a' tisztelet, melyet vívelt, annyival haszontalanb'nak állította magát lenni. Alázatos tselekedetekben foglalta magát, és néha az ő gondvifélése alatt való Apátzáknak maga öntött vizet kezekre; kik mikor asztalhoz ültek, sokszor ő talpon állott, és asztalnál szolgált nekik, midőn ettenek. Inkáb' tetszett néki az engedelmeségnek terhét vívelni, hogy-fem azokkal, kik az ő hatalma-alatt voltak víveltetni. Az Apátzáknak lábait meg-mosta, azután meg-tsókolta, és ilyen módon az alázatóságnak jószágos tselekedetét plántálya vala szívében, mivel-hogy az alázatóság minden tekéletes jó tselekedeteknek gyökere.

9. Szent Klára a' Szent Ferentz igaz lelki leányának akarván magát mutatni, a' lelki szegénységet magához kaptsolta, melyet Szent Ferentz örökségül hagyta az ő fiai nak. E' volt az oka, hogy az Isten szolgálója, az Atya jószágiból való néki jutott részt el-ad-

ván, annak az árrát a' szegényeknek osztogatta, semmit ő magának meg nem hagyván. Úgy szeretete a' lelki szegénységet, hogy e' világon semmit nem kívánt, hanem csak a' Krisztus Jésust. Semmit nem akart, hogy az ő Apátzái tartanának, hanem a' mi szükség volt életeknek meg-tartására. Ezt pedig okoffan tselekedte, mert mikor az ember e' világi dolgokhoz, és gazdagságokhoz ragaszkodik, el-felejtkezik a' jószágos tselekedetéről; és mikor engedelmes akar lenni magának, engedetlen lesz az Istennek. Történék egy nap, hogy a' Kalastromban nem találatték több' egy kenyéرنél, annak is felet Szent Klára a' Barátoknak adá alaminnába, el-jövé az ebédnek ideje, és immár nem lévén több' a' fél kenyéرنél, az Apátzáik pedig ötvenen valának; Szent Klára imádkozván könyörge az Istennek, és el-olttatá a' fél kenyéret, melly úgy meg-fokafo-dék, hogy azzal az Apátzáik minnyájan meg-elégedének.

10. Szent Ferentz igen nehéz régulákat írt Szent Klárának, melyeket Kalentzedik Gergely Pápa élő nyelvél meg-erősítte. Annak-utánna Negyedik Innotzentzius Pápa, meg-akarván könnyebbíteni a' régulákat, és a' Szent Szűzet olly nagy fanyarú szegénységnek fogadásáról meg-akarván szabadítani Szent Klára mondta a' Pápanak: Szentséges Atyám, nem a' lelki szegény-

Izegénységnek kötelitől, hanem az én bűneimtől kívánom, hogy kegyelmeffen meg-óldozzon engem te Szentséged. Noha némelly Püspökök azt tanátsoltak a' Pápának, hogy rendeme más regulákat, mellyek ne lennének olly nehezek; mindaz-által az előbeni regulákat, mellyeket Sz. Ferentz adott, és Kilentzedik Gergely Pápa meg-erősített volt, ő-is meg-erősíté. Sz Klára igen ájtatos volt az imádságban, le-borulván a' földre, tsókolta, és bőséges könyhullatásával meg-öntözte azt, mivel mindenkor úgy látzott néki, mint-ha a' meg-feszítettett Krisztus Jésus ő-előtte volna.

11. Egy éjjel midőn Sz. Klára imádkoznék, meg-jelenvén néki az őrdög Szeretsen képében, monda: Ne írj annyit, mert el-veszted szemeidnek fényét: nagyob' szolgálatot tehetsz az Istennek, a' Kalastromnak gondgyát viselvén, hogy-sem annyi könyhullatással szemeidet-vesztegetvén. Monda néki Sz Klára: Meny-el sátán, mert, ha én meg-vakulván, nem visélhetem gondgyát a' Kalastromnak, taláztatik job' én-nálamnál, ki gondgyát viselleye. Te, és a' társaid vakok vagtok, és mind őrdökhé fetéséghben léfztek, és az őrdök Istennek világosságát soha nem láttátok, mellyet halván az őrdög el-távozóék.

12. A' Szent Klára imádságának erőssége, egy tsudálatos példával meg-probáltaték. Mert midőn a' Fridrik Tsáfzár hadai Afzízifis városán által mennének, kik között sok pogány Szeretsenek voltak,

a' Szent Klára Kalastroma a' városan kívül lévén, a' meg-nevezett pogány Szeretsenek közül fokanoda menének, és módot kérefnek vala a' Kalastromba bé-menni, és ott minden gonoszt tselekedni. Akkor Szent Klára beteg vala, az okáért az Apáczák minnyájan a' beteg házba ő-hozzá futának, és sírván mondanak néki: Szerelmes Anyánk, meg-látod mostan, hogy a' te leányid meg-gyaláztatnak, szeplősítetnek, és talám meg-is ölettetnek. De édes Anyánk, könyörödj érettünk az Istennek, hogy méltóztassék meg-fzabadítani minket ő Szent Felsége, illy rettenetes veszedelemtől, mellyet most a' Pogányok készitnek nekünk. Szűz Szent Klára a' Felséges Istenben bizván, a' Kalastromnak arra a' részére viteté magát, az hol a' pogány Szeretsenek bé-akartak menni. Már némellyek fel-is mennek vala a' kö-falra. Egy asztalt hozata a' Sz. Szűz, és nagy ájtatósággal asztalra téteté az edényt, mellyben az Oltári Szentség vala, és le-térdepelvén az Oltári Szentség előtt imádkozék, mondván: Uram Jésus, meg ne engedd, hogy ezek a' te szolgálóid, kik te-bened igaz Istenben hisznek, és a' te szerelmedért, e' világot minden gyönyörűségivel el-hagyván, tisztá életben néked szolgálnak, kérlek alázatosan, meg ne engedd, hogy meg-gyaláztatassanak, és szeplősítessenek ezektől a' kegyetlen, és ufs-

táralan pogány Szeretsenektől Mivel-hogy a' te drága szent Véred-del meg-váltottad szolgálóidat; ő-rízd-meg most őket, mert én nem vagyok elégséges meg-óltalmazni őket. Midőn a' Szent Szűz így imádkoznék, szózat hallaték, mondván: én mindenkor meg-ő-rizem, és óltalmazom őket. Hal-ván e' szózatot a' pogány Szeretse-nek, igen meg-félemlének, és né-melleyek közülök szaladni kezdenek, némelleyek pedig, kik a' Kalastrom-nak kő-falaira fel-mentenek vala, meg-vakulván, nyakra főre a' föld-re esének, az Apátzak pedig bé-késégben maradának.

13. Tsudálatos volt a' Szent Klára életének lanyarusága: egy-gyes ruhában járt, és azon felylül vastag posztóból való palástot vi-felt: nem viselt sarút, vagy tzepe-lűst: az ő ágya gyakrabban a' pufta föld volt: néha pedig egybe-gyűjtött száraz forgátsón alutt. E-gész Adventen, és a' Negyven na-pi bőjtön kenyérrel, és vízzel bőj-tölt, ló szőrből tsinált övet viselt. Tellyes életében, leg-fő-képpen a' meg-nevezett időkben, olly nagy volt az ő tőrés szenvedése, hogy az Afziszis várasa-béli Püspök, és Sz. Ferentz, engedelmség alatt meg-parantsolták neki, hogy azt vala-menyire meg-könnyebíttse. Igen ájratos volt az Oltári Szentséghez, mivel az Isten ő Szent-Fel-sege, az Oltári Szentség-által szabadítá-meg az ő Kalastromát a' pogány Szere-

tsenek dühösségétől. Ez az oka, hogy a' kép-írók le-irván a' Szent Klára képét, a' meg-nevezett szent edényben az Oltári Szentséget ír-ják az ő kezébe. Sokszor meg-ál-dozott magához vévén a' Kristus Szent Testét. Szép vékony tzer-nát fonván, vásznat kézfittetett, meilyből a' Szent Oltár szűkségére *korporalét*, és *purifikatoriumot* var-rót, és a' városban lévő Szent-egy-házakba el-osztogattatta, egyéb ol-tári eszközökkel egyetemben.

14. Egy nap Szent Ferentz egy beteget küldé Szent Klarához, hogy arra a' Szent Keresztnek jelét vesse, ő mint engedelmségnek leánya, úgy tselekedék, és a' beteg min-gyárt meg-gyógyula. Ezt a' tsu-dát pedig nem tsak egyszer tsele-kedte, mivel sok betegek mente-nek ő hozzá a' Kalastromba, kikre a' Szent Keresztnek jelét formál-ván, meg-gyógyultanak, és nagy örömmel haza-mentenek. Szent Klára negyven-két esztendeig la-kott a' Kalastromban, igazgatván azt, és gondot visélvén arra; az alatt pedig hufzon-nyóltz eszten-deig mindenkor beteg volt, és né-ha a' betegségtől igen el-nyomat-tott, mindaz-által soha nem hal-latott, hogy panaszokodott, és zugolódott volna, sőt szomorúság-nak jelét sem mutatta.

15. El-közzelgetvén halála, meg-látogatót őtet Negyedik Innotzen-tzius Pápa, kinek kezecit nagy öröm-mel meg-tsókolá. A' Szent Fe-
rentz

rentz Szerzetének Provintziálissa kezéből az Oltári Szentséget magához vévén, meg-áldozék. Meg nem szűnik vala nagy hálaikat adni az Istennek, ki olly irgalmas volt ő-hozzá, hogy meg-engedte halála orája előtt a' Krisztus Jéhus Sz. Testét magához venni az Anya-szent-egyház Fő-Pásztorát, a' Római Pápát meg-látni, és tőle tellyes bútsút venni. És monda az Apáztáknak: Segéllyetek engem édes leányim az Úr Istennek hálaikat adni illy nagy jó réteményért. Jelen volt ott Agnes-is az ő őttse, ki igen sirt látván őtet meg-halni, és azon kéré őtet, mondván: Mivel-hogy a' Krisztus Jéhusnak szolgálván, társad voltam néked e' földön, ne hagy-él engem e' földön, ne hagy-él engem e' nyomorult világnak völgyében, hanem vigy-él magaddal az Isten országába. Felele néki Szent Klára: Az Úr Isten nem akarja most a' te halálodat, de bizonyyal mondom néked, a' te halálodat orája-is nem kékik fokáig. A' töb' Apázták-is minnyáján sírnak vala, nagy fájdalomtól szorongattatván az ő hálaért. De Szent Klára vigasztalá őket, és testamentomban hagyá nekik, az alázatosságot, engedelmességet, és a' lelki szegénységet.

16. Annak-utánna inkább' elközelgetvén halála orája, a' maga lelkével kezdé befzélieni, és nagy bátorsággal mondani: Meny-el én lelkem, meny-el örömmel, és vi-

gassággal, mert igen jó kalauzó vagyok néked. Egy ájtatos Apáztza kérdé őtet, kivel befzélgetne, és mit nézne olly figyelmetességgel. Felele néki Szent Klára: én a' lelkemmel befzélgetek, mert az Isten áldásfítól elől vétetett az én lelkem: és az Angyalok Királyné-ját nézem. Monda az Apáztza: Kérlek édes Anyám, könyörögj az Istennek, hogy én-is láthassam-meg az Angyalok Királyné-ját. Monda Szent Klára: Ha úgy tetszik az Istennek, én könyörögök tellyes szívemből. El-végezvén szavait, látta az Apáztza szép feje ruhákban fel-öltöztetett fok Szent Szűzeket bé-jöni a' házba, kiknek aranyból tsinált koronák voltak a' fejeken, és egy nagy Királynét környül vévén szép rendezsen követték: melly Királynének olly nagy világotság láttatott ki-jöni az ortzájából, hogy, noha éj-félkor volna, mindaz-által úgy látszott mint-ha fényes nappal délkor lótt volna. Ez a' Királyné nagy szeretettel meg-ölelé Szent Klárát: az-után megparantsolá a' Szűzeknek, adgyanak egy drága palástot néki, mellyet a' végre hoztak vala. Az ájtatos Apáztza meg-isméré, hogy ez a' Királyné az Istennek Szent Anyja volna, ki Szent Klárát halálának idején meg-látogará, és meg-vigasztalá. Mint-hogy innmár elközelgetett vala életének vége, olvastatni kezdé a' Krisztus Jéhus kinszen-

vedését, kihez élteben mindenkor ájtatos volt: melyet midőn olvasnának, lelkét Istennek adá.

17. Mikor Szent Klára meg-hála, közel hetven esztendő volt; negyven-két esztendeig lakott a' Kalasztromban. Midőn az ő halálát meg-érték a' városban, holott Negyedik Innotzentzius Pápa-is jelen vala egész Római Udvarával, jelen akara lenni az ő temetésén is, melly lön a' Kalasztromnak Templomában, mellyben meg-hála, melly Szent Demjénnek hivatatik vala. Annak-utánna pedig meg-gondolván, hogy a' Szent Klára teste nem volna bátorságos helyen a' Szent Demjén Kalasztromában, mivel a' városön kívül vala, azt végezzék, hogy bé-vitervén a' Szent György Templomába helyeztessék, holott a' Szent Ferentz rešte egy kevés ideig állott. Di-

tsőséges Szűz Szent Kláranak e' világból való által-menetele volt Kriřtus Urunknak ezer két száz ötvenedik esztendejében, Kis-Ařszony havának tizen-egygyedik napján, temetése pedig tizen-kettődik napján volt. Ugyan ezen nap szenteli az Anya-szent-egyház az ő Innepét. Az Őr Isten fok tsuda-tételekkel meg-mutatá szent életét Szűz Sz. Kláranak, ki még élteben-is nagy tsudákat tselekedett. Negyedik Sándor Pápa a' Szentek közé számlalá őtet, Pápaságának első esztendejében, a' Szent Szűznek halála után második esztendőben, Kriřtus Urunknak 1254. esztendejében. Kérjük Szűz Szent Klárát, legyen szószóllónak mi-nékünk az Isten elött, ki e' földön az Őr Jėsus Kriřtusnak alázatos Jegyefe volt, hogy mi-is nyerhessük-el az őrdk dicsőséget.

Szénásbéli Szűz Sz. KATALIN élete.

Kapuai Raymondus, és Szurius Lorintz által meg-iratott.

I. **O**lasz Országban Szénás városában ájtatos Keresztény Atyától, és Anyától születék Szénásbéli Szent Katalin, ki még mikor kisdéd volna-is, mindent úgy tselekedett, és beszélt, hogy minden ember igen iszerette őtet. Mikor hat esztendő volna, általmenvén Szent Domonkos Kalasztrom elött, a' Kalasztrom felett a' le-

vegő égben egy igen felséges Királyi széklet láta, mellyben az Őr Jėsus Kriřtus nagy Fő-Püřpöki öltözetekben ül vala, a' fején hármas korona lévén, és két-felől mellette, Szent Péter, és Szent Pál Apostol, és Szent János Evangélista. Ődvözítő Kriřtus Urunk igen kegyes, és vig ortzáját mutatá a' kisdéd Szent Katalinhoz, ki elméjében el-ragadtatván, noha a' Bática igen kiáltaná őtet, mindazáltal

által meg sem mozdult, hanem csak fel-nézett. Végezetre egygyik karját fogván el-akará őtet vinni, ki mint-egy mély álomból fel-ferkenvén, monda: Édes Bátyám, ha te azt látnád, a' mit én látok, soha el nem akarnál innen menni. Ezt mondván, ísmég fel-kezde nézni, de immár a' látás el-rejtezett vala: az-okáért igen meg-fzomorodván fokot fira, hogy onnan a' szemeit el-fordította volna.

2. Annak-utánna ez a' Szűzetske úgy látzott, mintba tellyeséggel meg-változott volna; mivel-hogy még kitsin leányzótska lévén idejében, őregnek látzott lenni értelmében, okoságában, és jó erkölcsiben. És a' mint az-után őnőn maga mondotta az ő Gyóntató Attyának Rajmondus Barátnak, akkor nem emberi eszköz által, hanem Isteni jelenés által, meg-rudta a' pusztaban lévő Atyáknak életét, és fok egyéb Szent emberek, és aszfzony állatok életét, de fő-képpen a' Szent Domonkos életét, és igen kívánta őtet követni, a' miben lehetne. Igen foglalatos volt az imádságban, keveset szóllott, és igen mértékleteffen élt. Mindenkor az ő társaságában némelly leányzók voltak, kik az ő édes beszédét halgatták, és szent erkölcsét követni kívánták: és ő mindeneket tanított, hogy bizonyos penitentiát tartanának, és magát bé-rekesztvén azokkal valamellyik kamarába, resti lanyarga-

tást tétetett vélek, magával egytembe, a' Mi-Atyánkat, és Üdvözlegy Máriát el-mondván. Midőn hét esztendős volna, az imádságban lévén, az Isten Annával kezdé szóllani, mondván: Oh Szentséges Szűz Mária, ki minden Aszfzony-állatok között első vóltál, ki a' te szűzelségedet az Istennek szentelted, erős fogadást tévén, hogy tisztán meg-tartod, 's úgy-is tselekedtél: én téged édes Aszfzonyom alázatosan kérlek, hogy nem tekintvén az én méltatlanságomat, add nekem Jegyesül a' te szerelmes Szent Fiadat, kit én tellyes szívemből szeretek, és a' kinek igirem, hogy más Jegyest nem válaíztok, életemnek tellyes idejében, és e' szempillantásban örök fogadással néki szentelem az én szűzelségemet.

3. Ez naptól fogva igen hajlandó lőn Szent Katalin a' Szent Szerzethez: és mikor látott valamelly szerzetes embert, fő-képpen a' Szent Domonkos Szerzetéből, által-menni az ő házánál, mingyárt ki-ment az házból, és meg-tsókolta a' földet, az hol a' Szerzetes emberek lábai nyomát látta, és mindenkor nevededett ő-benne a' kívánság, hogy Szerzetes legyen. Midőn pedig annyira nevedék idejében, hogy férjhez mehetett volna, az Attya, Anya, és a' Battyai házaságra akarák őtet kötelezni. Ez-okáért az Anya arra erőlteté őtet, hogy szép ruhákba öltözzék, és magát fel-ékesítse,

hogy valamely gazdag ifjú megkedvellye őtet, és az-után magának feleségül vegye.

4. Mindaz-által meg- emlékeztén Szent Katalin az ő fogadásáról, mellyet az Istennek tört vala, ellene monda, a' mint leheté, az Anyjának. Annak-utánna el-metélé a' maga haját, és egy tisztességes gyóltsal bé-födözé a' fejét: mellyet midőn az Anyja meg-látott volna, igen viszfza tetfzék néki, mert az haja szálai olyanok voltak, mint az arany szálak, és igen kezde kiáltani: oda futának az Attya, és a' Battyai e' Szent leányzónak, kik minnyájan ő-ellene támadának, mint-ha valami gonoszt tselekedett volna: kemény, és gyűlölséges befzédde meg- szidalmazák őtet, és kezeket az háára vetvén, börtstenül meg- verék őtet. Az-után a' konyhára küldék, és azt akarák, hogy azokban az alaton szolgálatokban légyen foglalatos, mellyeket az előtt a' szolgálók vittek véghez. De kevesét tehetének e' szorgalmatosságokkal; mert Szent Katalin úgy gondolkodék, mint-ha az ő Attya a' Kristus Jésus volna; az Anyja a' Szűz Mária, és a' Battyai az Apostolok, így azokért a' dolgokért, mellyeket ellene tselekedtek nem bánkódott, sőt örvendezett, és azt rendelé magában, hogy el ne távoznék a' konyhától. Minek-utánna ott el-vegezte a' konyhához tartozandó szükséges szolgálakat, imádságokban foglalta magát, olly nagy lelki nyugodalom-

mal, és buzgósággal, mint-ha egy szép Kápolnában lött volna.

5. Mint-hogy Szent Katalin örömeft meg-maradott volna abban a' szolgálatban, az ő Attya, és a' Battyai észekbe vévék, hogy ez a' dolog Istentől volna: de kiváltképpen az Attya, ki egy nap hirtelen bé-menvén az hol Katalin vala, az imádságban találá őtet, ki-nek feje-felett egy szép fejeér galamb vala, mint az hó, melly mihent ő bé-méne az házba, mindigárt ki-repüle egyik ablakon. Igen tsudálkozék az Attya, és szeretettel szólla Katalinnak, mondván: édes leányom, ha akarsz az Istennek szolgálni, egy Kalástromban, és szerezetessé lenni, úgy tselekedgyél, a' mint néked tetfzik. És szabadságot nyervén a' Szent Szűz, szerzetes életet kezdé viselni, megfosztván magát az Attya házána való jó lakástól. Elsőbbben a' bort, és hűt el-hagyá, az-után a' kenyeret-is el-kezdé hagyni, és tsak süvekkel él vala. Az ő ágya deszkák voltak, mellyeken nappali öltözetében tsak igen kevesét aluszik vala éjjel. Az ő öltözete gyapjuból való vastag posztó volt, és a' gyenge testén kemény szőr ővet hordozott, mellyet néha bizonyos vas lánczókkal meg- váltóztattya vala. Annak felette Szent Domonkost követvén, háromszor napjában magát meg-ostorozta, és néha úgy meg-verte magát, hogy a' vére le-tsepegett a' földre.

6. Midőn egyéb jó tselekedetekben-is magát szüntelen gyakorlaná, igen meg-betegedék, és közel lévén az halálhoz, az Anyja mindenkor az ő ágya mellett marad vala sírván bánattyában; kinek monda Szent Katalin: Édes Anyám, ha azt akarod, hogy e' betegségből meg-gyógyuljak, adgy szabadságot nékem, hogy szerzetes legyek, és a' Sz. Domonkos Szerzetében lévő Apátságok közé számláltassam, mivel-hogy én a' végre fogadást tettem, és, ha én azt bé nem tellyesítem, minden bizonynal meg-kell halmom. Ezt halván az Anyja, és félvén, hogy el-vezti a' leányát, szólla a' Szent Domonkos Szerzetében lévő Apátságoknak, vennék bé őtet az ő Kalastromokba. Jól véghez menvén a' dolog, Szent Katalin mingyárt meg-gyógyula, és nagy örömmel bé-méne a' Kalastromba, meg-nyervén, a' mit olly igen kíván vala.

7. Mikor Szent Katalin a' Szerzetes ruhába öltözteték, ilyenképpen szólla magában: Katalin, immár a' tekkelletéségnek úttján vagy, szűkség, hogz ez-után job', és tekkellertesb' légy, hogy-sem az-előtt voltál. Job' élet illet téged, és a' fejr, és fekete öltözetek, mellyeket te hordoz, intenek téged, hogy meg-kell halmod a' világnak; és igen nagy légyen a' te tisztaságod. Mingyárt azt rendelé magában a' Szent Szűz, hogy tsendes halgatásban lenne illendő sz-

köznek itélvén azt lenni, az ő lelki tisztaságának meg-tartására. Három esztendeig, a' lelki Atyánkivül egyebeknek igen keveset szóllot. Szüntelen bé-rekeszkedve maradt a' maga tzéllájában, és-egyébkor ki nem akart onnan menni, hanem csak a' mikor a' Templomba méne. Soha az asztalhoz ebédre, vagy vatsorára nem ment, minek-előtte sírván az Istenhez nem fohászokodott volna. De ki gyözné elő számlálni az ő fok vigyázást, elmékkedést, ájtatos kívánságit, és szent gondolatit? Közönségesen meg-maradt az imádságban, míg a' Szent Domonkos Szerzetében lévő Barátok harangoznának az éjjeli Szolosmára, és mikor itélné, hogy a' Karban vólnának, akkor így szóll vala az ő Jegyefsével, az Úr Jésus Kristuffal: Édes Uram, vannak immár, a' kik téged ditsérjenek, az-okáért egy kis nyúgodalmat akarok adni az én meg-fáradott tsontaimnak, hogy az-után ismét viszfaz-térjek a' te ditséretedre. Minden dolgokra, mellyeket tselekedett, az Isten tanította őtet, és azért minden dolgai jók, és kedvesek vóltak Isten-előtt.

8. Sok Isteni jelenésekkel örvendezett, mellyeket a' Kristus Jésus nagy szeretettel engedett néki. Néha az ördög meg-jelent néki fényes Angyal képében, és egyszer a' többi közt, úgy tetteté magát, mintha a' Jésus Kristus vól-

na, és mivel a' Szent Szűz kételkedik vala felőle, nagy buzgósággal könyörge az Úrnak, adna kivált-képpen való jelt néki, had ímérhetné - meg, mikor a' jelenés Istené, vagy az őrdögé volna. Monda a' kegyes Jébus, hogy mikor ő szállana néki, nagy szelidséget, és alázatosságot érzene magában, és úgy látzanék magának, mintha hafzontalan, és el - vetett volna: de ellenébe, mikor a' jelenés az őrdögtől volna, a' kevélységnek, és tiszt - kívánásnak lelkét érezné a' maga lelkében, és magában ditsekedvén maradna, nagy dolgot tulajdonicván maga - felől. Azt - is mondá néki, hogy mikor a' látás az Istenről volna, jól - lehet elsőben félelmet, és rettegést szerezene, mindaz - által hamar el - múlt nék az, és a' lélek nyugodalomban, vigasztalásban, és bátorságban maradna, hogy az Istenről lett volna. Ellenébe pedig mikor az őrdög tsalárdsága léfzen, elsőbben rettentést szerez, mely mindenkor neveddik, és végtére a' lélek bizonytalan, és kételkedik, ha Istenről volt - e' a' látás, vagy őrdögtől. Úgy meg - tanitattott volt Szent Katalin, e' rendbéli jelenésekről, hogy m.kor valamely látása, vagy jelenése volt, mingyárt meg - ímértte, ha a' Kristus Jébusától, vagy az őrdögtől származott volna.

9. Ez a' Szent Szűz olly teklételesen követte Kristus Urunkat, hogy soha az ő szájából hivalkodó

beszédet nem hallottak: az ő beszédi mindenkor az Isten dítseretére, és felebaráttjának épületére voltak: az ő alázatossága igen nagy volt, az ő tisztasága tsudálatos, és az ő kívánsági tellyességgel mennyieiek voltak. Olly igen meg - utalta a' világnak minden gyönyörűségét, hogy azokról való beszédet - is nem halhatna szívbeli fájdalom nélkül. Az okáért mivel ez a' Szent Szűz, olly fok jóságos tselekedetekkel volt fel - ékeztve, nem kell kételkedni, hogy a' Jébus Kristus fok mennyei látásokkal, és jelenésekkel meg - vigasztalta őtet. Egyszer azt mondá néki Üdvözítőnk: Edes leányom, te mindenkor én - rólam gondolkodgyál, mert én szüntelen gondot visélek reád. Igy szóllote régen a' Szent Lélek - is a' Dávid szája - által, mondván: *Psal. 54. v. 23.* Vesd az Urra gondodat, és ő el - táplál téged: nem ad az igaznak örökké habozást. Mivel - hogy Szent Katalin tellyességgel az Istennek adá magát, és mindenkor ő felőle elmélkedett, az Isten - is kivált - képpen való szent malasztal bé tőle tette őtet.

10. Az - okáért meg - értvén az őrdög, hogy az ő tsalárdsági kinyilatkoztatott volna, új mester - séggel kezdé fanyargatni az Isten szolgáját (melly az Isten engedelmé - által volt) rút képzetekkel, tisztátalan álmokkal, a' levegő eg - ből testet formálván magának, rút tisztátalanságokat tselekedett el - őtte. De az Isten szolgája vas lan -

tzal vervén, fanyargatta a' testét, és olyan módon a' lélek alá-vervén, meg-tartóztatta azt, hogy azok a' rút látások fel ne gerjeszenék annak kívánására, a' mit nem volna szabad tselekedni. Azt mondotta az őrdög néki, hogy ne ölné meg magát a' felettéb való kemény penitencia-tartással, kinek meg sem felelt a' Szűz, és semmit nem gondolt véle. Egyfzer igen kegyetlen hartzot tévén az őrdög a' Sz. Szűz ellen, mezitelen embereknek, és aszfzony-állatoknak ábrázatival, kik rút fajtalan dolgokat mondtak, és tselekedtek, de ő meg-győzvén a gonosz ellenséget meg-jelenék néki a' Krisztus Jéhus, és monda néki: Hol vóltál édes Jéhusom, hogy engem úgy el hadtál vala? Felele az Úr: En veled valék édes Jegyefem Katalin. Ki monda: Miképpen vóltál velem, olly tisztátalan gondolatim, és rút képzésim lévén nékem? Felele Krisztus Úrunk: Gyönyörködtrél-e' azokban? Monda Szent Katalin: Sőt igen nagy gyötrelmet, és szivbéli fájdalmat érzetem. Felele Údvözítők: Az a' gyötrelmem onnan származott, hogy a' tisztátalan gondolatokat, és rút képzéseket, ki-akartad vetni az elméből, és azoknak nem akarván helyt adni a' szivedben, nem vólt néked vétked ottan, hanem nagy értemed, és azért én igen közel vóltam hozzád. Ezek-után a' nyomorúságok után az Úr Jéhus meg-

vigasztala őtet, és néha még a' Zsóítárok-at is mondotta ő véle.

II. Ez a' Szent Szűz az imádság által tanúla meg az olvasáit, az írást, és a' deák nyelvet. A' Krisztus Jéhus-fal való nyájaskodásból, nagy kívánsága származék, hogy az ő Szent testével gyakran meg-áldozzék, melly kívánság tellyes életében meg-marada ő-benne, és tsak nem minden nap meg-áldozik vala, néha semmit egyebet nem évén, az Oltári Szentség lelkének, és testének táplálására szolgálván ő-néki. Egy ember meg-dorgálá őtet egyfzer, mondván néki: Miért vézted annyifzor magadhoz a' Krisztus Szent Testét? Nem vézted-e' efzedbe, hogy nem jól tselekezel? Felele néki Szent Katalin: Hát te miért tulajdonitasz többet magadnak Szent Agostonnal? ő nem merte azt mondani, hogy nem jó volna, minden nap meg-áldozni, és te-néked úgy látszik, hogy vétek vólna. Ennek a' Szent Szűznek, a' szegényekhez való szeretete-is igen nagy vólt, mert a' maga tulajdon ruhájáig, mindent azoknak ad vala. Egyfzer egy szegény koldus igen búfittya vala őtet a' Szent-egyházban, szorgalmatosfan kérvén alamisnát tőle, és nem lévén néki egyéb mit adni, ki-vón egy kitsiny ezüst Keresztet két, mellyet ájtatóságnak okáért a' nyakán hordoz vala, és néki adá azt. Az-után meg-jelenék néki a'

Kristus Jésus, és azt a' keresztet két, már aranyba, és drága kövekbe foglaltatva meg-mutatván, kérdé őtet, ha ísméne. Felele a' Szent Szűz: Igen-is, de fokkal szebb most, hogy-lem az-előtt volt: és látván, hogy az Úr Jésusnál volna, nagy vigasztalással bé-telék a' lelke.

12. Igen nagy szeretettel szolgált Szent Katalin a' betegeknek: midőn egyfzer az ő Szerzetében lévő egy Apátság gyógyitana, kinnek a' mellyén olly rút bűdös íeb volt, hogy fenki nem találtatott, a' ki nem ifzonyodott volna annak gondgyát viselni, ő pedig gondgyát viselvén, csak nem megholt a' nagy bűzbe. Az-után ugyan azon beteg Apátza, azt monda ő-tellené, hogy szemeivel látta őtet vétkezni a' tisztaság ellen, az-okaért mind a' több Apátzák igen meg-botránkozván, ki akarjak vala őtet vetni a' Kalatrumból. Sz. Katalin pedig más-képpen nem óltalmazá magát, hanem a' Jésushoz folyamék, és monda néki: Édes Jésum, mi-képpen engedél-meg azt a' gyalázatot az én tisztaságem-ellen? Kristus Urunk két koronát mutatá néki, egygyet aranyból, és drága kövekből valót, mást tövisből valót, és monda néki: Katalin ezek közül a' két koronák közül, melyik tetzük néked inkább? ha az aranyból, és drága gyöngyökből valót akarod e' világon, a' más világon tövises koronád léfzen: de, ha azt akarod, hogy

aranyból, és drága kövekből való koronád légyen Meny-országban, szükség, hogy a' tövises koronát viseld e' földön. Felele Szent Katalin: Uram a' tövis koronát akarom én ez életben. Akkor az Úr a' tövis koronát fejére tévé néki, és igen nagy fájdalmat szerze néki. Hasonló nagy fájdalma lön néki egyfzer a' szívében-is, mikor kivévén azt Üdvözítők, mást ada helyette, és a' bal oldalán megmarada a' jegy tellyes életében, és hólta-után sokan látták azt a' jegyet.

13. Minek-utánna Szent Katalin azt az új szívet vévé az Úrtól, fáradság nélkül szerethette az ő Mennyei Jegyesét, és el-viselheté a' nyomorúságokat, és üldözéseket, zúgolódás-nélkül, a' mint el-szenvedte a' meg-nevezett gyalázatot; úgy-annyira, hogy a' ki meg-gyalázta volt őtet, visszamondotta, és meg-adta az ő bősületét; mivel-hogy meg-gyözték, látván, hogy Szent Katalin nagyob' szeretettel szolgálna néki, minek-utánna őtet hamíflan meg-gyalázta volna. Ennek a' Sz. Szűznek imádsága tudálatos volt, mert midőn imádkoznék, néha úgy el-ragadtatott lelkében, hogy femmi világi dolgot nem láthatott, se nem érezhetett. Igen ájtatos volt az Úr Jésus Kristusnak keléves kinfzenvedéséhez, mellynek gyakor elmélkedése akár kit-is ájtatóságra indíthat: mellyről midőn egyfzer elmélkednék e' Szent Szűz, olly e-rős

rős, és hathatos volt az ő képezése, hogy meg-engedvén az Isten az ő szolgálójának tiszteltetésére, meg-jelenének a' kezein, és lábain, és az oldalán, a' Kristus Jézus febeinek helyei, és igen nagy fájdalmat szerzének néki (fő-képpen az oldalán való seb) és ő azt mondta, hogy, ha az isten meg-nem könnyebbitette volna, meg-kellett volna halni miatta. De mivel-hogy Szent Katalin szükséges volt a' világnak, sok lelkeknek javára, 's üdvösségére, az Isten meg-könnyebbité néki a' fájdalmát, meg-hagyván a' febeknek jeleit.

14. Az ő imádsági igen fogatosságok voltak, könyörögve az Istennek, hogy az ő Attyának lelkét szabadítaná-meg a' Purgatóriumnak nagy gyötrélméből, és ő szenvedne bizonyos fájdalmat érte, azon szempontásúan fájdalom jöve az ő oldalaira, mely néki halálig tarta, szüntelen sanyargatván őtet : bizonyos jelenség volt, hogy az Isten meg-halgatta az ő könyörgését. Nem sok idő múlva gyónás vallás-nélkül meg-hala az Annya, és Szent Katalin könyörgé az Istennek ő-érte, és fel-támadta az Annya, és az-után sok esztendeig éle. Ezer három-száz ötven-negyedik esztendőben Szénásban igen nagy dög - halál lön melly miatt sokan meg halának, és a' kik meg-betegedtek, azok közül igen keveszen maradtak-meg : mindazáltal az Úr Isten, a' Szent Katalin

könyörgéséért, nyilván való halálos betegségből meg-gyógyított némellyeket, kik közül ketten voltak, kik az ő életét meg irták. Némellyek a' betegek közül, kik sok undok vétkekben el-merültek volt, a' Szent Katalin intésére, gyónás vallást tettek, és mingyárt meg-gyógyultak. Ez a' Szent Szűz sok leveleket irt, külömb renden lévő személyeknek, és némely könyvetskéket szerzett, tellyeseket böltsésséggel, és tudálatos tanúságokkal. Sok tudákat tett, sok rendbéli betegeket meg-gyógyítván, és a' gonosz lelkeket az emberekből ki-űzvé, a' kenyeret tudálatos-képpen meg-sokasítván, hogy a' szegényeknek adgya.

15. Végezetre Romában lévén, el-közeltete az ő halála; mellyet meg-ismérvén az Istennek szolgálója, sok embereket gyűjte-egybe, kik őtet követik vala, és szép hosszú lelki-intéit, és tanitait tón azoknak, igen ajánlván mindeneknek az Isteni, és felebaráti szeretetet. Némellyeknek azt monda, hogy szerzetesekké legyenek, némellyeknek pedig, hogy közönséges jó Keresztényi életet viseljenek. Meg-gyónék nagy ajtatóssággal, és magához vévé az Oltári Szentséget, és az Utolsó kenetet, az-után igen nagy tusakodása lön az ördöggel; a' mint minnyájan meg-érthették azokból a' dolgokból, mellyeket mondott, és ts elekedett halálának oráján, mivel-hogy

néha meg-felelt, néha halgatott, és néha nevetett: és a' kik jelen voltak, szorgalmatosán reá figyelmeztek, mit érthetnének a' szavaiból. Egyfzer azt mondá: Hiúságos dicsőséget soha nem, mert mindenkor azt Istennek dicsőségét kerestem. A' meg-nevezett viadalután, igen meg-tsendefedék, és ájtatos imádságokat mondván, végezetre azokat az ígéket mondá, mellyeket az Úr Jésus Kristus mondott a' Ketész-fán, cudni-illik: Atyám, a' te kezeidben ajánlom az én lelkemet, mellyeket mondván, ki-adá a' lelkét, Szent György havának huszon-hatodik napján,

Kristus Urunknak 1380. éftendőjében, harmintz három éftendőslévén. Az ő teste a' Szent Domonkos Szerzetében való Barátok által a' Templomba vitették, mellyet Minervának hinak, oda gyűlvén az egész Varas a' szent testet látni, melly Isteni erő által fok tsudakat tselekedék, meg-gyógyítván a' betegeket, a' kik azt illeték. E' volt az oka, hogy három napig el nem temették, hanem úgy tartották: végezetre a' meg-nevezett Szent-egyházban nagy tisztelettel temetteték. Annak-utánna 1491. éftendőben, Második Pius Pápa által a' Szentek-közé számláltaték.

Szent TÉRÉSZIA Szűz életének rövid Sommája.

A' mint a' Római Breviáriumban találattik.

I. **S**zent Térészia Szűz, Spanyolországban, Abula nevű városban, nemes, és ájtatos Kerestény Atyától, és Anyától születék. Kiktől Isteni félelemnek tejével tápláltatván, még kisedet korában következendő szent életének tsudálatos jelét adá. Mivel midőn a' Szent Mártirok tselekedetét olvasná, azok életének elmélkedésében, oly igen fel-gyulada szívében a' Szent Léleknek tüze, hogy hazájából el-futván, Afrikába menne, az hol a' Kristus Jésus dicsőségé-

ért, és fok lelkeknek üdvösségéért, életét le-tenné. A' Battyától, ki egy volt az Atyával, vízfűz-hivattatván, a' Mártiromságnak égő kívánságát, alamihákkal, és egyéb jó tselekedetekkel enyhítete: szüntelen sírván, hogy igen jó főrsvétett volna-el ő tőle. Anya halála-után, midőn a' Szentséges Szűz Máriától kérné, hogy magát Anyjának lenni mutatná, megnyeré kegyes kívánságát az Isten Anyjától, mindenkor azért mint leánya, az Isten Anyjának óltalmával éle. Husz éftendőslévén, az Apátzákhoz méne a' Kalástrom-

ba, melyet Szent Mária Karmélus hegyének hittak: ott tizen-nyóltz esztendeig, igen nehéz betegségeket, és külömb-féle késérteteket álhatatossan szenvedett, a' Keresztényi penitenzia-tartásnak táborában semmi kenyerét nem vévén a' mennyei vigasztalásoknak, mellyekkel még e' földön-is szokott a' szent élet bővelkedni.

2. Angyali jóságos tselekedetekkel meg-gazdagítván, nem csak a' maga üdvösségét, hanem közönségeiben mindenekét, szorgalmatos szeretettel kereste. Minek-okaért a' Karmélita Szerzeteseknek keményeb' reguláját, elsőbben az Afzszony állatoknak, az-után a férfiaknak, az Isten világosításával, és Negyedik Pius Pápa próbálásával meg-tartani elejekbe-adta. Tündöklött abban a' tanátsban, a' mindenható irgalmas Úr Istennek áldása: mivel harmiatz-két Kalastro-mot építettett, szegény Szűz lévén, és minden emberi segítségétől megfosztarván; sőt fokszor a' világi Fejedelmek ellene támadván. A' Pogányok, és Eretnekek lelki sértségit szüntelen való könyhullatásokkal siratta, és hogy az Isten boszszu-állásának haragját megengeszteltye, tulajdon testének szánt-izándékkal való öldöklésit, és lanyargatásit, azoknak üdvösségekért ajánlotta az Istennek. Olly igen égett pedig az Isteni szeretetnek tűzétől az ő szive, hogy méitán látta az Angyalt tűzes nyilat bo-

tsítani az ő belső részeibe; és hallotta a' Kristus Jesust, job-kezt nyújtván, mondani néki: Ennek-utánna mint igaz Jegyefem, búsúlással fogod általmazni a' én tisztességemet. A' Kristustól tanátsoltarván, igen nehéz fogatást tón, mindenkor azt tselekedni, a' mit tekelletesebbnek értene lenni. A' mennyei böltsétségnek fok tanúságit egybe-írta, mellyekkel az hiveknek elméjek, az örök életnek kívánságára fel-gerjednek.

3. Midőn pedig jóságos tselekedeteknek szüntelen való példáját adná; olly igen kívánta a' testét öldökleni, hogy, noha más-képpen tanátslanak a' betegségek, mellyektől lanyargattatott; még-is a' testét szőr övekkel, lántzókkal, tsalyán kévékkel, és egyéb igen kemény ostorozásokkal kinezná; és néha a' tövifek között forgatta magát, szokála lévén igy szöllani az Istennek: Uram, vagy szenvedgyek, avagy hallyak-meg: mindenkor igen böldogtalan halállal gondolván magát veszendőnek lenni, miglen a' mennyei örök életnek kút-fejétől rávul volna. A' Profétálásnak ajándékával fel volt ékesítve; és Isteni ajándékokkal olly bővségessen meg-gazdagította őtet az Úr Isten, hogy gyakran fel-kiáltván, kérne az Isteni jó-tereményeknek módot szabattatni, hogy olly hamar a' maga vétkeiről el ne felejtkezne. Annak-okaért midőn Isteni szeretetnek el-

víselhetetlen gyuladásáról inkább, hogy-fem a' betegségnek erejétől le-nyomattatnék, halálának idejét elévé meg-mondván, az Anya-szent-egyháznak Szentségivel meg-erősítetvén, Szerzetelít békeféségre, fzeretetre, a' Szerzet reguláinak meg-tartására intvén, galamb ké-pében tisztaságos lelkét ki-ada az Istennek, 67. éftzendős korában. 1582. éftzendőben, kinek, midőn meg-halna, meg-jelent az Úr Jé-

sus Krisztus, az Angyalok sereg-i között. És a' tzeállához közel lé-vő meg-fzáradott fa, mingyárt meg-virágozott. Az ő teste e' mái napig rothadást nem szenvedett, jó-illatú olajjal környül véterett, nagy bősülettel tiszteltetik. Sok tsudákkal tündöklött, halálának előtte, és utánna, mellyekre néz-ve Tizedik Gergely Pápa, a' Szent Szűzek közé számlála őtet.

SZ. KRISZTINA SZŰZ, és Mártir élete.

Szent Ifzidorus, és Bédá-által meg-irattott.

I. Szent Krisztina nemes nemből volt, az Attyát Patrítzius Orbánnak hitták, ki Olasz-Országban Tirus városának Gubernátora volt, Bolfenához közel, oda küldervén Dioklétziánus Tsáfzártól. Orbán pogány vala, és az házában sok arany, és ezüst Bálványokat tartott. Szent Ifzidorus azt mondgya, hogy Krisztina a' Krisztusról vőtt nevet, mivel Keresztény vala. Az Attya azon igyekezék, hogy meg-változ-raffa szándékát a' Szűznek; az-okáért igen szorgalmatoskodott, és hízkelkedvén beszéllett néki, mondván: Edes leányom, ne tégy áldozatot tsak egy Istennek, hogy a' többi ne bolzonkodgyanak ellened. Felele a' Szent Szűz: Atyám, tudgyad, hogy én imádom az Attyát, és Iiút, és a' Szent Lélek

Istent, három személyben, és egy Istenségben. Monda az Attya: ha te ezt az hármat imádod, imádgad ezekkel egygyütt, Jupitert, és Apollót, és a' több' Isteneket, kiket a' mi Tsáfzárink imádnak. Gondold-meg, hogy ők igen kegyetlenek azok-ellen, kik nem akarják az Isteneket imádni. Felele Krisztina: Az Úr Isten, kit én imádok, nem akarja a' több' Isteneknek társaságát; ő egy Isten állat-tyában, és három személyében: én tsak ezt az egygyet imádom, és az én szívemnek szándékát semmi emberi félelem meg nem váltóz-tathatgya.

2. Monda Orbán: Ved'-éftzed-be edes leányom, mivel-hogy én téged igen meg-álcalkodva láclak abban a' dologban, mellyet el-kez-dettél, nem várom, hogy a' Tsáfzár téged meg-orvosfolyon, hanem

cenen

őnnön magam meg-orvofollak téged: nem tekintem azt, hogy te az én leányom vagy, hanem azt tselekefzem, hogy igen nagy gyötrelmeket szenvedgy, és, ha azok élegendők nem léznek, halált is kell szenvedned. Ezeket mondván az Attya, el-méne, és őtet csak egyedül hagyá: de az erős leányzó meg nem háborodék, és semmi félelemnek jelenségét nem adá, noha az Attyát oly boszkonkodva lára maga ellen: sőt ki tekéntvén egy ablakon, melly a' piatz felé vala, sok szegényeket láta, kik alalmisnát várnak vala: Szent Krisztina Isteni könyörületességétől inditratván, bé-méne egy házba, az hol az Attyának aranyból, és ezüstből való Bálványi valának, és azokat őszve-rontrván, a' szegényeknek őszrogatá. Szép dolog vólt látni, hogy némellyek a' Jupiter fejének darabját víszik vala, némellyek a' Vénus kezének darabját: amazok az Apolló testéből, mások pedig a' Neptunus lábaiból.

3. Vízíza térvén a' Sz. Krisztina Attya az házhoz, és bé-menvén a' kamarába, meg-látogatni, 's imádni az ő Bálványit, de azokat meg nem találván, rudakozni kezdé, ki lopta vólna el. Azt mondák néki, hogy Krisztina az ő szolgálóival egyetembe, őszve rontotta azokat, és a' szegényeknek adta. Ki nem mondhatni, melly igen kezde dühösködni Orbán, mikor a' dolgot meg-érté; az-okaért nagy haraggal

bé-telvén, oda futá az hol Krisztina vala, és fokszor artzúl 's nyakon tsapdosá őtet, ide 's tova tászigálá, és igen meg-rugdosá őtet, és mikor el-fáradott vólna, megparantsolá a' szolgainak, hogy meztelen vetkeztetnék őtet, és keményen meg-ostoroznák ő előtte. A' szolgák mingyárt úgy tselekedének, és a' Szűzet mind agdig verék, míg a' fáradság miatt, kezeiket fel nem emelhetnék. Akkor Krisztina monda az Attyának: Te Isten uráló börtstelen ember, imé a' te szolgaid, kik engem vernek, erejekben meg-fogyatkoztanak, kérjed azért a' te Istenidet, adgyanak erőt nékik, ha adhatnak.

4. Az Attya a' tömletzbe veteté őtet, és második nap maga elejébe viteté, az itilő székbe ülven, mint Biró, és körülé lévén a' vitézek. Mikor Krisztina oda vitetett vólna, meg-kérdeté őtet az Attya, ha még azt gondolná-e', hogy meg-maradgyon a' Kereszténységben, és látván álhatatóságát, monda néki, és mind a' jelen valóknak: Hogy meg-lásák minnyájan, hogy én a' Tsászárók parantsolattyát meg-tartom, és a' mi Istenünk tisztességének buzgó őltalmazója vagyok, noha ez az én leányom légyen, mindaz-által úgy akarok véle tselekedni, mint ellenségemmel. Az-után meg-parantsolá, hogy meztelen vetkeztetnék, és bizonyos vas horgokkal meg-szaggattará a' testét, el-annyi-

ra, hogy nem csak ki-folyna a vére, hanem az húsa-is darabonként a földre szakadozna. Krisztina lehajolván a földre, egy darabot az husából a kezébe véve, és monda az Attyának: Vedd-el kegyetlen tirannus, és egyél az húsból, mellyet te nemzettél. A Szent Szűz nem álhata tovább a lábain, a fok vér miatt, melly ki-folyt vala a testéből, és annyira meg-sebessítettett vala, hogy a tsontyai fok helyen pufztán látzottanak. Annak-utánna meg-parantsolá az Attya, hogy egy vas kerékre tétetnék, és szenet égettete alatta, és az eleven szenekre olajt öntött: de ez a gyötrellem nem árta a Szűznek, hanem azoknak, kik jelen valának, mert a forró olaj a tűzből ki-menvén, meg-égeté azokat.

5. Ezek-után a tömletzbe viteté Szent Krisztinát az Attya, holott meg-látogatók őtet az Angyalok, és minden sebeit meg-gyógyíták néki. Második nap egy igen nehéz terhet kötöztetvén a nyakára néki az Attya, a Bolsena tavába vetteté őtet; de a Szent Szűz meg-szabadították, és a földre kiviteték az Angyalok kezei által. Látván ezt az Attya, magát-is mardosta dühösségében, és viszontag a tömletzbe vetteté őtet, hogy újjab gyötrelmet ki-gondoljon az ő kinzására; de az Úr Isten más-képpen rendelé, mert Orbán második nap halva találták az ágy-

ban. A Szent leányzó némely napokig a tömletzben tartaték, miglen az Attya tisztébe más Gubernátor helyhezterék. Az új Biró meg-tudakozván, mint folynának a Keresztények dolgai, új gyötrelmeknek modgyát kezdé találni, Szent Krisztinának nagyob kinzására: egy nagy vas edényt csináltata, és azt szűrokkal, olajjal, és fagygyúval meg-tölteté, és az alá tüzet rakata, és midőn a szűrok, olaj, és a fagygyú mind egygyütt erőssen fel-forradott vólna, bé-akará vettetni abba a Szent Szűzet, ki mikor ezt meg-érté, meg nem ijede, sőt örömmel monda, hogy böltsübe tészik őtet, mint a szent Keresztség által ujjonnan született gyermeket. Mikor a szolgák bé akarák vetni őtet abba, ő a Szent Kereszt jelét magára formálá, és mingyárt meg-szabadúla attól a gyötrelemtől.

6. Az-után meg-parantsolá a Biró, kit Diénesnek hinak vala, hogy nyirnék-meg a fejét, és annyaszült mezeitelen hordoznák ide's tova az egész városban: és végezetre az Apolló templomába viteték: holott Szent Krisztina az Apolló Bálványára fordítá szemét, melly azonnal le-esék a földre, és porrá lön. Ez a tsuda olly nagy rémülést szerze a Biróban, hogy mingyárt szörnyű halállal meg-hála, és a Pogányok közül sokan meg-térének a Krisztus hitire. Más Préfektus küldeték abba a városba,

kinck

kinek Juliánus vala neve, ez tűz-
 rébe, és kegyetlenségébe követ-
 kezvén a' két elsőnek, egy tűzes
 kementzébe vetteté a' Szent Szű-
 zet, holott őt napig vólt, és a'
 tűz semmit nem ártott néki, sőt
 szüntelen ditsiri vala az Istent. Ki-
 véteték Szent Krisztina a' tűzes ke-
 mentzéből, és egy setét tömletz-
 be rekeszteték, az hová fok vipera,
 áspis, és egyéb féle fok mérges kí-
 gyókat hányának, mellyek a' Szent
 Szűznek semmit nem ártanak. Mel-
 lyet látván a' Bíró, meg parantsó-
 lá, hogy vágják-el a' nyelvét, nem
 szenvedhetvén hallani a' Krisztus
 Jésusnak ditséretit, mellyekkel
 Krisztinától ditsértetik vala, hogy
 annyi gyötrelmekről meg - szabadí-
 totta őtet. De noha nem vólna
 immár nyelve a' Szent Szűznek,
 mindaz-által meg nem szűnt szól-
 lani, sőt jobban értették őtet, és
 meg nem szűnt az Isteni ditsére-
 tektől, és hálá-adásoktól.

7. Végezetre az Istentelen Juliá-
 nus, egy karóhoz kötözteté őtet, és
 nyilakkal meg-lövöldözteté, éz ez

Mártiromságban az erős Szűz ki-adá
 lelkét az Istennek. Az ő halála
 vólt azon a' napon, mellyen az A-
 nya-szent-egyház emlékezetet téfzen
 felőle, úgy-mint Szent Jakab ha-
 vának 24. napján, Krisztus Urunk
 szűletése-után két-száz kilentzven-
 ötödik esztendőben, Makfzimianus, és
 Dioklétziánus Tsázaroknak idejé-
 ben. A' Sz. Krisztina lelke Meny-
 országba méne, holott nagy öröm-
 mel fogadtaték az Angyaloktól, és
 a' Mennyei Szentektől, kik, midőn
 szenved vala, szemlélték az ő Már-
 tiromságát, és ditsérték az Úr Istent,
 ki olly nagy erőt adott vólna egy
 gyenge leányzónak, hogy három
 kegyetlen Tirannus ellen diadal-
 mas lenne. Adgyon az Úr Isten
 mi-néktünk-is szent malasztot, hogy
 győzedelmek legyünk a' mi lelki
 ellenségink ellen, mellyek a' jósa-
 gos tselekedeteknek úttját meg-
 gátolnák, hogy azon járván, vége-
 zetre a' véghetetlen jót, melly az
 Isten, el-nyerhesük az örök ditső-
 ségben, Amen.

Szűz Szent ORSOLYA, és tizen-egy ezer Szűzek, és Mártirok élete.

*Gemblai Szigisbertus Barát-által
 meg-iratott.*

1: **M**ikor Dávid meg-akara har-
 tzolni Goliáttal, némely
 erős tselekedetit elő számlálá Saul
 Király előtt. A' többi között mon-

da néki: 1. Reg. 17. §. 34. Legel-
 teti vala a' te szolgád az Attya nya-
 ját, és el-jő vala az orosz lány,
 vagy a' medve, és el-vízi vala a'
 kőt a' nyáj közül, és meg-üzém
 azokat, és meg-verém, és ki-raga-

dám a' szájából. Így szólla maga felől Dávid. Szent Orfolya, mikor meg - keresztelteték, a' szüléi nem Isteni gond - vifelés - nélkül adának Orfolya nevet néki, melly annyit tesz, mint kis medvérske; mert a' mint David meg - győzván az oroszlányt, és a' medvét, annak - utánna meg - győze Goliátot - is; úgy Sz. Orfolya - is meg - győzván az oroszlányt, és a' medvét, az az: a' testét, és a' világot, annak - utánna meg - győzé Goliátot - is, az az: a' Pokolbéli ördögöt, és annak szájából tizen - egy ezer lelket ki - ragada, kik ő általa Keresztényekké lőnek, és a' Kristus Jésus szerelméért mártíromságot szenvedének, a' mint írva vagyon e' Szent Szűznek életében, melly ilyen módon vagyon.

2. Britanniában, egy Deonotus nevű Keresztény, és jámbor Király országol vala, kinek az Ur Isten egy igen szép leányzót ada, ki sok jóságos tselekedetekkel fel volt ékeztve, kinek neve Orfolya. Ennek a' Deonotus Királynak, egy igen hatalmas pogány Király szomfuzódgya vala, kinek értésére adván Orfolya Szűz, azt kíváná, hogy az ő fiának adassék házastársul: mind azért, hogy olly szép leányzó volna, és olly jó erköltsű, kinek tiszteltésséges hire, neve igen ki - terjedett vala; mind pedig azért, hogy a' két Ország őszve foglaltassék; nem lévén néki több az egy fiánál, az Orfolya Attyának - is nem lévén több leánya ő nálá-

nál. Az - okaért követeket küldé, hogy Deonotussal Atyafiságot szerzene. A' követeknek pedig meg - volt parantsolva, hogy ezen dolgot sok kérésekkel, és igiretekkel folytatnák: de, ha azokkal véghez nem vihethék, iszonyú kemény fenyegetésekre fordulásnak. Mikor a' Király a' Szent Orfolya Attya meg - érté e' követséget, igen meg - háborodék, mivel egygyik részről, igen nehezelté a' leányát, ki Keresztény vala, egy pogány ifiúnak házastársul adni: más részről pedig, azt nem tselekedvén, fél vala, hogy a' maga népe, és egész Országja valami kárt ne vallyon.

3. Meg - értvén Szent Orfolya, melly nagy szorongatásban volna az ő Attya, alázatosan az Istenhez fordula, orvofságot kérvén tőle, illy veszedelmes alkalmatosságban. Az irgalmas Isten szent malasztot engedvén néki, kivált - képpen való jelenést ada a' feleletről, vagy válaszról, mellyet annak a' Királynak kellett adni, hogy, tudni - illik, mind a' két Országból igen nagy nemzetű tiz leányzót keressenének, és kinek kinek közülök, Orfolyával egyetembe, ezer leányzókat adatnának, úgy annyira, hogy mind egygyütt tizen - egy ezerre telnének, kik minnyájan egyenlő - képpen, tizen - egy öreg hajókra szállanának, és három esztendeig járnának a' Tengeren, kedvek - szerint mulatozván, a' két Ország

között, és el-telvén a' meg-nevezett údd, lakodalmok szolgálatának. Ezzel a' válaszfal vízfzátérének a' követek a' Királyhoz, ki meg-értvén a' választ, úgy látzék néki, hogy ez csak aszfzony állathoz illendő kívánság volna; és gondolá, hogy Orfolya hamar meg-fáradna a' tengeren járván, és az-okáért hamar meg-lenne a' menyegző. Honnét ő a' fiával egyetembe nagy örömmel meg-engedé, a' mit Orfolya kívána, és nagy inneplés lón az egész Országban. Az-után meg-parantsolá, hogy nagy nemzetű tiz leányzót kerefnének, és kinek kinek társaságában ezren lennének: és nagy szorgalmatossággal fel-keztetvén, a' két Ország között, Orfolyához vitetének, ki igen nagy örömet mutata azoknak jelen-lésében.

4. Első dolog, melyet Szent Orfolya rendele, vólt, hogy minnyáján meg-kereszteltessenek, mivel sokan pogányok valának: az-után sok szép Isteni dolgokra inté őket, az Istennek szerelmére felgerjesztvén. Leg-otran ki-jelenté nekik igyekezetét, melytől vifeltetett, hogy egybe gyűjtené őket, tudtokra adván nekik, hogy mind az a' dolog az Isten rendeléséből származott volna. Végezetre minnyáján bé-menének az hajókba: és látásra méltó dolog vólt, mely szép rendesen igazgatták azokat, most ite, most a' nola vezérelvén. A' Tenger partján, és attól nem

meszfe lakozó népek, az hol a' Szűzek által mennek vala, minnyáján egybe gyűltek azoknak látására, és ez látás mindeneknek tetzük vala. Ez hajózásnak gyakorlása, tsak nem három éztendeig tartta, egyik hajóból a' több' hajókba bé-menvén, és ki-jövéen Szent Orfolya, az időknek alkalmatossági-szerént, meg nem szűnven az Isteni szeretetre inteni a' Szűzeket, melyre minnyáján úgy fel-gerjedtenek vólt, hogy kívánva kívánták, az igaz hitért, és az Isten szerelméért, tulajdon életeket le-tenni.

5. El-közelgetyén az-után az el-rendelt údd, Szent Orfolya igen könyörge az Istennek, méltóztatnék ötet Jegyefivé tenni, az ő Zafzlója által vitézkedő több' Szűz Leányzókkal egyetembe. Minnyáján az hajókban lévén, nagy szélvész támadá a' tengeren, mely a' Szűzeket Tiles partjára úzé, és a' Rénus folyó vizébe menének, mellynek igen mély vizei, és az hajókázáshoz alkalmatosflak lévén, Kolonia városáig érkezének: holott Szent Orfolya Isteni jelenésből meg-érté, hogy mikor vízfzátérének, ő, és a' több' Szűzek minnyáján azon helyen mártíromságot szenvednének. Szent Orfolya a' több' Szűzeknek ki-nyilatkoztatá ezt az Isteni jelenést, és minnyáján nagy örömet mutatának. Továb' menének a' folyó vizen Bazilicáig, és ott ki szállának a' földre, és egygyűtt minnyáján békésleges sereget

get rendelvén, a' földön menének egész Rómaig, holott meg-látogatták a' templomokat, és egyéb szent helyeket, igen nagy vigasztalásokat vévén lelkekben, és meg-erősödvén szivekben a' mártíromság-nak szenvedésére, a' Krisztus Jézus szerelméért. El-menvén Romából, vízfőzra térének Bazileába, és ílmég bé-menének az hajókba, mellyeket ott egy kevés ideig hadtak vala, és közel érkezének Kolonja városához, mellyet akkor az Hunnus nevű pogány népek meg-szállottak vala, kik egész Frantzia-országban, és Német-országban igen nagy kegyetlenséget tselékedtek vala.

6. Szent Orfolya mind a' több Szűzekkel egyetembe az hajókból ki-fzálla a' földre, és meg-látván őket azok a' pogány népek, rá-jok rohanának, mint az éhezett farkasok a' Bárányokra, hogy őket rútúl meg-motskollyák, és meg-fergetezték: de mivel a' Szűzek igen erőssen óltalmazák magokat, a' pogány népek a' Keresztényeket igen gyűlölvén, fegyverekre veték kezeket, és olly nagy öldöklést tőnek a' Szent Szűzeknek, hogy azon a' mezőn, mint a' patakok, úgy látzott folyni a' Szűzeknek vére. Méltó dolog meg-gondolni a' Szent Szűzek sziveknek változását, kik holott az-előtt igen sívalkodtak, és nagy zendülést tettek, hogy tisztaságokat meg-óltalmazák, de látván az-után, hogy veszedelem kívül maradna tisztasá-

gok, noha lárták, hogy életektől meg-fosztatnának mindaz-által kivált-képpen való nagy kegyelemnek tartották, a' Krisztus Jézusért meg-bálni. Egy mást meg-ölelték, egygyik a' másikat biztatta, mondván: Majd meg-láttuk egy-mást a' Krisztus Jézusnak társaságában. Azonban oda érkezvén azok a' kegyetlen népek, minden könyörületesség-nélkül meg-ölik vala őket. Vóltak némelleyek, kik látván, hogy a' többi meg-öleltettek, mint egy bánniak vala, hogy azok előb' meg-látták az Istent ő náloknál. Némelleyek, kik holt számba hagyattak vólt a' fokaság között, kényszerítették a' mint lehetett a' vitézeket, hogy végeznék-el az ő halálokat. Ha valaki közlök, afszony állati félelemtől vífeltetvén, meg-fogyatkozott lelki erejében, mingyárt a' többi körül vették őtet, és olly dolgokat mondottnak neki, hogy a' ki az előtt félt az haláltól, azt kívánta, hogy a' többi előtt szenvedne mártíromságot.

7. Akkor szorgalmatossan el-járt Fejedelmi hivatalyában Dícsőséges Szent Orfolya, minden felé futván, és a' több' Szűzeket erőssen biztatván. Erősödgyetek-meg-édes Nénéim, és ótséim, órüllyetek Krisztus Jézusnak választott Jegyefi, emlékezzetek-meg, hogy más gazdagságot nem kíván most tőletek a' ti Jegyefetek, hanem a' ti tulajdon véretek, az okáért ne kételkedgyetek azt ő-neki adni.

Gondollyátok-meg, hogy majd az ő ditsőséges házában léftek; majd örvendeztek az ő édeséges társaságában, majd bé-mentek a' ti Uratoknak örömébe, Mennyeknek Országába, holott mind örökké ki mondhatatlan nagy ditsőségben léftek. A' mostani gyöttelelem kevés ideig tart, de az jutalom, melyet azzal nyertek örökké megmarad.

8. Látván Szent Orfolyát a' kegyetlen pogány népek, meg-ismé- rék az ő szépségéről, és ferénysé- géről, hogy ő leg-főveb' vólna az egész Szűzeknek társaságában. Az-okáért meg-fogák őtet, és az Hadaknak Fő-Generálisához vi- vék. Ki az ő szépségétől meg- győzetvén, igen sokat igire néki, és monda, hogy magának házasa- rásul akarná venni őtet: és, ha en- gedne az ő akarattyának, a' több Szűzeket, kik még életben vólná- nak, meg-nem öletné. A' vála- zért, mellyet Szent Orfolya ada, igen meg-haragúván a' pogány Fe- jedelem, egy nyilat által löve a' Szent Orfolya mellyén, kinek te- ste a' földre esvén, meg-hala, a' lelke pedig Meny-országba az Isten- nek ditsőséges színe látására mé- ne. Annyi leányzóknak sokasága közül senki életben meg-nem ma- rada, hanem csak egy Kordula ne- vű, ki az hartznak idején magát el-rejtette vala, de látván az-után, hogy az ő társai minnyájan mártý-

romságot szenvedtenek, Isteni ma- laszt által meg-vaftagittatván, má- sodik nap ki jelenté magát, és di- tséreteffen ő - is mártýromságot szenvede.

9. Nagy ajtatofságot mutatnak a' Keresztények ezekhez a' Szent Szűzekhez, fő-képpen Szent Orfo- lyához; melly igen illendő dolog, mert igazán mondhatni, hogy ő a' Kristus Jegyefe, és ő hozzá igen hasonló vólt egy dologban; mert a' mint Kristus Urunk, jót akara tselekedni minden gyermekeknek, mikor Betlehemben születék, meg- engedvén ott, és annak tartomá- nyiban, hogy mártýromságot szen- vednének Herodestól, és minnyá- jan üdvözülének; úgy Szent Or- folya Szűz-is, az ő társaságában Meny-országba akará vezetni Britán- niának, és a' környűl lévő tarto- mányoknak leányzóit, kik ő ide- jében születtek vala, és egy üdö- sök vóltanak ő-véle. Szent Or- folya, és az ő Szűz társai, meg-se- gétik halalok oráján azokat, a' kik élteken ajtatofok ő hozzájok, és meg- emlékezvén az ő mártýrom- ságokról, nekik ajánlyák magokat. Ezek a' Szent Szűzek mártýromsá- got szenvedének, Kristus Urunk születése-után, négy-száz ötven negye- dik ezrtendő táján, Martiniánus Tsá- szár idejében, Mind-szent havának húszon-egygyedik napján, az A- nya-szent-egyház ugyan azon napon téfzen emlékezetet rólók.

Szent TÉKLA Szűz élete.

Szent Ambrus Doktor által semmába foglaltatott.

1. Szent Pál Apostol azt mond-gya: 1. Cor. 7. §. 34. 39. Az házasságtalan affzony-állat, és a' Szűz-is azokra gondolkodik, a' mellyek az Uré, hogy szent légyen testében, és lelkében. A' ki pedig férjhez ment, azokra gondolkodik, a' mellyek a' világé, mint testék a' férjének. A' ki házasságra ad-gya-is az ő szűzét, jól tselekefzik: és, a' ki nem adgya, jobban tselekefzik. A' Szent Pál tanítását követte Szent Tékla Szűz, a' mint meg-láthattjuk az ő életében, melly így vagyon.

2. Midőn Ikónia városában Honosiferus házában prédikállana Szent Pál Apostol, más egy közel való házban egy igen szép természetű, de fokkal job' erkölcsű Tékla nevű leányzó vala. Ezt a' leányzót az Anyja egy Tamirus nevű ifiúnak akarta adni házas-társúl. Történék egyfzer, hogy Tékla az házának egygyik ablakán álván, halgattya vala a' Szent Pál prédikállását, és az Apostol szavai igen bé-hatának a' Szűznek szívébe, és gyöckeret verének ottan. Az-okáért fokszor kezdé halgatni Tékla Szűz a' Szent Apostol prédikátzióját, el-annyira, hogy elzébe vévé az Anyja, hogy az Apostol szavai

meg-váltóztatták volna akarattya az ő leányának. Mivel-hogy Tékla, ki az-előtt pogány vólt, azt mondá nagy bátorsággal, hogy ő Keresztény vólna: ki az-előtt férjhez akart menni, azt mondá, hogy inkább' kéfz vólna életét el-vezteni, hogy -sem szűzelségét. Az Anyja ezeket a' dolgokat meg-jelenté a' leánya Mátkájának, ki meg - tudakozván magától - is a' Szűztől, miért vetette vólna meg-ötet, a' város Prefektusához méne, és igen panaszkodék néki, hogy egy idegen ember jött vólna a' városba, ki a' feleségeket el-választya az ő férjektől; és egy új lstenchoz bé azok-ellen az lstenek ellen, kiket az ő elejek tiszteltenek.

3. E' vólt az oka, hogy az Apostol meg-fogattaték, és kegyetlenül meg-veretteték, és életének veszedelmében vala, ha nem kiáltott vólna, hogy néki olyan priviligiuma, és szabadsága vólna, mint a' Római Polgárokknak, mert ő Tzilitziának Tarsusából való: mind-az-által ki-vetterék a' városból. Az-után meg-fogattaték Szent Tékla: ki meg nem tagadván, hogy Keresztény vólna, és meg-akarná tartani szűzelségét, el-viteték, hogy meg-égettessék. Nagy rúzet gyűjtának, és nagy fokaság gyűlte egybe meg-látni, miképpen egy igen

szép

szép leányzó oly rettenetes halálal meg-akarna halni. A' tűznek közepébe vetteték e' Szent Szűz, melly ő - néki semmit nem árt, mert hirtelen az Égből nagy menydörgések, villámárok; zápor eső, és meny-köveknek le-hullási támadának, mellyek a' tűzet még-ólták, és mind azok, kik jelen valának, oly nagy félelemre, és rettegeésre jutának, hogy ide's tova szaladának; és Szent Tékla meg-szabadulván, az Hónosiferus házába méne, holott Szent Pál Apostolt némely Keresztényekkel meg-találja, kik hat egész napig imádkoztak vala ő érette: és minnyájan örülének, hogy őtet láták. Szent Pál Apostol meg-keresztelé őtet, és az hitnek dolgaiban eléggé meg-tanítá.

4 De bizonyosan tudván, hogy a' Préfektus ismét ahoz az házhoz küldene, Szent Pál Apostol el-méne onnan, és a' városból, igen ajánlván Tékla Szűzet mind azoknak a' Keresztényeknek, kiket ott hagyta. De jól-lehet minden szorgalmatosággal éltenek, hogy őtet titkon tartanak, mindaz-által nem sok napok múlva, egy gonosz Sándor nevű ember meg-fogá őtet, és a' Préfektushoz vivé, ki látván, hogy semmi-képpen nem akarna férjhez menni, és alhatatosan megmaradna a' Keresztény hitben, megszententziázá őtet, hogy a' fene-vadakkal őtetsésk - meg Antiokia városában, az hová akar vala menni a' Préfektus. Aon-közbe Sz.

Téklát egy Trifóna nevű aszfzony kezébe adatá, és el-jöven az el-rendeltetett nap, Téklát a' játék néző helyre vivék, és egy igen kegyetlen nőstény orofziányt botsátának ő-éllene, melly a' Szent Szűzhöz közelgetvén, a' lábaihoz fekvék, semmit néki nem ártván.

5. Szent Ambrus Püspök igen tsudálkozik, meg-gondolván, hogy a' kegyetlen fene-vadak szelidekké lőnek a' Szent Szűzhöz, és így szól: Az első nőstény orofzlány, mellyet Szent Tékla Szűz ellen botsátának, nem tsak meg-bötsüllé a' Szűzet, a' lábaihoz borulván, és néki semmit nem ártván, hanem példát-isa a' több' orofzlányoknak, medvéknek, és kegyetlen erdei bikáknak, mellyek a' Szűz ellen botsátatván környül állottak, és alázaatosan nyalták a' lábait. Az erdei kegyetlen vadak kegyelségbe őltöztének, mellyből az emberek kiöltöztek vala: nem vólt elég megéheztetni a' vadakat, és ingerleni a' prédára, hogy meg-ennék a' Szűzet, de azok semmi-képpen nem akarának ártani néki.

6. Mellyet látván a' Biró, elviteté Szent Téklát a' játék néző helyről, és egy mély verembe vetteté őtet, holott sok viperák, és mérges kigyók vóltanak. Mikor a' Szent Szűz a' veremben vólna, le-szálla az égből egy tűzes felhő, melly meg-őlé mind a' viperákat, és a' több' kigyókat: így Sz. Tékla ettől az harmadik győtrelemtől-is meg-

meg-menekedék; a' mint a' más kettőtől, úgy-mint a' tűztől, és fene-vadaiktól meg-szabadította vólt őtet az Úr Isten. A' ködség látván a' nagy tsudát, és fő-képpen az a' nemes aszfzony, kinek némely napokig őrizése alá adatott vólt Szent Tékla; kiáltani kezdének; mondván: Nagy, és igen hatalmas a' Tékla Istene, méltó minden tiszteletre, és imádásra, mivel-hogy olly rettenetes veszedelmektől meg-szabadította őtet.

7. A' Biró félvén a' ködségtől, el-botsátá Szent Téklát, és Trifóna aszfzony a' maga házához vivén őtet, leányává fogadá. Annak-utánna el-menvén abból a' városból, Tzilitziának Szeleutzia városába

méne, holott Szent Tékla által fokban bé vévék a' Kristus Jéhus hitét, és ottan e' Szent Szűz szentül végezé életét. Az Anya-szent-egyház, midőn a' meg-haló embernek lelkéért könyörög, a' több' imádások között, ezt is mondgya: Úr Isten, ki a' Szentséges Tékla Szűzet, és Mártirt, három igen kegyetlen gyötrelmekből meg-szabadítád: szabadítsd-meg ennek lelkét-is, és adgyad veled egygyütt örvendezni a' mennyei jökban, Amen. Az Anya-szent-egyház emlékezetet részen Szent Tekla Szűzről, az ő boldog ki-múlásának napján, melly vólt Szent Mihály havának 23-dik napján, Kristus Urunknak 90-dik esztendejében.

Szent MÁRTA Szűz élete.

A' Sz. Evangéliumból, és nevezetes Aurorok irásából sommiába foglaltatott Villégás Alfonzus által.

I. **A'** Szent Márta Attyát Szirufnak, és az Annját Eukariának hitták, kik nemessek, és igen gazdagok vóltanak. Ő huga vólt Lázárnak, és nénye Mária Magdolnának. Némellyek azt írják, hogy ez a' Szent Szűz igen fáradott, hogy Mária Magdolnát az Istenhez meg-térittse, melly dolog nem kisseb' a' több' ditséreték között, mellyekkel méltán tiszteltetik: mivel-hogy ő igen tiszta életű Szűz lévén, ama pedig nyilvánvaló bánós aszfzony-állat, mind-

az-által nem utálta-meg őtet, le-meg nem tagadta attyafiának lenni; sőt szívében igen fájlalván az őtsének rút gyalázattyát, de sokkal inkább' az Istennek meg-bántását, gyakorta meg-látogatta őtet, és kegyes szemekkel nézvén, igen intette őtet, hogy jobbitsa-meg az ő gonosz életét, térjen-meg az Istenhez, tiszta életben szolgállyon néki. Gondollya-meg az Attyoknak, és Ann yoknak nemességeket, és jó erköltsöket, kik tiszteletes életet vífelvén, mind Isten előtt, 's mind emberek-előtt kedvelek vóltanak.

2. Végezetre rá vévé, hogy egyszer menne-el a' Krisztus Jésus prédikálásának halgatására, mondván néki, hogy igen szép ember, mindeneknél fokkal bőltseb' be-
szédében, igen kedves, kellemetes minden dolgaiban. Egyszer azért oda menván Mária Magdolna, min-
gyárt meg-tére. Az Istennek Sz. Fia azt mondgya: *Matt. 18. §. 6.* A' ki meg-botránkoztat egygyet, e' kisderek közül, kik én-bennem hisznek, hasznosb annak, hogy egy malom kő köttetésék a' nyakára, és a' tenger mélységébe el-merítették. Melly nagy jutalmat ad az Ur Isten annak, ki oka, hogy az el-efétt bűnös ember fel-keljen, és penitentiát tartson, fok helyen meg-jelentette az Isten a' Szent I-rásban. Mint-hogy Mária Magdolna oly igen tisztátalan bűnös asz-
szony-állat volt, ki gonosz példájával fokakat meg-botránkoztatott; meg-térése-után pedig tisztaságos szent életet viselt; és a' peniten-
tziá tartásnak szép fényes tüköré-
vé lett: nyilván való dolog, hogy Szent Márta Szűz igen nagy, és kedves dolgot tselekedett az Isten előtt, okot adván Magdolnának a' meg-térésre, azért ki-mondhatatlan nagy jutalmat, és ajándékot vett az Istentől, az örök dicső-
ségben.

3. Szent Lukás Evangélista emlékezetet téfzen Szent Mártá-ról, mondván: *Luc. 10. §. 38.* Bé-méne Jésus egy Kastélyba, és egy

Márta nevű aszszony-állat bé-fogadá őtet az ő házába, és ennek egy Mária nevű őttse vala, ki az Urnak lábainál ülven, halgattya vala-is az ő igéjét. Márta pedig szorgalmatoskodik vala a' gyakor szolgálatban. Akkor Szent Márta neheztele az őttse-ellen, vádolván őtet, hogy csak az Urnak lábainál ülne. Jól meg-gondolván a' dolgot, úgy látzik, hogy Márta meg-érdemli itt a' mentséget: mert ő igen szeretvén Krisztus Urunkat, oly igen kívánt néki szolgálni, és kedveskedni, hogy nem bizván a' szolgálókban, és szolgálakban, kik főkan voltak az ő házában, maga személye-izerént készíti vala az ét-
keket, és azt akarta volna, hogy az őttse hasonlóképpen tseleked-nék, sőt az egész világ egyéb dol-
gokban foglalatos ne lenne, hanem csak szolgálná, és tisztelné azt a' nagy Urat, ki az ő házában vala. Ugy látzik, hogy ez így lőtt vol-
na, jól meg-gondolván a' választ, mellyet ada néki az Istennek Sz. Fia, mondván: Márta, Márta szorgalmatos vagy, és fokakban tőr-
ből. De egy a' szükséges, Má-
ria leg-job' részt választott, melly el nem vétetik tőle. Itt Údvözi-
tónk azt adgya értésünkre, hogy minden dolgok között, akár melly jók legyenek, de egy a' szükséges, tudni-illik mindenkör örvendezni az Istennel.

4* Szent János Evangélista - is emlékezetet téfzen Szent Mártá-ról,

ról, mondván: *Joan. II.* Vala egy beteg Lázár Betániából, Máriának, és ennek néanyének Mártának, Kástélyából való. Az hugai azért Jészushoz küldének, mondván: Uram, imé a' kit szeretz beteg. Azután meg-halván Lázár, és a' Jésus Krisztus oda menvén, eleibe méne Márta, és monda Jészusnak: Uram ha itt lettél volna, az én bátyám meg nem holt volna. De most-is tudom, hogy valamiket kériz az Istentől, meg-adgya néked az Isten. Monda néki Jésus: Fel-támad a' te Bátyád. Monda néki Márta: Tudom, hogy fel-támad a' fel-támadásban az utolsó napon. Monda néki Jésus: Én vagyok a' fel-támadás, és az élet: a' ki én bennem hiszen: ha szintén meg-hal-is él: és minden a' ki él, és én-bennem hiszen, meg nem hal örökké. Hiszed-e' ezt? Monda néki: Valóban Uram én el-hitem, hogy te vagy a' Krisztus az élő Isten Fia, ki e' világra jöttél. És mikor ezeket mondotta volna, el méne, és elhívá az ötsét Máriát titkon, mondván: A' Mester jelen vagyok: és téged hi. Az, hogy hallá, fel-kele hamar, és hozzája méne. Az-után Krisztus Urunk fel-támasztá Lázárt.

5. Noha a' Papi fejedelmek, nagy büntetés alatt meg-parantsolták volna, hogy senki bé ne fogadná házába a' Jésus Krisztust, *Joan. 10.* mindaz-által Szent Márta az-után-is bé-fogadta őtet, és szolgált néki. Senkivel semmit nem gon-

dolván, csak az Ur Jészusnak akart kedveskedni. Ez az oka, hogy a' Zsidók alkalmatosságot várván, a' Krisztus Jészusnak fel-támadása, Menybe menetele, és a' Szent Léknek el-jövelele után meg fogák-Szent Mártát, Lázárt a' bátyát, és az ötsét Szent Mária Magdolnát, és minden jószágokat prédára veték. Annak-utánna Maksziminussal, és több' Keresztényekkel egy szakadozott régi hajóba vivék hajómesterek nélkül, és az hajóhoz tartozandó eszközök, és szerzőmök nélkül, a' Tengernek mélyére vivék őket abban a' rossz hajóban, és ott hagyák, hogy minnyájan elmerülvén, oda veszélyeznek.

6. De az Ur Isten meg-tartá őket, mivel-hogy az hajó, az Isten Angyali által vezetettvén, Másziliába érkezék, holott a' város népe látván az Istennek nagy tsuda-tételét, szeretettel fogadák őket, és örömeft halgaták az Isten Fiának a' Krisztus Jészusnak Evangéliumát, mellyetők nagy buzgósággal prédikállanak vala, és egész Mászilia városa meg-tére az Istenhez: az-után pedig Akvis nevű városbéli- is meg-térének- Szent Lázár Mászili Püspök lön; Szent Makszimus pedig, ki a' Krisztus hetven-két tanítványi közül egy vólt, Akvis városának lön Püspöke. Szent Mária Magdolna egy pulztába méne, holott egy barlangban harmincz esztendeig Isteni imádságokban, és elmékedésekben éjjel, nappal ma-

gát gyakorlotta. Szent Márta Szűz pedig egy Mártzela nevű szolgálójával, egy magán való helyen egy Kalasztromat építte, és fok egyéb leányzókkal, kik őtet követni akartak, fok eztenőkig szolgálta az Istennek. A' kegyelem törvényében, az Istennek Szent Anya után, Szent Márta Szűz volt első, ki fogadást téven, kötelezte magát az Istennek, a' Szűzességnek megtartására; és a' ki a' szűzön-állatot gyűjtött egybe, hogy egy társaságban szolgáljanak az Istennek a' Kalasztomban. Szent Márta megölt egy sárkányt, melly fok károkat tött abban a' tartományban.

7. Minek-utánna Szent Márta Szűz Apátzai életet rendele, fok iletig magát bé-rekesztvén a' Kalasztromba; el-közelgete az ő halála orája, mellyet meg-jelentvén néki az Isten, egy helyre viteté magát, az hol az Eget láthatná, az-után maga-elejébe viteté a' Keresztet, és a' Krisztus Jéhus kinszenvedését olvastatá, mellyet meg-irt Szent Lukás Evangélista. Innen véte-tet az a' jó, és dicséretes szokás a' Keresztények között, hogy némelleyek, midőn halálóknak orájához közelgetnek, Krisztus Urunknak keserves kinszenvedését olvastatták. Meg-jelenék akkor Üdvözítőnk Szent Mártának, mondván: Jere nékem szállás adó szerelmőm, mert én is szállást adok néked az én Országomban. A' ki a'

Krisztus kinszenvedését olvassa vala, mikor oda juta, az hol a' Krisztus Jéhus mondotta: *Luc. 23. 46.* Atyám, a' te kezéidbe ajánlom az én lelkemet, Szent Márta kiadá lelkét az Istennek.

8. Frontonius Püspök igen szent-életű ember, midőn Petragorika városában Misét szolgálta, meg-jelenék néki egy Angyal, és monda: Meny-el a' Szent Márta temetésére, ki mingyárt jelen lön a' Szent Szűznek temetésén. A' Diakonos: ki el-énekelte vala az Evangéliumot, látván, hogy a' Püspök igen fokáig várakoznék, azt gondola, hogy el-alutt volna, várá őtet egy darabig, de el-unván a' fok várakozált, fogá egygyik karját a' Püspöknek, és fel-serkenté őtet. Monda néki a' Szent Püspök: Miért nem tűrhettél még egy-kevesé? Én most Tatraskonkan voltam, a' Szent Márta temetésén. Mennyen oda egy szava hihető Keresztény ember, és hozza-meg nékem a' gyűrűt, és a' kesztyűköt, mellyeket én ott hadtam, vizíza sietvén. A' kőtség el-külde egy embert, és nyilván meg-tudák, hogy úgy volna, a' mint Frontonius Püspök mondá.

9. Jól-lehet természet-szerént, lehetetlen dolog, hogy egy emberi test, egyszer 's mind két helyen légyen, mindaz-által az Isten ereje, és hatalma-által, meg-lehet a' mint egyéb Szentekről is irjak, hogy egyszer 's mind két helyen-is volt-

ak, az Istennek nagy tsuda tétele által. Szent Márta Szűz által sok tsudákat rótt az Ur Isten; bizonyos dolog, hogy az a' Szent Szűz nagy szófözlőjök a' bűnösöknek, hogy meg-szabaduljanak a' vétektől, a' kik ötet fehérségtől hijják, ki még itt e' földön meg-segétette

Magdolnát az ő ötsét. Az Anya-szent-egyház a' Szent Márta Szűz Innepét szenteli az ő ki-mulásának napján, melly volt Szent Jakab havának huszon-kilencedik napján, Krisztus Urunknak nyoltzvan-negyedik éltendezében, Domitziánus Tsászár idejében.

Szent MÁRTINA Szűz, és Mártir életének fommája.

A mint a' Római Breviáriumban találhatik.

1. Szent Mária Rómában születék tekintetes nemzetből, az Attya Polgár mester volt; még kised-korában meg-halának az ő szülei, és Keresztényi ájtatóságnak buzgóságától fel-gyuladván, a' gazdagságokat, mellyekkel bővölködik vala irgalmaságnak tsudálatos tsekedetivel a' szegényeknek osztogatá. Alekszándernek Fejedelemsége-alatt, midőn az hamis Isteneket imádni kényszerítették, azt az iszonyú nagy vétket nagy bátorsággal meg-átkozá. Annak-okáért egynéhányszor igen meg-veret-tetek: vas körmökkel, tserép darabokkal meg-szagattaték; igen éles fegyverekkel minden tagjaiban meg-vagdaltaték, és forró olajjal meg-kenetették. Az-után pedig a' játék néző helyben a' fene-vadak közé vetteték: kiktől Isteni tsuda által meg-óltalmaztatván, a' nagy égő tűzbe vetteték; de onnét-is

tsudálatos képpen sérelem-nélkül meg-szabadula.

2. Némelleyek azok-közül, kik ötet kinozták, látván a' nagy tsudát, az Isten malasztya-által segéttetvén, a' Krisztus hitét bé-vödték, és nagy gyötrelmeket szenvedvén, a' Mártiromságnak ditsőséges koronáját, fejknek el-vágásával, elnyerték. A' Szent Mária Szűz könyörgési-által, nagy föld indulások lőnek, és az Egből nagy menydörgéssel tűzek szakadának-le, az hamis Isteneknek Templomi a' földre le-omlanak, és azoknak Bálványi meg-eméltetének. A' Szent Szűz sebeiből néha tőj vérrel jöttki; igen nagy fényesség, és gyönyörűséges illat származott az ő testéből. Néha pedig magas Királyi székben a' Szent Angyalokkal lúttatott jelen lenni az Isteni ditséreteken-

3. Ezekért a' jelekért, de főképpen a' Szűznek álhatalóságért, inkább meg-haragúván a' Biró

meg-

meg-parantsolá, hogy fejét ven-
nénk néki. Meg-ölttetvén Szent
Mártina Szűz, és szózat hallatván
az Égből, mellyel a' Mennyei Szent-
tek közé hivattatik vala, egész
Róma városa meg-rémüle, és sokan
a' pogányok közül a' Krisztus Jé-
sus hitére meg-térének. Szent Már-
tina Szűz, Első Szent Orbán Pápa
idejében, ugyan az ő tiszttségére
építettett Szent-egyházban, a' Ka-

pitolium hegyének végében, a' Sz.
Konkordius, Szent Epifánus, és
több Szent Mártirok testeivel, meg-
találtatott, és ugyan azon helyen,
az ő Szent-egyházat job', és szob'
formára meg-építvén, a' költségnek
nagy egybe-gyűlésével, az egész
várasnak nagy öröme, szép ren-
des pompával helyheztetett a' meg-
nevezett Nyóltzadik Orbán Pá-
pa - által.

Szent BIBIANÁ Szűz, és Mártir élete.

I. **B**ibiána Római Szűz, nemes
nemzetből született Keresz-
tényi hittel nemesebb' vólt. Mi-
vel-hogy az ő Attya Flavián, hit-
szegett igen gonosz Juliánus Csá-
szár alatt, Préfektuságból ki-
vetvén, és szolgálai jeggyel bélye-
geztetve, a' Taurin vizéhez vite-
tett, holott Mártiromságot szen-
vedett. Daffrosa az Anyja két
leányával, elsőbben egy házba bé-
rekeresztetett, hogy éhséggel meg-
öltetnének. Az-után nem sok idő-
vel, ki vitetvén az Anyja a' város
kívül fejének el-vágását szenvedte.
Az Attya, és Anyja halála-után,
Bibiána, Demetria nényével egye-
tembe minden jószágoktól meg-
fosztattak. Aprodian a' város Pré-
fektussa, a' pénzen igen kapván, ezen
Szűzeket igen üldözte, kiket em-
beri segítségtől tellyesféggel meg-
fosztottakat: tsudálatos- képpen I-
stentől, ki az éhezőknek érelt ad,

tápláltattakot mikor erősebbek-
nek, és frissebbeknek látot volna
lenni, igen tsudálokozék.

2. Mindaz-által tanátsollya va-
la nekik Aprodian, hogy imádnák
a' Pogányok Istenit. Azt mivel-
vén, az el-foglaltatott jószágokat,
a' Császár kegyelmét visszafiz-
nyerik; és igen jeles menyegzős házasá-
gokat fognak nyerni. Ha pedig
külömben tselekefznek, tömlerze-
ket, veszfűzöttetéseket, ostorozá-
sokat, fegyvereket, és rettenetes
gyötrelmeket kell szenvedniük. De
a' Szent Szűzek sem igiretekkel,
sem fenyegetésekkel nem gondol-
ván, áthatatofson meg-maradtak
az igaz hitben. Készebbek vóltak
inkább meg-halni, hogy-sem a' Po-
gányok erköltsivel meg-feresztet-
ni: és a' Préfektus üntelenségét
igen áthatatofson meg - feddették.
Az-okáért Demetria Bibiának sze-
mei-előtt hirtelen le-esvén, el-
Ddd ddd 3 nyú-

nyúgovék az Urban. Bibiána Rufinának, egy igen ravasz tsalárd afz-zonynak adaték kezibe, hogy meg-tsalattassék: de ő kisedségétől fogva a' Keresztényi törvényekre meg-tanittatván, és szűzességének virágát minden sérelemnélkül tisztán meg-tartani akarván, ő magánál erősebb' lévén, az hamis afz-zonynak meg-győzte intselkedésit, és a' Préfektus álnokságát meg-előzvé, el kerülte a' gonoszt tselekedni.

3. Semmiben azért elő nem mehervén Rufina; ki álnok beszédin kívül, minden napokon veréfekekkel lanyargatta Bibiánát, hogy szent igyekezetétől el-tordítaná, a' Préfektus-is reménységében meg-tsalatkozván, és igen bánván, hogy Szent Bibiánában dolgát elvesztette volna, az hohérokkal meztelen vetkezteté őtet, és kezeit ofziophoz kötözteté, és ólmos ostorokkal ming addig verettetni parantsolá, miglen a' lelkét ki botsátaná. Az ő szent teste az ebeknek vettetvén, két nap fekütt a' Fauri piacon, mindaz-által egézfizen megtartatott Isteni tsuda által. Mel-

lyet az-után el-temertt étfzakán egy János nevű tisztelendő Pap a' nénnye, és annya temető helye mellett, Litzinián Palotánál, holott ez jelen való ideig egy templom vagyon az ő nevére Istennek szenteltetve. Mellyet Nyóltzadik Orbán Pápa szeb' formára meg-ujított, és Szent Bibiána, Demetria, és Daffrósa testeit abban találván; a' nagy Otár alatt tiszteléseffen helyezettte.

4. Tízteletes Béda azt írja, hogy Szent Bibiána első-ben Fauzftus nevű Préfektusnak kezében adatott vólt. Ez tanátsolta néki, hogy imádná a' Balványokat: és hogy arra vehesse, igen nagy gyötrelmeknek szenvedélvel fenyegeti vala őtet. De Szent Bibiána úgy meg-felele néki, és olly dolgokat beszéle, hogy a' Préfektus el-hagyván a' Balványokat Kereszténnyé lött, és Mártiromságot szenvedett a' Krisztus hiciért. Szent Bibiána igen örült, hogy ezt a' nyereséget szerzette a' Krisztus Jásusnak. Annak-utánna adatott-meg néki-is a' Mártiromságnak dicsőséges koronája.

Szent PUDENTZIA, és PARASSED Szűzeknek élete.

Béda, Úfúárd, és Páfztor Pap által meg-iratott.

1. Szent Pudenzia született Rómában, Pudens vólt az At-

tya, igen gazdag, és fő-nemes ember, Szent Pál Apostolnak tanítványa, az Annyának neve vólt Szabinella, Szent Paraszed Szűz nén-

nye vala néki. Pudentzia az Attyától, és Annyától meg-tanított, kegyes; irgalmas, és jószágos tselekedetekre. Kik e' világból ki-múlván, e' két nénék fok jószágoknak; és gazdagságoknak örökös maradának: az okáért azokból némely részt el-adván, annak az árrát a' szegényeknek osztogatták. E' két nénéknek: gyakorlatossága bőjtölés, és szüntelen való imádság vala. Ők voltak oka, hogy mind az ők szolgálai meg-kereszteltettek, kik kilentzven haton voltak.

2. És mint-hogy Antoninus Tsászar, nyilván meg-parantsolta vala, hogy a' Keresztényeknek templomi ne lennének, az hol Isteni szolgálatot nyilván tehetnének: a' Szent Pudentzia házába gyűltek, és minnyájan Oltári Szentséggel ottan részesültek. Ez a' Sz. Szűz tartotta házában I. Pius Pápát: és minden szükséges dolgaira gondot vifelt nagy szerezettel. E' Szent gyakorlatosságban magát foglalván, ez életről az örök életre méne. Az ő teste az Attya, és Anya koporsójában temetteték, a' Prifztzil-ia tziinteremében.

3. Mint-hogy Szent Pudentzia halála -után -is Antoninus Tsászar parantsolattára, sok Keresztények meg-öletettek a' Kristus Jésus hitert; a' kik el -futottak a' kegyetlen öldözöknek kezeitől, igen nagy félelemben, és szorongatásokban voltak. Ez illyenek meg -vi-

gaztaltattak Szent Paraffed Szűz-által, ki bé-fogadta azokat házába, és enniek adott nekik. A' kik Rómából ki-akartak menni, azoknak pénzt adott az útra. A' kik betegek voltak meg-orvosoltatta, és jó gondgyokot vifelte házában. A' kik meg -öletettek az igaz hitért el-temette. A' kik fogságban tartattak enniek küldött nekik, és gondot vifelt szükségekre. Tulajdon házait, könyörögvén, Templokká szenteltette, Első Pius Pápa -által.

4. Ezekben, és egyéb jó-tselekedetekben gyakorolván magát Szent Paraffed, és lárván az Anyaszent-egyháznak igen nagy háborúságit, öldözéfit, és szorongatásit, nagy buzgósággal könyörge, az Ur Istennek: méltóztatnék ő Szent Felsege ki venni őtet e' világból. Meg-halgatá Isten az ő könyörgését, tekintvén az ő érdemes jó-tselekedetire, mellyekben magát szüntelen gyakorlotta. Az-okáért meg-betegedék, és ezébe vévén, hogy el-közelgetne az ő halála, testamentomot tón, hogy a' szegényeknek adattafsék az ő jóízága, melly meg-maradott vala. Ezek -után meg-adá lelkét Istennek, hogy örvendezzen az ő jó-tselekedetinek gyümölszivel Mennyeeknek orizágában. Az ő teste temetteték az attya, és anyja, és Szent Pudentzia nényye temető helyében, Antoninus Tsászar idejébea, nagy tisztességgel.

5. Minnyájan azok, a' kik gazdagok, ha el-akarják a' vétkekbe esni való alkalmatóságot távoztatni, gondollyák-meg, hogy szűkség fok alamifnát adni: mert az Ur Isten igen szoros számot véssen arról. Azért a' gazdagság, vagy örök üdvösségekre, avagy örök kárhovatnyokra alkalmatóság léfzen nekik. Ezt jól értették Szent Pudentzia,

és Paraffed Szűzek, kik gazdagok voltak, és fok alamifnát adtak; és azért meg-menekedtek fok vétkekbe esni való alkalmatóságtól: és fok jó tselekedeteknek érdemiért bé-vitettek Mennyeknek országába az Istentől: és meg-koronáztattak az örök ditsőségnek koronájával. Mellyet adgyon mi-nékünk-is az irgalmas Isten, Amen.

SZ. DOROTTYA Szűz, és Mártir élete.

Szent Ifzidorus, Tzezáriai Eufzébíus, és Béda által meg-iratott.

I. Szent Dorottya Kapadoczia tartományában Tzezária városából való volt. Még leányzótska lévén, igaz Keresztényi tselekedetekben gyakorlotta magát. Okosággal, és vigyázással fok embereket igen fellyül haladott. Minnyájan, a' kik ismérték, látván őtet, ditsdítették az Ur Istent, hogy olly tekéletes leányzót teremtett legyen, kinek, ha nagy volt a' bőltseége, nem kisseb' volt az alázatósága, ha nagy volt a' szépsége, nem kisseb' volt a' tisztasága; honnét az ő hire minden felé ki-terjede. Az üdöben az Anya-szent egyház igen kegyetlen üdözést szenved vala Dioklérziánus Tsáfzartól; kinek egy Szapritzius nevű magához hasonlú kegyetlen szolgája, halván hírét Dorottryának, mingyárt Tzezária városába méne, és meg-fogattatván a' Szűzet, maga elejébe

viteté. Áll vala Szent Dorottya le-hajtott szemekkel, de elméjét az Istenhez fel-emelvén, imádkozik vala. Monda néki a' Tisztartó: Kinek hinak téged? Ki monda: Dorottryának. Monda ísmég Szapritzius: En téged azért hozattalak ide, hogy mentsd-meg magadat a' rút gyalázattól, mellyel bé-vádoltattál a' Tsáfzárnál, hogy te is pártos vólnál: melly gyalázatból könnyen ki-tisztítod magadat, ha az ő parantsolattyára, áldozatokat tészsz az Isteneknek. Felele Szent Dorottya: Az Egeknek Tsáfzara nékem azt parantsolta, hogy csak őtet imádgyam, és nem az Isteneket, kik sem az Eget, sem a' földet nem teremtették. Itéld-meg te magad, a' földi Tsáfzárnak kell-e inkább' engedni, vagy az Egek Tsáfzárának? Monda néki a' Tisztartó: Tedd félre most ez okoskodást, ha jó egésséggel vizsgálz akarsz téni az házadhoz, és tégy áldozatot az Iste-

neknek; más-képpen tselekedvén, készítsd magadat a' kínzásoknak el szenvedésére. Felele Szent Dorottya: Én femmi-képpen nem akarom azt mivelni, a' mit te parantsolsz, és nem fokat félek a' kínzásoktól, mellyekkel engem fenyegetsz, mert kevés ideig tartnak; hanem azoktól a' gyötrelmekről félek, mellyek mind örökké megmaradnak, mellyeknek prédául adatnám, ha meg-tselekedném, a' mit te parantsolsz.

2. Látván a' tiszttartó a' leányzónak áhataratóságát; igen meg-haraguvék, és meg-kötözttvén őtet, magaffan fel-húzatá egy kerékkel, és ott hagyá állani. Midőn a' Szűz olyan módon látá magát lenni, és hogy minnyájan őtet néznék, monda a' tirannusnak: Ugy látom, hogy te tsufolkodni akarsz én-velem: tselekedd-meg hamar, a' mit akarsz tselekedni, és végezd-el az én gyöt.elmimet, mert egyéb-képpen lehetetlen, hogy meg-lássam azt, a' mit olly igen kívánok. Monda a' Tiszttartó: Mit kívánsz te látni? Felele a' Szent Szűz: Én kívánom a' Krisztust az élő Istennek Fiát. Monda a' Tiszttartó: Hol van a' Krisztus? Felele Szent Dorottya: Istensége-szerént minden helyen vagygon, embersége-szerént pedig jobbjafelől ül az ő Szent Attyának Meny-országban, és ott az Istennek minden javaival örvendez abban a' bődög hazában, holott soha tél nintsen, hanem szüntelen

való gyönyörűséges tavasz: ott mindenkor virágok, liliumok, és rósák vannak: Ottan eleven kút források, és folyó vizek, minden egyéb kívánatos dolgokkal taáltatnak, mellyekkel az igazak lelkei mind örökké örvendeznek az Isten társaságában. Te mind ezekben részesülnél, oh Szapritzius, ha Kereszténnyé lennel. Félt a' Tiszttartó, hogy némely Bálványozók meg ne fzeretnék azt az hazát, mellyről Dorottya olly jeles dolgokat beszéle, és meg-szünnének áldozni az Isteneknek: az-okáért el-viteré onnét őtet, és két aszszonynak ajánlá, kiknek egygyikét Krisztének, és a' másikat Kalisztének hitták. Ezek az Aszszonyok Keresztények vóltak, de a' gyötrelmekről meg-rettelvén, meg-tagadták vala a' Krisztust. Ezeknek azért monda Szapritzius: Ti jól tudgyátok mennyi jót tselekedtem veletek, hogy elhagyván a' meg-feszített emberben való hitet, az Isteneknek áldoztatok: de fokkal nagyob' ajándékokat véstek én-tőlem, ha véghez viszitek, hogy ez a' leányzó azt tselekedgye, a' mit ti tselekedtetek.

3. A' magok házokhoz vivém a' Szent Szűzet ez a' két aszszony, erőssen kezdék hitegetni őtet, hogy úgy tselekednék, a' mint ők tselekedtek; és oltalmazná-meg életét; és gondolná-meg mi-képpen áldoztatnének a' Keresztények, kik nem csak minden jószágoktól, ha-

nem életről - is meg-főzhatnak vala: de a' Pogányoknak igen jól van dolgok. Felele nekik Szent Dorottya: Jól látzszik, hogy ti nyomorúlt aszfszony állatok, és vakok vattok, mivel-hogy illy dolgot beszélletek, és tselekedtetek. Nyomorúlt aszfszony-állatok vattok, mert a' testi haláltól félvén, el-hadtátok az örök életet: és vakok vadrok imádván a' Bálványokat, melly nyilván való vakság: mert, ha jól meg gondollyátok, azok nem egyebek, hanem kövek, fák, és rezek. Ha pedig azokra tekintetek, kiket jelentenek, meg-láttjátok, hogy azok igen gonosz életű, minden vétkekkel tellyes, istentelen emberek vóltak; az-okáért azok-közül csak egy - is nints Isten, mert az Istenben semmi véték nem találthatik. Hogy pedig ti az mondjátok, a' Keresztényeknek rozzszúl vagyon dolgok, de a' Pogányoknak jól. Ha jól meg-gondollyátok, ezetekbe vehetitek, hogy a' Kereszténynek jól van dolga, és meg nem tsalatkozik; de a' pogánynak rozzszúl vagyon, és igen meg-tsalatkozik. Mivel-hogy más világ-is lévén, a' ki e' világon nyomorúságokat szenved a' Krisztusért, annak örök élete, és öröme léfzen a' más világon; de a' ki e' világon gyönyörűségekben él, annak a' más világon örök veszedelme, és gyötrelme léfzen.

4. Ezeket mondván Szent Dorottya, meg-változtaták elméjeket

az aszfszonyok, mondván: Ha tudnók, hogy meg-botsátana nekünk a' Krisztus Jébus, ísmég Keresztényekké lennénk, ha ugyan meg-kelelene-is hálnunk ő-érette. Monda Szent Dorottya: El-hidgyétek azt minden bizonynal, hogy semmi dolog inkább' nem retzszik az Ur Jébusnak, mint az irgalmaság, és mennél nagyobbak a' meg-térő bűnőfnek vétkei, annál nagyob' irgalmaságát mutatja hozzá. Mí-dőn Krisztétes, és Kalisztes ezt hal-lák, a' Szent Dorottya lábaihoz borulának, és firván kérék őket, könyörgene érettek az Istennek. Sz. Dorottya nagy örömmel térdeire álla, és fel-emelvén szemeit, és kezeit az Égre, monda: Uram Isten, ki mondtad: *Ezech. 33. 8. 11.* Nem akarom az istentelennek halálát, hanem, hogy meg-térjen az istentelen az ő utáról, és éljen. *Ezech. 18. 30.* Térjete meg, és tartsatok penitentiát minden hamiságtokról: és nem léfzen romlástokra az hamiság. És hogy: *Luc. 15. 7.* Öröm léfzen Menyben egy penitentia-tartó bűnőfön, inkább' hogy-sem kilentzvenkilentz igazakon, kik nem szűkölködnek penitentia-nélkül. Könyörgök néked, irgalmazz ezeknek a' két teremtet állatidnak, kiket az ördög ki ragadott vólt a' te nyájadból, vidd-vissza Uram őket a' te aklodba: emlékezzél - meg, hogy érettek ki-öntötted tulajdon véredek.

5. Midőn a' Sz. Szűz így imádkoznék, imé némelyek el-küldetének a' Tirannustól, hogy elő-hívnák őket, kik mikor elő-menének, félre hívá őket a' Tisztartó, és mőnda nekik: Reá-vőttétek-e' Dorotttyát, hogy az Isteneknek áldozzon? És ők felelének: Magunk is meg-bántuk, a' mit tselekedtünk: és nagyot vétkeztünk, örök győtrelemnek veszedelmére vetvén magunkat, hogy hamar el-múlandó győtrelemeket el-kerülhetnénk. Midőn ezt hallaná Szapritzius, meg-szaggatá ruháját dühőtségében, és ordita mint az orofzlány. Az-után meg-parantsolá, hogy egy nagy kementze tüzet gyűjtanának, és hátra kötözvetvén kezeket, a' két aszszonynak, mind a' kettőt abba a' tüzes kementzébe taszítatá, kik könyörgének az Istennek, vegye kedves áldozatúl az ő halálokat, és bocsássa-meg az ő vétkeket, és így meg-valván az Ur Jėsus Kristust mártiromságot szenvedének. Látván ezt Szent Dorottya igen őrüle: a' Tirannus pedig csak nem meg-hólt dühőtségében; az-okáért mezitelen vetkezteré őtet, és magassan fel-húzatá a' tsigával, és igen kegyetlenül meg-kinzátá őtet úgy annyira, hogy az ő gyenge testének ragjai, ki mozdúlván helyekből, ide's tova kezdének szakadozni, noha őrőmnek jeét mutatta az ortzáján.

6. Kérdé Szapritzius, miért őrülene oly nagy győtrelemben lévén?

Felele Sznnt Dorottya: én azért őrülok, hogy a' melly lelkeket az őrdög meg-főzött vala te általad az Isten országától, azokat vízfszavévė oda az Ur Isten én általam. Annak-okáért én azt kívánom, hogy szorgalmatosson kineztas engem, hogy hamarėb' lehessek azoknak társaságában. Akkor Szapritzius szővetnekeket gyűjztatván a' Szűz ődalaira tartatá, mellyek a' belső rézkegig égeték őtet. De mennėll inkább' nevedtek a' győtrelemek, annál inkább' tsufolta a' Szent Szűz a' kegyetlen tirannust: ki le-véteté onnan őtet, és artzúl tsapdoztatá, hogy oly nagy őrőmnek jeét ne mutatná. Mār a' szolgák, kik őtet kinzották, el-faradtak vala, ő pedig el nem faradott még több' győtrelemeket szenvedni, sőt mindenkor az ő szivének nagyob' őrőmėt mutatya vala. A' Biró nem szenvedhetvén továb' az ő őrőmėt, meg-parantsolá, hogy a' feje el-vágásék. Őrőmest hallá a' szententziát Szent Dorottya, nagy hálakat adván az Ur Jėsusnak, hogy őtet immár az ő menyegzőire-hiná.

7. Egy Teofilus nevű törvėnytudó Doktor, halván annak előtte Szent Dorotttyától, hogy a' Jėsus Kristus hazájában mindenkor liliumok, rósák, és győmőltősök vólnának, mőnda tsufolás-kėppem e' Szent Szűznek, mikor a' feje vérelėre vitenék: Hallod-e' leányzó, kėrlek téged, mikor a' te Jėgye-

fed hazájában léfesz, küldgy nékem a' rósákból, és a' gyümölcsökből. Felele Szent Dorottya: örömeft meg-tselekefzem: az igazság szolgáltatásának helyére jutván, kéré a' Szűz, engednék-meg, hogy imádkoznék egy-kevesé; midőn azért könyörgene az Istennek, egy igen szép ifiatska meg-jelenék néki, három igen szép rósát, és három fris almát tartván egy edényben: kinek monda a' Szűz: Menyel Teofilushoz, és mondgyad az én részemről, hogy én meg-küldöttem azt ő néki, a' mit én-tőlem kért. Az-után el vágaték a' Szent Dorottya feje, és a' lelke Menyörizágba méne.

8. Azon-közbe, midőn Teofilus csufolkodnék, és nevetkeznék, a' Szűz ígéretéről, és arról beszélle a' Tisztartó barátinak, imé meg-jelenék előtte a' meg-nevezett szép ifiatska, és monda néki, hogy véle akarna szólani. Igen tsudálkozik Teofilus nem tsak szépségén az ifiatskának, hanem az ő nagy böltsességén-is: ki olly szép rendelén tudná véghez vinni a' követséget; és fő-képpen mikor mondaná, hogy Dorottya, ígéleti-szerént akarván tselekedni, ő küldötte néki azokat az almákat, és rósákat, az ő Jegyesének mennyei paraditsomából. Teofilus el-vévé az ajándékát, és az ifiatska el-rejtézik, bizonynal meg-mutatván, hogy az Isten Angyala volna.

9. Meg-félemlék a' Doktor, és az-után kiáltani kezdé, mondván: Bizonynal a' Jépus Kristus igaz Isten, és nints más Isten ő Szent-Felsége kívül. Minnyájan hallák ez ígéket, a' kik jelen valának, és igen tsudálkoznak, mert jól tudták minnyájan, melly igen tört az-előtt Teofilus a' Keresztények ellen. A' Tisztartó meg-háborodván e' történeten, okát kérdé a' Doktortól, és ő meg-mondá azt néki. Mind-az-által igen meg-fenyegeré, hogy meg-öleti őtet, ha többször arról szállana, és, ha nem imádná az Isteneket. De Teofilus Doktor tsak azt kiáltya vala, hogy ő Keresztény volna, és többször nem akarná imádni a' köből, fából, és rézből tsináltatott Isteneket, kik süketek, vakok, némák, és semmi-képpen meg nem fegethetik azokat, kik őket imádják.

10. Olly böltsen szól vala a' Bálványok ellen, hogy halván a' Pogányok fokban Keresztényekké akarának lenni: de Szapritzius, hogy azt meg-ellenzené, látván a' Teofilus állhatatosságát, igen kegyetlenül meg-tsigáztata őtet, magassan felvonatván, a' kezeit kereszt módra két felé húzatá. Midőn Teofilus abban a' nagy gyötrelemben magát látná, monda: Most bizonynal Kereszténynek mondathatom, mert a' Keresztre helyheztettek engem, a' mint az Ur Jépus Kristussal tselekedtek. Az-után meg-parantso-

lá a' Biró, hogy bizonyos vas kör-
mökkel meg-fzaggatnák a' testét,
és midőn a' szolgák az egész testét
meg-fzaggatták volna, el-annyira,
hogy minden felől tsorgana a' vé-
re, monda néki a' Biró: Teofilus,
könyörűly a' te testeden, kinek ő
felele: Szapritzius, könyörűly a' te
lelkeden. Annak-utánna a' Tisztar-
tó azt parantsolá, hogy a' fejét el-
vágják. Nagy örömmel fogadá
Teofilus az halált, halákat adván
a' Jésus Krisztusnak, hogy tizen-

egy orakor híván őtet az ő szőlő-
jébe, mindaz-által annyi jutaimat
adna néki, mint azoknak; kik e-
gész nap munkálkodtak: mert,
nagy a' mi Urunk Istenünknek ir-
galmafsága. Az Anya-szent-egy-
ház a' Szent Dorottya Innepét
szenteli Bőjt elő havának hatodik
napján, melly napon Mártirom-
ságot szenvedett, Krisztus Urunk-
nak két-fzáz nyóltzvan-kilentzedik
esztendejében, Dioklétziánus Tsá-
fzár idejében.

Sz. ZSUZSANNA Szűz, és Mártir élete.

*A Római Anya-szent-egyház Notá-
riussá által meg-iratott.*

1. **A**Zt mondgya a' Bölts: Sap.
7. §. 7 Kivántam, és érte-
lem adatott nékem; kértem, és én
belém jött a' böltsétség lelke, és
fellyeb' böltsállóm azt az Ország-
goknál, és Királyi székeknél, és a'
gazdagságokat semminek állítom
ahoz képest. Ugyan azont mondot-
ta Szűz Sz. Zsuzsanna: mivel-hogy
ő a' Dioklétziánus Tsáfzár fiának fe-
lesége lehetett volna, és az-után
a' világnak Tsáfzárnéja, de azt
semminek állicá, és meg-veté a'
Jésus Krisztus szerelméért.

2. Dioklétziánus, és Makzimiánus
Tsáfzárak idejében, Gábinus nevű
Római Papnak, ki Kájusnak a' Ró-
mai Pápanak, és Dioklétziánus Tsá-
fzárnak atyafia volt, vala egy Zsu-
zsanna nevű leánya igaz házafság-

ból született, ki igen ékes terme-
tű vala. Gábinus a' Deáki tudomá-
mányban, és Filozofiaiban igen bölts
lévén, a' leányát-is meg-tanítá
miad azokra a' miket tudott, úgy
hogy egész Rómában nagy hire lön
a' leányzónak. Némellyek nemef-
ségéről ditsérték őtet, némellyek
az ő gazdagságiért nagyra böltsül-
lötték, egyebek pedig az ő szépsé-
gét a' tsillagokig magafszcalták: de
mindenek felett ditsérik vala az ő
éles elméjét, és mély tudományát.
De még más igen nagy ditséretre
méltó dolog találtatott ő-benne,
mellyet az üdönök gonosz volta-
miatt csak kevesen tudtak, tudni-
illik, hogy ő kitsinségétől fogva
igen ájtatos Keresztény volna.

3. Ímérte Zsuzsárnát Dioklétziá-
nus Tsáfzár, és mivel-hogy Makzimi-
must, avagy Makzimiánust fiává fo-

gadta volt, Zsuzsánnát néki akarta adni feleségül, mert annak akarván adni az Imperiumat, ítéle, hogy Zsuzsanna-is az ő jó erköltsiért, és ditséretes maga - vífeléséért méltán Tsáfszárné lehetne. Annak-okaért a Tsáfszár Klaudiusf az atyafiát Gábinushoz a leányzó Attyához küldé, hogy szöllana néki e' dolog felől. El-menvén Klaudius monda Gábinusnak: Bóldog vagy te, mert a' Tsáfszár Zsuzsánnát a' te leányodat, az ő fiának Makfzimianusnak akarja adni: az-okaért gondod legyen reá, hogy ez dolog hamar véghez menyen. Felele Gábinus: Megmondom a' Bátyámnak Kájus Pápanak, és a' leányomnak Zsuzsánnának, és az-után válaft adok. Midőn azért Kájus Pápa, Gábinus, és Zsuzsanna egygyütt lévén: ez dologról beszélgetnének, monda Zsuzsanna; Tiszteletes Bátyám Uram, és édes Atyám, én Keresztény vagyok, Keresztény atyáktól születtem, és onokája vagyok a' Római Pápanak, kü Feje, és Mestere az egész kereszténységnek; mit mondanának az emberek, ha én egy kegyetlen pogányhoz mennék házas-társul? holott még magatok-is meg-utáltátok a' Tsáfszár atyátok-fiának lenni, mivel oly kegyetlen dühösséggel üklözi a' Keresztényeket. Mondom azért, hogy én sem ahoz a' pogányhoz, sem pedig más emberhez soha nem megyek házas-társul, mivel hogy az Istennek szenteltem az én szűzelségemet. Monda néki Kájus Pápa, és Gábinus az atya, Édes

leányom, tartsd-meg, a' mit fogadtál az élő Istennek.

4. Annak-utánna Klaudius a' válaftért méne, és a' népet kívül hagyván, csak ő maga méne-bé az házba. Azon-közbe Kájus Pápa-is oda érkezék, és Zsuzsanna-is jelenlétén, Isteni, és lelki dologról kezdének igen édesdeden beszélgetni, úgy - annyira hogy Klaudius Kereszténnyé lön, és az-után az ő felesége, és két fiai hasonló-képpen tselekedének. Dioklétziánus nem győzven várni a' válaft, el-küldé Makfzimust-is a' Klaudius ötsét, hogy látná-meg mit végezett volna a' Battya az házasság felől. Makfzimus oda mervén, az hol Kájus Pápa, és Klaudius az ő battya Zsuzsannával egyetembe valának, ő-is hasonló-képpen megtéte, és Kereszténnyé lön, mint a' Battya. Monda Kájus Pápa: Mind ezeket a' Zsuzsanna Szűz könyörgélieért térítette-meg az Úr Isten. Minek-előtte a' Szent Pápa ezeket meg-keresztelte volna, egy-néhány nap böjtölte őket, és az-után meg-keresztelé, és Misét szolgálván, a' Krisztus Szent Testével meg-áldoztatta őket. Ezek az ujjonnan született Keresztények, a' Szent Kájus Pápa lábához borulván, azokat nagy örömmel megtsókolák. Sz. Zsuzsannának-is igen közfönék, hogy az Isten ajándékát ő-általa vették volna: és minnyájan hálákat adának a' minden jók szerzőjének az Úr Jébus Krisztusnak.

El-telének némely napok, melyekben ezek az új Keresztények, az Hit dolgaira, és ágazatira megtanítatának, és szent tselekedetekben foglalák magokat, úgy mint bőjtölésekben, imádságokban, almisnákodásban, el adván jószágokat, és az árrát a' szegényeknek osztogatván. Minnyájan a' Gábinus Pap házába gyűltek éjjel, és ottan Zsoltárokat, és Ditséreteket énekeltek az Ur Jésus Kristus tisztességére.

5. Nem fok ideig leheté titkon ez ditséretes dolog: mert Dioklétziánusnak értésére adarék egy gonosz Arrifzius nevű ember által, ki gondolván, hogy az által magának kedvet nyerhetne, meg-jelenté, mit tselekednek vala a' Keresztények. A' Tsásfár rettenetes-képpen megharagúván ez dolgon, egy Julius nevű kegyetlen pogány fejedelmet küldé oda fok fegyveres vitézekkel, az hol egybe gyűltek vala a' Keresztények; hogy azokat mind a' tömletzbe rekeljzené. Mellyet Julius meg-tselekedvén, azt parantsolá Dioklétziánus, hogy Gábinus, és Zsuzsanna a' leánya a' tömletzben tartassanak, és a' többi ölettesfenek-meg, kik meg-égettetvén mártiromságot szenvedének: Kájus Pápan kívül, ki az-után szenvedett mártiromságot. Annak-utánna némely napok el-telvén, meg-parantsolá a' Tsásfár a' feleségének Szerena Tsásfárnénak, hogy Zsuzsannát vinné a' maga házába, és

igyekeznék el-hitetni véle, hogy tagadná-meg a' Krisztust, és menne az ő fiához Makszimianushoz házastársúl. A' Tsásfárné a' maga házába vivé Szent Zsuzsannát, és mivel-hogy titkon maga-is Keresztény vala, tsak magán szólla néki, a' Krisztus Jésus erőfítsen-meg téged, oh szép leányzó. Midőn Sz. Zsuzsánna hallá a' Jésus nevét tőle, monda: Hálákat adok az én Uramnak Istenemnek, mert ő hatalmas minden helyen. Egygyütt maradának egynéhány napokig a' Tsásfárné, és Szent Zsuzsanna, mindenkor hálákat adván az Istennek, és tisztelvén őtet énekekkel, és imádságokkal.

6. Az-után Dioklétziánus Tsásfár a' feleségéhez küldé, akarván meg-érteni, mire vörte volna magát Zsuzsanna. A' Tsásfárné azt izenéné néki, hogy Zsuzsanna semmi-képpen nem akarna arra hajolni, a' mit tőle kívánnak; annak-felette illy tanátsot-is ada, mondván: Mivel-hogy a' Tsásfár fiához nem akar menni, semmit sem kellene véle gondolni, mert vannak több nagy renden lévő leányzók, kik közül könnyen választhat Makszimianus feleséget magának. Ezeket étvén Dioklétziánus, szólla a' fiának, mondván: En nem akarom, hogy mondassék az én Udvaromban, hogy erőzzakkal vettem néked egy leányzót az házamba; azokáért botsásd vívsza Zsuzsannát az Attya házához, és az-után mivel

azt, a' mi néked tetfzik. Szent Zsuzsanna vízfőz-viteték az ő Attya Gábinus házához a' Tsáfzár népe által. Ezfébe vévé a' Szent Szűz, mit akarnának véle tselekedni éjjel az Attya házánál; az-okáért bé-rekefzté magát egy kamarába, és a' földre borúlván, segítséget kére az Ur Jésus Kristustól, szabadítaná-meg őtet a' veszedelemtől, mellyet néki akarnak vala tselekedni. El-méne Makzimianus véghez vinni gonosz szándékát, és bé-men-vén a kamarába; egy Angyalt láta Zsuzsanna mellett, ki nagy fényesség-től vala környül vétetve. Az ifjú igen meg-félemlék, és nagy rettegéssel ki-méne a' kamarából, és abból az házból, és elő-bezfélé a' Tsáfzárnak, mit látott volna ottan. Monda néki Dioklétziánus: Ezek a' Keresztények búbajos babonás boszorkányok. Az-után egy kegyetlen vak - merő barátjának Kurtziusnak azt parantsolá, menne-el, és látná meg, minémü látás volna az. Oda méne Kurtzius, de nagyob' rettegéssel tére-vízfőz, hogy-fem Makzimianus.

7. El-múlván az étfzaka, Dioklétziánus azt parantsolá egy gonosz szentség-törő Matzedonius nevű ifjentelen embernek, menne a' Zsuzsanna házához, és tétetne áldozatot véle az isteneknek, avagy öletné-meg őtet. Bé méne Matzedonius a Gábinus házába, és ki-küldé Zsuzsannát a' kamarájából, és ol-tárt csináltatván, arra helyhezteré

a' Jupiter Bálványát. Mikor a' Bálványt meg-látá Sz. Zsuzsanna, fel-emelé szemeit az Egre, és könyörge az Istennek, venné-el azt előle, ne látnák az ő szemei azt a' pokol-béli ördögöt. Matzedonius szorgalmaztattya vála a' Szűzet, hogy imádná a' Bálványt, de ő annál inkább' könyörge az Istennek, venné-el azt az utálatoságot ő-előle. A' Bálvány el-rejtezek, és Matzedonius monda: Meg-győződtt téged az aranyhoz való kívánság, de kö-fzönöm néked, mert a' Jupiter aranyas képét el nem loptad volna, ha nem szeretnéd az Isteneket: Felele Szent Zsuzsanna: Sőt az én Istenem egy Angyalt küldé, ki elveté előlem ezt az ördögöt, hogy a' szemeimet bé ne moiskolnám, annak szentség-törő utáatos látásával.

8. Az-után Matzedoniusnak egy szolgája érkezék oda, ki monda, hogy a' Jupiter képe a' közel való piacon, teleycséggel bé-vagyon a' sárba keverve. Matzedonius úgy meg-haraguvék ez dologért, hogy maga tulajdon kezeivel meg-ragadván a' Szűznek ruháit, rútul meg-szaggatá, és artzul tsapdosván őtet, bottal-is igen meg-veré. Szent Zsuzsanna hálákat ada a' Jésus Kristusnak, hogy méltó lótt volna azt a' gyalázatot szenvedni az ő szerelméért. Matzedonius pedig nagyob' dühöfiséggel bé-telvén, kiálta men-nél inkább' leheté, hogy tenne áldozatot Zsuzsanna az Isteneknek,

mert, ha azt nem miveli, mingyárt szörnyű halállal meg-öleti őtet. Ő pedig mőnda, hogy soha áldozatot nem akar tenni, hanem csak az Ur Jėsus Krisztusnak. Matzedonius minden dolgot ertésere ada Dioklėtzianusnak, ki azt parantso-
lá, vágják-el a' fejét Zsuzsannának a' maga tulajdon házában, és úgy tselekedének. Az ő Szent tőstét bősűleteffen temetteté Szerena Tsászárné az Alekszander tziinteremé-

ben. Ugyan azon nap Kájus Pápa Misét szolgálta abban a' tziinterem-
ben a' Szent Zsuzsanna Szűz, és Mártir tiztetségere. Az Anya-szent-
egyház emlékezetet tőfzen e' Szent Szűzről az ő Mártiromságának nap-
ján, melly vőlt Kis Alzizony ha-
vának tizen-egyedik napján, Kri-
stus Urunknak két-száz kilentzve-
nedik esztendejében. Dioklėtzianus
Tsászár idejében.

Sz. RUFINA, és SZEKONDA Szűzeknek, és Mártiroknak élete.

*Sommába foglaltatott Villégás Al.
fonfszus - által.*

1. **R**ufina, és Szekonda nénék ne-
mes nemzetes leányzók vől-
tak, Romában szűlettettek: az At-
tyoknak neve Alsterius, és az An-
nyoknak Aurelia vőlt. Történék,
hogy Valérianus, és Galiénus Tsá-
szároknak űidőzésében, sok Keresz-
tények Mártiromságot szenvedtek
Romában. Az-okáért Armentár,
és Verin ez két nénéknek jegyefi
meg-tagadák a' Jėsus Krisztust, a'
győtrelemnek félelme miatt, és a'
pogányok részere állának. És meg
nem elégedvén tulajdon lelkeknek
el-veztsésével, ugyan azon gonofs-
ra akarják vala venni az Isten szol-
gálóit. A' Szent leányzók, hogy
el-fuffanak ez nagy veszedelemtől,
szekerekre rakák drágab marhájo-
kat, és Toskánom felé indulának,

holott attyoknak némelly jószági
valának. Mikor az ők Jegyefi meg-
érték ez dolgot, meg-jelenték Agé-
szila Gróffnak, és mondanak: Tegy
igazat, és őltalmazd-meg az Iste-
neknek tiztetségét: mert a' mi
jegyefink Rufina, és Szekonda azok-
nak meg-utálására, és a' mi meg-szė-
gyenítésűnkre meg-vetettek min-
ket, és Toskánom felé mentek, hogy
ottan nagyob' szabadsággal imád-
gyák a' Jėsus Krisztust, kit ők igaz I-
stennek vallanak lenni. Mikor Agész-
la ezt meg-érté, fegyveres népet vőn
magához, és utánnok menvén, eléré
őket a' Flaminiai útban. Vifszá-ho-
zá a' városba őket, és Junius Pré-
fektusnak kezere ada, mondván:
Ezek a' szentség tőró leányzók,
meg-utálván a' mi Tsászárinknak
parantsolatit, nem akarták a' mi
Isteninket imádni, hogy egy meg-

feszítettett embert imádgyanak: és el mentek vólt Romából, az ók Jegyefeknek akarattyok-ellen. Én utánnok menvén, hivatalom-szerént vízfíza-hoztam őket: és téged illet immár meg-ítálni őket.

2. Junius tömletzbe téteté őket, egy-mástól el-választván. Harmadik napon szólla Rufinának, és monda: Te nemes személy lévén, miért tézzed magad olly alá-valóvá, hogy jobbnak iteled lenni tömletzben lanyargattatni, hogy-fém szabadon lévén a' te férjeddal örvendezni. Felele Rufina: Ez tömletznek, és kötözéseknék vége léfzen: és elzközök léfznek engemet megszabadítani a' tömletzről, mellynek soha vége nem léfzen. Monda a' Préfektus: Hadd-el ez hiúságos vélekedéseket, és imádgya az Isteneket, és örvendezhetz a' te jegyefeddal, és fok elztendőkgig élhetz ő-véle. Felele Szent Rufina: Te két hafzontalan dolgot tanátszlaz nekem, és harmadikot bizonytalanl igírfz. Elsőbben azt akarnád, hogy én áldozatot tennék az Isteneknek, mellyet, ha én tselekedném, lelkemet el-veszteném. Te azt akarnád, hogy én restli-képpen gyönyörködném Jegyefemmel. Inót következnek, hogy el-veszteném a' szűzefséget, és kivált-képpen való koronát, melly adatik a' szűzeknek. Te azt igéred, hogy fok elztendőkgig fogok véle élni, melly kétséges, és bizonytalan dolog: mert te nem tudod, és én sem tu-

dom, ha élünk-e' holnapi napon. Monda a' Préfektus: Meg-fűzűnek a' beszédek, mikor read jönnek a' gyötrelmek. És meg-parantsola, hogy oda hozattafsek Székonda, hogy látván a' nényét gyötretetni, félvén, hogy ő-is hafonlóképpen meg-kinoztatnék, áldozatot tenne az Isteneknek. Mihent Szekonda oda viteték, Rufina mezeitelen verkezteték, és igen kegyetlenül meg-veretteték, és ostoroztaték.

3. Mikor ez dolgokat látá Szekonda, fel-kiváltván monda a' Préfektusnak: Mi dolog ez istentelen gonofz ember, miért az én nénemet ditsőségre méltóvá tézted, és azon ditsőségtől meg-fosztasz engem? Ha te kinoztatod őtet, mivel-hogy Keresztény, és nem akar az Isteneknek áldozatot tenni: én is Keresztény vagyok, és az Isteneknek áldozni nem akarok. Ha te azt gondolod, hogy én gyengéb' vagyok, és nem szenvedhetem a' kínzásokat, a' mint ő, te meg-tsalatkozól: mert mikor én erőmben meg-fogyatkozom, az én Uram Jépus Krisztusom erőt ad nekem, az én kívánságom-szerént, mellytől vífeltertem, ő-érette szenvedni. Felele a' Préfektus: Igazat mondasz abban, hogy minden dologban hafonló vagy a' nénédhez, és meg-érdemled meg-veretnetni, ostoroztatni, és gyötretetnetni, a' mint ő: mindaz-által bolondab' vagy te ő nálánál, noha mind a' ket-

ketten bolondok vattok. Monda Szekonda: A' néném, és én nem vagyunk bolondok, hanem mind ketten Keresztények vagyunk; és az igaz hitért gyötrelmeket szenvedni kézzek vagyunk. Mert mennél nagyobbak lesznek a' gyötrelmek, mellyeket a' Krisztusért szenvednek a' Keresztények, annál nagyobb', és drágab' koronájok leszzen Meny-országban.

4. Monda a' Préfektus: ha azt akarod, hogy bõltsnek, és okófnak tartalak tégedet, kérjed nénédet, hadgya-el meg-általkodott vakmerõségét: és mind ketten imádgjátok a' mi Isteninket: és házasodgyatok - meg Jegyefítéssel. Jelen vala ottan Agészila, ki õket megfogta vala, és monda: Nem lehet, hogy ezek meg-házasodgyanak, mert a' szentség-törés, mellyet miveltek a' mi Isteninknek megutálásában, méltatlanokká tõtte õket az házasá-ra. Felele Szekonda: Te méltatlanoknak mondasz minket férjhez menni, mint-hogy Keresztények vagyunk, mintha mi azt kívánnók? hidgyed bizonynyal, hogy szűzelségben-is meg-akarunk maradni, mint a' Krisztus hitében: mert ilyen módon inkább szerettetünk a' Jésus-Kristustól; és nagyobb' ditsóság adatik nekünk Mennyeknek Országában. Akkor monda a' Préfektus: Mi leszzen osztán, ha a' szűzelséget el-vesztitek, akaratotok-ellen? Felele Szekonda: Ha erőszakot téfznek rajtunk, a'

Krisztus Jésus kívált-képpen való nagy jutalmat ád; olly nagy bolduságnak szenvedéséért. Job azért veréffel, ostorozással, kövezéssel, tüzzel, vassal, és akár minémü gyötrellemmel, kintoztas minket; alkalmatoság leszzen, hogy nagyob' ditsóséget nyerjünk.

5. A' Biró mind a' két Szűzet egy fetét tõmletzbe vetteté: és hogy nagy füstõt tsinállyanak bûdös gánéjt égettete ottan, melly bé tõltvén a' tõmletzet, holott a' Szent Szűzek valának, nem tsak bûdös, és unalmas szagot nem bõtsátott; hanem meg-ujította, és erőffitette szaglófokat. Annak-felette a' tõmletznek nagy fetétsége el-enyészék, nagy fényesség jövén az égből. A' Préfektus az-után ki-véteré õket a' tõmletzből, és mind a' kettõt, egy nagy réz fazékba téteté, melly teli vólt olajjal, annak-utánna tüzet gyújtata alája, melly két egész óráig éget: és a' Szent Szűzek minden sérelem nélkül maradának. Mind ezek tudtára adatának a' Préfektusnak, mellyeken õ igen tsudálokzék: mindaz-által inkább kegyetlenkedvén, a' réz fazékból a' Tiberis folyó vizére vitéte õket, és egy nagy követ kõttertven nyakokra, azon vízbe bé-vetteté. A' Szent leányzók mint egy fél-óráig jártak a' vizen, el nem merülvén: és végre a' viznek habjaitól a' part-ra vitétének: és a' ruhájok száraz vala, mintha a' vízben sem vóltak volna.

6. Ezeket is mind tudára adák a' Préfektusnak, ki igen tsudálkozván, monda Agéziła Gróffnak: Azok a' két leányzók, kiket hoztál én-hozzám, vagy nagy boszorkányok, avagy igen nagy Szentek. Te adtad őket az én kezeimbe; én vízfíza adom néked. Itillyed halálra őket, avagy szabadítsd meg, a' mint néked inkább' tetszik. Agéziła ki-viteré őket Romából egy erdőbe, holott mind a' kettőnek fejét véteté: és a' testeiket a' vadaktól meg-éretni ott hagyatá. Azt az erdőt egy Plántilla nevű Római fő-afszony bírja vala, ki látá álmában ez két Szent Szűz Mártirokot, igen gazdag ruhákban öltöztetve, és drága gyöngyökkel, és kövekkel meg-rakott koronákkal meg-koronáztatva, kik mondanak néki: Plántilla vesd-ki immár szivedből az hamis Isteneket,

és ne imádjad azokat; hanem hidgy az Ur Jésus Krístusban, hogy jutalmat végy tőle, a' mint nekünk vagyon.

7. Ha meg akarod tudni, hogy mi vagyunk, meny-el a' te erdőbe, holott meg-találod a' mi testeinket: és kérünk tégedet, temesd-el azokat. Mingyárt ode méne Plántilla, és a' Szent Szűzeknek testeiket egézfízen találá. Imadá az Ur Istent, és meg téré a' Krístus hitére. És ugyan azon helyen egy koporsót csináltata a' Szent Szűzek testeinek, holott némely ezten-dőkig voltak el-temettetve. Azután údó folytába bé-vitettek a' városba Konstantiniána Szent-egyházába, és tisztelségesen temették. Ez Szent Szűzek Mártiromságot szenvedtek, Krístus Urunknak 252. eztendejében, Váleriánus, és Gáliénus Tsászárok idejében.

Szent PIROSKA Szűz, és Mártir élete.

A' Római Notáriusok által sommá-ba foglaltatott.

I. Szent Píroska Romában születék Nemes Atyáktól. Még tizen-három eztendős lévén, öreg volt kerefztényi okofsággal. Meglátogatta a' Szent-egyházakat, melyekbe a' Kerefztények egybe gyűltenek imádkozni, és az hitnek dolgait meg-tanólni. Mellyben a' Papok Szent Misét mondtak, és a' Kerefztényeket a' Krístus Szent

Testével mind meg-áldoztatták. A' Római Imperiomat Második Kláudius Tsászár igazgatya vala, ki erre a' méltóságra Krístus Urunknak két száz hetven-két eztendejében emelteték. Ki, noha az hadaknak foglalatosági-miatt, mellyeket vifelt a' Görögök-ellen, és a' Római Birodalomnak egyéb ellenségi-ellen, olly igen nem üldözhetette a' Kerefztényeket, a' mint üldözték az-előtte való Tsászárok; mindaz-
által

által mindenkor meg-fogatott né-melleyeket, és rettenetes - képpen meg-kinoztatá őket.

2. Az ő kegyetlen szolgálai meg-fogák. Szent Piroskát-is a' Szent-egyházban, midőn imádkoznék, és nem tekéntvén az ő nemes nem-zetére, nagy kiáltással, és zendé-léssel, meg-kötözve vivék őtet a' Tsászfár elejébe. Ki mingyárt az Apolló Templomába viteté őtet, hogy áldozatot tenne néki, és imádná azt. De Szent Piroska mon-da: Én csak a' Krisztus Jésust imá-dom, és nem akarom imádni A-pollót, ki nem Isten, hanem őrdög. A' Tsászfár fokszor artzúl tsapdos-tatá őtet, és meg-parantsolá, hogy a' tömletzbe vinnék, a' gonosz-té-vő népek közé. Hozzája mené-nek az ő Attya, és Anyja, igye-kezték a' Bálványok imáadására for-dítani őtet, de nem leheté. Né-melleyek szépen kérték őtet, né-melleyek pedig fenyegették, hogy meg-változtathatnák ő - véle igye-kezetét, de ő mindenkor álhata-tosbna mutatta magát lenni. Sőt mennél nagyob' vólt azoknak dü-hősége, annál - inkább' meg - erősi-tette magát az ő Jegyesének a' Kri-stus Jésusnak hitében, ki sok An-gyalokat küldött meg - látogatni, és vizafiztálni őtet, és őtet erősi-teni a' ditsóséges koronának el-nyerésére, melly Meny-országban el-készítettett vólt néki. A' Szent leányzónak szive meg-erősödék, az által a' vizafiztalás-által, a' nagy

gyötrelmeknek bátorsággal való szenvedésére: mivel - hogy leg - ot-tan igen kegyetlenül meg-verette-ték. És, noha a' kegyetlen vité-zek minden erejeket meg - mutat-ták az ő gyenge testetskéje ellen, tellyességgel meg - szaggatván, és vérében kevervén azt, az ő lelke mindenkor készeb' vólt nagyob' gyötrelmeket szenvedni az Isten szelerméért.

3. Ugy látzék a' Tirannusnak, hogy egy gyenge leányzó olyan kegyetlen gyötrelmeket el nem szenvedhetne őrdögi praktika nél-kül. Az-okáért gondolá, hogy, ha olajjal meg-kennék a' testét a' Szűz-nek, el-vesztené erejét annak a' mesterségnek: tellyességgel meg-keneté őtet forró olajjal, melly igen nagy fájdalmat szerzett néki, mivel a' forró olaj bé-menvén a' testének mély seibeibe, a' beisd ré-szeiglen hatott. Az-után meg-pa-rantsolá a' Tirannus, hogy vitzsa-vinnék a' tömletzbe, és három nap után a' Játék néző helyre viteté őtet, az hol a' kegyetlen vadakkal szaggatták a' rabokat, az egész ködség előtt. Oda vivék a' Szent leányzót, bé-tellyesedvén rajta a' mit Szent Pál mondott: 1. Cor. 4. 7. 8. Tsudájára löttünk a' világ-nak, és az Angyaloknak, és az embereknek. Az Istennek tetfizt, látván a' Mártirokat szenvedni az ő szelerméért, és az emberek ör-vendeztek, látván azokat a' kegyet-len vadaktól el-szaggattatni. Oda
Fif fif 3 vitet-

vitetvén Sz. Piroska Szűz, imé egy kegyetlen orofzlány méne elejébe. Azok, kik a' játékot nézik vala, azt gondolták, hogy mingyárt darabonként szaggatná őtet; és mondanak egy-másnak: Imé mit nyernék azok, kik a' meg-feszítettett Krisztusnak vallását tartják. Job' nekünk, ha meg-tartjuk a' mi régi törvényünköt, Jupitert, Sätur-nuft, és a' töb' Isteneket imádván. Azon-közbe, midőn az orofzlány a' Szűzhoz közelgetett volna, mint egy szelid juh, az ő lábaihoz borúla; mellyet látván a' Pogányok, meg szégyenülének a' Keresztények pedig, kik jelen valának, igen örülének.

4. Nem lön ez elég a' Tirannus dühösségének meg-elégitésére, sőt inkább kegyetlenkedvén, ímég a' rabok tömlözébe viteté őtet, és ott három nap éhtlen tartá. Az után ki hozatá, hogy ujabban meg-kinoztassa őtet, és a' tsigára kötöztetvén, minden tagjait vas

körmökkel meg-fzaggatata, új sebeket adván a' régiékhöz; az-után tüzes kementzébe vetteté őtet; de a' tűz meg nem égeté őtet, így akarván az Isten, had látnák-meg, hogy noha meg-engedi az ő Szent Mártirit kinoztatni, a' nem azért vólna, mintha meg nem szabadithatná őket, hanem, hogy nagyob' ditsőséget adgyon nekik, és meg-ditsöitésék azokban. Látván a' Tirannus, hogy Szent Piroska minden gyötrelmeket meggyözne, fejét véteté néki, így az ő lelke a' Mártiromságnak ditsőséges jutalmát el-nyervén, a' teste el-temetteték Ostiai útban a' Keresztények által. Az ő Mártiromságának szenedése völt Böldog Alíszony havának tizen-nyöltzadik napján, Krisztus Urunknak két-száz éztendejében, a' meg-nevezett Tsáfár idejében. Az Anya-szent-egyház ugyan azon a' napon téfszen emlékezetet felöle.

Szent APALIN Szűz, és Mártir élete.

Alekszándriai Dienes Püspök, és Tzefzáriai Euzzebius által somába foglaltatott.

1. **M**időn Dérzius Tsáfár igen üldözné az Anya-szent-egyházat, egy gonofz kegyetlen Tirannust küldé Alekszándriába, nagy dühösséggel üldözni a' Keresztényeket. A' többi közdött meg - fo-

gattaték egy öreg leányzó, kit Apalinnak hittak, ki mindenkor nagy szent életet viselvén, abban a' várasban mindenneknek jó példát adott. Minek-utánna meg-fogattaték, hitegetni kezdék őtet, hogy imádná a' Bálványokat: de ő semmi-képpen nem akarván azt tselekedni, minden fogait ki-vonatak ő-néki,

néki, ifzonyú nagy fájdalmat szenvedén. De mivel-hogy még-is álhatacsoffon meg-marada az igaz hitben: egy nagy tüzet gyújtának, és igen tenyegeték őtet, hogy abba vetik, ha áldozatot nem téfzen az Isteneknek.

2. Egy-kevelsé gondolkodék a' Szent Szűz, az-után nagy hirtelen ki-fzalada a' szolgálknak kezeiből, és maga bé-ugrék a' tűzbe, holott mingyárt meg-bala, és el-ége. Minnyájan kik jelen vóltak el álmélkodának; Mert Szent Apalin Szűz szorgalmatosb' vólt magát halálra vetni a' Krisztus Jésus szerelméért, hogy-sem a' Pogányok meg-akarván őtet ölni. Ez a' Szent-Szűz szószólló az Isten előtt a' fogak fáj-dalmi-ellen.

3. De ittén Szükség eszünkbe vennünk, hogy meg-ölni magát, maga akarattyából, mint Sámson, úgy magát a' tűzbe vetni, mint ez a' Szent Szűz tselekedék, közön-séggel szólván, fenkinek nem szabad: mert fenki nem ura a' maga tagjainak, és életének, de az Isten

szabadságából, ki mindeneknek Ura, meg-tselekedhetni. Annak-okaért azt mondgya Szent Agóston Doktor, hogy mikor olvassuk Sámsonról, ki magát meg-ölte, vagy némely aszifzony állatokról, kik hogy meg-tartanak tisztaságokat, azont tselekedték; úgy kell értenünk, hogy a' Sz. Léleknek kiváltképpen való sugallásából művelték azt. Így Szent Apalin-is, mivel-hogy az Istentől adatott szabadság néki, midőn gondolkodnék, mit kellene tselekedni; nem tsak nem vétkezett magát a' tűzbe vervén, az hova a' vitézek bé akarják vala őtet vetni, sőt jeles nagy dolgot tselekedett, szívének nagy erőlségét meg-mutatván. Hogy ez így legyen, nyilván látszik, mivel-hogy az Anya-szent-egyház meg-szenteli az ő tiszteféségére, az ő Mártíromságának napját, Bójt elő havának kilentzedik napján, melly vólt Krisztus Urunknak két-száz ötven-ketődik esztendejében, Détzius Tsáfszár idejében.

Szent PETRONILLA Szűz, a' Szent Péter Apostol leánya élete.

Ugyan ezen Szent Apostolnak tanítványa Mártzellus-által somniába foglaltatott.

I. Szent Petronilla Romában lévő, igen nehéz betegségbe esék. Egyfzer némellyek a' Sz.

Péter tanítványi közül az asztalnál valának magával Szent Péterrel éven az ő házában, kik között vólt Mártzellus, ki ezt meg-írta, a' mint tulajdon szemeivel látta: más egy Titus nevű tanítvány-is ott lévő,

vén, monda Szent Péternek: Mi az oka, hogy te annyi egyéb betegeket meg-gyógyítván csak árnyékoddal is, mindaz által Petronillát a' leányodat, ki ina-fzakatt beteg, meg nem akárod gyógyítani? Felele Szent Péter Apostol: Tudgyad biztonnyal, hogy hasznos néki a' betegség. Ha szűkség volna, hogy mingyárt meg-gyógyíttatnék, ő neki-is találtatnék orvosság az Istennél, mint más egyéb betegeknek; melly dolog, hogy mindendknél nyilván legyen, azt akarom: mingyárt meg-gyógyúlyon, és fel-kelvén, szolgállyon az asztalhoz. Ezt mondván Szent Péter Apostol, mingyárt a' leánya Petronilla meg-gyógyúla, mintha soha beteg nem lőtt volna, és az asztalhoz szolgálá, a' mint az Attya parantsolta vala. El-vegezvén az ebédet, meg-parantsolá néki Szent Péter, hogy ismét az ágyba menyen, és legyen beteg mint az elött. Az-után abban a' betegségben marada egy darab ideig, mellyben igen Istenfélő lön, és némelly fogyatkozáfok nélkül, mellyek okai vóltanak az ő betegségének: és nem csak magának nyéré-meg-egészségét, hanem más betegeknek-is az ő imádsági-által.

2. Igen ékes termetű, nemes erkölcsű, észes, és kedves kellemetes leányzó vala Szent Petronilla. Az-okáért látván őtet Flakkus Gróff, nagy fő-ember Romában, igen gazdag, és tekéntetes

nemzetű; olly igen meg-kedvellő őtet, hogy látni méne őtet az házába, feleségül akarván venni magának, fok vitézeket vivén magával, mintha tsatára kellett volna menni. Mikor a' Szent Szűz meg-érté az ifiú akarattját, monda néki: Miré valók, oh Flaktze, ezek a' fegyveres vitézek egy gyenge, és erőtlen aszszony-állatt ellen? A' ki valamelly leányzónak kedvét akarja keresni, hogy magának házastársúl vegye, kérésekkel, és ajánlékokkal szokta azt magához édesgetni, nem erőszakkal, és rettetgetéssel. Mindaz-által, ha azt akárod, hogy én a' te feleséged legyenek rendeld azt, hogy én-hozzám némelly bősületes aszszonyok, és leányzók jöjjenek, kik három nap velem legyenek, mellyek után engem vigyenek a' te házadhoz, nem úgy mint egy szegény leányzónak álapottya kívánnya, a' mint én vagyok, hanem a' mint a' te tekéntetes Nemzetednek nagy vóltát illeti. Igen örüle Flakkus ezeken a' szókon, és mingyárt úgy tselekedék, a' mint néki Petronilla mondá.

3. A' Szent Szűz bőjtölésekben, és imádságokban tölté az három napot, könyörögvén az Istennek, szabaditaná-meg őtet attól a' veszedelemtől, mivel ő Szent-Fel-ségének ajánlotta vala az ő Szűzeségét, és fogadást tött vala, hogy soha férfiat nem akarna meg-ismérni: és azért ne engedné ő Szent-Felsé-

Felsége, hogy Flakkus, akarattya ellen tselekedgyék ő véle, mert mintsen nagyob' kívánsága, mint az Istennek tött fogadását bé-tel-lyesíteni. Harmad-napon Szent Nikodemus Pap méne ő hozzá, ki Misét szolgálván, Szent Petronillát a' Krisztus Jébus Szent Testével meg-áldoztatá, mellyet nagy ájtatósággal magához vévén, a' nyoszolyába méne, és lelkét az Istennek adá. Azok az aszszonyok, és

leányzók; kiket Flakkus küldött vólt, hogy a' Jegyeffel lennének, és őtet az házához vivén, tisztelnék a' menyegzőben, e' Sz. Szűznek hólt testét tisztelték, és az el-temetésre késérték. Az Anyaszent-egyház Szent Petronilla Szűz napját szenteli az ő halálának napján, melly Pünkösöd havának utolsó napján vólt, Krisztus Urunknak 98-dik esztendejében, Domitziánus Tsáfzar idejében.

Szűz Szent ROSÁLIA élete.

A' mint az ő Inneperé rendeltetett Solosmában találtatik.

I. **S**zent Rosália Szicília országában Panormum nevű városban született, az ő eredete a' Nagy Károly Tsáfzar magvából próbaltatik lenni. Ez a' Szent Szűz, közel negyven mély-földnire, Kvizkvina hegyére, maga egyedül hazájától meszfze-távozván, az Attya házának gazdagságit, világi gyönyörüségit, és a' Szicíliai Királyok rokonságából, és jó akaratyokból származandó Királyi méltóságra menendőségének reménségét, megutálván, rettenetes nagy kő-sziklás hegynek daraboságit választotta magának: holott egy barlangban, mellynek csak egy szoros lyuka látzott lenni, nagy bátorsággal alá-ízalla, olly igyekezettel, mellyet ottan a' kő-sziklára most is lácharó bötűkkel fel-irt, mond-

ván: Én Rosália, Kvizkviniai Szinibáldus Urnak leánya, az én Uram Jébus Kristusomnak szerelméért, ebben a' barlangban lakni elvégeztem magamban. Ezt az irást mindenkor szemei-elött forgatván ez a' Szent Szűz, az ő életének elrendelt formáját, mindenkor mélyebben bé-óltotta szívébe; és az Isteni malasztnak, és kegyelemnek jeleit, az ő tisztaságos szűzességének gyönyörüségit, nagy örömmel ajánlotta az Istennek.

I. Ebben a' föld alatt lévő kősziklás barlangban, magának, és a' világnak meg-halván, és a' Jébus Kristusnak el-temettetvén, hogy csak az egy Istennek élne, éjjel, és nappal lappangott: magára vigyáztván, kivált-képpen az Atyai Fejedelemségnek helyeiben, hogy ne talám meg-ísmértetvén, házába, és hazájának városába visszavitet-

vitetnék életében. Az ördögöknek mesterséges intselkedésit, kik a kemény életnek unalmát, és a pufztának rettenetes voltát, szívének gondolatiba elegyítették, keményen magát öldöklővén, vaslantzal, vigyázásokkal, és a pufzta földön való hálással, nagy erős szível meg-győzte, a' mint az ő régi képei meg-mutatták. És mint-hogy minden emberi segítségtől meg-fosztatott e' földön, meg-erősítetett Mennyeből az Istentől. Az irgalmas Isten, ki az ő Szenteit meg-vigasztallya, és meg-koronázza; Angyali gyönyörűségekkel sokszor vizáztalta, és örvendeztette őtet.

3. *Annak-utánna* Szent Rosália, Mennyei tanáts-által, a' Kvifzkviniai barlangból, ifzonyatosb barlangba méne lakni Peregrinum hegyére, melly közel három mély-földnire vagyon Panormum várasától, hogy mennél nehezebb' harztot tenne önnön magával, az ő Atyai Házának látása-miatt, annál ditséretebbeben, a' Világ gyönyörűségének meg-utalásáért, győzedelmet venne. Azon a' hegyen bal-kéz felől egy tickos barlang vala, mellyben minek-utánna az ő teste meg-találtatott volna, meg-jelenék látható-képpen egy oda-jövő embernek, és monda, hogy az volna' az ő Peregrinuai tzéllája, holott életének fok idejét töltötte. Itten Szent Rosália, mint a' köszikla hafadékiban nyögő galam-

botska, a' Mennyei dolgoknak elméllkedésível gyönyörködött az Istenben. Így az Isteni buzgó szeretetnek igen tekélletes régulájszerént véghez vitte életét a' pufztában; és igen szentül Isteni nagy szeretnek örökké meg-maradandó piros rosáival, és a' szűzességnek szép tejér liliumival meg-koronáztatván, fel-méne az ő Jegyeséhez a' Jésus Krístushoz Mennyeknek Országába. Ennek a' Ditsőséges Szent Szűznek a' Teste Isteni jelentés által, meg-találtatott, Nyolctzadik Orban Pápa idejében, a' Jubileum, az az: Ködzónségees tellyes Bútsúnak efsztendejében, egész Sztizilia Orzágnak nagy örömére, melly Orzágot a' rettenetes döghaláltól meg-fzabadítá.

Szűz Szent Rosáliához Dög-halálos időben Himnus, avagy Énekecske, melly rövideden előnkbe adgya az ő életét.

e

Udvöz-légy Szűz Rosália,
 Krístus piros rófa szála,
 Mert annál kedvet találá,
 Kire bűn tövis nem szálla.
 Krístus példáját követted,
 A' világot meg-vetetted,
 Atyád javait gyűlölted,
 Pompás udvart nem szeretted.
 Kietlenben lakni mentél,
 Kiben lakó-helyt szerzettél,
 Szene szándékot véghez vittél,
 Kit magadnak tzélül töttél.

Angya-

Angyaloktól tanítottál,
 Új kegyefséget tanóltál,
 A' mellyel Istent imádtál,
 Kedves rózsákat plántáltál.
 Meny helyet vólt te kő-sziklád,
 Kiben Kristufodot láttad,
 Száz Szent Annyát bé-fogattad,
 Apostolokat halgattad.
 Kristuftól koronát vóttél,
 Menyországban idéztettél,
 Világból kedvel ki-mentél,
 Ditsőségben bé - vitettél.
 Te Szent tested temetéffel,
 Bé nem takartatott földel,
 De az hegy viz tődpögéffel,
 Kőrnnyál vótt lótt márvány kő-
 vel.
 Sok száz údd - múltván Isten,
 Országoknak peftis - ellen,
 Téged rendelt; légy hát jelen,
 Kit tisztelünk minden helyen.

Ditsértésék Szent Háromság,
 Bőtsöltésék Szűz méltóság,
 Rozsália légy orvoóság,
 Pestift fűző szent imádság.

I M Á D S Á G.

UR Isten, ki a' té szolgálódnak
 Szűz Szent Rozsáliának testét,
 négy-száz hetven esztendőök után,
 az hegyek között meg - jelentetted,
 és az öldöklő hirtelen mirigy ha-
 lál ellen, orvoóságul a' te hived-
 nek rendelted: engedgyed nekünk,
 kik te-hozzád eszedezünk; hogy a'
 kik az ő szent emlékezerében ör-
 vendezünk, az ő érettünk való
 eszedezésének érdeme által, a' jelen
 való veszedelmektől, és a' pestisnek
 mérgétől meg - szabadullyunk. A'
 mi Urunk Jésum Kristus által,
 Amen.

A' Magyar Szent MARGIT Szűz élete.

*Az ő Innepe napjára rendeltetett
 Szolofmából, és nevezetes Auto-
 rok írásfából sommába foglaltatott.*

E L S Ő B E S Z É D.

I. Szent Margit Szűz, régi Ditső-
 séges Magyar Királyoktól
 származott, kinek Attya Negyedik
 Béla, az öreg Attya Második An-
 drás Király, Szent Erzsébetnek é-
 des Attya vólt. Mikor még az An-
 nya a' Királyné méhében hordoz-
 rá, a' pogány Tatórok rettenetes
 öldözésének idejekor, őnnön ma-

goknak, és az Orzágnak szabadu-
 lásaért, férjével a' Királlyal egye-
 tembe, mint-egy engesztelő áldo-
 zatot Istennek fogadás-képpen bé-
 mutatták: hogy, ha leányok szüle-
 tik, Apátzai Szűz életre akarják
 ajánlani; mint-hogy ő kivüle sen-
 kí a' Magyar Királyok gyökeréből
 Apátza nem vólt. Az-okáért szü-
 lettetvén Szent Margit, mint Ki-
 rályi magzat, szorgalmatos jó gond-
 víveléssel neveltetett, leg ottan ár-
 tatlanságának idejében, a' Király,
 és Királyné, a' Kristus Jésumnak,

és az ő Szent Annának Ditsőséges Szűz Máriának örökös szolgálattya-ra bé-mutaták.

2. Mikor a' Király az ő Attya Austria ellen hadakoznék: Szent Margit közel két esztendő lévén, az Annától a' Királynétől kérdez-tetvén: azon hadakozásnak miné-mű ki menetele leszén? Mint-egy profétálás-képpen azt felelte: Az én Uram Királyom egészségben jó vizsgálja az hadból, az ő hadi serege pedig el-kergettetik: de az Austriai Hertzeg meg-ölettetik. Mellyet kevés napok múlva meg-mutatott a' dolognak mi-volta. Mivel Béla Király, noha hadainak kárával, egészségben vizsgálja-jött: és az Austriai Hertzeg abban az hadakozás-ban a' Magyarok fegyvere-által el-elett, és meg-ölettetett.

3. Midőn pedig Szent Margit három esztendő volna, a' Szent Domonkos Szerzetének Prédikátori Apátság Kalasztrómába, Veszprém Városában, szüleinek ájtatóságá-ból, azon Apátságoknak ajánlatott. Holott az ő gyenge életének ide-jétől fogva, a' Prédikátorok régu-lás Szerzetének szent szokására meg-ranitrátnék. Mikor pedig a' gyen-ge szűzerske az Apátságoknak életét, és jó-erkölcsöknek tiszteléséges volt-rát nyilván, és szorgalmatoson meg-gondolta volna, a' Prédikáto-rok Szerzetének ruháját ájtatos szí-vel kívánta, és fel-vette. Es mi-dőn életének ötödik esztendőjét el-töltötte volna, szorgalmatoson

szemlélvén némellyeket az Apátság közül kemény szőr-öveket viselni, ő-is úgy akarván tselekedni, igen kéré szerzetes Elöl-járó aszszonyát, kit életének minden napjaiban An-nyának hívott, hogy neki vala-melly szőr-övet adna; mellyet meg-nyervén, ájtatoson abba öltözött: de testetskéjének gyengesége miatt nem viselhetette.

4. Annak-utánna egy-kevelésé nevedvén idejében, keményeb', és néha némely éles szőr-öveket meztelen testetskéjén hordozni ma-gát szoktatta. Imé tsudálatos do-log, hogy olly nagy felséges Kirá-lyi vérből származott lévén, még ollyan gyengeségében, ha valamely drága posztóból való ruha adatott neki, szegyenlette hordozni. És ha néha kényszerítettett, szüleinek bűntületeiért, vagy azoknak oda jövele, és jelen-voltáért, kony-habéli motskolodásokkal, és mots-kos öntözésekkel, és ottan lévő edényeknek poraival bé-motskolni azon ruhát, sietett. Mivel-hogy még akkor-is a' szegénységnek je-leivel örvendezett.

5. És midőn életének tizedik esztendejében volna, a' Veszprimi Kalasztrómból abba a' Kalasztróma vitetett; mellyet a' szűlei a' Duna szigetében a' Mindenható Istennek tiszteléségre, a' Böldegságos Szűz Mária Isten Annának *titulusa*-alatt, első fundamentomából egészízen-építettek, és Királyi méltóságok-szerént meg-ajándékoztak. Holott midőn

midőn *professziót* tévén, Szent Margit Szűz bé-rekelztetett volna, az ő Apátza tárfaival, a' mint a' Szerzetnek szokása tartya: annyira nyilván, és hathatós-képpen kezdett elő-menetelt tenni a' jóságos tselekedetekben, hogy nem csak az Apátza tárfa, és azon Szerzetnek Fráteri tsudálkoznának: hanem a' nagy fő Afzfonyok, és Fejedelmeknek feleségi-is az Országban, kik őtet nagy kívánsággal kívánták látni, álmélkodtak rajta: és az ő látására jövéen, az ő bőtsületes, és szép jó erkötsiből lelki épületet vöttek: hálaikat adván Istennek illy gyenge Szűznek jóságos tselekedetiért, és magokat az ő ájtatos imádságinak szívöknek tellyes kívánságával ajánlván, tulajdonokba vizsgálva-mennek vala.

6. Az ő ortzájának pedig bizonyos kedveség, és tekintetében kedves méltóság tündöklék, vala: úgy, hogy kemény, vagy nyájas igékkel alig láttatnék meg-változni, szomorodni, vigadni, vagy fel-indulni: de mindenkor kevés igékkel meg-elégedett, halgatásnak szeretője. Néha kedvesen mosolodott; de soha nagyon nem nevetett. Szemérmetségségnek, és alázatóságnak jóságos tselekedetivel világoskodván, soha némelyektől ditsértetni nem szenvedte. A' kérkedékenységet, vagy hiúságot jelentő szózatokat tellyesféggel utálta. Annak felette Isteni szeretetnek tűzével gerjedevén, és gyu-

ladozván szüntelen imádkozott: úgy-annyira, hogy a' Konvent ebedgyének ideje alatt, az ő imádságit mindenkor folytatná. A' mi Urunk meg-feszítettett Jépus Krisztus képeit, és néha febeinek helyeit, szemeiből könnyhullatáfokot öntözvén, szájával tsógolgatta. Az ő Szentséges Anyjának képeit is igen nagy szeretettel tisztelte: úgy-annyira, hogy nem csak vigyázván, hanem alúván-is az éltető Keresztnek jelét, és Isten Anyjának képét, mindenkor magamellet nagy ájtatoffon tartotta. Végezetre a' több' Szenteknek képeit térdeinek hajtásával alázatoffon köszöntvén, úgy ment-bé az ebédlő, vagy vatsoráló házba: és ottan közőnséges érkekkel igen jól meg-elégedett.

7. Sok étzakákat, nagyobb részre vigyázván imádságokban töltött, egy, vagy két Apátzák, magokat néki társul adván, noha távul tőle valamenyire; kiket alázatoffon kért, vigyáznának, hogy valaki az oda járuló Apátzák közől, az ő imádságinak folyását femmi móddal meg ne háborítaná. Gyakorta szívének keserves ohajtáfi közőtt, mintha maga kívül ragdatott volna, siralmas igékre fakadott. Soha magánofon, vagy egyedül az alúvó ház kívül nem akart lenni: hanem, ha az őtet követő Apátzákhoz való könyörületéségből, vagy nyúgováfoknak okáérr. És olyankor a' maga ágya-

előtt, vitte végbe az ő ajtatos imádságit.

8. Plátus Jéronimus Jéfuita ezeket írja: A' Prédikátorok szerzetéből mint-egy fényes tsillag tűndöklött e' világon Margitnak jó tselekedete, ki Magyar-Ország Királya Bélától származván, huzonnyóltz esztendőkből, mellyekben élt, huzon négyet a' Szerzetben töltött, mellynek szüléinek fogadásából adattatott. Noha ő benne leg-kisseb' volt a' vérnek nemessége; mivel fokkal tekintetes' volt életének szentsége, és teste sanyargatásának keménysége, mind örökös böjtölésben, mind kezes ostorozásiban. Végre az alázatóságnak nagy voltá, fő-képpen a' betegeknek gond-viselésiben, mellyekben mindenkor igen szorgalmas volt. Mellyek ő benne fokkal tsudálatosbak voltak, hogysem a' Királyi vér, a' szerzetesi állapotot pedig olly erőssen megtartotta, hogy Lengyel, Tseh, és Sztizilia Országok, három Királynak házafásra való kívánságit igen alhatatoffon meg-vetette. Sőt a' Szentséges Római Pápa *Dispensáztioját* is fogadáfnak meg-öldözására, bé nem vévén, azt felelte: inkább' az orrát, és ajakit el-mettzené, és a' szemeit ki vájná, hogy sem akár kinek házafásra ő magát adná.

9. Ribadeneira Péter Jéfuita azt írja: A' mint tudva vagyon, Szent Margit a' Szentek Lajstromába ré-

gulák-szerént nem számláltatott, noha Ötödik Kelemen Pápa idejében, azon dolog végett egész Magyar-Ország nevével faradoztak: akkor-béli üdőknek rettenetes sok háborúsági-miatt, végbe nem vihették. De a' semmit nem árt az ő ditsőséges Szentségének, és a' nagy tsuda tételeknek, mellyekkel őtet életében, és hólta-után az Ur Isten meg-ditsóitette. És ki nem látta e' Szent Szűzben, melly nagy légyen az Isteni szeretetnek ereje, és megnyit tselekedhetik azokban, kik az ő intéfit örömeit veszik, és akarattyát békefséges türésben tselekefzik? Ki foglalhatra volna egybe olly gyenge testtskével az olly igen kemény sanyargatásot? Ki olly kitsin gyermetskében jó erköltsőknek olly nagy méltóságát, és Keresztényi okofságnak olly nagy tekkellerefségét mivelhetne volna? Ki ennek a' Szent Margit Szűznek lelkét tsak buzgó könyörgésekkel, és menyeyi mannával tarthatta volna? Ki őtet a' Menyeyi Jegyefnek szeretével, annyira fel-gyulaszthatta volna, hogy gyalázatnak tartaná földi Országoknak Királynéja lenni, és inkább' akarná szemeit kivájni, orrát, és ajakit el-mettzeni, hogy-sem testi gyönyörúségekben örvendezni? Mind ezeket, és fokkal többeket tselekedhetik az Istennek igaz, és tisztá szerelmé, a' mint e' Szent Margit Szűzben láthatni, kinek példája előnkben

adatik, hogy az ő nyomdokait követvén, semmit erőtlenségünkről ne kételkedgyünk, hanem Isteni erőben bizakodgyunk.

10. Bilingen Antal Jézuita ezeket írja: Szent Margit Magyar-Ország Királynának leánya, a' Sz. Domonkos Szerzetében alig volt négy esztendő, mikor az Isten Annyának Szolosmáját el mondaná, mellyet a' *Kórusban* az Apátságoknak csak énekléséből tanólt vala. El nem ment az ő képe előtt, minnek-előtte le-borúlna, és az Angyali kőszöntéssel néki nem szóllana. A' Jézus, és Mária nevét mindenkor szájában forgatta. Mikor a' Szentséges Szűz Máriának Jeles innepé napjai szenteltetnének, ő azon Angyali kőszöntést az előtt közel való napokon, ezerfer elmondotta, és annak elmondásában egyszer'smind a' földre borúlt. És a' Király az ő Attya a' Dunának bizonyos szigetében, egy Kalastromot épített, mellyet Isteni Szűz Mária Kalastromának nevezett. Ottan Isten Annyának Innepi előtt való bőjtőkön, tsak kenyérrel, vízzel bőjtölt. Igen örömezt halgatta a' Prédikáziókat, fő-képpen mikor az Isten Annyáról voltak, kit kivált-képpen való Pátronájának válaftott, kit mindenkor Isten Annyának, és szíve bődogságos reménségének hívott. Az ő nevért halván, vagy magában ki-mondván, testét mélyen alá hajtotta, tiszteletnek okaért. Az Isten An-

nya-is olyan jó akaratul megfellelt néki, tiszteivén őtet, mivel halálának idején láttatott hozzája jőni, a' Szenteknek, és Angyaloknak nagy seregétől környöl vétetvén, és az ő fejére koronát tenni. Lajtorja-is láttatott a' földtől az Eget érni, mellyen menyországba viszsa-térő Isten Annyát Szent Margit Szűz követte világos, és vig ortzával, mivel-hogy ditsőségnek koronájával látta magát koronáztatva lenni.

11. Kokvet Hiartzint Doktor ezeket írja: Az Isten kegyelmes Annya tulajdon kezeivel örökös koronával meg-koronázta Szent Margitot, Negyedik Béla Magyarok Királynának leányát. Kit Tseh, Sztizilia, és Lengyel Országok Királyi magoknak házas-társul kértenek: de szeplőtelen szűzességnek szent, és örökös köteletségével, szenteb' életnek érdemével, és tsuda-tételeknek ditséretivel sokkal bődogab' szerezeteket Kristus Jé sustól, és mennyei menyegzőköt érdemlet. Egy Szent Szűz leányzó kevés napokkal Szűz Szent Margitnak halála előtt, az Isten Annyát világosson szemlélte, mennyei seregektől környöl vétetvén, finum drága kővekkel ékesített arany koronát kezeiben hordozni, és a' Szent Margit Kalastromába sietni, hogy őtet meg-koronázza. Látott lajtorját-is azon Kalastromból az Eget érni, mellyen a' Szentséges Szűz Mária Istennek Annya, Menyország-

országba a' maga felséges székébe vizsgál-mégyen vala, kit leg közelebb' követett Szent Margit megkoronáztatva. Más Apátza-is ugyan azon időben, látott igen szép mód-felett tündöklő tsillagot a' Szent Margit czéllájából fel-kelni, és Menyországba fel-menni. Igen sok Angyalok valának az új tsillagnak követői örvendeteffen énekelvén. Ily tsudálatos újságnak, és szép dolognak szemlélője álmélkodván kérde egygyet az Angyalok közül, mitsoda tsillag volna az, és mit jelentene? Kinek az felele: Margit Magyar-Ország Királynának leánya az, ki a' földet elhagyván, Menyeknek országába, az örök boldogságba fel-mégyen. Kinek halála, a' mint némellyek írják, vólt 1271. esztendőben.

O R A T I O.

DEUS, qui Beatam Margaritam Virginem, filiam Regiæ Celsi-

tudinis Hungarorum, ad te vocare, & ipsam tuis aspectibus aditare dignatus es: præsta quæsumus, ut gratia tua præveniente, ejus meritis, & precibus suffragantibus, a cunctis malis mentis, & corporis liberemur. Per Dominum nostrum Jesum Christum, &c.

I M Á D S Á G.

UR Isten, ki Szent Margit Szűzet, a' Magyarok Felséges Királynának leányát hozzád hini, és ötet szined előtt állani méltóztatál: Adgyad kérünk, hogy kegyelmességedtől elől vétetvén, az ő érdemi, és könyörgési segítségével, minden lelki, és testi gonoszoktól meg-menekedgyünk. A' mi Urunk Jésus Kristus által, ki te-veled él, és uralkodik Szent Lélek Istennel egyetemben, örökkön örökké. Amen.

A' Magyar Szent MARGIT Szűz élete.

Ráczán Péter Lutzernai Püspök írásából röviden sommába foglaltatott.

MÁSODIK BESZÉD.

I. Szent Margit Szűz Negyedik Béla a' Magyarok Királynának leánya vólt. Midőn a' pogány Tatárok igen kegyetlenül rontanák Magyar Országot, még az Anyja méhében lévén, mind a' két szű-

léi fogadást tőnek az Istennek, hogy csak a' gonosz pogány ellenségtől meg-fzabadulnának, a' születendő magzatryokat örökkös szolgálattyra adnák ő Szent Felségének. Meghalgattatának a' Fejedelmek könyörgési. Mert nem sokkal azután a' Tatárok ki mentek Magyar-Országból. Kiknek el-menetele után születék a' kisded leányzó, és

Már-

Margitnak hivattaték: az-után Királyi gond-viseléssel nevelteték. Minnek-utánna pedig életének harmadik esztendejét el-töltötte volna, Veszprimbe a' Dominikánus Barátok Szerzetének Kalastromába viteték, holott az údöben fok Szűz Apátzák nagy tisztá, és szent életet viselnek vala, éjjel nappal Istennek szolgálván. Meg-emlékezvén azért a' Király, és Királyné az ő szüléi, börtületes késérőkkel oda vivén őtet, bé-adák a' Szent Domoikos Szerzetébe.

2. Annak-utánna életének illy gyengeségében a' Szűzek ruhájába öltözvén, azoknak társaságából adatott néki egy, ki a' jó-tselekedeteknek példájával mindenek előtt világoskodik vala. Az-által akarja a' Kalastrom Fejedelem Afzonya neveltetni a' Királyi Szűzetskét, hogy attól tanólna lelki énekeket, és mindeneket, hogy bizonyos rendelt órákban, és údökben énekelne; hogy Istennek szenteltetert Szűzhöz méltó erköitsökre tanittatnék. Annak Helena vólt neve, ki minden údöben olly szent életet viselt, hogy nem csak midön élne, hanem halalakor, és hólta-után-is fok tsudákkal tündöklött, azért a' Veszprimiektől mindenkor Szent Ilonának hivattatott. Illyen Mestertől igazgattatván azért a' szent leányzó, az ő életének te-kelleteségét, a' mennyire gyermeki esztendei meg-engedték, igyekezte követni: Annának hitta ő-

tet. A' mik pedig attól rendeltetek néki, hogy meg-tselekedgye, akár böjtölni, akár éjjel vigyázni, és Istent imádni: akár alatson szolgálatra magát adni, a' mint a' Szűzek Kalastromiban szokott lenni: mindeneket minden haladék-nélkül alazatoffon, szorgalmatoffon, és engedelmeffen véghez vinni igyekezett. Ötödik esztendőbe járván, a' néki adatott ször övet örtömeft vette, nem irtozván tőle, hanem leg-ottan gyenge ágyékit, és mezitelen testetskéjét fel-övedzer-te. Azt adatta néki az ő okos Mestere, nem hogy olly gyenge életén nem könyörült volna; hanem hogy a' Szent leányzotska kezdene hozzá szokni a' testi lanyargatófokhoz, mellyekkel éltek az Isten szolgálai, és szolgálói testeknek ártalmas kivánsági-ellen.

3. Az-után nevedevén életének idejében, annyira elő-ment a' jóságos tselekedetekben, hogy nem csak egygyütt lakó Apátza szűzek tsudalkoznának az ő tselekedétin; hanem az ő Szent életének hirt egész Magyar-Országban mindenfelé igen ki-terjedne. Azon-közbe midön az ő szüléi igen örvendeznének, ezekbe vévén, hogy ditséretnek kedves áldozattyát mutatták bé az Istennek, mellyet fogadtak vala: azt végezek, hogy házat épittsenek, mellyben az ő leányok laknék, a' mig élne. Az-okáért a' Dunának bizonyos szigetében, melly ezer lépélnyi földre tá-

vül van Budától, Templomot építének a' Szentséges Szűz Mária Isten Annjának tisztességére, és ahhoz foglaltatott Kalástromot tsnálának, holott életét vífelné Istennek szenteltetett más több' Szűzekkel egyetembe. Véghez vitetvén azért az az épület, Magyar-Országba hívák Umbertet igen bölts Teologust; és jeles Szerzetes férfiat, ki az údöben a' Prédikátor Szerzetének Generalis Mestere vala. A' Király, és Királyné ennek adgyák azt a' Kalástromot, és kériket ötet, hogy az ő leányok a' Veszprími Kalástromból, ez Kalástromba által-hozattatnék, sok ki-választott Szűzekkel egyetembe, kikkel Istennek, és Böldegságos Szűz Máriának, a' Szent Domonkos Szerzetében szolgálna. Annak a' Kalástromnak Umbertet tötték Főgond-vífelődjévé, hogy a' Királyi Szent leányzót, Krisztusnak szentelt több' Szűzekkel egygyütt igazgarná, úgy, hogy azok nem ez haladó életnek javait, hanem menyeciket, és a' Böldegeknek kézfítettek keressék, éjjel nappal azokról elmékedvén-

4. Kik noha jól, és szentül egymás közzé élvén, mint egy harczolván jószágos tselekedetekről jószágos tselekedetekre mentenek, mindaz-által, a' ki közzőlök Istennek nagyob' buzgósággal szolgálna, és a' tisztaságban, szentségben, és az életnek tekkéletességében, mind a' többit fellyül haladná, Szent Mar-

git találtatott. A' Király kérésére Umbertus mind addig meg-marada Magyar-Országban, miglen a' szent leányzó életének tizen-kettődik esztendejét érte, mellyben alkalmasos lenne, hogy a' Római Anyaszent-egyház rendelése-szerént, a' mint szokás, *Professziot* tenne a' Szerzetben, mellyben vólt kiseddségtől fogva. Leg-ottan minden igyekezettel kezdé magát gyakorlani azokban, mellyek által a' jószágos tselekedeteknek tekkéletességére, mehetne. Semmit nem gondolt, és semmit nem szóllott, vagy tselekedett, hanem csak a' mi Isteni, és felebaráti szeretett, és Keresztényi tekkéletesség vólna. Keresztényi szóllott: a' tseades halgatást tsudálatosfón szerette. Néha mosolygott, de soha katzagáfra nem fakadott. Magát ditsértetni nem örömeft hallotta. Ditselkedő szózatott senki az ő szájából nem hallott. Az imádságban annyira buzgó, és álhataratos vólt, hogy nem csak a' napnak, hanem nagyob' részét az étszakának-is vigyázván, és Istennek könyörögvén töltötte. Leg-főképpen a' mi Urunk Jésus Krisztus meg-felzittetett képe előtt imádkozott: és imádságát el-végezvén, őt febeinek helyeit, szemeinek, könyhullatátit borsátván, tsokolgarta. Mikor étszakának idején imádkoznék, a' Szűz Apátza tárfaítól, kik az ő szent életét tsudálták, gyakran hallattatott, hogy sok szívbéli foházkodásokra, és Isteni

Isteni szózatokra fakadott, mintha lélekben el-ragadtatott volna.

5. Meg-elégedett az étkekkel, és itallal, mellyek a' tób' szűzeknek kézítették. Teftének eledellel meg-elégítése-után, kezeivel munkálkodott, hogy hivalkodó életet ne viselne. Azokat munkálodta kivált-képpen, mellyek vagy az Oltároknak, vagy a' Szent ereklyéknek ékeségére vóltnak. Igen nehezelt, mikor vagy elkezdett munkáit, vagy szokott imádságait szükség vólt félbe szakasztani, az ő szüléinek, vagy atyafiainak jöveteléért, kik őtet látogatni néha a' Kalastromba jöttek. Bójtóléseket, és a' Szerzetnek Régulája-szerént való egyéb Szent rendeléseket, tellyes életében olly erősen meg-tartotta, hogy a' fáradság miatt, néha egészségének bontakozását érezte. Nagy Pénteken semmi ételt, vagy italt magához nem vótt: senkinek nem szóllott; hanem azt az egész napot az emberi természet Meg-váltójának kinszenvedéséről elmélkedvén töltötte, és szemeinek könyhulatásával fohászokodott. A' Bóldogságos Szűz Mária Innep napjai előtt való bójtódkón, csak kenyérral, vízzel bójtólt. Az Isten igéit hirdető Prédikátorokat nagy kívánsággal, és tsudálatos figyelemmel hallgatta. Kaszfzion János könyvét, mellyet az Atyák *Kollarzióinak* hínak, leg-inkáb' olvatta. A Szentek Elete-is, és a' melly tsudák

meg-irattak a' Szentséges Szűz Máriáról, kihez olly tsudálatos tisztelettel vólt kisdedségétől fogva, hogy valahányszor hallaná az ő Sz. nevét mondatni vagy ő magától, vagy másoktól, fejét nagy bótsúllettel mélyen meg hajtaná: és beszelgetés közbe mindenkor bóldog reménségnek, világ reménségének mondotta őtet, avagy Isten Anyjának. Az ő képét pedig, és édes Meg-váltónkét, által meneteleiben mindenkor térdeinek meghajtásával köszöntötte.

6. Tizen-nyóltz elztendők alatt, teftének mosogatásától megtartózkodott: meg-engedte ugyan néha lábait meg-mosni: de térdein fellyül nem engedte, szeméremetségtől viseltetvén. A' ázatóságnak jószágos tselekedetivel annyira tündöklött, hogy kitsinségtől fogva mindenkor alá-való gyakorlatóságokban akart foglalkozkodni. Mert mennél inkább nemzetének nemeiségével, és életének szentségével másokat fellyül haladott, annál inkább igyekezett alázatóságnak tselekedetivel azokat meg-győzni. Ez üdvöséséges régulát, hogy tekkéletességben magát tartaná, akarta emlékezetében tartani, mellyet az ő szerzetebéli némely Szent Atyától tanólt vala: Az Istené, mindenek előtt, és mindenek felett, Isten után felebarátyát szeretni: magát meg-venni, és meg-utálni, és senkit meg nem itilni. Mellyet olly szorgalmatos-
fihh hhh 2 lon

son meg-tartott, hogy olyan jó-ságos tselekedetekkel, a' Kereftényi jó életnek tekleletességét meg-nyerte. Az ő ruhája az emberek szemei előtt, se nem igen alá valók, se nem igen drágák voltak; de azok alatt szőr övet viselt, mellyet éles gyapjuból, és a' lónak serényiből szőtt vala ő-magának.

7. Igen gyakran olvasta a' nagy Szentek Életét: kivált-képpen Sz. István Király, Szent Imre Hertzeg, Szent László Király, és Szent Er-sébét Afzszonyét, ki Második András Királynak, az ő öreg Attyá-nak leánya volt. Ezen Szentek életét, és érdemit szívében forgattya vala Szent Margit: és igen örven-dezett, hogy olyan szent elei vól-tanak néki, kiket szentül élén kö-vethetne. És tsudálván azoknak tselekedetét, mellyekkel Isten-előtt igen kedvelek vóltak, intette ön-nön-magát, és kívánta, hogy a' mint azok, úgy ő-is szentül szol-gálna az Istennek, és hogy isten-től azt meg-nyerheffe, azoknak segítségit alázatofson kérte. A' be-tegeskedő Apátza Szűz társának, nagy szorgalmatos gond-viseléssel szolgált. Azt pedig olly alázatof-son mívelte, hogy leg-aláb' való dolgokat-is azokhoz, tulajdon ke-zeivel tselekedett: noha ő néha a' gyakor bőjtőidések, szüntelen va-ló vigyázások, és testének meg-győzésére, egyéb kemény jó-ságos tselekedetek gyakorlatofsaigi miatt,

igen meg-erőtlenedett vólna. És gyakorta, hogy mindenekben Sz. Ersebétet, az ő Attyának nényét igyekeznék követni, a' Korus-nak abból az ablakából, mellyből az Apátza Szűzek az Oltári Szent-séget szokták szemlélni, valahány-szor látta a' szegény koldúfokot, sántákat, vakokat, és más testi nyavalyákban lévőket, igen fohász-kodott, és könyhullatáfokat ön-tött. Kérdeztetvén pedig néha az Apátza társaitól: miért írta? Azt felelte: Szánom a' szegényeket, ki-ket látok, és nagy fájdalmat szen-vedek, hogy nékik fehérséggel nem lehetek: de az én Teremtő Iste-nemnek nagy hálaikat adok, mig élek, hogy az én testemnek minden fogyatkozási nélkül alkotott engem, és ez jelen való napig az ő nagy jóvóltaért meg-tartott. Mellyért én főkkel inkább, hogy-sém ezek, kiket látunk, köteles vagyok őket szeretni.

8. Valamennyi pénz, és egyéb dolgok, mellyek ez halandó élet-nek táplálására szükségesek, kül-dettek néki szüléitől, és attyafiai-tól, az ő Szerzete Elöl-járójának kezébe adta, hogy azokat a' Kris-tus szegényinek, a' mint kinek ki-nek szükséges vólna, el-osztogat-ná. Gyakorta tanátsoltatott né-mellyektől az ő Szűz Apátza tár-sai közül, hogy testének felettéb' való fanyargatását el-hagyván, sze-lidebben bannék önön-magával, hogy ne láttatnék inkább magát halál-

halálnak adni, hogy-fem Istennek szolgálni: mint-hogy tovább' élvén, fokkal több' érdemet nyerne Isten-előtt. Kiknek ez igékkel szokott vala meg felelni: A' kik reménlik, hogy e' firalomnak völgyében hozs-fzab' ideig élnek, azok a' jóságos tselekedeteknek végbe vitelét halaszszák jövődöbéli napokra: én azoknak száma közül nem akarok lenni; ki nem tudom menyi ideig ez halandó életben fogok meg-ma-radni. Azt pedig minnyajunknak szükség tudnunk: hiuság nekünk a' Kalastromban bé-rekesztve tartat-nunk, és halandó testünknek nyu-godalmát, és e' világnak gyönyörűségét kívánunk. Mert a' Kalastromoknak rekeszi azoknak lakó-helyei, kik nem az el-múlándó jó-akat, hanem az örökké valókat sze-retik, kívánnyák, és keresik. Mel-lyeket halván azon tanáts-adók meg-szegyenültek, és az ő példá-jával, Istennek nagyob' buzgóság-gal szolgálni fel-gerjedtek. Az Attyát, és attyafiait, mikor őtet látogatni mentenek, fő képpen ar-ra intette, hogy az Országot tör-vény-szerént, ne kegyetlenséggel igazgatnák: ne szenvednék, hogy a' vitézeknek, kik leg-inkáb' a' prédán kapnak akarattyok alá vet-tenék. Annak-felette kérte őket, hogy mindeneknek előtte igazsá-got tselekednének, mert az igen tetszik az Istennek. És el ne felet-keznének a' szegényekről, árvák-

ról, özvegyekről, és akár melly szükölködőkről.

9. Ez Szűznek Szent életét iri-gyelvén a' gonosz lélek, Györgyöt a' Tsehek Királyát arra inditá, hogy a' Magyarok Királyával, és Király-néjával, a' Szent Mária Szigetének Kalastromába menne. Mivel igen kívánta Szent Margit Szűzet látni, kinek szentségéről sok csudálatos dolgok hallattattak. De mihent meg-látá őtet, meg-szereté az ő ékes természetért, és magának há-zas-társúl kéré őtet; azt-is mondá, hogy semmi jegybéli ajándékokat nem kívánna a' szüléitől; hanem az ő Országát, és mind a' miket birna, neki ajándékozza: csak azt mivellyék a' szüléi, hogy a' mit kér meg-nyerhesse. Felelé az At-tya: Nem könnyen lehet az: mert Margit kitsinségtől fogva, Isteni szolgálatra köteleztetett, és a' szent igyekezetben annyira meg-erősödött, hogy inkább meg-akarna hal-ni, hogy-fem magát testi házas-ságra adni. Végezetre mind a' két részről sok beszédek után, Béla Király meg-gondolván, hogy nagy jó következhetnék abból az házas-ságból, a' leányához járula. Az Anyához-is méne, eleiben terjesz-ti a' dolgot, okát-is adgya, miért kellene e' dologban egygyezni. Annak felette követet küldé a' Római Pápához, kinek hatalmá-val az olyan házaság meg-lehetne Istennek bántása-nélkül. Kinek a'

Szűz felele mondván : Atyám, kérlek szűnyél-meg testi házasságról nékem szólani; mivel-hogy te kisdéd életemnek esztendejében, a' Krisztus Jésusnak Jegyesül adtál engem. Most pedig Istennek tött fogadásdóról el-feletkeztél, úgy meg-váltóztatad a' szententziát, arra intesz engem: hadgyam-el Mennyei Jegyefemet: lelki, és testi tisztaságot meg-sértvén, bűnös emberhez mennyek házasságra? A' Szent Szerzetet, mellyben *professziót* cöttem, soha el nem hagyom: testi, és lelki tisztaságot, mellyet a' Királyok Királynak szenteltem, soha meg nem motskolom. Emlékezetben tartom: mikor életemnek heredik esztendejében járnék, a' Lengyelek Királynak akartál engem Jegyesül adni. Azt hiszem reá emlékezel, mit feletem akkor néked. Mert azt mondam: Míg élek annak akarok szolgálni, kinek engem kisdéd-koromban köteleztél. Ha akaratodnak, melly igazság-ellen volt, akkor nem engedtem: engedgyek mostan, holott nagyob' idejű vagyok, és mind okosággal, 's mind Isteni malasztal inkább' meg-erősítetteti? Szűnyél-meg azért Atyám, a' Szerzetnek fogadás-rételéről el-fordítani. Mert az Országoknak, gazdagságoknak, és minden dolgoknak, mellyeket igir a' Tsehek Királya, a' Mennyei Országot, és a' Krisztus gyönyörűségét azoknak eleibe téstem. Az-okáért inkább'

akarok meg-halni, hogy-fem a' te halálos tanáts adásidnak engedni. Erre a' Király monda néki: A' te Atyád vagyok, és azért Isteni parantsolat-fzeréért, úgy-mint leányom tartozól nékem engedni. Kinek, és az Annyának ki-is jelen vala, felele: Valahányszor nékem azokat parantsólyátok, mellyek Istennek tetszenek, néktek mint szűléimnek, és Uraimnak engedelmeskedem: de ha valamit parantsoltok nékem, melly Isteni parantsolattal ellenkezik, sem szűléimnek, sem Uraimnak titeket ismérni nem akarlak. Kik az ő leányoknak álhatatóságát ezekbe vévén, őtet háborgatni meg-szűnének. A' Krisztus Jegyefe pedig életének töb' idejét, minden Izsétséggel bé-töltötte.

10. Az-után némely esztendőök múlva, ez Szent Szűz nagy testi betegségben esék, és hivatván nagyob' idejű Apátza tártait, elévé meg-mondá nekik napját, és oráját az ő halálának. Az-után magához vévén a' Keresztényi Szentségeket, a' melly órában meg-mondotta vala, meg-hala, élerének húszon-nyóltzadik esztendejében, Meg-váitó Krisztus Urunknak ezer két-száz hetven-egygyedik esztendejében, Böldög Alszónony havának tizen-nyóltzadik napján. Az ő utolsó szavai ezek voltak: Uram Jébus Krisztus a' te kezeidben ajánlom az én lelkemet. Mellynek restéből ki-menés-cután, az ő orzsjából

jaból tsudálatos fényesség jöve-ki, melyet a' jelen való Szűzek minnyáján láttanak. Világból ki-múlásának pedig idejében, meg-jelentetett az ő által-menetele egy Isten-féle afzszony-állatnak, ki tudára adá az ő férjének mondván: Tudgyad, hogy ez éjjel Szent Margit, a' mi Királyunknak leánya, életének utolsó napját el-végezte; mert láttam őtet ditsőséges ruhában, az Angyaloktól fel-vitetni Menyországba. Ki leg-ottan a' Szigetben menvén, a' felesége látását meg-beszéllé a' Szerzeteseknek, és igaznak találá lenni. Azon Szerzet-béli némely ájtatos afzszony-

állat, Szent Margit Szűz halála-előt kevés napokkal, látá álmában az Istennek Szentséges Annyát, Szűzeknek nagy feregétől környülvétetvén, Menyországból le-fzállani, és bé-menni az hajlékba, az hol Margit beteg lévén fekszik vala. Egy igen szép ékefttetett, és drága kőekkel meg-rakott koronát tart vala kezében, és Margitot fel-költvén, a' Szent Szűzek közébe állatá, és mindeneknek nagy öröme meg-koronázá. Leg-ottan ki-jövé, fel-méne az Égbe, bizonyos grádsokon, őtet követő Szent Szűzeknek igen nagy feregével, vigaságos tapfólással.

Szent MARGIT Szűznek, Magyar-Ország Királya Leányának Tsuda-tételiről.

E L S Ő B E S Z É D.

Éltében lőtt Tsuda-tételek.

1. **E**Gy étfzaka, midőn igen sűrű ferétség volna, Szent Margit Szűz egy Szábina nevű Nénét vön magával, igen titkos helyre, hogy ottan annak kezei-által meg-verettetnék. Midőn magát meg-fosztotta volna, és mezitelen tetét ki-tötte volna; bőséges fényesség az Égből szálla-le reája, és az egész házat meg-világosítván, mind addig meg-marada, miglen a' verettetés el-végeződván, ruháit fel-vévé magára. Mellyekbe bé-öltözvén, a' világosság el-enyészék:

és két Nénék, kik azt látták vala, oda futván, az ő könyörgésinek ajánlák magokat.

2. Egykor midőn Szábina Néne, a' Nénéknek vatsorára rákokat főzne, a' fazék úgy meg-gyúladott volt, hogy Szábina nem merné azt a' tűzből ki-venni. Oda talált menni Szent Margit: látta Szábinát félni a' fazékot a' tűzből ki-venni: mingyárt a' tűzes lángok közibe botsátá kezét: és nem hogy a' tűz meg-sértette volna, sőt még ruhájának szörét sem perfelte-meg.

3. Egy Fráter, az ő könyörgésire meg nem akarván maradni, hogy prédikátziót tenne: hogy elment,

ment, noha szép tisztá üdö volna: a' Szent Szűz, a' mint meg-fenyitette vala; imádta az Istent, hogy jó első lenne, és kényszerítették meg maradni: és leg-ottan o'ly nagy első lott, hogy el nem mehetett.

4. Egy Ágnes nevű leányzó, midőn fetűt étfaka, és nagy első volna, bé-esett egy mély kútba. Midőn pedig kerestették, meg nem találtathatik vala: miglen a' Szent Szűz imádkozván, a' víz felett meg-látzék. Az ő testének pedig minden tagjai meg-romlottak vala: és nem vala semmi érzékenysége, és mozdulása; és tellyességgel meghóltnak lenni láttatik vala. Imádkozott pedig Szent Margit Szűz, könyhullatásokkal; és leg-ottan a' leányzó meg elevenedvén, egészségben fel-támadá, semmi romlása nem lévén: és hozzája méné, és lábaihoz borúlván, halákot adá: és annak-utána sok éltén-dőkig élt.

5. Egy Eliána nevű Néne, egy üdöben, a' jobb-keze egyik ujjának kemény fájdalmát érezte, úgy-annyira, hogy annak gyötrelme miatt éjjeli nyugodalomtól meg-fosztatnék. Az okaért a' Szent Margit Szűz ágyához méné, és monda néki: Kérlek téged, ha vagyon néked hasznos jó köved a' gyötrelm ellen, add ide nékem: mert az éa kezemnek ujjá igen fáj. A' Szent Szűz meg-fozarítá kezével az ujját, és monda:

Meny-el Néne, és aludgyál. Mingyárt a' Nénének ujjá a' fájdalomtól meg-fzabadúla.

6. A' Prétikátorok Rendéből egy János nevű segéző Fráter, midőn negyed napi hideg-leléstől, Szent Domonkos napjától fogva, a' Bóldogságos Szűz Mária Tisztulásának napjaig felettéb' gyötretetnék: és az Orvos Doktorok orvossági tellyességgel haszontalanok volnának, és az halált inkább' el-közelitenék; a' Páter Provintziális, mint-hogy az ő társa vala, és hozszú útnak tételiben, ő-véle él vala, Szent Margit Szűzhöz küldé őtet, hogy könyörgésivel gyógyítaná-meg. Felele a' Szent Szűz: A' mi Urunk Jépus Kristus, a' ki el-vévén a' betegségeket, meg-adgya a' jó egészséget. En, a' mi rajtam áll, meg-tselekezem, a' mi Leki Atyámtól parantsoltatott nékem. Te-is pedig tennem magad-ért szorgalmatoslan imádkozzál. Bé-méné azért Szent Margit az imádkozó helybe: és ájtatoslan Istennek könyörögvén, az hideg-leléstől gyötretett Frátert éppen meg-gyógyítá.

7. Bizonyos üdöben, ugyan azon Páter Provintziálisnak kérésére, némely Nénéket négyet, nemies vérből lévőket, igen gyenge idejekben, kemény hideg-leléstől kegyetlenül gyötretettek, Szent Margit Szűz, Istenhez való ájtatos könyörgésekkel, Isten kegyelmét nyervén, meg-gyógyította.

8. Némely Néne a' Kalasstromban, nehéz betegségtől szorongatott: Szent Margit Szűz körülötte szorgalmatos lévén szokásfőzerént, orvóságot, mellyet annak a' betegségnek gyógyítására használatosnak értett vala lenni, mingyárt készíte, és a' beteg Néne-nek adá, mellyet az bé-vévén, leg-ottan nyelvének, és értelmének élését el-vezte. Akkor a' Szent Szűz falettéb meg-rettévén, ne talám a' beteg Néne halálának okot adott volna: Szívéből kívánván azt egészségére hozni, hamar elő-hozatá az aranyas táblátskát, mellyben Meg-váltó Krisztus Urunk Keresztének kitsén részetskéje, és a' Szentek teteminek fok maradéki valának helyheztetve. Ez táblátska előtt könyhullatásokkal, kezeit ki-terjesztvén, és vízföntag őszve fogván, nagy bizodalommal imádkozék, mondván: Uram Jé-sus Krisztus, ha Isteni Felsőgednél a' te méltatlan szolgálódnak tselekedeti valamennyire bősültettek, a' te kegyelmidnek fokaságából, adgyad nekem ez irgalmaságot: ez a' beteg szolgálod meg ne hallyon, hanem adattásék-meg régi

jó egészsége. Melly könyörgéseket el-vegezvén, leg-ottan a' beteg Néne meg-gyógyúla.

9. Egykor, midőn fel-kelne a' földről az imádságtól a' Szent Szűz, az ő vallának tsontya kifitzamodott: mellynek fájdalmát nehezen érzette. Akkor az Előljáró Néne töb' Nénéekkel szomorkodni kezének, és orvóságokat keresni, mellyekkel a' Szent Szűznek fájdalmát el-vennék. Némely Néne Szent Margitnak attyafia, István Királynak onokája, Margit nevű, szívében forgattya vala tsudalkozván, alattomba nevetvén, melly nagy szorgalmatossággal egy Szerzetes Apáztának, annyi személyek orvóságot keréfnének. És imé leg-ottan ő-is job' vállában azon fájdalmat érzette. Kéfedelem-nélkül az ő Nénnyéhez Szent Margit-hoz méne: az ő lábaihoz borúlván, ki-nyilatkozattá, mit gondolt vala: azt-is meg-valván minémű fájdalomtól gyötrettetik az ő vakmerő, és irigy gondolattya-miatt. Alázatosfőn botsánatot kére. Kinek felele a' Szent Szűz: Botsáfsan-meg néked az Isten. És mingyárt meg-gyógyúla.

Sz. Margit Szűz halála-után lőtt Tsuda-tétel.

MÁSODIK BESZÉD.

I. **A** Zon órában, mellyben Szent Margit ez halandó életből ki-műlék, Ersébet Néne nehéz, és

Szentek Élete.

hószfú betegségben fekűvén (ki mint-hogy Szent Lőrincz napjától-fogva Szent Piroska Szűz, és Mártir napjáig, melly napon Sz.

lii iii

Mar-

Margit meg-hala, kemény hideg-leléstől gyötrettetik vala) az ágyból fehérség nélkül, femmi módon fel nem keihet vala. Ez Szent Margit Szűznek halálát meg-értvén, igen keferű szível fájlalta, hogy a' több' Nénékkel az ő te-metésében nem szolgálhatna. Es el-rendelé elméjében: Ha Kríftus Urunk, az ő Jegyesének érdemi-ért őtet meg-gyógyítaná, igen örö-mest azon szolgálatban magát fog-lalná. Alig tévé ez rendelést, mid-őn mingyárt mindeneknek fehérsé-ge-nélkül egétségben ki-ugorván az ágyból, és a' Szent Margit te-ftéhez menvén, a' mint kívánta vala, szolgálattal kezdé tisztelni.

2. Proszina nevű Néne, midőn egy üdőben betegségtől szorongat-tatnék, monda szívében: Tudlak téged Margit Szűz Szentnek lenni: kérjed az Ur Istent: vegye-el tő-lem ezt a' betegséget. Fogadást-is tőn: hogy ez Szent Szűznek tisz-telségére, a' Mi-Atyánkot, és Üd-vőz-légy Máriát, minden napon el-mondgya. Es mingyárt meg-gyógyúla; de mikor fogadásának bé-tellyesítését el-múlattya vala, vízfontag meg-betegedik vala.

3. Egy Albert nevű Fráter, bő-tsületes férfiú, és ájtatos Istenhez, ki az Ípítályban lakik vala, ne-gyed-napi hideg-lelésnek igen ke-ferves fájdalmától naponként el-nyomorittatván, térdeiben-is őzve-sugorodik vala. Ez a' Szent Margit Szűz érdemében bizakodván, foga-

dást tőn: és ájtatóságnak nagy in-dulattyával magát néki ajánlá. A-jánlása végeződvén, nap folyásá-nak némely része el múltván; mi-kor mind hideg-leléstől, mind tér-deinek őzve sugorodásától gyötret-tetnék; egétsége éppen meg-adat-tatván, fel-kele, és hogy fogadá-sít bé-tellyesítse, a' Szent Szűznek koporsójához nagy ájtatósággal méne: holott le-borúlván, Isten-nek halálot ada.

4. Benedek Kádár, és áts, há-rom esztendeig lévő betegsége mi-att, térdei melléhez sugorodván, bokái alfeléhez fogaltatván, szű-neden való nyomorusággal, az ágy-ban mint-egy tőke hever vala. Halván pedig Szent Margit Szűz-nek nagy tsuda-tételit, kéré szű-léit, és atyafiait, hogy az ő ko-porsójához vitetnék őtet, remél-vén, ha azt illetné, minden beteg-ségéből meg-gyógyúlna. A' ko-porsóhoz vitetvén, így imádkozék: El-híszem Alszonyom, Szent Mar-git Szűz, ki kisedségedtől fogva, meg-vertvén Királyi szűléidet, a' vil-lág ditsőségét, és bizodalmit, az Ur Jé-sus Kríftusnak szolgálattya után vetetted: el-híszem mondám, hogy az Ur Jé-sus Kríftusnál olly nagy érdemű vagy, hogy engem ez szűntelen való gyötrelimtől meg-szabadíthatsz. Kérlek azért téged szívemnek tellyes ájtatóságával: adgyad nékem a' te igen hathatós fehérségedet. Fekszik szegény a' koporsóhoz tétetvén: és imé egy hét

hét már el-múlván, midőn Szent Mife énekeltervén, mingyárt testének egész gyógyulását vévén, felkele, minden legétség-nélkül: és háromszor meg-kerülé a' koporsót, Istent Szent Margit Szűzben tsudálatost ditsóitvén. Osztan erős lábaival hazájába vizfsza-méne.

5. Midőn egy férfúnak jobbkezét hirtelen való nagy fájdalom el-foglalá, melly szűnet nélkül nevedvén, leg-ottan a' karját érzékenységtől meg-foztrá: és a' keze annyira meg-fzárada, hogy azt femmi-képpen fel nem emelhetné; a' Szent Margit Szűz koporsójához méne: mindaz-által mint-hogy nem annyi hitelt, a' mint kívántatott, fogadott vala az ő szentségéről, femmi kedvet nem nyerhetett. Akkor vétkét meg-ismérvén: töredelmes, és alázatos szível, nagy sirással kezde imádkozni: Oh Szent Margit Szűz, Istennek szerelmes Jegyese, ez Tartománynak külömb külömb részeiről, külömb külömb betegségek-től gyóttretettek, ide jövé a' te érdemid-által meg-gyógyultak. Én pedig az én hitlenségem miatt, égéségemet vizfsza nem nyerhetem. Meg-tekénté Isten annak töredelmességét, és könyhullatásit, és az ő Jegyésének érdemiért, régi jó égéségét meg-adá néki.

6. Egy Nemes férfiú, betegségtől szorongattatván, három egész éftendő alatt, mint egy tóke az ágyat nyomta: se kezeit, se lá-

bait meg nem mozdithatta: és nem-is szólhatott, sem ételt bé nem vehetett, úgy hogy tollak-által szűkség vólt az étket szájába bortsátani. Midőn azért így fekűnék, egy éjjel meg-jelenék néki Szent Margit Szűz álmában, és monda: Parantsolom néked: Kelyfel, meny az én koporsómhoz, és meg-gyógyulván fel-kele; kit gyermekki, és tselédi látván, némelyek örömdökebe firnak vala, mások nevetéssel tapfolnak vala. Más nap az atyafiaival, és fogorival, a' Sz. Margit koporsójához járván, mind a' mik véle történtek vala, a' nagy fokaság előtt meg-bezüllé. És Istennek, és Szent Margitnak nagy örömmel hálakot adván, tulajdoniba vizfsza-méne.

7. Albert Fejedelem, hozfszú ideig való betegségi után, egész testében meg-dagadott, és nyilván poklófsá lőtt: Orvos Doktoroknak femmi orvoságával meg-gyógyulandonak nem íteltetett. Ez feleségének, és más egygyütt szánakodó barátinak tanásából, fogadást tön előttök, hogy a' Szent Margit koporsóját meg-látogattya, tellyességgel kétségbe eleté életét néki ajánlván. És imé azon étfzaka, minden betegségtől, és fájdalomtól tellyességgel meg-fzabadulá. Osztan Anna Hertzeg, és egygyütt Albert Fejedelem a' koporsóhoz mentenek. És hálakot adván az Úr Istennek, nagy örömmel haza mentenek.

8. Margit nevű Néne Szent Margit Szűznek atyafia, kételkedik vala az ő szentségéről. Ez látott egykor a' kőszvénytől igen nyomorultúl gyötrettetett, és őszve fúgorodott afzfzony állatott, úgy-annyira, hogy kezeinek nagy erőttségével, a' templom pádi-mentomán, mindeneknek lzanakodására, tsulzkalódik vala: a' Templomon kívül pedig némely talvigátskán vonattatott. Midőn azért ez nyomorult afzfzonyt szemlélné, monda a' Szent Szűzhöz: Margit Néne, ha ez nyomorult afzfzony-állatot meg-gyógyítod, a' te szentségedet érdemlett bősülettel tisztelni fogom. Tsudálatos dolog; alig múlték fél óra, az a' nyomorult kőszvényes, és őszve-fúgorodott, a' népnek nagy fokasága el-őtt, a' betegségnek kötelei el-lzakadozván, jó egészségre hozattatott. Annak-okaért a' koporsóhoz lítettén, Istennek irgalmaságát énekelte: hálakat adott Szent Margit Szűznek. Az a' Néne pedig, ki az ő szentségéről kételkedik vala, az ő hitelében, és ájtatóságában meg-erősödén, őtet ennek-utánna szivel, és szájjal mindenkor fel-magasztalta.

9. Egy Péter nevű Nemes ember, külömb féle betegségek-től három ezftendőnél tovább' el-nyomatattván, a' fájdalmak nevedkén, a' kőszvénytől-is gyötrettetik vala, úgy-annyira, hogy se egy felé, se más felé magát nem fordithatná.

Ez gyakor elmékedéssel, kívánságokkal, és jó hittel a' Szent Margit Szűz koporsóját meg-látogatni kívannya vala. Mikor pedig fohászkozván Istennek könyörgene, és e' Szent Szűznek fegettségét kérné: az ő hitétől, és ájtatóságától indittatván Sz. Margit, szép, és díszes tárfasággal meg-jelent néki álmában, és kezeivel gyengén tapasztalván őtet, monda: A' Jé- sus Kristus Istennek nevében, a' te hited-szerént, vegyed kívánt jó egészségedet. Ezeket mondván el-enyézfék. Péter pedig magát egészlen meg-gyógyúlva érezvén, fel-kele, és a' Szent Margit Szűz koporsójához nagy tárfasággal liete: és az Isten irgalmaságát, és Jegyesének fegettségét, mindeneknek mind halálíg nyilván hirdette.

10. Egy gyermeket egész ezftendő alatt, a' nehéz nyavalya törvén, ábrázattyában, és szemeiben éktelen ruttá tőtte vala: a' szülei fogadást tévén, a' Szent Margit Szűz koporsójához vízfik vala. És midőn az úton mennének, a' gyermek utánnok jövő népnek fokasága el-őtt meg-gyógyúlván, jó egészséget nyere. Innét a' szülei, és egyéb uri-tárfai igen örülvén, nagy hálá-adásokkal, az el-rendelt szarándokság járást végbe vitték.

11. Egy Márton nevű férfiú, bolondságos nyavalyától meg-ron- tatott, testében ifzonyatos, és éktelen, és unalmaknak őszve folyá- sával,

sával, ördöngősnek módgyára efze-felejtett, vas-lántzokkal kötözve tartatik vala. Egyéb-aránt az ö-rizőknek kezeiből, ki-rázódván, fokakot igen meg-sebesít vala. Az-okáért az örizői, és attyafiai fogadást töttek: Ha Szent Margit Szűznek érdemivel meg-szabadittatik, az ő koporsójához, nagy ájtatósággal szarándogság járást rendelnek. És imé fél óra múlva, Márton kiáltani kezdte: Meg-gyógyultam; meg-öldozván azért engem, szabadon botsáffatok. De nem hívének neki tellyeséggel, még egy óra alatt kötözve tarták őtet: melly után az okolság uraságát, előbbi szelidséggel, és tekélletes egésséggel vízfíza-nyeré: és a' szarándogság járás fogadását, mellyet az örizői, és attyafiai töttek vala, vélek egyetembe vigan, és ájta-toffan végbe vivé.

II. Egy Nemes afzszony, boldonságtól nyomorgattatván, bé-rekesztve tartatik vala: kinek a' férje igen bősületes ember, és a' baráti fogadással kötelezék magokat a' Szent Margit Szűz koporsójához szarándogság járást tenni, ha az ő érdemivel, mellyekkel őtet Istennek ajánlották vala vízfíza-nyeri egésségét. A' fogadás tételt végbe vivén, az afzszony jó egésségét éppen meg-nyeré; fokaknak nem kitsin lelki épületére, hogy a' bolond másoknak hitivel, és ájtatóságával, igaz elmére vízfíza-hozatott volna.

13. Némelly afzszony elméiről el-hagyatván, és fokaktól ördöngősnek itéltetvén, vas lántzal kötve tartatik vala. A' baráti, és szomszédi jó akarattól, és szánakodástól indittatván, fogadást töttek Szent Margit Szűzhez alázatoffon, segítségül híván, és Istennek könnyödvén, és a' bolond afzszonynak elméjét, és egésségét éppen meg-nyerék: és jó egésségben a' Szent Szűz koporsójához vivén őtet, ezt a' tsudát fok bizonyosságokkal meg-próbálák.

14. Egy ember szemeinek világot el-vezttette vala. Az-okáért töredelmes szível, másokkal egyetembe, kik a' Szent Margit Szűz koporsójához szarándogság járást téstnek vala, egy gyermektől vezettetvén el-méne. De Istennek titkos ítéletéből, az egésségnek jó téteményét nem vötte. Akkor szomorkodván, és fohászokodván, némely napokig való utat tévén, vízfíza jöve, és házába bé-menvén, a' székbe üle szokása-szerént a' tűz mellett: és elő-híván feleségét, és fiait, fohászokodván monda: Oh Afzszonyom Szent Margit Szűz, fokan a' te érdemiddel Istennek irgalmaságát meg-nyerték: én egyedül a' mint mentem vala, vak jöttem-vízfíza bűneim miatt. Olftán parantsola feleségének: nyiffa-meg az ablakokat, friss levegő égnek kedvéért. Alig nyitá-meg azokat, midőn egéssé tselédgye - előtt, szemeinek kívánt világa aján-dékoz-

dékoztaték néki. Akkor az házból hi ugórván, barátit, rokonit, és a' Megyés Papot el-hiván, nagy hálakot ada Istennek, és Szent Margit Szűznek: és lakodalmat készítvén, nagy örömmel vigada. A' hét pedig el-telvén, szarándok-ság járást, a' Szent Margit Szűz koporsójához, nagy viafz gyertyának bé-mutatásával, a' mint fogadást tóttek vala el-végezék, mindenütt illy nagy jó-téteményt ki-hirdetvén.

15. Penitentzia Rendéből való Ersébet, már nyóltz efsztendő alatt fzeimeivel nyomorog vala: mert gonofz kelevény miatt az ortzái meg-dagadozván, fzeimeit el-borították vala, és onnét vakoskodik vala. A' Szent Margit Szűz koporsójához vitervén, az ő érdeminek bizodalmaival, némely napokon ott múlata. Végezetre ortzáinak, dagadási, le-fizálván, és semmi éktelelenségnek jelét nem hagyván, fzeimeinek látását vizfza vévé, embereknek nagy sokasága előtt.

16. Jakab nevű jeles férfiú, Nitra Vármegyének Ispánya, midőn fejének, és job'-fzemének fajasával igen gyóttrettetnék három-holnap-alatt, úgy-annyira, hogy annak világát-is el-vesztvén, az Orvos Doktorok orvofságáról már kétségbe efszt volna; a' Szent Margit Szűz fegettségéhez folyamodván; midőn az ő koporsójánál, fizivének nagy tisztaságával, és ajtatolságával, négy nap alatt meg-

maradott volna; fejének fzeimeinek, és egézfz testének tekélfletes egéfségét vizfza-nyeré.

18. Egy Márton nevű férfiú, hoszfzú betegségben feküvén, meg-némúla: mind lábai, kezei el-lankadának. Hallá a' Szent Margit Szűz tsuda-tételit: bizodalommal tellyes lévén, meszfze földről az ő koporsójához viteté magát. Ottan nyelvének szóllását, és tagjainak jó ereit vizfza-nyeré.

19. Fráter Péter, fogainak nehéz fajdalmát, és ortzájának meg-dagadását, négy nap, és éjjel fzenvedte vala. Az-okáért étfzakának kezdetében fegettségül hijja a' Krisztus Szűzét Margitot, hogy őtet érdemivel meg-fzabadítaná, igirvén, hogy minden nap az ő tiszteltségére térdeit meg-hajtaná, ha gyógyulást nyerne. És imé reggel minden fajdaloimtól meg-fzabadúla.

20. Penitentzia Rendéből való afzfzony, nagy dötsületű, és jó hírű arany szövdő, három efsztendőben vér-hafnak, és fő fájásnak szöntelen való betegségében gyóttrodik vala, már keresményit el-fogyatván, utólsó nyomorúságra juta, hallá, hogy Szent Margit Szűz fegettségével, akár melly igen beteg meg-gyógyulnának. Bizván azért, hogy ő-is jó egéfségét megnyerné, az ő koporsójához fekéren viteté magát. Midőn még az úton volna, kezele fajdaloimtól könnyebbedni: Mikor pedig a' koporsóhoz érkezett, a' Szent Szűznek fátyo-

fátyolát illetvén, kívánt jó egészséget meg nyerte.

21. Egy ifiatska tellyességgel el-lankadott, az Ispitályban fekvén, mikor meg-értette volna, a' Szent Margit Szűz koporsójánál, minden beteget meg-gyógyítani, minden módon kívánta, hogy oda v tennék. Oda vitetvén, a betegség ereje-miatt, a' márvány-kő pádimentomon kényszerítettet fekvőni; holott a' Szent Szűzet segétségül híván, leg ottan vízszadatot jó egészsége.

22. Egy Ersébet nevű leányzó, minek - utánna házasságra jegyeztetett volna, az ő jegyefe mezsze való tartományba méne. Kinek távul-létét nehezen szenvedvén a' leány, külömb-féle helyekre kezde vándorlani. Akkor a' pokolbéli Sátány, a' Jegyesének formáját vévén magára, a' leánynak elejébe mégyen, és beléje menvén meg-fzállya őtet. Már az őrdöngős leányzó futkározván, Atyát, Anyát, bátyait, és mindeneket, kiket elől-talál felette igen háborgattya: néha öklökkel, és körmeivel hartzolván: néhánkor kövel, és dorongokkal vervén. Akkor a' Szüléitől meg-fogatott, és vas-lántzókkal igen erőssen megkötöztetett. És noha annak-előtte csak Magyar nyelven szólott volna; őt hólnap alatt, Németül, Tótul, és más külömb-külobmb nyelveken szól vala. A' szüléi pedig meg-értvén a' tsuda tételeket,

mellyeket Isten a' Szent Margit Szűz koporsójánál tselekefzik vala, oda vivék a' leányzót. Némely napokat pedig ottan töltvén, a' Szent Szűznek érdemivel, az őrdög ki-űzetetvén, a' leány meggyógyula, és a' több nyelveket el-felejtvén, csak Magyar nyelven szól vala.

23. Sándor Magyar-Ország Királyának követtye a' Sziziliani Királyhoz, midőn Aufztrián által menne, egy némettől meg-fogattatván, és kötöztetvén, igen fetét tömletzbe vettetett, és egész három éztendő alatt tartatott. És midőn Sándortól már harmintz talentomokot vőtt volna, még negyvent kíván vala, az ő szabadulásáért. Sándor halván Szent Margit Szűznek igen fok tsuda-tételit, benne veté reménségét: és az ő tiszttségére, a' Mi-Atyánkot fokszor el-mondván, kéri vala tőle a' szabadulást. És imé egy étfzaka, Sándor álom, és vigyázás között lévén, igen szép Szűz álla mellette, mondván: Annyit bizzál Szent Margit Szűzben, menyit Szent Ersébetben. Ez látás-után harmadik nap múlva, azon Aufztriai Ur egy hazájabeli társától igen nyomorútlul barom módra meg-ölettetvén: az ő felesége Sándort, tömletznek fogságából kivévén, minden fizetés-nélkül szabadon el borsátá. És így az Isten, Szent Margit Szűznek érdemiért, meg-fzabadítá őtet.

24. Negyedik László Király, István Királynak fia, és Szent Margit Szűznek onokája, midőn életének tizen-harmadik esztendejében járna, igen nehéz, és kétségbe esett betegségtől elnyomattak. Mint-hogy olyan rettenetes fő fájástól gyötrettek vala, hogy elméjétől, és minden ereitől megfosztatván, tellyességgel minden-érzékenység nélkül látatott lenni. Es noha próbálásnak okáért, rettenetes kemény orvoságokkal szorongattatik vala, mindaz-által a' meg-gyógyulásnak semmi jele nem látszik vala. Annak-okáért négy jeles Orvos Doktorok, kik a' Királynak gyógyítására hozattak vala, az ő meg-gyógyulásának, és életének már minden reménségét elvetették vala. Magyar Ország-nak Fő-rendei, Szerzetesek, és Nemessék, kik jelen valának, minnyáján kefervesen a' Királyt íratván: Szent Margit Szűzet ájtatos könyörgésekkel, hogy meg ne engedné onokáját, Magyar-Ország-nak Királyát olly hamar meg-halni, segítségül hívják vala. Sietséggel Ersébet Nénének-is, István Király leányának, és ez nyomorult László Király Nénnyének izenének, hogy a' fátyolt, és koszorút, mellyet Szent Margit Szűz hordoz vala, nekik küldené. Mellyet ő mingyárt Prédikátor rendéből lévő két Fráter által meg-tselekedé. Az időben pedig a' Király, a' Szentséges Szűz Isten Anyjának Kalattro-

mához közel való helyen fekszik vala. Az-okáért a' Király fejét a' szent fátyollal bé takarván, és a' koszorúval környül vévén Szent Margit Szűzet szóval, és szível alázatoflon segítségül hívák. És imé tsudálatos dolog: a' Király fejének tetejétől fogva, egészséges veretékkel kezdé izzadni: elméjének értelmét, és egész testének érzékenységét vízfza-nyeré: meg-isméré mind a' mellette állókat: és végre azon időnek tzikkelében, tellyes jó egészségét meg-nyeré. Ki a' szent fátyolt, és koszorút, mellyekkel a' feje bé-takartatott, és környül-vetetett vólt, tisztelettel illetvén, Kristus Urunknak, és az ő Anyjának a' Szentséges Szűz Máriának, és Szent Margitnak hálakot ada. Az-után pedig gyalog szarándokság járásnak módgyára az ő koporsójához egész udvarával menvén, nagyob' hálá-adáfokat tött.

25. Midőn egy bősületes tselédes gazda estve felé kö-házban feleségével, és tselédgyével vatso-rálna, az háznak egy része bothajtással egygyütt le-romolván, a' romlás hét elztendős fiatskáját, midőn alunnék oda rontá, 's el-borítá: a' szülei, és máfok, kik a' romlás helyétől továb' egygyüttt ülnek vala, félelem miatt leg-ottan kiszaladván. Nagy kiáltás, és jajgatás lén. Oda futának a' szomizé-di, és baráti: szorgalmatoflon kiáfsák kapákkal, és áfokkal, és a' köveknek nagy rakását félre hany-ván,

ván, ki-buzzák a' gyermekeket, vé-
 ribe keverve, és úgy-annyira őszve
 rontva, hogy semmi épség ő benne
 nem volna, kit halva, és fagyva
 a' házban el-nyújtának. Kőny-
 hullatások, és sírálok között, a'
 szüléi fiokat Istennek, és Szent
 Margit Szűznek ajánlák, mond-
 ván: Oh Afzszonyom Szent Mar-
 git Szűz, isten-előtt kellemetes ked-
 ves érdemű, rámaízd-fel segétsé-
 ged-által a' mi fiunkot, szivünknek
 egyetlen egy gyönyörűségét; ;
 Mert tudjuk, hogy az tőled kőn-
 nyen meg-lehet. Baráti, Attya-
 fia, szomszédi ugyan azon kőnyör-
 géfeket folytatták vala. Az At-
 tyia azon-kívül, hittel, és remén-
 séggel tellyes lévén, vialz-gyertyá-
 val, és ajándékkal, serény tutá-
 fal a' koporsóhoz fiete: és ottan
 a' gyermeket buzgó kőnyörgékek-
 kel, egész étfzaka Istennek, és Sz.
 Margit Szűznek ajánlotta. Mikor
 pedig már a' nap fel-kelvén, vízf-
 sza-jőne házába, elejébe futottak
 néki az emberek, mondván: Meny
 örömmel, él a' te fiad. Haza jő-
 vén, a' fiát halottaiból fel-támad-
 va talállya; kezeibe veszi, tsúkol-
 gattya: Istennek, és Szent Margit
 Szűznek, a' jelen-lévőkkel egye-
 tembe hálakot adván. Vízfza-méne
 a' koporsóhoz a' gyermekkel, attya-
 fiaival, és barátival. A fel-támadott
 gyermek egészben, épségben, min-
 den sebnek, szakadásnak, vagy ősz-
 ve romlásnak jele nélkül mindenek-
 nek meg-mutatattott.

26. Egy afzszony kezeinek mún-
 kája miatt igen el-faradván, kilentz
 holnapi idejű egygyetlen egy fiats-
 káját, szunyadozván melléje fek-
 teté az ágyban: kit álmából
 fel-serkenvén, úgy találta, hogy
 magától, álom-közben, meg-nyo-
 mattatott volna, és (mint-hogy
 télnék ideje volna) tellyeséggel
 meg-keményedve, és őszve fagyva.
 Foházkodik, kiált, Férjét, An-
 nyát, szolgálóját, álmotól nehé-
 zülteket; még a' szomszédit-is, és
 barátit nagy ordítással háborgattya.
 A' kisednek testetskéje az ház kő-
 zepében helyezteték: a' szüléi
 bánkódván nem tsak a' kisednek
 haláláról; hanem hogy annak ök-
 vóltak volna oka; nagy kőnyör-
 géfekkel Szent Margit Szűznek a-
 jánlák őtet, fogadást-is tőnek:
 Ha a' gyermetske fel-támadna; és
 úgy az Anyja, ki azt meg-nyom-
 ta vala, a' gyalázat vétkétől meg-
 szabadúlna, ugyan őtet egész éle-
 tében, a' Böldogságos Szűz Isten
 Annjának Kalástrománál való szol-
 gálatra fogják kötelezni. Meg-
 halgatá a' Mindenható Isten ajta-
 tos kőnyörgéfeket, és fogadás té-
 teleket. Mivel-hogy téli igen holz-
 szu étfzaka-után, nap-kelet tájban,
 a' meg-hólt testetskének eretskéi
 lassan-lassan meg-melegedének, és
 vízfza-jővén a' lélek, meg-élede
 a' gyermetske: fel-nyicá szemeit:
 meg-játá az anyyát, nagy kézfzég-
 gei fogá emlőit, és bé-fogá ajakti-
 val. Innét szüléinek, és az egész

rselédinek szomorúsága örökre fordúla. A' nap pedig inkább világozkodván, oda gyűlének a' szomfuzédi, és attyafiai, nagy örömmel elevenen látván, kit előb' íratnak vala meg-hóltat. A' szüléi a' fel-tamadott gyermekeket, a' Szent Margit Szűz koporsójához vivék.

27. Fellyeb' meg-írott két Beszédet a' Magyar Szent Margit Szűz Életéről; és más két Beszédet az ő nagy tsuda-tételiről, régi nevezetes Autorok írásából írtam, sommába foglalván, a' mik pedig itt aláb' következnek, ujjonnan én vélem történtenek, tudni-illik 1706. esztendőben, Mind-szent havának 30-dik napján: Én Illyés András, Erdélyi Püspök, Krisztus Jébusnak méltatlan szolgálja, Isten bizonyágom, igazán írom, hogy midőn Nagy-Szombat várafa, mostani napokban-is, a' táborozó rettenetes hadak miatt, felettéb' nagy szorongatásokban volna: én-is éjjel, nappal, igen félttem; és fohász-kodván könyörgöttem az Istennek. De még más igen nagy keferőség-is felettéb' terheli vala szívemet. Mert egy igen háladatlan ember, mások előtt, igen hamissan rágal-mazott engem. Midőn azért igen nagy szívbeli keferőségben volnék, a' Ditsóült Szenteket segítségül hívám, Istenhez kefervesen fohász-kodván. És imé mingyárt követ-kező éjjel, hajnal előtt, álmomban tsudálatos képpen, ő Szent Felségétől meg-vigasztaltattam, tsu-

dálatos szép látással: úgy látszott nékem, mint-ha szokáfom szerént, Szent Misét akarnék szolgálni. Bé-akarván azért menni egy nagy Templomba: imé fok tiszteletes Afzszony állatok, mint-egy szép *protzesz/zió*ban, igen nagy örömmel jövének előmbe a' Templomból. Kik minnyájan szép tiszta földig érő fejér hószfú ruhákban valának öltözve: és ründöklő tiszteséggel, nagy ájtatooson, és szép rendessen, kettőnként, kezek fogva, egy más után jövének, tántzoltak előttem, nagy méltósággal, és kegyes szemekkel én reám nézvének. Mint-hogy pedig fokszor ennek-előtte, sőt mostani napokban-is gondolkodtam vala, hogy némely több' Szent Szűzeknek, és Özvegyeknek-is rövideden életüket meg-írjam: Kivált-képpen a' Magyar Szent Margit Szűz életét; ez Sz. Afzszonyok, vagy Apátzáknak Előljárója (kit én Szent Margit Szűznek ítéltem lenni) leg-kivált-képpen való nagy tiszteséges kegyes tekintettel nézett engem. Azon-közbe álmamból fel-ferken-vén, el-enyészék a' látás: és én minden szomorúságtól meg-mene-kedvén, nagy lelki örömmel bé-tellyefedém. Ez a' tsudálatos látás adott nékem okot arra, hogy fohászb', és kettős Beszéd-del ír-nám meg a' Magyar Szent Margit Szűz életét. Mitől indittattam pedig, hogy tsuda-tételiről-is kettős beszédet ír-nék, ez mingyárt követ-kező

kező tsudálatos dolog, melly ugyan én-velem történt, meg-mutattya.

28. Azt nem akarám titkon tartani, hogy 1707. éftzendőben, Bőjt más havának 9. napján, reggel véletlenül, rettenetes nagy fájdalom rohana a' lábamra: melly mind éjjel nappal szörnyű-képpen gyötrötte azt; úgy annyira, hogy igen nehezen járhattam, még házamban-is sántikálván; étfzakákon pedig nem nyughattam, az igen keferserves fájdalom miatt. Azt rendelém magamban, hogy a' Magyar Szent Margit Szűz nagy tsuda-tételit-is rövideden meg-irjam: és nyilván ki-borsáflam. Midőn irni kezdém azokat, leg-otran meg-könnyebbüle lábamnak keferserves fájdalma: és nem sok idő alatt, tellyeséggel el-is mulék. De annak-utánna kételkedni kezdettem, hogy talám nem ezen Szent Szűznek érdemiért gyógyított-meg engem az Úr Isten. És imé leg-otran az a' szörnyű kegyetlen fájdalom ísmég vízfíza-jöve azon bal-lábamra. Az-okáért alázatossan könyörgék az Irgalmas Istennek, segítségül híván Szent Margit Szűzet: és ísmég azon keferserves gyötrelemtől meg-fzabadita Isten ő

Szent-Felsége. Kinek ditsőség, és halá-adás örökkön örökké. Amen.

VIGASZTALÓ ÉNEK.

Midőn vólnék félelemben,
Szív-béli keferőségben,
Az hadaktól rémülésben,
Éjjel, nappal nagy inségben.
Rágalmaztattam igékkel,
Hamisággal tellyefekkel:
Kértem lítent: ne hagy-on-el:
Légyen velem ítlelettel.
Következő étfzakában,
Szép látásom lón álmamban:
Hogy ne legyen búsulásban:
Sőt örvendezek az Urban:
Szent Afzfonyok jelenének:
Tántzolván örvendezének:
Bórsúlettel tífzelének:
Búsulástól meg-mentének.
Meg-halgata az Úr Isten:
Meg-vigasztala szivemben,
De második éftzendőben,
Nagy kint-fzenvedék teltemben.
Mert gyötrelem nagy származék,
Bal lábamra erezfkedék:
Mellyet mikoron fzenvednék,
Az Istenhez fel-kiálték:
És az irgalmas Szent Isten,
Meg gyógyita kegyelmessen:
Azért őtet örömemben,
Áldom, 's ditsérem mindenben.

Pazzi Sz. Mária MAGDOLNA Szűz élete.

I. **S**zent Mária Magdolna Szűz Pazzi Fő-Nemes familiából Florentziában származott: kitén

gyermetskeségétől fogva, tekéltelenségnek úttját magának valasztotta. Tíz éftendős korában fogadt

gadást tölt szüzességének meg-tartására. És Szerzetesi ruhába öltöztvén, Kármeliták Szerzetének Angyali Szent Mária nevű Kalástromában, minden jóságos tseledeteknek, magát példaul adta. Olly igen tisztá életű volt, hogy a' mi a' tisztaságot meg-sérthetné, tellyességgel nem tudta. Őt esztendőkört, Isten parantsolattyából, csak vízzel kenyérrel élven töltött: Vasárnapokat ki-választván, mellyeken böjti eledelokkal élt. Tulajdon testét, szőr övekkel, vereségekkel, hideggel, éhséggel, vigyázásokkal, mezitelenséggel, és minden büntetéseknek nemével fanyargatta.

2. Isteni szerelemnek olly nagy tűzével gyuladozott, hogy azt el nem viselhervén; hogy magát meghivesítse, vizet mellyére önteni kinfzerítettett. Gyakran érzékenységi kívül ragadtatván, hoszfú, és tsudálatos látásokot szenvedett, mellyekben mennyei titkokot által-látott, és Istennek kegyelmivel meg-világosított. Ezekkel pedig meg-erősítettvén, a' fetétségek fejedelmítől hoszfú hartzolászt szenvedett: lelki szárazságban, pulztságban, mindenektől el hagyattatásban külömb-féle, kísértetektől szorongatásban. Illyen mó-

don az Isten meg-engedvén, hogy győzhetően békeséges-tűrésnek, és mélységes alázatolságnak példáját adná.

3. Felebarátihoz kivált-képpen való szeretettel tündöklött, mivel gyakran étfzakákat álm-nélkül mulatott, vagy a' nénéknek szolgálatiban, vagy a' betegeknek gondvifelétiben foglalatoskodván: kiknek néha rút kelevényes sebeket meg-tsokolván: meg-gyógyította. Az hitetleneknek, és bűnösöknek veszedelmeket keservefen siratván, azoknak üdvösségéért, magát minden gyötrelmekre készen lenni ajánlotta. Halála előtt-fok éftendőkben, fok lelki gyönyörúségek között, mellyekkel édesdeden bővelkedett, erős szível gyakran mondotta: Békeségeffen tűrni, nem meg-halni. Vég-téré hoszfú, és igen nehéz betegség miatt el-fogyatkozván által-ment Jegyeséhez a' Krisztus Jésushoz, ezer hat-száz hetedik éftendőben: életének negyven egéft éftendeit eltöltvén. Mint-hogy életében, és hólta-után, fok tsudákkal tündöklött, Kilenzedik Kelemen Pápa-által, a' Szent Szűzek közibe iratott, kinek teste ez jelen-való napig rothadás-nélkül meg-maradott.

Szent RÓSA Szűz élete.

I. Dél-i Amerikának első virá-g-ja Szűz Szent Rósa, Lima Városában Keresztény Atyától, és Anyától született. Leg-ottan kisdedségétől fogva, jövőd Szent életnek jeleivel ditsóított: mi-vel kitsény ártatlanotska lévén, tsudálatos-képpen az ortzája rósa formára változott. Ez változás, hogy Rosának hivattásék, okot adott. Kinek az-után az Istennek Szent Anyja vezeték nevet adott, parantsolván, hogy Szent Máriától Rosának hivattásék. Őt ez-tendős korában örökös szüzelségé-nek meg-rartására fagadást tött. Nagyob' lévén, hogy szüléitől férj-hez menni ne kínszerítették, tit-kon a' maga fejének igen szép ha-ja szálait el-metélte. Bőjtölésfekre emberi mód-felett magát adta: egész negyven napi bőjtőkön tsak kenyérrrel, vízzel élt.

2. Szent Domonkos Szerzeté-nek harmadik rendén lévő ruháját fel-vévén, életének régi fanyarú-ságát kettőzette. Holzfű igen darabos, és apró tötskéekkel meg-rakott szőr-zsákot hordozott: fe-jének fityola-alatt éjjel, nappal tövifés koronát viselt: Szénás-béli Szent Katalinnak kemény nyom-dokit követvén, hármás rendel tsinált hegyes vas lántzotskával óvedzette-fel az ágyékét. Az á-

gyát darabos fa-ágakból tsináltra, mellyeknek üfességet éles tserép darabokkal töltötte-bé. A' Kala-strom kertének leg-végsőb' fzege-letében hajlékotskát készített ma-gának, hogy mennyei elmélke-désekre ő magát adván, gyakor ostorozásokkal, éhséggel, vigyázá-sokkal testetskéjét fanyargatván, és lélekben meg-erősödvén, az ör-dögök rettenetes tettetett gonofz ábrázacit, bátorságos szível azok-ellen hartzolván meg-rontotta, és meg-győzte.

3. Betegségnek gyötremitől, házi népeknek tsufolkodásától, nyelveknek mardosásától kemé-nyen szorongattatván, elégsége-ten magát nem fanyargattat-ni panaszolkodott. Tizen öt ez-tendők alatt, sok óráknak folyá-sáig, lelki pufztasággal, és száraz-sággal igen nyomorultúl fanyargat-tatván, halálnál nagyob' keferü-segeket erős szível szenvedett. Az-olta kezdett mennyei gyönyörü-ségekkel bővelkedni, látásokkal világosíttatni, Szerafini hévségektől olvadozni. Az Óriző Angyal-nak Szénásbéli Szent Katalinnak, Szentséges Szűz Mária, Isten An-nyának, szűnetlen való jelenések között tsudálatos barátságos lé-vén, Kristus Urunktól ez szókót hallani érdemlette: Szivemnek Ró-

sája, légy az én Jegyefem. Végezted ez Jegyefnek Paraditsomába bé-vitetvén, és mind életében 's mind hólta után, fok tsudákkal

tündökölvén, Tizedik Kelemen Pápa-által, a' Szent Szűzeknek lajstromába nagy innepléffel bé-iratott.

Szent EUGÉNIA Szűz, és Mártir élete.

Sz. *Iszidorus által meg-irattatott.*

1. **A**Z időben mikor Gallus, és Valeriánus a' Római Imperiumot igazgatnák, szenvedett Romában Mártiromságot Szent Eugénia, ki ugyan Romában született, egy Fő-Tanáts Urnak leánya vala, kic Filepnek hittak, ki nagyra bótsúlterik vala az egész Tanátstól, nagy okoságú, és jó tanáts-adó ember lévén. Az okáért néki adaték Alekszándriának Préfektusága, az hová méne Klaudia feleségével, Avitus, és Szergius két fiaival, és Eugénia leányával, kinek Protust, és Hiartzintust két metzsett embereket ada, hogy irásra, és jó erköltsökre tanítsák őket. Történék, hogy Eugénia az Attyával lévén Alekszandriában, kezeibe akadának néki a' Szent Pál Apostol levelei, és szorgalmasan olvasván azokat, el-végezé magában, Istentől segittervén, hogy Keresztény légyen. Az időben szabad vala a' Keresztényeknek Alekszandriában lakni, holott egy Templomok vala. Altal-menvén a' mellett egy nap Eugénia, mulatságnak okáért, hal'a, hogy a' Keresztények Davidnak ama versét

éneklik vala: A' Pogányok Isteni ördögök, de a' mi Istenünk az eget alkotta. Mikor Eugénia ez igéket hallá, fohászzkodék, és monda Protusnak, és Hiartzincusnak, kik ő-véle valának: Tsak ez az egy szententzia, mellyet énekelnek a' Keresztények, szégyemben hadgya, és a' földre hagyictya mind, a' mit mi a' *Filozofus*ók iskoláiban tanóltunk. Világi hatalom-szerént Atzszonyotok vagyok: de lelki bóltsefség-szerént Nénétek: Legyünk azért atyafiak Krisztusban.

2. Tetzék a' tanáts a' két metzset embernek: és Eugénia férfi ruhába öltözvén, hogy a' Barátok társaságában lehetne, kik abban a' Templomban Istennek szolgálnak vala, az haját-is el-metzseté, és következő napon a' Kalastromhoz menének, és szállának az Apáturral, kit Helenusnak hittak, ki szent életű Pap vala. Az Ur Isten meg-jelentette vala néki, hogy Szent Eugénia hozzája menne, ki vólna, és mit kívánna. Mind az hárman kérék őket egyenlő képpen: keresztelné-meg őket, és venné-bé a' Kalastromba: mert Eugénia azt mondotta, hogy férfivólna.

vólna. Az Apátur monda néki: Nem ok nélkül mondod magadot férfinak lenni: mert férfitüi tseledetid vannak néked. A' Szent Apátur mind az hármat meg-keresztelé, és szerzetes ruhába öltözteté: és Eugénia Szűz, Eugéniusnak hívattaték. Mikor az Attya, és Anyja ezekben vévék, hogy az ő leányokat elveztertek vólna, minden Izorgalmatossággal keresték őtet; és meg nem találván, bizonyos Mágusoktól tudakozának felőle. Kik mondának, hogy az Istenek meg-szeretvén az ő nagy bőltességét, és szépségét, felvitték őtet Menyországba. Az attya hitelt adván hazug beszédeknek, egy bálványt tsináltata néki, és mint Isten-álfzonyt imáda őtet. A' Kalasztromban lévén Eugénia, a' szentségnek, és okoságnak olly nagy jeleit mutatá, hogy Helenus Apátur meghalván, a' több' Barátok Apáturrá választák őtet, gondolván, hogy férfitü vólna.

3. Alekszándriában egy nemes, gazdag, és szép álfzony vala, kinek neve, Méléntzia, ki negyednap hideg-lelésben gyötrődvén, Eugénia meg látogató őtet: imádkozék érte, és olajjal meg-kené őtet, és meg-gyógyítá. Az-okáért Méléntzia sok ajándékokat küldé Eugéniának: de ő semmit azokban el nem akara venni. Ez a' fő álfzony gyakran látogatta a' Kalasztromot, és sokszor beszéllett Eugéniával, gondolván, hogy férfitü vólna.

Meg-szereté őtet, mert igen szép tekintetü, és ifü vala: és kezdé gondolkodni, mi módon gyötrődhetne ő-vele. Beteggé tévé magát, és magához hivatá Eugéniát: és egyedül lévén ő-vele a' kamarában, meg-jelenté néki szívének gerjedezését, és nagy kívánságát, mellytől vífelteték ő-hozzája: mondván néki, hogy ő nemes, gazdag, és tekintetre méltó szép személy vólna, méltó azért az ő szerelmére. Meg nem elégedvén a' tiszteléstelen álfzony-állat a' beszéddel, a' nyakára veté kezeit ő-néki: de ő vízfza-veté magáról, nagy haraggal mondván. Nem ok nélkül hívattatól Méléntziának: mivel-hogy a' tisztátalan gondolatidnak, és kívánságidnak otsmánysága, és utálatossága ördögöknek hajlékává töttenek téged. Ez igékért úgy meg-haraguvék a' gonosz álfzony, hogy a' szeretetet dühösségre váltóztatván, igen kezdé kiáltani mondván, hogy Eugénius meg-akarta bőrteleníteni őtet. Mingyárt oda futának a' szolgálai, és hitelt adván Álfzonyoknak, hogy igazat mondana, Eugéniát ki-vették az házból, rút szidalommal, és fenyegetésekkel. Ki meg-háborodván gondolkodik vala, mint fogna lenni ez dolognak vége. Mindaz-által mindenkor a' Kritus Jéusban bizakodván, reménlette, hogy igen jóra fordúlna.

4. Méléntzia a' Préfektushoz méne panaszkodni, hogy az a' gonosz Keresz-

Keresztény, erőszakot akart rajta tenni, annak színe-alatt, mint-hogy betegségében, az ő látogatására akart volna menni: és, ha a szolgálai oda nem futottak volna, gonosz igyekezetét véghez vitte volna. A' Préfektus igen meg-haraguvék ez dolgon, meg parantsolá, hogy Eugénius mingyárt elejébe hozzatafsek, mind azokkal a' személlyekkel, kik azon Kalasztromban valának. Ez meg-lévén, monda a' Préfektus Eugéniusnak (semmit nem tudván benne, hogy az ő leánya volna) mond-meg nékem rosz ember: A' ti Krisztusotok, kit ti imádtok, arra tanit-e' citeket, hogy a' tiszteléses afzszonyokon erőszakot tegyetek? Szent Eugénia le-hajtva tartván a' fejét, felele: A' mi Urunk Istenünk arra tanit minket, hogy tiszta életűek legyünk: és örök életet igir azoknak, kik a' tisztságot meg-tartyák. A' mit Méléntzia mondott, merő hazugság. A' Préfektus parantsolá, hogy Méléntzia oda hivattafsek némely szolgálival; kik azt erőffiték, a' mit az ő Afzszonyok mondott vala nékik. Mikor Eugénia látá, hogy a' dollog gonoszlul folyna, monda: Ideje vagyon az halgatásnak, és ideje vagyon a' szállásnak. Nem akarom én, hogy ez a' gonosz afzszony, vádollya az Isten szolgálait - is, a' gonoszságban, mellyben tsak ő egyedül bűnös: és ezt nem tselekezem az én ditsőségemért: hanem tsak Istennek ditsőségéért,

hogy az ő tisztelését őltalmazzam. Midőn ezeket mondaná, fel-emelé ortzáját, fel-fedé a' melljét, és mindeneknek meg-mutatá, hogy afzszony-állat volna, sőt Filephez a' Préfektushoz fordulván, mondanéki, te az én Atyám vagy: Klaudia a' te feleséged az én Anyám, Avitus, és Szergius az én bátyáim: és én Eugénia a' te leányod vagyok, és ezek ketten, kiket az én társaságomban látz lenni, Protus, és Hiatszintus. Mikor a' Préfektus ezt meg-érté, sírván örömeben, hozzája járula, kezeit váliaira tévé, és mingyárt illendő ruhákban őltözteté.

5. Méléntzia látván, hogy az ő hamisága ki-nyilatkoztatott volna, nagy szégyenséggel házába méne: de fokáig ott nem lelete, mivel-hogy tűz jöve-le az éghől, és meg-égeté őtet, az házat, és tselédgyét, minden gazdagságával. Az-után Szent Eugénia meg-térite az Atyát, és Annyát; az attyafiaival egyetembe a' Krisztus Jébus hitére. Filep el hagyá Alekzándria városának Préfektuságát; és nem sokkal az-után, az ottan lévő Keresztények Püspökké választák őtet; és szentül gyakorolván magát abban a' tisztnben, meg-őlettetek a' pogányoktól, és Mártiromságnak koronáját nyere az Istenről. Klaudia vizsza-méne Romába a' fiaival, és Szent Eugéniával, ki szűzességben meg-maradván, fokakor meg térite ottan az igaz hitre. Az-okaért

okáért meg-fogattaték Valériánus Tsászár parantsolattyára, és egy nagy kő köttetvén a' nyakára a' Tiberis nagy folyó vizébe vetterék: de az Ur Isten a' Szent Szűzet a' partra ki hozá. Annak-utánna a' Tirannus egy égő kementzébe veteteté őtet; és mivel-hogy a' tűznek lángja meg nem sérté őtet, egy fetétes tömletzbe vetteté: holott tiz nap alatt, étel, és ital nélkül

tartatá őtet. Ottan a' Szent Szűz meg-látogatott a' Krisztus Jésum-tól, ki tulajdon kezeivel eledelt ada néki, és tudtára adá, hogy Mártiromságot fog leg-ottan szenvedni. Bé-méne az hohér a' tömletzbe, és el-vágá a' fejét néki, a' mi édes Üdvözítő Krisztus Urunknak két száz hetven-hét ezftendejében, Galiénus, és Valériánus Tsászárok idejében.

Sz. TEODORA Szűz, és Mártir élete.

Metafráztes Simeon, és Sz. Ambrus Püspök-által sommába foglaltatott

I. **A**Z üdöben, mikor Dioklétzianus, és Makszimiliánus az Imperiumot igazgattyák vala, és Alekszándriában egy Eufztrázzius nevű Préfektus vólna, egy nyilván való Parantsolat adaték a' Keresztények-ellen, mellyben parantsoltarik vala, hogy tennének áldozatot az Isteneknek, avagy meg-öletternének. Ez parantsolatnak ereje által meg-fogattaték egy Nemes ifú leányzó, kit Teodorának hittak: és mint engedetlen, a' Préfektus eleibe viteték, ki meg-kérdé őtet, ki vólna. Felele a' leányzó, hogy ő Keresztény vólna. Monda a' Biró, én azt kérdem tőled, szabad személy vagy-e, avagy szolgáló? Monda Teodora, meg-mondám néked, hogy Keresztény vagyok, és a' Krisztus meg-szabadított engem a' büntől. A' mi pedig a' világ-

nak hiúságos ditsőségét illeti, én tekintetes, és nemes vérből születtem. Monda néki a' Biró: Miért te nemes személy lévén, engedetlen vagy a' Tsászárok parantsolatnak, és nem akarsz áldozatot tenni az halhatatlan Isteneknek? Felele Teodora, én azt tselekeszem, hogy engedgyek a' Menyország Tsászáranak, kinek tetszet Jegyesévé választani engem, örök szüzességet meg-tartván. Monda néki Eufztrázzius, sőt-el-vezted azt, ha nem áldoz a' mi Isteninknek: mert a' kurváknak nyilván-való helyére vitetlek téged. Felele Teodora: Ha te erőszakkal el-vezteted tisztaságomat, nem lézek én azért tisztátalan: mert noha hatalmad vagyon a' testemen, és el-vághatod fejemet nékem, és darabokra vagdaltathatod a' testemet: avagy a' kurvák helyére vitethetsz engem; mind-

az-által nintsen semmi hatalmad az én lelkemen, kit magának tartott az Úr Isten; sőt ha akarja, minden undokságtól meg-mentheti az én testemet. Monda néki a' Biró: mi-képpen menthet-meg téged a' te Istened, meg-feszített Istent imádván, ki önnön-magát sem mentheté meg ellenségétől, hogy a' Kereszt-fán meg ne ölnék őtet. Monda Teodora: Igaz, hogy az én Istennem a' Kereszt-fán hólt-meg, halálra sententziáztatván Pontzius Pilátustól: de az mind a' maga akarattából lőtt: és nékem reménségem vagon ő-benne, hogy meg-szabadít engem attól, a' ki el-akarja vesztetni az én szűzességemet, csak én áthatatos legyek az ő hitiben, és meg ne tagadgyam őtet.

2. A' Biró három napot rendele néki, hogy gondolkodnék, mit akarna tselekedni. Mellyek el-múlván, látá, hogy a' leányzó a' Krisztus hitében áthatatos volna, és az Isteneknek nem áldozna, sententziát monda, hogy vitetnék a' kurváknak nyilván való házába: Ottan lévén Teodora, fel-emelé szemeit az égre, és monda: Én Istennem, az én Uram Jésus Krisztusnak Attya, ki meg-szabadítottad Pétert a' tömletzből, és nem engedted, hogy hamissággal illettecsék, könyörgök néked alázatozzon, méltóztalsál meg-szabadítani engem ez rőmletzből, mellyben én a' te Sz. Hířednek vallásáért vagyok, hogy erőszakot ne tegyenek rajtam; ha-

nem szabadon ki-menvén, lássák minnyájan, melly hatalmas vagy. Ezt monda Szent Teodora, mikor már fokban közel valának a' kamarához, igen lator ifiak, kívánván őtet meg-ferteztetni. Az Isten illeté szívét egy Didimus nevű Szent Ifiúnak, ki három napokon, mellyek adattak vala a' Szent Szűznek; ő-is el-rendelé magában, hogy ha a' Szűz áthatatos lézzen a' Krisztus hitében, és a' nyilván-való kurváknak helyére vitettetik, veszedelemre veti életét, hogy azt meg-szabadítsa: Ez rendelést tévén, Római vitéz ruhába öltözék, mellyel a' fajtalan ifiakot meg-rémíté, kik meg-akarják vala a' Jésus szolgálóját szeptelősíteni. Illyen vitézi öltözetben lévén, mindeneknek előtte bé-méne a' kamarába, mellyben a' Szűz vala, ki látván őtet, igen meg-ijede, gondolván, hogy lator volna.

3. A' Szent ifiú Didimus kegyessen szólla néki, mondván: Én nem vagyok olyan személy, a' mint gondolod oh Teodora: mert külső-képpen talám farkasnak látatom néked; belső-képpen bárány-nak találz engem. Én ez vitézi ruhában öltöztem, melly félelmet mutat néked, mindaz-által ez szabadulásodra lézzen. Noh azért szorgalmatozzon változtassuk ruháinkat. Én meg-maradok itten a' te öltözetidben, és te ki mégy az én vitézi ruháimban, Isten segítségével. Nem késék a' Szűz meg-tseleked-

ni, a' mit Didimus tanátsla néki, mindenkor a' Krisztus Jésust segítségül híván. Didimus meg-marada a' Teodora ruhájában ő helyette. Bé menvén nem sokkal az-után egy szemérmetlen ifjú, gondolván, hogy Teodorát találja, Didimust találá afszony ruhában: melly dologon nem keveslé meg szégyenüle, és meg rémüle, és mondgya vala magában: Talám a' Krisztus Jésus, kit a' Keresztények imádnak, az afszonyokat férfiakká változtattya. A' vitéz ifjú, ki én-elöttem bé-méne, ki-ment, és ez a' ki itt áll, kitsoda? Az afszony, ki ide hoztattott, hová lótt? Én emlékezem, hogy hallottam mondatni a' Jésusról, hogy a' vizet borrá változtatta; de ez a' mit most látok, nagyob' dolognak látzik nékem, hogy az afszonyt férfivá változtatta.

4. Mikor Didimus gondolta, hogy Teodora meg-szabadúlt volna, fel-emelé szavát, és monda: Az Isten nem változtatott engem afszonyból férfivá; de a' dolog ebben vagyon, hogy a' kit gondolsz vala lenni, nem az vagyok, és a' kit nem gondolsz vala lenni, az vagyok. Én a' Krisztus Jésus vitéze vagyok, ki bé-jöttem a' leányzó-után, ki nintsen már itten. Ő az én ruháimban öltözvén, meg-szabadúlt a' ti kezeitekből; és én az ő ruháiban várom meg-áldoztatni az én Istenemnek. Ez ember meg-értvén mint lótt a' dolog, ki-méne, és nyilván ki-hirdeté: úgy-

annyira, hogy tudtára lón a' Pré-fektusnak, ki maga eleibe vitéré Didimust, és monda néki: ki parantsolta néked, hogy ezt a' dologot tselekedné? Mond-meg igazán nékem, minek-előtte meg-kinóztatásál: hol vagyon Teodora? Felele Didimus: hogy ez dologot tselekedgyem, az Isten parantsolta nékem, ki Teodorát illy nyilván való veszedelemtől meg-mentette, de hová helyeztette, nem tudom. Igazán meg-vallom, hogy én-is Keresztény lévén, veszedelemre vetettem életemet, hogy ő el ne veszesse tisztességét. Monda Eufztrátzius: Én azért igen meg-kinóztatlak téged, két dologért: egyikért, mint-hogy ezt az álnokságot tselekedted: másikért, mert Kereszténynek vallod magadot lenni. Mindaz-által, ha áldozatot akarisz az Istennek tenni, meg-botsátom ez álnokságodat. Felele Didimus: Én igazán meg-vallom, hogy a' Krisztus Jésus igaz Isten, az-okáért nem akarok hamis Isteneknek áldozni. Akkor monda a' Biró: Én meg-parantsolom, hogy el-vágattasék a' te fejed, a' te bolond mérészségédért. És mint hogy meg-utálad a' Tsászárok parantsolatit, nem akarván a' mi Isteninknek áldozni, azt akarom, hogy meg-égettesék a' tested. Monda Didimus: Aldott légyen az én Istenem, ki bé-vőtte az én szolgálatomot, és az ő szolgáloját Teodorát meg-szabadította.

5. Már a' mik következnek Szent Ambrus Püspök írja, mondván, hogy midőn fejét akarnák venni a' Szent ifiúnak, a' leányzó, ki ő általa a' ferteztetéstől megmenekedett vala, nem szenvedhett, hogy meg-hallyon ő-érette; és ő életben maradgyon, szabadakarva ajánlá magát az halálra; mint-hogy fietséggel a' Mártiroságnak helyére méne, monda az ifiúnak: Krisztus Jésusnak (szolgája, nekem még-is vagyok szükségem te reád: te az én tisztaságomnak óltalmazására választattál, nem halálomnak meg-cartoztatására. Ha ezek vért ontani akarnak, én-is véremmel fizethetek. Felele a' Szent ifiú: Én ítéltem halálra,

és nem te Krisztusnak Jegyefe: nem szükség itten két életet vesztetni, egygyet elég lészén. A' Biró meg-szententziázván engem, megszabadit téged. Felele a' Szent Szűz: Igaz, hogy elég egygyikünknek halála; de az én halálomnak kell lenni, és nem a' te haláloznak: mert te meg-halván, én vádolatom a' te véredért; mint-hogy a' fogságból el-szaladtam; noha nem futottam a' Mártiroságtól, hanem tisztaságomnak elvesztésétől. Vetekednek vala ez két Szent személyek, kinek közülök kellene meg-halni, és mint ketten győzedelmefek lőnek, mert mind a' ketten fejeknek vételével fizetének.

Szent EUFRASZIA Szűz élete.

Alfonzusz Villégás-által meg-iratt.

1. Teodoszius Tsászár idejében, Konstantzinápoly városában, egy Antigonus nevű Tanátsbéli Fő-ember vala; kit a' Tsászár igen szeretett, mivel közelvaló attyafia volt, sok jóságos tselekedetekkel tündöklött, és a' közönséges jónak szolgáltyában hiv, és szorgalmatos volt. Nagy gazdagágokkal bir vala. Egy Eufrazia nevű, minden dolgokban magához hasonló felesége vala néki. Ez házasságból egy leánya születék néki, kit az Anyja nevére, Eufraziának hittanak. Szólla egy nap

Antigonus a' feleségének, és értésére adá néki, ez világnak hiúságát, ez életnek rövid voltát: Menyországoknak sok javait, és az örök életnek véghetetlen boldogságát. Az-után reá akará venni, mint-hogy az Úr Itten egy leányzót adott nékik, ki örökösök lehetne nékik, mind ketten elégednének-meg azzal: és ennek-utánna tiszta életet viselnének csak az Istennek (szolgálván, és lelkek üdvösségét kerelvén. Eufrazia ezeket halván, fel-emelé kezeit az ég-re, és monda, hogy végetlen hálikot ad az Isteni jóságnak, mivel ő-néki ugyan azon kívánsága vala,

és könyörgött Istennek, hogy házas tárfa urának-is botsátaná szívébe: mert meg- emlékezett Szent Pálnak ama mondásásól, az házas személyekhez: Rövid az údó, az- okáért, a' kiknek feleségek vagyon, úgy élyenek, mintha nem volna. Ez világnak ábrázattya hamar elmúlik, mint az árnyék. A' fok gazdagságok mit fognak használni a' más világon, az hová el nem viternek? Az-okáért édes férjem, és Uram, én igen ditsérem a' te jó igyekezetedet: sőt kérlek téged, hogy jó részit gazdagságidnak add a' szegényeknek: mert ilyen módon helyheztertyák azokat Meny-ör- szágban.

2. Igen örüle Antigonus, illy jó készülettel lenni látván az ő feleségét: és fok alamifnát kezdé ősztoztatni a' szegényeknek, magát tellyeséggel az Isten szolgálattya- ban foglalván: a' tisztaságot megtartván, és úgy élvén feleségével, mintha húga lótt volna. Egy esztendeig éltek ilyen módon, az- után meg-hala Antigonus, magá- ról nagy kivánságot hagyván, egész Konfántzinápoly városában; mi- vel igen szerettetik vala, kivált- képpen a' Tsáfzáróktól, kik fárada- nak meg-vigafzralni Eufrásziát, nagy emberséges igéekkel, ajálván ma- gokot néki minden történeendő dol- gokban. Eufrászia a' Tsáfzár előtt le-térdepelvén, és szemeiből fok könyhullatáfokot botsátván, az ő leányát Eufrásziát ajánlá néki, mond-

ván: hogy az Isten kezeiben, és az ő- véiben hadgya őtet, hogy meg- emle- kezvén az Attyáról Antigonusról, se- gétené őtet, és kedvezne néki mint Attya. A' Tsáfzár meg-igiré, és nem fok napok múlva arról traktálanak, hogy Eufrászia az ő leányát Eufrásziát adná feleségül egy igen gazdag Ta- nátsbéli Urnak. Meg- lón a' jó- vendőbéli házafságnak szerződése; és Jegyese lón Eufraszia, ki még csak őt esztendő s vala: szükség vala várakozni a' menyekzővel, miglen ahoz illendő ideje lenne a' leányzónak. Az Annya őzvegyé ma- radott vala, még ifjú lévén, mi- vel-hogy a' férjével két esztendeig, és három holnapig lakott, minek- előtte magokot reá-vótték volna, hogy tisztaságban élyenek, melly- nek végezése után, egy esztendeig lakrak egygyütt tisztaságban. De az Iffatska Eufrászia Jegyese- nek lát- tatván, hogy igen hosszú volna az údó addig várakozni, miglen az ő Jegyese annyi idejű lenne: azon fárada, hogy az házafság annak An- nyával végbe menne. Ez- okáért némely tisztseféges aszfzonyokot kerestete eszközül, hogy szollaná- nak e' dologról a' Tsáfzárnénak, hogy a' Tsáfzár hire nélkül (kit bizonyosson tudtak, hogy ellene mondana) tselekedné, hogy ez do- log végbe menne. A' Tsáfzárné fá- rada benne, hogy meg- lenne a' mit a' Tanáts Úr kíván vala: de mikor azt meg-érté Eufrászia, igen báná, és a' személyeknek, kik er-
ról

ről szállanak, kemény igékkal felele bofzonkodván. A' Tsásfár-is mikor a' dolgot meg-érté, igen neheztele a' Tsásfárnéra, mondván: hogy olyan módon, az Isten szolgálattya ellen tselekedett volna, az Eufrázia szent igyekezetére nézve, mellyet tött vala az ő férjének életében.

8. A' Tsásfárné mutatá mint-ha banná, hogy azt mivelte volna: mindaz által ki nem vévé a' Tsásfár szivéből a' neheztelést, hogy ezt tselekedte vala: kivált-képpen azért a' mi az-után következék: Mint-hogy Eufrázia, hogy el-távoztassa: ne traktálnának házaságról, se magával, se leányával. Egyiptusba méne, holott fok jószág, és jövedelmi valának. Ottan a' jó afzony egygyik városból a' másikba mégyen vala, fok alamifnákot osztoztatván a' szűkölködő személyeknek. Meg-látogatá alsó Tebaida tartományában nagy lelki vizsgálására, azokat a' fok szent Barátokat, kik ottan laknak vala. Végezetre meg marada egy városban, holott Bódog Afzony Kármélus Hegyén, Tzisztertziai Szerzetbéli Apátságoknak egy Kalasztroma vala, Szent Tzirillus Alekszandriai Pátriárkától fondáltatott, mellyben száz harmintz Apátság laknak vala, kik igen lanyarú életet viseltek: mivel-hogy nem élnek vala olajos étkeket, se gyümölcsöket, bort nem ittanak: hanem az ő eledelük füvek voltak, egyszer napjában,

úgy-mint estve. Vóltak némel-lyek közülök, kik két nap tsak egyszer ettek, mások három napon: nem-is engedtetett ottan a' testnek valami kedvezése, úgy-mint meg-feredni, és hasonló dolgok; mert nagy véteknék tartották mezitelen láttatni. A' földön alúttak egy hoszfú darabos szőrszákon: minnyájan földig érő hoszfú szőrszákat viseltek. Minden údöben munkát tóttek, mikor lehetett. Ha valamelyik közülök meg-betegedett, nem hittak orvos doktort, a' betegséget kedveskedésnek álitván lenni, mellyeket Isten tézsen vala nékik; hanem, ha igen nehéz, és veszedelmes lótt volna. Senki nem ment ki a' Kalastromból, és ha onnan kívül kövertség, vagy egyéb dolog küldetett nékik, a' kapus Apátza vótte-bé, és meg-vitte, a' kinék küldetett, és vizsgálá-ment a' válaszszal. A' meg-nevezett Kalastromhoz fok betegek mentek küldömb-küldömb betegségekben, és meg-gyógyultak tsudálatos-képpen.

4. Eufrázia fokszor meg-látogatta ezt a' Kalastromot, és temjént, és viaszat mutatott bé. Egyszer hús, avagy harmintz mérték aranyat akara ajándékozni az Apátságoknak, hogy imádkoznának ő-érette, és a' leányáért, de az Abbatiszfa, semmit el nem akara venni, mondván: Eufrázia afzonyom, ez szolgálóidnak nintsen szükségek

aranyakra, vagy jövedelmekre, minden dolgokat el-hadtak a' világnak, hogy jobban örvendezhesenek a' Mennyei jókkal. De hogy nehéz néven ne vegyed, hogy nem akarjuk el-venni ajándékodat, adhatfz mi-nékünk kevés viaszat, olajt, és temiént, a' Templomnak, és Isteni tiszteletnek szolgálattya-ra; és ezzel néked kötelesek maradunk. Eufráfzia ez dolgokból jó sommát ada nékik, kérvén őket, imádkoznának Istennek az ő férjéért Antigonusért, és a' leányaért. Egy nap a' leányzótka Eufráfzia a' Kalastromnál lévén, az Abbatifzfa halván az ő feleletét, kérdé őtet: Afzszonyom Eufráfzia, szeretfz-e minket, és a' mi Kalastromunkot? Felele a' leányzótka: Én igaz szeretettel szeretlek titeket. Monda az Abbatifzfa mint egy tréfából: Ha ez igaz, maradgy itt velünk, és vedd-fel magadra a' mi ruhánkot. Felele a' Szűzerske: Bizony, ha tudnám, hogy az édes Anyám nem neheztelné, én veletek maradnék, és el nem mennék ez Kalastromtól. Még-is monda az Abbatifzfa: Kit szeretfz inkább', minket, vagy a' te Jegyefedet? Felele Eufráfzia: Én nem ísmérem az én Jegyefemet, ő sem ísmér engem: titeket ísmérek, és titeket szeretlek. Az Eufráfzia Anya jelen vala ez beszélgetésen, és látván egy hét esztendősz leányzót-kának illy nagy okofságát, fira örömében. Az-után a' Szűzerskéhez fordúlván, monda: mennyünk-el már

innen, mert étfzaka léfzen. Felele a' leányzótka: Én meg-akarok maradni Abbatifzfa Anyámmal. Monda az Abbatifzfa: Édes leányom itt senki meg nem maradhat, a' ki meg nem igiri, és magát nem kötelezi a' Krisztus Jésusnak örök fogadással. Ezért meg ne maradgyak? monda a' leányzótka, és egy feszülethez járála, és meg-ölel-vén, és tsokolgatván azt nagy ájtatofsággal, monda: Én bé-mutatom, és kötelezem magamot a' Jésus Krisztusnak örök fogadással, hogy szerzetes léfzek az Kalastromban.

5. Ezt mondván, nem vóitak elégségek az Anya könyörgéfi, sem az Abbatifzfa mondáfi, hogy ez Apátzának élete, igen fanyarú vólna, a' szűnetlen való böjtölések, és penitentzia-tartások miatt: és hogy szűkség vólna néki az egész Zsoltárokat meg-tanólni, hogy megváltóztatná igyekezetét, és meg ne maradna ottan. Sőt meg-igéré, hogy mind azokat a' dolgokat megtslekedné. Az Abbatifzfa az Anyához fordúlván monda: Afzszonyom az Isten dolga ez, elégedgyél-meg azzal, a' mi tetfzik néki: ad' néki a' te leányodat, hogy adgya te-néked az ő dicsóségét. Az Anya szemeit az égré fel-emelvén, monda: Uram Jésus Krisztus, ha tetfzik néked az én leányom, imé néked adom. És fordúlván a' leányához monda néki: Az Ur Isten, ki az hegyeket mozdúlhatatlanokká fon-

fondálta, erőssítsen-meg téged a' jó igyekezetben, és az ő szent félelmében. Az-után a' mellyét vervén, el-méne sírván: és az Apátzák könyörületességéből minnyájan sírának. Következő nap vízfzát-tére a' Kalasstromhoz, és a' leánya Eufrászia Apátza ruhába öltöztetéék ő-előtte, kit ő meg-ölelvén, meg-tsókola, és el-méne a' Kalasstromtól, és egyszer's mind abból a' városból: most egygyikbe, most a' másik városba menvén, mindenütt fok alamisnákot osztogatván, és egyéb jóságos tselekedeteket, mivelvén. Az-után nem fok űdő múlva vízfzát-tére a' Kalasstromba (az hol vala az ő leánya) és abban szentül végezé életét, és ottan temetteték.

6. El-méne az ő halálának hire Konstantzinápolyba, és a' Tanáts Ur az Eufrászia máckája szólla a' Tsászfárnak, hogy küldene őrete, és a' menyegző meg-lenne. A' Tsászfár egy levelet íra, mellyre felele Eufrászia: Nem vólna igaság, hogy ő el-hagyná Jegyesét, a' Krisztus Jésumt, hogy mást vegyen, ki csak hamar por, és hamú léfzen. Annak okáért kéri ő Felségét, adatná-el mind az ő jószágit, és azoknak az árra adatnék a' szegényeknek. A' Tsászfár, úgy-mint igen jó Keresztény, úgy tselekedék. Szent Eufrászia, mikor az ő Anya ki múlték e' világból, tizen-két ezren-dősz vala, és tellyességgel az ő Jegyesének, Jésum Krisztusnak szol-

gálattyára adá ő-magát. Minden nap böjtöl vala, és tsak egyszer evett estve felé: de annak-utánna, meg-hofszzabította a' böjtöt, két, és három nap sem évén. Az egész házat meg-sepette, az Apátza társainak szolgált, azoknak ágyait, mellyek szőr-zsákból voltak, meg-verette, a' konyhára vizet hordott, és más hasonló dolgokat tselekedett, vig ortzával, és kéz elmével. Az őrdög látván az ő jó igyekezetét, kegyetlenül kezdé hadakozni ellene, belső-képpen kísértvén őtet. De ő minden kísértetet meggyőzni igyekezett, sanyargatván a' testét nagyob' sanyargatásokkal. Mindaz-által látván, hogy meg nem szünnék őszitődni őtet, tudtára adá az Abbatizfának: mert ez szokás vala abban a' Kalasstromban. A' bölts Abbatizfisa, hogy meg-probállya, és meg-gyógyítsa őtet, parantsolá néki, hogy egy nagy rakás követ, egy helyről hordana más helyre, az hol látzának, hogy jobban állanának, mellyet Eufrászia ellen mondás nélkül meg-tselekedett; noha némelleyek igen nagyok vóltak azok közül, még sem kért segítséget: mindaz-által el nem hadta szókot böjzölését. Második nap monda néki az Abbatizfisa: Leányom én nem vőrttem jól ezembe: mert azok a' kövek nem jó helyen állanak ottan, az hová te általad hordattam: job léfzen azért vízfzát-hordanod azokat, az hol elsőbben állanak vala.

Eufráfzia semmit ellene nem mondván, vízfíza - hordá azokat az előbbi helyre. Némellyek az Apátzak közül tsufollyák vala őtet: de máfok ditsérték az ő tekélletes engedelmeségét.

7. Látván az Abbatifíza, hogy vigan, és örömeft mivelné azt, monda néki: Leányom had'-el ezt a' dolgot, és meny kenyeret sűni, mellyre szüksége van a' Konventnek, de meg-lásd, hogy kéfzen légyen estvére. Eufráfzia szokott örömmel meg-tselekedé a' mi ő-néki parantsolatott. Emlékezetre méltó dolog, hogy, noha ez szolgálatokban foglalatoskodott, mind-az-által soha ki nem maradott a' *Kórusból*, sem az Isteni szolgálatokból: és étfzaka jelen vólt a' *Matutinumon*; nappal a' *Primán*, *Terizián*, *Szekszán*, *Nonán*, és minden *borákon*. Meg nem szűnik vala az őrdög szűnetlen lanyargatni őtet, igen rút álmokkal; és ő segítséget kért az Abbatifízától, ki azt mondotta néki: Leányom békeféségstűréffel légy, és maradgy-meg a' te szent kívánságidban; mert végezetre el-fárad a' gonosz ellenség, és meg-szűnik kísérteni téged. Eufráfzia szabadságot kére az Abbatifízától, hogy egy egész hétig bőjtölne, úgy látatván néki, hogy ez jó orvótság vólna a' tessli kísértetek-ellen. Felele az Abbatifíza, hogy azt az ő akarattyára hadgya. Azokáért Isten segítségével, egy egész hétig bőjtóle, semmit sem évén.

Azon Kalastromban egy Germána nevű gonosz Apátza vala, ez ő-nőn-magát eméftette a' nagy irigységgel, mellytől vífeltetett Szent Eufráfzia-ellen, látván a' dolgokot, mellyeket tselekszik vala. És bizonyoson meg-tudván, hogy egész hétig bőjtölt vólna, egy nap a' konyhában találván őtet, monda néki: Te Eufráfzia egy egész héten tsak egyszer ettél, az Abbatifíza parantsolattyára: ha ő ugyan azon dolgot parantsolná mi-nékünk, mit mivelnénk, azt nem tselekedhetvén? Szent Eufráfzia nagy aláza-tóssággal felele, és monda: Abbatifíza Anyánk kinek-kinek azt parantsollya, mellynek végbe vitelére vagy on ereje: ha ő azt parantsolta nékem, hogy egy hétig bőjtöllyek, talám látta, hogy azt végbe vihetem, az Ur Jésus Krisztus segítségével-áttal. Monda Germána: Ah te kép-mutató, azt hízed, hogy elfűnkbe nem veszfűnk, hogy ezt azért tselekefzed, hogy, mikor meg-hal az Abbatifíza, te választással az ő helyére? de olly reménységem van Istenben, hogy nem léfzen te-néked annyi grátziád. Szent Eufráfzia ez igékre, az ő lábaihoz borúla, mondván: Botsáfis meg-nékem, és imádkozzáll értem az Ur Istennek: mert vétettem ő Szent Felsége ellen, és te ellened. Tudtára adatott ez dolog az Abbatifízának, ki meg tedde Germánát az egész Konvent-előtt: és nehéz penitentiát akara adni néki:

de Eufrázia könyörgé érette: úgy tselekedék, hogy könnyeb' penitenzia adaték.

9. Az őrdög olly nagy bősz-fzonkodással kezdé lenni Szent Eufrázia-ellen, hogy az hátára meré vetni kezeit, mivel egy nap vizet mervén a' kútból, oda bé-veté őtet. Eufrázia a' Jésum Kristust kiáltá, és noha az eset nagy lótt volna, és a' feje a' kútnak fenekére jutott volna: és ottan maradott, miglen az Apátzaktól ki-vonattatott, mindaz-által semmi nyavalyája nem lótt. Egyszer Eufrázia apró fát-kákat vagdal vala egy fejszétskével a' konyhára, és mikor vágni akará, a' kezét félre hajtá az őrdög, és igen meg-sebesíté egygyik lábát. Eufrázia érezvén magát meg-sebesítetve, kedves baráttyát Julia Apátzát kiáltá. Oda futván az Abbatizsza a' töb' Apátzakkal egyetembe, a' földön terjedve találák őtet vérébe keverve. Mingyárt ezekbe vevék, hogy az őrdög mestersége-által történt volna: megtörölgeték a' sebt a' vértől, és szentelt vizet hintének reája; és mondanak neki, menne nyugodni: de ő nem akara oda menni, hanem mind testi, és mind lelki jó tselekedetekben foglalatoskodék. Egykor a' konyhán lévén, és egy nagy fázékban fűveket főzvén a' Konventnek, mikor leg-inkáb' forrana, fogá az őrdög, és ő reá dönté. Az Apátzák azt gondolták, hogy a' teste egészen meg-égett volna; de

ő monda, hogy semmi fájdalmat nem érzett, mintha hideg víz lótt volna.

9. Azon város népének szokása vala, a' betegetek a' Kalasztromba vinni, az hol Szent Eufrázia vala, és az Abbatizsza az Apátzakkal imádkoztak azokért, és némelylek meg-gyógyultanak. Egy nap az ajton-álló Apátza az Abbatizszához méne, mondván: hogy egy aszszony volna a' kapuban, egy gyermertskét tartván kezeiben, ki inaszakatt, és néma vala. Az Abbatizsza parantsolá Eufrázianak, hogy menne azért a' gyermekért, ki oda mervén ölébe vevé a' gyermeket, és látván azt olly nyomorultat, könyörüle rajta, és a' szent kereszjelét veté reja, mondván: Az Ur Isten, ki tégedet teremtt, adgya-meg egészségedet. Mingyárt meggyógyula a' gyermek: meg-szóllala, és járnai akara. Eufrázia le-tévé őtet a' földre, ki nagy örömmel az Annjához futá. A' kapus Apátza mind ezeket látá, és megmondá az Abbatizsžának, ki szólla a' gyermek Annjának, és monda neki: Asszony - állat mond - meg nekem, miért jöttél ide, hazugságot mondani nekünk, hogy a' te fiatskád inaszakatt, és néma volna? Felele: Asszonyom igazán mondom a' Kristus Jésumért, hogy az én fiatskám ez mái napig nem járt, se nem szóllott: de mikor az az Apátza ölébe vevé őtet, mingyárt meg-gyógyitá. Akkor monda az

Abbatifzsza: menny el békével, és adgy hálakot az Istennek.

10. Azon Kalastromban egy Apátza gonosz lélektől gyötretetik vala, ki lántzal kötözve tartatott, mert gonoszúl hánt mind azokkal, kiket kezeibe kaphatott. Az Abbatifzsza látván a' tsudát, melyet az Ur Isten, az ő szolgálója Eufrászia által tselekedett vala, itilél, hogy kegyelmet nyerhetne ő Szent Felségétől, meg - szabadítani ez nyomorult Apátzát, a' gonosz lélektől. Az-okaért ezt az ő kezeibe adá, hogy igazgatná, ételt adna néki, és gondgyát viselné. Nem monda ellene az Isten szolgálója. Az őrdög meg-akará ijeszteni őtet, igen kegyetlennek mutatván magát abban a' testben, az hol vala: mert igen rettenetes tselekedeteket mivel vala, ő elleneugrott, mutatván, hogy darabokra szaggattya őtet. De Szent Eufrászia nagy bátorsággal monda néki: Él az Ur Isten, hogy ha te magadot meg nem tsendesíted, én téged le-vedlek a' földre, és keményen meg - ostorozlak. Ez ígére meg-tsendesedék, ismérvén az őrdög, hogy ellene nem áthatna Sz. Eufrásziának. Ki monda a' nyomorult Apátzának: Úly-le néném, és ne törődgyél annyira, egyél. Ki mingyárt engede, és az-után igen engedelmes volt néki. Úgy-anynira, hogy mikor néha, jelen nem lévén Szent Eufrászia, kegyetlennek, és rettenetesnek lenni mű-

tatná magát ő - benne a' gonosz lélek, a' töb' Apátzák azt mondták néki: légy tsendeségben; mert el-jő Eufrászia, és meg-ostoroz téged; ez ígékét halván, mingyárt meg-tsendesedett.

11. Germána, ki már egyfzer meg-penitentziáztatott vala az Abbatifzsza-tól Eufrásziáért, látván a' jó tselekedeteket, mellyeket mivel vala, igen irigylette, és boszszonkodott magában. Egy nap monda a' töb' Apátzáknak: Ti azt gondollyátok, hogy csak Eufrászia tarthattya félelemben a' gonosz lélektől gyötrettetett nénének. Én akarok ételt vinni néki, és úgy tselekefzem, hogy félni fog én-tőlem. Ezt mondván kezebe vévé az étket, oda vivé néki, és monda: Kelyfel néne, és edd-meg, a' mit néked hoztam. Ki meg-vára, hogy Germána hozzája közelgetne, ostrom meg-ragadá őtet, és a' ruháját lekezdé szaggatni róla: le-veté őtet a' földre, és még a' testét-is szaggattya vala fogaival. A' nyomorult irigy Apátza, igen kiáltván, segítséget kér vala, hogy szabadítanák-meg őtet az őrdögnek kezéből. Oda hivattaték Szent Eufrászia, ki kezeit vetvén az őrdögnek szájára, be-fogá azt, és meg-szabadítá Germánát kezéből, ki egész-szen vérébe kevertetve vala. Az-után ájratosson imádkozék, és a' *Pasztorálét* el-kérvén az Abbatifzsza-tól, fenyegetni kezdé az őrdögöt, és néha ütögeti vala; de kivált-

képpen könyörge az Istennek, hogy szabadítaná-meg a' nyomorúlt Apáztát az ellenségnek kezeiből. Az őrdög kinfzeritve ki-méne, és az Apátza meg-fzabadulván, meggyógyula, mellyet látván az Apázták, minnyájan csudálkoznak: és Eufrazia annál inkább' magát meg-aláza.

12. Nem sokkal az-után az Abbatifzfa álmában jelentéft láta, mellyben meg-érté, hogy a' Szent Eufrazia halála el-közelgetett volna: mellyet némely napokig meg nem jelenté; de az-után meg-jelentvén, meg-érté a' Szent Szűz, és alázatofon könyörge az Istennek: engedné-meg, hogy még élhetne egy éftendeig, hogy tarthatna penitentiát az ő bűneiről. Tsudálkoztak ezen a' több' Apázták, kik tudták, hogy az ő élete fzűnetlen penitencia volt. És mondták egymás között: mint léfzen a' mi dolgunk, ha Eufrazia-fél, mintha penitentiát nem tartott volna? Panaszolkodván monda az Abbatifzfának: miért mingyárt meg nem mondtat meg-tudván, hogy el-közelgett az ő halála? Nem tudod-e', édes Anyám, hogy a' más világon nem tarthatni penitentiát, se meg nem írathatni hafznofon a' véteket? Ha én penitencia-tartás nélkül el-mégyek e' világból, a' férétségek uraságot véfznek rajtam. Kérek azért: könyörögj érettem, hogy engedtsék egy éftendeig való údd' nekem, hogy eleget te-

hessek annak, a' mi hátra vagyon. Monda az Abbatifzfa: Ne fély, édes leányom, mert az Ur Isten, ki meg-jelentette nekem a' te halálot, azt-is tudnom adta, hogy bé-mégy az ditsőségbe. Kérek azért, mikor ottan léfzel, emlékezzél-meg rólam, hogy én-is hamar örvendezhessek a' te tárláságotban. Ugyan azont monda neki Julia az ő nagy baráttya. Az-után egy halalos hideg-lelés jöve reája, az-okáért az Apázták a' beregek házába vivék őtet, és ő egész nap, és éjjel egy igen mély elmélkedésben marada. Következő napon az Apázták egybe-gyűlvén, minnyájan imádkozának érette, és a' Szent Szűz megadá lelkét az Ur Istennek, életének harmintz éftendejében. A' teste az ő Anyjának koporsójában temteték, minden Apáztáknak fok könyhullatásával. De kivált' képpen íratta őtet Julia az jó baráttya, ki három nap maradt az ő temetésénél, semmit nem évén. Negyedik napon monda az Abbatifzfának: Édes Anyám könyörögj érettem az Istennek, mert a' Jépus Kristus hi engem. Öftán meg-ölelé mind az Apáztákat, és őrdök napon ki-mulék e' világból. Harmintz nappal az-után az Abbatifzfa egybe-gyűjté az egész Konventet, és monda, hogy el-jött volna vége az ő életének: mint-hogy Eufrazia kegyelmet nyert neki az Istenből. Inté az-után az Apáztákat, hogy választanak magoknak Teogeniát Abba.

Abbatizfzának, úgy tselekedének. Az öreg Abbatizfza vizsgálta őket, és inté, hogy tartanák-meg a' szegénységet a' Kalasztromban, és bé ne vennék a' pénzt, vagy világi jószágot. Szép lelki tanítafokat adánakik, kik igen sírnak vala, látván, hogy olyan három személytől olly hamar meg-fosztattanak. Ki nagy szerezettel vizsgálta őket. Az - után bé rekeszté magát egy Kápol-

nába, és meg-parantsolá, hogy senki oda bé ne menne következendő napig. El-jövé az údó megnyiták az ajtót, és halva találák őket, és el-temeték a' Szent Eufraszia, és Julia koporsójába, holott sok tsudák lártattak annak-utánna. Szent Eufraszia Szűz halála vólt Böjt más havának tizen-nyólczadik napján, Kisseb' Teodozsius Tsászar idejében.

Szent BRIGIDA Szűz élete.

Szurius Lórinz irásból sommába foglaltatott.

1. **H**iberniának szigetében egy Dupák nevű ember egy szép természetű, ékes ábrázatú, és jó erkölcsű szolgáló leányt fogada, kit meg-szerete tiszteléstelen szerelmmel. Miack-utánna a' szolgáló sokszor ellent tartott vala, végtére egygyeze véle: és terhes lón. Az háznak gazda aszfzonya észébe vévé a' dolgot, és igen bolzfzonkodván a' férje ellen, azt akará, hogy adná-el a' szolgálót avagy vetnéki az házból. Dupák ezen igen busúla: és történék, hogy két Püspök, Istennek nagy szolgálai az ő házába menének szállásra. Ezek Isteni jelentés által tudván, hogy a' szolgálónak méhében egy drága kints vólna, szállának a' gazda aszfzonynak, és kérék őket, ne üldözné a' szolgálót, bizonyosá tévén őket, hogy a' kit szürendő vólna,

bötsületére lenne az ő házának, és az egész országnak. De a' gazda aszfzony semmi-képpen nem akará meg-változtatni az ő szándékát, és annyira unfolá a' férjét, hogy kinfzerítették a' szolgálót el-botsátani, ki illendő időben egy leányt szüle, ki Brigidának hivattaték. Mikor a' leányzótska immár idejében nagyotska vólna, az Attya viszfza - vivé őket házába. Holott a' jó leányzó sok jószágos tselekedeteknek, és szentségnek jeleit adá: mivel tisztelstéges, alázatos, tsendes maga - viselő, és könyörűletes vala. A' mint lehetett alamifnát adott a' szegényeknek.

2. Igen szép vala Brigida Szűz, és kivált-képpen olly szép szemei valának néki, hogy tsak azért-is sok emberek kívánták őket; az Attya egynehányszor szöllöt néki mondván, hogy választana magának egygyett azok-közül, a' ki néki inkább ter-

rzenék, kik ötet házas-társúl kérik vala: mert azok unalmas kéréfinek tovább' ellene nem áthatna. De ő szűzességét meg akarván tartani, és a' Krisztus Jegyefe kívánván lenni, felele, hogy ne búsúlna: mert ő úgy tselekednék, hogy fenki ötet feleségül nem venné, sőt ortzájára sem nézne. Ez-okáért ájtatoffon könyörgé az Istennek; váltóztatná olyan rúttá az ortzáját, hogy fenki ötet többé feleségül ne kéré. Ez grátziát megengedé Isten néki: mert a' szemei nagyobbak lőnek néki, és éktelen fejérek, és szűnetlen könyveznek vala: honnét olly rúttá változék, hogy nem csak azok szűntek-meg a' kéréstől, kik az-előtt igen kívánták ötet házas-társúl veni; hanem az Attya - is szabadságot ada néki Apátzává lenni. Mikor el-jött volna ideje, hogy egy szent Püspök előtt *Professziót* tenne, az ő lábai-előtt lerédepelve, láta a' Püspök egy tüzös ózlopot az ő fejéről az eget érni: és minck-előtte a' Szent Szűz fel-állott volna, az Ur Isten az ő elebbi szemeit, és szépségét vizsgálta-adtá néki.

3. Nagyok vóltak a' tsuda-tételek, mellyeket Isten tselekedett az ő szolgálója-által. Egy bél-poklos alamifnát kére tőle, és ő felele, hogy nem volna mit adni néki, hanem imádkozik Istennek ő érte: imádkozván mingyárt meg-gyógyula. Egyfzer szentelt vizet önte

két ina-szakatra, és mingyárt meg-gyógyulának. Két vak embert, egy bél-poklos vezetett a' Szent Brigida Kalastromába, kikért ő imádkozván mind az hárman meg-gyógyulának. Egy gonosz aszfzony gyalázatos hirbe kevert vala egy Szent Püspököt, mondván, hogy tőle nehézkes lőtt volna. Szent Brigida szánakodván rajta, azt rendelé, hogy az a' gonosz aszfzony, ki már gyermeket szült vala, azzal egygyütt vitetnék hozzája. Kit ő kérdezvén, kitől volna az a' gyermek, felele az ortzártlan hamis aszfzony: Attól a' Püspöktől. Szent Brigida a' Kereszt jelét formálá az hamis vádolónak szájára, és mingyárt a' nyelve úgy meg-dagada, hogy semmit nem szólhat vala: kérdé az-után a' kisedet fiatskáját: kiteda a' te Atyád? és tsudálatosképpen meg-felele, hogy nem a' Püspök, kit az annya hamifnán vádol vala, hanem egy alá-való paraszt ember. Minnyájan igen tsudálozának, kik jelen valának, és Istennek hálat adának: mivel-hogy a' Püspök vizsgálta nyéré bősületét, és a' bűnös aszfzony penitentiát tartá.

4. A' Szent Brigida Szűz Kalastromába egy ifjú Apátza a' testi kívánságoktól igen kilirtetik vala: mivel-hogy szemeit egy emberre fordította vala, ki ötet hitegecvén sürgette, és egynehányszor beszélgetett véle: és végtére egygyet értvén, azt végezek, hogy egy

étiza-

étzaka egygyütt 'beszélgeffnek, alkalmatos helyen a' gonosz tselekedetre. Az ifjú Apátza azt várta, hogy el-aludgyék Szent Brigida: de ő nem alutt, sőt tudván azoknak praktikáját, imádkozott az Istennek, könyörülne-meg a' lelkeken. Mégyen vala már az Apátza véghez vinni gonosz szándékát. Azonba meg-emlékeztén az Isteni félelemről, és Szent Brigida jó tanácsiról, eleven szentet tőn a' mezitelen lábaira: és ilyen módon a' tűz el-oltá a' másik tűzet: és a' testi fájdalommal meg-győzé a' bujaságnak égését, melly őtet győtri vala. Második napon monda néki Szent Brigida: Mint-hogy az el-múlt éjjel erőssen hartzoltál: és a' bujaságnak tűze meg nem égetett téged, ezután meg-szabadulsz attól, és elfűtsz a' pokolnak tűzétől. Az-után

imádkozék érette; és meg-gyógyítá a' febeket, mellyeket az eleven szent tőtt vala a' lábain: és meg-szabadítá őtet, hogy soha többé hasonló testi kísértete ne lenne. Nagy tsudákor tselekedett Isten Szent Brigida Szűz által: mert sok vakok vízfza nyerték a' látást, a' némák a' szólást, a' poklofok a' tisztalást az ő imádságival. Sokan el-hatrák a' vétkeket az ő intésért, és meg-jobbítván életeket Szerzetesekké lőttek. Egy nagy folyó viznek természet-szerént való folyását meg-váltóztatá imádságával, és más részre fordítá, holott nagyob' hafznot tőtt folyásával. Végezetre minek-utánaa kegyes Szent életet viselvén, sok nyomoruságokat szenvedett volna, a' Jépus Kriktus szerelméért, Lelkét meg-adá az Istennek, Jusztinus Tsáfárnak idejében.

Szent MONIKA Afzszony, a' Sz. Ágoston Doktor Anyja élete.

Ugyan Szent Ágoston Vallás tévő Könyvéből, és Lippománus Kardinál irásiból sommába foglaltatott Villégás Alfonszus által.

I. **E**lső Királyok könyvének első részében írva vagyon: Mindön Anna keserves szível volna, imádkozék az Urnak bőven sírván, és fogadást tőn, mondván: Seregek Ura, ha látván, meg-tekinted a' szolgálod nyomoruságát, és meg-emlékezel rólam, és el nem felekte-

zel szolgálódról, és a' szolgálódnak férfi magzatot adsz: az Urnak adom őtet életének minden napjaiban. Az Ur Isten meg-halgatá őtet, és néki egy szive-szerént való fiat ada, ki Samuel Proféta volt, ki az Annának keserű siralmát örömmre fordítá. Hasonló-képpen volt dolga Szent Monikának, ki nem azért kesergett, sírt, és könyörgött az Istennek, hogy néki fiat adna, hanem, hogy az ő fia az Isten szolgálja lenne,

lenne, mert igen távul vala az Isten-től. Ez pedig Ágoston volt. Az Isten meg-halgatá könyörgéfit Szent Monikának, úgy-annyira, hogy az ő fia, ki az előtt a' Keresztényeket üldözte, és kedvezett az eretnekeknek, meg-tére az Istenhez, szüntelen üldöztén az Eretnekeket, és oltalmazván a' Keresztényeket. A' Szent Monika élete ilyen módon vagyon.

2. Monika nemes, és igen tiszteletes afzszony volt Afrikában Kartágo vásrasában: ki nagy bánattal, és keserűséggel él vala, nem azért hogy özvegyen maradott volna, hanem azért, hogy ő Keresztény lévén, egy Ágoston nevű fia volt, ki meg nem kereszteltetvén, a' Manikéus Eretnekek dögletes tévelygését követte. Ez dolog mint egy nyil szüntelen által-járta a' Sz. Monika szívet, mikor meg-gondolta, hogy az ő fia, ki az ő méhéből jött volna ki, az Angyalokhoz hasonló lehetvén Menyországban, az ördögökkel örökké akarna gyötrettetni pokolban. Inkáb' siratta ez a' Szent Afzszony az ő fiát, a' ki él vala, hogy-sem a' több' anyák siratták meg-holt fiókat. Egyfzer álmában egy Angyalt láta, ki kérdé őtet, miért kesérgene, és szomorkodnék? Felele néki Monika: Az én bánatimnak, és keserűségimnek oka egy fiam, ki igen távul jár a' Menyország utyától. Monda néki az Angyal: Tudgyad bizonyoson, hogy halála-után, ő-is

oda megyen, az hova te mégy. A' kegyes Anya elő beszéllé ezt az ő fiának, ki monda néki: Édes Anyám, nem jól értetted, mivel az Angyal azt mondotta: te oda mégy, az hol én lézlek. Mert a' Manikéusok vallása, mellyet én tartok, igaz, és azokat, kik azt követik, Menyországba vezetí: így te eszed-be vévén egy nap tévelygésedet, el-hagyod azt, és a' Manikéusok vallását bé-vezed, és én - velem Menyországba mégy, honnét mostan igen távul vagy.

3. Igen vizsgál-tetfzék ez Sz. Monikának, de azért nem szűnék-meg a' sirástól, és imádkozástól, lelki orvosságot keresvén a' fiának az Istentől. Egyfzer pedig egy Sz. életű, és igen rudós Páspökkel szólla, és sirván kéré őtet: szóllana az ő fiával Ágostonnal, és erős okokkal, 's a' maga méltóságával vinné-ki őtet a' rút tévelygésből. A' Páspök ismeri vala Ágostont, és tudta, melly tudós *Filozofus* volna, és hogy senki, a' ki véle disputálna, tőle, el nem mégyen vala, hanem szégyennel, és pironkodással: monda néki: Afzszony-állat, én nem akarok véle disputálni, hanem hagy békét most néki, mivel ő olly fokac tanól, hogy a' maga tanólasával segitvén az Istentől, meg-isméri a' tévelygést, mellyben találtatik. Nem elégedék-meg ezzel a' keserves Anya, hanem fokkal inkáb' kezdé a' Páspöknek könyörögni, hogy szóllana az ő fiával, mert ő
azzal

azzal fokot használna; de a' Püf-pök annál inkább' mentegeté magát. Igen keservefen kezdé firni a' jó afzszony állat, gondolván, hogy könyhúllatásival meg-indithatná a' Püf-pök szivét. Mellyet látván a' Szent Prélátus, monda néki: Békefég néked afzszony-állat, légy vigan, femmit ne szomorkodgyál, el-hid' bizonyoffan, hogy annyi fíralomnak, és könyhúllatásoknak fia el nem vezfzet.

Rómába kívánczozék menni Agoston, a' *Reterikát* tanítani a' mint Kártágóban tanította vala. Meg-érté azt az Anya, és el-akará véle menni, és követé őtet a' hajóig, a' mellybe bé kell vala szállaniok. Agoston nem akará, hogy az ő tárfaságában lenne az Anya, az-okáért várakozék, és mikor közel a' tenger partyához a' Szent Tzipriánus Templomában imádkoznék az Anya, ő bé-menvén a' hajóba ott hagyá őtet. Midőn az Anya elfébe vévé, a' tenger partyára méne, és fokafítván a' fírást, igen keménynek, és kegyetlennek kiáltya vala Agostont. Végezetre el-faradván, vízfza-tére házához. De olly nagy vólt ő-benne az Anyai szeretet, hogy nem talált nyugodalmat, az-okáért nem fok üdö múlva, egy hajót fogada, és azon el-méne keresni őtet. Igen nagy betegségtől szorongattatik vala Agoston Rómában, mellyből az Ur Isten meg-gyógyítá őtet, az ő Anya Szent Monika könyörgéfiért,

a' mint maga-is bizonyfágot téfzen róla. Egy éftendeig tanítá a' *Reterikát* Rómában, holott nagy nevet fzerze magának. A' Médiolánum várafá-béliek Rómába küldének egy Mesterért, ki ugyan azon tudományt tanítaná, az-okáért Agoston Médiolánumba küldeték, és ott meg-találá őtet az ő Anya, ki igen örüle a' fíának, de azért el nem felejtette fzfntelen imádkozni az Istennek ő-érette, a' mint mindenkor tselekedett.

5. Az üdöben Sz. Ambrus Püf-pök vólt Médiolánum várafának Érfeke, kit Agoston igen kezdé fzeretni, ő-römeft halgatván az ő prédikállásit, fokot befzélgetvén, és okoskodván ő-véle. Szent Ambrusnak-is tett az Agoston nyájaskodása, látván őtet, melly tudós vólna minden tudományokban, és innét kezdé Agoston, meg-fegítvén őtet az Isten, kézfzólni a' meg-téréfse. Sz. Ambrus-is ő-römeft fírada e' dologban, még indulván belső-képpen, a' Monika fzfntelen való fíráfíért, és könyörgéfiért. Meg-maradván azért Agoston, Szent Ambrus, és egy Szimplitiánus névű fzerzetes ember közfött való nyájafság, és tárfalkodás; reá fegéré az Ur Isten Agostont, hogy meg-térne, és a' Római Anya-fzent-egyház hitét te-kélletereffen bé-venné. Ugyan Szent Ambrus Püf-pök kereszftele-meg őtet, és az-után olly erős ólcalmazója lön az igaz hitnek, mint annak-elötte az eretnekségnek. Ki

nem mondhatni, melly nagy öröme volt Szent Monikának, mikor látá a' fiát ott lenni, az hol ő kívánja vala. Meg nem szünt hálaikat adni az Istennek ez jó tétéményért; és akkor vötte észébe, melly jól töltötte volna tellyes életének ideit, mikor az Isteni szolgálatban az Agofton meg-téréséért fokot lirt, és könyörgött.

6. Szent Monika még mikor kitsén leányzó volna, szorgalmatoson az Attya házából a' Templomba mégyen vala, és ott az Üdvözlegy Máriát fokszor el-mondotta; és mikor ötet az házba nem találta, bizonnyal tudták, hogy a' Templomban volna. Éjjel fel-kele vala el-mondani az imádságokat, mellyekre tanította völt ötet az Anya. Igen szerette az alamishálkodást, és a' mit néki enni adtak, annak felét el-tette, hogy a' szegényeknek adgya. Meg-látogatta az Ipitályokat, és a' betegeknek minden szükséges dolgot vitt, a' mint lehetett. Nevekedvén idejében, nevekedett a' jóságos tselekedetekben. Mikor az Anya parantsolta, hogy szép ruhákba öltöznék, és magát fel-ékesitené, azt maga akarattya ellen tselekedte, és azt mondotta az Istennek, a' mit amaz alázatos Eszter: Te tudod, én utálok én-rajtam ezeket az ékes öltözeteket. Gondolkodó völt a' szólásban, okos a' feleletben, békefészes rúró minden dolgaiban. Meg-akarsa volna szüzességét tartani, de úgy

rendelvén az Isten, hogy abból a' jó fából jó gyümöls termene, nagy hasznára az Anya-szent-egyháznak, és hogy Szent Agofton által fokan meg-térnének, arra inditá szívet az Attyának, hogy Monikát házastársúl adná Patrizius nevű nemes férfúnak, ki jól-lehet nemes nemzetből volna, mindaz-által pogány ember, és gonosz erköltsű vala. Ez rosszfűl tartotta az ő feleségét Monikát, ki jó, és Szent életű afzszony vala, és soha egy gonosz szót sem szóllott néki, hanem megvárta, hogy el-múlyék haragja az Urának, és az Istennek ajánlotta a' nyomoruságokat, mellyeket szenvedett, nem átkozodván sőt imádkozván az ő férjének meg-téréséért. Annak-utánna mikor az Ura meg-tsenedfedett, és jó-kedvű völt, minden dolognak szép rendessen okait adta, nem meg-háborodott szível, hanem alázatos, és kellemetes édes belzéddel. Oh melly fok fenyegetéseket, és boszúságokat szenvedett Szent Monika az ő kemény természetű, és igen haragos Urától, jól-lehet minden szorgalmatossággal élt, szolgálván néki, és nagy alázatossággal engedelmes lévén. Alamishát öfzogatott, fok könyhullatásokkal imádkozott, Sz. Miséket szolgáltattott, hogy az Ur Isten meg-világosítaná szívet az ő férjének, és ki hozná ötet a' nagy lelki vakságból, mellyben el-merült völt. Néha Szent Monika több afzszony állat barátival találtaott;

kik elő-befzélették az ő uroknak gonosz tselekedetét, gyalázták, és átkozták őket. De Szent Monika soha femmi gonoszt nem mondott, se nem panaszolkodott az ő Férje felől. És mint hogy a' több' afiszonyok ísmérték Patritziust kemény embernek, és kegyetlennek lenni, tsudálkoztak a' Monika nagy tűrés szzenvedésén.

7. Szent Monika a' maga gyermekeit tulajdon tejével táplálta, és nevelte, nem szoktatta azokat kényeségre, hanem kerefztényi életre tanította őket, hogy az Istent félnek, és az ő parantsolatit meg-tartanak. Inkáb' kívánta, hogy lássa azokat meg-halni, hogysem vétkezni, és az Istent meg-bántani. Egy Perpetua nevű leánya vala, kinek jól-lehet férje volna, olly jól nevelte volt őtet az Anya, hogy özvegyül maradván, bé-méne egy Kalastromba, mellyet Szent Agoston épített, midőn Püspök volna, és ott szentül végezté életét. Két mostoha leányi-is voltak néki, a' Patritzius első feleségétől valók, egygyiknek neve Bazilika, a' másiknak Felicitas: ezeket úgy nevelte, és tanította, mintha tulajdon leányi voltak volna: ezek is Apázták voltak a' meg-nevezett Kalastromban, és szent életet viseltek.

8. Szent Monika rész-szerént örvendezett, látván, hogy jók vólnának az ő leányi, rész-szerént pedig mindenkor sir, és kesergett, meg-

gondolván, hogy, az ő férje Patritzius, és a' fia Agoston, az igazságnak útján kívül járnának. De meg-maradván az ő szent tselekedetinek gyakorlásiban, végtére meg-halgtá őtet az Isten: mivel Patritzius az ő férje az igaz hitre meg-téte, és penitentziát tartta az ő vétkeiért, és a' míg élt, meg-térése után, jól viselte magát. Végezetre jó Kerefztény ember lévén, hatvan-három esztendőskorában el-nyugovék az Istenben. Özvegyen maradván Szent Monika, minden gondolatit az Agoston meg-térésére fordítá, ezt is meg-nyeré az Istentől. A' fia meg-térése-után, meg-emlékezvén az előbbeni életéről, ohajtásiról, kényhullatásiról, alamisnátkodásiról, imádságiról, böjtdéliről, és több dolgairól, mellyeket tselekedett, úgy tetfzett néki, hogy minden dolgok igen jól végeződtek volna, azoknak illy boldog gyümöcsét látván, melly az ő Férjének, és fiának meg-térése volt. Mikor Agoston meg-téte, és meg-kerefztelteték, vele egyetembe, némellyek az ő baráti közül-is meg-kerefzteltetének, és azok között az ő Adeodatus nevű fia is meg-kerefztelteték.

9. Szent Monika, az ő fia meg-térése-után, ezeket a' jószág tselekedeteket gyakorlotta: Gyakran meg-gyónt, és a' Krisztus Szent testét magához vötte, az imádságban szüntelen meg-maradt, és minden gondolatit az I-

stene fordította, nagyob' részén az üdönék nappal a' Templomban volt. És mivel szokás volt az időben, hogy a' Szentek *Vigiliáit* a-vagy bójt a' Templomban tartották, holott egész éjjel vigyáznak vala: Szent Monika látván, hogy némely illetlen dolog történnének ottan, tudtára adá Szent Ambrusnak, ki meg-akarván azokat orvoslani, azt végeze, hogy az éjjeli vigyázás változnék a' Szentek Innepe előtt való nappali bójtőlétre. Egyszer Pünkösd napján meg-gyónván, és meg-áldozván Szent Monika, azon az egész napon semmit nem szólla, el-ragadtatván lelkében. Egyszer mikor imádkoznék, egy fingnre láttatott fel-emeltetni a' földről, és fel-szóval mondotta: Repüllyünk atyámfiai, repüllyünk az Egbe. Mikoz az-után meg-kérdeték, miért kiáltott volna olly igen, azt felelé a' mit Dávid monda: Az én szívem, és az én testem örvendeztek az én Uramban Istenemben. Úgy hozzá szokott volt Szent Monika a' bójtléshez, hogy vízszá-tetfzett néki, mikor az ételre hiták. Szent Agoston szólván az Istennek azt mer-te mondani, hogy minek-utánna az Anyja meg-kereszteltetett volna, soha annak a' Szent asszony-álatnak az Isten parantsolati ellen való szózat, ki nem ment szájából.

10. Médiolanumból vízszá-akara menni Afrikába Szent Agoston, és az ő társaságában vala az

Anyja, és Tiberina Ostia városába érkezvén, és beszélgetésnek okáért mind ketten egy ablakba menének a' házban, az hol meg-szállottak vala, mellynek szép vigyázó helye vala. Az ő beszélgetések voltak, Isteni dolgokról, és a' Szentek ditsóségéről, nagy lelki vizsgálatalására mind a' kettőnek; a' beszélgetésnek végin monda Szent Monika: Én immár semmi világi dologban nem gyönyörködöm; mivel az Ur Isten meg-adta azt nékem, a' mit ő Szent Felségétől olly gyakran kértem: mert látlak téged Kereszténynek lenni, és e' világ meg-utalójának, a' mit olly igen kívántam. En immár mit mivellyek e' világon? Szolittson azért engem magához az Ur Isten, mikor néki tetszik.

11. Öt nappal az-után, az hideg-lelés kezdé ötet szorongatni, és halálra kezdé változni. Monda egygyik fia, ki öttse volt Szent Agostonnak: Ha az Anyánk meghal itten, vigyük Afrikába ötet, és temessük a' maga temető helyében. Meg-értvén Szent Monika az ő szavát, monda néki: Tsak itt Ostia városában temessetek engem, mert akár hol légyen az én testem, az Isten azt fel-támasztja az utolsó napon. Egy dologra kérlek titeket; emlékezzetek-meg rólam, mikor a' Szent Mife szolgáltatik. Az-után meg-gyónék, és mivel a' gyomra erőden vala, nem vévé magához a' Kritisz Szent Testét, hanem alázatosan imáda. El-

közelgetvén utolsó orája, ama Proféta szavait mondá: *Pfal.* 4. Midőn segítségül hinám meg-halगत engem az én igazságom Isten: az háborúságban meg-tágasítottál engem. Békességben, és őbenné el-aluszom, és meg-nyugszom. Mert te Uram kivált-képpen reménségben helyhezítettél engem. Ez igéket mondván, Istennek adá lelkét, életének örven-

hatodik éftendejében. Annak-utánna ötödik Márton Pápa a' Szent Monika testét Rómába viteré, és a' Szent Agoston Templomába helyhezteté. Az Anya-szent-egyház az ő Innepét szenteli, az ő boldog ki-múlásának napján, melly volt Pünkösöd havának negyedik napján, Kristus Urunk születése-után 379. éftendőben, Teodófszius, és Gratzianus idejében.

A' Római Szent FRÁNTZISKA Afzfzony élete.

Az Olaj-fa Hegyén lévő Gyülekezet által somvába foglaltatott.

1. Szent Frántziska Afzfzony Rómában születék 1384. éftendőben, Nemes Atyától, és Anyától, kik jó erköltsökre, Isteni félelemre, és szeretetre tanítván szentül nevelék őtet, úgy annyira, hogy kisedet korától fogva, el távoztatta mind azokat a' játékokat, mellyekben a' rend-béli gyermekek szoktak gyönyörködni: szerette a' magán való életet, imádságokban, és ájtatóságokban magát foglalván. Tizen-egy éftendőre jutván, és magában el-rendelvén, hogy szűzességét meg-tartaná, és Apátzává lenne, az ő szüléi házában magán való életet visel vala: de nem viheté véghez az ő kívánságát, mert az ő szüléi férjhez adák őtet. Az-után, igen meg-betege-dék, és míg a' férjével lakott-is fo-

ha menyegzőbe, avagy lakodalomban nem ment, és minden-némű játékokat el-távoztatván, mindenkor imádságokban, és elmékedésekben foglalta magát, nagy ájtatósággal halgatta a' prédikáziókat, és az Isteni dicséreteket. Igen alázatos volt Szent Frántziska, mivel nagy nemes Afzfzony, és igen gazdag fő-ember felesége lévén, a' selyem, és aranyas ruházatot elhadta, és alacson ruhába öltözvén, a' szállóbe ment, és fákat szedgetvén a' szegényeknek osztogatta, és néha mikor maga el nem bírta, egy szamárt meg-terhelt, és azon vitt fát által a' városon a' szegények hajlékiboz, Kik néha inkább szorongattattak tőben az hidegtől, hogy-sém az éhségtől. A' maga házában jól-lehet mint egy fő-afzfzony egyebeknek parantsolhatótt volna, mindaz-által a' szolgáló le-

Nnn nnn 3

ányok-

ányokhoz, és szolgákhoz, il-
lendő állapotban tartotta ma-
gát.

2. Illy nagy alázatofsághoz ha-
fonló volt az engedelmsége-is;
minden dologban, (az hol vétek
nem volt) nagy örömmel, és sze-
retettel, minden zugolódás nélkül
engedelmes volt az ő férjének, és
lelki pásztorának, kiktől sok szép
üdvösleges dolgokat tanólván, e-
gyebeket mind tselekedetivel, mind
intéssel jóra tanit vala. Isteni, és
feiebaráti szeretettel szépen fel volt
Szent Frantziska ékefitve, irgalmas,
és adakozó volt a' szűkölködők-
höz; gyakran, és jó akarattal meg-
látogatta a' Romában Tévd' Ispitályo-
kat, fő-képpen a' Szent Lélek Ispi-
tályát: és a' betegeteket mindenütt
arra intette, hogy magokról meg-
emlékezvén, hinák segítségül az
Istent, és az ő véghetetlen irgal-
mátságához folyamodván, erősiténék
meg magokat az Anya-szent-egy-
ház Szentségivel. Az - után nagy
szeretettel osztogatta nekik az ele-
delt, és az orvóságot, mellyeket
a' végre hozott a' maga házatól,
szép édes beszéddel intvén őket,
hogy jó szível, és hála-adással szen-
vedgyék az Isten látogatását. Sem-
mi fáradságát nem sajnálta, hogy
minden gonosz háborúságot, és
egyenetlenséget le - tsenedítsen.
Sirva könyörgött mindenkor azok-
ért az emberekért, kik el-felkeze-
vén az Istenről, a' testi érzékeny-
ségeknek, és kívánságoknak szol-

gálnak. Azokat pedig, kik is-
mérvén az Isteni malasztot, a' jó-
ságos tselekedeteket gyakorlották,
jó példájával, és hathatos beszédi-
vel, az Isten szerelmére inkább fel-
gerjesztette.

3. Olly tekéletes hite volt Sz.
Frántziskának, hogy őtet sem a' vi-
lági jó szerentsék fel nem fuvalkod-
tatták, sem a' nyomorúságok le-
nem nyomhatták. Egykor az ő
férjét számkivetésbe küldék, és
minden jószágát prédára hányák;
de e' Szent afzfzony-állat ezt a' nagy
nyomorúságot, mint Szent Jób,
hála-adással szenvedé, mondván:
Jób. I. 21. Meztelen jöttem
az Anyám méhéből, és meztelen
térek oda: az Ur adta, az Ur vót-
te-el: a' mint az Urnak tettét,
úgy lött: légyen áldott az Ur ne-
ve. Az ördögök gyakorta sok-
képpen mesterkedtek, hogy meg-
háborítsák Szent Frántziskát az ő
imádságiban, és egyéb lelki foglal-
atósáiban; de soha meg nem tán-
torithatták az ő álhatatóságát. Ez
a' Szent afzfzony-állat mindenkor
fanyargatta a' maga tettét, sok-sok
nehéz penitentiát tartván; soha
bort nem ivott, és gyenge fris ét-
keket nem evet, hanem csak be-
tegségében, az orvos Doktorok
rendeléséből: darabos, és vastag
ruhában járt, szőr övet, és tövöl-
tes vas lantzot hordozott a' testén,
vas farkantyús ostorokkal meg-ver-
vén a' testét, sokszor vérébe ke-
verte. Ha néha észébe vötte, hogy
hival-

hivalkodó szót mondott volna, a' földre borúlt, és a' száját, 's a' mellyét keményen meg-verte.

4. Olly nagy volt Szent Frántziska ájtatósága, hogy imádságiban keservesen lirt, kivált-képpen mikor a' Kristus Jésus kinszenvedeséről elmékedett. Sokszor az imádságokban, és Isteni elmékedésekben lévén, el-ragattatott lélekben, kivált-képpen minek-utánna a' Kristus Szent Testét az Ol-tári Szentségben magához vörte. Minden héten meg-gyönt, és ezzel a' nagy Szentséggel meg-áldozott, fő-képpen a' nagy Innepeken. Minden nap el-mondotta a' Bóldogsá-gos Szűz Mária tisztességére rendeltetett Szolósmát, és egyéb fok Zsoltárokat, és Isteni imádságokat, nagy ájtatósággal, és buzgó lélekkel térden álva a' maga házában, midőn élt a' férje, és az-után az Apátzákkkal a' Kalastromban, mellyet maga fondált vala, hogy magát jobban foglalhassa az Isteni szolgálatban. Az Isten egy Angyalt engede látható formában Sz. Frántziskának, hogy mindenekben gond-gyát vífellye néki: az-okáért a' képrök le-irván az ő képét, egy Angyalt irnak melléje, amaz versel: *Pfal. 72. v. 24.* Tartottad a' job-kézemet: és a' te akaratom által-hordoztál engem; és ditsőséggel fogadtál bé engem. Sok leányokat gyűtött-egybe, kikkel egyetembe nagy alázatosan ajánlá magát az Olaj-fa hegyén lévő Szent Gyüle-

kezetnek, melly a' Szent Benedek Szerzetéből való, ezt fogadván, hogy meg-tartya az ő réguláját, mellyet meg-is parantsolá az ő lelki leányi-nak, hogy mindenkor sérhetetlenül meg-tartanak.

5. Sok tsudákat tett az Ur Isten Szent Frántziska Afiszony által, mellyek közül némelleyeket elő-hozok. Egy-zer a' Kalastromban úgy el-fogyott volt a' kenyér, hogy három Apátzának ebédre elég nem lehetett volna; de e' Szent Afiszonynak imádsága-által úgy meg-fokafirá az Isten, hogy tizen-ötön meg-elégedének véle, és meg-is marada benne egy tarisznyával. Egy Menikus nevű tizen-öt elztendős gyermek, őt egész elztendeig nagy nyavalyát szenvedett, ki csak nem minden nap le-esett a' földre, és minden érzékenységitől meg-fosztatván, holt elevenen maradt; semmi orvoság néki nem találtatván, Szent Frántziskához vitették, hogy imádkoznék érte: mellyet ő nagy alázatossággal meg-tselekedvén, fejére tévé a' kezét, monván néki: Ne kételkedgyél fiam, mert bizom az Istennek nagy jó-vóltában, hogy tovább nem szenveded ezt a' betegséget. Ezeket mondván, mingyárt Menikus meg-gyógyula, és soha többör ezt a' nyavalyát nem szenvedte.

6. Egy Berta nevű harmintz-kilentz elztendős afiszony mirigy-től, és igen gonosz hideg-leléstől gyötrettetvén, az halálhoz közel

get vala, de Szent Frántziska meg-látogatván őtet, és a' kezét reája tévén, mingyárt meg-gyógyúla. Egy Tzekka nevű afzszony minék-uránna tizen-hat hólnapig szüntelen való vér folyást szenvedett vól-na, az orvos Doktoroktól el-hagyattatván, meg-látogattaték Sz. Frántziskától, ki mihent illeté őtet, mingyárt meg-szúnék a' vér-folyás, és szépen meg-gyógyúla. Egy két ezttendő gyermek meg-szakadván, igen fel-dagada, kit meg-akarván orvoslani az orvos Doktor, egy asztraa révé, és a' lá-bait fel-kötözvén, hogy valamint meg-orvosolhassa; a' gyermek anyja nem szenvedheté azt a' kemény or-vosságot, hanem Szent Frántziská-hoz folyamék, ki illetvén a' gyer-meket, monda az anyjának: Biz-zál az Ur Jésus Krisztusban, és meg-gyógyúl a' fiatskád, és mingyárt meg-gyógyúla. Egy ifiú az őrdög ingerlése-által, igen meg-haragúvék a' maga gond-vitelője ellen, és sok hamis dolgokat akara hirdetni tiz-telsége ellen: de az Isten meg-jelenté Szent Frántziskának, ki elő-hívatván az ifiát, szemeire veté néki, az ő szive álnokságát, és az ifiú magában szálván, meg-vallá gonosz szándékát, penitentziát tar-ta; és alázatosan meg-követé gond-vitelőjét, avagy tótorát.

7. El-közvetvén Szent Frán-tziska életének utolsó napja, Isteni jelenésűvel vigasztalá őtet az Ur Isten: és meg-jelenté néki az ő

halálának napját, nagy lelki őrdö-mel bé-tölté őtet, és el-távoztatá a' gonosz lelkék késértetit, és üldö-zéit, kik az-előtt igen háborgatták őtet; és már közel lévén halála orájához, igen szép, és Isteni szere-tettel tellyes beszédet, avagy in-tést tón az Apátzának, az Isten szeretetére, és félelmére gerjeszt-vén őket; és hogy egy-más-között jó akaratot, egygyefséget, és szün-telen való szeretetet tartanának; a' világi nyomorúságokat békéség-gel szenvednék, és a' késérteteket gyöznék-meg, az Isten malasztya által. Mindeneket jól rendelvén, és ájtarossan imádkozván, lelkét Istennek ajánlá; hólta-után-is sok tsuda-rétekekkel meg-dítsdité őtet az Ur Isten.

8. Egy Agostina nevű afzszony igen beteg vólt az egygyik szemé-vel, és semmi világosságot nem lá-tott, és a' testi orvosság semmit néki nem használván, magát Szent Frántziskának ajánlá, kinék telté-ről egy darab posztoskát tónék a' szemére, és mingyárt meg-gyó-gyúla. Egy Antal nevű ötven ez-tendő embernek halálos feb lé-vén a' fején, hat tsontot vóttek-ki a' fejből, és már halálát várták, de Szent Frántziskának ajánlák, és a' febre egy posztót tónék, melly-ben a' Szent Afzszony szolgált az Istennek, és csak hamar meg-gyó-gyúla. Egy Agnes nevű leányzó, halálos betegségben lévén, az hideg-lelés, és gutta ütés miatt, és meg-
feke-

feketedvén mint az holt szén, Szent Frantziskának ajánlák őtet, és a' mellyére tévén a' könyvet, mellyből ez a' Szent Afzfzony a' Bóldogságos Szűz Mária Szolosmáját szokta vala mondani, szépen meggyógyúla.

9. Egy Angyelózsa nevű leányzó, a' mirigynek a' testéből kimettzése-miat, igen nagy gyötrelmet, és keserves fájdalmat szenvedett, el-veszvé a' testének egyik oldala; de ő fogadást tón, hogy ha meggyógyúl, bé-mégyen a' Szent Frantziska gyülekezetébe, ki meg-jelenék néki, mondván: Leányom, meg nem halfz, és mingyárt meg-kezde könnyebbedni, és meggyógyúla. Egy Antonina nevű afzfzony az hideg-lelés, sérvés, és nyilallas miatt, az halálhoz közelgetvén, azt mondotta az orvos Doktor, hogy csak alig érhetné a' következő napot, és azért adnák-meg néki az Utolsó kenetet: de ő imádkozván, és magát Szent Frantziskának ajánlván, mingyárt megszűnék a' mellyén, és az egész testén való fájdalom, és következő nap, jó egészségben fel-kele az ágyból. Egy leányzó némely napokig igen nagy hideglelést szenvedén, a' nyelvét, és a' karját meg-üté a' gutta, és mingyárt meg-némúla; és el hagyván őtet a' Doktorok azt mondták, hogy következő éjjel meghalna: de a' nénye imádkozék érte, és vévén a' könyvet, mellyből Szent Frantziska szokott

vala imádkozni, a' beteg mellyére tévé, ki mingyárt szállani kezdé, és az-után a' fejére tévén, szépen meggyógyúla. Egy négy ezten-dős gyermek igen nagy betegséget szenved vala a' labáiban, mellyek olly feketékké lóttek vólt, mint az holt szén, és a' febek-miatt, meg-rothadtak vólt, és semmi-képpen meg nem gyógyíthatván, a' Templomba vivé őtet az Annya, és imádkozván a' Szent Frantziska képe-előtt, kéré őtet a' fiatskája, botsátaná-le a' földre; úgy tselekedvén az Annya, mingyárt járni kezdé a' gyermek, és haza méne, követvén őtet az Annya, le-óldozván a' kötözéseket a' lábairól, még csak jelét sem találák a' febeknek.

10. Egy Béli nevű maga dög-leletes vallásában meg-általkodott Török a' Keresztények kezeibe akadván, Romába viteték, és sok rend-béli tudós fő-emberek intették őtet, hogy Kereszténnyé legyen, de igen kemény szive, és gonosz szándéka lévén ő-néki, minden kegyes intéseket meg-verett: végezetre 1613. ezten-dőben, a' Sz. Frantziska efedezése-által meg-lágyúlván a' szive, meg-tére a' Krisztus Jépus hitére; melly ilyen módon történek: Egy Makszimilla nevű Apátza arra kéré őtet, gyakran mondaná ezeket az igéket: Szent Frantziska emlékezzél-meg rólam; mellyet meg-tselekedvén néha a' Török, és imádkozván érte a' Keresztények, hogy az Isten világo-

fitaná-meg ötet, egy éjjel meg-jelenék néki az Angyal, olyan formában, mint a' Szent Frantziska Afzszony képével le-szokták irni. Ez látás után, fel-serkenvén a' Török, igen tsudálkozék, és reggel mingyárt meg-befzéllé a' Keresztényeknek, és Makzimilla meg-mutatván néki a' Frantziska-képét, meg-isméré, hogy az Angyal mellyet látott, ugyan azon volna, melly Szent Frantziskával egyetembe le-iratott; és mingyárt meg-tanítatván az hit dolgaira, meg-keresz-

telteték, és Ferentznek hivattatá magát. Sok egyéb tsudakat is tött az Isten Szent Frantziska Afzszony által, mellyeket rövidségnek okáért, elő nem hoztam. Ki ez halandó, és minden nyomorúságokkal tellyes életből, a' mennyei örök életnek ditsőségébe méne, életének ötven-hatodik esztendejében, Böjt más havának tizenkilentzedik napján 1440. esztendőben, Negyedik Eugénius Pápa idejében.

Szent BRIGITTA Afzszony élete.

Kilentzedik Bonifátzius Pápa Levélből, és Florentziai Sz. Antonius irásából somnába foglaltatott Villegius Alfonszus-által.

I. Szent Brigitta Svétzia Országban Királyi nemből születék, az Attya, és Anyja igen ájtatos Keresztények voltak. Az Attyát Brigettusnak, és az Anyját Szigridesnek hitták. Midőn ötet az Anyja méhében hordozná, hofszú utat kellett menni a' Tengeren, és nagy háborút, és hajó törést szenvedé, melly miatt halálos veszedelemben találtak, de abból meg-szabadulván, következő éjjel meg-jelenék néki egy tiszteletes személy, mondván: Az Ur Isten meg-engedte néked életedet a' leányzotskára nézve, melly a' méhedben vagon. Születék a' leány-

zotska, és három esztendeig némán marada, de az-után szöllani kezdé, nem úgy mint azon rendbéli gyermekek szoktak szöllani, hanem mintha tekéletes nagy idejű lött volna. Meg-hala az-után az ő Anyja, és ő a' Nényye gondvifelésében marada: annak-utánna hetedik esztendőre jutván, midőn az ágyban nyugodnék, egy Oltárt láta, mellyen egy igen szép Afzszony ült, igen drága ruhában, egy korona lévén a' kezében. Ki szólá néki, mondván: Brigitta szereted-e' ezt a' koronát? és monda: Igen-is Afzszonyom. Az-után úgy látzék, mintha a' fejére tötte volna azt néki az Afzszony, és mingyárt el-enyészék a' látás. Szent Brigitta tellyes életében meg- emlékezék erről, és nagy Királyi szívó

lón

lón a' nagy dolgoknak tselekedetire, az Isten szolgálattjában.

2. Midőn tiz éftendő s volna, fok jószágos tselekedetek tündöklöttek ő-benne: Mert tekéletes életű volt, tsendes maga viselő, kép-mutatás-nélkül, szemérmes, engedelmes, tiszteltes, nagy Keresztényi szeretetű, és kellemetes volt mindenek szemei előtt. Egyfzer a' Krisztus kintzenvedéséről halgatván a' prédikáziót, és éjjel azokról a' dolgokról elmélkedvén, mellyeket hallott vala, meg-jelenék néki a' Krisztus Jésus, mind annyi sebekkel, a' menyit fel-vőtt volt, az ő késerves halála napján. Kérdé tőle a' Szűz, ki febesítette volna meg-ötet olly igen; monda néki az Úr: Illy nagy kinókkal illettek engem, a' kiknek nintsen Keresztényi hitek. Ez látás-után úgy meg-maradának a' Krisztus Jésus sebei a' Szent Brigitta elméjében, hogy az ő szive mindenkor a' Krisztus kintzenvedéséhez volt kapcsolva, szüntelen arról elmélkedvén fok könyhullatásokkal. Egyfzer meg-jelenék néki az őrdög, igen kegyetlen, és rettenetes ábrázatban, kinek száz karjai valának, kit látván a' Szűz el-kezde futni, és a Feszület mellé méne; és az őrdög monda néki: Valamig te a' Feszület mellett állasz éa heába faradok, mert néked nem árthatok.

3. Annak-utánna, midőn Szent Brigitta szépen fel-nevelkedett, az Attya férjhez adá őtet, jól-lehet

az ő akarattya ellen, és fok szolgálakat, és szolgálókat ada néki, kik minnyajan jó erköltsűek vőltak. Az ő férje Ulfones nevű Fejedelem vőlt, ki midőn feleségül vévé őtet, az ifjú Tobías, és Sára Raguel leánya példája-szerént, magát meg-tartóztatá a' Szűzzel egyetembe: de fokkal tovább' azoknál, mert egész éftendeig maradának szűzeségekben; és azon közbe szüntelen könyörgöttek az Istennek, hogy légyen szent nevének tisztességére az ő házasságok. Annak-utánna Szent Brigitta tselédes gazda afzszony lévén, a' Szentsegeket igen gyakorlotta. Néki az házában, mint régen Juditnak, egy hajléka vala, az hová minden nap gyakorta bé-ment az imádságra: és mikor nem vőlt jelen az ő férje, egész éftzaka vigyázott, térdén álva imádkozván, szüntelen való könyhullatásokkal. Gyakorlta meg-ostorozván, fanyargatta a' testét, fokot bőjtölt, és fok almisfnát osztogatott. És hogy az irgalmaság tselekedetiben magát jobban gyakorolhassa, egy magánvaló házat rendelt a' szegényeknek, holott maga meg-mosta azoknak lábait, és eledelt adván nékik, meg-is ruházta őket. Igen őrdömett el-ment a' Prédikáziókra, és nagy buzgó lélekkel halgatta az Isten igéit, és vig őrdömmel halgatta, midőn olvasták a' Szentek életét.

4. Szép fiai, és leányi lőnek néki. Nagy gondal, és vigyázással nevelte a' fiait, és jó Prétzeptorokat, és mestereket szerzet nékik, kik a' deáki tudományra, és jó erkölcsökre tanították őket. Az ő férje-is igen foglalatatos volt az Isteni szolgálatban, és minden nap elmondotta a' Bóldogságos Szűz Mária tisztességére rendeltetett Szolsmát. Egyfzer mind ketten elmenének szarándokságot járván, a' Galatziai Szent Jakabhoz, és viszfzátértvén meg-betegedék Frantzia Országban a' férje, és halálos veszedelemre júra. Szent Brigitta imádkozék érette az Istennek, és megjelenék néki Szent Dienes, és megvigasztalván őtet, némely következendő dolgokat meg-jövendőle néki; mellyeket, hogy el-hidgyen, hogy mind bé-telleyfednének, monda néki: a' férjed mingyárt meg-gyógyúl, úgy-is történék. Meg-térvén hazájokba, mind ketten egyenlő akarattal fogadást tőnek, hogy meg-tartják a' tisztaságot, és minden jószágokat jó rendben hagyván, bé-menének két Kalasztromba. A' férje a' Tzisztertziai Szerzetbe méne, holott szentül végezé életét. Szent Brigitta özvegyen maradván, két felé osztá a' jószágit, mellyeknek egy részét a' fiainak adá, és a' más részével egy Kalasztromot építe: holott egy új Szerzetet kezdé; mellyet az ő nevérol, az-után Szent Brigittának hittak.

5. Midőn ez a' Szent Afzszony állat, látá magát világi jószágok nélkülül lenni, sanyarúb életet kezdé élni, és nagyob' penitentiát tartani, hogy-sem az előtt. Harmintz esztendő alatt lenből való gyóltstot nem viselt a' fején, szörzsákban járt, és azon csak egy ruhát hordozott. A' földön alutt; és annyit imádkozott nappal, és éjjel térdén-álván, hogy lehetetlen dolognak láttzot lenni, hogy egy olyan gyenge testű afzszony-alatt, el-viselhetné azt a' nagy munkát, és fáradságot, olly vaitag vólta' bőr a' térdein, mint a' tevének. Péntek napokon a' Kriftus Jésus kinszenvedésének, és Szent sebeinek emlékezetére, égő viafzat tsőpögretett a' kezeire, és karjaira, mellyek a' bőrért fel-holyagositották, és nagy fájdalmat szerzetek néki. Ugyan azokon a' napokon a' méregnek emlékezetére, mellyet Kriftus Urunknak adtak, egy igen keserű fővet vőtt a' szájába, avagy annak a' gyökerét, hogy annak a' keserűségét érezvén, jobban meg emlékezzék a' Kriftus keserves kinyaról. A' Kriftus Szent Teltét az Oltári Szenstégben, minden Vasárnap, és Innepeken nagy ajtatsósággal magához vőtte.

6. Az Ur Isten profétálásnak lelkevel bé-cöltötte őtet, a' mint világoosan láttzik a' fők levelekből, mellyeket ő némely Római Pápának, Tsáfzároknak, Királyoknak, Fejedelmeknek, és egyéb nagy Urak-

raknak 's Fő-embereknek irt : azokon kívül, mellyeket a' Papoknak, Barátoknak, és Apátságoknak küldött, meg-intvén őket arról, a' mit minnyájoknak kellett tselekedniük. Egy kivált-képpen való jelenésben, meg-parantsoiá néki az Isten, hogy Rómába mennyen, és oda érkezvén meg-látogatta a' Szent-egy-házakat, és Szentek tetemait. Midőn pedig Jerusalembe volna, a' Szent helyeket meg-látogatván, sok dolgokat jelente-meg néki az Isten; és néha midőn imádkoznék, tsudálatos-képpen fel-emeltetett a' levegő égbe. Mindenütt az hol járt, sok tsudákat tött az Isten ő-általa; mert meg-gyógyította a' betegeteket, és ki-űzté az őrdögöket az emberek testeiből.

7. Egyfzer Sztiziliában lévén, hozzája járula egy afzszony, és monda néki; már sok esztendeje, hogy ő egy őrdögöt gyötrettetik, mert a' tisztátalan lélek emberi testnek formáját magára vévén, minden éjjel gonofzúl él véle, és semmi-képpen meg nem menekedhetik tőle. Szent Brigitta kérdé őtet, ha nem hordozna-e' a' testén valami őrdögi mesterséggel készitett dolgot; nem, úgy-mond. Felele Szent Brigitta: Nem igaz: lásd-meg mi vagyon az hajad szálai kö-zött. Akkor meg- emlékezék az afzszony, hogy egy kis levelet hordozna ottan, mellyben olly nevek, és börtök voltak, mellyeket nem érthettek. El-égetteté azt a' leve-

let Szent Brigitta, az -után meg-parantsoiá néki, hogy tellyes életéről igaz gyónás vallást tégyen, és a' Krisztus Szent Testét az Oltári Szentségben magához vegye: mellyet meg-tselekedvén az afzszony, meg-szabadúla arról az utalatos nyomorúságtól. Szent Brigitta Afzszony nem tsak őrdömmel, és hála-adó szível szenvedte a' sok nehéz taradságokat, mellyekkel terheltetett azokon az útakon, mellyeket el-járni az Isten szerelméért fel-vállalt vólt; hanem minden zúgolódás-nélkül el-szenvedett egyéb' ostorozásokat-is, mellyeket az Ur Isten ő-reá borsátott, a' mint vólt az ő szerelmes fiának Károlynak halála, kiért felettéb' nem bánkódott, és nem szomorkodott, mindenekben magát az Isten akarattyához szabván.

8. El-vegezvén szarándokságának minden útait, vízfzsa-tére Rómába, és az-után meg-jelenté az Isten néki, hogy immár meg-halna öt nap alatt. Annak-okaért elő hívata az ő fiait, és sok szép intéseket ada nekik, hogy az Isteni, és felebaráti szeretetben meg-maradnának. Meg-vigasztalá, és megerősíté őket, és az egézf tselédet, kegyes, bölts, és nagy szeretettel tellyes igékkal. Az-után meg-gyónván, és az Oltári Szentséget magához vévén, az utolsó kenetet-is fel-vévé. Mihent meg-kené őtet a' Pap a' Szent olajjal, mingyárt ki-adá lelkét az Istennek. Ki-hir-

hedék az egész városon az ő halála, és fok népek gyűlének egybe, hogy látnák az ő testét, és illendőképpen tisztelnék, melyet a' Szent Lőrincz Kalasztromába temetének. Melly Kalasztromban egy Frantziska nevű Apátza vala, ki két ezten-deig igen beteg lévén a' gyomrának fájdalmi-miatt, a' Szent Brigitta testéhez viteté magát, és egy egész éjjel az imádságban maradván, szépen meg-gyógyula. Svétzia-Országban egy Ersébet nevű Afzszony, minek-ucánna ez a' Szent Test oda vitetett, egy meg-hólt férfi gyermeket füzle: ez a' szegény afzszony magát Szent Brigittának ajánlván,

és azt fogadván, hogy meg-látogatya az ő koporsóját, mingyárt a' gyermek fel-támadá, és az Annya fiarskájával egyetembe, bé-telylefité fogadását. Sok egyéb tsudákat-is tött az Ur Isten Szent Brigitta-által, kinek halála lón 1474. ezstendőben, Szent Jakab havának 22-dik napján, életerének hetven ezstendejében. A' Baziliali Gyűlekezetben, nagy vetekedés volt a' Szent Brigitta Jelenés könyvéről, de végre jól meg-látván, és vizsgálván, meg-erősíté az egész gyűlekezet, hogy jó, és halznos volna a' Kereszténységnek.

SZ. FELITZITAS Mártir, Hét Attyafiai Mártiroknak Anyja élete.

Az Anya-szent-egyház Notáriusi-által sommába foglaltatott.

1. **A'** Római Birodalomban Antoinus Tsáfzár Uralkodván, kinek idejében igen kegyetlen üldözés támadott a' Keresztények-ellen, minden napon sokan szenvedtek Mártiromságot: és mennéi többen meg-ölettek, annál többen újjonnan ki-nyilatkoztatták magokat. Az időben Romában egy Nemes Felicitás nevű özvegy Afzszony volt, hét fiaival egyetemben, fedhetetlen jó életű, mivel-hogy mindenkor Istennek igyekezett szolgálni: és gondot vifelt, hogy a' fiai ugyan azont tse-

lekedgyék. A' gonosz vitézek eztekbe vették őtet: mint-hogy a' nyereségért, melyet vettek azoknak jószágiból, kiket meg-öletnek, szorgalmatosfan keresték a' Keresztényeket, igen gonosz kereskedéssel élván. Néha történt, hogy a' Tsáfzárók nem parantsolták, hogy olly nagy kegyetlenséget tselekedgyenek a' Birák, a' mint tselekedtek. Néha új Tsáfzár választatván, kinek gondolattyában sem volt, hogy meg-öletteffe a' Keresztényeket: hanem önnön magokat akarták meg-erősítetni a' Birodalomban, semmi dolgot nem parantsoltak. Mindaz-által azok-

nak Birái, a' Mártirok vérét szomjúhozván, hogy azoknak javait elfoglalhassák, meg-ölték őket, és jószágokat elfoglalták, részt adván azoknak, kik őket ki-nyilatkoztatták, és kezekben adták.

2. Bé-vádoltaték azért Felicitás, hogy Keresztény vólna, és Publius Préfektus maga elejébe hozatá őtet, és édes beszéddel reá akará venni, hogy áldozatot tenne a' Bálványoknak; de látván, hogy semmiben elő nem mehetne, igen kezdé őtet fenyegetni. Monda néki a' Szent Afiszony: Sem a' te igiretid meg nem tántoritnak engem, sem a' te fenyegetésid meg nem rémitenek engem: mivel-hogy velem vagyok a' Szent Lélek, ki meg nem engedi, hogy én tőled meg-győztessem. Akkor monda a' Préfektus: Ha magadra tekinteted nintsen, bár csak a' fiaidon lenne könyörületességed: mert szemeiddel meg-látod azoknak halálokat. Monda Felicitás: Ha az én fiaim a' Bálványoknak áldoznak, örök halállal meg-halnak: de, ha azoknak nem áldoznak, örökké élni fognak. Más napon maga-elejébe viteté őtet a' Préfektus, és kezdé mondani néki: tsudálkozik, hogy oly kegyetlen akarna lenni tulajdon fiaihoz. Mind-az-által meg-akarna könyörölni rájta, és a' fiain, és üdöt adni: látnák-neg, ha meg akarnák változtatni igyekezeteket, és áldozatot tennének a' Bálványoknak.

Felele Szent Felicitás: A' te kegyesség, istentelenség, és a' te tanácsod kegyetlenség. Az-után fiaihoz fordulván, monda nékik: Édes fiaim nézzétek Mennyeknek Országát, holott vár titeket a' Jésus Kristus, mind az ő Szenteivel egyetemben. Erőssen hartzollyatok ez kegyetlen Tirannus-ellen; mivel nagy jutalmat véztek a' Mennyei Felséges Királytól.

3. Ezt halván a' Biró, meg-parantsolá, hogy kegyetlenül meg-vernék a' száját, és ortzáját, mondván: Illyen tanácsot mérészlel én előttem adni a' fiaidnak, a' Tsászár parantsolatya - ellen? Mingyárt meg-látod, mit fognak szenvedni te-előtted a' fiaid, ha a' te tanácsodat követik. Ezt mondván, magán igen meg-győzteteté őket: de az erős szívű Annyok mindenkör meg-erősítette, és vigasztalta őket. Az első, tudni-illik Januarius olom golyóbisos ostorokkal kegyetlenül verettetvén, múlték-ki e' világból. Féliksz, és Filep. botokkal öfzve rontatván, ölettecének-meg. Szilvanus magas helyről nyakra-főre le-vettetvén, halamag. Sándornak, Virálinak, és Mártziálinak fejeket vágák-el. Kik minnyájan meg-ölettetvén az igazságért, az Annyok életben maradván, egy részről örvendezett, mert el-hitte, hogy a' fiainak lelkei Menyországban vannak: más felől pedig mint Anya, szomorú vólt, látván édes fiainak testeit, tulaj-

don vérekben keverve a földön. Nem akarta a' Kegyetlen Tirannus mingyárt meg-öletni őtet, hogy, élvén, minden nap kelerű fájdalmat szenvedne. Végezetre négy hólnapok múlva, melyekben mindenkor a' tömletzben tartatott; látván a' Biró, hogy álhatarosson meg-maradna a' Krisztus hitében, fok-képpen gyötretteté őtet, és oltán el-vágará a' fejét.

4. Kriszologus Szent Péter ez igéket mondgya Szent Felicitásról. A' Krisztus üldözőinek kegyetlensége, minden nap a' Mártírok gyötrelmét adgya előnkbe. Ma előnkbe adatik nekünk egy Szent aszszony-állat, ki annyi fiaknak Anyja, mennyi napon alkottatott a' világ. Jöjjön ide Szent Pál, és látni fog egy aszszony-állatot, ki kétfzer szülte azon fiakat, egyfzer e' világnak, mászor Menyország-nak. Ez szorgalmatos volt, és igen kívánta, hogy egyetlen egy napon annyi Mártiroknak légyen Anyja, menyi fiakat szült tellyes életében. Imé iten egy aszszony-állat, ki szorongattatott fiainak életéért: és meg-vigasztalta őtet azoknak halála. Búldog, kinek annyi világossági voltanak Mennyégben, menyi fiai voltak az földön. Búldog volt azokat szülvén, de fokkal búldogab' azokat Menyországba küldvén. Ez fokkal szorgalmatosb' volt fiainak holt teitei között, mikor a' kegyetlen Tirannus meg-ölte őket, hogy-sem mi-

kor a' böltsűben voltak, és tejet adott nekik. Ez a' Sz. Aszszony-állat meg-gondolta, hogy menyi febei voltak fiainak, annyi drága kővei vólnának a' győzedelemnek: menyi gyötrelmi, annyi jutalmi: menyi bémutatások, annyi koronák. Mit mondhatok többet ez aszszony-állatról: hanem, hogy nem igaz Anya az, ki nem szereti úgy tulajdon fiait, mint ez szerette az ővét.

5. Sz. Gergely Pápa azt mondgya ez Szent Aszszony-állatról, hogy nem vólt neki kifseb' félelme valamellyiket a' fiai közül életben hagyni (kételkedvén, hogy a' gyötrelmeknek félelme miatt, áldozatot tenne a' Báiványoknak) mint más Anyának félelme lenne, hogy az ő fiát el-temetné maga életében. Én nem tudom úgy-mond-a' Szent Doktor: Mártírnak kell-e' hinom e' Sz. Aszszony-állatot, mert úgy látzik nekem; kevesét mondok felőle. Ez az áldott aszszony-állat, nem csak Mártírnak hivatathatik, mivel tulajdon életét adta a' Jésus Krisztusért; hanem Mártírnális nagyobnak: mint hogy az ő bölts beszédével fel-gerjéztette, és erőltette az ő fiait a' Mártírságnak szenvedésére. Senki ne-is gondolgya, hogy ő mint e' Anyja, kefervesen nem bankodott volna, látván szerelmes fiait nagy gyötrelmeket, és hallat szenvedni. A' bel-ő nagy szeretetnek ereje, mellytől vífáltetik vala a' Krisztus Jésushoz, meg-győzi vala a' külső

külső keferűséget, melyet ő mint Anya szenved vala, látván edes fiait rettenetes háállal meg-ölettetni. Örvezedett, hogy ő előtte minnyájan által-mennének, hogy az - után minnyájokat jelen lenni meg - látná Mennyeknek országában. Az Anya-szent-egyház

emlékezetet téfzen ez Szent Afzfony-álatról, az ő Mártiromságának szenvedése napján, mely vólte Szent András havának hufzon-harmadikán, Kriftus Urunknak száz-hetven-három esztendejében, Antoninus Tsászar idejében.

Szent SZINFORÓSA Mártir élete.

Az ő hét fia Mártirokéval egytembe sommába foglaltatott.

1. **A** Driánus Tsászar idejében, vólt egy Szinforósa nevű Sz. Afzfony-állat, kinek férje Gyérulus nevű bősületes férfi vólt, ki Adriánusnak parantsolattyára, tűzre kárhoztatott. Mivel-hogy a Jésus Kriftus hitét tartotta, a' Tzerkálius, Amántzius, és Primitivus tárfaságában. És mint-hogy Gyérulus a' tűzben lévén; későbbben hal vala meg, hogy sem a' tárfai, az hohérok a' lántsával fok sebeket, tőnek rajta, és igen meg-ronták a' fejét, olyan módon egézfzen meg-ölék őtet. Szinforósa özvegyen marada, hét fiaival, kiknek nevek: Kresztzentzius Juliánus, Nemeszius, Primitivus, Julztinus, Stakreus, és Eugénius. Ez a' Szent afzfony el-méne Romából együtt a' fiaival: mint-hogy ott ölette-tett-meg az ő férje, és Trikolisba méne lakni. Mindaz által ott - is meg-fogattaték mind a' fiaival. A' Tsászar nagy ajándékot igire néki,

hogy hadná-el a' Kriftust imádni, és terne áldozatot a' Bálványoknak. De látván, hogy a' Kriftus hitében erőffen meg-maradna, igen kezdé őtet fenyegetni: de ezzel - is semmit nem tehetvén, igen meg-verteteté az ortzáját néki, az . után hajánál fogva fel-akasztatá őtet, és egy darab ideig, olyan módon fel-akasztva tartatá őtet a' levegő égben.

2. Az jó Anya, mintha prédikáló székben vólna, tanittya vala a' fiait, kik mind előtte valának, mondván: Edes fiam, ha én gyarló, és erőtlen afzfony lévén, illy ördömeft, és jó kedvel szenvedem a' gyötrelmeket, méltó, hogy ti erős ifiak, és nagy szívűk lévén, akár melly nagy gyötrelmet, mellyel fogtok kinoztatni el-szenvedgyetek. Igen rút dolog léfzen fiaim, ha nem követitek az Atyátokot, és engem Anyátokot, nyomorúságokat, és gyötrelmeket szenvedvén, a' Kriftus Jésus szerelméért. Ki olly bőven adakozó, hogy

azt ígerte: a' ki egy pohár hideg vizet ad ez földön az ő nevében, jutalmát védzi Menyégben. Melly nagy létszen azért a' jutalom, mellyet védszen, a' ki a' vérét ki-önti, tulajdon életét le-téfszi az ő szerelméért? Mondom nékrek, édes fiaim, hogy ezek a' gyötrelemek nem olly igen fájdalmasok, a' mint némeltyek gondollyák. Mikor a' Jésus Kristus szerelméért szenvedtetnek, vigasztalás, és meg-újulás tállatnak azokban. És nekem, ki mostan ezeket próbálom, nagyob' fájdalmam vagyom, meg-gondolván, hogy a' kegyetlen tirannus el-farad engem kinoztatván, hogysem a' gyötrelemeknek szenvedésében.

3. A' jó fiak nagy jó kedvet vőnek az Annyok szavai által: és el-készíték magokot minden gyötrelemet szenvedni a' Kristus szeretéért. De a' Tirannus úgy meg-haraguvék a' Szent aszszony állatra, hogy ollyan módon lévén fel-

akasztva, igen keményen meg-vereté őtet. Végezetre egy nagy követ köttete nyakára, és a' folyó vízbe vetteté őtet, holott ki-adá lelkét az Ur Istennek. Az ő teste el-temetteték az atyafia Eufzebius által, ki fő-ember vala abban a' városban. Leg-ottan következő napon a' Tsászár, az hét atyafiakot hét karókhöz kötteteté, és kü-lömb-féle rettenetes halállal meg-öletteté: Krefztzentziusnak a' torkán egy lántsát által verete, Juliánusnak a' mellyén, Nemesziusnak a' szivén, Primitivusnak az hasán: Juliánust négy-felé vágatá: Stakteusnak egész testén fok sebeket tette: és Eugéniusnak mellyét két részre nyittatá. Minek-utánna minnyájan meg-halának, a' testeiket egy verembe hányatá. Idő jártában onnan ki-vétettek, és Romába vitettek, a' Szent Mihály Templomába az halászok útjájában, és ott temetteték.

Szent PERPETUA, és FELICITÁS Mártirok élete.

Szent Ágoston, Bédá, és Usvárdus írásából sommába foglaltatott.

I. A' Frikának Mauritánia tartományában, Tuburba nevű városban, Valentiniánus, és Galiénus Tsászárok idejében, egy Római Polgár-mester jöve meg-fogni mind a' Keresztényeket, kik azon

városban találatnának; és kegyetlen halállal meg-öletni őket, ha meg nem tagadnák a' Keresztény Hitet. Sokan meg-fogattatának: a' többi között két Sz. aszszonyok, Perpétua, és Felicitás. Perpétuának egy tsetsemő fiatskája vala. A' Polgár-mester a' Szent aszszonyokat,

kot, römletzbe téteté, holott nékik négy közel való atyafiai valának: Szátir, Szaturnin, Revokát, és Szekondiol. Midőn Szent Perpétua a' römletzben volna, álmában egy jelenést láta. Látszék néki egy arany lajtorját látni, melly az eget éri vala, melly mind két-felől teli vala éles fegyvereknek hegyeivel; és azoknak éles hegyei olly közel voltak egy - máshoz, hogy egy kised gyermekeske, nehezen mehetett volna fel-sebessíték-nélkül. A' lajtorjának lábainál egy rettenetes sárkány fekütt, ki mindeneket ellenzett a' fel - menéstől. Az-után Szátirt, egyet a' négy foglyok közül, látá fel menni a' lajtorján, ki a' többit hija vala, hogy követnék őtet, intvén, hogy ne félnének a' sárkánytól.

2. A' Szent affzony elő-beszéllé ezt az álmat a' több' foglyoknak, kik hálát adának Istennek, hogy mártiromságnaqk úttján akarná őket Menyorlázgba vinni. A' Biró eleibe vitetének, ki tanátsollja, vala nékik, hogy hagynák-el a' Kristus hitét, és imádnák a' Bálványokat. De ők meg-maradván az igaz hitben, a' Biró vizsgálóküldé a' römletzbe Szent Felicitást, egy kevesé szánakodván rajta: mivel-hogy terhes vala. A' Szent Perpétua férje, és atya, jelen-lőnek a' Biró-előtt, és sírván kéri vala Perpétuát, hogy változtatná-meg szándékát, és hogy inkább' meg-in-dítsák őtet, elejébe tévék az ő

kised fiatskáját. De ő meg-vervén fiatskáját, és keveset gondolván Attyának, és férjének siralmas könyörgésivel, monda nékik: Távozzatok-el tőlem hamiságnak, szolgái: mert senki azt nem tselekedheti, hogy el-hadgyam az Istent imádni, és az őrdögöt imádgyam. A' Biró halván ez igéket, igen meg-haragúvék, és meg-veretteté Szent Perpétuát, egygyütt a' több' Keresztényekkel, és olztán vizsgálóküldé őket a' römletzbe.

3. Minnyájan szánakodnak vala, nem önnön-magokon, hanem Szent Felicitáson, ki már nyóltzadik hólnapi terhes vala: és azért minnyájan imádkozának ő érette, hogy ő - is részés lenne a' gyötrelmekben, mellyeket ők szenvednének. És noha még a' szülésnek ideje nem volna, mindaz által eljőve annak orája; és igen nagy fájdalommal egy fiatskát szüle. Midőn a' szülésnek fájdalmiban volna, a' römletz őrzők mondának néki: Mi léfzen akkor, mikoron az orofzlányok darabokra szaggatni fognak réged? Felele Sz. Felicitás: Azok a' fájdalmak nem léfzenek nékem annyira unalmasok: mert azokat az Ur JépusKristus szerelméért fogom szenvedni. Annak-utánna némely napok múlva, a' Római Polgár mester, fellyül meg-nevezett négy Keresztény férfiakot, ez két Szent affzony - állapotokkal egygyütt, az egész városon mezitelen nyilván való gyalázzattal hordoztatá: mellyet

nagy békefészes türéssel szenvedtek, a' Krisztus Jésus szerelméért, ki a' mi szeretetünkért, mezeitelen függött a' Kereszt-fán.

4. Az-után egygyik Tsázárnak születése napja el-jövé, a' Polgármester, hogy azokon a' napokon nagyob' inneplést, és mulatságot tenne, meg-parantsolá, hogy ezek az hat Keresztények vettetének az oroszlanoknak a' játék néző helyben, az egész népnek jelen-létében. Mind az haton örömeft mennek vala ez Mártiromságra. De Szent Perpétua, és Felicitás kivált-képpen való nagy örömet mutatnak vala, énekelvén ama verset a' Királyi Proféta Zsoltárából: A' pogányok minden Isteni ördögök, az Ur teremtette pedig az egeket.

Pfal. 113. 5. A' Biró meg-parantsolá, hogy ez éneklésért, igen meg-verettefienek a' szájokban; de öök igen fel-emelték szavokat, szünetlen ditsérvén az Ur Istent. Végezetre minnyájan a' játék néző helyre vitetének, kezeket meg-kötve, Szent Szatir, és Perpétua elszaggattattak az oroszlanoktól: Szent Revokát, és Felicitás megöltetettek a' Párdútzoktól: Szent Szaturnin, és Szekondiol, az Isten akarattyából szabadon maradának az fene-vadaktól; de a' Polgármester Szaturninnak fejét el-vágatá, és Szekondiol a' tömletzben hala-meg. És így Mártiromságot szenvedvén, minnyájan az örök Böldogságra jutának.

Szent SZABINA Mártir élete.

Béda, és Adones Érfek által megirattatott.

I. **S**zent Szábina Római Afzlzony volt, Metadin Hérodésnek leánya, Bálint nevű fő-embernek felesége. Mind az Attya, 's mind a' férje tekéntetes nemzetűek, és igen gazdagok voltak. Meg-hala a' férje, és özvegy lévén, barátságot tartá egy leányzóval, Szerafiával, ki jól tanátslá néki, hogy hadná-el imádni a' Bálványokat, és lenne Kereszténnyé. Végezetre annyi szép dolgokat monda néki, hogy a' Krisztus hitére hozá ötet.

Ugy meg-szereté Szábina Szent Szerafiát, hogy olly nagy jönök oka lött volna néki, hogy meg-fogatvatván Adriánus Tászar idejében, és Mártiromságra vitetvén Beril Préfektus parantsolattyára, Szábina társul adá néki magát mind az helyig, holott Mártiromságot kell vala szenvedni. Megyen vala beszelgetvén véle, és sir vala keservefen, nem csak, hogy látná ötet halálra vitetni, hanem, hogy ö életben maradna, és meg-fosztatnék az ö édes nyajáságotól.

2. Ez-okkért annyira meg-mutatá magát ájrtatos Kereszténynek lenni, hogy hírévé adaték a' Préfektusnak, ki maga elejébe hivatván őtet, monda néki: Miért olly alávalóvá tézted magadot, és olly kevés gondot viselz tisztefégedre: és meg nem gondolod, ki leánya vagy? te a' Keresztények részére vontad magadot, meg nem emlékeztén nemzetségednek nemzetségeről, és hogy Bálintnak felesége voltál. El-felelkeztl te a' mi Isteninkről; gondod légyen, hogy ők is el ne felejtkezzenek rólad. Mennyviszta házadba, és hadd-el azt a' bozorkányt, ki az ő bűvös-bájos babonaságival azt mivelte, hogy fokban el-távoztak a' mi Isteninktől. Felele Szent Szábina: Adná Isten, oh Beril, hogy te-is halgatnád beszédit ez Szent leányzónak, kit te bozorkánynak mondasz; a' mint én meg halgattam: azt hiszem, el-hadnád imádni az hamis, és tsalárd Isteneket: és meg-ismérnéd az igaz Istent, ki az igazaknak örök életet, és boldogságot ad: az hamisaknak pedig örök büntetést; és gyötrelmet. A' Préfektus ezeket halván igen meg-haraguvék Szábinára; mindaz-által meg-gondolván, melly nagy nemzetből vólna, békével botsátá őtet.

3. Minek-utánna meg-ölettek Szent Szeráfia, az ő testét, mint drága kintset tisztefégeden temeté Szent Szábina koporsójába, mellyet jószágában csináltatott vala. Nem sok napok múlva, meg-fogattaték Szent Szábina, és elejébe viteték Elpidius Préfektusnak, ki látván őtet, monda néki: Te vagy-e' Szábina tekintetes emlékeztü Bálintnak felesége, és Héródesnek leánya? Felele a' Szent Afzszony: Én vagyok, és hálákat adok a' Jésum Kristusnak, ki engém bűnds afzszony-állatot, sok bűnök-től, és az ördög kezeiből megszabadított, az ő szolgálója Szent Szeráfia által. A' Préfektus sokáig beszéle véle, el-akarván hitetni, hogy imádná a' Bálványokat. De látván, hogy a' Kristus hitében álhathatos vólna, ezt a' sententziát adá ellene: Szábina Afzszornynak, mivel-hogy káromlya a' mi Isteneket: és nem akar engedni a' mi Tsászárink törvényinek, vágatraf-sék-el a' feje: és véteffenek-el minden javai, és jószági. Az ő halála volt Kristus Urunknak 139. ez-tendejében. Az ő teste a' Keresztények-által el-temetteték ugyan azon koporsóba, mellybe ő Szent Szeráfia-t temette vala.

Szent ERZSÉBET Portugallia Királynéjának élete.

1. Szent Erzsébet Aragoniai Királyoktól származott. Az ő szülei életének jóvendő szentsége jelenségéért, nem az Anyja, vagy öreg Anyja nevére akarák őtet hivattatni: hanem ama nagy Turingia Afzszonyának, Második András Magyarok Királya leányának, Szent Erzsébet nevét adák neki a' Kereszttségben. Mihent születék, mingyárt meg-látzott, Királyoknak, és Országoknak, melly boldog békefény szerzője lenne. Mivel-hogy az ő születésének öröme, az Atya, és öreg atya veszedelmes vízfőz-vonálokat egygyeűsre fordította. Az Atya pedig, az ő nevedő életének jó indulatin, az-után tsudálkozván, azt erőstette jóvendőlvén, hogy az egy Erzsébet, az Aragoniai Királyoknak véreből származott minden afzszonyállarokat, jóságos tselekedetekkel sokkal fellyül haladná. Az ő mennyei életét testi ékéségeknek meg-utálásában, gyönyörűségek el-távoztatásában, böjtöléseknek gyakorlásában, Isteni könyörgéseknek szünetlen el-mondásában, a' szeretet tselekedetinek gyakorlásában meg-bötsülvén, az ő dolgainak, és Országának boldogítását, az ő egy leányának Erzsébetnek érdemiért, hogy Istenből

vőtte, tulajdonittya vala. Végezetre mindenütt ismértetvén, és sok Fejedelmektől házasfőra kérettetvén, Dienefnek Lusitania ország Királynának, Keresztényi tzerémoniókkal illendő-képpen adott házastársul.

2. Házasfőban lévén, a' jószágos tselekedeteknek gyakorlatosfőságiban, nem kevésbbé foglalta magát, mint gyermekeinek felnevelésiben. Főrjének kedves lenni akart; de inkább' Istennek. Elszendőnek csak nem fele része alatt, kenyérral, vízzel böjtölt: melly az ő betegségében néha borra változott, Isteni tsuda-által, mikor az Orvos doktoroktól tanátsoltarván-is bort nem akart innya. Egy szegény afzszony-állatnak ifzonyú rút fekélyét meg-tsókolván, mingyárt betegségéből meg-gyógyította. A' szegényeknek pénzt osztogatván, hogy a' Királynál titkon lenne, teli időben rosakká változtatta. Születésétől fogva vak leányzónak szemei világát meg-adta. Sok betegeket a' Szent Keresztnek jelével meg-gyógyított, igen nagy betegségekben. Sok atléle nagy tsudákokat tselekedett. Kalasztromokat, Kollegiomokat, és Templomokat nem csak épített, hanem nagy jóvedelmekkel meg-ajándékozott. A'

Királyok haborúság szerző vizsgálódásának le - tsendefítésiben tsudálatos volt. Az emberek magános, vagy közönséges veszedelmes nyomorúságinak el-vételében szünetlen faradott.

3. Dienes Királynak halála-után, a' mint a' Szűzeknek, életének első idejében, házasságban a' házasságban, úgy az özvegyeknek a' magános életben, minden jószágos tselekedeteknek példája volt. Mert leg-ottan a' Szent Klára Szűz Szerzetesi ruháiban öltözvén a' Király testének el temetésén álhatarossan jelen volt. Annak - utánna Komposzcéllába menvén, sok ezüftöt, aranyat, és drága köveket mutatott-bé, hogy imádkozzanak, és Szent Miséket szolgállyanak a' Király lelkéért. Onnét házába vizsgálva-jövé, a' mi kedves, és drága portékái meg-maradtak vala néki, szent, és ájrtatos dolgokra fordítá.

És az Apátza Szűzeknek egy Királyi Kalastromot építvén, szegények táplálására, szarándokok, özvegyek, és minden nyomorútlak óltalmazására, és meg-segérésére igyekezett. Nem ő magának, hanem Istennek, és minden halandó embereknek akart élni. Két Királyt, a' fiát, és ennek az Attyát, hogy meg-békélteffe, Sztremot varasába méne: meg-beregedvén az utazás miatt: ottan Istennek Szűz Szent Annától meg-látogattatván, igen szentül mülék-ki e' világból. Ezer három száz, harmintz hat esztendőben. Halála után sok tsudákkal világoskodott. Közel három-száz esztendeig az ő teste el nem rothadván, gyönyörűséges illatott minden felé terjesztett. Mindenkor Szent Királynénak hivattott. Kit Nyóltzadik Orbán Pápa a' Szentek közébe szamlált, ezer, hat száz, huszon öt esztendőben.

Sz. HEDVIG Lengyel. Királynéjának élete.

1. Szent Hedvig Királyi nemzettel világos, de sokkal világosb' életének ártatlanságával, Szent Erzsébet Második András Magyar Ország Királya leányának nényétől születettet. Az Attya Bertold, az Anyja Agnes, Morvai Márkiok voltanak. Kisedségétől fogva életének kegyes mértékletességét mutatta: mivel - hogy kitsin leánzótska lévén, az hafzon-

talan gyermeki dolgokat el-távoz-tatta. És tizen két esztendőskorában, Henrik Lengyel Ország Hercegenek házasságát adattatván a' szüléitől, az házassági hitet szentül megtartván, onnét fogadott magzattyát Istennek félelmére tanította, szentül nevelte. Hogy pedig job' alkalmatósággal Istennek szolgálhatna; egygyező akarattól, és fogadás rételeből, a' férjét házasság-

ságbéli egygyütt lakástól el-válás-ra tanátslotta, és hozta. Kinek halála után, ő a' Tributzi Kalas-tromban, Istentől illetetvén, kit szűnetlen könyörgésekkel a' végre kért vala, a' Tzisztertziái szerzetes ruhát ájtatoffan fel-vette: és abban Isteni elmélkedésekre figyelmezett. A' Szent Miséket, és Isteni Szolosmákat, nap-kelettől fogva egész délig szűntelen halgatta, minek elbte az emberi nemzetnek gonofz ellenségét meg-győzte.

2. A' világ nyájáságit, és dolgait pedig, ha lelkeknek üdvölségére nem szolgáltak, hallani avagy befzélleni nem szenvedte. Szükséges dolgoknak mivelésiben olly nagy okosággal ründöklött, hogy se felettéb' valóság módgyában, se fogyatkozás rendében nem talál-tatnék: egyéb-aránt vig, és szelid volt felebaráttjához. Önnön magán pedig bőjtölésékkal, vigyázásokkal, és ruháinak darabolságával a' testét lanyargatván, nagy győzedelmet vőtt. Az-okáért nagy jóságos Keresztényi tselekedetekkel virágozván, tanáts adásoknak méltóságával, lelki tisztasággal, és nyugodalommal szerzetesi ájtatof-ságnak jeles példája lőtt. Mindenek-

nek akarva magát meg-alázta: és minden Apátzákunál, aláb'-való szolgálatban magát foglalta: a' szegényeknek térdein álva-is szolgált: azoknak, és a' poklofoknak lábait meg-mosta, és meg-tsókolta, kiknek rút fekélyes sebeitől, magát meg-győz-vén, nem irtózott.

3. Tsudálatos vőlt az ő békefés-ges tőrésé, és lelki áhatatof-sága: ki-vált-képpen az ő fiainak, kit anyai képpen szeretett, Henrik Szilefziai Hertzegnek halálán, ki az hadban a' Tatároktól meg-ölerett. Mint-hogy hálakot adott inkább Istennek, hogy-sem a' fiát könyhullatásival sí-ratta vőlna. Végezetre tsuda-tételeknek ditsőséggével nevezetefsé lőtt: mivel egy gyermeket, ki a' vízbe esvén, a' testét a' malom ke-rekei tellyeséggel őszve rontottak vőlt, segítségül hivattatván, fel-támasztott: más tsudálat-is tselekedett. Mellyek rendes bizonyítá-fokkal meg-probáltatván, ez a' Sz. őzvegy a' fízony-állat Negyedik Kelemen Pápa által a' Szentek közibe számláltatott: és Tizen-egygyedik Innotzentziustól, hogy az egész Anya-szent-egyházban innepléssel tilteltésék, meg-engedtetett.

Sz. MARGIT Skotufok Királynéjának élete

I. Skotufoknak Királynéja Szent Margit, Anglia Ország Királyitól anyai vérrel, és Rómái Tsá-

szároktól anyai vérrel, származván, igen fénylett; de fokkal inkább világozkodott, Keresztényi jóságos tsele-

tselekedeteknek tekéltetésével. Ki Magyar Országban születettvén, holott az időben az ő Attya számkivetésben vala; minek-utánna nagy ajtatófással, gyermeki életét bé-töltötte volna, az Attyával egygyütt, ki Szent Edvárd atyafiáról, Anglusoknak Királyától, az Atyai Orzágnak Királyságára hivattatik vala. Azon-közbe szülnének szerentséje változódván, Anglia Ország tengerének partjától, rettenetes nagy szél-vésznek ereje által el-kergettvén, vagy pedig Isteni gond-vifelésnek tanársábol Skotzia Orzágra vitettvén: ottan az Annyának parantsolattából Harmadik Mákus Skotusok Királynának, ki őtet testi, lelki ajándékiért igen meg-szereté, adaték házastársul. Életének szentségével, és ajtatos tselekedetivel, harmincz elztendőök alatt, miglen ország-lott, az egész Orzágnak nagy előmenetelére, és hasznára volt tsudálatos-képpen.

2. A' Királyi gyönyörűségek között a' testét öldöklésekkel, és vigyázásokkal fanyargatván, az étfzakának nagy részét ajtatos Isteni könyörgésekkel töltötte. A' több' böjtölések között, mellyeket megtartani szokott vala, egész negyven napokon, Krisztus Urunk születése napja-elött, olly nagy keménységgel böjtölt, hogy igen nehéz fájdalomban-is soha el nem múltatta. Isteni tisztelben igen foglalatostkodván, sok Templomo-

kat, és Kalastromokat rész-szerént egészzen építterett, rész-szerént nagy romlásfokból meg-ujtattott, és szent eszközökkel, 's gazdag jövedelmekkel meg-ajándékozott. A' Királyt az ő férjét üdvösleges jó életre, és hasonló jóságos tselekedeteknek gyakorlatoságira, üdvösleges példa-adásával hozta. És minden magzatit olly szentül, és bódogul nevelte, hogy tsak nem minnyájan igen Szent életnek követésére adnak magokat. Végezetre az egész Orzágnak javára, és bódogságára igyekezvén, minden vétkektől, mellyek lopva bétsufztanak vala, a' népeket megtisztította, és régi ajtatos Keresztényi erkölcsökre visszahozta.

3. Isteni szeretet-után, semmi olly tsudálatos nem volt ő-benne, mint a' felebarátihoz való buzgóságos szeretet, kivált-képpen a' szűkölködökhöz, kiknek nem tsak bőséges alamfnát adott; hanem minden nap három-száznak anyai kegyességgel eledelt nyújtott: mintegy szolgáló, térdeit meg-hajtván szolgál vala: Királyi kezeivel azoknak lábait meg-mostta, és megtsókolván némellyeknek fekélyes sebeit meg-gyógyította. Ezekre, és más jóságos tselekedetekre pedig nem tsak Királyi ruháit, és drága arany lántzait el-adta, hanem kintses cárházit néha ki-üresítette. Végezetre hat hólnapi testi betegségének keserves nagy fájdalmat tsudálatos békefességgel

szenvedvén, lelkét az ő Teremtő Istenének vízfőz-adta. Legjóttan az hófzú ideig való betegség-miatt, az ő igen meg-ősztvéredett, és meg-sárgúlt színtelen ortzaja, tsudálatos ékelséggel meg-

virágozott. Hólta után-is fok tsudákkal világositatván: és Tizedik Kelemen Pápa által a' Szentek kö-zibe számláltatván, az egész Ke-refzténységben, mindenütt tiszteltetik.

Szent PAULA élete.

Sommába foglaltatott a' Szent Jeronimus Doktor írásából.

I. **S**zent Paula Nemes volt vérel, de fokkal Nemesebb' jóságos tselekedettel. Hatalmas volt gazdagságokkal, és szerentsének javaival más údőkben: de mostan hires nevezetes, és tekintetes, mint-hogy szegénnyé lőtt a' Kristus Jésus szerelméért. El-hagyá Rómát Betlehemért: el-tserélé a' magas tziira palotákat, egy kitsin téglából építterett házatskáért. Midőn élne panaszolkodott magáról a' Protéta szavával: Jaj nekem, mert az én szarándokságom meghofzszabbittatott. Mikor a' betegségek-től szorongattatnék, nagy békelséges tőrétől szenvedte azokat, és mintha nyitva látna Meny-orfzágot, azt mondotta: Ki ad nekem szárnyakat mint a' galambnak, hogy el-repüllyek, és meg-nyugodgyam? Az Isten meg-tartotta azt Szent Paulának, a' mit igirt vala az ő szolgainak: mivel-hogy a' ki meg-urálta egy várasnak ditsőséget, és tisztelitet, mostan tiszteltetik az egész világtól, az ő nagy

Szent életéért. A' kik Jérusálem-be jönnek, a' világnak külömb-kü-lömb részeiről, nintsen dolog, mellyen inkább' tsudálkoznának, mint a' Szent Paula látásán. Mert a' mint a' Nap az ő fényességével homályosoknak tetteti a' tsillagokat lenni; úgy ez a' Szent Afzöny az ő ideje-béli Szenteknek jóságos-tselekedetét, az ő nagy alázatosságával; mivel-hogy az alázatosok között leg-alázatosb' volt. De mennél inkább' magát meg-alázta, annál inkább' az Isten fel-magasztalta őtet: és mennél inkább' futott a' világi ditsőségtől, annál inkább' meg-érdemlette a' mennyei ditsőséget.

2. Mikor Paula annyi elzétendősvólna, hogy férjhez mehetne, adatott házas-rársúl Tosokius nevű Nagyságos Urnak, ki Julius Tsáfszárna nemzetéből vala. Egy fiálón néki, és négy leánya. A' fiát Tosokiusnak hitták az Attya nevére. A' leányi voltak: Blezilla, Ruffina, és Paulina, kik még ifiatkák lévén, meg-hóltanak. Eletben maradott Szent Eustakia Szűz, mint egy drága kő a' Szűzek kö-zött.

zött. Meg-hala a' Szent Paula férje, és úgy siratta őtet, hogy ha lehetett volna, ő - véle egyetembe meg - holt volna. És mint - hogy nagy gazdag házat, igen fok jövedelmekkel hagyott vala néki, a' Szent Afzszony igyekezett a' szegényeknek szükségére gondot viselni. Ki mondhatná - meg, melly nagy volt az ő szívének kegyesége? mellyet ki ki-terjesztett mindenekre, személy válogatas-nélkül, még a' kiket soha nem ismért-is. A' várafsón járván kereste a' szegényeket, hogy az ő javaiból meg-fergetse őket. Meg-fosztotta tulajdon gyermekeit, hogy meg-ruházná a' szegényeket. Az ő atyafiai meg-dorgálták őtet, és azt felelte nekik, hogy jó örökséget hagyta nekik a' Krisztus Jésus irgalmafságában. Ez a' Szent Afzszony fokszor meg-látogatván az ő nagy nemzetére nézve, nem szenvedheti vala békével azt: és sirt a' tisztelet miatt, mellyet néki téfznek vala: és futott, a' mint lehetet, azoktól, kik őtet dicsérik vala.

3. Némely Püspökök Romába mennek vala, Nap-keleti, és Napnyugotti Tsászaroknak dolgait folytatni: kik közzött, Paulinus Antiochiai Püspök, és Epifanius Konstantziai Püspök, valának. A' jó Afzszony a' maga házában tartotta szálláson Epifaniust; és fok ajándékokkal kedveskedett Paulinusnak, másutt lévén szálláson. E' Szent Püspököknek tiszteféges nyájasko-

dásával fel-gyúladván az Isten szerelmében, kívánnya vala, ha lehetne, Remete Szent Pál, és Antal puszta-jába menni. El-múlik a' tél, és a' Püspökök visszsa-térének az ő Anya-szent-egyházokba. Annyira nevedék a' jó afzszonyban a' magán való életnek kívánása, hogy el-rendelé magában e' végre el-menni Romából. El - jöve az el-menésnek ideje, a' folyó-viz partjára méne fok népeknek, és gyermekeinek társaságában, kik könyhullatáfsokkal, kívánniak vala Annyoknak meg-maradását. Bé-méne az hajóba, és ki-terjesztetvén a' vitorlák a' szélnek erejére, a' fia Tosokius, ki még kitsin vala, a' folyó-viz partján lévén könyörgött az Annyának, ki-terjesztett kezekkel, hogy el ne hagyá őtet. Rufina-is az ő leánya, ki már Jegyes vala, igen kérte, hogy leg-alább várná-meg az ő menyegzőjét. De a' Szent Afzszony fel-emelvén szeméit az égre, meg-gyözöte gyermekeinek szerelmét az Isten szerelméért. Midőn az hajó a' vizen megyen vala, a' kik az ő társaságában valának, a' partot nézék vala; de ő szeméit más részre fordította, hogy ne látná azokat, kiket fájdalom-nélkül nem láthat vala. Nem látgy melegen szereti vala gyermekeit ez Szent Afzszony, noha el-hagyta őket: mivel-hogy meg-fosztotta magát jószágától, hogy azt nekik adgya. Tetfzet néki széggennyé lenni a' földön, hogy gaz-

gag légyen Menyországban. Az-után a' tengeren evezvén, noha sebesen ment az hajó, úgy látszott neki, mintha későre járna. Ez az a' nagy kívánság miatt volt, mellyel Jérusálemet, és a' Szent helyeket látni kívánta.

4. Az hajó a' partra érkezék Tziprusban, holott Szent Epifanius Püspök nagy örömmel fogadta a' Szent Afzfonyt, és tíz napig tartotta, hogy azon közbe azon helyen lévő Kalastromokat, kívánság-zerént, meg-látogathassa. Antiokiában hasonló-képpen tartatott bizonyos napokig Szent Paulinus Püspöktől. Akkor tél-közép vala, mindaz-által a' ki az előtt hintokban, és lektikákban szokott vala járni, Isteni szeretettel gerjedezvén, egy alá való állatorskán útra indúla. Mikor Jérusálembe érkezék, igen jól tudván Palesztinának Gubernátora, minémű nemzetből volna a' Szent Afzfony, a' maga palotájába akarta őtet szállítani; de ő nem akará, sőt egy kis házikóba szálla. Olly nagy buzgósággal látogatta a' Szent helyeket, hogy nehezen ment volna el az elsőktől, ha a' többit-is nem kívánta volna meg-látogatni. A' Kálvária hegyére méne, holott Kristus Urunk halált izenvedett az emberekért: és imádá azt az helyt, mintha édes Üdvözítönket jelen lenni ottan testi szemeivel látta volna. Bémenvén a' Koporsóba, tsókolgatta a' földet, mellyre a' Koporsó fe-

delét fordította az Angyal. Ez Szent helyeket pedig nagy fohász-kodásokkal, és sok könyhullatásokkal látogatta. Fel méne a' Szion hegyére, holott meg-mutatattott neki az Ofzlop, mellyhez kötözve meg-ostoroztatott Kristus Urunk, kinzivenvedésének idején. Látta a' vatsoráló házat, holott utolsó vatsorát tött az Apostolokkal Kristus Urunk: és az-után az Apostolok-ral szállet a' Szent Lélek. Annak-utánna Bethlehembe méne, és bé-méne az Istállóba, holott született Kristus Urunk: és az hitnek szemeivel látta a' kisedet Jésuust polákba takarva, a' mint imádták a' Magusok. És könyvezvén örömebe, mondotta: Üdvöz-legacy Bethlehem kenyérnek háza, holott született az eleven kenyér, ki Menyből jött. El-menvén Betlehemből, a' pusztába méne, holott sok Szent Reméket látott, örömeft meg-maradott volna a' pusztában, ha más nagyob' kívánságtól nem viseltett volna, melly volt Betlehemben lakni: holott három ezten-deig egy kitsin házban lakék, miglen egy Kalastromot építe, és egy házat holott szállások lehetne a' Szarándokoknak, kik a' Szent Földre mennek vala. És azon helyben építeté azt, az hol a' Ditsólséges Szűz Mária,] és Szent József szállást nem találtak.

5. Elő-befélvén az utazást, mellyet Szent Paula a' leányával Eustákiával, és más sok szűzekkel végbe

végbe vitt, szóllok már az ő tsudálatos jóságos tselekedetiről. Előbbben oíly nagy vólt az ő tífzeletesege, hogy ő még világi lévén Romában, példája vólt minden tífzeletes Afzfzonyoknak: és fenki nek nem vólt oka gonofzt mondhatni ő róla, annál inkább' annak utánna, hogy Szerzetese lótt vólna. Olly nagy vólt az ő alázatósága, hogy a' kik Betlehembe mentek, nem bihetik vala, hogy ő vólna az, kiről nagy dolgokat hallottak vala, hanem úgy látszot nékik, mintha szolgáloinak szolgálója vólna, olly tsendes maga-vifeléfe vólt mind beszédiben, tselekedetiben, és erköltsiben. Az naptól fogva, hogy meg-hólt a' férje, soha férfinak társaságában (ha Szent ember vólt-is) nem akart enni. Az ő ágya vólt egy szór-zsák az földre terítve, és arra fekútt, noha kevés ideig, mivel tsak nem az egézf étzakát imádságban töltötte: és az ő szemei kőnyhullatásfoknak két forrási vóltanak: mert úgy íratta a' kirtsén vétkeket, mintha igen nagyok vóltak vólna. És azt mondotta: szükség, hogy a' test, melly győnydrúségben vólt, fanyargatásék a' penitentziával, és az haszontalan nevetés válóztásék siralomra: a' felyem, es aranyas drága ruhák, gyenge lepedők, és puha ágyak változzanak darabos szór-zsákokká. Végezetre szükség, hogy a' ki egy úddőnen minden szorgalmatósággal élt, hogy tésék a' világnak, most

erőlködgyék tetfzeni a' Kristus Jé-susnak.

6. Ez a' Szent Afzfzony min-denekhez kegyes, és kellemetes szivű vólt: a' szegényeknek alamifnát adott, a' gazdagokat intette, hogy jó-tselekedeteket tennének. Ha valaki meg-akarta ellenzeni, hogy ne adna annyi alamifnát, mondván néki, hogy mind maga, 's mind tselédeye szükségét fogszenvedni, azt felelte: Bizonyságom az Isten, hogy kóldúlni akarnék menni: és mikor meg-halok, másnak ruhájával akarnék fel-öltöztetni: mivel Kristus Urunk gazdag lévén, szegény életet vifelt ez világon: mikor meg-hólt másnak koporsójába temettetett. Noha a' Szent Afzfzony alamifnalkodásban szűnetlen magát gyakorlotta, mind-az-által el nem múlatta penitentziát tartani, és a' testét fanyargatni. Nem úgy tselekedett mint némelleyek, kik ki nyújtyák kezeket a' szegényeknek alamifnát adni; de meg-vonnyák kezeket tulajdon testeknek fanyargatásáról: alamifnalkodók egyfzer 's-mind, és tífzetségtelenek, fejéreknek látszanak kívül, de belől tellyesék hóltaknak tsonnyaival. Nem úgy tselekedett ez a' Szent Afzfzony: mert olly igen fanyargatta tulajdon testét faratságokkal, és bőjrléséekkel, hogy a' felettéb való fanyargatás nagy betegségeket okozott néki. Soha nem akart olajós érkeket enni, hanem tsak Innep napokon. An-nál

nál inkább' bort nem ivott: vajas, tejes, tyukmonyas, mézes étkeket, és halakat nem evett. Sokan nem tselekefznek így, kik azt gondolják, hogy elég magok meg-tartóztatók, ha hűlt nem efnek: de a' fellyeb említett étkekből annyit efnek, a' menyit bé-vehet a' testek.

7 Közönséges dolog, hogy az irigység üldözi a' jóságos tselekedetet. Az Isten Fia irigység által feszítettet-meg: Kain irigység által ölte meg az atyafiát Abelt: és minden Szentek-ellen vólt irigység. Hogy azért Szent Paula fel ne fuvalkodnék, az ő jóságos tselekedetinek nagy vóltáért, meg-enge-dé Isten, hogy üldöztetnék az irigyek által. Tanátsúl adatott neki: adna helyt az irigységnek, el-távozván onnét. De ő azt felelte: Jó vólna, ha az ördög nem üldöz-né az Isten szolgait a' világnak, minden részeiben, és utánnok nem menne minden helyen, az hová ők mennek. Én a' Sent Földnek szerelmétől meg-vagyok kötöt-tet-ve. Tudom, hogy Berlehemet fel nem találom a' világnak más részében. Meg-akarom győzni az irigységet békefésséges tűréssel, a' kevélységet alázatossággal, és a' gonoszt a' jóval, a' mint tanátsol-lya Szent Pál Apostol. Légyen bátorságos le ki íméretünk, hogy vétkezni nem akarunk, mivel a' világnak szorongatása, a' jutalom-nak, és ajándéknak materiája.

8. Ez a' Szent Afzszony négy Kalastromot építe: egygyet a' férfiaknak, hármat az afzszonyoknak. Az Afzszonyok Kalastromi el-vóltak ösztva, tzéllakra, ételre, és testi gyakorlatosságotra nézve: de minnyájan egybe-gyűltek az Isteni Szolofmáknak, és Zsóltárok-nak é-neklésére. Minnyájan azon egy színű öltözetben jártanak, minnyájan egyenlők vóltanak, attól meg-válva, hogy az hivatalokban, a' kinek nagyob' hivatallya vólt, igyekezett nagyob' lenni a' jóságos tselekedetekben, és jó erköltsőkben. Senki közölök hivalkodó nem vólt, ki tzérnát font, ki varrott, ki más munkát tött, és férfakkal való nyájaskodástól minnyájan távul vóltak. Szent Paula igazgatta az Afzszonyoknak mind az három Kalastromit. Meg-büntette a' vétkezőt, most keménység-gel, most kedvességgel, a' vétek, és a' vétkezőnek állapotya-szerént. Meg-fzelidítette az erős természetű ifjú százeket böjtölésfelekkel, és magok magoknak meg lanyargatásá-val, és ostorozásával, akarván, hogy inkább' szenvedgyen a' testek, hogy-fem a' lelkek. Ha némel-lyeket látott finnyásan öltözve, meg-feddette azoknak hiúságát szomorú ortzával, mondván: hogy a' testnek hiúsága henyélt nemz a' léleken. Keményen meg-büntette, a' kik rát igéket mondtak, mondván: hogy a' leányoknak úgy kell azoktól lenni, mint a' mérges kigyó.

kigyórtól. Ha vette észébe, hogy némely Apátza igen tsatsogna, vagy katzagna, vagy pedig finnyás volna, elsöbben Izeretettel megintette, és ha magát meg nem jobbitotta, a' többitől el-választotta, hogy a' szégyenség meg-büntetné, a' ki az intéssel meg nem akarta magát jobbitani. Irtózott a' lopástól mint nagy szentség-töréstől, ha ugyan kevés dologban volt-is, és azt mondotta: A' mi kitsin véteknek tartatik a' világiak között, nagy vétek a' Szerzetben. Igen kegyes volt a' betegekhez, és nagy gondgya volt, hogy jó gond-vifelés alatt lennének. De a' maga betegségiben, kemény volt magallena.

9. Ez Szent Afzszony igen nagy betegségbe esék, az-okaért az orvos Doktorok tanátslották neki, hogy viz helyett innék valami kevés bort, hogy vizi betegségtől el ne nyomattatnék. Szent Epifánus Püspök-is látogatására jöven, szép intéfekkel, és okokkal tanátslotta neki, hogy e' dologban engedne az orvosoknak: de nem akart a' szerént tselekedni. Nem hozom ezt elő, úgy mond Szent Jeronimus, mintha jóvállanám a' feletreb' való penitencia-tartást, mivel az Irás mondgya: Ne végy terhet magadra, mellyet el nem viselhetél: hanem, ez Szent Afzszony buzgóságát, és hitét meg akarom mutatni. Mikor érzette, hogy fajna a' gyomra, a' Kereft jelét for-

málta arra, ez Szent jellel akarván a' természeti fájdalmat, meg-gyözni. Mázor-is igen fulyos betegségbe éfvén, vagy pedig meg-találván a' mit a' szíve kíván vála, melly volt e' világot el-hagyni, és Menyországba menni. Az ő betegségében nyilván ki-láttatott az ő leányának Szent Eustakiának kegyesége, ki minden szükséges dolgában nagy szorgalmatoffon szolgált neki. Sokszor jött, 's ment az Anya ágyától az hajlékba, holott született Krisztus Urunk, és ottan imádkozott fok könyhullatásokkal, kőnyörögven az Urnak, hogy ne fosztaná-meg ötet, olly édes társaságtól: mert az ő halála-után nem akarna élni, sőt véle egyetembe azon koporsóban akarna temetetni.

10. Ezébe vévén a' Szent afzszony, hogy az ő halála el-közégetett volna, Dávidnak fok verféit mondotta, mellyekkel jelentette, melly őromest meg-halna. Megkérdeven, ha fájdalmat érezne, felele: Nem érzek olyat, a' mi nekem nehéz volna. Osztan a' Kereftnek jelét formála az homlokára, és a' szájára, és ki-ada a' lelkét az Urnak. Mihent Szent Paula meg-hala, fok Szerzetesek, kik jelen valának, énekelték a' *Himnuszokat*, és *Zsóltárokat*. Hölra után igen széppé változott az ő ortzája. Ki híreledék egész Palesztinában az ő halála: és minden várafokból jöttek a' népek az ő

temetésére: és minden rendbéli Szerzetesek. A' Jerusálemi Püspök minden fő renden lévő személyekkel el-jövé: fel-vévék tulajdon vállokra a' Szent testet, és a' Pápok, és Szerzetes emberek énekelvén *Himnuszokot*, és egyéb lelki énekeket, azon helyre vivék, az hol Krisztus Urunk született. És ottan egy egész hétig maradának, *Himnuszokot*, és Zsoltárokat énekelvén Görög, Deák, és Zsidó nyelv-

ven. A' szegények, árvák, és özvegyek nagy fel-szóval kiáltották, hogy meg-hólt az ő kegyes Anyjok, nints már hová folyamodniok. Sz. Eufákia Szűz az Anyja koporsójára borúlván, el-akart volna ővéle temettetni. De Szent Jeronimus minék-utánna mindeneket meg-vigasztalt volna, monda: Oh áldott Paula segítsd-meg Jeronimusnak utolsó vénségét a' te imádságiddal.

Szent ILONA a' Nagy Konstantinus Tsászár Anyja élete.

Szent Ambrus, és Szent Paulinus-által meg-íratott.

I. Szent Ilona Britanniai egy nagy Fő-ember leánya volt. Frantzia Országban lévén ez az okos aszfony-állat, hírvül hallá, hogy az ő fia Konstantinus el-hadta a' Bálványozáit, és Keresztényé lótt, miat-hogy a' Szent Keresztnek ereje által győzedelmet vőtt Makszentziuson. Az-okáért levelet íra néki, és azt izené: Igen jól tselekedte, hogy el-hadta imádni a' bálványokat: mivel soha nem tetézet néki imádni az emberektől tsináltatott Isteneket. Mindaz-által azt akarta volna, hogy a' Zsidók törvényéhez ragaszkodott volna: mint-hogy azoknak törvénye régieb', és nagyobb méltóságú, nagy dolgokért, melyet az Ur Isten ő érettek tselekedett. Ellenébe pedig a' Keresztények törvénye, új dolog vol-

na, melyet nehéz volna el-hinni, tudni-illik, hogy az Isten, a' kit ők imádnak, a' Kereszt-fán hólt volna meg. Ilona ezt tanátsollja vala a' fiának némely Zsidók tanátsából, kikkel ez dolgot közlőtte vala Frantzia-Országban. Konstantinus meg-felele az Anyjának, hogy ő jól tselekedett bé-vévén a' Keresztényi törvényt, és nem a' Zsidó törvényt; mint-hogy a' Zsidók törvénye nem volna már törvény, hanem szakadás: és a' melly időben törvény vólt, Szent, és jó vólt, és az Isten lok jókot tőu a' Zsidóknak. De immár nem kedvez nékik, és meg-engedte, hogy üldöztesüljenek, mivel-hogy kárhuzatos volna: mert nem kellett annak tovább tartani, hanem csak a' Krisztus el-jöveteléig: sőt a' Zsidóknak ugyan azon törvényekben, és

és iráfokban, világosan meg- ért- hetni, hogy mikor a' Krisztus el- jőne, a' törvény, mellyet ő ad- na, igaz volna, és a' ki azt bé nem venné, ördökké el- kárhoznék.

2. Ilona a' Tsászfár felelését köz- lé a' Zsidókkal, kik kevélységgel fel- fuvalkodván, ajánlák magokat, hogy meg- disputálnának a' Kerefz- tények ellen, és meg- mutatnák, hogy az ő törvények most- is haf- nos, és jó volna, nem szakadás a' mint a' Tsászfár mondgya: és hogy a' meg- igirtetett Messziás még el nem jött volna. Azt végezők mind a' két részről, hogy Ilona Király- né menne Romába, az hol a' fia Konstantinus Tsászfár vala, és vin- ne- el magával némely Zsidókat, kik leg- böltsebbek vólnának, és nyilván disputálnának Szilveszter Pápával, és látnák- meg mellyik- nél volna az igazság. A' Király- né Romába méne, magával vivén némely Zsidókat, kik leg- tudós- bak vóltak. Meg- lón a' disputálás, mellyben a' Zsidók meg- győzette- tének, nem tsak a' Szent Irásnak bizonyításvival; hanem tsuda- téte- leekkel- is, mellyeket tselekedék Sz. Szilveszter Pápa, el annyira, hogy a' Zsidók szégyenbe maradának. Azt írja Eutropius, hogy Ilona Király- né meg- térvén, és meg- kerefz- tel- tetvén, álmában jelentés adarék néki, hogy Jérusálembe kellene- menni, és az el- rejtetett Szent Ke- refzt- fát meg- keresni. Oda méne az ájatos Királyné, és egybe- győjt-

vén a' Zsidókat, kiket véltek, hogy tudnák hová rejtetett vólna az a' drágalatos fa: kinfzerité őket, ad- nák tudára néki, hová rejtették a' Szent Kerefzt- fát: végezetre min- nyájan azt mondák, hogy erről tudhat mondani egy ő közülök, kit Judásnak binak, ki mint- hogy nem akarja vala az igazságot meg- vallani, a' Királyné egy fetét töm- letzbe téteté őtet, és ottan éhség- gel győrtörte, mind addig, hogy végre meg- jelenté azt az helyt, az hol a' földbe áfáttatott vólt a' Sz. Kerefzt- fa, mivel ez a' titok az ő eleitől következős- képpen beszéd- által szállott vala az ő emlékeze- tébe.

3. A' melly helyben a' Szent Kerefzt- fa el- temetett vala, ot- tan egy Templom épített vala a' Vénusnak, a' Zsidók akarattyá- ból, úgy látzván nékik, hogy job' vólna ottan az ördögnek tisztele- tet tenni, hogy- sem a' Krisztus Jé- susst imádni. Azért- is tselekedték, hogy ha valamely Kerefztény tud- ván azon titkos dolgot, oda men- ne a' Sz. Kerefztet imádni, úgy lát- szának, mintha Venus Isten- afizzonyt imádná. Meg- ásák a' földet azon helyen, és három kerefztet találá- nak, és a' *titulust*- is meg- találák, melly a' Krisztus Jépus feje- fe- lett tétetett vala: a' vas szegeket- is meg- találák. Meg nem ismér- hetik vala, a' Kerefztek közül, mellyik vólna a' Krisztusé, noha valami jele láttatik vala: az- okáért, hogy

hogy bizonyosok lennének róla, egy beteget oda hozatának, ki fok esztendőök alatt ina- szakatt lévén, közel vala az halálhoz, és a' meg- találtatott keresztet közül kettővel illeték őtet, de semmit nem használa. Mikor pedig az harmadik Keresztel illeték, mingyárt fel- kelvén, lábaira álla, minden erejével, mintha soha beteg nem lőtt volna. Ez a' tsuda nyilvánvaló bizonyosság volt, hogy az volna az a' Kereszt-fa, mellyen a' Krisztus Jésus az ő Szent lelkét ki- adta. Szent Ilona el- osztatá azt, és egy részét egy Templomba tévé, mellyet ő épített ugyan azon helyen, az hol meg- találtatott. Más részét Romába küldé a' fiának Konstantinus Tsáfszárnak, a' *tirulus*sal, és szegekkel egyetembe. Egyik vas szegből zabolát Tsináltata a' Tsáfszár a' lovának, a' mellyen lovaglott, mikor valamely nehéz harczolása volt az ellenséggel, mellynek ereje- által győzedelmet vőtt. A' másik szeg az Adriai tengerbe vettetett, az hol annak- előtte fok hajók el- vesztenek; de az- után megszüntenek az hajó törések. Az harmadik szeg Konstantinápolyban tartatott bizonyos ideig. Annak- utánna Szent Lajos Király birodalmában volt, és tőle a' Frantziai Királyoknak hagyattatott. A' Sz. Keresztnek *tirulus*sa Romába vitetett, és egy templomba tetetett, melly hivattatik: Szent Kereszt Jérusálemben, holott fok esztendeig titkon állott. Végezetre tsudála-

tos- képpen meg- találtatott: és látatik a' fellyeb említett Szent- egyházban: de nem egézszen, mivel fok fő- személyek el- vőttek abból, ki egy keveset, ki mást; mindaz- által a' Római Pápanak szabadságával; és ájtatoságból a' magok hazájokba vitték, a' Kereszténységnek külömb' részeire.

4. Azt írják, hogy Judás, ki meg- mütatta hol volna a' Krisztus Kereszte, meg- tért a' Krisztus hitére, és mikor meg- kereszteltetett, Tziríáknak hivattatott; az- után Jérusalemi Püspök volt, és Szent ember, kinek olly nagy ájtatosága volt a' Szent Kereszthez, hogy annak jelét a' ruháján hordozta, a' mellye előtt. Szent Ilona életének több' részét ájtatos szent tselekedetekben töltötte, fok Templomokat, és Kalasztromokat épített, kivált- képpen az Apátráknak, kik bé re- kelítve lakrak a' mint mástan. Gyakorta bé- ment a' Sz. Királyné az ő Apátráit meg- látogatni: azoknak lábait meg- mosta: afiztalhoz szolgált azoknak, és tisztelte őket, mint a' Krisztus Jésus Jegyefit, Konstantinus Tsáfszár olly igen dicskedett, hogy Szent Ilona az ő Annya volna, hogy ezüst, és arany pénzt veretett az ő képével. Sok némű jóságos tselekedetekben magát gyakorolván Sz. Ilona, életének végére juta 80. esztendőös lévén. Az ő halála volt Kis- Afizsöny havának 18. napján, az ő fiának, Nagy Konstantinus Tsáfszár- nak idejében.

Egyiptu-

Egyiptusi Szent MARIA élete.

Szofronius Püspök által meg-iratott.

I. **P**alestínában, egy Kalasztromban volt egy Szent ember Zozsimás nevű, jó életű, és nagy tudományu, kitsinségétől fogva a Szerzetben gyakoroltatott. Ez szüntelen kívánta fel-ékesíteni a' lelkét a' jóságos tselekedeteknek jó gyakorlatofságival, és szentségével, bizonyoson tartván, hogy nem hivatathatik igazán embernek, a' ki nem igyekezik jobba lenni: és a' ki a' jóságos tselekedeteknek útján elő-menni nem igyekezik, viszsa tántorodik. Gondolkodván azért egy napon, mi dolgot tselekedhetne ő, melly ujjonnan tetszenék az Istennek, úgy látszék neki, mintha egy valaki azt mondaná: Zozsimás kövesd Abrahámot, menyki hazából, had' el a' Kalasztromot, mellyben ez jelen-való ideig vóltál, és menny-el más Kalasztromba lakni, melly közel vagon a' Jordán folyó-vizéhez, ottan meg-látod az Istennek nagy dolgait. Az-okáért szabadságot vón a' Kalasztromnak Szerzetesitől, nem kevés fájdalomra mind magának, 's mind azoknak: mert neki nehéz vólt azokat elhagyni, és azoknak ő tőle meg-válni. Mindaz-által el-méne, az hová meg-vala parantsolva.

2. Annak a' Kalasztromnak Előjárója, látván ötet szerzetes ruhá-

ban, kérdé tőle, mit keresne, Zozsimás felele, hogy a' Jésus Krístit keresi szolgálni abban a' Kalasztromban; mivel úgy értette, hogy azt mivelni meg-segíthetnék ő-tőle, és a' töb' Szerzetesektől, kik az ő engedelmeisége alatt vannak. Felele a' jó Atya: Az Isten segíthet-meg téged az ő Szent malasztvával, hogy méltán szolgálhas néki; mert mi bűnös emberek vagyunk. Zozsimás bé-fogadtaték a' Kalasztromba, holott ő nagy ajtatságot láta: a' vén szerzetesek igen alázatosok: és az Isten szolgálatyának dolgaiban buzgóságosok valának, és az ifjabbak igen engedelmesek: mind ezek, 's mind amazok soha hivalkodók nem vóltak. Néha kézi munkákra figyelmeztek: és az időnek nagyob' részén az imádságban foglalatoskodtak, mellyben egész étzaka gyakorlották magokat, Zsóltárokat, és Istennek dicséretit énekelvén: és, ha némelyek közülök nyugodni mentenek, mások jörtének azoknak helyébe.

3. Minnyájan igyekeztek szegények lenni, sőt az egész Kalasztromban semmi nem láttatott, a' mi fokot ért vólt; mert az ő szívök fősvénység-nélkül, és a' földi dolgoknak, kívánsága nélkül vala: az ő ételek kenyér, és italok viz vala.

Az Elöl járó olyan igyekezett lenni az alázatosságban, és más jószágos tselekedetekben, hogy ezeknek meg-nyerésében mindeneket fellyül akart haladni: az alatta valói nem kevesbé igyekeztek őtet követni. Meg nem mondhatni, melly nagy elégsége volt Zofzimásnak: az a' Kalastrom Paradicsomnak láttatott néki, és mind a' Szerzetesek Angyaloknak. El-jöve a' negyven napi bőjtnek ideje, és noha a' Kalastrom magán való helyen volna, külső emberek kevesen találkoztak oda menni, el-annyira, hogy néha sok napokig meg nem nyitattak a' Kalastrom kapui, és ottan lakni volt mint a' puztában, mindaz-által azon szerzeteseknek olyan szokások volt: Egybe gyűltenek Negyven napi bőjt előtt való Vásárnapon, és minnyájan megáldoztanak, az-után egygyűtt ettenek. El-vegezvén az ételt, leterdepeltek, és imádkoztak az Istennek, ezt tselekedvén meg-ölelték egy-mást, és az Apáthurhoz menvén, áldást kértek tőle, az áldást vévén, meg-nyitották magoknak a' Kalastrom kapuit, és minnyájan ki-mentenek, valami eledelt vívén magokkal, hogy élheffenek, úgy-mint száz sügét, vagy egyéb földi gyümölcst. Némellyek egy kevés kenyeret vittek: mások semmit sem, szerzetes ruhánál egyebet, mellybe voltak öltözve, és csak a' füvekkel, mellyek a' puztában termettek, táplálják mago-

kat. Minnyájan által-mentek a' Jordán vizén: és kiki oda ment, az hová néki tettett, és ha történet-szerént egyik a' mást találta a' puztában, el-hadták az első helyt, és más helyre mentenek. A' Kalastromban ketten vagy három maradtanak-meg, nem hogy öríznék a' tolvajoktól, mert nem volt ottan, a' mit el-vittek volna, hanem, hogy az imádságnak hajléki üressen ne maradnának, és lenének szerzetes személyek, kik gyakorlanak az imádságot ottan. A' puztában jártak a' Szerzetesek, tellyeséggel az Isten szolgáltyá-ra adván magokat, ő-véle befélgetvén, nem-is távoztak-el emlékezettel ő Szent Felségétől, segítségét kérvén magoknak, és az egész Anya-szent-egyháznak. Virág vasárnapra minnyájan vízíza-mentek a' Kalastromba.

4. Meg-értvén Zofzimás ezt a' szokást, úgy tselekedett mint a' többi, illendő készületet vévén magának, által-méne a' Jordán folyó-vizén, mindenkor járván, mint-ha rendeltetett helyre ment volna, nem tudván hová menne. Kivánt találkozni egy remetére, kívül befélgethetne a' rekölletességnek uttyáról, és meg tanúlhatná azt, mellyet úgy látszott néki, hogy nem tudna. Nappal lábain álván, Isteni dicséreteket, Zsoltárokat, és egyéb lelki imádságokat énekelt, a' mint szokta vala, Három, Hat, és Kilentz órára: olgán a' földre le-ha-

le-hajolván imádkozott. Ezek után valami keveset evett, alutt is egy-kevelsé, ofztán uttyát követte. Immár húz napok el-múltak vólt, minek-utánna a' Kalasstromból kiment vólna, mikor az imádságban lévén fiat orára, láta közel magához mint egy ember testének árnyékát: egy kevelsé meg-háborodék, gondolván, hogy valami szem fény vesztés vólna, és a' Szent Kereszt jelét veté magára. Az-után az imádságot el-vegezvén, figyelmetesben meg-néze azt az ábrázatot, és láttaték néki, hogy aszszony vólna, kinek a' teste meg-keményedett, és feketedett, a' napnak nagy hévsége miatt: az haja rövid, és fejeér vala mint a' fejeér gyapju. Kivánván tudni, ki vólna az a' teremtetett állapot, mint-hogy azon pusztaban emberi személyt nem látott vala, eleibe kezde menni: de amaz látván, hogy hozzája közelgetne, futni kezde a' leg-sűrűb' erdőbe. Zofzimas el-felejtkezvén a' maga vénségéről, és erőtlenségéről, kezde futni utánna, a' mint lehetett, amaz-is annál inkább futott. Mind-az-által Zofzimas meg nem szűnt a' futástól, és mindenkor közelített hozzája, és mikor gondolá, hogy meg-érthetné az ő szavát, kezde mondani néki sírván: Miért futsz előttem Istennek szolgálója? látod hogy én egy bűnös öreg ember vagyok. Az Úr Istenre, kinek nevéért, és szeretetéért élek ez pusztaban, kizseritek téged, várj-meg

engem, és könyörűly rajtam. Akkor fordolván az aszszony, monda néki: Zofzimas Apátur, kérlek téged az Isten szerelméért, bocsásd-meg nékem, mert én aszszony állat vagyok, és tellyeséggel meztelen, és azért meg nem várhatlak téged; hanem, ha akarod, hogy meg-várjalak, és hogy te imádkozzál érettem, és a' te áldásodra méltóvá tégy engem, ad nékem a' te palástodat, had' fedezhessem-be magamot.

5. Igen tsudálkozek Zofzimas, halván magát tulajdon nevéen szolliattani attól az aszszonytól, és hátra fordolván, néki adá a' palástját, hogy azzal bé-fedezhesse magát. Mikor az aszszony magát bé-fedezte vólna, a' Szent Atyához közelgete, és monda néki: Mi dolgot keresz Zofzimas ettől a' szegény bűnös aszszonykától, hogy engem olly szorgalmatoson követél? Felele Zofzimas: Azt akarom, hogy a' te áldásoddal ajándékoz meg engem. Felele az aszszony: Sőt nékem kell tőled áldást vennem, ezt mondván, térdeire álla előtte, várván, hogy áldást adgyon néki. Zofzimas ugyan azont tselekedé. Egy darab ideig mind ketten térden állva maradának. Az aszszony látván, hogy a' Szent Atya áldást várna tőle, monda néki: Atyám. Zofzimas inkább illik, hogy te áldgy-meg engem: mert Pap vagy, és már sok észendőkben szolgáltad a' Szent Oltárt, és ottan részesül-

tél a' Krisztus Jésus ajándékiban. Zofzimás ez igéket halván fokkal inkább' tsudálkozék, és nagy fo-házkodásokkal monda: Noha igaz légyen, hogy én e' dologban fel-lyeb való vagyok náladnál, mint-hogy te aszfzony vagy, mindaz-által te fellyeb-való vagy nálamnál más dolgokra nézve; mivel-hogy a' te lelked kedveseb' az Isten-nek, meg-jelentetvén néked: ki vagyok én, és nékem nem adatván rudtomra: ki vagy te. Az-okáért kérek téged az Úr Isten szerelmé-ért, kinek te szolgálsz, vigasztaly-meg engem a' te áldáfordal. Az aszfzony meg-győzöttetvén az ő könyhullatásitól, és könyörgésitől, monda: Aldott légyen az Úr, ki a' lelkeknek üdvőtségét keresi. Zofzimás felele: Amen. És így mind ketten fel-állának, és monda az aszfzony: Nem vólt a' Szent Lé-lek Istennek kivált-keppen való in-ditása-nélkül Zofzimás a' te utad, egy szegény bűnös aszfzony állat-nak látására. Kérek téged mond-meg nékem, mint tolynak dolgai a' Keresztény népnek? Kik mostan a' Tsászarok, kik a' világot igaz-gattyák? Az Anya-szent-egyháznak van-e' békésége, vagy pedig üldöz-retik azoktól? Felele Zofzimás: Tet-szett az Istennek, a' te könyörgé-sid által, békéséget adni az ő A-nya-szent-egyházának. Mostan kér-lek téged imádkozzál érettem, hogy az én életemnek folyását, Istennek szolgálattában, lelkem-

nek üdvőségére igazgassam. Fele-le az aszfzony: Te Zofzimás mivel-hogy Pap vagy, köteles vagy I-stennek könyörögni minden hívek-ért, én-érettem-is. De mint-hogy parantsolatunk vagyon Isten-től, hogy engedelmesek legyünk, örömeit meg-tselekeszem, a' mit nékem pa-rantsolsz. Ezt mondván félre for-dúla, és ortzáját nap keletre for-dítván, és szemeit az égre, fel-e-melt kezekkel imadkozék, de sza-vait nem értették.

6. Annak-utánna Zofzimás es-küvéffel mondotta, mikor ez dol-gokot elő-befzéllette, hogy mikor ez Szent Aszfzony imádkozik vala, látta őtet egy sígnire a' földtől fel-emeltetve; honnét nagy álmél-kodás, és rémülés esett ő reá, és olly nagy vólt a' félelem, hogy ő a' földre esnék, és ottan csak ez igéket mondotta: Uram irgalmazz nékem. Egy gondolat ütközék szívébe, hogy talám lélek vólna az, a' kit ő lát vala imádkozni, a' földtől fel-emeltetve, és nem emberi személy. Hozzája köz-elgete a' Szent aszfzony, és monda néki: Mi dolog ez, oh Zofzimás, melly téged meg-botrántoztat? mintha én valami lélek vólnék; bizonyos légy benne, hogy én egy bűnös aszfzony vagyok: és noha meg-mosattattam a' szent Kereszt-ségnek vizével, nem vagyok azért lélek, hanem por, és hamu. Fel-kele Zofzimás a' földről: és az asz-fzony a' Szent Kereszt jelét for-mála

málá magára, homlokára, szemeire, ajakra, és mellére, mondván: Az Úr Isten szabadítson minket az ördögnek intselkedésitől, és az ő tsalárdságától, melyeket irigységből tselekeznek ellenünk. Zozimás meg-követvén, kéré őtet, mondaná-meg néki mitsoda aszfzony-álat volna, és mitsoda életet viselt volna, mint-hogy olly sanyaru penitentziát tartana? Felele az aszfzony: Bizonyára szégyenlem ki nyilatkoztatni az én életemet, mivel-hogy tellyes volt tisztátalansággal: de mint-hogy te láttad az én mezitelen testemet, meg-akarom néked jelenteni az én lelkemnek mezitelenségét-is, hogy te megtudgyad, hogy én az ördögnek edénye voltam, és hogy köteleztelek téged (meg-emlékezvén az én életemről) hogy imádkozzál érettem az Istennek, látván a' szükségget, melly nékem vagyon a' te imádságra. Zozimás ez igéket halván, meg nem tartóztathatta szemeinek könyhullarását. És leülvén mind a' ketten, egy kevelsé távul egy-mástól, kezdé mondani az Aszfzony: Az én hazám Egyiptus volt, életben lévén még az Atyám, és Anyám: és én tizen-két esztendősen lévén, minden félelem, és tekintet-nélkül, el menék az ő házokból Alekszandriába, holott elkezdém vesztetni szűzességemnek virágját, és minden tisztelatlanságnak például adtam magamat: igen szégyenlem csak meg-gondolni-is.

Sok dolgokat mondhatnék arról; de kevés igékkal meg-mondom (meg-borsás nékem Zozimás Apátur) tizen-hét esztendő alatt nyilván való kurva voltam, mindenkhez adván magamat, a' kik akartak, és nékem tettzettenek: azt pedig nem valami nyereségért tselekedtem, hanem csak, hogy meg-elégítem az én zabolátlan kívánságomat, és többen lennének, kik engem a' végre keresnének. És noha némellyek pénzt vagy ajándékot akartak volna nékem adni; én soha semmit el nem akartam venni: sőt hogy életemnek táplálására valót nyerhessek, fonalat fontam, vagy egyéb kézi munkát töttem, vagy pedig kapuról kapura jártam eledelt keresvén, úgy látván nékem, hogy, ha valami fizetést vennék abban a' vétekben, nem volna annyi gyönyörűségem.

7. Egykor tavaszi údöben fok népeket látték jöni Egyiptusból, és Asziából, hogy az hajókba bé-szálván, Alekszandriába mennyenek. Meg-kérdém hová mennének mind azok a' népek? Mondának nékem, hogy Jerusálemba mennek, Szent Kereszt felmagasztalásának napját szentelni. Kérdém attól, a' kívül befüllek vala, el-vinnének-e' engem azok a' népek az ő társaságokban, és ő felele nékem: Ha megfizetl az hajós-mesternek, seuki néked meg nem tilthattya. Akkor mondek néki: Nékem nints egyéb a' testemnél, ezt néki adhatom.

Halván az ember az én rút beszédemet, szégyenlé, és el-hagya engem. Én el-vetém a' gufalyat, és orsót, mellyek kezemben valának, és el-futék a' tenger partyára, és láték ottan tiz erős, és valtag ifjú legényeket, kik bé - akarnak vala menni az hajóba: azokhoz közelgeték, és szokásom-szerént, tisz-tátalan beszéddel mondek nékik: Vigyetek-el engem magatokkal, ki nem léztek néktek háladatlan, és némely tisztefégtelen igéket szó-lék, mellyeken ök nevetésre faka-dának, és így el-vivének a' magok társaságában. A' mik utózáfomban történtenek, szemérmet, és félel-met szerzének nékem: nem tudom mellyik legyen nagyob', a' félelem-e', vagy a' szemérem. Én félek mikor meg-gondolom, hogy az Isten el-szenvedte annyi vétkem, életemnek oly nagy véze-delmében lévén, a' mint mindenkor vagyom a' tengeren való ha-józásban. És szégyenlem, mert én magam hittam, és mint-egy kén-szerítettem azokat, kik az én tár-saságomban voltak, hogy velem egygyütt meg-bántanak az Istent. Mikor Jérusálembe jutottam, ha utózáfomban gonosz voltam, sokkal gonoszb' a' Szent városban, izgarván a' vétekre sok városbéli embereket, és szarándokokat, kik Szent Kereszt magasztalása napjának inneplésére mentek volt oda. És ez gonosz életben meg-maradtam mind addiglan, mig el-jöve

Szent Kereszt magasztalásának napja. Melly napon sok népeket lát-tam bé-menni a' Templomba, én is el-menék a' többiekkel egygyütt, és a' Templom kapujához érke-zém: és mikor bé-akarék menni, nem leheté: és igen fáradtam bé-menni; de mennél inkább' erőlködtem, annál nagyob' ellenzést érzettem, és inkább' hátra vettettem, nem tudván, a' ki így vizsza-taszitana engem. Háromszor próbáltam bé-menni a' Templomba, és mindenkor tickos erő - által, vizsza-vettettem: el-annyira, hogy félre vonám magamot keseregven, és gondolkodván, miért meg nem láhattam az üdvösség Kereszté-nek fáját, melly azon a' napon mindeneknek meg-mutattatott a' Templomban.

8. Ez szomorúságot, egy kevés Mennyei világosság kövére, úgy láttatván nékem, hogy mind a' többi közdtt azért meg nem enged-terett bé-mennem a' Templomba, mert én mindeneknél leg-gonoszb' voltam. Gondolkodni kez-dém az én életemről; és meg-gondolni az én vétkemet. Ez a' meg-gondolás oly nagy irtozást, és fájdalmat szerze én-bennem, hogy meg-háborodam, és meg-szégye-nülék, el-annyira, hogy soházkodván, és sok könyhullatáfokot öntözvén, és a' mellyemet vervén, egy darab ideig úgy maradék, mig-len szemeimet fel-emelvén, az Isten Annjának egy képét látam, egy magos

magos helyen. Beszélgetni kezdék azzal, mondván: En bizonyára méltatlan vagyok Afiszonyom, szememet az égre fel-emelni, annál inkább' te-veled beszélgetni, mivelhogy te olly igen tisztá vagy testemben, és lelkemben; én ellenébe olly igen tisztátalan, sőt ugyan tisztátalanság vagyok. Mindazáltal meg-gondolván, hogy te Anya vagy annak, ki e' világra jött a' bűnös embereket penitentiára hinni, reménlem, hogy tőled el nem vetsz engem. Segits-meg engem kegyes Anya, mert látom magamot egyedül leünni, segítség-nélkül: nyerj kegyelmet nékem a' te áldott Szent Fiadtól, hogy bé-mehessék az ő Templomába, és meg-láthassam azt a' drága fát, a' mellyen ő a' mi údvólságunket mivelte: és én azt igirem néked, hogy soha többzör tisztátalan vétkekkel meg nem motskolom testemet. Erről pedig akarom, légy kezes a' te Szent Fiadnál, az én Istenemnél: és meg-látván a' drágalatos fát, elhagyom e' világot, és oda megyek, az hová nékem parantsolod. Ez igéket mondván, nagy bizodalmat érzék magamban, hogy bé-mehetek a' Templomba, oda menék, és noha nagy tolyongása vólt a' népeknek, mindaz-által nagy könnyen bé-meheték. Mikor a' Templomban vólnék, meg nem mondhatnám, melly nagy erőt érzettem a' lelkemben: imádom a' Keresztnek Szentséges fáját. És egy darab

ideig ott maradván, meg-gondolni Meg-váltásunknak titkos dolgait, vízfza-térék a' Szentséges Szűz ké-péhez, és le-térdepelvén előtte, hálát adék az el-vótt kegyelemért: és kérémm öter, mutaná-meg nékem miként kellene életemet rendelnem, hogy kedves lenne ő-néki. Egy szózatot hallék, mintha mondaná nékem: Ha által-mégý a' Jordán folyó-vizén, ottan találsz igaz vigasztalást, és nyugodalmat. Kérémm a' Szentséges Szűzet lenne vezérlőmm nékem, és el-menék arról az helyről, és tudakozván az útról Jordán folyó-vizéhez menni, el-indulék, és Keresztelő Szent Jánosnak egy Kápolnájához érkezvén, imádkozám abban, és azon éjjel ott maradék, meg-gondolván az én vétkeimet; következő reggel meg-gyónám, és az Oltári Szentséget magamhoz vévém. Az-után által-menék a' Jordán folyó-vizén, és bé-jóvék ebbe a' puztába, holott mind eddiglen magánoson laktam, irgalmafságor, és bűneimnek borsánattyát kérvén az Isten-től.

9. Akkor Zofzimás kérdé tőle: Menyi ideig vóltál ez penitentzia-tartásban? Felele: Ugy jut ezembe, negyven-hét éftzendők el-múltanak, hogy el-jöttem Jérusálemnek szent városából. Kérdé Zofzimás: Mivel tápláltad magad annyi üdő alatt? Felele az Afiszony: az én érkeim erdei fűvek vóltanak. Monda Zofzimás: Beszél-elő né-

kem: Mint folytának a' te dolgaid, a' te életednek hirtelen való megváltoztatásában; és fáradságidot, mellyeket szenvedtél ez pusztában. Monda az aszfzony: azoknak a' dolgoknak emlékezete, mellyeket kérdez én-tőlem, igen nagy félelmet szerzenek nékem. Adgy hitelt nékem Zofzimás Apátur, hogy egész tizen-hét esztendőök alatt, olly nagy kísérteteket szenvedtem, hogy, ha Istentől nagyon meg nem segítettem volna, sokszor engem meg-gyöztek volna, és előbbeni életemre visszafordítottak volna. Én meg-emlékeztem Egyiptusról, és annak eledeliről: meg-emlékeztem a' testi kedveskedésekről, mellyekben gyönyörködtem: a' szerelmes beszédekről, mellyeket mondtam: az énekekről, mellyeket énekeltem, hogy az embereket engemet kívánni fel-gerjeszsem. De ofzrán magamba visszafordítottam, és sok könyhullatáfokot öntöztem, a' mellyemet vertem; és meg-emlékeztem az Isten Annyáról, kit kezelsé töttem vala az ő Szent Fiának, életemnek meg-jobbitásáról: és kértem őtet, segéte-meg engem, hogy győzedelmem lenne azon kísértetek-ellen. Én az imádságra adtam magamot, és a' földig le-hajottam szájamot, és fel nem emelkedtem lábaimra, miglen környül-véterve nem láttam magamot mennyei világossággal; és ez minden kísérteteket el-kerget vala tőlem, és tellyességgel meg-vigasztal vala engem.

10. Kérdé Zofzimás: Miként ruháztad magadat? Monda az aszfzony: Az én ruházatom, mellyekben által jöttem a' Jordánon tellyességgel el-koptak, és el-fogytak; és mezitelen maradtam; és teli üdökben igen kegyetlen hidegeket szenvedtem, és igen nagy hévségeket nyárban: mindenkor rettenetes nyomorúságban voltam. De mikor az után el-múlának a' tizen-hét esztendőök, igen nagy kegyelmet vöttem Istentől, Isteni igéjével táplálván, és kegyes malasztáival ruházván engem. Mind ennyi üdö-alatt, soha emberi személyt nem láttam, hanem tsak mái napon. Hogy téged látlak, Istennek kegyes rendeléséből vagyom, hogy azt tselekedgyed, a' mit én most néked mondok: Jövd esztendőben ki ne meny a' pusztába, a' ti Kalasztromotok szokása-szerént, hanem maradgy-meg abban, és eljövén az Ur Vatsorájának napja, vedd az Oltári Szentséget, a' Krisztus Jésus Szentséges testét, és hozd-el nékem a' Jordán folyó-vizehez, hogy bé-vegyem azt: mert attól fogva, hogy a' Keresztrelő Szent János Kápolnájában magamhoz vöttem, mikor ez pusztába jöttem töbfször nem vehettem, nem lévén alkalmatosságom: mert nem volt Istennek akarattya, hogy én el-mennék innen. Mond-mieg János Apáturnak-is, hogy légyen job' gondgya az ő Kalasztromára: mert vannak abban némelleyek, kiknek nagyon

vagyon szükségek a' meg-jobbításra: de meg ne mond mostan, hanem mikor néked Isten meg-parantsollya.

II. Ezekre mondván az Afzfony, mingyárt el-méne arról az helyről, és Zofzimás öreg ember igen meg-szomorodék. Osztán vizsgálást vón magának, a' reménységért, hogy ílmég meg-láttya őtet jövő elztendőben. Mikor eljőve a' Negyven napi bőjnek ideje, hogy a' Szerzetesek a' puztába mennének, Zofzimás meg-betegedett vala, honnét álkalmatofsága lón néki a' Kalasztromban maradni: mindaz-által fenkinek ki nem nyilatkozta, a' mi történt a' Sz. Afzfony-állattal. El-jővén az Ur Vatsorája előt való estve, vévé egy kelyhben az Oltári Szentséget, titkon; ez mind Isteni rendelésből volt. Vón kevés fűgékert, és lentsét-is, és el-méne a' Jordán folyó-vizéhez, remélvén meg-látni a' Sz. Afzfonyt. Várazokéz egy darab ideig, és nem látván őtet jőni, kedverlen vala, kételkedvén, hogy el nem jőne, avagy hogy el-jött volna, és ott nem találván őtet, el-ment volna. Ez búsulásban lévén az öreg ember, látá jőni az afzfonyt a' folyó-viznek túlsó részéről; az-okáért igen őrdle, és fel-kele lábaira, hogy elejébe menne: és látá, hogy a' Kereszt jelét halmván a' vizre, bé-méne a' folyó-vizbe, és a' vizen jár vala, mint az es földön, mind addig, az hol

Zofzimás őtet várja vala. Le akara térdepelni a' Szent Afzfony előtt; de az fel-fzóval monda, hogy azt ne tselekedné, és gondolnámeg, hogy az Isten az ő kezeiben volna. Zofzimás meg-tartózkodék tellyes lévén tsudálkozással, látván őtet a' viz felett járni. Mikor a' Szent afzfony oda érkezék, imáda a' Szentséges Szakramentomot, hálat adván néki, hogy őtet meg-látogatni méltóztatott volna. Elmondák egyetembe a' Híszek Istenbent, és a' Mi-Atyánkat, és meg-áldozék a' Szent Afzfony, fok könyhullatásokot őntözvén, térdein állván, kezeit az ég felé emelvén. A' meg-áldozás-után amaz igékert monda, mellyeket Szent Szimeon mondott, mikor a' Jépus Kristust kezeihez vőtte: Most botsátod-el Uram a' te szolgádot, a' te igéd-szerént, mert látták a' szemeim a' te údvözítésedet.

12. Az után Zofzimáshoz fordulván, monda néki, hogy más szolgálatot-is akarna tőle venni, tudniillik: hogy következő elztendőben, menne látni őtet azon helyben, holott elsőbben látta volna. Megigéré az ember azt tselekedni: Kéré osztán venné-el az eledeleket, mellyeket néki hozott volna: és kezét ki-nyújtván tsak három szem lentsét vón, és szájába botsátá, mondván, hogy az elég volna néki: és kéré őtet imádkoznék érette az Istennek. Felele, hogy ő-is hasonló-képpen tselekednék ő-érette, és

te, és az egész Anya-szent-egyház-ért. A' Szent Afzfony el-bútsú-zék Zofzimás öreg embertől, és vi-szontag a' Kereft jelét formálván a' folyó-vizre, által-mene azon, mint a' földön. Zofzimás vizsgál-méne a' Kalastromba, és bányya vala, hogy meg nem kérlette a' penitentzia tartó Szent Afzfony-tól, ki vólna neve: de mindaz-által vigasztalta magát, hogy meg-tudgya azt, következő éftendő-ben. El-jöve a' Negyven napi bőjtnek el-rendeltetett ideje, és Zofzimás a' puztába méne, kereft-vén a' Szent Afzfonyt igen nagy kívánsággal, könydrögvén Isten-nek, és mondván: Uram jelentsd-meg nekem azt az el-rejtett kin-tset. Már közel vala az helyhez, holott elsőben látta vala őtet, és látá, hogy ottan fényes sugarok jönnek vala ki, mint a' nap. Mikor közeleb méne; halva találá a' Sz. Afzfonyt; és a' teste jól helyhez-retett vala a' földön, nap-kelet fe-lé. A' jó öreg ember imádkozék, el-mondván az hallottakért való Szolofmát, azon údóbéli szokás-szerént, a' Zsoltárokat, és Him-nusokat énekelvén. Szemléli vala az-után hová temetherné, és ez írft-találá a' földön. Temesd-el Zofzi-más Apátur az Egyiptusi bűnös Mária testét: Add-meg a' földnek, a' mi övé: a' port fedd bé a' porba: és imádkozzál Istennek érettem, ki által mentem ez életből, Krisztus Jésum údvősféges Izenvedésének

éftzakáján, minek-utánna az ő Szent-séges testét magamhoz vőttem. Ez írásból meg-tudá Zofzimás az ő ne-vét: de még nem tudgya vala, miként kellene azt a' Szent testet el-temetni, nem lévén mivel ver-met áfni. És imé el-jöve egy o-rofzlány, és nyallya vala a' Szent Afzfony lábait. Meg-félemlék el-sőbbben az öreg ember, de meg-gondolván mit tselekszik vala az orofzlány, meg-bátorodék, és a' Kereftnek jelét formálván magára, meg-parantsolá az orofzlálynak, hogy egy vermet áfna, mingyárt engede néki az orofzlány, és a' ver-met meg-ásá. Fogá Zofzimás a' Sz. testet, és bé-tévé a' verembe, és az orofzlány bé-fedé a' földel, mel-lyet ki áfott vala, és el-méne mint egy szelid juhotska. Zofzimás a' maga Kalastromába méne, áldván, és ditsőrtvén az Istent. Elő-bezfél-lé az Apáturnak, és a' töb' Szer-zetefeknek, mik történetnek néki azzal a' penitentzia tartó Szent Afz-fzonnyal, mellyekért minnyájan nagy hálakot adának az Istennek, ki tsudálatos az ő Szentéiben. Az Apátur szorgalmatoson tudakozván az ő Kalastromában, a' Szent Afz-fzony izeneti-szerént, találá né-mely fogyatkozásokat bizonyos Szerzetefekben, kik penitentziát tartván meg-jobbulának. Zofzimás Apátur ízáz éftendő-s lévén, szent-től mülék-ki e' világból. A' Sz. Afz-fzonynak pedig halála vólt Kris-tus Urunknak 526. éftendejében.

Szent PELÁGIA élete.

Jakab Lévíta által meg-íratott.

1. **A**Z Antiokiái Pátriárka, egy-be gyűjté a' Püspököket, és beszéle vélek némely hasznos dolgokról. A' kik egybe-gyűltek vala nyoltzan valának, kik közül Nonnus Eliopoli Püspök vala, igen Szent ember, ki az ő jó élete, és szent erköltsiért, elsőbben Barát lévén, fel-emeltetett a' Püspöki méltóságra. Ez úgy-mond Jakab Lévíta, az én Uram vala, és engem el-vin a' maga társaságában Antiokiába. A' Pátriárka a' Szent Juliánus Mártir Szent-egyházánál ada szállást nekünk. És azon Szent-egyháznak kapujánál le-ülvén az egybe-gyűlt Püspökök, és azoknak szolgálai fok népekkel ottan lévén, kérék Nonnus Püspököt; tenne lelki épületre való beszédet; úgy tselekedék. És midőn bőltsen, beszéllene lelkek épületére, és üdvösségére azoknak, kik halgattyák vala, ki ki tsudálkozván az ő nagy tudományán, láttaték közel ottan által-menni egy híres kurva, isméretes egész Antiokiában. Ez lovagol vala; így lévén szokás azon hazában, és fok szolgálai, szolgálói valának az ő társaságában: a' ruhái meg-valának ékesítve arannyal, és igen szép drága kővekkel, a' tzevelűsi hasonló-képpen: a' nyakán ny lántzok valának. És olly

igen szép természetű vala, hogy az emberek, kik testi gyönyörűség-re adták magokat, igen kívánták őtet látni: mikor oda érkezék, az hol mi valánk, mindenek gyönyörűséges illattal bé-telének, a' fok fű szerfzámokért, mellyeket magával hordozott. A' Püspökök lárván ez tiszteléstelen személyt, minnyájan fohászkoznak, szánakodván a' lelkén. Más-fele fordíták ortzajokot, ne látnák azt a' fájtalan személyt: de Szent Nonnus figyelmetesen szemléle, a' meddig láthatta. Ősztán a' Püspökökhöz fordulván, monda: Atyáim, mondgyátok-meg nekem, nem tött-e' indulatot bennetek annak a' szépen fel-ékesítettett afzszonynak látása? Senki nem felele: és ő ortzáját lehajtá térdeire, és sirni kezde, és igen fohászkodni. Ősztán fejétt fel-emelvén, kérdé ísmég a' Püspököket: Tehát nem völt-e' gyönyörűségtek látni annyi szépségét, és annyi ékelségét annak az afzszonynak? Halgatának mint az előtt. Monda azért Szent Nonnus: Nekem igen nagy gyönyörűséget okozott: mert én el-hízem bizonynyal, hogy az Úr Isten itélet napján, ezközül véfzi ezt az afzszonyt, miniket meg-itilni, és tölünk számot kérni a' mi hivatalunkról. Hány orákat, gondollyuk mi, hogy el-

tölt az az alfszony az ő kamarájában, hogy magát ékesítse, minden gondolattyát abban helyhezértetvén, gondot vífellyen, hogy kedves legyen az ő szeretőinek, és az emberek szemeinek, kik ma vannak, holnap meghalnak. Mi az Istenhez lelkeinknek szeretőjéhez, kinek gazdagsági olyan nagyok, és olyanok, mellyeket szem nem látott, se fül nem halott; sem emberi szív meg nem foghatott, mellyeket nekünk igirt, kik ő benne hiszünk, nem mutatjuk szeretetünket: nem szorgalmatoskodunk fel-ékesíteni lelkünköt, jóságos tselekedetekkel; és meg-tisztogatni a' vértke-
nek morskaitól. •

2. Annak-utánna fel-állá lábaira, és fogá az én kezeimet, és mind ketten bé-menénk az házba, melly nekünk rendeltetett vala. És leg ottan térdeire álván a' földre, és a' mellyét vervén, és könyhullatásfokot botsárván, Istennel beszéle, mondván: Uram Jésus Kríztus, botsásd-meg nekem szegény bűnsnek, ki meg-győztem a' fáradságtól, és szorgalmatóságtól, mellyel él egy alá-való alfszony az ő testének ékesítésében: mivel-hogy én egész életemben annyit nem tselekedtem, hogy lelkemet jóságos tselekedettel fel-ékesítsem, mennyit ez alfszony tselekezik minden napon, hogy hiúsággal testét fel ékesítse. Mitsoda ortzával kérhetek Uram tőled kegyelmet, és minémű igékkal nyerhetem-meg

bűneimnek bõtsánattyáa? Semmi dolog nintsen el-rejve a' te szemeidtõl: mert te látod a' mit az tselekezik, és a' mit én tselekezem. Te igen jól tudod, kinek szerelméért tselekezem én azt: és kiknek szeretetéért tselekezi õ; tudod ki vagyok én, és kitsoda õ. Én Pap vagyok, ki minden nap a' te alftalodhoz járulok, és a' te Isteni Szentségeddel részesülök az Oltárnál, kevés szorgalmatósággal élek, hogy néked kedves legyek: e' bűns alfszony, minden szorgalmatósággal él, hogy az embereknek kedves legyen, el-annyira, hogy nintsen nekem mit mondanom, se a' miben bizakodnom; hanem csak a' te Isteni irgalmaságodban. Ezeket mondá írván Sz. Nonnus Púspók.

3. El-jöve a' Vasárnap, és a' Púspók a' nagy Szent-egyházban kiki a' maga székében ülván, mikor meg-olvaszták a' Szent Evangélium, a' Pátriárka Szent Nonnusnak adá a' könyvet, kérvén, hogy prédikállana a' népeknek. És õ prédikálván, ki-jelenté a' bõltességnek kintsét, melly az õ szivében vala, nem élvén ékes, és gyõnyõrkõdõtõ igékkal, mint némely Prédikátorok tselekeziknek, kik az emberi tudományban bizakodnak: hanem Isteni buzgosággal kezdé meg-feddeni a' népeknek bűneit, elfzébe juttatván nekik Istennek rettenetes ítlejét, a' bűnsöknek büntetését, és az igazaknak ajár
dékir

dékit. Olly hathatós volt az ő prédikállása, hogy a' népek könyhullatásokkal a' Templomnak pádimentomát öntözték. Történék Istennek rendeléséből, hogy az a' bűnös afiszony jelen-lenni találat-nék, ki nem vala Keresztény, nem is szokott vala prédikátziókra járni, mindaz-által a' Szent Nonnus prédikátziója annyi változást tön ő-benne, hogy tellyességgel inségben lévén az ő üdvösségéért, szemeit könyhullatásinak két forrásivá tévé. És a' szolgálai közül ketőnek meg-parantsolá, hogy várának-meg a' Szent Püspököt Nonnust, és tudakoznák-meg a' szállását, és adnák tudtára néki. Ugy tselekedének a' szolgálai, és megmondák Afiszonyoknak, hogy a' Szent Püspök szállása, a' Szent Juliánus Mártir Szent-egyházánál volna. Leg-ottan azon két szolgálait hozzája küldé egy levéllel ilyen formára: A' Kristus Szent Tanítványának Nonnusnak, bűnös afiszony az ördög tanítványa. En úgy értettem a' te Istenedről, hogy ő Mennyekből alá - szállott a' földre, az embereknek üdvösségéért. És e' dolognak bizonyításáért; a' ki tekintetével meg-rettenti a' Kerubimokat; a' Publikánusokkal, és bűnösökkel nyájaskodott, és nem utálta beszélgetni egy Szamaritána bűnös afiszonnyal, a' Szamariai kuttánál, holott meg-téríté azt magához. És te tanítványa lévén annak az Urnak, nem illik, hogy meg-utály

egy bűnös afiszonyt, mint én vagyok, meg-tagadván nékem szólani; mivel-hogy a' te szavaid által kívánkozom a' Kristus Jéshoz menni.

4. A' Szent Püspök meg-felele ez levélre, ilyen móodon: A' Kristus Jésh tudgya, ki vagy te, és ísmér téged: és nintsen titkon néki a' te akaratod, és kívánságod. Kérlek téged, ne kísérts engem, mert én bűnös ember vagyok, de a' Mindenható Istennek szolgálja. Hanem ha te igazán kívánod a' Kristus Jésh, és az ő hitét, és ezért akarsz velem szollani, azt meg-tselekedheted, mikor a' több Püspököknek társaságában lézlek, kikkel egygyütt vagyok szálláson: mert azoknak jelen-léte nélkül, nem akarom, hogy én-velem beszély. A' bűnös afiszony igen örüle ez feleleten, és mingyárt a' Sz. Juliánus Mártir Szent-egyházába-méne, meg-izenvén Nonnus Püspöknek, ki a' több Püspököket a' maga társaságába hivatá. Mikor a' bűnös Afiszony Szent Nonnushoz közelgete, az ő lábaihoz borúla, és azokat meg-ölelvén monda: Kérlek téged Úram, kövessd a' te Mesteredet, és el ne vels engem tőled, hanem tégy Keresztényé engem: mert én a' hamisságnak tengere, és mélysége vagyok: és azért kérlek téged, Keresztely-meg engem. A' Szent Püspök lábaira állatá őtet, és monda néki: A' Sz. törvények tilalmazzák, hogy megkerelz-

kerefzteltésék a' nyilván való kúrva, ha magáról nem adna elegendő kezeft, hogy többször vizsgálja nem tér előbbeni gonosz életére. Ezt halván a' bűnös afzszony, vizszontag a' Püspök lábaihoz borúla, és fok könyhullatáfokot öntözvén azokra, monda: Te Atyám, számot fogsz adni Istennek itileti-előtt: és az én vétkeim mind te-néked fognak tulajdonittatni, ha kéfédelmeskedel engem meg-kerefztelni, és az én lelkémet minden motskaiból meg-tisztítani. Én kérem az Istent, hogy ne légyen néked részéd ő-véle a' több' Szentek-között, ha ez mái napon nem tészesz engem a' Krisztus Jegyelivé, és bé nem mutatsz engem néki, tisztán a' bűnnek minden motskai nélkül.

5. A' Püspökök, és más Papok, kik jelen-valának, halván ez igéket, és látván az alázatos tselekedeteket, mellyeket az afzszony tselekefzik vala, azt mondták, hogy nem láttak, se nem hallottak olyan dolgot tellyes életekben. Megparantsoltaték nékem, úgy mond a' Lévíta, hogy mennék a' Pátriárkához, meg-jelenteni ez dolgot, és kérni őtet, ne nehefztelne egy tisztetes szent életű, és jó erköltsű, és példa adó Afzszonyt oda küldení. A' Pátriárka ez dologról nagy örömet mutata. És egy Romána nevű afzszonyt, ki Istennek, szenteltetett afzszonyok között első volt; oda küldé velem egygyűrt. Mikor a' Szent Püspökhöz érke-

zénk, az ő lábainál le-borúlvá talállok a' bűnös afzszonyt, noha ő nem akarta. De végre fel-kele, mint-hogy monda néki a' Püspök, hogy az *ekszortizálást*, vagy kényszerítést akarná végbe vinni, hogy őtet meg-kerefztelje: és inté, hogy emlékezzék-meg bűneiről, és töredelmes szível bányia-meg azokat. Monda az afzszony: Az én bűneim nagyob' számúak a' tenger fővenyénél, és nehezebbek a' tenger-nél. De mindaz-által bizor'almam vagyon Istenben, és az ő jóvoltában, és irgalmaságában, hogy meg-botsáttya nékem. Kérdé Nonnus: Kinek hinak téged? Felele az afzszony: az én Atyám, és Anyám Pelágia nevet adtak nékem. Monda a' Püspök: Tehát a' te tulajdon neved Pelágia? Ugy Uram, felele az afzszony. Akkor a' Püspök *ekszortizálá*, és meg-kerefztelé őtet. És ma nek-utánna a' Szent Kerefzt jelét reá formála, és a' Kerefztéshez tartozandó tzerémonia kot véghez vivé, a' Krisztus Jésum Szentseges testével az Oltári Szentsegebbe részelteté őtet: az-után fellyül emlitett Romána Afzszony keze-alá rendelé, hogy az hitnek dolgaira meg-tanítaná őtet. El nem mulatta a' bősületes jó Afzszony meg-tselekedni, a' mi ő néki rendeltetett vala: és a' maga társaságában tartotta őtet, azon helyben, az hol az ujjonnan meg-tért Kerefztények taníttatnak vala, ugyan a' Sz. Juliánus Mártir Szent-egyházában.

6. Ezek így lévén, úgy mond a' Lévíta, Szent Nonnus Püspök monda nékem: Atyámfia, szentelyök-meg ezt a' napot az Angyalokkal egyetembe: és szokásunk-kivül, öntettefsék olaj a' mi eledeleinkre: és igyunk kevés borotskát, mivel-hogy meg-nyertük ezt az aszfzonyt az Istennek. Midőn ennénk, bizonyos szózatok hallatának, mint embernek szavai, a' kin erőszakott téfznek. Ez ördög vala, ki igen bánta, hogy el-veztetete azt a' nevezetes bünds aszfzonyt a' Szent Püspök-által, és azt mondotta: Jaj nékem szegénynek, melly gonoszt szenvedek ez öreg ember-miatt. Nem volt elég néki, hogy ki-vőtt a' kezeimből harmincz ezer Szaratzenufokot, kiket ő meg-keresztelt, és az ő Istenének bé-mutatott: Nem volt elég néki, hogy Héliopolis váraffa az én hatalmam-ban lévén, és a' város-béliek mind engem tiszteltek, és imádtak; és ő el-vette tőlem, és vízfíza adta az ő Istenének: hanem most - is meg-főzt engem minden remén-ségemtől. Én továb' el nem szenvedhetem, a' mit én ellenem tselekefszik. Oh melly fok kárt szenvedek ez öreg ember - miatt. Az én házam tellyes síralommal: mert ő el-vette az én nagyob' remén-ségemet. Illyen módon panaszkodék az ördög, és mi minnyájan hallottuk a' kik ottan jelen vólunk. El-méne az után, meg-találni az új Keresztény Aszfzonyt,

és monda néki: Illyen módon van a' dolog Aszfzonyom Pelágia? Tehát úgy akarfsz velem tselekedni, miként Judás tselekedett az ő Urával, ki meg-bötsülvén, és fel-magasztalván őtet, és az Apostoli méltóságot adván néki, nagy jót tőtt véle: ő mindaz-által el-árulta, és ellenséginek kezeibe adta jó-tévé Urát. Szent Nonnus Püspök hallotta az ígékert, mert az ő szállása nem vőtt igen távul attól az háztól, mellyben vala Pelágia az ő Mestere Aszfzonyával; inté azért, hogy formállya a' Kereszt jelét magára. Ugy tselekedék, és az ördög el-futa akkor. De második nap vízfíza-tére étfzaka, és eszébe juttatá Pelágiának, hogy őtet meg-gazdagította vólna arannyal, és drága kövekkel: és soha bolzúságot néki nem tőtt vólna, és mindaz-által azt akarja, hogy ő meg-tsufoltasék, és femmire bötsültésék a' Keresztényektől? Pelágia a' Kereszt jelét formálá magára, és monda: Az Isten, ki engem meg-fzabadított a' te kezeidből, és behozott engem az ő kamarájába, az Anya-szent-egyházba, hartzol én-érettem, és tőled meg-óltalmaz engem. Ez ígékre elfuta az ördög, tellyefséggel meg - szégyenülvén.

7. Harmadik napon a' Keresztég-után, Pelágia meg parantsolá egy szolgájának, ki gond-viseľdje vala az ő jószáginak, hogy gyűjtené egybe minden kintseit, és

hozná oda néki. Ugy tselekedék a' szolga. Az-után Pelágia Románna afzifzonynak monda, hogy biná oda Szent Nonnus Püspököt, ki oda menvén, monda néki Pelágia: Uram ezek az gazdagságok, melyeket szerzettem az ördög-által: én ezeket hatalmad-alá adom, hogy rendely mindeneket, a' mint néked tetszik illendő-képpen. A' Püspök hivatá annak a' Szent-egyháznak gond-vifelőjét, és azt rendelé, hogy mindeneket az özvegyeknek, árváknak, és egyéb szegényeknek ösztogatna. Ugy-is lőn a' dolog. Annak-utánna Pelágia hivatá minden szolgálait, és szolgálóit, és azoknak szabadságot ada, és kinek-kinek bizonyos drága követ ajándékoza: melyek e' végre tartattak vala. Annak-utánna nyöltzadik napon, mikor le-kellett verkezni minden fejér ruhákból, melyekkel éltek, kik ujjonnan meg-kereszteltettek, estve lévén ki-öltözködék; és bé-öltözék egy szőr-zsákba. És fenkinek tudtára nem adván, el-méne Antiokiából, szonorúságban hagyván Románát, az ő Mester-afzifzonyát, ki mindenkor őtet az ő tártaságában lenni akarta volna. Szent Nonnus Püspök vigasztalá őtet mondván: hogy Pelágia, Szent Mária Magdolnát követvén, legjob' része válastott volna magának. Ugy-is vőlt, mert ő a' Szent Városba Jérusálembe méne, és egy tzeállat tsmáitana Olivét hegyén, hpiott Kríttus Urunk imádkozott, és ottan bé-kelelté magát.

8. Annak-utánna három esztendő múlva, Jérusálembe akarék menni; úgy mond Jakab Lévita, ki ez historiát meg-irta; és szabadságot kérék Szent Nonnus Püspöktől, ki azt hagyá nékem, hogy oda érkezvén, tudakoznám egy metztett Barátról, kinek neve Pelágus volna, és az ő részéről látogatnám meg azt. Mikor azért Jérusálemben vólnék, kérdezősködém arról az Isten szolgájáról, és megtalálám az helyen az hól Kríttus imádkozott. Ő egy kitsén tzeállaban lakik vala, mellynek csak egy ablaka vala, onnan kiáltám őtet, kitekintvén ő meg-ismére engem, de én meg nem ismérém. Nem tsuda, hogy meg nem ismértem, noha Pelágia volna; mert mikor én őtet láttam Antiokiában, az ő ortzája igen szép vala: de a' nagy bőjölés miatt, az ő eleven színe haloványvá változott, és az ortzája ékten rút őstővér vala: a' szemei bé-süllyedtek homlokába, és mint-egy halálnak formája láttatik vala. Kérde engem, mit keresnék, és én felelék, hogy őtet jöttem meglátogatni, Nonnus Püspök részéről. Monda nékem, mondgyam-meg néki; imádkozzék érettem az Istennek, mert ő bizonynal szent ember. Ezt mondván bé-tévé az ablakot, és énekelni kezdé a' *Tertziát*. Én vízfizá-térek a' városba, nagy örömmel, hogy láttam azt a' Szent embert. Meglátogattam az-után a' lőb' magán lakó Barátokat,

tokot, és úgy találám, hogy mindenek között nagy hire volna a' metzset Pelágius Barát Szent életének. Az-okaért el-rendelém magamban, hogy másodikszor meg-látogatnám őtet, és örvendeznék az ő Szent nyájaskodásával. Vízszatérék az ő tzéllájához, zörgeték az ablakon, és neve-szerént kiáltám őtet: semmit nem felele. Gondolván azért, hogy imádságban foglalatoskodnék, el-menék onnan. Más napon, és harmadikon-is oda menék, de mivel-hogy femmi választ nem veheték, gondolám, hogy senki ottan nem volna. Mindaz-által Istentől illetetvén, erővel megnyitám az ablakot, és bé-nézvén látám, hogy Pelágius Barát meghólt vala. Bé-tévém az ablakot, és tudtára adám az ő halálát a' több barátoknak: kik közül fokban egybe-gyűlének, és a' Pelágius tzéllájához menének: egy részét meg-

ronták a' kő falnak, és ki-vévék a' Szent testet, és meg-akarván keneni mirhávat, ezekbe-vévék, hogy afzszony volna: minnyájan fel-emelék szavokat, ditsérvén az Istent, kinek titkos kintsei valának nem csak a' férfiak, hanem az afzszonyok között-is. Én akkor tudám-meg, hogy a' Pelágia volna: és mindeneknek elő-bezélém az ő megterésér. Ki-hirefedék ez dolog mind a' közel való tartományokban: és sok szerzetes afzszony-álatok oda folyamának, kik a' Jériko, és Jordán Kalastromiban laktak vala, és szövétnekeket hozdottak kezekben, hogy tiszteljék a' Szent testet, mellyet tisztelésefen el-temetének, sok népeknek jelenlétében. Kaliksztus Nitzeforus azt írja, hogy ez Szent Afzszonynak halála vólt ifjabbik Teodoszius Tsászár idejében.

Szent TEODORA Afzszony élete.

Meg-iratott Metafráfsz. Simon-által.

I. **T** Eodora Alekszándria városában született. Férje vólt néki, ki őtet igen szerette, mind-azért, hogy tisztáb' élerű, és börtületesb' afzszony vólt Alekszándriában. A' nagy szorgalmatosság, mellytől viseltetert jól, és panasz-nélkül élni, és Istennek ájratofson szolgálni, adott okot az ördögnek, hogy alkalmatóságot végyen ellene hadakozni, és

őtet meg-rontani. E' végre egy szép termetű, és gazdag ifúval éle, ki igen meg-szereté Teodorát, és meg-jelenté néki sok ajánlálafokkal, és ígéretekkel. De látván, hogy mind azokat semmire börtülléné, sőt még magára sem akarna nézni, elő-bezélle szívbeli gyötrelmit egy fő-afzszonynak, ki baráttya vala Teodorának, és ajándékokkal reávévé azt, hogy közbe-járója lenne

néki ez dologban. Az a' fő - afiszony szólla Teodorának, igen dicsérvén az ifiúnak gyönyörűséges szép termetét, talentomit, gazdagságit, és hozzá való nagy szerelmét. Teodora menti vala magát, mondván, hogy köteleos volna férjének hiveségét, bősületét, és a' maga tisztességét meg-tartani: fél Istennek Itéletétől, pokolnak tüzetől: és nagy gyalázat volna olyan vétek ő-benne, melyet a' nap meg-látna, ha más bizonyság nem volna-is. Mindaz-által a' ravasz afiszony monda néki, hogy a' dolog meg-lehet, mihent a' nap el-enyészik, és olyan módon senki nem láthatya, és bizonytságot nem tehet róla: az Isten-is meg-botsáttya. Olly hathatosok lőnek a' pokolbéli afiszonymnak hítegetési, hogy végtére Teodora engedé, és el-esék rüt vetekbe.

2. Leg-otran következék, a' mi a' vétek-után, közönségesen szokott lenni, tudni-illik nagy bánat, keferű szomorúság, hogy azt tselekedte. Ez olly nagy vala Teodorában, hogy, ha Istenből meg nem segéttetett volna, kétségbe esett volna. Meg-gondollya vala, melly nagy tiszteltetből, olly rüt gyalázatba esett vala: az ő szemei könnyhullatáfoknak forrásivá váltóztak vala, és semmi dologban kedve nem taláztatik vala. Az ő bősületes férje, ki a' dolgot nem tudgya vala, a' mint lehetet vigasztalni akarta; de csak heába, mert meg-gondol-

ta, hogy hozzá való hiveségét meg nem tartotta, olly igen szégyenlette, hogy szemeit fel emelni nem merte, hogy a' férjét nézze, annál inkább' az eget. Midőn illy nagy szomorúságban volna, szólla egy Szent afiszony-állattal, ki egy Kalastromban az Apátza Szűzeket igazgattya vala. Ez beszélgetésből következik, hogy Teodora férfi ruhába öltözék, és Szerzetes életer viselne egy Kalastromban, melly tizen-nyóltz mély-földnire távul vólt Alekszándriától, a' puztában. Bizonytal hihetni, hogy Istenből indittatott: mert el-hagyni a' férjét annak akarattya-ellen, és afiszony állat lévén, el-menni a' férfiak között élni, nem szabad vólt tulajdon retzéséből tselekedni: de Isteni indulattal meg-lehetett.

3. A' Kalastromhoz érkezék Teodora nap nyugot rájba. De a' Barátok, hogy meg-probállják, és meg-ismérjék, mitől indittatván ment volna oda, egész azon étszaka a' Kalastrom ajtaja előtt állani akarták. Osztan látván álhatatóságát bé-vévék a' Kalastromba. Az Apátur meg-kérdező, mi neve, és mitől viléltetvén jött volna a' Kalastromba? Felele Teodora, hogy bűneit meg-firatni, és penitentziát tartani jött volna, és az ő neve Teodorus. Monda néki az Apátur: Nagy léfzen a' jutalom, melyet Istenből véfzen, ha álhatatos léfzen Szent igyekézetében; de szükség engedelmeskedni, és bizonyos ideig a' kert-

a' kertre jó gondot vifelni, annak munkáját jól végbe vinni; mert onnan vagy on a' Barátoknak táplálása. Mindaz-által a' Korusból ki nem kell maradni, mikor az Isteni Szolofma szolgáltatik, mind éjjel, nappal: hasonló - képpen böjtölésekben, testi lanyargatásokban, o-ftorozásokban, és egyéb dolgokban, mellyeket a' Barátok tselekefznek. Monda Teodora: Mindeneket örömeft meg - tselekefzik. Ugy-is tselekedett nyóltz egész éftzendőkben: azon-kivül az egész Konventnek kenyér-sútcője vólt.

4. Egy napot sem múlat vala, mellyben nem találatott vólna a' több' Barátokkal a' Szent áldozaton, az Oltári Szentséget magához vévén, elsőben magát ahoz el-kéftizvén. Bizonyyal el-hihetni, hogy a' Pap, kinek az ő lelki ifméréteft ki-nyilatkozattá, mikor meg-gyónt, látván a' nagy elő-meneteft, mellyet ő téfzen vala az Isteni szolgáltatban, az ő ájtatofágát Iftenesnek itilte lenni. Noha a' Szent afzszony egész nap munkálkodott, mindaz-által éjjel sem nyugodott, hanem búneit íratta, könyörögven Iftennek, hogy azokat meg - bofsáfta. Néha az Apátur a' várasba küldötte őtet a' tevék-után, hogy fűk-séges dolgokat hozzon a' Kalafstromnak. Egyszer elől-találta az ő férjét, szólla néki által-menvén, és meg-ifmévén; de a' férje meg nem ifméré őtet. Mint-hogy pedig jó Kereftény ember vala, az Úr Iften meg-vigasztalá, egy Angyalt küld-

vém hozzá, ki monda néki, hogy a' felesége nem hatta-el őtet más emberéft, hanem, hogy az Iftennek jobban szolgálhaffon. Szent Teodora minden napon nagyob' lelki elő-meneteft téfzen vala, és inkább lanyargattya vala testét böjtölésekkel, és fűz-zsákokkal, és minden héten tsak egyszor efszik vala.

5. Az Apátur bizonyos lévén a' Teodora Szentségéről, azt akará, hogy mások - is bizonyofok lennének: Nem igen mefszte a' Kalafstromtól egy tó vala, mellyben egy Krokodilus Sárkány lakik vala, melly néha ki-ment, és az úton-járokknak nagy károkat tótt. Az okaért az Alekszandriai Préfektus közel óda őrizőköt rendelt; hogy meg-jelenténék az úton-járokknak, hogy a' sárkánytól meg ne őlettetnének. Az Apátur azt parantsolá Teodorának: menne - el egy edény vizet hozni abból a' tóból. Ő mingyárt elméne, noha az őrizők meg akarák őtet tartóztatni, meg-jelentvén a' Krokodiluft; kiknek monda: az engedelmefség parantsolta néki, hogy a' tóhoz menne; és külfömbet nem tselekedhetik. Mikor Teodora közel vólt a' tóhoz, láták az őrizők, hogy a' sárkány el-fogá őtet, és a' vízbe vivé. Látván Teodora, hogy a' sárkány semmi gonofzt nem tenne néki, meg-tólté vízzel az edényt, és a' fene-állat vízfza vivé a' földre őtet, minden kár nélkül. Mikor Teodora veszedelem kívül vólna, vízfza fordúla

meg-nézni a' fene-beftiát, és meg-feddé azt a' fok ember öléfről; tsudálatos dolog, mingyárt a' földre esék a' Krokodilus, és meg-hala; és ő a' vízzel vízfza-méne a' Kalafstromba: és ez a' tsuda minden-felé ki-hirefedék.

6. Némely Barátok azon Kalafstromban ellene irégykednek vala, és halálát kívánván néki, egy este mondának, hogy az Apátur parantsolta, mingyárt vinne-el egy levelet más Kalafstromba. Igyekezetek pedig az vala, hogy az erdei vadaktól el szaggattatnék az úton. Ő mingyárt engedelmeskedék: és nem csak meg-menekedék Isten által attól a' veszedelemtől; hanem egy Barátot, ki abból a' Kalafstromból küldtetett vólt, ki szabadita egy fene-beftia torkából, ki őtet körmeivel, és fogaival igen megsértette, és sebesítette vala: meg-is gyógyítá őtet, meg-kenvén olajjal, a' Jésus Krisztus' nevét kiáltván. Az-után vízfza-menvén a' Kalafstromba, nem akará meg-mondani az Apáturnak, kik küldöték vala olyan veszedelmes útra: mert az Apátur meg-akarta azokat büntetni.

7. Annak-utánna alkalmatofságot találá az ördög az Isten szolgálóját üldözni: történék, hogy egykor a' tevékkel vízfza-térne a' városból, mert oda ment vala némely szükséges dolgaiért a' Konventnek, és uttyában reá jövé az étfzaka, egy Kalafstromba méne

szállásra. Ottan egy leányzó vala, némely Barátoknak attyafia: ez az ördögtől kísértetvén, Teodorához méne gonosz igyekezettel, gondolván, hogy férfit vólna: kérni kezdé őtet tisztetségtelen igéssel, hogy menne-el véle. De Sz. Teodora meg-veté őtet nagy haraggal. Az pedig rettenetes-képpen kísértetvén, más embert keresé, ki azon étfzaka, ugyan ottan vala szálláson, ki meg nem veté őtet, hanem eleget tón kívánságának; el-annyira, hogy terheffen marada. Ki-nyilatkozván a' vétek, üdö-jártában, azt mondotta, hogy Teodorus Baráttól lótt vólna. Eljövve ideje a' szüleinék, és fiat szüle, ki az aszfzony attyafiaitól a' Kalafstromba viteték, az hol Teodora vala, és igen panaszolkodván ellene az Apáturnak, ott hagyák a' gyermeket. El nem hitetheti vala magával az Apátur azt a' dolgot Teodora felől: mert minnyájan Szent embernek itilék vala lenni: mindaz-által látván, hogy halgatna, és nem ragadná, ki-veték őtet a' gyermekkel egygyütt a' Kalafstromból.

8. Szent Teodora nagy békéséges-töréssel szenvedé azt az hamis gyalázatot, és gondgyát viselé a' gyermeknek. A' páztorok ott a' puztában alamínáldoktak néki téjjel, és gyapjúval, mellyekkel táplálta, és ruházta a' gyermeket; de ő maga csak fűveket elzik vala: ilyen módon élt hét egész éltendéig.

deig : magát nem mentette, sem nem panaszolkodott, hogy hamisan gyaláztatott volna ; hanem szüntelen írt, könyörögvén az Istennek. Az údó alatt nem lévén hová magát bé-venni a' nap melegitől, az ő ortzaja meg-feketedett, mint az hóltak, körmei meg-nöttek, egész teste meg-szörösödött, és úgy látszott mintha valami erdei vad lett volna. Mindaz -által az ördög meg nem szűnik vala őret kísérteni, és kizozni rettenetes fene-vadak képeiben : néha mint valami gonosz hadi népekkel reá rohanván, és meg-sebesítvén hólt-elevenen harrák. A' környül való páztorok gondolván, hogy ugyan meg-hólt volna, a' Kalasztromhoz menének meg-jelenteni, hogy eltemesék őtet ; de mikor vizsgálmenének hozzá, imádkozva találák őtet, mellyen igen tsudákozának, és vizsgál-térének meg-mondani az Apátornak, hogy életben volna. Az Apátur egybe-gyűjté a' Barátokat, és beszélgetvén azokkal Teodorának hofszú penitencia tartásáról, nyomoruságiról, és szüntelen való írásiról, egyszer's mind álhatos meg-maradásáról, soha el nem távoztván a' Kalasztromtól, noha vizsgál nem botsáttatott oda: azt végezzék, hogy ísmég bévegyék őtet a' fiatskával egygyütt, kit fel-nevelt vala. Az Apátur viszontag bé-vévé őtet a' Kalasztromba, és egy tzéllat rendelete néki, meg-parantsolván néki, hogy soha

ki ne menne abból. Ottan Szent Teodora két esztendeig marada a' gyermekkel, kit ő mintha fia volt volna úgy tartotta. És soha ki nem ment a' tzéllából, hanem csak egyszer, mikor az Apátur parantsolta. Mint-hogy a' viz a' Kalasztromban minden kütakból ki-apadott vala, és onnét igen nagy szükséget szenvednek vala, az-okáért parantsolá néki, látná-meg, ha vizet találhatna. El-méne, és noha a' Barátok minnyájan tudták, hogy a' kütak szárazok volnának : mindazáltal ő vizet merite, és az-után a' kütak vizzel mind reli voltak.

9. Történék az-után, hogy Teodora egy nap beszélt vala a' gyermekkel a' tzéllában, úgy, hogy a' szavait kívül meg-értették. Az Apátur meg-parantsolá bizonyos Barátoknak : figyelmetefsen halgatnámeg, mit mondana. Kik ez igéket hallák : édes fiatskám, már elközelget az én életemnek vége. Én téged az Istennek ajánlak, ki Mennyégben vagy, és Attya's óltalmazója az árváknak : és itt a' földön Atyád léfzen ez Kalasztromnak Apátura, és atyádfiai a' Barátok. Ne kivánniad tiszteltetni az emberekől, hanem az Istentől. Ezt meg-nyerni tulajdon eszköz a' világtól meg-utálatni : és el-szenvedni a' gyalázásokot, és hamis vádolásokot. Szeressed mindenkor fanyaruságban élni ; és távoztad el a' testnek kedvezni : de mindennek felett meg-örizd magad a' felet-

téb' való alúváftól; soha el ne felejtkezzeél az imádságról, és el ne múlásd jelen-lenni az Isteni Szolosmákon a' több' Barátokkal, mind éjjel, nappal. Mikor meg-kérdez-tetel valami dologról, felely-meg le-hajtott szemekkel. Felebarátodat ne vádollyad: fogyatkozásít ki ne nyilatkoztaftád. Imádkozzá azokért, kiket tudsz gonofzúl élni. Látogasd-meg a' betegeteket. A' kíséretetekben, az imádsághoz folyamodgyál: állj erőffen azok-ellen, hogy meg ne győzettefsél. Ha ilyen módon renveded életedet, az Isten meg-segét, és meg-jutalmaz tégedet. Ezeket mondván el-nyugovék az Urban.

10. Mikor látá a' gyermek, hogy Szent Teodora meg-hólt vólna, igen kezde sírni, és kiáltani. A' Barátok, kik halgatni oda mentek vala, az Apáturhoz menének, és meg-mondák néki, miket hallottak vala. De néki azon-közbe Isteni jelenése vala, mellyben a' Teodora dolgai mind ki nyilarkoztattak, az Isten ditsóságére. Öszve-gyűjté mind az Barátokat, és a' Teodora tzéllájához menének, és bé-menvén ő, és a' többi sírnak vala, öntözvén a' Szent testet könyhullatáfokkal: ki-akarván ruhájából öltöztezni, hogy meg-mofo-

gasfák, láták, hogy afzfzony vólna. Az-után hivattatának, a' kik őtet hamiffan vádolták vala: tellyefek lévén minnyájaa félelemmel, és rélmüléffel. Az Apátur a' Várasba-is el-külde a' Szent Teodora férjéért, ki még él vala. És mivel-hogy hasonló-képpen Isteni jelenése vólt néki-is mint az Apáturnak, már a' Kalastromhoz megyen vala. Mikor oda érkezék, az hol a' Szent test vala, sok könyhullatáfokkal öntözé azt, nagy fájdalmat jelentvén, melly jele vólt a' nagy szeretetnek, mellytől hozzája vífeltetik vala. Sok népek gyűlének a' Kalastromhoz: és a' Szent Afzfzony el-temteték nagy ajtatofsággal, és pompával. A' férje meg-akara maradni a' Kalastromban, ugyan azon tzéllában, mellyben Szent Teodora két esztendeig bé-rekesztetett vala, és ottan szentül végezé életét; örököse lévén az-után annak a' tzéllának a' gyermek, kit a' Szent afzfzony fel-nevelt vala: ki nevelkedvén idejében, és meg-ernlékezvén a' lelki intéfékről, mellyek néki adattak vala, igen Szent életet vífelt, és végezetre Apátura lón annak a' Kalastromnak. Szent Teodora halála vólt Szent Mihály havának 11. napján. Kristus Urunknak 490. esztendejében.

Kartonai Szent MARGIT élete.

Villegás Alfonszus által sommába foglaltatott.

I. **M**Int-hogy az emberek reá halgatnak a' mi mondatik, és nagyob' hitele vagyon a' tselekedeteknek, hogy-fem a' beszédeknek: Az-okáért az Anya-szent-egyház az Isten lelkétől tanittatván, nem e-légszik-meg tsak beszédekkel inteni, 's tanítani; hanem előnkbe adgya egész esztendőnek folyásában a' ditsőült Szenteknek emlékezetit, hogy fel-indittassunk azoknak a' jóságos tselekedeteknek követésére, mellyek a' Szentekben világoskodtak, hogy azokat mint Kalauzokot kövessük az emberi életnek veszedelmes uttyában, és azoknak nyomdokin járván, az üdvösségnek azon partyára juthassunk. És noha a' nagy, és felséges személyeknek, úgy-mint a' Szentek Szentének, és az ő Anyjának, és más némely Szenteknek, kik soha nem vétkeztek, példái nem esbek, és felségesbek: mindazáltal a' mi erőtlenségünkre nézve, úgy látszik, hogy inkább' fel inditnak minket azoknak példái, kik vétkezvén, az-után Isten kegyelmének segítségével, el-távoztak a' vétektől, és a' tekéletességnek nagy grádsára jutottak. Mert ezek reménséget adnak nekünk, hogy, ha a' vétekben hozzájok hason-

litottuk magunkot, a' penitentzia-tartásban, Szentségben, és az örök életnek meg-nyerésében-is hasonlithatjuk Istennek segítségével, minden vétkes indulat-ellen.

2. Annak-okáért hasznos, jó példát előnkbe venni a' követésre; de leg-hasznosb' a' fajtalan indulatok ellen, mellyek közönségeffen hartzolnak az okofság ellen, és elhíttvén, hogy lehetetlen azok-ellen állani, sokszor rút győzedelmet vesznek. Meg-segét azért gyakorta meg-emlékezni azoknak jóságos tselekedetéről, kiknek győzedetlen lelkek vólt a' tiszteltetlen kívánságok-ellen: de azokéről-is, kik noha némely üdőkig a' vétekben hevérték, mindaz-által végre fel-keltek annak utálatosságából; Isten-ellen tört meg-bántásokot, nagyob', és tekéletesb penitentzia-tartás-által meg-fizették, melly tsudalatosb' dolognak látszik lenni, hogy-fem soha nem vétkezni. Ollyan Mária Magdolnának példája, az aszfonyokról szólván, kiben a' természet gyarlóságra nézve, inkább' fénlík a' jóságos tselekedetnek nagy-vólt: Ollyan Egyiptusi Máriának, Pelagiának, és ez Kartonai Margitnak-is, ki a' testi kívánságoknak prédául adatván, végre meg-gondolta az embernek rettenetes halál alá vettett nyomorúlt életét:

Uuu uuu

meg-

meg-változtatta tisztátalan életét, és az-után annyira szerette a' tisztaságot, mint az előtt kedvelte a' bujaságot. Az Irgalmas Isten könyörülvén rajta, meg-téríté őtet, ilyen módon: El-távozván tőle egy őr, kivel tisztátalan életet visel vala, és magával egy ebetskét - is el-vívén az háztól, mellyben bujálkodván egygyütt laknak vala: az ebetske némely napok múlva, csak egyedül jöve-vizfsza, melly bémenvén az házba, nyughatatlanodik vala, kefervefen orditván: Margit-hoz közelgete, és meg-fogván ruháját fogaival húzza vala magával, mintha jelentené, hogy ki-akarná őtet húzni, mintha nem oktalan állat, hanem okoskodó teremtet állat vólt volna. Honnét Margit tsudálkozván azon a' dolgon, és látván vizfsza nem jöni az Urát, az ebetske után indula, és mind addig méne, mig egy rakás fa-ágakat találta: az ebetske meg-állta, és bémenvén, 's ki-jövé a' rakás fa-ágakból, jelenti vala, hogy nézné meg Margit, mi vólna ottan: ő azért fel-emelvén a' rakás fa-ágakat, halva látá, és meg-isméré az Ura tettét, melly büdös, és férgekkel rakva vala. Melly rettenetes, és ízfzonyú látástól töredelmességre indulván, és a' Szent Lélektől belső-képpen illettervén, kezdé gondolni, melly romlandó vólna az emberi természet; honnét elrendelé magában életét meg-jobbítani, a' mint az-után tekéletteffen azt tselekedé.

3. Az-okáért vizfsza méne az Attya házához (honnét az előtt elment vala) keferveffen sírván; de kegyetlenül meg-vetteték tőle, a' mostoha annyának elztekélléséért, és ki-kergetteték az házból; és leüle az ottan való kertben, minden emberi tanástól meg-fosztatván. Az őrdög kísérteni kezdé, tanátsolván néki, hogy vizfsza-menne az előbeni életre: mert az ő szép termétiért igen kedves léfzen a' nemes ifiak előtt: és mint-hogy tulajdon Attyától be nem vétetett, sőt házából-is ki-kergettetett, mentsége léfzen mind világ, 's mind Istenelőtt. De az Ur Istenhez fordulván, buzgó imádsággal könyörge: méltóztatnék néki Attya, jegyefe, Mestere, és Ura lenni, és tekintene az ő el-hagyatott lelkének, és testének nyomorúságára. Honnét az irgalmas Isten az ő lelki szépségének fel-építője, és szeretője, hogy az igaz üdvösséget tselekedni ő benne el-kezdgye, belső-képpen sugallá néki, hogy Kartonába menne, és magát vetné a' Frantziskanus Barátoknak lelki engedelmeségére. Mellyet ő mingyárt tselekedettel bé tellyesíte. Holott elrendelvén magában fanyaru penitentiát tartani, el-hagyván a' nemes aszfzonyokkal való nyájaskodást, szüntelen való bőjtölésekkel, szörzásokban kezdé a' pufzta földön alunni, egy darab fát, vagy egy követ tévén vankos helyett feje alá, remélvén illy eszközök által Isten kegyel-

kegyelmébe vízfzajóni: és szünetlen való könyhullatásokat szeméből öntözvén, Szent félelemben vala: és kérdezte nem csak a' Szerzeteseiktől; hanem a' világiaktól is, ha Isten meg-könyörülne rajta, ki olly igen bűnös afzszony-állat lét vólna, és azt fok könyhullatásokkal mondotta, úgy hogy mindenek szánakodtak rajta. Mikor a' Krisztus Jésusról, a' Szentséges Szűz Máriáról, és a' Szentekről gondolkodott, az Isteni felség olly jó kedvet adott néki, hogy a' keferves könyhullatások tsudálatosképpen édesésséggé, és gyönyörűséggé változtak ő-benne. Nem akarván a' Barátok az harmadik rendbe befogadni, tudván előbbi feslett életét, jól reá vigyáztak, és látván tekelletes meg-térését, és életének szentségét, beföltözték őtet az harmadik rendnek regulájába, melyet ő igen kíván vala.

4. Annak-utánna egy nap a' Páter Frantziskanufók Templomában imádkozván a' Meg-teszítettett Krisztus Jépus képe előtt, szólla néki Krisztus Urunk a' Feszületből mondván: Mit akaríz szegény afzszony? Ő belső-képpen meg-világosítottatván, felele: Semmit egyebet nem akarok, hanem tégedet Uram Jépus Krisztus. És mászszor imádkozván hallá az Urától, ki néki lélemben beszél vala, és ezébe juttattya vala az ő hivataljának gráditsát, és reá emlékezteté min-

dén dolgokra, jó rendi-szerént, új teremtett állattá változtatván őtet a' Krisztusban. Honnét az ő szorgalmatosága vala magán való helyt keresni, a' világi nyájaskodásnak el-távoztatására: és mint-egy új Magdolna egyebet nem tselekszik vala, hanem bőtölt, firt, és imádkozott: és minden dolgokat el-távoztatott, mellyek gyönyörkődötték vólna a' testét, melyet igen fanyargat vala vére hullásáig való kemény ostorozással, hofszű vigyázásokkal, nagy szivbéli keferves fohászokodásokkal: és néha a' Krisztus Keresztén való keferves kinszenvedésinek emlékezetével, mellyben helyheztetett vala az ő lelke: néha az ő bűneinek meg-gondolásával.

5. És mint-hogy egy fiatskája vala, kit fáradsággal akart táplálni, Kartonai némely tiszteletes Nemes afzszonyoknak akart szolgálni, kiknek kedves étkeket főz vala: mindaz-által a' bőtöléseket soha el nem mulatta, mintha negyven napi bőt vólt vólna: és máfok vigan lakván, és örvendezvén, ő félre menvén, szemeiből fok könyhullatásokat öntöz vala. Ezébe vévé, hogy máfoknak szolgálván, fokszor misét nem halgatna; új rendelést tön, egy házikóban lakván, melyet néki engedtek vala, holott az irgalmaságnak Attya, annyi kegyességgel meg-gazdagítá, hogy a' kenyeret, és mindeneket, a' miket nyerhet vala, a' szegények-

nyeknek adta, el-vévén azokat magának, és fiarskájának szájától. És olly igen Isten féltő vala, hogy senkinek ortzájára nézni nem mer vala, sem beszélni, sem hallani ez világnak dolgairól. Azon nagy alázatóságból, a' jóságos tselekedeteket, melyekben magát gyakorlotta, félt, hogy Isten előtt vétéké ne változtassa, semminek állította. Meg-gondolván a' Kristus Jé-sus kinfzenvedéjét, és a' maga vétkeit, és az egész világnak bűneit, a' nagy szívbeli fájdalom miatt, és fokos keferű síráfok miatt, véres könyhullatáfokot - öntözött szeméből.

6. Az-okáért az ördög annál inkább irigykedvén ellene, nagyob' szorgalmatossággal kísértette az Isten szolgáját, külömb-külobb rettenetes ábrázatokban jelenvén néki, néha férfiak, néha afzszonyok képében: néha mérges kigyók, sárkányok, és néha más rettenetes fenevadak ábrázattában: és most ifzonyu fenyegetésekkel: most hizelkedésekkel, világosságnak angyalává formálván magát, a' jónak színe alatt keresi vala őtet vizsiza-húzni a' nagy lelki elő-meneteltől, melyet téfzen vala. De ő mindenkor Isteni segítséghez folyamodván, és a' Felfülnak lábait meg-ölelvén, édes-séges beszédet halla a' Kristus Jé-sustól, ki vigasztallya vala őtet mondván: Ne fély szerelmes leányom Margit, se ne kételkedgyél; mert én mindenkor veled lézek,

és el nem hagylak minden kísértetiben, és nyomoruságidban; és üdvösséges régulákra tanittya vala az ő akarattyát tselekedni. Az ördög el-futa; és meg-látogattatott a' Szent afzszony az Angyaloktól, és Szentektől, kik mennyei titkokot meg-jelentettek néki Néha olly nagy lelki gyönyörűségben, és vigasztalásban vólt, hogy el nem viselhetette azt az édes-séget, és néha úgy maradt mintha meg-hólt volna. Világos jeleit mutatta, hogy az Isteni jelen-létel az ő lelkében vólna, kivált-képpen minek-utánna a' Szentséges Szakramentomot magához vőtte. Midőn egyfzer magához venné, szólla néki az Ur, mondván: Én vagyok a' Jé-sus Kristus, az élő Isten Fia, örökös, és egy állatu az én Felséges Atyámmal, ki meg-váltottam a' világot, testet vévén a' Szűz Máriából. Te kedves leányom Margit azt monddottad lelki Atyádnak, engedgye-meg, hogy az Ur keményen lanyargassa az ő bűnös szolgáját; és kérted őtet, ne légyen olly nag szá-nakodása rajtad. Bizony igazat monddottál, mert te az én bűnös szolgáalom vagy, kit én meg-tisztítottam belső, 'skülső-képpen, mellyel tellyes, és tekéletes békeséget adtam.

7. Az ördög egy étfzaka kísérteni kezdé őtet hiúságos ditsőséggel, eleibe tévén néki, hogy a' népek nagy ájratossággal vólnának hozzája: fokban meg-látogárnák őtet.

ötet. Ő azért szemeit régi gonosz életére fordítván, egy étfzaka nagy fzőzattal kiáltani kezdte fírván, és mondván: Kelyyetek-fel, kelyyetek-fel Kartonai népek, és vesse-tek-ki engem a' ti várasotokból, kövekkel hagyigálván, mert én vagyok amaz bűnös aszfzony-állat, ki olyan dolgokat tselekedtem, nyilván elő-beízélvén az ő bűneit, magának nagyob' fanyargatására, ki-vetvén a' kísértetet, az egész fzfomzfédtségnek nagy rémulésére. És hogy magát minden módon meg-kiffebbittse, és meg-törje, fizetést tött a' fzegényeknek, hogy az út-fzákon gonosz aszfzonymnak kiáltanák őtet, oly igen töredelmes volt az Isten bántásáról, és gonosz példáról, melyet a' világnak adott vala.

8. Ez a' Szent aszfzony olly mértékletes, és jozan életű volt, hogy félt, ne parantsolná a' Gyontató Attya, hogy valami frís étket ennék, vagy bort innék: és nehezen vőtte reá magát, hogy az ő, és az orvos doktor parantsolattýára, egy kevés olajt őntene a' fűvekre, melyeket Hufvét nap tájban eszik vala, mondván, hogy a' test tettetü mintha beteg volna: de a' mint kéz volt a' gyönyörűségre, úgy azt akarja, hogy miglen az élete tartana, keményen meg-fanyargattatnék. Sőt meg-gondolván a' mi Urunk Jépus Kristus keferű fzenvedésének pohárát, azt mondgya vala, hogy nem csak az étkek-

től akarná magát meg-tartóztatni, hanem napjában sokszor meg-halni az ő szerelméért. Mondá néki az Ur: Jelentené-meg a' Gyontató Attyának, hogy nem lehet tekélleres ez életben, a' ki erőffen nem hartzol a' torkofság, és a' mértékletlenség ellen. Meg-is utálta vala magát, úgy-annyira, hogy a' tífzteleket, melyeket néki töttenek, tulajdon kiffesbégére fordította, a' mint egykor egy ember, kiben őrdögök voltak, meg-fzabadúlt csak mészfzűnven való látására Kartona városának, holott ez Szent aszfzony vala, és mindaz-által bé-menvén a' városba meg-hálalni néki, olly igen búsula azon, hogy sok könyhullatásokkal, és foházkodásokkal felele; ne hinnék, hogy az Ur Isten, ki meg nem tsalattathatik, olly utálatos bűnös aszfzony-által gyógyította volna meg azt az embert, és meg-fzabadította volna a' gonosz lélektől.

9. Sokszor könyörögvén Istennek, hogy a' kegyelmek, melyeket vészén vala, és a' nagy lelki vigasztalások titokban lennének, egyfzer felele néki az Ur Isten: Tudnod kell néked, hogy én téged mint-egy hálová töttelek, halakot fogni ez világnak tengeréből. Azokáért a' kegyelmek, és jelenések, melyeket tőlem vőtél nem csak a' te szerelmedért, és te éretted vannak; hanem az én népemnek üdvöségéért; és hogy a' te példád-dal, beszédiddel, és ajándékokkal,

mellyeket tőlem vőtél, fokakat vonny-el a' vétkektől, és téríts én hozzám: azért akarom, hogy a' világnak minden részeiben nyilván legyenek a' kegyelmek, és ajándékok, mellyeket néked engedtem, és jövendőben-is akarok engedni. És bizonyára a' világnak minden részeiről hozattatnak vala a' beteg emberek, hogy meg-gyógyíttatnának, Frantziából, Spanyol országából, és más nemzetségeknek országából, nem tsak Olasz-országból: mivel-hogy az ő érdemi-által, nem tsak testi betegségekből, hanem lelkiekből-is meg-gyógyúltanak, ki-nyilatkoztatván némelyleknek titkos vétkeit, és üdvöséges tanácsot adván nekik, mindeneknek tsudálkozására, és meg-jobbitására.

10. Végeztetre az Ur Isten, hogy tekéletesbé tégye őtet, ilyen módon szólla néki: Kézfítsed magadot az hartzolásra, kemény, és nehéz nyomoruságokat szenvedni, mellyek minden időben reád jönnek, míg élsz e' világon: mert a' sanyargatásokban tisztítlak - meg téged, mint az arany meg-tisztítatik a' tűzben minden falaktól. Kisérteteket, szorongatásokat, inségeket, betegségeket, gyötrelmeket, fájdalmokat, keferúségeket, félelmeket kell szenvedned. És vigyázásokban, könyhullatásokban, éhségben, szomjúságban, hidegben, és mezitelenségben kell magadot gyakorlanod: és minck-uránna jól meg-tisztíttatól, által-mégy az ő-

rők boldogságba. És meg ne retenty a' nyomoruságoktól, mert én mindenkor veled lézlek minden szorongatásokban. Mindenekben meg-vigasztaltatott, az Ur Jésus Krisztustól; meg-gazdagíttatott fok vigasztalásokkal, és látogatásokkal, most Afzönyunk Szűz Mariától, most őriző Angyalától, most Szerafim Sz. Ferentztől, most pedig az egész Mennyei advartól.

11. Jelenéfe lón, hogy az ő könyörgési által az Attya lelke meg-szabadúlt a' Purgatoriomból. És hogy imádkozni kellene azókért a' lelkekért, kik keveysé fegéttettek, és többet szenvednek abban az helyben: a' Szerzetes emberekért, kik igen adgyák magokat a' világi dolgokra. És fok egyéb dolgok jelentettek-meg néki. Az ő könyörgésére meg-rövidíté Isten az ő életét, meg-jelentvén néki, nem tsak Honapját, hanem napját, és oráját az ő boldog halálának: melly vólz 1290. esztendőben, minck-uránna húz esztendeig penitentiát tartott vólna. Egy ájtatos Szent életű személynck meg-jelentette Isten, és meg-adta látni az ő lelkét dicsőségeffen fel-menni Menyországba a' Szerafimok közibe, az ő Attyának Szerafim Sz. Ferentznek nyomdokit követvén. A' tsuda-tételek mellyeket Isten az ő érdemiért tselekedett, ilyen rövid sommába vétettek: Tíz halottakat rámafzított: tizen-két halalos betegségben lévő embereket meg-gyógyított, hat vak-

nak szemei világát meg-adta: hat embernek testi sérvését vagy meg-fuzadását meg-gyógyította: három némának szóllást adott: kő-béli betegséggel gyötretteket hármat meg-gyógyított: egy meg-bolondúlt afzozonynak elzét visszahozta: sántákot őtöt meg-gyógyított: és négy embert halálos veszedelemtől megmentett, és őtöt, kik kútba, és magas helyről le-estének: és tizen-két személyeket külömb-féle betegségekből meg-gyógyított. Ditsértesék. Istennek Szent Neve.

I M Á D S Á G.

EN Uram, 's én Istenem, aláza toffon könyörgök néked, hogy minnyájan, kik könyveimet láttyák, és olvasni, vagy olvasatni fogják, olyan gyümölsöt vegyének, hogy a' kevély légyen aláza toff, a' fősvény adakozó, a' tisztátalan tiszta; hasonló-képpen a' több vétkekből térjenek a' jóságos-tsele-

kedetekre; mind azoktól találnak példákat, a' Szenteket követni. Azon-is könyörgök Szent-Felségednek, hogy e' könyveimet olvasván, az háboruság szenvedő találynon vigasztalást, a' szegény segéteget, a' beteg egészséget, a' fogoly szabadulást, üldöztetett óltalmazást; a' ki vak a' vétekben, meg-jobbuláfnak világosságát, és a' ki a' meg-álkodásnak vétkében meg-hólt, az új életnek meg-nyerésére kegyelmet. Ezeket kérem tőled, aláza toffon könyörgvén, Felséges Atya Isten, a' te egyetlen-egy Fiad, a' mi Urunk Jésus Kríztus által, és vigasztaló Sz. Lélek-által. Ditsőséges Szűz Mária, Sz. Angyalok, Apostolok, Keresztelő Sz. János, Sz. József, Sz. Mártirok, Konfessorok, Szűzek, és özvegyek, Istennek minden Szentei könyörgjetelek éretrünk nyerhesük-meg az örök életnek koronáját, a' mi Urunk Jésus Kríztus-által. Amen.

Negyedfzer ki-nyomtatott Szentek Életét magokban foglaló, öt Könyveimnek Bé-fejezése.

Intés Szenteknek követésére.

EZer hét száz Negyedikben, Másodszor lévén Erdélyben, Mint-egy nagy számkivetésben, Betegségben, inségeben.

Istennek fogadtam tőttem:
Tsak azoktól menekedgyem,
Mingyárt azon igyekezem:
Szentek Életét terjeszszem.

Ki-hozott a' nagy Ur Isten:
Nem hagyott veszedelmekben:
Meg-tartott engem életben:
Meg-segétett mindenebben.
Intek minden embereket:
Kríztusban hívő Népeket:
Jobbítsák-meg életüket:
És kövessék a' Szenteket.
Ezek példáját szemlélyék:

Az hamiságot meg-vefsek :
 Az igazságot bé-vegyék :
 Hogy Isten országát nyerjék.
 Negyedfzer Szentek Életét,
 És az ök tselekedetét,
 Ki-nyomtattattam erkölsit,
 Tsudálatos nagy érdemit.
 Hogy kövefsék az emberek,
 Kik igazán Kerefztények :
 Ök - is Szentekké lehetnek :
 Ha Szent életet viselnek.
 Minnyájan azon legyetek,
 Kik Kriftus Jéusban hízték :
 Gyermekek, ifiak, vének :
 A' Szenteket kövefsétek.
 Hogy titeket az Ur Isten,
 Meg-áldgyon, testben, lélekben :
 Holtotok-után Mennyékben,
 Vigyen örök Ditsőségben.
 Ditsértéssel Atya Isten,
 És Meg - váltó Fiu Isten,
 Szentelő Szent Lélek Isten,
 Szent Háromság egy Ur Isten.

Szenteknek segítségül hívása.

KIt világ nem foghat, Szüz Isten
 Szülöje,
 A' te Szent méhedben magát re-
 kezztette.
 Üdvözítö Jéus Kriftusnak Szent
 Anyja,
 Isten elött légy Népednek szó-
 zöllöja.
 Szent Mihály Arkangyal Isten Ka-
 pitánya,
 Mi igaz ügyünknek légy óltal-
 mazója.
 Angyali Szent Lelkek ti könyör-
 gésteket,

Nyujtsátok Istennek: szabadít-
 tson minket.
 Minden Szentek könyörögjete-
 érettünk :
 Az irgalmas Isten könyörölylön
 rajtunk.
 Mindenható Ur Isten adgy segítsé-
 get :
 Gonofz ellenségink ne rontsa-
 nak minket.
 Te-hozzád kegyelmes Urunk fo-
 lyamodunk :
 Mert tulajdon ereinkben nem
 bizhatunk :
 Minden felöl fanyargatnak ront-
 nak minket :
 Szégyenítsd - meg kegyetlen el-
 lenséginket.
 Oltalmaz-meg minket tellyes éle-
 tünkben :
 Hóltunk-után végy búldog örö-
 medben :
 A' te jóvóltodnak Szent Lelke ve-
 zérlyen :
 Igaz úton minket, te - hozzád
 Szent Isten.

*Ügy kövefsük a' Szenteket, hogy
 Istent örökké ditsérbefszük.*

SZentek sok háboruságokat szen-
 vedtek :
 Világtól testöl, örölgötöl kísér-
 tettek :
 Mellyeket meg - gyöztek :
 Isten vigasztalálival örvendeztek.
 Légyen mértékletes íteünk, 's
 italunk :
 Ne légyen restségünk, az Istent
 ditsérnánk :

És néki szolgálunk:
Lelkünkre, testünkre jó gondot
vifelnünk.

Ditsérjük az Istent tellyes életünk-
ben:

Ártatlanok légyünk tselekedé-
tinkben:

Jól hartzollyunk itten:

Hogy Szentekkel légyünk az örök
életben.

Minden ember a' Szenteket úgy
köveffe;

Hogy Istennek Szent Országát
meg - nyerheffe:

Öret szemlélheffe:

Mind örökké vig örömben di-
tsérheffe.

Kiki követheti Ditsőült Szenteket,
Hogy ha meg - tanólya az ók
Életeket,

És Szent erköltsöket:

Az Istent szeretni, fel - gerjeszti
szívét.

Szerefsük az Atyát, ki teremtett
minket,

Szerefsük az Fiút, ki meg - vál-
tott minket,

Szerefsük Szent Lelket, ki meg-
szentelt, és meg - erősített min-
ket.

Ditsértésél Atya Mindenható Is-
ten,

Mi édes Meg - váltónk, áldott
Fiú Isten,

És Szent Lélek Isten,

Tellyes Szent Háromság, egy
örök Ur Isten.

Igen hamis, és tsalárd ez a' világ.

EZ világ állapottyát;
Meg-gondoltam ő mi-vóltát.

Elzre vóttem hamiságát:

Meg-értettem gonofságát.

Hatalmaskodik hamiság:

El-nyomattatik igazság:

Kegyetlenkedik latarság:

Szorongattatik jámborság.

Lásd mely tsalárd ez a' világ:

Meg nem marad a' gazdagság:

Az hol vagyon a' tsalárdtság:

Nintsen ott igaz bátorság.

Kik vigadnak ez világon,

Sirni fognak más világon,

A' kik írnak ez világon,

Vigadoznak más világon.

Ti emberek mit miveltek?

Mind el-múlnak miket néztek:

Üressen világból mentek.

A' kik emberekben bíznak,

Bizohnyal meg - tsalatkoznak:

Mikor világból ki - múlnak,

Mindenektől el - hagyatnak.

Ne bizzunk hát emberekben;

Hanem az igaz Istenben;

Néki szolgáljunk mindenben;

Hogy részünk légyen Meñyekben.

Életünket jól rendellyük:

A' nagy Szenteket kövefsük:

Az embereket épitsük,

Minden jóra igazgafsuk.

Gyűlölyük az hamiságot:

Szerefsük az igazságot.

Kerűlyük a' gonofságot:

Tselekedgyük a' jóságot.

Xxx xxx

A'

A' kisdedeket tanítsuk:
 Tévelygőköt igazítsuk:
 A' nagy Szenteket tiszteljük:
 Az Ur Istent dicsőítsük.
 Ditsértésél Atya Isten,
 És Meg-váltó Fiú Isten,
 Szentelő Szent Lélek Isten,
 Szent Háromság egy Ur Isten.

Jésust segítségül kell hívunk.

JÉSZUS el ne hagy minket, téged kérünk,
 Vigasztaljad lelkünket, téged kérünk,
 Bátorítsad szívünket, téged kérünk,
 Igazgasd életünket, téged kérünk.
 Sok a' mi ellenségünk, látod Jézus,

Kiktől lanyargattatunk, látod Jézus
 Igen szorongattatunk, látod Jézus,
 Éjjel, nappal kefergünk látod Jézus.
 Meg - akarnak rontani, ments-meg minket,
 Jószáginktól fosztani, ments-meg minket,
 Nyomorúsághozni, ments-meg minket,
 Életünkötől fogyatni, ments-meg minket.
 Ditsértésél Mennyekben édes Jézus,
 Földnek kerektségében édes Jézus,
 Tarts - meg minket kedvedben édes Jézus,
 Vigy - bé ditsőségében édes JÉSZUS.

V É G E.

